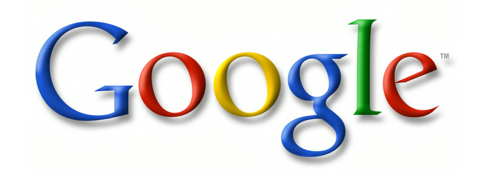

1. French language — Dictionaries — Polish.

Sla. D.

DICTIONNAIRE

FRANÇAIS-POLONAIS.

DICTIONNAIRE

FRANÇAIS-POLONAIS

SŁOWNIK

FRANCUZKO-POLSKI.

3me Edition.

PARIS.

ZASADY

GRAMMATYKI FRANCUZKIÉJ.

Alfabet francuski składa się z 25 liter: a, b, c, d, e, f, g, h, i, j, k, l, m, n, o, p, q, r, s, t, u, v, w, x, y, z, (po polsku wymawiaj je tak: a, be, se, de, e, ef, że, asz, i, żi, ka, el, em, en, o, pe, kiu, er, es, te, ü, we, y grek, zed, albo też według nowéj metody kładąc po każdéj spółgłosce e nieme *np*: be, de, fe, że, he, ke, le, me, ne, pe, qu, re, te, ze). Z tych pięć a, e, i, o, u, są samogłoskami *(voyelles)*; pozostałe nazywają się spółgłoskami *(consonnes)*. Literę y mającą niekiedy wartość dwu i można uważać jako szóstą samogłoskę.

Samogłoski są trojakie: 1, pojedyncze *(simples)* a, e, i, o, u, które są albo krótkie *(brèves)* albo długie *(longues)*; długość samogłoski oznacza się przez znak ^ położony nad nią; 2, złożone *(composées)* jako to: ai, ei, oi, ui, au, eu, ou, œ, œu — *ai* wymawia się jak e; *ei* jak e długie; *oi* jak ua; *au* jak o długie; *ou* jak u; *eu* czasem jak u francuskie a czasem jak e po którém należy nieco dać słyszéć u. Głos ten nie znany jest językowi polskiemu i tylko ze słuchu nauczyć się go można; toż powiemy o głosach liter *œ* i *œu*; 3, nosowe *(nasales)* an, am, en, em, in, im, ain, ein, on, un.

Dyftongi czyli dwugłoski *(diphtongues)*. Jest to zbiór wielu samogłosek wymawianych od jednego razu jako to: w wyrazach *Dieu*, *yeux*, *niais* *ouie*, *mien*. Wyrazy jednak *Caen*, *eau*, *paon*, *taon*, *août*, *craie*, ni liczą się do dwugłosek, wymawiają się albowiem Kan, ô, pan, tan kre, etc.

Akcenta *(accents)* czyli znamiona, są: 1, ostre czyli prawe ʹ *(aigu)* 2, lewe ̀ *(grave)* i cyrkumflex czyli daszek ^. Ten ostatni znak kładzie się na oznaczenie że samogłoska ma się wymawiać długo.

Litera E jest pięcioraka: 1, e nieme *(muet)* albo wcale niedające słyszéć jak w *brave*, *encore*, wymawiaj *braw*, *ankor;* albo 2 dające słyszéć głucho *np.* w *je*, *me*, *de*, *revenir*, *etc.*; 3, e ściśnione *(ferm* *np.* w *bonté*, *soyez*; 4, otwarte *(ouvert)* *np.* w *accès*, *succès*, *gref* *cesse*; 5, bardzo otwarte *(très ouvert)* *np.* w *tête*, *être*.

Znak rozłączenia ¨ *(le tréma)* kładzie się nad samogłoskami ë, ï, ü, oznaczenia iż te samogłoski nie mają się łączyć w wymawianiu z następ *np.* w *Saül*, *aïeul*.

Ogonek *(cedille)* (̧) znak wyłącznie służący literze C dla oznacz

Zaimki (*pronoms*) kładą się często dla uniknienia powtarzania imienia, są : albo osobiste (*personnels*) albo dzierżawcze (*possessifs*).

ODMIANA ZAIMKÓW.

	PIERWSZA OSOBA.		DRUGA OSOBA.		TRZECIA OSOBA.	
	licz. pojed.	mnoga.	licz. pojed.	mnoga.	licz poj.	mnoga.
Osobiste.	Je, me, moi.	nous.	tu, te, toi.	vous.	il, elle, *f.* lui, soi.	ils, eux, elles leur.

Dzierżawcze są albo przyłączone do imienia jako to : mon, ma ; notre, mes, nos ; albo względne (*relatifs*) jako to : le, la ; położone z mien, mienne, nôtre, tien, tienne, vôtre, sien, sienne, leur.

Zaimki wskazujące (*démonstratifs*) są : { *ce*, *cet*, *celui-ci, celui-là.* / *cette*, *celle*, *celle-ci*, *celle-là.* }

Zaimki względne (*rélatifs*) odnoszące się do imienia poprzedzającego są : *qui*, *que*, *dont*, *y*, *en*, obu rodzajów i na obie liczby ; *le*, *lequel* są męskie w liczbie pojed. ; *la*, *laquelle* żeńskie w liczbie pojed. ; *lesquels* męski mn. ; *lesquelles* żeński mn. ; *les* obu rodz. mn.

Zaimki bezwzględne (*absolus*) używane wyłącznie prawie w zapytaniach są : *qui*, *que*, *quoi*, *quel*, *lequel.*

Zaimki nieokreślone (*indéfinis*) są : *on*, *quelqu'un*, *chacun*, *personne*, *ce*, *nul.*

Leur jest zaimkiem osobistym. *Notre* i *votre* biorą znaczek ^ kiedy je poprzedza artykuł ; nie biorą go zaś ile razy po nich następuje rzeczownik *np. est ce votre voiture? oui, c'est la vôtre.*

Que czworako się używa : 1, jako względne kiedy się może inaczéj oddać przez *lequel*, *laquelle*, *lesquels*, *lesquelles;* 2, jako łączące *np. j'espère que*...; 3, zapytujące *np. que faites vous?* 4, dla oznaczenia podziwienia *np. que c'est beau!*

SŁOWO.

Słowo (*verbe*) wyraża albo czynność osoby lub rzeczy, albo ich przyjmowanie czynności albo też stan ich. Subjekt czyli podmiot (*sujet*) jest osoba lub rzecz o których jest mowa. Rząd (*régime*) jest wyraz określający bliżéj i ścieśniający znaczenie wyrazu do którego się odnosi. Słowa są :

1, czynne (*actifs*), oznaczające iż osoba lub rzecz wywiéra czynność ;

2, bierne (*passifs*), wyrażające iż osoba lub rzecz odbiéra czynność :

3, nijakie (*neutres*), wyrażające stan osoby lub rzeczy ;

4, zaimkowe (*pronominaux*), odmieniające się z imieniem i z zaimkiem albo z dwóma zaimkami téjże samej osoby. Nazywają się zwrotne (*réfléchis*), kiedy czynność zwraca się na tę samą osobę, lub wzajemne (*réciproques*), kiedy wyrażają czynność wywiéraną wzajemnie na siebie przez dwa lub więcéj przedmiotów ;

5, nieosobiste (*impersonnels*), mające tylko trzecią osobę liczby pojedynczéj *np. il pleut.* Niekiedy słowa osobiste stają się nieosobistemi, a to wtedy, gdy *il* nie stoi na miejscu żadnego imienia *np. il fait beau.*

Pięć jest sposobów używania słow, te nazywają się trybami :

1, bezokoliczny (*infinitif*), oznaczający czynność, lub stan rzeczy lub

osoby bez względu na osobę, liczbę lub czas. Tryby bezokoliczne mogą się stać rzeczownikami;

2, oznajmujący (*indicatif*), obejmuje wszystkie czasy;

3, warunkowy (*conditionnel*), przypuszcza iż rzecz byłaby lub byłaby się stała pod wpływem pewnych warunków;

4, rozkazujący (*impératif*), wyrażający nakaz, prośbę lub życzenie;

5, łączący (*subjonctif*), nie twierdzi nic sam przez się. Tryb łączący używa się ilekroć chcąc mówić o rzeczy wątpliwéj, życzenie lub przyszłość poprzedza się słowo spójnikiem, przeczeniem, zapytaniem, stopniem najwyższym względnym (*superlatif rélatif*) lub jednym z zaimków względnych *qui*, *que*, *où*, *dont*, *lequel*.

Czasy są albo pojedyncze, gdy dla odmieniania ich dostateczne jest samo słowo dane, albo złożone, gdy się bierze ku pomocy słowo *avoir* lub *être*.

Czasy Słów. Trzy są czasy główne: teraźniejszy, przeszły i przyszły (*le présent, le passé, le futur*). Każdy tryb ma dwa lub więcéj tych czasów; i tak: tryb bezokoliczny ma czas teraźniejszy oznaczający czas teraźniejszy względem słowa które ten tryb poprzedza *np. j'entends chanter*, i przeszły odnoszący się w przeszłości do słowa które tenże tryb poprzedza *np. je croyais vous avoir vu*. W trybie oznajmującym czas teraźniejszy oznacza iż rzecz lub osoba działa lub jest obecnie *np. je pars, je donne, il bat*. Czas teraźniejszy używa się często w znaczeniu przyszłego *np. je pars dans l'instant*. Czas niedokonany (*imparfait*) wyraża iż rzecz działa się lub była w czasie gdy inna także działała lub była *np. je dinais quand vous entriez*. Czas dokonany określony (*parfait défini*) kiedy jest mowa o czém co zupełnie upłynęło *np. je vendis l'an passé*, oddałem przeszłego roku. Czas przeszły nieokreślony (*parfait indéfini*) używa się gdy jest mowa o rzeczy upłynionéj lub jeszcze trwającéj *np. j'ai vu hier*, widziałem wczoraj. Czas przeszły poprzedni (*prétérit antérieur*) gdy się mówi o rzeczy co się stała nim inna także się stała *np. j'eus diné, j'ai eu diné quand...* Czas zaprzeszły (*plusque parfait*) o czynności upłynionéj wprzód nim inna podobnież upłynęła *np. j'avais dîné quand vous êtes entré*, jużem był zjadł obiad gdyś weszedł. Czas przyszły (*futur*) jest albo prosty (*simple*), kiedy wyraża po prostu iż rzecz będzie miała miejsce *np. je dirai*, powiem; *je donnerai*, dam; i czas przyszły złożony (*futur antérieur*), kiedy się mówi o rzeczy która będzie się dziać kiedy inna także dziać się będzie *np. j'aurai donné quand vous viendrez*, skończę dawać gdy przyjdziesz.

Tryb warunkowy ma dwa czasy: teraźniejszy, gdy się wyraża iż rzecz miałaby miejsce gdyby inna była, lub téż nie była na przeszkodzie *np. je le dirais si je le savais*, powiedziałbym gdybym wiedział, i przeszły który wyraża iż rzecz byłaby się stała pod pewnym warunkiem *np. j'aurais donné si je l'avais eu*, byłbym dał gdybym był miał.

Tryb rozkazujący ma tylko czas teraźniejszy *np. mettez*, połóż; *donnez*, daj; często jednak czas przyszły trybu oznajmującego używa się ze znaczeniem rozkazującego *np. vous mettrez*, położysz.

Tryb łączący w czasie teraźniejszym oznacza iż rzecz jest wątpliwa; używa się po słowie położoném w czasie teraźniejszym lub przyszłym *np. je doute qu'il vienne*, wątpię aby przyszedł; *il faut qu'il le donne*, trzeba

żeby dał (musi dać). W czasie przeszłym wyraża rzecz upłynioną a czasem mającą nastąpić, kładzie się po słowie czasu teraźń. trybu ozuajmującego przeszłego dokonanego lub przyszłego: *je doute qu'il l'ait vu*, wątpię aby go miał widzieć; *je ne ferai rien que je ne vous aie parlé*, nie będę nic robił póki się z tobą nie rozmówię. Czas przeszły niedok. trybu łączącego wyraża czas przyszły lub czas teraźniejszy odnoszący się do słowa od którego zależy; używa się przed słowem lub po słowie w czasach : przeszłym niedok. trybu oznajm., w czasie dokonanym określonym i dokonanym nieokreślonym. *Il était, il a été, il avait été, il aurait été, il serait nécessaire que vous vinssiez*, było potrzeba, byłoby potrzeba abyś był przyszedł.

Czas zaprzeszły trybu łączącego poprzedzany bywa od tychże samych czasów co i czas przeszły niedokonany trybu łączącego i oznacza przeszłość: *je ne croyais pas qu'on m'eût vu*, nie sądziłem aby mię kto widział.

Ponieważ słowo *être* koniecznie jest potrzebne do formacyi wszystkich czasów, słów biernych i równie jak słowo *avoir* wchodzi do czasów złożonych słów innych, stąd dwa te słowa nazwano posiłkowemi : oto jest czasowanie tych dwu słów.

AVOIR *mieć*. Tryb oznajmujący (*indicatif*). Czas teraźniejszy (*présent*). J'ai, *mam*, tu as, il (elle, on) a. Nous avons, vous avez, ils (elles) ont.

Czas niedokonany (*imparfait*). J'avais, *miałem*, tu avais, il avait. Nous avions, vous aviez, ils avaient.

1. Przeszły dokonany (*Passé défini*). J'eus, *miałem*, tu eus, il eut. Nous eûmes, vous eûtes, ils eurent.

2. Przeszły nieokreślony (*Passé indéfini*). J'ai eu, *miałem*, tu as eu, il a eu. Nous avons eu, vous avez eu, ils ont eu.

3. Przeszły poprzedni (*Antérieur*). J'eus eu, tu eus eu, il eut eu. Nous eûmes eu, vous eûtes eu, ils eurent eu.

Czas zaprzeszły (*plus que-parfait*). J'avais eu, *miałem był*, tu avais eu, il avait eu. Nous avions eu, vous aviez eu, ils avaient eu.

Czasy przyszły (*futur*). 1. *Simple*. J'aurai, *będę miał*, tu auras, il aura. Nous aurons, vous aurez, ils auront.

2. Przyszły poprzedni (*Antérieur*). J'aurai eu, tu auras eu, il aura eu. Nous aurons eu, vous aurez eu, ils auront eu.

Tryb warunkowy (*conditionnel*). Czas teraźniejszy (*présent*). J'aurais, *miałbym*, tu aurais, il aurait. Nous aurions, vous auriez, ils auraient.

Czas przeszły (*passé*). J'aurai eu, *miałbym był*, tu aurais eu, il aurait eu. Nous aurions eu, vous auriez eu, ils auraient eu.

Tryb rozkazujący (*impératif*). Aie, *miéj*, ayons, *miejmy*, ayez, *miejcie*.

Tryb łączący (*conjonctif*). Czas teraźniejszy (*présent*). Que j'aie, *abym miał*, que tu aies, qu'il ait. Que nous ayons, que vous ayez, qu'ils ayent.

Czas niedokonany (*imparfait*). Que j'eusse, *abym miał*, que tu eusses, quil eût. Que nous eussions, que vous eussiez, qu'ils eussent.

Czas przeszły (*passé*). Que j'aie eu, *abym był miał*, que tu aies eu, qu'il ait eu. Que nous ayons eu, que vous ayez eu, qu'ils aient eu.

Czas zaprzeszły (*plus-que-parfait*). Que j'eusse eu, *abym miał był*, que tu eusses eu, qu'il eût eu. Que nous eussions eu, que vous eussiez eu, qu'ils eussent eu.

Tryb bezokoliczny (*infinitif*). Czas teraźniejszy (*présent*). Avoir, *mieć*. Czas przeszły (*passé*). Avoir eu, *że się miało*.

Imiesłowy (*participes*). Teraźniejszy (*présent*). Ayant, *mający*.

Przeszły (*passé*). Eu, *miany*, Ayant eu, *miawszy*, *mając*.

ÊTRE *być*. Tryb oznajmujący (*indicatif*) Czas teraźniejszy (*présent*). Je suis, *jestem*, tu es, il est. Nous sommes, vous êtes, ils (elles) sont.

Czas niedokonany (*imparfait*). J'étais, *byłem*, tu étais, il était. Nous étions, vous étiez, ils étaient.

Czasy przeszłe (*passé*). 1. *Défini*. Je fus, *byłem*, tu fus, il fut. Nous fûmes, vous fûtes, ils furent.

2. Przeszły nieokreślony (*Indéfini*). J'ai été, *byłem*, tu as été, il a été. Nous avons été, vous avez été, ils ont été.

3. Przeszły poprzedni (*Antérieur*). J'eus été, *byłem był*, tu eus été, eûmes été, vous eûtes été, ils eurent été.

Czas zaprzeszły (*plus-que-parfait*). J'avais été, *byłem był*, tu avais été, il avait été. Nous avions été, vous aviez été, ils avaient été.

Czas przyszły (*futur*). 1. *Simple*. Je serai, *będę*, tu seras, il sera. Nous serons, vous serez, ils seront.

2. Przyszły poprzedni (*Antérieur*). J'aurai été, tu auras été, il aura été. Nous aurons été, vous aurez été, ils auront été.

Tryb warunkowy (*conditionnel*). Czas teraźniejszy (*présent*). Je serais, *byłbym*, tu serais, il serait. Nous serions, vous seriez, ils seraient.

Czas przeszły (*passé*). J'aurais été, *byłbym był*; tu aurais été, il aurait été. Nous aurions été, vous auriez été, ils auraient été.

Tryb rozkazujący (*impératif*). Sois, *bądź*, soyons, *bądźmy*, soyez, *bądźcie*.

Tryb łączący (*conjonctif*). Czas teraźniejszy (*présent*). Que je sois, *gdybym był*, que tu sois, qu'il soit. Que nous soyons, que vous soyez, qu'ils soient.

Czas niedokonany (*imparfait*). Que je fusse, *abym był*, que tu fusses, qu'il fût. Que nous fussions, que vous fussiez, qu'ils fussent.

Czas przeszły (*passé*). Que j'aie été, *abym był*, que tu aies été, qu'il ait été. Que nous ayons été, que vous ayez été, qu'ils ayent été.

Czas zaprzeszły (*plus-que-parfait*). Que j'eusse été, *abym był był*, que tu eusses été, qu'il eût été. Que nous eussions été, que vous eussiez été, qu'ils eussent été.

Tryb bezokoliczny (*infinitif*). Czas teraźniejszy (*présent*). Être, *być*.

Czas przeszły (*passé*). Avoir été, *że się było*.

Imiesłowy (*participes*). 1. Czas teraźniejszy (*présent*) Étant, *będący*.

2. Przeszły (*passé*). Été, *były*. Ayant été, *bywszy*.

Imiesłowy tak nazwane dla tego że mają coś z podwójnej natury słowa i imienia przymiotowego, gdyż pochodzą od słowa, a podobnie jak przymiotnik wyrażają jakość rzeczownika, z którym się też zgadzają w rodzaju i liczbie. Dwa są gatunki imiesłowów:

*.

Teraźniejsze — wszystkie zakończone na *ant*, różnią się tém od podobnież zakończonych przymiotników, że oznaczają działanie lub stan, i że mają jedenże rząd co ich słowa.

Przeszłe — poprzedzone są zawsze od jakiegoś czasu słowa *avoir* lub *être*, i służą do formowania słów złożonych.

TABLICA FORMOWANIA WSZYSTKICH CZASÓW POJEDYNCZYCH.

CZTERY KONJUGACJE.

Słowa języka francuzkiego mają tylko cztery różne zakończenia, według których uformowano cztery klassy odmian; pierwsza jest dla słów zakończonych na *er;* druga dla słów zakończonych na *ir;* trzecia dla zakończonych na *oir;* czwarta dla zakończonych na *re.* Końcówki *kursywą* drukowane oznaczają że je trzeba zamienić na następujące ułożone porządkiem osób, licząc: pierwsza, druga, trzecia liczby pojedynczéj; pierwsza, druga, trzecia liczby mnogiéj.

— Trybu oznajmującego, Czas teraźniejszy (1 konjug.) *na* e, es, e, ons, ez, ent.

W słowach na ir, oir, re, czas ten odmienia się regularnie tylko w liczbie mnogiéj.

— Czas przeszły niedokonany, formuje się od pierwszéj osoby liczby mnogiéj czasu teraźniejszego (na wszystkie cztery konjug.) zamieniając *ons*, na ois, ois, oit; ions, iez, aient.

— Czas przeszły dokonany (1 konjug.) *er*, na ai, as, a; âmes, âtes, èrent.
(2 i 4 konjug.) *ir*, *ire*, *re*, na is, is, it; îmes, îtes, irent.
(3 konjug.) *oir*, *evoir*, na us, us, ut; ûmes, ûtes, urent.
Słowa na *enir*, na ins, ins, int; îmes, întes, inrent.
Słowa nieforemne *crire*... crivis; *erir*... is; *indre*. . ignis; *uere*... uisis.

— Czas przyszły (1 i 2 konj.) *er*, *ir*, dodaj ai, as, a; ons, ez, ont.
(3 i 4 konj.) *oir*, *re*, na rai, ras, ra; rons, rez, ront. *enir* na indre.

— Warunkowy teraźniejszy, formuje się od przyszłego.. *rai*, na rais, rais, rait; rions, riez, raient.

— Niedokonany trybu łączącego, formuje się od przeszłego dokon.
(1 konj.) *ai*, na asse, asses, ât; assions, assiez, assent.
(2 i 4 konj.) *is*, na isse, isses, ît; issions, issiez, issent.
(3 konj.) *us*, na usse, usses, ût; ussions, ussiez, ussent.
Słowa na *enir*, na insse, inssest, înt; inssions, inssiez, inssent.

Aimer, *peindre;* przeszły dokonany, *j'aimai*, *je peignis;* niedokonany łączącego, *que j'aimasse*, *que je peignisse.*

— Tryb rozkazujący niema pierwszéj osoby; w pierwszéj konjugacji podobny jest do teraźniejszego oznajmującego, wyjąwszy że się niekładzie *s* w drugiéj osobie liczby pojedyńczéj. W innych konjugacjach, druga osoba liczby pojedyńczéj i trzy osoby liczby mnogiéj, podobne są tymże osobom czasu teraźniejszego oznajmującego; trzecia osoba liczby pojedyńczéj, formuje się od trzeciéj liczby mnogiéj czasu teraźniejszego odcinając *nt*.

— Czas teraźniejszy trybu łączącego, ma trzy osoby liczby pojedyńczéj podobne do trzeciéj osoby liczby pojedyńczéj trybu rozkazującego; wyjąwszy że się dodaje *s* w drugiéj osobie. Pierwsza i druga osoba liczby mnogiéj, podobne są do tychże osob czasu niedokonanego oznajmującego; trzecia osoba liczby mnogiéj jest jak taż osoba trybu rozkazującego.

ZAKOŃCZENIA IMIESŁOWÓW.

— Teraźniejsze formują się zawsze od pierwszéj osoby liczby mnogiéj czasu teraźniéjszego trybu oznajmującego, zamieniając *ons* na *ant*: *nous aimons*, *aimant*.

— Przeszłe, w pierwszéj konjugacyi *er* na *é*, *np*. aimer, aimé. W drugiéj *ir*, *enir*, *frir*, *vrir* na i, enu, fert, vert, *np*. finir, fini; offrir, offert; ouvrir, ouvert; tenir, tenu. W trzeciéj *evoir* na u, *np*. recevoir, reçu. W czwartéj *re*, *ire*, *indre*, na u, it, int, *np*. rendre, rendu, écrire, écrit; joindre, joint.

CZASY ZŁOŻONE.

Przeszły dokon. z ter. ozn. sł. Avoir. (1 konj.) j'ai, tu as, il, elle a; nous avons, vous avez, ils, elles ont *aimé*, *donné*.

Zaprzeszły z niedok. (1 konj.) j'avais, avais, avait, avions, aviez, avaient *été*, *chanté*.

Przesz. poprzed. dok. z przesz. dok. (2 konj.) j'eus, eus, eut; eûmes, eûtes, eurent *fini*, *couru*.

Przeszły poprzed. niedok. z przesz. niedok. (2 konj.) Quand j'ai eu, as eu, a eu; avons eu, avez eu, ont eu *offert*, *acquis*.

Przyszły złożony z przysz. pojedyńcz. (3 konj.) j'aurais, auras, aura, aurons, aurez, auront *vu*, *su*, *reçu*.

Warunkowy przeszły z warunkow. teraźn. (3 konj.) j'aurais, aurais, aurait, aurions, auriez, auraient *assis*, *surcis*.

Przeszły trybu łącz. z teraźn. tegoż trybu (4 konj.) Que j'aye, ayes, ait, ayons, ayez, aient *rendu*, *fait*, *clos*.

Zaprzeszły trybu łącz. z niedok. tegoż trybu (4 konj.) j'eusse, eusses, eût, eussions, eussiez, eussent *résous* ou *résolu*.

Czasy złożone słów formują się za pomocą słowa *avoir*, które służy nawet do czasów złożonych słowa *être;* j'ai été, j'avais été, i t. d. Jednakże słowo *être*, koniecznie do odmiany słów biernych, jest jeszcze po-

trzebne, jak powiedzieliśmy wyżéj, do konjugacji wielu z pomiędzy słów niejakich, jako to: *entrer*, *partir*, *rester*, *venir* i t. d.; niemożna bowiem powiedzieć, *j'ai parti*, *nous aurions venu;* ale, je suis parti, nous serions venu. Słowa zaimkowe posiłkują się również słowem *être;* bo się nie mówi, *je m'ai imaginé*, *je m'ai repenti*, ale, je me suis imaginé, je me suis repenti, i t. d.

ODMIANA SŁÓW NIEFOREMNYCH.

	TRYB BEZOKOLICZ.	PRZESZŁY DOKONANY.	PRZYSZŁY.	ROZKAZUJĄCY.	IMIESŁÓW PRZESZŁY.
1 konj.	aller	j'allai	j'irai	va qu'il aille	allé. été.
	envoyer	j'envoyai	j'enverrai	« envoie	envoyé.
2 konj.	courir	je courus	je courrai	» courre	couru.
	mourir	je mourus	je mourrai	» meure	mort.
3 konjugacja.	s'asseoir	je m'assis	je m'asseirai je m'assiérai	» s'asseye	assis.
	pouvoir	je pus	je pourrai	» puisse.	pu.
	pourvoir	je pourvus	je pourvoirai	» pourvoie	pourvu.
	voir	je vis	je verrai	« voie	vu.
	valoir	je vaudrais	je valus	» vaille	valu.
	prévaloir	je prévalus	je prévaudrai	» prévale	prévalu.
	savoir	je sus	je saurai	» sache	su.
	surseoir	je sursis	je surseoirai	» surseoie	surscis.
4 konj.	être	je fus	je serai	» soit	été.
	faire	je fis	je ferai	» fasse	fait.

	TRYB BEZOKOLICZNY.	PRZESZŁY DOKONANY.	IMIESZŁOW PRZ[illegible]
(3 konj.)	mouvoir	je mus	mu
	pleuvoir	il plut	plu
(4 konj.)	boire	je bus	bu
	conclure	je conclus	conclu
	connaître	je connus	connu
	coudre	je cousis	cousu
	croire	je crus	cru
	lire	je lus	lu
	mettre	je mis	mis

moudre	je moulus	moulu
naître	je naquis	né
paraître	je parus	paru
plaire	je plus	plu
prendre	je pris	pris
résoudre	je résolus	résous résolu
taire	je tus	tu
vaincre	je vainquis	vaincu
vivre	je vécus	vécu
TRYB BEZOKOLICZNY.	CZAS PRZYSZŁY.	IMIESŁÓW PRZESZŁY.
acquérir	j'acquerrai	acquis
cueillir	je cueillerai	cueillis
faillir	je faudrai	falli
vêtir	je vêtirai	vêtu
choir	—	chu
déchoir	je décherrai	déchu
falloir	il faudra	fallu
seoir	il siéra	—
vouloir	je voudrai	voulu.

Jest słów dwanaście, które niemają *czasu* przeszłego dokonanego, a zatem ani czasu niedokonanego łączącego; te są: absoudre, braire, bruire, choir, clorre, dissoudre, frire, haïr, paître, guérir, seoir i traire. Frire odmienia się z pomocą słowa faire; czas przeszły dokonany, *je fis frire;* appauvrir, absoudre, clorre, dissoudre, paître, suivre, mają w imiesłowie przeszłym, appauvri, absous, clos, dissous, pu, suivi. Bénir przybiera *t*, w imiesłowie przeszłym, gdy się mówi o rzeczach poświęconych przez kapłana, *np. l'eau bénite*, woda święcona; inaczéj *t*, nie kładzie się: *il est béni du monde entier*, świat cały błogosławi go. Fleurir, kwitnąć, kiedy się używa w znaczeniu właściwem, mówiąc o roślinach, ma w imiesłowie teraźniejszym, *fleurissant*, a w czasie niedokonanym, *il fleurissait*, ale użyte przenośnie, o pomyślności, o zdrowiu, ma imiesłów teraźniejszy *florissant*, czas niedokonany, *il florissait*. Savoir, bruire, mają w imiesłowie teraźniejszym, sachant, bruyant.

Słowa złożone odmieniają się zazwyczaj jak słowa niezłożone. I tak *np. permettre* jak *mettre; surprendre* jak *prendre* i t. d.; jednak *pourvoir* ma w czasie przyszłym *je pourvoirai* a nie *je pourverrai.*

We wszystkich czasach słów, pierwsza osoba liczby pojed. kończy się na *s;* wyjąwszy tam gdzie jest *e* nieme albo *ai np. je reçois, je donne, je chantais, je boirais.* Druga osoba zawsze kończy się na *s tu aimes, jouestu;* wyjąwszy słowa: *faillir, pouvoir, valoir, vouloir,* które mają w tryb. oznaj. *je faux, tu faux; je peux* albo *je puis, je veux, je vaux.* W tryb. rozkaz. litera *s* nie kładzie się na końcu drugiéj osoby, kiedy słowo się kończy na *e* nieme, chyba że po niém następuje *y* albo *en*, *np. donne-le, donnez-en; plantes-y; va, vas-y.* Trzecia osoba jest podobna do pierwszéj, gdy ta kończy się na *e* nieme; gdy zaś ta ma *cs, ds, ts*, to *s* odrzuca się w trzeciéj osobie; w innych razach *s* zamienia się na *t*, *np. je place, je*

vaincs, *je prends*, *je bats*, *je crois*, mają; *il* albo *elle place*, *vainc*, *prend*, *bat*, *croit*. Pierwsza osoba liczby mnogiéj kończy się zawsze na *ons*, wyjąwszy czas przeszły dokonany; druga téjże liczby kończy się na *z*, jeżeli to *e* jest otwarte, a zaś na *s* jeżeli jest nieme, *vous aimez*, *vous dites*. Trzecia osoba téjże liczby kończy się zawsze na *nt*.

Uwaga. Słowa mające tryb bezokol. na *dre*, zachowują *d* ile razy to nieprzeszkadza wymawianiu *np*. *rendre*, *coudre*, mają: *je rends*, *je couds*; *il rend*, *il coud*; *nous rendons*, *nous cousons*. Jednak słowa zakończone na *indre* albo *soudre*, wyrzucają *d*: *peindre*, *dissoudre*; *je peins*, *je dissous*. Słowa kończące się na *ger* zachowują *e* przed *a* i *o*; zakończone zaś na *cer* biorą ogonek (*cedille*) przed *a* i *o* *np*. *manger*, *avancer*; *nous mangeons*, *avançons*; *il mangea*, *il avança*. Słowa zakończone w pierwszéj i drugiéj osobie liczby mnogiéj tryb. ozn. czasu teraźn. na *ions*, *iez*, powinny się kończyć na *iions*, *iiez* albo *yons*, *yez*; w tychże samych osobach czasu przeszłego niedokonanego tryb. oznaj. i teraźn. tryb. łączącego; zaś zakończone w tryb. oznajm. na *yons*, *yez*, biorą *i* po *y* w tychże samych czasach, *np*. *trier*, *croire*, tryb oznajm. czas teraźn. *nous trions*, *croyons*; *vous triez*, *vous croyez*; czas przeszły niedokon. tryb. oznajm. i teraźn. łączącego mają: *nous triions* albo *tryons*, *croyons*; *vous triiez*, *croyiez*.

W zapytaniach zaimek kładzie się po słowie z którém się łączy przez łącznik, *np*. *dois-je*, *sentîmes-nous?* W pierwszéj osobie czasu teraźn. tryb. oznajm. słów pierwszéj konjug *e* nieme zamienia się na *e* ściśnione, *np*. *je danse bien*, a z zapytaniem *dansé-je bien?* W innych konjugacyach, słowa nie doznają żadnéj zmiany, *finis-je? dis-je?* jednak nie mówi się *cours-je? couds-je?* w tenczas zapytanie wyraża się w ten sposób *est-ce que je cours? est-ce que je couds?* albo też przez pierwszą osobę czasu teraźn. trybu łączącego, zamieniając *e* nieme na *e* ściśnione, *np*. *courré-je*, *cousé-je?* ten ostatni jednak sposób mało jest używany. *E* ściśnione za pomocą znamienia prawego (*accent aigu*) kładzie się jeszcze na końcu trybu warunkowego czasu teraźniejszego zakończonego na *usse np*. *dussé-je?*; w drugiéj osobie liczby pojed. żadne nie zachodzą zmiany; w trzeciéj, kiedy słowo jest zakończone na *e* nieme lub *a*, wtrąca się litera *t* mająca z obu stron łącznik *aime-t-il? dansa-t-elle?* W liczbie mnogiéj nie zachodzą żadne zmiany, prócz że się między słowem i zaimkiem kładzie łącznik, *np*. *vîmes-nous? rirez-vous? aimeraient-ils?* W trybie rozkazującym, zamiast mówić *portez m'y! mets-m'y!* trzeba mówić: *mettez-y moi*, *mets-y moi!* Jednakże mówi się: *donnez m'en*, *tenons nous y*. W słowach na *ayer* i *oyer*, *y* nie kładzie się tylko tam gdzie się wymawia, *np*. *payer*, *je paye*, *employer*, *j'emploierai*.

ABRÉVIATIONS.

a. adjectif.
a. d g. adjectif des deux genres.
adv. adverbe.
agr. agriculture.
anat. anatomie.
arch. architecture.
arith. arithmétique.
art. artillerie.
a. et s. adjectif et substantif.
a. et s. m. adjectif et substantif masculin.
a. f. adjectif féminin.
a. et s. d g. adjectif et substantif des deux genres.
astr. astronomie.
bot. botanique.
chim. chimie.
chir. chirurgie.
conj. conjonction.
f. féminin.
fig. figurément.
fm. familier.
géom. géométrie.
gramm. grammaire.
hébr. hébraïque.
hér. héraldique.
impr. imprimerie.
interj. interjection.
jrpr. jurisprudence.
mar. marine.
mas. masculin.
math. mathématique.
méd. médicine.
min. minéralogie.
mus. musique.
myth. mythologie.
np. *np.* na przykład, par exemple.
phys. physique.
pl. pluriel.
pop. populaire.
prép. préposition.
pron. pronom.
pron.dém. pronom démonstratif.
prov. proverbial.
prt. participe.
qu''ch, quelque chose.
qu''un, quelqu'un.
réc. réciproque.
rhét. rhétorique.
ros. russe.
s. d. g. substantifs des deux genres.
s. f. substantif féminin.
s m. substantif masculin.
théol. théologie.
v. a. verbe actif.
v. a. et n. verbe actif et neutre.
v. n. verbe neutre.
vi vieux.
v. pron. verbe pronominal.
*, vieilli.
— signifie une autre acception.
=, répétition du mot mis en tête de l'article.
=*s p. ex.* savant *pl.* savants.
=*elle p. ex.* providentiel, providentielle.

A

A. *s. m.* A, pierwsza litera alfabetu francuskiego. W niektórych wyrazach nie wymawia się, *np. août, taon, Saône. Une panse d'a*, brzuszek, wypukłość litery *a*. *Il n'a pas fait une panse d'a*, ani tknął, ani zaczął (jakiéj roboty.) *fig.* nic nie napisał, nic niewydał, nie jest autorem żadnego dzieła.

A, *prép.* (przed artykułem *Le* po którym następuje spółgłoska, zamienia się na *au*, a przed *Les* na *aux*). Oddaje się w Polskim języku przez przyimki do, na, w, u, przy, za, po, o, pod, ku, nad, z, położone z rozmaitemi przypadkami. Często w polskim oddaje się przez nadanie innego obrotu składni. Używa się zaś:

1. Na wyrażenie celu, dążenia, kierunku. *Aller à Rome,* iść do Rzymu. *Tourner à droite,* zwrócić się w prawo, na prawą stronę. *Au levant*, na wschód. *Mettre pied à terre*, wysiąść na ląd, wylądować — stanąć gdzie, zajechać. *Atteler à la charrue*, zaprządz do pługa. *Tendre les mains au ciel*, wznosić ręce ku niebu, do nieba. *Jeter au feu*, wrzucić w ogień. *Tirer au blanc,* strzélać do celu.

2. Na wyrażenie kresu, końca. *Obeir aux lois*, być posłusznym prawom. *Tourner à l'avantage*, wyjść komu na korzyść. *Renvoyer au lendemain*, odłożyć do jutra, na jutro. *Servir à tel usage*, przydać się na co, służyć do czego. *Tirer à sa fin*, mieć się, schylać się ku końcowi. *Obliger à payer*, zmusić do zapłacenia. *Inviter à dîner*, zaprosić na obiad. *Aimer à lire*, lubić czytać. *Arracher une dent à quelqu'un,* wyrwać komu ząb.

3. Na wyrażenie przeznaczenia lub poświęcenia komu. *Honneur aux braves*, cześć walecznym. *Aux Dieux Lares*, Bogom domowym. W adressach listów, *à Monsieur N....* Panu NN....

4. Na oznaczenie czasu, epoki, *à l'heure convenue*, o umówionéj, godzinie. *A l'instant où...* w chwili gdy.. kiedy.. *A son arrivée*, za przybyciem. *A ma mort*, po mojéj śmierci. *A l'heure qu'il est*, o téj godzinie. *Au jour,* za dnia. *A la brune*, o zmroku. *Au faire et au prendre,* gdy przyszło do rzeczy, do roboty. *A cette occasion*, przy téj okoliczności.

5. Na oznaczenie miejsca lub okoliczności towarzyszących wypadkowi. *A Rome,* w Rzymie. *Manger à l'auberge*, jadać w oberży. *Etre au bal*, być na balu. *Avocat à la cour royale*, adwokat przy trybunale appelacyjnym. *Tué au siége de....*, zabity przy oblężeniu.... *A ses cris*, na jego krzyk. *Au premier coup*, za pierwszym wystrzałem, za pierwszém uderzeniem. *Au coin*, na rogu. *Blessé à l'épaule,* raniony

w łopatkę. *L'épée au côté*, szabla przy boku. *Un bain à la rivière*, kąpiel w rzece.

6. Na oznaczenie przeciągu czasu. *Louer à l'année*, najmować na rok.

7. Na oznaczenie odległości. *A deux pas*, o dwa kroki. *A deux mois de date*, po dwu miesiącach.

8. Na wyrażenie stosunków. *De marchand à marchand*, jak kupiec z kupcem, między kupcami. *De puissance à puissance*, jak dwa udzielne mocarstwa, jak równy z równym.

9. Dla wyrażenia własności, lub należenia do kogo. *Il est à moi*, należy do mnie, to'mój. *Sa manière à lui*, jemu właściwy sposób. *C'est bien fait à vous*, to dobrze z twojéj strony. *C'est folie à eux*, to nierozsądnie z ich strony. *Je trouve à votre frère...* upatruję w twoim bracie.. *A moi seul*, na mnie jednego, biorąc sam na siebie. *A deux*, *à trois*, we dwóch, we trzech.

10. Na wyrażenie rodzaju, przymiotu. *Pays à pâturages*, strony obfitujące w pastwiska.

11. Dla wyrażenia kształtu rzeczy lub przydatkowych części. *Maison à porte cochère*, dom z bramą zajezdną. *Voiture à deux roues*, wózek o dwóch kołach, na dwóch kołach.

12. Dla wyrażenia przeznaczenia jakiéj rzeczy na co. *Marché à volailles*, targ, targowisko na drób. *Marché aux chevaux*, targ koński. *Maison à vendre*, dom do sprzedania, na sprzedaż.

13. Dla wyrażenia narzędzia użytego. *Pêcher à la ligne*, łowić wędką, na wędkę. *Se battre à l'épée*, potykać się na szpady. *Travailler à l'aiguille*, pracować igiełką — robić igłą. *Au crayon*, ołówkiem, *à la main*, od ręki.

14. Dla wyrażenia ilości, miary, wagi. *Au cent*, po sto. *A la douzaine*, tuzinami, na tuziny. *A pot et à pinte*, na garce i kwarty. *A tant par jour*, po tyle na dzień. *A pleines mains*, hojnie, garściami, *fm*.

15. Dla wyrażenia stopniowania następstwa, porządku. *Goutte à goutte*, po kropelce. *A chaque arbre*, przy każdem drzewie, u każdego drzewa. *Un à un*, po jednemu. *Feuille à feuille*, listek po listku. — karta za kartą. *Pas à pas*, noga za nogą, zwolna. *Corps à corps*, w zapasy.

16. Mówiąc przez przybliżenie *Vingt à trente*, dwadzieścia do trzydziestu.

17. W napisach lub szyldach, znakach. *Au soleil*, pod słońcem. *A la boule d'or*, pod złotą kulą.

18. Dla wyrażenia mody, sposobu, zgodności z czem. *A la française*, po francuzku = z francuzka. *Au choix*, do wyboru. *Boire à la soif*, pić aż się pragnienie ugasi. *Manger à sa faim*, jeść ile się chce. *A ma taille*, w miarę wzrostu, do stanu. *A son image*, na obraz i podobieństwo swoje. *A mon avis*, mojem zdaniem, według mego zdania.

19. Wnioskując. *A son air*, z miny, sądząc po minie. *A l'œuvre on connaît l'ouvrier*, po dziele poznasz robotnika, mistrza, majstra.

20. Dla oznaczenia odpowiedniości, związku. *Mot à mot*, dosłownie, co do słowa, słowo w słowo.

21. Dla wyrażenia końca, wypadku, skutku. *Courir à perdre haleine*, biegnąć do upadłego. *Mourir à la peine*, zapracować się, przypłacić życiem roboty.

22. Wołając. *Au secours*, gwałtu! na pomoc! na ratunek. *Au nom du ciel*, w imie nieba, na miłość boską.

23. A, położone z trybem bezo-

kolicznym używa się w wielu znaczeniach np. *A le voir*, widząc go, patrząc na niego rzekłbyś że..—sądząc z pozoru. *A tout prendre*, wszystko zważywszy. *A ne considérer que*... mając wzgląd tylko... *A partir de cette époque*, począwszy od téj epoki. *A l'entendre*, słysząc go, rozumiałbyś i t. p. *A vrai dire*, mówiąc po prawdzie, prawdę rzekłszy. *C'est un homme à pendre, à noyer*, wart szubienicy, niewarto tylko kamień u szyi uwiązać. *Il est homme à se fâcher*, gotów się gniewać o..... *Trouver à redire*, mieć co do zarzucenia. *Je suis à l'attendre*, czekam go..... *Je suis encore à savoir*, jeszczem się niedowiedział.

24. *Triste à penser*, smutno spomnieć jak.... że..... *Facile à dire*, łatwo powiedzieć. *Lent à venir*, opieszały. *Habile à séduire*, mający dar zwodzenia. *Fou a lier*, szalony. *Prêt à combattre*, gotów do walki.

25. A, z następującym *qui*. *A qui mieux mieux*, na wyścigi, kto pierwszy ten lepszy. *C'est à qui en demandera*, *c'est à qui en aura*, szli na wyścigi, kto pierwéj zażąda, kto pierwéj otrzyma.

Z resztą obacz pod wyrazami z którémi się składa.

Aaisier, *v. a.* *(vi)* zostawić wszelką wolność komu.

Aarbrer, *v. n.* *(vi)* sterczeć, wystawać, wznosić się.

Abaco, Abacot, *s. m.* stół, szynkfas — kredens — wierzch kapitelu, kolumny — tablica Pytagoresa — strój głowy królów angielskich.

Abacus, *s. m.* laska z gałką spłaszczoną i z wyrytym znakiem krzyża godło naczelnictwa u Templaryuszów.

Abada, *s m.* nosorożec indyjski.

Abaisse, *s. f. vid.* Basse-Pâte.

Abaissé, ée, *part. a Her.* położony u spodu tarczy.

Abaissement, *s. m.* zniżenie, — opadnienie, opadanie, poniżenie — uniżenie się, poniżenie się, spodlenie się — przydanie w herbie przedmiotu psującego okazałość herbu. = *d'une équation*, sprowadzenie zrównania do prostszego wyrażenia.

Abaisser, *v. a.* zniżyć — spuścić, opuścić na dół — poniżyć, upokorzyć, uskromić. = *une perpendiculaire*, spuścić prostopadłą. = *la pâte*, wałkować, rozwałkować ciasto, = *la cataracte*, zdjąć kataraktę z oka, = *une équation*, sprowadzić zrównanie algebraiczne. *S'*=, opaść, opadać, — zniżyć się — poniżyć się.

Abaisseur, *s. a. m.* muskuł zniżający części zależące od niego.

Abait, *s m. vid.* Appat.

Abajoue, *s. f.* torebka w policzkach niektórych zwierząt *np.* u chomika — boczna strona ryja świniego.

Abaliénation, *s. f.* sprzedaż ruchomości.

Abaliéner, *v. a.* sprzedać komu, zbyć ruchomości.

Abalourdir, *v. a. fm.* zagłuszyć, zahukać, zafukać.

Abandon, *s. m.* opuszczenie, zaniedbanie, porzucenie czego, kogo— opuszczenie, zaniedbanie, stan opuszczenia — zapomnienie — zaniedbanie się — zrzeczenie się, ustąpienie praw i t. p. — rezygnacya, — zdanie się zupełne na kogo — wolny bieg myśli, mowy — zaniedbanie pełne wdzięku. *A l'*=, niedbale — w zaniedbaniu.

Abandonné, ée, *a.* opuszczony — pustkami stojący, pusty — nierządnego życia — wylany na rozpustę. = *calomniateur*, bezwstydny potwarca.

Abandonnée, *s. f.* nierządnica.

Abandonnement, *s. m.* porzuce-

Teraźniejsze — wszystkie zakończone na *ant*, różnią się tém od podobnież zakończonych przymiotników, że oznaczają działanie lub stan, i że mają jedenże rząd co ich słowa.

Przeszłe — poprzedzone są zawsze od jakiegoś czasu słowa *avoir* lub *être*, i służą do formowania słów złożonych.

TABLICA FORMOWANIA WSZYSTKICH CZASÓW POJEDYNCZYCH.

CZTERY KONJUGACJE.

Słowa języka francuzkiego mają tylko cztery różne zakończenia, według których uformowano cztery klassy odmian; pierwsza jest dla słów zakończonych na *er;* druga dla słów zakończonych na *ir;* trzecia dla zakończonych na *oir;* czwarta dla zakończonych na *re*. Końcówki *kursywą* drukowane oznaczają że je trzeba zamienić na następujące ułożone porządkiem osób, licząc: pierwsza, druga, trzecia liczby pojedynczéj; pierwsza, druga, trzecia liczby mnogiéj.

— Trybu oznajmującego, Czas teraźniejszy (1 konjug.) *na* e, es, e, ons, er, ent.

W słowach na ir, oir, re, czas ten odmienia się regularnie tylko w liczbie mnogiéj.

— Czas przeszły niedokonany, formuje się od pierwszéj osoby liczby mnogiéj czasu teraźniejszego (na wszystkie cztery konjug.) zamieniając *ons*, na ois, ois, oit: ions, iez, aient.

— Czas przeszły dokonany (1 konjug.) *er*, na ai, as, a; âmes, âtes, èrent.
(2 i 4 konjug.) *ir*, *ire*, *re*, na is, is, it; îmes, ites, irent.
(3 konjug.) *oir*, *evoir*, na us, us, ut; ûmes, ûtes, urent.
Słowa na *enir*, na ins, ins, int; îmes, întes, inrent.
Słowa nieforemne *crire*... crivis; *erir*... is; *indre*. . ignis; *uere*... uisis.

— Czas przyszły (1 i 2 konj.) *er*, *ir*, dodaj ai, as, a; ons, ez, ont.
(3 i 4 konj.) *oir*, *re*, na rai, ras, ra; rons, rez, ront. *enir* na indre.

— Warunkowy teraźniejszy, formuje się od przyszłego.. *rai*, na rais, rais, rait; rions, riez, raient.

— Niedokonany trybu łączącego, formuje się od przeszłego dokon.
(1 konj.) *ai*, na asse, asses, ât; assions, assiez, assent.
(2 i 4 konj.) *is*, na isse, isses, ît; issions, issiez, issent.
(3 konj.) *us*, na usse, usses, ût; ussions, ussiez, ussent.
Słowa na *enir*, na insse, inssest, înt; inssions, inssiez, inssent.

Aimer, *peindre;* przeszły dokonany, *j'aimai*, *je peignis;* niedokonany łączącego, *que j'aimasse*, *que je peignisse.*

— Tryb rozkazujący niema pierwszéj osoby; w pierwszéj konjugacji podobny jest do teraźniejszego oznajmującego, wyjąwszy że się niekładzie *s* w drugiéj osobie liczby pojedyńczéj. W innych konjugacjach, druga osoba liczby pojedyńczéj i trzy osoby liczby mnogiéj, podobne są tymże osobom czasu teraźniejszego oznajmującego; trzecia osoba liczby pojedyńczéj, formuje się od trzeciéj liczby mnogiéj czasu teraźniejszego odcinając *nt*.

— Czas teraźniejszy trybu łączącego, ma trzy osoby liczby pojedyńczéj podobne do trzeciéj osoby liczby pojedyńczéj trybu rozkazującego; wyjąwszy że się dodaje *s* w drugiéj osobie. Pierwsza i druga osoba liczby mnogiéj, podobne są do tychże osob czasu niedokonanego oznajmującego; trzecia osoba liczby mnogiéj jest jak taż osoba trybu rozkazującego.

ZAKOŃCZENIA IMIESŁOWÓW.

— Teraźniejsze formują się zawsze od pierwszéj osoby liczby mnogiéj czasu teraźniéjszego trybu oznajmującego, zamieniając *ons* na *ant*: *nous aim*ons, *aim*ant.

— Przeszłe, w pierwszéj konjugacyi *er* na é, *np*. aimer, aimé. W drugiéj *ir*, *enir*, *frir*, *vrir* na i, enu, fert, vert, *np*. finir, fini; offrir, offert; ouvrir, ouvert; tenir, tenu. W trzeciéj *evoir* na u, *np*. recevoir, reçu. W czwartéj *re*, *ire*, *indre*, na u, it, int, *np*. rendre, rendu, écrire, écrit; joindre, joint.

CZASY ZŁOŻONE.

Przeszły dokon. z ter. ozn. sł. Avoir. (1 konj.) j'ai, tu as, il, elle a; nous avons, vous avez, ils, elles ont *aimé*, *donné*.

Zaprzeszły z niedok. (1 konj.) j'avais, avais, avait, avions, aviez, avaient *été*, *chanté*.

Przesz poprzed. dok. z przesz. dok. (2 konj.) j'eus, eus, eut; eûmes, eûtes, eurent *fini*, *couru*.

Przeszły poprzed. niedok. z przesz. niedok. (2 konj.) Quand j'ai eu, as eu, a eu; avons eu, avez eu, ont eu *offert*, *acquis*.

Przyszły złożony z przysz. pojedyńcz. (3 konj.) j'aurais, auras, aura, aurons, aurez, auront *vu*, *su*, *reçu*.

Warunkowy przeszły z warunkow. teraźn. (3 konj.) j'aurais, aurais, aurait, aurions, auriez, auraient *assis*, *surcis*.

Przeszły trybu łącz. z teraźn. tegoż trybu (4 konj.) Que j'aye, ayes, ait, ayons, ayez, aient *rendu*, *fait*, *clos*.

Zaprzeszły trybu łącz. z niedok. tegoż trybu (4 konj.) j'eusse, eusses, eût, eussions, eussiez, eussent *résous* ou *résolu*.

Czasy złożone słów formują się za pomocą słowa *avoir*, które służy nawet do czasów złożonych słowa *être*; j'ai été, j'avais été, i t. d. Jednakże słowo *être*, koniecznie do odmiany słów biernych, jest jeszcze po-

trzebne, jak powiedzieliśmy wyżej, do konjugacji wielu z pomiędzy słów niejakich, jako to: *entrer*, *partir*, *rester*, *venir* i t. d.; niemożna bowiem powiedzieć, *j'ai parti*, *nous aurions venu;* ale, je suis parti, nous serions venu. Słowa zaimkowe posiłkują się również słowem *être;* bo się nie mówi, *je m'ai imaginé*, *je m'ai repenti*, ale, je me suis imaginé, je me suis repenti, i t. d.

ODMIANA SŁÓW NIEFOREMNYCH.

	TRYB BEZOKOLICZ.	PRZESZŁY DOKONANY.	PRZYSZŁY.	ROZKAZUJĄCY.	IMIESŁÓW PRZESZŁY.
1 konj.	aller	j'allai	j'irai	va qu'il aille	allé. été.
	envoyer	j'envoyai	j'enverrai	» envoie	envoyé.
2 konj.	courir	je courus	je courrai	» courre	couru.
	mourir	je mourus	je mourrai	» meure	mort.
3 konjugacja.	s'asseoir	je m'assis	je m'asseirai je m'assiérai	» s'asseye	assis.
	pouvoir	je pus	je pourrai	» puisse.	pu.
	pourvoir	je pourvus	je pourvoirai	» pourvoie	pourvu.
	voir	je vis	je verrai	» voie	vu.
	valoir	je vaudrais	je valus	» vaille	valu.
	prévaloir	je prévalus	je prévaudrai	» prévale	prévalu.
	savoir	je sus	je saurai	» sache	su.
	surseoir	je sursis	je surseoirai	» surseoie	surscis.
4 konj.	être	je fus	je serai	» soit	été.
	faire	je fis	je ferai	» fasse	fait.

	TRYB BEZOKOLICZNY.	PRZESZŁY DOKONANY.	IMIESŁOW PRZ[illegible]
(3 konj.)	mouvoir	je mus	mu
	pleuvoir	il plut	plu
(4 konj.)	boire	je bus	bu
	conclure	je conclus	conclu
	connaître	je connus	connu
	coudre	je cousis	cousu
	croire	je crus	cru
	lire	je lus	lu
	mettre	je mis	mis

moudre	je moulus	moulu
naître	je naquis	né
paraître	je parus	paru
plaire	je plus	plu
prendre	je pris	pris
résoudre	je résolus	résous résolu
taire	je tus	tu
vaincre	je vainquis	vaincu
vivre	je vécus	vécu
TRYB BEZOKOLICZNY.	CZAS PRZYSZŁY.	IMIESŁÓW PRZESZŁY.
acquérir	j'acquerrai	acquis
cueillir	je cueillerai	cueillis
faillir	je faudrai	falli
vêtir	je vêtirai	vêtu
choir	—	chu
déchoir	je décherrai	déchu
falloir	il faudra	fallu
seoir	il siéra	—
vouloir	je voudrai	voulu.

Jest słów dwanaście, które niemają czasu przeszłego dokonanego, a zatem ani czasu niedokonanego łączącego; te są: absoudre, braire, bruire, choir, clorre, dissoudre, frire, haïr, paître, guérir, seoir i traire. Frire odmienia się z pomocą słowa faire; czas przeszły dokonany, *je fis frire;* appauvrir, absoudre, clorre, dissoudre, paître, suivre, mają w imiesłowie przeszłym, appauvri, absous, clos, dissous, pu, suivi. Bénir przybiera *t*, w imiesłowie przeszłym, gdy się mówi o rzeczach poświęconych przez kapłana, *np. l'eau bénite*, woda święcona; inaczéj *t*, nie kładzie się: *il est béni du monde entier*, świat cały błogosławi go. Fleurir, kwitnąć, kiedy się używa w znaczeniu właściwem, mówiąc o roślinach, ma w imiesłowie teraźniejszym, *fleurissant*, a w czasie niedokonanym, *il fleurissait*, ale użyte przenośnie, o pomyślności, o zdrowiu, ma imiesłów teraźniejszy *florissant*, czas niedokonany, *il florissait*. Savoir, bruire, mają w imiesłowie teraźniejszym, sachant, bruyant.

Słowa złożone odmieniają się zazwyczaj jak słowa niezłożone. I tak *np. permettre* jak *mettre; surprendre* jak *prendre* i t. d.; jednak *pourvoir* ma w czasie przyszłym *je pourvoirai* a nie *je pourverrai.*

We wszystkich czasach słów, pierwsza osoba liczby pojed. kończy się na *s;* wyjąwszy tam gdzie jest *e* nieme albo *ai np. je reçois, je donne, je chantais, je boirais.* Druga osoba zawsze kończy się na *s tu aimes, jouestu;* wyjąwszy słowa: *faillir, pouvoir, valoir, vouloir,* które mają w tryb. oznaj. *je faux, tu faux; je peux* albo *je puis, je veux, je vaux.* W tryb. rozkaz. litera *s* nie kładzie się na końcu drugiéj osoby, kiedy słowo się kończy na *e* nieme, chyba że po niém następuje *y* albo *en*, *np. donne-le, donnez-en; plantes-y; va, vas-y.* Trzecia osoba jest podobna do pierwszéj, gdy ta kończy się na *e* nieme; gdy zaś ta ma *cs, ds, ts*, to *s* odrzuca się w trzeciéj osobie; w innych razach *s* zamienia się na *t*, *np. je place, je*

vaincs, *je prends*, *je bats*, *je crois*, mają; *il* albo *elle place*, *vainc*, *prend*, *bat*, *croit*. Pierwsza osoba liczby mnogiéj kończy się zawsze na *ons*, wyjąwszy czas przeszły dokonany; druga téjże liczby kończy się na *z*, jeżeli to *e* jest otwarte, a zaś na *s* jeżeli jest nieme, *vous aimez*, *vous dites*. Trzecia osoba téjże liczby kończy się zawsze na *nt*.

Uwaga. Słowa mające tryb bezokol. na *dre*, zachowują *d* ile razy to nieprzeszkadza wymawianiu *np. rendre, coudre*, mają: *je rends, je couds; il rend, il coud; nous rendons, nous cousons*. Jednak słowa zakończone na *indre* albo *soudre*, wyrzucają *d*: *peindre*, *dissoudre; je peins*, *je dissous*. Słowa kończące się na *ger* zachowują *e* przed *a* i *o*; zakończone zaś na *cer* biorą ogonek (*cedille*) przed *a* i *o np. manger, avancer; nous mangeons, avançons; il mangea*, *il avança*. Słowa zakończone w pierwszéj i drugiéj osobie liczby mnogiéj tryb. ozn. czasu teraźn. na *ions*, *iez*, powinny się kończyć na *iions*, *iiez* albo *yons*, *yez*; w tychże samych osobach czasu przeszłego niedokonanego tryb. oznaj. i teraźn. tryb. łączącego; zaś zakończone w tryb. oznajm. na *yons*, *yez*, biorą *i* po *y* w tychże samych czasach, *np. trier, croire*, tryb oznajm. czas teraźn. *nous trions*, *croyons; vous triez*, *vous croyez;* czas przeszły niedokon. tryb. oznajm. i teraźn. łączącego mają: *nous triions* albo *tryons, croyons; vous triiez, croyiez*.

W zapytaniach zaimek kładzie się po słowie z którém się łączy przez łącznik, *np. dois-je*, *sentîmes-nous?* W pierwszéj osobie czasu teraźn. tryb. oznajm. słów pierwszéj konjug *e* nieme zamienia się na *é* ściśnione, *np. je danse bien*, a z zapytaniem *dansé-je bien?* W innych konjugacyach, słowa nie doznają żadnéj zmiany, *finis-je? dis-je?* jednak nie mówi się *cours-je? couds-je?* w tenczas zapytanie wyraża się w ten sposób *est-ce que je cours? est-ce que je couds?* albo też przez pierwszą osobę czasu teraźn. trybu łączącego, zamieniając *e* nieme na *é* ściśnione, *np. courré-je*, *cousé-je?* ten ostatni jednak sposób mało jest używany. *E* ściśnione za pomocą znamienia prawego (*accent aigu*) kładzie się jeszcze na końcu trybu warunkowego czasu teraźniejszego zakończonego na *usse np. dussé-je?*; w drugiéj osobie liczby pojed. żadne nie zachodzą zmiany; w trzeciéj, kiedy słowo jest zakończone na *e* nieme lub *a*, wtrąca się litera *t* mająca z obu stron łącznik *aime-t-il? dansa-t-elle?* W liczbie mnogiéj nie zachodzą żadne zmiany, prócz że się między słowem i zaimkiem kładzie łącznik, *np. vîmes-nous? rirez-vous? aimeraient-ils?* W trybie rozkazującym, zamiast mówić *portez m'y! mets-m'y!* trzeba mówić: *mettez-y moi, mets-y moi!* Jednakże mówi się: *donnez m'en*, *tenons nous y*. W słowach na *ayer* i *oyer*, *y* nie kładzie się tylko tam gdzie się wymawia, *np. payer*, *je paye*, *employer*, *j'emploierai*.

ABRÉVIATIONS.

a. adjectif.
a. d g. adjectif des deux genres.
adv. adverbe.
agr. agriculture.
anat. anatomie.
arch. architecture.
arith. arithmétique.
art. artillerie.
a. et s. adjectif et substantif.
a. et s. m. adjectif et substantif masculin.
a. f. adjectif féminin.
a. et s. d g. adjectif et substantif des deux genres.
astr. astronomie.
bot. botanique.
chim. chimie.
chir. chirurgie.
conj. conjonction.
f. féminin.
fig. figurément.
fm. familier.
géom. géométrie.
gramm. grammaire.
hébr. hébraïque.
hér. héraldique.
impr. imprimerie.
interj. interjection.
jrpr. jurisprudence.
mar. marine.
mas. masculin.
math. mathématique.
méd. médicine.
min. minéralogie.
mus. musique.
myth. mythologie.
np. *np*. na przykład, par exemple.
phys. physique.
pl. pluriel.
pop. populaire.
prép. préposition.
pron. pronom.
pron.dém. pronom démonstratif.
prov. proverbial.
prt. participe.
qu''ch, quelque chose.
qu''un, quelqu'un.
réc. réciproque.
rhét. rhétorique.
ros. russe.
s. d. g. substantifs des deux genres.
s. f. substantif féminin.
s m. substantif masculin.
théol. théologie.
v. a. verbe actif.
v. a. et n. verbe actif et neutre.
v. n. verbe neutre.
vi vieux.
v. pron. verbe pronominal.
*, vieilli.
— signifie une autre acception.
=, répétition du mot mis au tête de l'article.
=*s p. ex.* savant *pl.* savants.
=*elle p. ex.* providentiel, providentielle.

A

A. *s. m.* A, pierwsza litera alfabetu francuskiego. W niektórych wyrazach nie wymawia się, *np. août*, *taon*, *Saône*. *Une panse d'a*, brzuszek, wypukłość litery *a*. *Il n'a pas fait une panse d'a*, ani tknął, ani zaczął (jakiéj roboty.) *fig.* nic nie napisał, nic niewydał, nie jest autorem żadnego dzieła.

A, *prép.* (przed artykułem *Le* po którym następuje spółgłoska, zamienia się na *au*, a przed *Les* na *aux*). Oddaje się w Polskim języku przez przyimki do, na, w, u, przy, za, po, o, pod, ku, nad, z, położone z rozmaitemi przypadkami. Często w polskim oddaje się przez nadanie innego obrotu składni. Używa się zaś:

1. Na wyrażenie celu, dążenia, kierunku. *Aller à Rome*, iść do Rzymu. *Tourner à droite*, zwrócić się w prawo, na prawą stronę. *Au levant*, na wschód. *Mettre pied à terre*, wysiąść na ląd, wylądować — stanąć gdzie, zajechać. *Atteler à la charrue*, zaprządz do pługa. *Tendre les mains au ciel*, wznosić ręce ku niebu, do nieba. *Jeter au feu*, wrzucić w ogień. *Tirer au blanc*, strzélać do celu.

2. Na wyrażenie kresu, końca. *Obeir aux lois*, być posłusznym prawom. *Tourner à l'avantage*, wyjść komu na korzyść. *Renvoyer au lendemain*, odłożyć do jutra, na jutro. *Servir à tel usage*, przydać się na co, służyć do czego. *Tirer à sa fin*, mieć się, schylać się ku końcowi. *Obliger à payer*, zmusić do zapłacenia. *Inviter à dîner*, zaprosić na obiad. *Aimer à lire*, lubić czytać. *Arracher une dent à quelqu'un*, wyrwać komu ząb.

3. Na wyrażenie przeznaczenia lub poświęcenia komu. *Honneur aux braves*, cześć walecznym. *Aux Dieux Lares*, Bogom domowym. W adressach listów, *à Monsieur N....* Panu NN....

4. Na oznaczenie czasu, epoki, *à l'heure convenue*, o umówionéj, godzinie. *A l'instant où...* w chwili gdy.. kiedy.. *A son arrivée*, za przybyciem. *A ma mort*, po mojéj śmierci. *A l'heure qu'il est*, o téj godzinie. *Au jour*, za dnia. *A la brune*, o zmroku. *Au faire et au prendre*, gdy przyszło do rzeczy, do roboty. *A cette occasion*, przy téj okoliczności.

5. Na oznaczenie miejsca lub okoliczności towarzyszących wypadkowi. *A Rome*, w Rzymie. *Manger à l'auberge*, jadać w oberży. *Etre au bal*, być na balu. *Avocat à la cour royale*, adwokat przy trybunale appelacyjnym. *Tué au siége de....*, zabity przy oblężeniu.... *A ses cris*, na jego krzyk. *Au premier coup*, za pierwszym wystrzałem, za pierwszém uderzeniem. *Au coin*, na rogu. *Blessé à l'épaule*, raniony

w łopatkę. *L'épée au côté*, szabla przy boku. *Un bain à la rivière*, kąpiel w rzece.

6. Na oznaczenie przeciągu czasu. *Louer à l'année*, najmować na rok.

7. Na oznaczenie odległości. *A deux pas*, o dwa kroki. *A deux mois de date*, po dwu miesiącach.

8. Na wyrażenie stosunków. *De marchand à marchand*, jak kupiec z kupcem, między kupcami. *De puissance à puissance*, jak dwa udzielne mocarstwa, jak równy z równym.

9. Dla wyrażenia własności, lub należenia do kogo. *Il est à moi*, należy do mnie, to mój. *Sa manière à lui*, jemu właściwy sposób. *C'est bien fait à vous*, to dobrze z twojéj strony. *C'est folie à eux*, to nierozsądnie z ich strony. *Je trouve à votre frère...* upatruję w twoim bracie.. *A moi seul*, na mnie jednego, biorąc sam na siebie. *A deux*, *à trois*, we dwóch, we trzech.

10. Na wyrażenie rodzaju, przymiotu. *Pays à pâturages*, strony obfitujące w pastwiska.

11. Dla wyrażenia kształtu rzeczy lub przydatkowych części. *Maison à porte cochère*, dom z bramą zajezdną. *Voiture à deux roues*, wózek o dwóch kołach, na dwóch kołach.

12. Dla wyrażenia przeznaczenia jakiéj rzeczy na co. *Marché à volailles*, targ, targowisko na drób. *Marché aux chevaux*, targ koński. *Maison à vendre*, dom do sprzedania, na sprzedaż.

13. Dla wyrażenia narzędzia użytego. *Pêcher à la ligne*, łowić wędką, na wędkę. *Se battre à l'épée*, potykać się na szpady. *Travailler à l'aiguille*, pracować igiełką — robić igłą. *Au crayon*, ołówkiem, *à la main*, od ręki.

14. Dla wyrażenia ilości, miary, wagi. *Au cent*, po sto. *A la douzaine*, tuzinami, na tuziny. *A pot et à pinte*, na garce i kwarty. *A tant par jour*, po tyle na dzień. *A pleines mains*, hojnie, garściami, *fm*.

15. Dla wyrażenia stopniowania następstwa, porządku. *Goutte à goutte*, po kropelce. *A chaque arbre*, przy każdem drzewie, u każdego drzewa. *Un à un*, po jednemu. *Feuille à feuille*, listek po listku. — karta za kartą. *Pas à pas*, noga za nogą, zwolna. *Corps à corps*, w zapasy.

16. Mówiąc przez przybliżenie *Vingt à trente*, dwadzieścia do trzydziestu.

17. W napisach lub szyldach, znakach. *Au soleil*, pod słońcem. *A la boule d'or*, pod złotą kulą.

18. Dla wyrażenia mody, sposobu, zgodności z czem. *A la française*, po francuzku = z francuzka. *Au choix*, do wyboru. *Boire à la soif*, pić aż się pragnienie ugasi. *Manger à sa faim*, jeść ile się chce. *A ma taille*, w miarę wzrostu, do stanu. *A son image*, na obraz i podobieństwo swoje. *A mon avis*, mojem zdaniem, według mego zdania.

19. Wnioskując. *A son air*, z miny, sądząc po minie. *A l'œuvre on connait l'ouvrier*, po dziele poznasz robotnika, mistrza, majstra.

20. Dla oznaczenia odpowiedniości, związku. *Mot à mot*, dosłownie, co do słowa, słowo w słowo.

21. Dla wyrażenia końca, wypadku, skutku. *Courir à perdre haleine*, biegnąć do upadłego. *Mourir à la peine*, zapracować się, przypłacić życiem roboty.

22. Wołając. *Au secours*, gwałtu! na pomoc! na ratunek. *Au nom du ciel*, w imie nieba, na miłość boską.

23. A, położone z trybem bezo-

kolicznym używa się w wielu znaczeniach np. *A le voir*, widząc go, patrząc na niego rzekłbyś że..—sądząc z pozoru. *A tout prendre*, wszystko zważywszy. *A ne considérer que...* mając wzgląd tylko... *A partir de cette époque*, począwszy od téj epoki. *A l'entendre*, słysząc go, rozumiałbyś i t. p. *A vrai dire*, mówiąc po prawdzie, prawdę rzekłszy. *C'est un homme à pendre, à noyer*, wart szubienicy, niewarto tylko kamień u szyi uwiązać. *Il est homme à se fâcher*, gotów się gniewać o..... *Trouver à redire*, mieć co do zarzucenia. *Je suis à l'attendre*, czekam go..... *Je suis encore à savoir*, jeszczem się niedowiedział.

24. *Triste à penser*, smutno spomnieć jak.... że..... *Facile à dire*, łatwo powiedzieć. *Lent à venir*, opieszały. *Habile à séduire*, mający dar zwodzenia. *Fou a lier*, szalony. *Prêt à combattre*, gotów do walki.

25. A, z następującym *qui*. *A qui mieux mieux*, na wyścigi, kto pierwszy ten lepszy. *C'est à qui en demandera*, *c'est à qui en aura*, szli na wyścigi, kto pierwéj zażąda, kto pierwéj otrzyma.

Z resztą obacz pod wyrazami z którémi się składa.

Aaisier, *v. a.* *(vi)* zostawić wszelką wolność komu.

Aarbrer, *v. n.* *(vi)* sterczeć, wystawać, wznosić się.

Abaco, Abacot, *s. m.* stół, szynkfas — kredens — wierzch kapitelu, kolumny — tablica Pytagoresa — strój głowy królów angielskich.

Abacus, *s. m.* laska z gałką spłaszczoną i z wyrytym znakiem krzyża godło naczelnictwa u Templaryuszów.

Abada, *s m.* nosorożec indyjski.

Abaisse, *s. f.* *vid.* Basse-Pâte.

Abaissé, ée, *part. a Her.* położony u spodu tarczy.

Abaissement, *s. m.* zniżenie, — opadnienie, opadanie, poniżenie — uniżenie się, poniżenie się, spodlenie się — przydanie w herbie przedmiotu psującego okazałość herbu. = *d'une équation*, sprowadzenie zrównania do prostszego wyrażenia.

Abaisser, *v. a.* zniżyć — spuścić, opuścić na dół — poniżyć, upokorzyć, uskromić. = *une perpendiculaire*, spuścić prostopadłą. = *la pâte*, wałkować, rozwałkować ciasto, = *la cataracte*, zdjąć kataraktę z oka, = *une équation*, sprowadzić zrównanie algebraiczne. *S'*=, opaść, opadać, — zniżyć się — poniżyć się.

Abaisseur, *s. a. m.* muskuł zniżający części zależące od niego.

Abait, *s m.* *vid.* Appat.

Abajoue, *s. f.* torebka w policzkach niektórych zwierząt *np.* u chomika — boczna strona ryja świniego.

Abaliénation, *s. f.* sprzedaż ruchomości.

Abaliéner, *v. a.* sprzedać komu, zbyć ruchomości.

Abalourdir, *v. a. fm.* zagłuszyć, załukać, zafukać.

Abandon, *s. m.* opuszczenie, zaniedbanie, porzucenie czego, kogo — opuszczenie, zaniedbanie, stan opuszczenia — zapomnienie — zaniedbanie się — zrzeczenie się, ustąpienie praw i t. p. — rezygnacya, — zdanie się zupełne na kogo — wolny bieg myśli, mowy — zaniedbanie pełne wdzięku. *A l'*=, niedbale — w zaniedbaniu.

Abandonné, ée, *a.* opuszczony — pustkami stojący, pusty — nierządnego życia — wylany na rozpustę. = *calomniateur*, bezwstydny potwarca.

Abandonnée, *s. f.* nierządnica.

Abandonnement. *s. m.* porzuce-

nie, zaniedbanie, zapomnienie, opuszczenie czego, kogo — życie nierządne — zdanie się na czyją wolę — zrzeczenie się praw.

Abandonner, *v. a.* porzucić, zostawić, opuścić — zaniechać czego — zrzec się praw do czego. *A la merci*, zdać na łaskę czyją, na łaskę bożą. = *un cheval*, opuścić tcenzle. = *un ecclésiastique au bras séculier*, oddać duchownego w ręce władzy świeckiéj. = *au bras séculier*, *fm.* niedbać o co, rzucić co. *S'*=, zaniedbać się, opuścić się — zdać się na wolą czyją — dać wolny bieg czemu — wylać się na co — puścić się na nierządne życie. *S'= après qu''un*, wypuścić się za kim, gonić z całéj siły.

Abannation, *s. f.* wygnanie z kraju na rok.

Abaptiste, *s. m. vid.* Trépan.

Abaque, *s. m.* stół, szynkfas — korytko do mycia złota — pulpit — wierzch kapitelów w kolumnach, tablica arytmetyczna, sczoty *(ros.)*.

Abarrer, *v. a. (vi.)* opierać się, zagrodzić czemu drogę.

Abarticulation, *vid.* Diarthrose.

Abasourdir, *v. a.* zagłuszyć, przestraszyć, zahukać.

Abat, *s. m.* bicie bydląt—ubicie zwierza.

Abatage, *vid.* Abattage.

Abatant, *vid.* Abattant.

Abatardir, *v. a.* skazić, spodlić, przywieść do spodlenia, znikczemnić — opiłować raszplą. *S'*=, wyrodzić się, zbękarcieć, spodleć, znikczemnieć.

Abatardissement, *s. m.* spodlenie, wyrodzenie się — skażenie, znikczemnienie.

Abat-chauvée, *s. f.* podlejsza wełna.

Abatée, *s. f. mar.* powolne posuwanie się okrętu.

Abatellement, *s. m.* wyrok konsulów po miastach na wschodzie przeciw nieposłusznym ich władzy.

Abat-faim, *s. m.* spory kawałek mięsa.

Abat-foin, *s. m.* otwór u wierzchu drabinki na siano.

Abatis, *vid.* Abattis.

Abat-jour, *s. m.* okno ukośnie wpadające jak w piwnicach — sklepienie takiego okna, *(pl. les abat-jours)*.

Abattage, *s. m.* spuszczanie drzew w lesie, ścinanie, wyrab — koszta wyrębu—bicie bydląt, *Mar.*, przewrócenie na bok statku gdy go się buduje.

Abattant, *s. m.* wierzch stołu ruchomy i spuszczalny — stół spuszczalny w oknach sklepów — część stołu w sklepach na zawiasach i dająca się podnosić dla wolnego przejścia — pewna część warsztatu u fabrykantów pończoch.

Abattement, *s. m.* osłabienie, niemoc, opadnienie z sił — zwątpienie — kanał, ściek w minach.

Abatteur, *s. m.* drwal, ścinający drzewa w lesie — czynny i szybko robiący — fanfaron, samochwał. *Grand = de quilles*, *fig.* samochwał

Abattis, *s. m.* rozwaliny, poobalane domy, pościnane drzewa — obalanie, ścinanie — trop zwierzyny — wrąb lasu, część wyciętych drzew — skrzydełka, główki, szyjki drobiu przyrządzone do stołu — skóra, tłuszcz zabitego bydła — ubicie mnogiéj zwierzyny.

Abattoir, *s. m.* szlachtuz.

Abattre, *v. a.* obalić, wywrócić — wyciąć, wyrąbać, spuszczać drzewo, ścinać — powalić, przewrócić na ziemię, siec, kosić — przytłumić, upokorzyć — uskromić — wprawić w zwątpienie. = *un navire*, przewrócić statek na bok dla pracowania około jego spodu. = *son jeu*, po-

kazać kartę w grze.=*bien du bois*,*de la besogne*, być szybkiem w robocie, załatwić wiele interessów, spraw.= *un oiseau*, karmić ptaka łowczego trzymając go silnie ręką.=*les cuirs*, zdjąć skórę z bydlęcia. = *l'eau*, otrząść, otrzepać z wody.=*v. n. Mar.* iść z pędem wiatru. *Le vaisseau abat*, okręt rusza z kotwicy. *S'*=, upaść, spaść, obalić się — potknąć się, (o koniu) spaść, usiąść, (o ptastwie), ustać, ucichnąć, (o wietrze), upaść na sercu.

Abattue, *s. f.* w żupach solnych warzenie soli na ogniu.

Abattures, *s. f. pl.* pogięte i połamane krzaki, ślad przechodzącego jelenia.

Abat-vent, *s. m.* daszek, zasłona od wiatru — mata ogrodowa chroniąca od wiatru.

Abat-voix, *s. m.* daszek nad amboną.

Abayer, *v. n.* rozdziawiać gębę, słuchać rozdziawioną gębą.

Abbatial, e, (ti=ci) *a.* należący do opata, ksieni lub opactwa.

Abbaye, *s. f.* opactwo — klasztor gdzie przełożony nosi tytuł opata, lub przełożona tytuł ksieni. = *en règle, régulière*, opactwo dane zakonnikowi. = *en commende*, opactwo dane księdzu świeckiemu.

Abbé, *s. m.* opat — tytuł przełożonego w niektórych klasztorach — ksiądz, duchowny. — *commendataire*, ksiądz świecki mający dochody z opactwa.

Abbesse, *s. f.* ksieni, przełożona klasztoru — makarella utrzymująca dom nierządnic.

Abc, *s. m.* abecadło, elementarz — początki, pierwsze prawidła. *Renvoyer quelqu'un à l'ABC. fig.* kazać iść do szkoły. *Remettre à l'ABC*, kazać na nowo zacząć.

Abcéder, *v. n.* formować się (o wrzodzie).

Abcès, *s. m.* wrzód.

Abdalas (les), *s. m. pl.* abdale, derwisze zakonnicy u mahometanów.

Abdest, *s. m.* abdest, mycie się przed modlitwą (u mahometanów).

Abdication, *s. f.* złożenie korony, abdykacya — wydziedziczenie syna — wyrzeczenie się jego przez ojca.

Abdiquer, *v. a.* złożyć koronę, złożyć urząd, władzę. — *v. n.* abdykować.

Abdomen, *s. m.* (en = ène) *Méd.* brzuch, podbrzusze — część tylna u owadów, kadłub.

Abdominal, e, *a.* brzuszny.

Abducteur, *s.* et *a. m.* muskuł odprowadzający, poruszający na zewnątrz.

Abduction, *s. f.* czynności, funkcye muskułów odprowadzających.

Abécédaire, *s. m.* abecadło, elementarz, abecadlnik. = *a. d. g.* abecadłowy, alfabetyczny.

Abécquement, *s. m.* karmienie ptasząt dziobem.

Abecquer, *v. a.* karmić dziobem pisklę — karmić sokoła.

Abée, *s. f.* otwór którym płynie woda obracająca koło młyńskie.

Abeillage, *s. m.* rój pszczół — danina w pszczołach, pszczelne.

Abeille, *s. f.* pszczoła.

Abeillon, *s. m.* rój pszczół.

Aberration, *s. f.* zboczenie z drogi, od celu — błędy — rozpierzchanie się promieni światła za spotkaniem powierzchni krzywéj — pozorny ruch w świetle gwiazd.

Abétir, *v. a.* przytępić umysł. = *v. n.* głupieć, głupowacieć.

Ab hoc et ab hac, *adv. fém.* nie do rzeczy, ni w pięć ni w dziewięć.

Abhorré, *part.* et *a.* niecierpiany, znienawidzony.

Abhorrer, *v*, *a.* niecierpieć, mieć wstręt do kogo, do czego. *S'*=, obrzy-

dzić samego siebie. =, *v. rec.* wzajemnie się niecierpieć.

Abigéat, *s. m.* kradzież bydła lub trzody z pola.

Abîme, *s. m.* przepaść, bezdeń, otchłań — otchłań piekielna.

Abîmer, *v. a.* wtrącić w przepaść — wywrócić — zniszczyć, w niwecz obrócić — zepsuć, powalać — uszkodzić. =, *v. n.* upaść, obalić się — zginąć. *S'*=, wpaść w przepaść — zepsuć się, zwalać się — *fig.* pogrążyć się, zatopić się w czem.

Ab intestat, *adv.* beztestamentowo. *Hériter* =, odziedziczyć po zmarłym bez testamentu.

Ab irato, *adv.* w gniewie, pod wpływem gniewu.

Abject, ecte, *a.* obrzydły, zasługujący na wzgardę, spodlony.

Abjection, *s. f.* spodlenie, znikczemnienie — wzgarda, obrzydzenie — przedmiot wzgardy.

Abjuration, *s. m.* odprzysiężenie się, uroczyste wyrzeczenie się wiary, błędów, herezyi.

Abjurer, *v. a.* wyrzec się, odprzysiądz się wiary, nauki.

Ablactation *s. f.* odłączenie dziecięcia od piersi.

Ablais, *s. m. (vi)* plewa.

Ablatif, *s. m.* szósty przypadek w deklinacyi imion łacińskich, polskich i im podobnych języków.

Ablation, *s. f.* odjęcie, odcięcie jakiéj części ciała — wypróżnienie — ujęcie jadła, paszy, strawy — stan spokojny między dwóma paroxyzmami gorączki.

Ablativo, *adv.* ryczałtem, hurtem.

Able, *s. m.* białoryb.

Ablegat, *s. m.* ablegat, zastępca legata papiezkiego.

Ableret, *s. m.* sieć na płocie.

Ablette, *s. f.* płotka.

Abluant, *a. m.* obmywający, oczyszczający.

Abluer, *v. a.* wymywać, obmywać — powlec papier wodą galasową dla przywrócenia bladego pisma.

Ablution, *s. f.* obmycie — obmywanie się, ablucia przy mszy i t. p.

Abnegation, *s. f.* wyrzeczenie się samego siebie, abnegacya.

Aboi, *s. m.* szczekanie psa.

Aboiement, *s. m.* szczekanie psa.

Abois, *s. m. pl.* konanie jelenia uszczwanego. *Tenir les* =, konać (o jeleniu). *Être aux* =, dogorywać, konać — ostatkiem gonić.

Abolir, *v. a.* znieść, skassować — umorzyć. = *un crime*, zakazać poszukiwania przestępstwa. *S'*=, ustać, zaginąć, wyjść z używania.

Abolissement, *s. m.* zniesienie, skassowanie.

Abolition, *s. f.* zniesienie skassowanie — umorzenie kary za przestępstwo. *Porteur d'une* =, opatrzony aktem umarzającym karę za popełnione przestępstwo.

Abomasum, Abomasus, *s. m.* czwarty żołądek u zwierząt przeżuwających ślaz.

Abominable, *a. d. g.* obrzydliwy — nieznośny, szkaradny.

Abominablement, *adv.* obrzydliwie, szkaradnie.

Abomination, *s. f.* obrzydzenie — obrzydliwość, omierzłość — przedmiot wzbudzający obrzydzenie.

Abominer, *v. a. (vi)* brzydzić się czém, mieć obrzydzenie do....

Abondamment, *adv.* obficie — hojnie — suto — sowicie, podostatkiem.

Abondance, *s. f.* obfitość, dostatek, bogactwo — wino rozebrane wodą do picia po szkołach i pensyach. *Parler avec* =, być wymownym. *Parler d'*=, mówić płynnie i bez przygotowania. *Parler d'*= *de cœur*, mówić z czuciem, z wylaniem serca.

Abondant, e, *a.* obfity, okwity — bogaty — zasobny, opływający, za-

możny w co — rzęsisty (o deszczu). *D'abondant*, *adv*. nadto, oprócz tego.

Abonder, *v. n.* obfitować w co, opływać w czém, dostatku zażywać, mieć podostatkiem czego — być obfitym, licznym. = *dans son sens*, obstawać przy swojem zdaniu. = *dans le sens de quelqu'un*, potakiwać komu, zgadzać się z kim w zdaniu, świecić bakę komu, *fm*.

Abonnement, *s. m.* abonowanie się, płacenie z góry na przeciąg czasu.

Abonnement, prenumerata, przedpłata — umówiona cena pewnych podatków lub tax. *Prendre un* =, prenumerować na.. abonować się na...

Abonné, *s. m.* ten co się abonuje, abonent, prenumerator.

Abonner, *v. a.* wziąć abonament na czyje imie. *S'*=, abonować się — trzymać (dziennik, pismo, miejsce w teatrze) — umówić się o cenę podatku lub taxy.

Abonnir, *v. a.* ulepszyć, polepszyć. =, *v. n.* poprawić się. *S'*=, polepszyć się, ulepszyć się — poprawić się — wydobrzeć, *fm*.

Abonnissement, *s. m.* naprawienie się.

Abord, *s. m.* przystęp — wejście — wniście — napływ, gromadzenie się. *Tout d'abord, au premier abord, dès l'abord, de prime abord*, od razu, zaraz, na samym wstępie. *D'*=, naprzód — zaraz na początku. *Avoir l'abord doux, gracieux, froid*, być słodkim, miłym, zimnym w przyjęciu.

Abordable, *a. d. g.* dostępny — *fig.* przystępny.

Abordage, *s. m.* wskoczenie na okręt nieprzyjacielski w czasie bitwy — uderzenie się dwu okrętów.

Aborder, *v. a.* wskoczyć na statek nieprzyjacielski — uderzyć (o dwu statkach) — przystąpić, zbliżyć się do kogo. =, *v. n.* przybić do lądu, do brzegu. *S'*=, zejść się, zbliżyć się.

Aborigènes, *s. m. pl.* odwiecznie zamieszkujący kraj jaki, rodzime plemie.

Abornement, *s. m.* odgraniczenie, *vid.* Bornage.

Aborner, *v. a.* odgraniczyć, *vid.* Borner.

Abortif, ive, *a.* poroniony (płód) — przedwczesny płód, owoc. *Remède* =, lekarstwo na zgubienie płodu.

Abouchement, *s. m.* widzenie się z kim, zejście się, spotkanie się — konferencya. = *à...* zetknięcie się dwóch naczyń, rurek, tak że jedno w drugie zachodzi.

Aboucher, *v. a.* sprowadzić dwie osoby do rozmowy, do widzenia się, ułatwić widzenie się z kim. = *s'*, stykać się (o naczyniach).

About, *s. m.* koniec belki którym się styka i przystaje do innéj, fuga.

Abouter, *v. a.* fugować, przytykać koniec do końca. *S'*=, stykać się końcami.

Aboutir, *v. a.* przytykać, stykać się — zmierzać do czego — kończyć się czém, na czém — obierać się (o wrzodzie bliskim pęknienia). *Cela aboutit à...* to wyjdzie na...

Aboutissant, ante, *a.* przytykający, stykający się, *les aboutissants*, przyległości.

Aboutissement, *s. m.* obieranie się wrzodu.

Ab ovo, *adv*, od samego początku.

Aboyant, ante, *a.* szczekający.

Aboyé, *prt.* prześladowany, ścigany.

Aboyer, *v. n.* szczekać, *fig.* szkalować, czernić, obmawiać. = *après qu'ch*, uprzykrzać się o co, skomleć, sklamrzyć o co. = *après qu'un*, czernić kogo, szkalować.

Aboyeur, *s. m.* pies szczekający na dzika — natręt proszący o urząd, o pensyą — przy teatrach: wołający o powozy osób odjeżdżających.

Abracadabra, *s. m.* abrakadabra: wyraz który miał leczyć febrę zawieszony na szyi a napisany kilka razy w ten sposób że każdy wiersz zawiera jedną literą mniéj od powyższego.

Abrasion, *s. f. Méd.* rozjątrzenie w kiszkach lub na błonie jakiéj sprawione przez gwałtowne lekarstwo.

Abraxas, *s. m.* abraxas, wyraz magiczny służący jako talizman.

Abrégé, *s. m.* skrócenie, krótki zbiór. *En* =, w skróceniu, krótkiemi słowy — przez skrócenie.

Abrégement, *s. m.* krótki zbiór — skrócenie, skracanie.

Abréger, *v. a.* skrócić — skracać — krótko się wyrazić = obrać najkrótszą drogę = *un fief*, podzielić lenność na części. *S'*=, stawać się krótszym, mniéj rozwlekłym.

Abreuver, *v. a.* poić — dać pić — napawać — powlec płótno na obraz pokostem lub olejem — zwilgotnić, zmoczyć. = *des tonneaux*, probować beczek czy nie ciekną. *S'*= napawać się. *S'*= *des larmes*, kąpać się we łzach.

Abreuvoir, *s. m.* sadzawka do pojenia bydła — dziupla w drzewach — szczelina między kamieniami wktórą się wrzuca wapno = *à mouches*, *fm.* świeża rana na głowie lub na twarzy.

Abréviateur, *s. m.* abrewiator, epitomator, autor krótkiego zbioru z obszerniejszego dzieła.

Abréviatif, ive. *a.* użyty przez skrócenie.

Abréviation, *s. f.* skrócenie (w literach).

Abréviativement, *adv.* przez skrócenie.

Abrévier, *v. a.* skracać, używać skróceń (w wyrazach).

Abreyer, *v. a.* zakrywać, (o żaglach kiedy jeden drugi zakrywa).

Abri, *s. m.* schronienie, przytułek — bespieczeństwo, miejsce ucieczki, przytulenia, *à l'abri de....* zabezpieczony od.... *à l'abri de....*, pod cieniem, pod zasłoną czego, *sous l'*=, pod cieniem, pod opieką.

Abricot, *s. m.* morela, aprykoza * (owoc).

Abricot-pêche, *s. m.* rodzaj moreli smakiem do brzoskwini podobnéj.

Abricoté, konfitury z moreli.

Abricotier, *s. m.* morela (drzewo).

Abriter, *v. a.* schronić, osłonić *S'*=, uciec się pod... schronić się przed czém pod...

Abrivent, *s. m.* daszek chroniący od wiatru — mata.

Abriver, *v. a.* przybić do brzegu.

Abrogation, *s. f.* zniesienie, skassowanie — odwołanie prawa.

Abroger, *v. a.* znieść, cofać, odwołać prawo, zwyczaj. *S'*=. ustać.

Abrotone, *s. m.* bożedrzewko.

Abrouti, ie, *a.* zjedzony, spasiony, poobżerany, (przez bydlęta).

Abrupt, pte, *a.* urwisty — oderwany, odłamany — niepowiązany, urywkowy.

Abrupto, *(ex) adv.* ex abrupto bez przygotowania, z kopyta *fm.*

Abrutir, *v. a.* przywieść do znikczemnienia, zbestwić *pp.* *S'*=, stać się podobnym bydlęciu, zbestwić się *pp.*

Abrutissement, *s. m.* znikczemnienie.

Abrutisseur, *s. m.* przywodzący do znikczemnienia.

Abscission, *s. f.* odcięcie miękkiéj części ciała, narostu i. t. p.

Abscisse, *s. f. Géom.* część średnicy zawarta między wierzchołkiem tejże średnicy a linią spuszczoną do niéj z okręgu koła, odcinek.

Abscondre, *v. a.* ukrywać, taić.

Abscons, e, *ptt.* ukryty, tajemny.

Absence, *s. f.* oddalenie się — nieobecność, nieprzytomność — nie stawienie się na termin lub wezwanie — brak, niedostatek = *d'esprit*, roztargnienie, obłąkanie umysłu, *les absences*, roztargnienie, obłąkanie.

Absent, e, *a.* nieobecny, nieprzytomny — roztargniony.

Absenter (S'), *v. pr.* oddalać się — często wyjeżdżać, często być nieobecnym.

Abside, *s. f. vid.* Apside.

Absinthe, *s. f.* piołun, ziele — wódka piołunkowa, *les absinthes*, *s. f. pl.* gorycze, zmartwienia, frasunki, *fm.*

Absinthé, ée, *a.* zaprawiony piołunem.

Absolu, ue, *a.* bezwzględny — samowładny, od nikogo niezależny — zupełny, całkowity — wzięty sam w sobie — niecierpiący wyjątku — bez granic, *d'une manière* =, zupełnie. *Ablatif* =, w łacinskim szósty przypadek bezwzględny, *ablativus absolute positus.*

Absolument, *adv.* koniecznie, bez wymówki, nieodbicie — zupełnie, całkowicie, całkiem = *parlant*, mówiąc w ogóle bez względu na okoliczności.

Absoluteur, *s. m.* rozgrzeszający.

Absolution, *s. f.* rozgrzeszenie — uwolnienie oskarżonego -- zdjęcie klątwy kościelnéj.

Absolutisme, *s. m.* samowładztwo, absolutyzm.

Absolutiste, *s.* et *a.* stronnik absolutyzmu.

Absolutoire, *a*, *d. g.* rozgrzeszający, niosący rozgrzeszenie.

Absorbant, ante, *a.* wypijający, wciągający w siebie — lekarstwo niszczące kwasy powstające w żołądku, *systême absorbant*, *les absorbants*, zbiór naczyń pochłaniających.

Absorbé, ée, *prt.* zajęty, zatopiony w czém, zamyślony.

Absorber, *v. a.* pić, wciągać, pochłaniać, pochłonąć — pożywać, połykać, zajmować całkowicie. *S'*— = zatopić się w czém, pogrążyć się.

Absorption, *s. f.* pochłanianie, wciąganie, absorbcya, absorbowanie, połykanie.

Absorptif, ive, *a. vid.* Absorbant.

Absorptivité, *s. f.* zdatność połykania, wciągania w siebie.

Absoudre, *v. a.* rozgrzeszyć — wyrokiem uwolnić oskarżonego, *prt. Absous*, *oute.*

Absoute, *s. f.* absolucya, rozgrzeszenie uroczyste wielko-czwartkowe dane ludowi.

Abstème, *a. d. g.* niepijący wina.

Abstenir (S'), *v. pr.* wstrzymywać się od czego, nieużywać czego — powściągać się — wyłączyć się od czego, nienależeć do czego.

Abstention, *s. f.* wyłączenie się dobrowolne sędziego od sądzenia jakiéj sprawy — zaniechanie — odmówienie, zrzeczenie się udziału w spadku — *de lieu*, zakaz sądowy zbliżenia się lub przebywania w pewnym okręgu.

Abstergent, ente, *a.* et *s.* ocierający, obmywający-lekarstwo mające tę własność.

Absterger, *v. a.* obmyć, wyczyścić, wymywać, zmywać.

Abstersif, ive, *a.* czyszczący.

Abstersion, *s. f.* czyszczenie, wymycie, zmycie.

Abstinence, *s. f.* wstrzemięźliwość, powściągliwość — nieużywanie czego — poszczenie — suszenie, zupełne wstrzymanie się od jadła, *jours d'* = dni postne, suchedni, *les* =*s*, *s. f. pl.* poszcze-

nie, niejedzenie pokarmów mięsnych.

Abstinent, ente, *a.* wstrzemięźliwy.

Abstract, *vid.* Abstrait.

Abstracteur, *s. m.* rozumujący przez abstrakcye, lubiący abstrakcye.

Abstractif, ive, *a.* abstrakcyjny, oderwany, wyrażający myśl oderwaną.

Abstraction, *s. f.* abstrakcya, uważanie rzeczy oderwane, odrębnie od wszelkich okoliczności — odłączenie, oddzielenie, oderwanie — myśl oderwana, *les* = *s.* wyrazy, pomysły oderwane, ogółowe — zagłębianie się w myślach oderwanych. *Abstraction faite*, *adv.* niezważając na... niewchodząc w... usunąwszy, bez względu.

Abstractivement, *adv*, abstrakcyjnie, oderwanie, bezwzględnie.

Abstraire, *v. a.* uważać odrębnie i oderwanie przedmioty z sobą istotnie złączone, odrywać, oddzielać.

Abstrait, te, *prt.* oderwany, metafizyczny — trudny do objęcia — zanurzony, zagłębiony, zatopiony w myślach — roztargniony.

Abstraitement, *adv. vid* Abstractivement.

Abstrus, use, *a.* trudny do pojęcia — niedociekły — ciemny, zawiły.

Absurde, *a. d. g.* niedorzeczny, przeciwny zdrowemu rozsądkowi, śmieszny = *s. m.* niedorzeczność, śmieszność, *réduire une proposition à l'*=, wykazać niedorzeczność jakiego zdania.

Absurdement, *adv.* niedorzecznie.

Absurdité, *s. f.* niedorzeczność, śmieszność.

Absurdo (Ab), *adv.* niedorzecznie.

Abuissonner, *v. a. (vi)* oszukać.

Abulleter, *v. a.* wpisać, zapisać, zanotować.

Abus, *s. m.* nadużycie — niesprawiedliwość — krzywda — błąd — zbytek — zbyteczne używanie, oddanie się czemu — złe użycie — oszukanie — oszukaństwo, *appel comme d'* = appellacya do parlamentu od wyroku duchownego.

Abuser, *v. a.* nadużyć — nadużywać — na złe używać — niszczyć — oszukać = *une fille*, zwieść, uwieść dziewczynę = *d'une fille*, żyć z kobietą bez ślubu = *de soi-même*, niszczyć się rozpustą. *S'*=, być w błędzie — oszukiwać samego siebie.

Abuseur, *s. m. fm.* szalbierz, oszust, = *a. m.* zwodniczy, oszukujący.

Abusif, ive, *a.* stanowiący nadużycie — nieprawny — wprowadzony przez nadużycie.

Abusivement, *adv.* przez nadużycie.

Abyme, *vid.* Abime.

Abymer, *vid.* Abimer.

Abyssique, *a. d. g. Géol.* właściwy dnu morskiemu.

Acabit, *s. m.* rodzaj, gatunek, natura, *de cet* = tego kroju, tego rodzaju.

Acacia, *s. m.* akacya drzewo.

Académicien, *s. m.* akademik, zwolennik szkoły filozoficznéj któréj twórcą był Platon — akademik członek akademii.

Académie, *s. f.* akademia: ogród koło Aten gdzie nauczał Platon — szkoła filozoficzna Platona — akademia, towarzystwo uczonych lub artystów — szkoła jeżdżenia lub ćwiczeń ciała — dom gry hazardownéj — akademia: oddział uniwersytetu we Francyi — obraz lub rysunek z jednéj figury, robota ucznia malarstwa, *faire son* =, odbywać ćwiczenia gimnastyczne, *aca-*

démie royale de musique, teatr opery wielkiéj w Paryżu.

Académique, *a. d. g.* akademiczny, należący do akademii. *Style* =, wytworny, ozdobny. *Eloquence* =, wymowa ozdobna ale czcza. *Sujet* =, przyszły kandydat do akademii. *Exercices* =*s*, ćwiczenia gimnastyczne, fechtowanie *i t. p.*

Académiquement, *adv.* jak w akademii — jak członek akademii — wyszukanie i nastrzępiono.

Académiser, *v. n. Art.* malować z modelu.

Académiste, *s. m.* odbywający ćwiczenia gimnastyczne — utrzymujący szkołę jeżdżenia, fechtowania.

Acagnarder, *v. a*, przyzwyczaić do życia próżniackiego. *S'*= , zleniwieć — gnuśnieć — leżeć do góry brzuchem, *fm.*

Acajou, *s. m.* mahoń drzewo, drzewo mahoniowe.

Acalifourchonné, ée, *a. fm.* siedzący okrakiem jak na koniu.

Acanor, *s. m.* piecyk do robót chemicznych.

Acanthabole, *s. m*, szczypczyki chirurgiczne.

Acanthe, *s. m.* akant, barszcz roślina, przypadkowy układ liści akantu w koszyku podał Kalimmachowi myśl ozdoby kapitelów porządku Korynckiego.

Acare, *s. m.* roztocz, sérowiec, robak żyjący w sérze.

Acariatre, *a. d. g.* nieznośny, przykry w obcowaniu — swarliwy, opryskliwy.

Acaridies, *s. f. pl.* owady toczące, żyjące w sérze, mięsiwie i.t.p

Acarne, *s. m.* rodzaj ryby morskiéj.

Acaser, *v. a. (vi)*, dać komu grunt na lenność

Acatalecte, Acatalectique, *a. d. g.* zupełny, całkowity.

Acatalepsie, *s. f.* postradanie władz umysłowych — niepewność, powątpiewanie o wszystkiém — niepodobieństwo osiągnienia pewnéj wiadomości.

Acataleptique, *a. d. g.* akataleptyczny — wątpiący o wszystkiem — niepojętny (uczeń).

Acaule, *a. d. g. Bot.* niemający łodygi, bezłodygowy.

Accablant, ante, *a.* ciężki, przykry, nieznośny, obarczający, nękający — natrętny, nieznośny.

Accablement, *s. m.* przytłoczenie, ciężar — nawał, natłok spraw, zatrudnień.

Accabler, *v. a.* przygnieść, tłoczyć, przywalić, przytłoczyć, obarczyć, obciążyć — przeciążyć, przeładować. = *de biens*, obsypać dobrodziejstwami. *S'*=, przeładować się, obarczyć się.

Accaparement, *s. m.* nagromadzenie, czynienie zbytnich zapasów.

Accaparer, *v. a.* nagromadzić, skupić, czynić zbytnie zapasy.

Accapareur, *s. m.* czyniący zbytnie zapasy, skupień.

Accaration, *s. f.* Accarement, *s. m.* konfrontacya świadków lub spółoskarżonych.

Accarer, *v. a.* konfrontować świadków lub spółoskarżonych.

Accastillage, *s. m.* kasztel na przodzie i w tyle okrętu. Accastiller, *v. a.* uzbroić okręt kasztelami.

Accéder, *v. n.* przystać na co, przyzwolić — przystąpić do traktatu, ligi.

Accélérateur, *s. m.* przyśpieszający, nadający prędszy ruch.

Accélération, *s. f.* przyśpieszenie — przyśpieszanie, naglenie — ruch przyśpieszony.

Accélérées, *s. f. pl.* nazwisko niektórych dyliżansów w Paryżu.

Accélérer, *v. a.* przyśpieszyć — przyśpieszać, naglić.

Accélérifère, *s. f.* dyliżans szybki.

Accense, *s. f.* przyległość, grunt należący do jakich dóbr.

Accenser, *v. a.* przyłączyć grunt do innego gruntu większego — podciągnąć pod tenże sam okręg, obwód.

Accenses, *s. m. pl.* w dawnym Rzymie woźni zwołujący lud na obrady lub strony do Pretora.

Accent, *s. m.* ton, głos, wyraz głosu, - zniżenie lub podniesienie głosu — przycisk (w mowie), akcent w mówieniu — akcent na syllabie, przygłos -- akcent nad literą, znamie. = *aigu*, znamie prawe, akut *. = *grave*, znamie lewe. = *circonflèxe*, daszek, *les accents*, brzmienia, *les accents plaintifs*, kwilenie.

Accentuation, *s. f.* położenie akcentu, przyciskanie na jakim wyrazie.

Accentuer, *v. a.* położyć akcent na.. kłaść akcent na.. — wymawiać z przyciskiem.

Acceptable, *a. d. g.* co można przyjąć, na co można przystać.

Acceptation, *s. f.* przyjęcie, akceptacya — zobowiązanie się zapłacenia weksla na terminie.

Accepter, *v. a.* przyjąć — wdać się w akceptacyą — zobowiązać się zapłacić weksel na termin. *J'en accepte l'augure*, oby się ta wróżba spełniła, dał by to Bóg, daj Boże aby..

Accepteur, *s. m.* akceptant, zobowiązujący się zapłacić weksel na terminie.

Acceptilation, *s. f.* pokwitowanie, udane darowanie długu.

Acception, *s. f.* względy, stronność — znaczenie, użycie wyrazu. = *de personnes*, stronność, parcyalność. = *propre*, znaczenie właściwe. = *figurée*, użycie przenośne wyrazu.

Accès, *s. m.* przystęp — przystępność — przy oborze papieża kréskowanie na kandydatów których wydało poprzednie kréskowanie — paroxyzm, napad choroby. = *de colère*, uniesienie, *avoir* = *auprès de qu''un*, mieć przystęp do kogo.

Accessibilité, *s. f.* przystępność.

Accessible, *a. d. g.* przystępny — dający przystęp czemu.

Accession, *s. f.* *Jrpr.* przybytek, wzrost majątku — przystąpienie do związku, przymierza i.t.p.

Accessit, *(it = ite)* *s. m.* pochwała w konkursach za pracę najbliższą po téj co otrzymała nagrodę.

Accessoire, *a. d. g.* przydatkowy.

Accessoire, *s. m.* przydatek, część przydatkowa — szczegół odrębny od całości. *Les* =*s*, muszkuły i nerwy posiłkowe zasilające funkcye głównych.

Accessoirement, *adv.* przydatkowo.

Accidence, *s. f.* przypadkowość, możność wydarzenia się.

Accident, *s. m.* przypadek, zdarzenie, traf — nieszczęście — przymiot — przygoda * *Théol.* przypadłość, przymiot chleba i wina w eucharystyi — *accidents de terrain*, nierówność gruntu, chropowatości płaszczyzny. =*s de lumière*, stopniowania światła w krajobrazie. *par* =, przypadkiem, trafem, nieszczęściem.

Accidentel, elle, *a.* przypadkowy — niebędący istotą rzeczy — przemijający, przechodni, *lignes* =*elles*. *Mus.* linie w nótach u góry lub u spodu głównych.

Accidentellement, *adv.* przypadkiem, trafem — przypadkowo.

Acciocа, *s. f.* roślina Peruańska używana jak herbata.

Accise, *s. f.* akcyza, opłata od trunków i zboża.

Acclamateur, *s. m.* wydający okrzyk.

Acclamation, *s. f.* okrzyk — poklask — okrzyki podziwienia — wykrzyknienie jednogłośne, obwołanie — jednomyślność. *Par* =, jednozgodnie.

Acclamer, *v. n.* = *à qu'un*, wydać okrzyk potwierdzenia.

Acclamper, *v. a.* umocnić *np.* maszt dodając po boku sztuki drzewa.

Acclimater, *v. a.* akklimatyzować. *S'*=, akklimatyzować się, przyjąć się, przyjmować się w klimacie, na gruncie obcym.

Accointable, *a. d. g.* z kim łatwo żyć, człowiek do pożycia.

Accointance, *s. f.* znajomość, zażyłość, poufałość —pożycie, związki, stosunki z kim.

Accointer, *(S'). v. pr. avec qu'un, de qu'un*, zapoznać się, zabrać znajomość — być w zażyłości, żyć poufale z kim.

Accoisement, *s. m. (vi).* uspokojenie się — ukojenie.

Accoiser, *v. a. (vi).* uspokoić ukoić, uciszyć, utulić.

Accolade, *s. f.* uściśnienie, objęcie za szyję, ucałowanie — uściśnienie przy pasowaniu na rycerza lub ozdabianiu orderem — zaklamrowanie kilku artykułów dla podciągnienia pod główniejszy — klamra. = *de lapereaux*, dwa króliki dane na jednym półmisku.

Accolage, *s. m.* podwiązanie latorośli winnéj.

Accolée, *s. f. vid.* Accolade.

Accoler, *v. a.* uścisnąć — uściskać, ucałować — zaklamrować, objąć klamrą kilka artykułów — objąć oburącz — zestawić, obok postawić. = *la vigne*, podnieść i uwiązać winną latorośl.

Accoture, *s. f.* powrósło ze słomy do szczepów i drzewek.

Accommettre, *v. a. (vi).* szczuć psy jedne drugiémi podżegać, podszczuwać wzajemnie.

Accommodable, *a. d. g.* dający się załatwić, zagodzić (spór).

Accommodage, *s m.* przyrządzenie potraw — ułożenie, utrefienie włosów.

Accommodant, ante, *a.* łatwy, niewymyślny, nieprzebierający — niewymagający — powolny.

Accommodement, *s. m.* zgoda, pojednanie, porozumienie się, — zagodzenie sporu, załatwienie — urządzenie, przyrządzenie potraw — przystrojenie — utrefienie (włosów).

Accommoder, *v. a.* załatwić, zagodzić (spór) — urządzić, przyrządzić — przystroić — ułożyć, utrefić — dać wygody, dobrze przyjąć — zastosować co do czego. *S'*=, *v. pron*, załatwić się — (o sporze). *S'*=, *v. rec.* zgodzić się, pogodzić się — zgodzić się na co — *S'*=, *v. prs.* stosować się — zastosować się — przybrać się w co. *S'*=, *de tout*, nie przebierać, być niewymyślnym.

Accompagnateur, *s. m.* akkompaniujący, głosem lub na instrumencie.

Accompagnement, *s. m.* towarzyszenie komu — akkompaniowanie w muzyce — kompania — w herbach przydatki zewnątrz tarczy, *np.* helm, kolumna.

Accompagner, *v. a.* towarzyszyć komu, iść z kim — odprowadzać — eskortować — stać obok, leżeć, być położonym obok — akkompaniować w muzyce. *S'*=, otaczać się kim. *Se faire* =, wziąść kogo z sobą, otoczyć się kim.

Accompli, ie, *prt. a.* doskonały, zawołany (mistrz), biegły.

ACCOMPLIR, *v. a.* skończyć, dokończyć — dokonać — wykonać — spełnić — wypełnić — dopełnić. *S'* =, spełnić się, wypełnić się.

ACCOMPLISSEMENT, *s. m.* ukończenie — dokonanie — spełnienie, dopełnienie — wykonanie

ACCON, *s. m.* rodzaj statku o płaskim spodzie.

ACCOQUINANT, ACCOQUINER, *vid.* ACOQUINANT etc.

ACCORD, *s. m.* zgodność — zgoda — ugoda, umowa — przystanie na co, zgodzenie się na co — zgodne pożycie, harmonia — zgodność kolorów w obrazie — zgadzanie się wyrazu z innym — zgodność tonów, akkord — akkordowanie, nastrojenie instrumentów. *Être d'*=, *tomber d'*=, zgodzić się na co, przystać na co — zgadzać się — *mettre d'*=, pogodzić co z czém, kogo z kim. *Les accords*, umowa przedślubna, intercyza. *Les accords de la lyre*, harmonijne dźwięki liry. *Être de tous bons accords*, być łatwym w pożyciu, zgodnym.

D'ACCORD, *adv.* zgoda! przystaję, pozwalam.

ACCORDABLE, *a. d. g.* dający się pogodzić — dający się nastroić.

ACCORDAILLES, *s. f. pl.* zrękowiny.

ACCORDANT, ANTE, *a.* zgodny — stosowny, przyzwoity.

ACCORDÉ, *prt.* udzielony — przychylono się do prośby.

ACCORDÉ, ÉE, *a.* załatwiony. =, *s. m.* narzeczony, zaręczony. =, *ée*, *s. f.* narzeczona.

ACCORDER, *v. a.* pogodzić, zgodzić kogo z kim, co z czém — nastroić instrument muzyczny — przystać na co, pozwolić — zezwolić — nadać, udzielić. =, *la demande*, przychylić się do prośby ezyjéj. *S'*=, *v. rec.* żyć w zgodzie, w harmonii — zgadzać się — *S'*=, *v. pron.* dać się nastroić.

ACCORDEUR, *s. m.* nastrajający fortepiany.

ACCORDO, *s. m.* instrument muzyczny włoski o pietnastu strónach.

ACCORDOIR, *s. m.* klucz do nastrajania instrumentów muzycznych.

ACCORE, *s. m.* słup do podparcia, podpora.

ACCORE, *a. f.* CÔTE, brzeg urwisty.

ACCORER, *v. a. Mar.* podeprzeć słupem, drągiem... oprzeć o słup.

ACCORNÉ, ÉE, *a.* rogaty.

ACCORT, ORTE, *a.* grzeczny, uprzejmy — łagodny, łatwy w pożyciu.

ACCORTISE, *s. f.* grzeczność, uprzejmość.

ACCORTISE, *s. f. fm.* grzeczność — usłużność — łagodność, łatwość w pożyciu.

ACCOSTABLE, *a. d. g.* przystępny.

ACCOSTE, *s. f. Mar.* rozkaz przybicia do lądu.

ACCOSTER, *v. a.* przystąpić do kogo — przyczepić, zbliżyć się — przyczepić się do kogo — *Mar.* stanąć gdzie, przy czém. *S'*=, *de qu'un*, trzymać się kogo, żyć z kim.

ACCOTEMENT, *s. m.* trotoar, bruk między domem a rynsztokiem — scieżka między gościńcem a rowem — tarcie w zegarze.

ACCOTER, *v. a.* podeprzeć co — oprzeć o co — *Mar.* leżeć na bok, bokiem.

ACCOTOIR, *s. m.* podpora.

ACCOUCHÉE, *s. f.* położnica, *le caquet de l'*=, paplanie, szczebiotanie.

ACCOUCHEMENT, *s. m.* połóg, porodzenie — babienie, akuszerna.

ACCOUCHER, *v. n.* rodzić, porodzić, odbywać połóg. =, *de...* urodzić, powić — wydać na świat,

=, v. a. odebrać dziecko, babić* (jak akuszerka), *fig.* pomagać do wydania płodu. *Elle est accouchée*, powiła, urodziła. *Elle l'a* =, *ée*, odebrała od niéj dziecko.

Accoucheur, *s. m.* akuszer.

Accoucheuse, *s. m.* akuszerka, baba *.

Accouder, (*S'*). podeprzeć się łokciem, oprzeć się na łokciu.

Accoudoir, *s. m.* podpora, podstawka do podparcia łokcia.

Accouer, *v. a.* ranić jelenia w łopatkę lub w nogi, postrzelić.

Accoulins, *s. m. pl.* muł rzeczny do wyrabiania cegieł.

Accouple, *s. f.* smycz na charty — swora na ogary.

Accouplement, *s. m.* parowanie, stawianie, układanie w pary, po parze — parzenie się zwierząt, *Arch.* stawianie kolumn po dwie.

Accoupler, *v. a.* stawiać w pary — parzyć zwierzęta, ptaki. =, *des bœufs*, zaprzęgać woły w jarzmo. = *du linge*, poparować sztuki bielizny. *S'* =, parzyć się (o popędzie płciowym niektórych zwierząt).

Accourcir, *v. a.* skrócić — uciąć, obciąć. *S'* =, ubywać, stawać się krótszym.

Accourcissement, *s. m.* skracanie—obcięcie, obcinanie — skracanie się, ubywanie.

Accourir, *v. a.* przybiegać, nadbiegać, przybiedz, nadbiedz.

Accourse, *s. f.* na okręcie galerya zewnętrzna prowadząca do pokoików.

Accoutrement, *s. m.* dziwaczny, śmieszny ubior.

Accoutrer, *v. a.* przybrać w co, przyodziać. *S'* =, przybrać się w co, dziwacznie się ustroić, *accoutré de toutes pièces*, oczerniony, osławiony, ogadany.

Accoutumance, *s. f.* przyzwyczajenie, nawyknienie, przywyknienie, nałóg.

Accoutumer, *v. a.* przyzwyczaić do czego — wdrożyć. =, *v. n.* przywyknąć — zwyknąć. *S'* =, przyzwyczaić się, nawyknąć do czego — wdrożyć się, włożyć się.

Accoutumée (A l'), *adv.* jak zazwyczaj, zwykle.

Accouvé, ée, *a.* ten co zasiadł przy kominie.

Accouver, *v. a.* wysiadywać jaja, (o ptakach).

Accréditer, *v. a.* akkredytować, dać listy wierzytelne — zjednać wziętość komu — zjednać wiarę. *S'*=, nabrać wziętości — zjednać sobie wiarę, zaufanie. *Ambassadeur accrédité*, poseł uznany w tym charakterze na obcym dworze.

Accrétion, *s. f. Méd.* powiększenie się.

Accroc, *s. m.* dziura, rozdarcie z zaczepienia o co — zawada, trudność.

Accroche, *s. f.* zawada, przeszkoda, trudność.

Accrochement, *s. m.* zaczepienie o co, zawadzenie o co — zaczepianie się jednego o drugie.

Accrocher, *v. a.* zaczepić, uczepić o co, zawiesić na haku, na kołku — zawadzić o co, zaczepić o co — zatrzymać — zahaczyć (okręt) *S'*=, uczepić się czego, kogo — przyczepić się do czego, kogo.

Accroire (Faire), *v. a.* kazać wierzyć koniecznie, wmówić co w kogo, *s'en faire* =, chełpić się — wynosić się, pysznić się — być zarozumiałym.

Accroissement, *s. m.* wzrost, wzrastanie, podnoszenie się, pomnażanie się — wzmaganie się — przybytek. *Bot.* zrośnienie się.

Accroît, *s. m.* przybytek w trzodzie, w bydle; przychowek.

Accroître, v. a. pomnożyć, powiększyć — rozszerzyć =, v. n. wzrastać, wzmagać się, powiększać się. S'=, wzrastać, pomnażać się, rosnąć w co.

Accroupir, (S'). v. pr. kucznąć, usiąść w kuczki, przykucznąć.

Accroupissement, s. m. kucznienie, przykucznienie.

Accrue, s. f. przybytek gruntu, ziemi, przez ustąpienie wody i t. p. przyrost lasu bez sadzenia ni siania.

Accrus, s. m. pl. wyrostki na korzeniu drzewa.

Accube, s. m. (vi). schronienie, łożysko.

Accubiteur, s. m. sypiający przy panu lub panującym dla straży lub posługi.

Accubitoire, s. m. izba jadalna u starożytnych.

Accueil, s. m. przyjęcie, podejmowanie gości, faire =, przyjąć, przyjmować kogo.

Accueillant, te, a. uprzejmy, uprzedzający.

Accueillir, przyjąć, przyjmować kogo, podejmować gościa — przyjąć co, wysłuchać — wziąć dobrze lub źle. Être accueilli, być przyjętym — być zaskoczonym przez co.

Accul, s. m. cieśnia, kąt z którego niema wychodu — kąt w lisiej jamie. Mar. przystań za szczupła na wielkie statki. Art. pale wstrzymujące działo od zbytniego odskoku.

Acculement, s. m. opadanie powozu w tył.

Acculer, v. a. przyprzeć do kąta, zapchać w kąt, wpędzić w kąt. S'=, cofać się.

Accumulateur, s. m. nagromadzający, robiący zbytnie zapasy.

Accumulation, s. f. nagromadzanie, zbieranie, skupianie.

Accumuler, v. a. gromadzić, skupiać, zbierać, nagromadzić, nazbierać — robić zbytnie zapasy. S'=, nazbierać się, nagromadzić się.

Accurbitaire, s. m. soliter: robak trzewiowy vid. Ténia.

Accusable, a. d. g. podpadający oskarżeniu.

Accusataire, a. d. g. oskarżający, zawierający oskarżenie.

Accusateur, s. m. oskarżyciel, =, a. m. oskarżający. Accusatrice, s. f. oskarżycielka.

Accusatif, s. m. czwarty przypadek w deklinacyach imion łacińskich i t. p.

Accusation, s, f. oskarżenie — akt oskarżenia, skarga, żałoba.*

Accusatoire, a. d. g. oskarżający, należący do aktu oskarżenia.

Accusé, ée, s. oskarżony, obwiniony — winowayca.

Accuser, v. a. oskarżać — zaskarżyć, oskarżyć, zanieść skargę — obwiniać — wydawać, zdradzać co ukrytego — wyznawać, opowiadać. = faux, = juste, opowiadać fałszywie, dokładnie. = réception (d'une lettre), zaświadczyć odebranie listu. = les formes, nadać wydatność formom (w obrazie). = son jeu, w grze: pokazać jaką kartę się ma, S'=, v. pr. oskarżać siebie samego, obwiniać się, wyznać błąd, winę.

Acédie, s. f. Théol. lenistwo, gnuśność.

Acens, s. m grunt czynszowy.

Acensement, s. m. oddanie, puszczenie na czynsz — wzięcie na czynsz.

Acenser, v. a. puścić na czynsz — wziąć na czynsz.

Acéphale, a. d. g. bezgłowy — bez naczelnika.

Acéphalie, s. f. brak głowy (jak u niektórych zwierząt).

Acérain, a. m. zbliżający się własnością do stali, stalisty.

Acerbe, *a. d. g.* przykry, cierpki — surowy, ostry. =, *s. m.* cierpkość.

Acerbité, *s. f.* cierpkość, przykry smak.

Acéré, ée, *prt*, zaostrzony, ostry, dojmujący.

Acérer, *v. a.* nastalić żelazo — zaostrzyć.

Acéreux, euse, *a.* kończaty.

Acerre, *s. f.* skrzynka na wonności u starożytnych — ołtarz przy łożu śmiertelnem.

Acertener, *v. a. (vi).* utrzymywać, twierdzić.

Acérure, *s. f.* kawałek stali do nastalenia żelaza.

Acescence, *s. f.* zamienianie się w ocet, kwaśnienie.

Acescent, e, *a.* kwaśniejący.

Acétabule, *s. m.* flasza na ocet — wklęsłość kości w którą inna kość zachodzi — wklęsłość muszli.

Acétate, *s. m. Ch.* occian.

Acété, *a. m.* kwaskowaty.

Acéteux, euse, *a.* occiany, kwaśny.

Acétimètre, *s. m.* narzędzie do próbowania tęgości octów, octomierz.

Acétique, *a. d. g.* octowy.

Acétite, *s. m. Ch.* occik.

Achaisonner, *v. a.* niepokoić, dręczyć.

Achalandage, *s. m.* pokup, odbyt.

Achalander, *v. a.* robić pokupnym, nadać odbyt towarom. *S'*=, być pokupnym, (o towarze), miec odbyt (o kupcu).

Achaler, *v. a.* nudzić.

Acharnement, *s. m.* zajadłość, zażartość, zaciekłość.

Acharné, ée, *prt.* zaciekły, zapamiętały, zażarty.

Acharner, *v. a.* zaprawiać do mięsa, ptastwo lub zwierzęta podniecać, podszczuwać. *S'*=, być zażartym na kogo — zaciekać się w czém. *S'*= *au jeu*, być zapamiętałym w grze, grać do upadłego.

Achat, *s. m.* kupno — zakupienie — sprawunek.

Ache, *s. f.* pietruszka.

Achée, *s. f.* glista używana na żer do wędki.

Acheminement, *s. m.* zbliżanie się do czego, pochód, droga ku czemu, dążenie.

Acheminer, *v. a.* układać do drogi — sposobić do drogi, do biegu — wdrażać, wkładać konia do regularnego biegu. *S'*=, dążyć, zmierzać. *Cheval acheminé*, koń wdrożony. *Cette affaire s'achemine*, ten interes dobrze idzie.

Achéron, *s. m.* Acheron, jedna z rzek piekła u starożytnych — piekło, otchłań.

Acheter, *v. a.* kupować, kupić — nabyć, nabywać, =, *de qu'un.* =, *à qu'un*, kupić od kogo, u kogo co. = *des bans*, opłacić dyspensę od publicznych zapowiedzi. =, *un homme*, zapłacić zastępcę do wojska. = *au prix de son sang*, krwią swoją okupić, przypłacić życiem. = *des voix*, *des suffrages*, zapłacić głosy, kreski, w wyborach.

Acheteur, *s. m.* kupujący, kupiec, nabywca, — lubiący kupować. Acheteuse, *s. f.* kupująca — nabywczyni, lubiąca kupować.

Achèvement, *s. m.* ukończenie, dokończenie — wykończenie — dokonanie dzieła — ostateczne farbowanie materyi.

Achevé, ée, *prt. a.* skończony — doskonały, zupełny. *Un scélérat* =, wierutny łotr.

Achever, *v. a.* skończyć, ukończyć — dobić — dokonać czego — spoić kogo.

Achille (tendon d') *vid.* Tendon.

Achille, *s. m. fig.* nieodparty dowód.

2.

Achillée, *s. f.* krwawnik : rodzaj roślin.

Achillées, *s. f. pl.* święta na cześć Achillesa.

Achit, *s. m. vid.* Lambruche.

Achoiser, *v. a (vi)*, *vid.* Accoiser.

Achoison, *s. f. (vi)* racya, przyczyna dana, pretext.

Achoppement, *s. m.* usterk, potknięcie się, utknięcie na czém. *Pierre d'* =, zawada, przeszkoda — przyczyna usterku

Achores (cho = co), *s. m. pl.* strupy na głowie u dzieci.

Achromatique, *a. d. g.* achromatyczny (o szkle lub okularach bez kolorów tęczy).

Achromatisme, *s. m.* własność szkieł pozbawionych kolorów tęczy.

Achronique, *vid.* Acbronyque.

Achtéographie, *s. f.* opisanie, teorya wag, ciężarów.

Aciculaire, *a. d. g.* igłowaty, w kształcie igiełek.

Acide, *s. m. Ch.* kwas, ciało stałe, ciekłe lub płynne, kwaśne i szczypiące zmieniające kolory roślinne błękitne na czerwone.

Acide, *a. d. g.* kwaśny — *Ch.* kwasowy.

Acidifère, *a. d. g* połączony z kwasem.

Acidifiable, *a. d. g. Ch.* dający się ukwasić.

Acidifiant, ante, *a.* kwaszący, ukwaszający.

Acidification, *s. f. Ch.* ukwaszenie.

Acidifier, *v. a. Ch.* ukwasić.

Acidité, *s. f.* kwas, kwaśność, kwaśny smak,

Acidule, *a. d. g.* kwaskowaty.

Aciduler, *v. a.* skwasić, zaprawić kwasem — napuścić kwasem.

Acier, *s. m.* stal. *Tremper de l'*=, zahartować stal. *L'*= *cassant*, stal krucha.

Aciérer, *v. a.* nastalić żelazo.

Aciérie, *s. f.* huta stalowa.

Acinaces, *s. m.* szabla u starożytnych Persów.

Acinaciforme, *a. d. g. Bot.* szablowaty, (liść i t. p.).

Acinésie, *s. f.* przestanek w biciu pulsu.

Aciniforme, *a. d. g.* w kształcie gronka winnego.

Aclamper, *vid.* Acclamper.

Aclaste, *a. d. g.* przepuszczający światło bez odbicia go.

Acléidiens, *s. m. pl.* zwierzęta bezobojczykowe.

Acolyte, *s. m.* akolit, duchowny jednego z czterech niższych stopni święcenia — *fm.* służalec.

Acomas, Acomat, *s. m.* rodzaj drzewa żółtego z wysp Antil.

Aconit, *s. m.* tojad : roślina zawierająca gwałtowną truciznę.

Acoquinant, ante, *a. fm.* wabiący, przynęcający do siebie.

Acoquiner, *v. a.* wabić, przynęcać, przyciągać — rozleniwić kogo. *S'*=, przynęcić się, zanęcić się — zgnuśnieć, rozleniwić się.

Acorus, Acore, *s. m.* ajer, tatarskie ziele, tatarak, szuwar, lepiech.

Acotylédone, *a. d. g. Bot.* bezliścieniowy. *Les* =*s*, *s. m. pl.* rośliny bezliścieniowe.

A coup, nierówno, utykając, potykając się. *Marcher par* =, utykać, potykać się idąc.

Acousmatique, *a. s. m.* słyszący głos a niewidzący kto go wydaje — słyszany a niewidziany okiem.

Acoustique, *s. f.* akustyka, teorya słuchu, brzmień i głosu.

Acoustique, *a. d. g.* akustyczny, tyczący się słuchu albo brzmień, *nerf* =, nerw za pośrednictwem którego pojmuje się stan wewnętrzny organów. *Cornet* =, trąbka do słuchania dla użytku głu-

chych. *Remède* =, lekarstwo na głuchotę.

Acq, *s. m.* haczek.

Acquer, *v. a.* osadzić żer na haczyku wędki.

Acquéreur, *s. m.* nabywca. Acquéreuse, *s. f.* nabywczyni.

Acquérir, *v. a.* nabyć, nabywać, kupić, kupować — nabierać sił, wartości i t. p. nabywać czego — *Acquis, ise, prt.* nabyty — kupiony — kupny — całkiem oddany komu. *Ce droit m'est acquis*, mam do tego niezaprzeczone prawo.

Acquêt, *s. m.* nabytek, dobra nabyte spólnie przez oboje małżonków.

Acquêter, *v. a. (vi).* nabyć nieruchomość na mocy aktu jakiego.

Acquiescement, *s. m.* przystanie, przyzwolenie na co, zezwolenie.

Acquiescer, *v. n.* przystać na co, przyzwolić, zgodzić się na co.

Acquis, *s. m.* wiadomości, nauki, talenta.

Acquisition, *s. f.* nabycie, nabywanie — nabytek, rzecz nabyta — kupno.

Acquit, *s. m.* kwit, zakwitowanie. = *de douane*, kwit wydany na komorze celnéj, *pour* =, (podpisując kwit) odebrałem summę powyższą. *En l'*=, *à l'*=, na rzecz czyją, płacąc za kogo, *à l'* = *de sa conscience*, dla zaspokojenia sumienia. *Jouer à l'*=, grać o to kto zapłaci przegraną. *Par manière d'*=, byle zbyć, niedbale. *Donner son* =, w grze w billard: wystawić się, = *patent*, patent.

Acquit-à-caution, *s. m.* kwit ułatwiający wolny przechód towaru.

Acquittable, *a. d. g.* dający się zapłacić, zaspokoić.

Acquittement, *s. m.* zapłacenie długu — wypełnienie zobowiązań — sądowe uwolnienie obwinionego.

Acquitter, *v. a.* zapłacić dług — spłacić dłużników — wypełnić zobowiązania — zakwitować, pokwitować. = *sa conscience*, ulżyć sumieniu. *S'*=, uiścić się z długu — dopełnić czego — odegrać się, skwitować się z kim.

· Acrasie, *s. f.* obżarstwo i opilstwo, niewstrzemięźliwość.

Acratée, Acratie, *s. f. Méd.* niemoc, opadnienie z sił.

Acre, *s. f.* miara kwadratowa gruntu, włóka.

Acre, *a. d. g.* przykry, cierpki, ostry.

Acreté, *s. f.* cierpkość, smak przykry.

Acridophage, *a. d. g.* żywiący się szarańczą.

Acrimonie, *s. f.* cierpkość — *fig.* gorzkość — gorycz.

Acrimonieux, -euse, *a.* cierpki, przykry, gorzki.

Acrisie, *s. f. Méd.* ostrość humorów w ciele ludzkiém.

Acrobate, *s. m.* skoczek na linie, tancerz, = *s. f.* tancerka na linie.

Acrocérauniens, (Monts), *s. m. pl.* wyniosłe góry.

Acronyque, *a. d. g. Lever* =, wschodzenie gwiazdy gdy słońce zachodzi. *Coucher* =, zachodzenie gwiazdy gdy słońce wschodzi.

Acropole, *s. f.* cytadella górująca nad miastem.

Acrostiche, *s. m.* akrostych, poezya w któréj początkowe litery każdego wiersza stanowią wyraz lub cały sens, =, *a. d. g.* akrostychiczny.

Acrotères, *s. m. pl.* podstawy w balustradzie — pedestał na szczycie gmachu dla postawienia kolumny — trofea zwycięstwa odniesionego na morzu — szczyty, wierzchołki.

Acte, *s. m.* czyn — uczynek — dzieło — postępek — akt (pismo urzędowe, sądowe, i t. p.), akt wła-

dzy — akt w dramacie — dysputa szkolna lub uniwersytecka. = *de dernière volonté*, testament, ostatnia wola. = *sous seing privé*, akt prywatny zrobiony bez urzędnika. = *double*, akt sporządzony na dwie ręce. = *de théologie*, dysputa teologiczna. = *de contrition*, akt skruchy. *Prendre acte*, wciągnąć, zapisać. = *respectueux*, akt uszanowania (przed zawarciem małżeństwa). = *constitutionnel*, karta konstytucyjna.

Acter, *v. n.* sporządzać akta sądowe.

Acteur, *s. m.* aktor, artysta dramatyczny — osoba działająca, *fig.* sprężyna. Actrice, *s. f.* aktorka.

Actif, ive, *a.* działający, czynny — działalny — skuteczny, silnie działający, skutkujący — *service* =, służba czynna. *Verbe* =, słowo czynne. *Voix active et passive*, prawo wybierania i bycia wybranym — w grammatyce: strona czynna i bierna słów. *Prendre une part active*, mieć czynny udział w czém. *Vie active*, życie poświęcone dobrym uczynkom.

Actif, *s. m.* strona czynna słowa — długi czynne, wierzytelności.

Action, *s. f.* czyn — czynność — uczynek — postępek — postępowanie, działanie, ruch — potyczka, utarczka, akcya * okazya * — akcya w dramacie — żywość ruchów, poruszeń, gesta, ruchy — w zborach kościoła: posiedzenie — sprawa, poszukiwanie sądowe, proces — akcya w kompaniach handlowych, summa włożona w handel, = *de rapt*, proces o porwanie, *intenter* = *en justice*, uformować proces, pociągnąć do sądu, *avoir* = *contre qu'un*, poszukiwać na kim czego. = *des grâces*, dziękczynienie. *Langage d'*=, wyraz, ruch (zastępujący słowa).

Actionnaire, *s. m.* akcyonaryusz, mający cząstkę w entrepryzie handlowéj.

Actionner, *v. a.* wytoczyć komu proces, poszukiwać sądownie. *S'*=, *fm.* być czynnym, ruszać się, *fm.*

Activement, *adv.* czynnie działając, *Gramm.* na stronie czynnéj.

Activer, *v. a.* przyśpieszać, naglić, przyśpieszać — dodawać ruchu, pośpiechu.

Activité, *s. f.* czynność, działalność, ruch, pośpiech, *sphère d'*=, zakres, sfera, obręb działania, *être en* = *de service*, być w służbie czynnéj.

Actualité, *s. f.* stan tegoczesny, teraźniejszość.

Actuel, elle, *a.* rzeczywisty, istotny — teraźniejszy, tegoczesny, *cautère* =, wypalanie, kauteryzacya ogniem, *péché* =, grzech powszedni, *intention* =*elle*, zamiar dokonany.

Actuellement, *adv.* teraz, w téj chwili — *(vi)*, istotnie, rzeczywiście.

Acuité, *s. f.* ostrość — wyniosłość głosu, tonu.

Acuminé, ée, *a. Bot.* kończaty.

Acupuncture, *s. f.* kłócie igłą: operacya chirurgiczna.

Acurnier, *s. m. vid.* Cornouiller.

* Acut, *a. m.* ostry (kąt), bystry (wzrok), =, *s. m.* litera oznaczona znamieniem prawem — kąt lasu.

Acutangle, *a. d. g.* ostrokątny, (trójkąt).

Acutangulaire, *a. d. g.* ostrokątny, (o figurze geometrycznéj).

Acutangulé, *a. d. g Bot.* ostrokątny.

Acytère, *s. m. Méd.* środek przeciw poczęciu płodu.

Adage, *s. m.* przysłowie, przypowieść.

Adagio, *adv*. *Mus*. zwolna, powoli, adagio.

Adam, *s. m*. Adam — syn człowieczy, *le vieil* =, syn człowieczy przed odkupieniem, *le nouvel* =, syn człowieczy po odkupieniu, w stanie łaski.

Adamantin, ine, *a*. natury diamentu, diamentowy.

Adamique, *s. f*. ziemia naniesiona przypływem morskim.

Adaptation, *s. f*. przystosowanie.

Adapter, *v. a*. przystosować, złożyć co z czém, zastosować. *S'*=, przystawać (jedno do drugiego), zdać się (jedno do drugiego), *mal adapté*, nieprzystający.

Addition, *s. f*. dodawanie — dodatkowanie — dodanie, przydanie, przyłaczenie — powtórne przesłuchanie sprawy. *Informer par* =, robić powtórne przesłuchanie sprawy.

Additionnel, elle, *a*. dodatkowy, przydany, dodany, *centimes* =*s*. centymy przydawane do głównego poboru podatków.

Additionner, *v. a*. dodawać, robić dodawanie.

Adducteur, *s. a. m*. muskuł sprowadzający do środka ciała części zależące od siebie.

Adduction, *s. f*. sprowadzanie, funkcya muskułów wyż rzeczonych.

Ademption, *s. f*. odjęcie, odwołanie zapisu lub donacyi.

Adepte, *s. m*. adept, alchimik robiący złoto — uczeń, zwolennik, =, *s. f*. zwolenniczka, uczennica.

Adéquat, *a. m*. cały, całkowity, zupełny — równy, zrównany.

Adeuillé, ée, *a*. *(vi)*. noszący żałobę.

Adhérence, *s. f*. należenie do czego, ścisłe stosunki z kim — przylgnienie, przyleganie dwu ciał — przyleganie figur do tła (w obrazie).

Adhérent, ente, *a*. przylegający, przylgniony, połączony = *s. m*. stronnik, spólnik. =nte, *s. f*. stronniczka, spólniczka.

Adhérer, *v. a*. przylegać, łączyć się — stykać się — dotykać — być spojonym — potwierdzić akt poprzedni aktem powtórnym.

Adhésion, *s. f*. przylgnienie — przystąpienie do czego, zgodzenie się na co.

Ad honores, *adv*. honorowo, bez obowiązków i bez pensyi—tytularnie.

Adieu, *intérj*. badź zdrów, do widzenia, do zobaczenia, żegnaj. *Dire* =, pożegnać się z kim — pożegnać się z czem, stracić wszelką nadzieję, = *vous dis*, *(vi)*, żegnam was.

Adieu, *s. m*. *les adieux s. m. pl*. pożegnanie.

Adipeux, euse, *a*. oblany, otoczony tłustością, *vaisseaux* =, naczynia przechodzące lub zawarte w sadle.

Adipocire, *s. f* mieszanina wosku i tłustości — tran wielorybi — tłustość zwierzęca przemacerowana.

Adirer, *v. a*. zgubić, zawieruszyć, zapodzieć gdzie.

Adition d'hérédité, *s. f*. przyjęcie spadku, sukcessyi.

Adjacent, ente, *a*. przyległy, pograniczny, graniczący, *angles* =*s*, *Géom*. kąty przyległe.

Adjectif, *a. m*. przymiotny, *nom* =, imie przymiotne. =, *s. m*. przymiotnik.

Adjectivement, *adv*. przymiotnikowo, w znaczeniu przymiotnika.

Adjoindre, *v. a*. przydać komu kogo, przyłączyć, dodać. *S'*=, przybrać sobie kogo.

Adjoint, *s. m*. przydany, pomocnik — adjunkt — wezwany do pomocy, do zasiadania spólnie z innym. *Les* =*s*, *s. m. pl*. okoliczności.

Adjonction, *s. f.* przydanie, przyłączenie — przybranie sobie do pomocy. = *de capacités*, w prawie wyborowem : powołanie do wyborów lub wybieralności, ludzi posiadających nauki lub talenta.

Adjudant, *s. m.* adjutant sztabsofficera, adjutant pułkowy. =, *général*, jenerał adjutant. = *commandant*, jenerał adjutant kommenderujący. = *sous-officier*, adjutant podofficer.

Adjudicataire, *s. m.* osoba któréj co zostało przysądzone.

Adjudicateur, *s. m.* =trice, *s. f.* przysądzający, (na mocy prawa).

Adjudicatif, ive. *a.* przysądzający (o akcie, wyroku i. t. p.).

Adjudication, *s. f.* przysądzenie czego komu.

Adjuger, *v. a.* przysądzić komu co, przyznać rzecz, prawo do czego. *S'*=, przywłaszczyć sobie co. *Adjugé*, przysądzono! wykrzyknienie na sprzedaży publicznéj.

Adjuration, *s. f.* zaklinanie, zaklęcie w imie Boga — zaklęcie złego ducha (w exorcyzmie).

Adjurer, *v. a.* wzywać, błagać w imie Boga — zaklinać.

Adjutatoire, *a. d. g.* (*vi*). posiłkujący, niosący pomoc, ratunek.

Adjutoire, *s. m.* (*vi*). pomoc, ratunek.

Adjuvant, *a. et s. m.* pomocniczy, lekarstwo pomocnicze.

Ad libitum, *adv.* do woli, jak się podoba.

Admettre, *v. a.* przypuścić kogo do czego — dać przystęp — przyjąć — cierpieć, znosić, pozwolić na co. *S'*=, *v. pers.* dać się przypuścić, być przyjętym.

Adminicule, *s. m.* skazówka, poznaka w sprawach, procesach — lekarstwo ułatwiające skutkowanie innego. =*s*, *s. m. pl.* ozdoby na głowie Junony na medalach.

Administrateur, *s. m.* zawiadowca — rządca — zarządzający — administrator. =trice, *s. f.* rządczyni, zawiadowczyni — administratorka.

Administratif, ive, *a.* administracyjny.

Administration, *s. f.* rząd, zarząd — rządzenie — urząd — władza — sprawowanie urzędu — zawiadowanie — zawiadowstwo — administrowanie — administracya. = *de la justice*, kierunek sądownictwa — wymierzanie sprawiedliwości. = *des sacrements*, udzielanie sakramentów.

Administrativement, *adv.* administracyjnie, w drodze administracyjnéj, w drodze wykonawczéj. *Régler* =, rozporządzić na mocy władzy.

Administré, ée, *s.* podwładny. *Les* =*és*, rządzeni, podwładni, mieszkańcy, obywatele.

Administrer, *v. a.* rządzić — zarządzać — zawiadować — administrować — dostarczyć, udzielić. = *la justice*, wymierzać sprawiedliwość, — kierować sądownictwem. = *des preuves*, dostarczyć dowodów. = *un remède*, dawać lekarstwo. = *une correction*, skarcić, ukarać.

Admirable, *a. d. g.* godny podziwienia — zadziwiający — cudny, piękny, pyszny — wyborny.

Admirablement, *adv.* pięknie, cudnie, cudownie, nad podziw, wybornie.

Admirateur, *s. m.* wielbiciel. = trice, *s. f.* wielbicielka.

Admiratif, ive, *a.* wyrażający podziwienie — wzbudzający podziwienie. *Point* =, znak podziwienia.

Admiration, *s. f.* podziwienie — uwielbienie, pochwała, podziw —

przedmiot podziwienia, uwielbienia.

Admirer, v. a. chwalić, wychwalać — uwielbiać — unosić się nad czém — dziwić się czemu.

Admissible, a. d. g. dający się przypuścić, podobny do prawdy.

Admission, s. f. przypuszczenie do czego — przyjęcie — danie przystępu.

Admittatur, s. m. pozwolenie przyjęcia — certyfikat, zaświadczenie przyjęcia do grona jakiego.

Admodiateur, s. m. dzierżawca z obowiązkiem podziału zbiorów corocznych.

Admodiation, s. f. dzierżawa z zawarowaniem podziału zbiorów.

Admonété, s. m. napomnienie, upomnienie, zgromienie dane przez sędziego za lekkie przestępstwo.

Admoniter, v. a. napomnieć, dać napomnienie sądowe — zgromić.

Admoniteur, s. m. upominający, karciciel — dozorca. =trice, s. f. dozorczyni.

Admonition, s. f. napomnienie — upomnienie — ostrzeżenie, przestroga — nauka.

Adné, ée, a. Bot. zrosły, przyrosły.

Adolescence, s. f wiek młodzieńczy, dorosły, młodość.

Adolescent, a. et s. m. młodzieniec, młodzian, młodzieniaszek. =e, s. et a. f. panna, dziewica.

Adonien, Adonique, a. et s. m. adoniczny, wiersz grecki lub łaciński z jednego daktyla i spondeja.

Adonis, s. m. Adonis kochanek Wenery — piękny chłopiec, Bot. gorzykwiat: roślina i kwiat.

Adoniser, v. a. f. m. zdobić, stroić z wyszukaniem. S' =, stroić się, ubierać się z wyszukaniem.

Adonné, ée, prt. oddany czemu, poświęcony czemu.

Adonner (S'), oddawać się czemu, przykładać się do czego — uczęszczać gdzie — przyczepić się do kogo — stykać, dotykać się z czém.

Adoptant, s. m. przysposabiający, adoptujący za swoje dziecko.

Adopter, v. a. przysposobić, przybrać (za swoje dziecko), adoptować — przyjąć — wybrać — przybrać (ton, styl i t. p.). = une loi uchwalić prawo.

Adoptif, ive, a. przybrany, przysposobiony.

Adoption, s. f. przysposobienie, przybranie (dziecka za swoje) — wybór — przyjęcie — uchwalenie.

Adorable, a. d. g. godny uczczenia, komu się cześć należy — zasługujący na cześć, każący się kochać, szanować.

Adorateur, s. m. czciciel — wielbiciel — zamiłowany w czém. =trice, s. f. czcicielka — wielbicielka.

Adoration, s. f. cześć, uczczenie — pokłon — uwielbienie — ubóstwianie — zamiłowanie — uszanowanie oddawane przez kardynałów nowo obranemu papieżowi.

Adorer, v. a. czcić, uczcić, pokłon oddawać, kłaniać się bóstwu wielbić, uszanować — ubóstwiać. = le veau d'or, czcić złotego cielca, kłaniać się głupiemu bogaczowi.

Adorner, v. a. (vi). przyozdabiać.

Ados, s. m. przyspa wzdłuż muru na którój się co zasiewa — pochyły grunt ku południowi obrócony.

Adossé, ée, Hér. obrócony tyłem jeden do drugiego — przystawiony, przybudowany.

Adosser, v. a. oprzeć co o co —

przystawić, przybudować — postawić dwie rzeczy tylem do siebie — *S'* =, oprzeć się plecami.

Adouber, *v. a.* poprawić szacha, lub warcab bez grania.

Adoucer, *v. a. (vi).* ukoić, uspokoić, utulić.

Adouci, *s. m.* polerowanie zwierciadeł lub metalow przez tarcie — preparacya do polerowania.

Adoucir, *v. a.* złagodzić, ułagodzić — ulżyć, przynieść ulgę — koić, ukoić, uspokoić — osłodzić — uśmierzyć — wygładzić (ciało chropowate) — złagodzić koloryt — nadać większą delikatność formom — ścieńczyć, zrobić cieńszem. *S'*=, złagodnieć, zwolnieć — ukoić się — udobruchać się

Adoucissage, *s. m.* złagodzenie koloru z ciemnego na jaśniejszy — mydliny u farbierza.

Adoucissant, ante, *a.* łagodzący, uspakajający, uśmierzający. *Les* =*s*, *s. m. pl.* lekarstwa łagodzące.

Adoucissement, *s. m.* złagodzenie — ułagodzenie — ukojenie — osłodzenie — ulga, folga, — nieznaczne przejście — wygładzanie — ścieńczenie.

Adoucisseur, *s. m.* robotnik polerujący zwierciadła.

Adoué, ée, *a.* sparzony (o ptastwie parzącem się).

Adouloir, *v. n. (vi).* trapić się, martwić się.

Adoux, *s. m.* farba błękitna zaczynająca się rozpuszczać w kadzi farbierskiéj.

Ad patres, na tamten świat. *Envoyer* =, wyprawić kogo na tamten świat.

Adragant, adragantka, *vid.* tragacanthe.

Ad rem, *adv.* stosownie do rzeczy. *Répondre* =, odpowiedzieć stosownie.

Adresse, *s. f.* adres : podpis na liście — adres : wskazanie miejsca pobytu — adres : oświadczenie, pismo, prośba, petycya, list — *Bureau d'*=, bióro informacyjne, *fig.* osoba rozsiewająca nowiny, pogłoski, gazeta. *Cela va à l'*=, *d'un tel*, to się stosuje do téj osoby. *Cela va à l'*=, to przymówka téj osobie, to wymierzone do...

Adresse, *s. f.* zręczność — obrotność. *Tour d'*=, zręczność w ręku — figiel. = *de style*, zręczne zwroty w stylu. = *de pinceau*, wytworność penzla. *Adresses de pinceau*, wytworne, wykwintne rysy.

Adresser, *v. a.* odesłać w prost do kogo — zaadressować, podpisać na liście. = *la parole à qu''un*, odezwać się do kogo, zwrócić mowę do kogo. = *ses pas*, zmierzać. *S'* =, udać się do kogo. *Cela s'adresse à vous*, to się do ciebie ściąga.

Adroit, e, *a.* zręczny, zgrabny — zwinny — sposobny, zdatny — obrotny.

Adroitement, *adv.* zręcznie.

Aduire, *v. a. (vi).* przyciągnąć, przywabić, przynęcić.

Adulateur, *a. et s. m.* pochlebca. =trice, *a. et s. f.* pochlebnica.

Adulation, *s. f.* pochlebianie—pochlebstwo.

Aduler, *v. n.* pochlebiać.

Adulte, *a. et s. d. g.* dorosły młodzieniec — panna dorosła.

Adultération, *s. f.* fałszowanie, psucie, mieszanie lekarstw — fałszowanie aliażu monety.

Adultère, *s. m.* cudzołostwo. *Double* =, cudzołostwo popełniane przez żonatego z kobiétą zamężną.

Adultère, *a. et s. m.* cudzo-

łożnik, cudzołożca. =, *a. et s. f.* cudzołożnica.

Adulterer, *v. a.* fałszować, upośledzać monetę, lub lekarstwa.

Adultérin, ine, *a.* urodzony z cudzołostwa.

Adurent, ente, *a.* palący, dopiekający, parzący.

Adurer, *v. a.* przypalać, przypiekać.

Aduste, *a d.g.* przypalony—przysmalony.

Adustion, *s. f.* przypalenie, przysmalenie — przypalenizna.

Adventice, *a. d. g.* przychodni, przypadkowy, nabyty a niewrodzony — samorodny, nieposiany.

Adventif, ive, *a.* przypadający w spadku z linii ubocznéj lub z donacyi.

Adverbe, *s. m.* przysłówek.

Adverbial, ale, *a.* przysłowkowy.

Adverbialement, *adv.* przysłówkowo.

Adverbialité, *s. f.* stan przysłówkowy.

Adversaire, *s. m.* przeciwnik — nieprzyjaciel, =, *s. f.* przeciwniczka.

Adversatif, ive, *a.* odpierający, odporny, służący do odparcia.

Adverse, *a. d. g* przeciwny. *Partie* = strona przeciwna. *Avocat* =, obrońca strony przeciwnéj.

Adversité, *s. f.* przeciwność, przeciwności, los przeciwny, nieszczęście, niedola.

Advertance, *s. f. (vi).* uwaga — ostrzeżenie.

Adynamie, *s. f.* niemoc, opadnienie z sił.

Adynamique, *a. d. g.* opadły z sił — pozbawiający sił. *Fièvre* =, zgniła gorączka.

Ædicule, *s. m.* mała świątynia — framuga zawierająca statuę.

Ædoiagraphie, *s. f.* opisanie organów rodzajnych.

Ædoialogie, *s. f.* nauka o organach rodzajnych.

Aérage, *s. m.* przewietrzanie.

Aération, *s. f.* przewietrzanie.

Aéré, ée, *a.* przewietrzany — wystawiony na przewiew.

Aérer, *v. a.* przewietrzać — wystawić na przewiew wiatru.

Aérien, enne, *a.* powietrzny — napowietrzny — mieszkaniec napowietrznych krain. *Voies =ennes*, kanały któremi wchodzi powietrze.

Aérifère, *a. d. g.* służący do wprowadzenia powietrza.

Aériforme, *a. d. g.* lotny, w stanie lotnym.

Aériser, *v. a.* ulotnić, zamienić w stan lotny.

Aérographie, *s. f.* nauka o powietrzu.

Aérole, *s. f.* bąbel, pryszcz — flaszeczka.

Aérolithe, *s. m.* aerolit, kamień spadły z powietrza.

Aérologie, *s. f.* nauka o powietrzu.

Aéromanie, *s. f.* wróżenie z fenomenów powietrznych.

Aéromètre, *s. m.* aerometr, narzędzie wskazujące gęstość powietrza.

Aérométrie, *s. f.* nauka o siłach i działaniu powietrza.

Aéronaute, *s. m.* żeglarz napowietrzny, puszczający się balonem w powietrze.

Aerostat, *s. m.* aerostat, balon.

Aérostation, *s. f.* aerostatyka, nauka o robieniu balonów i puszczaniu się niemi.

Aérostatique, *a. d. g.* aerostatyczny.

Aétite, Aetite, *s. f.* kamień orli, rodzaj drogiego kamienia.

Affabilité, *s. f.* przystępność, rozmowność — uprzejmość.

Affable, *a. d. g.* przystępny, uprzejmy, rozmowny.

Affablement, *adv.* uprzejmie, z uprzejmością.

Affabulation, *s. f.* sens moralny w apologu czyli bajce.

Affadir, *v. a.* przesłodzić, przesadzić słodyczy — zrobić co nudném, ckliwém. *S'*=, nudzić, sprawiać ckliwość, stać się ckliwém.

Affadissement, *s. m.* przesłodzenie, zrobienie nudném, ckliwém — przesadzenie.

Affaiblir, *v, a.* osłabić, pozbawić sił. =, *les monnaies*, zmniejszyć wartość lub wagę monety. *S'*=, osłabnąć, słabnąć, opadać z sił.

Affaiblissant, **ante**, *a.* osłabiający.

Affaiblissement, *s. m.* osłabienie, odjęcie, pozbawienie sił — osłabienie, niemoc.

Affaire, *s. f.* zatrudnienie — interes — rzecz — sprawa — robota — proces — zabiegi, starania — zajście, kłótnia — potyczka, utarczka. = *d'honneur*, *une* =, sprawa, rozprawa honorowa, pojedynek. =, *de cœur*, miłostki, romans. *J'ai* =, mam interes. *J'en fais mon* =, biorę to na siebie. *Son* = *est faite*, nic z niego nie będzie, już po nim. *C'est justement mon* =, tego mi właśnie potrzeba. *C'est son* =, to do niego należy. *Vider une* =, załatwić interes, sprawę. *Se tirer d'*—, wywikłać się, wybrnąć z kłopotu — dobrze się sprawić. *Ce malade est hors d'*=, chory wyjdzie, ocalony. *Avoir* = *à qu'un*, mieć z kim do czynienia. *Avoir* = *de qu''un*, mieć do kogo interes. *Les* =, sprawy — interesa. *Les* =*s de temps*, obecne zdarzenia. *Je n'entends pas les* =*s*, nie wchodzę w dysputy, niesłucham. *Faire ses* =*s*, chodzić, biegać za interesami — zaspokoić naturalną potrzebę. *Chaise d'*=*s*, (dawniéj) stolec do zaspokojenia potrzeby naturalnéj u króla. *Brevet d'*=*s*, pozwolenie wejścia kiedy król siedzi na stolcu. *Cette femme a ses* =*s*, ma regularność miesięczną (o kobiecie). *Point d'*=*s*, wcale nie, bynajmniéj, zgoła nic.

Affairé, **ée**, *a.* zajęty, zatrudniony, zakłopotany, krzątający się.

Affaireux, **euse**, *a.* zatrudniający, zajmujący myśl.

Affaissement, *s. m.* opadnienie, pochylenie się — osłabienie.

Affaisser, *v. a.* ubić, ubijać dla zniżenia — zgiąć — osłabić. *S'*=, opaść, opadać — pochylać się — uginać się pod czém.

Affaitage, **Affaitement**, *s. m.* układanie ptaka drapieżnego do łowów.

Affaiter, *v. a.* układać ptaka drapieżnego do łowów.

Affaler, *v. a. Mar.* posuwać linę aby łatwiéj zbiegała po bloku — posuwać, popychać. *S'*=, posuwać się — zsuwać się po linie, lub po bloku, ześliznąć się.

Affamé, **ée**, *a.* głodny, zgłodniały — chciwy, łakomy.

Affamer, *v. a.* ogłodzić—głodem morzyć — wziąść głodem.

Affanures, *s. f. pl.* zapłata żniwiarzów dana w zbożu.

Afféager, *v. a.* ustąpić część lennego gruntu w lenność drugiemu — puścić dzierżawę bez kontraktu na dobrą wiarę.

Affectation, *s. f.* udawanie — przysada — wymuszenie, wymuszoność, nienaturalność.

Affecter, *v. a.* lubić co, mieć predylekcyą do czego—*vid.* **Affectionner**.

Affecté, ée, *prt.* dotknięty, wskróś przejęty—strapiony czém — wymuszony, z przysadami = *à*... wyłącznie przeznaczony na co.

Affecter, *v. a.* przybrać, przybierać (ton, postawę i t. p.) — przeznaczać na co wyłącznie — starać się o co — usiłować — dolegać — wzruszyć, dotknąć, przeniknąć, wskróś przejąć. *S'*=, odbierać wrażenie, poruszyć się — trapić się.

Affectif, ive, *a.* tkliwy, wzruszający.

Affection, *s. f.* przywiązanie — tkliwość, czułość — upodobanie w czém — życzliwość — skłonność — choroba, dolegliwość. *Il en parle d'*=, mówi o tem z upodobaniem. *Les* =*s de l'âme*, wrażenia jakie dusza odbiera. *Affections humaines*, skłonności ludzkie.

Affectionné, ée, *a.* przychylny, życzliwy, kochający.

Affectionner, *v. a.* kochać, lubić — być życzliwym komu. *S'*= *à qu'ch*, zajmować się czém, upodobać sobie co, mieć upodobanie w czém.

Affectueusement, *adv.* życzliwie — serdecznie, czule.

Affectueux, euse, *a.* serdeczny, pełen życzliwości, czuły.

Afférence, *s. f.* przychód.

Afférent, ente, *a.* przypadający każdemu przy podziale.

Afférir, *v. n.* przystać czemu, komu. *Il t'affert bien*, przystoi tobie.

Affermer, *v. a.* puścić w dzierżawę, wydzierżawić — wziąć w dzierżawę, zadzierżawić.

Affermir, *v. a.* umocować, przymocować — umocnić — wzmacniać — nadać tęgość — ustalić. *S'*=, wzmocnić się — stężeć — nabierać sił — ustalić się.

Affermissement, *s. m.* umocnienie — ustalenie — utwierdzenie.

Affété, ée, *a.* z przysadami — wymuszony.

Afféterie, *s. f.* przysada, wymuszoność — wymuszenie.

Affetto, **Affettuoso**, *adv. ital. Mus.* czule, tkliwie, affettuoso.

Affeurage, *s. m.* taxa na zboże, prawo panów lennych.

Affeurer, *v. a.* położyć taxę na zboże i inne zbiory.

Affiche, *s f.* obwieszczenie, afisz — bosak do zaczepiania statków. *Petites* =*s*, obwieszczenia : pismo poświęcone ogłoszeniom, sprzedaży lub najmom.

Afficher, *v. a.* przybić, przylepić obwieszczenie na murze — ogłosić, obwieścić — głosić, rozgłaszać. = *une femme*, osławiać kobietę. = *de l'esprit*, popisywać się z dowcipem. *S'*=, chełpić się, chcieć uchodzić za co.

Afficheur, *s. m.* przybijający obwieszczenie na murze.

Affidé, *s. et a. m.* poufały, powiernik. =*ée*, *s. et a. f.* powiernica, przyjaciółka, powierniczka.

Affier, *v. a.* powierzyć — zapewnić.

Affilé, ée, *a.* cienki, wysmukły, słaby.

Affilée, *s. f.* choroba jagniąt.

Affiler, *v. a.* ostrzyć, nagostrzyć w linii — wyostrzyć — sadzić pod sznur — ścieńczyć. *Une langue bien affilée*, *f. m.* język wyprawny, gęba wyszczekana.

Affiliation, *s. f.* przyjęcie lub przystąpienie towarzystwa do towarzystwa dawniéj założonego; afiliacya — towarzystwo przyjęte do dawniéj istniejącego. *Les* =*s*, rozgałęzienia.

Affilié, ée, *s. et a.* przyjęty do towarzystwa, członek towarzystwa.

Affilier, *v. a.* przyjąć (o stowarzyszeniach). *S'*=, przystąpić do stowarzyszenia starszego.

Affiloir, *s. m.* szczypczyki do

trzymania żelaza ostrząc go — osełka do ostrzenia.

Affinage, Affinement, *s. m.* oczyszczenie metalu, cukru i t. p.

Affiner, *v. a.* oczyszczać (metal cukier i t. p.) — ulepszać, ulepszyć — czesać len, czyścić konopie — sprawiać grunt, ziemię — oszukać, oszołomić, *fm.* oszwabić, *fm.* =, *v. n. Mar.* wypogadzać się. *S'*=, stawać się czyściejszym, delikatniejszym, naprawiać się.

Affinerie, *s. f.* fabryka drótu żelaznego — blacha żelazna cienka w trąbkę zwiniona — fabryka gdzie się co oczyszcza, rafinerya.

Affineur, *s. m.* robotnik, rzemieślnik oczyszczający co lub ciągnący w cienkie blaszki lub dróty.

Affinité, *s. f.* powinowactwo (między osobami) — związek, związki — pokrewieństwo (między rzeczami) — powinnowactwo między rodzicami i dziećmi chrzestnemi i między kumami. *Chim.* spowinnowacenie.

Affinoir, *s. m.* ochlica, szczotka do czesania lnu, konopi.

Affiquet, *s. m.* wałeczek wydrążony na dróty od pończoch. *Les* =*s*, *s. m. pl.* strój przesadny, fioki.

[illegible]tif, ive, *a.* potwierdzający — twierdzący, [illegible]ierdzeniem — stanowczy. *Quantité* =*ive*, *Alg.* ilość ze znakiem więcéj, ilość dodajna.

Affirmation, *s. f.* potwierdzenie — twierdzenie — twierdzenie z przysięgą, zeznanie.

Affirmative, *s. f.* głosowanie za.. affirmatywa. *Prendre l'*=, głosować affirmative za czém. *Opiner à l'*=, dać głos za czém.

Affirmativement, *adv.* twierdząc, affirmative — potwierdzając.

Affirmer, *v. a.* twierdzić, utrzymywać co — zapewniać — złożyć przysięgę potwierdzającą.

Affixe, *s. m.* przyrostek na końcu wyrazów w niektórych językach.

Afflaquir, *v. n.* *(vi)* zmięknąć.

Affle, *s. m.* *(vi)* powiew, zawiew.

Afflé, ée, *a.* wywietrzały, zwietrzały.

Affleurage, *s. m.* pytlowanie mąki.

Affleurement, *s. m.* koniec żyły węgla ziemnego.

Affleurer, *v. a.* zwierać, zewrzeć, przymykać, przymknąć — zestawić szczelnie. *S'*=, przymykać się.

Afflictif, ive, *a.* dolegający, dolegliwy. *Peine* =*ive*, kara cielesna.

Affliction, *s. f.* strapienie, zmartwienie — smutek — nieszczęście.

Affligeant, ante, *a.* zasmucający, smutny.

Affligé, ée, *s. et a.* strapiony, utrapiony, nieszczęśliwy — smutny.

Affliger, *v. a.* zasmucać — zasmucić — strapić, martwić — zmartwić, dotknąć czém — nękać. *S'*=, smucić się, trapić się, martwić się.

Affluence, *s. f.* napływ — obfitość — natłok — zbieg wód.

Affluent, *s. m.* wpadanie rzeki do rzeki, ujście — ściek, ściekanie — spływanie elektryczności. *Les* =*s*, *s. m. pl.* wody wpadające do rzeki, hołdujące jéj.

Affluer, *v. n.* przybywać, napływać, wypływać — przybierać, (o wodzie, rzece) być obfitym — cisnąć się, tłoczyć się.

Afflux, *s. m.* napływ krwi ku części choréj.

Affoler, *v. a.* zawrócić głowę, zbałamucić. *S'*=, szalenie kochać, szaleć za kim. *S'*= *de qu'un*, szaleć za kim. Affolé, ée, szalejący, szalenie zakochany. *Aiguille affolée*, igła magnesowa zwrócona od swego naturalnego kierunku burzą lub sąsiedztwem żelaza.

Affolir (*S'*), *v. pers.* szaleć

oszaleć — oddalać się od północy (o igle magnesowéj).

Affonder, v. a. zapuszczać w wodę.

Afforage, s. m. danina panu lennemu oddawana za prawo sprzedawania wina.

Affouage, s. m. prawo brania drzewa z lasu na opał — ogrzewanie fabryki, huty.

Affouagement, s. m. obliczenie dymów, kominów dla podatkowania.

Affourager, v. a. *vid.* Affourager.

Affourché, ée, a siedzący okrakiem.

Affourcher, v. a. *Mar.* ułożyć liny dwu kotwic na krzyż, w widły, tak iżby okręt nie mógł się ruszyć. *Ancre d'affourche*, *câble d'affourche*, kotwica, lina w ten sposób ułożona. *S'*=, zatrzymać się, stać (o statku zatrzymanym kotwicami na krzyż zarzuconemi).

Affourchie, s. f. *vid.* Affraichie.

Affraichie, s. f. rzeźwienie się wiatru, wiatr chłodniejszy.

Affranchi, s. m. wyzwoleniec, niewolnik nadany wolnością. =*e*, *s. f.* wyzwolenica.

Affranchir, v. a. nadać wolnością, wyzwolić, dać wolność — usamowolnić — uwolnić — wyjąć z pod... — oswobodzić — frankować, zafrankować (list, pakiet). = *un héritage*, uwolnić grunt odziedziczony od jakiéj służebności. *S'*=, uwolnić się, otrząsnąć się.

Affranchissement, s. m. uwolnienie, usamowolnienie — nadanie wolności — wyzwolenie — oswobodzenie — otrząśnienie się — zafrankowanie listu i t. p. =*forcé*, koniecznie potrzebne frankowanie.

Affre, s. f. strach, trwoga. *Les* =*s de la mort*, konanie.

Affrètement, s. m. *Mar.* najęcie okrętu (na oceanie) *vid.* Nolis.

Affréter, v. a. *Mar.* nająć okręt u kogo.

Affréteur, s. m. najmujący okręt u kogo.

Affreusement, adv. okropnie, strasznie.

Affreux, euse, a. straszny, okropny.

Affriander, v. a. rozłakocić, zepsuć łakociami, przysmaczkami — wabić, nęcić czém. *S'*=, rozłakocić się — lubić przysmaczki.

Affricher, v. a. zostawić odłogiem (grunt). *S'*=, leżeć odłogiem.

Affrioler, v. a. przynęcać, wabić. *S'*=, przywyknąć do łakoci, rozłakocić się.

Affriter, v. a. = *une poêle*, roztopić tłustość w ryneczce przed smażeniem czego.

Affront, s. m. zniewaga — obraza — hańba, wstyd — zawstydzenie — afront. *Essuyer un* =, doznać zniewagi. *Faire un* = *à qu'un*, zrobić komu affront, zawstydzić kogo. *Sa mémoire lui a fait un* =, zawiodła, zdradziła go pamięć.

Affronté, ée, a. *Hér.* postawiony przodem jeden do drugiego, naprzeciw sobie.

Affronter, v. a. stawić mężnie czoło komu — wystawiać się, narażać się na co — oszukać.

Affronterie, s. f. oszustwo, szalbierstwo.

Affronteur, euse, s. oszust, oszukaniec, szalbierz.

Affublement, s. m. przystrojenie, przybranie się w co — śmieszny, dziwaczny strój.

Affubler, v. a. przybrać, przystroić. *S'*=, przyodziać się, ubrać się, oblec się w co, dziwacznie się ubrać.

Affusion, s. f. *Méd.* oblanie lekarstwa płynem jakim.

Affustage, s. m. nadawanie lustru starym kapeluszom.

Affût, *s. m.* czaty, czatowanie na zwierza dzikiego — łoże działa. *Etre à l'*=, czatować.

Affûtage, *s. m.* osadzenie działa na łożu — ostrzenie narzędzi żelaznych — narzędzia rzemieślnicze, statki — *vid.* Affustage.

Affutiau, *s. m.* *(vi)*, cacko, zabawka, fraszka. *Les* =*x*, *s. m. pl.* statki rzemieślnicze.

Afin de, Afin que, *conj.* ażeby, aby, iżby.

Afistoler, *v. a.* *(vi)* stroić, przystrajać.

Afouguer, *v. n.* udawać zucha.

Afouragement, *s. m.* zaopatrzenie w paszę dla bydła.

Afourager, *v. a.* dawać paszę bydłu — robić zapasy paszy.

Africain, *a.* et *s. m.* afrykański, mieszkaniec Afryki, Afrykanin. =*aine*, *s. a. f.* kobieta z Afryki.

Aga, *s. m.* Aga, tytuł niektórych stopni w wojsku tureckiém, na dworze sułtana — w Persyi tytuł odpowiedni naszemu: Pan.

Agaçant, ante, *a.* podniecający, łechcący — szczypiący — zalotny — zalotniczy — sprawujący otrętwienie zębów, oskomę.

Agace, *s. f.* sroka.

Agacement, *s. m.* podrażnienie — oskoma, trętwienie zębów.

Agacer, *v. a.* draźnić, podraźnić — sprawić otrętwienie zębów, oskomę — podniecać — szczypać kogo — umizgać się (o kobiecie) strzelać zalotnie oczyma, czwarzyć się *.

Agacerie, *s. f.* zaloty, umizgi.

Agacin, *s. m.* nagniotek.

Agaillardir (*S'*), *v. pr.* być wesołym, być w dobrym humorze.

Agalacte, *a.* et *s. d. g.* odsadzony od piersi, świéżo odłączony — który jeszcze nie ssał — kobieta niemająca mleka w piersiach.

Agalactie, *s. f.* brak mleka u kobiety.

Agalloche, *s. m.* aloes, drzewo wydające woń palące się.

Agallocher, *s. m.* drzewo, krzak aloesowy.

Agame, *a. d. g. Bot.* bezpłciowy.

Agamie, *s. f. Bot. vid.* Cryptogamie.

Agami, *s. m.* agami, wrzaskot. ptak ameryki południowéj łatwo się przyswajający.

Aganter, *v. a. Mar.* dogonić, doścignąć, złapać.

Agapes, *s. f. pl.* agapy, wieczerze pierwszych chrześcian pożywane w towarzystwie.

Agapètes, *s. f. pl.* dziewice żyjące w czystości bez ślubów — Agapety, kobiety z sekty gnostyków, nauczające iż nic nie ma nieczystego dla czystego serca.

Agapie, *s. f.* nauczycielka, ksieni Agapetów.

Agarder, *v. a.* *(vi)*, mieć na oku, na baczeniu.

Agaric, *s. m. Bot.* bedłka, bedka rodzaj grzybów — hupka.

Agasse, *s. f. vid.* Agace.

Agate, *s. f.* agat, kamień — naczynie lub robota z agatu — agat oprawiony do gładzenia złota. *Agates herborisées*, *arborisées*, agaty z żyłkami wyobrażającemi gałązki lub trawki. *Une* = *d'Alexandre*, *d'Auguste*, popiersie Alexandra W. lub Augusta z agatu.

Agatis, *s. m.* stratowanie (pola przez bydło).

Agatisé, ée, *a.* nakształt agatu.

Agaves, *s. f. pl.* rośliny z rodzaju lilii.

Age, *s. m.* wiek — życie. *L'*= *d'or*, wiek złoty, złote, szczęśliwe czasy. *L'*= *de fer*, wiek żelazny, zepsuty. *Moyen* =, wieki średnie. = *critique*, wiek w którym kobiety przestają mieć regularność miesięczną. *Chemises*, *souliers du premier âge*, koszule, trzewiki dzie-

ciane. *Être d'=* *à..*, być w wieku zdolnym do.., mieć wiek po temu. *Sa figure n'a point d'=*, jego twarz nie wydaje jego wieku. *Le bel =*, piękna starość, sędziwy, piękny wiek. *Ce cheval est hors d'=*, ten koń stracił rejestr. *L'= de la lune*, wiek księżyca, czas upłyniony od nowiu. *D'= en =*, z pokolenia do pokolenia.

Agé, ée, *a.* stary, obciążony laty, podeszłego wieku. *Agé de...* mający lat..

Agélaste, *a. d. g.* nigdy się nie śmiejący.

Agence, *s. f.* urząd, obowiązki ajenta, agencya, ajencya.

Agencement, *s. m.* szykowanie, uszykowanie — porządkowanie — rozkład — rozkład, uszykowanie figur w grupy (w obrazie).

Agencer, *v. a.* szykować, uszykowywać, ustawić, ustawiać — ubierać, przystrajać.

Agenda, *s. m.* kalendarzyk, notatki tego co się ma robić w którym dniu.

Agenouiller (*S'*), uklęknąć, przyklęknąć, klękać — paść na kolana.

Agenouilloir, *s. m.* stołeczek do klęczenia w kościele.

Agent, *s. m.* działający, siła działająca — sprawujący interesa, ajent. *Arithm.* czynnik, *= de change*, ajent bankowy. *= du clergé*, sprawujący interesa duchowieństwa prowincyi. *= d'affaires*, kommissarz, sprawujący interesa czyje. *Les agents d'une faillite*, ajenci upadłości, załatwiający tymczasowo interessa upadłego kupca.

Agglomérat, *s. m.* ciało ze skupienia cząstek powstałe, aglomerat.

Agglomération, *s. f.* nagromadzenie, skupienie — skupienie się cząstek — nawał, stos.

Agglomérer, *v. a.* nagromadzić. *S'=*, nagromadzić się.

Agglutinant, ante, *a. Méd.* sklejający, zlepiający. *=*, *s. m.* lekarstwo sklejające.

Agglutinatif, ive, *a.* łatwo sklejający.

Agglutination, *s. f.* zlepianie, sklejanie — zlepianie się, sklejanie się, zrastanie się mięsa.

Agglutiner, *v. a.* zlepiać, sklejać. *S'=*, sklejać się — zrastać się.

Aggravant, ante, *a.* obciążający.

Aggravation, *s. f.* obciążenie. *= de peine*, podwyższenie, obostrzenie kary.

Aggrave, *s. f.* powtórne uroczyste ogłoszenie monitorium z zagrożeniem ostatnich cenzur kościelnych.

Aggravement, *s. m.* obostrzenie — wzmaganie się — pogorszenie się (stanu choroby) — ciężar.

Aggraver, *v. a.* obciążać — obostrzać (karę). *S'=*, pomnażać się, wzrastać — wzmagać się — pogorszać się.

Aggrédir, *v. a.* (*vi*) napastować — wpaść na kogo (słowy, razami).

Aggrégat, etc. *vid* Agrégat, etc.

Agiau, *s. m.* pulpit u złotnika.

Agile, *a. d. g.* lekki, skory, zwinny, rzeski, zwrotny.

Agilement, *adv.* szybko, zwinnie.

Agileté, Agilité, *s. f.* lekkość, zwinność, szybkość.

Agio, *s. m*, ażio, zysk ze zmienienia monety, lub z zamiany pieniędzy na towary.

Agiographe, etc. *vid.* Hagiographe, etc.

Agiotage, *s. m.* ażiotarstwo, handel papierami publicznemi licząc na ich spadanie lub iście w górę — wybiegi w celu podniesienia lub zniżenia ceny papierów publicznych — frymark, frymarczenie.

Agioter, *v. a.* trudnić się ażiotarstwem, grać w bursę, na giełdzie kupieckiéj.

Agioteur, *s. m.* grający w pod-

wyżkę i zniżenie papierów publicznych — spekulant — lichwiarz.

Agir, *v. a.* działać — sprawować się — zachować się — działać na co, wywierać wpływ — robić kroki, zabiegi — poszukiwać na drodze prawnéj. *S'= de qu'ch. v. impers.* iść o co. *Il s'agit de bien autre chose*, idzie tu o co innego.

Agissant, ante, *a.* działający — działający na co, skutkujący. *Médecine =e*, leczenie środkami gwałtownemi.

Agistement, *s. m.* prawo pasienia bydła w lesie.

Agitateur, *s. m.* wichrzyciel, burzyciel spokojności publicznéj.

Agitation, *s. f.* wzburzenie, wstrząśnienie — wzruszenie gwałtowne — kołysanie się okrętu.

Agiter, *v. a.* wzruszać, wstrząsać — miotać czém — poruszać — podbudzać, podniecać — wichrzyć, burzyć. = *une question*, wzniecić kwestją — roztrząsać projekt, wytoczyć rzecz. *S'=*, burzyć się, wzburzać się, miotać się — ciskać się, *fm.* rzucać się, *fm. Sa nuit a été fort agitée*, przepędził noc bardzo niespokojnie.

Agnat, *(g-nat.) s. m.* przyrodni. *Les agnats*, krewni zstępni poboczni z téj samėj gałęzi męskiéj.

Agnation, *s. f* pokrewieństwo, przyrodnich.

Agneau, *s. m.* jagnię, baranek, *fig.* niewiniątko, baranek. *=pascal*, baranek wielkonocny.

Agneler, *v. n.* okocić się, kocić się (o owcach).

Agnelet, *s, m.* jagniątko — dawna moneta złota francuzka z barankiem wielkonocnym.

Agneline, *a. f. laine =*, wełna z młodych baranków.

Agnelins, *s. m. pl.* dawna moneta złota franc. — baranki, futerko z baranków.

Agnels, *s. m. pl.* dawna moneta złota francuzka.

Agnès, *s. f.* niewinna dziewczyna.

Agnus, Agnus-Dei, *s. m.* agnus, wosk święcony przez Papieża z wizerunkiem baranka — wizerunek baranka.

Agnus-Castus, *s. m.* wierzba włoska.

Agoge, *s. f.* ściek, rynsztok w kopalniach.

Agonie, *s. f.* konanie — męki, cierpienia.

Agonisant, ante, *a.* konający, umierający, dogorywający.

Agoniser, *v. a.* konać, dogorywać, być na skonaniu.

Agonistique, *s. f.* walka szermierzów u starożytnych — część gimnastyki obejmująca szermierstwo.

Agonothète, *s. m.* urzędnik przewodniczący na igrzyskach u Greków.

Agouti, *s. m.* aguty: rodzaj myszy amerykańskiéj.

Agrafe, *s. f.* ankra, żelazo ściskające mury — klamra — haftka (języczek). *La porte de l'=*, otwór, uszko haftki.

Agrafer. *v. a.* spiąć haftką — spoić klamrą.

Agraire, *a. d. g.* tyczący się roli. *Loi =*, prawo mające na celu równy podział gruntów.

Agrandir, *v. a.* zwiększyć, powiększyć — pomnożyć — podnieść. *S'=*, wzrastać, rozszerzać się.

Agrandissement, *s. m.* powiększenie, pomnożenie — wzrost.

Agravé, ée, *a.* co się podbił na nogi (o psie).

Agravant, *vid.* Aggravant.

Agre, *vid.* Bombardier.

Agréable, *a. d. g.* przyjemny, podobający się. *Avoir pour =*, dobrze przyjąć co. *L'agréable, s. m.* przyjemność — rzecz przyjemna.

Agréage, s. m. przyjęcie, pochwalenie.

Agréé, s. m. obrońca stawający w trybunale handlowym.

Agréer, v. a. przyjąć co — pochwalać, potwierdzać — uprzejmie przyjąć kogo. =, v. n. podobać się — przypadać do smaku, trafiać do gustu.

Agréer, v. a. Mar. vid. Gréer.

Agréeur, s. m. liwerant dostarczający lin, masztów i t. p. do okrętu.

Agrégat, s. m. zbiór, skupienie cząstek (bez spojenia).

Agrégation, s. f. przyjęcie do towarzystwa, bractwa, uniwersytetu. Phys. skupienie, zgromadzenie się cząstek ciała.

Agrégé, s. m. doktor przybrany w szkole prawa lub lekarskiéj — zastępca professora. Chim. skupienie cząstek w ciałach stałych.

Agréger, v. a. przybrać, przyjąć, wpisać do bractwa, towarzystwa.

Agrégé, ée, part. Bot. skupiony.

Agrément, s. m. zezwolenie, przyzwolenie, przystanie na co — przyjemność. Agréments, s. m. pl. ozdoby, (u sukni, sprzętów), przydatki do sztuki teatralnéj z muzyki lub tańców.

Agrès, s. m. pl. Mar. liny, maszty, żagle okrętowe.

Agresseur, s. m. napastnik.

Agression, s. f. napaść, napad — najście — zaczepka.

Agreste, a. d. g. polny — dziki — wiejski, wieśniacki — nieokrzesany.

Agréver, v. a. (vi) obalić — podeptać.

Agréyeur, s. m. dróciarz.

Agricole, a. d. g. rolniczy.

Agriculteur, s. m. rolnik.

Agriculture, s. f. rolnictwo — uprawa roli.

Agrie, s. f. liszaj.

Agriffer (S'), v. pron. uczepić się pazurami.

Agrimensation, s. f. pomiar ziemi.

Agrimenseur, s. m. mierniczy.

Agripaume, s. m. serdecznik (ziele).

Agrippa, s. m. dziecko nogami wychodzące z żywota matki.

Agripper, v. a. schwycić, porwać.

Agrographe, s. m. autor piszący o rolnictwie.

Agromène, s. m. mieszkaniec wsi, wieśniak.

Agronome, s. m. agronom, biegły w teoryi rolnictwa.

Agronomie, s. f. teorya rolnictwa, agronomia.

Agronomique, a. d. g. agronomiczny.

Agropile, s. m. bezoar kóz skalnych.

Agrouelles, s. f. pl. vid. Ecrouelles.

Agrrouper, v. a. vid. Grouper.

Agrypnie, s. f. bezsenność.

Aguassière, s. f. gatunek kosa wodnego.

Aguerrir, v. a. wprawić, przyzwyczaić do czego, wdrożyć, włożyć do czego. S'=, wdrożyć się, wyuczyć się — otrzaskać się z czém.

Aguets, s. m. pl. czaty. Etre aux =, se tenir aux =, czatować, czyhać. Mettre aux =, postawić na czatach.

Agueustie, s. f. stracenie, brak zmysłu smaku.

Agui, s. m. lina z węzłem na końcu do siedzenia lub uczepiania się.

Aguigner, v. a. (vi), mrugać oczyma na znak czego.

Aguillot, s. m. vid. Epissoir.

Aguimper, v. a. okryć welonem.

Agyrtes, s. m. pl. kapłani Cybeli — kuglarze, szarlatani.

Ah, interj. ah! o!

Ahaler, v. n. dychać, robić piersiami z trudu.

Ahan, s. m. trud, znój. *Suer d'*=, pocić się nad czém, mozolić się, stękać nad czém.

Ahaner, v. n. stękać od trudu — trudzić się.

Aheurtement, s. m. upór, upieranie się przy swojem—uporczywość.

Aheurté, ée, a. uparty.

Aheurter *(S')*, v. pr. upierać się przy swojem — uprzeć się na czém.

Aheurter, v. a. zahartować kogo, wpoić upór.

Ahi, *inter.* oj, oj, oj! aj, aj, aj! (krzyk boleści).

Ahurir, v. a. zahukać, zafukać. *Ahuri, ie, prt.* zahukany, zafukany — głupowaty.

Aï, s. m. leniwiec (zwierz).

Aiche, Aicher, *vid.* Eche.

Aidant, ante, a. pomocnik, *f.* pomocnica.

Aidant, *gér. Dieu* =, z pomocą Bożą, przy boskiéj pomocy.

Aide, s. f. pomoc — wspieranie— kościoł lub kaplica pomocnicza parafii. *A l'aide*, za pomocą. *A l'*=, *interj.* gwałtu! ratujcie! *Dieu vous soit en* =, niech ci Bóg dopomoże. *Aides, s. f. pl. vid. infra.*

Aide, s. m. pomocnik — czeladnik. =, s. f. pomocnica. =*-maçon*, mularczyk. =*-major*, pomocnik, subjekt u chemika — (w wojsku) adjutant major. *Sous-aide*, pomocnik subjekta.

Aider, v. a. pomagać — pomódz, dopomódz. = *au succès d'une affaire*, przyczynić się do pomyślnego skutku. = *à qu''un*, poddać komu ciężar, zadać, dopomódz w dzwiganiu. = *à la lettre*, dopełnić wykładem niedostateczności wyrażenia — poddać komu myśl, wyraz — dołożyć, zmyślić. *Aidez-vous*, daléj, daléj—poganiaj. *S'*= *de qu''ch*, obchodzić się czém — władać (ręką) robić (szpadą i t. p.).

Aides, s. f. pl. podatki, cło na napoje i t. p. *Cour des* =, najwyższy trybunał rozpoznający spory o podatki. *Aides*, pomoc rąk, nóg, głosu w kierowaniu koniem. *Les* = *très fines*, stosowne i umiejętne użycie tych środków na konia. *Aides, Arch.* komorki, izdebki małe obok większych.

Aïe, *interj. vid.* Ahi.

Aïeul, s. m. dziad, dziadek, dziadunio. *Les aïeuls*, dziadek po ojcu i po matce. *Les aïeux*, przodkowie, dziadowie, naddziadowie. *Quatrième aïeule*, ojcicc prapradziada. *Cinquième aïeul*, dziad prapradziada.

Aïeule, s. f. babka, babunia.

Aigail, s m. rosa.

Aigayer, v a. *vid.* Aiguayer.

Aigle, s. m. orzeł (ptak) — miedziany pulpit na chórze — człowiek wyższy, genialny. *Papier grand-*=, papier wielkiego formatu. *Aigle femelle*, orlica.

Aigle, s. f. orzeł w herbach na tarczach, na sztandarach.

Aiglette, s. f. *vid.* Alérion.

Aiglon, s f. orlik, orlę, orlątko — orlik (w herbach) bez dzioba i szponów.

Aiglûre, s. f. plamki rude na grzbiecie ptastwa drapieżnego.

Aigre, a. d. g. kwaśny, gryzący, przykry (zapach) jaskrawy, krzyczący (kolor), wrzaskliwy, przeraźliwy (głos), kwaśny (humor), ostry, przykry (o powietrzu). =, s. m. kwas.

Aigre-doux, ce, a. kwaskowaty. *Paroles* =*ces*, słówka cedzone przez zęby.

Aigrefin, s. m. oszust, wykpigrosz, *fm.*

Aigrelet, ette, a. kwaskowaty.

Aigrement, *adv.* kwaśno — przykro, gorzko.

Aigremoine, *s. f.* gwiazdeczki (ziele).

Aigremore, *s. m.* węgiel w proszku do fajerwerków.

Aigret, ète, *a.* kwaskowaty.

Aigrette, *s. f.* czapla sułtańska — kitka z piór czaplich — czubek (u niektórych ptaków), pompon (u kaszkietów żołnierskich), kitka (u niektórych roślin), ość kłosa.

Aigretté, ée, czubaty — mający, noszący kitkę — ościasty.

Aigreur, *s. f.* kwas — przykry smak — odbijanie się (z niestrawności) — gorycz. *Aigreurs, s. f. pl.* kwasy — w sztychowaniu za głębokie rysy na blasze działaniem aqua fortis.

Aigriette, *s. f.* wiśnia kwaśna.

Aigrir, *v. a.* kwasić, skwasić — ukisić — drażnić — jątrzyć, rozjątrzyć (umysły). *S'*=, kwaśnieć — kisieć, skwaśnieć, ukisnąć — *fig.* rozjątrzyć się.

Aigu, uë, *a.* ostry — kończaty — cienki — przeraźliwy (głos) — przenikający, dojmujący. *Méd.* gwałtowny (ból, choroba).

Aiguade, *s. f.* zaopatrzenie okrętu w wodę słodką — zapas wody słodkiéj — stanowisko w którem się taki zapas robi.

Aiguail, *s. m.* Aiguaille, *s. f.* rosa, krople rosy.

Aiguayer, *v. a.* kąpać — obmywać = *un cheval*, pławić konia. = *le linge*, moczyć chusty, bieliznę.

Aigue, *s. f.* (*vi*) woda.

Aigue-marine, *s. f.* beryl, drogi kamień.

Aiguière, *s. f.* nalewka, dzbanek.

Aiguiérée, *s. f.* dzbanek pełny płynu.

Aiguillade, *s. f.* poganiacz do popędzania wołów, bodziec, oścień *.

Aiguillat, *s. m.* gatunek psa morskiego.

Aiguille (*gui* = *gui*), *s. f.* igła — drót do roboty pończoch — obelisk, słup spiczasty — eypel skały — index godzinowy — statek rybacki — strzała w gotyckiéj architekturze — iglica (ryba morska) — choroba ptastwa drapieżnego, weszki. = *aimantée*, igiełka, igła magnesowa = *à passer*, iglica, igliczka (do nawłóczenia) *de fil en* =, od słówka do słówka, koniec końców, w końcu. *Disputer sur une pointe d'*=, śpierać się o drobnostki. *Chercher une* = *dans une botte de foin*, szukać drobnéj rzeczy zarzuconéj w tłumie.

Aiguillé, ée, *a. Bot. Minér.* igłowaty.

Aiguillée, *s. f.* długość nitki potrzebnéj do szycia na raz.

Aiguiller, *v. a.* zdjąć bielmo, kataraktę z oka — oczyścić jedwab igłą.

Aiguilletage, *s. m.* szczepienie dwóch końców linii i t. p.

Aiguillette, *s. f.* tasiemka ze skówką na końcu, zawłóczka — pas (skóry, mięsa). *Mar.* sznur do szczepienia. *Lâcher l'*=, *fm.* zaspokoić potrzebę naturalną. *Nouer l'*=, czarami przeszkodzić spełnieniu małżeństwa — wierzgać (o koniu).

Aiguilleter, *v. a.* przywiązać, przymocować — przyburtować — ścisnąć, ściągnąć tasiemką — szczepić dwa końce.

Aiguilletier, *s. m.* fabrykant tasiemek, zawłóczek.

Aiguillier, *s. m.* igielnik, igielniczek, sztulczyk — fabrykant igieł, iglarz.

Aiguillière, *s. f.* włok, sieć na ryby w kręgiel robiona.

Aiguillon, *s. m.* poganiacz na woły, oścień, bodziec — kolec — żądło — *fig.* bodziec, podnieta.

Aiguillonné, ée, *a.* kolczaty.

Aiguillonner, *v. a.* poganiać — podniecać bodźcem, bodźca dodać.

Aiguisement, *s. m.* ostrzenie, szlifowanie, wecowanie.

Aiguiser, *v. a.* ostrzyć, naostrzać, szlifować, wecować, zaostrzać (apetyt, ciekawość). = *ses couteaux*, *fig.* gotować się do walki.

Aiguiseur, *s. m.* ostrzący, szlifujący.

Ail, *s. m.* czosnek, *pl. Aulx*, *Bot. les ails*, czosnyki.

Aile, *s. f. vid.* Ale.

Aile, *s. f.* skrzydło — skrzydełko pieczonego drobiu — skrzydło wojska — pawilon (budynku), skrzydło wiatraka — klapa, klapka — błona uszna — *fig.* skrzydło, opieka, obrona. *les =s du nez*, zewnętrzne klapki nosa. *Les =s d'un pignon*, ząbki kołka zębatego. *Battre de l'=*, słabieć, podupadać. *En avoir dans l'=*, wpaść w kłopot jaki, w nieszczęście — szalenie się zakochać. *Tirer une plume de l'— à qu''un*, wykołatać co od kogo, dostać pieniędzy.

Aile-de-mouche, *s. f.* ćwiek płaski u góry.

Ailé, ée, *a.* skrzydlaty.

Aileron, *s. m.* skrzydełko, koniec jego — skrzele u ryb — skrzydło, szczebel w kole młyńskiem.

Ailette, *s. f. vid.* Alette.

Aillade, *s. f.* sos z czosnkiem — grzanka potarta czosnkiem.

Ailleurs, *adv.* indziéj, gdzieindziéj, inędy *. *D'=*, z drugiéj strony uważając — zkądinąd — z resztą, w reszcie.

Ailure, *s. f.* belka w okręcie.

Aimable, *a. d. g.* miły, przyjemny, słodki, wdzięczny, luby, kochany.

Aimablement, *adv.* mile, uprzejmie, przyjemnie, wdzięcznie, lubo.

Aimant, *s. m.* magnes. *Les deux pôles de l'=*, dwa bieguny, końce magnesu. *Armer un =*, uzbroić magnes: otoczyć go blaszką dla skupienia sił ku pewnemu punktowi.

Aimant, ante, *a.* kochający, łatwo przywiązujący się do kogo.

Aimanter, *v. a.* magnesować, namagnesować. *Barre aimantée*, sztabka namagnesowana.

Aimantin, ine, *a.* magnesowy.

Aimer, *v. a.* kochać — lubić — miłować — zamiłować — być zakochanym — lubić co (z trybem bezokoliczn.). = *mieux*, przekładać co nad co, woleć co niżeli co. *J'aime bien que vous osiez*, odważ się tylko, radbym widzieć jak... *Si mieux n'aime le sieur N...* chyba że N. N. woli.... *S'=*, *v. pr.* kochać siebie samego. *S'=*, *dans qu'' ch.* mieć w czém upodobanie. *S'=*, *v. rec.* wzajemnie się kochać (jeden drugiego).

Aimoscopie, *s. f.* wróżenie ze krwi.

Ainard, *s. m.* uszko, pętlica do uczepienia sieci do liny.

Ainçois, Ainçoin, *adv.* (*vi*) przeciwnie.

Aine, *s. f.* pachwina — rożenek do wędzenia śledzi — skóra okrywająca pręty w miechu organów.

Ainé, ée, *a.* najstarszy, pierworodny — starszy. *Il est mon =*, starszy odemnie. *Le fils = de l'Eglise*, najstarszy syn Kościoła (król francuski). *La fille =ée des rois de France*, najstarsza córa królów Francyi (uniwersytet Paryski).

Ainesse, *s. f.* starszeństwo (w familii). *Droit d'=*, prawo pierworodzeństwa (pierworodności) przywiléj na rzecz starszego syna.

Ains, *conj.* (*vi*) ale przeciwnie.

Ainsi, *adv.* tak — tedy — tym sposobem — więc — tak więc — a tak. = *des autres choses*, = *du rest·*, =*de suite*, i tak daléj =*que*, jak.., tak, tak... jak. *Comme = soit que*,

(vi) co gdy tak jest. = *soit-il*, amen. *Pour=dire*, że tak powiem, że tak rzekę, nijako.

AIR, *s. m.* powietrze — wiatr — aura — powiew. — gaz. =*fixe*, gaz węglowy. = *inflammable*, gaz wodorodny. = *vital*, gaz kwasorodny. *En* =, na wiatr, bez skutku, byle gadać. *Tirer en l'* =, wystrzelić w powietrze. *Tout le monde est en l'*=, wszyscy są w ruchu. *Avoir le pied en l'*=, być na wylocie, zawsze w ruchu. *Des menaces en l'*=, czcze pogróżki. = *de vent*, *vid.* AIRE DE VENT. *En plein* =, na wietrze, na dworze. *Donner de l'*=, przewietrzać. *Changer d'*=, zmienić pobyt, wyjechać w inne strony. *Prendre l'*=, odetchnąć czystém powietrzem. *Donner de l'* = *au vin*, odetkać czop u beczki winnéj. *Courant d'*=, przeciąg powietrza, cug. *Coup d'*=, zawianie. *L'*= *du bureau*, usposobienie sędziów lub urzędników dla kogo, w czyjéj sprawie. *Prendre l'*= *du bureau*, wywiedzieć się jak stoją interesa w sądzie, u rządu, i t. p. *Il n'y a pas d'* = *dans ce tableau*, figury nie dosyć odstają od tła.

AIR, *s. m.* mina, postawa, postać, kształt, ton — sposób, pozór, powierzchowność — nóta, ton (śpiewu lub grania). *Sur cet* =, na tę nótę. *N'être pas dans l'*=, zmylić nótę. *Marcher de grand*=, chodzić z dobrą miną. *A en juger à son*=, sądząc go po minie, z miny zdaje się. *Un homme du grand*=, żyjący po pańsku, wielkiego tonu. *Les gens du bel*=, starający się odróżniać, odznaczać. *Avoir d'*=*de*, zdawać się czém, zakrawać na co. *Avoir l'*= *à la danse*, być żywym, ruchawym, gotowym do czego. = *de famille*, rysy familijne, typ familijny. *Prendre des* =*s*, *se donner des* =*s*, przybierać ton, mieć tony — stroić miny. *Avoir prendre des* =*s penchés*, starać się przypodobać, nadskakiwać. *Des* =*s de tête*, położenie głowy w rysunku. *Airs s. m. pl.* ruchy konia. =*s bas*, ruchy przy ziemi. =*s relevés*, ruchy podnioślejsze konia. *Ce cheval va à tous* =*s*, ten koń daje się użyć do wszelkich ruchów.

AIRAIN, *s. m.* bronz, śpiż. *Un front d'*=, miedziane, wytarte czoło. *Le ciel d'*=, susza, długa posucha.

AIRE, *s. f.* płaszczyzna — tok, bojowisko (w stodole), podłoga — pomost — gniazdo drapieżnego ptastwa. *De bonne* =, z dobrego gniazda, zawziątku, zawodu. = *de vent*, przestrzeń oznaczona każdemu z 32 wiatrów głównych — szybkość okrętu.

AIRÉE, *s. f.* całe bojowisko, cała przestrzeń toku zapełniona.

AIRELLE, *s. f.* brusznica : jagoda.

AIRER, *v. n.* gnieździć się (o ptastwie drapieżném).

AIS, *s. m.* tarcica — stolnica w jatkach, w drukarniach.

AISADE, AISSADE, *s. f.* pokład zwężony w tyle statku.

AISANCE, *s. f.* łatwość ruchów — wygoda — dostatek, dobry byt. *Cabinet d'*=*s*, *lieux d'*=*s*, prywet, prewet, wychodek. *Les* =*s*, *s. f. pl.* wygody.

AISCEAU, *s. m. vid.* AISSETTE.

AISE, *s. f.* radość, uciecha — wygoda. *Etre à son* =, stać dobrze, być w dobrym bycie, dobrze się mieć — siedzieć sobie wygodnie. *A l'*=, wygodnie — z łatwością. *A votre*=, jak ci najdogodniéj, nie nagląc. *Se mettre à son* =, nieżenować się *fm.* rozgościć się — poufale siedzieć. *Il vit chez lui paix et* =, prowadzi spokojne i wygodne życie. *Vous en parlez bien à votre* =, łatwo to jest powiedzieć, doradzać drugiemu. *Mettre qu'un à son*

=, dać komu wszelką łatwość, zostawić wolność, wybór—ulżyć. *Les* =*s*, wygody, wygódki. *Prendre ses* =, oszczędzać sobie trudu, niespieszyć się — dogadzać sobie.

Aise, *a. d. g.* kontent z czego, rad czemu. *Etre bien* =, cieszyć się z czego.

Aisé, ée, *a.* łatwy — łatwy do zrobienia, powiedzenia — niewymuszony, bez przysad — dostatni (o sukni), dostateczny — dogodny — będący w dobrym bycie. *Moral* =*e*, wygodne, łatwe, nieuciążliwe przepisy moralności.

Aisément, *s. m. (vi)* wygoda — wygody — prywet, wychodek. *A son point et* =, *à ses bons points et*=*s*, wygodnie, kiedy się podoba, jak mu najdogodniéj.

Aisément, *adv.* łatwo — wygodnie — dogodnie.

Aissanguе, *s. f.* gatunek sieci.

Aissantes, *s. f. pl.* tarcice, deski piłą tarte.

Aisselle, *s. f.* pacha — czeluście w piecu — *Bot.* kąt pod którym liść łączy się z łodygą.

Aissette, *s. f.* siekiera bednarska — ośnik krzywy do strugania.

Aisson, *s. m.* kotwica o czterech gałęzlach.

Aitres, *s. m. pl. (vi)* przysionki.

Ajonc, *s. m.* janowiec ciernisty, drok kolący (krzew).

Ajouré, ée, *a Hér.* przeglądający, ażur.

Ajournement, *s. m.* odłożenie na jeny dzień, odroczenie — wezwanie sądowe — pozew.

Ajourner, *v. a.* pozwać, zapozwać — odłożyć, odroczyć — odkładać — zwlec — zwłóczyć.

Ajoutage, *s. m.* przysztukowanie — sztuczka przyprawiona, przydana.

Ajoutée, *s. f. Géom.* przedłużenie linii.

Ajouter, *v. a.* dodać, przydać — pomnażać, powiększać. =*foi*, wierzyć — uwierzyć. *S'*=, łączyć się.

Ajustage, *s. m* zastosowanie monety do wagi prawnéj w mennicy.

Ajustement, *s. m.* przystosowanie — narządzenie—przyprawienie, wprawienie — strój, ubiór — układ — załatwienie.

Ajuster, *v. a.* dać należytą miarę, wagę, doważyć — narządzić, naprawić — przyprawić — wprawić — przystosować — pogodzić, pojednać (osoby), potrafić w co, ugodzić, trafić — przymierzać — wziąć na cel, przymierzyć strzelbę—ustroić, przystroić, przybrać w co. =*son coup*, dobrze wycelować. =*un cheval*, ujeżdżać konia. *Ajustez vos flûtes*, zgodźcież się na jedno. *S'*=, przydawać się do czego — zgadzać się — przymierzyć się, wycelować— przystrajać się.

Ajusteur, *s. m.* mincarz stosujący monetę do wagi prawnéj.

Ajustoir, *s. m.* ważki w mennicy do ważenia monety przed stęplowaniem.

Ajutage, Ajutoir, Ajoutoir, *s. m.* rurka metalowa u rury głównéj fontanny, pompy, i t. p.

Alabastrique, *s.* et *a. f. Art* =, sztuka naśladowania alabastrów.

Alabastrite, *s. f.* imitacya, naśladowanie alabastru.

Alachir, *v. n.* słabnąć. = *v. a.* osłabić — zwolnić, popuścić klubów.

Alaire, *a. d. g.* skrzydłowy. *Plume* =, pióro ze skrzydła.

Alaiser, *v. a.* gładzić.

Alambic, *s. m.* alembik.

Alambiqué, ée, *a.* wyszukany, mozolnie wydobyty — subtelny.

Alambiquer, *v. a.* przepuszczać przez alembik, pędzić, przepędzać na alembiku—przecedzić—ulepszyć.

Alan, *s. m.* brytan pies.

Alangourir, *v. a.* osłabić. *S'*=, słabnąć, opadać z sił, omdlewać.

Alanguir, *v. a.* osłabić, osłabiać, wlec, słabo prowadzić co. = *v. n.* słabnąć, omdlewać. *S'*=, słabnąć, omdlewać, ustawać, wlec się *fm.*

Alanguissement, *s m.* osłabienie—omdlewanie—osłabienie czego.

Alarguer, *v. n.* wysunąć się na przestrzeń — odbić od brzegu.

Alarmant, ante, *a.* zatrważający.

Alarme, *s. f.* trwoga — postrach —popłoch—alarm. *Les* =*s*, *s. f. pl.* niespokojność, ustawiczna trwoga — przelęknienie — zgiełk wojenny. *Sonner l'*=, dzwonić na gwałt. *Donner l'*=, rzucić popłoch. *Prendre l'*=, zatrwożyć się — spłoszyć się. *Ils prirent l'*=, popłoch padł na nich.

Alarmer. *v. a.* zatrwożyć, rzucić postrach, trwogę — niepokoić. *S'*=, lękać się, trwożyć się, trwożyć sobą *.

Alarmiste, *s. m.* siejący trwożące wieści, alarmista.

Alaterne, *s. m.* rodzaj sakłaku (krzew).

Albatre, *s. m.* alabaster — naczynie na wonie u starożytnych. *fig.* białość.

Albatros, *s. m.* żaglościg, największy z ptaków wodnych.

Alberge, *s. f.* rodzaj małych brzoskwini.

Albergeage, Albergement, *s. m.* wydzierżawienie emfiteutyczne.

Alberger, *v. a.* wydzierżawić emfiteutycznie.

Albergie, *s. f.* mieszkanie.

Albergier, *s.* m. rodzaj brzoskwiniowego drzewa.

Albigeois, *s. m. pl.* Albiugencyjkowie, sekta XII. wieku.

Albinos, *s. m.* Albinos, plemie ludzi śniadych z białemi włosami i czerwonemi oczyma.

Albique, *s. f.* kréda.

Albran, *s. m.* kaczka dzika.

Albuginé, ée, *a.* białkowaty. *Membrane* =*ée.*

Albugine, *s. f.* białko oka, białkowa błona oczna.

Albugineux, euse, *a.* *Anat.* białawy (kolor tkanek, błon).

Albugo, *s. f.* bielmo na oku.

Album (*um—ome*) *s. f.* album, sztambuch, imionnik.

Albumine, *s. f.* białko (roślinne lub zwierzęce).

Albumineux, euse, *a.* białkowaty.

Alcade, *s. m.* alkajde, urzędnik po miastach w Hiszpanii.

Alcahest, *s. m.* w alchimii: płyn mający wszystkie inne ciała rozpuszczać.

Alcaïque, *a. d. g.* alkaiczny, gatunek wiersza łacińskiego lub greckiego.

Alcalescence, *s. f.* alkalizowanie się, zamienianie się w alkali.

Alcalescent, ente, *a.* alkalizujący się.

Alcali, *s. m.* alkali, roślina wydająca sodę — alkali wszelkie ciało alkaliczne *np.* potaż, soda, amoniak.

Alcalicité, *s. f.* alkaliczność, własność alkali.

Alcalifiable, *a. d. g.* dający się alkalizować.

Alcalifiant, ante, *a.* alkalizujący, zmieniający w alkali.

Alcaligène, *s m.* azot, pierwiastek alkali. =, *a. d. g.* rodzący alkali.

Alcalimètre, *s. m.* narzędzie służące do mierzenia ilości alkali znajdującéj się w jakiem ciele.

Alcalin, ine, *a* alkaliczny.

Alcalisation, *s. f.* alkalizacya, wydobycie, rozwinienie się alkali.

Alcaliser, *v. a.* zalkalizować, wydobywać, rozwijać alkali. *S'*=, zalkalizować się.

Alcantara *(Ordre d')*, alkantara order hiszpański.
Alcarazas, *s. m.* alkarazas, naczynie gliniane z powodu dziurkowatości swojéj chłodzące wodę.
* Alce, Alcée, *s. m.* łoś, *vid.* Elan.
Alcée, *s. f.* slaz dziki.
Alchimie, *s. f.* alchimia, urojona sztuka robienia złota.
Alchimique, *a. d. g.* alchimiczny.
Alchimiste, *s. m.* alchimik.
Alcohol, *s. m.* alkohol, wyskok.
Alcoholiser, *v. a.* zalkoholizować, odjąć spirytusowi części wody.
Alcoholomètre, *s. m.* narzędzie do mierzenia mocy wyskoku.
Alcoran, *s. m.* koran, alkoran, księga święta Mahometanów.
Alcôve, *s. f.* nisza, wklęsłość, framuga na łóżko —alkowa.
Alcyon, *s. m.* zimorodek : ptak.
Alcyonien, enne, *a. Jours=s*, dni zimorodkowe, siedm dni przed i siedm po przesileniu dnia z nocą zimowém, dni feryi sądowych u starożytnych.
Aldébaran, *s. m.* aldebaran, gwiazda stała i bardzo jasna w oku byka.
Aldée, *s. f.* wieś, wioska (w Indyach portugalskich).
Alderman, *s. m.* alderman, urzędnik municypalny w Anglii.
Alde, *s. m.* każda książka drukowana przez sławnego Aldego Manucyusza wenecyanina.
Aldin, ine, *a.* drukowany u Aldego, italikami.
Ale, Aile, *s. m.* mocne piwo angielskie.
Aléatoire, *a. d. g. Convention* =, umowa na chybi-trafi.
Aléatoirement, *adv.* na chybi-trafi.
Alége, *s. m. vid.* Allége.
Alègre, *a. d. g.* żywy, wesół.
Aleiron, Aléron, *s. m.* sztuka w warsztacie do tkania materyi jedwabnych.
A l'encontre, *vid.* Encontre.
Alené, ée, *a. Bot.* szydłowaty, kończaty jak szydło.
Alène, *s. f.* szydło.
Alénier, *s. m.*.robiący lub przedający szydła.
Alénois, *a. m. Cresson* =, rukiew rzerzuchowa, nasturcya.
Alentir, *v. a.* zwolnić biegu, opóźniać.
Alentour, A l'entour, *adv.* na około.
Alentours *(les) s. m. pl.* okoliczne przedmioty — otaczający, osoby otaczające.
A l'envi, *adv. vid.* Envi.
Alépines, *s. f. pl.* galas z Alepu— alepin materya z jedwabiu i wełny.
Alérion, *s. m.* orzełek bez dzioba i szponów w herbach.
Alerte, *a. d. g.* żywy, rzeski, skory.
Alerte, *s. f.* popłoch. *Donner l'=*, wzbudzić popłoch. =, *interj.* baczność.
Alésage, *s. m.* gładzenie, opiłowanie — wiercenie działa.
Aléser, *v. a.* gładzić, opiłować — przewiercić działo, dać mu kaliber.
Alésoir, *s. m.* świderek— świder do wiercenia dział.
Alester *(S')*, *v. pers. Mar.* zabrać się do czego.
Alestir *(S')*, *v. pers. Mar.* ulżyć statkowi, wyrzucić ładunek.
Alésures, *s. f. pl.* okrawki z metalu — wióry, wiórki.
Alette, *s. f.* ścianka, bok muru między pilastrą a krawędzią okna lub drzwi.
Alevin, *s. m.* narybek, drobiazg do osadzania stawów.
Alevinage, *s. m.* narybek.
Aleviner, *v. a.* osadzić staw, zażywić narybkiem

Alevinier, Alvinier, *s. m.* sadzawka na drobne rybki.

Alexandrin, *s. m.* alexandryn wiersz francuzki z dwunastu syllab z rymem męskim, a trzynastu z rymem żeńskim. =, *a. m.* alexandryn (wiersz) — alexandryjski.

Aléxipharmaque, *s. m. Méd.* środek na wszelkie trucizny — lekarstwo mające niszczyć pierwiastki wszelkich chorób. = *a. d. g.* skuteczny na wszelkie choroby.

Alexitère, *a. s. vid.* Aléxipharmaque.

Alezan, ane, *a.* bułany (koń). =, *s. m.* bułany.

Alèze, *s. f.* prześcieradło złożone w kilkoro dla podnoszenia chorych — deszczułka.

Alézé, ée, *a. Hér.* obcięty po rogach.

Alfane, *s. f.* klacz, kobyła.

Alfanet, *s. m.* rodzaj sokoła.

Alfier, *s. m. (vi).* chorąży.

Alfonsin, Alfontin, *s. m* alfonsyn, narzędzie do wydobywania kul z ran.

Algalie, *s. f.* sonda srebrna do operacyi pęcherza.

Alganon, *s. m.* kajdany na złoczyńcow.

Algarade, *s. f.* napaść, zaczepka, napaść litewska.

Algèbre, *s. f.* algebra, rachunek ilości wyrażonych literami — rzecz niezrozumiała.

Algébrique, *a. d. g.* algebraiczny.

Algébriste, *s. m.* matematyk, trudniący się algebrą.

Algérie, *s. f.* posiadłości francuskie należące do Algeru.

Algérien, enne, *a.* algierski.

Algide, *a. d. g.* lodowy zimny. *Fièvre* =, febra trzęsąca.

Algie, *s. f.* ból.

Alguazil *(gua=goua) s. m.* pachołek, zbir, policyant, ceklarz, oprawca, żandarm.

Algue, *s. f.* porost wodny (rodzaj roślin skrytopłciowych).

Alibi, *s. f. (pl. les alibi)* alibi *lat.* gdzieindziej. *Prouver son* =, dowieść bytność swoję na innem miejscu jak tam gdzie występek został dokonany.

Alibi forain, *s. m.* wykręty, wybiegi — wymówki.

Alibile, *a. d. g.* żywiący, pożywny.

Aliboron, *s. m. Maître* =, głupiec, nieuk — wykrętacz.

Alibousier, *s. m.* styrax drzewo.

Alica, *s. m.* pszenica spelt — pęcak — napój z fermentacyi zboża.

Alicante, *s. m.* alikante, gatunek wina hiszpańskiego.

Alicante, *s. m.* Alichon, *s. m.* skrzydło u koła młyńskiego.

Alichon, *s. m. vid.* Aileron.

Alidade, *s. f.* dioptra narzędzie u geometrów.

Alides, *s. m. pl.* familia Kalifa Alego zięcia Mahometa.

Aliénable, *a. d. g.* mogący się zbyć, sprzedać, odstąpić.

Aliénataire, *s. d. g.* osoba na rzecz której co się zbywa, odstępuje.

Aliénateur, *s. m.* sprzedawca, zbywający. =*trice*, *s. f.* sprzedawczyni.

Aliénation, *s. f.* sprzedaż—sprzedanie — odstąpienie, zbycie — odstręczenie (umysłów) — poróżnienie się. =*des volontés*, rozdwojenie umysłow. = *mentale*, pomieszanie zmysłow, warjacya, *fm.*

Aliéné, *s. m.* cierpiący pomieszanie zmysłów, warjat. =ée, warjatka, *hôpital des* =, dom warjatów.

Aliéner, *v. a.* sprzedać, zbyć, odstąpić — wyprzedać się z czego. = *les cœurs*, odstręczyć od siebie — odrazić. *S'*=, *qu"un*, *s'*= *les*

cœurs, narazić sobie kogo. *S'*=, *v. rec.* odłączyć się od...

Alignement, *s. m.* wyprostowanie, wyciągnienie pod linią prostą, pod sznur — linia prosta — w komendzie : do szeregu!

Aligner, *v. a.* wyciągnąć pod linią prostą, pod sznur — wyprostować — napastować — zaspakajać popęd płciowy (o wilku w czasie ciekania się). = *ses phrases*, porządkować perjody, frazesa, uszykować je. *S'*=, być, iść pod linią prostą — stanąć szeregiem.

Alignoir, Alignonet, *s. m.* dłótko do ciosania łupku na dachówki.

Alignole, *s. f.* gatunek sieci na ryby.

Alimelle, *s. f.* jądro baranie.

Aliment, *s. m.* pożywienie, pokarm — strawa — wyżywienie — podsycanie. *Les* =*s*, *s. m. pl.* alimenta, utrzymanie, pensya — żywność.

Alimentaire, *a. d. g.* alimentarny, służący na wyżywienie.

Alimentation, *s. f.* podsycanie — żywność. *Bot.* pożywność (karmienie się roślin).

Alimenter, *v. a.* dodawać pokarmów — zażywiać, podsycać — podżegać (umysły) — żywić, karmić.

Alimenteux, euse, *a.* pożywny, służący na pokarm.

Alinéa, *s. m.* ustęp, paragraf, od linii.

Aliquante, *a. d. g.* niespółmierny, (*np.* jak dwa do pięciu).

Aliquote, *d. a.* spółmierny (*np.* jak dwa do czterech).

Alisier, *s. m. vid.* Alizier.

Alismes, *s. m. pl.* żabiniec: ziele.

Aliter, *v. a.* trzymać w łóżku — złożyć ciężką chorobą. *S'*=, leżeć w łóżku z choroby.

Alivrer, *v. a.* porozdzielać na funty.

Alizari, *s. m.* suchy korzeń marzanny (ziela farbierskiego).

Alizarine, *s. f.* pierwiastek farbierski marzanny.

Alize, *s. f.* jarzębina, owoc.

Alizé, *a. m. vent* =, wiatr regularnie o pewnych epokach wiejący.

Alizier, *s. m.* jarzębina, drzewo.

Alkekenge, *s. m.* miechunek, miechunki (roślina), garliczki.

Alkermès, *s. m.* kermes, alkermez, konfekt używany w dawnéj medycynie.

Allah, Bóg jedyny, jeden podług dogmatu mahometańskiego.

Allaises, *s. f. pl.* kładki kładzione w poprzek rzeki.

Allaises, *s. f. pl.* cyce u wilczycy.

Allaitement, *s. m.* karmienie (mlekiem).

Allaiter, *v. a.* karmić (mlekiem), dawać piersi — napawać czém (umysł).

Allant, ante, *a.* idący. *Personne* =, lubiący biegać, używający wiele ruchu. *Les allants et venants*, przechodnie.

Allantoïde, *s. f.* błona otaczająca płód.

Allèchement, *s. m.* powab, ponęta, przynęta — przywabianie, przyłudzanie.

Allécher, *v. a.* przyłudzać, przynęcać, przyciągać, zwabiać.

Allée, *s. f.* ulica wysadzona drzewami, alea.

Allées et Venues, *s. f. pl.* chodzenie częste za czém.

Allégeance, *s. m.* (*vi*), twierdzenie, utrzymywanie czego.

Allégation, *s. f.* przytoczenie, przywiedzenie czego na dowód — twierdzenie.

Allége, *s. f.* murek w oknie — *Mar.* statek mniejszy łóżnie idący za większym — machina do podnoszenia okrętu.

Allégeance, s. f. ulżenie, ulga. *Serment d'*=, w Anglii przysięga na wierność królowi.

Allégement, s. m. ulżenie, ulga, folga * — ulżenie ciężaru.

Alléger, v. a. ulżyć komu — ulżyć komu czego — podnieść, podźwignąć. *S'*=, ulżyć sobie, ująć (ciężaru, trudu).

Allégir, v. a. ścienić, ścieńczyć.

Allégorie, s. f. allegorya.

Allégorique, a. d. g. allegoryczny, allegoryjny.

Allégoriquement, *adv.* allegorycznie, pod postaciami, pod figurą.

Allégoriser, v. a. brać co, lub wykładać allegorycznie.

Allégoriseur, s. m. szukający we wszystkiem znaczenia allegorycznego.

Allégoriste, s. m. wykładający rzecz allegorycznie.

Allégrados, s. m. trąbka z papieru do zapalania świecy, fajki.

Allègre, a. d. g. wesół, radośny.

Allégrement, *adv.* żywo, wesoło, ochoczo, rzesko.

Allégresse, s. f. radość, uciecha. *Les sept* =s, siedm radości: modlitwy do N. Panny.

Allegretto, *adv. Mus.* żwawo, allegretto.

Allegro, *adv. Mus.* żywo, allegro. =, s. m. *Mus.* część wykonana allegro.

Alléguer, v. a. przytaczać, przytoczyć, przywieść co na dowód, powoływać się na co — utrzymywać, mniemać. =*pour raison*, dawać za przyczynę, składać się czém.

Alleluïa, s. m. allelujah (chwalcie Boga, *Hébr.*) — szczaw'.

Allemand, s. m. Niemiec — język niemiecki. *Querelle d'*=, napaść litewska. =nde, s. f. Niemka, Niemkini * — taniec i muzyka pewna, sztaier.

Allemand, ande, a. niemiecki.

Aller, v. n. iść—chodzić—pójść —jechać, pojechać — dążyć, zmierzać — udać się gdzie — udać się, pójść pomyślnie — rozciągać się— ciągnąć się — postępować — iść o co (w zakład, w grze) — iść na potrzebę naturalną — być przyzwoitym — być do twarzy — Używa się także dla wyrażenia iż się co wkrótce ma stać, lub jest bliskiem czego. = *au bois*, pójść po drzewo do lasu. = *à l'eau*, pójść po wodę, do wody. = *à la provision*, iść po żywność. *Ce vase va au feu*, to naczynie wytrzymuje ogień. =*aux voix*, przystąpić do głosowania. = *au plus pressé*, zająć się najpilniejszą robotą. = *son chemin*, robić swoje interesa. = *son petit bonhomme de chemin*, swojemi tylko sprawami się trudnić. =*son grand chemin*, nie poznać się na wybiegu, dać się wyprowadzić w pole. = *par quatre chemins*, udawać się do wybiegów, kręcić, matać. =*aux nues*, = *rondement :* iść dobrze, powodzić się. =*par haut*, womitować. =*par bas*, mieć diaryą, laxowanie. = *de biais*, być, iść z ukosa, ukośnie, z kielza. = *au rond*, zaokraglać się. = *croissant*, wzrastać wzmagać się, podnosić się. *Il va venir*, zaraz przyjdzie. *Nous allons voir*, zobaczemy. *Il alloit disant*, nieustannie powtarzał. *Vous n'allez pas*, interesa ci źle idą. *Ceci va de suite*, to jest koniecznèm następstwem. *Cette couleur lui va mal*, ten kolor mu nie do twarzy, źle mu w tym kolorze. *Cela va sans dire*, to się rozumie samo przez się. *Cela va tout seul*, to pójdzie jak z płatka wywinął, jak po stole. *Cela ira*, *ça ira*, to się uda. *De combien allez vous?* o ile grasz? — o co się zakładasz? *Laisser* =, *vid.* Laisser.

Y aller, iść, postępować — iść

o co. *Il y va de*... rzecz idzie o... idzie o to... *Y = rondement*, *y = de franc jeu*, postępować, działać otwarcie z prawością. *N'y pas = de main morte*, nieoszczędzać, nieszczędzić razów, nieżałować. *Il y va de son reste*, ostatkiem goni.

S'en =, *v. pers.* odejść — pójść precz — odchodzić, odjeżdżać — ginąć, niknąć — wywietrzeć (o płynach) wypełznąć (o kolorach)— wywabiać się (o plamach). *Faire en =*, wypędzić, wygubić—wywabić (plamy). *Cette chose s'en va faite*, robota jest na dokończeniu. *Il s'en va midi une heure*, dochodzi godzina dwunasta, pierwsza. *S'en = d'une carte*, pozbyć się karty (w grze) zadać kartę. *S'en = en fumée*, pójść w niwecz, spełznąć na niczém.

Aller, *s. m.* iście, pójście, udanie się gdzie, droga. *Au pis =*, w ostatnim, w najgorszym razie. *Il a eu l'= pour le venir*, jak poszedł tak i wrócił, nic nie sprawił, nic niewskórał. *L'= et venir*, droga tam i nazad.

Allèser, *v. a.* świdrować, wiercić, przewiercić działo — wychędożyć działo.

Allésoir, *s. m.* świdrownia do wiercenia dział — świder do wiercenia dział.

Allésures, *s. f. pl. vid.* Alésures.

Alleu, *s. m.* allodium, dziedzictwo, grunt allodialny, ojczyzna *. *Franc =*, grunt wolny od wszelkich praw lennych.

Alliacé, ée, *a.* czosnkowy.

Alliage, *s. m.* alliaż, mieszanina — przymieszanie kruszcu podlejszego. *Règle d'=*, reguła trzech mieszana (mieszaniny).

Alliance, *s. f.* związek, złączenie, połączenie — mir, przymierze, sojusz — związek, węzeł małżeński — ślubna obrączka. *Ancienne =*, stare przymierze (Boga z Izraelem). *Nouvelle =*, nowe przymierze (Boga z rodzajem ludzkim przez odkupienie). *Conclure une =*, zawrzeć przymierze, sojusz uderzyć.

Allié, *s. m.* sprzymierzony, sprzymierzeniec -- spowinowacony. *=ée*, *s. f.* sprzymierzona monarchini, aliantka. *Les =*, sprzymierzeńcy, sprzymierzeni, alianci.

Allier, *v. a.* złączyć — związać — mieszać, zmieszać co z czém — przymieszać — skojarzyć związek, żenić, ożenić — pobratać. *S'=*, *v. pr.* złączyć się węzłem małżeńskim. *S'= en bon lieu*, dobrze się ożenić. *S'=*, *v. rec.* zawrzeć z sobą przymierze.

Allier, *s. m.* siatka na kuropatwy.

Alligator, *s. m.* kaiman : płaz do krokodyla podobny.

Allitération, *s. f.* alliteracya, używanie podobnie brzmiących wyrazów.

Allivrement, *s. m.* wciągnienie do kadastru.

Allobroge, *s. m. fm.* nieokrzesany, gruby.

Allocation, *s. f.* wyznaczenie, pensyi, summy pewnéj — summa wyznaczona.

Allocution, *s. f.* odezwa, mowa, przemówienie (wodza do wojska)— medal wystawiający wodza przemawiającego do wojska.

Allodial, ale, *a.* allodialny, wolny, niepodlegający żadnym obowiązkom lennym.

Allodialité, *s. f.* allodialność.

Allonge, *s. f.* część przysztukowana.

Allongé, ée, *a.* długi, przydługi — podłużny, podługowaty. *Avoir le visage =*, *la mine =ée*, *fig.* skrzywić się na co, okazać nieukontentowanie.

Allongement, *s. m.* przedłużenie, nadstawienie, nadsztukowanie — zwłóczenie.

Allonger, *v. a.* przedłużyć, nadsztukować, przeciągać, przedłużać — wyciągnąć (wzdłuż), rozebrać wodą napój i t. p. — rozbełtać. = *un coup*, dosięgnąć, uderzyć z całéj siły, zwalić kijem i t. p. *fm.* = *le pas*, przyśpieszyć kroku. = *le parchemin*, pisać rozwlekle lub rozciągło w widoku zysku — przewlekać proces. = *la courroie*, żyć oszczędnie, kulić się, *fm.* — mieć uboczne dochody, akcydensa. *S'*=, przedłużać się.

Allonyme, *a. d. g. vid.* Pseudonyme.

Allophylle, *a. d. g.* należący do innego plemienia, rodu.

Allotriophagie, *s. f.* apetyt do materyi niesłużących za pożywienie ludziom.

Allouable, *a. d. g.* mogący, lub dający się wyznaczyć (dochód, pensya).

Alloué, ée, *s. d. g.* sędzia (po niektórych juryzdykcyach) — czeladnik zostający przy warsztacie dłużéj nad termin.

Allouer, *v. a.* wyznaczyć (dochód, pensyą).

Alluchon, *s. m.* palec u koła palczastego.

Alluder, *v. a.* ściągać się do czego, czynić alluzyą.

Allume, *s. m.* główienka.

Allumelle, *s. f.* piec węglarski.

Allumer, *v. a.* zapalać — zapalić — rozniecać.

Allumé, *a. m. teint* =, cera czerwona, ryży, czerwony jak rydz.

Allumette, *s. f.* zapałka, siarniczka.

Allumettier, *s. m.* fabrykant zapałek.

Allumeur, *s. m.* zapalający.

Allumière, *s. f.* fabryka zapałek — puszka na zapałki.

Allure, *s. f.* chód, stąpanie, noszenie się (konia), ruch, ruchy — postępowanie — fartuch u garbarza. = *du style*, tok stylu. *Des* =*s*, miłostki, zaloty, umizgi.

Allusion, *s. f.* alluzya — przymówka, stosowanie się mowy, wyrazu do czego. = *forcée*, alluzya naciągana.

Alluvien, *a. terrain* =, grunt przybyły przez ustąpienie wód.

Alluvion, *s. f.* przybycie gruntu przez ustąpienie wód, odsep.

Almageste, *s. m.* almagesta, zbiór postrzeżeń astronomicznych Ptolomeusza.

Almanach, *(nach=a)*, *s. m.* kalendarz — kalendarzyk, almanak — noworocznik. *Prendre des* =*s de qu'un*, radzić się kogo — wierzyć czyim wróżbom.

Almandine, *s. f.* gatunek rubinu.

Aloès, *s. m.* aloes: roślina — drzewo aloesowe używane do kadzenia.

Aloétique, *a. d. g.* pomieszany z aloesem.

Alogie, *s. f.* niedorzeczność.

Aloi, *s. m.* próba metalów — gatunek. *Bas* =, niskie urodzenie. *De bas* =, podły, podłego gatunku.

Alonge, **Alonger**, *vid.* **Allonge**.

Alopécie, *s. f.* wypadanie włosów — łysienie.

Alors, *adv.* wtedy, wtenczas — wówczas. *Alorsque*, gdy, kiedy, skoro. = *comme* =, w swoim czasie, w porze. *Les mœurs d'*=, dawne obyczaje, dawne czasy.

Alose, *s. f.* koza: ryba morska z rodzaju śledziów.

Alosier, *s. m.* sieć na te ryby.

Alouette, *s. f.* skowronek.

Alourder, *v. a.* nudzić kogo, być natrętnym.

Alourdir, *v. a.* zrobić ociężałém — opuścić na dół. *S'*=, ociężeć.

Aloyage, *s. m.* mieszanie metalów w pewnym stosunku.

Aloyau, *s. m.* krzyżówka: mięso z krzyżów wołu.

Aloyer, *v. a.* mieszać metale w pewnym stosunku.

Alpes, *s. f. pl.* Alpy góry dzielące Francyą od Włoch — góry wysokie.

Alpestre, *a. d. g.* alpejski, z gór Alp.

Alpha, *s. m.* alfa, pierwsza litera alfabetu greckiego — początek.

Alphabet, *s. m.* alfabet, abecadło.

Alphabétique, *a. d. g.* alfabetyczny, abecadłowy.

Alphabétiquement, *adv.* alfabetycznie, porządkiem alfabetycznym.

Alphonsin, *vid.* Alfonsin.

Alphus, *s. m.* piega, plama na skórze.

Alpin, ine, *a.* alpejski, *plante* =*ine*, roslina wschodząca wyłącznie na górach, na Alpach.

Alpiou, *s. m.* w grze: podwojenie stawki po wygraniu jéj.

Alpiste, *s. f.* ostrzyca, roślina. =, *s. m.* trawa kanarkowa.

Alque, *s. m.* alka: ptak wodny.

Alsine, *s. f.* mokrzyca: roslina.

Altérable, *a. d. g.* podpadający zmianie.

Altérant, te, *a.* sprawiający pragnienie, *Méd.* zmieniający, psujący.

Altérateur, trice, *a.* zmieniający.

Altération, *s. f.* psucie, fałszowanie — zmartwienie — pragnienie, spragnienie.

Altercas, *s. m. (vi) vid.* Altercation.

Altercation, *s. f.* kłótnia, zwada, swar, sprzeczka.

Altérer, *v a.* odmienić, psuć, zmienić na gorsze, fałszować monetę przez przymieszanie — sprawiać pragnienie. *Altéré, ée*, spragniony. *S'*=, przekształcić się, uledz zmianie, zepsuć się.

Altères, *s. f. pl.* niespokojność, wzburzenie.

Alternat, *s. m.* przemiana, lózowanie się — kolejne zmienianie się.

Alternatif, ive, *a.* kolejny, idący kolejno, na przemiany, lózujący się. *Proposition* =*ive*, założenie w którém z dwóch części przeciwnych jedna musi mieć miejsce.

Alternation, *s. f.* kolej, następowanie na przemian i z kolei.

Alternative, *s. f.* wybór jednego z dwojga, alternata* alternatywa.

Alternativement, *adv.* koleją z kolei, na przemiany.

Alterne, *a. d. g.* *Bot.* naprzemianległy.

Alterné, ée, *Hér.* naprzeciwległy.

Alterner, *v. n.* chodzić kolejno, lózować się, odbywać co na przemiany — przeplatać — w rolnictwie: przemieniać uprawę roli.

Alterquer, *v. n.* sprzeczać się, wadzić się, kłócić się.

Altesse, *s. f.* książęca mość: tytuł dawany książętom. *Son* = *royale*, jego królewiczowska mość.

Althée, *s. f.* topolówka: roślina.

Altier, ère, *a.* dumny, butny*.

Altièrement, *adv.* dumnie.

Altimètre, *s. m.* narzędzie do zdejmowania i mierzenia wysokości.

Altimétrie, *s. f.* nauka o mierzeniu wysokości przedmiotów na horyzoncie, altimetrya.

Alto, *s. m.* basetla: instrument muzyczny.

Alto-Basso, *s. m.* alto-basso, instrument muzyczny.

Alude, *s. f.* skórka kolorowa do oprawy książek.

Aludel, *s. m.* aludel, zbiór naczyń do dystyllacyi.

Alumelle, *s. f.* klinga nożowa — lichy pałasz, kozik — sutanna bez rękawów — *Mar.* blacha którą się

wybija łoże w którém się porusza drąg w machinie. *Vid.* Allumelle.

Alumine, *s. f.* glinka będąca zasadą ałunu — kwas kruszcu aluminium.

Alumineux, euse, *a.* ałunowy, zawierający ałun.

Aluminium, *s. m.* aluminium: kruszec.

Alun, *s. m.* ałun, hałun. = *de plume,* ałun we włóknie.

Alunage, *s. m.* maczanie w rozpuszczeniu ałunowém.

Alunation, *s. f.* wydobywanie się ałunu.

Aluner, *v. a.* maczać w rozpuszczeniu ałunowém.

Alunière, *s. f.* żupa ałunu.

Alvéolaire, *a. d. g.* korytkowaty, komórkowaty.

Alvéole, *s. m.* komórka w plastrze miodu— przegródka, korytko — rowek, osada zęba w szczęce.

Alvin, ine, *a.* brzuchowy, brzuszny.

Amabilité, *s. f.* przyjemność, słodycz, słodkość w pożyciu.

Amadis, *s. m.* błędny rycerz — romans z czasów rycerskich— mankietek zapięty na guziczki.

Amadou, *s. m.* hupka, żagiew — czyr.

Amadouer, *v. a.* pieścić, pochlebiać komu — głaskać — prawić jedwabne słówka.

Amadoueur, *s. m.* przyrządzający hupkę.

Amadouvier, *s. m.* hupka niepreparowana, porost dębowy.

Amaigrir, *v. a.* schudzić, ochudzić — ociesać, scienić. =, *v. n.* schudnąć, opaść z ciała. *S'*=, wyschnąć.

Amaigrissement, *s.* m. schudnienie, chudnienie, opadanie z ciała.

Amaladir *(S') (vi)*, *v. pers.* rozchorować się.

Amalgamation, *s. f.* amalgamowanie, rozdzielanie kruszców za pomocą merkuryuszu.

Amalgame, *s. m.* amalgama, mieszanie kruszców z merkuryuszem — mieszanina — zlewek, pomieszanie.

Amalgamer, *v. a.* amalgamować, łączyć z merkuryuszem — mieszać — mieszać w jedno. *S'*=, zlewać się, zlać się w jedno.

Amande, *s. f.* migdał — ziarko pestki — ta część rękojeści u szpady która się obejmuje dłonią. =*s lissées*, migdały oblane cukrem, cukierki migdałowe.

Amandé, *s. m.* migdałowe mleko.

Amandé, ée, *a.* migdałowy— pachnący migdałami.

Amandier, *s. m.* migdałowe drzewo, migdał.

Amant, *s. m.* kochanek. Amante, *s. f.* kochanka. *Les amants*, kochankowie.

Amarante, *s. f.* amarant: roślina i kwiat. =, *a. d. g.* kolor amarantowy, amarant.

Amarescent, ente, *a.* gorzkawy.

Amarnage, *s. m.* *Mar.* osadzenie pojmanego statku swemi ludźmi.

Amariner, *v. a.* *Mar.* osadzić okręt pojmany swojemi ludźmi — przyzwyczaić do morza i służby morskiéj — łapać, złowić, pojmać. *S'*=, przywyknąć do morza.

Amarque, *s. f.* beczka lub inny znak na szkopule do ostrzegania żeglarzy.

Amarrage, *s. m.* przywiązanie statku liną.

Amarre, *s. f.* lina do przywiązania statku, cuma.

Amarrer, *v. a.* przywiązać statek liną, cumować, przycumować.

Amaryllis, *s. f.* amaryllis: roślina — amaryllis: rodzaj motyla.

Amas, *s. m.* stos, kupa—zgraja.

Amasements, *s. m. pl.* siedziby.

Amasser, *v. a.* zgromadzić na stos, naznosić, nazbierać — zbierać

pieniądze, grosz. =, (vi) podjąć z ziemi. S'=, nagromadzić się.

Amassette, s. f. kopystka do zbierania i mieszania farb rozrobionych.

Amasseur, s. m. zbierający.

Amateloter, v. a. ustawić majtków aby się lózowali w robocie. S'=, v. rec. karczować grunt na spółkę.

Amateur, s. m. lubownik, miłośnik — amator. =trice, s. f. miłośniczka, amatorka.

Amatiner, v. a. sparzyć psa z suką. S'=, v. pr. kurwić się pp.

Amatir, v. a. odjąć połysk, lśnienie się zamatować.

Amaurose, s. f. vid. Goutte sereine — paraliż oczu.

Amazone, s. f. amazonka, kobieta rycerskiego ducha. =, a. mająca tylko jedną pierś.

Ambages, s. f. pl. (vi) długa a czcza gadanina, ceregiele, ambaje*.

Ambassade, s. f. poselstwo, ambassada, pałac ambassadora, posłannictwo.

Ambassadeur, s. m. poseł, ambassador — posłannik. =drice, s. f. żona ambassadora — posłanniczka.

Ambe, s. m. ambo, dwa numera postawione na loteryi.

Ambesas, s. m. vid. Beset.

Ambiant, e, a. okrążający, otaczający do koła.

Ambidextre, a. d. g. władający z równą zręcznością obu rękami, oburęczny.*

Ambiègne, a. f. brebis=, owca dająca dwoje jagniąt jednym pokotem.

Ambigène, a. f. Hyperbole =, hyperbola któréj jedno ramie wpisane a drugie opisane względem swego asymptotu.

Ambigu, uë, a. dwuznaczny, obojętny*, wątpliwy.

Ambigu, s. m. jedzenie z mięsa i owoców — zimne danie (z potraw na zimno) — wątpliwość. = comique, nazwisko teatru w Paryżu.

Ambiguïté, s. f. dwuznaczność.

Ambigument, adv. wątpliwie, dwuznacznie.

Ambire, v. a. ubiegać się o co.

Ambité, ée, a. Verre =, szkło miękkie lub nieprzezroczyste.

Ambitieusement, adv. zuchwale — śmiało.

Ambitieux, euse, a. zuchwały — śmiały — pnący się do czego, po co — czcichutny * — z pretensyami, fm. wyszukany, wymuszony.

Ambition, s. f. żądza wyniesienia się — ubieganie się o co — żądza bogactw, dostojeństw, znaczenia, panowania; duma, pycha czcichuć* — pięcie się do czego.

Ambitionner, v. a. ubiegać się o co — piąć się do czego, po co — sięgać po co — kusić się o co.

Amblant, e, a. kłusem biegnący — kłusujący, idący kłusa.

Amble, s. m. kłus — koń idący kłusem.

Ambler, v. n. (vi) biedzkłusem, kłusować.

Ambleur, s. m. nadzorca w stajniach królewskich. Cerf =, jeleń biegnący tak że ślad tylnych nóg pada po za śladem przednich.

Amblosie, s. f. poronienie.

Amblotique, a. d. g. sprawiający poronienie płodu.

Ambon, s. m. ambona — brzeg chrząstkowaty kości.

Ambouchoirs, vid. Embouchoirs.

Amboutir, v. a. obalić, wywrócić — nadać wypukłość.

Ambre, s. f. ambra. =gris, ambra. =jaune, bursztyn. Fin comme l'=, przebiegły, bystry, przenikliwy.

Ambréade, s. f. imitacya bursztynu.

Ambréine, s. f. pierwiastek żywiczny ambry.

Ambréïté, *s. f.* elektryczność bursztynowa.

Ambrer, *v. a.* napuścić, zaprawić ambrą — rozlać woń ambry.

Ambroisie, *s. f.* ambrozya: pokarm bogów Olimpu — wykwintny pokarm — rodzaj herbaty mexykańskiéj.

Ambrosiaque, *a. d. g.* ambrozyjny — wykwintny, wyśmienity jak kordyał.

Ambrosien, enne, *a.* świętego Ambrożego.

Ambulacre, *s. m.* miejsce do przechadzki, przechadzka — organ służący do przenoszenia się z miejsca na miejsce u źwierzokrzewów.

Ambulance, *s. f.* ambulans, szpital idący za wojskiem — objeżdżanie urzędników dla poboru podatków.

Ambulant, ante, *a.* podróżujący — ruchomy — chodzący — nieosiadły — wędrowny. *Marchand* =, kupiec wędrowny.

Ambulatoire, *a. d. g.* przenoszący się z miejsca do miejsca jak dawne trybunały lub wiece — niestały, zmienny.

Ambuler, *v. n.* przechadzać się.

Ame, *s. f.* dusza — duch — wyraz, moc — życie — sprężyna, główny działacz — napis, dewiza w figurze emblematycznéj — dusza w instrumentach. *l'= d'un soufflet*, klapa w miechu. *l'= d'un canon*, kanał w armacie. *Bonne* =, dobra dusza, poczciwy człowiek. = *damnée*, potępieniec — zaprzedany komu. *Mettre de l'= dans ses paroles*, przelać duszę w swoje słowa. *Donner de l'=*, nadać życie czemu. *Il n'y avait = vivante*, niebyło żywéj duszy. =*s*, mieszkańcy, dusze. =*s des trépassés*, dusze zmarłych, dusze w czyscu.

Amé, ée, *a.* w dawnym formularzu kancellaryi: wielce nam miły, uprzejmie nam miły.

Amélèon, *s. m.* jabłecznik normandzki.

Amélioration, *s. f.* ulepszenie, polepszenie — poprawienie — naprawa. =*s voluptuaires*, ulepszenia zbytkowe robione dla wystawności i przepychu.

Améliorer, *v. a.* ulepszać, ulepszyć — poprawić — naprawić. *S'*=, poprawić się — ulepszyć się.

Amelotte, *s. f.* otwór zwężający się ku dołowi.

Amen, *interj.* amen, niech się stanie. =, *s. m.* przyzwolenie — koniec, zakończenie. *Dire* =, zezwolić.

Aménage, *s. m.* wóz — przewożenie — przewożone rzeczy, sprzęty.

Aménagement, *s. m.* rozłożenie drzewa częściami na sprzedaż.

Aménager, *v. a.* rozłożyć część lasu na poręb. = *un arbre*, przedawać kloc częściami.

Amendable, *a. d. g.* podpadający karze pieniężnéj — dający się poprawić, naprawić.

Amende, *s. f.* kara pieniężna, sztrof, grzywny* = *honorable*, wyznanie publiczne winy, odszczekanie*.

Amendement, *s. m.* polepszenie się — ulepszenie gruntu, nawóz — poprawa, poprawka, modyfikacya w projekcie do prawa.

Amender, *v. a.* poprawić — ulepszyć — skazać na karę pieniężną, na grzywny. = *une loi*, wnosić poprawkę w projekcie do prawa. =, *v. n.* poprawić się — mieć się lepiéj — stanieć, potanieć. *S'*=, poprawić się.

Amène, *a. d. g.* przyjemny.

Amené, *s. m.* rozkaz stawienia się.

Amener, *v. a.* przyprowadzić — przynosić, przynieść — ciągnąć ku sobie — sprowadzić, wprowadzić, skłonić — przywieść do czego. *Mar.* poddać się. = *son pavillon*, *Mar.* opuścić flagę na znak poddania się.

Aménité, *s. f.* przyjemność — sło-

dycz w obcowaniu. *Les* =, część najpowabniejsza w jakiéj nauce.

Aménorrhée, *s. f.* ustawanie regularności miesięczuéj u kobiet.

Amenuiser, *v. a.* zheblować.

Amer, *s. m.* żołć rybia, wołowa i t p.— gorycz, gorzkie lekarstwo.

Amer, ère, *a.* gorzki — przykry.

Amèrement, *adv.* gorzko — z goryczą.

Américain, aine, *a.* amerykański.

Amers, *s. m. pl. Mar.* znaki na brzegach morza lub na szkopułach dla kierowania się w żegludze.

Amertume, *s. f.* gorycz, *fig.* żółć.

Amesurer, *v. a.* dokładnie wymierzyć (łokciem i t. p.).

Amète, człowiek słaby, małego ducha.

Améthyste, *s. m.* ametyst, kamień drogi — koliber: ptaszek.

Amets, *s. m pl. vid.* Amers.

Ameublement, *s. m.* umeblowanie domu — sprzęty, meble.

Ameubler, *v. a.* umeblować.

Ameublir, *v. a.* zamienić na ruchomości — wzruszyć ziemię, rolę.

Ameublissement, *s. m.* zamiana nieruchomych dóbr na ruchome.

Ameuter, *v. a.* ułożyć psy do pola — podburzać, podniecać. *S'*=, tłumnie się gromadzić.

Ami, ie, *a.* przyjazny, sprzyjający.

Ami, *s. m.* przyjaciel — kochanek — towarzysz — przywiązany. = *intime*, przyjaciel od serca. = *de table*, spółbiesiadnik. = *de jeu*, towarzysz gry. = *de cour*, przyjaciel na pozór. = *à pendre et à dépendre*, = *à vendre et à dévendre*, przyjaciel gotów do wszelkich poświęceń. = *jusqu'à la bourse*, przyjaciel byle nie szło o pieniądze. =*jusqu'aux autels*, przyjaciel byle nieszło o religią. *Le vert est l'*= *de l'œil*, zielony kolor bardzo służy wzrokowi, wzmacnia go. =, *a. m.* przyjazny, sprzyjający, zgadzający się jeden z drugim.

A mi, *adv.* na połowie, w połowie. — w środku.

Amiable, *a. d. g.* słodki, miły, przyjacielski. = *compositeur*, sędzia polubowny. *A l'*=, po przyjacielsku — dobrowolnie. *Vente à l'*=, sprzedaż z wolnéj ręki. *Traiter à l'*=, ułożyć się z kim, załatwić spór bez procesu.

Amiante, *s. m.* amiant, azbest: minerał włóknisty.

Amical, e. *a.* przyjacielski.

Amicalement, *adv.* po przyjacielsku.

Amict, *s. m.* humerał: chusta okrywająca głowę i ramiona kapłana.

Amidine, *s. f.* amidyna: extrakt krochmalu.

Amidique, *a. d. g.* krochmalowy.

Amidon, *s. m.* krochmal — mączka, cząstki mączne.

Amidonnier, *s. m.* fabrykant krochmalu — przedający krochmal.

Amidonner, *v. a.* pudrować, upudrować włosy — krochmalić bieliznę, nakrochmalić.

Amidonnerie, *s. f.* fabryka krochmalu.

Amie, *s. f.* przyjaciółka. *M'amie*, moja kochana.

Amignarder, *v. a.* pieścić, cackać się z kim, z czém.

Amignoner *(S')*, *v. prs.* wyładnieć — ładnieć.

Amignoter, *v. a.* głaskać pieszcząc się.

A-mi-la, *s. m. mus.* ton *la*.

Amilacé, *vid.* Amylacé.

Amincir, *v. a.* ścieńczyć, ocierać, zestrugać, zheblować. *S'*=, ścieńczeć, zmaleć.

Amincissement, *s. m.* zmalenie, zmniejszenie się, ubycie — zmniejszenie.

Amiral, *s. m.* admirał, naczel-

nik flotty — okręt admiralski : niosący admirała i jego sztab-główny okręt w eskadrze — okręt będący kwaterą główną w porcie—admirał: motyl, admirał : muszla. *Vaisseau* =, okręt admiralski.

AMIRANTE, *s. m.* wielki admirał w Hiszpanii.

AMIRAUTÉ, *s. f.* stopień admirała — admiralstwo — admiralicya : administracya marynarki.

AMISSIBLE, *a. d. g.* dający lub mogący się stracić, zgubić, utracić.

AMITIÉ, *s. f.* przyjaźń — przywiązanie, sympatya — znajomość— życzliwość — zgodność i powinowactwo kolorów — miękkość, pulchność — gładkość. *Contracter l'*=, zabrać zawiązać z kim przyjaźń. *Cultiver l'*=, utrzymywać stosunki z kim. *Prendre en* =, pokochać, polubić kogo, *faites-moi l'*= *de*... bądź łaskaw, bądź tak grzeczny, uczyń mi... *Faire* =, oddać usługę, zrobić posługę. AMITIÉS, *s. f. pl.* grzeczność — oświadczenia przyjaźni.

AMITONNÉ, ÉE, *a. fm.* AMITOUFLÉ, ÉE, *a. fm.* ciepło okryty, opapulony, zapapulony, *fm.*

AMMAN, *s. m.* amman, naczelnik kantonu w Szwajcaryi.

AMMI, *s. m.* ammi, kmin etiopski : roślina.

AMMONIAC, AQUE, *a.* amoniakowy. *Sel* =, salamoniak : wodosolan ammoniaku. *Gomme* =*que*, gatunek gummy ciekącéj z pewnéj rośliny afrykańskiéj.

AMMONIACAL, E, *a.* ammoniakowy.

AMMONIACÉ, ÉE, *a.* zawierający ammoniak.

AMMONIAQUE, *s. f.* ammoniak: alkali lotne.

AMMONITE, *s. f.* ammonit: kamień.

AMMONITES, *s. m. pl.* ammonity : rodzaj muszli śrubowatych — mięczaki.

AMMY, *s. m. vid.* AMMI.

AMNÉSIE, *s. f.* stracenie pamięci.

AMNIOS, *s. m.* błona maciczna otaczająca płód.

AMNISTIE, *s. f.* amnestya, puszczenie w niepamięć — ułaskawienie, przebaczenie.

AMNISTIÉ, ÉE, *s.* ten co otrzymał amnestyą.

AMNISTIER, *v. a.* dać amnestyą— ułaskawić.

AMODIATEUR, etc. *vid.* ADMODIATEUR, etc.

AMOINDRIR, *v. a.* zmniejszyć. *S'*=, zmniejszyć się.

AMOINDRISSEMENT, *s. m.* zmniejszenie się — zmniejszenie, ubywanie, ubytek.

A MOINS DE, A MOINS QUE, *conj.* chyba że—chyba gdyby. *vid.* MOINS.

AMOITER, *v. a.* zwilgotnić, zwilżyć.

AMOLETTES, *s. f. pl. Mar.* dziury na drągi w windach.

AMOLLIR, *v. a.* zmiękczyć — złagodzić — zrobić zniewieściałym — osłabić. *S'*=, zmięknąć — zmiękczyć się — osłabnąć, stracić hart.

AMOLLISSEMENT, *s. m.* zmięknienie, osłabienie — zmiękczenie, osłabienie — zniewieściałość.

AMOME, *s. m.* amom : owoc z Indyi wschodnich.

AMOMI, *s. m.* amomek: pieprz z Jamaiki.

AMONCÈLEMENT, *s. m.* skupienie się — nawał — zwalenie się na raz.

AMONCELER, *v. a.* nagromadzić na stos, naznosić, nazwozić. *S'*=, nazbierać się, nawalić się, *fm.*

AMONÉTER, *vid* ADMONITER.

AMONT, *s. m.* góra, kraj wyższy, skąd rzeka płynie. *Tenir* =, zawisnąć, wisieć w powietrzu (o sokole z rozpostartemi skrzydłami). *D'*=, *en* =, w górę, pod góry, pod wodę holując. *Vent d'*=, wiatr między Nord-Est i Sud-Est.

Amonter, *v. a. (vi)*, nabić głowę czém, nabechtać, nastroić kogo.

Amorce, *s. f.* żér, ponęta na ptastwo - witerunek — podsypka na panewce — lont — ponęta, przyłuda — otucha, powab.

Amorcer, *v. a.* położyć witerunek, przynętę, żér — podsypać prochu na panewkę — *fig.* przywabiać, przyłudzać — napocząć *np.* drzewa świdrem, ponaznaczać karbikami gdzie się ma piłować i t. p.

Amorçoir, *s. m.* panewka na żér, witerunek — świderek mały do napoczęcia dziury.

Amoroso, *adv. Mus.* miłośnie, amoroso.

Amortir, *v. a.* osłabić, zniweczyć, zobojętnić skutki czego — potłumić, przytłumić, stłumić, przygasić — odjąć, umorzyć (dług). *= des herbes*, wymoczyć zioła dla odjęcia im mocy. *S'=*, osłabnąć, stracić moc, stracić na mocy, obumierać.

Amortissable, *a. d. g.* dający się umorzyć, umarzalny.

Amortissement, *s. m.* osłabienie, uciszenie, przygaszenie — umorzenie długu publicznego przez spłacenie kapitału — *Arch.* ozdoby budowli na samym szczycie, szczyty.

Amouillante, *a. f.* (Vache) krowa cielna, na ocieleniu, lub po ocieleniu.

Amouille, *s. f.* siara : pierwsze mleko krowy po ocieleniu.

Amour, *s. m.* miłość — kochanie — przywiązanie — sympatya — miłowanie * — żądza — upodobanie w czém — zamiłowanie — kochanek, kochanka, bożyszcze — bożek miłości, kupidynek, amorek. *= de soi-même*, miłość siebie samego. *= propre*, miłość własna. *= du prochain*, miłość bliźniego. *= maternel*, miłość macierzyńska. *Pour l'= de Dieu*, przez litość — jakby z łaski. *Faire l'=*, być zalotnym. *Filer le parfait =*, kochać długo czystą miłością. *Fait avec =*, wykonany z całą sztuką i starannością. *Un vrai remède d'=*, lekarstwo na miłość (szpetna kobiéta). *Être en =*, parzyć się (o popędzie płciowym zwierząt) — być zdolnym do uprawy (o gruncie). *Mon =*, *m'=*, *s. f.* moje kochanie! *Les =s*, *s. m. pl.* popęd płciowy zwierząt — żądza celowania. *Les =s*, *s. f. pl.* miłostki — przedmiot kochania, bożyszcze, bóstwo.

Amouracher, *v. a. fm.* uwikłać w miłość, zbałamucić *fm.* *S'=*, szalenie się zakochać, rozmiłować się kogo *.

Amourette, *s. f.* umizgi, miłostki, zaloty. *=s*, *s. f. pl.* szpik — mięso przy kości.

Amoureusement, *adv.* miłośnie, jak rozkochany — z wdziękiem — mile, łagodnie.

Amoureux, euse, *a.* kochający co, zamiłowany w czém — zakochany, rozkochany — miłośny, tchnący miłością — romansowy, zalotny, zalotniczy. *Pinceau =*, pęzel pelen lubości, wdzięku. *Drap =*, sukno gładkie i mięsiste. *Il est = des onze mille vierges, il seroit = d'une chèvre coiffée*, gotów się zakochać w lada szurgocie *fm.* *Terre =euse*, grunt pulchny.

Amoureux, *s. m.* kochanek, amant, miłownik *, miłośnik *.

Amovibilité, *s. f.* odwołalność (urzędników, urzędów).

Amovible, *a. d. g.* odwołalny.

Ampan, *vid.* Empan.

Ampasteler, *v. a.* farbować pastelem na niebieskie.

Ampechoné, *s. m.* płaszczyk lekki z frenzlami dawnéj mody.

Ampélité, *a. d. g.* ołówek stolarski ciesielski — glinka tłusta.

Amphiarthrose, *s. f.* stawy, członki ruchome.

Amphibie, *a. d. g.* wodnoziemny. =, *s. m.* źwierze wodnoziemne, płaz.

Amphibiologie, *s. f.* nauka o płazach.

Amphibologie, *s. f.* dwuznaczność, dwuznaczne rozumienie.

Amphibologique, *a. d. g.* podległy dwojakiemu rozumieniu, wykładowi.

Amphibologiquement, *adv.* dwuznacznie,

Amphibraque, *s. m.* Amphibrachius, w prozodyi greckiéj i łacińskiéj stopa złożona z jednéj długiéj między dwiema krótkiemi.

Amphictyons, *s. m. pl.* Amfiktyony, delegowani z miast greckich na radę ogólną. *Ville amphictyonide*, miasto mające prawo wysyłania delegowanego na ogólną radę.

Amphigouri, *s. m.* styl nadęty, nastrzępiony.

Amphigourique, *a. d. g.* nadęty, nastrzępiony, napuszony.

Amphimacre, *s. m.* Amphimacer, w prozodyi greckiéj i łacińskiéj stopa złożona z syllaby krótkiéj między dwiema długiemi.

Amphisciens, *s. m. pl.* dwucieniowi: mieszkańcy strefy gorącéj których cień raz pada na północ drugi raz na południe.

Amphithéâtre, *s. m.* amfiteatr, budynek lub sala w półkole.

Amphitryon, *s. m.* amfitryon, częstujący gości u siebie, lub płacący ucztę.

Amphore, *s. f.* wielkie naczynie na wino u starożytnych o dwu uszach.

Amphotides, *s. f. pl.* nakrycie z metalu na głowę, używane w szermierstwie u starożytnych.

Ample, *a. d. g.* obszerny, rozległy, szeroki, obfity, sowity — suty, dostatni, przestronny (o sukni).

Amplement, *adv.* obszernie, rozlegle, szeroko — hojnie, suto, szczodrze.

Ampleur, *s. f.* obszerność, szerokość.

Ampliatif, **ive**, *a.* uzupełniający lub dodający co do poprzedniego.

Ampliation, *s. f.* rozciągnienie, rozszerzenie, powiększenie — kopia kwitu, aktu i t. p. wydanego. *Lettres d'*=, pozwolenie dane przez kanclerza użycia środków nieużytych w procesie cywilnym.

Amplier, *v. a.* odłożyć, odroczyć (wyrok, wypłatę). = *un prisonnier*, zwolnić nieco ryguru więźniowi. =, *Mar.* zajmować wiele miejsca.

Amplificateur, *s. m.* rozwlekły (pisarz, mówca).

Amplification, *s. f.* rozszerzenie, rozwinięcie przedmiotu — rozwlekłość — ćwiczenie szkolne — rozprawa.

Amplifier, *v. a.* rozszerzać rozprawiać szeroko — rozwijać, rozwinąć przedmiot.

Amplissime, *a.* nader suty, szeroki — dostojny: tytuł służący rektorowi Uniwersytetu paryzkiego.

Amplitude, *s. f.* linia pozioma wyciągniona od jednego końca paraboli do drugiego, od rury działa do punktu gdzie kula pada — łuk na horyzoncie między rzeczywistym a pozornym zachodem lub wschodem gwiazdy.

Ampoule, *s. f.* bąbel, pęcherzyk na ciele — flaszeczka — butelka pękata — ampułka. *Sainte* =, ampułka na oléj święty, chowana w Rotomagu (Reims) i z któréj namaszczano królów francuzkich.

Ampoulé, **ée**, *a.* nadęty, napuszony, nastrzępiony.

Ampoulette, *s. f.* klepsydra — rurka drewniana na race.

Ampusser, *vid.* **Empusser**.

Amputation, *s. f.* ucięcie, amputacya.

Amputer, *s. m.* amputowany, ten któremu ucięto jaką część ciała.

Amputer, *v. a.* uciąć, urznąć, amputować.

Amulette, *s. m.* amulet, tajemnicze figurki lub pismo mające strzedz od wszelkiego złego tego co je nosi.

Amunitionner, *v. a.* zaopatrzyć w amunicyą.

Amurer, *v. a. Mar.* przywiązać żagiel pod kątem prostym odpowiednim wiatrowi.

Amures, *s. f. pl.* sznury służące do przymocowania żagla.

Amusant, ante, *a.* zabawny — pocieszny — bawiący, śmieszny.

Amusement, *s. m.* zabawa — rozrywka — zabawka — strata czasu, mitręga — zwodzenie, oszukiwanie.

Amuser, *v. a.* bawić kogo, zabawiać, rozrywać — zatrzymywać, zmitrężyć komu czas — łudzić, zwodzić. = *le tapis*, gawędzić. *S'*=, bawić się, pędzić czas na zabawie — bawić się gdzie długo. *S'= de qu''un*, żartować z kogo. *S'= de faire telle chose*, czas trawić, trwonić na czém.

Amusette, *s. f.* cacko, łątko, fraszka, bawidełko, zabawka.

Amuseur, *s. m.* obfity w koncepta, bawiący, facecyonista.

Amusoir, *s. m.* Amusoire, *s. f.* zabawka, cacko.

Amygdale, *s. f.* Amygdales, *s. f. pl.* gruczołki pod językiem, przy korzeniu języka, migdał.

Amygdalin, ine, *a.* migdałowy, z migdałów.

Amygdalite, *s. f.* zapalenie gruczołków pod językiem.

Amygdalithe, *s. f.* kamień w kształcie migdału.

Amygdaloïde, *s. f.* kamień w kształcie migdału — zawierający jądro.

Amylacé, ée, *a.* krochmalowy.

Amynthique, *a. d. g.* wzmacniający.

An, *s. m.* rok, lato*. *Bon* =, *mal* =, rok rocznie, w dobry i zły rok. *Par* =, na rok, rocznie. = *et jour*, rok i dzień jeden. *Sur ses vieux* =*s*, na starość, na swoje stare lata. *Service du bout de l'*=, nabożeństwo za duszę zmarłego w rok po śmierci.

Ana, wyraz dodawany na końcu imienia autorów dla oznaczenia zbioru ich rozmaitych pism, *np.* Scaligeriana, Janociana, pisma rozmaite Skaligera, Janockiego. *Les Ana*, *s. m. pl.* Miscellanea.

Anabaptiste, *s. m.* anabaptysta, nowochrzczeniec*. =, *a. d. g.* Anabaptystowski.

Anabase, *s. f.* przęstka : roślina.

Anabasse, *s. f.* rodzaj kołdry w pasy białe i niebieskie.

Anabrose, *s. f.* wyżarcie, wygryzienie sprawione przez płyn gryzący.

Anacamptique, *a. d. g.* odbijający głos lub światło — odbity.

Anacarde, *s. m.* anakard : owoc, zawierający truciznę.

Anacardier, *s. m.* anakard : drzewo.

Anacatharse, *s. f. Méd.* wypróżnienie górą.

Anacathartique, *a. d. g.* sprawujący wypróżnienie.

Anachorète, (cho = co) *s. m.* pustelnik.

Anachronisme, *s. m.* anachronizm, mylka w latach : kładąc rzecz przed istotnym jéj wiekiem, *vid.* Parachronisme.

Anaclastique, *s. f. vid.* Dioptrique.

Anacoluthe, *s. f.* anakolit : rodzaj wyrzutni, kiedy wyraz jeden względny mający odpowiadać względnemu poprzedzającemu jest opuszczony.

Anacréontique, *a. d. g.* anakreontyczny, na pochwałę wina i rozkoszy.

Anadème, *s. m.* strój na głowę nakształt mitry.

Anadiplose, *s. f.* anadiploza: figura w mowie, kiedy wyraz kończący jeden okres zaczyna znowu okres następujący.

Anadose, *s. f. Méd.* rozejście się pokarmów na całe ciało.

Anadrome, *s. m.* wyprowadzenie pierwiastków chorobliwych na zewnątrz. =, *a. d. g.* wypływający z wodą morską do rzek.

Anadyomène, *a. Vénus* =, Wenus powstająca z piany morskiéj.

Anagallis, *s. m.* kurzyślep: roślina.

Anagnoste, *s. m.* u starożytnych: niewolnik czytający w głos w czasie uczty — lektor u panującego.

Anagogie, *s. f.* wzniesienie umysłu ku rzeczom niebieskim.

Anagogique, *a. d. g. Interprétation* =, wykład miejsca jakiego w znaczeniu mistycznêm i duchowêm.

Anagrammatiser, *v. a.* układać anagrammaty.

Anagrammatisme, *s. m.* wróżba za pomocą anagrammatów.

Anagrammatiste, *s. m.* biegły w układaniu anagrammatów.

Anagramme, *s. f.* anagrammat: ułożenie liter czyjego imienia w wyrazy stanowiące całe zdanie.

Anagyris, *s. m.* drzewo strączkowate śmierdzące z Ameryki.

Analectes, *s. m. pl.* analekta, ułomki z różnych pisarzy.

Analème, *s. m.* położenie sfery na powierzchni płaskiéj—narzędzie astronomiczne.

Analepsie, *s. f.* nabieranie sił po chorobie.

Analeptique, *a. d. g.* wzmacniający, pokrzepiający. =, *s. f.* analeptyka nauka o środkach wzmacniających.

Analogie, *s. f.* podobieństwo, analogia, powinowactwo, pokrewieństwo między rzeczami. *Par* =, wnosząc o rzeczach nieznanych ze znanych a im pokrewnych.

Analogique, *a. d. g.* analogiczny, oparty na zachodzącem podobieństwie.

Analogiquement, *adv.* analogicznie.

Analogisme, *s. m.* wnioskowanie ze skutku o przyczynie lub na odwrót.

Analogue, *a. d. g.* podobny, pokrewny. =, *s. m.* rzecz podobna innéj jakiéj.

Analyse, *s. f.* rozbiór, analiza—analiza chimiczna, rozłożenie ciała na pierwiastki — analiza w matematyce, rozwiązywanie zagadnień podstawiając znaki ogólne zamiast ilości nieznanych. *En dernière* =, w ostatku, ostatecznie.

Analyser, *v. a.* rozbierać, analizować, rozkładać.

Analyste *s. m.* biegły w analizie matematycznéj, chimicznéj i t. p.

Analytique, *a. d. g.* analityczny.

Analytiquement, *adv.* analitycznie.

Anamnétique, *s. m.* środek na wzmocnienie pamięci. =, *a. d g. signe* =, *Méd.* znak po którym poznaje się poprzedniczy stan ciała.

Anamorphose, *s. f.* rysunek przedstawiający co innego za każdą odmianą stanowiska — sztuka robienia podobnégo rysunku.

Ananas, *s. m.* ananas: roślina i owoc początkowo z Peru.

Anapeste, *s. m.* anapest, w prozodyi greckiéj i łacińskiéj, stopa złożona z dwu krótkich i jednéj długiéj syllaby.

Anaphore, *s. f.* anafora, figura retoryczna kiedy ten sam wyraz

zaczyna kilka okresów po sobie idących.

ANAPHORIQUE, *a. d. g.* poruszany siłą wody. *Période* =, okres w którym panuje figura anafora.

ANAPHRODISIE, *s. f.* niemoc lub wstręt ku spółkowaniu z kobietą.

ANAPHRODITE, *a. d. g.* pozbawiony funkcyi rodzajnych.

ANAPLÉRÉTIQUE, *a. d. g.* gojący bliznę, odżywiający mięso, ciało.

ANAPLÉROSIE, *s. f.* nauka o gojeniu blizn lub przywracaniu postradanych części ciała.

ANAPNEUSE, *s. f.* oddychanie.

ANARCHIE, *s. f.* bezrząd, nierząd, anarchia, swawola.

ANARCHIQUE, *a. d. g.* anarchiczny, bezrządowy.

ANARCHISER, *v. a.* wtrącić w anarchią, zaburzyć, wywracać porządek polityczny.

ANARCHISTE, *s. m.* stronnik bezrządu, nierządu.

ANASARQUE, *s. f.* puchlina tkanki komórkowatéj.

ANASPASE, *s. f.* kurcz żołądka.

ANASTASE, *s. f.* bicie humorów do góry.

ANASTOMOTIQUE, *a. d. g.* *Remède* =, środek przeciw pęknięciu żył.

ANASTOMOSE, *s. f.* zbieganie się, stykanie się żył.

ANASTOMOSER *(S')*, *v. pr.* stykać się (o żyłach i nerwach).

ANASTROPHE, *s. f.* przékładnia niezwykła i naciągana.

ANATHÉMATIQUE, *a. d. g.* wyklinający — należący do klątwy

ANATHÉMATISER, *v. a.* wyklinać. rzucać klątwę — silnie powstawać na co, gromić.

ANATHÈME, *s. m.* klątwa kościelna — wyklęcie. *Lancer un* =, rzucić klątwę, wykląć.

ANATOMIE, *s f.* anatomia — rozczłonkowanie — rozbiór — trup użyty do dyssekcyi. = *comparée*, anatomia porównawcza wykazująca różnicę budowy ciał ludzkich od zwierzęcych.

ANATOMIQUE, *a. d. g.* anatomiczny.

ANATOMIQUEMENT, *adv.* anatomicznie.

ANATOMISER, *v. a.* rozbierać, rozczłonkowywać.

ANATOMISTE, *s. m.* anatomik — biegły w rozbieraniu.

ANCELLE, *s. f.* dziewczyna do posługi — łata do pokrywania dachów.

ANCEPS, *a. d. g.* *Bot.* obosieczny.

ANCÊTRES, *s. m. pl* przodkowie, dziadowie, naddziadowie.

ANCHE, *s. f.* stroik, płaski munsztuczek u klarynetu, oboi — otwór którym mąka we młynie leci w dzieżę.

ANCHÉ, ÉE, *a. Hér.* zakrzywiony, krzywy.

ANCHER, *v. a.* osadzić stroik w klarynet, i t. p.

ANCHILOPS, *s. m.* zapalenie w wewnętrznym kącie oka.

ANCHOIS, *s. m.* sardela: rybka mała.

ANCHUE, *s. f.* wątek (u tkacza).

ANCHUSE, *s. f.* farbownik: roślina używana w farbierstwie.

ANCIEN, ENNE, *a.* stary, dawny, starodawny — starożytny — staroświecki (strój, moda) — dawny, były, bywszy — starszy stopniem lub datą nominacyi na urząd. *Mon* =, mój stary — staruszku. *L'*= *des jours*, przedwieczny: Bóg. *Les* =*s*, starsi, starszyzna — starożytność — starożytne ludy. U żydów: starszyzna.

ANCIENNEMENT, *adv.* dawniéj — niegdyś — w dawnych wiekach.

ANCIENNETÉ, *s. f.* dawność — starszeństwo. *De toute* =, od niepamiętnych czasów — od dawna.

ANCIENNE, *s. f.* lina do holowania statków.

Ancile, *s. m.* tarcza święta u Rzymian.

Ancillaire, *a. d. g.* służebniczy. *Opération* =, *Chir.* proceder przygotowawczy.

Ancole, *s. f.* orlik : roślina.

Ancon, *s. m.* zewnętrzna wypukłość łokcia.

Ancrage, *s. m.* miejsce zdatne do rzucenia kotwicy.

Ancre, *s. f.* kotwica—ankra w murach do spajania ich. *Jeter l'*=, zarzucić kotwicę, stanąć okrętem. = *de salut*, kotwia*nadziei, ocalenia.

Ancré, ée, *a.* spojony ankrami. =, *prt.* stojący na kotwicy (okręt), usadowiony.

Ancrer, *v. a.* et *n.* rzucić kotwicę, stanąć okrętem — spoić ankrami mury. *S'*=, *v. pr.* mocno się trzymać — usadowić się, *fm.*

Andabate, *s. m.* gladiator potykający się na koniu i z zawiązanemi oczyma.

Andain, *s. m.* pokos—to co skoszono jednym pokosem.

Andalou, Andalous, Andaloux, andaluzyjski. =, *s m.* koń andaluzyjski.

Andante, *adv. Mus.* andante, umiarkowanie. —, *s. m.* andante, kawałek muzyki tak wykonany.

Andantino, *adv. Mus.* andantino, z lekka.

Andelle, *s. f.* buk : drzewo.

Andier, *s. m.* wilk kuchenny żelazny.

Andouille, *s. f* kiełbasa — nierówności, chropowatości w papierze. = *de tabac*, tytuń skręcony w kiełbaskę. *Cela s'en est allé en brouêt d'*=, poszło w nic, na nice, spełzło na niczém.

Andouiller, *s. m.* mały rożek w rogu jelenim, gałązka.

Andouillette, *s. f.* kiełbaska, mięso posiekane i zwinięte.

Andréolithe, *s. m.* biały hyacynt : kamień.

Androgénésie, *s. f.* rodowód linii męzkiéj.

Androgyne, *s. m.* androgina, istota obupłciowa. =, *a. d. g.* obupłciowy. — *Bot.* wespułpłciowy (o roślinach mieszczących na jednym osadniku ale w oddzielnych kwiatach płeć samczą i samiczą).

Androïde, *s. m.* figura ludzka ruszająca się za pomocą kombinacyi mechanicznych.

Andromanie, *s. f. vid.* Nymphomanie.

Andromaque, *s. f.* Andromacha żona Hektora — biedna, opuszczona wdowa.

Andromède, *s. f.* andromeda : konstellacya.

Andron, *s. m.* w gmachach greckich : pokoje dla mężczyzn.

Androsace, *s. m.* androzace : roślina.

Ane, *s. m.* osieł. *fig.* osieł, hebes, nieuk, gap, mazgaj. = *bâté*, nieuk = *débâté*, birbant, debosz, *fm. Conte de Peau d'âne*, baśnie, banialuki. *Pont aux* =*s*, rzecz bardzo łatwa do nauczenia się lub ułatwiona.

Anéantir, *v. a.* zniszczyć, zniweczyć — zburzyć. *S'*=, zniszczeć — pójść w niwecz, zniknąć, zginąć — ukorzyć się przed Bogiem.

Anéantissement, *s. m.* zniszczenie — ukorzenie się przed Bogiem.

Anecdote, *s. f.* historya po pierwszy raz ogłoszona — powiastka, anekdota. =, *a. d. g.* po pierwszy raz ogłoszony drukiem — powiastkowy.

Anecdotier, *s. m.* zbierający lub opowiadający anekdoty.

Anecdotique, *a. d. g.* powiastkowy, anekdotyczny.

Anée, *s. f.* ładunek osła, ile osieł od razu uniesie.

Anélectrique, *a. d. g.* nie elektryczny, nieokazujący elektryczności za tarciem.

Anémase, *s. f.* niedostatek krwi: choroba.

Anémocorde, *s. m.* klawikort dęty.

Anémographe, *s. m.* piszący o wiatrach i ich fenomenach.

Anémomètre, *s. m.* anemometr, wiatromierz, wskazujący kierunki i siłę wiatrów.

Anémone, *s. f.* wietrznica, zawilec: roślina.

Anémoscope, *voy.* Anémomètre.

Anérie, *s. f.* głupstwo, głupota — gruba niewiadomość — brednia, byk, bąk, *fm. Faire une* =, wyciąć bąka, *fm.* poszkapić się, *fm.*

Anesse, *s. f.* oślica. *Lait d'*=, ośle mleko.

Anet, *s. m.* koper, kopr: roślina.

Anévrisme, *s m.* nabrzmienie pochodzące z pęknienia arteryi.

Anfractueux, euse, *a.* kręty.

Anfractuosité, *s. f.* krętość. *Les* =*s*, zakręty.

Anfracture, *s. f. vid.* Anfractuosité.

Angarie, *s. f.* nałożenie uciążliwych obowiązków.

Angarier, *v. a.* obciążać, nakładać uciążliwe robocizny — uciskać, uciemiężać.

Ange, *s.* m. anioł — istota nadludzka — człowiek cnotliwy, nie skażony — cud piękności. — *Art.* kula skrzydlata do rozdzierania żaglów. =*de mer, vid.* Squale. *L'*= *de l'école*, święty Tomasz z Akwinu najcelniejszy ze scholastyków. *Comme un* =, cudnie, bosko, przedziwnie, anielsko. *Etre aux* =*s*, nieposiadać się z radości. *Lit d'*=, kotara.

Angéiographie, *s. f.* opisanie narzędzi rolniczych — opisanie naczyń w ciele ludzkiem.

Angélique, *a. d. g.* anielski — cudny, boski, przedziwny. *Salutation* =, pozdrowienie anielskie, Zdrowaś Marya.

Angélique, *s. f.* dzięgiel: roślina — instrument muzyczny o 16stu stronach.

Angéliser, *v. a.* pomieścić w poczet aniołów, =, *v. n.* stać się aniołem.

Angelot, *s. m.* gatunek sera normandzkiego — dawna moneta we Francyi.

Angélus, *s. m.* anioł pański: modlitwa — dzwonienie na anioł pański.

Angevin, ine, *a.* andegaweński, z prowincyi Anjou. =, *s. m.* andegaweńczyk.

Angine, *s. f.* ślinogorz: choroba, zapalenie gardła.

Angineux, euse, *a.* ślinogorzowy.

Angiographie, *s. f.* opisanie naczyń w ciele ludzkiem.

Angiologie, *s. f.* nauka o naczyniach w ciele ludzkiem.

Angioscope, *s. m.* mikroskop do uważania najdrobniejszych naczyń.

Angiosperme, *a. d. g. Bot.* okryto ziarnowy: mający nasiona w torebce zamknięte.

Angiospermie, *s. f.* klassa roślin okrytoziarnowych.

Angiotomie, *s. f.* anatomia naczyń w ciele ludzkim.

Angiscope, *s. m. vid.* Microscope.

Anglais, aise, *a.* Angielski.

Anglais, *s. m.* Anglik — język angielski.

Anglaise, *s. f.* Angielka — anglez: taniec — szlak pokrowców lub materyi na meblach — gatunek gruszek.

Anglaiser, *v. a.* = *un cheval*, anglizować konia.

Angle, *s. m.* kąt — róg, węgieł.

= *aigu*, kąt ostry. = *droit*, kąt prosty. = *obtus*, kąt rozwarty. = *optique*, kąt optyczny. = *facial*, w rysunku: kąt twarzy uformowany przez przecięcie linii prostopadłéj idącéj od czoła przez zęby przednie z linią poziomą pociągnioną od kanału ucha do tychże zębów.

Angzé, ée, *a. Hér. Croix* =*ée*, krzyż mający w każdym kącie jaką figurę.

Anglet, *s. m. Arch.* wcięcie pod kątem prostym.

Angleux, euse, *a. Noix* =*euse*, orzech włoski mocno wszczepiony w łupinę, trudny do wydobycia.

Anglican, ane, *a.* anglikański, kościoła angielskiego. =, *s. m.* Anglikanin.

Anglicanisme, *s. m.* anglikanizm: religia właściwa kościołowi angielskiemu.

Anglicisme, *s. m.* wyrażenie właściwe językowi angielskiemu lub przyjęte z niego.

Angloir, *s. m.* kątomiar.

Anglomane, *s.* et *a. d. g.* angloman, ślepo przejmujący wszystko co jest angielskie.

Anglomanie, *s. f.* anglomania.

Angoisse, *s. f.* ściśnienie serca — ciężkie strapienie—udręczenie, męki — niespokojność. *Poire d'*=, gruszka cierpka i dławiąca — knebel dla zatkania ust krzyczącemu. *Avaler des poires d'*=, *fig.* doznać goryczy, strapień.

Angoisser, *v. a.* trapić — udręczyć.

Angon, *s. m.* pika z dwóma hakami po bokach — hak do łowienia muszli i t. p.

Angora, *a. d. g.* z Angory, Ancyry, angoryjski. =, *s. m.* kot angora o włosie długim i miękkim.

Angoumoisin, ine, *a.* z miasta Angoulême (we Francyi).

Angrois, *s. m.* klin dla umocowania młotka de rękojeści.

Anguillade, *s. f.* pyta, pytka — uderzenie pytą.

Anguille, *s. f.* węgórz — fałd zmiętego sukna. = *sous roche*, *fig.* niebespieczeństwo ukryte. *Ecorcher l'*= *par la queue*, zaczynać rzecz z najtrudniejszéj strony. *Echapper comme une* =, wymknąć się jak piskorz, wyśliznąć się.

Anguillère, *s. f.* miejsce gdzie się chowają żyjące węgorze.

Anguilloneux, euse, *a. (vi)* chytry, przebiegły.

Anguine, *s. f.* gatunek tykwy.

Anguinée, *a. f. Ligne* =, *Géom.* hiperbola trzeciego rzędu.

Angulaire, *a. d. g.* kątowy — narożny, węgłowy, węgielny. *Pierre* =, kamień węgielny, podstawa, fundament budowli. *Dents* =*s*, zęby poboczne następujące po przednich.

Angulairement, *adv.* pod kątem.

Angulé, ée, *a Bot.* kątowaty.

Anguleux, euse, *a.* kątowaty, klinowaty — ułożony w kąty, w zygzaki, *fig. esprit* =, umysł twardy.

Angusticlave, *s. m.* szata stanu rycerskiego w Rzymie ze szlakiem purpurowym wązkim, *vid.* Laticlave.

Angustie, *s. f.* ścieśnienie naczyń w ciele ludzkiem — niespokojność w chorobie — ciasnota, ciasność.

Angustié, ée, *(vi)*, ciasny, wązki.

Anhélation, *s. f.* dychanie, krótki oddech.

Anhéler, *v. a.* utrzymywać w hucie ogień w przyzwoitym stopniu. =, *v. n.* dychać, mieć krótki oddech.

Anicroche, *s. f.* zawada, przeszkoda — wykręt, kruczek.

Anier, ère, s. prowadzący lub pasący osły.

Anil, s. m. roślina wydająca indycht, indigo.

Anille, s. f. staruszka, o kiju żebrząca babka — *Hér.* hak, haczyk. *Les* =*s*, kule żebruszczéj baby.

Animadversion, s. f. nagana, upomnienie.

Animal, s. m. zwierzę — zwierz — stworzenie, *fig.* bydlę, głupiec.

Animal, ale, a. zwierzęcy. *Règne* =, królestwo zwierząt, żywiątko. *

Animalcule, s. m. zwierzątko, drobna istota.

Animalisation, s. f. przeistoczenie się pokarmów na substancyą pożywającego.

Animaliser, v. a. zniżyć do rzędu zwierząt — przeistaczać, przeistoczyć w substancyą zwierzęcą. *S'*=, przeistoczyć się w substancyą zwierzęcą.

Animalisme, s. m. zwierzęcość.

Animaliste, s. m. naturalista utrzymujący że zarodek jest zupełnie uformowany w nasieniu samca.

Animalité, s. f. zwierzęcość, natura zwierzęca.

Animateur, s. m. dający życie.

Animation, s. f. nadanie życia, duszy — ożywienie.

Animelles, s. f. pl. jądra baranie.

Animé, ée, a. żywy, żwawy (spór, dysputa) — pełen życia, wyrazu. *Un être* =, istota żyjąca.

Animer, v. a. wlać duszę, życie — nadać życie, duszę, ożywić — dodać ducha, odwagi, ognia podniecić — zapalić, poburzyć przeciw komu, pobudzać. *S'*=, nabrać życia — zapalać się — wpadać w zapał. — Animé, ée, *prt.* ożywiony, pełen życia.

Animiste, s. m. materialista.

Animosité, s. f. zawiść nienawiść — gwałtowność, animozya *, sierdzistość*.

Anis, s. m. anyż : roślina — anyżek : ziarno — cukierki z anyżkiem.

Aniser, v. a. zaprawić anyżkiem.

Anisette, s. f. anizetka, wódka anyżkowa.

Ankylose, s. f. *Méd.* bezwładność stawów.

Annal, ale, a. roczny, wzięty na rok jeden.

Annales, s. f. pl. roczniki, dzieje porządkiem lat pisane — latopis, annały — historya, dzieje.

Annaliste, s. m. annalista, latopis, latopisiec, kronikarz.

Annate, s. f. anaty, annaty, opłata do Rzymu od beneficyów —

Anneau, s. m. obrączka, obwódka — kółko — ogniwo w łańcuchu — pierścień, pierścionek, obrączka — pierścienie włosów — miara drzewa na opał. *L'= du pêcheur*, pierścień rybacka, pieczęć na breve papieskich. =*de Saturne*, obrączka na około planety Saturna. = *astronomique*, narzędzie do mierzenia wysokości niektórych gwiazd. = *solaire*, *horaire*, kompas kieszonkowy.

Année, s. f. rok. = *astronomique*, rok astronomiczny, obrachowany wedle postrzeżeń astronomicznych. = *civile*, rok zwyczajny z 365 dni. = *commune*, = *moyenne*, rok średni, mierny, biorąc środek lat urodzajnych i płonnych. *Demi* =, rok wydający połowę tylko średniego roku. *L'= passée*, zeszłego roku, łonie *. *L'= qui court*, tego roku, latoś, *pop. Les* =*s*, lata.

Annelé, ée, a. obrączkowaty, w obrączki.

Anneler, v. a. zwijać w obrączki, trefić w pierścienie.

Annelet, s. m. obrączka (w herbach), listewka u dołu kapitelu doryckiego.

Annelure, s. f. włos w pierścienie.

Annexe, s. f. zależność, grunt należący do innego — dodatek, część przydatkowa — annex.

Annexer, v. a. przyłączyć, dołączyć — załączyć jako annex.

Annihilation, s. f. zniszczenie— zniesienie.

Annihiler, v. a. skassować — uznać co za nieważne, znieść.

Anniversaire, a. d. g. co rok wracający, coroczny, doroczny. *Fête* =, rocznica. =, s. m. rocznica — nabożeństwo coroczne w rocznicę śmierci.

Annonaire, a. d. g. *Pays*, *ville* =, kraj, miasto dostarczające żywności. =, s. m. liwerant.

Annonce, s. f. obwieszczenie, uwiadomienie, ogłoszenie — zapowiedzi u protestantów.

Annoncer, v. a. donieść co komu — oznajmić, oświadczyć— donosić zwiastować co — zapowiadać, zapowiedzieć — podać do wiadomości, obwieścić, ogłosić — przepowiadać — kazać wnosić o czém, dać poznać — wróżyć. = *qu'un*, meldować kogo, annonsować, oznajmić gościa. = *la parole de Dieu*, opowiadać słowo Boże. *S'*=, zapowiadać, przyrzekać dać, obiecywać o sobie.

Annonceur, s. m. aktor zapowiadający jaką sztukę mają grać.

Annonciade, s. f. zakon od zwiastowania Najświętszéj Panny — zakonnica tego zakonu.

Annonciateur, s. f. zapowiadający święta i uroczystości.

Annonciation, s. f. Zwiastowanie Najświętszéj Panny.

Annotateur, s. m. autor uwag lub przypisów do textu jakiego.

Annotation, s. f nota, przypisek — akt i inwentarz dóbr zajętych.

Annoter, v. a. robić przypisy do czego — zanotować, zapisać. Annoté, ée, prt. z przypisami, z przypiskami.

Annotine, a. f. doroczna.

Annuaire, a d. g. coroczny =, s. m. rocznik, spis coroczny.

Annualité, s. f. trwanie roczne.

Annuel, s. m. msza przez rok odprawiana co dzień za duszę czyją.

Annuel, elle, a. roczny — coroczny. *Plante* =*elle*, roślina roczna, którą się corok zbiera i zasiewa.

Annuellement, adv. co rok, corocznie.

Annuité, s. f. dochód roczny — spłacenie coroczne pewnéj części kapitału, coroczne upłacanie.

Annulable, a. d. g. dający się skassować.

Annulaire, a. d. g. obrączkowy. *Doigt* =, czwarty palec u ręki od wielkiego, serdeczny, *Eclipse* =, zaćmienie słońca w którem z jego tarczy widać tylko obrączkę.

Annulatif, ive, niszczący, znoszący, kassujący.

Annulation, s. f. zniesienie, skassowanie.

Annuler, v. a. znieść, skassować — unieważnić.

Anobli, ie, s. m. nobilitowany.

Anoblir, v. a. nadać szlachectwo komu, klejnotem szlacheckim udarować, nobilitować, uszlachcić — uszlachetnić, podnieść. *En ce pays le ventre anoblit*, w tym kraju jest się szlachcicem kiedy się ma szlachciankę w familii.

Anoblissement, s. m. nobilitacya, uszlachcenie, nobilitowanie.

Anodin, ine, a. uśmierzający ból. =, s. m. lekarstwo uśmierzające — anodini (*tinctura anodini*). *Des vers* =*s*, wiersze liche, słabe.

Anodynie, *s. f.* otrętwienie, nieczułość na ból.

Anolis, *s. m.* gatunek jaszczurki używanéj w medycynie.

Anomal, ale, *a.* nieregularny, odstępujący od prawideł, anomaliczny.

Anomalie, *s. f.* nieregularność.

Anomies, *s. f. pl.* muszle skamieniałe którym podobne nie istnieją — rodzaj muszli.

Anon, *s. m.* osiołek, źrebię osła.

Anonchalir *(S')*, *v. pers.* źleniwieć, zgnuśnieć.

Anonnement, *s. m.* bąkanie.

Anonner, *v. a.* bąkać, czytać, mówić bąkając. = *sa leçon*, wydać lekcyą bąkając, po słówku.

Anonyme, *a. d. g.* bezimienny, =, *s.* anonim, bezimienny. *Garder l'*=, zataić swoje nazwisko.

Anonymement, *adv.* bezimiennie.

Anormal, ale, *a.* sprzeciwiający się prawidłom.

Anse, *s. f.* ucho, u naczynia, antaba (u kufra, skrzyni) — *Mar.* mała przystań. *Faire danser l'= du panier*, oszukiwać państwo na kupnie (o niewiernych sługach). *Faire le pot à deux =s*, podeprzeć się w boki.

Anse-de-panier, *s. f.* łęk, kabłąk arkady.

Anséatique, *a. d. g.* anzeatycki należący do związku miast nadmorskich.

Anser, *v. a.* dorobić, dać ucho do naczynia.

Anspect, *s. m. Mar.* gatunek lewara, drąga do podnoszenia ciężarów.

Anspessade, *s. f.* dawniéj w piechocie: podofficer niższy od kaprala.

Antagonisme, *s. m. Méd.* działanie muszkułów w kierunku odwrotnym z innemi — przeciwieństwo.

Antagoniste *s. m.* przeciwnik — działający w kierunku przeciwnym.

Antan, *s. m. (vi)*, rok zeszły. przeszły. *D'*=, tak rok, *fm.* łonie*.

Antanaclase, *s. f.* antanaklaza, figura retoryczna: powtórzenie tegoż samego słowa w inném znaczeniu.

Antanagoge, *s. f.* antanagoga, figura retoryczna, odparcie zarzutów zarzutami.

Antannaire, *a. d. g.* sokoł który się jeszcze nie pierzył — roczniak (o bydle domowem).

Antannier, *a. s. m.* roczniak.

Antarctique, *a. d. g.* południowy, antarktyczny.

Antécédemment, *adv.* poprzednio, pierwéj.

Antécédent, e, *a.* poprzedniczy.

Antécédent, *s. m.* założenie przodkujące. *Antécédents*, *Gramm.* wyraz względny, poprzedzający. *Les =ts*, *s. m. pl.* przeszłe czyny, przeszłość czyja, anteriora.

Antécesseur, *s. m.* professor w dawnych szkołach prawa.

Antechrist *(christ=kri)*, *s. m.* Antychryst.

Antédiluvien, enne, *a.* przedpotopowy.

Antenne, *s. f.* drąg przywiązany u góry masztu i utrzymujący żagiel — macki u owadów, różki na głowie, organa dotykania.

Antépénultième, *a. d. g.* trzeci od końca.

Antérieur, e, *a.* poprzedni — przedni, z przodu — zaszły przed...

Antérieurement, *adv.* poprzednio, poprzedniczo, przed....

Antériorité, *s. f.* poprzedniość.

Antes, *s. f. pl.* pilastry narożne.

Anthère, *s. f. Bot.* główka pyłkowa: woreczek na pyłek zapładniający w kwiatach.

Anthologie, *s. f.* antologia, wybór

najpiękniejszych kawałków prozy lub poezyi.

Anthrax, *s. m.* gangrena tkanki komórkowatéj, *vid.* Charbon.

Anthropologie, *s. f.* antropologia: nauka o człowieku uważanym fizycznie — figura retoryczna w któréj się wystawia Boga jakby był człowiekiem.

Anthropomorphisme, *s. m.* nauka lub sekta przypisująca Bogu postać podobną ludzkiéj. Anthropomorphite, *s. m.* zwolennik takiéj nauki.

Anthropophage, *s. m.* ludożerca. =, *a. d. g.* ludożerczy.

Anthropophagie, *s. f.* ludożerstwo.

Anti, przyimek wzięty z greckiego; położony przed imieniem oznacza przeciwieństwo lub odwrotność, *np.* =-*national*, nienarodowy. =-*cholérique*, służący przeciw cholerze — kładzie się także dla oznaczenia poprzedniczości, lub przodkowania.

Antichambre, *s. f.* przedpokój. *Faire* =, wycierać przedpokoje, płaszczyć się.

Antichrèse, *s. f.* zrzeczenie się intraty na rzecz wierzycieli.

Antichrétien, enne, *a.* niechrześciański.

Antichtone, *s. m. vid.* Antipode.

Anticipant, ante, *a.* nadeszły, zaszły przed czasem.

Anticipation, *s. f.* wzięcie przed czasem, uprzedzenie czego — pobór podatków z góry -- figura retoryczna: odpowiedź na zarzuty jeszcze nie uczynione. *Par* =, *adv.* z góry, anticipando.

Anticiper, *v. a.* et *v. n.* uprzedzić czém, wyprzedzić — antycypować, brać przedczasem. = *Sur qu''ch*, przywłaszczać sobie. = *sur ses revenus*, wybrać lub wydać intratę przed czasem.

Anticonstitutionnaire, *a. d. g.* przeciwny bulli. *Unigenitus.*

Antidartreux, euse, *a.* przeciw liszajom służący.

Antidate, *s. f.* data fałszywa, wcześniejsza niż istotna.

Antidater, *v. a.* antydatować, położyć datę wcześniejszą niż jest w istocie.

Antidote, *s. m.* antydot, środek przeciw truciznie.

Antienne, *s. f.* antyfona, śpiew przed psalmem lub modlitwą.

Antifébrile, *a. d. g.* leczący gorączki.

Antihydropique, *a. d. g.* leczący puchlinę wodną.

Antihystérique, *a. d. g.* leczący wiatry w ciele ludzkiem.

Antilaiteux, euse, *a.* leczący zbytnią obfitość mleka.

Antilogie, *s. f.* sprzeczność między okresami w mowie.

Antilope, *s. f.* antilopa: rodzaj zwierząt przeżuwających.

Antimoine, *s. m.* antimonium: metal.

Antimonial, e, Antimonié, ée, *a.* antimonowy, z antimonium.

Antinational, e, *a.* nienarodowy, sprzeczny interesom lub charakterowi narodu.

Antinomie, *s. f.* sprzeczność między dwiema ustawami.

Antinomien, *s. m.* nieuznający praw.

Antipape, *s. m.* antypapież, nieprawy papież.

Antiparastase, *s. f.* figura retoryczna, kiedy oskarżony chce dowieść że zamiast nagany zasługuje na pochwałę.

Antipathie, *s. f.* wstręt, odraza ku czemu, antypatya — wzajemne odpychanie się. *Avoir de l'= pour qu''un,* niecierpieć kogo.

Antipathique, *a. d. g.* odrażający, odpychający, którego się nie może cierpieć.

Antipéristaltique, *a. d. g. mou-*

vement =, poruszenie wnętrzności od dołu do góry, tak że to co zawierają idzie do ust, choroba zwana mizerere.

Antipéristase, *s. f.* działanie dwóch własności sobie przeciwnych a jednak zasilających się.

Antipestilentiel, elle, *a.* ubespieczający przeciw zarazie.

Antiphonaire, Antiphonnier, *s. m.* antyfonarz, antyfony z nótami.

Antiphrase, *s. f.* antyfraza, figura przez którą używa się wyrazu mającego znaczenie odwrotne temu co się chce powiedzieć.

Antipode, *s. m.* mieszkaniec półkuli przeciwnéj — przeciwny, odwrotny.

Antipsore, *a. d. g.* leczący świerzbę.

Antiptose, *s. f. Gramm.* połpżenie jednego przypadku za drugi.

Antiputride, *a. d. g.* służący przeciw zgniliźnie.

Antiquaille, *s. f.* staroświeczyzna — stare graty.

Antiquaire, *s. m.* lubownik starożytności — przewodnik tłumaczący napisy pomników.

Antique, *s. m.* wzór sztuki starożytnéj. =, *s. f.* zabytek starożytności, antyk. *A l'*=, na wzór starożytny — starożytnym krojem.

Antiquer, *v. a.* oprawiać książkę w guście staroświeckim.

Antiquité, *s. f.* starożytność, dawne wieki — starość, dawność — starożytne ludy, starożytność — starożytności : pomniki starożytne.

Antisciens, *s. m. pl.* mieszkańcy przeciwcienni mieszkający po obu stronach równika.

Antiscorbutique, *a. d. g.* leczący szkorbut. =, *s. m.* lekarstwo na szkorbut.

Antiseptique, *a. d. g.* służący przeciw gangrenie. =, *s. m.* lekarstwo przeciw gangrenie.

Antisocial, e, *a.* przeciwny interesowi społeczeństwa.

Antispasmodique, *a. d. g.* leczący spazmy i konwulsye. = *s. m.* lekarstwo na spazmy i t. d.

Antispaste, *s. m.* antyspast, stopa wiersza złożona z dwu syllab długich między dwiema krótkiemi.

Antistrophe, *s. f.* antistrofa : druga strofa w chórach dramatów greckich.

Antisyphilitique, *a. d. g. vid.* Antivénérien.

Antithèse, *s. f.* antyteza, figura retoryczna w któréj się stawiają przeciw sobie rzeczy przeciwne.

Antithétique, *a. d. g.* właściwy antytezie.

Antivénérien, enne, *a.* leczący choroby weneryczne. =, *s. m.* lekarstwo na weneryą.

Antivermineux, euse, *a. vid.* Vermifuge.

Antonomase, *s. f.* antonomaza, figura retoryczna : użycie imienia pospolitego za imie własne.

Antre, *s. m.* jaskinia. = *maxillaire*, jama szczęki górnéj.

Anuiter *(S)*, *v. pron.* puścić się w drogę nocą, ruszyć w drogę pod noc.

Anus (*us* = *uce*), *s. m.* otwór kanału odchodowego.

Anxiété, *s. f.* niepokój, niespokojność.

Aoriste (*aor*=*or*), *s. m.* czas nieokreślony.

Aorte, *s. f.* arterya idąca od serca i rozdzielająca krew na całe ciało.

Août (*out*), *s. m.* sierpień. *L'*=, żniwa. *Faire l'*=, odbywać żniwa. *Il a reçu tout pour son* =, tyle dostał za żęcie. *La mi* — =, dzień 15 sierpnia.

Aoûter (*a-outer*), *v. a.* Aouté, ée, dojrzały, dościgły, dostały.

Aoûteron (*oû-teron*), *s. m.* najęty do żniwa, bandos.

Apaiser, *v. a.* uspokoić, ukoić, uciszyć, ułagodzić, uśmierzyć. *S'*=, ucichnąć, uspokoić się — ustać (o wietrze).

Apalachine, a. *f.* drzewko z Ameryki którego liście używają się jak herbata.

Apanage, *s. m.* dobra wyznaczone młodszym synom panującego — udział, podział. *Faiblesses qui sont notre* =, słabości któreśmy dostali w podziale, które są naszym udziałem.

Apanager, *v. a.* wyposażyć, wyznaczyć część dóbr. *Être apanagé*, otrzymywać w dziale.

Apanagiste, *a. s. m.* wyposażony.

Aparine, *s. f.* ostrzyca : ziele.

Aparté, *adv.* na stronie (w grze aktora). =, *s. m.* słowa mówione na stronie.

Apathie, *s. f.* otrętwienie, otrętwiałość — obojętność, nieczułość, obumarłość.

Apathique, *a. d. g.* obojętny, nieczuły, otrętwiały.

Apeute, *s. m.* ciemny, nieposiadający żadnéj nauki.

Apepsie, *s. f.* niezdolność trawienia.

Aperception, *s. f.* uczucie wewnętrzne wiedzy.

Apercevable, *a. d. g.* dający się dostrzedz, widzieć.

Apercevoir, *v. a.* dostrzedz, postrzedz, postrzegać — dojrzeć co, zobaczyć — uważać. *S'*=, spostrzedz się, *prt.* Aperçu, ue.

Apercher, *v. a.* upatrywać gdzie ptak siada na noc.

Aperçu, *s. m.* wykaz, spis — rzut oka.

Apéritif, ive, *a.* rozwalniający — ułatwiający wszelkie wypróżnienia. =, *s. m.* lekarstwo ułatwiające wypróżnienia.

Apéritoire, *s. m.* blacha do nadawania kończatości szpilkom.

Apertement, *adv.* otwarcie.

Apertise, *s. f.* zręczność, biegłość.

Apétale, *a. d. g. Bot.* bezpłatkowy.

Apétissement, *s. m.* zmniejszanie się, drobnienie.

Apetisser, *v. a.* zmniejszać. =, *v. n.* zmniejszać się, drobnieć, skracać się. *S'*=, skracać się, zmniejszać się.

À peu près, *adv.* prawie, niemal, bez mała, blisko.

Aphélie, *s. m.* afelium, punkt elipsy, w którym planeta jest się najdaléj od słońca.

Aphérèse, *s. f.* odrzucenie jakiéj syllaby na początku wyrazu.

Aphonie, *s. f.* brak lub stracenie głosu.

Aphorisme, *s. m.* aforyzm, zdanie krótkie.

Aphrodisiaque, *a. d. g.* podniecający chuć płciową. =, *s. m.* środek na podniecenie chuci płciowéj.

Aphthe, *s. m.* wrzód w ustach.

Aphylle, *a. d. g. Bot.* bezlistny.

Api, *s. m.* gatunek małych jabłek zwanych leśnemi.

Apitoyer, *v. a.* wzbudzić litość, rozrzewnić, rozczulić. *S'*=, litować się nadczém, rozczulić się.

Aplaner, *v. a.* gremplować sukno, materye wełniane.

Aplanir, *v. a.* zrównać co, wyrównać co. = *les difficultés*, usunąć trudności, przeszkody.

Aplanissement, *s. m.* zrównanie, spłaszczenie — usunienie zawad.

Aplatir, *v. a.* spłaszczyć. *S'*=, spłaszczyć się.

Aplatissement, *s. m.* spłaszczenie — spłaszczenie się, spłaszczanie się.

Aplomb, *s. m.* linia prostopadła do poziomu — powaga — trzymanie

się poważne — pewność ruchu, postawy — zaufanie w sobie. *D'*=, prostopadle.

Apocalypse, *s. f.* apokalipsa, objawienie św. Jana — rzecz ciemna, niezrozumiała. *C'est le cheval de l'*=, jasnokoścista szkapa.

Apocalyptique, *a. d. g. fm.* ciemny, niezrozumiały.

Apoco, *s. m. fm.* człowieczyna, lichy, nędzny — płytka głowa.

Apocope, *s. f.* odrzucenie litery na końcu wyrazu.

Apocrisiaire, *s. m.* urzędnik rozwożący odpowiedzi Cesarza wschodniego — ajent duchowny po niektórych dworach — podskarbi po klasztorach.

Apocryphe, *a. d. g.* podrzucony, podstawiony, podłożony — podejrzany.

Apocyn, *s. m. Bot. vid.* Soyeuse.

Apode, *a. d. g.* beznogi — bez skrzelowy (o rybach).

Apodose, *s. f.* apodosis, druga część okresu, periodu, której odpowiednią jest protasis.

Apogée, *s. m.* największe oddalenie planety od ziemi — szczyt, wierzchołek. *A l'= de la puissance*, na najwyższym szczeblu potęgi.

Apographe, *s. m.* kopia, exemplarz przepisany.

Apollon, *s. m.* Apollo, bóg muzyki, poezyi, sztuk pięknych. *Les fils d'*=, dzieci Apollina, poeci.

Apologétique, *a. d. g.* broniący, poświęcony obronie lub usprawiedliwieniu. =, *s. m.* obrona. = *de Tertullien*, apologetyk Tertulliana za chrześcianami.

Apologie, *s. f.* obrona, usprawiedliwienie.

Apologiser, *a. v.* bronić, mowić za czém.

Apologiste, *s. m.* obrońca, usprawiedliwiający.

Apologue, *s. m.* bajka, przypowieść, apolog.

Apoltronner, *v. a.* zrobić bojaźliwym, tchórzem.

Apoltronir, *v. a.* obciąć szpony sokołowi.

Aponévrose, *s. f.* błona którą muskuły przytykają do kości.

Apophthegme, *s m.* apoftegma, zdanie sławne jakiéj osoby — sentencya, maxyma.

Apophyse, *s. f.* wystawa kości; część jéj wystająca — *Bot.* podsada i nieforemny narost.

Apoplectique, *a. d. g.* apoplektyczny, grożący apoplexyą — zapobiegający apoplexyi. =, *s. m.* skłonny do apoplexyi.

Apoplexie, *s. f.* paraliż: postradanie władzy i czucia. = *foudroyante*, apoplexya. *Être frappé d'*=, dostać apoplexyi.

Apostasie, *s. f.* apostazya, odstąpienie od wiary chrześcijańskiéj — odstąpienie nauki, stronnictwa.

Apostasier, *v. n.* odstąpić wiary chrześciańskiéj — zrzucić habit mniszy.

Apostat, *s. m.* apostata—zakonnik który zrzucił habit — zmiennik, perekińczyk *(rus)*, przeniewierca.

Apostème, *s. m.* wrzód, czyrak.

Aposter, *v. a.* postawić kogo (na czatach), nasadzić ludzi na kogo.

A posteriori, *vid.* posteriori.

Apostille, *s. f.* dopisek na marginesie lub u dołu czyjego pisma.

Apostiller, *v. a.* dodać, dopisać co na czyjem pismie.

Apostolat, *s. m.* apostolstwo, posłannictwo.

Apostolique, *a. d. g.* apostolski, apostołów Chrystusa — apostolski: papieski. *Eglise* =, zgromadzenie wiernych skojarzone przez samychże apostołów.

Apostoliquement, *adv.* jak apostołowie.

Apostrophe, *s. f.* apostrofa, zwrócenie mowy do kogo — krzyknienie na kogo — apostrof, odcinek wskazujący wyrzucenie jakiéj litery.

Apostropher, *v. a.* zwrócić mowę do czego, do kogo — krzyknąć na kogo, *fm.* wsiąść na kogo *fm.*

Apostume, *s. m. vid.* apostème.

Apostumer, *v. n.* obierać się (o wrzodzie).

Apothéose, *s. f.* ubóstwienie — policzenie w poczet Bogów — uczczenie wielkich ludzi.

Apothicaire, *s. m.* aptekarz. *Un mémoire d'=*, rachunek przesolony, gdzie ceny przeholowane.

Apothicairerie, *s. f.* apteka — aptekarstwo, farmaceutyka.

Apôtre, *s. m.* apostoł — opowiadający wiarę, naukę. *L'= des gentils*, apostoł narodów, święty Paweł. *Les =*, *s.* dwunastu apostołów — dzieci lub ubodzy którym w wielki czwartek biskup nogi umywa. *Les princes des =s*, święci Piotr i Paweł. *Le bon =*, świętoszek. *faire le bon=*, udawać poczciwego.

Apotropéen, enne, *a.* odwracający wszelkie złe.

Apozème, *s. m.* dekokt z ziół.

Apparager *(S')*, *v. pers.* równać się z kim, bratać się.

Apparaître, *v. n.* pokazywać się, dać się widzieć — pokazać się, zjawić się. *Faire = de son pouvoir*, okazać upoważnienie, plenipotencyą. *S'=*, ukazać się, pokazać się, objawić się komu.

Apparat, *s. m.* wystawność, okazałość — popisywanie się z czém. *Avec =*, huczno, z hukiem, z trzaskiem, szumno. *Lettres d'=*, wielkie litery, na początku wyrazów.

Apparat, *s. m.* książka ułatwiająca naukę języka, i t. p. *= royal*, dawny dykcyonarzyk francuzki dla użytku dzieci.

Apparaux, *s. m. pl. Mar.* porządki okrętowe i uzbrojenie.

Appareil, *s. m.* przygotowania do uroczystości — pompa, okazałość. *Apparat*, zbiór naczyń, narzędzi do różnych operacyi. *Arch.* podwaliny gmachu — rozporządzenie do wiązania sklepień.

Appareillage, *s. m. Mar.* ruszenie okrętu na morze.

Appareillement, *s. m.* sprzęganie bydląt do pracy — spuszczanie lub stanowienie samca z samicą.

Appareiller, *v. a.* dobrać, dobierać do pary, do maści, do koloru. *Arch.* dobierać kamienie i równać je. *Mar.* ruszyć okrętem, rozwinąć żagle. *S'= avec qu'un*, dobrać sobie towarzysza, chodzić w parze.

Appareilleur, *s. m.* majster kierujący ciosaniem kamieni.

Appareilleuse, *s. f. fm.* makarella, maciora, rajfurka kurew, *pop.*

Apparemment, *adv.* zapewne — może — jak się zdaje.

Apparence, *s. f.* powierzchowność, postać zewnętrzna — pozór, podobieństwo — ślad, znak czego. *En =*, na pozór. *Sauver les =s*, nie dawać pozoru, ukrywać ile możności, osłaniać co.

Apparent, ente, *a.* widoczny, na widoku będący, pozorny, obiecujący, okazały — pozorny, nie istotny, na oko.

Apparenter, *v. a.* spokrewnić kogo z kim. *S'=*, spokrewnić się, skoligacić się, wejść w parentele.* *Etre bien apparenté*, połączyć się z dobrą familią.

Appariement, Apparîment, *s. m.* dobranie do pary, dobranie do maści, do wzrostu.

Apparier, *v. n.* dobrać do maści, do pary — sparzyć ptastwo. *S'=*, parzyć się (o ptastwie).

Appariebuse, *s. f.* swacha, kobieta swatująca.

Appariteur, *s. m.* bedel, woźny uniwersytecki — przestrzegacz porządku na uroczystościach.

Apparition, *s. f.* pokazanie się zjawienie się — objawienie się.

Apparoir, *v. n.* pokazać się. *Il a fait = son bon droit*, udowodnił swoje prawo do.... *Il appert*, widać, pokazuje się.

Appartement, *s. m.* pomieszkanie, mieszkanie, pokoje — pokój, sala. *Il y a ce soir = au château*, dziś w wieczór są pokoje w zamku.

Appartenance, *s. f.* zależność.

Appartenant, ante, *a.* należący do... będący własnością N. N.

Appartenir, *v. n.* należeć do czego — należeć do kogo, być własnością czyją — wchodzić do... być częścią ciała, zgromadzenia. *Il appartient*, *v. impers.* należy to do.. rzeczą jest tego a tego. *Il vous appartient*, jak śmiesz? jak się ważysz, i jeszcze śmiesz.

Appas, *s. m. pl.* powaby, wdzięki — ponęta.

Appât, *s. m.* pastwa, żer—przynęta, przyłuda — karm którym się drób tuczy.

Appateler, *v. a.* (*vi*), Appâter, *v. a.* przynęcać, przywabiać.

Appaumé, *a. m. Hér. Ecu =*, tarcza z dłonią otworzoną.

Appauvrir, *v. a.* zubożyć, przywieść do ubóstwa, ogołocić z czego. *S'=*, ubożeć — zubożeć, podupaść.

Appauvri, ie, *prt.* podupadły, zubożały.

Appauvrissement, *s. m.* zubożenie, przywiedzenie do ubóstwa — ubóstwo.

Appeau, *s. m.* wabik: świstawka wabik: ptak lub człowiek wabiący ptastwo.

Appel, *s. m.* wołanie — odezwa, apel: wołanie po imieniu — wezwanie — powołanie do wojska — wyzwanie na pojedynek — appellacya w sądzie, wezwanie do złożenia, nowych funduszów. *L'= d'une cause*, wokanda w trybunale, przywołanie sprawy. *Faire un = à la générosité de qu''un*, odwołać się do wspaniałości czyjéj.

Appelant, e, *a.* appellujący do wyższéj instancyi. *= s. Id.* — wabik: ptak wabiący.

Appeler, *v. a.* wołać kogo—zawołać kogo, nazywać — nazwać — wołać po imieniu — przywołać — wabić (o ptastwie), wezwać, przyzwać kogo — pozwać do sądu — wyzywać na pojedynek, do walki, appellować od sądu do sądu — powołać do czego, na jaki urząd. *= l'attention de qu''un sur telle chose*, zwrócić czyją uwagę na co. *= les lettres*, nazywać każdą literę, sylabizując. *= sous les drapeaux*, powołać do wojska. *= les choses par leur nom*, nazwać nieobwijając w bawełnę, bez ogródki. *En = à*, odwołać się do kogo. *En = de la décision de qu''un*, appellować od czyjego wyroku. *Il en a appelé*, *fm.* wybiegał się przed smiercią. *S'=*, nazywać się. *Appelé, ée, prt.* nazwany. *Etre = à telle chose*, mieć powołanie do czego — być wezwanym do...

Appellatif, *a. m. Nom =*, imie pospolite.

Appellation, *s. f.* nazwanie, nazwisko — appellacya — odwołanie się.

Appendice (*en = ain*) *s. m.*, dodatek na końcu dzieła, appendix — część przydatkowa.

Appendre, *v. a.* zawiesić, *np.* ofiary jakie lub trofea.

Appentis, *s. m.* poddasze—ganek pokryty.

Appert (il), v. impers. vid. Apparoir.

Appesantir, v. a. obciążyć — obładować, obarczyć — zrobić ociężałym. S'= sur qu''un, przywalić całym ciężarem. S'= sur un sujet, długo się bawić nad jaką materyą, rozwodzić się z czem.

Appesantissement, s. m. ociężenie, ociężałość.

Appétence, s. f. żądza, chuć.

Appéter, v. a. pożądać, mieć żądzę do czego.

Appétissant, e, a. wzbudzający żądzę ku czemu, ku sobie — smaczny — apetyczny, fm.

Appétit, s. m. żądza, chuć — apetyt. Avoir =, avoir de l'=, mieć apetyt. Bon =, dobrego apetytu (życząc). Il n'est chère que d'=, apetyt jest najlepszą przyprawą. Cadet de haut =, niewymyślny, nieprzebierający w jadle. A l'= de qu''ch, ułakomiwszy się na co — chcąc zyskać.

Applaudir, v. n. klaskać, dawać oklaski, dać, dawać brawo. = à qu''ch, pochwalać. =, v. a. okryć oklaskami, klaskać komu. S'=, być zadowolonym z siebie. S'= de qu''ch, winszować sobie czego.

Applaudissement, s. m. klaskanie, brawo — oklask — oklaski.

Applaudisseur, s. m. klaskający.

Applicable, a. d. j. dający się zastosować.

Application, s. f. przyłożenie czego — powleczenie — stosowanie — zastosowanie — przystosowanie — przykładanie się do czego, pilność usiłowania.

Applique, s. f. fornirowania, wykładanie drzewem i t. p. — blaszka, tabliczka którą się wykłada — wprawienie sztuczki jakiéj.

Appliquer, v. a. przyłożyć, przykładać (maść, plaster), kłaść co, powlekać czem, powlec — stosować, przystosować, zastosować. = son esprit à qu''ch, zgłębiać co, pracować nad czem. = une somme à, użyć pieniędzy, obrócić, obracać na co. = qu''un à la question, wziąć na tortury. S'=, przykładać się do czego — być pilnym w naukach. S'= à soi, przywłaszczyć sobie, obrócić na swój użytek. Appliqué, ée, prt. zastosowany — stosowany do... — pilny, pracowity.

Appoint, s. m. dopełnienie pewnéj summy, dołożenie. Faire l'=, dołożyć.

Appointé, s. m. wyrok przedstanowczy sądu. = à mettre, wyrok nakazujący złożenie papierów. = en droit, wyrok stanowiący iż sądzenie odbędzie się z aktów.

Appointé, ée, a. ukończony, załatwiony — skazany na karę (w wojsku), Jrpr. sądzony z referatu — odłożony, odroczony.

Appointement, s. m. naznaczenie sądu z aktów procesu — płaca, zapłata, pensya. Fournir à l'= de qu''un, łożyć na kogo. Les =s, pensya.

Appointer, v. a. wydać wyrok przedstanowczy — naznaczyć pensyą — naznaczyć co za karę (w wojsku).

Apport, s. m. targ, targowisko — złożenie papierów do procesu — dobra wniesione przez małżonka — scheda, część w spółce. Acte d'=, kwit na złożone akta, papiery.

Apporter, v. a. przynieść, przynosić — przywieść, przywozić — wnieść co (do spółki), sprowadzać, pociągać za sobą. = tous les soins, dołożyć wszelkich starań. = remède, = du remède, zaradzić czemu, poradzić na co = des facilités, ułatwiać = des difficultés, wynajdywać trudności. = des autorités

przytaczać, opierać się na powadze... cytować.

Apposer, v. a. przyłożyć — położyć. = une condition, zastrzedz sobie, położyć warunek. = sa signature, położyć podpis, podpisać się.

Apposition, s. f. przyłożenie, położenie czego. Phys. skupianie się. Gramm. appozycya.

Appréciable, a. d. g. dający się ocenić, osądzić, zmierzyć.

Appréciateur, s. m. oceniający, sędzia (sądzący o czém).

Appréciatif, ive, a. wyrażający cenę, służący do ocenienia.

Appréciation, s. f. ocenianie, szacowanie, oszacowanie.

Apprécier, v. a. oceniać—kłaść cenę, szacować rzeczy.

Appréhender, v. a. przytrzymać, schwytać — lękać się, obawiać się czego.

Appréhensif, ive, a. lękający się czego.

Appréhension, s. f. obawa — pojmowanie rzeczy zewnętrznych.

Apprendre, v. a. nauczyć się czego — nauczyć się, przyuczyć się do czego—dowiedzieć się o czém. = à qu''un, nauczyć kogo — donieść. L'histoire nous apprend, historia uczy nas, podaje nam. S'=, dać się pojąć, nauczyć komu. prt. Appris, ise. Malappris, s. m. niezgrabny, niezręczny. Un malappris, nieuk.

Apprenti, s. m. chłopiec w terminie u majstra — początkujący, uczeń. = ie, s. f. uczennica.

Apprentissage, s. m. nauka, terminowanie u majstra. Faire l'=, poczynać, przyuczać się — terminować.

Apprêt, s. m. przygotowanie — przyrządzanie (potraw) — preparacya materyi, sukien, i t. p. nadająca dychtowność. La peinture d'=, malowanie szkła w kolory.

Apprête, s. f. vid. Mouillette.

Apprêter, v. a. robić przygotowania — przyrządzać (potrawy). = à rire, wystawiać się na śmiech. S'=, gotować się do czego, wybierać się, zabierać się do czego.

Apprêteur, s. m. robotnik dający preparacyą przyprawę.

Apprivoiser, v. a. przyswoić — ugłaskać, obłaskawić. S'=, przyswoić się — obłaskawić się.

Approbateur, trice, s. chwalący, pochwalający, pochwalny. =, a. m. pochwalny,... pochwały. =, s. m. cenzor książ, pozwalający drukować

Approbatif, ive, a. pochwalający, pochwalny.

Approbation, s. f. pochwała, pochwalenie, pochwalanie — pozwolenie cenzora na drukowanie.

Approchant, ante, a, zbliżający się. =, prép. około, blisko.

Approche, s. f. zbliżenie się, przybliżenie się—nadejście. Impr. odstęp między czcionkami— błędne skupienie lub też rozłaczenie wyrazów, przystęp. De difficile =, niedostępny. Art. przykopy, aprosze. Lunette d'=, perspektywa. Greffe en =, par =, szczepienie drzew przez zetknięcie dwóch gałęzi.

Approcher, v. a. zbliżyć, przybliżyć—zbliżać, przybliżać —przysunąć. =. v. n. zbliżać się, dochodzić, nadchodzić — być bliskim czego— wyrównywać czemu, komu. S'=, zbliżać się, zbliżyć się— przysunąć się.

Approfondir, v. a. kopać w głąb (studnię, rów) —zgłębiać, zgłębić.

Appropriation, s. f. przywłaszczenie sobie.

Approprier, v. a. zastosować. S'=, przywłaszczyć sobie.

Approprier, v. a. wyporządzić co, wyczyścić.

Approuver, *v. a.* potwierdzić, zatwierdzić — pochwalić, pochwalać. *Approuvé, ée, prt. Approuvé*, potwierdzono, zatwierdzono—zezwolono.

Approvisionnement, *s. m.* zaopatrzenie w żywność i t. p. zasilenie żywnością — prowiant.

Approvisionner, *v. a.* zaopatrzyć w żywność. *S'*=, zaopatrzyć się w co.

Approximatif, ive, *a.* rachowany, wzięty przez przybliżenie.

Approximation, *s. f.* przybliżenie (w rachunku, w oszacowaniu czego)

Approximativement, *adv.* przez przyblizenie.

Appui, *s. m.* podpora—poparcie, popieranie, protekcya, plecy— murek, deska do oparcia się. *Point d'*=, punkt podpory (w machinach). *A hauteur d'*=, po pas. *L'= de la voix*, przycisk, akcent. *Ce cheval à l'= bon*, koń niezrywa ręki. *Ce cheval n'a point d'*=, koń miękki w pysku. *A l'*=, na poparcie.

Appui-main, *s. m.* laska u malarzy dla opierania ręki malując.

Appuyer, *v. a.* podeprzeć co, oprzeć co — podpierać co — oprzeć — poprzeć, popierać — protegować kogo, popierać. =, *v. n.* nastawać na co, głównie się zająć czém. = *une chose contre une autre*, oprzeć co o co. = *le pistolet à qu'un*, przyłożyć pistolet do piersi komu i t. p. = *l'éperon à un cheval*, spinać konia ostrogą. = *la botte*, przyłożyć floret w fechtowaniu — przycisnąć kogo do tłumaczenia się. = *les chiens*, szczwać zwierza psami. = *sur un mot*, dobitniéj wymówić jaki wyraz — przyciskać na wyrazie. *S'*=, opierać się na czém.

Apre, *a. d. g.* chropowaty = przykry, cierpki. = *à la curée*, łakomy, chciwy na co, łapczywy.

Aprement, *adv.* cierpko, przykro.

Après, *adv.* po, za — potem — w tyle, z tyłu. = *cela*, z resztą. =*quoi*, po czém. *Courir* = *qu'ch.* biegać za czém. *Soupirer* = *qu'un*, wzdychać do czego — tęsknić za czém, do czego. *Crier* = *qu'un*, łajać kogo — wyglądać, oczekiwać kogo. *Etre* = *qu'un*, rozbijać się, *fm.* Przepadać za kim — nieustannie wrzeszczeć za kim. *Je suis* =, właśnie nad tem pracuję. *Il marche* =, idzie z tyłu. *D'*=, z czego, z jakiego wzoru. *Peint d'= nature*, malowany z natury. = *tout*, wszelako — z resztą. *Ci* - =, poniżéj, niżéj.

Après-demain, *adv.* pojutrze. *l'*=, *s. m.* pojutrzejszy dzień, pojutrze.

Après-dîner, *s. f.* Après diner, *s. m.* czas poobiedni. *Cette* =, dziś po obiedzie.

Après-midi, *s. f.* popołudnie, popołudniu.

Après-soupée, *s. f.* Après-souper, Après-soupe, powieczerzy.

Apreté, *s. f.* chropowatość — cierpkość.

A priori, *vid.* Priori.

A propos, *vid.* Propos.

Apside, *s. m.* odcinek.

Apsides, *s. m. pl.* dwa punkta na elipsie w których planeta jest najbliżéj lub najdaléj od słońca.

Apte, *a. d. g.* zdolny, zdatny do czego.

Aptère, *s. m.* bezskrzydłowy (o owadach).

Aptitude, *s. f.* zdatność, zdolność, sposobność do czego.

Apurement, *s. m.* ostateczne sprawdzenie rachunku.

Apurer, *v. a.* sprawdzić ostatecznie rachunki.

Apyre, *a. d. g.* wytrzymujący ogień (o minerałach).

Aquarelle, (*qua* = *coua*), *s. f.* akwarella.

Aqua-tinta, *s*, *f.* akwatinta.

Aquatique, (*qua*=*coua*), *a. d. g.* wodny, żyjący w wodzie lub na wodzie — wodnisty, błotnisty.

Aqueduc, *s. m.* wodociąg — kanał.

Aqueux, euse, *a.* wodnisty.

Aquilin, *a. m.* orli. *Nez* =, nos orli.

Aquilon, *s. m.* wiatr północny, akwilon.

Ara, *s. m.* ara : gatunek papugi.

Arabe, *s. m.* Arab, mieszkaniec Arabii lub pochodzący z niéj. *fig.* skąpiec — lichwiarz — język arabski. = *vulgaire*, język arabski nowożytny. = *littéral*, stary język arabski, księg arabskich.

Arabesque, *a. d. g.* arabski, w guście arabskim. =*s*, *s. f. pl.* araćeski, ozdoby w guście arabskim.

Arabique, *a. d. g.* arabski. *Gomme* =, gumma-arabika.

Arabiser. *v. a.* przerobić na sposób arabski.

Arabisme, *s. m.* wyrażenie właściwe arabskiemu językowi.

Arable, *a. d. g.* orny (grunt).

Arachnéides, *s. f. pl.* pająki, familia pająków.

Arack, *s. m.* arak : trunek

Aragne, *s. f.* (*vi*) pająk.

Araignée, *s. f.* pająk — pajęczyna — siatka na ptastwo drapieżne. *Pattes d'*=, palce długie i wyschłe. *Toile d'*=, pajęczyna.

Arambage, *s. m.* zahaczenie statku.

Aramber, *v. a.* zahaczyć statek nieprzyjacielski.

Aramer, *v. a.* stępować sukno.

Arang, *s. m.* leniwy lub niesporo robiący drukarczyk.

Arasement, *s. m.* zrównanie, ściesanie pod linią.

Araser, *v. a.* zrównać, podnieść lub zniżyć do jednéj wysokości.

Aratoire, *a. d. g.* rolniczy.

Arbalète, *s. f.* kusza ręczna. *Un cheval en* =, koń zaprzężony szydłem t. j. jeden przed dwoma dyszlowemi.

Arbalétrier. *s.* m. żołnierz noszący kuszę ręczną — kozły i krokwie w ciesielce dachu.

Arbitrage, *s. m.* sąd polubowny — wykaz porównawczy kursu monet.

Arbitraire, *a. d. g.* dowolny, zostawiony do woli — despotyczny. =, *s. m.* samowładność.

Arbitrairement, *adv.* dowolnie — samowładnie, despotycznie.

Arbitral, ale, *a.* polubowny. *Sentence* =*e*, wyrok sędziego polubownego.

Arbitralement, *adv.* drogą sądu polubownego.

Arbitrateur, *s. m.* sędzia polubowny — wyrokujący niezależnie od praw.

Arbitration, *s. f.* oszacowanie hurtem.

Arbitre, *s. m.* sędzia polubowny — rozjemca — pan samowładny. *Franc* =, *libre* =, wolna wola.

Arbitrer, *v. a.* zawyrokować, wyrzec w sprawie.

Arborer, *v. a.* zatknąć, wywiesić (sztandar, znak jaki) — ogłaszać się z czém, jawnie wyznawać.

Arborisé, ée, *a.* przedstawiający rysunek drzewa, gałęzi (o skamieniałościach).

Arbouse, *s. f.* jagoda mącznicy.

Arbousier. *s. m.* mącznica garbarska : krzew.

Arbousse, *s. f. vid.* Melon-d'eau.

Arbre, *s. m.* drzewo — słup — słupek. *L'*= *de la croix*, prawdziwe drzewo krzyża świętego. = *généalogique*, drzewo jenealogi-

cma. *Se tenir au gros de l'=*, trzymać się bitego gościńca, *fig.*

Arbrisseau, *s. m.* drzewko.

Arbuste, *s. m.* krzew, kierz*.

Arc, *s. m.* łuk (do strzelania), łuk (część koła) — kabłąk, łęk, obłąk. *Détendre l'=*, spuścić łuk napięty – wytchnąć, wypocząć.

Arcade, *s. f.* arkada.

Arcane, *s. m.* arkan, sekret u alchimików — sekret, lekarstwo.

Arcasse, *s. f.* tylna ściana okrętu.

Arc-boutant *(arboutant)*, *s. m.* *Arch.* filar zakończony w obłąk podpierający gmach — naczelnik, herszt — filar stronnictwa.

Arc-bouter, *v. a.* podpierać filarem zakończonym w obłąk.

Arc-doubleau *(ardoubleau)*, *s. m.* arkada wewnątrz sklepienia.

Arceau, *s. m.* łuk uformowany przez zaokrąglanie się sklepienia.

Arc-en-ciel, *s. m.* tęcza.

Archaïsme *(arkaisme)*, *s. m.* archaizm, wyrażenie lub wyraz przestarzały—używanie przestarzałych wyrazów.

Archange *(arkange)*, *s. m.* archanioł.

Arche, *s. f.* arkada mostu — skrzynia, arka. *= de Noë*, korab' Noego. *L'=d'Alliance*, arka przymierza.

Archée, *s. f.* pierwiastek wszelkiego życia.

Archéologie *(ché=ké)*, *s. f.* archeologia, nauka o pomnikach starożytności.

Archéologique, *a. d. g.* archeologiczny.

Archéologue, *s. m.* archeolog, znający archeologią.

Archer, *s. m.* łucznik, strzelający z łuku — gardzista: dawniéj we Francyi.

Archerot, *s. m.* strzelczyk, amorek, kupidyn.

Archet, *s. m.* smyczek (do skrzypców), kabłąki nad kolebką dziecięcą — smyczek u tokarzów i t. p. *faire passer sous l'=*, dać na poty (w chorobach wenerycznych).

Archétype *(ché=ké)*, wzór, model — w mennicy: miara służąca za prawidło. *=*, *a. d. g.* pierwotny.

Archevêché, *s. m.* arcybiskupstwo — pałac arcybiskupa—stolica arcybiskupstwa.

Archevêque, *s. m.* arcybiskup.

Archi, wyraz któremu u nas odpowiada: arcy, nader, bardzo.

Archichancelier, *s. m.* arcykanclerz.

Archidiaconat, *s. m.* arcydiakonat: stopień, godność archidiakona.

Archidiaconé, *s. m.* obręb podległy juryzdykcyi archidiakona.

Archidiacre, *s. m.* archidiakon.

Archiduc, *s. m.* arcyksiążę.

Archiduché, *s. m.* arcyksięstwo.

Archiduchesse, *s. f.* arcyksiężna.

Archiépiscopal, e *(chi=ki)*, *a.* arcybiskupi.

Archiépiscopat *(chi=ki)*, *s. m.* arcybiskupstwo: rządy arcybiskupa.

Archimandritat, *s. m.* godność archimandryty.

Archimandrite, *s. m.* archimandryta.

Archipel, *s. m.* archipelag, część morza zasiana mnóstwem wysp — wyspy greckie na morzu sródziemném.

Archipresbytéral, e, *a.* arcypresbyterialny.

Archiprêtre, *s.* m. prałat.

Archiprêtré, *s. m.* prelatura.

Architecte, *s. m.* architekt, budowniczy.

Architectonique, *a. d. g.* architektoniczny, należący do architektury.

Architecture, *s. f.* architektura,

vement =, poruszenie wnętrzności od dołu do góry, tak że to co zawierają idzie do ust, choroba zwana mizerere.

Antipéristase, *s. f.* działanie dwóch własności sobie przeciwnych a jednak zasilających się.

Antipestilentiel, elle, *a.* ubespieczający przeciw zarazie.

Antiphonaire, Antiphonnier, *s. m.* antyfonarz, antyfony z nótami.

Antiphrase, *s. f.* antyfraza, figura przez którą używa się wyrazu mającego znaczenie odwrotne temu co się chce powiedzieć.

Antipode, *s. m.* mieszkaniec półkuli przeciwnéj — przeciwny, odwrotny.

Antipsore, *a. d. g.* leczący świerzbę.

Antiptose, *s. f. Gramm.* połpżenie jednego przypadku za drugi.

Antiputride, *a. d. g.* służący przeciw zgniliźnie.

Antiquaille, *s. f.* staroświeczyzna – stare graty.

Antiquaire, *s. m.* lubownik starożytności — przewodnik tłumaczący napisy pomników.

Antique, *s. m.* wzór sztuki starożytnéj. =, *s. f.* zabytek starożytności, antyk. *A l'*=, na wzór starożytny — starożytnym krojem.

Antiquer, *v. a.* oprawiać książkę w guście staroświeckim.

Antiquité, *s. f.* starożytność, dawne wieki — starość, dawność — starożytne ludy, starożytność — starożytności : pomniki starożytne.

Antisciens, *s. m. pl.* mieszkańcy przeciwcienni mieszkający po obu stronach równika.

Antiscorbutique, *a. d. g.* leczący szkorbut. =, *s. m.* lekarstwo na szkorbut.

Antiseptique, *a. d. g.* służący przeciw gangrenie. =, *s. m.* lekarstwo przeciw gangrenie.

Antisocial, e, *a.* przeciwny interesowi społeczeństwa.

Antispasmodique, *a. d. g.* leczący spazmy i konwulsye. = *s. m.* lekarstwo na spazmy i t. d.

Antispaste, *s. m.* antyspast, stopa wiersza złożona z dwu syllab długich między dwiema krótkiemi.

Antistrophe, *s. f.* antistrofa : druga strofa w chórach dramatów greckich.

Antisyphilitique, *a. d. g. vid.* Antivénérien.

Antithèse, *s. f.* antyteza, figura retoryczna w któréj się stawiają przeciw sobie rzeczy przeciwne.

Antithétique, *a. d. g.* właściwy antytezie.

Antivénérien, enne, *a.* leczący choroby weneryczne. =, *s. m.* lekarstwo na weneryą.

Antivermineux, euse, *a. vid.* Vermifuge.

Antonomase, *s. f.* antonomaza, figura retoryczna : użycie imienia pospolitego za imie własne.

Antre, *s. m.* jaskinia. = *maxillaire*, jama szczęki górnéj.

Anuiter *(S)*, *v. pron.* puścić się w drogę nocą, ruszyć w drogę pod noc.

Anus (*us* = *uce*), *s. m.* otwór kanału odchodowego.

Anxiété, *s. f.* niepokój, niespokojność.

Aoriste (*aor*=*or*), *s, m.* czas nieokreślony.

Aorte, *s. f.* arterya idąca od serca i rozdzielająca krew na całe ciało.

Août (*out*), *s. m.* sierpień. *L'*=, żniwa. *Faire l'*=, odbywać żniwa. *Il a reçu tout pour son* =, tyle dostał za żęcie. *La mi* – =, dzień 15 sierpnia.

Aoûter (*a-outer*), *v. a.* Aouté, ée, dojrzały, dościgły, dostały.

Aoûteron (*oû-teron*), *s. m.* najęty do żniwa, bandos.

Apaiser, *v. a.* uspokoić, ukoić, uciszyć, ułagodzić, uśmierzyć. *S'*=, ucichnąć, uspokoić się — ustać (o wietrze).

Apalachine, a. *f.* drzewko z Ameryki którego liście używają się jak herbata.

Apanage, *s. m.* dobra wyznaczone młodszym synom panującego — udział, podział. *Faiblesses qui sont notre* =, słabości któreśmy dostali w podziale, które są naszym udziałem.

Apanager, *v. a.* wyposażyć, wyznaczyć część dóbr. *Être apanagé*, otrzymywać w dziale.

Apanagiste, *a. s. m.* wyposażony.

Aparine, *s. f.* ostrzyca : ziele.

Aparté, *adv.* na stronie (w grze aktora). =, *s. m.* słowa mówione na stronie.

Apathie, *s. f.* otrętwienie, otrętwiałość — obojętność, nieczułość, obumarłość.

Apathique, *a. d. g.* obojętny, nieczuły, otrętwiały.

Apeute, *s. m.* ciemny, nieposiadający żadnéj nauki.

Apepsie, *s. f.* niezdolność trawienia.

Aperception, *s. f.* uczucie wewnętrzne wiedzy.

Apercevable, *a. d. g.* dający się dostrzedz, widzieć.

Apercevoir, *v. a.* dostrzedz, postrzedz, postrzegać — dojrzeć co, zobaczyć — uważać. *S'*=, spostrzedz się, *prt.* Aperçu, ue.

Apercher, *v. a.* upatrywać gdzie ptak siada na noc.

Aperçu, *s. m.* wykaz, spis — rzut oka.

Apéritif, ive, *a.* rozwalniający — ułatwiający wszelkie wypróżnienia. =, *s. m.* lekarstwo ułatwiające wypróżnienia.

Apéritoire, *s. m.* blacha do nadawania kończatości szpilkom.

Apertement, *adv.* otwarcie.

Apertise, *s. f.* zręczność, biegłość.

Apétale, *a. d. g. Bot.* bezpłatkowy.

Apétissement, *s. m.* zmniejszanie się, drobnienie.

Apetisser, *v. a.* zmniejszać. =, *v. n.* zmniejszać się, drobnieć, skracać się. *S'*=, skracać się, zmniejszać się.

A peu près, *adv.* prawie, niemal, bez mała, blisko.

Aphélie, *s. m.* afelium, punkt elipsy, w którym planeta jest się najdaléj od słońca.

Aphérèse, *s. f.* odrzucenie jakiéj syllaby na początku wyrazu.

Aphonie, *s. f.* brak lub stracenie głosu.

Aphorisme, *s. m.* aforyzm, zdanie krótkie.

Aphrodisiaque, *a. d. g.* podniecający chuć płciową. =, *s. m.* środek na podniecenie chuci płciowéj.

Aphthe, *s. m.* wrzód w ustach.

Aphylle, *a. d. g. Bot.* bezlistny.

Api, *s. m.* gatunek małych jabłek zwanych leśnemi.

Apitoyer, *v. a.* wzbudzić litość, rozrzewnić, rozczulić. *S'*=, litować się nadczém, rozczulić się.

Aplaner, *v. a.* gremplować sukno, materye wełniane.

Aplanir, *v. a.* zrównać co, wyrównać co. = *les difficultés*, usunąć trudności, przeszkody.

Aplanissement, *s. m.* zrównanie, spłaszczenie — usunienie zawad.

Aplatir, *v. a.* spłaszczyć. *S'*=, spłaszczyć się.

Aplatissement, *s. m.* spłaszczenie — spłaszczenie się, spłaszczanie się.

Aplomb, *s. m.* linia prostopadła do poziomu — powaga — trzymanie

zaczyna kilka okresów po sobie idących.

Anaphorique, *a. d. g.* poruszany siłą wody. *Période* =, okres w którym panuje figura anafora.

Anaphrodisie, *s. f.* niemoc lub wstręt ku spółkowaniu z kobietą.

Anaphrodite, *a. d. g.* pozbawiony funkcyi rodzajnych.

Anaplérétique, *a. d. g.* gojący bliznę, odżywiający mięso, ciało.

Anaplérosie, *s. f.* nauka o gojeniu blizn lub przywracaniu postradanych części ciała.

Anapneuse, *s. f.* oddychanie.

Anarchie, *s. f.* bezrząd, nierząd, anarchia, swawola.

Anarchique, *a. d. g.* anarchiczny, bezrządowy.

Anarchiser, *v. a.* wtrącić w anarchią, zaburzyć, wywracać porządek polityczny.

Anarchiste, *s. m.* stronnik bezrządu, nierządu.

Anasarque, *s. f.* puchlina tkanki komórkowatéj.

Anaspase, *s. f.* kurcz żołądka.

Anastase, *s. f.* bicie humorów do góry.

Anastomotique, *a. d. g. Remède* =, środek przeciw pęknięciu żył.

Anastomose, *s. f.* zbieganie się, stykanie się żył.

Anastomoser *(S')*, *v. pr.* stykać się (o żyłach i nerwach).

Anastrophe, *s. f.* przekładnia niezwykła i naciągana.

Anathématique, *a. d. g.* wyklinający — należący do klątwy

Anathématiser, *v. a.* wyklinać. rzucać klątwę — silnie powstawać na co, gromić.

Anathème, *s. m.* klątwa kościelna — wyklęcie. *Lancer un* =, rzucić klątwę, wykląć.

Anatomie, *s f.* anatomia — rozczłonkowanie — rozbiór — trup użyty do dyssekcyi. = *comparée*, anatomia porównawcza wykazująca różnicę budowy ciał ludzkich od zwierzęcych.

Anatomique, *a. d. g.* anatomiczny.

Anatomiquement, *adv.* anatomicznie.

Anatomiser, *v. a.* rozbierać, rozczłonkowywać.

Anatomiste, *s. m.* anatomik — biegły w rozbieraniu.

Ancelle, *s. f.* dziewczyna do posługi — łata do pokrywania dachów.

Anceps, *a. d. g. Bot.* obosieczny.

Ancêtres, *s. m. pl* przodkowie, dziadowie, naddziadowie.

Anche, *s. f.* stroik, płaski munsztuczek u klarynetu, oboi — otwór którym mąka we młynie leci w dzieżę.

Anché, ée, *a. Hér.* zakrzywiony, krzywy.

Ancher, *v. a.* osadzić stroik w klarynet, i t. p.

Anchilops, *s. m.* zapalenie w wewnętrznym kącie oka.

Anchois, *s. m.* sardela : rybka mała.

Anchue, *s. f.* wątek (u tkacza).

Anchuse, *s. f.* farbownik : roślina używana w farbierstwie.

Ancien, enne, *a.* stary, dawny, starodawny — starożytny — staroświecki (strój, moda) — dawny, były, bywszy — starszy stopniem lub datą nominacyi na urząd. *Mon* =, mój stary — staruszku. *L'= des jours*, przedwieczny : Bóg. *Les =s*, starsi, starszyzna — starożytność — starożytne ludy. U żydów : starszyzna.

Anciennement, *adv.* dawniéj — niegdyś — w dawnych wiekach.

Ancienneté, *s. f.* dawność — starszeństwo. *De toute* =, od niepamiętnych czasów — od dawna.

Ancienne, *s. f.* lina do holowania statków.

Ancile, *s. m.* tarcza święta u Rzymian.

Ancillaire, *a. d. g.* służebniczy. *Opération* =, *Chir.* proceder przygotowawczy.

Ancole, *s. f.* orlik : roślina.

Ancon, *s. m.* zewnętrzna wypukłość łokcia.

Ancrage, *s. m.* miejsce zdatne do rzucenia kotwicy.

Ancre, *s. f.* kotwica—ankra w murach do spajania ich. *Jeter l'*=, zarzucić kotwicę, stanąć okrętem. = *de salut*, kotwia*nadziei, ocalenia.

Ancré, ée, *a.* spojony ankrami. =, *prt.* stojący na kotwicy (okręt), usadowiony.

Ancrer, *v. a.* et *n.* rzucić kotwicę, stanąć okrętem — spoić ankrami mury. *S'*=, *v. pr.* mocno się trzymać — usadowić się, *fm.*

Andabate, *s. m.* gladiator potykający się na koniu i z zawiązanemi oczyma.

Andain, *s. m.* pokos—to co skoszono jednym pokosem.

Andalou, Andalous, Andaloux, andaluzyjski. =, *s m.* koń andaluzyjski.

Andante, *adv. Mus.* andante, umiarkowanie. —, *s. m.* andante, kawałek muzyki tak wykonany.

Andantino, *adv. Mus.* andantino, z lekka.

Andelle, *s. f.* buk : drzewo.

Andier, *s. m.* wilk kuchenny żelazny.

Andouille, *s. f* kiełbasa — nierówności, chropowatości w papierze. = *de tabac*, tytuń skręcony w kiełbaskę. *Cela s'en est allé en brouet d'*=, poszło w nic, na nice, spełzło na niczém.

Andouiller, *s. m.* mały rożek w rogu jelenim, gałązka.

Andouillette, *s. f.* kiełbaska, mięso posiekane i zwinięte.

Andréolithe, *s. m.* biały hyacynt : kamień.

Androgénésie, *s. f.* rodowód linii mezkiéj.

Androgyne, *s. m.* androgina, istota obupłciowa. =, *a. d. g.* obupłciowy. — *Bot.* wespółpłciowy (o roślinach mieszczących na jednym osadniku ale w oddzielnych kwiatach płeć samczą i samiczą).

Androïde, *s. m.* figura ludzka ruszająca się za pomocą kombinacyi mechanicznych.

Andromanie. *s. f. vid.* Nymphomanie.

Andromaque, *s. f.* Andromacha żona Hektora — biedna, opuszczona wdowa.

Andromède, *s. f.* andromeda : konstellacya.

Andron, *s. m.* w gmachach greckich : pokoje dla mężczyzn.

Androsace, *s. m.* androzace : roślina.

Ane, *s. m.* osieł. *fig.* osieł, hebes, nieuk, gap, mazgaj. = *baté*, nieuk = *débâté*, birbant, debosz, *fm. Conte de Peau d'âne*, baśnie, banialuki. *Pont aux* =*s*, rzecz bardzo łatwa do nauczenia się lub ułatwiona.

Anéantir, *v. a.* zniszczyć, zniweczyć — zburzyć. *S'*=, zniszczeć — pójść w niwecz, zniknąć, zginąć — ukorzyć się przed Bogiem.

Anéantissement, *s. m.* zniszczenie — ukorzenie się przed Bogiem.

Anecdote, *s. f.* historya po pierwszy raz ogłoszona — powiastka, anekdota. =, *a. d. g.* po pierwszy raz ogłoszony drukiem — powiastkowy.

Anecdotier, *s. m.* zbierający lub opowiadający anekdoty.

Anecdotique, *a. d. g.* powiastkowy, anekdotyczny.

Anée, *s. f.* ładunek osła, ile osieł od razu uniesie.

Anélectrique, *a. d. g.* nie elektryczny, nieokazujący elektryczności za tarciem.

Anémase, *s. f.* niedostatek krwi: choroba.

Anémocorde, *s. m.* klawikort dęty.

Anémographe, *s. m.* piszący o wiatrach i ich fenomenach.

Anémomètre, *s. m.* anemometr, wiatromierz, wskazujący kierunki i siłę wiatrów.

Anémone, *s. f.* wietrznica, zawilec: roślina.

Anémoscope, *voy.* **Anémomètre.**

Anérie, *s. f.* głupstwo, głupota — gruba niewiadomość — brednia, byk, bąk, *fm. Faire une* =, wyciąć bąka, *fm.* poszkapić się, *fm.*

Anesse, *s. f.* oślica. *Lait d'*=, ośle mleko.

Anet, *s. m.* koper, kopr: roślina.

Anévrisme, *s m.* nabrzmienie pochodzące z pęknienia arteryi.

Anfractueux, **euse**, *a.* kręty.

Anfractuosité, *s. f.* krętość. *Les* =*s*, zakręty.

Anfracture, *s. f. vid.* **Anfractuosité.**

Angarie, *s. f.* nałożenie uciążliwych obowiązków.

Angarier, *v. a.* obciążać, nakładać uciążliwe robocizny — uciskać, uciemiężać.

Ange, *s.* m. anioł — istota nadludzka — człowiek cnotliwy, nie skażony — cud piękności. — *Art.* kula skrzydlata do rozdzierania żaglów. =*de mer, vid.* **Squale.** *L'*= *de l'école*, święty Tomasz z Akwinu najcelniejszy ze scholastyków. *Comme un* =, cudnie, bosko, przedziwnie, anielsko. *Etre aux* =*s*, nieposiadać się z radości. *Lit d'*=, kotara.

Angéiographie, *s. f.* opisanie narzędzi rolniczych — opisanie naczyń w ciele ludzkiem.

Angélique, *a. d. g.* anielski — cudny, boski, przedziwny. *Salutation* =, pozdrowienie anielskie, Zdrowaś Marya.

Angélique, *s. f.* dzięgiel: roślina — instrument muzyczny o 16stu stronach.

Angéliser, *v. a.* pomieścić w poczet aniołów, =, *v. n.* stać się aniołem.

Angelot, *s. m.* gatunek séra normandzkiego — dawna moneta we Francyi.

Angélus, *s. m.* anioł pański: modlitwa — dzwonienie na anioł pański.

Angevin, **ine**, *a.* andegaweński, z prowincyi Anjou. =, *s. m.* andegaweńczyk.

Angine, *s. f.* slinogorz: choroba, zapalenie gardła.

Angineux, **euse**, *a.* ślinogorzowy.

Angiographie, *s. f.* opisanie naczyń w ciele ludzkiem.

Angiologie, *s. f.* nauka o naczyniach w ciele ludzkiem.

Angioscope, *s. m.* mikroskop do uważania najdrobniejszych naczyń.

Angiosperme, *a. d. g. Bot.* okryto ziarnowy: mający nasiona w torebce zamknięte.

Angiospermie, *s. f.* klassa roślin okrytoziarnowych.

Angiotomie, *s. f.* anatomia naczyń w ciele ludzkim.

Angiscope, *s. m. vid.* **Microscope.**

Anglais, **aise**, *a.* Angielski.

Anglais, *s. m.* Anglik — język angielski.

Anglaise, *s. f.* Angielka — anglez: taniec — szlak pokrowców lub materyi na meblach — gatunek gruszek.

Anglaiser, *v. a.* = *un cheval*, anglizować konia.

Angle, *s. m.* kąt — róg, węgieł.

= *aigu*, kąt ostry. = *droit*, kąt prosty. = *obtus*, kąt rozwarty. = *optique*, kąt optyczny. = *facial*, w rysunku : kąt twarzy uformowany przez przecięcie linii prostopadłéj idącéj od czoła przez zęby przednie z linią poziomą pociągnioną od kanału ucha do tychże zębów.

Anglé, ée, *a. Hér. Croix* =*ée*, krzyż mający w każdym kącie jaką figurę.

Anglet, *s. m. Arch.* wcięcie pod kątem prostym.

Angleux, euse, *a. Noix* =*euse*, orzech włoski mocno wszczepiony w łupinę, trudny do wydobycia.

Anglican, ane, *a.* anglikański, kościoła angielskiego. =, *s. m.* Anglikanin.

Anglicanisme, *s. m.* anglikanizm: religia właściwa kościołowi angielskiemu.

Anglicisme, *s. m.* wyrażenie właściwe językowi angielskiemu lub przyjęte z niego.

Angloir, *s. m.* kątomiar.

Anglomane, *s.* et *a. d. g.* angloman, ślepo przejmujący wszystko co jest angielskie.

Anglomanie, *s. f.* anglomania.

Angoisse, *s. f.* ściśnienie serca — ciężkie strapienie—udręczenie, męki — niespokojność. *Poire d'*=, gruszka cierpka i dławiąca — knebel dla zatkania ust krzyczącemu. *Avaler des poires d'*=, *fig.* doznać goryczy, strapień.

Angoisser, *v. a.* trapić— udręczyć.

Angon, *s. m.* pika z dwóma hakami po bokach — hak do łowienia muszli i t. p.

Angora, *a. d. g.* z Angory, Ancyry, angoryjski. =, *s. m.* kot angora o włosie długim i miękkim.

Angoumoisin, ine, *a.* z miasta Angoulême (we Francyi).

Angrois, *s. m.* klin dla umocowania młotka de rękojeści.

Anguillade, *s. f.* pyta, pytka — uderzenie pytą.

Anguille, *s. f.* węgórz — fałd zmiętego sukna. = *sous roche*, *fig.* niebespieczeństwo ukryte. *Ecorcher l'*= *par la queue*, zaczynać rzecz z najtrudniejszéj strony. *Echapper comme une* =, wymknąć się jak piskorz, wyśliznąć się.

Anguillère, *s. f.* miejsce gdzie się chowają żyjące węgorze.

Anguilloneux, euse, *a. (vi)* chytry, przebiegły.

Anguine, *s. f.* gatunek tykwy.

Anguinée, *a. f. Ligne* =, *Géom.* hiperbola trzeciego rzędu.

Angulaire, *a. d. g.* kątowy — narożny, węgłowy, węgielny. *Pierre* =, kamień węgielny, podstawa, fundament budowli. *Dents* =*s*, zęby poboczne następujące po przednich.

Angulairement, *adv.* pod kątem.

Angulé, ée, *a Bot.* kątowaty.

Anguleux, euse, *a.* kątowaty, klinowaty — ułożony w kąty, w zygzaki, *fig. esprit* =, umysł twardy.

Angusticlave, *s. m.* szata stanu rycerskiego w Rzymie ze szlakiem purpurowym wązkim, *vid.* Laticlave.

Angustie, *s. f.* ścieśnienie naczyń w ciele ludzkiem — niespokojność w chorobie — ciasnota, ciasność.

Angustié, ée, *(vi)*, ciasny, wązki.

Anhélation, *s. f.* dychanie, krótki oddech.

Anhéler, *v. a.* utrzymywać w hucie ogień w przyzwoitym stopniu. =, *v. n.* dychać, mieć krótki oddech.

Anicroche, *s. f.* zawada, przeszkoda — wykręt, kruczek.

Anier, ère, s. prowadzący lub pasący osły.

Anil, s. m. roślina wydająca indycht, indigo.

Anille, s. f. staruszka, o kiju żebrząca babka — Hér. hak, haczyk. Les =s, kule żebruszczéj baby.

Animadversion, s. f. nagana, upomnienie.

Animal, s. m. zwierzę — zwierz — stworzenie, fig. bydlę, głupiec.

Animal, ale, a. zwierzęcy. Règne =, królestwo zwierząt, żywiątko. *

Animalcule, s. m. zwierzątko, drobna istota.

Animalisation, s. f. przeistoczenie się pokarmów na substancyą pożywającego.

Animaliser, v. a. zniżyć do rzędu zwierząt — przeistaczać, przeistoczyć w substancyą zwierzęcą. S'=, przeistoczyć się w substancyą zwierzęcą.

Animalisme, s. m. zwierzęcość.

Animaliste, s. m. naturalista utrzymujący że zarodek jest zupełnie uformowany w nasieniu samca.

Animalité, s. f. zwierzęcość, natura zwierzęca.

Animateur, s. m. dający życie.

Animation, s. f. nadanie życia, duszy — ożywienie.

Animelles, s. f. pl. jądra baranie.

Animé, ée, a. żywy, żwawy (spór, dysputa) — pełen życia, wyrazu. Un être =, istota żyjąca.

Animer, v. a. wlać duszę, życie — nadać życie, duszę, ożywić — dodać ducha, odwagi, ognia podniecić — zapalić, pobudzić przeciw komu, pobudzać. S'=, nabrać życia — zapalać się — wpadać w zapał. — Animé, ée, prt. ożywiony, pełen życia.

Animiste, s. m. materialista.

Animosité, s. f. zawiść nienawiść — gwałtowność, animozya *, sierdzistość*.

Anis, s. m. anyż : roślina — anyżek : ziarno — cukierki z anyżkiem.

Aniser, v. a. zaprawić anyżkiem.

Anisette, s. f. anizetka, wódka anyżkowa.

Ankylose, s. f. Méd. bezwładność stawów.

Annal, ale, a. roczny, wzięty na rok jeden.

Annales, s. f. pl. roczniki, dzieje porządkiem lat pisane — latopis, annały — historya, dzieje.

Annaliste, s. m. annalista, latopis, latopisiec, kronikarz.

Annate, s. f. anaty, annaty, opłata do Rzymu od beneficyów —

Anneau, s. m. obrączka, obwódka — kółko — ogniwo w łańcuchu — pierścień, pierścionek, obrączka — pierścienie włosów — miara drzewa na opał. L'= du pêcheur, pierścień rybacka, pieczęć na breve papieskich. = de Saturne, obrączka na około planety Saturna. = astronomique, narzędzie do mierzenia wysokości niektórych gwiazd. = solaire, horaire, kompas kieszonkowy.

Année, s. f. rok. = astronomique, rok astronomiczny, obrachowany wedle postrzeżeń astronomicznych. = civile, rok zwyczajny z 365 dni. = commune, = moyenne, rok średni, mierny, biorąc środek lat urodzajnych i płonnych. Demi =, rok wydający połowę tylko średniego roku. L'= passée, zeszłego roku, łonie *. L'= qui court, tego roku, latoś, pop. Les =s, lata.

Annelé, ée, a. obrączkowaty, w obrączki.

Anneler, v. a. zwijać w obrączki, trefić w pierścienie.

ANNELET, *s. m.* obrączka (w herbach), listewka u dołu kapitelu doryckiego.

ANNELURE, *s. f.* włos w pierścienie.

ANNEXE, *s. f.* zależność, grunt należący do innego — dodatek, część przydatkowa — annex.

ANNEXER, *v. a.* przyłączyć, dołączyć — załączyć jako annex.

ANNIHILATION, *s. f.* zniszczenie — zniesienie.

ANNIHILER, *v. a.* skassować — uznać co za nieważne, znieść.

ANNIVERSAIRE, *a. d. g.* co rok wracający, coroczny, doroczny. *Fête* =, rocznica. =, *s. m.* rocznica — nabożeństwo coroczne w rocznicę śmierci.

ANNONAIRE, *a. d. g. Pays*, *ville* =, kraj, miasto dostarczające żywności. =, *s. m.* liwerant.

ANNONCE, *s. f.* obwieszczenie, uwiadomienie, ogłoszenie — zapowiedzi u protestantów.

ANNONCER, *v. a.* donieść co komu — oznajmić, oświadczyć — donosić zwiastować co — zapowiadać, zapowiedzieć — podać do wiadomości, obwieścić, ogłosić — przepowiadać — kazać wnosić o czém, dać poznać — wróżyć. = *qu'un*, meldować kogo, annonsować, oznajmić gościa. = *la parole de Dieu*, opowiadać słowo Boże. *S'*=, zapowiadać, przyrzekać dać, obiecywać o sobie.

ANNONCEUR, *s. m.* aktor zapowiadający jaką sztukę mają grać.

ANNONCIADE, *s. f.* zakon od zwiastowania Najświętszéj Panny — zakonnica tego zakonu.

ANNONCIATEUR, *s. f.* zapowiadający święta i uroczystości.

ANNONCIATION, *s. f.* Zwiastowanie Najświętszéj Panny.

ANNOTATEUR, *s. m.* autor uwag lub przypisów do textu jakiego.

ANNOTATION, *s. f* nota, przypisek — akt i inwentarz dóbr zajętych.

ANNOTER, *v. a.* robić przypisy do czego — zanotować, zapisać. ANNOTÉ, ÉE, *prt.* z przypisami, z przypiskami.

ANNOTINE, *a. f.* doroczna.

ANNUAIRE, *a. d. g.* coroczny =, *s. m.* rocznik, spis coroczny.

ANNUALITÉ, *s. f.* trwanie roczne.

ANNUEL, *s. m.* msza przez rok odprawiana co dzień za duszę czyją.

ANNUEL, ELLE, *a.* roczny — coroczny. *Plante* =*elle*, roślina roczna, którą się corok zbiera i zasiewa.

ANNUELLEMENT, *adv.* co rok, corocznie.

ANNUITÉ, *s. f.* dochód roczny — spłacenie coroczne pewnéj części kapitału, coroczne upłacanie.

ANNULABLE, *a. d. g.* dający się skassować.

ANNULAIRE, *a. d. g.* obrączkowy. *Doigt* =, czwarty palec u ręki od wielkiego, serdeczny, *Eclipse* =, zaćmienie słońca w którem z jego tarczy widać tylko obrączkę.

ANNULATIF, IVE, niszczący, znoszący, kassujący.

ANNULATION, *s. f.* zniesienie, skassowanie.

ANNULER, *v. a.* znieść, skassować — unieważnić.

ANOBLI, IE, *s. m.* nobilitowany.

ANOBLIR, *v. a.* nadać szlachectwo komu, klejnotem szlacheckim udarować, nobilitować, uszlachcić — uszlachetnić, podnieść. *En ce pays le ventre anoblit*, w tym kraju jest się szlachcicem kiedy się ma szlachciankę w familii.

ANOBLISSEMENT, *s. m.* nobilitacya, uszlachcenie, nobilitowanie.

ANODIN, INE, *a.* uśmierzający ból. =, *s. m.* lekarstwo uśmierzające — anodini (*tinctura anodini*). *Des vers* =*s*, wiersze liche, słabe.

Anodynie, *s. f.* otrętwienie, nieczułość na ból.

Anolis, *s. m.* gatunek jaszczurki używanéj w medycynie.

Anomal, ale, *a.* nieregularny, odstępujący od prawideł, anomaliczny.

Anomalie, *s. f.* nieregularność.

Anomies, *s. f. pl.* muszle skamieniałe którym podobne nie istnieją — rodzaj muszli.

Anon, *s. m.* osiołek, źrebię osła.

Anonchalir *(S')*, *v. pers.* zleniwieć, zgnuśnieć.

Anonnement, *s. m.* bąkanie.

Anonner, *v. a.* bąkać, czytać, mówić bąkając. = *sa leçon*, wydać lekcyą bąkając, po słówku.

Anonyme, *a. d. g.* bezimienny, =, *s.* anonim, bezimienny. *Garder l'=*, zataić swoje nazwisko.

Anonymement, *adv.* bezimiennie.

Anormal, ale, *a.* sprzeciwiający się prawidłom.

Anse, *s. f.* ucho, u naczynia, antaba (u kufra, skrzyni) — *Mar.* mała przystań. *Faire danser l'= du panier*, oszukiwać państwo na kupnie (o niewiernych sługach). *Faire le pot à deux =s*, podeprzeć się w boki.

Anse-de-panier, *s. f.* łęk, kabłąk arkady.

Anséatique, *a. d. g.* anzeatycki należący do związku miast nadmorskich.

Anser, *v. a.* dorobić, dać ucho do naczynia.

Anspect, *s. m. Mar.* gatunek lewara, drąga do podnoszenia ciężarów.

Anspessade, *s. f.* dawniéj w piechocie : podofficer niższy od kaprala.

Antagonisme, *s. m. Méd.* działanie muszkułów w kierunku odwrotnym z innemi — przeciwieństwo.

Antagoniste *s. m.* **przeciwnik — działający w kierunku przeciwnym.**

Antan, *s. m.* *(vi)*, rok zeszły, przeszły. *D'=*, tak rok, *fm.* łonie*.

Antanaclase, *s. f.* antanaklaza, figura retoryczna : powtórzenie tegoż samego słowa w inném znaczeniu.

Antanagoge, *s. f.* antanagoga, figura retoryczna, odparcie zarzutów zarzutami.

Antannaire, *a. d. g.* sokoł który się jeszcze nie pierzył — roczniak (o bydle domowem).

Antannier, *a. s. m.* roczniak.

Antarctique, *a. d. g.* południowy, antarktyczny.

Antécédemment, *adv.* poprzednio, pierwéj.

Antécédent, e, *a.* poprzedniczy.

Antécédent, *s. m.* założenie przodkujące. *Antécédents*, *Gramm.* wyraz względny, poprzedzający. *Les =ts*, *s. m. pl.* przeszłe czyny, przeszłość czyja, anteriora.

Antécesseur, *s. m.* professor w dawnych szkołach prawa.

Antechrist *(christ=kri)*, *s. m.* Antychryst.

Antédiluvien, enne, *a.* przedpotopowy.

Antenne, *s. f.* drąg przywiązany u góry masztu i utrzymujący żagiel — macki u owadów, różki na głowie, organa dotykania.

Antépénultième, *a. d. g.* trzeci od końca.

Antérieur, e, *a.* poprzedni — przedni, z przodu — zaszły przed...

Antérieurement, *adv.* poprzednio, poprzedniczo, przed....

Antériorité, *s. f.* poprzedniość.

Antes, *s. f. pl.* pilastry narożne.

Anthère, *s. f. Bot.* główka pylkowa : woreczek na pyłek zapładniający w kwiatach.

Anthologie, *s. f.* antologia, wybór

najpiękniejszych kawałków prozy lub poezyi.

Anthrax, *s. m.* gangrena tkanki komórkowatéj, *vid.* Charbon.

Anthropologie, *s. f.* antropologia : nauka o człowieku uważanym fizycznie — figura retoryczna w któréj się wystawia Boga jakby był człowiekiem.

Anthropomorphisme, *s. m.* nauka lub sekta przypisująca Bogu postać podobną ludzkiéj. Anthropomorphite, *s. m.* zwolennik takiéj nauki.

Anthropophage, *s. m.* ludożerca. =, *a. d. g.* ludożerczy.

Anthropophagie, *s. f.* ludożerstwo.

Anti, przyimek wzięty z greckiego; położony przed imieniem oznacza przeciwieństwo lub odwrotność, *np.* =-*national*, nienarodowy. =-*cholérique*, służący przeciw cholerze — kładzie się także dla oznaczenia poprzedniczości, lub przodkowania.

Antichambre, *s. f.* przedpokój. *Faire* =, wycierać przedpokoje, płaszczyć się.

Antichrèse, *s. f.* zrzeczenie się intraty na rzecz wierzycieli.

Antichrétien, enne, *a.* niechrześciański.

Antichtone, *s. m. vid.* Antipode.

Anticipant, ante, *a.* nadeszły, zaszły przed czasem.

Anticipation, *s. f.* wzięcie przed czasem, uprzedzenie czego — pobór podatków z góry — figura retoryczna : odpowiedź na zarzuty jeszcze nie uczynione. *Par* =, *adv.* z góry, anticipando.

Anticiper, *v. a.* et *v. n.* uprzedzić czém, wyprzedzić — antycypować, brać przedczasem. = *Sur qu"ch*, przywłaszczać sobie. = *sur ses revenus*, wybrać lub wydać intratę przed czasem.

Anticonstitutionnaire, *a. d. g.* przeciwny bulli. *Unigenitus.*

Antidartreux, euse, *a.* przeciw liszajom służący.

Antidate, *s. f.* data fałszywa, wcześniejsza niż istotna.

Antidater, *v. a.* antydatować, położyć datę wcześniejszą niż jest w istocie.

Antidote, *s. m.* antydot, środek przeciw truciznie.

Antienne, *s. f.* antyfona, śpiew przed psalmem lub modlitwą.

Antifébrile, *a. d. g.* leczący gorączki.

Antihydropique, *a, d. g.* leczący puchlinę wodną.

Antihystérique, *a. d. g.* leczący wiatry w ciele ludzkiem.

Antilaiteux, euse, *a.* leczący zbytnią obfitość mleka.

Antilogie, *s. f.* sprzeczność między okresami w mowie.

Antilope, *s f.* antilopa : rodzaj źwierząt przeżuwających.

Antimoine, *s. m.* antimonium : metal.

Antimonial, e, Antimonié, ée, *a.* antimonowy, z antimonium.

Antinational, e, *a.* nienarodowy, sprzeczny interesom lub charakterowi narodu.

Antinomie, *s. f.* sprzeczność między dwiema ustawami.

Antinomien, *s. m.* nieuznający praw.

Antipape, *s. m.* antypapież, nieprawy papież.

Antiparastase, *s. f.* figura retoryczna, kiedy oskarżony chce dowieść że zamiast nagany zasługuje na pochwałę.

Antipathie, *s. f.* wstręt, odraza ku czemu, antypatya — wzajemne odpychanie się. *Avoir de l'= pour qu"un,* niecierpieć kogo.

Antipathique, *a. d. g.* odrażający, odpychający, którego się nie może cierpieć.

Antipéristaltique, *a. d. g. mou-*

vement =, poruszenie wnętrzności od dołu do góry, tak że to co zawierają idzie do ust, choroba zwana mizerere.

Antipéristase, *s. f.* działanie dwóch własności sobie przeciwnych a jednak zasilających się.

Antipestilentiel, elle, *a.* ubespieczający przeciw zarazie.

Antiphonaire, Antiphonnier, *s. m.* antyfonarz, antyfony z nótami.

Antiphrase, *s. f.* antyfraza, figura przez którą używa się wyrazu mającego znaczenie odwrotne temu co się chce powiedzieć.

Antipode, *s. m.* mieszkaniec półkuli przeciwnéj — przeciwny, odwrotny.

Antipsore, *a. d. g.* leczący świerzbę.

Antiptose, *s. f. Gramm.* położenie jednego przypadku za drugi.

Antiputride, *a. d. g.* służący przeciw zgniliźnie.

Antiquaille, *s. f.* staroświeczyzna – stare graty.

Antiquaire, *s. m.* lubownik starożytności — przewodnik tłumaczący napisy pomników.

Antique, *s. m.* wzór sztuki starożytnéj. =, *s. f.* zabytek starożytności, antyk. *A l'=*, na wzór starożytny — starożytnym krojem.

Antiquer, *v. a.* oprawiać książkę w guście staroświeckim.

Antiquité, *s. f.* starożytność, dawne wieki — starość, dawność— starożytne ludy, starożytność — starożytności : pomniki starożytne.

Antisciens, *s. m. pl.* mieszkańcy przeciwcienni mieszkający po obu stronach równika.

Antiscorbutique, *a. d. g.* leczący szkorbut. =, *s. m.* lekarstwo na szkorbut.

Antiseptique, *a. d. g.* służący przeciw gangrenie. =, *s. m.* lekarstwo przeciw gangrenie.

Antisocial, e, *a.* przeciwny interesowi społeczeństwa.

Antispasmodique, *a. d. g.* leczący spazmy i konwulsye. = *s. m.* lekarstwo na spazmy i t. d.

Antispaste, *s. m.* antyspast, stopa wiersza złożona z dwu syllab długich między dwiema krótkiemi.

Antistrophe, *s. f.* antistrofa : druga strofa w chórach dramatów greckich.

Antisyphilitique, *a. d. g. vid.* Antivénérien.

Antithèse, *s. f.* antyteza, figura retoryczna w któréj się stawiają przeciw sobie rzeczy przeciwne.

Antithétique, *a. d. g.* właściwy antytezie.

Antivénérien, enne, *a.* leczący choroby weneryczne. =, *s. m.* lekarstwo na weneryą.

Antivermineux, euse, *a. vid.* Vermifuge.

Antonomase, *s. f.* antonomaza, figura retoryczna : użycie imienia pospolitego za imie własne.

Antre, *s. m.* jaskinia. = *maxillaire*, jama szczęki górnéj.

Anuiter *(S)*, *v. pron.* puścić się w drogę nocą, ruszyć w drogę pod noc.

Anus (*us = uce*), *s. m.* otwór kanału odchodowego.

Anxiété, *s. f.* niepokój, niespokojność.

Aoriste (*aor=or*), *s. m.* czas nieokreślony.

Aorte, *s. f.* arterya idąca od serca i rozdzielająca krew na całe ciało.

Août (*out*), *s. m.* sierpień. *L'=*, żniwa. *Faire l'=*, odbywać żniwa. *Il a reçu tout pour son =*, tyle dostał za żęcie. *La mi — =*, dzień 15 sierpnia.

Aoûter (*a-outer*), *v. a.* Aouté, ée, dojrzały, dościgły, dostały.

Aoûteron (*oû-teron*), *s. m.* najęty do żniwa, bandos.

Apaiser, *v. a.* uspokoić, ukoić, uciszyć, ułagodzić, uśmierzyć. *S'*=, ucichnąć, uspokoić się — ustać (o wietrze).

Apalachine, *a. f.* drzewko z Ameryki którego liście używają się jak herbata.

Apanage, *s. m.* dobra wyznaczone młodszym synom panującego — udział, podział. *Faiblesses qui sont notre* =, słabości któreśmy dostali w podziale, które są naszym udziałem.

Apanager, *v. a.* wyposażyć, wyznaczyć część dóbr. *Être apanagé*, otrzymywać w dziale.

Apanagiste, *a. s. m.* wyposażony.

Aparine, *s. f.* ostrzyca : ziele.

Aparté, *adv.* na stronie (w grze aktora). =, *s. m.* słowa mówione na stronie.

Apathie, *s. f.* otrętwienie, otrętwiałość — obojętność, nieczułość, obumarłość.

Apathique, *a. d. g.* obojętny, nieczuły, otrętwiały.

Apeute, *s. m.* ciemny, nieposiadający żadnéj nauki.

Apepsie, *s. f.* niezdolność trawienia.

Aperception, *s. f.* uczucie wewnętrzne wiedzy.

Apercevable, *a. d. g.* dający się dostrzedz, widzieć.

Apercevoir, *v. a.* dostrzedz, postrzedz, postrzegać — dojrzeć co, zobaczyć — uważać. *S'*=, spostrzedz się, *prt.* Aperçu, ue.

Apercher, *v. a.* upatrywać gdzie ptak siada na noc.

Aperçu, *s. m.* wykaz, spis — rzut oka.

Apéritif, ive, *a.* rozwalniający — ułatwiający wszelkie wypróżnienia. =, *s. m.* lekarstwo ułatwiające wypróżnienia.

Apéritoire, *s. m.* blacha do nadawania kończatości szpilkom.

Apertement, *adv.* otwarcie.

Apertise, *s. f.* zręczność, biegłość.

Apétale, *a. d. g. Bot.* bezpłatkowy.

Apétissement, *s. m.* zmniejszanie się, drobnienie.

Apetisser, *v. a.* zmniejszać. =, *v. n.* zmniejszać się, drobnieć, skracać się. *S'*=, skracać się, zmniejszać się.

À peuprès, *adv.* prawie, niemal, bez mała, blisko.

Aphélie, *s. m.* afelium, punkt elipsy, w którym planeta jest się najdaléj od słońca.

Aphérèse, *s. f.* odrzucenie jakiéj syllaby na początku wyrazu.

Aphonie, *s. f.* brak lub stracenie głosu.

Aphorisme, *s. m.* aforyzm, zdanie krótkie.

Aphrodisiaque, *a. d. g.* podniecający chuć płciową. =, *s. m.* środek na podniecenie chuci płciowéj.

Aphthe, *s. m.* wrzód w ustach.

Aphylle, *a. d. g. Bot.* bezlistny.

Api, *s. m.* gatunek małych jabłek zwanych leśnemi.

Apitoyer, *v. a.* wzbudzić litość, rozrzewnić, rozczulić. *S'*=, litować się nadczém, rozczulić się.

Aplaner, *v. a.* gremplować sukno, materye wełniane.

Aplanir, *v. a.* zrównać co, wyrównać co. = *les difficultés*, usunąć trudności, przeszkody.

Aplanissement, *s. m.* zrównanie, spłaszczenie — usunienie zawad.

Aplatir, *v. a.* spłaszczyć. *S'*=, spłaszczyć się.

Aplatissement, *s. m.* spłaszczenie — spłaszczenie się, spłaszczanie się.

Aplomb, *s. m.* linia prostopadła do poziomu — powaga — trzymanie

się poważne — pewność ruchu, postawy — zaufanie w sobie. *D'*=, prostopadle.

Apocalypse, *s. f.* apokalipsa, objawienie św. Jana — rzecz ciemna, niezrozumiała. *C'est le cheval de l'*=, jasnokoścista szkapa.

Apocalyptique, *a. d. g. fm.* ciemny, niezrozumiały.

Apoco, *s. m. fm.* człowieczyna, lichy, nędzny — płytka głowa.

Apocope, *s. f.* odrzucenie litery na końcu wyrazu.

Apocrisiaire, *s. m.* urzędnik rozwożący odpowiedzi Cesarza wschodniego — ajent duchowny po niektórych dworach — podskarbi po klasztorach.

Apocryphe, *a. d. g.* podrzucony, podstawiony, podłożony — podejrzany.

Apocyn, *s. m. Bot. vid.* Soyeuse.

Apode, *a. d. g.* beznogi — bez skrzelowy (o rybach).

Apodose, *s. f.* apodosis, druga część okresu, periodu, któréj odpowiednią jest protasis.

Apogée, *s. m.* największe oddalenie planety od ziemi — szczyt, wierzchołek. *A l'*= *de la puissance*, na najwyższym szczeblu potęgi.

Apographe, *s. m.* kopia, exemplarz przepisany.

Apollon, *s. m.* Apollo, bóg muzyki, poezyi, sztuk pięknych. *Les fils d'*=, dzieci Apollina, poeci.

Apologétique, *a. d. g.* broniący, poświęcony obronie lub usprawiedliwieniu. =, *s. m.* obrona. = *de Tertullien*, apologetyk Tertulliana za chrześcianami.

Apologie, *s. f.* obrona, usprawiedliwienie.

Apologiser, *a. v.* bronić, mowić za czém.

Apologiste, *s. m.* obrońca, usprawiedliwiający.

Apologue, *s. m.* bajka, przypowieść, apolog.

Apoltronner, *v. a.* zrobić bojaźliwym, tchórzem.

Apoltronir, *v. a.* obciąć szpony sokołowi.

Aponévrose, *s. f.* błona którą muskuły przytykają do kości.

Apophthegme, *s m.* apoftegma, zdanie sławne jakiéj osoby — sentencya, maxyma.

Apophyse, *s. f.* wystawa kości; część jéj wystająca — *Bot.* podsada i nieforemny narost.

Apoplectique, *a. d. g.* apoplektyczny, grożący apoplexyą — zapobiegający apoplexyi. =, *s. m.* skłonny do apoplexyi.

Apoplexie, *s. f.* paraliż: postradanie władzy i czucia. = *foudroyante*, apoplexya. *Être frappé d'*=, dostać apoplexyi.

Apostasie, *s. f.* apostazya, odstąpienie od wiary chrześcijańskiéj — odstąpienie nauki, stronnictwa.

Apostasier, *v. n.* odstąpić wiary chrześciańskiéj — zrzucić habit mniszy.

Apostat, *s. m.* apostata—zakonnik który zrzucił habit—zmiennik, perekińczyk *(rus)*, przeniewierca.

Apostème, *s. m.* wrzód, czyrak.

Aposter, *v. a.* postawić kogo (na czatach), nasadzić ludzi na kogo.

A posteriori, *vid.* posteriori.

Apostille, *s. f.* dopisek na marginesie lub u dołu czyjego pisma.

Apostiller, *v. a.* dodać, dopisać co na czyjem pismie.

Apostolat, *s. m.* apostolstwo, posłannictwo.

Apostolique, *a. d. g.* apostolski, apostołów Chrystusa — apostolski: papieski. *Eglise* =, zgromadzenie wiernych skojarzone przez samychże apostołów.

Apostoliquement, *adv.* jak apostołowie.

Apostrophe, *s. f.* apostrofa, zwrócenie mowy do kogo — krzyknienie na kogo — apostrof, odcinek wskazujący wyrzucenie jakiéj litery.

Apostropher, *v. a.* zwrócić mowę do czego, do kogo — krzyknąć na kogo, *fm.* wsiąść na kogo *fm.*

Apostume, *s. m. vid.* APOSTÈME.

Apostumer, *v. n.* obierać się (o wrzodzie).

Apothéose, *s. f.* ubóstwienie — policzenie w poczet Bogów — uczczenie wielkich ludzi.

Apothicaire, *s. m.* aptekarz. *Un mémoire d'*=, rachunek przesolony, gdzie ceny przeholowane.

Apothicairerie, *s. f.* apteka — aptekarstwo, farmaceutyka.

Apôtre, *s. m.* apostoł — opowiadający wiarę, naukę. *L'*= *des gentils*, apostoł narodów, święty Paweł. *Les* =, *s.* dwunastu apostołów — dzieci lub ubodzy którym w wielki czwartek biskup nogi umywa. *Les princes des*=*s*, święci Piotr i Paweł. *Le bon* =, świętoszek. *faire le bon*=, udawać poczciwego.

Apotropéen, **enne**, *a.* odwracający wszelkie złe.

Apozème, *s. m.* dekokt z ziół.

Apparager *(S')*, *v. pers.* równać się z kim, bratać się.

Apparaître, *v. n.* pokazywać się, dać się widzieć — pokazać się, zjawić się. *Faire* = *de son pouvoir*, okazać upoważnienie, plenipotencyą. *S'*=, ukazać się, pokazać się, objawić się komu.

Apparat, *s. m.* wystawność, okazałość — popisywanie się z czém. *Avec* =, huczno, z hukiem, z trzaskiem, szumno. *Lettres d'*=, wielkie litery, na początku wyrazów.

Apparat, *s. m.* książka ułatwiająca naukę języka, i t. p. = *royal*, dawny dykcyonarzyk francuzki dla użytku dzieci.

Apparaux, *s. m. pl. Mar.* porządki okrętowe i uzbrojenie.

Appareil, *s. m.* przygotowania do uroczystości — pompa, okazałość. *Apparat*, zbiór naczyń, narzędzi do różnych operacyi. *Arch.* podwaliny gmachu — rozporządzenie do wiązania sklepień.

Appareillage, *s. m. Mar.* ruszenie okrętu na morze.

Appareillement, *s. m.* sprzęganie bydląt do pracy — spuszczanie lub stanowienie samca z samicą.

Appareiller, *v. a.* dobrać, dobierać do pary, do maści, do koloru. *Arch.* dobierać kamienie i równać je. *Mar.* ruszyć okrętem, rozwinąć żagle. *S'*= *avec qu'un*, dobrać sobie towarzysza, chodzić w parze.

Appareilleur, *s. m.* majster kierujący ciosaniem kamieni.

Appareilleuse, *s. f. fm.* makarella, maciora, rajfurka kurew, *pop.*

Apparemment, *adv.* zapewne — może — jak się zdaje.

Apparence, *s. f.* powierzchowność, postać zewnętrzna — pozór, podobieństwo — ślad, znak czego. *En* =, na pozór. *Sauver les* =*s*, nie dawać pozoru, ukrywać ile możności, osłaniać co.

Apparent, **ente**, *a.* widoczny, na widoku będący, pozorny, obiecujący, okazały — pozorny, nie istotny, na oko.

Apparenter, *v. a.* spokrewnić kogo z kim. *S'*=, spokrewnić się, skoligacić się, wejść w parentele.* *Etre bien apparenté*, połączyć się z dobrą familią.

Appariement, **Apparîment**, *s. m.* dobranie do pary, dobranie do maści, do wzrostu.

Apparier, *v. n.* dobrać do maści, do pary — sparzyć ptastwo. *S'*=, parzyć się (o ptastwie).

Appariebse, *s. f.* swacha, kobieta swatująca.

Appariteur, *s. m.* bedel, woźny uniwersytecki — przestrzegacz porządku na uroczystościach.

Apparition, *s. f.* pokazanie się zjawienie się — objawienie się.

Apparoir, *v. n.* pokazać się. *Il a fait = son bon droit*, udowodnił swoje prawo do.... *Il appert*, widać, pokazuje się.

Appartement, *s. m.* pomieszkanie, mieszkanie, pokoje — pokój, sala. *Il y a ce soir = au château*, dziś w wieczór są pokoje w zamku.

Appartenance, *s. f.* zależność.

Appartenant, **ante**, *a.* należący do... będący własnością N. N.

Appartenir, *v. n.* należeć do czego — należeć do kogo, być własnością czyją — wchodzić do... być częścią ciała, zgromadzenia. *Il appartient*, *v. impers.* należy to do.. rzeczą jest tego a tego. *Il vous appartient*, jak śmiesz? jak się ważysz, i jeszcze śmiesz.

Appas, *s. m. pl.* powaby, wdzięki — ponęta.

Appât, *s. m.* pastwa, żer—przynęta, przyłuda — karm którym się drób tuczy.

Appateler, *v. a. (vi)*, **Appâter**, *v. a.* przynęcać, przywabiać.

Appaumé, *a. m. Hér. Ecu =*, tarcza z dłonią otworzoną.

Appauvrir, *v. a.* zubożyć, przywieść do ubóstwa, ogołocić z czego. *S'=*, ubożeć — zubożeć, podupaść.

Appauvri, **ie**, *prt.* podupadły, zubożały.

Appauvrissement, *s. m.* zubożenie, przywiedzenie do ubóstwa — ubóstwo.

Appeau, *s. m.* wabik: świstawka wabik: ptak lub człowiek wabiący ptastwo.

Appel, *s. m.* wołanie — odezwa, apel: wołanie po imieniu — wezwanie — powołanie do wojska — wyzwanie na pojedynek — appellacya w sądzie, wezwanie do złożenia, nowych funduszów. *L'= d'une cause*, wokanda w trybunale, przywołanie sprawy. *Faire un = à la générosité de qu''un*, odwołać się do wspaniałości czyjéj.

Appelant, **e**, *a.* appellujący do wyższéj instancyi. *= s. Id.* —wabik: ptak wabiący.

Appeler, *v. a.* wołać kogo—zawołać kogo, nazywać — nazwać — wołać po imieniu — przywołać — wabić (o ptastwie), wezwać, przyzwać kogo — pozwać do sądu — wyzywać na pojedynek, do walki, appellować od sądu do sądu — powołać do czego, na jaki urząd. *= l'attention de qu''un sur telle chose*, zwrócić czyją uwagę na co. *= les lettres*, nazywać każdą literę, sylabizując. *= sous les drapeaux*, powołać do wojska. *= les choses par leur nom*, nazwać nieobwijając w bawełnę, bez ogródki. *En = à*, odwołać się do kogo. *En = de la décision de qu''un*, appellować od czyjego wyroku. *Il en a appelé*, *fm.* wybiegał się przed śmiercią. *S'=*, nazywać się. *Appelé, ée, prt.* nazwany. *Etre = à telle chose*, mieć powołanie do czego — być wezwanym do...

Appellatif, *a. m. Nom =*, imie pospolite.

Appellation, *s. f.* nazwanie, nazwisko — appellacya — odwołanie się.

Appendice (*en = ain*) *s. m.*, dodatek na końcu dzieła, appendix — część przydatkowa.

Appendre, *v. a.* zawiesić, *np.* ofiary jakie lub trofea.

Appentis, *s. m.* poddasze—ganek pokryty.

Appert (il), v. impers. vid. Apparoir.

Appesantir, v. a. obciążyć — obładować, obarczyć — zrobić ociężałym. S'= sur qu"un, przywalić całym ciężarem. S'= sur un sujet, długo się bawić nad jaką materyą, rozwodzić się z czem.

Appesantissement, s. m. ociężenie, ociężałość.

Appétence, s. f. żądza, chuć.

Appéter, v. a. pożądać, mieć żądzę do czego.

Appétissant, e, a. wzbudzający żądzę ku czemu, ku sobie — smaczny — apetyczny, fm.

Appétit, s. m. żądza, chuć — apetyt. Avoir =, avoir de l'=, mieć apetyt. Bon =, dobrego apetytu (życząc). Il n'est chère que d'=, apetyt jest najlepszą przyprawą. Cadet de haut =, niewymyślny, nieprzebierający w jadle. A l'= de qu"ch, ułakomiwszy się na co — chcąc zyskać.

Applaudir, v. n. klaskać, dawać oklaski, dać, dawać brawo. = à qu"ch, pochwalać. =, v. a. okryć oklaskami, klaskać komu. S'=, być zadowolonym z siebie. S'= de qu"ch, winszować sobie czego.

Applaudissement, s. m. klaskanie, brawo — oklask — oklaski.

Applaudisseur, s. m. klaskający.

Applicable, a. d. j. dający się zastosować.

Application, s. f. przyłożenie czego — powleczenie — stosowanie — zastosowanie — przystosowanie — przykładanie się do czego, pilność usiłowania.

Applique, s. f. fornirowania, wykładanie drzewem i t. p. — blaszka, tabliczka którą się wykłada — wprawienie sztuczki jakiej.

Appliquer, v. a. przyłożyć, przykładać (maść, plaster), kłaść co, powlekać czem, powlec — stosować, przystosować, zastosować. = son esprit à qu"ch, zgłębiać co, pracować nad czem. = une somme à, użyć pieniędzy, obrócić, obracać na co. = qu"un à la question, wziąć na tortury. S'=, przykładać się do czego — być pilnym w naukach. S'= à soi, przywłaszczyć sobie, obrócić na swój użytek. Appliqué, ée, prt. zastosowany — stosowany do... — pilny, pracowity.

Appoint, s. m. dopełnienie pewnéj summy, dołożenie. Faire l'=, dołożyć.

Appointé, s. m. wyrok przedstanowczy sądu. = à mettre, wyrok nakazujący złożenie papierów. = en droit, wyrok stanowiący iż sądzenie odbędzie się z aktów.

Appointé, ée, a. ukończony, załatwiony — skazany na karę (w wojsku), Jrpr. sądzony z referatu — odłożony, odroczony.

Appointement, s. m. naznaczenie sądu z aktów procesu — płaca, zapłata, pensya. Fournir à l'= de qu"un, łożyć na kogo. Les =s, pensya.

Appointer, v. a. wydać wyrok przedstanowczy — naznaczyć pensyą — naznaczyć co za karę (w wojsku).

Apport, s. m. targ, targowisko — złożenie papierów do procesu — dobra wniesione przez małżonka — scheda, część w spółce. Acte d'=, kwit na złożone akta, papiery.

Apporter, v. a. przynieść, przynosić — przywieść, przywozić — wnieść co (do spółki), sprowadzać, pociągać za sobą. = tous les soins, dołożyć wszelkich starań. = remède, = du remède, zaradzić czemu, poradzić na co = des facilités, ułatwiać = des difficultés, wynajdywać trudności. = des autorités

przytaczać, opierać się na powadze... cytować.

Apposer, v. a. przyłożyć — położyć. = *une condition,* zastrzedz sobie, położyć warunek. = *sa signature*, położyć podpis, podpisać się.

Apposition, s. f. przyłożenie, położenie czego. *Phys.* skupianie się. *Gramm.* appozycya.

Appréciable, a. d. g. dający się ocenić, osądzić, zmierzyć.

Appréciateur, s. m. oceniający, sędzia (sądzący o czém).

Appréciatif, ive, a. wyrażający cenę, służący do ocenienia.

Appréciation, s. f. ocenianie, szacowanie, oszacowanie.

Apprécier, v. a. oceniać—kłaść cenę, szacować rzeczy.

Appréhender, v. a. przytrzymać, schwytać — lękać się, obawiać się czego.

Appréhensif, ive, a. lękający się czego.

Appréhension, s. f. obawa — pojmowanie rzeczy zewnętrznych.

Apprendre, v. a. nauczyć się czego — nauczyć się, przyuczyć się do czego—dowiedzieć się o czém. = *à qu''un*, nauczyć kogo — donieść. *L'histoire nous apprend*, historia uczy nas, podaje nam. *S'*=, dać się pojąć, nauczyć komu. *prt. Appris, ise. Malappris*, s. m. niezgrabny, niezręczny. *Un malappris*, nieuk.

Apprenti, s. m. chłopiec w terminie u majstra — początkujący, uczeń. = *ie*, s. f. uczennica.

Apprentissage, s. m. nauka, terminowanie u majstra. *Faire l'*=, poczynać, przyuczać się — terminować.

Apprêt, s. m. przygotowanie — przyrządzanie (potraw) — preparacya materyi, sukien, i t. p. nadająca dychtowność. *La peinture d'*=, malowanie szkła w kolory.

Apprête, s. f. *vid.* Mouillette.

Apprêter, v. a. robić przygotowania — przyrządzać (potrawy). = *à rire*, wystawiać się na śmiech. *S'*=, gotować się do czego, wybierać się, zabierać się do czego.

Apprêteur, s. m. robotnik dający preparacyą przyprawę.

Apprivoiser, v. a. przyswoić — ugłaskać, obłaskawić. *S'*=, przyswoić się — obłaskawić się.

Approbateur, trice, s. chwalący, pochwalający, pochwalny. =, *a. m.* pochwalny,... pochwały. =, *s. m.* cenzor ksiąg, pozwalający drukować

Approbatif, ive, a. pochwalający, pochwalny.

Approbation, s. f. pochwała, pochwalenie, pochwalanie — pozwolenie cenzora na drukowanie.

Approchant, ante, a, zbliżający się. =, *prép.* około, blisko.

Approche, s. f. zbliżenie się, przybliżenie się—nadejście. *Impr.* odstęp między czcionkami— błędne skupienie lub też rozłaczenie wyrazów, przystęp. *De difficile* =, niedostępny. *Art.* przykopy, aprosze. *Lunette d'*=, perspektywa. *Greffe en* =, *par* =, szczepienie drzew przez zetknięcie dwóch gałęzi.

Approcher, v. a. zbliżyć, przybliżyć—zbliżać, przybliżać — przysunąć. =. *v. n.* zbliżać się, dochodzić, nadchodzić — być bliskim czego — wyrównywać czemu, komu. *S'*=, zbliżać się, zbliżyć się — przysunąć się.

Approfondir, v. a. kopać w głąb (studnię, rów) —zgłębiać, zgłębić.

Appropriation, s. f. przywłaszczenie sobie.

Approprier, v. a. zastosować. *S'*=, przywłaszczyć sobie.

Approprier, v. a. wyporządzić co, wyczyścić.

Approuver, *v. a.* potwierdzić, zatwierdzić — pochwalić, pochwalać. *Approuvé, ée, prt. Approuvé*, potwierdzono, zatwierdzono—zezwolono.

Approvisionnement, *s. m.* zaopatrzenie w żywność i t. p. zasilenie żywnością — prowiant.

Approvisionner, *v. a.* zaopatrzyć w żywność. *S'*=, zaopatrzyć się w co.

Approximatif, **ive**, *a.* rachowany, wzięty przez przybliżenie.

Approximation, *s. f.* przybliżenie (w rachunku, w oszacowaniu czego)

Approximativement, *adv.* przez przyblizenie.

Appui, *s. m.* podpora—poparcie, popieranie, protekcya, plecy— murek, deska do oparcia się. *Point d'*=, punkt podpory (w machinach). *A hauteur d'*=, po pas. *L'*= *de la voix*, przycisk, akcent. *Ce cheval à l'*= *bon*, koń niezrywa ręki. *Ce cheval n'a point d'*=, koń miękki w pysku. *A l'*=, na poparcie.

Appui-main, *s. m.* laska u malarzy dla opierania ręki malując.

Appuyer, *v. a.* podeprzeć co, oprzeć co — podpierać co — oprzeć — poprzeć, popierać — protegować kogo, popierać. =, *v. n.* nastawać na co, głównie się zająć czém. = *une chose contre une autre*, oprzeć co o co. = *le pistolet à qu''un*, przyłożyć pistolet do piersi komu i t. p. = *l'éperon à un cheval*, spinać konia ostrogą. = *la botte*, przyłożyć floret w fechtowaniu — przycisnąć kogo do tłumaczenia się. = *les chiens*, szczwać zwierza psami. = *sur un mot*, dobitniéj wymówić jaki wyraz — przyciskać na wyrazie. *S'*=, opierać się na czém.

Apre, *a. d. g.* chropowaty = przykry, cierpki. = *à la curée*, łakomy, chciwy na co, łapczywy.

Aprement, *adv.* cierpko, przykro.

Après, *adv.* po, za — potem — w tyle, z tyłu. = *cela*, z resztą. =*quoi*, po czém. *Courir* = *qu''ch.* biegać za czém. *Soupirer* = *qu''un*, wzdychać do czego — tęsknić za czém, do czego. *Crier* = *qu''un*, łajać kogo — wyglądać, oczekiwać kogo. *Etre* = *qu''un*, rozbijać się, *fm.* Przepadać za kim — nieustannie wrzeszczeć za kim. *Je suis* =, właśnie nad tem pracuję. *Il marche* =, idzie z tyłu. *D'*=, z czego, z jakiego wzoru. *Peint d'*= *nature*, malowany z natury. = *tout*, wszelako — z resztą. *Ci* - =, poniżéj, niżéj.

Après-demain, *adv.* pojutrze. *l'*=, *s. m.* pojutrzejszy dzień, pojutrze.

Après-dînée, *s. f.* **Après diner**, *s. m.* czas poobiedni. *Cette* =, dziś po obiedzie.

Après-midi, *s. f.* popołudnie, popołudniu.

Après-soupée, *s. f.* **Après-souper**, **Après-soupe**, powieczerzy.

Apreté, *s. f.* chropowatość — cierpkość.

A priori, *vid.* **Priori**.

A propos, *vid.* **Propos**.

Apside, *s. m.* odcinek.

Apsides, *s. m. pl.* dwa punkta na elipsie w których planeta jest najbliżéj lub najdaléj od słońca.

Apte, *a. d. g.* zdolny, zdatny do czego.

Aptère, *s. m.* bezskrzydłowy (o owadach).

Aptitude, *s. f.* zdatność, zdolność, sposobność do czego.

Apurement, *s. m.* ostateczne sprawdzenie rachunku.

Apurer, *v. a.* sprawdzić ostatecznie rachunki.

Apyre, *a. d. g.* wytrzymujący ogień (o minerałach).

Aquarelle, (*qua* = *coua*), *s. f.* akwarella.

Aqua-tinta, *s., f.* akwatinta.

Aquatique, (*qua*=*coua*), *a. d. g.* wodny, żyjący w wodzie lub na wodzie — wodnisty, błotnisty.

Aqueduc, *s. m.* wodociąg — kanał.

Aqueux, euse, *a.* wodnisty.

Aquilin, *a. m.* orli. *Nez* =, nos orli.

Aquilon, *s. m.* wiatr północny, akwilon.

Ara, *s. m.* ara : gatunek papugi.

Arabe, *s. m.* Arab, mieszkaniec Arabii lub pochodzący z niéj. *fig.* skąpiec — lichwiarz — język arabski. = *vulgaire*, język arabski nowożytny. = *littéral*, stary język arabski, ksiąg arabskich.

Arabesque, *a. d. g.* arabski, w guście arabskim. =*s*, *s. f. pl.* araćeski, ozdoby w guście arabskim.

Arabique, *a. d. g.* arabski. *Gomme* =, gumma-arabika.

Arabiser. *v. a.* przerobić na sposób arabski.

Arabisme, *s. m.* wyrażenie właściwe arabskiemu językowi.

Arable, *a. d. g.* orny (grunt).

Arachnéides, *s. f. pl.* pająki, familia pająków.

Arack, *s. m.* arak : trunek

Aragne, *s. f. (vi)* pająk.

Araignée, *s. f.* pająk — pajęczyna — siatka na ptastwo drapieżne. *Pattes d'*=, palce długie i wyschłe. *Toile d'*=, pajęczyna.

Arambage, *s. m.* zahaczenie statku.

Aramber, *v. a.* zahaczyć statek nieprzyjacielski.

Aramer, *v. a.* stępować sukno.

Arang, *s. m.* leniwy lub niesporo robiący drukarczyk.

Arasement, *s. m.* zrównanie, sciesanie pod linią.

Araser, *v. a.* zrównać, podnieść lub zniżyć do jednéj wysokości.

Aratoire, *a. d. g.* rolniczy.

Arbalète, *s. f.* kusza ręczna. *Un cheval en* =, koń zaprzężony szydłem t. j. jeden przed dwoma dyszlowemi.

Arbalétrier. *s.* m. żołnierz noszący kuszę ręczną — kozły i krokwie w ciesielce dachu.

Arbitrage, *s. m.* sąd polubowny — wykaz porównawczy kursu monet.

Arbitraire, *a. d. g.* dowolny, zostawiony do woli — despotyczny. =, *s. m.* samowładność.

Arbitrairement, *adv.* dowolnie — samowładnie, despotycznie.

Arbitral, ale, *a.* polubowny. *Sentence* =*e*, wyrok sędziego polubnego.

Arbitralement, *adv.* drogą sądu polubownego.

Arbitrateur, *s. m.* sędzia polubowny — wyrokujący niezależnie od praw.

Arbitration, *s. f.* oszacowanie hurtem.

Arbitre, *s. m.* sędzia polubowny — rozjemca — pan samowładny. *Franc* =, *libre* =, wolna wola.

Arbitrer, *v. a.* zawyrokować, wyrzec w sprawie.

Arborer, *v. a.* zatknąć, wywiesić (sztandar, znak jaki) — ogłaszać się z czém, jawnie wyznawać.

Arborisé, ée, *a.* przedstawiający rysunek drzewa, gałęzi (o skamieniałościach).

Arbouse, *s. f.* jagoda mącznicy.

Arbousier. *s. m.* mącznica garbarska : krzew.

Arbousse, *s. f.* *vid.* Melon-d'eau.

Arbre, *s. m.* drzewo — słup — słupek. *L'*= *de la croix*, prawdziwe drzewo krzyża świętego. = *généalogique*, drzewo jenealogi-

czna. *Se tenir au gros de l'=*, trzymać się bitego gościńca, *fig.*

Arbrisseau, *s. m.* drzewko.

Arbuste, *s. m.* krzew, kierz*.

Arc, *s. m.* łuk (do strzelania), łuk (część koła) — kabłąk, łęk, obłąk. *Détendre l'=*, spuścić łuk napięty — wytchnąć, wypocząć.

Arcade, *s. f.* arkada.

Arcane, *s. m.* arkan, sekret u alchimików — sekret, lekarstwo.

Arcasse, *s. f.* tylna ściana okrętu.

Arc-boutant *(arboutant)*, *s. m.* *Arch.* filar zakończony w obłąk podpierający gmach — naczelnik, herszt — filar stronnictwa.

Arc-bouter, *v. a.* podpierać filarem zakończonym w obłąk.

Arc-doubleau *(ardoubleau)*, *s. m.* arkada wewnątrz sklepienia.

Arceau, *s. m.* łuk uformowany przez zaokrąglanie się sklepienia.

Arc-en-ciel, *s. m.* tęcza.

Archaïsme *(arkaisme)*, *s. m.* archaizm, wyrażenie lub wyraz przestarzały—używanie przestarzałych wyrazów.

Archange *(arkange)*, *s. m.* archanioł.

Arche, *s. f.* arkada mostu — skrzynia, arka. *= de Noë*, korab' Noego. *L'=d'Alliance*, arka przymierza.

Archée, *s. f.* pierwiastek wszelkiego życia.

Archéologie *(ché=ké)*, *s. f.* archeologia, nauka o pomnikach starożytności.

Archéologique, *a. d. g.* archeologiczny.

Archéologue, *s. m.* archeolog, znający archeologią.

Archer, *s. m.* łucznik, strzelający z łuku — gardzista : dawniéj we Francyi.

Archerot, *s. m.* strzelczyk, amorek, kupidyn.

Archet, *s. m.* smyczek (do skrzypców), kabłąki nad kolebką dziecięcą — smyczek u tokarzów i t. p. *faire passer sous l'=*, dać na poty (w chorobach wenerycznych).

Archétype *(ché=ké)*, wzór, model — w mennicy : miara służąca za prawidło. =, *a. d. g.* pierwotny.

Archevêché, *s. m.* arcybiskupstwo — pałac arcybiskupa—stolica arcybiskupstwa.

Archevêque, *s. m.* arcybiskup.

Archi, wyraz któremu u nas odpowiada : arcy, nader, bardzo.

Archichancelier, *s. m.* arcykanclerz.

Archidiaconat, *s. m.* arcydiakonat : stopień, godność archidiakona.

Archidiaconé, *s. m.* obręb podległy juryzdykcyi archidiakona.

Archidiacre, *s. m.* archidiakon.

Archiduc, *s. m.* arcyksiąże.

Archiduché, *s. m.* arcyksięstwo.

Archiduchesse, *s. f.* arcyksiężna.

Archiépiscopal, e *(chi=ki)*, *a.* arcybiskupi.

Archiépiscopat *(chi=ki)*, *s. m.* arcybiskupstwo: rządy arcybiskupa.

Archimandritat, *s. m.* godność archimandryty.

Archimandrite, *s. m.* archimandryta.

Archipel, *s. m.* archipelag, część morza zasiana mnóstwem wysp — wyspy greckie na morzu śródziemném.

Archipresbytéral, e, *a.* arcypresbyterialny.

Archiprêtre, *s.* m. prałat.

Archiprêtré, *s. m.* prelatura.

Architecte, *s. m.* architekt, budowniczy.

Architectonique, *a. d. g.* architektoniczny, należący do architektury.

Architecture, *s. f.* architektura,

sztuka budownicza, budownictwo. = *militaire*, sztuka fortyfikacyjna. = *navale*, sztuka budowania okrętów. = *hydraulique*, sztuka zakładania kanałów i wodociągów.

Architrave, *s.f. Arch.* architraw: część między kapitelem a fryzem.

Architriclin, *s. m.* u starożytnych: gospodarz uczty, biesiady.

Archives, *s. f. pl.* archiwa, metryki państwa—archiwum, skład aktów, papierów.

Archiviste, *s. m.* metrykant, archiwista państwa — archiwista w innych dykasteryach.

Archivolte, *s.f. Arch.* archiwolta.

Archontat, (*chon*=*kon*), *s. m.* godność i urzędowanie archonta.

Archonte, (*chon*=*kon*) *s. m.* archont: urzędnik w Grecyi.

Arçon, *s. m.* łęk u siodła. *Vider les*=*s*, spaść z konia.

Arctique, *a. d. g.* północny.

Arcture, Arcturus, *s. m.* arkturus: gwiazda stała w ogonie wielkiéj niedźwiedzicy.

Ardélion, *s. m. fm.* wszędywścibski.

Ardemment, *adv.* gorąco, *fig.* żarliwie, gorliwie.

Ardent, ente, *a.* rozpalony, rozżarzony — palący, gorący, gorejący —gwałtowny — wrzący — pałający żądzą czego i t. p.—rudy (włos). *Miroir* =, zwierciadło wklęsłe palące. *Chapelle* =*te*, światło przy katafalku. *Chambre* =, trybunał kryminalny (w dawnéj Francyi). =, *s. m.* wyziew, para z wód stojących — ognik — ogień Sgo Antoniego: choroba—chory na tę zarazę.

Arder, Ardre, *v. n.* palić się płonąć, gorzeć.

Ardeur, *s. f.* upał, gorąco, spieka — palenie (w chorobie jakiéj)— żarliwość, zapał, ogień.

Ardillon, *s. m.* języczek lub ząbek sprzączki.

Ardoise, *s. f.* łupek do pokrywania dachów.

Ardoisé, ée, *a.* siwy.

Ardoisière, *s. f.* kopalnia łupku.

Ardre. *vid.* Arder.

Ardu, ue, *a.* urwisty — trudny, twardy, przykry.

Arlure, *s. f.* palenie—rozpacz — gwałtowna żądza.

Are, *s. m.* ar: miara powierzchni (sto metrów kwadratowych).

Arendateur, *s. m.* dzierżawca (w koloniach francuzkich).

Arendation, *s. f.* dzierżawa, arenda.

Arène, *s.f.* żwir—miejsce boju, pole bitwy —plac do igrzysk. *Descendre dans l'*=, wkroczyć w szranki.

Arener, *v. n.* zapadać się, zawalić się.

Aréneux, euse, *a.* żwirowaty.

Aréole, *s. f.* obwódka otaczająca brodawki piersiowe, lub plamy ospy i t. p; toczek.

Aréomètre, *s. m.* areometr: narzędzie do mierzenia ciężkości gatunkowéj płynów.

Aréopage, *s. m.* areopag: trybunał w Atenach, *fig.* trybunał, sąd wszelki.

Aréopagite, *s. m.* członek areopagu.

Aréostyle, *s. m.* budowa w któréj kolumny są bardzo od siebie oddalone.

Aréotectonique, *s. f.* nauka o dobywaniu i obronie warowni.

Arête, *s. f.* ość (u ryb)—szkielet ryby — ość u kłosa — węgieł, kąt uformowany przez zetknięcie dwóch powierzchni budynku—kant. *Taillé à vive* =, kanciasty. = *d'une voûte*, kąt jaki formuje sklepienie jedno z drugiem.

Aretier, *s. m.* szczyt dachu łączący w zdłuż jego ściany.

Arganeau, *s. m.* kółko żelazne do przywiązywania lin.

Argent, *s. m.* srebro : kruszec — moneta srebrna — pieniądz, pieniądze — w herbach : pole srebrne. = *blanc*, moneta srebrna. = *de jeu*, pieniądz wygrany. = *mignon*, grosz oszczędzony. *Payer* = *sec*, = *bas*, = *sur table*, zapłacić gotówką. = *comptant*, gotówka, gotowy pieniądz. *Prendre qu''ch. pour* = *comptant*, wziąść za dobrą monetę, niepoznać się na szyderstwie. *Y aller bon* =, nieżartować, brać rzeczy serio. *C'est de l'=en barre*, to tyle znaczy co gotowy pieniądz. *Le terme vaut l'=*, długi termin stanie za pieniądz. *C'est un bourreau d'=*, rozrzutny, utracyusz, *fm. D'=*, srebrny.

Argenter, *v. a.* posrebrzać — srebrzyć (jak śnieg lub rosa). **Argenté**, **ée**, *prt. et a.* posrebrzany — srebrzysty.

Argenterie, *s. f.* srebro stołowe lub kościelne, srebra — dawniéj we Francyi: kassa u króla na nadzwyczajne wydatki.

Argenteur, *s. m.* posrebrzający.

Argenteux, **euse**, *a.* pieniężny, mający grosz.

Argentier, *s. m.* dawniéj : kassyer szkatuły prywatnéj króleskiéj — superintendent w ministerium finansów.

Argentin, **ine**, *a.* srebrzysty, lśniący jak srebro—srebrny (głos), dźwięczny. *T'on* =, kolor srebrzysty (w obrazie).

Argenture, *s. f.* srebro malarskie — sztuka posrebrzania srebrem malarskiem.

Argile, *s. f.* glina.

Argileux, **euse**, *a.* z gliny, gliniany.

Argo, *s. m.* argos: konstellacya.

Argonaute, *s. m. vid.* Nautile.

Argonautes, *s. m. pl.* Argonauci bohatyrowie greccy, płynący po złote runo.

Argot, *s. m.* szwargotanie, szwargot — język złodziejów i oszustów — gałązka obumarła na drzewie.

Argoter, *v. a.* obcinać gałązki obumarłe.

Argoulet, *s. m.* dawniéj : karabinier — człeczyna, chudy pachołek, *fm.*

Argousin, *s. m.* dozorca więzniów na galerach.

Argue, *s. f.* machina do oczyszczania sztab metalowych przed ich biciem lub ciągnieniem — bióro gdzie się pobiera opłata od sztab metalowych.

Arguer, *(ar-gu-er) v. a.* oskarżyć o., zadać fałsz—wnosić o czém, wnioskować.

Argument, *s. m.* dowód, argument, dowodzenie — wniosek — treść. = *ad hominem*, silny argument.

Argumentant, *s. m.* dowodzący czego.

Argumentation, *s. f.* dowodzenie, rozumowanie — szereg dowodów.

Argumenter, *v. n.* dowodzić, rozumować.

Argus, *s. m.* Argus w mitologii: człowiek stooki — bystrooki, wszystko widzący—argus : gatunek motyla centkowanego.

Argutie, *(tie=cie)*, *s. f.* subtelność w rozumowaniu, subtelności.

Argyraspides, *s. m. pl.* wyborowy orszak w wojsku Alexandra W. noszący srebrne tarcze.

Arianisme, *s. m.* arianizm : sekta Ariusza przecząca spółistotności w Trójcy.

Aride, *a. d. g.* suchy, wyschły. *fig.* suchy, oschły—nieużyty, samolubny.

Aridité, *s. f.* suchość, oschłość (przedmiotu) — nieużytość.

Arien, **enne**, *a.* arianski. =, *s. m.* arianin.

Ariette, *s. f.* aryjka, arya, arytka, śpiewka.

Arigot, *s. m.* fujarka. *A tire l'*=, jednym ciągiem. *Boire à tire l'*=, duszkiem pić.

Arille, *s. f. Bot.* powłoka (na owocu)—przedłużenie sznurka pępkowego.

Arillé, ée, *a.* otoczony powłoką.

Arimane, *s. m.* Ariman, Ahriman, duch i pierwiastek złego w religii Persów.

Aristé, ée, *a. Bot.* ościsty.

Aristarque, *s. m.* Aristarch filolog i krytyk grecki—krytyk surowy.

Aristocrate, *s. m.* arystokrata, stronnik możnowładztwa — pan — dumny. =, *a.* dumny.

Aristocratie, *s. f.* arystokracya, możnowładztwo — duma.

Aristocratique, *a. d. g.* arystokratyczny.

Aristocratiquement, *adv.* arystokratycznie.

Aristoloche, *s. f.* kokornak : roślina.

Aristotélicien, enne, arystoteliczny. =, *s. m.* zwolennik filozofii Arystotelesa.

Aristotélisme, *s. m.* szkoła Arystotelesa, filozofia jego.

Arithméticien, *s. m.* arytmetyk.

Arithmétique, *s. f.* arytmetyka.

Arithmétique, *a d. g.* arytmetyczny. *Rapport* =, stosunek arytmetyczny.

Arithmétiquement, *adv.* arytmetycznie.

Arlequin, *s. m.* arlekin, upstrzony w różnofarbne suknie, błazen, buffon, trefniś*, wiercipięta.

Arlequinade, *s. f.* arlekinada, błaznowanie.

Armadille, *s. m.* armadilla : mała flotta hiszpańska — fregata z armadilli.

Armand, *s. m.* gatunek zupy z miodu, korzeni i chleba dawanéj koniom dla apetytu.

Armateur, *s. m.* właściciel okrętu i uzbrajający go—kapitan okrętu prywatnego — okręt uzbrojony prywatnym kosztem.

Armature, *s. f.* okucie żelazne, w budynku, w figurach z bronzu i t. p.

Arme, *s. f.* broń, oręż — obrona — broń : rozróżnienie zasadzone na noszeniu rozmaitego oręża. *Armes*, *s. f. pl.* wojsko—fechtowanie — zbroja, rynsztunek — herb, znak herbowy. *Métier des* =*s*, wojenne rzemiosło. *Un fait d'*=*s*, znakomite dzieło wojenne. *Faire ses premières* =*s*, służyć naprzód, pierwsze stawić pole. *Porter les* =*s*, służyć w wojsku. *Présenter les* =*s*, prezentować broń. *Prendre les* =*s*, podnieść oręż, wziąć się do broni, powstać. *Rendre les* =*s*, oddać szpadę, uznać się zwyciężonym. *Aux* =*s*, do broni! *Etre sous les* =*s*, stać pod bronią, w gotowości do boju. *Homme d'*=*s*, uzbrojony, mąż w zbroi, mąż zbrojny. *Place d'*=*s*. plac broni. *Capitaine d'*=, podofficer, furyer w marynarce wojskowéj. *Salle d'—s*, zbrojownia. *Le salut des* =*s*, salutowanie, prezentowanie broni. *Port d'*=*s*, noszenie broni — trzymanie się żołnierza pod bronią. *vid.* Port-d'armes. *Suspension d'*=*s*, zawieszenie broni. *Juge d'*=, sędzia rozpoznający tytuły szlachectwa. *Fausses* =*s*, =*s à enquerre*, herb niezgodny z przepisami heraldyki. =*s parlantes*, herb odpowiedni nazwisku tego co go nosi, *np.* kruk, herb Korwinów. *Avoir les* =*s belles*, dobrze bronią robić.

Armé, ée, *prt. a.* zbrojny — uzbrojony, opatrzony czém — najeżony czém. =*jusqu'aux dents*, uzbrojony od stóp do głów. *A main* =*ée*, zbrojną ręką, z bronią w ręku.

Armée, *s. f.* wojsko, armia, siła zbrojna — zastępy. *Dieu des* =*s*, pan zastępów.

Armeline, *s. f.* skórka cienka z Laponii.

Armement, *s. m.* uzbrojenie, stan zbrojny — uzbrajanie się.

Arménien, nne, *a.* armeński, ormiański. =, *s. m.* ormianin, = *s. f.* ormianka.

Armer, *v. a.* uzbroić — opatrzyć czém, przyładować, nastawić — uzbrajać, zbierać wojska, siły — podać broń do ręki. = *un fusil, etc.* odwieść kurek u strzelby i t. p. = *l'oiseau*, przywiązać dzwonki ptakowi łowczemu. = *un aimant*, uzbroić magnes. = *qu'un chevalier*, pasować na rycerza. =, *v. n.* wejść w służbę morską. *S'*=, uzbroić się, uzbrajać się. *Le cheval s'arme contre son cavalier*, koń bierze na kieł. *prt.* Armé, ée.

Armet, *s. m.* przyłbica.

Armillaire, *a. f.* *Sphère* =, sfera urządzona mechanicznie dla wystawienia biegu ciał niebieskich.

Armilles, *s. f. pl.* obrączki w kapitelu doryckim.

Armistice, *s. m.* zawieszenie broni, rozejm.

Armoire, *s. f.* szafa, szafka.

Armoiries, *s. f. pl.* herb.

Armoise, *s. f.* bylica: roślina.

Armon, *s. m.* rozwora, w powozie gdzie dyszel wchodzi.

Armorial, *s. m.* herbarz, księga herbów. =, le, *a.* herbowny.

Armorier, *v. a.* ozdobić herbem, herbami.

Armorier, *s. m.* heraldyk, autor herbarza.

Armure, *s. f.* zbroja, rynsztunek — sztabka lub opiłki pozawieszane u magnesu.

Armurier, *s. m.* biksmacher, puszkarz.

Arnique, *s. f.* kopalnik: roślina.

Aromate, *s. m.* ziele mocno pachnące. *Les* =*s*, zioła — korzenie.

Aromatique, *a. d. g.* pachnący, wonny, aromatyczny — z ziół.

Aromatisation, *s. f.* wmieszanie ziół pachnących — zaprawienie wonią.

Aromatiser, *v. a.* wmieszać ziół pachnących — wmieszać korzeni. Aromatisé, ée, *prt. a.* korzenny.

Arome, *s. m.* woń roślinna, zapach z aromatów.

Aronde, *s. f.* jaskółka. *A queue d'*=, w kształcie jaskółczego ogona, w kanię.

Arondelle, *s. f.* lekki statek morski.

Arpailleur, *s. m.* *vid.* Orpailleur.

Arpége, Arpégement, *s. m.* szybkie uderzenie wszystkich tonów akkordu.

Arpéger, *v. a.* uderzać szybko wszystkie tony akordu.

Arpent, *s. m.* morg: miara gruntu.

Arpentage, *s. m.* mierzenie roli na miary kwadratowe — rozmiar gruntów.

Arpenter, *v. a.* mierzyć grunta, rozmierzać — szeroko stąpać — biegać — zbiegać, obiedz co.

Arpenteur, *s. m.* mierniczy.

Arpenteuse, *s. f.* gąsienica drzewna.

Arquebusade, *s. f.* strzał z rusznicy. *Eau d'*=, woda na leczenie ran rusznicznych.

Arquebuse, *s. f.* rusznica: broń dawniej używana.

Arquebuser, *v. a.* zabić z rusznicy.

Arquebuserie, *s. f.* puszkarstwo.

Arquebusier, *s. m.* biksmacher, puszkarz.

Arquer, *v. a.* skrzywić w łuk, zgiąć. *S'*=, skrzywić się, złęko-

wacieć. *Arqué, ée, prt.* w kształcie łuku, kabłąkowaty.

Arrachement, *s. m.* wyrwanie, wyrywanie.

Arrache-pied (d'), *adv.* bez wytchnienia, jednym cięgiem.

Arracher, *v. a.* wyrwać, wyrywać — rwać co — oderwać — wydrzeć, wydzierać kogo, co. = *des larmes*, rozrzewnić. = *qu''un à la mort*, wyrwać, wydrzéć śmierci, wybawić od śmierci. *S'=, v. rec.* *S'= qu''un*, wydzierać sobie kogo. *S'=, v. pers.* wydrzeć się czemu, skąd.

Arracheur, *s. m.* wyrywający. = *des dents*, dentysta.

Arraisonner, *v. a.* przekładać komu, przekonywać kogo.

Arrangé, ée, *a.* wymuszony, z przysadami.

Arrangement, *s. m.* uporządkowanie — porządek, układ — porządne życie, porozumienie się, zgoda —zgodzenie—pojednanie. *Prendre des =s*, ugodzić się o co.

Arranger, *v. a.* uporządkować, ułożyć — porządkować, układać, szykować, uszykować — wyporządzić — naprawić, naładować. = *une affaire*, załatwić interes. = *sa vie*, urządzić się w życiu. = *qu''un*, *fm. iron.* oporządzić kogo. *Cela ne m'arrange guère* to mi nie na rękę. *S'=*, uszykować się — zasiąść, usadowić się. *S'=, chez soi*, zagospodarować się, urządzić się *Arrangeons-nous de manière que..* tak zróbmy żeby... *S'=*, zgodzić się z kim, porozumieć się.

Arrentement, *s. m.* wydzierżawienie — zadzierżawienie.

Arrenter, *v. a.* wypuścić w dzierżawę, wydzierżawić.

Arrérager, *v. n.* zalegać (o zaległościach).

Arrérages, *s. m. pl.* zaległości.

Arrestation, *s. f.* aresztowanie, przytrzymanie (osoby).

Arrêt, *s. m.* wyrok, dekret (sądu)—areszt osobisty — zajęcie dóbr — przestanek — zatrzymanie się konia — stawanie wyżła do zwierzyny — zasuwka w broni aby nie wypaliła, w zegarze aby się nie spieszył— odzierg, obdzierganie otworu. *Maison d'=*, areszt, więzienie. *Temps d'=*, przestanki, tempa. *Esprit sans =, qui n'a point d'=*, trzpiot, lekkiego umysłu. *Ce chien est en =, à l'=, tient le gibier en =*, wyżeł stanął do zwierzyny. *Les =s du ciel*, wyroki, zrządzenia niebios.

Arrêts, *s. m. pl.* areszt wojskowy, koza, *fm. Mettre aux =*, aresztować. *Lever les =*, uwolnić z aresztu. = *simples*, areszt prosty, niewychodzenie prócz obowiązku służby. =*forcés*, = *de rigueur*, ścisły areszt, obostrzony (z zamknięciem).

Arrêté, *s. m.* decyzya, postanowienie — rozporządzenie. — *de compte*, obrachunek.

Arrête-boeuf, *s. m.* wilżyna: roślina.

Arrêter, *v. a.* zatrzymać, przytrzymać, zastanowić, wstrzymać — przymocować — pohamować, zahamować, powściągnąć, uśmierzyć, zatamować — schwytać, pojmać, przytrzymać kogo — uresztować, wsadzić do aresztu —zająć, zamówić kogo lub miejsce gdzie — postanowić co, stanąć na czém. = *un compte*, zrobić obrachunek, obrachować się z kim. *Ce chien arrête le gibier,* pies staje do zwierzyny. *On arrêta telle chose*, stanęło na tém że... =, *v. n.* stanąć, ustać, przestać — zatrzymać się. *Cocher ! arrêtez*, stań! *Faites =*, każ stanąć. *S'=*, zatrzymać się. *S'= à qu''ch.* stanąć na czém, zdecydować się na co — wybrać co.

Arrêté, ée, *prt.* zadecydowany stały, ustalony, pewny. *Dessin* =, rysunek ukończony.

Arrêtiste, *s. m.* autor zbioru postanowień rządowych.

Arrhement, *s. m.* zakupienie zboża na pniu.

Arrher, *v. a.* dać zadatek.

Arrhes, *s. f. pl.* zadatek (w kupnie).

Arrian, *s. m.* sęp pyrenejski.

Arrière, *s. m.* część okrętu od wielkiego masztu do zadu okrętu. *Vent* =, wiatr dmący z zadu.

Arrière, *adv.* z dala — precz. *En* =, w tył — zaocznie, pozaoczyma. *Etre en* =, zostawać w tyle, opóźniać się. *Etre en* = *de ses paiements*, zadłużać się, nieuiszczać się na terminie.

Arrière-ban, *s. m.* pospolite ruszenie — zebranie rycerstwa — rycerstwo zebrane, ruchawka.

Arrière-bec, *s. m.* węgieł filaru mostowego.

Arrière-bouche, *s. f. vid.* Pharynx.

Arrière-boutique, *s. f.* izba za sklepem.

Arrière-corps, *s. m.* tył, tylna część budynku.

Arrière-cour, *s. f.* podwórko, podwórze, zatyłki domu.

Arrière-faix, *s. m.* części pozostałe w macicy po wydaniu płodu.

Arrière-fief, *s. m.* lenność zależąca od innéj.

Arrière-garant, *s. m.* ręczący za ręczącego.

Arrière-garde, *s. f.* tylna straż, aryergarda.

Arrière-goût, *s. m.* smak zostający po jakiem jadle lub napoju — niesmak w ustach.

Arrière-main, *s. m.* uderzenie tyłem ręki — zad konia.

Arrière-neveu, *s. m.* prawnuk po stryju lub wuju.

Arrière-pensée, *s. f.* myśl wsteczna, ukryta — restrykcya.

Arrière-petit-fils, *s. m.* prawnuk.

Arrière-point, *s. m.* ścieg zachodzący za poprzedni (w szyciu).

Arriéré, ée, *a.* zostający w tyle — człowiek dawnych wyobrażeń, w tyle wieku swojego — opieszały. =, *s. m.* zaległość, długi zaległe.

Arriérer, *v. a.* opóźnić. = *un paiement*, spóźnić się z wypłatą. *S'*=, zostawać się w tyle, przyzostać się — nieuiścić się na terminie *Arriéré*, *ée*, *prt.* zaległy, zalegający.

Arrière-rang, *s. m.* ostatni szereg batalionu.

Arrière-saison, *s. f.* jesień, późna jesień — przednowek : pora przed żniwami — wiek bliski starości.

Arrière-vassal, *s. m.* lennik ;

Arrière-voussure *s. f.* sklepienie za drzwiami lub za oknem tak iż z przedniem tworzy zupełną framugę.

Arrimage, *s. m.* uładowanie statku, okrętu.

Arrimer, *v. a.* uładować ciężary, towary w okręcie.

Arrimeur, *s. m.* ten co układa, uładowuje okręt.

Arriser, *v. a. Mar.* zniżyć reje.

Arrivage, *s. m.* przystęp dla statków w porcie — dowóz wodą, przybycie wodą.

Arrivée, *s. f.* przybycie, przyjście, przyjazd — dowóz, nadejście towarów.

Arriver, *v. n.* przybić do brzegu — przybyć, przyjechać — przybywać, zbliżać się, nadchodzić — dójść — dostać się, docisnąć się do kogo, do czego — zdarzyć się — zdarzać się — zajść (o wypadku). *Qu'en arriva-t-il?* cóż się stało ? = *à bon port*, przybić do portu szczę-

śliwie = *à ses fins*, dokazać swego, postanowić na swojém, przewieść*.

Arroche, *s. f.* lebioda: roślina,

Arrogamment, *adv.* z zarozumiałością, z uprzedzeniem.

Arrogance, *s. f.* zarozumiałość, uprzedzenie o sobie.

Arrogant, ante, *a.* zarozumiały, uprzedzony o sobie. =, *s. m.* pychałka, *fm.*

Arroger *(S')*, *v. pron.* przywłaszczać sobie. *S'= un droit*, rościć sobie prawo do czego.

Arroi, *s. m.* zachód, zaciąg — kłopot.

Arrondi, ie, *a.* okrągły, kręgły* zaokrąglony — pełny, wypełniony.

Arrondir, *v. a.* zaokrąglać — zaokraglić. = *sa fortune*, znacznie pomnożyć majątek. =, *un cap*, *une île*, *Mar.*, okrążać przylądek, wyspę. = *une periode*, zaokrąglić peryod, zrobić go pełniejszym. *S'=*, zaokrąglać się — dorobić się majątku. *Sa taille s'arrondit*, (o kobiecie) jest w ciąży.

Arrondissement, *s. m.* zaokrąglenie — zaokrąglanie się — okręg — obwód (w departamencie) cyrkuł (w miastach).

Arrosage, *s. m.* skrapianie, polewanie wodą, zraszanie, zroszenie — pokropienie.

Arrosement, *s. m.* skrapianie.

Arroser, *v. a.* skrapiać, zraszać, kropić, zrosić, skropić, polewać wodą, podlewać — przyłożyć jeszcze do summy już danéj. = *une chambre*, pokropić izbę. = *de la viande qui rôtit*, smarować pieczyste na rożnie. = *des créanciers*, płacić dłużnikom po trosze, kapaniną *fm.* = *au jeu*, płacić grającym przypadającą im część. *Il faut = ces gens-là*, trzeba im co wścibić w łapę, dać łapowe *fm.*

Arrosoir, *s. m.* konew do podlewania.

Arrouter *(S')*, *v. pron. (vi.)*, puścić się w drogę.

Arrugie, *s. f.* kanał w kopalniach do scieku wód.

Ars, *s. m. pl.* żyła u konia — żyła przedniéj łopatki. *Un cheval saigné aux quatre =*, koń któremu się puszcza krew z czterech członków.

Arschine, *s. f.* arszyn, miara długości rossyjska 26 cali, 3/10 franc.

Arsenal, *s. m.* arsenał, zbrojownia — zapas broni.

Arseniate, *s. m. Chim.* arsenian, sól połączona, kwas arszenikowy połączony bądź z jaką zasadą.

Arsenic, *s. m.* arszenik: metal.

Arsénical, e, *a.* arszenikowy.

Arsenié, ée, *a.* połączony z arszenikiem.

Arsénique, *a. m.* arszenikowy (kwas).

Arsénite, *s. m.* arsenik, połączenie kwasu arszenikowego z jaką zasadą.

Arsin, *s. m.* las, drzewo spalone pożarem.

Arsis, *s. m.* wino mocne — podniesienie głosu w deklamacyi.

Art, *s. m.* sztuka, kunszt — sztuka, zręczność — obrót — kunsztowność. *Les maîtres de l'=*, mistrze téj sztuki. *Les =s libéraux*, sztuki wyzwolone. *Les beaux =s*, sztuki piękne. *=s d'agrément*, sztuki piękne uważane jako rozrywka. =s, dawniéj: wydział literatury i filozofii na uniwersytecie.

Artère *s. f.* arterya, żyła krwista.

Artériel, elle, *a.* arteryowy, arteryalny. *Veines =elles*, żyły płucowe.

Artériole, *s. f.* mała arterya.

Artériologie *s. f.* nauka o arteryach.

Artériotomie, *s. f.* anatomia arteryi.

Artésien, *a. vid.* Puits.

Arthrite, *s. f.* artrytis, ból w stawach.

Arthritique, *a. d. g.* artrytyczny. *Maladie* =, ból artrytyczny, ból w stawach. *Remède* =, lekarstwo na ból w stawach.

Artichaud, *s. m.* karczoch : roślina i owoc.

Article, *s. m.* staw, część ruchoma członka — członek łodygi — artykuł, paragraf, odstęp — przedmiot, materya — szczegół — kategorya — rodzaj, artykuł towarów. — *Gram.* artykuł, przedimek. = *de foi*, artykuł wiary.

Articulaire, *a. d. g.* stawowy, należący do stawów.

Articulation, *s. f.* staw (w ciele) — wymówienie — wymawianie. = *de faits*, wyszczególnienie.

Articulé, ée, *a.* stawowaty.

Articuler, *v. a.* wymawiać wyraźnie — wyłożyć szczegółowo. = *un fait*, zadać komu czyn jaki, oskarżyć o co. *S'*=, dzielić się na stawy (o członkach). Articulé, ée, *prt.* wymówiony, oddany głosem. = *bien articulé*, dobitny, wyraźny.

Artifice, *s. m.* sztuka, fortel — podstęp, podejście — materya palna. *Feu d'*=, fajerwerk.

Artificiel, elle, *a.* sztuczny, utworzony sztuką.

Artificiellement, *adv.* sztucznie.

Artificier, *s. m.* urządzający fajerwerki.

Artificieusement, *adv.* fortelem, podejściem, zręcznie.

Artificieux, euse, *a.* przebiegły, obfity w wybiegi.

Artillé, ée, *a.* (*vi.*) opatrzony w działa.

Artillerie, *s. f.* artylleryą, działa, armaty — artylleryа: broń. = *à cheval*, artylleryа konna. *Une pièce d'*=, armata, działo.

Artilleur, *s m.* artylerzysta.

Artimon, *s. m.* maszt tylny najmniejszy z trzech na wielkim statku — żagiel tego masztu.

Artisan, *s. m.* rękodzielnik, rzemieślnik — twórca, autor — sprawca.

Artison, *s. m.* mól lub inny owad toczący sprzęty, odzieże.

Artisonné, ée, *a.* zjedzony przez mole, i t. p.

Artiste, *s. m.* artysta, sztukmistrz. =, *s. f.* artystka. = *vétérinaire*, lekarz zwierzęcy, konował.

Artistement, *adv.* sztucznie, kunsztownie, misternie.

Arum, (*rum-rome*) *s. m.* aronek : roślina.

Aruspice, *s. m.* aruspex, kapłan u Rzymian wróżący z ofiar.

Arzel, *a. m. cheval* =, koń z odmianą na tylnéj nodze.

As (*asse*), *s. m.* as, tuz (w kostce lub w kartach) — as : moneta i waga u Rzymian.

Asaret, *s. m. Bot. vid.* Cabaret.

Asbeste, *s. m.* asbest : kamień włóknisty.

Ascaride, *s. m.* askarys, robak trzewiowy.

Ascendant, ante, *a.* idący w górę — wstępny. *Ligne* =*te*, linia krewnych wstępnych.

Ascendant, *s. m.* wschodzenie gwiazdy na horyzoncie — (*vi*), wyższość nad kim — przewaga, wpływ na kogo, moc nad kim. *Les* =*s*, *s. m. pl.* wstępni, (krewni), *np.* ojciec, dziad, stryj.

Ascension, *s. f.* wzbicie się w górę — podniesienie się — podnoszenie się, wschodzenie gwiazdy na horyzoncie — wniebowstąpienie.

Ascensionnel, elle, *a. force* = *elle*, moc podnoszenia się.

Ascète, *a. d. g.* nabożny.

Ascétique, *a. d. g.* ascetyczny, oddany nabożeństwu. *Les* =*s*, *s. m. pl.* ascetycy — księgi o życiu nabożném.

Asciens, *s. m. pl.* bezcienni: mieszkańcy strefy gorącéj mający słońce w zenicie.

Ascite, *s. f.* puchlina brzucha.

Asclepiade, *a. m. Petit* =, asklepiad, wiersz złożony ze spondeja dwu choriiambów i iamba. *Grand* =, asklepiad mający dwa daktyle zamiast ostatniego iamba.

Asclépiade, *s. f.* Asclepias, *s. m.* tojeść: roślina.

Asiarchat, *s. m.* aziarchat, urząd przełożonego igrzysk miast greckich azyatyckich.

Asiarque, *s. m.* aziarch, przełożony igrzysk miast greckich azyatyckich.

Asiatique, *a. d. g.* azyatycki.

Asile, *s. m.* schronienie, przytułek — ucieczka — dom przytułku.

Asine, *a. f. Bête* =, osły, ród ośli, stado osłów.

Aspect, *s. m.* wejrzenie — widok — powierzchowność, zewnętrzny kształt, postać — wzgląd — połączenie planet i ich wpływ na ludzi.

Asperge, *s. f.* szparag: roślina.

Asperger, *v. a.* kropić, pokropić, skrapiać.

Aspergès *(gès* = *gèce)*, *s. m.* kropidło — kropienie, pokropienie święconą wodą.

Aspérité, *s. f.* chropowatość — nierówność — twardość, przykry charakter.

Aspersion, *s. f.* pokropienie, skropienie.

Aspersoir, *s. m.* kropidło.

Asphalte, *s. m.* asfalt, smoła żydowska: ił gęsty, czarny, lśniący.

Asphodèle, *s. m.* złotogłów: ziele.

Asphyxie, *s. f.* uduszenie, uduszenie się.

Asphyxier, *v. a.* udusić. *S'*=, udusić się — zadusić się. Asphyxié, ée, *prt. et s.* uduszony.

Aspic *s. m.* żmija, padalec — działo 12 funtowe — gatunek lawendy — danie zimne z ryb, mięsa.

Aspirant, ante, *a.* wciągający, pompujący w siebie. *Pompe* =, pompa.

Aspirant, *s. m.* ochotnik — starający się o co. = ante, *s. f.* ochotnica.

Aspiration, *s. f.* wciąganie w siebie powietrza, oddechu — przydech w wymawianiu *np.* litery *h* — westchnienie do Boga.

Aspiraux, *s. m. pl.* lufty pieca zakryte kratą.

Aspirer, *v. a.* wciągać w siebie — wymawiać z przydechem literę. = *à qu''ch*, starać się, ubiegać się o co. Aspiré, ée, *prt.* z przydechem. *L'h aspiré*, h głośne.

Aspre, *s. m.* aspr, drobna moneta turecka srebrna.

Assa, *s. f.* assa: sok roślinny zgęsły.

Assablement, *s. m.* zaspa z piasku, nawał piasku.

Assabler, *v. a.* zasypać piaskiem. *S'*=, utonąć w piasku.

Assa-foetida, *s. m.* assafetyda: lekarstwo.

Assaillant, *s. m.* nacierający, uderzający — oblegający twierdzę.

Assaillir, *v. a.* napaść, napadać kogo, na kogo — natrzeć, nacierać, uderzyć.

Assainir, *v. a.* oczyścić, zrobić zdrowszém (miejsce, kraj).

Assainissement, *s. m.* oczyszczenie.

Assaisonnement, *s. m.* przyprawa

(w potrawach) — przyprawianie (potraw).

Assaisonner, *v. a.* przyprawić, dołożyć przyprawy — zaprawić czém.

Assaki, *s. f.* chasseki, faworyta sułtana tureckiego.

Assassin, *s. m.* zbójca — morderca — zabójca — muszka: pięknidło które kobiety przylepiały na twarzy pod oczyma.

Assassin, ine, *a.* zabójczy, morderczy.

Assassinat, *s. m.* zabójstwo — morderstwo.

Assassiner, *v. a.* zabić, zamordować, zabijać.

Assaut, *s. m.* natarcie, attak, szturm — napad, napaść. *Aller à l'=, monter à l'=*, iść do szturmu.

Asseau, *s. m.* młotek zakrzywiony do rąbania łupku.

Assemblage, *s. m.* zbiór, połączenie — składanie sztuk osobnych w jedno — składanie w arkusze dzieła drukowanego.

Assemblée, *s. f.* zgromadzenie— grono — zebranie się myśliwych — hasło zwołujące żołnierzy.

Assembler, *v. a.* zgromadzić, zebrać — zbierać, składać, układać — składać arkuszami dzieło wydrukowane. *S'=*, zejść się, zgromadzić się, zebrać się, zbierać się. *Qui se ressemble s'assemble*, swój swego szuka.

Assembleur, euse, *s. m.* składający arkuszami dzieło wydrukowane.

Assener, *v. a.* uderzyć, zwalić, *fm.*

Assentiment, *s. m.* przyzwolenie, przystanie, zezwolenie.

Assentir, *v. n.* = *à qu''ch*, przyzwolić na co.

Asseoir, *v. a.* posadzić kogo — postawić, osadzić na czém — ugruntować, oprzéć na czém, dać za podstawę czemu. *Faire =*, posadzić kogo. = *les ventes*, oznaczyć drzewo do wycięcia. *S'=*, usiąść, zasiąść. Assis, ise, *prt.* siedzący — posadzony, oparty. *Voter par assis et levé*, wotować przez powstanie.

Assermenter, *v. a.* związać przysięgą. Assermenté, ée, *prt. et s.* ten co złożył przysięgę — przysięgły.

Assertion, *s. f.* zdanie, mniemanie, twierdzenie, opinia.

Asservir, *v. a.* ujarzmić, podbić. *S'=*, poddać się czemu.

Asservissant, ante, *a.* ujarzmiający, uciążliwy.

Asservissement, *s. m.* ujarzmienie — niewola, poddaństwo.

Assesseur, *s. m.* assessor, spółzasiadający — ławnik.

Assessorial, ale, *a.* assesorski.

Assez, *adv.* dość, dosyć, dostatecznie. = *bien*, dosyć dobrze — niezgorzéj.

Assidant, *a. m. vid.* Concomitant.

Assidu, ue, *a.* pilny, pracowity — pilnie uczęszczający — skrzętny.

Assiduité, *s. f.* pilność — przykładanie się do czego, usilność — pilne uczęszczanie. *Les = s*, nadskakiwanie.

Assidument, *adv.* pilnie, usilnie — gorliwie.

Assiégeant, ante, *a. et s.* oblegający.

Assiégé, ée, *s.* oblężony, oblężeniec.

Assiéger, *v. a.* obledz — oblegać — otoczyć — obsiadać, obsieść, zalegać.

Assienne, *s. f.* kamień żółty dziurkowaty.

Assiente, *s. f.* asiente: kompania hiszpańska dla sprzedaży murzynów.

Assiette, *s. f.* siedzenie, miej-

sce — siedzenie na koniu — położenie, posada. = *des impôts*, zasada przyjęta w podatkowaniu. = *d'une rente*, zapewnienie dochodu. = *des tailles*, *des ventes*, rozkład lasu na wyrąb lub sprzedaż.

Assiette, *s. f.* talerz, farfurka. = *creuse*, talerz głęboki. = *plate*, talerz płytki. =*s blanches*, czyste talerze. *Son* = *dîne pour lui*, płaci za obiad choć go nie je. *Piquer l'*=, chodzić po cudzych obiadach.

Assiettée, *s. f.* pełny talerz.

Assignable, *a. d. g.* dający się oznaczyć.

Assignat, *s. m.* wyznaczenie lub zapisanie dochodu — assygnat, moneta papierowa za Rpltéj francuzkiéj.

Assignation, *s. f.* wyznaczenie, zapisanie dochodu — przekazanie wypłaty na rzecz czyją — zapozwanie do sądu.

Assigné, ée, *s.* pozwany.

Assigner, *v. a.* wyznaczyć dochód pewny — oznaczyć, wskazać, naznaczyć — zapozwać, naznaczyć dzień stawienia się, dać rok*.

Assimilation, *s. f.* zrobienie podobném, przyrównanie — assymilacya, przerodzenie się substancyi w podobną innéj.

Assimiler, *v. a.* zrobić podobném, przypodobnić — przyrównać — porównać dwie rzeczy. *S'*=, zamieniać się w rzecz podobną innéj.

Assise, *s. f.* grunt, podstawa — podbudowanie, podmurowanie. =*s*, *s. f. pl.* zasiadanie sędziów, kadencya. *Cour d'*=*s*, sąd kryminalny. *Tenir ses* =*s*, *fm.* réj wodzić.

Assistance, *s. f.* obecność, przytomność. — obecni, przytomni, słuchacze — pomoc, wsparcie — w duchowieństwie: rada zakonu jakiego — zbiór klasztorów jakiego zakonu w pewnym okręgu.

Assistant, ante, *a. et s.* obecny, przytomny — pomocnik.

Assister, *v. n.* być przytomnym, obecnym czemu, gdzie. = *à un jugement*, sądzić w sprawie jakiéj. =, *v. a.* pomagać komu, wspierać. = *un malade*, pilnować w chorobie. = *un criminel à la mort*, przygotowywać winowajcę do śmierci. *Se faire* = *par qu'un*, wziąć sobie kogo do pomocy — przyjść z kim. *Dieu vous assiste*, odprawiając żebraka : niech Pan Bóg opatrzy.

Association, *s. f.* stowarzyszenie — spółka, towarzystwo. = *des idées*, kojarzenie się myśli, spojność myśli.

Associé, *s. m.* towarzysz — spólnik. =ée, *s. f.* towarzyszka, spólniczka — spólnica. *Les* =*s*, *s. m. pl.* przybrani członkowie towarzystwa.

Associer, *v. a.* przybrać za towarzysza, za spólnika do czego — łączyć, spajać, kojarzyć. *S'*=, wejść w spółkę, do spółki — żyć z kim. *S'*= *qu'un*, przybrać sobie kogo.

Assogue, *s. f.* żywe srebro — statek hiszpański wożący żywe srebro do Ameryki.

Assolement, *s. m.* podział pól celem kolejnej ich uprawy.

Assoler, *v. a.* dzielić pola na części.

Assombrir, *v. a.* zaćmić, zamroczyć, przygaszać blask. *S'*=, okrywać się pomroką.

Assommant, ante, *a.* nużący, nudny, mordujący.

Assommer, *v. a.* bić bydlę obuchem w łeb dla odurzenia — bić, zabijać, dać pałką w łeb — mordować, nużyć.

Assommoir, *s. m.* żelazo na li-

sy, kuny i t. p. — maczuga, pałka.

Assomption, *s. f.* wniebowzięcie N. Panny — druga część sylogizmu.

Assonance, *s. f.* podobieństwo brzmienia.

Assonant, ante, *a.* spółbrzmiący, podobnie brzmiący.

Assortiment, *s. m.* układ harmonijny, dobór — garnitur — zapas pewnych artykułów w handlu. *Livres d'*=, książki drukowane przez innych księgarzy a brane dla zapasu.

Assortir, *v. a.* dobrać, dobierać — zaopatrzyć w co, robić zapas czego. *S'*=, zgadzać się, iść w parze. =, *v. n.* przystawać, zgadzać się, zdać się do pary, odpowiadać czemu. *Cette garniture n'assortit pas à cette robe*, to garnirowanie nie idzie do téj sukni. Assorti, ie, *prt.* dobrany, zgodny, odpowiedni.

Assortissant, ante, *a.* zgodny, dobrany, doborowy.

Assoter, *v. a.* zbałamucić. *S'*=, zbałamucić się, szalenie się zakochać.

Assoupir, *v. a.* uspić, snem zmorzyć, ukoić, uśmierzyć, przygasić, przytłumić — zatrzeć. *S'*=, usnąć — uspokoić się.

Assoupissant, ante, *a.* usypiający, uśmierzający.

Assoupissement, *s. m.* usypianie, uspienie — senność, drzémanie — ospalstwo, lenistwo.

Assouplir, *v. a.* nadać giętkość — zgiąć. *S'*=, nabierać giętkości.

Assourdir, *v. a.* zagłuszyć, zagłuszać — przyćmić, dodać cienia w obrazie.

Assourdissant, ante, *a.* zagłuszający, głuszący, przeraźliwy.

Assouvir, *v. a.* nasycić. *S'*=, nasycić się, napaść się czém — pastwić się.

Assouvissement, *s. m.* nasycenie — nasycenie się.

Assujétir, Assujettir, *v. a.* ujarzmić, podbić — zmusić do czego — poddać czemu — przymocować. *S'*=, być zmuszonym do czego — poddać się czemu. Assujetti, ie, *prt.* niemający wolności, podległy.

Assujétissant, ante, *a.* uciążliwy, pozbawiający wolności.

Assujétissement, *s. m.* podbicie — ujarzmienie — poddanie czemu, zmuszenie do czego.

Assumer, *v. a.* brać na siebie, zaciągać (odpowiedzialność).

Assurance, *s. f.* pewność — zapewnienie — zaufanie w sobie, śmiałość — zapewnianie kogo, upewnienie — bezpieczeństwo — rękojmia, pewność — assekuracya, zabezpieczenie przeciw wypadkom.

Assurément, *adv.* tak, zapewne, zaiste, bezwątpienia.

Assurer, *v. a.* umocnić, umocować, przymocować — zabespieczyć — ustalić, zapewnić co — zaręczyć co, ręczyć za co — zapewnić kogo o czém — assekurować co przeciw nieprzewidzianym wypadkom — zapewniać, twierdzić, utrzymywać — odjąć wszelką obawę. = *son pavillon*, strzelać z dział dla oznajmienia swojéj flagi. = *le capitaine d'un bâtiment*, assekurować wykupienie kapitana na przypadek jego pojmania. *S'*=, zapewnić się o czém, zabespieczyć sobie co — zabespieczyć się, wywiedzieć się dokładnie. *S'*= *de qu'un*, być pewnym kogo — pojmać, przytrzymać. Assuré, ée, *prt. a.* zabespieczony — assekurowany przeciw czemu — pewny, ustalony — śmiały — bespieczny. *Un menteur* =, wierutny łgarz. =, *s. m.* mający assekuracyą.

Assureur, *s. m.* assekurant da-

jący assekuracyą na towary lub statek.

Aster, *s. m.* gwiazdosz, jaster: roślina.

Astérie, *s. f.* gwiazdeczka: kamień.

Astéries, *s. f. pl.* gatunek zwierzokrzewów.

Astérisque, *s. m.* gwiazdka, znaczek — odsyłacz.

Asthénie, *s. f.* niemoc, opadnienie z sił.

Asthmatique, *a. d. g.* astmatyczny. =, *s. m.* chory na astma, astmatyk.

Asthme, *s. m.* astma, ciężki oddech.

Asticoter, *v. a. fm.* robić na przekorę komu, drażnić się z kim, sprzeciwiać się.

Astragale, *s. m.* traganek: roślina — *Arch.* listewka u góry kolumny — kut, kostka największa w przyszwie.

Astral, ale, *a.* gwiazdowy. *Lampe =e*, lampa rzucająca światło z góry bez żadnego cienia.

Astre, *s. m.* ciało niebieskie, gwiazda.

Astreindre, *v. a.* zniewolić, zmusić. *S'=*, poddać się czemu.

Astriction, *s. f. Méd.* sciskanie.

Astringent, ente, *a. Méd.* sciskający. *Les =s*, *s. m. pl.* lekarstwa, środki sciskające.

Astroïte, *s. f.* gatunek zwierzokrzewu — gatunek kamienia któremu przypisywano magiczne własności.

Astrolabe, *s. m.* astrolab: narzędzie do zdejmowania wysokości gwiazd.

Astrologie, *s. f.* astrologia, gwiazdarstwo. *=judiciaire*, astrologia sądowa stosująca postrzeżenia gwiazd do spraw ludzkich.

Astrologique, *a. d. g.* astrologiczny.

Astrologue, *s. m.* astrolog, wróżący z gwiazd.

Astronome, *s. m.* astronom.

Astronomie, *s. f.* astronomia: nauka o ciałach niebieskich.

Astronomique, *a. d. g.* astronomiczny.

Astronomiquement, *adv.* astronomicznie.

Astuce, *s. f.* chytrość.

Astucieusement, *adv.* chytrze, podstępnie.

Astucieux, euse, *a.* chytry, przebiegły — podstępny.

Asyle, *s. m. vid.* Asile.

Asymptote, *s. f.* asymptot: linia prosta dążąca stale ku krzywéj ale nie przecinająca jéj.

Ataraxie, *s. f.* spokojność, pokój duszy.

Ataxie, *s. f* nieporządek, nieład w symptomatach chorób—gorączka nerwowa.

Atelier, *s. m.* warsztat — pracownia — uczniowie, robotnicy pracujący. *= de charité*, dom zarobkowy. *= du sculpteur*, nazwisko konstellacyi pewnéj.

Atellanes, *s. f. pl.* rodzaj teatralnych zabaw u Rzymian.

Atenanche, *s. f. (vi.)* rozejm.

Atermoiement, *s. m.* ułożenie się dłużnika z wierzycielami o termin wypłaty.

Atermoyer, *v. a.* przedłużyć termin wypłaty. *S'=*, ułożyć się o termin wypłaty.

Atêter *(S')*, *v. pers.* upierać się przy swojem.

Athée, *s. m.* ateusz, ateista, bezbożnik. =, *s f.* bezbożnica. =, *a. d. g.* bezbożny, ateistyczny.

Athéisme, *s. m.* ateizm, bezbożność, bezbożeństwo*.

Athéistique, *a. d. g.* ateistyczny, bezbożniczy.

Athénée, s. m. ateneum : szkoła wymowy i sztuk pięknych.

Athénien, nne, a. ateński. =, s. m. ateńczyk, z Aten.

Athénienne, s. f. wazon na kwiaty.

Athérome, s. m. wrzód.

Athlète, s. m. szermierz, zapaśnik — silny, barczysty, krzepki człowiek. *Les =s de la foi, de Jésus-Christ*, męczennicy, zapaśnicy wiary Chrystusa.

Athlétique, a. d. g. atletyczny, szermierski, zapaśniczy. *Les formes =s*, olbrzymia postawa.

Athlétique, s. f. sztuka szermierska.

Athlothète, s. m. atloteta, przełożony nad igrzyskami zapaśników.

Athymie, s. f. brak serca, odwagi.

Atinter, v. a. stroić, przystrajać z przesadą, muskać. *S'=*, wystroić się, wymuskać się.

Atlante, s. m. kolumna w kształcie człowieka dźwigającego co barkami, karyatyda.

Atlantique, a. d. g. atlantycki. *Format =*, format papieru in folio. *Mer =*, s. f. Ocean atlantycki.

Atlas, s. m. Atlas, osoba bajeczna dźwigająca świat na barkach — atlas, zbiór kart jeograficznych — atłas, materya jedwabna — rodzaj motyla.

Atmosphère, s. f. atmosfera, massa powietrza otaczającego ziemię — powietrze, *fig.* kraina, atmosfera — miara działającego powietrza. *Pression de dix =s*, ciśnienie równe dziesięć razy wziętemu ciśnieniu atmosfery.

Atmosphérique, a. d. g. atmosferyczny.

Atome, s. m. atom, proszek, ziarko pyłu.

Atomique, Atomistique, a. d. g. atomowy, atomiczny.

Atonie, s. f. niemoc w ciele.

Atonique, a. d. g. wypływający z niemocy.

Atour, s. m. strój, ubiór. *Dame d'=*, frejlina dworu. *Femme d'=*, dama od strojów u dworu. *Garçon d'=*, paź od strojów.

Atourner, v. a. f. m. ubierać, stroić.

Atout, s. m. w grze w karty: atut, karta świetna. *Jouer =*, atutować.

Atrabilaire, a. d. g. hipokondryczny. =, s. m. hipokondryk.

Atrabile, s. f. hipokondrya, melancholia.

Atre, s. m. ognisko komina, światło. *= d'un four*, czeluście pieca. *Cette maison a un = bien froid*, w tym domu nędzna kuchnia, liche jedzenie.

Atroce, a. d. g. okropny, szkaradny, niesłychany — okrutny, srogi.

Atrocement, adv. okrutnie, srodze.

Atrocité, s. f. srogość, okropność, okrucieństwo — szkarada, szkaradny postępek.

Atrophie, s. f. schnięcie, usychanie ciała lub części jego.

Atrophié, ée, a. usychający, uschły.

Attabler, v. a. posadzić u stołu. *S'=*, v. pron. siąść do stołu, zasiąść u stołu.

Attachant, ante, a. przywiązujący do siebie, zajmujący.

Attache, s. f. postronek, sznur do uwiązania. *Med.* sznurek wiązadlany — węzeł, związek łączący osoby — przywiązanie, przywyknienie. *Avoir de l'= pour sa maison*, lubić dom. *Lettres d'=*, list króleski upoważniający pewne rozkazy duchownych lub papieża — rozkaz innéj jakiéj władzy. *= de diamants*, sznurek diamentów.

Chien d'=, pies na łańcuchu. *L'*= *d'un cheval*, uwiązanie konia, postawienie go na poddaszu. *Bas d'*=, pończocha przywiązywana do krótkich spodni.

ATTACHEMENT, *s. m.* przywiązanie, miłość ku czemu.

ATTACHEMENTS, *s. m. pl.* notatki mające służyć budowniczemu do rachunku ogólnego.

ATTACHER, *v. a.* złączyć, przywiązać, uwiązać — przywiązywać. =, *du prix*, *de l'importance*, przywiązywać cenę, wartość do czego. = *un sens à un terme*, nadawać wyrazowi jakie znaczenie. *S'*=, zaprządz się do ... — przywiązać się do kogo, czego, polubić— przykładać się do czego. *S'*= *aux pas de qu''un*, śledzić każdy krok czyj.

ATTAQUABLE, *a. d. g.* dający się attakować, szturmować — ulegający naganie.

ATTAQUANT, *s. m.* nacierający, uderzający.

ATTAQUE, *s. f.* napad, napaść, napastowanie — attak, szturm — uderzenie. *Aller à l'*=, iść do szturmu. *Donner l'*=, uderzyć do szturmu. = *d'apoplexie*, uderzenie apoplexyi.

ATTAQUER, *v. a.* napadać, napaść kogo, na kogo — attakować, szturmować — uderzać, dotknąć czego, rzucać się na co, czepiać się — uszkadzać — bić na co, powstawać. = *qu''un de conversation*, wciągnąć do rozmowy. = *qu''un en justice*, wytoczyć komu proces. = *un cheval*, śpiąć konia ostrogą. = *un cap*, *une île*. *Mar.* zbliżyć się do przylądka, do wyspy. = *bien la corde*, mocno uderzać strónę instrumentu. *Être attaqué d'une maladie*, zapadać na chorobę jaką. *Être attaqué de la poitrine*, zapadać na piersi. *S'*= *à qu''un*, porwać się na kogo—wpaść na kogo—uczepić się kogo.

ATTEINDRE, *v. a.* dosięgać, dosięgnąć — dogonić, doścignąć — naruszyć, nadwerężyć — dotknąć czem. = *son but*, dopiąć zamierzonego celu. = *au but*, trafić, dosięgnąć czego. ATTEINT, EINTE, *prt.* dopięty, osiągniony —dotknięty. *Être atteint d'une maladie*, chorować na co. *Atteint et convaincu*, pojmany i przekonany (o przestępstwo).

ATTEINTE, *s. f.* uderzenie, cios— szwank, naruszenie, nadwerężenie — ściganie się konia — doleganie, napad choroby. *Ce cheval se donne des* =*s*, ten koń się ściga, t. j. idąc, nogami tylnemi uderza o przednie. *Donner* = *à une bague*, dotknąć tylko pierścienia w turnieju a nie ugodzić weń.

ATTELAGE, *s. m.* zaprząg — sprzężaj — cug koni w powozie. *Un bel* =, piękny ekwipaż.

ATTELER, *v. a.* zaprządz, zaprzęgać. = *un carrosse*, zaprządz do karety. *S'*=, zaprządz się. ATTELÉ, ÉE, *prt.* zaprzężony. *Une charrette mal attelée*, *fig.* niedobrane i niezgodne towarzystwo.

ATTELLE, *s. f* chomąto, chomąt — łubki w które się wkłada złamane kości.

ATTENANT, ANTE, *a.* przyległy, obok będący.

ATTENANT, *prép.* tuż, obok, tuż obok.

ATTENDRE, *v. a.* czekać kogo, na kogo, na co, oczekiwać kogo, czego — spodziewać się kogo, czego — wyglądać czego, kogo. *Il ennuie à qui attend*, nic nieznośniejszego nad oczekiwanie. = *après qu''un*, czekać na kogo. = *qu''ch*, *de qu''un*, spodziewać się od kogo, obiecywać sobie co. *S'*= *à qu''ch.* spodziewać się czego. *S'*=

à qu'un, rachować, liczyć na kogo. *Attendez-vous-y*, poczekaj tylko, niedoczekasz się. *En attendant*, tymczasem. *En attendant que vous soyez...*, nim będziesz, zanim zostaniesz... *En attendant mieux*, tymczasowo, nim się szczęśliwsza pora zdarzy. Attendu, ue, *prt.* oczekiwany, spodziewany. *Attendu*, zważywszy, mając wzgląd na... *Attendu que*, *loc. conj.* gdy, z powodu, ponieważ.

Attendrir, *v. a.* rozczulić, rozrzewnić, wzruszyć.

Attendrissant, ante, *a.* rozrzewniający — tkliwy, czuły — rzewny.

Attendrissement, *s. m.* rozczulenie, rozrzewnienie.

Attentat, *s. m.* zamach.

Attentatoire, *a. d. g.* naruszający, nadwerężający.

Attente, *s. f.* oczekiwanie — nadzieja, spodziewanie się. *Table d'=*, blaszka, kamień na któréj ma być położony napis i t. p. *Pierres d'=*, kamienie wystające w murze do których się ma późniéj co przymurować. *Ligature d'=*, *Chir.* tymczasowe podwiązanie rany.

Attenter, *v. a.* popełnić zamach na co, przeciw czemu, targnąć się na co.

Attentif, ive, *a.* uważny — uprzejmy, grzeczny, uprzedzający.

Attention, *s. f.* uwaga — baczność — grzeczność — uważanie kogo. *Les =s*, grzeczności, względy.

Attentivement, *adv.* pilnie, uważnie, z uwagą.

Atténuant, ante, *a.* zmniejszający, zwalniający, łagodzący.

Atténuation, *s. f.* zmniejszenie, zwolnienie, złagodzenie (skutków, kary, i t. p.).

Atténuer, *v. a.* zmniejszyć, złagodzić, zwolnić, łagodzić. *S'=*, tracić na mocy, spadać.

Attérage, Atterrage, *s. m.* bliskość brzegu, lądu — przybicie do lądu, do brzegu.

Atterrer, Atterrer, *v. a.* powalić na ziemię — obalić, wywrócić. =, *v. n. Mar.* przybić do lądu.

Attérir, Atterrir, *v. n.* przybić do lądu.

Attérissage, Atterrissage, *s. m.* przybicie do brzegu, do lądu.

Attérissement, Atterrissement, *s. m.* nasep, ziemia i muł naniesiony wodą.

Attestation, *s. f.* zaświadczenie, atestat, świadectwo.

Attester, *v. a.* zaświadczyć, dać zaświadczenie — świadczyć o czém, dowodzić czego — brać na świadka.

Atticisme, *s. m.* attycyzm, wyrażenie właściwe dyalektowi ateńskiemu — gładkość i wytworność.

Atticiste, *s. m.* pisarz grecki piszący w rodzaju attyckim.

Attiédir, *v. a.* wylécić, ostudzić co gorącego — oziębić, wystudzić. *S'=*, oziębnąć, stygnąć, ostygnąć, ostygać.

Attiédissement, *s. m.* oziębienie, ostudzenie — ostygnienie.

Attifer, *v. a.* stroić, muskać. *S'=*, wymuskać się, wystroić się.

Attifet, *s. m.* strój kobiecy na głowę.

Attique, *a. d. g.* attycki, właściwy Ateńczykom. *Sel =*, sól attycka, żartobliwość wykwintna.

Attique, *s. m.* piętro małe nad gzémsami gmachu

Attiquement, *adv.* po attycku, z attycka.

Attirail, *s. m.* sprzęty, statki, narzędzia — graty — zaciąg.

Attirant, ante, *a.* wabiący, przynęcający.

Attirer, *v. a.* przyciągać — wabić, przynęcać. *S'*=, sprowadzić, ściągnąć na siebie — zjednać sobie. *S'= beaucoup d'ennemis*, narobić sobie nieprzyjaciół.

Attiser, *v. a.* rozżarzać ogień, rozniecać.

Attiseur, *s. m.* podżegacz, podniecający ogień.

Attitrer, *v. a.* umówić, obstalować lub wybrać wyłącznego kupca, robotnika, i t. p. Attitré, ée, *prt.* zwyczajny, nadworny (kupiec, rzemieślnik) — zamówiony, nasadzony.

Attitude, *s. f.* postawa — ułożenie — trzymanie się.

Attouchement, *s. m.* dotykanie, dotknięcie się. *Point d'*=, punkt zetknięcia się.

Attractif, ive, *a.* przyciągający.

Attraction, *s. f.* przyciąganie, attrakcya.

Attractionnaire, *a. d. g.* attrakcyjny. =, *s. m.* attrakcyonista, stronnik teoryi attrakcyi.

Attraire, *v. a.* przyciągać.

Attrait, *s. m.* powab, ponęta, przynęta. *Les* =*s*, wdzięki u kobiety.

Attrape, *s. f.* oszukanie, zwiedzenie kogo, łapka. *Dragées d'*=, cukierki zawierające wewnątrz co niesmacznego.

Attrape-mouche, *s. f. vid.* Muscipule.

Attrape-lourdaud, *s. m.* Attrape-nigaud, *s. m.* łapka na głupców, grube oszukaństwo.

Attraper, *v. a.* złapać, schwytać — złapać, oszukać, zwieść kogo, ująć, złowić. = *un rhume*, *une maladie*, dostać kataru, choroby. *Attrape qui peut*, trudno się docisnąć, szczęśliwy komu się dostanie. *Attrapé!* złapany! dostało mu się. *Attrape-toi cela*, masz, dobrze ci tak. *Ce cheval s'attrape*, ten koń się ściga.

Attrapeur, *s. m.* zwodziciel — chwytający co.

Attrapoire, *s. f.* łapka, połapka — oszukanie, oszołomienie.

Attrayant, ante, *a.* powabny, ujmujący.

Attribuer, *v a.* przypisywać — przypisać co komu, czemu. *S'*= *qu''ch.*, przywłaszczać sobie co — przypisywać, przyznawać sobie.

Attribut, *s m.* przymiot, własność, rzecz wyłącznie służąca komu, attrybut.

Attributif, ive, *a.* przyznający co komu, (prawo jakie lub tytuł).

Attribution, *s. f.* udzielenie prawa, przywileju — przyznanie komu czego — attrybucya, prawo służące komu. *Lettres d'*=, upoważnienie dane przez króla do sądzenia pewnych spraw.

Attristant, ante, *a.* zasmucający, smutny.

Attrister, *v. a.* zasmucać, zasmucić, trapić, strapić. *S'*=, smucić się, trapić się.

Attrition, *s. f.* żal za grzechy — szlifowanie się ciała przez tarcie.

Attroupement, *s. m.* zgromadzanie się, tłumne zbieranie się.

Attrouper, *v. a.* zgromadzać, skupiać. *S'*=, tłumnie się zbierać.

Au, wyraz utworzony z przyimka *à* i artykułu *le*, przed wyrazami rodzaju męskiego zaczynającemi się od spółgłoski lub *h* głośnego, w liczbie mn. *aux*. Obacz pod *à* i pod wyrazami z któremi się składa.

Aubade, *s. f.* muzyka grana na dzieńdobry — afront.

Aubain, *s. m.* cudzoziemiec, przybysz.

Aubaine, *s. f.* prawo brania spadku po cudzoziemcu — niespodziewana korzyść.

Aube, *s. f.* brzask, świt, świtanie — alba: suknia biała księża.

Aubépin, **Aubépine**, *s. f.* tarń, tarnina.

Aubère, *a. d. g.* dereszowaty (koń) deresz. =, *s. m.* maść dereszowata.

Auberge, *s. f.* dom zajezdny, oberża (w Wkpolsce: gościniec) — w Malcie: stół spólny kawalerów maltańskich każdego narodu. *Tenir* =, trzymać oberżą — przyjmować i częstować przychodzących.

Aubergine, *s. f. vid.* Melongène.

Aubergiste, *s. m.* oberżysta, traktyer, trzymający dom zajezdny. =, *s. f.* oberżystka.

Aubier, *s. m.* biel w drzewie —

Aubifoin, *s. m.* bławat: kwiat w zbożu rosnący, *vid.* Bluet.

Aubin, *s. m.* chód konia kłusem razem i galopem.

Aubiner, *v. n.* kłusować z galopem (o koniu).

Aucun, **une**, *a.* żaden, ani jeden. *Aucuns*, *D'aucuns*, niektórzy. = *croiraient que...*, ktośby myślał że...

Aucunement, *adv.* w żaden sposób, bynajmniéj. *Ayant* = *égard à*, mając niejako wzgląd na...

Audace, *s. f.* śmiałość — zuchwalstwo.

Audacieusement, *adv.* śmiało, odważnie — zuchwale.

Audacieux, **euse**, *a.* śmiały — zuchwały.

Audience, *s. f.* posłuchanie, audyencya — audyencya w trybunale — przytomni na audyencyi — prowincya Ameryki hiszpańskiéj — trybunał (w Hiszpanii). *Prêtez-moi* = *(vi.)*, racz wysłuchać, posłuchać. *Salle d'* =, sala audyencyonalna.

Audiencier, *s. m.* woźny, wzywający na audyencye trybunału. *Grand* =, referendarz, dawniéj w kancellaryi francuskiéj.

Auditeur, *s. m.* słuchacz — uczeń — audytor: nazwisko różnych urzędów. = *bénévole*, uczeń nie wpisany w księgi, amator. = *des comptes*, audytor w izbie obrachunkowéj.

Auditif, **ive**, *a.* słuchowy, należący do słuchu.

Audition, *s. f.* słyszenie — przesłuchanie, przesłuchywanie sprawy w sądzie. = *des témoins*, wysłuchanie świadków. = *des comptes*, sprawdzanie rachunków.

Auditoire, *s. m.* izba, sala lekcyi publicznych — słuchacze.

Auge, *s. f.* koryto, korytko, rynna, rynienka we młynie i t. p. — cebrzyk, ceber mularski.

Augée, *s. f.* pełen cebrzyk mularski.

Auget, *s. m.* korytko na jedzenie dla ptastwa — korytko we młynie przez które zboże wpada na kamień.

Augment, *s. m.* wzmaganie się choroby — augmentum, przydatek w koniugacyach greck. = *de dot*, zapis męża na rzecz żony po swojéj śmierci.

Augmentatif, **ive**, *a.* zgrubiały.

Augmentation, *s. f.* powiększenie — podniesienie.

Augmenter, *v. a.* powiększać, powiększyć — pomnożyć, podnieść. = *un domestique*, powiększyć zasług służącemu, pensyi. =, *v. n.* wzrastać, powiększać się, rosnąć — drożeć, podrożeć. *S'* =, wzrastać, zwiększać się.

Augural, **ale**, *a.* augurski, do augurów należący.

Augure, *s. m.* augur, wróżący z lotu ptaków (u Rzymian) — wróżba, wieszczba. *Prendre à bon* =, dobrze wróżyć z czego, wziąć za dobrą wróżbę. *Tirer, concevoir* =, wróżyć sobie z czego.

Augurer, *v. a.* wróżyć, wnosić z czego, brać wróżbę, tuszyć*.

Auguste, *a. d. g.* wielki, znakomity — dostojny.

Augustin, *s. m.* augustyanin: zakonnik. =ine, *s. f.* augustyanka.

Aujourd'hui, *adv.* dziś, dzisiaj — teraz, w tych czasach. =, *s. m.* dzień dzisiejszy — teraźniejsze czasy. *D'= en huit*, od dziś dnia za tydzień.

Aulique, *a. d. g.* nadworny — rzeski, rzeszy niemieckiéj.

Aulique, *s. f.* teza, rozprawa broniona przez ucznia teologii przy doktoracie.

Aulnaie, Aulne, Aulnée, *vid.* Aunaie, etc.

Aumailles, *a. f. pl. Bêtes =*, rogate bydło, rogacizna.

Aumône, *s. f.* jałmużna — *(vi.)* kara pieniężna na rzecz ubogich.

Aumôner, *v. a. (vi.)* zapłacić karę pieniężną. *Être aumôné*, być skaranym na karę pieniężną.

Aumônerie, *s. f.* urząd jałmużnika. *La grande = de France*, urząd wielkiego jałmużnika — pomieszkanie wielkiego jałmużnika.

Aumônier, ère, *a.* dający jałmużny, świadczący ubogim. =*s, m.* jałmużnik — kapelan dworu, pułku, szpitalu etc.

Aumônière, *s. f.* kalćta, kalétka, woreczek u pasa.

Aumuce, Aumusse, *s. f.* futerko na głowę używane u księży.

Aumussier, *s. m.* kuśnierz robiący futerka na głowę.

Aunage, *s. m.* mierzenie łokciem, na łokcie — miara (w materyach, suknie).

Aunaie, *s. f.* olszyna, olszynka, lasek olszowy.

Aune, *s. f.* łokieć: miara. *Mesurer les autres à son =*, innych swoją piędzią mierzyć. *Savoir ce qu'en vaut l'=*, znać co z doświadczenia, wiedzieć czém to pachnie. *Tout du long de l'=*, z całéj siły.

Aune, *s. m.* olcha, olszyna: drzewo.

Aunée, *s. f.* oman: roślina.

Auner, *v. a.* mierzyć łokciem, na łokcie.

Auneur, *s. m.* dozorca przestrzegający dobréj miary towarów.

Auparavant, *adv.* przedtém — naprzód.

Auprès, *prép.* obok, koło czego — u kogo, przy kim — u czego.

Auréole, *s. f.* obwódka promienista na około głowy świętych w obrazach.

Auriculaire, *a. d. g* uszny. *Doigt =*, mały palec u ręki, palec mizynny*. *témoin =*, świadek który słyszał na własne uszy. *Confession =*, spowiedź do ucha.

Aurillard, *vid.* Orillard.

Aurique, *a. f. Mar. Voile*, żagiel o czterech rogach a nie kwadratowy.

Aurochs, *s. m.* żubr. *Vid.* Urs.

Aurone, *s. f.* bożedrzewko: roślina.

Aurore, *s. f.* jutrzenka — zorze, świtanie — wschód. *= boréale*, zorze północne.

Auscultation, *s. f.* słuchanie — auskultacya, podsłuchiwanie dla poznania stanu naczyń w ciele.

Auspice, *s. m.* wróżenie, wieszczba: u Rzymian. *Sous les =s, de qu'un*, pod czyjem zwierzchnictwem, przewodnictwem, opieką. *Sous d'heureux =s*, pod szczęśliwą wróżbą, gwiazdą.

Aussi, *adv.* równie, również — także — a nadto, a do tego — dla tego też — to też. *= bien*, tyle, tak. *= sage que vaillant*, równie mądry jak mężny.

Aussitôt, *adv.* zaraz, natychmiast. *= que*, skoro, skoro tylko. *= dit = fait*, tylko co wymówił już i zrobił. *= votre lettre reçue*, zaraz po odebraniu listu twojego.

AUSTER, *s. m.* wiatr południowy, półdzieniec*.

AUSTÈRE, *a. d. g.* surowy—twardy — poważny — cierpkawy, (o smaku).

AUSTÈREMENT, *adv.* surowo.

AUSTÉRITÉ, *s. f.* surowość obyczajów — twardość.

AUSTRAL, ALE, *a.* południowy.

AUTAN, *s. m.* wiatr południowy—gwałtowny wiatr.

AUTANT, *adv.* tyle, tyleż.=*que*, tyle ile — tak dalece że. = *de têtes* = *d'avis*, co głowa to rozum, ile głów tyle zdań. = *vaut*, tyle co, prawie. *Cela est fini ou* = *vaut*, można mówić że skończone. = *dire mille francs*, to jedno co tysiąc franków. *D'*=, o tyle. *A charge d'*=, *à la charge d'*=, z warunkiem podobnegoż kosztu. *Boire d'*=, zapijać, ciągnąć, pić dobrze. *D'*= *que*..., tém bardziéj że... *Et d'*= *que*, z powodu że. *D'*= *plus*, tém więcéj, tém mocniéj. *D'*= *moins*, tém mniéj.

AUTEL, *s. m.* ołtarz — *fig.* religia, wyznanie, cześć. =.*portatif*, ołtarz polowy. *L'*= *de gazon*, ołtarz z darni. *Le maître* =, wielki ołtarz. = *privilégié*, ołtarz wyłączny do odprawiania mszy za zmarłych. *Les marches de l'*=, stopnie ołtarza. *Il prendrait sur l'*=, niczemu nie darnje, porwałby z ołtarza.

AUTEUR, *s. m.* sprawca, twórca, wynalazca — autor, pisarz — powaga przytoczona na poparcie — *Jrpr.* osoba od któréj się nabyło prawa jakiego, przekaziciel. =, *s. f.* autorka.

AUTHENTICITÉ, *s. f.* autentyczność — prawdziwość, urzędowność.

AUTHENTIQUE, *a. d. g.* autentyczny, ważny, istotny — prawdziwy. =, *s. f.* autentyk, oryginał.

AUTHENTIQUE, *s. f.* autentyka: nazwisko niektórych ustaw Justyniana.

AUTHENTIQUEMENT, *adv.* autentycznie.

AUTHENTIQUER, *v. a.* poświadczyć akt, nadać mu autentyczność, urzędowność = *une femme*, przekonać kobiétę o cudzołostwo.

AUTOCÉPHALE, *s. m.* biskup nie ulegający żadnemu patryarsze.

AUTOCHTONE, *s. m.* mieszkaniec najdawniejszy kraju, nie przybysz. =, *a. m.* najdawniéj zamieszkały.

AUTOCRATE, *s. m.* samowładca, samodzierżca. AUTOCRATRICE, *s. f.* samowładczyni.

AUTO-DA-FÉ, *s. m.* autodafe (z hiszp: akt wiary) spalenie na stosie.

AUTOGRAPHE, *a. d. g.* własnoręczny. =, *s. m.* pismo własnoręczne, autograf.

AUTOMATE, *s. m.* automat, machina mająca w sobie zasadę własnego ruchu, machina naśladująca ruchy istoty żyjącéj — *fig.* głupiec, cielę, bałwan.

AUTOMATIQUE, *a. d. g.* samodzielny — niezależący od woli.

AUTOMNAL, ALE *(om-nal)*, *a.* jesienny.

AUTOMNE, *(omne-onne)*, *s. m.* jesień — schyłek lat, jesień wieku.

AUTONOME, *a. d. g.* niepodległy, rządzący się swemi prawami.

AUTONOMIE, *s. f.* rządzenie się swemi prawami niektórych miast greckich za Rzymian.

AUTOPSIE, *s. f.* śledztwo naoczne na trupie — widzenie bóstwa.

AUTORISATION, *s. f.* upoważnienie — umocowanie.

AUTORISER, *v. a.* upoważnić, umocować kogo — pozwalać. *S'*=, nabierać powagi, mocy — nadać sobie prawo.

AUTORITÉ, *s. f.* powaga — wzię-

tość — upoważnienie — władza. *Faire* =, stanowić powagę.

Autour, *prép.* około, koło czego — na około. *Tout* =, na około, do około, do okoluteńka. *Ici* =, gdzieś w tych stronach. *Être* = *de qu''un*, chodzić około kogo, mieć staranie.

Autour, *s. m.* jastrząb'.

Autourserie, *s. f* sztuka wychowywania i układania jastrzębi.

Autoursier, *s. m.* wychowujący jastrzębie do łowów.

Autre, *a. d. g.* inny, inszy — inakszy* — drugi, ów. *Tout* =, całkiem inny — wcale inszy. *L'*= *jour*, temi dniami, w tych dniach. *L'un vaut l'*=, jeden wart drugiego. *C'est tout un ou tout* =, albo jedno albo drugie. *L'un dans l'*= ; *l'un portant l'*=, jedno w drugie, hurtem. *Je ne connais* =, znam go jak zły szeląg. *Comme dit l'*=, jak ktoś powiedział, jak powiedziano. *D'*=*s*, inni, kto inny. *Nous* =*s*, my. *Vous* =*s*, wy. *Il y en a d'uns et d'*=*s*, są źli i dobrzy. *Il en sait bien d'*=*s*, potrafi on i co więcéj. *Il n'en fait pas d'*=*s*, on tak zawsze robi. *En voici bien d'un* =, znowu co nowego.

Autrefois, *adv.* dawniéj, niegdyś, przedtém.

Autrement, *adv.* inaczéj — w przeciwnym razie. *Pas* =, wcale, bynajmniéj.

Autruche, *s. f.* struś: ptak.

Autrichien, nne, *a.* austryacki. =, *s. m.* austryak. =nne, *s. f.* austryaczka.

Autrui, *s. m.* drugi — drudzy, kto inny, nasz bliźni. *Chez* =, u drugich. *Aux dépens d'*=, cudzym kosztem. *Mal d'* = *n'est que songe*, co nas obchodzi cudze nieszczęście? *Prendre son cœur par* =, postawić się na czyjém miejscu.

Auvent, *s. m.* daszek chroniący od słoty i t. p. obdach.

Auvernat, *s. m.* gatunek wina z okolic Orleanu.

Auxiliaire, *a. d. g.* posiłkowy, pomocniczy. *Verbe* =, słowo posiłkowe. =*s*, *pl.* pomoc — słowo posiłkowe. *Les* =*s*, posiłki.

Avachir *(S')*, *v. pron. pop.* stracić tęgość, formę — rozklapać się, (o obówiu). *Cette femme s'avachit*, zrobiła się z niéj krowa, *pop.*

Aval, *s. m.* zobowiązanie się piśmienne zapłacenia towaru w razie niezapłacenia przez biorącego towar.

Aval, *s. m.* dół, strona ku któréj rzeka płynie. *Pays d'* =, kraj dolny. *Aller en* =, płynąć z wodą. *à vau l'eau*, z wodą. *L'affaire est allée à vau-l'eau*, rzecz nieudała się.

Avalaison, Avalasse, *s. f.* potok, spadanie wód po deszczach = *Mar.* wiatr wiejący od dni kilku bez przerwy.

Avalanche, Avalange, *s. f.* bałwany lodu staczające się z gór, lodozwał.

Avalé, ée, *a.* opuszczony na dół, opadły, wiszący, obwisły.

Avaler, *v. a.* połknąć, zjeść, pożreć — pochłonąć — spuszczać na dół. = *une branche*, obciąć gałąź przy pniu. =, *v. n.* płynąć na dół z wodą. *S'*=, opadać, obwisnąć.

Avaleur, *s. m.* połykający — żarłok. = *de pois gris*, żarłok. = *de charrettes ferrées*, fanfaron, samochwał, łgarz.

Avaloire, *s. f.* gardło, gardziel — półdupki w szorach na konia.

Avance, *s. f.* część domu występująca na ulicę — wyprzedzenie kogo — uprzedzenie kogo w czém, pierwszy krok — forszus, pieniądz dany z góry. *Prendre l'*= *sur*

qu'un, prześcignąć, wyścignąć. *Payer par* =, płacić z góry. *D'*=, z góry — wprzód — przed czasem. *Être en* =, zapłacić naprzód. *Faire des* =*s*, forszusować, dać *à compte* — zrobić pierwszy krok.

Avancée, *s. f.* odwach przed fortecą.

Avancement, *s. m.* postęp, postępowanie roboty, dzieła i t. p. — awans, awansowanie (w wojsku), promocya, postąpienie wyżéj. = *d'hoirie*, donacya uczyniona naprzód przyszłemu dziedzicowi.

Avancer, *v. a.* posunąć, posuwać naprzód — przysunąć, przyśpieszyć — przysporzyć — posunąć daleko (roboty) — promowować kogo — zapłacić z góry, forszusować. = *une chose*, wystąpić ze słowem jakiem, ze zdaniem. *S'*=, posunąć się — przysunąć się — postępować — upływać (o czasie) — wystawać, sterczéć — wysunąć się z czém, wymówić się z czém. =, *v. n.* iść na przód, posuwać się, postępować, postąpić. = *dans le pays*, iść w głąb kraju. = *sur l'ennemi*, ubiedz nieprzyjaciela, uprzedzić — spieszyć się (o zégarku) — zrobić postęp — iść w górę, promowować się — iść sporo. Avancé, ée, *prt.* naprzodzie będący, przedni—podeszły, późny, (wiek, pora). *Ouvrage* =, fortyfikacye opodal fortecy. *Être* = *dans*.... postąpić w czém. = *dans une étude*, mocny w czém. *Un esprit* =, umysł wyższy. *Une viande* =*e*, mięso nieświeże.

Avanie, *s. f.* krzywda — obelga.

Avant, *prép.* przed (o czasie), wprzód — przed czém (o miejscu). =, *adv.* naprzód. = *le jour*, = *jour*, przed świtem, nadedniem. = *un an*, nim rok upłynie. = *tout*, naprzód, przedewszystkiem. *Trop* =, *bien* =, za daleko w... *Le jour d'*=, dniem wprzód. *Aller de l'*=, wysuwać się naprzód — postępować. *En* =, naprzód — z przodu — na przodzie. *Mettre en* =, zarzucić co — utrzymywać (zdanie). *De là en* =, *(vi.)* potém.

Avantage, *s. m.* zysk, korzyść — wyższość, przewaga nad... — zwycięstwo — wzięcie góry nad czém — (w grze) awantaż dany, ustąpienie — korzyść zapewniona komu. *Habillé à son* =, ubrany do twarzy. *Prendre de l'*=, *son* = *pour monter à cheval*, wsiadać na konia za pomocą podstawki jakiéj. *Prendre qu'un à son* =, uderzyć na kogo korzystając z lepszego położenia.

Avantager, *v. a.* zapewnić komu większe korzyści.

Avantageusement, *adv.* zyskownie — korzystnie.

Avantageux, euse, *a.* korzystny, zyskowny — przybierający ton, minę. *Taille* =*euse*, piękna postawa. *Parure* =*euse*, strój do twarzy, pochlebny.

Avant-Bec, *s. m. vid.* Brise-Glace.

Avant-Bras, *s. m.* część ręki od łokcia do pięści.

Avant-Corps, *s. m.* wystawa w gmachu.

Avant-Cour, *s. f.* podwórko małe przed głównym dziedzińcem.

Avant-Coureur, *s. m.* goniec zwiastujący co, przepowiednia.

Avant-Courrière, *s. f.* zwiastunka.

Avant-Dernier, ère, *a.* przedostatni.

Avant-Garde, *s. f.* przednia straż, awangarda.

Avant-Goût, *s. m.* smak, próbka smaku.

Avant-Hier, *adv.* onegdaj, przedwczoraj.

Avant-Main, *s. m.* przód u konia.

AVANT-PÊCHE, *s. f.* gatunek wczesnéj brzoskwini.

AVANT-PORT, *s. m.* wejście do portu.

AVANT-POSTE, *s. m.* forpoczt.

AVANT-PROPOS, *s. m.* wstęp (do dzieła).

AVANT-QUART, *s. m.* uderzenia zegaru przed biciem godziny lub półgodziny.

AVANT-SCÈNE, *s. f.* przód sceny w teatrze — wypadki uważane za zaszłe przed epoką wystawianą na scenie.

AVANT-TOIT, *s. m. vid.* AUVENT.

AVANT-TRAIN, *s. m.* przód wozu, karety i t. p. — piers i nogi przednie konia — przodkara u armaty.

AVANT-VEILLE, *s. f.* wilia wilii.

AVARE, *a. d. g.* skąpy — łakomy. =, *s. m.* skąpiec.

AVARICE, *s. f.* skąpstwo — łakomstwo.

AVARICIEUX, EUSE, *a.* et *s.* skąpy, skąpiec.

AVARIE, *s. f.* uszkodzenie statku lub ładunku jego na morzu — uszkodzenie w towarach. *Grosses* =*s*, szkody, uszkodzenia z burzy lub rozbicia. *Menues* =*s*, pomniejsze uszkodzenia.

AVARIÉ, ÉE, *a.* uszkodzony na morzu — nadpsuty (o towarach).

A VAU-L'EAU, *vid.* AVAL.

AVÉ, AVE MARIA, *s. m.* zdrowaś Marya. *Ave*, pozdrowienie anielskie. — Różaniec do odmawiania zdrowaś Marya. — Wezwanie ducha Sgo za wstawieniem się matki boskiéj. *Dans un* =, za zdrowaś Marya.

AVEC, *prépos.* z, (z 6m przyp.) — na oznaczenie narzędzia którem się co robi lub materyi z któréj się co robi. — *Se battre* = *qu'un*, bić się z kim. *Couper* = *un couteau*, krajać nożem. *Bâtir* = *du bois*, budować z drzewa. = *tout cela*, pomimo tego wszystkiego, z tém wszystkiem. *D'*=, od. *Distinguer l'ami d'*= *le flatteur*, odróżnić przyjaciela od pochlebcy.

AVEINDRE, *v. a.* wyciągnąć, wydostać, wydobyć.

AVEINE, *vid.* AVOINE.

AVELANÈDE, *s. f.* miseczka otaczająca u spodu żołędzie.

AVELINE, *s. f.* orzech turecki (owoc).

AVELINIER, *s. m.* orzech turecki (drzewo), *vid.* COUDRIER.

AVENAGE, *s. m.* osep, danina w owsie.

AVENANT, ANTE, *a.* przyjemny. *A l'*=, i tym podobnie — w miarę, w stosunku — odpowiadająco.

AVÉNEMENT, *s. m.* wstąpienie na tron — przyjście Jezusa Chrystusa.

AVENANT, ANTE, *part.* na przypadek gdyby.... *La mort* =*ante*, na przypadek śmierci, w chwili zgonu.

AVENIR, *v. a.* nastąpić, mieć miejsce, przyjść, zajść (o zdarzeniu).

AVENIR, *s. m.* przyszłość — potomność. *A l'*=, na przyszłość, nadal.

AVENIR, *s. m.* pozew obrońcy strony jednéj do obrońcy strony drugiéj aby się stawił w sądzie.

AVENT, *s. m.* adwent.

AVENTURE, *s. f.* zdarzenie, wypadek — traf, przypadek — wyprawa hazardowna. *Les* =*s de Télémaque*, przypadki Telemaka — antrepryza niepewna. *Tenter l'*=, probować szczęścia. *Chercher* =, szukać szczęścia (o złodzieju). *Mettre à la grosse* =, włożyć wielką summę na okręt, na ryzyko, *vid.* PRÊTER À LA GROSSE = *Mal d'*=,

vid. Panaris. *Dire la bonne* =, ciągnąć kartę, kabałę, przepowiadać. *D'*=, *par* =, trafem, przypadkiem — rzucony traf.

Aventuré, ée, *a.* niepewny, ryzykowny.

Aventurer, *v. a.* stawić na chybi trafi, na niepewne, na łos szczęścia, ryzykować. *S'*=, wystawiać się na niebezpieczeństwo.

Aventureux, euse, *a.* pełen przypadków—wystawiający się na los, idący na ryzyko.

Aventurier, *s. m.* woluntaryusz, ochotnik—miłośnik niebespieczeństw — błędny rycerz—człowiek bez posady—korsarz na morzu, flibustier.

Aventurier, ère, *a. vid.* Aventureux.

Aventurine, *s. f.* kamień żółty lub ciemny z kropkami błyszczącemi. *Minéral* = szkło naśladujące ten kamień.

Avenue, *s. f.* ulica, droga, alea.

Avéré, ée, *a.* istny, czysty.

Avérer, *v. a.* sprawdzić co, zapewnić się o czém. *Un fait avéré*, zdarzenie nieulegające wątpliwości.

Averse, *s. f.* ulewa. *vid.* (A). Verse.

Aversion, *s. f.* wstręt, antypatya, obrzydzenie.

Avertin, *s. m.* szaleństwo — szalony, co uszalał—choroba u owiec, *vid.* Tournis.

Avertir, *v. a.* uwiadomić kogo, uprzedzić o czém. = *un cheval*, popędzać konia w rejszuli. = *qu'un de son salut*, ostrzedz kogo o czém ważném. *Tenez-vous pour averti*, niech ci to służy za przestrogę, wiesz czego się masz trzymać.

Avertissement, *s. m.* ostrzeżenie —uwiadomienie, zawiadomienie— przestroga, upomnienie.

Aveu, *s. m.* wyznanie—przyznanie się do czego, przyznanie czego — przyzwolenie, zezwolenie — deklaracya wassala iż trzyma lenność od pana lennego. *Homme sans* =, włóczęga.

Aveuer, avuer, *v. a.* śledzić okiem, nie spuszczać z oka.

Aveugle, *a. d. g.* ślepy. =, *s. m.* ciemny, pozbawiony wzroku, ślepy. *à l'*=, *en* =, ślepo, na oślep. *Obéissance* =, ślepe posłuszeństwo.

Aveuglement, *adv.* na oślep, ślepo, nierozważnie.

Aveugler, *v. a.* oślepić, pozbawić wzroku — zaślepić kogo na co. = *une voie d'eau*, *Mar.* zapchać tymczasowo szparę którędy woda wchodzi. *S'*=, być ślepym na co, zaślepiać się.

Aveuglette, (à l'), *adv.* pomacku, na ślepo.

Avide, *a. d. g.* chciwy, łakomy — pałający żądzą czego.

Avidement, *adv.* chciwie, z łakomstwem.

Avidité, *s. f.* chciwość, łakomstwo.

Avilir, *v. a.* spodlić, poniżyć — mało cenić. *S'*=, podlić się, spodlić się.

Avilissant, ante, *a.* upodlający, podlący, poniżający.

Avilissement, *s. m.* upodlenie — spodlenie się — poniżenie — poniżenie się.

Aviner, *v. a.* spoić, upoić winem. *C'est un corps aviné*, opój, pijak. *Avoir les jambes avinées*, ledwie się trzymać na nogach (o pijanym).

Aviron, *s. m.* wiosło.

Avis, *s. m.* zdanie, mniemanie — myśl — opinia, decyzya — uwiadomienie, ostrzeżenie, przestroga — narada, naradzanie się — namysł, namyślenie się — rada, doradzanie. = *de parents*, decyzya rady familijnéj. =, *doctrinal*,

opinia doktora teologii. *Lettre d'*=, zawiadomienie kupca o tém co mu się ma przysłać. = *au lecteur*, przedmowa — przymówka, przestroga wymierzona do kogo. *Il y a jour d'*=, jest czas do namysłu, niema nic pilnego. *Donneur d'*=, doradca — dawniéj: obmyślający środek pomnożenia skarbu króleskiego. *Droit d'*=, wynagrodzenie za poradę.

Avisé, ée, *a.* przezorny, ostrożny, roztropny. *Mal avisé vid.* Malavisé.

Aviser, *v. a.* ostrzegać, przestrzedz kogo—spostrzedz, dostrzedz kogo, co — obmyślić środek, sposób, zaradzić czemu. *S'*=, domyślić się, wpaść na myśl — odważyć się na co.

Aviso, *s. m. Mar.* mały statek wojenny do rozwożenia rozkazów.

Avitaillement, *s. m.* zaopatrzenie w żywność.

Avitailler, *v. a.* zaopatrzyć w żywność, dostarczyć żywności.

Aviver, *v. a.* ożywić, nadać życie lub świeżość — odświeżyć — nadać połysk.

Avives, *s. f. pl.* gruczoły pod gardłem u konia — zołzy: choroba końska.

Avocasser, *v. n. fm.* szczekać za kratkami *fm.*

Avocat, *s. m.* obrońca, rzecznik* patron. = *consultant*, adwokat wzywany do rady. = *plaidant*, adwokat stawający w sądach. = *général*, prokurator królewski w sądzie wyższéj instancyi. = *du roi*, prokurator przy trybunale. = *du diable*, czyniący zarzuty w dyspucie moralnéj lub religijnéj.

Avocate, *s. f.* patronka = *des pécheurs*, orędowniczka grzesznych.

Avoine, *s. f.* owies. *Ballie d'*=, plewa owsiana. *Les* =*s*, owsy, owies na pniu.

Avoir, *v. a.* mieć, posiadać — zawierać, mieścić w sobie — dostać czego, co — nabyć co, czego — otrzymać — używa się jako słowo posiłkowe do formowania czasów. *Ayant*, mając. *Ayant eu*, miawszy, mając. *Ayez vécu*....trzeba było żyć aby... — z przyimkiem *à* i ze słowem w trybie bezokol. znaczy: być obowiązanym, musieć, mieć. *J'ai à parler*, mam mówić. *N'avoir rien à dire*, nie mieć co powiedzieć. = *du bien*, mieć majątek. = *une maladie*, mieć chorobę, nabawić się, dostać choroby, zachorować na co. = *la parole*, mieć głos, być wezwanym do mówienia. = *une femme*, spółkować z kobietą. *On peut l'*=, można go pozyskać, przekupić. = *pour agréable*, dobrze przyjąć, przystać na co. = *pour soi*, mieć za sobą co, jaką korzyść. *Il a tout pour lui*, wszystko za nim mówi.

Nieosobiście: *Il y a*, jest, znajduje się. *Il y a un an*, jest temu rok. *Il y en a qui*..., są ludzie którzy.. *Y en a-t-il*, czy jest? czy są? czy się znajduje? *Il y en a*, jest, są. *Tant y a*, słowem, dosyć że.

Prt. Eu, eue. *Eu égard à*... przez wzgląd na...

Avoir, *s. m.* mienie, majątek, miano*. *Doit et* =, długi i wierzytelności.

Avoisiner, *v. a.* graniczyć z czem, być w sąsiedztwie. *Être bien avoisiné*, mieć dobrych sąsiadów, dobre sąsiedztwo.

Avortement, *s. m.* poronienie (o kobiecie)—zgubienie płodu — zrzucenie (o samicach brzemiennych).

Avorter, *v. a.* poronić (o kobiécie gubiącéj płód), zrzucić (o samicach) — nie udać się — chybić, spełznąć na niczém. *Faire* = *l'entreprise*, zniweczyć zamiar. *Se faire* =, zgubić płód, sprowadzić

poronienie (o kobiécie). Avorté, ée, *prt.* chybiony, co się nie udał. *Fruit* =, owoc nie doszły.

Avorton, *s. m.* płód poroniony — zaśniad — pomiotek, podrzutek, płód potworny.

Avoué, *s. m.* patron trudniący się interesami stron — opiekun kościoła, kollator.

Avouer, *v. a.* wyznać co, wyznać, uznać, przyznać — przyznać się do czego — potwierdzić. =*hautement*, głośno wyznawać. = *pour fils*, uznać za syna. = *un enfant*, przyznać za swoje dziecko. = *une personne de qu''ch*, uznać i zatwierdzić co kto zrobił w naszém imieniu. *S'= vaincu*, uznać się pobitym. *S'= de qu''un, (vi.)* przyznawać się do kogo. Avoué, ée, *prt.* uznany powszechnie.

Avoyer, *s. m.* awojer, wójt, urzędnik naczelny w kantonach szwajcarskich.

Avril, *s. m.* kwiecień: miesiąc. *Poisson d'=*, prima aprilis. *Donner un poisson d'=*, zwieść kogo na prima aprilis. *Poissons d'=*, makrele: ryby morskie.

Avuer, *v. a. vid.* Aveuer.

Axe, *s. m.* oś u koła — oś przechodząca lub pomyślana przez środek ciała.

Axillaire, *a. d. g.* pachowy, od pachy.

Axiome, *s. m.* axiomat, prawda widoczna, niepotrzebująca dowodzenia.

Axonge, *s. f.* sadło.

Ayant, *a.* mający. =-*cause*, strona w procesie. =-*droit*, interesowany.

Azerole, *s. f.* rodzaj głogu (owoc).

Azerolier, *s. m.* rodzaj głogu (drzewo).

Azime, *vid.* Azyme.

Azimut, *s. m.* azymut, poziomołuk.

Azimutal, ale, *a.* służący do mierzenia azymutu.

Azote, *s. m.* azot, saletroród. = *a. d. g.* saletrorodny.

Azur, *s. m.* lazur: szkło ufarbowane kobaltem — błękit, kolor błękitny — pole błękitne w herbach. *Pierre d'=*, kamień lazurowy, lapis lazuli.

Azuré, ée, *a.* lazurowy, błękitny.

Azyme, *a. m.* niekwaszony, nierozczyniony. =, *s. m.* chleb niekwaszony, bez rozczynu. *Les =s*, maca (u żydów.)

B

B, *s. m.* druga litera alfabetu franc. *Ne savoir ni A, ni B*, nieumieć ani A, ani B. *Ne parler que par B et par F*, mieć ustawnie w ustach gminne przekleństwa (bougre, f...). *Être marqué au B*, być jednookim (borgne), garbatym (bossu), kulawym (boiteux), zézowatym (bigle).

Baba, *s. m.* baba: ciasto.

Babel, *s. f.* Babel. *C'est la tour de =*, wieża babilońska, zamieszanie, nieład.

Babeurre, *s. m.* maślanka.

Babil, (*bil=bii*), *s. m.* szczebiotanie, szczebiotliwość.

Babillage, *s. m.* szczebiotliwość.

Babillard, arde, *a.* gadatliwy—

gadający (o ptakach), nadto szczekający (o psie). =, *s. d. g.* papla, *fm.*

BABILLEMENT, *s. m. Méd.* nadzwyczaj prędkie gadanie.

BABILLER, *v. n.* szczebiotać, dużo gadać, paplać, świegotać.

BABINE, *s. f.* warga u zwierząt. *S'en donner par les =s*, objeść się — przehulać, przeputać majątek. *S'en lécher les =s*, oblizywać się (po czém smaczném).

BABIOLE, *s. f.* cacko dziecinne — fraszka, łątko.

BÂBORD, *s. m.* lewy bok okrętu.

BABOUCHE, *s. f.* papuć.

BABOUIN, *s. m.* pawian: małpa — figura odrysowana węglem na ścianie. *Faire baiser le =*, zadać jaką karę lub pokutę.

BABOUIN, INE, *s.* dzieciak, malec, malczyk.

BAC, *s. m.* prom. *Passer le =*, przewieść się promem.

BACCALAURÉAT, *s. m.* bakkalaureat, stopień uniwersytecki, bakałarstwo*.

BACCHANAL, *s. m.* krzyk, hałas, harmider.

BACCHANALE, *s. f.* taniec bachantek — rozpusta, hulanka. *Les =s*, bachanalia, święta na cześć Bachusa.

BACCHANTE, (*ccha=ca*), *s. f.* bachantka, kapłanka Bachusa — kobiéta rozpustna lub rozgniewana.

BACCIFORME, *a. d. g. Bot.* jagódkowaty.

BACCIFÈRE, *a d. g.* jagodonośny, wydający jagody.

BACHA, *vid.* PACHA.

BÂCHE, *s. f.* płótno na bryce zakrywające od słoty — inspekta, skrzynka na kwiaty lub rośliny — miednica u pompy z której inne pompy wodę podnoszą.

BACHELETTE, *s. f. (vi.)* dziewczynka, dziewczę.

BACHELIER, *s. m.* bakałarz: najniższy stopień uniwersytecki— *(vi.)* kawaler, nie żonaty — giermek.

BÂCHER, *v. a.* pokryć płótnem dla zabespieczenia od słoty.

BACHIQUE, *a. d. g.* bachusowy. *Le genre =*, rodzaj obrazów przedstawiających pijących lub pijaków. *Chanson =*, piosnka na cześć wina.

BACHOT, *s. m.* bacik, bat.

BACHOTEUR, *s. m.* przewoźnik na bacie.

BACILE, *s. m.* kopr morski: roślina.

BÂCLER, *v. a.* zatarasować, zaprzeć drzwi, wejście — na prędce co zrobić, sklcić, sklecić. *= un bateau*, zaprzeć łódź na brzeg.

BADAUD, AUDE, *s. fm.* gap', głupięc, parafianin. =, *a.* gapiowaty.

BADAUDER, *v. a. fm.* gapić się, gawronić się, *fm.* lelków patrzyć.

BADAUDERIE, *s. f.* gapiostwo — głupota.

BADELAIRE, *s. m.* szabla krótka zakrzywiona.

BADERNE, *s. f. Mar.* plecionka zachowująca liny od tarcia się.

BADIANE, *s. f.* badyanek, anyżek chiński: roślina.

BADIGEON, *s. m.* farba do bielenia murów.

BADIGEONNAGE, *s. m.* pobielanie, bielenie murów.

BADIGEONNER, *v. a.* bielić, pobielać.

BADIGEONNEUR, *s. m.* mularz pobielający.

BADIN, INE, *a.* rozpustny, swawolny, żartobliwy, żartowny, krotochwilny.* = *s. m.* pustak, figlarz.

BADINAGE, *s. m.* pustota, swawola, figle — swawolenie — zabawka.

BADINANT, *s. m.* lóżny, koń lózem idący, lózak.

BADINE, *s. f.* laseczka, kijek, pręcik, badylek, patyczek.

Badines, *s. f. pl.* szczypczyki.

Badiner, *v. n.* igrać, swawolić, żartować — bawić się czém — igrać z wiatrem, kołysać się.

Badinerie, *s. f.* żart, krotochwila.*

Bafouer, *v. a.* szydzić z kogo.

Bâfre, *s. f. fm.* żarcie, jadło.

Bâfrer, *v. n.* żréć, zrzéć.

Bâfreur, *s. m.* żarłok, pasibrzuch.

Bagace, *s. f. vid.* Bagasse.

Bagage, *s. m.* bagaże, obłogi*— manatki, rupiecie — zapas, zasób. *Plier* =, *trousser* =, zabrać manatki i drapnąć, zemknąć — *pop.* umrzeć, zadrzeć nogi, *pop.*

Bagarre, *s. f.* skweres, scisk, tłok, rwetes. *Se sauver de la* =, *d'une* =, wycofać się, ujść złego.

Bagasse, *s. f.* trzcina cukrowa przepuszczona przez młyn — łodyga indychtu wyjęta z kadzi.

Bagasse, *s. f.* kobiéta złego życia, tłuk *pop.*

Bagatelle, *s. f.* fraszka, bagatela, zabawka. *Aimer la* =, myśleć o umizgach. *Bagatelle!* mniejsza o to, to fraszki.

Bagne, *s. m.* galery, więzienie złoczyńców.

Bague, *s. f.* pierścionek, obrączka — pierścień, obrączka w dawnych turniejach. *Courre*, *courir la* =, gonić do pierścienia. *Emporter la* =, ugodzić w pierścień. *Bagues et joyaux*, klejnoty.

Baguenaude, *s. f.* owoc miechunek pukający za przyciśnieniem.

Baguenauder, *v. n.* bąki strzelać, baraszkować, bawić się.

Baguenaudier, *s. m.* miechunki: ziele — gra w obrączki powikłane dające się rozwikłać pewnym tylko sposobem.

Baguer, *v. a.* fastrygować, przyfastrygować.

Bagues, *s. f. pl.* manatki, rupiecie. *Sortir* = *sauves*, wybrnąć z nieszczęścia.

Baguette, *s. f.* laska — rószczka, laseczka, pręcik. *Arch.* listewka na murze, kolumnie i t. p. = *magique*, rószczka czarnoksięska. = *de fusil*, stępel od fuzyi. = *de tambour*, pałka od bębna. = *de fusée*, laska do racy. *Commander à la* =, rozkazywać, przewodzić, trzymać w ryzie. *Passer par les* =*s*, przejść przez rózgi (karę na żołnierzy). *Passer*, *faire passer par les* =*s*, przepuścić przez rózgi.

Baguetter, *v. a.* bić, trzepać pręcikiem.

Baguier, *s. m.* kufereczek na pierścionki.

Bah, *interj.* wykrzyknik podziwienia, powątpiewania, niedbania.

Bahut, *s. m.* kufer z wiekiem wypukłém, sepet.

Bahutier, *s. m.* fabrykant kufrów.

Bai, ie, *a.* gniady. =, *s. m.* gniady, gniadosz. *Bai-brun*, skarogniady.

Baie, *s. f.* jagoda.

Baie, *s. f.* zatoka, golf mały — otwór w murze na drzwi lub okno.

Baie, *s. f.* zwiedzenie kogo, figiel.

Baïe, ee, *a. vid.* Baccifère.

Baigner, *v. a.* kąpać, skąpać, wykąpać — myć, obmywać — moczyć — rosić, skrapiać. = *des chevaux*, pławić konie. =, *v. n.* moknąć, wymoknąć. = *dans son sang*, zbroczonym być we krwi. *Se* =, kąpać się w rzece lub morzu. *Se* = *dans le sang*, brodzić we krwi.

Baigneur, euse, *s.* kąpiący się — trzymający łazienki, łaziebny *.

Baignoire, *s. f* wanna — loża w teatrze.

Bail, *s. m. pl.* Baux, najem, wynajem, wynajmowanie, wy-

najęcie. = *à ferme*, dzierżawa folwarku. *Cela n'est pas de mon* =, to do mnie nie należy.

Baile, *s. m.* bajli : rezydent wenecki przy Porcie ottomańskiéj.

Baille, *s. f. Mar.* ceber wielki na okręcie.

Baillement, *s. m.* ziewanie, poziewanie — zbieg nieprzyjemny samogłosek.

Bailler, *v. n.* ziewać, poziewać — stać otworem — rozdziawiać się — nie przymykać się — opadać, (o tem co nie jest wyprężone).

Bailler, *v. a.* wynająć komu co. *Vous m'en baillez belle*, *d'une belle*, żartujesz sobie, chcesz abym wierzył.

Bailleresse, *s. f. vid.* Bailleur.

Baillet, *a. m.* rydzawy, rydzy, rysawy, (koń).

Bailleul, *s. m.* nastawiający złamane kości, lub zwichnięte członki.

Bailleur, lleresse, wynajmujący, wydzierżawiający. = *de fonds*, dający fundusz na jaki handel. = *de bourdes*, łgarz, kłamca.

Baillif, Bailli, *s. m.* bajli : we Francyi dawniéj : naczelnik wojenny pewnego okręgu — urzędnik sądowy wyższy pewnego okręgu — wójt we wsi sądzący w imieniu pana — jeden z wielkich urzędników maltańskiego zakonu — urzędnik po kantonach szwajcarskich i w Niemczech.

Bailliage, *s. m.* trybunał pod przewodnictwem bajlego — okręg juryzdykcyi bajlego.

Bailliager, ère, *a.* należący do bajlego.

Baillive, *s. f.* żona urzędnika zwanego bajli.

Baillon, *s. m.* knebel w pysk, na usta.

Baillonner, *v. a.* kneblować, zakneblować, kneblem zatkać usta, pysk. = *une porte*, zamknąć drzwi kołkiem.

Bain, *s. m.* kąpiel — kąpanie się — pławienie koni — wanna — łaźnia. *Chim.* kąpiel : ogrzewanie naczynia w którém się znajduje jaki preparat — kadź farbierska z wodą i farbami. = *de vapeurs*, kąpiel ruska. = *de pieds*, moczenie nóg. *Demi* =, kąpiel po pas. = *de siége*, kąpanie środka ciała. = *local*, *topique*, kąpiółka, moczenie choréj części ciała. *Fond de* =, bielizna którą się wyściela wannę. = *marie*, zanurzenie naczynia w ciepłéj wodzie. *Bains*, łazienki — kąpiele, wody.

Baïonnette, *s. f.* bagnet.

Baïoque, *s. f.* bajok : moneta włoska (około dwu groszy).

Baïram, bairam : święto u mahometanów na końcu ramadanu.

Baise-main, *s. m.* ucałowanie ręki. = *s*, *s. m.* ukłony, grzeczności. *A belles* = *s*, *s f.* z pocałowaniem ręki, z radością.

Baisement, *s. m.* ucałowanie stóp ojca świętego.

Baiser, *v. a.* całować — pocałować — ucałować — stykać się — obłapiać, *pop.* = *la main*, witać posyłając pocałowanie ręką do ust. *Je vous baise les mains*, dziękuję za to (z ironią). = *le cul de la vieille*, stracić w grze, ani razu nie wygrać. *Se* =, *v. rec.* całować się — stykać się.

Baiser, *s. m.* ucałowanie, pocałowanie — pocałunek, całus, buziak, buziaczek. *fm.* = *de paix*, pocałowanie na zgodę — święte pocałowanie (na wielkiéj mszy).

Baiseur, euse, *a.* ustawicznie całujący.

Baisotter, *v. a.* całować bez ustanku.

Baisse, *s. f.* zniżenie ceny, wartości — spadanie papierów publicznych.

Baisser, *v. a* zniżyć, zniżać — spuścić, opuścić — opuszczać. =, *v. n.* opadać, spadać — tracić siłę, tęgość (o trunkach) — schylać się (o dniu) — mieć się gorzéj — upadać — tracić na mocy i t. p. = *la main à un cheval,* popuścić uzdy koniowi. = *l'oreille*, opuścić uszy, spuścić z tonu, nos na kwintę spuścić. = *la voix*, mówić ciszéj. *Se* =, schylić się, nachylić się — zniżyć się. **Baissé, ée**, *prt. tête* =*ée*, z głową na dół — *fig.* na oślep, z odwagą, z zawiązanemi oczyma. *Donner tête* =*ée dans la piége*, na oślep lecieć w łapkę.

Baissière, *s. f.* ostatek wina w naczyniu.

Baisure, *s. f.* przylepka, pięteczka w bochenku chleba, którą się z drugim styka w piecu.

Bajoire, *s. f. (vi.)* medal, moneta o dwu popiersiach.

Bajoue, *s. f.* wierzchnia część ryja świniego.

Bal, *s. m.* bal, tańce. *Donner le* = *à qu''un*, sprawić komu bal, łaźnię; zbić. *Mettre le* = *en train*, wzniecić co, wszcząć. *Mettre une carte au* =, grać, stawić na jaką kartę.

Baladin, *s. m.* skoczek, tancerz — buffon, błazen. =**ine**, *s. f.* tancerka.

Baladinage, *s. m.* buffonerya, błaznowanie.

Balafre, *s. f.* blizna, szrama od cięcia, krésa, dęga*.

Balafré, ée, *a. et s.* cięty, mający szramę, bliznę, z krésą.

Balafrer, *v. a.* ciąć kogo, rąbnąć — rozpłatać, zrobić szramę.

Balai, *s. m.* miotła — szczotka do zamiatania — kita, ogon psa — ogon ptaka. *Donner un coup de* =, umieść, podmieść izbę. = *neuf*, z nowa sitko na kołeczku. *Faire* = *neuf*, dobrze się zachowywać w początkach służby i t. p. *Rôtir le* =, żyć licho, nędznie, poniewierać się — prowadzić życie nierządne, zszarzać się.

Balais, *a. m.* **Rubis** =, rubin przedniéj wody.

Balance, *s. f.* waga, szalki, szale — równowaga — bilans, różnica wydatków i przychodów — stan interesów domu handlowego. = *romaine*, bezmian, przezmian — waga: konstellacya. = *du commerce*, wykaz różnicy wywozu i wprowadzenia towarów. *Mettre en* =, ważyć, rozważać. *Mettre dans la* =, porównywać, kłaść, ważyć na szali. *Être en* =, być nie pewnym, chwiać się, wahać się. *Tenir en* =, utrzymywać w niepewności. *Emporter la* =, przeważać.

Balancé, *s. m.* ważenie się na tę lub ową stronę w tańcu.

Balancelle, *s. f.* statek mały o jednym maszcie i około 20 wiosłach.

Balancement, *s. m.* gibanie się idąc — bujanie się w marszu żołnierza — symetrya w grupach obrazu.

Balancer, *v. a.* ważyć na szali — ruszać, gibać, gibotać — ważyć, rozważać, roztrząsać — nagradzać co czém, wetować — ważyć, utrzymywać w równowadze, w równi — ustawiać symetrycznie grupy w obrazie. = *une figure*, zachować w malowaniu figur równowagę ciała. =, *v. n.* tańcować *pas* zwane *balancé*. *Se* =, równoważyć się wzajemnie — gibać się idąc — bu-

jać się w marszu — chuśtać się na chuśtawce.

BALANCIER, s. m. wahadło, perpendykuł (w machinie lub zegarze) — wahadło w mennicy do wybijania stępla — drąg skoczków na linie — fabrykant wag, szal, ważek.

BALANCINE, s. f. Mar. lina służąca do utrzymywania w równi drąga żaglu.

BALANÇOIRE, s. f. belka do chuśtania się — chuśtawka.

BALANDRAN, BALANDRAS, s. m. gatunek opończy.

BALAUSTE, s. f. owoc granatu dzikiego.

BALAUSTIER, s. m. granat dziki: drzewo.

BALAYAGE, s. m. zamiatanie.

BALAYER, v. a. zamiatać — zamieść — wymieść co, wypędzić kogo skąd.

BALAYEUR, EUSE, s. zamiatacz.

BALAYURES, s. f. pl. śmiecie wymiecione. = de mer, rośliny lub inne szczątki wyrzucone na brzeg morski.

BALBUTIEMENT (tie=cie), s. m. jąkanie się.

BALBUTIER (ti=ci), v. n. jąkać się — bredzić, gadać niedorzeczy — v. a. wybąkać co.

BALCON, s. m. ganek, balkon — galeryjka.

BALDAQUIN, s. m. baldachin, baldakim, vid. DAIS.

BALEINE, s. f. wieloryb—fiszbin. Blanc de =, tran wielorybi.

BALEINÉ, ÉE, a. z fiszbinem, na prętach z fiszbinu.

BALEINEAU, s. m. małe wieloryba, wielorybię.

BALEINIER, a. et s. m. okręt do połowu wieloryba.

BALENAS, s. m. członek rodzajny wieloryba.

BALÈVRE, s. f. (vi.) spodnia warga. Arch. wystawianie kamienia jednego nad drugi.

BALI, s. m. vid. PÂLI.

BALISAGE, s. m. Mar. stawianie znaków ostrzegających.

BALISE, s. f. owoc pewnéj trzciny indyjskiéj.

BALISE, s. f. żerdź, znak ostrzegający przy wejściu portów o niebespieczeństwie — wolne miejsce potrzebne dla holowania statków.

BALISER, v. a. powtykać znaki ostrzegające o niebespieczeństwie żeglugi.

BALISEUR, s. m. dozorca nadbrzeżny rzek lub portów.

BALISIER, s. m. rodzaj trzciny indyjskiéj.

BALISTE, s. f. kusza: machina do ciskania kamieni, opok — rodzaj ryby morskiéj.

BALISTIQUE, s. f. sztuka rzucania pocisków (u starożytnych).

BALIVAGE, s. m. wyznaczanie drzew do wycięcia lub zachowania.

BALIVEAU, s. m. zapust w lesie, drzewa zostawiane przy wrębach.

BALIVERNE, s. f. głupstwo, błazeństwo.

BALIVERNER, v. n. pleść głupstwa, androny fm.

BALLADE, s. f. ballada: gatunek poezyi francuzkiéj z trzech strof i przesłania jéj. Le refrain de la =, wiersz powtarzany po każdéj strofie.

BALLANT, a. m. Aller les bras =s, iść majdając rękami.

BALLE, s. f. piłka do grania — kula broni palnéj. = de calibre, kula kalibrowa: odpowiednia otworowi broni. Juger la =, zgadnąć gdzie piłka padnie — przewidzieć wypadek czego. Couper la =, odbić piłkę. A vous la =, to do ciebie należy. Renvoyer la =, odbić piłkę — odpowiedzieć żwawo, odciąć się — zdać co na kogo. Enfant

de la =, trudniący się téméż rzemiosłem co i ojciec. =*s ramées*, kule połączone drutem. *Des* =*s perdues*, *fig.* próżne usiłowania.

Balle, *s. f.* bela towarów, paka. *Marchandises de* =, pośłednie towary. *Un juge de* =, głupi sędzia. *Rimeur de* =, wierszokleta.

Balle, *s. f. Bot.* plewa.

Baller, *v. a. (vi.)* tańcować, balować — w ceremoniach kościelnych w chórze, kłaniać się idąc.

Ballet, *s. m.* balet, taniec z figurami.

Ballon, *s. m.* balon, bania wydęta powietrzem — balon, aerostat —balon, naczynie chemiczne szklane—rodzaj statku. = *aérostatique*, balon, aerostat. = *perdu*, balon porwany wiatrem. = *captif*, balon kierowany. = *d'essai*, balonik puszczany dla próby, —próbka dzieła jakiego.

Ballonné, ée, *a.* odęty, wydęty.

Ballonnement, *s. m.* wydęcie, odęcie, rozdęcie brzucha.

Ballonnier, *s. m.* fabrykant balonów.

Ballot, *s. m.* paka towarów.

Ballotin, *s. m.* paczka towarów.

Ballottade, *s. m.* sus konia na cztery nogi w równi bez wierzgnienia.

Ballotage, *s. m.* kréskowanie na dwóch kandydatów najwięcéj głosów mających.

Ballotte, *s. f.* kulka którą się kreskuje za kim, *vid.* Boule — naczynie używane przy winobraniu.

Ballottement, *s. m.* ruszanie się, tłuczenie się rzeczy nieprzymocowanéj, kołatanie.

Ballotter, *v. a.* miotać, uderzać czém — kołatać czém — kréskować na dwóch kandydatów najwięcéj głosów mających. = *une affaire*, roztrząsać rzecz. = *qu'un*, zwodzić kogo, łudzić nadzieją. =, *v. n.* tłuc się, telepać się, kołatać.

Balourd, *s. m.* wałkoń, nieruchawy. =rde, *s. f.* klępa *fm.*

Balourdise, *s. f.* głupowatość, rozlazłość — głupstwo, brednia.

Balsamier, *s. m. vid.* Baumier.

Balsamine *(sa=za)*, *s. f.* balsamina: roślina.

Balsamique, *a. d. g.* balsamowy — wonny, balsamiczny.

Balsamite, *s. f. vid.* Tanaisie.

Balustrade, *s. f.* balustrada — balasy, kratki — szranki.

Balustre, *s. m.* słupek balasów, balustrady — balustrada.

Balustrer, *v. a.* otoczyć balustradą.

Balzan, *a. m.* koń z odmianą na nodze.

Balzane, *s. f.* odmiana na nodze u konia, biała plama.

Bambin, *s. m.* malec, dzieciak.

Bambochade, *s. f.* obraz przedstawiający sceny gminne.

Bamboche, *s. f.* maryonetka, figurka—niezdara, niezgrabny, koczkodan — pijatyka, hulanka.

Bamboche, *s. f.* trzcinka bambusowa.

Bambocheur, euse, *s.* buffon, błazen.

Bambou, *s. m.* bambus, trzcina indyjska — bambus: laska.

Ban, *s. m.* ogłoszenie, obwołanie — otrąbienie — zwołanie rycerstwa na wojnie — rycerstwo zwołane — wywołanie z kraju, wygnanie. *Le* = *et l'arrière*-=, wszystkie siły. *Battre un* =, *battre le* =, zwoływać dla ogłoszenia czego, otrąbić. = *de mariage*, zapowiedzi. *Payer les* =*s*, dać na zapowiedzi. *Four à* =, *moulin à* =, piec lub młyn pański w których wassale musieli piec chleb lub mleć zboże. *Mettre au* = *de l'empire*,

rygnać i pozbawić praw służących członkom rzeszy niemieckiéj.

Banal, ale, *a.* pański, do którego przywiązane są prawa pana feodalnego — spólny wszystkim — pospolity — powtarzany, oklepany *fm.*

Banalité, *s. f.* prawo jakie miał pan feodalny zmuszenia poddanych aby się udawali za zapłatą do jego zakładów — pospolita, zbyt znana oklepana rzecz.

Banane, *s. f* owoc bananu.

Bananier, *s. m.* banan, figa Adamowa: drzewo.

Banc *(anc=an)*, *s. m.* ława, ławka, ławica* — hak, szkopuł w morzu. = *de pierre,* pokład kamienia w kopalni—burta, ławka na któréj siedzą wioślarze. = *de poissons*, *d'huîtres*, massa ryb lub ostryg zebranych na jednym punkcie. = *de glace*, massa lodu, kra. = *d'Hippocrate*, łóżko służące do nastawiania zwichnień i złamań. = *du roi*, trybunał kryminalny w Anglii. = *de l'œuvre*, ławka w kościele dla urzędników parafii. *Être sur les =s*, chodzić do szkoły lub uniwersytetu.

Bancal, ale, *s. et a.* krzywonogi, z koszlawemi nogami.

Banco, *a.* banko, wartości bankowéj.

Bancroche, *a. et s. d. g.* koszlawy, skrzywiony (o człowieku).

Bandage, *s. m.* bandaż na rany lub rupturę — bandażowanie — cybant na kole, okucie.

Bandagiste, *s. m.* fabrykant bandażów na rupturę.

Bande, *s. f.* opaska — taśma — pas, skrawek — poręcz bilardu. = *de terre*, pas ziemi, spłacheć, zagon — miedza, — w herbach: pas od prawéj ku lewéj stronie tarczy — pas nieba, sfery. *Donner la* =, *être à la* =, *Mar.* przechylać się (o statku). *Mettre un bâtiment à la* =, przechylić statek dla obejrzenia go.

Bande, *s. f.* gromada, kupa — partya — banda, czereda — stado (o ptastwie). *Les =s*, *françaises*, *espagnoles*, piechota (dawna) francuska, hiszpańska. *Faire = à part*, odłączyć się — odstrychnąć się.

Bandeau, *s. m.* przepaska, wstęga, zawicie na głowę — chusta na zawiązanie oczu — pas na około otworu drzwi, okna.

Bandelette, *s. f.* opaska — pieluszki, pasek od pieluch.

Bander, *v. a.* związać, zawiązać, obwiązać — opasać — zawiązać oczy — naciągać, napinać (łuk, cięciwę, strónę), wyprężać sznur — wiązać, robić wiązanie sklepienia. = *l'esprit*, natężać umysł. =, *v. n.* być wyprężonym, naciągnionym. *Se* =, *(vi.)* wytężać się — nasrożyć się przeciw.... Bandé, ée, *prt.* wyprężony, wytężony (umysł), napięty (łuk).

Banderau, *s. m.* pasek, sznurek do zawieszenia trąbki i t. p.

Banderole, *s. f.* chorągiewka, wstęga — pas do ładownicy — temblak od strzelby.

Bandière, *s. f.* chorągiew.

Bandit, *s. m.* bandyta, rabuś, rozbójnik.

Bandoulier, *s. m.* rozbójnik w górach — hultaj, łajdak.

Bandoulière, *s. f.* pas skórzany przez ramie, naplecznik. *Porter la* =, być strażnikiem w lasach. *Porter une chose en* =, nosić na temblaku za plecami.

Bandure, *s. f.* rodzaj rośliny z Indyi.

Banian, *s. m.* banian: z jednéj z sekt czcicieli bałwanów w Indyi.

Banlieue, *s. f.* okolice miasta znacznego

Banne, *s. f.* płachta osłaniająca — opona — daszek z płótna u sklepu — kosz pleciony.

Banneau, *s. m.* koszyk pleciony.

Banner, *v. a.* okryć, osłonić płachtą.

Banneret, *s. et a. m.* pan wystawiający chorągiew ze swoich wassalów.

Banneton, *s. m.* skrzynia na chowanie ryb, rybnik.

Bannette, *s. f.* koszyk.

Banni, *s. m.* bannit*, wywołany z kraju.

Bannière, *s. f.* chorągiew, sztandar — bandera, flaga okrętu, pawilon, *avec la croix et la* =, z chorągwiami — z pompą: w processyi. *Cent ans* =, *cent ans civière*, *fig.* to w szczęściu to w nędzy.

Bannir, *v. a.* wygnać, wypędzić, wywołać z kraju, *prt.* Banni, ie.

Bannissable, *a. d. g.* wart wygnania.

Bannissement, *s. m.* wygnanie, wywołanie z kraju.

Banque, *s. f.* bank, handel funduszami, bank publiczny—wypłata robotnikom w drukarni — bank w niektórych grach. *Maison de* =. dom handlowy trzymający bank. *Faire sauter la* =, zdebankować bank.

Banqueroute, *s. f.* zbankrutowanie, upadłość kupca, bankiera — bankructwo. *Faire* =, zbankrutować — chybić na terminie — zawieść, zrobić zawód komu, *vid.* Faillite.

Banqueroutier, ière, *s.* bankrut, upadły.

Banquet, *s. m* uczta, biesiada — bankiet — obiad. *Le* = *royal*, obiad króla jedzącego z całą familią i książętami krwi. *Le sacré* =, kommunia święta, stół pański.

Banqueter, *v. n.* bankietować, biesiadować.

Banquette, *s. f.* ławka — ścieżka dla pieszych — niski murek w oknie — sztachecciki w ogrodzie między drzewami — schodek w bateryi. *Jouer devant les* =*s*, grać sztukę w pustym prawie teatrze.

Banquier, *s. m.* bankier, trzymający bank. = *en cour de Rome*, urzędnik na którego ręce przychodziły dyspensy, dyplomy na beneficya i t. p.

Banquise, s. *f.* ogromna kra lodu.

Bans, *s. m. pl.* łożysko psów.

Banvin, *s. m.* prawo służące dawniéj panu wsi przedawania wina swojéj roboty z wyłączeniem innych — ogłoszenie dnia w którém inni swoje wino mogli przedawać.

Baobab, *s. m.* baobab drzewo afrykańskie największe w królestwie roślin.

Baptême, *(apt=at)*, *s. m.* chrzest — nadanie imienia, chrzczenie dzwonu, okrętu. = *du tropique*, *de la ligne*, oblewanie wodą tych co pierwszy raz przebywają pod zwrotnikami lub równikiem (zabawka majtków).

Baptiser, *(apt = at)*, *v. a.* chrzcić, ochrzcić — nazwać, ochrzcić, przezwać. = *son vin*, ochrzcić wino, dolać wody.

Baptismal, ale, *(apt= at)*, *a.* chrzcielny, od chrztu, do chrzczenia. *Les fonts* =*aux*, chrzcielnica.

Baptistaire, *a. m.* chrzcielny, do chrztu należący. *Extrait* =, metryka, metryka chrztu. =, *s. m.* metryka.

Baptistère, *(apt=at)*, *s. m.* kaplica do chrzczenia.

Baquet, *s. m.* cebrzyk, szaflik.

Baragouin, *s. m* szwargot, szwargotanie, bełkotanie — barani język: obcy język.

Baragouinage, *s. m.* szwargotanie — bełkotanie — mowa zagmatwana.

Baragouiner, *v. n.* bełkotać, szwargotać językiem obcym, baranim językiem — mówić niezrozumiale. =, *v. a.* wybełkotać, bełkotać co.

Baragouineur, euse, *s.* bełkocący, szwargocący.

Baraque, *s. f.* baraka, namiót żołnierski — buda, budka — szopa kramarza, kupca — dom lichy, szopisko, grat stary — warsztat partacki — dom w którym sługom niepłacą.

Baraterie, *s. f.* barateryа, oszustwo, przeniewierzenie się kapitana, patrona lub właściciela okrętu ze szkodą passażerów lub na odwrót.

Baratte, *s. f.* maślnica, w Wkpolsce : kierznia.

Baratter, *v. a.* robić masło w maślnicy.

Barbacane, *s. f.* strzelnica w murze—rynna w murze do ścieku wód.

Barbare, *a. d. g.* barbarzyński, nieludzki — okrutny, srogi — dziki, nieokrzesany— gruby—błędny (o stylu, wyrażeniu). =, *s. m.* barbarzyniec — pohaniec. *Les=s*, ludy barbarzyńskie, barbarzyńcy.

Barbarement, *adv.* po barbarzyńsku — nieokrzesanie, grubo.

Barbaresque, *a. d. g.* barbaryjski. *Les =s, s. m. pl.* ludy barbaryjskie w Afryce, Berbery.

Barbarie, *s. f.* barbarzyństwo, dzikość, ciemnota — srogość, okrucieństwo —grubość, nieokrzesanie, brak poloru.

Barbarisme, *s. m.* barbaryzm, gruby błąd przeciw pierwszym prawidłom grammatyki.

Barbe, *s. f.* broda u człowieka —broda u niektórych zwierząt. = *de coq*, bródką u koguta. = *de plume*, wąsy u pióra. = *de bouc*, salsifia dzika. = *de chèvre*, kozia bródka: bedlka. = *de renard*, traganek kolczaty wydający gummę dragant. = *de Jupiter*, broda Jowisza. = *de capucin*, broda kapucyńska, dzika cykorya. =*s*, języczki u czépka — chropowatości na metalowych robotach—pypeć, u ptastwa—wąsacz, u bydła. =*s de poisson*, płetwy chrząstkowate niektórych ryb. = *de baleine*, wąsy na końcach fiszbinu. =*d'épi*, ość, kopyść kłosa. *Une jeune* =, młokos. *Jours de* =, dzień golenia się. *Faire la* =, golić. *Se faire la* =, golić się. *Rire dans sa* =, cieszyć się z czego w duchu. *Faire qu''ch à la* = *de qu''un*, robić co pod nosem komu. *Faire la* = *à qu''un*, przewodzić nad kim — ogolić bez mydła, oszukać.

Barbe, *s. m.* koń z Barbaryi, z Afryki. =, *a. d. g.* barbaryjski (koń, klacz).

Barbeau, *s. m.* boleń: ryba — bławat, chaberek, roślina w zbożu.

Barbelé, ée, *a.* wąsaty (o pociskach z ząbkami po bokach któremi się zaczepiają w ciało).

Barberie, *s. f.* balwierstwo — balwiernia.

Barbet, *a. et s. m.* pudel: pies. =ette, *s. f.* pudlica suka.

Barbette, *s. f.* bateryа odkryta.

Barbeyer, *v. n.* trzepotać się.

Barbichon, *s. m.* pudlik, pudelek : piesek.

Barbier, *s. m.* golibroda, balwierz. *Boutique de* =, golarnia.

Barbifier, *v. a.* golić kogo. *Se* =, golić się. *Se faire* =, kazać się golić.

Barbillon, *s. m.* ryba z rodzaju bolenia — fałdy pod językiem u konia, u wołu.

Barbon, *s. m.* brodacz, staruch (pogardliwie).

Barbote, s. f. vid. Lotte et Loche.

Barboter, v. n. pluskać się jak kaczka — brodzić po błocie, brzechtać się.

Barboteur, s. m. kaczka swojska.

Barboteuse, s. f. niechlujna kobieta — publiczna kurwa.

Barbotine, s. f. ziarno bylicy.

Barbouillage, s. m. pomalowanie, pomazanie farbą — liche malowidło, gwazdanina — bazgranina — gryzmolenie, gryzmoła — bełkotanie.

Barbouillée, s. f. Se moquer de la =, pleść koszałki opałki, nie dorzeczy — niedbać o nic.

Barbouiller, v. a. obmazać, pomazać, obsmarować — pomalować, powlec farbą — gryzmolić, brzydko pisać, bazgrać — licho malować, malować bohomazy, gwazdać — bełkotać — prawić niedorzeczy. = du papier, zabazgrać papieru. = un récit, zaplątać się w opowiadaniu — zagmatwać co. Se =, pomazać się, obsmarować się — zaszargać się, fig. zszarzać imie swoje, prt. Barbouillé, ée.

Barbouilleur, s. m. malujący ściany pęzlem — lichy malarz, partacz — bazgracz — gaduła.

Barbu, ue, a. brodaty — Bot. brodaty (o roślinach).

Barbu, s. m. brodacz: ptak błotny, brodzący.

Barbue, s. f. vid. Carrelet.

Barcarolle, s. f. barkarolla: śpiew gondolierów weneckich.

Barcelonnette, s. f. kołyska, kolebka dziecinna.

Bard, s. m. nosze do kamieni, gnoju i t. p. — w herbach: ryba zgięta i obrócona tyłem.

Bardache, s. m. vid Giton.

Bardane, s. f. łopian pospolity: ziele.

Bardaque, s. f. vid. Alcarazas.

Barde, s. f. zbroja na konia — płatek słoniny którym się okrywa pieczyste.

Barde, s. m. bard, poeta u dawnych Celtów — wieszcz, poeta.

Bardeau, s. m. gont (na pokrycie dachu).

Bardelle, s. f. bardela*: siodło z grubego płótna wypchane kłakami na ujeżdżanie źrebców.

Barder, v. a. okryć konia zbroją — okryć pieczyste płatkami słoniny — naładować kamienie na nosze.

Bardeur, s. m. tragarz.

Bardis, s. m. zasiek na spodzie okrętu na zboże.

Bardit (it=ite), s. m. śpiew wojenny u dawnych Germanów.

Bardot, s. m. muł z oślicy i konia, muł niosący mulnika i idący na przodzie — pracujący za innych — będący przedmiotem żartów.

Bardou, a. et s. m. ciężki, nieruchawy.

Barège, s. f. barża: cienka materya wełniana.

Barge, s. f. gatunek kulika: ptak.

Barêter, v. n. rżeć (o słoniu).

Barguignage, s. m. fm. wahanie się, niepewność.

Barguigner, v. n. wahać się, być w niepewności.

Barguigneur, euse, s. wahający się.

Barigel, s. m. naczelnik zbirów po miastach włoskich.

Barigue, s. f. więcierz.

Baril (ril=ri), s. m. baryłka, beczułka.

Barillet, s. m. baryłeczka — cylindrowe pudełko okrywające wielką sprężynę zegarka.

Bariolage, s. m. pstrocizna, srokacizna.

Bariolé, ée, a. pstry—upstrzony.

Barioler, v. a. upstrzyć, nakłaść kolorów bez gustu i wyboru.

Barlong, ongue, a. podłużny,

zadługi, dłuższy niż szérszy. = *robe* = *gue*, suknia nie równo ucięta.

Barnabite, *s. m.* duchowny z zgromadzenia świętego Pawła.

Barnache, *s. f.* gatunek dzikiéj gęsi.

Baromètre, *s. m.* barometr, ciężkomierz — *fig.* skazówka. *Le = est au beau temps*, barometr pokazuje pogodę.

Barométrique, *a. d. g.* barometryczny.

Baron, *s. m.* baron, pan wielki — pan posiadłości — baron : tytuł. Baronne, *s. f.* baronowa. *M. le = et Mme la = nne*, państwo baronostwo.

Baronnage, *s. m. fm.* baronostwo, tytuł barona.

Baronnet, *s. m. et a.* baronnet : tytuł w Anglii.

Baronnie, *s. f.* baronia : dobra do których przywiązany tytuł barona.

Baroque, *a. d. g.* śmieszny, dziwaczny. *Perles = s*, perły niezupełnie okrągłe.

Barque, *s. f.* barka, łódka, czółno, czółenko. *La = de Caron, la = à Caron*, *fm.* łódka Charona, śmierć, przeprawa na tamten świat.

Barrage, *s. m.* zastawa, zagrodzenie — szlaban, rogatki mytne — myto drogowe.

Barrager, *s. m.* poborca myta drogowego.

Barre, *s. f.* drąg, belka — drążek w stajni dzielący konie — kresa, przekreślenie litery — przekreślenie, przemazanie pisma — laska litery — szyna, sztaba — drążek u spodu beczki — w herbach: sztaba idąca od góry lewéj strony ku dołowi prawéj strony tarczy — wał z piasku lub ziemi w morzu — przy ujściu Sekwany : bałwany wody z przypływem morza. *Mander à la =*, wezwać przed kratki trybunału, zgromadzenia. = *s, s. f. pl.* zabawa : gra w obóz — część szczęki u konia na któréj się opiera munsztuk. *Faires des = s*, stawiać laski, uczyć się pisać. *Toucher = s*, wstąpić nic nie bawiąc. *Avoir = s sur qu''un*, wziąć górę nad kim, osiodłać kogo. *Partir de = s*, ruszyć z miejsca — zacząć, rozpocząć. *Jouer aux = s*, mijać się szukając się wzajemnie.

Barré, *s. m.* gatunek suma.

Barreau, *s. m.* drążek — sztaba prassy drukarskiéj — kratki przed któremi zasiadają adwokaci — powołanie, stan adwokacki. *Eloquence du =*, wymowa sądownicza.

Barrer, *v. a.* zaprzeć, zamknąć drągiem — zagrodzić, przeszkodzić — umocnić drążkiem — przekréślić literę — przekréślić, przemazać. = *un nerf, un vaisseau*, podwiązać nerw, naczynie = *qu''un*, zagrodzić komu drogę, nie puścić, nie puszczać kogo.

Barrette, *s. f.* biret, czapeczka czworograniasta. *Parler à la = de qu''un*, wytrzeć kapitułę komu, *fm.*

Barricade, *s. f.* barykada, zapora.

Barricader, *v. a.* zabarykadować, zawalić, zatarasować. *Se =*, zamknąć się.

Barrière, *s. f.* rogatka — brama miasta — szranki do turniejów — zapora, przedmurze, przegroda — zawada, przeszkoda.

Barrique, *s. f.* beczka.

Barir, *v. n. vid.* Barêter.

Bartavelle, *s. f.* gatunek kuropatwy większéj czerwonéj.

Baryte, *s. f. Chim.* baryta.

Baryton, *s. m. Mus.* — Concordant, kamerton.

Baryum, *s. m. Chim.* baryt : ciało pojedyncze.

Bas, asse, *a.* niski — niższy (o miejscu, kraju, o rzece ku ujściu), zniżony, poziomy — opadły, opuszczony na dół — przy ziemi będący — płytki (o wodzie) — lichy,

podły, podlejszy, pośledni — nikczemny. *Le temps est* =, zabiera się na słotę. *Le jour est* =, dzień się ma ku schyłkowi. *Le* = *bout de la table*, najniższe miejsce u stołu, szary koniec. *fm.* = *prix*, zniżona lub niska cena. *Parler* =, mówić cicho. *Style* =, styl gminny. *La vue* =*sse*, wzrok krótki. *Faire main* =*sse*, złupić, porwać, zagrabić — nieprzepuścić, niedarować — w pień wyciąć. *Voix* =*sse*, cicho. *Messe* =*sse*, cicha msza. *Avoir l'oreille* =*sse*, być znużonym, zmęczonym, opuścić uszy — spuścić z tonu. *La* =*sse Seine*, Sekwana poniżéj Paryża. *La chambre* =*sse*, izba niższa, izba deputowanych w Anglii. *Les* =*sses classes du collége*, niższe klassy, początkowe. *Le cœur haut et la fortune* =*sse*, harda dusza w ubogiém ciele.

Bas, *s. m.* nizina — dół — dolna część, spód—bas (w muzyce). *Vers le* =, ku spodowi. *Au* =, u dołu, u spodu.

Bas, *adv.* nisko — w dole, na dole — na dół, poziomo — cicho, z cicha. *A* =, na dół — precz. *En* =, u spodu, u dołu — na dół, na spód. *Là* =, tam. *Ici* =, tu, na tym świecie. *Par* =, na dole. *Se purger par haut et par* =, wziąć na womity i na laxowanie. *Mettre* =, rodzić, urodzić (o zwierzętach) — złożyć — położyć — zrzucać rogi (o jeleniu). *Chapeau* =, z odkrytą głową. *Mettre chapeau* = zdjąć kapelusz. *Se tenir chapeau* =, czapkować. *fm. Mettre pavillon* =, zniżyć flagę — ustąpić — poddać się. *Mettre à* =, obalić — wywrócić. *Tenir* =, trzymać w ryzie, krótko trzymać. *Ce malade est bien* =, chory źle się ma.

Bas, *s. m.* pończocha.

Basalte, *s. m.* bazalt: gatunek skałki wulkanicznéj czarnéj.

Basaltique, *a. d. g.* bazaltowy.

Basane, *s. f.* jucht: barania skóra wyprawna.

Basané, ée, *a.* opalony, osmalony, ogorzały — smagławy.

Bas-bord, *s. m. vid.* Bâbord.

Bascule, *s. f.* belka lub tarcica przymocowana środkiem i wahająca się — chuśtawka. *Faire la* =, przegibnąć się, przechylić się. *Mouvement de* =, gibanie się, przechylanie się na tę to na ową stronę.

Base, *s. f.* podstawa, zasada, grunt — podstawa w figurach jeometrycznych. *Chim.* zasada.

Baser, *v. a.* oprzéć na czém — dáć za podstawę.

Bas-Fond, nizina — miałczyzna, mielizna w morzu.

Basilaire, *a. d. g. Anat.* służący za podstawę.

Basilic, *s. m.* bazylijka, wasiłek: ziele.

Basilic, *s. m.* bazyliszek: jaszczurka.

Basilicon, Basilicum, *s. m.* maść na ropienie rany.

Basilique, *s. f.* pałac króleski — bazylika: kościół główny.

Basilique, *a. et s. f.* żyła wielka w ramieniu.

Basiliques, *s. f. pl.* bazyliki: przekład grecki kodexu Justyniana z dodatkami.

Basin, *s. m.* materya bawełniana.

Basoche, *s. f.* dawniéj: juryzdykcya pomocników prokuratorów parlamentu.

Basque, *s. f.* poła u sukni.

Basque, *s. m.* Bask, Wask, imie ludu w północnéj Hiszpanii — język baskijski. *Courir comme un* =, szybko biegać. =, *a. d. g.* baskijski.

Basquine, *s. f.* rodzaj spodniczki u kobiet hiszpańskich.

Bas-Relief, *s. m.* płaskorzeźba.

Basse, *s. f. Mus.* bas : ton — bas basetla : instrument muzyczny. *C'est là sa = continue*, on zawsze to samo śpiewa, o tém mówi. =*s*, grube struny niektórych instrumentów.

Basse, *s. f.* mielizna (w morzu).

Basse-Cour, *s. f.* podwórze, podwórko.

Basse-Fosse, *s. f. vid.* Fosse.

Bassement, *adv.* podle.

Basse-Pâte, *s. f.* spód chléba, ciasta.

Bassesse, *s. f.* podłość, nikczemność, niskość urodzenia — pospolitość, gminność.

Basset, *s. m.* jamnik, taks : pies — kuc (o człowieku małego wzrostu). *fm.*

Bassette, *s. f.* baseta : gra w karty.

Bassin, *s. m.* miednica — sadzawka, kotlina — nizina otoczona wzgórzami — *Anat.* miednica. = *de construction*, miejsce obmurowane w porcie do budowy lub naprawy okrętów. = *de balance*, szala, szalka u wagi. = *d'un fleuve*, koryto rzeki w całym jéj biegu.

Bassine, *s. f.* kadź.

Bassiner, *v. a.* wygrzewać szkandelą — wilgotnić, obmywać ranę.

Bassinet, *s. m.* panewka w palnéj broni — czapeczka żelazna w dawném uzbrojeniu — wydrążenia w którém się zbiegają rurki nerek — *Bot.* gatunek jaskieru.

Bassinoire, *s. f.* szkandela do wygrzewania pościeli.

Basson, *s. m.* fagot: instrument — grający na fagocie : fagocista.

Bastant, ante, *a. (vi.)* dostateczny, wystarczający.

Baste, *s. m.* as treflowy w niektórych grach.

Baster, *v. n.* wystarczać, być dostatecznym.

Baste, *adv.* dosyć, basta!

Basterne, *s. f.* wóz zaprzężony wołmi (u Gallów).

Bastide, *s. f.* domek wiejski w południowéj Francyi.

Bastille, *s. f.* baszta, warownia. — Bastilla : więzienie stanu we Francyi zburzone przez lud w. 1789. *Il ne branle non plus qu'une =*, siedzi jak przykuty.

Bastillé, ée, *a. Hér.* otoczony basztami.

Bastingage, *s. m.* parapet na okręcie zasłaniający od strzałów.

Bastingue, *s. f.* wór wypchany służący do ochrony od strzałów.

Bastinguer (*se*), *v. pron.* zasłaniać się worami wypchanemi.

Bastion, *s. m.* bastion, wieża.

Bastionné, ée, *a.* otoczony bastionami.

Bastonnade, *s. f.* kije, wybicie kijami.

Bastringue, *s. m.* bal w karczmie.

Bastude, *s. f.* gatunek sieci.

Bas-Ventre, *s. m.* podbrzusze.

Bat *(bate)*, *s. m.* ogon ryby.

Bât *(ba)*, *s. m.* siodło lub juki na bydlę. *Le cheval de =*, wałkoń, niezgrabny — człowiek używany do ciężkich robót.

Bataclan, *s. m. fm.* orszak, czereda; tałałajstwo.

Batail, *s. m.* serce dzwonu.

Bataille, *s. f.* bitwa — potyczka — szyk — linia. = *rangée*, walna bitwa. *Marcher en =*, posuwać się linią. *Cheval de =*, koń bojowy. *C'est son cheval de =*, on z tém zawsze wyjeżdża.

Batailler, *v. n.* wydać bitwę — spierać się, ubijać się o co.

Batailleur, euse, *a.* kłótliwy.

Bataillon, *s. m.* batalion. *Les =s*, wojska, zastępy, szeregi.

Bâtard, arde, *a.* mieszany, bękart, mieszaniec. =, *s. m.* bękart, syn naturalny. *Lévrier =*, chart mieszaniec (z chartów i brytanów)

= *de dogue*, pokurcz: pies pokurcie. *Porte* =, mniejsza, pomniejsza brama.

Batardeau, *s. m.* grobla, tama.

Batardière, *s. f.* szkółka drzew.

Batardise, *s. f.* bękarctwo.

Bataviqce, *a. f. vid.* Larme.

Bateau, *s. m.* łódź, bat, krypa — wasąg wozu, pudło powozu = *volant*, łódka balonu. *Lit en* =, łóżko w kształcie łodzi. *Il est encore tout étourdi du* =, jeszcze nie wytchnął po trudach podróży. = *de sel*, *de vin*, statek naładowany solą, winem. *Pont de* =*s*, most na łyżwach.

Batelage, *s. m.* kuglarstwo—przewożenie łodzią ładunku na okręt.

Batelée, *s. f.* ładunek łodzi, pełna łódź.

Batelet, *s. m.* bacik, krypa.

Bateleur, *s. m.* kuglarz.

Batelier, ière, *s.* przewoźnik.

Bâter, *v. a.* osiodłać, włożyć siodło. *Un âne bâté*, nieuk — birbant, debosz.

Bati, *s. m.* pofastrygowanie—ciesielka, robota ciesielska drzwi i t. p.

Bâtier, *s. m.* rymarz robiący siodła na osły.

Batifolage, *s. m.* pustota, igraszka — igranie.

Batifoler, *v. n.* swawolić, bawić się, igrać.

Batifoleur, *s. m.* pustak, *fm.* swawolniś.

Bâtiment, *s. m.* budowla, budynek— stawianie budynku — statek, okręt..

Bâtir, *v. a.* budować, stawiać — zbudować, postawić, budować się (o wielu razem) — zabudowywać —fastrygować. = *en l'air*, *sur le sable*, stawiać na piasku, co nietrwałego. = *à chaux et à ciment*, budować co trwałego. = *sur le devant*, tyć, nabierać tuszy — zachodzić w ciążę. Bâti, ie, *prt.* et *adj.* zbudowany — ukształcony, zbudowany. *Bien* =, dobrze zbudowany, kształtny, udatny.

Batisse, *s. f.* budowanie, stawianie.

Batisseur, *s. m.* lubiący budować, kochający się w budowaniu.

Batiste, *s. f.* batyst. *Toile de* =, *idem*.

Bâton, *s. m.* kij, laska — słupek. = *de maréchal*; *le* =, laska marszałkowska — buława hetmańska, laska marszałka. = *pastoral*, pastorał. = *d'une bannière*, drzewiec chorągwi. = *de mesure*, trąbka z papieru do wybijania taktu w orkiestrze. *le* = *de Jacob*, laska kuglarzy. = *de confrérie*, chorągiew bractwa. = *à deux bouts*, laska okuta po obu końcach. = *de perroquet*, słupek ze szczeblami dla papugi — dom wysoki a wązki. = *de cire d'Espagne*, laska laku. *Sucre en* =, cukier w laseczkach. *Sortir d'une place le* = *blanc à la main*, wyjść z fortecy wziętéj bez broni i bagażów — wyjść z torbami, wyjść ubogim. *Mener qu''un le* = *haut*, zmusić kogo. *Sauter le* =, zrobić co rad nie rad. *Tirer au* =, *au court* = *avec qu''un*, drzeć się z kim, spierać się o co. *Battre l'eau avec un* =, nadaremnie się silić. *Jeter des* =*s dans la roue*, stawiać przeszkody. *A* =*s rompus*, dorywkami.

Bâtonner, *v. a.* dać kije, wybić kijami — przekréślić, przemazać.

Bâtonnet, *s. m.* kijek zaciesany po obu końcach.

Bâtonnier, *s. m.* naczelnik bractwa, cechu, ciała jakiego.

Bâtonniste, *s. m.* zręczny w robieniu kijem.

Batraciens, *s. m. pl. Zool.* żaby.

Battage, *s. m.* młócenie zboża.

Battant, *s. m.* serce dzwonu — skrzydło drzwi, podwojów. *Le* =

d'un pavillon, długość flagi. *vid.* GUINDANT.

BATTANT, ANTE, *a.* bijący, uderzający. *Métier* =, warsztat tkacki. *Un vaisseau de guerre bien* =, okręt ze znacznym zasobem artylleryi. *Tout* = *neuf*, nowy, nowiuteńki, z igły zdjęty. *Pluie* =*nte*, ulewa. *Porte* =*nte*, drzwi zamykające się same.

BATTANT-L'OEIL, *s. m.* czépek z szeroką falbanką.

BATTE, *s. f.* łopatka do ubijania ziemi — ławka dla praczek — pałasz drewniany u arlekinów. = *à beurre*, tłuczek maślnicy.

BATTELLEMENT, *s. m.* dachówka przy rynnie.

BATTEMENT, *s. m.* bicie, uderzanie. = *de mains*, klaskanie.

BATTERIE, *s. f.* bój, bójka, ubijatyka *fm.* — bicie w bęben — brząkanie na gitarze — baterya, działobitnia — baterya artylleryi — dekiel w broni palnéj. = *de cuisine*, sprzęty kuchenne. = *électrique*, baterya elektryczna. *Démonter la* =, *fig.* połamać szyki komu.

BATTEUR, *s. m.* lubiący bić — naganiacz, wypędzający zwierzynę z krzaków. = *en grange*, młockarz. = *de plâtre*, ubijający gips. = *d'or*, fabrykant złota malarskiego. = *de fer*, fechmistrz — rębacz. = *de pavé*, próżniak. =*s d'estrade*, ludzie wysłani na zwiady.

BATTOIR, *s. m.* łopatka w grze w palanta — kijanka, klepacz (u praczek).

BATTOLOGIE, *s. f.* klepanie, powtarzanie jednego.

BATTRE, *v. a.* bić — uderzać — pobić, zwyciężyć — trzepać (suknie) — brząkać na jakim instrumencie — ubijać jaką ciecz, ziemię — utłaczać — przyklepywać. = *en ruine*, obalać, wywracać, burzyć. = *monnaie*, bić monetę — *fig.* dostać pieniędzy skąd, spieniężyć co. = *la mesure*, wybijać takt. = *le tambour*, bić w bęben, bębnić, tarabanić. = *le rappel*, bić capstrzyk = *un entrechat*, robić *entrechat* w tańcu. = *le fer*, fechtować się. = *le pavé*, bruk zbijać, próżnować. = *la campagne*, szukać, tropić — bredzić — prawić niedorzeczy. = *du pays*, zbiedz wiele krajów. = *la mer*, krążyć po morzu. = *les buissons*, *la plaine*, zbiedz krzaki, pole. *Se* = *l'œil de qu'ch, de qu'un*, niedbać o co, drwić sobie z czego *pop.* = *les cartes*, tassować karty. =, *v. n.* bić, uderzać (o pulsie), kołatać — uderzać czém o co. = *en retraite*, cofać się. = *des ailes*, trzepotać skrzydłami. = *à la main*, zrywać rękę jeźdzca (o koniu kręcącym łbem). = *du flanc*, *des flancs*, robić bokami (o zadyszanym koniu). = *à plomb*, uderzać prostopadle. = *froid à qu'un*, zimno kogo przyjąć. *Se* = *à la perche*, trzepotać się — uwijać się, łamać kark za czém. *Se* =, *v. rec.* bić się z kim, potykać się, walczyć. *Battant*, bijąc. *Tambour battant*, przy odgłosie bębnów. *Mener tambour battant*, trzymać w ryzie, z hukiem i fukiem. BATTU, UE, *prt.* bity, wybity, obity, zbity — kołatany czém. *Être* = *de l'oiseau*, stracić odwagę, serce do czego — osłabnąć. *Se tenir pour battu*, ustąpić z pola.

BATTUE, *s. f.* obława — tętęt konia.

BATTURE, *s. f.* pozłacanie, wyzłacanie.

BAU, *s. m. Mar.* belki poprzeczne w okręcie.

BAUD, *s. m.* gatunek ogara do polowania na jelenie.

BAUDE, *a. d. g. (vi)*, żywy, wesoły.

BAUDET, *s. m.* osieł — głupiec.

BAUDIR, v. a. szczwać.
BAUDRIER, s. m. temblak.
BAUDRUCHE, s. f. błonka z kiszek wołowych używana w fabryce złota malarskiego.
BAUGE, s. f. kałuża, kał w którym się dzik tarza — glina ze słomą zmieszana.
BAUGUE. BAUQUE, s. f. rośliny wyrzucane na brzeg morza śródziemnego.
BAUME, s. m. wonna żywica — balsam — mięta. = *du Pérou*, balsam peruwiański. = *de la Mecque*, balsam *de Mecca*.
BAUMIER, s. m. drzewko wydające balsam.
BAUQUE, *vid.* BAUGUE.
BAUX, *pl. de* BAIL.
BAVARD, ARDE, a. *et* s. gaduła — papla.
BAVARDAGE, s. m. gadulstwo, gadanie — paplanie.
BAVARDER, v. n. gadać, pleść — paplać.
BAVARDERIE, s. f. gadulstwo — gadanie.
BAVAROISE, s. f. bavaroise: napój.
BAVE, s. f. ślina, piana śliniącego się źwierzęcia.
BAVER, v. n. ślinić się — pienić się (o źwierzętach).
BAVETTE, s. f. fartuszek dziecięcy na piersiach. *Tailler des =s*, pleść, gadać, bajać.
BAVEUSE, s. f. rodzaj ryby na brzegach Prowancyi.
BAVEUX, EUSE, a. śliniący się, zaśliniony — rozłażący się, rozlazły, miękki — zamazany, rozmazany — ślimaczący się (o ranie, mięsie).
BAVOCHÉ, ÉE, a. zamazany, rozmazany (o rycinach).
BAVOCHER, v. n. zamazać, rozmazać (drukując lub sztychując).
BAVOCHURE, s. f. zamazanie, plama z rozmazania.
BAVOIS, s. m. wykaz wartości przywiązanéj do niektórych praw pana lennego.
BAVOLET, s. m. czépek wieśniaczek.
BAVURE, s. f. krésa, ślad formy na rzeczy wytłoczonéj w formie.
BAYADÈRE, s. f. bajadera: tancerka w Indyach.
BAYART, s. m. rodzaj noszów w używaniu po portach.
BAYER, v. n. rozdziawić gębę — gapić się, gawronić się. = *après qu'ch*, wzdychać do czego, pragnąć. = *aux corneilles*, gapić się, gawronić się.
BAYEUR, EUSE, s. gap', gawron.
BAZAR, s. m. bazar: zbiór sklepów pokrytych.
BDELLIUM, s. m. bdellium: gatunek żywicy.
BÉANT, ANTE, *prt. et a.* rozdziawiony, z rozdziawioną gębą.
BÉAT, ATE, s. nabożniś, świętoszek — między grającemi: ten który nie gra w jakiéj partyi. =*te*, a *Une mine =te*, mina świętoszka.
BÉATIFICATION, s. f. beatyfikacya, uznanie za błogosławionego.
BÉATIFIER, v. a. beatyfikować — *fm.* uszczęśliwić.
BÉATIFIQUE, a. d. g. uszczęśliwiający. *Vision* =, widzenie naoczne Boga w niebie.
BÉATILLES, s. f. pl. nadzianie — faszerowanie (w pasztecie).
BÉATITUDE, s. f. szczęśliwość, stan błogosławiony, błogość — szczęście.
BEAU, BEL, m. BELLE, a. f. piękny ładny, śliczny. *Le = sexe*, płeć piękna, kobiety, piękność. *Un = monsieur*, elegant — panicz. *Un = nom*, piękne imie, piękna reputacya. *Un = parleur*, umiejący pięknie mówić. *Un = mangeur*, żarłok. *Un = fripon*, to cały łotr, wierutny oszust. *Bel et bon; bien et =*, całkiem, zupełnie. *C'est bel et bon mais...*, wszystko to

dobrze ale... *Un = jour, un = matin*, razu jednego, jednego ranka — kiedyś. *Au = milieu*, na samym środku. *En =*, w piękném świetle, w pięknych kolorach. *Avoir = faire telle chose*, napróżno się silić na co. *L'avoir =, l'avoir = lle*, mieć dobrą sposobność. *Prendre sa = lle*, korzystać z okazyi. *Donner =, donner = lle à qu'un*, nastręczyć — podać sposobność komu. *Vous me la donnez = lle*; *vous me la baillez = lle*, żartujesz sobie, drwisz sobie chyba. *Donner = jeu*, podać dobrą sposobność. *A = jeu = retour*, piękne za nadobne. *Se faire =*, ustroić się, wystroić się. *Il y a = temps; il y a = jour*; *= x jours*, już dawno, dość dawno jak... *Il a le commandement =*, łatwo rozkazywać... *Voilà un = venez-y voir*, patrzajcie go, widzicie go (poniżając co). *Il fait = marcher, chasser*, czas piękny do przechadzki, do polowania, czas sprzyja. *Il vous fait = voir*, jak możesz żądać? *Il ferait = voir*, dziwnąby było rzeczą. *Ce cheval porte =*, koń dobrze łeb nosi. *Tout =*, zwolna, powoli — wołając na wyżła: lekko, lekko! *De plus = lle*, w najlepsze — co prędzéj. *Recommencer de plus = lle*, na nowo rozpocząć. Belle, *s. f. vid.* Belle.

Beau, *s. m.* piękność, piękne (w sztukach).

Beaucoup, *adv.* wiele, dużo — bardzo — znacznie — często. *= plus*, daleko więcéj. *De = plus*, daleko więcéj. *Il s'en faut =*, wielka różnica. *Il s'en faut de =*, jeszcze wiele niedostaje. *C'est = si*, dosyć jeżeli....

Beau-Fils, *s. m.* pasierb.

Beau-Frère, *s. m.* szwagier.

Beau-Père, *s. m.* ojczym — teść.

Beaupré, *s. m. Mar.* maszt na przodzie statku.

Beauté, *s. f.* piękność — piękna kobieta, piękność. *Les = s*, piękności, wdzięki, powaby.

Bec, *s. m.* dziób (u ptastwa) — nos — spiczasty koniec — cypel ziemi — *fig.* gęba. *Bec à =*, sam na sam. *Caquet bon =*, sroka — złośliwa kobiéta, sekutnica. *fm. Avoir bon =, le = bien affilé*, mieć złośliwy język — umieć się wygadać, wyszczekać. *Avoir = et ongles*, umieć się bronić. *Etre pris par le =*, być pobitym własną bronią. *Montrer à qu'un son = jaune*, wykłóć komu oczy — wykazać mu jego głupstwo. *Faire payer à qu'un son = jaune*, kazać zapłacić komu wkupne, jako frycowi. *Donner un coup de =*, ukąsić kogo (słowy). *Tenir qu'un le = dans l'eau, à l'eau*, mamić kogo, łudzić nadzieją. *Passer la plume par le = de qu'un*, wystrychnąć kogo na dudka — osadzić na koszu. *Faire le = à qu'un*, nakłaść komu w głowę, nauczyć, nabechtać.

Becabunga, *s. m.* bobownik: roślina z rodzaju przetacznika.

Bécasse, *s. f.* słomka: ptak — *fig.* głupia kobiéta. *Brider la =*, złapać kogo za słowo.

Bécasseau, *s. m.* ficlanz, rodzaj bekasa — młody bekas — młoda słomka.

Bécassine, *s. f.* kszyk: ptak. *Tirer la =; tirer à la =*, przyczaić się, udawać głupiego, niuńkę — szachrować w grze.

Beccard, *s. m.* samica łososia.

Bec-de-Corbin, *s. m.* kijek, laska zakrzywiona, w dziób zakończona — dawniéj: pewna gwardya.

Bec-de-Cygne, Bec-de-Vautour, Bec-de-Corbeau, Bec-de-Corbin,

s. m. nazwiska narzędzi chirurg. zakrzywionych.

Bec-de-Grue, *s. m.* geranium, grania: kwiat.

Bec-de-Lièvre, *s. m.* gęba z rozdwojoną wierzchnią wargą.

Becfigue, *s. m.* figojadka: ptak.

Béchamel, *s. f.* sos biały ze śmietany.

Bécham, *s. m.* czerwonak: ptak.

Bêche, *s. f.* rydel.

Bêcher, *v. a.* kopać rydlem.

Béchique, *a. d. g.* skuteczny na choroby piersiowe, na piersi. =, *s. m.* lekarstwo na piersi.

Becquée, Bequée, *s. f.* pełen dziób.

Becqueter, Bequeter, *v. a.* dziobać. *Se* =, dziobać się.

Bécune, *s. f.* rodzaj ryby morskiéj.

Bedaine, *s. f.* brzuch, wańtuch, kałdun, *pop.*

Bedeau, *s. m.* bedel, pedel sługa kościelny, *vid.* Appariteur.

Bédégar, *s. m.* narost na krzakach róży dzikiéj używany dawniéj w medycynie.

Bedier, *s. m. (vi.)* nieuk, osieł.

Bedon, *s. m. (vi.)* bęben, taraban — otyły, baryła, brzuchal.

Bedondaine, *s. f.* gruby brzuch.

Bedouin, *s. m.* beduin, arab koczujący. =*ine*, *s. f.* beduinka. =, =*ine*, *a.* beduiński.

Bée, *a. A gueule* =, z rozdziawioną gębą — otwarty — próżny.

Béer, *v. n. vid.* Bayer.

Beffroi, *s. m.* wieża, wieżyczka — wieżyca — dzwonnica — dzwon. *Sonner le* =, dzwonić na gwałt.

Bégaiement, *s. m.* jąkanie się.

Bégaud, *s. m.* głupiec.

Bégayer, *v. n.* jąkać się, zająkiwać się — bełkotać — zrywać rękę jeźdźca (o koniu). =, *v. a.* bąkać co, bełkotać.

Beglerbei et Beilerbei, *s. m.* Beglerbej: w Turcyi rządca prowincyi.

Bégu, ué, *a.* nietracący nigdy rejestru (o koniach).

Bègue, *a. d. g.* jąkający się, jąkała.

Béguele, *s. f.* kobiéta udanéj cnoty.

Bégueulerie, *s. f.* surowość kobiéty uchodzącéj za cnotliwą.

Béguin, *s. m.* czepeczek dziecęcy. *Laver le* =, wyłajać, złajać.

Béguinage, *s. m.* klasztor zakonnic beginek — nabożnisiostwo, bigoterya.

Béguine, *s. f.* beginka: zakonnica — dewotka, bigotka.

Béhen, *s. m.* behen: roślina Libanu.

Beige, *a. d. g.* niefarbowany (o wełnie naturalnego koloru).

Beignet, *s. m.* rodzaj pączków z usmażonym owocem.

Beïram, *s. m.* beiram: święto u mahometanów.

Béjaune, *s. m. vid.* Bec-jaune.

Bel, *a. m.* przed wyrazami zaczynającémi się od samogłoski lub od *h* niemego stoi zamiast Beau.

Bélandre, *s. f.* mały statek o płaskim spodzie do transportu.

Bêlant, ante, *a.* beczący. *Bœuf saignant, mouton* =, wół i baran najlepsze kiedy prawie surowe.

Bêlement, *s. m.* beczenie.

Bélemnite, *s. f.* rodzaj muszli kopalnych.

Bêler, *v. n.* beczeć.

Bel-Esprit, *s. m.* Beaux-Esprits, *pl.* dowcip: człowiek dowcipny chcący uchodzić za rozumnego. =, *a. d. g.* dowcipny.

Belette, *s. f.* łasica, łaska.

Bélier, *s. m.* tryk baran, taran, baran do łamania murów (u starożytnych) — baran: konstellacya.

Belière, s. f. uszko na którém zawieszone serce dzwonu.

Bélître, s. m. łajdak, gałgan, huncfot, szelma, urwisz, hultaj.

Belladona, Belladone, s. f. belladona, pokrzyk : roślina.

Bellâtre, a. et s. m. gładyszek, gładkiego lica.

Belle, s. f. piękna kobiéta — kochanka. =, a. f. vid. Beau.

Belle-Dame, s. f. lebioda : roślina — belladona : roślina — gatunek motyla żyjącego na osetach.

Belle-de-Nuit, s. f. vid. Jalap.

Belle-d'un-Jour, s. f. vid. Hémérocalle.

Belle-Fille, s. f. pasierbica — synowa, niewiastka.

Bellement, adv. powoli, hola, swolna— lekko, lekko! (wołając na psa).

Belle-Mère, s. f. macocha — teścia.

Belle-Sœur, s. f. bratowa.

Belligérant, ante, a. prowadzący wojnę, wojujący.

Belliqueux, euse, bitny — waleczny — wojenny, ochoczy do walki.

Bellissime, a. d. g. prześliczny.

Bellot, otte, a. et s. ładniutki, śliczniutki.

Belvédère, Belveder, s. m. belweder, galerya na wierzchu gmachu.

Ben (bène), s. m. ben : gatunek drzewa Indyi wschodnich.

Bénarde, s. et a. f. zamek otwierający się z obu stron.

Bénaut, s. m. ceber o dwu uszach.

Bénédicité, s. m. benedicite : modlitwa.

Bénédictin, s. m. benedyktyn : zakonnik. =ine, s. f. benedyktynka.

Bénédiction, s. f. błogosławienie — pobłogosławienie — poświęcenie — błogosławieństwo, danie błogosławieństwa — łaska. *Pays de* =, kraj błogi, obfitujący we wszystko. *Que c'est une* =, jakby na domiar złego.

Bénéfice, s. m. zysk, korzyść, benefis — dobrodziejstwo — beneficyum, dochód duchownego — ziemie rozdawane rycerzom przez naczelników Franków. *Lettres de* = *d'âge*, reskrypt usamowalniający małoletniego.

Bénéficiaire, a. et s. m. dziedzic z dobrodziejstwem inwentarza — ten na którego benefis co się robi.

Bénéficial, ale, a. beneficyalny, do beneficyów duchownych należący.

Bénéficier, s. m. beneficyaryusz, duchowny, mający beneficyum.

Bénéficier, v. n. zyskać, skorzystać.

Benêt, s. et a. głupiec, głupi.

Bénévole, a. d. g. łaskawy.

Bénévolement, adv. chętnie, z ochotą.

Bengali, s m. język bengalski— rodzaj zięby z Bengalu.

Bengali, ie, a. bengalski.

Bénignement, adv. łagodnie — łaskawie.

Bénignité, s. f. łagodność, powolność.

Bénin, igne, a. łagodny, łaskawy.

Bénir, v. a. błogosławić — pobłogosławić; dać, udzielić błogosławieństwo, święcić, wyświęcać (kapłana), poświęcać — chwalić, wielbić — pobłogosławić komu, szczęścić. *Dieu vous bénisse*, na zdrowie! (kichającemu).

Béni, ie, prt. błogosławiony.

Bénit, ite, prt. poświęcony. *Eau* = *ite*, woda święcona. *Pain* =, chleb święcony — święcone.

Bénitier, *s. m.* kropielnica.

Benjamin, *s. m.* ukochane dziecko, faworyt, pieszczoszek.

Benjoin, *s. m.* benzoin, benzoes: gatunek wonnéj żywicy.

Benoîte, *s. f.* benedykt: ziele.

Benzoïque, *a. m.* benzoesowy.

Béquée, Béquetér, *vid.* Becquée, etc.

Béquillard, *s. m.* o kuli chodzący starzec.

Béquille, *s. f.* kula: podpora kulawego — graca: narzędzie ogrodnicze.

Béquiller, *v. n.* chodzić o kuli — wzruszać ziemię gracą.

Ber, *s. m.* ciesielka i sznury pod statkiem za pomocą których spuszcza się go na wodę.

Bercail, *s. m.* owczarnia, *fig.* owczarnia, owieczki do kościoła bożego należące.

Berceau, *s. m.* kolebka, kołyska dziecięca — kolebka, pierwiastki, początki — altana, altanka. *Arch.* sklepienie. *Dès le* =, od kolebki, od pieluch. *Allée en* =, szpaler.

Bercer, *v. a.* kołysać w kolebce — łudzić, karmić nadzieją. *Se* =, karmić się nadzieją. *Le diable le berce*, diabli go trzęsą.

Berceuse, *s. f.* niańka do kołysania dzieci.

Béret, *s. m.* czapeczka u chłopów baskijskich, szłyczek*.

Bergame, *s. f.* gatunek grubego obicia.

Bergamote, *s. f.* bergamotka: gruszka—bergamotka: pomarańcza — pudełko na cukierki.

Berge, *s. f.* nadbrzeże urwiste — rodzaj łodzi.

Berger, *s. m.* pasterz, pastuch, skotarz, pastuszek, skotopas. *L'heure du* =, chwila pomyślna dla kochanków. *L'étoile du* =, planeta Wenus.

Bergère, *s. f.* pasterka, skotarka — berżerka: wielkie krzesło z poduszką.

Bergerette, *s. f.* pastereczka — wino zmieszane z miodem przaśnym.

Bergerie, *s. f.* owczarnia. *Les* =*s*, *s. f. pl.* sielanki, skotopaski.

Bergeronnette, *s. f.* pastereczka — pliszka, praczka, trzęsiogonek: ptaszek.

Béril, *s. m. vid.* Béryl.

Berle, *s. f.* potocznik: roślina.

Berline, *s. f.* koczyk o dwu pudłach, koczo-bryk.

Berlingot, *s. m.* koczyk o jednem pudle.

Berloque, *s. f.* bicie w bębe[n] w koszarach. *Battre la* =, być w kłopocie.

Berlue, *s. f.* zaćmienie w oczach, chwilowe olśnienie.

Berme, *s. f.* berma: ścieżka u spodu wału nad fosą—ganek w bateryi.

Bernable, *a. d. g.* śmieszny.

Bernacle, *s. f.* rodzaj muszli.

Bernardin, *s. m.* bernardyn: zakonnik. =ine, *f.* bernardynka.

Berne, *s. f.* podrzucanie kogo w górę na kołdrze lub płachcie któréj końce trzyma kilka osób. *Pavillon en* =, flaga zwinięta na znak żałoby i t. p.

Bernement, *s. f. vid.* Berne.

Berner, *v. a.* podrzucać kogo w górę na kołdrze lub płachcie — wyśmiewać się z kogo, szydzić, brać na fundusz, *fm.*

Berneur, *s. m.* podrzucający kogo w górę — szydzący, wyśmiewający się.

Bernique, *adv. pop.* wyraz używany dla wyrażenia zawiedzionéj nadziei: kaput, figa, nic z tego.

Bernous, *s. m.* bornos: płaszcz wełniany z kapturem u beduinów.

Beryl, *s. m.* beryl: drogi kamień.

Besace, *s. f.* sakwa, sakwy, bie-

sagi *, *Etre à la* =, wyjść z torbami.

Besacier, *s. m.* dziad obdarty.

Besaigre, *a. d. g.* kwaśniejący. =, *s. m.* kwaśnienie. *Le vin est au* =, wino kwaśnieje.

Besaigue, *s. f.* nóż, topór lub dłotko obosieczne.

Besant, *s. m.* dawna moneta byzantyńska.

Beset, *s. m.* postawienie dwu asów w tryktraku.

Besi, *s. m.* nazwisko pewnego gatunku gruszek.

Besicles, *s. f. pl.* okulary.

Besogne, *s. f.* robota, zatrudnienie, praca. = *de commande*, robota na urząd, robota obstalowana. *Aimer la = faite*, skorym być do gotowego, nie lubić pracy. *Apre à la* =, raźny, spory w robocie. *Mou à la* =, nieglaźny, nie skory. *Selon l'argent la* =, jaka płaca taka praca.

Besogner, *v. n.* robić robotę.

Besogneux, euse, *a.* potrzebny, będący w potrzebie.

Besoin, *s. m.* potrzeba — niedostatek — brak — głód i pragnienie — rzeczy do potrzeb służące. = *naturel*, potrzeba naturalna. *Avoir = de telle chose*, potrzebować czego. *Avoir = de faire, d'aller, etc.*, musieć zrobić, musieć iść, i t. d. *Cela me fait* =, braknie mi tego, czuję niedostatek tego. *Qu'est-il = de...*, po cóż? na cóż się przyda? *Au* =, w razie potrzeby.

Besson, *a. m.* bliźniak. =*nne*, *a. f.* bliźniaczka.

Bestiaire, *s. m.* przeznaczony do walki z drapieżnemi zwierzętami (w dawnym Rzymie).

Bestial, ale, *a.* bydlęcy — źwierzęcy.

Bestialement, *adv.* po bydlęcemu, jak bydlę.

Bestialité, *s. f.* zbestwienie się, spółkowanie ze źwierzęciem.

Bestiasse, *s. f.* bydlę, głupiec.

Bestiaux, *s. m. pl.* bydło, trzoda, chudoba *fm.*

Bestiole, *s. f.* bydlątko — głupie dziecko.

Bêta, *s. m.* bydlę, głupiec.

Bétail, *s. m.* bydło, trzoda.

Bête, *s. f.* źwierzę, bydlę — źwierz dziki *collective* — głupiec, bydlę, osieł — rodzaj gry w karty — kwota którą przegrywający składa na rzecz mającego wygrać po nim. = *épaulée*, bydlę już niezdatne, wywłoka. =*s fauves*, jelenie, sarny i t. p. =*s noires*, dziki i t. p =*s puantes*, lisy, borsuki i t. p. *C'est sa = noire*, to jego nieprzyjaciel. *Remonter sur sa* =, odbić stratę, powetować ją. *Faire la*=, udawać głupiego. *Il fait la*= z głupia frant. *Faire* =, stawić w grze pieniądz za przegraną.

Bête, *a. d. g.* głupi, głupowaty.

Bétel, *s. m.* betel: roślina w Indyach — betel mieszanina którą mieszkańcy Indyi wschodnich ustawicznie żują.

Bêtement, *adv.* głupio.

Bêtise, *s. f.* głupota—głupstwo, brednia.

Bétoine, *s. f.* betonika, bukwica: roślina.

Béton, *s. m.* mieszanina z wapna, piasku i żwiru.

Bette, *s. f. vid.* Poirée.

Betterave, *s. f.* burak.

Bétyle, *s. m.* kamień używany na posągi bożyszcz w dawnych wiekach.

Beuglement, *s. m.* ryczenie wołu.

Beugler, *v. n.* ryczeć (o wołach i t. p.) — wrzeszczeć.

Beurre, *s. m.* masło — tłuszcz gęsty otrzymywany z roślin i t. p. — w dawnéj chemii: tak zwano

solniki dawnych metalów. = *noir*, masło roztopione i zrumienione. = *fort*, masło stare. *Lait de* =, maślanka.

Beurré, *s. m.* bera, gatunek gruszki.

Beurrée, *s. f.* kromka chleba z masłem.

Beurrer, *v. a.* posmarować masłem.

Beurrier, ière, *s.* przedający masło.

Bévue, *s. f.* brednia, bąk, byk.

Bey, *s. m.* bej: tytuł w państwie tureckiem.

Bezestan, *s. m.* bezestan: zbiór sklepów pokrytych na Wschodzie.

Bézoard, *s. m.* bezoar: zsiadłość formująca się w ciele niektórych źwierząt lub uformowana z roślin. = *végétal*, bezoar kokosowego orzecha.

Biais, *s. m.* ukośny kierunek. *De* =, *en* =, z ukosa, z kiełza. *Prendre qu''un de* =, zażyć kogo z mańki.

Biaisement, *s. m.* ukośny kierunek — wykręty, wybiegi.

Biaiser, *v. n.* iść z ukosa, ukośnie — zboczyć, pójść bokiem — kręcić, szachrować.

Biberon, *s. m.* dzbanuszek z rurką do wlewania napoju dziecku lub choremu.

Biberon, *s. m.* pijak, bibosz. = *nne s. f.* pijaczka.

Bible, *s. f.* biblia: pismo święte.

Bibliographe, *s. m.* bibliograf: mający znajomość wydań i druków.

Bibliographie, *s. f.* bibliografia.

Bibliographique, *a. d. g.* bibliograficzny.

Bibliomane, *s. m.* biblioman: przepadający za staremi szpargałami, książkami.

Bibliomanie, *s. f.* bibliomania.

Bibliophile, *s. m.* bibliofil, miłośnik szacownych książek.

Bibliothécaire, *s. m.* bibliotekarz, książnik*.

Bibliothèque, *s. f.* biblioteka, książnica* — szafka na książki — biblioteka, zbiór tytułów, dzieł i wiadomości o nich. = *vivante*, = *ambulante*, biblioteka chodząca, bardzo uczony człowiek. = *renversée*, wiele wiedzący a mało umiejący.

Biblique, *a. d. g.* biblijny. *Société* =, towarzystwo biblijne do upowszechnienia pisma Sgo.

Bibus, *de* =, niewart, małéj wagi, czczy.

Biceps, *s. m.* dwugłówny, dwugłowy, muskuł rozdzielony u wierzchu na dwoje.

Biche, *s. f.* łania. *Pied de* =, instrument dentysty. *En pied de* =, wygięty jak sarnia stopka.

Bichet, *s. m.* dawna miara na zboże.

Bichon, *s. m.* szpic:piesek. = nne, *s. f.* suczka szpic.

Bichonner, *v. a.* trefić, układać w kędziorki. *Se* =, trefić się, stroić się.

Bicoque, *s. f.* mała warownia — domek.

Bidet, *s. m.* kuc, konik — koń postylioński — stolczyk z miednicą. *Pousser bien son* =, dorobić się prędko majątku.

Bidon, *s. m.* garniec drewniany, miarka — naczynie na wodę dla żołnierzy.

Bief, *s. m. vid.* Biez.

Bien, *s. m.* dobro — mienie, majątek — posiadłość, wieś, wioska, dobra. *Les* =*s*, dobra, ziemie, majątek w nieruchomościach. *Vouloir du* = *à qu''un*, dobrze komu życzyć, sprzyjać, być przychylnym. *Faire du* = *à qu''un*, wyświadczyć komu dobrodziejstwo — (o rzeczach) pomagać, być na zdrowie. *Dire du* = *de qu''un*, *par-*

sogi *, *Etre à la* =, wyjść z torbami.

Besacier, *s. m.* dziad obdarty.

Besaigre, *a. d. g.* kwaśniejący. =, *s. m.* kwaśnienie. *Le vin est au* =, wino kwaśnieje.

Besaiguë, *s. f.* nóż, topór lub dłotko obosieczne.

Besant, *s. m.* dawna moneta byzantyńska.

Beset, *s. m.* postawienie dwu asów w tryktraku.

Best, *s. m.* nazwisko pewnego gatunku gruszek.

Besicles, *s. f. pl.* okulary.

Besogne, *s. f.* robota, zatrudnienie, praca. = *de commande*, robota na urząd, robota obstalowana. *Aimer la* = *faite*, skorym być do gotowego, nie lubić pracy. *Apre à la* =, rażny, spory w robocie. *Mou à la* =, nieglaźny, nie skory. *Selon l'argent la* =, jaka płaca taka praca.

Besogner, *v. n.* robić robotę.

Besogneux, euse, *a.* potrzebny, będący w potrzebie.

Besoin, *s. m.* potrzeba — niedostatek — brak — głód i pragnienie — rzeczy do potrzeb służące. = *naturel*, potrzeba naturalna. *Avoir* = *de telle chose*, potrzebować czego. *Avoir* = *de faire*, *d'aller*, *etc.*, musieć zrobić, musieć iść, i t. d. *Cela me fait* =, braknie mi tego, czuję niedostatek tego. *Qu'est-il* = *de...*, po co? na co się przyda? *Au* =, w razie potrzeby.

Beson[illegible]

s. f. blí[illegible]

Be[illegible]

d[illegible]

Bestialité, *s. f.* zbestwienie się, spółkowanie ze źwierzęciem.

Bestiasse, *s. f.* bydlę, głupiec.

Bestiaux, *s. m. pl.* bydło, trzoda, chudoba *fm.*

Bestiole, *s. f.* bydlątko — głupie dziecko.

Bêta, *s. m.* bydlę, głupiec.

Bétail, *s. m.* bydło, trzoda.

Bête, *s. f.* źwierzę, bydlę — źwierz dziki *collective* — głupiec, bydlę, osieł — rodzaj gry w karty — kwota którą przegrywający składa na rzecz mającego wygrać po nim. = *épaulée*, bydlę już niezdatne, wyułoka. =*s fauves*, jelenie, sarny i t. p. =*s noires*, dziki i t. p. =*s puantes*, lisy, borsuki i t. p. *C'est sa* = *noire*, to jego nieprzyjaciel. *Remonter sur sa* =, odbić stratę, powetować ją. *Faire la* =, udawać głupiego. *Il fait la* = z głupia frant. *Faire* =, stawić w grze pieniądz za przegraną.

Bête, *a. d. g.* głupi, głupowaty.

Bétel, *s. m.* betel: roślina w Indyach — betel mieszanina którą mieszkańcy Indyi wschodnich ustawicznie żują.

Bêtement, *adv.* głupio.

Bêtise, *s. f.* głupota — głupstwo, brednia.

Bétoine, *s. f.* betonika, bukwica, [illegible]

[illegible]

[illegible]

parlamencie
o prawa. =
mocą której
powanie mi-
wione.
ard, bilar —
bilardowa —
id. Queue.
d. Queurer.
kula bilardo-
na dla zabawy
wa, kloc długi.
a. upstrzyć ró-

f. nieporządek,
w nieładzie, nie-
się komu podoba.
Arzały bez kommen-

s. m bilet, kartka —
k, bilecik — moneta pa-
s, bilet bankowy. = de
, wezwanie na wartę, na
bę (w gwardyi narodowéj). =
e part, = de faire part, zawia-
domienie o zamęściu, urodzeniu
śmierci czyjéj. = de logement, pa-
let kwaterunkowy. = de santé
świadectwo stanu zdrowia wydane
podróżnemu przez lekarzy w czasie
morowéj zarazy.

d'un pavillon, długość flagi. *vid.* Guindant.

Battant, ante, *a.* bijący, uderzający. *Métier* =, warsztat tkacki. *Un vaisseau de guerre bien* =, okręt ze znacznym zasobem artylleryi. *Tout* = *neuf*, nowy, nowiuteńki, z igły zdjęty. *Pluie* =*nte*, ulewa. *Porte* =*nte*, drzwi zamykające się same.

Battant-l'œil, *s. m.* czépek z szeroką falbanką.

Batte, *s. f.* łopatka do ubijania ziemi — ławka dla praczek — pałasz drewniany u arlekinów. = *à beurre*, tłuczek maślnicy.

Battellement, *s. m.* dachówka przy rynnie.

Battement, *s. m.* bicie, uderzanie. = *de mains*, klaskanie.

Batterie, *s. f.* bój, bójka, ubijatyka *fm.*— bicie w bęben — brząkanie na gitarze — baterya, działobitnia — baterya artylleryi — dekiel w broni palnéj. = *de cuisine*, sprzęty kuchenne. = *électrique*, baterya elektryczna. *Démonter la* =, *fig.* połamać szyki komu.

Batteur, *s. m.* lubiący bić — naganiacz, wypędzający zwierzynę z krzaków. = *en grange*, młockarz. = *de plâtre*, ubijający gips. = *d'or*, fabrykant złota malarskiego. = *de fer*, fechmistrz — rębacz. = *de pavé*, próżniak. =*s d'estrade*, ludzie wysłani na zwiady.

Battoir, *s. m.* łopatka w grze w palanta — kijanka, klepacz (u praczek).

Battologie, *s. f.* klepanie, powtarzanie jednego.

Battre, *v. a.* bić — uderzać — pobić, zwyciężyć — trzepać (suknie) — brząkać na jakim instrumencie — ubijać jaką ciecz, ziemię — utłaczać — przyklepywać. = *en ruine*, obalać, wywracać, burzyć. = *monnaie*, bić monetę — *fig.* dostać pieniędzy skąd, spieniężyć co. = *la mesure*, wybijać takt. = *le tambour*, bić w bęben, bębnić, tarabanić. = *le rappel*, bić capstrzyk = *un entrechat*, robić *entrechat* w tańcu. = *le fer*, fechtować się. = *le pavé*, bruk zbijać, próżnować. = *la campagne*, szukać, tropić — bredzić — prawić niedorzeczy. = *du pays*, zbiedz wiele krajów. = *la mer*, krążyć po morzu. = *les buissons*, *la plaine*, zbiedz krzaki, pole. *Se* = *l'œil de qu''ch, de qu''un*, niedbać o co, drwić sobie z czego *pop.* = *les cartes*, tassować karty. =, *v. n.* bić, uderzać (o pulsie), kołatać — uderzać czém o co. = *en retraite*, cofać się. = *des ailes*, trzepotać skrzydłami. = *à la main*, zrywać rękę jeźdzca (o koniu kręcącym łbem). = *du flanc*, *des flancs*, robić bokami (o zadyszanym koniu). = *à plomb*, uderzać prostopadle. = *froid à qu''un*, zimno kogo przyjąć. *Se* = *à la perche*, trzepotać się — uwijać się, łamać kark za czém. *Se* =, *v. rec.* bić się z kim, potykać się, walczyć. *Battant*, bijąc. *Tambour battant*, przy odgłosie bębnów. *Mener tambour battant*, trzymać w ryzie, z hukiem i fukiem. Battu, ue, *prt.* bity, wybity, obity, zbity — kołatany czém. *Être* = *de l'oiseau*, stracić odwagę, serce do czego — osłabnąć. *Se tenir pour battu*, ustąpić z pola.

Battue, *s. f.* obława — tętęt konia.

Batture, *s. f.* pozłacanie, wyzłacanie.

Bau, *s. m. Mar.* belki poprzeczne w okręcie.

Baud, *s. m.* gatunek ogara do polowania na jelenie.

Baude, *a. d. g. (vi)*, żywy, wesoły.

Baudet, *s. m.* osieł — glupiec.

Baudir, *v. a.* szczwać.
Baudrier, *s. m.* temblak.
Baudruche, *s. f.* błonka z kiszek wołowych używana w fabryce złota malarskiego.
Bauge, *s. f.* kałuża, kał w którym się dzik tarza — glina ze słomą zmieszana.
Baugue. Bauque, *s. f.* rośliny wyrzucane na brzeg morza śródziemnego.
Baume, *s. m.* wonna żywica — balsam — mięta. = *du Pérou*, balsam peruwiański. = *de la Mecque*, balsam *de Mecca*.
Baumier, *s. m.* drzewko wydające balsam.
Bauque, *vid.* Baugue.
Baux, *pl. de* Bail.
Bavard, arde, *a. et s.* gaduła — papla.
Bavardage, *s. m.* gadulstwo, gadanie — paplanie.
Bavarder, *v. n.* gadać, pleść — paplać.
Bavarderie, *s. f.* gadulstwo — gadanie.
Bavaroise, *s. f.* bavaroise: napój.
Bave, *s. f.* ślina, piana śliniącego się źwierzęcia.
Baver, *v. n.* ślinić się — pienić się (o źwierzętach).
Bavette, *s. f.* fartuszek dziecięcy na piersiach. *Tailler des =s*, pleść, gadać, bajać.
Baveuse, *s. f.* rodzaj ryby na brzegach Prowancyi.
Baveux, euse, *a.* śliniący się, zaśliniony — rozłażący się, rozlazły, miękki — zamazany, rozmazany — ślimaczący się (o ranie, mięsie).
Bavoché, ée, *a.* zamazany, rozmazany (o rycinach).
Bavocher, *v. n.* zamazać, rozmazać (drukując lub sztychnując).
Bavochure, *s. f.* zamazanie, plama z rozmazania.

Bavois, *s. m.* wykaz wartości przywiązanej do niektórych praw pana lennego.
Bavolet, *s. m.* czepek wieśniaczek.
Bavure, *s. f.* kresa, ślad formy na rzeczy wytłoczonej w formie.
Bayadère, *s. f.* bajadera : tancerka w Indyach.
Bayart, *s. m.* rodzaj noszów w używaniu po portach.
Bayer, *v. n.* rozdziawić gębę — gapić się, gawronić się. = *après qu'ch*, wzdychać do czego, pragnąć. = *aux corneilles*, gapić się, gawronić się.
Bayeur, euse, *s.* gap', gawron.
Bazar, *s. m.* bazar: zbiór sklepów pokrytych.
Bdellium, *s. m.* bdellium: gatunek żywicy.
Béant, ante, *prt. et a.* rozdziawiony, z rozdziawioną gębą.
Béat, ate, *s.* nabożniś, świętoszek — między grającemi : ten który nie gra w jakiéj partyi. =*te*, *a Une mine =te*, mina świętoszka.
Béatification, *s. f.* beatyfikacya, uznanie za błogosławionego.
Béatifier, *v. a.* beatyfikować — *fm.* uszczęśliwić.
Béatifique, *a. d. g.* uszczęśliwiający. *Vision =*, widzenie naoczne Boga w niebie.
Béatilles, *s. f. pl.* nadzianie — faszerowanie (w pasztecie).
Béatitude, *s. f.* szczęśliwość, stan błogosławiony, błogość — szczęście.
Beau, Bel, *m.* elle, *a. f.* piękny ładny, śliczny. *Le = sexe*, płeć piękna, kobiety, piękność. *Un = monsieur*, elegant — panicz. *Un = nom*, piękne imie, piękna reputacya. *Un = parleur*, umiejący pięknie mówić. *Un = mangeur*, żarłok. *Un = fripon*, to cały łotr, wierutny oszust. *Bel et bon; bien et =*, całkiem, zupełnie. *C'est bel et bon mais...*, wszystko to

dobrze ale... *Un = jour*, *un = matin*, razu jednego, jednego ranka — kiedyś. *Au = milieu*, na samym środku. *En =*, w pięknem świetle, w pięknych kolorach. *Avoir = faire telle chose*, napróżno się silić na co. *L'avoir =*, *l'avoir = lle*, mieć dobrą sposobność. *Prendre sa =lle*, korzystać z okazyi. *Donner =*, *donner =lle à qu''un*, nastręczyć — podać sposobność komu. *Vous me la donnez =lle*; *vous me la baillez =lle*, żartujesz sobie, drwisz sobie chyba. *Donner = jeu*, podać dobrą sposobność. *A = jeu = retour*, piękne za nadobne. *Se faire =*, ustroić się, wystroić się. *Il y a = temps*; *il y a = jour*; *=x jours*, już dawno, dość dawno jak... *Il a le commandement =*, łatwo rozkazywać... *Voilà un = venez-y voir*, patrzajcie go, widzicie go (poniżając co). *Il fait = marcher*, *chasser*, czas piękny do przechadzki, do polowania, czas sprzyja. *Il vous fait = voir*, jak możesz żądać? *Il ferait = voir*, dziwnąby było rzeczą. *Ce cheval porte =*, koń dobrze łeb nosi. *Tout =*, zwolna, powoli — wołając na wyżła: lekko, lekko! *De plus =lle*, w najlepsze — co prędzéj. *Recommencer de plus =lle*, na nowo rozpocząć. **Belle**, *s. f. vid.* **Belle.**

Beau, *s. m.* piękność, piękne (w sztukach).

Beaucoup, *adv.* wiele, dużo — bardzo — znacznie — często. *= plus*, daleko więcéj. *De = plus*, daleko więcéj. *Il s'en faut =*, wielka różnica. *Il s'en faut de =*, jeszcze wiele niedostaje. *C'est = si*, dosyć jeżeli....

Beau-Fils, *s. m.* pasierb.

Beau-Frère, *s. m.* szwagier.

Beau-Père, *s. m.* ojczym — teść.

Beaupré, *s. m. Mar.* maszt na przodzie statku.

Beauté, *s. f.* piękność — piękna kobieta, piękność. *Les =s*, piękności, wdzięki, powaby.

Bec, *s. m.* dziób (u ptastwa) — nos — spiczasty koniec — cypel ziemi — *fig.* gęba. *Bec à =*, sam na sam. *Caquet bon =*, sroka — złośliwa kobiéta, sekutnica. *fm. Avoir bon =*, *le = bien affilé*, mieć złośliwy język — umieć się wygadać, wyszczekać. *Avoir= et ongles*, umieć się bronić. *Etre pris par le =*, być pobitym własną bronią. *Montrer à qu''un son = jaune*, wykłóć komu oczy — wykazać mu jego głupstwo. *Faire payer à qu''un son = jaune*, kazać zapłacić komu wkupne, jako frycowi. *Donner un coup de=*, ukąsić kogo (słowy). *Tenir qu''un le = dans l'eau*, *à l'eau*, mamić kogo, łudzić nadzieją. *Passer la plume par le = de qu''un*, wystrychnąć kogo na dudka — osadzić na koszu. *Faire le = à qu''un*, nakłaść komu w głowę, nauczyć, nabechtać.

Becabunga, *s. m.* bobownik: roślina z rodzaju przetacznika.

Bécasse, *s. f.* słomka: ptak — *fig.* głupia kobiéta. *Brider la =*, złapać kogo za słowo.

Bécasseau, *s. m.* ficlauz, rodzaj bekasa — młody bekas — młoda słomka.

Bécassine, *s. f.* kszyk: ptak. *Tirer la =*; *tirer à la =*, przyczaić się, udawać głupiego, niuńkę — szachrować w grze.

Beccard, *s. m.* samica łososia.

Bec-de-Corbin, *s. m.* kijek, laska zakrzywiona, w dziób zakończona — dawniéj: pewna gwardya.

Bec-de-Cygne, **Bec-de-Vautour**, **Bec-de-Corbeau**, **Bec-de-Corbin**,

s. m. nazwiska narzędzi chirurg. zakrzywionych.

Bec-de-Grue, s. m. geranium, grania: kwiat.

Bec-de-Lièvre, s. m. gęba z rozdwojoną wierzchnią wargą.

Becfigue, s. m. figojadka: ptak.

Béchamel, s. f. sos biały ze śmietany.

Bécham, s. m. czerwonak: ptak.

Bêche, s. f. rydel.

Bêcher, v. a. kopać rydlem.

Béchique, a. d. g. skuteczny na choroby piersiowe, na piersi. =, s. m. lekarstwo na piersi.

Becquée, Béquée, s. f. pełen dziób.

Becqueter, Béqueter, v. a. dziobać. Se =, dziobać się.

Bécune, s. f. rodzaj ryby morskiéj.

Bedaine, s. f. brzuch, wańtuch, kałdun, pop.

Bedeau, s. m. bedel, pedel sługa kościelny, vid. Appariteur.

Bédégar, s. m. narost na krzakach róży dzikiéj używany dawniéj w medycynie.

Bedier, s. m. (vi.) nieuk, osieł.

Bedon, s. m. (vi.) bęben, taraban — otyły, baryła, brzuchal.

Bedondaine, s. f. gruby brzuch.

Bédouin, s. m. beduin, arab koczujący. =ine, s. f. beduinka. =, =ine, a. beduiński.

Bée, a. A gueule =, z rozdziawioną gębą — otwarty — próżny.

Béer, v. n. vid. Bayer.

Beffroi, s. m. wieża, wieżyczka — wieżyca — dzwonnica — dzwon. Sonner le =, dzwonić na gwałt.

Bégaiement, s. m. jąkanie się.

Bégaud, s. m. głupiec.

Bégayer, v. n. jąkać się, zająkiwać się — bełkotać — zrywać rękę jeździca (o koniu). =, v. a. bąkać co, bełkotać.

Beglerbeg et Beilerbei, s. m. Beglerbej: w Turcyi rządca prowincyi.

Bégu, uë, a. nietracący nigdy rejestru (o koniach).

Bègue, a. d. g. jąkający się, jąkała.

Béguelle, s. f. kobiéta udanéj cnoty.

Bégueulerie, s. f. surowość kobiéty uchodzącéj za cnotliwą.

Béguin, s. m. czepeczek dziecęcy. Laver le =, wyłajać, złajać.

Béguinage, s. m. klasztor zakonnic beginek — nabożnisiostwo, bigoterya.

Béguine, s. f. beginka: zakonnica — dewotka, bigotka.

Béhen, s. m. behen: roślina Libanu.

Beige, a. d. g. niefarbowany (o wełnie naturalnego koloru).

Beignet, s. m. rodzaj pączków z usmażonym owocem.

Beïram, s. m. beiram: święto u mahometanów.

Bejaune, s. m. vid. Bec-jaune.

Bel, a. m. przed wyrazami zaczynającèmi się od samogłoski lub od h niemego stoi zamiast Beau.

Bélandre, s. f. mały statek o płaskim spodzie do transportu.

Bêlant, ante, a. beczący. Bœuf saignant, mouton =, wół i baran najlepsze kiedy prawie surowe.

Bêlement, s. m. beczenie.

Bélemnite, s. f. rodzaj muszli kopalnych.

Bêler, v. n. beczeć.

Bel-Esprit, s. m. Beaux-Esprits, pl. dowcip: człowiek dowcipny chcący uchodzić za rozumnego. =, a. d. g. dowcipny.

Belette, s. f. łasica, łaska.

Bélier, s. m. tryk baran, taran, baran do łamania murów (u starożytnych) — baran: konstellacya.

Belière, s. f. uszko na którém zawieszone serce dzwonu.

Bélître, s. m. łajdak, gałgan, huncfot, szelma, urwisz, hultaj.

Belladona, Belladone, s. f. belladona, pokrzyk: roślina.

Bellâtre, a. et s. m. gładyszek, gładkiego lica.

Belle, s. f. piękna kobiéta — kochanka. =, a. f. vid. Beau.

Belle-Dame, s. f. lebioda: roślina — belladona: roślina — gatunek motyla żyjącego na osetach.

Belle-de-Nuit, s. f. vid. Jalap.

Belle-d'un-Jour, s. f. vid. Hémérocalle.

Belle-Fille, s. f. pasierbica — synowa, niewiastka.

Bellement, adv. powoli, hola, zwolna — lekko, lekko! (wołając na psa).

Belle-Mère, s. f. macocha — teścia.

Belle-Sœur, s. f. bratowa.

Belligérant, ante, a. prowadzący wojnę, wojujący.

Belliqueux, euse, bitny — waleczny — wojenny, ochoczy do walki.

Bellissime, a. d. g. prześliczny.

Bellot, otte, a. et s. ładniutki, śliczniutki.

Belvédère, Belveder, s. m. belweder, galerya na wierzchu gmachu.

Ben *(bène)*, s. m. ben: gatunek drzewa Indyi wschodnich.

Bénarde, s. et a. f. zamek otwierający się z obu stron.

Bénaut, s. m. ceber o dwu uszach.

Bénédicité, s. m. benedicite: modlitwa.

Bénédictin, s. m. benedyktyn: zakonnik. =ine, s. f. benedyktynka.

Bénédiction, s. f. błogosławienie — pobłogosławienie — poświęcenie — błogosławieństwo, danie błogosławieństwa — łaska. *Pays de* =, kraj błogi, obfitujący we wszystko. *Que c'est une* =, jakby na domiar złego.

Bénéfice, s. m. zysk, korzyść, benefis — dobrodziejstwo — beneficyum, dochód duchownego — ziemie rozdawane rycerzom przez naczelników Franków. *Lettres de* = *d'âge*, reskrypt usamowalniający małoletniego.

Bénéficiaire, a. et s. m. dziedzic z dobrodziejstwem inwentarza — ten na którego benefis co się robi.

Bénéficial, ale, a. beneficyalny, do beneficyów duchownych należący.

Bénéficier, s. m. beneficyaryusz, duchowny, mający beneficyum.

Bénéficier, v. n. zyskać, skorzystać.

Benêt, s. et a. głupiec, głupi.

Bénévole, a. d. g. łaskawy.

Bénévolement, adv. chętnie, z ochotą.

Bengali, s. m. język bengalski — rodzaj zięby z Bengalu.

Bengali, ie, a. bengalski.

Bénignement, adv. łagodnie — łaskawie.

Bénignité, s. f. łagodność, powolność.

Bénin, igne, a. łagodny, łaskawy.

Bénir, v. a. błogosławić — pobłogosławić; dać, udzielić błogosławieństwo, święcić, wyświęcać (kapłana), poświęcać — chwalić, wielbić — pobłogosławić komu, szczęścić. *Dieu vous bénisse*, na zdrowie! (kichającemu).

Béni, ie, prt. błogosławiony.

Bénit, ite, prt. poświęcony. *Eau* =*ite*, woda święcona. *Pain* =, chleb święcony — święcone.

Bénitier, s. m. kropielnica.

Benjamin, s. m. ukochane dziecko, faworyt, pieszczoszek.

Benjoin, s. m. benzoin, benzoes: gatunek wonnéj żywicy.

Benoîte, s. f. benedykt: ziele.

Benzoïque, a. m. benzoesowy.

Béquée, Béqueter, vid. Becquée, etc.

Béquillard, s. m. o kuli chodzący starzec.

Béquille, s. f. kula: podpora kulawego — graca: narzędzie ogrodnicze.

Béquiller, v. n. chodzić o kuli — wzruszać ziemię gracą.

Ber, s. m. ciesielka i sznury pod statkiem za pomocą których spuszcza się go na wodę.

Bercail, s. m. owczarnia, *fig.* owczarnia, owieczki do kościoła bożego należące.

Berceau, s. m. kolebka, kołyska dziecięca — kolebka, pierwiastki, początki — altana, altanka. *Arch.* sklepienie. *Dès le* =, od kolebki, od pieluch. *Allée en* =, szpaler.

Bercer, v. a. kołysać w kolebce — łudzić, karmić nadzieją. *Se* =, karmić się nadzieją. *Le diable le berce*, diabli go trzęsą.

Berceuse, s. f. niańka do kołysania dzieci.

Béret, s. m. czapeczka u chłopów baskijskich, szłyczek*.

Bergame, s. f. gatunek grubego obicia.

Bergamote, s. f. bergamotka: gruszka—bergamotka: pomarańcza — pudełko na cukierki.

Berge, s. f. nadbrzeże urwiste — rodzaj łodzi.

Berger, s. m. pasterz, pastuch, skotarz, pastuszek, skotopas. *L'heure du* =, chwila pomyślna dla kochanków. *L'étoile du* =, planeta Wenus.

Bergère, s. f. pasterka, skotarka — berżerka: wielkie krzesło z poduszką.

Bergerette, s. f. pastereczka — wino zmieszane z miodem przaśnym.

Bergerie, s. f. owczarnia. *Les* =s, s. f. *pl.* sielanki, skotopaski.

Bergeronnette, s. f. pastereczka — pliszka, praczka, trzęsiogonek: ptaszek.

Béril, s. m. *vid.* Béryl.

Berle, s. f. potocznik: roślina.

Berline, s. f. koczyk o dwu pudłach, koczo-bryk.

Berlingot, s. m. koczyk o jedném pudle.

Berloque, s. f. bicie w bęben w koszarach. *Battre la* =, być w kłopocie.

Berlue, s. f. zaćmienie w oczach, chwilowe olśnienie.

Berme, s. f. berma: ścieżka u spodu wału nad fossą—ganek w bateryi.

Bernable, a. d. g. śmieszny.

Bernacle, s. f. rodzaj muszli.

Bernardin, s. m. bernardyn: zakonnik. =ine, f. bernardynka.

Berne, s. f. podrzucanie kogo w górę na kołdrze lub płachcie któréj końce trzyma kilka osób. *Pavillon en* =, flaga zwinięta na znak żałoby i t. p.

Bernement, s. f. *vid.* Berne.

Berner, v. a. podrzucać kogo w górę na kołdrze lub płachcie — wyśmiewać się z kogo, szydzić, brać na fundusz, *fm.*

Berneur, s. m. podrzucający kogo w górę — szydzący, wyśmiewający się.

Bernique, *adv. pop.* wyraz używany dla wyrażenia zawiedzionéj nadziei: kaput, figa, nic z tego.

Bernous, s. m. bornos: płaszcz wełniany z kapturem u beduinów.

Béryl, s. m. beryl: drogi kamień.

Besace, s. f. sakwa, sakwy, bie-

sagi *, *Etre à la* =, wyjść z torbami.

Besacier, *s. m.* dziad obdarty.

Besaigre, *a. d. g.* kwaśniejący. =, *s. m.* kwaśnienie. *Le vin est au* =, wino kwaśnieje.

Besaiguë, *s. f.* nóż, topór lub dłotko obosieczne.

Besant, *s. m.* dawna moneta byzantyńska.

Beset, *s. m.* postawienie dwu asów w tryktraku.

Besi, *s. m.* nazwisko pewnego gatunku gruszek.

Besicles, *s. f. pl.* okulary.

Besogne, *s. f.* robota, zatrudnienie, praca. = *de commande*, robota na urząd, robota obstalowana. *Aimer la = faite*, skorym być do gotowego, nie lubić pracy. *Apre à la* =, raźny, spory w robocie. *Mou à la* =, nieglaźny, nie skory. *Selon l'argent la* =, jaka płaca taka praca.

Besogner, *v. n.* robić robotę.

Besogneux, euse, *a.* potrzebny, będący w potrzebie.

Besoin, *s. m.* potrzeba — niedostatek — brak — głód i pragnienie — rzeczy do potrzeb służące. = *naturel*, potrzeba naturalna. *Avoir = de telle chose*, potrzebować czego. *Avoir = de faire*, *d'aller*, *etc.*, musieć zrobić, musieć iść, i t. d. *Cela me fait* =, braknie mi tego, czuję niedostatek tego. *Qu'est-il = de...*, po cóż? na cóż się przyda? *Au* =, w razie potrzeby.

Besson, *a. m.* bliźniak. =*nne*, *a. f.* bliźniaczka.

Bestiaire, *s. m.* przeznaczony do walki z drapieżnemi zwierzętami (w dawnym Rzymie).

Bestial, ale, *a.* bydlęcy — źwierzęcy.

Bestialement, *adv.* po bydlęcemu, jak bydlę.

Bestialité, *s. f.* zbestwienie się, spółkowanie ze źwierzęciem.

Bestiasse, *s. f.* bydlę, głupiec.

Bestiaux, *s. m. pl.* bydło, trzoda, chudoba *fm.*

Bestiole, *s. f.* bydlątko — głupie dziecko.

Bêta, *s. m.* bydlę, głupiec.

Bétail, *s. m.* bydło, trzoda.

Bête, *s. f.* źwierzę, bydlę — źwierz dziki *collective* — głupiec, bydlę, osieł — rodzaj gry w karty — kwota którą przegrywający składa na rzecz mającego wygrać po nim. = *épaulée*, bydlę już niezdatne, wywłoka. =*s fauves*, jelenie, sarny i t. p. =*s noires*, dziki i t. p =*s puantes*, lisy, borsuki i t. p. *C'est sa = noire*, to jego nieprzyjaciel. *Remonter sur sa* =, odbić stratę, powetować ją. *Faire la* =, udawać głupiego. *Il fait la* = z głupia frant. *Faire* =, stawić w grze pieniądz za przegraną.

Bête, *a. d. g.* głupi, głupowaty.

Bétel, *s. m.* betel: roślina w Indyach — betel mieszanina którą mieszkańcy Indyi wschodnich ustawicznie żują.

Bêtement, *adv.* głupio.

Bêtise, *s. f.* głupota — głupstwo, brednia.

Bétoine, *s. f.* betonika, bukwica: roślina.

Béton, *s. m.* mieszanina z wapna, piasku i żwiru.

Bette, *s. f. vid.* Poirée.

Betterave, *s. f.* burak.

Bétyle, *s m.* kamień używany na posągi bożyszcz w dawnych wiekach.

Beuglement, *s. m.* ryczenie wołu.

Beugler, *v. n.* ryczeć (o wołach i t. p.) — wrzeszczeć.

Beurre, *s. m.* masło — tłuszcz gęsty otrzymywany z roślin i t. p. — w dawnéj chemii: tak zwano

solniki dawnych metalów. = *noir*, masło roztopione i zrumienione. = *fort*, masło stare. *Lait de* =, maślanka.

Beurré, *s. m.* bera, gatunek gruszki.

Beurrée, *s. f.* kromka chleba z masłem.

Beurrer, *v. a.* posmarować masłem.

Beurrier, ière, *s.* przedający masło.

Bévue, *s. f.* brednia, bąk, byk.

Bey, *s. m.* bej: tytuł w państwie tureckiem.

Bezestan, *s. m.* bezestan: zbiór sklepów pokrytych na Wschodzie.

Bézoard, *s. m.* bezoar: zsiadłość formująca się w ciele niektórych świerząt lub uformowana z roślin. = *végétal*, bezoar kokosowego orzecha.

Biais, *s. m.* ukośny kierunek. *De* =, *en* =, z ukosa, z kiełza. *Prendre qu''un de* =, zażyć kogo z mańki.

Biaisement, *s. m.* ukośny kierunek — wykręty, wybiegi.

Biaiser, *v. n.* iść z ukosa, ukośnie — zboczyć, pójść bokiem — kręcić, szachrować.

Biberon, *s. m.* dzbanuszek z rurką do wlewania napoju dziecku lub choremu.

Biberon, *s. m.* pijak, bibosz. = *nne s. f.* pijaczka.

Bible, *s. f.* biblia: pismo święte.

Bibliographe, *s. m.* bibliograf: mający znajomość wydań i druków.

Bibliographie, *s. f.* bibliografia.

Bibliographique, *a. d. g.* bibliograficzny.

Bibliomane, *s. m.* biblioman: przepadający za staremi szpargałami, książkami.

Bibliomanie, *s. f.* bibliomania.

Bibliophile, *s. m.* bibliofil, miłośnik szacownych książek.

Bibliothécaire, *s. m.* bibliotekarz, książnik*.

Bibliothèque, *s. f.* biblioteka, książnica* — szafka na książki — biblioteka, zbiór tytułów, dzieł i wiadomości o nich. = *vivante*, = *ambulante*, biblioteka chodząca, bardzo uczony człowiek. = *renversée*, wiele wiedzący a mało umiejący.

Biblique, *a. d. g.* biblijny. *Société* =, towarzystwo biblijne do upowszechnienia pisma Sgo.

Bibus, *de* =, niewart, małéj wagi, czczy.

Biceps, *s. m.* dwugłówny, dwugłowy, muskuł rozdzielony u wierzchu na dwoje.

Biche, *s. f.* łania. *Pied de* =, instrument dentysty. *En pied de* =, wygięty jak sarnia stopka.

Bichet, *s. m.* dawna miara na zboże.

Bichon, *s. m.* szpic: piesek. = nne, *s. f.* suczka szpic.

Bichonner, *v. a.* trefić, układać w kędziorki. *Se* =, trefić się, stroić się.

Bicoque, *s. f.* mała warownia — domek.

Bidet, *s. m.* kuc, konik — koń postylioński — stolczyk z miednicą. *Pousser bien son* =, dorobić się prędko majątku.

Bidon, *s. m.* garniec drewniany, miarka — naczynie na wodę dla żołnierzy.

Bief, *s. m. vid.* Bies.

Bien, *s. m.* dobro — mienie, majątek — posiadłość, wieś, wioska, dobra. *Les* =*s*, dobra, ziemie, majątek w nieruchomościach. *Vouloir du* = *à qu''un*, dobrze komu życzyć, sprzyjać, być przychylnym. *Faire du* = *à qu''un*, wyświadczyć komu dobrodziejstwo — (o rzeczach) pomagać, być na zdrowie. *Dire du* = *de qu''un*, *par-*

ler en = de qu'un, dobrze o kim mówić. *Prendre qu'ch en =*, wziąć na dobrą stronę, w dobrém znaczeniu. *Mener à =*, doprowadzić co do skutku. *Arriver, venir à =*, udać się, udawać się. *En tout = et tout honneur*, w sposób przyzwoity i uczciwy. *Un homme de =*, człowiek uczciwy, godny, zacny. *Avoir du = au soleil*, *du bon =*, mieć majątek w ziemi, w gruntach.

Bien, *adv.* dobrze — bardzo — zapewne — wprawdzie. *Eh =*, nuże! daléj! — otóż. *Eh =*, *Eh =*, héj, héj! *= que*, chociaż, pomimo że. *Si = que*, do tego stopnia, tak dalece że. *Etre =*, mieć się dobrze, być zdrowym. *Elle est =* (o kobiécie) niczego. *Etre = ensemble*, żyć z sobą dobrze — mieć się ku sobie. *Il est = de...*, *il est = que*, słuszna rzecz aby.. *= du monde*, bardzo wielu. *= de l'argent*, siła pieniędzy, wiele pieniędzy. *= d'autres*, wielu innych, inni. *Il faut =*, trzeba przecież.

Bien-aimé, ée, *a. et s.* ukochany, luby, drogi.

Bien-dire, *s. m.* piękne wysłowienie się. *Etre sur son =*, *se mettre sur son =*, sadzić się na wymowę. Bez łącznika: *Bien dire*, *s. m.* moralność w słowach. *Bien faire*, *s. m.* piękne uczynki.

Bien-disant, ante, *a.* płynnie mówiący — dobrze mówiący o drugich.

Bien-être, *s. m.* dobry byt — stan szczęśliwy.

Bienfaisance, *s. f.* dobroczynność.

Bienfaisant, ante, *a.* dobroczynny, świadczący ubogim.

Bienfait, *s. m.* dobrodziejstwo.

Bienfaiteur, *s. m.* dobroczyńca — dobrodziéj *fm.*

Bienfaitrice, *s. f.* dobrodziejka, patronka, opiekunka.

Biens-fonds, *s. m. pl.* dobra ziemskie, posiadłości gruntowe.

Bienheureux, euse, *a.* szczęśliwy, szczęsny — błogosławiony. *Les =*, *s. m. pl.* święci, niebianie.

Biennal, ale, *a.* dwuletni, trwający lat dwa.

Bienséance, *s. f.* przyzwoitość, przystojność. *Etre à la = de qu'un*, przydać się komu, być na rękę komu. *Par droit de =*, jedynie z tego tytułu iż mu to się podobało.

Bien-tenant, ante, *a.* posiadacz obecny.

Bientôt, *adv.* zaraz, wnet — niezadługo, wkrótce. *Cela est = dit*, to łatwo wymówić. *A =*, do prędkiego widzenia.

Bienveillance, *s. f.* dobroć, łaskawość — życzliwość.

Bienveillant, ante, *a.* życzliwy, przychylny — łaskaw na kogo.

Bienvenu, ue, *a.* pożądany, komu radzi. *Soyez le =*, witaj.

Bienvenue, *s. f.* przybycie — wstęp, wejście — wkupne, to co kto daje wchodząc do jakiego ciała i t. p.

Bienvoulu, ue, *a.* kochany, lubiony.

Bière, *s. f.* piwo. *Double =*, piwo dubeltowe. *Petite =*, podpiwek, cienkusz, piwo szlacheckie. *= de mars*, piwo marcowe. *C'est une enseigne à =*, bohomaz, lichy obraz. *Ce n'est pas de la petite =*, to nie żarty, to nie przelewki.

Bière, *s. f.* trumna, truna.

Bièvre, *s. m.* bóbr, *vid.* Castor.

Biez, *s. m.* szluza we młynie.

Biffer, *v. a.* wymazać, wykassować.

Bifide, *a. d. g.* rozszczepiony.

Biflore, *a. d. g. Bot.* o dwu kwiatach.

Bifteck, *s. m.* bifstek, bifsztyk.

Bifurcation, *s. f.* rozdwojenie

się — rozszczepienie — widełkowatość.

Bifurqué, ée, a. widełkowaty.

Bifurquer, (se), v. pron. rozdwajać się, rozchodzić się widełkowato.

Bigame, s. et a. d. g. popełniający wielożeństwo — który podwakroć wchodził w związki małżeńskie.

Bigamie, s. f. wielożeństwo — powtórne śluby, powtórne zamęście. = spirituelle, trzymanie razem dwu beneficyów niemogących się łączyć.

Bigarade, s. f. gatunek pomarańczy kwaśnéj i gorzkawéj.

Bigarré, ée, a. pstry, upstrzony.

Bigarreau, s. m. łótowka: gatunek wiśni.

Bigarreautier, s. m. wiśniowe drzewo wydające łótowki.

Bigarrer, v. a. pstrzyć, upstrzyć.

Bigarrure, s. f. pstrocizna, srokacizna — mieszanina.

Bigle, a. d. g. zézowaty. =, s. d. g. zéz.

Bigler, v. n. zézem patrzyć.

Bigne, s. f. guz na czole, głowie i t. p.

Bigorne, s. f. kowadło.

Bigot, a. nabożny, świętoszkowaty. =, s. m. bigot, świętoszek, nabożniś. =e, s. f. bigotka, dewotka.

Bigoterie, s. f. bigoterya.

Bigotisme, s. m. ułożenie i charakter świętoszka.

Bigue, s. f. *Mar.* drąg ze sznurami zwiniętemi na blokach dla podnoszenia ciężarów.

Bijon, s. m. terpentyna pospolita.

Bijou, s. m. klejnot — klejnocik zabawka, cacko.

Bijouterie, s. f. jubilerstwo — handel klejnotami.

Bijoutier, s. m. jubiler — złotnik. =ière, s. f. jubilerka — złotniczka.

Bilan, s. m. bilans; wykaz długów i wierzytelności.

Bilboquet, s. m. figurka o nożkach ołowianych stająca zawsze na nogach jakkolwiek się ją chce postawić — bibokiet.

Bile, s. f. żółć. = *répandue*, *vid.* Jaunisse. *Exciter*, *émouvoir la = de qu'un*, rozgniewać kogo, wprawić w passyą.

Biliaire, a. d. g. żółciowy.

Bilieux, euse, a. et s. temperamentu żółciowego (człowiek) — złośliwy, passyonat.

Bill, s. m. bill: w parlamencie angielskim: projekt do prawa. = *d'indemnité*, decyzya mocą któréj parlament uznaje postępowanie ministrów za usprawiedliwione.

Billard, s. m. bilard, bilar — gra w bilar — sala bilardowa — *(vi.)* kij bilardowy. *vid.* Queue.

Billarder, v. n. *vid.* Queuter.

Bille, s. f. bila, kula bilardowa — kulka kamienna dla zabawy dzieci — kłoda drzewa, kloc długi.

Billebarrer, v. a. upstrzyć różnemi farbami.

Billebaude, s. f. nieporządek, nieład. *A la* =, w nieładzie, nieporządnie, jak się komu podoba. *Feu de* =, strzały bez kommendy.

Billet, s. m bilet, kartka — list, liścik, bilecik — moneta papierowa, bilet bankowy. = *de garde*, wezwanie na wartę, na służbę (w gwardyi narodowéj). = *de part*, = *de faire part*, zawiadomienie o zamęściu, urodzeniu, śmierci czyjéj. = *de logement*, palet kwaterunkowy. = *de santé*, świadectwo stanu zdrowia wydane podróżnemu przez lekarzy w czasie morowéj zarazy.

d'un pavillon, długość flagi. *vid.* Guindant.

Battant, ante, *a.* bijący, uderzający. *Métier* =, warsztat tkacki. *Un vaisseau de guerre bien* =, okręt ze znacznym zasobem artylleryi. *Tout = neuf*, nowy, nowiuteńki, z igły zdjęty. *Pluie =nte*, ulewa. *Porte =nte*, drzwi zamykające się same.

Battant-l'œil, *s. m.* czépek z szeroką falbanką.

Batte, *s. f.* łopatka do ubijania ziemi — ławka dla praczek — pałasz drewniany u arlekinów. = *à beurre*, tłuczek maślnicy.

Battellement, *s. m.* dachówka przy rynnie.

Battement, *s. m.* bicie, uderzanie. = *de mains*, klaskanie.

Batterie, *s. f.* bój, bójka, ubijatyka *fm.* — bicie w bęben — brząkanie na gitarze — bateryа, działobitnia — bateryа artylleryi — dekiel w broni palnéj. = *de cuisine*, sprzęty kuchenne. = *électrique*, bateryа elektryczna. *Démonter la* =, *fig.* połamać szyki komu.

Batteur, *s. m.* lubiący bić — naganiacz, wypędzający zwierzynę z krzaków. = *en grange*, młockarz. = *de plâtre*, ubijający gips. = *d'or*, fabrykant złota malarskiego. = *de fer*, fechmistrz — rębacz. = *de pavé*, próżniak. =*s d'estrade*, ludzie wysłani na zwiady.

Battoir, *s. m.* łopatka w grze w palanta — kijanka, klepacz (u praczek).

Battologie, *s. f.* klepanie, powtarzanie jednego.

Battre, *v. a.* bić — uderzać — pobić, zwyciężyć — trzepać (suknie) — brząkać na jakim instrumencie — ubijać jaką ciecz, ziemię — utłaczać — przyklepywać. = *en ruine*, obalać, wywracać, burzyć. = *monnaie*, bić monetę — *fig.* dostać pieniędzy skąd, spieniężyć co. = *la mesure*, wybijać takt. = *le tambour*, bić w bęben, bębnić, tarabanić. = *le rappel*, bić capstrzyk = *un entrechat*, robić *entrechat* w tańcu. = *le fer*, fechtować się. = *le pavé*, bruk zbijać, próżnować. = *la campagne*, szukać, tropić — bredzić — prawić niedorzeczy. = *du pays*, zbiedz wiele krajów. = *la mer*, krążyć po morzu. = *les buissons*, *la plaine*, zbiedz krzaki, pole. *Se* = *l'œil de qu''ch, de qu''un*, niedbać o co, drwić sobie z czego *pop.* = *les cartes*, tassować karty. =, *v. n.* bić, uderzać (o pulsie), kołatać — uderzać czém o co. = *en retraite*, cofać się. = *des ailes*, trzepotać skrzydłami. = *à la main*, zrywać rękę jeźdźca (o koniu kręcącym łbem). = *du flanc*, *des flancs*, robić bokami (o zadyszanym koniu). = *à plomb*, uderzać prostopadle. = *froid à qu''un*, zimno kogo przyjąć. *Se* = *à la perche*, trzepotać się — uwijać się, łamać kark za czém. *Se* =, *v. rec.* bić się z kim, potykać się, walczyć. *Battant*, bijąc. *Tambour battant*, przy odgłosie bębnów. *Mener tambour battant*, trzymać w ryzie, z hukiem i fukiem. Battu, ue, *prt.* bity, wybity, obity, zbity — kołatany czém. *Être* = *de l'oiseau*, stracić odwagę, serce do czego — osłabnąć. *Se tenir pour battu*, ustąpić z pola.

Battue, *s. f.* obława — tętęt konia.

Batture, *s. f.* pozłacanie, wyzłacanie.

Bau, *s. m. Mar.* belki poprzeczne w okręcie.

Baud, *s. m.* gatunek ogara do polowania na jelenie.

Baude, *a. d. g.* (*vi*), żywy, wesoły.

Baudet, *s. m.* osieł — głupiec.

BAUDIR, *v. a.* szczwać.
BAUDRIER, *s. m.* temblak.
BAUDRUCHE, *s. f.* błonka z kiszek wołowych używana w fabryce złota malarskiego.
BAUGE, *s. f.* kałuża, kał w którym się dzik tarza — glina ze słomą zmieszana.
BAUGUE. BAUQUE, *s. f.* rośliny wyrzucane na brzeg morza śródziemnego.
BAUME, *s. m.* wonna żywica — balsam — mięta. = *du Pérou*, balsam peruwiański. = *de la Mecque*, balsam *de Mecca*.
BAUMIER, *s. m.* drzewko wydające balsam.
BAUQUE, *vid.* BAUGUE.
BAUX, *pl. de* BAIL.
BAVARD, ARDE, *a. et s.* gaduła — papla.
BAVARDAGE, *s. m.* gadulstwo, gadanie — paplanie.
BAVARDER, *v. n.* gadać, pleść — paplać.
BAVARDERIE, *s. f.* gadulstwo — gadanie.
BAVAROISE, *s. f.* bavaroise: napój.
BAVE, *s. f.* ślina, piana śliniącego się źwierzęcia.
BAVER, *v. n.* ślinić się — pienić się (o źwierzętach).
BAVETTE, *s. f.* fartuszek dziecięcy na piersiach. *Tailler des =s*, pleść, gadać, bajać.
BAVEUSE, *s. f.* rodzaj ryby na brzegach Prowancyi.
BAVEUX, EUSE, *a.* śliniący się, zaśliniony — rozłażący się, rozlazły, miekki — zamazany, rozmazany — ślimaczący się (o ranie, mięsie).
BAVOCHÉ, ÉE, *a.* zamazany, rozmazany (o rycinach).
BAVOCHER, *v. n.* zamazać, rozmazać (drukując lub sztychując).
BAVOCHURE, *s. f.* zamazanie, plama z rozmazania.

BAVOIS, *s. m.* wykaz wartości przywiązanéj do niektórych praw pana lennego.
BAVOLET, *s. m.* czépek wieśniaczek.
BAVURE, *s. f.* kréska, ślad formy na rzeczy wytłoczonéj w formie.
BAYADÈRE, *s. f.* bajadera : tancerka w Indyach.
BAYART, *s. m.* rodzaj noszów w używaniu po portach.
BAYER, *v. n.* rozdziawić gębę — gapić się, gawronić się. = *après qu'ch*, wzdychać do czego, pragnąć. = *aux corneilles*, gapić się, gawronić się.
BAYEUR, EUSE, *s.* gap', gawron.
BAZAR, *s. m.* bazar: zbiór sklepów pokrytych.
BDELLIUM, *s. m.* bdellium: gatunek żywicy.
BÉANT, ANTE, *prt. et a.* rozdziawiony, z rozdziawioną gębą.
BÉAT, ATE, *s.* nabożniś, świętoszek — między grającemi : ten który nie gra w jakiéj partyi. =*te*, *a Une mine =te*, mina świętoszka.
BÉATIFICATION, *s. f.* beatyfikacya, uznanie za błogosławionego.
BÉATIFIER, *v. a.* beatyfikować — *fm.* uszczęśliwić.
BÉATIFIQUE, *a. d. g.* uszczęśliwiający. *Vision =*, widzenie naoczne Boga w niebie.
BÉATILLES, *s. f. pl.* nadzianie — faszerowanie (w pasztecie).
BÉATITUDE, *s. f.* szczęśliwość, stan błogosławiony, błogość — szczęście.
BEAU, BEL, *m.* ELLE, *a. f.* piękny ładny, śliczny. *Le = sexe*, płeć piękna, kobiety, piękność. *Un = monsieur*, elegant — panicz. *Un = nom*, piękne imie, piękna reputacya. *Un = parleur*, umiejący pięknie mówić. *Un = mangeur*, żarłok. *Un = fripon*, to cały łotr, wierutny oszust. *Bel et bon; bien et =*, całkiem, zupełnie. *C'est bel et bon mais...*, wszystko to

dobrze ale... *Un = jour*, *un = matin*, razu jednego, jednego ranka — kiedyś. *Au = milieu*, na samym środku. *En =*, w pięknem świetle, w pięknych kolorach. *Avoir = faire telle chose*, napróżno się silić na co. *L'avoir =*, *l'avoir = lle*, mieć dobrą sposobność. *Prendre sa = lle*, korzystać z okazyi. *Donner =*, *donner = lle à qu''un*, nastręczyć — podać sposobność komu. *Vous me la donnez = lle*; *vous me la baillez = lle*, żartujesz sobie, drwisz sobie chyba. *Donner = jeu*, podać dobrą sposobność. *A = jeu = retour*, piękne za nadobne. *Se faire =*, ustroić się, wystroić się. *Il y a = temps*; *il y a = jour*; *= x jours*, już dawno, dość dawno jak... *Il a le commandement =*, łatwo rozkazywać... *Voilà un = venez-y voir*, patrzajcie go, widzicie go (poniżając co). *Il fait = marcher*, *chasser*, czas piękny do przechadzki, do polowania, czas sprzyja. *Il vous fait = voir*, jak możesz żądać? *Il ferait = voir*, dziwnąby było rzeczą. *Ce cheval porte =*, koń dobrze łeb nosi. *Tout =*, zwolna, powoli — wołając na wyżła: lekko, lekko! *De plus = lle*, w najlepsze — co prędzéj. *Recommencer de plus = lle*, na nowo rozpocząć. Belle, *s. f. vid.* Belle.

Beau, *s. m.* piękność, piękne (w sztukach).

Beaucoup, *adv.* wiele, dużo — bardzo — znacznie — często. *= plus*, daleko więcéj. *De = plus*, daleko więcéj. *Il s'en faut =*, wielka różnica. *Il s'en faut de =*, jeszcze wiele niedostaje. *C'est = si*, dosyć jeżeli....

Beau-Fils, *s. m.* pasierb.

Beau-Frère, *s. m.* szwagier.

Beau-Père, *s. m.* ojczym — teść.

Beaupré, *s. m. Mar.* maszt na przodzie statku.

Beauté, *s. f.* piękność — piękna kobieta, piękność. *Les =s*, piękności, wdzięki, powaby.

Bec, *s. m.* dziób (u ptastwa) — nos — spiczasty koniec — cypel ziemi — *fig.* gęba. *Bec à =*, sam na sam. *Caquet bon =*, sroka — złośliwa kobiéta, sekutnica. *fm. Avoir bon =*, *le = bien affilé*, mieć złośliwy język — umieć się wygadać, wyszczekać. *Avoir = et ongles*, umieć się bronić. *Etre pris par le =*, być pobitym własną bronią. *Montrer à qu''un son = jaune*, wykłóć komu oczy — wykazać mu jego głupstwo. *Faire payer à qu''un son = jaune*, kazać zapłacić komu wkupne, jako frycowi. *Donner un coup de =*, ukąsić kogo (słowy). *Tenir qu''un le = dans l'eau*, *à l'eau*, mamić kogo, łudzić nadzieją. *Passer la plume par le = de qu''un*, wystrychnąć kogo na dudka — osadzić na koszu. *Faire le = à qu''un*, nakłaść komu w głowę, nauczyć, nabechtać.

Becabunga, *s. m.* bobownik: roślina z rodzaju przetacznika.

Bécasse, *s. f.* słomka: ptak — *fig.* głupia kobiéta. *Brider la =*, złapać kogo za słowo.

Bécasseau, *s. m.* fielauz, rodzaj bekasa — młody bekas — młoda słomka.

Bécassine, *s. f.* kszyk: ptak. *Tirer la =*; *tirer à la =*, przyczaić się, udawać głupiego, niuńkę — szachrować w grze.

Beccard, *s. m.* samica łososia.

Bec-de-Corbin, *s. m.* kijek, laska zakrzywiona, w dziób zakończona — dawniéj: pewna gwardya.

Bec-de-Cygne, Bec-de-Vautour, Bec-de-Corbeau, Bec-de-Corbin,

s. m. nazwiska narzędzi chirurg. zakrzywionych.

Bec-de-Grue, *s. m.* geranium, gerania: kwiat.

Bec-de-Lièvre, *s. m.* gęba z rozdwojoną wierzchnią wargą.

Becfigue, *s. m.* figojadka: ptak.

Béchamel, *s. f.* sos biały ze śmietany.

Béchamn, *s. m.* czerwonak: ptak.

Bêche, *s. f.* rydel.

Bêcher, *v. a.* kopać rydlem.

Bêchique, *a. d. g.* skuteczny na choroby piersiowe, na piersi. =, *s. m.* lekarstwo na piersi.

Becquée, Bequée, *s. f.* pełen dziób.

Becqueter, Béqueter, *v. a.* dziobać. *Se* =, dziobać się.

Beccune, *s. f.* rodzaj ryby morskiéj.

Bedaine, *s. f.* brzuch, wańtuch, kałdun, *pop.*

Bedeau, *s. m.* bedel, pedel sługa kościelny, *vid.* Appariteur.

Bédégar, *s. m.* narost na krzakach róży dzikiéj używany dawniéj w medycynie.

Bedier, *s. m. (vi.)* nieuk, osieł.

Bedon, *s. m. (vi)* bęben, taraban — otyły, baryła, brzuchal.

Bedondaine, *s. f.* gruby brzuch.

Bedouin, *s. m.* beduin, arab koczujący. = *ine*, *s. f.* beduinka. =, = *ine*, *a.* beduiński.

Bée, *a. A gueule* =, z rozdziawioną gębą — otwarty — próżny.

Béer, *v. n. vid.* Bayer.

Beffroi, *s. m.* wieża, wieżyczka — wieżyca — dzwonnica — dzwon. *Sonner le* =, dzwonić na gwałt.

Bégaiement, *s. m.* jąkanie się.

Bégaud, *s. m.* głupiec.

Bégayer, *v. n.* jąkać się, zająkiwać się — bełkotać — zrywać rękę jeźdźca (o koniu). =, *v. a.* bąkać co, bełkotać.

Beglerbeï et Beïlerbei, *s. m.* Beglerbej: w Turcyi rządca prowincyi.

Bégu, ue, *a.* nietracący nigdy rejestru (o koniach).

Bègue, *a. d. g.* jąkający się, jąkała.

Bégueule, *s. f.* kobiéta udanéj cnoty.

Bégueulerie, *s. f.* surowość kobiéty uchodzącéj za cnotliwą.

Béguin, *s. m.* czepeczek dziecęcy. *Laver le* =, wyłajać, złajać.

Béguinage, *s. m.* klasztor zakonnic beginek — nabożnisiostwo, bigoterya.

Béguine, *s. f.* beginka: zakonnica — dewotka, bigotka.

Béhen, *s. m.* behen: roślina Libanu.

Beige, *a. d. g.* niefarbowany (o wełnie naturalnego koloru).

Beignet, *s. m.* rodzaj pączków z usmażonym owocem.

Beïram, *s. m.* beiram: święto u mahometanów.

Béjaune, *s. m. vid.* Bec-jaune.

Bel, *a. m.* przed wyrazami zaczynającémi się od samogłoski lub od *h* niemego stoi zamiast Beau.

Bélandre, *s. f.* mały statek o płaskim spodzie do transportu.

Bêlant, ante, *a.* beczący. *Bœuf saignant, mouton* =, wół i baran najlepsze kiedy prawie surowe.

Bêlement, *s. m.* beczenie.

Bélemnite, *s. f.* rodzaj muszli kopalnych.

Bêler, *v. n.* beczeć.

Bel-Esprit, *s. m.* Beaux-Esprits, *pl.* dowcip: człowiek dowcipny chcący uchodzić za rozumnego. =, *a. d. g.* dowcipny.

Belette, *s. f.* łasica, łaska.

Bélier, *s. m.* tryk baran, taran, baran do łamania murów (u starożytnych) - - baran: konstellacya.

Belière, s. f. uszko na którém zawieszone serce dzwonu.

Bélître, s. m. łajdak, gałgan, huncfot, szelma, urwisz, hultaj.

Belladona, Belladone, s. f. belladona, pokrzyk: roślina.

Bellâtre, a. et s. m. gładyszek, gładkiego lica.

Belle, s. f. piękna kobiéta — kochanka. =, a. f. *vid.* Beau.

Belle-Dame, s. f. lebioda: roślina — belladona: roślina — gatunek motyla żyjącego na osetach.

Belle-de-Nuit, s. f. *vid.* Jalap.

Belle-d'un-Jour, s. f. *vid.* Hémérocalle.

Belle-Fille, s. f. pasierbica — synowa, niewiastka.

Bellement, *adv.* powoli, hola, zwolna — lekko, lekko! (wołając na psa).

Belle-Mère, s. f. macocha — teścia.

Belle-Sœur, s. f. bratowa.

Belligérant, ante, a. prowadzący wojnę, wojujący.

Belliqueux, euse, bitny — waleczny — wojenny, ochoczy do walki.

Bellissime, a. d. g. prześliczny.

Bellot, otte, a. et s. ładniutki, śliczniutki.

Belvédère, Belveder, s. m. belweder, galerya na wierzchu gmachu.

Ben *(bène)*, s. m. ben: gatunek drzewa Indyi wschodnich.

Bénarde, s. et a. f. zamek otwierający się z obu stron.

Bénaut, s. m. ceber o dwu uszach.

Bénédicité, s. m. benedicite: modlitwa.

Bénédictin, s. m. benedyktyn: zakonnik. =ine, s. f. benedyktynka.

Bénédiction, s. f. błogosławienie — pobłogosławienie — poświęcenie — błogosławieństwo, danie błogosławieństwa — łaska. *Pays de* =, kraj błogi, obfitujący we wszystko. *Que c'est une* =, jakby na domiar złego.

Bénéfice, s. m. zysk, korzyść, benefis — dobrodziejstwo — beneficyum, dochód duchownego — ziemie rozdawane rycerzom przez naczelników Franków. *Lettres de* = *d'âge*, reskrypt usamowalniający małoletniego.

Bénéficiaire, a. et s. m. dziedzic z dobrodziejstwem inwentarza — ten na którego benefis co się robi.

Bénéficial, ale, a. beneficyalny, do beneficyów duchownych należący.

Bénéficier, s. m. beneficyaryusz, duchowny, mający beneficyum.

Bénéficier, v. n. zyskać, skorzystać.

Benêt, s. et a. głupiec, głupi.

Bénévole, a. d. g. łaskawy.

Bénévolement, *adv.* chętnie, z ochotą.

Bengali, s m. język bengalski — rodzaj zięby z Bengalu.

Bengali, ie, a. bengalski.

Bénignement, *adv.* łagodnie — łaskawie.

Bénignité, s. f. łagodność, powolność.

Bénin, igne, a. łagodny, łaskawy.

Bénir, v. a. błogosławić — pobłogosławić; dać, udzielić błogosławieństwo, święcić, wyświęcać (kapłana), poświęcać — chwalić, wielbić — pobłogosławić komu, szczęścić. *Dieu vous bénisse*, na zdrowie! (kichającemu).

Béni, ie, *prt.* błogosławiony.

Bénit, ite, *prt.* poświęcony. *Eau* =*ite*, woda święcona. *Pain* =, chleb święcony — święcone.

Bénitier, s. m. kropielnica.
Benjamin, s. m. ukochane dziecko, faworyt, pieszczoszek.
Benjoin, s. m. benzoin, benzoes: gatunek wonnéj żywicy.
Benoîte, s. f. benedykt: ziele.
Benzoïque, a. m. benzoesowy.
Béquée, Béqueter, vid. Becquée, etc.
Béquillard, s. m. o kuli chodzący starzec.
Béquille, s. f. kula: podpora kulawego — graca: narzędzie ogrodnicze.
Béquiller, v. n. chodzić o kuli — wzruszać ziemię gracą.
Ber, s. m. ciesielka i sznury pod statkiem za pomocą których spuszcza się go na wodę.
Bercail, s. m. owczarnia, *fig.* owczarnia, owieczki do kościoła bożego należące.
Berceau, s. m. kolebka, kołyska dziecięca — kolebka, pierwiastki, początki — altana, altanka. *Arch.* sklepienie. *Dès le* =, od kolebki, od pieluch. *Allée en* =, szpaler.
Bercer, v. a. kołysać w kolebce — łudzić, karmić nadzieją. *Se* =, karmić się nadzieją. *Le diable le berce*, diabli go trzęsą.
Berceuse, s. f. niańka do kołysania dzieci.
Béret, s. m. czapeczka u chłopów baskijskich, szłyczek*.
Bergame, s. f. gatunek grubego obicia.
Bergamote, s. f. bergamotka: gruszka—bergamotka: pomarańcza — pudełko na cukierki.
Berge, s. f. nadbrzeże urwiste — rodzaj łodzi.
Berger, s. m. pasterz, pastuch, skotarz, pastuszek, skotopas. *L'heure du* =, chwila pomyślna dla kochanków. *L'étoile du* =, planeta Wenus.
Bergère, s. f. pasterka, skotarka — berżerka: wielkie krzesło z poduszką.
Bergerette, s. f. pastereczka — wino zmieszane z miodem przaśnym.
Bergerie, s. f. owczarnia. *Les* =s, s. f. *pl.* sielanki, skotopaski.
Bergeronnette, s. f. pastereczka — pliszka, praczka, trzęsiogonek: ptaszek.
Béril, s. m. *vid.* Béryl.
Berle, s. f. potocznik: roślina.
Berline, s. f. koczyk o dwu pudłach, koczo-bryk.
Berlingot, s. m. koczyk o jedném pudle.
Berloque, s. f. bicie w bęben w koszarach. *Battre la* =, być w kłopocie.
Berlue, s. f. zaćmienie w oczach, chwilowe olśnienie.
Berme, s. f. berma: ścieżka u spodu wału nad fossą—ganek w bateryi.
Bernable, a. d. g. śmieszny.
Bernacle, s. f. rodzaj muszli.
Bernardin, s. m. bernardyn: zakonnik. =ine, f. bernardynka.
Berne, s. f. podrzucanie kogo w górę na kołdrze lub płachcie której końce trzyma kilka osób. *Pavillon en* =, flaga zwinięta na znak żałoby i t. p.
Bernement, s. f. *vid.* Berne.
Berner, v. a. podrzucać kogo w górę na kołdrze lub płachcie — wyśmiewać się z kogo, szydzić, brać na fundusz, *fm.*
Berneur, s. m. podrzucający kogo w górę — szydzący, wyśmiewający się.
Bernique, *adv. pop.* wyraz używany dla wyrażenia zawiedzionéj nadziei: kaput, figa, nic z tego.
Bernous, s. m. bornos: płaszcz wełniany z kapturem u beduinów.
Béryl, s. m. beryl: drogi kamień.
Besace, s. f. sakwa, sakwy, bie-

sagi *, *Etre à la* =, wyjść z torbami.

Besacier, *s. m.* dziad obdarty.

Besaigre, *a. d. g.* kwaśniejący. =, *s. m.* kwaśnienie. *Le vin est au* =, wino kwaśnieje.

Besaiguë, *s. f.* nóż, topór lub dłotko obosieczne.

Besant, *s. m.* dawna moneta byzantyńska.

Beset, *s. m.* postawienie dwu asów w tryktraku.

Besi, *s. m.* nazwisko pewnego gatunku gruszek.

Besicles, *s. f. pl.* okulary.

Besogne, *s. f.* robota, zatrudnienie, praca. = *de commande*, robota na urząd, robota obstalowana. *Aimer la* = *faite*, skorym być do gotowego, nie lubić pracy. *Apre à la* =, raźny, spory w robocie. *Mou à la* =, nieglaźny, nieskory. *Selon l'argent la* =, jaka płaca taka praca.

Besogner, *v. n.* robić robotę.

Besogneux, euse, *a.* potrzebny, będący w potrzebie.

Besoin, *s. m.* potrzeba — niedostatek — brak — głód i pragnienie — rzeczy do potrzeb służące. = *naturel*, potrzeba naturalna. *Avoir* = *de telle chose*, potrzebować czego. *Avoir* = *de faire*, *d'aller*, *etc.*, musieć zrobić, musieć iść, i t. d. *Cela me fait* =, braknie mi tego, czuję niedostatek tego. *Qu'est-il* = *de...*, po cóż? na cóż się przyda? *Au* =, w razie potrzeby.

Besson, *a. m.* bliźniak. =*nne*, *a. f.* bliźniaczka.

Bestiaire, *s. m.* przeznaczony do walki z drapieżnemi zwierzętami (w dawnym Rzymie).

Bestial, ale, *a.* bydlęcy — źwierzęcy.

Bestialement, *adv.* po bydlęcemu, jak bydlę.

Bestialité, *s. f.* zbestwienie się, spółkowanie ze źwierzęciem.

Bestiasse, *s. f.* bydlę, głupiec.

Bestiaux, *s. m. pl.* bydło, trzoda, chudoba *fm.*

Bestiole, *s. f.* bydlątko — głupie dziecko.

Bêta, *s. m.* bydlę, głupiec.

Bétail, *s. m.* bydło, trzoda.

Bête, *s. f.* źwierzę, bydlę — źwierz dziki *collective* — głupiec, bydlę, osieł — rodzaj gry w karty — kwota którą przegrywający składa na rzecz mającego wygrać po nim. = *épaulée*, bydlę już niezdatne, wywłoka. =*s fauves*, jelenie, sarny i t. p. =*s noires*, dziki i t. p =*s puantes*, lisy, borsuki i t. p. *C'est sa* = *noire*, to jego nieprzyjaciel. *Remonter sur sa* =, odbić stratę, powetować ją. *Faire la* =, udawać głupiego. *Il fait la* = z głupia frant. *Faire* =, stawić w grze pieniądz za przegraną.

Bête, *a. d. g.* głupi, głupowaty.

Bétel, *s. m.* betel: roślina w Indyach — betel mieszanina którą mieszkańcy Indyi wschodnich ustawicznie żują.

Bêtement, *adv.* głupio.

Bêtise, *s. f.* głupota—głupstwo, brednia.

Bétoine, *s. f.* betonika, bukwica: roślina.

Béton, *s. m.* mieszanina z wapna, piasku i żwiru.

Bette, *s. f.* *vid.* Poirée.

Betterave, *s. f.* burak.

Bétyle, *s m.* kamień używany na posągi bożyszcz w dawnych wiekach.

Beuglement, *s. m.* ryczenie wołu.

Beugler, *v. n.* ryczeć (o wołach i t. p.) — wrzeszczeć.

Beurre, *s. m.* masło — tłuszcz gęsty otrzymywany z roślin i t. p. — w dawnéj chemii: tak zwano

solniki dawnych metalów. = *noir*, masło roztopione i zrumienione. = *fort*, masło stare. *Lait de* =, maślanka.

Beurré, *s. m.* bera, gatunek gruszki.

Beurrée, *s. f.* kromka chleba z masłem.

Beurrer, *v. a.* posmarować masłem.

Beurrier, ière, *s.* przedający masło.

Bévue, *s. f.* brednia, bąk, byk.

Bey, *s. m.* bej: tytuł w państwie tureckiem.

Bezestan, *s. m.* bezestan: zbiór sklepów pokrytych na Wschodzie.

Bézoard, *s. m.* bezoar: zsiadłość formująca się w ciele niektórych źwierząt lub uformowana z roślin. = *végétal*, bezoar kokosowego orzecha.

Biais, *s. m.* ukośny kierunek. *De* =, *en* =, z ukosa, z kiełza. *Prendre qu''un de* =, zażyć kogo z mańki.

Biaisement, *s. m.* ukośny kierunek — wykręty, wybiegi.

Biaiser, *v. n.* iść z ukosa, ukośnie — zboczyć, pójść bokiem — kręcić, szachrować.

Biberon, *s. m.* dzbanuszek z rurką do wlewania napoju dziecku lub choremu.

Biberon, *s. m.* pijak, bibosz. = *nne s. f.* pijaczka.

Bible, *s. f.* biblia: pismo święte.

Bibliographe, *s. m.* bibliograf: mający znajomość wydań i druków.

Bibliographie, *s. f.* bibliografia.

Bibliographique, *a. d. g.* bibliograficzny.

Bibliomane, *s. m.* biblioman: przepadający za staremi szpargałami, książkami.

Bibliomanie, *s. f.* bibliomania.

Bibliophile, *s. m.* bibliofil, miłośnik szacownych książek.

Bibliothécaire, *s. m.* bibliotekarz, książnik*.

Bibliothèque, *s. f.* biblioteka, książnica* — szafka na książki — biblioteka, zbiór tytułów, dzieł i wiadomości o nich. = *vivante*, = *ambulante*, biblioteka chodząca, bardzo uczony człowiek. = *renversée*, wiele wiedzący a mało umiejący.

Biblique, *a. d. g.* biblijny. *Société* =, towarzystwo biblijne do upowszechnienia pisma Sgo.

Bibus, *de* =, niewart, małéj wagi, czczy.

Biceps, *s. m.* dwugłówny, dwugłowy, muskuł rozdzielony u wierzchu na dwoje.

Biche, *s. f.* łania. *Pied de* =, instrument dentysty. *En pied de* =, wygięty jak sarnia stopka.

Bichet, *s. m.* dawna miara na zboże.

Bichon, *s. m.* szpic: piesek. = nne, *s. f.* suczka szpic.

Bichonner, *v. a.* trefić, układać w kędziorki. *Se* =, trefić się, stroić się.

Bicoque, *s. f.* mała warownia — domek.

Bidet, *s. m.* kuc, konik — koń postylioński — stołczyk z miednicą. *Pousser bien son* =, dorobić się prędko majątku.

Bidon, *s. m.* garniec drewniany, miarka — naczynie na wodę dla żołnierzy.

Bief, *s. m. vid.* Biez.

Bien, *s. m.* dobro — mienie, majątek — posiadłość, wieś, wioska, dobra. *Les* =*s*, dobra, ziemie, majątek w nieruchomościach. *Vouloir du* = *à qu''un*, dobrze komu życzyć, sprzyjać, być przychylnym. *Faire du* = *à qu''un*, wyświadczyć komu dobrodziejstwo — (o rzeczach) pomagać, być na zdrowie. *Dire du* = *de qu''un*, *par-*

ler en = de qu'un, dobrze o kim mówić. *Prendre qu'ch en =*, wziąć na dobrą stronę, w dobrém znaczeniu. *Mener à =*, doprowadzić co do skutku. *Arriver, venir à =*, udać się, udawać się. *En tout = et tout honneur*, w sposób przyzwoity i uczciwy. *Un homme de =*, człowiek uczciwy, godny, zacny. *Avoir du = au soleil*, *du bon =*, mieć majątek w ziemi, w gruntach.

Bien, *adv.* dobrze — bardzo — zapewne — wprawdzie. *Eh =*, nuże! dalej! — otóż. *Eh =*, *Eh =*, héj, héj! *= que*, chociaż, pomimo że. *Si = que*, do tego stopnia, tak dalece że. *Etre =*, mieć się dobrze, być zdrowym. *Elle est =* (o kobiécie) niczego. *Etre = ensemble*, żyć z sobą dobrze — mieć się ku sobie. *Il est = de...*, *il est = que*, słuszna rzecz aby.. *= du monde*, bardzo wielu. *= de l'argent*, siła pieniędzy, wiele pieniędzy. *= d'autres*, wielu innych, inni. *Il faut =*, trzeba przecież.

Bien-aimé, ée, *a. et s.* ukochany, luby, drogi.

Bien-dire, *s. m.* piękne wysłowienie się. *Etre sur son =*, *se mettre sur son =*, sadzić się na wymowę. Bez łącznika: *Bien dire*, *s. m.* moralność w słowach. *Bien faire*, *s. m.* piękne uczynki.

Bien-disant, ante, *a.* płynnie mówiący — dobrze mówiący o drugich.

Bien-être, *s. m.* dobry byt — stan szczęśliwy.

Bienfaisance, *s. f.* dobroczynność.

Bienfaisant, ante, *a.* dobroczynny, świadczący ubogim.

Bienfait, *s. m.* dobrodziejstwo.

Bienfaiteur, *s. m.* dobroczyńca — dobrodziéj *fm.*

Bienfaitrice, *s. f.* dobrodziejka, patronka, opiekunka.

Biens-fonds, *s. m. pl.* dobra ziemskie, posiadłości gruntowe.

Bienheureux, euse, *a.* szczęśliwy, szczęsny — błogosławiony. *Les =*, *s. m. pl.* święci, niebianie.

Biennal, ale, *a.* dwuletni, trwający lat dwa.

Bienséance, *s. f.* przyzwoitość, przystojność. *Etre à la = de qu'un*, przydać się komu, być na rękę komu. *Par droit de =*, jedynie z tego tytułu iż mu to się podobało.

Bien-tenant, ante, *a.* posiadacz obecny.

Bientôt, *adv.* zaraz, wnet — niezadługo, wkrótce. *Cela est = dit*, to łatwo wymówić. *A =*, do prędkiego widzenia.

Bienveillance, *s. f.* dobroć, łaskawość — życzliwość.

Bienveillant, ante, *a.* życzliwy, przychylny — łaskaw na kogo.

Bienvenu, ue, *a.* pożądany, komu radzi. *Soyez le =*, witaj.

Bienvenue, *s. f.* przybycie — wstęp, wejście — wkupne, to co kto daje wchodząc do jakiego ciała i t. p.

Bienvoulu, ue, *a.* kochany, lubiony.

Bière, *s. f.* piwo. *Double =*, piwo dubeltowe. *Petite =*, podpiwek, cienkusz, piwo szlacheckie. *= de mars*, piwo marcowe. *C'est une enseigne à =*, bohomaz, lichy obraz. *Ce n'est pas de la petite =*, to nie żarty, to nie przelewki.

Bière, *s. f.* trumna, truna.

Bièvre, *s. m.* bóbr, *vid.* Castor.

Biez, *s. m.* szluza we młynie.

Biffer, *v. a.* wymazać, wykassować.

Bifide, *a. d. g.* rozszczepiony.

Biflore, *a. d. g. Bot.* o dwu kwiatach.

Bifteck, *s. m.* bifstek, bifsztyk.

Bifurcation, *s. f.* rozdwojenie

się — rozszczepienie — widełkowatość.

Bifurqué, ée, a. widełkowaty.

Bifurquer, (se), v. pron. rozdwajać się, rozchodzić się widełkowato.

Bigame, s. et a. d g. popełniający wielożeństwo — który podwakroć wchodził w związki małżeńskie.

Bigamie, s. f. wielożeństwo — powtórne śluby, powtórne zamęście. = *spirituelle*, trzymanie razem dwu beneficyów niemogących się łączyć.

Bigarade, s. f. gatunek pomarańczy kwaśnéj i gorzkawéj.

Bigarré, ée, a. pstry, upstrzony.

Bigarreau, s. m. łótowka: gatunek wiśni.

Bigarreautier, s. m. wiśniowe drzewo wydające łótowki.

Bigarrer, v. a. pstrzyć, upstrzyć.

Bigarrure, s. f. pstrocizna, srokacizna — mieszanina.

Bigle, a. d. g. zezowaty. =, s. d. g. zez.

Bigler, v. n. zezem patrzyć.

Bigne, s. f. guz na czole, głowie i t. p.

Bigorne, s. f. kowadło.

Bigot, a. nabożny, świętoszkowaty. =, s. m. bigot, świętoszek, nabożniś. =e, s. f. bigotka, dewotka.

Bigoterie, s. f. bigoterya.

Bigotisme, s. m. ułożenie i charakter świętoszka.

Bigue, s. f. *Mar.* drag ze sznurami zwiniętemi na blokach dla podnoszenia ciężarów.

Bijon, s. m. terpentyna pospolita.

Bijou, s. m. klejnot — klejnocik zabawka, cacko.

Bijouterie, s. f. jubilerstwo — handel klejnotami.

Bijoutier, s. m. jubiler — złotnik. =ière, s. f. jubilerka — złotniczka.

Bilan, s. m. bilans; wykaz długów i wierzytelności.

Bilboquet, s. m. figurka o nożkach ołowianych stająca zawsze na nogach jakkolwiek się ją chce postawić — bibokiet.

Bile, s. f. żółć. = *répandue*, *vid.* Jaunisse. *Exciter*, *émouvoir la* = *de qu'un*, rozgniewać kogo, wprawić w passyą.

Biliaire, a. d. g. żółciowy.

Bilieux, euse, a. et s. temperamentu żółciowego (człowiek) — złośliwy, passyonat.

Bill, s. m. bill: w parlamencie angielskim: projekt do prawa. = *d'indemnité*, decyzya mocą któréj parlament uznaje postępowanie ministrów za usprawiedliwione.

Billard, s. m. bilard, bilar — gra w bilar — sala bilardowa — (*vi.*) kij bilardowy. *vid.* Queue.

Billarder, v. n. *vid.* Queuter.

Bille, s. f. bila, kula bilardowa — kulka kamienna dla zabawy dzieci — kłoda drzewa, kloc długi.

Billebarrer, v. a. upstrzyć różnemi farbami.

Billebaude, s. f. nieporządek, nieład. *A la* =, w nieładzie, nieporządnie, jak się komu podoba. *Feu de* =, strzały bez kommendy.

Billet, s. m bilet, kartka — list, liścik, bilecik — moneta papierowa, bilet bankowy. = *de garde*, wezwanie na wartę, na służbę (w gwardyi narodowéj). = *de part*, = *de faire part*, zawiadomienie o zamęściu, urodzeniu, śmierci czyjéj. = *de logement*, palet kwaterunkowy. = *de santé*, świadectwo stanu zdrowia wydane podróżnemu przez lekarzy w czasie morowéj zarazy.

Billeter, v. a. ponumerować towary, poprzylepiać etykiety.

Billette, s. f. tablica wskazująca iż należy opłacić myto, cło — w herbach: tabliczka kolorowa lub z metalu.

Billevesée, s. f. brednia, głupstwo, niedorzeczy.

Billion, s. m. bilion: tysiąc milionów, vid. Milliard.

Billon, podła moneta — skład podléj monety — brózda.

Billonnage, s. m. spekulacya prowadzona podłą monetą — pooraj nie w brózdy, bróżdżenie.

Billonnement, s. m. handel podłą monetą.

Billonner, v. n. handlować podłą monetą.

Billonneur, s. m. handlujący podłą monetą.

Billot, s. m. kloc w kuchni lub u rzeźnika — kloc na którym kat ścinał — kłoda, kłódka przywiązywana na szyję psom — gruba pękata książka.

Bimane, s. m. et a. Zool. dwuręki (człowiek).

Bimbelot, s. m. zabawka, cacko dziecinne.

Bimbeloterie, s. f. handel, robota lub sklep zabawek dziecinnych.

Bimbelotier, s. m. fabrykant zabawek dziecinnych.

Binage, s. m. radlenie — odprawianie dwóch mszy jednego dnia w dwu kościołach.

Binaire, a. d. g. złożony z dwóch jednostek.

Binard, s. m. wózek o czterech kołach do ciężarów.

Biner, v. a. radlić grunt — odprawiać dwie msze na dzień we dwu kościołach.

Binet, s. m. rurka z denkiem wkładana w lichtarz dla dopalania całéj świecy. *Faire* =, dopalać kawałki świecy.

Binocle, s. m. lornetka o dwu ramiączkach — perspektywa na obu oczy.

Binôme, s. m. binom: ilość algebraiczna złożona z dwóch wyrazów połączonych znakami: *więcéj* lub *mniéj*.

Biographe, s. m. biograf, pisarz żywotów.

Biographie, s. f. biografia, żywot — żywoty.

Biographique, a. d. g. biograficzny.

Bipède, a. d. g. dwunożny. *Les* =s, s. m. pl. źwierzęta dwunożne. = *antérieur*, nogi przednie konia. = *postérieur*, nogi zadnie konia. = *latéral*, noga przednia i noga zadnia konia. = *diagonal*, dwie nogi konia w przekątni, wzięte na krzyż.

Bique, s. f. koza: samica kozła.

Biquet, s. m. koźlę, koźlątko, koziołek — ważki na złoto lub srebro.

Birème, s. f. okręt o dwu rzędach wioseł.

Biribi, s. m. rodzaj gry w którę się gra kulkami wklęsłemi numerowanemi.

Birloir, s. m. podstawka ruchoma na której się zatrzymuje okno zasuwalne z góry na dół.

Bis, ise, a. czarniawy — brunatny, smaglawy. *Pain* =, chleb żytni, rzany, czarniawy.

Bisaiguë, s. m. drewienko do gładzenia u szewca.

Bisaille, s. f. gruba mąka.

Bisaïeul, s. m. pradziad. =, s. f. prababka.

Bisannuel, elle, a. *Bot.* dwuroczny.

Bisbille, s. f. sprzeczka, kłótnia.

Bis-blanc, s. m. chleb czarny.

Biscaïen, s. m. śmigownica — kula od śmigownicy.

Biscornu, **ue**, *a.* nieregularny, niesymetryczny — dziwaczny.

Biscotin, *s. m.* sucharek.

Biscuit, *s. m.* suchar — biszkokt — porcelana bez polewy. = *de carême*, grzanka. = *à la cuiller*, biszkokcik w kształcie łyżeczki do wina lub czokolady.

Bise, *(bice)*, *adv.* powtórnie, na nowo — jeszcze raz, fora, bis.

Bise, *s. f.* wiatr północny — *fig.* zima.

Biseau, *s. m.* krawędź ścięty ukośnie — *Impr.* klinowate kawałki drzewa otaczające stronnice na prassie — przylepka, pięteczka u chleba *vid.* **Baisure**.

Biser, *v. n.* zbękarcić, wyrodzić się (o ziarnie zboża).

Biser, *v. a.* ufarbować, pofarbować na nowo.

Biset, *s. m.* sinak: gatunek gołębia — gwardzista narodowy nie mający munduru. =, *a. m.* czarniawy.

Bisette, *s. f.* gatunek koronki poślednićj.

Bis-mori, *s. m.* kłopot, utrapienie.

Bismuth, *s. m.* bizmut: kruszec.

Bison, *s. m.* żubr.

Bisonne, *s f.* kitaj, szare płótno.

Bisquain, *s. m.* baranki, futerko z barana.

Bisque, *s. f.* awantaż piętnastu dany przeciwnikowi w grze w palanta. *Avoir quinze et* =, mieć wyższość, pierwszeństwo nad kim, przed kim. *Prendre sa* =, korzystać z okazyi.

Bisque, *s. f.* rodzaj zupy rakowéj.

Bisquer, *v. n.* gniewać się, dąsać się.

Bissac, *s. m.* sakwa, sakwy, biesagi*. *Être au* =, chodzić z torbami, być ubogim.

Bissection, *s. f.* podzielenie linii, łuku na dwie części równe.

Bissexe, *a. d. g.* dwupłciowy.

Bissexte, *s. m.* dzień przydawany w roku przybyszowym.

Bissextil, **ile**, *a.* przybyszowy (rok).

Bissexuel, **elle**, *a.* dwupłciowy.

Bissus, *s. m. vid* **Byssus**.

Bistouri, *s. m.* bistury, lancet.

Bistourné, **ée**, *a.* krzywy, koszlawy, *vid.* **Tors**.

Bistourner, *v. a.* wykręcić, skręcić, skrzywić.

Bistre, *s. m.* sadza rozrobiona wodą — farba ciemno-bronzowa.

Bitord, *s. m. Mar.* gatunek liny.

Bitume, *s. m.* smoła ziemna.

Bitumineux, **euse**, *a.* smolny.

Bivac, **Bivouac**, *s. m.* warta w nocy pod gołem niebem, biwak.

Bivouaquer, **Bivouaquer**, *v. n.* biwakować — nocować pod gołém niebem.

Bivalve, *a. d. g. Bot.* dwułuszczynkowy — złożony. =, *s. m.* muszla złożona.

Bizarre, *a. d. g.* śmieszny, dziwaczny, dziwak. *Le* =, *s. m.* śmiészność, dziwaczność.

Bizarrement, *adv.* śmiesznie, dziwacznie.

Bizarrerie, *s. f.* śmieszność, dziwaczność — wymysły, dziwaczenie, wymyślanie, kaprysy.

Blafard, **arde**, *a.* zaćmiony, przyćmiony, bladawy.

Blague, *s. f.* kapciuch na tytuń — czcza gadanina.

Blaguer, *v. n.* pleść, gadać, bredzić, blazgonić.

Blagueur, *s. m.* blazgon, gadający niedorzeczy.

Blaireau, *s. m.* borsuk: źwierzę.

Blâmable, *a. d. g.* naganny.

Blâme, *s. m.* nagana — zgromienie sądowe.

Blâmer, *v. n.* zganić, ganić — zgromić.

Blanc, anche, *a.* biały — czysty. *Papier* =, papier czysty, niezapisany. *Argent* =, moneta srebrna. *Vers* =, wiersz nierymowny. *Billet* =, kartka na któréj nic niema napisanego. *Couper une forêt à* = *estoc, à* = *être*, wycinać las niezostawiając nic na zapust. *Manger son pain* = *le premier*, przeputać fortunę. *Eau* =*che*, woda z otrębami dla koni — *Méd.* woda z rozpuszczeniem saturnu. *Gelée* =*che*, szron. *Nuit* =*che*, noc bezsennie spędzona, bez zmrużenia oka. *Coupe* =*che*, wycięcie lasu w pień. *Carte* =, każda karta nie będąca figurą — blankiet. *Avoir* =*che*, niemieć między kartami żadnéj figury.

Blanc, *s. m.* biały kolor — białe szaty, suknie — farba biała — próżne miejsce (w druku między literami) — cel — rodzaj dawnéj monety — blichtr, proszek do bielenia twarzy. = *de lait*, kolor mleka. = *de perles*, kolor perłowy. *Être en* =, być w bieli, w odzieniu białém. *Le* = *de l'œil*, białko oka. = *d'œuf*, białko jaja. = *de baleine*, tran wielorybi. = *de chaux*, wapno rozrobione wodą. = *d'Espagne*, rodzaj krédy. = *de chapon, de poulet*, żołądek kapłona, kurczęcia ugotowany. = *de plomb*, blejwas. *Mets au* =, potrawy z białym sosem. *Se vouer au* =, chodzić w bieli na cześć N. Panny. *Saigner qu''un jusqu'au* =, upuścić wiele krwi komu. *Ce cheval boit* =, *boit dans le* =, *dans son* =, koń z białą mordą. *Tirer au* =, strzelać do celu. *De but en* =, bez rozwagi — w brew, wprost, wzręcz. *Mettre un homme au* = zniszczyć kogo, zrujnować. *Faire chou* =, w kręglach : chybić, nic nie obalić. *Procuration en* =, upoważnienie z próżnem miejscem zostawionem na imie okaziciela. *Du noir sur du* =, czarne na białem : na piśmie.

Blanc, che, *s.* biały, *f.* biała, z plemienia białego.

Blanc-bec, *s. m.* smarkacz, śmierdziuch, chłystek.

Blanchaille, *s. f.* narybek.

Blanchâtre, *a. d. g.* białawy.

Blanchement, *adv.* biało, w upranéj bieliźnie, chędogo.

Blancherie, *s. f.* —. Blanchisserie, pralnia, praczkarnia.

Blanchet, *s. m.* szmata, szmatka do cedzenia—szmata w prasach drukarskich.

Blancheur, *s. f.* białość, biały kolor.

Blanchiment, *s. m.* bielenie płócien i t. p. — pobielanie metali.

Blanchir, *v. a.* bielić — nadawać białość — pobielić, pobielać (o metalach) — prać chusty, bieliznę — zheblować. = *qu''un*, opierać kogo, prać chusty komu — uniewinnić. = *des fruits*, wygotować owoce w wodzie. *Faire* = *des légumes*, odgotować jarzynę. = *du céleri, de la chicorée*, obrzucić liście selerow lub cykoryi ziemią podniosłszy liście. =, *v. n.* pobieleć, zbieleć — siwieć, osiwieć, posiwieć. = *dans le service*, osiwieć w służbie. = *sur telle occupation*, zestarzeć się nad czém, zjeść zęby na czém. *Ce coup de fusil n'a fait que* =, strzał zadrasnął tylko. *Tous ses efforts n'ont fait que* =, usiłowania spełzły na niczém. = *devant qu''un*, zostać w tyle, być niższym od kogo. *Se* =, *v. pers.* uniewinnić się, oczyścić się.

Blanchissage, *s. m.* pranie bielizny, opranie.

Blanchissant, **nte**, *a.* bielący się.

Blanchisseur, *s. m.* pracz, piorący bieliznę.

Blanchisseuse, *s. f.* praczka. = *de fin*, praczka od cienkiéj bielizny.

Blanc-manger, *s. m.* rodzaj galarety z migdałów, mleka, cukru i kleju rybiego.

Blanque, *s. f.* gra w loteryą. *Hasard à la* =, na wszelki przypadek.

Blanquette, *s. f.* gatunek gruszki rannéj. =, gatunek winogradu — gatunek wina w Langwedocyi — potrawka cielęca lub barania z białym sosem.

Blaque, *s f.* kapciuch.

Blaser, *v. a.* przytępić smak. *Se* =, stracić wszelki smak, uczucie. *Blasé sur tout*, niesmakujący w niczém, otrętwiały, obojętny.

Blason, *s. m.* herb — herby, heraldyka.

Blasonner, *v. a.* odznaczyć pole i barwy w herbach jak należy — opisywać herb i jego pola — ganić, przyganiać.

Blasphémateur, *s. m.* bluźnierca.

Blasphématoire, *a. d. g.* bluźnierczy.

Blasphème, *s. m.* bluźnierstwo.

Blasphémer, *v. n.* bluźnić — bredzić. =, *v. a.* bluźnić przeciw...

Blatérer, *v. n.* beczeć (o baranach, wielblądach i t. p.)

Blatier, *s. m.* handlujący zbożem.

Blatte, *s. f.* mól, owad rzucający się na odzienie i t. p.

Blaude, *s. f. vid.* **Blouse**.

Blavet, *s. m.* rodzaj grzyba jadalnego.

Blé, *s. m.* zboże. *Grands* =*s*, pszenica i żyto. *Petits* =*s*, jęczmień i owies. = *noir*, = *sarrasin*, hreczka, gryka, tatarka, poganka. = *de Turquie*, = *d'Espagne*, kukuruza, *vid.* **Maïs**.

Blèche, *a. d. g.* rozlazły, ślamazarny. =, *s.* mazgaj, gap', ślamazarnik.

Bléchir, *v. n.* zrobić się ślamazarnym

Blême, *a. d. g.* blady.

Blémir, *v. n.* blednąć, zblednąć.

Blesser, *v. a.* ranić, zranić — skaléczyć — urażać, dolegać (o odzieniu lub obówiu) — obrażać, obrazić, dotknąć — urazić, zadać ranę. *Se* =, ranić się — skaléczyć się — obrazić się czém. *Blessé*, *ée*, *prt. et s.* raniony — ranny, plejzerowany*. *Cerveau* =, postrzelony, półwaryata.

Blessure, *s. f.* rana — skaleczenie.

Blète, *s. f.* gatunek amarantu, kwiatu.

Blette, *a. d. g.* zmiękły, uleżały (o owocach).

Bleu, **eue**, *a.* niebieski, modry, błękitny — siny. *Cendres* =*eues*, *Chim.* węglan miedzi sztuczny. *Parti* =, żołdactwo łóżne i rabujące.

Bleu, *s. m.* kolor niebieski — lazurek, krochmalik. = *de Prusse*, berlinerblau *s* farba. = *d'outremer*, piasek błękitny z lapis lazuli. = *de montagne*, węglan miedzi naturalny. *Passer le linge au* =, lazurkować bieliznę.

Bleuâtre, *a. d. g.* modrawy, niebieskawy.

Bleuet, **Bleuette**, *vid.* **Bluet**, etc.

Bleuir, *v. a.* nadać kolor niebieski — pofarbować na niebieskie.

Blindage, *s. m.* osłonienie robót fortyfikacyjnych.

Blinder, *v. a.* osłonić roboty fortyfikacyjne daszkiem z ciesielki pokrytéj ziemią — osłonić most okrętu przeciw strzałom z dział.

Blindes, *s. f. pl.* krokwie utrzymujące faszyny osłaniające roboty fortyfikacyjne.

Bloc, *s. m.* kloc, massa, bałwan — stos, kupa. *En* =, hurtem, ryczałtem.

Blocage, *s. m.* Blocaille, *s. f.* kamień zatykający szparę lub przedział między murami — litera przewrócona zapełniająca miejsce (w druku).

Blockhaus, *s. m.* blokauz, mała baszta.

Blocus, *s. m.* blokus, blokowanie, okrążenie warowni dla niewpuszczenia do niéj posiłków.

Blond, onde, *a.* blond, płowy — zrumieniony. =, *s. m.* kolor blond.

Blond, *s. m.* blondyn. *Blonde*, *s. f.* blondyna, blondynka.

Blonde, *s. f.* koronka jedwabna.

Blondin, *s.* blondyn — umizgalski. Blondine, *s. f.* blondynka.

Blondir, *v. n.* płowieć.

Blondissant, ante, płowiejący.

Bloquer, *v. a.* blokować, otoczyć zewsząd warownię — pozatykać kamieniami — zapełnić miejsca próżne.

Blottir (se), *v. pron.* przytulić się, tulić się do... *Blotti, ie, prt.* przyczajony w kącie.

Blouse, *s. f.* torebka u bilaru — koszula z płótna kładziona na wierzch odzienia.

Blouser, *v. a.* w grzewbilar: zrobić bilę aby wpadła w kieszonkę — oszukać, odrwić, okpić, oszołomić, oszwabić. *Se* =, zrobić bilę — oszukać się, oszwabić się.

Blousse, *s. f.* wełna krótka.

Bluet, *s. m.* bławat: roślina.

Bluette, *s. f.* iskierka — małe dziełko, drobny utwór dowcipu.

Bluteau, *s. m.* pytel, sak do pytlowania mąki.

Bluter, *v. a.* pytlować mąkę.

Bluterie, *s f.* pytlownia.

Blutoir, *s. m. vid.* Bluteau.

Boa, *s. m.* wąż dusiciel, boa, połoz —boa: futerko długie które kobiety okręcają na około szyi.

Bobèche, *s. f.* krążek z brzegami zagiętemi zasadzany w lichtarz — brzegi lichtarza.

Bobine, *s. f.* cewka w kołowrotku.

Bobiner, *v. a.* zwijać na cewkę.

Bobo, *s. m.* w języku dziecinnym: mały ból, bobo.

Bocage, *s. m.* gaj, gaik, lasek.

Bocager, ère, *a.* leśny, z gaiku, z lasku. *Les dieux* =*s*, bogowie leśni.

Bocal, *s. m.* słój: naczynie — bania szklanna napełniona wodą i zgromadzająca silniéj światło świecy postawionéj w tyle — osada metalowa instrumentów dętych.

Bocard, *s. m.* machina do druzgotania minerałów przed ich topieniem.

Bocarder, *v. a.* druzgotać rudę.

Boeuf, *s. m.* wół — byk — wołowe mięso, wołowina — sztuka mięsa — *fig.* wół, niezgrabny człowiek, ciężki. = *rôti*, pieczeń wołowa. *Langue de* = ozór wołowy. = *bouilli*, sztuka mięsa. = *à l'engrais*, wół karmny, postawiony na braże. *C'est la pièce de* =, *fig.* rzecz codziennego używania — najgłówniejszy przedmiot. *Bœuf-gras (beugra)*, wół karmny którego rzeźnicy oprowadzają w ostatki po mieście. *OEil de* =, *vid.* Œil.

Boghei, *s. m.* karyolka.

Bohème, *s. f.* Czechy: kraj.

Bohème, *s. m.* czech — cygan. =, *s. f.* czeszka — cyganka. *Mener une vie de* =, wałęsać się, prowadzić życie włóczęgów.

Bohémien, *s. m.* cygan. Bohémienne, *s. f.* cyganka — filut kobieta, zręczna, przebiegła.

Boïard, *s. m. vid.* Boyard.

Boire, *v. a.* pić co — wypić — pić, upijać się, napijać się, zapijać — pić, wciągać w siebie —

połykać — zalewać lub przebijać (o papierze, bibule). *Donner à* =, trzymać szynk, szynkownię. = *à tire Larigot, comme un templier, comme un trou, comme une éponge,* pić dobrze, wiele, pić jak koń. = *à son soûl, tout son soûl,* = *sec,* pić aż po dziurki, wypróżniać kieliches. *Sujet à* =, pijak — napija, zalewa, zapija sprawę, zakrapia się. *Donner pour* =, dać na piwo, *vid.* POURBOIRE. *A petit manger bien* =, taka nadziana jaka nalana t. j. małe jedzenie dopełnia się piciem. *Qui bon l'achète bon le boit*, chcesz dobrego wina dobrze je zapłać. *Le roi boit*, król pije: w dzień trzech króli mówi się kiedy król migdałowy pije. *Bu, ue, prt.* wypity. *Trop bu, s. m.* opłata na trunki. *Avoir toute honte bue*, mieć wytarte czoło, niewstydzić się.

BOIRE, *s. m.* picie, napój przy stole. *Il en oublie, il en perd son* = *et son manger*, całkiem tém zajęty.

BOIS, *s. m.* drzewo, drwa — drewno — las — lasek, gaik — osada z drzewa — rogi jelenie, sarnie i t. p. = *neuf*, drzewo z korą przywiezione furami lub na statku. = *à flot*, drzewo zbite w tratwy i spławiane. = *canard*, drzewo idące na spód lub ostające się na brzegu. *Train de* =, tratwa, tratew z drzewa. *Bouquet de* =, kępa z wysokich drzew. = *d'une lance*, drzewiec piki, lancy. = *de corps*, drewienka utrzymujące poskładane stronnice na prassie. = *de lit*, łóżko (bez pościeli). *Faire flèche de tout* =, użyć wszelkich sposobów. *Il est du* = *dont on fait les flûtes*, da z siebie wszystko zrobić: jak dudy nadmą tak dudy grają. *Trouver visage de* =, nie zastać kogo w domu, nikogo w pokoju. *En plein* =, w głębi lasu. = *de Brésil, de Fernambouc*, brazylia: drzewo czerwone. = *de Sainte-Lucie*, drzewo świętéj Lucyi. = *puant, vid.* ANAGYRIS. *Mort*-=, krzaki, ciernie. = *mort*, uschłe gałęzie.

BOISAGE, *s. m.* wykładanie, obicie drzewem, robota stolarska, futrowanie.

BOISÉ, ÉE, *a.* leśny (kraj), obfitujący w drzewo, w lasy.

BOISER, *v. a* wyłożyć, obić drzewem, futrować. *prt. Boisé, ée*, wyłożony, obity drzewem, futrowany.

BOISERIE, *s. f.* obicie z drzewa, futrowanie.

BOISEUX, EUSE, *a.* drzewiasty.

BOISSEAU, *s. m.* miara rzeczy sypkich zawierająca półćwiartkę — firtel.

BOISSELLÉE, *s. f.* pełen firtel. = *de terre*, kawałek ziemi na firtel wysiewu.

BOISSELIER, *s. m.* bednarz robiący miary rzeczy sypkich.

BOISSELLERIE, *s. f.* rzemiosło bednarskie — naczynia drewniane do rzeczy sypkich.

BOISSON, *s. f.* napój — napitek — trunek — woda z octem (na okręcie) — woda nalana na winogrona w kadzi. *Etre sujet à la* =, upijać się, używać trunków.

BOITE, *s. f.* wino dające się pić.

BOITE, *s. f.* pudło, pudełko — skrzynka, puzderko — tabakierka — czarka. = *du crâne*, czara czaszki. = *fumigatoire*, puzderko do ratowania utonionych i uduszonych za pomocą nakadzań. = *de lanterne*, szafka w któréj zamknięty jest sznurek od latarni. = *à Perrette*, tajone źródło dochodów, fundusze niewiadomo skąd brane. *Il sort d'une* = świeżo ubrany, jak z igiełki zdięty.

BOITER, *v. n.* kuleć na nogę. = *tout bas*, mocno kuleć.

Boiteux, euse, *a.* kulawy, chromy. *Ruban* =, *châle* =, wstążka, szal ze szlakiem na jednym tylko końcu. *Vers* =, wiersz któremu niedostaje syllaby. *Table* = *euse*, stół o nierównych nogach. =, =*euse*, *s.* kulawy, kaléka na nogę. *Il faut attendre le* =, poczekać aż się nowina potwierdzi.

Boîtier, *s. m.* puzderko chirurga, cyrulika.

Bol, Bolus, *s. m.* gałka.

Bol, *s. m.* gatunek ziemi kolorowéj używanéj w medycynie.

Bol, *s. m.* czarka, wielka filiżanka, czasza.

Bolaire, *a. d. g. Terre* =, gatunek ziemi używanéj w medycynie.

Bolet, *s. m.* maśluk, koźlak grzyb.

Bollandistes, *s. m pl.* bollandyści : jezuici antwerpscy kompilatorowie żywotów świętych.

Bolus, *s. m. vid.* Bol.

Bombance, *s. f.* biesiada, bankiet, lusztyk. *Faire* =, bankietować, hulać.

Bombarde, *s. f.* rodzaj machiny wojennéj (dawniéj)—wielka armata — okręt na którym osądzone moździerze do bombardowania --rodzaj grania na organach.

Bombardement, *s. m.* bombardowanie, puszczanie bomb.

Bombarder, *v. a.* bombardować.

Bombardier, *s. m.* bombardyer.

Bombasin, *s. m.* gatunek materyi jedwabnéj.

Bombe, *s. f.* bomba.

Bombé, ée, *a.* wypukły. *Verre* =, szkło wypukłe pod które się stawia zegar i t. p.

Bombement, *s. m.* wypukłość.

Bomber, *v. a.* nadać wypukłość. zrobić wypukłém. =, *v. n.* mieć formę wypukłą.

Bombeur, *s. m.* fabrykant szkieł wypukłych.

Bon, onne, *a.* dobry — znaczny, wielki — wyborny, przedni — dobrotliwy, łaskawy, miłosierny. = *à*, zdatny do czego, dobry na co — przydatny. = *à tirer*, pisze się na ostatniéj korrekcie : można drukować. = *pour telle somme*, na kwitach i biletach : dobry na summę N. N. *C'est* =, dobrze, to dobrze. *Vous êtes* = *là*, *(iron)*, dobryś! = *cela*, to, to dobrze. =! dobrze, tak. *Agir tout de* =, na prawdę, serio co robić. *C'est un* = *prince*, *il est* = *prince*, dobry, jedyny w pożyciu. *Mon* = *ami*, mój kochany! mój przyjacielu! *Ma* =*nne amie*, *ma* =*nne*, moja kochana! = *ange*, anioł stróż. *Un* = *homme*, człowiek zacny, uczciwy, dobry. *vid.* Bonhomme. *Un* = *apôtre*, udający poczciwego — świętoszek. = *mot*, *vid.* Bon mot. = *plaisir*, *vid.* Bon plaisir. *Avoir* = *pied*, sporo chodzić — być chodziwym (o koniu). *Avoir* = *pied* = *œil! aller de* = *pied*, śmiało i otwarcie postępować — być przy dobrém zdrowiu. = *pied* = *œil!* miej się na ostrożności. = *jour*, dzień szczęśliwy — dzień uroczysty — święto kościelne. *Faire son* = *jour*, odprawić kommunię śtą, kommunikować. = *jour* =*nne œuvre*, dobry uczynek w dzień uroczysty. *Ce malade a encore le cœur* =, chory zachowuje jeszcze siły. *Avoir* = *temps*, *se donner du* = *temps*, bawić się, hulać. *Trouver tout* =, na wszystko zezwalać, przystawać —pochwalać wszystko. *Tirer du* =, dać, uciągnąć dobrego wina. *Avoir la main* =*nne*, być zręcznym, mieć szczęście do czego. *Avoir une*=*nne main*, mieć piękną rękę, piękne pismo, charakter. =*nne maison*, dom porządny, zaufany dom. *En* = *part*, na dobrą stronę, w dobrém znaczeniu. *De* =*nne heure*, wcze-

śnie, zawczasu. *A la* ═*nne heure*, a tak to co innego. ═*nne fortune*, szczęście, szczęśliwy traf, gratka. *fm. Une* ═*nne fois*, raz na zawsze.

Bon, *s. m.* dobre — dobry przymiot — najlepsza część, strona czego — korzyść — zaleta. *Les* ═*s*, dobrzy, cnotliwi.

Bon, *adv.* dobrze. *Sentir* ═, pachnąć. *Tenir* ═, trzymać się, stać przy swojém, opierać się. *Coûter* ═, drogo kosztować. *Il fait* ═, ciepło (w zimie) lub chłodno (w czasie upałów) — dobrze jest, korzystnie — przyjemnie jest. *Il fait* ═ *battre glorieux*, *vid.* Glorieux.

Bon, *s. m.* bon, ceduła nakazująca wypłatę jakiéj summy. *Le* ═ *du roi*, zezwolenie króleskie. *Mettre son* ═ *à tout*, na wszystko zezwalać.

Bonace, *s. f.* spokojne morze, cisza.

Bon ami, *s. m.* amant, kochanek.

Bonasse, *a. d. g.* dobroduszny.

Bonbon, *s. m.* cukierek.

Bonbonnière, *s. f.* pudełko na cukierki. *C'est une* ═, domek jak cacko, gustowny.

Bon-chrétien, *s. m.* bonkret; gatunek gruszek.

Bond, *s. m.* skok, sus, podskoczenie, podskok — kozieł, odskoczenie piłki. *Prendre la balle au* ═, *fig.* uchwycić pomyślną porę. *Tant de* ═ *que de volée*, tym lub owym sposobem. *Faire faux* ═ *à qu''un*, chybić w słowie.

Bonde, *s. f.* stawidło — otwór na czop w beczce — czop.

Bonder, *v. a.* naładować statek.

Bondir, *v. n.* odskakiwać, dawać kozły (o piłce) — skakać, podskakiwać. *Cela fait* ═ *le cœur*, o nieprzyjemném jadle: wraca się do gęby.

Bondissant, ante, *a.* podskakujący, hasający, pląsający.

Bondissement, *s. m.* skakanie, pląsanie, hasanie. ═ *de cœur*, nudności, zbieranie się na womity.

Bondon, *s. m.* czop, szpunt — otwór na czop.

Bondonner, *v. a.* zatkać czopem, zaszpuntować.

Bondonnière, *s. f.* świder do robienia dziur na czop u beczki.

Bondrée, *s. f.* pszczołojad czyli kaniuk: ptak drapieżny.

Boncuc, *s. m. vid.* Chicot.

Bon-henri, *s. m.* mącznik: roślina.

Bonheur, *s. m.* szczęście — pomyślność — szczęśliwy traf. *Avoir du* ═, być szczęśliwym. *Jouer de* ═, mieć szczęście do czego, w czém — *impérs.* powodzić się, wieść się. *Avoir le* ═ *de*, mieć szczęście. *Par* ═, szczęśliwym trafem, na szczęście. *Au petit* ═, na los szczęścia.

Bonhomie, *s. f.* dobroduszność, prostota — poczciwość.

Bonhomme, *s. m.* człowieczyna, dobroduszny, bogu duszę winien, niepoczesny — staruszek, starowina — chłopek, kmiotek. *Un petit* ═, chłopczyk — osóbka.

Boni, *s. m.* summa resztująca nad wydatek — summa resztująca po sprzedaży rzeczy zastawionych w lombardzie.

Bonification, *s. f.* ulepszenie — korzyść, bonifikacya, wynagrodzenie.

Bonifier, *v. a.* poprawić, ulepszyć — bonifikować — uzupełnić brakującą summę.

Bonite, *s. f.* ryba morska z rodzaju stokfisza.

Bonjour, *s. m.* dzieńdobry: życzenie. ═ *monsieur*, dzieńdobry, dobrydzień panu. *Donner le* ═, *souhaiter le* ═, powiedzieć dzieńdobry.

Bon-mot, *s. m.* dowcipne słówko — żart, żarcik.

Bonne, *s. f.* niańka — służąca, pokojówka młodsza.

Bonne amie, *s. f.* kochanka, metressa.

Bonne aventure, *s. f.* wróżenie, przepowiadanie, kabała. *Diseuse de* =, wróżka ciągnąca kabałę.

Bonne-heure, *vid.* Bon. *a.*

Bonne dame, *s. f.* staruszka — *vid.* Belladona.

Bonnement, *adv.* szczerze — w prostocie duszy — dokładnie. *Tout* =, po prostu.

Bonnet, *s. m.* czapka — czépek kobiécy, damski. = *de nuit*, = *de coton*, szlafmica. = *pointu*, szlyk*, szłyczek*. *Un gros* =, *fig.* wielka figura, matadora. *Parler à son* =, gadać do siebie samego. *Il à pris cela sous son* =, wymyślił, skłamał, skomponował. *Avoir la tête près du* =, być porywczym, skorym do gniewu, popędliwym. *Avoir toujours la main au* =, czapkować, nisko się kłaniać. *Mettre son* = *de travers*, wsadzić czapkę na bakier— *fig.* być w złym humorze. *Opiner du* =, iść w milczeniu za czyjém zdaniem, głosować za drugiemi. *Je jetai mon* = *par dessus les moulins*, tak zwykle zakończają opowiadający bajki. *Jeter son* = *par dessus les moulins*, niedbać o opinią ludzi.

Bonnetade, *s. f.* czapkowanie, kłanianie się.

Bonnet-à-prêtre, *s. m. Bot. vid.* Fusain.

Bonnet-de prêtre, *s. m.* rodzaj zewnętrznych robot fortyfikacyjnych zwężających się im bliżéj warowni.

Bonneter, *v. a.* czapkować przed kim, nisko się kłaniać.

Bonneterie, *s. f.* handel i fabryka szlafmic, pończoch i t. p

Bonneteur, *s. m.* czapkujący, uniżony sługa.

Bonnetier, *s. m.* kupiec lub fabrykant pończoch, szlafmic i t. p. pończośnik.

Bonnette, *s. f.* robota fortyfikacyjna pod kątem wystającym z parapetem i palisadami — *Mar.* żagiel mały przyczepiany do wielkiego.

Bonne nuit, *s. f.* dobranoc — życzenie spokojnéj nocy. *Souhaiter une* =, życzyć dobréj nocy, powiedzieć dobranoc.

Bonne-voglie *(bonne-voll)*, *s. m.* wioślarz najmujący się na statkach maltańskich.

Bon plaisir, *s m.* upodobanie, wola. *Tel est notre* =, taka jest nasza wola.

Bonsoir, *s. m.* dobry wieczór — dobra noc. *Dire* = *à la compagnie*, *fm.* umrzeć.

Bonté, *s. f.* dobroć, dobry gatunek — zaleta — dobroć, łagodność, uprzejmość — łaska. *Ayez la* =, bądź łaskaw, bądź tak grzeczny.

Bonze, *s. m.* bonz kapłan w Chinach i Japonii.

Boracique, *a. vid.* Borique.

Borax, *s. m.* borax: gatunek soli ułatwiającéj topienie metali.

Borborygme, *s. m.* wiatry w żołądku.

Bord, *s. m.* brzeg — krawędź, kraj, poręcz — obszewka, wyłóg lamówka, szlak — bok okrętu—pokład okrętu. *Etre au* = *de*, stać nad brzegiem. *Arriver*, *venir à* =, przybić do brzegu. *A* =, *à* =! do brzegu, do brzegu!: wołanie chcących wylądować lub wsiąść na statek. *Avoir un mot sur le* = *des lèvres*, mieć słowo na języku, zaledwie niewymówić. *Rouler* =, *sur* =, kręcić się. *Courir* = *sur* =, kręcić się na jedném miejscu (o statku). *Courir des* =*s*, płynąć w zygzak. *Le mauvais* =, droga w zygzag najwięcéj oddala-

jąca się od celu. *Etre = à quai*, zbliżać się jednym bokiem do brzegu (o statku). *Vaisseau de haut =*, okręt do długiéj żeglugi — okręt wojenny o kilku masztach. *Vaisseau de bas =*, mały statek. *Courir le bon =*, trudnić się korsarstwem. *Un rouge =*, pełny kieliszek wina. *Etre du = de qu'un*, trzymać z kim, być jednéj partyi. *Les =s*, strony, kraje — brzegi lądu. *Couler à pleins =s*, być przypełnionym, (o naczyniu) — przelewać się, wylewać, być wezbranym (o rzece). *Les =s d'un chapeau*, krępy, skrzydła u kapelusza.

Bord-à-bord, *adv.* po same brzegi.

Bordage, *s. m.* pomost, dylowanie w statku.

Bordailler, Bordayer, *v. n. Mar.* kręcić się na jednćm miejscu przy lądzie.

Bordé, *s. m.* galon — szlak.

Bordée, *s. f.* wystrzał jednoczesny ze wszystkich dział uszykowanych na pokładzie okrętu — wybuch, wyrzucenie od jednego razu — płynienie okrętu w zygzag.

Bordel, *s. m.* burdel, zamtuz*.

Border, *v. a.* oblamować, obszyć szlakiem, dać szlak do czego — płynąć brzegiem, po nad brzegami — ciągnąć się wzdłuż brzegu, iść nad brzegiem. *= une planche*, okopać grzędę, zagon. *= un filet*, obrzucić sieć sznurkiem dla umocnienia. *= un lit*, obwinąć materace prześcieradłem. *= un bâtiment*, dać pomost w okręcie. *= une voile*, wyprężyć żagiel, ciągnąć go na dół. *= les avirons*, ułożyć wiosła do wiosłowania. *= un vaisseau ennemi*, płynąć obok okrętu dla śledzenia jego ruchów. *= la haie*, stanąć w linii, szeregiem (o żołnierzach), wyciągnąć linię. Bordé, ée, *prt.* oblamowany, obszyty, ze szlakiem — otoczony — mający po nad brzegiem...

Bordereau, *s. m.* notatka, wykaz summy i t. p. *= de compte*, wyciąg z rachunku w którym wyszczególniony dług i wierzytelność. *= de courtier*, wykaz interesów załatwionych przez ajenta, faktora.

Bordier, *a. et s.* okręt mający jeden bok wyższy jak drugi i chylący się ku jednéj stronie.

Bordier, *s. m.* mały posiadacz gruntowy.

Bordière, *s. f.* właścicielka małego gruntu — grunt, pole koło miasta.

Bordigue, *s. f.* zagrodzenie nad brzegiem morza na ryby.

Bordure, *s. f.* brzeg, szlak, lamówka, obwódka — rama, ramka.

Bore, *s. m. Chim.* bor: ciało pojedyncze wydające za połączeniem z kwasorodem kwas boryczny.

Boréal, ale, *a.* północny.

Borée, *s. m.* boreasz, wiatr północny.

Borgne, *a. d. g.* jednooki. *Maison =*, dom ciemny. *Un cabaret =*, licha szynkownia. *Un collége =*, szkoła w której nauki są niekompletne. *Châle =, vid.* Boiteux. *Un conte =*, baśń, bajka. *Un compte =*, rachunek nie czysty, niejasny. *Ancre =*, kotwica o jednéj łapie *=*, *s. m.* jednooki.

Borgnesse, *s. f.* jednooka.

Borique, *a. m.* boryczny, kwasu borowego.

Bornage, *s. m.* sypanie kopców, rozgraniczenie gruntów.

Borne, *s. f.* granica, kopiec — meta — granica, kres — słupek kamienny stawiany po bokach bramy lub na rogu domu. *=-fontaine*, słup kamienny będący razem pompą. *Passer les =s*, przekroczyć granice, przejść wszelką miarę.

Borné, ée, *a.* ograniczony, głupi — ograniczony, szczupły — ścieśniony — ciasny.

Borner, *v. n.* usypać kopce, odgraniczyć, położyć granicę, kres, metę — zamykać, kończyć — ograniczyć, ścieśnić. = *la vue*, zamykać widok jaki przed okiem. *Se*=, przestawać na małém, ograniczać się. *Se = à telle chose, à faire telle chose*, ograniczyć się, zamknąć się, nie więcéj zrobić nad... Borné, ée, *prt.* zamknięty..., mający za granicę...

Bornoyer, *v. a.* patrzyć jedném okiem przymrużywszy drugie — wytknąć kołami linię prostą na jaki cel.

Bosa, *s. m.* boza : trunek robiony z prosa i t. p.

Bosel, *s. m. vid.* Tore.

Bosphore, *s. m.* bosfor, cieśnina.

Bosquet, *s. m.* gaik, lasek.

Bossage, *s. m.* garb, wypukłość.

Bosse, *s. f.* garb — wypukłość, wydęcie — guz ze stłuczenia i t. p. — wzgórze, wzgórek, chełm — rodzaj krótkich lin okrętowych. *Ouvrage de ronde* =, rzeźba całkowita : statua. *Ouvrage de demi*=, płaskorzeźba w któréj niektóre figury są zupełnie odstające. *Dessiner d'après la* =, rysować z ułamka, z figury gipsowéj. *Relever en* =, nadać wypukłość. *Serrure en* =, zamek z wewnętrznéj strony drzwi. *Donner dans la* =, *fm.* wpaść w łapkę, być oszukanym. *Ne demander que plaie et* =, pragnąć czyjéj szkody w nadziei zysku. *L'atelier des* =*s*, pracownia w któréj rysują z figur gipsowych.

Bosselage, *s m.* robota naczyń metalowych wypukłych, dętych.

Bosselé, ée, *a.* wypukły, dęty (o naczyniach) — *Bot.* guzowaty.

Bosseler, *v. a.* robić naczynia metalowe wypukłe. =, zgiąć się, powyginać się, *vid.* Se Bossuer.

Bosseman, *s. m.* bosman, podoffcer w marynarce mający pieczą o linach, kotwicach i t. p.

Bosser, *v. a. Mar.* umocować za pomocą krótkich lin.

Bossette, *s. f.* guz po każdéj stronie munsztuka.

Bossoir, *s. m.* sztuka drzewa na przodzie statku z któréj się zawieszają kotwice.

Bossu, ue, *a.* garbaty — wzgórzysty, nierówny (grunt). =, ue, *s.* garbaty, garbus, garbusek.

Bossuer, *v. a.* zgiąć naczynie metalowe uderzeniem. *Se* =, zgiąć się, powyginać się.

Bostangi, *s. m.* bostandżi, u turków: ogrodnik — żołnierz z milicyi. = *bachi*, naczelnik policyi w Stambule.

Boston, *s. m.* boston : gra w karty.

Bot, *a.* pied-bot, koszlawa, krzywa noga. =, *s. m.* kuternoga *pop.* koszlawy.

Botanique, *s. f.* botanika : nauka o roślinach. =, *a. d. g.* botaniczny. *Géographie* =, opisanie jaki klimat jakie rośliny wydaje.

Botaniste, *s. m.* botanik.

Botargue, *s. f. vid.* Boutargue.

Botte, *s. f.* wiązka — pęk — warkocz (lnu, konopi i t. p.).

Botte, *s. f.* bót — mankiet u rękawa — baryłka — błoto na obówiu. = *de carrosse*, stopień u karety, u powozu. *Serrer la* =, ścisnąć konia kolanami. *Graisser ses* =*s*, *Prendre la* =, zabierać się w drogę. *Où va la* =*?* a dokąd pan bóg prowadzi? *Il va d'abord à la* =, opryskliwy, niedający z sobą żartować. *Mettre du foin dans ses* =*s*, spanoszyć się na urzędzie. *A propos de* =*s*, byle oco, z błahéj przyczyny.

Botte, *s. f.* pchnięcie szpadą, floretem. = *secrète*, pewny rodzaj pchnięcia szpadą niewiadomy przeciwnikowi. *Pousser, porter une* = *à qu''un*, wprawić w kłopot, nabawić kłopotu.

Bottelage, *s. m.* powiązanie w wiązki, w pęki.

Botteler, *v. a.* wiązać, powiązać w wiązki.

Botteleur, *s. m.* wiążący w wiązki.

Botter, *v. a.* robić bóty komu, dostarczyć bótów — włożyć komu bóty na nogi. *Se* =, wciągnąć, obuć bóty — nosić bóty — zabłocić się, nanieść błota na bótach. *Il se botte bien*, nosi dobrze zrobione bóty. Botté, ée, *prt. et a.* noszący bóty. *Comme un chat bottée un singe botté*, niezgrabny.

Bottier, *s. m.* szewc.

Bottine, *s. f.* bócik, półbócik, ciżma — obówie chirurgiczne dla sprostowania nogi.

Bouc, *(bouk)*, *s. m.* kozieł, cap — bukłak: worek ze skóry koźléj. *Barbe de* =, bródka pod samym podbródkiem — *Bot.* rodzaj dzikiéj salsifii. = *emissaire*, koziel obładowany przeklęstwami i wyganiany na pustynię dla odwrócenia nieszczęść od Izraela — *fig.* obarczony winami drugich.

Boucage, *s. m.* rodzaj rośliny.

Boucan, *s. m.* miejsce gdzie dzicy wędzą mięso.

Boucaner, *v. a.* wędzić mięso w dymie — polować na żubry.

Boucanier, *s. m.* myśliwy na żubry—nazwisko korsarzy amerykańskich — długa i gruba strzelba.

Boucaro, *s. m.* gatunek glinki czerwonéj i pachnącéj z Indyi.

Boucassin, *s. m.* materya bawełniana na podszewki—*vid.* Bougran.

Boucaut, *s. m.* fasa na cukier, kawę, ryż i t. p.

Bouche, *s. f.* usta—gęba, twarz, policzki, lica — jagody — gęba: osoba żywiona — jadło, jedzenie, wyżywienie — stół i zapasy stołu króleskiego — służba tegoż stołu— paszcza, pysk, morda (u źwierząt) — otwór. *Les* =*s*, ujście rzeki. = *à feu*, działo, armata = *de chaleur*, luft którym ciepło idzie. *La dépense de* =, wydatek na jedzenie. *Avoir* = *à la cour*, *en cour*, jadać u stołu króleskiego. *Vin de la* =, wino do stołu króleskiego. *Les officiers de la* =, służba stołu króleskiego. *Etre sur sa* =, *être*, *sujet à sa* =, stać o jadło, w brzuch wierzyć. *Prendre sur sa* =, od gęby sobie ujmować, oszczędzać na co. *N'avoir ni* = *ni éperon*, być bez czucia i rozumu. *Ne devoir que la* = *et les mains*, nie być do niczego obowiązanym panu lennemu prócz hołdu. *Traiter qu''un à* = *veux-tu*, we wszystkiem dogadzać komu. *Dire qu''ch de* =, ustnie, osobiście powiedzieć. *Faire la* = *en cœur*, wdzięczyć się, przymilać się. *Faire la petite*=, wymyślać w czém, wybrédzać. *Faire la petite* = *de qu''ch*, *sur qu''ch*, półgębkiem odpowiadać, cedzić. *Ne faire point la petite* = *de qu''ch*, nieobwijać w bawełnę, całą gębą mówić. = *close*, = *cousue!* cicho, sza! język za zębami! *Cela fait venir l'eau à la* =, aż ślina idzie do gęby. *De broc en* =, prosto z rożna. *De* = *en* =, z ust do ust.

Bouché, ée, *a.* zatkany. *Esprit* =, łeb zagwożdżony.

Bouchée, *s. f.* kąsek.

Boucher, *v. a.* zatkać, zaszpuntować — zatykać — zapchać czém. *Se* = *les yeux*, przez szpary na co patrzeć. = *un trou*, pozapychać dziury, szpary—opłacić małe długi.

Boucher, *s. m.* rzeźnik. — *fig.* kat, rzeźnik, tyran.

Bouchère, *s. f.* rzeźniczka.

Boucherie, *s. f.* szlachtuz — jatki — rzeź, krwawa bitwa.

Bouche-trou, *s. m.* zapychadło: człowiek użyty byle zająć miejsce.

Bouchoir, *s. m.* blacha do zamykania pieca.

Bouchon, *s. m.* czopek — korek — wiecha zawieszana u drzwi szynkowni — szynkownia. = *de foin*, *de paille*, wiecheć. = *de linge*, szmata.

Bouchonner, *v. a.* wycierać wiechciem, szmatami — cackać, pieścić się z dziećmi.

Bouchonnier, *s. m.* przedający korki.

Boucle, *s. f.* sprzączka — obrączka — obręcz żelazna do którój przywiązują linę — pukiel włosów, plot* — kółko miedziane broniące przystępu ogiera do klaczy. =*s d'oreilles*, kólczyki. *Friser en* =*s*, *à* =*s*, fryzować włosy w pierścienie.

Bouclée, *s. f.* ryba z rodzaju rai.

Boucler, *v. a.* zapiąć na sprzączkę — zaczepić sprzączkę, kółko, obrączkę — fryzować, trefić włosy w pierścienie. = *un port*, zamknąć port. =, *v. n.* zwijać się w pierścienie (o włosach), rozłazić się (o murze źle zbudowanym). *Se* =, fryzować się. Bouclé, ée, *prt. et a.* ze sprzączką — fryzowany w pierścień. *Une jument* =*ée*, klacz z obrączką na zadzie aby jéj ogier niepokładał.

Bouclier, *s. m.* tarcza, puklerz, paiża*, kałkan*, pawęza — obrona, opieka, zaszczyt*. *Levée de* =*s*, wystąpienie przeciw komu.

Boucon, *s. m. (vi.)* bukon*, kąsek lub napój zadany na otrucie.

Bouddhisme, *s m.* buddyzm, religia którój twórcą był Budda w Indyach.

Bouddhiste, *s. m.* wyznawca buddyzmu.

Bouder, *v. n.* dąsać się, postawić marsa, kozła; nabuńdńczyć się, mormusić się — nie wydawać, być płonném (o drzewku). = *qu'un*, dąsać się na kogo, gniewać się.

Bouderie, *s. f.* dąsanie się, dąsy, muchy w nosie *fm.*

Boudeur, euse, *a. et s.* dąsający się, lubiący się dąsać.

Boudin, *s. m.* jątrznica, kiszka nadziana krwią i tłuszczem — fryzura, tupet spiralny — mantelzak, troki — sprężynka żelazna spiralna — lont którym się zapala ogień w kopalniach.

Boudine, *s. f.* węzeł, massa szkła w blaoie szklannym.

Boudoir, *s. m.* pokoik, gabinecik damski.

Boue, *s. f.* błoto — ropa (rany, wrzedu) — ruda osiadająca w wodach mineralnych — osad w kałamarzu. = *minérale*, bagno w sąsiedztwie wód mineralnych.

Bouée, *s. f. Mar.* kawał drzewa lub wiązka pływająca i wskazująca gdzie zarzucona kotwica.

Boueur, *s. m.* sprzątający błoto z ulicy.

Boueux, euse, *a.* błotny. *Impression* =*euse*, druk w którym pozamazywane litery.

Bouffant, nte, *a.* odęty, wydymający się. =*nte*, *s. f.* plecionka używana do odymania sukni — kryzy karbowane.

Bouffe, *s. m.* piesek z gatunku szpiców — aktor komedyi włoskiéj. *Les* =*s*, *fm.* teatr włoski w Paryżu.

Bouffée, *s. f.* zawianie, zawiew — kłęb dymu — chuch, chuchnienie. *Par* =*s*, od czasu do czasu. *Envoyer à qu'un une* =, buchnąć na kogo czém.

Bouffer, *v. n.* odymać się, odąć się — wydymać się — wzdymać się — rosnąc o chlebie w piecu).

BOUFFETTE, *s. f.* kitka, kutasik — fontaź.

BOUFFI, IE, *a.* odęty, nadęty — nastrzępiony (o stylu).

BOUFFIR, *v. a.* wydąć, wydymać — *v. n.* nabrzęknąć, napuchnąć. *prt.* BOUFFI, IE.

BOUFFISSURE, *s. f.* nabrzmienie, nabrzmiałość — obrzękłość — nadęcie, nastrzępienie (o stylu).

BOUFFON, *s. m.* bufon, błazen, śmieszek, facecyonat, trefniś*, stańczyk*. *Faire le* =, błaznować, dworować. =, NNE, *a.* żartobliwy, dworujący, krotochwilny.

BOUFFONNER, *v. n.* śmieszyć, bawić, dworować, błaznować.

BOUFFONNERIE, *s. f.* błaznowanie *fm.* śmieszenie, dworactwo*.

BOUGE, *s. m.* alkierzyk, komórka — klitka, ciupka.

BOUGEOIR, *s. m.* lichtarzyk.

BOUGER, *v. n.* ruszyć się z miejsca. *Ne bougez pas*, ani mi się rusz.

BOUGETTE, *s. f.* sak skórzany.

BOUGIE, *s. f.* świeca jarzęca. — czopek z wosku wprowadzany w kanał uretru. *Pain de* =, stoczek, *vid.* RAT DE CAVE. *Aux* =*s*, przy świecy.

BOUGIER, *v. a.* maczać w wosku brzeg materyi aby się nie strzępiła.

BOUGON, *s. m.* zrzęda. *Hareng* =, śledź bez głowy lub ogona.

BOUGONNER, *v. n.* mruczeć — łajać, złajać, zburczyć, wyburczyć.

BOUGRAN, *s. m.* klejonka wkładana w odzienie dla dychtowności.

BOUGRE, *s. m. pop.* łajdak, szelma.

BOUILLANT, ANTE, *a.* wrzący — gorący, popędliwy. = *de colère*, pałający gniewem, kipiący od gniewu. *Eau* =*ante*, ukrop, woda wrząca.

BOUILLE, *s. f.* drąg, żerdź którą rybacy napędzają ryby do sieci.

BOUILLER, *v. a.* kłócić wodę żerdzią. = *une étoffe*, położyć znaki, cechy na jakiéj materyi.

BOUILLI, *s. m.* sztukamięsa — slawinoga *fig.*

BOUILLIE, *s. f.* papka dla dzieci — miazga z wygotowanych szmat do robienia papieru. *La viande s'en va en* =, mięso rozgotowane. *Faire de la* = *pour les chats*, trudnić się czém co się na nic nie zda.

BOUILLIR, *v. n. et v. a.* gotować się, wrzéć, kipieć — wrzéć, pałać gniewem. *Faire* =, gotować co, warzyć — wygotowywać, wywarzać. *Faire* = *le sang*, wzburzać krew. = *du lait à qu'un*, głaskać kogo po sercu. *Faire* = *la marmite*, utrzymywać dom, gospodarstwo.

BOUILLI, IE, *prt. et a.* wygotowany, wywarzony. *Du bœuf* =, sztuka-mięsa. *Cuir* =, skóra krowia wyprawiona przez wywarzenie.

BOUILLOIRE, *s. f.* imbryk metalowy, samowar.

BOUILLON, *s. m.* war; oczy, bańki na ukropie — rosół, bulion — buchanie, wybuch wody w źródle i t. p. bałwan — grube fałdy — buliony, grube sznurki ze złota lub srebra — bańka powietrza w szkle. = *d'eau*, bałwan wody. *Prendre du* =, żyć bulionem. *Prendre un* =, napić się filiżankę bulionu.

BOUILLON-BLANC, *s. m.* dziewanna : roślina.

BOUILLONNANT, ANTE, *a.* wrzący, kipiący.

BOUILLONNEMENT, *s. m.* wrzenie, gotowanie się.

BOUILLONNER, *v. n.* wrzéé, gotować się — wrzéć gniewem. =, *v. a.* fałdować, układać w fałdy.

BOUILLOTE, *s. f. vid.* BOUILLOIRE — rodzaj gry w karty.

BOUJARON, *s. m.* miarka do trunków na okręcie zawierająca około kwaterki.

BOULAIE, *s. f.* brzezina, brzezinka, las brzozowy.

BOULANGER, *s. m.* piekarz. =ÈRE, *s. f.* piekarka.

BOULANGER, *v. a.* piec chleb.

BOULANGERIE, *s. f.* piekarnia — piekarstwo.

BOULE, *s. f.* kula, kulka — kłębek — bryłka — drzewko obcięte kulisto — gałka, suffragium w głosowaniu. = *blanche*, kréska affirmative. = *noire*, kréska negative. *Aller à l'appui de la* =, dopomódz komu w czém. *Tenir pied à* =, być pilnym, przysiedzieć fałdów. *Rond comme une* =, otyły, tłusty jak baryła. *A la = vue*, *à = vue*, z pośpiechem, nagle.

BOULE-DE-NEIGE, *s. f.* rodzaj kaliny — śnieżka, gra w śnieżki.

BOULEAU, *s. m.* brzoza — brzezina. *Huile de* =, sok brzozowy — dziegieć.

BOULEDOGUE, *s. m.* brytan: pies.

BOULET, *s. m.* kula armatnia — kula nogi końskiéj — kula: kara w wojsku kiedy winowajcy przywiązują do nogi łańcuch z kulą. = *rouge*, zapalona kula.

BOULETÉ, ÉE, *a.* koń, klacz z nabrzmiałą kulą nogi.

BOULETTE, *s. f.* gałka z chleba i t. p. — gałka z ciasta lub mięsa.

BOULEUR, *s. m* koń roboczy, pociągowy.

BOULEVARD, BOULEVART, *s. m.* bulwark — ulica otaczająca miasto wysadzona drzewami — zapora, zasłona od czego, przedmurze.

BOULEVERSEMENT, *s. m.* przewrócenie porządku, wstrząśnienie.

BOULEVERSER, *v. a.* przewrócić porządek, wstrząsnąć, wzruszyć, zburzyć.

BOULIER, *s. m.* gatunek sieci.

BOULIMIE, *s. f.* gwałtowne łaknienie, wilczy głód: choroba.

BOULIN, *s. m.* przegródka w gołębniku — dziura wybita w murze na umocowanie belek.

BOULINE, *s. f.* postronek w środku u każdéj strony żagla. *Aller à la* =, mieć z ukosa wiatr dmący w żagiel. *Courir la* =, dostać chłostę postronkiem od majtków na okręcie.

BOULINER, *v. a.* wyciągać żagiel postronkami. =, *v. n.* iść z wiatrem dmącym z ukosa w żagiel. *Aller boulinant*, léźć pomału.

BOULINGRIN, *s. m.* darń, murawa.

BOULINIER, *s. m.* okręt idący z wiatrem dmącym z ukosa w żagiel.

BOULOIR, *s. m.* graca do gaszenia wapna.

BOULON, *s. m.* nitabla.

BOULONNER, *v. n.* scisnąć gwoździ nitablami.

BOUQUE, *s. f.* przesmyk, cieśnina.

BOUQUER, *v. a. et n.* pocałować z musu — niechętnie co robić — gdérać.

BOUQUET, *s. m.* bukiet (kwiatów) — paczka — sznurek pereł, kamieni; pęk, wiązka — kląb (drzew) — wiązanie: wiersz na imieniny lub podarunek — zapach niektórych win — rodzaj perfum. = *de paille*, wicha ze słomy. = *d'artifice*, bukiet, zbiór ogniów kolorowych kończący zwykle fajerwerk. *Elle a le = sur l'oreille*, jest na wydaniu (o pannie) — jest do sprzedania (o rzeczach).

BOUQUETIER, *s. m.* wazon na kwiaty.

BOUQUETIÈRE, *s. f.* kobieta przedająca bukiety, kwiatki.

BOUQUETIN, *s. m.* kozieł skalny.

BOUQUIN, *s. m.* kozieł — kot: zając samiec — stara książka, szpargał — stary birbant. *Cornet à* =, róg, trąbka. *Sentir le* =, śmierdzieć niechlujstwem.

BOUQUINER, *v. n.* zbierać stare

książki, szpargały—szpérać w starych książkach — parkocić się (o popędzie płciowym samców zająców.)

Bouquinerie, s. f. stós starych ksiąg.

Bouquineur, s. m. miłośnik szpargałów, starych ksiąg.

Bouquiniste, s. m. antykwaryusz handlujący staremi książkami.

Bouracan, s. m. barakan, barchan, kamlot pośledni.

Bourbe, s. f. błoto.

Bourbeux, euse, a. błotny.

Bourbier, s. m. kał, bajóro, kałuża.

Bourbillon, s. m. ropa biaława.

Bourcette, s. f. vid. Mâche.

Bourdaine, Bourgène, s. f. drzewinka z rodzaju szakłaku.

Bourdaloue, s. f. wstążeczka, tasiemka na około kapelusza, s. m. — urynał podłużny.

Bourde, s. f. kłamstwo, kłam*, fałsz.

Bourder, v. n. kłamać — drwić sobie z kogo.

Bourdeur, s. m. kłamca, łgarz.

Bourdillon, s. m. dąb: drzewo.

Bourdon, s. m. laska pielgrzyma.

Bourdon, s. m. trąd, truteń, owad — samiec pszczoły — *Mus.* bas — dzwon wielki — omyłka zecera kiedy opuści kilka wyrazów w składaniu.

Bourdonnement, s. m. brzęczenie (owadów) — szmér, głuche dzwonienie.

Bourdonner, v. n. brzęczéć (o owadach), szmér wydawać — brządkać pod nosem.

Bourdonnet, s. m. flejtuszek z szarpi do ocierania rany.

Bourg *(bourk)*, s. m. wieś z targowiskiem — mieścina.

Bourgade, s. f. wieś wielka.

Bourgène, s. f. *vid.* Bourdaine.

Bourgeois, s. m. mieszczanin — obywatel osiadły w mieście, stan miejski, mieszczanie — obywatel (nie szlachcic ani wojskowy) — gospodarz, pan domu, jegomość (względem sług) — z pogardą: mieszczuch, łyk, łyczak.

Bourgeois, oise, a. miejski — mieszczański. *Habit* =, ubiór cywilny. *Vin* =, wino z piwnicy (nie z szynku). *Ordinaire* =, stół gospodarski. *Cuisine* =*oise*, garkuchnia. *Maison* =*oise*, dom prywatny. *Air* =, mina, powierzchowność pospolita, prosta. *Caution* =*oise*, zaręczenie obywatela osiadłego.

Bourgeoise, s. f. mieszczka — obywatelka miasta — pani domu, gospodyni — jéjmość (względem sług).

Bourgeoisement, *adv.* z miejska.

Bourgeoisie, s. f. stan miejski, miejskie — mieszczanie, obywatele miasta, posiadacze nieszlachta.

Bourgeon, s. m. kieł latorośli — krosty, obsypanie na twarzy; pospolicie: trąd.

Bourgeonner, v. n. puszczać kły (o latoroślach). Bourgeonné, ée, *prt.* krostowaty, pospolicie: trędowaty (na twarzy).

Bourgmestre, s. m. burmistrz — prezydent miasta.

Bourgépine, s. f. szakłak: drzewko.

Bourguignon, a. *et* s. m. burgundczyk, z Burgundyi.

Bourlet, s. m. *vid.* Bourrelet.

Bourrache, s. f. wołowy język, borak: roślina.

Bourrade, s. f. obrot (dany przez psa ściganéj źwierzynie) — uderzenie kolbą od strzelby — zgromienie, złajanie.

Bourras, s. m. *vid.* Bure.

Bourrasque, s. f. wicher, wiatr gwałtowny, burza — uniesienie gniewu.

Bourre, *s. f.* kłaki — flejtuch do broni palnéj — puch na kłach latorośli. = *lanice*, najgrubsza wełna.

Bourreau, *s. m.* kat — okrutny, morderca, krwawy.

Bourrée, *s. f.* chróst drobny — rodzaj tańca i jego nóta.

Bourreler, *v. a.* dręczyć, męczyć.

Bourrellerie, *s. f.* fabryka i handel poduszeczek wypchanych kłakami.

Bourrelet, Bourlet, *s. m.* poduszeczka wypchana kłakami — listewka wypchana do utykania szpar — nabrzmienie około nérek.

Bourrelier, *s. m.* siodlarz, rymarz robiący materacyki.

Bourrelle, *s. f. (vi.)* żona kata.

Bourrer, *v. a.* wypchać kłakami, siercią — opychać, karmić czém — dać obrot zającowi (o psie ścigającym) — wyłatać komu skórę, wytatarować, wygrzmocić kogo. =, *v. n.* wyrywać się naprzód (o koniu). *Se* =, napchać się, najeść się, obładować żołądek.

Bourriche, *s. f.* kosz na źwierzynę ubitą, ryby, ptastwo i t. p.

Bourrique, *s. f.* oślica — szkapa — nieuk, głupiec.

Bourriquet, *s. m.* osiołek, oślę — nosze mularskie.

Bourru, ue, *a.* dziwak, kapryśny, *Moine* =, strach u ludu wiejskiego. *Vin* =, wino nowe słodkie. =, *s. m.* dziwak, zrzęda, maruda.

Bourse, *s. f.* kieska, sakiewka, woreczek na pieniądze, mieszek * — pieniądze, kieszeń — stypendium, opłata nauk uczniowi — bursa, giełda kupiecka — sak z siatki do łapania królików w jamie — harcap — kiesa, kieska w Turcyi: summa pięciuset piastrów — sakwy. *vid.* Sacoche. *Tenir les cordons de la* =, mieć szafunek, rozdawnictwo grosza. *Loger le diable dans sa* =, nie mieć ani grosza. *Avoir une demi-* =, otrzymać połowę funduszu, stypendium na opłatę nauk. Bourses, *s. f. pl.* worek jądrowy części rodzajnych.

Boursicaut, *s. m.* woreczek, kieska.

Boursier, *s. m.* stypendysta, uczeń będący na stypendium.

Boursier, ère, *s.* fabrykant, fabrykantka woreczków.

Boursiller, *v. n.* przyłożyć się groszem do czego, złożyć się na co.

Bourson, *s. m.* kieszonka w pasku spodni.

Boursouflage, *s. m.* nadętość, nastrzępienie stylu.

Boursouflé, ée, *a.* nadęty, nastrzępiony, napuszony (styl). =, *s. m.* pychałka.

Boursoufler, *v. a.* nadymać, nadąć, odąć.

Boursouflure, *s. f.* nabrzmiałość, nabrzękłość.

Bousculer, *v. a.* popchnąć, popychać, potrącić, potrącać.

Bouse, *s. f.* krowieniec: gnój, łajno wołu, krowy.

Bousillage, *s. m.* lep z gliny ze słomą — partacka robota, sklécenie.

Bousiller, *v. n.* lepić gliną umieszoną ze słomą — zlepić, sklcić, sklécić, robić jak partacz.

Bousilleur, euse, *s.* lepiący gliną ze słomą — partacz, fuszer.

Bousin, *s. m.* powierzchnia chropowata ciosowego kamienia.

Bousingot, *s. m.* kapelusz skórzany majtków — przezwisko nadawane republikanom francuskim po r. 1830.

Boussole, *s. f.* bussola, igła magnesowa, kompas — przewodnik, przewodniczka — nazwisko konstellacyi.

Boustrophédon, *s. m.* bustrofedon:

pismo u starożytnych Greków w którém jeden wiersz szedł od prawéj ku lewéj a następny odwrótnie.

Bout, *s. m.* koniec, krawędź — koniec, ostatek — kawałek — kąsek, koniuszek — cycek, brodawka piersi (u kobiéty, u samicy). *Le haut* =, pierwsze miejsce. *Le bas* =, ostatnie miejsce, szary koniec. = *saigneux*, szyja cielęca, lub barania ucięta. = *de fleuret*, gałka na końcu floretu (w fechtowaniu). =*s d'ailes*, koniuszki skrzydeł — strzałki. =*s de souliers*, podzélowanie. *Mettre des* =*s à des souliers*, podzélować. =*s rimés*, rymy dane, *vid.* Bouts-rimés. *Toucher du* = *des doigts*, dotknąć z lekka. *Savoir qu''ch sur le* = *du doigt*, umieć na palcach, umieć dokładnie. *Montrer le* = *de l'oreille*, *un* = *d'oreille*, wydać się z czém niechcący. *Tenir le bon* = *par devers soi*, zapewnić sobie wszelką korzyść. *Au* = *le* =, to będzie trwać póki może. *Un* = *d'homme*, małego wzrostu człowiek. *Un* = *de lettre*, krótki liścik, bilet, kilka słów *A tout* = *de champ*, co krok to... za każdym krokiem. *Jusqu'au* =, do końca — do ostatka. *Au* = *de l'aune faut le drap*, wszystkiego z czasem zabraknie. *Par quel* = ? z którego końca? *Venir à* = *de qu''ch*, dokazać czego — pokonać— dokończyć, postawić na swojém. *Venir à* = *de qu''un*, wskórać z kim, trafić do ładu. *Ma patience est au* =, już mi cierpliwości nie staje. *Etre à* =, ostatkiem gonić. *Etre au* = *de sa carrière*, kończyć swój zawód lub życie. *Avoir de la peine à joindre les deux* =*s de l'année*, nie módz opędzić pierwszych potrzeb. *Mettre qu''un à* =, *pousser qu''un à* =, przywieść do ostateczności, naprzéć. = *à* =, dwa końce razem, do kupy. *Mettre* = *à* =, składać, zbierać, uciułać *fm.* *De* = *en* =, od końca do końca. *D'un* = *à l'autre*, całkiem — od deski do deski. *Et haie au* =, i coś przytém — i coś, z okładem.

Boutade, *s. f.* kaprys, widzimi się.

Boutant, *s. m. vid.* Arc-boutant.

Boutargue, *s. f.* potrawa z ikry rybiéj z octem.

Bout-dehors, Boute-hors, *s. m.* drągi przywiązywane do masztów dla zaczepienia żagli.

Boute-en-train, *s. m.* ogier podniecający klacze do odstanowienia się — ptaszek podniecający inne do śpiewania — podnieta do zabaw, swawoli.

Boute-feu, *s. m.* lont do zapalania działa, lontownik — (*vi.*) kanonier — podpalacz — podżegacz zwad, niezgód.

Boute-hors, *s. m.* rodzaj gry — *vid.* Bout-dehors. *Jouer au* =, starać się nawzajem podejść, wysadzić z miejsca.

Bouteille, *s. f.* butelka, flaszka — bańka, bułka na wodzie i t. p. szum (na wódce). = *de Leyde*, lejdejska butelka (do zbierania płynu elektrycznego). *Payer* =, kupić, zafundować butelkę wina i t. p. *Aimer la* =, lubić łyknąć. *C'est la* = *à l'encre*, to sprawa zawikłana.

Bouteiller, *s. m. vid.* Boutillier.

Bouteilles, *s. f. pl.* prywet, wychodek na okręcie.

Bouter, *v. a.* wypchnąć, popchnąć, zepchnąć (statek na wodę) — wpinać szpilki w papier.

Bouterolle, *s. f.* skówka szajdy, pochwy.

Boute-selle, *s. m.* pobudka w wojsku do siodłania koni.

Boutillier, *s. m.* podczaszy.

Boutique, s. f. sklep, magazyn, handel — kram — łódź rybacka z dziurami we dnie dla chowania ryb.

Boutiquier, s. m. kramarz, przekupień, handlarz.

Boutis, s. m. ziemia zryta przez dzika.

Boutisse, s. f. kamień ciosowy włożony jak długi w mur.

Boutoir, s. m. dłótko do obcinania końskich kopyt — ryj świni *Coup de* =, przycinek, ucinek.

Bouton, s. m. pąk (rośliny) pączek kwiatu — krosta, krostka — guzik (u sukni), zapinka, spinka — guziczek — cel (na wierzchu lufy broni palnéj) — główka rygla — gałka u szuflady, drzwi i t. p. — klamka. = *de feu*, narzędzie chirurgiczne do kauteryzacyi. = *du sein*, brodawka piersiowa, cycek. = *d'or*, gatunek jaskieru rośliny. = *d'argent*, gatunek marnny. *Serrer le* = *à qu'un*, przycisnąć kogo, zmusić do czego.

Boutonner, v. a. zapiąć, zapinać na guzik. *Se* =, zapiąć się.

Boutonné, ée, *prt. et a.* zapięty, spięty — skryty, od którego trudno się czego dowiedzieć.

Boutonnerie, s. f. handel lub fabryka guzików.

Boutonnier, s. m. fabrykant guzików lub przedający je, guzikarz.

Boutonnière, s. f. dziurka na guzik. *Faire une* = *à qu'un*, zadać lekką ranę.

Bouture, s. f. sztoper: gałązka ucięta z drzewa i posadzona.

Bouts rimés, s. m. *pl.* rymy zadawane poecie do których ma dorabiać wiersze.

Bouvard, s. m. młot używany przedtém do bicia monety.

Bouveau, s. m. ciołek, młody wół, bukat.

Bouverie, s. f. wołownia — obora.

Bouvet, s. m. hebel do robienia rowków.

Bouvier, s. m. wolarz, pastérz wołów, hajdaj *fm.* — bootes: konstellacya. *C'est un gros* =, nieokrzesany człowiek, gbur.

Bouvière, s. f. pastuszka wołów.

Bouvillon, s. m. młody wół, ciołek.

Bouvreuil, s. m. gil: ptaszek.

Bouza, s. m. trunek ze zboża u Tatarów i w Egipcie.

Bovine, a. f. *Race* =, *les bêtes* =s, bydło jakoto: krowy, woły.

Bowl, s. m. czarka, wielka filiżanka.

Boxer, v. n. *et Se* =, boxować się, bić się na pięście.

Boxeur, s. m. boxer bijący się na pięści.

Boyard, s. m. bojar: szlachcic w Rossyi, na Wołoszczyźnie i t. p.

Boyau, s. m. kiszka — rura skórzana do prowadzenia wody — podkop przy oblężeniu warowni.

Boyauderie, s. f. wyprawa kiszek źwierzęcych do rozmaitego użycia.

Boyaudier, s. m. wyprawiający kiszki źwierzęce.

Brabançon, nne, a. brabancki, z Brabancyi.

Bracelet, s. m. bransoletka.

Brachial, ale *(chial=kial)*, a. ramienny, ramieniowy.

Braconnage, s. m. polowanie ukradkiem na cudzym gruncie.

Braconner, v. n. polować ukradkiem na cudzym gruncie.

Braconnier, s. m. polujący ukradkiem na cudzym gruncie — niszczący źwierzynę.

Bractée, s. f. *Bot.* przysadka kwiatowa.

Braguette, s. f. *vid.* Brayette.

Brahmane, s. m. bramin, brahman: człowiek z naczelnéj kasty indyjskiéj.

BRAHMANIQUE, *a. d. g.* do braminów należący, brahmaniczny,

BRAHMANISME, *s. m.* braminizm, brahmanizm, sekta braminów.

BRAI, *s. m.* żywica — smoła (sosny, jodły).

BRAIE, *s. f.* chusta obwijająca tył dziecka. =*s*, *s. f. pl. (vi.)* spodnie, pludry *fm.*

BRAILLARD, ARDE, *a. et s.* ustawicznie wrzeszczący — wrzaskun, krzykała.

BRAILLER, *v. n.* wrzeszczéć — gadać dużo.

BRAILLEUR, EUSE, *a. vid.* BRAILLARD.

BRAIMENT, *s. m.* ryczenie osła.

BRAIRE, *v. n.* ryczeć (o ośle).

BRAISE, *s. f.* żar — węgiel z pieca piekarskiego ugaszony.

BRAISER, *v. a.* smażyć, piec na żarze.

BRAISIER, *s. m.* skrzynia na węgiel ugaszony.

BRAISIÈRE, *s. f.* panew do pieczenia na żarze.

BRAME, *s. m. vid.* BRAHMANE.

BRAMER, *v. n.* krzyczéć, wrzeszczéć.

BRAN, *s. m. pop.* gówno *pop.* = *de son*, najgrubsze otręby. = *de scie*, trociny z drzewa. = *de Judas*, piegi na twarzy.

BRANCARD, *s. m* nosze, tragi — mary — hołoble: drążki jednokonnego wózka w pośrodku których idzie koń.

BRANCHAGE, *s. m.* gałęzie, konary.

BRANCHE, *s. f.* gałąź, konar — łodyga — każdy róg jelenia — gałąź, linia w drzewie genealogiczném — ramie, odnoga rzeki — żyła kruszcu w kopalni — część, gałąź nauki — fach — ramie, nóżka (w narzędziach).

BRANCHER, *v. a.* powiesić na gałęzi, obiesić — siadać na drzewie (o ptastwie) *prt.* BRANCHÉ, ÉE, siedzący na gałęzi, na drzewie.

BRANCHE-URSINE, *s. f. vid.* ACANTHE.

BRANCHIES, *s. f. pl.* skrzele u ryb.

BRANCHU, UE, *a.* gałęzisty, rozłożysty (o drzewach).

BRANDADE, *s. f.* przyprawienie stokfisza ze śmietaną, z jajami i t. p.

BRANDE, *s. f.* rodzaj wrzosu.

BRANDEBOURG, *s. m.* hafty lub galony na około dziurek na guziki.

BRANDEVIN, *s. m.* wódka.

BRANDEVINIER, *s. m.* markietan przedający wódkę. =ÈRE, *s. f.* markietanka, bazarka.

BRANDILLEMENT, *s. m.* gibanie się, chełbanie się*.

BRANDILLER, *v. a.* gibać, chuśtać — machać czém. *Se* =, chuśtać się.

BRANDILLOIRE, *s. f.* chuśtawka z gałęzi i t. p.

BRANDIR, *v. a.* wstrząsać czém, trząść — złączyć tarcice klamrą. BRANDI, IE, *prt. Enlever tout brandi*, porwać co, pochwycić, podnieść nagle z miejsca.

BRANDON, *s. m.* pochodnia — głownia rozpalona. *Le dimanche des*=*s*, pierwsza niedziela postu.

BRANDONNER, *v a.* pozatykać tyki z zapalonemi wichami.

BRANLANT, NTE, *a.* trzęsący się, chwiejący się.

BRANLE, *s. m.* wahanie się wahadła — gibotanie się, chełbanie się* — popchnięcie, nadanie ruchu — taniec w kółko trzymając się za ręce — łóżko wiszące (na okręcie). *Mener le* =, *ouvrir le* =, dać popęd czemu, przywodzić, być na czele, hersztem. *Donner le* =, wprawić w ruch. *Comme le* = *gai*, *comme* = *gai*, szalenie wesoły.

BRANLE-BAS, *s. m. Mar.* pościąganie łóżek wiszących na okręcie, posprzątanie ich.

BRANLEMENT, *s. m.* kiwanie się, trzęsienie wózka — trząsanie głową

BRANLER, *v. a.* trząść, wstrząsać. =, *v. n.* trząść się — ruszać się, kręcić się. = *au manche*, *dans le manche*, chwiać się, trząść się (o czém nieprzymocowaném) — *fig.* chwiać się, wahać się.

BRANLOIRE, *s. f.* chuśtawka.

BRAQUE, *s. d. g.* gatunek wyżła, wyżlicy — *fig.* szałaput, wartogłów*fm.*

BRAQUEMART, *s. m.* szpada krótka.

BRAQUEMENT, *s. m.* wycélowanie działa.

BRAQUER, *v. a.* obrócić, nastawić, wycélować działo ku pewnemu punktowi.

BRAS, *s. m.* ramie — ręka, prawica, dłoń — władza, moc, powaga, siła — *fig.* robotnik — drążek — lichtarz przymocowany w ścianie — odnoga, ramie rzeki. = *de mer*, cieśnina, odnoga morska. *Les* = *d'une baleine*, pletwy wieloryba. *Siége à* —, krzesło z poręczami. = *de balance*, jedno ramie wagi, szali. = *séculier*, władza świecka. *C'est son* = *droit*, to jego prawa ręka. *Vivre de ses* =, żyć z pracy rąk. *Faire les beaux* =, wdzięczyć się — stroić miny. *Demeurer les* = *croisés*, stać z założonemi rękami, próżnować. *Tendre les* = *à qu''un*, podać komu rękę, wydźwignąć z niedoli — wyciągać ręce po wsparcie. *Avoir qu''un sur les* =, mieć kogo na karku. *Se donner le* =, wziąć się z kim pod rękę. *A* = *ouverts*, z otwartemi rękami, z radością. *Donner le* = *à une femme*, podać rękę damie. *Se jeter entre les* = *de qu''un*, rzucić się w objęcia czyje. *A force de* =, *à* =, rękami, siłą rąk, siłą ludzką — ciągnąc. *A tour de* =, z całéj siły. *A* = *raccourci*, z całym zamachem. *Saisir*, *tenir qu''un à* =-*le-corps*, pochwycić w pół objąwszy kogo. = *dessus* = *dessous*, wziąwszy się pod rękę jeden z drugim.

BRASER, *v. a.* zlutować, przylutować.

BRASIER, *s. m.* żar — naczynie na żar, na węgle do ogrzewania.

BRASILLEMENT, *s. m.* lśnienie się, blask wody z odbitego w niéj światła — iskrzenie się elektryczne bałwanów morskich.

BRASILLER, *v. a.* smażyć na żarze — lśnić się, wydawać blask — iskrzyć się.

BRASQUE, *s. f.* powłoka z gliny i tłuczonego węgla na korytka do topienia rudy.

BRASQUER, *v. a.* powlec korytka powłoką z gliny i węgla.

BRASSAGE, *s. m.* summa pobierana dawniéj przez mincarza od grzywny złota.

BRASSARD, *s. m.* naramiennik: część dawnéj zbroi.

BRASSE, *s. f.* sążeń, miara rozłożonych obu ramion. *Pain de* =, chleb długi. *Nager à la* =, pływać z rozciągnionemi ramionami.

BRASSÉE, *s. f.* długość obu ramion — naręcze, brzemie*.

BRASSER, *v. a.* mieszać rękami, lub drążkiem trzymanym rękami rozrabiać — warzyć piwo, robić piwo — *Mar.* poruszać drąg żagla dla odmienienia kierunku wiatru — *fig.* knować co, intrygować.

BRASSERIE, *s. f.* piwowarstwo — browar piwny.

BRASSEUR, *s. m.* piwowar. =EUSE, *s. f.* piwowarka.

BRASSEYER, *v. a. Mar. vid.* BRASSER.

BRASSIAGE, *s. m.* mierzenie na sążnie — głębokość wody morskiéj w pewnym punkcie.

BRASSIÈRES, *s. f. pl.* kaftanik dla utrzymania kibici. *Mettre qu''un en* =, krótko kogo trzymać, w ryzie, w klubach.

Brassin, *s. m.* kadź na piwo — war jeden lub robota piwa, mydła it. p.

Brasure, *s. f.* zlutowanie, miejsce gdzie dwie części zlutowane.

Bravache, *s. m.* junak, chełpliwy, fanfaron.

Bravade, *s. f.* pogróżka czcza, junacka; przechwałki.

Brave, *a. d. g.* mężny, waleczny, odważny — wystrojony — uczciwy, walny, łebski *fm.* =, *s. m.* waleczny — *(vi.)* pachołek, poplecznik.

Bravement, *adv.* walecznie, odważnie — zręcznie, walnie, łepsko, jak należy.

Braver, *v. a.* wyzywać — śmiało się stawiać, stawić mężnie czoło.

Braverie, *s. f.* strojenie się, ubieranie się wykwintne.

Bravo, *adv.* walnie! brawo! **Brava**, klaskając aktorce. =, *s. m.* brawo, oklask.

Bravo, *s. m.* nasadzony zbójca.

Bravoure, *s. f.* waleczność, męstwo. *Air de* =, *Mus.* nóta trudna do wykonania.

Brate, *s. f.* cierlica lub międlica do czyszczenia konopi lub lnu.

Brayer, *s. m.* bandaż, podwiązanie na rupturę.

Brayer, *v. a.* oblepić smołą ciekłą.

Brayette, *s. f.* rozporek u spodni, gatek.

Brayon, *s. m.* łapka na kuny, lisy i t. p.

Bréane, *s. f.* rodzaj płótna w Normandyi.

Bréant, **Bruant**, *s. m.* dzwoniec: ptaszek — poświerka: ptaszek.

Brebis, *s. f.* owca — *fig.* owieczka: chrześcianin uległy pasterzowi. *Faire un repas de* =, jeść nic nie pijąc. *La* = *du bon Dieu*, bogu duszę winien, potulny.

Brèche, *s. f.* wyłom w murze i t. p. — szczerba, wyszczerbienie — szpara — uszczerbek, nadwątlenie, nadwerężenie. *Faire une* =, wyłom zrobić — wyszczerbić, nadwątlić. *Faire* = *à telle chose*, napocząć czego, nadkroić. *Battre en* =, walić mur, robić wyłom strzelając. *Etre sur la* =, iść na pierwszy ogień.

Brèche, *s. f.* rodzaj marmuru.

Brèche-dent, *a. et s. d. g.* szczerbaty, niemający zęba lub zębów na przodzie.

Bréchet, *s. m.* mostek: kość piersiowa.

Bredi-breda, *adv. fm.* używa się o prędkiéj mowie lub prędkiém nieważném działaniu. *Raconter* =, opowiadać co prędko, jakby pytlował.

Bredindin, *s. m.* drążek do podnoszenia ciężarów.

Bredir, *v. a.* zszywać skóry.

Brédissure, *s. f.* przylgnienie błony szczęki do błony dziąseł, a stąd trudność otworzenia ust.

Bredouille, *s. f.* w grze tryktraku: wygrana podwójna. *Sortir bredouille* nic nie wskórać. *Dire à qu'un deux mots et une* =, powiedzieć komu otwarcie co się myśli.

Bredouillement, *s. m. fm.* prędkie i niezrozumiałe mówienie; trzepanie *fm.*

Bredouiller, *v. n.* szybko mówić, trzepać.

Bredouilleur, **euse**, *s.* trzepałkoski, prędko mówiący.

Bref, **ève**, *a.* krótki, krótkotrwający — *(vi.)* mały, małego wzrostu — krótki (w iloczasie o syllabach). *Avoir le parler* =, *la parole* =*ève*, krótko i węzłowato się wyrażać. *D'un ton* =, krótko.

Bref, *adv.* krótko mówiąc, słowem.

Bref, *s. m.* breve: list papieski — kalendarzyk nabożeństwa każdodziennego.

Bregin, *s. m.* rodzaj sieci ryba-ckiéj.

Brégma, *s. m.* *Méd.* tył głowy.

Bréhaigne, *s. f.* samica niepłodna — *fm.* kobiéta niepłodna. *Carpe* =, karp' bez mlecza i bez ikry.

Brelan, *s. m.* nazwisko gry w karty w któréj każdy gracz ma ich po trzy—dom gry, szulernia—granie w karty. *Avoir* =, mieć trzy karty téj saméj figury.

Brelander, *v. n.* grać w karty ustawicznie.

Brelandier, **ère**, *s. m.* gracz, szuler — ustawicznie grający w karty.

Brelée, *s. f.* pasza zimowa dla owiec.

Brelle, *s. f.* drzewo zbite w tratwy.

Breloque, *s. f.* grat, graty — dewizki u zégarka.

Breloque, *s. f.* *vid.* **Berloque.**

Breluche, *s. f.* materya z nici i lnu.

Brème, *s. f.* leszcz: ryba.

Breneux, **euse**, *a. pop.* zasrany, zafajdany, *pop.*

Brenne, *s. f.* rodzaj materyi fabryk lugduńskich.

Brésil, *s. m.* brezylia, drzewo czerwone. *Sec comme du* =, *comme* =, suchy jak pieprz.

Brésiller, *v. a.* połamać w drobne wiórki — farbować w brezylii.

Brésillet, *s. m.* gatunek pośledniéj brezylii.

Bretaile, *s. f.* łowienie ptastwa na lep lub ponętę.

Bretailler, *v. n.* rąbać się, ustawicznie się fechtować.

Bretailleur, *s. m.* skory do szabli, rębacz, zawadya.

Bretauder, *v. a.* ostrzydz (wełnę, sierć) nierówno, porobić schody. = *un cheval*, postrzydz uszy koniowi. = *les cheveux de qu'un*, krótko uciąć włosy.

Bretelle, *s. f.* temblak — szelka, szlejka. *Il en a jusqu'aux* =*s*, po uszy zagrzązał w złych interesach.

Bretessé, **ée**, *a. hér.* otoczony blankami (mur).

Bretesses, *s. f. pl.* w herbach: blanki murów.

Breton, *s. et a.* bretoński, z Bretanii.

Brette, *s. f.* szpada długa a licha.

Bretteler, *v. a.* skrobać, drapać mur, kamień.

Bretteur, *s. m.* *vid.* **Bretailleur.**

Breuil, *s. m.* źwierzyniec.

Breuvage, *s. m.* napój, napitek — woda z winem dawana na okręcie — lekarstwo bydłu choremu dawane.

Brevet, *s. m.* dyplom — patent na co. = *d'apprentissage*, umowa między majstrem a chłopcem. *Acte en* =, *obligation par* =, akt wydany przez notaryusza bez zachowania kopii. *Ducs à* =, książęta dożywotni których tytuł nie przechodzi na dzieci. = *d'invention*, patent dany wynalazcy jakiéj machiny lub proocederu.

Breveter, *v. a.* dać dyplom, patent, patentować.

Bréviaire, *s. m.* brewiarz.

Bribe, *s. f.* kawał chleba, gleń chleba*. =*s*, ostatki bankietu, jedzenia — kawałki, ułomki, cytacye z autorów.

Bric-à-brac, *s. m.* *Marchand de* =, kramarz starzyzny i żelastwa.

Brick, *s. m.* bryk: statek o dwu masztach.

Bricole, *s. f.* chomąto — szla, szlejka — uderzenie kuli w mur lub w poręcz bilaru. *Jouer de* =, kręcić, majaczyć, szachrować. =*s*, sieć na jelenie, sarny, i t. p.

Bricoler, *v. n.* kręcić, szachrować. =, *v. a.* zajadać z łakomstwem co gorącego obracając w gębie — *pop.* obłapiać.

Bride, *s. f.* cugle — uzda, uździenica — wstążki u czepka, kapelusza — szew u otworu koszuli, i t. p. — dziurka na guziczki — cybant, okucie — włókna błonkowate w ranach od broni. *Méd.* wędzidełko (w członku męzkim). *Tenir en* =, trzymać na wodzy. *Lâcher la* =, popuścić cuglów, cugli. *A toute* =, *à* = *abbatue*, popuściwszy cugli. *Aller* = *en main dans une affaire*, postępować ostróżnie, przezornie. =*s à veaux*, niedorzeczy, brednie.

Brider, *v. a.* ouzdać konia i t. p., włożyć uździenicę — okiełznać, ochełznać — hamować wędzidłem. ściskać, ściągać zapinając. = *le nez à qu''un avec un fouet*, ściągnąć harapem po pysku.

Bridon, *s. m.* uzdeczka, trenzelka.

Bref, ève, *a.* krótki, krótko trwający. =*ève sentence*, wyrok szybko wydany.

Brier, *v. a.* ubijać ciasto.

Brièvement, *adv.* pokrótce, w krótkości.

Brièveté, *s. f.* krótkość.

Brifant, *s. m.* pies ogar.

Brifer, *v. n.* żréć, jeść.

Brig, *s. m. vid.* Brick.

Brigade, *s. f.* brygada w wojsku — oddział straży miejskiéj — oddział żandarmeryi — pewna liczba robotników przy okrętach.

Brigadier, *s. m.* dawniéj: brygadyer, dowódca brygady — w konnicy dziś: wachmistrz — dowódzca oddziału żandarmeryi — naczelnik majtków okrętu.

Brigand, *s. m.* rabuś, rozbójnik, zbójca — łotr.

Brigandage, *s. m.* rozbijanie po drogach — łotrostwo — rabunek, łupiéż, zdzierstwo.

Brigandeau, *s. m.* oszust, złodziéj.

Brigander, *v. n.* łupić, rabować, obdzierać.

Brigandine, *s. f* karacena: dawna zbroja.

Brigantin, *s. m.* statek o jednym moście.

Brigantine, *s. f.* statek mały używany na morzu śródziemném.

Brigitin, *s. m.* zakonnik od Św. Brygity. =*enne*, brygitka.

Brignole, *s. f.* brunela: gatunek śliwki z Brignoles w Prowancyi.

Brigue, *s. f.* intryga, zabiegi.

Briguer, *v. a.* czynić zabiegi o co — intrygować — starać się o co, ubiegać się o co.

Brigueur, *s. m.* ubiegający się o co.

Brillamment, *adv.* świetnie.

Brillant, ante, *a.* błyszczący, lśniący, lśniący się, połyskujący — świetny — jaśniejący — brzmiący, wdzięczny, dźwięczny — pyszny, okazały, piękny. =, *s. m.* połysk, blask, lśnienie się.

Brillant, *s. m.* brylant: dyament rznięty w ścianki.

Brillanté, ée, *a.* brylantowy, świetny.

Brillanter, *v. a.* brylantować dyament, rznąć go.

Brillantine, *a. f. fleur* =, kwiat świetnych farb.

Briller, *v. n.* błyszczéć, lśnić się — jaśnieć (o ludziach), świecić się — migać (o świetle) — uganiać po polu (o psie goniącym).

Brimbale, *s. f.* drąg u pompy.

Brimbaler, *v. a.* ruszać, kołysać.

Brimborion, *s. m.* zabawka, cacko, fraszka.

Brimboter, *v. n.* cedzić przez zęby.

Brin, *s. m.* kieł który roślina

puszczą — łodyga — źdźbło — kruszyna, odrobina, trocha, ździebełko. *Un = de plume*, pióro strusie. *Arbre de* =, drzewo o jednéj łodydze. *Bois de* =, drzewo niepiłowane. *Un beau = de bois*, piękna kłoda drzewa. *Un beau = d'homme*, *de fille*, piękny chłopiec, piękna dziewczyna. *Un petit* =, odrobinkę, troszkę. *Pas un* =, ani troszki, ani krzty.

Brin d'estoc, *s. m.* drąg za pomocą którego przeskakuje się rowy.

Brinde, *s. f.* łyk wypity za czyje zdrowie. *Il est dans les* =*s*, upił się.

Brindille, *s. f.* gałąź krótka.

Bringuebale, *s. f. vid.* Brimbale.

Brioche, *s. f.* ciasteczko, kukiełka. *Faire une* =, zrobić głupstwo, poszkapić się.

Brion, *s. m.* mech dębowy.

Brique, *s. f.* cegła, cegiełka — tabliczka. = *de savon*, mostek mydła*.

Briquet, *s. m.* krzesiwo — krótki pałasz u piechoty. *Battre le* =, krzesać ognia.

Briquetage, *s. m.* cegielnictwo — malowanie muru w cegiełki.

Briqueté, ée, *a.* ceglasty (kolor). *Urine* =*ée*, uryna mocno czerwona.

Briqueter, *v. a.* malować, tynkować w cegiełki.

Briqueterie, *s. f.* cegielnia.

Briquetier, *s. m.* fabrykant cegieł.

Briquette, *s. f.* massa z węgla, torfu i kory dębowéj używana na opał.

Bris, *s. m.* wyłamanie drzwi — skruszenie pieczęci — szczątki rozbitego statku. = *de prison*, wyłamanie się z więzienia.

Brisant, *s. m.* szkopuł, skała stercząca z wody.

Briscambille, *s. f. vid.* Brusquembille.

Brise, *s. f.* lekki powiew wiatru. = *de terre*, wiatr od strony lądu. = *de mer*, = *du large*, wiatr od strony morza. = *carabinée*, gwałtowny wiatr.

Brisées, *s. f. pl.* gałązki poobcinane dla naznaczenia wrębów lub też kniei źwierza. *Reprendre ses* =, wrócić się do czego. *Suivre les = de qu''un*, iść trop w trop za kim, naśladować kogo. *Courir*, *aller sur les = de qu''un*, podkupywać kogo — ubiegać się z kim o co.

Brise-glace, *s. m.* izbica lub filar chroniący most od kry. *pl. Des brise-glace.*

Brisement, *s. m.* łamanie się, roztrącanie się. = *de cœur*, skruszenie serca.

Briser, *v. a.* łamać, złamać — zgruchotać, strzaskać, potrzaskać, zdruzgotać — skruszyć pęta, zerwać je, rozbić — stłuc, potłuc — zwątlić, nadwerężyć — zmęczyć (trudem). =, *v. n.* roztrącać się o co, uderzać (o falach), przybrać — dodać do herbu nowy jaki przedmiot. = *d'un lion*, dodać lwa do herbu. *Se* =, rozbić się (o statku) — stłuc się — krajać się (o sercu) — łamać się (o promieniach światła). Brisé, ée, *prt. et a.* stłuczony — zmęczony, stérany. *Volet* =*isé*, okienica zsuwająca się — *Comble brisé*, dach holenderski.

Brise-raison, *s. m.* gawęda, prawiący niedorzeczy.

Brise-scellé, *s. m.* naruszający przyłożone pieczęcie.

Brise-tout, *s. m.* niezgrabny — szałaput, szaławiła.

Briseur, *s. m.* łamiący, kruszący. = *d'images*, *vid.* Iconoclaste.

Brise-vent, *s. m.* zasłona od wiatru.

Brisis, *s. m.* kąt uformowany przez dwie ściany dachu holenderskiego.

Brisoir, *s. m.* miądlica do miądlenia lnu — tarlica, cierlica do konopi.

Brisque, *s. f.* gatunek gry w karty.

Brisure, *s. f.* złamanie — zsuwanie się, składanie się okienicy, drzwiczek — nowy przedmiot przydany do herbu.

Broc, *s. m.* konew — *(vi.)* rożen. *De bric et de* =, tu i owdzie, stąd i zowąd. *De* = *en bouche*, *vid.* Bouche.

Brocantage, *s. m.* tandeciarstwo.

Brocanter, *v. n.* handlować starzyzną, tandetą.

Brocanteur, *s. m.* tandeciarz. =euse, tandeciarka.

Brocard, *s. m.* ucinek, żart, przycinek, uszczypliwe słówko.

Brocarder, *v. a.* dawać przycinki, uszczypnąć kogo, przyciąć, przymówić komu.

Brocardeur, euse, *s. m.* uszczypliwy.

Brocart, *s. m.* brokadya, złotogłów: materya jedwabna tkana złotem lub srebrem.

Brocatelle, *s. f.* brokatela, burkatella: materya jedwabna — rodzaj marmuru o żółtém ziarnie.

Brochage, *s. m.* zszywanie arkuszy w poszyty, sposzycie.

Brochant, *vid.* Brocher, *v. a.*

Broche, *s. f.* rożen — rożenek, pręcik, drót do robienia pończoch — pręcik żelazny w tarczy do któréj się strzela — klinik zatykający dziurę w beczce — języczek w zamku wchodzący w dziurkę klucza. =s, *s. f. pl.* kły dzika, odyńca.

Brochée, *s. f.* pieczyste na rożnie.

Brocher, *v. a.* tkać, przetykać czém materyę jaką — zszywać arkusze książki, broszować — na prędce co robić — powbijać hufnale koniowi. *Brochant sur le tout*, przechodzący wskróś, w herbach: o figurze przechodzącéj całą tarczę z jednéj strony ku drugiéj — na domiar, w dodatku. Broché, ée, *prt.* przetykany — sposzyty, broszowany.

Brochet, *s. m.* szczupak.

Brocheton, *s. m.* szczupaczek, mały szczupak.

Brochette, *s. f.* szpikulec do przyszpilenia pieczystego i t. p. — kawałki, płatki mięsa, ryb i t. p. *Elever des oiseaux à la* =, karmić ptaszki końcem piórka lub pręcika — wychowywać staraunie.

Brocheur, euse, *s.* sposzywający arkusze, zszywający książki.

Brochoir, *s. m.* młotek kowalski do kucia koni.

Brochure, *s. f.* pisemko małe, broszura, broszurka — *vid.* Brochage.

Brocoli, *s. m.* brokoli: gatunek kalafiorów.

Brodequin, *s. m.* krótkie obówie aktorów w komedyi — komedya — ciżemka, bócinek. =s, *s. m. pl.* dyby wkładane na nogi w torturach, kleszcze.

Broder, *v. a.* haftować, wyszywać — przydawać co w opowiadaniu — zmyślić, dołożyć.

Broderie, *s. f.* haft, haftowanie — zmyślenie, dołożenie czego w opowiadaniu.

Brodeur, *s. m.* haftujący, hafciarz. =euse, *s. f.* hafciarka. *Autant pour le* =, odtrąciwszy to co dodano, co zmyślono.

Broie, *s. f.* cierlica, tarlica do łamania konopi.

Broiement, Broîment, *s. m.* potłuczenie rozcieranie (farb).

Bronchade, *s. f.* usterknienie, utknięcie, potknięcie się konia.

Bronche, *s. f.* naczynie powietrzne płuc.

Broncher, *v. n.* potknąć się, usterknąć.

Bronches, *s. f. pl.* dychawki.

Bronchique, *a.* dychawkowy: do naczyń powietrznych płuc należący.

Bronchotomie *(cho=ko)*, *s. f.* operacya na naczyniach powietrznych płuc.

Bronze, *s. m.* bronz, spiż — posąg, robota z bronzu — medal z bronzu — pieniądz miedziany.

Bronzé, ée, *a.* bronzowany — brunatny — miedziany (kolor).

Bronzer, *v. a.* nadawać kolor bronzowy, bronzować. *Se* =, stać się twardym jak bronz, lub bronzowym.

Broquart, *s. m.* roczniak, szpiczak (o niektórych zwierzętach u myśliwych).

Broquette, *s. f.* gwóźdź z główką.

Brosse, *s. f.* szczotka, miotełka (do sukni lub obuwia) — pęzel malarski. = *à dents*, szczoteczka do zębów. = *à barbe*, pęzlik do golenia brody. *Tableau d'une belle* =, obraz delikatnego pęzla.

Brosser, *v. a.* chędożyć, wychędożyć, oczyścić (odzienie, obuwie). = *qu'un*, obchędożyć kogo, suknie na kim — trzeć szczotką. =, *v. n.* przerzynać się przez gęsty las. *Se* =, obchędożyć się.

Brosserie, *s. f.* szczotkarstwo, handel lub fabryka szczotek.

Brossier, *s. m.* szczotkarz.

Brou, *s. m.* łupina zielona na orzechu włoskim.

Brouée, *s. f.* mgła.

Brouet, *s. m.* zupa, polewka.

Brouette, *s. f.* taczka, taczki — rodzaj lektyki. *Condamné à la* =, skazany na robotę w taczkach, do taczek.

Brouetter, *v. a.* wozić taczkami — pracować w taczkach — nosić w lektyce.

Brouetteur, *s. m.* tragarz noszący kogo w lektyce.

Brouettier, *s. m.* robotnik pracujący w taczkach.

Brouhaha, *s. m.* krzyk, wrzask, harmider.

Brouillamini, *s. m.* gmatwanina — massa pewnéj ziemi używanéj w aptekarstwie.

Brouillard, *s. m.* mgła — brulion, książka w któréj się zapisują porządkiem następstwa sprzedaże, interesa i t. p. *Papier* =, bibuła.

Brouille, *s. f.* poróżnienie, niezgoda, pokłócenie się.

Brouiller, *v. a.* pomieszać, zamieszać — zawikłać, zagmatwać — pokłócić kogo z kim, poróżnić — gmatwać — zakłócić, zamieszać, zakałamucić płyn jaki. = *les cartes*, zmieszać, stasować karty, zamieszać. = *le teint*, zmienić cerę twarzy. = *du papier*, bazgrać, zabazgrać, zapisać papier, wiele papieru. *Se* =, poróżnić się, pokłócić się z kim — zepsuć się, zachmurzyć się (o czasie).

Brouillerie, *s. f.* poróżnienie, niezgoda, zwaśnienie.

Brouillon, onne, *a. et s.* kłótniarz, swarliwy — mnożący niesnaski, warchoł*.

Brouillon, *s. m.* brulion, raptularz, makularz — koncept: to co się pisze na brzydko — książka, rejestr, *vid.* **Brouillard**.

Brouir, *v. a.* palić, spalić (o słońcu).

Brouissure, *s. f.* spalenie, wypalenie (zasiewów, liści i t. p.).

Broussailles, *s. f. pl.* krzaki — ciernie.

Broussin, *s. m.* narost na drzewie

Brout, *s. m.* kieł młodéj latorośli.

Broutant, ante, *a. bêtes* =*s*, zwierzęta dzikie jako to: jeleń, sarna, daniel.

Brouter, *v. n.* gryźć trawę, spaszać ją. =, *v. n.* paść się (o bydle).

Broutilles, *s. f. pl.* chróście — fraszki, drobiazgi.

Broyer, *v. a.* stłuc, potłuc, utłuc, na miazgę, na proch. = *des couleurs*, rozcierać farby. = *du noir*, poddawać się czarnym posępnym myślom.

Broyeur, *s. m.* tłukący — rozcieracz farb.

Broyon, *s. m.* poduszeczka do kładzenia farby na druk.

Bru, *s. f.* synowa.

Bruant, *s. m. vid.* Bréant.

Bruchelles, *s. f. pl.* szczypczyki ze sprężynką — koronki bruxelskie.

Brugnon, *s. m.* gatunek brzoskwiń.

Bruine, *s. f.* morszczyzna: drobny a zimny deszczyk, dżdża.

Bruiné, ée, *prt.* wymarzły (o zbożu zepsutém przez dżdże).

Bruiner, *v. impers. Il bruine*, deszczyk mrzy.

Bruire, *v. n.* wydawać szmér, łoskot — szeleścić (o liściu) szumieć (o falach wody) — hałasować.

Bruit, *s. m.* szmér — szum (wody, wiatru), trzask, łoskot (grzmotu), szelest liści i t. p. wrzawa — hałas — bicie, odgłos (bębnów), huk (dział) — zgiełk — rozruchy, zaburzenia — spór, kłótnia — wieść, pogłoska — sława, imie, odgłos. =*s de bourse*, nowiny na giełdzie kupieckiéj. *Faire du* =, hałasować — narobić hałasu — być głośnym, sławnym. *Faire beau* =, łajać, krzyczeć, gniewać się. *Avoir bon* =, *mauvais* =, mieć dobrą, złą reputacyą. *Loin du* =, zdala od zgiełku. *A petit* =, po cichu, przyczaiwszy się. *A grand* =, z hukiem, z trzaskiem.

Brûlant, ante, *a.* palący, gorący — pełen ognia, wrzący — parzący, piekący.

Brûlement, *s. m.* spalenie, palenie.

Brûlé, *s. m.* spalenizna, przypalenie.

Brûler, *v. a.* palić, spalić — sparzyć, oparzyć — palić co, palić czém, opalać, ogrzewać, zwarzyć. = *de l'encens*, kadzić — kadzić komu, pochlebiać. = *du vin*, palić wino na spirytus. = *du café*, palić kawę — upalić kawy. = *la cervelle à qu''un*, strzelić do kogo, zastrzelić. = *un gîte*, *une poste*, przelecieć, nie bawiąc na miejscu, na poczcie. = *la politesse à qu''un*, odejść niepożegnawszy się z kim. = *de la cire, de l'huile*, palić świece woskowe, oliwę. = *ses vaisseaux*, zamknąć sobie środki wycofania się. = *une carte*, rzucić na bok kartę. = *les planches*, grać sztukę z zapałem, z ogniem (o aktorze). *La gelée a brûlée les plantes*, mróz zwarzył zioła. =, *v. n.* palić się — gorzeć — płonąć, spłonąć (pożarem) — pałać (od gorąca) — spalić się — przypalić (o potrawach). = *du désir, d'amour*, pałać żądzą, miłością. *Le tapis brûle*, nie położono stawki (w grze w karty). *Le rôti, la chandelle brûle*, *fig.* nie ma czasu do stracenia. *Laisser* = *un rôti*, spalić pieczyste. *Se* =, *v. pr.* sparzyć się, oparzyć się. *Se* = *la cervelle*, w łeb sobie wypalić, wystrzelić. Brûlé, ée, *prt.* spalony — oparzony. *Vin brûlé*, wino grzane z korzeniami. *Cerveau* =, szalony, szaleniec, wartogłów.

Brûlerie, *s. f.* gorzelnia.

Brûle-bout, Brûle-tout, *s. m.* wałeczek na którym się kładzie świeca aby się do ostatka paliła.

Brûleur, *s. m.* = *de maisons*, podpalacz.

Brûlot, *s. m.* łódź z materyami palnemi do podpalania okrętów — podżegacz, podnieta — kawałek przesolony lub przepieprzony.

Brûlure, *s. f.* oparzenie się — sparzenie się — spalenie, spieczenie zbiorów — zwarzenie (roślin, jarzyn).

Brumaire, *s. m.* drugi miesiąc w roku republikanckim francuskim, od połowy października do połowy listopada.

Brumal, ale, *a.* zimowy.

Brume, *s. f.* mgła.

Brumeux, euse, *a.* mglisty — zamglony.

Brun, une, *a.* ciemny (o kolorach), brunatny. =, *s. m.* brunet — kolor brunatny, ciemny. =*une*, *s. f.* brunetka. *Il commence à faire* =, zaczyna się zmierzchać. *A la* =*une*, *sur la* =*une*, o zmroku, o szaréj godzinie.

Brunet, *s. m.* brunecik. =*ette*, *s. f.* bruneteczka.

Brunette, *s. f.* dumka, piosnka czuła.

Bruni, *s. m.* połysk. *Le mat et le* =, mat i połysk nadawany złotu.

Brunir, *v. a.* opalić, osmalić (o słońcu) — nadawać połysk, polerować =, *v. n.* zciemniéć, zbrunatniéć, brunatniéć.

Brunissage, *s. m.* polerowanie złota, nadanie połysku.

Brunisseur, euse, *a.* nadający połysk.

Brunissoir, *s. m.* narzędzie do polerowania.

Brunissure, *s. f.* wypolerowanie — nadanie koloru ciemniejszego.

Brusque, *a. d. g.* porywczy — nagły, raptowny.

Brusquembille, *s. f.* rodzaj gry w karty.

Brusquement, *adv.* porywczo — nagle, raptownie — z ofuknieniem się.

Brusquer, *v. a.* postąpić porywczo. = *une affaire*, naglić rzecz. = *une place de guerre*, wpaść do fortecy, ubiedz ją. = *la fortune*, stawić na ryzyko, doświadczać szczęścia.

Brusquerie, *s. f.* porywczość — postępowanie nagłe.

Brut, ute, *a.* gruby, w pierwiastkowym stanie — nieociesany, nierznięty (kamień, dyament) — nieokrzesany (o osobie). *Terrein* =, grunt nigdy jeszcze nieuprawiany. *Produit* =, dochód brutto. =, *adv.* brutto, nic nie odtrącając. *Poids* =, ciężar brutto.

Brutal, ale, *a.* bydlęcy, źwierzęcy — grubijański — gruby — niegrzeczny. =, *s. m.* grubian, brutal.

Brutalement, *adv.* po grubiańsku.

Brutaliser, *v. a.* traktować po grubiańsku.

Brutalité, *s. f.* grubość, brutalstwo — źwierzęcość, chuć źwierzęca.

Brute, *s. f.* bydlę.

Bruyamment, *adv.* z hukiem, z trzaskiem — z hałasem, głośno — szumno.

Bruyant, ante, *a.* huczny, głośny — hałasujący — niespokojny.

Bruyère, *s. f.* krzak, krzew — krzaki, miejsce zarosłe krzakami. *Terre de* =, ziemia będąca mieszaniną piasku ze szczątkami roślin. *Coq de* =, cietrzew.

Bryon, *s. m. vid.* Brion.

Bryone, *s. f.* przestęp: roślina.

Buanderie, *s. f.* zolarnia gdzie chusty zolą.

Buandier, ière, *s.* zolący chusty.

Bubale, *s. m.* rodzaj antylopy afrykańskiéj.

Bube, *s. f.* krosta.

Bubon, *s. m.* bąbel — bombon.

Bubonocèle, s. m. ruptura pachwinowa.

Buccal, ale, a. gębowy, do gęby należący.

Buccin, s. m. rodzaj muszli.

Buccinateur, a. et s. m. muszkuł gębowy między dwiema szczękami.

Bucentaure, s. m. bucentaur: statek galowy na którym Doża wenecki odprawiał zaślubiny z morzem.

Bucéphale, s. m. Bucefał : koń Alexandra Wgo — koń od parady — szkapa.

Bûche, s. f. polano, drewno — głupiec, zagwożdżony łeb.

Bûcher, s. m. szychta drzewa — stos(na którym co palą).

Bûcher, v. a. ociesać kłodę, kloc.

Bûcheron, s. m. drwal.

Bûchette, s. f. drewienko, polanko — chróst.

Bucolique, a. d. g. sielski. *Poésie* =, poema sielskie, sielanka. *Les* =*s*, s. f. *pl.* sielanki, idylle, pasterki, skotopaski — rupiecie, manatki.

Budget, s. m. budżet: stan i wykaz coroczny przychodów i wydatków.

Buée, s. f. *(vi.)* ług do zolenia chust.

Buffe, s. f. uderzenie.

Buffet, s. m. kredens na sztuciec — buffet — sztućce, srebro stołowe; srebra — stół zastawiony jadłem — organy. *Vin du* =, przedniejsze wina do stołu.

Buffle, s. m. bawół — skóra bawola wyprawna — kurtka z bawolej skóry.

Buffleterie, s. f. pasy i inne skórzane artykuły do umunduro-wania należące, lederwerki.

Buffletin, s. m. młody bawół.

Buglosse, s. f. wołowy język : roślina.

Bugrane, s. f. *vid.* Arrête-boeuf.

Buire, s. f. flaszka.

Buis, s. m. bukszpan: drzewko — bukszpan : drzewo bukszpanowe.

Buisson, s. m. krzak, krzaki. = *ardent*, krzak gorejący (w biblii)—gatunek niespliku : drzewo. *Arbre en* =, karzeł, małe drzewko owocowe. *Trouver* = *creux*, nie znaleść źwierza w krzakach.

Buissonneux, euse, a. zarosły krzakami.

Buissonnier, ière, a. żyjący w krzakach (o królikach). *Faire école* =*ère*, opuszczać godziny szkolne.

Bulbe, s. f. *Bot.* cebula rośliny : pąk na wierzchu korzenia. =, s. m. *Méd.* bąbel.

Bulbeux, euse, a. *Bot.* cebulowaty—obrzmiały.

Bullaire, s. m. bullarium, zbiór bulli papieskich.

Bulle, s. f. bańka — szum na wódce, perełki — gałka z metalu jak noszono na szyi w starożytności. = *de savon*, bańka z mydła.

Bulle, s. f. bulla, list papieski. =*s*, s. f. *pl.* dypłom z Rzymu. = *d'or*, bulla złota— konstytucya cesarza Karola IV.

Bullé, ée, a. autentyczny, wydany urzędownie (o dyplomach z Rzymu). *Être* =, otrzymać dyplom na beneficyum i t. p.

Bulletin, s. m. kartka na któréj się zapisuje głos, kréskę — cedułka, cedułka — kwit, bulletyn, dziennik. = *des lois*, dziennik praw.

Buphtalmum, s. m. kołotocznik ; roślina.

Bupreste, s. m. rodzaj owadów znamienitych bogactwem farb.

Buraliste, s. d. g. utrzymujący bióro.

Burat, s. m. materya gruba wełniana.

Buratine, s. f. materya z wełny i jedwabiu.

Bure, s. f. siermięga, sukmana, gunia — studnia w kopalniach.

Bureau, *s. m. vid.* Bure.

Bureau, *s. m.* stolik do pisania, kantorek, biórko — kantor, bióro w jakiéj administracyi, kancellarya — urzędnicy bióra.

Bureaucrate, *s. m.* wprawny w załatwianiu interesów — urzędnik przybierający wpływ nienależący mu się.

Bureaucratie, *s. f.* przewaga, wpływ urzędników.

Burette, *s. f.* flaszeczka na ocet, oliwę i t. p.

Burgandine, *s. f.* najprzedniejsza perłowa macica.

Burgan, *s. m.* muszla wydająca najprzedniejszą macicę zwaną: burgandine.

Burgrave, *s. m.* burgrabia: dawniéj urzędnik po miastach niemieckich.

Burgraviat, *s. m.* burgrabstwo.

Burin, *s. m.* rylec do sztychowania — sztych: sposób, sztuka sztychowania.

Buriner, *v. n.* ryć na miedzi, stali i t. p. — sztychować — sztychować, pisać pięknie.

Burlesque, *a. d. g.* śmieszny — ucieszny, zabawny. *Le* =, *s. m.* śmieszność, bufonerya.

Busard, *s. m.* sokół błotny.

Busc, *s. m.* brykla w gorsecie.

Buse, *s. f.* myszołów, posp. kaniuk — *fig.* głupiec.

Busquer, *v. a.* wsadzić bryklę w gorset. Busqué, ée, *prt.* noszący bryklę, z bryklą.

Busquière, *s. f.* miejsce na bryklę.

Bussard, *s. m.* dawna miara rzeczy sypkich (blisko korca).

Buste, *s. m.* popiersie, biust, część ciała od głowy po pierś. *Tableau en* =, portret po piersi.

But, *s. m.* cel — kres, meta. *Troquer* = *à* =, mieniać się sztuka na sztukę, bez przydatku z żadnéj strony.

Butant, *a. vid.* Arc-boutant.

Bute, *s. f.* nożyk do okrawania kopyt końskich.

Buter, *v. n.* trafić, uderzyć w cel — dążyć do czego, mieć chrapkę na co *fm.* = *un mur*, podeprzeć mur kolumną. *Se* =, *v. réc.* drzeć koty z sobą. Buté, ée, *prt.* trwający w czém, udecydowany. = *l'un contre l'autre*, w niezgodzie żyjący jeden z drugim.

Butière, *s. f.* rodzaj muszkietu dawniéj używanego.

Butin, *s. m.* łup, zdobycz.

Butiner, *v. n.* szukać zdobyczy, uganiać się za łupami — na żér wychodzić; żérować (o zwierzętach).

Butome, *s. m.* łączeń: roślina.

Butor, *s. m.* bąk: ptak — *fig.* bałwan, głupiec, wół.

Butte, *s. f.* pagórek, górka — wyniosłość z ziemi na któréj się stawia tarcza do strzelania. *Être en* = *à qu''ch*, wystawić się na co, narazić się na co, być przedmiotem czego.

Butée, *s. f.* podmurowanie na końcach mostu.

Butter, *v. a.* okopać drzewko, obłożyć je ziemią. =, *v. n.* utykać, potykać się (o koniu).

Butyreux, euse, *a.* masłowy, mający własności masła.

Buvable, *a. d. g.* dający się pić.

Buvant, ante, *a.* pijący. *Bien* = *et bien mangeant*, zdrów jak ryba, w dobrém zdrowiu.

Buvetier, *s. m.* trzymający kramik, trunki.

Buvette, *s. f.* kramik, apteczka.

Buveur, *s. m.* wiele pijący — pijak.

Buveuse, *s. f.* pijaczka.

Buvotter, *v. n.* popijać, zapijać — łykać. *Il aime à* =, lubi łyknąć.

Byssus, *s. m.* bisior, włókno cienkie u starożytnych używane do tkania drogich materyi.

C

C, *s. m.* c trzecia litera alfabetu francusk. wymawia się przed a, o, u, i przed spółgłoskami jak k, przed e, i, y, jak s. Na końcu wymawia się jak k, a niekiedy nie wymawia się. Z literą h stanowi głos sz, a często k, przybiera ogonek (cedille) a wtedy i przed a, o, u, wymawia się jak s.

Ç, *pron.* to, *vid.* Cela, *qui ça?* kto taki?

Çà, *adv.* tu, tutaj. *Viens çà*, pójdź tu, pójdź sam. *Çà et là*, tu i ówdzie — tam i sam. *Qui çà, qui là*, jeden tu, drugi ówdzie. *En* =, podziśdzień. *Or* =, teraz, terazże, otóż tedy.

Çà, *interj.* he! nuże! hejże.

Caaba, *s. f.* Kaaba, starożytna świątynia w Mekce w Arabii.

Cabale, *s. f.* kabała: u Żydów podanie — nauka o wykładzie pisma zasadzonym na wartości mistycznéj liter — kabała: nauka o przestawaniu z istotami nadludzkiemi — kabała, intryga — klika, koterya.

Cabaler, *v. n.* intrygować — knuć co, knować.

Cabaleur, *s. m.* intrygant.

Cabaliste, *s. m.* biegły w kabale nauce u Żydów.

Cabalistique, *a. d. g.* kabalistyczny, zasadzony na wykładzie mistycznym liter — należący do kabały.

Caban, *s. m.* opończa majtków.

Cabanage, *s. m.* legowisko, obóz dzikich ludzi.

Cabane, *s. f.* chata, chałupa — chatka, lepianka — buda, budka — klatka na kanarki.

Cabaner, *v. a.* umieścić w izdebkach. = *un navire*, przewrócić statek do góry dnem. =, *v. n.* przechylić się, przegibnąć się.

Cabanon, *s. m.* komórka, przegródka w więzieniu, ciupa, klatka.

Cabarer, *v. n.* przelewać wodę z naczynia jednego w drugie.

Cabaret, *s. m.* szynk, szynkownia — taca — taca z filiżankami — *Bot.* kopytnik: ziele.

Cabaretier, *s. m.* szynkarz. =ère, *s. f.* szynkarka.

Cabas, *s. m.* kosz z sitowia na figi — staroświeckiéj mody kolaska, arka Noego — *(vi.)* oszukanie.

Cabasser, *v. a.* *(vi.)* oszukać, oszwabić — intrygować, dołki pod kim kopać.

Cabasset, *s. m.* *(vi.)* przyłbica.

Cabassou, *s. m.* kabassu: zwierz.

Cabestan, *s. m.* kołowrot, winda pionowa: walec pionowy z drągami poprzecznemi do podnoszenia ciężarów.

Cabillaud, *s. m.* gatunek stokfisza, kablion.

Cabine, *s. f.* pokoik na okręcie kupieckim.

Cabinet, *s. m.* pokoik, gabinet — izdebka — alkierzyk — kredens, szafka na naczynie stołowe — altanka — kancellarya adwokata i interesa klientów — pracownia — gabinet, muzeum — gabinet, rada ministrów — dwór, gabinet. = *de lecture*, czytelnia. *Homme de* =, literat — pracujący umysłowo.

Cabires, *s. m. pl.* Kabiry: bóstwa samotrackie — święta na cześć Kabirów.

Câble, *s. m.* lina okrętowa. *Filer du* =, *le* =, popuszczać liny, postronka — zwłóczyć, odkładać, ociągać się z czém.

Câble-chaine, *s. m.* łańcuch.

Câblé, *s. m.* sznurek do zawieszania obrazów.

Câbleau, Câblot, *s. m.* linka, mała lina.

Câbler, *v. a.* kręcić linę z kilku żeber czyli postronków.

Câblière, *s. f.* grąz, grąż, grążel, gręzy sieć w wodę zaciągające.

Cabochard, *s. m.* Cabocheux, *a. m.* uparty.

Caboche, *s. f.* łeb, głowa — gwóźdź z głową. *C'est une bonne* =, to tęgi łeb, dobra głowa.

Cabochiens, *s. m. pl.* buntownicy paryzcy za Karola VI.

Cabochon, *s. m.* ćwieczek z główką — kamień drogi nierżnięty — odcisk kamienia rżniętego.

Cabosse, *s. f* strączki kakao.

Cabotage, *s. m.* żegluga wzdłuż brzegów.

Caboter, *v. n.* żeglować brzegami od portu do portu, od przylądka do przylądka.

Caboteur, *s. m.* żeglarz żeglujący brzegami.

Cabotier, *s. m.* statek do żeglugi brzegami.

Cabotin, *s. m.* lichy aktor — aktor wędrujący.

Cabotinage, *s. m.* licha sztuka teatralna.

Cabre, *s. f.* rodzaj windy.

Cabré, *a. m.* *Hér.* stający dęba (koń).

Cabrer, *v. a.* oburzyć, wzbudzić oburzenie. *Se* =, spinać się, stawać dęba (o koniu) — zżymać się, oburzać się na co.

Cabri, *s. m.* koźlę, koźlątko.

Cabriole, *s. f.* skok, podskok, sus — wierzgnienie konia kiedy w równi czterema nogami skoczy.

Cabrioler, *v. n.* podskoczyć, skoczyć, dać susa.

Cabriolet, *s. m.* kabryolet, wózek kryty o dwu kołach.

Cabrioleur, *s. m.* skoczek, zręcznie skaczący.

Cabrions, *s. m. pl.* pokład na armaty na okręcie — drzewo z tyłu łoża armatniego.

Cabron, *s. m.* skórka koźlęca.

Cabrouet, *s. m.* wózek do wożenia trzciny cukrowéj.

Cabus, *a. m.* głowiasty (o warzywach).

Cabuser, *v. a.* *(vi.)* oszukać, oszwabić.

Cabyles, *s. m. pl.* plemiona koczujące w Afryce.

Caca, *s. m.* exkrement dziecka. *faire*=, kakać, fajdać, ufajdać się.

Cacade, *s. f.* *faire une* =, pokpić sprawą, *fm. vid.* Caca.

Cacao, *s. m.* kakao: owoc głównie wchodzący do czokolady.

Cacaoyer, Cacaotier, *s. m.* drzewo kakao wydające.

Cacaoyère, *s. f.* sad drzew kakao.

Cacarder, *v. n.* gęgać (o gęsi).

Cacatois, *s. m.* mały maszt przystawiony do wielkiego — *vid.* Kakatoës.

Caccaber, *v. n.* krokorać (o kuropatwie głos wydającéj).

Cachalot, *s. m.* potfisz: gatunek wieloryba.

Cache, *s. f.* kryjówka — moneta indyjska.

Cache-cache, *s. f.* gra dziecinna w chowanie się.

Cache-entrée, *s. f.* klapka zakrywająca dziurkę od klucza.

Cachectique, *a. d. g.* słabowity.

Cachemire, *s. m.* tkanka z wełny kóz tybetańskich — szal kaszemirski. = *de l'Inde*, prawdziwy

szal w Indyach robiony. = *française*, szal z przyprowadzonych do Francyi kóz tybetańskich.

CACHÉ, ÉE, *a* ukryty, skryty, tajemny, tajny.

CACHER, *v. a.* skryć, ukryć — taić, zataić, utaić — schować. = *son jeu*, taić się ze swoją sztuką. = *sa vie*, żyć na ustroniu. *Se* =, ukryć się, schować się. *Se* = *de qu'un*, kryć się przed kim. *Se* = *de qu'ch*, taić się z czém, ukrywać co.

CACHET, *s. m.* pieczęć, pieczątka — pieczątka, odcisk na laku i t. p. — bilet, znaczek dawany dla porachunku — cecha, piętno. = *d'armes*, pieczątka herbowna. = *volant*, pieczęć niezamykająca listu. *Lettre de* =, dawniéj we Francyi: rozkaz tajemny króleski.

CACHÈTE, *s. m.* oś.

CACHETER, *v. a.* pieczętować, zapieczętować. *Pain à* =, opłatki.

CACHETTE, *s. f.* kryjówka. *En* =, potajemnie, ukradkiem, pokryjomu.

CACHEXIE, *s. f.* słaba konstytucya zdrowia.

CACHOT, *s. m.* więzienie, ciemnica.

CACHOTTERIE, *s. f.* krycie się byle z czém, tajemniczość — konszachty, szepty.

CACHOU, *s. m.* kateszu: rodzaj gummy.

CACIQUE, *s. m.* kacyk: tytuł książęcy u krajowców Ameryki południowéj.

CACOCHYME, *a. d. g.* chorowity, chyrlający. =, *s. m.* chyrlak — dziwak, zrzęda.

CACOCHYMIE, *s. f.* chyrlanie, chorowity stan.

CACOGRAPHIE, *s. f.* błędna pisownia — błędne pisanie celem wykazania jak pisać trzeba.

CACOLOGIE, *s. f.* błędny sposób mówienia.

CACOPHONIE, *s. f.* nieprzyjemny dźwięk — przykry zbieg głosów, liter.

CACTIER, *s m.* kaktus: drzewo.

CADASTRAL, ALE, *a.* kadastrowy.

CADASTRE, *s. m.* kadastr: lista dóbr ziemskich kraju z wykazem ich wartości, sporządzona przez rząd. *Dresser les* =*s*, sporządzić kadastr.

CADASTRER, *v. a.* sporządzić kadastr.

CADAVÉREUX, EUSE, *a.* trupi, z trupa.

CADAVÉRIQUE, *a. d. g.* trupi. *Autopsie* =, śledztwo na trupie.

CADAVRE, *s. m.* trup.

CADE, *s. m.* jałowiec — miara na płyny (metr sześcienny).

CADEAU, *s. m.* podarunek, prezent — ozdoby piórem robione — wielka litera w kursywie — *(vi.)* balik, obiadek. *Faire* = *à qu'un de qu'ch*, darować co komu, zrobić prezent.

CADELER, *v. a. (vi.)* dać prezent.

CADENAS, *s. m.* kłódka do zamykania — puzderko ze sztućcem stołowym u króla.

CADENASSER, *v. a.* zamknąć na kłódkę.

CADENCE, *s. f.* spadek harmonijny wyrazów, dźwięków — takt, miara. = *du pas*, regularne stawianie kroku. *Danser en* =, tańcować w takt, do taktu. *Marquer la* =, wybijać takt. *Sortir de la* =, zgubić takt.

CADENCER, *v. a.* odbywać poruszenia w takt, stosować się do taktu — nadawać harmonijny spadek. CADENCÉ, ÉE, *prt. Prose cadencée*, proza w któréj peryody i ich części z sobą rymują.

CADÈNE, s. f. łańcuch do którego przywiązują złoczyńców.

CADENETTE, s. f. splot włosów, lok.

CADET, ETTE, a. et s. młodszy (syn) — najmłodszy (syn) — młodszy wiekiem — niższy stopniem — kadet. *Branche =ette*, linia młodsza familii.

CADETTE, s. f. kamień ciosowy na brukowanie — kij bilarowy mniejszy.

CADETTER, v. a. brukować małym kamieniem.

CADI, s. m. kady: sędzia u Mahometanów.

CADIÈRE, s. f. (vi.) krzesło — stara moneta.

CADILESKER, s. m. sędzia dla wojska w Turcyi.

CADIS, s. m. tkanka wełniana poślednia.

CADMIE, s. f. kadmia: minerał.

CADMIUM, s. m. kadm: metal.

CADOCHE, s. m. stopień najwyższy w wolném mularstwie.

CADOGAN, s. m. *vid.* CATOGAN.

CADOLE, s. f. rygiel u zamka.

CADRAN, s. m. cyferblat u zegara — zegar wieżowy — kompas, zegar słoneczny — rozpadlina w pniu drzewa.

CADRANÉ, a. m. rozpadlinę mający (o pniu drzewa).

CADRAT, s. m. *Impr.* kwadrat (do zapełnienia miejsca).

CADRATIN, s. m. *Impr.* kwadracik.

CADRATURE, s. f. sztuczki w zegarze dające ruch indexom.

CADRE, s. m. ramy, ramki (na obraz) — obręb, zakres — kadr w wojsku — łoże dla chorych na okręcie.

CADRER, v. n. zgadzać się z czém, przystawać, przypadać, kwadrować jedno z drugiem. *Faire =*, zgadzać, zastosować co do czego.

CADUC, UQUE, a. upadający, chylący się do upadku — znikomy — nieważny — o który się nikt nieupomina (zapis, los loteryjny) — nieliczący się, zgubiony (głos, kréska)—*Bot.* opadający wcześnie, krótkotrwały. *Le mal =, Méd.* wielka choroba, padaczka*, kaduk*, choroba Sgo Walentego, wielka niemoc. *Tomber du mal =*, cierpieć wielką chorobę.

CADUCÉE, s. m. laska bożka Merkuryusza, palcat* — laska heroldów we Francyi okryta axamitem i szyta liliami.

CADUCITÉ, s. f. chylenie się do upadku — zgrzybiałość — nieważność zapisu, donacyi i t. p. — znikomość.

COECUM, s. m. *Anat.* kiszka ślepa.

CAFARD, a. et s. m. hipokryt, bigot =ARDE, s. et a. f. hipokrytka, bigotka. *Damas =*, adamaszek z jedwabiu przedniego mieszanego z podlejszym.

CAFARDERIE, CAFARDISE, s. f. hipokryzya, bigoterya.

CAFÉ, s. m. kawa w ziarnie — kawa, napój — kawiarnia, kafenhauz*. *= au lait*, kawa ze śmietanką. *= à l'eau*, kawa czarna. *Couleur =*, kolor kafowy (kawy z mlekiem).

CAFÉIER, s. m. *vid.* CAFIER.

CAFÉIÈRE, s. f. plantacya, sad drzew kawowych.

CAFETAN, s. m. kaftan: szata honorowa na wschodzie.

CAFETIER, s. m. trzymający kawiarnię.

CAFETIÈRE, s. f. maszynka do kawy.

CAFIER, s. m. drzewo kawowe.

CAFTAN, s. m. *vid.* CAFETAN.

CAGE, s. f. klatka — więzienie, areszt. *La = d'une maison*, cztery główne mury budynku. *La = d'un escalier*, przestrzeń w gmachu o-

bejmująca schody. *La = d'un clocher*, ciesielka dzwonnicy, wieża.

Cagée, *s. f.* pełna klatka ptasząt.

Cagnard, arde, *a.* leniwy, niedbały, ospały. =*s*, leń, leniuch, négus — tchórz, bojaźliwy.

Cagnarder, *v. n.* gnuśnieć, być leniwym.

Cagneux, euse, *a.* skrzywiony na wewnątrz — mający kolana skrzywione ku sobie.

Cagot, *a. et s. m.* bigot, nabożniś, hipokryt. =ote, *a. et s. f.* bigotka, dewotka.

Cagoterie, *s. f.* hipokryzya, bigoterya, postępek hipokryta.

Cagotisme, *s. m.* hipokryzya, udana pobożność.

Cagouille, *s. f.* ozdoba na ostrodze okrętu.

Cague, *s. f.* rodzaj statku po kanałach hollenderskich.

Cahier, *s. m.* poszyt, zeszyt — sextern, kajet — dawniéj: memoryał podawany monarsze przez stany. = *des charges*, wyłuszczenie warunków sprzedaży lub przysądzenia na licytacyi.

Cahin-caha, *adv.* jako tako.

Cahot, *s. m.* stuknięcie powozu po grudzie lub wybojach — usterk.

Cahotage, *s. m.* stukanie, tłuczenie się powozu.

Cahotant, ante, *a.* nierówny (grunt, droga), trzęsący (powóz).

Cahoter, *v a.* rzucać, miotać, podrzucać. =, *v. n.* tłuc, trząść (o powozie).

Cahute, *s. f.* chatka, domek, lepianka.

Caïc, Caïque, *s. m.* czajka: statek turecki.

Caïeu, *s. m. Bot.* cebulka: pączek łuskowaty.

Caille, *s. f.* przepiórka.

Caillé, *s. m.* mleko zsiadłe.

Caillebotte, *s. f.* mleko zsiadłe.

Caillebotter, *v. n.* zsiadać się (o mléku).

Caillebottis, *s. m.* okna w okręcie do przewietrzenia.

Caille-lait, *s. m.* przytulia: roślina — rodzaj roślin warzących mléko.

Caillement, *s. m.* zsiadanie się mleka.

Cailler, *v. n.* zsiadać się, zsiąść się, krzepnąć, skrzepnąć (o krwi). =, *v. a.* sprawiać zsiadanie się, skrzepnienie. *Se* =, zsiadać się, krzepnąć

Caillet, *s. m. vid.* Caille-lait.

Cailletage, *s. m.* szczebiotanie, świegotanie.

Cailleteau, *s. m.* młoda przepiórka.

Caillette, *s. f.* podpuszka warząca mléko — ślaz: żołądekcielęcia. — szczebiotliwa kobiéta.

Caillot, *s. m.* bryłka, gruzełek skrzepłéj krwi.

Caillot-rosat, *s. m.* rodzaj gruszki pachnącéj różą a kamyczkowatéj.

Caillou, *s. m.* krzemień — kamyk, głazik, głaz. = *d'Egypte*, rodzaj jaspisu.

Cailloutage, *s. m.* grota z głazu — droga brukowana głazem — robota z głazu.

Cailloteux, euse, *a.* kamyczkowaty, zasłany drobnym głazem.

Caïmacan, *s. m.* kaimmakam, zastępca wielkiego wezyra w Turcyi.

Caïman, *s. m.* kaiman: rodzaj krokodyla właściwy Ameryce.

Caisse, *s. f.* skrzynia — paka — skrzynka na kwiaty lub warzywa — pudełko — kufer, kassa — kassa, miesce wypłat — kassa, fundusze — pudło powozu, wasąg bryczki — bęben, kocieł — forma z papie-

ru do pieczenia ciast. = *de tambour,* pudło bębna. = *du tambour*, wklęsłość w uchu gdzie się znajduje bębenek. = *catoptrique*, narzędzie optyczne zwiększające przedmioty. = *roulante*, bęben podłużny, tołombas. *Battre la* =, bić w bęben, bić w kotły, tarabanić, bębnić. *Bander la* =, opiąć skórę na bębnie. *Tenir la* = , utrzymywać kassę.

Caissier, *s. m.* kassyer — stolarz robiący skrzynki.

Caisson, *s. m.* jaszczyk, skrzynka na żywność lub ammunicyą — bania sufitu, wklęsłość, z ozdobami.

Cajeput, *s. m.* kajeput, roślina i olejek.

Cajoler, *v. a.* głaskać, pieścić, pochlebiać.

Cajolerie, *s. f.* pochlebianie — pieszczoty.

Cajoleur, euse, *s.* umiejący pochlebiać, głaskać, ująć sobie kogo.

Cajute, *s. f.* kajuta, łóżeczko na okręcie.

Cal, *s. m.* odcisk, modzel na ręce, z pracy — powłoka łącząca złamane kości. *Bot.* guz, narośl twarda.

Calade, *s. f.* spadzistość, pochyłość.

Calaison, *s. f.* głębokość statku od pierwszego mostu do dna — zagłębianie się okrętu w wodę.

Calament, *s. m.* szanta: roślina.

Calamine, *s. f.* *Pierre calaminaire*, kwas cynkowy rodzimy.

Calamistrer, *v. a.* fryzować włosy.

Calamite, gatunek gummy: storax pośledni. = *blanche*, gatunek ziemi sprawującej obfite ślinienie. =, *(vi.)* magnes.

Calamité, *s. f.* klęska, ciężka przygoda.

Calamiteux, euse, *a.* pełen klęsk, niefortunny.

Calandre, *s. f.* gatunek skowronka — wołek zbożowy (owad).

Calandre, *s. f.* magiel.

Calandrer, *v. a.* maglować (bieliznę).

Calatrava, *s. m.* Kalatrawa: order hiszpański.

Calcaire, *a. d. g.* wapienny — wapnisty. =, *s. m.* pokład wapienny.

Calcanéum, *s. m.* kość pięty.

Calcédoine, *s. f.* chalcedon: kamień.

Calcédonieux, euse, *a.* nakształt chalcedonu.

Calcination, *s. f.* zwapnienie.

Calciner, *v. a.* zwapnić, zmienić w wapno — wystawić na działanie ognia. *Se* =, zwapnić się.

Calcul, *s. m.* rachunek, liczenie, kałkuł — obrachowanie — rachuba, wyrachowanie — kamyczki formujące się w ciele ludzkiém — kamień: choroba. *De* = *fait*, po dokładném obrachowaniu.

Calculable, *a. d. g.* dający się obliczyć, wyrachować.

Calculateur, *s. m.* rachmistrz, kalkulator. =, =trice, *a.* rachujący, biorący pod krédkę, biegły w rachunku.

Calculer, *v. a.* rachować co, liczyć, wyrachować. =, *v. n.* rachować, rozważać.

Calculeux, euse, *a.* kamieniowy, choroby kamienia. =, *s.* cierpiący na kamień.

Cale, *s. f.* spód, dno okrętu — spadzistość, pochyłość nadbrzeżnego gruntu — podstawka, podkładka pod nierówno stojący sprzęt — kara na okręcie kiedy winowajcę przywiązawszy do drąga zanurzają nagle w morzu. = *sèche*, podobnaż kara wyjąwszy że bliskiego zanurzenia winowajcę nagle podnoszą do góry.

Calebasse, *s. f.* tykiew — flasza z tykwy wysuszonéj.

Calebassier, s. m. drzewo w Indyach.

Calèche, s. f. powóz, pojazd, kocz, kolaska, kolebka* — pewny strój kobiécy na głowę.

Caleçon, s. m. gacie, gatki.

Caléfacteur, s. m. apparat służący do oszczędzenia drzewa.

Calefréter, v. a. (vi.) kraść, okradać.

Caléfaction, s. f. ogrzewanie.

Calembour, s. m kalambur, igraszka słów, dwóznacznik.

Calembredaine, s. f. wykręt, wybieg.

Calemar, s. m. (vi.) futeralik na kałamarz i pióra.

Calender, s. m. kalender, klassa derwiszów (u Mahometanów).

Calendes, s. f. pl. kalendy, pierwszy dzień miesiąca u Rzymian — zebranie się proboszczów za wezwaniem biskupa. *Renvoyer qu'un aux = grecques*, przyrzec komu na święty nigdy.

Calendrier, s. m. kalendarz. = *de Flore*, kalendarz Flory: wskazujący porę kwitnienia każdego kwiatu.

Calenture, s. f. szaleństwo napadające żeglujących pod zwrotnikami.

Calepin, s. m. słownik wielojęzykowy Kalepina — notatki, noty, wyjątki z dzieł.

Caler, v. a. zniżać co, opuszczać na dół—podłożyć podkładkę pod nierówno stojący sprzęt—zanurzać w wodę. = *la voile*, *fig.* ustąpić od pretensyi. =, v. n. ustąpić komu — ukołysać się, udobruchać się — zanurzać się w wodę, dać nurka.

Calfat, s. m. robotnik utykający szpary okrętu.

Calfatage, s. m. utykanie szpar okrętu.

Calfater, v. a. utykać szpary okrętu kłakami i smołą.

Calfeutrage, s. m. zalepianie szpar u okien, drzwi i t. p.

Calfeutrer, v. a. zalepiać szpary, poutykać, pozalepiać.

Calibre, s. m. objętość, grubość, miąższość — rodzaj, stopień, forma czego, kaliber, wagomiar, średnica otworu broni palnéj — narzędzie do mierzenia kalibru.

Calibrer, v. a. nadawać kaliber — mierzyć kaliber.

Calice, s. m. kielich (kościelny) — kielich w kwiatach — kielich goryczy, cierpień (w poezyi). *Doré comme un* =, bogato, kosztownie ubrany.

Calicot, s. m. perkal, karton.

Califat, s. m. kalifat, godność kalifa namiestnika Mahometa.

Calife, s. m. kalif namiestnik Mahometa.

Califourchon (à), adv. okrakiem, jak na koniu. *C'est son* =, to jego ulubiony przedmiot, materya mówienia.

Câlin, ine, a. et s. pieszczotliwy — głupowaty. *Faire le* =, udawać głupiego, niuńkę, być z głupia frantem.

Câliner, v. a. pieścić, pochlebiać. =, v. n. gnuśnieć. *Se* =, robić sobie wygódki, wygadzać sobie.

Câlinerie, s. f. pieszczoty, pochlebianie.

Calleux, euse, a. odciśnięty, odparzony od pracy (o skórze na ciele). *Corps* =, pas szpiku łączący dwa półkola mózgu.

Calligraphe, s. m. kalligraf, pięknie piszący.

Calligraphie, s. f. kalligrafia, piękne pisanie.

Callosité, s. f. odcisk, modzele na skórze — narost na wrzodzie lub ranie.

Calmande, s. f. rodzaj materyi wełnianéj.

CALMANT, ANTE, *a.* łagodzący, uśmierzający ból =, *s. m.* lekarstwo uśmierzające ból.

CALMAR, *s. m. vid.* CALEMAR.

CALME, *a. d. g.* cichy, spokojny.

CALME, *s. m.* spokojność, pokój, cisza. = *plat*, cisza zupełna na morzu.

CALMER, *v. a.* uspokoić, uciszyć — ukoić, ukołysać. =, *v. n.* ucichnąć, uciszyć się (o morzu), ustać (o wietrze). *Se* =, uspokoić się.

CALMIR, *v. n.* ucichnąć.

CALOMÉLAS, CALOMEL, *s. m.* kalomel.

CALOMNIATEUR, TRICE, *s.* potwarca, oszczerca.

CALOMNIE, *s. f.* potwarz, szkalowanie, oszczerstwo.

CALOMNIER, *v. a.* potwarzać, szkalować.

CALOMNIEUSEMENT, *adv.* potwarczo.

CALOMNIEUX, EUSE, *a.* potwarczy.

CALONIÈRE, *s. f. vid.* CANONIÈRE.

CALORIFÈRE, *s. m.* piec wielki ogrzewający razem wiele izb.

CALORIQUE, *s. m.* cieplik, zasada ciepła = *rayonnant*, cieplik promienisty.

CALOTTE, *s. f.* czapeczka, mycka — krymka, jarmułka — nakrycie głowy — czapka u naczynia alembika i t. p. *Sous la* = *des cieux*, pod słońcem, na całym świecie.

CALOYER, *s. m.* mnich z zakonu Sgo Bazylego.

CALQUE, *s. m.* odbicie, przerysowanie rysunku, przekopiowanie — dokładne naśladowanie.

CALQUER, *v. a.* przekopiować, odbić rysunek — naśladować. CALQUÉ, ÉE, *prt.* odbity. *Calqué sur telle chose*, na wzór, naśladujący to a to.

CALUMET, *s. m.* długa trzcinka u dzikich Amerykanów (godło pojednania).

CALUS, *s. m.* odcisk, odparzenie na skórze — powłoka naturalna łącząca złamane kości — zatwardziałość serca.

CALVAIRE, *s. m.* miejsce gdzie stoi krzyż, figura.

CALVILLE, *s. m.* rodzaj jabłek.

CALVINISME, *s. m.* kalwinizm: nauka Kalwina.

CALVITIE *(tie=cie)*, *s. f.* brak włosów, łysienie.

CAMAÏEU, *s. m.* kamień dwukolorowy — obraz jednym kolorem malowany.

CAMAIL, *s. m.* płaszczyk księży po pas z kapturkiem.

CAMALDULE, *s. m.* kameduła: zakonnik. =, *s. f.* mniszka z zakonu kamedułów — klasztor kamedułów.

CAMARADE, *s. m.* towarzysz, kolega, kamrat — przyjaciel. =, *s. f.* towarzyszka — przyjaciółka. *Mon* =, mój kochany.

CAMARADERIE, *s. f.* poufałość — koleżeństwo.

CAMARD, *a.* płaski (o nosie). =, RDE, *s.* płaskiego nosa (człowiek, kobiéta).

CAMBISTE, *s. m. vid.* AGENT DE CHANGE.

CAMBOUIS, *s. m.* stare i sczerniałe smarowidło na koła.

CAMBRER, *v. a.* skrzywić co, zgiąć. *Se* =, skrzywić się, zgiąć się.

CAMBRURE, *s. f.* skrzywienie się, zgięcie się w kabłąk.

CAMBUSE, *s. f. Mar.* miejsce na żywność i wodę na okręcie.

CAMBUSIER, *s. m.* szafarz rozdający żywność na okręcie.

CAME, *vid.* CHAME.

CAMÉE, *s. m.* kamień rznięty w płaskorzeźbę — obraz jednym kolorem malowany.

CAMELÉE, *s. f.* wilczy pieprz większy: roślina gwałtownie lax

Caméléon, s. m. kameleon : konstellacja.

Caméléon, s. m. kameleon : jaszczurka — *fig.* zmienny, niestały — dwuznaczny.

Caméléopard, s. m. żyrafa.

Cameline, s. f. judra : roślina wydająca oléj.

Camelot, s. m. kamlot : materya. *Il est comme le* =, człowiek nie do poprawienia, niepoprawiony.

Camelote, s. f. robota partacka — lichy towar.

Camérier, s. m. szambelan papieża.

Caméristе, s. f. dama do usługi na niektórych dworach.

Camerlingat, s. m. godność kamerlinga, kamerlingostwo.

Camerlingue, s. m. kamerling, kardynał prezydujący w kamerze apostolskiéj lub rządzący gdy stolica apostolska wakuje.

Camion, s. m. mała szpileczka — wózek jednokonny — wózek ciągniony przez człowieka.

Camionneur, s. m. robotnik ciągnący mały wózek.

Camisade, s. f. wycieczka nocna, napad na nieprzyjaciela.

Camisard, s. m. kalwinista z Cevennes.

Camisole, s. f. półkoszulek. = *de force*, kurtka sciskająca ramiona którą wkładają złoczyńcom.

Camomille, s. f. rumianek. = *romaine*, rumianek rzymski. *Huile de* =, oléj z judry, *vid.* Cameline.

Camouflet, s. m. finfa, dym trąbką w nos puszczony — afront, zniewaga, obelga.

Camp, s. m. obóz — stanowisko, wojsko obozujące — pole walki. = *volant*, lekkie oddziały jazdy niepokojące nieprzyjaciela, = *de manœuvres*, obóz dla ćwiczeń wojskowych. *Aide de* =, adjutant. *Prendre le* =, wynieść się, wyprowadzić się.

Campagnard, s. m. wieśniak — ziemianin — parafianin, — =arde s. f. wieśniaczka — parafianka — =, =arde, a. wiejski, bez poloru, wieśniaczy.

Campagne, s. f. płaszczyzna, równina, pole — wieś — kraj, okolica — wyprawa wojenna, wojna, kampania — czas cały poświęcony robocie; pora, zachód, nawrót. *Bâti en deux, trois* =s, zbudowany dwoma, trzema nawrotami. *Tenir la* =, stać obozem, obozować — zajmować kraj. *Pièces de* =, działa polowe. *Se mettre en* =, biegać za czém. *Mettre qu'un en* =, wyprawić kogo za czém. *Son imagination est en* =, sili swój umysł, dowcip.

Campagnol, s. m. rodzaj chomika.

Campane, s. f. dzwonki i inne ozdoby z frenzlami — ozdoby snycerskie w kształcie dzwonków — ozdoby kapitelu koryntskiego.

Campanile, s. m. Campanille, s. f. dzwonnica nie pokryta.

Campanule, s f. dzwonek, dzwonki : roślina.

Campanulé, ée, a. *Bot.* dzwonkowaty.

Campêche, s. m. drzewo amerykańskie twarde dające farbę czerwoną.

Campement, s. m. obozowanie — koczowisko ludów wędrownych — oddział zajmujący naprzód kwatéry dla wojska.

Camper, v. n. obozować, stać obozem, rozłożyć się — stanąć gdzie, wytchnąć. =, v. a rozłożyć obozem. = *qu'un là*, postawić kogo gdzie — posadzić na koszu. *Se* =, usadowić się.

Camphorate, s. m. *vid.* Camphrie, *Chim.* kamforat.

Camphre, s. m. kamfora : żywica.

Camphré, ée, a. zaprawiony lub potarty kamforą.

Camphrie, *s. f.* kamfora : ziele kamforą pachnące.

Camphrier, *s. m.* drzewo kamforowe.

Campine, *s. f.* kurczę tłuste.

Campos *(pos=po)*, *s. m.* rekreacya dla studentów — godziny wytchnienia.

Camus, use, *a. et s.* płaski (o nosie)—płaskonosy,płaskiego nosa. *Il est bien* =, poszedł z kwitkiem, nic nie wskórał. *Rendre qu'un* =, *fig.* utrzeć komu nosa *fm*.

Canaille, *s. f.* motłoch, hałastra, podły gmin.

Canal, *s. m.* kanał, rura — łoże rzeki — rów — rowek — kanał (wykopany) — łacha, odnoga rzeki — cieśnina morska — droga, ścieżka, przystęp — kanał, naczynia w ciele ludzkiém. = *de dérivation*, kanał odprowadzający skąd wody. = *d'arrosage*, kanał do skrapiania gruntów. = *latéral*, odnoga. *Faire* =, *Mar.* na morzu śródziemnem : ładować statek do żeglugi na odnogach.

Canalicule, *s. f. Bot.* rynienka (na liściach).

Canaliculé, ée, *a. Bot.* rynienkowaty.

Canalisation, *s. f.* rznięcie kanałów.

Canaliser, *v. n.* rznąć kanały, zaprowadzić kanały.

Canamelle, *s. f.* trzcina cukrowa.

Canapé, *s. m.* kanapa.

Canapsa, *s. m.* miech, wór skórzany — biedak, kapcan.

Canard, kaczor — kaczka. *Chien* =, pudel. *Bâtiment* =, okręt kołyszący się to w przód to w tył. = *privé*, kaczka swojska — człowiek wysłany na werbowanie drugich.

Canarder, *v. a.* strzelać z zasadzki — chrapliwie grać lub śpiewać. =, *v. n.* zanurzać się przodem w wodę (o statku).

Canardière, *s. f.* oparzelisko gdzie się stawiają sieci na kaczki — długa strzelba na kaczki — budka gdzie się strzelec zaczaja.

Canari, *s. m.* kanarek : ptaszek.

Canastre, *s. f.* puszka blaszana w któréj sprowadzają herbatę.

Cancan, *s. m.* plotka, bajka, plotki, komeraże.

Cancaner, *v. a.* robić plotki, bawić się plotkami — skrzeczéć (o papudze).

Cancanier, *a.* bawiący się plotkami, plotkarz.

Cancel, *s. m.* balasy przed wielkim ołtarzem — kratki otaczające skład pieczęci państwa.

Canceller, *v. a.* przekréślić, przemazać, skassować.

Cancer, *s. m.* rak : choroba — rak : konstellacya.

Cancéreux, euse, *a.* skancerowany, zjątrzony.

Cancre, *s. m.* sknéra, skąpiec, kutwa, liczykrupa — hebes, négus — *vid.* Crabe.

Candélabre, *s. m.* świecznik z ramionami.

Candeur, *s. f.* prawość — czystość serca — szczérota, prostota ducha — niewinność.

Candi, *a. m.* oblany cukrem, zcukrzały — lodowaty (o cukrze). =, *s. m.* cukier lodowaty.

Candidat, *s. m.* kandydat, ubiegający się o co.

Candidature, *s. f.* kandydactwo.

Candide, *a. d. g.* prawy, czystego serca — szczéry, prosty.

Candidement, *adv.* w prostocie serca, ducha; niewinnie.

Candir (se), *v. pron.* lodowacićé (o cukrze) — cukrzeć, zcukrzeć (o owocach). *Faire* = *du sucre*, topić cukier na lodowaty.

Cane, *s. f.* kaczka samica. *Marcher comme une* =, chodzić jak

rozbity, jak kaczka. *Faire la* =, stchórzyć.

Canéficier, *vid.* Casse.

Canéphore, *s. f.* kanefora, dziewica niosąca kosz na głowie.

Canepin, *s. m.* błonka ze skóry jagnięcéj lub sarniéj — kora używana do pisania (w starożytnosci).

Caneton, *s. m.* kaczę, kaczątko.

Canette, *s. f.* kaczę, kaczątko — mała kaczka — miara na piwo, kwarta — w herbach: kaczka bez nóg.

Canevas, *s. m.* kanwa, kanawas* — główne zarysy i rozkład dzieła.

Canezou, *s. m.* rodzaj pelerynki wyszywanéj, zwykle z muślinu.

Cangue, *s. f.* kuna: rodzaj kary kiedy głowę i ręce zamykają w kłódkę drewnianą.

Caniche, *s. m.* pudel. =, *s. f.* pudlica.

Caniculaire, *a. d. g.* kanikularny (dzień), do kanikuły należący.

Canicule, *s. f.* konstellacya wielkiego psa — kanikuła, dni w których słońce jest w téj konstellacyi, dni gorące.

Canif, *s. m.* nożyk, scyzoryk.

Canin, ine, *a.* psi. *Faim* =*ine*, gwałtowny apetyt. *Dents* =*ines*, zęby psie t. j. poboczne tuż przy przednich.

Canitie, *s. f.* siwe włosy, siwizna — siwienie.

Caniveau, *s. m.* kamień z rowkiem do scieku wody. =*x*, środkowe kamienie gościńca.

Cannage, *s. m.* mierzenie materyi laską.

Cannaie, *s. f.* trzcia, miejsce zarosłe trzciną.

Canne, *s. f.* trzcina — laska, trzcinka, laseczka — laska: miara przeszło trzech łokci. = *à sucre*, = *de sucre*, trzcina cukrowa. = *à vent*, wiatrówka.

Canneberge, *s. f.* krzew wydający jagodę brusznicę.

Cannelas, *s. m.* cukierki cynamonowe.

Canneler, *v. a.* rznąć, wyrzynać w rówki, w żłóbki.

Cannellier, *s. m.* cynamonowe drzewo.

Cannelle, *s. f.* cynamon — kruczek, smoczek u beczki. *Mettre qu''ch en* =, połamać w drobne wiórki. *Mettre qu''un en* =, obmawiać kogo, szarpać kogo słowy.

Cannelure, *s. f.* rowek, rznięcie w rowki.

Canner, *v. a.* mierzyć laską.

Cannetille, *s. f.* bajórek, nitka złota lub srebrna.

Cannette, *s. f.* kruczek, smoczek u beczki.

Cannibale, *s. m.* kannibal, ludożerca.

Canon, *s. m.* armata, działo — działa, armaty — lufa u broni palnéj — rura seryngi, kanka — buffa u sukni, bufka — nogawica (spodni, gatek) — goleń (u konia), w munsztuku: dwie sztuczki oparte na drążkach. *Gros* =, nazwisko czcionek. *L'affût de* =, łoże działa, laweta. *Charger le* =, nabić działo. *Tirer le* =, dać ognia z dział. *Monter le* =, osadzić działo.

Canon, *s. m.* kanon, przepis, prawo — kanony — kanon: katalog świętych uznanych przez kościół — modlitwa przy mszy przed kommunią kapłana — tablica z modlitwami na ołtarzu leżąca — księgi kanoniczne. = *des Juifs*, kanon żydowski: księgi uznane za święte u Żydów. *Droit* =, prawo kanoniczne. = *pascal*, kalendarz świąt ruchomych na pewną liczbę lat.

Canonial, ale, *a.* kanoniczny. *Vie* =*ale*, życie kanoników regularnych.

Canonicat, *s. m.* kanonia, beneficyum kanonika — sinecura, urząd bez obowiązków.

Canonicité, *s. f.* kanoniczność, świętość (ksiąg).

Canonique, *a. d. g.* kanoniczny — zgodny z kanonami. *Droit* =, prawo kanoniczne. *Livres* =*s*, księgi uznane za boskie.

Canoniquement, *adv.* kanonicznie.

Canonisation, *s. f.* kanonizowanie.

Canoniser, *v. a.* kanonizować, policzyć w poczet świętych — wielbić, wychwalać, sławić.

Canoniste, *s. m.* biegły w prawie kanoniczném.

Canonnade, *s. f.* kanonada, strzelanie z dział.

Canonnage, *s. m.* służba kanonierska na okręcie.

Canonner, *v a.* strzelać z dział. *Se* =, *v. réc.* strzelać do siebie z dział.

Canonnier, *s. m.* kanonier. *Maître* =, dyrygujący służbą artylleryi na okręcie.

Canonnière, *s. f.* strzelnica w murze — namiot kanoniera — statek mały z działami — pukawka z bzu i t. p.

Canore, *a. d. g.* brzmiący — melodyjny.

Canot, *s. m.* łódź, łódka — łódź o żaglach i wiosłach.

Canotier, *s. m.* sternik łodzi.

Canqueter, *v. n.* skrzeczéć (o kaczce).

Cantabile (*bile=bilé*), *s. m.* kawałek muzyki śpiewany zwolna i z wyrazem.

Cantal, *s. m.* sér z okolic Cantal we Francyi.

Cantaloup, *s. m.* rodzaj melona.

Cantanette, *s. f.* przegródka w pokoikach na okręcie. =*s*, okienka oświecające izdebkę przy rudlu okrętu.

Cantate, *s. f.* kantata, wiersz ułożony do śpiewu i muzyki.

Cantatille, *s. f.* mała kantata.

Cantatrice, *s. f.* śpiewaczka.

Cantharide, *a. et s. f.* kantaryda, hiszpańska mucha

Cantine, *s. f.* puzderko na likwory — kram, sklep likworów, trunków.

Cantinier, *s. m.* kramarz. —ère, *s. f.* kramarka.

Cantionnaire, *s. m.* kancyonał, księga z pieśniami.

Cantique, *s. m.* pieśń, hymn.

Canton, *s. m.* kanton, okręg, powiat — kanton : podział terrytoryalny w Szwajcaryi — przegroda w polu herbowéj tarczy.

Cantonal, ale, *a.* powiatowy, okręgowy.

Cantonné, ée, *a.* otoczony kolumnami po rogach — obsadzony po rogach.

Cantonnement, *s. m.* rozłożenie wojska na leże — leże wojska.

Cantonner, *v. a.* rozłożyć wojsko na leżach. =, *v. n.* rozłożyć się, leżéć obozem. *Se* =, usadowić się — obwarować się gdzie.

Cantonnier, *s. m.* nadzorca dróg.

Cantonnière, *s. f.* kapa, firanka okrywająca boczne firanki u łóżka lub okien.

Canule, *s. f.* kanka, rurka u seryngi — smoczek u beczki.

Canut, *s. m.* rodzaj czajki.

Caoutchouc, *s. m.* kauczuk: rodzaj gummy elastycznéj.

Cap, *s. m.* głowa — przylądek — przód okrętu. *De pied en* =, od stóp do głów. *Parler* = *à* =, mówić sam na sam, na cztéry oczy.

Capable, *a. d. g.* zdatny, zdolny — pojętny — zdatny do czego, sposobny — będący w stanie, gotów uczynić to a to. *Il est* = *de tout*, sposobny do wszelkiéj roboty — gotów na wszystko złe. *Il n'est pas* = *de raison*, niewyrozumiały.

CAPACITÉ, *s. f.* objętość, objętność — przestworność — możność objęcia — zdolność, zdatność, sposobność — zdatność do zawierania jakiego aktu.

CAPARAÇON, *s. m.* czaprak.

CAPARAÇONNER, *v. a.* okryć czaprakiem.

CAPE, *s. f.* kapica, płaszcz z kapturem — kaptur, kapturek — *Mar.* stan okrętu kiedy drąg rudla jest pod wiatrem i kiedy stoi bokiem. *Rire sous* =, cieszyć się w duchu. *N'avoir que la = et l'épée*, nie mieć majątku, nic prócz talentów i urodzenia.

CAPELAN, *s. m.* księżyna, klecha, pop.

CAPELAN, CAPLAN, *s. m.* rodzaj małéj ryby morskiéj.

CAPELET, *s. m.* nabrzmienie w tyle nogi u konia.

CAPELINE, *s. f. (vi.)* kapelusz kobiecy — szyszak żelazny — pęk piór.

CAPILLAIRE, *a. d. g.* cienki jak włosek, włoskowaty — kapilorowy. =, *s. m.* roślina dająca sok kapilorowy.

CAPILLARITÉ, *s. f.* własność, cecha rurek cienkich wciągających płyny; włoskowatość.

CAPILOTADE, *s. f.* bigosek, siekanina. *Mettre en* =, posiekać — obmawiać, szarpać.

CAPISCOLE, *s. m.* dziekan kapituły.

CAPISTRE, *s. m.* otrętwiałość, bezwładność w szczęce.

CAPITAINE, *s. m.* wódz, naczelnik — wojownik, wódz — kapitan okrętu — kapitan, dowódca kompanii — dawniéj: rządca w niektórych zamkach króleskich. = *des chasses*, nadzorca łowów w pewnym okręgu. = *de port*, kapitan w porcie handlowym. = *de pavillon*, kapitan wice lub kontr-admiralskiego okrętu =-*lieutenant*, dowódca kompanii któréj tytularnym szefem był król. = *d'armes*, podoficer w marynarce mający staranie o broni.

CAPITAINERIE, *s. f.* urząd rządcy po zamkach króleskich, starostów.

CAPITAL, ALE, *a.* główny, najważniejszy naczelny, pierwszy. *Tableau* =, naczelny obraz, główne dzieło mistrza. *Ennemi* =, śmiertelny wróg. *Crime* =, zbrodnia pociągająca karę śmierci. *Peine* =*ale*, kara śmierci. *Lettre* =*ale*, litera wielka — *Impr.* kapitalik. *Ville* =*ale*, stolica — miasto stołeczne.

CAPITAL, *s. m.* kapitał, ścizna[?].

CAPITALE, *s. f.* stolica — *Impr.* kapitalik: czcionka.

CAPITALEMENT, *adv.* głównie.

CAPITALISTE, *s. m.* kapitalista, zasobny w gotowy grosz.

CAPITAN, *s. m.* fanfaron, samochwał — junak.

CAPITAN-PACHA, *s. m.* kapudan basza, admirał w Turcyi.

CAPITATION, *s. f.* pogłówne, podatek osobisty.

CAPITEUX, EUSE, *a.* tęgi, mocny (o napojach).

CAPITOLE, *s. m.* Kapitolium, cytadella w Rzymie — dom miejski (w Tuluzie).

CAPITULAIRE, *a. d. g.* do kapituły należący. =*s*, *s. m. pl.* kapitularze, postanowienia dawnych królów francuskich.

CAPITULANT, ANTE, *a. et s.* mający głos w kapitule.

CAPITULATION, *s. f.* kapitulacya, kapitulowanie poddającéj się fortecy — warunki podawane cesarzowi niemieckiemu przez elektorów — umowa względem przywilejów mającychsłużyć obywatelom jednego kraju w inném jakiém państwie. = *de conscience*, układanie się z własném sumieniem, restrykcye.

CAPITULE, *s. m.* modlitwa na końcu jakiego obrządku kościelnego.

Capituler, v. n. kapitulować (o poddającéj się fortecy) — układać się o co, wchodzić w umowę.
Caplan, s. m. vid. Capelan.
Capon, s. m. hipokryt — tchórz, bojaźliwy — szachrujący w grze.
Capon, s. m. drąg z hakiem.
Caponner, v. n. szachrować w grze — tchórzyć, stchórzyć.
Caponner, v. a. *Mar.* wyciągnąć kotwicę z wody.
Caponnière, s. f. doł w suchéj fossie z którego zasłonieni żołnierze strzelają.
Caporal, s. m. kapral.
Capot, a. d. g. w grze pikiecie: gracz przegrywający. *Être* =, *demeurer* =, zapomnieć języka w gębie, niewiedzieć co począć. *Faire* =, *Mar.* tonąć (o statku).
Capote, s. f. płaszcz z kapturkiem — długi surdut żołnierski — płaszcz kobiécy—kapelusz kobiécy.
Câpre, s. f. kapar: owoc.
Capre, s. m. statek korsarski—majtek nieplatny mający żyć z łupu.
Caprice, s. m. kaprys, widzimi się, muchy w nosie *fm.* — przywidzenie — dziwactwo — fantazya, kompozycya w muzyce.
Capricieusement, adv. według swojego widzimi się.
Capricieux, euse, a. et s. powodujący się kaprysem, kapryśny, dziwak.
Capricorne, s. m. koziorożec: konstellacya — rodzaj owadów z długiemi mackami
Câprier, s. m. drzewko wydające kapary.
Caprisant, a. m. nieregularny (o pulsie).
Caprification, s. f. ulepszanie fig dzikich pyłkiem fig ogrodowych.
Capron, Caperon, s. m. truskawka — habit kapucyński.
Capse, s. f. *(vi.)* pudełko na kréski głosujących.
Capsulaire, a. torebkowaty.
Capsule, s. f. torebka u kwiatów roślin i t. p. — woreczek — piston do broni palnéj.
Captal, s. m. *(vi.)*, naczelnik.
Captateur, s. m wyłudzający zręcznie jaką korzyść dla siebie.
Captation, s. f. podchwycenie, podejście w widoku korzyści, wyłudzenie.
Captatoire, a. d. g. otrzymany przez wyłudzenie, podchwycony.
Capter, v. a. wyłudzić co u kogo, otrzymać przez podejście.
Captieusement, adv. przez środki mające za sobą pozór — podejściem.
Captieux, euse, a. pozorny, łudzący, mamiący, uwodzący.
Captif, ive, a. pojmany—w niewoli będący, przykuty. =, s. m. jeniec, braniec. =ive, s. f. branka.
Captiver, v. a. więzić, uwięzić — przełamać, ugiąć (umysł czyj) — zająć, zajmować (uwagę) — zjednać sobie, zniewolić kogo. *Se* =, mieć władzę nad sobą, powściągać się.
Captivité, s. f. więzy, niewola, maństwo.
Capture, s. f. pojmanie, przytrzymanie, chwytanie, złapanie (winowajcy) — pojmanie okrętu—łup, zdobycz — złapanie (kontrabandy).
Capturer, v. a. złapać, schwytać, pojmać.
Capuce, s. f. Capuchon, s. m. kaptur (mnicha) — *Bot.* kapturek. *Prendre le* =, wziąć kaptur, zakapturzyć się, zostać mnichem.
Capucin, s. m. kapucyn: zakonnik — bigot. =ine, s. f. kapucynka: zakonnica.
Capucinade, s. m. kazanie, księże morały.
Capucine, s. f. nastułcya: rodzaj rzerzuchy — obrączka umacniająca

lufę strzelby do osady. *Couleur* =, kolor żółty nasturcyowy.

CAPUCINIÈRE, *s. f. fm.* klasztor kapucyński.

CAPUT-MORTUUM, *s. m.* osad, fuz preparatu chemicznego na nic nie zdatny.

CAQUAGE, *s. m.* upakowanie śledzi w beczułce.

CAQUE, *s. f.* beczułka na śledzie.

CAQUER, *v. a.* upakować ryby, śledzie w beczułce.

CAQUET, *s. m.* szczebiotanie, świegotanie. =*s*, plotki, komeraże — obmowa.

CAQUETAGE, *s. m.* szczebiotanie, paplanie — plotki, obmowa.

CAQUETE, *s. f.* cebrzyk na karpie.

CAQUETER, *v. n.* gdakać (o kurach) — szczebiotać, paplać.

CAQUETERIE, *s. f.* plotki, obmowa.

CAQUETEUR, EUSE, *a.* plotkarz, plotka.

CAQUEUR, EUSE, *a.* pakujący śledzie w beczułce.

CAR, *conj.* bo, ponieważ, gdyż.

CARABE, *s. m. (vi.)*, bursztyn.

CARABIN, *s. m.* karabinier — niezapalający się w grze — cyruliczek—student medycyny — lubiący dać przycinek, przekąs.

CARABINADE, *s. f.* przycinek, przekąs — karabinek u konnicy.

CARABINE, *s. f.* karabin: broń.

CARABINÉ, ÉE, *a. Mar.* gwałtowny (o wietrze).

CARABINER, *v. a.* drylować, wiercić lufę broni =, *v. n.* strzelać z karabinu. *vid.* *Tirailler* — grać w grę jaką nie zapalając się.

CARABINIER, *s. m.* karabinier: dawniéj żołnierz pieszy.

CARACOLE, *s. f.* toczenie koniem.

CARACOLER, *v. n.* toczyć koniem, harcować*.

CARACTÈRE, *s. m.* cecha, piętno, znamie — charakter, pismo, ręka, pisanie czyje — czcionki, charakter, litery drukarskie, pismo — charakter, tytuł którym kto przyodziany—charakter, usposobienie—wyraz, piętno (na twarzy, w rysach) — własność, przymiot — cecha odróżniająca, znak — talizman magiczny ochraniający od złego. *Les* =*s*, charaktery: skreślenie przymiotów właściwych pewnym ludziom. *Danse de* =, taniec z wyrazem oddającym pewne uczucia.

CARACTÉRISER, *v. a.* oznaczyć, odznaczyć — napiętnować — cechować, znamionować.

CARACTÉRISME, *s. m.* podobieństwo niektórych roślin do niektórych części ciała ludzkiego.

CARACTÉRISTIQUE, *a. d. g.* charakterystyczny, znamionujący, cechujący co — cechowy. *Lettre* =, cechowa głoska.

CARAFE, *s. f.* karafka, karafinka.

CARAFON, *s. m.* karafinka — buteleczka.

CARAGNE, *s. et a. f.* rodzaj gummy.

CARAÏTE: *s. m.* karaita: żyd nieuznający talmudu ani tradycyi.

CARAMBOLAGE, *s. m.* karambulowanie (w grze w bilar).

CARAMBOLER, *v. a.* karambulować (w grze w bilar); uderzyć swoją kulą w dwie inne na raz.

CARAMEL, *s. m.* karmelek, cukierek.

CARAPACE, *s. f.* tarcza, skorupa żółwia.

CARAQUE, *s. f.* statek portugalski płynący do Ameryki lub do Indyi wschodnich.

CARAT, *s. m.* karat: cząstka czystego złota zawarta w innném dzieląc je przez przypuszczenie na 24 części — karat, waga czterech gra-

nów — dyament drobny. *Sot à* 21 =, głupiec ostatniéj próby, infolio, szesnastéj próby.

Caratch, *s. m.* haracz, pogłówne.

Caravane, *s. f.* karawana, orszak podróżujących. =*s*, wyprawy wojenne kawalerów maltańskich na Turków. *Faire ses* =*s*, hulać, używać świata.

Caravanier, *s. m.* przewodnik karawany.

Caravanserai, *s. m.* karawanseraj, dom zajezdny na Wschodzie.

Caravelle, *s. f.* okręt turecki — statek mały portugalski.

Carbatine, *s. f.* skóra bydlęcia świeżo zdjęta.

Carbonade, *s. f.* pieczeń duszona.

Carbonate, *s. m.* *Chim.* węglan: kombinacya kwasu węglowego z zasadą jaką. Carbone, *s. m.* węgiel. Carboné, ée, *a.* zawierający węgiel. Carbonique, *a. d. g.* węglowy. Carbonisation, *s. f.* zamienienie w węgiel. Carboniser, *v. a.* zamienić w węgiel.

Carbure, *s. m.* węglik: kombinacya węgla z ciałem pojedynczem.

Carcan, *s. m.* obręcz żelazna którą przywiązują do pręgierza — naszyjnik z pereł lub kamieni.

Carcasse, *s. f.* szkielet — kadłub — ciesielka okrętu — skóra i kości, wychudły jak szczépa — karkassy: forma dróciana na kapelusze i czépki damskie — rodzaj bomby.

Carcinomateux, euse, *a.* skancerowany.

Carcinome, *s. m.* rak, kancer.

Cardamine, *s. f.* rzerzucha.

Cardamome, *s. m.* kardamoma, rajskie ziarka: roślina.

Cardasse, *s. f.* *vid.* Nopal.

Carde, *s. f.* mięsista i jadalna część liści niektórych roślin *np.* karczocha — gręplа do wełny — karta, szczotka z osetu do drapania sukna.

Carder, *v. n.* gręplować.

Cardeux, euse, *s.* robotnik do gręplowania.

Cardialgie, *s. f.* boleść w żołądku.

Cardiaque, *a. d. g.* sercowy, od chorob serca, kordyaka*.

Cardinal, *s. m.* kardynał, jeden z 70 prałatów. = *in petto*; kardynał mianowany przez papieża lubo jeszcze nieogłoszony. *Barrette de* =, biret kardynalski.

Cardinal, ale, *a.* główny, kardynalny, zasadniczy.

Cardinalat, *s. m.* kardynalstwo, kapelusz kardynalski.

Cardinale, *s. f.* rodzaj rośliny.

Cardon, *s. m.* kard: roślina z rodzaju karczochów.

Cardonnette, *s. f.* *vid* Chardonnette.

Carême, *s. m.* post, wielki post — kazania miane w czasie postu. *Faire* =, *faire le* =, pościć, być z postem. *Les provisions*, *viandes de* =, zapasy na post jako to: oliwa, ryby i t. p. *Le* = *est bas*, post zachodzi w początkach lutego. *Le* = *est haut*, post zachodzi w marcu. *Mettre le* = *bien haut*, za wiele wymagać — zapowiadać co nieprędko nastąpi. *Prêcher sept ans pour un* =, nadaremnie upominać, jak groch na ścianę rzucał. *Venir comme mars en* =, *comme marée en* =, zdarzyć się w samą porę. *La mi-carême*, śródopościе.

Carême-prenant, *s. m.* ostatki, zapusty, mięsopust — ostatni wtorek — maski, zamaskowane osoby. *C'est un* =, cały upstrzony, dziwacznie ubrany. *Tout est de* =, w ostatki wszystko wolno.

Carénage, *s. m.* naprawa okrętu — miejsce gdzie naprawiają okręty.

Carène, *s. f.* spód zewnętrzny okrętu — naprawa spodu zewnątrz okrętu — *Bot.* łódka.

CARÉNÉ, ÉE, *a. Bot.* łódkowaty.

CARÉNER, *v. a.* naprawiać tył okrętu.

CARESSANT, ANTE, *a.* pieszczotliwy, przymilający się — lubiący się pieścić.

CARESSE, *s. f.* pieszczoty — lizanie się, łaszenie się (o źwierzętach). *Les =s de la fortune*, uśmiechy fortuny.

CARESSÉ, ÉE, *a.* delikatny, wykwintny, pełen lubości (o obrazie, pęzlu).

CARESSER, *v. a.* pieścić kogo, pieścić się z kim — głaskać — łasić się, lizać się (o źwierzętach).

CARET, *s. m.* rodzaj żółwia — cewka u powroźników.

CARGAISON, *s. f.* ładunek okrętu, towary.

CARGUE, *s. f.* sznury służące do zwinięcia żagla na maszt.

CARGUER, *v. a.* zwinąć żagiel na maszt.

CARIATIDE, *s. f.* karyatyda: figura ludzka dźwigająca gzymsy.

CARIBOU, *s. m.* źwierz dziki podobny do renifera.

CARICATURE, *s. f.* karykatura: rysunek przesadzony celem pośmiewiska — szpetny, szkaradny, karykatura.

CARIE, *s. f.* próchnienie — śniedź w zbożu.

CARIER, *v. a.* sprawiać próchnienie. *Se =*, próchnieć, spróchnieć. CARIÉ, ÉE, *prt.* spróchniały.

CARILLON, *s. m.* dzwonienie jakby w takt — wrzask, hałas. *Montre, horloge à =*, zegarek, zegar bijący, grający kuranty. *A double, à triple =*, mocno, silnie, tęgo.

CARILLONNER, *v. n.* dzwonić w wiele dzwonów razem — grać kuranty. CARILLONNÉ, ÉE, *prt. Fête carillonnée*, uroczyste, wielkie święto.

CARILLONNEUR, *s. m.* dzwoniący.

CARISTADE, *s. f.* jałmużna.

CARLIN, *s. m.* karlino: moneta włoska złota lub srebrna — mops, mopsik: pies.

CARLINGUE, *s. f.* sztuka drzewa pod spodem okrętu do której przytyka koniec masztu.

CARMAGNOLE, *s. f.* długa kamizelka — taniec i śpiew rewolucyjny francuski — dawniéj: żołnierz Rpltéj francuzkiéj.

CARME, *s. m.* karmelita zakonnik. *=s déchaux*, *=s déchaussés*, karmelici bosi. *Eau des =s, vid.* MÉLISSE.

CARMELINE, *s. f.* wełna ze źwierzęcia zwanego wigoń.

CARMÉLITE, *s. f.* karmelitka: zakonnica.

CARMIN, *s. m.* karmin farba z koszenilli.

CARMINATIF, IVE, *a. et s.* skuteczny na choroby wiatrów — lekarstwo na choroby wiatrów.

CARNAGE, *s. m.* rzeź, krwawy bój — wybicie źwierza, źwierzyny. *Vivre de =*, żyć mięsem (o drapieżnych źwierzętach).

CARNASSIER, ÈRE, *a.* mięsożerny, — lubiący mięso. *Les =s, s. m. pl.* źwierzęta mięsożerne, drapieżne.

CARNASSIÈRE, *s. f.* torba myśliwska na źwierzynę, tajstra.

CARNATION, *s. f.* cera, płeć — koloryt ciała (w obrazie) — w herbach: część ciała ludzkiego.

CARNAVAL, *s. m.* karnawał, zapusty.

CARNE, *s. f.* krawędź, róg, kant.

CARNÉ, ÉE, *a.* cielisty (o kolorze).

CARNET, *s. m.* rejestrzyk, notatki. *= d'échéances*, rejestrzyk wskazujący termina wypłat.

CARNIFICATION, *s. f. Méd.* zamienienie się tkanki na mięso.

CARNIFIER (SE), *v. pron.* zamienić się na mięso.

CARNIVORE, *a.d.g.* żyjący mięsem, mięsożerny.

CARNOSITÉ, *s. f.* narost mięsny.

CAROGNE, *s. f. pop.* zła kobiéta, jędza.

CAROLUS, *s. m.* nazwisko dawnéj monety francuzkiéj.

CARON, *s. m.* płatek słoniny do szpikowania.

CARONADE, *s. f.* krótka armata okrętowa.

CARONCULE, *s. f.* gruczołek mięsny. = *lacrymale*, *Anat.* gruczołek płaczliwy, łzowy (w oku). =*s myrtiformes*, *Anat.* gruczołki w otworze pochwy maciczuéj.

CAROTIDE, *s. et a. f.* arterya prowadząca krew do mózgu.

CAROTIDIEN, *a. m. Canal* =, kość w skroniach przyprowadzająca arterya mózgową.

CAROTIQUE, *a. d. g.* usypiający.

CAROTTE, *s. f.* marchew: roślina. = *de tabac*, tytuń w karotach: skręcony w długie powrozy.

CAROTTER, *v. a.* grać w grę jaką lichemi stawkami.

CAROTTEUR, EUSE, CAROTTIER, IÈRE, *s.* nieryzykujący wiele w grze.

CAROUBE, CAROUGE, *s. m.* rożki, chleb świętojański.

CAROUBIER, *s. m.* drzewo rożkowe, chleb świętojański wydające.

CARPE, *s. f.* karp': ryba. *Faire la = pâmée*, udawać zemdlenie, mdleć. *Saut de* =, skok brzuchem przy ziemi, cbyłkiem.

CARPE, *s. m.* część ręki przy pięści.

CARPEAU, *s. m.* mały karp' — rodzaj karpia w rzekach południowéj Francyi.

CARPILLON, *s. m.* karpik.

CARPOPHAGE, *a.d.g.vid.* FRUGIVORE.

CARQUOIS, *s. m.* kołczan, sajdak, łubie*.

CARRARE, *s. m.* rodzaj marmuru z Carrara w Toskanii.

CARRE, *s. f.* wysokość kapelusza — stan (w sukni) — nos obuwia prosto ścięty. *Cet homme a une bonne* =, człowiek barczysty, z szerokiemi ramionami.

CARRÉ, ÉE, *a.* kwadratowy, czworoboczny. *Arithm.* kwadratowy: pomnożony przez siebie. *Bonnet* =, czapeczka doktorska lub księża kwadratowa lub piramidalna. = *par les épaules*, barczysty. *Nombre* =, kwadrat. *Période* =*ée*, okres z czterech części złożony — okres pełny, zaokrąglony. *Tête* =*ée*, dobra głowa. *Partie* =*ée*, obiadek, zabawa dwóch mężczyzn i dwóch kobiet.

CARRÉ, *s. m.* kwadrat, czworobok — kwadrat: ilość pomnożona przez siebie — kwatera w ogrodzie — sień (domu) — rodzaj papieru używanego do druku lub pisania — karre: czworobok uformowany przez piechotę — blaszka stalowa rznięta — *Anat.* muszkuł czworobocznéj formy. = *de papier*, ćwiartka papieru. = *de toilette*, toaletka na grzebień i t. p. = *de mouton*, ćwiartka baraniny od przodu bez łopatek. = *d'eau*, sadzawka.

CARREAU, *s. m.* tafla posadzki — posadzka w tafle, w tafelki — szyba, tafla (w oknie) — karro: maść karty; dzwonka — poduszeczka do uklęknienia — żelazo krawieckie do prasowania — kwadracik, płatek kwadratowy. *Jeter les meubles sur le* =, wyrzucić sprzęty na dwór, na ulicę. *Coucher sur le* =, spać na ziemi, na podłodze. *Rester sur le* =, zostać na miejscu, paść trupem. = *électrique*, kwadrat elektryczny. = *d'arbalète*, strzała o czterech zębach. *Valet de* =, walet w karcie karro — człowiek którego nie mają za hetkę pętelkę. *Brochet* =, ogromny szczupak.

Carreau, *s. m.* odęcie brzucha. choroba.

Carrefour, *s. m.* plac gdzie się schodzi kilka ulic, rozstajnia*, rozdroże* —rynek.

Carrelage, *s. m.* taflowanie posadzki.

Carreler, *v. a.* taflować posadzkę — łatać obówie.

Carrelet, *s. m.* skarp': ryba — rodzaj sieci na ryby — iglica trójkątna przy końcu.

Carrelette, *s. f.* pilniczek płaski.

Carreleur, *s. m.* taflujący posadzkę — partacz łatający obuwie.

Carrelure, *s. f.* podeszwy, podzelowanie obuwia.

Carrément, *adv.* w czworobok, kwadratowo.

Carrer, *v. a.* obciąć, ociesać w kwadrat — wynieść do kwadratu (liczbę, ilość) — *Géom.* wystawić kwadrat. *Se* =, chodzić, iść z napuszoną miną.

Carrick, *s. m.* surdut o kilku kołnierzach.

Carrier, *s. m.* robotnik w kopalni kamienia — przedsiębierca wydobywający kamienie z kopalni.

Carrière, *s. f.* plac gonitw, walki — bieg — bieg życia, życie — zawód, stan — kopalnia kamieni. *Donner* =, dać wolny bieg czemu — wypuścić konia. *Fournir sa* =, przebiedz zawód.

Carriole, *s. f.* karyolka, wózek na resorach.

Carrosse, *s. m.* karéta, karoca*. *Un vrai cheval de* =, niezgrabny jak wół do karéty.

Carrossée, *s. f.* pełna karéta osób.

Carrossier, *s. m.* fabrykant karet, pojazdów; stelmach — koń karéciany.

Carrousel, *s. m.* turniéj, gonitwa — plac turnieju, gonitwy.

Carroussel, *s. f.* *Faire* =, hulać.

Carrure, *s. f.* plecy, szerokość plec między łopatkami.

Cartayer, *v. a.* okraczyć koléj jadąc wozem.

Carte, *s. f.* cienka tektura — karta do gry — bilet wnijścia — bilet wizytowy — adres, bilet — karta potraw w traktyerniach — karta, rachunek traktyera — karta jeograficzna, mappa. = *blanche*, blankiet. *Battre*, *mêler les* =*s*, zmieszać, ztassować karty. *Faire*, *donner les* =*s*, rozdawać karty. *Faire des tours de* =*s*, pokazywać sztuki z kartami. *Jouer* =*s sur table*, otwarcie działać, nie kryć się z czém. *Tirer les* =*s à qu'un*, ciągnąć kabałę, ciągnąć kartę. *Château de* =*s*, domek z kart: zabawka dziecinna — piękny domek, pałacyk. *Perdre la* =, zaplątać się, zmieszać się.

Cartel, *s m.* wyzwanie na pojedynek, kartel, kartelusz*—umowa o wymianę jeńców — ozdoby na około zégara stołowego.

Cartésianisme, *s. m.* system filozoficzny Kartezyusza (Descartes).

Cartésien, enne, *a. et s.* kartezyański — stronnik filozofii Kartezyusza.

Carthame, *s. m.* krokosz: roślina używana w farbierstwie.

Cartier, *s. m.* fabrykant kart do grania lub przedający je.

Cartilage, *s. m.* chrząstka.

Cartilagineux, euse, *a.* chrząstkowaty.

Cartisane, *s. f.* kartki z tektury okręcane jedwabiem i t. p., wszywane w koronki.

Carton, *s. m.* tektura z papieru — pudło z tektury — teka na rysunki i t. p. — pudełko w biórach na akta — kartka, kartki druku w książce zbywające nad arkusz — kartka wprawiona na dodatek lub

poprawkę -- karton u malarzy — karta lub blacha na plan architekta.

Cartonnage, s. m. oprawa w tekturę, tektura.

Cartonnier, s. m. fabrykant tektur lub przedający je.

Cartouche, s. m. kartusz: ozdoba snycerska wystawiająca papier w trąbkę zwinięty — pudełko z materyami palnemi do fajerwerków — nazwisko sławnego rabusia.

Cartouche, s. f. nabój broni palnéj — kartacz vid. Mitraille— urlop nieograniczony. = jaune, abszyt ze zdegradowaniem.

Cartouchien, s. m. złodziéj, rabuś.

Cartulaire, s. m. akta kapituły, klasztoru i t. p.

Carus, s. m. ospalstwo z bezwładnością · choroba.

Carvi, s. m. kmin, karolek: roślina.

Carvatide, vid. Cariatide.

Caryophyllée, a. et s. f. familia roślin lewkonii, goździka i t. p.

Cas, s. m. przypadek, traf, wypadek, zdarzenie — przestępstwo, wina — sprawa w sądzie — sprawka fm. — przeskrobanie fm. — spadek, przypadek w deklinacyach. = de conscience, skrupuł. Être dans le = de faire, znaleść się w potrzebie, w przypadku zrobienia. En tout =, w każdym razie — na wszelki przypadek. En = de telle chose, co się tycze tego a tego. En = que, gdyby przypadkiem. En =, s. m. rzecz zachowana na przypadek, w przypadku potrzeby. Cas réservés, grzechy których rozgrzeszenie zależy od wyższéj władzy duchownéj. Faire = de qu'un, mieć kogo w poważaniu, cenić, szacować kogo, co — dbać o kogo.

Cas, s. m. vid. Caca.

Cas, Casse, a. chrapliwy (o głosie) — udający ważną figurę.

Casanier, ère, a. et s. lubiący dom, piecuch, gniazdosz*.

Casaque, s. f. płaszcz, opończa. Tourner =, zwinąć chorągiewkę, zmienić zdanie, przekabacić się.

Casaquin, s. m. spencerek, kurtka, kazakinka*. Donner sur le =, wyłatać skórę.

Cascade, s. f. kaskada, wodospad. Par =, trafem — z boku, nie wprost.

Cascarille, s. f. kaskarylla: roślina.

Cascatelle, s. f. mała kaskada.

Case, s. f. domek, chałupka — przegródka — kratka w rejestrach.

Caséation, s. f. zmienić się w sér.

Caséeux, euse, a. sérowaty, jak sér.

Casemate, s. f. kazamata, loch podziemny w fortecy.

Casematé, ée, a. z kazamatami.

Caser, v. a. umieścić kogo. Se =, umieścić się — usadowić się.

Caserne, s. f. koszary dla wojska.

Casernement, s. m. postawienie w koszarach.

Caserner, v. a. umieścić, postawić w koszarach. =, v. n. stanąć w koszarach (o wojsku).

Casier, s. m. przegródki wązkie na biórku.

Casilleux, a. m. trzaskający, łamiący się pod dyamentem (o szkle).

Casimir, s. m. kaźmirek: materya wełniana cynowata.

Casino, s. m. sala zabaw, resursa.

Casoar, s. m. kazoar: ptak.

Caspienne, a. f. mer =, morze kaspijskie — każde morze wewnętrzne.

Casque, s. m. szyszak, przyłbica — hełm w herbach. Bot. hełm.

Casquette, s. f. kaszkiet.

Cassade, s. f. zmyślenie, zełganie.

Cassant, ante, a. podległy stłu-

czeniu — kruchy — twardy (o owocach).

Cassation, s. f. skassowanie wyroku jakiego sądu, kassacya. *Cour de* =, sąd kassacyjny. *Se pourvoir en* =, udać się do kassacyi.

Cassave, s. f. mąka z korzonka manioku.

Casse, s. f. kassya : roślina.

Casse, s. f. degradacya : kara wojskowa.

Casse, s. f. kaszta drukarska – panew w którą płynie z pieca metal roztopiony na czcionki.

Cassé, ée, a. styrany, złamany wiekiem, trudami.

Casseau, s. m. kaszta mała na czcionki.

Casse-cou, s. m. miejsce niebespieczne, wywrotne, werteby, werdepy — w grze w ciuciu-babkę; ostrzeżenie o niebespieczeństwie — drabinka pojedyncza — człowiek używany do niebespiecznych robót, posyłany na złamanie karku.

Casse-noisette, Casse-noix, s. m. dziadek do tłuczenia orzechów — orzechówka : ptak.

Casser, v. a. potłuc, stłuc (naczynie) — złamać — osłabić, zwątlić — unieważnić, zniszczyć, znieść, skassować (wyrok sądu), skassować z urzędu, zrzucić *fm.* — zdegradować wojskowego. *Se* = *le cou*, kark skręcić — stracić majątek. *Se* = *le nez*, uderzyć się w nos — nic niewskórać. *Se* = *la tête*, uderzyć się w głowę — trudzić się, mozolić się, kark łamać za czém. = *les vitres*, potłuc szyby — nieoszczędzać nikogo w mowie.

Casserole, s. f. rądelek, rądel.

Casse-tête, s. m. maczuga, pałka — tęgie wino — trudna i mozolna robota.

Cassetin, s. m. przegródka na czcionki w kaszcie.

Cassette, s. f. szkatułka. = *du roi*, szkatułka króleska na drobniejsze wydatki.

Casseur, s. m. tłukący — bałaburda, zawadya, zawalidroga. = *d'assiettes*, bałaburda. = *de raquette*, tęgi chłop.

Cassier, s. m. drzewo kassyowe.

Cassine, s. f. domek w polu pod fortecą do zasadzek.

Cassiopée, s. f. kassyopea : konstellacya.

Cassis, s. m. rodzaj porzeczek czarnych — sok z tych jagód.

Cassolette, s. f. fajerka, kadzielnica — kadzidło, woń.

Casson, s. m. kawał, bryła cukru — bryłka kakao.

Cassonade, s. f. melis : cukier nierafinowany.

Cassure, s. f. stłuczenie — złamanie.

Castagnette, s. f. kastaniety : dwa drewienka łyżeczkowate któremi się gra zaczepiwszy je na palce i uderzając jedném o drugie.

Castagneux, s. m. nurek : ptak.

Caste, s. f. kasta, klassa ludzi.

Castel, s. m. zameczysko, zamek.

Castellan, s. m. kasztelan : senator polski.

Castellanie, s. f. kasztelania.

Castice, s. m. Portugalczyk z Goa.

Castille, s. f. sprzeczka, zwada.

Castine, s. f. rodzaj kamienia wapiennego.

Castor, s. m. bóbr : żwierz — kastorowy kapelusz. *Demi*-=, półkastorowy kapelusz — człowiek podejrzany.

Castor et Pollux, s. m. wstęga ognista elektryczna pokazująca się u wierzchu masztów.

Castoréum *(éum=éome)*, s. m. strój bobrowy, bobrowa essencya.

Castorine, *s. f.* rodzaj cienkiéj kuczbai.

Castramétation, *s. f.* sztuka zakładania obozów.

Castrat, *s. m.* kastrat: śpiewak rzezany z dzieciństwa dla zachowania cienkiego głosu.

Castration, *s. f.* wyrznięcie części rodzajnych męszczyźnie, kastracya. *Bot.* odcięcie główki pyłkowéj.

Casualité, *s. f.* trafunkowość, przypadkowość, przygodność.

Casuel, elle, *a.* przypadkowy, zdarzający się trafem, od czasu do czasu. *Parties =elles*, dochód na rzecz skarbu publicznego. =, *s m.* dochód przypadkowy.

Casuellement, *adv.* przypadkowo, z przygody*.

Casuiste, *s. m.* kazuista: teolog rozstrzygający względem skrupułów sumienia.

Casus-foederis, *s. m.* casus-fœderis, wypadek zniewalający do wykonania warunków przymierza.

Catachrèse, *s. f.* katachreza: wyrażenie w którém jeden wyraz powinien by wyłączać drugi *np.* kawa z buraków.

Cataclysme, *s. m.* wylew wód, przerwanie grobli lub zapór sprowadzający potop.

Catacombes, *s. f. pl.* katakumby, pieczary podziemne na chowanie umarłych.

Catacoustique, *s. f.* katakustyka: nauka o echu, odgłosie.

Catadioptrique, *s. f.* katadyoptryka: nauka o skutkach światła odbitego i łamiącego się.

Catadoupe, Catadupe, *s. f.* katarakta. *Les =s du Borysthène*, progi dnieprowe, porohy.

Catafalque, *s. m.* katafalek wzniesiony w kościele.

Cataire, *s. f.* krzecina, kocia mięta.

Catalan, *s. m.* katalończyk, z Katalonii.

Catalectes, *s. m. pl.* ułomki, fragmenta pisarza jakiego.

Catalectique, *a. m.* katalektyczny: wiersz któremu brakuje jednéj syllaby.

Catalepsie, *s. f.* katalepsya, stężenie zupełne części ciała.

Cataleptique, *a. d. g.* katalептyczny.

Catalogue, *s. m.* katalog, spis, lista.

Cataplasme, *s. m.* kataplazm, plaster.

Catapulte, *s. f.* rodzaj balisty, machiny u starożytnych do rzucania pocisków.

Cataracte, *s. f.* katarakta na oku, bielmo, łuszczka — spad wód z wysokości, katarakta. *Les =s du ciel*, katarakty, upusty niebieskie.

Cataracté, ée, *a.* mający kataraktę.

Catarmétique, *a. d. g. vid.* Cathartique.

Catarrhal, ale, *a.* flus, fluxya —sapka, płynienie — katar mocny.

Catarrheux, euse, *a.* katarowy, fluxyowy.

Catarrhe, *s. m.* flus, fluxya.

Catastase, *s. f.* zawiązanie, węzeł w dramacie.

Catastrophe, *s. f.* katastrofa, tragiczny koniec — klęska, nieszczęście.

Catathèse, *s. f.* założenie, twierdzenie odporne.

Catéchète, *s. m. vid.* Catéchiste.

Catéchiser, *v. a.* uczyć, nauczać, żarliwie nawracać do wiary, opinii — nakłaść w głowę, rozpowiedzieć co komu.

Catéchisme, *s. m.* katechizm, nauka przez pytania i odpowiedzi.

Catéchiste, *s. m.* katechetyk, uczący katechizmu.

CATÉCHUMÈNE *(chu = ku)*, *s. m.* katekumen, uczący się katechizmu przed przystąpieniem do chrztu.

CATÉGORIE, *s. f.* kategorya, klassa, oddział.

CATÉGORIQUE, *a. d. g.* jasny, wyraźny — należyty; kategoryczny.

CATÉGORIQUEMENT, *adv.* jasno, wyraźnie, należycie.

CATÉROLES, *s. f. pl.* nory królicze.

CATHARTIQUE, *a. d. g. Méd.* czyszczący, używany na przeczyszczenie.

CATHÉDRALE, *s. f.* katedra, tum, kollegiata, kościół główny stolicy biskupstwa. =, *a. f.* katedralny.

CATHÉDRANT, *s. m.* prezydujący na dyspucie teologiczněj.

CATHÉRÉTIQUE, *a. d. g.* gryzący, niszczący.

CATHÉTER *(er=ère)*, *s. m.* kateter: narzędzie do operacyi pęcherza.

CATHOLICISME, *s. m.* katolicyzm, religia katolicka.

CATHOLICITÉ, *s. f.* kościoł katolicki — wszyscy wyznający wiarę katolicką — zgodność z nauką katolicką.

CATHOLICON, *s. m.* extrakt katolicki: lekarstwo na wszystkie choroby.

CATHOLIQUE, *a. d. g.* katolicki, powszechny — wyznający religię katolicką. *Le roi* =, król katolicki: tytuł królów hiszpańskich. =, *s. m.* katolik.

CATHOLIQUEMENT, *adv.* wedlug wiary katolickiéj.

CATI, *s. m.* nadanie lustru sukuu.

CATIMINI (EN), *adv.* ukradkiem.

CATIN, *s. f.* kobiéta podejrzanego życia, szurgot. =, *s. m.* panew w którą się wlewa roztopiony metal.

CATIR, *v. a.* dawać lustr suknu, dekatyzować.

CATISSEUR, *s. m* dekatyzer sukna.

CATOGAN, *s. m.* kosa zapleciona i związana przy głowie.

CATON, *s. m.* Katon sławny Rzymianin — człowiek surowych obyczajów lub uchodzący za takiego.

CATOPTRIQUE, *s. f.* katoptryka: nauka o odbijaniu się światła. =, *a. d. g.* katoptryczny.

CAUCHEMAR, *s. m.* zmora dusząca we śnie.

CAUCHER, *s. m.* pęk błonek skórzanych na złoto malarskie.

CAUCHOIS, *a. m.* z okolic Caux w Normandyi. *Pigeon* =, gołąb' wielki.

CAUDATAIRE, *s. et a. m.* noszący za kardynałem ogon jego szaty.

CAUDEBEC, *s. m.* rodzaj kapelusza wełnianego z fabryki Caudebec.

CAUDIMANE, *a. d. g.* z ogonem chwytnym (o małpach i t. p.).

CAUDINES, *a. f. vid.* FOURCHES-=.

CAULICOLES, *s. f. pl.* w kapitelu koryuckim słupki wystające między liściami akantu.

CAURIR, *v. a.* wyć (o rysiach).

CAURIS, CORIS, *s. m* muszelki używane za zdawkową monetę w Indyach.

CAUSAL, ALE, *a. vid.* CAUSATIF, IVE.

CAUSALITÉ, *s. f.* sprawianie, sprowadzanie skutku jakiego.

CAUSATIF, IVE, *a.* służący do wyrażenia przyczyny.

CAUSE, *s. f.* przyczyna, źródło — powód — sprężyna, pochop — sprawa, rzecz w sądzie — sprawa, interes. = *finale*, ostateczna przyczyna, ostateczny cel działań. *Être* =, *être la* =, być, stać się przyczyną czego, powodem do czego, sprawić to a to. *Être en* =, być wmieszanym w co, być stroną w procesie. *Être hors de* =, nie mieć udziału. *Mettre hors de* =, uznać że kto nie należy do sprawy.

En connaissance de =, jako świadom rzeczy. *Et pour* =, a to z ważnych powodów. *A ces* =*s*, z tychto powodów. = *grasse*, ucieszne sprawy wnoszone w dni zapustne przez dependentów przy adwokatach. *Prendre fait et* = *pour qu''un*, obstawać siluie za kim, bronić kogo, ujmować się za kim. *Faire* = *commune avec qu''un*, trzymać z kim. *A* = *de*, dla kogo, dla czyjéj przyjaźni .. — z powodu. *A* = *que*, z powodu że.

Causer, *v. a.* sprawić, zrządzić, sprowadzić.

Causer, *v. n.* rozmawiać, mówić z kim — pomówić z kim — bzdurzyć *fm.* — pogadać. = *voyages*, *livres*, *chevaux*, gadać o podróżach, książkach, koniach. = *de choses et d'autres*, gawędzić, prowadzić gawędkę. *Cela fera* =, będą o tém ludzie gadać, będą z tego plotki.

Causerie, *s. f.* gadanie, gwarzenie, gawędka — pomówienie z kim, pogadanie, dyskurs.

Causeur, euse, *a.* lubiący gadać. =, *s. m.* gaduła, gawęda — plotka. =euse, *s. f.* plotka.

Causeuse, *s. f.* mała kanapka.

Causticité, *s. f.* własność wygryzania, gryzienia — uszczypliwość — ucinek, przycinek.

Caustique, *a. d. g.* gryzący, szczypiący—uszczypliwy, złośliwy. =, *s. m.* płyn, lekarstwo gryzące.

Caut, aute, *a. (vi.)* przebiegły — przezorny.

Cautèle, *s. f.* przezorność — przebiegłość — podstęp, zastrzeżenie.

Cauteleusement, *adv.* podstępnie.

Cauteleux, euse, *a.* podstępny — przebiegły.

Cautère, *s. m.* kanteryzacya, wypalenie — kauteryum, apertura na ciele. = *actuel*, wypalenie gorącém żelazem. = *potentiel*, wypalanie przez środek ciągle działający.

Cautérétique, *a. d. g.* palący, wygryzający.

Cautérisation, *s. f.* kauteryzacya, wypalenie na części ciała.

Cautérisé, ée, *a.* *conscience* =*ée*, zatwardziałe, zepsute serce, sumienie.

Cautériser, *v. a.* wypalić, wygryść.

Caution, *s. f.* ręczyciel, ręczący, poręka, rękojmia*. *Être* =, *se rendre* = *d'une chose*, ręczyć za co. *Sujet à* =, potrzebujący poręki, niepewny. = *judicatum solvi*, rękojmia którą cudzoziemiec musi postawić poszukując na francuzie we Francyi. = *bourgeoise*, rękojmia pewna. *A la* =, za zaręczeniem, za poręką.

Cautionnement, *s. m.* zaręczenie, kaucya, summa złożona jako rękojmia.

Cautionner, *v. a.* ręczyć za kogo.

Cavagnole, *s. m.* rodzaj gry w karty.

Cavalcade, *s. f.* kalwakata, orszak konny — przejażdżka na koniu.

Cavalcadour, *s. m.* urzędnik dworu mający nadzór ekwipażów.

Cavale, *s. f.* klacz, kobyła, świerzopa*.

Cavalerie, *s. f.* konnica, jazda, kawalerya. *Grosse* =, ciężka jazda: kirassiery i t. p. = *legère*, lekka jazda: ułani.

Cavalier, *s. m.* jeździec, mąż na koniu — kawalerzysta, żołnierz z konnicy — rycerz — kawaler, mężczyzna—konik (w grze szachów) — wał usypany na zaciągnienie armat — rodzaj papieru wielkiego formatu. *Être bon* =, dobrze jeździć na koniu.

CAVALIER, ÈRE, *a.* zuchowaty — lekki — niegrzeczny. *Traiter qu'un d'une façon* =*ère*, lekko traktować — z partesu kogo traktować, *fm.* *A la* =*ère*, po rycersku, z miną rycerską.

CAVALIÈREMENT, *adv.* lekko, jakby od niechcenia — niegrzecznie, lekko.

CAVALQUET, *s. m.* trąbienie postyliona zbliżając się do miasta.

CAVATINE, *s. f.* śpiewka krótka.

CAVE, *s. f.* piwnica, loch — w Wkopolsce: sklep — piwnica, zapas wina — puzderko na likwory — waliza pod pudłem powozu na jedzenie. *Aller du grenier à la* =, prawić niedorzeczy. *Rat de* =, stoczek z wosku — urzędnik konsumcyjny.

CAVE, *s. f.* stawka (w grach).

CAVE, *a. d. g.* wydrążony — wklęsły — zapadły (o policzkach). *Veine* =, jedna z dwu żył idących od prawego uszka sercowego. *Lune* =, miesiąc księżycowy o 29ciu dniach.

CAVEAU, *s. m.* piwniczka — loch podziemny, groby w kościele — sklepik, miejsce gdzie się schadzali uczeni artyści i t. d.

CAVECÉ, ÉE, *a. Cheval* = *de noir*, koń z czarnym łbem.

CAVEÇON, *s. m.* kabłąk wkładany na źrebce gdy się je ujeżdża.

CAVÉE, *s. f.* dróżyna w wąwozie.

CAVER, *v. a.* wydrążać — podmulać (o wodzie, o rzece) — postawić stawkę w grze. =, *v. n.* fechtując się: zgiąć się głową naprzód uderzając floretem.

CAVERNE, *s. f.* jaskinia, grota, jama.

CAVERNEUX, EUSE, *a.* pełen dołów, jam, jaskiń. *Méd.* gąbczasty, dziurkowaty. *Voix* =*euse*, głos potłumiony, jakby z pod ziemi.

CAVET, *s. m.* wklęsłość wyrobiona dłutkiem.

CAVIAR, *s. m.* kawiar: solona ikra jesiotra.

CAVILLATION, *s. f.* wybieg, wykręt, subtelność — urąganie się.

CAVITÉ, *s. f.* wydrążenie, wklęsłość.

CE, CET, *a. démonst. m.* ten. CET kładzie się przed imionami zaczynającemi się od samogłoski lub *h* niemego. CE przed spółgłoską lub *h* głośnem. CETTE, *a. dém. f.* ta, rodz. nijaki to.

CE, *pron. dém.* to (część mowy nieodmienna w obu językach), w polskim najczęściéj kładzie się po imieniu, po zaimku a niekiedy nie kładzie się. *C'est pourquoi*, dla tego to. *C'était le jour où*, było to dnia tego a tego. *C'est-à-dire*, to jest. *Est-ce là votre voiture?* czy to twój powóz? *Sont-ce vos livres?* czy to twoje książki. *Ce sera vous qui le ferez*, wy to zrobicie. *Et ce en vertu*..., a to na mocy.. *Quand ce vint à*..., gdy przyszło do...

CÉANS, *adv.* tu, tutaj, w tém miejscu. *De* =, tutejszy. *Le maître de* =, pan, gospodarz domu.

CE-LA, *pron. dém.* to, (zaimek rodz nijakiego). =*et* =, to i owo, to i to — to a to — to to, to owo.

CÉCILIE, *s. f.* nagoskór: gatunek węża.

CÉCITÉ, *s. f.* ślepota, olśnienie*, ociemnienie.

CÉDANT, ANTE, *a.* ustępujący swego prawa, robiący cessyą.

CÉDER, *v. a.* ustąpić czego — zrobić cessyą, odstąpić. =, *v. n.* ugiąć się, zapaść się, zawalić się pod ciężarem — ustąpić — ustąpić, ustępować komu w czém.

CÉDILLE, *s. f.* ogonek u litery *Ç* nadający jéj wymawianie litery S przed a, o, u.

Cédrat, s. m. cytr : gatunek cytryny — cytr, drzewo cytrynowe pewnego gatunku — cykata.

Cèdre, s. m. cedr : drzewo. Aigre de =, sok cytrowy, cytryn pewnego gatunku.

Cédrie, s. f. żywica cedrowa, cedrzyna.

Cédule, s. f. cedula, cyrograf, bilet.

Ceindre, v. a. opasać, otoczyć — przypasać co. = la tiare, włożyć tiarę na głowę, zostać papieżem. Se = le corps de qu''ch, opasać się czém.

Ceintrage, s. m. opasanie, związanie statku linami.

Ceinture, s. f. wstęga, przepaska do pasa — pas — pasek u spodni i t. p. — pas, część ciała w stanie — mur, kraty opasujące co. = de deuil, = funèbre, całun, kir okrywający katafalk i t. p. = de la reine, dawniéj : cło na towary przychodzące Sekwaną do Paryża.

Ceinturier, s. m. fabrykujący lub przedający pasy, przepaski.

Ceinturon, s. m. pas.

Cela, pr. démonst. to (o rzeczach), zaimek rodz. nijak. — to (o osobach). C'est =, otoż to. C'est bien =, otoż to właśnie. Comme =, tak, oto tak — jako tako, niezgorzéj, ujdzie. Comment = ? jakto?

Céladon, s. m. seladyn, kolor seladynowy, blado zielonawy.

Céladon, s. m. kochanek czuły i zapamiętale kochający.

Célébrant, s. m. ksiądz celebrujący, odprawiający mszę.

Célébration, s. f. odprawianie mszy, celebrowanie.

Célèbre, a. d. g. sławny, wsławiony, znany, głośny.

Célébrer, v. a. sławić, głosić — wielbić, chwalić — obchodzić święto, uroczystość — sprawić, wyprawić pogrzeb, ślub. = un concile, trzymać zbór. = la messe, mieć mszę, odprawić, odprawiać mszę.

Célébrité, s. f. sława, imie — (vi.) uroczystość. Acquérir de la =, wsławić się, stać się głośnym.

Celer, v. a. kryć, taić, przemilczać. Se faire =, kazać powiedzieć że się nie jest w domu.

Céleri, s. m. seler, selery : roślina.

Célérité, s. f. szybkość, prędkość, pośpiech.

Céleste, a. d. g. niebieski, niebiański — boski — anielski. Bleu =, niebieski (o kolorze), modry, błękitny.

Célestin, s. m. celestyn : zakonnik.

Céliaque, a. d. g. brzuchowy, brzuszny. Flux =, laxowanie, biegunka.

Célibat, s. m. bezżeństwo — stan człowieka nieżonatego.

Célibataire, s. m. nieżonaty, kawaler.

Celle, pron. f. vid. Celui.

Cellerier, s. m. szafarz, kanafarz, spiżarny w klasztorach. =ière, s. f. szafarka.

Cellier, s. m. spiżarnia — lamus, magazyn.

Cellulaire, a. d. g. Méd. komórkowaty. Tissu =, tkanka komórkowata.

Cellule, s. f. cela, izdebka zakonnika — komórka (w plastrze miodu, w tkance naczyń ciała ludzkiego, w roślinach).

Celluleux, a, m. Bot. komórkowaty.

Celtique, a. d. g. celtycki, narodów Celtów.

Celui, pron. dém. m. ten. =-ci, ten oto, oto ten. =-là. ow, tamten. Ceux, ci, owi, tamci. Celle, pron. dém. f. ta, owa : =-ci, ta, oto ta. =-là, tamta. Celles, pl. te, owe, tamte.

Cément, s. m. *Chim.* piasek do ogrzewania preparatów. Cémentation, s. f. ogrzewanie w piasku. Cémentatoire, a. d. g. ogrzewalny, ogrzewany w piasku. Cémenter, v. a. ogrzewać naczynia z preparatem jakim w gorącym piasku.

Cénacle, s. m. izba jadalna.

Cendre, s. f. popiół — perzyna, zgliszcze — zarzewie. = *de plomb*, brok, drobny szrót. =s, popioły zmarłych. =s *bleues*, węglan miedzi sztuczny. *Les Cendres*, popielec.

Cendré, ée, a. popielaty.

Cendrée, s. f. piana, fuz ołowiu — brok, drobny szrót.

Cendreux, euse, a. okryty, zakurzony popiołem.

Cendrier, s. m. szufladka na popiół opadający z węgli-przedający popiół.

Cendrille, s. f. rodzaj jaskółki.

Cendrillon, s. m. dziewczyna nawykła do siedzenia w domu, kopciuszek, *fm.*

Cenelle, s. f. jagoda ostokrzewu.

Cène, s. f. Wieczerza Pańska — obraz wystawiający Wieczerzę Pańską — kommunia protestancka.

Cénobite, s. m. zakonnik w klasztorze żyjący.

Cénobitique, a. d. g. zakonny, klasztorny.

Cénotaphe, s. m. pomnik, nagrobek, grobowiec.

Cens, s. m. census, spis obywateli Rzymu — czynsz, opłata panu gruntów — podatki, ilość którą trzeba płacić do skarbu aby używać pewnych praw politycznych.

Censal, s. m. faktor handlowy.

Cense, s. f. folwark, dzierżawa.

Censé, ée, a. *et prt.* uważany za takiego a takiego; o czém jest domniemanie czego.

Censeur, s. m. cenzor: urzędnik u Rzymian — cenzor, krytyk — sędzia, znawca — cenzor (do cenzury ksiąg) — nadzorca po szkołach.

Censier, a. m. pan czynsz pobierający. =, s. m. rejestr czynszowy.

Censitaire, s. m. czynszownik, płacący.

Censive, s. f. czynsz — wieś, posiadłość czynszowa.

Censorial, ale, a. do cenzury należący — cenzorski.

Censuel, elle, a. czynszowy.

Censurable, a. d. g. ulegający naganie.

Censure, s. f. cenzura: godność cenzora w Rzymie — cenzura książek — cenzura: osoby składające ją — cenzury, potępienie nauki jakiéj — wyklęcie przez kościół — kara dyscyplinarna w sądownictwie.

Censurer, v. a. ganić, zganić, wyrzec karę dyscyplinarną w sądownictwie.

Cent, a. sto. *Page* =, stronnica setna. *Vers* =, wiersz setny. *Dix pour* =, dziesięć od sta. = *fois*, sto razy — stokrotnie. *Un* = *pesant*, centnar.

Centaine, s. f. sto, setka.

Centaine, s. f. nitka związująca pasemko nici, jedwabiu i t. p.

Centaure, s. m. centaur: pół człowieka pół konia, twór bajeczny — centaur: konstellacya.

Centaurée, s. f. centurzya, jasieniec: roślina.

Centenaire, a. d. g. stuletni.

Centenier, s. m. setnik, przełożony nad stu ludźmi.

Centésimal, ale, a. setny, od 1 do 99 — podzielony na sta.

Centiare, s. m. centiar: miara dziesiętna powierzchni.

Centième, a. d. g. setny (w porządku). *Le* =, s. m. setna część.

Centigrade, s. m. centygrad: termometr stustopniowy.

CENTIGRAMME, *s. m.* centygram, setna część gramma czyli funta.

CENTILITRE, *s. m.* centylitr, setna część litra (kwarty).

CENTIME, *s. m.* centym: setna część franka (monety francuskiéj)

CENTIMÈTRE, *s. m.* centymetr: miara długości, setna część metra.

CENTINODE, *s. f. vid.* TRAINASSE.

CENTON, *s. m.* sto wierszy — dzieło którego autor wiele pokradł u innych, zbieranina.

CENTRAL, ALE, *a.* środkowy, centralny — główny — średni, w środku leżący. *Feu* =, ogień mający istnieć w środku ziemi.

CENTRALISATION, *s. f.* centralizacya, sprowadzenie do jednego środkowego punktu.

CENTRALISER, *v. a.* skupić, sprowadzić — skupić w jeden środkowy punkt.

CENTRE, *s. m.* środek, punkt środkowy, główny. *Être dans son* =, być w upodobaném sobie miejscu, w swoim żywiole.

CENTRIFUGE, *a. d. g.* odśródpędny, odśrodkowy.

CENTRIPÈTE, *a. d. g.* dośrodkowy, ciążący do środka.

CENT-SUISSES, *s. m. pl.* przedtém: kompania ze stu szwajcarów w gwardyi króla francuzkiego. *Un cent-suisse*, wojskowy z kompanii stu szwajcarów.

CENTUMVIR, *s. m.* centumwir jeden ze stu mężów (w Rzymie).

CENTUMVIRAL, ALE, *a.* centumwirski.

CENTUMVIRAT, *s. m.* centumwirat, godność centumwira.

CENTUPLE, *a. d. g.* sto razy powtórzony, stokrotny =, *s. m.* stonasób.

CENTUPLER, *v. a.* sto razy pomnożyć.

CENTURIATEUR, *s. m.* centuryator, kronikarz piszący historyą kościoła dzieloną na wieki.

CENTURIE, *s. f.* centurya: podział ludu rzymskiego. *Les* =*s de Nostradamus*, centurye astrologa Nostradama ułożone wierszami.

CENTURION, *s. m.* centuryon, setnik w wojsku rzymskiém.

CEP, *s. m.* latorośl, szczep winny. =*s*, *s. m. pl.* dyby, kłoda, pęta na nogi.

CÈPE, *s. f.* rodzaj grzybów.

CEPÉE, *s. f.* wyrostki drzewa z jednego pnia.

CEPENDANT, *adv.* przecież, jednak, wszelako — tymczasem. = *que*, gdy tymczasem.

CÉPHALALGIE, *s. f.* ból głowy.

CÉPHALIQUE, *a. d. g.* należący do głowy, główny—skuteczny na ból głowy.

CÉPHÉE, *s. m.* nazwisko konstelacyi.

CÉRASTE, *s. m.* żmija rogata.

CÉRAT, *s. m.* cerat: maść.

CÉRAUNIAS, *s. m.* piorunowa skałka, piorunek: kamień.

CERBÈRE, *s. m.* cerber: w mitologii, pies o trzech łbach u bram piekła.

CERCEAU, *s. m.* obręcz z drzewa lub żelaza — kabłąk na którym się opina płótno okrywające co — gatunek sieci na ptastwo — pióro z końca skrzydeł ptastwa drapieżnego.

CERCELLE, *s. f.* cyranka: ptak.

CERCLE, *s. m.* koło — okręg, obwód koła — kółko, obręcz — koło zgromadzonych osób, posiedzenie — grono — okręg, obręb — cyrkuł, podział cesarstwa niemieckiego. = *vicieux*, błędny sposób rozumowania kiedy się zakłada jako rzecz pewną to co potrzebuje dowodzenia a potem przytacza na poparcie to co było założone tylko.

CERCLER, *v. a.* opasać obręczą, kółkiem.

CERCUEIL, *s. m.* truna, trumna — mary — zgon, skon.

Céréale, a. f. zbożowy. =, s f. zboże.

Cérébral, ale, a. mózgowy. *Fièvre* =, zapalenie mózgu.

Cérémonial, s. m. ceremoniał, obrzęd, obrządek — etykieta — — księga obrządków kościelnych.

Cérémonie, s. f. obrzęd, obrządek, ceremonia — uroczystość — ceremonie, wyszukane grzeczności, ceregiele. *Sans* =, bez ceremonii, bez obłazu*.

Cérémonieux, euse, a. robiący ceremonie, wyszukany w grzecznościach, ceremoniant.

Cérès, s. f. Ceres: bogini zasiewów. Ceres: planeta — zasiewy, zboża.

Cerf, s. m. jeleń (u myśliwych: byk.) *Bois de* =, rogi jelenie, (u myśliwych: badyle.)

Cerfeuil, s. m. trzebula: roślina.

Cerfouette, s. f. motyka ogrodnicza.

Cerf-volant, s. m. jelonek: owad — latawiec, orzeł który dzieci puszczają dla zabawki.

Cerisaie, s. f. sad wiśniowy.

Cerise, s. f. wiśnia: jagoda.

Cerisier, s. m. wiśnia: drzewo.

Cerium, s. m. ceres: metal.

Cerne, s. m. koło, cyrkuł zakreślony na ziemi — obwódka sina na około rany lub oczu — słój, koła spółśrodkowe w drzewie ściętem poziomo.

Cerneau, s. m. orzech włoski wydobyty z łupiny przed dojrzeniem. *Vin de* =x, wino pite w porze orzechów włoskich.

Cerner, v. a. zakréślić koło — otoczyć, opasać, okrażyć, obsaczyć. = *des noix*, wyłupywać orzechy włoskie. = *un arbre au pied*, podkopać drzewo dla wydobycia go z korzeniem. *prt.* Cerné, ée, *Avoir les yeux cernés*, mieć oczy podbite, podsiniałe.

Certain, aine, a. pewny, niewątpliwy — pewny, oznaczony, wskazany — stały, niezmienny (o cenie) — pewny czego, niewątpiący — pewien, jeden, jakiś — nijaki. =, s. m. pewne, rzecz pewna.

Certainement, adv. zapewne, zaprawdę — bez wątpienia — z pewnością.

Certes, adv. zaprawdę, zaiste.

Certificat, s. m. certyfikat, zaświadczenie, świadectwo.

Certificateur, s. m. poświadczający.

Certification, s. f. zaświadczenie.

Certifier, v. a. zaświadczyć, wydać świadectwo, poświadczyć. = *une caution*, zaręczyć za ręczącego.

Certitude, s. f. pewność — stałość, niezmienność.

Cérumen (*en*=*ène*), s. m. wilgoć uszu, szmalec uszny.

Cérumineux, euse, a. podobny do szmalcu usznego.

Céruse, s. f. węglan ołowiu.

Cervaison, s. f. pora do łowów na jelenie.

Cerveau, s. m. mózg u ludzi i zwierząt — móżdżek u drobniejszych zwierząt — głowa, rozum, pojęcie, mózg. = *timbré*, *fêlé*, mający bzika w głowie, niespełna rozumu; krokiewki w głowie, piątej klepki mu niedostaje, szalony, postrzelony. *Il a le* = *creux*, fantastyk.

Cervelas, s. m. kiszka.

Cervelet, s. m. tylna część mózgu.

Cervelle, s. f. mózg, móżdżek zwierzęcy — mózg, głowa, łeb, mózgownica *fm.* = *de palmier*, rdzeń palmowych drzew. *S'alambiquer la* =, suszyć sobie mózg nad czém. *Le soleil lui a fait bouillir la* =, dostał przepalenia głowy z upału.

Cervical, ale, a. szyjny, szyjowy, z szyi.

Cervier, a. m. vid. Loup-cervier.

Cervoise, s. f. napój ze zboża nakształt piwa.

César, s. m. cezar, tytuł władców Rzymu po Auguście — cesarz rzymski — władca, monarcha.

Césarienne, a. f. *Opération* =, cięcie cezara: operacya macicy.

Cessant, ante, a. przestający, ustający. *Toute affaire* =*nte*, za ustaniem wszelkich interesów.

Cessation, s. f. zaprzestanie, ustanie — przerwa, zawieszenie, zaniechanie.

Cesse, s. f. przerwa. *Sans* =, nieustannie, bez ustanku. *N'avoir point de* =, nieustawać — niedawać pokoju — niemieć pokoju, odpoczynku.

Cesser, v. n. ustać, przestać — dać pokój czemu. =, v. a. zaniechać, zaprzestać czego, porzucić co.

Cessible, a. d. g. dający się odstąpić, zbyć.

Cession, s. f. ustąpienie czego, odstąpienie, cessya.

Cessionnaire, s. d. g. odstępujący (praw, dóbr), cessyonnaryusz — zrzekający się na rzecz czyją — na czyją rzecz co odstępujący.

Ceste, s. m. rodzaj rękawicy u dawnych szermierzów — przepaska bogini Wenery.

Césure, s. f. średniówka w wierszu — cezura: syllaba kończąca wyraz a zaczynająca stopę w wierszu łacińskim lub greckim.

Cet, a. dém. m. vid. Ce.

Cétacé, ée, a. et s. wielorybowy. *Les* =, wieloryby, ich rodzaj.

Cétérac, s. m. vid. Doradille.

Chablis, s. m. drzewa obalone wiatrem. *Vin de* =, gatunek wina białego z Burgundyi.

Chabot, s. m. głowacz: ryba.

Chabraque, s. f. czaprak.

Chacal, s. m. szakal: gatunek lisa.

Chaconne, s. f. rodzaj nóty, tańca — tasiemka u koszuli.

Chacun, une, pron. dém. et s. każdy. = *le sien n'est pas trop*, niech każdy ma to co mu się należy.

Chacunière, s. f. fm. własny domek, chałupina, fm.

Chafouin, ine, s. et a. mały a szczupły.

Cafourer, v. n. bazgrać, gryzmolić.

Chagrin, s. m. zmartwienie, zgryzota, frasunek, troska.

Chagrin, s. m. skóra na jaszczur.

Chagrin, ine, a. smutny, zmartwiony — trapiący się.

Chagrinant, nte, a. trapiący, martwiący.

Chagriner, v. a. trapić, strapić, zmartwić, martwić. *Se* =, martwić się, trapić się.

Chagriner, v. a. wyprawiać skórę na jaszczur.

Chaîne, s. f. łańcuch — łańcuszek na szyi od zegarka i t. p. — pasmo (gór) — szereg osób podających sobie co z ręki do ręki — koło osób biorących się za ręce — słup z kamienia ciosowego w murze dla wzmocnienia go — u tkacza: osnowa którą w poprzek przecina wątek — kajdany złoczyńców — oddział złoczyńców pokutych w kajdany. = *d'arpenteur*, łańcuch mierniczy. = *d'une montre*, łańcuszek w zegarku. *Huissiers à la* =, *de la* =, woźny noszący łańcuch na szyi. *Mettre à la* =, uwiązać na łańcuch, na łańcuchu. =*s*, s. f. pl. więzy, kajdany, niewola.

Chaînetier, s. m. fabrykant sprzączek, łańcuszków.

Chaînette, s. f. łańcuszek — sklepienie w kształt łańcucha zaczepionego obu końcami.

Chaînon, s. m. ogniwo łańcucha.

Chair, s. f. mięso — ciało —

rodzaj ludzki, krewka natura ludzka, pożądliwość — cera, ciało, płeć — mikisz, część mięsista owoców. *L'œuvre de la* =, *de* =, sprawa cielesna z niewiastą. *Être en* =, tyć, nabierać ciała (o człowieku), nabierać ścierwa (o zwierzętach). *Pester entre cuir et* =, kląć w duchu; figę w kieszeni pokazać. *Cela fait venir la* = *de poule*, aż dreszcz przechodzi od tego. *Avoir la* = *fraiche*, mieć czerstwą cerę, być hożym. *Couleur de* =, kolor cielisty. = *blanche*, mięso białe (drobiu, królików i t. p.). = *noire*, mięso czarne (zajęcy, dzikiego ptastwa). = *à canon*, niezdatny tylko na żołniérza, armatom na pastwę.

Chaire, *s. f.* ambona — kaznodziejstwo — katedra, siedzenie professora — katedra, posada professora. = *apostolique*, stolica apostolska. *Eloquence de la* =, wymowa kaznodziejska.

Chaise, *s. f.* krzesło, stołek — powóz — podwalina dzwonnicy, młynu i t. p. — stolec. = *longue*, kanapa o materacu w jednym jéj końcu. = *à porteurs*, lektyka. = *de poste*, poczta, powóz extrapocztowy. = *percée*, stolec. *Aller à la* =, iść na stolec, mieć stolec.

Chaland, ande, *s.* kupiec, kupujący, targujący. =, *a.* gęsty i biały (o chlebie).

Chaland, *s. m.* galar: statek.

Chalandise, *s. f. (vi.)* utargowanie, kupienie — kupiec, kupujący. *Vous n'aurez pas ma* =, nieutargujesz nic odemnie, nic nie kupię. *vid.* Pratique.

Chalastique, *a. d. g.* rozwalniający fibry, włókna ciała.

Chalcographe *(chal=cal)*, *s. m.* sztychars.

Chalcographie *(chal=cal)*, *s. f.* sztycharstwo — sztycharnia — drukarnia papieska w Rzymie.

Chaldaïque *(chal=cal)*, *a. d. g.* chaldejski.

Chaldéen, *s. m.* Chaldejczyk z krajów babilońskich.

Châle, *s. m.* szal, podłużna chustka. *Bordure d'un* =, szlak szalu.

Chalet, *s. m.* chatka wieśniaków szwajcarskich — sérownia, gdzie robią séry.

Chaleur, *s. f.* ciepło (w ciele i t. p.) — upał — gorąco, skwar, spieka — żarliwość, gorliwość — zapał, ogień, zapęd — popęd płciowy samicy, grzanie się (o suce), latanie się (o krowie), lochanie się (o maciorze). = *de foie*, passya, rozgniewanie się.

Chaleureux, euse, *a.* pełen ognia, zapału.

Châlit, *s. m.* łóżko (drzewo łóżka).

Chaloir, *v. n. (vi.)* dbać. *Il ne m'en chaut*, nie dbam, nie stoję o to.

Chalon, *s. m.* włok: sieć na ryby.

Chaloupe, *s. f.* szalupa: statek nie wielki.

Chalumeau, *s. m.* rurka, źdźbło słomy, słomka — fujarka, piszczałka — rurka metalowa za pomocą któréj kieruje się płomień ku jakiemu przedmiotowi.

Chalybé, ée *(cha=ca)*, *a.* zmieszany z tartratem potassu lub żelaza.

Chamade, *s. f.* znak lub oznajmienie czynione przez oblężonych.

Chamailler, *v. n.* bić się, targać się z hałasem. *Se* =, bić się, targać się, drzeć się z sobą — kłócić się.

Chamaillis, *s. m.* kłótnia, hałas, rozgardyas*.

Chamarrer, *v. a.* obszyć galonami, szamerować.

Chamarrure, *s. f.* szamerowanie, przesadzone obszycie galonami.

Chambellage, *s. m.* pewna opłata składana panu lennemu.

Chambellan, *s. m.* szambelan — stół króleski dla dworzan.

Chambourin, *s. m.* kamień naśladujący kryształ górny — szkło poślednie zielone.

Chambranle, *s. m.* ramy lub ozdoby u drzwi, okien, kominów.

Chambre, *s. f.* pokój, izba — Izba trybunału lub juryzdykcyi — wydział, sekcya trybunału — wydrążenie umyślne lub przypadkowe w robotach lanych z metalu. *La* =, pokoje króleskie i urzędnicy dworu. *La = de l'œil*, komórka oka. = *d'une mine*, piec w kopalni, jego czeluście. = *d'écluse*, przestrzeń między dwiema wrotami szluzy. *La = apostolique*, kamera apostolska (w państwie kościelném). = *aux deniers*, bióro rachunków domu króleskiego. *Maître de* =, marszałek dworu papieża lub kardynała. = *des comptes*, *vid.* Cour des comptes. = *des vacations*, członkowie sądu zostający w czasie feryi do sądzenia spraw. = *noire*, ciemnica, koza, areszt po klasztorach — camera obscura. = *à coucher*, pokój sypialny. *Garder la* =, nie wychodzić z izby. *Travailler en* =, robić w domu (o rzemieślniku nietrzymającym sklepu). *Mettre qu'un en* =, wyciągać kogo do gry dla ograńia go. *Mettre une fille en* =, utrzymywać metressę. *Il a bien des =s à louer dans la tête*, człowiek niespełna rozumu.

Chambré, ée, *a.* z wydrążeniami, z zaklęsłościami (o robotach metalowych lanych).

Chambrée, *s. f.* żołnierze stojący na jednéj kwaterze — widzowie jednéj reprezentacyi teatralnéj i przychód z niéj.

Chambrelan, *s. m.* rzemieślnik pracujący w domu i bez sklepu — lokator jednéj izdebki.

Chambrer, *v. a.* wciągać kogo do gry — namawiać kogo na boku, =, *v. n.* stać razem na jednéj kwaterze.

Chambrette, *s. f.* izdebka, pokoik.

Chambrier, *s. m.* podkomorzy po niektórych klasztorach. *Le grand* =, wielki podkomorzy (dawniéj we Francyi).

Chambrière, *s. f.* pokojówka, służąca, młodsza — harapnik na konie.

Chambrillon, *s. m.* niańka, piastunka do dzieci.

Chame, Came, *s. f.* rodzaj muszli morskiéj.

Chameau, *s. m.* wielbłąd — gatunek pontonu do podnoszenia okrętu. Chamelle, *s. f.* wielbłądzica.

Chamelier, *s. m.* wielbłądnik, prowadzący wielbłądy.

Chamois, *s. m.* koza dzika, giemza, szamoa. *Couleur* =, kolor szamoa.

Chamoiserie, *s. f.* wyprawianie skór kóz dzikich.

Chamoiseur, *s. m.* garbarz wyprawiający skóry kóz dzikich.

Champ, *s. m.* pole, niwa — pole w herbach — tło w obrazie — przestrzeń, obszar, przestwór — widokrąg objęty *np.* perspektywą. = *de Mars*, plac broni — *fig.* pole bitwy, pole sławy. = *de Mars*, = *de Mai*, dawniéj: zgromadzenia i obrady rycerstwa o sprawach państwa. = *de bataille*, pole bitwy. = *clos*, szranki do turnieju. =*s*, pole, pola, niwy, grunta. *Roue de* =, w machinach: koło poziome z palcami pionowemi. *En plein* =, na czystém polu. *Prendre du* = rozpędzić się. *A travers* =*s*, *à travers les* =*s*, przez pola, na przełaj. *Courir les* =*s*, biegać po

polach. *Fou à courir les =s*, szalony, waryat. *Se sauver à travers =s*, *fig.* wykręcać się, wywijać się, unikać tłómaczenia się. *Avoir la clef des =s*, mieć wolność wyjścia gdzie się podoba. *Prendre la clef des =s*, zemknąć, uciec. *Se mettre aux =s*, *être aux =s*, gniewać się byle oco, być opryskliwym. *Battre aux =s*, bić w bęben do marszu krokiem zwyczajnym *Mettre de =*, *poser de =*, położyć kamień, cegłę węższą stroną. *Sur-le-=*, natychmiast. *Parler sur-le-=*, mówić ex abrupto.

CHAMPART, *s. m.* danina w snopach panu feodalnemu.

CHAMPARTER, *v. a.* pobierać daninę w snopach.

CHAMPARTEUR, *s. m.* wybierający daninę w snopach.

CHAMPEAUX, *s. m. pl.* łąka, łąki.

CHAMPÊTRE, *a.* polny, polowy — wiejski. *Garde =*, strażnik pól i zasiewów.

CHAMPIGNON, *s. m.* grzyb — narost gąbkowaty w ranie — grzyb, grzybek, żużel na knocie u lampy lub świecy — postumencik do kapeluszów lub czépków.

CHAMPION, *s. m.* rycerz, obrońca walczący za co lub za kogo, szampierz*, poplecznik.

CHANCE, *s. f.* rodzaj gry w kości — rzucenie kostką grając — podobieństwo wygranéj lub powodzenia — przygoda, koléj — szczęście, traf. *Bonne =!* życzę szczęścia! (wątpiąc o powodzeniu). *Courir la =*, stawić na los, ważyć, ryzykować. *Conter sa =*, opowiadać swoje przygody. *La = a tourné*, koléj się zmieniła. *= favorable*, pomyślny obrot rzeczy, pomyślna pora. *Calculer les =s*, obrachować wszelkie wypadki.

CHANCEL, *s. m. vid.* CANCEL.

CHANCELANT, ANTE, *a.* chwiejący się, niepewny — zachwiany, nadwątlony.

CHANCELER, *v. n.* chwiać się na nogach — chwiać się w czém, zachwiać się.

CHANCELIER, *s. m.* kanclerz, dawniéj: zachowawca pieczęci państwa, władzy jakiéj lub zgromadzenia, pieczętarz* — dziś i we Francyi kanclerz, prezes izby parów — kanclerz konsulatu, utrzymujący rejestra. *= de l'Echiquier*, jeden z ministrów w Anglii. =IÈRE, *s. f.* kanclerzowa, małżonka kanclerza.

CHANCELIÈRE, *s. f.* torebka futrzana do trzymania nóg w cieple.

CHANCELLEMENT, *s. m.* chwianie się.

CHANCELLERIE, *s. f.* kancellarya państwa — pałac kanclerza. *Grande =*, wielkie kanclerstwo państwa — kanclerstwo i zarząd krzyża legii honorowéj. *Petite =*, małe pieczętarstwo, mała pieczęć parlamentu. *= de l'Université*, kancellarya uniwersytetu wydająca dyplomy i t. p.

CHANCEUX, EUSE, *a.* szczęśliwy, sprzyjający, przyjazny — hazardowny, ryzykowny, niepewny — nieszczęśliwy, niemający szczęścia do niczego.

CHANCIR, *v. n.* *Se =*, *v. pers.* pleśnieć, spleśnieć, kwitnąć (o chlebie, mięsie).

CHANCISSURE, *s. f.* spleśnielizna, pleśnienie — kwitnienie (o chlebie).

CHANCRE, *s. m.* szankier: choroba weneryczna — rak — wrzód pod językiem u bydląt — *fig.* wrzód, rana tocząca, klęska. *Manger comme un =*, jeść nad miarę, żréć.

CHANCREUX, EUSE, *a.* wrzodowaty — mający raka.

CHANDELEUR, *s. m.* gromnice, święto oczyszczenia Maryi Panny.

Chandelier, *s. m.* fabrykant świec, mydlarz — świecznik, lichtarz — słupek z ramionami na okręcie. *Être sur le* =, być na świeczniku, na widoku, na czele.

Chandelle, *s. f.* świeca (mianowicie łojowa). = *romaine*, rodzaj fajerwerku, rurka wyrzucająca gwiazdki świecące. = *des rois*, świeca gruba umalowana różnemi farbami którą mydlarze miewali zwyczaj rozdawać na Trzech króli. *Economie de bouts de* =, skąpstwo, sknérstwo. *Se brûler à la* = *fig.* sparzyć się, zawieść się na rachubie. *Il doit une belle* = *à Dieu*, niech da na mszą bo uszedł wielkiego złego. *Brûler la* = *par les deux bouts*, zbytkować, marnie co trwonić. *Tenir la* =, ułatwiać komu zaloty. *Voir des* =*s*, mieć świeczki w oczach (z omamienia, gwałtownego uderzenia i t. p.).

Chanfrein, *s. m.* blacha na ciemieniu u konia w dawném uzbrojeniu — część łba u konia od brwi po nozdrza — ścianka utworzona z obciętego kantu.

Chanfreiner, *v. a.* obciąć kanty.

Change, *s. m.* zmiana, zmienienie, zmienienie pieniędzy — bank — giełda kupiecka — klucz (dany psom przez źwierza). *Lettre de* =, wexel. *Coter le* =, oznaczyć cenę za zmienienie monety. *Payer comme au* =, płacić gotówką. *Rendre le* = *à qu''un*, odpłacić komu, oddać za swoje. *Donner le* =, zwieść, zwodzić psy, dać klucz (o źwierzu naprowadzającym na innego jakiego aby od siebie odwrócić psy) — *fig.* odwrócić czyją uwagę, zmylić kogo. *Faire prendre le* = *à qu''un*, *prendre le* =, *tourner au* =, dać się uwieść (o psach porzucających gonionego źwierza aby iść za nowym). *Garder le* = niedać się uwieść (o psach goniących).

Changeant, ante, *a.* zmienny, niestały — mieniący się, mieniony (np. kolor na gardle gołębi).

Changement, *s. m.* zmiana, odmiana.

Changer, *v. a.* zmienić, odmienić — zmieniać, odmieniać — zmieniać monetę. = *en qu''ch*, zamieniać w co, przeistoczyć w co. = *contre qu''ch*, zamienić co na co innego. = *qu''un*, przewdziać kogo, dać mu inną bieliznę. = *un cheval borgne contre un aveugle*, pomieniał się stryjek za siekierkę kijek. =, *v. n.* zmienić — odmienić się — być niestałym, zmieniać się — przewdziać się. = *de main*, skierować konia od siebie lub ksobie. = *de note*, *fig.* co innego śpiewać. = *de batterie*, *fig.* z innéj strony, z innéj beczki zacząć.

Changeur, *s. m.* bankier, zmieniający pieniądze.

Chanoine, *s. m.* kanonik. =*s reguliers*, kanonicy regularni.

Chanoinesse, *s. f.* kanoniczka.

Chanoinie, *s. f.* kanonia *vid.* Canonicat.

Chanson, *s. f.* piosnka, piosneczka, śpiewka.

Chansonner, *v. a.* wyśmiać kogo, wyszydzić.

Chansonnier, *s. m.* autor pieśni, śpiewak — zbiór piosneczek. =ière, *s. f.* autorka piosneczek.

Chant, *s. m.* śpiew, śpiewanie — pienie — śpiew, pieśń, księga (poematu) — pianie kogutа — śpiewanie ptaków — brzęczenie konika polnego. = *royal*, rodzaj dawnéj poezyi francuskiéj.

Chantant, ante, *a.* śpiewający — śpiewny, dający się śpiewać — śpiewający (ton, deklamacya).

Chanteau, *s. m.* kromka chleba — kawał materyi, sukna i t. p.

Chantepleure, *s. f.* lewarek do

ciągnienia trunków— otwór w murze do scieku.

Chanter, *v. n.* śpiewać, zaśpiewać — grać (o instrumencie) — piać (o kogucie) — śpiewać (o ptastwie) — śpiewać: deklamować tonem śpiewającym. =, *v. a.* śpiewać co, odśpiewać — opiewać, śpiewać(kogo, co) głosić, sławić. *Pain à* =, opłatek. *Je le ferai*=, nauczę ja go rozumu; zaśpiewam ja mu; nauczę ja go po kościele gwizdać. = *à qu''un sa gamme*, wytrzéć komu kapitułę, zgromić go. *C'est comme si vous chantiez*, naprózno sobie gębę psujesz.

Chanterelle, *s. f.* najcieńsza stróna basów, skrzypców — butelka z cienkiego szkła — wab', ptaszek wabiący inne.

Chanteur, *s. m.* śpiewak — śpiewający (ptak). =euse, *s. f.* śpiewaczka *vid.* Cantatrice.

Chantier, *s. m.* skład drzewa w szychtach — drewutnia — fabryka okrętów, statków — kloc drzewa na którym opierają statek budujący go — legary na których stawiają beczki. *Mettre un ouvrage en* =, nałożyć na warsztat, zacząć robotę czego.

Chantignole, *s. f.* kobylica: sztuka drzewa utrzymująca ciesielkę.

Chantonner, *v. n.* brzdąkać, nócić sobie.

Chantourné, *s. m.* wałek z drzewa kładący się pod poduszkę.

Chantourner, *v. a.* wystrugać, wyrobić, wyciosać, wykroić, powykrawać.

Chantre, *s. m.* kantor kościelny — śpiewak, poeta, opiewający co.

Chantrerie, *s. f.* miejsce, urząd kantora przy jakim kościele.

Chanvre, *s. m.* konopie: roślina — konopie: włókno konopne.

Chaos *(cha=ca)*, *s m.* chaos, zamęt, odmęt, zamieszanie.

Chape, *s. f.* kapa: ubiór kapłana — płaszcz kardynalski z kapturkiem — płaszcz szeroki zimowy kanoników — czapka na alembik — pokrycie sklepienia kopuły. = *de poulie*, osada bloku lub bloków. *Chercher* =*-chute*, szukać dogodnéj pory korzystania. *Disputer de la* = *à l'évêque*, wydzierać sobie wzajem do czego się nie ma prawa.

Chapeau, *s. m.* kapelusz męzki — kapelusz damski — noszący kapelusz, mężczyzna—materya z któréj robią kapelusze — kapeluszyk u grzyba — nakrycie, pokrycie. =; = *de cardinal*, kapelusz kardynalski. =; = *de fleurs*, wieniec z kwiatów u panny młodéj. *Frère*=, braciszek laik w klasztorze = wiersz jedynie dla rymu położony. = *chinois*, krążek miedziany z dzwonkami w janczarskiéj muzyce. *Un* = *à cornes*, kapelusz stósowany. *Coup de* =, powitanie, zdjęcie kapelusza. *Oter son* = *à qu''un*, zdjąć kapelusz przed kim. *Enfoncer son* =, rzucić się śmiało w co.

Chapelain, *s. m.* kapelan, ksiądz odprawiający mszę.

Chapeler, *v. a.* odrzeć chleb ze skórki.

Chapelet, *s. m.* różaniec: ziarka nawleczone na sznurek — szum (na wódce) — wieniec cébuli itd, — krosty na około czoła — machina pewna do podnoszenia wody — pas od strzemienia. *Défiler son* =, wypowiedzieć co do joty.

Chapelier, *s. m.* kapelusznik. =ière, *s. f.* kapeluszniczka.

Chapelle, *s. f.* kaplica, kościołek — kaplica, kapliczka w kościele lub w domu — srebra kościelne. = *ardente*, światło przy katafalku. *Tenir* =, assystować odprawianiu mszy (o papieżu, cesarzu austryackim). *Jouer à la* =, zajmować się serio drobnostkami.

Faire =, *Mar.* skręcić na miejscu pod wiatr.

Chapellenie, *s. f.* kapelania.

Chapellerie, *s. f.* kapelusznictwo; robota, handel kapeluszów.

Chapelure, *s. f.* skórka z chleba utarta.

Chaperon, *s. m.* czapeczka z listewką po brzegach i z ogonem w tyle—przepaska, axamitka na głowę — kapturek wdziewany ptakowi łowczemu — klapa u olstrów — daszek muru, parkanu — ochmistrzyni towarzysząca młodéj kobiécie — *Impr. vid.* Main de passe.

Chaperonner, *v. a.* wdziać kapturek ptakowi łowczemu — okryć daszkiem. = *une jeune personne*, towarzyszyć młodéj kobiécie jak ochmistrzyni.

Chapier, *s. m.* odziany kapą (ksiądz).

Chapiteau, *s. m.* *Arch.* kapitel kolumny, głownica — kapitela, czapka alembikowa — gzémsik u szafki, kredensu — trąbka z tektury w którą scieka upalająca się pochodnia — pokrycie ruchome młynu wietrznego.

Chapitre, *s. m.* rozdział (w księdze), kapituła* — artykuł, materya, przedmiot — kapituła, zgromadzenie kanoników — kapituła: obrady zakonu. *Pain de* =, chléb rozdawany dawniéj codziennie kanonikom. *Tenir* =, zebrać się na kapitułę, na obrady zakonu. *Avoir voix au* =, *en* =, mieć głos w kapitule — mieć gdzie przewagę, znaczenie.

Chapitrer, *v. a.* zgromić, wytrzeć kapitułę komu.

Chapon, *s. m.* kapłon — grzanka w sałacie i t. p. — kapłon: chléb wygotowany w rosole. *Le vol du* =, pewny obręb gruntu koło dworu pańskiego. *Il a les mains faites en* = *rôti*, ma ręce z zakrzywionemi i rozczepierzonemi palcami. — lubi chapnąć, ukraść. *Ce sont deux* =*s de rente*, jeden opasły jak wieprz, drugi chudy jak szczépa.

Chaponneau, *s. m.* kapłonek, mały kapłon.

Chaponner, *v. a.* kapłonić, okapłonić (koguta)

Chaponnière, *s. f.* rynka do potrawki z kapłona.

Chaque, *a. d. g.* każdy, każden.

Char, *s. m.* rydwan, wóz, powóz — wózek, wóz, bryka.

Charade, *s. f.* szarada: rodzaj zagadki. = *en action*, zabawa, gra w szarady.

Charançon, *s. m.* wołek zbożowy: owad.

Charançonné, ée, *a.* zjedzony, stoczony przez wołki (o zbożu).

Charbon, *s. m.* węgiel — żar — żużel, węgiel, pecyna — śniedź w zbożu — karbunkuł, iskrzyk, wrzód ognisty — węgiel: choroba, *vid.* Anthrax. = *de terre*, węgiel ziemny.

Charbonné, ée, *a.* zarażony śniedzią (o zbożu).

Charbonnée, *s. f.* krzyżówka z wołu — mięso duszone na węglach.

Charbonner, *v. a.* zamienić w węgiel — poczernić węglem — nagwazdać (o lichém malowaniu).

Charbonneux, euse, *a.* *Méd.* do choroby węgla należący.

Charbonnier, *s. m.* węglarz, przedający węgle — skład węgla. *Foi de* =, ślepa wiara w rzeczach religii. =ère, *s. f.* węglarka — huta gdzie węgiel palą.

Charbouiller, *v. a.* zarazić śniedzią zboże.

Charcuter, *v. a.* ciąć mięso w kawałki — wykrawać niekształtnie, płatać, rozpłatać niezręcznie.

Charcuterie, *s. f.* handel wieprzowiny.

Charcutier, *s. m.* słoniniarz, handlujący wieprzowiną.

Chardon, *s. m.* oset, bodziak.

Chardonneret, *s. m.* szczygieł.

Chardonnette, *s. f.* gatunek karczocha.

Charge, *s. f.* ciężar, brzemie, ładunek — ładowanie okrętu — nakład, wydatek — obowiązek, powinność — urząd, służba publiczna — polecenie — obciążenie w oskarżeniu — natarcie, uderzenie, szarża konnicy — nabój, ładunek broni palnéj — nabijanie broni — przyłożenie kataplazmu źwierzęciu — przesada (w grze aktora) — przesadzenie rysów twarzy czyjéj celem pośmiewiska; karykatura. *Les =s*, podatki, ciężary publiczne. *Les =s de l'État*, długi i wydatki krajowe. *Femme de =*, klucznica, szafarka domu. *Une = de coups de bâton*, kije. *Navire en =*, okręt wyładowany. *A la = de... à =...*, z obowiązkiem tego a tego. *Être à = à qu''un*, być komu ciężarem. *Bénéfice à = d'âme*, dobrodziejstwo uczynione komu z warunkiem aby został księdzem. *Revenir à la =*, na nowo zacząć, docierać po raz drugi i trzeci. *Cela est à ma =*, to do mnie należy. *J'ai = de...*, polecono mi to a to. *Pour l'acquit de sa =*, skrupulatnie. *= en douze temps*, nabijanie broni na dwanaście tempów.

Chargé, ée, *a.* pełen czego, przepełniony — przesadzony, przeholowany. *Le temps est=*, niebo się chmurzy. *vid.* Charge

Chargé d'affaires, *s. m.* pełnomocnik sprawujący interesa w zastępstwie ambassadora lub ministra pełnomocnego.

Chargement, *s. m.* ładowanie okrętu, statku — ładunek, towary — sprawdzanie na rejestrach pocztowych przesyłanych przedmiotów.

Charger, *v. a.* naładować, włożyć ciężar na kogo, na co — ciężyć na czém, przygniatać ciężarem, obciążać co czém — świadczyć przeciw komu — przeładować, przeciążyć — przepełnić czém — obarczać — przesadzić czego — zlecić, polecić co komu — nacierać, uderzać na.., szarżować na nieprzyjaciela konnicą — przesadzać w grze, grać z przesadą — przesadzać w rysunku celem obrócenia na pośmiewisko — przeholować (rachunek) — przywiązać ciężary lub powinności jakie do czego — nałożyć (fajkę) — nabić (broń palną) — nabrać (farby na pęzel i t. p.). *= une bouteille de Leyde*, naładować butelkę lejdejską (płynem elektrycznym). *= un mot*, napisać słowo jakie nad drugiém nie wymazując tegoż. *= un article sur le registre*, zapisać, wciągnąć do rejestru. *= l'estomac*, obładować żołądek. *Se =*, obładować się, dźwigać ciężar — poddać sobie (ciężar na barki) — przeładować się. *Se = de qu''ch*, podjąć się czego, wziąć na siebie. *Se = de qu''un*, wziąć kogo na siebie, na swój koszt. *prt.* Chargé, ée, obciążony, obładowany. *Chargé de cuisine*, otyły, tłusty. *Chargé de ganache, d'encolure*, mający nadto grubą mordę, kark (o koniu) — z ogromną szczęką (o człowieku) — *fig.* bałwan, głupi. *Couleur chargée*, kolor za mocny. *Les yeux chargés*, oczy nabrzmiałe, obrzękłe.

Chargeur, *s. m.* et *a.* ładujący ciężary — właściciel ładunku towarów na statku — kanonier na okręcie. *Commissionnaire =*, wyprawiający towary statkiem.

Chariot, *s. m.* wózek — wóz, fura, furgon — wóz: konstellacya.

Charitable, *a. d. g.* miłosierny, litościwy, świadczący biednym —

ludzki, uczynny — dany z miłosierdzia.

Charitablement, *adv.* miłosiernie, z litości, z miłosierdzia.

Charité, *s. f.* miłość: cnota teologiczna — miłość bliźniego — jałmużna, wsparcie — litość, miłosierdzie — zakon sióstr, panien miłosiernych. *Dame de* =, dama z towarzystwa dobroczynności. = *de cour,* dworacka intryga. *Les* =*s*, jałmużny. *Faire des* =*s*, świadczyć ubogim. *Prêter des* =*s à qu''un*, posądzać kogo o jaką niedorzeczność lub płytki sąd.

Charivari, *s. m.* przeraźliwe brzękanie w rądle, żeleźniaki, na wyśmianie niedobranego małżeństwa lub wyszydzenie kogo; wrzawa, harmider — przeraźliwa muzyka, rzempolenie.

Charivariser, *v. a.* wyśmiać, wygwizdać.

Charlatan, *s. m.* szarlatan, kuglarz, oszukaniec.

Charlataner, *v. a.* oszwabić, oszukać, odrwić, mamić, tumanić.

Charlataneríe, *s. f.* szarlataneryа, kuglarstwo, oszukaństwo.

Charlatanisme, *s. m.* szarlatanizm, postępowanie właściwe oszukańcom.

Charlotte, *s. f.* marmelada z jabłek.

Charmant, ante, *a.* zachwycający, czarujący, cudny.

Charme, *s. m.* czar, oczarowanie — talizman, urok, powab, wdzięk. *Le* = *est rompu*, zniknął urok.

Charme, *s. m.* grab, grabina: drzewo.

Charmer, *v. a.* oczarować, zaczarować — w języku ludu: urzec kogo, co — podobać się komu, zachwycać — uprzyjemniać co — uradować kogo. = *une douleur*, koić boleść. *Je suis charmé de...*, mocno się cieszę iż...

Charmeur, *s. m.* czarnoksiężnik.

Charmille, *s. f.* grabinka, młode graby — szpaler grabiny.

Charmoie, *s. f.* grabowy lasek.

Charnage, *s. m.* dni mięsne (w które wolno jeść mięso).

Charnel, elle, *a.* cielesny, chuci cielesnych — zmysłowy.

Charnellement, *adv.* cieleśnie.

Charneux, euse, *a.* odziany mięsem.

Charnier, *s. m.* skład solonego mięsa — kośnica, skład kości umarłych.

Charnière, *s. f.* zawiaska, walec na ktorym się obraca ruchoma pokrywka, nit — zwora muszli.

Charnu, ue, *a.* mięsisty — mający dużo ciała.

Charnure, *s. f.* mięso, ciało.

Charogne, *s. f.* ścierwo, padło*.

Charpente, *s. f.* ciesielka, robota ciesielska. *Bois de* =, budulec, drzewo na budowlę. = *du corps*, szkielet.

Charpenter, *v. a.* ciesać, obrabiać drzewo — obrabiać.

Charpenterie, *s. f.* ciesielstwo, ciesielka.

Charpentier, *s. m.* cieśla. *Garçon* =, ciesielczyk.

Charpie, *s. f.* szarpie, flejtuszki. *Viande en* =, rozgotowane mięso.

Charrée, *s. f.* popiół z którego ług zrobiono.

Charretée, *s. f.* pełny wózek, naładowany wózek.

Charretier, *s. m.* furman — oracz. =ère, *s. f.* kobiéta furmaniąca — furmanowa.

Charretier, ère, *a.* furmański. *Voie* =*ère*, kolej, przestrzeń między dwoma kołami bryki.

Charrette, *s. f.* bryka furmańska na towary. = *à bras*, wózek zwykle ciągniony przez człowieka.

Avaleur de =s ferrées, samochwał, fanfaron.

Charriage, *s. m.* przewóz, dowiezienie, dowóz.

Charrier, *s. m.* płachta na popiół do robienia ługu.

Charrier, *v. a.* wieść, dowozić bryką — nieść, porywać z sobą (o wodzie i t. p.). *La rivière charrie*, szryż idzie. *=droit*, dobrze się prowadzić. =, *v. n.* zapędzić się za czem.

Charroi, *s. m.* dowóz, zwożenie bryką, wozami — pociąg, furgony (w wojsku).

Charron, *s. m.* stelmach — kołodziéj.

Charronnage, *s. m.* rzemiosło stelmacha, robota stelmacha.

Charroyer, *v. a.* przewozić, zwozić bryką, wozami.

Charrue, *s. f.* pług — przestrzeń ziemi obrabiająca się jednym pługiem — graca ogrodnicza. *= devant les bœufs*, robota nie w porę.

Charte, *s. f.* dyplom, nadanie, przywiléj — karta konstytucyjna. *=-partie*, umowa o najęcie okrętu. *La grande =*, charta magna: ustawa kardynalna w Anglii.

Chartre, *s. f.* dyplom, nadanie, przywiléj — więzienie — chudnienie, opadanie z ciała. *= privée*, zamknięcie. *Tenir qu'un en = privée*, trzymać kogo pod kluczem. *Tomber en =*, chudnąć, nędznieć.

Chartreuse, *s. f.* kartuzya: klasztor kartuzów — domek na ustroniu i odludny — potrawa z kilku jarzyn razem.

Chartreux, *s. m.* kartuz: zakonnik.

Chartreux, *s. m. et a.* kot bury.

Chartrier, *s. m.* skład przywilejów klasztoru — archiwista klasztoru.

Charybde *(cha=ca)*, *s. m.* charybda: wir wodny w cieśninie sycylijskiéj. *Tomber de = en Scylla*, unikając jednego nieszczęścia wpaść w drugie.

Chas, *s. m.* uszko, dziurka igły — kléj z krochmalu.

Châsse, *s. f.* szkatułka na relikwie, świętości — ramka, oprawa. *= d'une balance*, ucho u szalek, u ważek. *= d'une lancette*, rączka u lancetu.

Chasse, *s. f.* polowanie, łowy — łowiectwo, myślistwo — lasy z kniejami i źwierzyną — źwierzyna — zapęd, bieg powozu lub machiny *= morte*, sprawa zaczęta i przerwana — uderzenie chybione. *Donner la =*, gonić, ścigać — przepłoszyć, przepędzić kogo. *Donner =*, *Mar.* ścigać statek nieprzyjacielski. *Appuyer une =*, *Mar.* ścigać ciągle, doganiać, docierać. *Prendre =*, *Mar.* unikać spotkania się. *Soutenir la =*, *Mar.* pomagać do ścigania—uciekać, uiedać się dogonić statkowi nieprzyjacielskiemu. *Marquer une =*, nanotować sobie co celem użycia późniéj.

Chasse-avant, *s. m.* robotnik najsporzéj pracujący.

Chasse-bondieu, *s. m.* obuch na wbijanie klinów.

Chasse-bosse, *s. f.* bazanowiec: roślina.

Chassé, *s. m.* krok w tańcu posuwając się bokiem.

Chasse-cousin, *s. m.* liche wino, lura.

Chasselas, *s. m.* gatunek winogradu.

Chasse-marée, *s. m.* furman przywożący świeże ryby morskie — wóz na ryby morskie — rodzaj małego i szybkiego statku o dwu masztach. *Aller un train de =*, jechać prędko, pędzić.

Chasse-mulet, *s. m.* parobek młynarza.

Chasse-mouche, *s. m.* oganiaczka od much — koszulka na konie.

Chasser, *v.a.* wypędzić, wygnać—wygonić — wyparować skąd—odpędzić, odprawić sługę—pędzić przed sobą — zaganiać — wypchnąć — polować; odprawiać polowanie, łowy — rozsadzać czcionki w druku — zabierać mało, wiele miejsca—tańcować *pas* zwane *chassé*. = *son cheval*, ścisnąć konia kolanami do biegu. = *un navire*, ścigać okręt. = *la terre*, żeglować ku lądowi = *un plat*, jeść zwierzynę ubitą przez innych. *Bon chien chasse de race*, psa z dobrego gniazda niepotrzeba układać. *Le bâtiment chasse sur....* statek uderza o co. *Il chasse sur ses ancres*, statek zrywa kotwicę. *Une ancre chasse*, kotwica wymyka się z gruntu. *La voiture chasse bien*, wózek lekko niesie.

Chasseresse, *s. et a. f.* łowczyni, myśliwa, polująca.

Chasseur, *s. m.* myśliwy, strzelec — strzelec, lokaj stający za powozem — strzelec : żołnierz w piechocie — okręt ścigający inny. = *à cheval*, strzelec konny, szasser.

Chasseuse, *s. f.* myśliwa, łowczyni.

Chassie, *s. f.* kaprawość, płynienie oczu.

Chassieux, **euse**, *a.* kaprawy — płynący (o oczach).

Chassis, *s. m.* rama, osada, oprawa, ramy — *Impr.* rama żelazna. = *dormant*, ramy okna wprawione w mur.

Châssoir, *s. m.* pałka bednarska.

Chaste, *a. d. g.* czysty — nieskażony, niewinny.

Chastement, *adv.* w czystości, w niewinności.

Chasteté, *s. f.* czystość, powściągliwość od chuci cielesnych.

Chasuble, *s. f.* ornat: ubiór kapłana.

Chasublier, *s. m.* hafciarz robiący ornaty.

Chat, *s. m.* kot, kocur, kot samiec — kot, rodzaj koci — narzędzie do zapewnienia się o równém odlaniu otworu armatniego. = *sauvage*, żbik. *Emporter le* =, wyjść nie pożegnawszy się z nikim. *Payer en* =*s et en rats*, zapłacić drobnemi rzeczami. *Jeter le* = *aux jambes de qu''un*, nabawić kogo kłopotu — zwalić winę na kogo. *Acheter* = *en poche*, kota w worku targować. *Bailler le* = *par les pattes*, podać co komu z najniedogodniejszéj strony. = *échaudé craint l'eau froide*, kto się na gorącém sparzy to potém na zimne dmucha. *Laisser aller le* = *au fromage*, dać się uwieść (o dziewczynie). *Avoir un* = *dans la gorge*, chrapliwie śpiewać. **Chatte**, *s. f.* kotka, kocica.

Châtaigne, *s. f.* kasztan: owoc. = *d'eau*, kotewki, wodne orzechy. roślina.

Châtaigneraie, *s. f.* sad drzew kasztanowych.

Châtaignier, *s. m.* kasztan: drzewo.

Chatain, *a. m.* kasztanowaty - szatyn (o włosach).

Château, *s. m.* zamek obronny, cytadella — zamek, pałac — kastel (dawniéj na okrętach). = *d'eau*, gmach rezerwoarów wody. *Faire des* =*x en Espagne*, stawiać zamki na lodzie, na powietrzu; roić sobie co.

Châtelain, *s. m.* kommendant zamku — pan udzielny. =, *Juge* =, sędzia w juryzdykcyi pana udzielnego.

Châtelaine, *s. f. Dame* =, udzielna pani.

Châtelé, **ée**, *a. Hér.* otoczony basztami.

Châtelet, *s. m.* zamek — da-

wniéj: nazwisko niektórych trybunałów.

Châtellerie, s. f. juryzdykcya pana udzielnego i obręb jéj.

Chatepeleuse, s. f. stonoga.

Chat-huant, s. m. sowa rdzawa.

Châtier, v. a. ukarać, skarcić — gładzić, poprawiać pismo, dzieło — oćwiczyć, wychłostać.

Chatière, s. f. otwór na wpuszczanie kotów (do spichlerza i t. p.).

Châtiment, s. m. kara, skarcenie, kaźń.

Chaton, s. m. kotek, mały kot, *Bot.* kotek, kotki w roślinach.

Chaton, s. m. kamień w pierścionku, sygnet.

Chatouillement, s. m. łechtanie, łaskotanie.

Chatouiller, v. a. łaskotać, łechtać — pochlebiać, głaskać po sercu.

Chatouilleux, euse, a. łaskotliwy — czuły (o koniu) — drażliwy — delikatny (o rzeczy, o sprawie).

Chatoyant, ante, a. mieniący się (o kolorze).

Chatoyer, v. n. mienić się w różne kolory.

Châtrer, v. a. wyrznąć, wyrzezać, trzebić, kastrować (samca) — wałaszyć (konia) — pokładać (byka) — sprawiać (kiernoza) — obciąć kły, gałązki — poobcinać, powyrzucać z autora kawałki niemoralne. = *une ruche*, podrzynać, podbierać miód w ulu. = *une femelle*, zrobić samicę przez wycięcie niezdatną do rodzenia. = *une roue*, ociesać dzwono u koła.

Chatreur, s. m. pokładający, trzebiący samce.

Chattemite, s. f. niuńka, potulny, z cicha pęk.

Chatter, v. n. kocić się, okocić się (o kocicy).

Chaud, aude, a. ciepły, gorący — żywy, ożywiony, pełen ognia — żwawy (o rozprawie, utarczce) popędliwy — rozgrzewający. *Tout* =, świeży, świeżuteńki. =, s. m. gorąco, ciepło. *Femelle* = *de*, samica grzejąca się, parząca się. =, *adv.* na ciepło. *A la* = *de*, duchem, *fm.* natychmiast, od razu.

Chaudeau, s. m. polewka ciepła z wina i jaj, szodo.

Chaudement, *adv.* ciepło — żywo, z ogniem. *Se tenir* =, ciepło się trzymać.

Chaude-pisse, s f. *vid.* Gonorrhée.

Chaudière, s. f. kocieł.

Chaudron, s. m. kociołek kuchenny.

Chaudronnée, s f. pełny kociołek.

Chaudronnerie, s. f. kotlarstwo.

Chaudronnier, s. m. kotlarz. =ère, s. f. kotlarka.

Chauffage, s. m. ogrzewanie, opalanie, opał.

Chauffe, s. f. piec w giserni.

Chauffe-cire, s. m. urzędnik którego obowiązkiem było rozgrzewać wosk na odcisk pieczęci.

Chauffer, v. a. rozgrzać, rozgrzewać — opalać, ogrzewać — przyspieszać, przypilać. = *qu'un*, *fig.* dopiekać komu, przyciskać kogo. =, v. n. być ciepłym, rozgrzewać się. *Se* =, grzać się. *C'est un bain qui chauffe*, chmura grozi ulewą.

Chaufferette, s. f. fajerka z ogniem podstawiana pod nogi.

Chaufferie, s. f. huta żelazna.

Chauffoir, s. m. izba do ogrzewania się w klasztorze — prześcieradło wygrzane dla chorego — sala ogrzana w teatrze, *vid.* Foyer — szmatka którą kobiéty noszą przez ostróżność.

Chaufour, s. m. piec do roboty wapna.

Chaufournier, s. m. palący wapno.

Chaulage, s. m. zmoczenie zboża wapienną wodą.

Chauler, v. a. zmoczyć zboże wapienną wodą.

Chaumage, s. m. scinanie ścierni.

Chaume, s. m. słoma na pniu, ścierń — ściernisko — strzecha, dach słomiany. Né sous le =, urodzony pod strzechą, w lepiance.

Chaumer, v. a. wycinać ściernie.

Chaumière, s. f. chałupka, lepianka, chromina *.

Chaumine, s. f. mała chałupka.

Chaussant, ante, a. służący za obuwie — odziewający nogę.

Chausse, s. f. stuła doktorów teologii — lejek z sukna do cedzenia płynów. = d'aisances, kanał z fajansu w stolcu prywetu.

Chausséage, s. m. myto drogowe.

Chaussée, s. f. szosse, gościniec bity — grobla. Ponts et =s, administracya dróg i mostów. Rez-de-=, dół, mieszkanie na dole w gmachu.

Chausse-pied, s. m. róg do łatwiejszego wzuwania obuwia.

Chausser, v. a. wdziać pończochę, obuć obuwie — dostarczać komu obuwia, robić je komu — leżéć na nodze, (o obuwiu). = le cothurne, pisać tragedye — nadętym stylem pisać. = les étriers, wsunąć za daleko nogi w strzemiona. = une plante, obsypać ziemią roślinę. Se = qu'ch dans la tête, wbić sobie co w głowę, upierać się przy czém.

Chausses, s. f. pl. spodnie od pasa do kolana, pludry, fm. — pończochy. Tirer ses =, uciec, wziąć nogi za pas. Il a la clef de ses =, młody człowiek wyszły już z pod dozoru. Cette femme porte des =, ona jest panią w domu a nie mąż.

Chaussetier, s. m. pończosznik.

Chausse-trappe, s. f. żelazo najeżone kolcami po wszystkich bokach — żelazo, łapka na kuny, lisy i t. p. — rodzaj bodziaków.

Chaussette, s. f. szkarpetka.

Chausson, s. m. kamasz — trzewik płaski i lekki — ciasteczko zawijane z konfiturami i t. p.

Chaussure, s. f. obuwie. Trouver = à son pied, znaleść czego było potrzeba — trafić na swego.

Chauve, a. d. g. łysy. L'occasion est =, trudno schwycić pomyślną porę; rzadko się to zdarza.

Chauve-souris, s. f. nietoperz.

Chauveté, s. f. łysość, łysienie.

Chauvir, v. n. = des oreilles, strzydz uszyma i t.p. (o koniu i t.p.).

Chaux, s. f. wapno — w dawnéj chemii: kwas. = vive, wapno niegaszone. = éteinte, wapno gaszone. Lait de =, blanc de =, wapno rozrobione wodą.

Chavirer, v. n. przechylić się (o statku).

Chebec, s. f. statek o trzech masztach o żaglach i wiosłach.

Chef, s. m. głowa (w relikwiach świętych) — głowa, łeb, łepeta, fm. — sztuka (licząc bydło) — głowa, ten koniec w sztuce materyi od któréj zaczęto ją robić. — Hér. górna część herbu. (= d'un bandage, koniec bandażu) — naczelnik, głowa, dowódzca, wódz — szef, naczelnik w biórze i t. p. artykuł, punkt. = d'accusation, punkt oskarżenia. = d'escadre, kontradmirał. = d'escadron, dowódzca szwadronu, kapitan. = de bataillon, dowódzca batalionu. Major = de pièce, kanonier celujący działo. = de file, idący na szpicy. = de division, naczelnik wydziału. = de cuisine, = d'office, kucharz. = du nom et des armes, = de nom et d'armes, głowa starszéj linii rodu. = d'ordre, główny dom zakonu. Commander en =, dowodzić na czele. Général en =, wódz naczelny. De son =,

ze swojéj strony, na siebie, na swoją głowę — swoim dworem, ze swego domysłu. *Au premier* =, pierwszego rzędu, naczelnie. *Les* =*s d'une loi*, *d'une demande*, główne punkta prawa, prośby.

Chef-d'oeuvre *(ché d'œuvre)*, *s. m.* próba zdatności w rzemiośle — arcydzieło, mistrzowskie dzieło.

Chefecier, *s. m. vid.* Chevecier.

Chef-lieu, *s. m.* miasto stołeczne.

Cheik, *s. m.* szejch: głowa familii u Arabów — nauczyciel u Mahometanów.

Chélidoine *(ché=ké)*, *s. f.* jaskółcze ziele — jaskółczy kamień. *Grande* =, jaskółcze ziele wielkie; złotnik. *Petite* =, jaskółcze ziele małe; mysze jajka, pszonka.

Chémer (se), *v. pron.* chudnąć, nędznieć.

Chemin, *s. m.* droga, pąt*, gościniec — ścieżka — sposób, środek. = *de saint Jacques*, droga mleczna (na niebie). = *de velours*, łatwa, utorowana droga do czego. = *battu*, droga utarta, gościniec. *Vieux comme les* =*s*, stary jak świat. *Faire son* =, dojść do czego. *Il fera son* =, będą z niego ludzie. *Prendre le* = *de l'école*, *le* = *des écoliers*, wziąć najdłuższą drogę. *S'arrêter en beau* =, *à mi*-=, ustać w pół drogi. = *faisant*, idąc sobie. *Couper* = *à qu'ch*, zagrodzić czemu drogę, zatamować co.

Cheminée, *s. f.* komin (w izbie) — komin, rura nad dachem — kominek, murek. *Sous la* =, *fig.* potajemnie. *Il faut faire la croix à la* =, trzeba to napisać węglem na ścianie, krédą w kominie.

Cheminer, *v. n.* iść.

Chemise, *s. f.* koszula — pokrowiec — okładka, obwinięcie — tynk, tynkowanie murów. *La peau est plus proche que la* =, bliższa koszula ciała jak rodzona ciocia.

Chemisette, *s. f.* kołnierzyk, półkoszulek.

Chênaie, *s. f.* dębina, dąbrowa, gaj dębowy.

Chenal, *s. m.* odnoga, łacha, kanał — rynna.

Chenapan, *s. m.* drab, urwisz.

Chêne, *s. m.* dąb: drzewo = *vert*, *vid.* Yeuse. *Payer en feuilles de* =, zapłacić lichotą.

Chêneau, *s. m.* młody dąb.

Cheneau, *s. m.* rynna na około dachu.

Chenet, *s. m.* wilk kuchenny, kominowy.

Chènevière, *s. f.* konopie: grunt zasiany konopiem. *Epouvantail à* =, strach na wróble.

Chènevis, *s. m.* siemie konopne.

Chènevotte, *s. f.* paździerze konopne.

Chènevotter, *v. n.* wydawać słabe drzewo (o latorośli).

Chenil *(nil* = *ni)*, *s. m.* psiarnia.

Chenille, *s. f.* gąsienica — kosmata tkanina jedwabna — ranne domowe ubranie mężczyzn.

Chenillette, *s. f. vid.* Scorpioïde.

Chenu, ue, *a.* biały, siwy, śnieżny, siwy jak gołąbek (o starcu).

Cheptel *(chep=che)*, *s. m.* pacht na bydło — bydło oddane w pacht.

Cher, ère, *a.* drogi, kochany, luby — drogi, wiele kosztujący — drogi, drogo przedający. =*ère année*, drogi rok. *Mon* =, mój kochany, mój drogi. *Mon* = *monsieur*, mój mości dobrodziejn. *C'est* =*ère épice*, to za drogi towar.

Cher, *adv.* drogo. *Acheter* =, kupić co drogo, przepłacić. *Je le lui ferai payer* =, dam ja jemu, przypłaci on tego.

Chercher, *v. a.* szukać czego — szperać w czém — badać — prosić

o co, wzywać. = *à*, starać się — usiłować co zrobić. *Aller* = *qu''un*, pójść po kogo — pójść do kogo. *Aller* = *qu''ch*, szukać, poszukać czego — pójść po co — postarać się; wystarać się czego = *femme*, starać się o żonę. = *son pain*, żebrać, chodzić po cudzym chlebie. = *noise*, = *querelle*, szukać zaczepki, zwady — zaczepiać. = *midi à quatorze heures*, wynajdywać, szukać nie na właściwem miejscu. *Le bien cherche le bien*, kto ma dosyć temu jeszcze więcej przybywa.

Chercheur, euse, *s.* szukający, krzątający się za czém.

Chère, *s. f.* jadło, jedzenie, strawa, karm'. *Aimer la bonne* =, lubić dobrze zjeść. = *entière*, obiad z zabawami. = *de commissaire*, obiad z mięsem i rybami. *Faire* = *lie*, biesiadować. *Nous avons fait bonne* =, jedzenie było porządne. *Tant pour la bonne* =, w oberży: odpowiada naszemu: tyle za fatygę.

Chèrement, *adv.* drogo — czule, serdecznie.

Chéri, ie, *a.* kochany, drogi, luby.

Cherif, *s. m.* szeryf: Arab z familii Mahometa.

Chérir, *v. a.* kochać — miłować.

Chéri, ie, *prt.* ukochany od kogo.

Chérissable, *a. d. g.* godny zamiłowania, kochania; drogi.

Chersonèse *(cher=ker)*, półwysep.

Cherté, *s. f.* drogość, drożyzna. *La* = *y est*, cisną się do tego, rozrywają. *Je n'y mettrai pas la* =, nie kupię tego, nie dam za to ani grosza.

Chérubin, *s. m.* cherub, cherubin — aniołek (w obrazach). *Face de* =, twarzyczka okrągła i rumiana.

Chervis, *s. m.* kuczmerka swojska: roślina.

Chétif, ive, *a.* lichy, drobny, wątły, podły*, nędzny.

Chétivement, *adv.* licho, nędznie.

Cheval, *s. m.* koń. = *marin*, koń morski, twór bajeczny. = *fondu*, zabawka, kiedy bawiący się z kolei przeskakują jednego z pomiędzy siebie. = *de frise*, kobylina stawiana przed wyłomem. = *de bois*, koń drewniany, osieł żołnierski: kara w wojsku. *Bon homme de* =, dobry kawalerzysta. = *de carrosse*, koń karéciany — niezgrabny, drąg, dryblas. *Médecine de* =, końskie lekarstwo, gwałtowne. = *blanc*, siwosz (koń). *Fièvre de* =, gwałtowna gorączka. *A* =, konno, na koniu. *Monter à* =, wsiąść na koń — jeździć na koniu. *Mettre qu''un à* =, uczyć kogo na koniu jeździć. *Être à* =, siedzieć na koniu — siedzieć okrakiem. *Etre à* = *sur un fleuve*, *sur une route*, mieć oddziały wojska po obu stronach rzéki, drogi. *Etre à* = *sur qu''ch*, zawsze z czém wyjeżdżać. *Ecrire à qu''un une lettre à* =, z góry traktować kogo w liście. *A* = *sur les principes*, rozprawiać o zasadach, wleść na principia *fm.* *A* = *donné on ne regarde point à la bouche*, *à la bride*, darowanemu koniowi nie patrzą w zęby. *Tirer un criminel à quatre chevaux*, ćwiertować winowajcę. *Monter sur ses grands chevaux*, przybierać ton groźny. *Chevaux-legers*, *vid.* Chevau-léger.

Chevalement, *s. m.* podpora budynku.

Chevaler, *v. n.* chodzić, uwijać się, kręcić się za czém. =, *v. a.* wyprężać, wyciągać — podpierać np: budynek kobylicą — *vid.* Chevaucher.

Chevaleresque, *a. d. g.* rycerski.

Chevalerie, *s. f.* kawalerstwo,

godność kawalera orderu — rycerstwo — szlachectwo, szlachetny ród. *Ordre de* =, zakon rycerski, wojskowy. *Fine fleur de* =, sam kwiat rycerstwa.

Chevalet, *s. m.* tortura — podstawek u skrzypców i t. p. — sztaluga (do stawiania obrazów u malarzy) — drewno do wyciągania skóry. *Tableau de* =, obraz mały starannie wykończony. *Il fut mis au* =, wzięto go na tortury.

Chevalier, *s. m.* rycerz — kawaler zakonu jakiego — kawaler orderu — u Rzymian: rycerz, eques — w szachach: konik, rycerz*. = *errant*, błędny rycerz wędrujący po świecie dla obrony uciśnionych, i t. p. =*ès lois*, kawaler mianowany takim za biegłość w nauce prawa. = *des ordres du roi*, kawaler orderów Sgo Michała i Sgo Ducha. *Armer qu''un* =, pasować na rycerza. = *d'honneur*, kawaler honorowy u królowéj, lub księżniczek. = *d'arquebuse*, rycerz kurkowy, towarzystwa strzelców kurkowych. = *du guet*, dawniéj: dowódzca patrolu nocnego w Paryżu. = *d'industrie*, oszust, szalbierz.

Chevaline, *a. f. bête* =, stada: konie i klacze.

Chevance, *s. f. (vi.)* dobro, mienie, majątek, miano.

Chevauchée, *s. f.* dawniéj: służba urzędników sądowych, posyłka.

Chevaucher, *v. n.* jeździć konno — wystawać jeden nad drugi (o literze lub wierszu) — zachodzić jeden na drugi — przestępywać nogami jedne za drugie. = *court*, *long*, używać krótkich, długich strzemion.

Chevau-léger, *s. m.* ułan. *Les chevaux-légers*, ułani, lekka jazda.

Chevecier, *s. m.* urzędnik pewny po niektórych kościołach.

Chevelé, ée, *a. Hér.* włosów pewnego koloru. *Tête d'argent* =*ée de sable*, głowa srebrna z włosem czarnym.

Chevelu, ue, *a.* długowłosy, opatrzony włosami — *Bot.* włosisty. *Cuir* =, skóra okrywająca czaszkę. *Comète* =*ue*, kometa z warkoczem. *Gaule* =*ue*, część Gallii któréj mieszkańcy nosili długie włosy. *Le* =, *s. m. Bot.* włosistość.

Chevelure, *s. f.* włosy, kosa — warkocz komety. = *de Bérénice*, warkocz Bereniki: konstellacya.

Chevet, *s. m.* wezgłowie, poduszka — część kończąca chór kościoła. *Droit de* =, opłata składana przez dowódzcę kompanii żeniącego się swoim towarzyszom. *Il a trouvé cela sous son* =, uroił sobie, wymyślił sobie, przyśniło mu się. *C'est son èpée de* =, nieodstępny towarzysz lub towarzyszka.

Chevêtre, *s. m.* lejc, lejce — uździenica — bandaż na zgruchotaną szczękę — sztuka w którą się wprawiają belki sufitu.

Cheveu, *s. m.* włos (ludzki). *Coiffée en* =*x*, we włosach, bez czépka. *Fendre un* = *en quatre*, rozbierać subtelnie. =*x d'ébène*, czarne, krucze włosy. *Se prendre aux* =*x*, pobrać się za łby.

Cheville, *s. f.* kołek — kołek u skrzypców i t. p. — łatanina w wierszu dla miary lub rymu — sęk roga jeleniego. = *du pied*, kostka u nogi. *A la* = *du pied*, po kostki komu. = *ouvrière*, sworzeń powozu — *fig.* główna sprężyna. = *de tourniquet*, kołek wszczepiony w węzły powrozu dla ściśnienia go.

Chevillé, ée, *a.* z sękami (o rogu jelenim).

Cheviller, *v. a.* wbić kołek — łatać, zapychać wiersz dla rymu lub miary. *prt.* Chevillé, ée, ściśnięty kołkami. *Avoir l'âme*

chevillée dans le corps, mieć duszę rogatą, nie umierać mimo ran, cierpień i t. p.

Chevillon, *s. m.* poręcz w tyle krzesła.

Chevillure, *s. f.* sęk rogów daniela.

Chevir, *v. n. (vi.)*, dać sobie radę z kim — układać się z kim — używać czego.

Chèvre, *s. f.* koza — winda do ciężarów. *Pied-de-=*, drąg żelazny zakrzywiony i rozszczepany. *Sauver la = et le chou*, tak robić aby i wilk był syty i owca cała. *Prendre la =*, nadąsać się, postawić kozła *fm*. *Où la = est attachée il faut qu'elle broute*, kto się podjął być grzybem niech lezie w kosz.

Chevreau, *s. m.* koziołek, koźlę.

Chèvrefeuille, *s. m.* powój kozi, przewiersień: roślina.

Chèvre-pied, *a. m.* z koziemi nogami.

Chevrette, *s. f.* sarna — wilk żelazny w piecyku.

Chevreuil, *s. m.* sarna.

Chevrier, *s. m.* pastuch kóz.

Chevrillard, *s. m.* sarniuk.

Chevron, *s. m.* krokiew, kozieł — szewron, galon noszony na ramieniu.

Chevronné, ée, *a.* z szewronami.

Chevrotant, ante, *a.* drgający (o głosie śpiewającego).

Chevrotement, *s. m.* śpiewanie głosem drgającym.

Chevroter, *v. n.* okocić się (o kozie)—śpiewać drgającym głosem.

Chevrotin, *s. m.* skórka sarnia.

Chevrotine, *s. f.* sarni śrót.

Chez, *prép.* u kogo, w domu. *Je pars pour = moi*, jadę do siebie, do domu. *Un = soi*, *s. m.* dom, kątek, kącik, domek własny.

Chiaoux, *s. m.* czausz: urzędnik w Turcyi.

Chiasse, *s. f.* piana stopionych metalów. = *de mouche*, upstrzenie muchy.

Chicane, *s. f.* pienianie się, procesowanie, pieniactwo — wybieg prawniczy, wykręt, matactwo, szykana. *Gens de =*, pieniacze.

Chicaner, *v. n.* pieniać się z kim, procesować się — wykręcać, matać, wymyślać kruczki. =, *v. a.* pieniać kogo. = *le terrain*, uporczywie walczyć. = *le vent*, puszczać jak najmniéj wiatru w żagiel.

Chicanerie, *s. f.* wykręty, matactwo.

Chicaneur, euse, *a. et s.* pieniacz — sprzéka, sprzeczający się, kłótliwy.

Chicanier, ère, *a. et s.* kłótliwy, lubiący się sprzéczać.

Chiche, *a. d. g.* skąpy, sknéra — lichy, nędzny. *Pois-=*, *vid.* Pois.

Chichement, *adv.* nędznie, licho, skąpo.

Chicon, *s. m.* sałata rzymska.

Chicoracée, *a. f.* cykoryowy. *Les =ées*, rośliny z rodzaju cykoryi.

Chicorée, *s. f.* cykorya: roślina.

Chicot, *s. m.* pieniek, odziomek, karcz, pień drzewa — trzaska, drzazga — pieniek oderwanego zęba — gatunek drzewa.

Chicoter, *v. n.* spierać się o drobnostki.

Chicotin, *s. m.* sok gorzki z ogórków polnych — cukierek z sokiem ogórków polnych.

Chien, *s. m.* pies — pies: zwierz z rodzaju psów — kurek (u strzelby, pistoleta) — obelżywie: pies, sobaka, huncfot. = *marin*, = *de mer*, pies morski: ryba. *Grand =*, wielki pies: konstellacya. *Petit =*, mały pies: konstellacya. =*traître*, pies milczkiem kąsający. =*suvant*, pies umiejący różne sztuki. =*sage*, pies wprawny do polowania. *Qui m'aime aime mon =*, kto kocha

pana to kocha i jego psa. *Battre le = devant un lion, un loup*, bić pieska aby się lewek poczuwał. *Comme un = dans un jeu de quille*, potrzebny jak dziura w moście, wlazł jak Piłat w *Credo*. *Jeter sa langue aux =s*, dać czemu pokój. *Saint Roch et son =*, dwaj nierozdzielni towarzysze. *C'est un = qui aboie à la lune*, psie głosy nie pójdą pod niebiosy; pies szczeka wiatr niesie. *Cela n'est pas tant =*, tém nie należy gardzić. *C'est une charrue à =s*, niezgodne towarzystwo. *Faire le = couchant*, łasić się, lizać się, przypochlebiać się. *Rompre les =s*, hałasować gdy kto mówi, przeszkadzać. *C'est un = au grand collier*, matadora, główna figura, pryncypał *fm*. *Entre = et loup*, o zmierzchu, o szaréj godzinie. Chienne, *s. f.* suka — suczka.

Chiendent, *s. m.* perz : roślina.

Chie-en-lit, *s. m.* maska: osoba maskowana dziwacznie przebrana. *Crier à la =*, krzyczeć, wrzeszczeć za kim wyśmiewając.

Chienner, *v. n.* oszczenić się (o suce).

Chier, *v. n. pop.* srać, *pop.* paskudzić, napaskudzić. *= du musc*, zasmradzać piżmem.

Chieur, euse, *s. m. pop.* srający, zasraj. *pop.*

Chiffe, *s. f.* szmata, gałgan na papier — lícha materya, pakłak.

Chiffon, *s. m.* szmata, gałgan — szpargał, zapisany papier — stroje kobiéce, fatałaszki, szmaty. *Elle se ruine en =s*, traci wiele na fioki, na stroje.

Chiffon, nne, *a.* na nic niezdatny (o gałązce drzewa).

Chiffonner, *v. a.* miąć, zmiąć (o sukni, czépku), pomiąć, spomścić *pop.* *Cela le chifonne*, to mu nie w smak idzie *prt.* Chifonné, ée, zmięty, pomięty. *Une petite mine chiffonnée*, twarzyczka milutka.

Chiffonnier, ère, *s.* zbierający gałgany, szmaty po śmieciach.

Chiffonnier, *s. m.* toaletka, komódka kobiéca na kawałki i okrawki materyi i t. p.

Chiffre, *s. m.* liczba, cyfra — summa całkowita, ogół — cyfra, zbiór powiązanych liter — tajemne pismo cyframi — mowa, język umówiony potajemnie.

Chiffrer, *v. n.* liczyć, rachować — pisać cyframi, tajemném pismem.

Chiffreur, *s. m.* rachmistrz, biegły w liczeniu.

Chignon, *s. m.* kark, tył szyi, krzczyca* — warkocz kobiéty, kosa.

Chimère, *s. f.* chimera : potwór bajeczny — przywidzenie, urojenie.

Chimérique, *a. d. g.* urojony — tworzący sobie urojenia.

Chimie, *s. f.* chemia, nauka o wpływie cząstek ciał jednych na drugie.

Chimique, *a. d. g.* chemiczny.

Chimiste, *s. m.* chemik.

China, *s. m. vid.* Squine.

Chincilla, Chinchilla, *s. m.* świerz z Peru dający drogie futerko.

Chiner, *v. a.* tkając materyę nadawać nitkom osnowy kolor jaki.

Chinois, oise, *a.* chiński. *Ombres =oises*, figurki pokazywane za transparentem.

Chintz, *s. m.* cyc: materya bawełniana.

Chiourme, *s. f.* ciurma : więzienie na galerach.

Chipoter, *v. n.* potrochu i pomału co robić, dłubać, ścibać.

Chipotier, ère, *s.* dłubiący, ścibający, pomału robiący.

Chique, *s. f.* kleszcz (owad) — tytuń do gryzienia w ustach.

CHIQUE, s. m. zgrabność.
CHIQUENAUDE, s. f. szczutek.
CHIQUER, v. n. gryźć tytuń.
CHIQUET, s. m. odrobina, trocha, kapka, kruszynka. = à =, po trochu, kapaniną.
CHIRAGRE (chi=ki), s. f. chiragra: ból w stawach rąk — cierpiący chiragrę.
CHIROGRAPHAIRE (chi=ki), a. d. g. na mocy skryptu, rewersu.
CHIROLOGIE (chi=ki), sztuka rozmawiania się na palcach.
CHIROMANCIE (chi=ki), s. f. chiromancya, wróżenie z dłoni.
CHIRURGICAL, ALE, a. chirurgiczny.
CHIRURGIE, s. f. chirurgia.
CHIRURGIEN, s. m. chirurg, felczer, cyrulik*.
CHIURE, s. f. vid. CHIASSE.
CHLAMYDE (chla=kla), szata u starożytnych zarzucona na prawe ramie.
CHLORATE (chlo=klo), s. m. Chim. solan: kombinacya kwasu solnego z jaką zasadą.
CHLORE (chlo=klo), s. m. Chim. chlor, solnik: ciało pojedyncze.
CHLORIQUE (chlo=klo), a. Chim. chloryczny.
CHLOROSE (chlo=klo), s. f. bladość cery: choroba.
CHLOROTIQUE (chlo=klo), a. d. g. blady, bladéj cery.
CHLORURE (chlo = klo), Chim. chloryna.
CHOC, s. m. uderzenie (jednego o drugie), starcie się — walka — cios, raz.
CHOCARD, s. m. gatunek kruka alpejskiego.
CHOCOLAT, s. m. czokolada. = au lait, czokolada na mléku. Couleur =, kolor czokoladowy.
CHOCOLATIER, s. m. czokoladnik, przedający czokoladę.
CHOCOLATIÈRE, s. f. czokoladniczka, maszynka do robienia czokolady.
CHOEUR (kœur), s. m. chór, zbiór śpiewających — chór: śpiew przez wiele głosów śpiewany — chór w kościele za wielkim ołtarzem — chór, śpiewający w chórze — chór w hierarchii aniołów. Enfants de =, dzieci śpiewające w chórze. Religieuses du =, zakonnice chórowe.
CHOIN, s. m. marzyca: roślina.
CHOIR, v. n. upaść. Se laisser =, upaść, wywrócić się, powalić się. prt. CHU, UE.
CHOISI, IE, a. wyborowy, wyśmienity. =, s. m. najlepsza część. C'est du =, to sam wybór.
CHOISIR, v. a. wybrać, wybierać co — wybierać w czem — obrać, obierać kogo.
CHOIX, s. m. wybór, wybieranie, wybranie — wybór, dobór. Au =, do wyboru.
CHOLÉDOLOGIE (cho = co), s. f. nauka o żółci.
CHOLÉDOQUE, a. m. Canal =, kanał prowadzący żółć z wątroby do kiszki dwunastopalcowéj.
CHOLÉRA, CHOLERA-MORBUS, (koléra morbuce), s. m. cholera morbus, cholera.
CHOLÉRIQUE (cho=ko), a. d. g. choleryczny. =, s. m. choleryk, chory na cholerę.
CHÔMABLE, a. d. g. świąteczny w który się nic nie robi (dzień).
CHÔMAGE, s. m. czas w którym się nie pracuje; dni świąteczne.
CHÔMER, v. n. świętować, nic nie robić — leżeć odłogiem (o gruncie) — stać, nie być w ruchu (o machinie i t. p.) = de qu''ch, nie mieć czego. =, v. a. święcić dzień jaki.
CHONDROLOGIE (chon=kon), s. f. nauka o chrząstkach.
CHOPINE, s. f. półkwarty: miara.

Mettre pinte sur =, wypróżniać butelki, pić wiele.

Chopiner, *v. n.* pić, zapijać, wypróżniać butelki.

Choquant, ante, *a.* nieprzyjemny — odrażający, odstręczający.

Choquer, *v. a.* uderzyć o co, stuknąć o co — zetrzéć się, spotkać się — obrazić — razić, odrażać, być nieprzyjemném.

Choraïque *(cho=ko)*, *a. d. g.* choreiczny, z choreów złożony.

Chorée *(cho=ko)*, *s. m.* chorej: stopa wiersza, łac. lub greck. z dwóch syllab krótkich.

Chorége *(cho=ko)*, *s. m.* zawiadowca igrzysk — przewodniczący chórowi śpiewaków — wódz choru.

Chorégraphe *(cho=ko)*, *s. m.* układający balety, nóty tańców.

Chorégraphie *(cho = ko)*, *s. f.* sztuka układania nóty tańców, baletów.

Chorégraphique, *a. d. g.* choregraficzny.

Chorévêque *(cho=ko)*, *s. m.* pomocnik biskupa w pierwotnym kościele.

Choriambe *(cho=ko)*, *s. m.* choriamb: stopa złożona z choreja i iamba.

Chorion *(cho=ko)*, *s. m. Anat.* jedna z błon otaczających płód.

Choriste *(cho=ko)*, *s. m.* śpiewak chórowy — śpiewający w chórze na teatrze.

Chorographie *(cho=ko)*, *s. f.* chorografia, opisanie okolic kraju.

Choroïde *(cho=ko)*, *s. f. Anat.* jedna z błon oka: jagodowa.

Chorus *(cho=ko)*, *s. m.* chór. *Faire* =, śpiewać w chór, razem — wtórzyć komu, jednego być zdania z kim.

Chose, *s. f.* rzecz, coś, co, co jest, przedmiot— sprawa—mienie, majątek. *Quelque* =, coś, cokolwiek — nieco. *Quelque = de merveilleux*, coś cudownego. *Peu de* =, mało. *La = publique*, rzecz publiczna, sprawy kraju. *La = jugée*, wyrok zapadły, rozstrzygnienie stanowcze.

Chou, *s. m.* kapusta — rodzaj ciasteczka. = *pour* =, jeden tak dobry jak drugi. *Mon* =, pieszcząc dziecko: moje złotko, mój robaczku, moja rybko. *Aller planter ses* =*x*, zostać hreczkosiejem, usunąć się od spraw. *A travers* =*x*, nierozważnie, jak trzpiot. *Faites-en des* =*x*, zrób z tém co chcesz. *Il a été trouvé sous un* =, wziął się niewiedzieć skąd, podejrzanego urodzenia. *Il en fait ses* =*x gras*, cieszy się tém, delektuje się. *Faire = blanc*, chybić w grze w kręgle — nic nie wskórać. =, = *là*, szczując psami źwierzynę: hejże go, ha. = *pille!* krzycząc na psa pyf! *Un = pille*, *s. m.* pies ścigający źwierzynę tylko przy myśliwym.

Chouan, *s. m.* szuan: we Francyi, powstaniec walczący za prawami starej linii Burbonów.

Chouannerie, *s. f.* powstanie szuanów w zachodnich departamentach Francyi.

Chou-brocolis, *s. m.* brokoli: gatunek kalafioru.

Choucas, *s. m.* kawka: ptak.

Chouchou, *s. m* pieszcząc się: dziecko.

Choucroute, *s. f.* kapusta kwaśna.

Chouette, *s. f.* sowa. *Faire la* =, grać w bilar, w tryktrak jeden przeciw wielu. *Il est leur* =, krzyczą na niego jak na sowę.

Chou-fleur, *s. m.* kalafior.

Chou-navet, Chou-rave, *s. m.* kalarepa — brukiew.

Chouque, Chouquet, *s. m.* sztuka drewna spajająca maszt dolny z masztem górnym.

Choyer, *v. a.* pielęgnować co,

mieć o czém staranie, pilnować czego. *Se* =, szanować swoje zdrowie, pieścić się.

CHRÊME (*chr=kr*), *s. m.* krzyżmo, chrzyżmo, oléj święty.

CHRÉMEAU (*chr=kr*), *s. m.* czépeczek kładziony dziecku po namaszczeniu olejem świętym.

CHRESTOMATHIE (*chr=kr*), *s. f.* chrestomatya, selekta, wyjątki z dzieł dla nauki.

CHRÉTIEN, ENNE (*chr=kr*), *a.* chrześciański. *Roi très*-=, król chrześciański t. j. król francuski. =, *s. m.* chrześcianin. =ENNE, *s. f.* chrześcianka. *Parler* =, mówić otwarcie, szczérze.

CHRÉTIENNEMENT (*chr=kr*), *adv.* po chrześciańsku.

CHRÉTIENTÉ (*chr=kr*), *s. f.* chrześciaństwo, chrześciańskie ludy. *Marcher sur la* =, chodzić wzłém obuwiu i w dziurawych pończochach.

CHRIE (*chr=kr*), *s. f.* ćwiczenie zadawane uczniom przez retorów.

CHRISME (*chr=kr*), *s. m.* cyfra z liter X i P czyli monogramma imienia: Christus.

CHRIST (*krist*), *s. m.* Chrystus — krucyfix, krzyż. *Jesus-Christ* (*Jésukri*), Jezus Chrystus.

CHRISTE-MARINE (*chr=kr*), *s. f. vid.* BACILE.

CHRISTIANISME (*chr=kr*), *s. m.* chrystyanizm, wiara Chrystusa.

CHROMATE (*chr=kr*), *s. m. Chim.* chromian: kombinacya chromu z zasadą jaką.

CHROMATIQUE (*chr=kr*), *a. d. g. Mus.* chromatyczny.

CHROME (*chr=kr*), *s. m. Chim.* chrom: ciało pojedyncze.

CHROMIQUE (*chr=kr*), *a. d. g. Chim.* chromowy.

CHRONICITÉ (*chr=kr*), *s. f. Méd.* chroniczność chorób.

CHRONIQUE (*chr=kr*), *s. f.* kronika, latopis

CHRONIQUE (*chr=kr*), *a. d. g. Méd.* chroniczny (o chorobach długich i rozwijających się zczasem).

CHRONIQUEUR (*chr = kr*), *s. m.* kronikarz, latopisiec.

CHRONOGRAMME (*chr=kr*), *s. m.* chronogram, napis którego litery stanowią datę wypadku w liczbach rzymskich lub w literach arabskich.

CHRONOLOGIE (*chr = kr*), *s. f.* chronologia, rachuba lat.

CHRONOLOGIQUE (*chr=kr*), *a. d. g.* chronologiczny, porządku lat.

CHRONOLOGISTE (*chr=kr*), *s. m.* CHRONOLOGUE, chronolog, liczący lata.

CHRONOMÈTRE (*chr=kr*), *s. m.* chronometr: zegarek jak najdokładniejszy używany w żegludze i t. p.

CHRYSALIDE (*chr=kr*), *s. f.* poczwarka: jedno z przeobrażeń owadu.

CHRYSANTHÈME (*chr=kr*), *s. m.* złocień: roślina.

CHRYSOCALE (*chr=kr*), *s. f.* imitacya złota.

CHRYSOCOLLE (*chr=kr*), cząstki metalu które woda unosi z sobą z min, *vid.* BORAX.

CHRYSOCOME (*chr=kr*), *s. f.* złotogłów: roślina.

CHRYSOLITHE (*chr = kr*), *s. f.* chryzolit: kamień drogi.

CHRYSOPRASE (*chr=kr*), *s. f.* chryzopras: kamień drogi.

CHUCHOTTEMENT, *s. m.* szeptanie, szepty.

CHUCHOTER, *v. a.* et *v. n.* szeptać — szepnąć co do ucha.

CHUCHOTERIE, *s. f.* szepty, szeptanie — konszachty.

CHUCHOTEUR, EUSE, *s.* ustawicznie w szeptach będący.

CHUT (*ut = ute*), *interj.* sza! cicho! cyt!

CHUTE, *s. f.* spadnięcie, spadnienie — opadanie (liści i t. p.)

— wypadanie (włosów, zębów i.t.p.) — *Méd.* opadnienie (macicy i t. p.) — upadek — usterk — upadek, grzech — nieudanie się — niepowiedzenie się — zwrotka (w madrygale it. p.). = *d'eau*, spadek wody, wód. = *du jour*, schyłek dnia. = *du rideau*, spadnienie, spuszczenie kortyny w teatrze. = *d'une période*, spadek okresu, perjodu.

CHYLE, *s. m. Méd.* chil: płyn wyrabiający się w trawieniu pokarmów: miazga.

CHYLIHÈRE, *a. d. g. Méd.* przeprowadzający chil (o naczyniach w ciele).

CHYLIFICATION, *s. f. Méd.* wyrabianie się chilu.

CHYME, *s. m. Méd.* chymus, chym: materya wyrobiona z potraw.

CI, *adv.* tu, tutaj — teraz, dziś, obecnie. *Celui-ci*, ten oto. *Ce livre ci*, ta oto książka. *Par-ci, par-là*, tu i owdzie, gdzie niegdzie — od czasu do czasu. *Ci-dessus*, powyżéj. *Ci-devant*, nieco wyżéj — przedtém, dawniéj. *Ci-devant magistrat*, były urzędnik, bywszy urzędnik. *Ci-dessous*, poniżéj. *Ci-contre*, na stronnicy obok. *Entre ci et demain*, do jutra. *Entre ci et là*, nim to nastąpi. *Ci-gît*, (napis nagrobków) tu leży.

CIBLE, *s. f.* tarcza célowa. *Tirer à la* =, strzelać do tarczy, do celu.

CIBOIRE, *s. m.* cymboryum: schowanie na hostyą na ołtarzu.

CIBOULE, *s. f.* trybulka.

CIBOULETTE, *s. f. vid.* CIVETTE.

CICATRICE, *s. f.* blizna, ślad rany — rana.

CICATRISER, *v. a.* goić ranę, zamykać ją — porobić blizny, szramy. *Se* =, goić się, zamykać się (o ranach).

CICÉRO, *s. m.* cycero: nazwisko czcionek.

CICÉROLE, *s. f.* rodzaj grochu cieciorki.

CICÉRONE (*chichéroné*), *s. m.* cziczerone: pokazujący podróżnym osobliwości miejsca jakiego.

CICÉRONIEN, ENNE, *a.* cyceroński, na wzór Cycerona mowcy.

CICISBÉE, *s. m. vid.* SIGISBÉE.

CID, *s. m.* z arabskiego: pan, wódz. *Le* =, Cyd: trajedya Kornela.

CIDRE, *s. m.* jabłecznik: napój.

CIEL, *s. m.* CIEUX, *pl.* niebo, niebiosa — niebo, firmament — niebo, klimat — ciała niebieskie — baldakin w processyach kościelnych. CIEL, CIELS, *pl.* pawilon łóżka — niebiosa (w obrazie) — pułap w kopalniach. *Le feu du* =, piorun, grom. *Remuer* = *et terre*, robić wysilenia, użyć wszystkich środków. *Royaume des cieux*, królestwo niebieskie. *Voir les* =*x ouverts*, cieszyć się jakby był w raju, jakby się do nieba dostał.

CIERGE, *s. m.* gromnica, świeca woskowa. *Il est droit comme un* =, wyprostowany jakby kij połknął. = *du Pérou*, rodzaj kaktusa: roślina.

CIGALE, *s. f.* konik polny.

CIGARE, *s. m.* cygaro — tytuń z wyspy Kuby.

CIGARETTE, *s. f.* maleńkie cygaro.

CIGOGNE, *s. f.* bocian. *Contes de la* =, *contes à la* =, baśnie, banialuki.

CIGUË, *s. f.* cykuta, szaléj, szaleń, świnia wesz: ziele.

CIL (*ril*), *s. m.* rzęsa u powieki.

CILICE, *s. m.* włosieniec, włosiennica, tkanina z włosia.

CILIÉ, ÉE, *a. Bot.* rzęsowaty.

CILLEMENT, *s. m.* mrużenie powiek, mruganie.

Cillèr, v. a. mrugać powiekami, zmrużać oczy. =, v. n. dostawać białych włosów na powiekach (o koniu).

Cime, s. f. wierzch, wierzchołek, szczyt, cypel—*Bot.* wierzchołek.

Ciment, s. m. cement, kit.

Cimenter, v. a. kitować, pokitować, skleić — spoić, umocnić, utwierdzić.

Cimeterre, s. m. szabla zakrzywiona, bułat.

Cimetière, s. m. cmentarz, mogilnik.

Cimier, s. m. ozdoba na wierzchu szyszaku, hełmu — pośladek bydlęcia, udziec źwierzyny — w herbach: figura w hełmie.

Cimolée, s. f. gatunek glinki z wyspy Cimolis. *Matière* =, Cimolie, osad na kamieniach szlifierskich.

Cinabre, s. m. cynober: minerał.

Cinéraire, a. d. g. przeznaczony na prochy, na popioły umarłych.

Cinéraire, s. f. popielnik: roślina.

Cinglage, s. m. przestrzeń jaką statek może ubiedz w 24 godzinach.

Cingler, v. n. żeglować, płynąć. =, v. a. chłostać, wychłostać — śmignąć kogo biczem i t. p. — smagać (o wietrze mroźnym i t. p.).

Cinnamome, s. m. cynamon.

Cinq, a. d. g. pięć, pięcioro — piąty. =, s. m. pięć — piątka — piątka, cyfra 5 — piątka (w kartach). *Ils étaient* =, było ich pięciu. *Page* =, karta piąta. *Henri* =, Henryk piąty. *Le* = *du mois*, piąty miesiąca.

Cinquantaine, s. f. piędziesiątka, piędziesiąt — piędziesiątka, 50 lat, piąty krzyżyk na szósty — złote wesele po 50 latach pożycia małżonków.

Cinquante, a. d. g. piędziesiąt — piędziesiąty. =, s. m. piędziesiąt, piędziesiątka.

Cinquantenier, s. m. piędziesiętnik: dowódzca 50 ludzi.

Cinquantième, a. d. g. piędziesiąty. *Le* =, s. m. piędziesiąta część.

Cinquième, a. d. g. piąty. *Le* =, s. m. piąte piętro — piąta część — uczeń piątéj klassy. *La* =, piąta klassa. *Pour un* =, w piątéj części. *Les deux* =s, dwie piąte, dwie piątych.

Cinquièmement, adv. po piąte.

Cintre, s. m. *Arch.* obłąk przy budowie, kabłąk, łuk — rusztowanie sklepienia. *Loges du* =, paradyz w teatrze, gołębnik *pop.*

Cintré, ée, a. kabłąkowaty, w łuk.

Cintrer, v. a. budować w kabłąk, w łuk.

Ciontat, s. m. rodzaj winogradu.

Cipaye (*paye*=*paï*), s. m. spahi, żołnierz krajowy w Indyach wschodnich angielskich.

Cippe, s. m. kolumna bez kapitelu.

Cirage, s. m. szwarc, szuwaks, czernidło — chędożenie, czyszczenie obuwia — woskowanie, pociąganie woskiem.

Circée, s. f. czarnokwit: roślina.

Circompolaire, a. d. g. podbiegunowy, na około bieguna ziemskiego.

Circoncis, s. m. obrzezany, obrzezaniec*.

Circoncire, v. a. obrzezać, obrzynać napletek. *prt.* Circoncis, ise.

Circoncision, s. f. obrzezanie. = *du cœur*, w biblii: obrzezanie serca, okrzesanie go z grzechów.

Circonférence, s. f. obwód, okręg koła. *Du centre à la* =, od środka do okręgu.

Circonflexe, a. et s. m. *Accent* =, akcent cirkumflex, daszek (^)

lub (˜) w języku greckim. *Verbe* =, słowo greckie z tym akcentem.

Circonlocution, *s. f.* omówienie, opisanie zastępujące użycie właściwego wyrażenia.

Circonscription, *s. f.* ograniczenie — rozciągłość: własność ogólna ciał — podział gruntów, odznaczenie, odgraniczenie — *Géom.* opisanie (figury, koła).

Circonscrire, *v. a.* ograniczyć, zawrzéć w czém. = *une figure à un cercle*, *Géom.* opisać figurę na kole.

Circonscrit, ite, *a. et p.* ciasny, ograniczony (o obrębie) — odgraniczony, odznaczony — odłączony.

Circonspect, ecte, *a.* ostrożny, przezorny — baczny.

Circonspection, *s. f.* ostróżność — baczność.

Circonstance, *s. f.* okoliczność — zdarzenia, wypadki obecne — pora, doba, chwila — przyległość, zależność (gruntu, domu i t. p.). *Ouvrage, pièce de* =, dzieło, sztuka zastosowana do okoliczności chwilowych.

Circonstancier, *v. a.* wyszczególniać — wchodzić, wdawać się w szczegóły.

Circonvallation, *s. f.* okopanie się, oszańcowanie.

Circonvenir, *v. a.* oszukać — wywieść w pole kogo.

Circonvention, *s. f.* oszukanie, podstęp.

Circonvoisin, ine, *a.* pograniczny, sąsiedzki, sąsiedni, postronny, ościenny, okoliczny.

Circonvolution, *s. f.* krażenie, obchodzenie do koła, kołowanie — *Méd.* koła jakie tworzą kiszki substancye mózgowe i t. p.

Circuit, *s. m.* obwód, okręg — kołowanie, obejście, okrążenie. = *de paroles*, kołowanie w mowie, ogródki.

Circulaire, *a. d. g.* okrągły, kręgły*, w kształcie koła, bieżący po kole, kołem. *Mouvement* =, ruch opisujący koło. *Lettre* =, *vid.* Circulaire, *s. f.*

Circulaire, *s. f.* cyrkularz, okólnik, list okólny, kurrenda.

Circulairement, *adv.* w koło, opisując koło.

Circulant, ante, *a.* krążący, w biegu.

Circulation, *s. f.* kurs, bieg (monety), krażenie, cyrkulacya (monety, krwi), przejazd, przechód, krążenie po mieście i t. p. *Mettre en* =, puścić w obieg, rozrzucić.

Circulatoire, *a. d. g.* *Méd.* cyrkulacyjny.

Circuler, *v. n.* krążyć (o krwi, o sokach, o monecie) — przechodzić z rąk do rąk, biegać z ust do ust — chodzić lub jeździć po czém.

Cire, *s. f.* wosk — świeca woskowa, jarzęca — wosk, światło, świece w kościele — pieczęć kancellaryi państwa — *vid.* Cerumen. = *d'Espagne*, = *à cacheter*, lak. *Bâton de* = *d'Espagne*, laska laku. *Droit de* =, dawniéj: opłata pewna od aktów kancellaryi. *Cet habit lui va comme de* =, suknia leży na nim jakby ulał.

Cirer, *v. a.* woskować, wywoskować — szuwaksować, szwarcować (obuwie i t. p.).

Ciré, ée, *prt. Taffetas* =, tafta gummowana. *Toile* = *e*, cerata.

Cirier, *s. m.* fabrykant figur woskowych.

Ciroëne, *s. m.* plaster z wosku i wina.

Ciron, *s. m.* kleszcz: owad zaskórny — bąbel zrobiony przez kleszcza.

Cirque, *s. m.* cyrk, plac w półkole do igrzysk, heca.

Cirre, Cirrhe, s. m. *Bot.* wąs: organ nitkowaty śrubowato zwiniony.

Cirsakas, s. m. *vid.* Sirsacas.

Cirure, s. f. powłoka z wosku.

Cisailler, v. a. obcinać, nakrawać, ponakrawać.

Cisailles, s. f. *pl.* nożyce — okrawki, skrawki z monety.

Cisalpin, ine, a. cyzalpiński-przedalpejski, z téj strony Alp.

Ciseau, s. m. dłóto — dłótko — snycerstwo, snycerka.

Ciseaux, s. m. *pl.* nożyce, nożyczki.

Ciselé, ée, a. karbowany, narzynany, wyrabiany dłótkiem, rznięty. *Velours* =, axamit w kwiaty, w desen.

Ciseler, v. a. karbować, wyrzynać dłótkiem.

Ciselet, s. m. dłótko złotnicze i t. p.

Ciseleur, s. m. karbujący, wyrzynający dłótkiem.

Ciselure, s. f. karbowanie — wyrabianie dłótkiem — karbiki.

Cisoir, s. m. nożyce na nożkach do okrawania metalów.

Ciste, s. m. złotojeść: roślina.

Cistophore, s. f. *vid.* Canephore. =, s. m. medal z wizerunkiem koszyków na kwiaty.

Citadelle, s. f. cytadella, zamek, nadmieście.

Citadin, s. m. mieszkaniec miasta, obywatel.

Citadine, s. f. obywatelka z miasta.

Citateur, s. m. cytujący.

Citation, s. f. pozwanie przed sąd, cytacya — wezwanie przed sąd — pozew — zwołanie kawalerów maltańskich — cytacya, cytowanie, przytoczenie.

Cité, s. f. miasto, gród — stare miasto: część miasta gdzie był ratusz i fara — obywatelstwo, zbiór obywateli. *Droit de* =, prawo obywatelstwa.

Citer, v. a. pozwać, zapozwać przed sąd — wezwać przed sąd — zwołać — cytować, zacytować, przywieść, przytoczyć (dzieło, autora) — wymieniać, wzmiankować.

Citérieur, eure, a. z téj strony leżący.

Citerne, s. f. cysterna, rząp*, studnia wody deszczowéj.

Citerneau, s. m. mała cysterna.

Citoyen, s. et a. m. obywatel — krajowiec — obywatelski — mieszkaniec miasta, osiadły, obywatel — używający praw obywatelskich. *Un bon* =, prawy obywatel. *Roi* =, król obywatel. =enne, s. f. obywatelka.

Citrate, s. m. *Chim.* cytrynian: kombinacya kwasu cytrynowego z zasadą jaką.

Citrin, ine, a. cytrynowy (kolor).

Citrique, a. d. g. *Chim.* cytrynowy (kwas i t. p.).

Citron, s. m. cytryna: owoc. *Couleur* =, kolor cytrynowy.

Citronner, v. a. zaprawić, napuścić cytryną.

Citronnelle, s. f. nazwisko niektórych roślin woni cytrynowéj.

Citronnier, s. m. cytryna, cytrynka: drzewko.

Citrouille, s. f. dynia, bania, czasem niewłaściwie: arbuz.

Civadière, s. f. żagiel u małego masztu.

Cive, Civette, s. f. gatunek czosnku.

Civet, s. m. potrawka z zająca.

Civette, s. f. *vid.* Cive. — cyweta, wiwera, źwierzątko wydające rodzaj piżma.

Civière, s. f. nosze — mary.

Civil, ile, a. obywatelski — cywilny (nie wojskowy) — świecki (nie duchowny) — od spraw cywilnych, cywilny (nie kryminalny) —

grzeczny, uprzejmy. *Droit* =, prawo cywilne. *Code* =, kodex cywilny, kodex Napoleona. *Etat* =, stan cywilny : stan, urodzenie osoby. *Officier de l'état* =, urzędnik stanu cywilnego. *Requête* =*ile*, rekurs drogą nadzwyczajną o zniesienie wyroku. *Partie* =*ile*, strona dochodząca na kim szkód i strat. *Intérêts* =*s*, koszta. *Droits* =*s*, prawa cywilne służące każdemu krajowcowi — wynagrodzenie strat. *Guerre* =*ile*, wojna domowa. *Mort* =*ile*, śmierć cywilna, postradanie praw cywilnych. =, *s. m.* sprawy cywilne.

Civilement, *adv.* cywilnie, drogą cywilną — grzecznie, uprzejmie.

Civilisation, *s. f.* cywilizacya, polor, wykształcenie, kultura, okrzesanie — cywilizowanie, ucywilizowanie.

Civilisé, ée, *a.* cywilizowany, ucywilizowany.

Civiliser, *v. a.* cywilizować, ucywilizować, wykształcić — okrzesać. *Se* =, wykrzesać się, nabrać poloru, ułożenia.

Civilité, *s. f.* grzeczność, dobre ułożenie — grzeczności, ukłony. *Mes* =*s à M...*, moje ukłony panu N. N. = *puérile*, tytuł starej książki : przepisy grzeczności dla dzieci.

Civique, *a. d. g.* obywatelski. *Dégradation* =, pozbawienie praw politycznych i cywilnych.

Civisme, *s. m.* cnota obywatelska, obywatelstwo, obywatelskość.

Clabaud, *s. m.* wrzaskun : pies gończy niepotrzebnie ujadający, grający — gaduła, gawęda — kłapouch, z obwisłemi uszami. *En* =, z obwisłemi uszami lub brzegami.

Clabaudage, *s. m.* skowyczenie, skomlenie psów — szkalowanie, obmowa, szczekanie *fm.*

Clabauder, *v. a.* skowyczeć, skomleć — wrzeszczeć, drzeć się *fm.*

Clabauderie, *s. f.* wrzeszczenie.

Clabaudeur, *s. m.* wrzaskun, krzykała — oszczerca, obmowca.

Claie, *s. f.* lasy : plecionka z brzegami do suszenia owoców i t. p.

Clair, aire, *a.* jasny, świecący — widny (o mieszkaniu) — świecący się, lśniący, mający połysk — jasny (o kolorach) — czysty (o pojęciu, o zdaniu) — przezroczysty — klarowny, czysty (o płynach) — rzadki (o tkaninie) — rzadki, rozbełtany — czysty (o głosie) — jasny, niezawiły, łatwy, wyraźny — jasny, widoczny, oczywisty. *Lait* =, cienkie mleko — serwatka. *Argent* =, leżący gotowy pieniądz. *Profit* =, czysty zysk.

Clair, *s. m.* jasność, światło, dzień, część najwięcéj oświecona w obrazie — blask, ozdoby odbijające na tle jakiém. *Tirer au* =, wyjaśnić rzecz. *Tirer du vin au* =, butelkować wino wyklarowane.

Clair, *adv.* jasno, widocznie, oczywiście. *Y voir* =, widzieć jasno, poznać się na czém. *Semer* =, rzadko zasiewać. *Parler* =, cienkim głosem mówić. = *et net*, jasno i dobitnie — czystego dochodu tyle a tyle.

Claire, *s. f.* popiół do robienia tygielków chemicznych.

Clair-de-lune, *s. m.* blask księżyca, światło księżyca. *Au* =, przy księżycu, po miesiącu *fm.*

Clairée, *s. f.* cukier klarowany.

Clairement, *adv.* jasno, wyraźnie, dobitnie — otwarcie — widocznie, oczywiście.

Clairet, *s. et a. m.* wino cienkie.

Clairet, *s. m.* wino z wymoczonemi w niém ziołami—kamień drogi bladéj wody.

Claire-voie, *s. f.* furtka w murze z kratą. *A* =, wyplatany —

rzadki (o tkaninie). *Semer à* =, rzadko zasiewać.

Clairière, *s. f.* las przerzedzony, łąka w lesie — miejsce wytarte, przetarte(w bieliźnie).

Clair-obscur, *s. m.* cienie w obrazie, skutek sprawiony przez światło uderzające jedne przedmioty a zostawujące inne w cieniu.

Clairon, *s. m.* trąbka, trąba.

Clair-semé, ée, *a.* rzadki, rzadko zasiany, rozsiany — porozrzucany tu i owdzie, gdzieniegdzie.

Clairvoyance, *s. f.* przezorność, przenikliwość, bystrość umysłu.

Clairvoyant, ante, *a.* przezorny, przenikliwy, bystry.

Clameur, *s. f.* wrzawa, krzyk, wrzask. *La = publique*, oburzenie powszechne. = *de haro*, dawniéj w Normandyi: wezwanie do stawienia się natychmiast przed sądem.

Clan, *s. m.* klan: pokolenie w Szkocyi.

Clandestin, ine, *a.* potajemny, kryjomy, pokątny.

Clandestinement, *adv.* pokryjomu, pokątnie.

Clandestinité, *s. f.* pokątność, tajność.

Clapet, *s. m.* klapka w pompie i t. p.

Clapier, *s. m.* nora, jama dla królików — skrzynia na króliki — królik lichy.

Clapir (se), *v. pron.* skryć się w norę, przyczaić się, przycupnąć *fm.*

Clapotage, Clapotis, *s. m.* lekkie kołysanie i roztrącanie się fali morskiéj, pluskanie.

Clapoter, *v. n.* kołysać się, pluskać falami (o morzu).

Clapoteuse, *a. f. Mer* =, morze kołyszące się, pluskające po burzy.

Clapotis, *s. m. vid.* Clapotage.

Claque, *s. f.* klaps, uderzenie dłonią — rodzaj galoszów. *Chapeau* =, kapelusz składany.

Claquedent, *s. m.* gałgan, kapcan, obdartus — samochwał, łgarz.

Claquement, *s. m.* klaskanie rękami — dzwonienie zębami od zimna.

Claquemurer, *v. a.* zamknąć, zapakować do kozy. *Se* =, zamknąć się, zamurować się.

Claquer, *v. n.* klaskać rękami — trzaskać z bicza — trzaskać (o biczu). =, *v. a.* dać klapsa komu — klaskać komu.

Claquet, *s. m.* klapa we młynie.

Claqueur, *s. m.* klaskający, klaskacz najęty, namówiony.

Clarification, *s. f.* klarowanie, wyklarowanie płynu.

Clarifier, *v. a.* klarować, sklarować — oczyścić, przecedzić. *Se* =, ustać się, wyklarować się (o płynach).

Clarine, *s. f.* dzwonek, klekotka, grzegotka uwieszana bydłu u szyi.

Clarinette, *s. f.* klarynet: instrument muzyczny — klarynecista.

Clarté, *s. f.* światło — blask, jasność — światełko, promyk — łuna — przezroczystość — jasność, wyraźność — czystość w pojęciach, czyste pojmowanie.

Classe, *s. f.* klassa, rzęd, szereg, gromada — klassa towarzystwa; kondycya — klassa w szkołach, (we Francyi klassa pierwsza jest najwyższa a najniższa szósta) — klassa, sekcya w akademii — uczniowie klassy — klassa: lekcye klassy — klassa: izba szkolna — klassa: podział w rekrutowaniu wojska. *Basses* =*s*, cztery niższe klassy. *La rentrée de* =*s*, otwarcie klass, szkół. *Ouvrir une* =, otworzyć salę jaką na lekcye. = *du soir*, *du matin*, lekcye wieczorne, ranne. *Fripon de première* =, oszust pierwszéj klassy.

Classement, *s. m.* porządkowanie, klassyfikacya, rozkład, uszykowanie.

Classer, *v. a.* szykować, uszykować, uporządkować, klassyfikować, rosklassyfikować — pomieścić w rzędzie, w klassie jakiéj.

Classification, *s. f.* klassyfikacya, uporządkowanie, uszykowanie — podzielenie na klassy.

Classique, *a. d. g.* klassyczny, wzorowy (pisarz), klassyk — klassyczny, na wzór klassyków (nie romantyczny). *Terre* =, *sol* =, klassyczna ziemia: kraj w którym do czego wzór dano. =, *s. m.* klassyk, autor wzorowy — klassyk (nie romantyk).

Clastique, *a. d. g. terre* =, grunt z jaskiniami skamieniałości.

Clatir, *v. n.* ujadać (o psie gończym).

Claude, *s. et a.* gamoń, głupiec, mazgaj.

Claudication, *s. f.* kulenie, chromienie na nogę.

Clause, *s. f.* klauzula, warunek, zastrzeżenie, zawarowanie. = *conditionnelle*, punkt warunkowy.

Claustral, ale, *a.* klasztorny.

Clavaire, *s. f.* goździeniec: gatunek grzybów.

Claveau, *s. m.* motylice: zaraza na owce — kamień klinowaty (w murze, sklepieniu).

Clavecin, *s. m.* klawikort: instrument muzyczny.

Clavelé, ée, *a.* zarażony motylicami.

Clavelée, *s. f.* motylice: zaraza na owce.

Clavette, *s. f.* ćwiek płaski.

Clavicule, *s. f.* obojczyk, kluczyk* — kluczyk. *La = de Salomon*, kluczyk Salomona: tytuł dzieła przypisywanego Salomonowi.

Claviculé, ée, *a.* opatrzony obojczykiem (o źwierzętach).

Clavier, *s. m.* obrączka na któréj się zawieszają klucze — klawisze fortepianu, klawikortu. *Posseder son* =, obeznać się z grą na klawikorcie i t. p.

Clayer, *s. m.* lasy do suszenia słodu i t. p.

Claymore, *s. f.* długi pałasz szkocki.

Clayon, *s. m.* denko na którém się suszą séry — tacka na ciasteczka.

Clayonnage, *s. m.* kosz z ziemią otaczający drzewka okopane, przyspa.

Clef *(klé)*, *s. f.* klucz do otwierania zamku — klucz ułatwiający wejście, zrozumienie czego, odgadnienie — kluczyk, kruczek smoczka, rurki — klapka w instrumentach dętych — klucz do śrubowania. =*de voûte*, klucz sklepienia, główny kamień jego — główny punkt. = *de meute*, najwprawniejsze psy psiarni — człowiek mający przewagę, wziętość u swoich. *Fermé à* =, zamknięty na klucz.

Clémence, *s. f.* łaskawość — pobłażanie.

Clément, ente, *a.* łaskawy — miłosierny, litościwy (o Bogu).

Clémentines, *s. f. pl.* Klementyny: część kodexu kanonicznego.

Clephte, *s. m.* kleft (rabuś), powstaniec w wojnie Greków o niepodległość.

Clepsydre, *s. f.* klepsydra.

Clerc *(klér)*, *s. m.* kleryk który otrzymał tonzurę — dawniéj: uczony, znający pismo — pisarz, sekretarz, dependent, applikant u adwokata i t. p. — pomocnik ułatwiający interesa. = *de l'œuvre*, dozorca robót kościoła, parafii. = *du secret*, *vid.* Secrétaire d'Etat. = *de chapelle*, officyalista w kaplicy króleskiéj. = *d'office*, dawniéj: kontroler wydatków stołu króleskiego.

rzadki (o tkaninie). *Semer à* =, rzadko zasiewać.

Clairière, *s. f.* las przerzedzony, łąka w lesie — miejsce wytarte, przetarte (w bieliźnie).

Clair-obscur, *s. m.* cienie w obrazie, skutek sprawiony przeświatłło uderzające jedne przedmioty a zostawujące inne w cieniu.

Clairon, *s. m.* trąbka, trąba.

Clair-semé, ée, *a.* rzadki, rzadko zasiany, rozsiany — porozrzucany tu i owdzie, gdzieniegdzie.

Clairvoyance, *s. f.* przezorność, przenikliwość, bystrość umysłu.

Clairvoyant, ante, *a.* przezorny, przenikliwy, bystry.

Clameur, *s. f.* wrzawa, krzyk, wrzask. *La = publique*, oburzenie powszechne. = *de haro*, dawniéj w Normandyi: wezwanie do stawienia się natychmiast przed sądem.

Clan, *s. m.* klan: pokolenie w Szkocyi.

Clandestin, ine, *a.* potajemny, kryjomy, pokątny.

Clandestinement, *adv.* pokryjomu, pokątnie.

Clandestinité, *s. f.* pokątność, tajność.

Claper, *s. m.* klapka w pompie i t. p.

Clapier, *s. m.* nora, jama dla królików — skrzynia na króliki — królik licha.

Clapi[illegible]
w [illegible]
się [illegible]

dłonią — rodzaj galoszów. *Chapeau* =, kapelusz składany.

Claquedent, *s. m.* gałgan, kapcan, obdartus — samochwał, łgarz.

Claquement, *s. m.* klaskanie rękami — dzwonienie zębami od zimna.

Claquemurer, *v. a.* zamknąć, zapakować do kozy. *Se* =, zamknąć się, zamurować się.

Claquer, *v. n.* klaskać rękami — trzaskać z bicza — trzaskać (o biczu). =, *v. a.* dać klapsa komu — klaskać komu.

Claquet, *s. m.* klapa we młynie.

Claqueur, *s. m.* klaskający, klaskacz najęty, namówiony.

Clarification, *s. f.* klarowanie, wyklarowanie płynu.

Clarifier, *v. a.* klarować, sklarować — oczyścić, przecedzić. *Se* =, ustać się, wyklarować się (o płynach).

Clarine, *s. f.* dzwonek, klekotka, rzegotka uwieszana bydłu u szyi.

Clarinette, *s. f.* klarynet: instrument muzyczny — klarynecista.

Clarté, *s. f.* światło — blask, jasność — światełko, promyk — [illegible] — przezroczystość — jasność, wyraźność — czystość w pojęciach, czyste pojmowanie.

Classe, *s. f.* klassa, rząd, szereg, gromada — klassa towarzystwa, kondycya — klassa w szkołach. (we Francyi klassa pierwsza [illegible] najniższa stopnia) [illegible] klassa, szkoła [illegible] — [illegible] klassy — [illegible] [illegible]

CLASSEMENT, *s. m.* porządkowanie, klassyfikacya, rozkład, szykowanie.

CLASSER, *v. a.* szykować, szykować, uporządkować, klassyfikować, rozklassyfikować — postawić w rzędzie, w klassie jakiej.

CLASSIFICATION, *s. f.* klassyfikacya, uporządkowanie, szykowanie — podzielenie na klassy.

CLASSIQUE, *a. d. g.* klassyczny, wzorowy (pisarz), klassyk — klassyczny, na wzór klassyków (nieromantyczny). *Terre* =, *sol* =, klassyczna ziemia: kraj w którym do czego wzór dano. =, *s. m.* klassyk, autor wzorowy — klassyk (nie romantyk).

CLASTIQUE, *a. d. g. terre* =, grunt z jaskiniami skamieniałkości.

CLATIR, *v. n.* ujadać (o psie gończym).

CLAUDE, *s. et a.* gamoń, głupiec, mazgaj.

CLAUDICATION, *s. f.* kulenie, chromanie na nogę.

CLAUSE, *s. f.* klauzula, warunek, zastrzeżenie, zawarowanie. = *conditionnelle*, punkt warunkowy.

CLAUSTRAL, ALE, *a.* klasztorny.

CLAVAIRE, *s. f.* goździeniec: gatunek grzybów.

[illegible]

mieć o czém staranie, pilnować czego. *Se* =, szanować swoje zdrowie, pieścić się.

CHRÊME *(chr=kr)*, *s. m.* krzyżmo, chrzyżmo, oléj święty.

CHRÉMEAU *(chr=kr)*, *s. m.* czepeczek kładziony dziecku po namaszczeniu olejem świętym.

CHRESTOMATHIE *(chr=kr)*, *s. f.* chrestomatya, selekta, wyjątki z dzieł dla nauki.

CHRÉTIEN, ENNE *(chr=kr)*, *a.* chrześciański. *Roi très*-=, król chrześciański t. j. król francuski. =, *s. m.* chrześcianin. =ENNE, *s. f.* chrześcianka. *Parler* =, mówić otwarcie, szczérze.

CHRÉTIENNEMENT *(chr=kr)*, *adv.* po chrześciańsku.

CHRÉTIENTÉ *(chr=kr)*, *s. f.* chrześciaństwo, chrześciańskie ludy. *Marcher sur la* =, chodzić w złém obuwiu i w dziurawych pończochach.

CHRIE *(chr=kr)*, *s. f.* ćwiczenie zadawane uczniom przez retorów.

CHRISME *(chr=kr)*, *s. m.* cyfra z liter X i P czyli monogramma imienia Christus.

CHRIST *(krist)*, *s. m.* Chrystus — krucyfix, krzyż. *Jesus-Christ (Jésukri)*, Jezus Chrystus.

CHRISTE-MARINE *(chr=kr)*, *s. f.* *vid.* BACILE.

CHRISTIANISME *(chr=kr)*, *s. m.* chrystyanizm, wiara Chrystusa.

CHROMATE *(chr=kr)*, *s. m. Chim.* chromian: kombinacya chromu z zasadą jaką.

CHROMATIQUE *(chr=kr)*, *a. d. g.* *Mus.* chromatyczny.

CHROME *(chr=kr)*, *s. m. Chim.* chrom: ciało pojedyncze.

CHROMIQUE *(chr=kr)*, *a. d. g.* *Chim.* chromowy.

CHRONICITÉ *(chr=kr)*, *s. f. Méd.* chroniczność chorób.

CHRONIQUE *(chr=kr)*, *s. f.* kronika, latopis

CHRONIQUE *(chr=kr)*, *a. d. g.* *Méd.* chroniczny (o chorobach długich i rozwijających się zczasem).

CHRONIQUEUR *(chr = kr)*, *s. m.* kronikarz, latopisiec.

CHRONOGRAMME *(chr=kr)*, *s. m.* chronogram, napis którego litery stanowią datę wypadku w liczbach rzymskich lub w literach arabskich.

CHRONOLOGIE *(chr = kr)*, *s. f.* chronologia, rachuba lat.

CHRONOLOGIQUE *(chr=kr)*, *a. d. g.* chronologiczny, porządku lat.

CHRONOLOGISTE *(chr=kr)*, *s. m.* CHRONOLOGUE, chronolog, liczący lata.

CHRONOMÈTRE *(chr=kr)*, *s. m.* chronometr: zegarek jak najdokładniejszy używany w żegludze i t. p.

CHRYSALIDE *(chr=kr)*, *s. f.* poczwarka: jedno z przeobrażeń owadu.

CHRYSANTHÈME *(chr=kr)*, *s. m.* złocień: roślina.

CHRYSOCALE *(chr=kr)*, *s. f.* imitacya złota.

CHRYSOCOLLE *(chr=kr)*, cząstki metalu które woda unosi z sobą z min, *vid.* BORAX.

CHRYSOCOME *(chr=kr)*, *s. f.* złotogłów: roślina.

CHRYSOLITHE *(chr = kr)*, *s. f.* chryzolit: kamień drogi.

CHRYSOPRASE *(chr=kr)*, *s. f.* chryzopras: kamień drogi.

CHUCHOTTEMENT, *s. m.* szeptanie, szepty.

CHUCHOTER, *v. a.* et *v. n.* szeptać — szepnąć co do ucha.

CHUCHOTERIE, *s. f.* szepty, szeptanie — konszachty.

CHUCHOTEUR, EUSE, *s.* ustawicznie w szeptach będący.

CHUT *(ut = ute)*, *interj.* sza! cicho! cyt!

CHUTE, *s. f.* spadnięcie, spadnienie — opadanie (liści i t. p.)

— wypadanie (włosów, zębów i.t.p.) — *Méd.* opadnienie (maciey i t. p.) — upadek — usterk — upadek, grzech — nieudanie się — niepowiedzenie się — zwrotka (w madrygale it. p.). = *d'eau*, spadek wody, wód. = *du jour*, schyłek dnia. = *du rideau*, spadnienie, spuszczenie kortyny w teatrze. = *d'une période*, spadek okresu, peryodu.

Chyle, *s. m. Méd.* chil: płyn wyrabiający się w trawieniu pokarmów: miazga.

Chylifère, *a. d. g. Méd.* przeprowadzający chil (o naczyniach w ciele).

Chylification, *s. f. Méd.* wyrabianie się chilu.

Chyme, *s. m. Méd.* chymus, chym: materya wyrobiona z potraw.

Ci, *adv.* tu, tutaj — teraz, dziś, obecnie. *Celui-ci*, ten oto. *Ce livre ci*, ta oto książka. *Par-ci, par-là*, tu i owdzie, gdzie niegdzie — od czasu do czasu. *Ci-dessus*, powyżéj. *Ci-devant*, nieco wyżéj — przedtém, dawniéj. *Ci-devant magistrat*, były urzędnik, bywszy urzędnik. *Ci-dessous*, poniżéj. *Ci-contre*, na stronnicy obok. *Entre ci et demain*, do jutra. *Entre ci et là*, nim to nastąpi. *Ci-gît*, (napis nagrobków) tu leży.

Cible, *s. f.* tarcza célowa. *Tirer à la* =, strzelać do tarczy, do celu.

Ciboire, *s. m.* cymborynm: schowanie na hostyą na ołtarzu.

Ciboule, *s. f.* trybulka.

Ciboulette, *s. f. vid.* Civette.

Cicatrice, *s. f.* blizna, ślad rany — rana.

Cicatriser, *v. a.* goić ranę, zamykać ją — porobić blizny, szramy. *Se* =, goić się, zamykać się (o ranach).

Cicéro, *s. m.* cycero: nazwisko czcionek.

Cicérole, *s. f.* rodzaj grochu cieciorki.

Cicérone (*chichéroné*), *s. m.* cycerone: pokazujący podróżnym osobliwości miejsca jakiego.

Cicéronien, enne, *a.* cyceroński, na wzór Cycerona mowcy.

Cicisbée, *s. m. vid.* Sigisbée.

Cid, *s. m.* z arabskiego: pan, wódz. *Le* =, Cyd: trajedya Kornela.

Cidre, *s. m.* jabłecznik: napój.

Ciel, *s. m.* Cieux, *pl.* niebo, niebiosa — niebo, firmament — niebo, klimat — ciała niebieskie — baldakin w processyach kościelnych. Ciel, Ciels, *pl.* pawilon łóżka — niebiosa (w obrazie) — pułap w kopalniach. *Le feu du* =, piorun, grom. *Remuer* = *et terre*, robić wysilenia, użyć wszystkich środków. *Royaume des cieux*, królestwo niebieskie. *Voir les* =*x ouverts*, cieszyć się jakby był w raju, jakby się do nieba dostał.

Cierge, *s. m.* gromnica, świeca woskowa. *Il est droit comme un* =, wyprostowany jakby kij połknął. = *du Pérou*, rodzaj kaktusa: roślina.

Cigale, *s. f.* konik polny.

Cigare, *s. m.* cygaro — tytuń z wyspy Kuby.

Cigarette, *s. f.* maleńkie cygaro.

Cigogne, *s. f.* bocian. *Contes de la* =, *contes à la* =, baśnie, banialuki.

Ciguë, *s. f.* cykuta, szaléj, szaleń, świnia wesz: ziele.

Cil (*cil*), *s. m.* rzęsa u powieki.

Cilice, *s. m.* włosieniec, włosiennica, tkanina z włosia.

Cilié, ée, *a. Bot.* rzęsowaty.

Cillement, *s. m.* mrużenie powiek, mruganie.

Ciller, v. a. mrugać powiekami, zmrużać oczy. =, v. n. dostawać białych włosów na powiekach (o koniu).

Cime, s. f. wierzch, wierzchołek, szczyt, cypel—*Bot.* wierzchołek.

Ciment, s. m. cement, kit.

Cimenter, v. a. kitować, pokitować, skleić — spoić, umocnić, utwierdzić.

Cimeterre, s. m. szabla zakrzywiona, bułat.

Cimetière, s. m. cmentarz, mogilnik.

Cimier, s. m. ozdoba na wierzchu szyszaku, hełmu — pośladek bydlęcia, udziec źwierzyny — w herbach: figura w hełmie.

Cimolée, s. f. gatunek glinki z wyspy Cimolis. *Matière* =, Cimolie, osad na kamieniach szlifierskich.

Cinabre, s. m. cynober: minerał.

Cinéraire, a. d. g. przeznaczony na prochy, na popioły umarłych.

Cinéraire, s. f. popielnik: roślina.

Cinglage, s. m. przestrzeń jaką statek może ubiedz w 24 godzinach.

Cingler, v. n. żeglować, płynąć. =, v. a. chłostać, wychłostać — śmignąć kogo biczem i t. p. — smagać (o wietrze mroźnym i t. p.).

Cinnamome, s. m. cynamon.

Cinq, a. d. g. pięć, pięcioro — piąty. =, s. m. pięć — piątka — piątka, cyfra 5 — piątka (w kartach). *Ils étaient* =, było ich pięciu. *Page* =, karta piąta. *Henri* =, Henryk piąty. *Le* = *du mois*, piąty miesiąca.

Cinquantaine, s. f. piędziesiątka, piędziesiąt — piędziesiątka, 50 lat, piąty krzyżyk na szósty — złote wesele po 50 latach pożycia małżonków.

Cinquante, a. d. g. piędziesiąt — piędziesiąty. =, s. m. piędziesiąt, piędziesiątka.

Cinquantenier, s. m. piędziesiętnik: dowódzca 50 ludzi.

Cinquantième, a. d. g. piędziesiąty. *Le* =, s. m. piędziesiąta część.

Cinquième, a. d. g. piąty. *Le* =, s. m. piąte piętro — piąta część — uczeń piątéj klassy. *La* =, piąta klassa. *Pour un* =, w piątéj części. *Les deux* =s, dwie piąte, dwie piątych.

Cinquièmement, *adv.* po piąte.

Cintre, s. m. *Arch.* obłąk przy budowie, kabłąk, łuk — rusztowanie sklepienia. *Loges du* =, paradyz w teatrze, gołębnik *pop.*

Cintré, ée, a. kabłąkowaty, w łuk.

Cintrer, v. a. budować w kabłąk, w łuk.

Ciotat, s. m. rodzaj winogradu.

Cipaye (*paye*=*paï*), s. m. spahi, żołnierz krajowy w Indyach wschodnich angielskich.

Cippe, s. m. kolumna bez kapitelu.

Cirage, s. m. szwarc, szuwaks, czernidło — chędożenie, czyszczenie obuwia — woskowanie, pociąganie woskiem.

Circée, s. f. czarnokwit: roślina.

Circompolaire, a. d. g. podbiegunowy, na około bieguna ziemskiego.

Circoncis, s. m. obrzezany, obrzezaniec*.

Circoncire, v. a. obrzezać, oberżnąć napletek. *prt.* Circoncis, ise.

Circoncision, s. f. obrzezanie. = *du cœur*, w biblii: obrzezanie serca, okrzesanie go z grzechów.

Circonférence, s. f. obwód, okręg koła. *Du centre à la* =, od środka do okręgu.

Circonflexe, a. et s. m. *Accent* =, akcent cirkumflex, daszek (^)

lub (~) w języku greckim. *Verbe* =, słowo greckie z tym akcentem.

Circonlocution, *s. f.* omówienie, opisanie zastępujące użycie właściwego wyrażenia.

Circonscription, *s. f.* ograniczenie — rozciągłość: własność ogólna ciał — podział gruntów, odznaczenie, odgraniczenie — *Géom.* opisanie (figury, koła).

Circonscrire, *v. a.* ograniczyć, zawrzéć w czém. = *une figure à un cercle*, *Géom.* opisać figurę na kole.

Circonscrit, ite, *a. et p.* ciasny, ograniczony (o obrębie) — odgraniczony, odznaczony — odłączony.

Circonspect, ecte, *a.* ostrożny, przezorny — baczny.

Circonspection, *s. f.* ostróżność — baczność.

Circonstance, *s. f.* okoliczność — zdarzenia, wypadki obecne — pora, doba, chwila — przyległość, zależność (gruntu, domu i t. p.). *Ouvrage, pièce de* =, dzieło, sztuka zastosowana do okoliczności chwilowych.

Circonstancier, *v. a.* wyszczególniać — wchodzić, wdawać się w szczegóły.

Circonvallation, *s. f.* okopanie się, oszańcowanie.

Circonvenir, *v. a.* oszukać — wywieść w pole kogo.

Circonvention, *s. f.* oszukanie, podstęp.

Circonvoisin, ine, *a.* pograniczny, sąsiedzki, sąsiedni, postronny, ościenny, okoliczny.

Circonvolution, *s. f.* krążenie, obchodzenie do koła, kołowanie — *Méd.* koła jakie tworzą kiszki substancye mózgowe i t. p.

Circuit, *s. m.* obwód, okręg — kołowanie, obejście, okrążenie. = *de paroles*, kołowanie w mowie, ogródki.

Circulaire, *a. d. g.* okrągły, kręgły*, w kształcie koła, bieżący po kole, kołem. *Mouvement* =, ruch opisujący koło. *Lettre* =, *vid.* Circulaire, *s. f.*

Circulaire, *s. f.* cyrkularz, okólnik, list okólny, kurrenda.

Circulairement, *adv.* w koło, opisując koło.

Circulant, ante, *a.* krążący, w biegu.

Circulation, *s. f.* kurs, bieg (monety), krażenie, cyrkulacya (monety, krwi), przejazd, przechód, krążenie po mieście i t. p. *Mettre en* =, puścić w obieg, rozrzucić.

Circulatoire, *a. d. g. Méd.* cyrkulacyjny.

Circuler, *v. n.* krążyć (o krwi, o sokach, o monecie) — przechodzić z rąk do rąk, biegać z ust do ust — chodzić lub jeździć po czém.

Cire, *s. f.* wosk — świeca woskowa, jarzęca — wosk, światło, świece w kościele — pieczęć kancellaryi państwa — *vid.* Cerumen. = *d'Espagne*, = *à cacheter*, lak. *Bâton de* = *d'Espagne*, laska laku. *Droit de* =, dawniéj: opłata pewna od aktów kancellaryi. *Cet habit lui va comme de* =, suknia leży na nim jakby ulał.

Cirer, *v. a.* woskować, wywoskować — szuwaksować, szwarcować (obuwie i t. p.).

Ciré, ée, *prt. Taffetas* =, tafta gummowana. *Toile* =*e*, cerata.

Cirier, *s. m.* fabrykant figur woskowych.

Ciroëne, *s. m.* plaster z wosku i wina.

Ciron, *s. m.* kleszcz: owad zaskórny — bąbel zrobiony przez kleszcza.

Cirque, *s. m.* cyrk, plac w półkole do igrzysk, heca.

Cirre, Cirrhe, *s. m. Bot.* wąs: organ nitkowaty śrubowato zwiniony.

Cirsakas, *s. m. vid.* Sirsacas.

Cirure, *s. f.* powłoka z wosku.

Cisailler, *v. a.* obcinać, nakrawać, ponakrawać.

Cisailles, *s. f. pl.* nożyce — okrawki, skrawki z monety.

Cisalpin, ine, *a.* cyzalpiński-przedalpejski, z téj strony Alp.

Ciseau, *s. m.* dłóto — dłótko — snycerstwo, snycerka.

Ciseaux, *s. m. pl.* nożyce, nożyczki.

Ciselé, ée, *a.* karbowany, narzynany, wyrabiany dłótkiem, rznięty. *Velours* =, axamit w kwiaty, w desen.

Ciseler, *v. a.* karbować, wyrzynać dłótkiem.

Ciselet, *s. m.* dłótko złotnicze i t. p.

Ciseleur, *s. m.* karbujący, wyrzynający dłótkiem.

Ciselure, *s. f.* karbowanie — wyrabianie dłótkiem — karbiki.

Cisoir, *s. m.* nożyce na nożkach do okrawania metalów.

Ciste, *s. m.* złotojeść: roślina.

Cistophore, *s. f. vid.* Canephore. =, *s. m.* medal z wizerunkiem koszyków na kwiaty.

Citadelle, *s. f.* cytadella, zamek, nadmieście.

Citadin, *s. m.* mieszkaniec miasta, obywatel.

Citadine, *s. f.* obywatelka z miasta.

Citateur, *s. m.* cytujący.

Citation, *s. f.* pozwanie przed sąd, cytacya — wezwanie przed sąd — pozew — zwołanie kawalerów maltańskich — cytacya, cytowanie, przytoczenie.

Cité, *s. f.* miasto, gród — stare miasto: część miasta gdzie był ratusz i fara — obywatelstwo, zbiór obywateli. *Droit de* =, prawo obywatelstwa.

Citer, *v. a.* pozwać, zapozwać przed sąd — wezwać przed sąd — zwołać — cytować, zacytować, przywieść, przytoczyć (dzieło, autora) — wymieniać, wzmiankować.

Citérieur, eure, *a.* z téj strony leżący.

Citerne, *s. f.* cysterna, rząp'*, studnia wody deszczowéj.

Citerneau, *s. m.* mała cysterna.

Citoyen, *s. et a. m.* obywatel — krajowiec — obywatelski — mieszkaniec miasta, osiadły, obywatel — używający praw obywatelskich. *Un bon* =, prawy obywatel. *Roi* =, król obywatel. =enne, *s. f.* obywatelka.

Citrate, *s. m. Chim.* cytrynian: kombinacya kwasu cytrynowego z zasadą jaką.

Citrin, ine, *a.* cytrynowy (kolor).

Citrique, *a. d. g. Chim.* cytrynowy (kwas i t. p.).

Citron, *s. m.* cytryna: owoc. *Couleur* =, kolor cytrynowy.

Citronner, *v. a.* zaprawić, napuścić cytryną.

Citronnelle, *s. f.* nazwisko niektórych roślin woni cytrynowéj.

Citronnier, *s. m.* cytryna, cytrynka: drzewko.

Citrouille, *s. f.* dynia, bania, czasem niewłaściwie: arbuz.

Civadière, *s. f.* żagiel u małego masztu.

Cive, Civette, *s. f.* gatunek czosnku.

Civet, *s. m.* potrawka z zająca.

Civette, *s. f. vid.* Cive. — cyweta, wiwera, źwierzątko wydające rodzaj piżma.

Civière, *s. f.* nosze — mary.

Civil, ile, *a.* obywatelski — cywilny (nie wojskowy) — świecki (nie duchowny) — od spraw cywilnych, cywilny (nie kryminalny) —

grzeczny, uprzejmy. *Droit* =, prawo cywilne. *Code* =, kodex cywilny, kodex Napoleona. *Etat* =, stan cywilny : stan, urodzenie osoby. *Officier de l'état* =, urzędnik stanu cywilnego. *Requête* =*ile*, rekurs drogą nadzwyczajną o zniesienie wyroku. *Partie* =*ile*, strona dochodząca na kim szkód i strat. *Interêts* =*s*, koszta. *Droits* =*s*, prawa cywilne służące każdemu krajowcowi — wynagrodzenie strat. *Guerre* =*ile*, wojna domowa. *Mort* =*ile*, śmierć cywilna, postradanie praw cywilnych. =, *s. m.* sprawy cywilne.

Civilement, *adv.* cywilnie, drogą cywilną — grzecznie, uprzejmie.

Civilisation, *s. f.* cywilizacya, polor, wykształcenie, kultura, okrzesanie — cywilizowanie, ucywilizowanie.

Civilisé, ée, *a.* cywilizowany, ucywilizowany.

Civiliser, *v. a.* cywilizować, ucywilizować, wykształcić — okrzesać. *Se* =, wykrzesać się, nabrać poloru, ułożenia.

Civilité, *s. f.* grzeczność, dobre ułożenie — grzeczności, ukłony. *Mes* =*s à M...*, moje ukłony panu N. N. = *puérile*, tytuł staréj książki: przepisy grzeczności dla dzieci.

Civique, *a. d. g.* obywatelski. *Dégradation* =, pozbawienie praw politycznych i cywilnych.

Civisme, *s. m.* cnota obywatelska, obywatelstwo, obywatelskość.

Clabaud, *s. m.* wrzaskun : pies gończy · niepotrzebnie ujadający, grający — gaduła, gawęda — kłapouch, z obwisłemi uszami. *En* =, z obwisłemi uszami lub brzegami.

Clabaudage, *s. m.* skowyczenie, skomlenie psów — szkalowanie, obmowa, szczekanie *fm.*

Clabauder, *v. a.* skowyczéć, skomléć — wrzeszczeć, drzeć się *fm.*

Clabauderie, *s. f.* wrzeszczenie.

Clabaudeur, *s. m.* wrzaskun, krzykała — oszczerca, obmowca.

Claie, *s. f.* lasy: plecionka z brzegami do suszenia owoców i t. p.

Clair, aire, *a.* jasny, świecący — widny (o mieszkaniu) — świecący się, lśniący, mający połysk — jasny (o kolorach) — czysty (o pojęciu, o zdaniu) — przezroczysty — klarowny, czysty (o płynach) — rzadki (o tkaninie) — rzadki, rozbełtany — czysty (o głosie) — jasny, niezawiły, łatwy, wyraźny — jasny, widoczny, oczywisty. *Lait* =, cienkie mléko — serwatka. *Argent* =, leżący gotowy pieniądz. *Profit* =, czysty zysk.

Clair, *s. m.* jasność, światło, dzień, część najwięcéj oświecona w obrazie — blask, ozdoby odbijające na tle jakiém. *Tirer au* =, wyjaśnić rzecz. *Tirer du vin au* =, butelkować wino wyklarowane.

Clair, *adv.* jasno, widocznie, oczywiście. *Y voir* =, widzieć jasno, poznać się na czém. *Semer* =, rzadko zasiewać. *Parler* =, cienkim głosem mówić. = *et net*, jasno i dobitnie — czystego dochodu tyle a tyle.

Claire, *s. f.* popiół do robienia tygielków chemicznych.

Clair-de-lune, *s. m.* blask księżyca, światło księżyca. *Au* =, przy księżycu, po miesiącu *fm.*

Clairée, *s. f.* cukier klarowany.

Clairement, *adv.* jasno, wyraźnie, dobitnie — otwarcie — widocznie, oczywiście.

Clairet, *s. et a. m.* wino cienkie.

Clairet, *s. m.* wino z wymoczonemi w niém ziołami — kamień drogi bladéj wody.

Claire-voie, *s. f.* furtka w murze z kratą. *A* =, wyplatany —

rzadki (o tkaninie). *Semer à* =, rzadko zasiewać.

Clairière, *s. f.* las przerzedzony, łąka w lesie — miejsce wytarte, przetarte(w bieliźnie).

Clair-obscur, *s. m.* cienie w obrazie, skutek sprawiony przez światło uderzające jedne przedmioty a zostawujące inne w cieniu.

Clairon, *s. m.* trąbka, trąba.

Clair-semé, ée, *a.* rzadki, rzadko zasiany, rozsiany — porozrzucany tu i owdzie, gdzieniegdzie.

Clairvoyance, *s. f.* przezorność, przenikliwość, bystrość umysłu.

Clairvoyant, ante, *a.* przezorny, przenikliwy, bystry.

Clameur, *s. f.* wrzawa, krzyk, wrzask. *La = publique*, oburzenie powszechne. = *de haro*, dawniéj w Normandyi : wezwanie do stawienia się natychmiast przed sądem.

Clan, *s. m.* klan : pokolenie w Szkocyi.

Clandestin, ine, *a.* potajemny, kryjomy, pokątny.

Clandestinement, *adv.* pokryjomu, pokątnie.

Clandestinité, *s. f.* pokątność, tajność.

Clapet, *s. m.* klapka w pompie i t. p.

Clapier, *s. m.* nora, jama dla królików — skrzynia na króliki — królik lichy.

Clapir (se), *v. pron.* skryć się w norę, przyczaić się, przycupnąć *fm.*

Clapotage, Clapotis, *s. m.* lekkie kołysanie i roztrącanie się fali morskiéj, pluskanie.

Clapoter, *v. n.* kołysać się, pluskać falami (o morzu).

Clapoteuse, *a. f. Mer* =, morze kołyszące się, pluskające po burzy.

Clapotis, *s. m. vid.* Clapotage.

Claque, *s. f.* klaps, uderzenie dłonią — rodzaj galoszów. *Chapeau* =, kapelusz składany.

Claquedent, *s. m.* gałgan, kapcan, obdartus — samochwał, łgarz.

Claquement, *s. m.* klaskanie rękami — dzwonienie zębami od zimna.

Claquemurer, *v. a.* zamknąć, zapakować do kozy. *Se* =, zamknąć się, zamurować się.

Claquer, *v. n.* klaskać rękami — trzaskać z bicza — trzaskać (o biczu). =, *v. a.* dać klapsa komu — klaskać komu.

Claquet, *s. m.* klapa we młynie.

Claqueur, *s. m.* klaskający, klaskacz najęty, namówiony.

Clarification, *s. f.* klarowanie, wyklarowanie płynu.

Clarifier, *v. a.* klarować, sklarować — oczyścić, przecedzić. *Se* =, ustać się, wyklarować się (o płynach).

Clarine, *s. f.* dzwonek, klekotka, rzegotka uwieszana bydłu u szyi.

Clarinette, *s. f.* klarynet: instrument muzyczny — klarynecista.

Clarté, *s. f.* światło — blask, jasność — światełko, promyk — łuna — przezroczystość — jasność, wyraźność — czystość w pojęciach, czyste pojmowanie.

Classe, *s. f.* klassa, rząd, szereg, gromada — klassa towarzystwa; kondycya — klassa w szkołach, (we Francyi klassa pierwsza jest najwyższa a najniższa szósta) — klassa, sekcya w akademii — uczniowie klassy — klassa: lekcye klassy — klassa: izba szkolna — klassa: podział w rekrutowaniu wojska. *Basses =s*, cztery niższe klassy. *La rentrée de =s*, otwarcie klass, szkół. *Ouvrir une* =, otworzyć salę jaką na lekcye. = *du soir*, *du matin*, lekcye wieczorne, ranne. *Fripon de première* =, oszust pierwszéj klassy.

Classement, *s. m.* porządkowanie, klassyfikacya, rozkład, uszykowanie.

Classer, *v. a.* szykować, uszykować, uporządkować, klassyfikować, rosklassyfikować — pomieścić w rzędzie, w klassie jakiéj.

Classification, *s. f.* klassyfikacya, uporządkowanie, uszykowanie — podzielenie na klassy.

Classique, *a. d. g.* klassyczny, wzorowy (pisarz), klassyk — klassyczny, na wzór klassyków (nie romantyczny). *Terre* =, *sol* =, klassyczna ziemia: kraj w którym do czego wzór dano. =, *s. m.* klassyk, autor wzorowy — klassyk (nie romantyk).

Clastique, *a. d. g. terre* =, grunt z jaskiniami skamieniałości.

Clatir, *v. n.* ujadać (o psie gończym).

Claude, *s. et a.* gamoń, głupiec, mazgaj.

Claudication, *s. f.* kulenie, chromienie na nogę.

Clause, *s. f.* klauzula, warunek, zastrzeżenie, zawarowanie. = *conditionnelle*, punkt warunkowy.

Claustral, ale, *a.* klasztorny.

Clavaire, *s. f.* goździeniec: gatunek grzybów.

Claveau, *s. m.* motylice: zaraza na owce — kamień klinowaty (w murze, sklepieniu).

Clavecin, *s. m.* klawikort: instrument muzyczny.

Clavelé, ée, *a.* zarażony motylicami.

Clavelée, *s. f.* motylice: zaraza na owce.

Clavette, *s. f.* ćwiek płaski.

Clavicule, *s. f.* obojczyk, kluczyk* — kluczyk. *La* = *de Salomon*, kluczyk Salomona: tytuł dzieła przypisywanego Salomonowi.

Claviculé, ée, *a.* opatrzony obojczykiem (o źwierzętach).

Clavier, *s. m.* obrączka na któréj się zawieszają klucze — klawisze fortepianu, klawikortu. *Posséder son* =, obeznać się z grą na klawikorcie i t. p.

Clayer, *s. m.* lasy do suszenia słodu i t. p.

Claymore, *s. f.* długi pałasz szkocki.

Clayon, *s. m.* denko na którém się suszą séry — tacka na ciasteczka.

Clayonnage, *s. m.* kosz z ziemią otaczający drzewka okopane, przyspa.

Clef *(klé)*, *s. f.* klucz do otwierania zamku — klucz ułatwiający wejście, zrozumienie czego, odgadnienie — kluczyk, kruczek smoczka, rurki — klapka w instrumentach dętych — klucz do śrubowania. = *de voûte*, klucz sklepienia, główny kamień jego — główny punkt. = *de meute*, najwprawniejsze psy psiarni — człowiek mający przewagę, wziętość u swoich. *Fermé à* =, zamknięty na klucz.

Clémence, *s. f.* łaskawość — pobłażanie.

Clément, ente, *a.* łaskawy — miłosierny, litościwy (o Bogu).

Clémentines, *s. f. pl.* Klementyny: część kodexu kanonicznego.

Clephte, *s. m.* kleft (rabuś), powstaniec w wojnie Greków o niepodległość.

Clepsydre, *s. f.* klepsydra.

Clerc *(klér)*, *s. m.* kleryk który otrzymał tonzurę — dawniéj: uczony, znający pismo — pisarz, sekretarz, dependent, applikant u adwokata i t. p. — pomocnik ułatwiający interesa. = *de l'œuvre*, dozorca robót kościoła, parafii. = *du secret*, *vid.* Secrétaire d'Etat. = *de chapelle*, officyalista w kaplicy królewskiéj. = *d'office*, dawniéj: kontroler wydatków stołu królewskiego.

Vice de =, *pas de* =; myłka przepisującego (w akcie urzędowym). *Compter de = à maître*, zdawać rachunek wiernie i dokładnie.

Clergé, *s. m.* duchowieństwo, kler: stan duchowny.

Clérical, ale, *a.* duchowny. *Titre* =, udowodnienie dochodów wymagane przed wyświęceniem.

Cléricalement, *adv.* jako duchowny, jako kleryk.

Cléricature, *s. f.* stan kleryka.

Clichage, *s. m.* odlewanie druku ruchomego na tablicach celem zachowania ich, stereotypowanie.

Cliché, *s. m.* blacha, tablica na któréj odlany został druk ruchomy.

Clicher, *v. a.* odbijać na tablicy druki ruchome.

Clicheur, *s. m.* odbijający na tablicy druki ruchome.

Client, *s. m.* udający się pod opiekę czyją, klient, potrzebujący adwokata, obrońcy; strona w procesie (względem sędziego). =ente, *s. f.* klientka.

Clientèle, *s. f.* klienci — opieka i obrona dawana klientom.

Clifoire, *s. f.* sikawka z bzu.

Clignement, *s. m.* mruganie ustawiczne oczyma.

Cligne-musette, *s. f.* ślepa babka, ciuciu babka: zabawa.

Cligner, *v. a.* mrużyć okiem, oczyma — przymrużać oczy.

Clignotant, ante, *a.* przymrużający, mrużący oczy — mrugający. *Membrane* =*ante*, soczewka, błonka zasuwalna pod powieką, (u ptaków, zwierząt).

Clignotement, *s. m.* mruganie oczyma.

Clignoter, *v. a.* mrugać ustawicznie oczyma.

Climat, *s. m.* klimat: dawny podział ziemi — klima, klimat, powietrze — kraj, kraina.

Climatérique, *a. d. g.* klimakteryczny, w którym mają miejsce ważne zmiany i wypadki. *An*, *année* =, rok klimakteryczny, każdy siódmy rok w życiu. *La grande* =, *la* =, sześćdziesiąty trzeci rok wieku.

Clin, *s. m.* mrugnienie okiem, skinienie. = *d'œil*, mgnienie oka. *En un = d'œil*, w okamgnieniu.

Clincaille, etc. *vid.* Quincaille, etc.

Clinique, *s. m.* chrześcianin przyjmujący chrzest dopiero na łożu śmiertelném (dawna sekta).

Clinique, *a. d. g.* kliniczny, do łoża chorych należący. *Medecine* =, klinika, nauka medycyny przy łożu chorych. =, *s. f.* klinika.

Clinquant, *s. m.* blaszka metalowa — błyskotki, świecidełka.

Cliquart, *s. m.* pewny kamień do budowania.

Clique, *s. f.* klika, koterya.

Cliqueter, *v. n.* klekotać (we młynie).

Cliquetis, *s. m.* trzask — szczęk broni.

Cliquette, *s. f.* rzegotka z kości lub z drewienek zaczepiana u palców.

Clisse, *s. f.* krążek pleciony na suszenie serów i t. p. — łupki w które się biorą złamane kości.

Clissé, ée, *a.* wzięty w łupki (o kości złamanéj).

Clitoris, *s. m.* łechtaczka (w organach rodzajnych kobiet, samic).

Cliver, *v. a.* łupać dyament w kierunku jego krystallizacyjnych linijek.

Cloaque, *s. m.* kloaka, prywet, wychodek — kanał odchodowy (u niektórych zwierząt). =, *s. f.* rynsztok, kanał na plugawstwa.

Cloche, *s. f.* dzwon — naczynie kuchenne do pieczenia owoców — pokrywka, wieczko — bania szklanna do okrywania owoców aby nie

wymarzły — dzwon do zbierania gazów — bąbel, pęcherzyk na skórze. *Bot.* dzwonek w kwiatkach, dzwonki. = *de plongeur*, = *à plongeur*, dzwon nurka. *Fondre la* =, odlewać dzwon — *fig.* przystąpić do wykonania czego. *N'être pas sujet au coup de* =, być panem swojego czasu. *Noblesse de la* =, szlachta pochodząca od niektórych urzędników miejskich. *Être étonné comme un fondeur de* =*s*, osłupieć, zdumieć się czém niespodziewaném.

Clochement, *s. m.* kulenie na nogę, chromienie.

Cloche-pied (à), *adv.* na jednéj nodze, kulejąc.

Clocher, *s. m.* dzwonnica — parafia. *Tirer du* =, obrać sobie najdogodniejsze stanowisko.

Clocher, *v. n.* kuleć na nogę, chromać — kuleć, być koszlawym (o wierszu zakrótkim, o nietrafném wyrażeniu).

Clochette, *s. f.* dzwonek.

Cloison, *s. f.* zasiek, zagroda, ogrodzenie — przepierzenie, przeforsztowanie. *Anat.* przegródka między wklęsłościami, *Bot.* przegroda w nasiennikach.

Cloisonnage, *s. m.* ogrodzenie.

Cloisonné, ée, *a. Bot.* przegrodzony, z przegródkami.

Cloître, *s. m.* klasztor — alea otoczona drzewami strzyżonemi w arkady.

Cloîtré, ée, *a.* zamknięty w klasztorze, za furtą będący.

Cloîtrer, *v. a.* wsadzić do klasztoru. *Se* =, wstąpić do klasztoru.

Cloîtrier, *s. m.* zakonnik, stale w klasztorze zamknięty.

Clopin-clopant, *adv.* utykając, kulejąc.

Clopiner, *v. n.* utykać kulejąc.

Cloporte, *s. m.* stonoga: owad.

Cloque, *s. f.* zaraza na liście brzoskwiniowe.

Clore, *v. a.* zamknąć, zawrzéć — oparkanić, opasać, otoczyć czém, ogrodzić — zawrzéć (ugodę, przymierze) — zamknąć (posiedzenia, obrady). = *le pas*, zakończyć turniéj. = *l'œil*, zmrużyć oko, zasypiać, zasnąć. = *la bouche à qu'un*, zamknąć komu gębę, uciszyć kogo. =, *v. n* przymykać się, zamykać się (o drzwiach), *prt.* Clos, ose.

Clos, se, *a.* zamknięty, przymknięty — otoczony, ogrodzony. *Champ* =, szranki, ogrodzony plac zapasów. *A huis* =, przy zamkniętych drzwiach. *Les yeux* =, *à yeux* =, zamrużywszy oczy. *Avoir les yeux* =, zamknąć oczy, skonać. *Tenir* = *et couvert*, mieć pieczą o czém, doglądać, strzedz czego. *Se tenir* = *et couvert*, skryć się — kryć się, trzymać w tajemnicy co. *Bouche* =*ose!* cicho, sza o tém! *Nuit* =*ose*, pod samą noc. *Pâques* =*s*, przewodnia niedziela, przewody *fm.* *Lettre* =*se*, *vid* Lettre.

Clos, *s. m.* pole ogrodzone murem.

Closeau, *s. m.* zagroda, ogród wieśniaczy.

Clossement, *s. m.* *vid.* Gloussement.

Closser, *v. n.* *vid.* Glousser.

Clôture, *s. f.* zamknięcie, ogrodzenie — klauzura, siedzenie za furtą klasztorną — zamknięcie (posiedzenia, obrad, dyskussyi).

Clou, *s. m.* gwóźdź, ćwiek — wrzód, czyrak — goździk (korzeń aromatyczny). = *à cheval*, hufnal. = *à charrette*, bratnal. = *de rue*, góźdź zaszły w nogę koniowi. = *de girofle*, goździk (korzeń aromatyczny). *Petit* =, ćwieczek. *Cela ne tient ni à fer ni à* =, to się nie trzyma, źle przymocowane, odłazi.

Compter les =s d'une porte, długo czekać za drzwiami. *Gras comme un cent de =s*, chudy jak szczépa. *River à qu''un son =*, zamknąć komu gębę.

Clouer, *v. a.* przybić ćwiekiem, gwoździem — przybić — przykuć na miejscu, posadzić. *prt.* Cloué, ée. *Etre cloué sur sa chaise*, siedzieć jak przykuty.

Clouter, *v. a.* obić, podkuć ćwiekami. *=un carrosse*, obić ćwiekami bronzowemi wierzch karety (w czasie żałoby u dworu).

Clouterie, *s. f.* handel gwoździ, ćwieków.

Cloutier, *s. m.* fabrykant gwoździ, gwoździarz.

Cloutière, Clouvière, *s. f.* forma na łepek gwoździ.

Cloyère, *s. f.* koszałka, kobiałka na ostrygi — ostrygi w koszałce.

Club, *s. m.* klub, zgromadzenie.

Clubiste, *s. m.* klubista, członek klubu.

Clupper, *v. n. (vi.)* gdakać (o kurze).

Clute, *s. f.* pośledniejszy węgiel ziemny.

Clysmien, *a. m.Terrain =*, pokład ziemi powstały z naspów.

Clysoir, *s. m.* pęcherz do dawania enemy.

Clystère, *s. m.* enema, lewatywa, klistera.

Coaccusé, ée, *s.* spółoskarżony.

Coactif, ive, *a.* mogący przymusić, zmusić, wyrażający przymus.

Coaction, *s. f.* przymus.

Coadjuteur, *s. m.* koadjutor, pomocnik prałata, biskupa i t. p.

Coadjutorerie, *s. f.* koadjutorstwo.

Coadjutrice, *s. f.* koadjutorka, pomocnica ksieni, przeoryszy i t. p.

Coagulation, *s. f.* zsiadanie się, zsiadłość (mleka) — skrzepłość, skrzepnienie (krwi).

Coaguler, *v. a.* sprawić zsiadłość, skrzepnienie. *Se =*, zsiąść się, zsiadać się (o mléku) — krzepnąć, skrzepnąć (o krwi).

Coagulum *(lum = lome)*, *s. m. Chim.* zsiadanie się — pierwiastek sprawiający zsiadanie się.

Coak *(kok)*, *s. m.* węgiel ziemny oczyszczony.

Coalescence, *s. f.* zrastanie się, zrośnienie się, zlanie się w jedno.

Coaliser (se), *v. pron.* związąć się, złączyć, sprzymierzyć się.

Coalition, *s. f.* sprzymierzenie się, koalicya — spiknienie się (w spisku).

Coaptation, *s. f.* złożenie razem, zestawienie, nastawienie (złamanéj kości i t. p.).

Coarctation, *s. f.* ścieśnienie kanału jakiego — słabnienie pulsu.

Coassement, *s. m.* skrzeczenie żab.

Coasser, *v. n.* skrzeczéć (o żabach).

Coassocié, *s. m.* spólnik (w handlu).

Coati, *s. m.* źwierz amerykański wielkości kota.

Cobalt, *s. m.* kobalt: metal.

Cocagne, *s. f. Pays de =*, kraj obfitujący we wszystko, raj. *Mât de =*, maszt: słup gładki po którym się trzeba wdrapać aby u góry zasadzoną nagrodę pozyskać.

Cocarde, *s. f.* kokarda — fontaź. *Prendre la =*, przyczepić kokardę, *fig.* wejść do wojska.

Cocasse, *a. d. g.* śmieszny, pocieszny.

Coccyx, *s. m.* kość ogonowa, kuprowa.

Coche, *s. m.* bryka, powóz (bez résorów) — podróżni bryką jadący. *= d'eau*. bat, bacik, krypa. *Manquer le =*, *fig.* wypuścić z rąk sposobność. *Donner des arrhes au =*, *fig.* podjąć się czego. *Faire la mou-*

che du =, kręcić się, uwijać się, wszędy wléść.

Coche, *s. f.* macióra, świnia.

Coche, *s. f.* karb, nakarbowanie — rowek strzały którym się stawia na cięciwie.

Coché, ée, *a.* zagłęboki (o karbach, rowkach i t. p.).

Cochenillage, *s. m.* wywar koszenilli do farbowania.

Cochenille, *s. f.* koszenilla: owad dający farbę karmazynową. = *de Pologne*, czerwiec: owad.

Cocheniller, *v. a.* farbować w koszenilli.

Cocher, *s. m.* stangret, furman, woźnica — woźnica: konstellacya = *du corps*, stangret króleski.

Cocher, *v. a.* tokować (o samcach w parzeniu się z samicami).

Cochère, *a. f.* *Porte* =, wrota, brama zajezdna.

Cochet, *s. m.* młody kogutek, kurek.

Cochevis, *s. m.* dzierlatka, pośmieciucha: skowronek czubaty.

Cochléaria *(chlé = klé)*, *s. m.* warzechew: roślina.

Cochon, *s. m.* świnia, wieprz, wieprzak, *euph.* nierogacizna, trzoda chléwna — świnia, niechluj, plugawy, flądra, świniarz. = *d'Inde*, świnka morska: źwierzątko. = *de lait*, prosię. *Gardeur de* =*s*, świnopas. = *à l'engrais*, wieprz karmny. *Mettre un* = *à l'engrais*, postawić wieprza na chléwie, karmić wieprza. *Tuer un* =, zakłuć wieprza. *Il semble que nous ayons gardé les* =*s ensemble*, hola! nie za pan brat świnia z pastuchem; i ja waść i ty waść, a któż będzie świnie paść?

Cochon, *s. m.* fuz zapychający piec do topienia metalów.

Cochonnée, *s. f.* pokot, pomiot, oproszenie się maciory. *En une* =, jednym pomiotem.

Cochonner, *v. n.* oprosić się (o maciórze). =, *v. a. fm.* paskudzić, spaskudzić co, robotę jaką, po partacku zrobić *fm.*

Cochonnerie, *s. f.* nieczystość, niechlujstwo, świństwo — śmiecie, wybiórki — plugawa mowa, sprośność — partacka robota.

Cochonnet, *s. m.* kostka o dwunastu ściankach z numerami—gałka wyrzucana w powietrze do któréj się strzela.

Coco, *s. m.* kokos. *Noix de* =, kokos, kokosowy orzech.

Coco, *s. m.* napój z wody z lukrecyą.

Cocon, *s. m.* orzech jedwabny: jajkowaty zasklep gąsienicy jedwabnika.

Cocrète, *s. f.* dzwoniec: roślina.

Cocsigrue, *vid.* Coquecigrue.

Cocotier, *s. m.* kokosowe drzewo.

Coction, *s. f.* gotowanie, wygotowanie — trawienie pokarmów. = *des humeurs*, kokcya humorów, oddzielanie się ich od krwi. = *des métaux*, wyrabianie się metali w ziemi.

Cocu, *s. m.* chodzący z rogami, rogacz (mąż niewiernéj żony).

Cocuage, *s. m.* noszenie rogów (o mężu niewiernéj żony).

Cocyte, *s. m.* w mitologii: Kocyt: rzeka w piekłach.

Code, *s. m.* kodex, zbiór ustaw — księga przepisów — *vid.* Codex. = *pénal*, kodex karny, prawo kryminalne. = *Napoléon*, kodex Napoleona. = *d'instruction criminelle*, kodex procedury kryminalnéj.

Codébiteur, *s. m.* spółdłużnik.

Codécimateur, *s. m.* pobierający spólnie z innym dziesięcinę.

Codétenteur, *s. m.* otrzymujący spólnie z innym część jaką.

Codex, *s. m.* kodex aptekarski, lista lekarstw uznanych i upoważnionych przez władze.

Codicillaire, *a.* kodycyllowy.
Codicille, *s. m.* kodycyl, dodatek do testamentu.
Codonataire, *s. m.* spółdonator.
Coecum *(cécome)*, *s. m. Anat.* kiszka ślepa, kątnica, kiszka kątna.
Coeliaque, *vid.* Céliaque.
Coefficient, ente, *a.* mnożnik w algebrze.
Coemption, *s. f.* koempcya: jeden ze sposobów zawierania małżeństwa w prawie rzymskiém.
Coercible, *a. d. g.* ściśliwy, dający się ścisnąć.
Coercitif, ive, *a.* przymuszający.
Coercition, *s. f.* zniewolenie, zmuszenie, przymuszenie.
Coétat, *s. m.* państwo dzielące z innémi władzę nad czém.
Coéternel, elle, *a.* spólnie istniejący od wieków.
Coeur, *s. m.* serce, organ w ciele ludzkiem—serce: siedlisko uczuć — serce, pierś, łono — uczucie, serce — serce, odwaga, animusz* — umysł — *fig.* środek, ognisko, samo serce — żołądek, wnętrzności — czerwień (maść karty). =, —*Bot.* drzewo: część istotna rośliny, środek owocu. *Mon* =, *mon petit* =, pieszcząc się moje serce, moja duszko, moje serduszko. *Le = en l'esprit*, serce i rozum, serce i umysł. *Le battement du* =, bicie serca. *Palpitation du* =, *de* =, palpitacya serca. *Serrement de* =, ciężkość na sercu, ściśnienie serca, smutek. *La contraction du* =, kurcz serca. *Mal de* =, nudność. *Avoir le = gros, en avoir le = gros*, serce jego przepełnione (goryczą i t. p.). *Le = lui saigne*, to mu serce zakrwawiło. *Le = lui fend*, serce mu się kraje. *Décharger son* =, ulżyć sercu. *Se ronger le* =, trapić się, gryźć się. *Avoir qu''ch sur le* =, mieć co na sercu. *Avoir le = mort*, osłabnąć, upadać. *Avoir le = sur les lèvres, sur la main*, być otwartym, szczérym. *Avoir un = d'homme*, być czułym na cudzą niedolę. *Avoir* =, *Avoir le = au métier, à l'ouvrage*, gorliwie się czém zajmować. *Reprendre* =, nabrać odwagi. *Perdre* =, stracić serce, odwagę. *Avoir à* =, mieć silne postanowienie czego. *J'ai à* =, chodzi mi mocno. *Prendre qu''ch à* =, wziąć co do serca, mocno uczuć co. *Cela lui tient au* =, mocno go to obchodzi, zajmuje. *Parler au* =, mówić do serca, przemawiać do duszy. *Cela va au* =, to trafia do serca, przenika je. *Le = me le disait bien*, miałem jakieś przeczucie tego. *Le = lui a manqué*, upadł na sercu. *Mettre le = au ventre de qu''un*, dodać komu odwagi, serca, ducha. *Son = a parlé*, *fm.* zaczyna romansować, czuje bożą wolę *fm. L'ami du* =, przyjaciel od serca. *C'est un = d'or*, jedyne serce, najlepsze serce. *Etre tout* =, mieć serce wylane dla drugich. *En homme de* =, człowiek szlachetny, pięknych uczuć. *Se parler = à* =, mówić z sobą otwarcie. *Se donner au = joie*, *à = joie de qu''ch*, użyć dowoli, opływać w czém. *En* =, sercowaty, w kształcie serca. *De gaieté de* =, *vid.* Gaieté. *Par* =, na pamięć, z pamięci. *Savoir un homme par* =, znać kogo na wylot, dokładnie. *Dîner par* =, opuścić, stracić obiad. *A contre*-=, niechętnie, z przymusu.
Coéxistant, ante, *a.* spółistniejący.
Coexistence, *s. f.* spółistnienie.
Coexister, *v. n.* spółcześnie, spólnie istnieć.
Coffre, *s. m.* kufer — skrzynia — brzuch źwierzęcia, kałdun. = *d'un carrosse*, siedzenie (w powo-

sie). = *d'autel*, stół ołtarza. *Les* =*s de l'État*, skarb publiczny. *Rire comme un* =, śmiać się do rozpuku, za boki się trzymać. *Raisonner comme un* =, bredzić. *Elle est belle au* = , brzydka ale bogata. *Avoir un bon* =, *avoir le* = *bon*, być dobréj tuszy, silnym.

Coffre-fort, *s. m.* szkatuła — kufer, skrzynia okuta.

Coffrer, *v. a.* wsadzić do kozy kogo, zapakować do ciupy.

Coffret, *s. m.* kufereczek.

Coffretier, *s. m.* fabrykant kufrów.

Cofidéjusseur, *s. m.* spółręczący za dłużnika.

Cognac, *s. m.* koniak : wódka z Cognac we Francyi.

Cognasse, *s. f.* pigwa dzika: owoc.

Cognassier, *s. m.* pigwa : drzewo.

Cognat (*g—nat*), *s. m.* krewny.

Cognation (*g—nation*), *s. f.* pokrewieństwo.

Cognée, *s. f* topór, oksza*, siekiera. *Jeter le manche après la* =, porzucić co, dać czemu pokój gdy się odechciało.

Cogne-fétu, *s. m.* trudzący się nad robotą któréj nieznać.

Cogner, *v. a.* wbić, zabić (gwóźdź, ćwiek) — stukać, pukać — bić, tłuc, wytłuc, wytuzować. *fm. Se* = *contre qu''ch*, uderzyć się oco, stłuc się. *Se* = *la tête contre le mur*, *fig.* porwać się nie na swoją rzecz.

Cohabitation, *s. f.* mieszkanie męża z żoną — spółkowanie cielesne.

Cohabiter, *v. n.* mieszkać z sobą — spółkować, obcować cieleśnie.

Cohérence, *s. f.* związek ścisły, spojenie między częściami.

Cohérent, ente, *a.* wiążący się, łączący się z czém, powiązany.

Cohésion, *s. f.* skupienie (cząstek ciała między sobą).

Cohobation, *s. f. Chim.* powtórne dystyllowanie.

Cohober, *v. a.* powtórnie dystyllować.

Cohorte, *s. f.* kohorta (w wojsku rzymskiem) — czereda, orszak. *Les* =*s*, szeregi, zastępy, roty.

Cohue, *s. f.* dawniéj: sądy po prowincyach — ciżba, tłok, ścisk.

Coi, ite, *a.* cichy, spokojny. *Se tenir* =, ucichnąć, umilknąć. *Chambre* =*ite*, ciepła i dobrze opatrzona izba, zaciszny pokoik.

Coiffe, *s. f.* strój na głowę, czépek — *Bot.* czépek — *Anat.* czépek, błona na czaszce z którą się rodzą niektóre dzieci. = *de chapeau*, podszewka w kapeluszu. =*s*, *s. f. pl.* kwef, welon.

Coiffer, *v. a.* okryć głowę czém — wdziać czépek, kapelusz — układać włosy, trefić, uczesać. = *qu''un de qu''ch*, śmignąć, rzucić co komu na głowę. = *une bouteille*, obwiązać, oblepić czém zakorkowaną butelkę. = *le sanglier*, poszarpać za uszy dzika (o psach). = *son mari*, rogi przyprawiać mężowi (o żonie). = *qu''un d'une opinion*, namówić kogo, wbić co w głowę komu. =, *v. n. Mar.* mieć wiatr z przodu żagli. *Se* =, ubierać głowę w co, nosić (na głowie nakrycie)— nosić włosy w ten a ten sposób. *Se* = *de qu''un*, upodobać sobie kogo.

Coiffé, ée, *prt.* ubrany w co (o głowie) — uczesany. *Un chien bien coiffé*, pies z wiszącemi i długiemi uszami. *Il est né coiffé*, urodził się w czépku, szczęśliwy.

Coiffeur, *s. m.* fryzyer. =euse, *s. f.* fryzyerka, umiejąca uczesać, przystrajać włosy.

Coiffure, *s. f.* nakrycie, strój głowy — czepiec.

Coin, *s. m.* róg (domu, ulicy) — róg, koniec — kąt — zakąt — szafka kątowa — kącik, zakącik (na

przytułek) — klin — koniec pończochy w palcach — stępel w mennicy — stępel do poncyrowania sztućców — ząb, kieł przedni u konia — klin, u starożytnych : szyk trójkatny wojska tak, że klinem obrócone było ku nieprzyjacielowi. = *du feu*, koło siedzących przy kominku. *Au* = *du feu*, przy kominku. *Mourir au* = *d'une haie*, umrzeć pod płotem, w nędzy. *Tenir bien son* = *dans une compagnie*, stać dobrze gdzie, być poważanym. *Faire* = *de même bois*, umieć obrócić na korzyść tę samą rzecz w której się chce co wskórać. *Marqué au* =, noszący cechę, piętno, stępel. *Cette médaille est à fleur de* =, moneta dobrze zachowana (nie wytarta).

Coïncidence, *s. f.* spotykanie się (o liniach, powierzchniach) — spółczesne wydarzenie się, zbieg.

Coïncident, ente, *a.* stykający się, zbiegający się; spółczesny.

Coïncider, *v. n.* zbiegać się, spółcześnie się wydarzyć.

Coing, *s. m.* pigwa : owoc.

Coïntéressé, *s. m.* spółinteresowany w czém.

Cointie, *s. f. (vi.)* wdzięk, powab.

Cointise, *s. f. (vi.)* wdzięki, powaby — ładność, śliczność.

Coïon, *s. m.* tchórz, nieśmiały.

Coïonner, *v. a.* drwić sobie z kogo, wyśmiewać się. *Il n'est pas homme à se laisser* =, on sobie nie da w kaszę napluć. =, *v. n.* wypłatać komu figla, psikusa.

Coïonnerie, *s. f.* tchórzostwo — szelmostwo.

Coiraux, *s. m. pl. (vi.)* woły karmne.

Coït (*it=ite*), *s. m.* sprawa cielesna, spółkowanie (u ludzi) — parzenie się (u zwierząt).

Coite, *s. f. vid.* Couette.

Cojouissance, *s. f.* spółużywanie jakiéj rzeczy.

Coke, *s. m.* węgiel ziemny oczyszczony z cząstek gazowych.

Col, *s. m.* szyja, *vid.* Cou — halsztuch — szyja, wąwoz między górami — szyja, szyjka (butelki i t. p.). = *de la vessie, de la matrice*, szyja pęcherza, macicy. = *de cravate*, dusza kładziona w chustkę na szyję. *Faux*-=, kołnierzyk.

Colao, *s. m.* kolao : minister w Chinach.

Colarin, *s. m.* obwódka, fryz kapitelu w kolumnie toskańskiéj i doryckiéj.

Colature, *s. f.* cedzenie, filtrowanie płynu — płyn przecedzony.

Colback, *s. m.* bermica, kołpak.

Colchique, *s. m.* zimowit : roślina.

Colcotar, *s. m. Chim.* niedokwas czerwony żelaza.

Colégataire, *s. d. g.* otrzymujący zapis spólnie z kim.

Coléoptères, *a. et s. m. pl.* pochewkowate : klassa owadów.

Colère, *s. f.* gniew, złość, passya. *Etre en* =, gniewać się. *Se mettre en* =, rozgniewać się — wpaść w passyą *fm.*

Colère, *a. d. g.* popędliwy, porywczy, złośnik; złośnica *s. f.*

Colérique, *a. m.* passyonat, zły, złośnik. =, *a. f.* złośnica, passyonatka.

Coli, *s. m. vid.* Colin.

Coliart, *s. m.* ryba morska z rodzaju rai.

Colibri, *s. m.* koliber : ptaszek — *fig.* trzpiot — figlarz, psotnik.

Colicitant, *s. m.* spółlicytujący. *Les* =*s*, spółlicytujący, sprzedający przez licytacyą.

Colifichet, *s. m.* fraszka, cacko,

zabawka — świecidełko, błyskotka — stroje kobiéce, szuszfałki, gałganki — machinka w mennicy do nadania jednéj miary — ciastko suche dla ptaszków.

Colimaçon, *s. m.* ślimak.

Colin-maillard, *s. m.* ciuciubabka, ślepa babka, zmrużek.

Colin-tampon, *s. m.* bicie w bęben. *S'en moquer comme de =*, drwić sobie z czego.

Colique, *s. f.* rznięcie w brzuchu — kolka. = *venteuse*, parcie. *La = le tient*, ma kolkę, parcie, rznięcie.

Colir, Coli, *s. m.* w Chinach przestrzegacz obyczajów.

Colis, *s. m.* skrzynia, bela towarów.

Colisée, *s. m.* Koliseum: dawniéj amfiteatr w Rzymie.

Collaborateur, *s. m.* spółpracownik, spólnie z innym autor dzieła. =trice, *s. f.* spółautorka, spółpracowniczka.

Collaboration, *s. f.* spółpracownictwo, przyłożenie się do czego.

Collage, *s. m.* planirowanie papieru, pociąganie klejem — oklejanie papierem.

Collant, ante, *a.* przystający, obcisły (o nogawicach spodni).

Collataire, *s. m.* beneficyaryusz, otrzymujący beneficyum.

Collatéral, ale, *a.* poboczny, z linii pobocznéj. *Succession =ale*, spadek po krewnym pobocznym.

Collateur, *s. m.* kollator, dający beneficyum.

Collatif, ive, *a.* mogący się nadać, konferować, udzielić komu.

Collation, *s. f.* konferowanie, nadanie, udzielenie czego — skonfrontowanie, porównanie dwu textów i t. p.

Collation *(lla=la)*, *s. f.* wieczerza w post — kollacya dla gości — podwieczorek.

Collationner *(lla=la)*, *v. n.* jeść podwieczorek, być na sutéj wieczerzy.

Collationner, *v. a.* porównać, skonfrontować dwa texta — opatrzyć czyli w książce kart niebrakuje.

Colle, *s. f.* kléj. = *de farine*, kléj, klajster. = *de poisson*, karuk, kléj rybi. = *à bouche*, kléj w tabliczkach który się zwilgatnia w ustach.

Colle, *s. f.* kłamstwo, łgarstwo.

Collecte, *s. f.* pobór podatków i opłat — czas poboru — kollekta, zebranie składki, kwesta — modlitwa przy mszy przed epistołą.

Collecteur, *s. m.* poborca.

Collectif, ive, *a.* zbiorowy — obejmujący więcéj rzeczy. *D'une manière =ive*, zbiorowo.

Collection, *s. m.* zbiór, kollekcya.

Collectivement, *adv.* zbiorowo.

Collége, *s. m.* ciało, zgromadzenie — kollegium w Rzymie — kollegium, szkoła, liceum, gimnazyum — uczniowie szkoły. = *électoral*, zgromadzenie wyborców na wybranie deputowanego (sejmik w Polszcze).

Collégial, ale, *a.* *Eglise =*, kollegiata, kościół kollegialny.

Collégien, *s. m.* uczeń kollegium, student.

Collègue, *s. m.* kolega, spółczłonek w zgromadzeniu jakiém.

Coller, *v. a.* skleić, przykleić, nakleić — okleić, wykleić. = *du vin*, wyklarować wino. =, *v. n.* przystawać mocno, być obcisłém.

Collé, ée, *prt.* *Avoir les yeux collés sur qu'ch*, niespuszczać oczu z czego.

Collerette, *s. f.* kołnierzyk, krézy — *Bot.* pokrywa otaczająca szypułki baldaszka.

Collet, *s. m.* kołnierz u sukni

— pelerynka u płaszcza i t. p. — kréza opadająca na kołnierz — siatka na zające, króliki — *Bot.* szyja: koniec korzenia a początek pnia. = *d'une dent*, szyjka między pniem a koroną zęba. = *de buffle*, kurtka skórzana bez rękawów. = *de mouton*, szyja barania. = *monté*, kołnierz stojący. *C'est un = monté*, pedant—wymuszony. *Cela est = monté*, to staroświeczczyzna. *Du temps des =s montés*, za dawnych czasów. *Sauter au =*, nadspodziewanie się zdarzyć. *Prêter le = à qu'un*, stawić czoło komu, wyjść do walki.

Colleté, ée, *a. Hér.* z szyją takiéj a takiéj barwy.

Colleter, *v. a.* porwać, schwycić za kołnierz, porwać za kark. =, *v. n.* stawiać sieci na zające.

Colleur, *s. m.* fabrykant tektur — oklejający ściany papierem.

Collier, *s. m.* naszyjnik — łańcuch, wstęga na szyi od orderu — obróża (na szyi psa) — taśma, łańcuch, obręcz — pas na szyję — pas kolorowy na około szyi (u niektórych ptaków). = *de misère*, ciężka i ustawiczna robota. *Cheval franc du =*, koń raźny, niepotrzebujący batoga. *Il est franc du =*, gotów do walki, rzeski — odważny. *Donner un coup de =*, dobywać sił na dopięcie swego.

Colliger, *v. a.* zbierać z książek, robić wyciągi.

Colline, *s. f.* pagórek, wzgórze. *La double =*, góra Parnas.

Colliquatif, ive *(qua=coua)*, *a.* sprawiający rozpuszczanie się i ubytek części w ciałach stałych.

Colliquation, *s. f. Méd.* ubywanie cząstek w ciałach stałych, rozpuszczanie się — zlanie się przy topieniu się.

Collision, *s. f.* starcie się, walka, kollizya.

Collocation, *s. f.* umieszczenie wierzycieli na liście według porządku w jakim mają być spłacani. = *utile*, umieszczenie na liście którą jest z czego opłacić. *Bordereau de =*, lista wierzycieli zamieszczonych. = *de l'argent*, umieszczenie pieniędzy, summy.

Colloque, *s. m.* rozmowa. = *de Poissy*, dysputa katolików z protestantami w Poissy. *Les =s*, Colloquia (tytuł niektórych rozmów na wzór podanych).

Colloquer, *v. a.* umieścić kogo, dać posadę — umieścić wierzycieli w porządku do odebrania długu.

Colluder, *v. n.* porozumieć się z przeciwnikiem na szkodę trzeciego.

Collusion, *s. f.* zmowa, porozumienie się dwu stron na szkodę trzeciego, kondykt*.

Collusoire, *a. d. g.* zdziałany przez porozumienie się na szkodę trzeciego.

Collusoirement, *adv.* za zmową i na szkodę trzeciego.

Collyre, *s. m.* proszek lub maść na oczy.

Colocasie, *s. f.* kolokasya: roślina.

Colombage, *s. m.* rzęd belek prostopadłych.

Colombe, *s. f. poét.* gołąb, gołąbek, gołębica, gołąbka.

Colombeau, *s. m.* gołąbek.

Colombelle, *s. f.* linijka między kolumnami w druku — młody gołąbek.

Colombier, *s. m.* gołębnik. = *à pied*, gołębnik z komórkami od wierzchu do spodu—za wielkie przestwory między wyrazami w druku.

Colombin, ine, *a.* mieniący się (kolor), *vid.* Gorge de pigeon.

Colombine, *s. f.* gołębie łajna.

Colombium, *s. m.* kolumb: metal.

Colon, *s. m.* osadnik, kolonista, mieszkaniec kolonii.

Colon, *s. m. Anat.* kiszka tłusta, kiszka kolkowa.
Colonel, *s. m.* pułkownik. = *général,* dowódzca całego korpusu jednéj broni.
Colonelle, *a. et s. f. Compagnie* =, naczelna kompania pułku.
Colonial, ale, *a.* osadniczy, kolonialny, z osad, z kolonii.
Colonie, *s. f.* osada, kolonia. *Les* =*s*, posiadłości kolonialne francuskie na Antyllach.
Colonisation, *s. f.* kolonizacya, osadzanie kraju przybyszami.
Coloniser, *v. a.* zakładać osady, zasiedlać kraj, osadzać go przybyszami.
Colonnade, *s. f.* kolumnada, szereg kolumn.
Colonne, *s. f.* słup, kolumna, filar—kolumna w książce drukowanéj lub szpalta—rubryka, kratka (w rejestrach)—kolumna wojska—kolumna, warstwa (płynu, powietrza). = *vertébrale*, *Anat.* kolumna pacierzowa, pacierz. *Les* =*s de l'état*, podpory, filary państwa. =*s d'un lit*, drążki łóżka z kotarą. =*s milliaires*, słupy milowe. =*s d'Hercule*, Słupy Herkulesa, cieśnina gibraltarska.
Colophane, *s. f* kolofonia: żywica.
Coloquinte, *s. f.* ogórek polny.
Colorant, ante, *a* farbujący.
Coloré, ée, *a.* rumiany, różany, *Bot.* kolorowy.
Colorer, *v. a.* farbować, nadawać kolor — barwić, krasić, upięknić, upiękniać. *Se* =, rumienić się (o owocach, o obłokach).
Colorier, *v. a.* kolorować, illuminować (rysunek i t. p.) — nadawać kolory (w obrazie).
Coloris, *s. m.* koloryt, pewne miarkowanie i dobór kolorów w obrazie.
Coloriste, *s. m.* celujący w doborze kolorów, kolorysta — kolorujący, illuminujący (rysunki, ryciny).
Colossal, ale, *a.* kolossalny, olbrzymi, ogromny.
Colosse, *s. m.* kolos, posąg olbrzymiéj wielkości — kolos, ogrom.
Colostrum, *s. m.* pierwsze mléko po połogu, siara.
Colportage, *s. m.* obnoszenie po mieście.
Colporter, *v. a.* nosić, obnosić, chodzić z czém po wszystkich kątach, puszczać w obieg.
Colporteur, *s. m.* handlarz obnoszący towary i t. p.
Columelle, *s. f. Bot.* rurka zawierająca nasienie rośliny.
Colure, *s. f.* okręg przecinający linię równika i zodyak.
Colza, *s. m.* rzepak: roślina.
Coma, *s. m.* sen twardy i ciągły, ospałość chorobliwa.
Comandise, *s. f. (vi.)* skład, depozyt.
Comateux, euse, *a.* sprawiający lub znamionujący chorobliwą ospałość.
Combat, *s. m.* bitwa, potyczka, utarczka — walka — szermierska walka — spór, rozpieranie się o co. = *judiciaire*, dawniéj: pojedynek z przeciwnikiem w procesie. *Être hors de* =, być już niezdatnym do boju. *Les* =*s*, bitwy, wojna.
Combattant, *s. m.* walczący, żołnierz — potykający się z kim — batalion: ptak.
Combattre, *v. a.* zbijać kogo, walczyć przeciw komu — ścierać się, walczyć, potykać się z kim. = *une maladie*, użyć środków przeciw chorobie. = *une opinion*, zbijać zdanie czyje. = *ses passions*, walczyć z namiętnościami. = *en soi-même*, walczyć z samym sobą. = *de*..., iść na wyścigi o co, w

czém, przesadzać się wzajemnie w czém. Combattu, ue, *prt.* attakowany, przeciw któremu walczą.

Combien, *adv.* ile? jak wiele czego? siła? *fm.* — jak dalece. = *vendez-vous cela?* ile chcesz za to? *A* = *évaluez-vous cela?* ile liczysz to? *Combien de fois*, ileż to razy. =, *s. m.* ilość — cena.

Combinaison, *s. f.* kombinacya, uszykowanie w pewnym związku. *Chim.* kombinacya, połączenie się cząstek ciał.

Combinateur, *s. m.* kombinujący.

Combiné, *s. m.* *Chim.* kombinacya, ciało powstałe z połączenia innych.

Combiner, *v. a.* wiązać, łączyć w pewien łańcuch — obliczać, obrachowywać — obliczyć, obrachować — ułożyć — złożyć jedno z drugiém — połączyć działania. Combiné, ée, *prt.* połączony. *L'armée combinée*, armia połączona. *La flotte combinée*, połączone flotty.

Comble, *s. m.* nadmiar, przewyżka, miara z górą — szczyt (domu, budowli) — ostateczny kres, szczyt, wierzchołek, najwyższy stopień. *De fond en* =, z gruntu. *Détruire de fond en* =, wywrócić z gruntu, do szczętu. *Être au* = *de ses vœux*, dopiąć celu swych życzeń. *Pour* =, a nadto — na domiar — na dobitkę *fm.*

Comble, *a. d. g.* pełny, przepełniony, z górą — pełniuteńki *fm.* *La mesure est* =, przepełniła się miarka, przebrało się czego.

Comblement, *s. m.* zasypanie, zapchanie (otworu i t. p.).

Combler, *v. a.* mierzyć z górą, namierzyć z górą — zasypać (rów, studnię) — przepełnić miarę, przebrać miarę czego — dopełnić czego, dołożyć na domiar. = *un déficit*, założyć deficyt, zapełnić brak. = *les désirs de qu'un*, spełnić życzenia czyje.

Comblète, *s. f.* racica jelenia.

Combrière, *s. f.* sieć na tuńczyki i t. p. ryby.

Combuger, *v. a.* namoczyć, moczyć beczki przed użyciem ich.

Comburant, nte, *a.* palący.

Combustible, *a. d. g.* palny, łatwo palący się. =, *s. m.* materyał używany na opał.

Combustion, *s. f.* palenie się, płonienie ogniem — palenie, spalenie — spłonienie ogniem, pożar — zamieszanie, pożoga. *Combustion spontanée*, spłonienie, pożar naturalny.

Comédie, *s. f.* komedya (rodzaj drammatu) — pisanie komedyi — komedya, odgrywanie roli, udawanie — teatr — aktorowie dający komedyą. = *de mœurs*, komedya obyczajów (malująca obyczaje). = *de caractère*, komedya charakterów. = *épisodique*, komedya której sceny pozornie z sobą związku nie mają. = *héroïque*, komedya heroiczna, wprowadzająca osoby historyczne. = *historique*, komedya historyczna, treści wyjętéj z dziejów. *Représenter une* =, dać reprezentacyą komedyi, dawać komedyą. *Jouer une* =, grać komedyą.

Comédien, *s. m.* aktor dramatyczny — udający co, komedyant. =enne, *s. f.* aktorka.

Comestible, *a. d. g.* jadalny, służący do jadła. =, *s. m.* artykuł żywności. *Les* =*s*, wiktuały.

Comète, *s. f.* kometa — *Hér.* kometa z ogonem o ośmiu promieniach — raca z ogonem — wstążeczka, tasiemka wązka i gładka — rodzaj gry w karty. *Tête de la* =, kometa, sama gwiazda. *Queue de la* =, ogon komety, miotła ze strony przeciwnéj słońcu. *Barbe de la* =, światłość komety ku słońcu. *Chevelure de la* =, warkocz komety: światło otaczające całą kometę.

Comices, *s. m. pl.* w dawnym Rzymie: komicya, zgromadzenia ludu.

Cominge, *s. f. Art.* bomba ogromnego kalibru.

Comique, *a. 'd. g.* komiczny, do komedyi należący — komiczny, śmieszny, rozśmieszający. *Troupe* =, trupa aktorów. *Avoir le masque* =, mieć fizyonomię sposobną do ruchów rozśmieszających. =, *s. m.* aktor komedyi — komik, autor komedyi. *Le* =, komedya, rodzaj komiczny — aktor grający role komiczne.

Comiquement, *adv.* komicznie, śmiesznie.

Comite, *s. m.* dozorca więźniów na galerach.

Comirs, *s. m. pl. (vi.)* śpiewacy śpiewający pieśni Trubadurów.

Comité, *s. m.* komitet, zbiór osób do pewnych interesów — grono. = *de lecture*, komitet w teatrze sądzący o sztuce autora. = *secret*, wydział tajny. *Se former en* = *secret*, zamienić się w wydział tajny (o ciele obradującém). *En petit* =, w szczupłém gronie przyjaciół, domowych.

Comma, *s. m. Mus.* komma, 8ma lub 9ta część tonu. *Impr.* dwukropek.

Command, *s. m.* osoba na rzecz któréj spadkobierca oświadcza się brać spadek.

Commandant, *a. m.* dowodzący, kommenderujący czém gdzie. =, *s. m.* dowódzca — kommendant, dowódzca szwadronu lub batalionu.

Commande, *s. f.* obstalowanie, nakazanie roboty — zamówienie (towaru i t. p.). *Ouvrage de* =, robota na urząd. *Joie, maladie de* =, radość, choroba udana, zmyślona.

Commandement, *s. m.* rozkazywanie — rozkaz — dowództwo, kommenda — rozporządzenie — prawo, przepis — przykazanie (boskie, kościelne) — władza, rozkazywanie — nakaz przez woźnego na wyroku sądowym. *Les dix* =*s de Dieu*, dziesięcioro bożego przykazania. *Prendre le* =, objąć dowództwo nad czém. *Avoir le* = *de*..., dowodzić gdzie, kommenderować w jakiém miejscu. *Avoir une chose à* =, mieć co do wolnego rozporządzenia, mieć na swoje rozkazy — mieć na zawołanie. *Prendre le ton de* =, przybrać ton rozkazujący.

Commander, *v. a.* kazać, rozkazać, nakazać — nakazywać — kazać zrobić co, obstalować robotę — panować nad czém, wznosić się nad czém (o górze, wyniosłości) — dowodzić czém, mieć dowództwo, kommendę; kommenderować — przywodzić, dowodzić komu. =, *v. n.* rozkazywać — władać czém — trzymać na wodzy — powściągać, poskramiać.

Commanderie, *s. f.* kommandorstwo, godność komtura w zakonach rycerskich.

Commandeur, *s. m.* kommandor orderu, krzyża — komtur (w zakonach rycerskich) = *de l'ordre*, duchowny kawaler orderu Sgo Ducha. = *des croyants*, władca prawowiernych: tytuł kalifów.

Commanditaire, *s. et a. m.* spólnik dający pieniądze w spółce handlowéj.

Commandite, *s. f.* spółka handlowa.

Comme, *adv.* jak, równie jak, jako — jakby — jako to (wyliczając co) — niejako, w pewnym względzie, poniekąd — o jakże! (z podziwieniem) — a iż, a ponieważ, gdy. = *si*, jak gdyby. = *aussi*, jako też, tudzież. = *en effet*, jak jest w istocie. = *cela*, jako tako,

niezgorzéj. *Il est = cela*, taka jego natura. *Considérer*, *regarder = tel*, brać lub uważać za takiego a takiego, uważać za co. *Obtenez un ordre = il faut que je parte*, otrzymaj rozkaz abym wyjeżdżał. = *quoi*, jakoby, że. *Il nous raconta = quoi*, opowiadał nam jak... iż... że...

Commémoraison, Commémoration, *s. f.* wzmianka w modlitwach o zmarłych lub świętych, przy inném święcie.

Commémoratif, ive, *a.* odbywający się na pamiątkę czego.

Commençant, ante, *s.* początkujący (uczeń).

Commencement, *s. m.* początek — źródło, pierwsza przyczyna. = *de preuve, Jrpr.* poszlaki. *Les =s*, początki (w uczeniu się). *Il a de bons =s*, wziął dobre początki. *Prendre son =*, brać początek, powstawać.

Commencer, *v. a.* zacząć co, rozpocząć — zacząć. = *qu'un*, dawać komu początki w czém, pokazywać komu (czytanie i t. p.). = *un cheval*, tresować konia, ujeżdżać go. = *un enfant*, być pierwszą mamką dziecka. = *à*... = *de*..., zacząć co, jąć co robić — wziąć się do czego, zabrać się do czego. =, *v. n.* rozpocząć się, zaczynać się.

Commendataire, *a. d. g.* posiadający beneficyum z prawem rozporządzenia jego przychodami.

Commende, *s. f.* beneficyum dane z pozwoleniem rozporządzenia jego przychodami.

Commensal, *s. m.* towarzysz stołu, biesiad — stołownik — jedzący na dworze króleskim.

Commensalité, *s. f.* stół na dworze króleskim.

Commensurabilité, *s. f.* spółmierność dwu ilości.

Commensurable, *a. d. g.* spółmierny—dający się zmierzyć czém.

Comment, *adv.* jak — w jaki sposób — jakto! *Le =*, *s. m.* stan rzeczy.

Commentaire, *s. m.* kommentarz, przypisy, objaśnienia — wykład. =*s*, kommentarze, pamiętniki.

Commentateur, *s. m.* kommentator, robiący przypisy do dzieła lub wykład jego.

Commenter, *v. a.* robić przypisy do dzieła, wykładać je — zmyślać co na kogo, dodawać złośliwie.

Commer, *v. n.* *(vi.)* przyrównywać jedno do drugiego, przytknąć co do czego *fm.*

Commérage, *s. m.* komoraże, plotki.

Commerçable, *a. d. g.* *vid.* Négociable.

Commerçant, ante, *a.* prowadzący handel — kupiecki (naród) — handlowny (o miastach). =, *s. m.* kupiec.

Commerce, *s. m.* handel — kupcy, stan kupiecki — stosunki, zamiana, związki przestawanie z kim. = *d'idées*, wzajemne udzielanie sobie wyobrażeń. = *d'esprit*, udzielanie sobie wiadomości i płodów umysłowych. = *charnel*, spółkowanie cielesne. *Être d'un = agréable*, być miłym w pożyciu, w obcowaniu. *Être d'un = sûr*, być dobrym do sekretu. *Faire le =*, handlować, prowadzić handel czém. *Avoir =*, *être en = avec...*, mieć stosunki z kobiétą, romans. *de =*, handlowy.

Commercer, *v. n.* handlować, prowadzić handel.

Commercial, ale, *a.* handlowy.

Commère, *s. f* matka chrzestna — kuma (względem rodziców dziecka) — baba, plotka, gazeta. *C'est une fine =*, *maîtresse =*, to Heród baba — filut baba.

Commettant, *s. m.* dający polecenie lub mandat; mandant.

Commettre, *v. a.* popełnić (występek, czyn)— użyć kogo do czego — powierzyć co komu — poruczyć co komu — narazić na szwank, wystawić na sztych — narażać się. = *un rapporteur*, wyznaczyć kogo na referenta jakiéj sprawy. = *un cordage*, kręcić linę. *Se* =, skompromitować się. *Se* = *avec qu'un*, mieć zajście z kim—zadrzeć z kim *fm. prt.* Commis, ise.

Commination, *s. f.* zagrożenie.

Comminatoire, *a. d. g.* zawierający zagrożenie. *Clause* =, zagrożenie.

Comminutif, ive, *a. Fracture* =*ive*, złamanie, zdruzgotanie kości.

Comminution, *s. f.* potłuczenie na drobne kawałki.

Commis, *s. m.* kancelista, officyalista niższy (po biórach, w handlu i t p.) — posługacz. = *voyageur*, kommissant handlowy jeżdżący za interesami.

Commise, *s. f.* skonfiskowanie lennego gruntu z powodu nieuiszczenia się wassala.

Commisération, *s. f.* politowanie, litość.

Commissaire, *s. m.* kommissarz — delegowany. = *de police*, kommissarz policyi (w cyrkule miasta). = *priseur*, komornik taxujący i sprzedający przez licytacyą. = *départi*, dawniéj : intendent departamentowy. = *du gouvernement*, kommissarz rządowy, delegowany od rządu. = *des pauvres*, kommissarz zarządzający funduszami na wsparcie ubogich.

Commissariat, *s. m.* kommissarstwo, posada, urząd kommissarza.

Commission, *s. f.* popełnienie czynu — zlecenie, polecenie — poruczenie czego komu — posłanie, wysłanie kogo dokąd — zapłata za posługę — robienie interesów handlowych na rzecz czyją — rozkaz — upoważnienie rządowe do żeglugi które okręt mieć powinien — dawniéj: kommissya (na pewny czas tylko i do pewnego interesu)— kommissya, wydział (w ciałach obradujących) — sąd nadzwyczajny, excepcyonalny. = *rogatoire*, wezwanie jednego sędziego uczynione do innego w przedmiocie jakiéj sprawy. *Ce vaisseau est en* =, uzbrajają ten okręt. *Péchés de* =, *vid.* Péché.

Commissionnaire, *s. m.* kommissant handlowy — najemnik, człowiek najęty, stójka. = *de roulage*, przedsiebierca furmanki towarów.

Commissionner, *v. a.* poruczyć co komu, dać zlecenie. *Il a été commissionné*, otrzymał zlecenie.

Commissoire, *a. d. g. Pacte* =, przedaż pod warunkiem nieważności gdyby kupujący nie zapłacił na terminie.

Commissure, *s. f. Anat.* punkt zamykania się, zwierania się (powiek, ust i t. p.).

Committimus, *s. m.* dawniéj: rozkaz kancellaryi państwa udzielający pewne przywileje w procedurze.

Committitur, *s. m.* delegowanie sędziego do pewnéj czynności.

Commodat, *s. m.* pożyczenie komu rzeczy jakiéj do użytku.

Commode, *a. d. g.* wygodny—dostatni (o odzieży) — dogodny — pobłażający, patrzący przez szpary na co. *Morale* =, wolne, nieuciążliwe przepisy moralności.

Commode, *s. f.* komoda : sprzęt.

Commodément, *adv.* wygodnie, z wygodami — dogodnie.

Commodité, *s. f.* dogodność — wygoda — powóz lub statek z miejsca do miejsca. =*s*, wychodek, prywet. *Il faut prendre la* = *des*

gens, trzeba udawać się do każdego w dogodnéj jemu porze. *Avoir qu"ch à sa* =, mieć co do wolnego użycia.

Commotion, *s. f.* wstrząśnienie, zaburzenie — wzburzenie (umysłów). = *électrique*, wstrząśnienie sprawione uderzeniem elektrycznem.

Commuable, *a. d. g.* mogący się zmienić (o karach).

Commuer, *v. a.* zmienić, zmniejszyć karę.

Commun, une, *a.* wspólny, spólny (wielu razem) — powszechny, pospolity — zwyczajny — pospolity, którego łatwo dostać — upowszechniony — pospolity, gminny — lichy, mierny, ordynaryjny — potoczny, prywatny (o życiu) — społeczny (o życiu spólném). *Nom* =, imie posp. *Syllabe =une*, *vid.* Syllabe. *Lieux =s*, zdania, myśli powtarzane, oklepane; kommunały. *Maison =une*, dom officyalistów municypalnych. *Les mots =s de la langue*, wyrażenia mowy potocznéj (nie techniczne). *Année =une*, rok średni (ani zbyt obfity ani płonny). *Sens* =, *vid.* Sens. *Droit* =, *vid.* Droit.

Commun, *s. m.* spólny fundusz — największa liczba — officyaliści wielkiego domu — czeladź. *Les =s*, część gmachu zajmująca kuchnie, stajnie, wozownie i t. p. *Grand* =, pomieszkanie służby dworskiéj, stół służby dworskiéj króleskiéj. *Petit* =, stół wyższych officyalistów dworu. *Une personne du* =, człowiek z klassy ludu. *Le = des apôtres*, *des martyrs*, officyum apostołów, męczenników i t. p. *Vivre sur le* =, żyć przy drugich, żywić się, pożywić się przy innych. *En* =, spólnie — do spółki — na pół.

Communal, ale, *a.* gminny, do gminy należący.

Communauté, *s. f.* zgromadzenie — klasztor — ciało, grono — spólność dóbr — spólność, podzielanie czego z kim.

Communaux, *s. m. pl.* spólne pastwiska kilku gmin.

Commune, *s. f.* gmina, wieś z wójtem gminy : podział terytoryalny — gmina, jéj mieszkańcy — urząd municypalny : dom. *Les =s*, milicya — pastwiska spólne. *Chambre des* =, izba deputowanych w Anglii.

Communément, *adv.* zwyczajnie. = *parlant*, *à parler* =, mówiąc wedle przyjętego zwyczaju.

Communiant, *s. m.* kommuniant, kommunikujący, odprawiający kommunią — będący w wieku sposobnym do przyjęcia kommunii.

Communicable, *a. d. g.* dający się udzielić — dający się połączyć (przez kanał i t. p.).

Communicatif, ive, *a.* łatwo się udzielający, rozmowny, udzielający się.

Communication, *s. f.* kommunikacya, związek — okazanie, zaprodukowanie czego — zakommunikowanie (papierów w procesie i t. p.) — doniesienie — oświadczenie przed kim, zeznanie — figura retoryczna : kiedy mówcą zdaje się radzić lub zapytywać słuchaczów. = *dans les paroles*, figura retoryczna, kiedy mówca zdaje się przypisywać sobie to co inni zrobili.

Communier, *v. n.* odprawiać kommunią, komunikować. =, *v. a.* dawać kommunią (o kapłanie). Communié, ée, *prt. et s.* ten co przyjął kommunią.

Communion, *s. f.* zgromadzenie, społeczność — kommunia, pożywanie ciała i krwi pańskiéj. *La = des Saints*, świętych obcowanie.

Communiquer, *v. a.* udzielić co komu, pokazać, zakommunikować

— udzielać czego — okazać, zaprodukować co. = *avec qu''un*, mieć stosunki z kim — być w kommunikacyi z kim. =, *v. n.* łączyć się, mieć kommunikacyą. *Se* =, udzielać się drugim, przestawać z kim, wdawać się z kim *fm.* = *de qu''ch*, znieść się, rozmówić się o co. *Soit communiqué*, *s. m.* nakaz sądowy zakommunikowania aktu.

Commutable, *a. d. g.* mogący się zamienić, przenieść na...

Commutatif, ive, *a.* zamienny, tyczący się zamian.

Commutation, *s. f.* zmienienie, zmniejszenie kary.

Compacité, *s. f.* zgęszczenie, gęstość.

Compacte, *a. d. g.* zgęszczony, zbity, gęsty — silnie spojony. *Édition* =, wydanie zawierające wiele materyi w małym tomie.

Compagne, *s. f.* towarzyszka, połowa, połowica *fm.* — *fig.* towarzyszka, towarzysz.

Compagnie, *s. f.* towarzystwo, grono — kompania, towarzystwo z kim — kompania, spółka handlowa — stado, gromada (zwierząt, ptastwa) — kompania (oddział wojska). = *franche*, kompania wolna nienależąca do żadnego pułku. *Bonne* =, dobrane towarzystwo. *Être bonne* =, *être de bonne* =, być dobrego tonu, dobrze ułożonym. *Être mauvaise* =, *de mauvaise* =, być źle ułożonym — być smutnym, kwaśnym. *Etre bête de* =, przepadać za kompanią, za towarzystwami. *Tenir*, *faire* = *à qu''un*, bawić gościa — towarzyszyć komu — być z kim. *Etre en* =, bawić się z kim, być z kim — mieć kogo u siebie. *Vendre unè* =, ustąpić, sprzedać dowództwo kompanii. *Règle de* =, *vid.* Règle. *Dame*, *demoiselle de* =, dama, panienka przybrana dla kompanii innéj damie. *Par* =*s*, gromadnie. *Il est* =, rzadki gość — osoba znamienita. *Il se croit* =, brata się, ma się za równego. *De* =, razem — pospołu.

Compagnon, *s. m.* towarzysz — spółzawodnik — czeladnik (u rzemieślnika) — zuch, chwat. *Faire le* =, udawać zucha, śmiałka. *C'est un gentil*, *grand*, *hardi* =, to zuch, to odważna sztuka. *La mère des* =*s*, gospodyni żywiąca czeladników ze składek. *Travailler à dépêche* =, robić co byle zbyć, jak z łaski, jak za napaść.

Compagnonage, *s. m.* termin, terminowanie czeladnika u majstra — cech czeladników.

Comparable, *a. d. g.* dający się porównać z kim, przyrównać do czego.

Comparaison, *s. f.* porównanie, porównywanie, przyrównywanie — porównanie, przyrównanie: figura retoryczna. = *d'écritures*, konfrontowanie pism. *Pièce de* =, pismo służące za podstawę w konfrontacyi. *Degrés de* =, *Gram.* stopnie porównywania. *En* =, w porównaniu (z czém). *Sans* =, bez porównania. *Par* =, względnie, porównywając. *Cette chose est sans* =, *hors de* =, temu nic nie ma równego.

Comparaître, *v. n.* stawić się (przed sądem).

Comparant, nte, *a. et s.* stawiący się (przed sądem).

Comparatif, ive, *a.* porównawczy, wyrażający porównanie. =, *s. m.* stopień wyższy (w przymiotnikach).

Comparativement, *adv.* względnie, porównywając.

Comparé, ée, *a.* porównawczy.

Comparer, *v. a.* porownać, porównywać co z czém — przyrównać, przyrównywać co do czego. = *des écritures*, konfrontować pisma (czy są tejże saméj ręki).

Comparoir, *v. n.* stawić się (przed sądem).

. **Comparse**, *s. f.* partya w turnieju. =*s*, *s. m. pl.* figuranci (w teatrze).

Compartiment, *s. m.* przegróda, przegródka, kratka, krata, przedział.

Compartiteur, *s. m.* dawniéj: sędzia opiniujący przeciw zdaniu referenta.

Comparution, *s. f.* stawienie się (przed sądem).

Compas, *s. m.* cyrkiel. =, = *de route*, kompas, bussola. *Jambe, branche de* =, ramie, nóżka cyrkla. *Ouvrir le* =, rozłożyć cyrkiel. *Pointes du* =, sztuczki cyrkla.

Compassement, *s. m.* mierzenie cyrklem — *fig.* zimna rachuba.

Compassé, **ée**, *a.* regularny, odmierzony jakby cyrklem, przesadzonéj dokładności.

Compasser, *v. a.* mierzyć cyrklem — rozmierzyć, rozstawić, uszykować — urządzić, uporządkować.

Compassion, *s. f.* litość, politowanie, litowanie się. *Faire* =, wzbudzać politowanie.

Compatibilité, *s. f.* zgoda, zgodność. *La = de deux emplois*, dozwolone jednoczenie się w jednéj osobie razem kilku urzędów, posad.

Compatible, *a. d. g.* zgodny, mogący się jednoczyć, łączyć.

Compatir, *v. n.* ubolewać, boleć nad czém—pobłażać. = *avec qu"un*, zgadzać się—cierpieć się z kim.

Compatissant, **ante**, *a.* czuły na co, litościwy.

Compatriote, *s. d. g.* spółrodak, spółziomek, ziomek, rodak.

Compendium *(um=ome)*, *s. m.* kompendyum, krótki zbiór.

Compensation, *s. f.* wynagrodzenie

Compenser, *v. a.* wynagrodzić co czem.

Compérage, *s. m.* kmotrostwo, powinowactwo między rodzicami chrzestnemi.

Compère, *s. m.* kmotr, ojciec chrzestny, kum — w zmowie będący z kim, poplecznik. *C'est un vigoureux* =, chłop tęgi, silny.

Compétemment, *adv.* jak należy.

Compétence, *s. f.* właściwość sądu — zdolność do wyrokowania o czém — *(vi.)* spółubieganie się.

Compétent, **ente**, *a.* przypadający na każdego— właściwy (o sądzie do którego co należy) — zdolny sądzić o czém. *Partie* =*nte*, strona wchodząca do procesu.

Compéter, *v. n.* należeć do kogo, przypadać komu — należeć do sądu jako do właściwego.

Compétiteur, *s. m.* spółzawodnik.

Compilateur, *s. m.* zbieracz, kompilator.

Compilation, *s. f.* kompilacya, zebranie z różnych dzieł—zbieranina.

Compiler, *v. a.* zbierać z różnych dzieł.

Compitales, *s. f. pl.* u Rzymian: święta na cześć bożków domowych.

Complaignant, *a et s. m.* powód, strona powodowa, skarżąca. =**nte**, *a. et s. f.* powódka.

Complainte, *s. f.* skarga, obżałowanie* — pieśń żałośna, gorzkie żale — narzekania.

Complaire, *v. n.* przypodobać się komu. *Se = en qu"ch, dans qu"ch*, upodobać sobie w czém.

Complaisamment, *adv.* z uprzejmością, uprzejmie.

Complaisance, *s. f.* grzeczność, uprzejmość — uprzedzanie czyich życzeń — upodobanie. — chęć przypodobania się — powolność, pobłażanie— upodobanie w sobie samym. *Par* =, przez grzeczność. =*s*, *s. f. pl.* usłużność, usługi.

Complaisant, **ante**, *a.* grzeczny, uprzejmy — nadskakujący — usłużny.

Complant, *s. m.* sadzenie szczepów winnych.

Complément, *s. m.* dodatek, przydatek, przykładek — dopełnienie, uzupełnienie liczby i t. p. *Gramm.* dopełnienie = *direct*, *indirect*, *Gramm. vid.* Régime direct, indirect.

Complémentaire, *a. d. g.* dopełniający, służący do dopełnienia.

Complet, ète, *a.* cały, zupełny, kompletny. *Le* =, *s. m.* komplet, zupełność.

Complètement, *s. m.* uzupełnienie, skompletowanie.

Complètement, *adv.* zupełnie, całkowicie, w zupełności.

Compléter, *v. a.* uzupełnić, skompletować, dopełnić co czém.

Complétif, ive, *a.* uzupełniający.

Complexe, *a. d. g.* złożony (nie pojedynczy).

Complexion, *s. f.* komplexya, konstytucya ciała, temperament.

Complexité, *s. f.* stan złożony, stan rzeczy złożonych.

Complication, *s. f.* powiązanie się, zwikłanie się, zawikłanie, powikłanie — gmatwanina.

Complice, *s. et a. d. g.* spólnik (zbrodni, występku).

Complicité, *s. f.* spólnictwo (zbrodni i t. p.).

Complies, *s. f. pl.* ostatnia godzina kanoniczna po nieszporach.

Compliment, *s. m.* grzeczność, oświadczenie, komplement — powinszowanie — powitanie, mowa miana do kogo — oświadczenia. *Je vous en fais mon* =, winszuję, jest czego powinszować. *Rengainer son* =, niedokończyć komplementu. *Sans* =, otwarcie, bez ogródki, w brew.

Complimenter, *v. a.* złożyć, wynurzyć oświadczenia — witać — prawić komplementa.

Complimenteur, euse, *s. et a.* pełen oświadczeń, szczodry w oświadczenia.

Compliqué, ée, *a.* złożony, powstający z wielu cząstek — zawikłany.

Compliquer, *v. a.* utworzyć, namnożyć części w jednéj całości — powikłać, zwikłać, utrudnić.

Complot, *s. m.* spisek.

Comploter, *v. a.* knuć spiski — knuć, knować.

Componction, *s. f.* żal za grzechy.

Componé, *a. m. Hér.* w różnokolorowe tabliczki.

Componende, *s. f.* ugoda o należności do Rzymu.

Comportement, *s. m.* postępowanie, zachowanie się.

Comporter, *v. a.* pozwalać, dozwalać, przypuszczać, cierpieć — znajdować się, być w stanie tym a tym. *Se* =, postępować, obchodzić się z kim.

Composé, *s. m.* całość złożona z części — ciało złożone z innych.

Composées, *s. f. pl. Bot.* klassa roślin złożonych.

Composer, *v. a.* składać, formować, złożyć, uformować, zlać w jedno — układać co, tworzyć, pisać dzieło — być kompozytorem muzyki — ułożyć się, układać się z kim — kapitulować — składać (czcionki drukując). = *sa mine, son geste*, układać się, przybierać postać, giesta. = *ses actions*, stosować swoje postępowanie. = *des almanachs*, *fig.* układać sobie w głowie, roić sobie plany. *Se* =, układać się, przybierać pewną postawę, rolę. Composé, ée, *prt.* złożony. *Machine composée*, machina składana. *Fleur composée*, *Bot.* kwiat złożony (z wielu kwiatków na jednym osadniku). *Mouvement composé*, ruch złożony (wynikający z innych ruchów w machinie.)

Composite, *a. d. g. Arch.* porzą-

dek złożony (z koryntckiego i iońskiego).

Compositeur, *s. m.* kompozytor muzyczny — zecer, składający czcionki. *Amiable* =, sędzia polubowny.

Composition, *s. f.* składanie, układanie, tworzenie—dzieło, utwór, płód umysłowy — skład, układ — składanie (liter, czcionek) — kompozycya muzyczna — znajomość prawideł muzyki — rozkład, układ (w obrazie, rysunku) — ćwiczenie szkolne, okkupacya — układ, umowa, kompromis — kapitulacya fortecy. *De bonne* =, *de facile* =, łatwy w pożyciu, zgodny. *Femme de bonne* =, *de facile* =, kobiéta łatwa, kokietka.

Composteur, *s. m. Impr.* winkelak do składania liter.

Compote, *s. f.* komput z owoców. *En* =, przegotowany. *Avoir les yeux en* =, *à la* =, mieć sińce pod oczyma, popodbijane oczy.

Compotier, *s. m.* salaterka na komput.

Compréhensible, *a. d. g.* dający się pojąć, objąć, zrozumieć.

Compréhension, *s. f.* pojęcie, zdolność pojmowania — zrozumienie, pojęcie — objęcie czego, zawarcie w jednym wyrazie ogólnym.

Comprendre, *v. a.* zajmować, zawierać, zamykać, obejmować co w sobie — objąć, pomieścić co w co, co w czém — rozumieć, zrozumieć, objąć — rozumieć (język obcy) — pojąć, pojmować. = *qu'un*, zrozumieć kogo, pojąć kogo, jego myśl. *Compris, ise, prt.* zawarty, objęty czém, w czém, zrozumiany. *Y compris*, licząc w to. *Non compris*, nie licząc.

Compresse, *s. f.* szmatka na ranę przyłożona.

Compressibilité, *s. f.* ściśliwość.

Compressible, *a. d. g.* ściśliwy, dający się ścisnąć.

Compressif, ive, ściskający.

Comprimé, ée, *a.* spłaszczony.

Comprimer, *v. a.* ściskać, ścisnąć — stłumić, przytłumić.

Compromettre, *v. n.* zdać się na sąd polubowny. =, *v. a.* skompromitować, narazić kogo, wmieszać kogo w co. *Se* =, skompromittować się.

Compromis, *s. m.* kompromis, ugoda przez sąd polubowny. *Mettre en* =, skompromittować kogo.

Comptabilité, *s. f.* rachunki, zdawanie rachunków — rachunkowość.

Comptable, *s. et a. d. g.* odpowiedzialny, który winien zdać rachunek. *Quittance* =, kwit wydany według form.

Comptant, *a. m. Argent* =, gotowy pieniądz, gotowizna. *Prendre qu'ch pour argent* =, wziąć za dobrą monetę, uwierzyć. *Avoir de l'esprit argent* =, mieć na pogotowiu trafną odpowiedź, być przytomnym. =, *s. m.* gotowy pieniądz, gotówka, gotowizna, kapitał. *Petit* =, dawniéj w skarbie: bióro wypłat niżéj 1000 franków. *Comptant, adv.* w gotowiźnie, gotówką. *Payer* =, *fig.* odpłacić, oddać wet za wet.

Compte, *s. m.* rachunek, liczenie, rachowanie, komput* — sprawa, porachowanie się. = *rond*, rachunek okrągły (bez ułamków). = *borgne*, *vid.* Borgne. *Bon* =, taniość. *A bon* =, tanio — małym kosztem. *Se divertir à bon* =, bawić się zapomniawszy o wszystkiém. *Être de bon* =, być rzetelnym, uczciwym—powiedzieć otwarcie, szczerze. *Faire son* =, *trouver son* =, wychodzić na swojém, zyskiwać — układać sobie, zakładać sobie co. *Avoir son* =, odebrać całkowitą należność — otrzymać co się żąda-

lo. *Tenir = de soi-même*, dbać o siebie, o swoją osobę, o dobre imie. *Tenir = de qu''ch*, policzyć, porachować co, wciągnąć do porachunku — być za co obowiązanym, wdzięcznym. *Tenir = de qu''un*, poważać, uważać kogo, mieć w poważaniu. *Prendre sur son =*, przyjąć na siebie, wziąć co na swoją odpowiedzialność. *Se rendre = de qu''ch*, pojąć co, zrozumieć, zdać sobie sprawę z czego. *Faire le = à son domestique*, *donner son =*, obrachować się ze służącym, zapłacić mu odprawiając. *Donner à qu''un son =*, dać zasłużona zapłatę. *Avoir qu''ch en =* zarządzać czém. *Être de = à demi avec qu''un*, należeć do połowy zysków z kim. *Rendre =*, zdać rachunek, zdać liczbę — zdać sprawę, opowiedzieć. *De = fait*, dobrze obliczywszy. *Tout = fait*, ściśle obrachowawszy. *Cela est sur le = d'un tel*, to idzie na rachunek N.N. *Sur le = de qu''un*, o kim. *Pour mon =*, co się mnie tyczy, co do mnie. *Mettre qu''ch sur le = de qu''un*, policzyć co na karb pewnéj osoby, przypisywać komu co. *Il en a pour son =*, dostał za swoje, ma za swoje. *Son = est bon*, będzie się miał z pyszna! *A =*, na rachunek, a conto. *A =*, *s. m.* zadatek, zaliczenie summy.

Compte-pas, *s. m. vid.* Odomètre.

Compter, *v. a.* liczyć, rachować — policzyć, porachować — robić rachunek — zdawać rachunek, liczbę. *= ses pas*, iść zwolna, pomału. *= tant d'années*, liczyć tyle a tyle lat. *= ses jours par des bienfaits*, *des triomphes*, liczyć dni dobrodziejstwami, tryumfami. *= une somme à qu''un*, wypłacić komu pewną summę. *= les morceaux à qu''un*, rachować komu każdy kasek, żałować komu czego. *= une chose à qu''un*, pamiętać co komu — odpłacić, mieć wdzięczność. *= sans son hôte*, *fig.* zapomnieć liczyć straty lub wypadku mogącego zajść. *=*, *v. n.* być w liczbie, liczyć się między... *Cela ne compte pas*, to się nie liczy *= sur qu''un*, liczyć na kogo, polegać na kim, spuścić się na kogo. *= qu''un pour tel*, uważać kogo za takiego i t. p. *= faire telle chose*, zakładać sobie co, projektować, zamierzać sobie. *Je compte partir*, mam jechać. *A = de...*, licząc od chwili i t. p. Compté, ée, *prt.* policzony — rachowany. *Tout compté*, wszystko obrachowawszy.

Compte-rendu, *s. m.* zdanie sprawy — recenzya dzieła.

Comptoir, *s. m.* kantor, celbrat, stół do liczenia monety — kantor, bióro — dom handlowy narodu jakiego za granicą.

Compulser, *v. a.* przejrzeć, przeglądać rejestr, wartować książki dzieła, szukać—poradzić się książki.

Compulsoire, *s. m.* przejrzenie papierów dotyczących sprawy jakiéj. *Demande à fin de =*, prośba o pozwolenie przejrzenia aktów.

Comput, *s. m.* rachuba czasu, wyrachowanie celem ułożenia kalendarza.

Computiste, *s. m.* rachujący czas do kalendarza.

Comtat, *s. m.* komitat, hrabstwo. *= Venaissin*, komitat awenioński.

Comte, *s. m.* hrabia, grabia*, graf.

Comté, *s. m.* hrabstwo: dobra do których przywiązany tytuł hrabiego — hrabstwo, podział terrytoryalny w Anglii. *=-pairie*, hrabstwo dające właścicielowi godność para Francyi.

Comtesse, *s. f.* hrabina.

Concasser, *v. a.* tłuc, potłuc, utłuc. Concassé, ée, *prt.* tłuczony.

Concave, *a. d. g.* wklęsły. =, *s. m. (vi.)* wklęsłość.

Concavo-concave, *a. d. g.* wklęsły z obu stron.

Concavo-convexe, *a. d. g.* wklęsło-wypukły.

Concavité, *s. f.* wklęsłość — strona wklęsła (linii krzywéj).

Concéder, *v. a.* nadać co, udzielić (prawa, przywileje).

Concentration, *s. f.* skupienie w jedno, sprowadzenie do jednego środka, punktu, ogniska — *Chim.* zgęszczenie płynu przez gotowanie.

Concentré, ée, *a.* gęsty, wygotowany, zgęszczony, mocny, tęgi (o płynach) — skryty, tający się. *Pouls* =, puls skoncentrowany, zaledwie dający się słyszeć.

Concentrer, *v. a.* skupić, zgromadzić do jednego ogniska, środka, skoncentrować — ściągnąć na jeden punkt. = *sa haine*, chować głęboko nienawiść. = *un liquide*, zgęszczać płyn, wygotowywać. *Se* =, zbiegać się w jeden punkt, skupić się.

Concentrique, *a. d. g.* spółśrodkowy.

Concept *(cept=cepte)*, *s. m.* pomysł, pojęcie.

Conception, *s. f.* poczęcie (płodu), przyjęcie płodu, zapłodzenia — pojęcie — pojmowanie — pomysł, myśl.

Concernant, *adv.* co się tyczy..., względem...

Concerner, *v. n.* tyczéć się czego, należéć do..., *prt.* Concerné, ée. *Cela les aurait concernés*, to by było należało do nich.

Concert, *s. m.* koncert — zgoda, zgodność, harmonia. = *de louanges*, jednogłośne pochwały. *Donner un* =, dawać koncert. *De* =, zgodnie z kim, umówiwszy się, spólnie.

Concertant, ante, *a.* grający lub śpiewający w koncercie.

Concerté, ée, wymuszony, wyszukany.

Concerter, *v. a.* grać lub śpiewać w koncercie — nastroić, ułożyć, ukartować co. *Se* =, porozumieć się z kim, zmówić się, znieść się z kim, być w zmowie.

Concerto, *s. m.* symfonia odgrywana przez całą orkiestrę.

Concession, *s. f.* udzielenie przywileju i t. p., nadanie — ustąpienie, cessya — odstąpienie, ustępowanie, ofiara z czego, koncessya — figura retoryczna: przyzwalanie, przystawanie pozorne na co.

Concessionnaire, *s. m.* otrzymujący nadanie przywileju.

Concetti, *s. m.* błyskotki dowcipu, dowcipowanie.

Concevable, *a. d. g.* dający się pojąć, zrozumieć.

Concevoir, *v. a.* począć, zajść w ciążę (o kobiecie), być zapłodnioną (o samicy) — pojąć, zrozumieć — pojmować, mieć pojęcie czego — wyrazić w pewnych słowach. = *de l'espérance*, powziąć nadzieję, tuszyć*. = *de la haine*, powziąć nienawiść, *prt.* Conçu, ue, poczęty (o płodzie) — powzięty, pomyślany (o myśli jakiéj). *Conçu en ces termes*, tak brzmiący.

Conchoïde *(cho=ko)*, *s. f.* konchoida: gatunek linii krzywéj.

Conchyle *(chy=ki)*, *s. m.* muszla szkarłat wydająca.

Conchyliologie *(chy=ki)*, *s. f.* nauka o muszlach.

Conchyliologique, *a.* trudniący się historyą naturalną muszli.

Conchyte *(chy=ki)*, *s. f.* kamień każdy podobny rysami do muszli.

Concierge, *s. m.* odźwierny, szwajcar, murgrabia. =, *s. f.* odźwierna.

Conciergerie, *s. f.* miejsce, posada murgrabiego, szwajcara — więzienie (po niektórych miastach).

Concile, *s. m.* zbór, sobór, koncylium, synod — uchwały zboru.

Conciliable, *a. d. g.* dający się pogodzić.

Conciliabule, *s. m.* sobór heretyków — schadzka.

Conciliant, **ante**, *a.* jednający, mający dar godzenia, jednania — pragnący dogodzić, zaspokoić.

Conciliateur, *s. m.* pojednawca, rozjemca*, sędzia polubowny =, *a. m.* mający dar pojednania — pojednawczy.

Conciliatrice, *s. f.* pojednawczyni.

Conciliation, *s. f.* pojednanie, zgoda — godzenie, pogodzenie sprzecznych rzeczy.

Concilier, *v. a.* jednać, godzić — pojednać, pogodzić (osoby z sobą). *Se* =, pojednać się, pogodzić się. *Se = les esprits*, pozyskać sobie, ująć umysły. *Se = l'attention*, zająć uwagę.

Concis, **ise**, *a.* zwięzły, krótki, treściwy.

Concision, *s. f.* zwięzłość, treściwość.

Concitoyen, *s. m.* spółobywatel. =**enne**, *s. f.* spółobywatelka.

Conclave, *s. m.* konklawe: miejsce gdzie kardynałowie zebrani obierają papieża — konklawe: kardynałówie zebrani. *Le = de tel pape*, konklawe przez które był wybrany ten a ten papież.

Conclaviste, *s. m.* duchowny zamknięty z kardynałem w konklawe.

Concluant, **ante**, *a.* przekonywający, nieodparty, nieodbity, stanowczy (dowód).

Conclure, *v. a.* zakończyć, ukończyć co—zawrzeć (umowę, przymierze) — zakończyć (mowę i t. p.) — wnioskować — zawnioskować, poczynić wnioski, wyciągnąć wnioski. = *à telle chose*, wnioskować za czém.

Conclusif, **ive**, *a.* wnioskujący, wyrażający wniosek.

Conclusion, *s. f.* ukończenie, zakończenie (sprawy, mowy i t. p.) — wniosek, zawnioskowanie. =, *adv.* koniec końców, krótko mówiąc.

Conclusum, *s. m.* conclusum, ultimatum rzeszy niemieckiéj.

Concoction, *s. f.* trawienie pokarmów w żołądku.

Concombre, *s. m.* ogórek.

Concomitance, *s. f.* towarzyszenie sobie, zbieg — spółistnienie obok siebie.

Concomitant, **ante**, *a.* towarzyszący, razem i spółcześnie istniejący. *Grâce* =*nte*, łaska boska towarzysząca dobrym uczynkom.

Concordance, *s. f.* zgodność, zgoda — zgadzanie się dwu wyrazów — konkordancye: spis alfabetyczny wszystkich wyrazów znajdujących się w dziele jakiém.

Concordat, *s. m.* konkordat, układ ze stolicą apostolską — umowa kupca upadłego z wierzycielami. = *germanique*, konkordat cesarza Fryderyka III z papieżem.

Concorde, *s. f.* zgoda, jedność, pokój.

Concorder, *v. n.* zgadzać się, żyć w zgodzie — zgadzać się (o wyrazach między sobą). *Faire* =, zgadzać, godzić.

Concourir, *v. n.* przyczynić się, przyłożyć się do czego — zbiegać się, zbiedz się, schodzić się (o liniach) — ubiegać się o co — pisać do konkursu.

Concours, *s. m.* zbieganie się, łączenie się — przyłożenie się do czego, udział — tłumne gromadzenie się, natłok, zjazd — ubieganie się o co, konkurs — spiknienie się wypadków, zbieg. *Mettre au* =, podać do konkursu, zadać na konkurs.

Concret, **ète**, *a.* względny —

Chim. złożony, zgęsły. *Nombre* =, liczba względna. =, *s. m.* concretum (w filozofii).

CONCRÉTION, *s. f.* zgęstnienie, stan stały — skupienie się cząstek ciała — zrośnienie się.

CONCUBINAGE, *s. m.* nałożnictwo.

CONCUBINAIRE, *a. d. g.* żyjący z nałożnicą, żyjący na wiarę z kobietą *fm*.

CONCUBINE, *s. f.* nałożnica.

CONCUPISCENCE, *s. f.* pożądliwość, żądza, chuć.

CONCUPISCIBLE, *a. d. g.* należący do żądz, chuci. *Appétit* =, żądza posiadania czego, chuć.

CONCURREMMENT, *adv.* ubiegając się o co — spólnie, spólnemi siłami — jednocześnie, razem.

CONCURRENCE, *s. f.* ubieganie się z kim o co, konkurrencya — równość praw, swobód. *Jusqu'à* =, *jusqu'à la* = *de*, aż do ilości téj a téj.

CONCURRENT, *a. m.* spółubiegający się, spółzawodnik. =ENTE, *a. f.* spółzawodniczka.

CONCUSSION, *s. f.* zdzierstwo, łupiestwo (na urzędzie) — przedajność.

CONCUSSIONNAIRE, *s. et a. d. g.* zdzierca, łupieżca, winny zdzierstw.

CONDAMNABLE (*amna=ana*), *a. d. g.* zasługujący na karę.

CONDAMNATION, *s. f.* skazanie na karę — potępienie. *Les* =*s*, kary, koszta na które kto skazany. *Subir* =, przestać na wyroku skazującym, nie appelować. *Subir sa* =, wycierpieć karę. *Passer* =, poddać się wyrokowi — przystać na zdanie przeciwnika, ustąpić — pomijać.

CONDAMNATOIRE, *a. d g.* skazujący na karę — potępiający.

CONDAMNÉ, *s. m.* osądzony, skazany, winowajca.

CONDAMNER, *v. a.* potępić, potępiać — skazać na karę, osądzić — ganić. = *un malade*, osądzić chorego za nieuleczonego. = *une porte*, *une fenêtre*, skasować drzwi, okno, zamurować, zabić je. *Se* =, potępiać samego siebie, uznać się winnym.

CONDENSATEUR, *s. m.* kondensator: narzędzie służące do zgęszczania płynu elektrycznego.

CONDENSATION, *s. f.* zgęszczanie — zgęszczanie się.

CONDENSER, *v. a.* zgęszczać co. *Se* =, zgęszczać się.

CONDESCENDANCE, *s. f.* powolność na czyje żądania — pobłażanie.

CONDESCENDANT, ANTE, *a.* powolny na czyje żądania.

CONDESCENDRE, *v. n.* zezwolić, przystać, być powolnym na żądania czyje — pobłażać. = *aux faiblesses de qu''un*, dać się powodować słabościom czyim.

CONDIMENT, *s. m.* przyprawa, zaprawa.

CONDISCIPLE, *s. m.* spółuczeń.

CONDITION, *s. f.* stan, kondycya, professya, powołanie — stan, położenie — służba, miejsce, dom, państwo (dla sług) — warunek. *Personne de* =, osoba znakomita. *Il sent bien son homme de* =, widać że to osoba znakomita. *Sous* =, warunkowo. *Baptisé sous* =, ochrzczony warunkowo (o dziecku które mogło już być chrzczone pierwéj lub z powodu potwornéj, nieludzkiéj postaci) — *fig.* szpetny, szkaradny, odrażający. *A* = *que*..., pod warunkiem, z warunkiem aby... = *sine quâ non*, warunek nieodbity, istotny.

CONDITIONNEL, *s. m. Gramm.* tryb warunkowy. =, ELLE, *a.* warunkowy.

CONDITIONNELLEMENT, *adv.* warunkowo.

CONDITIONNER, *v. a.* urządzić,

zrobić, wyrobić (o towarach). CONDITIONNÉ, NÉE, *prt.* wyrobiony, sporządzony — porządny, jak należy. *Bien conditionné*, porządny, należyty—*fig.* pijany, pod dobrą datą.

CONDOLÉANCE, *s. f.* wynurzenie żałości, ubolewania.

CONDOR, *s. m.* kondor: ptak.

CONDOTTIER, *s. m.* CONDOTTIERI, *pl.* kondotier, najemny furman — najemnik — bandyta w Apeninach w 17 wieku.

CONDOULOIR (SE), *v. pron.* dzielić żałość, podzielać strapienie, ubolewać spólnie.

CONDUCTEUR, *s. m.* przewodnik—konduktor dyliżansu — konduktor, przewodnik (cieplika, elektryczności) — konduktor (w machinie elektrycznéj). CONDUCTRICE, *s. f.* przewodniczka.

CONDUCTION, *s. f.* najęcie od kogo — wynajęcie komu.

CONDUIRE, *v. a.* prowadzić, wieść, wodzić — zwozić, przewozić, dowozić — przeprowadzać kogo, co — doglądać robót, kierować niemi — zawiadywać czém — przewodniczyć komu—dowodzić, być wodzem. = *la main de qu''un, à qu''un*, powodzić ręką czyją (ucząc pisać i t.p.) = *une femme à l'autel*, *fig.* poprowadzić do ołtarza, zaślubić sobie. = *une chose à sa fin*, doprowadzić rzecz do skutku. = *la barque*, sterować.. *Se* =, prowadzić się, sprawować się. *Se bien* = *envers qu''un*, dobrze się obejść, dobrze postąpić z kim.

CONDUIT, *s. m.* kanał, rura, przejście.

CONDUITE, *s. f.* prowadzenie — przeprowadzanie — przewodniczenie — kierunek (robót) — kierowanie czém, doglądanie czego — przewodnictwo, przewodniczenie—prowadzenie, wychowanie dzieci—postępowanie — sprawowanie się, konduita, obchodzenie się z kim — linia lub zbiór kanałów, rur. *Avoir de la* =, pięknie się prowadzić, dobrze się sprawować.

CONDYLE, *s. m.* kłykieć u palców.

CONDYLOME, *s. m.* narost na ciele.

CÔNE, *s. m.* stożek, ostrokręg: figura geometryczna — szyszka (niektórych drzew) — foremka żelazna do topienia metalów — rodzaj muszli.

CONFABULATION, *s. f.* rozmowa, gawędka *fm.*

CONFABULER, *v. n.* rozmawiać, prowadzić rozmowę, gwarzyć.

CONFARRÉATION, *s. f.* konfarreacya: u Rzymian, obrządek zawierania małżeństwa dzieląc się plackiem.

CONFECTION, *s. f.* zrobienie, robota — sporządzenie (aktu jakiego) — ukończenie — konfekt, lekarstwo.

CONFECTIONNER, *v. a.* zrobić, sporządzić.

CONFÉDÉRATIF, IVE, *a.* konfederacyjny.

CONFÉDÉRATION, *s. f.* federacya, związek kilku udzielnych krajów—sprzymierzenie się, związek—konfederacya (w Polszcze).

CONFÉDÉRÉ, *s. m.* konfederat, członek konfederacyi — sprzymierzeniec — związkowy.

CONFÉDÉRER (SE), *v. pron.* zjednoczyć się — skonfederować się — zawiązać konfederacyą. CONFÉDÉRÉ, ÉE, *prt.* skonfederowany, należący do związku.

CONFÉRENCE, *s. f.* porównanie dwu rzeczy — zniesienie się z kim, rozmowa, pomówienie — układ, umowa — nauka w kościele — ćwiczenie się uczniów prawa przez roztrząsanie kwestyi prawnych.

CONFÉRER, *v. a.* porównywać, sprawdzać przez porównywanie — nadać, udzielić (prawo jakie, go-

dność) — udzielić sakramentów świętych. =, *v. n.* widzieć się z kim, rozmówić się, mieć konferencyą. *En = avec qu"un*, znieść się z kim.

Conferve, *s. f.* zielenica : rodzaj roślin wodnych.

Confesse, *s. Aller à =*, iść do spowiedzi. *Être à =*, być u spowiedzi.

Confesser, *v. a.* wyznać co, przyznać się do czego — wyznawać religię — spowiadać się — spowiadać kogo (o kapłanie). *= la dette*, przyznać się do winy. *Se =*, spowiadać się. *C'est le diable à =*, znim trudna sprawa.

Confesseur, *s. m.* wyznawca (cierpiący za Chrystusa ale nieumęczony) — spowiednik.

Confession, *s. f.* wyznanie, religia, wiara — wyznanie czego — przyznanie się do czego — spowiedź. *= de foi*, wyznanie wiary. *Diviser la =*, przyjąć jedną a odrzucić drugą część zeznań oskarżonego. *On lui donnerait le bon Dieu sans =*, z pozoru wziąłbyś go za niewinnego.

Confessional, *s. m.* konfessyonał, spowiednia*, spowiednica*.

Confessioniste, *s. m.* konfessyonista : ewanielik według zasad Melanchtona.

Confiance, *s. f.* zaufanie, ufność — zaufanie w sobie, śmiałość. *Homme de =*, zaufany człowiek, poufny, pewny. *Place de =*, posada wymagająca nieskazitelnéj osoby.

Confiant, ante, *a.* ufający — zaufany w sobie — zarozumiały, uprzedzony o sobie.

Confidemment, *adv.* w zaufaniu.

Confidence, *s. f.* zwierzenie się z czém komu — poufałość, zażyłość — umowa mocą któréj jeden wyrabia drugiemu beneficyum z zapewnieniem sobie jakich korzyści. *En =*, w sekrecie.

Confident, *s. m.* poufały, powiernik. =ente, *s. f.* powiernica, przyjaciółka.

Confidentiaire, *s. m.* beneficyaryusz który otrzymał beneficyum za pewnym tajemnym układem.

Confidentiel, elle, *a.* konfidencyonalny, udzielony nieurzędownie.

Confidentiellement, *adv.* konfidencyonalnie.

Confier, *v. a.* powierzyć co komu, poruczyć — źwierzyć się z czém — powierzać co. *Se =*, zdać się na kogo, na co, zaufać komu, kłaść ufność w czém.

Configuration, *s. f.* kształt, układ. *Affecter diverses =s*, przybierać rozmaite kształty.

Configurer, *v. a.* nadać kształt, kształtować.

Confiner, *v. n.* graniczyć z czém, przytykać do czego. =, *v. a.* zamknąć, osadzić kogo gdzie. *Se =*, osiąść gdzie (na ustroniu). Confiné, ée, *prt.* osadzony, zamknięty gdzie.

Confins, *s. m. pl.* granice, kończyny, krańce.

Confire, *v. a.* smażyć (w cukrze i t. p.), robić konfitury. Confit, ite, *prt.* smażony (w cukrze) — przeźrały (o owocach na drzewie) — zmacerowany. *Tout confit en dévotion*, zatopiony w modłach.

Confirmatif, ive, *a.* potwierdzający, obejmujący potwierdzenie.

Confirmation, *s. f.* potwierdzenie — zatwierdzenie — utwierdzenie się w czém — bierzmowanie : sakrament.

Confirmer, *v. a.* utwierdzać, utwierdzić w czém, umocnić — potwierdzić, zatwierdzić — bierzmować. *= qu"un*, *fig.* dać policzek, dać w papę. *Se =*, utwierdzić się w czém — sprawdzić się, potwierdzać się, sprawdzać się (o wieści).

Confiscable, *a. d. g.* ulegający konfiskacie.

Confiscant, a. m. ulegający konfiskacie — konfiskujący.

Confiscation, s. f. skonfiskowanie, konfiskata, konfiskacya — zabranie, zagrabienie, grabież — dobra skonfiskowane, konfiskata.

Confiseur, s. m. cukiernik. =euse, s. f. cukierniczka, żona cukiernika lub fabrykantka cukrów.

Confisquer, v. a. konfiskować, grabić, zagrabić, skonfiskować, zabrać na skarb. *Quiconfisque le corps, confisque le bien*, kara śmierci pociąga za sobą konfiskatę dóbr. Confisqué, ée, *prt.* skonfiskowany — bez nadziei życia (o chorym).

Confitéor, s. m. confiteor : modlitwa przed spowiedzią.

Confiture, s. f. konfitury — powidła.

Confiturier, ière, s. robiący lub przedający konfitury, konfiturnik.

Conflagration, s. f. spłonienie pożarem; zgorzenie, pożoga — zajęcie się ognia; pożar.

Conflit, s. m. uderzenie, starcie się — spotkanie się — walka (interesów i t. p.) — spór. = *de juridiction*, spór juryzdykcyjny (dwu sądów uznających się za właściwe w sprawie). = *d'attribution*, spór o attrybucyą (władzy sądowniczéj z administracyjną). = *négatif*, uznanie się dwu trybunałów za niewłaściwe w sprawie.

Confluent, s. m. zbieg, spływ (rzek, wód). *Au* =, nad spływem, w miejscu gdzie się schodzą (rzeki).

Confluent, ente, a. spływający się, zbiegający się (o wrzodach, i t. p.). *Petite-vérole* =*ente*, obfita ospa.

Confluer, v. n. zbiegać się, spływać się.

Confondre, v. a. złączyć, zmieszać, pomieszać — wziąć jedno za drugie, pomieszać — zawstydzić, zmieszać kogo. *Se* =, powikłać się, zaplątać się — jednoczyć się, zlewać się w jedno lub w jedném. *Se* = *en excuses*, *en remerciements*, bez końca przepraszać, dziękować. Confondu, ue, *prt.* zlany, zjednoczony.

Conformation, s. f. kształt, ułożenie, budowa, skład. *Vice de* =, ułomność, wada w budowie ciała.

Conforme, a. d. g. tejże samej formy — zgodny z czém — odpowiedni — odpowiadający czemu — zastosowany. *Pour copie* =, zgodno z oryginałem; za zgodność.

Conformé, ée, a. zbudowany, pewnego kształtu.

Conformément, *adv.* stosownie do..., zgodnie z..., w myśl czego.

Conformer, v. a. stosować co do czego. *Se* =, stosować się, zastosować się, zgadzać się z czém.

Conformiste, s. m. konformista, wyznający religię panującą w Anglii. =, s. f. konformistka.

Conformité, s. f. zgodność w czém, podobieństwo. *En* =, stosownie do...

Confort, s. m. (*vi.*) pomoc, posiłki — pocieszenie, pociecha.

Confortable, a. d. g. wygodny — z wygodami. *Le* =, s. m. wygody.

Confortant, ante, Confortatif, ive, a. wzmacniający, posilający, posilny. =, s. m. lekarstwo lub środek wzmacniający.

Confortation, s. f. wzmocnienie.

Conforter, v. a. wzmacniać, zasilać, posilać — pocieszać, cieszyć (strapionych).

Confraternité, s. f. pobratymstwo — koleżeństwo.

Confrère, s. m. kolega, spółczłonek.

Confrérie, s. f. bractwo, konfraternia.

Confrication, s. f. starcie na

proch, utarcie w palcach — wyciśnienie (soku i t. p. palcami).

Confrontation, s. f. konfrontacya, skonfrontowanie (pism i t. p.) — postawienie świadków w obec oskarżonego, konfrontacya.

Confronté, ée, a. graniczący z czém, przytykający do...

Confronter, v. a. sprowadzić świadków w obec oskarżonego — konfrontować, skonfrontować — graniczyć z czém, przytykać do czego.

Confus, use, a. pomieszany, w nieładzie, w nieporządku — ciemny, zagmatwany — zawstydzony, zmieszany — niewyraźny, zamglony. *Bruit* =, głucha wieść, pogłoska. *Tels et tels droits = dans sa personne*, takie a takie prawa zlane w jego osobie.

Confusément, adv. w nieładzie, w nieporządku — niewyraźnie, jak przez mgłę.

Confusion, s. f. nieład, nieporządek — zamieszanie — pomieszanie — pomyłka, wzięcie jednego za drugie — wstyd, konfuzya, zawstydzenie — (vi.) obfitość, mnóstwo — zlanie się wielu praw w jednéj osobie. = *de part*, niepewność względem ojcostwa dziecięcia, które rodzi wdowa idąca za mąż w trzecim miesiącu po owdowieniu. *En* =, w nieładzie — (vi.) w obfitości.

Confutation, s. f. vid. Réfutation.

Conge, s. m. miara płynów stopy sześciennéj (u Rzymian) — kosz na wynoszenie rudy (w kopalniach).

Congé, s. m. uwolnienie od służby wojskowéj, abszyt — odprawienie sługi — oddalenie się — urlop — pozwolenie — rekreacya, czas wolny (po szkołach) — wypowiedzenie mieszkania — pozwolenie wywozu towaru po opłacie cła — zaokrąglanie się lub zmniejszanie się kolumny pod pewnym łukiem. *Audience de* =, posłuchanie przed wyjazdem (posła przy dworze). *Donner* =, wypowiedzieć najem, dzierżawę. *Donner son = à qu'un*, odprawić sługę — dać rekreacyą uczniom. *Obtenir un* =, otrzymać urlop. *Prendre = de qu'un*, być z pożegnaniem u kogo. = *faute de plaideur*, odroczenie indukty dla niestawienia się powoda.

Congéable, a. d. g. mogący się wypowiedzieć (najem, dzierżawa).

Congédier, v. a. odprawić ze służby, dać abszyt — rozpuścić wojsko — odprawić, dać znak odejścia. = *un ambassadeur*, odesłać ambasadora.

Congélation, s. f. marznięcie, zamarzanie — zamrażanie. =s, s. f. pl. *Arch.* naśladowanie sopli lodu wiszących u dachu.

Congeler, v. a. zamrażać, zamrozić — robić skrzepłém. *Se* =, zamarzać, marznąć — krzepnąć.

Congénère, a. d. g. do tegoż rodzaju należący. *Muscles* =s, muszkuły sprawiające spólnie jedno poruszenie.

Congénial, ale, Congénital, ale, a. od urodzenia, z urodzeniem nabyty (o chorobach).

Congestion, s. f. zgromadzenie się, skupienie się.

Congiaire, s. m. u Rzymian: rozdawanie wspomożenia ludowi.

Conglobation, s. f. nagromadzenie wielu dowodów ku jednemu założeniu.

Conglobé, ée, a. skupiony, zgromadzony w jedno gronko.

Conglomérer, v. a. skupić na jeden punkt.

Conglutination, s. f. sklejowacenie — klejowacenie, przejście w materyą klejowatą, lepką.

Conglutiner, v. a. sklejowacić, zrobić lepkiém.

Congratulation, s. f. fm. vid. Félicitation.

Congratuler, *v. a. fm. vid.* Féliciter.

Congre, *s. m.* węgórz morski.

Congréganiste, *s. m.* kongreganista, członek kongregacyi. =, *s. f.* kongreganistka.

Congrégation, *s. f.* kongregacya, zgromadzenie duchowne — bractwo towarzyszów zwanych Sodales Mariani — kongregacya: wydział kardynałów w Rzymie. = *des fidèles*, zgromadzenie wiernych.

Congrès, *s. m.* kongres: zebranie pełnomocników państw — kongres, izba deputowanych w stanach zjednoczonych Ameryki i t. d. — śledztwo nakazane od sądu celem przekonania się o możności spółkowania małżonków.

Congru, ue, *a.* dostateczny. *Portion* =*ue*, pensya dawana duchownym przez panów pobierających dziesięciny — *fig.* mała pensyjka. *Réponse* =*ue*, odpowiedź należyta, trafna i dosadna *fm.* *Phrase* =*ue*, wyrażenie poprawne, porządne.

Congruité, *s. f.* przyzwoitość — skuteczność łaski bożéj bez naruszenia wolnéj woli człowieka.

Congrument, *adv.* jak należy, należycie.

Conifère, *a. d. g.* wydający szyszki.

Conin, Conille, *s. m. (vi.)* królik.

Conique, *a. d. g.* w kształcie stogu, ostrokręgu — stożkowy. *Sections* =*s*, przecięcia stożkowe, sekcye koniczne.

Conirostre, *s. et a. d. g.* klinodzioby. *Les* =*s*, ptaki klinodziobe (*np.* wróbel).

Conjectural, ale, *a.* oparty na domyśle.

Conjecturalement, *adv.* na domysł, przez przypuszczenie.

Conjecture, *s. f.* domysł, przypuszczenie — wniosek.

Conjecturer, *v. a.* wnosić o czém, tworzyć domysły, przypuszczenia, wróżyć o czém.

Conjoindre, *v. a.* łączyć, spajać — złączyć, spoić. Conjoint, inte, *prt.* złączony.

Conjoint, inte, *a.* zrosły. *Les* =*s*, *s.* małżonkowie.

Conjointement, *adv.* spólnie, razem, łącznie.

Conjonctif, ive, *a.* łączący, wyrażający łączność, spojność. =, *s. m. vid.* Subjonctif.

Conjonction, *s. f.* złączenie, spojenie, *Gramm.* spójnik, *Astr.* pozorne połączenie gwiazd, konjunktura. = *de la lune*, spotkanie się księżyca ze słońcem w tymże punkcie zodyaku.

Conjonctive, *s. f. Anat.* błona łączna w oku.

Conjoncture, *s. f.* traf, zbieg, okoliczność.

Conjouir (se), *v. pron. (vi.)* cieszyć się spólnie z kim, dzielić radość; winszować.

Conjouissance, *s. f.* winszowanie czego, dzielenie radości z kim.

Conjugaison, *s. f.* konjugacya, czasowanie słów. = *des nerfs*, *Anat.* połączenie nerwów. *Trous de* =, otwory na nerwy w kolumnie pacierzowéj.

Conjugal, ale, *a.* małżeński, ślubny.

Conjugalement, *adv.* w związku małżeńskim, ślubnie.

Conjugué, ée, *a. Feuilles* =*ées*, *Bot.* liście sprzężone (po parze).

Conjuguer, *v. a.* odmieniać słowo przez czasy i t. p. czasować. *Se* =, odmieniać się, czasować się (o słowach).

Conjurateur, *s. m.* spiskowy, sprzysiężony — czarownik, czarnoksiężnik; u ludu: zaczyniający, zamawiający, zaklinający.

Conjuration, *s. f.* spisek, sprzysiężenie — zamawianie, zaklinanie

czarnoksięskie—exorcyzmowanie—zaklęcia, prośby; zaklinanie kogo.

CONJURÉ, *s. m.* spiskowy, sprzysiężony.

CONJURER, *v. a.* błagać, zaklinać na co, w imie czego — exorcyzmować — u ludu: zamawiać, zaczyniać, odczyniać czary, zaklinać — sprzysiądz się na co, poprzysiądz sobie, spiknąć się. =, *v. n.* zawiązać spisek. CONJURÉ, ÉE, *prt.* spikniony na...

CONNAISSANCE, *s. f.* poznanie, znajomość czego — wiadomość, wiedza — obeznanie się z czém — rozpoznawanie czego — znajomość czyja, kogo — znajomy, osoba znajoma. =*s*, wiadomości — trop źwierza, ośląda — znajomości, znajomi. *Prendre = d'une chose*, rozpoznawać rzecz, wejrzéć w co. *Avoir = d'un navire*, *Mar.* odkryć, dostrzedz okręt jaki. *Avoir = de terre*, *Mar.* odkryć ląd, brzegi. *Faire =*, zabrać znajomość z kim, zaznajomić się. *Tomber sans =*, upaść bez przytomności, zemdleć, stracić zmysły. *Il n'y avait là personne de =*, niebyło tam nikogo ze znajomych.

CONNAISSANT, *a. m.* znawca, znający się na czém, biegły. *Gens à ce =s*, biegli.

CONNAISSEMENT, *s. m. Mar.* zadeklarowanie towarów ładujących się na statek.

CONNAISSEUR, *s. m.* znawca, koneser. =EUSE, *s. f.* znawczyni.

CONNAÎTRE, *v. a.* znać, umieć, rozumieć (język i t. p.) — posiadać wiadomości w czém — mieć znajomych — poznać, nabywać wiadomości, oświecać się. = *de*..., = *en*..., rozpoznawać sprawę jaką, wglądać w co. = *une femme*, w Biblii: poznać niewiastę: spółkować z nią. *Se = à qu''ch*, *en qu''ch*, znać się na czém. *Se faire =*, powiedzieć swoje nazwisko — dać się poznać czém — wydać się z czém, odkryć swoje zamiary. *Ne = plus rien*, nie mieć na nic względu. *Je ne le connais ni d'Adam ni d'Eve*, nie znam go wcale. *Ne point = de supérieur*, nieuznawać żadnéj wyższéj władzy — nieznać pana, być nieuległym nikomu. *Ne plus = qu''un*, nie poznawać kogo, zapomnieć o kim. *Ne plus se =*, stracić przytomność. *Se =*, *v. rec.* znać się (z sobą). CONNU, UE, *prt.* znany, *vid.* CONNU, *s. m.*

CONNÉ, ÉE, *a. Bot.* spółrosnący, zrosły.

CONNÉTABLE, *s. m.* dawniéj we Francyi: konstabl, wielki hetman — konstabl: tytuł dziedziczny w niektórych krajach.

CONNETABLIE, *s. f.* godność i władza konstabla we Francyi — *(vi.)* stół marmurowy.

CONNEXE, *a. d. g.* złączony, mający związek z czém.

CONNEXITÉ, *s. f.* związek.

CONNIVENCE, *s. f.* pobłażanie — spólnictwo, porozumienie (z kim). *Être de =*, być w zmowie, w porozumieniu z kim.

CONNIVENT, ENTE, *a. Bot.* przychylający się (jeden ku drugiemu).

CONNIVER, *v. n.* być w porozumieniu z kim.

CONNU, *s. m.* znane, rzecz znana.

CONOÏDE, *s. m.* bryła stożkowata.

CONQUE, *s. f.* koncha, muszla — wklęsłość ucha.

CONQUÉRANT, *s. m.* zdobywca, zaborca, wojownik. =ANTE, *s. f.* zaborczyni, monarchini wsławiona zaborami. =, ANTE, *a.* podbijający, czyniący zabory. *Avoir l'air =*, wystroić się, wysadzić się na spaniałe stroje.

CONQUÉRIR, *v. a.* podbijać, robić zabory, zdobycze — zawojować, zhołdować — podbić serca, znie-

wolić sobie. Conquis, ise, *prt.* zdobyty, zabrany, podbity.

Conquêt, *s. m.* dobra nabyte w ciągu pożycia obojga małżonków.

Conquête, *s. f.* zabór, podbicie, podbijanie — zdobycze, kraje podbite — zdobycz, podbite serce. *Avoir un air de* =, stroić się, wystroić się.

Conroi, *s. m. (vi.)* staranie, pieczołowitość — wybieg, wykręt.

Conroyer, *v. a. (vi.)* częstować kogo — mieć staranie o kim.

Consacrant, *a. m.* wyświęcający biskupa.

Consacrer, *v. a.* poświęcić (Bogu, bóstwu), poświęcić, oddać — przeznaczyć co na jaki cel—uświęcić, uprawnić — poświęcać, konsekrować (chleb, wino i t. p.). *Se* =, poświęcić się czemu, oddać się. Consacré, ée, *prt.* poświęcony czemu — uświęcony, przyjęty.

Consanguin, ine, *s. et a.* przyrodni (z jednego ojca a nie z jednéj matki).

Consanguinité, *s. f.* przyrodniość (pochodzenie z jednego ojca) — w kanonach: wszelkie pokrewieństwo między małżonkami.

Conscience, *s. f.* sumienie — wiedza wewnętrzna — sumienność, rzetelność — w drukarni: robota nie na sztuki ugodzona ale zdana na sumienie zecera — zecerowie pracujący wedle sumienia. *Mettre un compositeur en* =, zgodzić zecera zdając się na jego pilność i rzetelność. *En* =, sumiennie, szczerze. *Mettre la main sur la* =, położyć rękę na sercu, sumiennie wyznać. *Sur ma* =, *en ma* =, jakem poczciwy. *Homme de* =, człowiek sumienny, uczciwy. *Avoir la* = *large*, nie mieć skrupułów.

Consciencieusement, *adv.* sumiennie.

Consciencieux, euse, *a.* sumienny.

Conscription, *s. f.* konskrypcya, popis, spis, *vid.* Recrutement.

Conscrit, *a. m.* rekrut, popisowy — nowy żołnierz, nowozaciężny — nowicyusz, fryc*fm.* =, *a m. Pères* =*s*, senatorowie w Rzymie, patres conscripti.

Consécrateur, *s. m. vid.* Consacrant.

Consécration, *s. f.* poświęcenie (kościoła i t. p.) — uświęcenie czego, uprawnienie — konsekracya wina i wody.

Consécutif, ive, *a.* po sobie następujący. *Phénomènes* =*s*, fenomena dostrzegane po chorobie lub przy jéj końcu.

Consécutivement, *adv.* jeden po drugim, raz po raz.

Conseil, *s. m.* rada, doradzanie — doradca, radca, rada* — konsyliarz, radca w magistraturze jakiéj — rada, zbiór radców — rada, posiedzenie rady — adwokat, patron, obrońca. =*s évangéliques*, to co ewanielia doradza. *Les* =*s de Dieu*, sądy boskie, zrządzenia opatrzności. = *de conscience*, dawniéj. rada do spraw duchownych. = *d'état*, rada stanu — rada państwa. = *privé*, rada tajna monarchy. = *de cabinet*, rada ministrów i radców stanu wezwanych nadzwyczajnie. = *des ministres*, rada ministrów, ministrowie. *Président du* =, prezes rady ministrów, pierwszy minister. = *de guerre*, rada wojenna—sąd wojenny. = *aulique*, *vid.* Aulique. = *nautique*, *vid.* Nautique. = *de famille*, rada familijna. = *judiciaire*, doradca dodany z urzędu rozrzutnym. *Chambre du* =, izba radna w trybunałach. *Tenir* =, złożyć radę — naradzać się. *Prendre* = *de qu''un*, radzić się kogo, zasięgać rady czyjéj, dokładać się kogo w czém*. *Il a bientôt assemblé son* =, szybko-

się decyduje — nikogo się nie radzi. *La nuit porte* =, do jutra jest czas namyślić się. *A parti pris point de* =, na upór nie ma rady, lekarstwa.

Conseiller, *v. a.* radzić co, doradzać co. =, *v. n.* radzić, być doradcą. Conseillé, ée, *prt.* ten któremu radzą, który ma doradców.

Conseiller, *s. m.* radca, doradca — radca, członek rady — sędzia w sądzie kassacyjnym lub appellacyjnym. =ère, *s. f.* doradczyni — radczyna, żona rądcy.

Consentant, ante, *a.* zezwalający.

Consentement, *s. m.* zezwolenie, przyzwolenie — pozwolenie.

Consentes, *s. m. pl.* Consentes : Bogowie najwyżsi w Rzymie w liczbie dwunastu.

Consentir, *v. n.* zezwolić, przyzwolić. =, *v. a.* przyzwolić — *Mar.* uginać się, nachylać się (o maszcie, o drągu). Consenti, ie, *prt.* pozwolony, na co zezwolono.

Conséquemment, *adv.* w skutku czego, zgodnie z czém — na zasadzie czego — stosownie do... *Agir, parler* =, działać, mówić stosownie do swoich zamiarów.

Conséquence, *s. f.* konsekwencya, wypływanie czego z czego — wniosek — skutek, skutki, następstwo — ważność. *En* =, w skutku czego, stosownie do... — a zatém. *Une charge de* =, posada znakomita, miejsce wiele przynoszące. *Subir toutes les* =*s*, przyjąć wszelkie skutki lub następstwa czego. *Tirer une* =, wyciągnąć wniosek z czego. *Cela ne tire pas à* =, to niczego za sobą nie pociąga. *Homme sans* =, człowiek niekonsekwentny, lekki, lekkomyślny.

Conséquent, ente, *a.* zgodny z sobą, konsekwentny, loiczny — ważny, znaczny, przynoszący pewną korzyść.

Conséquent, *s. m.* w rozumowaniu: następstwo, część następna, consequens. *Par* =, a zatém, więc, przeto.

Conservateur, *s. m.* zawiadowca — zachowawca — konserwator (biblioteki, muzeum). =, *a. m.* zachowujący, zachowawczy. *Sénat* =, senat zachowawczy (za cesarstwa we Francyi). *Juge* =, sędzia archiwista (do straży przywilejów udzielanych pewnym zgromadzeniom). Conservatrice, *s. f.* zachowawczyni. =, *a. f.* zachowawcza.

Conservation, *s. f.* zachowanie — zawiadowstwo. = *de Lyon*, dawniéj: trybunał handlowy w Lugdunie. = *des forêts*, = *forestière*, administracya lasów. = *des hypothèques*, konserwatoryum hipotek, bióro rejenta. *D'une belle* =, dobrze zachowany, zakonserwowany (o monetach, pomnikach i t. p.).

Conservatoire, *a. d. g.* zachowawczy.

Conservatoire, *s. m.* konserwatoryum : szkoła bezpłatna muzyki i deklamacyi — dom przytułku dla kobiet i sierot. = *des arts et métiers*, konserwatoryum sztuk i rzemiosł, gmach na próbki płodów przemysłu i rękodzieł.

Conserve, *s. f.* konserwa : kwiaty lub owoce smażone w cukrze — *Mar.* statek towarzyszący innemu ku pomocy. *Naviguer de* =, płynąć razem dla dania sobie pomocy.

Conserver, *v. a* zachować, zachowywać — utrzymywać w dobrym stanie — dochować — ocalić kogo, uchować co od szkody — zatrzymać, pozostawić — przechować w całości. = *sa tête, toute sa tête*, zachować wszystkie władze umysłowe. *Se* =, zachować się, przechować się — konserwować się (o owocach) — przetrwać, utrzymać

się. Conservé, ée, *prt.* zachowany, cały, nieuszkodzony.

Conserves, *s. f. pl.* konserwy, okulary do zachowania wzroku.

Considérable, *a. d. g.* znaczny, wielki, spory *fm.* — ważny, znakomity.

Considérablement, *adv.* znacznie, bardzo.

Considérant, *s. m.* wstęp na czele praw, wyroków, zaczynający się od słów: zważywszy. *Les* =*s d'un arrêt*, pobudki, powody wyroku.

Considération, *s. f.* uwaga, uważanie, wzgląd na co — rozważanie — znaczenie, powaga, wziętość — powód, pobudka — przezorność, baczność, rozwaga — winne poważanie (pisząc w listach). *En* = *de*..., mając wzgląd na.... *Prendre en* =, urzędownie: zważyć, wziąć pod rozwagę, pod rozpoznanie. *Mettre*, *faire entrer en* =, zważyć, rozważyć. =*s*, *pl.* uwaga, wzgląd na co, względy.

Considérer, *v. a.* rozważać co, uważać co, patrzyć z uwagą na co — poważać, szacować — mieć wzgląd na co. = *comme tel*, mieć kogo za jakiego, uważać za...

Considéré, ée, *prt.* poważany — wzięty na uwagę. *Ce considéré il vous plaise*, z tych powodów raczy sąd i t. p. *Tout bien considéré*, wszystko zważywszy, obrachowawszy.

Consignataire, *s. m.* przełożony nad depozytami — *Mar.* kupiec do którego adresują statek na skład towarów lub ich sprzedaż.

Consignation, *s. f.* skład, depozyt — przedmiot w depozycie będący. = *d'amende*, złożenie summy na przypadek podpadnienia karze pieniężnéj. *Caisse des depôts et* =*s*, kassa depozytowa. *A la* = *d'un tel*, adresowane to téj a téj osoby (o towarach).

Consigne, *s. f.* rozkaz lub zakaz dany straży, szyldwachowi i t. p. — dozorca w forteecach trzymający rejestr przybywających.

Consigner, *v. a.* złożyć co na depozyt — zapisać, przechować w księdze — zaciągnąć do protokółu, zapisać — dać rozkaz lub zakaz warcie i t. p. = *en papier*, zobowiązać się na piśmie do złożenia czego na depozyt. = *qu'un à sa porte*, niekazać wpuszczać kogo.

Consistance, *s. f.* tęgość, twardość, stężałość — ustalenie — stan rzeczy jakiéj. *La* = *d'une succession*, stan spadku, to co go stanowi. *Etat*, *âge de* =, stan, wiek ustalony. *Prendre de la* =, nabrać mocy, tęgości; stężéć, stwardnieć — utwierdzać się — potwierdzać się (o wieści).

Consistant, ante, *a.* składający się z czego, obejmujący co — w stanie stałym; stężały, tęgi.

Consister, *v. n.* zależeć od czego — składać się z czego — obejmować, zawierać co. *Le tout consiste à savoir*..., wszystko zależy od tego aby wiedzieć. = *en*.., składać się z czego.

Consistoire, *s. m.* konsystorz: grono kardynałów wezwanych do pewnych spraw — konsystorz: obrady — konsystorz: zgromadzenie starszych u protestantów.

Consistorial, ale. *a.* konsystoryalny. *Bénéfices consistoriaux*, beneficya otrzymane drogą konsystorza w Rzymie.

Consistorialement, *adv.* konsystoryalnie, drogą konsystorza.

Consolable, *a. d. g.* dający się pocieszyć.

Consolant, ante, *a.* pocieszający, niosący pociechę.

Consolateur, *s. et a. m.* pocieszyciel, niosący pociechę, cieszący. *Le* =, *l'esprit* =, duch pocie-

szyciel, duch Sty. =TRICE, *s. f.* — pocieszycielka.

CONSOLATIF, IVE, *a. vid.* CONSOLANT.

CONSOLATION, *s. f.* pocieszenie, pocieszanie, cieszenie — pociecha — słowa pociechy. *Fiche de* =, *vid.* FICHE.

CONSOLE, *s. f. Arch.* robota wystająca z muru utrzymująca ganek i t. p. — wązki stolik na postawienie bronzów i t. p. w pokoju.

CONSOLER, *v. a.* cieszyć, pocieszać — słodzić strapienia. *Se* =, pocieszać się, słodzić sobie strapienia.

CONSOLIDANT, *a. m.* gojący rany. =, *s. m.* środek, plaster gojący rany.

CONSOLIDATION, *s. f.* zrosnienie się, zgojenie się rany — ustalenie, umocnienie — zapewnienie funduszu na spłacenie długu publicznego. *La = de l'usufruit à la propriété*, zlanie się prawa użytku z prawem własności.

CONSOLIDÉS *(les)*, *s. m. pl.* w Anglii: fundusze na zapłacenie długu publicznego.

CONSOLIDER, *v. a.* umocnić, utwierdzić — goić, zgoić, sprawić zrośnienie się rany — ustalić, ugruntować — zapewnić pewien fundusz na opłacenie długu publicznego — zlać w jedno prawo użytku z prawem własności.

CONSOMMATEUR, *s. m.* dopełniający, dopełniciel — spożywający płody, konsument.

CONSOMMATION, *s. f.* dopełnienie, spełnienie — dokonanie — spożywanie płodów, konsumpcya, wychód — odbyt w handlu — akt którym kto wykonywa należące sobie prawo. *La = du mariage*, spełnienie aktu małżeńskiego t. j. obcowanie z żoną po ślubie. *Jusqu'à la = des siècles*, aż do spełnienia wieków; do końca świata.

CONSOMMÉ, bulion, rosół z bulionu.

CONSOMMER, *v. a.* dopełnić, spełnić co, dokonać czego — spożyć, spożywać, wypotrzebować. = *un crime*, dokonać zbrodni, spełnić zbrodnię. = *son droit*, używać należącego sobie prawa. *Faire = de la viande*, wygotowywać mięso; robić bulion. CONSOMMÉ, ÉE, *prt.* wygotowany (o rosole) — doskonały — zupełny.

CONSOMPTIF, IVE, *a.* wygryzający, wyżérający (o lekarstwach) =, *s. m.* środek wygryzający.

CONSOMPTION, *s. f.* spożycie, spożywanie, wypotrzebowanie, wychód czego — konsumpcya, opadanie z ciała.

CONSONNANCE, *s. f.* zbieg przyjemny głosów, brzmień — jednobrzmienność.

CONSONNANT, ANTE, *a.* dający przyjemny zbieg głosów — jednobrzmienny.

CONSONNE, *s. f.* spółgłoska.

CONSONNER, *v. n.* = *avec*, stanowić jedno brzmienie z czém.

CONSORTS, *s. m. pl.* mąż i żona, małżonkowie — klika, kolerya.

CONSOUDE, *s. f.* żywokost: roślina.

CONSPIRANT, ANTE, *a.* działający w jednym kierunku z drugim.

CONSPIRATEUR, *s. m.* knujący spiski.

CONSPIRATION, *s. f.* knowanie spisków — spiski — spiknienie się na co.

CONSPIRER, *v. a.* spólnie co knować, knuć — spiknąć się na co — przyczynić się do czego. *Tout conspire en sa faveur*, wszystko mu sprzyja. =, *v. a.* spiknąć się na co. = *la ruine de l'état*, poprzysiądz zgubę państwa.

CONSPUER, *v. a.* oplwać, opluć — okryć pogardą.

CONSTABLE, *s. m.* konstabl w Anglii: urzędnik policyjny.

CONSTAMMENT, *adv.* stale, z wytrwałością — ustawicznie, nieustannie — *(vi.)* bez żadnéj wątpliwości, niezawodnie.

CONSTANCE, *s. f.* stałość, wytrwałość — niezmienność — stateczność — wytrzymałość na co — niezłomność.

CONSTANT, ANTE, *a.* stały, wytrwały — stateczny — niezachwiany, niezłomny — pewny, niewątpliwy. *Vents =s*, wiatry wiejące stale w jednym kierunku.

CONSTATER, *v. a.* sprawdzić czyn jaki, zapewnić się o rzeczywistości czego — zapisać, wpisać, wciągnąć do akt. CONSTATÉ, ÉE, *prt.* istotny, dowiedziony.

CONSTELLATION, *s. f.* konstellacya, grono gwiazd stanowiących jedną figurę.

CONSTELLÉ, ÉE, *a.* zrobiony lub poczęty pod wpływem lub wróżbą jakiéj gwiazdy.

CONSTER, *v. n. impers.* być oczywistym. *Il conste de cela*, stąd widać, stąd pokazuje się.

CONSTERNATION, *s. f.* przestrach, trwoga.

CONSTERNER, *v. a.* przestraszyć, zatrwożyć, przerazić czém.

CONSTIPATION, *s. f.* zatwardzenie żołądka, konstypacya, obstrukcya.

CONSTIPER, *v. a.* sprawiać zatwardzenie, obstrukcyą. CONSTIPÉ, ÉE, *prt.* cierpiący zatwardzenie.

CONSTITUANT, ANTE, *a.* stanowiący co, tworzący całość jaką — wyznaczający kogo lub co, przeznaczający summę jaką na co, konstytucyjny, tworzący konstytucyą. *Assemblée =nte*, zgromadzenie konstytucyjne we Francyi które utworzyło w r. 1791 konstytucyę.

CONSTITUANT, *s. m.* członek zgromadzenia konstytucyjnego w roku 1791.

CONSTITUER, *v. a.* stanowić, składać, tworzyć co — ustanowić kogo czém — wyznaczyć na co — postawić w stanie... = *une rente*, *une dot*, wyznaczyć dochód, posag. = *qu'un prisonnier*, wsadzić do więzienia. = *qu'un en frais*, narazić kogo na koszta, na wydatki. *Se = prisonnier*, stawić się więźniem. CONSTITUÉ, ÉE, *prt. et a.* ustanowiony — ukształcony, zbudowany. *Les autorités =ées*, władze istniejące na mocy praw.

CONSTITUTIF, IVE, *a.* stanowiący co, tworzący.

CONSTITUTION, *s. f.* skład, utwór — porządek, układ — komplexya, konstytucya ciała, zdrowia — ustanowienie, utworzenie czego — wyznaczenie (dochodu i t. p.) — wyznaczenie, dodanie (obrońcy z urzędu) — konstytucya, prawo zasadnicze, ustawa rządowa, karta konstytucyjna. =*s*, prawa, ustawy, konstytucye.

CONSTITUTIONNALITÉ, *s. f.* zgodność z konstytucyą.

CONSTITUTIONNEL, ELLE, *a.* konstytucyjny, istniejący na mocy konstytucyi, rządzący według niéj. *Maladie =elle*, choroba wynikająca z komplexyi ciała.

CONSTITUTIONNEL, *s. m.* konstytucyonista, stronnik karty konstytucyjnéj.

CONSTRICTEUR, *a. et s. m.* ściągający (o muszkułach).

CONSTRICTION, *s. f.* ściąganie, ściskanie.

CONSTRINGENT, ENTE, *a.* ściągający.

CONSTRUCTEUR, *s. m.* budowniczy, budujący.

CONSTRUCTION, *s. f.* stawianie, budowanie — budynek, budowla — sztuka budownicza — rozkład, bu-

dowa, układ, skład — nakréślenie figury lub karty geograficznéj — składnia, konstrukcya (w grammatyce).

Construire, v. a. stawiać, budować, wystawić, wybudować — złożyć, ułożyć, ustawić — nakréślić, odrysować figurę i t. p. — szykować wyrazy.

Consubstantialité, s. f. tożsamość istoty, spółistotność.

Consubstantiel, elle, a. spółistotny.

Consubstantiellement, adv. ze względu na tożsamość istoty.

Consul, s. m. konsul: urzędnik w Rzymie — konsul (we Francyi na czele rządu za Rzpltéj) — konsul: ajent rządowy za granicą — ławnik po miastach niektórych — dawniéj: konsul, sędzia handlowy.

Consulaire, a. d. g. konsularny, należący do konsula. *Famille* =, familia licząca w gronie swojém konsula. *Homme* =, =, s. m. były konsul. *Provinces* =s, prowincye rządzone przez konsulów za istnienia Rzymu.

Consulairement, adv. według juryzdykcyi konsulów handlowych.

Consulat, s. m. konsulat, godność, rządy konsula lub konsulów — pomieszkanie konsula.

Consultant, a. m. radzący się kogo, udający się po radę — dający radę.

Consultatif, ive, a. doradczy, doradzający.

Consultation, s. f. narada, naradzanie się — opinia, zdanie adwokatów w pewnéj materyi — konsylium lekarzy — zapytanie, radzenie się kogo, porada.

Consulter, v. a. radzić się, zasięgać rady czyjéj, zapytywać się — badać. = *un livre*, poradzić się książki, zajrzeć do niéj. = *une maladie*, *une affaire*, radzić się względem choroby lub interesu jakiego. = *son chevet*, namyślać się, odłożyć decyzyą do jutra. *Se* = *avec qu''un*, naradzić się z kim. Consulté, ée, prt. zapytywany o zdanie, o radę.

Consulteur, s. m. doktor teologii wyznaczony przez papieża do wyrzeczenia w jakiéj materyi.

Consumant, ante, a. pożérający.

Consumer, v. a. pożréć, strawić, pochłonąć, zniszczyć — zużyć, spożyć. *Se* =, trawić się, niszczyć się czém — niknąć, ginąć, być wycieńczonym przez co. *Se* = *sur qu''ch*, dobywać wszelkich sił, trudzić się, mozolić się nad czém.

Contact (*act=akt*), s. m. zetknięcie się — dotknięcie się — związki, stosunki z kim.

Contagieux, euse, a. zaraźliwy — zarażający — udzielający się komu, czemu.

Contagion, s. f. zaraza, morowa zaraza, mór, powietrze, pomorek — zaraźliwość (choroby) — *fig.* udzielanie się, zaraza. *Ce mal se prend par* =, to zaraźliwa choroba.

Contamination, s. f. skalanie się, zmazanie się, splamienie się, nieczystość, zmaza.

Contaminer, v. a. skalać, splamić.

Conte, s. m. powieść — historya, powiastka — bajka, baśń, zmyślenie. = *de ma Mère-Oie*, = *de la cigogne, à la cigogne* = *bleu*, = *borgne*, = *à dormir debout*, baśń, bajka, szczéra bajka. = *gras*, powiastka tłusta, plugawa, sprosna.

Contemplateur, trice, s. rozważający co, mający umysł zwrócony ku czemu.

Contemplatif, ive, a. kontemplacyjny — zatopiony w myślach, w rozmyślaniu. *Vie* =*ive*, życie od-

dane rozmyślaniu. =, *s. m.* człowiek oddany rozmyślaniu.

CONTEMPLATION, *s. f.* wpatrywanie się, rozmyślanie, rozważanie — rozpamiętywanie. *En = de...*, przez wzgląd na...

CONTEMPLER, *v. n.* patrzéć na co, wpatrywać się w co, uważać — rozmyślać.

CONTEMPORAIN, AINE, *s. et a.* spółczesny — obecny wypadkom.

CONTEMPORANÉITÉ, *s. f.* spółczesność.

CONTEMPTEUR, *s. et a. m.* gardzący czém — pogardliwy. *Regard =*, wejrzenie pogardliwe, rzucone z pogardą. *= des dieux*, bezbożnik.

CONTEMPTIBLE, *a. d. g.* zasługujący na wzgardę.

CONTENANCE, *s. f.* objętość, rozległość, przestrzeń — postawa, wejrzenie, powierzchowność, mina. *Perdre =*, stracić minę, zmieszać się. *N'avoir point de =*, nie umieć się trzymać, nie wiedzieć jak się zachować. *Porter qu''ch par =*, nosić lub trzymać co dla lepszéj miny. *Servir de =*, służyć komu dla lepszéj miny lub postawy (o rzeczy). *Faire bonne =*, nieustąpić; dostać placu, pola; trzymać się.

CONTENANT, ANTE, *a.* zawierający, obejmujący. =, *s. m.* naczynie zawierające co.

CONTENIR, *v. a.* zawierać w sobie, zamykać w sobie, obejmować co — wstrzymywać, powściągać, utrzymywać w karbach, w granicach. *Se =*, być panem siebie, powściągać się, hamować się — wstrzymywać się od czego. CONTENU, UE, *prt.* zawarty, objęty — powściągniony. *vid.* CONTENU, *s. m.*

CONTENTEMENT, *s. m.* radość, uciecha, ukontentowanie — pociecha — przestawanie na czém, kontentowanie się czém. *= passe richesse*, przestawanie na małém stanie za bogactwa. *Ce n'est pas =*, to nie dosyć. *Vous aurez =*, stanie się zadość twojéj woli.

CONTENTER, *v. a.* zadowolnić kogo — dogodzić komu, zaspokoić życzenia czyje — ukontentować, ucieszyć kogo. *Se = de qu''ch*, przestać na czém, przestawać, kontentować się czém.

CONTENTIEUSEMENT, *adv.* spornie, w drodze spornéj.

CONTENTIEUX, EUSE, *a.* sporny, będący przedmiotem sporu, o który spór się toczy—kłótliwy, swarliwy. =, *s. m.* przedmioty sporu administracyjnego. *Comité du =*, wydział w radzie stanu do sporów administracyjnych.

CONTENTIF, *a. m.* *Bandage =*, bandaż utrzymujący część złamaną.

CONTENTION, *s. f.* spór, zajście, kłótnia, sprzeczka, rozpieranie się o co — lekkie nawiązanie choréj części.

CONTENU, *s. m.* rzecz zawarta w innéj—osnowa (pisma, listu i t.p.).

CONTER, *v. a.* opowiadać co — opowiadać. *En = de belles*, zmyślać, prawić bajki. *= des fagots*, *des sornettes*, prawić androny. *= ses raisons*, *ses petites raisons*, rozpowiadać, sprawiać się z czego. *En = à une femme*, prawić grzeczności kobiécie — umizgać się. *Elle aime à s'en faire =*, lubi umizgi, zaloty.

CONTESTABLE, *a. d. g.* mogący być przedmiotem sporu, sprzeczki.

CONTESTANT, ANTE, *a.* rozpierający się prawem o co, spierający się. *Les =s*, strony prawujące się.

CONTESTATION, *s. f.* spór, sprzeczka — proces.

CONTESTE, *s. f.* spór. *Sans =*, bez sporu.

CONTESTER, *v. a.* zaprzeczać czego komu, odmawiać — spierać się, rozpierać się prawnie o co. CONTES-

TE, ÉE, *prt.* wątpliwy, podległy sporowi.

CONTEUR, EUSE, *s.* opowiadający—mający talent opowiadania. = *de fagots*, gawęda, gaduła.

CONTEXTE, *s. m.* text, osnowa, brzmienie — związek w piśmie.

CONTEXTURE, *s. f.* związek, pasmo myśli i t. p.

CONTIGU, UE, *a.* przytykający, obok położony, przyległy, oscienny.

CONTIGUÏTÉ, *s. f.* stykanie się, przyległość, leżenie tuż obok. CONTINENCE, *s. f.* wstrzemięźliwość, powściągliwość — obejmowanie, rozległość, przestrzeń.

CONTINENT, ENTE, *a.* wstrzemięźliwy, powściągliwy. *Fièvre =te*, gorączka utrzymująca się ciągle na jednym stopniu.

CONTINENT, *s. m.* stały ląd, ziemia—stały ląd Europy (bez wysep).

CONTINENTAL, ALE, *a.* kontynentalny, ze stałego lądu. *Système =*, system kontynentalny utworzony przez Napoleona celem wykluczenia handlu angielskiego z portów Europy.

CONTINGENCE, *s. f.* obrót rzeczy, tok zdarzeń — podobieństwo, możność zdarzenia się (nie konieczność). *Ongle de =*, kąt utworzony przez spotkanie się linii krzywéj z prostą lub dwóch krzywych.

CONTINGENT, ENTE, *a.* mogący się zdarzyć — przypadający na kogo (o części lub dziale). =, *s. m.* kontyngens, część, dział przypadający na każdego.

CONTINU, UE, *a.* ciągły, nieprzerwany, ustawiczny — ciągły, bez przerwy lub szpary. *Proportion =ue*, *Arithm.* proporcya ciągła.

CONTINU, *s. m.* całość, ciąg.

CONTINUATEUR, *s. m.* kontynuator; autor dalszego ciągu dzieła.

CONTINUATION, *s. f.* kontynuowanie, ciągnienie daléj—dalszy ciąg.

CONTINUE (À LA), *adv.* w końcu, na ostatek.

CONTINUEL, ELLE, *a.* ciągły, nieprzerwany, nieustanny, ustawiczny.

CONTINUELLEMENT, *adv.* ciągle, ustawicznie, nieustannie, nieprzerwanie, wciąż.

CONTINUER, *v. a.* kontynuować, daléj ciągnąć co — nieprzestawać robić i t. p.—trwać w czém—przedłużać — przedłużyć termin czego — utrzymać przy czém. =, *v. n.* trwać, ciągnąć się.

CONTINUITÉ, *s. f.* ciągłość, nieprzerwany bieg, ciągłe trwanie — nieprzerwane następstwo. *Solution de =*, przestwór, szpara, szczelina, przerwa.

CONTINÛMENT, *adv.* bez przerwy, jednym ciągiem.

CONTONDANT, ANTE, *a.* tłuczący, sprawiający stłuczenie (nie kolący ani siekący).

CONTORNIATE, *a. f.* medal miedziany otoczony obrączką.

CONTORSION, *s. f.* wykręcenie, skrzywienie jakiéj części ciała. =*s*, wykrzywianie się, nienaturalne ruchy twarzy, wydrzeźnianie się.

CONTOUR, *s. m.* zarys, kontur—okręg, obwód.

CONTOURNÉ, ÉE, skrzywiony, wykrzywiony.

CONTOURNER, *v. a.* nakreślić okręg, obwód — pociągnąć, zrobić zarys — wykręcić, skrzywiać, wykrzywiać — otaczać do koła.

CONTRACTANT, ANTE, *a.* zawierający umowę, układ; kontraktujący. *Les =s*, strony zawierające umowę.

CONTRACTE, *a. d. g.* skrócony, (wyraz w którém zaszło jakie skrócenie).

CONTRACTER, *v. a.* zawrzeć umowę, układ, ułożyć się z kim — ścieśnić, ścisnąć, skurczyć, ściągnąć — skrócić, wyrazy lub zgło-

ski w jedno. = *une maladie*, dostać choroby, nabawić się choroby. = *une habitude*, przyzwyczaić się do czego, nabrać nałogu, zwyczaju. = *des dettes*, zadłużyć się, zaciągać długi. = *des obligations*, zaciągnąć zobowiązanie się. = *avec qu'un*, wchodzić z kim w umowę. *Se* =, kurczyć się, skurczyć się.

CONTRACTILE, *a. d. g.* ściągalny — kurczący się.

CONTRACTILITÉ, *s. f.* łatwość kurczenia się.

CONTRACTION, *s. f.* ściągnienie się, skurczenie się — skracanie się — skrócenie, zlanie się wyrazów lub głosek w jedno.

CONTRACTUEL, ELLE, *a.* zawarowany przez umowę.

CONTRACTURE, *s. f.* zwężanie się kolumny u góry i t. p. — skurczenie się muszkułów.

CONTRADICTEUR, *s. m.* przeciwnik, sprzeciwiający się czemu. *Légitime* =, mogący prawnie założyć opór przeciw czemu. *Acte sans* =, akt sądowy zaocznie wydany.

CONTRADICTION, *s. f.* sprzeciwianie się, opór przeciwko czemu — spór — sprzeczność — przeciwieństwo, sporność. *Esprit de* =, skłonność do przeciwienia się — lubiący się spierać, sprzéka *fm.*

CONTRADICTOIRE, *a. d. g.* sprzeczny, sprzeciwiający się — naoczny w obec stron wydany (akt, wyrok).

CONTRADICTOIREMENT, *adv.* sprzecznie z czém — naocznie, w obec stron prawujących się — roztrząsając rzecz za i przeciw.

CONTRAIGNABLE, *a. d. g.* mogący być przymuszonym.

CONTRAINDRE, *v. a.* zmusić, przymusić — zmuszać, przymuszać — *(vi.)* ściskać, ściągać. *Se* =, przymuszać się. CONTRAINT, AINTE, *prt. et a.* przymuszony, zniewolony — wymuszony.

CONTRAINTE, *s. f.* przymus, przymuszenie kogo do czego — więzy ściśniające co — palet exekucyjny. = *par corps*, przymus osobisty, uwięzienie dłużnika.

CONTRAIRE, *a. d. g.* przeciwny — odporny — odwrotny — szkodliwy, niesłużący zdrowiu i t. p. — niezdrowy — nieprzyjazny, sprzeciwiający się (jeden drugiemu).

CONTRAIRE, *s. m.* rzecz przeciwna, odwrotna. *Les* =, rzeczy na głowę sobie przeciwne. *Au* =, przeciwnie.

CONTRAIREMENT, *adv.* przeciwnie, odwrotnie, w brew czemu.

CONTRALTO, *s. m. Mus.* kontralto, najgrubszy głos kobiecy.

CONTRARIANT, ANTE, *a.* lubiący się sprzeciwiać - niedogodny, przykry, nieprzyjemny.

CONTRARIER, *v. a.* sprzeciwiać się komu, działać w brew woli czyjéj — opierać się komu — sprawiać nieprzyjemność. *Aimer à* =, lubić się sprzeciwiać, robić na przekorę, na przekór. *Se* =, działać sprzecznie, niezgadzać się z sobą samym. CONTRARIÉ, ÉE, *prt.* doznający nieprzyjemności. *Il en est contrarié*, przykro mu to, markotno mu *fm.*

CONTRARIÉTÉ, *s. f.* opór, zawada, przeszkoda — przeciwność — przeciwieństwo — nieprzyjemność.

CONTRASTE, *s. m.* przeciwieństwo, kontrast. *L'art des* =*s*, sztuka wynalezienia i użycia uderzających kontrastów.

CONTRASTER, *v. n.* być przeciwnym, tworzyć kontrast. =, *v. a.* używać kontrastów (w piśmie w mowie).

CONTRAT, *s. m.* ugoda, umowa, układ, kontrakt. = *social*, umowa towarzyska : umowa wyraźna lub domyślna na któréj zasadza się społeczność. *Passer un* =, zawrzéć kontrakt.

CONTRAVENTION, *s. f.* przestąpie-

nie przepisów, regulaminu; kontrawencya, przekroczenie. = *de police*, przestępstwo policyjne.

CONTRE, *prép.* przeciw, naprzeciw komu, czemu — wbrew czemu — na kogo, na co — obok, tuż, przy. *Attaché* =..., przywiązany, przyczepiony do... *J'étais tout* =, stałem tuż, obok. *Par* =, wzamian, dla wynagrodzenia. *Le pour et le* =, za i przeciw.

CONTRE-ALLÉE, *s. f.* ulica, aleja poboczna i równoległa do głównéj:

CONTRE-AMIRAL, *s. m.* kontradmirał, dowódzca eskadry — okręt kontradmiralski.

CONTRE-APPROCHES, *s. f. pl.* kontrapsze w fortyfikacyach, roboty oblężonych przeciw oblegającym.

CONTRE-BALANCER, *v. a.* równoważyć się z czém. *Se* =, *v. réc.* wzajemnie się równoważyć.

CONTREBANDE, *s. f.* przemycanie towarów, kontrabanda—towar przemycony, kontrabanda. *Un homme de* =, osoba za nadto w towarzystwie, niepotrzebna, któréj nie radzi lub któréj się strzegą.

CONTREBANDE, *s. f.* opaska poprzeczna, przewiązka.

CONTREBANDIER, ÈRE, *s.* przemycający towary.

CONTRE-BAS (EN), *adv. Archit.* w kierunku z góry na dół.

CONTRE-BASSE, *s. f.* kontrabas: instrument muzyczny.

CONTRE-BATTERIE, *s. f.* baterya osłaniająca bateryą wyłomu—opór, środek, zabieg przeciw zabiegom.

CONTRE-BOUTANT, *s. m. vid.* CONTRE-FORT.

CONTRE-BOUTER, *v. a.* oprzeć mur o mur inny pod kątem prostym.

CONTRE-CALQUER, *v. a.* odbić rysunek na kamieniu lub metalu.

CONTRE-CARRER, *v. a.* stawać na przeszkodzie komu, łamać szyki komu — sprzeciwiać się komu, w poprzek stawać.

CONTRE-CHARME, *s. m.* środek użyty na odczarowanie, u ludu: odczynienie.

CONTRE-COEUR, *s. m.* głąb' komina — blacha w kominie dla odsyłania ciepła.

CONTRE-COEUR (À), *adv.* poniewolnie, z niechęcią.

CONTRE-COUP, *s. m.* odbicie, uderzenie działające ná stronie przeciwnéj stronie uderzonéj. *Par* =, przez odbicie.

CONTRE-COURANT, *s. m.* bieg wody poniżéj i w kierunku przeciwnym biegowi wyższemu.

CONTREDANSE, *s. f.* kontradans: taniec.

CONTREDIRE, *v. a.* sprzeciwiać się komu, opierać się czemu; utrzymywać zdanie przeciwne — być sprzecznem (jedno drugiemu) — zbijać, odpierać zarzuty. *Se* =, być w sprzeczności z samym sobą — zbijać się. *prt.* CONTREDIT, ITE.

CONTREDISANT, ANTE, *a.* sprzeczający się, opierający się czemu.

CONTREDIT, *s. m.* odpowiedź, odparcie zarzutów. *Sans* =, niezawodnie.

CONTRÉE, *s. f.* kraj, okolica.

CONTRE-ÉCHANGE, *s. m.* zamiana. *En* =, w zamian.

CONTRE-ENQUÊTE, *s. f.* śledztwo na odparcie śledztwa strony przeciwnéj.

CONTRE-ÉPREUVE, *s. f.* próba rysunku lub ryciny dająca w odbiciu stronę odwrotną rysunku — słabe naśladowanie lub odbicie rysów — próba w głosowaniu, kiedy się głosuje na wniosek przeciwny temu na który dopiero co głosowano.

CONTRE-ÉPREUVER, *v. a.* odcisnać próbę rysunku na stronę odwrotną.

CONTRE-ESPALIER, *s. m.* szpaler na prost innego szpaleru.

Contrefaçon, *s. f.* sfałszowanie, podrobienie aktu, pisma — przedrukowanie pokątne dzieła będącego własnością drugiego.

Contrefacteur, *s. m.* fałszerz, podrabiający pismo, akt i t. p.

Contrefaire, *v. a.* naśladować ruchy, giesta, podrzeźniać — udawać to czém się nie jest — odmienić do niepoznania, wykrzywiać — fałszować, sfałszować, podrobić, zfabrykować. Contrefait, aite, *a.* skrzywiony, wykrzywiony, sfałszowany, podrobiony.

Contrefaiseur, *s. m.* podrzeźniający, naśladujący ruchy, giesta.

Contre-fiche, *s. f.* podpora muru, ściany.

Contre-finesse, *s. f.* wybieg na wybieg.

Contre-fort, *s. m.* mur poprzeczny umacniający mur główny — pasmo gór poprzeczne głównemu — tyłek u obuwia.

Contre-fugue, *s. f. Mus.* kontrafuga.

Contre-garde, *s. f.* robota fortyfikacyjna osłaniająca bastyon.

Contre-hacher, *v. a.* siekać (sztychując), krzyżować linie podłużne poprzecznemi.

Contre-hachure, *s. f.* siekanie, krzyżowanie linii podłużnéj poprzecznemi.

Contre-hâtier, *s. m.* wilk kuchenny.

Contre-indication, *s. f. Méd.* skazówka, znak zbijający inną skazówkę.

Contre-jour, *s. m.* miejsce gdzie światło nie bije całkowicie. *A* =, ze światłem, tyłem do światła.

Contre-latte, *s. f.* słup prostopadły między krokwiami.

Contre-latter, *v. a.* stawiać słupy prostopadłe między krokwiami.

Contre-lettre, *s. f.* akt zmieniający punkta aktu poprzedniego.

Contre-maître, *s. m.* naczelnik robotników na okręcie — nadzorca robotników w fabryce.

Contremander, *v. a.* odwołać rozkaz poprzednio dany — odprawić — odesłać — odłożyć co.

Contre-marche, *s. f.* kontramarsz, poruszenie wsteczne poprzedniemu — zwrócenie się, odwrócenie się.

Contre-marée, *s. f.* wsteczny bieg przypływu morskiego.

Contre-marque, *s. f.* powtórnie położony znak lub pieczęć — znaczek, numer marka.

Contre-marquer, *v. a.* położyć powtórnie cechę lub znak na pace towarów.

Contre-mine, *s. f.* podkop, mina dla zniweczenia min nieprzyjacielskich.

Contre-miner, *v. a.* kopać miny przeciw minom nieprzyjaciela.

Contre-mineur, *s. m.* pracujący nad minami, minier.

Contre-mont, *adv.* w górę, pod górę. *Tomber à la renverse les pieds* =, upaść na wznak nogami w górę.

Contre-mur, *s. m. vid.* Contre fiche.

Contre-murer, *v. a.* stawiać mur poprzeczny dla wzmocnienia.

Contre-opposition, *s. f.* część oppozycyi w zgromadzeniu odrywająca się od większości téjże oppozycyi.

Contre-ordre, *s. m.* wsteczny rozkaz, rozkaz przeciwny poprzedniemu.

Contre-partie, *s. f.* zdanie przeciwne, strona przeciwna w jakiéj rzeczy.

Contre-peser, *v. a. vid.* Contre-balancer.

Contre-pied, *s. m.* kierunek odwrotny, przeciwny — kierunek wsteczny. *Il prend toujours le* =, zawsze na opak działa.

CONTRE-PLATINE, *s. f. vid.* PORTE-VIS.

CONTRE-POIDS, *s. m.* ciężar przeznaczony do równoważenia innego — siła równoważąca inną — drąg skoczków na linie, *vid.* BALANCIER.

CONTRE-POIL, *s. m.* kierunek pod włos. *Prendre qu'un à* =, obrazić kogo, dotknąć — drasnąć, drażnić, obruszyć na siebie.

CONTRE-POINTER, *v. a.* pikować, przepikowywać (suknię, kołdrę) — stawić bateryą przeciw bateryi — sprzeczać się z kim, sprzeciwiać się.

CONTRE-POISON, *s. m.* antydot, lekarstwo przeciw truciźnie.

CONTRE-PORTE, *s. f.* druga brama w fortecy — podwójne drzwi z płótna lub mata ochraniająca od wiatru.

CONTRE-RÉVOLUTION, *s. f.* kontrrewolucya, rewolucya podniesiona na zniweczenie poprzedniczéj i na rzecz władzy obalonéj.

CONTRE-RÉVOLUTIONNAIRE, *a. d. g.* kontrrewolucyjny, przeciwny dążeniom rewolucyi. =, *s. m.* kontrrewolucyonista.

CONTRE-RUSE, *s. f.* podstęp na podstęp, wybieg na wybieg.

CONTRE-SANGLON, *s. m.* rzemień do podpinania popręgu.

CONTRESCARPE, *s. f.* kontreskarpa, pochyłość muru zewnętrznego fossy od strony warowni.

CONTRE-SCEL, *s. m.* pieczęć w pudełku zawieszona u aktu, dyplomu i t p.

CONTRE-SEING, *s. m.* podpis urzędnika kontrasygnującego, kontrasygnacya — znak lub napis ministra lub władzy na kopercie listu it. p. *Avoir le* =, mieć prawo podpisywania listów lub pakietów dla uwolnienia ich od opłaty pocztowéj. *Avoir le = du ministre*, być upoważnionym do podpisywania za ministra.

CONTRE-SENS, *s. m.* mylne, opaczne zrozumienie lub wykład — — strona odwrotna rzeczy. *A* =, na wspak, na opak, na wywrót — do góry nogami.

CONTRE-SIGNER, *v. a.* kontrasygnować, podpisać akt lub postanowienie przyjmując na siebie jego odpowiedzialność — położyć znak lub napis władzy na jakiéj kopercie.

CONTRE-TEMPS, *s. m.* zwłoka, zachod, przeszkoda, mitręga — zawód doznany w czém — rodzaj *pas* w tańcu. *Tomber dans un* =, *dans des* =, doznać zawodu, przeszkód, zawad — przedsięwziąć co w niewczas. *A* =, w niewczas, niewcześnie, nie w porę.

CONTRE-TERRASSE, *s. f.* przyspa, taras oparty o taras wynioślejszy.

CONTRE-TIRER, *v. a.* odbić rycinę, rysunek.

CONTREVALLATION, *s. f.* okopy na około fortecy celem zapobieżenia wycieczkom obléżeńców.

CONTREVENANT, ANTE, *a.* winny kontrawencyi, przestępstwa policyjnego.

CONTREVENIR, *v. n.* przekroczyć zakaz, prawo; popełnić przestępstwo policyjne.

CONTREVENT, *s. m.* okienica zewnętrzna.

CONTRE-VÉRITÉ, *s. f.* słowa, wyrazy które należy tłómaczyć w znaczeniu odwrotném; ironia.

CONTRIBUABLE, *s. m.* podatkujący, ponoszący ciężary publiczne, płacący podatki, kontrybuent.

CONTRIBUER, *v. n.* przyłożyć się, przykładać się do czego, przyczynić się do czego — zapłacić kontrybucyą — okupić się.

CONTRIBUTION, *s. f.* opłata przypadająca na każdego — składka — podatek — kontrybucya wojenna. =*s directes*, dochody stałe. =*s indirec-*

tes, dochody niestałe (wchodzące do skarbu z ceł, kupna soli, tytuniu i t. p.). = *au jet dans la mer*, rozłożenie strat i szkód z powodu wrzucenia w morze sprzętów lub rzeczy na okręcie będących. *Mettre à* =, nałożyć kontrybucyą wojenną — kazać się okupić — zawezwać do czego.

Contrister, *v. a.* zasmucić, zmartwić.

Contrit, ite, *a.* skruszony, przejęty skruchą — zasmucony, strapiony.

Contrition, *s. f.* skrucha, żal za grzechy.

Contrôle, *s. m.* kontrola, dziennik czynności na drugą rękę — wpisanie do kontroli — kontrola, lista osób (w wojsku i t. p.) — kontrolowanie, nadzór, dozór, wglądanie w co, sprawdzanie — stępel na robotach ze złota lub srebra — bióro kontrolerów teatru.

Contrôler, *v. a.* wpisać w rejestr, wciągnąć do kontroli — położyć stępel na robotach ze złota lub srebra — doglądać, mieć nadzór — sprawdzać co.

Contrôleur, *s. m.* kontroler; trzymający rejestr na drugą rękę — szafarz w pałacu króleskim — kontroler w teatrach odbierający bilety — mentor, lubiący wglądać w cudze czynności i przyganiać.

Controuver, *v. a.* zmyślić.

Controverse, *s. f.* spór, sprzeczka, dysputa. *Etudier la* =, zgłębiać punkta wiary podlegające sporom. *Prêcher la* =, nauczać z ambony w punktach spornych.

Controversé, ée, *a.* będący przedmiotem sporów, rozpraw.

Controversiste, *s. m.* rozbierający punkta sporne wiary.

Contumace, *s. f.* niestawienie się w sądzie. *Purger la* =, stawić się w sądzie po wyroku zaocznym.

Contumace, *s. m.* pozwany niestawiący się przed sądem.

Contumax, *s. et a. d. g.* niestawiający się w sądzie — skazany zaocznie.

Contus, use, *a* zgnieciony, stłuczony. *Plaie* =*use*, obraza ze stłuczenia, rana zgnieciona.

Contusion, *s. f.* stłuczenie, zbicie — kontuzya.

Convaincant, ante, *a.* przekonywający, zdolny przekonać, stanowczy.

Convaincre, *v. a.* przekonać kogo — przekonywać — dowieść komu czego, przekonać o co. *Se* =, przekonać się o czém.

Convalescence, *s. f.* wyzdrowienie, przychodzenie do zdrowia.

Convalescent, ente, *a. et s.* przychodzący do zdrowia, rekonwalescent; rekonwalescentka *f.*

Convenable, *a. d. g.* zgodny z czém, odpowiedni — przyzwoity, przystojny.

Convenablement, *adv.* przyzwoicie — przystojnie — zgodnie z czém. odpowiednio czemu.

Convenance, *s. f.* zgodność z czém, odpowiedniość — przyzwoitość, przystojność — wygoda, wygody. *Raisons de* =, wzgląd na przyzwoitość — względy które położenie nakazuje komu — prawdopodobieństwo.

Convenant, ante, *a.* zgodny z czém, odpowiedni, odpowiadający czemu — przyzwoity.

Convenant, *s. m. vid.* Covenant.

Convenir, *v. n.* zgadzać się w czém, zgodzić się, umówić się z kim, ułożyć się o co — przystać, przystawać, być przyzwoitym — podobać się, przypaść do gustu. *Il convient*, przystoi, należy. *Se* =, *v. réc.* wzajemnie się sobie podobać. Convenu, ue, *prt.* umówiony. *C'est chose convenue*, na to zaszła zgoda. *On est convenu*, zgodzono się na..., stanęło na tém że...

CONVENTICULE, *s. m.* schadzka.

CONVENTION, *s. f.* układ, umowa, ugoda — zastrzeżenie, warunek. =*s*, ugody przedślubne, intercyza — zapis zapewniony żonie przy ślubie. *De* =, przyjęty za powszechną zgodą. *Monnaie de* =, moneta konwencyonalna, przyjmowana w wielu krajach w skutek umów.

CONVENTION, *s. f.* konwencya, zgromadzenie polityczne. = *nationale*, konwencya narodowa: ciało polityczne we Francyi w 1792.

CONVENTIONNEL, ELLE, *a.* istniejący w skutek umowy, konwencyonalny.

CONVENTIONNEL, *s. m.* członek konwencyi narodowéj we Francyi od 1792—1795.

CONVENTIONNELLEMENT, *adv.* na mocy umowy.

CONVENTUALITÉ, *s. f.* życie klasztorne.

CONVENTUEL, ELLE, *a.* klasztorny. *Assemblée* =*elle*, zgromadzenie wszystkich osób klasztoru. *Mense* =*elle*, dochód opactwa idący na osoby klasztoru. =*s*, *religieux* =*s*, duchowni stale mieszkający w pewnym klasztorze.

CONVENTUELLEMENT, *adv.* klasztornie, spólnie, jak zakonnicy.

CONVERGENCE, *s. f.* dążenie wielu linii i t. p. ku jednemu punktowi.

CONVERGENT, ENTE, *a.* dążący ku jednemu punktowi, zestrzelony.

CONVERGER, *v. n.* dążyć ku jednemu punktowi.

CONVERS, ERSE, *a.* *Frère* =, braciszek, laik w klasztorze, konwirs. *Sœur* =*se*, siostra w klasztorze do posług, konwirska.

CONVERSATION, *s. f.* dyskurs, potoczna rozmowa. *Être à la* =, należeć do rozmowy. *Avoir beaucoup de* =, mieć talent prowadzenia dyskursu, rozmowy.

CONVERSE, *a et s. f.* założenie wywrócone w którém attrybut pierwszéj części jest subjektem drugiéj części.

CONVERSER, *v. n.* rozmawiać z kim, prowadzić dyskurs — uskutecznić zwrot w kolumnie wojska.

CONVERSION, *s. f.* przemiana, wymiana na co, zamienienie na co — obrócenie czego w co — wywrócenie założenia na odwrotne — przeistoczenie się choroby jakiéj w inną — zwrócenie kolumny, szeregu — nawrócenie z jednéj wiary na inną — nawrócenie się z wiary do wiary, przejście na wiarę jaką. = *des rentes*, *vid.* RENTE.

CONVERTIBLE, *a. d. g.* dający się zamienić, przeistoczyć — dający się wziąć na odwrót.

CONVERTI, IE, *s. et a.* nawrócony, konwers*.

CONVERTIR, *v. a.* przeistoczyć, zamienić w co, obrócić co w co — nawrócić, nawracać na wiarę — nawrócić, skłonić do czego, przeciągnąć na jaką stronę — zamienić na co — wywrócić założenie na jemu odwrotne. *prt.* CONVERTI, IE.

CONVERTISSEMENT, *s. m.* zamiana, obrócenie na co.

CONVERTISSEUR, *s. m.* nawracający do wiary, apostoł.

CONVEXE, *a. d. g.* wypukły.

CONVEXITÉ, *s. f.* wypukłość.

CONVICTION, *s. f.* przekonanie wewnętrzne — przekonanie kogo o co — dowód przekonywający o co.

CONVIÉ, *s. m.* gość, zaproszony, biesiadnik.

CONVIER, *v. a.* zaprosić na co, sprosić wielu — wezwać do czego, *prt.* CONVIÉ, ÉE.

CONVIVE, *s. m.* spółbiesiadnik, gość. =, *s. f.* spółbiesiadniczka.

CONVOCATION, *s. f.* zwołanie.

CONVOI, *s. m.* orszak pogrzebowy kondukt* — konwój, eskorta —

Mar. okręta handlowe eskortowane — eskorta okrętów handlowych.

Convoitable, *a. d. g.* pożądany, o który się ubiegają.

Convoiter, *v. a.* pożądać, pragnąć, łakomić się na co.

Convoiteux, euse, *a.* chciwy, łakomy.

Convoitise, *s. f.* chciwość, łakomstwo, żądza.

Convoler, *v. n.* = *en secondes, en troisièmes noces*, wejść w powtórne śluby, po trzeci raz w śluby.

Convoluté, ée, *a. Bot.* zwinięty w trąbkę.

Convolvulus, *s. m.* powój: roślina.

Convoquer, *v. a.* zwołać.

Convoyer, *v. a.* konwojować, eskortować.

Convoyeur, *s. m.* statek eskortujący inny statek.

Convulsé, ée, *a.* w stanie konwulsyjnym będący.

Convulsif, ive, *a.* konwulsyjny — sprawiający konwulsye.

Convulsion, *s. f.* konwulsye — gwałtowne ruchy — wstrząśnienie.

Convulsionnaire, *a. d. g.* cierpiący konwulsye. =, *s. m.* konwulsyonista: nazwisko fanatyków religijnych wieku 17go.

Coobligé, *s. m.* spólnie z innym obowiązany do czego na mocy umowy; strona w umowie.

Coopérateur, *s. m.* spólnie działający, przyczyniający się do czego. =trice, *s. f.* spółdziałająca, pomocniczka.

Coopération, *s. f.* pomoc, spólne z kim działanie, kooperacya, udział.

Cooptation, *s. f.* przypuszczenie, przybranie, przyjęcie do zgromadzenia jakiego.

Coopter, *v. a.* przyjąć, przybrać za członka do zgromadzenia jakiego.

Coordination, *s. f.* uszykowanie, ułożenie w pewny porządek — szyk, porządek.

Coordonner, *v. a.* uszykować, uporządkować.

Copahu, *s. m.* kopajwa: sok ciekący z drzewa kopajwy.

Copal, *s. m.* kopal, gumikopal: rodzaj gummy wonnéj.

Copartageant, ante, *a.* wpływający do działu — mający udział w rozbiorze, w zaborze.

Copayer, *s. m.* kopajwowe drzewo z Brezylii wydające kopajwę.

Copeau, *s. m.* wiórki, wióry, heblowiny. *Vin de* =, wino przepuszczone przez drobne wiórki dla wyklarowania.

Copeck, *s. m. vid.* Kopeck.

Copermutant, *s. m.* mieniający się z innym na co, uskuteczniający zamianę.

Copernic, *s. m.* plsma na księżycu — narzędzie do mierzenia obrotu gwiazd.

Cophte, Copte, *s. m.* Kopt: chrześcianin egipski — język koptycki. =, *a. d. g.* koptycki.

Copie, *s. f.* kopia, przepisanie — ćwiczenie szkolne, okkupacya — kopia obrazu — portret — manuskrypt z którego zecer składa w drukarni lub książka do przedrukowania dana — naśladowanie. = *figurée*, facsimile. *Original sans* =, oryginał; dziwaczny, śmieszny.

Copier, *v. a.* kopiować, przekopiować, przepisać — udawać kogo — naśladować — małpować *fm. Se* =, powtarzać się (w dziełach, w robotach).

Copieusement, *adv.* obficie, suto, podostatkiem.

Copieux, euse, *a.* obfity — suty.

Copiste, *s. m.* przepisywacz, kopista, pisarz, kancelista — przepisujący, naśladujący — malarz robiący kopie obrazów.

Copropriétaire, *s. m.* spółwłaściciel. =, *s. f.* spółwłaścicielka.

Copte, *vid.* Cophte.

Copter, *v. a.* dzwonić uderzając w dzwon sercem w jedną tylko stronę.

Copulatif, ive, *a.* łączący, spajający. *La =ive, s. f* spójnik.

Copulation, *s. f.* spółkowanie, obcowanie cielesne — parzenie się (źwierząt).

Copule, *s. f.* łącznik, spojnia.

Coq, *s. m.* kogut, kur — samiec bażant, samiec kuropatwy — kogutek na szczycie budynku — główna osoba, pryncypał *fm.* = *de bruyère*, = *de bois*, cietrzew. *Grand = de bruyère*, głuszec. = *d'Inde*, indyk, jędor. *Crête de =*, grzebień u koguta. = *d'une montre*, sztuczka w zegarku okrywająca wahadełko. *Etre rouge comme un =*, rozgniewać się, zajędorzyć się *fm. Etre comme un = en pâte*, leżeć wygodnie w łóżku — mieć dobrą i wygodną posadę.

Coq, *s. m.* kucharz na okręcie — powroźnik gotujący smołę.

Coq-à-l'ane, *s. m. fm.* koncept niedorzeczny.

Coquard, *s. m.* głupiec — gaduła — stary zalotnik — bażant mieszaniec.

Coquâtre, *s. m.* kogutek niezupełnie wykapłoniony.

Coque, *s. f.* skorupa jaja — łupina orzecha — skorupa otaczająca jedwabnika — *Bot.* łupinka, plewka. = *d'un navire*, pudło statku (bez masztów i ładunku). = *du Levant*, owoc pewnego drzewa w Indyach opajający ryby. *OEufs à la =*, jaja na miękko. =*s*, =*s de perle*, połówki pereł sklejane i naśladujące całkowite. *Il ne fait que sortir de la =*, jeszcze od ziemi nie odrósł, bardzo młody.

Coquecigrue, *s. f.* brednie, banialuki. *Raisonner comme une =*, prawić brednie, pleść trzy po trzy, ni w pięć ni w dziewięć.

Coquelicot, *s. m.* maczek rosnący w zbożu.

Coquelourde, *s. f.* sasanka: roślina.

Coqueliner, *v. n.* piać (o kogucie) — biegać za dziewczętami

Coqueluche, *s. f.* kapturek, kapiuszon — koklusz, kaszel konwulsyjny. *Il est la = des toutes les femmes*, wszystkie kobiety za nim przepadają.

Coqueluchon, *s. m.* kapturek.

Coquemar, *s. m.* dzbanek, garnuszek.

Coquerelles, *s. f. pl.* orzechy laskowe w zielonych łupinach.

Coqueret, *s. m.* miechunek: roślina.

Coquerico, *s. m.* kukuryku: pianie koguta.

Coquet, ette, *a.* zalotny, zalotniczy, wabny. =ette, *s. f.* kobieta zalotna, kokietka.

Coqueter, *v. n.* umizgać się, stroić zaloty, wabić (o kobiecie).

Coquetier, *s. m.* przekupień przedający drób' i jaja — kubeczek z nóżką do jedzenia jaj na miękko.

Coquetterie, *s. f.* zalotnictwo, zaloty — kokieterya, wabność — wdzięczenie się.

Coquillage, *s. m.* płaz żyjący w muszli — muszla, małża*.

Coquillart, *s. m.* pokład kamienia zasłany muszlami.

Coquille, *s. f.* skorupa, muszla, koncha — rzecz w kształcie muszli — skorupa z jaj — łupina z orzechów — myłka zecera w składaniu — gatunek wielkiego, białego i cieniukiego papieru. = *d'escalier*, kręcone schodki przy początku schodów. *Or de =*, *or en =s*, złoto muszelkowe, złoto w muszelkach. *Portez vos =s ailleurs*, szukaj

głupszego abyś go oszukał. *Il ne donne pas ses* =*s*, umie drogo sprzedać swój towar.

Coquillier, *s. m.* zbiór, pokład muszli — gabinet muszli.

Coquillier, ière, *a.* muszelkowaty, zawierający muszle skamieniałe.

Coquin, *s. m.* szelma, łajdak, bultaj, łotr, psubrat, urwisz — żartem : łotrzyk, hultaiszcze =ine, *s. f.* łajdaczka, szelma, huncfot baba, hultajka, tłuk.

Coquinerie, *s. f.* szelmostwo, łajdactwo, hultajstwo — szelmoski charakter.

Cor, *s. m.* nagniotek, odcisk.

Cor, *s. m.* róg, rożek do trąbienia. = *de chasse*, róg myśliwski. *Sonner du* =, *donner du* =, dać w róg, trąbić. *Chasser à* = *et à cri*, polować hucznо, głośno. *Demander à* = *et à cri*, gwałtem się domagać o co, wrzeszczéć o co.

Corail, *s. m.* koral, Coraux, *pl.* korale w gałęziach.

Corailleur, *s. m. et a.* trudniący się połowem korali — przyrządzony do połowu korali.

Coraline, *s. f.* korallina : rodzaj polipu.

Corallin, ine, *a.* koralowy, koralowy, różany.

Coran, *s. m.* koran, alkoran : księga święta Mahometanów.

Corbeau, *s. m.* kruk : ptak — kruk : konstellacya — hak do zahaczania okrętów — klamra w murze — mur lub drzewo podpierające belkę — grabarz sprzątający lub grzebiący umarłych w czasie zarazy.

Corbeille, *s. f.* koszyk — wiano, dar weselny od pana młodego pannie młodéj.

Corbillard, *s. m.* statek chodzący dawniéj z Paryża do miasta Corbeil — kareta na dworze dla sług — karawan na umarłych.

Corbillat, *s. m.* pisklę kruka, kruczę.

Corbillon, *s. m.* koszyk — zabawa w któréj grający odpowiadają wyrazami zakończonemi na on.

Corbin, *s. m. (vi.)* kruk. *Bec de* =, *vid.* Bec.

Corcelet, *s. m. vid.* Corselet.

Cordage, *s. m.* sznury, powrozy, liny, postronki — pomiar drzewa na opał, miara. *Le* = *est bon*, dobrze namierzono, miara jest dobra.

Corde, *s. f.* postronek, powróz — sznur, lina — powrózek, sznurek; motuzek *pop.* — stryczek, kara szubienicy — cięciwa łuku — cięciwa łuku w kole — strona instrumentu muzycznego — nić w suknie — nabrzęknienie muszkułu, nerwu — nóta, ton, akkord — miara drzewa na opał przeszło dwu sagów. *Tabac en* =, tytuń skręcony. *Cette affaire a passé à fleur de* =, o mały włos co niechybiło. *Il a frisé la* =, o mało co go nie powiesili — łotr, urwał się od szubienicy. = *d'estrapade*, *vid.* Estrapade. *Filer sa* =, kręcić sobie powróz na szyję, zarabiać na szubienicę. *Avoir de la* = *de pendu dans sa poche*, *fig.* mieć szczęście. *Homme de sac et de* =, łotr, złoczyńca. *La* = *au cou*, ze stryczkiem na szyi — z pokorą. *Avoir plus d'une* = *à son arc*, mieć wiele środków do dopięcia czego. *Toucher la* = *sensible*, trafić do serca — trafić w słabość czyją — dotknąć delikatnéj materyi. *Il fait voir la* =, ostatkiem goni. *Cela montre la* =, to wybieg niezręczny, zużyty. *On voit la* = *dans ce drap*, białe nici przeglądają w tém suknie.

Cordeau, *s. m.* sznurek mularski, ogrodniczy i t. p.

Cordeler, *v. a.* skręcać, splatać, zwijać w sznurek.

CORDELETTE, *s. f.* sznurek.

CORDELIER, *s. m.* franciszkanin: zakonnik. *Parler latin devant les* =*s*, popisywać się z tém czego się nie umie przed znawcami. *Aller sur la mule des* =*s*, iść piechoto. *Etre gris comme un* =, spić się, być pijanym, *vid.* GRIS.

CORDELIÈRE, *s. f.* sznurek z węzełkami — ozdoba architektoniczna w kształcie sznurka z węzełkami.

CORDELLE, *s. f.* lina, powróz.

CORDER, *v. a.* kręcić liny, powrozy — obwiązać, ścisnąć sznurem. = *le bois*, mierzyć w sągi drzewo na opał.

CORDERIE, *s. f.* fabryka powrozów, lin — powroźnictwo.

CORDIAL, ALE, *a.* serdeczny — pochodzący z serca — dobry na choroby serca. =, *s. m.* kordyał, lekarstwo skuteczne.

CORDIALEMENT, *adv.* serdecznie, z całego serca.

CORDIALITÉ, *s. f.* serdeczność.

CORDIER, *s. m.* powroźnik.

CORDIFORME, *a. d. g.* w kształcie serca, serduszkowaty.

CORDON, *s. m.* sznurek — wstęga orderu — obwódka na około monety — taśma — tasiemka na około kapelusza — sznurek za pomocą którego odźwierny drzwi otwiera — obwódka: ozdoba snycerska i t. p. — sznurek poświęcany noszony przez niektórych zakonników. = *rouge*, krzyż kommandorski Sgo Ludwika — kommandor tegoż orderu. = *noire*, order Sgo Michała. = *bleu*, order Sgo Ducha — kawaler tegoż orderu — kucharka zawołana. = *de gazon*, pas z darni, z murawy. = *des troupes*, kordon, linia wojska wyciągnięta w pewnym kierunku. = *sanitaire*, kordon zdrowia.

CORDONNER, *v. a.* kręcić, skręcać, splatać, pleść. = *des cheveux*, otoczyć sznurkiem z włosów.

CORDONNERIE, *s. f.* szewstwo, rzemiosło szewskie — izba w której się składa obuwie.

CORDONNET, *s. m.* sznurek.

CORDONNIER, *s. m.* szewc.

CORÉE, *vid.* CHORÉE.

CORÉLIGIONNAIRE, *s. m.* spółwyznawca.

CORIACE, *a. d. g.* twardy jak skóra, łykowaty — skąpy, sknéra.

CORIACÉ, ÉE, *a.* nakształt skóry.

CORIAMBE, *s. m. vid.* CHORIAMBE.

CORIANDRE, *s. f.* koriander, kolendra: roślina.

CORINTHIEN, ENNE, *a.* koryncki: (o porządku architektonicznym).

CORIS, *s. m. vid.* CAURIS.

CORME, *s. f. vid.* SORBE.

CORMIER, *s. m.* jarzębina: drzewo.

CORMORAN, *s. m.* kormoran: ptak wodny.

CORNAC, *s. m.* wodzący słonie, dozorca słoniów.

CORNAGE, *s. m.* granie śledziony w koniach.

CORNALINE, *s. f.* krwawnik: kamień.

CORNARD, *s. m.* noszący rogi (mąż niewiernéj żony).

CORNE, *s. f.* róg u bydląt — róg, trąbka pastusza — róg księżyca, kapelusza i t. p. — róg kopyta (u konia i t. p.) — rożek na głowie niektórych płazów — róg do wzuwania trzewików. = *de cerf*, róg jeleni w rzemiosłach użyty — rodzaj rośliny. =*s d'Amalthée* rog obfitości. = *d'amorce*, rożek na proch do podsypki. *Donner un coup de* = *à un cheval*, puścić krew koniowi z podniebienia. *Montrer les* =*s*, bronić się, odcinać się. *Porter les* =*s*, *avoir des* =*s*, nosić rogi (o mężu niewiernéj żony). *Faire une* = *à un feuillet*, zagiąć kartkę (dla naznaczenia).

CORNÉ, ÉE, *a.* rogowy. *Le tissu* =, tkanka rogowa (paznokci i t. p.).

Cornéenne, *s. f.* pewny pokład ziemi w skałach mieszanych.

Corneille, *s. f.* wrona. = *démantelée*, wrona czarno popielata. *Y aller de cul et de tête comme une* = *qui abat des noix*, silić się na co, dobywać wszystkich sił, środków, dla dopięcia czego.

Cornement, *s. m.* = *d'oreilles*, dzwonienie w uszach.

Cornemuse, *s. f.* koza; instrument muzyczny; dudy, gajdy.

Corner, *v. a.* trąbić rogiem lub trąbką — dąć w róg — przygrywać na rogu — trąbić za uszami — gadać przez trąbkę do głuchego. = *qu''ch partout*, roztrąbić co, rozgadać, rozgadywać. =, *v. n.* dzwonić w uszach — cuchnąć (o mięsiwach). *Les oreilles vous cornent*, dzwoni ci w uszach (mówiąc do osoby której się zdaje że coś słyszy).

Cornet, *s. m.* rożek, trąbka z papieru—opłatek zwinięty w trąbkę—kałamarzyk rogowy — kubek na kości do grania. = *à bouquin*, różek, trąbka.

Cornette, *s. f.* kornet: rodzaj czépka — pas kitajkowy jaki nosili dawniéj na szyi radcy parlamentu we Francyi — chorągiewka u masztu na okręcie — dawniéj: chorągiewka kompanii lekkiéj jazdy — chorągiew — stopień officerski w gwardyi króleskiéj — chorąży.

Corneur, *s m.* trąbiący w trąbkę. =, *a. m.* wydający świst w oddychaniu (o koniu).

Corniche, *s. f.* gzéms — róg, kant.

Cornichon, *s. m.* mały róg, rożek u źwierząt — korniszon, ogórek drobny do marynowania.

Cornier, ière, *a.* narożny, postawiony w rogu.

Cornière, *s. f.* rynna narożna domu.

Cornillas, *s. m.* pisklę wrony.

Cornouille, *s. f.* dereń: owoc.

Cornouiller, *s. m.* dereń: drzewo.

Cornu, ue, rogaty, z rogami — spiczasty. *Raisonnements* =*s*, *raisonne*=*nes*, rozumowania nielogiczne. *Visions* =*nes*, przywidzenia, duby smalone.

Cornue, *s. f.* czapka alembikowa z rurami.

Corollaire, *s. m.* przydatek, dodatek.

Corolle, *s. f. Bot.* korona kwiatu.

Coronaire, *a. f. Artère* =, arterya prowadząca krew do serca.

Coronal, ale, *a. Os* =, kość ciemienia.

Coroner, *s. m.* koroner: urzędnik w Anglii czyniący śledztwo wydarzonéj gwałtownéj śmierci.

Coronille, *s. f.* cieciorka: roślina.

Coronoïde, *s. f.* wypukłość w kształcie wroniego dziobu.

Corporal, *s. m.* korporał: biała chusta podkładana pod kielich z hostya.

Corporation, *s. f.* ciało, zgromadzenie, korporacya — cech.

Corporel, elle, *a.* cielesny — przyodziany ciałem. *Peine* =*elle*, kara cielesna.

Corporellement, *adv.* cieleśnie, ciałem, w postaci ciała.

Corporifier, *v. a.* uważać za istotę cielesną, przypisywać ciało istocie jakiéj, ucieleśniać — spajać w jedno ciało.

Corps, *s. m.* ciało — materya — postać, postawa — osoba, istota cielesna — kadłub, tułów, (nie licząc nóg i głowy) — osoba panującego — korpus (wojska) — ciało, zgromadzenie — korpus gmachu — korpus, zbiór autorów w jednéj materyi piszących — miąższość, objętość, grubość — tęgość, moc — tęgość napoju — korporacya, cech.

= *de logis*, korpus gmachu, domu. = *et biens*, osoby i majątki. *Le = d'une lettre*, sama osnowa listu (bez tytułów i zakończenia)— główna część litery, jéj laska, laseczka — ta część czcionki która się odbija w druku. = *d'une devise*, przedmiot wystawiony w dewizie herbowéj. = *héréditaire*, massa spadku, sukcessyi. = *de clergé*, duchowieństwo, kler. = *législatif*, ciało prawodawcze — izba prawodawcza we Francyi za cesarstwa. = *diplomatique*, ciało dyplomatyczne: posłannicy dworów zagranicznych. = *de doctrine*, główne zasady jakiego systematu, sekty i t. p. = *de preuves*, zbiór dowodów w sprawie. = *saint*, ciało świętego jakiego: relikwie. *Résurrection des* =, ciała zmartwychwstanie. = *glorieux*, obcowanie i pobyt świętych w niebie. *Vieux* =, dawniej we Francyi: sześć pułków piechoty najstarszéj. = *du ballet*, tancerze tańcujący cały balet. *Se prendre avec qu'un* = *à* =, iść z kim w zapasy. *Bon* =, zdrowie. *Faire bon* =, pomagać do zdrowia, być pomocném. *Faire* = *neuf*, wyzdrowiéć, odżyć, wydobrzéć *fm*. *C'est un pauvre* =, to licha człowieczyna. *Faire folie de son* =, wylać się na rozpustę, rozpuścić się. *Prendre du* =, tyć, utyć, nabrać ciała, tuszy. *A* = *perdu*, bez względu na nic. *A son* = *defendant*, poniewolnie, z przymusu. *Saisir qu'un à bras-le-* =, porwać, pochwycić kogo w pół. = *mort*, trup — przedmiot na brzegu morskim służący do przymocowania okrętu.

Corps-de-garde, *s. m.* odwach, kordegarda *fm*.

Corpulence, *s. f.* otyłość.

Corpulent, ente, *a.* otyły, brzuchaty *fm*.

Corpusculaire, *a. d. g.* atomiczny, z drobnych ciałek złożony. *Physique* =, systemat tłumaczący wszystko przez ruch i zbieg drobnych ciałek.

Corpuscule, *s. m.* atom, drobne ciałko.

Correct, ecte, *a.* poprawny, bezbłędny.

Correctement, *adv.* poprawnie, bezbłędnie — czysto.

Correcteur, *s. m.* korrektor, poprawiający myłki druku — kalkulator w izbie obrachunkowéj — korrektor: przełożony w niektórych klasztorach.

Correctif, *s. m.* poprawka; dodatek zmieniający nieco rzecz — środek łagodzący skutki i moc innego.

Correction, *s. f.* poprawa, naprawienie — poprawka — korrekta, korrygowanie (w drukarni)— poprawność, dokładność — bioro kalkulatury — złagodzenie jednego lekarstwa drugiém — władza karania, karanie — skarcenie, zgromienie, kara poprawcza — poprawienie się: figura retoryczna. *Maison de* =, dom poprawy, więzienie.

Correctionnel, elle, *a.* poprawczy.

Corregidor, *s. m.* korregidor: pierwszy urzędnik sądowy po miastach lub prowincyach w Hiszpanii.

Corrélatif, ive, *a.* względny, wyrażający odnoszenie się wzajemne dwóch rzeczy lub wyrazów.

Corrélation, *s. f.* odnoszenie się wzajemne dwu wyrazów i t. p.

Correspondance, *s. f.* odpowiadanie sobie (dwóch rzeczy) — stosunki handlowe — korrespondencya, listy, korrespondowanie — korrespondencya, zbiór listów. *Voiture de* =, powóz zabierający z sobą osoby przybywające innym powozem. *Service de* =, służba po-

człowa po ubocznych okolicach gościńca.

Correspondant, ante, a. odpowiedni, odpowiadający. =, s. m. korrespondent — osoba któréj polecono trudnienie się potrzebami młodéj osoby wysłanéj na edukacyą.

Correspondre, v. n. odpowiadać sobie, mieć kommunikacyą — być w kommunikacyi, mieć stosunki z kim — być wzajemnym — korrespondować z kim.

Corridor, s. m. korytarz, galerya.

Corrigé, s. m. zadanie dla uczniów poprawione przez professora.

Corriger, v. a. poprawić, poprawiać — prostować, sprostować co — skarcić, ukarać, zgromić — łagodzić jedno drugiém. = *la route d'un navire*, sprostować drogę statku wynikającą z pomyłki.

Corrigible, a. d. g. dający się poprawić.

Corroborant, nte, a. wzmacniający. =, s. m. środek, lekarstwo wzmacniające.

Corroboratif, ive, a. wzmacniający.

Corroboration, s. f. wzmocnienie.

Corroborer, v. a. wzmacniać, wzmocnić, utwierdzić, utwierdzać, poprzéć co czém. *Ceci sert à* =, to służy na poparcie.

Corrodant, nte, a. gryzący, niszczący, wygryzający, wyżérający.

Corroder, v. a. gryźć, wygryzać, niszczyć.

Corroi, s. m. wyprawienie skóry — cembrowina z ziemi w studniach lub sadzawkach.

Corrompre, v. a. zepsuć kogo, co, popsuć — zepsuć, skazić (język, obyczaje) — przekupić (urzędnika) — nadwérężyć. *Se* =, zepsuć się. *prt.* Corrompu, ue.

Corrosif, ive, a. gryzący, niszczący, wyżérający.

Corrosion, s. f. wygryzienie, wygryzanie, wyżéranie.

Corroyer, v. a. wyprawiać skóry. = *de la terre glaise*, ubijać ziemię na cembrowinę do studni i t. p. = *un bassin*, *un canal*, wylepiać dno sadzawki, kanału. = *du mortier*, mieszać wapno z piaskiem. = *du fer*, bić żelazo w stanie bliskim topienia się — lutować kawałki żelaza. = *du bois*, odzierać drzewo z kory.

Corroyeur, s. m. garbarz wyprawiający skóry na cienko — rymarz.

Corrupteur, s. m. psujący, każący, zaszczepiający zepsucie — przekupujący kogo.

Corruptibilité, s. f. podleganie psuciu się, zepsuciu.

Corruptible, a. d. g. podlegający zepsuciu, psuciu się, skażeniu — przekupny, przedajny.

Corruption, s. f. psucie się — zepsucie, skażenie — przekupienie kogo — przedajność, przekupstwo.

Cors, s. m. pl. gałęzie u rogu jeleniego.

Corsage, s. m. stan u kobiety (od ramion do bioder), stanik w sukni kobiecéj — u źwierząt: część od łopatek do bioder.

Corsaire, s. m. korsarz, dowódzca okrętu korsarskiego — okręt korsarski — rozbójnik, rabuś morski — człowiek nieużyty, nieuczynny, skąpy.

Corselet, s. m. lekki pancerz w dawném uzbrojeniu — szyjka (u owadów, u raka).

Corset, s. m. gorset, gorsecik — sznurówka, rogówka — stanik tułubka — gorset na prostowanie kibici.

Cortège, s. m. orszak.

Cortès, s. f. pl. kortezy: deputowani w Hiszpanii i Portugalii.

Cortical, ale, a. korowy, z kory drzewnéj.

Coruscation, *s. f.* miganie światła, łyskanie się.

Corvéable, *a. d. g.* uległy pańszczyźnie, robociźnie. =, *s. m.* robiący pańszczyznę, poddany.

Corvée, *s. f.* pańszczyzna, robocizna, pańskie, daremszczyzna — robota z przymusu, pańszczyzna.

Corvette, *s. f.* korweta: statek wojenny.

Corybante, *s. m.* korybant: kapłan bogini Cybeli.

Corymbe, *s. m. Bot.* baldaszkogron.

Corymbifère, *a. d. g. Bot.* baldaszkogronowaty. =*s*, *s. m. pl.* rośliny baldaszkogronowate.

Coryphée, *s. m.* wódz tańca, chóru — naczelnik partyi, koryfeusz, przywódzca, herszt.

Coryza, *s. m.* katar, sapka, nieżyt*.

Cosaque, *s. m.* kozak. =, *s. f.* kozak, kozaczek: taniec.

Cosécante, *s. f. Géom.* dosieczna: linia.

Coseigneur, *s. m.* spółdziedzic.

Cosinus, *s. m. Géom.* dostawa: linia.

Cosmétique, *a. d. g.* służący do upięknienia cery, włosów, ciała i t. p. =, *s. m.* kosmetyk, piękuidło. =, *s. f.* nauka o preparowaniu i użyciu pięknideł.

Cosmogonie, *s. f.* kosmogonia: system stworzenia świata.

Cosmogonique, *a. d. g.* kosmogoniczny.

Cosmographe, *s. m.* kosmograf: opisujący budowę świata fizycznego.

Cosmographie, *s. f.* kosmografia, opisanie budowy świata fizycznego.

Cosmographique, *a. d. g.* kosmograficzny.

Cosmologie, *s. f.* kosmologia: nauka o prawach którym ulega świat fizyczny.

Cosmologique, *a. d. g.* kosmologiczny.

Cosmopolite, *a. et s. d. g.* kosmopolita, obywatel świata.

Cosse, *s. f.* strączek. *Pois sans* =, groch cukrowy.

Cosser, *v. a.* trykać, bóść się rogami (o baranach).

Cosson, *s. m.* owad rzucający się na grochy i zboże — nowy wyrostek na szczepie winnym po obcięciu go.

Cossu, ue, *a.* obfity w strączki, strączkowaty — *fig.* bogaty, zasobny, zamożny w co.

Costal, ale, *a.* żebrowy, od żeber.

Costume, *s. m.* ubiór, strój, noszenie się — mundur cywilny — kostium do przebierania się — przystrajanie, ubieranie figur w obrazach stosownie do wieku.

Costumer, *v. a.* ubierać, nadawać strój. *Se* =, nosić jaki strój. *Se* = *en*..., przebrać się za kogo.

Costumier, *s. m.* robiący ubiory do przebierania się.

Cotangente, *s. f. Géom.* dostyczna: linia.

Cote, *s. f.* znak, liczba użyta w klassyfikacyi papierów, aktów — skazówka ceny papierów publicznych — kwota, część przypadająca na kogo. = *mal taillée*, rachunek ryczałtowy (niewchodząc w szczegóły).

Côte, *s. f.* żebro — pochyłość góry, wzgórze — brzeg morski, wybrzeże — ląd — wszystko co ma kształt żebra — żeberko, kawałek melona i t. p. — wypukłość na powierzchni wklęsłéj sklepienia. = *d'une feuille*, *Bot.* żebro, żyłka środkowa liścia. *Vraies* =*s*, żebra dochodzące do mostka piersiowego. *Fausses*=*s*, żebra dolne niedochodzące do mostka. *Faire*=, *Mar.* rozbić się niedaleko lądu. = *à* =, obok, jeden obok drugiego. *Serrer les* =*s*

à qu'un, przycisnąć kogo, zmusić do czego, przyprzéć. *Mesurer les* =*s à qu'un*, bić, okładać kijem. *A mi-*=, w połowie pochyłości wzgórza.

Coté, *s. m.* bok, strona — bok figury geometrycznéj — brzeg, każda strona rzeki — stronnictwo. *Le bon* =, *le beau* = *d'une étoffe*, dobra strona, prawa strona materyi. *Le* = *de l'Épître*, strona prawa ołtarza. *Le* = *de l'Évangile*, strona lewa ołtarza. *Le* = *droit*, we Francyi: strona izby prawa po któréj siadają deputowani nieprzyjaciele wszelkich rewolucyi. = *gauche*, strona lewa najliberalniejszych członków izby. *Du* =, *de...*, koło czego, obok, wedle, blisko — ze strony. *Du* = *du père*, z ojca, ze strony ojca. *Du* = *de la mère*, z matki, po matce, w linii macierzyńskiéj. *Etre du* = *gauche*, *fig.* być bękartem. *Se coucher sur le* =, leżeć na bok, położyć się na bok. *Se tenir les* =*s de rire*, brać się za boki od śmiechu; śmiać się do rozpuku. *Mettre qu'ch du côté de l'épée*, zachować co, ukryć, odłożyć. *Mettre une bouteille sur le* =, wypić do dna butelkę. *De l'autre* =, po drugiéj stronie — na drugim brzegu — w drugim pokoju. *A* =, obok, tuż, blisko — bokiem, krzywo. *Passer à* = *d'une difficulté*, omijać, wymijać trudność — puścić mimo. *Donner à* =, zboczyć. *De* =, bokiem, z kiełza, krzywo. *Mettre de* =, odsunąć, usunąć, uprzątnąć — opuścić — zaniedbać, zaniechać używania — sprzątnąć, postawić na boku — nieliczyć, nie obejmować w liczeniu — pomijać, pominąć — oszczędzać, (składając na zapas) — odłożyć na bok. *Regarder de* =, krzywo patrzyć na kogo.

Coteau, *s. m.* pochyłość wzgórza — wzgórek, pagórek.

Cotelette, *s. f.* kotlet.

Coter, *v. a.* numerować akta, papiery — taxować, położyć cenę na co.

Côtereaux, *s. m. pl.* (*vi-*) żołnierstwo — chłopstwo zbuntowane za Ludwika VII.

Coterie, *s. f.* koterya, klika.

Cothurne, *s. m.* koturn: obuwie aktorów tragedyi w starożytności. *Chausser le* =, *vid.* Chausser.

Cotice, *s. f.* pas krótki wskróś tarczy w herbie.

Côtier, ère, *s. et a.* brzegowy, od brzegów morskich — nadbrzeżny. =; *pilote* =, żeglarz znający naturę brzegów morskich.

Côtière, *s. f.* brzegi morskie — *vid.* Ados.

Cotignac (*gnac*=*gna*), *s. m.* konfitury lub powidła pigwowe.

Cotillon, *s. m.* spódnica, malowanka (u wieśniaczek) — rodzaj tańca. *Aimer le* =, latać za dziewczętami.

Cotinga, *s. m.* gatunek kosa amerykańskiego.

Cotir, *v. a.* potłuc, pobić (jak grad owoce i t. p.).

Cotisation, *s. f.* nałożenie opłaty, składki — składka, złożenie się na co.

Cotiser, *v. a.* nałożyć składkę na kogo. *Se* =, złożyć się na...

Cotissure, *s. f.* potłuczenie, pobicie owoców gradem.

Coton, *s. m.* bawełna — puch na liściach — farba na owocach — kosmatość, kutner, kutnerek — puch zaczynających porastać. *De* =, bawełniany, z bawełny. *Jeter du* =, *son* =, porastać, okrywać się puchem, meszkiem, kutnerkiem. *Jeter un mauvais* =, niszczéć z choroby, niknąć — tracić reputacyę. *Élever dans du* =, wychowywać zniewieściale, papinkowato.

Cotonnade, *s. f.* materya bawełniana.

Cotonné, ée, *a.* kudłaty, krótki a kędzierzawy (o włosach).

Cotonner, *v. n.* *Se* =, *v. pr.* porastać mchem, okrywać się puchem, kutnerkiem — pomszyć się, pokudłać się.

Cotonnier, *s. m.* drzewko wydające bawełnę.

Cotonnine, *s. f.* płótno grube bawełniane na żagle.

Côtoyer, *v. n.* iść obok kogo lub czego — iść brzegiem, wzdłuż czego.

Cotret, *s. m.* wiązka drzewa, chróstu — polanko, drewienko. *De l'huile de* =, *fig.* kije, baty, łozy, sok brzozowy *fig.*

Cotte, *s. f.* spodnica, malowanka (u wieśniaczek). = *d'armes*, płaszcz rycerski dziś używany przez heroldów. = *de mailles*, koszula żelazna w oczka. = *morte*, pozostałość po zmarłym zakonniku. *Donner la* = *verte*, swawolić z dziewczyną na murawie, przewracać ją na trawie.

Cotteron, *s. m.* spodniczka ciasna.

Cotuteur, *s. m.* spółopiekun.

Cotyle, *s. f.* dawna miara rzeczy sypkich u Greków.

Cotyle, *s. m.* wydrążenie kości w którą wchodzi inna kość.

Cotylédon, *s. m.* *Bot.* liścień: organ połączony z zarodkiem w nasieniu — nazwisko rośliny.

Cotylédoné, ée, *a.* *Bot.* liścieniowy, opatrzony liścieniem.

Cotyloïde, *a.* *Anat.* *Cavité* =, wklęsłość kości w którą zachodzi inna kość.

Cou, *s. m.* szyja — szyjka butelki i t. p. *vid.* Col. = *de cygne*, przednia część powozu na ressorach do łatwiejszego skręcania na miejscu. *Couper le* = *à qu''un*, uciąć łeb, głowę; sciąć. *Tordre le* = *à un poulet*, ukręcić szyję kurczęciu, zabić je. *Le* = *de grue*, długa i cienka szyja. *Sauter au* = *de qu''un*, rzucić się komu na szyję. *Pendre ses jambes à son* =, wziąć nogi za pas; zemknąć, drapnąć.

Couard, *s. m.* tchórz, bojaźliwy.

Couardise, *s. f.* tchórzostwo, bojaźliwość.

Couchant, *a. m.* zachodzący, zapadający (o słońcu). *Chien* =, pies legawy, wyżeł. *Soleil* =, słońce schylone ku zachodowi.

Couchant, *s. m.* strona nieba gdzie słońce zachodzi, zapad* — zachód słońca — strony, kraje zachodnie.

Couche, *s. f.* łoże małżeńskie — łóżko — połóg, porodzenie — pieluchy, pieluszki, dzieciństwo — inspekta ogrodowe — pokład (ziemi, gruntu) — powłoka, powleczenie farbą, grunt (u malarzy) — stawka w grach. = *sourde*, inspekta równo z ziemią. =*s ligneuses*, słój drzewa, koła spółśrodkowe pnia. =*s corticales*, powłoki kory. *Fausse* =, połóg przed czasem, poronienie. *Elle fit ses* =, jest po połogu, zległa *pop.*

Couchée, *s. f.* nocleg, przenocowanie.

Coucher, *v. a.* położyć kogo, co — powalić na ziemię — rozbierać kogo do łóżka — nachylić, pochylić — stawiać stawkę. = *en joue*, wymierzyć do kogo, wycélować broń palną — śledzić, niespuszczać z oka. = *par écrit*, napisać, zapisać, dać na piśmie. = *qu''un sur une liste*, położyć kogo na liście, wciągnąć w poczet. =*une dentelle sur une étoffe*, przyszyć koronkę, obłożyć nią =*gros*, stawiać mocną stawkę — wiele ryzykować. =, *v. n.* nocować gdzie — przenocować — leżeć. = *à la belle étoile*, *vid.* Etoile. *Se* =, kłaść się, położyć się spać, iść spać, zachodzić (o słońcu i t. p.).

Coucher, *s. m.* kładzenie się spać

— zachodzenie lub zachód gwiazdy, słońca — posłanie łóżka — sposób leżenia, kładzenia się. *Le = du roi*, posłuchanie u króla nim się spać kładł. *Le petit =*, posłuchanie które król dawał przed samém kładzeniem się spać.

Couchette, *s. f.* łóżko, łóżeczko małe i wązkie.

Coucheur, euse, *a.* razem sypiający z kim, szlafkamrat *fm.* — rozkładający papier w papierni na pilśni. *Mauvais =*, burda, hałaburda, kłótliwy.

Couchis, *s. m.* pokład z piasku i ziemi dawany na moście dla brukowania go.

Couchoir, *s. m.* żelazko do wyzłacania (w oprawie książek).

Couci-couci, *adv.* jako tako, od biedy.

Coucou, *s. m.* kukułka: ptak — kukułka: cacko dziecinne — krzew truskawki pięknie kwitnący ale bez owocu — wózek kryty o dwu kołach w okolicach Paryża.

Coude, *s. m.* łokieć, kość łokcia — łokieć, łokcie u rękawa — zakrzywienie, kabłąk—kolano (rzeki). *Hausser le =*, pić wiele, podpijać sobie.

Coudée, *s. f.* łokieć, długość ręki od kostki łokcia do średniego palca — łokieć: miara. *Avoir ses =s franches, les =s franches*, mieć wszelką wolność, nie być krępowanym.

Cou-de-pied, Coude-pied, *s. m.* część nogi przy goleni. *Avoir le = haut*, mieć nogę wysoką na podbiciu.

Couder, *v. a.* zgiąć, skrzywić, nagiąć, zgiąć w kabłąk. *= une manche*, szyć łokieć u rękawa.

Coudoyer, *v. a.* trącić łokciem. *Se =, v. réc.* potrącać się łokciami.

Coudraie, *s. f.* leszczyna, lasek leszczynowy.

Coudre, *s. m.* leszczyna, drzewo laskowe.

Coudre, *v. n.* szyć co — bawić się szyciem — zszyć, zszywać, poszywać, posklejać. Cousu, ue, *prt.* uszyty, zszyty. *Tout cousu d'écus*, bogacz, co na pieniądzach siedzi. *Avoir le visage cousu de petite vérole*, być ospowatym, dziobatym. *Cousu de coups*, zbity na kwaśne jabłko. *Avoir les joues cousues*, mieć wychudłe i wklęsłe policzki. *C'est cousu de fil blanc*, wybieg niezręczny, łatwo dający się odkryć.

Coudrette, *s. f. vid.* Coudraie.

Coudrier, *s. m.* leszczyna, drzewo laskowe, *vid.* Coudre.

Couenne, *s. f.* skóra z wieprza — powłoka gęsta na skrzepłéj krwi.

Couenneux, euse, *a.* pokryty gęstą powłoką (o krwi).

Couette, *s. f.* pierzat.

Coulage, *s. m.* wyciekanie (płynów).

Coulamment, *adv.* płynnie, złatwością.

Coulant, ante, *a.* płynący, rzadki (o płynach) — płynny, łatwy, bez wymuszenia. *Vin =*, wino łagodne i przyjemne. *Dessin =*, rysunek od ręki szybko zrobiony. *C'est un homme = en affaires*, z nim łatwo dójść do ładu, jedyny do interesów.

Coulant, *s. m.* medal lub kamień drogi zawieszany na szyi — kółko za pomocą którego zbliżają się kleszczyki u obcęgków — kółko do ściskania sakiewki.

Coulé, *s. m.* odlanie, robota odlana z bronzu i t. p — pierwszy szkic obrazu — rodzaj *pas* w tańcu — przejście z jednéj nóty do drugiéj.

Coulée, *s. et a. f.* pismo w którém laski proste są z sobą powiązane.

Couler, *v. n.* płynąć — topić się (o świécy) — płynąć, być łatwym (o wierszach, stylu) — krążyć w żyłach, płynąć (o krwi) — wypływać skąd — ciec, zaciekać (o naczyniu) — obsunąć się, ośliznąć się — upływać (o czasie) — rozlewać się (o robocie z metalu kiedy w odlewaniu metal wymyka się przez jaki otwór) — padać, niszczéć (o winnym szczepie kiedy winograd po zawiązaniu się opada lub schnie) — iść gładko i posuwisto — prześliznąć się, wymykać się (uciekając) — posuwać się, pomykać się. = *sur un fait*, *une circonstance*, przejść lekko, zaledwie dotknąć jakiéj materyi. =, = *à fond*, = *bas*, tonąć — zatonąć. =, *v. a.* cedzić, przecedzić co przez co — odlewać z metalu — wśliznąć co, wsunąć. = *la lessive*, zolić chusty ługiem. = *une glace*, odlewać źwierciadło. = *un pas*, lekko przesuwać się robiąc *pas* w tańcu. = *d'heureux jours*, spędzać szczęśliwie dni. = *à fond*, zatopić, zatapiać. = *qu''un à fond*, zniszczyć kogo, zrujnować — pobić do szczętu. = *une matière à fond*, wyczerpać jaką materyę, raz na zawsze ukończyć, zakończyć interes. = *les joints des pierres*, pozalewać ołowiem szpary między kamieniami. Coulé, ée, *prt.* odlany (z metalu) — zbity, pobity — zrujnowany do szczętu.

Couleur, *s. f.* kolor, barwa — kolory, rumianość twarzy — cera twarzy — kolorowa materya, w kolory (inne jak czarny i biały) — rumieniec, zaczerwienienie się — zrumienienie pieczystego i t. p. przyrumienienie — farba do malowania — koloryt obrazu — pozór, pozory — ubarwienie czego — maść (w kartach) — maść (koni) — pole (w herbach) — kolor, cecha opinii i t. p. *Homme de* =, człowiek z pomieszania plemienia białego z czarném. = *locale*, kolor właściwy każdemu przedmiotowi, właściwe piętno miejsca lub wieku. *Cette gravure est d'une belle* =, w téj rycinie odznaczono kolory obrazu oryginalnego. *Prendre* =, przyrumienić się (o chlebie, o pieczystém). *L'affaire prend* =, rzecz się udaje, obiecuje wiele. *Reprendre* =, odzyskać co straconego — pokazać się znowu, zjawić się po długiém oddaleniu od świata. *Peindre à pleine* =, przesadzać farby w malowaniu. *Porter les* =*s d'une dame*, nosić kolory faworytalne damy jakiéj, być w liczbie jéj czcicieli. *Sous* = *de*..., pod pozorem czego. =*s*, *s. f. pl.* liberya, barwa*.

Couleuvre, *s. f.* wąż (niejadowity). *Avaler des* =*s*, doznawać zmartwień, goryczy.

Couleuvreau, *s. m.* mały wąż.

Couleuvrée, *s. f.* przestęp, macica: roślina.

Couleuvrine, *s. f.* śmigownica, wąż: rodzaj dawnych armat. *Être sous la* = *de qu''un*, mieć sąsiada mocniejszego od siebie.

Coulis, *s. m.* sos otrzymany z mocno wygotowanego mięsa lub jarzyny.

Coulis, *a. m.* *Vent* =, wiatr wiejący przez szpary.

Coulisse, *s. f.* rowek przez który lub w który się przesuwa okienko, zasuwka i t. p. — zasuwka — kulisy w teatrze — przestrzeń między kulisami — aktorowie i aktorki — listewka w sukni w którą się wprowadza tasiemkę do ściągania. *Canif à* =, scyzoryk zasuwający się w okładkę. *Regarder en* =, *faire les yeux en* =, przewracać oczyma.

Couloir, *s. m.* przejście wązkie z sali do sali — kurytarz w tyle loż teatru — kanał do upływania humorów w ciele — sitko przez które się doi mléko do szkopka, cedzidełko.

Couloire, *s. f.* sitko u aptekarza i t. p. do cedzenia.

Coulpe, *s. f.* grzech. *Dire sa = de qu''ch*, uderzyć się w piersi, wyznać grzech.

Coulure, *s. f.* opadanie, padanie winogron w czasie zawiązywania się — wyciekanie przez szparę metalu odlewając co.

Coup, *s. m.* cios, uderzenie, raz, rzut, wprawienie w ruch. *= de canon, de pistolet*, uderzenie z działa, wystrzał z pistoletu. *= de tonnerre*, grzmot, grzmienie — piorun. *= de feu*, rana od broni palnéj — ostateczne dogotowanie potraw. *= de bec, = de dent, = de langue*, ogadywanie, obmowa — szydzenie — napaść. *= de patte*, przycinek, ucinek. *= de partance*, wystrzał na znak odjazdu, ruszenia z miejsca. *Un = de filet*, jedno zaciągnienie sieci lub włoku. *= de chapeau*, ukłon, ukłanianie się. *= de barreau*, zakręcenie drągiem w prassie drukarskiéj. *= de main*, napad, nagłe uderzenie. *Donner un = de main à qu''un*, pomódz komu w czém, ulżyć roboty. *Donner un = d'épaule*, pomódz w czém. *Le = du milieu*, kieliszeczek który piją między potrawami. *= d'œil*, rzut oka, szybkie zmierzenie okiem — widok, perspektywa. *Avoir du = d'œil*, umieć szybko ocenić stan rzeczy. *Un = d'œil magnifique*, przepyszny widok. *= de sang*, bicie krwi do głowy. *= de soleil*, przepalenie od słońca. *= d'air*, zawianie, ból z zawiania, z cugu. *= de partie*, stanowczy krok, uderzenie stanowcze. *= de fortune*, zdarzenie niespodziewane. *= de théâtre*, wypadek uderzający nagle i z przerażeniem. *= d'ami*, usługa przyjacielska w ważnéj chwili. *= d'essai*, próba, próbka, pierwszy krok. *= de maître*, mistrzowskie dzieło. *= d'état*, krok gwałtowny stanowiący o losie państwa lub sprawy jakiéj. *= d'autorité*, silne użycie władzy. *= du ciel, = d'en haut*, wypadek, zrządzenie nagle i niespodziane. *= d'éclat*, czyn głośny, świetny, walny. *= de grâce*, uderzenie w brzuch które zadawał kat dla dobicia — dobicie, dokonanie kogo, czego. *Fusil à deux =s*, *vid.* Fusil. *Avoir un = de hache à la tête*, mieć bzika w głowie; być postrzelonym, trochę szalonym. *Frapper d'une pierre deux =s*, zrobić dwie rzeczy za jednym zachodem. *Frapper les grands =s*, działać silnie, postępować z energią. *Casser le nez à coups d'encensoir*, nieznośnie komu pochlebiać, kadzić aż do zakrztuszenia. *A coups de dictionnaire*, ustawicznie radząc się słownika. *Rabattre les =*, złagodzić, załagodzić zagniewanych, uśmierzyć. *Donner un = de Jarnac*, wpaść z nienacka, obces na kogo. *Porter =*, trafiać, potrafić w co. *A = perdu, à =s perdus*, chybić, chybiać uderzając, strzélając. *Au = de minuit, de midi*, o samej północy, o południu. *D'un seul =*, od jednego razu — za jednem uderzeniem — jednym ciągiem — duszkiem (pijąc). *Donner un = de pied jusqu'à...*, dojść gdzie, dotrzeć do jakiego miejsca. *Rompre le =*, przeszkodzić czemu. *Le = vaut la balle*, to warto było fatygi. *Tout = vaille*, bądź co bądź, niech się stanie co chce. *Il a fait son =*, udało mu się, powiodło mu się. *Faire un mauvais =*, zrobić co złego, popełnić zbrodnię. *Faire un = de tête*, nierozważnie co zrobić. *Faire des =s de tête*, być roztrzepanym, nierozważnie postępować. *Faire un = de sa tête*, ruszyć swoim konceptem. *Sans = férir*,

bez wystrzału, bez trudności. *Tout à* =, nagle, niespodziewanie. *Tout d'un* =, od razu, do razu. *A* = *sûr*, niepochybnie, niezawodnie. = *sur* =, raz po raz, raz wedle razu. *Après* =, za późno — późniéj, gdy już całość skończona była. *A tous* =*s*, za każdym razem — raz w raz. *Pour le* =, *à ce* =, na ten raz, tą razą. *Encore un* =, jeszcze raz powtarzam.

COUPABLE, *a. d. g.* winny — występny, zbrodniczy. = *de*..., winny czego, który popełnił co złego. =, *s. m.* winowajca, winny.

COUPANT, ANTE, *a.* ostry, który kraje lub kaleczy.

COUPE, *s. f.* żęcie, scinanie zboża i t. p. — zbieranie, spuszczanie, strzyżenie (włosów) — przekrojenie — ciosanie kamienia — rozrzynanie, rozcinanie, krajanie — wyrąb, spuszczanie drzewa — rozkrojenie — miejsce w którém się co kraje, rozcina — przecięcie (w planie budynku wystawiwszy sobie w myśli przecięcie go pionowo), przedziały, przestanki (w wierszach w peryodach i t. p.) — zebranie, zbieranie kart pozmieszaniu. *Etoffe dure à la* =, materya twarda, dychtowna. *Acheter qu''ch à la* =, kupować co kazawszy przekroić dla osądzenia dobroci towaru. *Heureux à la* =, szczęśliwy w zbieraniu kart (chcąc dać do zrozumienia że szachruje w grze). *Être sous la* = *de qu''un*, zaczynać grę w karty zaraz po zebraniu ich — być pod czyją władzą, zależéć od kogo.

COUPE, *s. f.* kubek do napoju — kubek od filiżanki — puhar — kommunia pod postacią wina. = *d'une fontaine*, mieduica otaczająca fontannę dla odbierania wody — nazwisko konstellacyi.

COUPÉ, *s. m.* rodzaj *pas* w tańcu.

COUPÉ, *s. et a. m.* powóz mający tylko siedzenie w tyle — przód w dyliżansie.

COUPEAU, *s. m.* wierzchołek góry.

COUPE-GORGE, *s. m.* miejsce niebespieczne gdzie rabują, obdzierają — jaskinia łotrów, oszustów.

COUPE-JARRET, *s. m.* łotr, rabuś, rozbójnik.

COUPELLATION, *s. f.* topienie metalów dla oczyszczenia ich.

COUPELLE, *s. f.* tygielek do topienia metalów. *Or de* =, *argent de* =, złoto, srebro najlepszéj próby. *Mettre à la* =, topić metal dla oczyszczenia go — wypróbować co, wziąć na ścisłą próbę.

COUPELLER, *v. a.* topić metal w tygielku.

COUPE-PAILLE, *s. m.* skrzynka do rznięcia sieczki.

COUPER, *v. a.* przecinać, przeciąć — przerznąć, przekroić — przerzynać — krajać — ciosać (kamienie) — rzezać, trzebić, wyrzezać (samca), pokładać (konia) — sprawiać (kiernoza) — skroić suknię — skaleczyć — ściąć, ścinać (o zimnie od którego się padu skóra i t. p.) — strzydz, ostrzydz, spuścić (włosy) — przerzynać, przecinać (jak linia linię) — prześcignąć źwierzynę (o psach) — rozebrać, rozmieszać (płyn płynem) — zbierać karty stassowane. = *un rocher, une maison*, przerznąć skałę; rozwalić, zrzucić część domu. = *l'eau*, przerzynać wodę pływając. = *le courant*, przepłynąć rzekę. = *chemin*, = *le chemin à qu''un*, stanąć komu na drodze, nie dać przejść. = *chemin à qu''ch*, zagrodzić drogę, przeszkodzić czemu, zatamować co. = *la fièvre*, *le feu*, zniszczyć gorączkę, stłumić ogień. = *qu''un*, wyprzedzić kogo idąc, jadąc. = *les vivres à qu''un*, przeciąć dowóz żywności — odjąć sposób utrzymania się. = *les ennemis*, przyjść na odsiecz oblężonym.

= *les communications*, przeciąć kommunikacye. = *la parole à qu''un*, przerwać komu w mowie. = *le cours d'un fleuve*, zatamować bieg rzeki lub odprowadzić jéj wody. = *à qu''un*, zmitrężyć komu dzień, zabić komu dzień roboty. = *la bourse à qu''un*, ukraść co zręcznie, obedrzeć kogo — wykołatać od kogo pieniędzy. = *l'herbe sous le pied de qu''un*, wysadzić kogo, wyrugować skąd. = *le sifflet à qu''un*, zamknąć gębę komu (stanowczą odpowiedzią). = *dans le vif*, wycinać, robić operacyą przez wycięcie, wyrznięcie—zerwać zupełnie z kim—zrobić krok stanowczy, postąpić z energią. = *court*, stanąć, uciąć, nie rzec ani słowa, zaciąć się. = *court à qu''un*, odejść odpowiedziawszy żwawo—zerwać, przerwać dyskurs. = *par le plus court chemin*, puścić się najkrótszą drogą. =, *v. n.* krajać (o nożu i t. p.). *Se* =, *v. pers.* skaleczyć się (*se = le doigt*, skaleczyć się w palec, skaleczyć sobie palec)— wycinać się, wytrzeć się (o materyi, suknie)—padać się, popadać się, pękać się — strychować się (o koniu kaleczącym sobie nogę nogą). *Se* =, *v. réc.* przecinać się, krzyżować się (o liniach). Coupé, ée, *prt.* przecięty, przerznięty, przekrojony, odcięty—rzezany, sprawiony, wytrzebiony (samiec). *Style coupé*, styl z urywkowych peryodów złożony. *Pays coupé*, kraj poprzerzynany rowami i t. p. *Lait* =, mléko rozebrane wodą i t. p.

Couperet, *s. m.* nóż rzeźniczy szeroki — narzędzie stalowe u szmelcownika.

Couperose, *s. f. Chim.* siarczan metaliczny — krosty na twarzy. = *verte*, siarczan żelaza, koperwas. = *blanche*, siarczan zynku. = *bleue*, siarczan miedzi.

Couperosé, ée, *a.* okryty krostami.

Coupe-tête, *s. m.* przeskakiwanie jeden przez drugiego: gra dziecinna.

Coupeur, euse, *s.* obcinający winogrona w czasie winobrania. = *de bourses*, rzezimieszek, złodziéj — oszust.

Couple, *s. f.* dwa, dwoje, para, *vid.* Paire—swora (na psy gończe), smycz (na charty), drążek (na brytany). =, *s. m.* para (o ludziach)—stadło: mąż i żona.

Coupler, *v. a.* posmyczyć charty, posworować ogary—powiązać po parze — pomieścić po dwóch w jednéj izbie.

Couplet, *s. m.* wierszyk, poezya lub śpiewka z kilku wierszy — kawałek poezyi — blaszka żelazna z nitem pośrodku służąca do przymocowania nakrywki do szkatułki it. p.

Coupleter, *v. a.* skomponować wierszyk na kogo, wyśmiać kogo.

Coupoir, *s. m.* nożyczki do okrawania metalu.

Coupole, *s. f.* kopuła — wklęsłość kopuły.

Coupon, *s. m.* skrawek materyi, resztka, materya przy reszcie — kupon w papierach kredytowych. = *d'action*, kupon akcyi handlowéj. = *de loge*, bilet na miejsce w loży teatru.

Coupure, *s. f.* przerznięcie, skaleczenie — obcięcie, wyrzucenie czego z dzieła — przekop, fossa, rów w fortyfikacyi — rów, rowek między zagonami i t. p.

Cour, *s. f.* podwórze, dziedziniec, podwórko. *Basse-*=, podwórko z chléwami, stajniami i t.p. = *d'honneur*, główny dziedziniec przed pałacem. *Nouvelles de basse*-=, pogłoski między gminem chodzące.

Cour, *s. f.* dwór: pałac monar-

cby i osoby należące do niego — dwór, gabinet, rząd — dwór, orszak pański, świta — trybunał, dykasterya, subsellium — sąd, władza sądownicza — gmach gdzie sąd zasiada. = *plénière*, wiece za dawnych królów, zgromadzenie uroczyste. *Tenir chez soi = plénière*, mieć liczne zgromadzenie u siebie. *La = suprême*, sąd kassacyjny. *La = des pairs*, sąd izby parów. = *royale*, trybunał appelacyjny. *Homme de =*, człowiek światowy, dobrze ułożony. *Faire la = de qu''un*, mówić za kim, wstawiać się u kogo za kim. *Faire sa = à qu''un*, nadskakiwać komu, przypochlebiać się. *Faire la = à une dame*, umizgać się, smalić cholewki do... *fm. Mettre hors de =*, odesłać strony z powodu niekwalifikowania się sprawy do sądu — odesłać *ab instantia* dla braku dowodów. *Un hors de =*, wyrok odsyłający strony od procesu.

Courage, *s. m.* odwaga, męstwo, śmiałość — zuchwalstwo. =, *bon =*, daléj, nuże, śmiało, z odwagą! *De bon =*, z ochotą, całém sercem.

Courageusement, *adv.* odważnie, śmiało, mężnie, z odwagą.

Courageux, euse, *a.* odważny, mężny, śmiały.

Couramment, *adv.* płynnie, szybko.

Courant, ante, *a.* biegnący, w biegu będący — bieżący (rok, miesiąc) — zwyczajny, pospolity. *Chien =*, gończy. *Eau =nte*, woda ze strugi (nie stojąca). *Le cinq, six du =*, piątego, szóstego bieżącego miesiąca. *Fin =*, ostatniego dnia bieżącego miesiąca. *Prix =*, kurs codzienny monety i papierów publicznych. *Compte =*, rejestra wykazujące co się winno i co się ma u kogo. *Au prix =*, po cenie zwyczajnéj. *Toise*, *aune =e*, sążeń, łokieć wzdłuż (bez względu na szerokość i wysokość). *Titre =*, tytuł powtarzany u góry każdéj stronnicy dzieła. *Manœuvres =ntes*, *Mar.* liny ruchome do nadawania kierunku statkowi. *Tout-=*, *adv.* szybko — płynnie.

Courant, *s. m.* bieg — pęd wody, wart, nurt — termin bieżący. = *d'eau*, woda biegnąca, struga, strumień. = *d'air*, cug, przeciąg powietrza. *Dans le = de l'année*, w ciągu roku, tego roku. *Le = des affaires*, interesa zwyczajne, sprawy codzienne. *Le = du monde*, zwyczaj przyjęty w świecie. *Être au = de qu''ch*, wiedzieć dokładnie i ze szczegółami o czém. *Mettre qu''un au = de qu''ch*, objaśnić, oświecić kogo o czém, rozpowiedzieć mu co.

Courante, *s. f.* rodzaj tańca i nóta jego.

Courante, *s. f. pop.* biegunka, laxowanie.

Courbatu, ue, *a.* podbity (o koniu który się podbił na nogi) — znużony.

Courbature, *s. f.* podbicie się (o koniu) — znużenie, ból w krzyżu.

Courbe, *a. d. g* krzywy. *Surface =*, powierzchnia krzywa. =, *s. f.* linia krzywa — sztuka drzewa w budowie okrętów — guz na nodze u konia: choroba.

Courber, *v. a.* skrzywić, zgiąć w kabłąk — *fig.* zgiąć, ugiąć kogo. =, *v. n.* uginać się pod ciężarem. *Se =*, zgiąć się, skrzywić się, wygiąć się — ugiąć się.

Courbette, *s. f.* stąpanie z góry obu nogami, deptanie (o koniu) — ukłon niski do ziemi. *Faire des =*, nisko się kłaniać, płaszczyć się przed kim.

Courbure, *s. f.* skrzywienie, zgięcie.

Courcaillet, *s. m.* wabienie: głos

przepiórek — przepiór: wabik na przepiórki.

Couréz, *s. f.* mieszanina z siarki, łoju i smoły do oblepiania spodu okrętu.

Coureur, *s. m.* szybkobieg, szybkobiegacz, biegun, laufer — biegający tu i owdzie, uganiający się za czém. = *de bals*, *de sermons*, ustawicznie biegający po balach, po kazaniach. = *de filles*, birbant, debosz. = *de vin*, officyalista dworu króleskiego wożący wino za królem. =*s*, *s. m. pl.* lekkie podjazdy z konnicy.

Coureuse, *s. f.* nierządnica, kurwa.

Courge, *s. f.* dynia, bania.

Courir, *v. n.* biegnąć, biedz, biegać, płynąć, żeglować — płynąć, biegnąć (o wodzie) — ciągnąć się, iść wzdłuż — biegnąć, upływać (o czasie) — chodzić między ludźmi, obiegać (o wieści i t. p.) — przebiedz, przebiegać kraj i t. p. =, *v. a.* uganiać się za czém, pędzić za czém — szukać kogo wszędzie — zbiedz (całą przestrzeń). = *après qu''ch*, biegać za czém, ubijać się, przepadać za czém, *fm.* latać za czém *fm.* = *la poste*, jeździć pocztą — *fig.* śpieszyć się, jakby pocztą jechał. = *une carrière*, przebiegać zawód jaki, obrać sobie stan jaki. = *sur le marché de qu''un*, *sur les brisées de qu''un*, podkupywać kogo — ubiegać się o to oco i inny. = *sus à qu''un*, wpaść na kogo obces, nagabać*. = *comme à la noce*, iść z ochotą, lecićć jak do tańca. = *aux armes*, wziąć się do broni — powstać, zrobić powstanie. = *au plus pressé*, zająć się tém co najpilniejsze. = *à sa fin*, chylić się ku końcowi. = *à l'hôpital*, marnować, trwonić majątek, zbytkować. = *le bon bord*, trudnić się korsarstwem na morzu — uczęszczać po nieprzyzwoitych miejscach. *Faire* = *une santé*, wnosić czyje zdrowie (na bankiecie). *Faire* = *la voix*, wezwać do głosowania. *Faire* = *le billet*, puścić w obieg weksel. *Ses billets courent sur la place*, każdy się chce pozbyć papierów tego bankiera i t. p. = *un lièvre*, uganiać się za zającem, wypuścić się za nim. = *une charge*, biegać za jaką posadą. = *qu''un*, przepadać za kim. *On le court*, wszyscy go sobie wydzierają. = *le monde*. *le pays*, podróżować, zwiedzać kraje, bywać wszędzie. = *le cachet*, dawać lekcye w mieście. = *fortune*, = *risque*, = *hasard*, *le risque*, wystawiać się, narażać się na co.

Couru, ue, ścigany, szukany — szczwany (o źwierzu) — przebieżony — wzięty, mający wziętość.

Courlis, Courlieu, *s. m.* kulik: ptak.

Couronne, *s. f.* wieniec — wianek — chleb w kształcie obwarzanka — korona (na głowie panującego) — państwo, monarchia, królestwo — władza króleska — osoba króleska i prawa jéj służące — korona: tonsura duchowna na głowie — wieniec na około księżyca — różaniec z dziesięciu ziarek — korona: konstellacya — rodzaj papieru — korona zęba. = *impériale*, korona cesarska: roślina. = *de Vénus*, krosty weneryczne na czole. *Triple* =, potrójna korona, tiara papieska. *La* = *d'épines*, cierniowa korona na głowie J. Chrystusa. *Traiter de* = *à* =, traktować jak z równym sobie.

Couronné, ée, *a. Cheval* =, koń który sobie zbił kolana. *Ouvrage* =, fortyfikacyjna robota osłaniająca przykopy.

Couronnement, *s. m.* koronacya — koronowanie — ozdoba u szczytu budowli — wynioślejsza część okrętu w tyle jego — zakończenie.

Couronner, *v. a.* uwieńczyć, włożyć komu wieniec na skronie — koronować, ukoronować — dać nagrodę — uwieńczyć dzieło, przyznać mu pierwszeństwo, uwieńczyć, otoczyć czém szczyt budowli, posągu — zakończyć, ukończyć. *Se* = otaczać się — usychać od wierzchu (o drzewach). Couronné, ée, *prt.* koronowany — uwieńczony (o dziele). *Tête* =*ée*, ukoronowana głowa, panujący.

Courre, *v. a.* gonić źwierza, pędzić za źwierzem — gonić (w gonitwach). = *un cheval*, wypuścić konia, pędzić na koniu. *Laisser* = *les chiens*, spuścić psy ze smyczy, ze swory. *Laisser*-=, miejsce gdzie psy spuszczają ze smyczy.

Courre, *s. m.* stanowisko chartów w polowaniu. *C'est un beau* =, okolice obfitujące w źwierzynę.

Courrier, *s. m.* goniec — kuryer wożący depesze, rozkazy — wózek kuryera.

Courrière, *s. f.* *La lune* = *des nuits*, księżyc wędrowiec nocny.

Courroie, *s. f.* rzemień, rzemyk. *Serrer la* = *à qu''un*, odjąć co komu, ująć obroku. *Il fait du cuir d'autrui large* =, szczodry z cudzéj torby.

Courroucer, *v. a.* rozgniewać kogo. *Se* =, gniewać się, sierdzić się. Courroucé, ée, *prt.* rozdąsany, zagniewany, rozjuszony — gniewny.

Courroux, *s. m.* gniew.

Cours, *s. m.* bieg, obieg, krążenie (ciał, planet) — trwanie, przeciąg — bieg, następstwo — kurs, wykład nauki jakiéj — trwanie kursu, nauki — odbyt, pokup (na towary) — kurs (monety) — używanie — cena (towarów) — długość (materyi, płótna) — przechadzka. = *d'assises*, szereg kamieni jednéj wysokości wzdłuż muru. *Le* = *du sang*, krążenie krwi. = *de ventre*, biegunka, laxowanie. *Voyage de long* =, żegluga w dalekie strony. *Capitaine au long* =, kapitan okrętu kupieckiego płynącego w dalekie strony. *Avoir* =, być używanym, w używaniu. *Le* = *du marché*, *de la place*, stan interesów. *Au cours de la place*, po cenie przyjętéj na targu lub na giełdzie.

Course, *s. f.* bieg — jazda — zawód — zagon, zagony nieprzyjaciół po kraju — bieganie, chodzenie za czém — exkursya — kurs powozu, doroszki — zapłata doroszkarzowi.

Coursier, *s. m.* koń, rumak, dzianet, bachmat, źrebiec — *Mar.* przejście od przodu ku tyłowi okrętu — armata ustawiona na przodzie okrętu.

Coursive, *s. f.* przejście na okręcie w kierunku jego długości.

Courson, *s. m.* gałązka winna ucięta.

Court, rte, *a.* krótki — kusy, *fm.* krótkotrwały — mały, małego wzrostu — za gęsty, krótki (sos, rosół). *Être* =, być małego wzrostu — krótko się wyrażać, powiedzieć pokrótce. *Le plus* =, najkrótsza droga. *Il est* = *d'argent*, wyszeplał się z grosza, *fm.* zabrakło mu pieniędzy. =*rte haleine*, ciężkie oddychanie, sapka. =*rte vue*, krótki wzrok — krótkie widzenie rzeczy. *Revenir avec sa* =*rte honte*, wrócić ze wstydem. *Il veut la faire* =*rte et bonne*, spędza życie w rozkoszach, na zabawach; chce użyć świata. =, *adv.* krótko, w krótkości, pokrótce. *Couper les cheveux* =, krótko ostrzydz. *Être pendu haut et* =, skończyć na szubienicy. *Se trouver* =, niewskórać, nie podołać czemu. *Demeurer* =, *rester* =, zaciąć się w mowie, urwać. *Tenir qu''un de* =, krótko trzymać kogo;

trzymać w ryzie. *Prendre qu'un de* =, napierać kogo, przyciskać. *S'arréter tout* =, stanąć nagle. *Pour vous le faire* =, krótko mówiąc. *Tout* =, po prostu; nic nie dodając.

Courtage, *s. m.* faktorstwo, stan faktora, rajfura. *Droit de* =, faktorne, baraszne.

Courtaud, de, *a. fm.* mały, małego wzrostu a krępy, przysadkowaty, kuc, *fm.* pęcel *fm.* =, *Cheval* =, koń z obciętym ogonem. *Chien* =, kurta, kusy (pies).

Courtauder, *v. a.* obciąć uszy i ogon (psu i t. p.).

Court-bouillon, *s. m.* ryby sądzone z octem i t. p.

Courte-botte, *s. m.* małego wzrostu człowiek, kuc *pop.*

Courte-pointe, *s. f.* kapa na łóżko.

Courtier, *s. m.* faktor, rajfur, stręczyciel, ten co stręczy, rai, naraja. = *marron*, faktor niepatentowany. = *de mariage*, swat, swatający. =*ière de mariage*, *fm.* swacha.

Courtilière, *s. f.* świerszcz ziemny: owad.

Courtine, *s. f.* firanka u łóżka — mur między dwoma bastyonami.

Courtisan, *s. m.* żyjący na dworze, dworak, pochlebca. *De* =, dworacki.

Courtisane, *s. f.* zalotnica, nierządnica, fryjerka*, gamratka*.

Courtiser, *v. a.* nadskakiwać komu; dworować, pochlebiać, stroić zaloty do .. = *les Muses*, *fig.* pisać wiersze.

Court-jointé, ée, *a.* o krótkich stawach u nóg (o koniach).

Courtois, oise, *a.* grzeczny, uprzejmy, uprzedzający. *Armes* =*oises*, broń przytępiona używana w turniejach.

Courtoisement, *adv.* grzecznie.

Courtoisie, *s. f.* grzeczność, uprzejmość.

Couru, ue, *prt. et a. vid.* Courir.

Cous, *s. m.* osełka, brusa.

Cousense, *s. f.* robotnica zszywająca arkusze książek.

Cousin, *s. m.* krewny, kuzyn, brat (nie rodzony) — kuzynek, tytuł używany w listach króla do kardynałów, marszałków, parów i t. p. *Ils sont grands* =*s*, żyją z sobą jak rodzeni bracia. *Dans ce cas-là le roi ne serait pas mon* =, wtenczas niedbałbym i o króla. Cousine, *s. f.* kuzynka, krewna, siostra (nie rodzona).

Cousin, *s. m.* komar. *Être mangé de* =*s*, *avoir des* =*s chez soi*, miewać u siebie darmozjadów.

Cousinage, *s. m.* kuzynostwo, pokrewieństwo — krewni, swojacy, swoi.

Cousiner, *v. a.* nazywać kogo kuzynkiem — chodzić po cudzych obiadach. *Se* =, *v. réc.* być sobie kuzynami lub się wzajem tak nazywać. *Il ne cousinent pas ensemble*, nie mogą się zgodzić, żyć razem.

Cousinière, *s. f.* zasłona z gazy ochraniająca od komarów, sierpanka*.

Cousoir, *s. m.* stół do zszywania ksiąg arkuszami.

Coussin, *s. m.* poduszka, materacyk.

Coussinet, *s. m.* poduszeczka, materacyk.

Coût, *s. m.* koszt, wydatek. *Les menus* =*s*, drobne wydatki.

Coûtant, *a.* kosztujący. *Au prix* =, za tyle ile kosztowało.

Couteau, *s. m.* nóż — nożyk, kordelas noszony u pasa = *pendant*, *fig.* nieodstępny towarzysz. *Mettre les* =*x sur table*, zastawić jedzenie, dać jeść. *Il en sont aux* =*x tirés*, *à* =*x tirés*, nie mogą się cierpieć, zażarci na siebie (jeden

z drugim). *Jouer des* =*s*, bić się na pałasze.

Coutelas, *s. m.* kordelas.

Coutelier, ière, *s.* nożownik, fabrykant nożów lub przedający je.

Coutelière, *s. f.* futerał na noże.

Coutellerie, *s. f.* fabryka lub handel nożów — robota nożów — noże.

Coûter, *v. n.* kosztować (pewną summę) — kosztować (sprowadzać wydatki). *Cela coûte cher*, to drogo kosztuje. *Les procès coûtent*, procesa kosztują. *Cela ne lui coûte guère*, cóż go to kosztuje? *Il vous en coûtera la vie*, przypłacisz tego życiem. *Tout lui coûte*, wiele go to kosztuje (pracy, trudu).

Coûte que coûte, niech się stanie co chce, koniecznie.

Coûteux, euse, *a.* drogi, wiele kosztujący, kosztowny.

Coutier, *s m.* robotnik w fabryce cwelichów.

Coutil *(til=ti)*, *s. m.* cwelich: materya.

Coutre, *s. m.* naróg, sosznik (u sochy), krój (u pługa).

Coutume, *s. f.* zwyczaj, nawyknienie, przywyknienie — obyczaj — prawo zwyczajowe, zbiór praw zwyczajowych — nazwisko niektórych opłat. *De* =, za zwyczaj. *Prendre* =, przyzwyczaić się, przywyknąć do czego. *Avoir* = *de...*, zwyknąć co robić, mieć zwyczaj.

Coutumier, ière, *a.* zwyczajowy — przywykły do czego. *Pays* =, kraj rządzony prawem zwyczajowém (nie cywilném). *Il est* = *du fait*, to jego zwyczaj, nałóg.

Coutumier, *s. m.* księga prawa zwyczajowego.

Couture, *s. f.* szew — szycie, uszycie — szew, szrama, blizna, kresa — kłaki zapychane między klepki statku. *Battre à plate* =, zbić na kwaśne jabłko — poraźić na głowę (nieprzyjaciela). *Il faut lui rabattre les* =*s*, trzeba mu przyprasować szwy (mówi się uderzając żartem osobę w nowéj sukni) — *fig.* trzeba mu przytrzeć rogów (pysznemu nowém wyniesieniem).

Couturé, ée, *a.* ze szramą, ze szwem, porąbany, pokiereszowany.

Couturier, *a. et s. m.* rzemieślnik szyjący. =, *muscle* =, muszkuł krawiecki (w nodze).

Couturière, *s. f.* szwaczka.

Couvain, *s. m.* jaja niektórych owadów.

Couvaison, *s. f.* siedzenie na jajach, wysiadywanie jaj.

Couvée, *s. f.* jaja wysiadywane, ród, plemie.

Couvent, *s. m.* klasztor, konwent.

Couver, *v. a.* wysiadywać jaja, siedzieć na jajach — knować, knuć co. =, *v. n.* tleć (o ogniu ukrytym i t. p.). *Il faut laisser* = *cela*, niech się to wystoi, nie ma się czego śpieszyć.

Couvercle, *s. m.* wieko, wieczko, nakrywka, pokrywka, przykrywka.

Couvert, *s. m.* nakrycie (stołowe) — futerał na sztuciec stołowy — łyżka i grabki w jednéj sztuce — schronienie, przytułek, zacisze — kącik, mieszkanie — szpaler — koperta (listu i t. p.). *Un salon de cinquante* =*s*, sala na 50 osób. *A* =, zasłoniony przed czém, zabezpieczony. *Être à* =, mieć rękojmią odebrania należytości. *Être à* = *d'un bois*, *etc.*, być zasłonionym lasem i t. p.

Couverte, *s. f.* polewa (na naczyniach z gliny, porcelany).

Couvertement, *adv. (vi.)* skrycie.

Couverture, *s. f.* płachta do okrycia czego — płótno — pokrowiec — okładka, okładki (na książce) — pokrycie dachu — kołdra — rękoj-

mia, poręka — pokrycie długu, należytości. *(vi.)* pozór, pretext.

Couverturier, *s. m.* fabrykant kołder.

Couvet, *s. m.* fajerka gliniana do ogrzewania nóg.

Couveuse, *s. m.* kokosz, kura wysiadująca jaja.

Couvi, *a.* *OEuf* =, jaje z zarodkiem.

Couvre-chef, *s. m.* *(vi.)* nakrycie na głowę — bandaż na głowę.

Couvre-feu, *s. m.* naczynie do przechowania ognia przez noc — dzwonienie wieczorne na gaszenie ognia.

Couvre-pied, *s. m.* kołderka na nogi — kapa na łóżko.

Couvreur, *s. m.* robotnik pokrywający dach.

Couvrir, *v. a.* nakryć, przykryć — pokryć czém — okryć, przykryć — nasadzić czego, przesadzić czém — odziać, okryć — taić, ukrywać, zakryć, zakrywać — zasłonić czém, ochronić — bronić — tłumić, zagłuszyć, zagłuszać (głos głosem)— parzyć się (o samcach z samicami). *Se* =, okryć się, odziać się — chmurzyć się, zasępiać się (o niebie) — zasłonić się czém (dla obrony lub ochrony) — nakryć głowę. = *un malade*, okryć chorego kołdrami. = *le feu*, przygasić ogień. = *une carte*, stawić pieniądz na kartę. = *d'or qu''ch*, sypać złotem za co, płació hojnie. = *sa marche*, zasłonić pochód, ruch wojska. = *la prescription*, przerwać przedawnienie. = *une nullité*, zniweczyć krokiem jakim środek którego miała użyć strona przeciwna. = *un crime*, przedawnić występek. = *une enchère*, postąpić, więcéj dawać (na licytacyi). = *la joue à qu''un*, dać policzek. *Se* = *d'un sac mouillé*, składać się błahemi wymówkami. *Se* = *du sang de qu''un*, zbroczyć się krwią czyją.

Couvert, erte, *prt. et a.* okryty, przykryty, odziany — zasłoniony — skryty, tajemniczy. *Pays couvert*, kraj lesisty. *Vin couvert*, wino mocno czerwone, burakowego koloru. *Mots couverts*, wyrazy kryjące głębokie znaczenie. *Couvert de*, obciążony czém, pełen czego. *Servir qu''un à plats couverts*, przysłużyć się komu skrycie, użyć bóty *fm.* *Etre bien couvert*, ciepło się trzymać.

Covenant, *s. m.* liga religijna w Szkocyi w 17 wieku.

Covenantaire, *s. m.* członek ligi szkockiéj: Covenant.

Covendeur, *s. m.* spółsprzedawca.

Crabe, *s. m.* krab, rodzaj raka morskiego.

Crabier, *s. m.* ptak żywiący się krabami.

Crac, wyraz naśladujący trzask, łamanie się — aż tu, aliści.

Crachat, *s. m.* plwocina — *pop.* gwiazda orderu. *Il se noierait dans son* =, nieszczęśliwy człowiek, do jego brzegu nie zawinie chyba wiecheć albo miotła.

Crachement, *s. m.* plucie, plwanie. = *de sang*, plucie krwią.

Cracher, *v. a.* wypluć co, plunąć czém — pluć, plwać — pryskać (o piórze). = *du sang*, = *le sang*, pluć krwią. = *des injures*, nawymyślać komu, łżyć kogo. = *du latin*, *des sentences*, sadzić łaciną, sentencyami. Craché, ée, *prt.* *C'est son père tout craché*, to wykapały ojciec, podobniuteńki do ojca.

Cracheur, euse, *s.* plujący wiele.

Crachoir, *s. m.* spluwaczka: naczynie.

Crachotement, *s. m.* spluwanie.

Crachoter, *v. n.* spluwać.

Craie, *s. f.* kréda — krzyżyk lub znaczek krédą na drzwiach.

Craindre, *v. a.* bać się, obawiać się, lękać się czego, kogo, o co, o

kogo, trwożyć się, trwożyć sobą*.

CRAINT, AINTE, *prt.* którego się lękają, straszny dla kogo.

CRAINTE, *s. f.* bojaźń — trwoga. = *servile*, bojaźń kary. = *grave*, strach przeważny (zdolny zachwiać najśmielszym). *De = que*, *de = de*, lękając się czego, z bojaźni, w obawie czego.

CRAINTIF, IVE, *a.* bojaźliwy, trwożliwy.

CRAINTIVEMENT, *adv.* bojaźliwie, nieśmiało.

CRAMOISI, *s. m.* karmazyn farba: karmazyn: kolor. *Etre sot, laid en* =, być niesłychanie głupim, szpetnym.

CRAMOISI, IE, *a.* karmazynowy.

CRAMPE, *s. f.* kurcz: słabość.

CRAMPILLER, (SE) pomotać się, zadzierzgnąć się.

CRAMPON, *s. m.* klamra, ankra w murze — ostre podkucie koni na gołoledź — *Bot.* haczyk.

CRAMPONNÉ, ÉE, *a. Hér.* mający po rogach półszubienice.

CRAMPONNER, *v. a.* zaczepić czém. = *un cheval*, okuć konia ostro na gołoledź. *Se* =, piąć się, śpinać się (o roślinach) — uczepić się czego, uchwycić się czego.

CRAMPONNET, *s. m.* hamulec (w zamku).

CRAN, *s. m.* karb, rowek — rowek w boku czcionki. *Monter*, *descendre d'un* =, postąpić, zejść o jeden szczebel wyżéj, niżéj.

CRANCELIN, *s. m.* odłamek korony na tarczy herbu.

CRAN, *s. m.* chrzan.

CRÂNE, *s. m.* czaszka (głowy).

CRÂNE, *s. m.* burda, hałaburda, zawalidroga, napaśnik.

CRÂNEMENT, *adv.* zuchwale, zażarcie.

CRÂNERIE, *s. f.* zawadyactwo.

CRANIOLOGIE, CRÂNOLOGIE. *s f.* nauka o kształtach czaszki ludzkiéj i wnioskach stąd.

CRAPAUD, *s. m.* ropucha: żaba — harbajtel na harcap — laweta moździerza. *Sauter comme un* =, kręcić się, uwijać się jak mucha w mazi. *Chargé d'argent comme un* = *de plumes*, goły jak turecki święty (bez pieniędzy).

CRAPAUDAILLE, *s. f.* gatunek krepy.

CRAPAUDIÈRE, *s. f.* bagno ropuch — miejsce wilgotne, kał.

CRAPAUDINE, *s. f.* żabieniec, żabinek: drogi kamień — klapa u rur sadzawki — klapka w wannie do wypuszczenia wody — kółko żelazne w które wchodzi zawiasa. *Pigeons à la* =, pieczyste z gołąbków rozpłaszczonych w pewien sposób.

CRAPAUDINE, *s. f.* gwiazdosz: roślina.

CRAPOUSSIN, *s. m.* rodzaj ryby.

CRAPOUSSIN, INE, *s. pop.* (pogardliwie o osobach małych i niekształtnych), pęcel, motuz, koczmołuch.

CRAPULE, *s. f.* pijaństwo, nałóg pijaństwa — pijak, opój, opilec.

CRAPULER, *v. n.* być pijakiem.

CRAPULEUX, EUSE, *a.* pijacki — zatopiony w pijaństwie.

CRAQUELIN, *s. m.* ciasteczko, placuszek lub obwarzanek suchy.

CRAQUEMENT, *s. m.* trzeszczenie, pękanie — chrupanie, chrapanie pod zębami.

CRAQUER, *v. n.* pękać, trzeszczeć — trzaskać — *fig.* łgać, kłamać.

CRAQUERIE, *s. f.* kłamstwo, łgarstwo.

CRAQUETEMENT, *s. m.* *vid.* CRAQUEMENT.

CRAQUETER, *v. n.* trzeszczeć — klekotać (o bocianach i t. p. wydających głos).

CRAQUEUR, EUSE, *s.* łgarz, kłamca.

CRASE, *s. f.* crasis: zlanie się kilku liter w jedną odmienną syllabę.

CRASSENE, *s. f.* *vid.* CRESANE.

Crasse, *s. f.* tłustość, brud na skórze, papry (we włosach) — fuz metalów — gburowatość, nieokrzesanie — brudne skąpstwo. *Né dans la =*, podłego urodzenia.

Crasse, *a. d. g.* gruby. *Ignorance* gruba niewiadomość.

Crasses, *s. f. pl.* fusy, fuz rzeczy kopalnych.

Crasseux, euse, *s. et a.* nabity brudem, tłustością, zafolowany — niechlujny — skąpiec, sknéra. =euse, *s. f.* niechlujnica, flądra.

Cratère, *s. m.* waza, wazka do picia u starożytnych — krater, otwór, paszcza wulkanicznéj góry.

Craticuler, *v. a. vid.* Graticuler.

Cravache, *s. f.* szpicruta, pejczyk, biczyk.

Cravan, *s. m.* gatunek kaczki dzikiéj—gatunek muszli przylepiających się do płynącego okrętu.

Cravate, *s. m.* koń rasy kroackiéj — dawniéj: kroat żołnierz lekkiéj jazdy we Francyi.

Cravate, *s. f.* chustka na szyję. = *d'un drapeau*, ozdoba z jedwabiu u góry sztandaru.

Cravater (se), *v. pron.* nosić chustkę na szyi. *Etre cravaté*, nosić chustkę na szyi, *fig.* chodzić jak w chomącie, być nieruchawym.

Crayeux, euse, *a.* krédziasty.

Crayon, *s. m.* ołówek — rysunek ołówkiem — rysunek: sztuka i sposób rysowania — pierwszy zarys, szkic.

Crayonner, *v. a.* rysować ołówkiem — kréślić, skréślać, nakréślić — odrysować.

Crayonneur, *s. m.* bazgrała, gwazdacz, lichy malarz.

Crayonneux, euse, *a.* ołówkowaty.

Créance, *s. f.* wiara, wierzenie czemu — wiara, ufność — wyznanie religijne — instrukcya, poruczenie tajemne posłannikowi. *Lettre de =*, listy wierzytelne, listy kredencyonalne dające umocowanie posłowi — kredyt otworzony komu przez wexel — wierzytelność, dług czynny. *Chien de bonne =*, pies pewny, dobry. *Oiseau de peu de =*, ptak do łowów któremu nie można zawierzyć, niepewny.

Créancier, *s. m.* wierzyciel, kredytor. =ère, *s. f.* wierzycielka, kredytorka.

Créat, *s. m.* podkoniuszy w szkole jeżdżenia.

Créateur, *s. m.* stwórca (o Bogu)—stworzyciel—twórca, sprawca. =trice, *s. f.* twórczyni, sprawczyni. =, trice, *a.* twórczy, tworzący — do stwórcy należący. *Recevoir son =*, przyjąć kommunię.

Création, *s. f.* stworzenie, stwarzanie — stworzenie świata—świat stworzony, twory—utworzenie czego, utwór, założenie czego, zakład, powstanie — utwór, twór, płód.

Créature, *s. f.* istota stworzona, stworzenie — osoba, osóbka, stworzenie — z pogardą: kreatura — kreatura czyja, wyniesiony przez kogo. *Les =s de tel pape*, kardynałowie mianowani przez tego a tego papieża.

Crécelle, *s. f.* rzegotka, taratatka używana zamiast dzwonów w wielkim tygodniu.

Crecerelle, *s. f.* pustułka: ptak.

Crèche, *s. f.* żłób. *La =*, *la sainte =*, jasełka.

Crédence, *s. f.* szafka przy ołtarzu na rzeczy służące do mszy — spiżarnia (po pensyach i t. p.).

Crédencier, *s. m.* szafarz po pensyach.

Crédibilité, *s. f.* wierzenie w co. *Motifs de =*, powody wierzenia w prawdziwość religii Chrystusa.

Crédit, *s. m.* kredyt—wiarogodność, wiara, wziętość, znaczenie, powaga—należy się: rubryka w re-

jestrach. *Faire* =, *donner à* =, pokredytować komu, dać na kredyt, na poczekanie. *Ouvrir un* =, otworzyć kredyt. *A* =, na kredyt — na próżno, za darmo — na wiatr, bezzasadnie. = *est mort*, kredyt umarł, borg nieżyje. *Faire* = *de la main à la bourse*, nie dawać na kredyt.

CRÉDITER, *v. a.* wpisać w rejestr co się komu winno. *Etre crédité sur une ville*, mieć list kredytowy do jakiego miasta.

CREDO, *s. m.* Credo: Wierzę w Boga — wyznanie wiary.

CRÉDULE, *a. d. g.* łatwowierny.

CRÉDULITÉ, *s. f.* łatwowierność.

CRÉER, *v. a.* stworzyć, stwarzać, tworzyć, utworzyć — uformować, ustanowić, założyć co — wprowadzić, zaprowadzić co — zrobić kogo czém.

CRÉMAILLÈRE, *s. f.* żelazo w murze z zębami do zaczepienia lub przytrzymania czego.

CRÉMAILLON, *s. m.* małe żelazo z zębami do zaczepienia czego.

CRÈME, *s. f.* śmietana — śmietanka — potrawa z mleka i jaj — extrakt, najlepsza część, sam kwiat. = *de riz*, lemieszka z mąki ryżowéj. = *de chaux*, powłoka na wapiennéj wodzie. = *de tartre*, cremor-tartari, winian potażu. *La première, la petite* =, = *douce*, śmietanka (słodka) = *fouettée*, śmietana na pianę ubita — *fig.* szumna mowa, pełna błyskotek.

CRÉMENT, *s. m.* dodatkowe litery przybywające w odmianie części mowy.

CRÉMER, *v. n.* zsiadać się (o mléku).

CRÉMIER, *s. m.* przedający śmietankę. = ÈRE, *s. f.* mleczarka.

CRÉNAGE, *s. m.* wyrzynanie w rowki, w ząbki.

CRÉNEAU, *s. m.* blanki muru — ząbki — przestwór między plótonami w szeregach.

CRÉNELAGE, *s. m.* karbowanie na około monety, narzynanie.

CRÉNELÉ, ÉE, *a.* w ząbki, ząbkowaty — karbowany, narzynany.

CRÉNELER, *v. a.* wyrabiać w ząbki, karbować, narzynać.

CRÉNELURE, *s. f.* ząbki, karby, karbiki.

CRÉNER, *v. a.* ściąć ku dołowi część samejże litery w czcionce.

CRÉOLE, *s. m.* kreol, urodzony w koloniach z rodziców europejskich. =, *s. f.* kreolka.

CRÊPE, *s. m.* krepa: materya — krepa: obwiązka żałobna — *fig.* pomroka, kir, całun, ciemności.

CRÊPE, *s. f.* naleśnik, naleśniki.

CRÊPER, *v. a.* kędzierzawić, kręcić. *Se* =, zwijać się w kędziorki, kędzierzawić się.

CRÉPI, *s. m.* tynkowanie muru.

CRÉPIN, *s. m.* *Saint*-=, worek na statki szewskie. *Perdre son Saint*-=, stracić wszystko, wyjść z torbami, o kijn.

CRÉPINE, *s. f.* frenzla.

CRÉPIR, *v. a.* tynkować mur. = *du cuir*, wyprawiać skórę w ziarno. = *du crin*, wygotowywać włos dla skędzierzawienia go.

CRÉPISSURE, *s. f.* tynk muru, otynkowanie.

CRÉPITATION, *s. f.* buzowanie się ognia, palenie się z trzaskiem — trzeszczenie złamanéj kości.

CRÉPON, *s. m.* rodzaj grubéj krepy.

CRÉPU, UE, *a.* kędzierzawy.

CRÉPUSCULAIRE, *a. d. g.* zmierzchowy, do zmierzchu należący, szarawy *fig.*

CRÉPUSCULE, *s. m.* pomroka. = *du matin*, świt, dnienie, brzask. = *du soir*, zmierzch, zmrok.

CRÉQUIER, *s. m.* dzika śliwa — w herbach: drzewo o siedmiu gałęziach.

CRÉSANE, *s. f.* gatunek gruszki soczystéj.

Crescendo, *adv. Mus.* krescendo, coraz to wyżéj — coraz mocniéj.

Cresson, *s. m.* rzerzucha.

Cressonnière, *s. f.* miejsce zarosłe rzerzuchą.

Crésus *(zus=suce)*, *s. m.* Krezus bogaty król Lidyi — *fig.* Krezus, bogacz.

Crétacé, ée, *a.* krédziany, krédowy, natury krédy.

Crête, *s. f.* grzebień, grzebyk (u niektórych ptaków i źwierząt) — czubek (u niektórych ptaszków) — szczyt, wierzchołek — grzebień na szyszaku — ziemia usypana nad dołem, fossa. *Lever la* =, podnosić głowę, ośmielać się — łba zadzierać (z pychy). *Rabaisser la* = *à qu'un*, przytrzeć komu rogów, uskromić.

Crête de Coq, *s. f.* gnidosz: roślina.

Crêté, ée, *a.* z grzebieniem lub z czubem.

Cretelle, *s. f.* grzebienica: roślina.

Crétin, *s. m.* głupowaty.

Crétinisme, *s. m.* głupowatość.

Cretonne, *s. f.* płótno białe dychtowne.

Cretons, *s. m. pl.* skwarki z tłustości.

Creusement, *s. m.* wydrążanie, kopanie.

Creuser, *v. a.* wydrążać, wydrążyć — kopać. *Se* = *le cerveau*, suszyć sobie mózg nad czém.

Creuset, *s. m.* tygielek do topienia metalów. *Mettre au* =, doświadczać, probować, wziąć probę czego w ogniu *fig.*

Creux, euse, *a.* wklęsły, wydrążony — pusty we środku, próżny — głęboki (o talerzu). *Yeux* =, oczy zapadłe, wklęsłe, w głowie. *Cerveau* =, *tête* =*euse*, pusta głowa, głupiec. *Idée* =*euse*, przywidzenie, urojenie. *Viande* =*euse*, mięso za lekkie, niepożywne — potrawa mdła. *Se repaître de viandes* =*euses*, roić sobie co — marzyć. *Songe* =, *vid.* Songe.

Creux, *adv. Sonner* =, wydawać dźwiękiem iż wewnątrz nic nie ma — dudnieć. *Songer* =, marzyć sobie, roić sobie co.

Creux, *s. m.* wydrążenie, dołek, wklęsłość — jama — forma do odlewania czego. *Avoir du* =, *un bon* =, śpiewać basem.

Crevaille, *s. f. pop.* żarcie, suty bankiet.

Crevasse, *s. f.* rozpadlina — szpara — szczelina — dziura — dziupla w drzewach — padanie się skóry, popadana skóra.

Crevasser, *v. a.* porobić szpary, rozpadliny — sprawiać pękanie, padanie się.

Crève-coeur, *s. m. fm.* boleść, krajanie się serca.

Crevé, *s. m.* rozporek (u rękawów sukni i t. p.) — baryła, tłusty, opasły.

Crever, *v. a.* przerwać — nakarmić i opoić do sytości. = *un cheval*, zamęczyć konia robotą. = *le cœur*, krająć, rozdzierać serce. = *les yeux*, wyłupić oczy. *Cela vous crève les yeux*, to ci leżie w oczy a niewidzisz. =, *v. n.* pęknąć, rozpęknąć się — zdychać, zdechnąć (o źwierzętach lub z pogardą o ludziach). = *de faim*, umierać, zdychać z głodu. = *de rire*, pękać od śmiechu, śmiać się do rozpuku. *Il crève dans sa peau*, mało mu sadło nie pęknie (z otyłości), mało nie pęknie (ze złości). *Se* =, pęknąć, rozpęknąć się. Crevé, ée, *prt.* rozpuszczony (o fałdzie sukni).

Crevette, *s. f.* rodzaj małych raków morskich.

Cri, *s. m.* krzyk — głos (źwierząt) — krzyczenie — wołanie — głos (sumienia i t. p.) — okrzyk — skrzypanie, skrzypienie (piły, łamiącego się kruszcu i t. p.) — obwoływanie, ogłaszanie czego — ha-

ła, hałasowanie, wrzeszczenie, wrzask. = *de guerre*, = *d'armes*, okrzyk wojenny narodu, miasta, familii, pisany czasem w herbach lub na sztandarach. *Le* = *public*, odgłos powszechny.

Criailler, *v. n.* wrzeszczeć, łajać, hałasować.

Criaillerie, *s. f.* wrzask, wrzaski, krzyki.

Criailleur, euse, *s.* wrzaskun, krzykała.

Criant, ante, *a.* krzyczący. *Injustice* =*nte*, krzyczące bezprawie.

Criard, arde, *a.* krzykliwy, wrzaskliwy, piskliwy (o głosie lub instrumencie). *Oiseaux* =*s*, ptaki wrzaskliwe. *Dettes* =*rdes*, długi najpilniejsze (o które się upominają). =, =rde, *s.* wrzaskun, krzykliwy, krzyczący.

Crible, *s. m.* sito—przetak, rzeszoto.

Cribler, *v. a.* przesiać, przesiewać sitem, przetakiem lub przez sito, przetak. Criblé, ée, *prt.* przesiany. *Criblé de dettes*, zadłużony, po uszy w długach.

Cribleur, euse, *s.* przesiewający.

Criblure, *s. f.* zgoniny po przesianiu.

Cribration, *s. f.* oddzielenie cząstek różnéj natury.

Cric *(kri)*, *s. m.* machina do podnoszenia ciężarów.

Cric-crac *(krik krak)*, trzask łamiącéj się rzeczy.

Cri-cri, *s. m.* świerszcz domowy.

Crid, *s. m.* sztylet o klindze wężykowatéj u Malajczyków.

Criée, *s. f.* obwoływanie przy sprzedaży przez licytacyą.

Crier, *v. n.* krzyczeć — krzyknąć — wrzasnąć, wrzeszczeć — skrzypiéć (o drzwiach) — trzeszczeć łamiąc się — krzyczeć, za głośno mówić — krzyczeć na kogo, łajać, wykrzyczeć kogo — obwoływać, obwieszczać. = *à ban*, *à trois briefs jours*, dawniéj: przywoływać winowajcę do stawienia się. = *à l'injustice*, krzyknąć, krzyczeć na niesprawiedliwość. =, *v. a.* obwoływać co, ogłaszać. = *une marchandise*, okrzykiwać cenę towaru. = *famine*, *misère*, krzyczeć na głód, na nędzę. = *vengeance*, wołać o pomstę. = *des meubles*, okrzykiwać sprzedaż mebli.

Crierie, *s. f.* krzyk, wrzask.

Crieur, euse, *s.* krzyczący, robiący wrzask — okrzykujący cenę towaru — sprzedający towar lub pisma publiczne obwołując je, woźny.

Crime, *s. m.* zbrodnia — występek. *Faire un* = *à qu'un de qu'ch*, poczytywać co za zbrodnię komu.

Criminaliser, *v. a.* zamienić sprawę z cywilnéj w kryminalną, odesłać do sądu kryminalnego.

Criminaliste, *s. m.* biegły w teoryi lub w praktyce prawa kryminalnego.

Criminalité, *s. f.* kryminalność, zbrodniczość.

Criminel, elle, *a.* zbrodniczy, występny. =, *s. m.* zbrodzień, zbrodniarz, winowajca — materya kryminalna — zbrodniczość. *Aller d'abord au* =, posądzać zaraz o zły zamiar, upatrywać złą chęć.

Criminellement, *adv.* występnie, zbrodniczo — kryminalnie, w drodze kryminalnéj — na złą stronę, przypisując złą chęć.

Crin, *s. m.* włos koński, włosień. *Prendre au* =, *aux* =*s*, wziąć za łeb kogo, porwać za czuprynę.

Crincrin, *s. m.* liche skrzypce.

Crinier, *s. m.* przyrządzający włosień do użycia w robotach.

Crinière, *s. f.* grzywa (końska, lwia) — kudły, włosy w nieładzie, szopa, chyra. = *d'un casque*, grzy-

wa z włosienia spadająca z szyszaku.

Criquе, *s. f.* przystań, ostoja.

Criquet, *s. m.* gatunek szarańczy — licha szkapa, chmyz — człowieczyna.

Crise, *s. f.* przesilenie w chorobie, crisis — chwila stanowcza.

Crispation, *s. f.* kurczenie się, skurczenie się. = *de nerfs*, kurczenie się nerwów, *fig.* dreszcz, wzdryganie się na co.

Crisper, *v. a.* kurczyć; sprawiać kurcz, dreszcz, trętwienie.

Crisser, *v. n.* zgrzytać (zębami).

Cristal, *s. m.* kryształ, kształt symetryczny — kryształ, ciało form symetrycznych — kryształ: szkło kryształowe, białe. = *de roche*, kryształ kopalny. Cristaux, *pl.* naczynia kryształowe, szklane.

Cristallerie, *s. f.* fabryka kryształów — sztuka robienia kryształu.

Cristallin, ine, *a.* krystaliczny, formy symetrycznéj — kryształowy, przeźroczysty, szklany. =, *s. m.* krystallina: część w oku.

Cristallisation, *s. f.* krystalizacya, przybieranie form symetrycznych — krystallizacya, kryształ, ciało symetryczne.

Cristalliser, *v. a.* krystallizować. =, *v. n. Se* =, krystallizować się.

Cristallographie, *s. f.* krystallografia, nauka o formowaniu się krystalicznych form.

Criterium *(rium=riome)*, *s. m.* criterium, to co służy do przekonania się o prawdzie i do czego się trzeba odnosić—próba, kamień probierczy *fig.*

Critiquable, *a. d. g.* ulegający krytyce

Crithe, *s. f.* jęczmień na oku.

Critique, *a. d. g.* krytyczny, stanowczy, znamionujący crisis — krytyczny, ciężki (czas) — krytyczny, zawierający krytykę. *Age* =, *vid.* Age.

Critique, *s. m.* krytyk, sędzia — krytyk, cenzor, naganiający.

Critique, *s. f.* krytyka, sąd o czém — krytyka, roztrząsanie — krytyka: pismo sądzące o dziele jakiém — przygana—nagana, upomnienie,cenzura— krytycy, sędziowie.

Critiquer, *v. a.* krytykować, ganić co, surowo sądzić co. = *une personne*, przyganiać komu, naganiać w kim co.

Croassement, *s. m.* krakanie (kruków i t. p.).

Croasser, *v. n.* krakać.

Croate, *s. m. vid.* Cravate, *s. m.*

Croc *(kro)*, *s. m.* hak — kołek do zawieszenia czego — bosak, hak — wąs zakręcony w górę, pokręcony — szachrujący w grze — ząb, kieł zakrzywiony. *Mettre les armes au* =, zawiesić broń, wyjść z wojska. *Mettre qu''ch au* =, *fig.* zawiesić na kołku, dać czemu pokój.

Croc *(krok)*, chrapanie pod zębami.

Croc-en-jambe, *s. m.* podstawienie komu nogi aby upadł — podejście, wysadzenie kogo z posady.

Croche, *a. d. g.* zakrzywiony.

Croches, *s. f. pl.* obcęgi do rozpalonego żelaza.

Crochet, *s. m.* haczyk — kijek z haczykiem do podnoszenia czego — ząb mały u zwierząt — nosze na barki — nawias, klamra w druku ([ ]) — ogonek w nótach muzycznych — loki, włosy na skroniach — szydełko do haftowania. = *de serrurier*, wytrych. *Clou à* =, haczyk. *Faire un* =, zakręcić, zboczyć dla ominięcia czego — zakręcać się (o drodze, ulicy). *Etre sur ses* =*s*, żyć swoim kosztem. *Etre sur les* =*s de qu''un*, żyć o cudzym chlebie.

Crochkter, *v. a.* otworzyć hakiem, haczykiem (drzwi, zamek).

Crocheteur, *s. m.* tragarz noszący ciężary na barkach. = *de...*, otwierający haczykiem, hakiem. *Santé de* =, *fig.* żelazne zdrowie. *Des injures de* =, gminne obelgi.

Crochu, ue, *a.* zakrzywiony jak haczyk.

Crocodile, *s. m.* krokodyl. *Larmes de* =, łzy krokodylowe, udane dla ułudzenia.

Croire, *v. a.* wierzyć w co — wierzyć w kogo — wierzyć czemu, komu — mieć wiarę, wierzyć — sądzić, rozumieć, myśléć, mniemać iż jest tak a tak. *En* = *qu'un*, zawierzać komu. *Se* = *tel et tel*, mieć się za co, uważać się za...

Croisade, *s. f.* krucyata, wojna krzyżowa, wojna święta.

Croisée, *s. f.* okno — ramy okna.

Croisement, *s. m.* krzyżowanie się, przecinanie się — krzyżowanie — mieszanie ras zwierząt, krzyżowanie ich.

Croisé, *s. m.* krzyżownik, udający się na krucyatę.

Croisé, *s. m.* materya krzyżową robotą robiona.

Croiser, *v. a.* założyć na krzyż — złożyć na krzyż — przerzynać, przebiegać w poprzek—przekréślić, przemazać — krzyżować, mieszać zwierzęta różnych ras. = *qu'un*, stanąć komu na zawadzie, w drodze. = *la baïonnette*, złożyć bagnet do attaku. =, *v. n.* krążyć po morzu (o okrętach wojennych) — zachodzić (o połach sukni) — obstawać (o sukni). *Se* =, przerzynać się jedno z drugiém — krzyżować się z kim, śpotykać się idąc w odwrotnym kierunku — wziąć krzyż, zaciągnąć się na krucyatę— mieszać się (o zwierzętach różnych ras). Croisé, ée. *prt. Feux croisés*, ogień krzyżowy (z różnych kierunków idący).

Croiseur, *s. m.* statek wojenny krążący w pewnych punktach.

Croisière, *s. f.* krążenie po morzu — strony morza po których statek krąży — statek krążący po morzu.

Croisillon, *s. m.* belka poprzeczna w krzyżu, w oknie.

Croissance, *s. f.* rośnienie, wzrost.

Croissant, *s. m.* półksiężyca, księżyc na nowiu — księżyc dwurożny: herb państwa tureckiego — państwo tureckie — sierp ogrodniczy — żelazo wmurowane w kominie na oparcie szczypczyków i t. p. — obrączka utrzymująca zsuniętą firankę u okna.

Croissant, ante, *a.* wzrastający, coraz większy.

Croît, *s. m.* przybytek, przychowek w bydle. *A perte et a* =, licząc co przybędzie i co spadnie w bydle.

Croître, *v. n.* rosnąć, rość — przybierać (o wodach, rzekach) — wzrastać — mnożyć się — rosnąć, wschodzić (o roślinie). = *en...*, wzrastać w co. =, *v. a.* powiększyć. *prt.* Crû, ue.

Croix, *s. f.* krzyż: kara na złoczyńców u starożytnych — krzyż na którym był ukrzyżowany Chrystus — figura, krzyż przy drogach stawiany — krzyż, krzyż pański, utrapienie — krzyż, krzyżyk, krucyfix — krzyż, order — krzyżyk na oznaczenie czego lub przekreślenie — krzyż kładziony dawniéj na jednéj stronie monety, *vid.* Pile. = *grecque*, krzyż o równych czterech ramionach. = *de St.-Antoine*, krzyż w kształcie litery T. = *de Lorraine*, krzyż o dwu poprzecznych belkach. = *de St.-André*, krzyż w kształcie litery X — rodzaj męczarni na złoczyńców traconych

kołem. *La vraie* =, *la sainte* =, prawdziwe drzewo krzyża świętego. *Le signe de la* =, znak krzyża Sgo, przeżegnanie się. = *de par Dieu*, = *de Jésus*, elementarz, abecadło — książka początkowa. *Prendre la* =, wziąć krzyż, wyprawić się na krucyatę. *Mettre les jambes en* =, założyć nogę na nogę. *Mettre une injure aux pieds de la* =, złożyć doznane krzywdy u stóp krzyża, ofiarować je Bogu, przebaczyć je. *Grand'-Croix*, kawaler najwyższéj klassy orderu. *N'avoir ni* = *ni pile*, nie mieć ani szeląga, być bez grosza. *Je les jetterais à* = *et à pile*, wszystko mi jedno.

Cromorne, *s. m.* rura w organach.

Croquant, *s. m.* gałgan, kapcan, *Les* =*ts*, buntownicy za Henryka IV i Ludwika XIII.

Croquant, ante, *a.* chrustający w zębach.

Croque, *s. f. Je le mangerais à la* = *au sel*, przechwalając się: nie miałbym tego na jeden kąsek.

Croque-mort, *s. m.* grabarz, sprzątający umarłych.

Croque-note, *s. m.* muzyk wprawny w graniu z nót.

Croquer, *v. a.* zgryźć, schrustać — gryźć — przekąsić, zjeść (trochę czego) — zjeść, pożréć. = *le marmot*, czekać długo na co, stać (czekając). *Enfant joli à* =, milutenkie dziecko, zjadłbym je. =, *v. n.* chrapać w zębach (o czém suchém).

Croquer, *v. a.* szkicować, rzucić główne rysy.

Croque-sol, *s. m. vid.* Croque-note.

Croquet, *s. m.* ciasteczko suche i chrapające.

Croquette, *s. f.* grzanka w potrawach.

Croquignole, *s. f.* szczutek, prztyczek — sucharek.

Croquis, *s. m.* szkic, zarys — rzucenie głównych rysów.

Crosse, *s. f.* pastorał — kij zakrzywiony — kolba broni palnéj.

Crossé, ée, *a.* mający prawo używania pastorału.

Crosser, *v. n.* *(vi.)* popychać zakrzywionym kijem — traktować z pogardą, potrącać kogo, pomiatać kim, nie mieć za boże stworzenie.

Crossette, *s. f.* gałąź obcięta.

Crosseur, *s. m.* *(vi.)* popychający co zakrzywionym kijem.

Crotte, *s. f.* błoto — łajno (myszy i t. p.) bobki, gnój (owiec, kóz).

Crotter, *v. a.* zwalać błotem, zabłocić. *Se* =, zabłocić się. Crotté, ée, zabłocony — zaszargany — obdarty, licho odziany. *Il fait bien crotté dans les rues*, wiele błota na ulicach, błotno. *Un poëte crotté*, wierszokléta.

Crottin, *s. m.* gnój (koński), łajno, bobki (owiec i t. p.).

Crotu, ue, *a.* ospowaty, dziobaty.

Croulant, ante, *a.* walący się (o budynku).

Crouler, *v. n.* walić się, zawalić się — upadać, dążyć do upadku.

Croulier, ière, *a.* trzęsawisty *Des prés* =*s*, *terres* =*ères*, trzęsawisko, oparzelisko.

Croup *(kroupe)*, *s. m.* krupa: choroba.

Croupade, *s. f.* podnioślejsze skoczenie konia równo obu nogami.

Croupe, *s. f.* krzyże, krzyż (konia, bydlęcia) — grzbiet góry — podarunek dany za otrzymanie jakiéj korzyści od urzędu, łapowe, kuban. = *de mulet*, grzbiet koński pod kątem jak świni grzbiet. *En* =, z tyłu za kim na koniu. *Gagner la* = *du cheval de qu'un*, dogonić kogo.

Croupé, ée, *Bien* =, z okrągłym krzyżem (o koniu).

Croupier, *s. m.* trzymający z kim na spółkę kartę w grze — mający interes w rządzie, w entrepryzie.

Croupière, *s. f.* podogonie. *Tailler des = à qu'un*, przepłoszyć kogo, zmusić do ucieczki — nabawić strachu, napędzić pietra, *fm.*

Croupion, *s. m.* kuper, zad — kuperek (u ptaków)

Croupir, *v. n.* pleśnieć (o stojących wodach) — gnić, butwieć — niechlujnie się nosić — gnuśnieć, gnić.

Croupissant, ante, *a.* pleśniejący, gnijący.

Croustille, *s. f.* grzanka, sucharek.

Croustiller, *v. n.* gryść skórki z chleba po obiedzie, dłużéj dosiadywać u stołu.

Croustilleux, euse, *a. fig.* wolny, tłusty, (o powiastkach, wyrazach).

Croûte, *s. f.* skórka (u chleba) — grzanka — ciasto w pasztecie oblepiające nadzienie — skorupa, zaskorupiałość — stary obraz, liche malowidło, bohomaz. *=s de lait*, skorupy na ciele dziecięcia przy piersiach.

Croûtelette, *s. f. vid.* Croustille.

Croûton, *s. m.* skórka z chleba — grzanka w kostki do zupy grochowéj i t. p. — lichy malarz.

Croyable, *a. d. g.* godny wiary — podobny do prawdy.

Croyance, *s. f.* wiara, religia — przekonanie, mniemanie, opinia.

Croyant, ante, *s.* wierzący — prawowierny.

Cru, *s. m.* grunt, ziemia — rośnienie. *Vin du =*, tutejsze wino, z winnicy tutejszéj, wino mojego gatunku, mojéj roboty. *Le = de cette année* tyle ile uroslo tego roku. *De son =*, jego wymysłu, co sam wymyślił, dołożył.

Cru, ue, *a.* surowy — niedogotowany — niestrawny — twardy, przykry, powiedziany bez ogródki — niedojrzały, niewytrawiony, niedowarzony. *Cuir =*, surowiec, skóra niewyprawna. *Métal =*, kruszec w stanie naturalnym. *Ton =*, koloryt niełączący się z kolorytem sąsiednim. *Couleur =ue*, kolor zamocny. *Excréments =s*, exkrementa całe, nieprzerobione w trawieniu. *Soie =ue*, *vid.* Ecrue. *A =*, na gołém ciele. *Monter un cheval à =*, oklep jeździć na koniu. *Porter à =*, stać na gołéj ziemi (o budynku bez podmurowania).

Cruauté, *s. f.* srogość — okrucieństwo, pastwienie się.

Cruche, *s. f.* dzban, dzbanek, roztruchan,* — *fig.* głupiec, kapuściana głowa, głowa do pozłoty.

Cruchée, *s. f.* pełny dzban.

Cruchon, *s. m.* dzbanek, dzbanuszek.

Crucial, ale, *a.* w krzyż, na krzyż.

Crucifère, *s. et a. d. g.* krzyżowy. *Les =s* klassa roślin krzyżowych. *Colonne =*, *Arch.* kolumna z krzyżem na wierzchu.

Crucifiement, Crucifîment *s. m.* ukrzyżowanie.

Crucifix (*fix=fi*), *s. m.* krzyż, krucyfix. *Un mangeur de =*, nabożniś co obrazki liże; co pacierze gryzie.

Crudité, *s. f.* surowość (pokarmów i t. p.) — surowizna — źle miarkowane kolory w obrazie, surowość ich. *= d'estomac*, niestrawność z surowizny.

Crue, *s. f.* wzrost, rośnienie — przybieranie i wylew rzek — piąty grosz: pewna dawna opłata.

Cruel, elle, *a.* okrutny, srogi, nielitościwy — okropny, straszny (ból i t. p.). *Un = homme*, człowiek nudny, nieznośny. *Une =elle*

femme, nudna kobieta. =, *s. m.* tyran, okrutnik, ciemiężca. =elle, *s. f.* okrutna. *Faire le* =, udawać oziębłość dla kobiet. *Ne pas trouver de* =*elles*, mieć szczęście do kobiet.

Cruellement, *adv.* okrutnie, srogo — srodze, strasznie, ciężko.

Crûment, *adv.* przykro, bez ogródek, wprost.

Crural, ale, *a.* udowy, od uda.

Crustacé, ée, *a.* skorupiasty. *Les* =*s*, *s. m. pl.* skorupiaki: gromada zwierząt.

Cruzade, *s. f.* moneta portugalska. =*s vieilles*, moneta złota, (przeszło 3 franki). =*s neuves*, moneta srebrna, (około 3 franków).

Crypte, *s. f.* pieczary, groby pod kościołem, =, *s. m. vid.* Follicule.

Cryptogame, *a. d. g. Bot.* skrytopłciowy. *Les* =*s*, *s. f. pl.* rośliny skrytopłciowe.

Cryptogamie, *s. f. Bot.* klassa roślin skrytopłciowych.

Cryptographie, *s. f. vid.* Stéganographie.

Cubage, *s. m.* Cubature, *s. f.* wyrachowanie w sześcianach — ilość jednostek sześciennych, kubiczność.

Cube, *s. m.* sześcian, bryła o sześciu ścianach równych — sześcian: kwadrat z liczby pomnożony przez też liczbę. =, *a. d. g.* sześcienny.

Cubèbe, *s. f.* kubeba: roślina

Cuber, *v. a.* wyrachować wartość sześcienną. = *un nombre*, wynieść liczbę do sześcianu, do trzeciej potęgi.

Cubique, *a. d. g.* sześcienny, kubiczny.

Cubital, ale, a. łokciowy.

Cubitus (*tus*=*tuce*), *s. m.* łokieć, kość łokciowa.

Cucubale, *s. m.* wyżpin: roślina.

Cucurbitacée, *a. f.* dyniowy, z rodzaju dyni, bani. =*s*, *s.* dynie, banie.

Cucurbite, *s. f.* część dolna alembika, kukurbita.

Cueillette (*cueil*=*keuil*), *s. f.* zbiór owoców — kwesta, zbieranie składki — zbieranina. *Charger un navire à la* =.*en* =, wyładować statek towarami wielu ładowników.

Cueillir, *v. a.* zbierać, rwać, zrywać (kwiaty, owoce) — uszczknąć (wieniec, kwiat). = *un baiser*, pocałować — dostać pocałunek.

Cueilloir, *s. m.* kosz na zebrany owoc.

Cuiller (*cu—i—llère*), *s. f.* łyżka stołowa — warzocha, warzechew. = *à café*, łyżeczka do kawy. = *à potage*, łyżka wazowa. *Biscuit à la* =, mały i lekki biszkokcik. *En* =, *Bot.* łyżeczkowaty.

Cuillerée, *s. f.* pełna łyżka lub łyżeczka.

Cuilleron, *s. m.* wydrążenie łyżki.

Cuir, *s. m.* skóra. = *à rasoir*, pasek do ostrzenia brzytew. = *de laine*, sukno gęste i dychtowne.

Cuir, *s. m.* wada wymawiania w języku francuskim kiedy łącząc wyrazy kładzie się między niemi tam gdzie nie należy, literę *s* lub *t*.

Cuirasse, *s. f.* kirys, pancerz. *Le défaut de la* =, przestwór między częściami pancerza zostawiający ciało bez ochrony—słaba strona w czém, u kogo. *Endosser la* =, *fig.* zaciągnąć się do wojska.

Cuirasser, *v. a.* okryć pancerzem. Cuirassé, ée, *prt.* okryty pancerzem — nieczuły — nieprzystępny wstydowi, miedzianego czoła.

Cuirassier, *s. m.* kiryssier.

Cuire, *v. a.* gotować — wygotowywać, palić (wapno, cegłę)— rumienić, zrumienić (o słońcu działającém na owoce) — przera-

biać, trawić (pokarmy). = *du pain*, piec chleb. *Vous viendrez = à mon four*, *fig*.-przyjdzie koza do woza. = *v. n.* gotować się. = *bien*, być łatwém do gotowania. *Un boute-tout-=*, utracyusz. *Il vous en cuira quelque jour*, pożałujesz ty tego. =, *v. n.* boléć, palić.

Cuit, ite, *prt.* ugotowany — upieczony. *Liberté et pain cuit*, wolność i kawałek chleba są dwie najważniejsze rzeczy. *Avoir son pain cuit*, mieć zapewniony kawałek chleba.

Cuisant, ante, *a.* dolegliwy, bolesny, dotkliwy, dojmujący.

Cuisine, *s. f.* kuchnia — czeladź kuchenna — kuchnia, jadło—*(vi.)* puzderko na rozmaite artykuły żywności. *Faire la =*, gotować; trudnić się kuchnią. *Faire aller, faire rouler la =*, mieć staranie o jedzeniu, doglądać kuchni. *Se ruer en =*, jeść chciwie, z łakomstwem.

Cuisiner, *v. n.* gotować jeść, trudnić się kuchnią.

Cuisinier, *s. m.* kucharz. =ère, *s f.* kucharka — statek blaszany na pieczenie pieczystego.

Cuissard, *s. m.* część zbroi okrywająca udo.

Cuisse, *s. f.* udo. = *de noix*, kawałek orzecha włoskiego. =-*madame*, gatunek gruszki.

Cuisson, *s. f.* gotowanie, ugotowanie — pieczenie (chleba) pieczywo — upieczenie — ból dojmujący. *Pain de =*, chleb domowego pieczywa. *Il manque à ce pain un peu de =*, chleb nie dobrze wypieczony.

Cuissot, *s. m.* udziec (zwierzyny).

Cuistre, *s. m.* sługa, parobek — grubian, parobek, chłopisko.

Cuite, *s. f.* wypalanie (wapna, cegły) — piec: to co się na raz wypala, piecze — wygotowanie cukru.

Cuivre, *s. m.* miedź — mosiądz. = *vierge*, miedź rodzima (prosto z kopalni). = *laiton*, mosiądz. = *rouge*, miedź. = *blanc*, prezmental.

Cuivré, ée, *a.* miedziany (kolor) — smagławy.

Cul, *s. m. pop.* tył, zadek, zad, tyłek — stolec (u człowieka), podogonie, zadek (u zwierząt) — kuper (u ptastwa) — dupa *pop.* — spód, dno — tył powozu, okrętu. = *de lampe*, ozdoba architektoniczna w kształcie spodka lampy kościelnéj lub pokoik przybudowany zewnątrz gmachu z podobnym kształtem u spodu — ozdoby na końcu książki dla zapełnienia próżnéj stronnicy. =-*de-four*, piec ze sklepieniem. = *de basse-fosse*, więzienie pod ziemią. = *de plomb*, człowiek pracowity, mający ołów w zadku. = *de plomb tête de fer*, ma ołów w zadku i oléj w głowie. *Jouer à = levé*, grać jeden po drugim zajmując miejsce przegrywającego. *Etre à =*, niewiedzieć co począć. *Montrer le =*, ciałem świecić: mieć złe odzienie — kpem się pokazać. *Prendre son = pour ses chausses*, grubo pomylić się. *Arrêter qu''un sur =*, zahamować kogo. *Mettre qu''un à =*, przyprzeć do kąta, zmusić tak iż się nie wybiega. *Avoir le = sur la selle*, jeździć konno. *Donner du pied au =*, dać nogą w zadek, odpędzić. *Péter plus haut que le =*, na nieswoje się porywać — pysznić się, łba zadzierać. *Baiser le = à qu''un*, płaszczyć się przed kim. *Tenir qu''un au = et aux chausses*, przydybać kogo — niepuszczać — wziąć na ścisły rachunek. *La tête a emporté le =*, wpadł głową na dół. *Mettre une charrette à =*, przewrócić wóz dyszlem w górę.

Cul-blanc, *s. m.* kszyk: ptak.

Cul-de-sac, s. m. ulica bez przejścia—kąt z którego nie można się wycofać.

Cul de-jatte, s. m. kaléka bez nóg czołgający się po ziemi.

Culasse, s. f. zad armaty, broni palnéj.

Culbute, s. f. koziołek, przewrócenie się do góry nogami — przewrócenie się. *Faire la* =, przewracać koziołki, dać koziołka, magać koziołki.

Culbuter, v. a. wywrócić, przewrócić — dać kozła, przewrócić się do góry nogami — upaść, zbankrutować.

Culbutis, s. m. stos powywracanych rzeczy.

Culée, s. f. massa kamieni na których się utrzymują ostatnie arkady mostu.

Culer, v. n. *Mar.* cofać się, iść rakiem.

Culier, s. m. *vid.* Rectum.

Culière, s. f. półdupki : część zaprzęgu na konie — kamień w który spada woda z pompy.

Culinaire, a. d. g. kuchenny.

Culminant, a. m. *Point* =, *Astr.* punkt wierzchołkowy.

Culmination, s. f. przechodzenie gwiazdy przez punkt wierzchołkowy.

Culminer, v. n. przechodzić przez punkt wierzchołkowy (o gwiazdach).

Culot, s. m. pisklę wylęgłe na ostatku—ostatnie dziecko, wypierdek *pop.* — przyjęty na ostatku do jakiego towarzystwa — osad w tygielku, fuz po stopieniu kruszcu— spodek lampy — ostatek niedopalonego tytuniu w fajce.

Culotte, s. f. spodnie, portki, pludry *pop.* = *de bœuf*, mięso z zadu wołowego. = *de pigeon*, kuperek gołębi. = *d'un pistolet*, blaszka u kolby pistoleta.

Culotter, v. a. włożyć spodnie. komu. *Se* =, włożyć spodnie. = *une pipe*, opalić pipkę aż do zczernienia.

Culottier, ière, s. d g. przedający lub robiący spodnie skórzane, rękawice i t. p.

Culpabilité, s. f. karność czynu, karogodność.

Culte, s. m. cześć, czczenie — religia — uszanowanie, poważanie, cześć.

Cultivable, a. d. g. zdatny do uprawy, orny (o gruncie).

Cultivateur, s. m. rolnik, gospodarz. =, a. m. rolniczy.

Cultiver, v. a. uprawiać (grunt) — trudnić się naukami (i t. p.) — kształcić. = *un homme*, skarbić sobie kogo, czyją przyjaźń, zachowywać związki, stosunki z kim.

Culture, s. f. uprawa, uprawienie (gruntów)—uprawianie, kształcenie.

Cumin, s. m. kmin, kminek : roślina.

Cumul, s. m. łączenie w sobie wiele praw — posiadanie kilku razem urzędów.

Cumulard, s. m. *fm.* posiadający razem dwa lub więcéj miejsc.

Cumulatif, ive, a. łączący w jednéj osobie.

Cumulativement, adv. łącząc więcéj praw w jednéj osobie.

Cumuler, v. a. piastować razem kilka miejsc — posiadać jednocześnie.

Cunéiforme, a. d. g. w kształcie ćwieka — klinowaty. *Ecriture* =, ćwiekopismo: pismo na starożytnych pomnikach perskich.

Cupide, a. d. g. chciwy, łakomy.

Cupidité, s. f. chciwość, łakomstwo.

Cupule, s. f. *Bot.* miseczka w żołędziach, orzechu i t. p.

Curable, a. d. g. dający się wyléczyć.

CURAÇAO, *s. m.* gatunek likieru.
CURAGE, *s. m.* czyszczenie, chędożenie (rzeki, stawu).
CURAGE, *s. m.* pieprz wodny: roślina.
CURATELLE, *s. f.* kuratela, obowiązki kuratora.
CURATEUR, *s. m.* kurator. = *au ventre*, kurator żywota mianowany do dziecka mającego się urodzić. = *au mort*, *du mort*, dawniéj: obrońca pogrobowy samobójcy. = *à la mémoire*, kurator obowiązany do otrzymania rehabilitacyi człowieka który poniósł karę jaką.
CURATIF, IVE, *a.* leczący. *Les* =*s*, *s. m pl.* leki, środki lekarskie.
CURATION, *s. f.* leczenie, kurowanie, kuracya.
CURATRICE, *s. f.* kuratorka.
CURE, *s. f.* staranie, troskliwość o co — piecza — leczenie, kuracya — probostwo — plebania, probostwo (mieszkanie).
CURÉ, *s. m.* proboszcz, pleban.
CURE-DENT, *s. m.* piórko, drewienko do zębów.
CURÉE, *s. f.* strawa dla psów z uszczwanéj źwierzyny. *Mettre les chiens à la* =, zaprawiać psy do polowania — zaprawić, zachęcić kogo. *Apre à la* =, chciwy, żarłoczny — łakomy. *Faire* =, zwarować (o psie pożérającym uszczwaną źwierzynę).
CURE-MÔLE, *s. m.* machina do czyszczenia portów.
CURE-OREILLE, *s. m.* łopateczka do wydłubywania uszu.
CURER, *v. a.* czyścić, chędożyć, szlamować (rzekę, staw) oczyszczać, wydłubywać (z zębów, z uszu).
CURETTE, *s. f.* narzędzie do wydobywania kamienia z pęcherza — narzędzie do czyszczenia czego.
CUREUR, *s. m.* czyszczący (rzeki, stawy).
CURIAL, ALE, *a.* do probostwa należący.
CURIE, *s. f.* kurya: podział ludu w dawnym Rzymie.
CURIEUSEMENT, *adv.* z ciekawością — starannie, troskliwie.
CURIEUX, EUSE, *a.* ciekawy, chcący wiedzieć — ciekawy, zajmujący — rzadki. = *de...*, amator zbierający co. =, *s. m.* amator.
CURIOSITÉ, *s. f.* ciekawość — rzecz godna widzenia, osobliwość.
CURSIF, IVE, pisany kursywą, szybko. =IVE, *s. f.* kursywa, pismo szybkie.
CURUL, ULE, *a.* kurulny, zasiadający w krześle ze słoniowéj kości (u Rzymian).
CURVILIGNE, *a. d. g.* krzywy, w linii krzywéj.
CUSCUTE, *s. f.* kanianka: roślina.
CUSTODE, *s. f.* firanka u łóżka — firanki u wielkiego ołtarza — pokrycie cymborium. *Sous la* =, w sekrecie, po cichu.
CUSTODI-NOS, *(nos=noce)*, *s. m.* trzymający beneficyum na korzyść innego.
CUTANÉ, ÉE, *a.* skórny.
CUTICULE, *s. f.* skórka cienka.
CUTTER, *s. m.* kutter, mały statek wojenny.
CUVE *s. f.* kadź. *Fossés à fond de* =, fossa któréj ściany są proste. *Déjeuner*, *diner à fond de* =, suto podjeść sobie.
CUVEAU, *s. m.* kadka, przykadek, mała kadź.
CUVÉE, *s. f.* robota wina na raz, kadź wina i t. p. *En voici d'une autre* =, teraz znowu posłuchajmy czego innego.
CUVELAGE, *s. m.* ocembrowanie studni i t. p.
CUVELER, *v. a.* wycembrować, wyłożyć tarcicami ściany studni i t. p.

Cuver, v. n. robić, fermentować (o winie nowém lub piwie w kadzi). =, v. a. wytrawić. = son vin, wytrzeźwić się — ochłonąć z gniewu i t. p.

Cuvette, s. f. miednica — naczynie odbierające wodę z wodociągów i t. p. = d'un baromètre, kubek u spodu barometru.

Cuvier, s. m. zolnik na ług.

Cyathe, s. m. kubek u starożytnych — miara płynów (około połowy decylitru).

Cyclamen, s. m. gdula ziemna, świni chléb, świniak, świni orzech, rzepa leśna: roślina.

Cycle, s. m. cykl, okres czasu.

Cyclique, a. d. g. cykliczny. Poëtes =s, poeci u Greków opiewający w małych poematach zwanych cyklami bohatyrskie wieki Grecyi.

Cycloïde, s. f. cykloida: linia krzywa.

Cyclope, s. m. cyklop, w Mitologii, olbrzym o jednem okrągłém oku.

Cyclopéen, enne, a. olbrzymi (o pomnikach przypisywanych cyklopom).

Cygne, s. m. łabędź — łabędź: nazwisko konstellacyi — fig. wieszcz, poeta. Le chant du =, śpiew łabędzi; ostatnie przed zgonem dzieło lub słowa. Cou de =, część przednia powozu, wygięta dla łatwiejszego skręcania.

Cylindre, s. m. walec, cylinder — stępor, walec do ubijania lub druzgotania czego.

Cylindrique, a. d. g. walcowaty.

Cymaise, s. f. ozdoba esowata u góry gzémsu.

Cymbalaire, s. f. awieślenice: roślina.

Cymbales, s. f. pl. cymbałki: u starożytnych instrument muzyczny o strónach uderzanych pałeatkami — talerzyki metalowe wypukłe: instrument muzyczny.

Cymbalier, s. m. grający na cymbałkach, cymbalista.

Cynancie, s. f. choroba w któréj obrzmiały język wystaje z gęby.

Cyzicène, s. m. sala jadalna u Greków obrócona ku północy.

Czar (gzar), s. m. car moskiewski.

Czarienne, a. f. Sa majesté =, Jego carska mość.

Czarine, s. f. carowa moskiewska.

Czarowitz, s. m. carowicz, cesarzewicz.

Cynique, a. d. g. cynicki, do Cyników należący — brudny, bezwstydny, plugawy — sprośny. =, s. m. Cynik: filozof sekty do któréj należał Diogenes.

Cynisme, s. m. cynizm, bezwstydność.

Cynocéphale, s. m. magot: małpa.

Cynoglosse, s. f. ostrzeń: roślina.

Cynosure, s. f. vid. Crételle.

Cyprès, s. m. cyprys: drzewo — fig. żałoba.

Cystique, a. d. g. od pęcherzyka żółciowego.

Cystite, s. f. zapalenie pęcherza.

Cystotome, s. m. narzędzie do przecinania pęcherza.

Cystotomie, s. f. sztuka przecinania pęcherza

Cytise, s. m. szczodrzenica: roślina.

D

D, s. m. czwarta litera alfabetu francuskiego; na końcu wyrazu przed samogłoską następującego często przybiera brzmienie litery t.

Da, służy do mocniejszego twierdzenia lub przeczenia po wyrazie twierdzącym lub przeczącym. *Oui-da*, tak zapewne. *Oui da?* doprawdy? *Nenni-da?* bynajmniéj, gdzie tam *fm.*

D'abord, *vid.* Abord.

Dacapo, *s. m. Mus.* dakapo, od początku.

Dactyle, *s. m.* daktyl : stopa w wierszu łac. lub greck. złożona z syllaby długiéj i dwóch krótkich.

Dactylologie, *s. f.* znajomość kamieni rzniętych starożytnych.

Dada, *s m.* w języku dziecęcym : koń, czyczy, lala — kij do jeżdżenia na nim jak na koniu. *C'est son* =, to jego ulubiona materya. *Être sur son* =, wyjechać na swoją materyę *fm.*

Dadais, *s. m.* mazgaj, gamóń, rozlazły, ślamazarny — niezgrabny.

Dague, *s. f.* puginał, sztylet, daga*, tulich*. *Fin comme une = de plomb*, tępy.

Daguer, *v. a. (vi.)* zamordować sztyletem, zadłabić* — lecieć chyżo (o sokole) — bekać się (o popędzie płciowym jelenia). **Dagué**, **ée**, *prt. Une biche =ée*, łania odstanowiona z jeleniem.

Dagues, *s. f. pl.* pierwsze rogi jelenia.

Daguet, *s. m.* młody jeleń, cielę.

Dahlia, *s. m.* dalia: kwiat i roślina.

Daigner, *v. n.* raczyć, chcieć. *Daignez agréer*, racz przyjąć.

D'ailleurs, *vid* Ailleurs.

Daim, *s. m.* daniel : źwierzę.

Daine, *s. f.* samica daniela, danielica, damula*.

Dais, *s. m.* baldach, baldakin. *Sous le* =, na tronie — na łonie wielkości. *Tendre le* =, rozpiąć baldakin.

Daler, *s. m. vid.* Thaler.

Dalle, *s. f.* tafla kamienna na posadzkę — dzwono ryby, *vid.* Darne.

Daller, *v. a.* wykładać taflami, taflować.

Dalmatique, *s. f.* dalmatyka : strój kapłana.

Dalot, *s. m.* rynsztok na okręcie.

Dam, *s. m.* szkoda, strata — potępienie wieczne (niewidzenie Boga). *A son* =, sobie na szkodę.

Damas, *s. m.* adamaszek : materya — damascena : śliwka — szabla damasceńska.

Damasquiné, **ée**, *a* blachmalowany jak szable damasceńskie.

Damasquiner, *v. a.* nabijać szablę drótem srebrnym lub złotym, blachmalować.

Damasquinerie, *s. f.* blachmalowanie.

Damasquineur, *s. m.* blachmalownik.

Damasquinure, *s. f.* robota damasceńska, blachmalowanie.

Damasser, *v. a.* wyrabiać tkaninę w deseń. **Damassé**, **ée**, *prt. et a.* w deseń (o bieliźnie stołowéj).

Damassure, *s. f.* deseń (na bieliźnie stołowéj).

Dame, *s. f.* pani — dama — kobieta — jéjmość — dama (u dworu) — dama w kartach — królowa w szachach — warcab, kamień w warcabach — dama w warcabach — tama tymczasowa przy naprawie dróg i t. p. = *d'honneur*, dama honorowa. *Les* =*s*, kobiety, damy. *Les* =*s de France*, córy Francyi : (córki króla francuskiego). *Les* =*s de la halle*, przekupki idące w pewne uroczystości do króla. = *damée*, dama w warcabach *Aller à* =, iść do damy. *Course pour les* =*s*, goniąc do pierścienia, pierwsza gonitwa nieliczącа się do nagrody.

Dame, *interj.* wyraz odpowiada-

jący często naszemu: cóż! cóż robić, ani słowa.

DAME-JEANNE, *s. f.* butel, gasiór.

DAMER, *v. a.* nakryć damę (w warcabach). = *le pion à qu''un*, przesadzić kogo, przejść w czém.

DAMERET, *s. m.* elegancik, paniczyk, modniś, mizguś.

DAMIER, *s. m.* warcabnica — pewien rodzaj muszli.

DAMNABLE, *a. d. g.* wart potępienia — niecny, niegodziwy.

DAMNABLEMENT, *adv.* niecnie, niegodziwie.

DAMNATION, *s. f.* potępienie kogo — potępienie wieczne.

DAMNÉ, *s. m.* potępieniec.

DAMNER *(daner)*, *v. a.* potępić, skazać na karę wieczną — pociągać karę wieczną za sobą — potępiać. *Se* =, zasługiwać na piekło. DAMNÉ, ÉE, *prt. Une âme* =*ée*, *fig.* oddany komu duszą i ciałem.

DAMOISEAU, DAMOISEL, *s. m.* pachołę, giermek, nie pasowany jeszcze na rycerza — mizguś, trefniś.

DAMOISELLE, *s. f.* panna szlacheckiego rodu.

DANDIN, *s. m.* trzpiot, sowizdrzał, wartogłów.

DANDINEMENT, *s. m.* drepcenie *fm.* dryndanie *fm.*

DANDINER, *v. n. Se* =, *v. pers.* drepcieć, nie ustać na miejscu, dryndać.

DANDY, *s. m.* elegant, modniś, storzypięta. *

DANGER, *s. m.* niebezpieczeństwo — złe. *S'exposer au* =, wystawiać się na sztych, na szwank.

DANGEREUSEMENT, *adv.* niebespiecznie.

DANGEREUX, EUSE, *a.* niebespieczny.

DANOIS, *s. m.* pies duński.

DANS, *prép.* w czém, w co. = *tel temps*, w przeciągu czasu, za tyle a tyle (dni i t. p.) = *peu*, w krótce. = *un an*, za rok. = *combien de temps?* kiedy? jak prędko?

DANSE, *s. f.* taniec — tańcowanie, tańczenie. *Mener la* =, prowadzić tańce, zawodzić taneczne koło. *Entrer en* =, pójść do tańca — podjąć się czego — wleźć w co *fm.* *Donner une* = *à qu''un*, *fig.* zaprosić w taniec, zbić.

DANSER, *v. n.* tańcować, tańczyć. =, *v. a* tańcować jaki taniec. = *sur la corde*, skakać na linie *fig.* — nabawić się lub napytać sobie kłopotu. *Toujours va qui danse*, kto tańcuje a nie umie temu pan Bóg wyrozumie.

DANSEUR, *s. m.* tancerz — tanecznik. = *de corde*, skoczek na linie. =EUSE, *s. f.* tancerka — tanecznica.

DAPHNÉ, *s. m.* bobkowe drzewo.

DARCE, *s. f. vid.* DARSE.

DARD, *s. m.* grot, bełt, pocisk — *Bot.* słupek (organ płciowy) — gatunek karpia.

DARDER, *v. a.* ciskać groty — strzelać — przebić, pchnąć.

DARIOLE, *s. f.* ciasteczko śmietankowe.

DARIQUE, *s. f.* daryk: moneta u starożytnych Persów.

DARNE, *s. f.* dzwono, dzwonko ryby.

DARSE, *s. f.* wewnętrzna część portu.

DARTRE, *s. f.* liszaj.

DARTREUX, EUSE, *a.* liszajowy. =, *s.* obsypany liszajami.

DATAIRE, *s. m.* dataryusz, urzędnik kancellaryi w Rzymie.

DATE, *s. f* data, wskazanie czasu, epoka, czas. *A cinq jours de* =, w dni pięć od daty wexlu. *De fraîche* =, świeżo zaszły. *Prendre* =, *retenir* =, umówić się o dzień, zamówić sobie co, kogo. *Prendre* =, zapisać się do czego aby wójść z kolei.

Dater, *v. a.* datować, położyć datę. =, *v. n.* datować, istnieć od czasu jakiego — liczyć, datować odkąd.

Daterie, *s. f.* kancellarya w Rzymie w której wydają różne akta — urząd naczelnika téj kancellaryi.

Datif, *s. m.* trzeci przypadek w deklinacyach łacińskich i t. p.

Datif, ive, *a.* dodany, wyznaczony z urzędu (o opiece i t. p.).

Dation, *s. f.* danie czego na rachunek, *a conto* wypłaty.

Datisme, *s. m.* używanie zbyteczne synonimów.

Datte, *s. f.* daktyl : owoc.

Dattier, *s. m.* palmowe drzewo wydające daktyle.

Datura, *s. m.* bielun: roślina.

Daube, *s. f.* pewna przyprawa mięs.

Dauber, *v. a.* bić pięścią, wybić, wytłuc, wykuksać, wyszturchać — wyśmiać, wydrwić kogo.

Daubeur, *s. m.* drwiący, szydzący z drugich, kpiarz *pop.*

Dauphin, *s. m.* delfin : źwierz z familii wielorybów — Delfin : tytuł książąt delfinatu — Delfin : przed r. 1830 najstarszy syn króla francuskiego. =ine, *s. f.* żona Delfina Francyi.

Daurade, *s. f. vid.* Dorade.

D'autant, *adv. vid.* Autant.

Davantage, *adv.* więcéj, bardziéj — dłużéj. *Pas* =, nic więcéj.

Davier, *s. m.* kleszcze do rwania zębów, przytrzymania czego i t. p.

De, *prép.* od, z, wyraz ten służy na oznaczenie zależności czego od czego, należenia czego do czego, oddalenia, pochodzenia skąd wyrażając wtedy drugi przypadek, przed imionami rodz. męsk. zamienia się na *du* a w liczbie mnogiéj na *des*, przed samogłoskami lub *h* niemém bierze apostrof *d'*. Używa się zaś: Z rzecz[illegible]ami dla wyrażenia pochodzenia skąd lub początku *np. de Paris*, z Paryża. *D'un rocher*, ze skały. *De sa maison*, od siebie. *Les branches quinaissent du trone*, gałęzie wyrastające z pnia. *Il descend de ces rois*, pochodzi od królów. *Du Nord*, z północy, od północy. *De par le roi*, od króla, w imieniu króla. *De par la justice*, w imie sprawiedliwości, od władzy sądowniczéj.

Dla wyrażenia położenia miejsca. *Du haut*, z góry. *De loin*, z dala, z daleka. *Du coté de la ville*, w stronie miasta, od miasta. *Se ranger du parti de qu'un*, stanąć na czyjéj stronie. *De part en part, d'outre en outre*, na wylot, wskróś.

Dla wyrażenia odległości *np. distant de...*, odległy od. Oddaje się w polskim języku przez od lub do, podług tego jak wymaga słowo wyrażające oddalenie lub zbliżanie się.

Dla wyrażenia przedziału lub różnicy *np. il y a une grande différence de l'un à l'autre*, wielka między niemi różnica. *D'égal à égal*, na stopie równości, jak z równym. *De vous à moi*, jak między nami. *Ceci est de vous à moi*, niech to między nami zostanie (w sekrecie).

Oddaje się w polskim przez szósty przypadek w wyrażeniach podobnych następującym. *Taxer de folie*, nazywać nierozsądkiem, uważać za szaleństwo. *Traiter de lâche*, nazywać tchórzem (kogo). *Accuser d'un crime*, oskarżyć o zbrodnię. *Charger de pierres*, wyładować kamieniami.

Używa się dla wyrażenia materyału z jakiego rzecz jaka robiona, właściwie lub przenośnie, wtedy oddaje się w polskim przez przymiotnik uformowany z rzeczownika materyału lub przez tenże rzeczo-

wnik z przyimkiem z. *Etoffe de soie*, materya jedwabna. *Un cœur de rocher*, serce kamienne, serce z kamienia. *Une table de marbre*, stół marmurowy.

Dla wyrażenia pochodzenia skąd. *Gants de Paris*, rękawiczki paryskie. *Vins de Hongrie*, wina węgierskie. Dla wyrażenia przeznaczenia rzeczy na jaki cel lub jéj zwyczajnego użycia. *Vetement d'homme*, odzienie męskie. *Un homme de peine*, człowiek używany do ciężkich robót.

Używa się między imieniem pospolitém a własném i t. p.; oddaje się w polskim kładąc je obok siebie. *La ville de Paris*, miasto Paryż. *Le mois de septembre*, miesiąc wrzesień.

Na oznaczenie czasu. *De jour*, dniem, za dnia. *De nuit*, nocą. *Du vivant d'un tel*, za życia tego a tego. *De memoire d'homme*, za ludzkiéj pamięci.

Chcąc wyrazić należenie do kogo lub własność oddaje się przez przypadek drugi. *Le bout du doigt*, koniec palca. *Le livre de mon frère*, książka mego brata. Z dopełnieniem nieokreśloném oddaje się najczęściéj przez przymiotnik uformowany od rzeczownika *np. Nid d'aigle*, gniazdo orle. *Couleur d'or*, kolor złoty.

Używa się w tytułach ksiąg lub rozdziałów. *De l'usure*, o lichwie. *Des successions*, o spadkach lub mówiąc o czém. *De telle chose*, o téj rzeczy.

De, użyte ze słowami oddaje się w polskim przez drugi przypadek rzeczownika utworzonego ze słowa *np. le besoin de dormir*, potrzeba spania, snu. *Le desir de s'enrichir*, żądza zbogacenia się. Między słowem *venir* a innem słowem oddaje się w ten sposób. *Il vient de sortir*, dopiero co wyszedł.

Être de garde, być na warcie. *De service*, na służbie. *De partance*, na wyjezdném. Po słowie *commencer* wyraża się przez słowo zacząć z innem słowem w trybie bezokolicznym czasem gdy słowo *commencer* opuszcza się oddaje się w ten sposób. *Et nous de rire*, a my w śmiech. *Et eux de s'enfuir*, a oni w nogi.

Jako artykuł podzielny wyrażający część którą się bierze z całości, oddaje się przez drugi przypadek dodając czasem wyrazy kawałek, trochę i t. p. *Du pain*, chleba. *Du vin*, wina.

Obacz z resztą pod wyrazami z którémi się najczęściéj używa.

Dé, *s. m.* kość, kostka (do grania) — sześcian — sześcian pedestału. *Avoir le* =, rzucać pierwszym kość. *Flatter le* =, rzucać z lekka kości — łagodzić co przykrego, obwijać w bawełnę *fig. Tenir le* = *dans la conversation*, nie dać nikomu mówić, prowadzać samemu rozmowę. *Je jetterais cela à trois* =*s*, wszystko mi jedno. *A vous le* =, teraz na ciebie koléj.

Dé, *s. m.* naparstek. = *à coudre* naparstek.

Débâclage, *s. m.* wyprzątnienie z portu statków zawadzających.

Débâcle, *s. f.* pękanie lodów, tajanie — ruina, upadek — *vid.* Débâclage.

Débâcler, *v. a.* wyprzątnąć port — odbić zatarasowane drzwi i t. p. =, *v. n.* tajéć (o lodach), puszczać (o zamarzłéj rzece).

Débâcleur, *s. m.* nadzorca przy wyprzątaniu portu.

Débagouler, *v. n.* womitować. =, *v. a.* wybluzgać, nawygadywać.

Débagouleur, *s. m.* niepowściągnionego języka człowiek.

Déballage, *s. m.* odpakowanie pak.

Déballer, *v. a.* odpakować pakę, belę towarów.

DÉBANDADE (À LA), *adv.* w nieładzie, w nieporządku.

DÉBANDEMENT, *s. m.* rozpierzchnienie się.

DÉBANDER, *v. a.* odwiązać, zrzucić pas, bandaż — odpiąć (łuk) — spuścić kurek (broni palnéj). *Se = l'esprit*, wytchnąć; wypocząć myśli. *Se =*, rozpierzchnąć się, pierzchać w nieładzie — rozsypać się — porozchodzić się. *Le temps se débande*, czas wolnieje (po mrozie).

DÉBANQUER, *v. a.* zdebankować bank, wygrać całą summę bankiera.

DÉBAPTISER, *v. a.* przekręcić czyje nazwisko. *Il se ferait plutôt =*, prędzéj by się dał odechrzcić aniżeli....

DÉBARBOUILLER, *v. a.* obmyć twarz. *Se =*, umyć się i ogolić się, ogarnąć się.

DÉBARCADÈRE, *s. f. vid.* EMBARCADÈRE.

DÉBARDAGE, *s. m.* zniesienie drzewa ze statków na brzeg.

DÉBARDER, *v. a.* znieść drzewo ze statków na brzeg lub ze wrębu na osobne miejsce.

DÉBARDEUR, *s. m.* najemnik zdejmujący, zwożący drzewo.

DÉBARQUER, *s. m.* wylądowanie. *Au =*, za przybyciem na ląd.

DÉBARQUEMENT, *s. m.* wylądowanie. *Troupes de =*, wojsko przeznaczone do wylądowania.

DÉBARQUER, *v. a.* wysadzić na brzeg, wylądować. DÉBARQUÉ, ÉE, *prt.* przybyły na ląd wysiadły. *Un nouveau débarqué*, nowo przybyły z prowincyi, parafianin *fm.*

DÉBARRAS, *s. m.* ubytek kłopotu.

DÉBARASSER, *v. a.* uprzątnąć, sprzątnąć co, posprzątać. *Se =*, pozbyć się czego.

DÉBARRER, *v. a.* odbić zatarasowane drzwi i t. p.

DÉBAT, *s. m.* spór — rozprawa, roztrząsanie, dyskussya. *=s*, *s. m. pl.* przesłuchanie (sprawy kryminalnéj). *Mettre qu''ch en =*, wszcząć spór o co. *Être en = de qu''ch*, spierać się o co, upominać się o... *= de compte*, sprzeczka względem rachunku. *Accepter le =*, stanąć do rozprawy — wstąpić w szranki *fig.* stawić pole.

DÉBÂTER, *v. a.* zdjąć wojłok z bydlęcia.

DÉBATTRE, *v. a.* roztrząsać, rozbierać, spierać się o co, dyskutować. *Se =*, rzucać się, wydzierać się, szamotać się z czém, niedawać się komu, czemu.

DÉBAUCHE, *s. f.* rozpusta, rozwiązłe życie — hulanka, pijatyka — zbytki. *Faisons un peu de =*, pohulajmy sobie. *= d'esprit, d'imagination*, swawola umysłu, rozkiełznana imaginacya.

DÉBAUCHÉ, ÉE, *s. d. g.* debosz, birbant, rozpustnik, rozwiązły — lubiący dobrze zjeść i wypić.

DÉBAUCHER, *v. a.* psuć, zepsuć, prowadzić na rozpustę, podmawiać, buntować, zbuntować, namawiać, przeciągać na stronę czyją — ciągnąć do złego — wyciągać na zabawę. *= un domestique*, odmawiać służącego. *Se =*, zabawić się, pohulać.

DÉBAUCHEUR, EUSE, *a.* podmawiający do rozpusty.

DÉBET, *s. m.* ilość którą kto winien po obrachunku. *Payer une charge en =*, dawniéj : kupić posadę spłacając długi przedającego ją.

DÉBIFFER, *v. a.* osłabić, zniszczyć.

DÉBILE, *a. d. g.* słaby, bezsilny, osłabiony — wątły, kruchy.

DÉBILEMENT, *adv.* bezsilnie.

DÉBILITATION, *s. f.* osłabienie.

DÉBILITÉ, *s. f.* słabość, bezsilność, niemoc.

Débiliter, *v. a.* osłabić, zwątlić, pozbawić sił.

Débit, *s. m.* sprzedaż — handel — odbyt — wysłowienie, sposób wyrażania się — obracanie na jaki użytek (drzewa i t. p.) — rubryka w rejestrach na to co się komu dało. = *de tabac*, ferlag, handel tabaczny.

Débitant, ante, *s.* handlujący, przedający — ferlegier (tabaki, tytuniu).

Débiter, *v. a.* przedawać co — handlować czém — opowiadać, mówić — prawić — obracać na jaki użytek — odgrywać rolę w teatrze — wyrazić na rejestrze co się komu sprzedało.

Débiteur, euse, *s.* prawiący, rozpowiadający, mający zawsze co na zbyciu.

Débiteur, *s. m.* dłużnik. =trice, *s. f.* dłużniczka.

Déblai, *s. m.* sprzątnienie z ziemi — uprzątnienie — gruz i t. p. sprzątniony — pozbycie się kogo, czego. *La route est en* =, droga uprzątniona z zawalających ją drzew i t. p.

Déblatérer, *v. n.* błazgonić — wygadywać, wymyślać na kogo.

Déblayer, *v. a.* sprzątnąć co z kąd — oczyścić co, uprzątnąć.

Déblocage, *s. m.* zdjęcie blokauzu, przybycie na odsiecz — poprzesadzanie czcionek (w korrekcie).

Débloquer, *v. a.* przybyć na odsiecz oblężonym, zdjąć blokauz — *Impr.* poprzesadzać czcionki jak należy.

Déboire, *s. m.* niesmak po napoju jakim — zmartwienie, niesmaki, goryczę.

Déboîtement, *s. m.* wywichnienie członka jakiego, wykręcenie.

Déboîter, *v. a.* wywichnąć, zwichnąć (członek, kość) — rozbić. *Se* =, wykręcić się — rozwieść się, rozbić się (o sprzętach), rozlecieć się, rozlatywać się.

Débonder, *v. a.* odszpuntować, odetkać (butelkę), podnieść stawidło, puścić wodę ze stawu — sprawić rozwolnienie (w żołądku), przelaxować. =, *v. n.* płynąć, wyciekać, puścić się (o wodzie), puścić się strumieniem (o łzach), rozpłakać się. *Se* =, wylać (o stawie) — dostać rozwolnienia.

Débondonner, *v. a.* odetkać.

Débonnaire, *s. m.* dobroduszny, słaby, pobłażający.

Débonnairement, *adv.* z pobłażaniem, łagodnie.

Débonnaireté, *s. f.* powolność, łagodność, dobroczynność.

Débord, *s. m.* wylew, przepełnienie.

Débordé, ée, *a.* wylany na rozpustę — rozwiozły.

Débordement, *s. m.* wylew, przepełnienie — pełność — zalew, wylanie się, rozlanie się (po kraju) wystąpienie z granic — wylanie się (na rozpustę), rozpasanie się.

Déborder, *v. n.* wylać się — wylać (o rzece) — przepełniać się, przelewać się, iść przez wierzch — wychodzić, występować, wystawać za..., przechodzić za... — *Mar.* odstąpić od zahaczonego okrętu. =, *v. a.* odpruć szlak, obwódkę — zalać *fig.* = *qu'un*, wziąć górę nad kim. *Se* =, wylać, wylewać (o rzece) — przepełnić się. Débordé, ée, *part.* zalany, *fig.* nad kim górę wzięło.

Débotté, *s. m.* Débotter, *s. m.* przyjazd, sama chwila przybycia — zdjęcie bótów. *Au* = *du roi*, w chwili gdy król zzuwał bóty.

Débotter, *v. a.* zdjąć, zzuć bóty komu. *Se* =, zdjąć, zzuć, zrzucić bóty.

Débouché, *s. m.* punkt przez który się wychodzi na przestrzeń —

wyjście, kanał, droga odbytu — odbyt — środek wyjścia, wybrnienia z czego.

Débouchement, *s. m.* wylew, miejsce gdzie się wylewają kanały, ujście — odbyt.

Déboucher, *v. n.* wychodzić z ciasnoty na przestrzeń — walić się *pop.* (o pokazujących się kolumnach wojska). =, *v. a.* odetkać — otworzyć (kanał i t. p.).

Déboucler, *v. a.* odpiąć ze sprzączki — odfryzować, rozczóchrać włosy. = *une jument*, zdjąć obrączkę z zadu klaczy. *vid.* Boucler.

Débouilli, *s. m.* odgotowanie w farbie dla próby farb lub wybielenia.

Débouillir, *v. a.* odgotować farbowaną materyę dla przywrócenia koloru lub próby farb.

Débouquement, *s. m. Mar.* przesmyk — przebycie przesmyku.

Débouquer, *v. a.* przebyć przesmyk, wysunąć się na morze. *Un bâtiment débouqué*, okręt który przepłynął przesmyk.

Débourber, *v. a.* wyszlamować (staw i t. p.). = *une voiture*, wyciągnąć powóz z kałuży. = *un poisson*, namoczyć rybę aby nieśmierdziała kałem.

Débourrer, *v. a.* wyrzucić kłaki, pakuły. = *un fusil*, wykręcić strzelbę. = *un cheval*, wdrożyć konia — ujeździć go lub ułożyć. = *un jeune homme*, ułożyć młodego człowieka, okrzesać, wykrzesać go.

Débours, *s. m.* wydatek, nakład, nakłady.

Déboursement, *s. m.* wydatek, wyłożenie summy.

Déboursé, *s. m.* koszt, nakład.

Débourser, *v. a.* wyłożyć (pieniądz), wydać.

Debout, *adv.* prosto, stojąc, w stojączki *fm.* *Se tenir* =, *être* =, stać. *Être* =, wstać z łóżka, być na nogach. *Etre encore* =, stać, trwać w całości, istnieć. *Tomber* =, *fig.* wybrnąć, wygrzebać się. *Dormir* =, spać stojący (ze znużenia). *Passer* =, przechodzić niezatrzymując się dla sprzedaży (o towarach). =! wstawaj! — powstań! powstańcie!

Débouter, *v. n.* odprawić powoda z sądu — odesłać, odprawić z kwitkiem.

Déboutonner, *v. a.* odpiąć (z guzika) — zdjąć gałkę z floretu. *Se* =, rozpiąć się. Déboutonné, ée, rozpięty. *Rire à ventre déboutonné*, śmiać się do rozpuku. *Manger à ventre déboutonné*, jeść popuszczając paska.

Débrailler (se), *v. pron.* rozmamać się. Débraillé, ée, *prt.* rozmamany.

Débredouiller, *v. a.* poprawić grę —naprawić sobie los.

Débrider, *v. a.* rozuzdać (konia), zdjąć uzdeczkę — prędko co zrobić, przetrzepać (o czytającym). *Sans* =, jednym ciągiem — bez ustanku, bez popasu.

Débris, *s. m.* szczątki, niedobitki — ostatki — gruzy (budynku) — *(vi.)* szkoda, strata.

Débrouillement, *s. m.* rozwikłanie.

Débrouiller, *v. a.* rozwikłać, rozmotać — trafić do ładu w czém.

Débrutir, *v. a.* okrzesać, ociesać — polerować.

Débrutissement, *s. m.* okrzesanie — polerowanie.

Débucher, *v. n.* wychodzić z lasu (o zwierzynie). =, *v. a.* wypłoszyć (źwierza z kniei, z ostępu).

Débucher, *s. m.* wyjście z kniei.

Débusquement, *s. m.* wyparcie, wypłoszenie.

Débusquer, *v. a.* wypłoszyć — wyparować, wyprzeć — spędzić z miejsca — wysadzić, wyrugować.

Début, *s. m.* początek, zaczęcie,

rozpoczynanie zawodu — wystąpienie po raz pierwszy.

DÉBUTANT, ANTE, *a.* występujący po raz pierwszy (o aktorze lub aktorce).

DÉBUTER, *v. n.* zaczynać, rozpoczynać, występować po raz pierwszy. =, *v. a.* odpędzić od celu.

DEÇÀ, *prép.* z téj strony. *En* =, *de* =, *par* =, z téj strony — tu, sam*. *Aller* = *et delà*, chodzić tu i ówdzie.

DÉCA, wyraz z greck. na początku wyrazów złożonych mnoży przez 10 rzecz nazwaną *np.* DÉCAMÈTRE 10 metrów.

DÉCACHETER, *v. a.* odpieczętować.

DÉCADE, *s. f.* dekada, dziesięć dni. *Les* =*s de Tite Live*, dekady Liwiusza części jego historyi złożone każda z 10 ksiąg.

DÉCADENCE, *s. f.* upadanie, chylenie się do upadku.

DÉCADI, *s. m.* dziesiąty dzień miesiąca według kalendarza republikanckiego francuskiego.

DÉCAGONE, *s. m.* dziesięciokąt — dzieło fortyfikacyjne o dziesięciu bastyonach.

DÉCAGRAMME, *s. m.* dekagram: 10 grammów: waga.

DÉCAGYNIE, *s. f. Bot.* klassa roślin dziesięciosłupkowych.

DÉCAISSER, *v. a.* odpakować, dobyć ze skrzyni.

DÉCALITRE, *s. m.* dekalitr, 10 litrów: miara.

DÉCALOGUE, *s. m.* dekalog, dziesięcioro Bożego przykazania.

DÉCALQUER, *v. a.* odbić przekopiowany rysunek na papierze, kamieniu i t. p.

DÉCAMÉRON, *s. m.* dekameron, opowiadanie rzeczy zaszłych w dziesięciu dniach — tytuł dzieła Bokacyusza.

DÉCAMÈTRE, *s. m.* dekametr, 10 metrów: miara.

DÉCAMPEMENT, *s. m.* zdjęcie obozu — ruszenie z miejsca.

DÉCAMPER, *v. n.* zdjąć obóz — opuścić stanowisko, ruszyć — zemknąć, drapnąć.

DÉCANAT, *s. m.* stopień dziekana — dziekaństwo.

DÉCANDRIE, *s. f. Bot.* klassa roślin dziesięciopręcikowych.

DÉCANTATION, *s. f. Chim.* odlanie płynu, zcedzenie.

DÉCANTER, *v. a. Chim.* zcedzić, zlać, odlać płyn.

DÉCAPER, *v. a. Chim.* zdjąć rdzę lub niedokwas. =, *v. n. Mar.* wypłynąć z zatoki, z pod przylądka.

DÉCAPITATION, *s. f.* ścięcie, exekucya (winowajcy).

DÉCAPITER, *v. a.* sciąć, ścinać (winowajcę).

DÉCARRELER, *v. a.* wyrzucić talle posadzki.

DÉCASTYLE, *s. m. Arch.* gmach o dziesięciu kolumnach od frontu.

DÉCASYLLABE, *a. d. g.* dziesięciozgłoskowy.

DÉCATIR, *v. a.* zstępować sukno — dekatyzować sukno.

DÉCATISSAGE, *s. m.* zstępowanie sukna — dekatyzowanie sukna.

DÉCATISSEUR, *s. m.* fabrykant dekatyzujący sukno.

DÉCAVER, *v. a.* wygrać całą stawkę.

DÉCÉDER, *v. n.* umrzeć, zejść z tego świata.

* DÉCÈLEMENT, *s. m.* odkrycie, wydanie czego.

DÉCELER, *v. a.* odkryć, wydać co, kogo. *Se* =, odkryć się, wydać się z czém, zdradzić się z czém.

DÉCEMBRE, *s. m.* grudzień.

DÉCEMMENT, *adv.* przyzwoicie, przystojnie.

DÉCEMVIR, *s. m.* decemwir: urzędnik u Rzymian.

DÉCEMVIRAL, ALE, *a.* decemwirski.

DÉCEMVIRAT, *s. m.* decemwirat, godność i urzędowanie decemwira.

Décence, *s. f.* przyzwoitość, przystojność.

Décennal, ale, *a.* dziesięcioletni.

Décent, ente, *a.* przyzwoity, przystojny.

Déception, *s. f.* oszukanie, zawód — oszukaństwo.

De ce que, oto że, za to że, z powodu że.

Décerner, *v. a.* przyznać komu (nagrodę) — naznaczyć, naznaczać (karę i t. p.) — wydać (rozkaz).

Décès, *s. m.* śmierć, zejście z tego świata.

Décevable, *a. d. g.* dający się oszukać, zwieść.

Décevant, ante, *a.* oszukujący, zwodzący — zwodniczy, łudzący.

Décevoir, *v. a.* oszukać, oszukiwać, zawieść, zwodzić, uwieść. Déçu, ue, zawiedziony.

Déchaînement, *s. m.* rozkiełznanie, rozpasanie się na co — wybuch.

Déchaîner, *v. a.* spuścić z łańcucha—rozkuć (z kajdan) — wypuścić, rozpuścić, rozkiełznać. *Se = contre qu''un*, powstać gwałtownie na kogo.

Déchanter, *v. n.* spuścić z tonu, ustąpić.

Déchaperonné, ée, *a.* bez daszka, odkryty (o murze).

Déchaperonner, *v. a.* zrzucić kapturek ptakowi łowczemu.

Décharge, *s. f.* zrzucanie ciężaru, ładunku, zdjęcie z wozu i t. p. — kwit, pokwitowanie — ulga, ulżenie — usprawiedliwienie, zeznanie na obronę oskarżonego — wystrzał z broni—upływ (wód i t.p.) — upust, spust — przymurowanie dla ulżenia ciężaru budowy z góry — kąt, zakamarek (na schowanie czego). *La = de la conscience*, ulżenie sumieniu. *Une = de coups de bâton*, kije, wały *fm. Payer tant à la = de qu''un*, *à la = d'un compte*, zaliczyć tyle a tyle a conto długu. *Porter une somme en =*, wciągnąć na rejestr zapłaconą summę. *Informer à charge et à =*, słuchać świadków.

Déchargé, ée, cienki, wysmukły. *= d'encolure*, szyi wysmukłéj (o koniu).

Déchargement, *s. m.* zdejmowanie ładunku ze statków.

Décharger, *v. a.* zrzucić, zdjąć (ciężar, ładunek) — zdjąć ciężar z kogo, ulżyć komu, czemu — uwolnić kogo od..., wyjąć z pod czego — pokwitować kogo z czego — dać ognia, wystrzelić — wykręcić (broń palną). *= le plancher*, *fig.* wyjść z izby. *= un arbre*, poobcinać gałęzie — otrząść owoce. *= une forme*, *des balles*, *Impr.* obmyć formę z farby. *= son estomac*, wyrzucić, wziąć na wymioty lub laxowanie. *= un accusé*, zeznać co na obronę oskarżonegò. *= d'accusation*, uniewinnić wyrokiem oskarżonego. *= un registre*, wciągnąć do rejestru opłaconą summę. *= la feuille d'un messager*, dać kwit, recepisse. *= un coup*, uderzyć, dać komu (pięścią, kijem i t. p.), zwalić kogo *fm. = sa colère sur qu''un*, wywrzéć swój gniew na kim. *=*, *v. n.* zalewać, robić żydy, kleksy (o atramencie). *Se =*, zrzucić z siebie — puszczać (o farbie) — upływać, spływać (o wodach). *Se = sur qu''un de qu''ch*, wyręczać się kim—zdać co na kogo — zrzucić z siebie, zwalić na kogo (winę i t. p.).

Déchargeur, *s. m.* zdejmujący ciężary.

Décharner, *v. a.* odrzéć mięso, ciało — schudzić, wychudzić — odrzéć, ogołocić.

Déchasser, *v. n.* w tańcu: posuwać się ku lewéj stronie.

Déchaumer, v. a. poorać ściernisko lub nowinę.

Déchaussement, s. m. oboranie szczepów, drzew — obnażenie zębów z dziąseł.

Déchaussé, ée, a. bez obuwia. *Carmes* =s, *vid.* Carmes.

Déchausser, v. a. zdjąć obuwie komu. = *un mur*, odrzucić ziemię z pod muru. = *une dent*, obnażyć ząb z dziąseł. *Se* =, być obnażonym z dziąseł (o zębie).

Déchaussoir, s. m. narzędzie chirurgiczne do obnażania zęba z dziąseł.

Déchaux, *vid.* Déchaussé.

Déchéance, s. f. pozbawienie (prawa i t. p.) — detronizacya (monarchy).

Déchet, s. m. ubytek, ubywanie, upadek — strata, szkoda.

Déchevéler, v. a. rozczochrać (włosy).

Déchiffrable, a. d. g. dający się wyczytać, oddecyfrować, rozwikłać lub odgadnąć.

Déchiffrement, s. m. wyczytanie, odgadnienie, oddecyfrowanie.

Déchiffrer, v. a. wyczytać, oddecyfrować, rozwikłać, rozwiązać — przeniknąć, odgadnąć kogo, zamiary czyje.

Déchiffreur, s. m. biegły w czytaniu, w decyfrowaniu.

Déchiqueté, ée, a. *Bot.* ponacinany.

Déchiqueter, v. a. nacinać.

Déchiqueture, s. f. wykrawek, wykrojenie, nacięcie.

Déchirage, s. m. rozbicie, rozebranie spławionego drzewa. *Bois de* =, drzewo z rozebranéj tratwy.

Déchirement, s. m. rozdzieranie, rozdarcie. = *d'entrailles*, darcie we wnętrznościach. *Les* =s, niesnaski, krwawe niezgody.

Déchirer, v. a drzéć, rozedrzéć, rozdzierać. = *qu''un*, szarpać kogo na sławie, sławę czyją; obmawiać. = *qu''un à belles dents*, nielitościwie kogo szarpać. = *les oreilles*, drzéć po uszach (o nieprzyjemnym dźwięku). Déchiré, ée, *prt.* rozdarty — rozdzierany (niezgodami) — poszarpany, obdarty. *Être déchiré*, chodzić obdartym. *Elle n'est pas tant déchirée*, nieszpetna, ujdzie.

Déchirure, s. f. rozdarcie, dziura.

Déchoir, v. n. upadać, chylić się do upadku — *Mar.* zboczyć, zbaczać z drogi. = *de son crédit*, tracić na wziętości. = *de ses espérances*, być zawiedzionym w nadziejach. Déchu, ue, *prt.* upadły — obalony. *Ange déchu*, *fig.* anioł strącony — ten na kim zaledwie widać dawny blask i t. p.

Décrouer, v. a. *vid.* Désécrouer.

Déci, wyraz z łacinsk: na początku wyrazów złożonych dzieli przez 10 rzecz nazwaną *np.* Déciare, 1/10 ara.

Décidément, *adv.* stanowczo — z pewnością, ani wątpić że...

Décidé, ée, a. śmiały, pewny siebie — odważny.

Décider, v. a. rozstrzygnąć — zdecydować — skłonić kogo do czego — postanowić — zawyrokować, wyrzec w czém, o czém — rozkazać, kazać — wyrokować; dawać zdanie, sąd; decydować. *Se* =, zdecydować się — być rozstrzygniętém, rozstrzygnąć się. *Se* = *pour qu''ch*, oświadczyć się za czém. Décidé, ée, stały, ustalony — rozstrzygnięty. *Il a été décidé*, postanowiono.

Décigramme, s. m. 1/10 gramu: waga.

Décilitre, s. m. decylitr, 1/10 litra : miara.

Déciller, v. a. *vid.* Dessiller.

Décimable, a. d. g. ulegający dziesięcinie.

Décimal, ale, a. dziesiętny.

Fractions =*ales*, ułamki dziesiętne. *Système* =, system dziesiętny. (liczenie dziesiątkami). =ALE, *s. f.* ułamek dziesiętny.

DÉCIMATEUR, *s. m.* mający prawo do dziesięciny.

DÉCIMATION, *s. f.* dziesiątkowanie.

DÉCIME, *s. f.* dawniéj: dziesiąta część dochodów duchownych oddana na skarb. =*s*, dziesięcina płacona przez beneficyaryuszów.

DÉCIME, *s. m.* decym, 1/10 franka.

DÉCIMER, *v. a.* dziesiątkować, uderzać co dziesiątego — wybijać, sprzątać, zabierać, wyludniać.

DÉCIMÈTRE, *s. m.* decymetr, 1/10 metra: miara.

DÉCINTREMENT, *s. m.* zdjęcie kabłąków sklepienia.

DÉCINTRER, *v. a.* pozdejmować kabłąki ze sklepienia.

DÉCISIF, IVE, *a.* stanowczy — ostateczny — wyrokujący o rzeczach.

DÉCISION, *s. f.* postanowienie, wyrok, decyzya. *Former*, *prendre une* =, postanowić w czém.

DÉCISIVEMENT, *adv.* stanowczo.

DÉCISOIRE, *a. d. g.* stanowczy.

DÉCLAMATEUR, *s. m.* nauczyciel deklamacyi — deklamator, czczy mówca. =, *a. m.* deklamacyjny.

DÉCLAMATION, *s. f.* deklamacya: sztuka deklamowania — wyrzeczenie — deklamacya: mowa dla ćwiczenia się w deklamacyi—czcza gadanina.

DÉCLAMATOIRE, *a. d. g.* deklamacyjny, deklamatorski.

DÉCLAMER, *v. a.* deklamować (mowę i t. p.) — deklamować, gadać — powstawać na kogo. DÉCLAMÉ, ÉE, *prt.* oddeklamowany, wyrzeczony.

DÉCLARATIF, IVE, *a.* zawierający oświadczenie, zeznanie.

DÉCLARATION, *s. f.* oświadczenie, deklaracya, zeznanie, zadeklarowanie — nota, notatka. = *de guerre*, wypowiedzenie wojny. = *d'amour*, oświadczenie się z miłością.

DÉCLARATOIRE, *a. d. g.* zawierający deklaracyą.

DÉCLARER, *v. a.* oświadczyć, wynurzyć, oznajmić — ogłosić co, kogo za... = *la guerre*, wypowiedzieć wojnę. *Se* =, wyjawić co się zamyśla. *Se* = *tel et tel*, ogłosić się czém. *Se* = *pour qu'un*, oświadczyć się za kim, wziąć czyją stronę. DÉCLARÉ, ÉE, *prt. et a.* oznajmiony, ogłoszony — jawny, otwarty.

DÉCLIN, *s. m.* schyłek, chylenie się do upadku—ubywanie, umniejszanie się—cyngiel(w broni palnéj).

DÉCLINABLE, *a. d. g.* odmienny, odmieniający się przez przypadki.

DÉCLINAISON, *s. f.* łuk mierzący nachylenie się gwiazdy do równika — deklinacya, przypadkowanie, odmiana przez przypadki. = *de l'aiguille aimantée*, nachylanie się igły magnesowéj.

DÉCLINANT, *a. m.* nachylony.

DÉCLINATOIRE, *a. d. g.* odrzucający, nieuznający juryzdykcyi i t. p. =, *s. m.* akt którym się odrzuca co.

DÉCLINER, *v. n.* schylać się, nachylać się *fig.* — słabnąć, opadać na siłach — nachylać się (o gwiazdach oddalających się od równika, o igle magnesowéj) — odmieniać przez przypadki, przypadkować. = *son nom*, nazwać się, powiedzieć swoje nazwisko. = *une juridiction*, nieuznawać juryzdykcyi jakiéj.

DÉCLIVE, *a. d. g.* pochyły, spadzisty.

DÉCLIVITÉ, *s. f.* pochyłość, spadzistość.

DÉCLORE, *v. a.* otworzyć, obalić

(parkan, mur). Déclos, ose, *prt.* stojący otworem, z obalonym murem, parkanem.

Déclouer, *v. a.* odbić, odjąć ćwieki. *Se* =, odrywać się.

Décochement, *s. m.* wypuszczenie strzały.

Décocher, *v. a.* wypuścić strzałę, pocisk, grot; ciskać czém.

Décoction, *s. f.* dekokt, wygotowanie z ziół.

Décoiffer, *v. a.* zdjąć czépek, nakrycie głowy z kogo — rozczochrać. = *une bouteille*, obedrzéć nakrywkę korka u butelki. *Se* =, zerwać nakrycie z głowy.

Décollation, *s. f.* ucięcie szyi, ścięcie.

Décollement, *s. m.* ścięcie, oderwanie szyi — urwanie się, oderwanie się.

Décoller, *v. a.* sciąć, scinać. = *une bille, se* =, odpędzić kulę od poręcza bilarowego.

Décolleter, *v. a.* odkryć szyję, gors. =, opadać (o kołnierzu u sukni). *Se* =, wygorsować się, odkrywać gors. Décolleté, ée, *prt.* wygorsowany.

Décoloration, *s. f.* zmiana koloru lub cery.

Décolorer, *v. a.* zmienić kolor czego — zmienić barwę, pozbawić co barwy. *Se* =, stracić kolor, barwę *fig.* Décoloré, ée, *prt* który stracił kolor — blady, słaby (o stylu i t. p.).

Décombrer, *v. a.* sprzątnąć gruz, wyprzątnąć z gruzu.

Décombres, *s. m. pl.* gruzy, szczątki, zwaliska, rum.

Décomposer, *v. a. Chim.* rozkładać, rozbierać, rozłożyć (na pierwiastki) — rozczłonkować, rozkładać (na części) — zmienić (rysy twarzy). *Se* =, rozkładać się na pierwiastki — zmienić się.

Décomposition, *s. f.* rozkładanie się, rozkład (na pierwiastki) — rozbiór, rozczłonkowanie — gnicie, psucie się.

Décompte, *s. m.* odtrącenie, potrącenie (w rachunku). *Faire le* = *à qu''un*, potrącić komu, wytrącić. *Trouver du* = *dans qu''ch*, zawieść się na czém.

Décompter, *v. a.* odtrącić potrącić co komu. =, *v. n.* wyjść z błędu.

Déconcerter, *v. a.* sprawić rozdźwięk, dysharmonią — zmieszać kogo, zbić ze sztychu — wprawić w kłopot. *Se* =, zmieszać się — stracić głowę.

Déconfire, *v. a.* (*vi.*) pobić, porazić na głowę. = *qu''un*, wprawić w kłopot. Déconfit, ite, *prt.* zbity ze sztychu.

Déconfiture, *s. f.* porażka — przegrana — straty, szkody — bankructwo. *Faire la* = *de qu''ch*, *fm.* położyć na placu, spałaszować *fm.*

Déconfort, *s. m.* zwątpienie, rozpacz.

Déconforter, *v. a.* przywieść do rozpaczy.

Déconseiller, *v. a.* = *qu''ch*, = *qu''un*, odradzić, odradzać co komu.

Déconsidéré, ée, *a.* bez żadnéj powagi, który stracił poważanie.

Décontenancé, ée, *a.* zmieszany.

Décontenancer, *v. a.* zmieszać kogo. *Se* =, zmieszać się, stracić przytomność — nieumieć trzech zliczyć *fm.*

Déconvenue, *s. f.* nieszczęście, przypadek, przegrana.

Décor, *s. m.* ozdoby, obicia (w pokojach).

Décorateur, *s. m.* dekorator, robiący dekoracye teatralne.

Décoration, *s. f.* obicia i ozdoby (w pokojach) — dekoracye (w teatrze) — order, krzyż lub wstążeczka orderu.

Décorder, v. a. odkręcić (sznur, linę).

Décorer, v. a. zdobić, przyozdabiać, przystroić — ozdobić — porobić dekoracye w teatrze — ozdobić, zaszczycić (orderem). *Se* =, przybierać co, przyozdabiać się czém. Décoré, ée, *prt. et s.* ozdobiony — kawaler orderu.

Décortication, *s. f.* odarcie z kory.

Décorum *(rum = rome)*, *s. m.* przyzwoitość, przystojność. *Blesser le* =, obrazić przyzwoitość.

Découcher, *v. n.* spać nie usiebie. =, *v. a.* ruszać kogo z jego łóżka. *Ce mari ne découche point d'avec sa femme*, sypiają w jednėm łóżku (mąż i żona).

Découdre, *v. a.* odpruć — rozedrzeć, rozpłatać. *En* =, spróbować się z kim, zmierzyć się z kim. *Se* =, rozpruć się, rozpruwać się. *Voulez-vous que nous en décousions*, czy chcesz żebyśmy się spróbowali. Décousu, ue, *prt. et a.* rozpruty — rozpłatany — bez związku. =, *s. m.* brak związku.

Découlement, *s. m.* spływanie, odpływanie, odchód.

Découler, *v. n.* płynąć, upływać, odchodzić — wypływać, wynikać, płynąć, pochodzić z czego.

Découpé, *s. m.* grządka, kawałek ziemi na kwiaty i t. p.

Découper, *v. a.* krajać, odkrawać, odkroić — wycinać, wyrzynać, wykrawać, wyciąć.

Découpeur, euse, *s.* wycinający, wykrawający.

Découple, Découpler, *s. m.* spuszczenie psów ze smyczy lub swory.

Découplé, ée, *a.* dorosły, udatny, kształtny.

Découpler, *v. a.* spuścić psy ze smyczy i t. p. = *des gens après qu'un*, rozesłać gońców za kim.

Découpure, *s. f.* wykrawanie, wycinanie (figur z papieru i t. p.).

Décourageant, ante, *a.* odstręczający, zniechęcający.

Découragement, *s. m.* zniechęcenie, odstręczenie.

Décourager, *v. a.* odstręczyć, zniechęcić, zrazić kogo. *Se* =, stracić ochotę, odstręczyć się, zniechęcić się, zrazić się, zrażać się.

Décours, *s. m.* zmniejszanie się.

Décousu, *vid.* Découdre.

Décousure, *s. f.* rozpruty szew, to co się rozpruło.

Découverte, *s. f.* odkrycie — wynalazek — rozpatrzenie się w czém.

Découvrir, *v. a.* odkryć (przykrytą rzecz), odkryć, odkrywać (okiem) — dojrzeć — odkryć — wynaleść — odsłonić — odkryć, wydać co, dać wiedzieć — odkryć, przeniknąć. = *son jeu*, pokazać kartę — wydać się z czém. = *le pot aux roses*, odkryć tajemnicę. *Se* =, odkryć się, odsłonić się — zdjąć (czapkę i t. p) — odsłonić się (w fechtowaniu). Découvert, erte, *prt.* odkryty — niezasłoniony, na chylu będący bez ochrony. *Allée découverte*, ulica której drzewa nie łączą się w górze. *Pays découvert*, kraj goły, bez lasów. *A deniers découverts*, gotówką. *A visage découvert*, z odkrytą twarzą, bez kwefu — otwarcie. À Découvert, *adv.* bez żadnéj ochrony, bez zasłony — otwarcie, jasno. *Se montrer à* =, jawnie działać. *Etre à* =, niemieć żadnéj rękojmi odebrania pieniędzy.

Décrasser, *v. a.* zmyć brud, tłustość, oskrobać, zeskrobać — okrzesać kogo. *Se* =, obmyć się z brudu.

Décréditement, *s. m.* pozbawienie kogo wziętości.

Décréditer, *v. a.* pozbawić wziętości — wdyskredytować.

Décrépit, ite, *a.* zgrzybiały, stary jak grzyb.

Décrépitation, *s. f.* trzeszczenie (w ogniu).

Décrépitude, *s. f.* zgrzybiałość.

Décret, *s. m.* wyrok, dekret — reskrypt — nakaz względem uwięzienia osoby lub zajęcia dóbr — decretum: postanowienia pewne zborów lub papieżów. *Les* = *s de la providence*, zrządzenia opatrzności.

Décrétale, *s. f.* decretale: list papieski w przedmiotach wiary. *Les* = *s*, decretalia, dekretały.

Décréter, *v. a.* postanowić, zawyrokować — nakazać. = *une maison, une terre*, nakazać zajęcie domu, gruntu.

Décri, *s. m.* zakaz — osława, osławienie kogo.

Décrié, ée, *a.* osławiony, o kim źle mówią.

Décrier, *v. a.* zakazać (przedaży lub użytku czego) — osławić.

Décrire, *v. a.* opisać, opisywać — *Géom.* opisywać (o linii krzywéj otaczającéj figurę).

Décrocher, *v. a.* odpiąć, zdjąć z haka.

Décroire, *v. a.* niewierzyć czemu. *Je ne crois ni ne décrois*, ani wierzę ani nie wierzę.

Décroissement, *s. m.* ubywanie, ubytek.

Décroître, *v. n.* opadać (o wodzie), ubywać, stawać się krótszym.

Décru, ue, *prt.* opadły.

Décrotter, *v. a.* obchędożyć z błota.

Décrotteur, *s. m.* chędożący obuwie.

Décrottoir, *s. m.* żelazo przy drzwiach do obcierania obuwia.

Décrottoire, *s. f.* szczotka od błota.

Décroûter, *v. a.* zedrzeć skórkę (z chleba) — trzeć rogi o drzewo, czochrać się (o jeleniach).

Décrue, *s. f.* ubytek, opadanie.

Décruer, *v. a.* zmyć ługiem nici i t. p. mając je farbować.

Décruement, *s. m.* przygotowanie nici i t. p. do farbowania.

Décreusement, *s. m.* wywarzanie orzechów jedwabniczych w wodzie.

Décreuser, *v. a.* wywarzać orzechy jedwabniczne w wodzie dla wysuszenia jedwabiu.

Décuire, *v. a.* rozrzedzić, roztworzyć wodą. *Se* =, rozlewać się (o konfiturach zarzadkich).

Décumbent, nte, *a. Bot.* oparty (o łodydze) — zwisły (o liściach).

Décuveler, *v. a.* zlać, zlewać (co z naczynia przechyliwszy je).

Décuple, *a. d. g.* zawierający dziesięć razy tyle. =, *s. m.* dziesięć razy tyle.

Décupler, *v. a.* oddać w dziesięcioro, w dziesięćnasób.

Décurie, *s. f.* dekurya (u Rzymian) dziesiąta część centuryi.

Décurion, *s. m.* dekuryon: naczelnik dekuryi — jeden z dziesięciu członków w miastach kolonii rzymskich.

Décursif, ive, *a. Bot.* zbiegający.

Décussation, *s. f.* krzyżowanie się (promieni linii i t. p.)

Décussé, ée, *a. Bot.* krzyżowy, na krzyż złożony.

Décuver, *v. a.* przelać z kadzi do kadzi.

Dédaigner, *v. a.* gardzić, pogardzać, kim, czém.

Dédaigneusement, *adv.* z pogardą.

Dédaigneux, euse, *s et a.* pogardliwy — dumny.

Dédain, *s. m.* pogarda, pogardzanie.

Dédale, *s. m.* labirynt.

Dédamer, *v. n.* spędzić z damy (w warcabach).

Dedans, *adv.* wewnątrz. *En* =, wewnątrz. *Donner* =, wpaść w

łapkę, być oszukanym. *Mettre qu"un* =, oszukać. *Avoir l'esprit en* =, niewydawaćsię z swoją nauką. *Etre tout en* =, być skrytym. = *s. m.* wewnętrzna część, wewnątrz. *Avoir deux, trois* =, w gonitwie do pierścienia, ugodzić dwa trzy razy w pierścień.

Dédicace, *s. f.* dedykacya, przypisanie(dzieła)—poświęcenie(świątyni i t. p.).

Dédicatoire, *a. d. g.* dedykacyjny. *Epitre* =, dedykacya.

Dédier, *v. a.* poświęcić (świątynię i t p.) — dedykować, przypisać (dzieło).

Dédire, *v. a.* zaprzeczyć, wyprzeć się, zaprzeć się kogo w czém. *Se* =, wyprzec się, zaprzeć się — zrzucić się z czego — wybrnąć, wycofać się.

Dédit, *s. m.* odwołanie, cofnienie (swego słowa), zrzucenie się z czego — opłata w przypadku niedopełnionego warunku umowy. *Avoir son dit et son* =, zmieniać łatwo zdanie.

Dédommagement, *s. m.* wynagrodzenie — wrócenie kosztów i strat.

Dédommager, *v. a.* wrócić koszta, straty — wynagrodzić *Se* =, wynagrodzić sobie co — powetować.

Dédorer, *v. a.* zdjąć pozłacanie. *Se* =, wycierać się (o pozłacaném).

Dédormir, *v. a. vid.* Dégourdir.

Dédortoir, *s. m.* trzonek kańczuga — biczysko.

Dédoubler, *v. a.* odpruć podszewkę z... = *une pierre*, rozciąć kamień wzdłuż. = *les rangs*, wyciągnąć z dwu szeregów jeden. = *un régiment, etc.* rozdzielić pułk i t. p.

Déduction, *s. f.* odciągnienie, odtrącenie — rozpowiadanie — wywód, wyciąganie wniosków.

Déduire, *v. a.* odciągnąć, odtrącić — opowiadać — wywodzić; wyciągać wnioski.

Déduit, *s. m.* zabawka, rozrywka.

Déesse, *s. f.* bogini.

Défâcher (se), *v. pron.* udobruchać się, przestać się gniewać.

Défaillance, *s. f.* zemdlenie, mdłości — *vid.* Déliquescence. = *de nature*, niemoc, opadnienie z sił. *Tomber en* =, zemdleć.

Défaillant, ante, *a.* omdlały, zemdlony. — niknący — gasnący (o familii, rodzie).

Défaillant, ante, *s.* niestawiący się w sądzie.

Défaillir, *v. n.* ginąć, niknąć— słabnąć, omdlewać, mdléć — skończyć się, wygasnąć — zabraknąć, nie stawać.

Défaire, *v. a.* zgubić co, pozbyć się czego, stracić co — zbić, pobić, porazić — wycieńczyć — zakassować — zwalić kogo *fm.* — odwiązać, odwikłać, popruć, popsuć co już było zrobione, odpiąć (zapiętą suknię i t. p.). = *qu"un de qu"un*, uwolnić kogo od kogo. *Se* =, słabnąć, stracić tęgość (o trunkach)— pozbyć się kogo, czego — zbyć co, sprzedać. *Se* = *d'une habitude*, pozbyć się nałogu.

Défait, ite, *prt.* wychudły, wynędzniały — zbity, porażony.

Défaite, *s. f.* porażka, rozsypka, przegrana — odbyt; sprzedaż, pokup— wybieg, wykręt, wymówka.

Défalcation, *s. f.* defalkata, potrącenie—odtrącenie (w rachunku).

Défalquer, *v. a.* odtrącić — potrącić (w rachunku).

Défausser (se), *v. pron.* odrzucić kartę w grze.

Défaut, *s. m.* wada, przywara— ułomność — skaza (w materyi lub materyale) — brak, niedostatek — niestawienie się w sądzie — stracenie tropu źwierza (przez psy). =

des côtes, miejsce gdzie się kończą żebra. *Etre en* =, chybić, zbłądzić — zdradzić, zawieść kogo. *Mettre qu''un en* =, narazić na zawód. *Relever le* =, wynaleść trop zgubiony źwierza. *Au* =, *à* = *de*..., w braku czego.

DÉFAVEUR, *s. f.* niełaska — nieprzyjanie, oddalenie, oziębłość.

DÉFAVORABLE, *a. d. g.* nieprzyjazny, nieprzyjający — niekorzystny.

DÉFAVORABLEMENT, *adv.* nieprzyjaźnie — niekorzystnie.

DÉFECATION, *s. f.* oczyszczenie.

DÉFECTIF, *a. Gramm.* ułomny (o częściach mowy).

DÉFECTION, *s. f.* odstąpienie kogo, porzucenie, opuszczenie.

DÉFECTUEUSEMENT, *adv.* niezupełnie.

DÉFECTUEUX, EUSE, *a.* ułomkowy, niezupełny, niecały — ułomny.

DÉFECTUOSITÉ, *s. f.* wada, ułomność (w ciele).

DÉFENDABLE, *a. d. g.* dający się bronić.

DÉFENDEUR, ERESSE, *s. f.* kobieta pozwana. =, *s. m.* obżałowany, pozwany.

DÉFENDRE, *v. a.* bronić kogo, czego — bronić sprawy, stawić obronę przeciw stronie przeciwnéj (w sądzie), osłaniać, zasłaniać—zabronić, zakazać. = *son pain*, mieć proces o to co stanowi sposób do życia. *Se* =, bronić się — zasłaniać się przed czém — zapierać się się czego. *Pour se* = *de*..., dla ochrony od... *prt.* DÉFENDU, UE.

DÉFENS, *s. m.* zabronione. *Bois en* =, las którego wrąb zabroniony.

DÉFENSE, *s. f.* obrona — zasłonienie przed czém, od czego — ochrona — obrona — odparcie zarzutów (strony w sądzie) — zakaz — kieł, ząb (dzika, słonia). *Cette place est de* =, forteca zabezpieczona na przypadek oblężenia. *Bois en* =, lasek tyle podrosły że przystęp do niego nie uszkadza już drzew, =, =*s*, zakaz wydany wyrokiem sądu w jakiéj materyi.

DÉFENSEUR, *s. m.* obrońca.

DÉFENSIF, IVE, *a.* odporny (o broni, o przymierzu). *Etre sur la* =*ive*, bronić się.

DÉFÉQUER, *v. a.* oczyszczać, oczyścić.

DÉFÉRANT, ANTE, *a.* łagodny, z łatwością ustępujący.

DÉFÉRENCE, *s. f.* wzgląd, względy, uważanie.

DÉFÉRENT, *a. m. Méd. Canal* =, *Méd.* kanał sekrecyjny, oddzielający nasienie.

DÉFÉRER, *v. a.* oddać (cześć i t.p.) — przysądzić (co komu). = *le serment à qu''un*, deferować przysięgę komu, wezwać do złożenia jej. = *qu''un en justice*, donieść kogo do władzy i t. p =, *v. n.* okazać wzgląd, uważanie.

DÉFERLER, *v. a.* rozwinąć żagle.

DÉFERRER, *v. a.* oderwać żelazo, okucie — rozkuć (konia) — wprawić w kłopot, zmieszać. *Se* =, rozkuć się, zrzucać podkowę — zmieszać się. DÉFERRÉ, ÉE, *prt.* *Etre deferré d'un œuil fm.* nie mieć jednego oka.

DÉFET, *s. m.* w księgarni: defektowe arkusze książki.

DÉFEUILLER, *v. a.* odrzeć z liścia, obnażyć. DÉFEUILLÉ, ÉE, nagi (o lasach drzewach).

DÉFI, *s. m.* wyzwanie — wezwanie. *Mettre qu''un au* =, wyzwać kogo na co, do czego.

DÉFIANCE, *s. f.* nieufanie, niedowierzanie czemu; nieufność — podejrzliwość.

DÉFIANT, ANTE, *a.* podejrzliwy.

DÉFICIT, *s. m.* deficyt, ilość któréj niedostaje.

Défier, v. a. wyzywać do czego, na co. Se =, v. rec. wyzywać się wzajemnie. Se =, v. pron. nieufać, niedowierzać czemu — niespodziewać się.

Défigurer, v. a. zepsuć, popsuć, oszpecić — uszkodzić. Se =, oszpęcić się.

Défilé, s. m. wąwóz — fig. kłopot — vid. Defiler, s. m.

Défilement, s. m. ustawienie szeregów tak aby linia zbyt wyciagniona nie nadto narażała na ogień nieprzyjacielski.

Defiler, v. a. zdjąć ze sznurka, z nici. = un ouvrage, stawiać na przeciw ognia nieprzyjacielskiego najkrótszą linię. = son chapelet, vid. Chapelet. Se =, rozsypać się (ze sznurka).

Défiler, v. n. postępować szeregami, defilować (o wojsku).

Défiler, s. m. defilowanie (wojska).

Définir, v. a. oznaczyć, naznaczyć — określić (wyraz co do znaczenia) — opisać kogo — postanowić (w materyi jakiéj). Défini, nie, prt. et a. oznaczony, pewny. L'article defini, artykuł określny. Prétérit défini, czas przeszły dokonany.

Définiteur, s. m. definitor: radca zakonny w niektórych zakonach.

Définitif, ive, a. ostateczny, stanowczy. En =ive, adv ostatecznie, koniec końców.

Définition, s. f. określenie, odznaczenie, cech, definicya — postanowienie jakie w materyi religijnéj.

Déflagration, s. f. Chim. spłonienie całkowite.

Déflegmation, s f. Chim. oczyszczenie wyskoku z cząstek wody.

Déflegmer, v. a. oczyścić wyskok z cząstek wody.

Défleurir, v. n. opadać z kwiatu (o roślinach). =, v. a. obić kwiat — zetrzeć farbę z owocu.

Déflexion, s. f. zboczenie.

Défloration, s. f. odebranie panieństwa.

Déflorer, v. a. odebrać kwiat panieństwa, panieństwo. = un sujet, zepsuć przedmiot jaki, nie korzystając z piękności jego.

Défluxion, s. f. spłynienie n jeden punkt.

Défoncement, s. m. wybicie dna

Défoncer, v. a. wybić dno (u beczki i t. p.). = un terrain, skopać grunt dla nawiezienia gnoju. = un cuir de vache, udeptywać skórę krowią zmoczywszy ją.

Défoncé, ée, prt. Chemin défoncé, popsuta droga, z wybojami.

Déformation, s. f. skrzywienie części ciała.

Déformer, v. a. skrzywić, wykoszlawić, wykrzywić. Se =, stracić formę — wykoszlawić się.

Défourner, v. a. wyjąć, wysadzić z pieca (chleb i t, p.).

Defrai, s. m. opędzenie kosztów.

Défrayer, v. a. podejmować kogo — przyjmować — łożyć koszta na kogo. = la compagnie, bawić gości, ubawić ich swoim kosztem. Défrayé, ée, prt. Etre défrayé de tout, mieć wszelkie wygody (kosztem cudzym).

Défrichement, s m. karczowanie, trzebież gruntu — nowina, grunt wykarczowany, karczowisko.

Défricher, v. a. karczować, wykarczować (grunt) — wykrzesać, okrzesać, obrobić — rozwikłać.

Défricheur, s. m. karczujący grunt, karczownik.

Défriser, v. a. rozwinąć, rozwijać, odfryzować (włosy). Se =, porozwijać się, odfryzować się (o włosach). Défrisé, ée, prt. rozfryzowany — rozczochrany.

Défroncer, v. a. odprasować

(fałdy, zmarszczenie). = *le sourcil*, wypogodzić czoło.

DÉFROQUE, *s. f.* puścizna po mnichu — puścizna; pozostałość bez dziedzica — odzienie schodzone.

DÉFROQUER, *v. a.* obedrzeć, odrzeć kogo z czego — zedrzeć habit, namówić do zrzucenia habitu, do wyjścia z klasztoru. *Se* =, zrzucić habit.

DÉFTERDAR, *s. m.* podskarbi (w Turcyi).

DÉFUNT, *a. et s. m.* nieboszczyk, zmarły, świętéj pamięci. =NTE, *a. et s. f.* nieboszczka.

DÉGAGEMENT, *s. m.* wykupienie (z zastawu) wydobycie, wywikłanie rozplątanie — ulga, ulżenie — upływ, ujście, wydobywanie się (płynów *np.* cieplika i t. p.) — *Arch.* wychód, wyjście — korytarzyk. = *de la poitrine*, odwilżenie w piersiach. = *de sa parole*, uwolnienie od zobowiązania się. = *de la voie publique*, uprzątnienie drogi.

DÉGAGER, *v. a.* wykupić (zastaw) — wydostać, wydobyć — *Chim.* wydobywać, oddzielać, otrzymywać (płyn jaki) — wydawać (zapach, smród) — uwolnić, oswobodzić — ulżyć; przynieść ulgę — odjąć, oderwać, rozwikłać, rozplątać. = *l'inconnue*, wydobyć ilość nieznaną (w algebrze). = *un soldat*, otrzymać urlop, wyrobić go dla wojskowego. = *son cœur*, zerwać stosunki miłości. = *sa parole*, dotrzymać słowa — uwolnić się od zobowiązania. = *qu'un de sa parole*, wrócić słowo komu, zdjąć z niego zobowiązanie. = *un appartement*, zrobić wychód (w pokoju). =, = *le fer*, fechtując się: odjąć broń od broni po złożeniu się. = *la taille*, wydawać kibić, być skrojoném do stanu (o odzieniu). DÉGAGÉ, ÉE, *prt.* wolny, uwolniony od czego. *Chambre dégagée*, pokój z osobném wyjściem. *Degré dégagé*, schodki ukryte do innego pokoju. *Air dégagé*, postawa lub kibić ruchawa, wysmukła. *Avoir des airs dégagés*, mieć wiele poufałości w ruchach.

DÉGAINE, *s. f. D'une belle* =, śmiesznie, śmiesznéj postawy.

DÉGAINER, *v. a. fm.* wyjąć z pochwy, wydobyć (oręż) — bić się, rąbać się.

DÉGAINER, *s. m.* wydobycie broni z pochwy. *Brave jusqu'au* =, junak.

DÉGANTER, *v. a.* zdjąć rękawiczki. *Se* =, zdjąć rękawiczki.

DÉGARNIR, *v. a.* ogołocić—obnażyć, zdjąć, pozdejmować co z czego—odsłonić, odkryć (miejsce warowne i t. p.) — wypróżnić — odpruć (garnirowanie, fałbanki i t. p.) — oberwać z gałęzi, oberwać gałęzie. *Se* =, obnażyć się — tracić liście, opadać z nich (o drzewie) — za lekko się odziewać — wyszeplać się z gotowego grosza. DÉGARNI, IE, *prt.* odkryty, nieosłoniony — obnażony.

DÉGÂT, *s. m.* szkody, spustoszenie — trwonienie, marnowanie. *Faire le* =, spustoszyć, zrabować.

DÉGAUCHIR, *v. a.* stawiać zewnętrzną ścianę w budynku.

DÉGAUCHISSEMENT, *s. m.* stawianie zewnętrznéj ściany.

DÉGEL, *s. m.* tajanie (lodów, śniegów) — odwilż. *Il y a du* =, puszcza *impers.*

DÉGELER, *v. a.* topić (lody i t.p.). =, *v. n.* tajéć, puszczać (o rzecz zamarzłéj). *Se* =, topnieć (o lodzie). *Il dégèle*, *v. impers.* puszcza.

DÉGÉNÉRATION, *s. f.* wyrodzenie się — zmienienie się na co.

DÉGÉNÉRER, *v. n.* wyrodzić się, odrodzić się od przodków — zbękar-

ciéć — zepsuć się, spodlednieć. = *en*..., wyrodzić się w co; zmieniać się w co. Dégénéré, ée, *prt.* wyrodny, zbękarciały.

Dégénérescence, *s. f.* wyrodzenie się w co.

Déguingandé, ée, *a.* chwiejący się, jak rozbity.

Dégluer, *v. a.* odlepić, zdjąć lep. = *les yeux*, odmyć oczy zaspane lub zakaprawione.

Déglutition, *s. f.* połykanie — połknięcie.

Dégobiller, *v. a. pop.* wyrzygać, wybluć, zbluć się *pop.*

Dégobillis, *s. m. pop.* rzygowiny.

Dégoiser, *v. a.* śpiewać — świegotać (o ptastwie) — trzepać, prędko mówić — wypaplać, wygadać co — szczebiotać.

Dégommer, *v. a.* wysadzić, zwalić (z urzędu i t p.).

Dégonflement, *s. m.* opadanie wydęcia — stęschnienie, tęschnienie.

Dégonfler, *v. a.* wypuścić powietrze z wydętego balonu i t. p. *Se* =, opadać (o wydętym balonie i t. p.) — tęchnąć (o nabrzmieniu).

Dégorgement, *s. m.* upływ, wylanie się — oczyszczenie, obranie z czego — wyczyszczenie. = *des jambes*, ściągnienie humorów z nóg.

Dégorger, *v. a.* wyczyścić, wychędożyć (kanał) — oczyścić, ochędożyć w foluszu. =, *v. n.* wylać (o kanale i t. p.). *Se* =, przeczyścić się (o rybach) — wylać (o kanale i t. p.). *Faire* =, oczyścić, wychędożyć.

Dégoter, *v. a. fm.* wysadzić kogo (z urzędu, miejsca i t. p.).

Dégourdi, ie, *a. et s.* żwawy, rzeski, jędrny.

Dégourdir, *v. a.* wyprowadzić z otrętwienia — odmrozić — wykrzesać, przetrzeć kogo. *Se* =, wrócić z otrętwienia, przyjść do siebie — wykrzesać się, przetrzeć się. *Faire* = *de l'eau*, wylécić wodę. Dégourdi, ie, *prt.* wyszły z otrętwienia.

Dégourdissement, *s. m.* oddrętwienie.

Dégoût, *s. m.* niesmak — wstręt, obrzydzenie do czego.

Dégoûtant, ante, *a.* obrzydliwy — odrażający — nieprzyjemny.

Dégoûter, *v. a.* pozbawić apetytu — obrzydzić (komu jadło) — odstręczyć; wpoić odrazę ku czemu. *Se* =, odstręczyć się — obrzydzić sobie, znudzić sobie co. Dégoûté, ée, *prt. et s.* zrażony, znudzony czém. *Faire le* =, wymyślać, wybrédzać, przebierać w czém.

Dégouttant, ante, *a.* ociekły; z czego cieknie, kapie co.

Dégoutter, *v. n.* spadać kroplami, ciec, kapać — ociękać. *Les toits degouttent*, kapie z dachów (po deszczu). *S'il pleut sur moi il degouttera sur vous*, jeżeli mnie się powiedzie to się i tobie co dostanie, okroi, kapnie.

Dégradation, *s. f.* degradacya, zdegradowanie — spodlenie, znikczemnienie — szkody — opustoszałość — stopniowe osłabienie kolorów, światła (w obrazie).

Dégrader, *v. a.* zdegradować — znikczemnić — uszkodzić, porobić szkody, spustoszyć — stopniowo osłabić światło, kolory (w obrazie). = *un gentilhomme*, odebrać szlachectwo. *Se* =, upadać, opustoszéć.

Dégrafer, *v. a.* odpiąć (z haftki).

Dégraissage, Dégraissement, *s. m.* wymycie, wypranie - oczyszczenie z tłustości, wywabianie plam.

Dégraisser, *v. a.* zebrać tłustość, tłuszcz, wyprać — wywabiać tłuste plamy — spłukać, spłukiwać lub

zabierać tłustość użyźniającą grunt.

Dégraisseur, *s. m.* wywabiający plamy, pracz.

Dégraveler, *v. a.* oczyścić ze żwiru.

Dégravoiement, Dégravoîment, *s. m.* podmulanie.

Dégravoyer, *v. a.* podmulać (o wodzie podmywającéj mur i t. p.).

Degré, *s. m.* schód — schodek, stopień schodów — stopień, gradus — stopień (w barometrze i t. p.) — stopień (w kole) — *fig.* szczebel, stopień. =*s de comparaison, Gram.* stopnie porównywania. *Equation du premier* =, równanie (algebraiczne) pierwszego stopnia. *Par* =*s*, stopniami, stopniowo.

Dégréer, *v. a.* obnażyć okręt z żagli, lin i t. p.

Dégrèvement, *s. m.* zniżenie podatków, ulżenie w ciężarach.

Dégréver, *v. a.* zmniejszyć, zniżać podatki.

Dégringolade, *s. f. fm.* stoczenie się, spadnienie.

Dégringoler, *v. n.* stoczyć się, spaść. =, *v. a.* stoczyć się po czém.

Dégriser, *v. a.* wytrzeźwić kogo — wywieść z omamienia, z uludzenia. *Se* =, wytrzeźwić się.

Dégrossage, *s. m.* ścieńczenie (dróta).

Dégrossir, *v. a.* okrzesać z grubsza, ociesać, obrobić, ostrugać — nakreślić szkic obrazu — rozwikłać, rozmotać. = *une épreuve*, poprawiać pierwszą korrektę (co grubsze błędy).

Déguenillé, ée, *a.* obdarty; w łachmanach, obdartus.

Déguerpir, *v. n.* wynieść się skąd zabrawszy manatki. =, *v. a.* opuścić dom — wynieść się z niego.

Déguerpissement, *s. m.* wyprowadzenie się, wyniesienie się.

Dégueuler, *v. n.* rzygać, bluć — rzygnąć się, zbluć się *pop.*

Déguignonner, *v. a.* wyprowadzić z biédy, z tarapaty.

Déguisement, *s. m.* przebranie się, strój odmienny — udawanie, udanie, fałszywy pozór.

Déguiser, *v. a.* przebrać kogo w co — przebrać kogo za... — ukrywać, taić, zmyślać — wystawić inaczéj jak jest w istocie. = *son nom*, przybrać zmyślone lub obce imię, = *les mets*, przyprawić lub przystroić potrawy. = *son écriture*, zmienić rękę, pismo. *Se* =, przebrać się — przybrać inną barwę.

Déguisé, ée, *prt.* przebrany — ukryty — zmyślony — udany.

Dégustateur, *s. m.* kosztujący potrawy lub napoje dla sądzenia o ich dobroci.

Dégustation, *s. f.* kosztowanie potraw i t. p.

Déguster, *v. a.* kosztować potrawy lub napoje dla sądzenia o nich.

Déhâler, *v. a.* spędzić spaleniznę z ciała. *Se* =, wybieléć.

Déhanché, ée, *a.* rozbity, z rozbitemi biodrami.

Déharnachement, *s. m.* rozebranie z zaprzęgu.

Déharnacher, *v. a.* rozebrać (z zaprzęgu konia, bydlę).

Déhiscence, *s. f. Bot.* roztwieranie się.

Déhiscent, ente, *a. Bot.* roztwierający się.

Déhonté, ée, *a.* bezwstydny, wytartego czoła.

Dehors, *adv.* zewnątrz — na dworze, w świat; na cztery wiatry *fm.* — na szerokiém morzu. *Toutes voiles* =, z rozwiniętemi żaglami. *Mettre qu'un* =, wygnać, wypędzić, wyrzucić. *Mettre* = *un billet*, puścić bilet w handel. *De* =, zewnątrz. *En* =, na zewnątrz. *Par* =, zewnątrz, z wierzchu — na oko. *En* = *de...*, po za czém, po za obrębem czego. *Passer par* = *la*

ville, okrążyć, objechać miasto, przejść poza niém. *Porter la pointe du pied en* =, chodzić stąpając szerzéj palcami jak piętami. *Être en* =, być szczérym, otwartym. =, *s. m.* zewnętrzna strona od któréj się przybywa, wchodzi— pozór, pozory — powierzchowność.

Déhortatoire, *a. d. g.* upominający.

Dehousser, *v. a. (vi)* odjąć panieństwo.

Déhouser, *v. a* zdjąć bóty. = *v. n.* umrzéć, zadrzeć nogi, *pop*.

Déicide, *s. m.* bogobójca (o żydach że umęczyli Chrystusa).

Déification, *s. f.* ubóstwienie, apoteoza.

Déifier, *v. a.* ubóstwić, w poczet bogów policzyć.

Déisme, *s. m.* deizm, zbożnictwo*, wierzenie w istnienie Boga samego odrzucając wszelkie objawienie.

Déiste, *s. m.* deista, zbożnik, bożnik.

Déité, *s. m.* bóstwo.

Déjà, *adv.* już.

Déjection, *s. f.* wypróżnienie dołem, exkrementa.

Déjeter (se), *v. pron.* paczyć się, spaczyć się (o drzewie)—skrzywić się, zgiąć się.

Déjeuner, *v. n.* jeść śniadanie, śniadać.

Déjeuner, Déjeuné, *s. m.* śniadanie — serwis, taca z filiżanką i t. p. =-*diner*, sute śniadanie. *C'est un = de soleil*, materya prędko pełznąca. *Il n'en a pas pour un* =, to jak psu mucha (o małém mieniu dla rozrzutnego), nie ma z czém wojować.

Déjoindre, *v. a.* rozłupać. *Se* =, pęknąć, popękać, rozpadać się.

Déjouer, *v. a.* zniweczyć, w niwecz obrócić. = *qu'un*, pomieszać czyje zamiary. =, *v. n.* przegrywać, nie mieć szczęścia w grze.

Déjuc, *s. m.* budzenie się ptastwa.

Déjucher, *v. n.* pozlatywać z grzędy (o kurach) — wypaść z posady, stracić ją. =, *v. n.* spędzić, wysadzić kogo skąd.

Delà, *prép.* z tamtéj strony. *Au* =, *par* =, po tamtéj stronie — nad co — jeszcze wyżéj, jeszcze więcéj. *Au = du Rhin*, za Renem. *En* =, daléj. *Jambe deçà jambe* =, okrakiem, jak na koniu.

Délabrement, *s. m.* upadanie, upadek, opustoszenie — nadwątlenie.

Délabrer, *v. a.* podrzéć, poszarpać — zniszczyć, uszkodzić, zdezelować — zwątlić, nadwątlić. *Se* =, opustoszéć. Délabré, ée, *prt.* zdezelowany, opustoszały — nadwątlony, ztyrany — zaszargany (o interesach czyich lub majątku)—poszarpany—obszarpany, w łachmanach.

Délacer, *v. a.* odsznurować (gorset). = *une femme*, rozsznurować. *Se* =, rozsznurować się.

Délai, *s. m.* zwłoka — odroczenie — termin. *Prendre du* =, zwlóczyć, odkładać — odroczyć. *Sans* =, niezwłocznie. *A bref* =, na krótki termin.

Délaissement, *s. m.* opuszczenie — zrzeczenie się czego.

Délaisser, *v. a.* opuścić — zrzec się — zaniechać czego — zaprzestać. Délaissé, ée, *prt.* zaniedbany, opuszczony.

Délardement, *s. m.* ścięcie, ściesanie.

Délarder, *v. a.* ściesać — ściąć kanty — ściąć ukośnie.

Délassement, *s. m.* wypoczynek, wytchnienie, rozrywka.

Délasser, *v. a.* rozerwać. rozrywać, wywieść ze znużenia. *Se* =, wytchnąć, wypoczywać, wypocząć, rozerwać się.

Délateur, *s. m.* donosiciel, de-

nuncyant, szpieg. =TRICE, s. f. donosicielka.

DÉLATION, s. f. denuncyacya, doniesienie — szpiegostwo.

DÉLATTER, v. a. rozebrać łaty z dachu.

DÉLAVÉ, ÉE, a. blady, wypełzły.

DÉLAYANT, a. et s. m. rozpuszczający co w sobie.

DÉLAYEMENT, s. m. rozpuszczanie, rozrobienie — rozbełtanie.

DÉLAYER, v. a. rozrobić, rozpuścić co (w płynie jakim) roztworzyć — rozbełtać, rozlać co czém, rozmieszać.

DÉLÉATUR, s. m. deleatur: znak iż trzeba wymazać co.

DÉLECTABLE, a. d. g. miły, luby, rozkoszny.

DÉLECTATION, s. f. rozkosz, upodobanie.

DÉLECTER, v. a. sprawiać rozkosz komu. *Se = à...*, mieć upodobanie, znajdować rozkosz w czém — delektować się czém *fm.*

DÉLÉGATION, s. f. wyznaczanie kogo do czego, poruczenie czego — delegacya — umocowanie. *= de pouvoir*, delegacya władzy, zdanie, przelanie jéj na kogo.

DÉLÉGUÉ, s. m. delegowany, kommissarz.

DÉLÉGUER, v. a. umocować kogo do czego, delegować, wyznaczyć — zdać komu co, ustąpić czego. *= une dette*, polecić zapłacenie długu.

DÉLESTAGE, s. m. zdjęcie ładunku ze statku.

DÉLESTER, v. a. zdjąć ładunek, rozładować statek.

DÉLESTEUR, s. m. rozładowujący statek.

DÉLÉTÈRE, a. d. g. jadowity, zadający śmierć.

DÉLIBÉRANT, ANTE, a. radzący, obradujący.

DÉLIBÉRATIF, IVE, a. doradczy.

DÉLIBÉRATION, s. f. narada, rada — obrady, obradowanie — umysł — postanowienie.

DÉLIBÉRÉMENT, adv. śmiało, niezachwianie.

DÉLIBÉRÉ, s. m. narada sądu przy zamkniętych drzwiach.

DÉLIBÉRÉ, ÉE, a. śmiały, pewny siebie.

DÉLIBÉRER, v. a. naradzać się, radzić, obradować — postanowić względem czego. DÉLIBÉRÉ, ÉE, *prt.* rozważony, roztrząsany. *De propos délibéré*, z umysłu, umyślnie.

DÉLICAT, ATE, a. cienki, cieniuteńki, delikatny — wykwintny — subtelny, niedostrzeżony — wątły — delikatny (o zdrowiu) — słabowity — wytworny, misterny — lekki — delikatny, wiotki (o materyi) — czuły, drażliwy — śliski — wymyślny, trudny w wyborze — skrupulatny — dający wzgląd — wymagający ostróżności. *Avoir le sommeil* =, być czujnym (spiąc). =, *s. m.* delikacik, gagatek, wymyślny.

DÉLICATEMENT, adv. delikatnie — subtelnie — wytwornie — misternie — miękko, zniewieściale.

DÉLICATER, v. a. wychowywać delikatnie, papinkowato.

DÉLICATESSE, s. f. delikatność — zręczność (w wykonywaniu) — misterność, wytworność — wytwór — wykwintność, wyśmienitość — słabowitość — zniewieściałość, miękkość — czułość, drażliwość — skrupulatność. *Les =s de la table*, przysmaki, wykwintne potrawy. *Les =s du langage*, subtelność języka, stylu.

DÉLICE, s. m. rozkosz.

DÉLICES, s. f. pl. rozkosz, rozkosze.

DÉLICIEUSEMENT, adv. rozkosznie, w rozkoszach.

DÉLICIEUX, EUSE, a. wykwintny, wyśmienity — zachwycający, rozkoszny.

Délicoter (se), v. pron. rozusdać się, zdjąć się z uździenioy (o koniu).

Délié, ée, a. cienki, wysmukły, cienki, wyborny (o materyi). Esprit =, umysł bystry, przenikliwy. =, s. m. sztrych (w literze pisanéj).

Délier, v. a. rozwiązać, odwiązać — rozgrzeszyć; rozwiązać, uwolnić (od przysięgi i t. p.).

Délimitation, s. f. odgraniczanie — odgraniczenie.

Délimiter, v. a. odgraniczać, odgraniczyć.

Délinéation, s. f. nakreślenie.

Délinquant, s. m. winowajca. =nte, s. f. winowajczyni.

Délinquer, v. n. przewinić, zawinić.

Déliquescence, s. f. wilgotnienie, topnienie (soli na wilgoci).

Déliquescent, ente, a. topniejący.

Déliquium, s. m. topnienie. Tomber en =, topnieć.

Délirant, ante, a. szalejący, w szale, odchodzący od zmysłów.

Délire, s. m. szaleństwo — gadanie od rzeczy — szał.

Délirer, v. n. gadać od rzeczy jak szalony.

Délisser, v. a. wybierać, oddzielać papier zdatny od niezdatnego.

Délit, s. m. przestępstwo, zbrodnia, występek — wykroczenie. = commun, przestępstwo duchownego należące do rozpoznania sędziego duchownego. Corps du =, corps de =, corpus delicti: przedmiot dowodzący iż przestępstwo zostało popełnione. En flagrant =, na gorącym uczynku.

Délit, s. m. strona kamienia odwrótna téj którą leżał w kopalni.

Déliter, v. a. położyć kamień stroną odwrótną téj którą leżał w kopalni.

Délitescence, s. f. Méd. schowanie się, nagłe zniknienie.

Délivrance, s. f. oswobodzenie, wybawienie, uwolnienie — rozwiązanie, połóg — powłoka płodu — wydanie, oddanie do rąk, wręczenie.

Délivre, s. m. powłoka płodu. =, s. f. Oiseau à la =, ptak chudy.

Délivrer, v. a. uwolnić, oswobodzić — wypuścić na wolność — uwolnić od kogo — wybawić — odebrać dziecko od położnicy — oddać, wydać, wręczyć. = des ouvrages, ukończyć robotę — ugodzić majstrów, zdać im robotę. Délivré, ée, prt. wybawiony, wyswobodzony — wydany. Elle n'est pas encore délivrée, o położnicy kiedy powłoka płodu jeszcze nie wyszła.

Délogement, s. m. wyprowadzenie się z domu — wyrugowanie ze stanowiska.

Déloger, v. n. wyprowadzić się, wynieść się — wyruszyć. = sans trompette, cicho się wynieść. = v. a. wyrugować — wyparować, wyprzéć.

Déloi, s. m. (vi.) nieposłuszeństwo prawu.

Déloir, v. a. (vi.) odwlóczyć.

Déloyal, ale, a. wiarołomny, zdradziecki, zawodzący położoną ufność, wiarę.

Déloyalement, adv. zdradziecko.

Déloyauté, s. f. wiarołomność, zawiedzenie położonéj ufności, niewiara.

Delta, s. f. trójkątny kawał ziemi między dwoma ramionami ujścia rzeki.

Déluge, s. m. potop — wylew, wybuch — fig. strumień, potok. Passons au =, przystąpmy do rzeczy. Après moi le =, po mojéj śmierci niech się stanie co chce.

Délustrer, v. a. pozbawić lustru, odjąć połysk.

Déluter, v. a. zdjąć polewę naczynia glinianego. Déluté, ée, prt. otłuczony z polewy.

Démagogie, s. f. demagogia, przewaga u gminu, gminowództwo.

Démagogique, a. d. g. demagogiczny. Démagogue, s. m. et a. m. demagog, przywódzca gminu, gminowódz* — zągorzały stronnik ludu.

Démaigrir, v. n. wydobrzéć (po schudnieniu). =, v. a. obciąć, obrąbać, ociesać.

Démaillotер, v. a. rozwinąć z pieluszek.

Demain, adv. jutro. A =, do jutra, na jutro. De = en huit, od dziś dnia za tydzień. Aujourd'hui pour =, dziś jutro, lada moment. =, s. m. jutro, dzień jutrzejszy.

Démanche, s. m. vid. Démanchement Mus.

Démanchement, s. m. wypadnienie trzonka lub rączki z narzędzia — Mus. naciskanie ręką szyjki skrzypców i t. p.

Démancher, v. a. odjąć trzonek, rączkę — przyciskać ręką szyjkę instrumentu dla wydobycia dźwięku cieńszego. Se =, wypaść z rękojeści, zdjąć się z osady, trzonka.

Demande, s. f. prośba, proszenie — prośba (na piśmie) — żądanie, poszukiwanie — domaganie się — pytanie, zapytanie.

Demander, v. a. prosić o co — żądać czego, starać się o co — wołać o co — domagać się — wymagać, potrzebować czego — pytać się, pytać, zapytywać się — zapytać — wzywać. = compte, wezwać do sprawienia się z czego. = son pain, =, żebrać, chodzić po prośbie. = grâce, wzywać łaski. = à dîner, przyjść na obiad, zaprosić się na obiad do kogo.

Demanderesse, s. f. powódka, domagająca się u sądu.

Demandeur, s. m. proszący, domagający się o co — powód.

Demandeuse, s. f. prosząca o co, domagająca się.

Démangeaison, s. f. świerzbienie, swędzenie — chętka, świerzbiączka.

Démanger, v. n. świerzbić, swędzić. Le dos lui démange, świerzbi go skóra, będzie bity.

Démantèlement, s. m. zburzenie murów fortecy.

Démanteler, v. a. zburzyć mury fortecy.

Démantibuler, v. a. zgruchotać szczękę — rozbić, rozterlikać (sprzęt). Crier à se = la mâchoire, krzyczéć aż się gęba drze.

Démarcation, s. f. odgraniczenie, demarkacya. Ligne de =, linia demarkacyjna.

Démarche, s. f. chód, postawa, ruch, stąpanie — udanie się do kogo — krok uczyniony w jakim celu.

Démarier, v. a. rozwieść małżonków. Se =, rozwieść się.

Démarquer, v. a. wyrzucić, zmazać znak, zdjąć. =, v. n. stracić rejestr (o koniu).

Démarrage, s. m. ruszenie okrętu z miejsca.

Démarrer, v. a. odwiązać, spuścić z lin (okręt). =, v. n. ruszyć z portu (o okręcie) — zerwać liny, porwać je (o okręcie) — wyruszyć, wynieść się.

Démasquer, v. a. zedrzeć maskę, larwę komu, odkryć, odsłonić. = une batterie, odsłonić ukrytą baterye dla dania ognia.

Démâtage, s. m. zdjęcie masztów.

Démâter, v. a. zdjąć, zwalić maszty z okrętu. =, v. n. stracić, potracić maszty (o okręcie). Démâté, ée, prt. bez masztów.

Démêlé, s. m. zajście, spór, niesnaski.

Démêler, v. a. oddzielić, odłą-

czyć, rozczesać (włosy), rozmotać, rozplątać, rozdzierżgać (nici) — rozjaśnić, rozwikłać, dojść do ładu w czém — mieć zajście o co. = *une fusée*, *fig.* wyjaśnić intrygę, interes. = *les voies de la bête*, rozróżnić trop dawny od nowy. *Se* =, rozwikłać się, rozplątać się — wywikłać się, wybrnąć z czego.

Déméloir, *s. m.* grzebień rzadki.

Démembrement, *s. m.* rozbiór, podział — część oderwana.

Démembrer, *v. a.* rozedrzeć, rozszarpać — rozebrać — rozdzielić na części, porozdzielać.

Déménagement, *s. m.* wyprowadzenie się z domu, rumac.

Déménager, *v. a.* wynieść, przenieść (sprzęty). =, *v. n.* wyprowadzić się. *Sa tête déménage*, baje, bzdurzy, bredzi — dziecinnieje.

Démence, *s. f.* szaleństwo.

Démener (se), *v. pron.* rzucać się, ciskać się *fm.*—latać za czém, uwijać się.

Démenti, *s. m.* zadanie kłamstwa, fałszu — zaprzeczenie wzręcz — zawód, zawiedzenie się na czém. *Donner un* =, zadać kłamstwo — zaprzeczyć wzręcz — zawieść, zawodzić.

Démentir, *v. a.* zadać kłamstwo — zaprzeczyć, przeczyć, zawieść, zawodzić = *sa promesse*, niedotrzymać obietnicy. = *son caractère*, *sa naissance*, działać niezgodnie z swoim charakterem lub urodzeniem. *Se* =, działać sprzecznie z samym sobą — niedotrzymać słowa — zboczyć ze zwykłéj drogi.

Démérite, *s. m.* wina, przewinienie.

Démériter, *v. n.* przewinić, zawinić w czém, stać się niegodnym. = *de qu''un*, zawinić komu, przeskrobać *fm*.

Démesuré, ée, *a.* bez granic, niezmierny, ogromny — niepomiarkowany.

Démesurément, *adv.* niezmiernie, nad miarę, bez końca.

Démettre, *v. a.* zwichnąć, wywichnąć — zrzucić z urzędu — odesłać z niczém. *Se* =, wywichnąć się, wykręcić się (o członku). *Se* = *de...*, złożyć urząd, władzę i t. p.

Démeublement, *s. m.* wyprzątnienie, wyniesienie sprzętów.

Démeubler, *v. a.* wyprzątnąć dom, wynieść sprzęty.

Demeurant, ante, *a.* mieszkający, zamieszkały gdzie. *Au* =, *adv.* z resztą.

Demeure, *s. f.* zamieszkanie — pomieszkanie, dom — pobyt, zamieszkanie — zwłoka. *Être en* = *avec qu''un*, nieuiścić się na terminie — być dłużnym komu. *Mettre qu''un en* =, wezwać—uprzedzić o czém—postawić w stanie... *Il y a péril en la* =, zwłoka może narazić na szkody. *A* =, na zawsze, dla zostania na miejscu. *A perpétuelle* =, na wieczneczasy. *Labourer à* =, skrudlić (przed zasiewem rolę włóczyć). *Semer à* =, zasiewać co się nie ma potém przesadzać.

Demeurer, *v. n.* mieszkać, zamieszkiwać — przebywać — zostać, zostawać — przyzostać się, opóźniać się — trwać, stać — zostać przy kim, dostać się komu — zostać, resztować. = *sur la place*, zostać na miejscu, paść trupem. = *en arrière*, *en reste*, nieuiścić się z długu. *Ne pas* = *en reste*, oddać wet za wet. = *sur le cœur*, *sur l'estomac*, mieć na żołądku, niestrawić pokarmu. = *sur le cœur*, mieć co na sercu, pamiętać co. = *sur son appétit*, niedojeść — nie módz dopiąć życzeń. = *sur la bonne bouche*, chować się na co, na przysmaczek jaki. = *court*, *vid.* Court. *En*

= *là*, stanąc na czém, zatrzymać się, przestać.

Demi, ie, *a*. pół. *Un et* =, półtora. *Deux et* =, półtrzecia. *Un* = *cent*, półsetek, pięćdziesiąt. =, *s. m*. połowa. =, *adv*. na pół, w połowie. *A* =, na połowę — w połowie, niezupełnie. *Il n'y en a pas à* =, jest tego podostatkiem. *Midi et* =, w pół do pierwszéj (godziny). *Une demie heure*, półgodziny.

Demi-aune, *s. f*. pół łokcia.

Demi-bain, *s. m*. kąpiel po pas.

Demi-cercle, *s. m*. półkole.

Demi-dieu, *s. m*. półbożek — bożyszcze — bohatyr.

Demi-fortune, *s. f*. wózek kryty jednokonny o czterech kołach.

Demi-frère, *s. m*. brat przyrodni.

Demi-futaie, *s. f*. las mający od 40 do 50 lat.

Demi-lune, *s. f*. fortyfikacya w pół księżyca — obmurowanie w półkole przed gmachem i t. p.

Demi-mesure, *s. f*. półśrodki, działania połowiczne, nieenergiczne.

Demi-savant, *s. m*. mędrek, półmędrek, niedouczony, który chlipnął trochę nauk.

Demi-soeur, *s. f*. siostra przyrodnia.

Démission, *s. f*. dymissya, oddalenie się z urzędu. = *de bien*, zrzeczenie się dóbr na rzecz domniemanych dziedziców. *Donner sa* =, podać się do dymissyi. *Accepter la* =, pozwolić na oddalenie się z urzędu. *On lui a demandé sa* =, kazano mu się podać do dymissyi.

Démissionnaire, *s. d. g*. który się podał do dymissyi — dawniéj: ten na czyją rzecz składano jaki urząd.

Démocrate, *s. m*. demokrata, stronnik wszechwładztwa ludu.

Démocratie, *s. f*. demokracya, gminowładztwo.

Démocratique, *a. d. g*. demokratyczny — pod wpływem ludu będący, gminowładny.

Démocratiquement, *adv*. demokratycznie, gminowładnie.

Demoiselle, *s. f*. panna, panienka — panienka ze szlachty — afrykanka, kurka afrykańska — gatunek owadu — stępor do ubijania bruku.

Démolir, *v. a*. rozwalić, zburzyć, wywrócić — zwalić kogo, wysadzić *fm*.

Démolition, *s. f*. rozwalenie, zburzenie. *Les* =*s*, gruzy.

Démon, *s. m*. szatan, diabeł, zły duch — psotnik, cały diabeł — duch, gieniusz opiekuńczy. *Faire le* =, hałasować, stukać, tłuc się jak Marek po piekle.

Démonétisation, *s. f*. odjęcie wartości monecie.

Démonétiser, *v. a*. odjąć wartość monecie — zdyskredytować; zepsuć wziętość komu.

Démoniaque, *a. d. g*. opętany (od złego ducha) — złośnik. =, *s. m*. opętany, opętaniec.

Démonographe, *s. m*. piszący o złych duchach.

Démonomanie, *s. f*. demonomania: sądzenie się opętanym — traktat o złych duchach.

Démonstrateur, *s. m*. nauczyciel pokazujący doświadczenia w różnych naukach.

Démonstratif, ive, *a*. wykazujący dowodnie, stanowczy — wskazujący (zaimek, przymiotnik) — dowodzący (rodzaj wymowy) — dający zewnętrzne oznaki (przyjaźni i t.p.). =, *s. m*. dowodzący rodzaj wymowy.

Démonstration, *s. f*. wykazanie, okazanie, dowodzenie — dowód — oznaka — ruchy — kroki — pokazywanie nauki jakiéj robiąc doświadczenia.

Démonstrativement, *adv*. w sposób przekonywający.

Démonter, v. a. zrzucić z konia i t. p. — rozebrać (machinę i t. p.) — wyjąć, powyjmować (z osady, z oprawy) — zmieszać, wprawić w kłopot, zbić ze sztychu. = *un canon*, zdemontować działo, zwalić je z lawety. = *de la cavalerie*, zsadzić jazdę z konia. = *un capitaine de vaisseau*, odebrać dowództwo okrętu. *Se* =, rozłazić się (o czém popsutém) — rozbierać się, dawać się rozebrać (o machinie i t. p.). *Avoir un visage qui se démonte*, mieć twarz ruchomą, zdolną przybrać wedle potrzeby wszelki wyraz.

Démontrable, a. d. g. dający się dowieść, okazać.

Démontrer, v. a. dowieść, okazać, wykazać — pokazywać co robiąc doświadczenia.

Démoralisation, s. f. wywrócenie moralności — postradanie moralności — pozbawienie sił i hartu duszy.

Démoraliser, v. a. pozbawić moralności — odjąć, zepsuć ducha, hart duszy. Démoralisé, ée, prt. et a. upadły na sercu, zwątpiały.

Démordre, v. n. puścić, wypuścić (schwyciwszy) — ustąpić. *Il n'en démordra pas*, on nie ustąpi.

Démotique, a. d. g. demotyczny (rodzaj hieroglifów egipskich dla użytku ludu).

Démouvoir, v. a. zniewolić do ustąpienia.

Démunir, v. a. ogołocić, obrać z zapasów. *Se* =, ogołocić się.

Démurer, v. a. otworzyć zamurowane okno i t. p.

Dénaire, a. d. g. dziesiętny.

Dénantir (se), v. pron. wypuścić z rąk zastaw — ogołocic się.

Dénatter, v. a. rozkręcić, poroskręcać — rozpleść, porozplatać.

Dénationaliser, v. a. wynarodowić, pozbawić narodowości.

Dénaturer, v. a. zmienić naturę czego — skrzywić, wykrzywić, przeistoczyć. *Se* =, wyrodzić się. Dénaturé, ée, wyrodny, odrodny.

Denché, ée, a. *Hér.* w ząbki.

Dendrite, s. f. kamień przedstawiający coś nakształt roślin.

Dénégation, s. f. zaprzeczenie, zaparcie się.

Déni, s. m. odmówienie. = *d'aliments*, odmówienie alimentów. = *de justice*, odmówienie sprawiedliwości (przez sędziego niechcącego rozpoznawać sprawy).

Déniaisé, s. m. przebiegły, mądry ptaszek, szpak *fm*.

Déniaiser, v. a. wykrzesać, zrobić rozgarnionym — oswabić, oszukać na czém, wydrwić co z kogo.

Dénicher, v. a. wyrzucić lub wykręcać ptaszki z gniazda — wyrzucić z framugi — wyrugować, wysadzić — wyszukać, wynaleść, wytropić. =, v. n. wylecieć z gniazda, wyfurnąć (o ptakach) — wynieść się.

Dénicheur, s. m. wykręcający ptaki z gniazda. = *de merles*, *fig.* zwinny, obrotny, szpak *fm*. *A d'autres* = *de merles*, nie uda ci się oszukać nas.

Dénier, v. a. zaprzeczać, zapierać czego — odmawiać, odmówić czego.

Denier, s. m. denar : moneta rzymska — denar : dawna moneta francuska ; dziś dwunasta część jednego Sou — pieniądz, szeląg, grosz — procent — część, cząstka, udział w summie. =*s*, grosz, pieniądz, koszt. = *à Dieu*, zadatek dawany odźwiernemu gdzie się najmuje mieszkanie. *Le* = *de la veuve*, grosz wdowi, grosz odjęty od własnych potrzeb. = *fort*, *fort* =, to co trzeba dodać do ułamku w summie aby mieć wartość jednéj z najmniejszych monet *np.* w sum-

mie franka i dwu centymów. *Denier fort,* jest 3 cent. bo 5 cent. dopiero czynią jeden Sou. = *fort,* cena przewyższająca zwyczajny procent. = *de fin*, = *de loi*, próba srebra. = *de poids*, =, 24ta część uncyi.

Dénigrement, *s. m.* czernienie, obmowa. *Par* =, złośliwie.

Dénigrer, *v. a.* czernić kogo, obmawiać, szarpać, nicować.

Dénombrement, *s. m.* obliczenie — poczet, spis — obrachunek.

Dénombrer, *v. a.* liczyć, obliczać, spisywać.

Dénominateur, *s. m. Arithm.* mianownik (w ułamku).

Dénominatif, ive, *a.* służący do nazwania, mianujący.

Dénomination, *s. f.* nazwanie, nazwisko, miano. *Réduire deux fractions à même* =*s*, sprowadzić dwa ułamki do jednego mianownika.

Dénommer, *v. a.* wymienić po nazwisku, mianować *.

Dénoncer, *v. a.* ogłosić, oznajmić, zapowiedzieć — donieść kogo, co władzy — uwiadomić drogą zasądową. = *la guerre*, wypowiedzieć wojnę.

Dénonciateur, *s. m.* szpieg, donosiciel, denuncyant =trice, *s. f.* donosicielka.

Dénonciation, *s. f.* oznajmienie, zapowiedzenie, ogłoszenie—denuncyacya, doniesienie — uwiadomienie. = *de nouvel œuvre*, oppozycya założona sądownie przez właściciela przeciw pewnym odmianom które dzierżawca zaprowadza na gruncie i t. p.

Dénotation, *s. f. (vi.)* oznaczenie.

Dénoter, *v. a.* oznaczyć, opisać — oznaczać, pokazywać.

Dénouer, *v. a.* odwiązać — rozwikłać, rozdzierzgać — trafić do ładu, rozwijać, rozwinąć. *Se* =, rozwikłać się—rozwijać się, rozrastać się (o członkach ciała) — rozwiązać się (o sprawie, dramacie).

Dénouement, Dénoûment, *s. m.* rozwiązanie, koniec (sprawy i t. p.)

Denrée, *s. f.* artykuł żywności, paszy lub strawy — towar.

Dense, *a. d. g.* gęsty, skupiony.

Densité, *s. f.* gęstość, skupienie cząstek.

Dent, *s. f.* ząb — ząbek (w liściu i t. p.) — ząb (u koła zębatego) — szczérba, zęby. =*s de lait*, zęby mleczne, pierwsze zęby dziecinne. =*s de sagesse*, zęby mądrości (najpóźniejsze trzonowe zęby). = *de lion*, *vid.* Pissenlit. = *de loup*, narzędzie do gładzenia pargaminu i t. p. *A* =*s de loup*, w ząbki trójkątne, w piłkę. *Mourir aux* =, umrzeć w czasie wyrzynania się zębów. *Manger de toutes ses* =*s*, zajadać łakomo. *A belles* =*s*, z całéj mocy, zajadle. *Parler entre ses* =*s*, mruczeć, brzdąkać pod nosem. *Montrer les* =*s à qu''un*, odcinać się, niedać się komu. *Parler des grosses* =*s à qu''un*, łajać, gromić, złajać. *Être sur les* =*s*, znużyć się. *Mettre sur les* =*s*, znużyć, strudzić, zmordować, spędzić (konie). *Avoir les* =*s longues*, zgłodnieć. *Avoir une* = *contre qu''un*, mieć do kogo urazę, ansę do kogo. *Armé jusqu'aux* =*s*, w zbroi od stóp do głów. *Malgré ses* =*s*, mimo jego oporu. *Rire de bout des* =*s*, przymuszać się do śmiechu. *Il n'y en a que pour sa* = *creuse*, nie będzie miał na jeden kąsek.

Dentaire, *a. d. g. Anat.* zębowy.

Dentaire, *s. m.* żywiec: roślina.

Dental, ale, *a.* zębowy (o niektórych spółgłoskach). =ale, *s. f.* litera zębowa.

Denté, ée, *a.* zębaty (o kole w

machinach) — *Bot.* ząbkowany, w ząbki. = *en scie*, w piłkę, jak zęby piły, piłkowaty.

Dentée, *s. f.* poszarpanie zwierzyny przez psa—zaczepienie kłem, zębem.

Dentelé, ée, *a.* zębaty, o zębach — *Bot.* piłkowaty.

Dentelle, *s. f.* koronka. =*s*, *s. f. pl.* stroje z koronek.

Dentelure, *s. f.* robota w ząbki, ząbkowanie — ząbki.

Denticules, *s. m. pl. Arch.* ząbki — szereg ząbków.

Dentier, *s. m.* szereg zębów, zęby—blaszka za pomocą któréj przymocowują wprawiane zęby.

Dentifrice, *s. m.* proszek i t. p. do czyszczenia zębów.

Dentiste, *s. m.* dentysta, zębolek, zębołom*.

Dentition, *s. f.* wyrzynanie się zębów, dostawanie zębów, zębowanie.

Denture, *s. f.* szereg zębów, zęby — ząbki w kółku zegarka.

Dénudation, *s. f.* obnażenie (z pokrycia, ze skóry).

Dénuder, *v. a.* odrzeć z kory; ze skóry, oszyndować.

Dénuer, *v. a.* ogołocić, obnażyć z czego, pozbawić czego. *Se* =, ogołocić się. Dénué, ée, *prt. et a.* ogołocony, odarty z..., pozbawiony czego.

Dénûment, *s. m.* ogołocenie, brak, niedostatek.

Dépaqueter, *v. a.* rozpakować (pakiet i t. p.).

Déparager, *v. a.* pożenić osoby nierównych stanów.

Dépareiller, *v. a.* rozerwać, rozłączyć, zrobić niezupełném. Dépareillé, ée, niedobrany, każdy z innéj wsi *fm.* — niezupełny, rozerwany.

Déparer, *v. a.* rozebrać, zdjąć strój — oszpecić — szpecić.

Déparier, *v. a.* rozerwać parę—rozłączyć parę (samca z samicą).

Déparler, *v. n.* przestać mówić, zamilknąć.

Départ, *s. m.* odjazd, wyjazd, wyruszenie, wyjście skąd — *Chim.* oddzielenie dwu metalów. *Etre sur son* =, być na wyjezdném lub na wsiadaném. *Point de* =, stanowisko z którego się wychodzi (uważając co lub rozumując).

Départager, *v. a.* podzielić, rozdzielić.

Département, *s. m.* wydział w administracyi, ministerium — oddział, sekcya — departament: podział terrytoryalny; województwo— *(vi.)* rozdział, rozdanie na wielu — rozesłanie.

Départamental, ale, *a.* departamentowy — wojewódzki.

Départie, *s. f. (vi.)* wyjazd, odjazd, rozstanie się.

Départir, *v. a.* rozdzielić, rozdać, porozdawać — udzielić, użyczyć. *Se* =, wyrzec się, zrzec się, odstąpić czego. Départi, ie, *prt.*

Dépasser, *v. a.* wyjść za..., po za co, przestąpić, przekroczyć za kres — wyprzedzić, prześcignąć, wyścignąć — wywlec, wyciągnąć nawłóczkę — wysunąć się za co — przechodzić, przewyższać — wystawać (tak iż widać z za czego innego.)

Dépaver, *v. a.* wyrzucić bruk, kamienie bruku.

Dépayser, *v. a.* wywieść do innego kraju, przesiedlić — kazać zmienić pobyt — sprowadzić z drogi, wywieść w pole, *fig.* wprowadzić w błąd. *Se* =, przesiedlić się, wynieść się z kraju. Dépaysé, ée, *prt. Se trouver dépaysé dans une société*, widzieć same nieznane dotąd twarze.

Dépècement, *s. m.* rozebranie, porąbanie na sztuki, na kawałki.

Dépécer, *v. a.* rozciąć, porozci-

nać na kawałki — poszarpać. = *un chapon, etc.*, rozebrać kapłona i t. p.

Dépêche, *s. f.* depesza, doniesienie — list bankiera — *fm.* list.

Dépêcher, *v. a.* spieszyć, naglić co, pilić *fm.* — wyprawić, wysłać, pchnąć umyślnego — wyprawić na tamten świat. *Se* =, spieszyć się — uwijać się, krzątać się.

Dépeindre, *v. a.* opisać, odmalować. *prt.* Dépeint, einte.

Dépenaillé, ée, *a* obdarty, w łachmanach — niedbale odziany — opuszczony. *Visage* =, twarz wynędzniała. *Fortune* =*ée*, zaszargany majątek.

Dépenaillement, *s. m.* wynędznienie — golizna, nędza.

Dépendamment, *adv.* zależnie, w zależności.

Dépendance, *s. f.* uległość, podległość, zależenie, zależność, zawisłość — poddaństwo — grunt zależny, zależność.

Dépendant, ante, *a.* zależny, zależący od kogo, od czego. *En* =, *Mar.* ukośnie.

Dépendre, *v. a.* zdjąć co było zawieszone. Dépendu, ue, *prt.* zdjęty.

Dépendre, *v. a.* łożyć na co, wydawać. *A vendre et à* =, można z tém zrobić co się podoba. *Ami à pendre et à* =, przyjaciel gotów oddać duszę i kieszeń; gotów do wszystkich poświęceń.

Dépendre, *v. n.* zależeć — należeć do... — być uległym, podległym, zależnym — zawisłym; zawisnąć.

Dépens, *s. m. pl.* koszta (procesu). *Aux* = *de qu''un*, kosztem cudzym. *Aux* = *de qu''ch*, z uszczerbkiem czego. *Faire la guerre à ses* =, jedynie własnemi siłami co robić — ponosić koszta bez nadziei zysku. *Gagner ses* =, zarabiać niewięcéj nad wydatki; Maciek zrobił Maciek zjadł *fm.*

Dépense, *s. f.* wydatek, koszt — wychód, rozchód, expens — spiżarnia — izba w któréj rozdają wiktuały — *vid.* Cambuse. *Faire la* =, być szafarzem, szafarką w domu jakim. *Faire de la* =, wiele wydawać. *Se mettre en* =, zdobyć się na jaki wydatek. *Forcer la* =, przeholować, przesadzić, przesolić rachunek — wiele wyłożyć.

Dépenser, *v. a.* wydać, wyłożyć — wydawać, mieć wydatki.

Dépensier, ère, *a. et s.* lubiący robić wydatki — szafarz, kanafarz w klasztorze — *vid.* Cambusier.

Déperdition, *s. f.* ubytek, strata.

Dépérir, *v. n.* ginąć, niknąć, niszczéć — zatracać się, gubić się — znikać — podupaść.

Dépérissement, *s. m.* niszczenie — znikanie — ubytek.

Dépêtrer, *v. a.* wywikłać, rozwikłać, wydobyć. *Se* =, wybrnąć, wyplątać się, wygramolić się.

Dépeuplement, *s. m.* wyludnienie.

Dépeupler, *v. a.* wyludnić (kraj) — opustoszyć (lasy ze źwierza). = *une forêt, etc.*, wybrać wiele drzewa. *Se* =, wyludniać się. Dépeuplé, ée, *prt.* wyludniony, nieludny, pusty.

Dépiécer, *v. a.* porąbać, poszarpać na sztuki.

Dépilatif, ive, *a.* od którego wypadają włosy.

Dépilation, *s. f.* wyrywanie włosów.

Dépilatoire, *s. m.* maść i t. p. od któréj wypadają włosy.

Dépiler (se), lenić się, wylenić się (o źwierzętach tracących siérć — *vid.* Epiler

Dépiquer, *v. a.* wypruć pikowanie z kołdry i t. p. — wybić komu co z głowy. *Se* =, wybić sobie co z głowy. *Il commence à se* =, zaczyna mu się odechciéwać.

Dépister, *v. a.* wytropić — odkryć intrygi czyje.

Dépit, *s. m.* gniew, złość. *Par* =, *en* =, ze złości, na złość. *En = qu'il en ait*, na przekorę jemu. *En = de*, na złość, wbrew, przeciw. *Concevoir du* =, wściekać się ze złości.

Dépiter, *v. a.* rozzłościć. *Se* =, rozzłościć się. *Se = contre son ventre*, na złość morzyć się głodem — uwziąć się na co z własną szkodą.

Déplacement, *s. m.* przestawienie, przeniesienie z miejsca na miejsce, przenoszenie, ruszanie.

Déplacer, *v. a.* przestawić, przestawiać, przenosić, przenieść, przerzucać z miejsca na miejsce — ruszać z miejsca. *Se* =, przenosić się, ruszać się z miejsca. *Sans* =, na miejscu, na gruncie. Déplacé, ée, *prt. et a.* nie na swojém miejscu, nieprzyzwoity — niewczesny.

Déplaire, *v. n.* niepodobać się, nie przypadać do smaku, pójść nie w smak — nieprzyjmować się (o roślinie) — nieudawać się (o zwierzętach) — brzydzić sobie, mierzić sobie gdzie — urazić kogo. *Se* =, nudzić się gdzie. *Il se déplaît partout*, wszędzie mu się nudzi. *Ne vous en déplaise*, *n'en déplaise à un tel*, niech cię to nie uraża, niech to będzie bez urazy dla...

Déplaisance, *s. f.* wstręt. *Prendre qu'un en* =, powziąć wstręt do kogo.

Déplaisant, ante, *a.* nieprzyjemny, przykry.

Déplaisir, przykrość — nieukontentowanie.

Déplanter, *v. a.* przesadzić, przesadzać (roślinę) — powyrywać.

Déplantoir, *s. m.* narzędzie do wyrywania lub przesadzania roślin.

Déplier, *v. a.* rozwinąć, rozłożyć, rozkładać, rozpościerać.

Déplisser, *v. a.* rozprasować fałdy, marszczki. *Se* =, tracić fałdy, marszczki.

Déploiement, *s. m.* rozwinięcie, rozłożenie — rozpostarcie.

Déplorable, *a. d. g.* opłakany, godny politowania, żałośny, smutny — nędzny.

Déplorablement, *adv.* nędznie.

Déplorer, *v. a.* opłakiwać co, kogo, płakać kogo — narzekać na co.

Déployer, *v. a.* rozwinąć, rozwijać, rozpościerać. = *une colonne*, rozwinąć kolumnę (wojska). = *sa fureur*, wywrzéć wściekłość. Déployé, ée, *prt.* rozwinięty. *A gorge déployée*, z całego gardła.

Déplumer, *v. a.* z pierza odrzéć, oskubać. *Se* =, *v. pron.* pierzyć się (o ptastwie). *Se* =, *v. réc.* skubać się nawzajem. Déplumé, ée, *prt.* oskubany. *Avoir l'air déplumé*, skapieć, *fm.* spuścić nos na kwintę *fm.*

Dépolir, *v. a.* wytrzéć lustr. *Se* =, tracić lustr, połysk.

Déponent, *a. et s. m.* w języku łacińskim: słowo czynnobierne.

Dépopulariser, *v. a.* pozbawić wziętości, zgubić kogo w opinii publicznéj.

Dépopulation, *s. f.* wyludnienie, opustoszenie.

Déport, *s. m.* wymówienie się (od sądzenia w sprawie) — prawo używania lenności w pierwszym roku po śmierci wassala lub wakującego beneficyum — zwłoka. *Sans* =, niezwłocznie.

Déportation, *s. f.* deportacya, wygnanie na pewne miejsce.

Déporté, ée, *s.* wygnaniec, wygnany na pewne miejsce.

Déportement, *s. m.* złe prowadzenie się.

Déporter, *v. a.* wygnać na pewne miejsce. *Se* =, zrzec się — wymówić się od czego.

Déposant, ante, *a. et s.* zeznający, czyniący zeznanie. *Plus n'en sait ledit* =, zeznający więcéj nic nie wie.

Déposer, *v. a.* złożyć, zrzucić — złożyć na bok — złożyć (urząd i t. p.) — skassować, złożyć kogo z urzędu i t. p.) — złożyć (na depozyt), dać na skład — okazać co, złożyć — zeznać, zeznawać — świadczyć za lub przeciw — tworzyć osad, ustawać się (o płynach).

Dépositaire, *s. d. g.* ten komu się powierza depozyt lub w czyje ręce powierzano co, poufnik.

Déposition, *s. f.* złożenie (z urzędu), skasowanie — zeznanie.

Déposséder, *v. a.* wywłaszczyć, wyrugować z posiadania.

Dépossession, *s. f.* wywłaszczenie.

Déposter, *v. a.* wyparować, wyprzéć ze stanowiska.

Dépôt, *s. m.* złożenie czego gdzie — depozyt — rzecz powierzona — prawo depozytowe — magazyn, skład — zakład (punkt gdzie się zbierają żołnierze w służbie czynnéj) — osad, co się ustało na spodzie — wrzód. *Mandat de* =, rozkaz zamknięcia w areszcie. = *de mendicité*, dom publiczny dla przytułku żebraków.

Dépoter, *v. a.* przesadzenie rośliny z wazonu, lub przelanie z naczynia.

Dépoudrer, *v. a.* otrząsnąć puder (z włosów). *Se* =, być odpudrowanym.

Dépouille, *s. f* zrzucona lub odarta skóra zwierząt, wylina* — puścizna po kim, łup, zdobycz — zbiory (z pól, z niw). =*s*, zwłoki, ciało umarłego.

Dépouillement, *s. m.* ogołocenie, niedostatek, nędza — powybieranie pozbieranie, wyzbieranie. = *d'un scrutin*, obliczenie głosów, kresek.

Dépouiller, *v. a.* zdjąć odzież, zedrzéć z kogo — odrzéć, obedrzéć, wyzuć kogo z czego — zdjąć skórę z bydlęcia, skórę łupić, oszyndować zwierzynę — obnażyć ze skóry — ogołocić, odrzéć, ogołocić — zrzucać skórę, powłokę, barwę — otrząsać się, wyzuć się z czego — zebrać (z pola) — obliczyć (głosy, kreski) — powybierać, wyzbierać. *Se* =, rozebrać się — wyzuć się, pozbyć się.

Dépourvoir, *v. a.* obrać z czego, ogołocić. Dépourvu, ue, *prt.* odarty; *dépourvu de sens*, obrany z rozumu. Dépourvu (au), *adv.* niespodzianie. *Prendre, qu'un* =, zejść kogo niespodzianie.

Dépravation, *s. f.* zepsuć, popsuć — nadwerężyć. *Se* =, zepsuć się, popsuć się.

Dépraver, *v. a.* zepsuć (obyczaje i t. p.). *Se* =, popsuć się, zepsuć.

Déprécation, *s. f.* zaklinanie: figura retoryczna — błaganie, prośby.

Dépréciation, *s. f.* spadnienie (ceny czego).

Déprécier, *v a.* nizko szacować, zniżać wartość. *Se* =, mało się cenić.

Déprédateur, *s. et a. m.* łupieżca, zdzierca, łupieżny.

Déprédation, *s. f.* zdzierstwo, łupież, grabież, łupiestwo — spustoszenie.

Déprédder, *v. a.* pustoszyć, popełniać zdzierstwa.

Déprendre, *v. a.* rozjąć walczących, rozłączyć. *Se* =, wydostać się, wywikłać się, wybrnąć z czego.

Dépression, *s. f.* zgniecenie — wydrążenie, dół, dołek — zniżenie się poziomu widzialnego pod niewidzialny.

Dépri, *s. m.* prośba o zniżenie taxy — deklaracya wywozu win za granicę.

Dépris, *s. m.* lekceważenie.

Dépriser, *v. a.* odprosić (zaprosiwszy wprzód).

Déprimer, *v. a.* wklęsłém zrobić, porobić dołki — poniżyć. **Déprimé**, **ée**, *prt. et a.* zgnieciony — wklęsły, zapadły — spłaszczony.

Dépriser, *v. a.* zniżać wartość, odmawiać wartości czemu.

De profundis, *s. m.* De profundis, z głębi do Ciebie wołałem Panie: modlitwa za umarłych.

Dépuceler, *v. a.* odebrać prawiczeństwo.

Depuis, *prép.* od, od czasu jak — od miejsca — od tego czasu. = *peu*, niedawno, dopiéro. = *quand?* odkądżeto?

Dépuratif, **ive**, *a.* przeczyszczający. =, *s. m.* lekarstwo na przeczyszczenie krwi.

Dépuration, *s. f.* przeczyszczenie (krwi).

Dépuratoire, *a. d. g.* służący do oczyszczania.

Dépurer, *v. a.* oczyszczać.

Députation, *s. f.* deputacya, wysłanie, posłanie kogo — deputacya, osoby wysłane — poselstwo, urząd posła, deputowanego.

Député, *s. m.* posłannik, poseł — deputowany, poseł na sejm.

Députer, *v. a.* wyprawić posłów, — wyprawić, posłać.

Déracinement, *s. m.* wyrwanie z korzeniem — wykorzenienie.

Déraciner, *v. a.* wyrwać z korzeniem — wykorzenić.

Dérader, *v. n.* wyjść z przystani, z ostio.

Déraison, *s. f.* nierozsądek, nierozum.

Déraisonnable, *a. d. g.* niesłuszny, niesprawiedliwy — nierozsądny, niedorzeczny.

Déraisonnablement, *adv.* nierozsądnie, niedorzecznie.

Déraisonner, *v. n.* bredzić, gadać niedorzeczy.

Dérangement, *s. m.* nieporządek, nieład — zamieszanie. = *de la santé*, zepsucie zdrowia.

Déranger, *v. a.* wprowadzić nieład, nieporządek w co — poprzewracać, przewrócić, popsuć, zepsuć, rozstroić. = *qu''un*, ruszać kogo (z miejsca) — przeszkadzać komu — pomieszać szyki komu — popsuć zdrowie komu — zepsuć kogo. *Se* =, ruszyć się z miejsca — zepsuć się. **Dérangé**, **ée**, *prt. et. a.* w nieładzie, rozrzucony. *Être dérangé*, wyjść z trybu, z klubów. *Estomac dérangé*, zepsuty żołądek.

Déraper, *v. n.* porzucić dno, grunt (o kotwicy).

Dérater, *v. a.* wyjąć śledzionę. **Dératé**, **ée**, *prt. et s.* z wyjętą śledzioną — wesół, żywy — szalony, postrzelony. *Courir comme un dératé*, latać jak szalony.

Derechef, *adv.* na nowo, znowu.

Déréglement, *s. m.* nieład, zepsucie się, popsucie się — nierząd, nierządne życie, rozpusta, rozwiozłość.

Déréglément, *adv.* nieporządnie.

Dérégler, *v. a.* wprawić w nieład, rozstrajać, rozstroić, zepsuć. **Déréglé**, **ée**, *prt. et. a.* popsuty, nieporządny, w nieładzie — rozwiozły — niesforny — niepomiarkowany.

Dérider, *v. a.* gubić zmarszczki — rozweselić, rozśmieszyć. *Se* =, roześmiać się — wypogodzić czoło.

Dérision, *s. f.* pośmiech, pośmiewisko, szyderstwo, urągowisko. *Tourner en* =, wyśmiać, wyszydzić co.

Dérisoire, *a. d. g.* szydersko, jakby na urągowisko.

Dérivatif, **ive**, *a. Méd.* odprowadzający. =, *s. m.* lekarstwo odprowadzające zajątrzenie i t. p.

Dérivation, *s. f.* odprowadzenie, prowadzenie na bok — pochodzenie (wyrazów).

Dérive, *s. f. Mar.* zbaczanie okrętu, płynienie ukośne — kąt tegoż zboczenia. *Être en* =, posuwać się z ukosa, bokiem — kołysać się od wiatru.

Dériver, *v. a.* oddalać się od brzegu — iść z pędem wody — zbaczać, iść ukośnie — odchodzić, odpływać — pochodzić skąd — wypływać — pochodzić (o wyrazach). =, *v. a.* odprowadzać (wody) — wyprowadzać pochodzenie wyrazu. Dérivé, ée, *prt. et s.* odprowadzony — pochodzący, pochodny (wyraz).

Derme, *s. m. Anat.* skóra.

Dernier, ière, *a.* ostatni, od końca — najpóźniejszy — przeszły, zeszły (o dniach, latach) — ostatni, pośledni, najgorszy — ostateczny, ostatni. *Mettre la =ère main à qu''ch*, wykończyć, ostatecznie poprawić. =, *s. m.* ostatek; reszta. *Il ne veut jamais avoir le* =, niechce nigdy być na ostatku, chce aby jego było na wierzchu.

Dernièrement, *adv.* niedawno, w tych czasach, w tych dniach, temi dniami.

Dérober, *v. a.* wyłuskać z łupiny — ukraść co komu, kraść, okraść, okradać kogo — ująć — urwać czego *fm.* — zakryć, zakrywać przed okiem — utaić — ukryć. *Se* =, ukryć się — umknąć przed czém — wymykać się skąd, z pod czego — wyjść pocichu — znikać z oczu — chwiać się (o nogach pod człowiekiem osłabionym który leci z nóg). Dérobé, ée, *prt.* ukryty, zakryty — skradziony, ukradziony. *A ses heures dérobées*, w godzinach ujętych od zatrudnień. A la dérobée, *adv.* ukradkiem, pokryjomu, cichaczem.

Dérogation, *s. f.* ujma — nadwerężenie, naruszenie.

Dérogatoire, *a. d. g.* ujmujący, naruszający.

Dérogeance, *s. f.* utrata praw szlacheckich.

Dérogeant, ante, *a.* naruszający — znoszący co

Déroger, *v. n.* zmienić co poprzedniczego — naruszać, znosić, niweczyć — ujmę czynić czemu, uwłóczyć, uwłaczać czemu — zniżyć się. =, = *à noblesse*, zrobić co niezgodnego z zacnością rodu.

Deroi, *s. m.* zapłata za mieszkanie dla służby króleskiéj — *vid.* Desarroi.

Déroidir, *v. a.* odmiękczyć co zmarzłego, rozgrzać zdrętwiałe lub zgrabiałe od zimna członki — *fig.* wykrzesać, nadać ruchawości. *Se* =, odejść (o zmarzłych członkach i t. p.) — nabrać ruchawości, rozruszać się.

Dérougir, *v. a.* zgubić, spędzić czerwoność. *Se* =, stracić czerwoność, zejść (o czerwoności).

Dérouiller, *v. a.* odchędożyć ze rdzy — nadać polor. *Se* =, oderdzewieć — wygładzić się, przetrzeć się — odświeżyć co w pamięci.

Déroulement, *s. m.* rozwijanie — rozwinięcie.

Dérouler, *v. a.* rozwinąć, rozwijać (z wałka i t. p.) — rozwinąć przed oczyma, roztoczyć. *Se* =, rozwinąć się, otworzyć się.

Déroute, *s. f.* ucieczka, pierzchnienie — straty majątkowe i t. p. *Mettre une armée en* =, rozproszyć wojsko, zmusić do ucieczki. *Mettre qu''un en = dans une dispute*, pokonać w dyspucie, zapędzić kogo gdzie pieprz nierośnie.

Dérouter, *v. a.* zbłąkać, sprowadzić z drogi — zmieszać, pomieszać szyki komu.

Derrière, *prép. et adv.* za czém, w tyle, z tyłu. *Regarder = soi*, oglądać się za sobą — ociągać się

— wahać się. *Porte de* =, tylne drzwiczki — *fig.* furtka, wybieg. *Faire rage des pieds de* =, grzebać się, wygrzebywać się, gramolić się, dobywać wszystkich sił. *Laisser qu"un* = *soi*, w tyle zostawić, prześcignąć — przejść kogo. *Sens devant* =, tyłem, odwrotną stroną. =, *s. m.* tył, zad, tylna część — zad, zadek, pośladek — tylna część, tył wojska. *Assurer ses* =*s*, zabespieczyć się z tyłu. *Montrer le* =, *pop.* uciec z pola bitwy — niespisać się, poszkapić się, pokpić sprawą *pop.*

Des, wyraz powstały ze zlania się *De* i przedimka Les, *vid* De.

Dès, *prép.* od, od czasu jak. *Des lors*, od téj chwili, wtedy. *Dès là*, a więc, a tak. *Dès que*, skoro, jak skoro — jak prędko.

Désabusé, Désabusement, *s. m.* wyjście z uludzenia.

Désabuser, *v. a.* wywieść z błędu, zedrzeć urok, uludzenie. *Se* =, przejrzeć — przestać mniemać jak.

Désaccord, *s. m.* niezgoda, rozdwojenie.

Désaccorder, *v. a.* rozstroić instrument muzyczny.

Désaccoupler, *v. a.* spuścić ze smyczy lub swory — rozdzielić rzeczy poparowane. *Se* =, odwiązać się — stracić parę.

Désaccoutumance, *s. f.* odwyknienie.

Désaccoutumer, *v. a.* odzwyczaić. *Se* =, odzwyczaić się, odwyknąć.

Désachalander, *v. a.* odstręczyć kupców.

Désaffourcher, *v. n.* wyjąć kotwicę.

Désagencer, *v. a.* zburzyć ład, uszykowanie; rozrzucić.

Désagréable, *a. d. g.* nieprzyjemny.

Désagréablement, *adv.* nieprzyjemnie.

Désagréer, *v. n.* niepodobać się, nieprzypadać do smaku.

Désagréer, *v. a. Mar. vid.* Dégréer.

Désagrément, *s. m.* nieprzyjemność, przykrość, niesmak — to co szpeci — skaza.

Désaimer, *v. a.* przestać kochać.

Désajuster, *v. a.* popsuć porządek w czém, rozrzucić, rozerwać.

Désajusté, ée, *prt.* rozrzucony, w nieładzie. *Cheval désajusté*, koń wyszły z karbów, z trybu.

Désaltérer, *v. a.* gasić pragnienie. *Se* =, gasić, ugasić pragnienie, napić się, pić.

Désenchanter, *v. a.* odmamić, zedrzeć urok, odczarować.

Désappareiller, *v. a. vid.* Dépareiller.

Désapparier, *v. a.* rozerwać parę.

Désappointement, *s. m.* zawód, oszukanie się.

Désappointer, *v. a.* zawieść, zrobić zawód komu — *(vi.)* odjąć płacę (wojskowemu). = *une pièce d'étoffe*, odpruć sznurki, nici w sztuce materyi.

Désapprendre, *v. a.* zapomnieć (co się umiało).

Désapprobateur, =trice, *a. et s.* ganiący, przyganiający, skłonny do przygany — karcący.

Désapprobation, *s. f.* zganienie.

Désappropriation, *s. f.* wyzucie się z posiadania.

Désapproprier (se), *v. pron.* wyrzec się czego, wyzuć się z posiadania.

Désapprouver, *v. a.* ganić, naganiać, niepochwalać.

Désarçonner, *v. a.* wysadzić, zrzucić z siodła — zmieszać kogo, wprawić w kłopot.

Désargenter, *v. a.* zetrzeć posrebrzenie — odrzeć z gotowego grosza. *Se* =, stracić posrebrzenie,

wytrzeć się — wyszeplać się z grosza.

Désarmement, *s. m.* rozbrojenie, odebranie broni — rozpuszczenie wojska — wytrącenie broni z rąk.

Désarmer, *v. a.* rozbroić, odebrać broń — zdjąć zbroję z kogo — wytrącić broń z ręki — *fig.* rozbroić, ukoić. =, *v. n.* rzucać broń, rozpuszczać wojska — pozbyć się artylleryi (o okręcie). Désarmé, ée, *prt. et a.* rozbrojony — bezbronny.

Désarroi, *s. m.* nieład, zamęt, zamieszanie — upadek.

Désassortir, *v. a.* rozerwać, porozrywać od pary.

Désastre, *s. m.* klęska, nieszczęście.

Désastreusement, *adv.* nieszczęśliwie.

Désastreux, euse, *a.* nieszczęsny, okropny.

Désavantage, *s. m.* strata, szkoda, szkodowanie, niekorzyść. *Cela a tourné à son* =, na złe mu to wyszło. *Voir qu''un à son* =, widzieć kogo w złém świetle.

Désavantageusement, *adv.* ze szkodą, niekorzystnie.

Désavantageux, euse, *a.* niekorzystny, szkodzący, szkodliwy — niebezpieczny, trudny.

Désaveu, *s. m.* zaparcie się, zapieranie, zaprzeczanie czego — wyprzysiężenie się, nieprzyznanie się — odwołanie — kłamstwo.

Désaveugler, *v. a.* wywieść z zaślepienia, przetrzeć komu oczy. *fig.*

Désavouer, *v. a.* zaprzéć, zapierać co — zaprzeć się — wyprzeć się kogo, czego — nieprzyznać się do... wygadać się *fm.* — odwołać co — potępiać, naganiać. =, *qu''un*, oświadczyć iż się nie dało komu upoważnienia do czego.

Desceller, *v. a.* oderwać co wmurowanego — oderwać pieczęć.

Descendance, *s. f.* pochodzenie, ród.

Descendant, ante, *a.* schodzący, zstępujący na dół. *Garde* =*nte*, *vid.* Garde. *Ligne* =*nte*, linia zstępna (synowie, wnuki).

Descendant, *s. m.* potomek. *Les* =*s*, potomkowie, zstępni =nte, *s. f.* pochodząca z rodu tego a tego.

Descendre, *v. n.* zejść na dół, zstąpić — spuszczać się, schodzić, zstępować — wylądować zbrojno — zajechać gdzie, stanąć — wysiąść — zsiąść z konia — zniżać się, zniżyć się — zjechać — przenieść się urzędownie na grunt, na miejsce — upadać, chylić — opadać (o wodzie), spadać na dół — pochodzić (od kogo), być potomkiem. = *à terre*, wylądować. *Faire* =, spuścić — kazać zejść. =, *v. a.* spuścić — zniżyć — zrzucić, zwalić skąd — wysadzić na ląd, *prt.* Descendu, ue.

Descensum, *Distiller par* =, dystylować kładąc ogień nad ziołami z których się ma pędzić wódkę.

Descente, *s. f.* zstąpienie — wylądowanie zbrojne — śledztwo, przeniesienie się władzy na grunt, zjechanie — rura, kanał idący na dół — *Chir.* ruptura, kiła. = *de matrice*, opadnienie macicy. = *de croix*, zdjęcie z krzyża Sgo.

Descriptif, ive, *a.* opisujący — opisowy.

Description, *s. f.* opisanie — odmalowanie — opis — spis, rejestr — określenie ogółowe.

Deséchouer, *v. a.* spuścić w wodę statek osiadły na mieliźnie.

Désemballage, *s. m.* rozpakowanie.

Désemballer, *v. a.* rozpakować (pakę).

Désembarquer, *v. a.* rozładować statek, pozdejmować z niego ładunek.

Désembourber, *v. a.* wyciągnąć z kałuży, z bagna. *Se* =, wydobyć się, wybrnąć z bagna.

Désemparer, *v. n.* wynieść się, wyjść, wyruszyć. =, *v. n.* opuścić miejsce — *Mar.* rozebrać maszty i t. p. statku. *Sans* =, bez przestanku, bez wytchnienia.

Désempenné, ée, *a.* odarty z piór. *Aller comme un trait* =, chodzić krzywo, bokiem, jak rozbity.

Désempeser, *v. a.* odkrochmalić, zdjąć krochmal. *Se* =, odkrochmalić się.

Désemplir, *v. a.* ująć, ubrać czego z kąd, nadebrać, zestrychować co z górą nałożone. *Ne* = *pas*, być zawsze pełném. *Se* =, zmniejszać się. *Sa bourse se désemplit*, ubywa z worka.

Désenchantement, *s. m.* odczarowanie, zdjęcie uroku.

Désenchanter, *v. a.* odczarować, zdjąć czar, odczynić czary — zdjąć, zedrzéć urok.

Désenclouer, *v. a.* wyjąć ćwiek — rozgwoździć armatę.

Désenfiler, *v. a.* zdjąć co ze sznurka.

Désenfler, *v. a.* opuścić co odętego, wypuścić powietrze. *Se* =, stęchnąć, otęchnąć (o puchlinie)— opaść (o czém wydętém po wyjściu powietrza).

Désenflure, *s. f.* stęchnienie opuchłości — opadanie wydętości.

Désenivrer, *v. a.* wytrzeźwić — ocucić. =, *v. n.* wytrzeźwić się. *Se* =, wytrzeźwić się, wyszumieć.

Désennuyer, *v. a.* rozerwać, rozrywać kogo, rozpędzić nudy. *Se* =, rozerwać się.

Désenrayer, *v. a.* zrzucić postronek lub łańcuch hamujący koło.

Désenrhumer, *v. a.* wyléczyć z kataru. *Se* =, stracić katar.

Désenrouer, *v. a.* wyléczyć z chrypki, odjąć ją. *Se* =, stracić chrypkę.

Désensevelir, *v. a.* zdjąć prześcieradło śmiertelne z ciała.

Désensorceler, *v. a.* odczarować, zdjąć czary; odczynić.

Désensorcellement, *s. m.* odczarowanie.

Désentêter, *v. a.* przeprzeć kogo, przełamać upór, wybić co z głowy. *Se* =, dać się przełamać— wybić sobie co z głowy.

Désert, erte, *a.* pusty, niezamieszkały, bezludny — opuszczony — odludny. *Un appel* =, appellacya któréj strona nie popierała.

Désert, *s. m.* pustynia, puszcza* — kraj wyludniony.

Déserter, *v. a.* opuścić stanowisko, miejsce — dezerterować, uciec, zbiedz, odbiedz znaków. = *à l'ennemi*, przejść do nieprzyjaciela. = *à l'intérieur*, uciec (o żołnierzu uciekającym w kraju). *Faire* =, wypędzić, wygnać, wystraszyć skąd. Déserté, ée, *prt.* opuszczony.

Déserteur, *s. m.* zbieg, dezerter — zmiennik, odstępca*.

Désertion, *s. f.* opuszczenie stanowiska, znaków; dezercya. = *d'appel*, niepopieranie appellacyi.

Désespérade (à la), *adv.* po desperacku *fm.*

Désespérant, ante, *a.* przywodzący do rozpaczy.

Désespéré, ée, *s.* szalony, desperat. *Se battre en* =, walczyć do upadłego, jak szalony.

Désespérément, *adv.* szalenie, na zabój, na śmierć.

Désespérer, *v. n.* rozpaczać, wpaść w rozpacz, poddać się jéj; stracić nadzieję. *Se* =, rozpaczać — trapić się. Désespéré, ée, *prt.* rozpaczający, w rozpaczy — uważany za zgubionego, bez nadziei — nie do naprawienia; nie do uratowania. *Etre désespéré des méde-*

tiné, być porzuconym od lekarzy. *Un mal désespéré*, choroba nieuleczona. *Un parti désespéré*, krok rozpaczy. *Je suis désespéré de cela*, cierpię na tém.

Désespoir, *s. m.* rozpacz, zwątpienie — przyczyna rozpaczy. *Être au* =, cierpiéć na czém, być w udręczeniu. *Mettre au* =, przywieść do rozpaczy. *En = de cause*, z rozpaczy, zwątpiwszy o skutku.

Desétriner, *v. a.* wysadzić ze strzemienia.

Déshabillé, *s. m.* dezabilka: ubiór ranny kobiecy. *En* =, w zaniedbaniu.

Déshabiller, *v. a.* rozebrać kogo, zdjąć odzienie z kogo. =, *v. n. Se* =, rozebrać się — przebrać się w odzienie domowe.

Déshabité, ée, *a.* niezamieszkały, opuszczony, pustkami stojący.

Déshabituer, *v. a.* odzwyczaić od czego, oduczyć czego. *Se* =, odzwyczaić się, odwyknąć od czego, oduczyć się czego.

Déshérence, *s. f.* prawo zabierania spadku po zmarłych bez dziedzica — prawo kaduka — kaduk, dobra bez dziedzica, puścizna.

Déshériter, *v. a.* wydziedziczyć.

Désheurer, *v. a.* zabić czas komu, zmitrężyć czas komu. *Se* =, mitrężyć sobie.

Déshonnête, *a. d. g.* sprośny — plugawy, brzydki.

Déshonnêtement, *adv.* sprośnie, plugawie.

Déshonnêteté, *s. f.* sprośność — nieuczciwość.

Déshonneur, *s. m.* hańba, sromota — niesława. *Tenir à* =, poczytywać za hańbę. *Prier qu''un de son* =, wymagać po kim hańbiącéj gorzeczy, lub najnieprzyjemniejszéj.

Déshonorable, *a. d. g.* haniebny.

Déshonorant, ante, *a.* hańbiący, niecny, haniebny.

Déshonorer, *v. a.* zhańbić, zbezcześcić, zesromocić, zniesławić, splamić. *Se* =, zhańbić się.

Désignatif, ive, *a.* oznaczający, znamionujący kogo, właściwy komu.

Désignation, *s. f.* oznaczenie, opisanie — wyznaczenie kogo do czego.

Désigner, *v. a.* oznaczyć, opisać, wyrzeźić, wyrażać co przez co — wyrazać, znaczyć — wyznaczyć, mianować — naznaczyć, oznaczyć (czas).

Désincorporer, *v. a.* odłączyć co było wcielone.

Désinence, *s. f.* zakończenie (w wyrazach).

Désinfatuer, *v. a.* wybić co z głowy komu. *Se* =, wybić sobie co z głowy.

Désinfecter, *v. a.* oczyścić z wyziewów — odjąć smród — przewietrzyć.

Désinfection, *s. f.* przewietrzenie, oczyszczenie z wyziewów lub zarazy.

Désintéressement, *s. m.* bezinteresowność, zapomnienie widoków osobistych.

Désintéresser, *v. a.* powrócić komu szkody, wynagrodzić. Désintéressé, ée, *prt. et a.* otrzymujący wynagrodzenie — bezinteresowny, bez widoków osobistych.

Désir, *s. m.* żądanie, życzenie, chęć — żądza. *Au* =, *(vi.)* w myśl czego, stosownie do czego.

Désirable, *a. d. g.* pożądany.

Désirer, *v. a.* żądać, życzyć sobie czego. = *qu''ch à qu''un*, życzyć komu czego. =, z trybem bezokol. bez *de* : chcieć. =, z trybem bezokol. i z *de* : pragnąć czego trudnego do dopięcia.

Désireux, euse, *a.* chciwy czego, pragnący.

Désistement, *s. m.* odstąpienie; zrzeczenie się czego.

Désister (se), *v. pron.* odstąpić od czego, porzucić, zaniechać.

Dès lors, *adv. vid.* Dès.

Desmologie, *s. f. Anat.* nauka o wiązadłach.

Désobéir, *v. n.* niesłuchać, być nieposłusznym. = *à la loi*, wykroczyć przeciw prawu. Désobéi, ie, *prt.* kogo niesłuchają, komu nieposłuszni.

Désobéissance, *s. f.* nieposłuszeństwo, krnąbrność.

Désobéissant, ante, *a.* nieposłuszny, krnąbrny.

Désobligeamment, *adv.* niegrzecznie — nieuczynnie.

Désobligeance, *s. f.* niegrzeczność, nieuczynność.

Désobligeant, ante, *adj.* niegrzeczny, nieuczynny.

Désobligeante, *s. f.* dezobliżantka : powóz mały na dwie osoby.

Désobliger, *v. a.* urazić, sprawić przykrość.

Désobstruant, ante, Désobstructif, ive, *a. vid.* Apéritif.

Désobstruer, *v. a.* wyprzątnąć (miejsce z czego) — sprawić rozwolnienie, rozpędzić zatwardzenie.

Désoccupation, *s. f.* nieczynność, próżnowanie.

Désoccupé, ée, *a.* nieczynny, próżnujący.

Désoeuvré, ée, *a. et s.* próżnujący, niemający żadnego zatrudnienia — próżniak.

Désoeuvrement, *s. m.* próżnowanie, nieczynność. *Par* =, dla przepędzenia czasu.

Désolant, ante, *a.* trapiący, zasmucający, smutny — nudny, nieznośny, natrętny.

Désolateur, *s. m.* spustoszyciel.

Désolation, *s. f.* spustoszenie — strapienie, smutek, zmartwienie — udręczenie.

Désoler, *v. a.* spustoszyć — trapić, strapić, mocno dotknąć — sprawić nieprzyjemność — dręczyć, męczyć. *Se* =, dręczyć się, trapić się. Désolé, ée, *prt. et a.* spustoszony — w udręczeniu, zmartwiony, zgryziony.

Désopilatif, ive, *Méd.* otwierający (zatkane kanały i t. p.).

Désopilation, *s. f. Méd.* odetkanie, otworzenie.

Désopiler, *v. a. Méd.* odetkać, otworzyć (zatkane kanały).

Désordonné, ée, *a.* w nieładzie, w nieporządku — nieporządny — niepowściągniony, bez miary — rozwiozły.

Désordonnément, *adv.* bez miary, bez granic — w nieładzie, w nieporządku.

Désordre, *s. m.* nieporządek, nieład, zamieszanie — pomieszanie — rozprzężenie — nierząd, nierządne życie.

Désorganisation, *s. f.* dezorganizacya, rozprzężenie.

Désorganiser, *v. a.* zdezorganizować, rozprządz.

Désorienter, *v. a.* pozbawić kierunku, sprowadzić z drogi, — zmieszać, pomieszać. Désorienté, ée, *prt.* niewiedzący gdzie się obrócić.

Désormais, *adv.* odtąd, od téj chwili, nadal.

Désossement, *s. m.* wyjęcie kości.

Désosser, *v. a.* wyjąć kości lub ości, powyjmować je.

Désourdir, *v. a.* spruć, popruć.

Désoxydation, *s. f. Chim.* oddzielenie kwasorodu; odkwaszenie.

Désoxyder, *v. a.* odkwasić; oddzielić kwasoród.

Désoxygénation, *s. f. vid.* Désoxydation.

Désoxygéner, *v. a. vid.* Désoxyder.

Despote, *s. m.* samowładny pan, samodzierżca, despota, tyran — despota, ciemiężca — carzyk : tytuł niektórych książąt podległych Turcyi.

Despotique, *a. d. g.* samowładny, despotyczny. *État* =, państwo despotyczne rządzone samowładnie.

Despotiquement, *adv.* samowładnie, despotycznie.

Despotisme, *s. m.* samowładność — samowładztwo — despotyzm, tyrania.

Desquamation, *s. f.* odłupywanie się skóry.

Dessaisir (se), *v. pron.* pozbyć się czego, wypuścić z rąk. Dessaisi, ie, *prt.* kto się pozbył czego.

Dessaisissement, *s. m.* pozbycie się, wypuszczenie z rąk.

Dessaisonner, *v. a.* zaniedbywać porządek zwykły w uprawie pól.

Dessalé, ée, *a. et s.* przebiegły, chytry.

Dessaler, *v. a.* wymoczyć co solonego. Dessalé, ée, wymoczony z soli.

Dessangler, *v. a.* odpiąć popręg koniowi.

Desséchant, ante, *a.* osuszający — suchy (wiatr i t. p.).

Dessèchement, *s. f.* osuszenie — wyschnienie, wychudnienie.

Dessécher, *v. a.* osuszyć, osuszać — wysuszyć — schudzić, wychudzić. = *le cœur*, wyziębić serce — ostudzić gorącość nabożeństwa. *Se* =, wyschnąć, wychudnąć, schnąć z czego, od czego. Desséché, ée, *prt.* wyschły — oschły, suchy — wychudły.

Dessein, *s. m.* zamiar, cel — projekt, plan. *Sans* =, niechcący, mimowolnie — bez myśli, niewinnie, bez żadnego celu. *A* =, umyślnie, z umysłu. *Il a du* =, ma jakieś zamiary. *Il y a du* =, jest w tém jakiś cel. *A bon* =, w dobrym celu. *A* = *de...*, w celu czego. *C'est à* = *que...*, w tym celu aby......

Desseller, *v. a.* rozsiodłać, rozkulbaczyć (konia).

Desserre, *s. f.* wypuszczenie z ręki. *Dur à la* =, *fm.* skąpy, z którego trudno co wykołatać.

Desserrer, *v. a.* rozpuścić, popuścić, popuszczać (pasa, sznurówki). = *les dents à qu'un*, otworzyć zwarte szczęki. = *un soufflet*, dać policzka, chopnąć w pysk. *Ne pas* = *les dents*, ani otworzyć gęby, nic nie mówić.

Dessert, *s. m.* wety, deser, wet*. *Au* =, pod koniec obiadu.

Desserte, *s. f.* potrawy zebrane ze stołu — służba w parafii w zastępstwie proboszcza.

Dessertir, *v. a.* wydobyć z oprawy (kamień drogi).

Desservant, *s. m.* wikary, zastępujący proboszcza.

Desservir, *v. a.* zebrać, pozbierać ze stołu (potrawy, nakrycie) — szkodzić komu (pokątnie u kogo) — dołki kopać pod kim, szyć buty komu *fm.* = *une église, une cure*, pełnić zastępczo duchowne obowiązki około kościoła lub probostwa.

Dessiccatif, ive, *a.* wysuszający, osuszający. =, *s. m.* lekarstwo wysuszające.

Dessication, *s. f.* osuszenie — wysuszenie.

Dessiller, *v. a.* otworzyć, rozewrzeć (powieki). = *les yeux à qu'un*, otworzyć komu oczy, wywieść z błędu. *Se* =, otworzyć się. Dessillé, ée, *prt.* rozwarty (o oczach, powiekach).

Dessin, *s. m.* rysunek — rysunki: sztuka rysowania — kwiaty i t. p. (na materyi kolorowéj), deseń — rozkład w kawałkach muzyki — plan budowli.

Dessinateur, *s. m.* rysownik — malarz znający rysunek.

Dessiner, *v. a.* rysować — narysować, odrysować — oznaczać, wydawać (formę). *Se* =, odbijać

się na tle; tworzyć smugę, zakreślać (o przedmiocie jakim) — przybierać formę. *Se = avec grâce*, przybierać kształtne postawy (o osobie).

Dessoler, *v. a.* oderwać podeszwę — *vid.* Dessaisonner.

Dessouder, *v. a.* odlótować. *Se =*, odlótować się.

Dessouler, *v. a.* wytrzeźwić. =, *v. n.* wytrzeźwić się, wyszumieć się.

Dessous, *adv* pod czém, pod co, pod spodem. *De =*, z pod spodu. *Vêtement de =*, suknia spodnia. =, *s. m.* spód — przegrana. *Le = d'un théatre*, piętro pod spodem sceny. *Le = des cartes*, spód kart zakryty gdy się je rozdaje. *Voir le = des cartes*, znać tajemnice czego. *Au =*, pod, pod spodem — niżéj. *Par =*, pod czém, pod co — dołem. *Être au = de sa place*, niemieć zdolności odpowiednich zajmowanemu miejscu. *Au = de la critique*, niewarte krytyki, nędzne, liche. *Regarder en =*, patrzyć z pod oka. *Avoir mine en =*, chodzić z pokorną minką. *Être en =*, być skrytym. *La =*, pod tém — pod spód. *Ci-=*, tu niżéj, poniżéj.

Dessus, *adv.* na wierzchu, na wierzch — na czém. *Sens = dessous*, do góry nogami. *Au =*, w górze, nad czém, po nad czém — wyżéj czego — nad kim. *Être au =*, stać wyżéj nad co, być wyższym nad. *Etre au = des ses affaires*, miećzasoby, byćzamożnym. *En =*, z wierzchu, w górze, u góry. *Là-=*, na wierzchu — o czém, w jakiéj materyi — zaraz potém, natychmiast. *Vous pouvez compter la-=*, możesz liczyć na to. *Ci-=*, powyżéj. *Par-=*, na wierzchu — na czém — a nadto, a przytém. *Par-= les maisons*, nad miarę, z górą, bez miary. *Par-= tout*, nadewszystko — nad wszystko — przedewszystkiém.

Dessus, *s. m.* wierzch, wierzchnia część — prawa strona, wierzch (materyi) — napis, adres na liście — piętra górne nad sceną w teatrze — góra — wyższość, przewaga, najwyższy ton (w muzyce). *Avoir le =*, wziąć górę nad czém — zwyciężyć, pobić. *Avoir le = du vent*, *Mar.* mieć wiatr pomyślny przed innym statkiem — mieć górę nad kim.

Destin, *s. m.* przeznaczenie, zrządzenie Niebios; los, losy, przeznaczenia — życie.

Destinataire, *s. d. g.* osoba do któréj adresowany jest list.

Destination, *s. f.* przeznaczenie (czego na jaki cel) — miejsce przeznaczenia, wyznaczone miejsce.

Destinatoire, *a. d. g.* wskazujący przeznaczenie na jaki cel.

Destinée, *s. f.* los, przeznaczenie — życie, istnienie.

Destiner, *v. a.* przeznaczyć (co na co) — chować dla kogo, gotować co komu. *Se = à qu'ch*, sposobić się do czego, wybraćsobie zawód jaki. Destiné, ée, *prt.* przeznaczony do czego, na co — zgotowany do czego, który się chowa do czego.

Destituable, *a. d. g.* odwołalny, uległy zrzuceniu (z urzędu i t. p.).

Destiné, ée, *a.* ogołocony z czego, pozbawiony czego.

Destituer, *v. a.* złożyć, odwołać, zrzucić z urzędu, skassować.

Destitution, *s. f.* odwołanie z urzędu, zrzucenie, skassowanie.

Destrier, *s. m.* koń doręczny.

Destructeur, *s. et a. m.* burzący, niszczyciel — wytępiający — psotnik, majster psuj *fm.* =trice, *s. f.* niszczycielka, niszcząca.

Destructibilité, *s. f.* uleganie zniszczeniu.

Destructif, ive, *a.* psujący, niszczący, podkopujący, burzący.

Destruction, *s. f.* zburzenie, wywrócenie, obalenie, zniszczenie — zguba.

Désuétude, *s. f.* nieużywanie. *Tomber en* =, wyjść z używania, iść w niepamięć.

Désunion, *s. f.* rozsunięcie się — rozłączenie, rozdzielenie — niezgoda, niejedność, zwaśnienie, niesnaski.

Désunir, *v. a.* rozłączyć, rozdzielić — rozerwać, rozrywać — poróżnić. *Se* =, rozsuwać się, rozsunąć się — rozłączyć się. *prt.* Désuni, ie. *Cheval désuni*, koń włokący za sobą biodra.

Détachement, *s. m.* oderwanie się od czego, rozbrat z czém, rozstanie się — oddział, poczet ludzi.

Détacher, *v. a.* wywabiać plamy.

Détacher, *v. a.* odwiązać, spuścić z uwiązania — odpiąć — odstawić, odjąć, odsunąć — odłączyć, oddzielić, pooddzielać — oderwać — odosobnić — zrobić odstającém — odciągnąć kogo od czego. = *un soufflet, un coup*, chopnąć w pysk, walnąć. = *un ruade*, wierzgnąć (o koniu). Détaché, ée, *prt.* odłączony, oderwany, osobny. *Pièces* =*ées*, urywkowe, ulotne pisma.

Détail, *s. m.* szczegół — drobnostki — pojedyncze części — handel drobiazgowy—sprzedaż na sztuki, na drobne części (na garce i kwarty, na funty i łóty, na łokcie). *Descendre dans le* =, wchodzić w szczegóły — wglądać w drobnostki — trudnić się drobiazgami. *En* =, cząstkowo — szczegółowo, poszczególe.

Détaillant, *a. et s. m.* kupiec sprzedający drobiazgowo, kramarz.

Détailler, *v. a.* porozkrawać na sztuki — sprzedawać drobiazgowo — wyszczególnić, opowiadać szczegółowo. Détaillé, ée, *prt. et a.* szczegółowy.

Détailleur, *s. m. vid.* Détaillant.

Détalage, *s. m.* pozbieranie, zdjęcie, zdejmowanie towarów.

Détaler, *v. a.* pozbierać, pozdejmować towary wystawione na widok — zemknąć, wynieść się.

Détalinguer, *v. a.* zrucić linę, sznur.

Déteindre, *v. a.* zmienić kolor, farbę (czego). =, *v. n.* *Se* =, *v. pron.* pełznąć, wypełznąć, wypłowieć, zblakować. Déteint, inte, *prt.* wypłowiały, wypełzły.

Dételer, *v. a.* wyprządz (wół lub bydlę od wozu).

Détendre, *v. a.* spuścić, opuścić (co było napięte, wyprężone) — zebrać, zdjąć (obicia, namioty). = *l'esprit*, wypocząć, wytchnąć. *Se* =, opadać, tracić sprężystość — wytchnąć, odetchnąć po pracy.

Détenir, *v. a.* zatrzymać, zatrzymywać. = *en prison*, trzymać w więzieniu. Détenu, ue, *prt. et s.* przytrzymany — więzień.

Détente, *s. f.* cyngiel u broni palnéj — spust w broni palnéj. *Dur à la* =, twardego spustu (o broni palnéj — *fig.* skąpy.

Détenteur, trice, *s.* będący obecnie w posiadaniu czego.

Détention, *s. f.* obecne posiadanie czego — przytrzymanie, uwięzienie. = *d'urine*, zatrzymanie uryny.

Détergent, ente, *a. vid.* Détersif.

Déterger, *v. a.* *Méd.* obmywać, obmyć, wymyć (ranę).

Détérioration, *s. f.* uszkodzenie, zepsucie, szkody.

Détériorer, *v. a.* uszkodzić, zepsuć. *Se* =, psuć się.

Déterminant, ante, *a.* stanowiący o czém, stanowczy.

Déterminatif, ive, *a.* określający, ograniczający. =, *s. m.* określnik, wyraz określający.

Détermination, *s. m.* postanowienie — krok stanowczy — udecydowanie się. = *du mouvement*, działanie wpływające na kierunek ciała w ruchu.

Déterminément, *adv.* stanowczo — wyraźnie, dobitnie — śmiało, odważnie.

Déterminé, ée, *a.* odważny, śmiały, gotów na wszystko. =, *s. m.* zuchwalec.

Déterminer, *v. a.* postanowić w czém, o czém — określić — naznaczyć, wskazać — postanowić, przedsięwziąć — namówić, skłonić kogo — nadać stałe znaczenie, ustalić — sprowadzić, pociągnąć za sobą — sprawić.

Déterrer, *v. a.* wykopać, wydobyć, wygrzebać — odkryć. **Déterré, ée**, wydobyty, wygrzebany. *Il a l'air d'un déterré*, wygląda jak z krzyża zdjęty.

Détersif, ive, *a. Méd.* zmywający (ranę), czyszczący. =, *s. m.* środek na oczyszczenie, zmycie.

Détestable, *a. d. g.* obrzydły — obmierzły — szkaradny, brzydki, nieznośny.

Détestablement, *adv.* szkaradnie, nieznośnie.

Détestation, *s. f.* obrzydzenie czego, ku czemu.

Détester, *v. a.* nienawidzić, obrzydzić sobie co, niecierpieć czego.

Détignonner, *v. a.* rozczóbrać włosy.

Détirer, *v. a.* rozciągać, wyciągać, powyciągać.

Détiser, *v. a.* = *le feu*, rozgrzebać ogień, porozrzucać głowienki dla ugaszenia.

Détisser, *v. a.* spruć, odpruć (tkaninę).

Détonation, *s. f.* wystrzał.

Détoner, *v. n.* wystrzelić, wypalić (o broni palnéj).

Détonner, *v. n.* zmylić nótę, fałszywie śpiewać — wyjść z tonu, zwyczajnego, sobie właściwego.

Détordre, *v. a.* odkręcić (co było skręcone). *Se* =, odkręcić się. *Se* = *le pied*, *le bras*, wykręcić sobie nogę, ramie.

Détorquer, *v. a.* wykręcić, przekręcić (myśl, znaczenie).

Détors, orse, *a.* odkręcony, rozkręcony (sznurek, nić).

Détorse, *s. f. vid.* **Entorse**.

Détortiller, *v. a.* odmotać, odwikłać, rozwikłać.

Détoucher, *v. n.* odpłynąć od brzegu.

Détour, *s. m* zakręt, krętość, zakręcanie się — zboczenie z drogi — wybieg, wykręt, wybiegi. =*s du cœur*, zakątki serca. *Sans* =, prosto, szczerze.

Détourner, *v. a.* odwrócić kogo, oddalić — wykręcić, przekręcić (myśl, znaczenie) — odciągnąć, oderwać, odciągać od czego, odwieść od czego, odradzać co — skraść, wykraść — polować na upatrzonego. =, *v. n.* zwrócić się, obrócić się, wziąć się w bok. *Se* =, zejść z drogi, oddalić się, zboczyć. — odwrócić się. *Se* = *de son travail*, porzucić jaką robotę, przerwać ją. **Détourné, ée**, *prt. et adj.* odwrócony — boczny, uboczny. *Sens détourné*, znaczenie zbaczające od pierwiastkowego. *Reproche détourné*, wyrzuty z daleka czynione, nie wzręcz.

Détracter, *v. a.* uwłóczyć komu, szarpać kogo — obmawiać. = *de qu''un*, obmawiać kogo.

Détracteur, *a. et s. m.* obmówca,

szarpiący, lubiący uwłaczać komu.

Détraction, *s. m.* obmowa, uwłaczanie, szarpanie.

Détranger, *v. a.* wypędzić źwierzęta szkodne, wykurzyć.

Détrape, *s. f.* wyprzątnienie.

Détraper, *v. a.* wyprzątnąć.

Détraquer, *v. a.* znarowić (konia) — popsuć, wprawić w nieład, w rozprzężenie. *Se* =, zepsuć się, rozprządz się, rozprzęgać się. Détraqué, ée, *prt.* rozprzężony, w nieładzie.

Détrempe, *s. f.* farba rozrobiona z klejem — pomalowanie rozrobioną farbą. *Mariage en* =, życie nałożnicze, życie na wiarę *pop.*

Détremper, *v. a.* rozpuścić; rozrobić, roztworzyć (wodą i t. p.) — odhartować (stal).

Détresse, *s. f.* strapienie, utrapienie, frasunek, zmartwienie, nędza. *Cri de* =, skargi, narzekania, lament. *Signal de* =, znak którym okręt wzywa ratunku.

Détresser, *v. a.* odpleść, rozpleść (warkocz i t. p.).

Détriment, *s. m.* szkoda, uszczerbek — szczątki.

Détripler, *v. a.* zwinąć trzy szeregi w dwa.

Détriter, *v. a.* przepuścić oliwki na młyn.

Détritus *(tus=tuce)*, *s. m.* stos szczątków (istot zniszczonych).

Détroit, *s. m.* cieśnina, przesmyk — *(vi.)* okręg, obwód.

Détromper, *v. a.* wywieść z błędu. *Se* =, wyjść z błędu.

Détrôner, *v. a.* zrzucić z tronu, zdetronizować.

Détroussement, *adv.* bez względu, niezważając na nic.

Détrousser, *v. a.* opuścić podkasaną suknię — okraść, obedrzeć. *Se* =, opuścić podkasaną suknię. Détroussé, ée, *prt. En robe détroussée*, z ceremoniami, etykietalnie.

Détrousseur, *s. m.* złodziej, rabuś, rzezimieszek.

Détruire, *v. a.* psuć, niszczyć, zepsuć, zniszczyć — zniweczyć. *Se* =, psuć się, niszczeć, upadać — odebrać sobie życie. *prt.* Détruit, ite.

Dette, *s. f.* dług. *Avouer une* =, przyznać dług — *fig.* przyznać się do winy, wyznać grzech.

Detteur, *s. m.* zadłużony.

Deuil, *s. m.* żałoba, żal — żałoba, szaty żałobne — żałoba, czas jéj trwania — orszak pogrzebowy. *Demi-* =, suknie ciemnego koloru, popielate, szarawe. *Vetu de* =, w żałobie. *Prendre le* =, wziąć żałobę, przywdziać żałobę. *Etre en* = *de qu'un*, chodzić w żałobie po kim.

Deutérocanonique, *a. d. g.* deuterokanoniczny (o księgach wcielonych dopiero później do pisma Sgo).

Deutéronome, *s. m.* deuteronom: piąta księga mojżeszowa.

Deutoxyde, *s. m. Chim.* drugi niedokwas.

Deux, *a.* dwa, *m.* dwie, *f.* dwoje, *n.* — drugi, wtóry — dwa, *s.* dwójka. *Tous* =, oba, *m.* oboje, *n. Toutes* =, obie, obiedwie. *Piquer des* =, spinać obiema ostrogami — spieszyć, naglić.

Deuxième, *a. d. g.* drugi, wtóry.

Deuxièmement, *adv.* po drugie, powtóre.

Dévaler, *v. a.* spuścić (na dół). = *une montagne*, *etc.* zejść z góry i t. p. =, *v. n.* zejść na dół.

Dévaliser, *v. a.* okraść, obedrzeć, obdzierać, rozbijać po drogach.

Devancer, *v. a.* wyprzedzać, iść naprzód — wyścignąć, prześcignąć, przegonić — trzymać kruk przed kim — uprzedzić kogo (w czém) — przejść, przewyższyć, przesadzić kogo.

Dévancier, *s. m.* poprzednik. =*s*, *s. m. pl.* przodkowie, naddziadowie — poprzednicy.

Devant, *prép. et adv.* przed kim, przed czém (przez wzgląd na miejsce), na przodzie, na przedzie, przodem, na czele — przed kogo — w obecności czyjéj, przed kim. *Porter une affaire = les juges*, wprowadzić sprawę przed sąd. =, *s. m.* przód, przednia część, strona. *Le = d'un tableau*, pierwsze zarysy obrazu. *Prendre les =s*, wyścignąć, prześcignąć — uprzedzić kogo (w czém) — ubiedz w czém. *Au* =, na przeciw komu, na spotkanie. *Aller au* =, uprzedzić w czém, uprzedzać czyje życzenia. *Ci-=*, przedtém, dawniéj.

Devantier, *s. m.* fartuch, zapaska wieśniaczek. *Dans le* =, w zapasce, w podołku.

Devantière, *s. f.* spodniczka z rozporem z tyłu i z przodu dla jeżdżenia na koniu.

Devanture, *s. f.* przód, wystawa budowy, sklepu — oblepienie wapnem kominów w zetknięciu się z dachem.

Dévastateur, *s. m.* spustoszyciel.

Dévastation, *s. f.* spustoszenie.

Dévaster, *v. a.* pustoszyć, spustoszyć.

Développée, *s. f.* linia krzywa dająca rozwijając się początek innéj linii krzywéj.

Développement, *s. m.* rozwinięcie, rozłożenie — rozwijanie się; wywijanie się (czego z czego) rozwinięcie przedmiotu, wejście w szczegóły — figura geometryczna ułożona z tektury i t. p.

Développer, *v. a.* rozłożyć, rozwinąć, rozkładać. *Se* =, rozwijać się.

Devenir, *v. n.* stać się, stawać się, zostać czém — robić się, zrobić się czém, jakim; użyte z przymiotnikami oddaje się często w polskim przez słowo uformowane od przymiotnika odpowiedniego franc· = *maigre*, chudnąć. = *à rien*, niknąć, niszczéć, czeznąć *pop. Que devenez vous?* co porabiasz? *Que devins-je?* nie wiem co się ze mną działo:

Dévergondage, *s. m.* wyuzdanie; rozpasanie się na co.

Dévergondé, ée, *a. et s.* rozpasany na co, wyuzdany bezwstydnik; bezwstydnica *f.*

Devers, *prép.* ku, w stronę. *Par = soi*, przy sobie, u siebie, ku sobie, na swoję stronę. *Par = le juge*, u sędziego, w sądzie.

Devers, erse, *a.* pochylony, przechylony (niezupełnie pionowy). =, *s. m.* nachylenie, przechylenie. *Suivant son* =, pod kątem nachylenia jaki tworzy, linia i t. p.

Déverser, *v. n.* przechylać się, stać przechylono. =, *v. a.* przechylić. = *le blâme sur qu''un*, nieszczędzić nagany.

Déversoir, *s. m.* upust wody zbytecznéj.

Dévêtir (se), *a.* pozbyć się czego, wypuścić z rąk — zrzucać odzienie, odkrywać się.

Dévêtissement, *s. m.* pozbycie się czego.

Déviation, *s. f.* zboczenie.

Dévider, *v. a.* zwijać na motowidło, motać — zwijać na kłębek z motka.

Dévideur, euse, *s.* zwijający na motowidło lub na kłębek.

Dévidoir, *s. m.* motowidło.

Dévier, *v. n.* zboczyć, zejść z drogi. *Se* =, zboczyć, zejść z drogi.

Devin, *s. m.* wieszczek, wróżący, wróżbit — wąż wieszczek (największy wąż znany). Devineresse, *s. f.* wróżka.

Deviner, v. a. zgadnąć co, przepowiadać co, przepowiedzieć, wróżyć co — przeniknąć kogo, co — zgadywać, wróżyć, przepowiadać — domyślić się czego. *Je vous le donne à = en dix*, nigdy niezgadniesz. *Se =*, *v. réc.* nawzajem się przeniknąć.

Devineresse, *s. f. vid.* Devin.

Devineur, euse, *a.* lubiący zgadywać, domyślać się.

Devis, *s. m.* rozmowa, rozhowor — anszlag, wykaz szczegółowy materyałów i kosztów budowli.

Devisager, *v. a.* wydrapać oczy, podrapać, poszarpać.

Devise, *s. f.* figura allegoryczna z napisem u spodu — napis, dewiza, motto, epigraf. *Le corps de la =*, figura wystawiająca co allegorycznie. *L'ame de la =*, napis pod figurą allegoryczną.

Deviser, *v. n. fm.* prowadzić rozmowę, gwarzyć, gawędzić, bańdurzyć, bajać.

Devisser, *v. a.* odśrubować — odkręcić, odjąć.

Dévoiement, *s. m.* biegunka, lazowanie — ukośny kierunek rury, kanału.

Dévoilement, *s. m.* odkrycie, zdarcie zasłony.

Dévoiler, *v. a.* odkryć zasłonę, kwef, welon — zdjąć pokrowiec — uwolnić mniszkę od ślubów zakonnych — odkryć co, zedrzeć zasłonę z czego. *Se =*, zdjąć welon, odsłaniać twarz (o mniszce) — odkryć się, wyjść na jaw.

Devoir, *v. a.* być winnym co, być dłużnikiem (summy jakiéj) — być obowiązanym, powinnym — być winnym komu — musieć co czynić, być obowiązanym czynić co. Oddaje się często słowem mieć. *Il doit venir*, ma przyjść — powinien przyjść. *On se doit...*, winniśmy sobie samym to a to. *On se doit à sa patrie*, należemy do ojczyzny. *Cela doit être*, tak być musi — to ma nastąpić — tak jest zapewne. *Cela se doit*, tak być powinno. *Il m'en doit*, *je lui en dois*, mam z nim na pieńku, uchybił mi. *Qui a terme ne doit rien*, przed terminem niemożna być zmuszonym do zapłacenia. *Il ne s'en doivent guère*, nie uszedł jeden drugiego; oba lepsi. Doit, winien: rubryka w rejestrze na to co nam kto winien. Du, ue, *prt. et s.* należący do kogo — winny, należny, powinny — należytość. *Jusqu'à due concurrence*, aż do summy jaka się należy.

Devoir, *s. m.* powinność, obowiązek — winny hołd — należność, opłata należna (panu lennemu) — zadanie szkolne. *= pascal*, spowiedź wielkanocna. *Derniers =s*, ostatnia posługa, obchód pogrzebowy. *Ranger qu'un à son =* zmusić do wypełnienia powinności. *Se mettre en = de...*, wziąć sobie za powinność, zabrać się do czego.

Dévolu, ue, *a.* przypadający komu, na kogo; przechodzący, przeniesiony na kogo (o części lub prawie jakiém).

Dévolu, *s. m.* otrzymanie beneficyum wakującego z powodu niezdatności beneficyaryusza. *Jeter un =*, ogłosić beneficyum za wakujące. *Jeter un =, son = sur qu'un*, mieć chrapkę na co.

Dévolutaire, *s. m.* otrzymujący beneficyum wakujące z powodu niezdatności.

Dévolutif, ive, *a.* przenoszący na kogo prawo jakie i t. p. — odsyłający rzecz do innego sędziego.

Dévolution, *s. f.* przeniesienie prawa, części jakiéj na kogo.

Dévorant, ante, *a.* pożerający — łakomy, chciwy — pożerczy, niszczący.

Dévorer, *v. a.* zjeść, pożréć

pochłonąć — pożerać — niszczyć, zniszczyć, trawić, strawić. = *un affront*, strawić obelgę. Dévoré, ée, *prt.* pożarty, zniszczony.

Dévot, ote, *a. et s.* nabożny — nabożniś, bigot, świętoszek — żarliwy, gorący (o modłach). =ote, *s. f.* dewotka, bigotka — kobieta oddana duchownemu kierunkowi jednego kapłana.

Dévotement, Dévotieusement, *adv.* nabożnie, z nabożeństwem.

Dévotieux, euse, *a.* nabożny.

Dévotion, *s. f.* nabożność, nabożeństwo — gorąca pobożność — poświęcenie, oddanie się komu. =*s*, kommunia. *Livres de* =, książki do nabożeństwa. *Jeune de* =, post z nabożeństwa (nie obowiązkowy). *Etre en* =, modlić się, być zatopionym w modłach.

Dévouement *(voue=voû)*, *s. m.* poświęcenie, oddanie się.

Dévouer, *v. a.* poświęcić (co komu), oddać. *Se* =, poświęcić się — wylać się, być wylanym dla kogo. Dévoué, ée, *prt.* oddany, poświęcony. *Votre dévoué*, szczerze życzliwy (w listach).

Dévoyer, *v. a.* sprowadzić z drogi—poprowadzić ukośnie—sprawić biegunkę; przelazować. *Se* =, zabłąkać się, zmylić drogę. Dévoyé, ée, *prt. et s.* zbłąkany — obłąkany, będący nie na drodze zbawienia.

Dextérité, *s. f.* zręczność, zwinność — zręczność, zdolność.

Dextre, *s. f.* prawica — prawa strona (w herbach).

Dextrement, *adv.* zręcznie.

Dey, *s. m.* Dej: dawniéj rządca Algieru.

Dia, wyraz którym furman kieruje konie na lewo — od siebie! *vid* Hurau.

Diabète, *s. f.* diabetis: choroba — obfite odlewanie uryny z materyą słodką.

Diabétique, *a. d. g.* diabetyczny.

Diable, *s. m.* diabeł, czart, bies, zły duch, diacheł — diabeł cały, zły, złośnik — brzydki, czarny jak diabeł — psotnik, swawolnik, wisus — rodzaj frygi — wózek o czterech niskich kołach — wózek mularski o dwu kółkach. *Un bon* =, dobre człowieczysko. *Pauvre* =, biedak, nieborak, chudeusz, chudy pachołek. = *d'affaire*, diabelska, przeklęta sprawa. *Un grand* =, dryblas, chłop jak drąg. *Un froid de* =, *du* =, kaduczne, djabelskie zimno. *Une peur de* =, diabelny strach. *Avoir le* = *au corps*, być złym — być silnym lub mieć wiele odwagi, talentu — diabłuby łeb ukręcił. *Etre au* =, być gdzieś daleko. *Se donner au* =, rozpaczać — trudzić się, mozolić się. *Le* = *m'emporte*, niech mię diabli wezmą. *Faire le* =, *faire le* = *à quatre*, rzucać się, sceny wyrabiać, wyrabiać brewerye *fm.* *Faire le* = *contre qu'un*, zawziąć się na kogo. *Loger le* = *dans sa bourse*, mieć pustki w kieszeni. *Tirer le* = *par la queue*, być gołym, nie mieć z czego żyć. *Brûler une chandelle au* =, nadskakiwać niegodnym. *En dire le* =, sceny wygadywać na kogo. *Quand le* = *y serait*, sam diabeł tu nieporadzi. *Ce* = *d'homme*, *de femme*, ten diabeł. *Au* = *si...*, zjedzą diabła czy... *Ah* =! tam do kata, tam do diabła. *Où* =? *Que* =? skąd u diabła, cóż u diabła. *En* =, strasznie diabelsko, jak wszyscy diabli. *A la* =, dziwnie — źle.

Diablement, *adv.* diabelsko, strasznie, kaducznie.

Diablerie, *s. f.* czartowska sprawa — czary — psikus, figiel — diabelskie sztuki, gminne powieści lub rysunki przedstawiające różne diabelskie sprawki.

Diablesse, *s. f.* diablica, jędza z piekła, złośnica. *Une bonne* =, dobre kobiecisko. *Pauvre* =, babina, nieboga.

Diablezot, *fm.* wyraz odpowiadający naszemu: niegłupim, nic złego nie będzie — figa!

Diablotin, *s. m.* diablik — złośliwy dzieciak — cukierki czekoladowe.

Diabolique, *a. d. g.* diabelski, szatański — diabelski, zły, szelmoski, piekielny, straszny, kaduczny.

Diaboliquement, *adv.* po diabelsku, złośliwie, piekielnie.

Diachylon, *s. m.* diachylum: maść.

Diacode, *s. m. et a.* syrop z główek maku białego.

Diaconal, ale, *a.* diakoński.

Diaconat, *s. m.* diakonat: drugi stopień święcenia.

Diaconesse, *s. f.* diakonka: w pierwiastkowym kościele kobieta używana do pewnych posług.

Diacre, *s. m.* diakon.

Diadelphie, *s. f. Bot.* klassa roślin dwuwiązkowych.

Diadème, *s. m.* diadem, przepaska na głowie: godło monarsze — korona, królestwo.

Diagnostic, *s. m.* diagnostyka: część medycyny o rozpoznawaniu choréb.

Diagnostique, *a. d. g.* diagnostyczny, będący cechą odróżniającą.

Diagonal, ale, *a.* przekątny (idący od kąta do kąta). = ale, *s. f.* przekątnia, linia przekątna.

Diagonalement, *adv.* w przekątni, pod przekątnią.

Dialecte, *s. m.* dialekt: język właściwy pewnym krajom lubo należący do głównego szczepu, narzecze, *ros.*

Dialecticien, *s. m.* dialektyk wprawny w rozumowaniu.

Dialectique, *s. f.* dialektyka, umiejętność rozumowania — biegłość w rozumowaniu.

Dialectiquement, *adv.* dialektycznie.

Dialogique, *a. d. g.* dialogiczny, w kształcie rozmów.

Dialogisme, *s. m.* sztuka układania rozmów i wprowadzania rozmawiających.

Dialogiste, *s. m.* biegły w układaniu rozmowy.

Dialogue, *s. m.* rozmowa, dialog, prowadzenie rozmowy.

Dialoguer, *v. n.* rozmawiać; prowadzić rozmowę, dialog — wprowadzać rozmawiających (w dramacie). =, *v. a.* układać dialog w sztuce.

Diamant, *s. m.* dyament — dyament oprawiony do rznięcia szkła — książeczka starannie i ozdobnie wydrukowana, jak cacko. = *brillant*, brylant. = *en rose*, = *rose*, dyament rznięty po bokach w ścianki a płaski spodem. = *en table*, *table de* =, dyament rznięty z powierzchnią płaską. = *faux*, fałszywy dyament, szkło czeskie. *Le* = *d'une ancre*, złączenie dwu ramion kotwicy ze sztabą środkową.

Diamantaire, *s. m. vid.* Lapidaire.

Diamétral, ale, *a.* przerzynający środkiem. *Ligne* = *ale*, średnica.

Diamétralement, *adv.* na obu końcach średnicy. = *opposés*, na głowę sobie przeciwne (dwa przedmioty, osoby).

Diamètre, *s. m.* średnica (w kole) — średnica: linia przerzynająca szerokość płaszczyzny.

Diandrie, *s. f. Bot.* klassa roślin dwupręcikowych.

Diane, *s. f.* pobudka ranna, bicie w bęben.

Diantre, *s. m.* zamiast Diable, diachel (niechcąc mówić diabeł).

Diapalme, *s. m.* rodzaj plastru.

Diapason, *s. m.* diapazon: cała

przestrzeń dźwięków od najniższego do najwyższego które może przebiegać głos lub instrument — narzędzie do wzięcia tonu (w muzyce).

DIAPÉDÈSE, *s. f.* rzucenie się krwi przez pory w ciele.

DIAPHANE, *a. d. g.* przezroczysty.

DIAPHANÉITÉ, *s. f.* przezroczystość.

DIAPHORÈSE, *s. f.* wypróżnienia odbywające się potami.

DIAPHORÉTIQUE, *a. d. g.* sprawiający poty. =, *s. m.* lekarstwo na poty.

DIAPHRAGMATIQUE, *a. d. g.* diafragmowy.

DIAPHRAGME, *s. m.* diafragma, otoczyna, osierdzie : błonka dzieląca jamę piersiową od brzusznéj.

DIAPRER, *v. a.* ubarwić, ubarwiać (różnemi kolorami). DIAPRÉ, ÉE, *prt.* ubarwiony, różnobarwy, barwisty. *Prunes diaprées*, gatunek śliwek fioletowych.

DIAPRUN, *s. m.* *Méd.* gatunek opiatu.

DIAPRURE, *s. f.* różnofarbność, rozmaitość kolorów.

DIARRHÉE, *s. f.* biegunka, diarya.

DIARTHROSE, *s. f.* rozwiedzenie się stawów w członkach.

DIASCORDIUM, *s. m.* rodzaj kordyału.

DIASTASE, *s. f.* rozwiedzenie się dwu kości w łokciu lub kolanie.

DIASTOLE, *s. f.* normalne rozszerzanie się serca i żył krwistych.

DIASTYLE, *s. m.* sposób rozstawiania kolumn dając między niemi odległość trzech średnic każdéj.

DIATHÈSE, *s. f.* stałe usposobienie osoby do pewnéj choroby.

DIATONIQUE, *a. d. g.* *Mus.* diatoniczny, postępujący tonami gammy.

DIATONIQUEMENT, *adv.* diatonicznie.

DIATRIBE, *s. f.* krytyka gwałtowna i złośliwa.

DICHORÉE, *s. m.* stopa wiersza greck. i łac. łożona z dwóch chorejów.

DICHOTOME (*cho=ko*), *a. d. g. Bot.* dwudzielny. *Lune* =, księżyc kiedy tarcz obrócona ku ziemi jest tylko do połowy oświecona.

DICHOTOMIE, *s. f.* połowiczne oświecenie tarczy księżyca.

DICOTYLÉDONE, *a. d. g. Bot.* dwuliścieniowy. =, *s. m.* roślina dwuliścieniowa.

DICTAME, *s. m.* dyptan : roślina.

DICTAMEN, *s. m.* = *de la conscience*, wewnętrzne uczucie.

DICTATEUR, *s. m.* dyktator, najwyższy urzędnik z władzą nieograniczoną.

DICTATORIAL, ALE, *a.* dyktatorski.

DICTATURE, *s. f.* dyktatura : władza dyktatora.

DICTÉE, *s. f.* dyktowanie — dyktando (pisane za dyktowaniem). *Ecrire sous la* =, pisać za dyktowaniem.

DICTER, *v. a.* dyktować, podyktować, zadyktować — poddawać co komu, natchnąć myśl jaką — nazywać, rozkazywać, dyktować prawa i t. p. DICTÉ, ÉE, *prt.* dyktowany — natchniony przez co.

DICTION, *s. f.* wysłowienie, dobór wyrażeń, dykcya — wyrzeczenie, oddanie mowy głosem.

DICTIONNAIRE, *s. m.* dykcyonarz, słownik. = *de poche*, słownik kieszonkowy.

DICTON, *s. m.* przysłowie, zdanie krótkie i zwięzłe—przycinek, przymówka.

DICTUM, *s. m.* nakaz (w wyroku sądowym).

DIDACTIQUE, *a. d. g.* nauczający, dydaktyczny. =, *s. m.* język lub rodzaj dydaktyczny. =, *s. f.* dydaktyka, sztuka nauczania.

DIDACTIQUEMENT, *adv.* dydaktycznie.

Didyme, *a. d. g. Bot.* zrosły w parze.

Didynamie, *s. f. Bot*: klassa roślin nierówno-czteropręcikowych.

Dierèse, *s. f.* rozdzielenie dyftongu na dwie syllaby — *Chir.* rozdzielenie części skupionych lub zrosłych.

Dièse, Diésis, *s. m. Mus.* znak ostrzegający podniesienie o pół tonu — nóta podniesiona o pół tonu. =, *a. d. g.* podniesiony o pół tonu.

Diéser, *v. a. Mus.* podnieść o pół tonu.

Diète, *s. f.* dieta, pewny, regularny sposób życia — dieta, wstrzymanie się od pokarmów — sejm, zjazd stanów państwa. *Rompre la* =, zerwać sejm.

Diététique, *a. d. g.* dietetyczny, należący do diety. =, *s. f.* dietetyka, nauka o utrzymywaniu zdrowia.

Diétine, *s. f.* sejmik.

Dieu, *s. m.* Bóg — bożek, bożec — bożyszcze, człowiek czczony jak Bóg. *Le bon* =, Bóg ojciec, Bóg utajony w sakramencie; kommunia. *Le lever*-=, podniesienie (przy mszy). *La Fête*-=, Bożeciało. *Hôtel*-=, główny szpital. *Plût à* =, dalby to Bóg aby, bogdajby. *Ainsi* = *me soit en aide*, tak mi panie Boże dopomóż. = *vous bénisse*, na zdrowie, sto lat zdrowia (kichającemu). = *vous assiste*, = *vous contente*, niech pan Bóg opatrzy (mówi się żebrakowi). *A* = *ne plaise*, uchowaj Boże, nie daj Boże aby .. = *vous le rende*, panie Boże ci zapłać; Bóg zapłać. *L'homme propose et* = *dispose*, człowiek tak a pan Bóg inak. *Grâce à* =, dzięki Bogu. = *m'en est témoin*, Bóg widzi, Bóg świadkiem że... = *sait*, jak Bóg na niebie (tak to prawda) — Bóg wie czyli... (wątpiąc). *Jurer ses grands* =*x*, kląć się, przysięgać. *Comme un* =, przewybornie, bosko, cudnie.

Dieudonné, *s. m.* od Boga dany, jakby cudem z nieba zesłany.

Diffamant, ante, *a.* osławiający, szkalujący.

Diffamateur, *s. m.* szkalownik.

Diffamation, *s. f.* szkalowanie.

Diffamatoire, *a. d. g.* szkalowniczy.

Diffamer, *v. a.* szkalować, osławiać.

Différemment, *adv.* różnie, rozmaicie.

Différence, *s. f.* różnica. *Faire la* =, odróżniać, rozróżniać, kłaść różnicę między..

Différencier, *v. a.* odróżniać, rozróżniać.

Différend, *s. m.* zajście, nieporozumienie, zatargi — różnica między dwiema ilościami.

Différent, ente, *a.* różny, różniący się — rozmaity. *Cela est* =, to co innego.

Différentiel, elle, *a.* *Calcul* =, rachunek różniczkowy. *Quantité* =*elle* =elle, *s. f.* ilość różniczkowa, różniczka.

Différentier, *v. a.* wziąć w ilości jakiéj wzrost jéj nieskończenie mały.

Différer, *v. a.* odwlec, odroczyć, odłożyć, odwlekać, zwłóczyć, odkładać, opóźniać się.

Différer, *v. n.* różnić się w czém. = *d'opinion*, różnić się w zdaniu, zdaniem.

Difficile, *a. d. g.* trudny, ciężki — trudny do czego, w czém; niewyrozumiały, wymagający — wymyślny. = *à manier*, *fig.* z kim trudno trafić do ładu. *Temps* =*s*, ciężkie czasy.

Difficilement, *adv.* z trudnością.

Difficulté, *s. f.* trudność (w dokazaniu czego) — trudności, zawa-

dy, przeszkody — trudność, niezrozumiałość, zawiłość — spór, zajście — wzbranianie się. *Sans* =, bez wątpienia. *Il n'y a pas de* =, to się da łatwo zrobić, nic się temu nie sprzeciwia. *Faire = de qu"ch*, wzbraniać się, mieć skrupuł. *Faire des* =, robić ceregiele drożyć się.

Difficultueux, euse, *a.* trudny do wszystkiego, z którym trudno trafić do ładu.

Diffidation, *s. f.* napad zbrojny na dobra sąsiada uprzedziwszy go o tém, zajazd.

Diffluer, *v. n.* rozlewać się.

Difforme, *a. d. g.* niekształtny — brzydki, szkaradny.

Difformer, *v. a.* zepsuć, popsuć, zniweczyć formę (*np.* stępla it. p.).

Difformité, *s. f.* niekształtność, ułomność — szkaradność; szkaradzieństwo, szkarada.

Diffraction, *s. f.* rozłamywanie się światła, diffrakcya.

Diffus, use, *a.* rozwlekły, przewlekły — *Bot.* rozpierzchły.

Diffusément, *adv.* rozwlekle.

Diffusion, *s. f.* rozlanie się, rozlewanie się — rozwlekłość, przewlekłość.

Digastrique, *a. d. g. Méd.* dwubrzuszkowy (o muskułach).

Digérer, *v. a.* trawić, strawić, przerobić (pokarmy) — *fig.* przetrawić, przerobić. =, *v. n. Chim.* przetrawić się, przerobić się.

Digeste, *s. m.* Digesta, Pandekty. jedna z głównych podziałów księgi praw rzymskich.

Digesteur, *s. f.* kociełek Papina do rozgotowywania.

Digestif, ive, *a.* służący do trawienia — rodzaj maści na ropienie ran. =, *s. m.* środek ułatwiający trawienie.

Digestion, *s. f.* trawienie — macerowanie *De dure* =, trudny do strawienia, niestrawny.

Digital, ale, *a.* palcowy. *Impressions =ales*, mało wklęsłości na czaszce.

Digitale, *s. f.* naparstnik : roślina.

Digité, ée, *Bot.* palczasty (o liściu).

Digne, *a. d. g.* godny, godzien czego, zasługujący na co — godny, zacny, cny — pełen godności i powagi.

Dignement, *adv.* godnie, jak należy — zasłużenie.

Dignitaire, *s. m.* dygnitarz, osoba piastująca wielki urząd.

Dignité, *s. f.* godność, dostojeństwo — pycha, tony, duma — ważność, wartość — godność, powaga.

Digression, *s. f.* ustęp, zboczenie od głównego przedmiotu.

Digue, *s. f.* grobla, tama — zapora, zawada — przedmurze.

Diguer, *v. a.* spinać ostrogą.

Digynie, *s. f. Bot.* klassa roślin dwusłupkowych.

Dilacération, *s. f. Chir.* rozszarpanie, rozdarcie.

Dilacérer, *v. a. Chir.* rozedrzeć.

Dilapidateur, *a. et s. m.* marnotrawca, trwoniciel. =trice, *s. f.* marnotrawczyni.

Dilapidation, *s. f.* strwonienie, zmarnowanie, rozszafowanie.

Dilatabilité, *s. f.* rozszerzalność.

Dilatable, *a. d. g.* rozszerzalny.

Dilatant, *s. m. Chir.* wszystko co służy do rozszerzania lub trzymania otwartemi organów ciała.

Dilatateur, *s. m. Chir.* narzędzie służące do rozszerzania otworu w ciele.

Dilatation, *s. f.* rozszerzanie się.

Dilatatoire, *s. m. vid.* Dilatateur.

Dilater, *v. a.* rozszerzać. *Se* =, rozszerzać się.

DILATOIRE, *a. d. g.* zwlekający, dążący do zwłoki, odraczający.

DILATER, *v. a.* *(vi.)* odłożyć, zwlec, odroczyć, zwlekać, zwłóczyć. =, *v. n.* odkładać do jutra.

DILECTION, *s. f.* kochanie, miłość. *Votre* =, Wasza Miłość (w stylu kancellaryi papieskiéj i dworu austryackiego).

DILEMME, *s. m.* dilemma : rozumowanie złożone z kilku założeń z których każde służy do przekonania przeciwnika.

DILIGEMMENT, *adv.* spiesznie, szybko — starannie, pilnie.

DILIGENCE, *s. f.* pośpiech, szybkość — poszukiwanie sądowe—staranie, krzątanie się około czego — dyliżans—*(vi.)* statek idący z miejsca na miejsce. *Aller en* =, spieszyć — jechać dyliżansem. *Faire* =, spieszyć się, spiesznie robić co. *A la* = *d'un tel*, na żądanie (sądownie uczynione) tego a tego.

DILIGENT, ENTE, *a.* pilny, szybki w robocie, skory — spory.

DILIGENTER, *v. a.* spieszyć, przyspieszać co, naglić. =, *v. n.* *Se* =, spieszyć się.

DILUVIEN, ENNE, *a.* potopowy, z czasów potopu.

DIMANCHE, *s. m.* niedziela. = *de Pâques*, niedziela wielkanocna.

DÎME, *s. f.* dziesięcina. *Grosses* =*s*, dziesięcina wpszenicy lub winie. *Menues* =*s*, dziesięcina w drobnéj trzodzie lub inném zbożu. *Vertes* =*s*, dziesięcina w jarzynie lub konopiu.

DIMENSION, *s. f.* rozciągłość, wymiar. *Prendre ses* =*s dans une affaire*, przedsięwziąć stosowne kroki w czém.

DÎMER, *v. n.* wybierać dziesięcinę — mieć prawo pobierania dziesięciny.

DÎMEUR, *s. m.* pobierający dziesięciny.

DIMIDIÉ, ÉE, *a.* do połowy dzięty, mniejszy o połowę — połowiczny.

DIMINUER, *v. a.* zmniejszyć co, umniejszyć; ująć, ujmować czego, zniżyć (opłatę). =, *v. n.* zmniejszać się, ubyć, ubywać — chudnąć opadać (o wodach) — niestawać (o siłach i t. p.).

DIMINUTIF, IVE, *a.* zdrobniały. =, *s. m.* wyraz zdrobniały — przedmiot naśladujący inny na mniejszą stopę.

DIMINUTION, *s. f.* zmniejszenie — zniżenie (opłaty).

DIMISSOIRE, *s. m.* pozwolenie biskupa na święcenie kleryka przez innego biskupa.

DIMISSORIAL, ALE, *a.* *Lettres* =*ales*, *vid.* DIMISSOIRE.

DINANDERIE, *s. f.* sprzęty mosiężne.

DINDE, *s. f.* indyczka (samica) — głupia kobieta, ciołek.

DINDON, *s. m.* indyk, jędor (samiec). *Les* =*s*, indyki. *Garder les* =*s*, zamieszkać na wsi, zostać hreczkosiejem. *Il en sera le* =, oszwabią go.

DINDONADE, *s. f.* ospa u indyków — rodzaj potrawy.

DINDONNEAU, *s. m.* młode indyczę.

DINDONNIER, IERE, *s.* pasący indyki. =IÈRE, *s. f.* domatorka, parafianka, wychowana za piecem.

DÎNÉ, *s. m.* *vid.* DÎNER.

DÎNÉE, *s. f.* obiad, obiadowanie, popas obiadowy, obiadowa pora.

DÎNER, *s. m.* obiad. *A l'heure du* =, w godzinę obiadową, pod obiad.

DÎNER, *v. n.* obiadować, jeść obiad. = *par cœur*, *vid.* COEUR. = *de qu'ch*, opędzić obiad tém a tém.

DÎNETTE, *s. f.* obiadek dla lalki (zabawa dziecinna).

DÎNEUR, *s. m.* biesiadnik, zaproszony na obiad — jedzący tylko obiad — żarłok.

DIOCÉSAIN, AINE, *s.* mieszkaniec

diecezyi — z tutejszéj diecezyi — diecezyalny.

Diocèse, *s. m.* diecezya.

Dioecie, *s. f. Bot.* klassa roślin rozdzielnopłciowych.

Dioïque, *s. f. Bot.* rozdzielnopłciowy.

Dionée, *s. f.* muchołówka : roślina, gatunek żywolistu.

Dionysiaques, *s. f. pl.* święta na cześć Bachusa u Greków.

Dioptrique, *s. f.* dioptryka : część optyki mówiąca o kierunku promieni światła po przeniknieniu danego punktu. =, *a. d. g.* dioptryczny.

Dintrir, *v. n.* piszczyć (o myszy).

Diorama, *s. m.* diorama : obraz przedstawiający optycznie przedmioty oświecone ruchomem światłem.

Diphthongue, *s. m.* dyftong, dwugłoska.

Diplomate, *s. m.* dyplomata, trudniący się dyplomacyą lub biegły w niéj.

Diplomatie, *s. f.* dyplomacya : nauka o stosunkach między państwami — dyplomacya : osoby działające w interesach wzajemnych państw.

Diplomatique, *s. f.* dyplomatyka : nauka o dyplomatach, przywilejach dawnych.

Diplomatique, *a. d. g.* dyplomatyczny, należący do dyplomatyki lub dyplomacyi dwuznaczny.

Diplôme, *s. m.* dyplom, nadanie, przywiléj — patent, dyplom.

Diptère, *s. m.* dwuskrzydłowy owad — *Arch.* budynek o dwu rzędach kolumn na każdém skrzydle.

Diptyques, *s. m. pl.* u starożytnych : lista imienna urzędników — lista kollatorów lub dobroczyńców klasztoru.

Dire, *v. a.* powiedzieć co, wymówić, wyrzec, rzec, rzeknąć — mówić — prawić, gadać. *Se* =, ogłaszać się za co, czém. = *la messe*, odprawiać mszę. = *la bonne aventure*, wróżyć, ciągnąć kabałę = *à qu'un son fait*, nakiwać komu, powiedzieć słowa prawdy. *Que veut* = *ce mot?* co znaczy ten wyraz. *C'est-à-*=, to jest — a raczéj. *Ce n'est pas à* = *pour cela que...*, nie idzie zatém że... *Pour ainsi* =, że tak powiem, że tak rzekę. *Cela va sans* =, to się rozumie; jasna rzecz iż .. *Trouver à* =, mieć co do zarzucenia, do zganienia — spostrzedz się iż czego lub kogo nie ma. *Il s'y est trouvé à* = *un écu*, niedostawało talara. *Il y a bien à* =, wielka różnica — daleko od tego — szeroko by o tém było gadać. *C'est tout* =, to dość powiedzieć. *Il n'y a pas à* =, ani słowa; nie ma co mówić, zarzucić. *A vrai* =; *à* = *vrai*, prawdę rzekłszy, prawdę mówiąc. *Qu'est-ce à* =, cóż to znaczy? *Si le cœur vous en dit*, jeżeli na to przystajesz. *Il dit; dit-il,* rzecze. *Il dit d'or*, wybornie mówi, ma racyą; złote jego słowa. *On dit,* mówią. *Les on dit*, pogłoski, wieści. *Disons-le*, powiedzmy jednćm słowem. *On dirait d'un fou*, rozumiałby kto że oszalał. *Soi-disant*, nazywający się — niby to, wrzkomo*. Dit, ite, *prt.* wyrzeczony, powiedziany — zwany, nazwany (takim a takim). *C'est bien dit,* przewybornie, walnie. *C'est bientôt dit*, to łatwo powiedzieć (łatwiéj niż wykonać). *Le dit tel*, wyż rzeczony. *Au dit lieu*, na wyż wymienionćm miejscu. *Tout est dit; c'est une chose dite*, to wiadoma rzecz.

Dire, *s. m.* doniesienie, zeznanie — zdanie, opinia. *Au* = *de tout le monde*, według tego jak wszyscy mówią. *Au* = *des experts, à* = *d'experts*, stosownie do opinii biegłych. *Le bien-*=, *vid.* Bien.

Direct, ecte, *a.* prosty, w pro-

w tym kierunku — wymierzony wprost, wręcz — idący w linii prostéj — bezpośredni. *Construction =ecte*, składnia prosta w któréj pierwszy przypadek, słowo i rząd następują bezpośrednio po sobie.

DIRECTE, *s. f.* obręb gruntu lennego.

DIRECTEMENT, *adv.* wprost, wręcz, prosto — bezpośrednio. *= opposé*, na głowę przeciwny. *= en face*, na prost.

DIRECTEUR, *s. m.* dyrektor, dyrygujący czém, przewodnik, kierownik — zawiadowca — dyrektor, członek dyrektoryatu. *= de conscience*, kierownik sumienia, spowiednik.

DIRECTION, *s. f.* zawiadowstwo, kierowanie; kierunek czego — kierunek, strona — zwrócenie czego ku czemu. =; *= des créanciers*, zarząd dóbr dłużnika na rzecz wierzycieli przez syndyków — zgromadzenie tychże syndyków. *Biens en =*, dobra zajęte przez wierzycieli i oddane pod zarząd. *Donner une =*, nadać kierunek. *Être dans la = d'un objet*, stać na przeciwko czego.

DIRECTOIRE, *s. m.* dyrektoryat: najwyższa władza z 5ciu we Francyi od r. 1795 — dyrektoryat, władza w Szwajcaryi.

DIRECTORIAL, ALE, *a.* dyrektoryalny, do dyrektoryatu należący.

DIRIGEANT, ANTE, *a.* dyrygujący, zawiadujący sprawami.

DIRIGER, *v. a.* kierować czém, prowadzić co — kierować co, skierować ku czemu — zawiadować, rządzić.

DIRIMANT, ANTE, *a.* zrywający.

DISCALE, *s. f.* ubytek w wadze towarów, strata na wadze.

DISCALER, *v. n.* tracić na wadze, ubywać — oznaczyć ubytek w wadze.

DISCERNEMENT, *s. m.* rozeznanie — rozsądek, roztropność, rozgarnienie. *Sans =*, bez przytomności; w obłąkaniu.

DISCERNER, *v. a.* rozróżnić, rozróżniać — odróżnić, rozeznać co od czego.

DISCIPLE, *s. m.* uczeń — zwolennik.

DISCIPLINABLE, *a. d. g.* dający się ująć w karby, w karność.

DISCIPLINAIRE, *a. d. g.* dyscyplinarny, tyczący się kary lub zgromienia.

DISCIPLINE, *s. f.* zarząd, władza — *fig.* rózga karząca — karby, kluby — karność — dyscyplina, pletnia (do biczowania się) — biczowanie się — plagi, kara, dyscypliny. *Conseil de =*, komitet wyrokujący o karach za przekroczenia. *Se donner la =*, biczować się.

DISCIPLINER, *v. a.* wprawić, wdrożyć, włożyć do czego, wyuczyć, wyćwiczyć — wziąć w karby — wymustrować *fm.* — obić, oćwiczyć, wychłostać — biczować (duchownego za karę). *Se =*, biczować się — wyćwiczyć się.

DISCOBOLE, *s. m.* u starożytnych: szermierz w igrzyskach z krążkiem.

DISCONTINUATION, *s. f.* zaprzestanie, ustanie, przerwanie, przerwa.

DISCONTINUER, *v. a.* przestać robić co, zaprzestać czego, poprzestać. *=*, *v. n.* ustać.

DISCONVENANCE, *s. f.* niezgodność.

DISCONVENIR, *v. n.* niezgadzać się na co. *Je n'en disconviens pas*, nie przeczę temu.

DISCORD, *s. m. vid.* DISCORDE.

DISCORD, *a. m.* rozstrojony (instrument muzyczny).

DISCORDANCE, *s. f.* niezgodność.

DISCORDANT, ANTE, *a.* niezgodny — nieodpowiedni — sprzeczny.

DISCORDE, *s. f.* niezgoda — waśń, zwaśnienie, niesnaski, warchoł*.

DISCORDER, *v. n.* być niezgodnym (o instrumentach muzycznych).

DISCOUREUR, EUSE, *a.* lubiący rozprawiać, wielomowny, gaduła.

DISCOURIR, *v. n.* prawić, rozprawiać o czém — bajać, pleść.

DISCOURS, *s. m.* mowa (ustna lub pisana) — mowa potoczna, rozmowa — mowa, głos (miany publicznie). *C'est un autre* =, to inna materya, nie o to teraz idzie. *Cela est bon pour le* =, to łatwo powiedzieć.

DISCOURTOIS, OISE, *a.* niegrzeczny.

DISCOURTOISIE, *s. f.* niegrzeczność.

DISCRÉDIT, *s. f.* stracenie wziętości, wiary, znaczenia.

DISCRÉDITER, *v. a.* zdyskredytować, odjąć wiarę, powagę.

DISCRET, ÈTE, *a.* przezorny — ostróżny, opatrzny* — dobry do tajemnicy, dochowujący sekretu — odrębny, osobny (o ilościach, liczbach) — niestykający się (o znakach po ospie). =*ète personne*, wielebny ojciec: tytuł dawany dawniéj księżom i doktorom teologii.

DISCRÈTEMENT, *adv.* ostrożnie, przezornie.

DISCRÉTION, *s. f.* przezorność, ostrożność, baczność — zakład którego oznaczenie zostawia się do woli przegrywającego — wolne rozporządzenie. *A* =, do woli. *Se rendre à* =, oddać się na łaskę zwycięzcy. *Vivre à = quelque part*, żyć cudzym kosztem jak się tylko podoba.

DISCRÉTIONNAIRE, *a. d. g.* zostawiony do woli czyjéj — samowładny.

DISCRÉTOIRE, *s. m.* miejsce zgromadzeń przełożonych pewnych zakonów.

DISCULPER, *v. a.* uniewinnić, rozgrzeszyć. *Se* =, zrzucić z siebie winę, uniewinnić się.

DISCURSIF, IVE, *a.* rozumujący, wnioskujący.

DISCUSSIF, IVE, *a. Méd.* rozpędzający (chorobę i t. p.).

DISCUSSION, *s. f.* spór — dyskussya, roztrząsanie — zwada, sprzeczka. = *de biens*, poszukiwanie jakie dobra posiada dłużnik. *Bénéfice de* =, prawo służące ręczycielowi zawezwania do poszukiwań o majątku dłużnika za którego ręczył.

DISCUTER, *v. a.* roztrząsać co, rozbierać, dyskutować — spierać się. = *un débiteur*, robić poszukiwania względem stanu majątkowego dłużnika. DISCUTÉ, ÉE, roztrząsany.

DISERT, ERTE, *a.* rozmowny — rezolutny, umiejący się wygadać, wyjęzyczyć.

DISERTEMENT, *adv.* rezolutnie, rozmownie.

DISETTE, *s. f.* brak, niedostatek — nieurodzaj, głód.

DISETTEUX, EUSE, *a. (vi.)* cierpiący niedostatek.

DISEUR, EUSE, *s.* lubiący prawić, mówić o czém. = *de bons mots*, dowcipny. = *de sornettes*, bajarz. *Un beau* =, mający pretensyą gładkiego wysławiania się. *L'entente est au* =, ten co mówi wie co mówi.

DISGRÂCE, *s. f.* niełaska, postradanie łaski — nieszczęście, niedola, złe — upośledzenie od natury — ruchy lub ułożenie odrażające. *Encourir la* =, popaść w niełaskę.

DISGRACIER, *v. a.* usunąć od siebie, dysgracyonować. DISGRACIÉ, ÉE, *prt.* w niełasce, popadły w niełaskę — nieszczęśliwy — upośledzony od natury.

DISGRACIEUSEMENT, *adv.* nieprzyjemnie, w sposób odrażający.

DISGRACIEUX, EUSE, *a.* nieprzyjemny — odrażający.

DISJOINDRE, *v. a.* rozłączyć, rozdzielić — oddzielić.

DISJONCTIF, IVE, *a.* rozłączający. =IVE, *s. f.* spójnik rozłączający *np.* a, albo.

DISJONCTION, *s. f.* rozłączenie, rozdzielenie oskarżonych odsyłając ich do rozmaitych juryzdykcyi.

DISLOCATION, *s. f.* wybicie (członka ze stawu). = *d'une armée*, porozkładanie wojska na stanowiskach.

DISLOQUER, *v. a.* rozbić, rozrzucić — wybić (kość, staw). *Se* =, rozbić się — wybić się, wyjść ze stawów.

DISPARAITRE, *v. n.* zniknąć (z oczu) — zniknąć, zginąć, pójść w niwecz, na nice; w nic się obrócić — podzieć się gdzie, przepaść, zginąć. *Faire* =, zgubić, znieść, zniszczyć, zmazać. *prt.* DISPARU, UE.

DISPARATE, *s. m.* nierówność, niezgodność, różność — rozbrat między czém a czém. =, *a. d. g.* niezgodny, nierówny — różny, każdy z innéj wsi *fm.*

DISPARITÉ, *s. f.* nierówność.

DISPARITION, *s. f.* zniknienie (z oczu) — schowanie się.

DISPENDIEUX, EUSE, *a.* kosztowny, pociągający za sobą koszta.

DISPENSAIRE, *s. m.* kodex aptekarski o preparowaniu lekarstw — zakład w którym darmo wydają lekarstwa ubogim.

DISPENSATEUR, *s. m.* rozdawca, skarbnik, szafarz (łask, dobrodziejstw i t. p.). =TRICE, *s. f.* rozdawczyni, skarbnica, szafarka.

DISPENSATION, *s. f.* uwolnienie od czego.

DISPENSE, *s. f.* uwolnienie od czego — dyspensa, pozwolenie.

DISPENSER, *v. a.* uwolnić od czego — udzielać czego, rozdawać; szafować czém. *Se* =, uwolnić się od czego, nie zrobić czego.

DISPERSER, *v. a.* rozrzucić, rozsypać tu i owdzie — rozpędzić, rozproszyć. *Se* =, rozproszyć się, rozsypać się — pójść w rozsypkę, rozbiedz się, pierzchnąć. DISPERSÉ, ÉE, rozproszony, w rozsypce.

DISPERSION, *s. f.* rozsypanie, rozproszenie; rozpierzchnienie się, rozsypka.

DISPONDÉE, *s. m.* dispondéj: podwójny spondéj, *vid.* SPONDÉE.

DISPONIBILITÉ, *s. f.* urlop nieograniczony (wojskowych).

DISPONIBLE, *a. d. g.* gotowy, będący w gotowości — zostawiony do rozporządzenia, rozrządzalny — na pogotowiu będący.

DISPOS, *a. m.* żywy, rzeski, dziarski, rzeźwy, rzutki, ochoczy, skory.

DISPOSER, *v. a.* rozłożyć, rozstawić — ustawić, uszykować — przygotować, przyrządzić — przygotować kogo do czego, skłonić ku czemu. = *les affaires*, urządzić rzeczy, sprawy. = *qu'un en faveur de...*, usposobić, uprzedzić dobrze dla kogo. *Dieu a disposé de lui*, zabrał go Bóg do swojéj chwały. =, *v. n.* rozporządzić, rozrządzić czém, zarządzić — stanowić o czém — zbyć, ustąpić, sprzedać. *Se* =, przygotować się do czego, na co. DISPOSÉ, ÉE, *prt. Être disposé à qu'ch*, skłaniać się, przychylać się do czego — być nie od tego. *Être bien disposé pour qu'un*, być życzliwym komu, dobrze usposobionym dla kogo.

DISPOSITIF, IVE, *a.* przygotowujący do czego.

DISPOSITIF, *s. m.* rozporządzenie samo (w ustawie lub wyroku).

DISPOSITION, *s. f.* rozkład, układ, porządek, uszykowanie — stan — skłonność — usposobienie do cze

go — zdatność, usposobienie, sposobność — usposobienie ku komu — rozrządzenie — rozporządzenie (ustawy, wyroku) — rozporządzenie, zarząd. = *de la loi*, wola prawa. = *de l'homme*, wola i rozporządzenie osoby względem dóbr swoich. *A sa* =, do jego zarządu, na swoje zawołanie, na swoje rozkazy. =*s*, *s. f. pl.* przygotowania.

Disproportion, *s. f.* nierówność, dysproporcya.

Disproportionné, ée, *a.* nieproporcyonalny, nierówny.

Disputable, *a. d. g.* ulegający sporowi, sporny.

Dispute, *s. f.* spór, sprzeczka — kłótnia, zwada, waśń, zatarg — dysputa, rozprawa.

Disputer, *v. n.* spierać się, dysputować, rozprawiać. = *de*..., spór prowadzić o co, walczyć o pierwszeństwo w czém. =, *v. a.* dobijać się o co, czego — ubiegać się o co. = *le terrain*, uporczywie walczyć o każdą piędź ziemi. *Le* = *à qu'un en qu''ch*, dobijać się o co, walczyć o co. *Se* = *qu''ch*, wydzierać sobie. Disputé, ée, *prt.* będący przedmiotem sporu, walki.

Disputeur, *s. m.* lubiący się spierać — kłótniarz. =, *a. m.* kłótliwy.

Disque, *s. m.* krąg, krążek — tarcz, krąg (księżyca, gwiazdy i t.p.) — *Bot.* środkowa część powierzchni kwiatu.

Disquisition, *s. f.* poszukiwanie.

Dissection, *s. f.* dyssekcya, rozebranie (trupa, ciała).

Dissemblable, *a. d. g.* niepodobny (jeden do drugiego).

Dissemblance, *s. f.* różność, rozmaitość (między czém a czém).

Dissémination, *s. f.* rozproszenie, rozrzucenie, rozsypanie — rozsypka.

Disséminer, *v. a.* rozrzucić, rozproszyć, rozsypać. *Se* =, rozpraszać się — rozpierzchać się.

Dissension, *s. f.* niezgoda, nieporozumienie.

Dissentiment, *s. m.* niezgadzanie się, odmienne widzenie rzeczy, niezgoda.

Disséquer, *v. a.* rozcinać, rozciąć, rozkrawać, rozkroić — rozbierać, rozczłonkować.

Disséqueur, *s. m.* rozbierający, rozcinający na części.

Dissertateur, *s. m.* lubiący rozprawiać, rozprawiacz.

Dissertation, *s. f.* rozprawa (pismo).

Disserter, *v. n.* rozprawiać (o czém).

Dissidence, *s. f.* rozdwojenie, różność (zdań, mniemań).

Dissident, ente, *a.* różniący się (zdaniem, mniemaniem) — różnowierczy. =, *s. m.* różnowierca, dyssydent (w dawnéj Polsce).

Dissimilaire, *a. d. g.* rozmaity, różnego kształtu, innéj natury.

Dissimulateur, *s. m.* skryty.

Dissimulation, *s. f.* ukrywanie czego — skrytość.

Dissimulé, ée, *a. et s.* skryty, umiejący taić, ukrywać.

Dissimuler, *v. a.* ukrywać co, taić, niedać poznać — pokrywać, osłaniać, być skrytym. *Se* = *qu''ch*, ukrywać przed samym sobą.

Dissipateur, *s. m.* rozrzutny, marnotrawny, marnotrawca, utracyusz *fm.* =trice, marnotrawczyni.

Dissipation, *s. f.* ulatnianie się, wyparowanie, ulotnienie — rozpierzchnienie się — roztrwonienie, rozszastanie *fm.* — marnotrawstwo, rozrzutność — nieporządek (w życiu) — rozrywka, zabawa.

Dissiper, *v. a.* rozpędzić, rozproszyć — roztrwonić, strwonić, zmarnotrawić — rozerwać, rozryw

wać (umysł). *Se* =, rozpierzchnąć się, rozproszyć się — rozerwać się, zabawić się. DISSIPÉ, ÉE, *prt. et. a.* rozpierzchły, rozproszony — roztargniony (o umyśle) — roztrzepany, *fm.* nieprzytomny — oddany rozrywkom, zabawom. *Vie dissipée*, życie światowe.

DISSOLU, UE, *a.* rozwięzły, rozwiozły (w obyczajach).

DISSOLUBLE, *a. d. g. Chim.* rozpuszczalny.

DISSOLUMENT, *adv.* rozwięźle, wolno.

DISSOLUTIF, IVE, *a.* rozpuszczający, sprawiający rozpuszczenie.

DISSOLUTION, *s. f.* rozwiązanie, rozprzężenie — rozpuszczenie się, przejście w stan płynny — rozwiozłość; rozwolnienie obyczajów, rozpusta — płyn w którym co rozpuszczono. = *d'un mariage*, rozerwanie związku małżeńskiego. = *de communauté*, rozwiązanie się spółki i t. p.

DISSOLVANT, ANTE, *a.* mający własność rozpuszczania. =, *s. m.* środek rozpuszczający.

DISSONANCE, *s. f.* rozdźwięk, dysharmonia tonów.

DISSONANT, ANTE, *a.* stanowiący rozdźwięk.

DISSONER, *v. n.* stanowić rozdźwięk.

DISSOUDRE, *v. a.* rozwiązać, rozłączyć — rozpuszczać — rozwalniać, sprawiać rozwolnienie — rozrywać, rozerwać. *Se* =, rozpuszczać się — rozpuścić się (w płynie jakim) — rozwiązać się, rozprządz się.

DISSUADER, *v. a.* odradzać.

DISSUASION, *s. f.* odradzanie.

DISSYLLABE, *a. d. g.* dwuzgłoskowy. =, *s. m.* wyraz dwuzgłoskowy.

DISSYLLABIQUE, *a. d. g.* dwusyllabiczny (wiersz z wyrazów dwuzgłoskowych).

DISTANCE, *s. f.* odległość (czasu lub miejsca) — przestrzeń, przedział, oddalenie. *Tenir à* =, trzymać w oddaleniu, nie dać się zbliżyć.

DISTANT, ANTE, *a.* odległy, oddalony.

DISTENDRE, *v. a.* rozdąć, rozdymać — wyciągnąć, rozciągnąć. *prt.* DISTENDU, UE, rozdęty — wyciągniony.

DISTENSION, *s. f.* rozdęcie, rozszerzenie.

DISTILLATEUR, *s. m.* gorzelnik, pędzący wódkę — dystylator.

DISTILLATION, *s. f.* dystylowanie, przepędzanie — płyn przedystylowany.

DISTILLATOIRE, *a. d. g.* służący do dystylacyi.

DISTILLER, *v. a.* dystylować, pędzić, przepędzać (przez alembik) — wypuszczać (aby ciekło lub się sączyło). =, *v. n.* ciec, sciekać, sączyć się. DISTILLÉ, ÉE, *prt.* przepędzony (na alembiku), dystylowany.

DISTILLERIE, *s. f.* gorzelnia.

DISTINCT, INCTE, *a.* oddzielny, odrębny — oddzielony — dający się odróżnić — wyraźny, jasny, czysty.

DISTINCTEMENT, *adv.* jasno, wyraźnie, czysto.

DISTINCTIF, IVE, *a.* znamionujący, odróżniający.

DISTINCTION, *s. f.* odosobnienie, oddzielenie — różnica, odróżnienie, rozróżnienie — znaczenie, znakomitość. *Une personne de* =, osoba znakomita. *Faire* = *des personnes*, kłaść różnicę między osobami, być stronnym. *La* = *de rangs*, różnica stanów.

DISTINGUER, *v. a.* rozróżniać, rozróżnić (okiem, umysłem) — kłaść, położyć różnicę, odznaczyć. *Se* =, odznaczać się — odróżniać się (od in-

nych). *Se faire* =, zwrócić na siebie uwagę. Distingué, ée, *prt. et a.* znakomity.

Distique, *s. m.* dwuwiersze.

Distique, *a. d. g.* dwurzędowy.

Distorsion, *s. f.* wykrzywienie, skrzywienie się—wykręcenie (członka).

Distraction, *s. f.* odłączenie, oderwanie — roztargnienie, nieuwaga — rozrywka, roztargnienie. = *de dépens*, przysądzenie adwokatowi podjętych na rzecz strony kosztów. = *de juridiction*, oddanie sprawy innemu sędziemu.

Distraire, *v. a.* oddzielić, odłączyć — odciągnąć, oderwać — rozerwać, rozrywać (rozrywkami). = *qu'un de ses juges naturels*, pozbawić kogo naturalnych jego sędziów. *Opposition à fin de* =, oppozycya założona celem odłączenia pewnych dóbr z pod zajęcia. Distrait, aite, *prt. a. et s.* odłączony, oderwany—roztargniony, roztrzepany *fm.*

Distribuer, *v. a.* rozdzielić, porozdzielać, rozdać, porozdawać — dzielić, podzielić (na części) — *Impr.* rozebrać (formę, litery złożone). = *un procès*, wyznaczyć sędziego do rozpoznania sprawy. = *un édifice*, porobić przedziały, przepierzenia w domu — poprzedzielać. *Se* =, rozchodzić się (po czém).

Distributeur, *s. m.* rozdawca, udzielający, szafarz *fig.* =trice, *s. f.* rozdawczyni.

Distributif, ive, *a.* wydzielający, rozdający — podzielny — rozdawczy — szczegółowy (nie zbiorowy). *Justice* =*ive*, *vid.* Justice.

Distribution, *s. f.* rozdanie, rozdawanie, porozdzielanie — rozdawnictwo — *Impr.* rozebranie złożonego pisma — pismo do rozebrania — rozkład części budynku — podział pieniędzy między wierzycieli z zajętych dóbr.

Distributivement, *adv.* w znaczeniu szczególném.

District, *s. m.* obwód, okręg, powiat — obwód główny pod podziałem departamentu.

Distyle, *a. d. g. Bot.* dwusłupkowy.

Dit, *s. m.* słowo wyrzeczone kiedyś przez kogo. *vid.* Dédit. *vid.* Dire *v. a.*

Dithyrambe, *s. m.* dytyramb: gatunek poezyi.

Dithyrambique, *a. d. g.* dytyrambiczny.

Dito, *adv.* ditto, detto, tak samo.

Diurétique, *a. d. g.* diuretyczny, pędzący urynę. =, *s. m.* środek pędzący urynę.

Diurnal, *s. m.* officyum codzienne, książka do modlitw.

Diurne, *a. d. g.* dzienny, trwający tylko dzień — trwający dobę.

Divagation, *s. f.* pozwolenie chodzenia samopas, wypuszczanie — ustępy, zboczenia, oddalenie się od przedmiotu.

Divaguer, *v. n.* chodzić samopas — biegać, błąkać się — oddalać się od przedmiotu — bredzić. *Laisser* =, puszczać, wypuszczać (szkodliwe zwierzę i t. p.).

Divan, *s. m.* dywan, rada państwa w państwach mahometańskich — sekretarz przyboczny panującego (w Indyach) — zbiór poezyi (poetów wschodnich) — sofa.

Divergence, *s. f.* rozchodzenie się w różnych kierunkach — różność (zdań i t. p.) — rozbrat.

Divergent, ente, *a.* rozchodzący się — różny, rozmaity, różniący się (jeden od drugiego).

Diverger, *v. n.* rozbiegać się, rozchodzić się, rozstrzeliwać się.

Divers, erse, *a.* różny, rozmaity. *A* =*erses fois*, po kilka razy.

Diversement, *adv.* różnie, rozmaicie.

DIVERSIF, IVE, *a.* oddzielający, oznaczający rozdzielność.

DIVERSIFIER, *v. a.* urozmaicić, urozmaicać. *Se* =, inaczyć się.

DIVERSION, *s. f.* odwrócenie uwagi, oderwanie od jednego punktu — dywersya — rozerwanie, rozrywka.

DIVERSITÉ, *s. f.* rozmaitość.

DIVERTIR, *v. a.* oderwać, odrywać (od czego) — rozerwać, rozrywać, bawić — skraść — odwrócić od swego przeznaczenia (grosz powierzony). *Se* =, bawić się, rozrywać się — ubawić się, uśmiać się.

DIVERTISSANT, ANTE, *a.* zabawny, bawiący — ucieszny.

DIVERTISSEMENT, *s. m.* zabawa, zabawka, rozrywka — tańce i śpiew w operze — odwrócenie pieniędzy od swego przeznaczenia.

DIVIDENDE, *s. m.* dzielna (liczba do podzielenia) — diwidenda, część procentu przypadająca na każdego akcyonaryusza — dywidenda: część przypadająca na wierzyciela po likwidacyi upadłości.

DIVIN, INE, *a.* boski — nadludzki — boski, cudny, anielski. *Verbe* =, Słowo, syn boski. *Les personnes* =*ines*, trzy osoby Trójcy.

DIVINATION, *s. f.* wieszczbiarstwo, wróżenie.

DIVINATOIRE, *a. d. g.* wieszczbiarski.

DIVINEMENT, *adv.* od Boga, z Boga, przez Boga — bosko, cudnie, przewybornie, przepysznie.

DIVINISER, *v. a.* ubóstwiać, uważać za bożka — ubóstwiać, uwielbiać.

DIVINITÉ, *s. f.* bóstwo — piękność, bóstwo, anioł, bogini.

DIVIS, *s. m.* podział. *Par* =, w skutku podziału.

DIVISE, *a. d. g. Hér.* przecięty w połowie.

DIVISÉ, ÉE, *a. Bot.* rozcięty.

DIVISER, *v. a.* dzielić, podzielić — rozdzielić — dzielić, odbywać dzielenie liczb — poróżnić, zasiać niezgodę. *Se* =, dzielić się, rozdzielać się. DIVISÉ, ÉE, *prt.* podzielony — poróżniony (z kim). *Etre divisé d'intérêt*, różnić się co do interesu lub widoków.

DIVISEUR, *a. et s. m.* dzielnik, liczba dzieląca.

DIVISIBILITÉ, *s. f.* podzielność.

DIVISIBLE, *a. d. g.* podzielny, dający się dzielić.

DIVISION, *s. f.* podzielenie, rozdzielenie — podział — dzielenie: działanie arytmetyczne — niezgoda, niesnaski — część, cząstka — dywizya: podział Francyi pod względem wojskowym — dywizya (w wojsku, złożona z brygad) — dywizyon (w konnicy) — dywizya (w marynarce) — wydział w administracyi — *Bot.* przedziałka (w kwiecie) — *Impr. vid.* TIRET. *Bénéfice de* =, dobrodziejstwo podziału służące ręczycielowi iż nieodpowiada tylko za część za którą ręczył. *Sans* = *ni discussion*, solidarnie.

DIVISIONNAIRE, *a. d. g* dywizyjny.

DIVORCE, *s. m.* rozwód — niezgoda — rozbrat.

DIVORCER, *v. n.* rozwieść się (o małżonkach). DIVORCÉ, *prt.* rozwiedziony. *Homme* =, rozwodnik. *Femme* =*ée*, rozwódka.

DIVULGATION, *s. f.* rozgłoszenie, wydanie (tajemnicy).

DIVULGUER, *v. a.* rozgłosić, wydać (tajemnicę).

DIX, *a.* dziesięć — dziesiąty. =, *s. m.* dziesięć, dziesiątka — dziesiątka w kartach, kralka.

DIX-HUIT, *a. m.* ośmnaście. = *s. m.* naśladowanie głosu czajki. *In* =, format książki na in-18.

DIX-NEUF, *a. m.* dziewiętnaście.

DIX-SEPT, *a. m.* siedmnaście.

Dixième, *a. d. g.* dziesiąty. =, *s. m.* dziesiąta część.

Dixièmement, *adv.* po dziesiąte.

Dizain, *s. m.* poezya lub strofa z dziesięciu wierszy—różaniec z 10 ziarn.

Dizaine, *s. f.* dziesięć, dziesiątka.

Dizeau, *s. m.* kupka z dziesięciu snopków lub wiązek.

Dizainier, Dizenier, *s m.* dziesiętny, dziesiętnik.

Docile, *a. d. g.* pojętny, łatwo pojmujący — uległy.

Docilement, *adv.* uważnie, z uwagą.

Docilité, *s. f.* pojętność, uwaga — powolność na rozkazy.

Docimastique, Docimasie, *s. f.* sztuka próbowania rudy kruszców.

Docte, *s. et a. d. g.* uczony.

Doctement, *adv.* uczenie.

Docteur, *s. m.* doktor (w stopniach uniwersyteckich) — doktor, lekarz, konsyliarz—człowiek bardzo uczony — doktor, nauczyciel. = *en droit*, *en medecine* doktor prawa, medycyny = *de la loi* prawnik, biegły w prawie.

Doctoral, ale, *a.* doktorski — nauczycielski.

Doctorat, *s. m.* doktorat: stopień uniwersytecki — doktoryzowanie się.

Doctorerie, *s. f.* rozprawa teologiczna dla pozyskania doktoratu.

Doctrinal, ale, *a.* doktorski, wyrzeczony przez doktorów teologii.

Doctrinaire, *s. m.* duchowny ze zgromadzenia nauki chrześciańskiéj —doktryner: we Francyi, wyznający zasady konstytucyjne zachowawcze oparte na pewnéj teoryi o władzy. =, *a. d. g.* doktrynerski.

Doctrine, *s. f* nauka, uczoność — nauka zbiór zasad —stronnictwo doktrynerów we Francyi. = *chrétienne*, zgromadzenie duchownych nauki chrześciańskiéj.

Document, *s. m.* dokument, instrument, pismo, akt.

Dodécaèdre, *s. m.* dwunastościan: bryła.

Dodécagone, *s. m.* dwunastokąt.

Dodécagynie, *s. f. Bot.* klassa roślin dwunasto-słupkowych.

Dodécandrie, *s. f. Bot.* klassa roślin dwunastopręcikowych.

Dodiner, *v. n.* iść, wahać się (o wahadle zégara). *Se* =, pieścić się, delikacić się jak baba.

Dodo, *s. m.* w języku dziecięcym: spanie, lulu. *Aller à* =, iść lulu.

Dodu, ue, *a.* tłusty, pękaty, pucołowaty.

Dogaresse, *s. f.* małżonka doży.

Dogat, *s. m.* godność doży.

Doge, *s. m.* doża: naczelnik rządu dawniéj w Wenecyi i Genui.

Dogmatique, *a. d. g.* dogmatyczny, należący do dogmatu — oparty na dogmatach stałych — nauczycielski, stanowiący, wyrokujący o wszystkiém. =, *s. f.* dogmatyka.

Dogmatiquement, *adv.* dogmatycznie — tonem wyrokującym, nauczycielskim.

Dogmatiser, *v. n.* nauczać dogmatów fałszywych — wyrokować stanowczo.

Dogmatiseur, *s. m.* przybierający ton nauczycielski, stanowczy.

Dogmatiste, *s. m.* nauczający pewnych dogmatów.

Dogme, *s. m.* dogmat, zasada pewna i niewątpliwa w religii lub filozofii — dogmat religijny.

Dogre, *s. m.* statek do połowu śledzi i t. p.

Dogue, *s. m.* brytan: pies. *Humeur de* =, zły humor.

Doguin, ine, *s.* szczenię brytana.

Doigt, *s. m.* palec: członek — palec, miara szerokości palca — dwunasta część średnicy widzialnéj słońca lub księżyca. *Montrer qu'un*

as =, palcem pokazywać kogo, wytykać; szydzić z kogo. *Toucher du bout du* =, z lekka dotknąć. *Mettre le* = *sur qu''ch*, zgadnąć, odgadnąć. *Être servi au* = *et à l'œil*, mieć wszystko na swoje skinienie. *Cette montre va au* = *et à l'œil*, ały zegarek, paluszkowy. *Un* =, *deux* =*s*, na dwa palce, dużo. *Etre à deux* =*s de sa perte*, być na włos tylko od zguby. *Donner sur les* =*s à qu''un*, dać po łapach, ukarać. *Avoir sur les* =, oberwać co, być ukaranym. *Avoir des yeux au bout des* =*s*, być biegłym, zręcznym, bystrym. *Savoir une chose sur le bout du* =, umieć co na palcach, doskonale. *A lèche*=*s*, odrobina, troszka, krzynka, mało czego, jak na lekarstwo.

Doigter, *v. n.* przebierać palcami po instrumencie. =, *s. m.* Doigté *s. m.* przebieranie palcami.

Doigtier, *s. m.* pokrowczyk na palec.

Doit, *vid.* Devoir.

Dol, *s. m.* podstęp.

Doléance, *s. f.* zażalenia, skargi, suplika — żale, narzekania.

Dolemment, *adv. fm.* płaczliwie.

Dolent, ente, *a. et s.* narzekający, utyskujący, płaczliwy. *Faire le* =, utyskiwać, narzekać, płakać.

Doler, *v. a.* heblować.

Dollar, *s. m.* talar Stanów zjednoczonych Ameryki (5 franków).

Dolman, *s. m.* dolman, kurtka, spencer huzarów węgierskich.

Doloire, *s. f.* hebel: narzędzie stolarskie.

Dom, Don, tytuł przydawany do imion niektórych zakonników.

Domaine, *s. m.* własność — posiadłość, dobra — dziedzina, pole, zakres, obręb. = *public*, = *de l'État*, *le* =, *les* =*s*, dobra narodowe, dochody skarbowe. = *de la couronne*, dobra należące do listy cywilnej. = *privé*, dobra prywatne panującego, dobra stołowe. = *extraordinaire*, za cesarstwa we Francyi: dobra przybyłe z zaborów. *Etre tombé dans le* = *public*, stać się własnością publiczną (o dziełach przestających być własnością autora lub jego dziedziców). *Cela n'est point de mon* =, to leży za moim obrębem.

Domanial, ale, *a.* domanialny, należący do dóbr narodowych lub korony.

Dôme, *s. m.* kopuła.

Domerie, *s. f.* tytuł niektórych opactw będących razem szpitalami.

Domesticité, *s. f.* należenie do czyjego domu — służba, służby, czeladź — stan swojski, oswojenie (zwierząt).

Domestique, *a. d. g.* domowy, familijny — domowy, żyjący z człowiekiem, w stanie swojskim — domowy, wewnętrzny, w kraju. *Etat* =, służba u kogo — stan swojski (zwierząt). =, *s. m.* służący, lokaj, człowiek (sługa czyj)—służba, słudzy, czeladź — gospodarstwo, dom. =, *s. f.* służąca.

Domestique, *s. m.* domestyk, urząd znakomity na dworze cesarzów Wschodu.

Domestiquement, *adv.* w służbie u kogo — *(vi.)* poufale, z zażyłością.

Domicile, *s. m.* zamieszkanie. = *élu*, zamieszkanie obrane (którego wybranie oświadcza się przed władzą). = *réel*, zamieszkanie rzeczywiste. = *politique*, zamieszkanie polityczne, tam gdzie się używa praw politycznych. *A* =, do domu, do stancyi.

Domiciliaire, *a. d. g.* tyczący się zamieszkania. *Visite* =, rewizya w domu u kogo.

Domicilier (se), *v. pron.* zamie-

szkać (gdzie). Domicilié, ée, *prt.* zamieszkały.

Dominant, ante, *a.* panujący, przeważający, najgłówniejszy — od którego zależy inny grunt lenny (pan lub grunt). *Fonds* =, dobra głózone.

Dominateur, *s. m.* władca, pan. =trice, *s. f.* pani, władczyni.

Domination, *s. f.* panowanie, władza nad czém. =*s*, *s. f. pl.* jeden z rzędów hierarchii aniołów.

Dominer, *v. n.* panować nad czém, komu — rozkazywać, władać czém — panować (w czém) — przeważać — górować, panować (nad miejscem jakim). =, *v. n.* panować nad... *Se laisser* =, poddawać się, ulegać, dać się owładnąć, opanować. Dominé, ée, *a.* mający nad sobą co.

Dominicain, *s. m.* dominikanin, z zakonu kaznodziejskiego. =aine, *s. f.* dominikanka.

Dominical, ale, *a.* pański (boski). *Prière* =*ale*, modlitwa pańska: ojczenasz. *Lettre* =*ale*, litera niedzielna w kalendarzu. =ale, *s. f.* kazanie niedzielne.

Domino, *s. m.* domino: kapturek księży — domino: strój do przebierania się — domino: osoba przebrana — domino: gra — domino: kostka w którą się gra w domino. *Faire* =, wygrać partyą w domino.

Dominoterie, *s. f.* papier marmurkowy lub kolorowy do różnych gier.

Dominotier, *s. m.* przedający papier marmurkowy.

Dommage, *s. m.* szkoda, strata — uszkodzenie, szkody. *C'est* =! szkoda! =*s-intérêts*, =*s et intérêts*, powrócenie szkód i strat.

Dommageable, *a. d. g.* szkodliwy, narażający na straty.

Domptable *(omp=on)*, *a. d. g.* dający się uskromić, poskromić, ugiąć.

Dompter *(omp=on)*, *v. a.* uskromić, ugiąć, poskromić, uśmierzyć, podbić, owładnąć. = *un cheval*, ujeździć konia. *Se* =, panować nad sobą, powściągać się.

Dompteur, *s. m.* poskromiciel, pogromca.

Dompte-venin, *s. m.* obojnik: roślina.

Don, *s. m.* dar, darowizna, datek — podarunek — dar czego. = *de la parole*, dar wymowy. *Faire* = *de qu''ch*, darować co, podarować.

Don, *s. m.* don: pan, tytuł dodawany do imion mężczyzn w Hiszpanii i Portugalii.

Donataire, *s. d g.* donataryusz, obdarowany.

Donateur, *s. m.* donator, czyniący donacyą. =trice, *f.* donatorka.

Donation, *s. f.* darowizna, donacya — donacya, akt darowizniany = *entre-vifs*, donacya za życia.

Donatiste, *s. m.* donatysta, stronnik Donata heretyka.

Donc, *conj.* więc, a zatém, a więc, przeto — tedy, *Répondez* =, odpowiedzże.

Dondon, *s. f.* dziewczyna tłusta i świeża, pyzata; pyza.

Donjon, *s. m.* wieżyca zamku — budka na szczycie wieży lub belweder na szczycie domu.

Donjonné, ée, *a. Hér.* z wieżycami.

Donnant, ante, *a.* lubiący dawać. *Donnant*, mówi się niechcąc dać czego chyba w zamian za co innego.

Donne, *s. f.* rozdawanie kart (do gry).

Donnée, *s. f.* rzecz podana za istotną — ilość wiadoma, dana.

Donner, *v. a.* dać, dawać co komu — nadać co, dodać kogo komu — dać, przedać — dać, postawić

— wręczyć, oddać — dostarczyć, dostarczać — sprawić co, nabawić kogo czego, udzielić komu co lub czego — uderzyć — rozdawać karty (do gry) — dawać (sztukę na teatrze) — wydawać co (z siebie, jak zboże, owoce). = *à boire et à manger*, trzymać oberżę. = *assignation*, naznaczyć termin do stawienia się w sądzie. = *la mort*, zadać śmierć. = *l'alarme*, uderzyć na alarm — przestraszyć. = *bien de l'exercice*, nabawić kłopotu. = *à courir, à travailler*, zadać fatygi, roboty. = *à rire*, dać się uśmiać — wystawiać się na pośmiewisko, na śmiech. = *à entendre*, dać do zrozumienia. = *des enfants*, powić dziecko, dać potomstwo (o kobiecie). =, *v. n.* uderzyć o co, uderzyć się czém o co — wychodzić na... (o oknach, drzwiach) — wpaść w co — ropieć, ropić się (o ranie). = *dans qu'ch*, wplątać się w co, wleźć w co — zabrnąć w co. = *au but*, trafić, potrafić w co. = *de la tête*, uderzyć głową — przytulić się, złożyć głowę. = *dans l'œil à qu'un*, zawrócić głowę komu, zbałamucić. = *à la tête*, zawrócić głowę (o tęgim trunku). = *de l'altesse, du monseigneur, etc.* dawać komu tytuły książęcéj mości i t. p. = *à tout*, zajmować się wszystkiém i byle czém. = *sur les ennemis*, =, uderzyć na nieprzyjaciela. = *sur un plat, sur un mets*, poprawić, jeść po kilka razy jednéj potrawy. *Se* = *pour tel et tel*, udawać się za kogo, za co. *Se* = *des airs*, stroić tony. Donné, ée, *prt.* dany, darowany — dany, zadany, oznaczony.

Donneur, euse, *s.* dający, udzielający — podający, podawacz — który daje, co raz wraz sypie lub sadzi czém *fm.*

Dont, *pron.* na obie liczby i rodzaje zamiast *de qui, du quel, de la quelle, de quoi. Ce* = *je vous ai parlé*, to o czém ci mówiłem. *La famille* = *il est sorti*, dom w którym się urodził.

Donzelle, *s. f. fm.* jéjmościanka — panница, jéjmość (z przekąsem) — gatunek różnofarbnéj morskiéj ryby.

Dorade, *s. f.* dorada: ryba — nazwisko konstellacyi.

Doradille, *s. f.* zanogcica: roślina.

Dorénavant, *adv.* odtąd, od téj chwili.

Dorer, *v. a.* złocić, wyzłacać, pozłacać — posmarować żółtkiem od jaja. = *la pilule*, osłodzić zmartwienie — wystawić co w pochlebném świetle dla złudzenia. Doré, ée, *prt. et a.* pozłacany, złotawy — złocisty. *Avoir la langue dorée*, mieć dar mówienia, ujmującą wymowę.

Doreur, euse, *s.* pozłacający.

Dorien, *a. m.* dorycki, z Dorydy krainy dawnéj Grecyi. =, *s. m.* dyalekt dorycki.

Dorique, *a. d. g.* dorycki (o porządku architektonicznym lub dyalekcie). =, *s. m.* porządek dorycki.

Dorloter, *v. a.* pieścić, chować pieszczenie, cieckać. *Se* =, pieścić się, cieckać się.

Dormant, ante, *a.* nieruchomy, wprawiony raz na zawsze lub nieotwierający się. *Ligne* =*nte*, wędka przymocowana (a nie trzymana w ręku). *Eau* =*nte*, woda stojąca. =, *s. m.* ramy okna wmurowane — serwis na stole.

Dormeur, *s. m.* spioch, ospalec. =euse, *s. f.* spiocha, spioch kobieta.

Dormir, *v. n.* spać — stać, pleśnieć (o wodach) — spać, niedziałać, drzémać — kręcić się chyżo (o

frydze) — leżeć nieużytecznie (o pieniądzach). = *la grasse matinée*, spać do białego dnia. = *sur une affaire*, namyślać się nad czém. = *comme une marmotte*, spać jak zabity. = *sur les deux oreilles*, spać na oba uszy, głęboko. *Laisser* = *la noblesse*, *vid.* NOBLESSE. *Laisser* = *une affaire*, dać leżeć interesom, sprawie — zależeć pole.

DORMIR, *s. m.* spanie; w Wkopolsce: śpik.

DORMITIF, IVE, *a.* usypiający. =, *s. m.* lekarstwo usypiające.

DORSAL, ALE, *a.* grzbietowy, grzbietny — zwierzchni. =, *s. m.* wielki muszkuł grzbietowy.

DORTOIR, *s. m.* izba wielka sypialna — sypialnia.

DORURE, *s. f.* pozłacanie, wyzłocenie, wyzłacanie — pozłota.

DOS, *s. m.* grzbiet — plecy — wierzch, zwierzchnia część. = *d'une chaise*, tył krzesła, krzesło w plecach. = *d'un couteau*, tylec noża. = *d'un livre*, grzbiet książki. = *d'un billet*, odwrotna strona, tył biletu i t. p. = *de la main*, wierzch ręki. *Du* = *de la main*, na odlew. *Tourner le* =, odejść — uciec, tył podać. *Tourner le* = *à qu''un*, tyłem się obrócić do kogo — niedbać o kogo, opuścić. *Faire le gros* =, najeżyć się (o kocie jeżącym grzbiet) — udawać wielką figurę, matadorę — puszyć się. *Avoir qu''ch sur le* =, mieć co na karku (robotę, ciężar). *Avoir bon* =, być wytrzymałym, nieczułym na co. *Avoir qu''un à* =, zrobić sobie nieprzyjaciela z kogo. *Mettre des gens* = *à* =, odesłać obie strony z niczém, z kwitkiem.

DOSE, *s. f.* dozis, danie, doza, co się na raz daje — część, cząstka.

DOSER, *v. a.* wskazać, oznaczyć dozę.

DOSSERET, *s. m.* mały pilastr wystający — osada piły, rączka piłki.

DOSSIER, *s. m.* grzbiet, część sprzętu w plecach — pęk papierów tyczących się jednego przedmiotu.

DOSSIÈRE, *s. f.* część zaprzęgu od grzbietu.

DOT, *s. f.* posag — to co wnosi zakonnica wstępując do klasztoru. *Apporter qu''ch en* =, przynieść w posagu co.

DOTAL, ALE, *a.* posagowy.

DOTATION, *s. f.* udarowanie kogo czém, uposażenie, dotacya — dobra majoratowe spadające na koronę za wygaśnieniem linii męzkiéj.

DOTER, *v. a.* wyposażyć, dać posag pannie — udarować kogo czém obdarzyć, darzyć — uposażyć, nadać, przynieść w darze.

DOUAIRE, *s. m.* zapis zrobiony żonie jeżeli przeżyje męża.

DOUAIRIER, *s. m.* dziecko które się zrzekało spadku po ojcu zachowując sobie prawo do części zapewnionéj matce.

DOUAIRIÈRE, *s. f.* wdowa używająca zapisu lub pensyi.

DOUANE, *s. f.* cło — komora celna — administracya ceł.

DOUANIER, *s. m.* rewizor komory celnéj, celnik.

DOUBLAGE, *s. m.* obicie statku blachą miedzianą.

DOUBLE, *a. d. g.* podwójny — dwojaki — dwoisty — dubeltowy (o płynach mocniejszych) — podwójny, dwuznaczny, nieszczéry. = *bidet*, koń kuc spory; mierzyn (o koniu) — mierzynka (o klaczy). = *coquin*, = *fripon*, dubeltowy łotr. = *bière*, piwo dubeltowe. = *lien*, związek podwójny: małżeństwo między kuzynami. *Homme à* = *face*, człowiek nieszczéry. *A* = *entente*, *à* = *sens*, uległy podwójnemu rozumieniu, dwuznaczny — obosieczny (wyraz, wyrażenie) *En par-*

tie =, *à partie* =, na dwie ręce (rejestr). = *emploi*, podwójne użycie (wyrazu i t. p.) — podwójne zapisanie wydatku i przychodu.

Doublé, *s. m.* ilość dwa razy wzięta — dwa razy tyle, dwójnasób — oryginał na drugą rękę — kopia, duplikat — duplikat, drugi exemplarz dzieła — pewna dawna moneta (dwa denary) — aktor lub aktorka zastępujący głównych. = *d'un tableau*, kopia obrazu zrobiona przez samegoż autora oryginału. = *de compte*, duplikat rachunku który zostaje przy zdającym rachunki. = *d'un corps de logis*, tył domu w korpusie samym.

Double, *adv.* w dwójnasób — dwojako — dwoisto. *Voir* =, widzieć dwoiście tenże sam przedmiot. *Il voit* =, dwoi mu się w oczach. *Payer* =, zapłacić dwa razy ile co warto. *Au* =, w dwójnasób.

Doubleau, *s. m.* belka grubsza. *Arc*-=, arkada wspierająca płaskiem przedłużeniem wewnętrzną część sklepienia.

Doublement, *adv.* podwójnie, dwojako.

Doublement, *s. m.* postąpienie w dwójnasób przy licytacyi — podwojenie, wzmocnienie szeregów batalionu.

Doubler, *v. a.* podwoić, podwajać — podszyć, podszywać (podszewką) — kłaść podwójnie, dubeltowo = *le pas*, podwajać kroku, pospieszać = *le sillage*, *vid.* Sillage. = *un cap*, *une pointe*, *Mar.* przebyć przylądek, przepłynąć za cypel. = *un bâtiment*, *Mar.* prześcignąć okręt. = *une ligne de vaisseaux*, *Mar.* wziąć nieprzyjaciela między dwa ognie. = *un navire*, pobić statek blachą miedzianą. = *des voiles*, podszyć żagle aby były mocniejsze. = *un rôle*, *un acteur*, zastępować aktora głównego. = *un corps de logis*, przystawić z tyłu budynku nowe pomieszkanie. =, *v. n.* podwoić się, wzróść dwa razy tyle.

Doublet, *s. m.* dwie połówki kryształu sklejone z płatkiem kolorowym po środku dla naśladowania drogich kamieni.

Doubleur, euse, *s.* zwijający we dwoje wełnę i t. p. na kołowrotku.

Doublon, *s. m.* dublon, pistol, moneta złota hiszpańska — *Impr.* myłka w druku : składając dwa razy toż samo.

Doublure, *s. f.* podszewka — zastępca, zastępujący kogo. *Fin contre fin ne vaut rien pour* =, trafi kosa na kamień, swój na swego.

Douce-amère, *s. f.* słodkogorz : roślina, gatunek psianki.

Douceâtre, *a. d. g.* za słodki, nudny.

Doucement, *adv.* łagodnie — zwolna, delikatnie, lekko, z lekka — cicho, z cicha (stąpając, mówiąc) — spokojnie, w zaciszy — wygodnie, przyjemnie — mile — jako tako. *Tout* =, pomalutku, zwolna, lekko — jako tako.

Doucereux, euse, *s. et a.* słodkawy — *fig.* słodziuchny, przymilający się, który się wdzięczy.

Doucet, ette, *a. et s.* łagodny, łagodniutki jak baranek.

Doucettement, *adv.* pomaluteńku, powolutku — nogą za nogą.

Douceur, *s. m.* słodycz : smak słodki — słodycz, łakocie, słodycze; rzecz słodka — słodycz, łagodność, powolność, dobroć — osłoda, pociecha — wynagrodzenie. =*s*, komplementa. *En* =, łagodnie. *Prendre les choses en* =, być wyrozumiałym.

Douche, *s. f.* strumień wody puszczany na chorą część ciała w kąpielach, nastrzykanie.

Douchee, *v. a.* puszczać strumień wody na chorą część ciała.

Doucine, *s. f.* sztukateryo wklęsło wypukłe.

Doucir, *v. a.* nadawać lustr źwierciadłu w fabryce.

Douelle, *s. f.* zakrzywienie, łękowatość sklepienia.

Douer, *v. a.* zrobić zapis żonie gdyby przeżyła męża — obdarzyć czém. Doué, ée, *prt.* udarowany, obdarzóny, uposażony.

Douille, *s. f.* ucho, rurka lub otwór którém się co przymocowuje do rączki, tronka i t. p.

Douillet, ette, *a.* miękki, pulchny — delikatny — obolały (o części ciała po bólu). =, ette, *s.* delikacik, miękko chowany.

Douillette, *s. f.* odzież jedwabna watowana kładziona na wierzch.

Douillettement, *adv.* miękko, delikatnie.

Douleur, *s. f.* ból, boleść — bóle, strapienia, cierpienia, udręczenia. *A la chandeleur les grandes =s*, na gromnice najtęższe zimna; na luty wdziéj dobre bóty.

Douloir (se), *v. pron. (vi.)* żalić się, szerzyć skargi, żale.

Douloureusement, *adv.* boleśnie — z boleścią.

Douloureux, euse, *a.* bolesny, dotkliwy — zbolały, obolały.

Doute, *s. m.* wątpliwość, niepewność — powątpiewanie — niedowierzanie — podejrzenie — obawa, lękanie się. *Mettre, révoquer en* =, powątpiewać o czém. *Sans* =, *adv.* bez wątpienia, tak—zapewne, jak się zdaje. *Sans = qu'il n'a pas songé*, zapewne nie myślał o tém...

Douter, *v. n.* wątpić, powątpiewać o czém, być w niepewności względem czego. *Ne = de rien*, o niczém nie rozpaczać. *Se = de qu"ch*, domyślać się czego, miarkować co, pomiarkować co, spodziewać się lub obawiać się, przeczuwać, przewidywać. *Ne pas s'en* =, niedokładnie znać — niewiedzieć czem to pachnie *fm.*

Douteusement, *adv.* z powątpiewaniem.

Douteux, euse, *a.* wątpliwy, niepewny — dwuznaczny. *Jour* =, światło niezupełne, zmierzchowe. *Nom* =, *Gramm.* imie o którém nie ma pewności którego jest rodzaju. *Syllabe =euse*, zgłoska wątpliwa co do iloczasu. =, *s. m.* niepewne, rzecz niepewna.

Douvain, *s. m.* drzewo na klepki.

Douve, *s. f.* klepka (na beczki) — rodzaj jaskieru: roślina.

Doux, ouce, *a.* słodki (co do smaku) — przyjemny — łatwy, płynny (głos, mowa, styl) — łagodny (o lekarstwie i t. p.) — łagodny, powolny, obłaskawiony (o źwierzętach) — spokojny, cichy — powolny, łaskawy, dobry — słodki, czuły, tkliwy — giętki (o kruszcach). *Trop* =, przesłodzony, przecukrowany. *Vin* =, wino które jeszcze nie robiło. *Vue =ouce;* widok przyjemny oku. *Voiture =ouce*, powóz lekko noszący, który nie trzęsie. *Billet* =, liścik miłosny. *Escalier* =, schody pochyłe, dobre, nie na sztorc. *Esprit* =, *vid.* Esprit. *Pluie =ouce*, deszczyk ciepły, wiosenny. *Un feu* =, wolny ogień. *Sommeil* =, słodki sen. *Entre = et hagard*, ani bardzo źle ani bardzo dobrze. *De = propos*, zaloty, umizgi. *Faire les yeux* =, *les = yeux*, przymilać się, umizgać się, strzélać miłośnie oczyma. *Il est = de...*, miło jest... =, *s. m.* słodycz — łagodny (głos, słowo i t. p.). =, *adv* przyjemnie. *Filer* =, ostróżnie postępować z kim, na palcach chodzić przed kim. *Il avale cela = comme lait*, on to przyjmie

za dobrą monetę, uwierzy — znieść go, to na nim przyschnie jak na psie. *Tout* =, zwolna! powoli! hola!

Douzaine, *s. f.* tuzin, dwanaście — tuzin, dużo, kupa. *A la* =, tuzinami, po tuzinie — jakich nie mało. *Un poëte, un peintre à la* =, poeta, malarz jakich nie mało, jakich furami nabierać.

Douze, *a.* dwanaście — dwunasty. =, *s. m.* dwanaście — cyfra 12, dwunastka. *In*-=, format książki in duodecimo.

Douzième, *a. d. g.* dwunasty. =, *s. m.* dwunasta część.

Douzièmement, *adv.* po dwunaste.

Doyen, *s. m.* dziekan, najstarszy datą przyjęcia do zgromadzenia — dziekan (w kapitule lub kollegiacie) — dziekan (wydziału uniwersyteckiego). = *d'âge*, najstarszy wiekiem.

Doyenné, *s. m.* dziekaństwo, godność dziekana — mieszkanie dziekana, dziekania. *Poire de* =, gatunek gruszki poźnéj bardzo soczystéj.

Drabe, *s. f.* wiosnówka: roślina.

Dracène, *s. f.* samica smoka.

Drachme *(dragme)*, *s. f.* drachma: pieniądz srebrny u dawnych Greków — drachma: waga, *vid.* Gros.

Draconien, nne, *a.* od prawodawcy ateńskiego Drakona: surowy, okrutny.

Dragée, *s. f.* migdały i t. p. oblane cukrem; cukierki — śrót — zboże pomieszane, obrok dla koni. *Avaler la* =, ponieść co przykrego. *Tenir la* = *haute à qu'un*, kazać drogo co opłacić komu — wytrzymać kogo z czém, kazać długo czekać na co. *Écarter la* =, rozrzucać nabój (o strzelbie).

Drageoir, *s. m* kobek na cukierki.

Drageon, *s. m.* latorośl.

Drageonner, *v. n.* puszczać latorośle, kły (o drzewie).

Dragon, *s. m.* smok: twór bajeczny — smok: jaszczurka latająca — jędza, jaszczurka (o złéj kobiecie) — smok: konstellacya — dragon: żołnierz konny — plamka na źrenicy.

Dragonnades, *s. f. pl.* dragonnady: prześladowania protestantów we Francyi za Ludwika XIV.

Dragonne, *s. f.* pendent (u pałasza, szpady).

Dragonné, *a. Hér.* z ogonem smoka.

Dragonner (se), *v. pers.* dręczyć się.

Draine, *s. f.* drozd: ptak.

Drainette, *s. f.* rodzaj sieci na ryby.

Dragonnier, *s. m.* drzewo wydające żywicę zwaną krew smocza.

Drague, *s. f.* łopatka do wygrzebywania lub czyszczenia czego — młóto (ze zrobionego piwa).

Draguer, *v. a.* czyścić, wygartywać nieczystości.

Dragueur, *s. m.* łódź z machiną do czyszczenia kanałów, rzek i t. p.

Dramatique, *a. d. g.* dramatyczny, należący do dramatu — dramatyczny, pełen działania i ruchu lub wystawiający żywo i dobitnie działanie. =, *s. m.* dramatyczność, ruch, działanie, ruszanie się.

Dramatiste, *s. d. g.* piszący dramata.

Dramaturge, *s. d. g.* lichy a obfity pisarz dramatów.

Drame, *s. m.* dramat, sztuka — drama: rodzaj pośredni między tragedyą a komedyą — dramat, scena, wypadek. = *lyrique*, drama liryczna, *vid.* Opéra.

Drap, *s. m.* sukno — prześcieradło. = *de deux lés*, prześcieradło we dwa bryty. = *d'or*, = *de soie*, sukno przetykane złotem lub jedwabiem. = *de pied*, dywanik rozście-

łany na ławce w kościele. = *mortuaire*, całun, kir. *Tailler en plein* =, pozwalać sobie. *Se mettre entre deux* =*s*, położyć się spać. *Mettre qu'un en de beaux* =*s*, przysłużyć się komu (z ironią mówiąc) — szarpać kogo, ogadywać. *Il est comme un* = *mouillé*, nie może ustać na nogach (z osłabienia).

Drapant, *s. m* deska do rozkładania papieru.

Drapants, *s. pl. m.* Marchands =, kupcy sukienni lub sukienniey.

Drapeau, *s. m.* gałgan, szmata, *vid.* Chiffon — pieluchy, pieluszki — sztandar, chorągiew — znaki, sztandary — dawniéj: stopień chorążego. *Être sous les* =, być wsłużbie wojskowéj. *Arborer un* =, wywiesić, zatknąć sztandar — *fig.* ogłaszać pewne mniemania.

Drapé, ée, *a. Bot* kosmaty.

Draper, *v. a.* okryć czarném suknem lub całunem, ubrać czarno — ubierać w szerokie suknie z sutemi fałdami — dawać draperye — ogadywać, szarpać kogo. *Les princes drapent*, dwór jeździ karetą żałobną. Drapé, ée, *prt.* okryty czarném suknem, w żałobie (o powozie) *Bas drapés*, pończochy wełniane bardzo grube i gęste.

Draperie, *s. f.* sukiennica, fabryka sukna — sukna, sukien handel — draperye, szaty lub obicia w sute fałdy.

Drapier, *s. m.* sukiennik — kupiec sukienny.

Drastique, *a. d. g.* gwałtownie przeczyszczający.

Drèche, *s. f.* młóto (po zrobioném piwie).

Drège, *s. f* sieć rybacka — narzędzie do otłukania ziarn lnu.

Drensser, *v. n.* krzyczeć (o łabędziach)

Dresse, *s. f.* skórka między podeszwami w obuwiu.

Dresser, *v. a.* postawić, stawiać na sztorc, prosto; storzyć * — wznosić, wznieść, stawiać (ołtarze, posągi i t. p.) — rozpiąć, rozpinać (namiot i t. p.) — sporządzić (akt, wykaz) — zredagować, spisać — wyprostować — wystrugać, sciesać — kierować — ułożyć, wyuczyć, utressować konia i t. p. = *un navire*, postawić statek w równi. = *la barre du gouvernail*, ustawić drąg rudla równolegle do spodu okrętu. = *du linge*, przyprasowywać bieliznę. = *un buffet*, poustawiać naczynia na kredensie. = *une batterie*, skierować, narychtować bateryą. = *des piéges*, stawiać zasadzki, sidła. = *une haie*, *etc.* postrzydz płot żywy. = *une allée*, wyrównać, zrównać ulicę. = *son intention*, skierować chęci ku czemu. *Se* =, wstawać, podnosić się — sterczéć — wspinać się — wyprostować się. Dressé, ée, *prt. et a.* stojący, na sztorc postawiony — *Bot.* prostopadły. *Feuilles dressées*, liście pod kątem bardzo ostrym z łodygą.

Drille, *s. m. (vi.)* żołnierz. *Un pauvre* =, nieborak, biedak. *Un vieux* =, wiarus, stary żołnierz — bywalec, stary birbant, wyżeracz *fm.*

Drilles, *s. f. pl.* szmaty, gałgany.

Drisse, *s. f. Mar.* sznury do podnoszenia żagli, flagi i t. p.

Drogman, *s. m.* drogman, tłómacz (na wschodzie).

Drogue, *s. f.* zioła używane na lekarstwo — liche towar, śmiecie — rodzaj gry w używaniu między żołnierzami i majtkami.

Droguer, *v. a.* dawać, zapisywać lekarstwa. *Se* =, wdać się w lekarstwa, dużo ich zażywać.

Droguerie, *s. f.* zioła lekarskie — handel ziół.

Drogurt, s. m. rodzaj materyi z wełny, ze lnem, lub jedwabiem.

Droguier, s. m. szafka, skrzynka lub puzderko na zioła.

Droguiste, s. m. trzymający zioła lekarskie.

Droit, oite, a. prosty, pod linią prostą — prostopadły, pionowy — stojący — prawy (nie lewy) — prawy, bez fałszu — prosty, zdrowy (rozsądek i t. p.). = *comme un jonc*, prosty jak trzcina. *La =oite voie*, droga zbawienia. =oite, s. f. prawa ręka, prawica — prawa strona, prawica. *Donner la =oite à qu''un*, posadzić kogo po prawéj ręce (dla uczczenia). *A =oite*, na prawą, w prawą, na prawo, w prawo. *A = et à gauche*, na wszystkie strony.

Droit, adv. prosto, prostą drogą — z prawością — wprost. *Tout = dans l'œil*, w samo oko. *Marcher* =, iść prostą drogą.

Droit, s. m. prawo — prawo do czego — prawda, prawdziwość — prawo, zbiór ustaw — prawo, nauka prawa — opłata, taxa. *Le = et le fait*, prawo i czyn. *Le = du plus fort*, prawo mocniejszego, prawo pięściowe *fm.* = *commun*, prawo powszechne, ogólnie obowiązujące. = *de conquête*, prawo zaborcze, zaborowe. = *d'avis*, wynagrodzenie za dostarczoną radę lub objaśnienie. *Chacun en = soi*, każdy na mocy praw jakie mu służą. *Abondance de = ne nuit pas*, im więcéj tytułów do czego tém lepiéj; od przybytku głowa nie boli. *C'est le = du jeu*, takie jest prawidło. *Faire = à chacun*, oddać każdemu co się należy; wymierzyć sprawiedliwość. *Donner = à qu''un*, przyznać iż kto ma słuszność. *Cela est de = étroit*, to ma być ściśle dopełnione. *En* =, podług prawa, prawnie. *A qui de* =, *par qui de* =, komu należy (o tém wiedzieć lub wyrokować). *A bon* =, słusznie, sprawiedliwie. *A tort et à* =, koniecznie, niewchodząc czy słusznie czy nie.

Droitement, adv. z prawością, jako człowiek prawy — prosto, zdrowo.

Droitier, ière, a. władający prawą ręką.

Droiture, s. f. prawość. *En* =, wprost, najkrótszą drogą.

Drôlatique, a. d. g. zabawny, śmieszny, ucieszny.

Drôle, a. d. g. śmieszny, dziwny, zabawny. *Un = de corps*, dziwny człowiek. =, s. m. niepoń, hultaj, ladaco — z przekąsem: kawaler, panicz, ptaszek.

Drôlement, adv. dziwnie, zabawnie, uciesznie.

Drôlerie, s. f. figiel, żart.

Drôlesse, s. f. hultajka, hultaiszcze, łajdaczka.

Dromadaire, s. m. wielbląd o jednym garbie, dromader. s. f. *Mar.* pęk lub kupa pływających sztuk drzewa, masztów i t. p. ciągnionych na zapas.

Drouilles, s. f. pl. (vi) łapowe, kuban.

Dru, ue, a. żywy, ruchawy (o ptaszkach bliskich wyfurnięcia) — żywy, rześki — czupurny — gęsty, kłos przy kłosie (o zbożu) — rzęsisty (o deszczu). =, adv. gęsto, rzęsisto.

Druide, s. m. druid : kapłan u Gallów.

Druidesse, s. f. druidka : niewiasta przyjęta do stanu druidów.

Druidique, a. d. g. do druidów należący.

Druidisme, s. m. druidyzm, religia druidów.

Drupe, s. m. *Bot.* pestkowiec (owoc każdy, jak śliwka i t. p.).

Dryade, s. f. Dryada, nimfa leśna — pewna roślina alpejska.

Du, zamiast De le.

Dû, *s. m.* należytość — obowiązek, *vid.* Devoir, *v. a.*

Dualisme, *s. m.* dualizm, uznawanie dwu przeciwnych pierwiastków w rzeczach.

Dubitatif, ive, *a.* oznaczający powątpiewanie, z powątpiewaniem.

Dubitation, *s. f.* powątpiewanie, figura retoryczna.

Duc, *s. m.* książę, książe.

Duc, *s. m.* puhacz : ptak.

Ducal, ale, książęcy.

Ducat, *s. m.* dukat, czerwony złoty, czerwieniec. *Or* =, dukatowe złoto.

Ducaton, *s. m.* moneta srebrna od 5 do 7 franków.

Duché, *s. m.* księstwo. = *femelle*, księstwo mogące spadać na kądziel.

Duché-pairie, *s. f. m.* księstwo do którego przywiązane parostwo.

Duchesse, *s. f.* księżna, *vid.* Princesse. = *douairière*, księżna wdowa.

Duchesse, *s. f.* kanapa służąca za łóżko.

Ductile, *a. d. g.* miękki, dający się ciągnąć, giętki.

Ductilité, *s. f.* ciągłość — giętkość.

Duègne, *s. f.* ochmistrzyni, dozorczyni.

Duel, *s. m.* pojedynek. *Se battre en* =, pojedynkować się. *Appeler qu''un en* =, wyzwać na pojedynek. *Tuer qu''un en* =, zabić w pojedynku.

Duel, *s. m. Gramm.* liczba podwójna.

Duelliste, *s. m.* pojedynkujący się — lubiący się pojedynkować.

Duire, *v. n.* podobać się, przypadać do smaku, uśmiechać się komu.

Duisant, nte, *a.* podobający się.

Dulcification, *s. f. Chim.* zobojętnienie kwasu.

Dulcifier, *v. a.* zobojętnić kwas mieszaniną jaką.

Dulcinée, *s. f.* Dulcinea (od nazwiska pani uczuć Donkiszota). *Aux pieds de sa* =, u stóp swojéj Dulcinei, swojéj lubéj.

Dulie, *s. f.* dulia : cześć oddawana świętym. *vid.* Hyperdulie et Latrie.

Dûment, *adv.* jak należy, należycie.

Dune, *s. f.* piaszczyste wzgórza wzdłuż brzegów morskich.

Dunette, *s. f. Mar.* izdebki dla officerów w tyle okrętu.

Duo, *s. m.* duo : kawałek muzyki wykonany przez dwie osoby.

Duodenum, *s. m. Anat.* kiszka dwunastopalcowa.

Duodi, *s. m.* drugi dzień dekady w kalendarzu republikanckim francuskim.

Dupe, *s. f.* oszukany, oszwabiony — rodzaj gry w karty.

Duper, *v. a.* oszukać, oszwabić, oszołomić, wyprowadzić w pole wystrychnąć na dudka.

Duperie, *s. f.* oszukanie.

Dupeur, *s. m.* oszukaniec. = *d'oreilles*, mówca lub poeta którego wysłowienie pokrywa czczość rzeczy.

Duplicata, *s. m.* duplikat, podwójny exemplarz kwitu i t. p.

Duplication, *s. f.* podwojenie.

Duplicité, *s. f.* dwuznaczność, nieszczérość — podwójność, dwoistość.

Duplique, *s. f.* duplika, odpowiedź na replikę.

Dupliquer, *v. n.* odpowiedzieć na replikę.

Dur, ure, *a.* twardy — suchy — twardy, stwardniały — *fig.* przykry, cierpki, surowy — *fig.* nie do zniesienia, twardy — chropowaty (styl, rysunek i t. p.). *Vin* =, wino cierpkie. *Le temps est* =, zimno

mocne. *Les temps sont =s*, ciężkie czasy. *Tête =ure*, tępa głowa — twardy łeb. = *à émouvoir*, nieczuły. *Être = d'oreille*, *avoir l'oreille =ure*, niedosłyszeć. =, *s. m.* twarde, rzecz twarda. =ure, *s. f.* goła ziemia. *Coucher sur la* =, spać na ziemi, na podłodze.

DUR, *adv.* z trudnością. *Il entend* =, niedosłyszy. *Il croit = comme fer*, łatwowierny, wierzy byle czemu.

DURABLE, *a. d. g.* trwały, stały.

DURACINE, *s. f.* gatunek wyborowy brzoskwini.

DURANT, *prép.* podczas czego, w czasie. = *toute sa vie; sa vie* =, przez całe życie.

DURCIR, *v. a.* stwardnieć. =, *v. n. Se* =, *v. pron.* twardnieć, stwardnieć.

DURCISSEMENT, *s. m.* twardnienie, stwardnienie, twardość — stwardnienie.

DURÉE, *s. f.* trwanie, czas.

DUREMENT, *adv.* twardo, przykro, cierpko, surowo.

DURE-MÈRE, *s. f.* błona wyściełająca wewnętrzną wklęsłość czaszki.

DURER, *v. n.* trwać — istnieć, stać — trwać długo, być trwałém. *Ne pouvoir = en place*, nie módz ustać na miejscu, tarmosić się, nieusiedzieć. *Ne pouvoir = de chaud, de froid*, być niewytrzymałym na ciepło, na zimno.

DURET, ETTE, *a.* nieco twardy.

DURETÉ, *s. f.* twardość — surowość, cierpkość — nieczułość — narost twardy na skórze. = *de prononciation*, trudność w wymawianiu, twarde wymawianie. = *d'oreille*, głuchota, niedosłyszenie.

DURILLON, *s. m.* narost twardy, nagniotek, odcisk, modzel *.

DURIUSCULE, *a. d. g.* nieco twardy.

DUUMVIR, *s. m.* duumwir: urzędnik u dawnych Rzymian.

DUUMVIRAT, *s. m.* duumwirat: urząd i trwanie jego.

DUVET, *s. m.* puch, pierze — kwap', meszek u piskląt i u młodych ludzi — wełna delikatna — kutnerek na niektórych owocach.

DUVETEUX, EUSE, *a.* okryty puchem lub kutnerkiem.

DYNAMIQUE, *s. f.* dynamika: nauka o siłach i ruchach. =, *a. d. g.* dynamiczny, należący do dynamiki.

DYNAMOMÈTRE, *s. m.* dynamometr: narzędzie do mierzenia sił w machinach.

DYNASTE, *s. f.* książę, królik ulegający innemu mocarstwu.

DYNASTIE, *s. f.* dynastya, familia panująca, dzielnica.

DYSCOLE, *a. d. g.* trudny do pożycia — dziwny, dziwaczny.

DYSPEPSIE, *s. f.* trudność trawienia.

DYSPNÉE, *s. f.* ciężkość w oddychaniu.

DYSSENTERIE, *s. f.* dyssenterya — krwawa biegunka.

DYSSENTÉRIQUE, *a. d. g.* dyssenteryjny.

DYSURIE, *s. f.* trudność w oddawaniu uryny.

E

E, *s. m.* piąta litera alfabetu francuskiego; jest trojakiego rodzaju: *E ouvert*, e otwarte. *E fermé*, e ścieśnione i *E muet*, e nieme. O-

znaczone dwiema kropkami odłącza się w wymawianiu od litery poprzedzającéj *np*. Noël, Ciguë.

Eau, *s. f.* woda — deszcz — woda jako to: rzeki, morza i t. p. — woda, wilgoć, płyn — woda, uryna — wódka, perfumy — ślina — sok w owocach — woda, połysk (drogich kamieni, pereł) — połysk, lustr (sukna i t. p.). = *douce*, woda słodka (rzek, stawów, źródeł). *Marin d'= douce*, człowiek mało oswojony z podróżami na morzu. *Médecin d'= douce*, lekarz nie szafujący receptami — lekarz używający słabych środków. = *de Cologne*, wódka kolońska. = *de senteur*, wódka pachnąca. = *ferrée*, woda w któréj studzono żelazo rozpalone lub wmieszano rudy żelaznéj. = *panée*, woda w któréj wymoczono grzanki chleba. = *de savon*, mydliny. = *battue*, woda przelewana kilkakrotnie z naczynia do naczynia. *Faire de l'=*, *lâcher de l'=*, iść z uryną, iść z wodą, odlać wodę *pop*. *Faire de l'=*, *Mar*. zaopatrzyć się w wodę do picia. *Faire =*, *Mar*. cieknąć, zaciekać (o statku dziurawym). *Poisson de bonne =*, *vid*. Poisson. *A fleur d'=*, na powierzchni wody. *Revenir sur l'=*, *fig*. wypłynąć na wierzch — wydostać się, wygramolić się z biédy *fm*. *Tomber dans l'=*, *fig*. chybić, nieudać się, spełznąć na niczém. *Nager en grande =*, *en pleine =*, opływać w dostatkach. *Nager entre deux =x*, na dwóch stołkach siedzieć; obu stronnictw się czepiać. *Rompre l'= à un cheval*, przerywać koniowi picie wody jednym ciągiem. *Mettre l'= dans son vin*, *fig*. dodać wody, osłabić — ochłodnąć *fig*. *Il faut laisser couler l'=*, dać iść rzeczom swoim torem. *Faire venir l'= au moulin*, na swoje koło obracać, starać się o zyski, korzyści. *Pêcher en = trouble*, ciągnąć z zawichrzeń korzyści dla siebie. *On dirait qu'il ne sait pas l'= troubler*, *troubler l'=*, potulny, trzech nieumie zliczyć. *Il n'est pire = que l'= qui dort*, cicha woda brzegi rwie. *Il n'y fera que de l'= claire*, nic nie wskóra. *Un coup dans l'=*, nadaremne usiłowania. *Ce fruit ne sent que l'=*, owoc bez żadnego smaku, woduisty. *Il faut laisser couler l'=*, trzeba zostawić rzeczy jak są. *Il jouerait les pieds dans l'=*, passyonowany do gry. *Se jeter à l'=*, pójść wpław, rzucić się w wodę. *Aller par =*, udać się wodą, na statku. *Battre l'=*, uwijać się, pluskać się po wodzie (dla łowienia ryb). *Les =x*, wody, kąpiele — woda w nogach u konia: choroba. *Les =x minérales*, wody mineralne. *Les =x de l'amnios*, woda otaczająca płód w macicy. *Les =x d'un navire*, próżnia, ślad na wodzie zostający za płynącym statkiem. *Aller aux =x*, pojechać, jeździć do wód. *Fondre en =*, kąpać się we łzach. *Être tout en =*, spocić się co do nitki. *Donner = à un drap*, nadać lustr suknu. *Donner = à une lame*, polerować klingę. *Les =x sont basses*, wody opadły — nie ma pieniędzy, zabrakło grosza.

Eau-de-vie, *s. f.* wódka, gorzałka.

Eau forte, *s. f.* kwas saletrzany, serwaser — rycina sztychowana za pomocą serwaseru.

Ebahir (s'), *v. pron*. zdziwić się, zdumieć się, osłupieć.

Ebahissement, *s. m.* zdumienie, zadziwienie.

Ebannoy, *s. m.* *(vi)* radość.

Ebarber, *v. a.* obciąć, obedrzeć, okrawać, okroić, pookrawać niepotrzebne części, oczyścić, ogładzić sztych. = *du papier*, oberznąć papier = *des plumes*, odrzeć pióro z wąsów.

Ebarboir, *s. m.* narzędzie do okrojenia, oberznięcia, ogładzenia.

Ebat, *s. m.* zabawka, rozrywka. *Prendre des =s*, bawić się, baraszkować *fm.*

Ebattement, *s. m.* zabawa, rozrywka, baraszkowanie *fm.* — kołysanie się powozu na resorach.

Ebattre (s'), *v. pron.* bawić się, baraszkować, igrać, swawolić.

Ebaubi, ie, *a.* zdumiony, zdziwiony.

Ebauche, *s. f.* szkic, zarys — pierwsze zarysy, plan.

Ebaucher, *v. a.* szkicować, narysować główne tylko rysy — obrobić robotę z grubsza — nakreślić plan.

Ebauchoir, *s. m.* narzędzie snycerskie do obrobienia massy.

Ebaudir (s'), *v. pron.* skakać z radości.

Ebaudissement, *s. m.* niepomiarkowana radość.

Ebène, *s. f.* heban; drzewo hebanowe (w robocie).

Ebéner, *v. a.* bejcować drzewo na czarne; naśladować heban.

Ebénier, *s. m.* heban, drzewo hebanowe. *Faux =*, rodzaj szczodrzeńicy: krzew.

Ebéniste, *s. m.* stolarz robiący sprzęty z drogiego drzewa.

Ebénisterie, *s. f.* roboty stolarskie z drogiego drzewa.

Eblouir, *v. a.* olśnić, omamić, zaślepić blaskiem — uwieść, zludzić.

Eblouissant, ante, *a.* mamiący, zaślepiający — rażący wzrok.

Eblouissement, *s. m.* oślepienie rażącym blaskiem — omamienie — olśnienie, zaćmienie w oczach.

Eborgner, *v. a.* wybić oko. = *qu'un*, uderzyć w oko. *S'=*, wybić sobie oko.

Ebouillir, *v. n.* wygotować się, obsunięcie się (o płynie warzonym).

Eboulement, *s. m.* zawalenie się (ziemi, muru i t. p.).

Ebouler, *v. n.* *S'=*, *v. pron.* zapaść się, zawalić się, obsunąć się (o murze, ziemi).

Eboulis, *s. m.* zawalony (mur, ziemia).

Ebourgeonnement, *s. m.* obrzynanie, oberznięcie pąków drzewa.

Ebourgeonner, *v. a.* obciąć, oberznąć (pąki drzewa).

Ebouriffé, ée, *a.* rozczóchrany (o włosach, o głowie), zjeżony — potargany, pomięty — rozburzony, pomieszany.

Ebousiner, *v. a.* okrzesać, ociesać kamień.

Ebranchement, *s. m.* obcięcie gałęzi.

Ebrancher, *v. a.* obciąć, poobcinać gałęzie, drzewo z gałęzi.

Ebranlement, *s. m.* wstrząśnienie.

Ebranler, *v. a.* wstrząsnąć co, wzruszyć — zachwiać kim. *S'=*, ruszyć z miejsca — zachwiać się (z trwogi).

Ebrasement, *s. m.* wyciosanie, wyrąbanie.

Ebraser, *v. a.* wyciosać, wyrąbać.

Ebrécher, *v. a.* wyszczerbić — nadwerężyć.

Ebrener, *v. a.* oczyścić, obmyć z gnoju.

Ebrouement, *s. m.* parskanie (bydląt, koni).

Ebroudage, *s. m.* ścienczenie drótu.

Ebrouer, *v. a.* wymyć, przemyć, zmyć. *S'=*, parskać lub kichać (o bydlętach).

Ebruiter, *v. a.* rozgłosić, rozgadać *fm.* *S'=*, rozejść się, rozgłosić się (o wieści).

Ebuard, *s. m.* klin do łupania drzewa.

Ebullition, *s. f.* gotowanie się, kipienie — wysypanie, obsypanie

(krost na ciele i t. p.) — *Chim. vid.* Efflorescence.

Ecaché, ée, a. spłaszczony, płaski.

Ecacher, v. a. rozdeptać (nastąpiwszy na co).

Ecaille, s. f. łuska u ryb — błonka rogowa (na palcach ptaków i t. p.) — łuszczka — skorupa mięczaków — *Bot.* łuska, organa skórkowate. =, = *de tortue*, skorupa żółwia, szylkret. *Tomber en* =*s*, odpadać kawałkami. *Les* =*s lui sont tombées des yeux*, przejrzał, przewidział, poznał swój błąd.

Ecaillé, ée, a. opatrzony łuską.

Ecailler, v. a. sprawić rybę, odrzeć łuskę z niéj. *S'*=, odpadać kawałkami.

Ecailler, ère, s. przedający ostrygi i rozłupujący skorupy ostryg.

Ecailleux, euse, a. w łuszczki — *Bot.* łuszczkowaty.

Ecale, s. f. skorupa, łupina (orzechów i t. p.) — skorupa (jaj) — łupinka (grochów i t. p.).

Ecaler, v. a. rozłupywać łupiny, odzierać z łupin. *S'*=, opadać z łupinek, z plewki.

Ecang, s. m. międlica do międlenia lnu, konopi.

Ecarbouiller, v. a. rozdeptać, rozpłaszczyć.

Ecarlate, s. f. szkarłat, szarłat*, kolor czerwony — szkarłat, materya szkarłatna.

Ecarlatine, s. f. *vid.* Scarlatine.

Ecarquillement, s. m. rozstawianie, rozkładanie (nóg) — wytrzészczanie (oczu).

Ecarquiller, v. a. rozstawiać (nogi) — wytrzeszczać (oczy).

Ecart, s. m. usunięcie się, odskoczenie na bok—usterk, oddalenie się — karty odrzucone (w pewnych grach). *A l'*=, na uboczu, na ustroniu—na bok, na stronę. *Mettre à l'*=, odłożyć, odkładać (dla oszczędzania) — usunąć, wyłączyć od czego, wykluczyć.

Ecarté, s. m. ekarte: gra w karty.

Ecartèlement, s. m. ćwiertowanie.

Ecarteler, v. a. rozćwiertować, ćwiertować — *Hér.* podzielić tarczę herbowną na cztery części.

Ecartelure, s. f. podzielenie tarczy herbownéj na czworo.

Ecartement, s. m. oddalenie, oddalenie się — rozsunięcie — rozstąpienie się.

Ecarter, v. a. odsunąć, odgarnąć — rozpędzić, rozproszyć z kupy — oddalić, usunąć — odwrócić — odrzucić kartę (w grze) — rozrzucać śrót (o broni palnéj). *S'*=, oddalić się — zejść na stronę.

Ecartiller, a. *vid.* Ecarquiller.

Ecce-homo, s. m. obraz wystawiający Chrystusa w cierniowéj koronie. *C'est un* =, wybladły, i chudy jak z krzyża zdjęty.

Ecchymose, s. f. wylanie się krwi w tkankę komórkowatą; zajście krwią.

Ecclésiaste, s. m. eklezyasta, kaznodzieja pański: księga pisma Sgo.

Ecclésiastique, a. d. g. duchowny. =, s. m. duchowny, ksiądz.

Ecclésiastique, s. m. ekklezyastyk: księga pisma Sgo.

Eccoprotique, a. d. g. sprawiający lekkie wypróżnienie.

Eccrinologie, s. f. nauka o sekrecyach, wydzielaniach się (soków i t p.).

Ecervelé, ée, a. et s. pusta głowa, szaleniec, wartogłów.

Echafaud, s. m. rusztowanie (mularskie) — ławki i siedzenia wzniesione na prędce — rusztowanie, stos (dla tracenia winowajców).

Echafaudage, s. m. stawianie rusztowania — stos, nagromadzenie czego

ECHAFAUDER, *v. n.* stawiać rusztowanie (mularskie). *S'*=, robić wiele przygotowań.

ECHALAS, *s. m.* kół, tyczka — *fig.* suchy jak szczépa, wychudły.

ECHALASSEMENT, *s. m* tyczenie, potyczenie.

ECHALASSER, *v. a.* tyczyć, potyczyć winograd i t. p. postawiać tyczki.

ECHALIER, *s. m.* płot z gałęzi.

ECHALOTE, *s. f.* szalotka, szczypiorek: gatunek czosnku.

ECHAMPIR, *v. a. vid.* RECHAMPIR.

ECHANCRER, *v. a.* wykroić w półkole.

ECHANCRURE, *s. f.* wykrojenie, wykrawek.

ECHANGE, *s. m.* wymiana, zamian, zamiana, wymienienie — wzajemne udzielanie sobie — facyenda. *En* =, w zamian.

ECHANGEABLE, *a. d. g.* dający się zamienić, wymienić, wymienialny.

ECHANGER, *v. a.* wymienić co za co, zamienić co na co — dać sobie wzajemnie — mieniać się na co, pomieniać się z kim, facyendować, przefacyendować.

ECHANSON, *s. m.* podczaszy, obnoszący i podający puhary.

ECHANSONNERIE, *s. f.* podczaszowie królescy.

ECHANTILLON, *s. m.* próbka — *Mar.* wymiar i moc materyałów do budowy okrętów.

ECHANTILLONNER, *v. a.* sprawdzić wagę lub miarę z wzorem, z próbką.

ECHAPPADE, *s. f.* rysa, kresa z obsunięcia się rylca sztychując.

ECHAPPATOIRE, *s. f.* wymówka, wybieg.

ECHAPPÉ, *s m. vid.* ECHAPPER.

ECHAPPÉE, *s. f.* wybryk, swawola — miejsce zostawione na skręt powozu, pochyłość schodów — wolne miejsce zostawione rozwinięciu się czego. = *de lumière*, wpadanie światła w obrazie oświecające przedmioty obrazu. = *de vue*, widok między dwóma wzgórkami, dwoma stronami lasu i t. p. *Par* =*s*, dorywkami, nie do razu.

ECHAPPEMENT, *s. m.* mechanizm w skutku którego sprężynka spiralna lub wahadło lub inny regulator odebrawszy działanie ostatniego koła oddziaływa na nie.

ECHAPPER, *v. n.* umknąć, wymknąć się, ujść, uciec — wymknąć się, wyśliznąć się — uniknąć, ujść czego. = *de la memoire*, wyjść z pamięci. *Laisser* =, wypuścić, opuścić z rąk. *Laisser* = *de la memoire*, przepomnieć. *Laisser* = *un mot*, wymówić się ze słówkiem. *Laisser* = *un cri*, wydać krzyk. =, *v. a.* uniknąć czego, ujść przed czém. *L'* = *belle*, tylko co zdołać umknąć. *S'*=, wymknąć się, wykraść się — nieumieć się powściągnąć, unieść się — wypaść, wyśliznąć się — wydrzeć się, wyrwać się z rąk — wydobywać się, wychodzić. ECHAPPÉ, ÉE, *prt. et s.* ten co się wymknął, co się wyrwał. *Echappé de galères*, łotr, urwisz. *Echappé de petites maisons*, waryat, wartogłów, szaleniec. *Un echappé de barbe*, koń mieszaniec zogiera barbaryjskiego i klaczy innéj rasy.

ECHARDE, *s. f.* trzaska, drzazga zaszła w ciało — kolec bodziaku.

ECHARDONNER, *v. a.* oczyścić z ostu, powyrywać osety.

ECHARNER, *v. a.* oczyścić skórę z pozostałych kawałków mięsa.

ECHARNOIR, *s. m.* narzędzie do odrzynania mięsa ze skóry.

ECHARNURE, *s. f.* mięso pozostałe na skórze zdjętéj z bydlęcia.

ECHARPE, *s. f.* szarfa, wstęga przepasująca ukośnie lub w pas — temblak. *En* =, ukośnie, z ukosa.

Doucher, v. a. puszczać strumień wody na chorą część ciała.

Doucine, s. f. sztukaterye wklęsło wypukłe.

Doucir, v. a. nadawać lustr źwierciadłu w fabryce.

Douelle, s. f. zakrzywienie, łękowatość sklepienia.

Douer, v. a. zrobić zapis żonie gdyby przeżyła męża — obdarzyć czém. Doué, ée, prt. udarowany, obdarzóny, uposażony.

Douille, s. f. ucho, rurka lub otwór którém się co przymocowuje do rączki, tronka i t. p.

Douillet, ette, a. miękki, pulchny — delikatny — obolały (o części ciała po bólu). =, ette, s. delikacik, miękko chowany.

Douillette, s. f. odzież jedwabna watowana kładziona na wierzch.

Douillettement, adv. miękko, delikatnie.

Douleur, s. f. ból, boleść — bóle, strapienia, cierpienia, udręczenia. *A la chandeleur les grandes =s*, na gromnice najtęższe zimna; na luty wdziéj dobre bóty.

Douloir (se), v. pron. (vi.) żalić się, szerzyć skargi, żale.

Douloureusement, adv. boleśnie — z boleścią.

Douloureux, euse, a. bolesny, dotkliwy — zbolały, obolały.

Doute, s. m. wątpliwość, niepewność — powątpiewanie — niedowierzanie — podejrzenie — obawa, lękanie się. *Mettre, révoquer en =*, powątpiewać o czém. *Sans =*, adv. bez wątpienia, tak—zapewne, jak się zdaje. *Sans = qu'il n'a pas songé*, zapewne nie myślał o tém...

Douter, v. n. wątpić, powątpiewać o czém, być w niepewności względem czego. *Ne = de rien*, o niczém nie rozpaczać. *Se = de qu"ch*, domyślać się czego, miarkować co, pomiarkować co, spodziewać się lub obawiać się, przeczuwać, przewidywać. *Ne pas s'en =*, niedokładnie znać — niewiedzieć czem to pachnie *fm*.

Douteusement, adv. z powątpiewaniem.

Douteux, euse, a. wątpliwy, niepewny — dwuznaczny. *Jour =*, światło niezupełne, zmierzchowe. *Nom =*, *Gramm*. imie o którém nie ma pewności którego jest rodzaju. *Syllabe =euse*, zgłoska wątpliwa co do iloczasu. =, s. m. niepewne, rzecz niepewna.

Douvain, s. m. drzewo na klepki.

Douve, s. f. klepka (na beczki) — rodzaj jaskieru: roślina.

Doux, ouce, a. słodki (co do smaku) — przyjemny — łatwy, płynny (głos, mowa, styl) — łagodny (o lekarstwie i t. p.) — łagodny, powolny, obłaskawiony (o źwierzętach) — spokojny, cichy — powolny, łaskawy, dobry — słodki, czuły, tkliwy — giętki (o kruszcach). *Trop =*, przesłodzony, przecukrowany. *Vin =*, wino które jeszcze nie robiło. *Vue =ouce*; widok przyjemny oku. *Voiture =ouce*, powóz lekko noszący, który nie trzęsie. *Billet =*, liścik miłosny. *Escalier =*, schody pochyłe, dobre, nie na sztorc. *Esprit =*, *vid*. Esprit. *Pluie =ouce*, deszczyk ciepły, wiosenny. *Un feu =*, wolny ogień. *Sommeil =*, słodki sen. *Entre = et hagard*, ani bardzo źle ani bardzo dobrze. *De = propos*, zaloty, umizgi. *Faire les yeux =*, *les = yeux*, przymilać się, umizgać się, strzélać miłośnie oczyma. *Il est = de...*, miło jest... =, s. m. słodycz — łagodny (głos, słowo i t. p.). =, adv przyjemnie. *Filer =*, ostróżnie postępować z kim, na palcach chodzić przed kim. *Il avale cela = comme lait*, on to przyjmie

za dobrą monetę, uwierzy — zniesie on to, to na nim przyschnie jak na psie. *Tout* =, zwolna! powoli! hola!

Douzaine, *s. f.* tuzin, dwanaście — tuzin, dużo, kupa. *A la* =, tuzinami, po tuzinie — jakich nie mało. *Un poëte, un peintre à la* =, poeta, malarz jakich nie mało, jakich furami nabierać.

Douze, *a.* dwanaście — dwunasty. =, *s. m.* dwanaście — cyfra 12, dwunastka. *In*-=, format książki in duodecimo.

Douzième, *a. d. g.* dwunasty. =, *s. m.* dwunasta część.

Douzièmement, *adv.* po dwunaste.

Doyen, *s. m.* dziekan, najstarszy datą przyjęcia do zgromadzenia — dziekan (w kapitule lub kollegiacie) — dziekan (wydziału uniwersyteckiego). = *d'âge*, najstarszy wiekiem.

Doyenné, *s. m.* dziekaństwo, godność dziekana — mieszkanie dziekana, dziekania. *Poire de* =, gatunek gruszki poźnéj bardzo soczystéj.

Drabe, *s. f.* wiosnówka: roślina.

Dracène, *s. f.* samica smoka.

Drachme *(dragme)*, *s. f.* drachma: pieniądz srebrny u dawnych Greków — drachma: waga, *vid.* Gros.

Draconien, nne, *a.* od prawodawcy ateńskiego Drakona: surowy, okrutny.

Dragée, *s. f.* migdały i t. p. oblane cukrem; cukierki — śrót — zboże pomieszane, obrok dla koni. *Avaler la* =, ponieść co przykrego. *Tenir la* = *haute à qu'un*, kazać drogo co opłacić komu — wytrzymać kogo z czém, kazać długo czekać na co. *Ecarter la* =, rozrzucać nabój (o strzelbie).

Drageoir, *s. m* kubek na cukierki.

Drageon, *s. m.* latorośl.

Drageonner, *v. n.* puszczać latorośle, kły (o drzewie).

Dragon, *s. m.* smok: twór bajeczny — smok: jaszczurka latająca — jędza, jaszczurka (o złéj kobiecie) — smok: konstellacya — dragon: żołnierz konny — plamka na źrenicy.

Dragonnades, *s. f. pl.* dragonnady: prześladowania protestantów we Francyi za Ludwika XIV.

Dragonne, *s. f.* pendent (u pałasza, szpady).

Dragonné, *a. Hér.* z ogonem smoka.

Dragonner (se), *v. pers.* dręczyć się.

Draine, *s. f.* drozd: ptak.

Drainette, *s. f.* rodzaj sieci na ryby.

Dragonnier, *s. m.* drzewo wydające żywicę zwaną krew smocza.

Drague, *s. f.* łopatka do wygrzebywania lub czyszczenia czego — młóto (ze zrobionego piwa).

Draguer, *v. a.* czyścić, wygartywać nieczystości.

Dragueur, *s. m.* łódź z machiną do czyszczenia kanałów, rzek i t. p.

Dramatique, *a. d. g.* dramatyczny, należący do dramatu — dramatyczny, pełen działania i ruchu lub wystawiający żywo i dobitnie działanie. =, *s. m.* dramatyczność, ruch, działanie, ruszanie się.

Dramatiste, *s. d. g.* piszący dramata.

Dramaturge, *s. d. g.* lichy a obfity pisarz dramatów.

Drame, *s. m.* dramat, sztuka — drama: rodzaj pośredni między tragedyą a komedyą — dramat, scena, wypadek. = *lyrique*, drama liryczna, *vid.* Opera.

Drap, *s. m.* sukno — prześcieradło. = *de deux lés*, prześcieradło we dwa bryty. = *d'or*, = *de soie*, sukno przetykane złotem lub jedwabiem. = *de pied*, dywanik rozscie-

łany na ławce w kościele. = *mortuaire*, całun, kir. *Tailler en plein* =, pozwalać sobie. *Se mettre entre deux* =*s*, położyć się spać. *Mettre qu'un en de beaux* =*s*, przysłużyć się komu (z ironią mówiąc) — szarpać kogo, ogadywać. *Il est comme un* = *mouillé*, nie może ustać na nogach (z osłabienia).

Drapant, *s. m* deska do rozkładania papieru.

Drapants, *a. pl. m.* Marchands =, kupcy sukienni lub sukiennicy.

Drapeau, *s. m.* gałgan, szmata, *vid.* Chiffon — pieluchy, pieluszki — sztandar, chorągiew — znaki, sztandary — dawniéj: stopień chorążego. *Être sous les* =, być w służbie wojskowéj. *Arborer un* =, wywiesić, zatknąć sztandar — *fig.* ogłaszać pewne mniemania.

Drapé, ée, *a. Bot* kosmaty.

Draper, *v. a.* okryć czarném suknem lub całunem, ubrać czarno — ubierać w szerokie suknie z sutemi fałdami — dawać draperye — ogadywać, szarpać kogo. *Les princes drapent*, dwór jeździ karetą żałobną. Drapé, ée, *prt.* okryty czarném suknem, w żałobie (o powozie) *Bas drapés*, pończochy wełniane bardzo grube i gęste.

Draperie, *s. f.* sukiennica, fabryka sukna — sukna, sukien handel — draperye, szaty lub obicia w sute fałdy.

Drapier, *s. m.* sukiennik — kupiec sukienny.

Drastique, *a. d. g.* gwałtownie przeczyszczający.

Drèche, *s. f.* młóto (po zrobioném piwie).

Drège, *s. f* sieć rybacka — narzędzie do otłukania ziarn lnu.

Drénser, *v. n.* krzyczeć (o łabędziach)

Dresse, *s. f.* skórka między podeszwami w obuwiu.

Dresser, *v. a.* postawić, stawiać na sztorc, prosto; storzyć * — wznosić, wznieść, stawiać (ołtarze, posągi i t. p.) — rozpiąć, rozpinać (namiot i t. p.) — sporządzić (akt, wykaz) — zredagować, spisać — wyprostować — wystrugać, ciesać — kierować — ułożyć, wyuczyć, utressować konia i t. p. = *un navire*, postawić statek w równi. = *la barre du gouvernail*, ustawić drąg rudla równolegle do spodu okrętu. = *du linge*, przyprasowywać bieliznę. = *un buffet*, poustawiać naczynia na kredensie. = *une batterie*, skierować, narychtować baterya. = *des piéges*, stawiać zasadzki, sidła. = *une haie, etc.* postrzydz płot żywy. = *une allée*, wyrównać, zrównać ulicę. = *son intention*, skierować chęci ku czemu. *Se* =, wstawać, podnosić się — sterczéć — wspinać się — wyprostować się. Dressé, ée, *prt. et a.* stojący, na sztorc postawiony — *Bot.* prostopadły. *Feuilles dressées*, liście pod kątem bardzo ostrym z łodygą.

Drille, *s. m. (vi.)* żołnierz. *Un pauvre* =, nieborak, biedak. *Un vieux* =, wiarus, stary żołnierz — bywalec, stary birbant, wyżeracz *fm.*

Drilles, *s. f. pl.* szmaty, gałgany.

Drisse, *s. f. Mar.* sznury do podnoszenia żagli, flagi i t. p.

Drogman, *s. m.* drogman, tłómacz (na wschodzie).

Drogue, *s. f.* zioła używane na lekarstwo — lichy towar, śmiecie — rodzaj gry w używaniu między żołnierzami i majtkami.

Droguer, *v. a.* dawać, zapisywać lekarstwa. *Se* =, wdać się w lekarstwa, dużo ich zażywać.

Droguerie, *s. f.* zioła lekarskie — handel ziół.

Droguet, *s. m.* rodzaj materyi z wełny, ze lnem, lub jedwabiem.

Droguier, *s. m.* szafka, skrzynka lub puzderko na zioła.

Droguiste, *s. m.* trzymający zioła lekarskie.

Droit, oite, *a.* prosty, pod linią prostą — prostopadły, pionowy — stojący — prawy (nie lewy) — prawy, bez fałszu — prosty, zdrowy (rozsądek i t. p.). = *comme un jonc*, prosty jak trzcina. *La =oite voie*, droga zbawienia. =oite, *s. f.* prawa ręka, prawica — prawa strona, prawica. *Donner la =oite à qu'un*, posadzić kogo po prawéj ręce (dla uczczenia). *A =oite*, na prawą, w prawą, na prawo, w prawo. *A = et à gauche*, na wszystkie strony.

Droit, *adv.* prosto, prostą drogą — z prawością — wprost. *Tout = dans l'œil*, w samo oko. *Marcher =*, iść prostą drogą.

Droit, *s. m.* prawo — prawo do czego — prawda, prawdziwość — prawo, zbiór ustaw — prawo, nauka prawa — opłata, taxa. *Le = et le fait*, prawo i czyn. *Le = du plus fort*, prawo mocniejszego, prawo pięściowe *fm.* = *commun*, prawo powszechne, ogólnie obowiązujące. = *de conquête*, prawo zaborcze, zaborowe. = *d'avis*, wynagrodzenie za dostarczoną radę lub objaśnienie. *Chacun en = soi*, każdy na mocy praw jakie mu służą. *Abondance de = ne nuit pas*, im więcéj tytułów do czego tém lepiéj; od przybytku głowa nie boli. *C'est le = du jeu*, takie jest prawidło. *Faire = à chacun*, oddać każdemu co się należy; wymierzyć sprawiedliwość. *Donner = à qu'un*, przyznać iż kto ma słuszność. *Cela est de = étroit*, to ma być ściśle dopełnione. *En =*, podług prawa, prawnie. *A qui de =, par qui de =*, komu należy (o tém wiedzieć lub wyrokować). *A bon =*, słusznie, sprawiedliwie. *A tort et à =*, koniecznie, niewchodząc czy słusznie czy nie.

Droitement, *adv.* z prawością, jako człowiek prawy — prosto, zdrowo.

Droitier, ière, *a.* władający prawą ręką.

Droiture, *s. f.* prawość. *En =*, wprost, najkrótszą drogą.

Drôlatique, *a. d. g.* zabawny, śmieszny, ucieszny.

Drôle, *a. d. g.* śmieszny, dziwny, zabawny. *Un = de corps*, dziwny człowiek. =, *s. m.* nicpoń, hultaj, ladaco — z przekąsem: kawaler, panicz, ptaszek.

Drôlement, *adv.* dziwnie, zabawnie, uciesznie.

Drôlerie, *s. f.* figiel, żart.

Drôlesse, *s. f.* hultajka, hultaiszcze, łajdaczka.

Dromadaire, *s. m.* wielbłąd o jednym garbie, dromader. *s. f. Mar.* pęk lub kupa pływających sztuk drzewa, masztów i t. p. ciągnionych na zapas.

Drouilles, *s. f. pl. (vi)* łapowe, kuban.

Dru, ue, *a.* żywy, ruchawy (o ptaszkach bliskich wyfrunięcia) — żywy, rześki — czupurny — gęsty, kłos przy kłosie (o zbożu) — rzęsisty (o deszczu). =, *adv.* gęsto, rzęsisto.

Druide, *s. m.* druid: kapłan u Gallów.

Druidesse, *s. f.* druidka: niewiasta przyjęta do stanu druidów.

Druidique, *a. d. g.* do druidów należący.

Druidisme, *s. m.* druidyzm, religia druidów.

Drupe, *s. m. Bot.* pestkowiec (owoc każdy, jak śliwka i t. p.).

Dryade, *s. f.* Dryada, nimfa leśna — pewna roślina alpejska.

Du, zamiast De le.

Dû, s. m. należytość — obowiązek, vid. Devoir, v. a.

Dualisme, s. m. dualizm, uznawanie dwu przeciwnych pierwiastków w rzeczach.

Dubitatif, ive, a. oznaczający powątpiewanie, z powątpiewaniem.

Dubitation, s. f. powątpiewanie, figura retoryczna.

Duc, s. m. książę, książe.

Duc, s. m. puhacz : ptak.

Ducal, ale, książęcy.

Ducat, s. m. dukat, czerwony złoty, czerwieniec. *Or* =, dukatowe złoto.

Ducaton, s. m. moneta srebrna od 5 do 7 franków.

Duché, s. m. księstwo. = *femelle*, księstwo mogące spadać na kądziel.

Duché-pairie, s. f. m. księstwo do którego przywiązane parostwo.

Duchesse, s. f. księżna, vid. Princesse. = *douairière*, księżna wdowa.

Duchesse, s. f. kanapa służąca za łóżko.

Ductile, a. d. g. miękki, dający się ciągnąć, giętki.

Ductilité, s. f. ciągłość — giętkość.

Duègne, s. f. ochmistrzyni, dozorczyni.

Duel, s. m. pojedynek. *Se battre en* =, pojedynkować się. *Appeler qu'un en* =, wyzwać na pojedynek. *Tuer qu'un en* =, zabić w pojedynku.

Duel, s. m. *Gramm.* liczba podwójna.

Duelliste, s. m. pojedynkujący się — lubiący się pojedynkować.

Duire, v. n. podobać się, przypadać do smaku, uśmiechać się komu.

Duisant, nte, a. podobający się.

Dulcification, s. f. *Chim.* zobojętnienie kwasu.

Dulcifier, v. a. zobojętnić kwas mieszaniną jaką.

Dulcinée, s. f. Dulcinea (od nazwiska pani ucznó Donkiszota). *Aux pieds de sa* =, u stóp swojéj Dulcinei, swojéj lubéj.

Dulie, s. f. dulia : cześć oddawana świętym. vid. Hyperdulie et Latrie.

Dûment, adv. jak należy, należycie.

Dune, s. f. piaszczyste wzgórza wzdłuż brzegów morskich.

Dunette, s. f. *Mar.* izdebki dla officerów w tyle okrętu.

Duo, s. m. duo : kawałek muzyki wykonany przez dwie osoby.

Duodenum, s. m. *Anat.* kiszka dwunastopalcowa.

Duodi, s. m. drugi dzień dekady w kalendarzu republikanckim francuskim.

Dupe, s. f. oszukany, oszwabiony — rodzaj gry w karty.

Duper, v. a. oszukać, oszwabić, oszołomić, wyprowadzić w pole wystrychnąć na dudka.

Duperie, s. f. oszukanie.

Dupeur, s. m. oszukaniec. = *d'oreilles*, mówca lub poeta którego wysłowienie pokrywa czczość rzeczy.

Duplicata, s. m. duplikat, podwójny exemplarz kwitu i t. p.

Duplication, s. f. podwojenie.

Duplicité, s. f. dwuznaczność, nieszczérość — podwójność, dwoistość.

Duplique, s. f. duplika, odpowiedź na replikę.

Dupliquer, v. n. odpowiedzieć na replikę.

Dur, ure, a. twardy — suchy — twardy, stwardniały — *fig.* przykry, cierpki, surowy — *fig.* nie do zniesienia, twardy — chropowaty (styl, rysunek i t. p.). *Vin* =, wino cierpkie. *Le temps est* =, zimno

moone. *Les temps sont =s*, ciężkie czasy. *Tête =ure*, tępa głowa — twardy łeb. = *à émouvoir*, nieczuły. *Être = d'oreille*, *avoir l'oreille =ure*, niedosłyszeć. =, s. m. twarde, rzecz twarda. =URE, s. f. goła ziemia. *Coucher sur la =*, spać na ziemi, na podłodze.

DUR, *adv.* z trudnością. *Il entend =*, niedosłyszy. *Il croit = comme fer*, łatwowierny, wierzy byle czemu.

DURABLE, *a. d. g.* trwały, stały.

DURACINE, *s. f.* gatunek wyborowy brzoskwini.

DURANT, *prép.* podczas czego, w czasie. = *toute sa vie; sa vie =*, przez całe życie.

DURCIR, *v. a.* stwardniać. =, *v. n. Se =*, *v. pron.* twardnieć, stwardnieć.

DURCISSEMENT, *s. m.* twardnienie, stwardnienie, twardość — stwardnienie.

DURÉE, *s. f.* trwanie, czas.

DUREMENT, *adv.* twardo, przykro, cierpko, surowo.

DURE-MÈRE, *s. f.* błona wyściełająca wewnętrzną wklęsłość czaszki.

DURER, *v. n.* trwać — istnieć, stać — trwać długo, być trwałém. *Ne pouvoir = en place*, nie módz ustać na miejscu, tarmosić się, niesiedzieć. *Ne pouvoir = de chaud, de froid*, być niewytrzymałym na ciepło, na zimno.

DURET, ETTE, *a.* nieco twardy.

DURETÉ, *s. f.* twardość — surowość, cierpkość — nieczułość — narost twardy na skórze. = *de prononciation*, trudność w wymawianiu, twarde wymawianie. = *d'oreille*, głuchota, niedosłyszenie.

DURILLON, *s. m.* narost twardy, nagniotek, odcisk, modzel *.

DURIUSCULE, *a. d. g.* nieco twardy.

DUUMVIR, *s. m.* duumwir: urzędnik u dawnych Rzymian.

DUUMVIRAT, *s. m.* duumwirat: urząd i trwanie jego.

DUVET, *s. m.* puch, pierze — kwap', meszek u piskląt i u młodych ludzi — wełna delikatna — kutnerek na niektórych owocach.

DUVETEUX, EUSE, *a.* okryty puchem lub kutnerkiem.

DYNAMIQUE, *s. f.* dynamika: nauka o siłach i machinach. =, *a. d. g.* dynamiczny, należący do dynamiki.

DYNAMOMÈTRE, *s. m.* dynamometr: narzędzie do mierzenia sił w machinach.

DYNASTE, *s. f.* książe, królik uległy jącey innemu mocarstwu.

DYNASTIE, *s. f.* dynastya, familia panująca, dzielnica.

DYSCOLE, *a. d. g.* trudny do pożycia — dziwny, dziwaczny.

DYSPEPSIE, *s. f.* trudność trawienia.

DYSPNÉE, *s. f.* ciężkość w oddychaniu.

DYSSENTERIE, *s. f.* dyssenterya — krwawa biegunka.

DYSSENTÉRIQUE, *a. d. g.* dyssenteryjny.

DYSURIE, *s. f.* trudność w odlewaniu uryny.

E

E, *s. m.* piąta litera alfabetu francuskiego; jest trojakiego rodzaju: *E ouvert*, e otwarte, *E fermé*, e ściśnione i *E muet*, e nieme. O-

znaczone dwiema kropkami odłącza się w wymawianiu od litery poprzedzającéj *np.* Noël, Ciguë.

Eau, *s. f.* woda — deszcz — woda jako to: rzeki, morza i t. p. — woda, wilgoć, płyn — woda, uryna — wódka, perfumy — ślina — sok w owocach — woda, połysk (drogich kamieni, pereł) — połysk, lustr (sukna i t. p.). = *douce*, woda słodka (rzek, stawów, źródeł). *Marin d'= douce*, człowiek mało oswojony z podróżami na morzu. *Médecin d'= douce*, lekarz nie szafujący receptami — lekarz używający słabych środków. = *de Cologne*, wódka kolońska. = *de senteur*, wódka pachnąca. = *ferrée*, woda w któréj studzono żelazo rozpalone lub wmieszano rudy żelaznéj. = *panée*, woda w któréj wymoczono grzanki chleba. = *de savon*, mydliny. = *battue*, woda przelewana kilkakrotnie z naczynia do naczynia. *Faire de l'=*, *lâcher de l'=*, iść z uryną, iść z wodą, odlać wodę *pop.* *Faire de l'=*, *Mar.* zaopatrzyć się w wodę do picia. *Faire =*, *Mar.* cieknąć, zaciekać (o statku dziurawym). *Poisson de bonne =*, *vid.* Poisson. *A fleur d'=*, na powierzchni wody. *Revenir sur l'=*, *fig.* wypłynąć na wierzch — wydostać się, wygramolić się z biédy *fm.* *Tomber dans l'=*, *fig.* chybić, nieudać się, spełznąć na niczém. *Nager en grande =*, *en pleine =*, opływać w dostatkach. *Nager entre deux =x*, na dwóch stołkach siedzieć; obu stronnictw się czepiać. *Rompre l'= à un cheval*, przerywać koniowi picie wody jednym ciągiem. *Mettre l'= dans son vin*, *fig.* dodać wody, osłabić — ochłodnąć *fig.* *Il faut laisser couler l'=*, dać iść rzeczom swoim torem. *Faire venir l'= au moulin*, na swoje koło obracać, starać się o zyski, korzyści. *Pêcher en = trouble*, ciągnąć z zawichrzeń korzyści dla siebie. *On dirait qu'il ne sait pas l'= troubler*, *troubler l'=*, potulny, trzech nieumie zliczyć. *Il n'est pire = que l'= qui dort*, cicha woda brzegi rwie. *Il n'y fera que de l'= claire*, nic nie wskóra. *Un coup dans l'=*, nadaremne usiłowania. *Ce fruit ne sent que l'=*, owoc bez żadnego smaku, wodnisty. *Il faut laisser couler l'=*, trzeba zostawić rzeczy jak są. *Il jouerait les pieds dans l'=*, passyonowany do gry. *Se jeter à l'=*, pójść wpław, rzucić się w wodę. *Aller par =*, udać się wodą, na statku. *Battre l'=*, uwijać się, pluskać się po wodzie (dla łowienia ryb). *Les =x*, wody, kąpiele — woda w nogach u konia: choroba. *Les =x minérales*, wody mineralne. *Les =x de l'amnios*, woda otaczająca płód w macicy. *Les =x d'un navire*, próżnia, ślad na wodzie zostający za płynącym statkiem. *Aller aux =x*, pojechać, jeździć do wód. *Fondre en =*, kąpać się we łzach. *Être tout en =*, spocić się co do nitki. *Donner = à un drap*, nadać lustr suknu. *Donner = à une lame*, polerować klingę. *Les =x sont basses*, wody opadły — nie ma pieniędzy, zabrakło grosza.

Eau-de-vie, *s. f.* wódka, gorzałka.

Eau forte, *s. f.* kwas saletrzany, serwaser — rycina sztychowana za pomocą serwaseru.

Ebahir (s'), *v. pron.* zdziwić się, zdumieć się, osłupieć.

Ebahissement, *s. m.* zdumienie, zadziwienie.

Ebannoy, *s. m.* (*vi*) radość.

Ebarber, *v. a.* obciąć, obedrzeć, okrawać, okroić, pookrawać niepotrzebne części, oczyścić, ogładzić sztych. = *du papier*, oberznąć papier. = *des plumes*, odrzeć pióro z wąsów.

Ebarboir, *s. m.* narzędzie do okrojenia, oberznięcia, ogładzenia.

Ébat, *s. m.* zabawka, rozrywka. *Prendre des* =*s*, bawić się, baraszkować *fm.*

Ebattement, *s. m.* zabawa, rozrywka, baraszkowanie *fm.* — kołysanie się powozu na résorach.

Ebattre (s'), *v. pron.* bawić się, baraszkować, igrać, swawolić.

Ebaubi, ie, *a.* zdumiony, zdziwiony.

Ebauche, *s. f.* szkic, zarys — pierwsze zarysy, plan.

Ebaucher, *v. a.* szkicować, narysować główne tylko rysy — obrobić robotę z grubsza — nakreślić plan.

Ebauchoir, *s. m.* narzędzie snycerskie do obrobienia massy.

Ebaudir (s'), *v. pron.* skakać z radości.

Ebaudissement, *s. m.* niepomiarkowana radość.

Ebène, *s. f.* heban; drzewo hebanowe (w robocie).

Ebéner, *v. a.* bejcować drzewo na czarne; naśladować heban.

Ebénier, *s. m.* heban, drzewo hebanowe. *Faux* =, rodzaj szczodrzenicy: krzew.

Ebéniste, *s. m.* stolarz robiący sprzęty z drogiego drzewa.

Ebénisterie, *s. f.* roboty stolarskie z drogiego drzewa.

Eblouir, *v. a.* olśnić, omamić, zaślepić blaskiem — uwieść, złudzić.

Eblouissant, ante, *a.* mamiący, zaślepiający — rażący wzrok.

Eblouissement, *s. m.* oślepienie rażącym blaskiem — omamienie — olśnienie, zaćmienie w oczach.

Eborgner, *v. a.* wybić oko. = *qu'un*. uderzyć w oko. *S'*=, wybić sobie oko.

Ebouillir, *v. n.* wygotować się, obsunięcie się (o płynie warzonym).

Eboulement, *s. m.* zawalenie się (ziemi, muru i t. p.).

Ebouler, *v. n.* *S'*=, *v. pron.* zapaść się, zawalić się, obsunąć się (o murze, ziemi).

Eboulis, *s. m.* zawalony (mur, ziemia).

Ebourgeonnement, *s. m.* obrzynanie, oberznięcie pąków drzewa.

Ebourgeonner, *v. a.* obciąć, oberznąć (pąki drzewa).

Ebouriffé, ée, *a.* rozczochrany (o włosach, o głowie), zjeżony — potargany, pomięty — rozburzony, pomieszany.

Ebousiner, *v. a.* okrzesać, ociesać kamień.

Ebranchement, *s. m.* obcięcie gałęzi.

Ebrancher, *v. a.* obciąć, poobcinać gałęzie, drzewo z gałęzi.

Ebranlement, *s. m.* wstrząśnienie.

Ebranler, *v. a.* wstrząsnąć co, wzruszyć — zachwiać kim. *S'*=, ruszyć z miejsca — zachwiać się (z trwogi).

Ebrasement, *s. m.* wyciosanie, wyrąbanie.

Ebraser, *v. a.* wyciosać, wyrąbać.

Ebrécher, *v. a.* wyszczerbić — nadwerężyć.

Ebrener, *v. a.* oczyścić, obmyć z gnoju.

Ebrouement, *s. m.* parskanie (bydląt, koni).

Ebroudage, *s. m.* ścienczenie drótu.

Ebrouer, *v. a.* wymyć, przemyć, zmyć. *S'*=, parskać lub kichać (o bydlętach).

Ebruiter, *v. a.* rozgłosić, rozgadać *fm.* *S'*=, rozejść się, rozgłosić się (o wieści).

Ebuard, *s. m.* klin do łupania drzewa.

Ebullition, *s. f.* gotowanie się, kipienie — wysypanie, obsypanie

(krost na ciele i t. p.) — *Chim. vid.* Effervescence.

Ecaché, ée, *a.* spłaszczony, płaski.

Ecacher, *v. a.* rozdeptać (nastąpiwszy na co).

Ecaille, *s. f.* łuska u ryb — błonka rogowa (na palcach ptaków i t. p.) — łuszczka — skorupa mięczaków — *Bot.* łuska, organa skórkowate. =, = *de tortue*, skorupa żółwia, szylkret. *Tomber en* =*s*, odpadać kawałkami. *Les* =*s lui sont tombées des yeux*, przejrzał, przewidział, poznał swój błąd.

Ecaillé, ée, *a.* opatrzony łuską.

Ecailler, *v. a.* sprawić rybę, odrzeć łuskę z niéj. *S'*=, odpadać kawałkami.

Ecailler, ère, *s.* przedający ostrygi i rozłupujący skorupy ostryg.

Ecailleux, euse, *a.* w łuszczki — *Bot.* łuszczkowaty.

Ecale, *s f.*, skorupa, łupina (orzechów i t. p.) — skorupa (jaj) — łupinka (grochów i t. p.).

Ecaler, *v. a.* rozłupywać łupiny, odzierać z łupin. *S'*=, opadać z łupinek, z plewki.

Ecang, *s. m.* międlica do międlenia lnu, konopi.

Ecarbouiller, *v. a.* rozdeptać, rozpłaszczyć.

Ecarlate, *s. f.* szkarłat, szarłat*, kolor czerwony — szkarłat, materya szkarłatna.

Ecarlatine, *s. f. vid.* Scarlatine.

Ecarquillement, *s. m.* rozstawianie, rozkładanie (nóg) — wytrzészczanie (oczu).

Ecarquiller, *v. a.* rozstawiać (nogi) — wytrzeszczać (oczy).

Ecart, *s. m.* usunięcie się, odskoczenie na bok — usterk, oddalenie się — karty odrzucone (w pewnych grach). *A l'*=, na uboczu, na ustroniu — na bok, na stronę. *Mettre à l'*=, odłożyć, odkładać (dla oszczędzania) — usunąć, wyłączyć od czego, wykluczyć.

Ecarté, *s. m.* ekarte: gra w karty.

Ecartèlement, *s. m.* ćwiertowanie.

Ecarteler, *v. a.* rozćwiertować, ćwiertować — *Hér.* podzielić tarczę herbowną na cztery części.

Ecartelure, *s. f.* podzielenie tarczy herbownéj na czworo.

Ecartement, *s. m.* oddalenie, oddalenie się — rozsunięcie — rozstąpienie się.

Ecarter, *v. a.* odsunąć, odgarnąć — rozpędzić, rozproszyć z kupy — oddalić, usunąć — odwrócić — odrzucić kartę (w grze) — rozrzucać śrót (o broni palnéj). *S'*=, oddalić się — zejść na stronę.

Ecartiller, *a. vid.* Ecarquiller.

Ecce-homo, *s. m.* obraz wystawiający Chrystusa w cierniowéj koronie. *C'est un* =, wybladły, i chudy jak z krzyża zdjęty.

Ecchymose, *s. f.* wylanie się krwi w tkankę komórkowatą; zajście krwią.

Ecclésiaste, *s. m.* eklezyasta, kaznodzieja pański: księga pisma Sgo.

Ecclésiastique, *a. d. g.* duchowny. =, *s. m.* duchowny, ksiądz.

Ecclésiastique, *s. m.* ekklezyastyk: księga pisma Sgo.

Eccoprotique, *a. d. g.* sprawiający lekkie wypróżnienie.

Eccrinologie, *s. f.* nauka o sekrecyach, wydzielaniach się (soków i t p.).

Écervelé, ée, *a. et s.* pusta głowa, szaleniec, wartogłów.

Echafaud, *s m.* rusztowanie (mularskie) — ławki i siedzenia wzniesione na prędce — rusztowanie, stos (dla tracenia winowajców).

Echafaudage, *s. m.* stawianie rusztowania — stos, nagromadzenie czego

ECHAFAUDER, *v. n.* stawiać rusztowanie (mularskie). *S'=*, robić wiele przygotowań.

ECHALAS, *s. m.* kół, tyczka — *fig.* suchy jak szczépa, wychudły.

ECHALASSEMENT, *s. m* tyczenie, potyczenie.

ECHALASSER, *v. a.* tyczyć, potyczyć winograd i t. p. postawiać tyczki.

ECHALIER, *s. m.* płot z gałęzi.

ECHALOTE, *s. f.* szalotka, szczypiorek: gatunek czosnku.

ECHAMPIR, *v. n. vid.* RECHAMPIR.

ECHANCRER, *v. a.* wykroić w półkole.

ECHANCRURE, *s. f.* wykrojenie, wykrawek.

ECHANGE, *s. m.* wymiana, zamian, zamiana, wymienienie — wzajemne udzielanie sobie — facyenda. *En =*, w zamian.

ECHANGEABLE, *a. d. g.* dający się zamienić, wymienić, wymienialny.

ECHANGER, *v. a.* wymienić co za co, zamienić co na co — dać sobie wzajemnie — mieniać się na co, pomieniać się z kim, facyendować, przefacyendować.

ECHANSON, *s. m.* podczaszy, obnoszący i podający puhary.

ECHANSONNERIE, *s. f.* podczaszowie królescy.

ECHANTILLON, *s. m.* próbka — *Mar.* wymiar i moc materyałów do budowy okrętów.

ECHANTILLONNER, *v. a.* sprawdzić wagę lub miarę z wzorem, z próbką.

ECHAPPADE, *s. f.* rysa, krésa z obsunięcia się rylca sztychując.

ECHAPPATOIRE, *s. f.* wymówka, wybieg.

ECHAPPÉ, *s m. vid.* ECHAPPER.

ECHAPPÉE, *s. f.* wybryk, swawola — miejsce zostawione na skręt powozu, pochyłość schodów — wolne miejsce zostawione rozwinięciu się czego. = *de lumière*, wpadanie światła w obrazie oświecające przedmioty obrazu. = *de vue*, widok między dwoma wzgórkami, dwoma stronami lasu i t. p. *Par =s*, dorywkami, nie do razu.

ECHAPPEMENT, *s. m.* mechanizm w skutku którego sprężynka spiralna lub wahadło lub inny regulator odebrawszy działanie ostatniego koła oddziaływa na nie.

ECHAPPER, *v. n.* umknąć, wymknąć się, ujść, uciec — wymknąć się, wyślizgnąć się — uniknąć, ujść czego. = *de la memoire*, wyjść z pamięci. *Laisser =*, wypuścić, upuścić z rąk. *Laisser = de la memoire*, przepomnieć. *Laisser = un mot*, wymówić się ze słówkiem. *Laisser = un cri*, wydać krzyk. =, *v. a.* uniknąć czego, ujść przed czém. *L'= belle*, tylko co zdołać umknąć. *S'=*, wymknąć się, wykraść się — niemieć się powściągnąć, unieść się — wypaść, wyślizgnąć się — wydrzeć się, wyrwać się z rąk — wydobywać się, wychodzić. ECHAPPÉ, ÉE, *prt. et s.* ten co się wymknął, co się wyrwał. *Echappé de galères*, łotr, urwisz. *Echappé de petites maisons*, waryat, wartogłów, szaleniec. *Un echappé de barbe*, koń mieszaniec z ogiera barbaryjskiego i klaczy innéj rasy.

ECHARDE, *s. f.* trzaska, drzazga zaszła w ciało — kolec bodziaku.

ECHARDONNER, *v. a.* oczyścić z ostu, powyrywać osety.

ECHARNER, *v. a.* oczyścić skórę z pozostałych kawałków mięsa.

ECHARNOIR, *s. m.* narzędzie do odrzynania mięsa ze skóry.

ECHARNURE, *s. f.* mięso pozostałe na skórze zdjętéj z bydlęcia.

ECHARPE, *s. f.* szarfa, wstęga przepasująca ukośnie lub w pas — temblak. *En =*, ukośnie, z ukosa.

Changer d' =, przejść do innego stronnictwa, przerzucić się.

ECHARPER, *v. a.* rozpłatać, rąbnąć — zrąbać pałaszem, wyciąć.

ECHASSE, *s. f.* szczudło. *Etre toujours monté sur des* =*s*, stąpać jak z tabulatury — szumno się wyrażać.

ECHASSIER, *s. m.* ptak na wysokich nogach, czaplowaty.

ECHAUBOULÉ, ÉE, *a.* obsypany krostkami.

ECHAUBOULURE, *s. f.* krostka czerwona na skórze.

ECHAUDÉ, *s. m.* gatunek ciasteczka.

ECHAUDER, *v. a.* wyparzyć ukropem — zmaczać w ukropie, zlać ukropem. = *un cochon de lait*, oparzyć prosię. *S'*=, oparzyć się ukropem — sparzyć się na czém *fig.*

ECHAUDOIR, *s. m.* miejsce lub kocioł do parzenia, wyparzania.

ECHAUDURE, *s. f.* oparzenie ukropem.

ECHAUFFAISON, *s. f.* wysypanie krost na skórze.

ECHAUFFANT, ANTE, *a.* rozgrzewający, rozpalający.

ECHAUFFEMENT, *s. m.* rozgrzanie — rozpalenie.

ECHAUFFER, *v. a.* rozgrzać, rozgrzewać — rozpalać — ogrzać osobę lub krew. = *les oreilles à qu''un*, rozgniewać. = *le sang*, oburzyć — rozgniewać. *S'*=, rozgrzewać się, rozgrzać się — ogrzewać się (o izbie) — zagrzewać się, zapalać się (w czém). *S'*= *sur la voie*, zapalać się za tropem (o psach). *S'*= *en son harnais*, wpadać w zapał, mówić żarliwie. ECHAUFFÉ, ÉE, *prt. et s. Sentir l'*=, wydawać zapach rozprażonego, zagrzanego.

ECHAUFFOURÉE, *s. f.* niespodziane starcie się, potyczka — krok płochy.

ECHAUFFURE, *s. f.* wyrzut na skórze.

ECHAUGUETTE, *s. f.* budka szyldwacha w fortecy.

ECHAULER, *v. a. vid.* CHAULER.

ECHE, *s. f.* żer na wędce.

ECHÉANCE, *s. f.* termin wypłaty — termin, rok*.

ECHEC, *s. m.* szach: wyraz w grze w szachy ostrzegający że trzeba króla zasłonić — strata, niepowodzenie, nieudanie się. *Tenir qu''un en* =, zagrażać, trzymać w obawie.

ECHECS, *s. m. pl.* szachy: gra — szachy, bierki któremi się gra. *Une pièce des* =, szach, bierka*.

ECHELETTE, *s. f.* drabki przymocowane na bydlęciu — drabki na przodzie wozu.

ECHELLE, *s. f.* drabina, drabinka — skala za pomocą któréj się mierzy na mappie i t. p. — skala: następstwo tonów w muzyce — miasto portowe i handlowe na wschodzie. = *d'un thermomètre, baromètre*, podziałka w termometrze i t. d. = *de proportion*, skala wykazująca wzrastanie i spadanie artykułów handlu. = *sociale*, szczeble stanów społeczeństwa. *Faire* =, *faire escale*, stawać w którym z portów wschodnich. *Faire la courte* =, podsadzać się wzajem, jeden na barki drugiego dla dostania się gdzie. *Faire à qu''un la courte* =, dopomódz komu w jego zamiarach. = *d'une ligne par toise*, skala w któréj linia na karcie ma wystawiać sążeń w naturze. *En grande* =, na wielką skalę, stopę.

ECHELON, *s. m.* szczebel, szczeblik drabiny — szczebel, do dojścia do czego. *En* =*s*, *par* =*s*, eszelonami: rozstawiwszy żołnierzy tak aby kolejno jedna część stawiła czoło kiedy druga się cofa.

ECHELONNER, *v. a.* ustawić eszelonami. *S'*=, stanąć eszelonami.

ECHENILLAGE, *s. m.* obieranie drzew z gąsienic.

Echenilloir, *s. m.* narzędzie ogrodnicze do zrzucania gąsienic.

Echeoir, *v. n. vid.* Echoir.

Echeveau, *s. m.* motek (przędzy i t. p.).

Echerpiller, *v. a.* *(vi)* zwędzić, ukraść.

Echette, *s. f.* *(vi)* wypadek, zdarzenie.

Echevelé, ée, *a.* z rozpuszczonemi, z rozczochranemi włosami.

Echever, *v. n.* drapnąć, zemknąć.

Echevin, *s. m.* urzędnik miejski czasowy (w pewnych miastach).

Echevinage, *s. m.* urząd pewien miejski; czas jego trwania.

Echimose, *s. f. vid.* Ecchymose.

Echine, *s. f.* kość pacierzowa — krzyże.

Echinée, *s. f.* krzyżówka z wieprza.

Echiner, *v. a.* złamać kość pacierzową — potłuc, pobić, stłuc wyłomotać. *S'*=, przerwać się w w krzyżach — męczyć się, zamęczyć się, zapracować się.

Echiqueté, ée, *a. Hér.* w szachownicę.

Echiquier, *s. m.* szachownica — władza i zarząd finansów w Anglii — dawniéj w Normandyi: najwyższy trybunał — rodzaj sieci rybackiéj. *En* =, w szachownicę.

Echo, *s. m.* echo — wtórujący drugim, powtarzający za innemi — pewne powtarzanie się światła w obrazie. *Vers en* =, wiersze których ostatnie zgłoski powiedziane odrębnie mogą służyć za odpowiedź wiersza. =, *s. f.* Echo: nimfa.

Echoir, *v. n.* przypadać na kogo, wypadać, dostać się komu — wychodzić (o terminie), przypadać. *Bien* =, szczęśliwie trafić. *Le cas échéant*, na przypadek. *S'il y échet, échoit*, na przypadek gdyby zaszła tego potrzeba. Echu, ue, *prt.* upłyniony, przypadający (termin).

Echoppe, *s. f.* szopa, buda, przekupnia — szydełko, sztyft.

Echopper, *v. a.* robić szydełkiem, sztyftem.

Echouage, *s. m.* osiądzenie statku na mieliznie.

Echouement, *s. m.* osadzenie, wprowadzenie okrętu na mieliznę.

Echouer, *v. n.* osiąść na mieliźnie — być zapędzonym na lądzie — nie udać się, niepowieść się, spełznąć na niczém — nie dopiąć swego. =, *v. a.* osadzić na mieliźnie. Echoué, ée, *prt.* osiadły na piasku — który spełzł na niczém, chybiony.

Ecimer, *v. a. vid.* Etêter.

Eclaboussement, *s. m.* obryzganie.

Eclabousser, *v. a.* obryzgać (błotem).

Eclaboussure, *s. f.* obryzg.

Eclair, *s. m.* błyskawica — błysk — zabłysk — światełko ruchome na złocie i srebrze zostającém w tygielku.

Eclairage, *s. m.* oświecanie, oświecenie (ulic i t. p.) — światło.

Eclaircie, *s. f. Mar.* czyste niebo między chmurami — czysty kawałek wśród lasu — las przerzedzony.

Eclaircir, *v. a.* wyjaśnić, wypogodzić — wyjaśnić (rzecz, sprawę) — zrobić kolor jaśniejszym — zrobić coczystszém, czyściejszém — przerzedzić, przetrzebić — objaśnić kogo o czém. *S'*=, wyjaśnić się, wypogodzić się — wyjść na jaw — objaśnić się o czém. Eclairci, ie, *prt. Il y eut un peu d'éclairci*, wyjaśniło się było na chwilę.

Eclaircissement, *s. m.* objaśnienienie — wyjaśnienie czego. *Avoir un* = *avec qu'un*, wejść z kim w objaśnienie rzeczy.

Eclaire, *s. f. vid.* Chelidoine *(grande)*.

Eclairer, *v. a.* oświecać — świecić komu, przyświecać — oświecać, dawać naukę — oświecić w czém, o czém — śledzić kroki czyje — dawać światło w obrazie, oświecać. = *sa marche*, zapewnić się o punktach ku którym się maszeruje. =, *v. n.* świecić, lśnić się, błyszczéć. Eclairé, ée, *prt.* oświecony (światłem) — widny, jasny — na oczach, na widoku (gdzie pełno patrzących) — światły, oświecony.

Eclaireur, *s. m.* przednie poczty wysłane na zwiady.

Eclanche, *s. f.* łopatka barania.

Eclat, *s. m.* trzaska, wióry — trzask, uderzenie, huk — *fig.* trzask, huk, hałas, odgłos — blask, połysk — świetność, blask. = *de voix*, wrzaśnienie. =*s de rire*, głośne zaśmianie się, parsknienie od śmiechu. *Voler en* =*s*, pójść w kawałki, roztrzasnąć się. *En venir à un* =, wybuchnąć *fig.*

Eclatant, ante, *a.* rażący blaskiem — jasny, świetny — wrzaskliwy, przeraźliwy (głos, ton) — jawny, oczywisty — głośny, z trzaskiem. = *de gloire*, jaśniejący, promieniejący chwałą.

Eclater, *v. n.* roztrzasnąć się — pęknąć, pójść w kawałki, rozprysnąć się — wybuchnąć, wszcząć się — wybuchnąć, unieść się — jaśnieć, błyszczéć — lśnić się, rzucać blask. = *en injures*, wyzionąć obelgi. = *contre qu''ch*, powstać gwałtownie na co. = *de rire*, parsknąć od śmiechu. Eclaté, ée, *prt.* rozlatujący się w kawałki.

Eclectique, *a. d. g.* eklektyczny, wybierający z każdego systematu to co sądzi być najprawdziwszém. =, *s. m.* eklektyk (filozof).

Eclectisme, *s. m.* eklektyzm, wybieranie z różnych systematów.

Eclipse, *s. f.* zaćmienie (ciała niebieskiego) — *fig.* przyćmienie, zaćmienie. *Faire une* =, zniknąć, schować się, podzieć się gdzie.

Eclipser, *v. a.* zaćmić, zakrywać — przyćmić, zaćmić. *S'*=, zaćmić się (o gwiazdach) — przyćmić się — zniknąć, skryć się — zawieruszyć się, zapodzieć się.

Ecliptique, *s. f.* ekliptyka, linia krzywa którą słońce zdaje się obiegać w roku — ekliptyczny, do zaćmienia należący.

Eclisse, *s. f.* łubki w które się bierze złamana kość — klepka — krążek z pręcików dla ociekania serów.

Eclisser, *v. a.* wziąć w łubki złamaną kość.

Eclogue, *s. f. vid.* Eglogue.

Eclopé, ée, *a.* kulawy, kulejący, utykający na nogę, chromy.

Eclore, *v. n.* wykluć się (z jaja, o pisklętach) — rozkwitać, rozwinąć się — zabłysnąć, powstać. Eclos, ose, *prt.*

Eclosion, *s. f.* wyklucie się — rozkwitnienie.

Ecluse, *s. f.* śluza — wrota śluzy.

Eclusée, *s. f.* ilość wody upływająca od otwarcia do zamknięcia wrót sluzy.

Eclusier, *s. m.* dozorca śluz.

Ecofrai, Ecofroi, *s. m.* stół wielki robotniczy.

Ecoinçon, Ecoinson, *s. m.* robota mularska lub stolarska zakrywająca kąt dwóch ścian — kamień z kąta framugi.

Ecolâtre, *s. m.* scholastyk: duchowny przełożony nad szkołą przy kollegiacie.

Ecole, *s. f.* szkoła — uczniowie szkoły, cała szkoła — szkoła, wychowanie — szkoła, sekta, system — szkoła (w sztukach) pewien sposób w wykonaniu dzieł sztuki — okręt na którym się uczą marynarki. *Faire* =, założyć szkołę, mieć

naśladowców. = *de village*, szkółka wiejska. *Faire une* =, strzelić bąka, zmylić się. *Ce cheval a de l'*=, ten koń dobrze utressowany.

Ecolier, *s. m.* uczeń, student — żak, żaczek. =ière, *s. f.* uczennica. *Une faute d'*=, gruba mylka, bąk, byk. *Tour d'*=, figiel studencki. *Papier* =, papier ordynaryjny.

Econduire, *v. a.* wyprowadzić, wyprosić za drzwi — odmówić grzecznie — pozbyć się kogo.

Economat, *s. m.* zarząd domu, beneficyum lub dóbr jakich.

Econome, *s. m.* rządca dóbr i t. p. — gospodarz, zarzadzający. = *séquestre*, rządca dóbr zasekwestrowanych. =, *s. f.* szafarka, klucznica. =, *a. d. g.* oszczędny — oszczędzający.

Economie, *s. f.* ekonomia, oszczędność — zarząd, gospodarowanie, gospodarstwo — rozkład wewnętrzny, porządek, układ, skład. = *de bouts de chandelles*, skąpstwo — sknerstwo. = *rurale*, gospodarstwo rolnicze. = *politique*, ekonomia polityczna, gospodarstwo narodowe. =*s*, *s. f. pl.* oszczędzony grosz.

Economique, *a. d. g.* ekonomiczny, należący do ekonomii — ekonomiczny, oszczędny. =, *s. f.* ekonomika, nauka o zarzadzaniu czém.

Economiquement, *adv.* oszczędnie.

Economiser, *v. a.* oszczędzać (czego) — zarządzać, rządzić, zawiadować czém.

Economiste, *s. m.* autor piszący o gospodarstwie narodowem.

Ecope, *s. f.* łopatka do wyrzucania wody ze statku.

Ecorce, *s. f.* kora — skóra (z cytryny, na cytrynie i t. p.) — zwierzchnia pokrywa = *du globe terrestre*, skorupa kuli ziemskiéj, pokłady zwierzchnie ziemi.

Ecorcer, *v. a.* zdjąć, odrzeć korę, obłupić z kory. *S'*=, dać się odzierać, drzeć się (o drzewie).

Ecorchée, *s. f.* gatunek muszli.

Ecorche-cul (à), *adv.* pełzająo po ziemi — z przymusu, radnierad.

Ecorché, *s. m.* figura z gipsu i t.p. bez skóry odkrywająca muszkuły.

Ecorcher, *v. a.* obłupić ze skóry, oszyndować, zdjąć skórę — zedrzeć korę, zetrzeć skórę (zaczepiwszy czém) — drapać po języku, po uszach i t. p. — drzeć, zdzierać, obedrzeć (w kupnie) — wyrzucić ze rdzenia figury mającéj się odlać tyle na grubość ile jéj się ma nadać w odlaniu. = *une langue*, kaléczyć język. = *un mot*, przekręcić wyraz. *Jamais beau parler n'écorcha la langue*, na grzeczności, na przyzwoitém wyrażaniu się nikt nie stracił. *Il crie comme si on l'écorchait*, krzyczy jakby go kto ze skóry darł.

Ecorcherie, *s. f.* miejsce gdzie łupią skóry z bydląt — dom zajezdny gdzie zdzierają, drą.

Ecorcheur, *s. m.* ten co skóry łupi — ten co zdziera, drze, derus *fm.*

Ecorchure, *s. f.* starcie skóry, obdarcie, zadraśnienie.

Ecorner, *v. a.* złamać róg, rogi — przytępić, przyłamać róg, kant otłuc — *fig.* okroić, obciąć, ująć. *S'*=, wyłamać sobie rogi (o bydle) przyłamać się, stracić kanty, otłuc się.

Ecornifler, *v. a.* objeść kogo, wprosić się na obiad do kogo.

Ecorniflerie, *s. f.* chodzenie po cudzych obiadach.

Ecornifleur, *s. m.* parazyt, darmozjad, pasorzyt.

Ecornure, *s. f.* odłamek rogu, kantu.

Ecossais, aise, *a.* szkocki.

Ecosser, *v. a.* wyłuskać ze strączków.

Écosseur, euse, *s.* łuskający (groch i t. p.).

Écot, *s. m.* cząstka każdego w składce — koszt obiadu w oberży — osoby zasiadające u jednego stołu w oberży — odziemek, pniak z gałązkami. *Payer son* =, zapłacić swoją część za siebie — przyłożyć się do czego — ubawić sobą.

Écoufle, *s. m* kania : ptak.

Écoulement, *s. m.* upływanie, upływ, spływanie — odbyt, pokup, rozkupienie.

Écouler (s'), *v. pron.* płynąć, upływać — rozejść się, rozchodzić się (o ciżbie) — uchodzić, upływać — upłynąć — być rozkupionêm, rozejść się, wyjść.

Écourgeon, *vid.* Escourgeon.

Écourter, *v. a.* obciąć, okroić, ostrzydz krótko. Écourté, ée, *prt.* obcięty — za krótki, przykrótki — kusy.

Écoutant, ante, *a et s.* słuchacz, słuchający. *Avocat* =, adwokat nieumiejący mówić.

Écoute, *s. f.* miejsce skąd można słyszeć nie będąc widzianym. *Être aux* =*s*, podsłuchywać. *Soeur* =, *vid.* Soeur.

Écoute, *s. f.* sznur u spodniego rogu żagla.

Écouté, *a. m.* *Des mouvements* =*s*, ruchy i kroki konia wybitne i pewne.

Écouter, *v. a.* słuchać czego — słuchać, podsłuchywać — wysłuchać (prośbę, modlitwę) — słuchać kogo, iść za namową czyją — słuchać, być posłusznym. *S'*=, pieścić się (ze swojém zdrowiem). *S'*= *parler*, mówić z wolna jakby z upodobaniem słyszenia się. *Un ecoute s'il pleut*, młyn obracany za pomocą śluz — obietnica niepewna — człowiek niepewny, wahający się.

Écouteux, *a. m.* lękliwy, pierzchliwy, płochliwy (koń).

Écoutille, *s. f.* drzwiczki na pomoście okrętu do schodzenia na dół.

Écouvillon, *s. m.* pomiotła, wiecheć do wygartywania z pieca — wyciór do armaty.

Écouvillonner, *v. a.* wycierać wiechciem, wyciorem.

Écran, *s. m.* ekran, zasłona od ognia.

Écrancher, *v. a.* rozprasować fałdy.

Écrasé, ée, *a.* spłaszczony, rozpłaszczony — rozklepany. *Taille* =*ée*, krępe i przysadkowate ciało.

Écraser, *v. a.* zdruzgotać, zgnieść — rozgnieść — rozdeptać — przygnieść, przygniatać. = *qu''un*, zgnieść, w niwecz obrócić.

Écrémer, *v. a.* zebrać śmietankę (z mleka) — zdjąć najprzedniejszą część.

Écrêter, *v. a.* obić wierzchołek, gzéms, kant.

Écrevisse, *s. f.* rak — rak : znak na zodyaku. *Soupe aux* =*s*, zupa rakowa. *Yeux d'*=, oczy rakowe : zgęsłości pod szyjką raka. *Buisson d'*=*s*, raki na półmisku. *Etre rouge comme une* =, być bardzo czerwonéj céry — zarumienić się, upiec raka.

Écrier (s'), *v. pron.* zawołać, wykrzyknąć — rzec.

Écrille, *s. f.* stawidło w stawie.

Écrin, *s. m.* kufereczek na klejnoty i klejnoty zawarte w nim.

Écrire, *v. a.* napisać co, pisać co, pisać — dać na piśmie — pisać, układać (dzieło i t. p.) — podawać notę, spisać akt sądownie. = *au courant de la plume*, pisać szybko i bez namyślania się. *S'*=, *se faire* = *chez qu''un*, zapisać się u odźwiernego domu iż się było z wizytą. Écrit, ite, *prt.* napisany, zapisany, spisany. *Du papier écrit*, papier zapisany, destrukta.

Ecrit, s. m. pismo, akt — pismo, dzieło, dziełko. Par =, na piśmie.

Ecriteau, s. m. karta lub tablica z napisem oznajmującym co.

Ecritoire, s. f. piórnik z kałamarzem — kałamarz.

Écriture, s. f. pismo, pisanie, nauka pisania — pismo, ręka, charakter. =s, pisma, noty w sprawie jakiéj. L'=, l'= sainte, les =s, Pismo, pismo święte — biblia. Tenir les =s, utrzymywać księgi handlowe. Commis aux =s, pisarz, przepisywacz.

Ecrivailleur, s. m. pismak, piszczyk, bazgracz, lichy autor.

Ecrivain, s. m. pisarz, autor — pisarz, przepisywacz — pisarz na okręcie utrzymujący rejestra. = public, pisarz piszący dla publiczności prośby i t. p.

Ecrivassier, s. m. vid. Ecrivailleur.

Ecrou, s. m. osada śruby.

Ecrou, s. m. rubryka w rejestrze więźniów w któréj się zapisuje wejście więźnia.

Ecrouelles, s. f. pl. skrofuły: choroba skrofuliczna.

Ecrouer, v. a. wciągnąć w rejestr więźnia, datę wejścia więźnia. Ecroué, ée, a. zapisany w rejestr więźniów, zamknięty.

Ecroues, s. f. wykaz wydatków domu królewskiego.

Ecrouir, v. a. hartować metal bijąc go młotem na zimno.

Ecrouissement, s. m. bicie młotem metalu na zimno.

Ecroulement, s. m. zawalenie się, zapadnienie się — upadek.

Ecrouler (s'), v. pers. zawalić się, zapaść się — fig. upaść, runąć.

Ecroûter, v. a. odrzeć ze skórki (chleb).

Ecru, ue, a. surowy. Fil =, nić nie moczona. Toile =ue, płótno surowe, niewybielone, prosto od tkacza. Soie =ue, jedwab surowy, niewygotowany.

Ecrues, s. pl. drzewka które świeżo poschodziły.

Ectropion, s. m. Méd. wywracanie powiek.

Ectype, s. f. odbicie, wytłoczenie medalu, napisu i t. p.

Ecu, s. m. tarcza — tarcza herbowna — talar: moneta srebrna — wartość trzech franków. = d'or, dawniéj pewna moneta złota. = quart, dawna moneta 3 fr. 4 soldy. Quart d'=, dawniéj: moneta przeszło 15 soldów. Mettre = sur =, zbierać pieniądze, składać grosz do grosza, ciułać, uciułać. C'est le père aux =s, bogacz, siedzi na pieniądzach.

Ecubier, s. m. dziura na przodzie statku dla zaczepiania liny.

Ecueil (ekeuil), s. m. skała w morzu, szkopuł — fig. skała, o co się rozbijają zamysły i t. p.

Ecuelle, s. f. miseczka, czarka, czareczka. Archer de l'=, dawniéj: gardzista miejski zabierający żebraków do szpitala. Rogner l'= à qu'un, obciąć komu pensyą, dochód. Se raccommoder à l'=, pogodzić się przy butelce, przy kieliszku. Il a bien plu dans son =, zpanoszył się, uzbierał grosza. Mettre tout par =s, wysadzić się na uczęstowanie kogo.

Ecuelle d'eau, s. f. miseczki: roślina.

Ecuellée, s. f. pełna miseczka.

Ecuisser, v. a. spuszczać drzewo, wycinać.

Eculer, v. a. przytłoczyć obuwie w tyłkach. S'=, przysiąść się, poprzysiadać się (o obuwiu). Eculé, ée, prt. poprzysiadane (o obuwiu).

Ecumant, ante, a. pieniący się, spieniony — toczący piany (o zwierzęciu).

Ecume, s. f. piana — pot kropla-

jący na koniu — tłuszcza, motłoch, hołota. = *de mer*, piana morska, pianka : gatunek ziemi.

Ecumer, *v. n.* pienić się, być spienionym — zapienić się, piany toczyć. =, *v. a.* zbierać pianę, szumować, zszumować — zbierać co tu i owdzie. = *les marmites*, chodzić po cudzych obiadach. = *les mers, les côtes*, trudnić się korsarstwem.

Ecumeur, *s. m.* = *de marmites*, darmozjad. = *de mers*, korsarz.

Ecumeux, euse, *a.* pieniący się, spieniony, zapieniony.

Ecumoire, *s. f.* warząchew, warzecha.

Ecurer, *v. a.* szorować, wyszorować (naczynia i t. p.).

Ecureuil, *s. m.* wiewiórka. = *volant*, polatucha (wiewiórka).

Écureur, euse, *s.* szorujący naczynie kuchenne, pomywacz, pomywaczka, *f.*

Écurie, *s. f.* stajnia — ekwipaż króleski, stajnie, powozy i ludzie chodzący około nich.

Ecusson, *s. m.* tarcza herbowna — *Bot.* tarcza na liszajcach — oczko do okulizowania roślin — woreczek z ziół noszony na żołądku.

Ecussonner, *v. a.* oczkować, okulizować (drzewa).

Écussonnoir, *s. m.* nożyk do okulizowania.

Ecuyer, *s. m.* dawniéj: giermek pacholę (przed pasowaniem na rycerza) — dawniéj we Francyi: tytuł właściwy prostemu-szlachcicowi — koniuszy — berejter — kawaler podający rękę damie — poręcz, drążek wzdłuż muru schodów. = *cavalcadour*, *vid.* Cavalcadour. = *de main*, urzędnik dworu wsadzający króla do powozu. = *tranchant*, krajczy (u dworu). = *de bouche*, *de* =, kuchmistrz nadworny.

Edda, *s. f.* Edda : księga religijna skandynawska.

Eden, *s. m.* Eden, raj (w Piśmie świętém).

Édenté, *s. m.* szczerbak, z rzędu zwierząt szczerbaków.

Édenter, *v. a.* wybić zęby, wyszczerbić — wyłamać ząb. Édenté, ée, *prt. et a.* bez zębów, z wyłamanemi zębami — szczerbaty.

Edifiant, ante, *a.* budujący, przykładny.

Edificateur, *s. m.* założyciel, fundator, ten co zbudował, postawił.

Edification, *s. f.* wybudowanie, wystawienie (świątyni) — zbudowanie, dobry przykład.

Edifice, *s. m.* gmach, budowla.

Edifier, *v. a.* wystawić, zbudować (świątynię) — *fig.* stawiać, budować — zbudować kogo (dobrym przykładem, postępkiem). Edifié, ée, *prt.* zbudowany *fig. Mal édifié*, zgorszony.

Edile, *s. m.* edyl : urzędnik w dawnym Rzymie.

Edilité, *s. f.* edylostwo : urząd edyla.

Edit, *s. m* edykt, postanowienie monarchy. *Chambre de l'*=, dawniéj : izba stanowiąca w sprawach protestantów we Francyi.

Editer, *v. a.* wydać, zrobić wydanie jakiego dzieła.

Editeur, *s. m.* wydawca, wydający lub drukujący dzieło.

Edition, *s. f.* wydanie, edycya. = *princeps*, najpierwsze wydanie autora starożytnego.

Edredon, *s. m.* edredon : puch kaczek północnych — kołderka z edredonu.

Education, *s. f.* wychowanie, edukacya, wychowywanie — wychowanie, chodowanie, pielęgnowanie (źwierząt, drzew i t. p.) — wychowanie, edukacya, polor towarzyski.

Edulcoration, *s. f.* osłodzenie — odjęcie części słonych, kwaśnych i t. p.

Edulcorer, *v. a.* osłodzić (lekarstwo) — odjąć części kwaśne, słone i t. p.

Efaufiler, *v. a.* wyskubywać jedwab z materyi.

Efendi, *s. m.* efendy (u Turków: pan).

Effaçable, *a. d. g.* dający się zmazać.

Effacer, *v. a.* zmazać, wymazać, wykréślić, wyskrobać — zatrzeć, pozacierać ślady — zaćmić, przygasić, zagasić *fig.* = *le corps, l'épaule*, zebrać się, zebrać barki do siebie aby najmniéj miejsca zajmować. *S'* =, zamazać się — zatrzeć się, zacierać się — znikać, gasnąć — zebrać się ciałem tak aby najmniéj miejsca zajmować — nie dać się widzieć w czém, swojéj osoby.

Effaçure, *s. f.* zamazanie, wymazanie.

Effaner, *v. a.* odrzeć kwiat.

Effarer, *v. a.* wprawić w pomieszanie, w szaleństwo. *S'* =, wpaść w pomieszanie. **Effaré**, **ée**, *prt.* pomieszany, jakby szalony.

Effaroucher, *v. a.* odstraszyć, odstręczyć, odrazić — spłoszyć (ptastwo, źwierzyne) — rozgniewać, rozdrażnić. = *les pigeons*, *fig.* odstraszać, odrażać od siebie. *S'* =, rozdrażnić się — znarowić się (o koniu).

Effectif, **ive**, *a.* rzeczywisty, istotny — *fm.* rzetelny. =, *s. m.* rzeczywista liczba żołnierzy w pułku i t. p.

Effectivement, *adv.* istotnie, rzeczywiście.

Effectuer, *v. a.* wykonać, dopełnić, wypełnić, przywieść do skutku. *S'* =, przyjść do skutku.

Efféminer, *v. a.* zniewieściałym zrobić. **Efféminé**, **ée**, *prt. a. et s.* zniewieściały, niewieściuch.

Effervescence, *s. f.* burzenie się — *fig.* wzburzenie — rozpalenie we krwi.

Effervescent, **ente**, *a.* burzący się, wzburzony — zapalony, w szale.

Effet, *s. m.* skutek, wypadek — działanie na co — wrażenie wywierane na co, effekt — bilet, papier kredytowy. = *rétroactif*, wsteczne działanie prawa. =*s civils*, korzyści wypływające z używania praw cywilnych. =*s*, rzeczy, sprzęty, manatki — dobra, ruchomości. =*s publics*, papiery publiczne, kredytowe. *En* =, w istocie, w rzeczy saméj — jakoż, w istocie. *A quel* =, na jaki cel? *A l'* = *de*, w celu. *En venir à l'* =, przyjść do rzeczy.

Effeuillaison, *s. f.* odarcie z liści.

Effeuiller, *v. a.* odrzeć liście. *S'* =, opadać z liścia.

Efficace, *a. d. g.* skuteczny.

Efficace, *s. f. vid.* **Efficacité**.

Efficacement, *adv.* skutecznie.

Efficacité, *s. f.* skuteczność.

Efficient, **ente**, *a.* sprawujący pewny skutek, sprowadzający.

Effigie, *s. f.* wyobrażenie, obraz — popiersie. *Exécuter en* =, *pendre en* =, karać winowajcę nieprzytomnego zawieszeniem jego portretu, powiesić w portrecie.

Effigier, *v. a. vid.* **Effigie** (*exécuter en*).

Effilé, **ée**, *a.* cieńki, wysmukły (o kibici) — długi (o twarzy).

Effilé, *s. m.* chustka wystrzępiona noszona na znak żałoby.

Effiler, *v. a.* wystrzępić (materyę, tkankę). *S'* =, wystrzępić się. = *les cheveux*, postrzygać włosy.

Effiloquer, *v. a. vid.* **Efaufiler**.

Efflanquer, *v. a.* wycieńczyć, schudzić, wychudzić.

Effleurer, *v. a.* zadrasnąć, drasnąć — lekko dotknąć — oberwać kwiat, poobrywać kwiaty — *fig.* drasnąć, dotknąć.

Effleurir (*s'*), *v. pron.* **Effleu-**

ri

RIR, *v. n. Chim.* kwitnąć, okwitać (o kruszcu popielejącym).

EFFLORESCENCE, *s. f.* kwitnienie, okwitnienie, zamienienie się w popiół—obsypanie krostkami; krostki.

EFFLUENCE, *s. f.* upływ, ujście płynu.

EFFLUENT, ENTE, *a.* upływający.

EFFONDREMENT, *s. m.* skopywanie gruntu.

EFFONDRER, *v. a.* kopać, skopywać grunt do nawozu — wybić, wyłamać—wypatroszyć (ptaka). *S'*=, zapaść się, zawalić się.

EFFONDRILLES, *s. f. pl.* fusy na spodzie naczynia.

EFFORCER (s'), *v. pron.* starać się, usiłować — dokładać sił — silić się na co.

EFFORT, *s. m.* usiłowanie, staranie — wysilenie — parcie, napieranie, silne działanie na co—kiła, ruptura — przerwanie się w krzyżach, w nerkach i t. p. *Faire des* =*s*, usiłować, dobywać sił, zdobywać się na co. *Faire un* = *sur soi-même*, wymódz co na sobie.

EFFRACTION, *s. f.* wyłamanie (drzwi i t. p.).

EFFRAYER, *v. a.* przestraszyć, przerazić. *S'*=, przestraszyć się, przelęknąć się.

EFFRÉNÉ, ÉE, *a.* wyuzdany, rozkiełznany.

EFFRITER, *v. a.* zużyć (grunt uprawą). *S'*=, zużyć się, stać się płonnym, wypłonnieć.

EFFROI, *s. m.* przestrach, przerażenie — trwoga.

EFFRONTÉ, ÉE, *a.* bezwstydny, bezczelny. =, *s. m.* efront, bezczelny; miedzianego, wytartego czoła.

EFFRONTÉMENT, *adv.* bezczelnie.

EFFROYABLE, *a. d. g.* straszny, okropny — szkaradny, szpetny.

EFFROYABLEMENT, *adv.* strasznie, okropnie, niesłychanie.

EFFUSION, *s. f.* wylewanie — rozlew (krwi). = *de cœur*, wylanie serca, tkliwa otwartość.

EFOURCEAU, *s. m.* kary do przewożenia pni, drzew i t. p.

ÉGAL, ALE, *a.* równy, podobny — równy, jednakowy— równy, zrównany (o płaszczyźnie). *Faire tout* =, być jednym dla wszystkich, być bezstronnym. *Tout lui est* =, wszystko mu jedno. =, *s. m.* równy. =, *s. m.* =ALE, *s. f.* równa, *s. f. A l'*= *de*..., jak, równo z czém. *D'*= *à* =, jak równy z równym.

ÉGALEMENT, *s. m.* porównanie w podziale spadku.

ÉGALEMENT, *adv.* równie, zarówno — w równi, na równe części.

ÉGALER, *v. a.* równać, zrównać, porównać, wyrównać komu, sprostać komu — być równém, równać się czemu (o ilościach) — porównywać kogo z kim, zrównać, zrobić zrównaném.

ÉGALISATION, *s. f.* porównanie cząstek w spadku.

ÉGALISER, *v. a.* porównać, zaprowadzić równość — zrównać (płaszczyznę).

ÉGALITÉ, *s. f.* równość, jednakość — równość płaszczyzny.

EGARD, *s. m.* wzgląd, uważanie czego. =*s*, względy. *En* = *à*, przez wzgląd na... *A l'*= *de*, co się tyczy tego a tego — względem czego — w porównaniu z czém. *A tous* =*s*, pod każdym względem, ze wszech miar. *A certains* =*s*, poniekąd, niejako. *A cet* =, w téj mierze.

EGARD, *s. m.* dawniéj: trybunał w Malcie do sądzenia procesów między kawalerami.

EGAREMENT, *s. m.* zabłąkanie się, zbłądzenie — obłęd, błąd, obłąkanie. = *d'esprit*, obłąkanie umysłu, pomieszanie zmysłów.

EGARER, *v. n.* sprowadzić z drogi — wprowadzić w błąd, w obłęd —

obłąkać — zapodzieć gdzie, zgubić, zawieruszyć. = *la bouche d'un cheval*, znarowić konia. = *l'esprit*, wprawić w obłąkanie umysłu. *S'*=, zabłąkać się, zbłąkać się, zmylić drogę, zabłądzić, być w obłędzie — gubić się. Egaré, ée, *prt. et a.* zabłąkany, który zbłądził — błędny — obłąkany.

Egaudir (S'), radować się.

Egayer, *v. a.* rozweselić — rozśmieszyć — obciąć zbyteczne gałęzie drzewa — rozjaśnić, wypogodzić, uprzyjemnić dzieło, styl — zrobić weselszém, widniejszém (pomieszkanie). = *son deuil*, zmienić grubą żałobę na nieco cieńszą. = *du linge, vid.* Aiguayer, *S'*=, rozweselić się, zabawić się, uśmiać się. *S'*= *sur le compte de* =, nażartować sobie z kogo, ubawić się kim.

Egide, *s. f.* puklerz, tarcza.

Egilops, *s. m. vid.* Anchilops.

Eglantier, *s. m.* róża dzika: krzew.

Eglantine, *s. f.* róża dzika — nagroda za poezye w akademii w Tuluzie.

Eglise, *s. f.* kościół, zgromadzenie chrześcian — kościół katolicki — kościół, świątynia — stan duchowny. = *militante*, kościół wojujący : prawowierni na ziemi. = *souffrante*, kościół cierpiący : dusze w czyscu. = *triomphante*, kościół tryumfujący : niebianie. *En face de l'*=, ze wszelkiemi obrządkami kościoła. *Cour d'*=, jurysdykcya władzy duchownéj. *Homme d'*=, duchowny. *Se faire d'*=, wstąpić w stan duchowny. *Gueux comme un rat d'*=, goły jak turecki święty. *C'est un pilier d'*=, bardzo nabożny.

Eglogue, *s. f* ekloga, sielanka.

Egoïser, *v. n.* mówić za często o sobie.

Egoïsme, *s. m.* egoizm, samolubstwo — pewność o swojém tylko istnieniu (system filozofii).

Egoïste, *s. m.* egoista, samolub. =, *s. f.* egoistka. =, *a. d. g.* samolubny, egoistyczny.

Egorger, *v. a.* zarznąć, rznąć, zarzynać (bydlę) — zabić, zabijać, wymordować.

Egosiller (s'), *v. pron.* drzéć sobie gardło, wrzeszczeć.

Egout, *s. m.* spadek, spływanie wód — sciek — rynsztok, kanał.

Egoutter, *v. n.* ociec, ociekać. *S'*=, ociec. =, *v. a.* osuszyć, dać ociec.

Egouttoir, *s. m.* deszczułka, krążek do osuszania czego.

Egoutture, *s. f.* sam ostatek płynu w naczyniu, kapka.

Egrainer, *v. a. vid.* Egrener.

Egrapper, *v. a.* poobrywać gronka winne.

Egratigner, *v. a.* zadrasnąć, drasnąć — podrapać — nadawać jedwabnéj materyi pewną preparacyę — muićj znacznie sztychować na miedzi.

Egratignure, *s. f.* zadraśnienie, podrapanie, krésa z zadraśnienia.

Egravillonner, *v. a.* otrząsnąć, obrać z ziemi korzenie rośliny.

Egrener, *v. a.* wytrzeć ziarno z kłosów, wypaproszyć mak i t. p. *S'*=, opadać (o ziarnie).

Egrillard, arde, *a. et s.* żywy, rzeski, raźny.

Egriser, *v. a.* oczyścić diament z części grubszych.

Egrugeoir, *s. m.* moździerek drewniany na utarcie soli i t. p.

Egruger, *v. a.* utłuc na proszek.

Egueulé, ée, *s.* wyszczekany.

Egueulement, *s. m.* otłuczenie w wylocie armaty od częstego używania.

Egueuler, *v. a.* otłuc brzeg naczynia, wyszczerbić. *S'*=, drzéć

sobie gardło krzycząc, drzéć się — otłuc się w wylocie z częstego używania (o armacie).

EGYPTIEN, ENNE, *a.* egipski.

EGYPTIEN, *s. m.* cygan. =ENNE, *s. f.* cyganka.

EH, *interj.* wykrzyknik podziwienia. *Eh bien!* héj. héj; hejże! — otóż, otóż tedy. *Eh bien soit*, niechże i tak będzie.

EHANCHÉ, ÉE, *a. vid.* DÉHANCHÉ.

EHERBER, *v. a. vid.* SARCLER.

EHONTÉ, ÉE, *a.* bezwstydny, bezczelny.

EHOUPER, *v. a.* obciąć wierzchołek drzewa.

EJACULATEUR, *a. m.* wyrzucający, służący do rzucenia.

EJACULATION, *s. f.* siknienie, sikanie, wyrzucanie płynu z pewną mocą — gorące modły.

EJACULER, *v. a.* wyrzucić płyn — siknąć, sikać.

ELABORATION, *s. f.* wyrobienie, wyrabianie się (pokarmów w ciele).

ÉLABORER, *v. a.* wyrabiać, wyrobić — wypracować *S'*=, wyrabiać się.

ELAGAGE, *s. m.* obcięcie z gałęzi — obcięte gałęzie.

ELAGUER, *v. a.* obciąć z gałęzi — wyrzucić, wykreślić, poobcinać.

ELAGUEUR, *s. m.* obcinający gałęzie.

ELAN, *s. m.* łoś: zwierzę.

ELAN, *s. m.* rozpędzenie się, rozpęd — ruch, rzucenie się do czego — uniesienie, wzniesienie (myśli, ducha).

ELANCÉ, ÉE, *a.* wysmukły—*Bot.* wysmukły.

ELANCEMENT, *s. m.* rwanie, strzykanie — *fig.* wzniesienie (myśli i t. p.).

ELANCER, *v. n.* rwać, strzykać, narywać. *S'*=, rzucić się do czego, na co — wypuścić się za czém, popędzić za czém — wznosić się (o myśli i t. p.).

ELARGIR, *v. a* rozszerzyć, rozprzestrzenić — nadać więcéj szerokości — wypuścić z więzienia. *S'*=, rozprzestrzenić się — rozpościerać się, rozszerzać się.

ELARGISSEMENT, *s. m.* rozprzestrzenienie — wypuszczenie z więzienia.

ELARGISSURE, *s. f.* cwikiel, klin dla rozszerzenia (sukni i t. p.)

ELASTICITÉ, *s. f.* sprężystość, elastyczność.

ELASTIQUE, *a. d. g.* sprężysty, elastyczny.

ELBEUF, *s. m.* sukno z fabryk miasta Elbeuf w Normandyi.

ELECTEUR, *s. m.* elektor: książe wpływający do wyboru cesarza niemieckiego — wyborca, wybierający.

ELECTIF, IVE, *a.* obieralny — elekcyjny.

ELECTION, *s. f.* wybór, obiór, elekcya — dawniéj: trybunał do spraw o podatki i okręg należący do jego juryzdykcyi. *Temps, lieu d'*=, czas, miejsce wybrane do robienia operacyi chirurgicznéj. *Pays d'*=, dawniéj: okręg ulegający juryzdykcyi intendenta. *Faire = de domicile*, obrać gdzie zamieszkanie prawne.

ELECTORAL, ALE, elektorski, należący do elektora rzeszy niemieckiéj — wyborowy, tyczący się wyborów. *Collége* =, zgromadzenie wyborców na wybranie deputowanego. *Prince* =, najstarszy syn elektora rzeszy niemieckiéj.

ELECTORAT, *s. m.* elektorat, godność i państwo elektora.

ELECTRICITÉ, *s. f.* elektryczność. = *positive*, elektryczność dodatna. = *négative*, elektryczność odjemna, ujemna.

ELECTRIQUE, *a. d. g.* elektryczny — wydający elektryczność.

ELECTRISATION, *s f.* elektryzo-

wanie, naelektryzowanie, udzielenie płynu elektrycznego — stan elektryczny.

Electriser, *v. a.* elektryzować, naelektryzować — *fig.* zelektryzować, wzruszyć.

Electromètre, *s. m.* elektrometr, narzędzie dające poznawać siłę elektryczności.

Electrophore, *s. m.* elektrofor: machinka do wydobywania elektryczności.

Electuaire, *s. m.* konfekt, kordyał.

Elégamment, *adv.* wytwornie, wykwintnie.

Élégance, *s. f.* wytworność, wykwintność — misterność — układność, udatność (kibici i t. p.) — wdzięk — dobór — jasność — łatwość, prostość (zadania w matematyce).

Elégant, **ante**, *a.* wytworny, wykwintny — udatny — elegancki — pełen wdzięku — jasny, prosty, łatwy. =, *s. m.* elegant, modniś. =**ante**, *s. f.* elegantka.

Elégiaque, *a. d. g.* elegijny, do elegii należący.

Elégie, *s. f.* elegia: rodzaj poezyi tkliwéj.

Elément, *s. m.* żywioł, ciało niezłożone — pierwiastek — żywioł, w czém co żyje. =*s*, *s. m. pl.* początki, pierwsze zasady.

Elémentaire, *a. d. g.* elementarny, będący pierwiastkiem — elementarny, początkowy — zawierający pierwsze początki.

Eléphant, *s. m.* słoń.

Eléphantiasis, *s. f.* elefantyazys gatunek trądu: choroba.

Elévateur, *a. et s. m.* muszkuł podnoszący, dźwigający.

Elévation, *s. f.* wyniesienie w górę, podniesienie — podwyższenie — wyniesienie, wyniosła godność — podniesienie (myśli i t. p.) — wyniosłość, wzgórze, góra — wyniosłość, szlachetność — górność (stylu i t. p.). =, = *de l'hostie*, podniesienie najśw. sakramentu. = *de voix*, przejście z jednego tonu do drugiego w deklamacyi. = *de la voix*, podniesienie głosu, ton głośniejszy.

Elève, *s. m.* uczeń szkoły jakiéj — wychowaniec. =, *s. f.* wychowanica — uczennica.

Élever, *v. a.* podnieść w górę, do góry — wznieść, wznosić, stawiać — wynieść (na urząd i t. p.) — podnosić, podnieść, podwyższyć, podwyższać — wychować, wychowywać (dziecię i t. p.) — chować, chodować, pielęgnować. = *un nombre à telle puissance*, wynieść, podnieść liczbę do potęgi... = *une perpendiculaire*, spuścić prostopadłą. = *des doutes sur qu'ch*, powątpiewać o czém — wzbudzić powątpiewanie. = *des difficultés*, wynajdywać trudności. *S'*=, wznosić się, podnosić się w górę — wzbijać się — górować — wszcząć się, powstać (o burzy i t. p.) — powstać, powstawać — pryszczyć się, okrywać się bąblami. *S'*= *à tant*, dochodzić do takiéj ilości, wynosić tyle a tyle. *S'*= *contre qu'un*, powstać przeciw komu. **Elevé**, **ée**, *a. et prt.* wychowany — podniesiony — wysoki — wyniosły — górny — szlachetny, wspaniały. *Pouls* =, puls mocny.

Elevure, *s. f.* pryszcz, bąbel.

Elider, *v. a.* wyrzucić (literę z wyrazu i t. p.). *S'*=, wyrzucać się.

Eligibilité, *s. f.* wybieralność.

Eligible, *a. d. g. et s.* wybieralny, mający prawo być wybranym.

Elimer (s'), *v. pron.* wytrzeć się (o sukni).

Elimination, *s. f.* wyrugowanie, wyrzucenie.

32.

Eclairer, v. a. oświecać — świecić komu, przyświecać — oświecać, dawać naukę — oświecić w czém, o ozém — śledzić kroki czyje — dawać światło w obrazie, oświecać. = *sa marche*, zapewnić się o punktach ku którym się maszeruje. =, v. n. świecić, lśnić się, błyszczéć. Eclairé, ée, *prt.* oświecony (światłem) — widny, jasny — na oczach, na widoku (gdzie pełno patrzących) — światły, oświecony.

Eclaireur, s. m. przednie poczty wysłane na zwiady.

Eclanche, s. f. łopatka barania.

Eclat, s. m. trzaska, wióry — trzask, uderzenie, huk — *fig.* trzask, huk, hałas, odgłos — blask, połysk — świetność, blask. = *de voix*, wrzaśnienie. =*s de rire*, głośne zaśmianie się, parsknienie od śmiechu. *Voler en* =*s*, pójść w kawałki, roztrzasnąć się. *En venir à un* =, wybuchnąć *fig.*

Eclatant, ante, *a.* rażący blaskiem — jasny, świetny — wrzaskliwy, przeraźliwy (głos, ton) — jawny, oczywisty — głośny, z trzaskiem. = *de gloire*, jaśniejący, promieniejący chwałą.

Eclater, v. n. roztrzasnąć się — pęknąć, pójść w kawałki, rozprysnąć się — wybuchnąć, wszcząć się — wybuchnąć, unieść się — jaśnieć, błyszczéć — lśnić się, rzucać blask. = *en injures*, wyzionąć obelgi. = *contre qu'ch*, powstać gwałtownie na co. = *de rire*, parsknąć od śmiechu. Eclaté, ée, *prt.* rozlatujący się w kawałki.

Eclectique, a. d. g. eklektyczny, wybierający z każdego systematu to co sądzi być najprawdziwszém. =, s. m. eklektyk (filozof).

Eclectisme, s. m. eklektyzm, wybieranie z różnych systematów.

Eclipse, s. f. zaćmienie (ciała niebieskiego) — *fig.* przyćmienie, zaćmienie. *Faire une* =, zniknąć, schować się, podzieć się gdzie.

Eclipser, v. a. zaćmić, zakrywać — przyćmić, zaćmić. *S'*=, zaćmić się (o gwiazdach) — przyćmić się — zniknąć, skryć się — zawieruszyć się, zapodzieć się.

Ecliptique, s. f. ekliptyka, linia krzywa którą słońce zdaje się obiegać w roku — ekliptyczny, do zaćmienia należący.

Eclisse, s. f. łubki w które się bierze złamana kość — klepka — krążek z pręcików dla ociekania serów.

Eclisser, v. a. wziąć w łubki złamaną kość.

Ecloque, s f. *vid.* Eglogue.

Eclopé, ée, a. kulawy, kulejący, utykający na nogę, chromy.

Eclore, v. n. wykluć się (z jaja, o pisklętach) – rozkwitać, rozwinąć się — zabłysnąć, powstać. Eclos, ose, *prt.*

Eclosion, s. f. wyklucie się — rozkwitnienie.

Ecluse, s. f. śluza — wrota śluzy.

Eclusée, s. f. ilość wody upływająca od otwarcia do zamknięcia wrót sluzy.

Eclusier, s. m. dozorca śluz.

Ecofrai, Ecofroi, s. m. stół wielki robotniczy.

Ecoinçon, Ecoinson, s. m. robota mularska lub stolarska zakrywająca kąt dwóch ścian — kamień z kąta framugi.

Ecolâtre, s. m. scholastyk: duchowny przełożony nad szkołą przy kollegiacie.

Ecole, s. f. szkoła — uczniowie szkoły, cała szkoła — szkoła, wychowanie — szkoła, sekta, system — szkoła (w sztukach) pewien sposób w wykonaniu dzieł sztuki — okręt na którym się uczą marynarki. *Faire* =, założyć szkołę, mieć

naśladowców. = *de village*, szkółka wiejska. *Faire une* =. strzelić bąka, zmylić się. *Ce cheval a de l'*=, ten koń dobrze utressowany.

Écolier, *s. m.* uczeń, student — żak, żaczek. =ière, *s. f.* uczennica. *Une faute d'*=, gruba mylka, bąk, byk. *Tour d'*=, figiel studencki. *Papier* =, papier ordynaryjny.

Econduire, *v. a.* wyprowadzić, wyprosić za drzwi — odmówić grzecznie — pozbyć się kogo.

Economat, *s. m.* zarząd domu, beneficyum lub dóbr jakich.

Econome, *s. m.* rządca dóbr i t. p. — gospodarz, zarządzający. = *séquestre*, rządca dóbr zasekwestrowanych. =, *s. f.* szafarka, klucznica. =, *a. d. g.* oszczędny — oszczędzający.

Economie, *s. f.* ekonomia, oszczędność — zarząd, gospodarowanie, gospodarstwo — rozkład wewnętrzny, porządek, układ, skład. = *de bouts de chandelles*, skąpstwo — sknerstwo. = *rurale*, gospodarstwo rolnicze. = *politique*, ekonomia polityczna, gospodarstwo narodowe. =*s*, *s. f. pl.* oszczędzony grosz.

Economique, *a. d. g.* ekonomiczny, należący do ekonomii — ekonomiczny, oszczędny. =, *s. f.* ekonomika, nauka o zarządzaniu czém.

Economiquement, *adv.* oszczędnie.

Economiser, *v. a.* oszczędzać (czego) — zarządzać, rządzić, zawiadować czém.

Economiste, *s. m.* autor piszący o gospodarstwie narodowém.

Ecope, *s. f.* łopatka do wyrzucania wody ze statku.

Ecorce, *s. f.* kora — skóra (z cytryny, na cytrynie i t. p.)—zwierzchnia pokrywa = *du globe terrestre*, skorupa kuli ziemskiéj, pokłady zwierzchnie ziemi.

Ecorcer, *v. a.* zdjąć, odrzeć korę, obłupić z kory. *S'*=, dać się odzierać, drzeć się (o drzewie).

Ecorchée, *s. f.* gatunek muszli.

Ecorche-cul (à), *adv.* pełzająo po ziemi — z przymusu, radnierad.

Ecorché, *s. m.* figura z gipsu i t.p. bez skóry odkrywająca muszkuły.

Ecorcher, *v. a.* obłupić ze skóry, oszyndować, zdjąć skórę — zedrzeć korę, zetrzeć skórę (zaczepiwszy czém) — drapać po języku, po uszach i t. p. — drzeć, zdzierać, obedrzeć (w kupnie) — wyrzucić ze rdzenia figury mającéj się odlać tyle na grubość ile jéj się ma nadać w odlaniu = *une langue*, kaléczyć język. = *un mot*, przekręcić wyraz. *Jamais beau parler n'écorcha la langue*, na grzeczności, na przyzwoitém wyrażaniu się nikt nie stracił. *Il crie comme si on l'écorchait*, krzyczy jakby go kto ze skóry darł.

Ecorcherie, *s. f.* miejsce gdzie łupią skóry z bydląt — dom zajezdny gdzie zdzierają, drą.

Ecorcheur, *s. m.* ten co skóry łupi — ten co zdziera, drze, derus *fm.*

Ecorchure, *s. f.* starcie skóry, obdarcie, zadraśnienie.

Ecorner, *v. a.* złamać róg, rogi — przytępić, przyłamać róg, kant otłuc — *fig.* okroić, obciąć, ująć. *S'*=, wyłamać sobie rogi (o bydle) przyłamać się, stracić kanty, otłuc się.

Ecornifler, *v. a.* objeść kogo, wprosić się na obiad do kogo.

Ecorniflerie, *s. f.* chodzenie po cudzych obiadach.

Ecornifleur, *s. m.* parazyt, darmozjad, pasorzyt.

Ecornure, *s. f* odłamek rogu, kantu.

Eccossais, aise, *a.* szkocki.

Ecosser, *v. a.* wyłuskać ze strączków.

Ecosseur, **euse**, *s.* łuskający (groch i t. p.).

Ecot, *s. m.* cząstka każdego w składce — koszt obiadu w oberży — osoby zasiadające u jednego stołu w oberży — odziemek, pniak z gałązkami. *Payer son* =, zapłacić swoją część za siebie — przyłożyć się do czego — ubawić sobą.

Ecoufle, *s. m* kania : ptak.

Ecoulement, *s. m.* upływanie, upływ, spływanie — odbyt, pokup, rozkupienie.

Ecouler (s'), *v. pron.* płynąć, upływać — rozejść się, rozchodzić się (o ciżbie) — uchodzić, upływać — upłynąć — być rozkupionem, rozejść się, wyjść.

Ecourgeon, *vid.* **Escourgeon**.

Ecourter, *v. a.* obciąć, okroić, ostrzydz krótko. **Ecourté**, **ée**, *prt.* obcięty — za krótki, przykrótki — kusy.

Ecoutant, **ante**, *a et s.* słuchacz, słuchający. *Avocat* =, adwokat nieumiejący mówić.

Ecoute, *s. f.* miejsce skąd można słyszeć nie będąc widzianym. *Être aux* =*s*, podsłuchywać. *Soeur* =, *vid.* **Soeur**.

Écoute, *s. f.* sznur u spodniego rogu żagla.

Écouté, *a. m. Des mouvements* =*s*, ruchy i kroki konia wybitne i pewne.

Écouter, *v. a.* słuchać czego — słuchać, podsłuchywać — wysłuchać (prośbę, modlitwę) — słuchać kogo, iść za namową czyją — słuchać, być posłusznym. *S'*=, pieścić się (ze swojém zdrowiem). *S'*= *parler*, mówić z wolna jakby z upodobaniem słyszenia się. *Un ecoute s'il pleut*, młyn obracany za pomocą śluz — obietnica niepewna — człowiek niepewny, wahający się.

Écouteux, *a. m.* lękliwy, pierzchliwy, płochliwy (koń).

Écoutille, *s. f.* drzwiczki na pomoście okrętu do schodzenia na dół.

Écouvillon, *s. m.* pomiotła, wiecheć do wygartywania z pieca — wyciór do armaty.

Écouvillonner, *v. a.* wycierać wiechciem, wyciorem.

Écran, *s. m.* ekran, zasłona od ognia.

Ecrancher, *v. a.* rozprasować fałdy.

Écrasé, **ée**, *a.* spłaszczony, rozpłaszczony — rozklepany. *Taille* =*ée*, krępe i przysadkowate ciało.

Écraser, *v. a.* zdruzgotać, zgnieść — rozgnieść — rozdeptać — przygnieść, przygniatać. = *qu'un*, zgnieść, w niwecz obrócić.

Écrémer, *v. a.* zebrać śmietankę (z mleka) — zdjąć najprzedniejszą część.

Écrêter, *v. a.* obić wierzchołek, gzéms, kant.

Ecrevisse, *s. f.* rak — rak : znak na zodyaku. *Soupe aux* =*s*, zupa rakowa. *Yeux d'*=, oczy rakowe : zgęsłości pod szyjką raka. *Buisson d'*=*s*, raki na półmisku. *Etre rouge comme une* =, być bardzo czerwonéj céry — zarumienić się, upiec raka.

Ecrier (s'), *v. pron.* zawołać, wykrzyknąć — rzec.

Ecrille, *s. f.* stawidło w stawie.

Ecrin, *s. m.* kufereczek na klejnoty i klejnoty zawarte w nim.

Ecrire, *v. a.* napisać co, pisać co, pisać — dać na piśmie — pisać, układać (dzieło i t. p.) — podawać notę, spisać akt sądownie. = *au courant de la plume*, pisać szybko i bez namyślania się. *S'*=, *se faire* = *chez qu'un*, zapisać się u odźwiernego domu iż się było z wizytą. **Écrit**, **ite**, *prt.* napisany, zapisany, spisany. *Du papier écrit*, papier zapisany, destrukta.

ECRIT, *s. m.* pismo, akt — pismo, dzieło, dziełko. *Par* =, na piśmie.

ECRITEAU, *s. m.* karta lub tablica z napisem oznajmującym co.

ECRITOIRE, *s. f.* piórnik z kałamarzem — kałamarz

ÉCRITURE, *s. f.* pismo, pisanie, nauka pisania — pismo, ręka, charakter. =*s*, pisma, noty w sprawie jakiéj. *L'*=, *l'*= *sainte*, *les* =*s*, Pismo, pismo święte — biblia. *Tenir les* =*s*, utrzymywać księgi handlowe. *Commis aux* =*s*, pisarz, przepisywacz.

ECRIVAILLEUR, *s. m.* pismak, piszczyk, bazgracz, lichy autor.

ECRIVAIN, *s. m.* pisarz, autor — pisarz, przepisywacz — pisarz na okręcie utrzymujący rejestra. = *public*, pisarz piszący dla publiczności prośby i t. p.

ECRIVASSIER, *s. m. vid.* ECRIVAILLEUR.

ECROU, *s. m.* osada śruby.

ECROU, *s. m.* rubryka w rejestrze więzień w której się zapisuje wejście więźnia.

ECROUELLES, *s. f, pl.* skrofuły: choroba skrofuliczna.

ECROUER, *v. a.* wciągnąć w rejestr więźnia, datę wejścia więźnia. ECROUÉ, ÉE, *a.* zapisany w rejestr więźniów, zamknięty.

ECROUES, *s. f.* wykaz wydatków domu króleskiego.

ECROUIR, *v. a.* hartować metal bijąc go młotem na zimno.

ECROUISSEMENT, *s. m.* bicie młotem metalu na zimno.

ECROULEMENT, *s. m.* zawalenie się, zapadnienie się — upadek.

ECROULER (s'), *v. pers.* zawalić się, zapaść się — *fig.* upaść, runąć.

ECROÛTER, *v. a.* odrzeć ze skórki (chleb).

ECRU, UE, *a.* surowy. *Fil* =, nić nie moczona. *Toile* =*ue*, płótno surowe, niewybielone, prosto od tkacza. *Soie* =*ue*, jedwab surowy, niewygotowany.

ECRUES, *s. pl.* drzewka które świeżo poschodziły.

ECTROPION, *s. m. Méd.* wywracanie powiek.

ECTYPE, *s. f.* odbicie, wytłoczenie medalu, napisu i t. p.

ECU, *s. m.* tarcza — tarcza herbowna — talar: moneta srebrna — wartość trzech franków. = *d'or*, dawniéj pewna moneta złota. = *quart*, dawna moneta 3 fr. 4 soldy. *Quart d'*=, dawniéj: moneta przeszło 15 soldów. *Mettre* = *sur* =, zbierać pieniądze, składać grosz do grosza, ciułać, uciułać. *C'est le père aux* =*s*, bogacz, siedzi na pieniądzach.

ECUBIER, *s. m.* dziura na przodzie statku dla zaczepiania liny.

ECUEIL *(ekeuï)*, *s. m.* skała w morzu, szkopuł — *fig.* skała, o co się rozbijają zamysły i t. p.

ECUELLE, *s. f.* miseczka, czarka, czareczka. *Archer de l'*=, dawniéj: gardzista miejski zabierający żebraków do szpitala. *Rogner l'*= *à qu'un*, obciąć komu pensyą, dochód. *Se raccommoder à l'*=, pogodzić się przy butelce, przy kieliszku. *Il a bien plu dans son* =, zpanoszył się, uzbierał grosza. *Mettre tout par* =*s*, wysadzić się na ucręstowanie kogo.

ECUELLE D'EAU, *s. f.* miseczki: roślina.

ECUELLÉE, *s. f.* pełna miseczka.

ECUISSER, *v. a.* spuszczać drzewo, wycinać.

ECULER, *v. a.* przytłoczyć obuwie w tyłkach. *S'*=, przysiąść się, poprzysiadać się (o obuwiu). ECULÉ, ÉE, *prt.* poprzysiadane (o obuwiu).

ECUMANT, ANTE, *a.* pieniący się, spieniony — toczący piany (o zwierzęciu).

ECUME, *s. f.* piana — pot krople-

jący na koniu — tłuszcza, motłoch, hołota. = *de mer*, piana morska, pianka: gatunek ziemi.

Ecumer, *v. n.* pienić się, być spienionym — zapienić się, piany toczyć. =, *v. a.* zbierać pianę, szumować, zszumować — zbierać co tu i owdzie. = *les marmites*, chodzić po cudzych obiadach. = *les mers, les côtes*, trudnić się korsarstwem.

Ecumeur, *s. m.* = *de marmites*, darmozjad. = *de mers*, korsarz.

Ecumeux, euse, *a.* pieniący się, spieniony, zapieniony.

Ecumoire, *s. f.* warząchew, warzecha.

Ecurer, *v. a.* szorować, wyszorować (naczynia i t. p.).

Ecureuil, *s. m.* wiewiórka. = *volant*, polatucha (wiewiórka).

Écureur, euse, *s.* szorujący naczynie kuchenne, pomywacz, pomywaczka, *f.*

Écurie, *s. f.* stajnia — ekwipaż króleski, stajnie, powozy i ludzie chodzący około nich.

Ecusson, *s. m.* tarcza herbowna — *Bot.* tarcza na liszajcach — oczko do okulizowania roślin — woreczek z ziół noszony na żołądku.

Ecussonner, *v. a.* oczkować, okulizować (drzewa).

Écussonnoir, *s. m.* nożyk do okulizowania.

Ecuyer, *s. m.* dawniéj: giermek pacholę (przed pasowaniem na rycerza) — dawniéj we Francyi: tytuł właściwy prostemu szlachcicowi — koniuszy — berejter — kawaler podający rękę damie — poręcz, drążek wzdłuż muru schodów. = *cavalcadour*, *vid.* Cavalcadour. = *de main*, urzędnik dworu wsadzający króla do powozu. = *tranchant*, krajczy (u dworu). = *de bouche*, *de* =, kuchmistrz nadworny.

Edda, *s. f.* Edda: księga religijna skandynawska.

Eden, *s. m.* Eden, raj (w Piśmie świętém).

Edenté, *s. m.* szczerbak, z rzędu źwierząt szczerbaków.

Edenter, *v. a.* wybić zęby, wyszczerbić — wyłamać ząb. Edenté, ée, *prt. et a.* bez zębów, z wyłamanemi zębami — szczerbaty.

Edifiant, ante, *a.* budujący, przykładny.

Edificateur, *s. m.* założyciel, fundator, ten co zbudował, postawił

Edification, *s. f.* wybudowanie, wystawienie (świątyni) — zbudowanie, dobry przykład.

Edifice, *s. m.* gmach, budowla.

Edifier, *v. a.* wystawić, zbudować (świątynię) — *fig.* stawiać, budować — zbudować kogo (dobrym przykładem, postępkiem). Edifié, ée, *prt.* zbudowany *fig. Mal édifié*, zgorszony.

Edile, *s. m.* edyl: urzędnik w dawnym Rzymie.

Edilité, *s. f.* edylostwo: urząd edyla.

Edit, *s. m* edykt, postanowienie monarchy. *Chambre de l'=*, dawniéj: izba stanowiąca w sprawach protestantów we Francyi.

Editer, *v. a.* wydać, zrobić wydanie jakiego dzieła.

Editeur, *s. m.* wydawca, wydający lub drukujący dzieło.

Édition, *s. f.* wydanie, edycya. = *princeps*, najpierwsze wydanie autora starożytnego.

Edredon, *s. m.* edredon: puch kaczek północnych — kołdorka z edredonu.

Education, *s. f.* wychowanie, edukacya, wychowywanie — wychowanie, chodowanie, pielęgnowanie (źwierząt, drzew i t. p.) — wychowanie, edukacya, polor towarzyski.

Edulcoration, *s. f.* osłodzenie — odjęcie części słonych, kwaśnych i t. p.

Edulcorer, *v. a.* osłodzić (lekarstwo) — odjąć części kwaśne, słone i t. p.

Efaufiler, *v. a.* wyskubywać jedwab z materyi.

Efendi, *s. m.* efendy (u Turków: pan).

Effaçable, *a. d. g.* dający się zmazać.

Effacer, *v. a.* zmazać, wymazać, wykréślić, wyskrobać — zatrzeć, pozacierać ślady — zaćmić, przygasić, zagasić *fig.* = *le corps, l'épaule*, zebrać się, zebrać barki do siebie aby najmniéj miejsca zajmować. *S'*=, zamazać się — zatrzeć się, zacierać się — znikać, gasnąć — zebrać się ciałem tak aby najmniéj miejsca zajmować — nie dać się widzieć w czém, swojéj osoby.

Effaçure, *s. f.* zamazanie, wymazanie.

Effaner, *v. a.* odrzeć kwiat.

Effarer, *v. a.* wprawić w pomieszanie, w szaleństwo. *S'*=, wpaść w pomieszanie. **Effaré**, **ée**, *prt.* pomieszany, jakby szalony.

Effaroucher, *v. a.* odstraszyć, odstręczyć, odrazić — zliszyć (ptastwo, źwierzynę) — rozgniewać, rozdrażnić. = *les pigeons*, *fig.* odstraszać, odrażać od siebie. *S'*=, rozdrażnić się — znarowić się (koniu).

Effectif, **ive**, *a.* rzeczywisty, istotny — *fm.* rzetelny. =, *s. m.* rzeczywista liczba żołnierzy w pułku i t. p.

Effectivement, *adv.* istotnie, rzeczywiście.

Effectuer, *v. a.* wykonać, dopełnić, wypełnić, przywieść do skutku. *S'*=, przyjść do skutku.

Efféminer, *v. a.* zniewieściałym zrobić. **Efféminé**, **ée**, *prt. a. et s.* zniewieściały, niewieściuch.

Effervescence, *s. f.* burzenie się — *fig.* wzburzenie — rozpalenie we krwi.

Effervescent, **ente**, *a.* burzący się, wzburzony — zapalony, w szale.

Effet, *s. m.* skutek, wypadek — działanie na co — wrażenie wywierane na co, effekt — bilet, papier kredytowy. = *rétroactif*, wsteczne działanie prawa. =*s civils*, korzyści wypływające z używania praw cywilnych. =*s*, rzeczy, sprzęty, manatki — dobra, ruchomości. =*s publics*, papiery publiczne, kredytowe. *En* =, w istocie, w rzeczy samej — jakoż, w istocie. *A quel* =, na jaki cel? *A l'= de*, w celu. *En venir à l'*=, przyjść do rzeczy.

Effeuillaison, *s. f.* odarcie z liści.

Effeuiller, *v. a.* odrzeć liście. *S'*=, opadać z liścia.

Efficace, *a. d. g.* skuteczny.

Efficace, *s. f. vid.* **Efficacité**.

Efficacement, *adv.* skutecznie.

Efficacité, *s. f.* skuteczność.

Efficient, **ente**, *a.* sprawujący pewny skutek, sprowadzający.

Effigie, *s. f.* wyobrażenie, obraz — popiersie. *Exécuter en* =, *pendre en* =, karać winowajcę nieprzytomnego zawieszeniem jego portretu, powiesić w portrecie.

Effigier, *v. a. vid.* **Effigie** *(exécuter en)*.

Effilé, **ée**, *a.* cieńki, wysmukły (o kibici) — długi (o twarzy).

Effilé, *s. m.* chustka wystrzępiona noszona na znak żałoby.

Effiler, *v. a.* wystrzępić (materyę, tkankę). *S'*=, wystrzępić się, = *les cheveux*, postrzygać włosy.

Effiloquer, *v. a. vid.* **Efaufiler**.

Efflanquer, *v. a.* wycieńczyć, schudzić, wychudzić.

Effleurer, *v. a.* zadrasnąć, drasnąć — lekko dotknąć — oberwać kwiat, poobrywać kwiaty — *fig.* drasnąć, dotknąć.

Effleurir (s'), *v. pron.* **Effleu-**

rir, v. n. *Chim.* kwitnąć, okwitać (o kruszcu popielejącym).

Efflorescence, s. f. kwitnienie, okwitnienie, zamienienie się w popiół—obsypanie krostkami; krostki.

Effluence, s. f. upływ, ujście płynu.

Effluent, ente, a. upływający.

Effondrement, s. m. skopywanie gruntu.

Effondrer, v. a. kopać, skopywać grunt do nawozu — wybić, wyłamać—wypatroszyć (ptaka). *S'*=, zapaść się, zawalić się.

Effondrilles, s. f. *pl.* fusy na spodzie naczynia.

Efforcer (s'), v. *pron.* starać się, usiłować — dokładać sił — silić się na co.

Effort, s. m. usiłowanie, staranie — wysilenie — parcie, napieranie, silne działanie na co—kiła, ruptura — przerwanie się w krzyżach, w nérkach i t. p. *Faire des* =*s*, usiłować, dobywać sił, zdobywać się na co. *Faire un* = *sur soi-même*, wymódz co na sobie.

Effraction, s. f. wyłamanie (drzwi i t. p.).

Effrayer, v. a. przestraszyć, przerazić. *S'*=, przestraszyć się, przelęknąć się.

Effréné, ée, a. wyuzdany, rozkiełznany.

Effriter, v. a. zużyć (grunt uprawą). *S'*=, zużyć się, stać się płonnym, wypłonnieć.

Effroi, s. m. przestrach, przerażenie — trwoga.

Effronté, ée, a. bezwstydny, bezczelny. =, s. m. efront, bezczelny; miedzianego, wytartego czoła.

Effrontément, *adv.* bezczelnie.

Effroyable, a. d. g. straszny, okropny — szkaradny, szpetny.

Effroyablement, *adv.* strasznie, okropnie, niesłychanie.

Effusion, s. f. wylewanie — rozlew (krwi). = *de cœur*, wylanie serca, tkliwa otwartość.

Efourceau, s. m. kary do przewożenia pni, drzew i t. p.

Égal, ale, a. równy, podobny — równy, jednakowy—równy, zrównany (o płaszczyźnie). *Faire tout* =, być jednym dla wszystkich, być bezstronnym. *Tout lui est* =, wszystko mu jedno. =, s. m. równy. =, s. m. =ale, s. f. równa, s. f. *A l'*= *de*..., jak, równo z czém. *D'*= *à* =, jak równy z równym.

Également, s. m. porównanie w podziale spadku.

Égalemen̄t, *adv.* równie, zarówno — w równi, na równe części.

Égaler, v. a. równać, zrównać, porównać, wyrównać komu, sprostać komu — być równém, równać się czemu (o ilościach) — porównywać kogo z kim, zrównać, zrobić zrównaném.

Égalisation, s. f. porównanie cząstek w spadku.

Égaliser, v. a. porównać, zaprowadzić równość — zrównać (płaszczyznę).

Égalité, s. f. równość, jednakość — równość płaszczyzny.

Egard, s. m. wzgląd, uważanie czego. =*s*, względy. *En* = *à*, przez wzgląd na... *A l'*= *de*, co się tyczy tego a tego — względem czego — w porównaniu z czém. *A tous* =*s*, pod każdym względem, ze wszech miar. *A certains* =*s*, poniekąd, niejako. *A cet* =, w téj mierze.

Egard, s. m. dawniéj: trybunał w Malcie do sądzenia procesów między kawalerami.

Egarement, s. m. zabłąkanie się, zbłądzenie — obłęd, błąd, obłąkanie. = *d'esprit*, obłąkanie umysłu, pomieszanie zmysłów.

Egarer, v. n. sprowadzić z drogi — wprowadzić w błąd, w obłęd —

obłąkać — zapodzieć gdzie, zgubić, zawieruszyć. = *la bouche d'un cheval*, znarowić konia. = *l'esprit*, wprawić w obłąkanie umysłu. *S'*=, zabłąkać się, zbłąkać się, zmylić drogę, zabłądzić, być w obłędzie — gubić się. Egaré, ée, *prt. et a.* zabłąkany, który zbłądził — błędny — obłąkany.

Egaudir (S'), radować się.

Egayer, *v. a.* rozweselić — rozśmieszyć — obciąć zbyteczne gałęzie drzewa — rozjaśnić, wypogodzić, uprzyjemnić dzieło, styl — zrobić weselszém, widniejszém (pomieszkanie). = *son deuil*, zmienić grubą żałobę na nieco cieńszą. = *du linge, vid.* Aiguayer, *S'*=, rozweselić się, zabawić się, uśmiać się. *S'*= *sur le compte de* =, nażartować sobie z kogo, ubawić się kim.

Egide, *s. f.* puklerz, tarcza.

Egilops, *s. m. vid.* Anchilops.

Eglantier, *s. m.* róża dzika: krzew.

Eglantine, *s. f.* róża dzika — nagroda za poezye w akademii w Tuluzie.

Eglise, *s. f.* kościół, zgromadzenie chrześcian — kościół katolicki — kościół, świątynia — stan duchowny. = *militante*, kościół wojujący: prawowierni na ziemi. = *souffrante*, kościół cierpiący: dusze w czyscu. = *triomphante*, kościół tryumfujący: niebianie. *En face de l'*=, ze wszelkiemi obrządkami kościoła. *Cour d'*=, juryzdykcya władzy duchownéj. *Homme d'*=, duchowny. *Se faire d'*=, wstąpić w stan duchowny. *Gueux comme un rat d'*=, goły jak turecki święty. *C'est un pilier d'*=, bardzo nabożny.

Eglogue, *s. f* ekloga, sielanka.

Egoïser, *v. n.* mówić za często o sobie.

Egoïsme, *s. m.* egoizm, samolubstwo — pewność o swojém tylko istnieniu (system filozofii).

Egoïste, *s. m.* egoista, samolub. =, *s. f.* egoistka. =, *a. d. g.* samolubny, egoistyczny.

Egorger, *v. a.* zarznąć, rznąć, zarzynać (bydlę) — zabić, zabijać, wymordować.

Egosiller (s'), *v. pron.* drzéć sobie gardło, wrzeszczeć.

Egout, *s. m.* spadek, spływanie wód — sciek — rynsztok, kanał.

Egoutter, *v. n.* ociec, ociekać. *S'*=, ociec. =, *v. a.* osuszyć, dać ociec.

Egouttoir, *s. m.* deszczułka, krążek do osuszania czego.

Egoutture, *s. f.* sam ostatek płynu w naczyniu, kapka.

Egrainer, *v. a. vid.* Egrener.

Egrapper, *v. a.* poobrywać gronka winne.

Egratigner, *v. a.* zadrasnąć, drasnąć — podrapać — nadawać jedwabnéj materyi pewną preparacyę — mniéj znacznie sztychować na miedzi.

Egratignure, *s. f.* zadraśnienie, podrapanie, krésa z zadraśnienia.

Egravillonner, *v. a.* otrząsnąć, obrać z ziemi korzenie rośliny.

Egrener, *v. a.* wytrzeć ziarno z kłosów, wypaproszyć mak i t. p. *S'*=, opadać (o ziarnie).

Egrillard, arde, *a. et s.* żywy, rzeski, raźny.

Egriser, *v. a.* oczyścić diament z części grubszych.

Egrugeoir, *s. m.* moździerek drewniany na utarcie soli i t. p.

Egruger, *v. a.* utłuc na proszek.

Egueulé, ée, *s.* wyszczekany.

Egueulement, *s. m.* otłuczenie w wylocie armaty od częstego używania.

Egueuler, *v. a.* otłuc brzeg naczynia, wyszczerbić. *S'*=, drzéć

sobie gardło krzycząc, drzéć się — otłuc się w wylocie z częstego używania (o armacie).

Egyptien, enne, a. egipski.

Egyptien, s. m. cygan. =enne, s. f. cyganka.

Eh, interj. wykrzyknik podziwienia. *Eh bien!* héj, héj; hejże! — otóż, otóż tedy. *Eh bien soit*, niechże i tak będzie.

Ehanché, ée, a. vid. Déhanché.

Ehrrber, v. a. vid. Sarcler.

Ehonté, ée, a. bezwstydny, bezczelny.

Ehouper, v. a. obciąć wierzchołek drzewa.

Ejaculateur, a. m. wyrzucający, służący do rzucenia.

Ejaculation, s. f. siknienie, sikanie, wyrzucanie płynu z pewną mocą — gorące modły.

Ejaculer, v. a. wyrzucić płyn — siknąć, sikać.

Elaboration, s. f. wyrobienie, wyrabianie się (pokarmów w ciele).

Elaborer, v. a. wyrabiać, wyrobić — wypracować. *S'*=, wyrabiać się.

Elagage, s. m. obcięcie z gałęzi — obcięte gałęzie.

Elaguer, v. a. obciąć z gałęzi — wyrzucić, wykreślić, poobcinać.

Elagueur, s. m. obcinający gałęzie.

Elan, s. m. łoś: zwierzę.

Elan, s. m. rozpędzenie się, rozpęd — ruch, rzucenie się do czego — uniesienie, wzniesienie (myśli, ducha).

Elancé, ée, a. wysmukły—*Bot.* wysmukły.

Elancement, s. m. rwanie, strzykanie — *fig.* wzniesienie (myśli i t. p.).

Elancer, v. n. rwać, strzykać, narywać. *S'*=, rzucić się do czego, na co — wypuścić się za czém, popędzić za czém — wznosić się (o myśli i t. p.).

Elargir, v. a rozszerzyć, rozprzestrzenić — nadać więcéj szerokości — wypuścić z więzienia. *S'*=, rozprzestrzenić się — rozpościerać się, rozszerzać się.

Elargissement, s. m. rozprzestrzenienie — wypuszczenie z więzienia.

Elargissure, s. f. cwikiel, klin dla rozszerzenia (sukni i t. p.)

Elasticité, s. f. sprężystość, elastyczność.

Elastique, a. d g. sprężysty, elastyczny.

Elbeuf, s. m. sukno z fabryk miasta Elbeuf w Normandyi.

Electeur, s. m. elektor: książe wpływający do wyboru cesarza niemieckiego — wyborca, wybierający.

Electif, ive, a. obieralny — elekcyjny.

Election, s. f. wybór, obiór, elekcya — dawniéj: trybunał do spraw o podatki i okręg należący do jego juryzdykcyi. *Temps, lieu d'*=, czas, miejsce wybrane do robienia operacyi chirurgicznéj. *Pays d'*=, dawniéj: okręg ulegający juryzdykcyi intendenta. *Faire* = *de domicile*, obrać gdzie zamieszkanie prawne.

Electoral, ale, elektorski, należący do elektora rzeszy niemieckiéj — wyborowy, tyczący się wyborów. *Collége* =, zgromadzenie wyborców na wybranie deputowanego. *Prince* =, najstarszy syn elektora rzeszy niemieckiéj.

Electorat, s. m. elektorat, godność i państwo elektora.

Electricité, s. f. elektryczność. = *positive*, elektryczność dodątna. = *négative*, elektryczność odjemna, ujemna.

Electrique, a. d. g. elektryczny — wydający elektryczność.

Electrisation, s f. elektryzo-

wanie, naelektryzowanie, udzielenie płynu elektrycznego — stan elektryczny.

Electriser, *v. a.* elektryzować, naelektryzować — *fig.* zelektryzować, wzruszyć.

Électromètre, *s. m.* elektrometr, narzędzie dające poznawać siłę elektryczności.

Électrophore, *s. m.* elektrofor: machinka do wydobywania elektryczności.

Électuaire, *s. m.* konfekt, kordyał.

Élégamment, *adv.* wytwornie, wykwintnie.

Élégance, *s. f.* wytworność, wykwintność — misterność — układność, udatność (kibici i t. p.) — wdzięk — dobór — jasność — łatwość, prostość (zadania w matematyce).

Élégant, ante, *a.* wytworny, wykwintny — udatny — elegancki — pełen wdzięku — jasny, prosty, łatwy. =, *s. m.* elegant, modniś. =ante, *s. f.* elegantka.

Élégiaque, *a. d. g.* elegijny, do elegii należący.

Élégie, *s. f.* elegia: rodzaj poezyi tkliwéj.

Élément, *s. m.* żywioł, ciało niezłożone — pierwiastek — żywioł, w czém co żyje. =s, *s. m. pl.* początki, pierwsze zasady.

Élémentaire, *a. d. g.* elementarny, będący pierwiastkiem — elementarny, początkowy — zawierający pierwsze początki.

Éléphant, *s. m.* słoń.

Éléphantiasis, *s. f.* elefantyazys gatunek trądu: choroba.

Élévateur, *a. et s. m.* muszkuł podnoszący, dźwigający.

Élévation, *s. f.* wyniesienie w górę, podniesienie — podwyższenie — wyniesienie, wyniosła godność — podniesienie (myśli i t. p.) — wyniosłość, wzgórze, góra — wyniosłość, szlachetność — górność (stylu i t. p.). =, = *de l'hostie*, podniesienie najśw. sakramentu. = *de voix*, przejście z jednego tonu do drugiego w deklamacyi. = *de la voix*, podniesienie głosu, ton głośniejszy.

Élève, *s. m.* uczeń szkoły jakiéj — wychowaniec. =, *s. f.* wychowanica — uczennica.

Élever, *v. a.* podnieść w górę, do góry — wznieść, wznosić, stawiać — wynieść (na urząd i t. p.) — podnosić, podnieść, podwyższyć, podwyższać — wychować, wychowywać (dziecię i t. p.) — chować, chodować, pielęgnować. = *un nombre à telle puissance*, wynieść, podnieść liczbę do potęgi... = *une perpendiculaire*, spuścić prostopadłą. = *des doutes sur q.'ch*, powątpiewać o czém — wzbudzić powątpiewanie. = *des difficultés*, wynajdywać trudności. S'=, wznosić się, podnosić się w górę — wzbijać się — górować — wszcząć się, powstać (o burzy i t. p.) — powstać, powstawać — pryszczyć się, okrywać się bąblami. S'= *à tant*, dochodzić do takiéj ilości, wynosić tyle a tyle. S'= *contre qu'un*, powstać przeciw komu. Élevé, ée, *a. et prt.* wychowany — podniesiony — wysoki — wyniosły — górny — szlachetny, wspaniały. *Pouls* =, puls mocny.

Élevure, *s. f.* pryszcz, bąbel.

Élider, *v. a.* wyrzucić (literę z wyrazu i t. p.). S'=, wyrzucać się.

Éligibilité, *s. f.* wybieralność.

Éligible, *a. d. g. et s.* wybieralny, mający prawo być wybranym.

Élimer (s'), *v. pron.* wytrzeć się (o sukni).

Élimination, *s. f.* wyrugowanie, wyrzucenie.

32.

Eliminer, *v. n.* wyrzucić, wyrugować.

Elire, *v. a.* wybrać, obrać (kogo za...) — wybrać (z wielu). Elu, ue, *prt. et s.* obrany, elekt, wybrany wybraniec (do pobytu w niebiosach).

Elision, *s. f.* wyrzucenie (litery z wyrazu).

Elite, *s. f.* wybór, najprzedniejszą część.

Elixir, *s. m.* elixir, extrakt najprzedniejszy.

Elle, *pron. pers. f.* ona.

Ellébore, *s. m.* ciemiernik: roślina.

Elléborine, *s. f.* rodzaj roślin.

Ellipse, *s. f.* wyrzutnia, elipsa: wyrzucenie litery, wyrazu — elipsa: linia krzywa.

Ellipsoïde, *s. f.* elipsoida: bryła kulista.

Ellipticité, *s. f.* eliptyczność, kształt elipsy.

Elliptique, *a. d. g.* eliptyczny, polegający na wyrzuceniu wyrazów — eliptyczny, od elipsy.

Elliptiquement, *adv.* przez wyrzutnią.

Elme (Feu Saint), *s. m.* meteor pokazujący się u szczytu żagli w burzliwéj nocy.

Elocution, *s. f.* wysłowienie, wysławianie się.

Eloge, *s. m.* pochwała.

Eloignement, *s. m.* oddalenie kogo, czego, usunięcie — oddalenie się, usunięcie się od czego — oddalenie, odległość — dalekość, dal — wstręt, odraza.

Eloigner, *v. a.* oddalić, odsunać — oddalać. *S'*=, oddalać się — oddalić się, usunąć się — odsunąć się — niknąć w dali — być odległym — mieć wstręt, odrazę ku czemu — odłożyć, odroczyć, odwlec. Eloigné, ée, *prt. et a.* oddalony, odległy, daleki. *Être bien éloigné de son compte*, pomylić się, zawieść się na czém.

Eloquemment, *adv.* wymownie.

Eloquence, *s. f.* wymowa.

Eloquent, ente, *a.* wymowny. *La colère est* =*nte*, gniew niekiedy robi wymownym.

Elu, *s. m. vid.* Elire.

Elucubration, *s. f.* wypracowanie, pismo wypracowane mozolnie.

Eluder, *v. a.* wyminąć, wymijać, zręcznie wywinąć się przed czém. = *la loi*, oszukać prawo.

Elysée, *s. m.* Elizejskie pola pobyt wieczny cnotliwych.

Elyséen, enne, *a.* elizejski.

Elysiens, *a. m. pl. Champs* =, elizejskie pola.

Elytre, *s. m.* pochewka skrzydłowa owadów.

Email, *s. m.* (émaux *pl.*) szmelc, emalia — robota szmelcowana — różnofarbność — kolory i metale w herbach. = *de la porcelaine*, poléwa na porcelanie. = *des dents*, polewa na zębach.

Emailler, *v. a.* szmelcować, dawać szmelc lub poléwę porcelanie i t. p. — barwić, ubarwiać, stroić w różne kolory.

Emailleur, *s. m.* szmelcownik.

Emaillure, *s. f.* sztuka szmelcowania — szmelcowanie, robota.

Emanation, *s. f.* pochodzenie, wypływanie, rodzenie się z czego, wypływ.

Emancipation, *s. f.* wypuszczenie na wolność, usamowolnienie (małoletniego i t. p.) — nadanie wolności — oswobodzenie.

Emanciper, *v. a.* usamowolnić — nadać wolność, oswobodzić. *S'*=, otrząsać się z więzów, wyzwolić się z czego — pozwalać sobie.

Emaner, *v. n.* pochodzić, wypływać. Emané, ée, *prt* pochodzący, wypływający od kogo.

Emargement, *s. m.* podpis w księdze na pokwitowanie odebranéj pensyi.

Emarger, *v. a.* zapisać się, podpisać na marginesie księgi pokwitowanie z odebranéj pensyi.

Embabouiner, *v. a.* zawojować kogo. *Se laisser* = *par sa femme*, chodzić w spodnicy, w falbanie. *fm.*

Emballage, *s. m.* opakowanie, popakowanie, zapakowanie w paki, w worki, ambalaże.

Emballer, *v. a.* zapakować, opakować, upakować.

Emballeur, *s. m.* stolarz trudniący się pakowaniem w paki, skrzynie — łgarz.

Embarcadère, *s. f.* przystań, wybrzeże do wylądowania.

Embarcation, *s f.* statek, szalupa.

Embargo, *s. m.* embargo : przytrzymanie statków kupieckich obcego narodu w porcie.

Embarquement, *s. m.* wejście na okręt — wsadzenie na okręt — koszta uładowania na okręt.

Embarquer, *v. a.* wsadzić, wyładować na okręt — wplątać kogo w co. *S'*=, wsiąść na okręt — wplątać się w co, wleźć w co. = *sans biscuit*, wybrać się gdzie bez potrzebnych zapasów — porwać się nie na swoje.

Embarras, *s. m.* kłopot, ambaras — nawał roboty — zawikłanie, gmatwanina — zawada, zaprzątnienie, przeszkoda — zapchanie, zatkanie w żołądku. = *d'esprit*, kłopoty, wahanie się. *Causer un* =, nabawić kłopotu. *Causer de l'*= *à qu'un*, zawadzać komu, najść się, natłoczyć się, wtłoczyć się (o wielu razem). *Faire de l'*=, fanfaronować. *Faiseur d'*=, fanfaron, szarlatan.

Embarrassant, ante, *a.* zawadzający — niedogodny — trudny, wprawiający w kłopot.

Embarrasser, *v. a.* zawalić, zaprzątnąć, pozastawiać czém (przejście) — zawadzać — zawikłać, zaplątać, zagmatwać — sprawiać kłopot, nabawić kłopotu. *S'*=, zawikłać się, zaplątać się — uwikłać się, wplątać się. *Sa langue s'embarrasse*, język mu się plącze. Embarrassé, ée, *prt* zakłopotany, niewiedzący co począć, zamieszany — zawikłany — plątający się.

Embarrer, *v. a.* podważyć szyną, drągiem. *S'*=, przestąpić drążek (o koniu w stajni).

Embarrure, *s. f.* złamanie w czaszce — skaleczenie się z przestąpienia drążka (o koniu).

Embasement, *s. m.* podmurowanie.

Embastiller, *v. a.* wsadzić do Bastylli — otoczyć do koła warownemi zamkami.

Embatage, *s. m.* ściśnienie koła cybantami

Embâter, *v. a.* wsadzić siodło, wojłok na bydlę — *fig.* wsadzić komu co na kark.

Embâtonner, *v. a.* dać kij w rękę.

Embatre, *v. a.* ścisnąć koło cybantami.

Embauchage, *s. m.* werbowanie do wojska.

Embaucher, *v a.* namawiać, namówić czeladnika do warsztatu jakiego — werbować, zwerbować — podmawiać żołnierzy do dezercyi.

Embaucheur, *s. m.* podmawiający żołnierzy lub werbujący.

Embauchoir, *s. m.* prawidła na bóty.

Embaumement, *s. m.* nabalsamowanie.

Embaumer, *v. a.* nabalsamować zwłoki — napełnić wonią, rozlewać zapach.

Embéguiner, *v. a.* włożyć czépek. *Voy.* Coiffer (se).

EMBELLIE, s. f. wolnienie wiatru; uciszanie się morza i cichnienie.

EMBELLIR, v. a. upięknić, przyozdobić, przystroić. =, v. n. wyładnieć, stać się piękniejszém. S'=, przyozdabiać się, przystrajać się.

EMBELLISSEMENT, s. m. przyozdobienie, upięknienie — ozdoba, piękność.

EMBÉRIZE, s. f. poświerka wodna.

EMBERLUCOQUER (s'), v. pron. uburdać sobie co w głowie.

EMBESOGNÉ, ÉE, prt. zajęty, zatrudniony.

EMBLAVER, v. a. zasiewać zbożem (grunt).

EMBLAVURE, s. f. grunt zasiany zbożem; niwa.

EMBLÉE (D'), adv. od jednego razu, do razu.

EMBLÉMATIQUE, a. d. g. emblematyczny.

EMBLÈME, s. m. emblemat, figura symboliczna z napisem — symbol, godło.

EMBOIRE, v. a. wysmarować oliwą i t. p. formę w któréj się ma odlewać co. S'=, zacierać się, tracić blask w kolorach (o obrazie). prt. EMBU, UE.

EMBOISER, v. a. namówić do czego — ugłaskać.

EMBOISEUR, EUSE, s. umiejący namówić do czego, otumanić.

EMBOÎTEMENT, s. m. wprawienie jednego w drugie.

EMBOÎTER, v. a. wprawić, wstawić, wstawiać, osadzić jedno w drugie. = le pas, idąc za kim, wstępować w ślad jego stóp. S'=, wchodzić, zachodzić (jedno w drugie).

EMBOÎTURE, s. f. osada, wprawienie.

EMBOLISME, s. m. vid. INTERCALATION.

EMBONPOINT, s. m. tusza, otyłość, ciało — opasłość, ścierwo (u zwierząt). *Les chevaux ont repris leur* =, konie odpasły się, nabrały ścierwa.

EMBORDURER, v. a. oprawić w ramki lub dać brzegi do czego.

EMBOSSAGE, s. m. przywiązanie okrętu za przód i za zad.

EMBOSSER, v. a. przywiązać okręt za przód i za zad.

EMBOUCHER, v. a. przyłożyć do ust, włożyć w usta. = *un cheval*, włożyć munsztuk koniowi, omunsztuczyć. = *qu'un*, nabechtać kogo, nakłaść mu w głowę. = *la trompette*, dać w trąbkę — głosić, trąbić, fm. — fig. przybierać styl nadęty. S'=, wpadać, wlewać się (o rzece).

EMBOUCHÉ, ÉE, prt zapakowany w wąskim przesmyku (o statku). *Être mal embouché*, mieć brzydko w gębie: używać wyrażeń plugawych.

EMBOUCHOIR, s. m. munsztuczek u instrumentu muzycznego — vid. EMBAUCHOIR.

EMBOUCHURE, s. f. ujście (rzeki) — munsztuczek w instrumentach dętych i t. p.

EMBOUER, v. a. zawalać błotem.

EMBOUQUEMENT, s. m. wąskie przejście, przesmyk, cieśnina.

EMBOUQUER, v. n. wejść w wąski przesmyk (o statku); wpakować się.

EMBOURBER, v. a. wwieść w kałużę, w bagno. = *qu'un dans qu'ch*, wprowadzić w błoto. S'=, ugrząznąć, zagrząznąć, zabrnąć.

EMBOURBÉ, ÉE, prt. zagrzęzły. *Jurer comme un charretier embourbé*, kląć na czém świat stoi.

EMBOURRER, v. a. wypchać kłakami i t. p.

EMBOURSER, v. a. schować do kieszeni; uzbierać grosza.

EMBOUTIR, v. a. obić blachą ołowianą końce czego.

Embranchement, *s. m.* stykanie się, zetknięcie się.

Embrasement, *s. m.* zapalenie, pożar, pożoga.

Embraser, *v. a.* zapalić, podpalić, ogarnąć płomieniem, zażegnąć. Embrasé, ée, *prt.* zapalony, w płomieniach. *Air embrasé*, powietrze jakby pałające ogniem od gorąca.

Embrassade, *s. f.* uściśnienie.

Embrassement, *s. m.* uściśnienie, objęcie.

Embrasser, *v. a.* ściskać, ścisnąć, objąć, obejmować ramionami — uściskać, uścisnąć — otaczać, opasywać, opasać—zawierać, obejmować, ogarnąć. = *une religion*, przyjąć wiarę jaką = *un état*, poświęcić się czemu, obrać sobie stan jaki. = *un parti*, przyłączyć się do stronnictwa. = *la cause*, *la querelle de qu''un*, wziąć czyją stronę, trzymać za kim.

Embrasure, *s. f.* strzelnica w murze — framuga okna — skośność muru w framudze.

Embrener, *v. a. pop.* zasrać, zafajdać, opaskudzić.

Embrocation, *s. f.* podrażnienie przez potarcie części choréj czém tłustém.

Embrocher, *v. a.* wsadzić na rożeń. = *qu''un*, *fm.* przebić szpadą, naszpikować *fm.*

Embrouillement, *s. m.* zagmatwanie, nieład, zamęt.

Embrouiller, *v. a.* zaciemnić — zagmatwać, poplątać, splątać, zwikłać, zamotać, zaciągnąć, zadzierżgnąć (nici i t. p.). *S'*=, poplątać się, powikłać się, zaplątać się — zadzierżgnąć się, zaciągnąć się (o niciach).

Embrumé, ée, *a.* zamglony, posępny, ponury, pochmurny (o czasie).

Embryon, *s. m.* zarodek—bardzo małego wzrostu człowiek.

Embûche, *s. f.* zasadzka.

Embuscade, *s. f.* zasadzka, poczet postawiony na zasadzce, czaty. *Se tenir en* =, stać na czatach, czatować.

Embusquer, *v. a.* postawić na czatach *S'*=, stać na czatach.

Émender, *v. a.* poprawić, sprostować. *La cour émendant, ordonne...*, sąd prostując to a to nakazuje.

Emeraude, *s. f* szmaragd.

Emergent, *a. m.* wychodzący na powrót (o promieniach światła wychodzących na nowo po przejściu przez środek ciała).

Emeri, *s. m.* szmergiel : kamień do polerowania klejnotów.

Emerillon, *s. m* kobuz : ptak.

Emerillonné, ée, *a.* żywy, rześki, żwawy.

Émérite, *a. m.* emeryt, wysłużony, który wysłużył lata.

Emersion, *s. f.* pokazanie się, wyjście znowu na widok.

Émerveiller, *v. a.* zadziwić. *S'*=, dziwić się czemu.

Emétique, *s. m* emetyk, środek na wymioty.

Emétiser, *v. a.* zaprawić emetykiem.

Emettre, *v. a.* puścić w obieg, wydać. = *un vœu*, wynurzyć życzenie. Emis, ise, *prt.* puszczony w obieg, wydany.

Ement, *s. m.* łajno (ptaka łowczego).

Emeute, *s. f.* rozruch.

Emier, *v. a.* zetrzeć w palcach, kruszyć, pokruszyć.

Emietter, *v. a.* kruszyć chleb, nakruszyć go.

Emigrant, *s. m.* emigrant. =, ante, *a.* wyszły z kraju.

Emigration, *s. f.* emigracya, wyjście z ojczyzny — emigracya, wychodnie.

Emigrer, *v. n.* wyjść z ojczyzny.

Emigré, ée, *prt. et s.* wyszły z kraju, emigrant, wychodzień, emigrantka, *s. f.*

Emincé, *s. m.* zrazik, zraz (mięsa) — płatki, zraziki.

Emincer, *v. a.* krajać w cienkie płatki, w zraziki.

Eminemment, *adv.* w wysokim stopniu, celująco.

Eminence, *s. f* wysokość, wyniosłość, wzgórze — wypukłość — przewielebność: tytuł kardynałów.

Eminent, ente, *a.* wysoki, wyniosły — wyborny, celujący. *Danger* =, walne niebespieczeństwo.

Eminentissime, *a.* przewielebny (tytuł kardynałów i t. p.).

Emir, *s. m.* emir, naczelnik, władca u Arabów.

Emissaire, *s. m.* wysłaniec, wysłany na zwiady, emissaryusz. =, *a. d. g.* wysyłany, wyprawiany.

Emission, *s. f.* puszczenie w obieg, wydanie — wyjście, wychodzenie. = *de vœux*, uroczyste uczynienie ślubów.

Emmagasinage, *s. m.* złożenie na magazynie.

Emmagasiner, *v. a.* złożyć w magazynie.

Emmaigrir, *v. a. vid.* Amaigrir.

Emmaillotter, *v. a.* obwinąć, powić w pieluchy.

Emmanchement, *s. m.* spajanie się, łączenie się członków z członkami, osada.

Emmancher, *v. a.* osadzić w rączkę, w trzonek; oprawić — spajać, łączyć.

Emmancheur, *s. m.* robotnik osadzający w trzonki i t. p.

Emmanchure, *s. f.* część odzienia do której się przyszywa rękaw.

Emmannequiner, *v. a.* poosadzać drzewka z ziemią w koszach.

Emmantelé, ée, *a.* odziany płaszczykiem.

Emménagement, *s. m.* wprowadzenie się (do mieszkania) — przegrody w okręcie.

Emménager, *v. n.* wprowadzić się do mieszkania — porobić przegrody, izdebki w okręcie. *S'*=, wprowadzić się — zaopatrzyć się w sprzęty — zagospodarować się.

Emmener, *v. a.* wyprowadzić z sobą — zabrać z sobą, wziąć kogo z sobą.

Emmenotter, *v. a.* zakuć w dyby.

Emmieller, *v. a.* posmarować miodem — osłodzić miodem. Emmiellé, ée, *prt. et a.* osłodzony — z miodem — słodki, słodziuchny.

Emmiellure, *s. f.* rodzaj plastru dla koni i t. p.

Emmitoufler, *v. a.* obwinąć, otulić, zapapulić w futra i t. p.

Emmortaiser, *v. a.* wprawić belkę i t. p. w fugę, zafugować.

Emmotté, ée, *a.* otoczony, obsypany bryłkami ziemi.

Emmuseler, *v. a.* włożyć kaganiec na pysk.

Emoi, *s. m.* poruszenie, ruch, zamieszanie. *Mettre en* =, wzruszyć — narobić hałasu.

Emollient, ente, *a. Méd.* odwilżający, łagodzący. =, *s. m.* środek odwilżający.

Emolument, *s. m.* korzyść, zysk. =*s*, pensya przywiązana do posady.

Emolumenter, *v. n.* ciągnąć zyski.

Emonctoire, *s. m.* otwory do wypróżniania służące.

Emonder, *v. a.* obciąć gałązki niepotrzebne

Emondes, *s. f. pl.* gałązki zbytnie poobcinane.

Emotion, *s. f.* wzruszenie poruszenie — zamieszki, rozruch.

Emotter, *v. a.* rozbijać bryły ziemi.

Emoucher, *v. a.* oganiać muchy. *S'*=, oganiać się przed muchami.

Emouchet, *s. m.* rodzaj krogulca.

Emouchette, *s. f.* koszulka z frenzelkami na konia.

Emouchoir, *s. m.* oganiaczka od much z włosienia.

Emoudre, *v. a.* wecować, ostrzyć, naostrzyć. **Emoulu**, **ue**, *prt.* wyostrzony. *Se battre à fer émoulu*, bić się na ostrą broń — *fig.* nieszczędzić kogo, na prawdę się spierać, nieżartować. *Frais émoulu*, świeżo wyćwiczony w czém.

Emouleur, *s. m.* ślifierz.

Emousser, *v. a.* stępić, przytępić — osłabić. *S'*=, przytępić się, stępiéć — zawinąć się (o ostrzu). **Emoussé**, **ée**, *prt. et a.* stępiony, tępy.

Emousser, *v. a.* odrzeć z mchu.

Emoustiller, *v. a.* rozweselać.

Emouvoir, *v. a.* wzruszyć, poruszyć — podniecić, wzniecić, podburzyć. = *à compassion*, wzbudzić litość. = *à sédition*, wzniecić bunt. *S'*=, poruszyć się, wzruszyć się. **Emu**, **ue**, *prt.* wzruszony, rozczulony, rozrzewniony.

Empaillage, *s. m.* wypychanie źwierząt nieżywych.

Empailler, *v. a.* wypchać słomą — obwinąć w słomę — wypychać (nieżywe źwierzęta). **Empaillé**, **ée**, *prt.* wypchany.

Empailleur, **euse**, *s.* wypychający słomą — umiejący wypychać źwierzęta nieżywe.

Empalement, *s. m.* wbicie na pal.

Empaler, *v. a.* wbić na pal.

Empan, *s. m.* piędź, miara piędzi.

Empanacher, *v. a.* ozdobić kitką.

Empanner, *v. a.* *Mar.*, tamować bieg okrętu, rychtując żagle tak aby na przemiany to popychały to cofały okręt.

Empaqueter, *v. a.* zapakować, popakować, upakować. *S'*=, opakować się, otulić się w odzienie.

Emparer (s'), *v. pron.* zająć, opanować — ogarnąć.

Empatement, *s. m.* podmurowanie muru — sztuki drzewa utwierdzające u spodu żóraw.

Empâtement, *s. m.* zamazanie zagwazdanie — pokładzenie kolorów na płótnie na obraz — nabrzęknienie tkanki komórkowatéj — tuczenie drobiu gałkami.

Empâter, *v. a.* zalepić, polepić zamazać, zamazgać — pokłaść kolory na płótnie nie mieszając ich — tuczyć drób' gałkami. **Empaté**, **ée** *prt.* zalepiony, zagwazdany, zamazany — pełny (o rysach w sztychu)

Empaumer, *v. n.* uchwycić dłonią — zawojować kogo, podbić, owładnąć. = *une affaire*, objąć na leżycie, zrozumieć rzecz, interes = *la parole*, zabrać głos. = *la voie*, wpaść na trop (o psach).

Empaumure, *s. f.* dłoń w rękawiczce — wierzch głowy u jelenia sarny i t. p.

Empêchement, *s. m.* przeszkoda — trudność, zawada.

Empêcher, *v. a.* przeszkadzać czemu, zagradzać drogę — przeszkodzić, niedawać robić czego. *S'*= wstrzymać się. **Empêché**, **ée**, *prt.* zatrudniony, doznający przeszkód - uwikłany w co. *Etre empêché de sa personne*, niewiedzieć jak się trzymać, co z sobą zrobić. *Faire l'empêché*, udawać zatrudnionego

Empeigne, *s. f.* przyszwa w obuwiu

Empenner, *v. a.* nasadzić piórami (strzałę).

Empereur, *s. m.* Cesarz.

Empesage, *s. m.* ukrochmalenie

Empeser, *v. a.* krochmalić, ukrochmalić — zmoczyć żagiel aby wiatr dął silniéj. **Empesé**, **ée**, *prt. et a.* ukrochmalony — *fig.* wymuszony.

Empester, *v. a.* zarazić — zasmrodzić.

Empêtrer, *v. a.* zaplątać. *S'*=, zaplątać się, uwikłać się. **Empêtré**, **ée**, zmieszany, plątający się.

Emphase, *s. f.* przysada, napuszenie — wymawianie pełnemi ustami.

Emphatique, *a. d. g.* przysadny, napuszony — wymawiany pełnemi ustami.

Emphatiquement, *adv.* z przysadą.

Emphysème, *s. m.* nabrzmienie tkanki komórkowatéj.

Emphytéose, *s. f.* emfiteuzys, dzierżawa na długie lata.

Emphytéote, *s. m.* dzierżawca emfiteutyczny.

Emphytéotique, *a. d. g.* emfiteutyczny.

Empiétement, *s. m.* wdzieranie się na cudzy obręb, wkroczenie.

Empiéter, *v. a.* zajść, zachodzić, wkraczać na cudzy obręb, wdzierać się w cudze prawa.

Empiffrer, *v. a.* opychać, karmić do zbytku — tuczyć, utuczyć, *S'*=, napchać się, nażréć się, opakować się czego — utyć, styć.

Empilement, *s. m.* ułożenie w stos.

Empiler, *v. a.* ułożyć w stos.

Empire, *s. m.* władza, panowanie — państwo, monarchia — cesarstwo — panowanie cesarza, cesarstwo — cesarstwo niemieckie.

Empirée, *s. m. vid.* **Empyrée**.

Empirer, *v. a.* pogorszyć. =, *v. n.* pogorszyć się — mieć się gorzéj.

Empirique, *a. d. g.* empiryczny, opierający się na doświadczeniu — lekarz empiryk. =, *s. m.* lekarz szarlatan.

Empirisme, *s m.* empiryzm, sztuka leczenia opierająca się na samém doświadczeniu.

Emplacement, *s. m.* miejsce, plac.

Emplâtre, *s. m.* plaster — chorowity, chyrlak — niedołęga — gap' *Mettre un* = *à une affaire*, pokryć wadę czego.

Emplette, *s. f.* sprawunek, kupno — kupiona rzecz, sprawunek.

Emplir, *v. a.* napełnić, nalać lub naklaść pełno. = *bien son pourpoint*, tyć, nabierać tuszy — dużo jeść. *S'*=, napełniać się.

Emploi, *s. m.* użycie — używanie — obrócenie na co — urząd, miejsce, posada — role jednego rzędu wyłącznie dawane jakiemu aktorowi. *Chef d'*=, aktor grający głównie w rolach jednego rzędu. *L'*= *d'une somme*, wzmianka w rachunku o użyciu pewnéj summy. *Faire l'*= *d'une somme*, wymienić na co obrócona summa.

Employé, *s. m.* urzędnik, officyalista w biórze jakiem.

Employer, *v. a.* użyć co do czego, obrócić na co, użyć kogo, używać do czego — posługiwać się kim. = *qu'un sur l'état*, wciągnąć na etat, na listę płatnych. = *le vert et le sec*, wszelkich sposobów się chwytać. = *une somme en dépense, en recette*, wciągnąć summę w rubrykę wydatku, przychodu. *S'*=, zajmować się czém. **Employé**, **ée**, *prt.* użyty, używany.

Emplumer, *v a.* osadzić piórkami.

Empocher, *v. a.* włożyć do kieszeni.

Empoigner, *v. a.* objąć ręką, ująć w garść — zacapić, przytrzymać. *S'*=, *v. réc.* pobrać się (jeden z drugim) rękami.

Empois, *s. m.* krochmal, skrob'*. = *blanc*, krochmal. = *bleu*, krochmalik, lazurek.

Empoisonnement, *s. m.* otrucie, zatrucie.

Empoisonner, *v. a.* otruć — zatruć — zabić, zabijać (o wyziewach) — *fig.* zatruć, zatruwać.

Empoisonneur, euse, *s.* winny otrucia — zły kucharz, płodzidym — zatruwający, zgubny.

Empoisser, *v. a. vid.* Poisser.

Empoissonnement, *s. m.* zarybienie (stawu i t. p.).

Empoissonner, *v. a.* zarybić, zapuścić rybami (staw i t p.).

Emporté, ée, *a.* popędliwy, prędki, porywczy, passyonat, *m.* passyonatka, *s. f.*

Emportement, *s. m.* uniesienie — gniew, passya.

Emporte-pièce, *s. m.* narzędzie do wyrzynania, wyrywania — szarpiący satyryk.

Emporter, *v. a.* wynieść, zabrać — porwać, pochwycić, unieść — wyrwać, oderwać — porywać, unosić — dokazać czego — pociągać za sobą. = *la balance*, przeważyć, przeważać. = *une place*, zdobyć warownię. = *qu''ch de haute lutte*, dokazać czego mimo oporu. = *la pièce*, szarpać kogo, wyśmiewać. *La forme emporte le fond*, uchybienie w formalnościach prawnych naraża rzecz. *L'= sur qu''ch*, przewyższać, przeważać. *S'=*, unieść się gniewem, unosić się, wpaść w passyą — zbrykać się (o koniach). **Emporté**, ée, *prt.* oderwany, wyrwany — zdobyty.

Empoter, *v. a.* wsadzić lub przesadzić w wazon.

Empourprer, *v. a.* czerwienić, rumienić, zczerwienić.

Empreindre, *v. a.* wycisnąć na czém — odbić na czém, napiętnować, nacechować. *S'=*, być odciśniętym. **Empreint**, einte, *prt.*

Empreinte, *s. f.* cecha, piętno, odbicie, znak, odcisk, ślad.

Empressé, ée, *a.* pilny, czynny — spieszący, prędki do czego, gotowy do czego — nadskakujący komu. =, *s. m.* nadskakujący, lizuś. *Faire l'= auprès de qu''un*, nadskakiwać, szlafirkować się *fm.*

Empressement, *s. m.* pilność, gotowość.

Empresser (s'), *v. pron.* spieszyć, pośpieszać.

Emprisonnement, *s. m.* uwięzienie.

Emprisonner, *v. a.* uwięzić — więzić.

Emprunt, *s. m.* pożyczka, pożyczony pieniądz. *D'=*, pożyczany — sztuczny, dorabiany.

Emprunter, *v. a.* pożyczyć u kogo — pożyczać (u kogo) — zaciągać pożyczkę — wziąć u kogo, ukraść u innego autora. **Emprunté**, ée, *prt. et a.* pożyczony — pożyczany — zmyślony.

Emprunteur, euse, *s.* wiecznie pożyczający, lubiący pożyczać u kogo.

Empuantir, *v. a.* zasmrodzić. *S'=*, zaśmierdzieć się.

Empuantissement, *s. m.* zasmrodzenie, fetor.

Empusser, *v. n.* sprawiać ropienie.

Empyème, *s. m.* zebranie się ropy — przecięcie dla wypuszczenia ropy.

Empyrée, *a. m.* empirejski. =, *s. m.* niebo empirejskie, pobyt błogosławionych, niebian.

Empyreumatique, *a. d. g.* przysmalony.

Empyreume, *s. m.* przysmalenie.

Emulateur, *s. m.* spółzawodnik.

Emulation, *s. f.* spółubieganie się — spółzawodnictwo, emulacya, ubieganie się.

Emule, *s. et a. d. g.* spółzawodnik — rówiennik.

Emulgent, ente, *Anat.* prowadzący krew do nérek (o arteryach).

Emulsif, ive, *a.* wydający oléj. =, *s. m.* nasienie, siemie wydające oléj.

Emulsion, *s. f.* mleko: emulsya, napój z wyciśnienia czego.

Emulsionner, *v. a.* zaprawić emulsyą.

En, *prép.* w czém, w co — do czego, na czém, po czém — na. *Avoir qu''un en tête*, mieć kogo na głowie, mieć kogo za spółzawodnika. *Être en affaire*, zajmować się jakim interesem. *Se changer en haine*, zamienić się w nienawiść. *Fondre en larmes*, *vid.* Fondre. *Taillé en pointe*, ścięty kończato. *En pyramide*, w piramidę. *Ce terrain est en vigne*, grunt ten zasadzony winem. *En jachères*, odłogiem. *Partager en deux*, rozdzielić na dwoje. *Être en veste*, *en chemise*, być w spencerze, w koszuli. *Habillée en homme*, przebrana za mężczyznę, po męsku. *En tout*, całkowicie — razem wziąwszy. *Riche en blé*, obfitujący w zboże. *En tant que*, o ile. *En qualité de...*, jako taki a taki. *En secret*, w sekrecie, potajemnie. *En vain*, na próżno. *Agir en maître*, działać jako pan. *En roi*, po królesku, jak król. *En grand seigneur*, po pańsku, jak pan. *En vers*, *en prose*, wierszem, prozą. *En grec*, po grecku. *En signe de...*, na znak czego. *En haine*, z nienawiści. *En considération*, ze względu. *En été*, w lecie. *En l'an...*, w roku... *En l'honneur*, na cześć. *En l'absence*, w nieprzytomności. *Il n'est pas en moi de..* nie jest w mojéj mocy.

En z imiesłowem czasu teraźniéjszego oddaje się przez imiesłów bezwzględny. *En mourant*, umierając. *En disant cela*, to mówiąc.

En zaimek względny na oba rodzaje oddaje się w polskim przez zaimek względny właściwego rodzaju. *Donnez-moi cela j'en ai besoin*, daj mi to bo mi tego potrzeba. *Soyez-en certain*, bądź pewny tego, bądź pewny że tak jest. Niekiedy się opuszcza w polskim. *A-t-il des protecteurs? Il en a de très-puissants*, czy ma plecy? ma i bardzo mocne. *En est il un seul parmi vous?* Czy jest aby jeden między wami? *Il en est de cela comme...*, rzecz się z tém ma jak... *En vouloir à qu''un*, *s'en prendre à qu''un*, *vid.* Vouloir, Prendre, i z innemi słowami z któremi się składa.

Enallage, *s. f.* enallage: figura grammatyczna kiedy się jednego czasu lub trybu używa za drugi.

Enarrhement, *s. m.* Arrhement.

Enarrher, *v. a. vid.* Arrher.

Enaser, *v. a.* urwać nos.

Encablure, *s. f. Mar.* długość 120tu sążni.

Encadrement, *s. m.* oprawienie w ramy — ramy, ramki.

Encadrer, *v. a.* wsadzić w klatkę — uwięzić.

Encaissement, *s. m.* upakowanie, wpakowanie w skrzynie, w skrzynki — zaklęsłość. *Faire un chemin par* =, nawieść drogę głazem. *Faire un jardin par* =, sadzić drzewa w nawiezionéj ziemi.

Encaisser, *v. a.* upakować w skrzyni, popakować w skrzynie — złożyć do kassy (pieniądz) — sadzić drzewo w nawiezionéj ziemi. Encaissé, ée, *prt. et a.* upakowany — płynący korytem wklęsłém i z urwistemi brzegami (o rzece).

Encan, *s. m.* sprzedaż (ruchomości) przez licytacyą.

Encanailler, *v. a.* mieszać z motłochem. *S'*=, przestawać, wdawać się z motłochem.

Encapuchonner (s'), *v. pron.* okryć się kapturkiem — łeb ku piersiom nosić (o koniu).

Encaquer, *v. a.* upakować w beczułki — napchać, napakować.

Encaqueur, euse, *s.* pakujący w beczułki (śledzie i t. p.).

Encarter, *v. a.* włożyć jak należy kartę papieru na stronnicę druku.

Encartèller (s'), *v. pron.* dostać zrośnienia rogu kopyta (o koniu).

Encastelure, *s. f.* zrośnienie rogu kopyta końskiego.

Encastrement, *s. m.* wprawienie, osadzenie w co.

Encastrer, *v. a.* wprawić, osadzić.

Encaustique, *s. f.* malowidło inkaustyczne — politerowanie sprzętów. =, *a. d. g.* inkaustyczny.

Encavement, *s. m.* wstawienie do piwnicy.

Encaver, *v. a.* wstawić do piwnicy.

Encaveur, *s. m.* wstawiający do piwnicy.

Enceindre, *v. a.* otoczyć, opasać.

Enceint, einte, *a* otoczony, opasany. *Femme enceinte*, kobieta wciąży, ciężarna, brzemienna.

Enceinte, *s. f.* okręg, obwód, opasanie; mur i t. p. opasujący kołem; zakole — otoczenie źwierza w kniei.

Encens, *s. m.* kadzidło — pochwały, pochlebstwa, kadzidło.

Encensement, *s. m.* kadzenie (w kościele lub nad umarłym).

Encenser, *v. a.* palić kadzidło, kadzić — pochlebiać, kadzić komu.

Encenseur, *s. m.* pochlebca.

Encensoir, *s m.* turybularz, kadzidlnica — *fig.* kapłaństwo, władza duchowna. *Mettre la main à l'*=, mieszać się do spraw duchownych (będąc swieckim). *Casser le nez à coups d'*=, sypać niezgrabne lub też szyderskie pochwały.

Encéphale, *a. d. g.* w głowie żyjący (robak). =, *s. m.* organ pewien w czaszce.

Enchaînement, *s. m.* powiązanie, pasmo — wiązanie się, ciągnienie się łańcuchem.

Enchaîner, *v. a.* uwiązać na łańcuchu — przywiązać, uwikłać w więzy, w pęta — trzymać w niewoli. *S'*=, wiązać się (jedno z drugiem).

Enchaînure, *s. f.* uwiązanie łańcuszkiem.

Enchanteler, *v. a.* złożyć drzewo w drewutni. = *du vin*, postawić beczki z winem na legarach.

Enchantement, *s. m.* oczarowanie, zaczarowanie — czary — urok, wdzięk, powab — niewypowiedziana radość. *Comme par* =, jakby dziełem czarnoksięskiéj laski.

Enchanter, *v. a.* oczarować, zaczarować — usidlić wdziękiem, powabami — zachwycić, ująć. Enchanté, ée, *prt.* oczarowany, pod urokiem — zaczarowany, zaklęty — cudowny, pełen uroku. *J'en suis enchanté*, niewypowiedzianie się z tego cieszę.

Enchanteur, *s. m.* czarnoksiężnik, czarownik, czarujący. =teresse, *s. f.* czarodziejka.

Enchaperonner, *v. a.* okryć kapturkiem.

Enchâsser, *v. a.* wprawić, osadzić w co — wsadzić.

Enchâssure, *s. f.* wprawienie, osadzenie — osada, oprawa.

Enchausser, *v. a.* przykryć warzywo słomą lub gnojem.

Enchère, *s. f.* licytacya, aukcya, subhastacya. *Folle* =, zalicytowanie za summę któréj się nie może zapłacić. *Payer la folle = de qu''ch*, przypłacić szaleństwa, nieuwagi; beknąć *fm. Vendre à l'=, aux =s*, sprzedawać przez licytacyą. *Etre à l'*=, być na sprzedaniu więcéj dającemu, być przedajnym. *Mettre qu''ch à l'*=, puścić na licytacyą — *fig.* puścić na targ, na frymark.

Enchérir, *v. a.* postąpić (ceny w kupnie) — podnieść cenę — posunąć co do wyższego stopnia =, *v. n.* podrożéć, zdrożéć.

Enchérissement, *s. m.* zdrożenie, podrożenie.

Enchérisseur, *s. m.* postępujący (ceny w kupnie) — licytujący, licytant. *Fol* =, ten co się zapędził w kupnie, przepłacający.

Enchevêtrer, *v. a.* zaplątać. *S'*=, zaplątać się nogami w trenzlę — uwikłać się w co, wplątać się. Enchevêtré, ée, *prt.* zaplątany, poplątany — zagmatwany.

Enchevêtrure, *s. f.* belki otaczające komin — rana na nodze u konia z zaplątania się.

Enchifrènement, *s. m.* zatkanie w nosie.

Enchifrener, *v. a.* sprawić zatkanie w nosie.

Enchymose, *vid.* Ecchymose.

Enclave, *s. f.* grunt lub kraj zachodzący na inny. *Les* =*s d'une juridiction*, ziemie i sądy należące do jakiéj juryzdykcyi.

Enclavement, *s. m.* zachodzenie kawałka gruntu w inny.

Enclaver, *v. a.* zamykać, objąć w zamknięcie.

Enclin, ine, *a.* skłonny do czego.

Enclitique, *s. f.* przyrostek, partykuła zrastająca się z wyrazem.

Enclore, *v. a.* opasać, zamknąć czém, objąć w co. *prt.* Enclos, ose.

Enclos, *s. m.* zamknięcie, ogrodzenie — przestrzeń zamknięta, plac.

Enclouer, *v. a.* zagwoździć (konia) — zagwoździć (działo). *S'*=, wrazić sobie gwóźdź w nogę (o koniu).

Enclouure, *s. f.* zagwożdżenie się konia — przeszkoda, zawada.

Enclume, *s. m.* kowadło — kowadełko: kostka w uchu. *Remettre un ouvrage sur l'*=, przerobić co, poprawić

Enclumeau, Enclumot, *s. m.* kowadełko ręczne.

Encoffrer, *v. a.* schować do szkatuły — dusić grosz.

Encoignure (*coi=ko*), *s. f.* kąt, zejście się dwu murów — szafka kątna.

Encollage, *s. m.* klejenie, naklejenie, pociągnienie klejem.

Encoller, *v. a.* nakleić, pociągnąć klejem.

Encolure, *s. f.* kark, szyja zwierząt — mina, powierzchowność.

Encombre, *s. m.* zawada, przeszkoda.

Encombrement, *s. m.* zawalenie drogi, natłok, zapchanie się.

Encombrer, *v. a.* zatkać, zapchać, zawalić (drogę).

Encontre (à l'), *adv.* przeciw czemu. *Aller à l'*=, *de qu''ch*, sprzeciwiać się, opierać się czemu. *Plaider à l'*= *d'un tel*, indukować sprawę przeciw komu.

Encorbellement, *s. m.* wystawa muru podparta słupami.

Encore, *adv.* jeszcze, więcéj, znowu, jeszcze raz — gdyby przynajmniéj. *Pas* =, jeszcze nie, dotąd nie... *Mais* =, ale nawet. = *que*, chociaż, lubo. *Ce mot n'est usité que dans telle science*, = *ne l'emploie-t-on que rarement*, ten wyraz używa się tylko w téj nauce a i to rzadko.

Encorné, ée, *a.* rogaty, z rogami. *Haut* =, z wysokiemi rogami.

Encourageant, ante, *a.* zachęcający, ośmielający.

Encouragement, *s. m.* zachęta, podnieta, zachęcenie.

Encourager, *v. a.* zachęcać, zachęcić — pobudzić; podnieść serce, zapał — ośmielić.

Encourir, *v. a.* popaść w co, podpaść czemu, ściągnąć na siebie.

Encrasser, *v. a.* zatłuścić, zawalać, zafolować. *S'*=, zawalać się — zaszargać się (żyjąc w złém towarzystwie).

Encre, *s. f.* atrament, inkaust* — farba drukarska. = *rouge*, *verte*, atrament czerwony, zielony. = *de la Chine*, tusz. = *sympathique*, atrament sympatyczny którego nie-znać aż za przygrzaniem papieru. *Ecrire de bonne = à qu'un*, nakiwać komu, groźno napisać. *C'est une bouteille à l'=*, zagmatwana sprawa.

Encrer, *v. a.* nadać farby (drukowi).

Encrier, *s. m.* kałamarz — stół z farbą drukarską.

Encroué, *a.* obalony i uwikłany w gałęziach (o drzewie).

Encroûter, *v. a.* otynkować mur. *S'=*, okryć się skórką, skorupą. Encroûté, ée, *prt.* okryty skorupą, skórką, zaskorupiały. *fig.* uparty, nieuleczony z wady jakiéj, zakuty, zabity.

Encuirasser (s'), *v. pron.* pokryć się czém, zafolować się czém.

Encuver, *v. a.* wlać do kadzi.

Encyclique, *a. d. g.* okólny, wystosowany do wszystkich. *Lettre* =, list okólny, okólnik.

Encyclopédie, *s. f.* encyklopedya, ogół wszystkich nauk — księga obejmująca wszystkie nauki.

Encyclopédique, *a. d. g.* encyklopedyczny, obejmujący ogół nauk.

Encyclopédiste, *s. m.* encyklopedysta, obejmujący wszystkie nauki.

Endécagone, *s. m.* jedenastokąt.

Endémique, *a. d. g.* właściwy pewnemu krajowi, endemiczny.

Endenter, *v. a.* dać, podawać zęby do koła, machiny i t. p. Endenté, ée, *prt.* z zębami, zębaty.

Endetter, *v. a.* wprowadzić w długi. *S'=*, zadłużyć się. Endetté, ée, *prt.* zadłużony.

Endêvé, ée, *a. et s.* popędliwy, porywczy, prędki.

Endêver, *v. n.* wściekać się ze złości, niecierpliwić się. *Faire = qu'un*, wprawić w gniew, drażnić się, przekomarzać się z kim.

Endiablé, ée, *a. et s.* rozgniewany, szalony — zły — diabelski

Endiabler, *v. n.* wściekać się ze złości.

Endimancher (s'), ubrać się w suknie świąteczne. Endimanché, ée, *prt.* wystrojony w świąteczne suknie.

Endive, *s. f.* endywia, cykorya ogrodowa.

Endoctriner, *v. a.* uczyć, nabechtać, nakłaść w głowę.

Endolori, ie, *a.* obolały.

Endommager, *v. a.* uszkodzić.

Endormeur, *s. m.* =, = *de mulets, de couleuvres*, prawiący jedwabne słówka, umiejący złudzić, omamić, zatumanić.

Endormir, *v. a.* uśpić, usypiać — nudzić, znudzić — wprawić w odrętwienie. *S'=*, usnąć, zasypiać, zdrzémać się — zaspać co, zaniedbać. *S'= sur le rôti*, zaniedbać pilny interes; zaspać gruszki w popiele. Endormi, ie, śpiący — strętwiały — ospały, leniwy, niedbały.

Endosse, *s. f.* trud, mozoł, praca.

Endossement, *s. m.* indossowanie, przekaz zapisany na odwrotnéj stronie wexlu i t. p.

Endosser, *v. a.* wdziać, wziąć na plecy, włożyć komu na kark co — indossować, zapisać przekaz na odwrótnéj stronie biletu, wexlu i t. p.

Endosseur, *s. m.* indossant, przekaziciel wexlu, biletu i t. p.

Endroit, *s. m.* miejsce — część, strona — miejsce (w autorze, książce) — dobra strona, prawa strona (materyi, sukna). *A l'= de qu'un*, względem kogo, dla kogo. *A l'= de telle chose*, w materyi, w przedmiocie tym a tym. *Prendre qu'un*

à son = *faible*, zażyć kogo z mańki, ze słabéj strony. *Etoffe à deux* =*s*, materya dobra na obie strony.

ENDUIRE, *v. a.* powlec, pociągnąć czém.

ENDUIT, *s. m.* powłoka — tynk na mury.

ENDURANT, ANTE, *a.* cierpliwy, cierpiętliwy. *Peu* =, zły, porywczy, niecierpliwy — gorąco kąpany.

ENDURCIR, *v. a.* nadawać twardość — hartować, nadawać hart, moc, tęgość — czynić zatwardziałém. *S'*=, twardnieć, stwardnieć — zahartować się do czego, na co, hartować się — być zatwardziałym. ENDURCI, IE, *prt.* stwardniały — zahartowany — zatwardziały.

ENDURCISSEMENT, *s. m.* zatwardziałość, upór.

ENDURER, *v. n.* wytrzymywać, znosić — cierpieć, pozwolić na co.

ENERGIE, *s. f.* energia, tęgość charakteru, silne działanie — siła — jędrność.

ENERGIQUE, *a. d. g.* energiczny, silny — tęgi — jędrny.

ENERGIQUEMENT, *adv.* silnie, energicznie, jędrnie.

ÉNERGUMÈNE, *s. m.* energumen, opętaniec, opętany.

ÉNERVER, *v. a.* pozbawić sił — zrobić zniewieściałym, odjąć hart, osłabić. *S'*=, osłabieć, stracić hart, jędrność.

ENFAÎTEAU, *s. m.* gąsior : dachówka na podłużce dachu.

ENFAÎTEMENT, *s. m.* nakrycie ołowiane na podłużce dachu.

ENFAÎTER, *v. a.* nakryć podłużkę dachu blachą ołowianą i t. p.

ENFANCE, *s. f.* wiek niemowlęcy, dziecinny, dzieciństwo — kolebka, dzieciństwo, pierwiastki — dzieciństwo, niedorzeczy. *Tomber en* =, dziecinnieć, zdziecinnieć, stracić władze umysłowe.

ENFANT, *s. m.* niemowlę, dziecię, dziecko (syn, córka). = *trouvé*, podrzutek. *Hospice des* =*s-trouvés*, szpital podrzutków. = *de chœur*, dziecko śpiewające w chórze w kościele. = *gâté*, dziecko rozpieszczone, zepsute, pieszczoch. —*s perdus*, żołnierze wysyłani na pierwszy ogień, na zgubne imie. =*s d'honneur*, dawniéj : dzieci znakomitych osób chowane z synem króleskim. *Un* = *de saint François*, franciszkanin. *Un* = *de saint Ignace*, jezuita, dziecko Loyoli. *Les* =*s de France*, dzieci prawe króla francuskiego. *Bon* =, łagodny jak dziecko, powolny, łatwy w pożyciu; kochany; jedyny. *Il n'y a plus d'*=, mówiąc o dziecku rozprawiającém o rzeczach nie swojego wieku : teraz jajko mędrsze od kurki. *Ce n'est pas un jeu d'*=, to nie żarty : to nie przelewki; to nie palcem przekiwać. *Faire l'*=, swawolić jak dziecko. *Que vous êtes* =*!* jakie z ciebie dziecko! *Traiter qu'un en* = *de bonne maison*, trzymać w ryzie, surowo; karcić.

ENFANTEMENT, *s. m.* rodzenie, połóg.

ENFANTER, *v. a.* rodzić, urodzić, porodzić, powić — być w pologu, tworzyć — rodzić, dawać początek.

ENFANTILLAGE, *s. m.* dziecińswo, niedorzeczy, błazeństwo.

ENFANTIN, INE, *a.* dziecięcy, dziecinny.

ENFARINER, *v. a.* zamączyć, posypać lub pomazać mąką. ENFARINÉ, ÉE, *prt.* zamączony. *Être enfariné d'une opinion, d'une science*, zarwać jakiéj opinii, nauki; chlipnąć czego. *Venir la gueule enfarinée*, być jak tabaka w rogu, o niczém nie wiedzieć.

ENFER, *s. m.* piekło, piekła, otchłań piekielna — piekło, duchy, piekielne potęgi. *Les* =*s*, piekła w mitologii starożytnych. *Un feu*

d'=, tęgi ogień—gęsty ogień z broni palnéj. *Un jeu d'*=, gruba gra, w duże stawki. *Aller un train d'*=, lecieć piekielną jazdą, prędko. *Tison d'*=, jędza z piekła, zły (człowiek, kobieta).

Enfermer, *v. a.* zamknąć, zamykać — zamknąć, osadzić gdzie; wsadzić, zapakować do... — zamknąć, otoczyć czém, oparkanić, obmurować — zamykać, zawierać. = *son chagrin*, *sa honte*, trawić się zgryzotą na ustroniu; ukrywać swoją sromotę z daleka od świata. *S'*=, zamknąć się — oddalić się, żyć na ustroniu. *S'= dans un cloître*, zamknąć się w klasztorze, wejść za fórtę. Enfermé, ée, *prt.* zamknięty. *Sentir l'enfermé*, zatęchnąć się; czuć stęchlizną.

Enferrer, *v. a.* przebić (szpadą i t. p.). *S'*=, przebić się (ostrą bronią) — szkodzić sobie samemu, gubić się.

Enfilade, *s. f.* szereg izb ze drzwiami w jednéj linii — długi szereg czego, litania — *Mar.* danie ognia z dział na okręt obcy w kierunku jego długości.

Enfiler, *v. a.* nawlec, nawlekać na nitkę — złowić, oszukać, złapać kogo. = *un chemin*, *une allée*, puścić się jaką drogą, ulicą. = *le degré*, zemknąć przez schody. = *la venelle*, drapnąć, zemknąć = *une tranchée*, *un bâtiment*, strzelać w zdłuż wyłomu, okrętu. = *un discours*, rozgadać się, zakroić na długą mowę. = *une femme*, *pop.* obłapiać. *S'*=, zabrnąć w co — rozpierzchnąć się, porozstawiać się (w tryktraku).

Enfin, *adv.* nakoniec, naostatek — przecież.

Enflammer, *v. a.* zapalić (w płomień) — zagrzać, zapalić, zapalać, zagrzewać. *S'*=, zapalić się (w płomień) — zapalić się czém, do czego, ku czemu. Enflammé, ée, *prt. et a.* zapalony — pałający.

Enfler, *v. a.* nadąć, rozdąć czém — nadymać, rozdymać — podnieść — nadąć, odąć, wbić w pychę. = *son style*, pisać nadęto, nastrzępionym stylem. =, *v. n.* nabrzmiewać, puchnąć — wzdymać się, odymać się. *S'*=, nadąć się, odąć się, odymać się — *fig.* pysznić się, dąć — nabrzmiewać, puchnąć. Enflé, ée, *prt.* odęty, wydęty, nadęty — nabrzmiały — chory na puchlinę.

Enflure, *s. f.* nabrzmienie, napuchłość.

Enfoncement, *s. m.* wybicie, wywalenie, wyłamanie — wklęsłość – zachodzenie w głąb—głąb' — dokładne zachowanie perspektywy w obrazie.

Enfoncer, *v. a.* wbić, wbijać w ziemię — wyłamać, wybić (drzwi i t. p.) — rozbić, rozproszyć. = *son chapeau*, natulić czapkę na uszy *fig.* udawać, fanfaronować—rzucić się śmiało do czego. = *la porte ouverte*, walczyć przeciw urojonym przeszkodom. =, *v. n.* zapadać w ziemię, grząznąć. *S'*=, zachodzić w głąb; zapuszczać się w co — zatapiać się w czém. Enfoncé, ée, *prt. et a.* wyłamany — wbity — zatopiony w czém—zapadły, wklęsły. *Avoir l'esprit enfoncé dans la matière*, być otyłym i głupim. *Enfoncé*, *enfoncé!* pobity! zwalony!

Enfonceur, *s. m.* ten co wyłamuje, wywraca. = *de portes ouvertes*, fanfaron, chełpliwy.

Enfonçure, *s. f.* wklęsłość — spód beczki — deszczułki poprzeczne w łóżku pod materacem.

Enforcir, *v. a.* wzmacniać, dodawać sił — umacniać. =, *v. n.* *S'*=, *v. pron.* nabierać mocy, grubieć (o zwierzętach).

Enfouir, *v. a.* zakopać — przysypać, obsypać, pokryć ziemią —

skryć, ukryć, zakopać. *S'*=, wkopać się w ziemię — zakopać się, żyć na ustroniu.

Enfouissement, *s. m.* zakopanie, schowanie w ziemi.

Enfourcher, *v. a.* okraczyć, siąść okrakiem.

Enfourner, *v. a.* wsadzić w piec, do pieca (chléb) — zacząć jaki interes, wziąć się do czego. *A mal = on fait les pains cornus*, gdy się źle z razu weźmie do czego rzecz się nie uda. *S'* =, zabrnąć w co.

Enfreindre, *v. a.* przestąpić, przekroczyć, naruszyć. *prt.* **Enfreint, einte.**

Enfroquer, *v. a.* wsadzić do klasztoru. *S'*=, wstąpić, do klasztoru, wdziać habit — zakapturzyć się *fm.*

Enfuir (s'), *v. pron.* uciec, umknąć, zemknąć — upływać, uciekać (o czasie) — wyciec, wyciekać (o płynie) — cieknąć, ciec (o naczyniu). *Ce n'est pas par là que le pot s'enfuit*, nie tego się to trzeba obawiać — nie ta to strona ulega naganie.

Enfumer, *v. a.* okopcić, zczernić, zakopcić dymem — zaćmić (szkło i t. p.) — napuścić dymu, zadymić, zakopcić — wykurzać, wypędzać dymem (źwierza z kniei).

Engageant, ante, *a.* nęcący, wabiący, ujmujący.

Engageantes, *s. f. pl.* rękawki dawniéj w modzie wiszące u rąk.

Engagé, *s. m.* nowozaciężny żołnierz.

Engagement, *s. m.* zastawienie, zastaw, danie na zastaw — przyrzeczenie, zobowiązanie się, zobowiązanie — zaciągnienie się (do wojska)—zastępne : pieniądze dane zastępcy zaciągającemu się — potyczka, spotkanie, utarczka. = *de cœur*, *un tendre* =, romans, miłostki.

Engager, *v. a.* zastawić, dać w zastaw (ruchomości) — dać na zastaw (nieruchomość) — zachęcać, namawiać do czego — zniewalać do czego, wyciągać na co — obowiązywać, zobowiązywać — zaciągać (do wojska) — wciągnąć, wciągać do czego, w co, wplątać, zaplątać, uwikłać. = *un combat*, zetrzeć się, zacząć utarczkę. = *une discussion*, = *la partie*, zaczepić, zacząć. *S'*=, uwikłać się, wplątać się, zaplątać się — zobowiązać się — zaciągnąć się do wojska — zadłużyć się — zapuścić się w głąb — zacząć się (o potyczce i t. p.). **Engagé, ée**, *prt. Domaine engagé*, dobra królewskie sprzedane za odkupem — wyderek, wyderkaf.

Engagiste, *s. m.* trzymający dobra sprzedane pod warunkiem odkupu, pod wyderkafem.

Engaîner, *v. a.* schować do pochwy.

Engeance, *s. f.* ród, plemie.

Engelure, *s. f.* odziębienie, odziębiona część ciała.

Engendrer, *v. a.* płodzić, spłodzić (o samcu) — zrodzić (o mężczyznie lub samcu) — rodzić, tworzyć, stworzyć, sprawić, sprowadzić — *Géom.* tworzyć (figurę jaką). *S'*=, rodzić się, powstawać.

Engeôler, *v. a. vid.* **Enjôler.**

Enger, *v. a.* nabawić kogo czego, napytać komu, wsadzić na kark.

Engerber, *v. a.* wiązać w snopy — składać na kupę.

Engin, *s m.* zręczność, podstęp — machina, narzędzie. =*s de guerre*, machiny wojenne (przed wynalezieniem dział).

Englober, *v. a.* złączyć w jedno.

Engloutir, *v. a.* połknąć — pochłonąć, pożréć.

Engluer, *v. a.* pomazać lepem. *S'*=, zalepić się, być wziętym na lep (o ptastwie).

Engoncer, *v. a.* chować, schować (o sukni przestronnéj jak wór).

Engorgement, *s. m.* zatkanie (kanału, naczynia w ciele) — zamulenie.

Engorger, *v. a.* zatkać, zapchać: zamulić. *S'=*, zapchać się, zatkać się. Engorgé, ée, *prt.* zatkany — nabrzękły, zaszły krwią — załamowany obfitością wody.

Engouement, *s. m.* zatkanie, zapchanie, dawienie się — zaprzątnienie sobie głowy czém, uprzedzenie.

Engouer, *v. a.* dawić, zatkać gardło. *S'=*, dawić się, udawić się — uprzedzić się o czém, mieć zawróconą głowę czém.

Engouffrer (s'), *v. pron.* wpadać w ziemię (o rzece płynącéj pod ziemią) — wkręcić się, wpadać.

Engouler, *v. a.* porwać w paszczę, chlapnąć. Engoulé, ée, *Hér.* wsadzony końcem w paszczę zwierza.

Engourdir, *v. a.* wprawić w otrętwienie — wprawić w ociężałość, w ospalstwo. *S'=*, stręt wieć, trętwieć, drętwieć. Engourdi, ie, *prt. et a.* zdrętwiały — ociężały, ciężki.

Engourdissement, *s. m.* strętwienie, strętwiałość — ociężałość, otrętwienie.

Engrais, *s. m.* karm', tuczenie— nawóz, gnój na grunt. *Mettre à l'=*, postawić na paszy, na stajni, w karmuiku (bydlę) — karmić, tuczyć drób'.

Engraissement, *s. m.* tuczenie, karmienie — utycie, tycie, nabieranie tuszy.

Engraisser, *v. a.* tuczyć, karmić (bydlęta, drób') — gnoić, sterkorysować (grunta) — powalać tłustością, zafolować. =, *v. n.* tyć, utyć, nabrać tuszy. = *de mal avoir*, być w dobrém zdrowiu mimo trudów i cierpień. *S'=*, utyć — wypaść się, spaść się — tuczyć się — gęsnąć (o płynach).

Engranger, *v. a.* zwieść do stodoły, schować do spichrza.

Engravement, *s. m.* wrycie się w piasek lub żwir.

Engraver, *v. a.* wryć, zapędzić w piasek (statek) — schować na spód okrętu. =, *v. n.* *S'=*, wryć się w piasek (o statku, tratwi).

Engrêlé, ée, *a. Hér.* ząbkowany.

Engrêlure, *s. f.* szew, obrąbek na brzeżku koronki — *Hér.* obwódka ząbkowana.

Engrenage, *s. m.* koła w machinie zaczepiające się jedno o drugie.

Engrener, *v. a.* sypać zboże w kosz młyński — *Mar.* wlać wody do pompy — zacząć co, wziąć się do czego — postawić konie na obroku — karmić drób' ziarnem. =, *v. n.* zaczepiać jedno o drugie (o kołach w machinie).

Engrenure, *s. f.* zaczepianie się wzajemne kół w machinie, układ kół.

Engri, *s. m.* rodzaj lamparta z Kongo w Afryce.

Engrosser, *v. a. fm.* zrobić brzuch kobiecie *fm.*

Engrumeler (s'), *v. pron.* zsiadać się w gruzełki.

Enhardir, *v. a.* ośmielić. *S'=*, ośmielić się.

Enharnacher, *v. a.* ubrać konia, konie w rzęd, w szory i t. p.

Enherber, *v. a.* dać zarość trawą, zapuścić trawę.

Enigmatique, *a. d. g.* zagadkowy — trudny do odgadnienia, zawiły.

Enigmatiquement, *adv.* zagadkowo, zawile.

Enigme, *s. f.* zagadka — trudność, rzecz zawiła. *Le mot de l'=*, wykład zagadki, słowo ukryte w zagadce, sekret.

Enivrant, ante, a. upajający.

Enivrement, s. m. fig. upojenie.

Enivrer, v. a. upoić, spoić — odurzyć, wprawić w odurzenie — upoić, upajać. S'=, upić się — poić się, upoić się. S'= de son vin, upierać się przy swojém.

Enjambée, s. f. krok, przestrzeń jaką zając można stąpieniem.

Enjambement, s. m. zaczepianie części drugiego wiersza okresem niedokończonym w poprzedzającym

Enjamber, v. a. zrobić krok, przestąpić — stąpać szeroko — zachodzić, wkraczać na co — zachodzić na wiersz następujący — następować na cudze.

Enjaveler, v. a. poukładać w garście zboże zżęte.

Enjeu, s. m. stawka, co się stawia na grę. Retirer son = fig. wycofać się z czego.

Enjoindre, v. a. nakazać, rozkazać, przykazywać.

Enjôler, v. a. łudzić, ułudzić, oszukać, zatumanić.

Enjôleur, s. m, zwodziciel, łudzący, tumaniący. =euse, s. f. zwodzicielka.

Enjolivement, s. m. ozdoba, ozdóbki.

Enjoliver, v. a. ozdobić ozdóbkami.

Enjoliveur, s. m. sądzący ozdób bez wyboru i miary.

Enjolivure, s. f. ozdóbka.

Enjoué, ée, a. wesół (o osobach) — wesoły (styl, humor) krotochwilny.

Enjouement, s. m. wesołość, krotochwilność.

Enkysté, ée, a. otoczony błoną.

Enlacement, s. m. zadzierzgnienie, zaplątanie.

Enlacer, v a. zaplątać, wplątać — powiązać razem — ściągnąć wstążeczką — scisnąć, objąć czém. S'=, związać się, wpleść się, wplatać się.

Enlaidir, v. a. oszpecić. =, v. n. brzydnąć, zbrzydnąć.

Enlaidissement, s. m. oszpecenie — szpetnienie, brzydnienie.

Enlèvement, s. m. wyniesienie — porwanie, gwałt na osobie.

Enlever, v. a. dźwigać, podźwignąć, podnieść, podnosić — porwać, zarwać, zedrzeć — wynieść, zabrać — porwać, zabrać z sobą, uwieść, uprowadzić — rozerwać, rozkupić (towary) — zabrać, porwać — odedrzeć, odłupać, oderwać — zdobyć (warownią, stanowisko) — unosić, zachwycać, porywać (umysł i t. p.) — wywabiać (plamy), spędzać. = les suffrages, zjednać sobie powszechne oklaski. = la meute, naprowadzić psy na źwierza. Cela enlève la paille, to rzecz stanowcza. S'=, podnieść się w górę, wzlecieć, wzlatywać.

Enlevure, s. f. babel, pryszcz.

Enlier, v a. powiązać kamienie, połączyć je stawiając mur.

Enligner, v. a. postawić na jednéj linii.

Enluminer, v. a. illuminować, kolorować rysunki. = son style, upstrzyć styl, nakłaść błyskotek. S'=, s'= le visage, urużować się, nakłaść rużu. S'= la trogne, pić do zbytku, zalewać się.

Enlumineur, euse, s. illuminujący rysunki, kolorujący.

Enluminure, s. f. kolorowanie, illuminowanie — rysunek kolorowany — błyskotka, upstrzenie (w stylu).

Ennéagone, s. m. dziewięciokąt.

Ennéandrie, s. f. Bot. klassa roślin dziewięciopręcikowych.

Ennemi, s. m. nieprzyjaciel, wróg — przeciwny, szkodliwy czemu, na co. Être = de nature, wzbraniać sobie lub innym istotnie potrzebnych rzeczy. =ie, s. f. nieprzyjaciółka =, ie, a. nieprzyja-

zny, szkodliwy — sprzeczny, niezgodny.

Ennoblir, *v. a.* uszlachetnić, dodać godności, podnieść. *vid.* Anoblir.

Ennui, *s. m.* znudzenie, nudy, nudota — uprzykrzenie. *Eprouver de l'*=, nudzić sobie gdzie. *Causer de l'*= nudzić, znudzić.

Ennuyant, ante, *a.* nieznośny, przykry.

Ennuyer, *v. a.* nudzić, znudzić. *Il m'ennuie*, *impers.* nudzi mi się. *S'*=, nudzić się — przykrzyć sobie, mierzić sobie, obmierzić sobie co. *S'= d'attendre*, znudzić się czekając, niemódz się doczekać. Ennuyé, ée, *prt.* znudzony, nudzący się, który sobie obmierził wszystko.

Ennuyeusement, *adv.* w nudach, nudnie.

Ennuyeux, euse, *a.* nudzący, nudny. =, *s. m.* nudziarz, ciemięga.

Enoncé, *s. m.* oświadczenie. *Un faux* =, zeznanie fałszywe.

Enoncer, *v. a.* wyrazić. =*faux*, zrobić zeznanie fałszywe. *S'*=, wyrazić się, wyrażać się, wysławiać się.

Enonciatif, ive, *a.* wyrażający.

Enonciation, *s. f.* wyrażenie, wyrażanie się — wysłowienie — wyrażenie myśli, zdanie.

Enorgueillir, *v. a.* wbić w pychę. *S'*=, wynosić się, pysznić się.

Enorme, *a. d. g.* ogromny, niezmierny, nadzwyczajny.

Enormément, *adv* niezmiernie, bardzo, nader, nadzwyczaj.

Enormité, *s. f.* ogromność, ogrom — szkaradność.

Enouer, *v. a.* wyskubywać węzełki z sukna (w fabryce).

Enquérant, ante, *a.* ciekawy, dopytujący się.

Enquérir (s'), *v. pron.* wypytywać się o co, dopytywać się, badać, wybadywać, robić poszukiwania. Enquis, ise, *prt.* zapytany, badany.

Enquerre, *v. a.* badać, poszukiwać. *A* =, o tém należy się zapewnić, poszukać. *Armes à* =, herbnie według prawideł heraldyki ułożony.

Enquête, *s. f.* badanie, śledztwo.

Enquêter (s'), *v. pron*, *vid.* Enquérir (s').

Enraciner (s'), *v. pron.* wkorzenić się, zapuścić korzenie. Enraciné, ée, *prt.* wkorzeniony, zakorzeniony.

Enrageant, ante, *a.* nie do zniesienia.

Enrager, *v. n.* wściec się — wściekać się (od bólu, z bólu i t. p.). = *de colère*, ledwie się nie zjeść ze złości, wściekać się. = *de jouer*, *de parler*, aż drżeć do gry, do mówienia. *Il n'enrage pas pour mentir*, u niego skłamać tak jak piórko osmalił. Enragé, ée, *prt. s. et a.* wściekły — szalony, zaciekły, wściekły, nieznośny — szaleniec.

Enrayer, *v. a.* hamować koła wozu — zatamować, przytrzymać — oborać grunt do uprawy. =, *v. n.* stanąć, zatrzymać się, przestać.

Enrayure, *s. f* hamulec do hamowania koła u wozu.

Enrégimenter, *v. a.* pomieścić w pułkach, zaciągnąć do pułków.

Enregistrement, *s. m.* wciągnienie do rejestrów, zaoblatowanie do akt — oblata.

Enregistrer, *v. a.* wciągnąć do rejestrów, zaoblatować — zapisać, zanotować.

Enrhumer, *v. a.* zakatarzyć, nabawić kataru. *S'*=, dostać kataru.

Enrichir, *v. a.* zbogacić — ozdobić, przyozdobić. *S'*=, zbogacić

się, spanoszyć się. Enrichi, ie, *a. et s.* zbogacony — spanoszony.

Enrichissement, *s. m.* zbogacenie — ozdoby.

Enrôlement, *s. m.* zaciąganie do wojska, zaciągnienie się, wejście do wojska.

Enrôler, *v. a.* zaciągnąć, zaciągać do wojska. *S'*=, zaciągnąć się, wejść, przystać do wojska — wejść, pójść do czego, przystać do...

Enrouement, *s. m.* chrypka, ochrypnienie.

Enrouer, *v. a.* nabawić chrypki. *S'*=, nabawić się chrypki, dostać jéj. Enroué, ée, *prt.* ochrypły. *Parler enroué*, chrypieć, gadać ochrypłym głosem.

Enrouiller, *v. a.* rdzewić. *S'*=, rdzewiéć, zardzewiéć.

Enroulement, *s. m.* zakręcanie się, wkręcanie się.

Enrouler, *v. a.* zakręcić, wkręcić co, okręcić na około czego. *S'*=, wkręcać się.

Ensablement, *s. m.* naspa z piasku.

Ensabler, *v. a.* wrędzić na piasek, na mieliznę. *S'*=, wejść na piasek.

Ensacher, *v. a.* włożyć w woreczek.

Ensaisinement, *s. m.* intromissya do dzierżawy dóbr, w wiązanie.

Ensaisiner, *v. a.* intromittować do dzierżawy, w wiązać.

Ensanglanter, *v. a.* zakrwawić. = *la scène*, wprowadzać na scenę zamordowanie.

Enseigne, *s. f.* znak, opisanie — szyld — znaki, orły, sztandar, chorągiew — dawniéj w piechocie: stopień chorążego. =, *s. m.* chorąży. = *de vaisseau*, podporucznik na okręcie. *A bonnes* =*s*, na pewne, na co pewnego. *A telles* =*s que*, a na dowód iż tak jest. = *de diamants, de pierreries*, ozdoba z drogich kamieni w kształcie róży.

Enseignement, *s. m.* nauka, przestroga — nauczanie. = *mutuel*, nauka według metody Lankastra. = *public*, wychowanie publiczne. =*s*, *s. m. pl.* dowody, papiery na dowód czego.

Enseigner, *v. a.* nauczać — uczyć czego, pokazywać — pokazać, wskazać.

Ensellé, ée, *a.* łękowaty (o koniu) — wygięty i zaklęsły środkiem (o statku).

Ensemble, *adv.* razem — jednocześnie. *D'*=, razem. *Mettre* =, połozyć jedno obok drugiego. *Le tout* =, wszystko razem wziąwszy. =, *s. m.* ogół — zgodność.

Ensemencement, *s. m.* siejba — zasiew, wysiew.

Ensemencer, *v. a.* zasiewać.

Enserrer, *v. a.* zamykać, zawierać — wstawić do trepanżu.

Ensevelir, *v. a.* obwinąć umarłego w prześcieradło — *fig.* zakopać, zagrzebać. *S'*=, zakopać się, zagrzebać się — zatopić się w czém. Enseveli, ie, *prt. Enseveli dans le sommeil*, zatopiony we śnie.

Ensevelissement, *s. m.* obszycie w śmiertelne prześcieradło.

Ensorceler, *v. a.* zaczarować — oczarować.

Ensorceleur, *s. m.* czarnoksiężnik. =leuse, *s. f.* czarownica.

Ensorcellement, *s. m.* zaczarowanie — czary.

Ensoufrer, *v. a. vid* Soufrer.

Ensuite, *adv.* potém. = *de quoi*, po czém. = *de cela*, a potém.

Ensuivant, *adj.* następny, następujący.

Ensuivre (s'), *v. pron* następować po czém, iść za czém, wypływać.

Entablement, *s. m.* ostatni szereg kamieni u góry budynku — tabulatura kolumny lub pilastru.

Entabler (s'), *v. pron.* podnosić w skoku wprzód biodra niż łopatki (o koniu).

Entacher, *v. a.* splamić. Entaché, ée, *prt.* zarażony czém *fm*.

Entaille, *s. f.* narąbanie, nacięcie — karb, karbik — rana.

Entailler, *v. a.* naciąć, narąbać.

Entaillure, *s. f. vid.* Entaille.

Entame, *s. f.* przylépka, pięteczka (w bochenku chleba).

Entamer, *v. a.* napocząć, nadkroić — zacząć co — rozpocząć — zagaić, otworzyć — naruszyć, nadwerężyć. = *qu''un*, nastąpić na czyjeprawa—zarwać kogo — wydobyć co z kogo, przeniknąć zamiary.

Entamure, *s. f.* napoczęcie, nadkrojenie, nadkrawek — przylépka, pięteczka.

Entassé, ée, *a.* krępy, przysadkowaty.

Entassement, *s. m.* nagromadzenie, nawał, stos.

Entasser, *v. a.* nagromadzić, na stos składać, nakłaść na stos — napchać, napakować.

Ente, *s. f.* flanca (zaszczepiona w drzewo) — drzewo zaszczepione.

Ente, *s. f.* trzonek pęzla.

Entendement, *s. m.* rozum — rozsądek.

Entendeur, *s. m.* rozumiejący rzecz. *A bon = salut*, kto rozumie rzecz niech korzysta z przestrogi. *A bon = peu de paroles*, mądréj głowie dość dwie słowie.

Entendre, *v. a.* słyszeć — wysłuchać — rozumieć, zrozumieć, pojąć, pojmować — mniemać—znać się na czém. = *à qu''ch*, przystać na co, zezwolić —znać się na czém. — *Ne savoir auquel* =, nie wiedzieć komu najprzód dogodzić. = *la messe, les vêpres*, słuchać, wysłuchać mszy; być na nieszporach. = *dur*, niedosłyszéć. = *à demi-mot*, być domyślnym. = *finesse, malice à qu''ch*, nadawać ukryte znaczenie czemu. *Ne pas = malice à qu''ch*, mówić co bez myśli, bez złego celu. = *la plaisanterie*, znać się na żartach, nieobrażać się, w żart obrócić — umieć żartować, zręcznie wyśmiać. = *raison*, być słusznym, wyrozumiałym, usłuchać, posłuchać. *Faire = raison à q''un*, przekonać; wyperswadować co — nauczyć rozumu. *S'*=, słyszeć się, swój własny głos — dawać się słyszeć (o głosie). *S'= avec qu''un*, porozumieć się z kim, znieść się — pojednać się — zgadzać się. *S'= à une chose*, znać się na czém — umieć co — być znawcą. *Je m'entends bien*, wiem ja co mówię. *Cela s'entend*, to się rozumie, to samo z siebie wypływa. Entendu, ue, *prt. s. et a.* zrozumiany, słyszany — słuchany, którego chętnie słuchają — rozgarniony — znający się na czém. *Faire l'entendu*, udawać biegłego w czém. *C'est entendu*, to rzecz skończona. *Bien entendu que...*, ma się rozumieć że.., z tym jednak warunkiem że... — to się rozumie.

Enténébrer, *v. a.* wtrącać do ciemnoty, barbarzyństwa.

Entente, *s. f.* rozumienie, wykład. — znanie się na czém, znajomość czego.

Enter, *v. a.* szczepić, flancować, zaflancować, zaszczepić. Enté, ée, *prt.* zaszczepiony — wzrosły na czém innem. *Canne entée*, laska złożona z kilku wsuwanych sztuk.

Entérinement, *s. m.* urzędowne zatwierdzenie aktu.

Entériner, *v. a.* zatwierdzić urzędownie akt jaki.

Entérographie, *s. f.* anatomiczne opisanie trzew.

Entérotomie, *s. f.* sztuka wydobywania ciał obcych z wnętrzności.

Enterrement, *s. m.* pochowanie, pogrzebanie — pogrzeb.

Enterrer, *v. a.* pochować, pogrzebać, pogrześć* — zakopać, ukryć — zakopać w ziemi. = *beau-*

coup d'argent, wydać wiele pieniędzy. = *qu''un*, pochować kogo, przeżyć go — przejść, przewyższyć, zakassować, zaćmić. = *le carnaval*, hulać w ostatki. = *la synagogue avec honneur*, chlubnie zakończyć co. *S'* =, zakopać się, zagrzebać się — żyć w ukryciu. *S'* = *tout vif*, żywcem się zakopać, żyć z daleka od świata. ENTERRÉ, ÉE, *prt.* zakopany — w nizinie, zapadły.

ENTÊTEMENT, *s. m.* upór, uporczywość.

ENTÊTER, *v. a.* zaczadzić, odurzyć swędem, odurzać — zawrócić głowę czém *S'* =, zawrócić sobie głowę czém, kim — upierać się przy czém, uprzeć się — być upartym. ENTÊTÉ, ÉE, *prt. et a.* uparty.

ENTHOUSIASME, *s. m.* entuzyazm, zapał, szał — uniesienie — zachwycenie.

ENTHOUSIASMER, *v. a.* zająć, zachwycić — natchnąć szałem, wprawić w uniesienie. *S'* =, unosić się nad czém, zapalać się ku czemu.

ENTHOUSIASTE, *s. et a. m.* zapaleniec, owioniony szałem — entuzyasta, zapalony wielbiciel. =, *s. et a. f.* entuzyastka, wielbicielka.

ENTHYMÈME, *s. m.* entymema: rozumowanie złożone z dwóch części: antecedens i consequens.

ENTICHER, *v. a.* nadpsuć — zarazić (opinią, herezyą) — zawrócić czém głowę.. ENTICHÉ, ÉE, *prt.* zarażony czém, nadpsuty.

ENTIER, ÈRE, *a.* cały, całkowity, zupełny — uparty. *Cheval* =, koń nie wałaszony; ogier. *Un homme* =, człowiek w całém znaczeniu tego wyrazu. *Feuille* =*ère*, *Bot.* liść cały (bez żadnych wykrawków lub ząbków). *Mourir tout* =, umrzeć nie zostawiając po sobie żadnego wspomnienia. *Cela demande un homme tout* =, to wymaga oddania się całkowitego. *En* =, w całości, całkowicie. *En son* =, w całkowitości — nienaruszenie, nienapoczęty.

ENTIÈREMENT, *adv.* całkowicie, zupełnie, w całości.

ENTITÉ, *s. f.* istota, to co stanowi istotę.

ENTOILAGE, *s. m.* przyszycie cieńszéj koronki na grubszéj lub na płótnie.

ENTOILER, *v. a.* przyszyć koronkę na płótnie i t. p. — podkleić płótnem (mappę i t. p.).

ENTOMOLOGIE, *s. f.* entomologia, nauka o owadach.

ENTOMOLOGIQUE, *a. d. g.* entomologiczny.

ENTOMOLOGISTE, *s. m.* entomolog: trudniący się nauką o owadach.

ENTONNER, *v. a.* wlewać do beczki — pić, zapijać. *S'* =, dąć, wyć, świszczéć (o wietrze zakręcającym się w cieśni).

ENTONNER, *v. a.* zanucić, zaintonować.

ENTONNOIR, *s. m.* lejek — rodzaj grzybów. *En* =, *Bot.* lejkowaty.

ENTORSE, *s. f.* wykręcenie członka — *fig.* powinienie się nogi. *Donner une* = *à la vérité, etc.* naruszyć prawdę, przekręcić, skrzywić.

ENTORTILLEMENT, *s. m.* okręcenie się, okręcanie się — zawikłanie, plątanina.

ENTORTILLER, *v. a.* obwinąć, okręcić — uwikłać, zaplątać. *S'* =, wić się około czego, okręcać się, wkręcać się.

ENTOUR, *s. m.* obwód, okolica. *Les* =*s de qu''un*, osoby otaczające kogo. *Savoir prendre les* =*s*, umieć użyć wpływu osób otaczających kogo.

ENTOURAGE, *s. m.* obwódka — osoby otaczające kogo.

ENTOURER, *v. a.* otoczyć, otaczać, obwieść czém — żyć z kim, otaczać kogo. *S'* =, otoczyć się.

Entournure, *s. f.* brzeg rękawa koło samej pachy.

Entr'accorder (s'), *v. réc.* żyć zgodnie z sobą.

Entr'accuser (s'), *v. réc.* wzajemnie się oskarżać, zwalać co na siebie, *fm.*

Entr'acte, *s. m.* przerwa między aktem a aktem — krótka sztuka dawana między aktami.

Entrage, *s. m.* *(vi.)* wejście w posiadanie.

Entr'aider (s'), *v. réc.* wzajemnie sobie dopomagać, wspomagać się.

Entrailles, *s. f. pl.* wnętrzności, kiszki, trzewa, jelita — czułość, serce, czucie — litość — środek, wnętrzności. *Avoir des* =, mieć czułe serce — wyrażać się z czuciem.

Entr'aimer (s'), *v. réc.* kochać się wzajemnie.

Entraînant, **ante**, *a.* pociągający, zachwycający, porywający.

Entraînement, *s. m.* pociąg — uniesienie, porwanie, pociągnienie, zapał.

Entraîner, *v. a.* wciągnąć, pociągnąć, porywać, porwać. = *avec soi*, *après soi*, pociągać, ciągnąć za sobą.

Entrait, *s. m.* belka główna w ciesielce dachu.

Entrant, **ante**, *a.* ujmujący, jednający sobie serce — wchodzący, przybywający.

Entr'appeler (s'), *v. réc.* wołać się wzajemnie, wołać na siebie.

Entrave, *s. f.* więzy, pęta — hamulec, wędzidło *fig.*

Entraver, *v. a.* pętać, spętać (konia) — krępować, stawiać zawady, tamować.

Entr'avertir (s'), *v. réc.* wzajemnie się ostrzegać.

Entraves, *s. f. pl.* pęta (na nogi konia) — zawady, przeszkody, pęta, więzy.

Entre, *prép.* między, pomiędzy czém a czém, kim a kim, kogo a kogo — między kim, wśród. *D'*= *eux*, z pomiędzy nich. = *autres*, między innemi. *Tenir* = *ses bras*, trzymać na ręku. = *deux soleils*, między wschodem a zachodem słońca. *Être* = *deux âges*, być średniego wieku, ni starym ni młodym. *Etre* = *deux vins*, być wpół pijanym. = *ci et là*, w tym przeciągu czasu. *Soit dit* = *nous*, niech to między nami zostanie — mówiąc między nami.

Entre-bailler, *v. a.* uchylić drzwi, otworzyć. **Entre-baillé**, **ée**, *prt* uchylony, — roztwierający się — rozdziawiony.

Entre-baiser, *v. réc.* całować się.

Entrechat, *s. m.* antrsza, w tańcu, przebieranie nogami w powietrzu.

Entrechoquer (s'), *v. réc.* uderzać się wzajem, spierać się.

Entre-colonne, **Entre-colonnement**, *s. m.* odległość między filarami.

Entre-côte, *s. m.* mięso ze schabów.

Entrecouper, *v. a* przerzynać, przecinać — przeplatać. *S'*=, stykować się (o bydlęciu kaleczącem sobie nogę o nogę). **Entrecoupé**, **ée**, *prt.* poprzerzynany — przeplatany.

Entre-croiser (s'), *v. réc.* krzyżować się, przecinać się wzajem.

Entre-déchirer (s'), *v. réc.* rozdzierać się wzajemnie.

Entre-détruire (s'), *v. réc.* wzajemnie się niszczyć, wytępiać się.

Entre-deux, *s. m.* przestrzeń, miejsce między dwoma przedmiotami — średni — pomierny. = *de morue*, dzwono stokfisza między łbem a ogonem.

Entre-dévorer (s'), *v. réc.* pożerać się nawzajem.

Entre-donner (s'), *v. réc.* dawać sobie wzajemnie.

Entrée, *s. f.* wejście, wnijście, otwór — wkroczenie, wtargnienie, wejście, wjazd - przyjęcie na wjeździe — wystąpienie na scenę — wstąpienie, objęcie (urzędu, posady) — wejście i opłata od wejścia, wprowadzenia czego — prawo wejścia, wejście — prawo wejścia do króla o każdym czasie — wolne wejście na widowisko — danie (potraw). *D'=*, od razu, zaraz na wstępie. *Dès l'= de table*, na samym początku obiadu.

Entrefaite, *s. f.* czas w którym się co dzieje. *Sur ces =s*, *dans ces =s*, gdy się to dzieje.

Entre-égorger (s'), *v. réc.* zarzynać się, mordować się (jedni z drugimi).

Entrelacement, *s. m.* wpleceuie, wplatanie — zaplatanie, sploty.

Entrelacer, *v. a.* wplatać, zaplatać, wkręcać. *S'=*, splatać się.

Entrelacs, *s. m.* floresy, ozdoby z posplatanych figur.

Entrelarder, *v. a.* szpikować, naszpikować słoniną — poprzekładać czém, przeplatać. **Entrelardé**, **ée**, *prt.* naszpikowany — poprzeplatany — przerastały (o mięsie przeplatanem tłustością).

Entreligne, *s. m.* odległość między liniami, wierszami — to co napisane między liniami.

Entre-luire, *v. n.* świecić między czém, z po za czego, zabłyskać.

Entre-manger (s'), *v. réc.* pożerać się, zjadać się.

Entre-mêler, *v. a.* wmieszać, pomieszać. *S'=*, mieszać się, przeplatać się. *S'=*, *v. réc. fm.* faktorować, być pośrednikiem w czém.

Entremets, *s. m.* potrawy między pieczystém a wetami, melszpajzy, jarzyny, leguminy.

Entremetteur, *s. m.* stręczyciel, pośrednik, rajfur, koczot*. **=euse**, *s. f.* rajfurka, koczotka*.

Entremettre (s'), *v. pron.* wdawać się w co, być pośrednikiem, wdawać się do czego.

Entremise, *s. f.* wdanie się czyje, pośrednictwo. *Par l'=de* przez kogo.

Entre-noeud, *s. m.* *Bot.* część łodygi między dwoma kolankami.

Entre-nuire (s'), *v. réc.* wzajemnie sobie szkodzić.

Entre-pas, *s. m.* spory trucht: chód konia.

Entre-pont, *s. m.* przedział między dwoma pomostami w okręcie.

Entre-poser, *v. a.* złożyć towary na składzie.

Entreposeur, *s. m.* dozorca magazynu składowego.

Entrepôt, *s. m.* magazyn, skład.

Entre-pousser (s'), *v. réc.* popychać się, potrącać się.

Entreprenant, **ante**, *a.* śmiały, przedsiębiorący, ryzykowny — zuchwały, śmiałek.

Entreprendre, *v. a.* przedsiębrać, przedsięwziąć, założyć sobie co — uwziąć się na co — pozbawić władzy (jakiéj części ciała). *=qu'un*, złapać dogonić, schwytać. *= sur qu'un*, wdzierać się w cudze, targnąć się na co, nastąpić, następować (na prawa, wolność i t. p.). **Entrepris**, **ise**, *prt. et a.* przedsięwzięty — pozbawiony ruchu, władzy (o części ciała).

Entrepreneur, *s. m.* przedsiębierca, antreprener. **=euse**, *s. f.* antreprenerka.

Entreprise, *s. f.* przedsięwzięcie, zamiar — przedsiębierstwo, antrepryza — wdzieranie się w co, następowanie na co.

Entre-quereller (s'), *v. réc.* kłócić się, wadzić się.

Entrer, *v. n.* wejść, wchodzić — wmieszać się do czego — mieć udział — wstąpić w co, do czego, zaciągnąć się (do służby i t. p.) — zacząć, rozpocząć — wchodzić za-

chodzić — wypłynąć, wejść (o fundusach it. p.). = *en chaire*, wstąpić na ambonę = *en compte*, wchodzić na rachunek, do rachunku. = *en matière*, przystąpić do materyi. = *dans la pensée de qu''un*, wchodzić w czyją myśl, pojmować ją. *Faire* =, wprowadzić — włożyć — umieścić.

ENTRE-SOL, *s. m.* piętro pośrednie między dwoma — antrsol: piętro między dołem a pierwszém piętrem.

ENTRETAILLE, *s. f.* pośrodkowe rysy w sztychu.

ENTRE-TAILLER (s'), *v. pron.* strychować się (o koniu).

ENTRETAILLURE, *s. f.* zranienie ze strychowania się.

ENTRE-TEMPS, *s. m.* przeciąg czasu między czém a czém.

ENTRETÈNEMENT, *s. m.* utrzymanie, życie, fundusz na życie.

ENTRETENIR, *v. a.* utrzymywać, podpierać — utrzymywać, pielęgnować, chodzić około czego — mieć (stosunki i t. p.) — utrzymywać (korrespondencyą) — dawać na życie; łożyć na kogo; żywić. = *qu''un*, rozmawiać z kim, pomówić z kim o czém. = *une femme*, utrzymywać metressę. = *un grand train*, trzymać dwór, służbę. *S'*=, trzymać się (jedno drugiego) — podpierać się wzajemnie — utrzymywać się z czego, żyć z czego — trzymać się, zachowywać się w pewnym stanie. *S'= du jeu*, żyć z gry. *S'= avec qu''un*, *v. réc.* rozmawiać, prowadzić rozmowę. ENTRETENU, UE, *prt.* utrzymywany, na utrzymaniu, na czyim koszcie — płatny od rządu (lubo nie w służbie czynnéj) — *Hér.* pozaczepiany (jeden o drugi).

ENTRETIEN, *s. m.* utrzymanie — noszenie się, ubieranie się, ubiór — utrzymywanie, staranie, chodzenie około czego — rozmowa.

ENTRETOILE, *s. f.* siatka otoczona paskiem, lamówką.

ENTRE-TOISE, *s. f.* belka lub szyna poprzeczna.

ENTREVOIR, *v. a.* widzieć niewyraźnie, niedokładnie, jak przez mgłę — zgadywać, domyślać się, przewidywać. *S'*=, widzieć się z kim — nawiedzać się, oddawać sobie wizyty.

ENTREVOUS, *s. m.* przestrzeń między belką a belką pułapu.

ENTREVUE, *s. f.* widzenie się, spotkanie się z kim, rozmowa.

ENTR'OUVRIR, *v. a.* uchylić drzwi.

ENTR'OUVERT, ERTE, *prt.* uchylony, na pół odemknięty.

ENTURE, *s. f.* miejsce gdzie się szczepi flanca — drążek poprzeczny, szczebel.

ENUMÉRATEUR, *s. m.* wyliczający.

ENUMÉRATIF, IVE, *a.* wyliczający.

ENUMÉRATION, *s. m.* wyliczenie.

ENUMÉRER, *v. a.* wyliczać, wyliczyć, wymienić porządkiem.

ENVAHIR, *v. a.* zająć, zagarnąć, zagrabić — opanować.

ENVAHISSEMENT, *s. m.* zajęcie, opanowanie, zabory, podbicia, podboje.

ENVAHISSEUR, *s. m.* zaborca, podbijający.

ENVELOPPE, *s. f.* obwinięcie, obwijka — pokrowiec, płótno (obwijające) — koperta (listu) — pokrywa, powierzchowność — robota fortyfikacyjna osłaniająca inną. *Écrire sous l'= de qu''un*, pisać pod czyim adresem. *Mettre une lettre sous* =, zakopertować list.

ENVELOPPER, *v. a.* zawinąć, obwinąć w co — obwijać, otaczać co — otoczyć, opasać do koła — wmieszać, wplątać w co — okrywać, osłaniać, obwijać, taić. *S'*=, zawinąć się w co, okręcić się czém, otulić się. ENVELOPPÉ, ÉE, *prt. et*

a. ciemny, zawikłany, zaplątany — osłoniony.

Envenimer, *v. a.* zatruć, zatruwać, napuszczać jadem — rozjątrzyć, zajątrzyć, podrażnić. = *la bouche*, poparzyć, popryszczyć usta. Envenimé, ée, *prt. et a.* zatruty — jadowity, pełen jadu — złośliwy.

Enverger, *v. a.* wypleść łoziną, pręcikami.

Envergeure, *s. f.* wyplatanie pręcikami — siatka z drótu służąca za formę papieru.

Enverguer, *v. a. Mar.* przywiązać żagle do rejów.

Envergure, *s. f.* długość rejów — długość rozpostartych skrzydeł.

Envers, *prép.* ku, względem. = *et contre tous*, przeciwko wszystkim.

Envers, *s. m.* zła strona, lewa strona materyi. *Etoffe à deux* =, materya dobra na obie strony. *A l'*=, na wywrót. *Avoir la tête à l'*=, mieć przewrócono w głowie. *tomber à l'*=, upaść wznak, na wznak.

Envi (à l'), *adv. et prép.* na wyścigi.

Envie, *s. f.* zazdrość — chęć, żądza — zanogcice na palcach — znak z którém się rodzi dziecko w skutku wrażeń doznanych przez matkę w czasie brzemienności, mysz *pop. Faire* =, obudzić zazdrość. *Avoir* =, chcieć się komu *impers.* — mieć ochotę. *Digne d'*=, do zazdroszczenia.

Envieillir, *v. a.* wydawać starszém. Envieilli, ie, *prt. et a.* zadawniony, przestarzały — zastarzały — zatwardziały (grzesznik).

Envier, *v. a.* zazdrościć czego — zajrzeć — pragnąć. Envié, ée, *prt.* będący przedmiotem zazdrości, żądzy, ubiegania się.

Envieux, *s. m.* zazdrośnik. =euse, zazdrośnica. =, =euse, *a.* zazdrośny.

Envine, ée, *a.* który trąci winem.

Environ, *adv.* około

Environner, *v. a.* otoczyć, opasać, obwieść czém — otaczać.

Environs, *s. m. pl.* okolice.

Envis, *adv. (vi,)* poniewolnie.

Envisager, *v. a.* patrzyć na kogo, komu w oczy, zajrzeć w oczy — uważać z jakiéj strony.

Envoi, *s. m.* przesłanie, wyprawienie czego — przedmiot przesłany — wiersz na końcu poezyi którym się ją komu poświęca. *Lettre d'*=, list w którym się donosi iż się rzecz przesyła.

Envoiler (s'), *v. pron.* zginać się (o kruszcach).

Envoisiné, ée, *a.* mający sąsiedztwo jakie, sąsiadujący z kim.

Envoler (s'), *v. pron.* wylecieć, furnąć, wyfurnąć (o ptaszkach) — polecieć z wiatrem — uciec, ulecieć, ulatywać.

Envoûter, *v. a.* urzec czarami z woskowych figurek.

Envoyé, *s. m.* posłannik — poseł (stopień niższy od ambassadorskiego). = *céleste*, posłannik, apostoł, prorok. =ée, *s. f.* małżonka posła obcego państwa.

Envoyer, *v. a* posłać, posyłać — zsyłać — przesyłać, przesłać, wysłać, wysyłać, wyprawić dokąd. = *chez qu''un*, posłać dla dowiedzenia się o zdrowiu czyjém.

Éolien, *s. m.* dialekt eolski.

Éolien, enne, *a.* eolski, z Eolii w Grecyi. *Harpe* =*enne*, harmonika wietrzna — arfa eolska, wydająca dźwięk za powiewem wiatru.

Éolipyle, *s. m.* eolipil, bania metalowa nalana wodą która ogrzewając para ciągle bucha.

Éolique, *a. d. g. vid.* Éolien.

Epacte, *s f.* epakta : liczba wyrażająca wiek księżyca w chwili kończenia się roku starego.

Epagneul, *s. m.* piesek bonoński. =**eule**, *s. f.* suczka bonońska.

Epagomènes, *s. m. pl.* pięć dni dodawanych do roku w erze Nabonassara.

Epailler, *v. a.* oczyszczać złoto.

Epais, **aisse**, *a.* gęsty (o płynach) — zgęszczony — otyły — gruby — gęsty jak las (o zbożu) — gruby, tępy (umysł i t. p.). =, *s. m.* grubość, miąższość. =, *adv.* gęsto, raz wedle razu.

Epaisseur, *s. f.* gęstość — grubość, miąższość — ogrom — gęstwina, gąszcz (lasu i t. p.)

Epaissir, *v. a.* zrobić gęstszém, zgęścić. =, *v. n.* *S'*=, gęstnieć, zgęsnąć się — grubieć.

Epaississement, *s. m.* grubienie, gęśnienie — zgęszczenie.

Epamprement, *s. m.* oberwanie niepotrzebnych liści winnych.

Epamprer, *v. a.* oberwać niepotrzebne liście z wina.

Epanchement, *s. m.* rozlewanie się, rozlanie się — wylanie się serca, uczuć; wylanie.

Epancher, *v. a.* rozlewać, rozlać — wylać (serce, uczucie) — otworzyć się. *S'*=, wylać się, otworzyć serce.

Epandre, *v. a.* wylewać, rozlewać, rozlać — rozsypać, wysypać — rozrzucić, rozpostrzéć. *S'*=, wylać się, rozlać się — wylać (o wodach).

Epanorthose, *s. f.* poprawienie się: figura retoryczna.

Epanouir, *v. a.* otworzyć. = *la rate*, rozweselić. *S'*=, rozwijać się, rozkwitać — wypogodzić się, rozweselić się.

Epanouissement, *s. m.* rozwijanie się, rozkwitanie — rozweselenie się, wesołość.

Eparer (s'), *v. pron.* wierzgać.

Epargnant, **ante**, *a.* oszczędny, oszczędzający.

Epargne, *s. f.* oszczędność — grosz oszczędzony, uzbierany — dawniej: skarb króleski.

Epargner, *v. a.* oszczędzać, oszczędzić — szczędzić czego, żałować, skąpić czego — przebaczać komu, płazem puszczać, pobłażać, oszczędzać kogo — mieć wzgląd na... — wysztukować co z czego, tak krajać ze sztuki aby się okroiło na co — zyskać co na czém — użyć białego tła papieru lub kości słoniowéj na wydanie ciała w malowaniu bez użycia farb. *S'*=, żałować się, szczędzić się, zachowywać się, chować się. *S'*=, *v. réc.* wzajemnie się oszczędzać.

Eparpillement, *s. m.* rozsypanie — rozpierzchnienie się.

Eparpiller, *v. a.* rozsypać, rozrzucić, porozrzucać — rozdmuchnąć — roztrwonić, zmarnować. *S'*=, rozsypać się, być rozpierzchłém.

Epars, **arse**, *a.* rozsypany, rozsiany — rozpierzchły, porozrzucany, w nieładzie.

Eparvin, **Epervin**, *s. m.* guz na nodze u konia.

Epater, *v. a.* utłuc, utrącić nóżkę (naczynia). **Epaté**, **ée**, *prt. et a.* spłaszczony, płaski.

Epaulard, *s. m. vid.* **Orque**.

Epaule, *s. f.* łopatka (u ludzi i źwierząt). = *d'un bastion*, wierzch wystający bastyonu uformowany zejściem się dwu boków — barki, ramiona. *Un coup d'*=, *vid.* Coup. *Plus haut de toutes les* =*s*, wyższy o barki (dla niższych po łopatki). *Jouer, manger par dessus l'*= grać, jeść w tyle, za innemi u innego stołu. *Faire, Payer qu''ch par dessus l'*=, nie zrobić czego; nie zapłacić. *Regarder qu''un par dessus l'*=, patrzyć z pogardą. *Prêter l'*= *à qu''un*, poprzeć kogo, dopomódz komu. *Hausser les* =*s*, wzruszać ramionami. *Plier les* =,

nadstawić grzbietu, zuieść co przykrego. *Pousser le temps avec l'=*, zyskać czasu — popychać czas, przemarudzić.

Epaulée, *s. f.* popychanie barkami — łopatka z ćwierci przedniéj bydlęcia. *Faire qu''ch par =s*, robić co dorywkami i jak z przymusu.

Epaulement, *s. m.* szaniec z faszyn, ziemi i t. p.

Epauler, *v. a.* wybić lub zwichnąć łopatkę bydlęciu — dopomódz komu; poprzeć — osłonić żołnierzy szańcami. *S'=*, wybić sobie łopatkę. Epaulé, ée, *prt. et a.* z wybitą łopatką, rozbity (o bydlęciu). *Une bête épaulée, pop.* panna która się zkozaczyła.

Epaulette, *s. f.* część sukni na barkach — szlifa, epoleta — szlify, ranga officerska.

Epave, *a. d. g.* zbłąkany, niemający właściciela. *Droit d'=*, prawo zabierania zbłąkanego bydła dla siebie. *=s maritimes*, rzeczy z rozbitego statku wyrzucone przez morze.

Epéautre, *s. m.* szpelc: gatunek pszenicy.

Epée, *s. f.* szpada — oręż, broń — stan wojskowy — odwaga, męstwo. *= flamboyante*, miecz ognisty. *C'est une bonne =*, waleczny człowiek, odważny. *Faire un beau coup d'=*, poszkapić się, zrobić głupstwo. *Son = est trop courte*, nie ma żadnego wpływu, przewagi. *Se faire blanc de son =*, nadrabiać miną, imponować. *Passer au fil de l'=*, w pień wyciąć. *L'= use le fourreau*, zbytnia praca niszczy siły.

Epeler, *v. a.* syllabizować, składać zgłoski, zgłoskować.

Epellation, *s. f.* syllabizowanie, zgłoskowanie.

Epenthèse, *s. f.* dodatnia: dodanie litery lub syllaby zbytecznéj.

Epenthétique, *a. d. g.* dodany przez dodatnią.

Eperdu, ue, *a.* który stracił głowę, szalony.

Eperdument, *adv.* szalenie.

Eperlan, *s. m.* sztynka, stynka: ryba.

Eperon, *s. m.* ostroga — ostroga (u koguta i t. p.) — ostroga okrętu — *Bot.* ostróżka: sęki poziome (u drzew) — zmarszczki koło oczu ze starości — palo lub izbice łamiące pęd wody. *Gagner ses =*, dosłużyć się czego. *Il n'a ni bouche ni =*, być tępym, głupim, rozlazłym — licby koń, twardy w pysku i nieczuły na ostrogę. *Donner un coup d'= jusqu'à..*, dotrzéć gdzie, dojechać.

Eperonné, ée, *a.* przy ostrogach — z ostrogą (o ptakach) — *Bot.* ostrogowaty — ze zmarszczkami koło oczu.

Eperonnier, *s. m.* fabrykant ostróg — gatunek pawia chińskiego.

Epervier, *s. m.* krogulec: ptak — sieć pewna na ryby. *C'est un mariage d'=*, stadło w którém żona więcéj warta jak mąż.

Epervière, *s. f.* jastrzębiec: roślina.

Epervin, *s. m. vid.* Eparvin.

Ephélide, *s. f.* pieg.

Éphémère, *a. d. g.* żyjący tylko dzień jeden — nietrwały, przemijający, znikomy *=s*, *s. m. pl.* owady jednodzienne.

Ephémérides, *s. f. pl.* tablice dzienne astronomiczne wykazujące dzień po dzień położenie planety w zodiaku — dziennik.

Ephod, *s. m.* efod, humerał: pas u kapłanów ludu izraelskiego.

Ephore, *s. m.* efor: urzędnik w Lacedemonie.

Epi, *s. m.* kłos — kłos z drogich kamieni i t. p. — włos kręcący się

na czole konia. = *d'eau*, wodutca: roślina.

Epiale, *a.* *Fièvre* =, febra trzęsąca, drączka *pop.*

Epice, *s. f.* korzenie. =*s*, cukierki, konfitury — dawniéj: opłata za wyrok sądowy, pamiętne*.

Epicène, *a. d. g.* rodzaju spólnego, na obie płci.

Epicer, *v. a.* włożyć korzeni do czego — nakładać pamiętne za odsądzenie sprawy. Epicé, ée, *prt.* korzenny, z korzeniami — pieprzny, opieprzony.

Epicerie, *s. f.* korzenie, bandel korzenny.

Epichérème, *s. m.* syllogizm którego każda premissa jest zaraz poparta dowodem.

Epicier, *s. m.* kupiec korzenny. =ère, *s. f.* kupcowa korzenna — żona kupca korzennego.

Epicrâne, *s. m.* pokrycie czaszki.

Epicurien, *s. m* epikurejczyk, zwolennik zasad Epikura — rozpustny, ubiegający się za rozkoszami zmysłowemi. =, =enne, *a.* epikurejski.

Epicurisme, *s. m.* epikureizm.

Epicycle, *s. m.* okręg koła którego środek jest na obwodzie innego koła.

Epicycloïde, *s. f.* epicykloida, linia krzywa powstająca z obrotu jednego punktu obwodu na powierzchnią innego koła.

Epidémie, *s. f.* epidemia, choroba powszechnie panująca.

Epidémique, *a. d. g.* epidemiczny — powszechny.

Epiderme, *s. m.* skórka delikatna zwierzchnia ciała — *Bot.* epidermida.

Epier, *v. n.* iść w kłosy (o zbożu). Epié, ée, *prt. et a.* w kłosach — idący w kłos (o zbożu) — rozchemłany (o ogonie z siercią rozchemłaną). *Un chien épié*, pies z czupryną.

Epier, *v. a.* upatrywać, uglądać (pory i t. p.) — szpiegować, śledzić.

Epierrer, *v. a.* powyrzucać kamienie.

Epieu, *s. m.* oszczep.

Epigastre, *s. m.* *Anat.* wierzchnia część brzucha, nadbrzusze.

Epigastrique, *a. d. g.* nadbrzuszny.

Epiglotte, *s. f.* *Anat.* języczek.

Epigrammatique, *a. d. g.* epigrammatyczny, uciukowy, przycinkowy.

Epigrammatiste, *s. m.* autor epigrammatów.

Epigrammatiser, *v. a.* napisać do kogo wierszyk, ucinek; wyszydzić.

Epigramme, *s. f.* epigrammat: poezya — ucinek, przyciuek.

Epigraphe, *s. f.* napis na gmachu — dewiza, motto, godło.

Epilatoire, *a. d. g.* od którego wypadają włosy (proszek i t. p.),

Epilepsie, *s. f.* wielka choroba; choroba Sgo Walentego, kaduk, padaczka *pop.*

Epileptique, *a. d. g.* epileptyczny — w drganiach. =, *s. m.* cierpiący wielką chorobę.

Epiler, *v. a.* wyrywać włosy, pocierać czém aby wypadały. *S'*=, wyrywać sobie włosy.

Epillet, *s. m.* *Bot.* kłosek: każdy z kłosków kwiatostanu.

Epilogue, *s. m.* epilog, zakończenie poematu.

Epiloguer, *v. n.* przyganiać czemu, krytykować.

Epilogueur, *s. m.* przyganiający, krytyk.

Epinard, *s. m.* szpinak. *Epaulette à grains d'*=*s*, szlifa z bulionami.

Epincetér, *v. a.* zrobić ostrzéj-

szém - wydzierać węzełki z sukna, i t. p.

Epinçoir, *s. m.* młot brukarzy.

Epine, *s. f.* cierń: drzewko—cierń, kolec. =*s*, trudności — ciernie, głogi, przykrości. = *du dos*, kość pacierzowa. *Être sur les* =, siedzieć jak na szpilkach, niecierpliwić się — być w niespokojności. *C'est un fagot d'*=*s*, człowiek trudny, z którym trudno dojść do ładu, *couronne d'*=, cierniowa korona.

Epines, *s. f. pl.* miedź zostająca po stopieniu z najeżonemi kolcami.

Epinette, *s. f.* spineta: gatunek klawikortu— kojczyk na kurczęta.

Epineux, euse, *a.* kolczasty, ciernisty — trudny, przykry — delikatny, drażliwy.

Epine-vinette, *s. f.* berberys: drzewko.

Epingare, *s. m.* działo jednofuntowe.

Epingle, *s. f.* szpilka. =*s*, na szpilki: dodatek do summy umówionéj dla żony tego u którego się co kupuje. *Attacher avec une* =, przypiąć szpilką, przyszpilić. *Être tiré a quatre* =*s*, być wystrojonym, wymuskanym. *Tirer son* = *du jeu*, wybrnąć, wycofać się z czego.

Epinglette, *s. f.* przetyczka do broni palnéj.

Epinglier, ière, *s.* fabrykant szpilek lub przedający je.

Epinière, *a. f. Moelle* =, szpik pacierzowy.

Epiniers, *s. m. pl.* krzaki kolczaste.

Epipétale, *a. d. g. Bot.* na płatku osadzony.

Epiphanie, *s. f.* Swięto Trzech Króli.

Epiphonème, *s. f.* zakończenie mowy wykrzyknieniem jakiéj maxymy.

Epiphore, *s. m. Méd.* płynienie łez.

Epiploon, *s. m. Anat.* błona okrywająca trzewa z przodu.

Epique, *a. d. g.* właściwy epopei, bohatyrski.

Episcopal, ale, *a.* biskupi.

Episcopat, *s. m.* władza biskupia, godność biskupa — biskupstwo, rządy biskupa — zgromadzenie biskupów.

Episcopaux, *s. m. pl.* w Anglii: wyznawcy kościoła biskupiego i uznający ich władzę; anglikanie.

Episode, *s. m.* epizod, ustęp — scena tocząca się na uboczu.

Episodique, *a. d. g.* ustępowy, epizodyczny, poboczny.

Epispastique, *a. d. g.* sprawiający bąble, pryszczący.

Episser, *v. a.* złączyć dwa końce liny rozplótłszy je.

Epissoir, *s. m.* narzędzie do rozplatania końców liny.

Epissure, *s. f.* złączenie dwóch końców liny.

Epistolaire, *a. d. g.* listowy. =, *s. m.* autor listów.

Epistolographe, *s. m.* autor listów, którego listy zebrano w jedno.

Epistyle, *s. f. vid.* Architrave.

Epitaphe, *s. f.* napis na nagrobku. *Il fera l'*= *du genre humain*, człowiek silny i zdrowy jakby miał przeżyć wszystkich.

Epitase, *s. f.* część dramatu obejmująca węzeł sztuki.

Epithalame, *s. m.* epitalamium: wiersz z okazyi czyjego zamęścia.

Epithème, *s. m.* środek przykładany na ciało.

Epithète, *s. f.* przymiotnik, epitet, imie przymiotne dodane komu dla uczczenia, wyśmiania i t. p.

Epitoge, *s. f.* kapturek noszony przez urzędników sądowych na głowie lub na ramionach.

Epitome, *s. m.* skrócenie, krótki zbiór.

Epître, *s. f.* list (autora staro-

żytnego) — list: poezya — epistoła, list z nowego testamentu wyjęty.

Epitrope, *s. f.* figura retoryczna w któréj mówca zdaje się pozwalać na to co łatwo zbić.

Epizootie, *s. f.* choroba na bydło, pomorek.

Epizootique, *a. d. g.* epizootyczny, od choroby bydła.

Eploré, ée, *a.* z płaczem, płaczący, we łzach szlochający.

Eployé, ée, *a. Hér.* z rozpostartemi skrzydłami.

Epluchage, Epluchement, *s. m.* obranie, oczyszczenie, ochędożenie.

Eplucher, *v. a.* oczyścić, ochędożyć, obrać (z paździerzy, ze śmieci) — wyzbiérać starannie błędy i t. p. *S'*=, iskać się.

Eplucheur, euse, *a.* chędożący, obierający z nieczystości — iskający. = *de mots*, który znajdzie zawsze co przyganić wyrazom, podchwytujący.

Eplucho**ir**, *s. m.* nożyk do obierania, oczyszczania.

Epluchure, *s. f.* śmiecie lub paździerze.

Epode, *s. f.* epodon, przyśpiew, trzecia część w śpiewie — nazwisko ostatniéj księgi ód Horacyusza.

Epoindre, *v. a.* ukłuć, dotknąć, drasnąć.

Epointé, ée, *a.* rozbity (koń) — ze złamaną nogą (pies).

Epointer, *v. a.* ułamać lub przyszlifować koniec. *S'*=, przyłamać się. Epointé, ée, *prt.* bez końca, z ułamanym końcem.

Epois, *s. m. pl.* guzy na łbie jelenia.

Eponge, *s. f.* gąbka — pięta (u źwierząt dzikich). *Presser l'*=, *fig.* wydobyć, wycisnąć, wydusić co z kogo. *Passer l'*= *sur qu''ch*, zetrzéć gąbką, zmazać, zatrzéć.

Eponger, *v. a.* myć gąbką — wymaczać (gąbką, bibułą i t. p.).

Eponyme, *a. et s. m.* nadający swoje imie czasowi swego urzędowania, (archont w Grecyi).

Epopée, *s. f.* poema bohatyrskie, epopeja.

Epoque, *s. f.* epoka, przeciąg czasu i pewny punkt w czasie — czas. *A. l'*= *de*, w czasie, podczas, za kogo, za czego. *Faire* =, stanowić epokę.

Epoudrer, *v. a.* wytrzepać z kurzu, otrząsnąć.

Epouffé, ée, *a.* zadyszały, zdyszały, zzjajany.

Epouffer (s'), *v. pron.* zniknąć, zemknąć, przepaść gdzie.

Epouiller, *v. a.* iskać, wszy bić. *S'*=, iskać się.

Epoumoner, *v. a.* mordować płuca. *S'*=, zmordować sobie płuca.

Epousailles, *s. f. pl.* wesele, ślub.

Epouse, małżonka, *vid.* Epoux.

Epousée, *s. f.* narzeczona — panna młoda. *Marcher comme une* =, stąpać noga za nogą.

Epouser, *v. a.* poślubić sobie, zaślubić sobie — ożenić się — pójść za kogo (za mąż) — trzymać za czém, za kim. = *les intérêts*, *la querelle de qu''un*, wziąć stronę czyją w interesach, w kłótni. *S'*=, *v. réc.* pożenić się, pobrać się. *Tel fiance qui n'épouse pas*, nie jeden co się zaręczy nie ożeni się — nie jeden zaczyna a nie dokończy.

Epouseur, *s. d. g.* mający się żenić, na ożenieniu — mąż, pan młody.

Epousseter, *v. a.* wytrzepać z kurzu, otrząsnąć, otrzepać. = *qu''un*, wytrzepać kogo, skórę komu.

Epoussette, *s. f.* miotełka do sukni. *vid.* Vergette — szmata na otarcie konia wychędożonego zgrzebłem.

coup d'argent, wydać wiele pieniędzy. = *qu'un*, pochować kogo, przeżyć go — przejść, przewyższyć, zakassować, zaćmić. = *le carnaval*, hulać w ostatki. = *la synagogue avec honneur*, chlubnie zakończyć co. *S'*= , zakopać się, zagrzebać się — żyć w ukryciu. *S'*= *tout vif*, żywcem się zakopać, żyć z daleka od świata. ENTERRÉ, ÉE, *prt.* zakopany — w nizinie, zapadły.

ENTÊTEMENT, *s. m.* upór, uporczywość.

ENTÊTER, *v. a.* zaczadzić, odurzyć swędem, odurzać — zawrócić głowę czém *S'*=, zawrócić sobie głowę czém, kim — upierać się przy czém, uprzeć się — być upartym. ENTÊTÉ, ÉE, *prt. et a.* uparty.

ENTHOUSIASME, *s. m.* entuzyazm, zapał, szał — uniesienie — zachwycenie.

ENTHOUSIASMER, *v. a.* zająć, zachwycić — natchnąć szałem, wprawić w uniesienie. *S'*= , unosić się nad czém, zapalać się ku czemu.

ENTHOUSIASTE, *s. et a. m.* zapaleniec, owioniony szałem — entuzyasta, zapalony wielbiciel. =, *s. et a. f.* entuzyastka, wielbicielka.

ENTHYMÈME, *s. m.* entymema : rozumowanie złożone z dwóch części : antecedens i consequens.

ENTICHER, *v. a.* nadpsuć — zarazić (opinią, herezyą) — zawrócić czém głowę.. ENTICHÉ, ÉE, *prt.* zarażony czém, nadpsuty.

ENTIER, ÈRE, *a.* cały, całkowity, zupełny — uparty. *Cheval* =, koń nie wałaszony; ogier. *Un homme* =, człowiek w całém znaczeniu tego wyrazu. *Feuille* =*ère*, *Bot.* liść cały (bez żadnych wykrawków lub ząbków). *Mourir tout* =, umrzeć nie zostawiając po sobie żadnego wspomnienia. *Cela demande un homme tout* =, to wymaga oddania się całkowitego. *En* =, w całości, całkowicie. *En son* =, w całkowitości — nienaruszenie, nienapoczęty.

ENTIÈREMENT, *adv.* całkowicie, zupełnie, w całości.

ENTITÉ, *s. f.* istota, to co stanowi istotę.

ENTOILAGE, *s. m.* przyszycie cieńszéj koronki na grubszéj lub na płótnie.

ENTOILER, *v. a.* przyszyć koronkę na płótnie i t. p. — podkleić płótnem (mappę i t. p.).

ENTOMOLOGIE, *s. f.* entomologia, nauka o owadach.

ENTOMOLOGIQUE, *a. d. g.* entomologiczny.

ENTOMOLOGISTE, *s. m.* entomolog: trudniący się nauką o owadach.

ENTONNER, *v. a.* wlewać do beczki — pić, zapijać. *S'*=, dąć, wyć, świszczéć (o wietrze zakręcającym się w cieśni).

ENTONNER, *v. a.* zanucić, zaintonować.

ENTONNOIR, *s. m.* lejek — rodzaj grzybów. *En* =, *Bot.* lejkowaty.

ENTORSE, *s. f.* wykręcenie członka — *fig.* powinienie się nogi. *Donner une* = *à la vérité, etc.* naruszyć prawdę, przekręcić, skrzywić.

ENTORTILLEMENT, *s. m.* okręcenie się, okręcanie się — zawikłanie, plątanina.

ENTORTILLER, *v. a.* obwinąć, okręcić — uwikłać, zaplątać. *S'*=, wić się około czego, okręcać się, wkręcać się.

ENTOUR, *s. m.* obwód, okolica. *Les* =*s de qu'un*, osoby otaczające kogo. *Savoir prendre les* =*s*, umieć użyć wpływu osób otaczających kogo.

ENTOURAGE, *s. m.* obwódka — osoby otaczające kogo.

ENTOURER, *v. a.* otoczyć, otaczać, obwieść czém — żyć z kim, otaczać kogo. *S'*= , otoczyć się.

ENTOURNURE, *s. f.* brzeg rękawa koło samej pachy.

ENTR'ACCORDER (s'), *v. réc.* żyć zgodnie z sobą.

ENTR'ACCUSER (s'), *v. réc.* wzajemnie się oskarżać, zwalać co na siebie, *fm.*

ENTR'ACTE, *s. m.* przerwa między aktem a aktem — krótka sztuka dawana między aktami.

ENTRAGE, *s. m.* *(vi.)* wejście w posiadanie.

ENTR'AIDER (s'), *v. réc.* wzajemnie sobie dopomagać, wspomagać się.

ENTRAILLES, *s. f. pl.* wnętrzności, kiszki, trzewa, jelita — czułość, serce, czucie — litość — środek, wnętrzności. *Avoir des* =, mieć czułe serce — wyrażać się z czuciem.

ENTR'AIMER (s'), *v. réc.* kochać się wzajemnie.

ENTRAINANT, ANTE, *a.* pociągający, zachwycający, porywający.

ENTRAINEMENT, *s. m.* pociąg — uniesienie, porwanie, pociągnienie, zapał.

ENTRAINER, *v. a.* wciągnąć, pociągnąć, porywać, porwać. = *avec soi*, *après soi*, pociągać, ciągnąć za sobą.

ENTRAIT, *s. m.* belka główna w ciesielce dachu.

ENTRANT, ANTE, *a.* ujmujący, jednający sobie serce — wchodzący, przybywający.

ENTR'APPELER (s'), *v. réc.* wołać się wzajemnie, wołać na siebie.

ENTRAVE, *s. f.* więzy, pęta — hamulec, wędzidło *fig.*

ENTRAVER, *v. a.* pętać, spętać (konia) — krępować, stawiać zawady, tamować.

ENTR'AVERTIR (s'), *v. réc.* wzajemnie się ostrzegać.

ENTRAVES, *s. f. pl.* pęta (na nogi konia) — zawady, przeszkody, pęta, więzy.

ENTRE, *prép.* między, pomiędzy czém a czém, kim a kim, kogo a kogo — między kim, wśród. *D'= eux*, z pomiędzy nich. = *autres*, między innemi. *Tenir = ses bras*, trzymać na ręku. = *deux soleils*, między wschodem a zachodem słońca. *Être = deux âges*, być średniego wieku, ni starym ni młodym. *Être = deux vins*, być wpół pijanym. = *ci et là*, w tym przeciągu czasu. *Soit dit = nous*, niech to między nami zostanie — mówiąc między nami.

ENTRE-BAILLER, *v. a.* uchylić drzwi, otworzyć. ENTRE-BAILLÉ, ÉE, *prt* uchylony, — roztwierający się — rozdziawiony.

ENTRE-BAISER, *v. réc.* całować się.

ENTRECHAT, *s. m.* antrsza, w tańcu, przebieranie nogami w powietrzu.

ENTRECHOQUER (s'), *v. réc.* uderzać się wzajem, spierać się.

ENTRE-COLONNE, ENTRE-COLONNEMENT, *s. m.* odległość między filarami.

ENTRE-CÔTE, *s. m.* mięso ze schabów.

ENTRECOUPER, *v. a* przerzynać, przecinać — przeplatać. *S'=*, strychować się (o bydlęciu kaleczącém sobie nogę o nogę). ENTRECOUPÉ, ÉE, *prt.* poprzerzynany — przeplatany.

ENTRE-CROISER (s'), *v. réc.* krzyżować się, przecinać się wzajem.

ENTRE-DÉCHIRER (s'), *v. réc.* rozdzierać się wzajemnie.

ENTRE-DÉTRUIRE (s'), *v. réc.* wzajemnie się niszczyć, wytępiać się.

ENTRE-DEUX, *s. m.* przestrzeń, miejsce między dwoma przedmiotami — średni — pomierny. = *de morue*, dzwono stokfisza między łbem a ogonem.

ENTRE-DÉVORER (s'), *v. réc.* pożérać się nawzajem.

ENTRE-DONNER (s'), *v. réc.* dawać sobie wzajemnie.

Entrée, *s. f.* wejście, wnijście, otwór — wkroczenie, wtargnienie, wejście, wjazd - przyjęcie na wjeździe — wystąpienie na scenę — wstąpienie, objęcie (urzędu, posady) — wejście i opłata od wejścia, wprowadzenia czego — prawo wejścia, wejście — prawo wejścia do króla o każdym czasie — wolne wejście na widowisko — danie (potraw). *D'*=, od razu, zaraz na wstępie. *Dès l'= de table*, na samym początku obiadu.

Entrefaite, *s. f.* czas w którym się co dzieje. *Sur ces =s*, *dans ces =s*, gdy się to dzieje.

Entre-égorger (s'), *v. réc.* zarzynać się, mordować się (jedni z drugimi).

Entrelacement, *s. m.* wplecenie, wplatanie — zaplatanie, sploty.

Entrelacer, *v. a.* wplatać, zaplatać, wkręcać. *S'*=, splatać się.

Entrelacs, *s. m.* floresy, ozdoby z posplatanych figur.

Entrelarder, *v. a.* szpikować, naszpikować słoniną — poprzekładać czém, przeplatać. **Entrelardé**, **ée**, *prt.* naszpikowany — poprzeplatany — przerastały (o mięsie przeplatanem tłustością).

Entreligne, *s. m.* odległość między liniami, wierszami — to co napisane między liniami.

Entre-luire, *v. n.* świecić między czém, z po za czego, zabłyskać.

Entre-manger (s'), *v. réc.* pożerać się, zjadać się.

Entre-mêler, *v. a.* wmieszać, pomieszać. *S'*=, mieszać się, przeplatać się. *S'*=, *v. réc. fm.* faktorować, być pośrednikiem w czém.

Entremets, *s. m.* potrawy między pieczystém a wetami, melszpajzy, jarzyny, legumíny.

Entremetteur, *s. m.* stręczyciel, pośrednik, rajfur, koczot*. =**euse**, *s. f.* rajfurka, koczotka*.

Entremettre (s'), *v. pron.* wdawać się w co, być pośrednikiem, wdawać się do czego.

Entremise, *s. f.* wdanie się czyje, pośrednictwo. *Par l'=de* przez kogo.

Entre-noeud, *s. m.* *Bot.* część łodygi między dwoma kolankami.

Entre-nuire (s'), *v. réc.* wzajemnie sobie szkodzić.

Entre-pas, *s. m.* spory trucht: chód konia.

Entre-pont, *s. m.* przedział między dwoma pomostami w okręcie.

Entre-poser, *v. a.* złożyć towary na składzie.

Entreposeur, *s. m.* dozorca magazynu składowego.

Entrepôt, *s. m.* magazyn, skład.

Entre-pousser (s'), *v. réc.* popychać się, potrącać się.

Entreprenant, **ante**, *a.* śmiały, przedsiębiorący, ryzykowny — zuchwały, śmiałek.

Entreprendre, *v. a.* przedsiębrać, przedsięwziąć, założyć sobie co — uwziąć się na co — pozbawić władzy (jakiéj części ciała). *=qu'un*, złapać dogonić, schwytać. *= sur qu'un*, wdzierać się w cudze, targnąć się na co, nastąpić, następować (na prawa, wolność i t. p.). **Entrepris**, **ise**, *prt. et a.* przedsięwzięty — pozbawiony ruchu, władzy (o części ciała).

Entrepreneur, *s. m.* przedsiębierca, antreprener. =**euse**, *s. f.* antreprenerka.

Entreprise, *s. f.* przedsięwzięcie, zamiar — przedsiębierstwo, antrepryza — wdzieranie się w co, następowanie na co.

Entre-quereller (s'), *v. réc.* kłócić się, wadzić się.

Entrer, *v. n.* wejść, wchodzić — wmieszać się do czego — mieć udział — wstąpić w co, do czego, zaciągnąć się (do służby i t. p.) — zacząć, rozpocząć — wchodzić za-

chodzić — wypłynąć, wejść (o funduszach i t. p.). = *en chaire*, wstąpić na ambonę. = *en compte*, wchodzić na rachunek, do rachunku. = *en matière*, przystąpić do materyi. = *dans la pensée de qu''un*, wchodzić w czyją myśl, pojmować ją. *Faire* =, wprowadzić — włożyć — umieścić.

Entre-sol, *s. m.* piętro pośrednie między dwoma — antrsol: piętro między dołem a pierwszém piętrem.

Entretaille, *s. f.* pośrodkowe rysy w sztychu.

Entre-tailler (s'), *v. pron.* strychować się (o koniu).

Entretaillure, *s. f.* zranienie ze strychowania się.

Entre-temps, *s. m.* przeciąg czasu między czém a czém.

Entretènement, *s. m.* utrzymanie, życie, fundusz na życie.

Entretenir, *v. a.* utrzymywać, podpierać — utrzymywać, pielęgnować, chodzić około czego — mieć (stosunki i t. p.) — utrzymywać (korrespondencyą) — dawać na życie; łożyć na kogo; żywić. = *qu''un*, rozmawiać z kim, pomówić z kim o czém. = *une femme*, utrzymywać metressę. = *un grand train*, trzymać dwór, służbę. *S'*=, trzymać się (jedno drugiego) — podpierać się wzajemnie — utrzymywać się z czego, żyć z czego — trzymać się, zachowywać się w pewnym stanie. *S'= du jeu*, żyć z gry. *S'= avec qu''un*, *v. réc.* rozmawiać, prowadzić rozmowę. Entretenu, ue, *prt.* utrzymywany, na utrzymaniu, na czyim koszcie — płatny od rządu (lubo nie w służbie czynnéj) — *Hér.* pozaczepiany (jeden o drugi).

Entretien, *s. m.* utrzymanie — noszenie się, ubieranie się, ubiór — utrzymywanie, staranie, chodzenie około czego — rozmowa.

Entretoile, *s. f.* siatka otoczona paskiem, lamówką.

Entre-toise, *s. f.* belka lub szyna poprzeczna.

Entrevoir, *v. a.* widzieć niewyraźnie, niedokładnie, jak przez mgłę — zgadywać, domyślać się, przewidywać. *S'*=, widzieć się z kim — nawiedzać się, oddawać sobie wizyty.

Entrevous, *s. m.* przestrzeń między belką a belką pułapu.

Entrevue, *s. f.* widzenie się, spotkanie się z kim, rozmowa.

Entr'ouvrir, *v. a.* uchylić drzwi.
Entr'ouvert, erte, *prt.* uchylony, na pół odemknięty.

Enture, *s. f.* miejsce gdzie się szczepi flanca — drążek poprzeczny, szczebel.

Énumérateur, *s. m.* wyliczający.

Énumératif, ive, *a.* wyliczający.

Énumération, *s. m.* wyliczenie.

Énumérer, *v. a.* wyliczać, wyliczyć, wymienić porządkiem.

Envahir, *v. a.* zająć, zagarnąć, zagrabić — opanować.

Envahissement, *s. m.* zajęcie, opanowanie, zabory, podbicia, podboje.

Envahisseur, *s. m.* zaborca, podbijający.

Enveloppe, *s. f.* obwinięcie, obwijka — pokrowiec, płótno (obwijające) — koperta (listu) — pokrywa, powierzchowność — robota fortyfikacyjna osłaniająca inną. *Écrire sous l'= de qu''un*, pisać pod czyim adresem. *Mettre une lettre sous* =, zakopertować list.

Envelopper, *v. a.* zawinąć, obwinąć w co — obwijać, otaczać co — otoczyć, opasać do koła — wmieszać, wplątać w co — okrywać, osłaniać, obwijać, taić. *S'*=, zawinąć się w co, okręcić się czém, otulić się. Enveloppé, ée, *prt.* et

a. ciemny, zawikłany, zaplątany — osłoniony.

ENVENIMER, *v. a.* zatruć, zatruwać, napuszczać jadem — rozjątrzyć, zajątrzyć, podrażnić. = *la bouche*, poparzyć, popryszczyć usta. ENVENIMÉ, ÉE, *prt. et a.* zatruty — jadowity, pełen jadu — złośliwy.

ENVERGER, *v. a.* wypleść łoziną, pręcikami.

ENVERGEURE, *s. f.* wyplatanie pręcikami — siatka z drótu służąca za formę papieru.

ENVERGUER, *v. a. Mar.* przywiązać żagle do rejów.

ENVERGURE, *s. f.* długość rejów — długość rozpostartych skrzydeł.

ENVERS, *prép.* ku, względem. = *et contre tous*, przeciwko wszystkim.

ENVERS, *s. m.* zła strona, lewa strona materyi. *Etoffe à deux* =, materya dobra na obie strony. *A l'*=, na wywrót. *Avoir la tête à l'*=, mieć przewrócono w głowie. *tomber à l'*=, upaść wznak, na wznak.

ENVI (À L'), *adv. et prép.* na wyścigi.

ENVIE, *s. f.* zazdrość — chęć, żądza — zanogcice na palcach — znak z którém się rodzi dziecko w skutku wrażeń doznanych przez matkę w czasie brzemienności, mysz *pop. Faire* =, obudzić zazdrość. *Avoir* =, chcieć się komu *impers.* — mieć ochotę. *Digne d'*=, do zazdroszczenia.

ENVIEILLIR, *v. a.* wydawać starszém. ENVIEILLI, IE, *prt. et a.* zadawniony, przestarzały — zastarzały — zatwardziały (grzesznik).

ENVIER, *v. a.* zazdrościć czego — zajrzeć — pragnąć. ENVIÉ, ÉE, *prt.* będący przedmiotem zazdrości, żądzy, ubiegania się.

ENVIEUX, *s. m.* zazdrośnik. =EUSE, zazdrośnica. =, =EUSE, *a.* zazdrośny.

ENVINÉ, ÉE, *a.* który trąci winem.

ENVIRON, *adv.* około.

ENVIRONNER, *v. a.* otoczyć, opasać, obwieść czém — otaczać.

ENVIRONS, *s. m. pl.* okolice.

ENVIS, *adv. (vi.)* poniewolnie.

ENVISAGER, *v. a.* patrzyć na kogo, komu w oczy, zajrzeć w oczy — uważać z jakiéj strony.

ENVOI, *s. m.* przesłanie, wyprawienie czego — przedmiot przesłany — wiersz na końcu poezyi którym się ją komu poświęca. *Lettre d'*=, list w którym się donosi iż się rzecz przesyła.

ENVOILER (s'), *v. pron.* zginać się (o kruszcach).

ENVOISINÉ, ÉE, *a.* mający sąsiedztwo jakie, sąsiadujący z kim.

ENVOLER (s'), *v. pron.* wylecieć, furnąć, wyfurnąć (o ptaszkach) — polecieć z wiatrem — uciec, ulecieć, ulatywać.

ENVOÛTER, *v. a.* urzec czarami z woskowych figurek.

ENVOYÉ, *s. m.* posłannik — poseł (stopień niższy od ambassadorskiego). = *céleste*, posłannik, apostoł, prorok. =ÉE, *s. f.* małżonka posła obcego państwa.

ENVOYER, *v. a* posłać, posyłać — zsyłać — przesyłać, przesłać, wysłać, wysyłać, wyprawić dokąd. = *chez qu''un*, posłać dla dowiedzenia się o zdrowiu czyjém.

ÉOLIEN, *s. m.* dialekt eolski.

ÉOLIEN, ENNE, *a.* eolski, z Eolii w Grecyi. *Harpe* =*enne*, harmonika wietrzna — arfa eolska, wydająca dzwięk za powiewem wiatru.

ÉOLIPYLE, *s. m.* eolipil, bania metalowa nalana wodą którą ogrzewając para ciągle bucha.

ÉOLIQUE, *a. d. g. vid.* ÉOLIEN.

ÉPACTE, *s. f.* epakta: liczba wyrażająca wiek księżyca w chwili kończenia się roku starego.

Epagneul, *s. m.* piesek bonoński. =eule, *s. f.* suczka bonońska.

Epagomènes, *s. m. pl.* pięć dni dodawanych do roku w erze Nabonassara.

Epailler, *v. a.* oczyszczać złoto.

Epais, aisse, *a.* gęsty (o płynach) — zgęszczony — otyły — gruby — gęsty jak las (o zbożu) — gruby, tępy (umysł i t. p.). =, *s. m.* grubość, miąższość. =, *adv.* gęsto, raz wedle razu.

Epaisseur, *s. f.* gęstość — grubość, miąższość — ogrom — gęstwina, gąszcz (lasu i t. p.)

Epaissir, *v. a.* zrobić gęstszém, zgęścić. =, *v. n.* *S'*=, gęstnieć, zgęsnąć się — grubieć.

Epaississement, *s. m.* grubienie, gęśnienie — zgęszczenie.

Epamprement, *s. m.* oberwanie niepotrzebnych liści winnych.

Epamprer, *v. a.* oberwać niepotrzebne liście z wina.

Epanchement, *s. m.* rozlewanie się, rozlanie się — wylanie się serca, uczuć; wylanie.

Epancher, *v. a.* rozlewać, rozlać — wylać (serce, uczucie) — otworzyć się. *S'*=, wylać się, otworzyć serce.

Epandre, *v. a.* wylewać, rozlewać, rozlać — rozsypać, wysypać — rozrzucić, rozpostrzéć. *S'*=, wylać się, rozlać się — wylać (o wodach).

Epanorthose, *s. f.* poprawienie się: figura retoryczna.

Epanouir, *v. a.* otworzyć. = *la rate*, rozweselić. *S'*=, rozwijać się, rozkwitać — wypogodzić się, rozweselić się.

Epanouissement, *s. m.* rozwijanie się, rozkwitanie — rozweselenie się, wesołość.

Eparer (s'), *v. pron.* wierzgać.

Epargnant, ante, *a.* oszczędny, oszczędzający.

Epargne, *s. f.* oszczędność — grosz oszczędzony, uzbierany — dawniéj: skarb króleski.

Epargner, *v. a.* oszczędzać, oszczędzić — szczędzić czego, żałować, skąpić czego — przebaczać komu, płazem puszczać, pobłażać, oszczędzać kogo — mieć wzgląd na... — wysztukować co z czego, tak krajać ze sztuki aby się okroiło na co — zyskać co na czém — użyć białego tła papieru lub kości słoniowéj na wydanie ciała w malowaniu bez użycia farb. *S'*=, żałować się, szczędzić się, zachowywać się, chować się. *S'*=, *v. réc.* wzajemnie się oszczędzać.

Eparpillement, *s. m.* rozsypanie — rozpierzchnienie się.

Eparpiller, *v. a.* rozsypać, rozrzucić, porozrzucać — rozdmuchnąć — roztrwonić, zmarnować. *S'*=, rozsypać się, być rozpierzchłém.

Epars, arse, *a.* rozsypany, rozsiany — rozpierzchły, porozrzucany, w nieładzie.

Eparvin, Epervin, *s. m.* guz na nodze u konia.

Epater, *v. a.* utłuc, utrącić nóżkę (naczynia). Epaté, ée, *prt. et a.* spłaszczony, płaski.

Epaulard, *s. m. vid.* Orque.

Epaule, *s. f.* łopatka (u ludzi i zwierząt). = *d'un bastion*, wierzch wystający bastyonu uformowany zejściem się dwu boków — barki, ramiona. *Un coup d'*=, *vid.* Coup. *Plus haut de toutes les* =*s*, wyższy o barki (dla niższych po łopatki). *Jouer, manger par dessus l'*= grać, jeść w tyle, za innemi u innego stołu. *Faire, Payer qu''ch par dessus l'*=, nie zrobić czego; nie zapłacić. *Regarder qu''un par dessus l'*=, patrzyć z pogardą. *Prêter l'*= *à qu''un*, poprzeć kogo, dopomódz komu. *Hausser les* =*s*, wzruszać ramionami. *Plier les* =,

nadstawić grzbietu, zuieść co przykrego. *Pousser le temps avec l'=*, zyskać czasu — popychać czas, przemarudzić.

Epaulée, *s. f.* popychanie barkami — łopatka z ćwierci przedniéj bydlęcia. *Faire qu''ch par =s*, robić co dorywkami i jak z przymusu.

Epaulement, *s. m.* szaniec z faszyn, ziemi i t. p.

Epauler, *v. a.* wybić lub zwichnąć łopatkę bydlęciu — dopomódz komu; poprzeć — osłonić żołnierzy szańcami. *S'=*, wybić sobie łopatkę. Epaulé, ée, *prt. et a.* z wybitą łopatką, rozbity (o bydlęciu). *Une bête épaulée, pop.* panna która się zkozaczyła.

Epaulette, *s. f.* część sukni na barkach — szlifa, epoleta — szlify, ranga officerska.

Epave, *a. d. g.* zbłąkany, niemający właściciela. *Droit d'=*, prawo zabierania zbłąkanego bydła dla siebie. *=s maritimes*, rzeczy z rozbitego statku wyrzucone przez morze.

Epéautre, *s. m.* szpelc: gatunek pszenicy.

Epée, *s. f.* szpada — oręż, broń — stan wojskowy — odwaga, męstwo. *=flamboyante*, miecz ognisty. *C'est une bonne =*, waleczny człowiek, odważny. *Faire un beau coup d'=*, poszkapić się, zrobić głupstwo. *Son =est trop courte*, nie ma żadnego wpływu, przewagi. *Se faire blanc de son =*, nadrabiać miną, imponować. *Passer au fil de l'=*, w pień wyciąć. *L'= use le fourreau*, zbytnia praca niszczy siły.

Epeler, *v. a.* syllabizować, składać zgłoski, zgłoskować.

Epellation, *s. f.* syllabizowanie, zgłoskowanie.

Epenthèse, *s. f.* dodatnia: dodanie litery lub syllaby zbytecznéj.

Epenthétique, *a. d. g.* dodany przez dodatnią.

Eperdu, ue, *a.* który stracił głowę, szalony.

Eperdument, *adv.* szalenie.

Eperlan, *s. m.* sztynka, stynka: ryba.

Eperon, *s. m.* ostroga — ostroga (u koguta i t. p.) — ostroga okrętu — *Bot.* ostróżka: sęki poziome (u drzew) — zmarszczki koło oczu ze starości — palo lub izbice łamiące pęd wody. *Gagner ses =*, dosłużyć się czego. *Il n'a ni bouche ni =*, być tępym, głupim, rozlazłym — lichy koń, twardy w pysku i nieczuły na ostrogę. *Donner un coup d'= jusqu'à..*, dotrzéć gdzie, dojechać.

Eperonné, ée, *a.* przy ostrogach — z ostrogą (o ptakach) — *Bot.* ostrogowaty — ze zmarszczkami koło oczu.

Eperonnier, *s. m.* fabrykant ostróg — gatunek pawia chińskiego.

Epervier, *s. m.* krogulec: ptak — sieć pewna na ryby. *C'est un mariage d'=*, stadło w którém żona więcéj warta jak mąż.

Epervière, *s. f.* jastrzębiec: roślina.

Epervin, *s. m. vid.* Eparvin.

Ephélide, *s. f.* pieg.

Ephémère, *a. d. g.* żyjący tylko dzień jeden — nietrwały, przemijający, znikomy *=s*, *s. m. pl.* owady jednodzienne.

Ephémérides, *s. f. pl.* tablice dzienne astronomiczne wykazujące dzień po dzień położenie planety w zodiaku — dziennik.

Ephod, *s. m.* efod, humerał: pas u kapłanów ludu izraelskiego.

Ephore, *s. m.* efor: urzędnik w Lacedemonie.

Epi, *s. m.* kłos — kłos z drogich kamieni i t. p. — włos kręcący się

na czole konia. = *d'eau*, wodulca: roślina.

Epiale, *a. Fièvre* =, febra trzęsąca, drzączka *pop.*

Epice, *s. f.* korzenie. =*s*, cukierki, konfitury — dawniéj: opłata za wyrok sądowy, pamiętne*.

Epicène, *a. d. g.* rodzaju spólnego, na obie płci.

Epicer, *v. a.* włożyć korzeni do czego — nakładać pamiętne za odsądzenie sprawy. Epicé, ée, *prt.* korzenny, z korzeniami — pieprzny, opieprzony.

Epicerie, *s. f.* korzenie, bandel korzenny.

Epichérème, *s. m.* syllogizm którego każda premissa jest zaraz poparta dowodem.

Epicier, *s. m.* kupiec korzenny. =ère, *s. f.* kupcowa korzenna — żona kupca korzennego.

Epicrâne, *s. m.* pokrycie czaszki.

Epicurien, *s. m* epikurejczyk, zwolennik zasad Epikura — rozpustny, ubiegający się za rozkoszami zmysłowemi. =, =enne, *a.* epikurejski.

Epicurisme, *s. m.* epikureizm.

Epicycle, *s. m.* okręg koła którego środek jest na obwodzie innego koła.

Epicycloïde, *s. f.* epicykloida, linia krzywa powstająca z obrotu jednego punktu obwodu na powierzchnią innego koła.

Epidémie, *s. f* epidemia, choroba powszechnie panująca.

Epidémique, *a. d. g.* epidemiczny — powszechny.

Epiderme, *s. m.* skórka delikatna zwierzchnia ciała — *Bot.* epidermida.

Epier, *v. n.* iść w kłosy (o zbożu). Epié, ée, *prt. et a.* w kłosach — idący w kłos (o zbożu) — rozchemłany (o ogonie z siercią rozchemłaną). *Un chien épié*, pies z czupryną.

Epier, *v. a.* upatrywać, uglądać (pory i t. p.) — szpiegować, śledzić.

Epierrer, *v. a.* powyrzucać kamienie.

Epieu, *s. m.* oszczep.

Epigastre, *s. m. Anat.* wierzchnia część brzucha, nadbrzusze.

Epigastrique, *a. d. g.* nadbrzuszny.

Epiglotte, *s. f. Anat.* języczek.

Epigrammatique, *a. d. g.* epigrammatyczny, ucinkowy, przycinkowy.

Epigrammatiste, *s. m.* autor epigrammatów.

Epigrammatiser, *v. a.* napisać do kogo wierszyk, ucinek; wyszydzić.

Epigramme, *s. f.* epigrammat: poezya — ucinek, przycinek.

Epigraphe, *s. f.* napis na gmachu — dewiza, motto, godło.

Epilatoire, *a. d. g.* od którego wypadają włosy (proszek i t. p.),

Epilepsie, *s f.* wielka choroba; choroba Sgo Walentego, kaduk, padaczka *pop.*

Epileptique, *a. d. g.* epileptyczny — w drganiach. =, *s. m.* cierpiący wielką chorobę.

Epiler, *v. a.* wyrywać włosy, pocierać czém aby wypadały. *S'*=, wyrywać sobie włosy.

Epillet, *s. m. Bot.* kłosek: każdy z kłosków kwiatostanu.

Epilogue, *s. m.* epilog, zakończenie poematu.

Epiloguer, *v. n.* przyganiać czemu, krytykować.

Epilogueur, *s. m.* przyganiający, krytyk.

Epinard, *s. m.* szpinak. *Epaulette à grains d'*=*s*, szlifa z bulionami.

Epincer, *v. a.* zrobić ostrzéj-

szém - wydzierać węzełki z sukna, i t. p.

Epinçoir, *s. m.* młot brukarzy.

Epine, *s. f.* cierń: drzewko—cierń, kolec. =*s*, trudności — ciernie, głogi, przykrości. = *du dos*, kość pacierzowa. *Être sur les* =, siedzieć jak na szpilkach, niecierpliwić się — być w niespokojności. *C'est un fagot d'*=*s*, człowiek trudny, z którym trudno dojść do ładu, *couronne d'*=, cierniowa korona.

Epines, *s. f. pl.* miedź zostająca po stopieniu z najeżonemi kolcami.

Epinette, *s. f.* spineta: gatunek klawikortu— kojczyk na kurczęta.

Epineux, euse, *a.* kolczasty, ciernisty — trudny, przykry — delikatny, drażliwy.

Epine-vinette, *s. f.* berberys: drzewko.

Epingare, *s. m.* działo jednofuntowe.

Epingle, *s. f.* szpilka. =*s*, na szpilki: dodatek do summy umówionéj dla żony tego u którego się co kupuje. *Attacher avec une* =, przypiąć szpilką, przyszpilić. *Être tiré a quatre* =*s*, być wystrojonym, wymuskanym. *Tirer son* = *du jeu*, wybrnąć, wycofać się z czego.

Epinglette, *s. f.* przetyczka do broni palnéj.

Epinglier, ière, *s.* fabrykant szpilek lub przedający je.

Epinière, *a. f. Moelle* =, szpik pacierzowy.

Epiniers, *s. m. pl.* krzaki kolczaste.

Epipétale, *a. d. g. Bot.* na płatku osadzony.

Epiphanie, *s. f.* Święto Trzech Króli.

Epiphonème, *s. f.* zakończenie mowy wykrzyknieniem jakiéj maxymy.

Epiphore, *s. m. Méd.* płynienie łez.

Epiploon, *s. m. Anat.* błona okrywająca trzewa z przodu.

Epique, *a. d. g.* właściwy epopei, bohatyrski.

Episcopal, ale, *a.* biskupi.

Episcopat, *s. m.* władza biskupia, godność biskupa — biskupstwo, rządy biskupa — zgromadzenie biskupów.

Episcopaux, *s. m. pl.* w Anglii: wyznawcy kościoła biskupiego i uznający ich władzę; anglikanie.

Episode, *s. m.* epizod, ustęp — scena tocząca się na uboczu.

Episodique, *a. d. g.* ustępowy, epizodyczny, poboczny.

Epispastique, *a. d. g.* sprawiający bąble, pryszczący.

Episser, *v. a.* złączyć dwa końce liny rozplótłszy je.

Epissoir, *s. m.* narzędzie do rozplatania końców liny.

Epissure, *s. f.* złączenie dwóch końców liny.

Epistolaire, *a. d. g.* listowy. =, *s. m.* autor listów.

Epistolographe, *s. m.* autor listów, którego listy zebrano w jedno.

Epistyle, *s. f. vid.* Architrave.

Epitaphe, *s. f.* napis na nagrobku. *Il fera l'*= *du genre humain*, człowiek silny i zdrowy jakby miał przeżyć wszystkich.

Epitase, *s. f.* część dramatu o bejmująca węzeł sztuki.

Epithalame, *s. m.* epitalamium: wiersz z okazyi czyjego zamęścia.

Epithème, *s. m.* środek przykładany na ciało.

Epithète, *s. f.* przymiotnik, epitet, imie przymiotne dodane komu dla uczczenia, wyśmiania i t. p.

Epitoge, *s. f.* kapturek noszony przez urzędników sądowych na głowie lub na ramionach.

Epitome, *s. m.* skrócenie, krótki zbiór.

Epître, *s. f.* list (autora staro-

żytnego) — list: poezya — epistoła, list z nowego testamentu wyjęty.

Epitrope, *s. f.* figura retoryczna w której mówca zdaje się pozwalać na to co łatwo zbić.

Epizootie, *s. f.* choroba na bydło, pomorek.

Epizootique, *a. d. g.* epizootyczny, od choroby bydła.

Eploré, ée, *a.* z płaczem, płaczący, we łzach szlochający.

Eployé, ée, *a. Hér.* z rozpostartemi skrzydłami.

Epluchage, Epluchement, *s. m.* obranie, oczyszczenie, ochędożenie.

Eplucher, *v. a.* oczyścić, ochędożyć, obrać (z paździerzy, ze śmieci) — wyzbierać starannie błędy i t. p. *S'*=, iskać się.

Eplucheur, euse, *a.* chędożący, obierający z nieczystości — iskający. = *de mots*, który znajdzie zawsze co przyganić wyrazom, podchwytujący.

Epluchoir, *s. m.* nożyk do obierania, oczyszczania.

Epluchure, *s. f.* śmiecie lub paździerze.

Epode, *s. f.* epodon, przyśpiew, trzecia część w śpiewie — nazwisko ostatniéj księgi od Horacyusza.

Epoindre, *v. a.* ukłuć, dotknąć, drasnąć.

Epointé, ée, *a.* rozbity (koń) — ze złamaną nogą (pies).

Epointer, *v. a.* ułamać lub przyszlifować koniec. *S'*=, przyłamać się. Epointé, ée, *prt.* bez końca, z ułamanym końcem.

Epois, *s. m. pl.* guzy na łbie jelenia.

Eponge, *s. f.* gąbka — pięta (u źwierząt dzikich). *Presser l'*=, *fig.* wydobyć, wycisnąć, wydusić co z kogo. *Passer l'= sur qu''ch*, zetrzéć gąbką, zmazać, zatrzéć.

Eponger, *v. a.* myć gąbką — wymaczać (gąbką, bibułą i t. p.).

Eponyme, *a. et s. m.* nadający swoje imie czasowi swego urzędowania, (archont w Grecyi).

Epopée, *s. f.* poema bohatyrskie, epopeja.

Epoque, *s. f.* epoka, przeciąg czasu i pewny punkt w czasie — czas. *A. l'= de*, w czasie, podczas, za kogo, za czego. *Faire* =, stanowić epokę.

Epoudrer, *v. a.* wytrzepać z kurzu, otrząsnąć.

Epouffé, ée, *a.* zadyszały, zdyszały, zzjajany.

Epouffer (s'), *v pron.* zniknąć, zemknąć, przepaść gdzie.

Epouiller, *v. a.* iskać, wszy bić. *S'*=, iskać się.

Epoumoner, *v. a.* mordować płuca. *S'*=, zmordować sobie płuca.

Epousailles, *s. f. pl.* wesele, ślub.

Epouse, małżonka, *vid.* Epoux.

Epousée, *s. f.* narzeczona — panna młoda. *Marcher comme une* =, stąpać noga za nogą.

Epouser, *v. a.* poślubić sobie, zaślubić sobie — ożenić się — pójść za kogo (za mąż) — trzymać za czém, za kim. = *les intérêts*, *la querelle de qu''un*, wziąć stronę czyją w interesach, w kłótni. *S'*=, *v. réc.* pożenić się, pobrać się. *Tel fiance qui n'épouse pas*, nie jeden co się zaręczy nie ożeni się — nie jeden zaczyna a nie dokończy.

Epouseur, *s. d. g.* mający się żenić, na ożenieniu — mąż, pan młody.

Epousseter, *v. a.* wytrzepać z kurzu, otrząsnąć, otrzepać. = *qu''un*, wytrzepać kogo, skórę komu.

Epoussette, *s. f.* miotełka do sukni. *vid.* Vergette — szmata na otarcie konia wychędożonego zgrzebłem.

coup d'argent, wydać wiele pieniędzy. = *qu''un*, pochować kogo, przeżyć go — przejść, przewyższyć, zakassować, zaćmić. = *le carnaval*, hulać w ostatki. = *la synagogue avec honneur*, chlubnie zakończyć co. *S'*=, zakopać się, zagrzebać się — żyć w ukryciu. *S'*= *tout vif*, żywcem się zakopać, żyć z daleka od świata. Enterré, ée, *prt.* zakopany — w niziuie, zapadły.

Entêtement, *s. m.* upór, uporczywość.

Entêter, *v. a.* zaczadzić, odurzyć swędem, odurzać — zawrócić głowę czém *S'*=, zawrócić sobie głowę czém, kim — upierać się przy czém, uprzeć się — być upartym. Entêté, ée, *prt. et a.* uparty.

Enthousiasme, *s. m.* entuzyazm, zapał, szał — uniesienie — zachwycenie.

Enthousiasmer, *v. a.* zająć, zachwycić — natchnąć szałem, wprawić w uniesienie. *S'*=, unosić się nad czém, zapalać się ku czemu.

Enthousiaste, *s. et a. m.* zapaleniec, owioniony szałem — entuzyasta, zapalony wielbiciel. =, *s. et a. f.* entuzyastka, wielbicielka.

Enthymème, *s. m.* entymema: rozumowanie złożone z dwóch części: antecedens i consequens.

Enticher, *v. a.* nadpsuć — zarazić (opinią, herezyą)— zawrócić czém głowę.. Entiché, ée, *prt.* zarażony czém, nadpsuty.

Entier, ère, *a.* cały, całkowity, zupełny — uparty. *Cheval* =, koń nie wałaszony; ogier. *Un homme* =, człowiek w całém znaczeniu tego wyrazu. *Feuille* =*ère*, *Bot.* liść cały (bez żadnych wykrawków lub ząbków). *Mourir tout* =, umrzeć nie zostawiając po sobie żadnego wspomnienia. *Cela demande un homme tout* =, to wymaga oddania się całkowitego. *En* =, w całości, całkowicie. *En son* =, w całkowitości — nienaruszenie, nienapoczęty.

Entièrement, *adv.* całkowicie, zupełnie, w całości.

Entité, *s. f.* istota, to co stanowi istotę.

Entoilage, *s. m.* przyszycie cieńszéj koronki na grubszéj lub na płótnie.

Entoiler, *v. a.* przyszyć koronkę na płótnie i t. p. — podkleić płótnem (mappę i t. p.).

Entomologie, *s. f.* entomologia, nauka o owadach.

Entomologique, *a. d. g.* entomologiczny.

Entomologiste, *s. m.* entomolog: trudniący się nauką o owadach.

Entonner, *v. a.* wlewać do beczki — pić, zapijać. *S'*=, dąć, wyć, świszczéć (o wietrze zakręcającym się w cieśni).

Entonner, *v. a.* zanucić, zaintonować.

Entonnoir, *s. m.* lejek — rodzaj grzybów. *En* =, *Bot.* lejkowaty.

Entorse, *s. f.* wykręcenie członka — *fig.* powinienie się nogi. *Donner une* = *à la vérité, etc.* naruszyć prawdę, przekręcić, skrzywić.

Entortillement, *s. m.* okręcenie się, okręcanie się — zawikłanie, plątanina.

Entortiller, *v. a.* obwinąć, okręcić — uwikłać, zaplątać. *S'*=, wić się około czego, okręcać się, wkręcać się.

Entour, *s. m.* obwód, okolica. *Les* =*s de qu''un*, osoby otaczające kogo. *Savoir prendre les* =*s*, umieć użyć wpływu osób otaczających kogo.

Entourage, *s. m.* obwódka — osoby otaczające kogo.

Entourer, *v. a.* otoczyć, otaczać, obwieść czém — żyć z kim, otaczać kogo. *S'*=, otoczyć się.

ENTOURNURE, *s. f.* brzeg rękawa koło samej pachy.

ENTR'ACCORDER (s'), *v. réc.* żyć zgodnie z sobą.

ENTR'ACCUSER (s'), *v. réc.* wzajemnie się oskarżać, zwalać co na siebie, *fm.*

ENTR'ACTE, *s. m.* przerwa między aktem a aktem — krótka sztuka dawana między aktami.

ENTRAGE, *s. m.* *(vi.)* wejście w posiadanie.

ENTR'AIDER (s'), *v. réc.* wzajemnie sobie dopomagać, wspomagać się.

ENTRAILLES, *s. f. pl.* wnętrzności, kiszki, trzewa, jelita — czułość, serce, czucie — litość — środek, wnętrzności. *Avoir des* =, mieć czułe serce— wyrażać się z czuciem.

ENTR'AIMER (s'), *v. réc.* kochać się wzajemnie.

ENTRAINANT, ANTE, *a.* pociągający, zachwycający, porywający.

ENTRAINEMENT, *s. m.* pociąg — uniesienie, porwanie, pociągnienie, zapał.

ENTRAINER, *v. a.* wciągnąć, pociągnąć, porywać, porwać. = *avec soi*, *après soi*, pociągać, ciągnąć za sobą.

ENTRAIT, *s. m.* belka główna w ciesielce dachu.

ENTRANT, ANTE, *a.* ujmujący, jednający sobie serce — wchodzący, przybywający.

ENTR'APPELER (s'), *v. réc.* wołać się wzajemnie, wołać na siebie.

ENTRAVE, *s. f.* więzy, pęta—hamulec, wędzidło *fig.*

ENTRAVER, *v. a.* pętać, spętać (konia) — krępować, stawiać zawady, tamować.

ENTR'AVERTIR (s'), *v. réc.* wzajemnie się ostrzegać.

ENTRAVES, *s. f. pl.* pęta (na nogi konia) — zawady, przeszkody, pęta, więzy.

ENTRE, *prép.* między, pomiędzy czém a czém, kim a kim, kogo a kogo — między kim, wśród. *D'* = *eux*, z pomiędzy nich. = *autres*, między innemi. *Tenir* = *ses bras*, trzymać na ręku. = *deux soleils*, między wschodem a zachodem słońca. *Être* = *deux âges*, być średniego wieku, ni starym ni młodym. *Etre* = *deux vins*, być wpół pijanym. = *ci et là*, w tym przeciągu czasu. *Soit dit* = *nous*, niech to między nami zostanie — mówiąc między nami.

ENTRE-BAILLER, *v. a.* uchylić drzwi, otworzyć. ENTRE-BAILLÉ, ÉE, *prt* uchylony, — roztwierający się — rozdziawiony.

ENTRE-BAISER, *v. réc.* całować się.

ENTRECHAT, *s. m.* antrsza, w tańcu, przebieranie nogami w powietrzu.

ENTRECHOQUER (s'), *v. réc.* uderzać się wzajem, spierać się.

ENTRE-COLONNE, ENTRE-COLONNEMENT, *s. m.* odległość między filarami.

ENTRE-CÔTE, *s. m.* mięso ze schabów.

ENTRECOUPER, *v. a* przerzynać, przecinać — przeplatać. *S'* =, stychować się (o bydlęciu kaleczącém sobie nogę o nogę). ENTRECOUPÉ, ÉE, *prt.* poprzerzynany — przeplatany.

ENTRE-CROISER (s'), *v. réc.* krzyżować się, przecinać się wzajem.

ENTRE-DÉCHIRER (s'), *v. réc.* rozdzierać się wzajemnie.

ENTRE-DÉTRUIRE (s'), *v. réc.* wzajemnie się niszczyć, wytępiać się.

ENTRE-DEUX, *s. m.* przestrzeń, miejsce między dwoma przedmiotami — średni — pomierny. = *de morue*, dzwono stokfisza między łbem a ogonem.

ENTRE-DÉVORER (s'), *v. réc.* pożerać się nawzajem.

ENTRE-DONNER (s'), *v. réc.* dawać sobie wzajemnie.

ENTRÉE, *s. f.* wejście, wnijście, otwór — wkroczenie, wtargnienie, wejście, wjazd - przyjęcie na wjeździe — wystąpienie na scenę — wstąpienie, objęcie (urzędu, posady) — wejście i opłata od wejścia, wprowadzenia czego — prawo wejścia, wejście — prawo wejścia do króla o każdym czasie — wolne wejście na widowisko — danie (potraw). *D'*=, od razu, zaraz na wstępie. *Dès l'= de table*, na samym początku obiadu.

ENTREFAITE, *s. f.* czas w którym się co dzieje. *Sur ces =s*, *dans ces =s*, gdy się to dzieje.

ENTRE-ÉGORGER (s'), *v. réc.* zarzynać się, mordować się (jedni z drugimi).

ENTRELACEMENT, *s. m.* wpleceuie, wplatanie — zaplatanie, sploty.

ENTRELACER, *v. a.* wplatać, zaplatać, wkręcać. *S'*=, splatać się.

ENTRELACS, *s. m.* floresy, ozdoby z posplatanych figur.

ENTRELARDER, *v. a.* szpikować, naszpikować słoniną — poprzekładać czém, przeplatać. ENTRELARDÉ, ÉE, *prt.* naszpikowany — poprzeplatany — przerastały (o mięsie przeplatanem tłustością).

ENTRELIGNE, *s. m.* odległość między liniami, wierszami — to co napisane między liniami.

ENTRE-LUIRE, *v. n.* świecić między czém, z po za czego, zabłyskać.

ENTRE-MANGER (s'), *v. réc.* pożerać się, zjadać się.

ENTRE-MÊLER, *v. a.* wmieszać, pomieszać. *S'*=, mieszać się, przeplatać się. *S'*=, *v. réc. fm.* faktorować, być pośrednikiem w czém.

ENTREMETS, *s. m.* potrawy między pieczystém a wetami, melszpajzy, jarzyny, leguminy.

ENTREMETTEUR, *s. m.* stręczyciel, pośrednik, rajfur, koczot*. =EUSE, *s. f.* rajfurka, koczotka*.

ENTREMETTRE (s'), *v. pron.* wdawać się w co, być pośrednikiem, wdawać się do czego.

ENTREMISE, *s. f.* wdanie się czyje, pośrednictwo. *Par l'=de* przez kogo.

ENTRE-NOEUD, *s. m. Bot.* część łodygi między dwoma kolankami.

ENTRE-NUIRE (s'), *v. réc.* wzajemnie sobie szkodzić.

ENTRE-PAS, *s. m.* spory trucht: chód konia.

ENTRE-PONT, *s. m.* przedział między dwoma pomostami w okręcie.

ENTRE-POSER, *v. a.* złożyć towary na składzie.

ENTREPOSEUR, *s. m.* dozorca magazynu składowego.

ENTREPÔT, *s. m.* magazyn, skład.

ENTRE-POUSSER (s'), *v. réc.* popychać się, potrącać się.

ENTREPRENANT, ANTE, *a.* śmiały, przedsiębiorący, ryzykowny — zuchwały, śmiałek.

ENTREPRENDRE, *v. a.* przedsiębrać, przedsięwziąć, założyć sobie co — ująć się na co — pozbawić władzy (jakiej części ciała). =*qu'un*, złapać dogonić, schwytać. = *sur qu'un*, wdzierać się w cudze, targnąć się na co, nastąpić, następować (na prawa, wolność i t. p.). ENTREPRIS, ISE, *prt. et a.* przedsięwzięty — pozbawiony ruchu, władzy (o części ciała).

ENTREPRENEUR, *s. m.* przedsiębierca, antreprener. =EUSE, *s. f.* antreprenerka.

ENTREPRISE, *s. f.* przedsięwzięcie, zamiar — przedsiębierstwo, antrepryza — wdzieranie się w co, następowanie na co.

ENTRE-QUERELLER (s'), *v. réc.* kłócić się, wadzić się.

ENTRER, *v. n.* wejść, wchodzić — wmieszać się do czego — mieć udział — wstąpić w co, do czego, zaciągnąć się (do służby i t. p.) — zacząć, rozpocząć — wchodzić za-

chodzić — wypłynąć, wejść (o fundu-szach it. p.). = *en chaire*, wstąpić na ambonę. = *en compte*, wchodzić na rachunek, do rachunku. = *en matière*, przystąpić do materyi. = *dans la pensée de qu''un*, wchodzić w czyją myśl, pojmować ją. *Faire* =, wprowadzić — włożyć — umieścić.

ENTRE-SOL, *s. m.* piętro pośrednie między dwoma — antrsol: piętro między dołem a pierwszém piętrem.

ENTRETAILLE, *s. f.* pośrodkowe ryсy w sztychu.

ENTRE-TAILLER (s'), *v. pron.* strychować się (o koniu).

ENTRETAILLURE, *s. f.* zranienie ze strychowania się.

ENTRE-TEMPS, *s. m.* przeciąg czasu między czém a czém.

ENTRETÈNEMENT, *s. m.* utrzymanie, życie, fundusz na życie.

ENTRETENIR, *v. a.* utrzymywać, podpierać — utrzymywać, pielęgnować, chodzić około czego — mieć (stosunki i t. p.) — utrzymywać (korrespondencyą) — dawać na życie; łożyć na kogo; żywić. = *qu''un*, rozmawiać z kim, pomówić z kim o czém. = *une femme*, utrzymywać metressę. = *un grand train*, trzymać dwór, służbę. *S'*=, trzymać się (jedno drugiego) — podpierać się wzajemnie — utrzymywać się z czego, żyć z czego — trzymać się, zachowywać się w pewnym stanie. *S'= du jeu*, żyć z gry. *S'= avec qu''un*, *v. réc.* rozmawiać, prowadzić rozmowę. ENTRETENU, UE, *prt.* utrzymywany, na utrzymaniu, na czyim koszcie — płatny od rządu (lubo nie w służbie czynnéj) — *Hér.* pozaczepiany (jeden o drugi).

ENTRETIEN, *s. m.* utrzymanie — noszenie się, ubieranie się, ubiór — utrzymywanie, staranie, chodzenie około czego — rozmowa.

ENTRETOILE, *s. f.* siatka otoczona paskiem, lamówką.

ENTRE-TOISE, *s. f.* belka lub szyna poprzeczna.

ENTREVOIR, *v. a.* widzieć niewyraźnie, niedokładnie, jak przez mgłę — zgadywać, domyślać się, przewidywać. *S'*=, widzieć się z kim — nawiedzać się, oddawać sobie wizyty.

ENTREVOUS, *s. m.* przestrzeń między belką a belką pułapu.

ENTREVUE, *s. f.* widzenie się, spotkanie się z kim, rozmowa.

ENTR'OUVRIR, *v. a.* uchylić drzwi.

ENTR'OUVERT, ERTE, *prt.* uchylony, na pół odemknięty.

ENTURE, *s. f.* miejsce gdzie się szczepi flanca — drążek poprzeczny, szczebel.

ÉNUMÉRATEUR, *s. m.* wyliczający.

ÉNUMÉRATIF, IVE, *a.* wyliczający.

ÉNUMÉRATION, *s. m.* wyliczenie.

ÉNUMÉRER, *v. a.* wyliczać, wyliczyć, wymienić porządkiem.

ENVAHIR, *v. a.* zająć, zagarnąć, zagrabić — opanować.

ENVAHISSEMENT, *s. m.* zajęcie, opanowanie, zabory, podbicia, podboje.

ENVAHISSEUR, *s. m.* zaborca, podbijający.

ENVELOPPE, *s. f.* obwinięcie, obwijka — pokrowiec, płótno (obwijające) — koperta (listu) — pokrywa, powierzchowność — robota fortyfikacyjna osłaniająca inną. *Écrire sous l'= de qu''un*, pisać pod czyim adresem. *Mettre une lettre sous* =, zakopertować list.

ENVELOPPER, *v. a.* zawinąć, obwinąć w co — obwijać, otaczać co — otoczyć, opasać do koła — wmieszać, wplątać w co — okrywać, osłaniać, obwijać, taić. *S'*=, zawinąć się w co, okręcić się czém, otulić się. ENVELOPPÉ, ÉE, *prt. et*

a. ciemny, zawikłany, zaplątany — osłoniony.

Envenimer, *v. a*. zatruć, zatruwać, napuszczać jadem — rozjątrzyć, zajątrzyć, podrażnić. = *la bouche*, poparzyć, popryszczyć usta. Envenimé, ée, *prt. et a*. zatruty — jadowity, pełen jadu — złośliwy.

Enverger, *v. a*. wypléść łoziną, pręcikami.

Envergeure, *s. f*. wyplatanie pręcikami — siatka z drótu służąca za formę papieru.

Enverguer, *v. a. Mar*. przywiązać żagle do rejów.

Envergure, *s. f*. długość rejów — długość rozpostartych skrzydeł.

Envers, *prép*. ku, względem. = *et contre tous*, przeciwko wszystkim.

Envers, *s. m*. zła strona, lewa strona materyi. *Etoffe à deux* =, materya dobra na obie strony. *A l'*=, na wywrót. *Avoir la tête à l'*=, mieć przewrócono w głowie. *tomber à l'*=, upaść wznak, na wznak.

Envi (à l'), *adv. et prép*. na wyścigi.

Envie, *s. f*. zazdrość — chęć, żądza — zanogcice na palcach — znak z którém się rodzi dziecko w skutku wrażeń doznanych przez matkę w czasie brzemienności, mysz *pop*. *Faire* =, obudzić zazdrość. *Avoir* =, chcieć się komu *impers*. — mieć ochotę. *Digne d'*=, do zazdroszczenia.

Envieillir, *v. a*. wydawać starszém. Envieilli, ie, *prt. et a*. zadawniony, przestarzały — zastarzały — zatwardziały (grzesznik).

Envier, *v. a*. zazdrościć czego — zajrzeć — pragnąć. Envié, ée, *prt*. będący przedmiotem zazdrości, żądzy, ubiegania się.

Envieux, *s. m*. zazdrośnik. =euse, zazdrośnica. =, =euse, *a*. zazdrośny.

Enviné, ée, *a*. który trąci winem.

Environ, *adv*. około

Environner, *v. a*. otoczyć, opasać, obwieść czém — otaczać.

Environs, *s. m. pl*. okolice.

Envis, *adv. (vi,)* poniewolnie.

Envisager, *v. a*. patrzyć na kogo, komu w oczy, zajrzéć w oczy — uważać z jakiéj strony.

Envoi, *s. m*. przesłanie, wyprawienie czego — przedmiot przesłany — wiersz na końcu poezyi którym się ją komu poświęca. *Lettre d'*=, list w którym się donosi iż się rzecz przesyła.

Envoiler (s'), *v. pron*. zginać się (o kruszcach).

Envoisiné, ée, *a*. mający sąsiedztwo jakie, sąsiadujący z kim.

Envoler (s'), *v. pron*. wylecieć, furnąć, wyfurnąć (o ptaszkach) — polecieć z wiatrem — uciec, ulecieć, ulatywać.

Envoûter, *v. a*. urzec czarami z woskowych figurek.

Envoyé, *s. m*. posłannik — poseł (stopień niższy od ambassadorskiego). = *céleste*, posłannik, apostoł, prorok. =ée, *s. f*. małżonka posła obcego państwa.

Envoyer, *v. a* posłać, posyłać — zsyłać — przesyłać, przesłać, wysłać, wysyłać, wyprawić dokąd. = *chez qu''un*, posłać dla dowiedzenia się o zdrowiu czyjém.

Eolien, *s. m*. dialekt eolski.

Eolien, enne, *a*. eolski, z Eolii w Grecyi. *Harpe* =*enne*, harmonika wietrzna — arfa eolska, wydająca dzwięk za powiewem wiatru.

Eolipyle, *s. m*. eolipil, bania metalowa nalana wodą którą ogrzewając para ciągle bucha.

Eolique, *a. d. g. vid*. Eolien.

Epacte, *s f*. epakta : liczba wyrażająca wiek księżyca w chwili kończenia się roku starego.

Epagneul, *s. m.* piesek bonoński. =eule, *s. f.* suczka bonońska.

Epagomènes, *s. m. pl.* pięć dni dodawanych do roku w erze Nabonassara.

Epailler, *v. a.* oczyszczać złoto.

Epais, aisse, *a.* gęsty (o płynach) — zgęszczony — otyły — gruby — gęsty jak las (o zbożu) — gruby, tępy (umysł i t. p.). =, *s. m.* grubość, miąższość. =, *adv.* gęsto, raz wedle razu.

Epaisseur, *s. f.* gęstość — grubość, miąższość — ogrom — gęstwina, gąszcz (lasu i t. p.)

Epaissir, *v. a.* zrobić gęstszém, zgęścić. =, *v. n.* S'=, gęstnieć, zgęsnąć się — grubieć.

Epaississement, *s. m.* grubienie, gęśnienie — zgęszczenie.

Epamprement, *s. m.* oberwanie niepotrzebnych liści winnych.

Epamprer, *v. a.* oberwać niepotrzebne liście z wina.

Epanchement, *s. m.* rozlewanie się, rozlanie się — wylanie się serca, uczuć; wylanie.

Epancher, *v. a.* rozlewać, rozlać — wylać (serce, uczucie) — otworzyć się. S'=, wylać się, otworzyć serce.

Epandre, *v. a.* wylewać, rozlewać, rozlać — rozsypać, wysypać — rozrzucić, rozpostrzéć. S'=, wylać się, rozlać się — wylać (o wodach).

Epanorthose, *s. f.* poprawienie się: figura retoryczna.

Epanouir, *v. a.* otworzyć. = *la rate*, rozweselić. S'=, rozwijać się, rozkwitnąć — wypogodzić się, rozweselić się.

Epanouissement, *s. m.* rozwijanie się, rozkwitanie — rozweselenie się, wesołość.

Eparer (s'), *v. pron.* wierzgać.

Epargnant, ante, *a.* oszczędny, oszczędzający.

Epargne, *s. f.* oszczędność — grosz oszczędzony, uzbierany — dawniéj: skarb króleski.

Epargner, *v. a.* oszczędzać, oszczędzić — szczędzić czego, żałować, skąpić czego — przebaczać komu, płazem puszczać, pobłażać, oszczędzać kogo — miéć wzgląd na... — wysztukować co z czego, tak krajać ze sztuki aby się okroiło na co — zyskać co na czém — użyć białego tła papieru lub kości słoniowéj na wydanie ciała w malowaniu bez użycia farb. S'=, żałować się, szczędzić się, zachowywać się, chować się. S'=, *v. réc.* wzajemnie się oszczędzać.

Eparpillement, *s. m.* rozsypanie — rozpierzchnienie się.

Eparpiller, *v. a.* rozsypać, rozrzucić, porozrzucać — rozdmuchnąć — roztrwonić, zmarnować. S'=, rozsypać się, być rozpierzchłém.

Epars, arse, *a.* rozsypany, rozsiany — rozpierzchły, porozrzucany, w nieładzie.

Eparvin, Epervin, *s. m.* guz na nodze u konia.

Epater, *v. a.* utłuc, utrącić nóżkę (naczynia). Epaté, ée, *prt. et a.* spłaszczony, płaski.

Epaulard, *s. m.* *vid.* Orque.

Epaule, *s. f.* łopatka (u ludzi i źwierząt). = *d'un bastion*, wierzch wystający bastyonu uformowany zejściem się dwu boków — barki, ramiona. *Un coup d'=*, *vid.* Coup. *Plus haut de toutes les =s*, wyższy o barki (dla niższych po łopatki). *Jouer, manger par dessus l'=* grać, jeść w tyle, za innemi u innego stołu. *Faire, Payer qu''ch par dessus l'=*, nie zrobić czego; nie zapłacić. *Regarder qu''un par dessus l'=*, patrzyć z pogardą. *Prêter l'= à qu''un*, poprzeć kogo, dopomódz komu. *Hausser les =s*, wzruszać ramionami. *Plier les =*,

nadstawić grzbietu, znieść co przykrego. *Pousser le temps avec l'=*, zyskać czasu — popychać czas, przemarudzić.

Epaulée, *s. f.* popychanie barkami — łopatka z ćwierci przedniéj bydlęcia. *Faire qu'ch par =s*, robić co dorywkami i jak z przymusu.

Epaulement, *s. m.* szaniec z faszyn, ziemi i t. p.

Epauler, *v. a.* wybić lub zwichnąć łopatkę bydlęciu — dopomódz komu; poprzeć — osłonić żołnierzy szańcami. *S'=*, wybić sobie łopatkę. Epaulé, ée, *prt. et a.* z wybitą łopatką, rozbity (o bydlęciu). *Une bête épaulée, pop.* panna która się zkozaczyła.

Epaulette, *s. f.* część sukni na barkach — szlifa, epoleta — szlify, ranga officerska.

Epave, *a. d. g.* zbłąkany, niemający właściciela. *Droit d'=*, prawo zabierania zbłąkanego bydła dla siebie. *=s maritimes*, rzeczy z rozbitego statku wyrzucone przez morze.

Epéautre, *s. m.* szpelc: gatunek pszenicy.

Epée, *s. f.* szpada — oręż, broń — stan wojskowy — odwaga, męstwo. *=flamboyante*, miecz ognisty. *C'est une bonne =*, waleczny człowiek, odważny. *Faire un beau coup d'=*, poszkapić się, zrobić głupstwo. *Son = est trop courte*, nie ma żadnego wpływu, przewagi. *Se faire blanc de son =*, nadrabiać miną, imponować. *Passer au fil de l'=*, w pień wyciąć. *L'= use le fourreau*, zbytnia praca niszczy siły.

Epeler, *v. a.* syllabizować, składać zgłoski, zgłoskować.

Epellation, *s. f.* syllabizowanie, zgłoskowanie.

Epenthèse, *s. f.* dodatnia: dodanie litery lub syllaby zbytecznéj.

Epenthétique, *a. d. g.* dodany przez dodatnią.

Eperdu, ue, *a.* który stracił głowę, szalony.

Eperdûment, *adv.* szalenie.

Eperlan, *s. m.* sztynka, stynka: ryba.

Eperon, *s. m.* ostroga — ostroga (u koguta i t. p.) — ostroga okrętu — *Bot.* ostróżka: sęki poziome (u drzew) — zmarszczki koło oczu ze starości — pale lub izbice łamiące pęd wody. *Gagner ses =*, dosłużyć się czego. *Il n'a ni bouche ni =*, być tępym, głupim, rozlazłym — licby koń, twardy w pysku i nieczuły na ostrogę. *Donner un coup d'= jusqu'à..*, dotrzéć gdzie, dojechać.

Eperonné, ée, *a.* przy ostrogach — z ostrogą (o ptakach) — *Bot.* ostrogowaty — ze zmarszczkami koło oczu.

Eperonnier, *s. m.* fabrykant ostróg — gatunek pawia chińskiego.

Epervier, *s. m.* krogulec: ptak — sieć pewna na ryby. *C'est un mariage d'=*, stadło w którém żona więcéj warta jak mąż.

Epervière, *s. f.* jastrzębiec: roślina.

Epervin, *s. m. vid.* Eparvin.

Ephélide, *s. f.* pieg.

Ephémère, *a. d. g.* żyjący tylko dzień jeden — nietrwały, przemijający, znikomy *=s*, *s. m. pl.* owady jednodzienne.

Ephémérides, *s. f. pl.* tablice dzienne astronomiczne wykazujące dzień po dzień położenie planety w zodiaku — dziennik.

Ephod, *s. m.* efod, humerał: pas u kapłanów ludu izraelskiego.

Ephore, *s. m.* efor: urzędnik w Lacedemonie.

Epi, *s. m.* kłos — kłos z drogich kamieni i t. p. — włos kręcący się

na czole konia. = *d'eau*, wodulca : roślina.

Epiale, *a. Fièvre* =, febra trzęsąca, drzączka *pop.*

Epice, *s.f.* korzenie. =*s*, cukierki, konfitury — dawniéj : opłata za wyrok sądowy, pamiętne*.

Epicène, *a. d. g.* rodzaju spólnego, na obie płci.

Epicer, *v. a.* włożyć korzeni do czego — nakładać pamiętne za odsądzenie sprawy. Epicé, ée, *prt.* korzenny, z korzeniami — pieprzny, opieprzony.

Epicerie, *s. f.* korzenie, bandel korzenny.

Epichérème, *s. m.* syllogizm którego każda premissa jest zaraz poparta dowodem.

Epicier, *s. m.* kupiec korzenny. =ère, *s. f.* kupcowa korzenna — żona kupca korzennego.

Epicrâne, *s. m.* pokrycie czaszki.

Epicurien, *s. m* epikurejczyk, zwolennik zasad Epikura — rozpustny, ubiegający się za rozkoszami zmysłowemi. =, =enne, *a.* epikurejski.

Epicurisme, *s. m.* epikureizm.

Epicycle, *s. m.* okręg koła którego środek jest na obwodzie innego koła.

Epicycloïde, *s. f.* epicykloida, linia krzywa powstająca z obrotu jednego punktu obwodu na powierzchnią innego koła.

Epidémie, *s. f.* epidemia, choroba powszechnie panująca.

Epidémique, *a. d. g.* epidemiczny — powszechny.

Epiderme, *s. m.* skórka delikatna zwierzchnia ciała — *Bot.* epidermida.

Epier, *v. n.* iść w kłosy (o zbożu). Epié, ée, *prt. et a.* w kłosach — idący w kłos (o zbożu) — rozchemłany (o ogonie z siercią rozchemłaną). *Un chien épié*, pies z czupryną.

Epier, *v. a.* upatrywać, uglądać (pory i t. p.) — szpiegować, śledzić.

Epierrer, *v. a.* powyrzucać kamienie.

Epieu, *s. m.* oszczep.

Epigastre, *s. m. Anat.* wierzchnia część brzucha, nadbrzusze.

Epigastrique, *a. d. g.* nadbrzuszny.

Epiglotte, *s. f. Anat.* języczek.

Epigrammatique, *a. d. g.* epigrammatyczny, ucinkowy, przycinkowy.

Epigrammatiste, *s. m.* autor epigrammatów.

Epigrammatiser, *v. a.* napisać do kogo wierszyk, ucinek; wyszydzić.

Epigramme, *s. f.* epigrammat : poezya — ucinek, przycinek.

Epigraphe, *s. f.* napis na gmachu — dewiza, motto, godło.

Epilatoire, *a. d. g.* od którego wypadają włosy (proszek i t. p.),

Epilepsie, *s. f.* wielka choroba; choroba Sgo Walentego, kaduk, padaczka *pop.*

Epileptique, *a. d. g.* epileptyczny — w drganiach. =, *s. m.* cierpiący wielką chorobę.

Epiler, *v. a.* wyrywać włosy, pocierać czém aby wypadały. *S'*=, wyrywać sobie włosy.

Epillet, *s. m. Bot.* kłosek : każdy z kłosków kwiatostanu.

Epilogue, *s. m.* epilog, zakończenie poematu.

Epiloguer, *v. n.* przyganiać czemu, krytykować.

Epilogueur, *s. m.* przyganiający, krytyk.

Epinard, *s. m.* szpinak. *Epaulette à graines d'*=*s*, szlifa z bulionami.

Epincer, *v. a.* zrobić ostrzéj-

szém - wydzierać węzełki z sukna, i t. p.

Epinçoir, *s. m.* młot brukarzy.

Epine, *s. f.* cierń: drzewko—cierń, kolec. =*s*, trudności — ciernie, głogi, przykrości. = *du dos*, kość pacierzowa. *Être sur les* =, siedzieć jak na szpilkach, niecierpliwić się — być w niespokojności. *C'est un fagot d'*=*s*, człowiek trudny, z którym trudno dojść do ładu, *couronne d'*=, cierniowa korona.

Epines, *s. f. pl.* miedź zostająca po stopieniu z najeżonemi kolcami.

Epinette, *s. f.* spineta: gatunek klawikortu— kojczyk na kurczęta.

Epineux, euse, *a.* kolczasty, ciernisty — trudny, przykry — delikatny, drażliwy.

Epine-vinette, *s. f.* berberys: drzewko.

Epingare, *s. m.* działo jednofuntowe.

Epingle, *s. f.* szpilka. =*s*, na szpilki: dodatek do summy umówionéj dla żony tego u którego się co kupuje. *Attacher avec une* =, przypiąć szpilką, przyszpilić. *Être tiré a quatre* =*s*, być wystrojonym, wymuskanym. *Tirer son* = *du jeu*, wybrnąć, wycofać się z czego.

Epinglette, *s. f.* przetyczka do broni palnéj.

Epinglier, ière, *s.* fabrykant szpilek lub przedający je.

Epinière, *a. f. Moelle* =, szpik pacierzowy.

Epiniers, *s. m. pl.* krzaki kolczaste.

Epipétale, *a. d. g. Bot.* na płatku osadzony.

Epiphanie, *s. f.* Swięto Trzech Króli.

Epiphonème, *s. f.* zakończenie mowy wykrzyknieniem jakiéj maxymy.

Epiphore, *s. m. Méd.* płynienie łez.

Epiploon, *s. m. Anat.* błona okrywająca trzewa z przodu.

Epique, *a. d. g.* właściwy epopei, bohatyrski.

Episcopal, ale, *a.* biskupi.

Episcopat, *s. m.* władza biskupia, godność biskupa — biskupstwo, rządy biskupa — zgromadzenie biskupów.

Episcopaux, *s. m. pl.* w Anglii: wyznawcy kościoła biskupiego i uznający ich władzę; anglikanie.

Episode, *s. m.* epizod, ustęp — scena tocząca się na uboczu.

Episodique, *a. d. g.* ustępowy, epizodyczny, poboczny.

Epispastique, *a. d. g.* sprawiający bąble, pryszczący.

Episser, *v. a.* złączyć dwa końce liny rozplótłszy je.

Epissoir, *s. m.* narzędzie do rozplatania końców liny.

Epissure, *s. f.* złączenie dwóch końców liny.

Epistolaire, *a. d. g.* listowy. =, *s. m.* autor listów.

Epistolographe, *s. m.* autor listów, którego listy zebrano w jedno.

Epistyle, *s. f. vid.* Architrave.

Epitaphe, *s. f.* napis na nagrobku. *Il fera l'*= *du genre humain*, człowiek silny i zdrowy jakby miał przeżyć wszystkich.

Epitase, *s. f.* część dramatu obejmująca węzeł sztuki.

Epithalame, *s. m.* epitalamium: wiersz z okazyi czyjego zamęścia.

Epithème, *s. m.* środek przykładany na ciało.

Epithète, *s. f.* przymiotnik, epitet, imie przymiotne dodane komu dla uczczenia, wyśmiania i t. p.

Epitoge, *s. f.* kapturek noszony przez urzędników sądowych na głowie lub na ramionach.

Epitome, *s. m.* skrócenie, krótki zbiór.

Epître, *s. f.* list (autora staro-

żytnego) — list: poezya — epistoła, list z nowego testamentu wyjęty.

Epitrope, *s. f.* figura retoryczna w któréj mówca zdaje się pozwalać na to co łatwo zbić.

Epizootie, *s. f.* choroba na bydło, pomorek.

Epizootique, *a. d. g.* epizootyczny, od choroby bydła.

Eploré, ée, *a.* z płaczem, płaczący, we łzach szlochający.

Eployé, ée, *a. Hér.* z rozpostartemi skrzydłami.

Epluchage, Epluchement, *s. m.* obranie, oczyszczenie, ochędożenie.

Eplucher, *v. a.* oczyścić, ochędożyć, obrać (z paździerzy, ze śmieci) — wyzbiérać starannie błędy i t. p. *S'=*, iskać się.

Eplucheur, euse, *a.* chędożący, obierający z nieczystości — iskający. *= de mots*, który znajdzie zawsze co przyganić wyrazom, podchwytujący.

Epluchoir, *s. m.* nożyk do obierania, oczyszczania.

Epluchure, *s. f.* śmiecie lub paździerze.

Epode, *s. f.* epodon, przyśpiew, trzecia część w śpiewie — nazwisko ostatniéj księgi od Horacyusza.

Epoindre, *v. a.* ukłuć, dotknąć, drasnąć.

Epointé, ée, *a.* rozbity (koń) — ze złamaną nogą (pies).

Epointer, *v. a.* ułamać lub przyszlifować koniec. *S'=*, przyłamać się. Epointé, ée, *prt.* bez końca, z ułamanym końcem.

Epois, *s. m. pl.* guzy na łbie jelenia.

Eponge, *s. f.* gąbka — pięta (u źwierząt dzikich). *Presser l'=*, *fig.* wydobyć, wycisnąć, wydusić co z kogo. *Passer l'= sur qu''ch*, zetrzéć gąbką, zmazać, zatrzéć.

Eponger, *v. a.* myć gąbką — wymaczać (gąbką, bibułą i t. p.).

Eponyme, *a. et s. m.* nadający swoje imie czasowi swego urzędowania, (archont w Grecyi).

Epopée, *s. f.* poema bohatyrskie, epopeja.

Epoque, *s. f.* epoka, przeciąg czasu i pewny punkt w czasie — czas. *A. l'= de*, w czasie, podczas, za kogo, za czego. *Faire =*, stanowić epokę.

Epoudrer, *v. a.* wytrzepać z kurzu, otrząsnąć.

Epouffé, ée, *a.* zadyszały, zdyszały, zzjajany.

Epouffer (s'), *v pron.* zniknąć, zemknąć, przepaść gdzie.

Epouiller, *v. a.* iskać, wszy bić. *S'=*, iskać się.

Epoumoner, *v. a.* mordować płuca. *S'=*, zmordować sobie płuca.

Epousailles, *s. f. pl.* wesele, ślub.

Epouse, małżonka, *vid.* Epoux.

Epousée, *s. f.* narzeczona — panna młoda. *Marcher comme une =*, stąpać noga za nogą.

Epouser, *v. a.* poślubić sobie, zaślubić sobie — ożenić się — pójść za kogo (za mąż) — trzymać za czém, za kim. *= les intérêts, la querelle de qu''un*, wziąć stronę czyją w interesach, w kłótni. *S'=*, *v. réc.* pożenić się, pobrać się. *Tel fiancé qui n'épouse pas*, nie jeden co się zaręczy nie ożeni się — nie jeden zaczyna a nie dokończy.

Epouseur, *s. d. g.* mający się żenić, na ożenieniu — mąż, pan młody.

Epousseter, *v. a.* wytrzepać z kurzu, otrząsnąć, otrzepać. *= qu''un*, wytrzepać kogo, skórę komu.

Epoussette, *s. f.* miotełka do sukni. *vid.* Vergette — szmata na otarcie konia wychędożonego zgrzebłem.

Epouvantable, a. d. g. straszny, zastraszający — straszny, okrutny, ogromny.

Epouvantablement, adv. strasznie, nadzwyczajnie.

Epouvantail, s. m. straszydło na ptaki. *vid.* Chenevière.

Epouvante, s. f. strach, trwoga, postrach, popłoch.

Epouvanter, v. a. przestraszyć, zastraszyć, nabawić trwogi. *S'*=, przelęknąć się, przestraszyć się.

Epoux, s. m. małżonek, mąż — oblubieniec. *Les* =, małżonkowie, mąż i żona. =ouse, s. f. małżonka, żona — oblubienica. *Les =ouses de Jesus-Christ*, oblubienice Chrystusa, mniszki.

Epreindre, v. a. wycisnąć (dla soku) — wycisnąć sok.

Epreinte, s. f. fałszywe zachciewanie się na stolec.

Eprendre (s'), v. *pron.* powziąć żądzę ku czemu — szaleć za czém.

Epris, ise, *prt.* szalejący za czém. *Epris d'amour*, zakochany, rozkochany.

Epreuve, s. f. próba; doświadczenie z czém — pierwsza korrekta — pierwsze odbicie sztychu i t. p. — każdy exemplarz ryciny. = *judiciaire*, sądy boże, ortele, próby ognia, wody i t. p. *Être à l'= de qu''ch*, wytrzymać co, nie dać się naruszyć. *Etre à l'= de l'argent*, być nieskazitelnym, nie dać się przekupić, oprzeć się czemu. *A toute* =, doświadczony — gotów do wszystkich poświęceń — niezłomny, stały.

Eprouver, v. a. próbować czego, wziąć na próbę — doświadczyć kogo — doświadczyć czego — doznać, doznawać czego — ponieść co, cierpieć, wycierpieć. Eprouvé, ée, *prt.* doświadczony.

Eprouvette, s. f. narzędzie do próbowania czego, próbka — rodzaj sondy chirurgicznéj.

Epucer, v. a. bić pchły, oczyścić z pcheł. *S'*=, bić pchły (na sobie).

Epuisable, a. d. g. dający się wyczerpać.

Epuisement, s. m. wyczerpanie, wylanie wody — znużenie, opadnienie z sił, osłabienie — wycieńczenie, wypróżnienie (skarbu i t. p.).

Epuiser, v. a. wyczerpać wodę skąd; wysuszyć — wycieńczyć siły i t. p. — odrzeć z czego, wyludnić — wybrać — zużyć, wyczerpać środki i t. p. = *une matière*, wyczerpać przedmiot. *S'*=, wycieńczyć się.

Epuisé, ée, *prt.* wyczerpany — wycieńczony, który postradał siły — zużyty.

Epulide, Epulie, s. f. narost na dziąsłach.

Epulon, s. m. w dawnym Rzymie: kapłan od bankietów.

Epulotique, a. d. g. gojący rany. =, s. m. środek na gojenie ran.

Epuration, s. f. przeczyszczenie — oczyszczenie — wyrzucenie, wyrugowanie kogo ze zgromadzenia. = *de la langue*, poprawa, okrzesanie języka — otrząśnienie się języka z nadużyć.

Epure, s. f. rysunek, plan budowli.

Epurer, v. a. przeczyścić, przeczyszczać — oczyszczać — okrzesać — wyrzucić co niemoralnego (z autora, z ksiąg) i t. p. = *le goût*, oczyścić smak. *S'*=, oczyścić się.

Equarrir, v. a. sciesać, sciesywać pod kątem prostym — obłamać, oberznąć w kwadrat.

Equarrissage, s. m. wymiar kwadratowy — zdejmowanie skóry, łupienie bydląt. *Bois d'*=, drzewo mające najmniéj sześć cali w kwadrat po ociesaniu.

Equarrissement, s. m. ociesanie w kwadrat.

Equarrisseur, s. m. bijący bydło i zdejmujący skóry.

Equateur (*qua* =. *coua*), s. m.

równik: ekwator, linia równonocna.

Equation *(qua=coua)*, *s. f.* zrównanie (w algebrze) — *Astr.* ilość którą należy dodać do ruchu średniego aby otrzymać ruch rzeczywisty.

Equerre, *s. f.* węgielnica. *Mettre d'=*, ułożyć pod kątem prostym. *En =*, pod kątem prostym.

Equestre *(qu-e)*, *a. d. g.* wyobrażająca osobę na koniu. *Figure =*, statua. *Ordre =*, stan rycerski.

Equiangle, *a. d. g.* równokątny — mający kąty równe (jedna figura z drugą).

Equidistant, ante, *a.* równoodległy.

Equilatéral, ale, *a.* równoboczny.

Equilatère, *a. d. g.* mający boki równe (jedna figura z drugą).

Equilibre, *s. m.* równowaga — układanie się do równowagi — równość, proporcya — trafne porozdzielanie przedmiotów (w obrazie). *Faire l'=*, ułożyć do równowagi, zrównać. *Mettre qu''ch en =*, postawić w równowadze.

Equinoxe, *s. m.* porównanie dnia z nocą.

Equinoxial, ale, *a.* równonocny. *Fleurs =ales*, kwiaty rozkwitające i zamykające się codzień o stałych godzinach.

Equipage, *s. m.* ekwipaż, zaprząg, cug, cugi — służba, czeladź z końmi i t. p.; orszak — wyprawa, potrzebne do czego rzeczy — służba okrętowa i żołnierze — ubiór, strój. *L'= de Jean de Paris*, świetny ekwipaż. *Un = de Bohême*, lichy, nędzny zaprząg.

Equipée, *s. f.* głupstwo, krok nierozsądny.

Equipement, *s. m.* umundurowanie, ubranie, usztyftowanie (żołnierzy) — umundurowanie, ubiór — uzbrojenie okrętu.

Equiper, *v. a.* umundurować żołnierza, wystawić (pułk, szwadron i t. p.) — sprawić mundur i t. p. — uzbroić (okręt). *S'=*, umundurować się, ubrać się (o żołnierzu) — śmiesznie się ustroić. Equipé, ée, *prt.* umundurowany — *Hér.* z okrętem o żaglach i linach.

Equipollence, *s. f.* równa wartość (dwu zdań).

Equipollent, ente, *a.* wyrównywający czemu. *=*, *s. m.* równa ilość, tyleż. *A l'=*, w takiéj saméj ilości lub stosunku.

Equipoller, *v. a. =*, *v. n.* wyrównywać, być równém czemu — wyrównywać. Equipollé, ée, *prt.* wyrównywający — *Hér.* położony odpowiednio z czém inném.

Equitable, *a. d. g.* sprawiedliwy, wyrozumiały — słuszny.

Equitablement, *adv.* słusznie, wedle słuszności.

Equitation *(qu-i)*, *s. f.* sztuka jeżdżenia na koniu — jeżdżenie konno.

Equité, *s. f.* słuszność, sprawiedliwość.

Equivalent, ente, *a.* równy, równéj wartości, wynoszący tyleż. *= s. m.* równa ilość (innéj), tyleż.

Equivaloir, *v. n.* wyrównywać wartością, wartować tyleż — znaczyć tyle co..., na jedno wychodzić co...

Equivoque, *a. d. g.* dwuznaczny, uległy dwojakiemu rozumieniu — obojętny — niepewny, wątpliwy. *Homme, conduite =*, człowiek podejrzany, postępowanie podejrzane. *Signe =*, *Méd.* poznaka spólna wielu chorobom.

Equivoquer, *v. n.* dwuznacznie się wyrażać. *S'=*, pomieszać wyrazy, użyć jeden za drugi.

Érable, *s. m.* klon: drzewo.

Eradication, *s. f.* wyrwanie z korzeniem.

Erafler, v. a. zadrasnąć (szpilką i t. p.)

Eraflure, s. f. zadraśnienie.

Éraillement, s. m. wywracanie powiek do góry.

Érailler, v. a. drzeć rozciągając (materyę, tkaninę). S'=, rozłazić się (o wietkiéj materyi). Éraillé, ée, prt. przedarty (o materyi). Avoir l'œil =, mieć czerwone prążki w oczach — mieć oczy nieco wywracające się dogóry.

Éraillure, s. f. przerzedzenie, wytarcie się (materyi).

Érater, v. a. wyjąć śledzionę.

Ère, s. f. era, punkt czasu od którego się liczą lata.

Érèbe, s. m. Ereb : otchłań piekielna u pogan.

Érecteur, a. et s. muszkuł podnoszący, wprawiający w erekcyą.

Érection, s. f. postawienie, stawianie (posągu, pomników) — erekcya, nadanie przywileju—ustanowienie — erekcya, podnoszenie się członka rodzajnego.

Éreinter, v. a. przełamać krzyże, plecy — znużyć, zmordować. S'=, przełamać sobie krzyże. Éreinté, ée, prt. znużony, zmordowany, jak zbity.

Érémitique, a. d. g. pustelniczy.

Érésipèle, s. m. vid. Érysipèle.

Éréthisme, s. m. rwanie w fibrach, rwanie.

Ergo-glu, wyraz podrzeźniający niedorzecznemu rozumowaniu : tere fere kuku, strzela baba z łuku.

Ergot, s. m. ostroga (u niektórych ptaków i zwierząt)—ostróżka w życie. Monter sur ses =s, spinać się na palce — fig. stroić tony.

Ergoté, ée, a. z ostrogą (kogut i t. p.)— z pazurem zbytnim na boku stopy — zarażony ostróżką (o zbożu).

Ergoter, v. a. zrzędzić, gdérać — dogryzać, dojadać.

Ergoteur, euse, a. zrzęda, gdéracz — sprzeka.

Éridan, s. m. Erydan : dawne nazwisko rzeki Padu — Erydan : konstellacya.

Ériger, v. a. postawić, wznieść, (posąg) — wznosić, stawiać — ustawić, utworzyć. = en..., podnieść do tytułu.., zamienić na... S'= en..., obierać się za co, robić się czém.

Érigne, s. f. Chir. haczyk lub soszki którémi się utrzymuje część ciała dla dyssekcyi.

Érinace, s. m. płaskosz kolczysty : grzyb.

Ermin, s. m. cło pewne płacone w portach wschodnich.

Erminette, s. f. toporek, siekierka.

Ermitage, s. m. domek pustelniczy — klasztor pustelników — ermitaż, pałacyk na ustroniu.

Ermite, s. m. pustelnik.

Érosion, s. f. wygryzanie, wygryzienie.

Érotique, a. d. g. miłośny, erotyczny.

Érotomanie, s. f. szaleństwo z miłości.

Erpétologie, s f. nauka o gadach.

Errant, ante, a. błędny, błąkający się — zbłąkany — pogrążony, w błędzie. Chevalier =, błędny rycerz. Juif =, żyd wędrujący — mający błąkać się po świecie aż do końca świata : twór imaginacyi. Étoiles =ntes, planety.

Errata, s. m. errata, sprostowanie mylek druku.

Erratique, a. d. g. nieregularny.

Erratum (tum = tome), s. m. mylka druku.

Erre, s. f. chód, bieg — tór — koléj — posuwanie się, bieg okrętu. =s, trop jelenia. Aller grand'=,

aller belle =, uwijać się, szastać się — pędzić, iść prędko — hulać, szafować. *Suivre les* =*s de qu''un*, iść tym samym torem. *Reprendre les premières* =*s*, na nowo rozpocząć.

ERREMENTS, *s. m. pl.* tór, ślady, kolėj.

ERRER, *v. n.* błądzić, błąkać się, włóczyć się, wałęsać się, tułać się — błądzić, popełnić błąd. *Laisser* =*ses pensées*, marzyć, puścić myśli samopas.

ERREUR, *s. f.* błąd — obłęd, złudzenie, omamienie — myłka — pomyłka. = *de date*, myłka w dacie. = *de fait*, mylka co do zaszłego zdarzenia. =*s*, *s. f. pl.* błąkanie się, wędrówka, tułactwo.

ERRHIN, INE, *a.* użyty na leczenie nozdrzy, nosa (środek lekarski).

ERRONÉ, ÉE, *a.* błędny, mylny.

ERS, *s. m.* soczewka : rodzaj roślin.

ERSE, *a. d. g.* erski (o poezyi, języku ludów Irlandyi, Szkocyi).

ERUCTATION, *s. f.* odbijanie się.

ERUDIT, ITE, *a.* głęboko uczony. =, *s. m.* głęboko uczony, erudyt.

ERUDITION, *s. f.* uczoność, nauka — erudycya.

ERUGINEUX, EUSE, *a.* koloru miedzi.

ERUPTIF, IVE, *a.* wyrzucający, obsypujący (o chorobach z krostami).

ERUPTION, *s. f.* wybuch — puszczenie się (krwi i t. p.) — odchodzenie wiatrów — wyrzucenie na skórze — wyrzuty, krosty — plamy. = *des dents*, wyrzynanie się zębów (u dziecka).

ÉRYSIPÈLE, *s. m.* róża : zapalenie na skórze z bólem.

ERYSIPÉLATEUX, EUSE, *a.* właściwy zapaleniu, róży.

ÈS, wyraz stary utworzony z EN i LES: *Maître ès arts*, magister sztuk. *Ès mains d'un tel*, w ręku w posiadaniu NN. *Saint Pierre ès Liens*, Piotr w okowach.

ESCABEAU, *s. m. vid.* ESCABELLE.

ESCABELLE, *s. f.* prosty stołek drewniany bez poręczy i pleców. *Déranger les* =*s à qu''un*, połamać komu szyki. *Remuer ses* =, wyprowadzić się — zmienić stan życia i t. p.

ESCACHE, *s. f.* munsztuk, wędzidło owalne.

ESCADRE, *s. f.* eskadra : pewna liczba okrętów wojennych. *Chef d'*=; *vid.* CONTRE-AMIRAL.

ESCADRON, *s. m.* szwadron (w konnicy) — dawniéj : poczet piechoty lub konnicy.

ESCADRONNER, *v. n.* manewrować (o konnicy). =*ensemble*, dawniéj : stanowić jeden szwadron.

ESCALADE, *s. f.* wdarcie się na mur po drabince. *Hors d'*=, na który nie można się dostać po drabince.

ESCALADER, *v. a.* wleść po drabince.

ESCALE, *s. f.* rzucenie kotwicy w porcie. *Faire* =, *vid.* ECHELLE.

ESCALIER, *s. m.* schody.

ESCALIN, *s. m.* moneta niderlandzka około 36 gr. pols.

ESCAMOTER, *v. a.* zręcznie porwać jak kuglarz gałki i t. p. — zwędzić, skraść. = *l'arme*, opuścić niektóre ruchy w manewrach z karabinem.

ESCAMOTEUR, *s. m.* kuglarz, oszust.

ESCAMPER, *v. n.* drapnąć, zemknąć.

ESCAMPETTE, *s. f. Prendre la poudre d'*=, zemknąć, wziąć nogi za pas.

ESCAPADE, *s. f.* wykradzenie się, wyniesienie się cichaczem.

ESCAPE, *s. f.* spodnia część kolumny ku podstawie.

ESCARBOT, *s. m.* gatunek chrząszcza.

ESCARBOUCLE, *s. m.* karbunkuł: drogi kamień.

ESCARCELLE, *s. f.* worek, mieszek na pieniądze.

ESCARGOT, *s. m.* ślimak.

ESCARMOUCHE, *s. f.* utarczka, harc.

ESCARMOUCHER, *v. n.* ucierać się, harcować.

ESCAROLE, *s. f.* rodzaj cykoryi.

ESCARPE, *s. f.* eskarpa, mur nad fossą od strony warowni.

ESCARPEMENT, *s. m.* pochyłość urwista.

ESCARPER, *v. a.* sciąć pionowo, na sztorc. ESCARPÉ, ÉE, *prt. et a.* na sztorc scięty — urwisty.

ESCARPIN, *s. m.* trzewik o jednéj cienkiéj podeszwie.

ESCARPOLETTE, *s. f.* chuśtawka. *Une tête à l'=*, szalona głowa, waryat, wartogłów, szaławiła, szałaput.

ESCARRE, *s. f.* skorupka z przyschłéj rany i t. p. — hałas, trzask, łomot.

ESCARROTIQUE, *a. d. g.* palący, wypalający (środek lekarski).

ESCAVEÇADE, *s. f.* szturchanie konia kabłąkiem który mu się kładzie na łeb dla ujeżdżenia go.

ESCIENT, *s. m.* wiedza. *A bon =*, za wiedzą, dobrze wiedząc — na prawdę, bez żartów. *A mon =*, z moją wiedzą.

ESCLAIRE, *s. m.* ptak do łowów chyży i długiego ciała.

ESCLANDRE, *s. m.* przypadek, zdarzenie, nieszczęście. *Faire =*, dać burę komu, wykrzyczyć kogo. *Causer de l'=*, narobić hałasu.

ESCLAVAGE, *s. m.* niewola, mańśtwo, jassyr — poddaństwo — więzy, pęta — zależenie od czego — ozdoba z drogich kamieni zawieszona na piersiach.

ESCLAVE, *s. m.* niewolnik. =, *s. f.* niewolnica — branka. *Etre =*, nie mieć żadnéj wolności, być jak w niewoli.

ESCOBAR, *s. m.* bipokryt, fałszywy, dwuznaczny, jezuita (od nazwiska jezuity hiszpańskiego).

ESCOBARDER, *v. n.* wyrażać się dwuznacznie dla oszukania.

ESCOBARDERIE, *s. f.* fałszywość, dwuznaczność, jezuityzm.

ESCOFFION, *s. f.* czépek.

ESCOGRIFFE, *s. m.* łasa, który wszystko złasuje — drab, dryblas, drągal.

ESCOMPTE, *s. m.* dyskonto, eskonta, ustąpienie przez odbierającego pewnéj ilości z summy płacącemu należytość przed czasem — odtrącenie.

ESCOMPTER, *v. a.* eskontować — odtrącić — eskontować, zapłacić, przed terminem.

ESCOPE, *s. f.* szufla na okręcie do nabierania wody.

ESCOPERCHE, *s. f.* winda (do podnoszenia ciężarów).

ESCOPETTE, *s. f.* strzelba.

ESCOPETTERIE, *s. f.* wystrzały z broni ręcznéj.

ESCORTE, *s. f.* konwój, eskorta. *Servir d'=*, *faire =*, eskortować, konwojować — odprowadzać.

ESCORTE, *v. a.* eskortować, konwojować.

ESCOUADE, *s. f.* oddział z kilkunastu ludzi piechoty lub konnicy.

ESCOURGÉE, *s. f.* dyscyplina, pletnia — uderzenie pletnią; pletnie.

ESCOURGEON, *s. m.* jęczmień wczesny na paszę dla koni.

ESCOURSE, *s. f.* rozpędzenie się. *Prendre son =*, rozpędzić się aby lepiéj skoczyć.

ESCRIME, *s. f.* fechtowanie się. *Maître d'=*, fechmistrz, szermierz.

ESCRIMER, *v. n.* szermować, fechtować się — potykać się, rozprawiać się z kim, prowadzić szer-

mierkę. *S'*=, ćwiczyć się — szermować się z kim. *S'= de pieds et de mains*, robić nogami i rękami.

Escrimeur, *s. m.* szermierz, fechmistrz.

Escroc, *s. m.* oszust.

Escroquer, *v. a.* wydrwić co z kogo, oszukać, podejść — szachrować.

Escroquerie, *s. f.* oszustwo.

Escroqueur, *s, m.* = *de*..., szachrujący czém.

Esoteriaque, *a. d. g.* ezoteryczny, udzielony tylko pewnéj liczbie poświęconych (o szkole filozoficznéj).

Espace, *s. m.* przestrzeń — miejsce, przestwór — przeciąg czasu. =*s imaginaires*, świat urojeń. =, *s. f. Impr.* spacyum, spacya, sztuczka tworząca odstępy między wyrazami.

Espacement, *s. m.* odległość między słupami, belkami i t. p. — odstępy między wyrazami (w druku).

Espacer, *v. a.* porozstawiać, porobić odstępy. Espacé, ée, *prt* porozstawiany, z odstępami.

Espadon, *s. m.* długa prosta szpada, koncerz.

Espadonner, *v. n.* robić szpądą, koncerzem

Espagnolette, *s. f.* rodzaj cienkiéj bai — ruchoma sztaba z rączką do zamykania okna.

Espalier, *s. m.* szpaler.

Espalmer, *v. a.* czyścić, chędożyć spód okrętu przed posmarowaniem łojem i t. p.

Esparcette, *s. f.* rodzaj siana.

Espars, *s. m. pl.* długie sztuki sosnowe na maszty.

Espèce, *s. f.* gatunek: poddział rodzaju — rodzaj, gatunek — szczególny przypadek — postać. =*s*, moneta, pieniądz — postaci (chleba i wina w eucharystyi) — różne gatunki siół zmieszane, zioła.

Espérance, *s. f.* nadzieja. *Avoir* =, mieć nadzieję, spodziewać się.

Espérer, *v. a.* spodziewać się czego. =, *v. n.* spodziewać się, nie tracić nadziei. = *de*, spodziewać się (ze słowem w trybie bezokol.).

Espiègle, *s. d. g.* bystry, domyślny — filuterny.

Espièglerie, *s. f.* bystrość dowcipu — figiel — psikus.

Espingole, *s. f.* strzelba krótka z otworem szerokim.

Espion, *s. m.* szpieg. =nne, *s. f.* szpiegująca kobieta, szpieg.

Espionner, *v. a.* szpiegować kogo, podglądać — szpiegować, trudnić się szpiegowaniem.

Esplanade, *s. f.* plac, dziedziniec.

Espoir, *s. m.* nadzieja.

Esponton, *s. m.* krótka dzida, pika.

Espringale, *s. f.* gatunek procy.

Esprit, *s. m.* duch (boski) — duch, istota niecielesna (*np.* anioł, diabeł) — duch, przeszkoda, dusza umarłego — rozum — bystrość, pojęcie — dowcip — umysł — duch czego, myśl (tkwiąca w wyrazie i t. p.) — usposobienie umysłu — przydech (w grammatyce greckiéj) — kitka z piór zatykana we włosy — osoba obdarzona władzami umysłowemi, głowa — spirytus, wyskok. = *de vin*, spirytus winny. =*s*, *s. m. pl.* umysły. *Un bel* =, człowiek posiadający wiele wiadomości, utalentowany. *Une femme bel* =, kobieta utalentowana. *Un* = *fort*, niedowiarek — człowiek myślący, kobieta myśląca. *iron. Le saint* =, duch święty — order Sgo ducha. *Malin* =, duch zły. =*follet*, duch robiący psoty. =*familier*, duch opiekuńczy domu, familii — gieniusz. = *national*, duch narodowy. = *du siècle*, duch wieku, opinie wieku, teraźniejsze

mniemania. = *public*, duch publiczny, opinia. = *de parti*, duch stronnictwa. = *de corps*, ślepe obstawanie za ciałem do którego się należy. = *de retour*, zamiar wrócenia do kraju po pewnym czasie. *Faire de l'=, courir après l'=*, popisywać się z rozumem, z dowcipem. *Rendre l'=*, oddać ducha, wyzionąć ducha. *S'emparer de l'= de qu'un*, owładnąć czyj umysł, podbić kogo, zawojować kogo. *Etre bien dans l'= de qu'un*, być dobrze położonym u kogo. *Avoir l'= aux talons*, być lekkomyślnym, płochym. *Avoir de l'= au bout des doigts*, być zręcznym do robót ręcznych. *Avoir l'= de son état, de son âge*, wiedzieć co przystoi stanowi, wiekowi. *Reprendre ses =s*, odzyskać przytomność, przyjść do siebie.

Esquicher, *v. n.* *S'=*, dawać kartę niższą mając wyższą tejże maści — unikać oświadczenia się za którąkolwiek stroną — uchylać się od czego.

Esquif, *s. m.* łódź, łódka.

Esquille, *s. f.* odłamek kości złamanéj lub spróchniałéj, wiórek.

Esquinancie, *s. f. vid.* Angine.

Esquine, *s. f.* krzyż u konia.

Esquisse, *s. f.* szkic, zarys — model który się ma naśladować w płaskorzeźbie.

Esquisser, *v. a.* szkicować, narysować szkic — nakréślić.

Esquiver, *v. a.* uniknąć, uchylić się, umknąć się — wyminąć (trudność i t. p.). *S'=*, wymknąć się, wynieść się cichaczem.

Essai, *s. m.* próba, doświadczenie — probierstwo, probowanie metali — próbka (na pokazanie) — buteleczka napoju na próbkę — rys krótki, zakus*.

Essaim, *s. m.* rój (pszczół i t. p.) — rój, gromada — tłuszcza, ćma.

Essaimer, *v. n.* wydać rój (o ulu).

Essanger, *v. a.* spłukać, opłukać bieliznę (przed zoleniem).

Essartement, *s. m.* karczowanie.

Essarter, *v. a.* karczować, wykarczować. = *des bois*, wyrywać młode drzewka i ciernie.

Essayer, *v. a.* próbować, spróbować czego, wypróbować co—przymierzać sukni — skosztować czego — popróbować czego. *S'=*, doświadczać sił swoich.

Essayeur, *s. m.* próbujący monetę w mennicy, probierz.

Esse, *s. f.* lon esowaty na końcu osi — esowaty haczyk którym się zaczepiają szale wagi.

Essence, *s. f.* istota — rzecz sama — gatunek — essencya. *Un bois d'= de chêne., de sapin, etc.*, las dębowy, jodłowy i t. d.

Essenien, *s. m.* Esseńczyk, zwolennik pewnéj sekty u dawnych żydów.

Essentiel, elle, *a.* istotowy, należący do istoty rzeczy — główny, istotny, najważniejszy, naczelny — otrzymany przez dystyllacyą. *Un homme =*, człowiek pewny, na którego można liczyć. *Maladie =elle*, choroba niezależąca od żadnéj innéj. =, *s. m.* istota rzeczy, rzecz najgłówniejsza.

Essentiellement, *adv.* ze swojéj istoty — rzeczywiście.

Essette, *s. f.* młotek z szeroką siekierką.

Esseulé, ée, *a.* opuszczony, sam jeden, samiuteńki.

Essieu, *s m.* oś (u wozu, powozu).

Essor, *s. m.* wzbicie się w powietrze, lot. *Donner l'= à son esprit, etc.*, wzbić się, wzbijać się, bujać, wzlatywać myślą i t. p.

Essorer, *v. a.* przesuszać, suszyć na wolném powietrzu.

Essoriller, *v. a.* obciąć uszy (psu i t. p.) — ostrzydz kuso włosy.

Essoufflement, *s. m.* zadyszenie.

Essouffler, *v. a.* zmordować się do zdyszenia się. *S'*=, zadyszyć się. **Essoufflé, ee**, *prt.* zadyszany.

Essui, *s. m.* miejsce do przesuszania.

Essuie-main, *s. m.* ręcznik — tuwalnia, towalia.

Essuyer, *v. a.* otrzeć, obetrzeć (z wody) — osuszyć — doznać, doświadczyć, wycierpieć. = *les plâtres*, wprowadzić się do nowo zbudowanego domu, do świeżych murów — być wystawionym na pierwszy ogień, *fig.*

Est, *s. m.* wschód: strona nieba — wiatr wschodni.

Estacade, *s. f.* grobla, tama z powbijanych palów.

Estafette, *s. f.* sztafeta, kuryer.

Estafier, *s. m.* we Włoszech: sługa zbrojny — drab, drabant, pacholek — poplecznik.

Estafilade, *s f.* cięcie, krésa zadana rąbnieniem — dziura z rozdarcia.

Estafilader, *v. a.* pociąć, porąbać, pokiereszować.

Estame, *s. f.* pończoszkowa robota, robota na drótach.

Estamet, *s. m.* gatunek materyi wełnianéj.

Estaminet, *s. m.* izba dla pijących i palących fajki; knajpa, szynkownia.

Estampe, *s. f.* sztych, kopersztych, rycina — narzędzie do wyciskania stępla.

Estamper, *v. a.* wybijać stępel na czém, oznaczyć stemplem.

Estampille, *s. f.* piętno, znak, cyfra, pieczęć, cecha — stempel na towarach, stempel do znaczenia.

Estampiller, *v. a.* naznaczyć stemplem, pieczęcią, nacechować.

Ester, *v. n.* stanąć, stawić się (w sądzie) — stawać w sądzie. = *à droit*, stawić się w sądzie.

Esterre, *s. f.* mata, plecionka z sitowia.

Esterlin, *s. m.* waga 28 1/2 granów.

Esteuble, *s. f. vid.* **Eteule**.

Esthétique, *s. f.* estetyka: nauka o pięknem w sztukach i jego ocenieniu. =, *a. d. g.* estetyczny.

Estimable, *a. d. g.* szacowny, godny szacunku.

Estimateur, *s. m.* biegły, wyznaczony do oszacowania — umiejący cenić.

Estimatif, ive, *a.* szacunkowy, wskazujący oszacowanie.

Estimation, *s. f* oszacowanie.

Estime, *s. f.* szacunek, poważanie, cena — *Mar.* obrachowanie codzienne przebieżonéj drogi przez statek.

Estimer, *v. a.* szacować, oszacować, ocenić — szacować, poważać, cenić kogo — sądzić, mniemać, rozumieć. *S'*=, cenić się — uważać się za co, sądzić się czém, mieć się za...

Estival, ale, *a.* letni, pory letniéj.

Estoc, *s. m.* długa i cienka szpada — koniec szpady — pień, odziomek. *Brin d'*=, kij okuty po obu końcach — *fig.* ród, pochodzenie, gniazdo, zawiązek. *Frapper d'= et de taille*, pchnąć i ciąć pałaszem. *Couper un arbre à blanc* =, uciąć drzewo przy saméj ziemi. *Couper une forêt à blanc* =, wyciąć las nie zostawiając młodych drzew, w pień wyciąć. *Être réduit à blanc* =, stracić wszystko, być zrujnowanym do szczętu. *Être de bon* =, być z dobrego gniazda, rodu. *De son* =, z swojéj głowy, swoim konceptem. *Biens de côté = et ligne*, dobra dziedziczne.

Estocade, *s. f.* pchnięcie floretem — napaść niespodziana.

Estocader, *v. a.* pchnąć czém — toczyć spór, rozprawę.

Estomac, *s. m.* żołądek — brzuch — piers (w pieczonćm ptastwie).

Estomaquer (s'), *v. pron.* gniewać się, sierdzić się*. *fm.*

Estompe, *s. f.* tuszownik, wałek kończaty po obu końcach do rozprowadzania ołówka w rysunku i rysunek robiony za pomocą niego.

Estomper, *v. a.* cieniować ołówek wałkiem. *S'*=, zmazać się.

Estouffade, *s. f.* sztufada: rodzaj duszonéj pieczeni.

Estrac, *a. m.* *cheval* =, koń zaszczupły, zacienki.

Estrade, *s. f.* droga, gościniec — gradus wyniesiony nad podłogę. *Battre l'*=, *vid.* Battre.

Estragon, *s. m.* traganek · roślina.

Estramaçon, *s. m.* rodzaj pałasza obosiecznego.

Estramaçonner, *v. n. et a.* ciąć ostrzem pałasza.

Estrapade, *s. f.* kara na złoczyńców kiedy przywiązanych do belki zrzucano nagle na ziemię. *Double, triple* =, dwu lub trzykrotne uwieszenie się u liny: sztuka skoczków na linie.

Estrapader, *v. a.* zrzucać z góry o ziemię przywiązanego do belki ze związanemi w tył rękoma.

Estrapasser, *v. a.* znużyć, spędzić (konia).

Estropiat, *s. m. fm.* kaléka.

Estropier, *v. a.* zrobić kaléką — pozbawić władzy jakiéj części ciała — niezachować proporcyi w figurze malowanéj i t. p. = *un nom propre*, przekręcić czyje nazwisko.

Estropié, **ée**, *prt. et s.* kaléka — przekręcony — obcięty (o wyrazie, nazwisku).

Esturgeon, *s. m.* jesiotr: ryba.

Et, *conj.* i — a. *Et voilà que...*, aż tu, aliści. *Et cætera*, i tam daléj. *Et de Loire et de rire*, a my tam byli jedli i pili.

Établage, *s. m.* postajenne.

Étable, *s. f.* obora. = *à cochons*, chléw.

Établer, *v. a.* postawić w oborze — postawić w stajni.

Établi, *s. m.* stół stolarski i t. p. warsztat — stół krawiecki.

Établir, *v. a.* postawić, ustawić, położyć (fundamenta) — rozłożyć, założyć, zakładać (osadę, fabrykę i t. p) umieścić — usadowić — zrobić (sprzęt, mebel) — ustanowić, zaprowadzić co — oprzeć na czém, ugruntować. = *une fille*, wydać córkę za mąż. = *un fait*, dowieść rzeczywistości czynu. *S'*=, osiąść gdzie, zasiedlić się, zamieszkać — umieścić się — usadowić się — ożenić się — obrać sobie stan jaki.

Établi, **ie**, *prt.* ustanowiony — osiadły, zamieszkały.

Établissement, *s. m.* postawienie, stawianie, rozłożenie — ustalenie, ugruntowanie — umieszczenie — wydanie córek za mąż — uplacowanie — udowodnienie czynu i t. p. — ustanowienie, zaprowadzenie — zakład — miejsce, posada — zajęcie miejsca, mieszkania, wprowadzenie się. = *des quartiers*, rozłożenie na kwaterach, rozkwaterowanie. *L'*= *d'un port*, *d'une baie*, *Mar.* dzień nowiu lub pełni księżyca. = *des marées*, tablica wskazująca ważniéjsze porta morskie. *Les* =*s*, nazwisko statutów Ludwika Sgo.

Étage, *s. m.* piętro — kontygnacya — *fig.* stopień, szczebel, stan. *Par* =*s*, w kontygnacye. *Avoir un menton à double* =, być bardzo tłustym, opasłym. *Un sot à triple* =, wielki głupiec. *De bas* =, lichy, nędzny.

Etager, *v. a.* ułożyć w kontygnacye, w schodki.

Etai, *s. m.* podpora — lina gruba u wierzchu masztu.

Etaim, *s. m.* najcieńsza wełna zgręplowana.

Etain, *s. m.* cyna. = *de glace*, bizmut: kruszec. = *d'antimoine*, antymonium białe.

Etal, *s. m.* stolnica rzeźnicza — jatka, sklep rzeźniczy — stragan.

Etalage, *s. m.* wystawienie, wywieszenie towarów na widok — opłata za pozwolenie wywieszania towarów — popisywanie się z czém.

Etalagiste, *s. m.* handlarz sprzedający na placu, na ulicy.

Etaler, *v. a.* wystawiać, wywieszać towary — rozwinąć, rozwijać, rozpostrzéć — popisywać się z czém. = *sa marchandise*, popisywać się z czém. = *son jeu*, odkryć karty (w grze) jakie się ma. *S'*=, położyć się jak długi, rozciągnąć się, rozwalić się, *fm.*

Etalier, *s. et a. m.* czeladnik u rzeźnika.

Etalinguer, *v. a.* przywiązać linę do ucha kotwicy.

Etalon, *s. m.* ogier, stadnik, drygant* — miara lub waga urzędowa służąca za wzór.

Etalonnage, **Etalonnement**, *s. m.* urzędowe ostęplowanie miary lub wagi.

Etalonner, *v. a.* ostęplować wagę lub miarę jako zgodną z przepisami — pokładać klacz (o ogierze).

Etalonneur, *s. m.* urzędnik stęplujący wagi i miary.

Etamage, *s. m.* pobielanie (naczyń metalowych).

Etambot, *s. m. Mar.* sztuka drzewa u spodu okrętu z tyłu.

Etamer, *v. a.* pobielać (naczynie metalowe). = *un miroir*, podlewać zwierciadła.

Etameur, *s. m.* pobielający naczynie.

Etamine, *s. f.* sito, sitko — tkanina rzadka, wietka — *Bot.* pręcik: organ samczy roślin. *Passer par l'*=, przesiewać sitkiem, przesiać — przetrząsać, roztrząsać.

Etaminier, *s. m.* fabrykant cienkiéj tkaniny — siciarz.

Etamper, *v. a.* porobić dziury w podkowie na hufnale.

Etamure, *s. f.* pobielanie (na naczyniu metalowém).

Etanchement, *s. m.* zatrzymanie zatamowanie.

Etancher, *v. a.* zatrzymać, zatamować (płynienie, cieknienie). = *la soif*, ugasić, zaspokoić pragnienie.

Etançon, *s. m.* belka utrzymująca mur lub ziemię podkopywaną.

Etançonner, *v. a.* podpierać, podeprzeć.

Etanfiche, *s. f.* wysokość pokładów kamiennych w massie.

Etang, *s. m.* staw.

Etape, *s. f.* popas, wypoczynek — stacya — port handlowy. *Brûler l'*=, niezatrzymywać się, nie wstępować na popas, nie popasać.

Etapier, *s. m.* furyer rozdający żywność na stacyi.

Etat, *s. m.* stan, pewne położenie — lista, rejestr — rachunek, wykaz — stan, kondycya — państwo, kraj — rząd. = *du ciel*, stan nieba, położenie gwiazd jednych względem drugich w danéj chwili. = *de prévention*, stan obwinionego, odesłanego aktem oskarżenia przed sąd. *L'*= *de la question*, wykład i rozwinięcie rzeczy. = *des pensions*, lista pensyi płaconych. = *civil d'une personne*, stan cywilny osoby (urodzenie i t. p.). *Raison d'*=, powody walne, obchodzące interes kraju. *Crime d'*=,

zbrodnia stanu. *Coup d'*=, *vid.* Coup. *Affaire d'*=, ważna sprawa. *Tiers-état*, stan trzeci we Francyi (po duchowieństwie i szlachcie). =*s*, =*s généraux*, stany, zjazd generalny stanów. *Etre en* = *de*, być w stanie zrobienia czego, być zdolnym do..., gotowym zrobić co. *Faire* =, rozumieć, mniemać, sądzić — rachować na co — szacować, mieć w uważaniu. *Mettre en* =, przysposobić, ułożyć. *Tenir une chose en* =, trzymać mocno — przygotować, naładować. *Tenir les choses en* =, zostawić rzeczy tak jak są. *Mettre qu''un en* = *de*..., postawić w sposobności. *Mettre qu''un hors d'*= *de*..., pozbawić środków i t. p. *Mettre une affaire en* =, wygotować sprawę do sądzenia. *Mettre une affaire hors d'*=, zwlec sądzenie sprawy krokiem jakim.

Etat-major, *s. m.* sztab (officerowie) — sztab, kwatera sztabu. = *général*, sztab główny. = *des places*, officerowie fortec.

Etau, *s. m.* kleszcze.

Etayement, *s. m.* podparcie, podpieranie.

Etayer, *v. a.* podeprzeć, podpierać.

Été, *s. m.* lato — wiek średni życia. = *de la St. Denis*, *de la St. Martin*, piękne dni jesienne, babie lato *fm.*

Eteignoir, *s. m.* nakrywka do gaszenia świecy — *fig.* obskurant, nieprzyjaciel oświaty.

Eteindre, *v. a.* zgasić, zagasić — ugasić, uśmierzyć — ostudzić, wystudzić — wygładzić — osłabić, złagodzić (jaskrawość farby). = *une race*, wytępić plemie. = *une rente*, umorzyć pensyą, dochód (przez spłacenie kapitału). *S'*=, gasnąć — stygnąć, ostygnąć - wygasnąć — gasnąć, umierać, konać.

Eteint, einte, *prt.* zagaszony, przygaszony —.zgasły, wygasły.

Etendage, *s. m.* sznury do suszenia czego — suszarnia papierów i t. p.

Etendart, *s. m.* sztandar, proporzec, chorągiew — *Mar.* flaga galery — *Bot.* żagielek.

Etendoir, *s. m.* drążek do rozwieszania popierów, druków — suszarnia papierów, skór.

Etendre, *v. a.* rozprowadzić — rozsmarować — rozłożyć, rozpostrzéć — rozwiesić, porozwieszać — rozciągnać, rozszerzyć, powiększyć — wyciągnąć (rękę i t. p.). = *la courroie*, mieć akcydensa, zyskiwać nieprawnie na urzędzie. = *le parchemin*, przedłużać sprawę, proces w celu zysku. = *le sens d'un mot*, nadać obszerniejsze znaczenie wyrazowi. = *un homme*, trupem położyć, zabić. *S'*=, rozciągać się, dochodzić. *S'*= *sur qu''ch*, rozwodzić się nad czém. Etendu, ue, *prt. et a.* rozciągniony — rozwieszony — rozłożony, leżący jak długi — rozległy, obszerny.

Etendue, *s. f.* rozległość, obszerność — przestrzeń — zakrés, obręb — długość.

Eternel, elle, *a.* wieczny, wiekuisty, bez początku i końca — wieczny, bez końca, nieustanny, ustawiczny. =, *s. m.* przedwieczny.

Eternelle, *s. f. vid.* Immortelle.

Eternellement, *adv.* wiecznie, wiekuiście — bez końca, ustawicznie.

Eterniser, *v. a.* uwiecznić. *S'*=, zadawniać się, uwieczniać się.

Eternité, *s. f.* wieczność, wieczne życie. *De toute* =, od wieków, od niepamiętnych czasów.

Eternuer, *v. a.* kichać.

Eternument, *s. m.* kichanie.

Etésien, *a. m.* wiejący peryo-

dycznie wiatr na morzu śródziemném.

Étêtement, *s. m.* ucięcie drzewa od wierzchołka.

Etêter, *v. a.* obcinać wierzchołki drzew — oderwać główkę (gwoździa i t. p.).

Eteuf, *s. m.* piłka do grania. *Renvoyer l'=*, odeprzeć, odciąć się, odrzec. *Courir après son =*, biegać za czém.

Eteule, Esteuble, *s. f.* ścieranie.

Ether, *s. m.* atmosfera, płyn powietrzny — eter, wyskok.

Ethéré, ée, *a.* ulatujący się — lekki, subtelny.

Ethique, *s. f.* etyka, nauka moralna.

Ethmoide, *s. m.* kość pewna w czaszce.

Ethnarchie, *s. f.* etnarchia, prowincya i zarząd jéj.

Ethnarque, *s. m.* etnarcha, rządca prowincyi.

Ethnique, *a. d. g.* pogański. *Gramm.* narodowy, rodowy.

Ethnographe, *s. m.* etnograf.

Ethnographie, *s. f.* etnografia, opisanie szczegółowe narodów.

Ethnographique, *a. d. g.* etnograficzny.

Ethologie, *s. f.* traktat o moralności.

Ethopée, *s. f.* skreślenie obyczajów ludzkich.

Etiage, *s. m.* największe opadnienie wód rzeki.

Etier, *s. m.* kanał wprowadzający wodę morską.

Etincelant, ante, *a.* błyszczący, iskrzący się.

Etinceler, *v. n.* błyszczéć — iskrzyć się.

Etincelle, *s. f.* iskra, iskierka.

Etincellement, *s. m.* iskrzenie się.

Etiolement, *s. m.* zwiędnienie.

Etioler, *v. a.* osłonić od słońca. *S'=*, więdnąć, zwiędnąć — wybujać i osłabnąć. Etiolé, ée, *part. et a.* wybujały, wystrzelony (o roślinach i t. p.)

Etiologie, *s. f.* część medycyny o przyczynach chorób.

Etique, *a. d. g.* sucholny — suchy, wyschły, chudy.

Etiqueter, *v. a.* pokłaść etykiety, położyć etykietę, napis.

Etiquette, *s. f.* etykieta, napis na worku z pieniędzmi i t. p. — etykieta, wzajemne okazywanie sobie względów. *Juger sur l'= du sac*, sądzić z pierwszego pozoru, z tytułu o dziele.

Etirer, *v. a.* ciągnąć w dróty. *S'=*, *fm.* wyciągać się, przeciągać się.

Etisie, *s. f.* suchoty.

Etoffe, *s. f.* materya, tkanina — materyał — rodzaj, zawziątek, wątek, *fig. Il n'a pas assez d'=*, nie ma dosyć wątku. *=s*, materyał drukarniany.

Etoffer, *v. a.* dostatnio dać materyi, dostatecznie zaopatrzyć. Etoffé, ée, *prt.* dostatni, suty — zaopatrzony — zasobny.

Etoile, *s. f.* gwiazda: ciało niebieskie — gwiazda, los, dola — gwiazda, gwiazdka za ozdobę służąca — odsyłacz, gwiazdka — gwiazdka na czole u konia, strzałka — rodzaj małéj warowni. *Coucher à la belle =*, spać pod gołém niebem.

Etoilé, ée, *a.* gwieździsty, zasiany gwiazdami.

Etoiler (s'), *v. pron.* pękać, trzaskać się, prysnąć.

Etole, *s. f.* stuła, pas zwieszony z obu ramion kapłana.

Etonnamment, *adv.* dziwnie, do zadziwienia.

Etonnant, ante, *a.* zadziwiający, nadzwyczajny.

Étrange, *a. d. g.* dziwny, nadzwyczajny, niesłychany.

Étrangement, *adv.* dziwnie, nadzwyczajnie.

Étranger, ère, *a.* obcy, cudzoziemski — zagraniczny — obcy czemu, nieświadomy czego — nieznany komu — nienależący do czego — inny, innego rodzaju. *Corps* =, ciało obce przypadkowo znajdujące się w ciele ludzkiem. *Ministre des affaires* =*ères*, minister spraw zagranicznych. =, *s. m.* cudzoziemiec — obce kraje. *A l'*=, zagranicą; za granicę.

Étranger, *v. a.* wypędzić, odstraszyć. *S'*=, zliszyć się.

Étrangeté, *s. f.* dziwny. *L'*= *de sa conduite*, niepojęte, dziwne postępowanie.

Étranglement, *s. m.* uduszenie, zaduszenie — ścieśnienie.

Étrangler, *v. a.* udusić, zadusić — sciskać — ścieśnić. = *une affaire*, osądzić na prędce, byle zbyć. =, *v. n.* dusić się. Étranglé, ée, *prt. et a.* uduszony — ścieśniony — ściśniony.

Étranguillon, *s. m.* ślinogorz koński: choroba. *Poire d'*=, rodzaj gruszek dławiących.

Étrape, *s. f.* rzezak do rznięcia sieczki.

Étraper, *v. a.* rznąć sieczkę.

Étrave, *s. f.* sztuka drzewa z przodu okrętu.

Être, *v. subst.* być — istnieć — stać, mieszkać, przybywać gdzie — być czém, jakim — dziać się. *Il est des hommes*, są ludzie. = *à un tel*, należeć do kogo, być czyją własnością. *Il est à plaindre*, *à blâmer*, *etc.*, należy go żałować, ganić i t. d. *Je suis à vous dans un moment*, zaraz przyjdę; zaraz będę służył. *Il n'est pas à lui*, nie posiada się z uniesienia i t. p. = *bien avec qu'un*, być dobrze z kim, żyć w

dobréj komitywie. = *à qu''ch*, zatrudniać się czém, robić co. = *de*.., pochodzić skąd — należeć do czego, stanowić część czego. = *d'avis*, sądzić, być tego a tego zdania. *Il est du devoir de*..., jest obowiązkiem. *Cela est de toute justice*, sprawiedliwość nakazuje. *Cela est bien de lui*, to podobne do niego, to zgodnie z jego charakterem. = *de la fête, d'une noce*, być na zabawie, na weselu. *En* =, być gdzie, zatrudniać się czém — stanąć na czém. *Où en sommes-nous*, na czém cśmy stanęli? *En êtes vous là?* czy tak sądzisz? *En* = *pour son argent, pour sa peine*, stracić nadaremnie pieniądz; zadać sobie na próżno fatygi. *Il en est de*..., *comme de*..., z tém się tak dzieje jak z... = *pour qu''un*, być za kim, trzymać za kim. *Il faut* = *tout un ou tout autre*, trzeba się stale jednego trzymać. *On ne peut pas* = *et avoir été*, młodość nietrwa wiecznie. *Voilà ce que c'est*, oto jest; otóż jest jak się należy. *N'était*, gdyby nie. *Soit*, niech tak będzie. *Ainsi soit-il*, amen. Słowo *Être*, służy jeszcze jako posiłkowe do formowania strony biernéj. Été, *prt*. ten który był.

Être, *s. m.* istota — istnienie — stworzenie. = *de raison*, twór imaginacyi. =*s*, *s. m. pl.* rozkład domu, wszystkie zakątki.

Être, *s. m. A blanc* =, do szczętu, równo z ziemią.

Etrécir, *v. a.* ścieśnić, zwęzić. *S'*=, ścieśniéć, zstąpić się — być coraz węższém.

Etrécissement, *s. m.* ścieśnienie, zwężenie — wąskość.

Etreindre, *v. a.* ścisnąć, związać, ściskać. = *les liens d'une alliance, etc.*, umocnić przymierze i t. p. *Plus il gèle, plus il étreint*, im więcéj nieszczęść tém trudniéj je znosić.

Etreinte, *s. f.* ściśnienie, mocne związanie — uściśnienie, uścisk.

Etrenne, *s. f.* kolenda, gwiazdka (na nowy rok dawana) — użycie po pierwszy raz czego — pierwsza sprzedaż w dniu (u kupca), początek.

Etrenner, *v. a.* dać koleudę, gwiazdkę — najpierwszy raz czego użyć — dać utargować na początek. =, *v. n.* sprzedać co pierwszy raz w dniu, utargować.

Etrésillon, *s. m.* belki poprzeczne wstawione dla podparcia.

Etrésillonner, *v. a.* podeprzeć belkami poprzecznemi.

Etrier, *s. m.* strzemię — bandaż przy puszczaniu krwi z nogi — żelazo otaczające belkę. *Le pied de l'*=, lewa przednia noga konia. *Avoir le pied à l'*=, być na wyjezdném, na wylocie, na wsiadaném — stać już jedną nogą w czém, zacząć zawód. *Tenir l'*= *à qu''un*, dopomódz komu w czém. *Perdre les* =*s*, wypuścić nogi ze strzemion. *Courir à franc* =, jechać pocztą na koniu, sztafetą.

Etriqué, ée, *a.* na wysokich nogach a cienki, podkasany (o zwierzętach).

Etrille, *s. f.* zgrzebło — szynkownia w któréj zdzierają.

Etriller, *v. a.* chędożyć zgrzebłem konia. = *qu''un*, wyłomotać, zbić kogo.

Etriper, *v. a.* wyrzucić flaki z bydlęcia. *Aller à étripe cheval*, pędzić (na koniu).

Etriquer, *v. a.* ścieśnić, zacieśnić — zwęzić.

Etriqué, ée, *part. et a.* zawązki, zaszczupły, nieobstający — ciasny, *fig.*

Etrivière, *s. f.* rzemień od strzemion. *Donner des* =*s à qu''un*, wychłostać, ściągnąć kańczugiem, wyćwiczyć; wyjeździć, zjeździć kogo *fm.*

Escarboucle, *s. m.* karbunkuł: drogi kamień.
Escarcelle, *s. f.* worek, mieszek na pieniądze.
Escargot, *s. m.* ślimak.
Escarmouche, *s. f.* utarczka, harc.
Escarmoucher, *v. n.* ucierać się, harcować.
Escarole, *s. f.* rodzaj cykoryi.
Escarpe, *s. f.* eskarpa, mur nad fossą od strony warowni.
Escarpement, *s. m.* pochyłość urwista.
Escarper, *v. a.* sciąć pionowo, na sztorc. Escarpé, ée, *prt. et a.* na sztorc scięty — urwisty.
Escarpin, *s. m.* trzewik o jednéj cienkiéj podeszwie.
Escarpolette, *s. f.* chuśtawka. *Une tête à l'*=, szalona głowa, waryat, wartogłów, szaławiła, szałaput.
Escarre, *s. f.* skorupka z przyschłéj rany i t. p. — hałas, trzask, łomot.
Escarrotique, *a. d. g.* palący, wypalający (środek lekarski).
Escavessade, *s. f.* szturchanie konia kabłąkiem który mu się kładzie na łeb dla ujeżdżenia go.
Escient, *s. m.* wiedza. *A bon* =, za wiedzą, dobrze wiedząc — na prawdę, bez żartów. *A mon* =, z moją wiedzą.
Esclaire, *s. m.* ptak do łowów chyży i długiego ciała.
Esclandre, *s. m.* przypadek, zdarzenie, nieszczęście. *Faire* =, dać burę komu, wykrzyczyć kogo. *Causer de l'*=, narobić hałasu.
Esclavage, *s. m.* niewola, mańństwo, jassyr— poddaństwo — więzy, pęta — zależenie od czego — ozdoba z drogich kamieni zawieszona na piersiach.
Esclave, *s. m.* niewolnik. =, *s. f.* niewolnica — branka. *Etre* =, nie mieć żadnéj wolności, być jak w niewoli.
Escobar, *s. m.* hipokryt, fałszywy, dwuznaczny, jezuita (od nazwiska jezuity hiszpańskiego).
Escobarder, *v. n.* wyrażać się dwuznacznie dla oszukania.
Escobarderie, *s. f.* fałszywość, dwuznaczność, jezuityzm.
Escoffion, *s. f.* czépek.
Escogriffe, *s. m.* łasa, który wszystko złasuje — drab, dryblas, drągal.
Escompte, *s. m.* dyskonto, eskonta, ustąpienie przez odbierającego pewnéj ilości z summy płacącemu należytość przed czasem — odtrącenie.
Escompter, *v. a.* eskontować — odtrącić— eskontować, zapłacić, przed terminem.
Escope, *s. f.* szufla na okręcie do nabierania wody.
Escoperche, *s. f.* winda (do podnoszenia ciężarów).
Escopette, *s. f.* strzelba.
Escopetterie, *s. f.* wystrzały z broni ręcznéj.
Escorte, *s. f.* konwój, eskorta. *Servir d'*=, *faire* =, eskortować, konwojować — odprowadzać.
Escorter, *v. a.* eskortować, konwojować.
Escouade, *s. f.* oddział z kilkunastu ludzi piechoty lub konnicy.
Escourgée, *s. f.* dyscyplina, pletnia — uderzenie pletnią; pletnie.
Escourgeon, *s. m.* jęczmień wczesny na paszę dla koni.
Escousse, *s. f.* rozpędzenie się. *Prendre son* =, rozpędzić się aby lepiéj skoczyć.
Escrime, *s. f.* fechtowanie się. *Maître d'*=, fechmistrz, szermierz.
Escrimer, *v. n.* szermować, fechtować się — potykać się, rozprawiać się z kim, prowadzić szer-

mierkę. *S'*=, ćwiczyć się — szermować się z kim. *S'= de pieds et de mains*, robić nogami i rękami.

Escrimeur, *s. m.* szermierz, fechmistrz.

Escroc, *s. m.* oszust.

Escroquer, *v. a.* wydrwić co z kogo, oszukać, podejść — szachrować.

Escroquerie, *s. f.* oszustwo.

Escroqueur, *s. m.* = *de...*, szachrujący czém.

Esoteriaque, *a. d. g.* ezoteryczny, udzielony tylko pewnéj liczbie poświęconych (o szkole filozoficznéj).

Espace, *s. m.* przestrzeń — miejsce, przestwór — przeciąg czasu. =*s imaginaires*, świat urojeń. =, *s. f. Impr.* spacyum, spacya, sztuczka tworząca odstępy między wyrazami.

Espacement, *s. m.* odległość między słupami, belkami i t. p. — odstępy między wyrazami (w druku).

Espacer, *v a.* porozstawiać, porobić odstępy. Espacé, ée, *prt* porozstawiany, z odstępami.

Espadon, *s. m.* długa prosta szpada, koncerz.

Espadonner, *v. n.* robić szpądą, koncerzem

Espagnolette, *s. f.* rodzaj cienkiéj bai — ruchoma sztaba z rączką do zamykania okna.

Espalier, *s. m.* szpaler.

Espalmer, *v. a.* czyścić, chędożyć spód okrętu przed posmarowaniem łojem i t. p.

Esparcette, *s. f.* rodzaj siana.

Espars, *s. m. pl.* długie sztuki sosnowe na maszty.

Espèce, *s. f.* gatunek: poddział rodzaju — rodzaj, gatunek — szczególny przypadek — postać. =*s*, moneta, pieniądz — postaci (chleba i wina w eucharystyi) — różne gatunki soli zmieszane, sola.

Espérance, *s. f.* nadzieja. *Avoir* =, mieć nadzieję, spodziewać się.

Espérer, *v. a.* spodziewać się czego. =, *v. n.* spodziewać się, nie tracić nadziei. = *de*, spodziewać się (ze słowem w trybie bezokol.).

Espiègle, *s. d. g.* bystry, domyślny — filuterny.

Espièglerie, *s. f.* bystrość dowcipu — figiel — psikus.

Espingole, *s. f.* strzelba krótka z otworem szerokim.

Espion, *s. m.* szpieg. =nne, *s. f.* szpiegująca kobieta, szpieg.

Espionner, *v. a.* szpiegować kogo, podglądać — szpiegować, trudnić się szpiegowaniem.

Esplanade, *s. f.* plac, dziedziniec.

Espoir, *s. m.* nadzieja.

Esponton, *s. m.* krótka dzida, piks.

Espringale, *s. f.* gatunek procy.

Esprit, *s. m.* duch (boski) — duch, istota niecielesna (*np.* anioł, diabeł) — duch, przeszkoda, dusza umarłego — rozum — bystrość, pojęcie — dowcip — umysł — duch czego, myśl (tkwiąca w wyrazie i t. p.) — usposobienie umysłu — przydech (w grammatyce greckiéj) — kitka z piór zatykana we włosy — osoba obdarzona władzami umysłowemi, głowa — spirytus, wyskok. = *de vin*, spirytus winny. =*s*, *s. m. pl.* umysły. *Un bel* =, człowiek posiadający wiele wiadomości, utalentowany. *Une femme bel* =, kobieta utalentowana. *Un* = *fort*, niedowiarek — człowiek myślący, kobieta myśląca. *iron. Le saint* =, duch święty — order Sgo ducha. *Malin* =, duch zły. = *follet*, duch robiący psoty. = *familier*, duch opiekuńczy domu, familii — gieniusz. = *national*, duch narodowy. = *du siècle*, duch wieku, opinie wieku, teraźniejsze

mniemania. = *public*, duch publiczny, opinia. = *de parti*, duch stronnictwa. = *de corps*, ślepe obstawanie za ciałem do którego się należy. = *de retour*, zamiar wrócenia do kraju po pewnym czasie. *Faire de l'=*, *courir après l'=*, popisywać się z rozumem, z dowcipem. *Rendre l'=*, oddać ducha, wyzionąć ducha. *S'emparer de l'= de qu'un*, owładnąć czyj umysł, podbić kogo, zawojować kogo. *Etre bien dans l'= de qu'un*, być dobrze położonym u kogo. *Avoir l'= aux talons*, być lekkomyślnym, płochym. *Avoir de l'= au bout des doigts*, być zręcznym do robót ręcznych. *Avoir l'= de son état*, *de son âge*, wiedzieć co przystoi stanowi, wiekowi. *Reprendre ses =s*, odzyskać przytomność, przyjść do siebie.

Esquicher, *v. n.* *S'=*, dawać kartę niższą mając wyższą tejże maści — unikać oświadczenia się za którąkolwiek stroną — uchylać się od czego.

Esquif, *s. m.* łódź, łódka.

Esquille, *s. f.* odłamek kości złamanéj lub spróchniałéj, wiórek.

Esquinancie, *s. f. vid.* Angine.

Esquine, *s. f.* krzyż u konia.

Esquisse, *s. f.* szkic, zarys — model który się ma naśladować w płaskorzeźbie.

Esquisser, *v. a.* szkicować, narysować szkic — nakréślić.

Esquiver, *v. a.* uniknąć, uchylić się, umknąć się — wyminąć (trudność i t. p.). *S'=*, wymknąć się, wynieść się cichaczem.

Essai, *s. m.* próba, doświadczenie — probierstwo, probowanie metali — próbka (na pokazanie) — buteleczka napoju na próbkę — rys krótki, zakus*.

Essaim, *s. m.* rój (pszczół i t. p.) — rój, gromada — tłuszcza, ćma.

Essaimer, *v. n.* wydać rój (o ulu).

Essanger, *v. a.* spłukać, opłukać bieliznę (przed zoleniem).

Essartement, *s. m.* karczowanie.

Essarter, *v. a.* karczować, wykarczować. = *des bois*, wyrywać młode drzewka i ciernie.

Essayer, *v. a.* próbować, spróbować czego, wypróbować co — przymierzać sukni — skosztować czego — popróbować czego. *S'=*, doświadczać sił swoich.

Essayeur, *s. m.* próbujący monetę w mennicy, probierz.

Esse, *s. f.* lon esowaty na końcu osi — esowaty haczyk którym się zaczepiają szale wagi.

Essence, *s. f.* istota — rzecz sama — gatunek — essencya. *Un bois d'= de chêne*, *de sapin*, *etc.*, las dębowy, jodłowy i t. d.

Essénien, *s. m.* Esseńczyk, zwolennik pewnéj sekty u dawnych żydów.

Essentiel, elle, *a.* istotowy, należący do istoty rzeczy — główny, istotny, najważniejszy, naczelny — otrzymany przez dystyllacyą. *Un homme =*, człowiek pewny, na którego można liczyć. *Maladie =elle*, choroba niezależąca od żadnéj innéj. =, *s. m.* istota rzeczy, rzecz najgłówniejsza.

Essentiellement, *adv.* ze swojéj istoty — rzeczywiście.

Essette, *s. f.* młotek z szeroką siekierką.

Esseulé, ée, *a.* opuszczony, sam jeden, samiuteńki.

Essieu, *s m.* oś (u wozu, powozu).

Essor, *s. m.* wzbicie się w powietrze, lot. *Donner l'= à son esprit, etc.*, wzbić się, wzbijać się, bujać, wzlatywać myślą i t. p.

Essorer, *v. a.* przesuszać, suszyć na wolném powietrzu.

Essoriller, *v. a.* obciąć uszy (psu i t. p.) — ostrzydz kuso włosy.

Essoufflement, *s. m.* zadyszenie.

Essoufler, *v. a.* zmordować się do zdyszenia się. *S'*=, zadyszyć się.

Essoufflé, **ée**, *prt.* zadyszany.

Essui, *s. m.* miejsce do przesuszania.

Essuie-main, *s. m.* ręcznik — tuwalnia, towalia.

Essuyer, *v. a.* otrzeć, obetrzeć (z wody) — osuszyć — doznać, doświadczyć, wycierpieć. = *les plâtres*, wprowadzić się do nowo zbudowanego domu, do świeżych murów — być wystawionym na pierwszy ogień, *fig.*

Est, *s. m.* wschód : strona nieba — wiatr wschodni.

Estacade, *s. f.* grobla, tama z powbijanych palów.

Estafette, *s. f.* sztafeta, kuryer.

Estafier, *s. m.* we Włoszech : sługa zbrojny — drab, drabant, pachołek — poplecznik.

Estafilade, *s f.* cięcie, krésa zadana rąbnieniem — dziura z rozdarcia.

Estafilader, *v. a.* pociąć, porąbać, pokiereszować.

Estame, *s. f.* pończoszkowa robota, robota na drótach.

Estamet, *s. m.* gatunek materyi wełnianéj.

Estaminet, *s. m.* izba dla pijących i palących fajki; knajpa, szynkownia.

Estampe, *s. f.* sztych, kopersztych, rycina — narzędzie do wyciskania stępla.

Estamper, *v. a.* wybijać stępel na czém, oznaczyć stemplem.

Estampille, *s. f.* piętno, znak, cyfra, pieczęć, cecha — stempel na towarach, stempel do znaczenia.

Estampiller, *v. a.* naznaczyć stemplem, pieczęcią, nacechować.

Ester, *v. n.* stanąć, stawić się (w sądzie) — stawać w sądzie. = *à droit*, stawić się w sądzie.

Esterre, *s. f.* mata, plecionka z sitowia.

Esterlin, *s. m.* waga 28 1/2 granów.

Esteuble, *s. f. vid.* Eteule.

Esthétique, *s. f.* estetyka : nauka o piękném w sztukach i jego ocenieniu. =, *a. d. g.* estetyczny.

Estimable, *a. d. g.* szacowny, godny szacunku.

Estimateur, *s. m.* biegły, wyznaczony do oszacowania — umiejący cenić.

Estimatif, **ive**, *a.* szacunkowy, wskazujący oszacowanie.

Estimation, *s. f* oszacowanie.

Estime, *s. f.* szacunek, poważanie, cena — *Mar.* obrachowanie codzienne przebieżonéj drogi przez statek.

Estimer, *v. a.* szacować, oszacować, ocenić — szacować, poważać, cenić kogo — sądzić, mniemać, rozumieć. *S'*=, cenić się — uważać się za co, sądzić się czém, mieć się za...

Estival, **ale**, *a.* letni, pory letniéj.

Estoc, *s. m.* długa i cienka szpada — koniec szpady — pień, odziomek. *Brin d'*=, kij okuty po obu końcach — *fig.* ród, pochodzenie, gniazdo, zawziątek. *Frapper d'*= *et de taille*, pchnąć i ciąć pałaszem. *Couper un arbre à blanc* =, uciąć drzewo przy saméj ziemi. *Couper une forêt à blanc* =, wyciąć las nie zostawiając młodych drzew, w pień wyciąć. *Être réduit à blanc* =, stracić wszystko, być zrujnowanym do szczętu. *Être de bon* =, być z dobrego gniazda, rodu. *De son* =, z swojéj głowy, swoim konceptem. *Biens de côté* = *et ligne*, dobra dziedziczne.

Estocade, *s. f.* pchnięcie floretem — napaść niespodziana.

Estocader, *v. a.* pchnąć czém — toczyć spór, rozprawę.

Estomac, *s. m.* żołądek — brzuch — piers (w pieczoném ptastwie).

Estomaquer (s'), *v. pron.* gniewać się, sierdzić się*. *fm.*

Estompe, *s. f.* tuszownik, wałek kończaty po obu końcach do rozprowadzania ołówka w rysunku i rysunek robiony za pomocą niego.

Estomper, *v. a.* cieniować ołówek wałkiem. *S'*=, zmazać się.

Estouffade, *s. f.* sztufada: rodzaj duszonéj pieczeni.

Estrac, *a. m. cheval* =, koń zaszczupły, zacienki.

Estrade, *s. f.* droga, gościniec — gradus wyniesiony nad podłogę. *Battre l'*=, *vid.* Battre.

Estragon, *s. m.* traganek · roślina.

Estramaçon, *s. m.* rodzaj pałasza obosiecznego.

Estramaçonner, *v. n. et a.* ciąć ostrzem pałasza.

Estrapade, *s. f.* kara na złoczyńców kiedy przywiązanych do belki zrzucano nagle na ziemię. *Double, triple* =, dwu lub trzykrotne uwieszenie się u liny: sztuka skoczków na linie.

Estrapader, *v. a.* zrzucać z góry o ziemię przywiązanego do belki ze związanemi w tył rękoma.

Estrapasser, *v. a.* znużyć, spędzić (konia).

Estropiat, *s. m. fm.* kaléka.

Estropier, *v. a.* zrobić kaléką — pozbawić władzy jakiéj części ciała — niezachować proporcyi w figurze malowanéj i t. p. = *un nom propre*, przekręcić czyje nazwisko.

Estropié, ée, *prt. et s.* kaléka — przekręcony — obcięty (o wyrazie, nazwisku).

Esturgeon, *s. m.* jesiotr: ryba.

Et, *conj.* i — a. *Et voilà que...*, aż tu, aliści. *Et cætera*, i tam daléj. *Et de boire et de rire*, a my tam byli jedli i pili.

Établage, *s. m.* postajenne.

Étable, *s. f.* obora. = *à cochons*, chléw.

Établer, *v. a.* postawić w oborze — postawić w stajni.

Établi, *s. m.* stół stolarski i t. p. warsztat — stół krawiecki.

Établir, *v. a.* postawić, ustawić, położyć (fundamenta) — rozłożyć, założyć, zakładać (osadę, fabrykę i t. p.) umieścić — usadowić — zrobić (sprzęt, mebel) — ustanowić, zaprowadzić co — oprzeć na czém, ugruntować. = *une fille*, wydać córkę za mąż. = *un fait*, dowieść rzeczywistości czynu. *S'*=, osiąść gdzie, zasiedlić się, zamieszkać — umieścić się — usadowić się — ożenić się — obrać sobie stan jaki.

Établi, ie, *prt.* ustanowiony — osiadły, zamieszkały.

Établissement, *s. m.* postawienie, stawianie, rozłożenie — ustalenie, ugruntowanie — umieszczenie — wydanie córek za mąż — uplacowanie — udowodnienie czynu i t. p. — ustanowienie, zaprowadzenie — zakład — miejsce, posada — zajęcie miejsca, mieszkania, wprowadzenie się. = *des quartiers*, rozłożenie na kwaterach, rozkwaterowanie. *L'*= *d'un port, d'une baie*, *Mar.* dzień nowiu lub pełni księżyca. = *des marées*, tablica wskazująca ważniéjsze porta morskie. *Les* =*s*, nazwisko statutów Ludwika Sgo.

Étage, *s. m.* piętro — kontygnacya — *fig.* stopień, szczebel, stan. *Par* =*s*, w kontygnacye. *Avoir un menton à double* =, być bardzo tłustym, opasłym. *Un sot à triple* =, wielki głupiec. *De bas* =, lichy, nędzny.

Etager, v. a. ułożyć w kontygnacye, w schodki.

Etai, s. m. podpora — lina gruba u wierzchu masztu.

Etaim, s. m. najcieńsza wełna zgręplowana.

Etain, s. m. cyna. = *de glace*, bizmut: kruszec. = *d'antimoine*, antymonium białe.

Etal, s. m. stolnica rzeźnicza — jatka, sklep rzeźniczy — stragan.

Etalage, s. m. wystawienie, wywieszenie towarów na widok — opłata za pozwolenie wywieszania towarów — popisywanie się z czém.

Etalagiste, s. m. handlarz sprzedający na placu, na ulicy.

Etaler, v. a. wystawiać, wywieszać towary — rozwinąć, rozwijać, rozpostrzéć — popisywać się z czém. = *sa marchandise*, popisywać się z czém. = *son jeu*, odkryć karty (w grze) jakie się ma. *S'*=, położyć się jak długi, rozciągnąć się, rozwalić się, *fm.*

Etalier, s. et a. m. czeladnik u rzeźnika.

Etalinguer, v. a. przywiązać linę do ucha kotwicy.

Etalon, s. m. ogier, stadnik, drygant* — miara lub waga urzędowa służąca za wzór.

Etalonnage, Etalonnement, s. m. urzędowe ostęplowanie miary lub wagi.

Etalonner, v. a. ostęplować wagę lub miarę jako zgodną z przepisami — pokładać klacz (o ogierze).

Etalonneur, s. m. urzędnik stęplujący wagi i miary.

Etamage, s. m. pobielanie (naczyń metalowych).

Etambot, s. m. *Mar.* sztuka drzewa u spodu okrętu z tyłu.

Etamer, v. a. pobielać (naczynie metalowe). = *un miroir*, podlewać zwierciadła.

Etameur, s. m. pobielający naczynie.

Etamine, s. f. sito, sitko — tkanina rzadka, wietka — *Bot.* pręcik: organ samczy roślin. *Passer par l'*=, przesiewać sitkiem, przesiać — przetrząsać, roztrząsać.

Etaminier, s. m. fabrykant cienkiéj tkaniny — siciarz.

Etamper, v. a. porobić dziury w podkowie na hufnale.

Etamure, s. f. pobielanie (na naczyniu metalowém).

Etanchement, s. m. zatrzymanie zatamowanie.

Etancher, v. a. zatrzymać, zatamować (płynienie, cieknienie). = *la soif*, ugasić, zaspokoić pragnienie.

Étançon, s. m. belka utrzymująca mur lub ziemię podkopywaną.

Étançonner, v. a. podpierać, podeprzeć.

Étanfiche, s. f. wysokość pokładów kamiennych w massie.

Etang, s. m. staw.

Etape, s. f. popas, wypoczynek — stacya — port handlowy. *Brûler l'*=, niezatrzymywać się, nie wstępować na popas, nie popasać.

Etapier, s. m. furyer rozdający żywność na stacyi.

Etat, s. m. stan, pewne położenie — lista, rejestr — rachunek, wykaz — stan, kondycya — państwo, kraj — rząd. = *du ciel*, stan nieba, położenie gwiazd jednych względem drugich w danéj chwili. = *de prévention*, stan obwinionego, odesłanego aktem oskarżenia przed sąd. *L'*= *de la question*, wykład i rozwinięcie rzeczy. = *des pensions*, lista pensyi płaconych. = *civil d'une personne*, stan cywilny osoby (urodzenie i t. p.). *Raison d'*=, powody walne, obchodzące interes kraju. *Crime d'*=,

zbrodnia stanu. *Coup d'=*, *vid.* Coup. *Affaire d'=*, ważna sprawa. *Tiers-état*, stan trzeci we Francyi (po duchowieństwie i szlachcie). *=s*, *=s généraux*, stany, zjazd generalny stanów. *Etre en = de*, być w stanie zrobienia czego, być zdolnym do..., gotowym zrobić co. *Faire =*, rozumieć, mniemać, sądzić — rachować na co — szacować, mieć w uważaniu. *Mettre en =*, przysposobić, ułożyć. *Tenir une chose en =*, trzymać mocno — przygotować, naładować. *Tenir les choses en =*, zostawić rzeczy tak jak są. *Mettre qu''un en = de...*, postawić w sposobności. *Mettre qu''un hors d'= de...*, pozbawić środków i t. p. *Mettre une affaire en =*, wygotować sprawę do sądzenia. *Mettre une affaire hors d'=*, zwlec sądzenie sprawy krokiem jakim.

Etat-major, *s. m.* sztab (officerowie) — sztab, kwatera sztabu. *= général*, sztab główny. *= des places*, officerowie fortec.

Etau, *s. m.* kleszcze.

Etayement, *s. m.* podparcie, podpieranie.

Etayer, *v. a.* podeprzeć, podpierać.

Été, *s. m.* lato — wiek średni życia. *= de la St. Denis*, *de la St. Martin*, piękne dni jesienne, babie lato *fm.*

Eteignoir, *s. m.* nakrywka do gaszenia świecy — *fig.* obskurant, nieprzyjaciel oświaty.

Eteindre, *v. a.* zgasić, zagasić — ugasić, uśmierzyć — ostudzić, wystudzić — wygładzić — osłabić, złagodzić (jaskrawość farby). *= une race*, wytępić plemię. *= une rente*, umorzyć pensyą, dochód (przez spłacenie kapitału). *S'=*, gasnąć — stygnąć, ostygnąć - wygasnąć — gasnąć, umierać, konać.

Eteint, einte, *prt.* zagaszony, przygaszony —.zgasły, wygasły.

Etendage, *s. m.* sznury do suszenia czego — suszarnia papierów i t. p.

Etendart, *s. m.* sztandar, proporzec, chorągiew — *Mar.* flaga galery — *Bot.* żagielek.

Etendoir, *s. m.* drążek do rozwieszania popierów, druków — suszarnia papierów, skór.

Etendre, *v. a.* rozprowadzić — rozsmarować — rozłożyć, rozpostrzéć — rozwiesić, porozwieszać — rozciągnąć, rozszerzyć, powiększyć — wyciągnąć (rękę i t. p.). *= la courroie*, mieć akcydensa, zyskiwać nieprawnie na urzędzie. *= le parchemin*, przedłużać sprawę, proces w celu zysku. *= le sens d'un mot*, nadać obszerniejsze znaczenie wyrazowi. *= un homme*, trupem położyć, zabić. *S'=*, rozciągać się, dochodzić. *S'= sur qu''ch*, rozwodzić się nad czém. Etendu, ue, *prt. et a.* rozciągniony — rozwieszony — rozłożony, leżący jak długi — rozległy, obszerny.

Etendue, *s. f.* rozległość, obszerność — przestrzeń — zakrés, obręb — długość.

Eternel, elle, *a.* wieczny, wiekuisty, bez początku i końca — wieczny, bez końca, nieustanny, ustawiczny. *=*, *s. m.* przedwieczny.

Eternelle, *s. f. vid.* Immortelle.

Eternellement, *adv.* wiecznie, wiekuiście — bez końca, ustawicznie.

Eterniser, *v. a.* uwiecznić. *S'=*, zadawniać się, uwieczniać się.

Eternité, *s. f.* wieczność, wieczne życie. *De toute =*, od wieków, od niepamiętnych czasów.

Eternuer, *v. a.* kichać.

Eternument, *s. m.* kichanie.

Etésien, *a. m.* wiejący peryo-

dycznie wiatr na morzu śródziemném.

Étêtement, *s. m.* ucięcie drzewa od wierzchołka.

Etêter, *v. a.* obcinać wierzchołki drzew — oderwać główkę (gwoździa i t. p.).

Eteuf, *s. m.* piłka do grania. *Renvoyer l'=*, odeprzeć, odciąć się, odrzec. *Courir après son =*, biegać za czém.

Eteule, Esteuble, *s. f.* ścieranie.

Ether, *s. m.* atmosfera, płyn powietrzny — eter, wyskok.

Ethéré, ée, *a.* ulatujący się — lekki, subtelny.

Ethique, *s. f.* etyka, nauka moralna.

Ethmoide, *s. m.* kość pewna w czaszce.

Ethnarchie, *s. f.* etnarchia, prowincya i zarząd jéj.

Ethnarque, *s. m.* etnarcha, rządca prowincyi.

Ethnique, *a. d. g.* pogański. *Gramm.* narodowy, rodowy.

Ethnographe, *s. m.* etnograf.

Ethnographie, *s. f.* etnografia, opisanie szczegółowe narodów.

Ethnographique, *a. d. g.* etnograficzny.

Ethologie, *s. f.* traktat o moralności.

Ethopée, *s. f.* skreślenie obyczajów ludzkich.

Etiage, *s. m.* największe opadnienie wód rzeki.

Etier, *s. m.* kanał wprowadzający wodę morską.

Étincelant, ante, *a.* błyszczący, iskrzący się.

Étinceler, *v. n.* błyszczéć — iskrzyć się.

Étincelle, *s. f.* iskra, iskierka.

Étincellement, *s. m.* iskrzenie się.

Étiolement, *s. m.* zwiędnienie.

Etioler, *v. a.* osłonić od słońca. *S'=*, więdnąć, zwiędnąć — wybujać i osłabnąć. Etiolé, ée, *part. et a.* wybujały, wystrzelony (o roślinach i t. p.)

Etiologie, *s. f.* część medycyny o przyczynach chorob.

Etique, *a. d. g.* sucholny — suchy, wyschły, chudy.

Etiqueter, *v. a.* pokłaść etykiety, położyć etykietę, napis.

Etiquette, *s. f.* etykieta, napis na worku z pieniędzmi i t. p.—etykieta, wzajemne okazywanie sobie względów. *Juger sur l'= du sac*, sądzić z pierwszego pozoru, z tytułu o dziele.

Etirer, *v. a.* ciągnąć w dróty. *S'=*, *fm.* wyciągać się, przeciągać się

Etisie, *s. f.* suchoty.

Etoffe, *s. f.* materya, tkanina — materyał — rodzaj, zawziątek, wątek, *fig. Il n'a pas assez d'=*, nie ma dosyć wątku. *=s*, materyał drukarniany.

Etoffer, *v. a.* dostatnio dać materyi, dostatecznie zaopatrzyć. Etoffé, ée, *prt.* dostatni, suty — zaopatrzony — zasobny.

Etoile, *s f.* gwiazda : ciało niebieskie — gwiazda, los, dola — gwiazda, gwiazdka za ozdobę służąca — odsyłacz, gwiazdka — gwiazdka na czole u konia, strzałka — rodzaj małéj warowni. *Coucher à la belle =*, spać pod gołém niebem.

Etoilé, ée, *a.* gwieździsty, zasiany gwiazdami.

Etoiler (s'), *v. pron.* pękać, trzaskać się, prysnąć.

Etole, *s. f.* stuła, pas zwieszony z obu ramion kapłana.

Etonnamment, *adv.* dziwnie, do zadziwienia.

Etonnant, ante, *a.* zadziwiający, nadzwyczajny.

ETONNEMENT, *s. m.* zadziwienie — podziwienie, podziw — wstrząśnienie.

ETONNER, *v. a.* zadziwić, zdziwić, dziwić — wstrząsnąć. *S'*=, dziwić się czemu.

ETOUFFADE, *s. f. vid.* ESTOUFFADE.

ETOUFFANT, ANTE, *a.* duszący.

ETOUFFEMENT, *s. m.* duszność.

ETOUFFER, *v. a.* dusić, zadusić, udusić — przygnieść, przygasić — uśmierzyć — tłumić, stłumić. =, *v. n.* dusić się. = *de rire*, zanosić się od śmiechu. ETOUFFÉ, ÉE, *a.* stłumiony, przytłumiony. *Viandes* =*ées*, mięso źwierzęcia zabitego bez upuszczenia krwi.

ETOUFFOIR, *s. m.* skrzynka na wygaszanie węgla — kawałki sukna kładzione w fortepian dla potłumienia tonu.

ETOUPE, *s. f.* pacześ, kłaki.

ETOUPER, *v. a.* zatkać kłakami.

ETOUPILLE, *s. f.* flejtuch do broni palnéj.

ETOUPILLON, *s. m.* flejtuszek do zatykania od wilgoci kanału broni palnéj.

ETOURDI, IE, *a. et s.* roztrzepany, szalony, wartogłów. *A l'*=, po szalonemu, nierozważnie.

ETOURDIMENT, *adv.* szalenie, nierozważnie.

ETOURDIR, *v. a.* ogłuszyć, zagłuszać — odurzyć, wprawić w odurzenie, w osłupiałość, w otrętwienie. = *une douleur*, stłumić ból. *S'*= *sur qu''ch*, rozrywać się aby nieczuć czego. ETOURDI, IE, *prt. Il est encore tout étourdi du bateau*, jeszcze nie wyszedł z osłupienia.

ETOURDISSANT, ANTE, *a.* ogłuszający, głuszący.

ETOURDISSEMENT, *s. m.* zagłuszenie, odurzenie, osłupienie.

ETOURNEAU, *s. m.* szpak — *fig.* szpak, szpaczek, młody człowiek płochy — koń szpakowaty.

ETRANGE, *a. d. g.* dziwny, nadzwyczajny, niesłychany.

ETRANGEMENT, *adv.* dziwnie, nadzwyczajnie.

ETRANGER, ÈRE, *a.* obcy, cudzoziemski — zagraniczny — obcy czemu, nieświadomy czego — nieznany komu — nienależący do czego — inny, innego rodzaju. *Corps* =, ciało obce przypadkowo znajdujące się w ciele ludzkiem. *Ministre des affaires* =*ères*, minister spraw zagranicznych. =, *s. m.* cudzoziemiec — obce kraje. *A l'*=, zagranicą; za granicę.

ETRANGER, *v. a.* wypędzić, odstraszyć. *S'*=, zliszyć się.

ETRANGETÉ, *s. f.* dziwny. *L'*= *de sa conduite*, niepojęte, dziwne postępowanie.

ETRANGLEMENT, *s. m.* uduszenie, zaduszenie — ścieśnienie.

ETRANGLER, *v. a.* udusić, zadusić — sciskać — ścieśnić. = *une affaire*, osądzić na prędce, byle zbyć. =, *v. n.* dusić się. ETRANGLÉ, ÉE, *prt. et a.* uduszony — ścieśniony — ściśniony.

ETRANGUILLON, *s. m.* ślinogorz koński: choroba. *Poire d'*=, rodzaj gruszek dławiących.

ETRAPE, *s. f.* rzezak do rznięcia sieczki.

ETRAPER, *v a.* rznąć sieczkę.

ETRAVE, *s. f.* sztuka drzewa z przodu okrętu.

ÊTRE, *v. subst.* być — istnieć — stać, mieszkać, przybywać gdzie — być czém, jakim — dziać się. *Il est des hommes*, są ludzie. = *à un tel*, należéć do kogo, być czyją własnością. *Il est à plaindre, à blâmer, etc.*, należy go żałować, ganić i t. d. *Je suis à vous dans un moment*, zaraz przyjdę; zaraz będę służył. *Il n'est pas à lui*, nie posiada się z uniesienia i t. p. = *bien avec qu''un*, być dobrze z kim, żyć w

dobréj komitywie. = *à qu''ch*, zatrudniać się czém, robić co. = *de...*, pochodzić skąd — należeć do czego, stanowić część czego. = *d'avis*, sądzić, być tego a tego zdania. *Il est du devoir de...*, jest obowiązkiem. *Cela est de toute justice*, sprawiedliwość nakazuje. *Cela est bien de lui*, to podobne do niego, to zgodnie z jego charakterem. = *de la fête*, *d'une noce*, być na zabawie, na weselu. *En* =, być gdzie, zatrudniać się czém — stanąć na czém. *Où en sommes-nous*, na czémeśmy stanęli? *En êtes vous là?* czy tak sądzisz? *En = pour son argent*, *pour sa peine*, stracić nadaremnie pieniądz; zadać sobie na próżno fatygi. *Il en est de..., comme de...*, z tém się tak dzieje jak z... = *pour qu''un*, być za kim, trzymać za kim. *Il faut = tout un ou tout autre*, trzeba się stale jednego trzymać. *On ne peut pas = et avoir été*, młodość nietrwa wiecznie. *Voilà ce que c'est*, oto jest; otóż jest jak się należy. *N'était*, gdyby nie. *Soit*, niech tak będzie. *Ainsi soit-il*, amen. Słowo *Être*, służy jeszcze jako posiłkowe do formowania strony biernéj. ÉTÉ, *prt.* ten który był.

ÊTRE, *s. m.* istota — istnienie — stworzenie. = *de raison*, twór imaginacyi. =*s*, *s. m. pl.* rozkład domu, wszystkie zakątki.

ÊTRE, *s. m.* *A blanc* =, do szczętu, równo z ziemią.

ÉTRÉCIR, *v. a.* ścieśnić, zwęzić. *S'*=, ścieśnieć, zstąpić się — być coraz węższém.

ÉTRÉCISSEMENT, *s. m.* ścieśnienie, zwężenie — wąskość.

ÉTREINDRE, *v. a.* ścisnąć, związać, ściskać. = *les liens d'une alliance*, *etc.*, umocnić przymierze i t. p. *Plus il gèle, plus il étreint*, im więcéj nieszczęść tém trudniéj je znosić.

ÉTREINTE, *s. f.* ściśnienie, mocne związanie — uściśnienie, uścisk.

ÉTRENNE, *s. f.* kolenda, gwiazdka (na nowy rok dawana) — użycie po pierwszy raz czego — pierwsza sprzedaż w dniu (u kupca), początek.

ÉTRENNER, *v. a.* dać kolendę, gwiazdkę — najpierwszy raz czego użyć — dać utargować na początek. =, *v. n.* sprzedać co pierwszy raz w dniu, utargować.

ÉTRÉSILLON, *s. m.* belki poprzeczne wstawione dla podparcia.

ÉTRÉSILLONNER, *v. a.* podeprzeć belkami poprzecznemi.

ÉTRIER, *s. m.* strzemię — bandaż przy puszczaniu krwi z nogi — żelazo otaczające belkę. *Le pied de l'*=, lewa przednia noga konia. *Avoir le pied à l'*=, być na wyjezdném, na wylocie, na wsiadaném — stać już jedną nogą w czém, zacząć zawód. *Tenir l'= à qu''un*, dopomódz komu w czém. *Perdre les* =*s*, wypuścić nogi ze strzemion. *Courir à franc* =, jechać pocztą na koniu, sztafetą.

ÉTRIGUÉ, ÉE, *a.* na wysokich nogach a cienki, podkasany (o zwierzętach).

ÉTRILLE, *s. f.* zgrzebło — szynkownia w któréj zdzierają.

ÉTRILLER, *v. a.* chędożyć zgrzebłem konia. = *qu''un*, wyłomotać, zbić kogo.

ÉTRIPER, *v. a.* wyrzucić flaki z bydlęcia. *Aller à étripe cheval*, pędzić (na koniu).

ÉTRIQUER, *v. a.* ścieśnić, zacieśnić — zwęzić.

ÉTRIQUÉ, ÉE, *part. et a.* zawązki, zaszczupły, nieobstający — ciasny, *fig.*

ÉTRIVIÈRE, *s. f.* rzemień od strzemion. *Donner des =s à qu''un*, wychłostać, ściągnąć kańczugiem, wyćwiczyć; wyjeździć, zjeździć kogo *fm.*

Etroit, **ite**, *a.* wązki, ciasny, zacieśniony — ścisły, ściśle wzięty. *Dans le sens* =, w rozumieniu najściślejszém, co do litery. *A l'*=, ciasno, w ciasnocie. *Etre à l'*=, cierpieć niedostatek, kulić się.

Etroitement, *adv.* ciasno — wązko — ściśle, surowo — ściśle, mocno, silnie.

Etroitesse, *s. f.* ciasność, ciasne widzenie rzeczy.

Etron, *s. m. pop.* gówno.

Etronçonner, *v. a.* obciąć wierzchołek drzewa.

Etude, *s. f.* nauka — badanie, zgłębienie — staranie, usilność, wysilenie — pracownia, bióro adwokata, notaryusza i interesa przywiązane do niéj — studium, rysunek lub rzeźba w celu wypracowania pewnego przedmiotu. *Tête d'*=, głowa odrysowana dla nauki lub za wzór. *Faire ses* =*s*, uczyć się, odbywać nauki. *Maître d'*=, dozorca (po szkołach).

Etudiant, *s. m.* uczeń, student. = *en droit*, uczeń prawa.

Etudier, *v. n.* uczyć się, pracować — być w szkołach. =, *v. a.* uczyć się czego — rozważać co, pilnie rozbierać, rozstrząsać — badać, zgłębiać — przysiedzieć nad czém. *S'*=, usiłować, dokładać usilności. *S'*= *soi-même*, usiłować poznać siebie samego. **Etudié**, **ée**, *prt. et. a.* udany, nastrojony — starannie wykonany.

Etudiole, *s. f.* biórko na stoliku z przegródkami.

Etui, *s. m.* futerał, futeralik — puzdro, pudło, pudełko — *vid.* **Elytre**. = *à aiguilles*, sztuleczyk. = *de mathématiques*, futerał na narzędzia geometryczne.

Etuve, *s. f.* wanna — łaźnia, bania — piec do suszenia

Etuvée, *s. f.* sposób pewny przyrządzania potraw.

Etuvement, *s. m.* obmywanie rany, lub choréj części ciała.

Etuviste, *s. m.* trzymający łazienki, łaziebny*.

Etymologie, *s. f.* etymologia, źródłosłów, pochodzenie wyrazów.

Etymologique, *a. d. g.* etymologiczny, źródłosłowowy.

Etymologiste, *s. m.* etymolog, dochodzący pochodzenia wyrazów.

Eubages, *s. m. pl.* Eubagowie: klassa Druidów trudniąca się nauką przyrodzenia.

Eucharistie *(cha=ka)*, *s. f.* eucharystya, ciało i krew pańska.

Eucharistique, *a. d. g.* eucharystyjny.

Eucologe, *s. m.* książka z wykazem niedzieli i świąt.

Eucrasie, *s. m.* dobra konstytucya (ciała), komplexya.

Eudiomètre, *s. m.* narzędzie do dochodzenia czystości powietrza.

Eudiométrie, *s. f.* sztuka dochodzenia czystości powietrza.

Eufraise, *s. f* świetlik: roślina.

Eulogies, *s. f. pl.* rzeczy poświęcone.

Euménides, *s f. pl.* Eumenidy, jędze.

Eunuque, *s. m.* eunuch, rzezaniec, trzebieniec.

Eupatoire, *s. f.* sadziec: roślina.

Euphémisme, *s. m.* eufemia, zastąpienie wyrażenia rażącego przyzwoitość inném łagodniejszém.

Euphonie, *s. f.* eufonia, głos przyjemny jednéj osoby lub jednego instrumentu — eufonia, złagodzenie przykrego brzmienia.

Euphonique, *a. d. g.* eufoniczny, użyty dla łagodniejszego brzmienia.

Euphorbe, *s. m.* ostromlecz: roślina.

Européen, **éenne**, *a.* europejski.

Eurythmie, *s. f.* porządek i proporcya w budowie.

Eustache, *s. m.* kozik, nóż bez sprężyny.

Eux (liczba mnoga zaimku *Lui* na rodzaj męzki) Oni.

Evacuant, ante, Evacuatif, ive, *a.* sprawujący wypróżnienie. =, *s. m.* środek na wypróżnienie.

Evacuation, *s. f.* wypróżnienie — odchód — wyjście, opuszczenie miejsca warownego lub kraju.

Evacuer, *v. a.* wypędzać, wypróżniać — wyjść, opuścić miejsce, ewakuować. = *de troupes*, wyprowadzić wojsko skąd. *Faire* =, zaprosić na ustęp; kazać opuścić miejsce. =, *v. n.* mieć wypróżnienie, mieć stolec, iść na stolec.

Evader (s'), *v. pron.* wymknąć się, wykraść się, uciec.

Evagation, *s. f.* roztargnienie umysłu, brak zebrania ducha.

Evaluation, *s. f.* ocenienie, oszacowanie, ewaluacya.

Evaluer, *v. a.* ocenić, oszacować, obrachować.

Evangélique, *a. d. g.* ewanieliczny, zgodny z ewanielią — ewanielicki; religii protestanckiéj.

Evangéliquement, *adv.* ewanielicznie, po chrześciańsku.

Evangéliser, *v. a.* opowiadać ewanielią.

Evangéliste, *s. m.* ewanielista — dawniéj: radca sądowy spisujący protokół w procesie — nadzorca przy głosowaniu i liczeniu krések.

Evangile, *s. m.* ewanielia (każda z czterech) — ewanielia, nowy testament, nauka Chrystusa — ewanielia którą kapłan czyta przy mszy. *Côté de l'* =, *vid.* Côté. *C'est l'* = *du jour*, to najświeższa nowina.

Evanouir (s'), *v. pron.* zemdleć — zniknąć, spełznąć na niczém, pójść w niwecz = *une inconnue*, wyrzucić nieznaną (ilość w algebrze). *Faire* =, sprawić mdłości — wyrzucić, wyrugować.

Evanouissement, *s. m.* mdlenie, zemdlenie.

Evaporation, *s. f.* wyparowanie, ulotnienie, ulatnianie się — lekkość, płochość.

Evaporer, *v. a.* rozpędzić (gniew, smutek). *S'* =, ulotnić się, ulatniać się, wyparować — rozejść się, zniknąć. *Commencer à s'* =, rozpuścić się, wyjść z klubów. Evaporé, ée, *prt. et a.* wyparowany — płochy, lekki, trzpiot.

Evasement, *s. m.* rozchodzenie się brzegów przy otworze.

Evaser, *v. a.* rozszerzyć przy otworze — powiększyć objętość. Evasé, ée, *prt. et a.* szerszy u otworu, wywinięty na zewnątrz. *Nez évasé*, nos z zaszerokiemi nozdrzami.

Evasif, ive, *a.* wykrętny, unikający stanowczego wyrzeczenia o czém, wątpliwy, dwuznaczny.

Evasion, *s. f.* wymknięcie się, ucieczka.

Evêché, *s. m.* biskupstwo, diecezya — biskupstwo, pałac biskupa.

Eveil, *s. m.* przestrzeżenie. *Donner l'* =, przestrzedz, ostrzedz — zwrócić uwagę czyją na co. *Avoir l'* =, postrzedz się.

Eveiller, *v. a.* obudzić, zbudzić, budzić, ocucić — rozweselić — obudzić, rozniecić, wzniecić — zachęcać. *S'* =, obudzić się, ocknąć się. Eveillé, ée, *prt. a. et s.* obudzony — rześki, bystry, rozgarniony — baczny, przezorny.

Evênement, *s. m.* zdarzenie, wypadek — skutek. *A tout* =, na wszelki przypadek. *Faire* =, zdziwić.

Event, *s. m.* wywietrzenie, zwietrzenie — pryskawka: otwór nozdrza przez który wieloryby i t. p. wyrzu-

cają wodę — kanały w piecach do przechodu powietrza — rozpadlina w lufie broni palnéj — małość średnicy kuli armatniéj w stosunku z kalibrem armaty. *Mettre à l'=*, przewietrzyć co. *Avoir la tête à l'=*, być płochym; mieć pustki w głowie.

Eventail, *s. m.* wachlarz — rodzaj wachlarza zawieszanego u sufitu dla odświeżenia powietrza.

Eventaire, *s. m.* plecionka na któréj przekupki noszą przed sobą owoce, jarzyny i t. p.

Eventer, *v. a.* chłodzić wachlarzem — wystawić na wiatr, przewietrzyć co lub poodtykać otwory dla przejścia powietrza — dać wywietrzeć. = *le grain*, przewiewać zboże — *une voile*, puścić wiatr w żagiel. = *la mine*, *la mèche*, *fig.* domyślić się, poczuć — zwietrzyć, zwąchać *fm.* *S'=*, wywietrzeć, zwietrzeć. Eventé, ée, *prt. a. ets.* zwietrzały — przewietrzony — pusty, płochy.

Eventiller (s'), *v. pron.* trzepotać się, trzepotać skrzydłami.

Eventoir, *s. m.* rodzaj wachlarza z piór do rozniecenia ognia.

Eventrer, *v. a.* rozpłatać, rozpruć brzuch — rozedrzeć — otworzyć, rozerwać — rozkroić.

Eventualité, *s. f.* możność zdarzenia się, przypadek.

Eventuel, elle, *a.* mogący się zdarzyć, zajść — zrobiony na wszelki przypadek — przypadkowy.

Eventuellement, *adv.* na przypadek.

Évêque, *s. m.* biskup. = *in partibus*, *in partibus infidelium*, biskup in partibus (diecezyi kraju będącego w mocy niewiernych).

Eversion, *s. f.* wywrócenie, zburzenie.

Evertuer (s'), *v. pron.* silić się na co, wysilać się, robić wysilenie.

Eviction, *s. f.* ewikcya, wyzucie z posiadania.

Evidemment, *adv.* widocznie.

Evidence, *s. f.* widoczność, oczywistość. *Mettre en =*, wyjaśnić, jasno wyłożyć — wystawić na widok. *Etre en =*, być na oczach, na widoku, na świeczniku.

Evident, ente, *a.* widoczny, jasny, oczywisty.

Evider, *v. a.* powyrzynać, powycinać, powykrawać, wykroić — odkrochmalić, zdjąć nieco krochmalu.

Evidoir, *s. m.* świderek do wydrażania instrumentu dętego

Evier, *s. m.* sciek, rynsztok.

Evincer, *v. a.* wyzuć z posiadania — wysadzić, wyrugować.

Evitable, *a. d. g.* dający się uniknąć.

Evitage, *s. m.* Evitée, *s. f.* — przestrzeń dostateczna aby się statek obrócił na miejscu — skręcenie się, obrócenie się statku.

Eviter, *v. a.* uniknąć, ujść czego, wybiegać się przed czém — wykręcić się, obrócić się, skręcić się na miejscu. *S'=*, omijać się unikać się wzajemnie.

Evocable, *a. d. g.* dający się przenieść do innego sądu (interes, sprawa).

Evocation, *s. f.* wywoływanie, przywoływanie, wzywanie — wywołanie (sprawy, procesu dla sądzenia).

Evocatoire, *a. d. g.* pociągający przed swój sąd.

Evoluer, *v. a.* robić obroty na morzu.

Evolution, *s. f.* rozwinięcie się, rozwijanie się, obroty.

Evoquer, *v. a.* wywoływać, wyzywać — przenieść sprawę z sądu do sądu — wywołać sprawę, przywołać pod swoje rozpoznanie.

Evulsion, *s. f.* wyrwanie.

Ex, partykuła dodawana przed

wyrazami dla oznaczenia urzędu lub godności jaką osoba miała. *Ex-ministre*, exminister, były minister.

Exacerbation, *s. f. vid.* Paroxysme.

Exact, acte, *a.* dokładny — akuratny — punktualny, stawiący się na czas. *Les sciences =actes*, umiejętności, nauki dokładne, ścisłe.

Exactement, *adv.* akuratnie, dokładnie — zupełnie.

Exacteur, *s. m.* zdzierca.

Exaction, *s. m.* zdzierstwo, łupiestwo.

Exactitude, *s. f.* dokładność — punktualność, akuratność.

Exaèdre, *a. et s. vid.* Hexaèdre.

Exagérateur, trice, *s.* przesadzający.

Exagératif, ive, *a.* przesadzający — z przesadą, przesadzony.

Exagération, *s. f.* przesada.

Exagérer, *v. a.* przesadzać, podnosić nad miarę, przeholować. Exagéré, ée, *prt.* przesadzony.

Exagone, *a. et s. vid.* Hexagone.

Exaltation, *s. f.* wyniesienie na stolicę apostolską — uniesienie, szał — *Chim.* oczyszczenie płynu i t. p. dla zrobienia tęższém.

Exalter, *v. a.* wynosić, wielbić, wychwalać, wynosić pod niebiosa — podnosić, zapalać, wzbudzić szał, zapalić — *Chim.* oczyszczać co dla zrobienia tęższém, stężać.

Examen *(men=min)*, *s. m.* rozbiór, roztrząsanie — examin. *Subir l'=*, zdać, zdawać examin. *Passer des =*, zdawać examina.

Examinateur, *s. m.* examinator, słuchający examinu.

Examiner, *v. a.* rozbierać, roztrząsać, rozważać, rozpatrzyć się w czém — uważać, patrzyć na co.

Exanthème, *s. m.* obsypanie, wysypanie na skórze.

Exarchat *(chat=ka)*, *s. m.* exarchat, rząd exarchy.

Exarque, *s. m.* exarcha, rządca we Włoszech z ramienia cesarzów wschodnich — exarcha, kapłan w kościele greckim zaraz po patryarsze.

Exaspération, *s. f.* rozjątrzenie (umysłów).

Exaspérer, *v. a.* rozjątrzyć, oburzyć.

Exaucer, *v. a.* wysłuchać (kogo lub jego prośby).

Excavation, *s. f.* wydrążenie — wykopanie. *=s*, podziemne groty — branie rowów.

Excédant, ante, *a.* przenoszący, zbytni, zbyteczny. *=*, *s. m.* przewyżka, to co zostaje po potrąceniu.

Excéder, *v. a.* przejść, przestąpić, wyjść za obręb — przenosić, przewyższać — mordować, znużyć, zmordować. *= qu''un de bonne chère*, okarmić kogo, dać się najeść po dziurki. *S'= de qu''ch*, zabijać się, gubić się zbytkiem czego. Excédé, ée, *prt.* zmordowany, znużony, styrany, wycieńczony czém.

Excellemment, *adv.* wybornie, wyśmienicie, pysznie, przewybornie.

Excellence, *s. f.* dobroć, wyśmienitość — tytuł przywiązany do pewnych godności, oddaje się przez: Jaśnie Wielmożny. *Par =*, w całém znaczeniu wyrazu.

Excellent, ente, *a.* wyborny, wyśmienity — celujący.

Excellentissime, *a. d. g.* najwyśmienitszy — tytuł przywiązany do niektórych godności: Jaśnie Wielmożny.

Exceller, *v. n.* celować; przechodzić kogo, przewyższać.

Excentricité, *s. f.* największa odległość od środka — dziwaczność, dziwaczny sposób życia.

Excentrique, *a. d. g.* różnośrodkowy (o okręgach koła) — dziwaczny, oryginalny.

Excepté, *prép.* wyjąwszy, z tym wyjątkiem że...

Excepter, *v. a.* wyjąć, wyjmować od..., zrobić wyjątek.

Exception, *s. f.* wyjątek, excepcya — obrona, środek sądowy odrzucający zaraz na wstępie wszelkie poszukiwanie. *A l'= de...*, wyjąwszy. *Par =*, wyjatkowo. *Faire =*, stanowić wyjątek. *Etre dans l'= de la loi*, nie być objętym w zastrzeżeniach prawa, ustawy; nieulegać prawu na mocy pewnego charakteru.

Exceptionnel, elle, *a.* wyjątkowy, nadzwyczajny.

Excès, *s. m.* zbytek, nadmiar — gwałt, bezprawie — reszta, przewyżka. *= de bouche*, zbytek w jedzeniu *fm.* obżarcie się. *A l'=*, do zbytku, nad miarę. *= de pouvoir*, nadużycie władzy. *Commettre des =*, popełniać gwałty, dopuszczać się bezprawiów.

Excessif, ive, *a.* zbyteczny, zbytni, nad miarę, przesadzony — lubiący zbytek.

Excessivement, *adv.* nadzwyczajnie, niezmiernie.

Exciper, *v. n.* założyć excepcyą w sądzie — użyć aktu jakiego na obronę w sprawie.

Excipient, *s. m.* rozpuszczający w sobie (o lekarstwie, konfekcie).

Excise, *s. f.* opłata na niektóre trunki w Anglii.

Excision, *s. f.* wycięcie, wyrznięcie kawałka ciała.

Excitant, ante, Excitatif, ive, *a. et s.* środek, lekarstwo rozpalające.

Excitation, *s. f.* podniecenie — podniecanie — podnszczenie — podrażnienie.

Exciter, *v. a.* podniecać, podnszczać, podżegać, podbijać komu bębenka — sprawiać — wzbudzać, obudzać — *Méd.* podrażnić, drażnić. *S'=*, pobudzać się.

Exclamation, *s. f.* wykrzyknienie. *Point d'=*, znak wykrzyknienia, wykrzyknik (!).

Exclure, *v. a.* wyłączyć, wykluczyć, oddalić. *S'=*, *v. réc.* znosić się wyłączać się, niemódz istnieć obok siebie. *prt.* Exclu, clue.

Exclusif, ive, *a.* wyłączny — jednostronny. *Avoir voix =ive*, mieć prawo wyłączenia kogo od wyboru.

Exclusion, *s. f.* wykluczenie, wyłączenie. *A l'=*, z wyłączeniem tego a tego.

Exclusivement, *adv.* wyłącznie, jedynie — nie obejmując czego w rachubę, aż po...

Excommunication, *s. f.* klątwa, wyklęcie.

Excommunier, *v. a.* wykląć od kościoła, rzucić klątwę. Excommunié, ée, *prt. et s.* wyklęty, pod zarzutem klątwy. *Visage d'excommunié*, złowroga twarz.

Excoriation, *s. f.* zdarcie skóry zadraśnieniem.

Excorier, *v. a.* zedrzéć skórę zadraśnieniem.

Excrément, *s. m.* gnój, exkrement, łajno.

Excrémenteux, euse, Excrémentitiel, elle, *a.* exkrementowy.

Excréteur, *a. m. Méd.* wydzielający, służący do wydzielania, odchodowy.

Excrétion, *s. f. Méd.* wydzielanie (humorów i t. p. z ciała).

Excrétoire, *a. vid.* Excréteur.

Excroissance, *s. f.* narost, narośl.

Excursion, *s. f.* zagon, zapęd, napad, wpadnienie — przejechanie się, podróż — exkursya (dla badań w historyi naturalnéj) — ustęp, wyjście za obręb zakreślony.

Excusable, *a. d. g.* dający się u-

sprawiedliwić, wytłomaczyć; do wytłomaczenia.

Excusation, s. f. wymówienie się od jakiego obowiązku, ciężaru.

Excuse, s. f. wymówka, exkuza, wytłómaczenie się. *Faire des* =*s* *à qu'un*, przepraszać za co—przeprosić za obrazę. *Je vous fais* =, przepraszam, darnj. *Faites* =, daruj, niech pan daruje.

Excuser, v. a. wymówić kogo przed kim, wytłómaczyć z czego — darować, przebaczyć, wybaczyć — uwolnić od czego. *S'*= *sur un autre*, zrzucić winę na kogo.

Exéat, s. m. pozwolenie dane przez biskupa księdzu do celebrowania w innéj diecezyi — pozwolenie wyjścia (w szkole, na pensyi).

Exécrable, a. d. g obrzydły, nieznośny, przemierzły, przeklęty.

Exécrablement, *adv.* szkaradnie, strasznie.

Exécration, s. f. obrzydzenie, wstręt—postępek szkaradny, szkarada.

Exécrer, v. a. mieć w obrzydzeniu, zdjąć poświęcenie.

Exécutable, a. d. g. dający się wykonać; do wykonania.

Exécutant, s. m. muzyk odgrywający swoją część w koncercie.

Exécuter, v. a. wypełnić, wykonać, przywieść do skutku — wykonać, zrobić — odegrać, wykonać, (kawałek muzyki) — zająć (ruchomości sądownie) — exekwować, sciąć, ścinać, tracić. = *militairement*, rozstrzelać (wojskowego)— zmuszać do czego drogą wojenną (miasto, kraj). *S'*=, wyprzedać się z ruchomości dla opłacenia długów uprzedzając zajęcie — *fig.* uderzyć się w piersi, wyznać błąd.

Exécuteur, s. m. wykonawca — kat. = *de la haute justice*, kat. = *testamentaire*, exekutor testamentu. =trice, s. f. wykonawczyni — exekutorka (testamentu).

Exécutif, ive, a. wykonawczy.

Exécution, s f. wykonanie, wypełnienie (rozkazów) — wykonanie (dzieła, sztuki, pomnika) — robota (w dziełach sztuki) — exekucya, kara śmierci, tracenie, scięcie, rozstrzelanie — zajęcie ruchomości na rzecz wierzyciela. = *militaire*, kara śmierci na wojskowego — gwałty drogą wojenną dokonywane. *Homme d'*=, człowiek odważny, ryzykowny. *Mettre à* =, dokonać, spełnić(zamiar)—wykonać(wyrok).

Exécutoire, a. d. g wykonywalny — wyrok upoważniający przymuszenie do zapłaty.

Exégèse, s. f. exegeza: wykład grammatyczny textu Pisma.

Exégétique, a. d. g. exegetyczny.

Exemplaire, a. d. g. przykładny, służący za przykład, wzorowy, do zbudowania.

Exemplaire, s. m. wzór — exemplarz.

Exemple, s. m. przykład — wzór do formowania ręki, forszryft—zadanie kalligraficzne. *A l'*= *de...*, na wzór. *Par* =, na przykład, jako to — *fm.* a to dobre! (z podziwieniem lub niedowierzaniem). *Prêcher d'*=, dać przykład, nauczać własném przykładném postępowaniem. *Proposer un* =, dawać na przykład, za przykład stawiać. *Cela est d'un bon* =, niech będzie przykładem. *Montrer l'*=, dać przykład. *Faire un* = *de qu'un*, ukarać dla przykładu, aby się drudzy kajali.

Exempt, empte, a. wyjęty, uwolniony od czego — wolny od czego, wolen czego; bez tego a tego. = *de bien faire*, próżnujący kiedy inni pracują. =, s. m. exempt, nieulegający zwyczajnéj juryzdykcyi — dawniéj: oficer w gwardyi zastępu-

jący kapitana. = *de police*, urzędnik policyjny.

Exempter, *v. a.* uwolnić od czego, wyjąć od czego.

Exemption, *s. f.* uwolnienie, wyjęcie od czego.

Exequatur, *s. m.* upoważnienie do wykonania wyroku — exequatur, upoważnienie na rezydencyą dane ajentowi obcego państwa.

Exercer, *v. a.* ćwiczyć, wprawiać, wyćwiczyć —prowadzić (handel) — trudnić się czém, bawić się czem, parać się czém* — odbywać, pełnić (obowiązki jakie) — nawiedzać, trapić, doświadczać (jak Bóg człowieka) — wywierać (gniew i t. p.) — dopuszczać się (gwałtów i t. p.) — wywierać (wpływ i t. p.) — używać (prawa, przywileju) — rewidować (o urzędnikach konsumpcyjnych). = *la patience de qu''un*, nadużywać cierpliwości czyjéj. = *des rigueurs*, surowo karać. = *l'autorité*, władać, sprawować władzę. = *une surveillance*, mieć na oku, mieć dozór. = *sa plume, son éloquence*, doświadczać swego pióra, wymowy. *S'*=, ćwiczyć się, uczyć się, wprawiać się, wkładać się do czego.
Exercé, ée, *part. et a.* ćwiczony, wyćwiczony — wprawny, zręczny

Exercice, *s. m.* ćwiczenie — manewra wojskowe — agitacya, ruch — fatyga, trud, zakręt, zachód — examin szkolny w ciągu roku - wykonywanie, pełnienie (obowiązków i t. p.) — urzędowanie — sprawowanie władzy — rozprawa, praktyka — rewizya (czyniona przez urząd konsumpcyjny) — pobór podatków i rozchód według uchwały izb. *Entrer en* =, objąć urząd. *Dans l'= de ses fonctions*, w pełnieniu obowiązków, urzędu.

Exérèse, *s. f* odcięcie, wyrznię-

Exergue, *s. m.* exerga, odcinek u spodu monety na napis daty.

Exfoliation, *s. f.* odpadanie cząstek martwych z ciała i t. p.

Exfolier (s'), *v. pron.* opadać z cząstek martwych.

Exhalaison, *s. f.* wyziew — para.

Exhalant, *a. et s. Anat.* służący do wyziewu (kanał, naczynie).

Exhalation, *s. f. Anat.* wylewanie się płynu na zewnątrz błony i t. p.

Exhaler, *v. a.* wyziewać, wydawać woń lub fetor. = *sa colère*, wyzionąć gniew, wywrzeć go. *S'*=, wietrzéć, wywietrzéć — wyparować, obrócić się w parę.

Exhaussement, *s. m.* podniesienie, wybudowanie ku górze.

Exhausser, *v. a.* wynieść (do góry) — podnieść, podwyższyć.

Exhérédation, *s. f.* wydziedziczenie.

Exhéréder, *v. a.* wydziedziczyć.

Exhiber, *v. a.* wydać, pokazać, okazać (akt jaki w procesie) zaprodukować.

Exhibition, *s. f.* okazanie, pokazanie, zaprodukowanie.

Exhortation, *s. f.* upomnienie, napomnienie, przestrogi — nauka.

Exhorter, *v. a.* upominać, dawać napomnienie. = *qu''un à la mort*, przygotowywać na śmierć.

Exhumation, *s. f.* wygrzebanie, wyjęcie z grobu.

Exhumer, *v. a.* wykopać, wyjąć z grobu — wygrzebać, odgrzebać, wywlec (co zapomnianego).

Exigeant, ante, wiele wymagający, niewyrozumiały.

Exigence, *s. f.* domaganie się, wymaganie, pretensya. *Selon l'= du cas*, o ile rzecz będzie tego wymagać.

Exiger, *v. a.* wymagać, domagać się czego — żądać — wymagać po kim czego.

Exigible, *a. d. g.* czego można wymagać.

Exigu, ue, *a.* mały, drobny — skromny, szczupły.

Exiguïté, *s. f.* małość, szczupłość.

Exil, *s. m.* wygnanie = tułactwo. = *volontaire*, dobrowolne opuszczenie kraju.

Exiler, *v. a.* wygonić, wygnać, wywołać z kraju — oddalić. *S'*=, pójść na wygnanie, oddalić się — pójść na ustronie. Exilé, ée, *prt. et s.* wygnany — wygnaniec.

Existant, ante, *a.* istniejący — obecny — istniejący w téj chwili.

Existence, *s. f.* znajdowanie się, istnienie — istotność, rzeczywistość — życie, byt, istnienie — trwanie.

Exister, *v. n.* być, istnieć, mieć życie, istnienie — być, znajdować się — trwać — żyć, pędzić życie.

Exode, *s. m.* Exodus : tytuł drugiéj księgi mojżeszowéj.

Exomphale, *s. f.* ruptura pępkowa.

Exophtalmie, *s. f.* wyjście oka z jamy ocznéj.

Exorable, *a. d. g.* dający się ubłagać.

Exorbitamment, *adv.* nad miarę.

Exorbitant, ante, *a.* zbytni, nad miarę, ogromny.

Exorciser, *v. a.* exorcyzmować, wypędzać złych duchów z opętanego — upominać, napominać.

Exorcisme, *s. m.* exorcyzm, wypędzanie duchów z opętanego.

Exorciste, *s. m.* exorcysta : jeden z najniższych stopni święcenia.

Exorde, *s. m.* wstęp (w mowie) — przemówienie — początek, rozpoczęcie.

Exostose, *s. f.* narost na kości.

Exotérique, *a d. g.* exoteryczny, publiczny, dla wszystkich, *vid.* Esotérique.

Exotique, *a. d. g.* exotyczny, obcy, cudzoziemski — zagraniczny.

Expansibilité, *s. f.* własność rozlewania się (ciał ciekłych), płynność.

Expansible, *a. d. g.* rozlewający się, płynny.

Expansif, ive, *a.* rozszerzający się, rozszerzalny — *fig.* udzielający się, wylany, z wylaniém uczuć.

Expansion, *s. f.* rozlewanie się, rozszerzanie się — przedłużenie (jakiéj części w ciele) — wylanie uczuć.

Expatriation, *s. f.* oddalenie z kraju — opuszczenie kraju.

Expatrier, *v. a.* oddalić z kraju. *S'*=, opuścić kraj.

Expectant, ante, *a.* kandydat do posady. *Médecine* =*nte*, sztuka leczenia zostawiająca wiele saméj naturze.

Expectatif, ive, *a.* pozwalający się spodziewać.

Expectative, *s. f.* oczekiwanie, nadzieja — expektatywa — breve papieskie zapewniające beneficyum za pierwszym wakansem — rozprawa teologiczna ucznia przy doktoryzowaniu się jednego z licencyatów.

Expectorant, ante, *a. et s.* sprawiający wypróżnienie piersiowe, plucie.

Expectoration, *s. f.* plucie, odkaszlnienie.

Expectorer, *v. a.* wyrzucać piersiami, pluć, odpluwać.

Expédient, *s. m.* środek — fortel, wybieg — dawniéj : układ między stronami w procesie mający wpływać na decyzyą sędziego. =, *a.* przyzwoity.

Expédier, *v. a.* załatwić, wyexpedyować (interes i t. p.) — wyprawić, przesłać, posłać co, wyexpedyować — uwinąć się z czém — sporządzić kopię urzędowną.

Expéditeur, *s. m.* expedytor przesyłający towary.

Expéditif, ive, *a.* szybko załatwiający interesa, czynny.

Expédition, *s. f.* załatwianie (spraw)—wyprawienie, expedycya, przesłanie czego — wyprawa — kopia urzędowna aktu. =*s*, papiery, depesze.

Expéditionnaire, *a. et s. m.* kommisant wyprawiający towary — kancelista.

Expérience, *s. f.* doświadczenie, znajomość rzeczy.

Expérimental, ale, *a.* oparty na doświadczeniach, z doświadczeniami.

Expérimenter, *v. a.* doświadczyć, wypróbować. Expérimenté, ée, *prt. et a.* doświadczony, biegły, zawołany.

Expert, erte, *a.* biegły, świadomy. =, *s. m.* biegły, znawca.

Expatise, *s. f.* śledztwo robione przez biegłych — protokół śledztwa biegłych.

Expiation, *s. f.* odpokutowanie, zmazanie winy.

Expiatoire, *a. d. g.* zmazujący winę.

Expier, *v. a.* odpokutować, zmazać winę.

Expirant, ante, *a.* konający; na skonaniu — gasnący, niknący, dogorywający.

Expirateur, *a. m.* oddający wciągnione powietrze.

Expiration, *s. f.* wyjście, upłynienie (terminu) — koniec, skończenie się — odsyłanie wciągnionego powietrza, odetchnienie.

Expirer, *v. n.* umrzeć, skonać, skończyć — konać, dogorywać — upływać, wychodzić (o czasie, terminie) — kończyć się. =, *v. a.* oddawać wciągnione powietrze.

Explétif, ive, *a.* zapełniający, dodatkowy (o wyrazach dodawanych dla mocy).

Explicable, *a. d. g.* dający się wytłomaczyć.

Explicateur, *s. m.* tłómacz, objaśniający.

Explicatif, ive, *a.* wykładający, objaśniający.

Explication, *s. f.* wyłożenie rzeczy, wytłómaczenie, wykład — objaśnienie — tłómaczenie, przekład. *Avoir une = avec qu'un*, rozmówić się z kim, wejść w potrzebne objaśnienia, pomówić o czém.

Explicite, *a. d. g.* jasny, wyraźny, dobitny.

Explicitement, *adv.* jasno, wyraźnie.

Expliquer, *v. a.* wytłómaczyć, wyłożyć — tłómaczyć, wykładać — tłómaczyć, przekładać, oddać — wynurzyć, oświadczyć. *S'*=, zrobić oświadczenie. *S'*=, *v. réc.* rozmówić się (z kim).

Exploit, *s. m.* czyn rycerski — świetne wielkie dzieło — pozew przez woźnego. *Souffler un* =, nie wręczyć kopii pozwu lubo na oryginale zapisano że była wręczona.

Exploitable, *a. d. g.* mogący uledz zajęciu sądowemu — dający się uprawiać, z którego można ciągnąć korzyści — zdolny do uprawy.

Exploitant, *a. m.* piszący pozwy (woźny).

Exploitation, *s. f.* uprawa (roli) użytkowanie — dobywanie płodów, ciągnienie korzyści.

Exploiter, *v. n.* zapisać wręczenie pozwu. =, *v. a.* uprawiać (rolę), ciągnąć z niéj płody — użytkować — dobywać z kopalni. = *qu''un*, dorabiać się kim — ciągnąć z kogo korzyści, obracać co na korzyść.

Explorateur, *s. m.* dostrzegacz, szpieg.

Exploration, *s. f.* zwiedzanie.

Explorer, *v. a.* zwiedzać, zwiedzić.

Explosion, *s. f.* strzał, wystrzał, huk — wybuchnienie — pęknienie z hukiem.

Exportation, *s. f.* wyprowadzanie, wywóz (za granicę).

Exporter, *v. a.* wywozić, wyprowadzać (za granicę).

Exposant, ante, *s.* autor przedstawienia, przedstawiający rzecz — dający co na publiczną wystawę — *Arithm.* wykładnik.

Exposé, *s. m.* wykład, wyłuszczenie — zdanie sprawy.

Exposer, *v. a.* wyłożyć, przedstawić — wykładać, przedstawiać — wystawić co na przedaż — postawić co ku stronie jakiéj — wystawić, narazić, narażać. = *un enfant*, porzucić dziecko, opuścić je. = *le St. sacrement*, wystawić najświętszy sakrament. *S'*=, wystawiać się, narażać się na co.

Exposition, *s. f.* wystawienie (na widok) — wystawa, expozycya (płodów, sztuk i t. p.) — wykład, wyłuszczenie — położenie — tłómaczenie, wykład — porzucenie dziecka, opuszczenie go.

Exprès, esse, *a.* wyraźny. =, *s. m.* umyślny posłaniec, umyślny. *Envoyer un* =, pchnąć umyślnego.

Exprès, *adv.* umyślnie, z umysłu.

Expressément, *adv.* wyraźnie.

Expressif, ive, *a.* dokładnie oddający rzecz (wyraz) — pełen wyrazu.

Expression, *s. f.* wyciśnienie (soku i t. p.) — sok wyciśniony — wyrażenie, oddanie (myśli i t. p.) — wyrażenie, wyraz, słowo — wynurzenie oświadczenie czego, wyraz.

Exprimable, *a. d. g.* dający się wyrazić.

Exprimer, *v. a.* wycisnąć, wyciskać (sok i t. p.) — wyrazić, wyrażać, oddać (myśl) — wynurzyć, oświadczyć co. *S'*=, wyrażać się, wyrazić się, używać wyrażeń pewnych — dać się słyszeć z czém.

Ex-professo, *vid.* Professo.

Expropriation, *s. f.* wywłaszczenie z własności gruntowéj.

Exproprier, *v. a.* wywłaszczyć.

Expulser, *v. a.* wygnać, wygonić, wypędzić — wyprzéć, wypchnąć.

Expulsif, ive, *a.* wypierający, wypędzający na wierzch.

Expulsion, *s. f.* wygnanie, wypędzenie — *Méd.* wyparcie, wypchnienie na zewnątrz.

Expurgatoire, *a. m.* *Index* =, lista książek które Rzym pozwala z warunkiem wyrzucenia niektórych miejsc.

Exquis, ise, *a.* wyborny, wyśmienity — misterny — przedni, wykwintny.

Exsuccion, *s. f.* wysysanie.

Exsudation, *s. f.* pocenie się, poty — pozbycie się czego przez poty.

Exsuder, *v. n.* odchodzić przez poty.

Extant, ante, *a.* istniejący.

Extase, *s. f.* uniesienie umysłu, zachwycenie, extaza, szał — podziw, zdumienie. *Etre en* =, być w zachwyceniu, jakby porwanym w nadziemskie krainy.

Extasier (s'), *v. pron.* unosić się.

Extatique, *a. d. g.* w zachwyciu, w extazie.

Extenseur, *a. m.* służący do wyciągania (muszkuł).

Extensibilité, *s. f.* rozszerzalność, własność rozpłaszczania się.

Extensible, *a. d. g.* rozszerzalny, dający się rozpłaszczać.

Extensif, ive, *a.* przedłużający.

Extension, *s. f.* rozciągłość, przestrzeń, rozmiar — rozszerzanie się, rozpłaszczanie się — wyciągnienie, rozciągnienie — nadanie obszerniejszego znaczenia, rozciągnienie do czego.

Exténuation, *s. f.* wycieńczenie — *vid.* Atténuation.

Exténuer, *v. a.* wycieńczyć, wychudzić — *vid.* Atténuer.

Extérieur, eure, *a.* zewnętrzny, zwierzchni, na zewnątrz — obcy, zagraniczny. =, *s. m.* powierzchność — zewnętrzna postawa, zwierzchnia postać — obce kraje. *A l'*=, za granicą, za granicę.

Extérieurement, *adv.* na zewnątrz, z wierzchu.

Exterminateur, *s. m.* zagładziciel, wytępiający.

Extermination, *s. f.* wytępienie, zagładzenie, zagłada.

Exterminer, *v. a.* wytępić, wygładzić — wykorzenić.

Externat, *s. m.* pensya lub szkoła dla uczniów dochodzących.

Externe, *a. d. g.* zewnętrzny — przychodzący z zewnątrz — obrócony na zewnątrz, zewnętrzny. =, *s. m.* uczeń dochodzący (nie stojący na pensyi).

Extinction, *s. f.* wygaszenie, zagaszenie — stłumienie — zagładzenie, zniesienie — umorzenie (długu i t. p.) — wygaśnienie, koniec. = *de voix*, stracenie głosu.

Extirpateur, *s. m.* wytępiający.

Extirpation, *s. f.* wyrwanie z korzeniem — wykorzenienie, wytępienie.

Extirper, *v. a.* wyrwać, wykorzenić — zagładzić, wytępić.

Extorquer, *v. a.* wydrzéć, wydzierać.

Extorsion, *s. f.* wydarcie—zdzierstwo.

Extractif, ive, *a.* oznaczający pochodzenie skąd.

Extraction, *s. f.* wydobycie, wydobywanie — wyciąganie, wyciągnienie (pierwiastku) — pochodzenie, ród, gniazdo, zawziątek.

Extradition, *s. f.* wydanie (poszukiwanego zbiega i t. p.).

Extrados, *s. m.* zewnętrzna wypukła strona sklepienia.

Extradossé, ée, *a. Voûte* =*ée*, sklepienie pokryte i obrobione zewnątrz.

Extraire, *v. a.* wyciągać, wydobywać — wyprowadzić — wyjąć, zrobić wyciąg (z księgi i t. p.) powyjmować—zrobić skrócenie, krótki zbiór (dzieła i t. p.) — wyciągać (pierwiastki).

Extrait, *s. m.* extrakt, płyn wydobyty z czego — wyciąg (z księgi) — wyjątek — krótki zbiór — extrakt w loteryi. = *simple*, extrakt prosty. = *déterminé*, extrakt determinowany.

Extrajudiciaire, *a. d. g.* zasądowy.

Extrajudiciairement, *adv.* zasądownie, drogą zasądową.

Extraordinaire, *a. d. g.* nadzwyczajny, niesłychany — niezwykły — rzadki, niepospolity. *Procédure* =, procedura kryminalna. *Juger à l'*=, sądzić kryminalnie. =, *s. m.* rzecz nadzwyczajna — wydatki nadzwyczajne — fundusze na nadzwyczajne wydatki.

Extraordinairement, *adv.* nadzwyczajnie, niezwykle — bardzo, niezmiernie — nader — dziwnie.

Extrapasser, *v. a. vid.* Strapasser.

Extravagamment, *adv.* dziwacznie.

Extravagance, *s. f.* szaleństwo — dziwaczność — głupstwo, niedorzeczy — brednie.

Extravagant, ante, *a* szalony — niedorzeczny. =, *s. m.* szaleniec. =ante, *s. f.* kobieta szalona — extravagans, tytuł pewnych ksiąg w zbiorze prawa kanonicznego.

Extravaguer, *v. n.* bredzić — gadać od rzeczy, trzy po trzy.

Extravasation, Extravasion, *s. f.* wylewanie się płynu na zewnątrz.

EXTRAVASER (s'), v. pron. wylewać się, przelewać się.

EXTRÊME, a. d. g. najodleglejszy, najdalszy — ostatni, posunięty do najwyższego stopnia — nadzwyczajny — ostateczny — nieznający miary. =, s. m. ostateczność — ostateczne końce. *Pousser tout à l'=*, nieznać w niczém miary.

EXTRÊMEMENT, adv. nadzwyczajnie, bardzo, niezmiernie.

EXTRÊME ONCTION, s. f. ostatnie olejem świętym namaszczenie: sakrament.

EXTREMIS (IN), adv. na samém skonaniu.

EXTRÉMITÉ, s. f. koniec — granica, kraniec, kończyna — ostatnia chwila (życia), konanie, skon, zgon — ostateczność — ostatnia nędza — zbytek, brak miary. *Les =s*, końce rąk i nóg—spód nóg (u zwierząt). *Pousser qu'un à l'=*, napierać, przyciskać.

EXTRINSÈQUE, a. d. g. zewnętrzny — powierzchowny.

EXUBÉRANCE, s. f. obfitość, bujność — dostatek, bogactwo czego.

EXUBÉRANT, ANTE, a. obfity, bujny — zbytkowy.

EXULCÉRER, v. a. zajątrzyć, jątrzyć.

EXUTOIRE, s. m. środek jątrzący, utrzymujący jątrzenie się.

EX-VOTO, s. m. ofiarki, obrazki i t. p. dawane do kościoła na intencyą, na wotywę.

F

F, s. m. *(effe)*. *(fe)* s. f. szósta litera alfabetu francuskiego.

FABLE, s. f. apolog, bajka, powieść — osnowa (poematu, romansu i t. p.) — bajka, baśń, kłamstwo—mitologia starożytnych. *Être la = du peuple, de tout le monde*, stać się przypowieścią ludu, wszystkich.

FABLIAU, s. m. rodzaj poematu, powieści wierszem w średnich wiekach Francyi.

FABLIER, s. m. bajkopis.

FABRICANT, s. m. fabrykant—fabrykant materyi jedwabnych.

FABRICATEUR, s. m. fałszerz, fabrykujący monetę i t. p. — łgarz.

FABRICATION, s. f. wyrabianie, fabryka wyrobów — płód, wyrób—fabrykowanie, fabrykacya, fałszowanie — podrobienie, sfałszowanie (aktu i t. p.).

FABRICIEN, FABRICIER, s. m. vid. MARGUILLIER.

FABRIQUE, s. f. budowanie, stawianie kościoła — fundusze i ruchomości kościoła, parafii — zawiadowcy funduszów kościelnych—fabrykacya, fałszowanie, podrobienie — fabryka, robota, rękodzielnia — fabryka: gmach — zabudowanie — widok w obrazie przedstawiający budowle lub ruiny. *De =*, lichy, nędzny, pośledni, ordynaryjny (o towarze).

FABRIQUER, v. a. fabrykować, fałszować — robić, wyrabiać (materye) — trzymać fabrykę — zmyślić, zełgać, ukuć.

FABULEUSEMENT, adv. z bajkami, z baśniami— nie do uwierzenia.

FABULEUX, EUSE, a. bajeczny — mitologiczny — nie do uwierzenia.

FABULISTE, s. m. bajkopis, autor apologów.

FAÇADE, s. f. fasada, facyata, front.

FACE, s. f. oblicze (Boga)—*Méd.*

twarz — *fm.* facyata, pysk, policzki — powierzchnia — płaszczyzna — strona — front (domu) — wymiar długości twarzy służący za miarę figury w rysunku i t. p. — postać, stan (rzeczy, spraw) — karta święlna, która się święci, świetna — włosy na skroniach. *Il a une = de réprouvé,* źle mu z oczów patrzy, jakby dziewięć wsi spalił a o dziesiątéj myślał. *Avoir une = de prédestiné,* dobrze wyglądać, mieć policzki pełne. *Couvrir la = à qu'un,* zamalować w mordę. = *d'homme porte vertu,* pańskie oko konia tuczy. *Faire =,* stać na przeciwko — stawić czoło — dać radę czemu. *Faire = de tous côtés,* stać w takim szyku że się nieprzyjaciela z każdéj strony frontem przyjmuje. *En =,* w obec, wprost — śmiało — w oczy, w żywe oczy — na przeciwko. *En = de l'église, fig.* według ceremonii kościoła. *De =,* patrząc w prost (nie w profil). = *à =,* oko w oko. *A la =,* przed kim, w obec, w obliczu... *De prime =,* na samym wstępie.

Facé, ée, *a. Bien =, fm.* mający twarz pełną jak miesiąc w pełni.

Facer, *v. a.* wyrzucić kozérę (w kartach).

Facétie, *s. f.* żart, żarty, facecye.

Facétieusement, *adv.* żartobliwie.

Facétieux, euse, *a.* żartobliwy — rozśmieszający, zabawny, ucieszny, krotofilny.

Facette, *s. f.* scianka, mała powierzchnia w rzniętych kamieniach.

Facetter, *v. a.* rznąć w scianki.

Fâcher, *v. a.* gniewać, rozgniewać — być nieprzyjemném, przykrém. *Soit dit sans vous =,* niech cię to nie gniewa, nie uraża. *Se =,* gniewać się. *Il me fâche, Il lui fâche, impers.* przykro mi, przykro mu. Fâché, ée, *prt.* gniewający się. *Je suis fâché,* przykro mi iż...

Fâcherie, *s. f.* nieukontentowanie, przykrość — gniewy, fochy.

Fâcheux, euse, *a.* przykry; niedogodny — nieprzyjemny — zgryźliwy, złego humoru — zrzędny. *Montée =euse,* góra przykra; przykro pod górę. *Il est =, impers.* szkoda że..., na nieszczęście... =, *s. m.* zrzęda, maruda.

Facial, ale, *a.* twarzowy, od twarzy.

Faciende, *s. f.* intryga.

Facile, *a. d. g.* łatwy (do wykonania, w wykonaniu i t. p.), snadny — łatwy, łagodny, pobłażający, patrzący przez szpary — słaby, bez energii, miękki — łatwy, bez wysilenia lub musu. *Esprit =,* któremu z łatwością przychodzi tworzyć co, tworzący na zawołanie. *Plume =,* łatwe pióro, pisarz któremu płynie z pod pióra. *De = accès,* przystępny. *Il a le travail =,* nic go nie kosztuje.

Facilement, *adv.* łatwo, z łatwością.

Facilité, *s. f.* łatwość — sposobność, okazya — pojętność, pojęcie łatwe — łatwość, brak wysilenia — pobłażanie, słabość — miękkość charakteru.

Faciliter, *v. a.* ułatwić, pomagać do czego.

Façon, *s. f.* kształt, forma — robota, wyrobienie, praca — robota, nadanie formy — utwór, wyrób — sposób, tryb — postawa, ułożenie, mina — ruchy — maniery, przysada w ruchach — ceremonie, ceregiele — sprawienie ziemi, roli. *La = d'un arrêt,* arynga wyroku przez pisarza sądu. = *de compte,* dawniéj: koszta podjęte na złożenie rachunków. *S'en donner de la bonne =,* hulać, pułać; szastać czém — uraczyć się, upić się, uczęstować

się. *En donner de la* =, zbić, ukarać. = *de parler*, wyrażenie. *C'est une* = *de parler*, tak się mówi; jak to mówią. *Cela n'a ni mine ni* =, tego ni przypiąć ni przyłatać. *Des gens d'une certaine* =, ludzie pewnego stanu, nie lada kto. *De toute* =, koniecznie — wszelkiemi sposobami. *De* = *que*, tak że — tak aby. *Sans* =, bez ceremonii. *Un homme plein de* =*s*, ceremonialny.

FACONDE, *s. f.* wymowa — gadatliwość.

FAÇONNER, *v. a.* zrobić, ukształcić — kształtować, nadać kształt— sprawić ziemię — włożyć, ułożyć do czego, utressować — ceremoniować, drożyć się, certować się *fm.*

FAÇONNIER, IERE, *a.* z ceremoniami, ceremoniant; ceremoniantka *s. f.*

FAC-SIMILE, *s. m.* facsimile: naśladowanie podpisu, ręki czyjéj.

FACTEUR, *s. m.* fabrykant instrumentów muzycznych — ajent handlowy, kommissant — bryftregier — *Arithm.* czynnik.

FACTICE, *a. d. g.* sztuczny — udany, przybrany — dorobiony.

FACTIEUX, EUSE, *a.* buntowniczy. =, *s. m.* buntownik.

FACTION, *s. f.* szyldwach, fakcya, zbrodnicze stronnictwo. *Etre en* =, *se mettre en* =, stać na warcie — czatować.

FACTIONNAIRE, *a. et s.* szyldwach.

FACTORERIE, FACTORIE, *s. f.* faktorya, zgromadzenie ajentów handlowych po miastach handlowych: Indyi, Chin.

FACTOTUM, *s. m.* wszędywscibski, totumfacki.

FACTUM *(faktome)*, *s. m.* ogólne przedstawienie sprawy na piśmie — gryzmoła, ramota.

FACTURE, *s. f.* rachunek podany przez kupca — układ kawałka muzyki.

FACULTATIF, IVE, *a.* nadający prawo do czego — zastawiający do woli używanie lub wykonanie czego.

FACULTÉ, *s. f.* zdolność, sposobność do czego—władza umysłowa, władza duszy — własność (ciała jakiego) — zdatność, talent — wolność zrobienia czego, prawo do czego — wydział, fakultet (uniwersytecki) — wydział lekarski.

FADAISE, *s. f.* niedorzeczy, głupstwo.

FADE, *a. d. g.* bez smaku, jak trawa — nudny, ckliwy. *Se sentir le cœur* =, mieć ckliwość.

FADEUR, *s. f.* ckliwość, brak smaku.

FAFFÉE, *s. f.* garść czego rozrzucona.

FAGOT, *s. m.* pęk, wiązka (chróstu) — klepki i inne roboty gotowe powiązane w pęki. *Prendre un air de* =, pogrzać się przy kominie. *Sentir le* =, pachnąć stosem, trącić herezyą za co czeka stos (o nauce, opiniach).

FAGOTAGE, *s. m.* powiązanie w wiązki — chróst.

FAGOTER, *v. a.* wiązać w wiązki — niezgrabnie ułożyć lub ubrać.

FAGOTEUR, *s. m.* wiążący w wiązki — partacz, fuszer.

FAGOTIN, *s. m.* małpa w katance (jakie pokazują kuglarze)—błaznujący, błazen, buffon.

FAGOUE, *s. f.* gruczoł na piersiach u niektórych bydląt.

FAGUENAS, *s. m.* stęchlizna.

FAIBLE, *a. d. g.* słaby — słabowity — bezsilny — lichy, słaby, nędzny — słaby, bez energii — cienki, za cienki. = *de...*, słaby w czém. = *de couleur, etc.* słabego koloru i t. d. *Monnaie* =, moneta niemająca należytéj wagi. =, *s. m.*

słabą strona w czém, wada, przywara — słabość do czego, namiętność. *Du fort au* =; *le fort portant le* =, jedno w drugie, nagradzając jedno drugiém.

FAIBLEMENT, *adv.* słabo — mało, lekko.

FAIBLESSE, *s. f.* słabość — osłabienie, brak sił, niemoc — zemdlenie, mdłości — brak energii, siły; słabość — ułomność — nieudolność. *Avoir de la* = *pour qu'un*, mieć słabość do kogo — być bardzo pobłażającym dla kogo.

FAIBLIR, *v. n.* słabnąć, osłabnąć — chwiać się, zachwiać się.

FAÏENCE, *s. f.* fajans.

FAÏENCERIE, *s. f.* fabryka fajansów — fajanse, naczynia fajansowe.

FAÏENCIER, IÈRE, *a.* fabrykant fajansów lub przedający je.

FAILLANCE, *s. m.* upadnienie na sercu.

FAILLE, *s. f.* błąd, usterk — sieć do połowu stokfisza — gatunek materyi jedwabnéj.

FAILLIBILITÉ, *s. f.* omylność.

FAILLIBLE, *a. d. g.* omylny.

FAILLI, *s. m.* upadły, który zbankrutował.

FAILLIR, *v. n.* błądzić, zbłądzić, popełnić błąd — omylić się, chybić w czém — upadać — zabraknąć komu czego, niestawać — zawieść, uchybić — skończyć się, wygasnąć — omieszkać, zaniedbać — upaść, zbankrutować (o kupcu). *Il faillit de tomber à tomber*..., o mało co nieupadł, o mały włos że nieupadł. *Il a failli à être*..., o mało co nie został czém. *Au bout de l'aune faut le drap*, wszystkiego w końcu zabraknie. FAILLI, IE, *prt.* chybiony, co się nieudał.

FAILLITE, *s. f.* upadłość, zbankrutowanie.

FAIM, *s. f.* głód, łaknienie — żądza, chuć. *Avoir* =, łaknąć. *Il a* =, jeść mu się chce. *Crier à la* =, być bardzo głodnym. *C'est la* = *qui épouse la soif*, pobrało się dwoje gołych.

FAIM-CALLE, *s. f.* gwałtowny głód koński.

FAIM-VALLE, *s. f.* choroba końska ze zbytniéj roboty.

FAINE, *s. f.* buczyna: owoc buku.

FAINÉANT, ANTE, *a. et s.* leniwy, gnuśny, leń, leniuch, próżniak.

FAINÉANTER, *v. n.* pędzić czas w próżniactwie, gnuśnieć, leżéć do góry brzuchem *fm.*

FAINÉANTISE, *s. f.* lenistwo, próżniactwo, gnuśnienie, gnusność.

FAIRE, *v. a.* robić, zrobić, uczynić — utworzyć, stworzyć — zrobić, sporządzić, zbudować — pisać, napisać, ułożyć (dzieło) — tworzyć, stanowić (kształt jaki) — ustanowić — odbywać (działanie jakie) — zrobić, nabyć (majątek) — wykonywać, dopełniać, pełnić — sprawować (urząd i t. p.) — cenić, zacenić (przedając) — przedawać (*np. on n'en fait pas pour un sou*, nie daje się za *sou*) — ukształcić, zrobić z kogo co — sprawić, sprowadzić, być przyczyną — robić (robotę dobrze lub źle) — *Gramm.* mieć (*np. ce mot fait au pluriel*..., ten wyraz ma w liczbie mnogiéj...). = *ses dents*, dostawać zębów (o dziecku). = *des enfants*, rodzić dzieci — mieć dzieci. = *un enfant à une femme*, zrobić dziecko, *pop.* zrobić brzucha *pop.* = *le nord*, *le sud*, *etc.* płynąć ku północy, ku południowi i t. d. = *les vivres*, nabrać żywności (na okręt). = *de l'eau*; = *eau*, *vid.* EAU. = *ses orges*, zyskiwać, zarabiać. = *des siennes*, używać świata, hulać — figle płatać. *Vous avez fait de vôtres*; *ils ont fait des leurs*, wyście hulali, oni hulali. = *une bonne recette*, dużo zebrać (gdy wiele wpłynęło do

kassy). = *un régiment;* = *des recrues*, sztyftować pułki, robić zaciągi. = *sa maison*, urządzić dom. = *une fête*, świętować; obchodzić uroczystość, święto. = *l'histoire*, *les portraits*, malować obrazy historyczne, portrety. = *un personnage dans un drame*, grywać rolę téj a téj osoby. = *le...*, (z rzeczownikiem) udawać co, kogo, chcieć uchodzić za kogo, udawać się za co — piąć się do czego, sadzić się na co. *Ne* = *que...*, ustawicznie robić to a to. *Il ne fait que jouer*, raz, wraz tylko gra, tylko gra a gra. = *que*, tylko co zrobić, zaledwie co zrobić. *Ne* = *que de...*, dopiero co zrobić co. *Il ne fait que d'arriver*, dopiero co przyjechał. *N'en rien* =, mieć za nic to a to. = *les deniers bons*, ręczyć za kogo. = *gloire*, = *vanité*, chełpić się czém, popisywać się z czém, chwalić się z czego. = *la pluie et le beau temps*, robić co chcieć, co się podoba, rządzić, rozkazywać = *à savoir*, podać do wiadomości. = *pour qu''un*, zastępować kogo w czém. *C'est à* = *à perdre...*, jest to wystawiać się na stracenie... *C'est à* = *à lui de..*, gotów zrobić to a to. *C'est un homme à tout* =, gotów na wszystko się odważyć. *Il a fait à moi, il a fait avec moi*, już nie mam z nim nic do czynienia. = *telle chose de qu''ch*, użyć czego, zrobić co z czém. *C'est un* = *le faut*, to nieodbity sztych. *Ne* = *œuvre de ses dix doigts*, próżnować. = *qu''un à ....*, włożyć kogo, przyuczyć do czego, przyzwyczaić do czego. =, zrobić, robić (pod siebie), popuścić w spodnie. = *du sang*, laxować krwią. = *du sable*, *etc.* oddawać piasek (uryną, stolcem).

Faire, *(vi.)* rzec, powiedzieć.

Faire, używa się przed innemi słowami w znaczeniu kazać, dać zrobić, sprawić, pociągnąć za sobą, dać powód do czego, sprowadzić.

Faire, *v. n.* stanowić, czynić. = *bien*, zgadzać się (jedno z drugim). = *mal*, niezgadzać się, nieprzypadać, być niedobraném, nie na swojém miejscu. *Se* =, robić się czém — robić się jakim — wstąpić w stan jaki — przyjść do skutku, stać się — dać się zrobić. *Se* = *à qu''ch*, przyzwyczaić się, wdrożyć się, włożyć się do czego. *Se* = *de fête*, *vid.* Fête. *Il fait*, *impers.* mówi się o czasie. *Il fait doux*, czas łagodny. *Il fait froid*, zimno. *Il fait bon*, *vid.* Bon. *Il n'y fait pas sûr*, niebespieczno, napadają, rozbijają.

Fait, *prt.* zrobiony, utworzony, ukształcony, stworzony — zbudowany (co do ciała), gotowy, dobry, do użycia. *Tout fait*, gotowy, zrobiony. *Cela vaut fait*, uważaj rzecz za zrobioną. *C'est* = *de moi*, stało się. *Etre* =, *pour telle chose*, być stworzonym do czego — mieć taką naturę — być zdolnym, gotowym, sprawić co... *Un homme* =, człowiek dojrzały. *Ce mot est* =, ten wyraz jest przyjęty, utarty. *Phrases* =*es*, wyrażenia przyjęte — sposób mówienia. *Temps* =; *vent* =, czas, wiatr który się zanosi na długi czas. *Ce qui est* = *est* =, co było a nie jest tego niepisać w rejestr.

Faisable, *a. d. g.* dający się zrobić.

Faisan, *s. m.* bażant.

Faisane, Faisande (poule), *s. f.* samica bażanta.

Faisances, *s. f. pl.* ciężary jakie dzierżawca ma ponosić bez wynagrodzenia.

Faisandeau, *s. m.* młody bażant, kurczak.

Faisander (se), *v. pron.* słychać dziczyzną, sarniną (o przechowaném mięsie).

FAISANDERIE, *s. f.* bażantarnia.

FAISANDIER, *s. m.* dozorca bażantów.

FAISCEAU, *s. m.* pęk, wiązka. *Mettre les armes en* =, ustawić broń w kozły. =*x*, *pl.* pęk rózek z toporem: oznaka godnosci konsularnéj w Rzymie.

FAISEUR, *s. m.* robotnik, robiący co — porywczy, skory do roboty — ustawicznie co robiący — partacz, fuszer. = *de phrases*, szumny a czczy mówca. =*euse*, *s. f.* robotnica.

FAIT, *s. m.* czyn — uczynek, postępek — to co jest, co zaszło (przeciwne temu coby być powinno) — zdarzenie, wypadek — rzecz sama — sprawa, dzieło, robota. *Les hauts* =*s*, świetne czyny, dzieła. *Voie de* =, przemoc, gwałt. *Voies de* =, razy, gwałty, uderzenia. *En venir au* =, spełnić, dokonać czego. *Aller au* =, przystąpić do rzeczy. *Poser, mettre en* =, przypuścić. *Je mets en* =, dajmy na to, przypuszczam że. *Au* = *et au prendre*, gdy przyjdzie do rzeczy. *Prendre qu'un sur le* =, złapać na gorącym uczynku. *Le* = *est que...*, jest rzecz niezaprzeczona. *Etre au* =, być świadomym, wiedzieć ze szczegółami. *Entendre bien son* =, znać swoje rzemiosło *Etre sûr de son* =, być pewnym swego, dobrze znać co. *Donner à qu'un son* =, oddać wet za wet. *Dire à qu'un son* =, wymówić co komu, wytknąć komu jego niewiadomość, wykłuć oczy *fig.* *Ce n'est pas mon* =, to nie dla mnie, nie tego mnie potrzeba. *Dans le* =, rzeczywiście, istotnie. *Au* =, w końcu. *De* =, jakoż, w rzeczy saméj. *En* = *de...*, w materyi, w rzeczach dotyczących się... *En* = *de fruits, de viandes*, z owoców, z mięsiwa. *Si*-=, tak, tak. *Tout à*-=, zupełnie.

FAÎTAGE, *s. m.* szczyt domu — podłużka ołowiana na dachu — pewna opłata panu lennemu; dachowe — prawo brania z lasu sztuki drzewa na podłużkę dachu.

FAITARDISE, *s. f.* lenistwo, gnuśnienie.

FAÎTE, *s. m.* szczyt domu, dachu — wierzch, sam wierzchołek — *fig.* szczyt.

FAÎTIÈRE, *a. f.* wierzchołkowy. =, *s. f.* dachówka u szczytu domu, żerdź wzdłuż namiotu u góry.

FAIX, *s. m.* ciężar, brzemie. *Prendre son* =, *Mar.* grzęznąć w wodę jak należy (o okręcie).

FAKIR, *s. m. vid.* FAQUIR.

FALAISE, *s. f.* skały urwiste wzdłuż brzegów morskich.

FALAISER, *v. n.* roztrącać się bałwanami o urwiste brzegi (o morzu).

FALARIQUE, *s. f.* pocisk palny lub belka z kolcami ciskana na nieprzyjaciół (u starożytnych).

FALBALA, *s. m.* garnirowanie, falbana, falbanka.

FALLACE, *s. f.* zdrada, nieszczerość.

FALLACIEUSEMENT, *adv.* zdradliwie, nieszczerze, kłamliwie.

FALLACIEUX, EUSE, *a.* kłamliwy, nieszczéry, zwodniczy.

FALLOIR, *v. n. impers.* być potrzebném. *Il faut*, potrzeba, należy. *Il fallait*, potrzeba było, należało. *Il faudra*, będzie potrzeba. *Il faut voir...*, rzecz ciekawa, trzeba było patrzyć. *Encore faut-il; si faut-il que...*, cożkolwiek bądź potrzeba aby.... *Il lui faut*, potrzeba mu, potrzebuje. =, z partykułą *En*, o mało co się nie stać, nie wiele braknąć aby... *Il s'en faut de beaucoup*, *vid.* BEAUCOUP. *Peu s'en est fallu qu'il n'ait été tué*, o mały włos co nie zginął. *Il s'en faut de peu que ce vase ne soit plein*, mało niedostaje do pełnego.

Il ne s'en est presque rien fallu, nie wiele braknęło, brakło aby... *Tant s'en faut qu'au contraire*, daleko od tego.

Falot, *s. m.* rodzaj latarni z płótna — lampa do illuminacyi, *vid.* Pot à feu.

Falot, ote, *a.* śmieszny, zabawny, ucieszny — facecyonat.

Falotement, *adv.* ucieszniе, zabawnie.

Falourde, *s. f.* naręcze polan, drew.

Falquer, *v. n. Faire = un cheval*, osadzić konia wpędzie.

Falsificateur, *s. m.* fałszerz.

Falsification, *s. f.* fałszowanie: sfałszowanie, podrobienie aktu — akt i t. p. sfałszowany, podrobiony.

Falsifier, *v. a.* fałszować, sfałszować monetę, stępel, podrobić akt i t. p.

Falun, *s. m.* muszle potłuczone pokład w ziemi.

Faluner, *v. n.* sprawiać ziemię nawozem muszli.

Falunière, *s. f.* kopalnia muszli stanowiących pokład w ziemi.

Famé, ee, *a. mal-=*, osławiony, złéj reputacyi.

Famélique, *a. d. g.* głodny, zgłodniały — wychudły od głodu. =, *s. m.* cierpiący głód.

Fameux, euse, *a.* sławny, wsławiony, słynący czém, szerokosłynny, znany, pamiętny czém.

Familiariser, *v. a.* przyzwyczaić, włożyć, przyuczyć do czego. *Se =*, poufalić się, przybierać ton poufały, bratać się, być z kim za pan brat. *Se = avec qu''ch*, obeznać się, przyswoić sobie co — otrzaskać się z czém — nawyknąć do czego.

Familiarité, *s. f.* poufałość. =*s*, poufały ton, poufałości.

Familier, ère, *a.* poufały, w zażyłości będący — zażyły — używany w mowie poufałéj (wyraz i t. p.) — zwykły, zwyczajny — znany, znajomy komu. *Esprit =*, duch opiekuńczy. = *comme les épîtres de Cicéron*, za nadto poufalący się. *Se rendre = ère une langue*, obeznać się z językiem. =, *s. m.* domownik — zażyły przyjaciel — w Hiszpanii i Portugalii: urzędnik inkwizycyi.

Familièrement, *adv.* poufale, w zażyłości.

Famille, *s. f.* familia, rodzina — dom, ród — urodzenie — gospodarstwo, dom — familia: poddział rzędu w historyi naturalnéj — szczep, gałąź. *Père de =*, głowa domu — ojciec — gospodarz. *Fils de =*, syn jeszcze pod dozorem będący. *Enfant de =*, dziecko z uczciwego domu. *Avoir un air de =*, mieć rysy familijne. *Sainte-=*, familia święta: Jezus Chrystus, Matka boska i Sty Józef. *En =*, w domowém kole.

Famine, *s. f.* głód, głodny rok, nieurodzaj. *Crier =*, wołać jeść, narzekać na niedostatek. *Prendre qu''un par =*, wziąć głodem, zmusić do czego odjęciem potrzeb życia.

Fanage, *s. m.* przesuszanie siana — wyschnięcie siana — liście rośliny.

Fanaison, *s. f.* czas przesuszenia siana.

Fanal, *s. m.* latarnia na okręcie — lampa, latarnia — *fig.* przewodniczka.

Fanatique, *a. d. g.* wierzący w duchy i ich pokazywanie się — zapalony, szalony, pełen fanatyzmu, zagorzały. =, *s. m.* fanatyk, zagorzalec.

Fanatiser, *v. a.* zapalić, natchnąć szałem.

Fanatisme, *s. m.* szał — fanatyzm, zagorzalstwo, ślepa żarliwość.

Fane, *s. f.* liście opadłe z drzew — liście na drzewie.

Faner, *v. a.* przesuszać siano

przewracając je w pokosach — zrobić świędłém — przyćmić, zaćmić, zasępić, przygasić. *Se* =, więdnieć, świędnąć.

Faneur, euse, *a.* przewracający siano dla przesuszenia.

Fanfan, *s. m.* wyraz pieszczotliwy używany do dzieci.

Fanfare, *s. f.* muzyka trąb i rogów.

Fanfaron, *a. et s. m.* chełpliwy, samochwał — junak, udający zucha, śmiałek, fanfaron. *Un = de vice*, ten co udaje zepsutszego niż jest w istocie.

Fanfaronnade, *s. f.* fanfaronada, przechwałki, chełpliwość.

Fanfaronnerie, *s. f.* junakierya.

Fanfreluche, *s. f.* błyskotka, świecidełko.

Fange, *s. f.* błoto, kał, kałuża. *Né dans la* =, urodzony z kału, podłego rodu.

Fangeux, euse, *a.* błotnisty.

Fanon, *s. m.* podgardle zwieszone (u wołu i t. p.) — fiszbin — ozdoba poprzeczna stuły — dwa pasy wiszące z tyłu infuły. =*s*, rodzaj bandażu.

Fantaisie, *s. f.* imaginacya, fantazya, wyobraźnia — upodobanie — urojenie — kaprys, widzimisię — utwory dowolne, urojone. =*s musquées*, zachciewanie się, wymysły. *Objet de* =, osobliwość, coś kształtnego. *Robe de* =, suknia dziwnego kroju lub koloru. *Couleur de* =, koloru dzikiego, któremu trudno dać nazwisko. *Selon sa* =, według upodobania. *Cela m'est venu en* =, przyszło mi do głowy.

Fantasmagorie, *s. f.* fantazmagorya, snucie się widmów, tworów dziwacznych; mary.

Fantasmagorique, *a. d. g.* fantazmagoryczny.

Fantasque, *a. d. g.* wymyślny, kapryśny — dziwaczny, dziwny.

Fantasquement, *adv.* dziwacznie.

Fantassin, *s. m.* żołnierz pieszy, piechur.

Fantastique, *a.* urojony.

Fantoccini, *s. m. pl.* maryonetki na teatrze.

Fantôme, *s. m.* widmo—poczwara, upiór, mara — *fig.* cień — osóbka z drzewa na której się ćwiczą w operacyach chirurgicznych. =*s*, obrazy, widma odbite w głowie.

Fanum, *s. m.* świątynia u starożytnych.

Faon *(fan)*, *s. m.* koziołek, koźlę, sarniuk—jelonek, młody jeleń.

Faonner *(fanner)*, *v. n.* cielić się, kocić się (o łani).

Faquin, *s. m.* błazen, kiep — osoba z drzewa do której gonią z lancą dla ćwiczenia się.

Faquinerie, *s. f.* postępowanie błazeńskie.

Faquir, *s. m.* derwisz, żebrak na wschodzie.

Farandole, *s. f.* rodzaj tańca w Prowancyi.

Farce, *s. f.* nadzianie, faszerowanie — gminna komedya—gminne śmieszności — facecye, żarty — figiel, psota, psikus. *Faire ses* =*s*, wyrabiać pustoty.

Farceur, *s. m.* aktor grywający w komedyach gminnych — figlarz, psotnik.

Farcin, *s. m.* parchy u koni, mułów.

Farcineux, euse, *a.* parszywy (o koniu) i t. d.

Farcir, *v. a.* nadziewać, faszerować — napchać, opchać czém. Farci, ie, *prt.* nadziewany, faszerowany.

Fard, *s. m.* barwa, farba, róż i t. p. kładzione na twarz — fałszywe ozdoby — nieszczérość, udanie.

Fardeau, *s. m.* ciężar — brzemie — ziemia lub skały grożące zawaleniem się (w kopalni).

Farder, v. a. kłaść, nakłaść rużu lub blanszu na twarz—ukrywać, zakrywać, ubarwiać— upstrzyć fałszywemi ozdobami. *Se* =, rużować się lub blanszować.

Farder, v. n. uginać się pod ciężarem.

Fardier, s. m. kary, wóz o niskich kołach na wożenie kamieni.

Farfadet, s. m. diabełek, diablik (w opinii ludu) — pustak, psotnik.

Farfouiller, v. n. et a. przewracać w czém, poprzewracać.

Faribole, s. f. fraszka, cacko.

Farinacé, ée, a. mączasty.

Farine, s. f. mąka—mąka pszenna. = *blutée*, mąka pytlowana. *Grosse* =, mąka razowa. *Tout blanc de* =, zmączony, który się pobielił mąką. *Gens de même* =, to jeden diabeł, oba lepsi. *D'un sac de charbon il ne saurait sortir de blanche* =, czego natura nie dała tego i kowal młotem nie wykuje.

Farinet, s. m. kostka do grania ze znakiem tylko na jednéj sciance.

Farineux, euse, a. zamączony, zmączony — mączasty, mączny — kaszasty (o owocach) — kruszący się w proch biały jak mąka — za nadto biały z cieniami za ciemnemi (koloryt) — chropowaty, nieobrobiony, zagwazdany. =, s. m. potrawy mączne, leguminy.

Farinier, s. m. przekupień mączny.

Farouche, a. d. g. dziki — srogi, nieoswojony.

Farrago, s. m. mieszanina.

Fasce, s. f. *Hér.* pas poprzeczny w polu herbowém.

Fascé, ée, a. z pasem poprzecznym.

Fascicule, s. m. pęk, wiązka — fascykuł, poszyt, zeszyt.

Fasciculé, ée, a. *Bot.* wiązkowaty.

Fascié, ée, a. w pręgi, pręgowany.

Fascinage, s. m. nawiezienie gacią, faszynami.

Fascination, s. f. czary, oczarowanie — urok.

Fascine, s. f. gać, gałęzie rzucane na zapełnienie rowu i t. p. faszyny.

Fasciner, v. a. czarować, oczarować, zaczarować.

Faséole, s. f. fasola.

Fasier, v. n. tłuc się (o żaglu w który wiatr dość mocno nie dmie).

Faste, s. m. przepych, okazałość — zbytek — wystawność.

Fastes, s. m. fasti, pl. u Rzymian, kalendarz, tablice dziejów, zdarzeń — dzieje, roczniki.

Fastidieusement, adv. nudnie, do znudzenia.

Fastidieux, euse, a. nudzący, nudny.

Fastigié, ée, a. *Bot.* równowysoki.

Fastueusement, adv. z przepychem, okazałe wystawienie.

Fastueux, euse, a. okazały, wystawny, z przepychem — kochający się w przepychu.

Fat *(fate)*, a. et s. m. błazen, zakochany sam w sobie — wymuszony elegant.

Fatal, ale, a. zgubny — nieszczęsny, fatalny, niefortunny — nieodzowny, nieuchronny. *Coup* =, cios śmiertelny. *Terme* =, termin prekluzyjny, ostateczny.

Fatalement, adv. z wyroków przeznaczenia — najnieszczęśliwiéj, nieszczęściem.

Fatalisme, s. m. fatalizm, przypisywanie wszystkiego przeznaczeniu.

Fataliste, s. m. wierzący w przeznaczenie.

Fatalité, s. f. przeznaczenie, nieodzowność losu — zrządzenie losu.

Fatidique, *a. d. g.* ogłaszający wyrocznie, wyroki przeznaczenia.

Fatigant, ante, *a.* nużący, mordujący, zmudny — trudzący, mozolny, nudzący, nudny.

Fatigue, *s. f.* trud, znój, mozół — strudzenie, utrudzenie, znużenie, zmordowanie się.

Fatiguer, *v. a.* trudzić, męczyć, strudzić, znużyć, zmordować, sfatygować, zmęczyć — zmiąć, zmiętosić — zgiąć, pogiąć, pognieść. = *un terrain*, zmordować ziemię zbyt częstą uprawą. = *une salade*, macerować sałatę, przewracać ją przyprawiając. = *un ouvrage*, raz wraz poprawiać robotę (co pozbawia świeżości). =, *v. n.* użyć się, trudzić się, mozolić się. *Se* =, zmęczyć się, zmordować się.

Fatras, *s. m.* stos, plika papierów — gryzmoła, ramota.

Fatuaire, *s. m.* wieszcz, wróżbit u starożytnych.

Fatuité, *s. f.* głupstwo, niedorzeczność.

Faubourg, *s. m.* przedmieście. *On y voit la ville et les* =*s*, pełno tam luda.

Faubourien, *s. m.* mieszkaniec przedmieścia; z przedmieścia.

Fauchage, *s. m.* koszenie siana, łąk.

Fauchaison, *s. f.* sianożęcie.

Fauche, *s. f.* sianożęcie — siano skoszone.

Faucher, *v. a.* kosić, skosić — ściąć, scinać. =, *v. n.* zamiatać przednią nogą wlokąc ją (o koniu).

Fauchet, *s. m.* grabie.

Faucheur, *s. m.* kosarz, kosiarz — *vid.* Faucheux.

Faucheux, *s. m.* kosarze: rodzaj owadów.

Faucille, *s. f.* sierp.

Faucillon, *s. m.* nóż krzywy ogrodniczy.

Faucon, *s. m.* sokół.

Fauconneau, *s. m.* mała armatka, sokółka, falkoneta.

Fauconnerie, *s. f.* sokolnictwo, nauka układania sokołów i polowanie z niemi — sokolarnia.

Fauconnier, *s. m.* sokolnik *Monter à cheval en* =, siadać na konia z prawéj strony i prawą nogą.

Fauconnière, *s. f.* torba — sakwy, biesagi.

Faufiler, *v. a.* fastrygować, przyfastrygować. *Se* =, przyczepić się do kogo, wścibić się gdzie.

Faune, *s. m.* faun, bożek leśny u Latynów. =, *s. f.* opisanie zwierząt pewnego kraju.

Faussaire, *s. m.* fałszerz.

Faussement, *adv.* fałszywie, kłamliwie.

Fausser, *v. a.* skrzywić, zgiąć, wykrzywić, skrzywić, przekręcić (myśl, znaczenie) — sfałszować, podrobić, sfabrykować (akt i t. p.) — złamać (słowo, przysięgę). = *une cuirasse*, zgiąć pancerz. = *une serrure*, zepsuć zamek. = *une clef*, zasadzić klucz i przekręcić. = *compagnie*, niedotrzymać kompanii — wyjść nie pożegnawszy się. *Se* =, skrzywić się, zgiąć się — *fig.* skrzywić się, zepsuć się — wyjść z linii prostéj.

Fausset, *s. m.* dyszkant; falset, fistuła (w śpiewaniu) — czopek (w beczce).

Fausseté, *s. f.* fałsz, nieprawda, fałszywość, niedokładność — nieszczerość, obłuda, chytrość — kłamstwo.

Faute, *s. f.* błąd, myłka, pomyłka, uchybienie — brak, niedostatek czego — uchybienie, chybienie. *Faire* =, być nieprzytomnym. *Il nous fait* =, braknie nam go, daje się czuć brak jego. *Ne pas se faire* = *de qu''ch*, niezaniedbać, nieomieszkać, używać do woli. *S'il*

venait = *de lui*, gdyby przypadkiem umarł, zginął. *S'il n'y faites* =, owoż masz się do tego stosować. = *de...*, w niedostatku .., z powodu iż nie... *A* = *de quoi*, w razie niedopełnienia tego. *Sans* =, niepochybnie, niezawodnie.

Fauteuil, *s. m.* krzesło z poręczami — krzesło, miejsce w akademii— miejsce prezydującego, laska marszałka (w Polsce).

Fauteur, trice, *s.* sprzyjający czemu, popierający co, dopomagacz.

Fautif, ive, *a.* błędny, pełny omyłek — mylny, omylny.

Fauve, *a. d. g.* płowy. *Bêtes* =*s*, *vid.* Bête =, *s. m.* kolor płowy — żwierzyna.

Fauvette, *s. f.* piegża : ptaszek.

Faux, *s. f.* kosa — *Anat.* fałdy błonkowate w kształcie kosy.

Faux, ausse, *a.* fałszywy, zmyślony, wymyślony, udany — źlezrozumiany — sztuczny, dorabiany — kłamliwy — chytry, nieszczéry, obłudny — farbowany — bezzasadny, urojony — pozorny, tylko na oko— fałszywy (o monecie) — podrobiony, sfałszowany (akt i t. p)— zwodniczy — chybiony — niezgodny, fałszywy (ton, śpiew) — udający się za innego, fałszywy, samozwaniec. = *emploi*, zapisanie w rubrykę rozchodu, wydatku który nie miał miejsca. = *monnayeur*, fałszerz monety. = *sel*, sól przemycana (nie z magazynów króleskich). = *teint*, farba łatwo puszczająca. = *fourreau*, futerał na pochwę. =*sse équerre*, węgielnica składająca się — kąt nieco ostry lub rozwarty. = *plancher*, *plafond*, podwójny pułap lub podłoga. = *comble*, wierzchnia część dachu hollenderskiego. = *bois*, gałęzie płonne. = *titre*, tytuł najogólniejszy na książce. =*sse clef*, klucz dorabiany ukradkiem. = *jeu*, gra w karty gdy ich jest mniéj lub więcéj niż należy. =*sse corde*, stróna nie naciągniona jak należy. *Corde* =*sse*, stróna niezgodna z inną. = *frais*, drobniejsze uboczne wydatki. = *brillants*, błyskotki, świecidełka. = *pli*, fałd ze zmięcia. = *jour*, światło fałszywe, nie dość oświecające przedmioty. = *feu*, spalenie na panewce. = *pas*, *fig.* ustérk, potknięcie się. *Faire un* = *pas*, *fig.* usterknąć, potknąć się, poszkapić się *fm.* *Faire* = *bond à qu'un*, skrewić komu, chybić w słowie. *Faire* = *bond à son honneur*, splamić się — dać się zwieść (o kobiecie). *Faire* =*sse manœuvre*, chybić w manewrach. = *germe*, fałszywy płód = *marcher*, zrzucenie rogów (o jeleniu) — ukośny chód łani. =*sse port*, drzwi fałszywe — drzwi boczne, tylne—brama w fortecy do wycieczek i t. p. *Avoir un* = *air de qu'un*, być podobnym do kogo (z twarzy). *C'est une* =*sse pièce*, =*sse lame*, człowiek którego się należy wystrzegać.

Faux, *s. m.* fałsz, nieprawda, kłam* — sfałszowanie, podrobienie, sfabrykowanie (aktu i t. p.). *S'inscrire en* =, przeczyć, zaprzeczyć, zadać fałsz. *Un* = *donné à entendre*, fałszywe zeznanie.

Faux, *adv.* fałszywie — mylnie — niesłusznie, bezzasadnie. *Jurer* =, złożyć fałszywą przysięgę, krzywoprzysięgać. *A* =, fałszywie. *Aller à* =, niezastać kogo, nieznaleść czego. *Porter à* =, chybić, nieprzypadać, pójść bokiem, krzywo — być mylném, nietrafném, mijać się z czém. *Etre en poste à* =, być nie pod linią, nie w linii.

Faux-fuyant, *s. m.* manowiec — ścieżka w lesie — *fig.* wykręt. *User de* =, kręcić, machlać, majaczyć.

Faveur, *s. f.* łaska, łaski, wzglę

dy — wziętość — fawor, łagodne postąpienie z kim — wązka wstążeczka. =s, s. f. pl. fawórki, chróst: rodzaj ciasta. =s *de la fortune*, uśmiech fortuny — dostatki. *Entrée de* =, wejście bezpłatne (na teatr i t. p.) *Homme de* =, który winien co prywatnym względom. *Gens de* =, faworyci. *Tenir à* =, mieć sobie co za łaskę. *Etre en* =, być w łaskach u kogo, mieć łaskę u kogo. *Prendre* =, stawać się pokupnem — wchodzić w modę. *S'attacher*, *se devouer à la* =, ubiegać się o łaski. *En* = *de*..., przez wzgląd na co... — za kim, za czém, na korzyść. *A la* = *de*..., pod zasłoną, pod tarczą czego, korzystając z czego — za pomocą...

Favorable, *a. d. g.* przychylny, życzliwy — korzystny — pomyślny — przyjazny; sprzyjający czemu — na korzyść... *Blessure* =, rana nie grożąca niebezpieczeństwem. *Opinion* =, dobra, korzystna opinia.

Favorablement, *adv.* przychylnie, łaskawie, przyjaźnie, pomyślnie, korzystnie.

Favori, ite, *a.* ulubiony, faworytalny. =, *s. m.* faworyt, kochanek — ulubieniec. =ite, *s. f.* faworytka.

Favoris, *s. m. pl.* faworyty, bakiembardy.

Favoriser, *v. a.* być łaskawym na kogo, okazywać łaskę, względy — sprzyjać, służyć (o wietrze, czasie i t. p.) — wspierać. = *qu''un de qu''ch*, udarować czém, uposażyć, obsypać czém hojnie — szczodrze zlać dary. Favorisé, ée, *prt.* doznający względów, uposażony.

Féage, *s. m.* umowa lenna.

Féal, ale, *a.* (*vi.*) wierny — przyjaciel, przyjaciółka *s. f.* *A nos amés et féaux*, naszym wiernie nam miłym.

Fébricitant, *a. et s.* mający febrę.

Fébrifuge, *a. d. g.* na zgubienie febry; od febry; dobry na febrę.

Fébrile, *a. d. g.* febrowy — gorączkowy.

Fécale, *a. f.* *Matière* =, gnój człowieczy.

Fèces, *s. f. pl.* fuz, fusy.

Fecial, *s. m.* fecialis, fecyał: kapłan do obrządków przy zawarciu pokoju lub wypowiedzeniu wojny.

Fécond, onde, *a.* płodny, żyzny, urodzajny, bujny (grunt) — obfity, dający podostatkiem czego — niewyczerpany, wydający nieustannie — użyźniający. *Sujet* =, *matière* =*onde*, obfity, bogaty, dający się rozwinąć (przedmiot).

Fécondant, ante, *a.* użyźniający, zapładniający.

Fécondation, *s. f.* zapłodnienie, zapładnianię.

Féconder, *v. a.* zapłodnić, zapładniać — użyźniać.

Fécondité, *s. f.* płodność — urodzajność, żyzność — *fig.* obfitość.

Fécule, *s. f.* mączka — *vid.* Fèces.

Féculence, *s. f.* osad, to co się ustaje na spodzie naczynia.

Féculent, ente, *a.* tworzący osad, ustający się na spodzie.

Fédéral, ale, *a.* federalny, należący do związku stanów.

Fédéralisme, *s. m.* federalizm, system uznający potrzebę federacyi,

Fédératif, ive, *a.* federacyjny, związkowy.

Fédération, *s. f.* zjednoczenie, federacya.

Fédéré, ée, *a.* zjednoczony, związkowy.

Fée, *s. f.* czarnoksiężnica, czarownica — czarodziejka, kobieta jak anioł, bóstwo, bogini. *Ouvrage des* =s, dzieło czarnoksięskie, dziwy.

Féer, *v. a.* oczarować, zakląć.

Fée, ée, *prt.* zaklęty, zaczarowany.

Féerie, *s. f.* fortele czarnoksięskie — widowisko mamiące oczy, dziw, cudo.

Feindre, *v. a.* zmyślać, udać, udawać (co nie jest) — zmyślać; wymyślać, skłamać, kłamać — wabać się. = *d'être malade*, udać chorego. Feint, einte, *prt.* udany, zmyślony.

Feinte, *s. f.* udanie, zmyślenie — zamierzenie się w jedno miejsce dla uderzenia istotnie gdzie indziéj — kulenie konia, utykanie— słabe odbicie farby na druku.

Feintise, *s. f. (vi.)* udanie, kłam*.

Feldspath, *s. m.* feldspat: kamień.

Fêler, *v. a.* potrzaskać, porobić krésy (na naczyniu). *Se* =, pękać, trzaskać, prysnąć, pęknąć. Fêlé, ée, *prt.* pęknięty, pryśnięty. *Tête* =*e*, szalona pałka, wartogłów

Félicitation, *s. f.* powinszowanie.

Félicité, *s. f.* szczęśliwość, szczęście, błogość.

Féliciter, *v. a.* winszować komu czego, powinszować. *Se* =, winszować sobie czego.

Félon, *onne, *a.* wiarołomny — zły, srogi, okrutny.

Félonie, *s. f.* wiarołomstwo zdrada — bunt (wassala przeciw panu lennemu).

Félouque, *s. f.* mały statek wązki a długi o wiosłach na morzu śródziemném.

Félure, *s. f.* pęknięcie, krésa, pryśnięcie.

Femelle, *s. f.* samica — samiczka, samka (o źwierzętach) — kobieta, kądziel (w genealogiach) — żartobliwie: samica, samka, kobietka, kobiecina. =, *a.* samiczy.

Féminin, ine, *a.* żeński — kobiecy, niewieści. =, *s. m.* rodzaj żeński (w grammatyce).

Féminiser, *v. a.* zamienić na rodzaj żeński.

Femme, *s. f.* kobieta, niewiasta, białogłowa*, podwika*, pani* — żona. = *mariée*, mężatka. *Bonne* =, dobra kobieta, dobre kobiecisko, dobre babsko, babina — staruszka, babina — mówiąc do kobiet z ludu: moja kochana, matko. = *de chambre*, pokojówka, garderobiana, panna służąca. = *de ménage*, służąca dochodząca. = *de journée*, najemnica. = *publique*, nierządnica. *Sage*-=, akuszerka. = *sage*, kobieta dobrze się prowadząca. *Prendre* =, ożenić się. *Maison faite et* = *à faire*, należy kupować dom gotowy a żenić się z młodą jeszcze bez narowów. *Le diable bat sa* =, mówi się kiedy słońce świeci a deszcz pada: czarownica masło robi.

Femmelette, *s. f.* kobiecina, lada kobieta.

Fémur, *s. m.* kość uda.

Fenaison, *s. f.* sianożęcie, zbieranie siana — koszenie siana, łąk.

Fendant, *s. m.* cięcie szablą. *Faire le* =, udawać zucha.

Fenderie, *s. f.* rozbijanie żelaza na pręty.

Fendeur, euse, *s.* łupający drzewo, drwal — łupiący łupek lub żelazo na pręty. = *de naseaux*, zuch, junak.

Fendiller (se), *v. pron.* pękać się, padać się, pękać.

Fendoir, *s. m.* narzędzie do łupania.

Fendre, *v. a.* łupać, rozłupać — rozłupywać, połupać — krajać — robić rozpadliny — przerąbać — pruć, prować — rozcinać, przerzynać. = *la presse*, *la foule*, przeciskać się przez tłum, przerzynać się. = *la tête à qu"un*, *fig.* wrzeszczéć, hałasować za uszami. *Il a gelé à pierre* =, mróz trzaskący. =, *v. n.* pękać, krajać się. *Se* =, pękać, popękać się, rozłupać się

— rozkraczyć się. FENDU, UE, *prt.* rozłupany — porąbany, połupany — szeroki (o ustach) — wielki (o oczach). *Etre bien fendu*, mieć długie nogi. *Pantalon bien fendu*, spodnie dostatnie w kroku, dochodzące do kroku.

FENESTRÉ, ÉE, *a. Bot.* przeglądający, ażur.

FENÊTRAGE, *s. m.* okna, rozkład okien.

FENÊTRE, *s. f.* okno.

FENIL *(feni)*, *s. m.* magazyn na siano.

FENOUIL, *s. m.* koper : roślina.

FENOUILLET, *s. m.* FENOUILLETTE, *s. f.* gatunek jabłek.

FENOUILLETTE, *s. f.* wódka przepędzana z koprem.

FENTE, *s. f.* szpara, szczelina, dziupla. *Bois de* =, drzewo ociesane na łaty i t. p.

FENTON, *s. m.* żelazo wiążące komin z resztą ciesielki.

FENUGREC, *s. m.* boża-trawka, krzyżyczki, koziorożec, fengrek roślina.

FÉODAL, ALE, *a.* feudalny, lenny, oparty na poddaństwie jednych względem drugich.

FÉODALEMENT, *adv.* feudalnie.

FÉODALITÉ, *s. f.* feudalność, prawo lenne, wieki feudalności.

FER, *s. m.* żelazo — szpada, floret — oręż, szabla, broń — okucie — żeleziec — sprzęty metalowe — statki — podkowa — sztylet, puginał, mordercze żelazo. *Les* =*s*, *s. m. pl.* więzy, kajdany, pęta, okowy, niewola. = *à cheval*, podkowa — schody w podkowę, w półkole, w półksiężyca. *Table en* = *à cheval*, stół w podkowę (ustawiony). = *à botte*, podkówka u obuwia. = *à friser*, żelazko do włosów. = *à repasser*, żelazko (do prasowania). *Tomber les quatre* =*s en l'air*, przewrócić się w znak — zdumieć się. *Mettre les* =*s au feu*, *fig.* wziąć się szczerze do czego. *Une santé de* =, żelazne zdrowie.

FER, *s. m. Cheptel de* =, pacht na bydło z warunkiem ze po wyjściu kontraktu arendujący odda sztuki w równej wartości z temi które wziął.

FERBLANC, *s m.* blacha (biała). *Feuille de* =, tafla blachy.

FERBLANTIER, *s. m.* blacharz.

FER-CHAUD, *s. m* odbijanie się kwaśne z żołądka.

FÉRET, *s. m.* ruda żelazna

FÉRIAL, ALE, *a.* powszedni, dnia powszedniego.

FÉRIE, *s. f.* dzień w tygodniu, dzień powszedni każdy (wyjąwszy sobotę i niedzielę). *La seconde* =, poniedziałek. *Faire de la* =, odprawiać nabożeństwo powszednie. =*s*, *s. f. pl.* (u Rzymian) ferye, wakacye.

FÉRIÉ, *a. m.* świąteczny, który obchodzą jako święto.

FERIR, *v. a.* uderzyć. *Sans coup* =, *vid.* COUP. FÉRU, UE, *prt.* raniony. *Il est féru contre un tel*, ma urazę do niego. *Il est féru de cette*, zakochany w niej.

FERLER, *v. a.* zwinąć żagle.

FERMAGE, *s. m* opłata za dzierżawę.

FERMANT, ANTE, *a.* zamykający się na klucz. *A jour* =, na schyłku dnia. *Meuble* =, sprzęt zamykający się na klucz. *A portes* =*ante*, w chwili kiedy zamykają bramy.

FERME, *a. d. g.* przymocowany, utkwiony, trzymający się — twardy, stężały, tęgi — silny, mocny — niezachwiany, stały, stateczny, niewzruszony — pewny (nie drgający) — śmiały. *Terre* =, stały ląd, ziemia. *De pied* =, dostawając placu, pola, stojąc jak wryty. *Etre* = *à cheval*, mocno się trzymać na

koniu. *Etre = sur ses étriers*, *fig.* obstawać przy swojém — stale dotrwać. *D'une main* =, dzielną dłonią, w silnéj dłoni. *Avoir la main* =, mieć rękę pewną, wprawną (pisząc i t. p.). *Style* =, styl jędrny. *Achat, vente* =, kupno lub przedaż z których się nie można zrzucić. =, *adv.* silnie; mocno. *Tenir* =, trzymać w tędze, mocno. *Allons* =*!* śmiało!

Ferme, *s. f.* dzierżawa, possessya — wynajęcie, najem — wypuszczenie lub wzięcie w dzierżawę — arenda — folwark — dekoracye w teatrze — ciesielka dachu. *Donner des terres à* =, puścić w dzierżawę, w possessyą; wydzierżawić. *Prendre à* =, wziąć dzierżawę, wziąć w dzierżawę, zaarendować.

Fermement, *adv.* silnie, mocno.

Ferment, *s. m.* rozczyn, kwas.

Fermentatif, ive, *a.* rozczyniający, kwaszący.

Fermentation, *s. f.* fermentacya, fermentowanie, robienie — wzburzenie.

Fermenter, *v. n.* fermentować — robić (o płynach w fermentacyi) — burzyć się, wzburzać się. Fermenté, ée, *prt. Pain fermenté*, chleb na rozczynie.

Fermer, *v. a.* zamknąć, zamykać — zamknąć na klucz i t. p. — zawrzeć, zaprzéć (drzwi, wrota) — przymknąć — ścisnąć, zewrzéć — otoczyć, opasać (murem i t. p.) — oparkanić — zamknąć, ukończyć (dyskussyą i t. p.) — zwinąć, złożyć, składać. = *un tiroir*, zasunąć szufladę. = *les rideaux*, zasłonić firanki. = *sa porte,* nie przyjmować nikogo (niczyich wizyt). = *la porte sur soi*, zatrzasnąć drzwi za sobą. = *boutique*, zaprzestać handlu. = *les yeux*, zamknąć powieki, umrzeć, skonać. = *les yeux sur qu''ch,* patrzyć na co przez szpary, pobłażać. = *les yeux à qu''ch*, niesłuchać rad, przedstawień. = *la marche*, zamykać orszak. = *la parenthèse*, zamknąć nawias. = *la bouche*, zamykać usta (ceremonia w któréj papież przykłada palec na usta kardynała niemającego jeszcze głosu). = *la bouche à qu''un*, zamknąć komu usta, zmusić do milczenia. =, *v. n.* zamykać się, przymykać. *Le théâtre ferme à telle heure*, zamykają teatr o godzinie... *Se* =, zamykać się, zwierać się, składać się, zwijać się. Fermé, ée, zamknięty — przymknięty. *Marcher les yeux fermés*, iść, trafić do czego z zamrużonemi oczyma. *Les yeux fermés,* na oślep, ślepo, nie wglądając.

Fermeté, *s. f.* tęgość, moc, stężałość — pewność, zapewnienie, śmiałość — stałość, stateczność — jędrność. = *de la main*, ręka pewna, wprawna.

Fermeture, *s. f.* zamknięcie (bram i t. p.).

Fermier, *s. m.* dzierżawca, possessor — arendujący, który wziął w arendę. =ère, *s. f.* dzierżawczyni, possessorka.

Fermoir, *s. m.* fermoar, zameczek, zamykadełko, zapinka — rodzaj dłótka.

Féroce, *a. d. g.* dziki, okrutny, krwawy.

Férocité, *s. f.* dzikość, okrucieństwo.

Ferraille, *s. f.* stare żelaza, żelastwo.

Ferrailler, *v. n.* szczękać bronią — szermować się, bić się, rąbać się — kłócić się.

Ferrailleur, *s. m.* handlarz żelastwa, starego żelaza.

Ferrandinier, *s. m.* robotnik w fabryce materyi jedwabnéj.

Ferrant, *a. m.* który podkuwa. *Maréchal* =, kowal.

Ferrement, *s. m.* narzędzia, statki — okucie, żelazo.

Ferrer, *v. a.* okuć, okuwać, dać okucie, skówkę — podkuć, kuć (konie). = *les chevaux à glace, vid.* Cheval. Ferré, ée, *prt.* podkuty — okuty — kuty, *fm.* biegły w czém. *Style ferré*, styl twardy. *Il a la gueule ferrée*, ma wyparzoną gębę (na gorące potrawy). *Chemin ferré*, gościniec na gruncie tęgim i kamienistym. *Eau ferrée, vid.* Eau.

Ferret, *s. m.* skówka metalowa.

Ferreur, *s. m.* dorabiający skówki.

Ferrière, *s. f.* wór na statki do kucia koni.

Ferronnerie, *s. f.* handel i fabryka żelaznych robót.

Ferronnier, ère, *s.* handlujący żelazem.

Ferrugineux, euse, *a.* żelazny, natury żelaza.

Ferrure, *s. f.* okucie, żelazo — kucie, podkuwanie koni.

Ferté, *s. f. (vi)* forteca.

Fertile, *a. d. g.* żyzny, urodzajny — urodzajny (rok) — bujny, obfity.

*Fertilement, *adv.* obficie.

Fertiliser, *v. a* użyźnić.

Fertilité, *s. f.* żyzność, urodzajność — obfitość, bujność (imaginacyi i t. p.).

Feru, ue, *prt. vid.* Férir.

Férule, *s. f.* łoczydło : rodzaj roślin — łodyga łoczydła, laska którą karcono młodzież szkolną w Rzymie — linia do bicia w łapy. *Tenir la* =, trzymać w ryzie, rozkazywać. *Etre sous la = de qu'un*, być pod batogiem, być w grozie.

Fervemment, *adv.* gorąco, żarliwie.

Fervent, ente, *a.* gorący, żarliwy.

Ferveur, *s. f.* gorliwość, żarliwość, gorące modły i t. p. = *de novice ne dure pas long-temps*, z nowa sitko na kołeczku.

Fescennin, ine, *a.* z Fescennii, fesceński (o poezyi gminnéj i rozwiązłéj u Rzymian).

Fesse, *s. f.* zadek, pośladek, półdupek *pop.* =*s*, pośladek, pośladki — tył statku. *Avoir chaud aux* =*s, pop.* nabawić się strachu. *Je m'en bats les* =*s*, kpię z tego, mam to gdzieś *pop.*

Fesse-cahier, *s. m.* gryzipiórek, pismak.

Fessée, *s. f.* plagi w gółkę.

Fesse-matthieu, *s. m.* pogardliwie : lichwiarz.

Fesser, *v. a.* dać plagi, wyćwiczyć, dać w skórę, obić. = *le cahier*, gryźć pióra, żyć z przepisywania. = *bien son vin*, dobrze pić.

Fesseur, euse, *s. m.* lubiący bić w skórę, batożnik.

Fessier, *s. m.* zadek, pośladek (u człowieka). =, ère, *a.* pośladkowy.

Fessu, ue, *a. pop.* dupiasty, *pop.*

Festin, *s. m.* bankiet, uczta, biesiada.

Festiner, *v. a.* fetować kogo, przyjmować, częstować. =, *v. n.* bankietować, biesiadować.

Feston, *s. m.* girlanda z kwiatów i t. p. — feston, ozdoba architektoniczna w girlandę.

Festonner, *v. a.* rysować w girlandy, festony, ozdabiać festonami.

Festoyer, *v. a.* uczęstować, uraczyć; święcić, obchodzić i t. d.

Fête, *s. f.* święto, dzień święty, świąteczny — uroczystość — feta, gala, zabawy — wesele. *La* =*-Dieu*, Boże ciało. *La = des morts*, dzień zaduszny. = *carillonée*, wielkie uroczyste święto. *La = d'une personne*, imieniny lub urodziny czyje. =*s fêtées*, =*s chômées*, dni w które nie wolno robić. = *de palais*, święta lub uroczystości publiczne.

Garder les jours de =, święcić dni święte. *Payer sa* =, przyjmować w swoje imieniny. *Il n'est pas tous les jours* =, nie zawsze świętego Jana. *Les garçons de la* =, chłopaki wiejskie poubierane dla ozdoby święta, wesela. *Faire* = *à qu''un*, być radym komu. *Faire* = *d'une chose à qu''un*, obiecać co komu, karmić nadzieją czego. *Se faire de* =, wmieszać się do czego, wtrącać się, wścibiać nos *fm*.

Fêter, *v. a.* świętować, obchodzić święto — święcić dzień święty — przyjmować kogo, fetować, dawać bal komu.

Fetfa, *s. m.* fetwa : odpowiedź muftego u mahometanów rozwiązująca wątpliwość prawną.

Fétiche, *s. m.* przedmiot czci u Murzynów; fetysz, bałwan.

Fétichisme, *s. m.* fetyszyzm, cześć bałwanów, bałwochwalstwo.

Fétide, *a. d. g.* smrodliwy.

Fétidité, *s. f.* smrodliwość.

Fêtoyer, *v. a. vid* Festoyer

Fétu, *s. m.* dźbło, zdźbło, słomka. *Tirer au court* =, *vid.* *Tirer à la* courte-*paille*. *Un cogne-fetu*, *vid.* Cogne-fétu.

Fétu-en-cul, *s. m. vid.* Paille-en-cul.

Feu, *s. m.* ogień, żar — komin, ognisko, kominek — dym, komin, chałupa — ogień, wystrzał, uderzenie z broni — tęgość, moc (trunku) — ciepło, gorącość — wypalenie, kauteryzacya — pożar, ogień — zapalenie (w ciele) — płomień (miłości i t. p.) — żywość, ogień, zapał, iskra ożywiająca — ognik meteor ogniowy — ogień piekielny, piekło. =*x*, świece zapalane przy licytacyach dla oznaczania czasu obwoływania — dodatkowa zapłata aktorom teatru. = *d'artifice*, fajerwerk. = *St. Elme*, *vid.* Elme. = *de la St.-Jean*, ognie świętojańskie, sobótki. =*x de joie*, ognie rozkładane dla zabawy, na uroczystości. *Tache de* =, odmiana podżara na skórze. *Marqué de* = podżary. *Un* = *d'enfer*, ogień rzęsisty (z broni) — ogień piekielny: który się buzuje (w kuchni i t. p.) *Le* = *sacré*, iskra geniuszu, ogień boski (w poecie) — święty ogień wiecznie płonący. = *volage*, wysypanie na ustach. = *St.-Antoine*, *vid.* Anthrax. *Les* =*x de l'eté*, upały letnie, letnia spieka. *Faire* = *de quatre pieds*, używać wszystkich środków. *N'y voir que du* =, mieć świeczki w oczach, nic nie widzieć — nic nie rozumieć. *Mettre à* = *et à sang*, wyniszczyć ogniem i mieczem. *Prendre* =, zapalić się, wpaść w passyą. *Le* = *a pris*, wszczął się pożar, ogień; zajęło się. *Jeter son* =, *faire* = *violet*, zacząć dobrze a poźniéj osłabnąć. *Jeter tout son* =, wyzionąć, wywrzeć (gniew i t. p.). *Le* = *est à telle marchandise*, wydzierają sobie, rozrywają (towar). *Montrer une chose au* =, grzać, przygrzewać co — suszyć do ognia, przy ogniu. *Aller au* =, *vid.* Aller. *Mettre le* = *au four*, zapalić w piecu. *Mettre les fers au* =, *fig.* pilnie się zająć czém. *Mettre le* = *sous le ventre à qu''un*, podżegać, podszczuwać. *Accoutumer un cheval au* =, ostrzelać konia. *Faire* =, dać ognia, uderzyć (z broni palnéj). *Faire* = *qui dure*, chować się, szanować się (ze zdrowiem lub mieniem). *N'avoir ni* = *ni lieu*, być włóczęgą, wałęsać się. *De* =, ognisty. *Être de* = *pour qu''ch*, przepadać za czém, dać się zabić za co. *Au* =, z ogniem, przy ogniu, u ognia. *A petit* =, zwolna dokuczając, doskwierając.

Feu, *a. m.* zmarły, nieboszczyk, świętéj pamięci. Feue, *s. f.* niebo-

szczka. *Feu mon père*, nieboszczyk mój ojciec. *Feu ma sœur*, nieboszczka moja siostra. *Feu la reine*, królowa nieboszczka. *Le feu roi*, król nieboszczyk. *La feue reine*, królowa nieboszczka.

Feudataire, *s. m.* wassal, lennik. =, *s. f.* lenniczka, trzymająca prawem lenném, wassalka.

Feudiste, *a. et s. m.* biegły w prawie lenném.

Feuillage, *s. m.* liście, liść *coll.*

Feuillaison, *s. f.* okrywanie się liściami, liściem.

Feuillant, *s m.* zakonnik ze ściślćj reguły Sgo Bernarda =*s*, klub rewolucyonistów umiarkowanych we Francyi 1791. =*antine*, *s. f.* mniszka z reguły Sgo Bernarda.

Feuillantine, *s. f.* rodzaj ciasteczka francuskiego.

Feuillard, *s. m.* gałęzie rozdarte na obręcze. = *de fer*, obręcze żelazne.

Feuille, *s. f.* liść, listek — arkusz (papieru rozłożony) — arkusz (w druku) — arkusz, blacha i t. p. w arkuszach — skrzydło (parawanu) — listek, łupek — dziennik bieżących interesów w biórze. = *volante*, świstek, kartka. = *de route*, paszport ze wskazaniem drogi i popasów.

Feuillé, ée, *a.* okryty liściem — *hér.* z liściem pewnego koloru. =, *s. m.* liście i drzewa w krajobrazie.

Feuillée, *s. f.* altanka — szałas.

Feuille-morte, *a. d. g.* uschłego liścia (kolor).

Feuiller, *v. n.* malować drzewa i liście (w obrazie).

Feuillet, *s. m.* kartka, ćwiartka — księgi, książka : trzeci żołądek u źwierząt przeżuwających.

Feuilletage, *s. m.* sztuka robienia ciast francuskich — ciasto francuskie.

Feuilleter, *v. a.* przewracać karty w książce — wartować księgi — robić ciasto francuskie.

Feuilleton, *s. m.* oddział w dzienniku u spodu karty na różne materye, świstek. = *des pétitions*, wykaz skrócony petycyi podawanych do izb.

Feuillette, *s. f.* beczułka.

Feuillu, ue, *a.* okryty liściem.

Feuillure, *s. f.* rowek żłobkowaty jednćj połowy okna lub drzwi w które druga zachodzi.

Feurre, *s. m.* słoma z rozmaitego zboża pomieszana — słoma do wypychania krzeseł.

Feutrage, *s. m.* robienie pilśni z wełny lub skór pilśnienie.

Feutre, *s. m.* pilść, pilśń — stary kapelusz — pilśń do wypychania siodeł — wysłanie siodła.

Feutrer, *v. a.* pilśnić — wypychać, wyściełać (siodła i t. p.).

Feutrier, *s. m.* pilśniarz.

Fève, *s. f.* bób — ziarno wszelkie podłużne *np.* kawy — obrzęknienie błony podniebnéj u konia — jajko jedwabnika. = *de marais*, bób. = *de haricot*, fasola. = *de Tonka*, ziarno pachnące z Gujany kładzione do tabaki. *Roi de la* =, król migdałowy. *Trouver la* = *au gâteau*, odkryć co, wynaleść, trafić szczęśliwie. *Rendre pois pour* =, oddać wet za wet.

Féverole, *s. f.* gatunek drobnego bobu — gatunek fasoli.

Février, *s. m.* luty : miesiąc.

Fi, *interj.* pfe, fuj, fi, brzydko. *Faire* = *de qu'ch*, brzydzić się czém — gardzić czém.

Fiacre, *s. m.* karéta najemna — fiakr, dorożka — dorożkarz — licha kareta.

Fiançailles, *s. f. pl.* zrękowiny, zaręczyny.

Fiancé, *s. m.* zaręczony, pan młody, narzeczony. —ée, *s. f.* narzeczona, oblubienica.

Fiancer, *v. a.* zaręczyć sobie kogo — zaślubić sobie, poślubić — związać ręce narzeczonym (o kapłanie)— zaręczyć, przyrzec, wydać córkę.

Fibre, *s. f.* fibra, włókno — żyłka. *Avoir la = délicate*, być drażliwym.

Fibreux, **euse**, *a.* włókienkowaty, włóknisty.

Fibrille, *s. f.* włókienko.

Fibrine, *s. f. Chim.* fibrina: materya biała stanowiąca włókno muszkularne.

Fibulation, *s. f.* zwarcie rany — sztuka zwierania ran.

Fic, *s. m.* szyszka: narost mięsisty formujący się na powiekach i t. p.

Ficeler, *v. a.* związać szpagatem.

Ficelle, *s. f.* szpagat, sznurek.

Ficellier, *s. m.* szpulka szpagatu.

Fichant, **ante**, *a.* ukośnie idący (o ogniu z broni).

Fiche, *s. f.* czop, czopek: żelazo, zawiasy w które rurka wchodzi — marka z kości słoniowéj służąca za liczman w grach. *= de consolation*, liczmany dawane w naddatku wygrywającemu — *fig.* wynagrodzenie.

Ficher, *v. a.* zatknąć, wetknąć, wepchnąć, zabić (pal, kołek). **Fiché**, **ée**, *prt.* spuszczony na dół — zatknięty — *Hér.* sciesany udołu.

Fichet, *s. m.* marka w tryktraku.

Fichu, **ue**, *a.* lichy, nędzny, kiepski *pop.*

Fichu, *s. m.* chusteczka krzyżowa.

Ficoïde, *s. m.* rodzaj roślin o liściach mięsistych.

Fictif, **ive**, *a.* urojony — obrany w myśli — przypuszczony — podstawiony.

Fiction, *s. f.* zmyślenie, fikcya, przypuszczenie, wystawienie sobie w myśli — utwor wyobraźni.

Fictivement, *adv.* przez przypuszczenie.

Fidéicommis, *s. m.* fideikomis, przekaz dany osobie otrzymującéj zapis, złożenia go innéj osobie.

Fidéicommissaire, *s. m.* otrzymujący przekaz.

Fidéjusseur, *s. m.* ręczyciel, *vid.* Caution.

Fidéjussion, *s. f. vid.* Cautionnement.

Fidèle, *a. d. g.* wierny, stały — nieodstępny — wierny, prawowierny — dokładny, godny wiary. *Traducteur =*, wierny tłómacz. *Memoire =*, dobra, stała pamięć.

Fidèlement, *adv.* wiernie.

Fidélité, *s. f.* wierność, przywiązanie — dokładność, wierność, wierne zachowanie, scisłe trzymanie się czego.

Fiduciaire, *a. et s. m.* na którego zdano jaki fideikomis.

Fief, *s. m.* lenność, grunt lenny. *= dominant*, własność od któréj inna zależy. *= servant*, lenność zależąca od innéj. *Arrière-=*, lenność zależąca od innéj lenności. *= de dignité*, lenność do któréj przywiązany jest tytuł lub godność. *Franc-=*, lenność trzymana przez nieszlachcica.

Fieffé, **ée**, *a.* wierutny, cały, zawołany (łotr, oszust i t. p.).

Fieffer, *v. a.* puścić w lenność. **Fieffé**, **ée**, *prt.* wassal, lennik; lenniczka *s. f.*

Fiel, *s. m.* żółć — zawiść, nienawiść, złość, żółć *fig. vid.* Bile.

Fiente, *s. f.* łajno, gnój. *= de vache*, krowieniec.

Fienter, *v. n.* paskudzić (o zwierzętach).

Fier, *v. a.* powierzyć co. *Se =*, ufać, zaufać, zawierzyć komu — spuścić się na kogo, na co — dufać

FATIDIQUE, *a. d. g.* ogłaszający wyrocznie, wyroki przeznaczenia.

FATIGANT, ANTE, *a.* nużący, mordujący, zmudny — trudzący, mozolny, nudzący, nudny.

FATIGUE, *s. f.* trud, znój, mozół — strudzenie, utrudzenie, znużenie, zmordowanie się.

FATIGUER, *v. a.* trudzić, męczyć, strudzić, znużyć, zmordować, sfatygować, zmęczyć — zmiąć, zmiętosić — zgiąć, pogiąć, pognieść. = *un terrain*, zmordować ziemię zbyt częstą uprawą. = *une salade*, macerować sałatę, przewracać ją przyprawiając. = *un ouvrage*, raz wraz poprawiać robotę (co pozbawia świeżości). =, *v. n.* użyć się, trudzić się, mozolić się. *Se* =, zmęczyć się, zmordować się.

FATRAS, *s. m.* stos, plika papierów — gryzmoła, ramota.

FATUAIRE, *s. m.* wieszcz, wróżbit u starożytnych.

FATUITÉ, *s. f.* głupstwo, niedorzeczność.

FAUBOURG, *s. m.* przedmieście. *On y voit la ville et les* =*s*, pełno tam luda.

FAUBOURIEN, *s. m.* mieszkaniec przedmieścia; z przedmieścia.

FAUCHAGE, *s. m.* koszenie siana, łąk.

FAUCHAISON, *s. f.* sianożęcie.

FAUCHE, *s. f.* sianożęcie — siano skoszone.

FAUCHER, *v. a.* kosić, skosić — sciąć, scinać. =, *v. n.* zamiatać przednią nogą wlokąc ją (o koniu).

FAUCHET, *s. m.* grabie.

FAUCHEUR, *s. m.* kosarz, kosiarz — *vid.* FAUCHEUX.

FAUCHEUX, *s. m.* kosarze: rodzaj owadów.

FAUCILLE, *s. f.* sierp.

FAUCILLON, *s. m.* nóż krzywy ogrodniczy.

FAUCON, *s. m.* sokół.

FAUCONNEAU, *s. m.* mała armatka, sokółka, falkoneta.

FAUCONNERIE, *s. f.* sokolnictwo, nauka układania sokołów i polowanie z niemi — sokolarnia.

FAUCONNIER, *s. m.* sokolnik *Monter à cheval en* =, siadać na konia z prawéj strony i prawą nogą.

FAUCONNIÈRE, *s. f.* torba — sakwy, biesagi.

FAUFILER, *v. a.* fastrygować, przyfastrygować. *Se* =, przyczepić się do kogo, wścibić się gdzie.

FAUNE, *s. m.* faun, bożek leśny u Latynów. =, *s. f.* opisanie zwierząt pewnego kraju.

FAUSSAIRE, *s. m.* fałszerz.

FAUSSEMENT, *adv.* fałszywie, kłamliwie.

FAUSSER, *v. a.* skrzywić, zgiąć, wykrzywić, skrzywić, przekręcić (myśl, znaczenie) — sfałszować, podrobić, sfabrykować (akt i t. p.) — złamać (słowo, przysięgę). = *une cuirasse*, zgiąć pancerz. = *une serrure*, zepsuć zamek. = *une clef*, zasadzić klucz i przekręcić. = *compagnie*, niedotrzymać kompanii — wyjść nie pożegnawszy się. *Se* =, skrzywić się, zgiąć się — *fig.* skrzywić się, zepsuć się — wyjść z linii prostéj.

FAUSSET, *s. m.* dyszkant; falset, fistuła (w śpiewaniu) — czopek (w beczce).

FAUSSETÉ, *s. f.* fałsz, nieprawda, fałszywość, niedokładność — nieszczerość, obłuda, chytrość — kłamstwo.

FAUTE, *s. f.* błąd, mylka, pomyłka, uchybienie — brak, niedostatek czego — uchybienie, chybienie. *Faire* =, być nieprzytomnym. *Il nous fait* =, braknie nam go, daje się czuć brak jego. *Ne pas se faire* = *de qu''ch*, niezaniedbać, nieomieszkać, używać do woli. *S'il*

venait = *de lui*, gdyby przypadkiem umarł, zginął. *Si n'y faites* =, owoż masz się do tego stosować. = *de*..., w niedostatku .., z powodu iż nie... *A* = *de quoi*, w razie niedopełnienia tego. *Sans* =, niepochybnie, niezawodnie.

Fauteuil, *s. m.* krzesło z poręczami — krzesło, miejsce w akademii— miejsce prezydującego, laska marszałka (w Polsce).

Fauteur, trice, *s.* sprzyjający czemu, popierający co, dopomagacz.

Fautif, ive, *a.* błędny, pełny omyłek — mylny, omylny.

Fauve, *a. d. g.* płowy. *Bêtes* =*s*, *vid.* Bête =, *s. m.* kolor płowy — źwierzyna.

Fauvette, *s. f.* piegża : ptaszek.

Faux, *s. f.* kosa — *Anat.* fałdy błonkowate w kształcie kosy.

Faux, ausse, *a.* fałszywy, zmyślony, wymyślony, udany — źlezrozumiany — sztuczny, dorabiany — kłamliwy — chytry, nieszczéry, obłudny — farbowany — bezzasadny, urojony — pozorny, tylko na oko— fałszywy (o monecie) — podrobiony, sfałszowany (akt i t. p) — zwodniczy — chybiony — niezgodny, fałszywy (ton, śpiew) — udający się za innego, fałszywy, samozwaniec. = *emploi*, zapisanie w rubrykę rozchodu, wydatku który nie miał miejsca. = *monnayeur*, fałszerz monety. = *sel*, sól przemycana (nie z magazynów króleskich). = *teint*, farba łatwo puszczająca. = *fourreau*, futerał na pochwę. =*sse équerre*, węgielnica składająca się — kąt nieco ostry lub rozwarty. = *plancher*, *plafond*, podwójny pułap lub podłoga. = *comble*, wierzchnia część dachu hollenderskiego. = *bois*, gałęzie płonne. = *titre*, tytuł najogólniejszy na książce. =*sse clef*, klucz dorabiany ukradkiem. = *jeu*, gra w karty gdy ich jest mniéj lub więcéj niż należy. =*sse corde*, strona nie naciągniona jak należy. *Corde* =*sse*, strona niezgodna z inną. = *frais*, drobniejsze uboczne wydatki. = *brillants*, błyskotki, świecidełka. = *pli*, fałd ze zmięcia. = *jour*, światło fałszywe, nie dość oświecające przedmioty. = *feu*, spalenie na panewce. = *pas*, *fig.* ustérk, potknięcie się. *Faire un* = *pas*, *fig.* usterknąć, potknąć się, poszkapić się *fm.* *Faire* = *bond à qu'un*, skrewić komu, chybić w słowie. *Faire* = *bond à son honneur*, splamić się — dać się zwieść (o kobiecie). *Faire* =*sse manœuvre*, chybić w manewrach. = *germe*, fałszywy płód = *marcher*, zrzucenie rogów (o jeleniu) — ukośny chód łani. =*sse port*, drzwi fałszywe — drzwi boczne, tylne — brama w fortecy do wycieczek i t. p. *Avoir un* = *air de qu'un*, być podobnym do kogo (z twarzy). *C'est une* =*sse pièce*, =*sse lame*, człowiek którego się należy wystrzegać.

Faux, *s. m.* fałsz, nieprawda, kłam* — sfałszowanie, podrobienie, sfabrykowanie (aktu i t. p.). *S'inscrire en* =, przeczyć, zaprzeczyć, zadać fałsz. *Un* = *donné à entendre*, fałszywe zeznanie.

Faux, *adv.* fałszywie — mylnie — niesłusznie, bezzasadnie. *Jurer* =, złożyć fałszywą przysięgę, krzywoprzysięgać. *A* =, fałszywie. *Aller à* =, niezastać kogo, niezualeść czego. *Porter à* =, chybić, nieprzypadać, pójść bokiem, krzywo — być mylném, nietrafném, mijać się z czém. *Etre en poste à* =, być nie pod linią, nie w linii.

Faux-fuyant, *s. m.* manowiec — ścieżka w lesie — *fig.* wykręt. *User de* =, kręcić, machlać, majaczyć.

Faveur, *s. f.* łaska, łaski, wzglę

dy — wziętość — fawor, łagodne postąpienie z kim — wązka wstążeczka. =*s*, *s. f. pl.* faworki, chróst: rodzaj ciasta. =*s de la fortune*, uśmiech fortuny — dostatki. *Entrée de* =, wejście bezpłatne (na teatr i t. p.) *Homme de* =, który winien co prywatnym względom. *Gens de* =, faworyci. *Tenir à* =, mieć sobie co za łaskę. *Etre en* =, być w łaskach u kogo, mieć łaskę u kogo. *Prendre* =, stawać się pokupnem — wchodzić w modę. *S'attacher, se devouer à la* =, ubiegać się o łaski. *En* = *de*..., przez wzgląd na co... — za kim, za czém, na korzyść. *A la* = *de*..., pod zasłoną, pod tarczą czego, korzystając z czego — za pomocą...

Favorable, *a. d. g.* przychylny, życzliwy — korzystny — pomyślny — przyjazny; sprzyjający czemu — na korzyść... *Blessure* =, rana nie grożąca niebezpieczeństwem. *Opinion* =, dobra, korzystna opinia.

Favorablement, *adv.* przychylnie, łaskawie, przyjaźnie, pomyślnie, korzystnie.

Favori, ite, *a.* ulubiony, faworytalny. =, *s. m.* faworyt, kochanek — ulubieniec. =ite, *s. f.* faworytka.

Favoris, *s. m. pl.* faworyty, bakiembardy.

Favoriser, *v. a.* być łaskawym na kogo, okazywać łaskę, względy — sprzyjać, służyć (o wietrze, czasie i t. p.) — wspierać. = *qu''un de qu''ch*, udarować czém, uposażyć, obsypać czém hojnie — szczodrze zlać dary. Favorisé, ée, *prt.* doznający względów, uposażony.

Féage, *s. m.* umowa lenna.

Féal, ale, *a. (vi.)* wierny — przyjaciel, przyjaciółka *s. f.* *A nos amés et féaux*, naszym wiernie nam miłym.

Fébricitant, *a. et s.* mający febrę.

Fébrifuge, *a. d. g.* na zgubienie febry; od febry; dobry na febrę.

Fébrile, *a. d. g.* febrowy — gorączkowy.

Fécale, *a. f.* *Matière* =, gnój człowieczy.

Fèces, *s. f. pl.* fuz, fusy.

Fecial, *s. m.* fecialis, fecyał: kapłan do obrządków przy zawarciu pokoju lub wypowiedzeniu wojny.

Fécond, onde, *a.* płodny, żyzny, urodzajny, bujny (grunt) — obfity, dający podostatkiem czego — niewyczerpany, wydający nieustannie — użyźniający. *Sujet* =, *matière* =*onde*, obfity, bogaty, dający się rozwinąć (przedmiot).

Fécondant, ante, *a.* użyźniający, zapładniający.

Fécondation, *s. f.* zapłodnienie, zapładnianie.

Féconder, *v. a.* zapłodnić, zapładniać — użyźniać.

Fécondité, *s. f.* płodność — urodzajność, żyzność — *fig.* obfitość.

Fécule, *s. f.* mączka — *vid.* Fèces.

Féculence, *s. f.* osad, to co się ustaje na spodzie naczynia.

Féculent, ente, *a.* tworzący osad, ustający się na spodzie.

Fédéral, ale, *a.* federalny, należący do związku stanów.

Fédéralisme, *s. m.* federalizm. system uznający potrzebę federacyi.

Fédératif, ive, *a.* federacyjny, związkowy.

Fédération, *s. f.* zjednoczenie, federacya.

Fédéré, ée, *a.* zjednoczony, związkowy.

Fée, *s. f.* czarnoksiężnica, czarownica — czarodziejka, kobieta jak anioł, bóstwo, bogini. *Ouvrage des* =*s*, dzieło czarnoksięskie, dziwy.

Féer, *v. a.* oczarować, zakląć. Fée, ée, *prt.* zaklęty, zaczarowany.

Féerie, s. f. fortele czarnoksięskie — widowisko mamiące oczy, dziw, cudo.

Feindre, v. a. zmyślać, udać, udawać (co nie jest) — zmyślać; wymyślać, skłamać, kłamać — wahać się. = *d'être malade*, udać chorego. Feint, einte, *prt.* udany, zmyślony.

Feinte, s. f. udanie, zmyślenie — zamierzenie się w jedno miejsce dla uderzenia istotnie gdzie indziéj — kulenie konia, utykanie — słabe odbicie farby na druku.

Feintise, s. f. *(vi.)* udanie, kłam*.

Feldspath, s. m. feldspat: kamień.

Fêler, v. a. potrzaskać, porobić krésy (na naczyniu). *Se* =, pękać, trzaskać, prysnąć, pęknąć. Fêlé, ée, *prt.* pęknięty, pryśnięty. *Tête* =*e*, szalona pałka, wartogłów

Félicitation, s. f. powinszowanie.

Félicité, s. f. szczęśliwość, szczęście, błogość.

Féliciter, v. a. winszować komu czego, powinszować. *Se* =, winszować sobie czego.

Félon, -onne, a. wiarołomny — zły, srogi, okrutny.

Félonie, s. f. wiarołomstwo zdrada — bunt (wassala przeciw panu lennemu).

Félouque, s. f. mały statek wązki a długi o wiosłach na morzu śródziemném.

Fêlure, s. f. pęknięcie, krésa, pryśnięcie.

Femelle, s. f. samica — samiczka, samka (o źwierzętach) — kobieta, kądziel (w genealogiach) — żartobliwie: samica, samka, kobietka, kobiecina. =, a. samiczy.

Féminin, ine, a. żeński — kobiecy, niewieści. =, s. m. rodzaj żeński (w grammatyce).

Féminiser, v. a. zamienić na rodzaj żeński.

Femme, s. f. kobieta, niewiasta, białogłowa*, podwika*, pani* — żona. = *mariée*, mężatka. *Bonne* =, dobra kobieta, dobre kobiecisko, dobre babsko, babina — staruszka, babina — mówiąc do kobiet z ludu: moja kochana, matko. = *de chambre*, pokojówka, garderobiana, panna służąca. = *de ménage*, służąca dochodząca. = *de journée*, najemnica. = *publique*, nierządnica. *Sage*-=, akuszerka. = *sage*, kobieta dobrze się prowadząca. *Prendre* =, ożenić się. *Maison faite et* = *à faire*, należy kupować dom gotowy a żenić się z młodą jeszcze bez narowów. *Le diable bat sa* =, mówi się kiedy słońce świeci a deszcz pada: czarownica masło robi.

Femmelette, s. f. kobiecina, lada kobieta.

Fémur, s. m. kość uda.

Fenaison, s. f. sianożęcie, zbieranie siana — koszenie siana, łąk.

Fendant, s. m. cięcie szablą. *Faire le* =, udawać zucha.

Fenderie, s. f. rozbijanie żelaza na pręty.

Fendeur, euse, s. łupający drzewo, drwal — łupiący łupek lub żelazo na pręty. = *de naseaux*, zuch, junak.

Fendiller (se), v. *pron.* pękać się, padać się, pękać.

Fendoir, s. m. narzędzie do łupania.

Fendre, v. a. łupać, rozłupać — rozłupywać, połupać — krajać — robić rozpadliny — przerąbać — pruć, prować — rozcinać, przerzynać. = *la presse*, *la foule*, przeciskać się przez tłum, przerzynać się. = *la tête à qu'un*, *fig.* wrzeszczéć, hałasować za uszami. *Il a gelé à pierre* =, mróz trzaskący. =, v. n. pękać, krajać się. *Se* =, pękać, popękać się, rozłupać się

— rozkraczyć się. FENDU, UE, *prt.* rozłupany — porąbany, połupany — szeroki (o ustach) — wielki (o oczach). *Etre bien fendu*, mieć długie nogi. *Pantalon bien fendu*, spodnie dostatnie w kroku, dochodzące do kroku.

FENESTRÉ, ÉE, *a. Bot.* przeglądający, ażur.

FENÊTRAGE, *s. m.* okna, rozkład okien.

FENÊTRE, *s. f.* okno.

FENIL *(feni)*, *s. m.* magazyn na siano.

FENOUIL, *s. m.* koper : roślina.

FENOUILLET, *s. m.* FENOUILLETTE, *s. f.* gatunek jabłek.

FENOUILLETTE, *s. f.* wódka przepędzana z koprem.

FENTE, *s. f.* szpara, szczelina, dziupla. *Bois de* =, drzewo ociesane na łaty i t. p.

FENTON, *s. m.* żelazo wiążące komin z resztą ciesielki.

FÉNUGREC, *s. m.* boża-trawka, krzyżyczki, koziorożec, fengrek roślina.

FÉODAL, ALE, *a.* feudalny, lenny, oparty na poddaństwie jednych względem drugich.

FÉODALEMENT, *adv.* feudalnie.

FÉODALITÉ, *s. f.* feudalność, prawo lenne, wieki feudalności.

FER, *s. m.* żelazo — szpada, floret — oręż, szabla, broń — okucie — żeleziec — sprzęty metalowe — statki — podkowa — sztylet, puginał, mordercze żelazo. *Les* =*s*, *s. m. pl.* więzy, kajdany, pęta, okowy, niewola. = *à cheval*, podkowa — schody w podkowę, w półkole, w półksiężyca. *Table en* = *à cheval*, stół w podkowę (ustawiony). = *à botte*, podkówka u obuwia. = *à friser*, żelazko do włosów. = *à repasser*, żelazko (do prasowania). *Tomber les quatre* =*s en l'air*, przewrócić się w znak — zdumieć się. *Mettre les* =*s au feu*, *fig.* wziąć się szczerze do czego. *Une santé de* =, żelazne zdrowie.

FER, *s. m. Cheptel de* =, pacht na bydło z warunkiem że po wyjściu kontraktu arendujący odda sztuki w równej wartości z temi które wziął.

FERBLANC, *s m.* blacha (biała). *Feuille de* =, tafla blachy.

FERBLANTIER, *s. m.* blacharz.

FER-CHAUD, *s. m* odbijanie się kwaśne z żołądka.

FÉRET, *s. m.* ruda żelazna

FÉRIAL, ALE, *a.* powszedni, dnia powszedniego.

FÉRIE, *s. f.* dzień w tygodniu, dzień powszedni każdy (wyjąwszy sobotę i niedzielę). *La seconde* =, poniedziałek. *Faire de la* =, odprawiać nabożeństwo powszednie. =*s*, *s. f. pl.* (u Rzymian) ferye, wakacye.

FÉRIÉ, *a. m.* świąteczny, który obchodzą jako święto.

FÉRIR, *v. a.* uderzyć. *Sans coup* =, *vid.* COUP. FÉRU, UE, *prt.* raniony. *Il est féru contre un tel*, ma urazę do niego. *Il est féru de cette*, zakochany w niéj.

FERLER, *v. a.* zwinąć żagle.

FERMAGE, *s. m* opłata za dzierżawę.

FERMANT, ANTE, *a.* zamykający się na klucz. *A jour* =, na schyłku dnia. *Meuble* =, sprzęt zamykający się na klucz. *A portes* =*ante*, w chwili kiedy zamykają bramy.

FERME, *a. d. g.* przymocowany, utkwiony, trzymający się — twardy, stężały, tęgi — silny, mocny — niezachwiany, stały, stateczny, niewzruszony — pewny (nie drgający) — śmiały. *Terre* =, stały ląd, ziemia. *De pied* =, dostawając placu, pola, stojąc jak wryty. *Etre* = *à cheval*, mocno się trzymać na

koniu. *Etre = sur ses étriers*, *fig.* obstawać przy swojém — stale dotrwać. *D'une main* =, dzielną dłonią, w silnéj dłoni. *Avoir la main* =, mieć rękę pewną, wprawną (pisząc i t. p.). *Style* =, styl jędrny. *Achat, vente* =, kupno lub przedaż z których się nie można zrzucić. =, *adv.* silnie; mocno. *Tenir* =, trzymać w tędze, mocno. *Allons* =! śmiało!

Ferme, *s. f.* dzierżawa, possessya — wynajęcie, najem — wypuszczenie lub wzięcie w dzierżawę — arenda — folwark—dekoracye w teatrze — ciesielka dachu. *Donner des terres à* =, puścić w dzierżawę, w possessyą; wydzierżawić. *Prendre à* =, wziąć dzierżawę, wziąć w dzierżawę, zaarendować.

Fermement, *adv.* silnie, mocno.

Ferment, *s. m.* rozczyn, kwas.

Fermentatif, ive, *a.* rozczyniający, kwaszący.

Fermentation, *s. f.* fermentacya, fermentowanie, robienie — wzburzenie.

Fermenter, *v. n.* fermentować — robić (o płynach w fermentacyi) — burzyć się, wzburzać się. Fermenté, ée, *prt. Pain fermenté*, chleb na rozczynie.

Fermer, *v. a.* zamknąć, zamykać — zamknąć na klucz i t. p. — zawrzeć, zaprzéć (drzwi, wrota) — przymknąć — ścisnąć, zewrzéć — otoczyć, opasać (murem i t. p.) — oparkanić — zamknąć, ukończyć (dyskussyą i t. p.) — zwinąć, złożyć, składać. = *un tiroir*, zasunąć szufladę. = *les rideaux*, zasłonić firanki. = *sa porte*, nie przyjmować nikogo (niczyich wizyt). = *la porte sur soi*, zatrzasnąć drzwi za sobą. = *boutique*, zaprzestać handlu. = *les yeux*, zamknąć powieki, umrzeć, skonać. = *les yeux sur qu''ch*, patrzyć na co przez szpary, pobłażać. = *les yeux à qu''ch*, niesłuchać rad, przedstawień. = *la marche*, zamykać orszak. = *la parenthèse*, zamknąć nawias. = *la bouche*, zamykać usta (ceremonia w któréj papież przykłada palec na usta kardynała niemającego jeszcze głosu). = *la bouche à qu''un*, zamknąć komu usta, zmusić do milczenia. =, *v. n.* zamykać się, przymykać. *Le théâtre ferme à telle heure*, zamykają teatr o godzinie... *Se* =, zamykać się, zwierać się, składać się, zwijać się. Fermé, ée, zamknięty — przymknięty. *Marcher les yeux fermés*, iść, trafić do czego z zamrużonemi oczyma. *Les yeux fermés*, na oślep, ślepo, nie wglądając.

Fermeté, *s. f.* tęgość, moc, stężałość — pewność, zapewnienie, śmiałość — stałość, stateczność — jędrność. = *de la main*, ręka pewna, wprawna.

Fermeture, *s. f.* zamknięcie (bram i t. p.).

Fermier, *s. m.* dzierżawca, possessor — arendujący, który wziął w arendę. =ère, *s. f.* dzierżawczyni, possessorka.

Fermoir, *s. m.* fermoar, zameczek, zamykadełko, zapinka — rodzaj dłótka.

Féroce, *a. d. g.* dziki, okrutny, krwawy.

Férocité, *s. f.* dzikość, okrucieństwo.

Ferraille, *s. f.* stare żelaza, żelastwo.

Ferrailler, *v. n.* szczękać bronią — szermować się, bić się, rąbać się — kłócić się.

Ferrailleur, *s. m.* handlarz żelastwa, starego żelaza.

Ferrandinier, *s. m.* robotnik w fabryce materyi jedwabnéj.

Ferrant, *a. m.* który podkuwa. *Maréchal* =, kowal.

Ferrement, *s. m.* narzędzia, statki — okucie, żelazo.

Ferrer, *v. a.* okuć, okuwać, dać okucie, skówkę — podkuć, kuć (konie). = *les chevaux à glace*, *vid.* **Cheval.** **Ferré, ée**, *prt.* podkuty — okuty — kuty, *fm.* biegły w czém. *Style ferré*, styl twardy. *Il a la gueule ferrée*, ma wyparzoną gębę (na gorące potrawy). *Chemin ferré*, gościniec na gruncie tęgim i kamienistym. *Eau ferrée*, *vid.* **Eau.**

Ferret, *s. m.* skówka metalowa.

Ferreur, *s. m.* dorabiający skówki.

Ferrière, *s. f.* wór na statki do kucia koni.

Ferronnerie, *s. f.* handel i fabryka żelaznych robót.

Ferronnier, ère, *s.* handlujący żelazem.

Ferrugineux, euse, *a.* żelazny, natury żelaza.

Ferrure, *s. f.* okucie, żelazo — kucie, podkuwanie koni.

Ferté, *s. f.* (*vi*) forteca.

Fertile, *a. d. g.* żyzny, urodzajny — urodzajny (rok) — bujny, obfity.

Fertilement, *adv.* obficie.

Fertiliser, *v. a.* użyźnić.

Fertilité, *s. f.* żyzność, urodzajność — obfitość, bujność (imaginacyi i t. p.).

Feru, ue, *prt. vid.* **Férir.**

Férule, *s. f.* łoczydło : rodzaj roślin — łodyga łoczydła, laska którą karcono młodzież szkolną w Rzymie — linia do bicia w łapy. *Tenir la* =, trzymać w ryzie, rozkazywać. *Etre sous la* = *de qu'un*, być pod batogiem, być w grozie.

Fervemment, *adv.* gorąco, żarliwie.

Fervent, ente, *a.* gorący, żarliwy.

Ferveur, *s. f.* gorliwość, żarliwość, gorące modły i t. p. = *de novice ne dure pas long-temps*, i nowa sitko na kołeczku.

Fescennin, ine, *a.* z Fescennii, fesceński (o poezyi gminnéj i rozwiązłéj u Rzymian).

Fesse, *s. f.* zadek, pośladek, półdupek *pop.* =*s*, pośladek, pośladki — tył statku. *Avoir chaud aux* =*s*, *pop.* nabawić się strachu. *Je m'en bats les* =*s*, kpię z tego, mam to gdzieś *pop.*

Fesse-cahier, *s. m.* gryzipiórek, pismak.

Fessée, *s. f.* plagi w gółkę.

Fesse-matthieu, *s. m.* pogardliwie : lichwiarz.

Fesser, *v. a.* dać plagi, wyćwiczyć, dać w skórę, obić. = *le cahier*, gryźć pióra, żyć z przepisywania. = *bien son vin*, dobrze pić.

Fesseur, euse, *s. m.* lubiący bić w skórę, batożnik.

Fessier, *s. m.* zadek, pośladek (u człowieka). =, **ère**, *a.* pośladkowy.

Fessu, ue, *a. pop.* dupiasty, *pop.*

Festin, *s. m.* bankiet, uczta, biesiada.

Festiner, *v. a.* fetować kogo, przyjmować, częstować. =, *v. n.* bankietować, biesiadować.

Feston, *s. m.* girlanda z kwiatów i t. p. — feston, ozdoba architektoniczna w girlandę.

Festonner, *v. a.* rysować w girlandy, festony, ozdabiać festonami.

Festoyer, *v. a.* uczęstować, uraczyć; święcić, obchodzić i t. d.

Fête, *s. f.* święto, dzień święty, świąteczny — uroczystość — feta, gala, zabawy — wesele. *La* =*-Dieu*, Boże ciało. *La* = *des morts*, dzień zaduszny. = *carillonée*, wielkie uroczyste święto. *La* = *d'une personne*, imieniny lub urodziny czyje. =*s fêtées*, =*s chômées*, dni w które nie wolno robić. = *de palais*, święta lub uroczystości publiczne.

Garder les jours de =, święcić dni święte. *Payer sa* =, przyjmować w swoje imieniny. *Il n'est pas tous les jours* =, nie zawsze świętego Jana. *Les garçons de la* =, chłopaki wiejskie poubierane dla ozdoby święta, wesela. *Faire* = *à qu'un*, być radym komu. *Faire* = *d'une chose à qu'un*, obiecać co komu, karmić nadzieją czego. *Se faire de* =, wmieszać się do czego, wtrącać się, wscibiać nos *fm.*

Fêter, *v. a.* świętować, obchodzić święto — święcić dzień święty — przyjmować kogo, fetować, dawać bal komu.

Fetfa, *s. m.* fetwa: odpowiedź muftego u mahometanów rozwiązująca wątpliwość prawną.

Fétiche, *s. m.* przedmiot czci u Murzynów; fetysz, bałwan.

Féticiisme, *s. m.* fetyszyzm, cześć bałwanów, bałwochwalstwo.

Fétide, *a. d. g.* smrodliwy.

Fétidité, *s. f.* smrodliwość.

Fêtoyer, *v. a. vid* Festoyer

Fétu, *s. m.* dźbło, zdźbło, słomka. *Tirer au court* =, *vid.* *Tirer à la* courte-*paille*. *Un cogne-fetu*, *vid.* Cogne-fétu.

Fétu-en-cul, *s. m. vid.* Paille-en-cul.

Feu, *s. m.* ogień, żar — komin, ognisko, kominek — dym, komin, chałupa — ogień, wystrzał, uderzenie z broni — tęgość, moc (trunku) — ciepło, gorącość — wypalenie, kauteryzacya — pożar, ogień — zapalenie (w ciele) — płomień (miłości i t. p.) — żywość, ogień, zapał, iskra ożywiająca — ognik meteor ogniowy — ogień piekielny, piekło. =*x*, świece zapalane przy licytacyach dla oznaczania czasu obwoływania — dodatkowa zapłata aktorom teatru. = *d'artifice*, fajerwerk. = *St. Elme*, *vid.* Elme. = *de la St. Jean*, ognie świętojańskie, sobótki. =*x de joie*, ognie rozkładane dla zabawy, na uroczystości. *Tache de* =, odmiana podżara na skórze. *Marqué de* = podżary. *Un* = *d'enfer*, ogień rzęsisty (z broni) — ogień piekielny: który się buzuje (w kuchni i t. p.) *Le* = *sacré*, iskra geniuszu, ogień boski (w poecie) — święty ogień wiecznie płonący. = *volage*, wysypanie na ustach. = *St.-Antoine*, *vid.* Anthrax. *Les* =*x de l'eté*, upały letnie, letnia spieka. *Faire* = *de quatre pieds*, używać wszystkich środków. *N'y voir que du* =, mieć świeczki w oczach, nic nie widzieć — nic nie rozumieć. *Mettre à* = *et à sang*, wyniszczyć ogniem i mieczem. *Prendre* =, zapalić się, wpaść w passyą. *Le* = *a pris*, wszczął się pożar, ogień; zajęło się. *Jeter son* =, *faire* = *violet*, zacząć dobrze a poźniéj osłabnąć. *Jeter tout son* =, wyzionąć, wywrzéć (gniew i t. p.). *Le* = *est à telle marchandise*, wydzierają sobie, rozrywają (towar). *Montrer une chose au* =, grzać, przygrzewać co — suszyć do ognia, przy ogniu. *Aller au* =, *vid.* Aller. *Mettre le* = *au four*, zapalić w piecu. *Mettre les fers au* =, *fig.* pilnie się zająć czém. *Mettre le* = *sous le ventre à qu'un*, podżegać, podszczuwać. *Accoutumer un cheval au* =, ostrzelać konia. *Faire* =, dać ognia, uderzyć (z broni palnéj). *Faire* = *qui dure*, chować się, szanować się (ze zdrowiem lub mieniem). *N'avoir ni* = *ni lieu*, być włóczęgą, wałęsać się. *De* =, ognisty. *Être de* = *pour qu'ch*, przepadać za czém, dać się zabić za co. *Au* =, z ogniem, przy ogniu, u ognia. *A petit* =, zwolna dokończając, doskwierając.

Feu, *a. m.* zmarły, nieboszczyk, świętéj pamięci. Feue, *s. f.* niebo-

szczka. *Feu mon père*, nieboszczyk mój ojciec. *Feu ma sœur*, nieboszczka moja siostra. *Feu la reine*, królowa nieboszczka. *Le feu roi*, król nieboszczyk. *La feue reine*, królowa nieboszczka.

Feudataire, *s. m.* wassal, lennik. =, *s. f.* lenniczka, trzymająca prawem lennėm, wassalka.

Feudiste, *a. et s. m.* biegły w prawie lennėm.

Feuillage, *s. m.* liście, liść *coll.*

Feuillaison, *s. f.* okrywanie się liściami, liściem.

Feuillant, *s m.* zakonnik ze ściśléj reguły Sgo Bernarda =*s*, klub rewolucyonistów umiarkowanych we Francyi 1791. =*antine*, *s. f.* mniszka z reguły Sgo Bernarda.

Feuillantine, *s. f.* rodzaj ciasteczka francuskiego.

Feuillard, *s. m.* gałęzie rozdarte na obręcze. = *de fer*, obręcze żelazne.

Feuille, *s. f.* liść, listek — arkusz (papieru rozłożony) — arkusz (w druku) — arkusz, blacha i t. p. w arkuszach — skrzydło (parawanu) — listek, łupek — dziennik bieżących interesów w biórze. = *volante*, świstek, kartka. = *de route*, paszport se wskazaniem drogi i popasów.

Feuillé, ée, *a.* okryty liściem — *hér.* z liściem pewnego koloru. =, *s. m.* liście i drzewa w krajobrazie.

Feuillée, *s. f.* altanka — szałas.

Feuille-morte, *a. d. g.* uschłego liścia (kolor).

Feuiller, *v. n.* malować drzewa i liście (w obrazie).

Feuillet, *s. m.* kartka, ćwiartka — księgi, książka : trzeci żołądek u źwierząt przeżuwających.

Feuilletage, *s. m.* sztuka robienia ciast francuskich — ciasto francuskie.

Feuilleter, *v. a.* przewracać karty w książce — wartować księgi — robić ciasto francuskie.

Feuilleton, *s. m.* oddział w dzienniku u spodu karty na różne materye, świstek. = *des pétitions*, wykaz skrócony petycyi podawanych do izb.

Feuillette, *s. f.* beczułka.

Feuillu, ue, *a.* okryty liściem.

Feuillure, *s. f.* rowek żłobkowaty jednéj połowy okna lub drzwi w które druga zachodzi.

Feurre, *s. m.* słoma z rozmaitego zboża pomieszana — słoma do wypychania krzeseł.

Feutrage, *s. m.* robienie pilśni z wełny lub skór pilśnienie.

Feutre, *s. m.* pilść, pilśń — stary kapelusz — pilśń do wypychania siodeł — wysłanie siodła.

Feutrer, *v. a.* pilśnić — wypychać, wyściełać (siodła i t. p.).

Feutrier, *s. m.* pilśniarz.

Fève, *s. f.* bób — ziarno wszelkie podłużne *np.* kawy — obrzęknienie błony podniebnéj u konia — jajko jedwabnika. = *de marais*, bób. = *de haricot*, fasola. = *de Tonka*, ziarno pachnące z Gujany kładzione do tabaki. *Roi de la* =, król migdałowy. *Trouver la* = *au gâteau*, odkryć co, wynaleść, trafić szczęśliwie. *Rendre pois pour* =, oddać wet za wet.

Féverole, *s. f.* gatunek drobnego bobu — gatunek fasoli.

Février, *s. m.* luty : miesiąc.

Fi, *interj.* pfe, fuj, fi, brzydko. *Faire* = *de qu''ch*, brzydzić się czém — gardzić czém.

Fiacre, *s. m.* karéta najemna — fiakr, dorózka — dorózkarz — licha kareta.

Fiançailles, *s. f. pl.* zrękowiny, zaręczyny.

Fiancé, *s. m.* zaręczony, pan młody, narzeczony. —ée, *s. f.* narzeczona, oblubienica.

FIANCER, v. a. zaręczyć sobie kogo — zaślubić sobie, poślubić — związać ręce narzeczonym (o kapłanie) — zaręczyć, przyrzec, wydać córkę.

FIBRE, s. f. fibra, włókno — żyłka. *Avoir la = délicate*, być drażliwym.

FIBREUX, EUSE, a. włókienkowaty, włóknisty.

FIBRILLE, s. f. włókienko.

FIBRINE, s. f. *Chim.* fibrina: materya biała stanowiąca włókno muszkularne.

FIBULATION, s. f. zwarcie rany — sztuka zwierania ran.

FIC, s. m. szyszka: narost mięsisty formujący się na powiekach i t. p.

FICELER, v. a. związać szpagatem.

FICELLE, s. f. szpagat, sznurek.

FICELLIER, s. m. szpulka szpagatu.

FICHANT, ANTE, a. ukośnie idący (o ogniu z broni).

FICHE, s. f. czop, czopek: żelazo, zawiasy w które rurka wchodzi — marka z kości słoniowéj służąca za liczman w grach. = *de consolation*, liczmany dawane w naddatku wygrywającemu — *fig.* wynagrodzenie.

FICHER, v. a. zatknąć, wetknąć, wepchnąć, zabić (pal, kołek). FICHÉ, ÉE, *prt.* spuszczony na dół — zatknięty — *Hér.* sciesany udołu.

FICHET, s. m. marka w tryktraku.

FICHU, UE, a. lichy, nędzny, kiepski *pop.*

FICHU, s. m. chusteczka krzyżowa.

FICOÏDE, s. m. rodzaj roślin o liściach mięsistych.

FICTIF, IVE, a. urojony — obrany w myśli — przypuszczony — podstawiony.

FICTION, s. f. zmyślenie, fikcya, przypuszczenie, wystawienie sobie w myśli — utwor wyobraźni.

FICTIVEMENT, *adv.* przez przypuszczenie.

FIDÉICOMMIS, s. m. fideikomis, przekaz dany osobie otrzymującéj zapis, złożenia go innéj osobie.

FIDÉICOMMISSAIRE, s. m. otrzymujący przekaz.

FIDÉJUSSEUR, s. m. ręczyciel, *vid.* CAUTION.

FIDÉJUSSION, s. f. *vid.* CAUTIONNEMENT.

FIDÈLE, a. d. g. wierny, stały — nieodstępny — wierny, prawowierny — dokładny, godny wiary. *Traducteur* =, wierny tłómacz. *Memoire* =, dobra, stała pamięć.

FIDÈLEMENT, *adv.* wiernie.

FIDÉLITÉ, s. f. wierność, przywiązanie — dokładność, wierność, wierne zachowanie, ścisłe trzymanie się czego.

FIDUCIAIRE, a. et s. m. na którego zdano jaki fideikomis.

FIEF, s. m. lenność, grunt lenny. = *dominant*, własność od któréj inna zależy. = *servant*, lenność zależąca od innéj. *Arrière-* =, lenność zależąca od innéj lenności. = *de dignité*, lenność do któréj przywiązany jest tytuł lub godność. *Franc-* =, lenność trzymana przez nieszlachcica.

FIEFFÉ, ÉE, a. wierutny, cały, zawołany (łotr, oszust i t. p.).

FIEFFER, v. a. puścić w lenność. FIEFFÉ, ÉE, *prt.* wassal, lennik; lenniczka s. f.

FIEL, s. m. żółć — zawiść, nienawiść, złość, żółć *fig. vid.* BILE.

FIENTE, s. f. łajno, gnój. = *de vache*, krowieniec.

FIENTER, v. n. paskudzić (o zwierzętach).

FIER, v. a. powierzyć co. *Se* =, ufać, zaufać, zawierzyć komu — spuścić się na kogo, na co — dufać

w co. *Se = sur qu'ch*, pokładać nadzieję, ufać.

Fier, ère, *a.* dumny, wyniosły, butny* — pyszny, hardy, shardziały — rozkazujący — kaduczny, okrutny. =, *s. m. Hér.* lew. *Touche =ère, vid.* Touche.

Fier-à-bras, *s. m.* zawadya, zuch, junak.

Fièrement, *adv.* dumnie — tęgo, walnie, kaducznie.

'Fierte, *s. f.* relikwiarz z relikwiami Sgo Romana w Rouen.

Fierté, *s. f.* duma, pycha, wyniosłość, buta*.

Fièvre, *s. f.* gorączka — febra, drzączka — szał, gorączka, wzburzenie gwałtowne. = *quarte*, czwartaczka: febra co czwarty dzień przypadająca. = *maligne*, maligna. *Accès de* =, paroxyzm. *Trembler la* =, mieć febrę. = *de cheval*, tęga febra. *Que la = le serre; vos =s quartaines; leurs =s quartaines*, przeklinając: bogdajcie, was, ich diabli wzięli.

Fiévreux, euse, *a.* gorączkowy, febrowy — skłonny do gorączki — chory na febrę, na gorączkę, gorączkowy.

Fiévrotte, *s. f.* lekka febra.

Fifre, *s. m.* pikulinka, flecik — fajfer grający na pikulince.

Figement, *s. m.* krzepnienie.

Figer, *v. a.* robić skrzeplém, scinać. *Se* =, krzepnąć, zakrzepnąć, skrzepnąć, sciąć się, scinać się.

Figue, *s. f.* figa. *Faire la* =, drwić sobie z kogo, figę komu pokazać. *Moitié = moitié raisin*, rad nie rad — wpół serio wpół żartami.

Figuerie, *s. f.* figarnia.

Figuier, *s. m.* figa, drzewo figowe. = *d'Inde, vid.* Opuntia.

Figurant, ante, *s.* tańcujący w balecie — figurant (w teatrze).

Figuratif, ive, *a.* przenośny, pod postacią, pod figurą. *Plan* =, plan topograficzny (z oznaczeniem lasów, wód i t. p.). *Lettre =ive*, *s. f.* cechowa głoska czasu przyszłego lub przeszłego słów gréckich.

Figurativement, *adv.* pod przenośnią, przenośnie.

Figure, *s. f.* postać, kształt — twarz — fizyonomia — wyobrażenie, rysunek — figura, postawa, kibić — osoba, osóbka — przybranie pewnego kształtu w tańcu, figura — figura (w geometryi) — przenośnia, postać, figura. *Faire* =, znaczyć wiele, prowadzić ton, żyć wystawnie. *Faire une triste* =, śmiesznie, dziwnie wyglądać.

Figuré, *s. m.* znaczenie przenośne.

Figurément, *adv.* przenośnie, figurycznie, pod postaciami.

Figurer, *v. a.* nakréślić, narysować — wystawiać, przedstawiać (kształt jaki) — wyobrażać. =, *v. n.* wyglądać, mieć pewną minę — robić figury (w tańcu) — figurować, grać rolę (czego) — mieć udział w czém — znaczyć, mieć znaczenie. Figuré, ée, *prt. et a* kształtowany, urobiony, nakréślony — przenośny, figuryczny. *Copie figurée*, fac simile. *Pierres figurées*, kamienie przedstawiające z natury coś nakształt rysunków.

Figurine, *s. f.* figurka wystawiająca jakiego bożka starożytnych — osoba, osóbka widziana zdala w obrazie.

Figurisme, *s. m.* uważanie wypadków Starego Testamentu tylko jako figury Nowego.

Figuriste, *s. m.* wykładający figurycznie Stary Testament.

Fil, *s. m.* nić, nitka, przędza — sznurek — drót — włókno (w roślinie) — rysa (w kamieniu, marmurze i t. p.) — bieg wody — ostrze żelaza — drót (na brzytwie i t. p.) — *fig.* pasmo, wątek, ciąg — *sreg.* = *de perles*, sznurek pereł.

= *d'archal*, drót. = *de fer*, drót żelazny. *Le = d'Ariane*, kłębek Ariadny, nić po której się dojdzie do kłębka lub czego docieczę. *Les =s de la vierge*, pajęczyna, włókienka snujące się w polach pod jesień. *Donner le = à un couteau, etc.* wyostrzyć nóż i t. p. *Oter le = à un couteau*, zdjąć drót z noża (nowego). *Avoir le =*, być przebiegłym. *De = en aiguille*, jedno po drugiém. *Aller de droit =*, przystąpić zaraz do rzeczy. *Dévider le =*, zwijać nici (na motowidło). *Le = s'est cassé*, nić się urwała.

FIL-À-PLOMB, *s. m.* gruntwaga.

FILAGE, *s. m.* przędzenie. *Payer le =*, zapłacić prządki.

FILAMENT, *s. m. Bot.* włókno — *Anat.* włókienko.

FILAMENTEUX, EUSE, *a.* włóknisty.

FILANDIÈRE, *s. f.* prządka. *Sœurs =s*, Parki (w mitologii).

FILANDRES, *s. f. pl.* pajęczyna, włókna snujące się w powietrzu pod jesień — żyły w mięsie — robaki w ptakach łowczych.

FILANDREUX, EUSE, *a.* żyłowaty, łykowaty, włóknisty.

FILANT, ANTE, *a.* płynący, rozlewający się.

FILASSE, *s. f.* przędziwo.

FILASSIER, IÈRE, *s.* powroźnik; powroźniczka *s. f.* przedający przędziwo, kłaki i t p.

FILATEUR, *s. m.* kierujący przędzarnią.

FILATURE, *s. f.* fabryka gdzie przędą, przędzarnia — przędzenie.

FILE, *s. f.* szereg, rząd (jeden za drugim), linia — ciąg, pasmo *A =*, *de =*, pierwszy w szeregu, idący na czele. *Serre-=*, *vid.* SERRE-FILE. *Feu de =*, ogień szeregowy. = *à =*, rzędem, w szeregu, szeregiem.

FILÉ, *s. m.* nitka złota lub srebrna okręcająca nić.

FILER, *v. a.* prząść (len i t. p.) — prząść, bawić się przędzeniem — snuć, prząść (o pająku i t. p.) — kręcić, skręcać — ciągnąć w dróty (metal) — mruczéć (o kocie) pacierze odmawiać *pop.* — porwać, zwędzić — *Mar.* popuszczać (liny, sznura). = *une intrigue*, prowadzić intrygę, osnować ją (w sztuce). =, *v. n.* płynąć sznurkiem, ciągnąć się — wynosić się jeden za drugim, wymykać się, wynieść się — maszerować (o wojsku). = *doux*, spuścić uszu, znieść co cierpliwie.

FILERIE, *s. f.* przędzarnia, blacha do ciągnienia żelaza w dróty.

FILET, *s. m.* nitka, sznurek — włókienko — wędzidełko (pod językiem) — struga, strużka (wody) — siatka, sidło — linijka (w druku) prążka — trenzelka — krzyżówka, mięso z krzyża. =*s*, sidła, zasadzki, matnia. *Un = de voix*, cienki głos, głosik. = *de bœuf*, polędwica wołowa. *Un = de vinaigre*, kilka kropel octu. *Tenir qu'un au =*, zwodzić, łudzić kogo — głodem morzyć. *Être au =*, wypościć się — długo się naczekać.

FILEUR, *s. m.* przędący. =EUSE, *s. f.* prządka.

FILIAL, ALE, *a.* synowski.

FILIALEMENT, *adv.* po synowsku.

FILIATION, *s. f.* pochodzenie, ród — rodowód — synostwo, charakter syna.

FILIÈRE, *s. f.* kawałek stali na ciągnienie metali w dróty. *Passer par la =*, przejść przez próby. *Une = de gens*, długi szereg podających sobie co z ręki do ręki.

FILIFORME, *a. d. g.* cienki, nitkowaty.

FILIGRANE, *s. m.* filigran, robota złotnicza, ażur — znak lub litery odbijane na papierze w fabryce.

FILIN, *s. m.* sznur okrętowy.

FILLE, *s. f.* córka — córa — dziew-

czyna, panna. *Petite-*=, wnuczka. *Belle-*=, pasierbica — synowa. = *de service*, służąca. = *de joie*, = *publique*, nierządnica.

Fillette, *s. f.* dziewczynka.

Filleul, *s. m.* syn chrzestny. =eule, *s. f.* córka chrzestna.

Filoche, *s. f.* rodzaj tkaniny.

Filon, *s. m.* żyła kruszcu w kopalni.

Filoselle, *s. f.* filozel, gruby jedwab.

Filou, *s. m.* złodziéj, rzezimieszek, łotr — szachraj (w grze).

Filouter, *v. a.* skraść, okraść — szachrować, tachlować (w grze) — oszukać. = *qu'un de tant*, oszukać na tyle a tyle.

Filouterie, *s. f.* łotrostwo, złodziejstwo.

Fils, *s. m.* syn — potomek. = *de la maison*, syn gospodarza domu, panicz *pop. Petit-*=, wnuk. = *de famille*, syn pod opieką rodzicielską. = *de maître*, syn nieodrodny. *Beau-*=, pasierb — fanfaron.

Filtrant, ante, *a.* służący do filtrowania, cedzenia.

Filtration, *s. f.* filtrowanie, przepuszczanie płynu przez co czyszczącego — cedzenie, przecedzanie — oddzielanie się humorów od krwi.

Filtre, *s. m.* wszystko co służy do przepuszczania płynu dla oczyszczenia go n. p. sitko, przetaczek — *vid.* Philtre.

Filtrer, *v. a.* filtrować, oczyścić płyn — cedzić, przecedzać. =, *v. n.* filtrować się, przechodzić (o płynie).

Filure, *s. f.* przędza.

Fin, *s. f.* koniec, kres — cel, zamiar. *Faire une* =, obrać sobie stan jaki — ożenić się. *Faire une chose à bonne* =, zrobić co w dobrym celu. *A telle* = *que de raison*, na wszelki przypadek. *Mettre une chose à* =, doprowadzić do skutku. *Les quatre* =*s de l'homme*, śmierć, sąd ostateczny, raj i piekło, cztery rzeczy czekające człowieka. *Arriver à ses* =, dopiąć zamierzonego celu. = *de non-recevoir*, odesłanie żądania jako nieuzasadnionego. *A ces* =*s*, dla tego to, w tym to celu. *A la* =; *à la* = *des* =*s*, nakoniec, koniec końców.

Fin, ine, *a.* cienki — wyborny, najlepszy — bystry, przenikliwy — wykwintny — delikatny, wytworny (pęzel i t. p.) — zręczny, trafny (o wyrażeniu) — przebiegły — szczéry (o złocie, srebrze) — przedni, najprzedniejszy. *Le* = *mot*, ostatnie stanowcze słowo — ukryte znaczenie. *Mot* =, dowcipne słówko, trafna odpowiedź i t. p. *Le* = *fond*, głębia, głębina. *Passage* =, przejście delikatne, nieznaczne (w tonie i t. p.). *Partie* =*ine*, sekretna wycieczka, zabawa ukradkiem. *Herbes* =*ines*, zioła pachnące. =*ines herbes*, drobna ogrodowina *np.* pietruszka i t. p. *Avoir le nez* =, mieć dobry węch. *Avoir l'oreille* =*ine*, mieć delikatne lub wyprawne ucho (do muzyki), dobry słuch.

Fin, *s. m.* złoto lub srebro w jakim aliażu — główny punkt, rzecz najważniejsza — najskrytsza część czego; tajniki, tajemnice — człowiek bystry, przenikliwy. *Tirer le* = *du* =, wydobyć tyle ile się tylko da.

Finage, *s. m.* obręb juryzdykcyi, obwód parafii i t. p.

Final, ale, *a.* ostatni, końcowy — ostateczny — trwający do końca. *Cause* =*ale*, cel ostateczny. =ale, *s. f.* końcowa głoska.

Finale, *s. m.* finał, zakończenie.

Finalement, *adv.* ostatecznie, na końcu.

Finance, *s. f.* gotowy pieniądz — dawniéj: pewna opłata do szkatuły króleskiéj — skarbowość, zarząd

skarbu — majątek — kassa czyja, kieszeń — finanse, skarb i dochody krajowe. *Chiffre de* =, liczba rzymska. *Écriture de* =, rodzaj pisma okrągłego.

FINANCER, *v. n.* wyliczyć gotówką, zapłacić — nadłożyć workiem.

FINANCIER, *s. m.* dawniéj : zawiadowca spraw pieniężnych i bankowych — biegły w rzeczach finansów — bogacz. =, ÈRE, *a.* finansowy, tyczący się skarbu publicznego. *Écriture, lettre* =*ère*, rodzaj pisma, litery okrągłéj.

FINASSER, *v. n.* kręcić, matać, szachrować, majaczyć.

FINASSERIE, *s. f.* wykręty, przebiegi.

FINASSEUR, *s. m.* szachraj, krętacz, matacz. =EUSE, *s. f.* szachrajka.

FINAUD, *s. et a. m.* filut, frant, gracz. =AUDE, *s. f.* filutka.

FINEMENT, *adv.* wybornie, wyśmienicie — wykwintnie — zręcznie, gracko.

FINESSE, *s. f.* cienkość — wysmukłość — delikatność, wytworność, wykwintność — bystrość dowcipu, przenikliwość — trafność — zręczność — przebiegłość — wybieg, fortel, sztuka. *Faire* = *de qu''ch*, ukrywać, taić co.

FINET, ETTE, *a.* cieniuchny.

FINETTE, *s. f.* rodzaj lekkiéj materyi bawełnianéj lub wełnianéj.

FINI, *s. m.* wykończenie, doskonałość, wypracowanie — skończone, to co ma pewne granice.

FINIMENT, *s. m.* wykończenie (w dziele sztuki).

FINIR, *v. a.* skończyć, ukończyć — zakończyć — zamknąć — położyć koniec czemu — wypracować, wykończyć. = *de...*, skończyć, przestać (z trybem bezok.). *En* =, skończyć z czém — dać czemu radę. *Il n'en finit plus*, końca miary niema. = *par*, skończyć na czém. =, *v. n.* skończyć się — kończyć się — umrzéć, skończyć. FINI, IE, *prt. et a.* ukończony — skończony, doskonały, starannie wypracowany — ograniczony, co ma pewne granice — zupełny (okrés, zdanie) — oznaczony, określony. *C'est un homme fini*, człowiek z którego nic już nie będzie. *Troupier fini*, *fm.* tęgi żołnierz, zawołany.

FIOLE, *s. f.* flaszeczka.

FIORITURES, *s. f. pl.* fioritury, dodatkowe ozdoby w kawałku muzyki.

FIRMAMENT, *s. m.* firmament, niebokręg. *Les feux du* =, gwiazdy.

FIRMAN, *s. m.* firman : rozkaz panującego (na Wschodzie).

FISC, *s. m.* skarb publiczny lub monarszy — zarząd skarbu.

FISCAL, ALE, *a.* skarbowy — żarliwy o dobro skarbu.

FISCALITÉ, *s. f* znajomość interesów skarbowych — przesadzona żarliwość o prawa skarbu.

FISSIPÈDE, *a. et s. d. g.* palczasty, ze stopą o palcach (rodzaj zwierząt) — z palcami niepołączonemi błoną (o ptastwie).

FISSURE, *s. f.* szczelina, szpara pęknięcie (kości).

FISTULE, *s. f.* fistuła, rana z otworem szerszym u spodu jak przy otworze.

FISTULEUX, EUSE, *a.* fistułowy — *Bot.* piszczałkowaty.

FIXATION, *s. f.* zamienienie w stan stały — ustalenie, oznaczenie stałe.

FIXE, *a. d. g.* stały, nieruchomy — stały, nieodmienny — *Chim.* stały, niedający się ulotnić. *Etoile* =, gwiazda stała. *Regarder d'un œil* =, mieć oczy wlepione w co. *Avoir le regard* =, patrzyć w jedno miejsce (kiedy oczy kołem stanęły). *Douleur* =, ból stale w jednem miejscu siedzący. *Être à poste* = *dans..*, stale przebywać, stać (w

miejscu, w mieście i t. p.). *Idée* =, myśl zajmująca wyłącznie, którą głowa ciągle nabita. =, *s. m. Chim.* ciało niedające się ulotnić. =, *adv.* stój! (w komendzie).

Fixement, *adv.* stale, niewzruszenie — ciągle.

Fixer, *v a.* ustalić, przymocować, przybić — osadzić stale — oznaczyć, określić — ustalić — naznaczyć (termin i t. p.) — przywiązać (do miejsca i t. p.) — *Chim.* wprowadzić w stan stały (ciało lotne). = *dans la memoire,* wbić w pamięć. = *l'attention*, zwrócić uwagę. *Se* =, usadowić się, ustalić się — osiąść gdzie — utkwić (w pamięci i t. p.). *Se* = *à qu'ch*, stanąć na czém, ostatecznie wybrać co. Fixé, ée, *prt.* utkwiony, wlepiony. *Être fixé*, zapewnić się o czém — mieć stałą, umocnioną wiarę.

Fixité, *s. f. Chim.* nieulatnianie się w ogniu, stałość — stałość, ustalenie, pewność.

Flaccidité, *s. f.* miękkość.

Flacon, *s. m.* flaszeczka.

Flagellant, *s. m.* biczownik: pewna sekta w średnich wiekach.

Flagellation, *s. f.* chłostanie, biczowanie — biczowanie się.

Flageller, *v. a.* chłostać, biczować, ócwiczyć — wychłostać (krytyką). *Se* =, biczować się.

Flageoler, *v. n.* drgać, trząść się (o nogach).

Flageolet, *s. m.* piszczałka, flecik. *Etre monté sur des* =*s*, mieć nogi jak piszczałki, jak piszczele.

Flagorner, *v. a.* pochlebiać, kadzić komu.

Flagornerie, *s. f.* podłe pochlebstwo.

Flagorneur, euse, *s.* pochlebca.

Flagrant, ante, *a.* obecny, zaszły w téjże chwili. *En* = *delit*, na gorącym uczynku.

Flair, *s. m.* węch, wiatr (u psa).

Flairer, *v. a.* wąchać — zwąchać — domyślić się, zwietrzyć — przewąchać.

Flaireur, *s. m.* wąchający. = *de cuisine, de table,* darmozjad, co patrzy gdzie się z komina kurzy.

Flamant, *s. m.* czerwonak: ptak.

Flambant, ante, *a.* płomieniejący, płomienisty — *Hér.* wężykowaty jak płomień.

Flambe, *s. f.* kosaciec łąkowy: roślina.

Flambeau, *s. m.* pochodnia, kaganiec, lampa — świeca — lichtarz — *fig.* światło, pochodnia.

Flamber, *v. a.* dawać płomień, palić się płomieniem — przeciągać przez ogień dla oczyszczenia — osmalić (skórę wieprzową). Flambé, ée, *prt.* osmalony, przeciągniony przez ogień — *fm.* spełzły na niczém, stracony, który w łeb wziął, przepadł.

Flamberge, *s. f.* pałasz. *Mettre* = *au vent*, dobyć pałasza.

Flamboyant, ante, *a.* ognisty, płomienisty.

Flamboyer, *v. n.* rzucać płomień, palić się płomieniem — rzucać blask, iskrzyć się.

Flamine, *s. m.* flamen: kapłan u Rzymian.

Flamme, *s. f.* płomień — ogień — ognie miłości, płomienie — wstęga wąziuchna u masztu — lancet do puszczania krwi koniowi. =*s de Bengale*, ognie bengalskie.

Flammèche, *s. f.* płomyk, iskierka.

Flan, *s. m.* moneta obrobiona i przygotowana do wybicia na niéj stępla — ciastko śmietankowe.

Flanc, *s. m.* bok — strona — bok: strona ciała — brzuch. =*s*, wnętrzności, trzewa, jelita — łono. *Marche de* =, marsz flankowy uskuteczniony bokiem ku nieprzyjacielowi. *Prêter le* =, odkryć słabą

stronę, wystawić ją na sztych. *Prendre en* =, z boku uderzyć, wziąć z boku — zażyć z mańki.

Flanconade, *s. f.* pchnięcie w bok.

Flandrin, *s. m.* wysmukły, cienki a wysoki.

Flanelle, *s. f.* flanela.

Flanquant, ante, *a. Angle* =, punkt szańca z którego widać i z którego można obronić drugi jaz i szaniec.

Flanquement, *s. m.* osłanianie i bronienie jednego dzieła fortyfikacyjnego z innego.

Flanquer, *v. a.* osłaniać dzieło fortyfikacyjne — sypać dzieło fortyfikacyjne mające osłaniać inne — stać po bokach — rzucić, cisnąć. = *un coup de poing*, dać pięścią, walnąć, trzasnąć, chopnąć. Flanqué, ée, *prt.* mający co po bokach.

Flaque, *s. f* bagnisko.

Flaquée, *s. f.* chluśnienie, oblanie wodą.

Flaquer, *v. a.* zlać, oblać (wodą i t. p.) — chlusnąć na kogo.

Flasque, *a. d. g.* miękki jak flak — rozlazły, ślamazarny.

Flâtrer, *v. a.* wypiekać rozpalonem żelazem piętno na czole psa ukąszonego przez wściekłe zwierzę.

Flatter, *v. a.* pochlebiać komu — schlebiać, pobłażać komu, czemu — głaskać, podobać się — dogadzać komu — głaskać ręką — pieścić. = *sa douleur, son chagrin*, słodzić sobie ból, troski, folgować im. = *la corde d'un instrument*, zlekka dotykać strón instrumentu. = *le dé*, *vid.* Dé. = *qu''un de qu''ch*, kazać się spodziewać. *Se* =, pochlebiać sobie — chwalić się — pochlebiać sobie, spodziewać się. Flatté, ée, *prt. Portrait flatté*, portret pochlebiony.

Flatterie, *s. f* pochlebstwo.

Flatteur, euse, *a.* pochlebiający, pobłażający, schlebiający — pochlebny — przyjazny — przyjemny — pochwalny — lubiący pieszczoty. =, *s. m.* pochlebca. =euse, *s. f.* pochlebnica, pochlebniczka.

Flatteusement, *adv.* pochlebnie.

Flatueux, euse, *a.* sprawiający wiatry (w ciele).

Flatuosité, *s. f.* wiatry (w ciele).

Fléau, *s. m.* cep — bicz, chłosta — klęska, kaźń — bicz boży, człowiek zesłany na pokaranie — drąg ruchomy do zamykania wrót — drążek u wagi.

Flèche, *s. f.* strzała (w łuku lub kuszy) — strzałka, wszystko co ma kształt strzały — sworzeń — spiczasty szczyt wieży. = *de lard*, połeć słoniny. *Faire* = *de tout bois*, wszystkich środków się chwytać. *Ne savoir plus de quel bois faire* =, nie wiedzieć co począć.

Fléchir, *v. a.* zgiąć, nagiąć — ugiąć kogo, skłonić do czego. = *les genoux*, ugiąć kolano, zginać kolana, uklęknąć, klękać, kłaniać się, oddawać pokłon. =, *v. n.* zgiąć się, uginać się, wygiąć się — uginać się przed kim, uklękać — ustąpić, ustępować — zachwiać się, ustępować z placu.

Fléchissement, *s. m.* ugięcie, zginanie się — wygięcie się.

Fléchisseur, *a. et s. m.* muszkuł zginający.

Flétrir, *v. a.* zrobić zwiędłem, pozbawić świeżości — piętnować złoczyńcę — osławić, zbezcześcić, odjąć poszanowanie. *Se* =, więdnąć, uwiędnąć.

Flétrissant, ante, *a.* odejmujący cześć, sromocący, hańbiący.

Flétrissure, *s. f* zwiędnienie — piętno wypalone na ciele złoczyńcy — zniesławienie, sromota, hańba.

Fleur, *s. f.* kwiat, kwiecie — kwiat, kwiatek — kwiat, piękny

wiek, młodość — ozdoba, kwiatek — barwa na niektórych owocach — lustr nietrwały (w materyi) — kwiat, wybór, najprzedniejsza część. *Fine* = *de*..., sam kwiat. =*s de vin*, pleśń na winie. *Etoffe à* =*s*, materya w kwiaty. =*s*, *pl.* regularność miesięczna kobiet. =*s blanches*, *vid.* Flueurs. *A* = *de*, po samym wierzchu. *A* = *de corde*, *vid.* Corde.

Fleuraison, *s. f.* kwitnienie.

Fleurdelyser, *v. a.* ozdobić kwiatami lilii, herbem Burbonów.

Fleuré, ée, *a. Hér.* ozdobiony kwiatami, z kwiatami po brzegach.

Fleurer, *v. n.* pachnąć, wydawać zapach. *Ne pas* = *comme baume*, mieć nienajlepsze imie, złą sławę.

Fleuret, *s. m.* gruba nić jedwabna. =*de coton, de laine, de fil*, najcieńsza nić wełniana, bawełniana, lniana — floret, szpada z gałką na końcu do fechtowania.

Fleureté, ée, *a. vid.* Fleuré.

Fleurette, *s. f.* kwiatek — umizgi, zaloty.

Fleurir, *v. n.* kwitnąć, wydać kwiat — kwitnąć, być w stanie kwitnącym *fig.* — ozdobić kwiatkiem, przypiąć kwiatek — zarastać (o brodzie). Fleuri, ie, *prt. et a.* okryty kwiatem, świeży (o cerze) — czerstwy, ozdobiony, upiękniony — upstrzony kwiatkami. *La saison fleurie*, *Pâques fleuries*, Kwietna Niedziela.

Fleurissant, ante, *a.* kwitnący, w kwiatach, *vid.* Florissant.

Fleuriste, *a. et s. m.* lubownik kwiatów — malarz malujący kwiaty. =, = *artificiel*, fabrykant sztucznych kwiatów. *Marchand* =, ogrodnik przedający kwiaty.

Fleuron, *s. m.* kwiatek, ozdoba wyrabiana, obwódka z kwiatów. *Bot.* kwiatek. *Le plus beau* = *de sa couronne*, *fig.* najdroższy klejnot w jego koronie.

Fleuronné, *a. vid.* Fleuré.

Fleuve, *s. m.* rzeka.

Flexibilité, *s. f.* giętkość.

Flexible, *a. d. g.* giętki — dający się uginać i różnie użyć.

Flexion, *s. f.* krzywość, skrzywienie, zgięcie się — zginanie, uginanie.

Flexueux, euse, *a.* krzywy, pokrzywiony.

Flexuosité, *s. f.* krzywość.

Flibustier, *s. m.* flibustier : nazwisko rabusiów morskich.

Flic-flac, naśladowanie trzasku bicza.

Flint-glass, *s. m.* rodzaj kryształu.

Flocon, *s. m.* kosm, kosmek wełny i t. p. — gwiazdka śniegu (padającego) — kłębki snujące się chorym przed oczyma.

Floconneux, euse, *a.* kosmykowaty.

Flonflon, *s. m.* naśladowanie, pobrzdąkiwania piosneczki, tra la la i t. p. — piosneczka, aryetka.

Floraison, *s. f. vid.* Fleuraison.

Floral, ale, *a.* kwiatowy, do kwiatu należący. *Jeux floraux*, igrzyska w dawnym Rzymie na cześć Flory — posiedzenie coroczne w Tuluzie na którém przysądzają nagrody za poezye.

Flore, *s. f.* Flora bogini kwiatów — flora : książka opisująca rośliny pewnego kraju.

Floreal, *s. m.* ósmy miesiąc kalendarza republikanckiego we Francyi.

Florence, *s. m.* florans : rodzaj cienkiej kitajki.

Florencé, ée, *a. Hér.* zakończony kwiatem lilii.

Florès (ès=èce). *Faire* =, szumieć, żyć szumno, wystawnie nad stan — zrobić sobie imie, słynąć.

Florin, *s. m.* złoty : moneta rozmaitéj wartości.

Florissant, ante, *a.* kwitnący, *fig.* pomyślny w powodzeniu, w szczęściu.

Flosculeuse, *a f. Bot.* złożony z samych kwiatków (kwiat).

Flot, *s. m.* bałwan, wał, fala — kłęb (dymu i t. p.) — tłum, ciżba — strumień, zdrój, potok (płynu cieknącego) — trafty, flisówka, drzewo spławiane — przypływ morza — drzewo rzucane na wodę dla spławienia go. *Etre à* =, być spuszczonym na wodę, spłynąć (nie dotykając gruntu). *Mettre à* =, spławić, spuścić na wodę. *A grands* =*s*, strumieniami, bałwanami. *Les* =*s d'une chevelure*, pukle włosów. *Jeter du bois à* = *perdu*, spławiać drzewo rzucając gdzie nurt zaniesie.

Flottable, *a.* spławny. *Rivières* =*s et navigables*, rzeki spławne i żeglowne.

Flottage, *s. m.* spławiania drzewa.

Flottaison, *s. f.* część statku niezanurzona, po nad wodą. *Ligne de* =, linia dzieląca część zanurzoną od niezanurzonéj.

Flottant, ante, *a.* pływający — igrający z wiatrem, kołysany, ruchomy — niepewny, niestały. *Dette* =*nte*, dług krajowy ruchomy.

Flotte, *s. f.* flota, zbiór okrętów — sztuka drzewa pływająca i utrzymująca linę.

Flottement, *s. m.* bujanie się (żołnierza w marszu).

Flotter, *v. n.* pływać po wierzchu, pływać, płynąć — igrać z wiatrem, kołysać się, bujać, powiewać — chwiać się, być niepewnym, wahać się — wyjść z porządku (o linii maszerującéj).

Flotteur, *s. m* spajający drzewo w trafty.

Flottille, *s. f.* flotylla, mała flota.

Flou, *adv. Peindre* =, malować z lekka, delikatnie. =, *a.* lekki, delikatny (o pędzlu).

Fluctuation, *s. f.* kołysanie się — niestałość.

Fluctueux, euse, kołysany, wzburzony.

Fluer, *v. n.* płynąć (o rzece) — przypływać (o morzu) — płynąć, ciec.

Fluet, ette, *a* cienki, delikatny — wysmukły, wybujały.

Flueurs, *s. f. pl.* = *blanches*, białe upławy : choroba kobiet.

Fluide, *a. d. g.* płynny, ciekły. =, *s. m.* płyn.

Fluidité, *s. f.* płynność.

Fluor, *a. m.* fluor : kamień.

Flûte, *s. f.* flotrowers — cienka a długa bułeczka. = *à bec*, flet, flecik, piszczałka, fujarka, duda, dudka — rodzaj statku na przewóz żywności lub amunicyi. *Etre monté sur des* =*s*, mieć cienkie a długie nogi.

Flûté, ée, *a.* łagodny jak głos fletu.

Flûteau, *s. m.* świstawka — babka wodna : roślina.

Flûter, *v. n.* grać na flecie, na flotrowersie — pić, wypróżniać butelki.

Flûteur, euse, *a.* grający na flecie, na piszczałce, dudarz.

Fluvial, ale, *a.* rzeczny.

Fluviatile, *a. d. g.* rzeczny, w wodach słodkich żyjący.

Flux, *s. m.* przypływ morza — biegunka — płynienie (krwi i t. p.) — upływ — *fig.* strumień, potok, obfitość.

Fluxion, *s. f.* fluxya.

Fluxionnaire, *a. d. g.* cierpiący fluxyą.

Foc, *s. m. Mar.* żagiel trójkątny.

Foerre, Foarre, *s. m.* słoma bez kłosów lub omłócona. *Faire à Dieu*

barbe de =, nie płacić dziesięciny proboszczowi lub płacić złém zbożem.

Foetus, *s. m.* płód (we wnętrznościach lub w jaju).

Foi, *s. f.* wiara — wierzenie — wierność — dobra wiara — uczciwość — przysięga wierności wassala panu lennemu. *Sur la* =, zawierzywszy. = *de Bohême*, wiara jakiéj sobie wzajem dochowują złodzieje. *Ajouter* =, wierzyć, uwierzyć. = *de gentilhomme, d'honnête homme*, na uczciwość, jakem poczciwy. *Laisser qu'un sur sa bonne* =, zostawić kogo sobie samemu, jego woli. *Ma* =, *par ma* =, dalibóg że. *Faire* =, świadczyć, poświadczać, zaświadczać. *Homme de* =, lennik który przysiągł wierność panu.

Foie, *s. m.* wątroba. *Chaleur de* =, pewne plamy czerwone na twarzy.

Foin, *s. m.* siano — trawa na łące. = *d'artichaut*, włókna na spodzie karczocha.

Foire, *s. f.* jarmark — targ — *pop.* biegunka, sraczka *pop. Il a bien hanté les* =*s*, bywalec, który bywał w Bywalicach. *Il ne sait pas toutes les* =*s de Champagne*, udaje że wie wszystko.

Foirer, *v. n.* mieć biegunkę.

Foireux, euse, *a.* mający biegunkę. *Mine* =*euse*, wybladła cera.

Fois, *s. f.* raz. *Deux* =, dwa razy — po dwakroć. *Trois* =, trzykroć. *A la* =; *tout à la* =, do razu, razem, na raz. *De* = *à autre*, czasami. *N'en pas faire à deux* =, nie wahać się. *Toutes* = *et quantes*, ile razy. *Une bonne* =, raz a dobrze. *Une* =, raz, razu jednego. *Dès qu'une* =; *une* = *que*, skoro raz tylko..., byle tylko raz. *Saisir qu'un à* = *de corps*, wziąć, porwać wpół.

Foison, *s. f.* obfitość, dostatek. *A* =, podostatkiem.

Foisonner, *v. n.* obfitować w co — mnożyć się (o zwierzętach) — rosnąć (o potrawach w gotowaniu lub o ciaście). *Cherté foisonne*, drogość sprowadza obfitsze dostarczanie.

Folâtre, *a. d. g.* swawolny, wesołuchny, wesół.

Folâtrerie, *s. f.* swawola, igranie, igraszki.

Foliacé, ée, *a. Bot.* liściowaty.

Folichon, onne, *a.* swawolny. =, *s. m.* swawolnik, pustak. =nne, *s. f.* swawolnica.

Folie, *s. f.* pomieszanie zmysłów, waryacya, szaleństwo — nierozsądek — nierozum, nierozsądek — niedorzeczy — głupstwo — domek wiejski w dziwnym i wyszukanym guście. *Faire* = *de son corps*, puścić się na nierząd (o kobiecie). *Aimer à la* =, kochać co zapamiętale, szalenie — ginąć za czém. *Les chevaux sont sa* =, przepada za końmi.

Folié, ée, *a.* w listki.

Folio, *s. m.* folio, karta wielkości arkusza — numer stronnicy.

Foliole, *s. f. Bot.* listek.

Follement, *adv.* szalenie, do szaleństwa, zapamiętale.

Follet, ette, *a.* swawolny, pusty. *Poil* =, meszek, puch. *Esprit* =, *Feu* =, *vid.* Esprit, Feu.

Folliculaire, *s. m.* dziennikarz, pismak.

Follicule, *s. m.* mieszek — woreczek. =, *s. f.* strączek senesu.

Fomentation, *s. f.* naparzanie: środek lekarski — podżeganie, poduszczanie.

Fomenter, *v. a.* naparzać, okładać czém płynném a ciepłém część chorą — podniecać, podżegać, poduszczać.

Fonceau, *s. m.* dolina.

Foncer, *v. a.* dać dno, podawać dna (do beczek) — dostarczać funduszów. Foncé, ée, *prt. et a.* bogaty, zasobny, zamożny — biegły

w czém, kuty *fm.* — ciemny (o kolorze). *Vert foncé*, ciemno zielony.

Foncier, ère, *a.* gruntowy, ziemski — głęboki, gruntowny.

Foncièrement, *adv.* gruntownie, głęboko — z gruntu, w gruncie.

Fonction, *s. f.* czynność, obowiązek, powinność — urząd, posada, funkcya — działanie, funkcya (części ciała i t. p.). *Faire = de...*, zastępować miejsce czego, służyć do czego. *Faire ses =s*, sprawować obowiązki. *Exécuter ses =s*, odbywać funkcye. *Faire bien ses =s*, dobrze jeść i pić, być przy dobrém zdrowiu.

Fonctionnaire, *s. d. g.* urzędnik — sprawujący czynności jakie.

Fonctionner, *v. n.* być w ruchu (o machinach)—odbywać działania, funkcye.

Fond, *s. m.* dno, spód (naczynia i t. p.) — dno, grunt, spód (wody i t. p.) — głębokość (morza w danym punkcie) głębia, głębina — grunt, podstawa, głąb' (lasu, teatru i t. p.) — tło (w materyi) — grunt (w malowidle) — grunt, podstawa, zasada — główna rzecz. *Le = d'une bouteille, etc* płyn na samym spodzie butelki i t. p. *Carrosse à deux =s*, kareta poszóstna. *Au fin = d'une forêt*, w saméj głębi lasu. *Tourelle montant de =*, wieżyczka idąca od samych fundamentów budowy. *Faire = sur qu''un*, liczyć na kogo, polegać na kim. *Au =*, w gruncie, w istocie — gruntownie biorąc. *Dans le =*, istotnie. *A =*, wskróś, gruntownie. *Díner à =*, dobrze sobie podjeść.

Fondamental, ale, *a.* zasadniczy, węgielny, kardynalny, główny — będący podstawą.

Fondamentalement, *adv.* opierając się na zasadach.

Fondant, ante, rozpływający się w gębie, soczysty — *Méd.* rozpuszczający w sobie (humory) — środek pomagający do topienia czego — szkło rozpuszczone do szmelcowania.

Fondateur, *s. m.* założyciel, fundator. =trice, *s. f.* założycielka, fundatorka.

Fondation, *s. f.* fundament, posada, zrąb (budynku) — fundacya, zakład, fundusz na co — fundowanie — założenie czego.

Fondement, *s. m.* zrąb, fundament (budynku) — posada — podstawa, zasada — stolec, otwór odchodowy.

Fonder, *v. a.* postawić, założyć, zakładać (na gruncie) — wystawić, zbudować, stawiać, budować — założyć, wznieść, ufundować, przeznaczyć fundusz — oprzeć na zasadzie. *Se =*, zasadzać się, być opartém. Fondé, ée, *prt. et a.* założony — oparty na czém—uzasadniony, pewny. *Être fondé à croire*, mieć powody mniemania. *Fondé du pouvoir*, umocowany plenipotent.

Fonderie, *s. f.* gisernia, fabryka gdzie leją, odlewają z metalu. = *de canons*, ludwisarnia.

Fondeur, *s. m* giser, odlewający z metalu.

Fondoir, *s. m.* izba w któréj topią łój lub tłustość.

Fondre, *v. a.* topić, stopić, przetapiać, roztopić — lać (posągi, działa) — odlewać co (z metalu) — rozpuszczać, rozrzedzać — zlać w jedno — zmieszać, pomieszać. =, *v. n.* topić się — zapaść się, zawalić się — wpaść na kogo — uderzyć. = *en pleurs*, rozpłakać się. *Faire =*, topić, roztopić. *Se =*, topić się, topnieć — rozpływać się (w gębie) — rozpuszczać się, rozrzedzać się (w czém) — zniknąć — zlewać się w jedno, pomieszać się. *Se = en sueur*, pocić się obficie, spotnieć cały. Fondu, ue, *prt.* roztopiony— który się zlał w jedno.

Fondrière, *s. f.* rozpadlina w ziemi — trzęsawisko, oparzelisko, bagno.

Fonds, *s. m.* grunt, ziemia — posiadłość ziemska — fundusz — kapitał — kieszeń, pieniądz jaki się ma — magazyn, handel, sklep — zapas, zasób — grunt, pole, niwa. *fig. Biens-=,* dobra ziemskie, nieruchomości. *Le = et le très =*, wszystko a wszystko. *= publics*, fundusze przeznaczone na płacenie procentów wierzycielom krajowym. *A =s perdus*, zrzekając się prawa do kapitału z zastrzeżeniem dożywotniego procentu — na zgubne imie. *De son propre =*, z siebie, z własnéj głowy, swoim dworem.

Fondue, *s. f.* potrawa z sérem roztopionym.

Fongible, *a. d. g.* dający się zastąpić, zwrócić w téj samej postaci, np. wino, zboże, i t. p.

Fongité, *s. f.* skamieniałość nakształt grzyba.

Fongosité, *s. f.* **Fongus**, *s. m.* narost (na ciele).

Fongueux, **euse**, *a.* narostowy.

Fontaine, *s. f* źródło, krynica, stok — budynek ze studnią lub pompą — naczynie na wodę — fontanna tryskająca — smoczek fontanny. *= de compression*, fontanna ściśliwości. *= de Jouvence*, bajeczna krynica z wodą odmładniającą. *Il ne faut pas dire*, *= je ne boirai jamais de ton eau*, niczego się nie trzeba zarzekać.

Fontainier, *s. m. vid.* **Fontenier**.

Fontanelle, *s. f.* miejsce gdzie się schodzą szwy czaszki.

Fontange, *s. f.* fontaź.

Fonte, *s. f.* lanie z metalu, odlewanie — topienie, stopienie — żelazo stopione — pismo, druk odlany na raz. *Tableau d'une belle =*, obraz w którym przejścia kolorów są gładkie.

Fonte, *s. f.* olstra (na pistolety).

Fontenier, *s. m.* architekt budujący studnie, pompy — przedający naczynia na wodę.

Fonticule, *s. m* apertura.

Fonts, *s. m. pl.* chrzcielnica. *Tenir un enfant sur les = de baptême*, trzymać do chrztu, być ojcem chrzestnym lub matką chrzestną — naradzać się z kim — badać kogo

For, *s. m.* trybunał. *= extérieur*, władza sądowa (jako zewnętrznie dotykająca człowieka)—władza kościoła w rzeczach doczesnych. *= intérieur*, trybunał sumienia — władza kościoła w rzeczach duchownych.

Forage, *s. m.* wiercenie — prześwidrowanie — dawniéj: opłata od win dawana panu.

Forain, **aine**, *a.* obcy, z innego obwodu, nie tutejszy; przychodni. *=*, *propriétaire =*, właściciel mieszkający indziéj jak w swoim majątku. *Marchand =*, handlarz jeżdżący z towarami. *Chemin =*, ulica w któréj się dwa powozy mogą wywinąć. *Traite =aine*, dawniéj: opłata od wywozu i wprowadzania towarów. *Rade =aine*, przystań na chylu, nieosłoniona.

Forban, *s. m.* forban, rozbójnik, rabuś morski, *(vi.)* wygnanie z kraju.

Forçage, *s. m.* przewyżka w monecie nad przepisaną wagę.

Forçat, *s. m.* złoczyńca skazany do robót publicznych. *= libéré*, złoczyńca wypuszczony po wycierpieniu kary. *Travailler comme un =*, pracować ciężko.

Force, *s. f.* siła, moc—zdatność, zdolność — potęga — przemoc, gwałt — tęgość (charakteru) — tęgość, moc (środka, lekarstwa) — warowność, obronność (warowni) — zapęd, pęd (wody, ciała rzuconego i t. p.) — jędrność. *=*, *adv.* dużo, wiele, siła *fm.* *= armée*, siła

zbrojna, wójsko. =*s de terre et de mer*, siła zbrojna lądowa i morska. = *majeure*, przemoc. *Maison de* =, dom poprawy (na ludzi złych obyczajów). *La = du sang*, wrodzone uczucie ku rodzinie. *Etre en* =, mieć siły do zaczepienia lub bronienia się. *Etre dans la = de l'âge*, być w sile wieku. *Faire = de rames*, robić wiosłami z całéj siły. *Faire = de voiles*, rozwinąć wszystkie żagle — dobywać wszystkich sił. *Il est bien* =, koniecznie trzeba. = *lui fut*, rad nierad musiał .. = *est restée à la loi*, zwycięztwo zostało przy prawach. *De* =, gwałtem — siłą — szturmem. *A* =, niezmiernie, bardzo. *A toute* =, wszelkiemi sposobami, bądź co bądź — w ostatnim razie, od biedy. *Par =; de vive =; à = ouverte*, gwałtem, przemocą. *A = de prier, de pleurer, il obtint....*, prośbami, płaczem wymógł... = *argent*, dużo pieniędzy, siła, co nie miara, huk pieniędzy.

Forcément, *adv.* koniecznie, nieodbicie — z przymusu.

Forcené, ée, *a.* szalony, wściekły. =, *s. m.* szaleniec, waryat.

Forceps, *s. m.* obcęgi, cęgi, kleszcze.

Forcer, *v. a.* wyłamać (drzwi i t. p.) — zdobyć co, dobyć czego — zmusić, przymusić, zmuszać — zmęczyć, spędzić (bydlę) — zgwałcić (kobietę). = *une clef*, przekręcić klucz. = *une bête*, zgonić źwierza dzikiego goniąc do upadłego za nim. = *la porte de qu''un*, = *la consigne*, wejść gwałtem, wedrzeć się mimo zakazu, najść kogo. = *nature*, robić co nad siły. = *sa voix*, dobywać głosu. = *le pas*, *la marche*, przyśpieszać kroku. = *la main à qu''un*, zmusić kogo. = *l'admiration*, zdobyć okrzyki podziwienia. =, *v. n.* robić co z całych sił. = *de voiles*, *de rames*, *vid. Faire* Force *de rames, etc. Se* =, męczyć się, mordować się nad czém, mozolić się — przymuszać się. Forcé, ée, *prt. et a.* zmuszony, zniewolony, przymuszony — gwałtem wydarty — wymuszony — nakręcany, wyszukany.

Forces, *s. f. pl.* nożyce do postrzygania (sukna i t. p.).

Forclore, *v. a.* wyłączyć od czego (dla zapadłego terminu) — niewpuścić kogo, zabronić wejścia.

Forclos, ose, *a.* wyłączony.

Forclusion, *s. f.* wyłączenie od czego (dla zapadłego terminu).

Forer, *v. a.* świdrować, prześwidrować, wiercić, wywiercić, zrobić dziurkę.

Forestier, ière, *a.* leśny, tyczący się lasów. =; *garde* =, gajowy, leśny, strażnik w lasach. *Arbres =s*, drzewa stanowiące wielkie lasy (a nie gaje). *Villes =ières*, cztéry miasta nadRenem: Rheinfeld, Waldshut, Seckingen i Lauffenburg. *Les = de Flandre*, dawniéj: rządcy Flandryi.

Forêt, *s. f.* las — puszcza — *fig.* miejsce niebespieczne gdzie napadają i obdzierają jak w lesie. *Eaux et =s*, rzeki i lasy: administracya ich.

Foret, *s. m.* świderek.

Forfaire, *v. n.* przeniewierzyć się. = *à son honneur*, zboczyć z drogi honoru. = *un fief*, postradać lenność dopuściwszy się wiarołomstwa przeciw panu.

Forfait, *s. m.* zbrodnia, szkarada — dostarczenie materyałów za pewną ugodzoną cenę na ryzyko — sprzedaż, kupno hurtem. *A* =, hurtem, ryczałtem.

Forfaiture, *s. f.* przeniewierzenie się — wiarołomstwo względem pana lennego.

Forfante, *s. m.* fanfaron, junak.

Forfanterie, *s. f.* junakierya, forfanterya, fanfaronada.

Forge, *s. f.* buta żelazna — kuźnia — piec w kuźni. = *de campagne*, narzędzia, statki kowalskie. *Tout chaud de la* =, świeży, świeżuteńki, jak z igiełki zdjęty.

Forgeable, *a. d. g.* dający się kuć.

Forger, *v. a.* kuć (żelazo) — kować — ukuć, zmyślić, skłamać. = *à froid*, kuć, obrabiać żelazo na zimno. *Le cheval forge*, koń się ściga, dotyka podków przednich nóg tylnemi. **Forgé, ée**, *prt.* zmyślony. *Un mot forgé*, wyraz nowy nieczręcznie utworzony, ukuty.

Forgeron, *s. m.* kowal — kłamca, lubiący zmyślać.

Forgeur, *s. m.* który zmyśla co, wynajduje, kuje.

Forhuir, *v. n.* trąbić w róg, w trąbkę.

Forjeter, *v. n.* wystawać, występować za linię.

Forjuger, *v. a.* niesprawiedliwie osądzić — odprawić z sądu.

Forlancer, *v. a.* wygnać, wypłoszyć źwierza z kniei.

Forlane, *s. f.* taniec gondolierów weneckich.

Forligner, *v. n.* odrodzić się od przodków, wyrodzić się — skrewić (o dziewczynie zwiedzionéj).

Forlonger, *v. n. Se* =, wyjść z okolic, opuścić las, knieje (o źwierzu).

Formaliser (se), *v. pron.* obrazić się, urazić się

Formaliste, *s. d. g.* surowy przestrzegacz form — uważający na drobnostki — ceremoniant.

Formalité, *s. f.* formalność, forma — ceremonia.

For-mariage, *s. m.* małżeństwo nieprawnie zawarte.

Format, *s. m.* format. = *atlantique*, = *in-plano*, format rozłożonego arkusza (jąk w atlasie).

Formation, *s. f.* formowanie się, tworzenie się — przybieranie kształtu — tworzenie, utworzenie — założenie, zakład.

Forme, *s. f.* kształt, postać, forma — układ — formuła, arynga, rota — forma (w grammatyce) — tok (stylu i t. p.) — forma, dusza (wkładana w co dla utrzymania formy) — forma, pismo złożone do druku (w ramach) — ławka wypchana i okryta pokrowcem — krzesło — sadzawka w porcie dla naprawy statków — nabrzmienie — guz na giczałach u konia. = *substantielle*, forma nieodłączna od substancyi. = *brisée*, forma, model składany ze sztuczek. =*s*, ułożenie, postawa, powierzchowność — grzeczność — pewne formy. *Par* = *de*..., w formie czego. *Par* = *de compliment*, jako prosta grzeczność. *Pour la* =, jedynie dla formy, na pozór. *Prendre* =, nabierać kształtu. *Un lièvre en* =, zając w legowisku.

Formel, elle, stanowczy, formalny, wyraźny, dobitny. *Cause* =*elle*, przyczyna dla któréj rzecz jest taką jaką jest.

Formellement, *adv.* stanowczo, wyraźnie.

Former, *v. a.* ukształtować, nadać kształt — utworzyć — tworzyć, stanowić, robić — zrobić, uformować (zarzut i t. p.) — ukształcić (człowieka) — wykształcić, wyrobić (styl i t. p.). = *des liens*, zabrać, pozabierać stosunki, związki. = *un siége*, położyć oblężenie. = *une entreprise*, ułożyć plan. *Se* =, tworzyć się, robić się — kształcić się — wykształcić — wykształcić się, ukształcić się — uformować się (o linii wojska).

Formica leo, *s. m. vid.* **Fourmilion**.

Formicant, *s. m.* słaby i częsty (puls).

Formidable, *a. d. g.* straszny — groźny.

Formier, *s. m.* robotnik robiący formy na obuwie.

Formuler, *v. a.* dać ptakom wypierzyć się.

Formulaire, *s. m.* formularz, zbiór formuł — formuła wyznania wiary — breve papieskie tyczące się nauki Janseniusza.

Formule, *s. f.* forma, arynga, rota—recepty ułożone według przyjętych prawideł — formuła, wyrażenie uświęcone zwyczajem.

Formuler, *v. a.* napisać receptę zgodnie z przyjętym zwyczajem — podać, napisać formułę algebraiczną — sporządzić według formalności (akt i t. p.) — wymówić, wyrzec.

Fornicateur, *s. m.* popełniający nierząd, wszetecznik. =trice, *s. f.* kobieta popełniająca nierząd, wszetecznica.

Fornication, *s. f.* nierząd, wszetecznictwo, grzech cielesny między wolnemi.

Forniquer, *v. n.* popełniać wszeteczeństwo.

Forpaiser, Forpaître, *v. n.* żerować, wychodzić na żér (o zwierzętach dzikich).

Fors, *prép. (vi.)* prócz, krom, okrom, kromia.

Forsenant, *a. m.* zapalczywy (o psie myśliwskim).

Fort, rte, *a.* silny, mocny — gruby (o nici, materyi i t. p.) — obronny (o miejscu) — gęsty — tęgi, twardy — wielki — trudny, ciężki — tęgi, mocny (o trunku i t. p.) — przykry, mocny (zapach i t. p.) — potężny, silny — mocny w czém, biegły. *Voix =rte*, głos silny, donośny. *Un ordinaire =*, dobry, porządny stół (dzień w dzień). *Poids =*, dobra waga. = *en bouche*, twardy w pysku (o koniu). = *à passer*, trudny do przebycia; najeżony trudnościami (czas, wiek). *Etre le plus =*, zwyciężyć, mieć górę. = *sur qu''ch*, biegły, mocny w czém. = *de*, silny w czém, czém. = *des reins*, silny w krzyżu. = *de sa conscience*, silny czystością sumienia. = *en nombre*, w przeważającéj liczbie. *Une armée =rte de cent mille hommes*, stotysięczne wojsko. *Se faire = de...*, ręczyć za co, brać na siebie co... *Se porter = pour qu''un*, ręczyć za zezwolenie czyje. *Etre = en gueule*, być wyszczekanym.

Fort, *s. m.* mocniejszy — mocna strona — punkt najsilniejszy—głęboki las, głąb' lasu — ostęp, knieja (dzikiego źwierza) — warownia, zamek. *C'est son =*, to jego mocna strona; to jego przedmiot. *Au = de l'hiver*, w najtęższe mrozy. *Les =s de la halle*, tragarze magazynu zbożowego.

Fort, *adv.* silnie, mocno — bardzo, nader, nadzwyczajnie.

Fortement, *adv.* — bardzo — do wysokiego stopnia — silnie, mocno — z energią — dobitnie.

Forte-piano, *s. m.* fortepian.

Forteresse, *s. f.* forteca, twierdza, warownia.

Fortifiant, ante, *a.* wzmacniający. =, *s. m.* lekarstwo wzmacniające.

Fortification, *s. f.* fortyfikacya, robota, dzieło fortyfikacyjne — szaniec, okop — sztuka fortyfikacyjna — obwarowanie, ufortyfikowanie.

Fortifier, *v. a.* wzmocnić, umocnić — utwierdzić w czém — obwarować, ufortyfikować (warownię)— okopać się, oszańcować się. = *une figure*, dodać grubości (figurze w obrazie).

Fortin, *s. m.* zamek, mała forteczka.

FORTIORI (à), *adv.* tém bardziéj, tém więcéj.

FORTITRER, *v. n.* omijać, wymijać psy i myśliwych (o źwierzu dzikim).

FORTRAIT, AITE, *a.* spędzony, zmordowany, zmęczony (koń i t. p.).

FORTUIT, ITE, *a.* przypadkowy, trafem wydarzony.

FORTUITEMENT, *a.* przypadkowo, przypadkiem, trafem.

FORTUNE, *s. f.* los szczęścia, przypadek — szczęście, los pomyślny, powodzenie — nieszczęścia, przypadki — niedola, przeciwności — dola, los, losy, przeznaczenie — majątek — fortuna : bóstwo (u starożytnych). *Bonne* =, traf szczęśliwy, gratka — szczęście do kobiet. = *de mer*, przypadki spotykające na morzu. *Les biens de la* =, majątek i zaszczyty. *Homme de* =, który się dorobił majątku. *Soldat de* =; *officier de* =, który się dosłużył stopnia. = *de l'empire*, losy państwa. *Il est en* =, ma szczęście, szczęście mu płuży, wiedzie mu się. *A ses risques, périls et* =, na jego ryzyko. *Tenter* =, doświadczać losu. *Chercher* =, szukać szczęścia. *Faire contre* = *bon cœur*, niezrażać się przeciwnościami; uzbroić się nalos. *Faire* =, pozyskać wziętość — powszechnie zająć, podobać się.

FORTUNÉ, ÉE, *a.* szczęśliwy, błogi, błogosławiony.

FORT-VÊTU, *s. m.* (*vi.*) noszący odzież nie swego stanu.

FORUM, *s. m.* forum, plac na zgromadzenia ludu w Rzymie — rynek na targi — miasto targowe w rzymskiem państwie.

FORURE, *s. f.* przewiercona, wyświdrowana dziurka.

FOSSE, *s. f.* rów, dół — grób — *Anat.* jama, wklęsłość. = *d'aisances*, kanał prywetowy. = *inodore*, prywet niewydający fetoru. *Basse*-=, więzienie w głębi ziemi, in fundo. *Mettre les clefs sur la* =, zrzec się spadku po osobie zmarłéj.

FOSSÉ, *s. m.* rów, kanał, fossa. *Faire de la terre le* =, zaciągać nowe długi dla spłacania dawnych; tu urwać a tu nadsztukować.

FOSSETTE, *s. f.* dołek w ziemi (do różnych gier dziecinnych) — rowek podbródka lub dołek na twarzy.

FOSSILE, *a. d. g.* kopalny, wydobywany z ziemi. =, *s. m.* skamieniałość. *Les* =*s*, rzeczy kopalne.

FOSSOYAGE, *s. m.* grabarstwo — kopanie rowów.

FOSSOYER, *v. a.* okopać rowami, porznąć rowy do koła. FOSSOYÉ, ÉE, *prt.* opasany rowem.

FOSSOYEUR, *s. m.* grabarz, grzebiący umarłych.

FOU, *s. m.* FOLLE, *s. f.* szalony, bezrozumny — nierozsądny, lekkomyślny, nierozważny — płochy — zuchwały, odważny — niepomiarkowany — straszny, niedowypowiedzenia. *Chien* =, pies wściekły. *Un prix* =, szalona cena. *Dépenser un argent* =, wydać ogromną summę. = *rire*, śmiech pusty. *Une avoine* =*lle*, gatunek owsa bujnego. =*lle farine*, najcieńsza mąka. *Être* = *de qu'un*, szaleć, przepadać za kim — zakochać się szalenie. *Vous êtes*=, czy oszalałeś? — czy żartujesz? *Fol appel*, appellacya nierozważna, =, *s. m.* waryat, mający pomieszanie zmysłów — szaleniec, waryat, zapaleniec, wartogłów — śmiałek — błazen, trefniś (po dawnych dworach) — konik, rycerz (w szachach) — głuptak : ptak. *Faire le* =, udawać szalonego — błaznować.

FOUACE, *s. f.* podpałek, podpłomyk : placuszek upieczony w żarze.

FOUAGE, *s. m.* podymne : podatek z każdego dymu.

Fouaille, *s. f.* strawa dawana psom po polowaniu na dzika.

Fouailler, *v. a.* ustawicznie trzaskać z bicza.

Foudre, *s. f.* piorun, grom. =, *s. m.* piorun, grom *fig.* — *fig.* pęk piorunów w ręku Jowisza. *Un = de guerre*, grom wojny, bohatyr. *Un = d'éloquence*, wielki mówca, piorunującéj wymowy. *Avec la rapidité de la =*, pędem błyskawicy.

Foudre, *s. m.* kufa, ogromna beczka.

Foudroiement, *s. m.* zdruzgotanie piorunem.

Foudroyant, ante, *a.* grzmiący, ciskający gromy, gromowładny — piorunujący, przerażający.

Foudroyer, *v. a.* zabić piorunem — zdruzgotać, rozwalić, zburzyć — powalić.

Fouée, *s. f.* polowanie na ptastwo ze światłem w nocy.

Fouet, *s. m.* bicz furmański, batóg — szpicruta, biczyk, pejczyk — biczyk do obracania frygi — chłosta, oćwiczenie, plagi, rózgi. *Le = de l'aile*, koniec skrzydełka u ptaka. *Coup de canon tiré de plein =*, wystrzał z działa w linii pozioméj. *Donner un coup de =*, *fig.* napędzić, nastraszyć. *Faire claquer son =*, robić wiele hałasu, trąbić o sobie. *Donner le = sous la custode*, zgromić w sekrecie.

Fouetter, *v. a.* zaciąć biczem, poganiać — chłostać, wychłostać, osmagać, skropić. = *la crème*, *les œufs*, ubijać śmietanę, jaja. *Il n'y a pas de quoi = un chat*, to fraszki, niema o czém mówić. *Il a bien d'autres chiens à =*, ma on ważniejsze rzeczy na głowie. =, *v. n.* smagać (o deszczu, gradzie) — bić w pewne miejsce bez zawady (o armacie). Fouetté, ée, *prt.* ochłostany — zbity — ubity (o jajach i t. p.) — w prążki, pręgowaty.

Fouetteur, euse, *s. m.* batożnik, raz w raz ćwiczący w skórę.

Fougasse, Fougade, *s. f.* fugas, rodzaj podkopu, miny.

Fouger, *v. n.* ryć, zryć ziemię, poryć, poryćkać (o dziku).

Fougère, *s. f.* paproć: roślina — puhar, roztruchan, dzban. =*s*, paprocie: familia roślin.

Fougon, *s. m.* kuchnia na statku.

Fougue, *s. f.* zapalczywość, gniew, popędliwość, ogień — popęd, zapęd — zapał.

Fougueux, euse, *a.* zapalczywy, popędliwy, ognisty, wrzący, rozhukany.

Fouille, *s. f.* kopanie, skopywanie, szukanie w ziemi.

Fouille-au-pot, *s. m.* *pop.* kuchta, kuchcik.

Fouiller, *v. a.* kopać, skopywać ziemię — szukać, przetrząsać co — ryć, zryć, poryć — robić wydatnemi cienie lub wklęsłości. = *qu'un*, obszukać na kim czego, rewidować, przetrząsać. =, *v. n.* kopać — szpérać, szukać.

Fouine, *s. f.* kuna — widły do nabierania snopków — trójzębe żelazo do łapania ryb, ość.

Fouir, *v. a.* kopać, skopywać ziemię.

Foulage, *s. m.* przyciskanie, naciskanie (dla odbicia czego).

Foulant, ante, *a.* *Pompe =nte*, pompa podnosząca wodę przez ciśnienie.

Foulard, *s. m.* lekka jedwabna materya — chustka do nosa (jedwabna).

Foule, *s. f.* ciżba, tłok — mnóstwo osob — niezmierna moc — folowanie, wałkowanie sukna, kapeluszów — folusz kapeluszniczy — *(vi.)* uszczerbek, straty, szkody — ucisk. *En =*, tłumem, gromadą, gromadnie.

Foulée, *s. f.* postawienie nogi:

moment przez który koń idąc ma nogę na ziemi — potratowane trawy, liście : ślad źwierza.

FOULER, *v. a.* deptać, podeptać, stratować, tratować — gnieść, przygniatać, ciemiężyć, uciskać — nadeptać, nastąpić nogą — stłuc sobie część ciała, obetrzéć — zgonić pole psami — wytłaczać (prassą drukarską) — stąpać, deptać ziemię. = *aux pieds*, podeptać. *Se* =, obetrzéć się (stłuczeniem). FOULÉ, ÉE, *prt.* obtarty, stłuczony — zdeptany — zerwany (o nogach bydlęcia).

FOULERIE, *s. f.* folusz na sukna i t. p.

FOULOIR, *s. m.* walec, wałek do folowania.

FOULON, *s. m.* folusznik, folusz. *Moulin à* =, folusz, młyn foluszowy. *Terre à* =, folarda, ziemia folarska. *Chardon à* =, *vid.* CHARDON.

FOULQUE, *s. f.* łyska : ptak.

FOULURE, *s. f.* stłuczenie z obtarciem — folowanie sukna i t. p. =*s*, potratowane trawy przez jelenia, ślad jego przejścia.

FOUR, *s. m.* piec do pieczywa chleba lub wypalania czego — piekarnia, izba z piecem — izba w któréj zamykano rekrutów. = *de campagne*, piecyk miedziany ruchomy. *Pièce de* =, ciasto pieczone w piecu. *Vous viendrez cuire à mon* =, przyjdzie koza do woza. *La bouche, la gueule du* =, czeluście pieca. *Donner le* = *trop chaud à du pain*, przepalić piec na chléb. *Faire* =, odprawić widzów (jak rabiali aktorowie przewidując że nie pokryją kosztów reprezentacyi).

FOURBE, *s. f.* oszustwo, szachrajstwo, matactwo, krętactwo. =, *s. m.* oszust, oszukaniec, cygan. =, *a. et s. d. g.* chytry — oszustowski.

FOURBER, *v. a.* oszukać.

FOURBERIE, *s. f.* oszukaństwo, szachrajstwo, żyłka oszustowska.

FOURBIR, *v. a.* odchędożyć, wyszorować (żelazo, miedź).

FOURBISSEUR, *s. m.* rzemieślnik chędożący (żelazo, miedź).

FOURBISSURE, *s. f.* odchędożenie, wyszorowanie.

FOURBU, UE, *a.* schwacony, ochwacony (koń).

FOURBURE, *s. f.* ochwat, schwacenie się konia.

FOURCHE, *s. f.* widły. *Faire une chose à la* =, zrobić co po partacku, spaskudzić *pop.* *Traiter qu'un à la* =, poniewierać kim, nie mieć za hetkę pętelkę. *Faire la* =, *une* =, dzielić się na dwoje lub troje, w widły. = *patibulaire*, szubienica stawiana jako godło służącego panu prawa miecza. =*s Caudines*, furcæ caudinæ, wąwóz Caudium we Włoszech pamiętny klęską i poniżeniem Rzymian — *fig.* haniebna przegrana.

FOURCHER, *v. n.* dzielić się na gałęzie, konary (o familii) — wymówić wyraz jeden za drugi jemu podobny. FOURCHÉ, ÉE, *prt.* widełkowaty, rozcięty. *Pied fourché*, racica — kopytkowa. opłata od bydła racicznego. *Croix fourchée, Hér.* krzyż z ramionami kończącemi się w trójząb o dwu kątach wciętych.

FOURCHETTE, *s. f.* widelec, grabki — soszki na oparcie muszkietu strzelając — widełka u karety którą się zatrzymuje aby się nie cofnęła — widełka : kostka w ptastwie — tylna część nogi u konia nad kopytem.

FOURCHON, *s. m.* ząb wideł lub widelca.

FOURCHU, UE, *a.* widełkowaty, rozsochaty. *Menton* =, podbródek z rowkiem. *Faire l'arbre* =, stawać na głowie z rozłożonemi nogami.

Fourgon, *s. m.* fura, furgon — kociuba do wzruszania żaru, ognia w piecu. *La pelle se moque du* =, przyganiał kocieł garnkowi a obadwa smolą.

Fourgonner, *v. a.* wzruszać żar kociubą — gmerać w ogniu, szturchać ogień — przewracać do góry nogami szukając czego.

Fourmi, *s. f.* mrówka. *Avoir des œufs de* = *sous les pieds*, nieustać na miejscu, drepcieć.

Fourmilier, *s. m.* mrówkojad: świerzątko — rodzaj ptaków.

Fourmilière, *s. f.* mrówisko — rój, gromada.

Fourmilion, *s. m.* mrówkolew, mrówkołów owad.

Fourmillement, *s. m.* przechodzenie mrówia po ciele.

Fourmiller, *v. n.* być pełnym czego—snuć się jak mrówki—doznawać jakby kąsania mrówia.

Fournage, *s. m.* piecowe, opłata za upieczenie chleba.

Fournaise, *s. f.* piec — tygielek, *fig.* ogień probierczy.

Fourneau, *s. f.* piecyk — piec w fabrykach — dołek z prochem palnym na wysadzanie góry i t. p. = *d'une pipe*, lulka.

Fournée, *s. f.* jedno pieczywo chleba, piec — ilość wypalanych na raz cegieł i t. p. — mianowanie wielu osób do razu na pewne funkcye. *Prendre un pain sur la* =, spółkować przed ślubem z kobietą którą się ma dopiéro zaślubić. *Première, seconde* =, pierwszy, drugi piec.

Fournier, ère, *s. m.* trzymający piec publiczny.

Fournil, *s. m.* piekarnia, izba piekarna.

Fourniment, *s. m.* ładownica na proch dawniéj w używaniu — tornister.

Fournir, *v. a.* dostarczyć, dostarczać czego — zaopatrzyć w co — przedstawić, zaprodukować, okazać — dopełnić summy; doliczyć. =, *v. n.* dawać, łożyć na co — wystarczyć czemu. *Se* =, zaopatrzyć się w co — brać co zwykle u kupca. Fourni, ie, *prt. et a.* zaopatrzony w co — gęsty, rzęsisty — suty. *Lance fournie*, *vid.* Lance.

Fournissement, *s. m.* fundusz, cząstka jaką każdy dostarcza, wnosi.

Fournisseur, *s. m.* liwerant, dostarczający czego.

Fourniture, *s. f.* dostarczenie, dostawa, liwerunek — dostarczony materyał; roboty — artykuły potrzebne do czego — garnitur do potraw (z jarzyn i t. p.).

Fourrage, *s. m.* pasza, strawa dla bydła, furaż — furażowanie, picowanie* — oddział furażujący; picownicy* — siano lub trawa którą się napycha armatę.

Fourrager, *v. n.* furażować, zbierać paszę dla koni i t. p. picować*. =, *v. a.* plądrować, splądrować — poprzewracać co, przewracać w czém.

Fourragère, *a. Plantes* =*s*, trawy służące za paszę; pasza.

Fourrageur, *s. m.* furażujący, picownik*.

Fourré, *s. m.* gęstwina (lasu i t. p.) komysz*.

Fourreau, *s. m.* pochew, pochwa, szajda, futerał, pokrowiec.

Fourrer, *v. a.* wsadzić, wścibić, wrazić. *Se* =, wleść, wścibić się *fm.* =, *v. a.* wsadzić, schować, wścibić *fm.* — pchać, napychać, opychać czém — podbić futrem. *Se* =, wleść, wścibić się, wrazić się — ciepło się odziewać. Fourré, ée, *prt.* podszyty, podbity futrem i t. p. *Monnaie fourrée*, moneta fałszywa obita blaszką złotą lub srebrną. *Pays fourré*, kraj lesisty, zarosły. *Bois fourré*, las z krzakami. *Paix fourré*, pokój lub zgoda udane. *Coup fourré*,

pchnięcie się wzajemne jednoczeście — intryga, podstęp, uszycie bótów komu.

Fourreur, *s. m.* kuśnierz.

Fourrier, *s. m.* furyer.

Fourrière, *s. f.* służba dostarczająca drzewa do zamku królewskiego — skład drzewa. *Mettre un cheval etc. en* =, zająć konia i t. p. za szkody i trzymać na stajni kosztem właściciela.

Fourrure, *s. f.* futro, futerko źwierza — futro, futerko, szuba, szubka — oddaje się w polskim kładąc w liczbie mnogiéj nazwisko źwierzu z którego jest futro. = *de renard*, lisy.

Fourvoiement, *s. m.* zabłąkanie się, zbłądzenie.

Fourvoyer, *v. a.* sprowadzić z drogi. *Se* =, zabłąkać się, zabłądzić — wleść gdzie niepotrzeba.

Fouteau, *s. m.* buk : drzewo.

Foutelaie, *s. f.* buczyna, las bukowy.

Foyer, *s. m.* ognisko, trzon — krata w piecyku przez którą opada popiół — *fig.* dom, domowe ustronie, strzecha, dach — siedziba — chatka — ognisko, punkt w którym się skupiają promienie światła — siedlisko, punkt środkowy — izba ogrzana w teatrze.

Frac, *s. m.* frak.

Fracas, *s. m.* trzask, łoskot — zgiełk — huk — szczęk, chrzęst zbroi — nawał przedmiotów (w obrazie) nużących oko. *Faire* =, narobić hałasu.

Fracasser, *v. a.* zgruchotać, zdruzgotać, złamać. *Se* =, pogruchotać się, połamać się.

Fraction, *s. f.* łamanie, rozłamanie — ułamek, ułomek (liczby) — cząstka, część. = *décimale*, ułomek dziesiętny.

Fractionnaire, *a. d. g.* ułomkowy, należący do ułomków.

Fracture, *s. f.* wyłamanie, wybicie — złamanie (kości i t. p.).

Fracturer, *v. a.* złamać.

Fragile, *a. d. g.* uległy stłuczeniu — kruchy — znikomy, nietrwały — ułomny, słaby.

Fragilité, *s. f.* uleganie stłuczeniu się — niestałość, znikomość — ułomność.

Fragment, *s. m.* ułomek, kawałek.

Frai, *s. m* tarcie się (popęd płciowy ryb) — ikra — drobne rybki, liszki — wytarcie się monety, ubytek jéj przez długi obieg.

Fraîchement, *adv.* chłodno, chłodem — świeżo, niedawno, nowo, dopiero co — oziębłe. *Voyager* =, jechać o chłodzie.

Fraîcheur, *s. f.* chłód, chłodny czas — dreszcz — świeżość (kolorów) — hożość — łagodny wietrzyk. *Gagner une* =, zaziębić się.

Fraîchir, *v. n.* rzeźwić się (ó wietrze). *Il fraîchit, impers.* zaczyna być chłodno.

Frairie, *s. f.* uczta, hulanka.

Frais, aîche, *a.* chłodny — świeży, najnowszy — świeży, niesolony (o maśle i t. p.) — świeży, nowiuteńki — hoży, czerstwy (o cerze) — wypoczęty, który wypoczął. *Etre* = *de qu''ch*, mieć w świeżéj pamięci. =, *s. m.* chłód, czas chłodny. =, *adv.* świeżo.

Frais, *s. m. pl.* wydatek, koszt koszta, nakład, expens — stawka (w grze bilaru). *A peu de* =, małym kosztem. *A grands* =, drogo. *A moitié* =, do połowy kosztów, na pół. *Etre de grands* =, wyciągać na znaczne koszta. *Se mettre en* =, zdobyć się na co — silić na się co. *Recommencer sur nouveaux* =, rozpocząć na nowo, na piękne rozpocząć — rozochocić się, rozhulać się. *Faire les* = *de qu''ch*, dostarczyć czego. *Faire les* = *de la conversation*, bawić gości, kompanią.

Fraise, *s. f.* poziemka : jagoda. = *de bois*, poziemka. = *de jardin*, truskawka.

Fraise, *s. f.* kréski, kruszki cielęce, baranie — krézy, kryzy, bryzy u kołnierza, trepele* — pale spiczaste zewnątrz fortyfikacyi. *A* =, w krézy marszczone.

Fraiser, *v. a.* marszczyć w krézy — otoczyć szaniec palami spiczastemi. = *la pâte*, ugnieść dobrze ciasto.

Fraisette, *s. f.* kréza, krézka.

Fraisier, *s m.* krzak poziemki, truskawki.

Fraisil, *s. m.* żużel z węgla ziemnego.

Framboise, *s. f.* malina : jagoda. *Sirop de* =, sok malinowy.

Framboiser, *v. a.* oblać sokiem malinowym.

Framboisier, *s. m.* krzak malinowy.

Framée, *s. f.* dzida, włócznia.

Franc, *s. m.* frank : moneta francuska złożona z 20 *sous* a równająca się zł. pol. 1 gr. 18.

Franc, anche, *a.* wolny, usamowolniony — uwolniony od podatków — szczéry, otwarty — prawy — śmiały — cały, całkowity — zupełny — istny, wierutny, prawdziwy, w całém znaczeniu wyrazu — wydający owoc słodki bez szczepienia. = *arbitre*, wolna wola. = *de...*, wolny od czego. = *de port*, zafrankowany (list i t. p.). *Avoir ses ports* =*s*, mieć przywiléj niepłacenia porto listowego. *Avoir part* =*nche*, mieć prawo do jakiéj części bez żadnych kosztów. *Un* = *Gaulois*, człowiek poczciwy, prostego serca. = *du collier*, rzutki, rzeski — waleczny — niepotrzebujący batoga (koń). *Avoir son* = *parler*, mieć wolność mówienia co się myśli. =-*taire*, wolność milczenia. *Huit jours* =*s*, całkowite ośm dni. =, *adv.* szczerze, otwarcie, bez ogródki — całkowicie, co do joty.

Franc, anque, *s. et a.* europejczyk osiadły lub handlujący na Wschodzie. *Langue* =*que*, język zwyczajny europejczyków na Wschodzie będący mieszaniną kilku języków.

Français, *s. m.* francuz. =aise, *s. f.* francuzka. =, =aise, *a.* francuski. *Parler* =, mówić po francusku — mówić otwarcie, zrozumiale. *Parler* = *à qu'un*, nakiwać komu, pogrozić. *En bon* =, bez ogródki. *Cela n'est pas* =, to niegodnie, nieuczciwie. *Entendez-vous le* = ? rozumiesz? czy słyszysz co mówię?

Franc-alleu, *s. m. vid.* Alleu.

Francatu, *s. m.* rodzaj jabłek.

Franc-étable (de), *adv.* uderzając o siebie ostrogami (o dwu okrętach spotykających się).

Franchement, *adv.* otwarcie, szczerze — śmiało — bez zawady — wolno, darmo, bez opłaty.

Franchir, *v. a.* przebyć, przejść — przeskoczyć. = *les obstacles*, przezwyciężyć, pokonać zawady. = *le mot*, wyrzec słowo, wymówić. = *le pas*, = *le saut*, stąpić, — skoczyć — *fig.* zdecydować się.

Franchise, *s. f.* wolność od czego, uwolnienie — wyzwolenie czeladnika — śmiałość — ucieczka, przytułek, schronienie — otwartość, szczérość. =*s*, wolności, swobody, przywileje.

Francisation, *s. f.* sądowne uznanie statku za francuski.

Franciscain, *s. m.* franciszkanin.

Franciser, *v. a.* przerobić na francuskie. *Se* =, zfrancuzieć.

Francisque, *s. f.* topór obosieczny : dawna broń Franków.

Franc-maçon, *s. m.* wolny mularz; farmason.

Franc-maçonnerie, *s. f.* wolne mularstwo, farmasonerya.

Franco, *adv.* franco, bez opłaty.

Francolin, *s. m.* jarząbek: ptak.

Franc-quartier, *s. m.* w herbie: kwatera po prawéj stronie od góry innego pola jak reszta herbu.

Franc-réal, *s. m.* rodzaj gruszek.

Franc-salé, *s. m.* prawo brania soli z magazynu bez opłaty.

Frange, *s. f.* frenzla.

Franger, *v. a.* obszyć frenzlą, dać frenzle do czego. **Frangé**, **ée**, *prt.* z frenzelkami — powycinany jakby we frenzelki.

Frangier, **Frangier**, *s. m.* fabrykant frenzli.

Frangipane, *s. f.* rodzaj ciasteczka śmietankowego.

Frangipanier, *s. m.* pewien krzew z Ameryki.

Franquette, *s. f.* *A la bonne* =, otwarcie, szczerze, po prostu.

Frappant, **ante**, *a.* uderzający — oczywisty, przekonywający. = *de ressemblance*, nadzwyczajnie podobny.

Frappe, *s. f.* wycisk odbity na monecie — wszystkie macice do odlewania druku.

Frappement, *s. m.* uderzenie skały różczką przez Mojżesza.

Frapper, *v. a.* uderzać, uderzyć kogo, co — bić, wybijać (monetę i t. p.) — ugodzić w co, kogo czém — dosięgać — zdziwić, zadziwić, zdjąć podziwieniem — *Mar.* przymocować. = *de glace*, zamrozić lodem, oziębić. =, *v. n.* uderzać, bić (o godzinie). *L'heure a frappé*, wybiła godzina. *Se* =, *v. pron. et réc.* bić się z kim — uderzyć się — ugodzić się. **Frappé**, **ée**, *a.* bity, wybity (o monecie) — tęgi, dychtowny (o sukni). *Un vers bien frappé*, wiersz jędrny, dobitny. *Etre frappé*, mieć głowę nabitą czém.

Frappeur, **euse**, *a.* lubiący bić, uderzać.

Fraser, *v. a.* przewałkować ciasto.

Frasque, *s. f.* figiel, psota, kawałek.

Frater, *s. m.* cyrulieżek, czeladnik felczera — lichy cyrulik — golibroda na okręcie lub w wojsku.

Fraternel, **elle**, *a.* braterski.

Fraternellement, *adv.* po bratersku.

Fraterniser, *v. n.* żyć jak bracia.

Fraternité. *s. f.* braterstwo.

Fratricide, *s. m.* bratobójstwo — bratobójca.

Fraude, *s. f.* oszukaństwo — podstęp — przemycanie towarów, defraudacya. = *pieuse*, podstęp w świętym celu. *Par* =, podstępnie, skrycie, przemycając.

Frauder, *v. a.* oszukać. =; = *les droits*, przemycać towary, — dopuszczać się defraudacyi.

Fraudeur, *s. m.* defraudant. =-**deuse**, *s. f.* defraudantka.

Frauduleusement, *adv.* podstępnie.

Frauduleux, **euse**, *a.* podstępny — chytry.

Frayer, *v. a.* utrzeć, utorować drogę — trzebić drogę, o co ocierać — czochrać się (o jeleniu trącym rogi o drzewa). *Se* = *un chemin*, utorować sobie drogę. =, *v. n.* trzeć się (o popędzie płciowym ryb) — wytrzeć się (o monecie gdy jéj ubywa przez obieg.) — przestawać z kim.

Frayeur, *s. f.* strach, trwoga, bojaźń.

Frayoir, *s. m.* znak na drzewinie o którą się jeleń ozochrał.

Fredaine, *s. f.* szaleństwo młodego wieku, rozpusty, pustoty.

Fredon, *s. m.* drganie głosu śpiewając.

Fredonnement, *s. m.* nócenie.

Fredonner, *v. n.* nócić sobie. =, *v. a.* nócić piosneczkę i t. p.

Frégate, *s. f.* fregata : okręt wojenny — fregata : ptak.

Frein, *s. m.* wędzidło, munsztuk. *vid.* Mors — hamulec, wędzidło — *Anat.* wędzidełko (w różnych organach). *Servir de = à qu''ch*, trzymać na wodzy. *Mettre un = à qu''ch*, powściągać, powściągnąć, pohamować. *Ronger son =*, tłumić gniew, niechęć i t. p.

Frelampier, *s. m. pop.* kiep, dureń.

Frelatage, Frelaterie, *s. f.* fabrykowanie napojów.

Frelater, *v. a.* fabrykować napoje, trunki, mieszać w nie co dla naprawienia smaku.

Frelateur, *s. m.* fabrykujący trunki.

Frêle, *a. d. g.* kruchy, ułomny, wątły, słaby.

Frelon, *s. m.* szerszeń.

Freluche, *s. f.* kutasik jedwabny u guzika, pętlicy i t. p.

Freluquet, *s. m.* trzpiot, pustak.

Frémir, *v. n.* drżyć — drgać — kipieć, wrzeć (o ukropie, o morzu).

Frémissant, ante, *a.* drgający, drżący.

Frémissement, *s. m.* drżenie, drganie — szelest.

Frender, *v. n.* krząkać (o dziku).

Frêne, *s. m.* jesion : drzewo.

Frénésie, *s. f.* szaleństwo, wściekłość.

Frénétique, *a. d. g.* szalony, wściekły, zajadły.

Fréquemment, *adv.* często.

Fréquence, *s. f.* częstość, częste powtarzanie się. *La = du pouls*, zaczęsty puls.

Fréquent, ente, *a.* częsty.

Fréquentatif, ive, *a.* częstotliwy.

Fréquentation, *s. f.* uczęszczanie, częste nawiedzanie — częste przystępowanie do kommunii.

Fréquenter, *v. a.* odwiedzać, nawiedzać często; uczęszczać gdzie. =, *v. n.* chodzić gdzie często, przestawać z kim. Fréquenté, ée, *part. et a.* nawiedzany, uczęszczany, ludny.

Frère, *s. m.* brat. = *germain*, brat rodzony (z jednego ojca i jednéj matki). *Demi-=*, brat przyrodni. = *utérin*, brat nie z jednego ojca a z jednéj matki. = *consanguin*, brat z jednego ojca a nie jednéj matki. = *de lait*, brat mleczny. *Beau-=*, szwagier, dziewierz*. =*s d'armes*, bracia oręża przysięgający sobie wieczną przyjaźń. *Faux =*, zdrajca w jakiém towarzystwie.

Fresaie, *s. f.* puszczyk.

Fresque, *s. f.* freska : malowanie na świeżym murze kolorami rozpuszczonemi w wapiennéj wodzie.

Fressure, *s. f.* wnętrzności bydlęcia, wątroba i t. p.

Fret, *s. m.* wynajęcie statku, fracht, cena najmu statku.

Fréter, *v. a.* wynająć statek komu.

Fréteur, *s. m.* wynajmujący statek.

Frétillant, ante, *a.* ciskający się.

Frétillement, *s. m.* rzucanie się, ciskanie się.

Frétiller, *v. n.* rzucać się, ciskać się.

Fretin, *s. m.* drobne rybki, drobiazg, narybek — wybiórki, śmiecie, drań.

Frette, *s. f.* obręcz żelazna na kłódce koła i t. p.

Fretté, ée, *a. Hér.* z drążkami na krzyż.

Fretter, *v. a.* okuć obręczą kłódkę, koła lub pal u góry.

Freux, *s. m.* gatunek sójki.

Friabilité, *s. f.* własność ucierania się na proch, kruchość.

Friable, *a. d. g.* dający się utrzéć na proch, kruchy.

Friand, **ande**, *a.* łakomy na przysmaczki — wymyślny w jadle — chciwie poszukujący czego. *Un morceau* =, przysmaczek, wyśmienity kąsek.

Friandise, *s. f.* łakomstwo na przysmaczki — przysmaczek, łakocie.

Fricandeau, *s. m.* cielęcina szpikowana słoniną. = *de bœuf*, *de lapin*, królik szpikowany słoniną.

Fricassée, *s f.* potrawka, frykasy.

Fricasser, *v. a.* zrobić potrawkę z czego — przehulać, przeputać, stracić (pieniądz).

Friche, *s. f.* ugór, grunt zostawiony odłogiem. *En* =, ugorem.

Friction, *s. f.* nacieranie, pocieranie czém.

Fricot, *s. m. fm.* jadło, strawa.

Frictionner, *v. a.* trzéć, nacierać, pocierać. *Se* =, pocierać się, smarować się, wysmarować.

Frigidité, *s. f. Méd.* uczucie zimna w ciele — oziębłość do pełnienia aktu małżeńskiego.

Frigorifique, *a. d. g.* sprawiający zimno, mrożący.

Frileux, **euse**, *a.* zbyt czuły na zimno, zmarzluch.

Frimaire, *s. m.* trzeci miesiąc roku według kalendarza republikanckiego francuzkiego.

Frimas, *s. m.* mgła śniegowa — zima.

Frime, *s. f.* udanie, pozór.

Fringale, *s. f.* zachciewanie się jeść, łaknienie.

Fringant, **ante**, *a.* żywy, rzeski, rzutki — fertyczny — wiercipięta *fm.*

Fringuer, *v. n.* drepcióć, kręcić się, wiercić się, nieustać na miejscu.

Friper, *v. a.* pomiąć, zmiąć, zmiętosić — poniewierać (odzież) — przehulać, przeszastać, przeputać — zréć, ćkać w siebie *pop.*

Friperie, *s. f.* starzyzna, stare odzienie, tandéta — tandéciarstwo, handel starzyzną — targ tandeciarski. *Se jeter sur la* = *de qu''un*, poszarpać kogo, zbić, spomścić, sponiewierać.

Fripe-sauce, *s. m.* darmozjad.

Fripier, *s. m.* tandéciarz, handlujący starzyzną. =**ère**, *s. f.* tandéciarka.

Fripon, **onne**, *s.* oszust, szalbierz — szelma. =, **onne**, *a* oszustowski — szelmoski — bystry, filuterny.

Friponneau, *s. m.* szelmeczka, cały szelmiec (w żartach).

Friponner, *v. a.* oszukać kogo, oszukiwać — szachrować w grze — wydrzéć co z kogo.

Friponnerie, *s. f.* oszustwo, oszukaństwo.

Friquet, *s. m.* wróbel z gatunku najmniejszych wróbli.

Frire, *v. a.* smażyć. =, *v. n.* smażyć się. **Frit**, **ite**, *prt.* smażony, usmażony — zrujnowany do szczętu.

Frise, *s. f.* fryz, średnia część belkowania.

Frise, *s. f.* rodzaj bai strzępionéj — rodzaj płótna hollenderskiego. *Cheval de* =, kobylica, kobylina: belka najeżona kolcami.

Friser, *v. a.* kędzierzawić, fryzować — strzępić, kędzierzawić (materyę) — marszczyć — zakrawać na co, wyglądać na..., patrzyć na.., zarywać = *la corde*, *vid.* **Corde**. = *qu''un*, fryzować kogo (włosy komu). = *la quarantaine*, *la cinquantaine*, mieć blisko 40 lub 50 lat. =, *v. n.* kędzierzawić się, zwijać się w kędziorki, kręcić się (o włosach i t. p.). — podwójnie się odbijać (o literach w druku). **Frisé**, **ée**, *prt.* fryzowany, ufryzowany — kędzierzawy, kręcony (włos).

Frisoter, *v. a.* ustawicznie fryzować.

Frisquette, *s. f.* rama u dekla

w prasie drukarskiéj dla przytrzymywania papieru i zakrywania odstępów między stronicami (drukując).

Frisson, *s. m.* dreszcz — drżenie, wzruszenie.

Frissonnement, *s. m.* dreszcz.

Frissonner, *v. n.* czuć dreszcz w ciele — drżyć.

Frisure, *s. f.* fryzowanie, fryzura — kędzierzawienie materyi.

Fritillaire, *s. f.* korona : roślina.

Fritte, *s. f.* fryta : miazga z któréj się szkło robi — wypalanie fryty.

Friture, *s. f.* smażenie — tłustość przetapiana — ryby smażone.

Frivole, *a. d. g.* płochy, pusty. =, *s. m.* płochość.

Frivolité, *s. f.* płochość — płoche myśli, rozmowy i t. p.

Froc, *s. m.* kapica mnicha — habit, stan zakonny. *Prendre le* =, wstąpić do klasztoru.

Frocard, *s. m.* mnich, pop.

Froid, *s. m.* zimno, — oziębłość, zimne, oziębłe postępowanie — brak życia, ruchu.

Froid, **oide**, *a.* zimny — ostygły — oziębiony — chłodzący — oziębły — zimny, bez życia, ruchu, duszy — zimny, nieunoszący się. *Vêtement* =, odzienie zachłodne. *Sang* =, zimna krew. *Raison* =*oide*, zimny rozsądek — zastanowienie. *Humeurs* =*oides*, skrofuły. *Battre* =, przyjąć co ozięble. *Battre* = *à qu'un*; *faire* = *à qu'un*, przyjąć kogo ozięble. *A* =, na zimno, bez ogrzania — bez zapału, bez ognia, z rozwagą, po namyśleniu się.

Froidement, *adv.* zimno, chłodno — zimno, ozięble — z zimną rozwagą.

Froideur, *s. f.* zimność (rzeczy zimnéj) — oziębłość — obojętność.

Froidir, *v. n.* *Se* =, *v. pron.* wystygnąć, ostygnąć.

Froidure, *s. f.* zimne powietrze — zima.

Froidureux, **euse**, *a.* *vid.* **Frileux**.

Froissement, *s. m.* obtarcie się o co, tarcie się.

Froisser, *v. a.* obetrzéć, zetrzéć (ze stłuczeniem) — zgnieść — trzéć co o co — zmiąć, zmiętosić — urażać, dotykać, dojmować. = *les opinions*, razić opinie. = *les intérêts*, narażać interes wielu.

Froissure, *s. f.* zgniecenie, obtarcie.

Frôlement, *s. m.* lekkie dotknięcie, muśnienie.

Frôler, *v. a.* dotknąć z lekka, musnąć.

Fromage, *s. m.* sér — sérek, sér w formie. = *de lait de vache*, sér krowi. = *de cochon*, siekanina z mięsa wieprzowego. *Entre la poire et le* =, pod koniec obiadu, przy wesołéj i wolnéj rozmowie.

Fromager, **ère**, *s.* robiący séry.

Fromager, *s. m.* naczynie, forma na odciskanie sérów.

Fromager, *s. m.* rodzaj wielkich drzew.

Fromagerie, *s. f.* fabryka sérów — sérnik.

Froment, *s. m.* pszenica.

Fromantacée, *a f.* *Plante* =, roślina z rodzaju pszenic.

Froncement, *s. m.* zmarszczenie (brwi) — marszczenie, robienie marszczków.

Froncer, *v. a.* zmarszczyć (czoło, brwi) — marszczyć, porobić marszczki (u sukni). *Se* =, zmarszczyć się.

Froncis, *s. m.* marszczki (u sukni i t. p).

Fronde, *s. f.* proca (do ciskania kamieni) — bandaż o czterech końcach — Fronda : stronnictwo we Francyi za małoletności Ludwika XIV.

Fronder, *v. a.* rzucać z procy — przyganiać, krytykować — wygadywać — szemrać — zrzędzić, marudzić.

Frondeur, *s. m.* procarz, procownik — przyganiacz, krytyk.

Front, *s. m.* czoło — twarz, oblicze — przód, front budynku — front (linii wojska) — wierzchołek, szczyt, czoło — czoło, bezczelność, bezwstydność — śmiałość, zuchwalstwo. *N'avoir point de* =, wyzuć się ze wstydu. *De quel* = ? jakiém czołem? *Il eut le* = *de dire*, miał czoło, śmiał powiedzieć. *Faire* =, stanąć frontem. = *de bandière*, szereg sztandarów od frontu obozującego wojska. *De* =, wprost — wzręcz — wraz, razem, obok siebie.

Frontal, **ale**, *a. Anat.* czołowy, od czoła.

Frontal, *s. m.* naczelnik : bandaż na czoło — lekarstwo przykładane na czoło — binda którą w torturach ściskano czoło.

Fronteau, *s. m* czółko : część ubrania na konia nad oczyma — — tasiemki które żydzi przywiązują na czole gdy się modlą.

Frontière, *s. f.* granica. =, *a. d. g.* pograniczny.

Frontispice, *s. m.* główna fasada budynku — główny tytuł w książce — rycina na czele książki.

Fronton, *s. m.* fronton : ozdoba architektoniczna w trójkąt nad drzwiami budynku — *Mar.* rzeźby na przodzie okrętu nad galeryą.

Frottage, *s. m.* froterowanie, woskowanie posadzki.

Frottement, *s. m.* tarcie.

Frotter, *v. a.* trzéć co czém, co o co — posmarować, pomazać — froterować, woskować (posadzkę) — wyłomotać, wytatarować skórę, zbić. =, *v. n.* trzéć się o co. *Se* =, smarować się czém. *Se* = *à qu'un*, wdawać się z kim, przestawać, ocierać się o kogo — zaczepiać kogo.

Frotteur, *s. m.* frotter.

Frottoir, *s. m.* chusta do wycierania — szmatka do ocierania brzytwy goląc.

Frouer, *v. n.* świstać wabikiem.

Fructidor, *s. m.* dwunasty miesiąc w roku republikanckim francuzkim.

Fructification, *s. f. Bot.* owocowanie.

Fructifier, *v. n.* wydawać owoc (o roślinach) — przynosić owoc, korzyść, plon — wydawać (o gruncie). *Faire* =, pobłogosławić komu.

Fructueusement, *adv.* z owocem, z korzyścią.

Fructueux, **euse**, *a.* owoconośny, obciążony plonem, owocem — korzystny, zyskowny.

Frugal, **ale**, *a.* oszczędny, skromnie żyjący — skromny (obiad i t. p.).

Frugalement, *adv.* skromnie (co do jadła).

Frugalité, *s. f.* życie skromne, oszczędne.

Frugivore, *a. d. g.* żywiący się owocami, roślinami.

Fruit, *s. m.* owoc, frukt — owoce, frukta, deser z owoców — przychód z gruntu — owoc, zysk, plon, korzyść — owoc, skutek — dziecko, płód. =*s*, płody ziemi, zbiory, plony. *Aimer le* =, lubić owoce. =*s rouges*, jagody (*np.* poziemki, wiśnie). =*s pendants par racines*; zboże na pniu. = *monté*, deser kształtnie przystrojony. =*s naturels*, produkta ziemi, płody ziemi i przychowek w bydle. =*s civils*, dochód z najmu, z procentów i t. p. *Faire du* =, zebrać obfity owoc, plon.

Fruit, *s. m.* ścieńczanie muru w miarę jak idzie do góry.

Fruité, **ée**, *a. Hér.* z owocami koloru tego a tego

Fruiterie, *s. f.* handel owocami — skład owoców do stołu królewskiego.

Fruitier, ière, *a.* wydający owoc; owocowy.

Fruitier, *s. m.* przekupień, przekupka — ogród owocowy, sad — magazyn na owoce. =ière, *s. f.* przekupka owoców.

Frusquin, *s. m.* rupieci, manatki, materklasy.

Fruste, *a. d. g.* uszkodzony, zatarty, wytarty (o monecie).

Frustratoire, *a. d. g.* zwlekający, narażający na odwłokę, mitręgę.

Frustrer, *v. a.* pozbawić czego, wyzuć — zawieść, zrobić zawód.

Fucus, *s. m. vid.* Varech.

Fugace, *a. d. g.* prędko znikający — *Bot.* opadający, znikomy.

Fugitif, ive, *a.* zbiegły, który uciekł — ubiegający, ulatujący, ulotny, znikomy — ulotny, krótki (o pismach, poezyach). =, *s. m.* zbieg — tułacz, wygnaniec.

Fugue, *s. f.* fuga : (w muzyce). *Faire une* =, uciec, drapnąć.

Fuie, *s. f.* mały gołębnik.

Fuir, *v. n.* uciec, uciekać, umknąć, zemknąć — uchodzić, upływać — ciec (o naczyniu). =, *v. a.* unikać kogo, uchodzić skąd, uciekać od czego, chronić się, stronić. *Se = soi-même*, brzydzić się samym sobą (ze zgryzoty sumienia). *prt.* Fui, ie.

Fuite, *s. f.* ucieczka — wykręcanie się, wykręty, wybiegi — upływanie, uchodzenie.

Fulguration, *s. f.* światełko zostające po stopieniu złota, srebra.

Fuligineux, euse, *a.* nakształt sadzy, sadzowaty.

Fulminant, ante, *a.* piorunujący, ciskający pioruny — uderzający z trzaskiem, piorunujący.

Fulmination, *s. f.* uderzanie z trzaskiem — ogłoszenie uroczyste bulli, klątwy papiezkiéj i t. p.

Fulminer, *v. n.* uderzać z trzaskiem — grzmiéć, piorunować, powstać gwałtownie — ogłosić uroczyście bullę, klątwę.

Fumage, *s. m.* nadawanie srebru koloru złota przez pewne nakadzanie.

Fumant, ante, *a.* dymiący, dymiący się. = *de colère*, pałający gniewem.

Fume, *s. m.* odciśnienie okopconego stępla na próbę.

Fumée, *s. f.* dym — para — dym, czczość, próżności. =*s*, humory bijące z żołądka ku górze — gnój jeleni, sarni i t. p *S'en aller en* =, spełznąć na niczém. *Vendeur de* =, nadrabiający tonem, miną. *Manger son pain à la = du rôt*, patrzyć na co a nie módz mieć udziału.

Fumer, *v. n.* dymić, wydawać dym, parę (o izbie, kominie) — dymić się *impers.* — gniewać się — dąsać się. *Faire = qu'un, fm.* rozgniewać. =, *v. a.* wędzić (mięsiwa) — palić (fajkę, tytuń) kurzyć, kopcić, ćmić *fm.* — gnoić grunt, nawozić gnoju, gnojem.

Fumeron, *s. m.* głowienka dymiąca się.

Fumet, *s. m.* zapach który wydają trunki lub mięsiwa.

Fumeterre, *s. f.* dymnica : roślina.

Fumeur, *s. m.* fajczarz.

Fumeux, euse, *a.* bijący do głowy (o trunkach).

Fumier, *s. m.* gnój ze słomą — gnój, łajna — kupa gnoju, śmieci.

Fumigation, *s. f.* fumigacya, nakadzanie — wykadzanie — trzymanie w dymie, nad dymem.

Fumigatoire, *a. d. g.* do nakadzań. *Boîte* =, puzderko na rzeczy używane do ratowania zaduszonych i t. p.

Fumiger, v. a. trzymać nad dymem, nakadzać.

Fumiste, s. m. mularz naprawiający piece i kominy.

Funambule, s. m. skoczek na linie.

Funèbre, a. d. g. pogrzebowy — grobowy, posępny, smutny.

Funérailles, s. f. pl. pogrzeb, obchód pogrzebowy.

Funéraire, a. d g. pogrzebowy.

Funeste, a. d. g. nieszczęsny — zgubny — opłakany.

Funestement, adv. nieszczęśnie.

Fungus, s. m. miękka narość.

Funin, s. m. Franc =, liny białe nie oblane smołą.

Fur, s. m. Au = et à mesure; à = et à mesure, w miarę jak..., za każdym razem jak...

Furet, s. m. łasica, łaska: zwierzątko. Chasser au =, polować na króliki z łasicą — fig. zręczny w wyszperaniu, w wywiedzeniu się czego.

Fureter, v. n. polować z łasicą — szperać, szukać, wywiadywać się. = la garenne, splądrować królicze jamy.

Fureteur, s. m polujący z łasicą na króliki — szperacz — ciekawy.

Fureur, s. f. wściekłość, zajadłość, szaleństwo, szalony gniew, rozhukanie — passya do czego — szał, uniesienie (wieszcza, proroka). =s, wściekłe zapędy, miotanie się.

Furibond, onde, a. wściekły, szalony, rozhukany — pałający gniewem.

Furie, s. f. uniesienie, wściekłość, gniew wściekły—war, wrzenie — jędza, bóstwo piekielne — jędza, zła kobieta.

Furieusement, adv. szalenie, wściekle.

Furieux, euse, a. szalony, wściekły — rozżarty, rozhukany — gwałtowny — straszny, okropny — Hér. taureau =, byk stający dęba, =, s. m. szaleniec, waryat.

Furolles, s. f. pl. rodzaj wyziewów ognistych: meteor.

Furoncle, s. m. czyrak, wrzód.

Furtif, ive, a. rzucony lub wzięty ukradkiem.

Furtivement, adv. ukradkiem, cichaczem.

Fusain, s. m. trzmielina: drzewo.

Fusarolle, s. f. ozdóbka na kapitelach.

Fuseau, s. m. wrzeciono.

Fusée, s. f. nić uprzędziona na wrzecionie, przędza — raca — stożek w zegarku na którym się okręca łańcuszek. = purulente, kanał ropy wyciekającéj z rany. = à la congrève, raca kongrewska.

Fuselé, ée, a. wrzecionowaty. Doigt =, palec bardzo cienki ku końcowi. Colonne =ée, kolumna nieco odęta ku trzeciéj części swojéj wysokości.

Fuser, v. n. rozlewać się, topnieć, rozpuszczać się.

Fusibilité, s. f. własność topienia się.

Fusible, a. d. g. topiący się.

Fusiforme, a. d. g. Bot. wrzecionowaty.

Fusil, s. m. krzesiwko: stalka do krzesania ognia — dekiel u broni palnéj. Vid. Batterie — stalka do ostrzenia nożów — fuzya, flinta, strzelba. = de munition, karabin. = à vent, wiatrówka.

Fusilier, s. m. fizylier: żołnierz.

Fusillade, s. f. ogień z ręcznéj broni.

Fusiller, v. a. rozstrzelać. Se =, v. rée. strzelać do siebie.

Fusion, s. f. topienie się (metalów) — zlewek, zlanie się w jedno. Entrer en =, zaczynać się topić.

Fuste, s. f. rodzaj statku długiego o żaglach i wiosłach.

Fustet, *s. m.* rodzaj drzewa farbierskiego.

Fustigation, *s. f.* chłostanie, chłosta.

Fustiger, *v. a.* obić, wychłostać, oćwiczyć.

Fût, *s. m.* łoże broni palnéj — osada drewniana narzędzia jakiego —sam słup kolumny (bez podstawy i kapitelu)—słupek świecznika i t. p. — beczka na wino.

Futaie, *s. f.* las z wielkich drzew, puszcza. *Demi-*=, las niezupełnie dorosły.

Futaille, *s. f.* beczka na trunki. = *en botte*, klepki na beczki w pękach — beczki na trunki.

Futaine, *s. f.* materya ze lnu i bawełny.

Futé, **ée**, *a.* chytry, przebiegły, zręczny — *Hér.* z drzewcem tego a tego koloru (dzida i t. p.).

Futée, *s. f.* rodzaj kitu do zalepiania rys w drzewie.

Futile, *a. d. g.* błahy, czczy.

Futilité, *s. f.* błahość, czczość—rzecz błaha, nic.

Futur, **ure**, *a. et s.* przyszły. *Le* = *mariage*, związek małżeński obecnie kojarzący się. *Epouser par paroles de* =, zaręczać sobie, robić zaręczyny. *Les* =*s époux*, przyszli małżonkowie. *La* =, narzeczona. =, *s. m.* czas przyszły (w grammatyce). = *contingent*, to co się może zdarzyć a może i nie zdarzyć.

Futurition, *s. f.* przyszłość rzeczy, jéj stan jako przyszłéj.

Fuyant, **ante**, *a.* ginący, niknący w głębi (w obrazie). *Echelle* =*nte*, skala nakréślona dla znalezienia stopniowego zmniejszania się przedmiotów w miarę ich oddalania się.

Fuyard, **arde**, *a.* uciekający. *Animal* =, bydlę odbiegające od trzody. =, *s. m.* żołnierz uciekający z pola bitwy.

G

G, *s. m.* siódma litera alfabetu francuskiego; przed a, o, u, wymawia się jak *g*. Przed e, i, y, jak *ż*. Przed *n* jak ń, wyjąwszy w słowach : *gnomonique, gnostique, agnation*, *stagnation*, *etc.*

Gabare, *s. f.* statek rzeczny o żaglach i wiosłach, dubas, szkuta — rodzaj sieci rybackiéj.

Gabarier, *s. m.* właściciel szkuty, dubasa — tragarz ładujący na szkutę.

Gabarit, *s. m.* model na kształt którego cieśle budują statek.

Gabatine, *s. f.* obiecanka cacanka a głupiemu radość. *Donner de la* =, oszukać, złudzić.

Gabegie, *s. f.* tumanienie, oszukiwanie, szachrajstwo.

Gabelage, *s. m.* przesuszanie soli w magazynie przed sprzedażą — podatek od soli — znak, cecha na soli magazynowéj.

Gabeler, *v. a.* przesuszać sól na magazynie.

Gabeleur, *s. m.* strażnik magazynu solnego.

Gabelle, *s. f.* dawniéj: gabola, podatek od soli — magazyn solny. *Pays de* =, kraj ulegający podatkowi na sól. *Frauder la* =, przekradać, przemycać sól—defraudować, przemycać — wykręcić się, wywinąć się od czego — zmydlić *fm.*

Gabier, *s. m.* majtek siedzący na bocianiém gnieździe.

Gabion, *s. m. Mar.* kosz osłaniający robotników przy oblężeniach.

Gabionnèr, *v. a.* osłonić koszami.

Gabords, *s. m. pl.* tarcice zewnętrzne u spodu statku.

Gaburon, *s. m.* belka umacniająca maszt.

Gâche, *s. f.* blaszka z otworem w którą wchodzi rygiel — obrączki żelazne do umocowania rury i t. p. do muru.

Gâcher, *v. a.* rozrabiać, rozczyniać wapno — zrobić po partacku, sklécić — sprzedawać za bezcen.

Gâchette, *s. f.* zasuwka pod ryglem — kurek u broni palnéj.

Gâcheur, *s. m.* robotnik rozczyniający wapno — partacz, fuszer.

Gâcheux, euse, *a.* rozbełtany, rozbabrany.

Gâchis, *s. m.* kałuża, błoto rozbabrane — kłopot, błoto *fm.*

Gade, *s. m.* wszelka ryba z rodzaju miętusów.

Gadouard, *s. m. vid.* Vidangeur.

Gadoue, *s. f.* exkrementa ludzkie.

Gaffe, *s. f.* bosak: drąg o haku prostym i drugim krzywym.

Gaffer, *v. a.* zaczepiać bosakiem.

Gage, *s. m.* zastaw — fant (w grze) — zakład, rękojmia, zapewnienie. =*s*, pensya, gaża — zapłata, zasługi (służących). = *du combat*, rękawica którą rycerz rzucał wyzywając drugiego. *Prêter sur* =*s*, pożyczać na zastaw. *Retirer un* =, wykupić zastaw. *Demeurer pour les* =*s*, polegnąć na placu — zostać dla służenia na rękojmią za drugich. *A* =*s*, najęty. *Casser aux* =*s*, odebrać urząd i pensyą.

Gage-mort, *s. m. vid.* Mort-gage.

Gager, *v. a.* założyć się, zakładać się, iść w zakład z kim o co — nająć do czego, zapłacić kogo.

Gagerie, *s. f.* przyaresztowanie ruchomości.

Gageur, euse, *s.* lubiący się zakładać o co.

Gageure *(gajure)*, *s. f.* zakład. *Faire une* =, założyć się o co. *Gagner une* =, wygrać zakład. *Soutenir la* —, dotrzymywać swego, obstawać przy swojém.

Gagiste, *s. m.* najęty do czego, najemnik.

Gagnage, *s. m.* pastwisko, wygon dla bydła.

Gagnant, *s. m.* wygrywający (o osobie). =, *a. m.* wygrywający (bilet, los).

Gagne-denier, *s. m.* robotnik, najemnik.

Gagne-pain, *s. m.* narzędzia, statki, naczynia: czém się zarabia na chleb.

Gagne-petit, *s. m.* szlifierz.

Gagner, *v. a.* zarobić, zarabiać — wygrać (w grze) — wygrywać (o bilecie, losie) — otrzymać, osiągnąć co — dostąpić, dopiąć czego — zyskać, skorzystać — zasłużyć na co, zarobić na co — przybyć, dostać się gdzie — dosięgnąć — zająć, zdobyć (szaniec i t. p.) — ogarnąć, zająć (o wodzie, ogniu) — pozyskać, ująć sobie — przekupić kogo. = *sa vie*, zarabiać na chléb. = *sa vie à filer*, zarabiać na życie przędzeniem, żyć z przędzenia i t. p. = *qu''un*, wygrać z kim (grając). = *sur qu''un*, wygrać z kim — wymódz co na kim. = *temps*, = *du temps*, zyskać na czasie. = *le jubilé*, dostąpić odpustu. *Il l'a bien gagné*, zasłużył na to; dobrze mu tak. = *du mal*, zarazić się, dostać (choroby jakiéj). = *qu''un de vitesse*, = *de la main*, ubiedz kogo w czém — przegonić, prześcignąć kogo, wyprzedzić. = *pays*, dostać się co prędzéj na gościniec. = *au pied*; = *le large*, = *le haut*, = *les champs*, zemknąć, uciec — wysunąć się, dostać się na czyste pole. = *du terrain*, posuwać się. = *la*

porte, dopaść drzwi (uciekając). *Le sommeil commençait à le* =, sen go zdejmował. = *la volonté d'un cheval*, przemódz konia. *Son cheval le gagne*, koń go ponosi. = *l'épaule d'un cheval*, poprawić wadę konia w łopatkach. Gagné, ée, *prt.* pozyskany — wygrany. *Donner gagné*, dać za wygraną. *Avoir ville gagnée*, postawić na swojém, dokazać swego.

Gaguí, *s. f.* pucołowata kobieta, pyza.

Gai, Gaie, *a.* wesoły, wesół — żywy, ruchawy — ucieszny, zabawny, krotofilny. *Vert* =, jasnozielony kolor. *Cheval* =, koń bez siodła i uzdy (w herbie). *Temps* =, czas wesoły, pogodny. *La* =*e science*, poezye dawnych trubadurów. *Avoir le vin* =, być wesołym podpiwszy się. *Être un peu* =, podochocić sobie. =, *adv.* wesoło, rzesko, żywo.

Gaïac, *s. m.* gwajak: rodzaj drzewa i jego żywicy.

Gaiement, Gaîment, *adv.* wesoło — rzesko — ochoczo, z ochotą. *Aller* =, ruszać, prędko jechać, szorować *fm.*

Gaieté, Gaîté, *s. f.* radość, wesołość — żywość ruchów (u konia). *De* = *de cœur*, bez powodu, z przywidzenia.

Gaillard, arde, *a.* wesoły — dziarski, rzeski, żywy — płochy, trzpiotowaty — śmiały, zuchwały. *Vent, air* =, wiatr, powietrze chłodne. =, *s. m.* zuch, chłop tęgi — chwat — chłop jak dąb — *Mar.* wyniosłość na przodzie lub tyle statku. =arde, *s. f.* heród baba — galarda: rodzaj tańca — nazwisko charakterów drukarskich pewnéj wielkości.

Gaillardement, *adv.* wesoło, rzesko.

Gaillardise, *s. f.* wesołość — zuchwałość — tłuste, wolne powiastki.

Gaillet, *s. m.* *vid.* Caille-lait.

Gain, *s. m.* zysk, korzyść — wygrana. =*s nuptiaux*, =*s de survie*, zapis przy ślubie. *Donner à qu'un* = *de cause*, przyznać komu lepszą, wygraną. *Se retirer sur son* =, rzucić grę wygrawszy.

Gaîne, *s. f.* futerał, pokrowczyk — *Bot.* pochewka — podstawa biustu węższa u dołu jak u góry i nie z jednéj sztuki z biustem.

Gaînier, *s. m.* robiący futerały.

Gaîté, *s. f.* *vid.* Gaieté.

Gala, *s. m.* feta, gala, uroczystość — uczta, bankiet.

Galamment, *adv.* uprzejmie, grzecznie — zręcznie — wytwornie, po elegancku — jak na kawalera przystoi.

Galant, ante, *a.* prawy, uczciwy, godny — grzeczny, uprzejmy, uprzedzający dla kobiet — świetny, ozdobny, pyszny. *Un* = *homme*, człowiek zacny. *Un homme* =, kawaler nadskakujący damom. *Une femme* =*nte*, kokieta. =, *s. m.* gach, gaszek, galant, gamrat* — ptaszek, *fig.* — filut. *Un vert* =, kawaler, rycerz mężny i grzeczny dla dam.

Galanterie, *s. f.* grzeczność, uprzejmość — grzeczności, nadskakiwanie kobietom — umizgi — romans, romanse — prezent — podarunek.

Galantin, *s. m.* galancik, umizgalski.

Galantine, *s. f.* potrawka z indyka lub cielęcia szpikowanego.

Galantiser, *v. a.* sztafirkować się, koperczaki stroić, smalić cholewki.

Galaxie, *s. f.* droga mléczna na niebie.

Galbanum, *s. m.* galbanum: rodzaj gummy. *Donner du* =, łudzić kogo obietnicami.

Galbe, *s. m.* zarys, kontur.

Gale, *s. f.* świerzba, krosty,

parchy — świerzba : choroba roślin. *Il n'a pas la = aux dents*, mówi się o żarłoku.

GALÉ, *s. m.* września : roślina.

GALÉACE, GALÉASSE, *s. f.* statek większy od galery (u starożytnych).

GALÉE, *s. f.* szufla na którą się z winkielaka przenoszą złożone litery.

GALÉGA, *s. m.* rutwica : rodzaj roślin.

GALÈNE, *s. f.* galen : kombinacya siarki i ołowiu.

GALÉNIQUE, *a. d. g.* galenowski, przejęty od sławnego lekarza Galena.

GALÉNISTE, *s. m.* galenista, t. j. lekarz trzymający się metody Galena.

GALÉOPSIS, *s. m.* badyl : roślina.

GALER (SE), *v. pron.* drapać się.

GALÈRE, *s. f.* galera : statek. =*s*, galery, robota na galerach za karę. *Tenir* =, uzbroić galerę swoim kosztem. *C'est une vraie* =, służba, miejsce wymagające cięższej pracy.

GALERIE, *s. f.* galerya, korytarz, przejście pokryte — galeryjka, ganek, krużganek — galerya, zbiór obrazów, żywotów ludzi i t. p. — galerya, loże w teatrze — widzowie sądzący o grze — publiczność. *Ce sont ses* =*s*, to jego zwykła droga, którędy zwykle chodzi.

GALÉRIEN, *s. m.* aresztant pracujący na galerach.

GALERNE, *s. f.* wiatr północno zachodni.

GALET, *s. m.* głazik, kamyk czarny i okrągły — kupa głazu — rodzaj gry.

GALETAS, *s. m.* mieszkanie pod samym dachem, na strychu — licha izba, ciupa.

GALETTE, *s. f.* placuszek cienki na maśle — suchar na zapas okrętowy. *Pain* =, zakalec (w chlebie).

GALEUX, EUSE, *a. et s.* parszywy, świerzbowaty.

GALHAUBAN, *s. m.* rodzaj liny idącéj z boku masztów bocianiego gniazda.

GALIMAFRÉE, *s. f.* bigos, bigosek.

GALIMATIAS, *s. m.* gmatwanina, galimatyas, mowa bez porządku. = *double*, galimatyas którego nierozumie ani słuchający go ani sam mówiący.

GALION, *s. m.* galion : statek wielki hiszpański.

GALIOTE, *s. f.* statek mały o wiosłach i żaglach.

GALLE, *s. f.* =, *noix de* =, narost na liściu drzewa — galas, galasówka, dębówka.

GALLICAN, ANE, *a.* gallikański, właściwy kościołowi Francyi.

GALLICISME, *s. m.* gallicyzm : sposób mówienia właściwy językowi francuskiemu.

GALLINACÉS, *s. m. pl.* kury, rodzaj kur.

GALLIQUE, *a. m. Acide* =, kwas otrzymywany z galasu.

GALLIQUE, *a. d. g.* gallicki, dawnych Gallów.

GALLON, *s. m.* miara rzeczy ciekłych około 4 1/2 kwart.

GALOCHE, *s. f.* galosze : obuwie na błoto. *Menton de* =, podbrudek długi, kończaty i zakrzywiony.

GALON, *s. m.* galon.

GALONNER, *v. a.* obłożyć, obszyć galonem. GALONNÉ, ÉE, *prt.* galonowany — w galonach.

GALOP, *s. m.* cwał, galop — galopada : taniec i nóta galopady. *Aller, courir le grand* =, lecieć, cwałować, prędko czytać i t. p. — trzepać, prędko gadać. *S'en aller au grand* =, umierać, konać.

GALOPADE, *s. f.* cwałowanie, galop. *D'ici là il n'y a qu'une* =, niedaleko, jednym cwałem przeleci.

GALOPER, *v. n.* galopować, cwałować — biegać — uwijać się za czém, latać — prędko co robić. =,

v. a. pędzić konia cwałem — ścigać, gonić kogo. *La peur, la fièvre le galope*, aż drzy od strachu; ma gwałtowną gorączkę.

Galopin, *s. m.* chłopiec do posyłek — kuchcik do posług kuchennych — malec *fm.*

Galoubet, *s. m.* fujarka, dudka.

Galuchat, *s. m.* skórka z pewnych ryb używana na pokrywanie pudełek i t. p.

Galvanique, *a. d. g.* galwaniczny.

Galvanisme, *s. m.* galwanizm: pewna klassa fenomenów elektrycznych — działanie galwaniczne.

Galvauder, *v. a.* łajać, złajać, zburczyć — poprzewracać, wywrócić do góry nogami — zepsuć, w nieład wprawić.

Gambade, *s. f.* skok, sus. *Payer en* =*s*, lada czém zbyć, zbywać kpinkami kogo.

Gambader, *v. n.* skakać, dawać susy.

Gambiller, *v. n.* majdać nogami.

Gamelle, *s. f.* misa z której majtkowie jedzą. *Etre à la* =, żyć na okręcie strawą majtków.

Gamin, *s. m.* ulicznik, lampart.

Gamme, *s. f.* gamma: szereg siedmiu głównych tonów w muzyce. *Chanter à qu'un sa* =, nakiwać komu, zburczyć, sfukać. *Changer de* =, zmienić ton, zdanie. *Etre hors de* =, nie wiedzieć co począć. *Mettre qu'un hors de* =, połamać szyki — zmieszać kogo.

Ganache, *s f.* dolna szczęka u konia — głupia głowa, do pozłoty, łeb zakuty. *Chargé de* =, z grubą szczęką (koń) — hebes, tępy łeb.

Ganglion, *s. m.* gruczoł, gruczołek.

Gangrène, *s. f.* gangrena — *fig.* zaraza śmiertelna.

Gangréner (se), *v. pron.* zgangrenować się. *La plaie s'est gangrenée*, wdała się gangrena.

Gangréneux, euse, *a.* zgangrenowany.

Gangue, *s. f.* kamienie i rudy otaczające metal w kopalni.

Ganse, *s. f.* pętlica (do zapięcia guzika).

Gant, *s. m.* rękawiczka, rękawica. = *de chien*, psie rękawiczki. =*s d'ambre*, rękawiczki perfumowane ambrą. =*s fournis*, rękawiczki futrowane. = *d'oiseau*, rękawice na rękę w któréj sokolnik trzyma sokoła. *Jeter le* =, rzucić rękawicę, wyzwać kogo. *Souple comme un* =, łatwy, z którym można robić co chcieć. *Vous n'en avez pas les* =*s*, nie pierwszy ty jesteś co tak mówisz i t. p. *Se donner les* =*s d'une chose*, przywłaszczać sobie sławę czego. *Cette fille a perdu ses* =*s*, nie pierwszy to jéj romans. *L'amitié passe le* =, przyjaźń przejdzie i przez rękawiczki: mówi się podając rękę w rękawiczce witając.

Gantelée, *s. f.* rękawiczki Najświętszéj Panny, rodzaj dzwonków: roślina.

Gantelet, *s. m.* rękawica rycerska: część zbroi — rodzaj bandażu na rękę — rękawiczka u niektórych rzemieślników.

Ganter, *v. a.* robić komu rękawiczki lub je kłaść na rękę. *Ces gants gantent bien*, te rękawiczki dobrze leżą na ręce. *Se* =, nosić rękawiczki.

Ganterie, *s. f.* robota, handel rękawiczek.

Gantier, *s. m.* rękawicznik. =tière, *s. f.* rękawiczniczka.

Garance, *s. f.* marzanna: roślina któréj korzeń wydaje farbę czerwoną — farba czerwona z marzanny. =, *a. d. g.* czerwony.

Garancer, *v. a.* farbować w marzannie.

Garant, ante, *s.* ręczący, ręczy-

ciel, poręka, rękojmia*, ręczycielka, *s. f.* =, rękojmia, zakład, poręka. *Je vous suis* =, ręczę ci za to.

GARANTIE, *s. f.* zaręczenie, ręczenie — rękojmia, pewność, zabezpieczenie — obwarowanie przeciw czemu, zapewnienie. = *formelle*, poręka hypoteczna. = *simple*, zaręczenie osobiste ręczyciela. *Bureau de* =, bióro sprawdzające wartość robót złota i srebra.

GARANTIR, *v. a.* ręczyć za kogo, za co — być rękojmią, dać porękę — ręczyć za dobroć towaru — zepewnić, upewniać, zaręczać — zabezpieczać, chronić, zasłaniać od czego. GARANTI, IE, *prt. et s.* ten za którego ręczą.

GARBURE, *s. f.* rodzaj zupy z chleba żytniego, kapusty ze szpérką i t. p.

GARCE, *s. f.* dziewczysko, dziewka.

GARCETTE, *s. f.* pletnia z łyka lub włókna rośliny.

GARÇON, *s. m.* chłopiec, syn — chłopiec, młody człowiek — kawaler, nieżonaty, bezżenny — chłopiec pracujący u majstra — garson, służący w oberży i t. p. — posługacz, stróż. =*s de la chambre*, posługacz do niższych posług pokojowych. =-*major*, dawniéj: pewien stopień officerski. *Brave* =, walny chłopiec, łepski chłopiec. *Beau, joli* =, ładny, przystojny chłopiec — z ironią: kawaler, ptaszek, szpaczek. *Il n'est qu'un petit* = *auprès de*..., jeszcze nie urósł aby się mierzył z... — nieumył się do...

GARÇONNIÈRE, *s. f.* dziéwka wdająca się z chłopcami.

GARDE, *s. f.* dozór, doglądanie, straż czego — opieka — gwardya — straż, warta — straż, strzeżenie — zasłonienie się w fechtowaniu — ochrona, garda (u szabli) — biała karta papieru na początku i na końcu oprawionéj książki — karta niższa jednéj maści ze starszą. =; = *malade*, kobieta pilnująca chorego. =*s*, robota ślusarska w zamku zabezpieczająca od wytrychów. = *d'honneur*, straż honorowa. = *nationale*, gwardya narodowa. = *municipale*, gwardya miejska. *Corps de* =, *vid.* CORPS. *Grand'*=, grangarda, oddział jazdy strzegący obozu. *Etre de bonne* =, chować co starannie, szanować czego — przechowywać się (o napojach i t. p.) — być dobrym stróżem (o psie i t. p.). *Etre de difficile* =, nie do ustrzeżenia. *Etre de* =, być na warcie. *Monter la* =, iść na wartę. *Descendre la* =, schodzić z warty. *Prendre* =, mieć się na baczności. *Prendre* = *à un sou, etc.* dbać o każdy szeląg — skąpić. *Se donner de* =; *se donner* =, strzedz się kogo aby... *N'avoir* = *de faire une chose*, ani myśléć o czém — wcale się nie troszczyć o co. *Etre sur ses* =*s*, mieć się na ostróżności. = *à vous!* ostróżnie.

GARDE, *s m.* nadzorca, dozorca — gwardzista. = *national*, gwardzista narodowy. = *du corps*, żołnierz z gwardyi przybocznéj. = *champêtre*, strażnik pól i zasiewów. =-*chasse*, gajowy. =-*pêche*, strażnik u rzek, kanałów i t.p. =-*vente*, dozorca drzewa zakupionego. =-*note*, dawniéj: notaryusz. = *des sceaux*, wielki pieczętarz Francyi razem minister sprawiedliwości. =-*marteau*, dawniéj: nadzorca lasów. =-*vaisselle*, kredencérz u króla. =*s de la manche*, gwardya najbliżéj osoby króla.

GARDE-BOURGEOISE, *s. f.* prawo służące jednemu z małżonków za stanu miejskiego używania dóbr dzieci póki niedorosną.

Garde-boutique, *s. m.* towar od dawna leżący w sklepie.

Garde-corps, *s. m. vid.* Garde-fou.

Garde-feu, *s. m.* krata przed kominem strzegąca od ognia.

Garde-fou, *s. m.* poręcz na moście, nad przepaścią i t. p.

Garde-manche, *s. m.* rękawek dla zaszanowania sukni.

Garde-manger, *s. m.* spiżarnia — szafka, spiżarka.

Garde-meuble, *s. m.* magazyn na sprzęty. = *de la couronne*, skarbiec (na klejnoty koronne).

Garde-noble, *s. m.* prawo służące jednemu z małżonków ze szlachty używania dóbr dzieci póki niedorosną.

Garde-robe, *s. f.* garderoba, izba na suknie — garderoba, suknie, odzienie — izdebka na stolec. *Maître de la* =, szatny u króla.

Garde-robe, *s. f.* zioła kładzione w odzienie dla ochronienia od mólow i t. p.

Garderobe, *s. m.* fartuch, fartuszek.

Garder, *v. a.* zachować, zachowywać, chować — zatrzymać, utrzymać, mieć u siebie — schować, odłożyć — strzedz — pilnować czego — pilnować kogo — doglądać — paść; pilnować (trzody) — zachowywać — pełnić co — dochować, dotrzymać (słowa) — uchować, ustrzedz od czego. = *la chambre*, *le lit*, niewychodzić z pokoju, leżeć w łóżku. = *les arrêts*, siedzieć w areszcie. = *la fièvre*, *etc.* mieć ciągle gorączkę i t. p. = *son ban*, odbyć czas wygnania. = *son rang*, utrzymywać swój stan. *La* = *à qu''un; la lui* = *bonne*, chować urazę do kogo. = *le mulet*, długo czekać na kogo. *En donner à* = *à qu''un*, wmawiać w kogo rzeczy nie do uwierzenia. *Se* =, strzedz się czego. *Garde-toi de* .., strzeż się, chowaj cię Boże, broń cię Boże.

Gardeur, euse, *s.* pasący, strzegący. = *de cochons*, świniopas.

Garde-vue, *s. m.* umbrelka na oczy.

Gardien, *s. m.* strażnik, stróż, opiekun — wartownik, stróż — gwardyan : przełożony niektórych klasztorów. =enne, *s. f.* strażniczka, opiekunka. *Lettres de* =*enne*, przywiléj zapewniający osobną juryzdykcyę.

Gardon, *s. m.* płoć : ryba.

Gare, *adv.* strzeż się. = *devant*, umykaj! na bok! usuń się! = *dessous*, strzeż się aby nie spadło. *Crier* =, przestrzedz, ostrzedz.

Gare, *s. f.* przystań.

Garenne, *s. f.* królikarnia — jama królicza — miejsce obronne koło zamku.

Garennier, *s. m.* mający staranie o królikach.

Garer, *v. a.* uwiązać statek w przystani. *Se* =, uszykować się w przystani (ostatkach) — strzedz się, unikać.

Gargariser, *v. a. Se* =, płukać gardło.

Gargarisme, *s. m.* płukanie, dekokt do płukania gardła — płukanie gardła.

Gargotage, *s. m.* liche jadło.

Gargote, *s. f.* garkuchnia, licha traktyernia.

Gargoter, *v. n.* chodzić jadać po garkuchniach.

Gargotier, ère, *s.* utrzymujący garkuchnię — lichy traktyer.

Gargouille, *s. f.* otwór rynny.

Gargouillement, *s. m.* bulkotanie wody w gardle — hurkotan'. (w brzuchu).

Gargouiller, *v. n.* babrać się w wodzie.

Gargouillis, *s. m.* szmér wody spadającéj z rynny.

41.

Gargousse, *s. f.* nabój armaty.

Garigue, *s. f.* stepy. *vid.* Lande.

Garnement, *s. m.* nicpoń, ladaco, łajdaczyna, hultaj.

Garnir, *v. a.* umeblować, zastawić czém (izbę i t. p.) — przystroić, ustroić, ubrać czém — ogarnirować — podszyć, podbić czém — uzbroić czém — zaopatrzyć. = *des fauteuils*, powypychać krzesła. = *une épée*, dać gardę do pałasza. *Se* =, opatrzyć się w co, zaopatrzyć się. Garni, ie, *prt.* umeblowany — meblowany. *Epée garnie*, w herbie: szpada z rękojeścią tego a tego koloru.

Garnisaire, *s. m.* gwardzista posłany na exekucyą.

Garnison, *s. f.* garnizon, załoga — miasto garnizonowe. *Mariage de* =, niedobrane stadło.

Garniture, *s. f.* ozdoba, przystrojenie — osada z drogich kamieni i t. p. — garnirowanie — garnitur, dobór — podszewka, podszycie — ustrojenie potraw, ubranie półmiska.

Garou, *s. m.* wilcze łyko: roślina.

Garouage, *s. m.* *Aller en* =, *être en* =, włóczyć się.

Garrot, *s. m.* łopatka u konia. *Etre blessé sur le* =, *fig.* szwankować na sławie, wziętości.

Garrot, *s. m.* drewienko do zakręcania sznura, do ściśnienia węzła.

Garrotter, *v. a.* związać, skrępować — *fig.* opisać kogo jak węża (w kontrakcie).

Gars, *s. m.* chłopiec. *Un grand* =, chłop tęgi.

Garus, *s. m.* rodzaj elixiru nazwanego od wynalazcy Garusa.

Gascon, *s. m.* gaskończyk, z Gaskonii — fanfaron, łgarz. =; =onne, *a.* gaskoński — fanfaroński.

Gasconisme, *s. m.* gaskonizm, sposób mówienia gaskoński.

Gasconnade, *s. f.* fanfaronada, chełpliwość.

Gasconner, *v. a.* zarywać akcentu gaskońskiego.

Gaspillage, *s. m.* marnotrawstwo, trwonienie.

Gaspiller, *v. a.* marnotrawić, trwonić, marnować, marnie tracić.

Gaspilleur, *s. m.* marnotrawca. =euse, *s. f.* marnotrawczyni.

Gaster, *s. m.* brzuch — żołądek.

Gastralgie, *s. f.* ból żołądka.

Gastrique, *a. d. g.* żołądkowy. =, *s. f.* arterya żołądkowa.

Gastrite, *s. f.* zapalenie kiszek.

Gastronome, *s. m.* gastronom, amator wykwintnych potraw i znający się na nich — żarłok.

Gastronomie, *s. f.* gastronomia, znanie się na kuchni.

Gastronomique, *a. d. g.* gastronomiczny.

Gastroraphie, *s. f.* zaszycie brzucha, operacya chirurgiczna.

Gastrotomie, *s. f.* rozcięcie brzucha: operacya.

Gâteau, *s. m.* placek, placuszek — wosk lub ziemia którą snycerz zapełnia wklęsłości figury. *Avoir part au* =, mieć udział w zysku. = *de miel*, plastr miodu.

Gâte-enfant, *s.* psujący dziecko pieszczotami.

Gâte-métier, *s. m.* kupiec, robotnik psujący drugim przez zbyteczne zniżanie ceny.

Gâte-pâte, *s. m.* lichy piekarz lub pasztetnik — partacz, fuszer.

Gâte-sauce, *s. m.* płodzidym, lichy kucharz.

Gâter, *v. a.* psuć, zepsuć, popsuć — psuć, zepsuć kogo — zwalać (suknię i t. p.). = *le métier*, psuć drugim (w handlu i t. p. zniżając za nadto cenę). = *du papier*, napsuć papieru, zagryzmolić dużo papieru. = *qu'un dans l'esprit d'un*

autre, popsuć komu sławę. *Se* =, zepsuć się, popsuć się — nadpsuć się (o artykułach jadła i t. p.).

Gatilier, Gattilier, *s. m.* wierzba włoska.

Gauche, *a. d. g.* lewy, po lewéj stronie — niezgrabnie zrobiony, koszlawy, krzywy — niezgrabny, niezręczny, niegladny. =, *s. f.* lewa strona, lewa ręka — lewica — lewa strona w izbie deputowanych we Francyi. *vid.* Côté =. *Donner à* =, pomylić się, zbłądzić — skrewić. *Prendre une chose à* =, wziąć co na opak lub do góry nogami, na wywrót.

Gauchement, *adv.* niezgrabnie, niezręcznie.

Gaucher, ère, *a. et s.* robiący lewą ręką, mańkut *pop.*

Gaucherie, *s. f.* niezgrabność, niezręczność — krok nierozsądny, kawałek.

Gauchir, *v. n.* uchylić się na bok — zboczyć z prostéj drogi — wykręcić, wykręcać, udawać się do wybiegów — spaczyć się.

Gauchissement, *s. m.* skrzywienie się — zboczenie z drogi prostéj.

Gaude, *s. f.* rodzaj rezedy: roślina — zupa z mąki kukuryzanéj.

Gaudir (se), *v. pron.* cieszyć się, radować się.

Gaudriole, *s. f.* facecye, fraszki.

Gaufre, *s. f.* plastr miodu — ciasteczko (wafle) wytłaczane w formie. *Etre la* = *dans une affaire*, być między młotem a kowadłem.

Gaufrer, *v. a.* wyciskać rówki i t. p. żelazkiem na cieście, papierze.

Gaufreur, *s. m.* robotnik wyciskający żelazkiem rowki lub desenie.

Gaufrier, *s. m.* żelazko do wyciskania.

Gaufrure, *s. f.* rowki, desenie wyciskane żelazkiem, poncyny.

Gaule, *s. f.* żerdź, drąg — pręt do poganiania.

Gauler, *v. a.* obijać, otłukać owoce żerdzią.

Gaulis, *s. m.* gałąź, konar.

Gaulois, oise, *a.* gallicki, dawnych Gallów. *Coq* =, kogut: herb Francyi. *Probité* =*oise*, staroddawna prawość. *Un vrai* =, człowiek szczery i otwarty. *C'est du* =, przestarzały sposób mówienia.

Gaupe, *s. f.* niechluj kobieta, flądra.

Gausser (se), *v. pron.* żartować sobie, drwić z kogo.

Gausserie, *s. f.* żarty, drwinki. *Par* =, w żartach, żartami.

Gausseur, euse, *a. et s.* lubiący szydzić, żartować z drugich, przedrwiwać.

Gavion, *s. m.* gardło, gardziel.

Gavotte, *s. f.* gawota: rodzaj tańca.

Gayac, *s. m.* *vid.* Gaïac.

Gaz, *s. m.* gaz, płyn lotny — gaz wodorodno-węglisty służący do oświecania. *Bec de* =, smoczek otwierający rurkę z gazem. = *permanents*, gazy utrzymujące się w stanie lotnym w każdéj temperaturze.

Gaze, *s. f.* gaza, cienka materya jedwabna.

Gazéifier, *v. a.* zamienić na gaz. *Se* =, zamienić się na gaz.

Gazéiforme, *a. d. g.* w stanie gazu.

Gazelle, *s. f.* gazella: gatunek antelopy.

Gazer, *v. a.* osłonić gazą — przysłonić nieco, osłonić rąbkiem.

Gazetier, *s. m* gazeciarz, nowiniarz — obnoszący gazety.

Gazetin, *s. m.* nowinki w rękopiśmie.

Gazette, *s f.* gazeta, dziennik — gazeta, plotką; trudniący się nowinkami.

Gazeux, euse, *a.* gazowy, z gazem, z którego się wydobywa gaz.

Gazier, *s. m.* robotnik róbiący gazę.

Gazomètre, *s. m.* gazometr: narzędzie do mierzenia ilości gazu — laboratoryum gdzie wydobywają gaz.

Gazon, *s. m.* trawnik darń, murawa. =*s*, darń, bryły ziemi z trawą.

Gazonnement, *s. m.* przykrycie darnią.

Gazonner, *v. a.* przykryć darnią, nawieść darni.

Gazouillement, Gazouillis, *s. m.* świegotanie ptastwa.

Gazouiller, *v. n.* świegotać (o ptastwie).

Geai, *s. m.* sojka: ptak.

Géant, *s. m.* olbrzym, wielkolud. =nte, *s. f.* olbrzymka. *A pas de* =, olbrzymim krokiem.

Géhenne, *s. f.* Gehenna, piekło.

Geindre, *v. n. fm.* jęczeć, stękać, kawęczyć.

Geindre, *s. m.* piekarczyk.

Gélatine, *s. f.* galareta.

Gélatineux, euse, *a.* galaretowaty.

Gelée, *s. f.* mróz — galareta z mięsa, z owoców i t. p.. = *blanche*, szron.

Geler, *v. a.* zamrozić — wymrozić — ziębić, wystudzać, przejmować zimném. *Il gèle, impers.* marznie, mróz bierze. =, *v. n* marznąć, zamarzać — zmarznąć, marznąć od zimna — stanąć (o rzece).

Gélif, *a. m.* popękany od zimna (o drzewie).

Geline, *s. f. (vi.)* kura.

Gelinotte, *s. f.* kura, pularda. = *de bois*, jarząbek.

Gellivure, *s. f.* szczelina w drzewie pękłém od mrozów.

Gémeaux, *s. m. pl.* bliźnięta: znak zodyaku.

Géminé, ée, *a.* powtarzany, dwukrotny — *Bot.* parzysty, po parze rosnący.

Gémir, *v. n.* jęczéć, stękać — jęczéć, ubolewać, skarżyć się, szerzyć skargi, żale — utyskiwać — jęczéć, gruchać (o siuogarlicy) — *fig.* jęczéć, stękać, uginać się pod ciężarem.

Gémissant, ante, *a.* jęczący

Gémissement, *s. m.* jęk, jęczenie — skargi, żale, narzekania.

Gemmation, *s. f. Bot.* pękanie, otwieranie się łusk w pąkach

Gemme, *a d g. Pierre* =, drogi kamień. *Sel* =, sól lodowata. =, *s. f.* drogi kamień — *Bot.* pąk.

Gémonies, *s. f. pl.* u Rzymian: miejsce gdzie wyrzucano ciała traconych winowajców.

Génal, ale, *a. Anat.* policzkowy.

Gênant, ante, *a.* zawadzający, niewygodny, niedogodny, nie na rękę, wprawiający w kłopot—przykry — uciążliwy.

Gencive, *s. f.* dziąsło.

Gendarme, *s. m.* człowiek zbrojny — żandarm. =*s*, iskry, iskierki — skazy w dyamencie.

Gendarmer (se), *v. pron.* rzucać się, ciskać się z gniewem, zżymać się.

Gendarmerie, *s. f.* żandarmerya.

Gendre, *s. m.* zięć.

Gêne, *s. f.* tortura, męki — niewygoda — przymus — niedogodność — zawada — kłopot — nieśmiałość w ruchach i t. p. — brak pieniędzy. *Être sans* =, nie żenować się, nie przymuszać się — pozwalać sobie. *Mettre à la* =, przymuszać do czego. *Se mettre à la = pour qu''ch*, mozolić się, suszyć sobie mózg — zadać sobie kłopotu.

Généalogie, *s. f.* genealogia, rodowód.

Généalogique, *a. d. g.* genealogiczny.

Généalogiste, *s. m.* heraldyk, układający genealogie.

Gêner, v. a. zawadzać komu, być na przeszkodzie — nabawić kłopotu — wprawić w przykre położenie. *Se* =, zenować się — wstydzić się — przymuszać się. Gêné, ée, *prt. et a.* znajdujący zawady — zakłopotany — w cieśni, zacieśniony — w przykrém położeniu pieniężném. *Avoir un air géné, une démarche génée*, mieć ułożenie nieśmiałe.

Général, ale, *a* powszechny, ogólny, ogółowy — generalny. =, *s. m.* dowódca — wódz wojska — generał, jenerał — generał, naczelnik całego zakonu — ogół, ogólne. *En* =, w ogólności — powszechnie, zazwyczaj.

Généralat, *s. m.* generalstwo (w zakonie).

Générale, *s. f.* bicie w bęben na alarm.

Généralement, *adv.* w ogólności, w powszechności, ogólnie, ogółowo.

Généralisation, *s. f.* uogólnienie.

Généraliser, *v. a.* uogólnić, uogólniać — rozciągnąć na ogół.

Généralissime, *s. m.* naczelnik, naczelny wódz.

Généralité, *s. f.* ogólność — dawniéj: pewna juryzdykcya finansowa. =*s*, ogółowe założenia, ogólniki. *Cette proposition a trop de* =, to założenie jest za ogólne, za ogółowe.

Générateur, trice, *a.* rodzący, płodzący, dający początek. *Point* = *d'une ligne*, punkt z którego powstaje linia.

Génératif, ive, *a.* rodzący, płodzący, od siły płodzenia.

Génération, *s. f.* rodzenie, płodzenie — plemie, pokolenie, ród, potomstwo — pokolenie (z ojca do syna) — ród, rodzenie się, rozradzanie się, mnożenie się — powstawanie, formowanie się (linii, powierzchni). *Les organes de la* =, części rodzajne.

Généreusement, *adv.* wspaniale, szlachetnie — hojnie, szczodrze — mężnie, walecznie.

Généreux, euse, *a.* wspaniały, szlachetny — szczodry, szczodrobliwy, hojny, wspaniały. *Un* = *coursier*, dzielny rumak. *Vin* =, wyborne wino.

Générique, *a. d. g.* rodzajowy — rodowy, właściwy całemu rodzajowi, ogólny.

Générosité, *s. f.* wspaniałość, szlachetność — hojność, szczodrobliwość.

Genèse, *s. f.* Genesis, księga rodzaju: pierwsza księga Mojżeszowa.

Génestrolle, *s. f.* rodzaj janowca: roślina.

Genêt, *s. m.* janowiec: roślina.

Genet, *s. m.* koń hiszpański, dzianet.

Généthliaque, *a. d. g.* pisany na urodziny czyje (wiersz, poezya) — astrolog ciągnący horoskop nowo narodzonego dziecięcia.

Genette, *s. f.* gatunek cywety: źwierzątko.

Genette (à la), *adv.* z krótkiemi strzemionami.

Genévrier, *s. m.* jałowiec i cały rodzaj krzewów.

Génie, *s. m.* gieniusz, duch opiekuńczy — gwiazda, los — gieniusz, duch (zły lub dobry) — gieniusz, człowiek wyższy — władza umysłowa, głowa, talent — duch, istota, natura rzeczy, charakter — inżynierya. *Avoir le* = *du mal*, mieć skłonność do złego. *Le* = *de la langue*, duch języka. *Travailler de* =, tworzyć. *Officier du* =, officer od inżynieryi. *Le* = *militaire*, inżynierya lądowa. *Le* = *maritime*, inżynierya morska.

Genièvre, *s. m.* jałowiec: drzewko i ziarno — wódka jałowcowa.

Génisse, *s. f.* jałowica, jałówka.

Génital, ale, *a.* rodzajny. *Membre* =, członek rodzajny.

Génitif, *s. m.* drugi przypadek w deklinacyach greckich, łacińkich i t. p.

Génitoires, *s. m. pl.* jądra, części rodzajne męzkie, samcze.

Géniture, *s. f.* pokolenie, potomstwo.

Genou, *s. m.* kolano. *A =x*, na kolanach, na klęczkach. *Fléchir les =x*, ugiąć kolana, uklęknąć, klękać — uniżyć się.

Genouillère, *s. f.* nadkolanek : część zbroi — część bóta zachodząca na kolano.

Génovéfain, *s. m.* kanonik regularny od Stéj Genowefy.

Genre, *s. m.* rodzaj, ród — rodzaj : poddział rzędu lub familii źwierząt — rodzaj, gatunek — sposób, tryb — sposób — rodzaj, dział, oddział (w utworach sztuki) — rodzaj (w grammatyce). *Tableau de* =, obraz niewchodzący do rzędu ani historyi ani krajobrazów jakoto : portrety, obrazy scen życia prywatnego i t. p. *Le = humain*, ród ludzki. *Le bon* =, dobry ton.

Gent, *s. f.* naród, rod, plemie. *La = moutonnière*, ród barani, owce — ślepi naśladowcy. Gens, *pl.* narody — ludzie, osoby. *Le droit des gens*, prawo narodów. *Quelles gens êtes-vous*, co za jedni jesteście? *Les vieilles gens*, starzy. *Des honnêtes gens*, ludzie uczciwi. *Mille gens, milliers de gens*, niezliczona moc, krocie. *Les gens de lettres*, literaci. *Les gens du monde*, ludzie żyjący w świecie. *Les gens d'Église*, księża, duchowni. *Les gens de robe*, urzędnicy sądowi. *Les gens du roi*, prokuratorowie królescy. *Mes gens*, moi ludzie, moi służący. *Nos gens*, nasi, nasi żołnierze.

Gent, ente, *a* ładny, śliczny.

Gentiane, *s. f.* goryczka : roślina.

Gentil, *a. et s. m.* poganin, bałwochwalec. =*s*, poganie, narody* językowie*. *Apôtre des* =, Apostoł narodów : Sty Paweł.

Gentil, ille, *a.* śliczny, ładny, śliczniutki. *Faire le* =, wdzięczyć się. *Cela passe le* =, to pysznie, cudnie.

Gentilhomme, *s. m.* szlachcic (z rodu. *vid.* Noble) — osoba szlachetnego rodu towarzysząca książętom. = *de chambre*, pewny urząd na dworze : podkomorzy. *Foi de* =, szlacheckie słowo. = *à lièvre*, szlachcic na zagrodzie, z zaścianka, którego fortuna głębsza jak szersza. *Troc de* =, facyenda, zamiana sztuka na sztukę.

Gentilhommerie, *s. f.* szlachectwo.

Gentilhommière, *s. f.* dworek szlachecki.

Gentilité, *s. f.* poganie — pogaństwo, wieki pogaństwa.

Gentillâtre, *s. m.* szlachetka, szlachciura.

Gentillesse, *s. f.* wdzięk, powaby — sztuka, figiel, zręczność, zręczny ruch, obrót — figiel, kawałek, psota, sprawka — osobliwość, cacko.

Gentiment, *adv.* ładnie, ślicznie.

Génuflexion, *s. f.* klękanie, uklękanie.

Géocentrique, *a. d. g.* należący do planety widzianego z ziemi.

Géodésie, *s. f.* geodezya : sztuka mierzenia i dzielenia ziemi.

Géodésique, *a. d. g.* geodezyjny.

Géognosie, *s. f.* geognozya : znajomość ziemi, jéj kształtów i pokładów.

Géographe, *s. m.* geograf. *Ingénieur-=*, inżynier do robienia kart geograficznych.

Géographie, *s. f.* geografia : opisanie ziemi.

Géographique, *a. d. g.* geograficzny.

Geôlage *(géô=jô)*, *s. m.* zapłata dozorcy więzienia.

Geôle *(jôle)*, *s. f.* więzienie, ciemnica — izba dozorcy więzienia.

Geôlier *(geô=jô)*, *s. m.* dozorca więzienia. =**ère**, *s. f.* żona dozorcy.

Géologie, *s. f.* geologia : nauka o ziemi, jéj kształcie i pokładach.

Géologique, *a.* geologiczny.

Géologue, *s. m.* geolog.

Géomance, **Géomancie**, *s. f.* geomancya: sztuka wróżenia z pewnych punktów lub linii kreślonych na ziemi.

Géomancien, **enne**, *s.* oddający się geomancyi.

Géométral, **ale**, *a.* geometryczny.

Géométralement, *adv.* geometrycznie.

Géomètre, *s. m.* geometra, mierniczy.

Géométrie, *s. f.* geometrya, miernictwo, ziemiomiernictwo.

Géométrique, *a. d. g.* geometryczny. *Esprit* =, głowa lubiąca dokładność geometryczną.

Géométriquement, *adv.* geometrycznie — dokładnie.

Géorgiques, *s. f. pl.* georgiki, ziemiaństwo : poema o rolnictwie.

Géranium, *s. m.* gerania, bodziszek : roślina.

Gérant, *s. m.* gerent, zawiadowca, zarządzający czém.

Gerbe, *s. f.* snop — dziesięcina w snopach. = *d'eau*, woda wytryskująca z fontan w kształcie snopa. = *de feu*, fajerwerk w snop ognisty.

Gerbée, *s. f.* snop słomy.

Gerber, *v. a.* wiązać zboże (w snopy) — ustawić w piwnicy beczki wina jedne na drugich.

Gerboise, *s. f.* żerboa, skoczek, zwierzątko

Gerce, *s. m.* mól szatny.

Gercer, *v. a.* porobić rozpadliny na skórze. =, *v. n.* *Se* =, popadać się (o skórze od zimna, o ziemi od gorąca).

Gerçure, *s. f.* padanie się, popadanie się.

Gérer, *v. a.* zawiadować, zarządzać czém.

Gerfaut, *s. m.* białozor : gatunek sokoła.

Germain, **aine**, *a.* krewny; cioteczny lub wujeczny lub stryjeczny (brat lub siostra) — ciotecznie lub stryjecznie rodzony, rodzeństwo *coll.* —, rodzony syn z jednego ojca i jednéj matki. *Il a le* = *sur moi*, jest mi wujem, stryjem (nierodzonym).

Germandrée, *s. f.* przetacznik łąkowy : roślina.

Germanique, *a. d. g.* germański, niemiecki.

Germanisme, *s. m.* germanizm, sposób mówienia właściwy językowi niemieckiemu.

Germe, *s. m.* zarodek — płód — *Bot.* jajecznik — zarodek — kieł (w roślinie) — *fig.* zaród, ziarno, nasienie. *Faux* =, płód niekształtny, zaśniad.

Germer, *v. n.* puszczać kły (o ziarnie) — rodzić się — schodzić (o nasieniu). **Germé**, **ée**, *prt.* puszczający kły.

Germinal, *s. m.* siódmy miesiąc roku w kalendarzu republikanckim francuskim.

Germination, *s. f.* puszczanie kłów (o roślinach).

Gérofle, *s. m.* *vid.* **Girofle**.

Gérondif, *s. m.* gerundium, imiesłów bezwzględny.

Gerzeau, *s. m.* śniedź : roślina rosnąca między zbożem. *vid.* **Nielle**.

Gésier, *s. m.* wole (u niektórych ptaków).

Gésine, *s. f. (vi.)* połóg.
Gésir, *v. n. (vi.)* leżeć. Od tego pochodzi Gît.
Gesse, *s. f.* groszek : roślina.
Gestation, *s. f.* przechadzka w lektyce — noszenie płodu w żywocie, czas brzemienności.
Geste, *s. m.* ruch, poruszenie, ruchy rąk, ciała, giesta — znak, skinienie.
Gestes, *s. m. pl.* dzieje, dzieła znakomite.
Gesticulateur, *s. m.* machający rękami; cały w ruchu, w giestach.
Gesticulation, *s. f.* giesta, ruchy ciała, rąk; wywijanie, machanie rękami i t. p.
Gesticuler, *v. n.* wyrabiać rękami, ciałem; robić giesta, rzucać się.
Gestion, *s. f.* zawiadowstwo, zarząd, sprawowanie urzędu i t. d.
Gibbeux, euse, *a.* wypukły.
Gibbosité, *s. f.* garb, wypukłość.
Gibecière, *s. f.* trzos — torba myśliwska — wór kuglarzy pokazujących różne sztuki. *Tour de* =, kuglarstwo, figiel.
Gibelet, *s. m.* świderek do próbowania beczek wina. *Avoir un coup de* =, być trzpiotem, postrzelonym.
Gibelin, *s. m.* Gibelin: w średnich wiekach zestronnictwa we Włoszech trzymającego za Cesarzami niemieckiemi.
Gibelotte, *s. f.* potrawka z królika.
Giberne, *s. f.* ładownica.
Gibet, *s. m.* szubienica.
Gibier, *s. m.* źwierzyna, dziczyzna. *Gros* =, gruba źwierzyna (sarny, jelenie, dziki). *Menu* =, drobna źwierzyna (zające, kuropatwy i t. p.). = *de potence*, łotry, wisielce, warci stryczka, szubieniczniki. *Cela n'est pas de son* =, to nie dla niego; to nie przy nim pisano.

Giboulée, *s. f.* deszcz z gradem krótkotrwały a częsty.
Giboyer, *v. n.* polować, uganiać się za źwierzyną. *Poudre à* =, proch drobny (do strzelania).
Giboyeur, *s. m.* lubiący polować — myśliwy.
Giboyeux, euse, *a.* obfitujący w źwierzynę, pełny źwierza, zwierzynny.
Gigantesque, *a. d. g.* olbrzymi. =, *s. m.* olbrzymiość, ogrom.
Gigantomachie, *s. f.* walka olbrzymów z Bogami (w mitologii).
Gigot, *s. m.* udo (baranie). =*s*, uda tylne u konia — buchaste rękawy u sukni.
Gigotter, *v. n.* mieć ostatnie podrygi (o zdychającym zającu i t. p.) — majdać nogami. Gigotté, ée, *prt. et a.* mający dużo ścierwa na udach (koń, pies).
Gigue, *s. f. pop.* giczał, noga.
Gigue, *s. f.* rodzaj tańca.
Gilet, *s. m.* kamizelka — kaftanik.
Gille, *s. m.* osoba urojona w komedyach gminnych — gap', gamoń. *Faire* =, uciec, zemknąć.
Gimblette, *s. f.* gatunek ciasteczka.
Gindre, *s. m. vid.* Geindre, *s. m.*
Gingas, *s. m.* płótno w pasy białe i niebieskie.
Gingembre, *s. m.* imbier.
Ginguet, ette, *a.* słaby (o trunkach) — lichy — krótki, kusy. =, *s. m.* liche wino,
Ginseng, *s. m.* ginseng : rodzaj rośliny z Chin.
Girafe, *s. f.* girafa, żyrafa, wielbłądoryś.
Girande, *s f. vid.* Gerbe *d'eau, de feu.*
Girandole, *s. f.* żyrandola, pająk do oświecania pokojów.
Girasol, *s. m.* gatunek opalu z kamień.

Giratoire, *a. d. g.* kręcący się do koła.

Giraumont, *s. m.* rodzaj tykwy.

Girofle, *s. m.* gwoździk : roślina. *Huile de* =, olejek gwoździkowy.

Giroflée, *a.* *Cannelle* =, kora drzewa gwoździkowego.

Giroflée, *s. f.* lewkonia : roślina.

Giroflier, *s. m.* drzewo gwoździkowe.

Giron, *s. m.* łono : przestrzeń od pasa po kolana u osoby siedzącéj — część schodu na którój się stawia nogę — *Hér.* trójkąt którego wierzchołek dochodzi do środka tarczy od spodu. = *de l'Église*, łono kościoła.

Girondin, *s. m.* deputowany z departamentu Gironde we Francyi. =*s*, girondziści : stronnictwo republikanów umiarkowanych w 1790.

Gironné, ée, *a. Hér.* z czterema trójkątami jednego koloru i z czterema drugiéj.

Girouette, *s. f.* chorągiewka na dachu — zmiennego charakteru człowiek, perekińczyk.

Gisant, ante, *a.* leżący.

Gisement, *s. m.* położenie, leżenie skał, pokładów ziemi, rozkład ich.

Gît, trzecia osoba od nieużywanego słowa Gésir, leżeć. *Ci-gît*, tu leży. *Tout gît en cela*, wszystko na tém polega, zawisło od tego. *Ci-gît le lièvre*, tu sęk, tu trudność.

Gîte, *s. m.* legowisko, łożysko — nocleg — kamień młyński nieruchomy — pokład skał, kamieni. *Le lièvre va toujours mourir au* =, każdy tam ciągnie gdzie się ulęguie.

Gîter, *v. n.* leżeć — sypiać, mieszkać. *Se* =, mieszkać.

Giton, *s. m.* chłopiec dający się używać do sodomii.

Givre, *s. m.* szron na drzewach.

Givre, *s. f.* wąż (w herbie).

Glabre, *a. d. g. Bot.* gładki.

Glaçant, ante, *a.* zimny, lodowaty, ścinający, mroźny — *fig.* zimny, oziębły.

Glace, *s. f.* lód — w termometrze : stopień zera — źwierciadło, lustro — szyba, tafla zwierciadeł — szybka, okienko w karecie i t. p. — skaza w dyamencie. =*s*, lody. = *à la crème*, *au citron*, lody śmietankowe, cytrynowe. *Rompre la* =, złamać pierwsze trudności, zgryść orzech *fig.* *Ferré à* =, okuty na gołoledź — biegły w czém, kuty *fm.*

Glacer, *v. a.* zmieniać w lód, zamrozić, ścinać, oziębiać (krew w żyłach i t. p.) — przejmować zimném — pociągnąć farbą lekką i przezroczystą dla nadania lustru — ocukrować, powleć cukrem smażonym. *Se* =, ściąć się, ścinać się (od zimna) — zlodowacieć, zamarzać — zamarznąć. = *une doublure de taffetas sur une étoffe*, podszyć co kitajką tak aby zupełnie przystawała nie odymając się. Glacé, ée, *prt. et a.* zamrożony, zimny jak lód — ostygły, wyziębiony — zimny, obojętny — zimny, mroźny (klimat i t. p.). *Gants glacés*, rękawiczki glansowane.

Glacée, *s. f.* rodzaj rośliny.

Glaceux, euse, *a.* ze skazą (drogi kamień).

Glacial, ale, *a.* mroźny, zimny, lodowaty — zimny, obojętny.

Glaciale, *s. f. vid.* Glacée.

Glacier, *s. m.* cukiernik przedający lody — cypel lodowaty góry.

Glacière, *s. f.* lodownia — zimna izba, w której zimno jak w psiarni.

Glacis, *s. m.* pochyłość szańca, wału — powłoka lśniąca i delikatna z farby na obrazie.

Glaçon, *s. m.* kawałek lodu.

Gladiateur, *s. m.* szermierz, zapaśnik (u starożytnych).

Glaïeul, *s. m.* mieczyk : roślina.

Glaire, *s. f.* flegma, muł w żołądku, szlam — smarkocina, glut z nosa — białko jaja surowe.

Glairer, *v. a.* powlec, smarować białkiem od jaja.

Glaireux, euse, *a.* szlamowaty, klejowaty.

Glaise, *s. f.* zdunka: glina garncarska tłusta.

Glaiser, *v. a.* oblepić, nalepić gliną. = *des terres*, nawozić grunt glinką tłustą.

Glaisière, *s. f.* dół z którego biorą glinkę.

Glaive, *s. m.* miecz — prawo miecza, prawo karania śmiercią. *Le = spirituel*, klątwy kościelne.

Glanage, *s. m.* zbieranie kłosów.

Gland, *s. m.* żołądź: owoc dębu —żołądź: rozmaitego rodzaju ozdoby—żołądź: część członka męzkiego. = *de terre*, groszek: roślina.

Glande, *s. f.* gruczoł: naczynie do sekrecyi w ciele—gruczoł (przypadkowy).

Glandé, ée, *a.* mający gruczoły pod gardłem — *Hér.* z żołędziami odmiennéj jakiéj barwy (dąb).

Glandée, *s. f.* zbieranie żołędzi. *Envoyer les cochons à la =*, wypędzić świnie na żołądź do lasu.

Glandulaire, *a. d. g.* Glanduleux, euse, *a.* gruczołkowaty.

Glandule, *s. f.* gruczołek.

Glane, *s. f.* kłosy uzbierane z pola po żniwie — gałązka pełna owoców—warkocz, sznurek cébul i t. p.

Glaner, *v. a.* zbierać kłosie w polu — zbierać po kim, szukać.

Glaneur, euse, *s.* zbierający kłosie po żniwie.

Glanure, *s. f.* kłosie uzbierane, kłos na polu.

Glapir, *v. n.* skowyczéć, skomléć (o psie, lisie) — piszczyć, piskliwie gadać.

Glapissant, ante, *a.* piskliwy (głos).

Glapissement, *s. m.* skomlenie, skowyczenie — pisk, piskliwość.

Glas, *s. m.* odgłos dzwonów na pogrzeb.

Glaucome, *s. m.* pewna choroba oczu.

Glauque, *a. d. g.* modry, błękitnawy.

Glèbe, *s. f.* skiba, gleba—grunt, ziemia. *Droit de la =*, prawa przywiązane do gruntu.

Glène, *s. f.* wklęsłość kości w którą zachodzi inna kość.

Glénoïde, Glénoïdale, *a. d. g.* przyjmujący inną kość.

Glette, *s. m.* glejta: niedokwas ołowiu.

Glissade, *s. f.* poślíżnięcie się.

Glissant, ante, *a* śliski. *Il fait =*, ślisko na dworze. *Un terrain =*, śliska, przykra sprawa.

Glissé, *s. m.* lekkie posuwanie się w tańcu ślizgając się nogą.

Glisser, *v. n.* ocbynąć się, ośliznąć się — ślizgać się — pośliznąć się — z lekka tylko dotknąć czego — prześliznąć się, przemknąć się. = *des mains*, wyśliznąć się, wymknąć się z rąk. =, *v. a.* wprowadzić zręcznie, nieznacznie — wśliznąć co, wścibić *fm.* — wtrącić nieznacznie. *Se =*, wkraść się, zakraść się, podejść, podemknąć się — wcisnąć się.

Glisseur, *s. m.* ślizgający się (po lodzie).

Glissoire, *s. f.* ślizgawka.

Globe, *s. m.* kula — kula ziemska — złota kula z krzyżem: godło władzy. = *terrestre*, globus wystawiający kulę ziemską. = *céleste*, globus wystawiający niebo. *Les =s, célestes*, ciała niebieskie, gwiazdy.

Globulaire, *s. f.* matecznik książki, wielka stokroć: roślina.

Globule, *s. m.* kulka, bułka okrągła.

Globuleux, euse, a. kulisty — w kulki, toczący się kulkami.

Gloire, s. f. chwała — sława — cześć — chluba — wieczna chwała (niebian) — chęć sławy, duma — otwarte niebiosa wystawiające osoby boskie i aniołów — trójkąt otoczony promieniami : godło trójcy — machina w teatrze służąca do przedstawienia niebios — *vid.* Auréole. *A la = de qu''un*, na cześć i chwałę komu. *Rendre = à la vérité*, oddać świadectwo prawdzie. *Faire = de qu''ch*, *se faire = de qu''ch*, chlubić się czém, z chlubą wyznawać. *Être la = de son pays*, *etc.* być chlubą swojego kraju i t. d. *Le fils de Dieu viendra dans sa =*, syn Boży przyjdzie w swojéj chwale. *Vaine =*, próżność. *Fausse =*, błaha, czcza, próżna sława.

Glorieusement, *adv.* chlubnie, z chwałą.

Glorieux, euse, a. chlubny, zaszczytny — chełpliwy, próżny. *La =euse Vierge Marie*, przenajświętsza Panna Marya. *Les = martyrs*, święci męczennicy. *De =euse mémoire*, wiekopomnéj pamięci. *Corps*, *vid.* Corps. =, *s. m.* człowiek chełpliwy, samochwał. *Il fait bon battre =, il ne s'en vante pas*, człowiek chełpliwy tai doznane poniżenie.

Glorification, *s. f.* wyniesienie do chwały wiecznéj.

Glorifier, *v. a.* chwalić, wielbić (Boga) — przyjąć do swojéj chwały (jak Bóg świętych) — chełpić się z czego — pokładać chlubę w czém.

Gloriole, *s. f.* czcza sława, dym.

Glose, *s. f.* glossa, objaśnienie wyrazu innym używańszym — kommentarz, przypisy — parodya jakiego poematu w tejże saméj formie co oryginał — uwagi, dodatki. = *ordinaire*, glossa do textu łacińskiego Wulgaty. *C'est la = d'Orléans*, objaśnienie ciemniejsze niż sam text.

Gloser, *v. a.* pisać glossy, objaśnienia — robić dodatki niekorzystne, uszczypliwe (opowiadając co i t. p.)

Gloseur, euse, *s.* lubiący robić dodatki niekorzystne — przyganiający.

Glossaire, *s. m.* słowniczek.

Glossateur, *s. m.* glossator, autor glossy, objaśnień.

Glossite, *s. f.* zapalenie języka.

Glossopètre, *s. m.* skamieniały ząb rybi.

Glotte, *s. f.* rowek krtani.

Glouglou, *s. m.* naśladowanie głosu indyków.

Glouglouter, *v. n.* bełkotać (o indykach).

Gloume, *s. f. vid.* Glume.

Gloussement, *s. m.* gdakanie (kokoszy).

Glousser, *v. n.* gdakać (o kokoszy).

Glouteron, *s m.* łopuch : roślina.

Glouton, onne, *a.* żarłoczny, obżarty. =, *s. m.* żarłok, obżartuch, pasibrzuch — rosomak : źwierz.

Gloutonnement, *adv.* żarłocznie.

Gloutonnerie, *s. f.* obżarstwo.

Glu, *s. f.* lep którym łowią ptaki.

Gluant, ante, *a.* lépki, klejowaty — polepiony klejem.

Gluau, *s. m.* gałązka z lepem na branie ptastwa.

Gluer, *v. a.* pomazać lepem — zlepić, polepić (czém lepkiém).

Glume, *s. f.* plewa, plewka.

Gluten, *s. m.* kléj, karuk — klejowata materya.

Glutineux, euse, *a.* klejowaty, lépki.

Glyconien, Glyconique, *a. m.* glikoński, wiersz złożony ze spondeja i dwu daktylów.

Glyptique, *s. f.* sztuka rznięcia kamieni.

Glyptothèque, *s. f.* muzeum kamieni rzniętych.

Gneiss, *s. m.* gneis : rodzaj skały pierwotnéj.

Gnome, *s. m.* gnom, duch męzki niewidomy strzegący skarbów.

Gnomide, *s. f.* gnom żeński.

Gnomique, *a. d. g.* zawierający lub piszący maxymy; przysłowiowy.

Gnomon, *s. m.* zegar słoneczny, kompas.

Gnomonique, *s. f.* gnomonika : sztuka robienia zegarów słonecznych.

Gnostiques, *s. m. pl.* gnostycy : sekta filozoficzno-religijna.

Go (tout de), *adv. pop.* wzręcz, wprost, niepytając nikogo.

Gobbe, *s. f.* pewna mieszanina na trucie zwierząt.

Gobeau, *s. m.* *(vi.)* kubek.

Gobelet, *s. m.* kubek (bez ucha) — bufet, kredens stołu króleskiego i officyaliści jego. *Joueur de* =*s*, kuglarz, szarlatan — szachraj.

Gobelin, *s. m.* diabeł, zły duch.

Gobelins, *s. m. pl.* sławna fabryka kobierców w Paryżu.

Gobelotter, *v. n.* zapijać, wychylać kubki.

Gobe-mouches, *s. m.* rodzaj jaszczurki — mucholówka : ptak — mucholówka : rodzaj roślin — łatwowierny, wierzący byle czemu — próżniak, łapimucha.

Gober, *v. a.* połknąć — chłapnąć *fm.*—złapać, porwać, zacapić *fm.* — wierzyć byle czemu. = *des mouches*, *du vent*, bawić się fraszkami.

Goberger (se), *v. pron.* szydzić, naśmiewać się z kogo, wydrwiwać kogo — bawić się, hulać — przewracać się, rozwalać się.

Goberges, *s. f. pl.* deszczułki poprzeczne w łóżku utrzymujące siennik.

Gobet, *s. m.* kawałek, kąsek — gatunek wiśni. *Prendre un homme au* =, porwać kogo znienacka.

Gobeter, *v. a.* narzucać wapno w szpary między kamienie.

Gobin, *s. m.* garbaty, garbusek.

Godailler, *v. n.* zapijać, popijać, wychylać kufle, dusić kufel.

Godelureau, *s. m.* gaszek, galant, gładyszek.

Godenot, *s. m.* osóbka z drzewa którą kuglarze bawią patrzących.

Goder, *v. n.* fałdować się — paczyć się, spaczyć się.

Godet, *s. m.* kubek — słoik — wiaderko.

Godichon, *s. m.* gap', gamoń, ślamazarnik.

Godiveau, *s. m.* pasztecik z kiełbaskami, z siekaniną cielęcą i t. p.

Godron, *s. m.* marszczki, fałdy, karbowanie u kréziów — wyrabianie na naczyniach lub sprzętach form w kształcie jajka.

Godronner, *v. a.* marszczyć, układać w fałdy, karbować.

Goeland, *s. m.* mewa : ptak.

Goëlette, *s. f.* statek o dwu masztach do 100 beczek.

Goëmon, *s. m.* *vid.* Varech.

Goëtie, *s. f.* wywoływanie duchów złośliwych.

Goffe, *a. d. g.* niezgraba, wałkoń.

Gogaille, *s. f.* biesiada. *Être en* =, *faire* =, biesiadować, bankietować.

Gogo (à), *adv.* do woli, do sytości. *Vivre à* =, *être à* =, mieć czego po dziurki, podostatkiem.

Goguenard, arde, *a.* żartujący, szydzący. =, *s. m.* lubiący szydzić, wydrwiwać.

Goguenarder, *v. n.* żartować, szydzić, przedrwiwać.

Goguenarderie, *s. f.* drwinki, przedrwiwanie.

Goguette, *s. f.* faceeye, śmieszki, pustoty. *Etre en* =, być

w dobrym humorze. *Chanter = à qu''un*, nawymyślać komu.

Goinfre, *s. m.* żarłok, pasibrzuch.

Goinfrer, *v. n.* żréć, objadać się.

Goinfrerie, *s. f.* obżarstwo.

Goître, *s. m.* strum : wole tworzące się pod gardłem (u ludzi).

Goîtreux, euse, *a.* strumowaty, mający strum, wole.

Golfe, *s. m.* golf, zatoka morska.

Gomme, *s. f.* gumma. = *élastique*, *vid.* Caoutchouc.

Gomme-gutte, *s. f.* gumiguta : rodzaj żywicy.

Gomme-resine, *s. f.* gumma żywiczna.

Gommer, *v. a.* gumować, nagumować. = *une couleur*, pociągnąć gummą obraz.

Gommeux, euse, *a.* wydający gummę — gumowany.

Gommier, *s. m.* rodzaj akacyi wydającej gummę.

Gomphose, *s. f.* nieruchoma osada kości.

Gond, *s. m.* zawiasa. *Mettre qu''un hors des =s*, wprawić w gniew, rozgniewać.

Gondole, *s. f.* gondola, płaska i długa łódź na kanałach Wenecyi — naczynie do picia długie a wąskie.

Gondolier, *s. m.* gondolier, przewoźnik na kanałach Wenecyi.

Gonfalon, *s. m.* chorągiew kościelna.

Gonfalonier, *s. m.* noszący chorągiew kościelną — tytuł naczelników niektorych Rplltych włoskich.

Gonflement, *s. m.* wzdęcie, odęcie, odętość.

Gonfler, *v. a.* odąć, nadąć — wzdymać, odymać — nadymać, nadąć (pychą). =, *v. n.* rosnąć (o cieście). *Se* =, *v. pr.* nadąć się, odąć się — wzdymać się. Gonflé, ée, *prt.* odęty, nadęty — obrzękły.

Goin, *s. m.* *Maître* =, matacz, krętacz, szachraj.

Goniomètre, *s. m.* goniometr : narzędzie do mierzenia kątów krystallizacyi.

Goniométrie, *s. f.* nauka mierzenia kątów krystallizacyi.

Gonorrhée, *s. f.* *Méd.* tryper.

Gord, *s. m.* żerdzie powtykane pod kątem do którego naganiają ryby.

Gordien, *a. m.* *vid.* Noeud.

Goret, *s. m.* świnka, wieprzek.

Gorge, *s. f.* gardło — szyja — kark, podgardle — gardło (wewnątrz) — gors, piersi (u kobiety) — wejście, otwór — wąwóz — wykrawek talerzyka balwierskiego. = *d'une poulie*, rowek na około bloku — drążek na który się zwijają karty, sztychy i t. p. = *chaude*, ptastwo i t. p. dawane żywcem ptakom łowczym. *Faire une = chaude de qu''ch*, obrócić co na korzyść — rozśmieszać czém, bawić wszystkich. *Couper la = à qu''un*, zarznąć — zamordować — zniszczyć, zrujnować, zarznąć *fig.* *Se couper la = avec qu''un*, pojedynkować się z kim. *Tendre la* =, dać gardło. *Prendre qu''un à la* =, schwycić kogo i zmusić gwałtem. *Ce chien a bonne* =, ten pies dobrze gra, ma mocny głos. *Il a menti par sa* =, łże, szczeka jak pies. *Montrer, découvrir sa* =, wygorsować się (o kobiecie). *Rendre* =, oddać (pokarm), wywomitować.

Gorge-de-pigeon, *s. et a.* mieniący się kolor jak na podgardlu gołębi.

Gorgée, *s. f.* łyk, haust. *Boire à petites =s*, popijać.

Gorger, *v. a.* nakarmić, opchać, okarmić — obsypać. *Se* =, najeść się, obładować się. Gorgé, ée, *prt.* obładowany — nabrzmiały.

Gorgerette, *s. f.* kołnierzyk na gors.

Gorgerin, *s. m.* naszyjnik : część

42.

zbroi — ryngraf — część w kapitelu doryckim.

Gorgone, *s. f.* Gorgona : w mitologii, istota zamieniająca w kamień tych co na nią patrzyli.

Gosier, *s. m.* gardło. *Avoir le = pavé*, mieć wyparzone gardło.

Gossampin, *s. m.* rodzaj drzewa.

Gothique, *a. d. g.* gotycki, od Gotów. *Écriture =*, druk lub pismo gockie — staroświecki. =, *s. m.* gust gotycki.

Gouache, *s. f.* sposób malowania farbami rozrobionemi z gummą — obraz malowany tym sposobem.

Goudron, *s. m.* maź — smoła.

Goudronner, *v. a.* oblepić mazią, smołą.

Gouet, *s. m. vid.* Arum.

Gouffre, *s. m.* przepaść, toń, otchłań, bezdeń.

Gouge, *s. f.* dłóto.

Gouine, *s. f.* tłuk, kobieta złego życia.

Goujat, *s. m.* ciura obozowy — wałkoń, ciura.

Goujon, *s. m.* kiełb': ryba—klamra spajająca tarcice i t. p. *Faire avaler le = à qu''un*, wplątać kogo w co — zwieść kogo.

Goulée, *s. f.* kawał, kęs, sztuka.

Goulet, *s. m.* wązkie wejście portu, przystani — *vid.* Goulot.

Goulette, *s. f. vid.* Goulotte.

Goulot, *s. m.* szyjka (butelki i t. p.).

Goulotte, *s. f.* ściek, rynienka — rynienka biegąca spadzisto (w fontannach).

Goulu, ue, *a.* żarłoczny, łakomy. =, *s. m.* żarłok.

Goulument, *adv.* żarłocznie, łakomo.

Goupille, *s. f.* kołeczek.

Goupillon, *s. m.* kropidło, kropidełko — kropielniczka z blachy i t. p. — szczoteczka.

Gourd, rde, *a.* strętwiały od zimna — skośniały. *Il n'a pas la main =rde*, chciwy na zysk, łapczywy — oszust.

Gourde, *s. f. vid.* Piastre.

Gourde, *s. f.* tykwa wysuszona i obrócona na flaszkę.

Gourdin, *s. m.* kij gruby, pałka.

Gouré, *s. f.* sfałszowane lekarstwo — lura.

Goureur, *s. m.* fałszujący trunki i t. p. — oszukaniec.

Gourgandine, *s. f.* szurgot, kobieta nierządna.

Gourgane, *s. f.* rodzaj drobnego bobu.

Gourgouran, *s. m.* gatunek materyi jedwabnéj.

Gourmade, *s. f.* kułak, uderzenie pięścią.

Gourmand, ande, *a.* żarłoczny, łakomy. *Branches =ndes*, gałęzie wybujałe. =, *s. m.* żarłok — gastronom.

Gourmander, *v. a.* strofować, napominać, fukać, sfukać. = *ses passions*, poskramiać namiętności. = *un cheval*, szarpać konia uzdą.

Gourmandé, ée, *prt.* szpikowany (o mięsie)

Gourmandise, *s. f.* łakomstwo, obżarstwo.

Gourme, *s. f.* zołzy (u źrebców) — strupy na głowie u dzieci. *Jeter sa =*, *fig.* bujać, hulać, płacić dług młodości.

Gourmér, *v. a.* założyć koniowi łańcuszek pod brodę — kułakować się, kuksać się, borykać się. Gourmé, ée, *prt.* *Être gourmé*, przybierać poważną minę.

Gourmet, *s. m.* znawca wina — smakujący w dobrych winach.

Gourmette, *s. f.* łańcuszek u munsztuka. *Rompre sa =*, *fig.* rozbrykać się. *Lâcher la = à qu''un* popuścić cuglów komu.

Goussaut, Goussant, *a. et s. m.* koń krótki, krępy, osiadły.

Gousse, *s. f.* strąk, strączek. =*s*, ozdóbka w kapitelu iońskim. = *d'ail*, ząbek czosnku.

Gousset, *s. m.* pacha — cwikiel u koszuli pod pachą — brud, nieczystość pod pachami — kieszonka u kamizelki, u spodni — podpórki utrzymujące półki.

Goût, *s. m.* smak, smakowanie — smak (potraw i t. p.) — gust, smak, uczucie czego — dobry gust — skłonność ku czemu, gust do czego, apetyt, chęć. *Faire qu''ch par* =, robić co dla własnéj przyjemności. *De haut* =, przesolony lub zakorzenny (o potrawach). *Dans le = de..*, w guście tego a tego. *Le bon* =, dobry smak. *Les différents* =*s*, różne gusta. *Prendre = à une chose*, nabrać, nabierać gustu do czego. *Ouvrages de* =, to co służy do ozdób lub przyjemności.

Goûter, *v. a.* smakować, kosztować, próbować smaku — smakować w czém — spróbować, popróbować, doświadczyć, doznać — używać, kosztować czego — lubić co, znajdować upodobanie w czém.

Goûter, *v. n.* jeść podwieczorek.

Goûter, *s. m.* podwieczorek.

Goutte, *s. f.* kropla, kropelka, odrobina, trocha — cząstka złota lub srebra dawana na próbkę — ozdóbka stożkowata w suficie rodzaju doryckiego. =*s*, krople : nazwisko różnych lekarstw. = *à* =, kroplami — kropla po kropli. *Je ne vois* =, nic zgoła nie widzę.

Goutte, *s. f.* podagra. =*sereine*, bielmo na oku. = *sciatique, vid.* Sciatique.

Gouttelette, *s. f.* kropelka.

Goutteux, euse, *s. et a.* podagryk, cierpiący podagrę.

Gouttière, *s. f.* rynna — fartuch u bryki — rowki na kościach — rynienkowaty brzeg książki oprawnéj. =*s*, dach, dachy. *Creusé en* =, *Bot.* rynienkowaty.

Gouvernail, *s. m.* stér ; rudel — *fig.* stér, rząd, stérownictwo.

Gouvernance, *s. f.* prowincya.

Gouvernante, *s. f.* żona gubernatora, gubernatorowa — rządczyni (prowincyi i t. p.) — guwernantka, ochmistrzyni — gospodyni, klucznica, szafarka (u księdza, wdowca).

Gouverne, *s. f.* prawidło postępowania. *Pour votre* =, dla nauki, dla przestrogi tobie.

Gouvernement, *s. m.* rząd, zarząd, rządy, stér rządu — sztuka rządzenia — rząd, władza najwyższa w kraju — gubernatorstwo, rząd prowincyi — gubernia — wielkorządztwo — pałac rządcy, gubernatora.

Gouverner, *v. a.* rządzić, zarządzać — władać, rządzić, być u stéru rządu — mieć staranie o czém, mieć zarząd, dozór czego; doglądać czego — rządzić czém (o częściach mowy). *Comment gouvernez-vous un tel?* jak z nim stoisz, jak z nim żyjesz? = *qu''un*, władać kim, panować nad kim. *Se* =, rządzić się.

Gouverneur, *s. m.* rządca, gubernator — wielkorządca — guwerner.

Goyave, *s. f.* gojawa : owoc.

Goyavier, *s. m.* gojawowe drzewo w Ameryce i Indyach.

Grabat, *s. m.* tarczan, liche łóżko. *Être sur le* =, leżeć w łóżku (chorym).

Grabataire, *s. d. g.* w pierwotnym kościele : odwlekający obrządek chrztu aż do chwili śmierci. =, *a. d. g.* złożony chorobą.

Grabuge, *s. m.* zwada, kłótnia.

Grâce, *s. f.* łaska, łaskawość — przebaczenie, darowanie winy — ułaskawienie—podziękowanie, dzięki — wdzięk, lubość, powab — ła-

skawodó: tytuł dawany książętom w Anglii. =s, modlitwa po jedzeniu — Gracye: trzy nimfy. *Par la = de Dieu*, z bożéj łaski. = *à Dieu*, dzięki Bogu. *Cela vient de la = de Dieu*, jak z nieba spadło. *Chevaliers de* =, w pewnych zakonach rycerskich: kawalerowie przyjmowani chociaż nieudowodnili szlachectwa. *Commanderies de* =, kommandorstwa zostawione wolnemu rozdawnictwu wielkiego mistrza. *Coup de* =, dobicie, ostatni cios. *Jours de* =, dziesięć dni po terminie zostawiane na niszczenia się z długu. *Bonnes* =s, względy, łaski, fawory. *Trouver = aux yeux de qu'un*, pozyskać względy, — znaleść przebaczenie. *Être en = auprès de qu'un*, być w łaskach, mieć łaski u kogo. *Faire = à qu'un*, łaskę komu zrobić. *Faire = à qu'un d'une chose*, uwolnić kogo od czegó. *Il a mauvaise = de...*, nieprzystoi mu to, niepięknie na niego — niesłusznie. *De bonne* =, dobrowolnie. *De mauvaise* =, mimowolnie. *De* =, na miłość Boską, dla Boga. *Les bonnes =s d'un lit*, kapa od głowy do nóg na łóżku.

Graciable, *a. d. g.* mogący otrzymać ułaskawienie.

Gracier, *v. a.* ułaskawić.

Gracieusement, *adv.* łaskawie.

Gracieuser, *v. a.* okazywać komu względy.

Gracieuseté, *s. f.* grzeczność, uprzejmość—gratyfikacya, wynagrodzenie.

Gracieux, euse, *a.* przyjemny, miły — pełen wdzięku, powabu; ujmujący, kształtny, udalny — grzeczny, uprzejmy. *Juridiction =euse*, *vid.* Juridiction. *Les provisions d'un bénéfice en forme =se*, nadanie beneficyum z uwolnieniem od różnych formalności.

Gracilité, *s. f.* cienkość (głosu).

Gradation, *s. f.* stopniowanie—przejście stopniowe.

Grade, *s. m.* stopień, ranga (w wojsku) — szczebel (godności i t. p.) — stopień (w uniwersytecie).

Gradé, *a. m* mający jakikolwiek stopień w wojsku (nie prosty żołnierz).

Gradin, *s. m.* gradus, stopień—ławka (wyżéj jedna nad drugą).

Graduation, *s. f* podziałka, podział na stopnie *vid.* Chambre Graduée, Graduer.

Graduel, elle, *a.* stopniowy, stopniowany. =, *s. m.* niektóre części z Pisma śpiewane przy mszy — książka z pieśniami śpiewanemi przy mszy.

Graduellement, *adv.* stopniami, stopniowo.

Graduer, *v. a.* ustanowić podziałkę (na termometrze i t. p.) — stopniować — przyznawać stopnie (w uniwersytecie). Gradué, ée, *prt. a. et s.* stopniowany — mający jaki stopień uniwersytecki. *Chambre graduée*, gmach do ewaporacyi wody z soli.

Graillement, *s. m.* głos chrapliwy.

Grailler, *v. n.* nawoływać psy (trąbą).

Graillon, *s. m.* ochłapy, szczątki z obiadu i t. p. — przypalona tłustość.

Grain, *s. m.* ziarno — nasienie, ziarnko — gran: waga — ziarno: chropowatość (materyi, skóry) — ziarno (w marmurze) — deszcz, ulewa, nawalnica. =s, zboże. *Gros* =s, przedniejsze zboże jakoto: pszenica, żyto. *Menus* =s, jęczmień, owies, proso i t. p. *Gros* =, w grube ziarnka. *Catholique à gros* =, katolik niebardzo skrupulatny w zachowywaniu postów i t. p. *Poulets de* =, kurczęta karmione ziarnem. *Avoir un* =, mieć bzika

w głowie. *Être dans le* =, mieć korzystne miejsce; wleźć sobie do mąki skarbowéj *fig.* = *de fin*, złoto lub srebro otrzymane przez stopienie w tygielku. =; = *de vent*, wicher na morzu. *A* = *d'orge*, w ziarnka, w perełki. *Pas un* =, ani ziarka, ani krzynki, ani krzty *fm.*

GRAINE, *s. f.* nasienie, ziarno. *C'est de la* = *de niais*, głupich tém łapać, zwodzić. *Cette fille monte en* =, kruszeje (o pannie starzejącéj się). = *d Avignon*, *vid.* GRENETTES.

GRAINETIER, *s. m. vid.* GRENETIER.

GRAINIER, IÈRE, *s.* kupiec zbożowy.

GRAISSAGE, *s. m.* smarowanie (wozu).

GRAISSE, *s. f.* tłustość — tłuszcz. *Tourner à la* =, ciągnąć się (o trunkach gęśniejących starzejąc się).

GRAISSER, *v. a.* posmarować, wysmarować, smarować (wóz, koła u wozu) — stłuścić, zwalać tłustością zawalać, zafolować. = *le couteau*, jeść potrawę mięsną. = *les épaules à qu''un*, wyłoić kogo *fm.* wygrzmocić, wytatarować. = *la patte*, dać łapowe, przekabacić. =, *v. n.* ciągnąć się jak oliwa (o trunku zestarzałym).

GRAISSEUX, EUSE, *a.* tłusty, z tłuszczem.

GRAMEN, *s. m.* trawa.

GRAMINÉE, *a. d. g* trawiasty (o roślinach). =*s*, *s. f. pl.* zboże, rośliny z kłosami.

GRAMMAIRE, *s. f.* grammatyka.

GRAMMAIRIEN, *s. m.* grammatyk — filolog (u starożytnych).

GRAMMATICAL, ALE, *a.* grammatyczny.

GRAMMATICALEMENT, *adv.* grammatycznie, według grammatyki.

GRAMMATISTE, *s. m.* grammatyk.

GRAMME, *s. m.* gram: jednostka wagi.

GRAND, ANDE, *a.* wielki — ogromny, duży, spory — znaczny — wysoki, słuszny (o wzroście osób) — rosły (o koniach) — ważny, przeważny, walny. =, *s. m.* osoba dostojna — grand: tytuł w Hiszpanii tych którzy mają prawo być z nakrytą głową mówiąc do króla — wielkie, wzniosłe. *En* =, na wielką stopę, skalę — w naturalnéj wielkości (o portrécie i t. p.). *Du petit au* =, wnosząc z małych rzeczy o wielkich. *Le* = *monde*, wielki świat. *Trancher du* =, mieć ton pański. *Le* = *Océan*, Ocean atlantycki. *Les* = *des Indes*, Indye Wschodnie. *Ouvrir des* =*s yeux*, wytrzészczyć oczy — zdziwić się. *Une* =*nde personne*, osoba słuszna, dojrzałego wieku. = *jour*, biały dzień, dzień jak byk *fm.* *De* =*s mots*, wyrażenia przesadzone. *De* = *cœur*, całém sercem, z ochotą. *Le* = *œuvre*, kamień filozofów: złoto w Alchimii. *Monsieur le* =, dawniéj: tytuł wielkiego koniuszego. *Le* = *Turc*, Sułtan turecki. *Le* = *Mogol*, wielki Mogoł. *Le* =*-duc*, wielki książe, wielki kniaź. *A la* =*nde*, z pańska, po pańsku. GRANDE, w rodzaju żeńskim traci niekiedy przed spółgłoską literę e którą się wtedy zastępuje przez odcinek ('). *La grand'-messe*, wielka msza, summa. *La grand'rue*, wielka ulica. *A grand'-peine*, z wielkiemi trudnościami, ledwie.

GRAND-DUC, *s. m.* puhacz.

GRANDELET, ETTE, *a.* spory.

GRANDEMENT, *adv.* wspaniale, okazale — bardzo, nader, wielce.

GRANDESSE, *s. f.* godność granda hiszpańskiego.

GRANDEUR, *s. f.* wielkość, objętość — przestronność, obszerność — wzrost (o ludziach) — wielkość.

ilość (w matematyce) — wielkość, okazałość, przepych — wspaniałość — wielkość duszy — tytuł dawany niektórym dygnitarzom.

Grandiose, *a. d. g.* okazały. =, *s. m.* okazałość.

Grandir, *v. n.* rosnąć, rość — wzrastać — wzrastać w co. *Se* =, podnosić się, spinać się na palce.

Grandissime, *a. d. g.* bardzo duży.

Grand'mère, *s. f.* babka, babunia *vid.* Grand.

Grand-oncle, *s. m.* dziad, dziadek (stryjeczny lub cioteczny).

Grand-père, *s. m.* dziad, dziadek.

Grand'tante, *s. f.* babka (stryjeczna lub cioteczna) *vid.* Grand.

Grange, *s. f.* stodoła.

Granit, *s. m.* granit: kamień.

Granitelle, *a.* marmur podobny ziarnem do granitu.

Granitique, *a. d. g.* granitowy.

Granulation, *s. f.* bicie metalu w drobne ziarnka. =*s*, krostki zasiane na płucach i t. p. wrzodowacenie płuc.

Granuler, *v. a.* rozbijać metal na drobne ziarnka.

Granuleux, euse, *a.* bryłkowaty, w bryłki — okryty krostkami, zwrzodowacony.

Graphique, *a. d. g.* przedstawiający co w rysunku — graficzny, piśmienny.

Graphiquement, *adv.* w rysunku, na figurze — pod względem pisma.

Graphomètre, *s. m.* narzędzie miernicze do mierzenia kątów.

Grapin, *s. m. vid.* Grappin.

Grappe, *s. f.* grono (winne) — gronko, narost gronkowaty na nogach święrząt. = *de raisin*, gronko winogrona — nabój kul w woreczku którémi się nabija armatę na raz. *Vin de* =, wino ściekające z winogron bez tłoczenia. *Mordre à la* =, uchwycić się czego, ślepo uwierzyć.

Grappiller, *v. n.* zbierać grona winne po winobraniu — grypsnąć, porwać — zyskać co.

Grappilleur, euse, *s.* zbierający grona winne po winobraniu — hapteś, złodziéj.

Grappillon, *s. m.* gronka winne.

Grappin, *s. m.* kotwica o kilku gałęziach — hak do zahaczania okrętów.

Gras, asse, *a.* tłusty, z tłustością — tłusty, gruby, otyły — opasły, tuczny, karmny, wypasiony — mięsny, z mięsem (o jadle) — zatłuszczony, potłuszczony, zbrudzony — tłusty, sprośny, plugawy (o wyrazach, powiastkach). =, *s. m.* tłustość, tłuszcz — mięso tłuste, z kwiatkiem — jadło z mięsem. = *à lard*, tłusty jak sadło. *Riz au* =, ryż gotowany na bulionie. *Jour* =, dzień mięsny. *Les jours* =, ostatki (w zapusty). *Le jeudi* =, tłusty czwartek. *Fromage* =, sér miękki. *Pain* =-*cuit*, chleb niewypieczony, glewki, który nieurósł w piecu. *Terre* =*sse*, glinka, ziemia tłusta. *Terres* =*sses*, grunt tłusty, urodzajny. *Des* = *pâturages*, bujne pastwiska. *Le pavé est* =, ślisko na dworze; błoto. *Peindre* =, kłaść wiele farby (malując). *Peindre à* =, poprawiać pęzlem na nieoschłych jeszcze kolorach. *Tuer le veau* =, *fig.* częstować, dać ucztę. *Le bœuf* =, *vid.* Boeuf. *Avoir la langue* =*sse*; *parler* =, szeplenić — źle wymawiać jakby miał kłaki w gębie. *Sortir* = *de quelque emploi*, wypaść się, utyć na urzędzie i t. p. *Dormir la* =*sse matinée*, spać do białego dnia. *Manger, faire* =, jeść z mięsem, być z mięsem.

Gras-double, *s. m.* flaki (dane na stół).

Gras-fondu, *s. m.* Gras-fondure, *s. f.* zapalenie wnętrzności (u koni).

Grassement, *adv.* obficie, hojnie — sowicie — wygodnie, z wygódkami — szepleniąc.

Grasset, ette, *a.* tłuściutki, tłuściuchny — nieco za tłusty.

Grassette, *s. f.* tłustosz, kurza noga : roślina.

Grasseyement, *s. m.* szeplenienie.

Grasseyer, *v. n.* szeplenić—niewymawiać wyraźnie litery r.

Grassouillet, ette, *a.* tłusty, pucołowaty.

Grateron, *s. m.* łopuch : roślina.

Graticuler, *v. n.* kratkować, pokratkować (płótno, papier dla dokładniejszego przekopiowania rysunku i t. p.).

Gratification, *s. f.* gratyfikacya, wynagrodzenie.

Gratifier, *v. a.* udarować, obdarzyć czém—przypisywać co komu.

Gratin, *s. m.* przyskrobek, oskrobek (zostający w naczyniu po smażeniu). *Au* =, przyskwarzony z okruszynami chleba.

Gratiole, *s. f.* trud : roślina.

Gratis, *adv* darmo, bezpłatnie, gratis. =, *s. m.* uwolnienie od opłaty — bezpłatność.

Gratitude, *s. f.* wdzięczność.

Gratte-cul, *s. m.* owoc róży po okwitnieniu—owoc dzikiéj róży.

Gratteleux, euse, *a.* świerzbowaty.

Grattelle, *s. f.* świerzba.

Gratte-papier, *s. m.* kancelista — pismak, gryzipiórek.

Gratter, *v. a.* skrobać, wyskrobywać — oskrobać — drapać — grzebać ziemię (o źwierzętach). = *à une porte*, skrobać po drzwiach zamiast pukania jak było we zwyczaju prosząc o pozwolenie wejścia do króla. = *l'épaule à qu''un*, nadskakiwać komu. *Se* =, skrobać się (w głowę, po ciele) — drapać się — czochać się o co (o źwierzętach).

Grattoir, *s. m.* nożyk do skrobania, wyskrobywania.

Gratuit, ite, *a.* darmy — bezpłatny — z łaski, niezasłużony — do czego nie dano powodu, bezzasadny.

Gratuité, *s. f.* otrzymanie czego z łaski.

Gratuitement, *adv.* bezpłatnie, gratis, z łaski — bez powodu, bezzasadnie, na wiatr.

Gravatier, *s. m.* wywożący gruz.

Gravatif, ive, *a.* ociężały, z ociężałością.

Gravats, *s. m. pl. vid.* Gravois.

Grave, *a. d. g.* ciężki, mający pewną ciężkość gatunkową — poważny — surowy — przeważny — stanowczy — ciężki — niebespieczny (o chorobie, ranach). *Accent* =, *vid.* Accent. =, *s. m.* ton poważny — ciało ciężkie.

Gravelée, *a. f.* *Cendre* =, popiół ze zwapnionego lagru winnego.

Graveleux, euse, *a.* żwirowaty — cierpiący na kamień (chorobę)— pomieszany z kamykami — tłusty, sprośny (o powiastce i t. p.).

Gravelle, *s. f.* kamień : choroba.

Gravelure, *s. f.* tłusta, sprośna powiastka.

Gravement, *adv.* poważnie, z powagą, serio — zwolna.

Graver, *v. a.* ryć, wyryć, rytować, sztychować (na metalu) — wyrznąć, wyrzynać, rznąć (na kamieniu, drzewie) — wyryć (w pamięci). *Se* =, być wyrytém, utkwić (w pamięci).

Graveur, *s. m.* sztycharz.

Gravier, *s. m.* żwir, gruby piasek.

Gravir, *v. n. et v. a.* wdzierać się, wdrapywać się na górę.

Gravitation, *s. f.* ciężenie, siła ciężenia.

Gravité, *s. f.* ciężkość — ważność — powaga, poważne ułożenie — niskość (głosu).

Graviter, *v. n.* ciężéć ku jednemu punktowi. = *autour de qu''ch*, gromadzić się, kupić się około jednego punktu.

Gravois, *s. m. pl.* gruz — kawałki grube wapna.

Gravure, *s. f.* sztych, sztychowanie, rycie (na metalu) — rznięcie (na kamieniu)—rycina, sztych, kopersztych.

Gré, *s. m.* ochota, wola—gust—upodobanie — dobra wola. *Bon* = *mal* =, rad nie rad. *Contre le* = *de qu''un*, w brew woli czyjéj. *Au* = *des vents*, na wolę wiatrów. *Au* = *de ses désirs*, zgodnie z jego życzeniami. *Selon mon* =, według mego zdania. *Prendre en* = *qu''ch*, dobrze przyjąć co — przyjąć z rezygnacyą. *Savoir* =, *savoir bon* = *à qu''un*, być wdzięcznym za co. *De* = *à* =, z wolnéj ręki (targ, przedaż) — za zgodą zobopólną.

Grèbe, *s. m.* nur czubaty: ptak.

Grec, *s. m.* grek, greczyn —wyznający religię grecką— język grecki — człowiek chytry, przebiegły, bystry. =, ecque, *s. f.* greczynka. =, ecque, *a.* grecki — kościoła greckiego. *Y* =, ipsilon, y.

Gréciser, *v. a.* zgreczyć, nadać kształt greczyzny.

Grecque, *s. f.* ozdoba architektoniczna złożona z dwóch linii równoległych i towarzyszących sobie wciąż pod kątem prostym.

Gredin, ine, *s.* żebrak, kapcan, żebraczka *f.* —gałgan, szelma, łajdak.

Gredin, *s. m.* gatunek pieska kudłatego.

Gredinerie, *s. f.* kapcaństwo.

Gréement, *s. m.* opatrzenie okrętu w żagle, liny i inne porządki—zbiór wszystkich porządków okrętowych.

Gréer, *v. a.* opatrzyć okręt we wszystkie porządki.

Gréeur, *s. m.* majster opatrujący statek we wszystkie porządki.

Greffe, *s. m.* kancellarya sądowa — opłata w kancellaryi sądowéj.

Greffe, *s. f.* zraz: różczka z dobrego gatunku drzewa wszczepiona w pieniek, szczepienie, flancowanie.

Greffer, *v. a.* szczepić, flancować.

Greffeur, *s. m.* ogrodnik umiejący szczepić drzewa.

Greffier, *s. m.* pisarz sądu trybunału. = *à peau*, *à la peau*, dawniéj : pisarz zapisujący wyroki i t. p. na pargaminie.

Greffoir, *s. m.* nóż ogrodniczy do szczepienia drzew.

Grège, *a. f.* *Soie* =, jedwab ściągniony z jajka jedwabnika.

Grégeois, *a. m.* *Feu* =, ogień gregoryański.

Grégorien, enne, *a.* gregoryański. *Chant* =, śpiewy kościelne zaprowadzone przez papieża Grzegorza Igo. *Calendrier* =, kalendarz ułożony przez Grzegorza XIII.

Grègue, *s. f. fm.* portki, pludry. *Il en a dans ses* =*s*, dostał po skórze. *Tirer ses* =*s*, uciec, zemknąć. *Laisser ses* =*s*, umrzeć.

Grêle, *a. d g.* cienki, wysmukły — cienki, piskliwy (głos). =, *s. m.* najwyższy ton (trąbki, rogu).

Grêle, *s. f.* grad — gradobicie, grady — nabrzmienie w powiece. *Une* = *de balles*, *etc.* grad kul i t. p.

Grêlé, ée, *a.* dziobaty, ospowaty — lichy. *Avoir l'air* =, być licho odzianym, mieć chudą minę.

Grêler, *v. a.* zniszczyć (o gradzie). = *sur le persil*, gnębić słabszych. =, *v. impers.* padać (o gradzie).

Grelin, *s. m.* lina okrętowa nie grubsza nad 11 cali.

Grêlon, *s. m.* ziarno gradu.

Grelot, *s. m.* dzwonek — wydrążona kulka z kołaczącym wewnątrz kawałkiem metalu. *Trembler le* =, kłapać zębami, dzwonić zębami (od zimna i t. p.). *Attacher le* =, rozpocząć co, zrobić pierwszy krok.

Grelotter, *v. n.* drżyć od zimna — dzwonić zębami.

Grelucbon, *s. m.* amant kobiety utrzymywanéj przez innych.

Grément, *s. m.* strój okrętu.

Grémial, *s. m.* chusta na kolanach kapłana siedzącego w czasie ceremonii.

Grémil, *s. m.* nawrot : roślina.

Grenade, *s. f.* granat : owoc — granat : kula — ozdoba naśladująca granat pękający.

Grenadier, *s. m.* granatowe drzewo — grenadyer : żołnierz — kobieta słuszna i barczysta, grenadyer *fm.*

Grenadière, *s. f.* ładownica dawna grenadyerów — kółko u karabina u którego się zaczepia temblak. *Mettre son fusil à la* =, zawiesić strzelbę na plecach.

Grenadille, *s. f.* rodzaj rośliny z Ameryki.

Grenadin, *s. m. vid.* Fricandeau.

Grenadine, *s. f.* rodzaj jedwabiu.

Grenaille, *s. f.* metal siekany w kawałki : siekańce — pośład : ziarno poślednie dla drobiu.

Grenailler, *v. a.* posiekać metal w drobne kawałki.

Grenat, *s. m.* granat : drogi kamień.

Grenaut, *s. m.* głowacz : ryba.

Grené, *s. m.* rysunek, rycina w punkciki.

Greneler, *v. a.* dawać ziarno skórom w garbowaniu.

Grener, *v. a.* w drobne ziarka obracać. =, *v. n.* wydawać (o zbożu posianém) — *vid.* Greneler. *Les blés ont bien grené*, zboże korcuje.

Grèneterie, *s. f.* handel nasionami.

Grènetier, tière, *s.* sprzedający nasiona — urzędnik w magazynie solnym sądzący sprawy tyczące się soli.

Grènetis, *s. m.* karbowania w ziarka otaczające monety, medale.

Grenettes, *s. f. pl.* ziarka żółtéj farby używane do miniatur.

Grenier, *s. m.* spichlerz, spichrz — strych — spichlerz : kraj dostarczający żywności innym. = *à sel*, magazyn solny — dawniéj : pewna jurysdykcya przy magazynach solnych. =*s d'abondance*, magazyny rządowe. *Charger un navire en* =, wyładować statek zbożem, węglem i t. p. zsypując na stos (nie w worach). *Un* = *à coups de poings*, zawalidroga, burda. *Aller du* = *à la cave*, bredzić, prawić niedorzeczy, pleść koszałki opałki.

Grenouille, *s. f.* żaba.

Grenouiller, *v. n.* upijać się, pić ustawicznie.

Grenouillère, *s. f.* kałuża — miejsce wilgotne i zapadłe w ziemię.

Grenouillette, *s. f.* jaskier roślina — żaba : nabrzmienie pod językiem.

Grenu, ue, *a.* pełny, plenny (o kłosach zboża) — zgęsły jakby w krupki (o oliwie, maśle i t. p.).

Grès, *s. m.* żwir, piasek gruby — głaz — przednie kły u dzika.

Grésil, *s. m.* krupki, drobny grad.

Grésillement, *s. m.* padanie drobnego gradu; krupki.

Grésiller, *v. a.* pokurczyć, skurczyć (o skorze).

Grésiller, *v. impers.* padać (o drobnym gradzie).

Gresserie, *s. f.* kamień piaskowy — kopalnia piaskowego kamienia — naczynie, statki z tegoż kamienia.

43

Grève, s. f. plac, płaszczyzna wysypana żwirem — plac w Paryżu gdzie dawniéj tracono winowajców.

Grever, v. a. ukrzywdzić, skrzywdzić — obciążyć (długami, podatkami). Grevé, ée, prt. et s. obciążony czém, ponoszący ciężar czego.

Griannbau, s. m. głuszec młody: ptak.

Gribble, s. f. kawałek mięsa lub drobiu smażony w płatkach słoniny.

Gribouillage, s. m. gryzmoła, bazgranina.

Gribouille, s. m. głupiec, cielę.

Gribouiller, v. n. bazgrać, nabazgrać — gryzmolić.

Gribouillette, s. f. gra dziecinna w któréj sobie wyrywają co rzuconego między nie. A la =, niedbale.

Grièche, a. d. g. Pie =, dzierżba: ptak złośnica. Ortie =, pokrzywa parząca.

Grief, ève, a. ciężki — ważny.

Grief, s. m. krzywda — przykrość. =s, obżałowanie, skarga, foldrowanie*.

Grièvement, adv. ciężko, niebezpiecznie — bardzo, nadzwyczajnie.

Grièveté, s. f. ważność.

Griffade, s. f. podrapanie szponami.

Griffe, s. f. pazur u ptaka, szpony — pieczęć zawierająca podpis osoby.

Griffer, v. a. uchwycić szponami.

Griffon, s. m. gryf: ptak — gryf, pół orła pół lwa: twór bajeczny — gatunek psów z krótkim włosem na ciele a długim na łbie.

Griffonnage, s. m. bazgranina, niewyraźne pismo.

Griffonner, v. a. bazgrać, pisać jak kura grzebie — gwazdać, licho malować.

Griffonneur, s. m. bazgracz — lichy autor.

Grignon, s. m. przylépka, pięteczka (w chlebie), fuz z oliwek — rodzaj drzewa z Gujamy.

Grignoter, v. a. gryść, żuć — mieć drobne zyski, obrywki.

Grignotis, s. m. sztychowanię punkcikami i linijkami.

Grigou, s. m. sknéra, kutwa, liczykrupa.

Gril, s. f. krata na któréj się co piecze lub smaży. Être sur le =, cierpieć wiele, siedzieć jak na szpilkach.

Grillade, s. f. pieczenie, smażenie na kracie — pieczyste odsmażane na kracie.

Grillage, s. m. przeciąganie kilkakrotne metalu przez ogień przed stopieniem — kraty, krata (u okien i t. p.).

Grille, s. f. krata, kraty—krata w klasztorze — lokutarz, izba do rozmowy z mniszkami z zakraty — sztachety — tarka do tarcia tabaki i t. p. — kratki w hełmie, przyłbicy — znak, cyfra kładziona dla parafowania aktów w kancellaryi.

Griller, v. a. piec, smażyć na kracie — sparzyć, spiec. =, v. n. parzyć się, piec się (przy ogniu). Se =, być spaloném, spieczoném.

Griller, v. a. zamknąć kratą — opatrzyć kratą, kratkami. = une fille, wsadzić pannę do klasztoru, za kratę. Grillé, ée, prt. z kratą, za kratą.

Grillet, s. m. Grillette, s. f. w herbach: dzwonek u szyi psa lub ptaka.

Grilleté, ée, a. z dzwonkiem (o psie lub ptaku w herbie).

Grillon, s. m. świerszcz: owad.

Grimaçant, ante, a. wykrzywiający się (gębą, ustami).

Grimace, s. f. wykrzywianie ustami, wydrzeźnianie się — udanie,

zmyślenie — puszka na opłatki nakryta poduszeczką na szpilki. *Faire la* =, wykrzywiać usta — krzywić się, skrzywić się — gurbić się, fałdować się (o sukni nie leżącéj gładko). *Il en fait la* =, udaje, chce uchodzić za co.

Grimacer, *v. n.* wykrzywiać się, wydrzeźniać się — fałdować się (o sukni).

Grimacier, ère, *a.* mazgaj, beka, płaksa — hipokryta. =ère, *s. f.* umizgalska, zalotna kobieta.

Grimaud, *s. m.* student niższéj klassy, żak, sztubak, gregoryanek* — pismak, bazgracz.

Grimauder, *v. a. (vi)* nukać się z żakami.

Grime, *s. m.* żak, sztubak. =, *Père* =, stary zrzęda.

Grimelin, *s. m.* żak — gracz nieśmiały, fryc.

Grimelinage, *s. m.* gra drobnemi stawkami — obrywki, drobne zyski, akcydensa.

Grimeliner, *v. a.* grać o małe stawki — urwać, zyskać co.

Grimer (se), *v. pron.* robić sobie zmarszczki na twarzy (w teatrze w roli starca).

Grimoire, *s. m.* książka tajemnic u czarnoksiężników — gryzmoła, bazgranina. *Savoir le* =, znać się na swojém rzemiośle.

Grimpant, ante, *a.* pnący się (o roślinach).

Grimper, *v. n.* piać się (o roślinach) — włazić, wleść (na drzewo i t. p.) — wdrapywać się gdzie.

Grimpereau, *s. m.* pełzacz : ptak.

Grimpeurs, *s. m. pl.* czołgacze; ptaki czołgające jakoto papugi i t. d.

Grincement, *s. m.* zgrzytanie zębami — zgrzytanie zębów.

Grincer, *v. a.* = *les dents, des dents*, zgrzytać, zgrzytnąć, zgrzytać zębami.

Gringolé, ée, *a. Hér.* zakończony w węża głowę.

Gringotter, *v. n.* świegotać (o ptastwie) — brzdąkać, nócić.

Gringuenaude, *s. f.* smarkociny, sople u nosa.

Griot, *s. m.* cienka mąka z któréj się robi chleb niewłaściwie zwany Pain de Gruau.

Griotte, *s. f.* trześnia, czereśnia : jagoda.

Griottier, *s. m.* trześnia, czereśnia : drzewo.

Grippe, *s. f.* przywidzenie, urojenie, to co się uburda w głowie — grypa : rodzaj kataru. *Prendre qu'un en* =; *se prendre de* = *contre qu'un*, upatrzyć sobie co do kogo — znienawidzić kogo.

Gripper, *v. a.* złapać, porwać, zwędzić, szaptesować. *Se* =, ściągać się, kurczyć się (o materyi jedwabnéj) — upatrzyć sobie co do kogo.

Grippe-sou, *s. m.* dawniéj : osoba któréj powierzano odbieranie dochodów, pensyi z kassy — łapigrosz, łakomy na zysk.

Gris, ise, *a.* siwy — popielaty — szary — siny — szpakowaty — pochmurny (o czasie) — bury — podchmielony, pijany, pod dobrą datą. = *pommelé*, siwojabłkowity. = *de fer*, stalowy (kolor). = *de souris*, myszaty. = *comme un cordelier*, przez alluzyą do siwego habitu kordelerów i dwojakiego znaczenia wyrazu *gris* pijany jak sztok. *Papier* =, papier szary. *Patrouille* =*ise*, patrol nocny. *Être tout* =, siwieć, posiwieć. *Faire* =*ise mine à qu'un*, przyjąć z kwaśną miną. *Lettre* =*ise*, litera wielka na początku wiersza z ozdobami.

Grisaille, *s. f.* malowanie dwiema farbami jasną i brunatną — peruka z włosów szpakowatych.

Grisailler, *v. a.* pomalować na siwo.

Grelâtre, a. d. g. szarawy, szary.

Griser, v. a. spoić, upoić kogo. *Se* =, upić się.

Grisette, s. f. materya szara na odzież kobiet z ludu — dziewczyna miejska, zalotna.

Grisoller, v. n. śpiewać (o skowronku).

Grison, onne, a. szpakowaty, siwiejący. =, s. m. stary — dawniéj: sługa w szaréj liberyi używany do nocnych tajemnych posyłek — osieł rosomak, *vid.* Glouton.

Grisonner, v. n. szpakowacieć, siwieć.

Grisou, s. m. rodzaj gazu wydobywającego się w kopalniach węgla ziemnego.

Grive, s. f. drozd: ptak. *Soûl comme une* =, pijany jak sztok.

Grivelé, ée, a. centkowany, w centki białe i siwe.

Grivelée, s. f. akcydens, obrywek.

Griveler, v. a. et n. chapnąć, chapać, miewać akcydensa, obrywki.

Grivèlerie, s. f. *vid.* Grivelée.

Griveleur, s. m. lubiący obrywki, akcydensa.

Grivois, oise, a. rzeski, dziarski — birbant. =, s. m. wiarus, żołnierz. =oise, s. f. bazarka, markietanka.

Grog, s. m. grok i napój z wódki i wody.

Grognard, arde, a. zrzędny. =, s. m. zrzęda.

Grognement, s. m. kwik, krząkanie wieprzków — zrzędzenie.

Grogner, v. n. kwiczeć, krząkać (o świniach) — zrzędzić, mruczyć.

Grogneur, euse, a. et s. *vid.* Grognard.

Grognon, a. et s. d. g. zrzęda, maruda.

Groin, s. m. ryj, ryjak (świni).

Grolle, s. m. sójka. *vid.* Freux.

Grommeler, v. n. mruczyć pod nosem, odburkiwać.

Grondement, s. m. grzmot, huk grzmotu.

Gronder, v. n. mruczyć, burczyć — warczyć (o psie) — grzmieć, huczyć (o grzmocie, działach). =, v. a. łajać, fukać, wyburczyć, sfukać.

Gronderie, s. f. łajanie, fukanie.

Grondeur, euse, a. et s. lubiący łajać.

Groncin, s. m. *vid.* Rouget.

Gros, osse, a. gruby, miąższy — otyły, opasły, gruby — pękaty — duży, wielki — nabrzmiały, napuchły — bogaty, zamożny — brzemienny czém. =osse, s. f. ciężarna, brzemienna (kobieta). *Un = bon sens*, prosty rozum. *= pain*, chléb gruby, z grubéj mąki, razowy. *De = yeux*, wielkie oczy. *Faire de = yeux*, wyrapić, wytrzészczyć oczy (z podziwienia). *Parler des =sses dents à qu''un*, łajać, gromić. *= temps*, czas grożący nawałnicą. *=sse mer*, morze wzburzone. *=sse viande*, mięso z bydląt. *= rire*, śmiech pusty. *= mots*, obelgi, grube słowa — przeklinania. *= bleu*, *= vert*, ciemno-niebieski, ciemno-zielony kolor. *Un = fin*, prostak chcący udawać przebiegłego. *=sse cavalerie*, ciężka jazda. *= péché*, ciężki grzech. *=sses vérités*, prawdy widoczne, uderzające w oczy. *=sses réparations*, znaczniejsze naprawy w budynku. *Jouer = jeu*, grać o znaczną stawkę, wiele stawić na kartę.

Gros, s. m. grubsza część czego — grubość — ogół, całość — 1/128 część funta — dawniéj: pewna opłata od win — stały przychód z probostwa. *Le = d'un armée*, główna armia. *Le = monde*, niezmierna większość. *Le = de mer*, głębie morskie. =

de Naples, grodenabl: materya jedwabna. = *de Tours*, grodetur: materya jedwabna.

Gros, *adv.* grubo. *Gagner* =, dużo zarabiać, zyskiwać. *Coucher* =, grać wielkiemi stawkami. *Il y* = *à parier que...*, można się założyć o niewiedzieć co że... *En* =, w wielkich ilościach, hurtem; biorąc w ogóle. *Tout en* =, razem wziąwszy. *Marchand en* =, kupiec przedający ogółowo, hurtem.

Gros-bec, *s. m.* grubodziób: ptak.

Groseille, *s. f.* porzeczka: jagoda. = *verte*, = *à maquereau*, agrest.

Groseillier, *s. m.* krzak porzeczkowy.

Grosse, *s. f.* dwanaście tuzinów. *Une* = *de soie*, dwanaście motków jedwabiu.

Grosse, *s. f.* pismo grubemi literami (dla poczynających pisać) — expedycya wyroku, kontraktu i t. p. spisana przez notaryusza i t. p. — kopia.

Grosserie, *s. f.* grube roboty kamieniarzy — handel ogółowy, hurtowy.

Grossesse, *s. f.* ciężarność, brzemienność, zajście w ciążę.

Grosseur, *s. f.* grubość — objętość, miąższość — nabrzmienie.

Grossier, ère, *a.* gruby (o materyi, pokarmach) — grubéj, niewykwintnéj roboty — niegrzeczny, grubiański, nieokrzesany — gburowaty. =, *s. m.* grubian, gbur, brutal.

Grossièrement, *adv.* niegrzecznie, po grubiańsku — niezgrabnie, grubo (nie misternie) — po partacku — ogółowo.

Grossièreté, *s. f.* grubość, gruba robota — niezgrabna, ciężka budowa — grubość, nieokrzesaność — grubiaństwo, niegrzeczność. *La* = *d'une erreur*, gruby błąd.

Grossir, *v. a.* pomnażać objętość, grubość, zwiększać — powiększać (o szkle powiększającém i t. p.) — przesadzać. = *sa voix*, przybierać gruby głos. =, *v. n.* powiększać się, grubieć, zgrubieć. *Se* =, odymać się — rosnąć, powiększać się. Grossi, ie, *prt.* zwiększony.

Grossissement, *s. m.* powiększanie — zwiększanie się, wzrost, rośnienie.

Grossoyer, *v. a.* spisać kopię.

Grotesque, *a. d. g.* dziwaczny — śmieszny. =, *s. m.* rodzaj malowania, przedstawiania sposobem śmiesznym.

Grotesquement, *adv.* śmiesznie, dziwacznie.

Grotte, *s. f.* grota, jaskinia.

Grouillant, ante, *a.* ruszający się ustawicznie. = *de vers*, zarobaczony.

Grouillement, *s. m.* ruszanie się ze szmerem, hałasem — hurkotanie.

Grouiller, *v. n.* ruszać się ze szmerem, szelestem — hurkotać w brzuchu. = *de vers*, *de vermine*, być pełném szmerzącego robactwa. *La tête lui grouille*, głowa mu się trzęsie (od starości).

Group, *s. m.* worek z pieniędzmi.

Groupe, *s. m.* grupa, grono — kupka, kupa.

Grouper, *v. a.* ustawiać w grupy, gromadzić w kupki. =, *v. n.* stanowić grupę. *Se* =, tworzyć grupy — zebrać się, skupić się.

Gruau, *s. m.* krupy, kasza — kléjek z krup. *Pain de* =, chléb z najprzedniejszéj mąki, *vid.* Griot. = *d'orge*, jęczmienne krupy.

Grue, *s. f.* żóraw: ptak — żóraw do ciągnienia wody — głupiec, prostak. *Faire le pied de* =, czekać długo na kogo stojąc.

Gruerie, *s. f.* dawniéj: pewna juryzdykcya lasów.

Gruger, v. a. zgryść, schrustać — zjeść. = qu''un, objeść, objadać kogo, ciągnąć na wydatki, podskubnąć kogo. = son fait, żyć nad stan.

Grume, s. f. kłoda, drzewo spuszczone.

Grumeau, s. m. gruzełek.

Grumeler (se), v. pron. zsiadać się w gruzełki (o krwi, mléku).

Grumeleux, euse, a. zsiadły w gruzełki — chropowaty.

Gruyer, ère, a. Faucon =, sokół wprawiony do łowu żórawi. Faisan =, bażant wielki.

Gruyer, a. m. dawniéj: pan mający pewne prawa do lasów swoich wassalów — urzędnik do sądzenia spraw lasowych.

Gruyère, s. m. gatunek séra szwajcarskiego.

Guais, a. m. harang =, śledź bez ikry i mlecza.

Gué, s. m. bród. Passer la rivière à =, przepłynąć rzekę w bród. Sonder le =, fig. badać, wybadywać, macać kogo.

Guéable, a. d. g. dający się przebyć w bród.

Guèbre, s. m. gebr, czciciel ognia ze szczątków dawnego narodu Persów.

Guède, s. f. vid. Pastel.

Guéder, v. a. upoić, spoić, uczęstować, uraczyć.

Guéer, v. a. pławić (konie) — płukać (chusty).

Guelfe, s. m. gwelf: ze stronnictwa włoskiego w średnich wiekach trzymającego za papieżami.

Guenille, s. f. łachman, gałgan.

Guenillon, s. m. gałganek, szmatka.

Guenipe, s. f. niechluja, flądra — nierządnica, tłuk.

Guenon, s. f. koczkodan: rodzaj małpy — małpa samica — koczkodan: brzydka kobieta.

Guenuche, s. f. małpeczka. = coiffée, szpetna kobieta wystrojona.

Guêpe, s. f. osa: owad.

Guépard, s. m. rodzaj lamparta.

Guêpier, s. m. gniazdo ós. Tomber dans un =, wpaść w niebespieczne miejsce lub w kłopot.

Guépier, s. m. żołna: ptak.

Guerdon, s. m. (vi.) nagroda, zapłata.

Guerdonner, v. a. (vi.) wynagrodzić.

Guère, Guères, adv. prawie nic.

Guéret, s. m. rola uprawna przed zasiewem, skrudlauka — rola, niwa.

Guéridon, s. m. gierydon, stolik okrągły o jednéj nodze.

Guérir, v. a. uléczyć, wyléczyć z czego — léczyć, kurować. =, v. n. przyjść do zdrowia, wyléczyć się — goić się, zagoić się. De quoi me guérir à cela? na co mi się to przyda? Se =, uleczyć się — dać się wyleczyć.

Guérison, s. f. uléczenie, wyléczenie.

Guérissable, a. d. g. dający się uléczyć (o chorobie) — dający się wyléczyć (o chorym).

Guérite, s. f. budka szyldwacha — budka na szczycie domu. Gagner la =, uciec, zemknąć.

Guerre, s. f. wojna — bój, walka. = à mort, wojna na śmierć, na zabój. Petite =, mała wojna, wojna oddziałami — ćwiczenie żołnierza naśladowaniem wojny. Nom de =, imie jakie brał dawniéj rycerz idący na wojnę — zmyślone, przybrane nazwisko — przydomek, przezwisko żartobliwe. Faire la =, prowadzić wojnę — toczyć wojnę, walkę — wojować — mieć zajście z kim. Faire la = avec qu''un, razem z kim odbywać kampanię. Faire bonne =, prowadzić wojnę zachowując o ile można prawa ludzkości. Cela est de bonne =, to się godzi (w

sporze, w walce z kim). *Faire la* = *à l'œil*, śledzić wszelkie kroki tych z którémi się ma do czynienia. *Qui terre a*, = *a*, kto ma kawał ziemi ma i proces. *De* = *lasse*, po długim oporze; zmordowawszy się. *A la* = *comme à la* =, trzeba się stosować do czasów.

Guerrier, ère, *a.* wojowniczy — wojenny, groźny — bitny. =, *s. m.* wojownik — żołnierz.

Guerroyer, *v. n. fm.* prowadzić bój, wojować, ubijać się z kim.

Guerroyeur, *s. m.* lubiący się bić, toczyć walki, boje.

Guet, *s. m.* czatowanie, czaty, zaczajenie się, zasadzka — straż, warta — szyldwach, warta, żołnierz na warcie. *Être au* =, czatować na co. *Faire le* =, być na warcie *Asseoir un* =, postawić na warcie. *Mot du* =, hasło. *Droit de* = *et garde*, prawo jakie miał pan lenny wzywania wassalów do straży zamku. *Se donner le mot du* =, porozumieć się z kim. *Être de bon* =, być dobrym stróżem.

Guet-apens, *s. m.* zasadzka, zdrada — podstęp.

Guêtre, *s. f.* kamasz, kamasze. *Tirer ses* =*s*, uciec, drapnąć, wziąć nogi za pas. *Laisser ses* =*s quelque part*, umrzeć gdzie, zadrzéć nogi *pop.*,

Guêtrer, *v. a.* włożyć kamasze. *Se* =, wziąć, nosić kamasze.

Guetter, *v. a.* czatować na co — upatrywać, uglądać, pilnować czego — czyhać na co.

Guetteur, *s. m.* stojący na warcie, upatrujący na brzegach morskich statków na morzu.

Gueulard, arde, *s.* wyszczekany.

Gueule, *s. f.* paszcza, paszczęka — pysk, morda (u źwierząt lub mówiąc z pogardą) — otwór, czeluście. *Il n'a que de la* =, gadatliwy. *Il a la* = *morte*, umilkł, stulił mordę *pop.* *Paumer la* = *à qu'un*, dać w pysk, w mordę. *Mentir par la* =, skłamać w żywe oczy, zełgać. *En un tour de* =, do razu (połknąć, zjeść). *Mots de* =, brudne, plugawe mowy. = *fraîche*, dobry apetyt. *A* = *bée*, *vid.* Bée. *La* = *du juge en pétera*, trzeba się będzie o to koniecznie rozprawić w sądzie. *En* =, *Bot.* roztwarty.

Gueulée, *s. f.* kawał, kęs, ile w gębę wlezie = brudne, plugawe mowy.

Gueuler, *v. n.* krzyczéć, wrzészczeć, drzéć się. =, *v. a.* porwać zębami.

Gueules, *s. m. Hér.* kolor czerwony.

Gueusaille, *s. f.* żebractwo; ubodzy w łachmanach.

Gueusailler, *v. n.* żebrać; chodzić po prośbie, po proszonym chlebie.

Gueusant, ante, *a.* chodzący po prośbie.

Gueusard, *s. m.* gałgan, łajdak.

Gueuse, *s. f.* żelazo stopione.

Gueuser, *v. n.* żebrać, chodzić po prośbie. =, *v. a.* żebrać.

Gueuserie, *s. f.* żebractwo, bieda, nędza — gałgaństwo, lichota.

Gueux, euse, *a.* żebrzący — goły, ubogi — lichy — bez ozdób, prosty. = *comme un peintre*; *comme un rat d'église*, biedny, goły jak turecki święty, jak bizón. =, *s. m.* żebrak — dziad *fm.* — drab — hołysz, golec — gałgan, łajdak, oszust. =euse, *s. f.* baba żebrząca — łajdaczka, hultaj baba.

Gui, *s. m.* jemioła : roślina.

Guichet, *s. m.* bramka, furtka w bramie zamku, fortecy — krata, okno z kratą — drzwiczki u szafy. *Etre pris au* =, być schwytanym w chwili wykradania się.

Guichetier, *s. m.* stróż przy bramie.

Guide, s. m. przewodnik — przywódca (do czego, w czém). =s, gidy, straż konna przy boku naczelnego wodza.

Guide, s. f. lejc, lejce, lice.

Guide-Âne, s. m. książeczka doręczna wskazująca szczegółowo święta codzienne — przewodnik : książka.

Guider, v. a. prowadzić — przewodniczyć komu, być przewodnikiem — wieść, wodzić, powodzić.

Guidon, s. m. chorągiew kompanii — chorąży kompanii — chorągiewka okrętowa wywieszana na znak — przewodnik : książka. =*de renvoi*, odsyłacz.

Guignard, s. m. gatunek siéwki : ptak.

Guigne, s. f. trześnia, czereśnia : jagoda.

Guigner, v. n. przymrużać oczy. =, v. a. podglądać (karty cudze i t. p.) — mieć chrapkę na co.

Guignier, s. m. trześnia, czereśnia : drzewo.

Guignon, s. m. fm. nieszczęście. *Avoir du =; jouer de =; etre en* =, mieć nieszczęście, niewieść się, *impers.*

Guildive, s. f. *vid.* Tafia.

Guilée, s. f. nagły i prędko przechodzący deszcz — *vid.* Giboulée.

Guillage, s. m. fermentowanie, robienie piwa w beczce.

Guillaume, s. m. rodzaj hebla.

Guilledou, s. m. *Courir le* =, włóczyć się, tłuc się po nieprzyzwoitych miejscach *fm.*

Guillemet, s. m. cudzysłów.

Guillemeter, v. a. oznaczyć cudzysłowem.

Guillemot, s. m. nurzyk : ptak.

Guilleret, ette, a. rzeski, rzutki — sprytny — wolny, tłusty (o powiastkach i t. p.). *Habit* =, odzienie za chłodne, za lekkie. *Ouvrage* =, robota filgranowa, niemocna.

Guilleri, s. m. świegotanie wróbla.

Guillocher, v. a. kratkować, dawać pewne ozdoby w kratki, w linijki, w paski przeplatane.

Guillochis, s. m. kratki, paski, przeplatane (na tabakierkach i t. p.).

Guillotine, s. f. gilotyna : machina do ścinania.

Guillotiner, v. a. gilotynować.

Guimaux, s. m. pl. łąki koszone dwa razy do roku.

Guimauve, s. f. topolówka: roślina. *Pâte de* =, panieńska skórka : lekarstwo na piersi.

Guimbarde, s. f. kryta bryka kupiecka — drumla : instrument do grania.

Guimpe, s. f. fartuszek na piersiach u zakonnic.

Guindage, s. m. windowanie, dźwiganie ciężarów.

Guindal, Guindeau, s. m. winda, *vid.* Cabestan.

Guindant, s. m. *Mar.* wysokość flagi, *vid.* Battant.

Guinder, v. a. dźwigać, podnosić, windować ciężary — napinać, wysilać. *Se* =, silić się, robić co jakby z przymusem. Guindé, ée, *prt. et a.* napięty, nastrzępiony, wymuszony — jakby wyprężony.

Guinée, s. f. gwinea : pieniądz złoty angielski około 42 złp. — rodzaj materyi bawełniańéj.

Guingois, s. m. skrzywienie, coś krzywego, koszlawego. *De* =, krzywo. *Avoir l'esprit de* =, być niespełna rozumu.

Guinguette, s. f. oberża za miastem — domek na wsi.

Guipure, s. f rodzaj koronki.

Guirlande, s. f. girlanda, wieniec.

Guisarme, s. f. topór obosieczny.

Guise, s. f. sposób, tryb. *A sa* =, według swego zdania. *En* = *de*..., zamiast czego, jak co.

Guitare, s. f. gitara.

Guitariste, s. m. grający na gitarze.

Gumène, s. f. Mar. liny kotwicy.

Gustatif, a. m. Nerf =, nerw smaku, przesyłający uczucie smaku do mózgu.

Gustation, s. f. smakowanie, uczucie smaku.

Guttural, ale, a. gardłowy (głos, litera) — gardlany. =ale, s. f. litera gardłowa.

Gymnase, s. m. szkoła ćwiczeń ciała — gimnazyum, szkoła — vid. Collége.

Gymnasiarque, s. m. gimnazyarcha, u Greków : kierujący szkołą ćwiczeń ciała.

Gymnaste, s. m. gimnasta : nauczyciel w szkole ćwiczeń ciała u Greków.

Gymnastique, a. d. g. gimnastyczny. =, s. f. gimnastyka, ćwiczenia ciała.

Gymnique, a. d. g. gimniczny, szermierski. =, s. f. szkoła ćwiczeń szermierskich, gimnika.

Gymnosophiste, s. m. gimnosofista: z sekty filozofów indyjskich martwiących ciało i chodzących nago.

Gymnosperme, a. d. g. Bot. nagoziarnowy. Gimnospermie, s. f. Bot. 1szy rzęd 14téj klassy, rośliny nagoziarnowe.

Gynandrie, s. f. Bot. storczykowe rośliny, klassa 20ta.

Gynécée, s. m. odrębne pomieszkanie dla kobiet.

Gynécocratie, s. f. forma rządu gdzie kobiety mogą panować.

Gypse, s. m. gips, vid. Plâtre.

Gypseux, euse, a. gipsowy (o kamieniu).

Gyratoire, a. vid. Giratoire.

Gyromancie, s. f. wróżenie o przyszłości kręcąc się w kółko.

Gyrovague, s. m. rodzaj zakonników przechodzących z klasztoru do klasztoru.

H

*Wyrazy oznaczone gwiazdką * wymawiają się z przydechem.*

H (ache), s. f. albo h (*hé), s. m. ósma litera alfabetu francuskiego.

*Ha, interj. aha! wykrzyknik zadziwienia.

Habile, a. d. g. zdatny, sposobny — zręczny, biegły, wprawny — zdolny (do używania praw i t. p.) — obrotny, zręczny, umiejący chodzić za sobą, około siebie. = à succeder, mający prawo do spadku.

Habilement, adv. zręcznie — wprawnie — umiejętnie — ze sztuką.

Habileté, s. f. zręczność — biegłość, wprawa — zdolność, zdatność.

Habilité, s. f. zdolność prawna, możność zawierania umów. = à succéder, prawo spadku.

Habiliter, v. a. uzdatnić, uczynić zdolnym do zawierania umów.

Habillage, s. m. ubranie drobiu przed wsadzeniem na rożen.

Habillement, s. m. odzienie, strój, ubiór — suknie, odzież, okrycie — okrycie, ubranie, zaopatrzenie w odzienie. = de tête, (vi) przyłbica, szyszak.

Habiller, v. a. ubrać, ubierać — odziewać, odziać, okryć, przyodziać czém — okryć, osłonić, otoczyć — dać na odzienie — ubierać kogo, oporządzić kogo — robić ko-

mu suknie (o krawcu) przystroić, ubrać w co — ubrać (drób', mięso na pieczyste). = *un conte*, przysłonić zręcznym doborem wyrazów rozwiązłość powiastki. *S'*=, ubrać się — oporządzić się — przystroić się w co — ubierać się, nosić się tak a tak — chodzić w tém a tém. *S'= à la friperie*, chodzić w tandetnych sukniach.

Habit, *s. m.* odzież, ubranie, suknie — strój — frak — habit. = *long*, sutanna. = *habillé*, ubiór na galę. *Prendre l'*=, wdziać habit, zostać mnichem. *Changer d'=s*, przewdziać się.

Habitable, *a. d. g.* mieszkalny, zamieszkany. *Toute la terre* =, mieszkana.

Habitacle, *s. m.* przybytek, mieszkanie — *Mar.* szafka na bussolę, zegar i światło.

Habitant, ante, *a.* mieszkający, zamieszkujący, zamieszkały gdzie. =, *s. m.* mieszkaniec, obywatel.

Habitation, *s. f.* mieszkanie — przemieszkiwanie — mieszkanie, pomieszkanie — posiadłość (w koloniach). = *d'une plante*, grunt właściwy jakiéj roślinie.

Habiter, *v. a.* zamieszkiwać (kraj, strony). =, *v. n.* mieszkać, przemieszkiwać. = *avec une femme*, spółkować z kobietą. Habité, ée, *prt.* zamieszkały.

Habitude, *s. f.* zwyczaj — nawyknienie — znajomości, znajomi — poufałość, zażyłość. *Mauvaise* =, nałóg. = *du corps*, = *extérieure*, ułożenie, postawa — powierzchowność. *Contracter une* =, nabrać zwyczaju, nauczyć się (z tr. bezok.). *Avoir une* =, mieć romans.

Habituel, elle, *a.* zwyczajny, zwykły — codzienny — powszedni (grzech).

Habituellement, *adv.* zwykle, zwyczajnie.

Habituer, *v. a.* przyzwyczaić, przyuczyć do czego, wdrożyć, ułożyć do czego. *S'*=, przywyknąć, nawyknąć, przyuczyć się. Habitué, ée, *prt. et s.* przyzwyczajony, nawykły, przywykły — zwykle uczęszczający gdzie.

*Hâbler, *v. n.* przechwalać się, chełpić się.

*Hâblerie, *s. f.* fanfaronada, przechwałki — chełpliwość.

*Hâbleur, *s. m.* fanfaron, samochwał.

*Hache, *s. f.* siekiera — topór, oksza*. = *à main*, toporek. = *d'armes*, topór. *Fait à coups de* =, roboty grubéj, niekunsztownéj. *Imprimé en* =, drukowany we dwie kolumny z których jedna dłuższa zachodzi za krótszą na całéj szerokości stronnicy. *Cette pièce de terre fait = sur telle autre*, kawał ziemi zachodzi jak język w drugi.

*Hache-paille, *s. m.* sieczkarnia — skrzynka do rznięcia sieczki.

*Hacher, *v. a.* siekać, posiekać — wsztychu: siekać, kratkować — porąbać, pociąć — zbić, pobić (o gradobiciu). = *qu'un en pièces*, zbić, kości połamać. *Haché, ée, *prt.* pocięty, porąbany — posiekany. *Style haché*, styl urywkowy.

*Hachereau, *s. m.* toporek.

*Hachette, *s. f.* toporek, siekierka.

*Hachis, *s. m.* siekanina, bigos.

*Hachoir, *s. m.* stolnica do rąbania mięsa — *vid.* Hache-paille.

*Hachure, *s. f.* wsztychu: kratkowanie na oddanie cieni — linijki w herbie dla oznaczenia pola.

*Hagard, arde, *a.* dziki (o wejrzeniu). *Faucon* =, sokół podrosły i trudny do przyswojenia.

Hagiographe, *s. m.* hagiograf, autor jednéj z książek Biblii nieli-

cząo ksiąg Mojżesza ani proroków. = *a. d. g.* hagiograficzny.

HAGIOLOGIQUE, *a. d. g.* traktujący o księgach świętych.

*HAHA, *s. m.* otwór w murze ogrodu dla prospektu.

*HAIE, *s. f.* płot, ogrodzenie — szereg, rzęd, szyk. = *vive*, płot samorodny żywopłot. = *morte, sèche*, płot z kołów, żerdzi, dranic i t. p. *Se ranger en* =, *border la* =, stanąć szeregiem po obu stronach.

*HAÏE, *s. f.* klęk : drzewo krzywe wzdłuż pługa.

*HAÏE, he! wio! krzyk furmanów na konie. *Et* = *au bout*, i coś. *Cent francs et* = *au bout*, sto franków i coś, i z okładem.

*HAILLON, *s. m.* gałgan, łachman. *En* =*s*, w łachmanach, obdarty.

*HAINE, *s. f.* nienawiść—wstręt, odraza. *En* =, przez złość ku komu. *Prendre en* =, znienawidzić, obrzydzić sobie.

*HAINEUX, EUSE, *s.* nienawiścią tchnący, zły, nienawistny, nieprzyjazny.

*HAÏR, *v. a.* nienawidzić —brzydzić się czém, mieć wstręt, odrazę — niecierpieć, nielubić.

*HAIRE, *s. f.* włosienica, koszula z włosienia dla martwienia ciała.

*HAÏSSABLE, *a. d. g.* zasługujący na nienawiść.

*HALAGE, *s. m.* holowanie statku, ciągnienie liną pod wodę.

*HALBRENÉ, ÉE, *a.* z wyłamaném piórem w skrzydle (o ptaku łowczym) —zmęczony, zmordowany, jak zbity.

*HÂLE, *s. m.* susza, spieka, upał — przypieczenie, czerwoność na pieczoném (chlebie i t. p.).

HALEINE, *s. f.* oddech — dech — tchnienie — możność zatrzymania oddechu. *L'= des vents*, wietrzyk, tchnienie zefiru. *Courte* =, krótki ciężki oddech. *Avoir la courte* =, pisać ciężko i oschle (o autorze). *Ouvrage de longue* =, robota długa. *Un cheval gros d'*=, koń sapiący mocno w biegu. *Donner* = *à son cheval*, zwolnić biegu koniowi. *A perte d'*=, długi, bez końca — co tchu stanie. *Il est hors d'*=, zabrakło mu oddechu, piersi. *Reprendre* =, odetchnąć, wypocząć, wytchnąć. *Reprendre son* =, na nowo oddychać. *Tout d'une* =, duszkiem — jednym ciągiem — bez wypoczynku. *Tenir qu'un en* =, niedać spocząć. *Etre en* =, mieć ochotę.

HALENÉE, *s. f.* chuch, chuchnienie.

*HALENER, *v. a.* poczuć oddech — zwietrzyć (o psach) — zgadnąć, zwietrzyć, zwąchać, przewąchać.

*HALER, *v. a.* ciągnąć ku sobie linę — holować, ciągnąć statek pod wodę — szczuć psami, poszczuć. = *à la cordelle*, holować. *Se* = *dans le vent*, iść pod sam wiatr.

*HÂLER, *v. a.* spalić, opalić (o słońcu). *Se* =. opalić się, ogorzeć (od słońca). HALÉ, ÉE, *prt.* opalony (od słońca), spalony.

*HALETANT, ANTE, *a.* zdyszany, zadyszany, zziajany.

*HALETER, *v. n.* dyszeć, zadyszeć się, zziajać się, sapać, robić piersiami.

*HALEUR, *s. m.* holownik, holujący statek.

HALIEUTIQUE, *s. f.* nauka rybołowstwa.

HALITUEUX, EUSE, *a.* spotniały, potniejący. *Chaleur* =*euse*, gorącość wilgotna.

*HALLAGE, *s. m.* targowe, opłata za wolność sprzedawania na rynku.

*HALLALI, *s. m.* krzyk myśliwych kiedy jeleń został zgoniony.

*HALLE, *s. f.* targ, targowisko pokryte. = *aux blés*, targ i skład

na zboże. *Langage des* =*s*, wyrażenia gminne.

*Hallebarde, *s. f.* halabarda : dawna broń.

*Hallebardier, *s. m.* halabartnik.

*Hallebreda, *s. m.* dryblas. =, *s. f.* niezgrabna kobieta, kobyła, okara.

*Hallier, *s. m.* gęste krzaki.

Halographie, *s. f.* opisanie różnych soli.

*Hallin, *s. m.* stróż targowiska — przekupień.

Hallucination, *s. f. Méd.* przywidzenie, obłąkanie — nieprzytomność.

*Halo, *s. m.* kręg jasny na około niektórych ciał niebieskich — obwódka na około cycka, otoczka.

*Haloir, *s. m.* suszarnia na konopie.

*Halot, *s. m.* jama królicza.

*Halotechnie, *s. f.* sztuka wydobywania różnych soli.

*Halte, *s. f.* wytchnienie, zatrzymanie się — popas — w komendzie: stój! = *là*, stój! hola! powoli!

*Halurgie, *s. f.* preparowanie i wydobywanie różnych soli.

Hamac, *s. m.* łóżko wiszące z płótna rozpięte między drzewami i t. p.

*Hamadryade, *s. f.* hamadryada: nimfa żyjąca i umierająca razem z drzewem.

Hambúrge, *s. m.* karaś: ryba.

*Hameau, *s. m.* wioska.

Hameçon *s. m.* haczyk u wędki — *Bot.* haczyk. *Mordre à l'*=, dać się złapać, zwieść, oszukać.

*Hampe, *s. f.* drzewiec (halabardy, berdysza i t. p.) — trzonek (pęzla) — *Bot.* łodyga.

*Han, *s. m.* stękanie, jęk (człowieka przy ciężkiéj robocie), hhę, hhę.

*Hanche, *s. f.* biodro — zad konia — części tyłu okrętu. *Etre*, *se mettre sur la* =, podeprzéć się pod boki, udawać zucha.

Hanebane, *s. f.* rodzaj blekotu : roślina.

*Hangar, *s. m.* szopa — poddasze.

*Hanneton, *s. m.* chrząszcz, chrabąszcz — *fig.* trzpiot. *Souci d'*=, frenzelki z kutasikami.

*Hanse, *s. f.* związek miast hanzeatyckich, nadmorskich w Niemczech.

*Hanséatique, *a. d. g.* hanzeatycki.

*Hansière, *s. f. vid.* Haussière.

*Hanter, *v. a.* nawiedzać, uczęszczać, chodzić gdzie — przestawać z kim.

*Hantise, *s. f.* zażyłość, życie z kim.

*Happe, *s. f.* okucie na osi — klamra łącząca kamienie, drzewa.

*Happelourde, *s. f.* szkło czeskie — pozorny, piękny na pozór tylko.

*Happer, *v. a.* chłapnąć, porwać (o psie) — złapać, porwać co.

*Haquenée, *s. f.* mierzyn (koń), mierzynka (klacz) — kłus — kobieta niezgrabna. *Aller sur la* = *des cordeliers*, iść piechotą.

*Haquet, *s. m.* wóz bez wasąga na beczki i t. p.

*Haquetier, *s. m.* furman od wozu na beczki i t. p.

*Harangue, *s. f.* mowa — odezwa, przemowa.

*Haranguer, *v. a.* mówić do kogo, miéć mowę, odezwę — prawić, rozprawiać.

*Harangueur, *s. m.* mowca — wielomowny.

*Haras, *s. m.* stado : ogiery i klacze.

*Haras, *s. m. vid.* Ara.

*Harasser, *v. a.* zmordować, znużyć.

*Harceler, *v. a.* zaczepiać — drażnić — niepokoić nieprzyjaciela.

*HARDE, s. f. stado, banda, kupa dzikiego źwierza.

*HARDER, v. a. posworować psy.

*HARDES, s. f. pl. manatki, rupieci, odzież, odzienia, rzeczy.

*HARDI, IE, a. śmiały, odważny — zuchwały, hardy, shardziały — łatwy, śmiały, bez wymusu. *Un = menteur*, bezczelny kłamca.

*HARDIESSE, s. f. śmiałość, odwaga — zuchwałość, zuchwalstwo, hardość.

*HARDIMENT, adv. śmiało, odważnie — zuchwale.

*HAREM, s. m. harem, pokoje w których są zamknięte kobiety u mahometanów — harem, kobiety.

*HARENG, s. m. śledź. *La caque sent toujours le* =, *fig.* czém skorupka za młodu nawrzała ten zapach długo potém mieć będzie.

*HARENGAISON, s. f. pora połowu śledzi — połów śledzi.

*HARENGÈRE, s. f. przekupka śledzi — kłótniarka, swarliwa kobieta, przekupka, krupiarka.

*HARGNEUX, EUSE, a. swarliwy, kłótliwy, zły — kąsający, wierzgający (pies, koń).

*HARICOT, s. m. fasola, groch szablasty — potrawka barania. =*s verts*, fasola młoda w strączkach.

*HARIDELLE, s. f. szkapa, szkapsko, chmyz, wywłoka.

HARMONICA, s. m. harmonika: instrument muzyczny.

HARMONIE, s. f. harmonia, zgodność tonów, dźwięków — harmonia, zgodność, zgoda. =*imitative*, naśladowanie doborem wyrazów pewnych dźwięków. *Table d'*=, ta część fortepianu na któréj są wyciągnięte stróny.

HARMONIEUSEMENT, adv. harmonijnie.

HARMONIEUX, EUSE, a. harmonijny, przyjemnie brzmiący.

HARMONIQUE, a. harmoniczny, według prawideł harmonii. =, s. m. brzmienie harmoniczne.

HARMONIQUEMENT, adv. harmonicznie, wedle prawideł harmonii.

HARMONISTE, s. m. muzyk znający prawidła harmonii.

HARNACHER, v. a. ubrać konie w szory, półszorki. HARNACHÉ, ÉE, prt. ubrany (koń) — osiodłany.

HARNOIS, HARNAIS, s. m. zbroja (na człowieku) — zaprzęgi, ubiór na konia w zaprzęgu — rzęd (na konia do siodła) — konie w zaprzęgu. *Cheval de* =, koń pociągowy. *Endosser le* =, wdziać zbroję — wstąpić w jaki stan. *Blanchir sous le* =, osiwieć w bojach — zjeść zęby na czém *fm.*

*HARO, wyraz używany dawniéj kiedy kogo przytrzymywano. *Faire = sur qu''un*, przytrzymać kogo. *Crier = sur qu''un*, krzyknąć, powstać na kogo, zakrzyczyć.

*HARPAILLER (SE), v. réc. drzéć się z kim, kłócić się ząb za ząb, iść na udry.

*HARPE, s. f. arfa — rodzaj zwodzonego mostu.

*HARPÉ, ÉE, a. nakształt arfy (o charcie z podbrzuszem bardzo cienkiém a coraz szerszém w żebrach).

*HARPER, v. n. podnosić tylną nogę wyżéj jak przednią niezginając jéj (o koniu).

*HARPIE, s. f. harpija: potwór bajeczny żarłoczny — harpija, łakomy, chciwy, zdzierca — jędza, złośnica.

*HARPISTE, s. m. arfista, grający na arfie. =, s. f. arfistka.

*HARPON, s. m. hak używany do połowu wielorybów i t. p.

*HARPONNER, v. a. zaczepić hakiem.

*HARPONNEUR, s. m. rybak rzucający hak na wieloryba i t. p.

*HART, s. f. powrósło, wić skrę-

cona do związywania czego — po-stronek, stryczek.

*Hasard, s. m. przypadek, traf, los — niebespieczeństwo. *Jeu de* =, gra hazardowna. *Corriger le* =, oszukiwać w grze. *De* =, przypadkiem znaleziony, który się zdarza kupić tanio. *Au* =, bez namysłu — na los szczęścia — byle gdzie. *A tout* =, na wszelki przypadek — na los — na próbę. *Par* =, trafem, przypadkiem, przypadkowo.

*Hasarder, v. a. stawić na los, ryzykować — puścić na los, na ryzyko, na niepewne. = *le paquet*, puścić się na los szczęścia. *Se* =, wystawiać się, narażać się na przypadki. Hasardé, ée, *prt. et a.* rzucony na los, na ryzyko — niepewny — bezzasadny — zaczynający się psuć (o mięsie, źwierzynie).

*Hasardeusement, *adv.* na ryzyko, na chybi trafi.

*Hasardeux, euse, *a.* narażający się, ważący na los — ryzykowany, niepewny, niebespieczny.

*Hase, *s. f.* samica królika lub zająca.

*Hast, *s. m. Arme d'*=, oszczep, wszelka broń o długim drzewcu.

Hastaire, *s. m.* żołnierz niosący dzidę (u starożytnych).

*Haste, *s. f.* dzida (u piechoty u starożytnych) — rodzaj berła w ręku bóstw niektórych na medalach.

*Hasté, ée, *a. Bot.* oszczepowaty.

*Hâte, *s. f.* pośpiech. *Avoir* =, spieszyć się. *J'ai* =, pilno mi. *Faire* =, spieszyć się. *Avec* =, *en* =, spiesznie. *A la* =, na prędce.

*Hâter, *v. a.* naglić — przyśpieszać — popędzać, poganiać kogo — naglić kogo, co. = *la besogne*, pilić, przypilać, dopilać — prędko załatwiać. = *le pas*, przyśpieszać kroku. = *les fruits*, przyśpieszać sztuką dojrzewanie owoców. *Le cerf hâte son erre*, jeleń szybko ucieka. *On l'a bien hâté d'aller*, napędzono go, dano mu burę. *Se* =, spieszyć, spieszyć się. Hâté, ée, *prt.* wcześnie nadeszły.

*Hâteur, *s. m.* doglądający pieczystego (w kuchniach króleskich).

*Hâtier, *s. m.* wilk kuchenny na którym się obraca rożen.

*Hâtif, ive, *a.* wczesny, wcześnie zeszły, ranny — przedwczesny.

*Hâtiveau, *s. m.* rodzaj gruszek lub grochów wczesnych.

*Hâtivement, *adv.* wcześnie, przed czasem, przed zwykłą porą.

*Hâtiveté, *s. f.* wczesne wschodzenie, wczesność, ranność (roślin, jarzyn).

*Haubans, *s. m. pl.* liny idące w drabinkę od wierzchu masztu.

*Haubergeon, *s. m.* koszulka żelazna: zbroja. *Maille à maille se fait le* =, ziarko do ziarka to będzie miarka.

*Haubert, *s. m.* koszula żelazna: dawna zbroja. *Fiefs de* =, lenność dana pod warunkiem służenia wojskowo i z prawem noszenia pancerza.

*Hausse, *s. f.* podkładka, podstawka do podniesienia czego — obcas u bóta — podwyższenie, pójście w górę; podwyżka.

*Hausse-col, *s. m.* ryngraf: blacha pod szyją.

*Haussement, *s. m.* podwyższenie, podniesienie — podrożenie.

*Hausser, *v. a.* podnieść, podwyższyć — podnieść (głos, ton). = *le temps*, pić, spijać; wychylać kufle. = *le ton*, przybrać ton groźny. = *les épaules*, *le coude*, *vid.* Epaule, Coude. =, *v. n.* przybrać (o wodach rzeki) — zdrożeć (o cenie) — pójść w górę. *Avoir une épaule qui hausse*, mieć jedną łopatkę wyższą. = *d'un cran*, nie-

znacznie się podnieść, mało postąpić.

Haussière, *s. f.* rodzaj liny grubéj od 3 do 6 cali.

Haut, aute, *a.* wysoki, wyniosły — wielki — położony na górze — podniesiony w górę — głęboki (o wodach) — wysoki (ton w muzyce) — drogi, zdrożały—górny (lot) — górny, (o rzekach ku ujściu lub krajach odleglejszych od morza) — podniesiony do góry — głęboki (o wodach) — wyniosły, szczytny — wzniosły — drogi, podrożały — dumny. = *dais*, miejsce gdzie krol zasiada pod baldachimem lub bez niego. *Vaisseau de = bord*, wielki okręt wojenny. *Le = allemand*, język niemiecki którym mówią w Saxonii. *Le = Rhin*, *la = e Seine*, *etc.* Ren, Sekwana i t. p. idąc w górę ku ich źródłom. *Epée = e*, szpada prosta (w herbie). *= e justice*, juryzdykcya pana feudalnego w sprawach cywilnych i kryminalnych. = *justicier*, pan feudalny wykonywający władzę sądowniczą. *Le maître des = es œuvres*, kat. *La chambre = e*, Izba wyższa (lordów w Anglii, parów we Francyi). *Les = es sciences*, trzy najwyższe nauki: filozofia, teologia i matematyka. *Le = mal*, wielka choroba. *= e pression*, wielkie ciśnienie. *Une = e antiquité*, odległa starożytność. *Etre = en couleur*, być czerwonym na twarzy. *Etre = à la main*, być popędliwym. *L'argent est =*, ciężko o pieniądz.

Haut, *s. m.* wysokość, góra, wyniosłość — miejsce w górze — szczyt, wierzchołek, góra. *Sur le = du jour*, kołopołudnia. *Le = du pavé*, bruk ulicy pod samemi domami. *Crier du = de sa tête*, krzyczéć, wrzeszczéć, drzéć się. *Regarder qu''un du = en bas*, zmierzyć kogo od stóp do głów (z pogardą). *Traiter qu''un du = en bas*, traktować kogo z partesu *fm.* *Tomber de son =*, upaść jak długi — zdumieć się.

Haut, *adv.* wysoko — głośno — górnie—wyniośle, dumnie. *Cheval monté =*, *cheval = monté*, koń podkasany (na za wysokich nogach). *= le pied!* daléj! nuże! ruszajmy! *Faire = le pied*, zemknąć, uciec. *Renvoyer les chevaux = le pied*, odesłać konie wyprzężone ale nie rozebrane. *Un =-le-pied*, *s. m.* człowiek bez stałego zamieszkania; dziś tu jutro Bóg wie gdzie. *= la main*, przeważnie, siłą, przemocą. *Cet homme le porte =*, nosa zadziera, dmie. *Monter =*, iść w górę (o towarach). *Faire monter =*, pędzić (w cenie licytując). *Reprendre les choses de plus =*, iść do ogólnych zasad. *En =*, tam w górze, wysoko. *Là-=*, tam wysoko, w niebie — tam. *Par en =*, górą — od góry — do góry.

*Haut-à-bas, *s. m.* kupiec noszący różne towary po mieście.

*Haut-à-haut, *s. m.* hop hop; wołanie myśliwych na siebie.

*Hautain, aine, *a.* dumny, wyniosły.

*Hautainement, *adv.* dumnie, wyniośle.

*Hautbois, *s. m.* oboja: instrument dęty. *Jouer du =*, grać na oboi — spuszczać co większe drzewo lasu.

*Haut-de-chausse, Haut-de-chausses, *s. m.* spodnie.

*Hautement, *adv.* śmiało, otwarcie, jawnie — dumnie, wyniośle.

*Hautesse, *s. f.* Jego Wysokość: tytuł dawany wyłącznie Sułtanowi tureckiemu.

*Hauteur, *s. f.* wysokość: wymiar — góra, wysokość, wyniosłość, wzgórze — głębokość (wód)

— głębokość (szwadronu, batallionu) — duma, wyniosłość. *Etre a la = d'une île, etc.* znajdować się na wysokości wyspy i t. p. pod tymże stopniem szerokości geograficznéj. *Etre à la = des circonstances*, podołać czemu, godnie odpowiedzieć położeniu obecnéj chwili. *Les =s*, duma, pycha.

*Haut-le-corps, *s. m.* hopki, skók konia — zżymanie się — oburzenie się, *Faire un =*, oburzyć się, obruszyć się na co.

*Hauturier, ère, *a. Pilote =*, stérnik w żegludze na otwartém morzu — *vid.* Cotier. *Navigation =ère*, żegluga na otwartém morzu.

*Hâve, *a.* wyschły, wynędzniały.

*Havir, *v. a.* przypalić mięso z wierzchu. =, *v. n.* przypalić się.

*Havre, *s. m.* port.

*Havre-sac, *s. m.* tornister — mantelzak, tłomoczek.

*Hé, *interj.* héj! wołając — wyraża także, politowanie, podziwienie i t. d.

*Heaume, *s. m. Hér.* hełm.

Hebdomadaire, *a. d. g.* tygodniowy, co tydzień przypadający.

Hebdomadier, *s. m.* ksiądz pełniący z kolei obrządki w swoim tygodniu.

Héberge, *s. f.* punkt po który mur środkowy spólny jest dwom stykającym się domom.

Héberger, *v. a.* przyjmować kogo, podejmować.

Hébéter, *v. a.* przytępić władze umysłowe. Hébété, ée, *prt. et s.* tępy, niepojętny.

Hébraïque, *a. d. g.* hebrajski.

Hébraïsant, *s. m.* trudniący się językiem hebrajskim.

Hébraïsme, *s. m.* sposób mówienia właściwy językowi hebrajskiemu.

Hébreu, *s. m.* język hebrajski. =, *a. m.* hebrajski.

Hécatombe, *s. f.* ofiara ze stu wołów (u starożytnych).

Hectare, *s. m.* hektar, sto arów: miara płaszczyzny.

Hectique, *a. f. Fièvre =*, gorączka konsumpcyjna.

Hectisie, *s. f.* gorączka konsumpcyjna.

Hectogramme, *s. m.* hektogram, sto gramów: waga.

Hectolitre, *s. m.* hektolitr, sto litrów: miara rzeczy sypkich.

Hégire, *s. f.* hegira, era u mahometanów od ucieczki Mahometa z Mekki w 622 po Chrystusie.

Heiduque, *s. m.* hajduk.

*Hein, *interj.* hę? pytając się.

Hélas, *interj.* niestety!

*Héler, *v. a. Mar.* gdy się dwa okręta spotykają wypytywać się wołając przez trąbę skąd i dokąd każdy z nich płynie i t. p.

Hélianthe, *s. m.* złocień: roślina.

Hélianthème, *s. m.* złotojeść: roślina.

Héliaque, *a. Le lever, le coucher =*, wschodzenie lub zachodzenie gwiazdy w porze roku w któréj słońce tyle jest pod poziomem aby wschód lub zachód gwiazdy był widzialny.

Héliaste, *s. m. pl.* sędziowie trybunału w Atenach zasiadającego ze wschodem słońca.

Hélice, *s. f.* linia spiralna, śrubowata.

Hélicon, *s. m.* Helikon góra w Grecyi, siedlisko muz.

Héliocentrique, *a. d. g.* środkosłoneczny.

Hélioscope, *s. m.* helioskop, teleskop do obserwacyi słońca.

Héliotrope, *s. m.* brodawnik: roślina słonecznik: roślina — słonecznik: kamień. *= d'Europe*, brodawnik europejski.

Hélix, *s. m.* koniec zewnętrzny i górny ucha.

Hellanodices, *s. m. pl.* u Greków: przełożony igrzysk olimpijskich.

Hellébore, *s. m.* Helléborine, *s. f. vid.* Ellébore, *etc.*

Hellénique, *a. d. g.* helleński, grecki. *L'*=, *s. m.* hellenizm, grecki język lub sposób mówienia.

Hellénisme, *s. m.* hellenizm, sposób mówienia właściwy językowi greckiemu.

Helléniste, *s. m.* hellenista : nazwisko dawane Żydom przyjmującym język grecki, lub Grekom przyjmującym religię żydowską — hellenista : miłośnik i znawca literatury greckiéj.

Hélose, *s. f.* konwulsyjne przewracanie powiek.

Helvétique, *a. d. g.* helwecki, szwajcarski.

*Hem, *interj.* he! he! (wołając).

Hématite, *s. f.* ruda żelazna.

Hématocèle, *s. m. Méd.* wylanie się krwi w worku jądrowym.

Hématèse, *s. f. Méd.* przeistaczanie się chylu w krew.

Hématurie, *s. f.* wypuszczanie uryny ze krwią.

Hémerocalle, *s. f.* liliowiec : roślina.

Hémi, wyraz grecki na początku wyrazów złożonych znaczy pół *np. hémisphère*, półsferze.

Hémicycle, *s. m.* półkole — w izbie deputowanych francuskiéj przestrzeń w półkole między ławkami i biórem prezydującego.

Hémine, *s. f.* miara rzeczy sypkich u Rzymian.

Hémiplégie, Hémiplexie, *s. f.* paraliż połowy ciała.

Hémiptères, *s. m. pl.* rzęd owadów z pyszczkiem léjkowatym.

Hémisphère, *s. f.* półsferze, półkuli — półświata — połowa ciała kulistego.

Hémisphérique, *a. d. g.* półkulisty, półsferyczny.

Hémistiche, *s. m.* półwiersze.

Hémoptoïque, *a. d. g.* plujący krwią.

Hémoptysie, *s. f.* plucie krwią.

Hémorrhagie, *s. f.* krwotok, puszczenie się krwi. = *cérébrale*, zalanie mózgu krwią.

Hémorroïdal, ale, *a.* hemoroidalny, od hemoroid. =ale, *s. f.* arterya hemoroidalna.

Hémorroïdes, *s. f. pl.* hemoroidy.

Hémorroïsse, *s. f.* kobieta cierpiąca płynienie krwi.

Hémostatique, *a. d. g.* tamujący płynienie krwi. =, *s. m.* środek na zatamowanie krwi.

Hendécagone, *a. d. g.* jedenastokątny. =, *s. m.* jedenastokąt.

Hendécasyllabe, *a. d. g.* jedenastozgłoskowy. =, *s. m.* wiersz jedenastozgłoskowy.

*Hennir, *v. n.* rżéć (o koniu).

*Hennissement, *s. m.* rżenie (koni).

Hépar, *s. m.* wątroba : w dawnéj chemii nazwisko siarczyka alkalicznego.

Hépatique, *a. d. g* wątrobowy.

Hépatique, *s. f.* wątrobnik: roślina.

Hépatite, *s. f.* zapalenie wątroby — rodzaj drogiego kamienia.

Heptacorde, *s. m.* siedmiostrónny, o siedmiu strónach (instrument).

Heptagone, *a. d. g.* siedmiokątny — siedmioboczny. =, *s. m.* siedmiokąt — siedmiobok.

Heptaméron, *s. m.* robota rozłożona na siedm dni.

Heptandrie, *s. f. Bot.* klassa roślin siedmiopręcikowych.

Héraldique, *a. d. g.* heraldyczny, należący do heraldyki, do herbów.

*Héraut, *s. m.* herold, urzędnik obwieszczający co — woźny.

Herbacé, ée, *a.* trawiasty.

Herbage, *s. m.* trawy — trawa skoszona na paszą — pastewnik, trawnisko, łąka gdzie pasą bydło.

Herbe, *s. f.* trawa — chwast — ziele — murawa. = *à l'ambassadeur,* = *à la reine*, *vid.* Tabac = *aux charpentiers*, = *à la coupure*, = *militaire*, *vid.* Millefeuille. = *aux chats*, *vid.* Cataire. = *aux chantres*, *vid.* Vélar. = *aux cuillers*, *vid.* Cochléaria. = *aux écus*, *vid.* Nummulaire. = *aux gueux*, powojnik *vid.* Clématite. = *aux patagons*, *vid.* Hydrocotyle. = *au pauvre homme*, *vid.* Gratiole. = *aux perles*, *vid.* Grémil. = *du siége*, *vid.* Scrofulaire. = *aux verrues*, *vid.* Héliotrope européen. *Blé en* =, zboże na pniu. *Manger son blé en* =, zjeść zboże na pniu — zjeść przychód przed zbiorem. *Mettre un cheval à l'*=, postawić konia na trawie, dawać mu trawę. *L'*= *croît dans les rues*, ulice zarastają trawą, chwastem. *Un avocat*, *un docteur en* =, będzie z niego kiedyś adwokat, doktór. *Couper l'*= *sous le pied de qu'un*, wysadzić kogo z miejsca i t. p. *A chemin battu il ne croît point d'*=, na bitym gościńcu trawa nie rośnie. *Employer toutes les* =*s de la saint Jean*, używać wszelkich środków do czego. *L'*= *sera bien courte s'il ne trouve de quoi brouter*, on sobie wszędzie potrafi dać radę.

Herbeiller, *v. n.* paść się (o dziku).

Herber, *v. a.* rozpostrzéć na trawie, na murawie.

Herbette, *s. f.* murawa.

Herbeux, euse, *a.* trawny, zarosły trawą.

Herbier, *s. m.* zielnik, herbarz* — ryciny wystawiające rośliny — trawieniec: pierwszy żołądek źwierząt przeżuwających.

Herbière, *s. f.* przekupka przedająca zioła.

Herbivore, *a. d. g.* żywiący się trawami, ziołami, trawożérny.

Herborisation, *s. f.* exkursya botaniczna na zbieranie roślin — rysunek naśladujący kształty roślinne.

Herborisé, ée, *a. vid.* Arborisé.

Herboriser, *v. n.* zbierać rośliny, zioła.

Herboriseur, *s. m.* botanik zbierający rośliny.

Herboriste, *s. m.* zbierający lub sprzedający zioła.

Herbu, ue, *a.* zarosły trawą, chwastem.

Hercotectonique, *s. f.* sztuka budowania warowni, fortec.

Hercule, *s. m.* w mitologii: Herkules, Alcyd: półbożek— herkules, silny człowiek.

*Hère, *s. m.* człowieczyna, człeczyna — rodzaj gry w karty.

Héréditaire, *a. d. g.* dziedziczny, spadły na kogo w spadku — sukcessyonalny, (o chorobach).

Héréditairement, *adv.* dziedzicznie, spadkiem.

Hérédité, *s. f.* dziedzictwo, spadek — pozostałość po zmarłym — następstwo dziedziczne do tronu.

Hérésiarque, *s. m.* herezyarcha, naczelnik heretyckiéj nauki.

Hérésie, *s. f.* herezya, kacerstwo, odszczepieństwo — herezya, niedorzeczy, brednie. *Il ne fera point d'*=, nowéj wiary nie zbuduje.

Héréticité, *s. f.* herezya, niezgodność jakiéj nauki z prawowiernością.

Hérétique, *a. d. g.* heretycki, kacerski — zarażony kacerstwem. =, *s. m.* heretyk, kacerz, odszczepieniec, różnowierca.

*Hérisser, *v. a.* jeżyć, zjeżyć (grzywę, włos) — storzyć*, najeżyć — nasrożyć. *Se* =, najeżyć się. Hérissé, ée, *prt. et a.* zjeżony, najeżony, sterczący ozém.

*Hérisson, *s. m.* jeż: źwierzątko

— rogatka w bramie — koło palczaste.

*Hérissonné, ée, *a.* zjeżony, najeżony (kot i t. p. w herbie).

Héritage, *s. m.* dziedzictwo, spadek, dobra dziedziczne, ojczyzna*.

Hériter, *v. n.* odziedziczyć, otrzymać w spadku. = *de qu''ch*, = *de qu''*, być dziedzicem czego, otrzymać co w puściźnie po kim.

Héritier, *s. m.* dziedzic, pan — posiadający spadkiem — syn, dziedzic. =ère, *s. f.* dziedziczka, pani — córka jedynaczka, dziedziczka.

Hermaphrodisme, *s. m.* hermafrodyzm, połączenie dwu płci w jednéj osobie.

Hermaphrodite, *s. m.* hermafrodyt — źwierze obupłciowe — *Bot.* roślina obupłciowa.

Hermeline, *s. f.* sobole : futerko.

Herméneutique, *s. f.* hermeneutyka, wykład filologiczny pisma świętego. =, *a. d. g.* hermeneutyczny.

Hermès, *s. m* Hermes, statua bożka Merkuryusza — biust na pedestale.

Hermétique, *a. d. g.* hermetyczny, szczelny, niezostawujący najmniejszéj szpary, szczeliny — hermetyczny, tyczący się alchimii. *Colonne* =, kolumna z głową ludzką zamiast kapitelu.

Hermétiquement, *adv.* szczelnie, bez najmniejszéj szpary.

Hermine, *s. f.* gronostaj : źwierzątko — gronostaj, gronostaje : futerko — gronostaje w herbie.

Herminé, ée, *a.* o srebrném polu z czarnemi centkami.

Herminette, *s. f.* *vid.* Erminette.

Hermitage, *s. m.* *vid.* Ermitage.

*Herniaire, *a. d. g* od ruptury, rupturowy. *Chirurgien* =, chirurg leczący ruptury.

*Hernie, *s. f.* ruptura, kiła *pop.*

Herniole, *s. f.* sporysz : roślina.

*Hernutes, *s. m. pl.* Bracia Morawscy : sekta.

Hérodiens, *s. m. pl.* herodyanie sekta żydowska.

Héroï-comique, *a. d. g.* heroikomiczny; pół bohatyrski, pół śmieszny.

Héroïde, *s f.* heroida : list poetyczny jakoby pisany od bohatyra do heroiny (w starożytności).

Héroïne, *s. f.* bohatyrka. *L'*= *d'un conte, d'un roman*, bohatyrka powieści, romansu, główna osoba.

Héroïque, *a. d. g.* heroiczny, bohatyrski — mężny — cudowny, nadzwyczajny (w skutkach).

Héroïquement, *adv.* jak bohatyr, po bohatyrsku.

Héroïsme, *s. m.* bohatyrstwo.

*Héron, *s. m* czapla. *Masse de* =, ogon czapli.

*Héronneau, *s. m.* mała czapla.

*Héronnier, ère, *a.* do łowów na czaple używany (sokół i t. p.). *Oiseau* =, chudy na wysokich nogach (ptak).

*Héronnière, *s. f.* gniazdo czaple.

*Héros, *s. m.* heroj, półbożek bohatyr — bohatyr, mąż waleczny. *Le* = *d'un poëme, etc.* bohatyr, główna osoba poematu i t. p. — przedmiot uwielbienia, ubóstwienia.

Herpes, *s. f. pl.* wyrzutki morskie.

*Hersage, *s. m.* bronowanie, włóczenie roli.

*Herse, *s. f.* brona (do włóczenia roli) — krata z kolcami w bramie, brona*.

Herschell, *s. m.* herszel : planeta.

*Herser, *v. a.* włóczyć, bronować, zawlec (pole). Hersé, ée, *part. et a.* zawleczony (o roli) — z bramą z kolcami (o zamku w herbie).

Herseur, *s. m.* bronownik, włóczący.

Hésitation, *s. f.* wahanie się.

Hésiter, *v. n.* wahać się, być w niepewności.

Hétéroclite, *a. d. g.* odmiennie przypadkujący się (w grammatyce). — dziwny, dziwaczny — oddzielny.

Hétérodoxe, *a. d. g.* różnowierczy.

Hétérodoxie, *s. f.* odszczepieństwo od wiary, różnowierstwo.

Hétérogène, *a. d. g.* różnorodny.

Hétérogénéité, *s. f.* różnorodność.

Hétérosciens, *s. m. pl.* mieszkańcy umiarkowanych pasów nieba, jedni względem drugich.

Hetman, *s. m.* hetman, ataman kozacki — hetman, dawniéj: wódz w Polszcze.

*Hêtre, *s. m.* buk : drzewo.

Heur, *s. m.* los pomyślny, szczęście.

Heure, *s. f.* godzina — czas, pora, moment, chwila — godzina : znak na zegarze. *Une demi-=*, pół godziny. *Un quart d'=*, kwadrans. *Une = et demie*, półtory godziny. *Les vingt quatre =s*, doba, dwadzieścia cztery godzin. *D'= en =*, co godzinę — lada godzina, lada chwila, za lada chwilę. *Passer un mauvais quart d'=*, wycierpieć co, przecierpieć. *= de grâce*, zwłoka dana komu. *Prendre une voiture à l'=*, ugodzić powóz na godziny. *Les quarante =s*, czterdziestogodzinne nabożeństwo. *Etre sujet à l'=*, być gotowym na każde zawołanie. *A deux =s de nuit*, dwie godziny po zachodzie słońca. *A deux =s du jour*, dwie godziny po wschodzie słońca. *= avancée*, późno *=indue*, *vid.* Indu. *Bonne =*, szczęśliwy traf. *Arriver à la bonne =*, szczęśliwie trafić. *De bonne =*, wcześnie, rano, zawczasu. *A la bonne =*, *vid.* Bon, onne. *Tout à l'=*, zaraz, niebawem. *A l'= qu'il est*, w téj chwili — za dni naszych. *Sur l'=*, natychmiast. *Pour l'=*, w téj chwili, w tym momencie. *Livre d'=s; =s*, horał, książka z wykazem godzin do modlitew. *Une paire d'=s*, horał. *Les petites =s*, godzinki, jako to : prima, tercya, sexta i nona. *Dernière =; = dernière*, godzina śmierci. *Son = n'est pas encore venue*, jeszcze na niego czas nie przyszedł. *C'est un ami de toutes les =s*, przyjaciel którémuśmy radzi każdéj chwili.

Heureusement, *adv.* szczęśliwie, pomyślnie — szczęściem, szczęśliwym trafem.

Heureux, euse, *a.* szczęśliwy, szczęsny, któremu się wiedzie — szczęśliwy, pomyślny, fortunny, błogi — obiecujący, pomyślnéj wróżby — błogosławiony. *= comme un roi*, szczęśliwy; kontent jakby go na sto koni wsadził. *Faire une fin =euse*, umrzeć przykładnie (jak prawy chrześcianin). *Il a la main =euse*, ma szczęście do..., udaje mu się. *D'=euse mémoire*, wiekopomnéj pamięci (o panujących). =, *s. m.* szczęśliwy. *Les = du jour*, szczęśliwi tego świata. *A l'= l'=*, szczęśliwemu coraz lepiéj się wiedzie.

*Heurt, *s. m.* uderzenie, stuknięcie o co — trącenie się dwojga ciał — znak z uderzenia.

*Heurter, *v. a.* trącić kogo, co, popchnąć, uderzyć co o co — pukać, stukać do drzwi — obrażać, razić — deptać (interes, przesądy) *= la raison*, razić zdrowy rozsądek. =, *v. n.* trącić, stuknąć, uderzyć o co. *Se =*, uderzyć się, tłuc się o co. Heurté, ée, *part. et a.* nagły, śmiały (o przejściach w kolorach i konturze w dziełach sztuki).

*Heurtoir, *s. m.* młotek, żelazo którém się puka do bramy.

Hexaèdre, *a. d. g.* sześcienny. —, *s. m.* sześcian.

Hexagone, a. d. g. sześciokątny. =, s. m. sześciokąt, sześciobok.

Hexamètre, a. d. g. hexametryczny, o sześciu stopach (wiersz grecki lub łaciński). =, s. m. hexametr (wiersz grec. lub łac.)—wiersz francuski 12stozgłoskowy.

Hexandrie, s. f. Bot. klassa roślin sześciopręcikowych.

Hexaples, s. m. pl. hexapla : tytuł sześciu tłómaczeń greckich starego testamentu zebranych w jedno przez Origenesa.

*Hiatus, s. m. nieprzyjemny zbieg samogłosek — przerwa.

Hibernacle, s. m. osłona dana na zimę roślinom, kłom latorośli.

*Hibou, s. m. sowa — melancholik, ponury.

*Hic, s. m. Voilà le =, tu sęk, tu trudność.

Hidalgo, s. m. hidalgo, Hiszpan szlachetnego rodu nieskażonego żadnym zlewkiem obcéj krwi.

*Hideur, s. f. szkaradność.

*Hideusement, adv. szkaradnie.

*Hideux, euse, a. szkaradny, okropny, odrażający.

*Hie, s. f. stępor do ubijania bruku — baba do wbijania palów.

*Hièble, s. f. hebd : rodzaj bzu.

Hiement, s. m. wbijanie palów babą — skrzypienie trących się sztuk drzewa.

Hiène, s. f. vid. Hyène.

*Hier, v. a. wbijać pale babą.

Hier, adv. wczora, wczoraj — niedawno. D'=; du jour d'=, wczoraj. Avant-=, przedwczoraj, onegdaj.

*Hiérarchie, s. f. hierarchia, starszeństwo, porządek i stopnie społeczeńskie. = des anges, orszaki aniołów różnych stopni.

*Hiérarchique, a. d. g. hierarchiczny.

*Hiérarchiquement, adv. według starszeństwa, porządkiem stopni.

Hiératique, a. d. g. święty, o hieroglifach egipskich wyłącznie używanych i rozumianych przez kapłanów, vid. Démotique.

Hiéroglyphe, s. m. hieroglif, charakter w pismie obrazowém dawnych Egipcyan.

Hiéroglyphique, a. d. g. hieroglificzny.

Hiéronique, a. d. g. hieroniczny o niektórych igrzyskach na cześć bogów (u Rzymian). =, s. m. zwycięzca na igrzyskach hieronicznych.

Hiérophante, s. m. hierofanta : kapłan w mysteryach eleuzyńskich.

Hilarité, s. f. wesołość— śmiech.

*Hile, s. m. Bot. znaczek : znak na ziarnie nasieniu lub w miejscu którém oderwane zostało od rośliny.

Hippiatrique, s. f. konowalstwo.

Hippocentaure, s. m. hippocentaur, pół konia pół chłopa : twór bajeczny.

Hippocras, s. m. vid. Hypocras.

Hippocrène, s. f. Hipokrena : źródło Helikonu nadające natchnienie poetyckie które miało wytrysnąć za uderzeniem Pegaza.

Hippodrome, s. m. plac, dziedziniec — rejtszula, ujeżdżalnia.

Hippogriffe, s. m. hippogryf : pół orła pół konia : twór bajeczny.

Hippolithe, s. m. rodzaj kamyka w pęcherzyku żółciowym konia.

Hippomane, s. m. ciecz płynąca kobyle w popędzie płciowym — czyszczenie się kobyły po ozrebieniu.

Hippopotame, s. m. koń rzeczny : źwierz.

Hirondelle, s. f. jaskółka.

Hispide, a. d. g. kosmaty, szorstki, obrosły włosem. Bot. szczotkowaty.

*Hisser, v. a. Mar. podnieść, wywiesić. Se =, spinać się, stawać na palcach.

Histoire, s. f. historya, dzieje — opowiadanie — historya, powieść,

zdarzenia. = *naturelle*, historya naturalna. *Le plus beau de l'*=, najzabawniejsza rzecz w jakiem zdarzeniu. = *que tout cela*, bajki to są. *Voilà bien des* =*s*, co za historye! co za sceny, co za korowody!

Historial, ale, *a. (vi.)* historyczny.

Historien, *s. m.* historyk, dziejopis — opowiadacz.

Historier, *v. a.* ozdobić, podawać ozdoby, przystroić czém opowiadanie.

Historiette, *s. f.* historyjka, powiastka.

Historiographe, *s. m.* historyograf, dziejopis.

Historique, *a. d. g.* historyczny — prawdziwy, z czasów historycznych — prawdziwy, rzeczywiście zaszły. *Nom* =, imie historyczne, wspominane w dziejach. =, *s. m.* opowiadanie.

Historiquement, *adv.* historycznie, sposobem opowiadania — rzeczywiście, prawdziwie.

Histrion, *s. m.* aktor (u starożytnych) — komedyant, kuglarz.

Hiver, *s. m.* zima — zimna, mrozy. *L'= de l'âge*, późna jesień lat, starość. *Mi-mai queue d'*=, i w maju często się dają czuć zimna. *Quartier d'*=, zimowe leże, hyberna*.

Hivernage, *s. m. Mar.* zimowanie statków w porcie, zimowisko — port wygodny na zimowisko — podkładka: pooranie gruntu przed samą zimą.

Hivernal, ale, *a.* zimowy.

Hiverner, *v. n.* zimować, przezimować. = *les terres*, podkładać rolę (przed zimą). *S'*=, hartować się na zimno.

*Ho, *interj.* wołając: héj! — z podziwieniem: co?

*Hobereau, *s. m.* kobuz: ptak — szlachciura, szlachetka.

*Hoc, *s. m.* rodzaj gry w karty. *Être* =, być złapanym, oszukanym. *Cela lui est* =, to go nie minie.

*Hoca, *s. m.* pewna gra.

*Hoche, *s. f.* karby, karbowanie którém się znaczy wzięte na kredyt artykuły żywności i t. p.

*Hochement, *s. m.* trząsanie głową.

*Hoche-pied, *s. m.* ptak łowczy najpierwéj rzucający się na czaplę.

*Hochepot, *s. m.* rodzaj bigosu.

*Hochequeue, *s. f.* pliszka: ptak.

*Hocher, *v. a.* trząsać czém, potrząsać. = *la bride à un cheval*, zrywać uzdą konia — podniecać, wzruszać. =, *v. n.* potrząsać mordą (o koniu).

*Hochet, *s. m.* zabawka dziecinna, cacko, łatko, bawidełko.

*Hogner, *v. n.* utyskiwać, mruczéć.

Hoir, *s. m.* dziedzic, następca.

Hoirie, *s. f.* dziedzictwo, spadek. *Avancement d'*=, *vid.* Avancement.

*Holà, *interj.* hola! stój, dosyć tego. =, *s. m.* *Mettre le* =, rozbroić, rozjąć walczących.

*Hollander, *v. a.* holenderyzować pióra, przeciągać je przez gorący popiół. Hollandé, ée, *prt.* holenderyzowany (o piórach). *Batiste hollandée*, batyst dychtowny.

Holocauste, *s. m.* całopalenie, u Żydów: ofiara którą ogień w całości pożérał. *S'offrir en* =, poświęcić się całym.

Holobranches, *s. et a. m. pl.* skrzelowate: klassa ryb.

*Homard, *s. m.* rak morski.

Hombre, *s. m.* hombra: pewna gra w karty — główuie grający w hombra.

Homélie, *s. f.* homilia, nauka w kościele, kazanie z rozbiorem ewanielii — kazanie, gdéranie.

Homicide, *s. m.* zabójca, morder-

ca — zabójstwo, morderstwo. =, a. d. g. zabójczy, morderczy.

Homicider, *v. a.* zabić, zamordować.

Hommage, *s. m.* hołd wassala panu lennemu, homagium — hołd, uszanowanie, czołobitność. *Recevez l'= de mon respect*, racz przyjąć hołd uszanowania.

Hommagé, ée, *a.* ulegający hołdowi, hołdujący panu lennemu.

Hommager, *s. m.* który winien hołd, hommagium panu lennemu, lennik.

Hommasse, *a. d. g.* męski, (o twarzy i rysach kobiety podobniejszych mężkim jak kobiecym).

Homme, *s. m.* człowiek, ludzie *pl.* — mąż, człowiek z charakterem — mąż (względem żony) — człowiek dorosły, dojrzały, słuszny — wassal, lennik — mężczyzna — człowiek, służący. = *des bois*, orangutan. = *marin*, cielę morskie, foka. = *de chambre, (vi.)* lokaj. = *d'affaires*, *vid.* Affaire. = *de guerre*, żołnierz, wojskowy. = *du roi*, delegowany od króla. = *de Dieu*, *tout de Dieu*, człowiek bogobojny. = *d'Eglise*, osoba duchowna. = *de lettres*, literat. = *de journée*, najemnik, robotnik najmujący się. = *de courage*, człowiek odważny. = *de cœur*, człowiek mający uczucie godności. = *d'honneur*, człowiek honoru. *D'= d'honneur*, na honor, jakem poczciwy. = *de génie*, człowiek genialny, wyższy. = *de rien*, człowiek niemający żadnéj wartości. = *du jour*, człowiek używający obecnie wziętości. = *du monde*, człowiek światowy. = *de pied*, żołnierz pieszy. = *de paille*, człowieczyna, człeczyna — osoba użyta dla zasłonienia innéj, pożyczająca swojego nazwiska. = *nouveau*, który się czego dochrapał niedawno lub dorobił majątku — chrześcianin odrodzony przez łaskę. *L'= intérieur*, człowiek jako istota obdarzona duszą — człowiek oddany rozpamiętywaniu. *Dépouiller le vieil =*, zrzucić z siebie skorupę grzechu — pozbyć się nałogu jakiego. *C'est le roi des =s*, człowiek hojny, wspaniały. *Une bonne pâte d'=, un bon cœur d'=*, poczciwe człowieczysko, dobra dusza. *Bon homme*, *vid.* Bon. *C'est un = à tout*, człowiek zręczny, sposobny do wszystkiego. *Il est = à...*, gotów zrobić to a to. = *à noyer*, *à pendre*, *etc.* wart aby mu kamień u szyi uwiązać, wart stryczka. = *à ménager, à employer*, którego należy szanować, który się bardzo może przydać. *Mon =; ton =; notre =*, taki jakiego mnie, tobie, nam właśnie potrzeba. *Mon, nôtre =*, mój (z nazwiskiem osoby o któréj mowa). *Mon =*, *pop.* (u kobiety z gminu mówiącéj o swoim mężu) mój. *N'être pas =*, być niezdolnym do aktu małżeńskiego. *Tant vaut l'=, tant vaut sa terre*, grunt nabiera wartości uprawą i talentem posiadacza.

Homocentrique, *a. d. g.* spółśrodkowy.

Homoeopathie, *s. m.* homeopatya: system leczenia chorób drobnemi dozami środków, które właśnie mogą sprowadzić te choroby.

Homogène, *a. d. g.* jednorodny — z jednorodnych części złożony.

Homogénéité, *s. f.* jednorodność.

Homologation, *s. f.* widymowanie aktu i legalizacya.

Homologue, *a. d. g.* naprzeciwległy.

Homologuer, *v. a.* zawidymować akt, ulegalizować go.

Homonyme, *a. d. g.* noszący jedno imie — podobny brzmieniem. =, *s. m.* imiennik, noszcy ta kież imie -drużba-podobnie brzmiący (jak i drugi). wyraz.

Homonymie, *s. f.* jednobrzmienność.

*Honchets, *s. m pl. vid.* Jonchets.

*Hongre, *a. et s. m.* wałach, koń wałaszony.

*Hongrer, *v. a.* wałaszyć, pokładać, wywałaszyć (ogiera).

Hongrieur, Hongroyeur, *s. m.* garbarz nadający skórom wyprawę skór węgierskich.

Honnête, *a. d. g.* poczciwy — uczciwy — przyzwoity, przystojny, cnotliwy — godny, zacny — grzeczny. *Famille* =, dobry, uczciwy dom — miernego stanu familia. = *garçon*, chłopiec dobrych obyczajów. = *débauché*, człowiek oddany życiu światowemu ale w miarę. = *femme*, = *fille*, kobieta, dziewczyna dobrze się prowadząca. *Récompense* =, przyzwoita nagroda. *Longueur* =, długość należyta. *Excuse, refus* =, grzeczna wymówka, odmówienie. *Habit* =, odzienie skromne ale chędogie — odzienie które jeszcze ujdzie. *Fortune* =, mająteczek. =, *s. m.* poczciwość — to co jest zgodne z cnotą.

Honnêtement, *adv.* uczciwie — poczciwie — przyzwoicie, przystojnie — należycie, dostatecznie.

Honnêteté, *s. f.* uczciwość, poczciwość — przyzwoitość, przystojność — grzeczność — grzeczności, oświadczenia uprzejme — godność usługa — czystość.

Honneur, *s. m.* cześć, dobre imie — honor — szacunek — godność, dostojeństwo — zaszczyt. =*s*, oznaki poszanowania, honory (wojskowe i t. p.) — zaszczyty — poważanie, uważanie. *Point d'*=, punkt honoru. *Champ d'*=, pole sławy, pole bitwy. *Place d'*=, pierwsze miejsce. *Chevalier d'*=, kawaler honorowy przy boku królowéj, księżniczek — dawniéj z pewnij radcy z głosem stanowczym. *Dame d'*=, *vid.* Dame. *Les* =*s du Louvre*, dawniéj: prawo do pewnych oznak honorowych *np.* zajeżdżania do Luwru powozem. *Les* =*s de l'Eglise*, dostojeństwa kościelne. *La partie d'*=, trzecia partya gdy oba grający już poprzednio wygrali. *Etre en* =, być w poszanowaniu, w poważaniu. *Faire* = *à son siècle, etc.* być zaszczytem swojego wieku i t. d. *Faire* = *à ses engagements*, dopełnić zobowiązań się; wywiązać się z czego — uiścić się, zapłacić. *Faire* = *à qu''un de qu''ch*, przypisywać komu co. *Se faire* = *de qu''ch*, chlubić się czém. *Tenir à* =, poczytywać sobie za zaszczyt. *Faire* = *à un repas*, jeść z apetytem. *Faire les* =*s d'une maison*, przyjmować i bawić gości. *Faire les* =*s d'une personne, d'une chose*, porządzić się kim, czém. *Obtenir les* =*s de la guerre*, wyjść ze zdobytéj fortecy z honorami wojskowemi. *Sauf votre* =, za pozwoleniem (wymawiając wyraz mniéj przyzwoity), uczciwszy uszy; z respektem*, z przeproszeniem. *A tout seigneur tout* =, każdego uczció trzeba jak należy. *Votre* =, w Anglii: mówiąc do osób pewnego stanu *np.* WPan Dobrodziéj. *J'ai l'*= *de*, mam honor, mam zaszczyt (z tryb. bezok.).

*Honnir, *v. a.* zelżyć. Honni, ie, *prt.* shańbiony, zelżony. *Honni soit qui mal y pense*, bogdaj przepadł kto to na złe tłómaczy: (dewiza orderu Podwiązki w Anglii).

Honorable, *a. d. g.* uczciwy — zaszczytny — godny szacunku — szanowny: tytuł dawany deputowanym. *Amende* =, *vid.* Amende.

Honorablement, *adv.* uczciwie, przyzwoicie — wspaniale.

Honoraire, *a. d. g.* honorowy (zachowujący tytuł i przywiązane do niego znaki).

Honoraire, s. m. honoraryum, wynagrodzenie.

Honorer, v. a. czcić, szanować, uczcić, uszanować — szacować, mieć szacunek, poważanie dla kogo; poważać — być zaszczytem czyim — zaszczycać kogo. S'=, szczycić się, zaszczycać się — chlubić się. Honoré, ée, prt. et a. zaszczycony — czcigodny, zacny, godny, szacowany.

Honores (ad) (res=resse), z tytułem tylko (bez płacy i obowiązków).

Honorifique, a. d. g. honorowy, zaszczytny.

*Honte, s. f. wstyd — wstydliwość, srom — hańba, sromota — niesława — zawstydzenie. *Une mauvaise* =, źle zrozumiana wstydliwość. *Avoir* =, wstydzić się (zrobić co lub wstydzić się zrobiwszy co). *Faire = à qu'un*, robić wstyd komu — zawstydzić kogo, nabawić wstydu. *Avoir perdu toute* =, *avoir toute = bue*, *mettre bas toute* =, mieć wytarte czoło, wyzuć się ze wszelkiego wstydu. *Revenir avec sa courte* =, wrócić ze wstydem. *Que = ne vous fasse dommage*, dla źle zrozumianego wstydu nie trzeba wypuszczać z ręki okazyi zysku.

Honteusement, adv. ze wstydem, sromotnie, haniebnie.

Honteux, euse, a. który się wstydzi — wstydliwy, sromny, nieśmiały — haniebny, sromotny. *N'êtes vous-pas* =, nie wstydzisz się? nie sromasz się? *Mal* =, choroba weneryczna. *Pauvres* =, ubodzy wstydzący się żebrać. *Le morceau* =, ostatni kawałek zostający się na półmisku. *Les parties* =*euses*, części wstydliwe (ciała). *Il n'y a que les = qui perdent*, nieśmiały trudno co zyska. *Jamais = n'eut belle amie*, w miłości śmiałym być potrzeba.

Hôpital, s. m. szpital, lazaret (dla chorych, ubogich) — *vid.* Hospice. = *ambulant*, ambulans, chorzy przenoszeni z miejsca na miejsce. *Vaisseau-*=, okręt we flocie zabierający chorych. *Mettre qu''un à l'*=, zrujnować kogo.

Hoplite, s. m. u Greków : żołnierz w zupełnéj zbroi.

*Hoquet, s. m. czkawka.

*Hoqueton, s. m. dawniej : opończa łuczników lub gwardyi królewskiéj — łucznik noszący opończę.

Horaire, a. d. g. godzinowy, wskazujący godziny.

Horde, s. f. horda, naród koczujący — dzicz, horda, tłuszcza.

Hordéine, s. f. Chim. pierwiastek otrzymany z jęczmienia.

*Horion, s. m. uderzenie, kuks. *Recevoir un* =, oberwać kuksa.

Horizon, s. m. poziom, horizont — widnokrąg, widokręg — zakres. *L'= politique*, *fig.* horyzont polityczny, stan spraw narodów.

Horizontal, ale, a. poziomy, równoległy do poziomu, horyzontalny.

Horizontalement, adv. równolegle do poziomu, poziomo.

Horloge, s. f. zégar (wieżowy). = *de sable*, *vid.* Sablier. = *d'eau*, klepsydra wodna. = *solaire*, = *au soleil*, kompas, zégar słoneczny. = *de Flore*, zegar Flory.

Horloger, s. m. zégarmistrz. =ère, s. f. zégarmistrzowa.

Horlogerie, s. f. zégarmistrzostwo — zégary, zégarki (handel ich i robota).

Hormis, prép. wyjąwszy, prócz.

Horographie, s. f. vid. Gnomonique.

Horoscope, s. m. horoskop : uważanie ciał niebieskich w chwili urodzenia dziecięcia celem wróżenia mu przyszłości — przepowiednia, wróżba przyszłości. *Tirer l'= de*

qu''un, zdjąć horoskop, wróżyć co komu.

Horreur, *s. f.* przerażenie, wzdryganie się — odraza, wstręt, obrzydzenie — przestrach — szkaradzieństwo, szkarada, okropność. *Avoir = de...*, brzydzić się czém, wzdrygać się na co. *J'ai = de...*, dusza ma wzdryga się wspomniawszy na... *Etre en = à qu''un*, być w obrzydzeniu, sprawiać wstręt ku sobie. *C'est une belle =*, widok okazały ale razem okropny, przejmujący trwogą. *Des =s de la guerre, etc.* okropności wojny i t. p.

Horrible, *a. d. g.* straszny — szkaradny, przerażający, okropny — niegodziwy, nieznośny, obrzydły.

Horriblement, *adv.* obrzydle, szkaradnie — okropnie — strasznie.

Horripilation, *s. f.* postawanie włosów na głowie, jeżenie się włosów.

*Hors, *prép.* zewnątrz — na dworze — za czém, po za czém — prócz, wyjąwszy. *= du royaume*, z królestwa — za granicą. *= d'ici*, po za obrębem tego miejsca — precz, won *pop.* *= de la portée du canon*, po za wystrzałem działa. *= de condition*, bez służby (o służącym). *= de son rang*, nie jak przystoi na swój stopień. *Mettre qu''un = la loi*, wyjąć z pod prawa, z pod opieki prawa. *Mettre = de cour*, odesłać z sądu dla braku dowodów i t. p. *Etre = de cause*, nienależeć w niczém do sprawy, rzeczy — nieliczyć się w co. *Un = de cour*, *s. m.* wyrok odsyłający strony od sądu. *Etre = de page*, odbyć lata służby jako paź — zostać panem swojéj woli, rządzić się samym sobą. *Le = de page*, *s. m.* wynagrodzenie paziowi opuszczającemu służbę. *Etre = d'œuvre*, *= de l'œuvre*, być jeszcze niewprawionym (o dyamencie, drogim kamieniu). *Etre = de soi*, być bez przytomności, odchodzić od siebie, od zmysłów. *Etre = de combat, de service*, być niezdatnym do boju, do służby. *= de doute*, niepodlega wątpliwości. *= de propos*, niewcześnie *adv.* — niewczesny *a.* *= de ligne*, występujący za obręb, niemogący się liczyć w co.

Hors d'oeuvre, *s. m.* w budynku: część wystająca na zewnątrz — objętość gmachu od kąta zewnętrznego jednego muru, do kąta zewnętrznego muru przeciwległego — przydatek, część dodatkowa, przykładek — danie na stół nieliczące się do potraw *np.* masło, serdele, rzodkiew, ostrygi i t. p.

Hortensia, *s. m.* hortensya: roślina i kwiat.

Horticulteur, *s. m.* trudniący się ogrodnictwem, miłośnik ogrodów.

Horticulture, *s. f.* ogrodnictwo, zakładanie, uprawa ogrodów.

Hosanna, *s. m.* hozanna: (Zbaw nas Panie) okrzyk radośny u Żydów.

Hospice, *s. m.* klasztor będący przytułkiem ubogich — szpital (dom ubogich, sierot, podróżnych). *Donner l'= à qu''un, (vi.)* przyjąć kogo (w gościnę) dać schronienie.

Hospitalier, ère, *a.* gościnny, rad gościom — gościnny, będący przytułkiem. *Religieux =s*, zakonnicy podejmujący wędrowców. *Les =s*, *s. m. pl.* zakonnicy szpitala...

Hospitalité, *s. f.* gościnność — podejmowanie pielgrzymów. *Droit d'=*, prawo gościnności: u starożytnych: wzajemne zobowiązanie przyjmowania się w gościnę. *Donner l'= à qu''un*, przyjmować kogo, przyjąć u siebie — dać przytułek.

Hospodar, *s. m.* hospodar, wojewoda

Hostie, *s. f.* ofiara palona Bogu na cześć — hostya, kommunikant.

Hostile, *a. d. g.* nieprzyjacielski, nieprzyjazny — przeciwny komu, niechętny.

Hostilement, *adv.* po nieprzyjacielsku.

Hostilité, *s. f.* krok nieprzyjacielski — nieprzyjaźń, niechęć.

Hôte, *s. m.* gospodarz — oberżysta, karczmarz, trzymający dom zajezdny — gość — stołownik — właściciel domu — lokator — gość, mieszkaniec, przybysz, przychodzień. *Table d'=*, stół gospodarski. *Bon visage d'=*, uprzejme przyjęcie (przez) gospodarza. *Il est l'= et l'hôtellerie*, factotum, totumfacki.

Hôtel, *s. m.* dom, pałac, mieszkanie (w mieście) — dom króleski — mieszkanie znacznego urzędnika sądowego — dom zajezdny, oberża, hotel, dom meblowany. = *de ville*, ratusz. =*-Dieu*, główny szpital miasta. *Maître-d'=*, podstoli u króla — marszałek u znakomitego pana. *Le premier maître de l'=*, pierwszy podstoli, marszałek u króla. *A la maître-d'=*, przyprawa s sosem białym i pietruszką.

Hôtelier, *s. m.* oberżysta — zakonnik mający staranie o wędrowcach przybywających do klasztoru. =ère, *s. f.* oberżystka.

Hôtellerie, *s. f.* dom zajezdny — część klasztoru dla przychodniów, wędrowców.

Hôtesse, *s. f.* gospodyni domu — oberżystka — gość (kobieta).

*Hotte, *s. f.* kosz noszony na plecach. = *poissée*, kosz oblepiony smołą na noszenie wina z tłoczarni. = *de cheminée*, kapa u komina w kształcie przewróconego kosza.

*Hottée, *s. f.* pełen kosz plecowy.

*Hotteur, euse, *s.* noszący co w koszu na plecach.

*Houblon, *s. m.* chmiel.

*Houblonner, *v. a.* włożyć chmielu (do piwa i t. p.).

*Houblonnière, *s. f.* chmielnik.

*Houe, *s. f.* motyka.

*Houer, *v. a.* skopywać motyką. =, *v. n.* kopać.

*Houille, *s. f.* węgiel ziemny.

*Houiller, *a. m.* zawierający węgiel ziemny.

*Houillère, *s. f.* kopalnia węgla ziemnego.

*Houilleur, *s. m.* robotnik pracujący w kopalni węgla ziemnego.

*Houilleux, euse, *a.* wydający węgiel ziemny.

*Houle, *s. f.* kołysanie się bałwanów morskich po burzy — fala spokojna.

*Houlette, *s. f.* laska pastusza zakrzywiona — łopatka.

*Houleux, euse, *a.* kołyszący się (o morzu po burzy).

*Houlque, *s. f.* kłosówka: roślina.

*Houper, *v. a.* wołać hohop (jak myśliwi w lesie).

*Houppe, *s. f.* kutas, kutasik — *Bot.* kita.

*Houppé, ée, *a. Bot.* z kosmykiem, z kiścią, z kitą.

*Houppelande, *s. f.* opończa, opona.

*Houpper, *v. a.* robić kutasy. = *la laine*, czesać wełnę.

Hourrailler, *v. n.* polować z lichym psem.

*Hourraillis, *s. m.* psiarnia lichych psów.

*Hourdage, *s. m.* gruba oblepa z wapna.

*Hourder, *v. a.* oblepić — zamurować byle jak, sklecić.

*Hourdis, *s. m. vid.* Hourdage.

*Houret, *s. m.* lichy pies myśliwski.

*Houri, *s. f.* huri, huryska: dziewica cudnéj piękności z czarnemi wielkiemi oczyma w raju mahometańskim.

*Hourque, *s. m* rodzaj małego statku holenderskiego — lichy statek.

*Hourra, s. m. okrzyk, hura — attak kozaków.

*Hourvari, s. m. nawoływanie psów — krzyk, hałas, barmider.

*Housé, ée, a. (vi.) zabłocony, zaszargany.

*Housseaux, s. m. pl. kamasze. *Laisser ses* = *quelque part*, umrzeć, nogi zadrzéć *pop*.

*Houspiller, v. a. szarpać, targać — łajać, burczyć — zjeździć *fm*. *Se* =, *v. réc.* szarpać się, targać się, szamotać się z kim.

*Houssage, s. m. wycieranie, chędożenie wiechą z ostrokrzewu.

*Houssaie, s. f. miejsce zarosłe ostrokrzewem czyli dzikim mirtem.

*Housse, s. f. czaprak — pokrowiec na meble — pokrowiec na kożle powozu. = *traînante*, czaprak długi aż do ziemi. = *de pied;* = *en souliers*, czaprak po za nogi jeźdźca. = *de carrosse,* pokrowiec aksamitny i t. p. na wierzchu karety.

*Housser, v. a. wycierać, chędożyć wiechą z ostrokrzewu.

*Houssine, s. f. pręcik (do trzepania sukni, poganiania konia).

*Houssiner, v. a. trzepać pręcikiem — wytrzepać, wychłostać, oćwiczyć.

*Houssoir, s. m. wiecha, trzepaczka z ostrokrzewu.

*Housson, s. m. rodzaj ostrokrzewu.

*Houx, s. m. ostrokrzew, mysza wiecha — iglica włoska, ruszczyk.

*Hoyau, s. m. motyka widłowata.

Huaille, s. f. motłoch.

*Huard, s. m. orzeł łomignat.

*Hublot, s. m. otwór w ścianie okrętu, okienko.

*Huche, s. f. dzieża, dzieżka. = *d'un moulin*, dzieża we młynie.

*Hucher, v. a. wołać, nawoływać (na polowaniu).

*Huchet, s. m. rożek do trąbienia na towarzyszów (na polowaniu).

*Hue, ksobie, wyraz którym furman woła na konie kierując w prawą *vid.* Dia. *L'un tire à* = *et l'autre à dia*, ten do Sasa a ten do lasa.

*Huée, s. f. krzyk w obławie na wilka — wyśmianie, krzyki szydzące.

*Huer, v. a. krzyczéć na wilka (w obławie) — wyśmiać, wyszydzić, zakrzyczéć.

Huette, s. *vid.* Hulotte.

*Huguenot, s. m. hugonot: przezwisko dawane protestantom francuskim. =ote, s. f. hugonotka — piecyk na którym się stawia ryneczka — ryneczka do smażenia i t. p. *OEufs à la* =, jaja gotowane w sosie z baraniny. =, =ote, a. hugonocki.

*Huguenotisme, s. m. hugonotyzm, dawniéj: religia reformowana we Francyi.

*Huhau, *vid.* Hue.

Hui, *adv.* dziś. *Cejourd'hui*, dnia dzisiejszego. *D'*= *en un mois*, od dziś za miesiąc.

Huile, s. f. tłustość — oléj — olejek — oliwa — essencya tłusta. = *vierge*, pierwsza oliwa wychodząca z oliwek przed ich nalaniem ukropem. = *de pétrole*, petroleum: rodzaj oliwy ciekącéj z pewnych kamieni na Wschodzie. = *d'olive*, oliwa. = *de lin*, lniany oléj. = *de navette,* oléj rzepakowy. = *de chènevis*, oléj konopny. = *de poisson*, tran rybi. = *d'amandes douces*, olejek migdałowy. = *de vitriol*, witryol. =*s grasses, douces, fixes*, tłustości otrzymywane przez wyciśnienie na zimno. =*s essentielles*, essencye, olejki otrzymywane przez dystyllacyą. *Les saintes* =*s*, oléj święty — ostatnie olejem świętym namaszczenie. *Couleurs à l'*=, farby olejne. *Peindre à l'*=, malować olejno. *C'est une tache*

d'=, *fig.* plama, zakała. *Sentir l'*=, trącić lampą (o mozolnie wypracowaném dziele). *Il tirerait de l'= d'un mur*, ze wszystkiego potrafi wyciągnąć zysk.

HUILER, *v. a.* posmarować, potrzéć (oliwą, olejem).

HUILEUX, EUSE, *a.* olejkowaty, tłusty — oliwkowaty, żółty. *Sauce =euse*, sos zagęsty.

HUILIER, *s. m.* serwis na flaszeczkę z oliwą.

HUIS, *s. m.* drzwi. *A = clos*, przy zamkniętych drzwiach. *Demander le = clos*, żądać ustąpienia arbitrów, prowadzenia obrad przy zamkniętych drzwiach.

HUISSIER, *s. m.* odźwierny, woźny przy trybunale, przy biórze i t. p. *=s à verge*, dawniéj: pewni urzędnicy w grodzie paryskim. *=s de la chaîne*, woźni noszący na szyi łańcuch z medalem króleskim.

*HUIT, *a.* ośm — ósmy — ośm, ósemka. *= cent*, ośmset (cyfra). *D'aujourdhui en =*, za tydzień.

*HUITAIN, *s. m.* ośmiowiersz, strofa z ośmiu wierszy.

*HUITAINE, *s. f.* ośm — ośm dni, tydzień. *Dans =*, za dni ośm. *Remis à =*, odroczony do dni ośmiu.

*HUITIÈME, *a. d. g.* ósmy. =, *s. m.* ósma część. *Droit de =*, pewna opłata od win.

*HUITIÈMEMENT, *adv.* po ósme.

HUÎTRE, *s. f.* ostryga. *Ecaille d'*=, skorupa ostrygi. *C'est une = à l'écaille*, głupi jak stołowe nogi.

*HULAN, *s. m. vid.* UHLAN.

*HULOTTE, *s. f.* puszczyk: ptak.

HUMAIN, AINE, *a.* ludzki, właściwy ludziom — dobry, litościwy — łaskawy. =, *s. m.* człowiek, śmiertelny. *Plus qu'*=, nadludzki.

HUMAINEMENT, *adv.* ile w mocy ludzkiéj, człowieka — z litością, łaskawie. = *parlant*, uważający po ludzku.

HUMANISER, *v. a.* złagodzić (co do obyczajów) — uczynić łatwiejszym w pożyciu i t. p. *S'*=, dać się ugłaskać — otrząsnąć się z dzikości — stosować się do ludzi.

HUMANISTE, *s. m.* uczeń wyższych klass prócz filozofii — uczony oddany wyłączniéj literaturze łacińskiéj.

HUMANITÉ, *s. f.* ludzkość, cały ród ludzki — ludzie, ludzkość — ludzkość, człowieczeństwo, natura ludzka — łaskawość, litość. =*s*, nauki dawane w klassach wyższych prócz filozofii. *L'= souffrante*, cierpiąca ludzkość, uciśnieni, nieszczęśliwi, chorzy.

HUMBLE, *a. d. g.* korny, pokorny — uniżony — z pokorą — lichy, podły* — skromny — poziomy, niski (o roślinach i t. p.). *Votre très-= serviteur*, uniżony sługa, najniższy sługa.

HUMBLEMENT, *adv.* kornie, pokornie, z pokorą — uniżenie, nisko — skromnie — poziomo, przy ziemi.

HUMECTANT, ANTE, *a.* odwilżający. *Les =s*, *s. m. pl.* lekarstwa odwilżające.

HUMECTATION, *s. f.* odwilżanie, odwilżenie — zwilgotnienie.

HUMECTER, *v. a.* zwilgotnić—odwilżyć, odwilżać. *S'*=, zwilgotnićé — używać napojów odwilżających.

*HUMER, *v. a.* chlipać, chlipnąć — wciągnąć, wciągać w siebie.

*HUMÉRAL, ALE, *a. Anat.* ramieniowy.

*HUMÉRUS, *s. m.* ramię (od łopatki do łokcia).

HUMEUR, *s. f.* wilgoć — wilgoć, humor w ciele—humor (zły lub dobry) — skrzywienie się, zły humor, markotność — kaprys, przywidzenie, dziwactwo — humorystyczność, skłonność do żartowania, szydzenie. *Chacun a ses =s*, każdy ma

swoje widzimisię. *Essuyer les* = *s de qu''un*, znosić czyje kaprysy. *Être en* = *de faire qu''ch*, być skłonnym zrobić co. *Être d'* = *à faire qu''ch*, być w humorze. *Être en* = *de bien faire*, mieć wenę do czego, być w zapale. *C'est un homme d'* =, kapryśny, dziwak, grymaśnik. *N'avoir ni* = *ni honneur*, być bez czucia, obojętnym na urazy, obelgi.

Humide, *a. d. g.* wilgotny, zwilgocony — mokry, zmoczony. *L'* = *élément*, woda. *L'* = *empire*, morze, ocean. *Temperament* =, temperament flegmisty. =, *s. m.* wilgoć. *L'* = *radical*, pierwiastek wilgotny w ciele ludzkiém.

Humidement, *adv.* w wilgoci.

Humidité, *s. f.* wilgoć.

Humiliant, ante, *a.* poniżający.

Humiliation, *s. f.* poniżenie — upokorzenie.

Humilier, *v. a.* poniżyć, uniżyć, poniżać, upokorzyć. *S'* =, uniżyć się, upokorzyć się.

Humilité, *s. f.* pokora — uniżoność.

Humoral, ale, *a.* z wilgoci, humorów pochodzący.

Humorisme, *s. m. Méd.* humoryzm : teorya lekarzy humorystów przypisujących wszystkie fenomena życia działaniom humorów w ciele ludzkiém.

Humoriste, *a. et s. d. g.* kapryśny, dziwaczny, humorystyczny, dowcipnie satyryczny — lekarz humorysta przypisujący wszystkie fenomena życia humorom w ciele.

Humour, *s. m.* humor, humorystyczność, dowcip satyryczny.

Humus, *s. m.* ziemia, ziemica, grunt na ktorym powstają rośliny.

*Hune, *s. f. Mar.* bocianie gniazdo, pokład z belki na około masztu — belka u której się zawiesza dzwon.

*Hunier, *s. m. Mar.* żagiel bocianiego gniazda.

*Huppe, *s. f.* dudek : ptak — czubek u niektórych ptaków.

*Huppé, ée, *a.* czubaty, z czubkiem — znakomity (znaczeniem, majątkiem i t. p.), meremorajny *fm.* — bystry, przebiegły, szczwany.

*Hure, *s. f.* morda, łeb ucięty (dzika i t. p.) — chyra, nieuczesana głowa.

*Hurhau, *vid.* *Hue.

*Hurlement, *s. m.* wycie — krzyki, ryczenie.

*Hurler, *v. n.* wyć — krzyczéć, wrzeszczéć, drzéć się. *Il faut* = *avec les loups*, kiedy wnijdziesz między wrony, krakajże tak jak i ony; na czyim wózku jedziesz tego piosnkę śpiewaj.

Hurluberlu, *s. m.* trzpiot, wartogłów, szałaput, świszczypałka.

*Hussard, *s. m.* hussarz*, huzar. *Vivre à la hussarde*, żyć z rabunku.

*Hutte, *s. f.* buda, budka, szałas — baraka, namiot żołnierski.

*Hutter (se), *v. pron.* robić szałasy, zrobić szałas, budkę — robić barakę.

Hyacinthe, *s. f.* hyacynt : drogi kamień — *vid.* Jacinthe.

Hyades, *s. f. pl.* hyady, dżdżownice : gwiazdy na czole byka.

Hybride, *a. et s. d. g.* mieszany z dwóch różnych ras, mieszaniec.

Hydatisme, *s. m.* przelewanie się cieczy we wrzodzie.

Hydragogue, *a. d. g. Méd.* odprowadzający wilgocie rozlane we wklęsłościach ciała. =, *s. m.* lekarstwo sprawiające te skutki.

Hydrate, *s. m. Chim.* wodan : kombinacya wody z kwasem metalicznym.

Hydraté, ée, *a. Chim.* skombinowany z wodą.

Hydraulique, *a. d. g.* hidrauli-

czny, prowadzący wody przez kanały. =, *s. f.* hidraulika : nauka o prowadzeniu i podnoszeniu wód.

HYDRE, *s. f.* pewien rodzaj węźów wodnych — hydra : bajeczny wąż o siedmiu głowach odrastających po ucięciu — wąż : konstellacya — hydra, złe nie do wykorzenienia.

HYDROCÈLE, *s. f.* nabrzmienie w worku jądrowym z materyą wewnątrz.

HYDROCÉPHALE, *s. f.* puchlina wodna w głowie.

HYDROCHLORATE, *s. m. Chim.* wodosolan.

HYDROCHLORIQUE, *a. d. g. Chim.* wodosolny.

HYDROCOTYLE, *s. f.* tarczyca : roślina.

HYDRODYNAMIQUE, *a. d. g.* hidrodynamika, nauka o sile wody i równoważeniu jéj.

HYDROGÈNE, *s. m. Chim.* wodoród — gaz wodorodny do oświecania.

HYDROGÉNÉ, ÉE, *a.* skombinowany z wodorodem.

HYDROGRAPHE, *s. m.* hidrograf, biegły w hidrografii.

HYDROGRAPHIE, *s. f.* hidrografia, opisanie mórz i nauka żeglugi.

HYDROGRAPHIQUE, *a. d. g.* hidrograficzny.

HYDROLOGIE, *s. f.* hidrologia, nauka o rozmaitych gatunkach wody.

HYDROMEL, *s. m.* miód pity : trunek.

HYDROMÈTRE, *s. m.* hidrometr : narzędzie do mierzenia ciężkości, siły lub ilości wody.

HYDROPHOBE, *a. et s. d. g.* mający wstręt do wody — mający wściekliznę.

HYDROPHOBIE, *s. f.* wstręt do wody — wścieklizna.

HYDROPIQUE, *a. et s. d. g.* cierpiący puchlinę wodną.

HYDROPISIE, *s. f.* puchlina wodna.

HYDROPNEUMATIQUE, *a. d. g.* hidropneumatyczny, służący do zbierania gazu.

HYDROSCOPE, *s. m.* czujący wody sączące się po pod ziemią.

HYDROSCOPIE, *s. f.* mniemana własność czucia wód sączących się po pod ziemią.

HYDROSTATIQUE, *s. f.* hidrostatyka : nauka o ciężkości płynów wody. =, *a. d g,* hidrostatyczny.

HYDROSULFATE, *s. m. Chim.* wodosiarczan.

HYDROSULFURIQUE, *a. d. g. Chim.* wodosiarkowy.

HYDROTIQUE, *a. d. g. vid.* HYDRAGOGUE.

HYDRURE, *s. m. Chim.* wodnik : kombinacya wodorodu z każdém ciałem pojedynczém prócz kwasorodu.

HYÉMAL, ALE, *a.* zimowy.

HYÈNE, *s. f.* hyena : źwierz.

HYGIÈNE, *s. f.* hygiena : nauka o sposobach zachowania zdrowia.

HYGIÉNIQUE, *a. d. g.* hygieniczny, tyczący się zachowania zdrowia.

HYGROMÈTRE, *s. m.* higrometr, wskazujący stopień wilgotności powietrza.

HYGROMÉTRIQUE, *a. d. g.* higrometryczny.

HYMEN, HYMÉNÉE, *s. m.* u starożytnych : hymen, bóstwo opiekuńcze ślubów małżeńskich — małżeński związek, wesele—hymen, błonka w pochwie u panien nietkniętego panieństwa.

HYMÉNOPTÈRE, *a. et s. d. g.* nagoskrzydły — owad nagoskrzydły.

HYMNE, *s. m.* hymn, pieśń — pieśń do bóstwa, do Boga. =, *s. f.* pieśń śpiewana w kościele.

HYOÏDE, *a. et s. m.* kostka przy korzeniu języka.

HYPALLAGE, *s. f.* hypallage : figura w mowie kiedy się używa wyrazu jakiego z przyimkiem niewła-

ściwym *np. enfoncer son chapeau dans sa tête* zamiast *enfoncer sa tête dans son chapeau.*

HYPERBATE, *s. f.* przekładnia, przewrócenie porządku najnaturalniejszego w peryodzie.

HYPERBOLE, *s. f.* hiperbola, przesadnia: figura retoryczna — hiperbola: pewna linia krzywa.

HYPERBOLIQUE, *a. d. g.* hiperboliczny, przesadzony — skłonny do przesadzania — hiperboliczny, linii krzywéj hiperboli.

HYPERBOLIQUEMENT, *adv.* z przesadnią.

HYPERBORÉE, *a. d. g.* HYPERBORÉEN, ENNE, *a.* na ostatnim punkcie północy leżący.

HYPERDULIE, *s. f.* hiperdulia: cześć oddawana Najświętszéj Pannie, *vid.* LATRIE, DULIE.

HYPÈTHRE, *a. et s. m.* odkryty, bez dachu (o niektórych świątyniach u starożytnych).

HYPNOTIQUE, *a. d. g. vid.* NARCOTIQUE.

HYPOCONDRE, *s. m.* hipochondrya, boki brzucha. =, *s. et a.* hipokondryk.

HYPOCONDRIAQUE, *a. d. g* należący do boków brzucha — hipokondryczny, dziwaczący, niekontent z siebie.

HYPOCONDRIE, *s. f.* hipokondrya, dziwactwo — melancholia.

HYPOCRAS, *s. m.* hipokras: gatunek napoju z wina, cukru i cynamonu.

HYPOCRISIE, *s. f.* hypokryzya, obłuda.

HYPOCRITE, *a. d. g.* obłudny. =, *s. m.* hipokryt, obłudnik. =, *s. f.* obłudnica.

HYPOGASTRE, *s. m.* podbrzusze.

HYPOGASTRIQUE, *a. d. g.* podbrzuszny.

HYPOGÉE, *s. m.* podziemna pieczara.

HYPOGLOSSE, *a. et s. m. Anat.* podjęzykowy (nerw).

HYPOSTASE, *s. f.* osoba (w Trójcy) — *Méd.* osad w urynie.

HYPOSTATIQUE, *a. d. g.* osobowy. *Union* =, zjednoczenie słowa Bożego z naturą ludzką.

HYPOSTATIQUEMENT, *adv.* osobowo.

HYPOTÉNUSE, *s. f.* przeciwprostokątna, linia przeciwprostokątna.

HYPOTHÉCAIRE, *a. d. g.* hipoteczny — zahipotekowany.

HYPOTHÉCAIREMENT, *adv.* hipotecznie.

HYPOTHÈQUE, *s. f.* hipoteka, zastaw nieruchomości.

HYPOTHÈQUE, *s. f.* rodzaj likieru.

HYPOTHÉQUÉ, ÉE, *a.* słabowity, nadwątlonego zdrowia.

HYPOTHÉQUER, *v. a.* hipotekować, zahipotekować.

HYPOTHÈSE, *s. f.* domysł, hipoteza, przypuszczenie — system, systemat — założenie szczegółowe.

HYPOTHÉTIQUE, *a. d. g.* domysłowy, oparty na domyśle, hipotetyczny.

HYPOTHÉTIQUEMENT, *adv.* opierając się na domyśle, przez przypuszczenie.

HYPOTYPOSE, *s. f.* opisanie, obraz żywo skreślony.

HYSOPE, *s. f.* hizop, józefek *pop.* roślina.

HYSTÉRIE, *s. f.* histerya. pewna choroba kobiet.

HYSTÉRIQUE, *a. d. g.* histeryczny, od choroby histeryi.

HYSTÉRITE, *s. f.* zapalenie macicy: choroba.

HYSTÉROCÈLE, *s. f.* ruptura macicy.

HYSTÉROTOMIE, *s. f.* operacya macicy — cięcie Cezara: operacya.

I

I, *s. m.* dziewiąta litera alfabetu francuskiego. *Droit comme un* I, prosty jak świeczka. *Mettre les points sur les I*, być dokładnym i skrupulatnym.

Iambe, *a. et s. m.* iamb: stopa w wierszach greckich i łacińskich złożona z krótkiéj i długiéj—iamb: wiersz w którym 2ga, 4ta i 6ta stopa są iambami. *Vers* =, wiersz iambiczny.

Iambique, *a. d. g.* iambiczny, złożony z iambów.

Iatrique, *a. d. g.* lekarski. =, *s. f.* sztuka leczenia.

Ibidem, *adv.* (z łac.) tamże.

Ibis, *s. m.* ibis: ptak z rodzaju kulików.

Icelui, *a. m.* tento, tenże, wyż wymieniony.

Icelle, *a. f.* tato, taż, wyż wymieniona.

Ichneumon *(ikneu)*, *s. m.* ichneumon: rodzaj łasicy.

Ichnographie *(ikno)*, *s. f.* plan poziomy i geometryczny budowli.

Ichoreux, **euse** *(iko)*, *a.* gęsty i ostry (o materyi wrzodów).

Ichthyolithe *(ikty)*, *s. m.* skamieniałość ryby, ryba skamieniała.

Ichthyologie *(ikty)*, *s. f.* ichtyologia: historya naturalna ryb.

Ichthyologique, *a. d. g.* ichtyologiczny, traktujący o rybach.

Ichthyologiste, *s. m.* ichtyolog, trudniący się opisaniem ryb.

Ichthyophage, *a. et s. d. g.* rybożerczy, żywiący się rybami.

Ici, *adv.* tu, tutaj — u nas, tu — teraz. =*-bas*, na tym świecie.

Iconoclaste, *s. m.* obrazoburca, wywracający obrazy i posągi świętych i t. p.

Iconographe, *s. m.* trudniący się opisywaniem starożytnych posągów.

Iconographie, *s. f.* opisanie posągów starożytnych.

Iconolâtre, *s. m.* czciciel obrazów: przezwisko dawane katolikom przez obrazoburców.

Iconologie, *s. f.* wykład i objaśnienia pomników starożytnych.

Iconomaque, *s. m.* nieprzyjaciel czci obrazów.

Icosaèdre, *s. m.* dwudziestościan.

Icosandrie, *s. f. Bot.* klassa roślin 20pręcikowych.

Ictère, *s. m. Méd.* żółtaczka: choroba.

Ictérique, *a. d. g.* żółtaczka, od żółtaczki — chory na żółtaczkę.

Idéal, **ale**, *a.* myślą pojęty, pomysłowy, idealny, utworzony w myśli—urojony, wymyślony. =, *s. m.* ideał, utwór myśli.

Idée, *s. f.* myśl, pomysł, idea — wyobrażenie, pojęcie — przypomnienie, pamięć czego — główny zarys, nakréślenie — urojenie, wymysł, marzenie — wyobrażenie. = *fixe*, myśl stale przytomna. *Avoir des* =*s*, marzyć sobie, roić sobie. *Vous n'avez pas d'= de cela*, nie wystawisz sobie tego. *J'en ai quelque* =, przypominam sobie, coś mi się ochapia. *J'ai dans l'*=, zdaje mi się; wszystko mi się zdaje że.... *L'= m'est venue*, przyszło mi na myśl. *Il me revient en* =; *à l'= que*..., wpada mi na myśl że... *Il va se mettre dans l'= que*..., gotowo mu przyjść do głowy że.. *En* =, w myśli, myślą.

Idem, wyraz łaciński: tenże sam — to samo — podobnież.

Identifier, *v. a.* zlać w jedno, utożsamotnić, ściśle połączyć. *S'*=,

złać się, w jedno się złączyć, zidentyfikować się — przejąć się czém.

IDENTIFIÉ, ÉE, *prt.* zlany w jedno, ściśle złączony.

IDENTIQUE, *a. d. g.* jednaki z czém, taki sam.

IDENTIQUEMENT, *adv.* tak samo, jednako.

IDENTITÉ, *s. f.* tożsamość, jednakość. *Etablir l'= d'un accusé*, sprawdzić tożsamość osoby oskarżonego (że jest rzeczywiście tym o którego rzecz się toczy).

IDÉOLOGIE, *s. f.* rzecz o tworzeniu się myśli, pomysłów.

IDÉOLOGIQUE, *a. d. g.* ideologiczny, traktujący o pomysłach.

IDÉOLOGISTE, *s. m.* rozważający naturę myśli, pomysłów.

IDÉOLOGUE, *s. m.* rozważający naturę myśli, pomysłów — ideolog, któremu się marzy po głowie.

IDES, *s. m. pl.* idus: w kalendarzu dawnych Rzymian dzień 15ty marca, maja, lipca i październiku a 13ty innych miesięcy. *Le second, le troisième, le quatrième, etc. des ides*, dniem, dwoma, trzema przed idus.

IDIOME, *s. m.* język — dyalekt, narzecze.

IDIOPATHIE, *s. f.* choroba pierwotna nie wypływająca z żadnéj innéj — wyłączna skłonność ku czemu.

IDIOPATHIQUE, *a. d. g.* pochodzący z siebie, pierwotny (o chorobie).

IDIOT, OTE, *a. et s.* głupowaty.

IDIOTISME, *s. m.* głupowatość, obłąkanie umysłu — właściwy i wyłączny jakiemu językowi — sposób mówienia, wyrażenie.

IDOINE, *a. d. g.* zdolny, zdatny, sposobny.

IDOLÂTRE, *a. d. g.* bałwochwalczy, pogański, czczący bałwany — bałwochwalski (cześć, obrzadek) — który czci kogo, który czci kogo, co, jak bóstwo, lub wierzy w kogo jak w Boga. =, *s. m.* bałwochwalca, poganin.

IDOLÂTRER, *v. n.* kłaniać się bałwanom — szalenie kochać, przepadać za kim. *S'=*, kochać się w sobie.

IDOLÂTRIE, *s. f.* bałwochalstwo, cześć bałwanów — szalona miłość.

IDOLE, *s. f.* posąg, bóstwo, bałwan, bożek, bożec — bałwan, osoba będąca przedmiotem pochlebstw — bóstwo, bożyszcze *fig. Il se tient là comme une =*, stoi jak kloc, jak pień, jak posąg. *C'est une vraie =*, czysty bałwan (o osobie pięknéj bez ruchu i życia).

IDYLLE, *s. f.* sielanka, idylla.

IF, *s. m.* cis; drzewo — cisowe drzewo — sztaluga trójkątna do illuminacyi.

IGNAME, *s. f.* roślina pewna z Ameryki któréj korzeń jest jadalny.

IGNARE, *a. d. g.* nieświadomy, głupi, jak w rogu. =, *s. m.* głupiec.

IGNÉ, ÉE, *a.* ogniowy — utworzony działaniem ognia.

IGNICOLE, *s. et a. d. g.* czciciel ognia.

IGNITION, *s. f. Chim.* spłonienie, spalenie się płomieniem — rozpalenie do czerwoności.

IGNOBLE, *a. d. g.* nieszlachetny, godny pogardy, poziomy — malujący podłość — niecny.

IGNOBLEMENT, *adv.* nieszlachetnie — niecnie.

IGNOMINIE, *s. f.* hańba, sromota, zniewaga, niesława.

IGNOMINIEUSEMENT, *adv.* haniebnie, sromotnie.

IGNOMINIEUX, EUSE, *a.* haniebny, sromotny.

IGNORANCE, *s. f.* niewiadomość, nieświadomość, nieznajomość — ciemnota — brak nauki. *Prétexter cause d'=*, składać się niewiadomością.

IGNORANT, ANTE, *a.* nieświado-

my czego — ciemny, bez nauki. = *au fait*, który wcale o czém nie wie. =, *s. m.* głupiec, ciemny; nieuk.

IGNORANTIN, *a. et s. m.* ksiądz z kongregacyi Sgo Jana trzymającéj szkołki elementarne.

IGNORER, *v. a.* niewiedzieć czego, o czém — nieznać czego — być nieświadomym. *S'= soi-même*, nieznać się na sobie, nieumieć się cenić. IGNORÉ, ÉE, *prt.* nieznany, ukryty, tający się.

IL, *pron. m.* on. EUX, *pl. m.* IL formuje słowa nieosobiste. *Il pleut*, deszcz pada. *Il faut*, potrzeba.

ILE, *s. f.* wyspa. = *flottante*, wyspa pływająca. *Les =s*, wyspy Archipelagu mexykańskiego. *Café des =s*, kawa z wysp Martyniki, Bourbon i t. p. (nie z Arabii).

ILEON, ILEUM *(um=ome)*, *s. et a. m.* kosa, kiszka kręta.

ILES, *s. m. pl.* trzewa, jelita. *Os des* =, kości biodrowe.

ILÉUS, *s. m.* rznięcie w brzuchu z wymiotami.

ILIAQUE, *a. d. g.* trzewiowy. *Os* =, *vid. Os des* ILES. *Passion* =, *vid.* ILÉUS.

ILION, *s. m.* kość biodrowa.

ILLÉGAL, ALE, *a.* nieprawny, nie według prawa, niemający za sobą prawa.

ILLÉGALEMENT, *adv.* nieprawnie, w brew prawu, bezprawnie.

ILLÉGALITÉ, *s. f.* nieprawność.

ILLÉGITIME, *a. d. g.* nieprawny, niemający żadnych praw do czego.

ILLÉGITIMEMENT, *adv.* niesłusznie.

ILLÉGITIMITÉ, *s. f.* nieprawność, brak praw do czego.

ILLETTRÉ, ÉE, *a.* bez żadnéj nauki, ciemny.

ILLICITE, *a. d. g.* zabroniony, zakazany, którego niewolno używać.

ILLICITEMENT, *adv.* w brew zakazowi.

ILLIMITÉ, ÉE, *a.* nieograniczony, bez granic.

ILLISIBLE, *a. d. g.* nieczytelny.

ILLUMINATEUR, *s. m.* zawiadujący illuminacyami.

ILLUMINATIF, IVE, *a.* oświecony światłem boskiem. *La vie =ive*, życie poświęcone rozmyślaniu w którém Bóg rozléwa swoje światło.

ILLUMINATION, *s. f.* oświecenie— illuminacya, oświecenie (miasta i t. p.) — oświecenie światłem boskiém.

ILLUMINER, *v. a.* oświecać (o słońcu) — illuminować, oświecić (miasto i t. p.) — oświecić, rozlać światło (o Bogu). ILLUMINÉ, ÉE, *prt. et s.* oświecony, uilluminowany — illuminat, odbierający od czasu do czasu światło boskie — illuminat (z pewnéj sekty heretyckiéj).

ILLUMINISME, *s. m.* illuminizm, mniemania illuminatów.

ILLUSION, *s. f.* illuzya, złudzenie, zwodniczy pozór — marzenia. *Se faire* =, łudzić się, zwodzić się, mamić się.

ILLUSOIRE, *a. d. g.* zwodniczy, łudzący.

ILLUSOIREMENT, *adv.* dlaułudzenia, łudzący.

ILLUSTRATION, *s. f.* uświetnienie, blask — świetność, blask — objaśnienie—ryciny, obrazki w książce.

ILLUSTRE, *a. d. g.* sławny, znakomity — dostojny — świetny, pełen blasku. =, *s. m.* sławny (autor, artysta) — znakomity mąż.

ILLUSTRER, *v. a.* uświetnić, nadać blask, wsławić — ozdobić obrazkami, rycinami. *S'*=, stać się sławnym, wsławić się czém.

ILLUSTRISSIME, *a. d. g.* przewielebny (tytuł dawany duchownym wyższego stopnia).

ILOT, *s. m.* wysepka.

ILOTE, *s. m.* ilota, niewolnik (u Spartanów).

Ilotisme, *s. m.* niewola.

Image, *s. f.* obraz — obrazek, obraz (świętego) — wyobrażenie, rzecz wyobrażona, konterfekt*. *Se faire une = agréable de qu''ch,* wystawiać sobie co, lub widzieć w pięknem świetle.

Imager, ère, *a.* przedający obrazki, ryciny.

Imaginable, *a. d. g.* jaki sobie tylko można wystawić.

Imaginaire, *a. d. g.* urojony, będący tworem saméj myśli, wyobraźni — niepodobny. *Malade* =, chory przez imaginacyą. *Se perdre dans les espaces* =*s*, roić sobie, marzyć.

Imaginatif, ive, *a.* bogatéj wyobraźni — zasobny w pomysły. =, *s. f.* wyobraźnia, imaginacya.

Imagination, *s. f.* wyobraźnia, imaginacya — władza twórcza — myśl, pojęcie — fantazya, urojenie, przywidzenie.

Imaginer, *v. a.* wymyślić—utworzyć, pomysł wynaleść, ułożyć. *S'*=, myśléć, sądzić, mniemać — wystawiać sobie — roić sobie, marzyć — wystawiać sobie w myśli.

Imam, Iman, *s. m.* imam: u Mahometanów przodkujący w odmawianiu modlitew w meczecie.

Imaret, *s. m.* szpital (u Turków).

Imbécile, *a. d. g.* głupowaty, głupi. = *de corps et d'esprit*, niedołęga i głupi. =, *s. m.* głupiec, cielę *fig.*

Imbécilement, *adv.* głupio, rozlazłe, ślamazarnie.

Imbécillité, *s. f.* niedołęstwo — głupstwo, głupota.

Imberbe, *a. d. g.* bezbrody — młody.

Imbiber, *v. a.* zmoczyć. *S'*=, nasiąknąć, przesiąknąć (wodą i t. p.). Imbibé, ée, *prt.* zmoczony, przesiąkły, nasiąkły (wodą i t. p.).

Imbriqué, ée, *a.* dachówkowaty, w dachówkę.

Imbroglio, *s. m.* gmatwanina, galimatyas, rzecz powikłana.

Imbu, ue, *prt.* od nieużywanego Imboire, napojony, przesiąkły, wskroś przejęty.

Imitable, *a. d. g.* dający się naśladować — do naśladowania.

Imitateur, *s. m.* naśladowca, naśladownik—ślepy naśladowca, małpa. =trice, *s. f.* naśladowczyni, naśladowniczka.

Imitatif, ive, *a.* naśladowczy.

Imitation, *s. f.* naśladowanie — naśladownictwo, naśladowstwo — naśladowanie (obraz, poema i t. p. naśladowane) — naśladowanie Jezusa Chrystusa przez Tomasza a Kempis. *A l'*=, na wzór.

Imiter, *v. a.* naśladować kogo, iść w ślady czyje — naśladować co, robić co na wzór czego — podobném być.

Immaculé, ée, *a.* niepokalany.

Immanent, ente, *a.* stały, stale z czém złączony, nierozdzielny.

Immangeable, *a. d. g.* nie do jedzenia, niedający się jeść.

Immanquable, *a. d. g.* niepochybny.

Immanquablement, *adv.* niepochybnie.

Immarcessible, *a. d. g.* nigdy nie więdniejący.

Immatérialité, *s. f.* niemateryalność.

Immatériel, elle, *a.* niemateryalny, który nie jest materyą.

Immatériellement, *adv.* niemateryalnie, duchowo.

Immatriculation, *s. f.* wpisanie do matrykuły, do księgi, rejestru — wpis.

Immatricule, *s. f.* wpisanie do księgi, rejestru — wciągnienie do listy woźnych przy sądzie.

Immatriculer, *v. a.* wpisać do księgi, rejestru i t. p.

Immédiat, ate, a. bezpośredni, wprost działający — bezpośredni, najbliżéj następujący lub poprzedzający.

Immédiatement, adv. bezpośrednio. = après, tuż, zaraz tuż.

Immémorial, ale, a. dawny, od niepamiętnych czasów, odwieczny.

Immense, a. d. g. niezmierny, ogromny — niezmierzony (o Bogu) — bez granic.

Immensément, adv. bardzo, niezmiernie, ogromnie.

Immensité, s. f. niezmierność — przestrzeń bez granic — ogrom.

Immersion, s. f. zanurzenie — *Astr.* zanurzenie się planety w cieniu innego planety.

Immeuble, a. d. g. nieruchomy (o własności). =, s. m. nieruchomość, własność gruntowa. = *fictif*, nieruchomość uważana za taką przez przypuszczenie prawne.

Imminence, s. f. bliskość. = *du péril*, grożące niebezpieczeństwo.

Imminent, ente, a. bliski, zagrażający.

Immiscer (s'), v. *pron.* wmieszać się w co, do czego — wtrącić się do czego *fm.*

Immixtion, s. f. mieszanie się, wmieszanie się do czego.

Immobile, a. d. g. nieruchomy, jak wryty — stały, niezachwiany.

Immobilier, ère, a. do nieruchomości należący. *Succession* =*ère*, spadek w nieruchomościach. *Saisie* =*ère*, zajęcie nieruchomości. =, s. m. nieruchomości — własność ziemska, gruntowa.

Immobilisation, s. f. zamienienie w nieruchomość, nadanie charakteru nieruchomości.

Immobiliser, v. a. unieruchomić, nadać charakter nieruchomości.

Immobilité, s. f. nieruchomość, brak ruchu — nieczynność.

Immodéré, ée, a. niepomiarkowany, niepowściągniony—zbytni, zbyteczny.

Immodérément, adv. niepomiarkowanie, niepowściągliwie.

Immodeste, a. d. g. nieskromnie, nieprzystojnie się sprawujący.

Immodestement, adv. nieskromnie, nieprzyzwoicie.

Immodestie, s. f. brak skromności, nieprzystojność, nieprzyzwoitość (w ruchach, w mowie i t. p.).

Immolation, s. f. zabicie ofiary.

Immoler, v. a. zabić ofiarę, co na ofiarę — zabić, zamordować, wymordować — poświęcić kogo, zrobić z niego ofiarę. S'=, poświęcić się na ofiarę.

Immonde, a. d. g. nieczysty. *L'esprit* =, duch nieczysty, diabeł.

Immondice, s. f. nieczystość — skalanie się. =*s*, *s. pl.* plugawstwa, nieczystości.

Immoral, ale, a. niemoralny — złych obyczajów.

Immoralité, s. f. niemoralność.

Immortaliser, v. a. unieśmiertelnić. S'=, unieśmiertelnić się.

Immortalité, s. f. nieśmiertelność — wieczna pamięć, nieśmiertelność.

Immortel, elle, a. nieśmiertelny — wieczny, wiekopomny. =, s. m. Nieśmiertelny, Bóg w starożytności. =elle, s. f. bogini.

Immortelle, s. f. nieśmiertelnik: roślina.

Immortification, s. f. brak umartwienia.

Immortifié, ée, a. nieznający umartwień cielesnych.

Immuable, a. d. g. niewzruszony, stały.

Immuablement, adv. niewzruszenie, stale.

Immunité, s. f. wyjęcie, uwolnienie od czego =*s*, swobody, przywileje.

Immutabilité, s. f. nieodmienność, nieodzowność.

Impair, aire, a. nieparzysty. *Années* =s, lata wyrażone liczbami nieparzystemi (*np.* 1357). =res, s. f. *Bot.* listek samopas wiszący.

Impalpable, a. d. g. niedający się ująć w palce, w rękę; niedotykalny.

Impanation, s. f. przytomność chleba razem z ciałem J. Chrystusa w eucharystyi.

Impardonnable, a. d. g. niedoprzebaczenia.

Imparfait, aite, a. niecały, niedokończony, nieskończony — niezupełny. *Livre* =, książka niecała, w której braknie kart. *Prétérit* =; =, s. m. czas przeszły niedokonany.

Imparfaitement, adv. niezupełnie — niedokładnie, niedobrze.

Impartable, a. d. g. niedający się rozerwać lub dzielić na części.

Impartageable, a. d. g. niepodzielny.

Impartial, ale, a. bezstronny.

Impartialement, adv. bezstronnie.

Impartialité, s. f. bezstronność, sprawiedliwość, słuszność.

Impasse, s. f. uliczka bez wyjścia, ulica nieprzechodnia.

Impassibilité, s. f. nieczułość, obojętność na wszystko.

Impassible, a. d. g. nieczuły, obojętny — niewzruszony.

Impastation, s. f. nalepienie.

Impatiemment, adv. niecierpliwie.

Impatience, s. f. niecierpliwość — popędliwość. =s, passye, złość.

Impatient, ente, a. niecierpliwy, gorąco kąpany *fm*.

Impatientant, ante, a. niecierpliwiący, niedowytrzymania.

Impatienter, v. a. niecierpliwić, przywodzić do gniewu. *S'*=, wpadać w gniew — niemódz znieść, wytrzymać czego.

Impatroniser (s'), v. pron. nabrać przewagi, znaczenia gdzie.

Impayable, a. d. g. nieoceniony — śmieszny, zabawny.

Impeccabilité, s. f. niemożność grzeszenia.

Impeccable, a. d. g. niemogący grzeszyć — nieomylny.

Impénétrabilité, s. f. nieprzenikliwość — niemożność odgadnienia, przeniknienia.

Impénétrable, a. d. g. nieprzenikliwy — niemożność odgadnienia — skrytość, ukrywanie, tajenie zamiarów i t. p.

Impénétrablement, adv. nieprzenikliwie.

Impénitence, s. f. zatwardziałość serca, trwanie w grzechu. =*finale*, trwanie w grzechu z którym się umiera.

Impenses, s. f. pl. nakłady na utrzymanie lub ulepszenie nieruchomości.

Impératif, ive, a. rozkazujący (ton i t. p.) — nakazujący — rozkazujący (tryb) =, s m. tryb rozkazujący. *Mandat* =, *vid.* Mandat.

Impérativement, adv. sposobem nakazującym, tonem rozkazującym.

Impératoire, s. f. gatunek dzięgla: roślina.

Impératrice, s. f. cesarzowa — imperatorowa, carowa (Rossyi).

Imperceptible, a. d. g nieznaczny, niedostrzeżony, niedający się dostrzedz.

Imperceptiblement, adv. nieznacznie.

Imperdable, a. d. g. którego niepodobna stracić, przegrać.

Imperfection, s. f. niezupełność — niedokładność, ułomność—wada, przywara, słabość, ułomność. =s, s. f. pl. *vid.* Défets.

Imperforation, s. f. *Méd.* brak otworu w częściach ciała które go mieć powinny.

Imperforé, ée, *a. Méd.* niemający otworu (o części ciała która go mieć powinna).

Impérial, ale, *a.* cesarski — imperatorski, cesarski (mówiąc o Rossyi). *Villes* =*les*, miasta wolne niemieckie składające trzecie kollegium w rzeszy niemieckiéj. *Aigle* =*le*, orzeł dwugłowy austryacki (herb). *Couronne* =*le*; =, *s. f.* korona cesarska : roślina. **Impériaux**, *s. m. pl.* Cesarscy (wojska cesarza niemieckiego) — ministrowie cesarscy.

Impériale, *s. f.* wierzch powozu karety.

Impérieusement, *adv.* tonem rozkazującym.

Impérieux, euse, *a.* dumny, rozkazujący — nieodzowny, nieodbity, konieczny, przeważny.

Impérissable, *a. d. g.* niepodlegający zniszczeniu, wieczny — niewygasły.

Impéritie, *s. f.* nieświadomość — niewiadomość — nieumiejętność.

Imperméabilité, *s. f.* gęstość (materyi nieprzesiękającéj).

Imperméable, *a. d. g.* nieprzeciekający — niezamakający — przez który co nie może się przecisnąć.

Impersonnel, elle, *a.* nieosobisty (słowo, zaimek). =, *s. m.* słowo nieosobiste.

Impersonnellement, *adv.* nieosobiście.

Impertinemment, *adv.* niegrzecznie.

Impertinence, *s. f.* niegrzeczność — nieprzyzwoitość — nieprzystojność — impertynencya, wyraz i t. p. niegrzeczny.

Impertinent, ente, *a.* niegrzeczny, nieprzyzwoity, nieprzystojny — obrażający. =, *s. m.* impertynent, grubian.

Imperturbabilité, *s. f.* niezmieszana postawa.

Imperturbable, *a. d. g.* niezmieszany, niewzruszony.

Imperturbablement, *adv.* niezmieszawszy się, niewzruszenie.

Impétrable, *a. d. g.* który można otrzymać (przywiléj i t. p.).

Impétrant, ante, *a.* osoba otrzymująca (patent, przywiléj i t. p.).

Impétration, *s. f.* otrzymanie (przywileju i t. p.).

Impétrer, *v. a.* otrzymać.

Impétueusement, *adv.* gwałtownie, z zapędem.

Impétueux, euse, *a.* gwałtowny — rozhukany.

Impétuosité, *s. f.* szaleństwo — gwałtowność — popędliwość, gorąca krew, krewkość.

Impie, *a. d. g.* niezbożny, bezbożny. =, *s. m.* bezbożnik, niezbożnik.

Impiété, *s. f.* bezbożność, niezbożność — bezbożność, bluźnierstwo — zbrodnia, nieprawość.

Impitoyable, *a. d. g.* bez litości, nielitościwy.

Impitoyablement, *adv.* bez litości, nielitościwie.

Implacable, *a. d. g.* nieubłagany.

Implantation, *s. f.* wszczepienie — wszczepienie się.

Implanter, *v. a.* wszczepić. *S'*=, wszczepić się, wrastać, wrosnąć.

Implexe, *a. d. g.* zawierający zmianę losu, okoliczności (akt dramatu).

Impliable, *a. d. g.* nieugięty, niezgięty — niedający się nagiąć.

Implication, *s. f.* uwikłanie kogo w co — wzajemne łączenie się.

Implicite, *a. d. g.* domyślny, zawarty w czém lubo niewyrażony. *Volonté* =, wola którą można wyrozumieć z czynów i t. p. *Foi* =, wiara przyjmująca bez roztrząsania wszystko co kościół nakazuje.

Implicitement, *adv.* domyślnie, o ile co w czém innném jest zawarte.

Impliquer, *v. a.* uwikłać kogo

w co, wmieszać — mieścić w sobie. *Il implique que...*, z tego się daje wyrozumieć że...

Implorer, v. a. prosić, błagać. = *le bras séculier*, wezwać władzę świecką (do działania w czém).

Imployable, a. d. g. *vid.* Impliable.

Impoli, ie, a. niegrzeczny. =, s. m. człowiek niegrzeczny.

Impoliment, *adv.* niegrzecznie.

Impolitesse, s. f. niegrzeczność, brak grzeczności — niegrzeczność, grubiaństwo *fm.*

Impolitique, a. d. g. niepolityczny, przeciwny zdrowéj polityce.

Impolitiquement, *adv.* niepolitycznie, niezręcznie.

Impondérable, a. d. g. niedający się zważyć, odważyć.

Impopulaire, a. d. g. niepopularny, powszechnie nielubiony.

Impopularité, s. f. niepopularność.

Importance, s. f. ważność—znaczenie, wziętość — wielkie o sobie rozumienie, zarozumiałość. *Attacher, mettre de l'= à une chose*, przywiązywać do czego wielką wagę. *D'=*, bardzo, mocno.

Important, ante, a. ważny, wielkiéj wagi — mający znaczenie, wziętość, znaczący. =, s. m. rzecz główna, najważniejsza — zarozumiały.

Importation, s. f. wprowadzanie (towarów) — towary wprowadzone.

Importer, v. n. być ważném, wielkiéj wagi. *Cela m'importe beaucoup*, wiele mi na tém zależy. *Il m'importe*, chodzi mi o... *Qu'importe?* na co się przyda? co znaczy? *Peu importe*, mniejsza o to. *N'importe par quel moyen*, jakim bądź sposobem.

Importun, une, a. natrętny — nieznośny, niedający pokoju— niepotrzebny. =, s. m. natręt, gość nieproszony.

Importunément, *adv.* natrętnie.

Importuner, v. a. nudzić kogo, być natrętnym, nachodzić kogo.

Importunité, s. f. natrętność, natręctwo.

Imposable, a. d. g. ulegający lub mogący uledz podatkom, ciężarom.

Imposant, ante, a. okazały, nakazujący poszanowanie.

Imposer, v. a. położyć rękę na głowie (dla błogosławienia i t.p.)— kłaść, położyć (warunki)—wkładać, włożyć na kogo (obowiązek i t. p.) —nakładać, nałożyć (podatek i t. p.) — narzucić, włożyć na kark—nakazywać poszanowanie — posądzać o co—ułożyć złożone pismo w stronnice, łamać w kolumny. = *un nom*, nazwać, nadać nazwisko, ponadawać nazwiska. = *silence*, nakazać milczenie — uciszyć, zamknąć usta komu. = *le respect, du respect*, uskromić. = *qu''un à tant*, nałożyć na kogo taką a taką ilość podatku. *En* =, oszukiwać, łudzić, zwodzić. *S'*=, rozłożyć na siebie podatki, głosować na podatkowanie —narzucić się (komu). Imposé, ée, *prt.* podatkujący, na którego nałożono podatek.

Imposition, s. f. położenie rąk (dla błogosławienia) — nazwanie, nadanie nazwiska, nazwisk — nałożenie (podatków) — podatek, podatki, pobory — ułożenie w stronnice, złamanie w kolumny (złożonego pisma). *Receveur des* =*s*, poborca.

Impossibilité, s. f. niemożność, niepodobieństwo. = *métaphysique*, niepodobieństwo zawierające sprzeczność.

Impossible, a. d. g. niepodobny, który się stać nie może — trudny. =, s. m. rzecz niepodobna, niepodobieństwo. *Réduire qu''un à l'*=, wymagać od kogo rzeczy niepodobnych — zmusić w rozumowaniu do

wpadnienia w sprzeczność. *Gagner, perdre l'*=, zyskać, stracić niezmiernie wiele. *Si par* =..., gdyby, co niepodobna...

IMPOSTE, *s. m.* kamień w arkadzie wystający nad inne i zaczynający półkole arkady i t. p.

IMPOSTEUR, *s. f.* oszust, szalbierz — fałszywy prorok lub apostoł — łgarz, kłamca — kuglarz, udający co. =, *a. m.* kłamliwy, szalbierski, fałszywy, udany.

IMPOSTURE, *s. f.* oszukaństwo, szalbierstwo, oszustwo — kłamstwo, łgarstwo, łez* — fałsz, fałsze — złudzenie, udanie.

IMPÔT, *s. m.* podatek. *Établir un* =, ustanowić podatek.

IMPOTENCE, *s. f.* kalectwo.

IMPOTENT, ENTE, *a.* kaléka, niemający władzy w jakim członku ciała. =, *s. m.* kaléka.

IMPRATICABLE, *a. d. g.* niedający się zrobić, wykonać, niepodobny— w którym niemożna mieszkać—trudny w pożyciu. *Chemin* =, droga zła, nie do przebycia.

IMPRÉCATION, *s. f.* złorzeczenie — przeklęstwo — przeklinanie, figura retoryczna.

IMPRÉGNER, *v. a.* napoić czém. *S'*=, napoić się, nawrzéć czém, przesiąknąć, wskróś przejść czém. IMPRÉGNÉ, ÉE, *prt.* przesiąkły, przeszły wskróś — napojony czém.

IMPRENABLE, *a. d. g.* niezdobyty, trudny do zdobycia.

IMPRESCRIPTIBILITÉ, *s. f.* niemożność przedawnienia się, wygaśnienia praw do czego.

IMPRESCRIPTIBLE, *a. d. g.* niedający się przedawnić; niewygasły.

IMPRESSES, *vid.* INTENTIONNELLES.

IMPRESSION, *s. f.* wyciśnienie, odciśnienie, odbicie (pieczęci i t. p.) — wytłaczanie, odbicie (ryciny i t. p.) — druk, wydrukowanie, odbicie— wydanie, edycya— wzięcie na prasę, odbicie — działanie, wpływ — wrażenie — skutek — farba będąca tłem dla innych. =*s digitales*, pewne wklęsłości na kościach twarzy.

IMPRÉVOYANCE, *s. f.* nieprzezorność, niebaczność.

IMPRÉVOYANT, ANTE, *a.* nieprzezorny, niebaczny.

IMPRÉVU, UE, *a.* nieprzewidziany, niespodziewany.

IMPRIMÉ, *s. m.* pisemko, broszurka — kartka drukowana.

IMPRIMER, *v. a.* wyciskać, wycisnąć, odbić, wytłoczyć, odcisnąć na czém — drukować, odbijać — drukować, wydawać (o autorze) — nadać, nadawać piętno, wypiętnować — nadać (ruch i t. p.) — dać tło jakie farbą — pomalować (roboty stolarskie, ślusarskie w gmachu). = *des toiles, etc.* drukować płótno, materye i t. p. w kwiaty, desenie. *S'*=, wyciskać się, odbić się — utkwić. *Se faire* =, dać co do druku, drukować. IMPRIMÉ, ÉE, *a.* odbity — drukowany — wytłoczony, odciśnięty.

IMPRIMERIE, *s. f.* drukarnia, tłocznia*, typografia — druki i prassy. = *en taille-douce*, sztycharnia.

IMPRIMEUR, *s. m.* drukarz, typograf — drukarczyk — presser, odbijający na prassie. = *en taille-douce*, sztycharz.

IMPROBABLE, *a. d. g.* niepodobny do prawdy.

IMPROBATEUR, TRICE, *a.* naganiający — wyrażający iż się nie przystaje na co, nie potwierdza czego.

IMPROBATION, *s. f.* nagana—nieprzystawanie na co.

IMPROBITÉ, *s. f.* niegodziwość, nieuczciwość.

IMPRODUCTIF, IVE, *a.* nic nie przynoszący, czczy, płonny, bezowocny.

IMPROMPTU, *s. m.* rzecz na prędce dana, zrobiona bez przygotowania — wierszyk i t. p. improwizowany.

Un = fait à loisir, wierszyk, słówko powiedziane niby od niechcenia lubo rzeczywiście z przygotowaniem.

Impropre, *a. d. g.* niewłaściwy, służący czemu innemu.

Improprement, *adv.* niewłaściwie.

Impropriété, *s. f.* niewłaściwość (wyrażeń i t. p.).

Improuver, *v. a.* naganiać, ganić.

Improvisateur, *s. m.* improwizator. =trice, *s. f.* improwizatorka.

Improvisation, *s. f.* improwizowanie — improwizacya, mowa, wiersze bez przygotowania, z kopyta *fm.*

Improviser, *v. a.* improwizować co; bez przygotowania, ex abrupto co mówić — improwizować — niespodzianie co zrobić.

Improviste (à l'), *adv.* znienacka, niespodzianie.

Imprudemment, *adv.* nierostropnie.

Imprudence, *s. f.* nierostropność, niebaczność — krok nierostropny.

Imprudent, ente, *a.* nierostropny, niebaczny.

Impubère, *a. d. g.* niedojrzały, małoletni.

Impudemment, *adv.* bezwstydnie, bezczelnie.

Impudence, *s. f.* bezwstydność, bezczelność, czoło — bezwstydność, czyn bezwstydny.

Impudent, ente, *a.* bezczelny, bezwstydny. =, *s. m.* bezwstydnik.

Impudeur, *s. f.* bezwstydność, bezczelność, wytarte czoło.

Impudicité, *s. f.* nieczystość, brak wstydliwości, nieprzystojność, sprośność, plugastwo.

Impudique, *a. d. g.* nierządny, nieczystych obyczajów, sprośny — nieprzystojny, rażący przyzwoitość. =, *s. m.* nierządnik.

Impudiquement, *adv.* nieprzyzwoicie.

Impugner, *v. a.* zbijać mniemanie czyje — zadawać nieważność (aktowi).

Impuissance, *s. f.* niemożność, brak sposobów, środków — słabość, osłabienie, niemoc *fig.* — niemożność płodzenia. *Mettre qu'un dans l'= de...*, odjąć komu środki czego.

Impuissant, ante, *a.* słaby, bez siły. =, *a.* =, *s. m.* niezdolny do płodzenia.

Impulsif, ive, *a.* działający za danym popędem.

Impulsion, *s. f.* popchnięcie, wprawienie w ruch, siła rzutu — popęd.

Impunément, *adv.* bezkarnie — naprożno, nadaremnie.

Impuni, ie, *a.* nieukarany, uchodzący płazem, bezkarnie. *Cette faute ne demeurera pas =ie*, nie ujdzie mu to bezkarnie.

Impunité, *s. f.* bezkarność.

Impur, ure, *a.* nieczysty — sprośny, plugawy — bezwstydny. *Etre né d'un sang =*, urodzić się z rodziców na których ciąży zarzut jaki.

Impureté, *s. f.* nieczystość — bezwstydność — sprosność, plugawstwo, plugawe mowy, wyrażenia.

Imputation, *s. f.* przypisywanie komu czego, posądzanie o co — odtrącenie, wytrącenie z summy, porachowanie na rzecz czego — odniesienie się do zasług Jezusa Chrystusa.

Imputer, *v. a.* przypisać co komu — posądzić o co — odtrącić na zapłacenie długu — odnosić zasługi Jezusa Chrystusa do ludzi. = *à crime, à faute, à blâme*, na złe wykładać każdy krok czyj. = *à oubli*, przypisywać co niedbalstwu czyjemu.

In, przyimek łaciński wchodzący do składu słów francuskich ze zna-

czeniem w, na, do, *np. importer*, wprowadzać; 2 partykuła łacińska zawierająca przeczenie : *incorporel*, niecielesny. W In *n* zamienia się przed inną spółgłoską na *m* lub na spółgłoskę którą poprzedza *np. Impatient, irréfléchi*.

Inabordable, *a. d. g.* niedostępny — do którego się trudno docisnąć lub dostać.

Inacceptable, *a. d. g.* którego niemożna lub się niegodzi przyjąć.

Inaccessible, *a. d. g.* niedostępny — niedościgły, niedościgniony — nie do pojęcia — nieprzystępny, do którego się trudno docisnąć — niedający przystępu, niedostępny czemu.

Inaccommodable, *a. d. g.* któremu trudno dogodzić.

Inaccordable, *a. d. g.* na który nie można przystać — niezgodny (o dwu osobach, rzeczach).

Inaccostable, *a. d. g.* nieprzystępny.

Inaccoutumé, ée, *a.* niezwyczajny, niezwykły.

Inachevé, ée, *a.* nieskończony, niedokończony.

Inactif, ive, *a.* nieczynny.

Inaction, *s. f.* nieczynność — gnusność.

Inactivité, *s. f.* gnusność, ospalstwo.

Inadmissibilité, *s. f.* niepodobieństwo przypuszczenia, przyjęcia.

Inadmissible, *a. d. g.* nie do przypuszczenia — nie mogący być przyjętym.

Inadvertance, *s. f.* nieuwaga, roztargnienie — pomyłka.

Inaliénabilité, *s. f.* nieprzedawalność (tego czego zbyć, sprzedać niewolno).

Inaliénable, *a. d. g.* nieprzedawalny, którego nie można zbyć, sprzedać.

Inalliable, *a. d. g.* niedający się pogodzić — niemogący tworzyć aliażu z innym (o metalach).

Inaltérable, *a. d. g.* niezmienny, niedający się zepsuć, nadwerężyć — niewzruszony.

Inamissibilité, *s. f.* niepodobieństwo zginienia, zatracenia się — niepostradalność.

Inamissible, *a. d. g.* niepostradalny, niedający się utracić.

Inamovibilité, *s. f.* dożywotniość urzędów i t. p. — nieodwolalność, nieodwołalny.

Inamovible, *a. d. g.* dożywotni, (urząd, urzędnik).

Inanimé, ée, *a.* nieżywotny — nieożywiony, bez życia.

Inanité, *s. f.* czczość, próżność.

Inanition, *s. f.* osłabienie, postradanie sił.

Inaperçevable, *a. d. g.* niedostrzeżony.

Inaperçu, ue, *a.* niewidzialny — niedostrzeżony, nieznaczny.

Inappétence, *s. f.* brak apetytu.

Inapplicable, *a. d. g.* niedający się zastosować, użyć do czego.

Inapplication, *s. f.* nieuwaga, niepilność.

Inappliqué, ée, *a.* nieuważny, niepilny.

Inappréciable, *a. d. g.* nieoceniony, nieoszacowany, drogi — niedający się obrachować.

Inaptitude, *s. f.* niezdolność, niezdatność.

Inarticulé, ée, *a.* niewyraźny (o głosie, wyrazach).

Inattaquable, *a. d. g.* którego nie można dobywać, o który się nie można kusić — niezdobyty, niezwalczony, niezbity. *Un droit* =, prawo niedające się niczém obalić.

Inattendu, ue, *a.* niespodziewany, nagły.

Inattentif, ive, *a.* nieuważny.

Inattention, *s. f.* nieuwaga.

INAUGURAL, ALE, a. inauguracyjny, zagajający przy rozpoczęciu, otworzeniu czego. *Discours* =, zagajenie.

INAUGURATION, s. f. inauguracya, poświęcenie.

INAUGURER, v. a. inaugurować, poświęcać—otworzyć (gmach i t.p.)

INCALCULABLE, a. d. g. nieobrachowany, nieprzeliczony, nie do obliczenia.

INCAMÉRATION, s. f. przyłączenie jakich dóbr do kamery kanoników.

INCAMÉRER, v. a. przyłączyć dobra jakie do kamery kanoników.

INCANDESCENCE, s. f. rozpalenie w ogniu do białości.

INCANDESCENT, ENTE, a. rozpalony aż do białości.

INCANTATION, s. f. oczarowanie, zaklęcie.

INCAPABLE, a. d. g. niezdolny, niezdatny — nie będący w mocy — niezdolny (do sprawowania urzędu i t. p.). = *de se tenir debout*, który nie może ustać o swojéj mocy.

INCAPACITÉ, s. f. niezdatność, niezdolność — niezdolność prawna (używania pewnych praw i t. p.).

INCARCÉRATION, s. f. uwięzienie.

INCARCÉRER, v. a. uwięzić.

INCARNADIN, INE, a. pewny odcień koloru karmazynowego. =INE, s. f. pewna odmiana kwiatu wietrznicy.

INCARNAT, ATE, a. wiśniowy (kolor).

INCARNATION, s. f. wcielenie — wcielenie Słowa Bożego.

INCARNER (s'), v. pron. wcielić się. INCARNÉ, ÉE, prt. wcielony. Wyraz ten używa się dla mocniejszego wyrażenia pewnego przymiotu. *C'est la vertu incarnée*, to cnota chodząca, wcielona, uosobiona.

INCARTADE, s. f. napaść — głupstwo, szus, co przyjdzie do głowy.

INCENDIAIRE, a. d. g. buntowniczy, podlegający do buntu. =, s. m. podpalacz — podżegacz.

INCENDIE, s. m. pożar, ogień — pożoga, wojny, zatargi.

INCENDIER, v. a. podpalić, zapalić — podłożyć ogień. INCENDIÉ, ÉE, *prt. et s.* podpalony, spalony, zgorzały — pogorzelec.

INCERTAIN, AINE, a. niepewny, wątpliwy — niepewny, niestały — niewiadomy — niepewny czego, niewiedzący z pewnością o czém — wahający się. =, s. m. niepewny.

INCERTAINEMENT, *adv*. nie z pewnością.

INCERTITUDE, s. f. niepewność, wahanie się — zmienność, niestałość (charakteru). = *du temps*, czas niepewny, niestała pogoda.

INCESSAMMENT, *adv*. niezwłocznie, natychmiast — nieustannie, bezustanku, ustawicznie.

INCESSIBLE, a. d. g. niedający się odstąpić, cedować.

INCESTE, s. m. kazirodztwo. =, s. m. kazirodzca. =, s. f. kazirodztwo winna. = *spirituel*, związek między rodzeństwem chrzestném — grzech cielesny między spowiedni kiem a kobietą którą spowiada.

INCESTUEUSEMENT, *adv*. kazirodnie, kazirodnym związkiem.

INCESTUEUX, EUSE, a. kazirodny, kazirodczy. =, s. m. kazirodzca.

INCHOATIF, IVE, a. zaczynający, wyrażający zaczęcie (wyraz, słowo). =, s. m. wyraz zaczynający zdanie — słowo wyrażające zaczynanie się *np*. VIEILLIR, starzeć się, s'ENDORMIR, zasypiać i t. p.

INCIDEMMENT, *adv*. przy zdarzonéj okazyi, nawiasem, nawiasowo.

INCIDENCE, s. f. spotkanie się linii lub powierzchni z inną.

INCIDENT, s. m. wypadek zaszły wśród lub obok głównego — uboczna okoliczność.

INCIDENT, ENTE, a. uboczny, na-

wiasowy, zaszły obok głównego (wypadek jaki) — wprowadzony nawiasowo.

INCIDENTAIRE, s. m. pieniacz, wynajdujący kruczki, trudności.

INCIDENTER, v. n. wzniecać trudności, kruczki lub uboczne kwestye dla zwłoki, mitrężyć czas.

INCINÉRATION, s. f. zamienienie w popiół.

INCINÉRER, v. a. zamienić w popiół.

INCIRCONCIS, ISE, a. nieobrzezany — fig. gruby, nieukształcony. =, s. m. u dawnych Izraelitow: cudzoziemiec.

INCIRCONCISION, s. f. nieukształcenie.

INCISE, s. f. uboczne zdanie wtrącone w okresie.

INCISER, v. a. przeciąć, przecinać, robić incyzyą — przegryzać, trawić. INCISÉ, ÉE, prt. przecięty — Bot. nacinany.

INCISIF, IVE, a. przegryzający — trawiący — do żywego dojmujący, przenikający — lekarstwo przegryzające. Dents =ives, =ives, s. f. pl. kły, zęby przednie. Muscles =s, =s, s. m. pl. muszkuły wargi wierzchniéj.

INCISION, s. f. nacięcie, pocięcie, incyzya. = cruciale, przecięcie na krzyż.

INCITANT, ANTE, a. dodający jędrności. =, s. m. lekarstwo dodające jędrności.

INCITATION, s. f. pobudzanie, podniecanie — dodawanie jędrności.

INCITER, v. a. podniecać, pobudzać.

INCIVIL, ILE, a. niegrzeczny. Clause =ile, warunek sprzeczny z prawami cywilnemi.

INCIVILEMENT, adv. niegrzecznie.

INCIVILITÉ, s. f. niegrzeczność.

INCIVIQUE, a. d. g. nieobywatelski.

INCIVISME, s. m. brak obywatelstwa, nieobywatelstwo.

INCLÉMENCE, s. f. tęgość, ostrość (czasu, klimatu) — niełaskawość, srogość.

INCLÉMENT, ENTE, a. ostry, surowy, srogi.

INCLINAISON, s. f. pochyłość, spadzistość — nachylenie.

INCLINANT, a. m. nachylony ku południowi (o kompasie).

INCLINATION, s. f. schylenie głową, skłonienie się — skłonność — chęć, pociąg do czego — pociąg ku komu, miłość — gust, passya do czego. Mariage d'=, małżeństwo z miłości. Verser par =, zlewać przechyliwszy naczynie. Boire à l'= de qu'un, pić za zdrowie lubéj komu osoby.

INCLINER, v. a. schylić, nachylić, przechylić — schylać, uginać, naginać — kłaniać się, skłonić się, ukłonić się. =, v. n. nachylać się, przechylać się — przeważać się — skłaniać się ku czemu — mieć skłonność, niebyć dalekim od czego. S'=, kłaniać się — klękać, uginać kolana, bić czołem.

INCLUS, USE, prt. (od INCLURE), zawarty, zamknięty w innèm. Demeurer =, w wyborach: być w liczbie odrzucanych kandydatów lubo jeszcze wybór paść może. L'=use, s. f. list zawarty w pakiecie.

INCLUSIVEMENT, adv. włącznie.

INCOÉRCIBLE, a. d. g. niedający się ująć, ścisnąć (o płynach).

INCOGNITO, adv. incognito, niewydając swego nazwiska lub godności. =, s. m. przebranie, incognito. Garder l'=, być incognito.

INCOHÉRENCE, s. f. brak spojenia — brak związku.

INCOHÉRENT, ENTE, a. niepołączony, bez związku — niespojony.

INCOLORE, a. d. g. bez koloru.

INCOMBUSTIBILITÉ, s. f. własność nieulegania spaleniu.

INCOMBUSTIBLE, a. d. g. nieulegający spaleniu.

Incommensurabilité, *s. f.* niespółmierność.

Incommensurable, *a. d. g.* niespółmierny.

Incommode, *a d. g.* niewygodny, niedogodny — trudzący, mordujący — zawadzający.

Incommodément, *adv.* niewygodnie — niedogodnie.

Incommoder, *v. a.* niepokoić, nie dać pokoju — trudzić, nudzić; naprzykrzać się komu, dolegać komu — zawadzać. Incommodé, ée, *prt.* słaby. *Bâtiment incommodé, Mar.* statek który utracił maszt lub został uszkodzony. *Etre incommodé d'un bras, etc.* stracić władzę w ręku. *Il est incommodé dans ses affaires,* źle mu idą interesa.

Incommodité, *s. f.* niewygoda — niedogodność — uszczerbek — słabość, lekka choroba. *Signal d'=, Mar.* znak którym statek daje znać iż potrzebuje pomocy.

Incommunicable, *a. d. g.* niedający się udzielić innemu, nieudzielający się.

Incommutabilité, *s. f.* niezamienność, niezamienialność.

Incommutable, *a. d. g.* niezamienialny, niezamienny.

Incommutablement, *adv.* niezamiennie, tak iż się jedno na drugie nie da wymienić.

Incomparable, *a. d. g.* nieporównany, niezrównany, nieoceniony, drogi.

Incomparablement, *adv.* nieporównanie, bez porównania; daleko (z przymiotn. w stopniu wyższym).

Incompatibilité, *s. f.* sprzeczność, przeciwieństwo, antypatya, niezgodność.

Incompatible, *a. d. g.* niezgodny, sprzeciwiający się.

Incompétemment, *adv.* nie w drodze właściwéj.

Incompétence, *s. f.* niewłaściwość (sądu w jakiéj sprawie).

Incompétent, ente, *a.* niewłaściwy, niemogący sądzić o czém.

Incomplet, ète, *a.* niezupełny.

Incomplexe, *a. d. g.* niezłożony.

Incompréhensibilité, *s. f.* niezrozumiałość.

Incompréhensible, *a. d. g.* niezrozumiały — niepojęty, nie do pojęcia, nie do wytłómaczenia.

Incompressibilité, *s. f.* nieściśliwość.

Incompressible, *a. d. g.* niedający się ścisnąć.

Inconcevable, *a. d. g.* niepojęty, nie do pojęcia — nie do wytłómaczenia, dziwny.

Inconciliable, *a. d. g.* nie do pogodzenia — niedający się pojednać.

Inconduite, *s. f.* złe prowadzenie się.

Incongru, ue, *a.* nieprzyzwoity — nieprzystojny — niegrzeczny.

Incongruité, *s. f.* nieprzyzwoitość, nieprzystojność.

Incongrûment, *adv.* nieprzyzwoicie, nieprzystojnie.

Inconnu, ue, *a.* nieznany, nieznajomy. =, *s. m.* nieznajomy; pewien człowiek, osoba nieznajoma — nieznane, rzecz nieznana. =ue, *s. f.* pewna nieznajoma kobieta — niewiadoma: (o ilości w matematyce).

Inconséquence, *s. f.* niekonsekwencya, brak loicznego następstwa — niedorzeczność — płochość.

Inconséquent, ente, *a.* niekonsekwentny, bez konsekwencyi — płochy. *Une femme =,* kobieta lekka, niemająca baczności na przyzwoitość.

Inconsidération, *s. f.* nieuwaga niebaczność — roztrzepanie, płochość.

Inconsidéré, ée, *a.* lekki, płochy, nierozważny. =, *s. m.* trzpiot.

Inconsidérément, *adv.* płocho, nierozważnie.

INCONSOLABLE, *a. d. g.* niepocieszony, nieukojony.

INCONSOLABLEMENT, *adv.* nie do pocieszenia. *Affligé* =, srodze strapiony.

INCONSTAMMENT, *adv.* niestale.

INCONSTANCE, *s. f.* niestałość, niestateczność, zmienność — niepewność.

INCONSTANT, ANTE, *a.* niestały, niestateczny, zmienny.

INCONSTITUTIONNEL, ELLE, *a.* niekonstytucyjny.

INCONTESTABLE, *a. d. g.* niezaprzeczony, pewny — nieulegający żadnemu sporowi.

INCONTESTABLEMENT, *adv.* niezaprzeczenie.

INCONTESTÉ, ÉE, *a.* niezaprzeczony, nieulegający sporowi.

INCONTINENCE, *s. f.* niewstrzemięźliwość, niepowściągliwość.

INCONTINENT, ENTE, *a.* niewstrzemięźliwy, niepowściągliwy.

INCONTINENT, *adv.* natychmiast, zaraz potém.

INCONVENANT, ANTE, *a.* nieprzyzwoity.

INCONVÉNIENT, *s. m.* niedogodność — wada.

INCORPORALITÉ, *s. f.* niecielesność.

INCORPORATION, *s. f.* wcielenie (czego do czego).

INCORPOREL, ELLE, *a.* niecielesny, niemający ciała.

INCORPORER, *v. a.* wcielić do czego. *S'*=, łączyć się, mieszać się, zmieszać się.

INCORRECT, ECTE, *a.* niepoprawny, błędny.

INCORRIGIBILITÉ, *s. f.* nieprzełamane wady.

INCORRIGIBLE, *a. d. g.* nie do poprawienia.

INCORRUPTIBILITÉ, *s. f.* niepodleganie zepsuciu lub upadkowi—prawość, nieskazitelność.

INCORRUPTIBLE, *a. d. g.* niepodlegający zepsuciu — prawy, nieskazitelny, niedający się ująć, przekupić.

INCRASSANT, ANTE, *a.* zgęszczający krew lub humory. =, *s. m.* lekarstwo zgęszczające krew lub humory.

INCRÉDIBILITÉ, *s. f.* niepodobieństwo do wiary.

INCRÉDULE, *a. d. g.* niewierny, niewierzący. =, *s. m.* niedowiarek.

INCRÉDULITÉ, *s. f.* niedowiarstwo.

INCRÉÉ, ÉE, *a.* niestworzony, przedwieczny. *La sagesse* =*ée*, mądrość niestworzona: Syn boski.

INCRIMINER, *v. a.* obwiniać.

INCROYABLE, *a. d. g.* nie do uwierzenia, niepodobny do wiary, niesłychany — nadzwyczajny, niepojęty. *Il est* = *combien....*, trudno uwierzyć ile....

INCROYABLEMENT, *adv.* niesłychanie, bardzo, nie do uwierzenia

INCRUSTATION, *s. f.* inkrustacya, nasadzanie czém (szkła i t. p.) — skorupa kamienna okrywająca niektóre ciała w wodzie.

INCRUSTER, *v. a.* nasadzać czém, inkrustować. *S'*=, okrywać się (czém skorupiastém). *S'*= *dans...*, wrosnąć, przyrosnąć do czego. INCRUSTÉ, ÉE, *prt.* nasadzany, wysadzany (złotem i t. p).

INCUBATION, *s. f.* wysiadywanie piskląt, siedzenie na jajach.

INCUBE, *s. m.* incubus, rodzaj zmory, mniemany duch gwałcący kobiety we śnie.

INCULPATION, *s. f.* obwinienie.

INCULPER, *v. a.* obwiniać, oskarżać.

INCULQUER, *v. a.* wbić w pamięć. *S'*=, utkwić w pamięci, wbić się w pamięć.

INCULTE, *a. d. g.* nieuprawiony, nieuprawny — bez wykształcenia — nieokrzesany, gruby.

INCULTURE, *s. f.* stan nieuprawny (roli i t. p.).

Incurabilité, *s. f.* niepodobieństwo wyleczenia.

Incurable, *a. d. g.* niepodobny do wyleczenia — nieuleczony, na który nie ma lekarstwa. =, *s. m.* chory nie do wyleczenia. *Les* =*s*, szpital chorych nie do wyleczenia.

Incurie, *s. f.* niedbalstwo.

Incuriosité, *s. f.* niedbalstwo, zaniedbanie.

Incursion, *s. f.* napad, zagon, zapęd — wycieczka *fig.* *Faire des* =*s*, napadać, zapuszczać zagony. *Il fait des* =*s dans le domaine de...*, *fig.* wybiega niekiedy w dziedzinę...

Incuse, *s. f. et a. f.* medal wybity tak że jedna albo i obie strony zamiast być wypukłemi są wklęsłe.

Inde, *s. m.* farba niebieska z indychtu.

Indébrouillable, *a. d. g.* powikłany, trudny do rozwikłania.

Indécemment, *adv.* nieprzystojnie.

Indécence, *s. f.* nieprzystojność.

Indécent, ente, *a.* nieprzystojny.

Indéchiffrable, *a. d. g.* trudny lub niepodobny do wyczytania, do rozwikłania — ciemny, niezrozumiały, powikłany — nieodgadniony.

Indécis, ise, *a.* niezdecydowany, wahający się, w powątpiewaniu — w zawieszeniu będący.

Indécision, *s. f.* wahanie się.

Indéclinabilité, *s. f.* nieodmienność (części mowy).

Indéclinable, *a. d. g.* nieodmienny, nie przypadkujący się (o częściach mowy).

Indécrottable, *a. d. g. fig.* trudny w pożyciu, z którym trudno dojść do ładu, z którym ni w szerz ni wzdłuż.

Indéfectibilité, *s. f.* nieustanność, ciągłe i nieprzerwane istnienie.

Indéfectible, *a. d. g.* którego nigdy nie zabraknie, nieprzerwanie trwający.

Indéfini, ie, *a.* nieokreślony, nieoznaczony — nieograniczony. *Prétérit* =, czas przeszły, niedokonany.

Indéfiniment, *adv.* nieograniczenie, do nieoznaczonego czasu — *Gramm.* nieokreślnie.

Indéfinissable, *a. d. g.* niedający się określić, opisać, oznaczyć — nie do opisania.

Indélébile, *a. d. g.* niezmazany, który wiecznie pozostaje.

Indélibéré, ée, *a.* bez zastanowienia przedsięwzięty.

Indélicat, ate, *a.* niedelikatny, niegrzeczny.

Indélicatesse, *s. f.* niedelikatność, uchybienie.

Indemne *(emne=ème)*, *a. d. g.* który otrzymał wynagrodzenie.

Indemniser, *v. a.* powrócić szkody, straty, wynagrodzić je — wynagrodzić kogo. *S'*=, powetować straty i t. p. — odbić wydatki na czém.

Indemnité *(dem = dam)*, *s. f.* wynagrodzenie, powrócenie (szkód, wydatków) indemnizacya.

Indépendamment, *adv.* niezależnie, niezawiśle—niezważając na..., bez względu na... — odrębnie — oprócz, prócz.

Indépendance, *s. f.* niezależność, nieuległość, niezawisłość— niepodległość. *Un esprit d'*=, *le goût de l'*=, zamiłowanie, miłość niepodległości. *La guerre de l'*=, wojna o niepodległość.

Indépendant, ante, *a.* nieuległy czemu, niezawisły, niezależny od... — odrębny — niepodległy.

Indestructibilité, *s. f.* nieuległość zniszczeniu.

Indestructible, *a. d g.* nieulegający zniszczeniu.

Indétermination, *s. f.* niepewność, wahanie się.

Indéterminé, ée, *a.* nieokréślony, nieoznaczony — wabający się.

Indéterminément, *adv.* bez oznaczenia, w wyrazach ogólnych.

Indévot, ote, *a.* wcale nienabożny. =, *s. m.* libertyn. =ote, *s. f.* libertynka.

Indévotement, *adv.* nie z należytém nabożeństwem.

Indévotion, *s. f.* postępowanie nienabożne.

Index, *s. m.* spis rzeczy (zawartych w książce) — lista ksiąg zakazanych przez Rzym — mały palec, palec zauszny. *Mettre à l'=*, wyłączyć, wypędzić, wykluczyć — wykląć, potępić.

Indicateur, *s. m.* który wskazał, wskazuje, naprowadza na co. =, *doigt =*, mały palec.

Indicatif, ive, *a.* wskazujący.

Indicatif, *s. m.* tryb oznajmujący.

Indication, *s. f.* wskazanie, skazówka — pokazanie — znak — *Méd.* skazówka.

Indice, *s. m.* oznaka, poznaka, poszlaka — spis książek zakazanych przez Rzym *vid.* Index.

Indicible, *a. d. g.* niewypowiedziany.

Indiction, *s. f.* zwołanie (zboru, synodu) — indykcya : przeciąg lat piętnastu. = *première, seconde, etc.* pierwszy, drugi i t. d. rok indykcyi.

Indicule, *s. m.* skazówka, znak.

Indienne, *s. f* cyc : materya bawełniana.

Indifféremment, *adv.* obojętnie, z obojętnością — zarówno, równo.

Indifférence, *s. f.* obojętność — oziębłość — niewzajemność (w miłości). *Liberté d'=*, zupełna wolność wyboru między stronami, zdaniami.

Indifférent, ente, *a.* obojętny (ni zły ni dobry) — obojętny na co — oziębły — potoczny (o rozmowach i it. p.) — niewzajemny w miłości). =, *s. m.* nienależący do żadnego stronnictwa.

Indigence, *s. f.* nędza, bieda, niedostatek, ubóstwo — ubodzy, biedni.

Indigène, *a. d. g.* krajowy, tutejszokrajowy. =, *s. m.* krajowiec — mieszkaniec odwieczny kraju.

Indigent, ente, *a.* ubogi, biedny, w niedostatku. =, *s. m.* ubogi.

Indigeste, *a. d. g.* niestrawny — niestrawiony — niewytrawiony, surowy, niesmaczny (o płodach umysłu).

Indigestion, *s. f.* niestrawność.

Indigète, *a. d. g.* indiges : narodowy (o półbogach, bohatyrach krajowych w mitologii). *Divinités =s*, indigetes.

Indignation, *s. f.* gniew, oburzenie.

Indigne, *a. d. g.* niegodny, niecny — niegodziwy, niegodny, niewart czego — niegodny, infamis, uznany sądownie za takiego, bezecny* — niegodny kogo — niegodny (w podpisie zakonników przez pokorę). *Communion =*, kommunia przyjmowana bez dopełnienia należytych warunków. =, *s. m.* niecpoń, łotr.

Indignement, *adv.* niegodnie, niecnie — niegodziwie.

Indigner, *v. a.* gniewać, rozgniewać, oburzać, oburzyć. *S'=*, oburzać się na co. Indigné, ée, *prt.* zagniewany, oburzony.

Indignité, *s. f.* niegodność, niegodziwość — niegodny, niecny czyn, szkarada — obelga.

Indigo, *s. m.* indycht : farba niebieska — indygo, roślina wydająca indycht — kolor niebieski.

Indigoterie, *s. f.* preparacya indychtu, fabryka jego.

Indigotier, *s. m.* indychtowe ziele: rodzaj roślin wydających indycht.

Indiquer, *v. a.* wskazać, wskazywać, pokazywać — znaczyć, oznaczać, być znakiem czego — świadczyć o czém — nakréślić z lekka. = *une assemblée, etc.* naznaczyć dzień zebrania.

Indirect, **ecte**, *a.* niewprost idący — uboczny, z boku, uboczną drogą nadeszły. *Avantage* =, zysk otrzymany w brew prawu za pośrednictwem trzeciego.

Indirectement, *adv.* nie wprost, drogą uboczną, z boku.

Indisciplinable, *a. d. g.* niesworny, niekarny.

Indiscipline, *s. f.* niekarność, niesworność.

Indiscipliné, **ée**, *a.* niekarny, niesworny.

Indiscret, **ète**, *a.* niedochowujący sekretu, papla, gadatliwy — niedyskretny — nieprzyzwoity, nieprzystojny — nieuważny, nierozważnie wyrzeczony — za ciekawy, ciekawski *fm.* =, *s. m.* zły do sekretu.

Indiscrètement, *adv.* nierozważnie, płocho.

Indiscrétion, *s. f.* nierozwaga, płochość, zbytnia ciekawość — gadatliwość, wypaplanie, wygadanie się z czém — krok płochy, nierozważny.

Indispensable, *a. d. g.* konieczny, nieodbity, nieodbicie potrzebny — nieodzowny.

Indispensablement, *adv.* koniecznie, nieodbicie.

Indisponible, *a. d. g.* którym nie można rozporządzić.

Indisposé, **ée**, *a.* słaby, niezdrów.

Indisposer, *v. a.* odrazić, odstręczyć od kogo, zniechęcić ku komu.

Indisposition, *s. f.* słabość, lekka choroba — niechęć ku komu.

Indissolubilité, *s. f.* nierozpuszczalność — nierozwiązalność, wieczność związku.

Indissoluble, *a. d. g.* nierozpuszczalny — nierozerwany.

Indissolublement, *adv.* na wieczne czasy, nierozwiązalnie.

Indistinct, **incte**, *a.* niewyraźny, zamglony.

Indistinctement, *adv.* niewyraźnie — bez różnicy, zarówno.

Individu, *s. m.* indywiduum, jednostka — osoba. *Un* =, jakiś, pewien jegomość. *Quel est cet* = ? co to za jeden? co zacz?

Individualiser, *v. a.* uważać pojedynczo i z osobna jako jednostkę — odosobnić — nadać osobną cechę.

Individualité, *s. f.* indywidualność.

Individuel, **elle**, *a.* indywidualny, osobisty. *Liberté* =*elle*, wolność osobista.

Individuellement, *adv.* indywidualnie, każdy z osobna, jako osoba — osobiście.

Indivis, **ise**, *a.* niepodzielony, w którym działu nie było. *Par* =, bez działu, spólnie — razem.

Indivisibilité, *s. f.* niepodzielność.

Indivisible, *a. d. g.* niepodzielny.

Indivisiblement, *adv.* niepodzielnie.

Indivision, *s. f.* stan dóbr przed działem.

In-dix-huit, *a. et s. m.* in octo decimo; format książki w 18.

Indocile, *a. d. g.* niepojętny — nieposłuszny — niesworny.

Indocilité, *s. f.* niepojętność, tępość.

Indolence, *s. f.* niedbalstwo — obojętność na wszystko, ospalstwo, otrętwienie.

Indolent, **ente**, *a.* niedbały —

obojętny, nieczuły — ospały, ociężały.

INDOMPTABLE, *a. d. g* nieposkromiony, nieuskromiony — nieugięty.

INDOMPTÉ, ÉE, *a.* nieujeżdżony (o koniu) — dziki — szalony, niepohamowany, nieposkromiony.

IN-DOUZE, *a. et s. m.* in duodecimo, format książki w 12.

INDU, UE, *a.* nieprawny. *Heure =ue,* godzina zapóźna lub zawcześna; niewłaściwa.

INDUBITABLE, *a. d. g.* niewątpliwy, pewny.

INDUBITABLEMENT, *adv.* niewątpliwie, z pewnością.

INDUCTION, *s. f.* namowa — wywód, wnioskowanie o jednych rzeczach z drugich — wniosek. *Par l'= d'un tel,* z namowy czyjéj, za namową czyją.

INDUIRE, *v. a.* namówić, namawiać — wprowadzić, wwieść — wnioskować, wnosić z czego.

INDULGENCE, *s. f.* pobłażanie — odpust, odpuszczenie grzéchów. *Gagner les =s,* dostąpić odpustu.

INDULGENT, ENTE, *a.* pobłażający, wyrozumiały.

INDULT *(ult=ulte)*, *s. m.* indult, przywiléj udzielony przez Papieża — prawo rozporządzania jakiém beneficyum — opłata płacona królom hiszpańskim przez okręta przybywające z Ameryki.

INDULTAIRE, *s. m.* otrzymujący beneficyum na mocy indultu.

INDÛMENT, *adv.* niesłusznie, nie według prawa.

INDUSTRIE, *s. f.* zręczność — kunszt, professya, rękodzieła, rękodzielnictwo — przemysł. *Vivre d'=,* żyć z własnego przemysłu.

INDUSTRIEL, ELLE, *a.* przemysłowy. =, *s. m.* rękodzielnik — człowiek oddany przemysłowi.

INDUSTRIEUSEMENT, *adv.* sztucznie, kunsztownie.

INDUSTRIEUX, EUSE, *a.* zręczny, sposobny.

INDUTS, *s. m. pl.* księża assystujący w albach przy mszach śpiewanych.

INÉBRANLABLE, *a. d. g.* niezachwiany, niewzruszony — stały, nieodmienny, niezmienny.

INÉBRANLABLEMENT, *adv.* niezachwianie, stale, niezmiennie.

INÉDIT, ITE, *a.* dotąd nie wydany, nie drukowany.

INEFFABILITÉ, *s. f.* niewymowność. *L'= des grandeurs de Dieu,* niewymowne łaski boże.

INEFFABLE, *a. d. g.* niewymowny, niewypowiedziany, nie do wyrażenia.

INEFFAÇABLE, *a. d. g.* niezmazalny, niezmazany.

INEFFICACE, *a. d. g.* bezskuteczny, nieskuteczny.

INEFFICACITÉ, *s. f.* bezskuteczność, nieskuteczność.

INÉGAL, ALE, *a.* nierówny, niejednéj miary i t. p. — nierówny, chropowaty — niejednostajny — niejednakowy, rozmaity, różny.

INÉGALEMENT, *adv.* nierówno — różnie, niejednostajnie.

INÉGALITÉ, *s. f.* nierówność, rozmaitość — niejednostajność.

INÉLÉGANCE, *s. f.* brak wytworności.

INÉLÉGANT, ANTE, *a.* wcale nie wytworny.

INÉLIGIBLE, *a. d. g.* niewybieralny, niemogący być wybranym.

INÉNARRABLE, *a. d. g.* nie do wypowiedzenia, niewymowny.

INEPTE, *a. d. g.* niezdatny, niezdolny do czego — niedorzeczny.

INEPTIE, *s. f.* niedorzeczność — niedorzeczy, brednie.

INÉPUISABLE, *a. d. g.* niewyczerpany, nieprzebrany — bezdenny.

INERME, *a. d. g.* bezbronny.

INERTE, *a. d. g.* bezwładny —

ociężały, ciężki, leniwy — gnuśny, nieruchawy.

INERTIE, s. f. bezwładność—nieruchawość, ociężałość. *Force d'=*, siła bezwładności — opór nieposłuszeństwa.

INESPÉRÉ, ÉE, a. niespodziewany, nadspodziewanie zaszły.

INESPÉRÉMENT, adv. niespodziewanie.

INESTIMABLE, a. d. g. nieoceniony, nieoszacowany.

INÉVITABLE, a. d. g. nieuchronny, nieochybny.

INÉVITABLEMENT, adv. nieuchronnie, nieochybnie.

INEXACT, ACTE, a. niedokładny.

INEXACTEMENT, adv. niedokładnie.

INEXACTITUDE, s. f. niedokładność — błąd.

INEXCUSABLE, a. d. g. nie do darowania.

INEXÉCUTABLE, a. d. g. nie do wykonania.

INEXÉCUTION, s. f. niedopełnienie, niewykonanie — zaniechanie.

INEXERCÉ, ÉE, a. niewprawny.

INEXIGIBLE, a. d. g. o który się nie można upominać.

INEXORABLE, a. d. g. nieubłagany — nielitościwy.

INEXORABLEMENT, adv. bez litości.

INEXPÉRIENCE, s. f. brak doświadczenia.

INEXPÉRIMENTÉ, ÉE, a. niedoświadczony.

INEXPIABLE, a. d. g. nie do zmazania, którego trudno odpokutować (grzéch i t. p.).

INEXPLICABLE, a. d. g. nie do wytłómaczenia, niepojęty — niedający się pojąć, wytłómaczyć.

INEXPRIMABLE, a. d. g. nie do wyrażenia, nie do opisania.

INEXPUGNABLE, a. d. g. niezdobyty.

INEXTINGUIBLE, a. d. g. nigdy nie gasnący, stale płonący — nie do ugaszenia, nie do uśmierzenia.

IN EXTREMIS, vid. EXTREMIS (IN).

INEXTRICABLE, a. d. g. zawikłany, z którego niepodobna wybrnąć.

INFAILLIBILITÉ, s. f. nieomylność — nieochybność — niezawodność, pewność.

INFAILLIBLE, a. d. g. nieomylny — nieochybny, niezawodny, pewny.

INFAILLIBLEMENT, adv. niezawodnie, nieochybnie, z pewnością.

INFAISABLE, a. d. g. nie do zrobienia.

INFAMANT, ANTE, a. hańbiący, pociągający za sobą niesławę.

INFAMATION, s. f. dawniéj: kara infamii, bezecność*.

INFAME, a. d. g. pozbawiony czci, bezecny*— niegodny — haniebny— szkaradny, bezecny — niegodziwy— nieznośny. *Lieu =*, dóm nierządnic. =, s. m. infamis, bezecny*.

INFAMIE, s. f. niesława, hańba, infamia, sądowne czci pozbawienie, bezecność* — haniebny czyn, postępek — obelga, lżenie. *Note d'=*, piętno infamii. *Noter d'=*, naznaczyć piętnem hańby.

INFANT, s. m. infant: syn młodszy króla (w Hiszpanii i Portugalii). =NTE, s. f. infantka.

INFANTERIE, s. f. infanterya, piechota.

INFANTICIDE, s. m. dzieciobójstwo — dzieciobójca. =, s. f. kobieta popełniająca dzieciobójstwo.

INFATIGABLE, a. d. g. niezmordowany, nieznużony, niestrudzony.

INFATIGABLEMENT, adv. niezmordowanie.

INFATUATION, s. f. głupia zarozumiałość — uprzedzenie.

INFATUER, v. a. nabić głowę czém. *Se laisser =*, s'=, nabić sobie głowę czém. INFATUÉ, ÉE, prt. zarozumiały.

Infécond, e, *a.* niepłodny, płonny, jałowy.

Infécondité, *s. f.* niepłodność, płonność, jałowość.

Infect, cte, *a.* śmierdzący, zasmrodzony, smrodliwy, zaraźliwy, zarażający.

Infecter, *v. a.* zasmrodzić, zarazić (czem smrodliwém).

Infection, *s. f.* smród, wyziew smrodliwy, zaraza — zepsucie powietrza.

Inféodation, *s. f.* puszczenie gruntu na lenność.

Inféoder, *v. a.* puścić grunt na lenność — *fig.* zawojować kogo, podbić. Inféodé, ée, *part.* puszczony tytułem lennym. *Dîmes inféodées*, dziesięciny puszczone przez kościół w posiadanie osoby świeckiéj.

Inférer, *v. a.* wnosić, wnioskować (z czego o czém).

Inférieur, re, *a.* niższy — spodni — dolny, niższy (o rzekach ku ujściu lub krajach bliżéj morza) — niższy (stopniem, zaletami i t. p.— pośledniejszy). *Tribunal* =, trybunał od którego jest appellacya. =, *s. m.* niższy, podwładny.

Inférieurement, *adv.* słabiéj, gorzéj.

Infériorité, *s. f.* niższość (w czém). *L'= du nombre*, mniejsza liczba.

Infernal, ale, *a.* piekielny, z piekła — nieznośny, piekielny, diabelski. *Dieux infernaux*, bóstwa piekielne.—*Pierre = ale*, piekielny kamień : saletrzan srebra.

Infertile, *a. d. g.* nieurodzajny, nieżyzny — płonny, jałowy — suchy.

Infertilité, *s. f.* nieżyzność, płonność, jałowość.

Infester, *v. a.* napadać, nagabywać*, grassować. Infesté, ée, *prt.* doznający napaści.

Infibulation, *s. f.* infibulacya; zszycie lub złączenie części rodzajnych za pewną operacyą.

Infibuler, *v. a. Chir.* zszywać.

Infidèle, *a. d. g.* niewierny, wiarołomny — niewierny, oszukujący na czém (sługa i t. p.) — zdradliwy, zdradny, zdradziecki, przeniewierczy — niedokładny, niewierny, kłamliwy. *Portrait* =, niepodobny portret. *Mémoire* =, słaba pamięć. =, *s. m.* wiarołomca, niewierny, przechera, zdrajca — pohaniec, niewierny. =, *s. f.* zdrajczyna, niewierna.

Infidèlement, *adv.* niedokładnie — wiarołomnie — nieszczérze.

Infidélité, *s. f.* niewierność, wiarołomstwo — niedokładność, niewiara, nieszczérość — przeniewierzenie się — uchybienie — niewierność, niedowiarstwo.

Infiltration, *s. f.* wsiąkanie, przesiąkanie.

Infiltrer (s'), *v. pron* wsiąkać przesiąkać w co, przesączać się.

Infime, *a. d. g.* najniższy.

Infini, ie, *a.* bez granic, bez początku i końca — nieskończony, bez granic, niezmierzony — niewymowny, niewypowiedziany — niezliczony, nieprzeliczony. =, *s. m.* nieskończone, nieskończoność. *A l'=*, nieskończenie, bez końca — na nieskończoną liczbę części.

Infiniment, *adv.* nieskończenie, bez końca — nadzwyczajnie, nader. *Quantité = petite*, ilość nieskończenie mała.

Infinité, *s. f.* nieskończoność, nieograniczoność — niezliczone mnóstwo.

Infinitésimal, ale, *a. Calcul* =, rachunek ilości nieskończenie małych.

Infinitif, *s. et a. m.* tryb bezokoliczny.

Infirmatif, ive, *a.* unieważniający.

Infirme, *a. d. g.* słaby, chory, ułomny. =, *s. m.* chory.

47.

Infirmer, v. a. osłabić, osłabić *fig.* — obalić, obalać — zbijać (dowód i t. p.) — unieważnić, unieważniać.

Infirmerie, s. f. infirmerya, sala dla chorych — dobra klasztorne będące funduszem dla chorych.

Infirmier, ère, s. mający staranie o chorych w infirmeryi — zakonnik zawiadujący funduszami na chorych.

Infirmité, s. f. słabość, choroba — ułomność (ciała) — słabość, ułomność, niedołęstwo.

Inflammable, a. d. g. palny, zapalający się.

Inflammation, s. f. zapalenie (w ciele) — zaognienie (w ranach).

Inflammatoire, a. d. g. z zapaleniem, pochodzący z zapalenia.

Infléchir (s'), v. pron. zbaczać (o promieniach światła).

Inflexibilité, s. f. niezłomność, nieugiętość.

Inflexible, a. d. g. niezłomny, nieugięty — nieczuły.

Inflexiblement, *adv.* niezłomnie.

Inflexion, s. f. zboczenie, zbaczanie (o promieniach światła) — zgięcie się, schylenie się — zmiana, przejście (z tonu do tonu) — odmiana (w częściach mowy).

Infliger, v. a. wymierzyć, wymierzać (kary), dotknąć (karą i t. p.)

Inflorescence, s. f. układ kwiatu (w roślinie).

Influence, s. f. wpływ — wpływy.

Influencer, v. a. wywierać wpływ na co. *Se laisser* =, ulegać wpływom czyim, dać się powodować komu.

Influent, ente, a. mający wpływy, wiele mogący.

Influer, s. m. wpływać, wywierać wpływ na co.

In-folio, a. et s. in folio, format in folio — foliał.

Information, s. f. instrukcya, śledztwo (w sprawie kryminalnéj) *vid.* Instruction, informacya, dowiadywanie się, wywiedzenie się. *Aller aux* =s, wywiedzieć się o czém, dowiadywać się, zasięgać wiadomości (o stanie lub konduicie osoby).

Informe, a. d. g. niekształtny, bez kształtu jak kloc, jak bałwan — nieważny (akt i t. p.). *Etoiles* =s, gwiazdy drobne nie policzone między konstellacye.

Informer, v. a. uwiadomić kogo, donieść, o czém. =, v n. badać, robić śledztwo, instrukcyą, dochodzić, czynu. *S'*=, dowiadywać się, wywiadywać się o czém.

Informé, ée, *prt. et s.* uwiadomiony, zawiadomiony — oświecenie się (w sprawie). *Un plus ample* =, dokładniejsze objaśnienie się o rzeczy.

Infortune, s. f. nieszczęście, niedola.

Infortuné, ée, a. nieszczęsny, nieszczęśliwy — niefortunny.

Infracteur, s. m. przestępca, przekraczający, gwałcący (prawo, traktat).

Infraction, s. f. przestąpienie, przekroczenie — zgwałcenie (praw i t. p.). = *du ban*, powrócenie do kraju mimo wygnania.

Infructueusement, *adv* nadaremnie, naprózno.

Infructueux, euse, a. nadaremny, prózny — bezskuteczny — bezowocny, daremny.

Infus, use, a. jakby wrodzony (a nie nabyty).

Infuser, v. a. nalać płynem roślinę i t. p. namoczyć, wymoczyć w czém. *S'*=, naciągnąć (o herbacie, ziołach).

Infusible, a. d. g. niedający się stopić.

Infusion, s. f. nalanie płynem, wymoczenie, namoczenie (ziela

w czém) — Infuzya, herbata, napój zrobiony przez nalanie ukropem — wlanie się, udzielanie (ducha Sgo).

INFUSOIRES, a! et s. m. pl. wymoczki, robaczki w płynach.

INGAMBE, a. d. g. rzeski, rzutki. *Un vieillard* =, czerstwy starzec, jak rydz.

INGÉNIER (s'), v. pron. silić się na co, wysilać umysł na co.

INGÉNIEUR, s. m. inżynier — mechanik.

INGÉNIEUSEMENT, adv. mądrze — zręcznie — dowcipnie.

INGÉNIEUX, EUSE, a. bystrego pojęcia, zręczny, zdatny — dowcipny — mądrze wynaleziony — silący się na co. *Repartie* =*euse*, stosowna odpowiedź.

INGÉNU, UE, a. prosty, pełen naturalnéj prostoty, szczery. =, s. m. prostaczek — w dawnym Rzymie: człowiek wolny urodzony z wyzwolonego. =UE, s. f. dziewczyna prosta i niewinna, niewiniątko (w dramatach).

INGÉNUITÉ, s. f. prostota, szczerota. =s, s. f. pl. role prostych dziewcząt niewinnych (w teatrach).

INGÉNUMENT, adv. w prostocie ducha — szczerze.

INGÉRER (s'), v. pron. mieszać się, wmieszać się w co, wtrącać się do czego.

INGRAT, ATE, a. niewdzięczny — niekorzystny, nieurodzajny, niewdzięczny (grunt, praca) — suchy (przedmiot w sztukach). =, s. m. niewdzięcznik. =TE, s. f. niewdzięcznica.

INGRATITUDE, s. f. niewdzięczność.

INGRÉDIENT, s. m. ingrediencye, rzeczy wchodzące do czego.

INGUÉRISSABLE, a. d g. nie do wyleczenia, niewyleczony.

INGUINAL, ALE, a. pachwinowy, od słabizny.

INHABILE, a. d. g. niezdatny, niezdolny do czego — niezdolny (do sprawowania czego).

INHABILETÉ, s. f. niezdatność.

INHABILITÉ, s. f. niezdatność do sprawowania czego.

INHABITABLE, a. d. g. w którym nie można mieszkać.

INHABITÉ, ÉE, a. niezamieszkały, pusty.

INHÉRENCE, s. f. nierozłączność.

INHÉRENT, ENTE, a. nierozłączny, spojony.

INHIBER, v. a. zabronić, zakazać.

INHIBITION, s. f. zabronienie, zakaz.

INHOSPITALIER, ÈRE, a. niegościnny, nieludzki.

INHOSPITALITÉ, s. f. niegościnność, nieludzkość.

INHUMAIN, AINE, a. okrutny, nieludzki, bezlitości, nieczuły. =, s. m. okrutnik. =AINE, s. f. okrutna.

INHUMAINEMENT, adv. nieludzko, bez litości.

INHUMANITÉ, s. f. nieludzkość — okrucieństwo, czyn nieludzki.

INHUMATION, s. f. pogrzebanie.

INHUMER, v. a. pogrzebać.

INIMAGINABLE, a. d. g. nie do pojęcia.

INIMITABLE, a. d. g. niedościgniony, niedościgły, którego trudno naśladować.

INIMITIÉ, s. f. nieprzyjaźń, nienawiść, zawiść, niechęć.

ININTELLIGIBLE, a. d. g. niezrozumiały.

INIQUE, a. d. g. niegodziwy — niesłuszny — niesprawiedliwy.

INIQUEMENT, adv. niesłusznie, niesprawiedliwie.

INIQUITÉ, s. f. niesprawiedliwość, niesłuszność — niegodziwość, nieprawość — niecny postępek.

INITIAL, ALE, a. początkowy, na początku stojący. =LE, s. f. litera początkowa.

Initiation, *s. f.* inicyacya, wprowadzenie do tajemnic, poświęcenie (kogo).

Initiative, *s. f.* inicyatywa, początkowanie, pierwsze uczynienie wniosku. *Prendre l'*=, rozpocząć — wnieść pierwszym (przed innemi).

Initier, *v. a.* wprowadzić, wprowadzać do tajemnic, inicyować, poświęcić kogo — obeznać z czém, zaznajomić. Initié, ée, *prt. et s.* inicyowany, poświęcony.

Injecter, *v. a. Méd.* wprowadzać w ciało płyn za pomocą seryngi i t. p., wstrzykiwać.

Injection, *s. f.* wstrzykiwanie, wprowadzenie płynu w naczynia ciała — płyn wstrzykany — preparat anatomiczny naczyń z nastrzykiwanym płynem.

Injonction, *s. f.* nakaz, rozkaz, polecenie.

Injure, *s. f.* obelga — obraza — zniewaga — obelżywe słowa. *L'= du temps, fig.* niszczący ząb czasu, spustoszenie.

Injurier, *v. a.* lżyć, zelżyć — obrazić. *S'=, v. réc.* lżyć się.

Injurieusement, *adv.* zelżywie, obelżywie.

Injurieux, euse, *a.* zelżywy, obelżywy — obrażający.

Injuste, *a. d. g.* niesprawiedliwy, niesłuszny. =, *s. m.* niesłuszne, niesłuszność.

Injustement, *adv.* niesprawiedliwie, niesłusznie.

Injustice, *s. f.* niesprawiedliwość, niesłuszność, bezprawie.

Inlisible, *a. d. g. vid.* Illisible.

In manus, *vid.* Manus (in).

In naturalibus, *vid.* Naturalibus (in).

Innavigable, *a. d. g.* nieżeglowny.

Inné, ée, *a.* wrodzony — *fig.* z mlekiem wyssany, z którym się przychodzi na świat.

Innocemment, *adv.* niewinnie — w prostocie ducha.

Innocence, *s. f.* niewinność (człowieka bez winy) — niewinność, cnota — prostota, głupota.

Innocent, ente, *a.* niewinny, bez winy — niewinny, nieznający grzechu — nieszkodzący. *Jeux* =*s*, gry, zabawy po towarzystwach. =, *s m.* dziecko, niewiniątko -- dobra dusza — prostaczek. =*s*, *s. m. pl.* gołąbki nowo wylęgłe.

Innocenter, *v. a.* uniewinnić, uznać za niewinnego.

Innocuité, *s. f.* nieszkodliwość.

Innombrable, *a. d. g.* niezliczony, nieprzeliczony, mnogi.

Innomé, ée, *a.* niemający nazwiska.

Innominé, ée, *a. Anat.* niemający osobnego nazwiska (o niektórych organach).

Innovateur, *s. m.* twórca nowego pomysłu, *vid.* Novateur.

Innovation, *s. f.* nowy pomysł, nowość, nowości.

Innover, *v. a.* wprowadzać nowe pomysły, tworzyć.

Inobservation, *s. f.* niezachowywanie (praw i t. p.).

Inoccupé, ée, *a.* niczém niezajęty, nieczynny.

In-octavo, *a. et s.* in octavo — format w ósemkę.

Inoculateur, trice, *s.* wszczepiający ospę.

Inoculation, *s. f.* inokulizacya, wszczepianie chorób, ospy.

Inoculer, *v. a.* wszczepienie, zaszczepienie ospy i t. p. *S'*=, zaszczepiać się (o chorobach).

Inoculiste, *s. m.* inokulista, przyjmujący potrzebę inokulizacyi chorób celem uprzedzenia ich.

Inodore, *a. d. g.* bez zapachu — niewydający fetoru.

Inoffensif, ive, *a.* nieszkodliwy, nieszkodzący nikomu — cichy.

Inofficieux, euse, *a.* nieprzychylny. *Testament* =, testament w którym prawy dziedzic wydziedziczony jest bez przyczyny. *Donation* =*euse*, donacya ze szkodą prawych dziedziców.

Inofficiosité, *s. f.* nieważność aktu jako naruszającego prawa dziedziców.

Inondation, *s. f.* wylew wód — potop — zalanie, zalew, najście — nawał.

Inonder, *v. a.* zalać, zalewać — zlać, zmoczyć — zalać, najść hordami — zarzucić czém.

Inopiné, ée, *a.* niespodziewany, nagły.

Inopinément, *adv.* niespodziewanie, nagle, znienacka.

Inopportun, une, *a.* niewczesny.

Inopportunité, *s. f.* niewczesność, niestosowność.

Inorganique, *a. d. g.* nieorganiczny.

Inouï, ïe, *a.* niesłychany, nadzwyczajny.

In-plano, *a. et s.* arkuszowy — format całéj wielkości arkusza.

In-promptu, *vid.* Impromptu.

Inquart, *s. m.* połączenie trzech części srebra z czwartą złota.

In-quarto, *a. et s.* inquarto, w ćwiartkę — format ćwiartkowy.

Inquiet, ète, *a.* niespokojny — burzliwy — w trwodze, w obawie o co, niespokojny o co, lękający się.

Inquiétant, ante, *a.* zatrważający, trwożliwy — niebespieczny.

Inquiéter, *v. a.* niepokoić, burzyć spokojność — trwożyć, zatrważać — ruszać, niepokoić. *S'*=, troszczyć się, trwożyć się, lękać się o co, bać się o co.

Inquiétude, *s. f.* niepokój, niespokojność — boleść, ból, dolegliwość. *Il a passé la nuit dans l'*=, niespokojnie noc przepędził.

Inquisiteur, *s. m.* inkwizytor, (w inkwizycyi świętéj). = *d'Etat*, w Wenecyi: urzędnik śledzący spiski przeciw rządowi.

Inquisition, *s. f.* inkwizycya, śledztwo, badania — inkwizycya święta.

Inquisitorial, ale, *a.* inkwizytorski — inkwizycyjny.

Insaisissable, *a. d. g* nieulegający zajęciu sądowemu — nie dający się ująć, schwycić — trudny do pojęcia — nieznaczny.

Insalubre, *a. d. g.* niezdrowy, szkodliwy (zdrowiu).

Insalubrité, *s. f.* szkodliwość (zdrowiu).

Insatiabilité, *s. f.* nienasycona żądza, chciwość — łakomstwo — apetyt nie do zaspokojenia.

Insatiable, *a. d. g.* nienasycony.

Insatiablement, *adv.* nienasycenie.

Inscription, *s. f.* napis — wpisanie, zapisanie, wciągnienie do ksiąg — wpis (po szkołach), matrykuła. = *maritime*, wpisanie na listę osób mogących się powołać do służby morskiéj. = *de faux*, zarzucenie fałszywości aktowi jakiemu. *Prendre des* =, pójść do wpisu (w szkołach).

Inscrire, *v. a.* położyć napis — wpisać, zapisać, wpisywać, zapisywać, wciągnąć na listę — wpisać figurę (jedną w drugą). *S'*=, zapisać się, wpisać się. *S'*= *en faux*, *vid.* Faux.

Inscrutable, *a. d. g.* niezbadany, niedościgły, niepojęty.

Insecte, *s. m.* owad.

In-seize, *a. et s.* in sexdecimo — format w 16.

Insensé, ée, *a.* szalony, bezrozumny. =, *s. m.* szaleniec.

Insensibilité, *s. f.* nieczułość, brak wszelkiego czucia — otrętwiałość.

INSENSIBLE, a. d. g. nieczuły, pozbawiony czucia — otrętwiały na co — niedostrzeżony, nieznaczny, bardzo mały

INSENSIBLEMENT, *adv.* powoli, nieznacznie.

INSÉPARABLE, a. d. g. nierozłączny, nierozdzielny, nieodstępny. =, s. m. nieodstępny towarzysz.

INSÉPARABLEMENT, *adv.* nierozłącznie, nieodstępnie.

INSÉRER, v. a. wcisnąć, wsadzić — wprowadzić — umieścić (w piśmie), zamieścić (w protokóle).

INSERTION, s. f. włożenie, wsadzenie — umieszczenie w piśmie, wciągnienie do księgi, zamieszanie.

INSIDIEUSEMENT, *adv.* podstępnie.

INSIDIEUX, EUSE, a. podstępny.

INSIGNE, a. d. g. znakomity — wielki, przeważny, walny — wierutny (łotr i t. p.).

INSIGNE, s. m. znak, oznaka (dostojeństwa). *Les =s de la royauté*, insignia króleskie.

INSIGNIFIANCE, s. f. nicestwo, nicość — błahość — czczość — brak wszelkiego wyrazu (w fizyonomii).

INSIGNIFIANT, ANTE, a. nic nieznaczący, błahy — bez żadnego wyrazu.

INSINUANT, ANTE, a. umiejący się przypodobać, wkręcić.

INSINUATION, s. f. chęć ujęcia, pozyskania względów — danie do zrozumienia — przymówka (o co) — sądowne wpisanie aktu. *Exorde par* =, wstęp mowy którym mówca chce sobie ująć zręcznie słuchaczów.

INSINUER, v. a. wcisnąć, wprowadzić nieznacznie — dać do zrozumienia — przymówić się o co. *S'*=, wciskać się, wchodzić — wkręcić się.

INSIPIDE, a. d. g. bez żadnego smaku, jak trawa — niesmaczny, suchy, oschły.

INSIPIDITÉ, s. f. brak wszelkiego smaku.

INSISTANCE, s. f. nastawanie, naleganie.

INSISTER, v. n. nastawać, nalegać, napierać — nastawać na co.

INSOCIABILITÉ, s. f. nietowarzyskość.

INSOCIABLE, a. d. g. nietowarzyski.

INSOLATION, s. f. wystawienie na słońce, na działanie słońca.

INSOLEMMENT, *adv.* zuchwale, hardo.

INSOLENCE, s. f. zuchwalstwo, zuchwałość, hardość — pycha.

INSOLENT, ENTE, a. zuchwały, hardy — zawiele sobie pozwalający — pyszny. =, s. m. śmiałek, pychałka.

INSOLITE, a. d. g. niezwyczajny, niezwykły.

INSOLUBILITÉ, s. f. nierozpuszczalność — niepodobieństwo rozwiązania (zadania, trudności).

INSOLUBLE, a. d. g. nierozpuszczalny — trudny do rozwiązania.

INSOLVABILITÉ, s. f. niemożność zapłacenia.

INSOLVABLE, a. d. g. niemający z czego zapłacić, bankrut.

INSOMNIE, s. f. bezsenność. *Être sujet à des =s*, przepędzać bezsenne nocy.

INSOUCIANCE, s. f. zaniedbanie, niedbalstwo.

INSOUCIANT, ANTE, a. niedbający o nic, niedbały, o nic się nie troszczący.

INSOUMIS, ISE, a. niepodległy.

INSOUTENABLE, a. d. g. którego trudno bronić (zdanie, projekt) — nie do zniesienia.

INSPECTER, v. a obejrzeć — wizytować.

INSPECTEUR, s. m. nadzorca, inspektor, wizytator (szkół).

INSPECTION, s. f. wpatrzenie się w co, uważanie czego — nadzór, do-

sorstwo, nadzorstwo — urząd wizytatora, inspektora.

Inspirateur, trice, *a.* udzielający natchnienia. *Muscle* =, muszkuł pomagający do wciągania powietrza do płuc.

Inspiration, *s. f.* natchnienie, namowa — uczucie natchnione — zapał, natchnienie — wciąganie powietrza do płuc.

Inspirer, *v. a.* natchnąć czém, wlać ducha, uczucie, myśl — udzielać natchnienia, poruszać. Inspiré, ée, *part. et s.* natchniony — człowiek natchniony duchem boskim, prorok, wieszcz.

Instabilité, *s. f.* niestałość, zmienność.

Installation, *s. f.* installacya, uroczyste wprowadzenie na urząd, na posadę.

Installer, *v. a.* installować, uroczyście wezwać do zajęcia posady — usadowić kogo. *S'*=, zająć miejsce, usadowić się, zasiąść.

Instamment, *adv.* usilnie.

Instance, *s. f.* usilne prośby — poszukiwanie sądowe, proces — instancya, szczebel hierarchii sądowniczéj — (w rozumowaniu) nowy dowód niweczący odpowiedź uczynioną na poprzedzający. *Tribunal de première* =, trybunał pierwszéj instancyi. *Il y a* = *entre tel et tel*, ten ma proces z tym. *Suivre une* =, dochodzić prawnie, sądownie czego.

Instant, ante, *a.* usilny — naglący, pilny.

Instant, *s. m.* chwila, moment, chwilka. *Dès l'= que.....*, jak skoro. *Un* =, zaczekaj, jeszcze chwilkę! *A chaque* =; *à tout* =, co chwila, co moment, razwraz. *A l'*=; *dans l'*=, zaraz, natychmiast.

Instantané, ée, *a.* chwilowy, przemijający.

Instar (à l'), *adv.* nakształt, na wzór.

Instauration, *s. f.* ustanowienie.

Instigateur, *s. m.* podmawiający, podmowca, podżegacz, podnieta. =trice, *s. f.* instygatorka.

Instigation, *s. f.* podmawianie, podżeganie, podniecanie — namowa.

Instiguer, *v. a.* podniecać, podżegać, podmawiać — instygować na kogo.

Instillation, *s. f.* wpuszczanie kroplami (płynu).

Instiller, *v. a.* wpuszczać kroplami, napuszczać czém.

Instinct, *s. m.* instynkt, zmyślność — popęd, wrodzona skłonność. *Par* =, przez instynkt, mimowolnym popędem.

Instinctif, ive, *a.* instynktowy, wrodzony.

Instinctivement, *adv.* przez instynkt.

Instituer, *v. a.* ustanowić — postawić, przełożyć kogo nad czém.

Institut, *s. m.* zakład — instytut, towarzystwo uczonych. = *de France*, instytut francuski, ciało uczone złożone z pięciu akademii, jakoto: z akademii nauk; akademii francuskiéj; akademii napisów i nauk pięknych; akademii sztuk pięknych i akademii nauk moralnych i politycznych.

Instituts, *s. m. pl.* =tes, *s. f. pl.* instytucye Justyniana: elementarny wykład prawa rzymskiego — elementarny wykład prawa.

Instituteur, *s. m.* założyciel, który ustanowił co — nauczyciel — trzymający pensyą, szkołę. =trice, *s. f.* założycielka — nauczycielka — ochmistrzyni.

Institution, *s. f.* ustanowienie, założenie — zakład — wychowanie młodzieży — szkoła. = *d'héritier*, mianowanie dziedzica.

Instructeur, *s. m.* nauczyciel — instruktor uczący manewrów wojskowych. *Juge* =, *vid.* Juge.

Instructif, ive, *a.* nauczający, z którego się można wiele nauczyć.

Instruction, *s. f.* nauczanie — instrukcya: część wychowania — nauka, wiadomości — nauka, uczenie — instrukcya, przepis postępowania — instrukcya, duchodzenie sądowne sprawy jakiéj. = *publique*, oświecenie publiczne. = *pastorale*, list pasterski w materyi nauki kościoła. *Juge d'*=, *vid.* Juge.

Instruire, *v. a.* uczyć, nauczać kogo czego, dawać naukę — układać, uczyć (zwierzę sztuk jakich) — tressować (konia) — uwiadomić, donieść o czém — prowadzić instrukcyą sprawy. = *contre qu''un*, = *le procès de qu''un*, robić poszukiwania sądowe, prowadzić instrukcyą. *S'*=, uczyć się, czerpać naukę. *S'*=, być w ręku sędziego (o sprawie). *S'*=, *v. réc.* wzajemnie sobie donosić. **Instruit**, ite, *prt. et a.* uwiadomiony o czém — prowadzony, instruujący się (o procesie) — uczony.

Instrument, *s. m.* narzędzie, instrument — instrument muzyczny — *fig.* narzędzie — instrument, akt publiczny. *Servir d'*=, być, stać się narzędziem czego, dać się użyć do czego. *C'est un bel* = *que la langue*, łatwiéj jest mówić jak wykonać.

Instrumentaire, *a. m.* *témoin* =, świadek obecny sporządzeniu jakiego aktu.

Instrumental, ale, *a.* będący narzędziem — instrumentalny (o koncercie). =, *s. m.* przypadek odpowiadający na pytanie: czém?

Instrumentation, *s. f.* część w koncercie oddana instrumentami.

Instrumenter, *v. n.* sporządzać akt.

Insu, *s. m.* niewiadomość. *A mon* =, bez mojéj wiedzy.

Insubordination, *s. f.* niekarność, krnąbrność, niesubordynacya.

Insubordonné, ée, *a.* krnąbrny.

Insuffisamment, *adv.* niedostatecznie.

Insuffisance, *s. f.* niedostateczność.

Insuffisant, ante, *a.* niedostateczny.

Insufflation, *s. f.* wchuchanie gazu lub powietrza w człowieka.

Insuffler, *v. a.* wchuchac gaz w człowieka.

Insulaire, *a. d. g.* mieszkający na wyspie, wyspiarski. =, *s. m.* wyspiarz.

Insultant, ante, *a.* obrażający, obelżywy, zelżywy.

Insulte, *s. f.* obelga, zniewaga — najgrawanie się — napad niespodziany.

Insulter, *v. a.* znieważać, znieważyć, zelżyć, obrazić — najgrawać się z kogo, urągać komu — wpaść, napaść (warownią).

Insupportable, *a. d. g.* nie do zniesienia, nieznośny, nie do wytrzymania.

Insupportablement, *adv.* nie do zniesienia, nieznośnie.

Insurgents, *s. m. pl.* insurgenci, powstańcy.

Insurger (s'), *v. pron.* powstać (przeciw ciemiężcy), zrobić powstanie. **Insurgé**, ée, *prt. et s.* powstaniec — w powstaniu, który zrobił powstanie.

Insurmontable, *a. d. g.* nie do przezwyciężenia, nieprzeparty.

Insurrection, *s. f.* insurrekcya, powstanie.

Insurrectionnel, elle, *a.* insurrekcyjny, z powstania.

Intact, acte, *a.* nietknięty, cały, nienaruszony — nieskazitelny, nieposzlakowany.

Intactile, *a. d. g.* niedotykalny.

Intarissable, *a. d. g.* niewyczerpany, nieprzebrany (o źródle).

Intégral, **ale**, *a.* całkowity. *Calcul* =, rachunek integralny. =**ale**, *s. f.* ilość integralna.

Intégralement, *adv.* całkowicie.

Intégrant, **ante**, *a.* uzupełniający, dopełniający.

Intégration, *s. f.* wynalezienie ilości skończonéj z danéj nieskończonéj.

Intègre, *a. d. g.* nieskazitelny, nieposzlakowany.

Intégrer, *v. a.* wynaleść ilość integralną ilości różniczkowéj.

Intégrité, *s. f.* całość (kraju, praw) — zupełność — prawość, nieposzlakowana cnota, nieskazitelność.

Intellect, *s. m.* umysł.

Intellectif, **ive**, *a.* umysłowy.

Intellectuel, **elle**, *a.* intellektualny, umysłowy — duchowy.

Intelligence, *s. f.* rozum — roztropność, pojęcie (u zwierząt) — znajomość, rozumienie — znanie się na czém, rozumienie czego — zręczność, sposobność, bystrość dowcipu, rozgarnienie — pożycie zgodne, dobre zachowanie — porozumienie się, związki z kim. *Les* =*s célestes*, aniołowie.

Intelligent, **ente**, *a.* obdarzony umysłem — pojętny, bystry — roztropny — zręczny, sposobny, sprytny *fm.*

Intelligible, *a. d. g.* zrozumiały, jasny, dobitny — umysłowy, nieistniejący w rzeczywistości.

Intelligiblement, *adv.* jasno, zrozumiale, dobitnie.

Intempérance, *s. f.* niewstrzemięźliwość, zbytek — pijaństwo. = *de langue*, niepowściągliwość w mowie, język nieuhamowany.

Intempérant, **ante**, *a. et s.* niewstrzemięźliwy, zbytkujący, zbytnik *fm.*

Intempéré, **ée**, *a.* niepomiarkowany w czém, zbytkujący.

Intempérie, *s. f.* słota, niepogoda.

Intempestif, **ive**, *a.* niewczesny, nie o swojéj porze.

Intempestivement, *adv.* niewcześnie, nie w porę.

Intendance, *s. f.* nadzorstwo, urząd nadzorcy, intendenta — zawiadowstwo, intendentura, czas jéj trwania — pomieszkanie intendenta.

Intendant, *s. m.* nadzorca, intendent — dawniéj: intendent administracyjny całéj prowincyi.

Intendante, *s. m.* małżonka intendenta prowincyi.

Intense, *a. d. g.* mocny, tęgi, silny.

Intensité, *s. f.* moc, tęgość, siła.

Intenter, *v. a.* wystosować, uformować proces i t. p.

Intention, *s. f.* chęć, wola — zamiar, cel — zamysł, intencya (w modłach i t. p.). *A l'= de qu'un*, na czyją intencyę. *Diriger, dresser son* =, robić co na pewną intencyę. *Direction d'*=, składanie się, wymawianie się dobremi chęciami. *A bonne* =, w dobréj myśli, w najlepszéj chęci.

Intentionné, **ée**, *a.* z pewnym zamiarem. *Bien* =, życzliwy, przychylny. *Mal* =, nieżyczliwy, niechętny komu.

Intentionnel, **elle**, *a.* zawarty w chęci, w myśli. *Espèces* =*elles*, *espèces impresses*, w opinii starożytnych filozofów: obrazy odrywające się niejako od przedmiotów i uderzaniem naszych zmysłów czyniące na nich wrażenie.

Intercadence, *s. f.* bicie pulsu z uderzeniami od czasu do czasu nad peryodyczną liczbę.

Intercadent, **ente**, *a. Pouls* =, puls z biciem nieregularném.

Intercalaire, *a. d. g.* wtrącany,

dodatkowy (o dniu wtrącanym *np.* w lutym roku przybyszowego). *Lune* =, miesiąc 13ty przydawany co trzy lata.

Intercalation, *s. f.* wtrącanie, wrzucanie, przydawanie dla uzupełnienia.

Intercaler, *v. a.* wtrącać, przyrzucać, wtrącić, wsunąć.

Intercéder, *v. n.* wstawiać się za kim, przyczyniać się za kim, być pośrednikiem.

Intercepter, *v. a.* przejąć, przejmować, tamować w drodze.

Interception, *s. f.* przejęcie, zatamowanie w drodze.

Intercesseur, *s. m.* pośrednik, orędownik *, wstawiający się za kim.

Intercession, *s. f.* wstawienie się, wstawianie się za kim, przyczynienie się, orędownictwo*.

Intercostal, ale, *a.* międzyżebrowy.

Intercurrente, *a. f.* *Maladies* =s, choroby napadające w pewnych porach roku.

Interdiction, *s. f.* zakaz — zawieszenie w urzędzie, suspendowanie — pozbawienie używania praw jakich — pozbawienie zarządu dóbr.

Interdire, *v. a.* zabronić, zakazać czego, co — zabraniać, zakazywać, niepozwalać — zawiesić, zasuspendować w urzędzie i t. p. — pozbawić używania praw jakich lub zarządu dóbr — zdziwić, wprawić w osłupienie, zamknąć usta. = *le feu et l'eau*, skazać na wygnanie (u dawnych Rzymian). Interdit, ite, *prt. et s.* zdziwiony, zdumiony — zawieszony w używaniu praw i t. p.

Interdit, *s. m.* zawieszenie duchownego w pełnieniu obowiązków swego stanu, interdykt.

Interessant, ante, *a.* zajmujący, interessujący, powabny.

Intéresser, *v. a.* wciągnąć, przywabiać kogo do czego — interessować, zajmować kogo — tyczéć się, dotyczéć — ściągać się do... — wzbudzić interes, zajęcie; zwrócić uwagę. *Cela l'intéresse*, to go obchodzi, troszczy się o to. *S'*=, zajmować się czém. Intéressé, ée, *part. a. et s.* interesowany, interessant, mający w czém interes — interesowany, działający w widokach osobistych.

Intérêt, *s. m.* interes, to co nas obchodzi — interes, widoki osobiste — procent, prowizya* — udział w czém — zajęcie, interes, pociąg. *Inspirer de l'*=, zajmować. wzbudzić uwagę, interes, zajęcie się, *Prendre* = *à une affaire*, zajmować się jaką sprawą.

Interfolier, *v. a.* poprzekładać białym papierem (książkę).

Intérieur, e, *a.* wewnętrzny — środkowy. *L'homme* =, *vid.* Homme. =, *s. m.* wnętrze, środek, głąb' — kraj (uważany na wewnątrz) — obraz przedstawiający wewnętrzną część gmachu, domu — serce, wewnętrzne uczucia. *A l'*=, w kraju. *Le ministre de l'*=, minister spraw wewnętrznych. *Mer* =e, morze środkowe (wewnątrz stałego lądu).

Intérieurement, *adv.* wewnętrznie — na wewnątrz — wewnątrz — w głębi serca.

Interim (rim = rime), *s. m.* przeciąg czasu — tymczasowe rządy — formularz wiary ogłoszony przez Karola V w Niemczech. *Par* =, tymczasowo.

Interjection, *s. f.* wykrzyknik: część mowy. = *d'appel*, udanie się do appellacyi.

Interjeter, *v. a.* = *appel*, = *un appel*, pójść do appellacyi.

Interligne, *s. m.* przedział między liniami, wierszami — interli-

nie : blaszki między wierszami w druku.

INTERLIGNER, *v. a.* interliniować, pokłaść interlinie.

INTERLINÉAIRE, *a. d. g.* międzyliniowy, położony między wierszami.

INTERLOCUTEUR, TRICE, *s.* osoba z którą się mówi.

INTERLOCUTION, *s. f.* wyrok decydujący przedstanowczo o czém.

INTERLOCUTOIRE, *a. d. g.* przedstanowczy (o wyroku nakazującym instrukcyą celem wydania wyroku stanowczego). =, *s. m.* wyrok przedstanowczy.

INTERLOPE, *a. et s. a.* okręt handlowy przemycający.

INTERLOQUER, *v. a.* wydać wyrok przedstanowczy — wprawić w kłopot — zmieszać.

INTERMÈDE, *s. m.* przedstawienie między aktami (na teatrze) — *Chim.* ciało za pomocą którego dwa ciała łączą się lub rozkładają.

INTERMÉDIAIRE, *a. d. g.* środkujący, pośredni — pośrednik, służący za pośrednictwo, środek.

INTERMÉDIAT, ATE, *a.* środkujący — w przeciągu czasu, między dwiema. *Letres d'*=, upoważnienie na tymczasowe użytkowanie z beneficyum.

INTERMINABLE, *a. d. g.* bez końca, któremu nie ma końca.

INTERMISSION, *s. f.* przerwa — folga, ulga (w chorobie).

INTERMITTENT, ENTE, *a.* przerywany. *Type* =, porządek jakim powracają symptomata choroby. *Fièvre* =*ente*, gorączka peryodycznie wracająca. *Fontaine* =*ente*, pompa peryodycznie dająca wodę.

INTERMUSCULAIRE, *a. d. g.* międzymuszkułowy.

INTERNE, *a. d. g.* wewnętrzny. *Elève* =, =, *s. m.* uczeń mieszkający na pensyi (*vid.* EXTERNE).

INTERNONCE, *s. m.* internuncyusz, zastępca nuncyusza papieskiego. = *autrichien*, minister pełnomocny austryacki w Stambule w zastępstwie ambassadora.

INTER-OSSEUX, EUSE, *a.* między kościami leżący, międzykostny.

INTERPELLATION, *s. f.* wezwanie ustne, zawezwanie, powołanie kogo do...., interpellacya, zawezwanie do wytłómaczenia się.

INTERPELLER, *v. a.* wezwać, zawezwać, interpellować — odwołać się do czego, do kogo.

INTERPOLATEUR, *s. m.* interpolator, wciskający wyrazy, zdania w text.

INTERPOLATION, *s. f.* interpolacya, wciskanie wyrazu i t. p. w text = wciśnięty wyraz, zdanie, późniejszy dodatek.

INTERPOLER, *v. a.* wcisnąć, wciskać w text.

INTERPOSER, *v. a.* postawić między dwie rzeczy, wmieszać. = *son autorité*, wdać się. *S'*=, stanąć między czém a czém — wdać się w co.

INTERPOSÉ, ÉE, *part.* postawiony między czém a czém — będący pośrednikiem. *Personne interposée*, osoba podstawiona w akcie donacyi.

INTERPOSITION, *s. f.* położenie, postawienie się między czém a czém — wdanie się, pośrednictwo. = *de personne*, podstawienie osoby.

INTERPRÉTATIF, IVE, *a.* tłómaczący, objaśniający.

INTERPRÉTATION, *s. f.* tłómaczenie (z obcego języka) — wykład, objaśnienie.

INTERPRÈTE, *s. m.* tłómacz, drogman — tłómacz, oddający czyje myśli i t. p.

INTERPRÉTER, *v. a.* tłómaczyć, przekładać, przełożyć — być tłómaczem, drogmanem — być tłómaczem, oddawać myśli i t. p. uczucia. = *une loi*, *un arrêt*, objaśniać li-

terą prawa, wyrok (innym wyrokiem).

INTERRÈGNE, s. m. bezkrólewie (w monarchiach lub rzpltych).

INTERROGANT, a. m. *Point* =, znak zapytania.

INTERROGATEUR, s. m. słuchający examinu, examinator. =TRICE, s. f. examinatorka.

INTERROGATIF, IVE, a. zapytujący, pytający.

INTERROGATION, s. f. zapytanie — zapytywanie się: figura retoryczna. *Point d'* =, znak zapytania.

INTERROGATOIRE, s. m. indagacya, zapytania czynione obwinionemu — protokół indygacyi.

INTERROGER, v. a. robić zapytania komu, zapytywać, indagować, robić wywód słowny — zadawać zapytania, examinować — pytać, zapytać kogo, radzić się. *S'*=, zapytać się samego siebie. *S'*=, *v. réc.* wypytywać się wzajemnie.

INTERROMPRE, v. a. przerwać, przerywać — przerwać komu. = *la prescription*, przerwać przedawnienie. *S'*=, przerwać sobie, zatrzymać się w mowie i t. p. INTERROMPU, UE, *part.* przerwany, niedokończony. *Propos interrompu*, mowa bez związku — rodzaj gry *Epi interrompu*, *Bot.* kłos przerywany.

INTERRUPTEUR, s. m. przeszkadzający, przerywający.

INTERRUPTION, s. f. przerywanie, przerwanie — przeszkadzanie — przerwa — przerwanie sobie: figura retoryczna.

INTERSECTION, s. f. przecinanie się, przecięcie się linii.

INTERSTICE, s. f. przeciąg czasu między jednem a drugiém — przestwór, przedział.

INTERVALLE, s. m. przestrzeń, przedział, przestwór, pewny przeciąg — przeciąg czasu. *De bons* =, *des* =*s lucides*, lucida intervalla, momenta w których waryat zdaje się być przy zdrowym rozumie.

INTERVÉNANT, ANTE, a. et s. osoba trzecia; wdający się do sprawy.

INTERVENIR, v. n. wchodzić w co do czego — wdać się w co. *Faire* = *qu'un*, wezwać kogo, użyć kogo do czego.

INTERVENTION, s. f. wdanie się, wmieszanie się — interwencya.

INTERVERSION, s. f. przewrócenie porządku, szyku w czém.

INTERVERTIR, v. a. przewrócić, wywrócić szyk, porządek.

INTESTAT, a. beztestamentowy, *Ab* =, bez testamentu.

INTESTIN, INE, a. wewnętrzny, domowy.

INTESTIN, s. m. kiszka. *Les* =*s*, trzewa, jelita, wnętrzności.

INTESTINAL, ALE, a. trzewiowy.

INTIMATION, s. f. oznajmienie, — zawiadomienie.

INTIME, a. d. g. wewnętrzny, serdeczny, od serca, ścisły (o związkach przyjaźni i t. p.) — mocny, silny. =, s. m. przyjaciel od serca.

INTIMEMENT, adv. ściśle, mocno, silnie — wewnętrznie.

INTIMER, v. a. zawiadomić urzędownie—nakazać. = *un concile*, naznaczyć czas i miejsce zboru. INTIMÉ, ÉE, *part. et s.* oznajmiony — naznaczony — pociągniony do appellacyi.

INTIMIDATION, s. f. nastraszenie, odstraszenie, groza.

INTIMIDER, v. a. zastraszyć, odstraszyć — nastraszyć. *S'*=, zastraszać się, ulęknąć się.

INTIMITÉ, s. f. ścisłość związków, zażyłość.

INTITULER, v. a. dać tytuł (dziełu i t. p.). *S'*=, przybrać, przybierać tytuł. INTITULÉ, ÉE, *part. et s.* pod tytułem tym a tym — intytulacya (aktu, wyroku).

Intolérable, *a. d. g.* nieznośny, nie do wytrzymania — którego nie należy cierpieć.

Intolérance, *s. f.* nietolerancya, niecierpienie innéj religii jak swojéj.

Intolérant, **ante**, *a.* bez tolerancyi. =, *s. m.* nietolerant.

Intolérantisme, *s. m.* nietolerantyzm.

Intonation, *s. f.* zaintonowanie, intonacya, zanucenie.

Intra-dos, *s. m.* wewnętrzna wklęsła strona sklepienia.

Intraduisible, *a. d. g.* nie dający się przetłómaczyć.

Intraitable, *a. d. g.* z którym trudno trafić do ładu, nieużyty, z którym ni w szerz ni wzdłuż — niewyrozumiały.

Intransitif, **ive**, *a.* nieprzechodni (o słowach nijakich).

Intrant, *s. m.* dawniéj : jeden z wyborców rektora uniwersytetu paryskiego.

In-trente-deux, *a. et s.* złożony w 32 (arkusz) — format w 32.

Intrépide, *a. d. g.* nieustraszony — niczém się niezrażający.

Intrépidement, *adv.* odważnie, nieustraszenie.

Intrépidité, *s. f.* nieustraszona odwaga.

Intrigant, *a.* lubiący intrygi. =, *s. m.* intrygant. =**ante**, *s. f.* intrygantka.

Intrigue, *s. f.* intryga, podejście, kabała — romans, miłostki — intryga, węzeł w sztuce dramatycznéj — kłopot.

Intriguer, *v. a.* dać do myślenia, wprawić w kłopot, zabić klin w głowę *fig.* — osnować węzeł sztuki. *S'*=, zadać sobie pracy, kłopotu.
Intrigué, **ée**, *prt.* osnowany (o intrydze sztuki) — zajęty czém.

Intrinsèque, *a. d. g.* wewnętrzny.

Intrinsèquement, *adv.* wewnętrznie.

Introducteur, **trice**, *s.* wprowadzający kogo gdzie.

Introductif, **ive**, *a.* rozpoczynający — wstępny.

Introduction, *s. f.* wprowadzenie w co, do czego, do kogo — wstęp, przedmowa — zaprowadzenie, ustanowienie czego. *L'= d'une instance*, rozpoczęcie postępowania sądowego.

Introduire, *v. a.* wprowadzić, wprowadzać — zapuścić, wpuścić, co w co; wsadzić, osadzić co w co — zaprowadzić (zwyczaj i t. p.).
Introduit, **ite**, *prt.*

Introït, *s. m.* modlitwy które kapłan odmawia przystępując do ołtarza.

Intromission, *s. f.* wpuszczenie, wprowadzenie czego do...

Intronisation, *s. f.* intronizacya: posadzenie na stolcu biskupim.

Introniser, *v. a.* intronizować, posadzić na stolcu biskupim przy obrzędzie wprowadzania na biskupstwo.

Introuvable, *a d. g.* którego trudno znaleść. *Chambre* =, przezwisko dane izbie deputowanych franceskiéj w r. 1816.

Intrus, **use**, *a.* narzucony, wprowadzony nieprawnie. =, *s. m.* intruz, wdzierca, wtręt*, wtręcień*, który się sam narzuca, przywłaszczyciel — natręt, gość nieproszony.

Intrusion, *s. f.* narzucanie się, wdzierstwo — natrętność.

Intuitif, **ive**, *a.* naoczny, ze wpatrywaniem się w co. *Vision* =*ive*, widzenie Boga na oczy, patrzenie się na niego.

Intuition, *s. f.* widzenie Boga w niebie — wpatrywanie się. *Vérité d'*=, prawda uderzająca w oczy.

Intuitivement, *adv.* wpatrując się, patrząc własnemi oczyma.

Intumescence, *s. f.* nabrzmiewanie, nabrzmienie.

Intussusception, *s. f.* picie, wciąganie w siebie (soków i t. p.).

Inusité, **ée**, *a.* nieużywany, wyszły z używania, zarzucony.

Inutile, *a. d. g.* niepotrzebny — nieużyteczny, leżący nieużytecznie, na nic niezdatny, nieprzydatny. *Laisser qu'un* =, nieużywać kogo, niekorzystać z czyich zdolności, dozwolić im leżeć odłogiem.

Inutilement, *adv.* niepotrzebnie, bez użytku.

Inutilité, *s. f.* nieużyteczność. =*s*, niepotrzebne rzeczy.

Invaincu, **ue**, *a.* niezwyciężony.

Invalide, *a. d. g.* kaléka — niedołęga *fm.* — nieważny (akt, kontrakt i t.p.). =, *s. m.* inwalid (wojskowy) kaléka. *Les* =*s*, dom inwalidów.

Invalidement, *adv.* nieważnie — pod nieważnością.

Invalider, *v. a.* unieważnić, obalić (akt i t. p.).

Invalidité, *s. f.* nieważność.

Invariabilité, *s. f.* nieodmienność.

Invariable, *a. d. g.* nieodmienny.

Invariablement, *adv.* nieodmiennie.

Invasion, *s. f.* najście, wkroczenie — wciskanie się czego do... — pokazanie się (choroby i t. p.).

Invective, *s. f.* gwałtowne powstanie na co — obelga.

Invectiver, *v. n* gwałtownie powstawać na co, gromić, grzmiéć przeciw komu, czemu *fig.*

Invendable, *a. d. g.* którego niewolno przedać.

Invendu, **ue**, *a.* niewyprzedany.

Inventaire, *s. m.* inwentarz, spis znajdujących się przedmiotów — sprzedaż publiczna sprzętów, licytacya, *vid.* Encan. *Bénéfice d'*=, dobrodziejstwo inwentarza; wolność zostawiona dziedzicowi spłacenia tylko tylu długów, ile ich się da pokryć tém co obejmuje inwentarz.

Inventer, *v. a.* wynaleść co — wymyślić — zmyślić. *Il n'a pas inventé la poudre*, nowéj wiary nie zbuduje; prochu nie wynalazł.

Inventeur, *s. m.* wynalazca. =**trice**, *s. f.* wynalazczyni.

Inventif, **ive**, *a.* obfity w nowe pomysły, wynalazki.

Invention, *s. f.* wynalezienie, odkrycie czego — wynalazek, odkrycie, rzecz wynaleziona — zmyślenie — wynalezienie (sposobów, dowodów i t. p. w retoryce).

Inventorier, *v. a.* sporządzić inwentarz, wciągnąć do inwentarza.

Inversable, *a. d. g.* niewywracający, niewywrotny (o powozie).

Inverse, *a. d. g.* odwrotny. =, *s. m.* porządek odwrotny. *Faire l'*=, wziąć co w kierunku odwrotnym.

Inversion, *s. f.* przewrócenie szyku, porządku — uformowanie szyku w porządku odwrotnym przyjętemu.

Invertébré, **ée**, *a.* niegrzbietny (o zwierzętach *np.* owadach i t. p.).

Investigateur, **trice**, badający, badawczy. =, *s. m.* badacz.

Investigation, *s. f.* badanie, poszukiwanie, śledzenie, dochodzenie czego.

Investir, *v. a.* dać inwestyturę, udzielić władzę i tytuł — przyodziać władzą — opasać, otoczyć miejsce obronne, obsaczyć.

Investissement, *s. m.* opasanie, otoczenie miejsca, obsaczenie.

Investiture, *s. f.* inwestytura, nadanie (władzy, lenności).

Invétérer (s'), *v. pron.* zadawniać się. *Laisser* =, dać się zadawnić.

Invétéré, **ée**, *prt.* zadawniony, zastarzały, przestarzały.

Invincible, *a. d. g.* niezwyciężony — nieprzeparty, niepokonany. *Ignorance* =, niewiadomość jakiéj niepodobna było uniknąć.

Inviolabilité, *s. f.* nietykalność.

Inviolable, *a. d. g.* nietykalny, święty i nietykalny — niepogwałcony, nienaruszony.

Invisibilité, *s. f.* niewidzialność.

Invisible, *a. d. g.* niewidzialny, kryjący się przed okiem, niewidomy — którego nie ujrzy, nieuświadczy — niedający się widzieć. *Devenir* =, zniknąć, podzieć się gdzie.

Invisiblement, *adv.* niewidzialnie.

Invitation, *s. f.* zaproszenie — wezwanie — zaprosiny.

Invitatoire, *s. m.* antyfona śpiewana z Venite exaltemus.

Inviter, *v. a.* zaprosić kogo na co, zapraszać, sprosić, naspraszać, pozapraszać, wezwać, zaprosić do czego — zachęcać. *S'*=, zaprosić się, wprosić się. **Invité**, **ée**, *prt. et s.* zaproszony — proszony gość.

Invocation, *s. f.* wezwanie Boga — wezwanie (*np.* muzy w poemacie). *Sous l'*= *de*..., pod wezwaniem tego a tego świętego.

Involontaire, *a. d. g.* mimowolny, spełniony nieumyślnie, niechcący.

Involontairement, *adv.* mimowolnie, nieumyślnie, niechcący.

Involucre, *s. m. Bot.* pokrywa.

Involution, *s. f.* powikłanie (w procesie).

Invoquer, *v. a.* wzywać (Boga) — odwoływać się do czego, przytaczać na obronę.

Invraisemblable, *a. d. g.* niepodobny do prawdy.

Invraisemblance, *s. f.* niepodobieństwo do prawdy — rzecz niepodobna do prawdy.

Invulnérable, *a. d. g.* nie mogący być ranionym.

Iode, *s. m. Chim.* joda : ciało pojedyncze.

Ionien, **enne**, *a.* joński. =, *s. m.* Jończyk, Grek z Jonii.

Ionique, *a. d. g.* joński (wiersz, porządek architektury i t. d.).

Iota, *s. m.* iota, jota : dziewiąta litera w alfabecie greckim. *Pas le moindre* =, ani na jotę, ani na włos.

Iotacisme, *s. m.* iotacyzm ; sposób wymawiania dawnego języka greckiego przez Greków nowoczesnych, w którym litera *i* za często się daje słyszeć.

Ipécacuana, *s. m.* hipekakuana : rodzaj korzenia.

Ipso facto, *adv.* z łacińskiego : ipso facto, samo przez się.

Irascible, *a. d. g.* popędliwy, łatwo wpadający w gniew. *L'appétit* =, chuć gniewna, chęć złamania przeszkód.

Irato (ab), *adv.* z łac: w gniewie, pod wpływem gniewu.

Ire, *s. f. (vi)* gniew.

Iris *(irice)*, *s. m.* tęcza — kolory tęczy w szkle — kamień przedstawiający kolory tęczy — tęcza na około źrzenicy oka — kosaciec : roślina. = *de Florence*, gatunek kosaćca z którego korzenia robią okrągłe ziarka do utrzymywania apertury.

Irisé, **ée**, *a.* w tęczę, w kolory tęczy.

Ironie, *s. f.* ironia, szyderstwo, przekąs.

Ironique, *a. d. g.* ironiczny, z ironią, z przekąsem.

Ironiquement, *adv.* ironicznie, z przekąsem.

Iroquois, *s. m.* irokejczyk : z dzikiego ludu w Ameryce północnéj — dziwak, oryginał.

Irrachetable, *a. d. g.* niedający się odkupić.

Irradiation, *s. f.* rozpościéranie się promieni ciała świecącego.

Irradier, *v. n.* rozpościérać się, (o promieniach).

Irraisonnable, *a. d. g.* nierozumny (o istotach innych jak człowiek).

Irrationnel, elle, *a.* niedający się wyrazić przez żaden stosunek (o ilościach w matematyce).

Irréconciliable, *a. d. g.* nieprzejednany.

Irréconciliablement, *adv.* nieprzejednanie.

Irrécusable, *a. d. g.* nieodparty (dowód i t. p.) — którego niemożna odrzucić, wyłączyć.

Irréductibilité, *s. f.* niepodobieństwo sprowadzenia do prostszego wyrażenia (o zrównaniach).

Irréductible, *a. d. g.* niedający się sprowadzić do prostszego wyrażenia — niedający się nastawić (o złamaniach) — *Chim.* niedający się zamienić na stan metalu (o niedokwasie jakim).

Irréfléchi, ie, *a.* nierozważny, płochy.

Irréflexion, *s. f.* nierozwaga, nieuwaga, niezastanowienie.

Irréformable, *a. d. g.* nieodwołalny (wyrok sądu).

Irréfragable, *a. d. g.* nieodparty, niezbity (dowód i t. p.) — niepokonany.

Irrégularité, *s. f.* nieregularność, brak symetryi — nieregularność, brak porządku — uchybienie w formalnościach — utrata praw kapłańskich.

Irrégulier, ère, *a.* nieregularny, niesymetryczny — w którym niezachowano formalności — utracający prawa kapłańskie (ksiądz) — *Bot.* nieregularny (kwiat i t. p.).

Irrégulièrement, *adv.* nieregularnie, bez symetryi.

Irréligieusement, *adv.* bez religii.

Irréligieux, euse, *a.* bez religii, bezbożny.

Irréligion, *s. f.* bezbożność.

Irrémédiable, *a. d. g.* na który nie ma lekarstwa — któremu trudno zaradzić.

Irrémissible, *a. d. g.* nieodpuszczony, nie do przebaczenia (grzéch i t. p.).

Irrémissiblement, *adv.* nieodzownie.

Irréparable, *a. d. g* nie do naprawienia, niepowetowany.

Irréparablement, *adv.* niepowetowanie.

Irrépréhensible, *a. d. g.* nienaganny.

Irréprochable, *a. d. g* któremu nie ma nic do zarzucenia, wolny od zarzutu, nienaganny.

Irréprochablement, *adv.* bez skazy, nienagannie.

Irrésistible, *a. d. g.* nieprzezwyciężony.

Irrésistiblement, *adv.* nieodparcie.

Irrésolu, ue, *a.* niezdecydowany, wahający się.

Irrésolument, *adv.* wahając się.

Irrésolution, *s. f.* wahanie się.

Irrespectueux, euse, *a.* uchybiający winnemu uszanowaniu.

Irrévéremment, *adv.* z uchybieniem winnemu uszanowaniu.

Irrévérence, *s. f.* nieuszanowanie, uchybienie komu.

Irrévérent, ente, *a.* uchybiający winnemu uszanowaniu.

Irrévocabilité, *s. f.* nieodwołalność — nieodzowność.

Irrévocable, *a. d. g.* nieodwołalny — nieodzowny.

Irrévocablement, *adv.* nieodzownie.

Irrigation, *s. f.* skrapianie pól, gruntów (za pomocą porznię̨tych kanałów).

Irritabilité, *s. f.* drażliwość.

Irritable, *a. d. g.* drażliwy, łatwy do podrażnienia — czuły na co.

Irritant, **ante**, *a.* niweczący. *Condition* =*ante*, warunek którego niedopełnienie niweczy umowę.

Irritant, **ante**, *a.* drażniący, sprawujący podrażnienie.

Irritation, *s. f.* podrażnienie — rozdrażnienie, wzbudzenie. *L'*= *des esprits*, rozdrażnione umysły.

Irriter, *v. a.* rozgniewać, wprawić w gniew — drażnić, podrażnić, rozdrażnić. *S'*=, rozdrażnić się — rozdąsać się *fig.*

Irroration, *s. f.* wystawienie na działanie rosy.

Irruption, *s. f.* wkroczenie, wtargnienie, najście.

Isabelle, *a. d. g.* izabelowy, brudnożółty (kolor). =, *s. m.* kolor brudnożółty.

Ischion *(iskion)*, *s. m.* jedna z trzech kości w udzie — kulsza.

Ischurie, *s. f*, zupełne zatrzymanie uryny.

Isiaque, *a.* należący do czci Izydy egipskiéj.

Islam, **Islamisme**, *s. m.* islam, religia mahometańska.

Isocèle, *a. d g.* równoramienny (kąt).

Isochrone, *a. d. g.* odbywający się w równym przeciągu czasu.

Isolation, *s. f.* odosobnienie ciał które się ma elektryzować.

Isolement, *s. m.* oddzielenie, odosobnienie — samotność, życie na osobności.

Isolément, *adv.* osobno, na osobności.

Isoler, *v. a.* oddzielić, odosobnić, odłączyć. *S'*=, żyć na osobności, usunąć się od świata.

Isolé, **ée**, *part.* nieprzytykający (do gmachu)— odstawiony—nienależący do żadnego korpusu (żołnierz).

Isoloir, *s. m.* stołeczek o szklanych nogach dla odosobnienia ciała elektryzowanego od ciał otaczających.

Israélite, *s. m.* izraelita, starozakonny, człowiek wyznania mojżeszowego. =, *a. d. g.* izraelski.

Issir, *v. n. (vi)* przyjść — pochodzić skąd.

Issu, **ue**, *prt. de* **Issir**, pochodzący (skąd), urodzony z kogo.

Issue, *s. f.* wychód, wyjście — odpływ — rozejście się, wyjście — wypadek czego, koniec — środek, sposób na co — niektóre części z zabitego bydlęcia jakoto : nogi, głowa, płuca, wątroba i t p. *Les* =, otręby, i plewy ze zmielonego zboża. *A l'*= *du conseil*, po skończonych obradach.

Isthme, *s. m.* międzymorze, język ziemi między dwoma morzami — międzygardle.

Italianisme, *s. m.* sposób mówienia pożyczony z języka włoskiego lub jemu właściwy.

Italien, *s. m.* Włoch. =**enne**, *s. f.* Włoszka. =, **enne**, *a.* włoski.

Italique, *a. d. g.* drukowany italiką, kursywą. =, *s. f.* italika : druk naśladujący pismo, kursywa.

Item, *adv.* także, podobnież, również. *Voilà l'*=, otóż to jest.

Itératif, **ive**, *a.* powtarzany, kilkakrotny.

Itérativement, *adv.* pokilkakrotnie.

Itinéraire, *s. m.* droga. =, *a. d. g.* drogowy.

Iule, *s. m.* rodzaj owadów obejmujący stonogi — *Bot.* kotek.

Ive, **Ivette**, *s. f.* gatunek sosny.

Ivoire, *s. m.* kość słoniowa. *D'un bel* =, pięknéj kości. *Noir d'*=, kość słoniowa upalona i utarta na proch.

Ivraie, *s. f.* chwast.

Ivre, *a. d. g.* pijany — pijany czém, upojony czém. =*-mort*, pija-

ny jak zbik. = de sang, krwią opiły, okrutny.

Ivresse, s. f. upicie się — upojenie, szał. L'= des sens, omamienie zmysłów.

Ivrogne, a. et s. esse, pijak, opiłeo.

Ivrognerie, s. f. pijaństwo, opilstwo, nałóg pijaństwa — upijanie się.

Ivrognesse, s. f. pijaczka, pijak baba.

Ixia, s. f. gatunek kosaćca : roślina.

J

J, (ji. je), s. m. dziesiąta litera alfabetu francuskiego; wymawia się wszędzie jak ż.

Jà, adv. (vi) vid. Déjà.

Jable, s. m. fuga, rówki w klepkach beczki w które się osadza dno.

Jabler, v. a. robić fugi, rówki w klepkach do beczki.

Jabot, s. m. wole u niektórego ptastwa — żaboty u koszuli. Remplir son =, najeść się po dziurki. Chemise à =, koszula z żabotami. Faire =, wysadzić naprzód żaboty — pysznić się czém.

Jaboter, v. n. szczebiotać, gadać.

Jacasser, v. n. skrzeczéć (o sroce).

· Jacée, s. f. wdówki; brat z siostrą : roślina.

Jacent, ente, a. leżący, o który się nikt nieupomina.

Jachère, s. f odłóg; leżenie odłogiem (gruntu)—pole leżące odłogiem, odłożysko.

Jachérer, v. a. uprawiać pola leżące odłogiem.

Jacinthe, s. f. hyacynt : roślina i kwiat.

Jacobée, s. f. popiołek, ziele Sgo Jakóba.

Jacobin, s. m. zakonnik z reguły Sgo Dominika — jakóbin : ze stronnictwa rewolucyjnego we Francyi, zażarty nieprzyjaciel tronu i ołtarza.

Jacobine, s. f. zakonnica reguły Sgo Dominika.

Jaconas, s. m rodzaj muślinu.

Jactance, s. f. chełpliwość, przechwalanie się.

Jaculatoire, a. d. g. wyrzucający, miotający. Oraison =, modlitwa krótka a gorąca.

Jade, s. m. rodzaj jaspisu.

Jadis, adv. kiedyś, niegdyś. Au temps =, za dawnych czasów.

Jaguar, s. m. żaguar : świérz z rodzaju kotów.

Jaïet, s. f. vid. Jais.

Jaillir, v. n. wyskakiwać, tryskać, wytryskać.

Jaillissant, ante, a. wytryskujący.

Jaillissement, s. m. wytryskiwanie, tryskanie.

Jais, s. m. gagatek : czarna ziemna żywica — gatunek szkła kolorowego.

Jalage, s. m. opłata panu lennemu od sprzedaży cząstkowéj wina : rodzaj czopowego.

Jalap, s. m. jalapa : roślina.

Jale, s. f. niecka, niecki okrągłe.

Jalée, s. f. pełne niecki.

Jalet, s. m. kamyk, głazik. Arbalète à =, kusza ręczna do ciskania głazów.

Jalon, s. m. żerdź, pal, tyczka do wytknięcia linii prostéj. =s, pl. główniejsze punkta po których się kieruje w drodze.

Jalonner, v. et a. wytknąć linię prostą tyczkami, żerdziami —

poznaczać główne punkta — porozstawiać pod linią prostą.

Jalonneur, *s. m.* żołnierz postawiony na linii prostéj.

Jalouser, *v. a.* zazdrościć, zajrzéć komu. *Se* =, *v. réc.* wzajemnie sobie zazdrościć.

Jalousie, *s. f.* zazdrość — żaluzya (do okna). =; *fleur de* =, rodzaj amarantu. *Donner de la* = *à qu'un*, dawać powody do zazdrości. *Eaux de* =, gorzka woda zazdrości którą według prawa Mojżeszowego mąż dawał pić żonie podejrzanéj o niewierność.

Jaloux, ouse, *a.* zazdrośny, który zajrzy *fig.* — zazdrośny, ukrywający przed okiem — kołyszący się na wszystkie boki (o małych statkach na morzu śródziemném, o powozie). = *de qu''ch*, bardzo dbający o co, któremu bardzo chodzi o co, = *de faire telle chose*, pragnący usilnie. *Il ne dort non plus qu''un* =, nie może spać. =, *s. m.* zazdrośnik. =ouse, *s. f.* zazdrośnica.

Jamais, *adv.* nigdy — kiedy — zawsze. *A* =, na zawsze. *Si vous venez* =, jeżeli kiedy przyjdziesz. *S'il en fut* =, jeżeli który to ten. *Pour* =, na zawsze. *Plus cher que* =, droższy jak kiedykolwiek. =, *s. m.* nigdy. *Au grand* =, nigdy przenigdy.

Jambage, *s. m.* mur na którym się kładą belki — laska w literze. = *de cheminée*, mur utrzymujący nakrycie komina.

Jambe, *s. f.* goleń, noga od kolana do kostek — nóżka, sztuczka w cyrklu i t. p. *Le gras de la* =, łydka, łyst*, łystciau*. = *de bois*, szczudło — kaléka o szczudle chodzący. =*s de force*, belki pod wiązaniem dachowém. *Avoir de bonnes* =*s*, mieć dobre nogi, nie mordować się chodzeniem. *Courir à toutes* =, biegnąć co tchu. *Couper bras et* =*s à qu''un*, pozbawić kogo sposobu do życia i t. p. *Prendre ses* =*s à son cou*, wziąć nogi za pas, puścić się w drogę. *Avoir ses* =*s de quinze ans*, być jeszcze przy czerstwém zdrowiu (o starcu). *Faire* =*s de vin*, napić się dla nabrania sił. *Renouveler de* =*s*, na nowo nabrać sił. *Jeter un chat aux* =*s à qu''un*, wplątać kogo w kłopot — zwalić winę na kogo. *Jouer qu''un par dessous la* =, wywieść w pole *fig.* *Il à la* = *tout d'une venue*, nie ma nic łydek, ma nogi jak piszczele.

Jambé, ée, *a.* *Bien* =, mający kształtne golenie,

Jambette, *s. f.* nożyk składany.

Jambier, ère, *a.* goleniowy. =, *s. m.* muszkuł goleniowy.

Jambon, *s. m.* szynka.

Jambonneau, *s. m.* mała szynka.

Jan, *s. m.* tablica do gry tryktraka.

Janneton, *s. f.* nierządnica, szurgot.

Janissaire, *s. m.* janczar : żołnierz dawniejszéj milicyi w Turcyi.

Jansénisme, *s. m.* jansenizm : nauka Janseniusza o łasce.

Janséniste, *s. m.* jansenista. = *a. d. g.* jansenistowski.

Jante, *s. f.* dzwono koła.

Janvier, *s. m.* styczeń : miesiąc.

Japon, *s. m.* porcelana japońska.

Jappement, *s. m.* szczekanie młodych psów.

Japper, *v. n.* szczekać, ujadać (o małych psach).

Jaque, *s. f.* kurtka obcisła. = *de mailles*, kurtka żelazna w oczka.

Jaquemart, *s. m.* mąż zbrojny z ołowiu lub żelaza na wieżach zégarowych uderzający machinalnie młotem dla znaczenia godzin. *Armé comme un* =, w zbroi od stóp do głów.

Jaquette, *s. f.* sukmana, gunia,

odzienie wieśniaków — długa sukienka dziecinna. *Trousser la = à un enfant*, oćwiczyć dziecko, dać w gółkę.

Jardin, *s. m.* ogród. = *fruitier*, ogród owocowy. = *potager*, ogród warzywny, włoski. = *des plantes*, = *des simples*, = *botanique*, ogród botaniczny. *Faire un* =, założyć ogród. *Travailler à un* =, pracować w ogrodzie. *Jeter des pierres dans le = de qu''un*, przymawiać komu, robić przymówki.

Jardinage, *s. m.* ogrodnictwo — chodzenie około ogrodów — jarzyny, warzywa, ogrodowiny.

Jardiner, *v. a.* bawić się ogrodownictwem.

Jardinet, *s. m.* ogródek.

Jardineuse, *a. f. Emeraude* =, szmaragd nieco przyćmionego koloru.

Jardinier, *s. m.* ogrodnik — *vid.* Horticulteur. =ière, *s. f.* ogrodniczka, żona ogrodnika — skrzynka na nóżkach z ziemią na kwiaty — półmisek z jarzyną mianowicie z marchwi i rzepy — wyszywanie wąziuchne na rękawkach u koszuli.

Jardons, *s. m. pl.* guzy z przodu goleni u konia.

Jargon, *s. m.* język zepsuty, szwargot — obcy, niezrozumiały język.

Jargon, *s. m.* rodzaj dyamentu żółtego.

Jargonner, *v. n.* szwargotać, mówić językiem niezrozumiałym.

Jarre, *s. f.* naczynie polewane na wodę.

Jarret, *s. m.* podkolanek — noga na zgięciu u źwierząt — garb, wypukłość w budowie będąca wadą.

Jarretière, *s. f.* podwiązka.

Jars, *s. m.* gęsior: samiec gęsi.

Jas, *s. m.* dwie sztuki drzewa zbite na krzyż u końca sztaby kotwicznéj.

Jaser, *v. n.* gadać, gawędzić, bałakać, gwarzyć — szczebiotać — wygadać co, wypaplać — skrzeczéć (o papugach i t. p.).

Jaserie, *s. f.* szczebiotanie.

Jaseur, *s. m.* szczebiot, gadatliwy — papla — jemiołucha: ptak.

Jaseuse, *s. f.* szczebiotliwa kobieta.

Jasmin, *s. m.* jaśmin: roślina i kwiat.

Jaspe, *s. m.* jaspis: kamień.

Jasper, *v. a.* pstrzyć w różne kolory, marmurkować. Jaspé, ée, *part. et a.* marmurkowy.

Jaspure, *s. f.* marmurkowanie.

Jatte, *s f.* niecka, niecułka, niecki (z drzewa) — naczynie okrągłe z gliny i t. p. *Cul-de* =, *vid.* Cul.

Jattée, *s. f.* pełne niecki czego.

Jauge, *s. f.* miara dokładna naczynia — laska do mierzenia objętości beczek — beczka służąca za model innym — wszelka miara. *Ce tonneau n'est pas de* =, ta beczka nie trzyma należytéj miary.

Jaugeage, *s. m.* mierzenie beczek i ich objętości — opłata pobierana od mierzenia beczek, naczyń.

Jauger, *v. a.* mierzyć, przemierzać beczki, statki.

Jaugeur, *s. m.* officyalista mierzący beczki.

Jaunâtre, *a. d. g.* żółtawy.

Jaune, *a. d. g.* żółty. = *comme un coing, comme souci, comme safran*, żółty jak szafran. *Fièvre* =, żółta gorączka. =, *s. m.* żółty kolor, żółte. = *d'œuf*, żółtko jaja, żółtko — żółtko od jaja.

Jaunir, *v. a.* malować na żółto — ufarbować na żółto. =, *v. n.* żółknąć, zżółknąć, pożółknąć. Jauni, ie, *prt.* pożółkły.

Jaunissant, ante, *a.* pożółkły, żółkniejący.

Jaunisse, *s. f.* żółtaczka.

Javart, *s. m.* wrzód, czyrak na nodze u konia.

Javeau, *s. m.* ostrów, kępa z piasku.

Javeler, *v. a.* układać zżęte zboże w garście (na zagonach). =, *v. n.* leżeć w garściach na zagonie (o zbożu). Javelé, ée, *prt.* leżący w garściach — zczerniały i zmokły (o owsie długo leżącym w garściach).

Javeleur, *s. m.* oszczep długi i lekki.

Javeline, *s. f.* pocisk (cienki i krótki).

Javelle, *s. f.* zboże w garściach na zagonach — garść chróstu. *Tomber en* =, rozsypać się (o beczce).

Javelot, *s. m.* dziryt, pocisk.

Je, *pron.* ja: położony przed słowem zaczynającém się od samogłoski lub *h* niemego, traci literę *e* i przybiera natomiast odcinek (j'). *Je soussigné, etc.*, ja niżéj podpisany. *Où suis-je?* gdzież jestem? *Dussé-je périr*, choćby mi przyszło zginąć.

Jectisses, *a. f. pl.* nawiezione, nasypane (ziemie). *Pierres* =, kamienie które się rękami kładą w budynku.

Jehovah, *s. m.* Jehowa, Bóg jedyny u Izraela — litery hebrajskie wyrazu Jehowa.

Jéjunum *(um=ome)*, *s. m.* kiszka czcza.

Jérémiade, *s. f.* skargi, lament, narzekanie, jeremiady.

Jésuite, *s. m.* jezuita: zakonnik — jezuita, człowiek skryty, chytry, podstępny. = *de robe courte*, człowiek świecki należący do stowarzyszenia jezuitów.

Jésuitique, *a. d. g.* jezuicki, podstępny, chytry, obłudny.

Jésuitisme, *s. m.* jezuityzm, chytrość.

Jésus, *s. m.* Jezus. =*-Christ.* Jezus-Chrystus. *Papier* =, rodzaj wielkiego papieru drukarskiego.

Jet, *s. m.* rzucenie, wyrzucenie, rzut — wlanie roztopionego metalu w formę — puszczenie się, wylanie się (krwi i t. p.) — kieł, kły (które puszcza roślina) — rzemyk zaczepiony u nogi ptaka łowczego — laska, trzcinka z jednéj sztuki, bez sęków lub kolanek — rachunek liczmanami. = *d'eau*, fontanna, wytrysk. = *d'abeilles*, młody rój pszczół. = *de lumière*, promień światła uderzający z nagła. = *de pierre*, odległość na rzut kamienia (puszczonego ręką). = *de marchandise*, wyrzucanie towarów dla ulżenia okrętowi. *Le* = *d'un filet*, jedno zarzucenie sieci — ryby złowione jedném zarzuceniem sieci, włoka. *D'un seul* =, od jednego razu, za jednym zachodem — z jednéj sztuki. *Cette canne est d'un seul* =, laska bez sęków lub kolanek.

Jeté, *s. m.* rodzaj *pas* w tańcu.

Jetée, *s. f.* gruz lub piasek rzucany w wodę dla osłabienia nurtu, lub na gościniec zepsuty dla wyrównania go.

Jeter, *v. a.* rzucać, rzucić, wyrzucić, porzucić — wrzucić co w co — rzucić gdzie, postawić, posadzić — ciskać, wyrzucać — liczyć za pomocą liczmanów — tryskać czém — wydawać, wypuszczać (jad, ropę i t. p.) wydać nowy rój (o pszczołach) — puszczać kły (o roślinach). = *qu'un dans un cachot*, wtrącić do więzienia. = *le faucon*, wypuścić sokoła na łowy. = *l'épouvante*, rzucić postrach. = *dans l'inquiétude*, wprawić w niespokojność. = *les fondements de..*, rzucić fundamenta czego, położyć kamień węgielny. = *une marchandise à la tête*, oddawać towary za bezcen. = *une chose à la tête de qu'un*, narzucać się z czém. = *de la poudre aux*

yeux, mydlić, zamydlić oczy. = *son plomb sur qu''ch*, zasać się na co, kusić się o co, porywać się na co. = *les yeux sur qu''un*, zwrócić uwagę na kogo. = *des soupçons sur qu''un*, posądzać kogo. = *un sort*, rzucić los, ciągnąć na losy; *le sort en est jété*, rzucona kość, los; padł los. = *des propos*, natrącać o czém, napomykać, przebąkiwać o czém *fm*. = *un blanc*, *une espace*, zostawić próżne miejsce (w druku). = *des larmes*, ronić łzy. *Il ne jeta pas une larme*, łzy nie uronił. = *un cri*, wydać okrzyk. = *son feu*, *vid*. Feu. = *son bonnet*, *etc.*, *vid*. Bonnet = *de profondes racines*, zapuścić głęboko korzenie. *Jeter un manteau sur les épaules*, zarzucić płaszcz na ramiona. *Ce cerf jette sa tête*, jeleń zrzuca rogi. *Se* =, rzucać się w co, rzucić się w co, na co, gdzie — wpadać (o rzece).

Jeton, *s. m.* liczman (w grach, lub dawniéj do rachowania używany). = *de présence*, znaczek który się rozdaje przytomnym na jakiem posiedzeniu dla późniéjszego obrachunku. *Faux comme un* =, nieszczéry, fałszywy.

Jeu, *s. m.* zabawa, zabawka, rozrywka, gra, swawole, figle, igraszka — gra hazardowna — gra (każdy raz grającego) — stawka — miejsce gry — igrzysko — granie, gra (aktora) — działanie, ruch (w machinie) — zapas potrzebny żagli, wioseł i t. p. — sztuka, fortel, obroty. =*x*, zabawy, igrzyska — dom gry hazardownéj. *Les* =*x de l'enfance*, zabawy wieku dziecinnego, = *d'enfant*, zabawa dziecinna — fraszka, bagatela. =*x de main*, różne zabawy, igraszki z rękami. =*x d'esprit*, zabawy w zagadki i t. p. — próżne igraszki dowcipu. = *de mots*, igraszka słów. = *de la nature*, igraszka natury, utwór dziwny, nadzwyczajny. *Tenir un* =, trzymać dom gry. *Tenir* =, grać ciągle z osobą przegrywającą, dotrzymywać gry. *Couper* =, porzucić grę (przegrywając). *D'entrée de* =, od samego początku gry. *Se piquer au* =, zapalać się w grze. *Bon* =, *bon argent*, na prawdę, serio. *Mettre qu''un en* =, wmieszać kogo w co. *Mettre qu''ch en* =, użyć czego do czego. *Donner beau* = *à qu''un*, podać łatwość, sposobność. *Avoir beau* =, łatwo osiągać co (gdy łatwo co przychodzi). *Perdre à beau* =, przegrać choć się zanosiło na wygraną. *A beau* = *beau retour*, wet za wet darmo nic; piękne za nadobne. *A tout venant beau* =, mówi się wyzywając do czego: *faire voir beau* = *à qu''un*, nauczyć rozumu. *Jouer à* = *serré*, grać ostrożnie. *Être à deux de* =, mieć równe korzyści lub straty — wzajemnie sobie szkodzić. =*x de prix*, igrzyska w których zwycięzcy przyznaje się nagroda. *Perdre au* =, przegrać, zgrać się. *C'est le vieux* =, to stare facecye *fm*. *Cela passe le* =, takie żarty nie uchodzą.

Jeudi, *s. m.* czwartek. = *gras*, tłusty czwartek. = *saint*; = *absolu*; = *de l'absoute*, wielki czwartek. *La semaine de trois* =*s*, na święty Nigdy.

Jeun (à), *adv.* na czczo.

Jeune, *a. d. g.* młody — młodzieńczy (wiek)—młodociany, młody (wiek, roślina) — młodszy (dla odróżnienia ojca od syna lub brata starszego i t. p.) — płochy. *Le* =*âge*, młodość; wiek młody, młodzieńczy. *Une* = *barbe*, młody człowiek; młokos (z przekąsem). *Cette couleur est* =, kolor za jasny (młodym tylko przyzwoity). *Avoir le goût* =, zachować skłonności

młodego wieku. =*s de langues*, uczniowie szkoły wyłącznie poświęconéj nauce języków wschodnich.

Jeûne, *s. m.* post (niejedzenie mięsa) — suchoty (wstrzymanie się zupełne od jadła), = *du carême*, wielki post, post czterdziestodniowy. *Il a fait bien des =s*, długo się napościł; wypościł się.

Jeunement, *adv.* świeżo. *Cerf de dix cors =*, jeleń który świeżo nabrał dziesięć sęków.

Jeûner, *v. a.* pościć, być z postem (nie jeść mięsa) — suszyć, być z suchotami — wypościć się, napościć się (niemając co jeść).

Jeunesse, *s. f.* młodość, wiek młody — młodzież — młoda osoba. *De =*, od młodości. *Il faut que = se passe*, młodość, hujność; każdy płaci dług młodości. *La = revient de loin*, w młodym wieku często się wychodzi z najniebespieczniejszych chorób — młodemu łatwo wybrnąć z błędu. *Si = savait et si vieillesse pouvait*, młodość niedoświadczona a starość bezsilna.

Jeunet, ette, *a.* młodziuchny.

Jeûneur, euse, *s.* ustawicznie poszczący.

Joaillerie, *s. f.* jubilerstwo — roboty jubilerskie.

Joaillier, *s. m.* jubiler. =ère, *s. f.* jubilerka.

Jockey, *s. m.* żokéj, foryś.

Jocko, *s. m.* żoko: gatunek małpy.

Jocrisse, *s. m.* gap', gamoń, mazgaj.

Joie, *s. f.* radość, radowanie się — pociecha, rozkosz — wesołość. *Les =s*, rozkosze. *Fille de =*, nierządnica.

Joignant, ante, *a.* przytykający do czego. =, *prép.* tuż obok, wedle, podle.

Joindre, *v. a.* złączyć, połączyć, zespolić, spoić co z czém — przyłączyć co do czego, łączyć (jedno i drugie) — przydać komu kogo = *qu'un*, spotkać się z kim, zejść się, spotkać kogo — połączyć się z kim. = *les mains*, złożyć ręce, składać ręce. =, *v. n.* przystawać (jedno do drugiego). *Se =*, przyłączyć się — spotkać się. Joint, nte, *prt.* połączony, przyłączony, spojony. *Ci-joint*, tu załączony. *Sauter à pieds joints*, skoczyć równemi nogami. *Joint que*, tém więcéj że .., tém bardziéj że...

Joint, *s. m.* staw, suslaw, artykulacya w członkach. *Trouver le =*, znaleść sposób na co, potrafić w co.

Jointé, ée, *a.* *Court-=*, z za krótkiemi kościami w stawach (o koniu). *Long-=*, z za długiemi kościami w stawach.

Jointée, *s. f.* brzemie, naręcze.

Jointif, ive, *a.* spojny.

Jointoyer, *v. a* spoić, powiązać.

Jointure, *s. f.* staw, artykulacya.

Joli, ie, *a.* ładny, śliczny, krasny. =, *s. m.* ładne.

Joliet, ette, *a.* ładniutki, ładniuchny, śliczniutki.

Joliment, *adv.* ładnie, ślicznie — *fm.* należycie, uczciwie.

Joliveté, *s. f.* cacko, zabawka.

Jonc, *s. m.* sit, sitowie — laska z sitowia — pierścionek wszędzie jednéj grubości.

Jonchée, *s. f.* usłanie z kwiatów ziół w pewne święta i t. p. — rodzaj séra.

Joncher, *v. a.* usłać, zasłać (kwiatami, ziołami).

Jonchets, *s. m.* kardynały (do grania, patyczki różnych kształtów które się podnosi zręcznie zakrzywionym piórkiem i t. p.).

Jonction, *s. f.* złączenie, połączenie — złączenie się, połączenie się. *Faire =*, połączyć się (*np.* oddziałach wojska).

Jonglerie, *s. f.* kuglarstwo, oszukaństwo, szarlatanizm.

Jongleur, *s. m.* dawniéj: śpiewak śpiewający piosnki rycerskie po dworach — kuglarz, szarlatan.

·**Jonquille**, *s. f.* żonkil: roślina i kwiat — kolor żonkilowy, (żółty).

Joseph, *a. m. Papier* =, gatunek papieru cienkiego i przezroczystego.

Jouail, *s. m. vid.* **Jas.**

Jouailler, *v. n.* grać byle grać (w małe stawki).

Joubarbe, *s. f.* rozchodnik : roślina.

Joue, *s. f.* lice, policzek, gęba, twarz. *Donner sur la* =, uderzyć w twarz. *Tendre la* =, nadstawić policzka. *Coucher en* =, *vid.* **Coucher.**

Jouée, *s. f.* grubość muru w otworze drzwi, okna i t. p.

Jouer, *v. n.* bawić się, igrać, swawolić (z czém, z kim) — grać, grywać, być oddanym grze hazardownéj — grać, zagrać (o działach) — poruszać się, działać (o machinie, sprężynie). = *à un jeu*, grać (w grę jaką), bawić się w co. = *de....*, grać, zagrać na jakim instrumencie, pokazywać sztuki, robić czém, wywijać, machać (kijem i t. p.). = *des jambes*, biegać — zemknąć, wypuścić się. = *des prunelles*, strzélać oczyma, umizgać się. = *des couteaux*, bić się na szpady. = *de la poche*, nadłożyć workiem, zapłacić. = *du pouce*, odrachować pieniądze. = *avec sa vie, avec sa santé*, niedbać o życie, nieszanować zdrowia. = *sur les mots*, używać dwuznacznych wyrażeń. *Il jouerait les pieds dans l'eau*, ma niepohamowaną passyę do gry (o zapalonym graczu). = *au plus fin*, używać podstępów, fortelów. = *au plus sûr*, *à jeu sûr*, stawić na pewne. = *de bonheur*, mieć szczególniejsze szczęście. = *à quitte ou double*, stawić wszystko byle się wydostać z kłopotu. = *de son reste*, ostatkiem gonić. = *au roi dépouillé*, dać się wszystkim skubać, obdzierać. =, *v. a.* grać (grę jaką, w grę jaką) — grać, odgrywać, wykonywać kawałek muzyki lub rolę jaką — naśladować co, udawać — posunąć, grać (szachem, damą). = *une carte*, zadać kartę, wyrzucić ją. = *sa vie*, narażać życie. = *qu'un*, grać z kim — oszukać, wywieść w pole kogo. = *qu'un par dessous jambe*, odrwić, oszukać. = *les deux*, oszukać obie strony. = *un tour à qu'un*, figla komu wypłatać. = *un rôle*, grać rolę, figurować w czém, mieć udział w czém. *Cette étoffe joue la soie*, ta materya zdaje się jakby była jedwabna; uszłaby za jedwabną. *Faire* = ..., poruszyć, wprawić w ruch, nastawić (machinę) — użyć sprężyn *fig.*. *Se* = *de qu'ch*, żartować sobie z czego, lekce ważyć, za nic nie mieć. *Se* = *de son fief*, zrobić z lennym gruntem co się podoba (kiedy wassal mógł go dzielić dochowując tylko wierności panu lennemu). *Se* = *de qu'un*, szydzić z kogo — oszukiwać, zwodzić, łudzić — igrać, bawić się. *Se* = *à qu'un*, zaczepiać; ocierać się o kogo. *Ne vous jouez pas à cela*, ostrożnie z tém, nieżartuj z tém.

Jouereau, *s. m.* gracz nieśmiały, nie ryzykujący, fryc.

Jouet, *s. m.* zabawka, cacko, bawidełko — igraszka. =, łańcuszek u munsztuka. = *du sort*, igraszka losu.

Joueur, euse, *s. f.* gracz, passyonowany do gry — swawolnik — lubiący gry, zabawy. = *d'instrument*, umiejący grać na jakim instrumencie. *Beau* =; *bon* =, który gra bez namiętności. *Un rude* =, gru-

by w żartach, którego żarty są bolące lub śmierdzące — z którym się niebespiecznie spotkać, groźny zapaśnik.

JOUFFLU, UE, *a. et s.* tłusty na twarzy, pucołowaty, pyza.

JOUG, *s. m.* jarzmo (na woły) — jarzmo, niewola — jarżma : u Rzymian włócznia położona w górze i na poprzek dwu innych pod którą haniebnie przepuszczano zwyciężonych.

JOUJOU, *s. m.* bawidełko, cacko, łątko*.

JOUIR, *v. n.* używać czego, mieć do wolnego użytku, użytkować, rozporządzać czém — korzystać z czego — smakować w czém — używać rozkoszy. = *du monde*, używać świata. = *de l'embarras de qu''un*, cieszyć się z czyjego nieszczęścia. = *de qu''un*, cieszyć się czyjém towarzystwem, obcowaniem.

JOUISSANCE, *s. f.* używanie, użytkowanie—rozkosz — termin w którym skarb wypłaca procent od długu publicznego. *Entrer en* =, wejść w posiadanie lub używanie (mieszkania i t. p.).

JOUISSANT, ANTE, *a.* używający praw, użytkujący.

JOUR, *s. m.* dzień, światło dzienne — dzień, doba — światło, pewien stopień światła oświecający przedmioty — światło (w obrazie)— okna — środek, sposób. =*s*, *s. m. pl.* dni, życie, wiek. *Demi*-=, światło na pół tylko oświecające przedmioty. = *astronomique*, dzień astronomiczny : doba, dzień liczony od południa do południa. = *critique*, dzień przesilenia, dzień krytyczny (w chorobie jakiéj) — dzień regularności miesięcznéj u kobiet. *Un* =, razu jednego, raz — kiedyś (na przyszłość). *Un beau* =, lada dzień — aż tu razu jednego ... *Un bon* =, dzień świąteczny. *vid.* BONJOUR. *faire son bon* =, przyjmować komunią. *Être à son dernier* =, być przy zgonie; konać. *Tous les* =*s*, co dzień. *Plein de* =*s*, syt lat. *Le saint du* =, osoba mająca znaczenie w tych czasach. *Le goût du* =, smak, gust tegoczesny, obecny. *Vivre au* = *le* =, żyć z dnia na dzień; nie troszczyć się o jutro, nie żyć z jutrem — zarabiać tyle co dzień ile na życie dnia wystarczy. *Prendre le* = *de qu''un*, wybrać dzień najdogodniejszy komu. *Les beaux* =*s*, *vid.* BEAU. *Grands* =*s*, dawniéj : pewne dni w które sędziowie objeżdżający prowincye zasiadali dla słuchania spraw. *Faux* =, *vid.* FAUX. = *de coutume*, okno lub otwór nie w murze środkowym. = *de servitude*, otwór lub okno wybite w murze na mocy prawa lub pewnéj ugody. = *de souffrance*, okno wychodzące na własność sąsiada z jego pozwoleniem. *Mettre qu''ch dans son* =, postawić ku światłu lub w przyzwoitém świetle. *Mettre une pensée dans tout son* =, wyjaśnić rzecz dokładnie, wyłożyć jak na talerzu. *Le* = *vient d'en haut*, światło bije, wpada z góry. *Tirer du* = *d'un certain côté*, wybić okno lub otwór z jakiéj strony. *Faire* =, dnieć, świtać *impers. Se faire* =, wyjść na jaw, przebijać się, przedrzeć się — przebić się, przerznąć się (przez zawady). *Voir le* =, ujrzeć dzień, urodzić się — wyjść na widok publiczny. *Mettre un livre au* =, wydać dzieło. *Mettre qu''ch au* =, wykazać co — wydobyć. *Brûler le* =, palić świecę za dnia. *Il est* = *chez lui*, już się obudził, już nie śpi. *Il fait petit* = *chez lui*, dopiero co się obudził. *Percé à* =, przebity na wylot. *Cette maison est à* =, dom bez wsadzonych okien i drzwi. *C'est clair comme le* =,

lo rzecz jasna jak słońce. *S'il y a* =, jeżeli się da, jeżeli się znajdzie sposób. *Mettre qu'un à tous les* =*s*, posługiwać się kim — żyć poufale. *Se mettre à tous les* =, narażać się — co dzień się pokazywać.

JOURNAL, *s. m.* dziennik, żurnal — dyaryusz (podróży i t. p.). — pewna miara roli. *Livre* =, rejestr codzienny wydatków, kupna i t. p.

JOURNALIER, ÈRE, *a.* codzienny — dzienny — odmienny, niestały. *Les armes sont* =*ères*, los oręża jest niestały. =, *s. m.* robotnik, najemnik.

JOURNALISTE, *s. m.* dziennikarz; redaktor, wydawca dziennika.

JOURNÉE, *s. f.* dzień — robota całodniowa, całodzienna — płaca dzienna robotnikowi — dzień bitwy, bitwa — dzień drogi. *Mentir à la* =, być nałogowym kłamcą.

JOURNELLEMENT, *adv.* codziennie, codzień.

JOUTE, *s. f.* potykanie się na koniu z kopią — walka — zapasy. = *sur l'eau*, walka na łodziach w której walczący usiłują wzajem wepchnąć się w wodę.

JOUTER, *v. n.* potykać się na koniach z kopią — walczyć, spierać się, iść w zapasy.

JOUTEUR, *s. m.* zapaśnik.

JOUVENCE, *s f. (vi)* młodość, *vid.* FONTAINE.

JOUVENCEAU, *s. m.* młodzian, młodzieniaszek.

JOUVENCELLE, *s. f.* dziewczyna, dziewczynka.

JOVIAL, ALE, *a.* wesoły, krotochwilny.

JOYAU, *s. m.* klejnot.

JOYEUSEMENT, *adv.* wesoło, radośnie.

JOYEUSETÉ, *s. f.* facecye, krotochwile.

JOYEUX, EUSE, *a.* wesoły, ucieszny — radośny. *Bande* =*euse*, wesołe grono bawiących się. *Le droit de* = *avénement*, dawniéj: podatek składany przy wstąpieniu na tron króla.

JUBÉ, *s. m.* rodzaj ambony w kościele. *Venir à* =, poddać się rad nie rad.

JUBILAIRE, *a. d. g.* jubileuszowy, *vid.* JUBILÉ, *a. m.*

JUBILATION, *s. f.* radość, uciecha.

JUBILÉ, *s. m.* jubileusz: u Izraelitów, uroczystość co pięćdziesiąt lat przypadająca w któréj wszystkie długi umarzały się a posiadłości wracały do dawnych dziedziców — jubileusz, odpust całkowity. *Gagner le* =, dostąpić odpustu. *Faire* =, pomieszać grę. *Faire son* =, odbyć jubileusz. =, *a. m.* mający lat 50 służby w jakim zawodzie.

JUC, *s. m. vid.* JUCHOIR.

JUCHER, *v. n. Se* =, *v. pron.* zasiąść, pozasiadać, siedzieć (o kurach na grzędzie) — mieszkać wysoko. JUCHÉ, ÉE, *prt.* siedzący.

JUCHOIR, *s. m.* kurnik gdzie kury zasiadają na grzędzie — grzęda dla kur.

JUDAÏQUE, *a. d. g.* żydowski. *Pierres* =*s*, rodzaj pewnych kamieni znajdujących się w Palestynie i podobnych do oliwek.

JUDAÏSER, *v. n.* przejmować lub zachowywać zwyczaje i obrządki żydowskie.

JUDAÏSME, *s. m.* judaizm: podania i obrządki żydowskie.

JUDAS, *s. m.* Judasz, jeden z uczniów Chrystusa który go wydał — zdrajca — okienko w suficie dla patrzenia z wyższego piętra na dół. *Baiser de* =, pocałowanie judaszowe, zdradzieckie.

JUDELLE, *s. f. vid.* FOULQUE.

JUDICATUM SOLVI, (wyrażenie łacińskie) kaucya jaką cudzoziemiec pozywający Francuza składa dla zapewnienia kosztów procesu.

JUDICATURE, *s. f* urząd sądowy, sądownictwo.

JUDICIAIRE, *a. d. g.* sądowniczy, sądowny, sądowy. *Combat* =, rozstrzygnienie sporu pojedynkiem. *Genre* =, wymowa sądowa. *Astrologie* =, *vid.* ASTROLOGIE.

JUDICIAIRE, *s. f. fm.* rozsądek, sąd o rzeczach.

JUDICIAIREMENT, *adv.* sądownie.

JUDICIEUSEMENT, *adv.* rozsądnie.

JUDICIEUX, EUSE, *a.* rozsądny.

JUGE, *s. m.* sędzia, urzędnik sądowy — sędzia, sadzący, wyrokujący — sędzia: tytuł niektórych rządców *np.* w Izraelu. = *commissaire*, sędzia wyznaczony z grona trybunału do rozpoznania sprawy. = *délégué*, sędzia delegowany do zjazdu na grunt i t. p. = *de paix*, sędzia pokoju. = *d'instruction*, sędzia instruent, indagujący najprzód oskarżonych. = *mage*, *maje*, dawniéj: w południowéj Francyi zastępca sędziego prowincyi. *Grand*- =, za cesarstwa: minister sprawiedliwości. = *botté*, sędzia nie mający żadnego stopnia uniwersyteckiego — sędzia głupi, nieuk. =*s de rigueur*, sędziowie sadzący według prawa pisanego, *vid.* ARBITRE. — sędziowie sądzący w pierwszéj instancyi. =*s naturels*, sędziowie prawi, właściwi, z prawa służący. *De fou* = *brième sentence*, głupi sędzia wyrokuje nie roztrząsnąwszy. *Se faire, s'établir* = *de qu'ch*, obierać się sędzią czego, porywać się sądzić o czém.

JUGEMENT, *s. m.* sąd — wyrok, dekret — sąd o rzeczach, rozsądek — zdanie, wyrok, mniemanie, sposób sądzenia o rzeczach. = *de Dieu*, wyrok opatrzności, zrządzenie boskie — dawniéj: sądy boże, ordalia. Pewne sposoby dochodzenia prawdy. = *particulier*, sad boski zaraz po śmierci umarłego. *Le* = *dernier*, sąd ostateczny. *Mettre qu'un en* =, oddać pod sąd, uformować proces kryminalny. *Rendre un* =, wydać wyrok.

JUGER, *v. n.* sądzić sprawę jaką — rozsądzić (osoby), roztrzygnąć między niemi — rozpoznawać rzeczy, tworzyć sobie sąd o nich, sądzić o czém — mniemać, sądzić — wyrokować o czém — wnosić o czém z czego; domyślać się czego. = *une personne*, sądzić kogo (jego proces). = *d'autrui par soi-même*, po sobie miarkować; drugich swoją piędzią mierzyć. JUGÉ, ÉE, *prt*, sądzony, osądzony — rozstrzygnięty, osądzony (spór) — potępiony. *La chose jugée*, wyrok stanowczo zapadły. *Le bien jugé*, *s. m.* potwierdzenie wyroku sądu niższego.

JUGULAIRE, *a. d. g.* gardłowy. =, *s. f.* żyła gardła — podpinka kaszkieta i t. p. pod brodą.

JUIF, IVE, *a. d. g.* żydowski. =, *s. m.* żyd, żydowin, starozakonny. — lichwiarz, szachraj. =IVE, *s. f.* żydówka.

JUILLET, *s. m.* lipiec: miesiąc.

JUIN, *s. m.* czerwiec: miesiąc.

JUIVERIE, *s. f.* część miasta zamieszkana przez żydów — lichwa, lichwiarstwo.

JUJUBE, *s. f.* jujuba: owoc.

JUJUBIER, *s. m.* jujuba: drzewko.

JULE, *s. m. vid.* IULE.

JULE, *s. m.* moneta włoska wartości około 14 groszy.

JULEP, *s. m.* ulepek: napój łagodzący.

JULIENNE, *a. f.* juliański (o roku lub kalendarzu według poprawy Juliusza Cezara). *Période* =, peryód juliański ułożony przez Juliusza Skaligera a obejmujący lat 7980.

JULIENNE, *s. f.* gatunek lewkonii. =, *potage à la* =, zupa z jarzyn.

JUMART, *s. m.* zwierz spłodzony z byka i oślicy, lub z osła i krowy;

z konia i krowy lub z byka i klaczy.

Jumeau, s. m. bliźniak, bliźniątko - dwojniaczek (owoc w którym widać dwa osobne z sobą zrosłe). =, =melle, a. bliźnięcy.

Jumelé, ée, a. uformowany z dwóch sztuk.

Jumelles, s. f. pl. sztuki drzewa lub sztuczki z metalu sobie podobne wchodzące do machiny i t. p. — lornetka na obadwa oczy używana w teatrze.

Jument, s. f. klacz, kobyła, świerzopa*.

Junon, s. f. Juno: planeta.

Junte, s. f. junta, ciało polityczne w Hiszpanii i Portugalii.

Jupe, s. f. spodnica, spodniczka.

Jupiter, s. m. Jupiter: planety — w alchimii: nazwisko cyny.

Jupon, s. m. spodnica, spodniczka.

Jurande, s. f. urząd przysięgłego w cechu, w rzemiośle jakiém — zgromadzenie przysięgłych rzemiosła.

Jurat, s. m. dawniéj: pewien urzędnik miejski w Bordeaux.

Juratoire, a. Caution =, przysięga którą się kto obowiązuje stanąć w sądzie lub uiścić się z czego.

Juré, ée, a. przysięgły, (w cechach, rzemiosłach). =, s. m. sędzia przysięgły jakich wybierają do sądzenia spraw kryminalnych.

Jurement, s. m. zaklinanie się, przysięganie się — klęcie, klątwy.

Jurer, v. a. kląć się na Boga i t. p. — bluźnić komu, złorzeczyć — przysięgać, przysiądz na co — zaprzysiądz co — poprzysiądz (zgubę, zemstę). =, v. n. przysięgać na co — złorzeczyć, kląć — źle odbijać (o dwu rzeczach niezgodnych a obok siebie postawionych) — skrzypić (o złym instrumencie). *Il ne faut = de rien*, niczego się nie trzeba zarzekać. Juré, ée, *prt. Ennemi juré*, śmiertelny nieprzyjaciel.

Jureur, s. m. lubiący kląć lub kląć się.

Juridiction, s. f. jurysdykcya, władza sądzenia — obręb pewnego sądu, jurysdykcya — grono członków sądu, sąd.

Juridictionnel, elle, a. jurysdykcyjny.

Juridique, a. d. g. sądowy, sądowny.

Juridiquement, *adv.* sądownie.

Jurisconsulte, s. m. jurysta, prawnik dający swoje zdanie w przedmiotach prawa.

Jurisprudence, s. f. znajomość prawa — zbiór zasad prawnych — sposób wyrokowania sądu w pewnych materyach.

Juriste, s. m. jurysta; prawnik.

Juron, s. m. przeklinanie, przekleństwo, wyrazy którémi kto klnie.

Jury, s. m. sąd przysięgłych, sędziowie wybrani losem między obywatelstwem do wyrokowania w sprawach kryminalnych — sąd złożony ze znawców dzieł do ocenienia sztuki lub płodów przemysłu. = *d'accusation*, sąd przysięgłych stanowiący czyli oskarżenie może mieć miéjsce. = *de jugement*, sąd przysięgłych stanowiący o winie lub niewinności.

Jus, s. m. sok (z roślin, owoców) — sos. *Le = de la vigne, de la treille*, wino. = *de réglisse*, lukrecya smażona.

Jusant, s. m. odpływ morza, *vid.* Flot.

Jusque, *prép.* aż, aż do, aż po, (czasem): *Jusques*, przed samogłoską. =*s à tant que*, aż póki nie

Jusquiame, s. m. blekot: roślina.

Jussion, s. f. nakaz, rozkaz.

Justaucorps, s. m. kaftanik, odzienie z rękawami ściśnięte w stanie.

Juste, a. d. g. sprawiedliwy, słuszny — należny, słuszny — dokładny — regularny — niechybia-

jący celu. =, *s. m.* mąż sprawiedliwy, cnotliwy — błogosławiony, niebianin. =, *adv.* akurat, w sam raz — dokładnie, właśnie tak jak należy. *Au* =, *adv.* dokładnie.

Juste, *s. m.* przyjaciółka : odzież wieśniaczek.

Justement, *adv.* sprawiedliwie, słusznie — właśnie, jak należy, ile potrzeba.

Justesse, *s. f.* dokładność, akuratność — dobre, pewne oko (do celowania).

Justice, *s. f.* sprawiedliwość, słuszność — wymiar sprawiedliwości; sądy, trybunały. = *commutative*, wymiar sprawiedliwości w rzeczach handlu. = *distributive*, wymierzanie kar i przysądzanie nagród. *Se faire* = *à soi-meme*, wymierzyć sobie samemu sprawiedliwość. *Se faire* =, osądzić samego siebie. *Se brouiller avec la* =, przeskrobać; popełnić występek. *Faire* = *de qu''un*, ukarać jak należy. *Faire* = *de qu''ch*, wrócić co do właściwej wartości. *Avoir* = *d'un juge*, skłonić sędziego do zajęcia się sprawą. *J'ai la* = *de mon côté*, mam słuszność za sobą.

Justiciable, *a. et s. d. g.* należący do obrębu sądowego tego a tego.

Justicier, *v. a.* ukarać na mocy wyroku.

Justicier, *s. m.* lubiący wymierzać sprawiedliwość — sprawujący pewną juryzdykcyę.

Justifiable, *a. d. g.* dający się usprawiedliwić.

Justifiant, ante, *a.* czyniący człowieka wewnątrz sprawiedliwym.

Justificatif, ive, *a.* przywiedziony na poparcie lub usprawiedliwienie.

Justification, *s. f.* usprawiedliwienie — tłómaczenie się, obrona — poparcie, udowodnienie, dowody na poparcie — skuteczność łaski bożéj czyniąca ludzi sprawiedliwemi — zaliniowanie, obliniowanie.

Justifier, *v. a.* usprawiedliwić, tłómaczyć, bronić kogo, usprawiedliwiać co, upoważniać do czego — poprzéć co dowodami, udowodnić — zaliniować. *Se* =, bronić się, tłómaczyć się, uniewinniać się.

Juteux, euse, *a.* soczysty.

Juxtaposer (se), *v. pron.* gromadzić się obok, skupiać się, leżéć obok (jedno drugiego).

Juxtaposition, *s. f.* leżenie jednego obok drugiego; obok położenie (bez żadnego wewnętrznego związku).

K.

K (*ka*, *ke*), *s. m.* jedénasta litera alfabetu francuskiego.

Kabak, *s. m.* szynk trunków na rzecz skarbu w Rossyi i w Polszcze.

Kabin, *s. m.* u mahometanów: małżeństwo zawarte za ugodą na pewny czas.

Kahouane, *s. f.* rodzaj żółwia z którego skorupy wyrabiają przedniejszy szylkret.

Kakatoès, *s. m.* kakatoe : gatunek papugi z czubem ruchomym.

Kali, *vid.* Alcali.

Kamichi, *s. m.* kamiszi : ptak z Ameryki Południowéj.

Kan, *s. m.* chan : tytuł władzców u Tatarów krymskich — chan tytuł wysokiéj godności w Persyi — dom zajezdny (na Wschodzie).

Kanjar, *s. m.* kindżał, puginał.

KANGUROO, *s. m.* kanguru: źwierz z Nowéj Hollandyi.

KAOLIN, *s. m.* gatunek glinki chińskiéj wchodzącéj do składu porcelany.

KARABÉ, *s. m. vid.* CARABÉ.

KARAT, *s. m. vid.* CARAT.

KARATA, *s. m.* gatunek aloesu z którego dzicy w Ameryce wyciągają włókno — gatunek inny aloesu wydającego owoc.

KATAKOUA, *s. m. vid.* KAKATOËS.

KÉRATOPHYTE, *s. m.* klassa polipów rogowych.

KERMÈS, *s. m.* czerw', czerwiec robaczek wydający kolor czerwony, =, = *minéral*, pewien preparat lekarski mineralny dawany na wymioty.

KERMESSE, *s. f.* kiermasz; na Rusi: praźnik.

KILOGRAMME, *s. m.* przez skrócenie: KILO, kilogram: tysiąc gramów: waga.

KILOLITRE, *s. m.* kilolitr: tysiąc litrów lub kwart: miara.

KILOMÈTRE, *s. m.* kilometr: tysiąc metrów: miara długości.

KININE, *s. f. vid.* QUININE.

KIOSQUE, *s. m.* kiosk, altanka w ogrodzie.

KIRCH-WASSER, *s. m.* kirszwasser likier.

KLEPHTE, *s. m. vid.* CLEPHTE.

KNOUT, *s. m.* knut: kara w Rossyi.

KOPECK, *s. m.* kopijka: moneta miedziana rossyjska.

KORAN, *s. m.* koran, alkoran, *vid.* CORAN.

KOUAN, *s. m* roślina z któréj nasienia wyrabia się karmin.

KREUTZER, *s. m.* grajcar, 1/60 złotego reńskiego.

KYRIELLE, *s. f.* litania *fig.* długi szereg czego aż do znudzenia.

KYSTE, *s. m.* bąbel.

KYSTOTOME, *s. m. vid.* CYSTOTOME.

L

L, *(elle)*, *s. f.* *(le)*, *s. m.* dwunasta litera alfabetu francuskiego. Litera ta podwojona przed sylabami *ai*, *ei*, *oui*, wymawia się jak *i*, toż samo w niektórych innych wyrazach *np.* *fille*, *quille*, *travail*, wymawiaj jak *fii*, *quii*, *travaï*.

LA, *art. vid.* LE.

LA, *pron. vid.* LE.

LÀ, *adv.* tam. *Celui-là*, tamten. *De là*, stamtąd, z tego. *A quelques pas de là*, o kilka kroków od tego, lub owego miejsca. *Dès-là*, od tamtéj chwili, odtąd — a zatém. *Par là*, tamtędy — przez to, tém. *C'est là une belle action*, piękny to czyn. *Par-ci par-là*, tu i owdzie — miejscami — od czasu do czasu. *Il faut passer par là*, to nieodbity sztych.

LABARUM *(rum=rome)*, *s. m.* sztandar państwa wschodniego na którym Konstantyn W. kazał położyć znak krzyża.

LABEUR, *s. m.* praca trud, znój — druk dzieła wielkiego i na wiele exemplarzy. *Etre en* =, być uprawionym, uprawnym (o gruncie).

LABIAL, ALE, *a.* wargowy. = *Offres* =*ales*, ustne oświadczenie gotowości do zapłaty. =ALE, *s. f.* litera wargowa, jakoto: B. P. M F. V.

LABIÉ, ÉE, *a. Bot.* wargowy (o kwiecie).

Labile, a. d. g. zawodzący. *Mémoire* =, pamięć zawodząca.

Laborieusement, *adv*. pracowicie, mozolnie.

Laborieux, euse, *a*. pracowity — mozolny — wypracowany.

Labour, *s. m.* uprawienie ziemi na zasiew.

Labourable, *a. d. g.* orny (grunt i t. p.).

Labourage, *s. m.* uprawa roli, gospodarstwo rolnicze, rolnictwo — sprawienie roli.

Labourer, *v. a.* orać, poorać; kopać, skopywać grunt — uprawiać rolę, orać — ryć, zryć, poryć ziemię — orać, zaorywać (o kotwicy nietkwiącéj na dnie lub okręcie poorującym dno) — pracować ciężko, znoić się.

Laboureur, *s. m.* rolnik, gospodarz.

Labyrinthe, *s. m.* labirynt, błędny ogród — labirynt, kłopot z którego się trudno wydostać — *Anat.* wklęsłość wewnątrz ucha.

Lac, *s. m.* jezioro.

Lacer, *v. a.* sznurować, ściągać, zasznurować — sparować z suką (psa). *Se* =, sznurować się, ściągać się.

Lacération, *s. m.* sądowe podarcie, zniszczenie książki.

Lacérer, *v. a.* drzéć, podrzéć, rozedrzéć.

Lacerne, *s. f.* płaszcz, opończa u dawnych Rzymian.

Laceron, *s. m. vid.* Laiteron.

Lacet, *s. m.* sznurek do sznurowania — siatka na kuropatwy, zające i t. p. — sidła, zasadzka, matnia *fig.*

Lâche, *a. d. g.* wolny, nieściśniony, rozłażący się — nieco rozwolniony (żołądek) — wlokący się (styl i t. p.) — niepewny (czas, pogoda) — wiotki (o materyi, tkance) trwożliwy, tchórzowaty — podły, nikczemny. =, *s. m.* tchórz, bojaźliwy — leniwiec, gnuśny, gnojek, leniuch *fm.*

Lâchement, *adv.* bezsilnie, bez energii — gnuśnie — rozlaźle — podle, nikczemnie.

Lâcher, *v. a.* zwolnić, spuścić, opuścić co wytężonego — rozwalniać (żołądek), sprawiać rozwolnienie — puścić, wypuścić (na wolność) — popuścić (uzdy, cuglów) — puścić wodę śluzą. = *le pied;* = *pied*, tył podać, uciec — ustąpić. = *la mesure*, cofnąć się, ustąpić z pola, z placu. = *la main*, ustąpić pretensyi — popuścić cuglów komu. = *les chiens*, spuścić psy (ze swory, ze smyczy). = *prise*, puścić, wypuścić z rąk. = *de l'eau*, *vid.* Eau. = *un mot*, wymówić słowo — wymówić się z czém — powiedzieć ostatniém słowem cenę (w targu). = *un coup de fusil*, wypalić, wystrzelić. = *un coup*, uderzyć. =, *v. n.* *Se* =, *v. n. pron.* opadać, opuszczać się.

Lâcheté, *s. f.* tchórzostwo, trwożliwość — podłość, nikczemność — podły czyn, podłość.

Lacinié, ée, *a. Bot.* poszarpany (o liściu w płatki).

Lacis, *s. m.* siatka, sieć — siatka (z muszkułów, nerwów).

Laconique, *a. d. g.* lakoniczny, krótki, węzłowaty.

Laconiquement, *adv.* lakonicznie, krótko.

Laconisme, *s. m.* lakonizm, sposób wyrażania się jak najkrótszy, jakim słynęli Lacedemończykowie.

Lacrymal, ale, *a.* łzowy.

Lacrymatoire, *a. et s. m.* lacrymatorium: nazwisko dzbanuszków jakie zwykle znajdują w grobach starożytnych Rzymian.

Lacs *(la)*, *s. m.* sznurek na zające, kuropatwy — stryczek — sidło, matnia, podstęp. = *d'amour*, wę-

sełek zawiązany w przewróconą ó-semkę.

Lactation, s. f. karmienie dziecka piersiami.

Lacté, ée, a. mléczny. *Diète* =*ée*, żywienie się samém mlékiem. *Vaisseaux* =*s*, *Anat.* naczynia w żołądku rozprowadzające chyl ze wnętrzności. *Voie* =*ée*, droga mleczna (na niebie).

Lacune, s. f. przerwa, szpara.

Ladre, a. d. g. trędowaty, dotknięty trądem — nieczuły na nic, otrętwiały — skąpy. = *vert*, obrzydły skąpiec. =, s. m. trędowaty — sknéra, skąpiec, kutwa.

Ladrerie, s. f. trąd, trędowatość — skąpstwo, sknérstwo.

Ladresse, s. f. kobiéta trędowata — kobiéta skąpa.

Lady (*ledi*), s. f. lady, pani: tytuł dawany żonom lordów lub kawalerów w Anglii.

Lagan, s. m. co morze wyrzuca na brzeg.

Lagopède, s. m. pardwa: ptak.

Lagophthalmie, s. f. skurczenie się powiek.

Lagune, s. f. jezioro w błotnistém miejscu. *Les* =*s de Venise*, laguny weneckie, ląd poprzerzynany wodami w Wenecyi.

Lai, aie, s. świecki (nie duchowny). *Frère* =, laik, sługa w klasztorze. *Moine* =, dawniéj: inwalid mający naznaczone utrzymanie z dóbr klasztoru. *Sœur* =*aie*, *vid.* Soeur, Converse. =, s. m. laik, człowiek świecki.

Lai, s. m. śpiéw żałośny — śpiéw.

Laïc, *vid.* Laïque.

Laiche, s. f. chwast.

Laid, e, a. brzydki, szpetny (na twarzy) — brzydki, paskudny, szkaradny. *Un* = *magot*, człowiek bardzo brzydki, brzydal. =, s. m. szpetne, brzydkie, brzydota.

Laideron, s. m. brzydka kobieta.

Laideur, s. f. szpetność, brzydka twarz — szkarada, postępek szkaradny.

Laie, s. f. macióra dzika.

Laie, s. f. dróżyna w lesie.

Lainage, s. m. wełna, wełny (w handlu) — wełna (na baranach) — nadanie wełny suknom w fabryce.

Laine, s. f. wełna, runo — włos kędzierzawy murzynów. = *de Moscovie*, puch wyciągany zręcznie z bobrów. *Bêtes à* =, trzody owiec. *Tirer la* =, obdzierać w nocy. *Se laisser manger la* = *sur le dos*, dać sobie kołki na głowie ciesać.

Lainer, v. a. wyciągać włos z sukna w fabryce, gremplować sukno kardami.

Lainerie, s. f. wełna, wełny (w handlu).

Laineux, euse, a. wełnisty.

Lainier, s. m. kupiec wełniany — rękodzielnik wełniany.

Laïque, a. d. g. świecki (nie duchowny). =, s. m. osoba świecka.

Lais, s. m. drzewo dorosłe zostawione na gruby las — grunt przybywający przez ustąpienie wód.

Laisse, s. f. smycz lub swora na psy — sznurek na którym się prowadzi psa — sznurek lub tasiemka u kapelusza. *Un* = *de levriers*, smycz chartów. *Mener qu'un en* =, wodzić na paskach, rządzić kim.

Laissées, s. f. pl. gnój wilków, dzików i t. p.

Laisser, v. a. zostawić, nie wziąć z sobą — opuścić — zostawić, złożyć co gdzie, oddać w czyje ręce — zaniechać; nie tykać, nie ruszać czego; dać pokój czemu — ustąpić czego — przekazać, zostawić co komu spadkiem, zapisać — z tryb. bezok. pozwolić na co, pozwolić co zrobić, dać zrobić — kazać co zro-

bić. = *en blanc*, zostawić próżne miejsce na co. =-*là qu''un*, porzucić kogo. = *là pour ce qu'il est*, gardzić czyjemi obelgami. *Cette marchandise est à prendre ou à* =, nie ma targu. = *beaucoup à penser*, dać wiele do myślenia, wyrażać się tajemniczo. = *à désirer*, zostawiać do żądania, do życzenia; niezaspokoić oczekiwań. = *faire*, zdać na los, nie opierać się czemu. = *voir*, pokazać, odkryć, odsłonić. = *aller*, puścić. = *tomber*, upuścić. = *dire*, pozwolić mówić co kto chce. = *tout aller*, być niedbałym. = *tout traîner*, niepołożyć nic na swojém miejscu, być nieporządnym. = *courre*, *vid.* Courre. *Se* = *dire des injures*, znosić obelgi. *Se* = *tomber*, upaść. *Se* = *mourir*, umrzeć, zamrzeć *fm.* *Se* = *mourir de faim*, zamorzyć się głodem. *Se* = *lire*, dać się czytać (o książce). *Se* = *battre*, oberwać po grzbiecie. *Se* = *gouverner*, *mener*, dać sobą rządzić, powodować. *Se* = *aller*, dać się uwieść (o dziewczynie). *Se* = *pénetrer*, zdradzić się, dać przejrzeć co się chciało taić. Laisser, jest czasem rzeczownikiem. *Avoir le prendre et le* =, mieć zostawione do wyboru. *Un* = *aller*, pewne zaniedbanie, coś jakby od niechcenia.

Lait, *s. m.* mleko — mleko, sok biały z niektórych roślin — płyn białawy w jajach zgotowanych na miękko. = *de poule*, żółtko ubite z cukrem i rozebrane wodą. *Jeune* =, mléko położnicy. = *répandu*, rozlanie mléka : choroba kobiet. *Frère*, *sœur de* =, brat mléczny, siostra mléczna, dziécko karmione razem z dzieckiem mamki. *Dent de* =, najpierwsze zęby. *Avoir une dent de* = *contre qu''un*, mieć ansę do kogo. *Vache à* =, krowa od któréj odstawiono cielę — niewyczerpane źródło korzyści. *Petit* = *clair*, serwatka. = *de beurre*, maślanka. *Soupe de* =, kolor biało izabelowy. *S'emporter comme une soupe au* =, być popędliwym.

Laitage, *s. m.* nabiał, nabiały, mléczywo.

Laitance, Laite, *s. f.* mlécz (u ryb).

Laité, ée, *a.* z mléczem, samiec (o rybach), mléczak. *Carpe* =*ée*, karp' mléczak. *Poule* =*ée*, *fig.* człowiek bez energii, ślamazarnik.

Laiterie, *s. f.* mléczarnia, mléczník, magazyn na nabiał.

Laiteron, *s. m.* mléczaj : roślina.

Laiteux, euse, *a.* wydający mléko (o roślinach) — mléczny, koloru mléka — niejasnéj wody (drogi kamień).

Laitier, *s. m.* pewna materya pływająca po wierzchu stopionych metali.

Laitier, *s. m.* mléczarz.

Laitière, *s. f.* mléczarka. =, *a. f.* dająca wiele mléka, mleczna (krowa) — mająca dużo mléka (kobiéta).

Laiton, *s. m.* mosiądz.

Laitue, *s. f.* sałata. = *pommée*, sałata głowiasta.

Laize, *s. f.* różnica szérokości rzeczywistéj materyi od szerokości jaką mieć powinna — szerokość materyi.

Lama, *s. m.* lama : kapłan u Tybetanów i Mongołow.

Lama, Llama, *s. m.* lama : zwierz z Peru.

Lamanage, *s. m.* sternictwo portowe.

Lamanneur, *s. m.* rotman znający mianowicie wejście portów i wprowadzający do nich statki.

Lamantin, *s. m.* *vid.* Lamentin.

Lambeau, *s. m.* kawał, sztuka — kawał (ciała, mięsa). *Mettre en* =*x*, poszarpać na sztuki. *Tom-*

ber en =*s*, *par* =*s*, odpadać kawałkami.

Lambel, *s. m.* dodatki w herbie przybierane przez młodszych synów linii.

Lambin, ine, *a. et s.* opieszały.

Lambiner, *v. n.* działać opieszale.

Lambourde, *s. f.* belka podpasująca sufit lub belki — rodzaj kamienia wapiennego.

Lambrequins, *s. m. pl.* ozdoby w herbie wiszące z hełmu i otaczające tarczę herbową.

Lambris, *s. m.* futrowanie z drzewa, marmuru i t. p. na ścianach domu — sufit, strop. *Les célestes* =, niebieskie stropy.

Lambrissage, *s. m.* robota futrowania ścian lub sufitu.

Lambrisser, *v. a.* futrować ściany, sufit.

Lambruche, Lambrusque, *s. f.* dzika winna latorośl.

Lame, *s. f.* blacha metalowa — blaszka cienka, płatek (złota, srébra) — ostrze szabli, klinga, brzeszczot* — klinga (noża i t. p.) — fala morska.

Lamé, ée, *a.* nasadzany blaszkami (złotemi, srebrnemi).

Lamentable, *a. d. g.* opłakany— bolesny.

Lamentablement, *adv.* z płaczem.

Lamentation, *s. f.* płacz, skarga, narzekanie, tren.

Lamenter, *v. a.* opłakiwać; płakać nad czém, narzekać na co. =, *v. n. Se* =, płakać, narzekać, lamentować.

Lamentin, *s. m.* źwierz ssący podobny do niewiasty.

Lamie, *s. f.* gatunek rekina—twór bajeczny pół niewiasty pół węża.

Laminage, *s. m.* bicie na blachy.

Laminer, *v. a.* bić w blachy, rozpłaszczać (metal).

Laminoir, *s. m.* machina do ciągnienia metalu w blachy.

Lampadaire, *s. m.* w dawnym Rzymie: urzędnik niosący pochodnię przed Cesarzem i t. d. — świecznik na którym stawiono lampy.

Lampadiste, *s. m.* u Greków: walczący o palmę w igrzyskach przy świetle lamp.

Lampadophore, *s. m.* u Greków: noszący pochodnię na uroczystościach — *vid.* Lampadiste.

Lampas, *s. m.* materya jedwabna w szerokie lampasy odmiennego koloru od tła.

Lampas, *s. m.* nabrzmienie błony podniebiennéj u konia. *Humecter le* =, zakropić się, pić.

Lampe, *s. f.* lampa. *Veiller comme une* =, przysiadywać nocy. *Cul-de-* =, *vid.* Cul.

Lampée, *s. f.* lampka, lampeczka (wina).

Lamper, *v. a.* wychylać kielichy, spełniać puhary, kufle.

Lamperon, *s. m.* rurka w lampie na knot.

Lampion, *s. m.* kaganiec, lampa (do illuminacyi).

Lampiste, *s. m.* fabrykant lamp.

Lamprillon, Lamproyon, *s. m.* gatunek małego minoga.

Lamproie, *s. f.* minóg: ryba.

Lance, *s. f.* lanca, dzida, pika, włócznia, kopia — żołnierz uzbrojony dzidą — meteor ognisty w kształcie dzidy — gatunek narzędzi do operacyi chirurgicznych. = *fournie*, dawniéj: jezdziec uzbrojony z orszakiem towarzyszącym mu. = *de drapeau, etc.* drzewieo chorągwi i t. p. = *à feu*, lont do zapalania dział. = *brisée*, oszczep nadpiłowany do walki na wodzie. = *à outrance*; = *à fer émoulu*, kopia z ostrzem (walcząc na ostre). = *courtoise*, *mousse*, *frétée*, *mornée*, kopia z obrączką do walki na igrzyskach. *La main de la* =, ręka prawa u jeźdzca na koniu. *Le*

pied de la =, prawa noga konia. *Coup de* =, znak, plamka od urodzenia na łopatce konia. *Baisser la* =, ustąpić (pretensyi i t. p.). *De* = *en quenouille*, z miecza na kądziel, z linii męskiéj na niewieścia.

LANCÉOLÉ, ÉE, *a. Bot.* włoczniowaty.

LANCER, *v. a.* wypuścić, wyrzucić, cisnąć, ciskać (groty, pociski) — rzucić (wejrzenie) — ciskać czém, pchnąć, zepchnąć (statek na wodę). = *un cheval*, popędzić konia, puścić się w czwał. = *une bête*, wypłoszyć zwierza (z kniei i t. p.). =, *v. n.* puścić się (o statku zepchniętym). *Le vaisseau lance bâbord, lance tribord*, statek zepchnięty przechyla się na lewą, na prawą stronę. *Se* =, rzucić się w co, w zawód jaki.

LANCETTE, *s. f.* lancet (do puszczania krwi).

LANCIER, *s. m.* ułan.

LANCINANT, ANTE, *a. Douleur* =*ante*, rwanie, ból objawiający się przez rwanie.

LANDAMMAN, *s. m.* landaman : tytuł głowy rządu w niektórych kantonach szwajcarskich.

LANDAU, LANDAW, *s. m.* karéta składana.

LANDE, *s. f.* stepy, step.

LANDGRAVE, *s. m.* landgraf : godność niektórych panujących w Niemczech.

LANDGRAVIAT, *s. m.* landgrafstwo.

LANDIER, *s. m.* wilk kuchenny.

LANDWEHR, *s. f.* landwer : siła zbrojna utworzona z ludności ćwiczonéj w obrotach wojskowych.

LANDSTRUM, *s. m* ludność powoływana do broni w nagłéj potrzebie.

LANERET, *s. m.* srokosz samiec z rodzaju jastrzębiego.

LANGAGE, *s. m.* mowa ludzka — język, sposób wyrażania się. *Tenir un* =, mówić do kogo, odzywać się w te a te słowa. *Composer son* =, układać się; udawać co, zmyślać.

LANGE, *s. f.* pieluchy, pieluszki.

LANGOUREUSEMENT, *adv.* wzrokiem omdlałym.

LANGOUREUX, EUSE, *a.* omdlały, omdlewający — słaby.

LANGOUSTE, *s. f.* langusta : gatunek raka morskiego.

LANGUE, *s. f.* język : część ciała — język, mowa — język, sposób wyrażania się — naród mówiący innym językiem (podział w zakonie maltańskim) — język : co ma kształt języka. = *de terre*, język ziemi. = *de chien*, *vid.* CYNOGLOSSE. = *de cerf*, *vid.* SCOLOPENDRE. = *de serpent*, *vid.* OPHIOGLOSSE. = *morte*, język umarły. = *mère*, język dający początek innym. = *naturelle*, *maternelle*, język ojczysty, macierzyński. *La* = *sainte*, język święty, hebrajski. = *sacrée*, język w którym są pisane księgi święte jakiego narodu. =*s transpositives*, języki w których z powodu przypadkowania się imion przekładnia jest wolna. *Enfants de* =, *vid.* JEUNES *de langue*. *Maître de* =, metr, nauczyciel języka jakiego. *Coup de* =, obmowa. *Une mauvaise* =, oszczerca, obmowny, złośliwy, szarpiący sławę drugich. *Donner de la* =, klęskać językiem na konia, psa. *Tirer la* =, pokazać język. *Avoir soif à avaler sa* =, mieć wielkie pragnienie. *Ennuyeux à avaler sa* =, nie do zniesienia, nudny jak lukrecya. *Avoir la* = *bien pendue*, być wyszczekanym. *C'est une* = *dorée*, człowiek złotousty, uwodzący mową. *Il a bien de la* =*; il a la* = *bien longue*, długi język, papla. *N'avoir point de* =, *fig.* być małomownym. *Donner du plat de la* =, robić obietnice, dziwne rzeczy obiecywać. *Se mordre la* =

ukąsić się w język, zatrzymać dla siebie co się miało powiedzieć. *Qui* = *a à Rome va*, wszędzie się można dopytać: droga na końcu języka. *Prendre* =, dostać języka, szpiega; wywiedzieć się.

Languette, *s. f.* języczek, kawałek wykrojony w języczek — klapka w instrumentach dętych — języczek u ważek — przedział z cegieł między kominami — kawałeczek wystający na odlanéj sztuce ze złota lub srébra dla wzięcia jego próby — wypukłość zrobiona heblem na desce którą ta osadza się w rowek.

Langueur, *s. f.* osłabienie, słabość, niemoc, opadnienie z sił

Langueyer, *v. a.* opatrywać język wieprza dla przekonania się czy zdrowy.

Langueyeur, *s. m.* opatrujący język wieprza.

Languier, *s. m.* ozór wieprzowy wędzony.

Languir, *v. n.* słabnąć, słabieć, opadać na siłach, obumierać, omdlewać, konać, dogorywać *fig.* — niknąć, marnieć, czeznąć (o roślinach) — wlec się, być słabym, (o płodach umysłu). = *dans les fers*, jęczéć w więzach. = *d'amour, etc.*, schnąć z miłości i t. p.

Languissamment, *adv.* jakby w omdleniu.

Languissant, ante, *a.* omdlały, omdlewający, słaby.

Lanice, *a. f. Bourre* =, kłaki wełniane.

Lanier, *s. m.* srokosz samica (rodzaju jastrzębiego, *vid.* Laneret.

Lanière, *s. f.* rzemień.

Lanifère, *a. d. g.* wełnonośny— wydający wełnę (o roślinach).

Laniste, *s. m.* w starożytności: handlujący szermierzami.

Lansquenet, *s. m.* dawniéj: żołnierz piechoty niemieckiéj — rodzaj gry w karty.

Lanterne, *s. f.* latarnia, latarka — szafka szklanna w któréj się zamykają ważki delikatne na złoto i srébro—latarnia, wieżyczka szklanna na szczycie kopuły — latarnia, okno w dachu oświecające schody — galerya szklanna w salach obrad i t. p. — kółko ze sprychami o które się zaczepiają zęby innego koła. = *sourde*, latarnia ślepa: z którą niosący widzi nie będąc widzianym. = *magique*, latarka magiczna pokazująca za pomocą szkiełek na cieniu różne figurki. =*s*, *s. f. pl.* brednie, głupstwa, banialuki.

Lanterner, *v. a.* zwodzić, łudzić, odsyłać z dnia na dzień. =, *v. n.* prawić niedorzeczy, pleść trzy po trzy—ociągać się, w niczém się nie decydować, wahać się.

Lanternerie, *s. f.* ociąganie się, zwłóczenie — niedorzeczy, brednie, bzdurstwa.

Lanternier, *s. m.* fabrykant latarni — zapalający latarnie — człowiek opieszały i wahający się we wszystkiém — gaduła co plecie niedorzeczy.

Lantiponnage, *s. m.* prawienie niedorzeczy,

Lantiponner, *v. n. et a.* prawić niedorzeczy.

Lanturlu, Lanturelu—*Répondre* =, zbyć kogo byle czém, odpowiedzieć ni to ni owo.

Laper, *v. n. et a.* chleptać, wychleptać (o psie).

Lapereau, *s. m.* młody królik.

Lapidaire, *s. m.* jubiler.

Lapidation, *s. f.* kamionowanie, ukamionowanie.

Lapider, *v. a.* kamionować, ukamionować, zabić.

Lapidification, *s. f.* zamienianie się w kamień.

Lapidifier, *v. a.* zamieniać w kamień.

Lapidifique, a. d. g. zamieniający w kamień.

Lapin, s. m. królik (samiec). *Brave comme un* =, ubrany w nowe suknie, wystrojony. *Propre comme un* =, czysty, porządny, ochędożny, chędogi, schludny. =, ine, s. f. królik samica — kobieta płodna.

Lapis, s. m. Lapis-lazuli, s. m. lapis lazuli, lazurowy kamień.

Laps, *(lapse)*, s. m. przeciąg czasu, upływ lat.

Laps, pse, a. odpadły od wiary katolickiéj po dobrowolném nawróceniu się do niéj.

Laquais, s. m. lokaj. *Mentir comme un* =, bezczelnie kłamać.

Laque, s. f. lak, rodzaj żywicy którą niektore owady w Indyach wschodnich składają na drzewach — rodzaj glinki używanéj w malarstwie. =, s. m. lak, rodzaj pokostu z Chin lub Japonii.

Laqueton, s. m. lokaj.

Laqueux, euse, a. lakowy, z gummilakki.

Laraire, s. m. rodzaj kapliczki dla bożków domowych (u starożytnych).

Larcin, s. m. kradzież — kradzione, rzecz skradziona. *Faire un doux* =, ukraść pocałunek.

Lard, s. m. słonina (swini, wieloryba i t. p.). *Une flèche de* =, połeć słoniny. *Faire du* =, *fig.* ypiać do białego dnia dla utycia. *Être gras à* =, być otyłym. *Vilain comme* = *jaune*, skąpiec, sknéra.

Larder, v. a. szpikować, naszpikować słoniną — *fig.* nasadzić czém, przesadzić czego — nicować, wynicować kogo, wyszydzić.

Lardoire, s. f. szpikulec i rożenek do szpikowania.

Lardon, s. m. płatek słoniny do szpikowania — ucinek, szyderskie słówko.

Lare, s *et a.* lar: bożek domowy u starożytnych. *Les* =s, *fig.* bożkowie domowi, domowe zacisze.

Large, a. d. g. szeroki — obszerny, dostatni, przestronny — rozległy — szczodry, hojny, wspaniały. *Avoir la conscience* =, mieć szerokie sumienie, bez skrupułów. *Un cheval* = *du devant*, koń z szerokiemi piersiami. *Autant dépend (dépense) chiche que* =, skąpy dwa razy płaci. =, s. m. szerokość — dostatniość, dostatki — szerokie morze (oddalone zewsząd od brzegów). *La mer vient du* =, bałwany pędzone są wiatrem wiejącym z morza (nie z lądu). *Au* =, dostatnio, przestronno. *Être au* =, żyć w dostatkach. *Mettre au* =, postawić w stanie pomyślnym. *Au long et au* =, w szérz i wzdłuż, na wszystkie strony. *En long et en* =, raz w szérz drugi raz wzdłuż. *Du long et du* =, na wszystkie boki. =, *adv.* széroko, dostatnio, suto.

Largement, *adv.* sowicie, hojnie, podostatkiem, po pańsku — na wielką skalę.

Largesse, s. f. szczodra jałmużna, sowita zapłata. *Pièce de* =, pieniądze rzucane między lud w uroczystości.

Largeur, s. f. szerokość.

Largue, a. m. *Mar. Vent* =, wiatr oddalający się o czwartą część wiatru od drogi którą się płynie. =, s. m. szerokie morze.

Larguer, v. a. *Mar.* popuścić liny przytrzymującéj żagiel spodem.

Larigot, s. m. rodzaj flecika. *Boire à tire* =, *vid.* Boire.

Larix, s. m. modrzew, *vid.* Mélèze.

Larme, s. f. łza. =s, ozdoby na całunach naśladujące łzy — kropla, kropelka — sok ciekący z niektórych roślin. = *de verre*, = *ba-*

tavique, szkło ulane w kształcie łzy obracające się w proch za zgnieceniem końca. = *de Job*, łzy Jobowe : roślina. =*s de cerf*, ciecz żółta płynąca z oczu jelenia. *Pleurer à chaudes* =*s*, płakać rzewnemi łzami. *Avoir le don des* =*s*, mieć łzy na zawołanie.

Larmier, *s. m.* część wystająca dachu aby wody deszczu spadały z dala od budynku.

Larmières, *s. f. pl.* rozpadliny po pod oczami jelenia z których płynie ciecz żółta.

Larmiers, *s. m. pl.* skronie u konia — *vid.* Larmières.

Larmoiement, *s. m.* płakanie oczu : słabość.

Larmoyant, ante, *a.* zapłakany, płaczący — rzewny, rzewliwy — płaczący, płaczliwy. =, *s. m.* rzewność, rzewliwość.

Larmoyer, *v. n.* płakać.

Larron, *s. m.* złodziej — złoczyńca, łotr— fałd przypadkowy na papierze na którym się odbiły litery — płatek który się przyczepił na książce i na którym odbito litery — zagięcie w książce zostawione w oprawie nieoberznięte. *L'occasion fait le* =, złém położeniem najlepszego zepsuje.

Larronneau, *s. m.* łotrzyk.

Larronnesse, *s. f.* złodziejka, łotr kobieta, łotrzyca.

Larve, *s. f.* larwa, poczwarka : jedno z przeistoczeń owadu. =*s*, *s. f. pl.* larwy, poczwary.

Laryngé, ée, Laryngien, enne, *a.* krtaniowy, od krtani. *Phthisie*, =*ée*, suchoty gardłowe.

Laryngotomie, *s. f. vid.* Bronchotomie.

Larynx, *s. m.* krtań, wiatrobiorek.

Las, *inter.* niestety !

Las, asse, *a* zmordowany, znużony.

Lascif, ive, *a.* lubieżny — wolny, rozwiozły.

Lascivement, *adv.* lubieżnie.

Lasciveté, *s. f.* lubieżność — rozwiozłość.

Lassant, ante, *a.* mordujący, nużący.

Lasser, *v. a.* nużyć, mordować, znużyć, sfatygować, zmordować — nudzić, znudzić. *Se* =, mordować się, zmordować się, sfatygować się.

Lassitude, *s. f.* trud, znój, znużenie, zmordowanie, fatyga — nudy, znudzenie.

Last, Laste, *s. m.* łaszt : miara.

Latanier, *s. m.* rodzaj palmowego drzewa.

Latent, ente, *a.* ukryty. *Chaleur* =*ente*, ciepło niedające się oznaczyć termometrem. *Maladie* =*ente*, choroby których symptomata są długo ukryte.

Latéral, ale, *a.* poboczny, leżący na boku.

Latéralement, *adv.* na boku, pobocznie.

Latere (à), *vid.* Légat.

Laticlave, *s. m.* u Rzymian tunika lamowana z przodu szerokim pasem purpurowym z guzami złotemi : ubiór senatorów i urzędników.

Latin, ine, *a.* łaciński (o języku dawnych Rzymian) — łaciński, katolicki (nie grecki schizmatycki). *Voile* =*ine*, żagiel trójkątny. *Pays, quartier* =, część miasta w Paryżu, w której jest najwięcéj szkół i gimnazyów. *Cela sent le pays* =, to trąci szkolarstwem. =, *s. m.* łacina, język łaciński. = *de cuisine*, łacina kuchenna. *Il est au bout de son* =, nie stało mu wątku. *Il y a perdu son* =, podjął próżną pracę, nic nie wskórał. *Les* =*s*, łacinnicy, katolicy.

Latiniser, *v. a.* nadać wyrazowi formę łacińską. Latinisé, ée, *prt.*

który przeszedł na wyznanie katolickie (z greckiego).

Latinisme, *s. m.* sposób mówienia właściwy językowi łacińskiemu.

Latiniste, *s. m.* łacinnik, znający dobrze język łaciński.

Latinité, *s. f.* język łaciński, łacina. *La basse* =, łacina zepsuta (ostatnich czasów Rzymu).

Latitude, *s. f.* szerokość geograficzna : odległość punktu danego miejsca od równika — rozległość.

Latomie, *s. f.* miny do których posyłano do pracy więźniów.

Latrie, *s. f.* latrya : cześć jaką tylko Bogu się oddaje, *vid.* Dulie.

Latrines, *s. f. pl.* kloaki, prywety.

Latte, *s. f.* łata (przybijana na krokwiach).

Latter, *v. a.* pobijać łatami.

Lattis, *s. m.* łaty, przybicie łat na krokwie i t. p.

Laudanum, *s. m.* laudanum, extrakt z opium.

Laudes, *s. f. pl.* laudes : nabożeństwo zaraz po różańcu.

Lauréat, *s. m.* laureat — poeta uwieńczony — który otrzymał nagrodę; premiant.

Lauréole, *s. f.* rodzaj wawrzynu, lauru.

Laurier, *s. m.* laur, bobkowe drzewo — wieniec, wawrzyn, nagroda, laur. = *franc*, = *commun*, bobkowe drzewo właściwe. =-rose, *vid.* Oléandre.

Lavabo, *s. m.* modlitwa którą kapłan odmawia myjąc się przy mszy — toaletka, stolik z miednicą do mycia się — ręcznik którym kapłan obciera ręce.

Lavage, *s. m.* mycie, pomycie, obmywanie — zupa lub potrawa za rzadka, rozbełtana; pomyjki — zmywanie metalów dla oddzielenia z nich ziemi i t. p. *Médecine en* =, lekarstwo roztworzone wodą.

Lavanche, *vid.* Avalanche.

Lavande, *s. f.* lawenda : roślina.

Lavandier, *s. m.* na dworze króleskim : officyalista mający staranie o opraniu.

Lavandière, *s. f.* praczka — pliszka : ptaszek.

Lavaret, *s. m.* szumbunga : ryba.

Lavasse, *s. f.* ulewa, nagły deszcz — zupa rozbełtana; pomyjki.

Lave, *s. f.* lawa : roztopione minerały które wyrzuca wulkaniczna góra.

Lavement, *s. m.* mycie (nóg, rąk w obrządkach kościelnych) — lawatywa, enema, klistera.

Laver, *v. a.* myć, obmyć, umyć, umywać, zmyć, zmywać, pomyć, przemyć — podmywać, myć (o wodzie płynącej obok czego). *Pierre à* =, stoł kamienny zaklęsły do pomywania statków kuchennych. = *du papier*, moczyć papier do druku. = *une tache*, *fig.* zetrzeć, zmyć plamę. *Donner à* = *qu'un*, podać do umycia (wodę). = *la tête à qu'un*, zmyć komu głowę, wytrzeć kapitułę. = *un dessin*, cieniować rysunek tuszem i t. p. Lavé, ée, *prt.* obmyty, umyty — jasny, słaby (o kolorze). *Bai-lavé*, jasnogniady.

Lavette, *s. f.* ścierka do obcierania naczynia.

Laveur, euse, *s* pomywający naczynie; pomywaczka *s. f.*

Lavis, *s. m.* cieniowanie rysunku sepią, tuszem i t. p.

Lavoir, *s. m.* sadzawka w której piorą chusty — pomywalnik na statki kuchenne — umywalnia po zakrystyach i t. p. — miejsce do opłukiwania minerałów.

Lavure, *s. f.* pomyje — pomyje, pomyjki, zupa rozbełtana — namoczenie książki w kwasie saletro-

wym dla wywabiania plam — opłukiwanie złota z popiołu i t. p. =*s*, *s. f. pl.* cząstki złota opłukane.

Laxatif, ive, *a.* rozwalniający, na rozwolnienie żołądka.

Layer, *v. a.* wytknąć dróżynę w lesie.

Laytier, *s. m.* robiący kuferki i skrzynki.

Layette, *s. f.* szufladka na papiery — skrzynka — bielizna dziecka w kolebce.

Layeur, *s. m.* wytykający dróżynę w lesie.

Lazaret, *s. m.* kwarantanna, dom w którym się odbywa kwarantannę.

Lazuli, *vid.* Lapis.

Lazzi, *s. m.* giesta śmieszne, błaznowanie — koncepta, błaznowanie, drwinki.

Le, artykuł określny na rodzaj męski. *La*, artykuł określny na rodzaj żeński. *Les*, na oba rodzaje.

Le, *m.* la, *f.* les, *pl. d. g.* zaimek względny, on, ona, ono; ten, ta, to. *Le voici*, oto jest. *Cherchez-le*, szukaj go.

Lé, *s. m.* szerokość materyi od krajki do krajki, bryt.

Lèche, *s. f.* skibka, kromka chleba), zrazik (mięsa).

Lèchefrite, *s. f.* ryneczka podstawiana pod rożen dla odbierania kapiącéj tłustości — brytfanna.

Lécher, *v. a.* lizać, wylizać, wylizywać — starannie wykończyć, muskać, wymuskać (dzieło sztuki) i t. p. *A lèche-doigts*, *vid.* Doigt. *Un ours mal léché*, niezgrabny — nieokrzesany, nieoskrobany *fm.*

Leçon, *s. f.* nauka — lekcya, kurs (nauki jakiéj) — zadanie do nauczenia się na pamięć — różny sposób czytania textu, różnica jaka w texcie — wykład — lekcya: rozdział w brewiarzu. *Faire à qu'un sa* =, nakiwać komu, zburczyć, dać burę. *Il en ferait* =, on to umie na palcach. *Donner des* =*s*, dawać lekcye.

Lecteur, *s. m.* lektor czytający na głos — czytelnik — lektor: jeden z czterech niższych stopni święcenia — lektor po zakonach, doktor nauczający czego. = *royal*, professor w *Collège de France* w Paryżu. *Avis au* = przemowa do czytelnika — przestroga — przymówka, przytyk *fm.*

Lectrice, *s. f.* lektorka, czytelnica.

Lecture, *s. f.* odczytanie, przeczytanie — czytanie książek — czytanie, nauka czytania. *Il a beaucoup de* =, wiele czytał, oczytany. *A la* =, w czytaniu, czytając. *Comité*, *jury de* =, komitet znawców przed którym się czyta sztukę przed wystawieniem jéj na teatrze.

Légal, ale, *a.* prawny, przewidziany lub zastrzeżony przez prawo — zgodny z prawem. *Médecine* =*ale*, medecyna prawna.

Légalement, *adv.* prawnie, zgodnie z prawem, legalnie.

Légalisation, *s. f.* poświadczenie aktu, jego autentyczności.

Légaliser, *v. a.* poświadczyć akt, jego autentyczność.

Légalité, *s. f.* prawność, zgodność z prawem, legalność.

Légat, *s. m.* legat: kardynał rządca prowincyi w państwach papieskich. = *à latere*, legat a latere, pełnomocnik papieski. =-*né du Saint-Siége*, legatus natus, prałat będący z prawa nuncyuszem papieskim.

Légataire, *s. d. g.* legataryusz, otrzymujący zapis w spadku.

Légation, *s. f.* legacya, urząd legata, rządcy prowincyi w państwie papieskiém — legacya: nazwisko prowincyi Bononii i Ferrary — poselstwo, poselstwo, ambassada

— pomieszkanie ambassadora, ambassada.

Légatoire, a. *Province* =, u Rzymian: prowincya rządzona przez namiestnika.

Lége, a. d. g. niewyładowany okręt. *Bâtiment qui fait son retour* =, okręt powracający próżno, bez ładunku.

Légendaire, s. m. autor legendy.

Légende, s. f. legenda, podanie tyczące się świętego jakiego — legenda, napis w koło monety na brzegu lub na krawędzi — nudna, długa litania. = *dorée*, żywoty świętych zebrane pod koniec 13go wieku.

Léger, ère, a. lekki, nie wiele ważący — nieważny, nietrzymający wagi (dukat i t. p.) — nie mocny, nie tęgi (o napojach), lekki, rzutki, ruchawy — małéj wagi, mały, drobny, mało znaczący — powierzchowny — lekki, niestały, płochy, lekkomyślny — lekki (o stylu) — ulotny (o poezyach i t. p.). *Terre* =*ère*, ziemia miękka (łatwa do uprawy). *Etre* = *d'argent*, nie mieć pieniędzy. *Aller de son pied* =, iść piechotą. *Avoir la main* =*ère*, mieć lekką rękę (w pisaniu) — mieć zręczność do operacyi — być skorym do bicia — łagodnie rządzić. *Il est* = *de la main*, ma talent w ręku (o zręcznym złodzieju). *Avoir le sommeil* =, być czujnym, czujno spać. *A la* =*ère*, lekko (uzbrojony, odziany) — nierozważnie, płocho.

Légèrement, *adv.* lekko, z lekka — mało — powierzchownie, zaledwie dotykając, łatwo, z łatwością.

Légèreté, s. f. lekkość — szybkość, prędkość, ruchawość — niestałość, płochość, lekkość, lekkomyślność — usterk, błąd — łatwość (w czém).

Légion, s. f. u Rzymian: legia piechoty i jazdy — pułk w dawnéj piechocie francuzkiéj — legia: pułk w gwardyi narodowéj — orszak, poczet. = *d'Honneur*, legia honorowa, kawalerowie orderu legii honorowéj.

Légionnaire, s. m. żołnierz legii (u Rzymian) — członek legii honorowéj, kawaler tegoż orderu. =, a. d. g. legiowy, z legii. *Epée* =, pałasz żołnierza legii rzymskiéj.

Législateur, s. m. et a. prawodawca — piszący prawa — prawodawczy. =trice, prawodawczyni.

Législatif, ive, prawodawczy.

Législation, s. f. prawodawstwo, pisanie praw — prawodawstwo, zbiór ustaw, ustawodawstwo, ustawy.

Législature, s. f. władza prawodawcza — ciało prawodawcze — izba deputowanych zasiadająca w pewnéj epoce.

Légiste, s. m. prawnik, prawoznawca.

Légitimaire, a. prawny, z części prawnie należącéj do dziedziców.

Légitimation, s. f. uprawnienie, uznanie, przyznanie dziecka naturalnego — uznanie (czego) za prawne.

Légitime, a. d. g. prawy — słuszny, oparty na słuszności — godziwy (zysk i t. p.) — prawny. *Enfant* =, dziecko prawe. *Intérêt* =, procent prawny, ustanowiony prawem. *Autorité* =, władza prawa.

Légitime, s. f. legityma: część z prawa przypadająca dzieciom.

Légitimement, *adv.* prawnie — słusznie. *Un bien* = *acquis*, majątek uczciwie, godziwie nabyty.

Légitimer, v. a. przyznać za swoje, uznać, uprawnić dziecko — uprawnić — usprawiedliwić.

Légitimiste, s. m. legitymista (we Francyi) uznający starszą tylko linię Burbonów za prawą.

Légitimité, *s. f.* prawość, zgodność z prawem, ze słusznością — prawość władzy, panowania — prawość, stan dziecka uznanego za prawe.

Legs *(lé)*, *s. m.* zapis testamentowy — *fig.* przekaz.

Léguer, *v. a.* zapisać (co komu) — przekazać.

Légume, *s. m.* jarzyna — *Bot.* strączek.

Légumineux, euse, *a. Bot.* groszkowy (o roślinach strączkowych).

Lemme, *s. m.* lemma : założenie którego dowiedzenie potrzebne jest do założenia następnego.

Lémures, *s. f. vid.* Larves.

Lendemain, *s. m.* dzień następny. *Le* =, nazajutrz. *Jusqu'au* =, do jutra, do rana. *Il n'y a pas de bonne fête sans* =, niedosyć jest święcić święto trzeba i następny dzień.

Lendore, *s. d. g.* spiuch, ospalec.

Lénifier, *v. a.* łagodzić, złagodzić.

Lénitif, ive, *a.* łagodzący. =, *s. m.* osłoda, pociecha.

Lent, nte, *a.* opieszały, nieskory — powolny, leniwy.

Lente, *s. f.* gnida.

Lentement, *adv.* powoli, zwolna, pomału — opieszale.

Lenteur, *s. f.* opieszałość, lenistwo — opóźnienie, zwłoka, odwłoka.

Lenticulaire, *a. d. g.* soczewkowaty, nakształt soczewki.

Lenticulé, ée, *a.* Lentiforme, *a. d. g. vid.* Lenticulaire.

Lentille, *s. f.* soczewica : roślina—piega na ciele, *vid.* Éphélide — soczewka, lupka : szkiełko. = *de pendule*, ważka u perpendykułu w zegarze.

Lentisque, *s. m.* mastykowe drzewo.

Léonin, ine, *a.* lwi. *Société* =*ine*, spółka w której wszelkie korzyści ciągnie jeden ze szkodą innych spólników.

Léonin, ine, *a.* leoński (o wierszach łacińskich z rymami).

Léopard, *s. m.* lampart : zwierz. *Le* =, *les* =*s*, *fig.* Anglia (jako mająca w herbie lamparty).

Lépas, *s. m. vid* Patelle.

Lépidoptère, *s. m.* motyl; owad z rodzaju motylego. =, *a. d. g.* motyli.

Lèpre, *s. f.* trąd : choroba *fig.* zaraza, plaga.

Lépreux, euse, *a. et s.* trędowaty.

Léproserie, *s. f.* szpital trędowatych.

Lequel, *a. m.* który? (z zapytaniem) — który (względnie), który to. Laquelle, *a. f* która? — która, która to.

Lérot, *s. m.* gatunek połchy, koszatki (z rodzaju szczurzego).

Les, *vid.* Le.

Lèse, *prt.* obrażony, zgwałcony. *Crime de* = *majesté*, zbrodnia obrażonego majestatu.

Léser, *v. a.* ukrzywdzić, skrzywdzić — uszkodzić, nadwérężyć.

Lésine, *s. f.* skąpstwo, sknérstwo.

Lésiner, *v. n.* skąpić czego, żałować czego komu.

Lésinerie, *s. f.* skąpstwo, sknérstwo.

Lésion, *s. f.* szkoda, krzywda, skrzywdzenie — obrażenie, obraza, rana — nadwerężenie.

Lessive, *s. f.* ług — chusty popiołone — zolenie, pranie ługiem — *Chim.* ług, nalewanie wodą części połączonych z ziemią. *Il y a fait une* =, zgrał się, przegrał wiele.

Lessiver, *v. a.* zolić, prać ługiem.

Lest, *s. m.* balast, piasek, kamienie i t. p kładzione na statek aby grzązł w wodę.

Lestage, *s. m.* ładowanie statku balastem.

Leste, *a. d. g.* lekki, rzutki, skory, żwawy — leciuchny, nie ciążący — lekki, płochy, nierozważny.

Lestement, *adv.* lekko — skoro, rzutko, żwawo — lekko, płocho, nierozważnie.

Lester, *v. a.* ładować okręt balastem. *Se = l'estomac; se =*, zjeść, pożywić się, posilić się.

Lesteur, *s. m.* ładujący statek balastem.

Léthargie, *s. f.* letarg — sen, letarg, obumarłość, otrętwienie.

Léthargique, *a. d. g.* letargiczny — ospały, zgnuśniały, obumarły.

Léthifère, *a. d. g.* śmiertelny, zadający śmierć.

Lettre, *s. f.* głoska, litera — litera, czcionka (w druku) — pismo, czcionki — *fig.* litera, słowo — list. *=s*, dymplom, patent, list — nauki, wiadomości. *= dominicale*, litera niedzielna. *= grise, historiée*, wielka litera rznięta na miedzi i t. p. na czele wierszy. *= numérale*, litera służąca za liczbę (w liczbach rzymskich). *= moulée*, litera pisana naśladująca drukowaną. *= circulaire*, cyrkularz. *= de change*, wexel. *= de marque*, dyplom, upoważnienie od rządu dawane kapitanowi okrętu. *= close*, list królewski zapieczętowany i kontrasygnowany przez ministra. *= de cachet*, *vid.* Cachet. *= de passe*, przeniesienie wojskowego z jednego korpusu do drugiego. *= de voiture*, list z wykazem przedmiotów które się powierzają furmanowi. *= de service*, list którym minister wojny wzywa wojskowego do służby. *A la =*, literalnie, dosłownie — co do litery, dokładnie, co do joty. *Aider à la = vid.* Aider. *Lever la =*, zbierać litery z przegródek kaszty, układać (w druku). *Ecrire en toutes =s*, wypisać wszystkiemi literami. *Gravure, estampe avant la =*, rycina odbita przed wyryciem napisu, lub podpisu. *Estampe avec la = grise*, rycina odbita z napisem zaledwie narysowanym. *Les belles-=s*, nauki piękne: wymowa i poezya. *Les saintes =s*, Pismo święte.

Lettré, ée, *a.* uczony, posiadający nauki. *Les =s*, w Chinach: klassa uczonych mających wyłączne prawo do urzędów.

Lettrine, *s. f.* litera służąca za odsyłacz — litery kładzione u wierzchu lub na czele kolumn dykcyonarza.

Leucorrhée, *s. f.* białe upławy: choroba kobiet.

Leude, *s. m.* nazwisko dawane dawniéj wassalom towarzyszącym królowi na wyprawie wojennéj.

Leur, *pron. im.*

Leur, *a.* Leurs, *pl.* swój, ich. *Le =, s. m.* ich własność. *Les =s*, ci którzy do nich należą.

Leurre, *s. m.* ptak wypchany ze skóry którym się przywabia sokoła — przynęta, przyłuda, mamona. *Oiseau de =*, *vid.* Oiseau.

Leurrer, *v. a.* przywabiać ptaka łowczego sztuką, pokazując mu ptaka wypchanego — łudzić, zwodzić, zwabiać.

Levain, *s. m.* kwas, sprawujący fermentacya, rozczyn, rozczyna — zaród, pierwiastek choroby i t. p.

Levant, *a. m.* wschodzący. *=, s. m.* wschód (strona nieba) — Wschód, kraje wschodnie *np.* Turcya, Syrya i t. p.

Levantin, ine, *a.* wschodni (człowiek z krajów należących mianowicie do Turcyi).

Lévantine, *s. f.* lewantyna: materya jedwabna.

Lève, *s. f.* kij zakrzywiony do podnoszenia kuli w grze w piłkę.

Levée, *s. f.* zdjęcie — zebranie (owoców i t. p.) = zbiór (owoce, urodzaje zebrane), zebranie, pobór (podatków) — zaciąg, zaciągi (żołnierzy) — grobla, tama — podniesienie kopii dla ugodzenia w pierścień (na turniejach) — zebranie listów wrzuconych do skrzynki pocztowéj — listy zebrane — odkrojenie ze sztuki materyi tyle a tyle na co — zabranie (kart zabitych). *La = d'un siége*, odstąpienie od oblężenia. *La = du scellé*, zdjęcie, oderwanie pieczęci. *La = d'un corps, d'un cadavre*, zabranie trupa dla pogrzebania. = *de boucliers*, podniesienie puklerzów (co oznaczało bunt w wojsku rzymskiem) — otwarte wystąpienie przeciw komu. *La = de l'appareil*, zdjęcie bandażów i t. p. z rany.

Lever, *v. a.* podnieść, podnosić — wznosić, wznieść (oczy i t. p.) — dźwigać, dźwignąć, podźwignąć — postawić na nogi — zdjąć, zrzucić, zebrać, zabrać, pozbierać — odkroić tyle a tyle ze sztuki materyi — zebrać karty — odkroić, wybrać kawałek jaki z zabitego bydlęcia — zbierać, zebrać (owoce, urodzaje) — wybierać, pobierać (podatki) — zaciągać; robić zaciągi (do wojska). = *la toile*, *le rideau*, podnieść kortynę. = *la main*, podnieść rękę, porwać się na kogo, targnąć się, zamierzyć się (dla uderzenia). = *le pied*, zemknąć, drapnąć *fm.* = *la crête*, *vid.* Crête. = *le lièvre*, *vid.* Lièvre. = *le masque*, zedrzeć maskę. = *la lettre*, *vid.* Lettre. = *le siége*, odstąpić od oblężenia. = *le camp*, ruszyć obóz, składać obóz, zwijać, zwinąć, ruszyć z miejsca. = *la garde*, *la sentinelle*, kazać odstąpić warcie, straży. = *la séance*, zamknąć posiedzenie. = *les cartes*, zabrać karty zabite. = *l'interdit*, cofnąć, zdjąć zakaz. *J'en lèverais la main*, gotówem przysiądz że... *Cela lève la paille*, to rzecz nadzwyczajna, nie do uwierzenia. = *un enfant*, zabrać dziecko podrzucone do szpitala. = *boutique*, *ménage*, otworzyć sklep, założyć gospodarstwo. = *le plan d'une place*, zdjąć, zdejmować plan fortecy i t. p. = *un corps saint*, obchodzić podniesienie uroczyste relikwii świętego z grobu dla uczczenia. =, *v. n.* wschodzić (o zbożu i t. p.) — rosnąć (o cieście). *Se* =, podnosić się — spinać się — dźwigać się — wstać, wstawać (z łóżka) — wschodzić (o ciałach niebieskich) — powstawać, zrywać się (o wietrze). *Se = de table*, wstać od stołu. *Se = pour*, *contre une proposition*, głosować przez powstanie za wnioskiem lub przeciw niemu.

Levé, ée, *prt.* podniesiony, wzniesiony.

Lever, *s. m.* godzina o któréj się wstaje z łóżka, wstawanie — wschód, wschodzenie (słońca i t. p.). *Au* =, na wstawaném, na ciepłe nóżki *fm.* *Le petit* =, przyjęcie u króla zaraz po wstaniu z łóżka. *Le grand* =, przyjęcie ranne późniejsze.

Lever-dieu, *s. m.* podniesienie (przy mszy).

Levier, *s. m.* drąg, drążek, dźwignia, lewar — sprężyna, środek do poruszenia czego.

Levis, *a. Pont-*=, most zwodzony. *Culotte à pont-*=, spodnie z fartuszkiem.

Lévite, *s. m.* lewita, z kapłańskiego pokolenia Lewi syna Jakóba.

Lévite, *s. f.* rodzaj odzienia.

Lévitique, *s. m.* Leviticon, lewityk, trzecia księga Mojżeszowa.

Levrauder, *v. a.* szarpać, targać.

Levraut, *s. m.* młody zając, zajączek.

Lèvre, *s. f.* warga — usta —

warga (pochwy maciczněj) — warga, brzeg rany. *Du bout des* =*s*, półgębkiem, przez zęby. *Avoir le cœur sur les* =*s*, być szczérym, co w sercu to i na języku. *Ce cheval s'arme de la*=, (o koniu) ma grube wargi. *Se mordre les* =*s de qu''ch*, żałować czego. *Rire du bout des* =*s*, musić się do śmiechu.

Levrette, *s. f.* charcica.

Lévrier, *s. m.* chart — zbir, sługa policyjny, sądowy.

Levron, *s. m.* charcik, charciuk (młody chart) — charcik (gatunek małych chartów).

Levûre, *s. f.* piana, szum na piwie — słoninka do szpikowania.

Lexicographe, *s. m.* lexykograf, trudniący się układaniem słowników.

Lexicographie, *s. f.* lexykografia, układanie słowników.

Lexicographique, *a. d. g.* lexykograficzny.

Lexique, *s. m.* lexicon, wielki słownik.

Lez, *adv.* około, niedaleko czego.

Lézard, *s. m.* jaszczurka.

Lézarde, *s. f.* szpara, rozpadlina, szczelina w murze.

Lézardé, ée, *a.* z rozpadlinami, popadany (o murze).

Lias, *s. m.* gatunek kamienia wapiennego.

Liaison, *s. f.* spojenie — związek — złączenie — powiązanie — zaprawa sosu z jaj i t. p. — wapno i t. p. do spajania murów — *vid.* Conjonction, *Gramm.* =*s*, związki, znajomości, stosunki z kim.

Liaisonner, *v. a.* wiązać, spajać mur.

Liane, *s. f.* roślina pnąca się.

Liant, ante, *a.* giętki, łatwo się gnący — giętki, łatwy *fig.* =, *s. m.* łatwość charakteru.

Liard, *s. m.* moneta miedziana francuska, któréj idzie 4 na Sou. *Il se ferait fesser pour un* =, skąpiec, sknéra.

Liarder, *v. n.* skąpić, płacić potrochu, kapać — złożyć się na co (każdy po trochu).

Liasse, *s. f.* fascykuł, pęk, plik papierów.

Libage, *s. m.* kamień grubo ociosany do fundamentów.

Libation, *s. f.* lanie wina i t. p. na cześć bóstwu. *Faire des* =*s*, spełniać, wychylać puhary.

Libelle, *s. m.* świstek, paszkwil.

Libeller, *v. a.* spisać, sporządzić (pozew i t. p.). = *un mandement, une ordonance*, wyrazić przeznaczenie summy.

Libelliste, *s. m.* pisarz paszkwilów.

Liber, *s. m. Bot.* miazga (w drzewie).

Libera, *s. m.* modlitwa kościelna za umarłych.

Libéral, ale, *a.* hojny, szczodry, szczodrobliwy, wspaniały — liberalny, sprzyjający wolności, swobodom — wyzwolony (o sztukach). *Education*=*ale*, wychowanie kształcące umysł i serce. =, *s. m.* liberalista, przyjaciel wszelkiéj porządnéj wolności.

Libéralement, *adv.* hojnie, szczodrze, wspaniale, sowicie — liberalnie.

Libéralisme, *s. m.* liberalizm sprzyjanie wolności.

Libéralité, *s. f.* hojność, szczodrobliwość, wspaniałość — dar hojny.

Libérateur, *s. m.* oswobodziciel, zbawca, wybawiciel. =trice, *s. f.* oswobodzicielka, zbawczyni.

Libération, *s. f.* uwolnienie od służebności prawnéj — wyjście z długów, spłacenie się. *La* = *de l'Etat*, umorzenie, spłacenie długu publicznego.

Libérer, *v. a.* uwolnić (od słu-

żebności). *Se* =, spłacić się — uwolnić się.

Liberté, *s. f.* wolność, swobodą — wolna wola — nieprzymuszona wola — niepodległość — pozwolenie -- pozwalanie sobie, poufałości — łatwość, wolność (w działaniu). =*s*, wolności, swobody, przywileje. = *de la presse*, wolność druku. = *d'esprit*, swobodna myśl, wolna głowa. = *de langage*, śmiałość, za śmiała mowa. = *de ventre*, regularny stolec. = *de langue*, kabłączek w munsztuku zostawujący miejsce na język konia. *Demander la* =, prosic o pozwolenie. *Prendre la* =, ośmielać się (prosić i t. p.)

Libertin, ine, rozpustny, rozwiozły — bezbożny. =, *s. m.* rozpustnik, bezbożnik, libertyn — lampart, swawolnik. =ine, *s. f.* rozpustnica — bezbożnica.

Libertinage, *s. m.* rozpusta, rozwiozłość — swawola, wyuzdanie — bezbożność.

Libertiner, *v. n.* *Se* =, *v. pron.* prowadzić życie rozpustne, wylać się na rozpustę — swawolić, lampartować się, rozpuścić się jak dziadowski batóg.

Libidineux, euse, *a.* lubieżny.

Libraire, *s. m.* księgarz.

Librairie, *s. f.* księgarnia — księgarstwo — dawniéj: biblioteka króleska.

Libration, *s. f.* wahanie się księżyca na swojéj osi.

Libre, *a. d. g.* wolny, używający wolności — wolny, niezakazany, niezbronny * — swobodny — niepodległy — wolny (o osobach nie w związku małżeńskim) — nieskrępowany niczém. *Espace* =, próżne miejsce. *Le champ* =, otwarte pole. *Avoir le cœur* =, mieć serce wolne (nie zajęte niczyją miłością). *Vers* =*s*, wiérsze różnosylabne. *Traduction* =, wolny przekład. *Papier* =, prosty papier (nie stemplowany). *Avoir la main* =, mieć lekką rękę (w pisaniu). *Avoir le ventre* =, mieć regularny stolec. = *de*, wolny od czego, wolen, wolny czego*. = *de*, (ze słowem) któremu zostawiono co do wyboru, do woli.

Librement, *adv.* wolno, bez przymusu, do woli, do wyboru.

Lice, *s. f.* plac walki, szranki.

Lice, *s. vid.* Lisse.

Licence, *s. f.* swawola, rozpusta, niesworność, rozpasanie się — pozwolenie wolnéj sprzedaży — stopień licencyata w uniwersytecie. = *poétique*, wolność poetycka, odstąpienie od prawideł sztuki.

Licenciement, *s. m.* rozpuszczenie wojska.

Licencier, *v. a.* rozpuścić (wojsko), zwinąć wojsko. *Se* =, pozwalać sobie. Licencié, ée, *part.* rozpuszczony, odesłany do domów (o wojsku). =, *s. m.* licencyat: mający stopień uniwersytecki, licencyata.

Licencieusement, *adv.* rozpustnie, swawolnie.

Licencieux, euse, *a.* rozpustny, swawolny, niesworny, rozpasany.

Licet, *s. m.* pozwolenie.

Lichen *(likène)*, *s. m.* mech. = *d'Islande*, mech islandzki.

Licitation, *s. f.* licytacya, subhastacya, sprzedaż publiczna in plus.

Licite, *a. d. g.* pozwolony.

Licitement, *adv.* nieobrażając praw.

Liciter, *v. a.* licytować, puścić, puszczać na licytacyą.

Licol, *s. m.* *vid.* Licou.

Licorne, *s. f.* jednorożec: twór bajeczny. = *de mer*, narwal: z rodzaju wielorybów.

Licou, *s. m.* uzda, uździenica.

Licteur, *s. m.* liktor ceklarz,

siepacz, noszący w Rzymie pęk różek z toporem przed urzędnikami.

Lie, *s. f.* fuz, drożdże. *La* = *du peuple*, motłoch.

Lie, *a.* wesoły.

Liége, *s. m.* korkowe drzewo, korek.

Lien, *s. m.* sznurek, powrózek, postronek—powrósło—związek, węzeł. =*s*, więzy, kajdany, pęta, niewola. *Double* =, podwójny związek *np* między rodzeństwem. *Simple* =, pokrewieństwo przyrodnich. *Etre dans les* =*s d'un, etc.* być pod wyrokiem sądowym.

Lienterie, *s. f.* oddawanie pokarmów tak jak były pożyte.

Lientérique, *a. m.* *Flux* =, oddawanie pokarmów w takim stanie jak były pożyte.

Lier, *v. a.* wiązać, związać, spoić, spajać, łączyć — zawiązać na węzeł — połączyć, powiązać — zobowiązać — wiązać, krępować, ściskać. = *la langue*, zawiązywać usta, zabraniać mówić. = *une sauce*, zaprawić sos (aby był gęstszy). = *amitié avec qu''un*, zawiązać, zabrać przyjaźń z kim. = *conversation*, wejść w rozmowę. = *les mains à qu''un*, związać ręce, skrępować. = *une partie de promenade, etc.*, wybrać się na przechadzkę etc. *Il a bien lié sa partie*, dobrze wyrachował. *Se* =, złączyć się, związać się z kim — łączyć się, być w związku z czém — spajać się. *Se* = *par un vœu, etc.* związać się ślubami.

Lierre, *s. m.* bluszcz: roślina.

Liesse, *s. f.* radość.

Lieu, *s. m.* miejsce — grunt — posada, miejsce. *Le* = *saint; le saint* =, miejsce święte, kościół. *Les saint* =*x*, miejsca święte (czci u chrześcian). = *de sûreté*, areszt, więzienie. *Mauvais* =, dom nierządnio. =*x*, =*x d'aisances*, prywet, wychodek. = *de plaisance*, pałacyk na wsi. *En premier* =, naprzód, przedewszystkiém. *En second* =, powtóre. *Tenir* = *de*, zastępować co, stać zamiast czego, stanąć za co. *J'ai appris cela de bon* =, wiem z dobrego źródła. *En bon* =, w pewném znakomitém towarzystwie. *Bas* =, niskie urodzenie. *Ce n'est ni le temps ni le* =, ani czas ani miejsce po temu. *Avoir* =, mieć miejsce, zdarzyć się, zajść. *Au* = *de*, zamiast, miasto czego. *Au* = *que*, gdy tymczasem. =*x communs*, *vid.* Commun.

Lieue, *s. m.* mila francuzka zwyczajna (25 na stopień). = *de poste*, mila pocztowa. = *de pays*, mila według miejscowej rachuby pewnych okolic. *Une* = *à la ronde*, na milę do koła. *C'est à mille* =*s de ma pensée*, anim myślał o tém. *Il sent son fripon d'une* =, z miny znać że to oszust.

Lieur, *s. m.* więzacz, wiążący snopki, siano i t. p.

Lieutenance, *s. f.* godność namiestnika—stopień, ranga porucznika lub zastępcy.

Lieutenant, *s. m.* namiestnik królewski i t, p — zastępca — porucznik (w wojsku) — tytuł niektórych dawnych urzędów. = *général*, generał lejtenant, generał dywizyi — dawniéj: naczelnik w sądach prowincyonalnych. = *général de police*, dawniéj: naczelnik policyi w Paryżu. = *de roi*, zastępca gubernatora fortecy. = *criminel*, urzędnik rozpoznający sprawy kryminalne.

Lieutenante, *s. f.* żona namiestnika, urzędnika noszącego ten tytuł.

Lièvre, *s. m.* zając. *Lever le* =, naprzód się z czém odezwać. *Une mémoire de* =, słaba pamięć. *Il ne faut pas courir deux* =*s à la*

fois, nietrzeba ciągnąć razem dwóch srok za ogon. *Bec-de-=*, *vid.* Bec.

Ligament, *s. m. Anat.* wiązadło.

Ligamenteux, euse, *a. Anat.* wiązadlany.

Ligature, *s. f.* podwiązanie— naczynia w ciele—litery wiązane (*np.* w greckim alfabecie).

Lige, *a. d. g.* związany ściśléjszemi obowiązkami ku panu lennemu.

Lignage, *s. m.* ród, plemie, dom, gniazdo.

Lignager, *s. m.* plemiennik, pochodzący z tego samego domu. =, *a. m. Retrait* =, prawo odkupienia sprzedanych dóbr służące plemiennikowi za zwróceniem nabywcy ceny kupna.

Ligne, *s. m.* linia — droga — wiersz, linia — sznurek mularski, stolarski—równik, ekwator—wędka —linia—szereg walczących—okopy — linia : dwunasta część cala — linia, plemie, ród — wojsko liniowe. = *de marcation*, linia którą papież Alexander VI pociągnął na mappie świata dając na własność Hiszpanii i Portugalii kraje mające się odkryć. = *de démarcation*, linia pociągnięta za zgodą Hiszpanii i Portugalii dla wzajemnego odgraniczenia. = *de démarcation*, *vid.* Démarcation. = *d'eau*, 1/144 część cała wody. =*s d'eau*, linie poziome wyciągnięte na części okrętu zanurzonéj w wodzie a równoległe do linii którą okręt unosi się nad wodą. *Vaisseau de* =, okręt liniowy. *Troupe de* =, wojsko liniowe. = *pleine*, linia w któréj skrzydło prawe oddziału opiera się bezpośrednio o lewe skrzydło drugiego. *Etre hors de* = być człowiekiem wyższego rzędu. *Ecrire hors* =, zapisać na brzegu, na marginesie. *Mettre en* = *de compte*, wpisać, wciągnać, zapisać. *A la* =, od nowéj linii, od ustępu. *Marcher sur une même* =, stać na równi z kim. *Passer*, *couper la* =, przebyć równik.

Lignée, *s. f.* plemie, ród, potomstwo — dzielnica.

Lignette, *s. f.* sznurek na robienie sieci.

Ligneul, *s. m.* dratwa.

Ligneux, euse, *a.* drzewiasty.

Ligue, *s. f.* sprzymierzenie, liga, związek — schadzka — Liga : we Francyi w 16 wieku przeciw Hugonotom. =*s grises*, trzy rzeczypospolite gryzońskie.

Liguer, *v. a.* związać, skojarzyć związek między kim. *Se* =, związać się, zawrzeć związek, spiknąć się.

Ligueur, euse, *s.* ze stronnictwa Ligi w 16 wieku we Francyi.

Lilas, *s. m.* lila, lilak, bez turecki : roślina. =, *a.* koloru lila.

Liliacée, *s. et a. f.* roślina z klasy liliowych.

Limace, *s. f.* Limas, *s. m.* rodzaj ślimaka — śruba Archimedesa.

Limaçon, *s. m.* ślimak — koło labiryntu ucha w kształcie skorupy ślimaka. *Escalier en* =, schody kręcone.

Limaille, *s. f.* opiłki.

Limande, *s. f.* flądra : ryba.

Limas, *s. m. vid.* Limace.

Limbe, *s. m.* brzég, krawędź.

Limbes, *s. m. pl.* otchłań : gdzie według niektórych teologów byli przed przyjściem Chrystusa ludzie cnotliwi lub gdzie idą dzieci zmarłe bez chrztu.

Lime, *s. f.* raszpla — pilnik — wygładzenie, okrzesanie, wypolerowanie *fig.* = *sourde*, pilnik nieskrzypiący gdy się nim piłuje. = *douce*, cienki pilnik.

Lime, *s. f.* gatunek małéj cytryny.

Limer, *v. a.* piłować — gładzić, polerować.

LIMIER, *s. m.* pies gończy, ogar. = *de police*, zbir, policyant, pachołek.

LIMITATIF, IVE, *a.* ograniczający, ścieśniający.

LIMITATION, *s. f.* oznaczenie, określenie, ograniczenie.

LIMITE, *s. f.* granica (odgraniczająca) — *fig.* granica, kraniec, kres, kończyna.

LIMITER, *v. a.* odgraniczyć, rozgraniczyć — *fig.* ograniczyć, określić. LIMITÉ, ÉE, *prt.* ograniczony, na pewny tylko czas.

LIMITROPHE, *a. d. g.* pograniczny, graniczący, ościenny, sąsiedni.

LIMON, *s m.* muł, błoto, ziemia, glina. *Formé du même* =, *fig.* tego samego rodu, zawziątku, tego samego bicia.

LIMON, *s. m.* drąg hołobli — belka utrzymująca balustradę schodów.

LIMON, *s. m.* cytryna soczysta.

LIMONADE, *s f.* limonada.

LIMONADIER, *s. m.* cukiernik. =ÈRE, *s. f.* cukierniczka : żona cukiernika.

LIMONEUX, EUSE, *a.* zamulony, błotny, szlamowaty.

LIMONIER, *s. m.* koń zaprzęgany do hołobli.

LIMONIÈRE, *s. f.* hołobla (oba dragi hołobli) — wózek o hołobli.

LIMOSINAGE, *s. m.* robota mularska z kamieni i wapna.

LIMPIDE, *a. d. g.* czysty, przezroczysty, kryształowy (o płynie).

LIMPIDITÉ, *s. f.* czystość, przezroczystość.

LIMURE, *s. f.* piłowanie — opiłowanie — opiłki.

LIN, *s. m.* len — płótno lniane. *De* =, lniany.

LINAIRE, *s. f.* lnianka : roślina.

LINCEUL, *s. m.* prześcieradło na umarłego, całun.

LINÉAIRE, *a. d. g.* liniowy. *Bot.* równowązki (liść i t. p.).

LINIAL, ALE, *a.* w linii idący.

LINÉAMENT, *s. m.* rys, zarys.

LINGE, *s. m.* bielizna, chusty — szmatka, chusta. = *sale*, brudna bielizna, brudy. = *de table*, bielizna stołowa. = *de lit*, pościel, = *de cuisine*, ścierki. *C'est un* = *mouillé*, *fig.* bez sił, osłabiony. *Il est bien en* =, zasobny w bieliznę.

LINGER, ÈRE, *s. m.* kupiec płócienny i bieliźniany.

LINGERIE, *s. f.* handel bielizną, towary płócienne — magazyn na bieliznę.

LINGOT, *s. m.* sztaba metalu lana nie stęplowana — pieniek: którym się nabija strzelbę na grubego źwierza.

LINGOTIÈRE, *s. f.* forma żelazna na odlewanie sztab metalowych.

LINGUAL, ALE, *a.* językowy. =ALE, *s. f.* litera językowa.

LINGUISTE, *s. m.* lingwista, filolog trudniący się nauką języków.

LINGUISTIQUE, *s. f.* lingwistyka, nauka języków.

LINIÈRE, *s. f.* len, grunt zasiany lnem.

LINIMENT, *s. m.* plaster na łagodzenie ran.

LINON, *s. m.* rzadkie płótno lniane.

LINOT, OTTE, *s.* czeczotka : ptaszek. *Tête de* =*otte*, głupia głowa. *Siffler la* =, podpić sobie, podochocić się — siedzieć w areszcie, kozę doić *fm*.

LINTEAU, *s. m.* nadprożek.

LION, *s. m.* lew — *fig.* lew, człowiek silny lub odważny. =NNE, *s. f.* lwica.

LIONCEAU, *s. m.* lewek, lwię, lwiątko.

LIPOGRAMMATIQUE, *a. d. g.* lipogrammatyczny (o dziełach w których autor zakłada sobie nie używać pewnych liter).

LIPOTHYMIE, *s. f.* chwilowe zemdlenie.

Lippe, *s. f.* warga spodnia zagruba. *Faire la* =; *faire une grosse* =, odąć się, nadąć się, nabunduczyć się, namormusić się.

Lippée, *s. f.* kęs, kawałek — jadło, jedzenie. *Une franche* =, jedzenie które nic nie kosztowało.

Lippitude, *s. f.* kaprawość, kaprawienie się oczu, klejenie się powiek.

Lippu, **ue**, *a. et s.* z obwisłą grubą wargą.

Liquation, *s. f.* topienie na wolnym ogniu metalu łatwo topiącego się a połączonego z trudnotopliwym.

Liquéfaction, *s. f.* topienie, roztapianie.

Liquéfier, *v. a*, topić, roztopić, roztapiać.

Liqueur, *s. f.* płyn, ciecz — trunek. *Vin de* =, winá słodkie, maślak. =*s fraîches*, napoje chłodzące. *La* = *bachique*, wino, płyn Bachusa.

Liquidateur, *a. et s.* rachmistrz, kalkulator; użyty do likwidacyi.

Liquidation, *s. f.* likwidacya, obrachowanie, oblikwidowanie.

Liquide, *a. d. g.* ciekły, płynny — jasny, oczywisty, (o rachunku), czysty (o majątku, zysku). *Métal* =, metal stopiony. *Le* = *empire*, *le* = *élément*, morze, ocean, morskie głębiny, odmęty. =, *s. m.* ciecz, płyn, ciało ciekłe. =*s*, *s. m. pl.* trunki, napoje. =*s*, *s. f. pl. consonnes* =*s*, spółgłoski L. M. N. R.

Liquider, *v. a.* likwidować, oblikwidować, obrachować. = *son bien*, sprzedać część dóbr dla oswobodzenia reszty z długów. *Se* =, uiścić się; pospłacać, spłacić długi.

Liquidité, *s. f.* płynność cieczy.

Liquoreux, **euse**, *a.* likierowy, jak likier.

Liquoriste, *a. d. g.* handlujący likierami, trunkami.

Lire, *v. a.* czytać — czytać co przeczytać, odczytać — czytać; dawać lekcye, kurs; wykładać co — czytać w czém, przeniknąć myśl.

Liron, *s. m. vid.* Lérot.

Lis *(lice)*, *s. m.* lilia : roślina —lilia biała. *Les lis (lice)*, monarchia francuzka. *Fleur-de-*= *(li)*, lilie : herb Burbonów — piętnowanie wyciskane na łopatkach złoczyńców. *Siéger sur les fleurs-de-*=, dawniéj : zasiadać w jednym z wyższych trybunałów.

Liséré, *s. m.* tasiemka do lamowania, lamówka — pasek kolorowy na brzegu wstążeczki i t. p.

Liseron, **Liset**, *s. m.* powój : roślina.

Liseur, *s. m.* lubiący wiele czytać, zagrzebany w książkach, mól *fig.* =**euse**, *s. f.* czytelnica.

Lisible, *a. d. g.* czytelny.

Lisiblement, *adv.* czytelnie.

Lisière, *s. f.* krajka — pasek na którym prowadzą dzieci — brzég, krawędź, kraj *fm.*

Lisse, *a. d. g.* gładki, wypolerowany, ślizki, glansowany.

Lisse, *s. f.* nić prostopadła na warsztacie tkackim.

Lisse, *s. f. Mar. vid.* Préceinte.

Lisser, *v. a.* gładzić, polerować, wygładzić.

Lissoir, *s. m.* narzędzie do gładzenia.

Liste, *s. f.* lista, spis, katalog. = *civile*, lista cywilná : dochód uchwalony na wydatki panującego.

Listel, *s. m. Arch.* listewka graniasta mniejsza przy większéj.

Liston, *s. m.* binda na któréj się pisze dewiza herbu.

Lit, *s. m.* łóżko (sprzęt) — łóżko (z pościelą) — łoże, pościel *fig.* — łoże (związek małżeński) — łoże rzeki i t. p. — pokład ziemi i t. p. = *nuptial*, łóżko na którém państwo młodzi śpią pierwszą noc po

ślubie. = *de douleur*, łoże boleści. = *de misère*, łoże dla położnicy. = *de parade*, łóżko stojące w pokoju za mebel — łoże na którém wystawiają zwłoki znakomitych osób. = *de sangle*, łóżko na pasach lub z płótna rozpiętego na soszkach. = *de repos*, kanapa z poręczami tylko w głowach i w nogach. = *de camp*, lekkie łóżko składane— prycza. = *de mort*, *de la mort*, śmiertelne łoże, śmiertelna pościel. = *de plume*, piernat. = *de justice*, *vid.* Justice. *Le = du vent d'un courant*, kierunek wiatru, pędu wody. *Faire le =*, *faire un =*, posłać łóżko — rozebrać łóżko. *Garder le =*, leżéć w łóżku (o chorym). *Fonder un = dans un hôpital*, sprawić łóżko do szpitala z funduszem. *Mourir au = d'honneur*, umrzéć na polu chwały.

Litanie, *s. f.* litania, długi a nudny szereg czego. =*s*, *s. f. pl.* litanie.

Liteau, *s. m.* prążka kolorowa w serwecie, w obrusie.

Liteau, *s. m.* dzienne legowisko wilka.

Litée, *s. f.* łoże kilku sztuk dzikiego źwiérza.

Litharge, *s. f.* gleyta: niedokwas ołowiu.

Litharge, ée, Litharginé, ée, *a.* zaprawiony gleytą.

Lithiasie, *s. f.* formowanie się kamienia (choroby) — narosle twarde na brzegach powiek.

Lithocolle, *s. f.* gatunek kitu używanego przy rznięciu drogich kamieni.

Lithographe, *s. m.* litograf, rytujący na kamieniu.

Lithographie, *s. f.* litografia (rycie na kamieniu) — rycina litograficzna — litografia (zakład).

Lithographier, *v. a.* litografować, ryć na kamieniu.

Lithographique, *a. d. g.* litograficzny.

Lithologie, *s. f.* nauka o kamieniach.

Lithologue, *s. m.* naturalista, trudniący się nauką o kamieniach.

Lithotripsie, *s. f.* sztuka kruszenia kamienia pęcherzowego.

Lithotriptique, *a. d. g.* litotryptyczny, kruszący kamień pęcherzowy.

Lithophage, *a. et s. d. g.* żyjący kamieniami (o niektórych muszlach).

Lithophyte, *s. m.* litofyt: płód morski kształtu rośliny a natury kamienia.

Lithotome, *s. m.* nóż używany w operacyach kamienia pęcherzowego.

Lithotomie, *s. f.* sztuka wydobywania kamienia z pęcherza.

Lithotomiste, *s. m.* umiejący wydobywać kamień z pęcherza.

Lithotriteur, *s. m.* narzędzie do kruszenia kamienia.

Lithotritie, *s. f.* nauka o kruszeniu kamienia w pęcherzu.

Litière, *s. f.* słoma, podsciółka dla bydląt — posłanie, łóżko chorego. *Faire = d'une chose*, rozrzucać, rozszastać co, szafować czém.

Litière, *s. f.* lektyka.

Litigant, ante, *a.* prawujący się o co, procesujący się; strona.

Litige, *s. m.* spór, sprawa, proces, prawowanie się.

Litigieux, euse, *a.* sporny, będący przedmiotem sporu — lubiący procesa; pieniacz.

Litispendance, *s. f.* trwanie procesu.

Litorne, *s. f.* kwiczoł: ptak.

Litote, *s. f.* figura retoryczna: kiedy się mniéj wyraża słowami niż się z rzeczy domyślić można.

Litre, *s. m.* litr, miara rzeczy ciekłych, kwarta.

Litre, *s. f.* pas żałobny, kir którym się obleka kościół w czasie śmierci znakomitéj osoby.

Litron, *s. m.* kwatérka.

Littéraire, *a. d. g.* naukowy. *Le monde* =, literaci, ludzie oddani naukom.

Littérairement, *adv.* naukowo, pod względem naukowym.

Littéral, ale, *a.* dosłowny — trzymający się litery, słownego znaczenia — wyrażony literami (o ilościach w algebrze) — który bierze rzecz co do słowa — naukowy — uczony, książkowy (o niektórych językach).

Littéralement, *adv.* co do słowa, dosłownie, co do litery — w znaczeniu dosłownem.

Littéralité, *s. f.* dosłowność, przywiązywanie się do litery.

Littérateur, *s. m.* uczony.

Littérature, *s. f.* literatura, nauki piękne — wiadomości — literatura, płody umysłowe (narodu, wieku).

Littoral, ale, *a.* nadbrzeżny, z brzegów. =, *s. m.* brzegi, wybrzeża.

Liturgie, *s. f.* liturgia, porządek nabożeństwa.

Liturgique, *a. d. g.* liturgiczny.

Liturgiste, *s. m.* liturgista, trudniący się liturgią.

Liure, *s. f.* sznur u wózka ręcznego.

Livide, *a. d. g.* siny, zsiniały, śniady.

Lividité, *s. f.* sinośé, kolor siny, trupi; zsiniałość, śniadość.

Livraison, *s. f.* wydanie, oddanie (towarów) — zeszyt, poszyt, lub część dzieła która się daje publiczności. *Faire* =, oddać, złożyć, wręczyć.

Livre, *s. m.* książka — księga, książka — rejestr, księga do zapisywania czego — księga, dział (w dziele). = *en feuilles*, książka w arkuszach, niezłożona. = *journal*, dziennik, rejestr dzienny. = *de raison*, = *d'extrait*, *grand* =, książka, rejestr przychodu i rozchodu. *Le grand* =, wielka księga długu krajowego. = *blanc*, książka z białego papieru, niezapisana. *Le* = *d'or*, złota księga imion szlachty (w Rplitych niektórych). *Etre marqué sur le* = *rouge*, mieć złą notę, być zapisanym za zły postępek. =*s sapientiaux*, księgi mądrości (w Biblii). *Le* = *de vie*, żywot wieczny. *Parler comme un* =, mówić płynnie jak z pisanego. *A* = *ouvert*, byle gdzie otworzywszy książkę.

Livre, *s. f.* funt.

Livre, *s. f.* frank, moneta francuska mająca 20 sous. *La* = *tournois*, frank z 20 sous. *La* = *parisis*, dawniéj: frank z 25 sous. *Au sou, au marc la* =, od summy włożonéj. *Faire de cent sous quatre* =*s et quatre* =*s rien*, przehulać, zmarnować, strwonić majątek.

Livrée, *s. f.* liberya, barwa* — służący, liberya, służba — wstęgi u ramion zaczepiane na święta — odzież, szata — turzyca, sierć (u niektórych źwierząt).

Livrer, *v. a.* oddać, wręczyć, zdać, oddać do rąk — wydać kogo, co, komu; zdradzić — oddać na co. = *un cerf aux chiens*, wypuścić psy na jelenia. = *bataille pour qu''un*, ująć się, ujmować się za kim. = *bataille*, = *une bataille*, wydać bitwę. = *à l'impression*, oddać, dać do druku. *Je vous livre cet homme là ruiné avant peu*, zobaczysz, wspomnisz moje słowo że niezadługo straci wszystko. *Se* = *à qu''ch*, oddać się całym czemu, poświęcić się. *Se* = *à qu''un*, zaprzedać się komu, oddać się du-

szą i ciałem. *C'est un homme qui ne se livre pas*, to człowiek ostrożny.

LIVRET, *s. m.* książeczka (służących, rzemieślników).

LIXIVIATION, *s. f. Chim.* płukanie popiołu dla otrzymywania cząstek jakiego ciała.

LIXIVIEL, ELLE, *a.* otrzymany opłukiwaniem popiołu.

LLAMA, *s. m. vid.* LAMA.

LOBE, *s. m.* zraz, klapa (w częściach ciała) — klapka, koniec ucha. *Bot.* klapa. *=s; =s séminaux*, klapy nasienne.

LOBÉ, ÉE, *a. Bot.* klapowaty.

LOBULE, *s. m.* klapka (w częściach ciała).

LOCAL, ALE, *a.* miejscowy. *Mémoire =ale*, pamięć lokalna. *Couleur =ale*, kolor miejscowy, trafne oddanie charakterów wieku lub narodu.

LOCAL, *s. m.* pomieszkanie, lokal.

LOCALITÉ, *s. f.* miejscowość — miejsce, strona, okolica.

LOCATAIRE, *s. m.* lokator, mieszkaniec domu. =, *s. f.* lokatorka. *Principal* =, główny lokator, głównie najmujący dom i wynajmujący go innym.

LOCATIF, *s. m.* przypadek (w deklinacyach) na oznaczenie miejsca.

LOCATIF, IVE, *a. Réparations =ives*, reparacye które sam lokator musi podejmować. *Valeur =ive*, korzyść z wynajęcia.

LOCATION, *s. f.* najęcie, wynajęcie komu.

LOCATIS, *s. m.* szkapa.

LOCHE, *s. f.* śliz: ryba.

LOCHER, *v. n.* odpadać, odlatywać, telepać się (o podkowie). *Avoir toujours quelque fer qui loche*, chyrlać, ustawicznie zapadać na zdrowiu.

LOCHIES, *s. f. vid.* VIDANGES.

LOCMAN, *s. m. vid.* LAMANEUR.

LOCOMOTEUR, TRICE, *a.* poruszający, przenoszący z miejsca na miejsce.

LOCOMOTIF, IVE, *a.* ułatwiający przenoszenie się z miejsca na miejsce. =IVE, *s. f.* machina nadająca ruch wozom na drogach żelaznych.

LOCOMOTION, *s. f.* przenoszenie się z miejsca na miejsce.

LOCUTION, *s. f.* wyrażenie, sposób mówienia.

LODS, *s. m. pl.* = *et ventes*, prawo pana lennego do pewnéj części ze sprzedanego w jego lenności dziedzictwa.

LOF, *s. m.* strona statku w którą wiatr dmie. *Aller au =, venir au* =, iść z wiatrem.

LOFER, *v. n.* iść z wiatrem (o statku).

LOGARITHME, *s. m.* logarytm: liczba w postępie arytmetycznym odpowiadająca innéj z postępu geometrycznego.

LOGARITHMIQUE, *a. d. g.* logarytmowy. =, *s. f.* logarytm.

LOGE, *s. f.* budka — izdebka, komórka — loża w teatrze — loża, galerya w kościele i t. p. — pokoiki gdzie się aktorowie ubierają — loża, zgromadzenie wolnych mularzy — klatka (na zwierzęta drapieżne) — buda (dla psa) — loża na miechy organów — dom handlowy Europejczyków w innych częściach świata. *Bot.* przegródka (na ziarka owocowe). *=s, s. f. pl.* loże, widzowie w lożach siedzący. *jour de* =, dzień w którym się ma lożę w teatrze. *Tenir une* =, odbywać posiedzenie (o wolnych mularzach). *Être aux premières =s*, *fig.* być w miejscu najwygodniejszém dla widzenia czego.

LOGEABLE, *a. d. g.* mieszkalny, dość porządny (dom i t. p.).

LOGEMENT, *s. m.* dom, mieszka-

nie — izba, stancya, kwatéra — kwatérunek (dla wojska). *Faire les* =*s*, spisać listę osób z orszaku królewskiego dla zamówienia kwatér. *Billet de* =, bilet kwaterunkowy. *Il y a beaucoup de* = *dans cette maison*, dom ten wiele osób pomieścić może.

Loger, *v. n.* mieszkać — mieścić się gdzie, zamieszkiwać. =, *v. a.* dawać komu pomieszkanie; mieścić w czém; pomieścić gdzie. = *le diable dans sa bourse*, nie mieć grosza w kieszeni. *Se* =, wystawić sobie dom, pomieszkanie; nająć mieszkanie i urządzić dom— usadowić się. Logé, ée, *prt.* mieszkający, zajmujący pomieszkanie. *Être logé*, mieszkać. *Il en est logé là*, o człowieku pełnym przesądów: zagwożdżony łeb — nabawił się kłopotu.

Logette, *s. f.* budka, komórka, mała izdebka.

Logeur, *s. m.* oberżysta. =euse, *s. f.* oberżystka.

Logicien, *s. m.* logik, rozumujący loicznie — uczeń loiki.

Logique, *s. f.* logika, loika, nauka porządnego rozumowania — logika, rozumowanie porządne — sens, zdrowy rozsądek — rozumowanie — logika, pierwsza z klass w których nauczano filozofii.

Logique, *a. d. g.* logiczny, porządnie wyrozumowany.

Logiquement, *adv.* logicznie.

Logis, *s. m.* dom, mieszkanie — oberża, dom zajezdny. *Au* =, w domu (u siebie). *Maréchal des* = wachmistrz — urzędnik zajmujący kwatery dla dworu królewskiego. *Marquer les* =, zamówić kwatery.

Logogriphe, *s. m.* logogryf: rodzaj zagadki.

Logomachie, *s. f.* kłótnia o wyrazy.

Loi, *s. f.* prawo, zakon — prawo — ustawa, uchwała — przepis, prawidło — prawo Mojżeszowe (u Żydów). *La* = *divine*, prawo boskie, objawienie. *La* = *ancienne*, stary zakon, prawo mojżeszowe. *La* = *des nations*, prawo narodów. = *bursale*, uchwała w przedmiocie funduszów dla skarbu. *Homme de* =, prawnik. *Faire* =, stać za prawo; mieć moc prawa. *Se faire une* = *de qu'ch*, uważać za obowiązek. *Il n'a ni foi ni* =, ni czci ni wiary ni podkówek u butów.

Loi, *s. f.* tytuł monety (w mennicy.

Loin, *adv.* daleko — długo — precz mil zdala! *De* =, z dala, z daleka, w dali — z dawna. *Au* =, daleko, w dali. *Au plus* =, jak najdaléj. *De* = *à* =; *de* = *en* =, w dali jeden od drugieg — od czasu do czasu, rzadko. = *d'ici*, precz z tąd. *Nous sommes* = *de*.., daleko jeszcze do..., daleko nam do tego. *Être* = *de faire une chose*, być dalekim od czego. = *de se repentir il*..., zamiast żałować.... *Etre* = *de son compte*, pomylić się w rachubie, zawieść się. = *des yeux* = *du cœur*, co z oczu to i z myśli. *Revenir de* =, *fig.* wybiegać się przed śmiercią — ujść niebezpieczeństwa. *Voir de* =, daleko widzieć, być przezornym, mieć bystre pojęcie. *Il ne le portera pas* =, niedaruje on tego (urazy, obrazy).

Lointain, aine, *a.* daleki, odległy, oddalony. =, *s. m.* oddalenie, odległość. *Dans le* =, w dali.

Loir, *s. m.* połcha, koszatka : źwierzątko z rodzaju szczurów.

Loisible, *a. d. g.* pozwolony. *Il vous est* =, wolno ci.

Loisir, *s. m.* czas wolny od zatrudnień, wczas. *A* =, wolnemi godzinami, w wolnych godzinach, jak najdogodniéj, powoli. *Il s'en repentira à* =, pożałuje on tego.

Los, *s. m. vid.* Looch.

Lombaire, *a. d. g.* lędźwiowy.

Lombard, *s. m.* lombard, góra pobożności, bióro gdzie za zastawem pożyczają pieniędzy.

Lombes, *s. f. pl.* lędźwie.

Londrin, *s. m.* rodzaj lekkiego sukna.

Long, ue, *a.* długi — długi, długotrwały — opieszały, powolny — długi (w iloczasie). *Habit* =, sutana. *Prendre le plus* =, używać środków najniestosowniejszych do dopięcia celu. *Il ne la fera pas* =*ue*, nie długo on pociągnie; nie długo pożyje. *Avoir les dents* =*ues*, być głodnym. =, *s. m.* długość. *Scieur de* =, *vid.* Scieur. *S'étendre de son* =, wyciągnąć się jak długi, wzdłuż. *Il nous en a dit* =, nagadał nam o tém wiele. *En savoir* =, mieć dobry węch, *fig.* być przebiegłym. *Tirer de* =, uciec, zemknąć — zwłóczyć; mitrężyć dużo czasu. *Au* = ; *tout au* =, szeroko (o czém mówiąc). *De* = *en large; en* = *et en large*, w szerz i wzdłuż. *Tout du* =; *au* = *de...*, wzdłuż czego, brzegiem czego. *On lui en a donné tout du* =, dali mu tez! =ue, *s. f.* sylaba długa (w iloczasie). *Observer les* =*gues et les brèves*, *fig.* robić ceregiele, certować się — być bardzo ostrożnym. *A la* =*gue*, w końcu, z czasem.

Longanimité, *s. f.* cierpliwość, wytrzymywanie — długomyślność (Boska).

Longe, *s. f.* pas mięsa z bydlęcia — postronek. *Marcher sur sa* =, wiklać się, plątać się.

Longer, *v. a.* iść wzdłuż czego — ciągnąć się wzdłuż czego.

Longévité, *s. f.* długowieczność, długie życie

Longimétrie, *s. f.* longimetrya, nauka mierzenia długości.

Longitude, *s. f.* długość geograficzna, oddalenie miejsca od pewnego stałego południka.

Longitudinal, ale, *a.* podłużny.

Longitudinalement, *adv.* wzdłuż.

Long-jointé, ée, *a.* długi w dolnych stawach nóg (o koniach).

Long-temps, *adv.* długo, przez długi przeciąg czasu.

Longuement, *adv.* długo — szeroko, obszernie.

Longuet, ette, *a.* przydługi, nieco za długi.

Longueur, *s. f.* długość — długie trwanie, rozwlekłość, długość (pisma i t. p.) — odwłóczenie, opieszałość. =*s*, *s. f. pl.* rozwlekłość.

Looch *(lok)*, *s. m.* rodzaj napoju kojącego.

Lopin, *s. m.* kawałek, kąsek.

Loquace, *a. d. g.* gadatliwy.

Loquacité, *s. f.* gadatliwość.

Loque, *s. f.* gałgan, łachman. *Tomber en* =*s*, rozlatywać się, lecieć w gałgany.

Loquèle, *s. f.* gadatliwość.

Loquet, *s. f.* zasuwa (do zamykania), zasuwka.

Loqueteau, *s. m.* zasuwka ze sznurkiem (u okiennic wewnętrznych).

Loquette, *s. f.* kawałek, skibka.

Lord, *s. m.* lord, pan : tytuł w Anglii. *Chambre des* =*s*, Izba Lordów, Parów w Anglii.

Lorgner, *v. a.* patrzyć lornetką na kogo, lornetować kogo — mieć chrap na co.

Lorgnerie, *s. f.* lornetowanie.

Lorgnette, *s. f.* lornetka, perspektywka.

Lorgneur, euse, *a.* lornetujący.

Lorgnon, *s. m.* szkiełko, lornetka.

Loriot, *s. m.* wilga : ptak.

Lors, *adv.* wtedy, wówczas. *Pour* =, wtedy. *Dès* =, od owéj chwili od téj chwili. = *de*, podczas tego a tego za tego a tego.

Lorsque, *conj.* gdy, kiedy. *Lors même que....*, wtedy nawet gdyby.

Los, *s. m.* *(vi)*, pochwała.

Losange, *s. f.* rombus, rozwartokąt.

Lot, *s. m.* cząstka, scheda przypadająca na każdego — los (loteryi) — los, szczęście.

Loterie, *s. f.* loterya (publiczna) — loterya (domowa) — loterya, rodzaj gry w karty. *Mettre qu''ch en =*, puścić co na loteryą. *Mettre à une =*, postawić na loteryą. *C'est un terne à la =*, to rzecz bardzo niepewna.

Lotier, *s. m.* rodzaj rośliny wonnéj.

Lotion, *s. f.* opłukiwanie ziemi, popiołu dla oddzielania cząstek ciał — wymywanie wodą — obmywanie się, kąpiel — woda, płyn na wymywanie czego.

Lotir, *v. a.* podzielić na cząstki, na schedy — rozebrać między siebie. **Loti**, **ie**, *prt.* któremu się dostała cząstka jaka.

Lotissage, *s. m.* ułożenie stosu z minerału obróconego w proch i wzięcie go na próbę.

Lotissement, *s. m.* podzielenie na części, na losy.

Loto, *s. m.* loterya : rodzaj gry z numerami na gałkach i na tabliczkach — loterya : gałki i tabliczki do téjże gry.

Lotte, *s. f.* miętus : ryba.

Lotus, **Lotos**, *s. m.* lotos : roślina Indyi i Egiptu.

Louable, *a. d. g.* chwalebny, godny pochwały — szanowny : tytuł dawany sobie wzajemnie przez kantony szwajcarskie — *Méd.* w przyzwoitym stanie.

Louablement, *adv.* chwalebnie.

Louage, *s. m.* najem, najęcie u kogo, wynajęcie komu. *De =*, najęty.

Louange, *s. f.* pochwała.

Louanger, *v. a.* wychwalać.

Louangeur, *s. m.* chwalca, wielbiciel. **=euse**, *s. f.* wielbicielka. **=, euse**, *a.* sławiący — pochwalny.

Louche, *a. d. g.* zez, zezowaty (o człowieku i o okn) — mętny, zamglony, ciemny, krzywy, podejrzany — niejasny. **=**, *s. m.* coś krzywego, nie czystego.

Loucher, *v. n.* zezem patrzéć, zirkać.

Louchet, *s. m.* rodzaj motyki.

Louer, *v. a.* wynająć (komu) — nająć (u kogo). *Se =*, najmować się, iść za najem — być do wynajęcia za pewną cenę.

Louer, *v. a.* chwalić, wielbić, sławić, wychwalać kogo — chwalić, pochlebiać. *Se =*, chwalić się samemu. *Se = de qu''un*, być zadowolonym z kogo. **Loué**, **ée**, *prt.* chwalony, pochwalony. *Dieu soit loué*, chwała Bogu; niechaj będzie Bogu chwała.

Loueur, **euse**, *s.* wynajmujący komu co.

Loueur, *s. m.* chwalca. **=euse**, *s. f.* chwalczyni.

Lougre, *s. m.* rodzaj statku kupieckiego.

Louis, *s. m.* luidor : moneta złota francuska.

Loup, *s. m.* wilk : źwierz — maska z czarnego aksamitu jaką dawniéj kobiety nosiły przeciw opaleniznie. *= marin*, rodzaj foki — rodzaj ryby. *= de mer*, marynarz który długim pobytem na morzu stracił polor światowy. *Saut de =*, rów szeroki na około ogrodu. *Un froid de =*, kaduczne zimno. *A pas de =*, skradając się, milczkiem. *Être connu comme le = blanc*, *gris*, być znanym jak zły szeląg. *Il a vu le =*, bywał on w Bywalicach. *Le = mourra dans sa peau*, co się łyse urodzi to i łyse zginie. *Les =s ne se mangent pas*, kruk krukowi oka nie wykole. *Bre-*

bis comptées le = les mange, i rachowane owce wilk bierze. *Tenir le = par les oreilles*, być w wielkim kłopocie, w tarapacie.

Loup-cervier, *s. m.* ostrowidz, ryś — ten co na zyski dybie.

Loupe, *s. f.* narost na ciele — narośl: choroba drzew — lupka, soczewka, szkło powiększające — kamień drogi niedoskonały.

Loupeux, euse, *a.* z naroślami (o drzewie).

Loup-garou, *s. m.* wilkołek: według mniemania gminu człowiek przemieniony w wilka — dziki, dziwak.

Lourd, rde, *a.* ciężki (dźwigając) — ociężały, ciężki (umysł, styl, pęzel malarza) — ociężały, nierzutki, niezgrabny — gruby (błąd i t. p.).

Lourdaud, aude, *s.* wałkoń, niezgraba.

Lourdement, *adv.* ciężko, ociężale — niezgrabnie — grubo.

Lourderie, Lourdise, *s. f.* gruby błąd.

Lourdeur, *s. f.* ciężkość, ociężałość, grubość (w dziełach sztuki).

Loure, *s. f.* rodzaj tańca bardzo powolnego.

Lourer, *v. a.* czytać nóty muzyczne zatrzymując się na pierwszéj każdego tempa.

Lourpidon, *s. m.* baba szpetna, pałuba.

Louvat, *s. m.* wilczek.

Loutre, *s. f.* wydra: źwierz.

Louve, *s. f.* wilczyca — nierządnica.

Louve, *s. f.* narzędzie do wydrążania kamieni dla podźwignienia go.

Louver, *v. a.* wydrążać kamień dla zasadzania żelaza celem podniesienia go.

Louvet, ette, *a.* wilczaty (o maści koni).

Louveteau, *s. m.* młody wilk, wilczek.

Louveter, *v. n.* oszczenić się (o wilczycy).

Louveterie, *s. f.* zaciąg potrzebny do polowania na wilki — stajnia na zaciąg do polowania na wilki.

Louvetier, *s. m.* nadzorca polowania na wilki.

Louviers, *s. m.* rodzaj cienkiego sukna z fabryki w Louviers.

Louvoyer, *v. n.* lawirować, płynąć zygzakiem — postępować, działać krętemi drogami.

Louvre, *s. m.* Luwr, nazwisko pałacu królewskiego w Paryżu — gmach okazały.

Loxodromie, *s. f.* droga statku na morzu, linia krzywa którą statek płynie.

Loxodromique, *a. d. g.* w linii krzywéj.

Lovelace, *s. m.* birbant, rozpustnik — zwodziciel.

Loyal, ale, *a.* szczery, niefałszowany — prawny, sprawiedliwie się należący — prawy, idący prostą drogą, uczciwy — wierny.

Loyalement, *adv.* wiernie — uczciwie, prawą drogą.

Loyauté, *s. f.* wierność, wiara, prawość.

Loyer, *s. m.* zapłata za mieszkanie, najem — nagroda — zapłata.

Lozange, *s. f. vid.* Losange.

Lubie, *s. f.* widzimisię, przywidzenie, kaprys, urojenie.

Lubricité, *s. f.* lubieżność.

Lubrifier, *v. a.* zrobić śliskiém.

Lubrique, *a. d. g.* lubieżny — ślizki.

Lubriquement, *adv.* lubieżnie.

Lucarne, *s. f.* otwór którędy wpada światło, okienko w dachu.

Lucide, *a. d. g.* jasny, wyraźny (styl i t. p.).

Lucidité, *s. f.* jasność (stylu, rozumowania).

Lucifer, *s. m.* u starożytnych:

gwiazda Wenus przed słońcem świecąca — lucyfer, lucyper, naczelnik złych duchów.

Lucratif, ive, a. zyskowny — korzystny.

Lucre, s. m. zysk, korzyść, zarobek.

Lucubration, s. f. vid. Elucubration.

Luette, s. f. języczek.

Lueur, s. f. światło — światełko, promyk — błysk.

Lugubre, a. d. g. ponury, posępny — płaczliwy.

Lugubrement, adv. ponuro, posępnie, płaczliwie.

Lui, pron. m. on, w 3cim przypadku : jemu — jéj.

Luire, v. n. świecić — lśnić się, świécić się, błyszczéć — zabłysnąć.

Luisant, ante, a. świecący — błyszczący, lśniący — połyskujący się. Ver =, vid. Ver. =, s. m. połysk, lustr, glans. =ante, s. m. nazwisko niektórych gwiazd świecących.

Luites, s. f. pl. jądra u dzika.

Lumachelle, s. f. rodzaj marmuru ze szczątkami muszel.

Lumbago, s. m. reumatyzm w lędźwiach.

Lumière, s. f. światło — światłość — jasność dnia, dzień, światło dzienne — światło (jako to : świéca i t. p.) — światło (w obrazie) — objaśnienie, światło rzucone na co — światło (w broni palnéj) — Les =s, oświecenie, nauki. Mettre une chose en =, wykazać co na oczy — wydać na jaw, na widok publiczny. Perdre la =, fig. umrzeć.

Lumignon, s. m. knotek upalony u świécy i t. p.

Luminaire, s. m. luminarz, świat*, światło — światło po kościołach.

Lumineux, euse, a. świécący, jasny — jasny, wyraźny, rzucający światło na rzecz.

Lunaire, a. d g. księżycowy. Cadran =, kompas znaczący godziny za pomocą światła księżyca.

Lunaire, s. f. miesięcznik : roślina.

Lunaison, s f. lunacya.

Lunatique, a. d. g. cierpiący płynienie peryodyczne oczu — dziwaczny, kapryśny, grymaśny. =, s. m. dziwak, fantastyk. =, s. f. dziwaczna kobiéta.

Lundi, s. m. poniedziałek. Faire le =, świętować w poniedziałek.

Lune, s. f. księżyc, miesiąc — nazwisko dawane u alchimików srebru — twarz okrągła i szeroka, jak księżyc w pełni. = rousse, miesiąc kwietniowy. La pleine =, pełnia. La nouvelle =, nów', nów' księżyca. Avoir des =s, mieć kaprysy, dziwaczyć. Faire un trou à la =, zemknąć niezapłaciwszy długów. Vouloir prendre la = avec les dents, porwać się z motyką na słońce. Aboyer à la =, bezsilnie się porywać na kogo. Ce cheval est sujet à la =, o koniu : płacze na oczy. = de miel, vid. Miel.

Lunels, s. m. w herbach : cztéry pół-księżyce grzbietami do siebie obrócone.

Lunette, s. f. luneta, perspektywa — luneta : robota fortyfikacyjna — widełki : kostka na żołądku u ptastwa — otwór, okno w sklepieniu — otwór stolca, prywetu — w zegarku : miejsce na szkiełko. =s, okulary — okulary : osłona kładziona na około oczu konia aby się nie strachał. = d'approche, luneta, perspektywa. Mettre dans la =, w warcabach : złapać damę.

Lunetier, s. m. optyk robiący perspektywy.

Luni-solaire, a. d. g. wynikający z obrotów księżyca i słońca razem wziętych.

Lunule, s. f. wykrawek nakształt księżyca.

LUPERCALES, s. f. pl. Luperoalia: święta u Rzymian na cześć bożka Pana.

LUPIN, s. m. słonecznik strączysty.

LURON, s. m. lubiący dobrze zjeść i wypić.

LUSTRAL, ALE, a. lustralny. *Jour* =, u starożytnych: dzień w którym nowonarodzonemu dziecku nadawano imie. *Eau* =*ale*, woda do ablucyi.

LUSTRATION, s. f. u Rzymian: oczyszczenie skalanych miejsc, świątyń — obrządek zlewania wodą nowo narodzonego dziecka.

LUSTRE, s. m. połysk, lustr, glans — blask, świetność — wielki świecznik z ramionami — żyrandola, pająk. *Servir de* =, podnosić blask czego, dodawać blasku.

LUSTRE, s. m. przeciąg pięciu lat.

LUSTRER, v. a. dać połysk, lustr materyi i t. p.

LUSTRINE, s. f. rodzaj materyi jedwabnéj.

LUT, s. m. oblepa na korkach u butelek i t. p.

LUTER, v. a. oblepić naczynie, pooblepiać korki butelek i t. p.

LUTH, s. m. lutnia.

LUTHÉRANISME, s. m. wyznanie luterskie, ewanielickie.

LUTHÉRIEN, ENNE, a. luterski. =, s. m. ewanielik, luter, *fm.* =ENNE, s. f. ewanieliczka, luterka *fm.*

LUTHIER, s. m. fabrykant lutni.

LUTIN, s. m. zły duch, straszący w domach — swawolnik, cały diabeł, psotnik. =, INE, a. swawolny, wyrabiający psoty.

LUTRIN, s. m. pulpit w kościele na chórze—śpiewający w chórze u pulpitu.

LUTTE, s. f. zapasy, szermierka walka zapaśników (w starożytności) — walka, zapasy, bój. *De bonne* =, siłą (nie zdradą). *De haute* =, przemocą.

LUTTER, v. n. iść w zapasy z kim, spotykać się, toczyć walki, stoczyć walkę, walczyć.

LUTTEUR, s. m. szermierz, zapaśnik.

LUXATION, s. f. wybicie kości ze stawów.

LUXE, s. m. przepych, wystawność — zbytek. *C'est du* =, to już zbytki, to do zbytków należy.

LUXER, v. a. wybić ze stawów (kość). *Se* =, wybić się (o kości).

LUXURE, s. f. lubieżność — niepowściągliwość, rozwiązłość.

LUXURIANT, ANTE, a. rozkoszny, bujny (o roślinach).

LUXURIEUSEMENT, *adv.* lubieżnie.

LUXURIEUX, EUSE, a. lubieżny.

LUZERNE, s. f. lucerna: roślina.

LUCERNIÈRE, s. f. ziemia zasiana lucerną.

LYCANTHROPE, s. m. chory na likantrop.

LYCANTHROPIE, s. f. likantropia: choroba w któréj człowiek sądzi się być wilkiem lub innem zwierzęciem.

LYCÉE, s. m. liceum: u Greków miejsce do ćwiczeń ciała — liceum: szkoła Arystotelesa — liceum: szkoła literatury.

LYCOPODE, s. m. widłak: z rodzaju mchów.

LYMPHATIQUE, a. d. g. limfatyczny, wodnisty.

LYMPHE, s. f. limfa: wodnistość, wilgoć krążąca po ciele — *Bot.* płyn który rośliny wciągają.

LYNX, s. m. ostrowidz: zwierz.

LYRE, s. f. lira: instrument muzyczny — lira: konstellacya.

LYRIQUE, a. d. g. liryczny, pieśniowy. =, s. m. poeta liryczny — rodzaj liryczny, poezya liryczna.

LYSIMACHIE, s. f. bazanowiec: roślina.

M

M *(emme)*, *s. f.* *(me)*, *s. m.* trzynasta litera alfabetu francuskiego. Wymawia się jak *en*, *in*, *on*, na końcu wyrazów, wyjąwszy imiona cudzoziemskie *np.* Abraham, gdzie zachowuje swój własny głos. W wyrazie *Adam* wymawia się jednak jak *n*. We środku wyrazów, przed *b* lub *p* jak *n*. Przed *n* albo się zachowuje jak *np.* w *amnistie* albo ginie jak w *damner*, *automne*.

Ma, *a. f. vid.* Mon, *a. m.*

Macaque, *s. m.* rodzaj małp o płaskim łbie a krótkim ogonie.

Macaron, *s. m.* makaronik.

Macareux, *s. m.* alka : ptak.

Macaronée, *s. f.* wiersz makaroniczny.

Macaroni, *s. m.* makaroni : ciasto włoskie.

Macaronique, *a. d. g.* makaroniczny (o wierszach mieszanych z wyrazów dwojakich języków).

Macédoine, *s. f.* potrawa z rozmaitych jarzyn — mieszanina.

Macération, *s. f.* macerowanie, maceracya, wymoczenie — macerowanie, martwienie ciała.

Macérer, *v. a.* macerować, moczyć w czém — martwić, macerować ciało. *Se* =, martwić się (postami i t. p.).

Machabées, *s. m. pl.* Machabeusze : dwie księgi starego testamentu.

Mâche, *s. f.* baldryanek, kozłek : roślina.

Machecoulis, *s. m.* galerye na zewnętrznéj stronie fortyfikacyi dla obrony daléj prowadzących się robót

Mâchefer, *s. m.* zędra, żużle z obrabianego żelaza.

Mâchelière, *a. f.* trzonowy (ząb). =, *s. f.* ząb trzonowy.

Mâcher, *v. a.* żuć, żuć — gryźć. = *de haut*, jeść bez apetytu. =, *à vide*, łudzić się próżną nadzieją; przed niewodem ryby łapać. = *à qu'un sa besogne*, ułatwić komu pracę, zrobić co za kogo. *Je ne le lui ai point mâché*, powiedziałem mu bez ogródki.

Mâcheur, euse, *s.* żujący, gryzący — żarłok.

Machiavélique, *a. d. g.* machiawelski, przebiegły.

Machiavélisme, *s. m.* machiawelizm (od sławnego publicysty Machiawela) — przebiegłość, chytrość — chytre postępowanie, fortel.

Machiavéliste, *s. d. g.* Machiavel, chytry, przebiegły.

Mâchicatoire, *s. m.* tytuń i t. p. który się żuje.

Mâchicoulis, *s. m. vid.* Mâchecoulis.

Machinal, ale, *a.* machinalny.

Machinalement, *adv.* machinalnie.

Machinateur, *s. m.* knowający spiski, podżegacz, wichrzyciel.

Machination, *s. f.* knowania, intryga, spiski.

Machine, *s. f.* machina — mechanika, zbiór sprężyn i sił poruszających co — intryga, fortel — arcydzieło — machinka, człowiek działający tylko za obcym wpływem. *La* = *ronde*, *fig.* świat. = *infernale*, machina piekielna, machina zabójcza.

Machiner, *v. a.* knuć, knować.

Machiniste, *s. m.* mechanik.

Mâchoire, *s. f.* szczęka — obcęgi, cęgi, kleszcze — pyszczek kurka na skałkę — *fig.* nieuk, hebes. *Avoir la* = *pesante*, mieć wysłowienie trudne.

Mâchonner, v. a. żuć powoli. = ses paroles, gadać półgębkiem; mówić jakby miał kłaki w gębie.

Mâchurer, v. a. pomazać czém czarném, zasmolić — rozmazać w druku, nieczysto drukować.

Macis, s. m. wewnętrzna łupina muszkatołowéj gałki.

Macle, Macre, s. f. kasztan wodny — rodzaj kamienia kształtu krzyża w naturze.

Maçon, s. m. mularz — partacz. Maître-=, budowniczy. Aide-=; aide à =, mularczyk — vid. Franc-maçon.

Maçonnage, s. m. murowanie, mularka; robota mularska.

Maçonner, v. a. murować — zamurować (drzwi, okno i t. p.) — grubo robić robotę jaką.

Maçonnerie, s. f. mularka, robota mularska — masonerya, wolnomularstwo.

Maçonnique, a. d. g. masoński, wolnomularski.

Macre, s. f. vid. Macle.

Macreuse, s. f. kaczka dzika. Avoir un sang de =, być zimnym, obojętnym, nie mieć krwi.

Macrocosme, s. m. świat cały w całéj swojéj wielkości.

Maculature, s. f. makulatura, papier niepotrzebny, zapisany.

Macule, s. f. plama — plama na tarczy słońca.

Maculer, v. a. zamazać, rozmazać — splamić, zwalać.

Madame, s f. pani —Najjaśniejsza pani! mówiąc do królowéj — tytuł dawany najstarszéj córce króleskiéj lub żonie lub syna brata króleskiego. = la chanoinesse, l'abbesse, panna kanoniczka, panna ksieni. Une grosse =, bogata baba fm. Mesdames, pl. Panie.

Madéfaction, s. f. zmoczenie, zwilgotnienie.

Madéfier, v. a. zwilgotnić.

Mademoiselle, s. panna (mówiąc do panien lub o nich) — tytuł dawany dawniéj mężatce nie ze szlachty — tytuł dawany córce brata króleskiego — księżniczka krwi.

Madone, s. f. Madonna, najświętsza Panna, Dziewica.

Madrague, s. f. sieci na tuńczyki.

Madras, s. m. madras: materya z jedwabiu i bawełny.

Madré, ée, a. pstry — nakrapiany — chytry, przebiegły. =, ée, s. frant.

Madrépore, s. m. rodzaj polipów.

Madrier, s. m. gruba tarcica dębowa.

Madrigal, s. m. madrygał: wierszyk — komplement.

Maestral, s. m. vid. Mistral.

Mafflé, ée, a. et s. pucołowaty, pyzaty, pyza.

Magasin, s. m. magazyn, skład —schowanie (na co)—sklep, skład towarów — zapas, zasób — kosz w tyle powozu na rzeczy — magazyn: tytuł zbiorów prac naukowych. Vendre en =, sprzedawać hurtem (nie w sklepie cząstkowo).

Magasinage, s. m. skład, schowanie na składzie.

Magasinier, s. m. dozorca magazynu.

Magdaléon, s. m. plaster lub maść urobiona w wałek.

Mage, s. m. mag: kapłan u dawnych Persów. Les trois =s, trzéj królowie przybyli do Betleem.

Mage, Maje, a. m. Juge =, dawniéj: sędzia prowincyi zastępca seneszala.

Magicien, s. m. czarnoksiężnik—czarodziéj. =enne, s. f. czarnoksiężnica — czarodziéjka.

Magie, s. f. czarnoksięstwo, magia — czarowanie, czar, urok, dziw. = naturelle, blanche, ma-

gia biała, używanie środków naturalnych ale nieznanych gminowi. = *noire*, czarnoksięstwo, czary. *C'est la = noire*, to rzecz niepojęta, zdumiewająca, cuda, dziwy.

Magique, *a. d. g.* magiczny, czarnoksięski — czarodziéjski, cudowny, czarujący, uroczy, czarowny, magiczny. *Carré* =, kwadrat magiczny w którego przegródkach popisane liczby w każdym kierunek tęż samą summę dają.

Magister, *s. m.* nauczyciel w szkółce wiéjskiéj.

Magistère, *s. m.* wielkie mistrzostwo kawalerów maltańskich.

Magistère, *s. m.* preparacya chemiczna cudownych własności.

Magistral, ale, *a.* nauczycielski (ton, głos i t. p.) — magisterski, mistrzowski, wielkiego mistrza kawalerów maltańskich. *Ligne =le*, linia główna w planie. *Composition =ale*, lekarstwo umyślnie zrobione w aptéce za receptą doktora — *vid.* Officinale.

Magistralement, *adv.* po nauczycielsku, jak pedagog.

Magistrat, *s. m.* urzędnik wyższy sądowy lub administracyjny — magistrat, urząd municypalny. = *de sûreté*, urzędnik poszukujący przestępstw.

Magistrature, *s. f.* urząd, sprawowanie urzędu — urzędnicy, ciało urzędników.

Magnanime, *a. et s. d. g.* wielkomyślny, wspaniały, wspaniałomyślny.

Magnanimement, *adv.* wielkomyślnie, wspaniale.

Magnanimité, *s. f.* wielkomyślność, wielkość duszy, wspaniałomyślność.

Magnat, *s. m.* magnat, pan wielki. możny.

Magnésie, *s. f.* magnezya : rodzaj ziemi.

Magnétique, *a. d. g.* magnetyczny — magnesowy.

Magnétiser, *v. a.* magnetyzować: udzielać magnetyzm źwierzęcy.

Magnétiseur, *s. m.* magnetyzujący magnetyzmem źwierzęcym.

Magnétisme, *s. m.* magnetyzm, własność magnesu. =, = *animal*, magnetyzm źwierzęcy.

Magnificat, *s. m.* magnificat : modlitwa o Najśw. Pannie.

Magnificence, *s. f.* przepych, okazałość, wspaniałość — wystawność.

Magnifier, *v. a.* sławić, wysławiać, wielbić.

Magnifique, *a. d. g.* przepyszny, okazały, cudny, pyszny — świetny, błyszczący — tytuł dawany naczelnikom kantonów szwajcarskich : jaśnie wielmożny. =, *s. m.* człowiek lubiący wystawność.

Magnifiquement, *adv.* okazale, przepysznie, świetnie.

Magnolier, *s. m.* magnolia : drzewo.

Magot, *s. m.* magot : gatunek małp — chińczyk z porcelany — brzydal — koczkodan, niezgrabny — pieniądz chowany, skarb.

Mahabel, *s. m.* drzewo świętéj Łucyi : roślina.

Mahométan, ane, *a.* mahometański. =, *s. m.* mahometanin, muzułmanin.

Mahométisme, *s. m.* mahometanizm, religia Mahometa.

Mai, *s. m.* maj : miesiąc — maj, zielone gałęzie do majenia. *Champ-de-=, vid.* Champ.

Maidan, *s. m.* majdan.

Maïeur, *s. m.* burmistrz (po niektórych miastach).

Maigre, *a. d. g.* chudy, wychudły — postny, nie mięsny, bez mięsa (obiad i t. p.) — płonny, nieżyzny (grunt) — suchy, oschły (przedmiot) — wązki — cienki, za cienki — skąpy

(nie suty). *Repas* =, jedzenie postne. = *repas*, = *chère*, liche jadło, którego skąpo. =, *s.m.* chudy kawałek mięsa — jadło nie mięsne. *Faire* =, pościć, być z postem. *Traiter en* =, dać z postem. =, *adv.* sucho, skąpo, z postem. *Etamper* =, podkuwać konia wbijając hufnale od brzegu zewnętrznego podkowy.

MAIGRE, *s. m.* gatunek ryby morskiéj.

MAIGRELET, ETTE, *a.* chudziutenki, za chudy.

MAIGREMENT, *adv.* chudo, skąpo, licho.

MAIGRET, ETTE, *a.* chudawy, nieco chudy.

MAIGREUR, *s. f.* chudość — cienkość, wysmukłość — suchość, oschłość *fig.*

MAIGRIR, *v. n.* chudnąć.

MAIL, *s. m.* wałek krótki okuty po obu końcach z kijcem po środku do popychania kuli w pewnéj grze — gra tego rodzaju — ulica do téj gry.

MAILLE, *s. f.* oko, oczko (w pończosze i t. p.) — oczko w żelaznéj koszuli (dawnych zbroi) — pstrocinka, nakrapianie na pierzu dorastających kuropatw — plamka na źrenicy — gatunek dawnéj monety zdawkowéj. *Avoir* = *à partir avec qu''un*, mieć z kim na pieńku.

MAILLER, *v. n.* *Se* =, *v. pron.* dostawać nakrapiania (o dorastających kuropatwach). MAILLÉ, ÉE, *prt. et a.* nakrapiany. *Fer maillé*, kratka żelazna w oknie.

MAILLET, *s. m.* tłuczek drewniany — młotek o dwu główkach.

MAILLOCHE, *s. f.* obuch drewniany.

MAILLOT, *s. m.* pieluchy, pieluszki (do powijania dziecka).

MAILLURE, *s. f.* nakrapianie, pstrocina na pierzu ptąstwa.

MAIN, *s. f.* ręka — dłoń — ramie — *fig.* moc, władza — ręka, pismo, charakter — ręka, zamęście — strona (prawa lub lewa) — noga (u ptastwa łowczego lub papugi) — łodyga śrubowata u roślin pnących się — rączka lub kółko u szuflady (dla otwierania) — pas w powozie za który się trzyma wsiadając. = *courante*, brulion rejestru. = *de justice*, rodzaj berła z wizerunkiem ręki które królowie zwykli trzymać w dzień koronacyi. = *chaude*, gra w któréj osoba z zawiązanemi oczyma odbierała po ręce. = *morte*, opuszczenie ręki jakby pozbawionéj władzy. *N'y pas aller de* = *morte*, *vid.* ALLER. *Grand comme la* =, mały, nie większy jak dłoń; czapką by nakrył. *Jeu de* =, igranie z rękami. *Jeu de* =*s*, *jeu des vilains*, igraszki z rękami są nieprzyzwoite. *A la* =, w ręku, w ręce jednéj — do ręki, w dłoń, w ręce (obie) — ręką, od ręki (o robocie jakiéj) — pod ręką, na doręczu. *A deux* =*s*, oburącz — w dłonie obie. *Cheval à deux* =*s*, koń dobry do siodła i do powozu. *Acheter qu''ch à la* =, kupować co na oko (nie każąc ważyć). *Cela est bien à la* =, tego łatwo dostanie, bez wielkiego zachodu. *Mettre à qu''un le pain à la* =, wyrobić komu sposób do życia. *Avoir la parole à la* =, mieć na pogotowiu odpowiedź — dar mówienia. *A belles* =*s*, *à pleines* =*s*, garściami, *fm.* obficie, do woli. *En être aux* =; *en venir aux* =*s*, stoczyć walkę, zetrzeć się. *Mettre aux* =*s deux etc. personnes*, pokłócić z sobą (osoby). *De* = *en* =, z ręki do ręki; z rąk do rąk. *De la* =, ręką — z czyjéj strony, od kogo. *De la* = *à la* =, z wolnéj ręki; ciepłą ręką, bez formalności. *De toutes* =*s*, od byle kogo, od lada kogo. *Une* = *lave*

l'autre, ręka rękę myje. *Changer de* =, przełożyć z jednej ręki do drugiéj — przejść od kogo do kogo; zmienić pana — skierować konia (w prawo lub w lewo). *Lever la* = *contre qu''un*, zamierzyć się, porwać się, podnieść rękę na kogo — uderzyć kogo. *Elle a de la gorge comme sur la* =, nie ma piersi (o kobiecie), płaska jak deska. *Les* =*s m'en tombent*, zdumiałem się. *Dans la* =; *dans les* =*s*, w ręku. *En* =, w ręku. *Bride en* =, trzymając mocno za cugle. *Aller bride en* = *dans quelque affaire*, postępować ostróżnie. *Etre en* =, trzymać kulę bilardową w ręku — być w miejscu wygodném do zrobienia czego. *En bonne* =, w dobrych rękach. *En* = *propre*, do własnych rąk. *Par les* =*s*, przez ręce. *Il passera par mes* =*s*, wpadnie on w moje ręce (odgrażając się). *Sous la* =, pod ręką. *Sous* =, skrycie, w sekrecie. *Faire la* =, rozdawać karty. *Faire une* =, zabić czyją kartę swoją. *Faire sa* =, kraść, umaczać ręce w czém *fig. Mettre la* = *sur qu''ch*, wziąć się do czego — wdać się w co. *Mettre la* = *sur qu''un*, targnąć się na kogo, porwać się. *Mettre la* = *à la plume*, wziąć pióro do ręki. *Avoir la* =, zaczynać grę (pierwszym z porządku) — rozdawać karty. *Donner la* =, ustąpić pierwszeństwa w grze.

Main-d'oeuvre, *s. f.* robota.

Main-forte, *s. f.* pomoc wojskowa.

Main-levée, *s. f.* zdjęcie zajęcia sądowego.

Main-mise, *s. f.* zajęcie (dóbr). *User de* =, uderzyć kogo.

Main-mortable, *a. d. g.* będący w stanie poddaństwa — nie mogący być sprzedanym ani zbytym.

Main-morte, *s. f.* poddaństwo, stan poddaństwa. *Gens de* =, korporacya. *Biens de* =; *biens tombés en* =, dobra będące własnością korporacyi.

Maint, nte, *a.* nie jeden — wielokrotny. =*nte fois*, =*ntes fois*, nieraz, wielokrotnie.

Maintenant, *adv.* teraz.

Maintenir, *v. a* ściskać, utrzymywać — utrzymać, zachować — utrzymywać, twierdzić. *Se* =, trzymać się (jednego z drugiém).

Maintenue, *s. f.* utrzymanie kogo przy posiadaniu czego.

Maintien, *s. m.* utrzymanie, zachowanie czego — postawa, mina. *N'avoir point de* =, być niezgrabnym.

Mairain, *s. m. vid.* Merrain.

Maire, *s. m.* prezydent (w mieście większém) — burmistrz (w mieście pomniejszém). = *du palais*, tytuł rządców państwa za królów pierwszego plemienia we Francyi.

Mairie, *s. f.* urząd prezydenta, burmistrza — urząd municypalny, magistrat — burmistrzostwo.

Maïs, *s. m.* kukuruza.

Mais, *conj.* ale. = *encore*, ale nadto. *Je n'en puis* =, cóż ja temu poradzę? cóż ja temu winien? cóż począć. =, *s. m.* ale *s. n.*

Maison, *s. f.* dom, pomieszkanie — domostwo — mieszkanie — gospodarstwo — dom, służba, domownicy — dom, familia (szlachecka) — zakon. *Les douze* =*s du soleil*, dwanaście znaków zodyaku. = *du Roi*, służba dworska. = *royale*, rezydencya króleska — familia króleska, panująca. = *d'éducation*, pensya. = *de commerce*, dom handlowy. = *de banque*, bank. = *de ville*; = *commune*, ratusz, urząd municypalny. = *d'arrêt*, areszt. = *de Dieu*, dom boży, świątynia pańska. *Petite* =, domek na ustroniu. *Les petites*-=*s*, dom waryatów *fm. Il est à mettre aux*

petites-=*s*, wsadzić go do ozubków. *Avoir une bonne* =, częstować, przyjmować często u siebie. *Faire sa* =, urządzić dom, zaprowadzić gospodarstwo, zagospodarować się. *Faire une bonne* =, uzbierać grosza, zapomódz się. *Faire* = *nette*, poodprawiać sługi. *Les gens de* =, służy. *Avoir un grand état de* =, prowadzić znaczny dwór. *De bonne* =, z dobrego gniazda, z dobréj familii. *Il sent son enfant de bonne* =, znać że to pan z panów.

MAISONNÉE, *s. f.* cały dom.

MAISONNETTE, *s. f.* domek.

MAÎTRE, *s. m.* pan — mistrz (biegły w swojéj sztuce, zawołany) — nauczyciel, metr — właściciel, pan — majster — najgłówniejszy, najznaczniejszy. =*ès arts*, magister sztuk pięknych. = *de pension*, utrzymujący pensyę. = *d'école*, nauczyciel do początkowych nauk. = *aliboron*, głupiec. = *Jacques*, totumfacki. = *gonin*, chytry, przebiegły. = *des requêtes*, referendarz. =*valet*, kamerdyner. = *garçon*, najstarszy chłopiec w biurze, w domu. = *clerc*, najstarszy kancelista. = *des cérémonies*, mistrz ceremonii. = *de chapelle*; = *de musique*, dyrektor chóru, kapelmajster. = *des hautes œuvres*, kat, oprawca. = *des basses œuvres*, hycel. *Un* = *homme*, *un* = *sire*, szczwany lis, *fig.* przebiegły. = *fripon*, = *sot*, wierutny oszust, wielki głupiec. *Passé* = *en...*, zawołany w jakiém rzemiośle. *Avoir bon* =, mieć dobre plecy, opiekuna. *Chercher* =, wahać się, błąkać się z myślami. *Tel* = *tel valet*, jaki pan taki kram ; wart pan sługi. *Nul ne peut servir deux* =*s*, niemożna dwóm panom służyć. *Être* = *de...*, umieć władać czém. *Être le* =, *être* = *de faire qu'' on*, mieć zostawionem do woli zrobić co lubnie, być panem swojéj woli. *Se rendre* = *de...*, stać się panem — zawojować, podbić, opanować — poskromić. *L'œil du* =, pańskie oko, pieczołowitość, piecza. *Le* = *autel*, wielki ołtarz. *Petit* =, fanfaron.

MAÎTRESSE, *s. f.* pani — nauczycielka — kochanka — metresa — główna, najgłówniejsza. = *de pension*, ochmistrzyni. *Petite*-=, elegantka.

MAITRISE, *s. f.* majsterstwo — mistrzostwo.

MAITRISER, *v. a.* rządzić, władać czém, poskramiać co.

MAJESTÉ, *s. f.* majestat — wspaniałość, majestatyczność — okazałość — tytuł używany mówiąc o monarchach : najjaśniejszy Pan, Jego królewska lub cesarska mość. *Sacrée* =, Jego cesarsko apostolska mość.

MAJESTUEUSEMENT, *adv.* majestatycznie, wspaniale, okazale.

MAJESTUEUX, EUSE, *a.* majestatyczny — okazały, wspaniały.

MAJEUR, EURE, *a.* większy — główniejszy — wyższy — ważny, przeważny, walny — pełnoletni. =*s*, *s. m. pl* ojcowie, przodkowie, naddziadowie.

MAJEURE, *s. f.* major : główna propozycya w syllogizmie — teza broniona przez uczniów teologii w drugim roku licencyatu.

MAJOR, *s. m.* major : stopień w wojsku — zastępca komendanta w fortecy. *Sergent*-=, feldfebel. *Tambour*-=, tambormażor. *État*-=, sztab — bióro sztabu. *Chef-d'état*-=, szef sztabu. *Adjudant*-=, adjutant major. *Chirurgien*-=, felczer pułkowy. = *général*, szef sztabu głównego.

MAJORAT, *s. m.* majorat, ordynacya.

Majordome, *s. m.* majordom, marszałek dworu, marszałek.

Majorité, *s. f.* większość (głosujących) — większa liczba — pełnoletność — stopień majora. = *absolue*, większość absolutna (połowa głosów więcéj jednym).

Majuscule, *a. d. g.* wielki (o literze, czcionce). =, *s. f.* wielka litera.

Maki, *s. m.* maki : źwierz.

Mal, *s. m.* złe — występek, zbrodnia — boleść — ból (czego)— choroba — słabość — dolegliwości, cierpienia — trud, praca — strata, szkoda — niedogodność, złe. = *vénérien*, choroba weneryczna. = *d'enfant*, ból przy połogu. = *caduc, haut* =, wielka choroba. *Tomber du haut* =, cierpieć wielką chorobę. = *d'aventure*, zanokcice. = *de mer*, choroba morska. = *de cœur, vid.* Coeur. *Tomber de fièvre en chaud* =, uciec z deszczu pod rynnę. *Il a eu bien du = à faire cela*, z przykrością mu to przychodziło. *Penser à* =, robić co w złéj myśli; mieć zły zamiar. *Mettre une femme à* =, uwieść kobietę. *Induire qu''un en* =, wciągnąć kogo do złego. *Faire* =, boléć. *La tête me fait* =, głowa mnie boli. *Faire du* =, ukrzywdzić kogo—szkodzić, zaszkodzić — urazić — sprawić boleść. *En vouloir = à qu''un*, źle życzyć komu. *Il m'en veut = de mort*, na śmierć zawziął się na mnie. = *d'autrui n'est que songe*, cudzych cierpień nie czujemy. =, *adv.* źle. *Prendre = une chose*, urazić się czém. *Prendre = un passage*, niezrozumiéć miejsca w autorze. *Etre = avec qu''un*, być źle z kim, gniewać się z kim. *Etre* =, źle się miéć — być chorym. *Etre au plus* =, być bez nadziei (życia). *Se trouver* =, zemdléć. *Se trouver = d'une chose*, szkodować na czém, stracić. *s. m.* zły. *Bon an = an*, rok w rok.

Malachite *(chi=ki)*, *s. f.* malachit, kamień ślazowy.

Malacie, *s. f.* zepsucie smaku gust do potraw nienaturalnych.

Malactique, *a. d. g. et s.* łagodzący (środek, lekarstwo).

Malade, *a. d. g.* słaby — chory — niezdrów. *Avoir l'air* =, źle, mizernie wyglądać. *Tomber* =, zachorować — zasłabnąć. =, *s. m.* chory — pacyent (względem lekarza).

Maladie, *s. f.* słabość, choroba, niemoc — mór, pomorek (na bydło) — choroba (roślin) — passya do czego. = *du pays*, tęsknota do kraju.

Maladif, ive, *a.* chorowity — słabowity.

Maladrerie, *s. f.* szpital na trędowatych.

Maladresse, *s. f.* niezręczność, niezgrabność.

Maladroit, oite, *a. et s.* niezręczny, niezgrabny.

Maladroitement, *adv.* niezgrabnie, niezręcznie.

Malaguette, *s. f.* rajskie ziarka, amomek : roślina.

Malai, Malais, *s. m.* język malajski wysp Indyi wschodnich. *Langue malaise*, język malajski.

Malaise, *s. m.* osłabienie, niemoc, niezdrowie, choroba. *Etre dans le* =, być w złych interesach.

Malaisé, ée, *a.* trudny, nie łatwy — niedogodny — nie w najlepszych interesach.

Malaisément, *adv.* z trudnością.

Malandre, *s. f.* dziura na zgięciu kolana u konia z któréj cieknie ropa — zgniłe sęki w drzewie.

Malandreux, euse, *a.* nadgniły w sękach (o drzewach).

Mal-appris, *a. et s. m.* człowiek bez wychowania, gbur.

Malart, s. m. kaczor (dzikich kaczek).

Malavisé, ée, a. et s. nieroztropny, nierozważny, roztrzepany, trzpiot, płochy.

Malaxer, v. a. gnieść, ugnieść, zamiesić ingredyencye na plaster.

Malbâti, ie, a. źle zbudowany, niekształtny.

Malcontent, ente, a. nie kontent.

Maldisant, ante, a. lubiący obmawiać. =, s. m. obmowca.

Mâle, s. m. mężczyzna — samiec (u źwierząt). =, a. d. g. męski — samczy — męski, *fig.* silny, jak przystoi na męża. *Enfant* =, dziecko płci męskiéj. *Perdrix* =, kuropatwa samiec. *Encens* =, *vid.* Oliban.

Malebête, s. f. człowiek niebezpieczny.

Malédiction, s. f. złorzeczenie, przeklęstwo.

Maléfaim, s. f. głód. *Mourir de* =, zamrzéć, umrzéć z głodu, głodną śmiercią.

Maléfice, s. m. czar, urok, urzeczenie.

Maléficié, ée, a. urzekniony czarami — upośledzony od natury.

Maléfique, a. d. g. złowrogi, nieprzyjazny.

Malemort, s. f. ciężka śmierć.

Malencontre, s. f. nieszczęśliwy traf.

Malencontreusement, *adv.* nieszczęśliwie.

Malencontreux, euse, a. nieszczęśliwy (o człowieku), któremu się niewiedzie — nieszczęsny.

Mal-en-point, *adv.* w złym stanie.

Malentendu, s. m. nieporozumienie — opaczne zrozumienie.

Malepeste, *interj.* do diabła, do sto katów.

Mal-être, s. m. niemoc, niezdrowie.

Malévole, a. d. g. niechętny, nieżyczliwy.

Malfaçon, s. f. zła robota — zła wiara, oszukaństwo.

Malfaire, v. n. źle czynić. *Etre enclin à* =, mieć skłonność do złego.

Malfaisance, s. f. skłonność do złego, złość.

Malfaisant, ante, a. szkodzący — złośliwy — szkodliwy zdrowiu, niezdrowy.

Malfaiteur, s. m. złoczyńca zbrodzień, zbrodniarz.

Malfamé, ée, a. złéj reputacyi.

Malgracieusement, *adv.* niegrzecznie.

Malgracieux, euse, a. niegrzeczny, gburowaty.

Malgré, *prép.* pomimo (tego) — mimo co — w brew woli czyjéj i t. p. = *tout*, bądź co bądź. = *que*, pomimo. = *qu'il en ait...*, na przekór jemu.

Malhabile, a. d. g. niezdatny, niezręczny.

Malhabilement, *adv.* niezręcznie, niezgrabnie *fig.*

Malhabilité, s. f. niezręczność, niezgrabność.

Malheur, s. m. nieszczęście, niedola, przeciwność — nieszczęście, przypadek — złe — klęska. *Jouer de* =, *être en* =, niemieć szczęścia. *Porter* =, sprowadzić złe, być przyczyną jego. *Il n'y a qu'heur et* = *en ce monde*, wszystko się dziwnie plecie, na tym tu biednym świecie; na świecie jak na dworze. *Un* = *ne vient jamais seul*, gdzie cienko tam się rwie. *A quelque chose le* = *est bon*, nie masz tego złego coby na dobre nie wyszło. = *aux vaincus*, biada zwyciężonym. = *sur eux*, biada im. *Par* =, nieszczęściem.

Malheureusement, *adv.* nieszczęśliwie — na nieszczęście.

Malheureux, euse, *a.* nieszczęśliwy, nieszczęsny, niefortunny — zgubny — niepomyślny — złowrogi. *Faire une fin =euse*, źle skończyć, przyjść na zły koniec. =, *s. m.* biedak, nędzarz — zły człowiek. =euse, *s. f.* kobieta złego życia.

Malhonnête, *a. d. g.* położony przed rzeczownikiem: znaczy nieuczciwy — po rzeczowniku: niegrzeczny.

Malhonnêtement, *adv.* nieuczciwie — niegrzecznie.

Malhonnêteté, *s. f.* nieprzystojność, niegrzeczność. *Des =s*, niegrzeczności.

Malice, *s. f.* złość — złośliwość — żart, psota, figiel. *Faire une = à qu'un*, wypłatać figla, psotę. *Ne pas entendre = à qu'ch*, mówić lub robić co bez złego celu. *Entendre = à qu'ch*, upatrywać co złego w czém; na złe obracać, tłómaczyć.

Malicieusement, *adv.* złośliwie.

Malicieux, euse, *a.* złośliwy, zły — żartobliwy, figlarny.

Malignement, *adv.* złośliwie.

Malignité, *s. f.* złośliwość — złość — szkodliwość. *La = de la fortune*, zawiść losu, los zawistny.

Malin, igne, *a.* złośliwy—szkodliwy, jadowity, zjadliwy. *= vouloir*, niechęć, zawiść. *=igne joie*, cieszenie się z cudzego nieszczęścia. =, *s. m.* zły duch, diabeł — złośnik — psotnik, figlarz.

Maline, *s. f.* wielki przypływ morza.

Malines, *s. f.* rodzaj koronki.

Malingre, *a. d. g.* z trudnością przychodzący do zdrowia.

Malintentionné, -ée, *a.* nieżyczliwy — niechętny komu. =, *s. m.* malkontent.

Malitorne, *a. d. g.* niezgrabny, nieglaźny. =, *s. d. g.* wałkoń.

Mal-jugé, *s. m.* błędne osądzenie sprawy.

Malle, *s. f.* kufer, kuferek, sepecik, skrzynka — tłomok. *=-poste*, poczta wozowa lekka (na osoby i listy). *Courrier de la =* kuryer odwożący listy. *Faire sa =*, popakować rzeczy, pakować się. *Trousser en =*, porwać, ukraść. *Il a été troussé en =*, śmierć go sprzątnęła, po krótkiéj chorobie.

Malléabilité, *s. f.* rozpłaszczalność.

Malléable, *a. d. g.* rozpłaszczalny, dający się rozpłaszczać młotem.

Malléole, *s. f.* kostka u nogi.

Mallette, *s. f.* kuferek, skrzynka — tłomoczek.

Mallier, *s. m.* koń do wozu pocztowego.

Malmener, *v. a.* gromić, zgromić, sfukać, przepłoszyć, przepędzić *fm.* — wytrzépać, dać cięgi, dać w skórę *fm.*

Malotru, ue, *s.* wałkoń, bałwan.

Malpeigné, *s. m.* niechluj *fm.*

Malplaisant, ante, *a.* nieprzyjemny.

Malpropre, *a. d. g.* brudny, niechlujny, nieczysty, nieochędożny.

Malproprement, *adv.* niechlujnie, brudno, nieczysto — niezgrabnie, po partacku.

Malpropreté, *s. f.* niechlujność, nieporządek, nieochędóstwo.

Malsain, aine, *a.* niezdrowy, szkodliwy zdrowiu — niezdrów, słabowity (o osobach).

Malséant, ante, *a.* nieprzyzwoity.

Malsonnant, ante, *a.* niemoralny.

Malt *(malte)*, *s. m.* słód (do robienia piwa).

Maltôte, *s. f.* zdzierstwo, wybieranie niesłuszne podatków — podatki *pop.*

Maltôtier, *s. m.* zdzierca — poborca podatków *pop.*

Maltraiter, *v. a.* bić, zbić, wybić; wytłuc *fm.* — źle traktować — zćwiczyć, wychłostać *fig.*

Malvacée, *a. et s. f.* roślina z familii ślazów. *Les* =*s*, ślazy.

Malveillance, *s. f.* nieżyczliwość, niechęć.

Malveillant, ante, *a.* niechętny, nieżyczliwy.

Malversation, *s. f.* przeniewierzenie się.

Malverser, *v. n.* przeniewierzyć się.

Malvoisie, *s. f.* małmazya: wino z Kandyi — małmazya: wszelkie wino słodkie.

Malvoulu, ue, *a.* nielubiony — mający nieprzyjaciół.

Maman, *s. f.* mama. *Grand'*=, babka, babunia. *Une grosse* =, baba jak piec.

Mamelle, *s. f.* pierś, cycek *fm.* (u kobiet) — cycek (u zwierząt) — wymię (u krowy) — cycek, brodawka cyckowa. *Enfant à la* =, dziecko przy piersiach.

Mamelon, *s. m.* cycek — wzgórek, wyniosłość.

Mamelonné, ée, *a.* brodawkowaty.

Mamelu, ue, *a.* cycasty, z dużemi cyckami.

Mameluk, *s. m.* mameluk (z milicyi egipskiéj).

Mamillaire, *a. d. g.* zaokrąglony.

Mammaire, *a. d. g.* należący do piersi, cycków.

Mammifère, *a. d. g.* ssący. =, *s. m.* zwierzę ssące.

Mammouth, *s. m.* mamut: wielki zwierz którego plemie dziś już zaginęło.

Manant, *s. m.* wieśniak, chłop, rataj — rataj, gbur, chłopisko.

Mancenilier, *s. m.* pewne drzewo, amerykańskie jadowite.

Manche, *s. m.* trzonek, dzierżak, rączka, rękojeść (u miotły, miotlisko u siekiery, topora siekierzysko, toporzysko), szyja (u narzędzi muzycznych).

Manche, *s. f.* rękaw — rękaw morski, kanał — rura ze skóry i t. p. do przewożenia trunków na okręcie. =*s à vent*, rury wprowadzające powietrze (w okręcie). *Gardes gentilshommes de la* =, *vid.* Gardes, *etc.* *Avoir qu'un dans sa* =, mieć kogo za rękawem, na każde zawołanie. *Avoir la* = *large*, *fig.* mieć szerokie sumienie. *Du temps qu'on se mouchait sur la* =, za dawnych czasów. *Il ne se fera pas tirer la* =, on na to jak na lato. *De la* = *se faire garde de qu'un*, nieodstąpić kogo na krok.

Manchette, *s. f.* rękawek u koszuli.

Manchon, *s. m.* zarękawek (z futra).

Manchot, ote, *a. et s.* bez ręki. *Il n'est pas* =, *fig.* to nie głupi człowiek, nie w ciemie bity.

Manchot, *s. m.* rodzaj ptaków na morzach południowych.

Mandant, *s. m.* mandant, dający umocowanie.

Mandarin, *s. m.* mandaryn, osoba piastująca urząd (w Chinach).

Mandat, *s. m.* mandat, zlecenie, polecenie — rozkaz wypłacenia pewnéj summy — rozkaz papieża do kollatora na konferowanie jakiego beneficyum. = *d'amener*, rozkaz stawienia się przed sądem. = *de dépôt*, rozkaz zamknięcia w areszcie. = *d'arrêt*, rozkaz przytrzymania. = *impératif*, polecenie wyraźne i szczególne dane w pewnéj materyi deputowanemu przez wyborców, instrukcya dla posła na sejm.

Mandataire, *s. m.* mandataryusz odbierający polecenie — osoba na

rzecz którėj papież wydał reskrypt o konferowanie beneficyum.

Mandement, *s. m.* rozkaz — list pasterski (biskupa i t. p.) — rozkaz wypłacenia pewnéj summy. *Si donnons en* =, nakazujemy więc.

Mander, *v. a.* donieść, donosić, przesłać nowinę — zalecić, zlecić — kazać — powiedzieć przez trzecią osobę, przez posłańca, nakazywać *pop.* = *qu''un*, przywołać, zawołać kogo, kazać się stawić — posłać po kogo. = *ses équipages*, kazać zajść powozowi. *Mandons et ordonnons*, zalecamy i rozkazujemy (formuła reskryptowa).

Mandibule, *s. f.* szczęka niższa — zuchwy : szczęki u owadów, ptaków.

Mandille, *s. f.* rodzaj opończy.

Mandoline, *s. f.* maudolina : instrument muzyczny.

Mandore, *s. f.* mandora : instrument muzyczny.

Mandragore, *s. f.* mandragora : ziele.

Mandrin, *s. m.* sztyf do robienia dziur w podkowie — sztyft którym tokarz przymocowuje robotę.

Manducation, *s. f.* pożywanie (eucharystyi).

Manéage, *s. m.* robota bezpłatna majtków przy ładowaniu i rozładowywaniu okrętu.

Manége, *s. m.* tressowanie konia — maneż, gdzie tressują konia — sztuka użycia konia.

Mânes, *s. m. pl.* cienie, dusze zmarłych.

Manganèse, *s. m.* manganez: metal.

Mangeable, *a. d. g.* dający się jeść, znośny.

Mangeaille, *s. f.* strawa (dla psów) — jedzenie (dla ptastwa) — strawa, jadło, jedzenie.

Mangeant, ante, *a.* jedzący.

Mangeoire, *s. f.* żłób. *Tourner le dos à la* =, robić co na wywrót.

Manger, *v. a.* jeść co — zjeść, pożréć — pochłonąć, stracić, przejeść, zjeść, strwonić — jeść, paść się — jadać — potrzebować, zabierać — zjeść *fm.* opuścić *np.* literę — objadać kogo, rujnować kogo, zjadać. *Donner à* =, trzymać oberżę — dawać obiady, zapraszać na nie. = *dans la main*, jeść z ręki — być w poufałości. = *de la vache enragée*, nacierpieć się, zażyć biedy. = *qu''ch des yeux*, omal nie zjeść, oczyma zjadać. = *ses mots*, mówić niewyraźnie jakby miał kłaki w gębie. *Etre à* =; *être jóli à* =, być ładnym, milutkim. = *les crucifix*, *vid.* Crucifix. *Savoir bien son pain* =, rozumieć swój interes. *Il y a à boire et à* =, jest tam złe i dobre.

Manger, *s. m.* jedzenie, jadło. *Il en perd le boire et le* =, zapamiętale tém zajęty; zaciekł się jak żyd w tańcu.

Mangerie, *s. f. pop.* jadło, strawa — zdzierstwo, wyderkafy.

Mange-tout, *s. m.* utracyusz, marnotrawca.

Mangeur, *s. m.* żarłok — utracyusz, zbytnik, marnotrawca. *Un* = *de chrétiens*, zdzierca, tyran. = *de viandes apprêtées*, leń, négus, skory do gotowego (a nie do roboty). = *de charrettes ferrées*, *de petits enfants*, fanfaron, samochwał. =euse, *s. f.* kobieta żarłoczna — marnotrawczyni.

Mangeure, *s. f* część zjedzona, ujedzona w czém.

Mangouste, *s. f. vid.* Ichneumon.

Mangue, *s. f.* mango : owoc

Manguier, *s. m.* drzewo mangowe w Indyach i Ameryce.

Maniable, *a d. g.* dający się obracać na wszystkie strony, którym

można robić, wywijać — wygodny w użyciu — giętki — miękki — giętki *fig.* — łatwy do interessów.

MANIAQUE, *a. et s. d. g.* szalony.

MANICHÉEN, ENNE, *s. et a.* manichejski.

MANICHÉISME, *s. m.* manicheizm: nauka Manesa o dwu pierwiastkach: złym i dobrym.

MANICHORDION *(ch=k)*, *s. m.* rodzaj klawikortu.

MANICLE, *s. f. vid.* MANIQUE.

MANIE, *s. f.* szaleństwo—mania do czego, szalone upodobanie w czém.

MANIEMENT, *s. m.* obracanie w ręku — zarząd, sprawowanie czego. *Le = des armes*, robienie bronią.

MANIER, *v. a.* obracać w ręku — używać czego, robić (bronią, narzędziem) — władać czém, być panem czego — mieć w ręku. *= une affaire*, robić interes. *Au =*, w ręku, za dotknięciem. *Je ne l'ai vu ni manié*, anim miał anim widział.

MANIÈRE, *s. f.* sposób, tryb — zwyczaj — strój *fig.* — krój — wymuszoność, przysada. *=s*, *s. f. pl.* maniery, przysady. *Avoir les belles =s*, przybiérać ton nad swój stan, stroić tony. *De = à*, w sposób taki a taki. *De = que*, tak że.., tak ażeby. *C'est une = de parler*, tak się tylko mówi. *Par = de dire, de conversation, d'entretien*, do tego się mówi, mówiąc sposobem potocznym. *De la bonne =*, jak należy, należycie. *Chacun à sa =*, każdy swoim trybem,— każdy kiep swoim strojem.

MANIÉRÉ, ÉE, *a.* wymuszony, z przysadami.

MANIEUR, *s. m.* który ma często do czynienia z czém.

MANIFESTATION, *s. f.* objawienie czego, wynurzenie, pokazanie na jaw — okazanie się.

MANIFESTE, *a. d. g.* widoczny, oczywisty, jawny.

MANIFESTE, *s. m.* manifest, oświadczenie.

MANIFESTEMENT, *adv.* jawnie, otwarcie.

MANIFESTER, *v. a.* pokazać na jaw, objawić—wynurzyć. *Se =*, objawić się, ukazać się, pokazać się.

MANIGANCE, *s. f.* intryga, krętactwo, matactwo.

MANIGANCER, *v. a.* usnuć intrygę, nastroić kabałę.

MANIOC, *s. m.* maniok: drzewko amerykańskie.

MANIPULAIRE, *s. m.* u Rzymian: dowódzca kompanii zwanéj manipulus. *=*, *a. d. g.* należący do kompanii manipulus.

MANIPULATEUR, *s. m.* manipulator.

MANIPULATION, *s. f.* manipulacya, robota rękami.

MANIPULE, *s. m.* manipularz, naręcznik, narękawie (który kapłan ma na lewéj ręce przy mszy) — manipulus: kompania (w wojsku rzymskiém) — garść, garstka (roślin, ziół).

MANIPULER, *v. a.* manipulować, odbywać ręką operacye chemiczne lub fizyczne.

MANIQUE, *s. f.* rękawiczka dla ochraniania ręki w ciężkiéj jakiéj robocie. *Homme de la =*, rzemieślnik.

MANIVEAU, *s. m.* blat pleciony z prącia na którym rozkładają ryby i t. p. na sprzedaż.

MANIVELLE, *s. f.* korba, rączka, u młynka; rękojeść rudla i t. p.

MANNE *(mâne)*, *s. f.* manna: sok zsiadły ciekący z różnych roślin — manna: żywność z nieba o któréj pismo Ste mówi. *La = céleste*, manna niebieska, słowo boże.

MANNE, *s. f.* kosz podłużny na naczynie lub bieliznę.

MANNEQUIN, *s. m.* kobiałka, opałka, koszałka — kosz, lasy w któ-

rych się osadzają drzewka na odmłodnienie ogrodu — manekin, osóbka z drzewa na której malarze probują draperyi lub chirurgowie uczą się nawiązywania członków — *fig.* człowiek bez charakteru. *Cette figure sent le* =, jak malowany, bez ruchu, bez życia.

Mannequiné, ée, *a.* bez ruchu i życia, jak z drewna.

Manoeuvre, *s. f.* robienie ręką, kierowanie — rękoczyny (w artylleryi). =s, *s. f. pl.* liny okrętowe u żagli i t. p. — manewra, poruszenia, obroty (wojskowe) — intrygi. =*s courantes*, liny ruchome ustawicznie w robocie. =*s dormantes*, liny nieruchome.

Manoeuvre, *s. m.* robotnik — partacz, fuszer — intrygant. *Travail de* =, robota mechaniczna, wymagająca tylko pracy.

Manoeuvrer, *v. n.* manewrować (na okręcie) — manewrować, robić obroty, odbywać poruszenia (wojskowe) — używać obrotów, środków. =, *v. a.* robić czém (*np.* żaglami).

Manoeuvrier, *s. m.* biegły w obrotach.

Manoir, *s. m.* mieszkanie, rezydencya — siedlisko, siedziba, zacisze, domowa strzecha.

Manouvrier, *s. m.* robotnik ręką robiący.

Manque, *s. m.* brak, niedostatek (czego) — uchybienie. =, *prép.* dla braku, w braku. *Trouver qu''ch de* =, spostrzedz iż niedostaje tego a tego. *Un* =-*à-toucher*, kiks: w bilarze: chybienie kuli w którą się mierzy.

Manquement, *s. m.* pomyłka, myłka, błąd, uchybienie. = *de parole*, niedotrzymanie słowa. = *de respect*, uchybienie (komu).

Manquer, *v. n.* braknąć, niedostawać — obalić się, zawalić się, zapaść się (o budynku, ziemi) — upaść; zbankrutować (o kupcu) — zapomnieć, omieszkać — ochynąć, powinąć się, ośliznąć się (o nodze) — spalić na panewce (o broni). = *de qu''ch*, nie mieć czego. *Il manque de...*, brak mu (tego a tego), zbywa mu (na tém a tém). = *de parole*, niedotrzymać słowa, zawieść. *Je ne manquerai pas de faire...*, nie zaniedbam, nie omieszkam... = *à qu''un*, uchybić komu. = *au rendez-vous*, nie stawić się. = *de...*, o mało co nie (stało się to a to). = *à toucher*, w bilarze: zrobić kiksa. =, *v. a.* chybić co — nie złapać czego, wypuścić z rąk. *L'avoir manqué belle*, ujść niebezpieczeństwa. Manqué, ée, *prt.* chybiony, który się nie udał — spełzły na niczém.

Mansarde, *s. f.* okno w dachu — stancya pod dachem.

Mansardé, ée, *a.* pod strychem, pod dachem (o pokoju, stancyi).

Mansuétude, *s. f.* łaskawość.

Mante, *s. f.* salopa, płaszczyk kobiecy — habit niektórych zakonnic.

Manteau, *s. m.* płaszcz — salopa, płaszczyk damski — opończa — płaszcz gronostajowy (w herbach) — kolor pierza ptaka łowczego — *fig.* płaszczyk, pozór, pokrywka. =*x*; *rôles à* =*x*, (w komedyach) role osób ze stanu w którym zwykle noszono płaszcze. *S'envelopper dans son* =, zdać się na los. *Sous le* =, pokryjomo, potajemnie. *Garder le* =, stać u drzwi czekając na drugich.

Mantelet, *s. m.* płaszczyk, pelerynka — fartuch (u bryki, powozu) — machina wojenna pod zasłoną której postępowano do oblężenia.

Mantelure, *s. f.* sierć na grzbiecie psa maści odmiennéj od reszty ciała.

Mantille, *s. f.* płaszczyk kobiecy.

Manuel, elle, *a.* ręczny, doręczny — ręczny, od ręki zrobiony — do ręki dany. *Distribution =elle*, honorarium dane kanonikom za assystencyą w nabożeństwie. =, *s. m.* dziełko podręczne.

Manuellement, *adv.* do ręki, do rąk.

Manufacture, *s. f.* wyrabianie, wyroby, fabryka, *vid.* Fabrication — rękodzielnica, fabryka (gmach) — robotnicy rękodzielni jakiéj.

Manufacturer, *v. a.* wyrabiać, *vid.* Fabriquer.

Manufacturier, *s. m.* rękodzielnik, fabrykant — rękodzielnik, robotnik.

Manumission, *s. f.* usamowolnienie (niewolnika).

Manus (in). *Dire son in* =, polecić się Bogu w godzinie śmierci.

Manuscrit, ite, *a.* pisany. =, *s. m.* rękopis, rękopismo, rękopism, manuskrypt.

Manutention, *s. f.* zawiadowstwo — zachowanie, straż czego — piekarnia (na chleb dla wojska).

Mappemonde, *s. f.* mappa całego świata.

Maquereau, *s. m.* makrela : ryba — plama na nogach z mocnego grzania ich przy ogniu.

Maquereau, *s. m.* rajfur kurew. =**relle**, *s. f.* makarela; rajfurka kurew.

Maquerellage, *s. m.* rajfurstwo kurew.

Maquette, *s. f.* model u snycerza.

Maquignon, *s. m.* *pop.* handlarz koni, roztrucharz — rajfur, faktor (pogardliwie).

Maquignonnage, *s. m.* handel końmi poprawiając lub tająo ich wady — faktorowanie, rajfurstwo *fm.*

Maquignonner, *v. a.* handlować końmi tając lub naprawiając na oko ich wady.

Marabout, *s. m.* marabut: rodzaj zakonnika u mahometanów w Afryce — imbryczek pękaty do kawy — rodzaj piór z pewnego ptaka używany do strojów kobiecych — *fig.* brzydal.

Maraîcher, *s. m.* ogrodnik w Paryżu uprawiający grunta w nizinie.

Marais, *s. m.* bagno — w Paryżu : grunt niski uprawiany na ogrodowiny. = *salant*, bagno nad brzegiem morza otoczone groblami gdzie woda po odpływie zostawia osad soli. *Se sauver par les* =, *fig.* niezręcznie się wykręcać.

Marasme, *s. m.* wycieńczenie, chudnienie.

Marasquin, *s. m.* maraskino : trunek z pewnych wiśni.

Marâtre, *s. f*, macocha, (w znaczeniu : zła matka).

Maraud, *s. m.* łajdak. =**aude**, *s. f.* łajdaczka, bultaj baba.

Maraude, *s. f.* kradzież, łupiestwo popełnione przez żołnierzy w sąsiedztwie obozu — kraść owoce z ogrodu na przechadzce (o studentach).

Maraudeur, *s. m.* maroder, żołnierz odbiegający obozu dla łupienia i kradzieży.

Maravédis, *s. m.* marawedis : drobna moneta miedziana w Hiszpanii.

Marbre, *s. m.* marmur — stół marmurowy — marmur w prassie drukarskiéj. =*s*, roboty z marmuru. =*s d'Arundel*, =*s d'Oxford*, marmora Arundeliana: tablice marmurowe na których wyryta jest kronika Aten, znalezione na wyspie Paros przez Arundela i złożone w Oxfordzie. *Table de* =, juryzdykcya dawna we Francyi. *Froid comme un* =, zimny jak głaz, kamiennego serca.

Marbrer, *v. a.* marmurkować, naśladować desenie marmuru.

Marbré, **ée**, *prt. et a.* marmurkowy — pstry.

Marbrerie, *s. f.* ciosanie marmuru lub polerowanie go — roboty z marmuru.

Marbreur, *s. m.* robotnik marmurkujący papier.

Marbrier, *s. m.* marmurnik ciosący i polerujący marmur — przedający marmury.

Marbrière, *s. f.* kopalnia marmuru.

Marbrure, *s. f.* marmurkowanie papieru, drzewa.

Marc *(mar)*, *s. m.* grzywna : półfunta : waga. = *d'or*, dawniéj: opłata składana królowi od trzymanych pewnych urzędów. *Au = le franc*, każdy w przypadającéj na niego części.

Marc *(mar)*, *s. m.* fusy — wytłoczyny z winogron i t. p. = *de café*, fusy od kawy.

Marcassin, *s. m.* paciuk, warchlak, prosię dzika nie mające roku.

Marcassite, *s. f.* rodzaj pirytu : kamień.

Marcation, *s. f.* odznaczenie granic, *vid.* **Ligne**.

Marchand, *s. m.* handlarz — kupiec, handlujący — kupiec, kupujący. = *forain*, handlarz chodzący z towarami. *N'est pas = qui toujours gagne*, nie zawsze się wiedzie. *Il faut être = ou larron*, w handlu dobréj wiary potrzeba. *Etre mauvais =; se trouver mauvais = d'une chose*, źle na czém wyjść. =**ande**, *s. f.* kupcowa. =, =**ande**, *a.* kupiecki, uczciwy — handlowny — handlowy — pokupny, na który jest odbyt. *Prix =*, cena kupiecka, jak kupca dla kupca. *Place =ande*, miejsce handlowne, gdzie dobry odbyt. *Rivière =ande*, rzéka gdy wody są dogodne do spławiania. *Le sel est = dans ce pays*, tam każdemu wolno sól przedawać, nie ma monopolium na nią.

Marchander, *v. a.* targować, kupować co — targować się o co, drożyć się — wahać się — żałować, szczędzić, skąpić czego.

Marchandise, *s. f.* towar — handel. *Faire =*, handlować. *Faire métier et =*, zwykle się czém zajmować, parać się czém. *Moitié guerre moitié =*, okręt kupiecki uzbrojony — *fig.* pół dobrym sposobem pół gwałtem — w sposób podejrzany.

Marche, *s. f.* marchia, prowincya pograniczna.

Marche, *s. f.* chód — chodzenie, pochód, marsz (wojska) — postępowanie, działanie — processya — orszak — marsz (śpiew i nóta) — bieg, krążenie, obieg (gwiazd i t. p.) — szybkość, chyżość (statku) — porządek, następstwo jakiém co idzie. = *harmonique*, spadek harmoniczny głosów.

Marche, *s. f.* stopień, schód (jeden ze schodów) — podnóżek u rzemieślników.

Marché, *s. m.* targ, przedaż — kupno — handel, targ. = *franc*, targowisko bez opłaty cła. *Fournir le =*, dowozić na targ. *Courir le = d'un autre*, podkupywać kogo. *Le vin du =*, litkup. *Mettre à qu'un le = à la main*, być gotowym do zerwania targu, umowy. *Un = d'or*, zyskowne kupno. *Bon, =, grand =*, taniość. *A bon —*, tanio — małym kosztem, bez wielkiéj pracy. *Faire bon = d'une chose*, niedbać o co. *Avoir bon = de qu'un*, łatwo dać sobie radę z kim. *C'est un = donné*, to za bezcen. *A grand = faire*, licząc najtaniéj. *Par-dessus le =*, w dodatku, na przykładek.

Marchepied, *s. m.* stopień, gra-

dus — stopień (u powozu) — schodki ruchome (*np.* w bibliotekach) — scieżka nad rzeką do holowania statków — stopień, szczebel (do dopięcia czego).

MARCHER, *v. n.* iść, kroczyć — chodzić — postępować — maszerować (o wojsku) — poruszać się — iść (o zégarze). = *sur qu''ch*, nastąpić na co, nadeptać — deptać co, deptać po czém. = *sur les pas, sur les traces de qu''un*, iść czyim śladem, wstępować w ślady czyje. = *sur les talons de qu''un*, iść tuż za kim — tuż przy kim stanąć (co do wieku, zasług i t. p.). *Il ne faut pas lui = sur les pieds*, nie trzeba mu włazić w drogę. = *à pas de géant*, postępować olbrzymim krokiem. *On marche sur les sots*, głupich na świecie co niemiara. *Il a marché sur quelque mauvaise herbe*, coś mu na nos wlazło (o człowieku w złym humorze). *Ces vers marchent bien*, wiersz jest gładki. =, *v. a.* pilśnić materyę jaką na pilśń.

MARCHER, *s. m.* chód — grunt który się depce lub po nim chodzi.

MARCHEUR, EUSE, *s.* dobry w nogach, sporo chodzący.

MARCOTTE, *s. f.* gałąź którą się przygina i zakopuje w ziemię aby zapuściła korzeń.

MARCOTTER, *v. a.* poprzyginać i zakopać w ziemię gałęzie drzewa.

MARDELLE, *s. f. vid.* MARGELLE.

MARDI, *s. m.* wtorek. = *gras*, tłusty wtorek.

MARE, *s. f.* kał, kałuża — bagno na łące — sadzawka.

MARÉCAGE, *s. m.* bagno. *Sentir le* =, trącić błotem (o rybach, ptastwie).

MARÉCAGEUX, EUSE, *a.* bagnisty. *Air* =, wyziewy z bagnisk. *Goût* =, smak trącący błotem (ryb, ptastwa).

MARÉCHAL, *s. m.* kowal — konował — marszałek : dostojeństwo w wojsku — marszałek : godność w Polsce i t. p. = *de logis*, *vid.* LOGIS. = *ferrant*, kowal. = *vétérinaire*, konował. = *de camp*, jenerał brygady. = *de bataille*, dawniéj : officer wyższy szykujący wojsko do bitwy.

MARÉCHALE, *s. f.* żona marszałka.

MARÉCHALERIE, *s. f.* kowalstwo.

MARÉCHAUSSÉE, *s. f.* juryzdykcya marszałków Francyi — dawniéj korpus żandarmeryi.

MARÉE, *s. f.* przypływ i odpływ morza — ryby morskie świeże. *Prendre la* =, korzystać z przypływu i odpływu morza. *Avoir vent et* =, mieć szczęście, mieć wszystko za sobą. *Arriver comme = en carême*, przybyć stosownie; w samą porę, dobrze trafić.

MARÈNE, *s. f.* sielawa : ryba.

MARGAY, *s. m.* gatunek kota dzikiego.

MARGE, *s. f.* brzég, margines (w książce). *Avoir de la* =, mieć czas lub miejsce po czemu. *En* =, na marginesie.

MARGELLE, *s. f.* cembrowina studni.

MARGER, *v. n.* odznaczyć marginesy książki (w druku).

MARGINAL, ALE, *a.* na marginesie zapisany.

MARGINER, *v. a.* pozapisywać książkę i t. p. na marginesach — porobić uwagi na marginesie.

MARGOUILLIS, *s. m.* błoto, gnój.

MARGRAVE, *s. m.* margrabia.

MARGRAVIAT, *s. m.* margrabstwo.

MARGUERITE, *s. f.* gwiazdosz : roślina i kwiat — perła. *Reine* =, gwiazdosz ogrodowy, jaster, aster.

MARGUILLERIE, *s. f.* urząd skarbnego parafii.

MARGUILLIER, *s. m.* skarbny parafii.

MARI, *s. m.* mąż (względem żo-

ny). = *commode*, mąż patrzący przez szpary na postępowanie swojéj żony.

MARIABLE, *a. d. g.* mogący jeszcze ożenić się — mogąca pójść za mąż (kobiéta).

MARIAGE, *s. m.* małżeństwo, ożenienie się, pójście za mąż — ślub, wesele — wyprawa (dzieciom przy ślubie dawana). = *de conscience*, ślub między osobami żyjącemi wprzód. = *en détrempe*; = *de Jean de Vignes*, *tant tenu tant payé*, życie z kobiétą bez ślubu. = *sous la cheminée*, ślub potajemnie wzięty. = *de la main gauche*, małżeństwo z lewéj ręki (kiedy żona jest niższego stanu jak mąż).

MARIER, *v. a.* złączyć węzłem małżeńskim — pożenić (dwoje) — dziewosłębić, swatać, skojarzyć małżeństwo — ożenić (mężczyznę), wydać; wydać za mąż (kobietę) — żenić, ożenić, złączyć. *Se* =, ożenić się (o mężczyźnie) — pójść za mąż, pójść za kogo (o kobiecie). MARIÉ, *prt. et a. s. m.* żonaty. *Nouveau* =, pan młody. =ÉE, *a. et s. f.* mężatka, pani mężna* — pani młoda.

MARIEUR, *s. m.* swat, swatający, żeniący, dziewosłąb, druh, drużba. =EUSE, *s. f.* swacha, drużka.

MARIN, INE, *a.* morski — marynarski, od żeglugi. *Aigue-=ine*, wodmoryn: kamień drogi. *Avoir le pied* =, umieć chodzić po pokładzie okrętowym gdy statek płynie — stąpać pewnym krokiem. =, *s. m.* marynarz, żeglarz. = *d'eau douce*, *vid.* EAU.

MARINADE, *s. f.* marynata.

MARINE, *s. f.* żegluga — marynarka, siła zbrojna morska — służba morska — obraz przedstawiający morze i t. p. — smak lub zapach tracący morzem.

MARINER, *v. a.* marynować (ryby, mięsiwa) — umarynować, namoczyć w occie. MARINÉ, ÉE, *prt.* marynowany — nadpsuty wodą morską.

MARINGOUIN, *s. m.* rodzaj komarów.

MARINIER, *s. m.* szyper, flis. *Officiers* =*s*, podofficerowie marynarki.

MARIONNETTE, *s. f.* maryonetka, figurka, osóbka z drzewa lub tektury — osoba płocha, lekkomyślna. *Faire jouer les grandes* =*s*, używać silnych środków do czego.

MARITAL, ALE, *a.* mężowski, małżeński, ze strony męża.

MARITALEMENT, *adv.* jak mąż — ślubnie, w związku małżeńskim.

MARITIME, *a. d. g.* nadmorski — żeglujący, oddany żegludze — morski, należący do marynarki. *Les forces* =*s*, siła zbrojna morska.

MARITORNE, *s. f.* klępa, kobieta niezgrabna.

MARIVAUDAGE, *s. m.* sposób pisania wyszukany (tak nazwany od *Marivaux*).

MARJOLAINE, *s. f.* majeran, majeranek: roślina.

MARJOLET, *s. m.* mydłek, fanfaron.

MARLI, *s. m.* rodzaj gazy.

MARMAILLE, *s. f. fm.* dziatwa, mnóstwo dzieci, bachóry *pop.*

MARMELADE, *s. f.* marmelada — stłuczone na miazgę lub rozgotowane.

MARMENTAUX, *a. et s. pl.* drzewa wysokie zostawione dla ozdoby lasu.

MARMITE, *s. f.* kociołek (z metalu) — rynka (z gliny) — pełny kociołek lub rynka czego. = *de Papin*, kociołek Papina (szczelnie nakryty). *La* = *bout dans cette maison*, w tym domu porządnie żyją. *Un écumeur de* =*s*, darmozjad, co patrzy gdzie się kurzy z komina. *Le*

nez en pied de =, nos zadarty a szeroki.

Marmiteux, euse, *a.* hołysz, chudeusz *fm.*

Marmiton, *s. m.* kuchcik.

Marmonner, *v. a.* mruczéć, brząkać pod nosem.

Marmot, *s. m.* małpa ogoniasta — osóbka z drzewa, kamienia — dzieciak. =otte, *s. f.* dziewczynka.

Marmotte, *s. f.* świszcz : źwierzątko zamierające na zimę.

Marmotter, *v. a.* mruczéć, brząkać sobie pod nosem, marmotać, mamrać.

Marmouset, *s. m.* śmieszna figurka, osóbka z drzewa i t. p. — żelaza w kominie do opierania po lan.

Marnage, *s. m.* nawożenie marglem.

Marne, *s. f.* margiel, mergiel, ił : gatunek tłustéj ziemi.

Marner, *v. a.* nawozić grunt marglem, iłem.

Marneux, euse, *a.* iłowaty.

Marnière, *s. f.* kopalnia marglu.

Maronite, *a. et s.* maronita : katolik obrządku syryjskiego.

Maroquin, *s. m.* safian. *Papier* =, papier safianowy.

Maroquiner, *v. a.* wyprawiać skóry na safian.

Maroquinier, *s. m.* robotnik wyprawiający skóry na safian.

Marotique, *a. d. g.* naśladujący styl Klemensa Marot poety francuskiego 16 wieku.

Marotte, *s. f.* berło z figurą twarzy jakie zwykli byli nosić błaznowie na dworze. *Il devrait porter la* =, szalony, waryat. *C'est sa* =, to mu zajechało w głowę.

Maroufle, *s. m.* gbur, rura, ciura, nieokrzesany.

Maroufle, *s. f.* rodzaj kleju gęstego z farb olejnych do naklejania obrazów.

Maroufler, *v. a.* przykleić płótno obrazu na innem płótnie.

Marquant, ante, *a.* znaczący, znakomity. *Cartes* =*antes*, karty kozérne.

Marque, *s. f.* znak, znaczek — cecha, stępel na pakach towarów i t. p. — piętno; piętnowanie winowajcy — cyfra, znak ceny towarów u kupców — znak, siniec (ze stłuczenia i t. p.) — znaczek, krzyżyk (nieumiejącego pisać) — znamie macierzyńskie — godło (jakiéj godności) — znaczenie, godność — znaczek, naznaczenie karty w książce i t. p. — marka, liczman — przepowiednia, wróżba — znak, dowód czego. *Droit de* =, opłata od cechowania towarów. =*s d'honneur*, oznaki honorowe, ordery — ozdoby zewnątrz tarczy herbowéj *np.* kapelusz kardynalski i t. p. *Personnage de* =, osoba znakomita. = *de cela; une* = *que j'ai faite de cela...*, a na dowód tego. *C'est bonne* =, to dobry znak, dobrze znaczy.

Marquer, *v. a.* znaczyć bieliznę — piętnować (złoczyńcę) — przyłożyć cechę, stępel, znak, piętno — zostawić ślad po sobie, zrobić znak — położyć znak; naznaczyć (miejsce czego) — zapisać, zanotować — oznaczać, dać widzieć lub poznać — wskazać, wskazywać — dać dowód, dawać dowody czego — znaczyć, mieć znaczenie, być uważanym — uderzać w oczy; razić — znaczyć godziny (o kompasie i t. p.). =, *v. n.* mieć rejestr (o koniu). Marqué, ée, *prt.* noszący znak, ślad (czego) — poznaczony, naznaczony (raną i t. p.) — szczególniejszy — widoczny, oczywisty — wydatny. Marqué, ée, *prt. Papier marqué*, papier stęplowy. *Être né marqué*, urodzić się ze znamieniem. *Son fruit en sera marqué*, o kobiecie mocno pragnącéj czego mieć nie

może. *Avoir les traits marqués*, mieć wydatne rysy twarzy.

Marqueter, *v. n.* malować w centki, centkować, nakrapiać. Marqueté, ée, *prt. et a.* nakrapiany, centkowany; w centki.

Marqueterie, *s. f.* fornirowanie drzewa w różne kolory — *fig.* zbieranina z różnych kawałków.

Marquette, *s. f.* wosk nie topiony.

Marqueur, *s. m.* przykładający cechę, stępel — markier, garson (na bilarze i t. p.)

Marquis, *s. m.* margrabia, stróż granic, *vid.* Margrave — margrabia, markiz: tytuł — fanfaron.

Marquisat, *s. m.* margrabstwo: tytuł i dobra.

Marquise, *s. f.* margrabina.

Marquise, *s. f.* osłona z płótna nad namiotem, na okręcie i t. p.

Marraine, *s. f.* chrzestna matka.

Marri, ie, *a.* zmartwiony, markotny. *Il est* =, markotno mu.

Marron, *s. m.* kasztan: owoc jadalny — rodzaj petardy — znaczek lub obrączka którą rond w fortecach składa po odwachach na dowód odbytéj służby. = *d'Inde*, kasztan dziki: owoc.

Marron, onne, *a. et s.* w koloniach: zbiegły niewolnik lub niewolnica — zdziczały (o źwierzętach) — niepatentowany faktor i t. p.

Marronnage, *s. m.* uciekanie niewolników (po koloniach).

Marronner, *v. a.* fryzować włosy w wielkie pukle.

Marronnier, *s. m.* kasztan: drzewo ogrodowe. = *d'Inde*, kasztan dziki.

Marrube, *s. m.* krzecina: roślina.

Mars, *s. m.* Mars, gradyw: bożek wojny — wojna, boje — Mars: planeta — w alchimii: żelazo — lekarstwo marcyalne: w które wchodzi żelazo.

Mars, *s. m.* marzec: miesiąc. =, *s. m. pl.* jarzyny, zboże jare *np.* owsy, prosa i t. p. *Bière de* =, piwo marcowe. *Cela vient comme* = *en carême*, jedno bez drugiego nie będzie.

Marsouin, *s. m.* źwierz z rodzaju delfinów — brzydal, niezgrabny.

Marsupiaux, *s. m. pl.* torebkowate źwierzęta: których samice noszą płód nowo wydany w torbie pod brzuchem.

Martagon, *s. m.* gatunek lilii.

Marteau, *s. m.* młot, młotek — młot ze stęplem do cechowania drzew w lasach — młotki w fortepianie uderzające strony — *Anat.* młotek (w uchu). = *d'armes*, czekan — obuch. = *de porte*, młotek u drzwi (do pukania). *Graisser le* =, przekupić odźwiernego. *N'être pas sujet au coup de* =, być panem swojéj woli i swojego czasu. *Avoir un coup de* =, mieć bzika w głowie.

Martel, *s. m.* (*vi.*) młot. = *en tête*, kłopot, klin w głowie.

Martelage, *s. m.* cechowanie drzew w lesie młotem.

Marteler, *v. a.* bić młotem — kuć młotem — mozolnie wypracować co, kuć wiersze i t. p. — zabić klin w głowę, trapić czém. Martelé, ée, *prt.* kuty, kowany — zfabrykowany numizmat w ten sposób że na jednéj jego stronie wybito napis różny od powszechnie znanego.

Martelet, *s. m.* młotek.

Marteleur, *s. m.* czeladnik kowala.

Martial, ale, *a.* wojenny, marsowy — bojowy — marcyalny (o lekarstwach do których wchodziło żelazo). *Cour* =*ale*, trybunał wojenny. *Loi* =*ale*, prawo wojenne pozwalające użyć siły zbrojnéj.

Martin-pêcheur, *s. m.* zimorodek: ptak.

Martinet, *s. f.* gatunek jaskółki — lichtarzyk niski i płaski z rączką — młot w kuźni poruszany wodą — dyscyplina, pletnia.

Martingale, *s. f.* rzemyk od popręga do uzdy idący — podwajanie stawki za każdą przegraną.

Martinisme, *s. m.* martynizm, nauka Martynistów.

Martiniste, *s. m.* Martynista : z sekty illuminatów wierzących w obcowanie z duchami.

Martre, *s. m.* kuna : źwierzątko — kuny : futro. = *zibelline*, soból. *Prendre = pour renard*, wziąć jedno za drugie.

Martyr, *s. m.* męczennik—cierpiący wiele. = *de qu''un*, umęczony od kogo. *Etre du commun des =s*, być pospolitym człowiekiem. =yre, *s. f.* męczennica.

Martyre, *s. m.* męczeństwo, śmierć męczeńska — cierpienie.

Martyriser, *v. a.* męczyć, umęczyć — sprawiać cierpienia.

Martyrologe, *s. m.* martyrologium, katalog męczenników.

Marum, *s. m.* majeran kreteński czyli macedoński : roślina.

Mascarade, *s. f.* przebranie się, maskarada — taniec z osób zamaskowanych — piosneczki śpiewane dawniéj w baletach — *fig.* maskarada, komedya.

Mascaron, *s. m.* głowa z otwartą gębą wyrabiana na arkadach, otworach pomp i t. p.

Masculin, ine, *a.* męski, mężczyzny— męski (rodzaj). *Terminaison =ine*, zakończenie w wyrazach francuskich gdzie litera *e* nieme nie stanowi samo syllaby. *Rime =ine*, rym męski, mający zakończenie męskie.

Masculinité, *s. f.* płeć męska.

Masque, *s. m.* maska, larwa* — maska, osłona na twarz przeciw spaleniznie — glina na któréj się odbijają rysy twarzy celem zrobienia popiersia — maska, maseczka, osoba zamaskowana—maska. robota rzeźbiarska na arkadach i t.p. — maszkara, larwa, szpetna twarz — maska, pozór, pokrywka. *Oter le = à qu''un*, zedrzeć maskę; odkryć obłudnika. *Avoir un bon =*, mieć fizyonomią pełną wyrazu i ruchomą (o aktorze).

Masquer, *v. a.* zamaskować, przebrać — zamaskować się, przebrać się — osłaniać, zakrywać; taić pod pokrywką. *Se =*, przebrać się, zamaskować się. Masqué, ée, *prt.* w masce, przebrany, zamaskowany. *Bal masqué*, bal maskowy.

Massacrante, *a. f. Humeur =*, nieznośny humor.

Massacre, *s. m.* rzeź, wyrżnięcie — wybicie źwierza — robota partacka którą zepsuto —kosztowny materyał — partacz — głowa jelenia, sarny i t. p. postawiona przed psami gdy im się na polowaniu daje strawę.

Massacrer, *v. a.* wyciąć w pień, wyrznąć, wybić— porąbać, pociąć (kogo) — popsuć, zepsuć.

Massacreur, *s. m.* wytępiciel, rzeźnik *fm.*

Massage, *s. m.* smarowanie, wycieranie ciała.

Masse, *s. f.* stos, kupa—massa, wielka ilość — nieokrzesana bryła, kloc, kłoda — massa, skupienie cząstek—pokład kamieni (w kopalni) — zasób, zapas (towarów)— massa, majątek cały, ogół dóbr — summa — summa urosła z odtrącanéj żołnierzom płacy. *En =*, w massie, massami, hurmem.

Masse, *s. f.* maczuga — rodzaj buławy. = *d'armes*, czekan.

Másse, *s. f.* stawka w grze w kości.

Massepain, *s. m.* marcepan.

Masser, *v. a.* układać w obrazie

szczegóły tak aby stanowiły jedną całość.

MASSER, v. a. trzéć, pocierać, gnieść ciało, członki (w łaźniach).

MÂSSER, v. a. stawić stawkę (w niektórych grach).

MASSETTE, s. f. pałka, kołowiéj: roślina.

MASSICOT, s. m. jeden z niedokwasów ołowiu.

MASSIER, s. m. woźny noszący maczugę na uroczystościach.

MASSIF, IVE, a. gruby, ciężki — nieokrzesany — pełny (nie wydrążony wewnątrz) — lity, masywowy. =, s. m. grubość, miąższość — podmurowanie — ciało nie przezroczyste.

MASSIVEMENT, adv. massive.

MASSORAH, MASSORE, s. f. massora, praca filologiczna doktorów żydowskich nad textem hebrajskim Biblii celem oznaczenia wymawiania wyrazów.

MASSORÉTIQUE, a. d. g. massoretycki.

MASSORÈTES, s. m. pl. massoreci: filologowie żydowscy twórcy massory.

MASSUE, s. m. pałka, maczuga.

MASTIC, s. m. mastyx, żywica — rodzaj karuku — kit szklarski.

MASTICATION, s. f. żucie.

MASTICATOIRE, adj. et s. lekarstwo sprawiające obfite ślinienie się. =, a. d. g. sprawujący ślinienie się.

MASTIGADOUR, s. m. munsztuk z kółkami wzbudzający ślinienie się koni.

MASTIQUER, v. a. kitować, przyklejać kitem.

MASTODONTES, s. m. pl. rodzaj olbrzymich źwierząt ssących podobnych do słonia a które zaginęły.

MASTOÏDE, a. f. Apophyse =, wypukłość u spodu skroni.

MASTURBATION, s. f. samogwałt, onanizm.

MASTURBER (SE), v. pron. popełniać samogwałt.

MASULIPATAN, s. m. masulipatam, rodzaj perkalu (od miasta w Indyach).

MASURE, s. f. pustka, rudera, dom zapadły — domisko, drań.

MAT, ATE (mate), s. m. mat, bez połysku — ciężki, ubity (o chlebie).

MAT (mate), s. m. mat (w grze szachów).

MÂT, s. m. maszt okrętowy. = de Cocagne, vid. COCAGNE. Aller à =s et à cordes, płynąć okrętem zwinąwszy żagle. Caler le =, schylić maszt. Guinder le =, postawić maszt.

MATADOR, s. m. matador: dojeżdżacz w walce byków zabijający byka — matadora: wyższa karta w grze hombra — matadora, osoba znakomita.

MATAMORE, s. m. junak.

MATASSINS, s. m. pl. rodzaj tańca śmieszącego — tańcujący ten taniec.

MATELAS, s. m. materac — materacyk w powozie i t. p.

MATELASSER, v. a. wysłać materacami — zrobić podściółkę, podłożyć co miękkiego pod papier.

MATELASSIER, ÈRE, s. przebijający materace, przesypujący je.

MATELOT, s. m. majtek — okręt w szeregu jeden za drugim.

MATELOTE, s. f. potrawa z różnych ryb. A la =, jak u majtków. Pantalon à la =, majtki. Sauce à la =, pewien rodzaj sosu.

MATER, v. a. dać mat królowi (w szachach) — martwić, macerować (ciało) — poskramiać, poskromić, przytrzéć rogów.

MÂTER, v. a. opatrzyć w maszty.

MATEREAU, s. m. mały maszt.

MATÉRIALISER, v. a. uważać za istotę materyalną, za materyą.

MATÉRIALISME, *s. m.* materyalizm, system uważający wszystko za materyą.

MATÉRIALISTE, *s. m.* materyalista.

MATÉRIALITÉ, *s. f.* materyalność.

MATÉRIAUX, *s. m. pl.* materyały, materyał (do budowania i t. p.) — materyały (do dzieła).

MATÉRIEL, ELLE, *a.* materyalny, cielesny, wcielony, odziany ciałem. — materyalny, powstały za pośrednictwem ciała, materyi. *Faux* =, sfabrykowanie aktu i t. p. bez złego zamiaru. =, *s. m.* materyał, sprzęt, sprzęty, ruchomości. = *d'une armée*, bagaże, obłogi. *Le* = *et le personel*, rzeczy i osoby.

MATÉRIELLEMENT, *adv.* materyalnie, niekształtnie.

MATERNEL, ELLE, *a.* macierzysty, macierzyński — matczyn.

MATERNELLEMENT, *adv.* po macierzyńsku, jak na matkę przystoi.

MATERNITÉ, *s. f.* macierzyństwo.

MATHÉMATICIEN, *s. m.* matematyk.

MATHÉMATIQUE, *s. f.* (w liczbie pojedynczej nie przybiéra artykułu) matematyka. *Les* =*s*, *s. f. pl.* matematyka, nauki matematyczne.

MATHÉMATIQUE, *a. d. g.* matematyczny. *Point* =, punkt matematyczny niemający żadnego wymiaru.

MATHÉMATIQUEMENT, *adv.* matematycznie.

MATIÈRE, *s. f.* materya, rzecz dotykalna, ciało — materyał — materya, rzecz, przedmiot — powód, pochop. = *médicale*, materya medyczna: znajomość substancyi z których się wyrabiają lekarstwa. = *civile*, sprawa cywilna (w sądzie). *La* = *de la transpiration*, pot. *En* = *de...*, w rzeczy, w przedmiocie, z rzeczy tego a tego. *Entrer en* =, przystąpić do rzeczy.

MATIN, *s. m.* ranek, poranek, zaranek — przedpołudnie. *Le* = *de la vie*, poranek życia. *Les portes du* =, jutrzeńka, wschód słońca. *Un beau* =, lada dzień — raz. =, *adv.* rano, rankiem — przed południem.

MÂTIN, *s. m.* kundel, kondys, brytan : pies.

MATINAL, ALE, *a.* ranny, zaranny, poranny.

MÂTINEAU, *s. m.* mały kundel.

MATINÉE, *s. f.* ranek, poranek.

MÂTINER, *v. a.* sparować się z suką (o psie poślednicjszéj rasy) — łajać, wyłajać, złajać.

MATINES, *s. f. pl.* jutrznia : modlitwy poranne. *Etourdi comme le premier coup de* =, swaryat, szalony, wartogłów, postrzelony. *Le retour est pire que les* =, koniec gorszy od początku.

MATINEUX, EUSE, *a.* ranny, rano wstający, ranny ptaszek *fm.*

MATINIER, ÈRE, *a.* ranny. *Etoile* =*ère*, gwiazda jutrzenna, zaranna.

MATIR, *v. a.* matować złoto, srebro, odejmować połysk.

MATOIS, OISE, *a. et s.* chytry, przebiegły, szpak *fig.*

MATOISERIE, *s. f.* chytrość, przebiegłość. =*s*, przebiegi.

MATOU, *s. m.* kot, koczur, matus.

MATRAS, *s. m.* gąsior, butel.

MATRICAIRE, *s. f.* maruna : roślina.

MATRICE, *s. f. Anat.* macica — matka, matryca na której wyciśnięty stępel noszący czcionki — macica w której się tworzą minerały — wzór miary lub wagi urzędowéj — matrykuła, oryginał rejestru poboru podatków. =, *a. f.* macierzyński, pierwotny. *Eglise* =, kościół będący matką innych. *Langue* =, język pierwotny będący matką innych. *Couleurs* =*s*, kolory zasadnicze, dające początek innym.

MATRICULE, *s. f.* księga wpisu członków towarzystwa jakiego — wpis, wpisanie; wciągnienie na listę — wyciąg z księgi wpisu.

MATRIMONIAL, ALE, *a.* małżeński.

MATRONE, *s. f.* matrona, pani mężna* (u Rzymian) — akuszerka — matrona, kobieta w pewnym wieku.

MATTE, *s. f.* metal raz dopiero stopiony.

MATURATIF, IVE, *a.* przyspieszający wystanie się wrzodu lub zebranie się materyi w ranie. =, *s. m.* środek lekarski na ten cel.

MATURATION, *s. f.* dojrzewanie owoców — wystanie się wrzodu i t. p.

MÂTURE, *s. f.* maszty; zapas masztów okrętowych — masztowe drzewo — opatrzenie statku masztami — fabryka masztów.

MATURITÉ, *s. f.* dojrzałość (owoców i t. p.) — wystanie się (wrzodu i t. p.). = *de l'âge*, wiek dojrzały. = *d'esprit*, dojrzały rozsądek, wytrawiony. *Avec* =, bacznie, przezornie, z namysłem.

MATUTINAL, ALE, *a.* ranny, poranny.

MAUDIRE, *v. a.* złorzeczyć komu — kląć, przeklinać kogo — przekląć.

MAUDIT, ITE, *prt. a. et s.* przeklęty, niegodziwy.

MAUDISSON, *s. m. fm.* przekleństwo, klątwa.

MAUGRÉER, *v. n.* kląć, przeklinać.

MAUPITEUX, EUSE, *a.* okrutny, nieludzki. *Faire le* =, skłamrzéć, narzékać.

MAURE, *vid.* MORE.

MAURESQUE, *vid.* MORESQUE.

MAURICAUD, *vid.* MORICAUD.

MAUSOLÉE, *s. m.* grobowiec, pomnik grobowy, mauzoleum — *vid.* CATAFALQUE.

MAUSSADE, *a. d. g.* posępny, ponury, zasępiony, pochmurny (czas, humor) — nudny, niesmaczny — niekształtny.

MAUSSADEMENT, *adv.* ponuro — z niechęcią.

MAUSSADERIE, *s. f.* ponurość, zły humor.

MAUVAIS, AISE, *a.* zły, nie dobry, nie piękny — szkodliwy, niestrawny (o pokarmach) — niebespieczny — złośliwy, uszczypliwy — lichy, nędzny, diabła wart, *pop.* kiepski *pop.* — brzydki, szkaradny (czas i t. p.). = *livre*, zgubna, zbójecka, niebespieczna książka. = *lieu*, nieprzyzwoite miejsce, dom nierządnic. *Femme de* =*aise vie*, kobieta złego życia, wszetecznica, nierządnica. = *visage*, nieprzyjemna fizyonomia. *Avoir* =*aise mine*, źle wyglądać, być mizernym. *En* =*aise part*, na złe, na złą stronę, w złéj myśli. = *bruit*, złe wieści (o kim chodzące). *Le* = *ange*, zły duch, diabeł. =*aise bête*, złośnik, *s. m.* złośnica, *s. f.* =*aise tête*, zawalidroga, burda, zawadya. *Faire le* =, wyrabiać brewerye *fm. Cela n'est pas* =, to niezgorsze, ujdzie. =, *s. m.* złe, to co jest złe — zły, niedobry — niegodziwy. =, *adv.* źle. *Il fait* =, brzydki czas. *Il fait* = *de*..., nie dobrze jest..., niebespiecznie jest (z tryb. bezok.). *Trouver* =, uważać za złe, brać za złe. *Ne trouvez pas* =, miej to sobie za wdzięczne*, nie miéj za złe.

MAUVE, *s. f.* malwa, ślaz: roślina.

MAUVIETTE, *s. f.* skowronek — *fig.* osoba chuda, jak mewa.

MAUVIS, *s. m.* gatunek mniejszego drozda.

MAXILLAIRE, *a. d. g.* szczękowy.

MAXIME, *s. f.* maxyma, zdanie, pewnik.

MAXIMUM *(mum = mome)*, *s. m.* największa ilość — największa sum-

ma — najwyższy stopień — cena położona na produkta której nie wolno było przestąpić.

Mazette, *s. f.* szkapa, szkapsko — rozlazły, ślamazarnik.

Me, *pron.* mnie, mi — mnie w 4tym przyp.

Méandre, *s. m.* od Meandru rzeki w Azyi mniejszéj : kręty bieg, kręte koryto rzeki.

Méat, *s. m.* kanał, meat.

Mécanicien, *s. m.* mechanik, znający mechanikę lub umiejący robić machiny.

Mécanique, *s. f.* mechanika — skład, układ, struktura, budowa (ciała i t. p.) — machina, sztuka, sposób sztuczny. *A la* =, za pomocą sztuki, sztucznie — w machinie. = *céleste*, nauka o ruchu ciał niebieskich.

Mécanique, *a. d. g.* mechaniczny, do mechaniki należący — mechaniczny, odbywany jak z nałogu.

Mécaniquement, *adv.* mechanicznie.

Mécanisme, *s. m.* mechanizm, skład, budowa.

Mécène, *s. m.* mecenas, opiekun nauk.

Méchamment, *adv.* złośliwie.

Méchanceté, *s. f.* złość, złośliwość — złość, psota, figiel, pakość*.

Méchant, ante, *a.* zły, złośliwy — lichy, nędzny, nic niewart. *Un* = *homme*, zły człowiek. *Un homme* =, człowiek złośliwy, szarpiący sławę drugich. *De* =*s vers*, liche wiersze. *Vers* =*s*, uszczypliwe wiersze. =*ante mine*, fizyonomia nieznośna. *Être de* =*ante humeur*, być w złym humorze, w złym sosie. =*ante langue*, zły język, obmowa. =, *s. m.* zły, nie prawy. *Faire le* =, unosić się gniewem.

Mèche, *s. f.* knot, knotek — czyr, łagiew, hupka, gałganki upalone do rozniecania ognia, łuczywo — trzaskawka do bicza — lont : do zapalania dział — część śrubowata korkociąga, świderka i t. p. = *de cheveux*, kosmek włosow.

Méchef, *s. m.* (*vi.*) nieszczęście.

Mécher, *v. a.* wprowadzić do beczki winnéj za pomocą knota dym z siarki.

Mécompte, *s. m.* mylny rachunek, myłka w rachunku — zawód, zawiedziona nadzieja.

Mécompter (se), *v. pron.* pomylić się w rachunku — zawieść się na czém, doznać zawodu.

Méconium (*um*=*ome*), *s. m.* exkrementa które oddaje nowo narodzone dziecko.

Méconnaissable, *a. d. g.* nie do poznania, trudny do poznania.

Méconnaissance, *s. f.* niewdzięczność.

Méconnaissant, ante, *adj.* niewdzięczny.

Méconnaître, *v. a.* nie poznać kogo — nie znać, udawać że się nie zna kogo — nie uznawać czego — niepoznać się na czém. *Se* =, zapominać się, zapominać o swoim dawnym stanie.

Mécontent, ente, *a.* nie kontent — markotny *fm.* =, *s. m.* osoba któréj się narażono — malkontent.

Mécontentement, *s. m.* nieukontentowanie.

Mécontenter, *v. a.* być powodem nieukontentowania dla kogo.

Mécréant, *s. m.* niewierny, poganiec, bisurman — niedowiarek.

Mécroire, *v. n.* być niedowiarkiem — nie wierzyć.

Médaille, *s. f.* medal (na cześć czyją) — medal (w nagrodę za co) — ozdoba architektoniczna wystawiająca w płaskorzeźbie popiersie jakie. = *fausse*, numizmat sfałszowany. = *saucée*, = *fruste*, = *incuse*, *vid.* Saucé, *etc.* *Le revers de la* =, zła strona w czém. *Une*

vieille =, stare babsko. *C'est une tête de* =, głowa i rysy charakterystyczne.

Médaillier, *s. m.* komódka z szufladkami w których poosadzane są medale w powyrzynanych kółkach — kollekcya medalów.

Médailliste, *s. m.* lubownik medalów.

Médaillon, *s. m.* medalion, wielki medal — medal : ozdoba architektoniczna, *vid.* Medaille.

Médecin, *s. m.* lekarz, doktór. *La robe ne fait pas le* =, habit nie czyni mnicha.

Médecine, *s. f.* medycyna, nauka lekarska, sztuka lekarska — sposób léczenia — lekarstwo, lék. = *en lavage*, lékarstwo roztworzone wodą. = *douce*, lékarstwo zwolna skutkujące. = *universelle*, lekarstwo na wszelkie choroby. *Avaler la* =, *fig.* zdecydować się. *Cela sent la* =, to traci aptéczką.

Médeciner, *v. a.* dawać lékarstwa. *Se* =, zażywać lekarstwa.

Médian, ane, *a.* środkowy, środkiem idący. *Veines* =*es*, żyły środkowe (w ramieniu).

Médianoche, *s. m.* wieczerza o północy z dnia postnego na mięsny.

Médiastin, *s. m. Anat.* błona międzypłucna.

Médiat, ate, *a.* pośredni, nie wprost dotykający.

Médiatement, *adv.* pośrednio.

Médiateur, *s. m.* pośrednik. =trice, *s. f.* pośredniczka.

Médiation, *s. f.* pośrednictwo, wstawienie się za kim u kogo.

Médiatiser, *v. a.* mediatyzować, wyjąć książęcia Rzeszy niemieckiéj z pod jéj bezpośredniéj władzy.

Médical, ale, *a.* lekarski.

Médicament, *s. m.* lékarstwo.

Médicamentaire, *a. d. g.* o lékarstwach traktujący.

Médicamenter, *v. a.* dawać lékarstwa (choremu), léczyć, kurować. *Se* =, léczyć się.

Médicamenteux, euse, *a.* za lékarstwo służący.

Médicinal, ale, *a.* lékarski, używany w medycynie.

Médimne, *s. m.* korczyk : miara starożytna grecka.

Médiocre, *a. d. g.* mierny, pomierny, średni — mierny, pospolity, nieszczególny. =, *s. m.* mierność.

Médiocrement, *adv.* miernie, średnio — mało.

Médiocrité, *s. f.* mierność, mierny stan — brak zalet, mierność.

Médire, *v. n.* obmawiać, czernić.

Médisance, *s. f.* obmowa, czernienie — obmowcy, złe języki.

Médisant, ante, *a.* obmowny, obmawiający. =, *s. m.* obmowca.

Méditatif, ive, *a.* myślący, zatapiający się w rozmyślaniu.

Méditation, *s. f.* rozmyślanie — rozpamiętywanie.

Méditer, *v. a.* rozmyślać nad czém — rozmyślać, zatapiać się w myślach — zamyślać co, układać sobie co, myśléć o czém, nad czém — rozpamiętywać.

Méditerrané, ée, *a.* śródziemny. *La mer* =*ée*, *la* =*ée*, *s. f.* morze śródziemne.

Médium, *s. m.* sposób pogodzenia rzeczy przeciwnych sobie; środek.

Médullaire, *a. d. g.* szpikowy.

Méfaire, *v. n.* źle czynić.

Méfait, *s. m.* niecny postępek.

Méfiance, *s. f.* nieufność.

Méfiant, ante, *a. et s.* niedowierzający, podejrzliwy.

Méfier (se), *v. pron.* niewierzyć, niedowierzać komu. *On se méfie des autres, on se défie de soi*, innym niedowierzamy, sobie nie ufamy, nie jesteśmy pewni siebie.

Mégalanthropogénésie, *s. f.* mnie-

mana sztuka płodzenia dzieci gienialnych.

MÉGARDE, *s. f.* nieuwaga. *Par* =, przez nieuwagę, niechcący.

MÉGÈRE, *s. f.* Megera: jedna z jędz (w mitologii) — jędza, zła kobieta.

MÉGIE, *s. f.* wyprawianie baranich skór biało na kożuchy. *Peau passée en* =, kożuch.

MÉGISSERIE, *s. f.* rzemiosło kuśnierza od skór na kożuchy.

MÉGISSIER, *s. m.* kuśnierz wyprawiający skóry na kożuchy.

MEILLEUR, EURE, *a.* lepszy — przedniejszy. *Le* =, najlepszy. =, *s. m.* najlepsza rzecz. *Boire du* =, pić najlepsze wino jakie się może mieć. *Le* = *n'en vaut rien*, oba lepsi; nie uszedł jeden drugiego.

MEISTRE, MESTRE, *s. m.* wielki maszt statków o żaglach trójkątnych.

MÉLANCOLIE, *s. f.* melancholia, czarna żółć — melancholia, czarna niemoc — ponurość, czarne myśli.

MÉLANCOLIQUE, *a. d. g.* melancholiczny, smutny, ponury — pogrążony w czarnych myślach.

MÉLANCOLIQUEMENT, *adv.* smutnie, ponuro, w melancholii.

MÉLANGE, *s. m.* mieszanina — zbieranina — mieszanie się, pomieszanie się (wielu rzeczy). =*s*, rozmaitości.

MÉLANGER, *v. a.* mieszać — zmieszać, pomieszać co z czém. *Se* =, mieszać się (jedno z drugiém). MÉLANGÉ, ÉE, *prt.* mieszany. *Drap mélangé*, sukno którego osnowa a wątek są różnego koloru.

MÉLASSE, *s. f.* syrop zostający się po wydobyciu cukru ze trzciny i t. p.

MÊLÉE, *s. f.* potyczka, walka.

MÊLER, *v. a.* mieszać, zmieszać, pomieszać co z czém — przymieszać co do czego, czego do czego — łączyć co do czego — zmieszać karty — przekręcić (klucz, zamek) — pomotać, powikłać, zamotać — poplątać — wmieszać, wplątać kogo w co. *Se* =, mieszać się (jedno z drugiém) *Se* = *d'une chose*, mieszać się do czego, trudnić się czém — wziąć się, tknąć się czego — wtrącać się do czego, wścibiać nos *fm.* *Se* = *de...*, (z trybem bezokolicznym) zajmować się czém, parać się czém *fm.* MÊLÉ, ÉE, *prt. et a.* pomieszany, różnorodny, rozmaity. *Œuvres mêlées*, dzieła rozmaitéj treści. *Il a les dents mêlées*, język mu się plącze, język ma jak w pantoflach (o pijanym).

MÉLÈZE, *s. m.* modrzew: drzewo.

MÉLILOT, *s. m.* melilot, melot: roślina.

MÉLISSE, *s. f.* miodownik: roślina.

MÉLIFÈRES, *s. m. pl.* owady miód wyrabiające.

MÉLODIE, *s. f.* melodya — dźwięczność.

MÉLODIEUSEMENT, *adv.* melodyjnie — dźwięcznie.

MÉLODIEUX, EUSE, *a.* melodyjny — dźwięczny.

MÉLODRAME, *s. m.* melodrama, dramat z muzyką.

MÉLOMANE, *s. m.* miłośnik muzyki.

MÉLOMANIE, *s. f.* miłość muzyki, passya do muzyki.

MELON, *s. m.* melon. = *d'eau*, *vid.* PASTÈQUE.

MÉLONGÈNE, MELONGÈNE, *s. f.* oberżynka: z rodzaju dyń.

MELONNIÈRE, *s. f.* grunt zasiany melonami.

MÉLOPÉE, *s. f.* sztuka układania kompozycyi śpiewu.

MÉLOPLASTE, *s. m.* tablica muzyczna na któréj nauczyciel pokazuje uczniowi różne dźwięki.

MÉMARCHURE, *s. f.* wywichnięcie, zwichnięcie (nogi u konia).

MEMBRANE, *s. f.* błona.

MEMBRANEUX, EUSE, *a.* błonowy.

MEMBRE, *s. m.* członek, część ciała — członek ciała politycznego lub zgromadzenia — część peryodu. = *d'une équation*, wyraz zrównania (w algebrze). = *viril*, członek męski, korzeń. =*s d'un bâtiment*, *Mar.* klepki okrętu.

MEMBRÉ, ÉE, *a.* *Bien* =, dobrze zbudowany (o człowieku).

MEMBRU, UE, *a. fm.* silnéj budowy ciała.

MEMBRURE, *s. f.* listwa w którą wfugowane są deski — klepki okrętowe — miara do odmierzania na składach sągów drzewa na opał.

MÊME, *a. d. g.* ten sam, jedenże — jeden i ten sam — podobny, taki sam, jednaki, takiż. *De = espèce*, tego samego gatunku. *Une = affaire*, taż sama sprawa. *Il est toujours le =*, zawsze jeden, zawsze ten sam. *Vous-=*, ty sam, sam. *Vous-=s*, wy sami, sami (ze słowem w drugiéj osobie). *Etre soi-=*, być zawsze jednym, nieodmiennie, stale tym samym. *Faire une chose de soi-=*, zrobić co z własnego natchnienia; zrobić co swoim dworem *fm.* z własnego konceptu *fm.* =, *s. m.* toż samo. *Cela revient au =*, to na jedno wychodzi, wynosi. =, *adv.* nawet, a nawet. *A =*, *adv.* *Être à =*; *être à = de...*, módz co, być w stanie zrobienia czego, mieć sposobność po temu. *Mettre qu'un à = de*, postawić kogo w stanie czego; podać sposobność do... *De =*, także — jednako. *Faites de =*, rób podobnież, w podobny sposób. *Il n'en est pas de =*, nie tak się rzecz ma z tém a tém. *De = que...*, tak jak. *Tout de =*, *tout de = que...*, zupełnie jak... *Tout de =*, przecież, wszelako, taki *fm.*

MÊMEMENT, *adv.* (*vi.*) tak samo.

MEMENTO, *s. m.* znaczek dla przypomnienia czego — memento i modlitwa pewna.

MÉMOIRE, *s. f.* pamięć (władza duszy) — pamięć, przypomnienie — pamięć (po kim) — pamiątka. *Je n'ai point de = de cela*, nie przypominam sobie tego, wyszło mi z pamięci. = *locale*, *vid.* LOCAL. *Temple de =*, świątynia pamięci. = *de lièvre*, *fig.* zła pamięć. *Écrire qu'ch de =*, pisać co z pamięci. *En = de...*, na pamiątkę (czego). *Pour =*, notatka. *L'église fait aujourd'hui = de tel saint*, kościół dziś obchodzi (wzmiankuje w officyum dzienném) święto świętego... *Tel prince d'heureuse =*, wiekopomnéj pamięci... świętéj pamięci. *Tel homme de gourmande =*, *d'avaricieuse =*, sławny żarłok, skąpiec. *De = d'homme on n'avait point vu...*, za ludzkiéj pamięci nie widziano...; nie ma temu pamiętnika, pamięci; jak ludzie zapamiętają, nie było tego.

MÉMOIRE, *s. m.* memoryał, nota, przedstawienie, przełożenie — notatka — rachunek, wykaz kosztów i t. p. — rozprawa, pismo. =*s*, pamiętniki.

MÉMORABLE, *a. d. g.* pamiętny.

MÉMORATIF, IVE, *a.* który pamięta o czém. *Soyez en =*, pamiętajże też o tém.

MÉMORIAL, *s. m.* memoryał, nota, przedstawienie, przełożenie — pamiętniki.

MENAÇANT, ANTE, *a.* groźny — srogi — wróżący złe.

MENACE, *s. f.* groźba. *Faire des =s*, grozić, odgrażać się, robić pogróżki. =*s en l'air*, czcze groźby.

MENACER, *v. a.* grozić, robić pogróżki, odgrażać się — grozić, zagrażać czém, wróżyć (co złego). = *qu'un de...*, pogrozić komu czém. = *ruine*, grozić upadkiem, zbliżać

się do upadku. = *le ciel*, *fig.* sięgać nieba (*np.* o czém wysokiém). *Etre menacé*, być wystawionym na co, mieć się lękać czego.

Ménade, *s. f.* bachantka.

Ménage, *s. m.* gospodarstwo, zarząd domu — gospodarstwo (sprzęty, rzeczy) — porządek w domu, uprzątanie — oszczędność, menaż— pożycie domowe (męża z żoną) — stadło, małżeństwo. *De* =, w domu robiony, domowy. *Toile de* =, płótno domowe (mocne). *Femme de* = służąca dochodząca dla uprzątania domu i t. p. *Pain de* =, chleb gospodarski (nieco pośledniejszy, czeladny) — chleb w wielkich bochenkach. *Vivre de* =, żyć oszczędnie — żartobliwie : sprzedawać meble na życie. *Faire des* =*s*, posługiwać w domu. *Faire bon* =, żyć w zgodzie (o małżeństwie). *Troubler le* =, pokłócić małżeństwo.

Ménagement, *adv.* oszczędzanie, szanowanie czego, ostrożne postępowanie z czém. *Le* = *des affaires etc.*, sprawowanie interesów, kierownictwo spraw.

Ménager, *v. a.* oszczędzać, oszczędnie używać czego — sprawować interesa, kierować sprawami, zawiadywać — szanować czego — szanować sobie, skarbić kogo. = *ses paroles*, mało mówić, być ostrożnym w wyrażeniach — żałować gęby. = *l'occasion*, *vid.* Occasion. = *les intérêts de qu''un*, czuwać nad dobrém czyjém. = *qu''un*, oszczędzać kogo — mieć wzgląd na kogo. = *les incidents d'un poëme, etc.* uszykować wypadki w poemacie i t. p. — zachować pewien porządek. = *un escalier*, *etc. dans un bâtiment*, zostawić miejsce na schody, dać schody i t. p. = *une chose à qu''un*, chować co, przygotować co dla kogo, obmyślić co. *Se* =, szanować (swojego zdrowia) — chować się, zachowywać się.

Ménager, ère, *a.* znający się na gospodarstwie — gospodarz, dobry gospodarz — oszczędny — szanujący czego. =ère, *s. f.* gospodyni, dobra gospodyni, gosposia. *Notre* =*ère*, u ludu wiejskiego : moja baba.

Ménagerie, *s. f.* gospodarstwo, chudoba — menażerya (na dzikie zwierzęta).

Mendiant, ante, *a.* żebrający, żebrzący — żebrzący, kwestujący (o zakonach). =, *s. m.* żebrak, dziad po prośbie chodzący. =ante, *s. f.* żebruszczą baba. *Les quatre* =*s*, cztery zakony żebrzące jako to : franciszkanie, karmelici, augustyanie i jakóbini—deser z czterech gatunków owoców : orzechów, rozenków, fig i migdałów.

Mendicité, *s. f.* żebractwo, chodzenie po prośbie — żebracy, żebractwo.

Mendier, *v. a.* żebrać, chodzić po prośbie — żebrać czego *fig.* = *sa vie*, chodzić po proszonym chlebie.

Meneau, *s. m.* drzewo podłużne lub poprzeczne, nieruchome okna.

Menée, *s. f.* intrygi, spiski. *Suivre la* = *d'un cerf*, ścigać jelenia.

Mener, *v. a.* prowadzić, być przewodnikiem, zaprowadzić — poprowadzić — powieźć, zawieźć — prowadzić, ciągnąć za sobą, wieść — prowadzić do boju i t. p. — dowodzić kim, czém — pędzić, gnać, wyganiać, gonić (bydło w pole i t. p.) — powozić; prowadzić fury, wozy — wodzić kogo; łudzić, zwodzić. = *la danse*, *vid.* Danse. = *qu''un par le nez*, za nos wodzić kogo. = *une vie sainte*, *etc.* prowadzić życie świątobliwe i t. d. = *grand deuil de qu''ch*, smartwić się czém. =

beau bruit, robić wiele hałasu, huczno żyć i t. p. *Cet argent ne le mènera pas loin*, nie długo pociągnie temi pieniędzmi.

Ménestrel, *s. m.* minstrel, menestrel, śpiewak i poeta razem (w wiekach średnich).

Ménétrier, *s. m.* skrzypek, grający na skrzypcach.

Meneur, *s. m.* przywódzca, herszt — stręczący miejsce mamkom. = *d'ours*, niedźwiednik, skomoroch, smorgończyk.

Meneuse, *s. f.* rajfurka stręcząca miejsca mamkom.

Méniane, *s. f.* ganek, balkon (mówiąc o domach włoskich).

Ményanthe, *s. m.* bobrek : roślina.

Menin, *s. m.* kawaler przyboczny Delfina we Francyi.

Méninge, *s. f.* błona mózgowa.

Ménisque, *s. m.* szkiełko wypukło-wklęsłe.

Menon, *s. m* gatunek kóz z których skór wyrabiają safian.

Menotte, *s. f.* rączka dziecięcia.

Menottes, *s. f. pl.* kajdanki na ręce. *Mettre des = à qu''un*, *fig.* skrępować komu ręce.

Mense, *s. f.* dochód z opactwa.

Mensonge, *s. m.* kłamstwo, kłam*, fałsz, łgarstwo *fm.* — nieprawda — kłamanie — zmyślenie, bajka — fikcya — złudzenie, mara. *L'esprit du =*, *le père du =*, szatan. = *officieux*, kłamstwo celem oddania komu usługi.

Mensonger, ère, *a.* kłamliwy, zmyślony, fałszywy, kłamany, zwodniczy, udany.

Menstrue, *s. m. Chim.* płyn rozpuszczający w sobie jakie ciało stałe.

Menstruel, elle, *a.* miesięczny, regularności miesięcznéj kobiet.

Menstrues, *s. f. pl.* regularność miesięczna kobiet, miesiączka *pop.*

Mensuel, elle, *a.* miesięczny.

Mental, ale, *a.* w myśli robiony, odbywający się myślą — umysłowy. *Aliénation =ale*, pomieszanie zmysłów, obłąkanie umysłu.

Mentalement, *adv.* myślą.

Menterie, *s. f.* kłamstwo, kłam, łeż.

Menteur, euse, *s.* kłamliwy, kłamany, zwodniczy. =, *s. m.* kłamca, łgarz. =euse, *s. f.* kłamczyni.

Menthe, *s. f.* mięta : roślina. = *poivrée*, pieprzowa mięta.

Mention, *s. f.* wzmianka. = *honorable*, pochwalna wzmianka (pisma podanego do konkursu). *Faire = de qu''ch*, wymienić co, wzmiankować co. *Il est =*, *il est fait = de...*, jest mowa o tém, uczyniono wzmiankę.

Mentionner, *v. a.* wzmiankować o czém, wymienić co.

Mentir, *v. n.* kłamać, łgać, zmyślać, nieprawdę mówić. *Sans =*, w rzeczy saméj; do prawdy *fm. Bon sang ne peut =*, kto się urodził z poczciwych rodziców ten i sam będzie poczciwym. *Il en a menti*, kłamie, zmyśla; łże *pop.*

Menton, *s. m.* podbrodek — broda u zwierząt. *Avoir un double*, *un triple =*, być bardzo tłustym, opasłym. *Être à table jusqu'au =*, siedzieć na niskiém krześle.

Mentonnière, *s. f.* kawałek materyi u maski spadający na brodę — podwiązanie głowy.

Mentor (*men=min*), *s. m.* Mentor, nazwisko nauczyciela Telemaka — mentor, nauczyciel.

Menu, ue, *a.* drobny, mały — cienki — drobny, pomniejszy, mało znaczący. = *plomb*, brok. = *rôt*, pieczyste z drobnéj świerzyny. =*s droits*, części z bydlęcia od końców łba, szyi i t. p. =*s plaisirs*, drobne wydatki na cacka — wydatki pomniejsze dworu króleskiego *np.* na uroczystości—administracya pomniejszych wydatków dworu. =*s*

suffrages, *vid.* Suffrage. =*peuple*, motłoch. =, *s. m.* drobiazgowość, drobnostki — szczegóły — chusty drobniejsze — notatka artykułów potrzebnych do stołu. *Compter par le* =, wchodzić w drobnostki, w szczegóły. =, *adv.* drobno. *Dru et* =, jak grad. *Marcher*, *trotter* =, iść drobnym krokiem, dyrdać.

Menuaille, *s. f.* drobna moneta — drobiazg, drobne rybki — wybiórki, drań, drobiazgi.

Menuet, *s. m.* mennet: taniec.

Menuiser, *v. a. et n.* robić stolarską robotę — bawić się stolarką.

Menuiserie, *s. f.* stolarka, stolarstwo — stolarska robota.

Menuisier, *s. m.* stolarz.

Méphitique, *a. d. g.* zaraźliwy — smrodliwy.

Méphitisme, *s. m.* zaraźliwe lub smrodliwe wyziewy.

Méplat, *s. m.* wskazanie liniami planu jakiego przedmiotu. =, =ate, *a.* wskazujący przejście z jednego planu do drugiego.

Méprendre (se), *v. pron.* omylić się, pomylić się w czém, wziąć jedno za drugie — zapomnieć się, zapominać się (robiąc coś nieprzyzwoitego).

Mépris, *s. m.* wzgarda, pogarda. *Tomber dans le* =, pójść na nic, wpaść w pogardę. *Le* = *de la vie, de la mort*, pogarda życia, pogarda śmierci. *Au* = *de*, w brew czemu; w kontr czemu* — bez względu na co. *En* = *de..*, z pogardzeniem czego. =, *s. m. pl.* pogardliwe słowa lub obchodzenie się z pogardą.

Méprisable, *a. d. g.* zasługujący na wzgardę.

Méprisant, ante, *a.* pogardliwy, wzgardliwy.

Méprise, *s. f.* pomyłka, omyłka, błąd.

Mépriser, *v. a.* gardzić, pogardzać czém, kim.

Mer, *s. m.* morze — szeroko rozlane wody — wielkie naczynie na wino. *Coup de* =, nawałnica morska — bałwan, fala. *Tenir la* =, żeglować (po szerokiém morzu). *Salé comme* =, słony jak śledź. *C'est porter l'eau à la* =, byłoby to tłusty połeć smarować. *Mettre en* =, *mettre à la* =, opuścić port, puścić się na morze.

Mercantile, *a. d. g.* handlowy — kupiecki.

Mercantille, *s. f.* handelek.

Mercenaire, *a. d. g.* najemniczy, najęty, płatny, przedajny, przekupny — najemny, za zapłatą. =, *s. m.* robotnik, najemnik — najemnik, człowiek przedajny, jurgieltnik. =*s*, wojsko najemnicze.

Mercenairement, *adv.* najemniczo, jak najemnik.

Mercerie, *s. f.* handel wstążek, igieł i t. p.

Merci, *s. f.* miłosierdzie, litość, zmiłowanie (się), łaska — podziękowanie. *Etre à la* = *de qu'un*, być na łasce czyjéj. *Dieu* =, dzięki Bogu, chwała Bogu. = *de ma vie*, z niecierpliwością! dalżem sobie! już po mnie! to lubię! *Le don d'amoureuse* =, fawory damy dla kawalera.

Mercier, ière, *s.* handlujący wstążkami, igłami i t. p. — kupiec obnoszący drobne towary. *A petit* = *petit panier*, podług stawu grobla.

Mercredi, *s. m.* środa. = *des cendres* popielec, środa wstępna.

Mercure, *s. m.* merkury: planeta — merkuryusz, żywe srebro. *Fixer le* =, ustalić merkuryusz, zamienić go na stały.

Mercuriale, *s. f.* zgromadzenie wyższego sądu odbywane dawniéj w który dzień środowy a na którém prokurator zwykł był powstawać

przeciw wciskającym się nadużyciom — mowa przy otwarciu posiedzeń sądu — nagana, reprymenda, bura — rejestr targowéj ceny zboża.

Mercuriel, elle, a. merkuryalny, z żywém srebrem. *Onguent* =, szara maść.

Merde, s. m. *pop.* gówno, *pop.* łajno. gnój. *Couleur* = *d'oie*, zielonawy kolor.

Merdeux, euse, a. powalany gnojem, zasrany *pop.* zafajdany. *Il sent son cas* =, poczuwa się do złego.

Mère, s. f. matka, rodzicielka — mówiąc do kobiet z ludu: matka — matka, przyczyna. *Grand'*=, babka, babunia. = *grand, pop.* babka. = *de famille*, matka dzieciom. = *nourrice*, mamka. *Belle*-=, macocha — teścia, matka żony lub męża. *La reine* =, królowa matka, królowa wdowa. = *branche*, konar, główna gałąź. = *perle*, koncha o wielu perłach, macica. Dure-=, twarda matka, twarda błona: jedna z błon mózgowych. *Pie-mère*, trzecia cienka; pobożna matka: błona mozgowa. *L'idée* =, naczelna myśl będąca zasadą czego. *Notre* = *sainte Eglise*, kościół matka nasza.

Mère, a. d. g. czysty. = *goutte*. wino ciekące przed tłoczeniem go. = *laine*, najcieńsza wełna na owcy.

Merelle, s. f. gra dziecinna.

Méridien, s. m. południk; obręcz na sferze przechodząca od bieguna do bieguna. = *terrestre*, południk ziemski.

Méridienne, a. et s. f. południkowa (linia). *Ombre* =, cień rzucany przez przedmioty w południe. *Ligne* =, linia wyciągnięta od ostatecznego południowego do północnego jakiego kraju.

Méridienne, s. f. spanie po południu — kanapka.

Méridional, ale, a. południowy. *Distance* = *ale*, odległość południka pod którym się okręt znajduje od południka miejsca z którego wypłynął.

Meringue, s. f. meryngа: ciasteczko.

Merinos, s. m. merynos (baran, owca) — merynos: materya.

Merise, s. f. dzika wiśnia: owoc.

Merisier, s. m. dzika wiśnia: drzewo.

Méritant, ante, a. pełen zalet.

Mérite, s. m. zaleta — zasługa — wartość rzeczywista. =s, s. m. pl. zasługi. *Se faire un* = *de qu'ch*, chlubić się z czego.

Mériter, v. a. zasługiwać na co — być godnym czego, być wartym czego — zasłużyć na co — zarobić sobie na co. *Bien* = *de la patrie*, dobrze zasłużyć się ojczyznie. *Bien* = *de qu''un*, położyć zasługi w czém, zasłużyć się komu. = *quelque faveur à qu''un*, zjednać, wyjednać komu względy i t. p. Mérité, ée, *prt.* zasłużony, sprawiedliwy, należny, winny, godny.

Méritoirement, *adv.* zasłużenie.

Merlan, s. m. witlinek: ryba morska.

Merle, s. m. kos: ptak. *C'est un fin* =, przebiegły, kos, szpak, szpakami karmiony, ćwik.

Merlette, s. f. w herbach: ptak bez nóg i dzioba.

Merlin, s. m. obuch; do bicia bydła — siekierka do łupania drzewa.

Merlon, s. m. część parapetu.

Merluche, s. f. stokfisz: ryba.

Merrain, s. m. klepki dębowe na beczki — róg jeleni.

Merveille, s. f. dziw, dziwo, cud, cudo. *Faire* =s, *faire des*

=*s*, cuda robić, cudów dokazywać. *A* =, wybornie! przewybornie. *Pas tant que de* =, nie tak bardzo; niekoniecznie *fm.*

Merveilleusement, *adv.* cudnie, przedziwnie.

Merveilleux, euse, *a.* cudowny, zadziwiający, zdumiewający — nadzwyczajny — cudny, pyszny, wyborny, przepyszny, wyśmienity. *Vous êtes un = homme*, jesteś szczególny, dziwny człowiek. =, *s. m.* cudowność — rzecz dziwna, nadzwyczajna. =, =euse, *s. f.* z pretensyami, wymuszony.

Mes, *pl. vid.* Mon.

Mésair, Mézair, *s. m.* pewny chód konia.

Mésaise, *s. m.* niemoc, osłabienie.

Mésalliance, *s. f.* małżeństwo z osobą niższą stanem.

Mésallier, *v. a.* wydać za mąż za osobę niższą stanem lub ożenić z nią. *Se* =, zaślubić osobę niższą stanem — pospolitować się.

Mésange, *s. f.* sikora : ptak.

Mésarriver, *v. impers.* zdarzyć się (o czém złém). *S'il vous mésarrive*, jeśli ci się co złego wydarzy.

Mésavenir, *v. impers. vid.* Mésarriver.

Mésaventure, *s. f.* przypadek.

Mésentère, *s. m.* błona kiszkowa.

Mésentérique, *a. d. g.* kiszkowy.

Mésestimer, *v. a.* stracić szacunek dla kogo — cenić mniéj jak co warto.

Mésintelligence, *s. f.* nieporozumienie.

Mesmérisme, *s. m.* mesmeryzm, teorya Mesmera o magnetyzmie źwierzęcym.

Mésoffrir, *v. a.* mało dawać (kupując towar).

Mesquin, ine, *a.* skąpy, skąpiący — lichy, chudy, skąpy — lichy, nędzny.

Mesquinement, *adv.* skąpo, nędznie, chudo, licho.

Mesquinerie, *s. f.* skąpstwo, sknérstwo — liche, nędzne rzeczy i t. p. — lichota.

Message, *s. m.* posłannictwo — doniesienie, posłannictwo — messaż : zdanie sprawy prezydenta stanów zjednoczonych Ameryki przy zagajeniu kongressu.

Messager, *s. m.* posłannik, posłaniec — stójka; posyłka. = *d'état*, we Francyi : urzędnik którego obowiązkiem jest wprowadzać prezydującego do izby obradującéj lub nosić oznajmienia téjże. =ère, *s. f.* posłanniczka, zwiastunka.

Messagerie, *s. f.* wyprawianie powozów z podróżnemi — powóz, dyliżans.

Messaline, *s. f.* druga Messalina, wszeteczníca.

Messe, *s. f.* msza. = *basse*, *petite* =, msza cicha, lekta. = *haute; grande* =, *grand'*=, msza śpiewana, wielka msza: summa. *Une = des morts*, *des trepassés*, msza rekwialna. = *votive*, wotywa. = *rouge*, msza czytana dawniéj przy zagajaniu trybunałów. *Faire dire*, *fonder une* =, dać na mszę. *Voilà une = qui sort*, msza wychodzi; ksiądz ze mszą wychodzi.

Messéance, *s. f.* nieprzyzwoitość.

Messéant, ante, *a.* nieprzyzwoity, nieprzystojny.

Messeoir, *v. n.* być nieprzystojném; nieprzystawać komu, nieuchodzić.

Messer, *s. m.* (*vi.*) pan, jegomość. = *gaster*, brzuch.

Messidor, *s. m.* dziesiąty miesiąc w kalendarzu republikanckim francuskim.

Messie, *s. m.* Messyasz, Chrystus — oczekiwany z upragnieniem.

Messier, *s. m.* stróż zasiewów na pniu.

Messieurs, *pl. de* Monsieur.

Messire, *s. m.* pan, jegomość pan.

Mestre, *s. m. vid.* Meistre.

Mestre de Camp, *s. m.* dawniéj: dowódzca pułku piechoty lub jazdy.

Mesurable, *a. d. g.* dający się zmierzyć.

Mesurage, *s. m.* mierzenie, pomiar (gruntu) — miara (rzeczy sypkich).

Mesure, *s. f.* miara, mierzenie — miara krawiecka i t. p. — rozmiar — wymiar — miarka — miara (w wierszach) — takt (w grze, w śpiewie) — środek, sposób, krok przedsięwzięty — miara, granica, kres — umiarkowanie, miara — odległość stosowna dwu fechtujących się. = *rase*, miara pod strych, strychowana. *Chanter*, *danser en* =, śpiewać, tańcować w takt. *Perdre la* =, zmylić takt. *Prendre la* =; *prendre* = *de*...., wziąć miarę na co dla kogo. *Prendre des* =*s*, przedsięwziąć kroki jakie... *Rompre la* =, uchylić się na bok (w fechtowaniu). *Serrer la* =, nacierać (w fechtowaniu). *Rompre les* =*s de qu'un*, połamać szyki komu. *La* = *est comble*, przebrała się miarka. *Être en* = *de faire*..., być w stanie zrobienia czego. *Être hors de* =, niemódz czego. *A* = *que*..., w miarę jak. *A* =, w miarę możności. *A* = *de*..., w stosunku, w miarę czego. *A sur et à* =, *vid.* Fur. *Outre* =, nad miarę, zbytecznie.

Mesurer, *v. a.* mierzyć, zmierzyć — przemierzyć — odmierzyć stosować co do miary (z czém) — miarkować, w miarę udzielać czego. = *des yeux*, okiem zmierzyć. = *qu'un des yeux*, od stóp do głów kogo zmierzyć. *Se* =, *v. rée.* mierzyć się z kim, probować się z kim.

Mesuré, **ée**, *prt. et a.* odmierzony — umiarkowany.

Mesureur, *s. m.* urzędnik próbujący miary artykułów handlu.

Mesurer, *v. n.* nadużywać, na złe używać czego.

Métabole, *s. f.* metabola: figura retoryczna zasadzająca się na używaniu wielu synonimów.

Métacarpe, *s. m.* wierzch dłoni.

Métachronisme, *s. m.* metachronizm: myłka w chronologii, kładąc zdarzenie późniéj jak rzeczywiście zaszło, *vid.* Anachronisme.

Métairie, *s. f.* folwark, dzierżawa.

Métal, *s. m.* metal, kruszec — *Hér.* pole złote lub srebrne w herbie. = *natif*, = *vierge*, metal rodzimy.

Métalepse, *s. f.* metalepsis: figura retoryczna gdzie za przyczynę wyraża się skutek lub odwrotnie.

Métallique, *a. d. g.* kruszcowy, metaliczny. *Histoire* =, historya przedstawiona porządkiem medalów.

Métallisation, *s. f.* metallizacya, zamiana niedokwasu na metal.

Métalliser, *v. a.* zmetallizować (niedokwas).

Métallographie, *s. f.* opisanie kruszców — znajomość kruszców.

Métallurgie, *s. f.* metalurgia, sztuka wydobywania kruszców.

Métallurgique, *a. d. g.* metallurgiczny.

Métallurgiste, *s. f.* metallurg.

Métamorphose, *s. f.* przemiana, przeobrażenie — przebranie się, przestrojenie się — zmiana, odmiana.

Métamorphoser, *v. a.* przemienić, zamienić w co — odmienić. *Se* =, przemienić się, przedzierzgnąć się; przerzucić się w co *pop.*

Métaphore, *s. f.* metafora, przenośnia.

Métaphorique, *a. d. g.* przenośny, metaforyczny — pełen metafor.

Métaphoriquement, *adv.* przenośnie.

Métaphysicien, *s. m.* metafizyk.

Métaphysique, *s. f.* metafizyka, nauka o władzach umysłowych — zbytnia subtelność. =, *a. d. g.* metafizyczny — za subtelny. *Certitude* =, pewność nieodparta.

Métaphysiquement, *adv.* metafizycznie.

Métaphysiquer, *v. a.* subtylizować.

Métaplasme, *s. m.* przekształcenie wyrazu przez dodanie i t. p. litery lub syllaby.

Métastase, *s. f.* przeniesienie się choroby z jednéj części w drugą.

Métatarse, *s. f.* część nogi na dolnéj części przyszwy.

Métathèse, *s. f.* przekładnia.

Métayer, *s. m.* dzierżawca, possessor.

Méteil, *s. m.* pszenica zmieszana z żytem. *Passe*-=, zboże w którém na dwie części pszenicy jest trzecia żyta.

Métempsycose, *s. f.* metampsychoza : przejście duszy w inne ciało.

Météore, *s. m.* meteor, zjawisko napowietrzne — *fig.* meteor, błyskawica.

Météorique, *a. d. g.* meteorytyczny.

Météorisé, ée, *a.* odęty, wzdęty wiatrami (brzuch).

Météorologie, *s. f.* meteorologia, nauka o zjawiskach napowietrznych.

Météorologique, *a. d. g.* meteorologiczny.

Méthode, *s. f.* sposób, metoda, droga w postępowaniu — metoda, pewny porządek — prawidło — zwyczaj.

Méthodique, *a. d. g.* metodyczny, postępujący w pewnym wyrozumowanym porządku — przestrzegający ściśle i niewolniczo prawideł. *Médecin* =, lekarz trzymający się prawideł sztuki.

Méthodiquement, *adv.* metodycznie.

Méthodisme, *s. m.* metodyzm.

Méthodiste, *s. m.* metodysta z sekty chrześcian surowych obyczajów.

Méticuleux, euse, *a.* bojaźliwy, trwożliwy, lękliwy, tchórzowaty.

Métier, *s. m.* rzemiosło — professya, stan, kondycya — rzemiosło, rzemieślnictwo — warsztat — warsztacik, krosna, krosienka. *Arts et* =*s*, sztuki i rękodzieła. *Jalousie de* =, zazdrość między trudniącemi się tém samém rzemiosłem. *Avoir cœur*, *le cœur au* =, gorliwie się czém zajmować. *C'est un homme de tous* =*s*, intrygant, przebiegły.

Métif, ive, Métis, isse, *a.* urodzony z białego i indyanki lub z indyanina i białéj — mieszaniec (o zwierzętach) — zmieszany z dwu gatunków (o owocach i t. p.).

Métonomasie, *s. f.* przezwanie się tłómacząc swoje nazwisko *np.* Longinus z Długosza.

Métonymie, *s. f.* metonymia : figura retoryczna w któréj się bierze część za całość, rzecz zawarta za zawierającą.

Métope, *s. f. Arch.* przedział między tryglifami fryzy doryckiéj.

Métoposcopie, *s. f.* przepowiadanie z rysów twarzy.

Mètre, *s. m.* metr, miara wiersza — metr : miara długości.

Métrète, *s. f.* amfora : miara rzeczy ciekłych (u Rzymian).

Métrique, *a. d. g.* metryczny, miarowy (o wierszu) — wyrażony w metrach, przez miarę Metre. =, *s. f.* nauka o miarach wierszy, metryka.

Métromane, *s. m.* wierszokléta.

Métromanie, *s. f.* wierszokléctwo.

Métropole, *s. f.* stolica, miasto stołeczne — ojczyzna pierwiastkowa, matka (względem kolonii). *Eglise* =, kościół metropolitalny.

Metropolitain, **aine**, *a.* arcybiskupi, metropolitalny. =, *s. m.* metropolita.

Mets, *s. m.* potrawa.

Mettable, *a. d. g.* który można położyć, pokazać, który ujdzie jeszcze.

Metteur, *s. m.* = *en œuvre*, oprawiający, osadzający kamienie fałszywe. = *en pages*, robotnik układający druk w stronnice.

Mettre, *v. a.* kłaść, położyć na... — włożyć, wkładać — postawić, posadzić gdzie (kogo) — wsadzić do czego — wlać (o płynach) — wsypać (o rzeczach sypkich) — przyłożyć czego — nałożyć czego — wprawić kogo w co, postawić w czém — pomieścić — przywieść, przyprowadzić do czego — wdziać, wziąć (suknię) — nosić co na sobie, chodzić w czém — przyszyć — dorobić co do czego, przyprawić — przyprawić (potrawę z czém) — postawić pieniądz, wyłożyć, wydać go na co = *une terre en blé, en vigne*, zasiać grunt zbożem, zasadzić winem. = *en morceaux*, potłuc w kawałki. = *en cendres*, obrócić w popiół, w perzynę. = *qu''ch en...*, zrobić co z czego. = *de l'adresse*, użyć zręczności. = *de l'ardeur*, dołożyć gorliwości. = *de l'âme, de la colère*, *etc.* dodać duszy, wmieszać przymieszać gniewu i t. d. = *qu''un en colère*, wprawić w gniéw. *Se* =, wejść do..., wleść w co — postawić się (w czém). *Se* = *à qu''ch*, zabrać się do czego, wziąć się do... *Se* = *à...*, (z tryb. bezok.) zacząć, jąć (z tryb. bezok.) *Se* =, nosić się, ubierać się. **Mis**, **ise**, *prt.* włożony położony i t. p. *Bien mis*, dobrze ubrany.

Meublant, **ante**, *a.* ubierający. *Meubles* =*s*, sprzęty domowe, meble.

Meuble, *a. d. g.* łatwo dający się wzruszać, lekki (o gruncie) — ruchomy. =, *s. m.* sprzęt — mebel — ruchomości, dobra ruchome, porządki.

Meubler, *v. a.* umeblować — stroić, przystrajać, ubrać, ubierać pomieszkanie — zaopatrzyć w co. **Meublé**, **ée**, *prt.* umeblowany — zaopatrzony w co. *Avoir la bouche bien meublée*, mieć piękne zęby. *Il a la tête bien meublée*, u niego główka jak makówka a rozumu jak nasiał.

Meuglement, **Meugler**, *vid.* **Beuglement**, *etc.*

Meule, *s. f.* kamień młyński — kamień szlifierski, toczydło. = *de fromage*, sér (w formie okrągłéj).

Meule, *s. f.* stérta (zboża) — stóg (siana) — korzeń roga jeleniego.

Meulière, *a. et s. f.* kamień z którego wyrabiają kamienie młyńskie — kopalnia kamieni młyńskich.

Meunier, *s. m.* młynarz. =**ère**, *s. f.* młynarka.

Meurtre, *s. m.* morderstwo.

Meurtrier, *s. m.* morderca.

Meurtrier, **ère**, *a.* morderczy — zabójczy.

Meurtrière, *s. f.* strzelnica (w murze twierdzy).

Meurtrir, *v. a.* zbić, potłuc — pobić, potłuc (o gradzie i t. p.). *Se* =, stłuc się; potłuc się.

Meurtrissure, *s. f.* zbicie, stłuczenie, obraza.

Meute, *s. f.* psiarnia, psy do polowania.

Mévendre, *v. a.* przedawać za bezcen, za wpółdarmo.

Mévente, *s. f.* przedaż za bezcen — brak pokupu.

Mezence, *Supplice de* =, rodzaj

kary : kiedy osobę żyjącą przywiązywano do trupa.

Mezzanine, s. f. mezzanina, antresol — okienko małe.

Mezzo-termine, s. m. sposób zagodzenia, pojednania.

Mi, wyraz nieodmienny : pół, w pół, w połowie. Z wyrazami *corps*, *jambe*, *chemin*, *mur*, *sucre*, *terme*, *côte*, używa się jako przysłówek. *A mi corps*, do połowy ciała, po pas. *A mi-jambes*, za kolana. Przed wyrazami *carême* i nazwiskami miesięcy, Mi wymaga rodz. żeń. *à la mi-mai*, w połowie maja, *vid.* Carême, *etc.*

Miasme, s. m. miazma, wyziewy zaraźliwe.

Miaulement, s. m. miauczenie (kota).

Miauler, v. n. miauczéć.

Mica, s. m. mika : kamień w szybki.

Micacé, ée, a. podobny do miki.

Miche, s. f. chleb ważący około dwóch funtów — bochenek chleba.

Micmac, s. m. krętactwo, matactwo.

Micocoulier, s. m. obrostnica : drzewo.

Microcosme, s. m. mikrokosmos, świat w miniaturze : człowiek.

Micromètre, s. m. mikrometr, drobnomierz : narzędzie astronomiczne.

Microscope, s. m. mikroskop, drobnowidz. = *solaire*, mikroskop odbijający w ciemnéj izbie na cienin przedmioty oświecone słońcem.

Microscopique, a. d. g. z mikroskopem (doświadczenia i t. p.) — niedojrzany gołém okiem.

Midi, s. m. południe (o czasie) — południe : strona nieba — południe : kraje południowe. *En plein* =, w samo południe, w biały dzień. *Le = de la vie*, średni wiek (życia).

Mie, s. f. ośrodka (w chlebie).

Mie, *adv.* nic, zgoła nic, ani krzty *fm.*

Mie, s. f. *abrév. de* Amie, przyjaciółka — niańka.

Miel, s. m. miód, miód przaśny. *Mouche à* =, pszczoła. *Il est tout* =, słodki człowiek. *Lune de* =, cukrowy miesiąc nowego stadła.

Mielleux, euse, a. miodowy, za słodki — miodopłynny, słodziuchny.

Mien, enne, a. mój. *Un mien frère*, jeden z moich braci. *Ce livre est le* =, to moja książka. =, s. m. moje, moja własność. *Les* =s, swojacy *pop.* krewni. *J'ai bien fait des* =nnes *dans ma jeunesse*, hulało się za młodu.

Miette, s. f. okruszyny, okruszki z chleba — okruszyna, odrobina.

Mieux, *adv.* lepiéj — bardziéj, więcéj. *Tant* =, tém lepiéj, tém ci lepiéj. *Aimer* =, woléć, przekładać, przenosić co. *Etre* =, lepiéj się miéć (po chorobie) — lepiéj wyglądać — być ładniejszym — poprawić się. = *vaut; il vaut* =, lepiéj jest; raczéj to a to zrobić niżeli. *De = en* =, coraz lepiéj. *A qui = =*, na wyścigi. = *que tout cela*, najlepiéj będzie. *Le* =, najlepiéj. *Faute de* =, w braku czego lepszego. *Le = du monde; au* =; *tout au* =, bardzo. *Du* =; *tout du* =; *le = que...*, jak można było najlepiéj. =, s. m. *Le* =, najlepsza rzecz, co najlepsza. *Pour le* =, jak można najlepiéj. *Il s'attendait à = que cela*, czegoś lepszego się spodziewał. *Le = est ennemi du bien*, kto nic nie robi z obawy niedoskonałości nigdy nic nie zrobi. *Cette personne chante des* =, jedna z najlepszych śpiewaczek. =, a. lepszy.

Mièvre, a. d. g. *fm.* sprytny, bystry. =, s. m. szałaput, swawolnik.

Mièvrerie, Mièvreté, s. f. sprytność — psota, figiel.

Mignard, arde, a. miluchny — zniewieściały.

Mignardement, adv. miluchnie — zniewieściale.

Mignarder, v. a. pieścić, papinkowato chować dziecko. *Se* =, pieszczotliwie gadać, pieścić się — pieścić się (z swoją osobą).

Mignardise, s. f. miluchność, delikatność — pieszczotliwość — gatunek gwoździków: kwiat. =, s. f. pl. pieszczoty, pieszczotliwe giesta i t. p.

Mignon, onne, s. m. delikatny, miluchny, ładniutki jak cacko. *Péché* =, grzech który się najczęściéj i jakby z upodobaniem popełnia. =, s. m. pieszczoszek, pieszczotka — faworyt. *Vous êtes un joli* =, z ironią: jesteś cacany.

Mignonne, s. f. gatunek czcionek drobnych — gatunek gruszek czerwonych.

Mignonnement, adv. delikatnie, jak cacko.

Mignonnette, s. f. gatunek koronki — gatunek gwoździków (kwiatu), *vid.* Mignardise — pieprz utłuczony.

Mignoter, v. a. pieścić, papinkowato wychowywać. *Se* =, pieścić się (ze swoją osobą).

Mignotise, s. f. pieszczota.

Migraine, s. f. migrena: ból w części głowy.

Migration, s. f. wędrówka (ludów, ptastwa i t. p.).

Mijaurée, s. f. z wymuszonemi giestami kobieta.

Mijoter, v. a. gotować na wolnym ogniu — *vid.* Mignoter.

Mil, *vid.* Mille.

Mil, s. m. proso.

Milan, s. m. kania.

Milanais, s. m. medyolańczyk — medyolański cyrkuł. =, aise, a. medyolański.

Miliaire, a. d. g. podobny do ziarek prosa. *Eruption* =, wysypanie drobnych krostek. *Fièvre* =, febra z wysypaniem krostek.

Milice, s. f. zastępy, wojska, szeregi — milicya, wojsko z obywateli — (vi.) sztuka wojskowa — wojna, bój. *Soldat de la* =, wieczyście prostym żołnierzem mający zostać.

Milicien, s. m. żołnierz z milicyi.

Milieu, s. m. środek — połowa (w przeciągu czasu) — środek, umiarkowanie. *Au* =, wśród, pośród, w pośród czego, na łonie czego — między kim, czém. *Le juste* =, sam środek, postępowanie lub system działania oddalony od wszelkiéj ostateczności. *Au beau* =, w samym środku, na samym środku. *Au* = *de tout cela*, mimo to wszystko. *Au* = *des succès*, wśród powodzeń, w pośród powodzeń.

Militaire, a. d. g. wojskowy — wojenny. =, s. m. wojskowy, żołnierz — stan wojskowy, wojskowi, wojsko.

Militairement, adv. wojskowo — wojennie. *Exécuter* =, *vid.* Exécuter.

Militante, a. f. *Eglise* =, kościół wojujący.

Militer, v. n. walczyć za co. = *en faveur de qu''ch*, mówić za czém, służyć na poparcie, popierać co.

Mille, a. d. g. (licząc lata pisze się Mil gdy potém następuje więcéj liczb) — *fig.* krocie, tysiące. =, s. m. tysiąc.

Mille, s. m. mila.

Mille feuille, s. f. stokroć.

Mille-fleurs, s. rodzaj essencyi z różnych kwiatów. *Eau de* =, uryna krowia używana w lekarstwach — essencya otrzymywana z łajna krowiego.

Millenaire, a. d. g. tysiączny. =, s. m. peryód tysiąca lat — zwolennik sekty u chrześcian utrzymującéj że po sądzie ostatecznym cno-

tliwi będą przez lat tysiąc używać świata.

Mille-pertuis, s. m. ziele świętojańskie, dziurawiec: roślina.

Mille-pieds, s. m. stonoga : owad.

Millepore, s. m. rodzaj polipów.

Millésime, s. m. data na monetach (tak przed rokiem tysiąc lub po roku 1000).

Millet, s. m. proso.

Milliaire, a. d. g. milowy, na oznaczanie mil — słup milowy do rachowania mil.

Milliard, s. m. bilion, tysiąc milionów — tysiąc milionów franków.

Milliasse, s. f. krocie, tysiące, éma.

Millième, a. d. g. tysiączny (w porządku) — tysiączny, częścią tysiączną będący. =, s. m. tysiączna część.

Millier, s. m. tysiąc — tysiąc funtów — tysiące, krocie. *Un = de foin, de paille*, tysiąc wiązek siana, snopków słomy. *A =s, par =s*, tysiącami, krociami.

Millimètre, s. m. millimetr, tysiączna część metra : miara.

Million, s. m. milion — milion franków — milion, tysiące, krocie. *Etre riche à =s; compter par =s*, mieć miliony, być panem milionowym. *Je vous rends un = de grâces*, po milion razy dziękuję.

Millionième, a. d. g. milionowy. =, s. m. milionowa część.

Milord, s. m. milord, vid. Lord — bogacz.

Mime, s. m. rodzaj komedyi u Rzymian — aktor komedyi — umiejący dobrze naśladować ruchy, giesta.

Mimique, a. d. g. mimiczny, na migi. =, s. m. aktor mimiczny u Rzymian. =, s. f. mimika, migi, giesta.

Mimosa, s. f. mimosa z rodzaju roślin niecierpków.

Minage, s. m. opłata pobierana od zboża sprzedawanego na targu.

Minaret, s. m. minaret : wieżyczka na rogu meczetu z której wołają na modlitwę.

Minauder, v. n. mizdrzyć się, wdzięczyć się.

Minauderie, s. f. mizdrzenie się.

Minaudier, ère, s. który się wdzięczy, mizdrzy.

Mince, a. d. g. cienki — lichy, chudy — szczupły. *Cet homme a la mine bien =*, chudzina, chudeusz.

Mine, s. f. mina, postać, postawa, powierzchowność — mina, ruch w twarzy, wejrzenie, pozór. *Grande =*, powierzchowność okazała — dobra mina, tęga mina, mina zawiesista *fm.* *Petite =*, chuda mina. *Il fait triste =*, niewiedzieć po jakiemu wygląda. *= guerrière*, postawa marsowa. *Homme de bonne =*, człowiek przyjemny. *Homme de mauvaise =*, człowiek któremu źle z oczu patrzy. *Avoir la = de....*, zdawać się tém a tém. *Avoir une bonne =, une mauvaise =*, dobrze, źle wyglądać — patrzéć na dobrego, na złego człowieka. *Porter la = de...*, mieć minę czego, patrzéć na co (*np.* na oszusta). *Faire = de qu''ch*, udawać (że co jest). *Faire bonne = à qu''un*, przyjąć dobrze. *Faire la =*, skrzywić się. *Faire la = à qu''un, faire mauvaise = à qu''un*, skrzywić się na kogo, kwaśno przyjąć kogo. *Faire des =s à qu''un*, kiwać na kogo — dawać do zrozumienia na migi — umizgać się. *Payer de =*, nadrabiać miną, nadrabiać rezonem *fm.*

Mine, s. f. kopalnia, mina, żupa*, żyła kruszcu — ruda — ołówek — mina, podkop — *fig.* kopalnia. *= de sel*, żupa solna. *= de*

plomb, ołówek. *La chambre*, *le fourneau de la* =, komora podkopu. *Saucisson de la* =, kiszka zapalnicza. *Eventer la* =, odkryć minę nieprzyjacielską — odkryć podstęp, zniweczyć. *École des* =*s*, szkoła górnicza, górnictwo.

MINE, *s. f.* miara rzeczy sypkich.

MINE, *s. f.* mina : moneta stu drachm u Greków.

MINER, *v. a.* robić miny, podkopy — kopać — podkopywać *fig.*

MINERAI, *s. m.* ruda kruszcu.

MINÉRAL, *s. m.* minerał. =RAUX, *pl.* rzeczy kopalne, minerały.

MINÉRAL, ALE, *a.* mineralny.

MINÉRALISATEUR, *s. m.* mineralizator, ciało zmieniające metale za połączeniem się z niemi.

MINÉRALISATION, *s. f.* mineralizacya, kombinacya kruszców z mineralizatorami.

MINÉRALISER, *v. a.* mineralizować : o działaniu mineralizatorów na kruszec.

MINÉRALOGIE, *s. f.* mineralogia, nauka o rzeczach kopalnych.

MINÉRALOGIQUE, *a. d. g.* mineralogiczny.

MINÉRALOGISTE, *s. m.* mineralog.

MINERVE, *s. f.* Minerwa, bogini mądrości — *fig.* głowa.

MINET, *s. m.* kotek. =ETTE, *s. f.* kotka.

MINEUR, *s. m.* górnik — minier. podkopnik.

MINEUR, EURE, *a.* mniejszy — małoletni, niedorosły. *Asie* =*eure*, Azya mniejsza. *Frères* =*s*, franciszkanie. *Les quatre* =*s*, cztery niższe stopnie święcenia. =, *s. m.* małoletni.

MINEURE, *s. f.* minor : drugie z porządku założenie w syllogizmie — teza teologiczna broniona w ciągu licencyatu.

MINIATURE, *s. f.* miniatura — dziełko lub książeczka malutka — pieścidełko, cacko — krótkie przedstawienie czego — osoba mała i ładniutka. *En* =, w króciuchnym zbiorze.

MINIATURISTE, *s. m.* miniaturzysta, malarz miniatur.

MINIÈRE, *s. f.* ziemia lub piasek zawierający kruszec jaki.

MINIME, *a. d. g.* drobny, mały, nader szczupły, lichy.

MINIME, *s. m.* reformat : zakonnik.

MINIMUM (*um*=*ome*), *s. m.* najniższy stopień ilości w matematyce — minimum, najniższy stopień (kary i t. p.).

MINISTÈRE, *s. m.* stan, powołanie, urząd, urzędowanie — pomoc, wsparcie czyje — ministerstwo, ministeryum (w Polsce : kommissya rządowa) — trwanie rządów ministra — gmach ministerstwa. *Le* = *des autels*, służba ołtarza, kapłaństwo. *Le* = *public*, urząd publiczny, prokuratorowie (przy trybunałach).

MINISTÉRIEL, ELLE, *a.* ministeryalny, przez ministeryum wydany i t. p. — trzymający za ministrami. *Décision* =*elle*, reskrypt ministra. *C'est une tête* =*elle*, to głowa na ministra. *Officiers* =*s*, urzędnicy przy trybunałach jako to : notaryusze, woźni. =, *s. m.* stronnik ministeryum (obecnie rządzącego).

MINISTÉRIELLEMENT, *adv.* ministeryalnie.

MINISTRE, *s. m.* wykonawca woli, sługa, służebnik — minister, poseł przy obcym dworze — pastor u ewanielików i t. p. = *d'état*, minister stanu (nie dyrygujący sprawami). = *plénipotentiaire*, pełnomocnik do spraw jakich za granicą.

MINIUM (*um*=*ome*), *s. m.* minium : niedokwas czerwony ołowiu.

MINOIS, *s. m.* ładna twarzyczka, buziak buziaczek.

MINON, *s. m.* w języku dzieci : kycia, kotek.

MINORATIF, *s. m.* lekarstwo wolno laxujące.

MINORITÉ, *s. f.* mniejszość, mniejsza liczba — małoletniość.

MINOT, *s. m.* miara rzeczy sypkich zawierająca pół MINE.

MINUIT, *s. m.* północ, dwunasta godzina nocna. *En plein* =, w samą północ, o saméj północy. *A = et demi*, o wpół do pierwszéj w nocy.

MINUSCULE, *a. d. g.* mały (o literze, charakterze, czcionce). =, *s. f.* mały kapitalik : czcionka.

MINUTE, *s. f.* minuta: 1/60 godziny lub stopnia koła — minuta, minutka, chwilka. *C'est un homme à la* =, akuratny, regularny.

MINUTE, *s. f.* drobny charakter, pismo jak maczek — brulion, oryginał jakiego pisma — akt w brulionie — oryginał aktu zostający w trybunale.

MINUTER, *v. a.* napisać brulion czego — układać sobie co.

MINUTIE (*tie=cie*), *s. f.* drobnostka.

MINUTIEUSEMENT, *adv.* drobiazgowo, wchodząc w drobnostki.

MINUTIEUX, EUSE, *a. d. g.* drobiazgowy, zajmujący się drobnostkami, wchodzący w nie.

MI-PARTI, IE, *a.* podzielony na dwie części równe ale różne — rozdzielony, podzielony (o zdaniach i t. p.). *Chambre* =*ie*, dawniéj : izba ustanowiona do spraw protestanckich we Francyi.

MIQUELET, *s. m.* dawniéj : bandyta w górach pirenejskich — dziś : gwardya przyboczna rządców prowincyi w Hiszpanii.

MIRABELLE, *s. f.* rodzaj śliwki okrągłéj żółtéj.

MIRACLE, *s. m.* cud — dziw, cud, cudo. *Faire des* =*s*, robić cuda — dokazywać cudów (waleczności i t. p.) *Etre célèbre par des* =*s*, słynąć cudami. *Crier* =, niemódz się wydziwić czemu. *A* =, przedziwnie, wybornie. *Par* =, cudem.

MIRACULEUSEMENT, *adv.* cudem, cudownie.

MIRACULEUX, EUSE, *a.* cudowny, cudem zrobiony — cudowny, zadziwiający — słynący cudami.

MIRAGE, *s. m.* zjawisko zdarzające się na pustyniach Wschodu a przedstawiające jakby obszar wody.

MIRE, *s. f.* cél (na lufie strzelby i t. p.). *Point de* =, punkt w który się celuje *fig. Coins de* =, podstawka do podnoszenia lub opuszczania armaty célując. *Prendre sa* =, celować działo.

MIRÉ, *a. m. Sanglier* =, dzik stary z kłami zakręconemi na wewnątrz.

MIRER, *v. a.* célować do czego, mierzyć do... — zmierzać się. = *des œufs*, probować jaj do światła. = *une place*, *etc.* upatrywać sobie posadę, urząd, mieć chrap na... *Se* =, przejrzeć się, przeglądać się w czém. *On s'y mirerait*, przejrzałby się w tém (o czém lśniącém). *Se* = *dans ses plumes*, pysznić się czém.

MIRLIFLORE, *s. m.* fanfaron, elegancik.

MIRLIROT, *s. m. vid.* MÉLILOT.

MIRLITON, *s. m.* fujarka, piszczałka.

MIRMIDON, *s. m.* Myrmidon : nazwisko ludu dawnéj Grecyi — mirmidon, pigmejczyk, łokietek, karzeł *fig.*

MIROIR, *s m.* zwierciadełko, lusterko — zwierciadło z metalu — *fig.* zwierciadło — lusterko osadzone na sprężynie do brania skowronków — tarcza z herbem króleskim na okręcie — znaki na drzewach w lesie porobione młotem. *OEufs au*

=, jaja smażone. *Cheval à* =, *vid.* Miroité.

Miroité, ée, *a.* gniado jabłkowity (koń lub maść konia).

Miroiterie, *s. f.* zwierciadła, handel zwierciadlany.

Miroitier, *s. m.* fabrykant lub kupiec zwierciadeł.

Miroton, *s. m.* zrazy wołowe odsmażane.

Misaine, *s. f.* maszt przedni.

Misanthrope, *a. et s. m.* mizantrop, nienawidzący ludzi, odludek.

Misanthropie, *s. f.* mizantropia, nienawiść ludzi.

Misanthropique, *a. d. g.* mizantropijny.

Miscellanées, *s. m. pl.* miscellanea, rozmaitości.

Miscibilité, *s. f.* własność mieszania się (metalów i t. p).

Miscible, *a. d. g.* mieszalny.

Mise, *s. f.* stawka, pieniądz postawiony, dany na co — bieg, kurs pieniędzy — strój, ubiór, odzież. = *en possession*, intromissya urzędowa. = *en liberté*, wypuszczenie z więzienia. = *en scène*, wystawienie sztuki na scenie. = *en œuvre*, wykonanie. = *en page*, ułożenie druku w stronnice. = *en vente*, wystawienie na przedaż. = *hors*, pieniądz wyłożony z góry na co. *Cela n'est plus de* =, to dziś nieuchodzi. *Cet homme est de* =, może się wszędzie pokazać, człowiek przyzwoity.

Misérable, *a. d. g.* w nędzy, biedny — opłakany — niegodziwy — lichy, nędzny. =, *s. m.* nędznik, nikczemnik.

Misérablement, *adv.* nędznie, licho — nikczemnie.

Misère, *s. f.* bieda, nędza, niedostatek — nędza, stan opłakany— rzecz licha, małéj wagi, nic, bzdura, bzdurstwo.

Miséréré, *s. m.* miserere: modlitwa.

Miséréré, *s. m.* miserere: choroba.

Miséricorde, *s. f.* miłosierdzie, litość — łaska (Boska) — litość, miłosierdzie, ludzkość, zmiłowanie się. =! gwałtu! ratujcie! *Crier* =, krzyczéć gwałtu, krzyczéć w niebo głosy (z bólu).

Miséricordieusement, *adv.* litościwie, miłosiernie.

Miséricordieux, euse, *a.* litościwy, miłosierny, łaskawy.

Missel, *s. m.* mszał.

Mission, *s. f.* posłannictwo, zlecenie, polecenie dane posłannikowi — missya na opowiadanie wiary — powołanie, missya — missyonarze. =*s étrangères*, księża missyonarze do opowiadania wiary w Indyach.

Missionnaire, *s. m.* missyonarz.

Missive, *a. et s. f.* list, pismo.

Mistral, *s. m.* (na brzegach morza śródziemnego) wiatr północnozachodni.

Mitaine, *s. f.* rękawica (z przedziałem na wielki palec)— rękawiczki kobiece po palce tylko. *Cela ne se prend pas sans* =*s*, gołemi rękami tego nie weźmie — z tém trzeba ostróżnie. *Onguent miton* =, lekarstwo które ani zaszkodzi ani pomoże.

Mite, *s. f.* robak sérowy, sérowiec.

Mithridate, *s. m.* antydot na truciznę. *Vendeur de* =, szarlatan.

Mitigation, *s. f.* uśmierzenie, uśmierzanie.

Mitiger, *v. a.* uśmierzyć, uśmierzać — łagodzić, złagodzić. Mitigé, ée, *prt.* *Ordres mitigés*, zakony których surowa pierwiastkowo reguła została złagodzoną.

Miton, *s. m.* rękawiczki po łokcie a bez palców.

Mitonner, *v. n.* *Se* =, *v. pron.*

o zupie : postać z chlebem namoczonym w niéj. *Faire = la soupe*, rozmoczyć chleba do zupy. =, *v. a.* pieścić kogo, cackać się z kim — dogadzać komu — menażować kogo. = *une affaire*, ostrożnie prowadzić interes. *Se* =, pieścić się z sobą, delikacić się.

Mitoyen, enne, *a.* środkowy, po środku będący — spólny obudwóm.

Mitoyenneté, *s. f.* środkowość.

Mitraillade, *s. f.* wystrzał kartaczami.

Mitraille, *s. f.* stare żelastwa i miedź — moneta zdawkowa — kartacze.

Mitrailler, *v. n. et a.* strzélać kartaczami.

Mitre, *s. f.* infuła (biskupia) — mitra : nakrycie głowy u niektórych ludów — dymnik z cegły nad kominem.

Mitré, ée, *a.* infułat, mający prawo noszenia infuły.

Mitron, *s. m.* piekarczyk.

Mixte, *a. d. g.* mieszany, mieszanéj natury, należący razem do wielu. *Causes* =*s*, sprawy należące do rozpoznania władzy świeckiéj i duchownéj.

Mixtiligne, *a. d. g* mieszany, określony liniami prostemi i krzywemi.

Mixtion, *s. f.* mieszanie, pomieszanie.

Mixtionner, *v. a.* mieszać, pomieszać — fabrykować przymieszaniem.

Mixture, *s. f.* mixtura, mixturka.

Mnémonique, Mnémotechnie, *s. f.* mnemonika, sztuka dopomagania pamięci.

Mnémonique, Mnémotechnique, *a. d. g.* mnemotechniczny, ułatwiający spamiętanie.

Mobile, *a. d. g.* ruchomy — niestały (charakter i t. p.). *Caractères* =*s*, czcionki, pismo (ruchome, nie stereotypowane). *Fêtes* =*s*, święta ruchome. =, *s. m.* ciało w ruchu — siła poruszająca — sprężyna *fig. Le premier* =, niebo: jako pierwsza przyczyna ruchu (u starożytnych.)

Mobiliaire, *a. f. Propriété* =, własność ruchoma. *Imposition* =, podatek na ruchomości, meble.

Mobilier, ère, *a.* ruchomy (o własności i t. p.). *Héritier* =, dziedzic otrzymujący ruchomości w spadku. =, *s. m.* ruchomości, sprzęty.

Mobilisation, *s. f.* uruchomienie.

Mobiliser, *v. a.* uruchomić, zamienić nieruchomość w ruchomość — użyć w polu (wojska przeznaczonego do załogi i t. p.).

Mobilité, *s. f.* ruch, własność ruchu — ruchomość — niestałość, zmienność.

Modalité, *s f.* sposób bycia.

Mode, *s. f.* moda — zwyczaj. *A la* =, w modzie, modny — nowoczesny, obecny — modnie. *A la* = *d'Italie*, *d'Espagne*, z włoska, z hiszpańska. *Se mettre à la* =, nosić się modnie. *Ce n'est plus à la* =, to nie w modzie, to wyszło z mody. *C'est la* =, taka teraz moda, tak teraz noszą (suknię). *La dernière* =, najświeższa moda. =s, *s. f. pl.* stroje damskie.

Mode, *s. m.* sposób, kształt, forma — w grammatyce : tryb.

Modelage, *s. m.* ukształcenie modelu w snycerstwie.

Modèle, *s. m.* model (który się naśladuje w sztukach) — wzór — przykład. *Il est fait comme un* =, pięknie zbudowany, malować go. *C'est un* =, to wzór cnoty (o osobie).

Modeler, *v. a.* ukształcić model z gliny lub wosku — układać, ułożyć na wzór czego. *Se* = *sur qu'un*, zapatrywać się na kogo, brać sobie kogo za przykład, za wzór. Modelé, ée, *prt. et s.* ukształcony na wzór

czego — model z wosku lub gliny który się ma potém naśladować marmurem i t. p.

Modérature, *s. f.* proporcya gzemsów.

Modérateur, *s. m.* rządca, kierownik, moderator — miarkujący przeciwne opinie i t. p.

Modération, *s. f.* umiarkowanie, miara we wszystkiém — zniżenie, spuszczenie ceny i t. p.—ustąpienie jéj — złagodzenie, zwolnienie kary i t. p. — pofolgowanie, folga. *User de* =, postąpić z umiarkowaniem. *Avec* =, w miarę.

Modérément *adv.* w miarę, umiarkowanie, z umiarkowaniem.

Modérer, *v. a.* złagodzić co, zwolnić czego, folgować czemu — zaprowadzić miarę w czém — miarkować co do czego, powściągać co, uśmierzać. *Se* =, miarkować się, powściągać się, hamować się. Modéré, ée, *prt. et a.* umiarkowany.

Moderne, *a. d. g.* nowoczesny, nowszy, nowożytny. *A la* =, po nowoczesnemu. =, *s. m.* pisarz nowoczesny, nowszych wieków.

Moderner, *v. a.* odnawiać, przekształcać na nowy wzór.

Modeste, *a d. g.* skromny, niezarozumiały — skromny w wydatkach, oszczędny — wstydliwy — skromny (nie okazały). =, *s. m.* skromniś. *Faire le* =, udawać skromnego, być skromnisiem.

Modestement, *adv.* skromnie.

Modestie, *s. f.* skromność—wstydliwość, sromność — oszczędność, skromne życie.

Modicité, *s. f.* umiarkowanie. *La* = *du prix*, *etc.* cena umiarkowana, pomierna.

Modificatif, ive, *a.* modyfikujący, zmieniający nieco. =, *s. m.* wyraz wpływający na zmianę czego

Modification, *s. f.* modyfikacya, zmiana; złagodzenie czego.

Modifier, *v. a.* modyfikować, zmieniać, zaprowadzać zmianę. *Se* =, zmieniać się.

Modillon, *s. m.* pewna ozdoba w gzémsach porządków : jońskiego, korynckiego i składanego.

Modique, *a. d. g.* umiarkowany, pomierny.

Modiquement, *adv.* umiarkowanie, pomiernie.

Modiste, *s. d. g.* przedający stroje damskie, modystka, *s. f.*

Modulation, *s. f.* przejście z tonu do tonu.

Module, *s. m.* miara dowolna do oznaczenia stosunków w architekturze — miara wszelka — średnica numizmatu, medala.

Moduler, *v. n. et a.* robić przejścia z tonów do tonów.

Moelle, *s. f.* szpik; w Wkopolsce tuk — rdzeń w roślinach — sama istota, samo jądro rzeczy. = *épinière*, szpik pacierzowy.

Moelleux, euse, *a.* ze szpikiem — przyjemny w dotknięciu, wełnisty, barwisty, essencyonalny—suty (pęzel) malowanie sute i pełne. =, pulchność.

Moellon, *s. m.* kamień do murowania. = *d'appareil*, kamień ociesany kwadratowo. = *piqué*, kamień wyciesany do sklepień i t. p.

Moeuf, *s. m. (vi.)* tryb w gramm. *vid.* Mode.

Moeurs, *s. f pl.* obyczaje—obyczaje i zwyczaje — dobre obyczaje — sposób życia, obchodzenie się— w retoryce : ta część w mowie któréj celem jest pozyskać względy słuchaczów. *Certificat de vie et de* =, świadectwo dobrego sprawowania się. *Un homme sans* =, człowiek zepsutych obyczajów.

Mofette, *s. f.* wyziewy szkodliwe mianowicie w kopalniach.

Mohatra, *a. m. Contrat* =, u-

mowa na ryzyko gdy kupiec tanio kupioną rzecz przedaje drogo ale na kredyt.

Moi, *pron.* ja, (*vid.* Nous) — mnie, mi — mnie. *Avec moi*, ze mną. *Qui veut aller? moi*, kto chce iść? ja. *Qui a-t-on voulu désigner? moi*, kogoż chciano oznaczyć? mnie. *Je ne plains que moi*, na siebie tylko narzekam. *Moi*, *trahir mes amis!* co ja, jażbym miał zdradzić przyjaciół? *Moi*, *je dis*, ja zaś mówię. *Faites-moi taire ces gens-là*, ucisz mi ich, każ mi im uciszyć się. *De moi*, mój — odemnie. *A moi*, wołając: tu do mnie. *De vous à moi*, mówiąc między nami. *Quant à moi; pour moi*, co się mnie tyczy, co do mnie. *Quant-à-moi*, ton zarozumiały. Moi, *s.* ja, miłość tego co do nas należy.

Moignon, *s. m.* kikut (odciętéj ręki i t. p.) — sęk (odciętéj gałęzi).

Moinaille, *s. f.* mnichy, popy (z pogardą).

Moindre, *a. d. g.* mniejszy—niższy (o cenie) — pośledniejszy, gorszy. *Le* =, najmniejszy. *Pas la = chose*, zgoła nic. *Les quatre =s*, *vid.* Mineur.

Moine, *s. m.* mnich, zakonnik— skrzynka z drewna z blaszanką na ogień do ogrzewania łóżka. = *lai*, człowiek świecki a inwalid któremu na utrzymanie dano prebendę. = *bourru*, widmo pewne w opinii gminu — dziwak, tetryk. *L'habit ne fait pas le* =, habit nie czyni mnicha. *Attendre qu'un comme les =s font l'abbé*, czekać na kogo jedną ręką (u stołu). *Pour un = l'abbaye ne faut pas*, bez jednego żołnierza wojna być może.

Moineau, *s. m.* wróbel — w fortyfikacyi: mały bastyon. *Tirer sa poudre aux =x*, psuć co użytecznego na niepotrzebne rzeczy.

Moinerie, *s. f.* mnichy- zakonnicy — mnichostwo.

Moinesse, *s. f. fm.* mniszka, zakonnica.

Moinillon, *s. m.* popina, księżyna, klecha.

Moins, *adv.* mniéj. *C'est = que rien*, to mniéj jak nic, to lichota. *A = de*, niżéj jak, za mniéj jak (w cenach) — chyba że, chyba gdyby, chyba pod warunkiem... *A = que*, chyba że. *Au =; du =*, przynajmniéj. *De =*, mniéj. *En = de rien*, w jednem mgnieniu oka. *En = d'un an, etc.* rok nie wyszedł, rok nie wyjdzie. *Rien =*, ze słowem *Être*. *Il n'est rien = que votre bienfaiteur*, ani więcéj ani mniéj tylko twój dobroczyńca — niczém mniéj jak twoim dobroczyńcą (nie jest nim wcale). *Il n'y a rien de = vrai que...*, to nie prawda. Sens zazwyczaj naucza w jakiem znaczeniu użyte to wyrażenie =, *s. m.* mniéj, znak mniéj (w arytmetyce) — sztrych poziomy, pauza dla oddzielenia wyrazów, znaczeń. *Le = que vous pouvez faire c'est...*, co najmniejszego możesz zrobić to to... *Il faut qu'il y ait du plus ou du =*, musi to być inaczéj. *Sur et tant =*, na rachunek summy téj a téj.

Moire, *s. f.* mora, deseń mieniący się — mora: materya jedwabna w morę.

Moirer, *v. a.* dawać deseń mory. Moiré, ée, *prt. et s.* w morę. *Moiré métallique*, blacha w morę kolorową.

Mois, *s. m.* miesiąc — miesiąc, opłata miesięczna — regularność miesięczna kobiet.

Moise, *s. f.* łata, żerdź.

Moiser, *v. a.* pokłaść łaty, żerdzie.

Moisir, *v. a.* zbutwić. =, *v. n.*

Se =, butwieć, zbutwieć — spleśnieć, zapleśnieć, kwitnąć (o chlebie). Moisi, ie, *prt.* zbutwiały, spleśniały, okwitły (o chlebie). Moisi, *s. m.* zbutwielizna, spleśnielizna, pleśń.

Moisissure, *s f.* zbutwielizna, spleśnielizna, pleśń.

Moissine, *s. f.* pęk gałązek winnych z gronkami.

Moisson, *s. f.* żniwo, zboże zżęte — żniwo, żniwa, pora żniw, żęćba, zbiory — *fig.* plon, żniwo.

Moissonner, *v. a.* żąć, odbywać żniwo — żąć zboże — *fig.* ścinać, wycinać, kosić, podciąć kosą.

Moissonneur, *s. m.* żniwiarz. =euse, *s. f.* żniwiarka.

Moite, *a. d. g.* zamokły, wilgotny.

Moiteur, *s. f.* wilgotność, wilgoć.

Moitié, *s. f.* połowa, pół — połówka, połowa (czego) — żona, małżonka, połowica *fm.*, samka *fm.* *Trop cher de* =, o połowę drożéj. *Partager par la* =, rozdzielić na połowę, po połowie. *Partager un différend par la* =, odstąpić, każdy po połowie ze swojéj strony. *A* = *chemin*, w pół drogi. *A* = *prix*, na połowę ceny. *A* =, z przymiotnikiem lub imiesłowem na pół, w pół, na poły. *Etre de* = *avec qu''un*, należeć, iść do połowy z kim, do motyi. *En rabattre de* =; *de la* =, o połowę mniéj kogo cenić niż przedtém. *Il est* = *chair*, = *poisson*, trudno odgadnąć jego gusta i t. p.

Moka. *s. m.* mocha, kawa z Arabii mianowicie z okolic Mochy.

Mol, olle, *a. vid.* Mou.

Molaire, *a. d. g.* trzonowy (o zębach).

Môle, *s. f.* zaśniad, zaśniec który czasem rodzi kobieta.

Môle, *s. m.* tama z kamieni rzucana w portach dla złamania pędu wody.

Moléculaire, *a. d. g.* należący do drobnych ciałek, atomów.

Molécule, *s. f.* drobne ciałko, atom, proszek.

Molester, *v. a.* trapić, dręczyć, uprzykrzać się, dokuczać komu.

Molette, *s. f.* kółko lub gwiazdka u ostrogi — guz na nodze u konia — kamień do rozcierania farb.

Molinisme, *s. m.* molinizm, nauka jezuity Molina o łasce.

Moliniste, *s. m.* molinista, zwolennik Moliny.

Mollah, *s. m.* molla, nauczyciel u mahometanów.

Mollasse, *a. d g.* miękki, za miękki — *fig.* rozlazły, ślamazarny.

Mollement, *adv.* miękko, na miękkiéj pościeli, wygodnie — rozkosznie — zniewieściale — słabo, bez energii, rozlaźle, *fm.* ślamazarnie *fm.*

Mollesse, *s. f.* miękkość — wełnistość, barwistość (sukna, materyi) — łagodność (klimatu i t. p.) — słabość (komplexyi) — miękkość, brak energii, słabość — miękkość, zniewieściałość.

Mollet, ette, *a.* mięciuchny — pulchny (chléb). *OEufs* =*s*, jaja na miękko. *Avoir les pieds* =, chodzić z trudnością, urażać się w nogi po podagrze.

Mollet, *s. m.* łydka, ikra u nogi.

Molleton, *s. m.* baja, kuczbaja lub materya inna z kutnerkiem.

Mollifier, *v. a.* zmiękczyć rozmiękczyć, zwolnić (wrzód i t. p.).

Mollir, *v. n.* mięknąć, zmięknąć — słabnąć, ustawać w biegu — *fig.* tracić energią.

Mollusque, *s. m.* mięczak. *Les* =*s*, mięczaki (*np.* ostrygi).

Moly, *s. m.* roślina cudownych własności o któréj w Homerze ?

Molybdène, *s. m.* molibden : metal.

Moment, *s. m.* moment, chwila, chwilka — czas, doba, pora. *Un bon* =, pomyślna pora, dogodna chwila. *Un bon* =, szczęśliwe natchnienie chwilowe. *Avoir de bons* =*s*, mieć lucida intervalla. *Un* =, zapozwoleniem, zaczekaj chwilkę. *Au* = *de*, w chwili tego a tego. *Au* = *de partir*, odjeżdżając, na wyjezdném. *Au* = *où; au* = *que; dans le* = *où*, gdy, jak. *Du* = *que*, skoro, od chwili. *A tout* =*; à tous* =*s*, co chwila, raz wraz. *Dans le* =, zaraz, za chwilę. *En ce* =, w téj chwili, teraz, obecnie.

Momentané, **ée**, *a.* chwilowy.

Momentanément, *adv.* chwilowo, na chwilę.

Momerie, *s. f.* udane, zmyślone jakie uczucie — komedya — *(vi.)* maskarada.

Momie, *s. f.* mumia u Egipcyan : ciało nabalsamowane i obwinięte — mumia, czarny i wyschły jak szczépa — farba czarna z mumii wydobywana.

Mon, *a. m.* mój. **Ma**, *a. f.* moja. **Mes**, moi, moje. Przed samogłoską lub h niemém, **Ma** zamienia się i w rodzaju żeńskim na **Mon**.

Monacal, **ale**, *a.* zakonny, mniszy.

Monacalement, *adv.* jak zakonnicy.

Monachisme, *s. m.* mnichostwo.

Monade, *s. f.* jednostka, monada z których według Leibnitza mają się składać wszystkie istoty — drobne świerzątko zaledwie przez mikroskop widzialne.

Monadelphie, *s. f.* klassa roślin jednowiązkowych.

Monandrie, *s. f.* klassa roślin jednopręcikowych.

Monarchie, *s. f.* monarchia, jedynowładztwo — monarchia, państwo monarchicznie rządzone.

Monarchique, *a. d. g.* monarchiczny, jedynowładny.

Monarchiquement, *adv.* monarchicznie.

Monarque, *s. m.* monarcha, panujący, jedynowładca.

Monastère, *s. m.* klasztor, monaster.

Monastique, *a. d. g.* zakonny.

Monaut, *a. m.* o jednem uchu z drugiém uciętém.

Monceau, *s. m.* stos, kupa.

Mondain, **aine**, *a.* światowy, ubiegający się za rozkoszami ziemskiemi — doczesny, światowy, ziemski. =, *s. m.* człowiek światowy.

Mondainement, *adv.* światowo.

Mondanité, *s. f.* światowość.

Monde, *s. m.* świat, wszystkie rzeczy — świat, ziemia — mnóstwo, stek ludzi — ród ludzki — ludzie, osoby — świat, spółeczeństwo, towarzystwo — świat, światowe życie, ludzie zepsuci — życie świeckie (duchowne ale nie zakonne). *Le* = *physique*, świat fizyczny, podpadający pod zmysły. *Le* = *idéal*, świat idealny w myśli Boga według Platona — świat urojony, niewcielony. *Le* = *ancien*, świat starożytny, starożytność — świat według wyobrażeń geograficznych starożytnych. *Le nouveau* =, świat nowy, Ameryka. *Les deux* =, oba światy, obie półkule ziemskie. *Le* = *chrétien*, świat chrześciański, chrześciaństwo. *L'autre* =, tamten świat, życie przyszłe. *Le beau* =, dobrane towarzystwo. *Le* = *savant*, świat uczony. *Le grand* =, wielki świat — liczne zgromadzenie. *Le petit* =, ludek, lud. *Venir au* =, przyjść na świat, narodzić się, urodzić się. *Depuis que le* = *est* =, jak świat stoi; jak świat światem. *Au bout du* =, na koniec świata, na końcu świata; daleko. *Un* =, mnóstwo, bez liku (czego). *Tout le* =, wszys-

cy. *Se moquer du* =, żartować sobie z ludzi. *Beaucoup de* =, wielu, wiele osób. *Peu de* =, mało kto. *Il y a du* =, jest ktoś, są goście. *Il a congédié tout son* =, poodprawiał swoich ludzi, służących. Z zaimkami osobistemi *mon*, *ton*, *son*, *nôtre*, *etc.* mówi się o osobach które do kogo należą na które się czeka i t. p. *Connaître bien son* =, znać ludzi z któremi się żyje. *Devoir à Dieu et au* =, być zadłużonym. *Le mieux du* =, jak najlepiéj, przewybornie. *Il est allé dans l'autre* =, rozstał się z tym światem; przeniósł się do wieczności. *De quel* = *venez-vous?* gdzieżeś bywał że tego nie wiesz? *Dire des choses de l'autre* =, gadać niestworzone dziwy.

Monde, *a. d. g.* czysty (o źwierzętach służących na pokarm).

Monder, *v. a.* czyścić, pałać, opałać, przebiérać (zboże z plewy).

Mondifier, *v. a.* obmywać, obmyć (ranę i t. p.).

Monétaire, *a. d g.* monetowy, menniczny. =, *s. m.* mincarz.

Moniteur, *s. m.* dozadca, kierownik — w szkółkach metody Lankastra: monitor, pokazujący swoim spółuczniom — monitor: tytuł niektórych dzienników.

Monition, *s. f.* upomnienie duchowne przed klątwą.

Monitoire, *s. m.* monitoryum; wezwanie officyała kapituły aby każdy kto tylko wie co względem popełnionéj zbrodni przyszedł zeznać.

Monitorial, ale, *a.* monitoryalny.

Monnaie, *s. f.* moneta, pieniądz — drobne (pieniądz drobny), moneta zdawkowa — mennica — moneta, zapłata. *Cour de* =, trybunał do sądzenia spraw monetarskich. *La* = *des médailles*, mennica medalów i t. p. = *de compte*; = *imaginaire*, moneta rachunkowa (nie exystująca). *Papier-*=, bankocetle; papierowy pieniądz, bankonoty. = *obsidionale*, pieniądze bite w mieście oblężoném. *Rendre*, *donner à qu'un la* = *de sa pièce*, oddać wet za wet. *Payer qu'un en* = *de singe*, zamiast zapłacić zbyć kogo psim swędem. *Battre* =, *vid.* Battre.

Monnayage, *s. m.* bicie monety.

Monnayer, *v. a.* bić monetę — wybijać stępel na monecie.

Monnayeur, *s. m.* mincarz. *Faux* =, fałszerz monety.

Monochrome, *s. m. et a. d. g.* jednokolorowy — obraz jednokolorowy.

Monocle, *s. m.* lornetka, szkiełko na jedno oko.

Monocorde, *s. m.* narzędzie o jednéj strónie dla znaczenia podziału dźwięków.

Monocotylédone, *a. d. g. Bot.* jednoliścieniowy. =, *s. f.* roślina jednoliścieniowa.

Monoecie, *s. f. Bot.* klassa roślin oddzielnopłciowych.

Monogramme, *s. m.* monogrammat: cyfra złożona z poprzyczepianych do siebie wielu liter.

Monographie, *s. f.* monografia, opisanie jednego tylko rodzaju roślin, źwierząt i t. p.

Monoïque, *a. d. g. Bot.* oddzielnopłciowy.

Monolithe, *a. d. g.* cały, z jednéj sztuki kamienia. =, *s. m.* pomnik z jednego kamienia.

Monologue, *s. m.* monolog, rozmowa z samym sobą.

Monomane, *a. et s. d. g.* mający stale jedną rzecz na myśli.

Monomanie, *s. f.* monomania, jedna myśl stale zajmująca.

Monôme, *s. m.* monom (w algebrze) wielkość wyrażona bez znaku mniéj lub więcéj.

Monopétale, *a. d. g. Bot.* jednopłatkowy.

Monophylle, *a. d. g. Bot.* jednolistny,

Monopole, *s. m.* monopolium, samokupstwo, prawo wyłącznego sprzedawania.

Monopoleur, *s. m.* monopolizant, samokupiec, mający monopolium czego.

Monoptère, *a. d. g.* o jednym rzędzie kolumn.

Monostique, *s. m.* wiersz jeden.

Monosyllabe, *s. m.* wyraz jednozgłoskowy. =, *a. d. g.* jednozgłoskowy.

Monosyllabique, *a. d. g.* jednozgłoskowy.

Monotone, *a. d. g.* jednostajny, zawsze jeden aż do znudzenia.

Monotonie, *s. f* monotonia, jednostajność — jeden zawsze sposób życia i t. p.

Mons, *s. m.* skrócenie zamiast **Monsieur**, używanie tego wyrazu jest uwłaczające jak w polskim Asan, Wasan.

Monseigneur, *s. m.* (przez skrócenie Mgr) tytuł dawany dawniéj kanclerzom, ministrom a dziś arcybiskupom, oddaje się przez Jaśnie Wielmożny. *Donner du* =, tytułować J. W. Panem.

Messeigneurs, *pl.* **Nosseigneurs**, *pl.* dawniéj: pisząc do członków parlamentu.

Monseigneuriser, *v. a. fm.* tytułować kogo przez **Monseigneur**.

Monsieur, *s. m.* przez skrócenie M. Mr, Pan N. N. — Pan (domu) jegomość — tytuł dawany najstarszemu bratu króla. *Un* =, jakiś jegomość. *Un beau* =, elegant. *Faire le* =, udawać pana. *Devenir gros* =, spanoszyć się, dochrapać się majątku. *Prune de* =, gatunek okrągłéj śliwki fioletowéj — pewien odcień fioletowego koloru.

Messieurs, *pl.* Panowie, mościpanowie — dawniéj: tytuł członków parlamentu.

Monstre, *s. m.* monstrum, dziwotwór, potwór — poczwara, szpetna osoba — ryba niezmiernéj wielkości. *Les* =*s marins*, potwory morskie. *Les* =*s des forêts*, drapieżne zwierzęta — *fig.* poczwara, potwór. *Se faire un* = *de qu'ch*, uważać co za rzecz nader trudną.

Monstrueusement, *adv.* ogromnie, niezmiernie.

Monstrueux, **euse**, *a.* potworny — ogromny, niezmierny — nadzwyczajny.

Monstruosité, *s. f.* potworność — potwornego co.

Mont, *s. m.* góra (kładzie się z imieniem własném bez **de**). *Le* = *Sinaï*, góra Sinai. *Le double* = *Parnasse*, =-*de-piété*, lombard, *vid.* **Lombard**. =*s*, Alpy. *Par* =*s et par vaux*, wszędzie, po wszystkich kątach. *Promettre des* =*s d'or à qu'un*, złote góry obiecywać; obiecywać gruszki na wierzbie.

Montage, *s. m.* znoszenie, zniesienie na górę (drzewa i t. p.).

Montagnard, **arde**, *a.* góralski, w górach mieszkający. =, *s. m.* góral. =**arde**, *s. f.* góralka.

Montagne, *s. f.* góra. *Il a sa* = *dans la tête*, ma nabitą głowę projektem tym a tym.

Montagneux, **euse**, *a.* górzysty.

Montant, **ante**, *a.* w górę, pod górę idący. *Joint* =, spojenia wierzchołkowe kamieni. *Garde*=*e*, *vid.* **Garde**.

Montant, *s. m.* słup, słupek (drzwi lub okna)—summa, ilość—następujący po starszeństwie na stopień.

Monte, *s. f.* stanowienie klaczy z ogierami.

Montée, *s. f.* ścieżka pod górę — schody pod górę — schodki, schody

wązkie — stopień schodów — wysokość sklepienia — iście pod górę. *Faire sauter les* =*s à qu''un*, wypędzić od siebie, zepchnąć ze schodów.

MONTER, *v. n.* iść pod górę, wchodzić na co, wstąpić, wstępować na co, wyjść na górę — wynieść się, wzbić się w górę, wznosić się, wznieść się, podnosić się (o barometrze) — ustawić, poustawiać — nakręcić (zégar, zégarek) — wzbierać, przybierać (o wodach) — rosnąć, wzrastać — pójść w górę (o cenie) — osadzić, oprawić, wprawić (kamień drogi, obraz za szkło). =, *v. a.* wznieść, zanieść na górę. = *un cheval*, jeździć na koniu = *à cheval*, wsiąść, wsiadać na konia. = *un vaisseau*, być komendantem okrętu. = *un cavalier*, ubrać kawalerzystę i dać mu konia. = *une maison*, *etc.* założyć dom i t. p. = *une cabale*, usnować intrygę. = *en croupe*, wsiąść z tyłu za kim na konia. = *à l'assaut*, iść do szturmu. = *en chaire*, wstąpić na ambonę — mieć kazanie. = *sur le théâtre*, występować na teatrze, być aktorem. = *en graine*, iść w słup, wybujać. = *sa lyre*, *fig.* nastroić lutnią. = *un instrument de musique*, naciągnąć instrument na wyższy ton. = *un violon*, podawać nowe strony do skrzypców. = *sa couleur*, dać obrazowi jędrniejsze kolory. = *la tête à qu''un*, *vid.* TÊTE. *Se* =, wynosić tyle a tyle (o summie), dochodzić do... (o rachunku) — rozgniewać się, rozkołysać się, wpadać w passyą. MONTÉ, ÉE, *prt.* osadzony, wprawiony, oprawiony — nastrojony. *Être bien*, *mal monté*, mieć dobrego, złego konia (o kawalerzyście). *Être monté comme un saint George*, jechać na pysznym, dzielnym koniu. *Etre monté sur le ton de...*, mieć zwyczaj. *Cheval haut monté*, koń podkasany, z za wysokiemi nogami.

MONTEUR, *s. m.* robotnik osadzający drogie kamienie.

MONTGOLFIÈRE, *s. f.* gatunek balonu.

MONTICULE, *s. m.* pagórek, wzgórek.

MONT-JOIE, *s. m.* stos kamieni na pamiątkę jakiego wypadku i t. p. — dawniéj : tytuł pierwszego herolda we Francyi. = *saint Denis*, okrzyk wojenny francuski w wiekach średnich.

MONTOIR, *s. m.* kamień lub kloc po którym się wsiada na konia. *Coté du* =, lewy bok konia. *Difficile au* =, trudny do wsiadania (o koniu).

MONTRE, *s. f.* próbka (zboża, wódki i t. p.) — towary rozłożone w oknach sklepu — pudełko z drogiemi kamieniami wystawione na pokazanie — trąby organów — przejeżdżanie koni (sprzedającje) — targ na konie gdzie je pokazują, przejeżdżają — parada wojskowa — wystawa, pokaz, wejrzenie. *Faire* = *de qu''ch*, popisywać się z czém, wyjeżdżać z czém *fm.* *La* = *des blés est belle*, zboża (na pniu) wiele rokują. *N'être que pour la* =, być na pokazanie tylko, od parady. *Belle* = *et peu de rapport*, na oko to piękne ale pożytku mało. *Cela peut passer à la* =, ujdzie to w ciżbie.

MONTRE, *s. f.* zegarek.

MONTRER, *v. a.* pokazać, pokazywać, dać widzieć, wystawić na widok — wskazać, pokazać komu co — okazywać, dawać oznaki — wykazać co, dowieść czego — uczyć czego, pokazywać co. = *son nez quelque part*, pokazać się gdzie na krótki czas — wtrącać się, nos wścibiać *fm.* = *les talons*, uciec. = *qu''un au doigt*, wytykać palcem

kogo. = *la porte à qu'un*, kazać iść za drzwi. *Se* =, pokazać się gdzie, dać się widzieć — okazać się tém a tém, takim a takim; znaleść się dobrze, źle. MONTRÉ, ÉE, *prt. Avoir été bien, mal montré*, mieć dobrego nauczyciela.

MONTUEUX, EUSE, *a.* górzysty.

MONTURE, *s. f.* bydlę na którém się jeździ — warsztat — osada, oprawa — osadzenie, oprawa, osada, wprawienie — łoże (strzelby). = *de bride*, czanka : część w munsztuku.

MONUMENT, *s. m.* pomnik — grobowiec, pomnik grobowy.

MONUMENTAL, ALE, *a.* pomnikowy, używany w pomnikach.

MOQUER (SE), *v. pron.* żartować z kogo, dworować — żartować sobie, drwić sobie. *Se faire* =, wystawiać się na pośmiewisko, na śmiech. *Etre moqué*, być pośmiewiskiem. *La pelle se moque du fourgon*, przyganiał kocieł garkowi.

MOQUERIE, *s. f.* żarty, najgrawanie się, śmiech.

MOQUETTE, *s. f.* pewna materya wełniana na kobierce.

MOQUEUR, EUSE, *s. et a.* szyderski, szyderczy — żartowniś, szyderca, *s. m.* lubiący szydzić.

MORAILLES, *s. f. pl.* obcęgi któremi się ściska nozdrze konia niestatecznego.

MORAILLON, *s m.* skobel u kufra zachodzący kółkiem w zamek.

MORAL, ALE, *a.* obyczajowy — moralny, dobrych obyczajów — moralny, umysłowy. =, *s. m.* władze umysłowe; umysł, dusza.

MORALE, *s. f.* nauka obyczajowa, nauka moralna — moralność — nauka, upomnienie—sens moralny.

MORALEMENT, *adv.* moralnie. = *parlant*, uważając wedle podobieństwa do rzeczy.

MORALISER, *v. n.* prawić morały. =, *v. a.* nauczać, strofować, dawać nauki.

MORALISEUR, *s. m.* prawiący morały.

MORALISTE, *s. m.* autor piszący o moralności.

MORALITÉ, *s. f.* sens moralny (w bajce i t. p.) — dawniéj: drama moralne — moralność w człowieku — nieskazitelność.

MORBIDE, *a. d. g.* chorobliwy — delikatny, pulchny (o kolorycie ciała w obrazie).

MORBIDESSE, *s. f.* pulchność ciała w obrazie.

MORBIFIQUE, *a. d. g.* sprowadzający chorobę.

MORCEAU, *s. m.* kawał, sztuka, kawałek, kąsek, kęs — skrawek, kawał, spłacheć (ziemi, roli) — kawałek, próbka, exemplarz. *Manger un* =, przekąsić, przegryść, posilić się. *Aimer les bons* =*x*, lubić dobrze zjeść, lubić przysmaczki. *Doubler les* =*x*, zajadać, sprzątać z półmisków. *Le* = *honteux*, kawałek ostatni zostający na półmisku. *S'ôter le* = *de la bouche*, odejmować sobie od gęby. *Avoir ses* =*x taillés*, mieć tyle tylko ile na życie wystarcza — mieć przepisaném co się ma robić.

MORCELER, *v. a.* dzielić na części, na kawałki, pokrajać.

MORCELLEMENT, *s. m.* podział na drobne części.

MORDACITÉ, *s. f.* własność wygryzania, wyżerania — złośliwość, obmowa.

MORDANT, ANTE, *a.* gryzący — wygryzający, wyżerający — uszczypliwy, złośliwy, dojmujący do żywego.

MORDANT, *s. m.* rodzaj pokostu utrzymującego płatki złota (w pozłacaniu) — ciała służące do nadania trwałości farbom — uszczypliwość — przenikliwość (głosu i t. p.).

Mordicant, ante, *a.* gryzący, szczypiący — złośliwy, szczypiący cudzą sławę.

Mordicus *(ucę)*, *adv.* do ostatniego, ząb za ząb.

Mordienne, *s. f. pop. A la grosse* =, bez ceremonii. = *de vous*, bogdaj cię diabli wzięli.

Mordiller, *v. a.* gryźć.

Mordoré, ée, *a.* brudnoczerwony. =, *s. m.* kolor brudnoczerwony.

Mordre, *v. a* kąsać, ukąsić, ugryźć, pokąsać — kąsać, gryźć (o robactwie) — dziobać (o ptastwie) — gryźć, szczypać, wygryzać — zająć szwem w materyi — obmawiać; szczypać sławę czyją. = *la poussière*, gryźć ziemię, być zabitym. = *à la grappe*, ślepo czemu uwierzyć, chwycić się czego. = *à qu''ch, fig.* ugryźć *fig.* = *dans qu...*, ukąsić czego. = *une planche, faire* = *une planche*, serwaserem pociągnąć blachę. **Mordu**, ue, *prt.* ukąszony, pokąsany.

More, *s. m.* Maur: nazwisko ludu. *En user avec qu''un de Turc à* =, żyć jak pies z kotem. *Gris de* =, bury.

Moreau, *a. m.* kary (o koniu).

Morelle, *s. f.* psianka: roślina. = *tubereuse*, kartofel.

Moresque, *a. d. g.* maurytański, od Maurów przejęty. =, *s. f.* rodzaj tańca — moreski, ozdoby w kwiaty i gałęzie.

Morfil, *s. m.* drut (na nieużywanym nożu, brzytwie) — zęby słonia (nieużyte jeszcze w robocie).

Morfondre, *v. a.* ziębić, oziębiać. *Se* =, zaziębić się — czekać nadaremnie, nudzić się czekając.

Morfondure, *s. f.* choroba końsko z nagłego oziębienia.

Morgeline, *s. f. vid.* Alsine.

Morgue, *s. f.* duma, pycha.

Morgue, *s. f*, miejsce w którém wystawiają trupy ludzi znalezionych a nieznanych — izba przy więzieniu w której winowajców zostawiają aby się im dozorcy więzienia przypatrzyli.

Morguer, *v. a.* dumnie spoglądać na kogo.

Moribond, onde, *a.* umierający, konający.

Moricaud, aude, *a. et s.* czarny. =, *s. m* murzyn.

Morigéner, *v. a.* wychowywać kogo, uczyć obyczajności — strofować; rządzić kim.

Morille, *s. f.* grzyb.

Morillon, *s. m.* rodzaj rozenków czarnych. =s, *s. m. pl.* szmaragdy nieszlifowane.

Morion, *s. m.* czapka w dawnéj zbroi — uderzenie drzewcem halabardy.

Morne, *a. d. g.* smutny, ponury — ciemny (kolor).

Morne, *s. f.* mała góra; nazwisko używane w Ameryce.

Morné, ée, *a.* ze stępionem ostrzem, tępy.

Mornifle, *s. f.* uderzenie w gębę, policzek.

Morose, *a. d. g.* złego humoru, kwaśny, tetryczny; tetryk *s. m.*

Morosité, *s. f.* kwaśny humor, tetryczność.

Morphine, *s. f.* morfina: pierwiastek usypiający w opium i t. p.

Morpion, *s. m.* mędeweszka.

Mors, *s. m* wędzidło, munsztuk. *Prendre le* = *aux dents*, wziąć na kieł — *fig.* wziąć na kieł, rozbrykać się, znarowić się, rozhukać się.

Morsure, *s. f.* ukąszenie.

Mort, *s. m.* śmierć, zgon, skon — kara śmierci — śmierć, szkielet wystawiający ją. *Mourir de sa belle* =, umrzeć naturalną śmiercią. *Etre à la* =; *être malade à la* =, być śmiertelnie chorym. *Avoir*

la = entre les dents, stać nad grobem. *Il serait bon à aller querir la =*, po śmierć go posłać (o kim co wysłany długo się bawi). *La = éternelle*, śmierć wieczna, potępienie. *Sentence de =*, wyrok śmierci. *Cette affaire va à la =*, to śmiercią pachnie, grozi. *Souffrir = et passion*, cierpieć nieznośne boleści. *C'est ma =*, tego znieść nie mogę. *A =*, na śmierć, na zabój — śmiertelnie. *Condamner à =*, skazać na śmierć. *A la =*, śmiertelnie, niezmiernie. *A la vie et à la =*, na zawsze, żyć i umierać. *Par la =*, przysięgam.

Mort, orte, *s.* umarły, trup — poległy, zabity. *Tête de =*, trupia głowa. *Faire le =*, udać umarłego — przyczaić się. *Le = saisit le vif*, osoba umierająca oddając swoje mienie dziedzicowi osobnego aktu dla ważności niepotrzeba.

Mortadelle, *s. f.* gatunek salcesonów włoskich.

Mortaillable, *a. d. g.* przywiązany do gleby (chłop, chłopka).

Mortaise, *s. f.* fuga do zczepiania sztuk drzewa i t. p.

Mortalité, *s. f.* śmiertelność, wymieranie.

Mort-aux-rats, *s. f.* trucizna na szczury.

Mort-bois, *s. m. vid.* Bois.

Morte-eau, *s. f.* słaby przypływ morza między nowiem a pełnią księżyca.

Mortel, elle, *a.* śmiertelny, podlegający śmierci — śmiertelny, przyprawiający o śmierć — śmiertelny, nieprzejednany (nieprzyjaciel i t. p.) — ogromny, kaduczny, piekielny *fm.* =, *s. m.* śmiertelnik, człowiek.

Mortellement, *adv.* śmiertelnie, na śmierć — strasznie, okropnie.

Mort-paye, *s. f. vid.* Paye.

Morte-saison, *s. f.* zła pora, pora w której nie ma zarobku.

Mort-gage, *s. m.* zastaw którego używanie zostawia się wierzycielowi.

Mortier, *s. m.* bałk: mieszanina wapna z piaskiem — moździerz (do tłuczenia) — moździerz, rodzaj armaty — rodzaj biretu z galonem jaki nosili dawniéj członkowie parlamentu.

Mortifère, *a. d. g.* przyprawiający o śmierć, śmiercionośny.

Mortifiant, ante, *a.* przykry, martwiący.

Mortification, *s. f.* zmartwienie (mięsa, ciała), zmartwiałość — martwienie ciała, umartwienie — zgryzota, zmartwienie, frasunek.

Mortifier, *v. a.* zrobić skruszałém (mięso) — martwić, umartwiać ciało. *Se =*, martwić się, martwić ciało — umartwić kogo — gryźć się czém. Mortifié, ée, *prt.* kruchy, skruszały (o mięsiwach) — zmartwiony, zgryziony.

Mort-né, *a. m.* Mort-née, *a. f.* ginący prawie wraz z urodzeniem.

Mortuaire, *a. d g.* śmiertelny, pogrzebowy.

Morue, *s. f.* dorsz: ryba. *Poignée de =s*, dwie sztuki dorsza związane razem.

Morve, *s. f.* smark, smarkociny — nosacizna: choroba końska.

Morveau, *s. m.* smarkociny, glut z nosa.

Morveux, euse, *a.* zasmarkany, smarkaty — nosaty (o koniach). =, *s. m.* smarkacz, śmierdziuch. *Qui se sent = se mouche*, na złodzieju czapka gore; brzęknij w stół to się nożyce odezwą. =euse, *s. f.* smarkata. *Traiter qu'un comme un =*, nie mieć kogo za boże stworzenie, za betkę pętelkę.

Mosaïque, *a. d. g.* mojżeszowy.

Mosaïque, *s. f.* mozajka, robota

układana z różnokolorowych drobnych kawałków — rozmaitości.

Moscouade, *s. f.* cukier niewywarzony.

Mosquée, *s. f.* meczet, dżami.

Mot, *s. m.* wyraz, słowo, słówko, kilka słów, parę słów — wyrażenie—maxyma—słowo (w kupnie) cena — dewiza w herbie, godło. = *d'ordre*, hasło. = *propre*, wyrażenie właściwe. = *faible*, wyrażenie za słabe. = *artificiel*, wyraz sztuczny dla przypomnienia czego. *Gros* =*s*, wyrażenia grubijańskie. *Bon* =, trafne, dowcipne słówko które się udało komu, koncepcik. = *fin*, wyrażenie proste na pozór a kryjące trafną myśl. *Dire le fin* =, powiedzieć ostatnie słowo. = *pour rire*, co zabawnego, śmiejącego. *Il n'y a pas là un* = *pour rire*, nie ma z czém żartować; to nie palcem przekiwać — w tém nic nie ma śmiesznego. *Traîner ses* =*s*; *compter ses* =*s*, cedzić słówka przez zęby. *Dire les* =*s et les paroles*, powiedzieć co bez ogródki. *Ne dire* =; *ne sonner* =, ani słowa nie rzeknąć; ani pisnąć. *Il n'y a qu'un* = *qui serve*, powiedz ostatnie słowo — to moje ostatnie słowo. *Prendre qu'un au* =, wziąć kogo za słowo. *En un* =; *en un* = *comme en mille*, słowem. = *à* =; = *pour* =, co do słowa. *Dicter* = *à* =, dyktować po słówku. *Le* = *à* =, *s. m.* dosłowne tłómaczenie i t. p.

Motet, *s. m.* muteta: muzyka psalmu i t. p.

Moteur, *s. m.* siła poruszająca, sprężyna — poruszający muszkuł i t. p.

Moteur, trice, *a.* wprawiający w ruch, nadający ruch.

Moti, *s. m.* powód, przyczyna, pochop, sprężyna.

Motion, *s. f.* poruszenie — wniosek, projekt wniesiony. = *d'ordre*, wniosek tyczący się porządku w obradach.

Motiver, *v. a.* wywieść, wyprowadzić rzecz, wyłuszczyć powody do czego — wymotywować.

Motte, *s. f.* bruzda — wzgórek, kępa — ziemia uczepiająca się korzeni i t. p. =*s à brûler*, krążki z kory dębowéj ubitéj używane do palenia.

Motter (se), *v. pron.* przycupnąć, upaść, w bruździe się schować (o kuropatwach).

Motus *(voce)*, cyt! cicho! ani warwar, ani mrumru.

Mou, Mol, olle, *a.* miękki, miętki, zmiękły — słaby, zniewieściały, bez jędrności. *Le temps est* =, zanosi się na słotę, czas ocieżał. *Un mol abandon*, zaniedbanie.

Mou, *s. m.* letkie, płuca.

Mouchard, *s. m.* szpieg policyjny.

Mouche, *s. f.* mucha — muszka (z kitajki przylepiana na twarzy) — pewny rodzaj gry w karty — szpieg policyjny — nazwisko konstellacyi. =*s*, pierwsze boleści przed połogiem. = *à miel*, pszczoła. *Etre tendre aux* =*s*, byle czém się obrażać. *Prendre la* =, oprysknąć się, obrazić się. *Pieds de* =*s*, bazgranina, pismo jak gdyby kura grzebała. *Dru comme* =*s*, jak grad, gęsto, rzęsisto.

Moucher, *v. a.* utrzeć nos — objaśnić świecę, uciąć knot. = *du sang*, mieć płynienie krwi z nosa. *C'est un homme qui ne se mouche pas du pied*, to człowiek zręczny. *Se* =, utrzeć sobie nos.

Moucher, *v. a.* szpiegować.

Moucherolle, *s. f.* muchołówka: ptak.

Moucheron, *s. m.* komar — knot palącej się świecy.

Moucheter, *v. a.* nakrapiać, centkować. = *de l'hermine*, przyszywać na gronostajach czarne futer-

ka. MOUCHETÉ, ÉE, *prt. et a.* centkowany, nakrapiany. *Blé moucheté*, zboże śnieciaste. *Sabre moucheté*, szpada, pałasz którego ostrze obwinięte do fechtowania się.

MOUCHETTES, *s. f. pl.* szczypce.

MOUCHETURE, *s. f.* nakrapianie, srokacinka — wrzody na skórze.

MOUCHEUR, *s. m.* sługa do objaśniania świec.

MOUCHOIR, *s. m.* chustka. = *de poche*, chustka do nosa. = *de cou*, chustka na głowę. *Jeter le* =, wybrać sobie kobietę według upodobania.

MOUCHURE, *s. f.* = *de chandelle*, knotek upalony u świecy.

MOUDRE, *v. a.* mléć, zemléć co — mléć. = *qu'un de coups*, zbić, wygrzmocić, wytatarować skórę. *Il n'est que d'être son blé* =, najlepiéj się rzecz udaje gdy się jéj samemu dogląda; pańskie oko konia tuczy. MOULU, ÉE, *prt.* zmielony — zbity. *Or moulu*, złoto zbite na blaszki.

MOUE, *s. f.* wykrzywianie gęby. *Faire la* =, krzywić się, dąsać się.

MOUÉE, *s. f.* krew jelenia z mlékiem i chlebem dawana psóm.

MOUETTE, *s. f.* mewka: ptak morski.

MOUFETTE, *s. f.* śmierdziel: źwiérz.

MOUFLARD, ARDE, *s.* pucołowaty.

MOUFLE, *s. f.* machina do podnoszenia ciężarów — rękawica o wielkim palcu (bez przedziałów na inne).

MOUFLE, *s. m. Chim.* rodzaj tygielka.

MOUFLON, *s. m.* gatunek barana.

MOUILLAGE, *s. m.* grunt w morzu gdzie się zarzuca kotwicę.

MOUILLE-BOUCHE, *s. f.* winiówka: gatunek gruszki soczystéj.

MOUILLER, *v. a.* maczać, zmaczać, pomaczać, zwilgotnić, zrosić. = *l'ancre*, rzucić kotwicę. = *les L*, wymawiać literę L lub dwa L jak I np. *fille (fii)*. *Se* =, zmaczać się, pomaczać się. *Tirer au doigt mouillé*, ciągnąć losy na co.

MOUILLETTE, *s. f.* kawałek chleba który się macza w jajach na miękko.

MOUILLOIR, *s. m.* miseczka w któréj prządki maczają palce przędąc.

MOUILLURE, *s. f.* maczanie, namoczenie.

MOULAGE, *s. m.* odlewanie snycerskich robót — mierzenie drzewa na opał.

MOULE, *s. f.* ślimak morski czarny jadalny.

MOULE, *s. m.* forma wydrążona do odlewania robót snycerskich, foremka do robienia świec i t. p. — pewna miara drzewa na opał. = *de bouton*, guzik nim zostanie obszyty. *Cela ne se jette pas en* =, to nie tak łatwo zrobić. *Le* = *en est rompu*, o człowieku oryginalnym jakich mało na świecie.

MOULER, *v. a.* odlać w formie, w foremce — mierzyć drzewo na opał. *Se* = *sur qu'un*, układać się na wzór czyj. MOULÉ, ÉE, *prt.* odlewany. *Lettre moulée*, litera w druku — litera pisana na wzór drukowanéj. *Lire le* =, czytać książki. *Croire tout ce qui est moulé*, wierzyć wszystkiemu co drukowane.

MOULEUR, *s. m.* robotnik odlewający roboty snycerskie — nadzorca mierzący drzewo na opał.

MOULIN, *s. m.* młyn. = *à bras*, żarna. = *à vent*, młyn wietrzny, wiatrak. = *à eau*, młyn wodny. = *à vapeur*, młyn parowy. = *à poudre*, młyn prochowy. = *à café*, młynek do kawy. *C'est un* = *à paroles*, gadatywus, gęba jak na kołowrocie (o osobie gadatliwéj). *Il lui ressemble comme à un* = *à vent*, (o osobach wcale niepodobnych) podolny do niego ostrością zębów i z tyłu piętami.

MOULINAGE, *s. m.* kołowrotek.

MOULINER, *v. a.* kręcić lub prząść

na kołowrotku — stoczyć, toczyć (o robactwie gryzącém drzewo).

Moulinet, *s. m.* winda. *Faire le = avec une épée, etc* kręcić się młynka robiąc szpada i t. p.

Moulineur, Moulinier, *s. m.* robotnik do kręcenia jedwabiu na kołowrotku.

Moult, *adv.* *(vi.)* wiele.

Moulure, *s. f.* listewki, listwy w architekturze lub stolarstwie.

Mourant, ante, *a. et s.* umierający, konający. *Les yeux =s*, oczy jakby konające.

Mourir, *v. n.* umierać, konać, umrzeć, skonać — zginąć, zniknąć, zaginąć, wygasnąć — skończyć się — wygasnąć (o ogniu) — obumierać, ginąć, gubić się (o głosie i t. p.) — umierać z czego, ginąć od czego, z czego, cierpieć co (głód i t. p.) — obumierać (o roślinach), zamierać. *= dans les formes*, umrzeć pomimo wszelkich środków lekarskich. *= tout en vie*, umrzeć po krótkiéj a nagłéj chorobie. *On ne sait qui meurt qui vit*, dziś żyjem jutro gnijem. *Faire = qu'un*, zabijać, zabić kogo — tracić (karą śmierci). *Se =*, umierać, konać — gasnąć (o ogniu) — konać (o lampie). Mort, orte, *prt.* umarły, nieżyjący, nieżywy—martwy. *Chair morte*, dziwe mięso. *Teint mort*, cera trupia, posiniała, wybladła. *Il a la gueule morte*, umilknął, nie umie trzech zliczyć. *Eau morte*, woda stojąca. *Langue morte*, język umarły, nieżyjący. *Pays mort*, kraj zniszczony, pusty. *Papier mort*, *vid.* Papier. *Tomber mort*, paść trupem.

Mouron, *s. m.* kurzyślep, kurzymor : roślina. *= des oiseaux*, mokrzyca, mokrzec : ziele dla ptaszków.

Mourre, *s. f.* zabawa w któréj szybko otwierając palce ręki każe się drugiemu zgadywać ile otworzonych a ile zamkniętych.

Mousquet, *s. m.* muszkiet: dawny rodzaj strzelby. *Porter le =*, służyć w piechocie. *Crever comme un vieux =*, umrzeć z niewstrzemięźliwości.

Mousquetade, *s. f.* wystrzał z muszkietu — ogień muszkietowy.

Mousquetaire, *s. m.* muszkietnik, muszkietyr, żołnierz pieszy dawniéj : żołnierz konny z gwardyi króleskiéj.

Mousqueterie, *s. f.* strzały z muszkietów.

Mousqueton, *s. m.* karabinek.

Mousse, *a. d. g.* tępy, stępiony.

Mousse, *s. m.* młody majtek na nauce.

Mousse, *s. f.* mech — pleśń na głowie starego karpia — szum, mus na trunkach — piana śmietankowa. *= de Corse*, gatunek mchu z Korsyki. *Pierre qui roule n'amasse pas de =*; na miejscu i kamień porasta.

Mousseline, *s. f.* muślin.

Mousser, *v. n.* mussować, wydawać szum, pianę. *Faire =*, pienić, robić pianę na czém — *fig.* zachwalać, trąbić, roztrębywać.

Mousseron, *s. m.* huba : rodzaj grzybów.

Mousseux, euse, *a.* musujący, który musuje, pieni się. *Rose =y seuse*, rodzaj róży kosmatéj.

Moussoir, *s. m.* kopystka do pienienia czokolady.

Mousson, *s. m.* wiatr peryodyczny wiejący dla żeglujących do Indyi — pora tego wiatru.

Moussu, ue, *a.* mszysty, mchem obrosły.

Moustache, *s. f.* wąs, wąsy (u człowieka) — wąsy (u kotów i t. p.). *Vieille =*, stary wiarus. *Retrousser la =*; *relever sa =*, pokręcić wąsa. *Elever qu'ch à qu'un sur sa*

=, z przed nosa co komu porwać. *Donner sur la = de qu'un*, chopnąć w pysk.

Moustiquaire, *s. f.* siatka z gazy którą się osłania łóżko od komarów, sierpanka.

Moustique, *s. m.* pewien owad w Afryce którego ukąszenie wielki ból sprawia.

Moût, *s. m.* moszcz, młode wino.

Moutarde, *s. f* musztarda—gorczyca: ziarno. *S'amuser à la* =, na drobnostkach czas marnować.

Moutardier, *s. m.* musztardniczka — fabrykant musztardy. *Il se croit le premier = du pape*, dmie, pyszni się, jak kiszka między sobolami.

Moutier, *s. m.* *(vi.)* klasztor. *Il faut laisser le = où il est*, nie trzeba naruszać przyjętych zwyczajów.

Mouton, *s. m.* baran, skop — baranina, skopowina, mięso baranie — skórka barania — szpieg nasadzony dla wybadania więźniów — osada ucha dzwonu — baran: machina do wbijania palów. =*s*, białe bałwany pieniącego się morza. *Un troupeau de =s*, trzoda owiec. *Doux comme un* =, słodki jak baranek. *Revenons à nos =s*, wróćmy do rzeczy. *Le peuple fait comme les =s*, lud jest jak barany, jeden za drugim owczym bieżą pędem.

Moutonner, *v. a.* fryzować jak baranka. =, *v. n.* toczyć białe bałwany (o spienionych wodach).

Moutonnier, ère, *a.* niewolniczo naśladujący.

Mouture, *s. f.* mełcie, zmielenie, zmełcie, mléwo — mieszanina w trzeciéj części z żyta, jęczmienia i pszeniey.

Mouvance, *s. f.* zależność lenności od dóbr jakich.

Mouvant, ante, *a.* poruszający, nadający ruch — ruchomy, usuwający się pod nogami. *Fief = d'un autre*, lenność zależąca od innéj jakiéj.

Mouvement, *s. m.* poruszenie, ruch — ruch, agitacya (ciała) — ruchy ciała — bieg, ruch, kolejne przemiany — przejście z tonu do tonu, z dźwięku do dźwięku — życie, ruch — rozmaitość — poruszenie, wzburzenie (umysłów) — w zégarze: sztuki, sztuczki które sprawiają iż zégar idzie. = *en avant*, *en arrière*, zwrót wprzód, w tył (w wojsku). *Arrêts du propre* =, wyrok sądu wydany bez słuchania stron. = *en blanc*, sztuki zégarka w planie dopiero.

Mouvoir, *v. a.* ruszać, poruszać, poruszyć, nadać ruch czemu, wprawić w ruch — pobudzić, podniecić. *Se* =, poruszać się, ruszać się — odbywać poruszenia. *Faire* =, wprawić co w ruch. *L'objet meut la puissance*, przedmiot sprowadza działanie siły na siebie. Mu, ue, *prt.* poruszony — wzniecony. *Procès mus et mouvants*, procesa obecnie podniesione i nadal podnieść się mające.

Moxa, *s. m.* rodzaj kanteryzacyi zapalając na ranie bawełnę lub kłaki.

Moye, *s. f.* miękki pokład na kamieniu.

Moyen, enne, *a.* średni — środkowy — pośredni, mierny, miernego wzrostu i t. p. = *âge*, *vid.* Age. =*enne latinité*, łacina wieków średnich. *Femme de =enne vertu*, kobieta podejrzanéj cnoty. *Terme* =, *vid.* Terme. =*enne proportionnelle*, średnia proporcyonalna (w matematyce). *Écrire en* =, pisać średnim charakterem, ani zbyt grubo ani za cienko. *Du = bronze*, medale średniéj wielkości.

Moyen, *s. m.* środek, sposób, droga — pośrednictwo, pomoc — możność — dowód (w procesie) —

środek. =s, s. m. pl. dostatki, majątek — zdolności, zdatność, talenta. *Voies et* =s, dochody skarbu publicznego. *Au = de...*, za pomocą — za wstawieniem się. *Il n'y a pas = de faire cela*, nie ma na to sposobu; nie sposób to zrobić.

Moyennant, *prép.* za pomocą czego. = *la somme de ..*, za tyle a tyle.

Moyennement, *adv.* miernie, pomiernie, średnio.

Moyenner, *v. a.* ułatwić co, przywieść do czego, skojarzyć co.

Moyeu, *s. m.* kłódka (u koła wozu).

Moyeu, *s. m.* żółtko jaja — powidła ze śliwek.

Mozarabe, *s. m.* w Hiszpanii: chrześcianin nawrócony z maura lub araba.

Mu, ue, *prt. vid.* Mouvoir.

Muable, *a. d. g.* zmienny, niestały.

Muance, *s. f.* zamiana nóty na nótę w muzyce.

Muche-pot (à), *adv.* ukradkiem.

Mucilage, *s. m. Bot.* kléj w roślinach.

Mucilagineux, euse, *a.* klejowaty.

Mucosité, *s. f.* klejowatość.

Mue, *s. f.* lenienie się (źwierząt) — pierzenie się (ptastwa) — zrzucanie skóry (węża) — pierze lub sierć zrzucona — klatka na ptaka łowczego w czasie pierzenia się — kurnik. = *du cerf*, rogi jelenia porzucone. = *du serpent*, wylina, skóra węża. *Autour de trois* =s, trzyletni jastrząb.

Mué, ée, *a.* który się wylenił (źwierz) — który się wypierzył (ptak).

Muer, *v. n.* lenić się (o źwierzętach) — pierzyć się (o ptastwie) — zrzucać skórę — mutować, odmieniać się na grubszy (o głosie dorastającego młodzieńca).

Muet, ette, *a.* niemy, oniemiały — cichy, niemy — niewymawiający (o literach). =, *s. m.* niemy, niemowa.

Muette, *s. f.* stajenka na jelenie w czasie lenienia się lub ptastwo pierzące się — domek na schadzki strzelców.

Mufle, *s. m.* pysk (u źwierząt) — ozdoba snycerska naśladująca pysk źwierzęcia — morda, pysk (pogardliwie). = *de lion*, *vid* Muflier.

Muflier, *s. m.* orlik: roślina.

Mufti, *s. m.* mufty, naczelny doktor prawa mahometańskiego.

Muge, *s. m.* głowacz: ryba.

Mugir, *v. n.* ryczéć, ryknąć.

Mugissant, ante, *a.* ryczący.

Mugissement, *s. m.* ryk, ryczenie.

Muguet, *s. m.* konwalia: roślina — elegancik, galancik, mizguś.

Mu, *s. m.* warczenie psa.

Mugueter, *v. a. et n.* umizgać się, umizgi stroić (do kobiet).

Muid, *s. m.* dawniejsza miara rzeczy ciekłych i sypkich — oxeft wina.

Mulâtre, *s. et a. d. g.* urodzony z murzyna i z białéj lub z białego i murzynki — mulat, *m.* mulatka *f.*

Mulcter, *v. a.* skazać na karę jaką — szarpać, targać kogo *fig.*

Mule, *s. f.* pantofel, sandał kobiecy, muły, mulety — pantofel papieża ze znakiem krzyża.

Mule, *s. f.* mulica. *Ferrer la* =, korzystać z kupna które się dla innego robi.

Mules, *s. f. pl.* odziębienia na piętach.

Mulet, *s. m.* muł: bydlę — każde źwierzę spłodzone z dwu gatunków a nie płodzące nawzajem — roślina powstała z dwóch różnych nasion — *vid.* Muge.

Muletier, *s. m.* mulnik, mularz przewodnik mułów.

Muletières, *s. f. pl.* sieć na głowacze.

Mulotte, *s. f.* gardziel (u ptaków łowczych) — ślaz : żołądek cielęcia.

Mulon, *s. m.* kupka, stos.

Mulot, *s. m.* mysz leśna.

Multiforme, *a. d. g.* wielokształtny.

Multinôme, *a. d. g.* wielorakiéj formy, *vid.* Polynôme.

Multiple, *a. d. g.* mnogi, zawierający wiele jedności — wieloraki, wieloliczny =, *s. m.* liczba powstająca z pomnożenia innéj.

Multipliable, *a. d. g.* dający się mnożyć.

Multipliant, *s. m.* szkiełko pomnażające przedmioty — wielkie drzewo Indyi Wsch. którego gałęzie wrastają prostopadle w ziemię.

Multiplicande, *s. m.* mnożna, liczba mnożąca inne.

Multiplicateur, *s. m.* mnożnik.

Multiplication, *s. f. Arith.* mnożenie — pomnażanie — pomnażanie się.

Multiplicité, *s. f.* mnogość, mnóstwo.

Multiplier, *v. a.* pomnożyć, powiększyć liczbę, pomnażać co, mnożyć co, namnożyć czego — *Arith.* mnożyć, odbywać mnożenie. =, *v. n. Se* =, mnożyć się, rozmnażać się.

Multitude, *s. f* mnóstwo, wielka liczba — gmin, tłuszcza.

Multivalve, *a. d. g.* wielościenny (o muszlach).

Municipal, ale, *a.* municypalny, miejski. *Les = paux*, urzędnicy municypalni, z magistratu.

Municipalité, *s. f.* urząd municypalny, magistrat — ratusz.

Municipe, *s. m.* municipium (w dawnym Rzymie), miasto włoskie mające prawo obywatelstwa.

Munificence, *s. f.* hojność, wspaniałość.

Munir, *v. a.* obwarować, obronném zrobić. = *de qu''ch*, zaopatrzyć w co. *Se* =, zaopatrzyć się — uzbroić się w co, czém *fig.*

Munition, *s. f.* amunicya, prowiant, żywność i t. p. — zapas, zasób. *Pain de* =, chleb komiśny (dla żołnierzy). *Fusil de* =, karabin (w piechocie).

Munitionnaire, *s. m.* liwerant dostarczający wojsku żywności lub amunicyi.

Muphti, *s. m. vid.* Mufti.

Muqueux, euse, *a.* ślózowaty, klejowaty. *Membrane* =*euse*, błona ślózowa.

Mur, *s. m* mur — ściana — w kopalniach : część niższa — *fig.* zapora. = *de face*, front domu. *Mettre qu''un au pied du* =, zapędzić kogo w kąt, przyprzeć do muru. *C'est se donner la tête contre le* =, głową muru nie przebije.

Mûr, ûre, *a.* dojrzały, źrały, dościgły — wystały (o winie, trunku, o wrzedzie bliskim przepęknienia). *L'habit est* =, suknia schodzona, wytarta, wysłużona. *Un fruit = pour le ciel*, młoda osoba pobożna umierająca. *La poire est* =*ûre*, rzecz dojrzała.

Muraille, *s. f.* mur — ściana. *Cette = pousse*, mur się wypina, wygina. *Entre quatre* =*s*, w więzieniu. *Être comme une = devant l'ennemi*, stanąć murem przed nieprzyjacielem.

Mural, ale, *a.* murowy. *Couronne* =*ale*, *vid.* Couronne. *Cercle* =, cyrkuł astronomiczny na ścianie muru przymocowany. *Plantes* =*ales*, rośliny pnące się po murach.

Mûre, *s. f.* morwa : owoc. = *sauvage*, jerzyna, ożyna : owoc.

Mûrement, *adv.* rozważnie, z zastanowieniem, dojrzale.

Murène, *s. f.* murena : ryba.

Murer, *v. a.* zamurować — otoczyć murem, obmurować.

Murex, *s. m.* rodzaj musli kolczastych.

Muriate, *s. m. Chim.* solnik: kombinacya kwasu solnego z zasadą. = *de soude*, solnik sody: sól kuchenna.

Muriatique, *a. m. Chim.* solny (kwas).

Mûrier, *s. m.* morwa, morwowe drzewo.

Mûrir, *v. n.* dojrzewać, dojrzéć — wystać się (o wrzodzie). =, *v. a.* — przyspieszać dojrzewanie, wystanie się.

Murmure, *s. m.* szemranie, szmér — mruczenie — szemranie, skargi.

Murmurer, *v. n.* mruczéć, szemrać, pomrukiwać — szemrać, narzekać.

Murrhin, **ine**, *a.* myrrowy: o niektórych naczyniach u starożytnych.

Musagète, *a. m.* wiodący grono muz (Apollo).

Musaraigne, *s. f.* gatunek myszy polnéj o długim pysku.

Musard, **arde**, *a. et s.* bawiący się fraszkami.

Musc, *s. m.* gatunek sarna wydającego piżmo — piżmo, myszka. *Peau de* =, skórka napuszczona piżmem. *Couleur de* =, kolor brunatny.

Muscade, *s. f.* muszkat — gałka u kuglarzy. *Noix* =, muszkatałowa gałka.

Muscadet, *s. m.* wino muszkatowe.

Muscadier, *s. m.* piżmowiec: drzewko.

Muscadin, *s. m.* cukierek pachnący piżmem — elegancik, fanfaron.

Muscat, *a. et s. m.* muszkat, rodzaj winogron — pewien gatunek gruszek.

Muscipule, *s. f.* muchołówka: rodzaj roślin.

Muscle, *s. m.* muszkuł.

Musclé, **ée**, *a.* z wydatnemi muszkułami.

Musculaire, *a. d. g.* muszkularny, żylasty — muszkułowy.

Muscule, *s. m.* u starożytnych: pewna machina wojenna do zasłaniania oblegających.

Musculeux, **euse**, *a.* muszkularny, żylasty.

Muse, *s. f.* muza (w mitologii) — natchnienie poetyckie, wena. =*s*, muzy, nauki, sztuki.

Muse, *s. f.* bekanie się jeleni: popęd płciowy.

Museau, *s. m.* pysk, morda (u źwierząt).

Musée, *s. m.* muzeum, gabinet.

Museler, *v. a.* włożyć kaganiec na pysk — *fig.* okiełznać.

Muselière, *s. f.* kaganiec (wkładany na pysk).

Muser, *v. n.* gapić się, trwonić czas na czém — bekać się (o jeleniu). *Qui refuse, muse*, nie trzeba odpychać tego co się nadarza.

Muserolle, *s. f.* część uździenicy na nozdrzu.

Musette, *s. f.* koza: instrument muzyczny.

Muséum, *s. m.* muzeum, gabinet.

Musical, **ale**, *a.* muzyczny.

Musicalement, *adv.* według prawideł muzyki.

Musicien, **enne**, *s.* znający muzykę — muzykant, wirtuoz.

Musico, *s m.* karczma (w Niderlandach).

Musique, *s f.* muzyka: sztuka — kapela, muzyka, granie — kapela, muzyka, muzykanci. *Notes de* =, nóty. *Être réglé comme un papier de* =, być regularnym, punktualnym, akuratnym jak zégarek.

Musquer, *v. a.* upiżmować. *Se* =, upiżmować się. **Musqué**, **ée**, *prt. et a.* pizmowany, upiżmowany — *fig.* wymuszony, wystrojony, wy-

muskany. *Messe musquée*, summa, ostatnia msza.

Musser (se), *v. pron.* schować się, skryć się. *A musse pot*, ukradkiem.

Musulman, ane, *a.* muzułmański, mahometański. =, *s. m.* mahometanin, muslemin. =ane, *s. m.* mahometanka.

Musurgie, *s. f.* sztuka stosownego użycia dźwięków podobnych i różnych.

Mutabilité, *s. f.* zmienność.

Mutacisme, *s. m.* niemożność wymówienia liter B. M. P.

Mutation, *s. f.* zmienianie się. =*s*, odmiany.

Mutilation, *s. f.* ucięcie członka ciała — kalectwo — uszkodzenie (pomników i t. p.).

Mutiler, *v. a.* uciąć, odciąć (członek ciała) — wytrzebić, wyrzezać — uszkodzić — poobcinać (w piśmie, w dziele).

Mutin, ine, *a.* buntowniczy, niesworny — figlarny, żywy (o oczach i t. p.) — złośliwy. =, *s. m.* buntownik.

Mutiner (se), *v. pron.* zbuntować się — być krnąbrnym, niesłuchać.

Mutinerie, *s. f.* bunt — zbuntowanie się.

Mutisme, *s. m.* niemość, niemota — oniemienie — zupełne milczenie.

Mutuel, elle, *a.* wzajemny.

Mutuellement, *adv.* wzajemnie.

Mutule, *s. f.* ozdoba gzémsu korynckiego.

Myographie, *s. f.* Myologie, *s. f.* opisanie muszkułów.

Myope, *a. et s. d. g.* krótkiego wzroku.

Myope, *s. m.* rodzaj owadów dwuskrzydłych *np.* komary.

Myopie, *s. f.* krótki wzrok.

Myosotis, *s. m. Bot.* pacierzyczka: roślina.

Myotomie *s. f.* anatomia muszkułów.

Myriade, *s. f.* dziesięć tysięcy, ćma*, miryada — niezliczona liczba, ćma, chmura.

Myriamètre, *s. m.* miryametr: dziesięć tysięcy metrów.

Myriapode, *s m. vid.* Millepieds.

Myrobolan, *s. m.* myrabolan: owoc z Ameryki i Indyi.

Myrrhe, *s. f.* mira, żywica z Arabii.

Myrrhis, *s. f.* marchewnik: roślina.

Myrte, *s. m.* mirt: roślina — mirt: godło wesela.

Myrtiforme, *a. d. g.* w kształcie liścia mirtowego.

Mystagogue, *s. m.* kapłan wprowadzający do mysteryów u starożytnych.

Mystère, *s. m.* tajemnice (w religii) — tajemnica, sekret, skrytość — mysterya: dyalogi, sztuki grywane w średnich wiekach. =*s*, *s. m. pl.* mysterya, tajemnicze obrzędki w starożytności — *fm.* sekreta, konszachty, szepty.

Mystérieusement, *adv.* tajemniczo.

Mystérieux, euse, *a.* tajemniczy, otoczony lub otaczający się tajemnicami.

Mysticité, *s. f*, mistyczność, badanie tajemnic.

Mystificateur, *s. m.* kuglarz, lubiący zwodzić, oszukiwać.

Mystification, *s. f.* mistyfikacya, oszukanie, nadużycie łatwowierności.

Mystifier, *v. a.* oszukać, wywieść w pole, nadużyć łatwowierności czyjéj.

Mystique, *a. d. g.* mistyczny, alegoryczny, duchowy — mistyczny, o mistycyzmie traktujący. =, *s. m.* mistyk.

Mystiquement, *adv.* mistycznie.

Mystre, *s. m.* pewna miara rzeczy ciekłych u Greków.

Mordicant, ante, *a.* gryzący, szczypiący — złośliwy, szczypiący cudzą sławę.

Mordicus *(uce)*, *adv.* do ostatniego, ząb za ząb.

Mordienne, *s. f. pop. A la grosse* =, bez ceremonii. = *de vous*, bogdaj cię diabli wzięli.

Mordiller, *v. a.* gryźć.

Mordoré, ée, *a.* bruduoczerwony. =, *s. m.* kolor bruduoczerwony.

Mordre, *v. a* kąsać, ukąsić, ugryźć, pokąsać — kąsać, gryźć (o robactwie) — dziobać (o ptastwie) — gryźć, szczypać, wygryzać — zająć szwem w materyi — obmawiać; szczypać sławę czyją. = *la poussière*, gryźć ziemię, być zabitym. = *à la grappe*, ślepo czemu uwierzyć, chwycić się czego. = *à qu''ch, fig.* ugryźć *fig.* = *dans qu...*, ukąsić czego. = *une planche, faire = une planche*, serwaserem pociągnąć blachę. **Mordu**, ue, *prt.* ukąszony, pokąsany.

More, *s. m.* Maur: nazwisko ludu. *En user avec qu''un de Turc à* =, żyć jak pies z kotem. *Gris de* =, bury.

Moreau, *a. m.* kary (o koniu).

Morelle, *s. f.* psianka: roślina. = *tubereuse*, kartofel.

Moresque, *a. d. g.* maurytański, od Maurów przejęty. =, *s. f.* rodzaj tańca — moreski, ozdoby w kwiaty i gałęzie.

Morfil, *s. m.* drut (na nieużywanym nożu, brzytwie) — zęby słonia (nieużyte jeszcze w robocie).

Morfondre, *v. a.* ziębić, oziębiać. *Se* =, zaziębić się — czekać nadaremnie, nudzić się czekając.

Morfondure, *s. f.* choroba końska z nagłego oziębienia.

Morgeline, *s. f. vid.* Alsine.

Morgue, *s. f.* duma, pycha.

Morgue, *s. f*, miejsce w którém wystawiają trupy ludzi znalezionych a nieznanych — izba przy więzieniu w któréj winowajców zostawiają aby się im dozorcy więzienia przypatrzyli.

Morguer, *v. a.* dumnie spoglądać na kogo.

Moribond, onde, *a.* umierający, konający.

Moricaud, aude, *a. et s.* czarny. =, *s. m* murzyn.

Morigéner, *v. a.* wychowywać kogo, uczyć obyczajności — strofować; rządzić kim.

Morille, *s. f.* grzyb.

Morillon, *s. m.* rodzaj rozenków czarnych. =s, *s. m. pl.* szmaragdy nieszlifowane.

Morion, *s. m.* czapka w dawnéj zbroi — uderzenie drzewcem halabardy.

Morne, *a. d. g.* smutny, ponury — ciemny (kolor).

Morne, *s. f.* mała góra; nazwisko używane w Ameryce.

Morné, ée, *a.* ze stępioném ostrzem, tępy.

Mornifle, *s. f.* uderzenie w gębę, policzek.

Morose, *a. d. g.* złego humoru, kwaśny, tetryczny; tetryk *s. m.*

Morosité, *s. f.* kwaśny humor, tetryczność.

Morphine, *s. f.* morfina: pierwiastek usypiający w opium i t. p.

Morpion, *s. m.* mędeweszka.

Mors, *s. m* wędzidło, munsztuk. *Prendre le = aux dents*, wziąć na kieł — *fig.* wziąć na kieł, rozbrykać się, znarowić się, rozhukać się.

Morsure, *s. f.* ukąszenie.

Mort, *s. m.* śmierć, zgon, skon — kara śmierci — śmierć, szkielet wystawiający ją. *Mourir de sa belle* =, umrzeć naturalną śmiercią. *Etre à la* =; *être malade à la* =, być śmiertelnie chorym. *Avoir*

la = entre les dents, stać nad grobem. *Il serait bon à aller querir la =*, po śmierć go posłać (o kim co wysłany długo się bawi). *La = eternelle*, śmierć wieczna, potępienie. *Sentence de =*, wyrok śmierci. *Cette affaire va à la =*, to śmiercią pachnie, grozi. *Souffrir = et passion*, cierpieć nieznośne boleści. *C'est ma =*, tego znieść nie mogę. *A =*, na śmierć, na zabój — śmiertelnie. *Condamner à =*, skazać na śmierć. *A la =*, śmiertelnie, niezmiernie. *A la vie et à la =*, na zawsze, żyć i umierać. *Par la =*, przysięgam.

Mort, orte, *s.* umarły, trup — poległy, zabity. *Tête de =*, trupia głowa. *Faire le =*, udać umarłego — przyczaić się. *Le = saisit le vif*, osoba umierająca oddając swoje mienie dziedzicowi osobnego aktu dla ważności niepotrzeba.

Mortadelle, *s. f.* gatunek salcesonów włoskich.

Mortaillable, *a. d. g.* przywiązany do gleby (chłop, chłopka).

Mortaise, *s. f.* fuga do zczepiania sztuk drzewa i t. p.

Mortalité, *s. f.* śmiertelność, wymieranie.

Mort-aux-rats, *s. f.* trucizna na szczury.

Mort-bois, *s. m. vid.* Bois.

Morte-eau, *s. f.* słaby przypływ morza między nowiem a pełnią księżyca.

Mortel, elle, *a.* śmiertelny, podlegający śmierci — śmiertelny, przyprawiający o śmierć — śmiertelny, nieprzejednany (nieprzyjaciel i t. p.) — ogromny, kaduczny, piekielny *fm.* =, *s. m.* śmiertelnik, człowiek.

Mortellement, *adv.* śmiertelnie, na śmierć — strasznie, okropnie.

Mort-paye, *s. f. vid.* Paye.

Morte-saison, *s. f.* zła pora, pora w której nie ma zarobku.

Mort-gage, *s. m.* zastaw którego używanie zostawia się wierzycielowi.

Mortier, *s. m.* balk: mieszanina wapna z piaskiem — moździerz (do tłuczenia) — moździerz, rodzaj armaty — rodzaj biretu z galonem jaki nosili dawniéj członkowie parlamentu.

Mortifère, *a. d. g.* przyprawiający o śmierć, śmiercionośny.

Mortifiant, ante, *a.* przykry, martwiący.

Mortification, *s. f.* zmartwienie (mięsa, ciała), zmartwiałość — martwienie ciała, umartwienie — zgryzota, zmartwienie, frasunek.

Mortifier, *v. a.* zrobić skruszałém (mięso) — martwić, umartwiać ciało. *Se =*, martwić się, martwić ciało — umartwić kogo — gryźć się czém. Mortifié, ée, *prt.* kruchy, skruszały (o mięsiwach) — zmartwiony, zgryziony.

Mort-né, *a. m.* Mort-née, *a. f.* ginący prawie wraz z urodzeniem.

Mortuaire, *a. d g.* śmiertelny, pogrzebowy.

Morue, *s. f.* dorsz: ryba. *Poignée de =s*, dwie sztuki dorsza związane razem.

Morve, *s. f.* smark, smarkociny — nosacizna: choroba końska.

Morveau, *s. m.* smarkociny, glut z nosa.

Morveux, euse, *a.* zasmarkany, smarkaty — nosaty (o koniach). =, *s. m.* smarkacz, śmierdziuch. *Qui se sent = se mouche*, na złodzieju czapka gore; brzęknij w stół to się nożyce odezwą. =euse, *s. f.* smarkata. *Traiter qu'un comme un =*, nie mieć kogo za boże stworzenie, za betkę pętelkę.

Mosaïque, *a. d. g.* mojżeszowy.

Mosaïque, *s. f.* mozajka, robota

układana z różnokolorowych drobnych kawałków — rozmaitości.

Moscouade, *s. f.* cukier niewywarzony.

Mosquée, *s. f.* meczet, dżami.

Mot, *s. m.* wyraz, słowo, słówko, kilka słów, parę słów — wyrażenie—maxyma—słowo (w kupnie) cena — dewiza w herbie, godło. = *d'ordre*, hasło. = *propre*, wyrażenie właściwe. = *faible*, wyrażenie za słabe. = *artificiel*, wyraz sztuczny dla przypomnienia czego. *Gros* =*s*, wyrażenia grubijańskie. *Bon* =, trafne, dowcipne słówko które się udało komu, koncepcik. = *fin*, wyrażenie proste na pozór a kryjące trafną myśl. *Dire le fin* =, powiedzieć ostatnie słowo. = *pour rire*, co zabawnego, śmieszącego. *Il n'y a pas là un = pour rire*, nie ma z czém żartować; to nie palcem przekiwać — w tém nic nie ma śmiesznego. *Traîner ses* =*s*; *compter ses* =*s*, cedzić słówka przez zęby. *Dire les* =*s et les paroles*, powiedzieć co bez ogródki. *Ne dire* =; *ne sonner* =, ani słowa nie rzeknąć; ani pisnąć. *Il n'y a qu'un = qui serve*, powiedz ostatnie słowo—to moje ostatnie słowo. *Prendre qu'un au* =, wziąć kogo za słowo. *En un* =; *en un = comme en mille*, słowem. = *à* =; = *pour* =, co do słowa. *Dicter = à* =, dyktować po słówku. *Le = à* =, *s. m.* dosłowne tłómaczenie i t. p.

Motet, *s. m.* muteta: muzyka psalmu i t. p.

Moteur, *s. m.* siła poruszająca, sprężyna — poruszający muszkuł i t. p.

Moteur, trice, *a.* wprawiający w ruch, nadający ruch.

Moti , *s. m.* powód, przyczyna, pochop, sprężyna.

Motion, *s. f.* poruszenie — wniosek, projekt wniesiony. = *d'ordre*, wniosek tyczący się porządku w obradach.

Motiver, *v. a.* wywieść, wyprowadzić rzecz, wyłuszczyć powody do czego — wymotywować.

Motte, *s. f.* bruzda — wzgórek, kępa — ziemia uczepiająca się korzeni i t. p. =*s à brûler*, krążki z kory dębowéj ubitéj używane do palenia.

Motter (se), *v. pron.* przycupnąć, upaść, w bruździe się schować (o kuropatwach).

Motus *(uce)*, cyt! cicho! ani warwar, ani mrumru.

Mou, Mol, olle, *a.* miękki, miętki, zmiękły — słaby, zniewieściały, bez jędrności. *Le temps est* =, zanosi się na słotę, czas ociężał. *Un mol abandon*, zaniedbanie.

Mou, *s. m.* letkie, płuca.

Mouchard, *s. m.* szpieg policyjny.

Mouche, *s. f.* mucha — muszka (z kitajki przylepiana na twarzy) — pewny rodzaj gry w karty — szpieg policyjny — nazwisko konstellacyi. =*s*, pierwsze boleści przed połogiem. = *à miel*, pszczoła. *Etre tendre aux* =*s*, byle czém się obrażać. *Prendre la* =, oprysknąć się, obrazić się. *Pieds de* =*s*, bazgranina, pismo jak gdyby kura grzebała. *Dru comme* =*s*, jak grad, gęsto, rzęsisto.

Moucher, *v. a.* utrzéć nos — objaśnić świecę, uciąć knot. = *du sang*, mieć płynienie krwi z nosa. *C'est un homme qui ne se mouche pas du pied*, to człowiek zręczny. *Se* =, utrzéć sobie nos.

Moucher, *v. a.* szpiegować.

Moucherolle, *s. f.* mucholówka: ptak.

Moucheron, *s. m.* komar — knot palącéj się świecy.

Moucheter, *v. a.* nakrapiać, cętkować. = *de l'hermine*, przyszywać na gronostajach czarne futer-

ka. **Moucheté**, ée, *prt. et a.* centkowany, nakrapiany. *Blé moucheté*, zboże śnieciaste. *Sabre moucheté*, szpada, pałasz którego ostrze obwinięte do fechtowania się.

Mouchettes, *s. f. pl.* szczypce.

Moucheture, *s. f.* nakrapianie, srokacinka — wrzody na skórze.

Moucheur, *s. m.* sługa do objaśniania świec.

Mouchoir, *s. m.* chustka. = *de poche*, chustka do nosa. = *de cou*, chustka na głowę. *Jeter le* =, wybrać sobie kobietę według upodobania.

Mouchure, *s. f.* = *de chandelle*, knotek upalony u świecy.

Moudre, *v. a.* mléć, zemléć co — mléć. = *qu''un de coups*, zbić, wygrzmocić, wytatarować skórę. *Il n'est que d'être son blé* =, najlepiéj się rzecz udaje gdy się jéj samemu dogląda; pańskie oko konia tuczy. **Moulu**, ée, *prt.* zmielony — zbity. *Or moulu*, złoto zbite na blaszki.

Moue, *s. f.* wykrzywianie gęby. *Faire la* =, krzywić się, dąsać się.

Mouée, *s. f.* krew jelenia z mlékiem i chlebem dawana psóm.

Mouette, *s. f.* mewka : ptak morski.

Mouffette, *s. f.* śmierdziel: źwiérz.

Mouflard, arde, *s.* pucołowaty.

Moufle, *s. f.* machina do podnoszenia ciężarów — rękawica o wielkim palcu (bez przedziałów na inne).

Moufle, *s. m. Chim.* rodzaj tygielka.

Mouflon, *s. m.* gatunek barana.

Mouillage, *s. m.* grunt w morzu gdzie się zarzuca kotwicę.

Mouille-bouche, *s. f.* winiówka : gatunek gruszki soczystéj.

Mouiller, *v. a.* maczać, zmaczać, pomaczać, zwilgotnić, zrosić. = *l'ancre*, rzucić kotwicę. = *les L*, wymawiać literę L lub dwa L jak I np. *fille (fii)*. *Se* =, zmaczać się, pomaczać się. *Tirer au doigt mouillé*, ciągnąć losy na co.

Mouillette, *s. f.* kawałek chleba który się macza w jajach na miękko.

Mouilloir, *s m.* miseczka w któréj prządki maczają palce przędąc.

Mouillure, *s. f.* maczanie, namoczenie.

Moulage, *s. m.* odlewanie snycerskich robót — mierzenie drzewa na opał.

Moule, *s. f.* ślimak morski czarny jadalny.

Moule, *s. m.* forma wydrążona do odlewania robót snycerskich, foremka do robienia świec i t. p. — pewna miara drzewa na opał. = *de bouton*, guzik nim zostanie obszyty. *Cela ne se jette pas en* =, to nie tak łatwo zrobić. *Le* = *en est rompu*, o człowieku oryginalnym jakich mało na świecie.

Mouler, *v. a.* odlać w formie, w foremce — mierzyć drzewo na opał. *Se* = *sur qu''un*, układać się na wzór czyj. **Moulé**, ée, *prt.* odlewany. *Lettre moulée*, litera w druku — litera pisana na wzór drukowanéj. *Lire le* =, czytać książki. *Croire tout ce qui est moulé*, wierzyć wszystkiemu co drukowane.

Mouleur, *s. m.* robotnik odlewający roboty snycerskie — nadzorca mierzący drzewo na opał.

Moulin, *s. m.* młyn. = *à bras*, żarna. = *à vent*, młyn wietrzny, wiatrak. = *à eau*, młyn wodny. = *à vapeur*, młyn parowy. = *à poudre*, młyn prochowy. = *à café*, młynek do kawy. *C'est un* = *à paroles*, gadatywus, gęba jak na kołowrocie (o osobie gadatliwéj). *Il lui ressemble comme à un* = *à vent*, (o osobach wcale niepodobnych) podobny do niego ostrością zębów i z tyłu piętami.

Moulinage, *s. m.* kołowrotek.

Mouliner, *v. a.* kręcić lub prząść

na kołowrotku — stoczyć, toczyć (o robactwie gryzącém drzewo).

MOULINET, s. m. winda. *Faire le = avec une épée, etc.* kręcić się młynka robiąc szpadą i t. p.

MOULINEUR, MOULINIER, s. m. robotnik do kręcenia jedwabiu na kołowrotku.

MOULT, *adv. (vi.)* wiele.

MOULURE, s. f. listewki, listwy w architekturze lub stolarstwie.

MOURANT, ANTE, *a. et s.* umierający, konający. *Les yeux =s*, oczy jakby konające.

MOURIR, v. n. umierać, konać, umrzeć, skonać — zginąć, zniknąć, zaginąć, wygasnąć — skończyć się — wygasnąć (o ogniu) — obumierać, ginąć, gubić się (o głosie i t. p.) — umierać z czego, ginąć od czego, z czego, cierpieć co (głód i t. p.) — obumierać (o roślinach), zamiérać. *= dans les formes*, umrzeć pomimo wszelkich środków lekarskich. *= tout en vie*, umrzeć po krótkiéj a nagłéj chorobie. *On ne sait qui meurt qui vit*, dziś żyjem jutro gnijem. *Faire = qu''un*, zabijać, zabić kogo — tracić (kara śmierci). *Se =*, umierać, konać — gasnąć (o ogniu) — konać (o lampie). MORT, ORTE, *prt.* umarły, nieżyjący, nieżywy—martwy. *Chair morte*, dziwe mięso. *Teint mort*, cera trupia, posiniała, wybladła. *Il a la gueule morte*, umilknął, nie umie trzech zliczyć. *Eau morte*, woda stojąca. *Langue morte*, język umarły, nieżyjący. *Pays mort*, kraj zniszczony, pusty. *Papier mort*, *vid.* PAPIER. *Tomber mort*, paść trupem.

MOURON, s. m. kurzyślep, kurzymor : roślina. *= des oiseaux*, mokrzyca, mokrzec : ziele dla ptaszków.

MOURRE, s. f. zabawa w któréj szybko otwierając palce ręki każe się drugiemu zgadywać ile otworzonych a ile zamkniętych.

MOUSQUET, s. m. muszkiet: dawny rodzaj strzelby. *Porter le =*, służyć w piechocie. *Crever comme un vieux =*, umrzeć z niewstrzemięźliwości.

MOUSQUETADE, s. f. wystrzał z muszkietu — ogień muszkietowy.

MOUSQUETAIRE, s. m. muszkietnik, muszkietyr, żołnierz pieszy dawniéj : żołnierz konny z gwardyi króleskiéj.

MOUSQUETERIE, s. f. strzały z muszkietów.

MOUSQUETON, s. m. karabinek.

MOUSSE, a. d. g. tępy, stępiony.

MOUSSE, s. m. młody majtek na nauce.

MOUSSE, s. f. mech — pleśń na głowie starego karpia — szum, mus na trunkach — piana śmietankowa. *= de Corse*, gatunek mchu z Korsyki. *Pierre qui roule n'amasse pas de =*; na miejscu i kamień porasta.

MOUSSELINE, s. f. muślin.

MOUSSER, v. n. mussować, wydawać szum, pianę. *Faire =*, pienić, robić pianę na czém — *fig.* zachwalać, trąbić, roztrębywać.

MOUSSERON, s. m. huba : rodzaj grzybów.

MOUSSEUX, EUSE, a. musujący, który musuje, pieni się. *Rose =y seuse*, rodzaj róży kosmatéj.

MOUSSOIR, s. m. kopystka do pienienia czokolady.

MOUSSON, s. m. wiatr peryodyczny wiejący dla żeglujących do Indyi — pora tego wiatru.

MOUSSU, UE, a. mszysty, mchem obrosły.

MOUSTACHE, s. f. wąs, wąsy (u człowieka) — wąsy (u kotów i t. p.). *Vieille =*, stary wiarus. *Retrousser la =*; *relever sa =*, pokręcić wąsa. *Elever qu''ch à qu''un sur sa*

=, z przed nosa co komu porwać. *Donner sur la = de qu'un*, chopnąć w pysk.

Moustiquaire, *s. f.* siatka z gazy którą się osłania łóżko od komarów, sierpanka.

Moustique, *s. m.* pewien owad w Afryce którego ukąszenie wielki ból sprawia.

Moût, *s. m.* moszcz, młode wino.

Moutarde, *s. f* musztarda—gorczyca: ziarno. *S'amuser à la* =, na drobnostkach czas marnować.

Moutardier, *s. m.* musztardniczka — fabrykant musztardy. *Il se croit le premier = du pape*, dmie, pyszni się, jak kiszka między sobolami.

Moutier, *s. m. (vi.)* klasztor. *Il faut laisser le = où il est*, nie trzeba naruszać przyjętych zwyczajów.

Mouton, *s. m.* baran, skop — baranina, skopowina, mięso baranie — skórka barania — szpieg nasadzony dla wybadania więźniów — osada ucha dzwonu — baran: machina do wbijania palów. =*s*, białe bałwany pieniącego się morza. *Un troupeau de* =*s*, trzoda owiec. *Doux comme un* =, słodki jak baranek. *Revenons à nos* =*s*, wróćmy do rzeczy. *Le peuple fait comme les* =*s*, lud jest jak barany, jeden za drugim owczym bieżą pędem.

Moutonner, *v. a.* fryzować jak baranka. =, *v. n.* toczyć białe bałwany (o spienionych wodach).

Moutonnier, ière, *a.* niewolniczo naśladujący.

Mouture, *s. f.* mełcie, zmielenie, zmełcie, mléwo — mieszanina w trzeciéj części z żyta, jęczmienia i pszeniey.

Mouvance, *s. f.* zależność lenności od dóbr jakich.

Mouvant, ante, *a.* poruszający, nadający ruch — ruchomy, usuwający się pod nogami. *Fief = d'un autre*, lenność zależąca od innéj jakiéj.

Mouvement, *s. m.* poruszenie, ruch — ruch, agitacya (ciała) — ruchy ciała — bieg, ruch, kolejne przemiany — przejście z tonu do tonu, z dźwięku do dźwięku — życie, ruch — rozmaitość — poruszenie, wzburzenie (umysłów)—w zégarze: sztuki, sztuczki które sprawiają iż zégar idzie. = *en avant*, *en arrière*, zwrót wprzód, w tył (w wojsku). *Arrêts du propre* =, wyrok sądu wydany bez słuchania stron. = *en blanc*, sztuki zégarka w planie dopiero.

Mouvoir, *v. a.* ruszać, poruszać, poruszyć, nadać ruch czemu, wprawić w ruch — pobudzić, podniecić. *Se* =, poruszać się, ruszać się — odbywać poruszenia. *Faire* =, wprawić co w ruch. *L'objet meut la puissance*, przedmiot sprowadza działanie siły na siebie. Mu, ue, *prt.* poruszony—wzniecony. *Procès mus et mouvants*, procesa obecnie podniesione i nadal podnieść się mające.

Moxa, *s. m.* rodzaj kauteryzacyi zapalając na ranie bawełnę lub kłaki.

Moye, *s. f.* miękki pokład na kamieniu.

Moyen, enne, *a.* średni — środkowy — pośredni, mierny, miernego wzrostu i t. p. = *âge*, *vid.* Age. =*enne latinité*, łacina wieków średnich. *Femme de =enne vertu*, kobieta podejrzanéj cnoty. *Terme* =, *vid.* Terme. =*enne proportionnelle*, średnia proporcyonalna (w matematyce). *Écrire en* =, pisać średnim charakterem, ani zbyt grubo ani za cienko. *Du = bronze*, medale średniéj wielkości.

Moyen, *s. m.* środek, sposób, droga — pośrednictwo, pomoc — możność — dowód (w procesie) —

środek. =s, s. m. pl. dostatki, majątek — zdolności, zdatność, talenta. *Voies et =s*, dochody skarbu publicznego. *Au = de...*, za pomocą — za wstawieniem się. *Il n'y a pas = de faire cela*, nie ma na to sposobu; nie sposób to zrobić.

Moyennant, *prép.* za pomocą czego. = *la somme de...*, za tyle a tyle.

Moyennement, *adv.* miernie, pomiernie, średnio.

Moyenner, *v. a.* ułatwić co, przywieść do czego, skojarzyć co.

Moyeu, *s. m.* kłódka (u koła wozu).

Moyeu, *s. m.* żółtko jaja — powidła ze śliwek.

Mozarabe, *s. m.* w Hiszpanii: chrześcianin nawrócony z maura lub araba.

Mu, ue, *prt. vid.* Mouvoir.

Muable, *a. d. g.* zmienny, niestały.

Muance, *s. f.* zamiana nóty na nótę w muzyce.

Muche-pot (à), *adv.* ukradkiem.

Mucilage, *s. m. Bot.* kléj w roślinach.

Mucilagineux, euse, *a.* klejowaty.

Mucosité, *s. f.* klejowatość.

Mue, *s. f.* lenienie się (źwierząt) — pierzenie się (ptastwa) — zrzucanie skóry (węża) — pierze lub sierć zrzucona — klatka na ptaka łowczego w czasie pierzenia się — kurnik. = *du cerf*, rogi jelenia porzucone. = *du serpent*, wylina, skóra węża. *Autour de trois =s*, trzyletni jastrząb.

Mué, ée, *a.* który się wylenił (źwierz) — który się wypierzył (ptak).

Muer, *v. n.* lenić się (o źwierzętach) — pierzyć się (o ptastwie) — zrzucać skórę — mutować, odmieniać się na grubszy (o głosie dorastającego młodzieńca).

Muet, ette, *a.* niemy, oniemiały — cichy, niemy — niewymawiający (o literach). =, *s. m.* niemy, niemowa.

Muette, *s. f.* stajenka na jelenie w czasie lenienia się lub ptastwo pierzące się — domek na schadzki strzelców.

Mufle, *s. m.* pysk (u źwierząt) — ozdoba snycerska naśladująca pysk źwierzęcia — morda, pysk (pogardliwie). = *de lion*, *vid* Muflier.

Muflier, *s. m.* orlik: roślina.

Mufti, *s. m.* mufty, naczelny doktor prawa mahometańskiego.

Muge, *s. m.* głowacz: ryba.

Mugir, *v. n.* ryczeć, ryknąć.

Mugissant, ante, *a.* ryczący.

Mugissement, *s. m.* ryk, ryczenie.

Muguet, *s. m.* konwalia: roślina — elegancik, galancik, mizguś.

Mu, *s. m.* warczenie psa.

Mugueter, *v. a. et n.* umizgać się, umizgi stroić (do kobiet).

Muid, *s. m.* dawniejsza miara rzeczy ciekłych i sypkich — oxeft wina.

Mulâtre, *s. et a. d. g.* urodzony z murzyna i z białéj lub z białego i murzynki — mulat, *m.* mulatka *f.*

Mulcter, *v. a.* skazać na karę jaką — szarpać, targać kogo *fig.*

Mule, *s. f.* pantofel, sandał kobiecy, muły, mulety — pantofel papieża ze znakiem krzyża.

Mule, *s. f.* mulica. *Ferrer la =*, korzystać z kupna które się dla innego robi.

Mules, *s. f. pl.* odziębienia na piętach.

Mulet, *s. m.* muł: bydlę — każde źwierzę spłodzone z dwu gatunków a nie płodzące nawzajem — roślina powstała z dwóch różnych nasion — *vid.* Muge.

Muletier, *s. m.* mulnik, mularz przewodnik mułów.

Muletières, *s. f. pl.* sieć na głowacze.

Mulotte, *s. f.* gardziel (u ptaków łowczych) — ślaz : żołądek cielęcia.

Mulon, *s. m.* kupka, stos.

Mulot, *s. m.* mysz leśna.

Multiforme, *a. d. g.* wielokształtny.

Multinôme, *a. d. g.* wielorakiéj formy, *vid.* Polynôme.

Multiple, *a. d. g.* mnogi, zawierający wiele jedności — wieloraki, wieloliczny =, *s. m.* liczba powstająca z pomnożenia innéj.

Multipliable, *a. d. g.* dający się mnożyć.

Multipliant, *s. m.* szkiełko pomnażające przedmioty — wielkie drzewo Indyi Wsch. którego gałęzie wrastają prostopadle w ziemię.

Multiplicande, *s. m.* mnożna, liczba mnożąca inne.

Multiplicateur, *s. m.* mnożnik.

Multiplication, *s. f. Arith.* mnożenie — pomnażanie — pomnażanie się.

Multiplicité, *s. f.* mnogość, mnóstwo.

Multiplier, *v. a.* pomnożyć, powiększyć liczbę, pomnażać co, mnożyć co, namnożyć czego — *Arith.* mnożyć, odbywać mnożenie. =, *v. n. Se* =, mnożyć się, rozmnażać się.

Multitude, *s. f* mnóstwo, wielka liczba — gmin, tłuszcza.

Multivalve, *a. d. g.* wielościenny (o muszlach).

Municipal, **ale**, *a.* municypalny, miejski. *Les = paux*, urzędnicy municypalni, z magistratu.

Municipalité, *s. f.* urząd municypalny, magistrat — ratusz.

Municipe, *s. m.* municipium (w dawnym Rzymie), miasto włoskie mające prawo obywatelstwa.

Munificence, *s. f.* hojność, wspaniałość.

Munir, *v. a.* obwarować, obronném zrobić. = *de qu''ch*, zaopatrzyć w co. *Se* =, zaopatrzyć się — uzbroić się w co, czém *fig.*

Munition, *s. f.* amunicya, prowiant, żywność i t. p. — zapas, zasób. *Pain de* =, chleb komiśny (dla żołnierzy). *Fusil de* =, karabin (w piechocie).

Munitionnaire, *s. m.* liwerant dostarczający wojsku żywności lub amunicyi.

Muphti, *s. m. vid.* Mufti.

Muqueux, **euse**, *a.* ślózowaty, klejowaty. *Membrane =euse*, błona ślózowa.

Mur, *s. m* mur — ściana — w kopalniach : część niższa — *fig.* zapora. = *de face*, front domu. *Mettre qu''un au pied du* =, zapędzić kogo w kąt, przyprzeć do muru. *C'est se donner la tête contre le* =, głową muru nie przebije.

Mûr, **ûre**, *a.* dojrzały, źrały, dościgły — wystały (o winie, trunku, o wrzodzie bliskim przepęknienia). *L'habit est* =, suknia schodzona, wytarta, wysłużona. *Un fruit = pour le ciel*, młoda osoba pobożna umierająca. *La poire est =ûre*, rzecz dojrzała.

Muraille, *s. f.* mur — ściana. *Cette = pousse*, mur się wypina, wygina. *Entre quatre =s*, w więzieniu. *Être comme une = devant l'ennemi*, stanąć murem przed nieprzyjacielem.

Mural, **ale**, *a.* murowy. *Couronne =ale*, *vid.* Couronne. *Cercle* =, cyrkuł astronomiczny na ścianie muru przymocowany. *Plantes =ales*, rośliny pnące się po murach.

Mûre, *s. f.* morwa : owoc. = *sauvage*, jerzyna, ożyna : owoc.

Mûrement, *adv.* rozważnie, z zastanowieniem, dojrzale.

Murène, *s. f.* murena : ryba.

Murer, *v. a.* zamurować — otoczyć murem, obmurować.

Murex, *s. m.* rodzaj muszli kolczastych.

Muriate, *s. m. Chim.* solnik: kombinacya kwasu solnego z zasadą. = *de soude*, solnik sody: sól kuchenna.

Muriatique, *a. m. Chim.* solny (kwas).

Mûrier, *s. m.* morwa, morwowe drzewo.

Mûrir, *v. n.* dojrzewać, dojrzéć — wystać się (o wrzodzie). =, *v. a.* — przyspieszać dojrzewanie, wystanie się.

Murmure, *s. m.* szemranie, szmér — mruczenie — szemranie, skargi.

Murmurer, *v. n.* mruczéć, szemrać, pomrukiwać — szemrać, narzekać.

Murrhin, ine, *a.* myrrowy: o niektórych naczyniach u starożytnych.

Musagète, *a. m.* wiodący grono muz (Apollo).

Musaraigne, *s. f.* gatunek myszy polnéj o długim pysku.

Musard, arde, *a. et s.* bawiący się fraszkami.

Musc, *s. m.* gatunek sarna wydającego piżmo — piżmo, myszka. *Peau de* =, skórka napuszczona piżmem. *Couleur de* =, kolor brunatny.

Muscade, *s. f.* muszkat — gałka u kuglarzy. *Noix* =, muszkatałowa gałka.

Muscadet, *s. m.* wino muszkatowe.

Muscadier, *s. m.* piżmowiec: drzewko.

Muscadin, *s. m.* cukierek pachnący piżmem — elegancik, fanfaron.

Muscat, *a. et s. m.* muszkat, rodzaj winogron — pewien gatunek gruszek.

Muscipule, *s. f.* mucholówka: rodzaj roślin.

Muscle, *s. m.* muszkuł.

Musclé, ée, *a.* z wydatnemi muszkułami.

Musculaire, *a. d. g.* muszkularny, żylasty — muszkułowy.

Muscule, *s. m.* u starożytnych: pewna machina wojenna do zasłaniania oblegających.

Musculeux, euse, *a.* muszkularny, żylasty.

Muse, *s. f.* muza (w mitologii) — natchnienie poetyckie, wena. =*s*, muzy, nauki, sztuki.

Muse, *s. f.* bekanie się jeleni: popęd płciowy.

Museau, *s. m.* pysk, morda (u źwierząt).

Musée, *s. m.* muzeum, gabinet.

Museler, *v. a.* włożyć kaganiec na pysk — *fig.* okiełznać.

Muselière, *s. f.* kaganiec (wkładany na pysk).

Muser, *v. n.* gapić się, trwonić czas na czém — bekać się (o jeleniu). *Qui refuse, muse*, nie trzeba odpychać tego co się nadarza.

Muserolle, *s. f.* część uździenicy na nozdrzu.

Musette, *s. f.* koza: instrument muzyczny.

Muséum, *s. m.* muzeum, gabinet.

Musical, ale, *a.* muzyczny.

Musicalement, *adv.* według prawideł muzyki.

Musicien, enne, *s.* znający muzykę — muzykant, wirtuoz.

Musico, *s. m.* karczma (w Niderlandach).

Musique, *s. f.* muzyka: sztuka — kapela, muzyka, granie — kapela, muzyka, muzykanci. *Notes de* =, nóty. *Être réglé comme un papier de* =, być regularnym, punktualnym, akuratnym jak zégarek.

Musquer, *v. a.* upiżmować. *Se* =, upiżmować się. Musqué, ée, *prt. et a.* pizmowany, upiżmowany — *fig.* wymuszony, wystrojony, wy-

muskany. *Messe musquée*, summa, ostatnia msza.

MUSSER (SE), *v. pron.* schować się, skryć się. *A musse pot*, ukradkiem.

MUSULMAN, ANE, *a.* muzułmański, mahometański. =, *s. m.* mahometanin, muslemin. =ANE, *s. m.* mahometanka.

MUSURGIE, *s. f.* sztuka stosownego użycia dźwięków podobnych i różnych.

MUTABILITÉ, *s. f.* zmienność.

MUTACISME, *s. m.* niemożność wymówienia liter B. M. P.

MUTATION, *s. f.* zmienianie się. =*s*, odmiany.

MUTILATION, *s. f.* ucięcie członka ciała — kalectwo — uszkodzenie (pomników i t. p.).

MUTILER, *v. a.* uciąć, odciąć (członek ciała) — wytrzebić, wyrzezać — uszkodzić — poobcinać (w piśmie, w dziele).

MUTIN, INE, *a.* buntowniczy, niesworny — figlarny, żywy (o oczach i t. p.) — złośliwy. =, *s. m.* buntownik.

MUTINER (SE), *v. pron.* zbuntować się — być krnąbrnym, niesłuchać.

MUTINERIE, *s. f.* bunt — zbuntowanie się.

MUTISME, *s. m.* niemość, niemota — oniemienie — zupełne milczenie.

MUTUEL, ELLE, *a.* wzajemny.

MUTUELLEMENT, *adv.* wzajemnie.

MUTULE, *s. f.* ozdoba gzémsu koryntckiego.

MYOGRAPHIE, *s. f.* MYOLOGIE, *s. f.* opisanie muszkułów.

MYOPE, *a. et s. d. g.* krótkiego wzroku.

MYOPE, *s. m.* rodzaj owadów dwuskrzydłych *np.* komary.

MYOPIE, *s. f.* krótki wzrok.

MYOSOTIS, *s. m. Bot.* pacierzyczka: roślina.

MYOTOMIE *s. f.* anatomia muszkułów.

MYRIADE, *s. f.* dziesięć tysięcy, ćma*, miryada — niezliczona liczba, ćma, chmura.

MYRIAMÈTRE, *s. m.* miryametr: dziesięć tysięcy metrów.

MYRIAPODE, *s. m. vid.* MILLEPIEDS.

MYROBOLAN, *s. m.* myrabolan: owoc z Ameryki i Indyi.

MYRRHE, *s. f.* mira, żywica z Arabii.

MYRRHIS, *s. f.* marchewnik: roślina.

MYRTE, *s. m.* mirt: roślina — mirt: godło wesela.

MYRTIFORME, *a. d. g.* w kształcie liścia mirtowego.

MYSTAGOGUE, *s. m.* kapłan wprowadzający do mysteryów u starożytnych.

MYSTÈRE, *s. m.* tajemnice (w religii) — tajemnica, sekret, skrytość — mysterya: dyalogi, sztuki grywane w średnich wiekach. =*s*, *s. m. pl.* mysterya, tajemnicze obrządki w starożytności — *fm.* sekreta, konszachty, szepty.

MYSTÉRIEUSEMENT, *adv.* tajemniczo.

MYSTÉRIEUX; EUSE, *a.* tajemniczy, otoczony lub otaczający się tajemnicami.

MYSTICITÉ, *s. f.* mistyczność, badanie tajemnic.

MYSTIFICATEUR, *s. m.* kuglarz, lubiący zwodzić, oszukiwać.

MYSTIFICATION, *s. f.* mistyfikacya, oszukanie, nadużycie łatwowierności.

MYSTIFIER, *v. a.* oszukać, wywieść w pole, nadużyć łatwowierności czyjéj.

MYSTIQUE, *a. d. g.* mistyczny, alegoryczny, duchowy — mistyczny, o mistycyzmie traktujący. =, *s. m.* mistyk.

MYSTIQUEMENT, *adv.* mistycznie.

MYSTRE, *s. m.* pewna miara rzeczy ciekłych u Greków.

Mythe, *s. m.* myt, podanie bajeczne lub z czasów przedhistorycznych.

Mythologie, *s. f.* mytologia, mitologia.

Mythologue, *s. m.* mitolog.

Mythologique, *a. d. g.* mitologiczny.

Myure, *a. m.* *Pouls* =, puls coraz słabniejący.

N.

N *(enne)*, *s. f.* *(ne)*, *s. m.* czternasta litera alfabetu francuskiego.

N, zastępuje imie własne nieznajomego N. N.

Nabab, *s. m.* Nawab: z arabsk. namiestnik mianowicie Wielkiego Mogoła — w Indyach: tytuł rządców — anglik zpanoszony w Indyach wschodnich.

Nababie, *s. f.* godność Nawaba — państwo rządzone przez Nawaba.

Nabot, **ote**, *s.* kuc, łokietek.

Nacarat, *a.* wiśniowo-różowego koloru. =, *s. m.* kolor wiśniowo-różowy.

Nacelle, *s. f.* łódka — ozdoba architektoniczna w kształcie łódki. *La = de saint Pierre*, łódka Sgo Piotra: kościoł katolicki.

Nâchon, **nne**, *a.* wymyślny w pokarmach, wybrédny.

Nacre, *s. f* perłowa macica.

Nacré, **ée**, *a.* nakształt perłowéj macicy, w perłową macicę.

Nadir, *s. m.* nadyr: punkt nieba pomyślany pod naszemi nogami.

Naffe, *s. f.* *Eau de* =, rodzaj wódki pachnącéj z kwiatu pomarańczowego.

Nage, *s. f.* *A la* =, w pław. *Etre en* =, spocić się co do nitki.

Nagée, *s. f.* przestrzeń którą się upływa za każdém rzuceniem się na wodzie.

Nageoire, *s. f.* pletwy (u ryb) — pływaczka, sitowie, pęcherz i t. p. za pomocą których się pływa.

Nager, *v. n.* pływać — robić wiosłem. = *en grande eau*, opływać w dostatkach. = *entre deux eaux*, na dwóch stołkach siedzieć. = *dans les plaisirs*, być zatopionym w rozkoszach. = *dans son sang*, toczyć strumień krwi.

Nageur, *s. m.* pływający, pływacz — wioślarz, przewoźnik. =**euse**, *s. f* umiejąca pływać, pływaczka.

Naguère, **Naguères**, *adv.* niedawno, dopiero co.

Naïade, *s. f.* Najada, nimfa krynic i rzek.

Naïf, **ïve**, *a.* prosty, niekunsztowny, niewytworny — szczéry — głupi — naiwny, dobroduszny. =, *s. m.* szczérota, prostota, naiwność.

Nain, **aine**, *a.* karłowaty, drobny. *OEuf* =, jajo kurze w którém nie ma żółtka. =, *s. m.* karzeł. =**aine**, *s. f.* karlica.

Naire, *s. m.* Ner: z kasty wojennéj Indyan Malabaru.

Naissance, *s. f.* urodzenie, urodzenie się, narodzenie się — ród, zawziątek — dobre urodzenie — początek — powstanie, powstawanie — źródło — punkt od którego się zaczyna kolumna, sklepienie i t. p. *Prendre* =, powstać, powstawać, brać początek, wszcząć się, wszczynać się. *A sa* =, przy źródle — przy narodzeniu. *Aveugle de* =, ślepy od urodzenia.

Naissant, **ante**, *a.* powstający, rodzący się, poczynający się, no-

wo założony; w kolebce, wschodzący. *Cheveux* =*s*, włosy długie, spadające w pukle. *Tête* =*ante*, głowa świeżo ogolona. *Perruque* =*ante*, peruka z długiemi włosami w pukle.

Naître, *v. n.* urodzić się, narodzić się — powstawać, wschodzić — rodzić się — poczynać się. *Etre né pour une chose*, urodzić się do czego, na co, na kogo. *Etre né peintre etc.*, urodzić się malarzem i t. p. Né, ée, *prt.* urodzony. *Aveugle-né*, ślepy od urodzenia. *Nouveau né*, nowo narodzony. *Bien né*, dobrze urodzony — dobrych skłonności. *Premier-né*, syn pierworodny — płód pierworodny (zwierząt).

Naïvement, *adv.* naiwnie, prosto, bez wymusu i wytworu.

Naïveté, *s. f.* szczérota, prostota, naiwność — dobroduszność — głupstwo.

Nanan, *s. m.* łakocie, przysmaczki (w języku dziecinnym).

Nankin, *s. m.* nankin.

Nantir, *v. a.* dać co w zastaw komu. *Se* =, wziąć co na zastaw, zapewnić się, zabespieczyć się — zająć co dla pewności długu — wynieść co w zysku z urzędu i t. p. Nanti, ie, *prt.* mający co w ręku dla pewności.

Nantissement, *s. m.* zastaw, ubespieczenie się. *Pays de* =, strony w których aby mieć prawo do dóbr dłużnika, potrzeba było wciągnąć dług do akt publicznych.

Napée, *s. f.* Napea, nimfa gór i lasów.

Napel, *s. m.* rodzaj tojadu: roślina.

Naphte, *s. m.* nafta.

Napoléon, *s. m.* napoleon: moneta złota 10 lub 20 lub 40 franków.

Nappe, *s. f.* obrus — skóra jelenia na której na polowaniu daje się strawę psóm — siatka na przepiórki, skowronki i t. p. =*d'eau*, kaskada spadająca jakby szerokim obrusem — szeroka przestrzeń wody stojącéj. = *de communion*, obrus trzymany przed kommunikującym.

Napperon, *s. m.* serweta kładziona pośrodku obrusa.

Narcisse, *s m.* narcyz: kwiat i roślina — zakochany w swojéj urodzie.

Narcotine, *s. f.* narkotyna: pierwiastek odurzający w opium.

Narcotique, *a. d. g.* narkotyczny, odurzający, usypiający. =, *s. m.* lekarstwo odurzające.

Nard, *s. m.* nard, gatunek lawendy — nard, wonność u starożytnych.

Nargue, *s. Dire* = *d'une chose*, niedbać o co, drwić z czego. *Faire* = *à qu''un*, urągać się komu, najgrawać się z kogo. *Nos vins font* = *aux vôtres*, wasze wina ani się umyły do naszych. = *de l'amour*, drwię z miłości.

Narguer, *v. a.* drwić sobie z czego, niedbać o co.

Narine, *s. f.* dziurka w nosie, nozdrze.

Narquois, oise, *s.* chytry, przebiegły, frant, filut, oszust. *Parler* =, szwargotać językiem umówionym z kim.

Narrateur, *s. m.* opowiadacz.

Narratif, ive, *a.* opowiadający, właściwy opowiadaniu (styl, tok) — opowiadalny, narracyjny.

Narration, *s. f.* opowiadanie, opowiedzenie.

Narré, *s. m.* opowiadanie.

Narrer, *v. a.* opowiadać, opowiedzieć.

Narval, *s. m.* narwal, jednorożec morski.

Nasal, ale, *a.* nosowy, wymawiany przez nos — *Anat.* nosowy. =ale, *s. f.* głoska nosowa.

Nasalement, *adv.* przez nos, nosowo.

NASALITÉ, *s. f.* nosowość, brzmienie nosowe.

NASARD, *s. m.* ton podobny do głosu człowieka mówiącego przez nos.

NASARDE, *s. f.* szczutek, prztyczek w nos. *Homme à =s*, człowiek z którego wszyscy drwią.

NASARDER, *v. a.* dawać szczutki.

NASEAU, *s. m.* nozdrze u źwierząt. *Fendeur de =x*, samochwał.

NASI, *s. m* naczelnik sanhedrynu u żydów.

NASILLARD, ARDE, *a. et s.* mówiący przez nos.

NASILLER, *v. n.* mówić przez nos.

NASSE, *s. f.* sieć na ryby. *Etre dans la =*, wpaść w kłopot.

NATAL, ALE, *a.* ojczysty, rodowy — rodzinny. *Le jour =*, urodziny.

NATATION, *s. f.* pływanie — sztuka pływania.

NATIF, IVE, *a.* urodzony tam a tam, rodem ztąd a ztąd, rodzic z... — rodzimy (metal) — naturalny, od natury dany. =, *s. m.* rodowity mieszkaniec kraju i t. p.

NATION, *s. f.* naród — w Biblii: narody, poganie — dawniéj: w szkole sztuk pięknych każdy z czterech narodów Francyi, Pikardyi, Normandyi i Niemiec.

NATIONAL, ALE, *a.* narodowy. *Les =naux*, krajowcy.

NATIONALEMENT, *adv.* po narodowemu.

NATIONALITÉ, *s. f.* narodowość.

NATIVITÉ, *s. f.* narodzenie Jezusa Chrystusa, Boże narodzenie — stan nieba w chwili urodzenia czyjego (u astrologów).

NATRON, NATRUM, *s. m.* węglan sody pomieszany z siarczanem sody.

NATTE, *s. f.* mata — splot — plecionka. = *de cheveux*, kosa, włosy splecione.

NATTER, *v. a.* pokryć matami — pleść, splatać w warkocze.

NATTIER, *s. m.* robiący lub przedający maty.

NATURALIBUS (IN), *adv.* nago, naguteńko.

NATURALISATION, *s. f.* naturalizacya, indygienat.

NATURALISER, *v. a.* naturalizować, nadać naturalizacyą — aklimatyzować (roślinę, źwierzę) — przerobić na ojczyste (wyraz, wyrażenie).

NATURALISME, *s. m.* naturalność, wypływanie z naturalnéj przyczyny (*np.* mniemanego cudu) — naturalizm: system filozofii odnoszący wszystko do natury jako do źródła.

NATURALISTE, *s. m.* naturalista, badacz natury — naturalista: filozof trzymający się naturalizmu.

NATURALITÉ, *s. f.* rodowitość, ojczystość. *Lettres de =*, indygienat — naturalizacya (dana komu).

NATURE, *s. f.* natura, przyrodzenie, przyroda — świat cały, natura — siły przyrodzenia — stan naturalny (nie towarzyski) — części płciowe żeńskie — ród — natura, charakter naturalny — kształt lub wielkość naturalna przedmiotu. *Loi de =*, stan natury przed objawieniem nauki Chrystusa. *De sa =*, z natury, z przyrodzenia. *D'après =*, z natury (z żywego). *Figure de demi-=*, figura w połowie naturalnéj wielkości. *Forcer =*, czynić co nad siły. *Payer le tribut à la =*, wypłacić dług naturze, umrzeć. *L'état de pure =*, nagość. *En argent ou en =*, w gotowiźnie lub w naturze (o opłatach, dziesięcinach i t. p.).

NATUREL, ELLE, *a.* naturalny, wrodzony, przyrodzony — naturalny, zakréślony przez naturę — naturalny (nie zrobiony) — naturalny (nie wytworny) — w stanie naturalnym, nie sztuczny, nie fabrykowany. *Enfant =*, dziecko naturalne, z nieprawego łoża. =, *s. m.* natura, charakter, skłonność

usposobienie — własność wrodzona — naturalność, prostota — wielkość naturalna. *Au* =, tak jak w naturze — bez żadnych przypraw (o potrawach). *Les* =*s du pays*, mieszkańcy kraju, krajowcy.

Naturellement, *adv.* naturalnie, z przyrodzenia — z natury rzeczy — słusznie, zgodnie z naturą — bez wymusu, naturalnie.

Naufrage, *s. m.* rozbicie okrętu, statku — upadek, zguba. *Faire* =, rozbić się (o żeglarzach).

Naufragé, ée, *a.* rozbity (okręt i t. p.). =, *s. m.* rozbitek.

Naulage, *s. m.* najem statku, łodzi — *vid.* Nolis.

Naulf, *s. m.* w mitologii: zapłata od przewozu dawana Charonowi przez cienie.

Naumachie, *s. f.* naumachia: wizerunek bitwy morskiéj — miejsce gdzie dawano igrzyska naśladujące bitwę morską.

Nauséabond, onde, *a.* nudny, nudzący.

Nausée, *s. f.* nudności — nudy, uprzykrzenie.

Nautile, *s. m.* rodzaj mięczaka. = *papyracé*, okręt argonautów: mięczak.

Nautonnier, *s m.* sternik, przewoźnik. =ière, *s. f.* przewodniczka łodzi.

Naval, ale, *a.* morski.

Navée, *s. f.* ładunek łodzi, statku.

Navet, *s. m.* rzepa podługowata.

Navette, *s. f.* rzepak: roślina.

Navette, *s. f.* kadziedlnica w kształcie łódki — czółenko (u tkacza). *Faire la* =, ustawicznie chodzić tam i nazad.

Naviculaire, *a. d. g.* czółenkowaty.

Navigable, *a. d. g.* żeglowny, *vid.* Flottable.

Navigateur, *a. et s. m.* żeglarz, podróżujący po morzach — żeglujący, trudniący się żeglugą — sternik.

Navigation, *s. f.* żegluga — żeglowanie. *Canal de* =, kanał spławny.

Naviguer, *v. n.* żeglować — kierować statkiem.

Naville, *s. f.* mały kanał do skrapiania pól, łacha.

Navire, *s. m.* okręt, statek. *Le* = *Argo*, statek argonautów: konstellacya.

Navrant, ante, *a.* rozdzierający serce.

Navrer, *v. a.* rozdzierać, ranić, zranić serce. Navré, ée, *prt. J'en ai le cœur navré*, to mi serce rozdziera.

Ne, *adv.* nie, przed samogłoską lub H niemém, zamienia się na N'. *Que ne...*, aby nie,. *Que ne...?* czemuż nie...? *N'etait...*, gdyby nie to a to. *N'est-ce pas?* czyż nie tak? — a cóż nieprawda?

Né, *prt. vid.* Naître.

Néanmoins, *adv.* jednakże, przecież, a przecież.

Néant, *s m.* nicość, nicestwo, znikomość. *Mettre au* =, zniweczyć — skassować (apellacyą i t. p.) *Mettre* = *au bas d'une requête*, odrzucić prośbę. *Il ne l'a pas fait pour* =, nie zrobił tego bez przyczyny. =, *adv.* bynajmniéj, wcale nie — kassuje się (wymazując co w rachunku i t. p.).

Nébuleux, euse, *a.* chmurny, zamglony, pochmurny — posępny — okryty mgłą, ciemny *fig*

Nécessaire, *a. d. g.* potrzebny, niezbędny, konieczny — potrzebny, przydatny. *Effet* =, konieczny skutek jakiéj przyczyny. *Il est* =, potrzeba, trzeba *fm.* — należy; konieczną jest rzeczą. =, *s. m.* pierwsze potrzeby do życia — potrzebne; rzecz pierwszéj potrzeby, najnaglej-

sza — toaletka na drobiazgi damskie.

Nécessairement, *adv.* koniecznie.

Nécessitante, *a. f. Nécessité* =, konieczna, nagła, nagląca potrzeba. *Grâce* =, łaska niewoląca, odejmująca wolność.

Nécessité, *s. f.* potrzeba, konieczność — nieodzowność, mus, przymus — potrzeba, bieda, nędza. =*s*, potrzeby do życia. *Les* =*s de la nature*, naturalne potrzeby. *Aller à ses* =*s*, iść na potrzebę. *Il lui fut une* = *de*..., musiał koniecznie... *De* =, koniecznie. *Par* =, z potrzeby.

Nécessiter, *v. a.* zmusić, zniewolić, przywieść do czego — wymagać.

Nécessiteux, euse, *a.* potrzebny, będący w potrzebie.

Nec plus ultra, *vid.* Non plus ultra.

Nécrologe, *s. m.* lista zmarłych — nekrolog, wiadomość o zgonie czyim.

Nécrologie, *s. f.* nekrolog.

Nécrologique, *a. d. g.* nekrologiczny, dający wiadomość o zgonie czyim.

Nécromance, Nécromancie, *s. f.* nekromancya, sztuka wywoływania zmarłych.

Nécromancien, enne, *a.* nekromanta, wywołujący dusze zmarłych; nekromantka *s. f.* — czarnoksiężnik.

Nécromant, *s. m.* nekromanta.

Nécrose, *s. f.* próchnienie kości.

Nectaire, *s. m. Bot.* miodnik: organ w roślinach.

Nectar, *s. m.* nektar, napój bogów — nektar, słodycz.

Nef, *s. f.* nawa kościelna, wnętrze kościoła między filarami — łódź, nawa. *Moulin à* =, młyn wodny na łodzi.

Néfaste, *a. d. g.* opłakany, smutnéj pamięci: o dniach pamiętnych klęską jaką lub poświęconych spoczynkowi.

Nèfle, *s. f.* niesplik, owoc niespliku. Néflier, *s. m.* niesplik: drzewo.

Négatif, ive, *a.* przeczący, zaprzeczający — odmówny — odmawiający — ze znakiem odjemnym (ilość). =ive, *s f.* zdanie przeczące — wyraz przeczący, przeczenie — odmowa, odmówienie. *Il est fort sur la* =, u niego zawsze po obiedzie.

Négation, *s. f.* przeczenie, zaprzeczenie — przeczenie, wyraz przeczący.

Négativement, *adv.* odmównie.

Négligemment, *adv.* niedbale.

Négligé, *s. m.* negliż — pewne zaniedbanie (w sztukach pięknych). *En* =, w negliżu, nieubrany.

Négligence, *s. f.* niedbalstwo — zaniedbanie (w stylu i t. p.).

Négligent, ente, *a.* niedbały. =, *s.* niedbalec, leń, négus.

Négliger, *v. a.* zaniedbać co, zaniedbywać, nie mieć starania — zaniechać czego — nie mieć względu, nieuważać na co, spuszczać z oka, z uwagi. = *qu'un*, zapominać kogo, o kim. *Se* =, zaniedbywać się, niedbać o siebie — opuszczać się (w odzieniu, w pełnieniu obowiązków). Négligé, ée, *prt.* zaniedbany.

Négoce, *s. m.* handel, kupiectwo — kupczenie, handel, frymark.

Négociable, *a. d. g.* który można nabyć lub zbyć.

Négociant, *s. m* kupiec.

Négociateur, *s m.* negocyator — swat. =trice, *s. f.* swacha.

Négociation, *s. f.* negocyacya, układy, rokowania — sprawa, rzecz — kupczenie wexlami. = *d'une lettre de change*, kupno lub przedaż wexlów.

Négocier, *v. n.* negocyować, rokować, układać się o co, traktować. =, *v. n.* traktować o co. *Se* =, iść (o papierach bankowych).

Nègre, *s. m.* murzyn, negr.

Négresse, *s. f.* murzynka.

Négrerie, *s. f.* miejsce w którém zamykają murzynów któremi handlują.

Négrier, *a. et s. m.* handlujący murzynami — okręt do handlu murzynami. *Capitaine* =, kapitan okrętu do handlu murzynami.

Négrillon, onne, *s.* dziecko murzyńskie.

Neige, *s. f.* śnieg. *Blanc comme* =, biały jak śnieg, śnieżny. *OEufs à la* =, piana z białek.

Neiger, *v. n.* padać (o śniegu). *Il a neigé sur sa tête*, szron mu przysypał głowę.

Neigeux, euse, *a.* śnieżny, śnieżysty.

Néméens, *a. m. pl. -Jeux* =, igrzyska nemejskie w Grecyi.

Nénies, *s. f. pl.* pienia pogrzebowe u Rzymian.

Nenni, nie, neni. =, *s. m. Un doux* =, niby to nie.

Nénufar, *s. m.* grzybienie, lilia wodna: roślina.

Néo, wyraz grecki wchodzący do wielu wyrazów, znaczy: nowy, nowo, lub też świątynia.

Néocore, *s. m.* stróż świątyni (u starożytnych) — stawiający ołtarze Rzymowi lub cesarzom jego.

Néographe, *a. et s. d. g.* wprowadzający nową pisownię.

Néographisme, *s. m.* pisownia nowa.

Néologie, *s. f.* nowo ukute wyrażenie, neologizm.

Néologique, *a. d. g.* nowy, nowo wymyślony, ukuty (wyraz i t. p.).

Néologisme, *s. m.* wymyślanie, kucie wyrażeń, wyrazów.

Néologue, *s. m.* wprowadzający nowe wyrażenia.

Néoménie, *s. f.* nów, nów księżyca — święta obchodzone na nowiu.

Néophyte, *s. m.* neofita, wychrzta, przechrzta — nowowierca.

Népenthès, *s. m.* roślina przeciw smutkowi (o któréj u Homera).

Néphrétique, *a. d. g.* nerkowy — od bólu nerek. =, *s. m.* cierpiący na ból nerek.

Népotisme, *s. m.* wpływ synowców papieża panującego do spraw publicznych — obsadzanie posad publicznych krewnemi.

Neptuniste, *s. m.* neptunista: geolog utrzymujący że ziemia powstała za ustąpieniem wód.

Néréide, *s. f.* Nereida, nimfa oceanu.

Nerf *(nerf)*, Nerfs, *pl. (ner)*, nerwy. *s. m.* nerw, sucha żyła — ścięgno muszkułu — członek rodzajny jelenia — siła, tęgość, jędrność — dusza, sprężyna *fig* — sznurek na grzbiecie książki w oprawie. = *de bœuf (ner)*, bykowiec, korzeń byczy. *L'argent est le* = *de la guerre*, pieniądz jest duszą wojny.

Nerf-férure, *s. f.* rana na ścięgnie konia od wierzgnięcia innego konia.

Nérite, *s. f.* gatunek muszli.

Néroli, *s. m.* essencya z kwiatu pomarańczowego.

Nerprun, *s. m.* sakłak: drzewo.

Nerver, *v. a.* obić, otoczyć rzemieniem — ściągnąć książkę sznurkami na grzbiecie (w oprawie).

Nerveux, euse, *a.* nerwowy — żylasty, silny — jędrny (styl i t. p.). *Le genre, le système* =, system nerwowy, nerwy w ciele.

Nervin, *a. et s. m.* nerwowy, od nerwów (lekarstwo).

Nervure, *s. f.* sznurki lub rzemyki na grzbiecie książki — żyłki (w liściu).

Nescio vos, nie znam was, nie chcę o tém słyszéć.

Nestor, *s. m.* nestor, najstarszy wiekiem.

Nestorianisme, *s. m.* nestoryanizm, herezya Nestoryusza.

Net, **ette**, *a.* czysty, porządny, niezawalany — czysty, nie mieszany — niefabrykowany — klarowny (o winie) — niezagmatwany, prosty — jasny — próżny, opuszczony — niezamieszkany. = *comme une perle*, czysty jak łza, jak perła. *Sain et* =, zdrowy i bez żadnéj wady (koń). *Produit* =, czysty dochód. *Poids* =, waga netto (samego towaru bez pak i t. p.). *Un enfant* =, dziecko które nie robi pod siebie. *Avoir les mains* =*ettes*, poczciwie i sumiennie się sprawować na urzędzie — nie mieć nic do czynienia z czém. *Faire tapis* =, wygrać wszystko. *Je veux en avoir le cœur* =, chcę wiedzieć jak się rzecz ma w istocie. *Patente* =*ette*, zaświadczenie iż w miejscu z którego okręt wypłynął nie było żadnéj choroby. *Faire maison* =*ette*, *vid.* Maison. =, *s. m.* czyste. *Au* =, na czysto. *Mettre au* =, przepisać na czysto. =, *adv.* czysto, jasno, jak na dłoni.

Nettement, *adv.* czysto, porządnie, ochędożnie — jasno, wyraźnie.

Netteté, *s. f.* czystość, porządek, ochędóstwo — czystość, jasność, wyraźność.

Nettoiement, **Nettoyage**, *s. m.* mycie, czyszczenie, wyczyszczenie.

Nettoyer, *v. a.* chędożyć, czyścić, wychędożyć (obuwie) — obchędożyć (suknie) — młynkować zboże — oczyścić co z czego. = *les affaires, le bien de qu''un*, oczyścić dobra z długów. = *le tapis*, wygrać całą stawkę gry. = *la tranchée*, wypędzić nieprzyjaciół z zasieku. *Se* =, obchędożyć się.

Neuf, (przed spółgłoską wymawia się *neu*, przed samogłoską lub *h* niemém *neuv*, w innych razach *neuf*), dziewięć — dziewiąty. =, *s. m.* dziewięć. *Cette femme est dans le* =, jest w dziewiątym miesiącu ciąży.

Neuf, **euve**, *a.* nowy, świeżo zrobiony lub wybudowany — nowy, jeszcze nie noszony (o sukni) — jeszcze nie używany — niewprawny. *Terre* =*euve*, grunt niewykarczowany — ziemia świeżo nawieziona. *Battant* =, *vid.* Battant. =, *s. m.* nowe, nowość, nowe rzeczy. *A* =, *adv.* na nowo. *Refaire à* =, przerobić. *Remettre à* =, odnowić. *De* =, w nowém odzieniu.

Neutralement, *adv.* *Gramm.* nijako, w znaczeniu nijakiém.

Neutralisation, *s. f.* zneutralizowanie, zobojętnienie — uznanie jakiego kraju za neutralny.

Neutraliser, *v. a.* *Chim.* zneutralizować, zobojętnić — osłabić moc czego.

Neutralité, *s. f.* neutralność, nienależenie do żadnéj strony.

Neutre, *a. d. g.* nijaki (w grammatyce) — neutralny. =, *s. m.* neutralny, trzeci, osoba trzecia — rodzaj nijaki (w gramm.).

Neuvaine, *s. f.* przeciąg dziewięciu dni.

Neuvième, *a. d. g.* dziewiąty — dziewiąta część.

Neuvièmement, *adv.* po dziewiąte.

Neveu, *s. m.* synowiec — siostrzeniec. = *à la mode de Bretagne*, syn brata lub siostry ciotecznie rodzonych. *Petit-*=, syn siostrzeńca, siostrzenicy, synowicy lub synowca. *Cardinal* =, kardynał synowiec panującego papieża. =*x*, *s. m. pl.* wnuki, potomkowie.

Névralgie, *s. f.* newralgia, ból w nerwach.

Névritique, **Névrotique**, *a. d. g.* od bólu nerwów.

NÉVROGRAPHIE, *s. f.* opisanie nerwów.

NÉVROLOGIE, *s. f.* nauka o nerwach.

NÉVROPTÈRE, *a. et s. m.* owad przezroczysto-skrzydły.

NÉVROSE, *s. f.* ból w nerwach.

NÉVROTOMIE, *s. f.* anatomia nerwów.

NEWTONIANISME, *s. m.* system Newtona.

NEWTONIEN, ENNE, *a.* newtoński.

NEZ, *s. m.* nos — węch, nos — przód, ostroga okrętu. *Parler du* =, przez nos gadać. *Saigner du* =, *vid.* SAIGNER. *Tirer les vers du* = *de qu''un*, wyciągnąć kogo na słowo, wymacać go. *Mettre son* = *où l'on n'a que faire*, wścibiać nos, wtrącać się gdzie nie trzeba. *Avoir toujours le* = *sur qu''ch*, dulczyć nad czém, mozolić się nad czém, szpérać w czém. *Mener qu''un par le* =, zà nos kogo wodzić. *Avoir un pied de* =, dostać nosa, burę. *Ce n'est pas pour son* =, nie dla psa kiełbasa *pop. Donner sur le* = *à qu''un*, dać komu po nosie. *Au* = *de qu''un*, przed nosem — w żywe oczy. *Rire au* = *de qu''un*, najgrawać się z kogo. *Avoir bon* =, mieć dobry węch.

NI, *conj.* ani, ni.

NIABLE, *a. d. g.* któremu można przeczyć. *Tout mauvais cas est* =, złego zawsze lepiéj się zaprzéć.

NIAIS, AISE, *a.* głupi — głupowaty, mazgajowaty. *Oiseau* =, gniazdosz: ptak łowczy który niewylatywał jeszcze z gniazda. *C'est un* = *de Sologne*, z głupia frant.

NIAISEMENT, *adv.* głupio, głupowato.

NIAISER, *v. n.* bawić się fraszkami.

NIAISERIE, *s. f.* fraszka, bzdura — głupota, głupstwo.

NICAISE, *s. m.* głupiec, mazgaj, gamoń.

NICE, *a. d. g.* głupi.

NICHE, *s. f.* framuga — nisza (na łóżko) — zamknięcie na kota, psa w pokoju.

NICHE, *s. f.* złostka, złość, figiel, psota, pakość.

NICHÉE, *s. f.* całe gniazdo piskląt — cała czereda.

NICHER, *v. n.* gnieździć się (o ptaku). =, *v. a.* posadzić, usadowić co gdzie. *Se* =, mieścić się.

NICHET, *s. m.* jajko podsadzane pod kurę aby innych naniosła.

NICHOIR, *s. m.* kojec na kury.

NICKEL, *s. m.* nikiel: metal.

NICODÈME, *s. m.* gamoń, gap'.

NICOTIANE, *s. f.* tytuń; bakun, korbacz: roślina, *vid.* TABAC.

NID, *s. m.* gniazdo. *Un bon* =, dobra posada, urząd. = *d'oiseau*, gniazda niektórych ptaków jadane za przysmak. *C'est un* = *à rats*, lichy dom, grat, drań.

NIDOREUX, EUSE, *a.* trącący zgnilizną.

NIÈCE, *s. f.* siostrzenica, synowica. *Petite*-=, wnuczka przez siostrzeńca lub siostrzenicę. = *à la mode de Bretagne*, córka brata lub siostry ciotecznéj.

NIELLE, *s. f.* czarnuszka: roślina śniedź, śnieć: roślina rosnąca w zbożu — śniedź, głownia: choroba zbóż — ozdoby ryte na robotach złotniczych.

NIELLER, *v. a.* zarazić śniecią — napuszczać czarną farbą rycie na metalu.

NIELLER, *v. a.* zaśnieció (zboże), zarazić śniecią.

NIER, *v. a.* przeczyć, zaprzeczać czemu, komu — zapierać, zaprzeć co — zaprzéć się czego.

NIGAUD, AUDE, *a. et s.* kiep, dureń, gamoń, głupiec.

NIGAUD, *s. m.* głuptak: ptak.

NIGAUDER, *v. n.* tracić czas na błazeństwach.

Nigauderie, *s. f.* głupstwo, krok niedorzeczny — głupstwo, głupota.

Nilomètre, *s. m.* nilometr: słup jakie stawiają w Egipcie dla oznaczenia wysokości wody w Nilu.

Nimbe, *s. m.* promienie na około głowy świętych lub cesarzów na obrazach lub monetach.

Nippe, *s. f.* rupieci, manatki.

Nipper, *v. a.* zaopatrzyć w rupieci.

Nique, *s. f.* *Faire la* =, drwić sobie z czego, niedbać o co, stać o co jak pies o piątą nogę.

Nitée, *s. f.* *vid.* Nichée.

Nitouche, *s. f.* świętoszek, nabożniś.

Nitrate, *s. m.* *Chim.* saletrzan.

Nitre, *s. m.* saletra.

Nitreux, euse, *a.* saletrowy.

Nitrière, *s. f.* miejsce skąd się wydobywa saletra.

Nitrique, *a. d. g.* saletrzany.

Niveau, *s. m.* libella, równia. = *de pente*, równia pochyła. *De* =; *au* =, w równi, do równi, pod jedną miarą.

Niveler, *v. a.* zrównać, wyrównać (płaszczyznę) — ułożyć do poziomu — zrównać, porównać.

Niveleur, *s. m.* równający wszystko pod jedną miarę.

Nivellement, *s. m.* układanie, ustawianie do równi, pod równią — zrównywanie.

Nivet, *s. m.* przychód potajemny i nieprawy, akcydens, obrywek.

Nivôse, *s. m.* czwarty miesiąc roku w kalendarzu republikanckim francuzkim.

Nobiliaire, *s. m.* herbarz, herby szlachty.

Nobiliaire, *a. d. g.* szlachecki.

Nobilissime, *a. d. g.* najszlachetniejszy: tytuł właściwy cesarzowi i cesarzowéj w państwie rzymskiém wschodniém. =, *s. m.* godność w państwie rzymskiém wschodniém dająca prawo noszenia purpury.

Noble, *a. d. g.* rodu szlachetnego, szlacheckiego; szlachecki — szlachetny, wspaniały, zacny, czy, godny. = *homme*, urodzony; szlachetnie urodzony: tytuł dawany w aktach szlachcie a czasem i mieszczanom. *Biens* =*s*, dobra puszczone w lenność. =, *s. m.* szlachcic (uszlachcony), *vid.* Gentilhomme — szlachetne, wielkie, wspaniałe.

Noblement, *adv.* szlachetnie, z godnością, zacnie — jak szlachcic. *Vivre* =, żyć z dóbr swoich (nie z handlu lub rzemiosła). *Tenir une terre* =, trzymać grunt prawem lennym.

Noblesse, *s. f.* szlachectwo, ród szlachecki, zacność rodu — szlachta — szlachetność, zacność, godność. = *de la cloche*, szlachectwo w familii nabyte ze sprawowania urzędów miejskich. = *d'extraction*, starożytne szlachectwo. *Soutenir* =, szafować, szumieć aby znać było pana po cholewach. = *oblige*, szlachectwo pociąga za sobą pewne obowiązki.

Noce, *s. f.* wesele, biesiada na wesele — wesele (goście sproszeni). =*s*, *s. f. pl.* ślub, zaślubiny. *En secondes* =*s*, w powtórne śluby. *Il y va comme aux* =*s*, idzie śmiało jak do tańca. *Tant qu'à des* =*s*, hojnie, podostatkiem.

Nocher, *s. m.* sternik, przewoźnik.

Noctambule, *a. et s. m.* lunatyk, chodzący po nocy. =, *a. et s. f.* lunatyczka.

Noctambulisme, *s. m.* lunatyctwo, *vid.* Somnambulisme.

Nocturne, *a. d. g.* nocny. =, *s. m.* nokturn: część jutrzni złożona z psalmów i lekcyi złożona — kawałek muzyki smutnéj.

Nodosité, *s. f.* sękowatość (drzewa) sęki w drzewie — guzy na ciele.

Nodus, *s. m.* guz na ciele, martwe ciało, narost.

Noël, *s. m.* Boże narodzenie — kolenda, śpiew o Bożém narodzeniu — wierszyk, satyra. *A =; à la =*, w Boże Narodzenie.

Noeud, *s. m.* węzeł, węzełek — guz (na drzewie) — kolanko (w łodydze rośliny) sęk (w drzewie) — *fig.* węzeł, związek — sęk, trudność — węzeł w dramacie, intryga — guz, narost (na ciele) — punkt zetknięcia się ekliptyki z drogą jakiego ciała niebieskiego — węzeł (jakie wiążą na linach do mierzenia odległości w żegludze) — kłykieć (u palców) — krtań.

Noir, oire, *a.* czarny — ciemny — brudny, zabrudzony — czarniawy, smagławy — smutny, ponury, czarny, okropny. *Froid =*, zimno zgniłe : w dniu pochmurnym. *Blé =*, hreczka. *Rendre =*, czernić, obmawiać. *Voir tout =*, w czarnych kolorach wszystko widzieć. *L'onde =oire*, rzeka Styx. =, *s. m.* czarny kolor — czarna farba. *Mettre du = sur du blanc*, położyć czarne na białém, napisać. *Broyer*, *faire du =*, *fig.* oddawać się czarnym myślom.

Noir, *s. m.* czarny, murzyn.

Noirâtre, *a. d. g.* czarniawy.

Noiraud, aude, *a.* smagławy, czarniawy. *Une petite =aude*, smagławe dziewczę, czarnuszka.

Noirceur, *s. m.* czarność, czarny kolor — plama czarna — okropność, szkarada — potwarz.

Noircir, *v. a.* czernić, uczernić, poczernić — czernić, obmawiać, oczernić, oczerniać. *= l'esprit*, zasępić myśl. *= du papier*, bazgrać, gryzmolić, zabazgrać papieru. = *v. n.* czernieć, zczernieć. *Se =*, zachmurzyć się, zasępić się — splamić się *fig.*

Noircissure, *s. f.* czarna plama.

Noire, *s. f.* w muzycznych nótach: nóta czarna.

Noise, *s. f.* zwada, kłótnia. *Chercher =*, szukać zaczepki.

Noisetier, *s. m.* leszczyna, laskowe drzewo.

Noisette, *s. f.* orzech laskowy. *Couleur =*, kolor orzechowy.

Noix, *s. f.* orzech włoski — orzech, gałka : owoc różnych drzew. *= de galle*, galas. *= de veau*, gruczołek w łopatce cielęcia — kość kolana — kółko zębate w młynku do kawy.

Noli me tangere, *s. m. Noli me tangere*, niecierpek : rodzaj roślin — wrzód bardzo drażliwy.

Nolis, *s. m.* (na morzu śródziemném) najem statku, łodzi.

Noliser, *v. a.* nająć statek, łódź.

Nolisement, *s. m.* najęcie statków.

Nom, *s. m.* imie, nazwisko, miano, nazwa* — tytuł prawny do czego — imie, sława — dobre urodzenie, ród — imie (w grammatyce). *= de baptême*, chrzestne imie. *Le = et le prénom*, imie i nazwisko. *= de guerre*, *vid.* Guerre. *= de religion*, imie które się przybiera wstępując do zakonu. *Il ne faut pas lui dire pis que son =*, urażliwy, opryskliwy, nie przystępny bez kija. *En son propre et privé =*, osobiście. *Au = de...*, w imieniu czyjém — na imie, przez wzgląd na... *De =*, z imienia tylko.

Nomade, *a. d. g.* koczujący, pasterski. =, *s. m.* lud koczujący.

Nomarque, *s. m.* rządzca pewnego okręgu w dawnym Egipcie.

Nombrant, *a. m. vid.* Nombre.

Nombre, *s. m.* liczba — ilość — znaczna liczba, mnóstwo, wiele, wielu — pełność harmonijna okresu — liczba (w grammatyce) *= abstrait; = nombrant*, liczba oderwana. *= concret; = nombré*,

liczba względna. =*s*; *le livre des* =*s*, Numeri : 4ta księga Mojżeszowa. *Pour faire* =, dla liczby. *Être du* = *de* ..., być, mieścić się w liczbie.... = *de fois*, wielokrotnie. *Sans* =, bez liku. *Se mettre du* =, przyłączyć się.

Nombrer, *v. a.* liczyć, odbywać liczenie — odrachować, odliczyć, przeliczyć.

Nombreux, euse, *a.* liczny, mnogi — pełny, zaokrąglony (o okresie).

Nombril, *s. m.* pępek — *Bot.* pępek.

Nome, *s. m.* poema na cześć Apollina — nóta muzyczna (u Greków) — nom : obwód (podział dawnego Egiptu).

Nomenclateur, *s. m.* nomenklator (w Rzymie) : niewolnik który chodząc z kandydatami w czasie wyborow nazywał im osoby — autor nomenklatury, terminolog.

Nomenclature, *s. f.* nomenklatura.

Nominal, ale, *a.* imienny. *Appel* =, apel, wołanie po imieniu. *Prières* =*ales*, *vid.* Prière.

Nominataire, *s. m.* mianowany na beneficyum, nominat.

Nominateur, *s. m.* mający prawo mianowania.

Nominatif, ive, *a.* imienny. = *s. m.* pierwszy przypadek imion.

Nomination, *s. f.* mianowanie, nominacya na urząd — prawo mianowania, rozdawnictwo urzędów.

Nominativement, *adv.* imiennie, po imieniu.

Nominaux, *s. m. pl.* nominaliści: filozofowie scholastyczni.

Nommément, *adv.* mianowicie, a w szczególności.

Nommer, *v. a.* nazwać, dać imie — nazwać kogo jak, czém — nazywać, wymienić, wyszczególnić, wyrazić — mianować na urząd i t.p. *Se* =, nazywać się, nosić imie... — nazwać się, powiedzieć swoje nazwisko. Nommé, ée, *prt.* nazwany — mianowany. *Évêque nommé*, biskup nominat. *Un nommé Pierre*, pewien nazwiskiem Piotr. *A point nommé*, właśnie gdy.., w sam czas. *A jour nommé*, na dzień oznaczony, umówiony.

Non, *adv.* nie. *Non pas*, nie, nic. *Ni moi non plus*, ani ja też. *Non plus que* ..., tak jak gdyby nie..... *Non*, kładzie się przed przymiotnikami dla wyrażenia przeczenia w takim razie oddaje się w polskim najczęściéj przez Nie pisane razem. =, *s. m.* nie, *s. n.* *Un non*, jedno nie.

Nonagénaire, *a. d. g.* dziewiędziesięcioletni.

Nonagésime, *a. d. g.* dziewiędziesiąty (stopień koła).

Nonante, *a. (vi)* dziewiędziesiąt.

Nonantième, *a. d. g. (vi)* dziewiędziesiąty.

Nonce, *s. m.* nuncyusz papieski — poseł na sejm (w Polsce).

Nonchalamment, *adv.* niedbale, leniwie — w zaniedbaniu.

Nonchalance, *s. f.* niedbalstwo, lenistwo, gnusność — zaniedbanie.

Nonchalant, ante, *a.* niedbały, zaniedbany.

Nonciature, *s. f.* urząd nuncyusza papieskiego.

Non-conformiste, *s. m.* niekonformista, nie należący do kościoła anglikańskiego.

None, *s. f.* nona : godzina kanoniczna.

Nones, *s. f. pl.* nony : u Rzymian, piąty lub siódmy dzień miesiąca a zawsze ósmy przed Idus.

Nonidi, *s. m.* dziewiąty dzień dekady w kalendarzu republikanckim francuskim.

Nonius, *s. m.* skala do narzędzi matematycznych.

Non-jouissance, *s. f.* nieużywanie,

czas w którym się nieużytkowało z czego.

NONNE, NONNAIN, *s. f.* zakonnica, mniszka.

NONNETTE, *s. f.* mniszka — pierniczek.

NONOBSTANT, *prép. adv.* pomimo względu.

NON-PAIR, *a. vid.* IMPAIR.

NONPAREIL, EILLE, *a.* nieporównany, niezrównany.

NONPAREILLE, *s. f.* tasiemka lub wstążeczka wąziuchna — najdrobniejsze cukierki — nomparel, czcionki drobniutkie. *Grosse* =, największy druk.

NON-PAIEMENT, *s. m.* niezapłacenie, nieuiszczenie się.

NON-PLUS ULTRA, ostatni kres.

NON-PRIX, *s. m. vid.* PRIX.

NON-RÉSIDENCE, *s. f.* nieobecność w miejscu zwykłego pobytu.

NON-SENS, *s. m.* brak sensu, niedorzeczy.

NONUPLE, *a. d. g.* dziewięciokrotny.

NONUPLER, *v. a.* dać w dziewięcioro, w dziewięćnasób.

NON-USAGE, *s. m.* nieużywanie, zaprzestanie używania, zarzucenie (czego).

NON-VALEUR, *s. f.* niedobór, brak przychodu. *Être en* =, leżeć daremnie, bez użytku.

NON-VUE, *s. f. Mar.* mgła, ciemność.

NOPAL, *s. m.* nopal : gatunek kaktusów.

NORD, *s. m.* północ: strona nieba; siewierz* — wiatr północny — północ, kraje północne. *Faire le* =, *Mar.* żeglować na północ.

NORD-EST, *s. m.* strona nieba północnowschodnia — wiatr północnowschodni.

NORD-OUEST, *s. m.* strona nieba północnozachodnia — wiatr północnozachodni.

NORMAL, ALE, *a.* regularny, normalny, zwyczajny, zwykły — służący za wzór. *Ecole* =*ale*, we Francyi : szkoła normalna w której się kształcą na nauczycieli. =ALE, *s. f.* prostopadła : linia.

NORMAND, ANDE, *a. et s.* normand, normandzki — frant, filut — nieszczéry. *Répondre en* =, odpowiedzieć dwuznacznie.

NOS, *vid.* NOTRE.

NOSOGRAPHIE, *s. f.* rozgatunkowanie chorób.

NOSOLOGIE, *s. f.* nauka o chorobach w ogólności.

NOSTALGIE, *s. f.* tęsknota do kraju: choroba.

NOSTOC, *s. m.* trzęsidło : rodzaj mchów.

NOTABILITÉ, *s. f.* osoba znakomita.

NOTABLE, *a. d. g.* znaczny, znaczniejszy. =, *s. m.* znaczniejszy obywatel.

NOTABLEMENT, *adv.* znacznie.

NOTAIRE, *s. m.* notaryusz, rejent kancellaryi ziemiańskiéj. = *en second*, notaryusz, jeden ze dwóch nie zachowujący kopii podpisanego przez siebie aktu. = *apostolique*, notaryusz apostolski do expedycyi aktów kancellaryi papieskiéj.

NOTAMMENT, *adv.* mianowicie.

NOTARIAT, *s. m.* urząd notaryusza.

NOTARIÉ, ÉE, *a.* sporządzony przed notaryuszem (akt i t. p.).

NOTATION, *s. f.* oznaczenie nót, iloczasu i t. p.

NOTE, *s. f.* nota, przypis, przypisek, dopisek — uwaga — notatka, rachunek — nota (dyplomatyczna) — skaza, plama, zakała — nóta (muzyczna). = *tonique*, nóta zasadnicza tonu. = *sensible*, nóta o pół tonu niższa od zasadniczéj. *Bien attaquer la* =, dobrze zaintonować. *Changer de* =, zaśpiewać na inną nótę — śpiéwać co innego. *Cela*

change la =, to co innego. *Prendre* = *de*..., zanotować co, zapisać.

Noter, *v. a.* notować, zanotować, zapisać, zapisywać — uważać, zważyć — pisać nótę (muzyki, aryi i t. p.). Noté, ée, *prt.* notowany, mający złą notę. *Homme noté*, złej reputacyi człowiek.

Noteur, *s. m.* piszący nóty muzyczne.

Notice, *s. f.* książka o godnościach — wiadomość o czém, zdanie sprawy, recenzya (dzieła).

Notification, *s. f.* zawiadomienie, uwiadomienie.

Notifier, *v. a.* zawiadomić, uwiadomić o czém.

Notion, *s. f.* znajomość, wiadomość.

Notoire, *a. d. g.* znany, powszechnie wiadomy, głośny.

Notoirement, *adv.* widocznie, oczéwiście.

Notoriété, *s. f.* powszechna wiadomość, głośność. *Il est de* = *que*.., wiadomo jest wszystkim. *Acte de* =, akt znania.

Notre, *a. d. g.* nasz, nasza, nasze. Nos, *pl.* nasi, nasze. *Le* =, nasz. *Les* =*s*, nasi, naszyńcy*, do nas należący. =, *s. m.* nasze, nasza własność. *Etes-vous des* =*s*, czy z nami trzymasz? *Nous avons bien fait des* =*s*, i myśmy sobie także hulali.

Notre dame, *s. f.* święto Najświętszéj Panny — kościół pod wezwaniem N. P. *La* = *d'août*, wniebowzięcie Najświętszéj Panny. *La* = *de septembre*, Narodzenie Najświętszéj Panny.

Noue, *s. f.* szczyt domu — rynna na szczycie domu — dachówka rynienkowata — rodzaj tłustéj ziemi.

Nouement, *s. m.* zaw[illegible]nie, związanie na węzeł.

Nouer, *v. a.* zawiązać, związać na węzeł — zawiązać co w co — związać, skojarzyć. = *une partie*, wymyślić jaką rozrywkę. = *l'aiguillette*, *vid.* Aiguillette. =, *v. n.* *Se* =, iść nazawiązki, wiązać się (w owoc). *Se* =, zawiązywać się (o podagrze zbierającéj się w stawach).

Nouet, *s. m.* powązka lub woreczek w który się co zawiązuje dla wygotowania.

Noueux, euse, *a.* z węzłami, sękowaty, sękaty.

Nougat, *s. m.* rodzaj placka z migdałów i orzechów smażonych w cukrze.

Nouilles, Noules, *s. f. pl.* makaran.

Noulet, *s. m.* rynna na szczycie dachu z dachówek — kozły na których się opiera szczyt dachu.

Nourrain, *s. m.* narybek, drobiazg na zarybienie stawu.

Nourrice, *s. f.* mamka — karmicielka, żywicielka. *Mettre un enfant en* =, oddać dziecko na mamki. *Cet enfant a été changé en* =, mamka podstawiła rodzicom inne dziecko — dziecko odrodziło się od rodziców.

Nourricier, *s. m.* karmiciel, żywiciel, chlebodawca, piastun — mąż mamki. *Père* =, mąż mamki — dobrodziéj (czyj).

Nourricier, ère, *a.* żywiący, pożywny, pokarmowy.

Nourrir, *v. a.* żywić, karmić, wyżywić, wykarmić — służyć za pokarm — karmić (dziecko) — zażywiać, podsycać — paść czém, utrzymywać, żywić, dawać jeść — wychowywać *Se* =, karmić się czém, żywić się, mieć za pokarm.

Nourri, ie, *prt.* wykarmiony — pełny, suty, dostatni, bogaty — rzęsisty — gęsty (ogień).

Nourrissage, *s. m.* hodowanie bydła.

Nourrissant, ante, *a.* pożywny.

Nourrisseur, *s. m.* hodujący krowy dojne.

Nourrisson, *s. m.* dziecko przy piersiach — wychowaniec, wychowanek.

Nourriture, *s. f.* karm', pokarm, pożywienie — jadło, strawa, jedzenie — karmienie piersiami — wychowanie. *Faire des* =*s*, hodować bydło, chować bydło, drób'.

Nous, *pron.* my — nam — nas. =*autres*, my zaś. *Entre* = *soi dit*, mówiąc między nami.

Nouure, *s. f. vid.* Rachitisme.

Nouveau, Nouvel, *a. m.* Nouvelle, *a. f.* nowy — świeży, nowo zrobiony — niewyćwiczony, nowicyusz — nowoczesny — nowy, nieznany — nowotny. *Un habit* =, modny ubiór, suknie ostatniéj mody. *Un nouvel habit*, nowa suknia. =; *s. m.* nowość, co nowego. *Un* = *marié*, nowożeniec. *Les* =*x venus*, świeżo przybyli. *De* =, na nowo. *A* =, znowu, poczynając z góry.

Nouveauté, *s. f.* nowość, rzecz nowa, niesłyszana; wynalazek — rzadkość, rarytas *fm.* — wznowienia, nowy wymysł — modne materye, stroje — nowo wychodzące pisma — nowa sztuka (na teatrze) — nowalia, młode jarzyny, owoce. *C'est une* = *que de vous voir*, rzadki z ciebie gość.

Nouvel, *a. m.* przed samogłoskami i *h* niemém, zamiast Nouveau.

Nouvelle, *s. f.* doniesienie, wiadomość — wieść, pogłoska — nowina — powieść, powiastka =*s à la main*, gazeta w rękopiśmie rozrzucona. = *de basse cour;* =*s de l'arbre de Cracovie*, banialuki, brednie, duby smalone. *Donner de ses* =*s*, zgłaszać się do kogo, dać o sobie wiedzieć. *Envoyer savoir des* =*s de qu''un*, dowiadywać się o kogo, o kim, o zdrowiu czyjém. *Envoyer aux* =, posłać na zwiady. *Faire courir une* =, puścić pogłoskę. *N'avoir ni vent ni* =*s de qu''un*, ani widu ani słychu *fm.* jak kamień w wodę rzucił. *Point de* =, nic niesłychać — nikt nie odpowiąda.

Nouvellement, *adv.* nowo, świeżo, niedawno.

Nouvelleté, *s. f.* zajazd nieprawy na grunt czyj.

Nouvelliste, *s. m.* nowiniarz.

Novale, *s. f.* nowina, grunt wykarczowany, majdan, wola. =*s*, dziesięciny z nowin płacone. =, *a. d. g.* z nowin, z majdanów.

Novateur, *s. m.* nowator, wprowadzający nowe rzeczy, myśli.

Novation, *s. f.* zamiana umowy dawnéj na inną.

Novelles, *s. f. pl.* nowelle: ostatnia księga w księdze praw Justyniana.

Novembre, *s. m.* listopad: miesiąc.

Novice, *a. d. g.* nowy, niewprawny do czego. =, *s. d. g.* nowicyusz, fryc. *Il n'est pas* =, nie pierwszyna mu to.

Noviciat, *s. m.* nowicyat.

Novissimè, *adv.* z łac. dopiero co, świeżuteńko.

Noyade, *s. f.* topienie ludzi żywcem.

Noyale, Noyalle, *s. f.* płótno konopne gęste na żagle.

Noyau, *s. m.* pestka (w owocach) — jądro, ziarno — początek, źródło, rdzeń, sam środek. *Eau de* =, pestkowa wódka.

Noyer, *s. m.* orzech włoski, orzech (drzewo). *De* =, orzechowy.

Noyer, *v. a.* utopić, zatopić — zalać. = *son vin d'eau*, rozbełtać wino wodą. *Se* =, utonąć, utopić się — zatapiać się *fig.* *Il se prend à tout comme un homme qui se noie*, jak tonący co się brzytwy chwyta.

Noyé, ée, *prt. et s.* utopiony — rozbełtany — topielec, utoniony.

Nu, ue, *a.* nagi, goły — bez sio-

dła i nzdy (koń) — obnażony, nagi, bez ozdób. *Etre nu en chemise*, być rozebranym do koszuli. *Nu-tête*, z odkrytą głową. *Nu-pied*, boso, bosemi nogami. *Un va-nu-pieds*, gałgan, obdartus. *Etre tout nu*, ciałem świecić, trząść gałganami — być rozebranym do naga. *A l'œil nu*, gołém okiem. Nu, *s. m.* figura wystawiająca gołą osobę — obnażenie, brak ozdób — nagi. *A nu*, nago — do naga. *Monter à cheval à nu*, *à dos nu*, jeździć na koniu oklep. *Faire voir son cœur à nu*, odsłonić serce.

Nuage, *s. m.* chmura — mgła — mglisty obłok, pomroka — biaława materya pływająca na urynie.

Nuageux, euse, *a.* chmurny, zachmurzony — zamglony, przyćmiony.

Nuaison, *s. f.* cały czas przez który wieje wiatr mocny.

Nuance, *s. f.* odcień, mała różnica — rozmaitość.

Nuancer, *v. a.* robić odcienie, nieznaczne przejścia.

Nubécule, *s. f.* zamglenie na oczach.

Nubile, *a. d. g.* w wieku zdatnym do zamęścia lub ożenienia.

Nubilité, *s. f.* wiek zdatny do zamęścia.

Nudité, *s. f.* nagość. =*s*, *pl.* nagie figury, golasy *fm.*

Nue, *s. f.* chmura, obłok. *Elever jusqu'aux* =*s*, wynosić pod niebiosa, wychwalać. *Faire sauter qu''un aux* =*s*, przywieść kogo do gniewu. *Tomber des* =*s*, zdumieć się — wziąść się niewiedzieć skąd.

Nuée, *s. f.* chmura — tłum — chmura, ćma.

Nuement, Nûment, *adv.* nago, do naga.

Nuer, *v. a.* robić odcienia, nieznaczne przejścia z koloru do koloru.

Nuire, *v. n.* szkodzić komu, zaszkodzić. *Il ne nuit pas*, *impers.* nie zaszkodzi, nie zawadzi.

Nuisible, *a. d. g.* szkodliwy — szkodny (o zwierzętach). = *à la santé*, niezdrowy — niestrawny.

Nuit, *s. f.* noc. = *close, fermée*, poźna noc. *Il fait* =, noc się robi. *De* =, nocą. *Ni jour ni* =, nigdy. *Jour et* =, dzień i noc. *Effet de* =, obraz wystawiający noc. *Passer la* =, pracować w nocy. *Se mettre à la* =, puścić się pod noc (w drogę).

Nuitamment, *adv.* nocą, nocną porą, nocną dobą.

Nuitée, *s. f.* noc, nocleg.

Nul, ulle, *a.* żaden — nikt — nic nie znaczący, nieważny, żaden. *En* =*ulle manière*, w żaden sposób — żadnym sposobem. *Cela n'est de* = *usage*, to na nie się nie zda. *Un homme* =, człowiek żaden; zero; nulla.

Nulle, *s. f.* nulla: w piśmie cyframi znak położony tylko do zapełnienia miejsca.

Nullement, *adv.* wcale nic, bynajmniéj.

Nullité, *s. f.* nieważność, nikczemność* (aktu i t. p.) — nicestwo, nicość — brak wartości. *Protester de* =, ogłosić co za nieważne. *A peine de* =, pod nikczemnością*, pod unieważnieniem.

Nûment, *adv.* bez ogródki, nie obwijając w bawełnę — wprost, bezpośrednio.

Numéraire, *a. d. g.* liczbowy. =, *s. m.* moneta brzęcząca.

Numéral, ale, *a.* liczbowy, służący za liczbę. *Vers* =*raux*, wiersze w których litery mające wartość liczbową zawierają datę jaką.

Numérateur, *s. m.* licznik (w ułamku).

Numération, *s. f.* liczenie — wyliczenie pieniędzy, złożenie gotówką.

Numérique, *a. d. g.* w liczbach,

z liczbami odbywany — co do liczby.

Numériquement, *adv.* co do liczby.

Numéro, *s. m.* numer. *Du bon* =, dobrego gatunku (o towarach). *Entendre le* =, znać się na handlu.

Numérotage, *s. m.* numerowanie, poznaczenie numerami.

Numéroter, *v. a.* numerować, poznaczyć numerami.

Numismate, *s. m.* numizmatyk, znawca starych monet.

Numismatique, *s. f.* numizmatyka.

Nummulaire, *s. f.* pieniążek, pieniężnik, gęsi poléj, śpiwrzód: roślina.

Nuncupatif, *a. m.* podyktowany wyraźnie (testament).

Nundinal, *a. d. g.* targowy. *Lettres* =*ales*, (u Rzymian) litery pierwsze ośm alfabetu z których każda znaczyła dzień tygodnia.

Nuptial, ale, *a.* ślubny, weselny, od zaślubin. *Le lit* =, łoże małżeńskie.

Nuque, *s. f.* szyja, kark, krczyca*.

Nutation, *s. f.* wahanie się, kołysanie się — schylanie się (roślin).

Nutritif, ive, *a.* pożywny.

Nutrition, *s. f.* żywienie, żywienie się.

Nyctalope, *s. d. g.* widzący lepiéj w nocy jak w dzień.

Nyctalopie, *s. f.* choroba oczu widzących lepiéj w nocy jak w dzień.

Nymphe, *s. f.* nimfa, bogini — poczwarka (w przemianach owadów) — *Anat.* łechtaczka.

Nymphée, *s. f.* studnia lub pompa otoczona statuami i t. p.

Nymphomanie, *s. f.* nimfomania: szaleństwo z popędu płciowego.

O.

O, *s. m.* piętnasta litera alfabetu francuskiego. *Les O de Noël*, dziewięć antyfon śpiewanych w dziewięciu dniach poprzedzających Boże Narodzenie.

O, *interj.* o!

Oasis, *s. f.* oaza, oazys: przestrzeń okryta wegetacyą w śród pustyń piasczystych.

Obédience, *s. f.* posłuszeństwo duchownego dla przełożonych — pozwolenie udzielone duchownemu oddalenia się lub przejścia z klasztoru do klasztoru — urząd zakonnika w swoim klasztorze — kraj uległy papieżowi. *Ambassadeur d'*=, poseł króla do papieża z oświadczeniem synowskiego posłuszeństwa — audyencya dana przez papieża na zebraniu konsystorza. *Pays d'*=, kraj w którym papież mianuje na beneficya.

Obédiencier, *s. m.* zakonnik rządzący beneficyum za rozkazem przełożonego.

Obédientiel, elle, *a.* należący do posłuszeństwa duchownego.

Obéir, *v. n.* być posłusznym, słuchać — podlegać, być podległym — usłuchać. Obéi, ie, *prt.* słuchany, któremu są posłuszni. *Il veut être obéi*, wymaga posłuszeństwa, każe się słuchać.

Obéissance, *s. f.* uległość, posłuszeństwo, słuchanie — podległość. *Prêter* = *à un prince*, poddać się władzy panującego.

Obéissant, ante, *a.* posłuszny — uległy — podległy — giętki, łatwo się gnący w rękach.

Obélisque, s. m. obelisk, piramidalny, pomnik z jednego kamienia.
Obérer, v. a. zadłużyć. S'=, zadłużyć się, zapożyczyć się.
Obésité, s. f. otyłość.
Obier, s. m. bez koralkowy: drzewina.
Obit, s. m. nabożeństwo za duszę czyją.
Obituaire, s. m. otrzymujący beneficyum po śmierci czyjéj. =, a. m. registre =; metryka pogrzebów.
Objecter, v. a. zarzucić, zrobić zarzut, zarzucać — wyrzucać co komu.
Objectif, ive, a. przedmiotowy, zwrócony ku przedmiotowi — będący przedmiotem vid. Verre =.
Objection, s. f. zarzut — trudność. Sans =, bez żadnéj trudności.
Objet, s. m. przedmiot, rzecz, materya — cel, to co sobie zakładamy.
Objurgation, s. f. łajanie.
Oblat, s. m. vid. Moine-lai.
Oblation, s. f. ofiara, oddanie na ofiarę, ofiarowanie.
Obligation, s. f. zobowiązanie się — zobowiązanie, obligacya — umowa, kontrakt — obowiązki względem kogo, dług winny, powinność.
Obligatoire, a. d. g. obowiązujący.
Obligeamment, adv. grzecznie, uprzejmie.
Obligeance, s. f. grzeczność, usłużność.
Obligeant, ante, a. grzeczny, usłużny, lubiący oddać usługę.
Obliger, v. a. obowiązywać, wiązać do czego, zniewalać, znaglać, zmuszać, skłaniać, skłonić — zastawić, dać w zastaw — oddać usługę, usłużyć komu, zobowiązać sobie kogo. = un apprenti, oddać chłopca na termin do majstra. Obligé, ée, prt. s. et a. obowiązany, wdzięczny — konieczny, niezbędny, który otrzymał jakie dobrodziejstwo — umowa majstra z chłopcem na terminie. Bien obligé, mocno dziękuję.
Oblique, a. d. g. krzywy, ukośny, skośny, z kiełza — boczny, uboczny. Ordre =, szyk ukośny (w taktyce). Feux =s, ogień ukośnie idący w prawą lub w lewą stronę.
Obliquement, adv. ukośnie, skośnie, z ukosa — bocznemi drogami — ubocznie, nie wprost.
Obliquité, s. f. ukośność, kierunek ukośny — krzywe, kręte postępowanie.
Oblitération, s. f. zatarcie.
Oblitérer, v. a. zatrzéć, zamazać. S'=, zatrzéć się, zamazać się — zatrzéć się, pójść w niepamięć.
Oblong, ongue, a. podłużny.
Obole, s. f. dawniéj: we Francyi pół denara — 1/6 drachmy w Atenach — 12 granów: waga — grosz, szeląg.
Obombrer, v. a. okrywać, ocieniać.
Obreptice, a. d. g. wyłudzony (o przywileju otrzymanym z kancellaryi państwa, tając potrzebne do jego otrzymania szczegóły), vid. Subreptice.
Obrepticement, adv. przez wyłudzenie.
Obreption, s. f. zatajenie w kancellaryi szczegółow potrzebnych do ważności przywileju i t. p.
Obscène, a. d. g. plugawy, sprośny.
Obscénité, s. f. sprośność.
Obscur, ure, a. ciemny, zaciemniony — posępny, pochmurny — ciemny (kolor) — niejasny, zawikłany, ciemny — nieznany — niski, podły (o urodzeniu).
Obscurcir, v. a. zaćmić, zaciemnić — zamglić. S'=, sciemnić się.
Obscurcissement, s. m. przyćmie-

nie, zaćmienie — zawiłość, zawikłanie.

Obscurément, *adv*. ciemno — w ciemności — zawile, ciemno. *Vivre* =, żyć nieznanym.

Obscurité, *s. f.* ciemność, brak światła — ciemność, zawiłość — niskość urodzenia, podłe urodzenie — życie pędzone w zakącie.

Obsécration, *s. f.* zaklinanie: figura retoryczna. =*s*, modły u Rzymian na przebłaganie bogów.

Obséder, *v. a.* naprzykrzać się, ustawicznie nudzić kogo — nagabywać, napastować (o złym duchu).

Obsèques, *s. f. pl.* nabożeństwo pogrzebne, exekwie.

Obséquieusement, *adv*. uniżenie.

Obséquieux, euse, uniżony.

Obséquiosité, *s. f.* uniżoność, czołobitność.

Observable, *a. d. g.* dający się dostrzedz i uważać.

Observance, *s. f.* zachowywanie, przestrzeganie czego — reguła, obserwacya (u zakonników). *L'étroite* =, ścisła reguła zakonna.

Observantin, *a. et s. m.* obserwant, ze ściśléj reguły Sgo Franciszka.

Observateur, *s. m.* przestrzegacz, ściśle zachowujący co — dostrzegacz, badacz — widz. =trice, *s. f.* przestrzegaczka, badawczyni.

Observation, *s. f.* dochowywanie, przestrzeganie czego — rozważanie, uważanie czego — zastanawianie się — uwaga, obserwacya, spostrzeżenie. *Corps d'*=, korpus obserwacyjny. *Etre, se tenir en* =, stać na straży. *Esprit d'*=, talent uwagi.

Observatoire, *s. m.* obserwatoryum, gwiazdopatrza*, niebostraże*.

Observer, *v. a.* przestrzegać czego, zachowywać co, dochowywać czego — patrzyć na co — uważać co, rozważać, zastanawiać się — robić postrzeżenia, obserwacye. *Faire* = *qu''ch à qu''un*, zwrócić czyją uwagę na co. *S'*=, mieć się na baczności. *S'*=, *v. réc.* mierzyć się wzajemnie oczyma, śledzić wzajem swoje kroki.

Obsession, *s. f.* napastowanie, nagabywanie (od złego ducha) — natrętność, uprzykrzanie się.

Obsidiane, Obsidienne, *s. f.* rodzaj kamienia czarnego używanego dawniéj za zwierciadła.

Obsidional, ale, *a.* oblężeńczy, bity w mieście obleżonéм (pieniądz). *Couronne* =, *vid.* Couronne.

Obstacle, *s. m.* przeszkoda, zawada. *Faire* = *à qu''un*, stać komu na przeszkodzie, na zawadzie. *Lever tout* =, usunąć wszelkie przeszkody.

Obstination, *s. f.* upór.

Obstinément, *adv*. upornie, uporczywie.

Obstiner, *v. a.* wprawiać w upór. *S'*=, upierać się przy czém, uprzéć się na czém, być upartym.

Obstiné, ée, *prt. s. et a.* uparty, uporczywy — krnąbrny — uparty, którego się trudno pozbyć (ból i t. p.).

Obstructif, ive, *a.* sprawiający zatwardzenie.

Obstruction, *s. f.* zatwardzenie, zatwardzenie żołądka, obstrukcya.

Obstruer, *v. a.* zawalać drogę, przejście — zapychać, zamykać.

Obtempérer, *v. n.* być posłusznym.

Obtenir, *v. a.* otrzymać co, dostąpić czego, osiągnąć co, dostać — — otrzymywać co (w działaniach chemicznych i t. p.) — wyrobić co, wykołatać co dla kogo, wystarać się o co.

Obtention, *s. f.* otrzymanie, wyrobienie czego.

Obturateur, *s. m.* blaszka zamykająca nie naturalny otwór, dziurę

w ciele i t. p. — satyczka, nakrywka kłodziona pod spód dzwonów napełnionych gazem.

Obturation, s. f. zamknięcie — zatkanie dziur w ranach ciała.

Obtus, use, a. rozwarty (kąt) — spłaszczony, przytępiony — tępy, przytępiony (zmysł, umysł).

Obtusangle, a. d. g. rozwartokątny (trójkąt).

Obus, s. m. granat (do strzelania).

Obusier, s. m. granatnik, moździerz granatowy.

Obvention, s. f. podatek duchowny.

Obvier, v. n. zapobiedz czemu.

Oca, s. m. rodzaj korzenia z którego w Ameryce wyrabiają chléb.

Occase, a. f. *Amplitude* =, łuk na poziomie między punktem zachodu gwiazdy a zachodem prawdziwym.

Occasion, s. f. sposobność, okazya, dogodna pora — okoliczność — Okazya : bóstwo wystawiane u starożytnych z czupryną a z resztą z łysą głową — pochop, powód, przyczyna — potyczka, utarczka, okazya*, potrzeba* — gratka, okazyjka *fm.* *L'= est chauve*, trzeba co prędzéj chwytać dogodną porę. *L'= fait le larron*, złém położeniem i najlepszego zepsuje. *=s prochaines*, najbliższe okazye do grzechu. *D'=*, trafem, przypadkowo. *Marchandise d'=*, towar lub kupno przypadkowe, trafunkowe; tandéta.

Occasionnel, elle, a. sprawiający co.

Occasionnellement, *adv.* przypadkowo.

Occasionner, v. a. sprawić, sprowadzić.

Occident, s. m. zachód : strona nieba — zachód, zachodnie kraje.

Occidental, ale, a. zachodni. *Les =taux*, mieszkańcy zachodnich krajów; europejczycy.

Occipital, ale, a. od tyłu głowy.

Occiput, s. m. tył głowy.

Occire, v. a. *(vi.)* zabić.

Occiseur, s. m. *(vi.)* zabójca.

Occision, s. f. *(vi.)* zabicie.

Occlusion, s. f. zwarcie, zamknięcie kanałów i t. p.

Occultation, s. f. skrycie, zakrycie, skrycie się (gwiazdy i t. p.).

Occulte, a. d. g. skryty, ukryty, tajemny. *Sciences =s*, alchemai.

Occupant, ante, a. et s. zajmujący, zajemca, zaborca. *Premier =*, pierwszy zaborca — patron utrzymujący proces strony.

Occupation, s. f. zatrudnienie, zajęcie, robota, praca — zajmowanie (miejsca, mieszkania) — opanowanie, zagarnienie. *Donner de l'= à qu''un*, użyć kogo do czego, dać mu robotę — dać do roboty komu — nabawić kłopotu. *Armée d'=*, wojsko zajmujące kraj.

Occuper, v. a. zająć, zagarnąć, opanować — zajmować, zająć (tyle a tyle miejsca) — zatrudnić kogo, użyć do czego — zatrudniać, zajmować, trudnić czém. *S'=*, trudnić się, zajmować się, zatrudniać się. *S'= à qu''ch*, pracować nad czém. *Aimer à s'=*, mieć zamiłowanie w pracy. Occupé, ée, *prt. et a.* zajęty, zatrudniony czém — mający wiele do roboty.

Occurrence, s. f. traf, zdarzenie, przypadek.

Occurrent, ente, a. zdarzający się.

Océan, s. m. ocean — *fig.* przestrzeń mórz; ocean.

Océane, a. f. *La mer =*, ocean.

Ochlocratie, s. f. panowanie gminu.

Ocre, s. f. okra, farba żółta.

Ocreux, euse, a okrowaty, natury okry.

Octaèdre, *s. m.* ośmiościan, ośmiokąt.

Octaétéride, *s. f.* przeciąg ośmiu lat.

Octant, *s. m.* oktawa, 45 stopni koła — odległość 45 stopnia.

Octante, *a. (vi)* ośmdziesiąt.

Octave, *s. f.* oktawa, ośm dni — oktawa, ósmy dzień — oktawa, (w muzyce) odległość ośmiu tonów — strofa ośmiowierszowa.

Octavin, *s. m.* oktawka, instrument muzyczny dęty.

Octavo, *vid.* In-octavo.

Octavon, onne, *s.* urodzony z białego i kwarteronki lub z białéj i kwarterona, *vid.* Quarteron.

Octidi, *s. m.* ósmy dzień dekady według podziału czasu republikanckiego francuskiego.

Octil, *a. m. Aspect* =, położenie dwóch planet odległych od siebie na 45 stopni.

Octobre, *s. m.* październik: miesiąc.

Octogénaire, *a. d. g.* ośmdziesięcioletni. =, *s. m.* starzec 80cioletni.

Octogone, *a. d. g.* ośmiokątny. =, *s. m.* ośmiokąt.

Octostyle, *a. d. g.* ośmiokolumnowy, o ośmiu kolumnach.

Octroi, *s. m.* udzielenie prawa, pozwolenie, nadanie przywileju i t. p. — opłata, rodzaj akcyzy.

Octroyer, *v. a.* udzielić, nadać (przywilej i t. p.).

Octuple, *a. d. g.* poósmny, ośmkrotny, powtórzony ośm razy.

Octupler, *v. a.* ośm razy powtórzyć, dać w ośmnasób.

Oculaire, *a. d. g.* oczny, od oka. =; =, *s. m.* od strony oka (szkło w perspektywie). *Témoin* =, naoczny świadek.

Oculairement, *adv.* naocznie.

Oculiste, *s. m.* okulista.

Odalisque, *s. f.* odaliska, nałożnica sułtana.

Ode, *s. f.* oda, pieśń, śpiew.

Odéum, Odéon, *s. m.* odeum, gmach do próby śpiewów (u starożytnych) — Odeon: nazwisko teatru w Paryżu.

Odeur, *s. f. Bonne* =, zapach, woń. *Mauvaise* =, smród, fetor. =*s*, *pl.* wonie, perfumy, zapachy, wonności. *Etre en bonne, en mauvaise* =, mieć dobrą, złą reputacyę. *Mourir en* = *de sainteté*, umrzeć prawie świętym, godnym kanonizowania. *N'être pas en* = *de sainteté*, nie mieć łaski, miru u kogo.

Odieusement, *adv.* zawistnie, nienawistnie, nieprzyjaźnie — niegodziwie, niecnie.

Odieux, euse, *a.* znienawidzony, sciągający nienawiść — nieprzyjazny — niecny.

Odomètre, *s. m.* narzędzie do mierzenia drogi przebieżonéj.

Odontalgie, *s. f.* ból zębów.

Odontalgique, *a. d. g.* od bólu zębów.

Odontoïde, *a. d. g.* mający kształt zęba.

Odontologie, *s. f.* nauka o zębach.

Odorant, ante, *a.* pachnący, wonniejący, wonny.

Odorat, *s. m.* powonienie, węch.

Odoriférant, ante, *a. vid.* Odorant.

Odyssée, *s. f.* Odyssea, poemat Homera — podróż pełna przypadków.

OEcuménicité, *s. f.* powszechność, ekumeniczność (synodu).

OEcuménique, *a. d. g.* ekumeniczny, powszechny, z całego świata (synod, zbór).

OEdémateux, euse, *a.* bąblowaty.

OEdème, *s. m.* bąbel.

OEdipe, *s. m.* Edyp, biegły w rozwiązywaniu zagadek.

OEil, *s. m.* (Yeux, *pl.*) oko —

fig. oko, wzrok — wejrzenie, spójrzenie — oko, otwór, dziura—oczko (w drzewie, w latorośli) — lustr (materyi) — woda, połysk (w drogich kamieniach) — miąższość czcionki w téj części która się odbija na papierze. Yeux, oczy w sérze i t p. — dziurki w chlebie i t. p. — *fm.* okulary. =*-de-bœuf*, okno okrągłe lub owalne. *L'=-de-bœuf*, dawniéj: w pałacu w Wersalu przedpokój gdzie się zbierali dworzanie. = *de chat*, gatunek drogiego kamienia mieuionego koloru. = *de serpent*, serpentyn: kamień. =*-de-chèvre*, kozie oko: roślina. = *de perdrix*, kolor wpadający w różowy. = *de verre*, szklanne oko (wprawione). *Coup d'=*, *clin d'=*, *vid.* Coup, Clin. *Avoir l'= à qu''ch*, mieć staranie o czém, pilnować — doglądać czego, dawać oko—dawać baczenie na co. *Avoir l'= sur qu''un*, mieć oko na kogo, mieć zwróconą uwagę, patrzéć na kogo. *Avoir l'= au guet*, upatrywać sposobnéj pory *Avoir un = aux champs et l'autre à la ville*, wszystkiego dojrzéć, dopilnować. *Entre = et bat*, od oczu po ogon (mówiąc jak ryba długa). *Avoir bon pied*, *bon =*, *vid.* Bon. *Donner dans l'= à qu''un*, uderzyć kogo, *fig.* wpaść w oczy, zająć mocno. *Mettre une chose sous les yeux de qu''un*, przedstawić co komu. *Ouvrir les yeux*, patrzyć, przypatrzyć się, obejrzéć —otworzyć oczy, przejrzéć. *Ouvrir*, *faire ouvrir les yeux à qu''un*, przetrzéć komu oczy, otworzyć komu oczy. *Ouvrir des grands yeux*, wytrzészczyć oczy *fm.* — zdziwić się. *Sauter aux yeux*, bić, uderzać w oczy—być oczéwistém. *Suivre qu''un de l'=*, śledzić kogo wzrokiem, śledzić. *Voir qu''un*, *qu''ch de bon*, *de mauvais =*, patrzéć na kogo, na co przyjaznem, niechętném okiem. *Se battre l'= de qu''ch*, *vid.* Battre. *Pas plus que dans mon =*, ani odrobiny, ani na włos. *Enter à = poussant*, szczepić na wiosnę. *Enter à = dormant*, szczepić w jesieni. *Tailler à deux yeux*, *à trois yeux*, *vid.* Tailler. *Avoir les yeux pochés*, *les yeux au beurre noir*, *les yeux en compote*, mieć popódbijane oczy, mieć sińce pod oczyma. *Avoir les yeux bouchés*, *les yeux malades*, *les yeux de travers*, źle widzieć, nie dojrzéć. *Avoir des yeux*, nie dać się oszukać. *Avoir de bons yeux*, mieć wprawne, bystre oko. *A l'=*, na oko, z wejrzenia — widocznie — darmo, nie płacąc. *Sous les yeux*, *aux yeux*, w oczach, przed oczyma, w obec kogo. *A mes yeux*, w moich oczach, mojém zdaniem. *Entre deux yeux*, *entre les deux yeux*, oko w oko. *Entre quatre yeux (quatre-z-yeux)*, na cztéry oczy. *Par-dessus les yeux*, do zbytku, po uszy.

Œillade, *s. f.* mizg, umizg, strzelanie oczyma.

Œillère, *a. et s. f.* ząb między trzonowemi a przedniemi.

Œillère, *s. f.* miseczka do przemywania oczu — klapy skórzane na oczy w zaprzęgu konia.

Œillet, *s. m.* gwoździk: kwiat — dziurka sznurówki.

Œilleton, *s. m.* wypustek, kieł wyrastający u gwoździka lub w korzeniach innych roślin.

Œillette, *s. f.* mak na oléj.

Œnologie, *s. f.* nauka o robieniu wina.

Œnomancie, *s. f.* wróżenie z wina ofiarowanego bogom.

Œnophore, *s. m.* u starożytnych naczynie wielkie na wino — mający staranie o winach, podczaszy.

Œsophage, *s. m.* kanał pokarmowy.

Œstre, *s. m.* szał, szaleństwo.

Œuf, *s. m.* jaje, jajo, jajko (ptastwa, owadów, gadów) — ikra (jaja rybie). *Germe d'*=, zalążek w jaju. = *stérile*, jaje zalegle; zapartek. =*s rouges;* =*s de Pâques*, pisanki. *Donner à qu''un ses* =*s de Pâques*, dać komu podarunek na święcone jajko, na wielkanoc. *Il tondrait sur un* =, mówi się o wielkim skąpcu. *Pondre sur ses* =*s*, używać dobrego bytu. *Mettre tous ses* =*s dans un panier*, włożyć w co cały kapitał. *Marcher sur des* =*s*, postępować z wielką ostróżnością. *Comme deux* =*s*, (o dwu rzeczach podobnych do siebie) jak dwie krople wody. *Cela est égal comme deux* =*s*, to rzecz obojętna.

Œuvé, **ée**, *a.* z ikrą (ryba); ikrzak.

Œuvre, *s. f.* (czasem jest męskiego rodz. w znaczeniu twór, dzieło, płód), dzieło, sprawa — czyn, uczynek, postępek — utwór, płód umysłowy — robota — skarb kościoła, parafii — ławka w kościele dla urzędników parafialnych — oprawa, osada drogiego kamienia. = *pie*, uczynek miłosierny. =*s*, dzieła, pisma. =*s de marée*, naprawa statku w czasie odpływu morza. =*s vives*, części okrętu zanurzone w wodzie. =*s mortes*, części okrętu po nad wodą. *Mettre en* =, użyć czego w robocie. *Mettre tout en* =, użyć wszelkich środków, poruszyć sprężyn. *Mettre à l'*=, zasadzić do roboty. *Se mettre à l'*=, zabrać się do roboty. *Maître des* =*s*, nadzorca ciesielskich i mularskich robót — *vid.* Maître. =, *s. m.* zbiór sztychów jednegoż rysownika — ołów zawierający cząstki srébra. *Le grand* =, kamień filozoficzny. *Dans* =, w korpusie gmachu. *Hors d'*=, za korpusem gmachu (o przybudowaniu wystającém na zewnątrz). *Dans* =, od jednego muru wewnętrznego do drugiego (mierząc obszerność gmachu). *Hors d'*=, od jednego muru zewnętrznego do drugiego. *Hors-d'*=, *vid.* Hors. *Sous* =, pod spodem domu. *Travailler en sous-*=, pracować około fundamentów domu. *Reprendre en sous* =, przerobić co. *A pied d'*=, przy samém stawiającym się budynku, przy fabryce.

Offensant, **ante**, *a.* obrażający, krzywdzący.

Offense, *s. f.* obraza, krzywda, zniewaga, obelga — grzéch. *Venger une* =, wetować krzywd, mścić się.

Offenser, *v. a.* obrazić kogo, dopuścić się obrazy, zniewagi względem kogo — obrazać, razić (ucho, oko i t. p.) — znieważyć, skrzywdzić — dotknąć, zranić. *S'*=, obrazić się czém, urazić się. **Offensé**, **ée**, *prt. et s.* obrażony, skrzywdzony.

Offenseur, *s. m.* obrażający, ten co obraził.

Offensif, **ive**, *a.* zaczepny. =**ive**, *s. f.* kroki zaczepne.

Offensivement, *adv.* zaczepnie.

Offerte, *s. f.* **Offertoire**, *s. m.* modlitwa przy mszy przed ofiarowaniem chleba i wina.

Office, *s. m.* obowiązek, powinność — nabożeństwo, modły, służba boża — officyum: książka z modlitwami — urząd, funkcya — usługa przy stole w dawaniu deseru i zastawianiu stołu — czeladź, służba — przysługa, usługa. *D'*=, z urzędu, z obowiązku — z własnego natchnienia. *Rendre de mauvais* =*s à qu''un*, z ironią: przysłużyć się komu. = *du jour*, officyum codzienne, modlitwy codzienne — officyum w brewiarzu: każdodzienne modlitwy duchownego. *L'*= *des morts*, nabożeństwo za dusze

smarle. *Le petit* =, skrócone officyum do Najświętszéj Panny.

OFFICE, *s. f.* kredens. =*s*, spiżarnia.

OFFICIAL, *s. m.* officyał, duchowny delegowany od biskupa.

OFFICIALITÉ, *s. f.* urząd officyała, officyalstwo — mieszkanie officyała.

OFFICIANT, *a. et s. m.* officyant, służący przy mszy (duchowny) =ANTE, *s. f.* zakonnica z kolei tygodniowéj na chórze.

OFFICIEL, ELLE, *a.* urzędowy — — urzędownie sporządzony (akt i t. p.).

OFFICIELLEMENT, *adv.* urzędownie.

OFFICIER, *v. n.* odprawiać nabożeństwo — celebrować. *Cet homme officie bien*, dobrze je i pije.

OFFICIER, *s. m.* urzędnik — officer — kredencérz. =*s*, kucharz i zastawiający stół (po wielkich domach), =*s de la bouche*, służba stołowa samego panującego. =*s du gobelet*, służba od wina u stołu królewskiego. =*s du commun*, *vid.* COMMUN. =*s généraux*, dowódzcy : jako to marszałkowie, generałowie dywizyi i brygad.

OFFICIEUSEMENT, *adv.* przez grzeczność.

OFFICIEUX, EUSE, *a.* usłużny, lubiący zrobić usługę. =, *s. m.* nieproszony, narzucający się, nadskakujący, liznś *fm.*

OFFICINAL, ALE, *a.* aptéczny — należący do zapasów aptéki, *vid.* MAGISTRAL. *Plantes* =*s*, rośliny lekarskie; zioła.

OFFICINE, *s. f.* aptéka — pracownia aptékarza.

OFFRANDE, *s. f.* ofiara — dań, podarek.

OFFRANT, *a.* ofiarujący, dający (w kupnie, na licytacyi).

OFFRE, *s. f.* ofiara — dar, podarunek, dań.

OFFRIR, *v. a.* ofiarować, dać — nieść, złożyć, składać w ofierze — przedstawiać, stawiać przed oczyma. =*le combat*, dać bitwę =*le choix de...*, dać do wyboru co. =*la main à une dame*, dać rękę damie, prowadzić ją. *Puis-je vous* =...? czy mogę służyć tém a tém? *S'*=, stawić się, być na oku — oświadczyć się z gotowością do czego — nastręczyć się, nadarzyć się.

OFFUSQUER, *v. a.* zaciemniać, zasłaniać, zakrywać — zamglić — razić; niepodobać się komu.

OGIVE, *a. d. g. et s. f.* arkada lub łęk spiczasto się kończący.

OGRE, *s. m.* ludożerca (w powieściach gminu).

OGRESSE, *s. f.* żona ludożercy.

OH, *interj.* o!

OIE, *s. f.* gęś. *Patte-*=, podróbki z gęsi innego drobia — pomniejsze artykuły ubrania jako to : rękawiczki, kapelusz i t. p. — umizgi. *Tirer l'*=, strzelać do kaczki (do celu którym jest gęś lub kaczka).

OIGNON *(ognon)*, *s. m.* cebula : część korzenia u roślin — cébula : roślina — nagniotek, odgniotek na palcach. *Chapelet d'*=, wieniec cebuli. *Vêtu comme un* =, zapapulony, obwinięty. *Se mettre en rang d'*=, usiąść lub stanąć w szeregu z drugiemi — przyjść nieproszonym.

OIGNONET, *s. m.* gatunek gruszki letniéj.

OIGNONIÈRE, *s. f.* grunt zasadzony cébulą.

OILLE, *s. f.* rodzaj zupy hiszpańskiéj z rozmaitych jarzyn i mięs.

OINDRE, *v. a.* pocierać, potrzéć, maścią, oliwą i t. p. — namaścić (na króla i t. p.). *Oignez vilain il vous poindra, poignez vilain il vous oindra*, smaruj chłopu d.. miodem, będzie śmierdzieć g......

OINT, INTE, *prt. et s.* namaszczony

— pomazaniec. *L'= du Seigneur*, pomazaniec pański : Chrystus.

OING, *s. m. Vieux* =, smarowidło do powozów.

OISEAU, *s. m* ptak, latawiec — ptak łowczy (sokół i t. p.). = *de proie*, ptak łowczy — ptak drapieżny. =*x*, ptastwo, ptacy*. *Petit* =, ptaszek. *L'=-mouche*, koliber. *L'= de paradis*, ptak rajski, latawiec—pióro do strojów damskich. = *branchier*. ptak łowczy latający dopiero z gałęzi na gałąź. = *dépiteux*, ptak łowczy niewracający do myśliwego gdy chybi zdobycz. =*x de leurre*, ptaki łowcze wracające do przynęty. =*x de poing*, ptaki łowcze wracające na rękę myśliwego. *L'= de Jupiter*, orzeł. *L'= de St. Luc*, wół. *A chaque = son nid est beau*, każda liszka swój ogon chwali. *Ce n'est pas viande pour vos* =*x*, nie dla psa kiełbasa *pop.* — nie przy tobie to pisano. *A vol d'*=, w prostéj linii. *A vue d'*=, patrząc z góry prostopadle.

OISEAU, *s. m.* szaflik z wapném rozrobioném.

OISELER, *v. a.* układać ptaka łowczego do lotu. =, *v. n.* stawiać sidła na ptastwo.

OISELEUR, *s. m.* ptasznik.

OISELIER, *s. m.* przedający ptaszki.

OISÈLERIE, *s. f.* ptasznictwo.

OISEUX, EUSE, *a.* próżnujący — próżniak — niepotrzebny, bez którego by się można obejść, zbyteczny.

OISIF, IVE, *a.* próżnujący — próżniacki — niepotrzebny. =, *s. m.* próżniak.

OISILLON, *s. m.* ptaszek.

OISIVETÉ, *s. f.* próżniactwo, lenistwo, gnuśnienie.

OISON, *s. m.* gąsię, gąsiątko — głupiec, duda. = *bridé*, gąsię któremu przez dziurki dzioba przewleczono piórko aby w szkodę nie lazło.

OLÉAGINEUX, EUSE, *a.* wydający oléj; olejowaty, oleisty.

OLÉANDRE, *s. m.* bołchowik : roślina.

OLFACTIF, IVE, *a.* węchowy, zmysłu powonienia.

OLIBAN, *s. m.* najpierwsza żywica ciekąca z drzewa.

OLIBRIUS, *s. m.* fanfaron, junak.

OLIGARCHIE, *s. f.* oligarchia, możnowładztwo.

OLIGARCHIQUE, *a. d. g.* oligarchiczny, możnowładny.

OLIM, *s. m.* stare rejestra parlamentu paryskiego.

OLINDE, *s. f.* klinga szpady, pałasza.

OLIVAIRE, *a. d g.* w kształcie oliwki.

OLIVAISON, *s. f.* pora zbierania oliwek na oliwę — zbiór oliwek.

OLIVÂTRE, *a. d. g.* oliwkowaty (kolor cery opalonéj).

OLIVE, *s. f.* oliwka : owoc—drzewo oliwne—oliwka, guzik w kształcie oliwek — ozdoba w kształcie oliwki — *fig* różczka oliwna : godło pokoju. *D'*=, oliwny, oliwiany. *Couleur* =; *couleur d'*=, oliwkowy kolor (zielonkowaty).

OLIVÈTE, *s. f.* pewna roślina wydająca oléj.

OLIVETTES, *s. f. pl.* pewien taniec w Prowancyi w czasie brania oliwy.

OLIVIER, *s. m.* oliwa, oliwne drzewo — różczka oliwna : godło pokoju.

OLLAIRE, *a. f. Pierre* =, gatunek kamienia z którego wyrabiają garnki.

OLOGRAPHE, *a. m Testament* =, testament pisany cały ręką testatora.

OLYMPE, *s. m.* Olimp, góra w Tessalii : siedlisko bogów.

Olympiade, *s. f.* olimpiada: przeciąg lat czterech między igrzyskami olimpijskiemi.

Olympien, enne, *a.* olimpijski.

Olympique, *a. d. g.* olimpijski.

Ombelle, *s. f. Bot.* baldaszek.

Ombellifère, *a. d. g. Bot.* baldaszkowaty. =, *s. f.* roślina z klassy baldaszkowatych.

Ombilic, *s. m. Bot.* pępek.

Ombilical, ale, *a.* pępkowy, od pępka.

Ombiliqué, ée, *a. Bot.* pępkowaty.

Ombrage, *s. m.* cień — podejrzliwość, nieufność. *Donner de l'= à qu''un*, obudzić nieufność. *Tout lui porte =*, wszystko w nim wzbudza nieufność. *Prendre =*, *prendre de l'=*, zmarszczyć się na co.

Ombrager, *v. a.* ocieniać, roztaczać cień nad czém.

Ombrageux, euse, *a.* strachający się, lękliwy, płochliwy (o koniu i t. p.) — podejrzliwy.

Ombre, *s. f.* cień — cień, pozór — cień, duch (zmarłego) — cień, czcze imie bez rzeczy — cień, słaba skazówka, ślad czego — umbra, gatunek glinki używanéj w malarstwie — plamka, cień, mała przywara. = *portée*, cień rzucany przez przedmiot. *Les =s de la nuit*, nocna pomroka. *Les =s du mystère*, skrytości tajemnic. *Il a peur de son =*, własnego cienia się boi. *Faire = à qu''un*, zawadzać komu, stać na zawadzie—zaćmić, przyćmić kogo. *Tout lui fait =*, wszystko w nim budzi nieufność. *Courir après une =*, gonić znikomą marę. *Sous l'=; sous =*, pod zasłoną, pod pokrywką. *A l'=*, pod cieniem.

Ombre, *s. f.* lipień: ryba.

Ombre, *s. m. vid.* Hombre.

Ombrelle, *s. f.* parasolik damski.

Ombrer, *v. a.* cieniować.

Ombreux, euse, *a.* cienisty, zacieniony.

Oméga, *s. m.* omega, ostatnia litera alfabetu greckiego — koniec, ostatek — ostatni.

Omelette, *s. f.* jajecznica.

Omettre, *v. a.* opuścić — wypuścić, wyrzucić. = *de faire telle chose*, zapomnieć (z tryb. bezok.).

Omis, ise, *prt.* opuszczony, wypuszczony.

Omission, *s. f.* opuszczenie, zapomnienie. *Péché d'=*, *vid.* Péché.

Omnibus, *s. m.* powóz na wielu razem podróżnych po wielkich miastach.

Omnipotence, *s. f.* wszechmocność (boska) — nieograniczona władza, wszechwładztwo.

Omniscience, *s. f.* nieskończona wiedza (Boga).

Omnivore, *a. d. g.* żywiący się wszelkiemi pokarmami.

Omoplate, *s. f.* kość łopatki.

On, *pron.* czasem dla przyjemniejszego brzmienia mówi się *l'on*, wyraz ten oddaje się w polskim przez trzecią osobę liczby mnogiéj słów; przez pierwszą osobę liczby mnogiéj, albo przez słowo zaimkowe w 3ciéj osobie liczby pojed., albo nakoniec przez formę nieosobistą słów na ano, ono. *On dit*, mówią. *On lui a écrit une lettre*, napisano do niego list. *Ce qu'on aime*, co kochamy, co się kocha. *On n'est pas toujours belle*, nie jest się wiecznie piękną. *On ne l'ignore pas*, wie się. *Qu'en dira-t-on?* co na to świat powie? *Le qu'en dira-t-on*, opinia ludzka. *Les on dit*, pogłoska, wieść. On, *s. m. On est un sot*, proste wieści niewarte aby na nie uważać.

Onagre, *s. m.* osieł dziki — pewna machina wojenna.

Onanisme, *s. f. vid.* Masturbation.

Onc, Oncques, *adv.* nigdy.

Once, *s. f.* uncya, 1/16 funta — nazwisko pewnych monet. *N'avoir pas une = de jugement*, nie mieć za grosz, za szeląg rozsądku.

Once, *s. f.* ryś : źwierz.

Onciale, *a. f.* uncyalne pismo, uncyalna litera.

Oncle, *s. m.* stryj—wuj. *Grand-=*, dziadek cioteczny lub stryjeczny. *= à la mode de Bretagne*, brat cioteczny lub stryjeczny, matki lub ojca.

Onction, *s. f.* pocieranie, smarowanie maścią i t. p. — namaszczenie, namaszczanie (w sakramentach) — pocieszenie ducha świętego — przenikanie skruchą.

Onctueusement, *adv.* czule, rozczulająco.

Onctueux, euse, *a.* tłustawy, maslki — rozczulający, poruszający, przejmujący skruchą.

Onctuosité, *s. f.* smolność drzewa, tłustość.

Onde, *s. f.* fala, bałwan—woda, fala, fale — głębie, tonie, topiele. *Les cheveux en =s*, włosy w pukle. *Les =s d'une moire*, deseń mory.

Ondé, ée, *a.* w deseń podobny do fali, mieniący się, mieniony.

Ondin, *s. m.* gieniusz zamieszkujący wody. =ine, *s. f.* Undyna, dziewica wodna.

Ondée, *s. f.* ulewa. *Par =s*, kiedy niekiedy.

Ondoiement, *s. m.* chrzest z wody.

Ondoyant, ante, *a.* przelewający się jak fale — powiewający, kręcący się wężykowato — kołyszący się (o zbożach).

Ondoyer, *v. n.* bujać, powiewać, kołysać się — chrzcić z wody.

Ondulation, *s. f.* poruszanie się fali, przelewanie się płynu — kołysanie się.

Ondulatoire, *a. d. g.* kołyszący się.

Ondulé, ée, *a.* w fale, falisty.

Onduleux, euse, *a.* kręty, kręcący się wężykiem.

Onéraire, *a. d. g.* pełniący obowiązki przywiązane do swego urzędu.

Onéreux, euse, *a.* uciążliwy — nieprzynoszący żadnego zysku — do którego są przywiązane pewne ciężary.

Ongle, *s. m.* paznokieć; pazur (u człowieka) — pazur, szpon (u źwierząt, ptastwa) — kopyto (końskie)—błonka : choroba oka— ropa za paznokciem. *Jusqu'au bout des =s*, całkiem. *C'est l'= d'un lion*, z tego znać że to człowiek nie lada.

Onglée, *s. f.* zajście zimna za paznokcie — narost błonkowaty na oku (u koni, bydła).

Onglet, *s. m.* skrawek papieru lub pargaminu do którego się przyszywają dwie stronnice przedrukowane zamiast wyrzniętych — wykrojenie tarcicy — rowek na płaskości linii — rylec płaski u ślósarzów i sztycharzów. — *Bot.* paznokieć : część płatka.

Onglette, *s. f.* rowek na płaskości linii — rylec płaski u ślósarzy, sztycharzy.

Onguent, *s. m.* maść (na ranę)— maści, wonności.

Onguiculé, ée, *a.* opatrzony pazurem na każdym palcu — *Bot.* paznokciowaty (płatek).

Onirocritie, *s. f.* wykładanie snów.

Oniromance, Oniromancie, *s. f.* wróżenie ze snów.

Onocrotale, *s. m. vid.* Pélican.

Onomatopée, *s. f.* naśladowanie dźwięku — wyraz naśladujący dźwięk.

Ontologie, *s. f.* ontologia, rzecz o jestestwach.

Onyx, *s. m.* onyx : gatunek agatu.

Onze, *a. et s.* jedenaście. Przed

OBÉLISQUE, *s. m.* obelisk, piramidalny, pomnik z jednego kamienia.

OBÉRER, *v. a.* zadłużyć. *S'*=, zadłużyć się, zapożyczyć się.

OBÉSITÉ, *s. f.* otyłość.

OBIER, *s. m.* bez koralkowy: drzewina.

OBIT, *s. m.* nabożeństwo za duszę czyją.

OBITUAIRE, *s. m.* otrzymujący beneficyum po śmierci czyjéj. =, *a. m.* *registre* =; metryka pogrzebów.

OBJECTER, *v. a.* zarzucić, zrobić zarzut, zarzucać — wyrzucać co komu.

OBJECTIF, IVE, *a.* przedmiotowy, zwrócony ku przedmiotowi — będący przedmiotem *vid.* VERRE =.

OBJECTION, *s. f.* zarzut — trudność. *Sans* =, bez żadnéj trudności.

OBJET, *s. m.* przedmiot, rzecz, materya — cel, to co sobie zakładamy.

OBJURGATION, *s. f.* łajanie.

OBLAT, *s. m. vid.* MOINE-LAI.

OBLATION, *s. f.* ofiara, oddanie na ofiarę, ofiarowanie.

OBLIGATION, *s. f.* zobowiązanie się — zobowiązanie, obligacya — umowa, kontrakt — obowiązki względem kogo, dług winny, powinność.

OBLIGATOIRE, *a. d. g.* obowiązujący.

OBLIGEAMMENT, *adv.* grzecznie, uprzejmie.

OBLIGEANCE, *s. f.* grzeczność, usłużność.

OBLIGEANT, ANTE, *a.* grzeczny, usłużny, lubiący oddać usługę.

OBLIGER, *v. a.* obowiązywać, wiązać do czego, zniewalać, znaglać, zmuszać, skłaniać, skłonić — zastawić, dać w zastaw — oddać usługę, usłużyć komu, zobowiązać sobie kogo. = *un apprenti*, oddać chłopca na termin do majstra. OBLIGÉ, ÉE, *prt. s. et a.* obowiązany, wdzięczny — konieczny, niezbędny, który otrzymał jakie dobrodziejstwo — umowa majstra z chłopcem na terminie. *Bien obligé*, mocno dziękuję.

OBLIQUE, *a. d. g.* krzywy, ukośny, skośny, z kielza — boczny, uboczny. *Ordre* =, szyk ukośny (w taktyce). *Feux* =*s*, ogień ukośnie idący w prawą lub w lewą stronę.

OBLIQUEMENT, *adv.* ukośnie, skośnie, z ukosa — bocznemi drogami — ubocznie, nie wprost.

OBLIQUITÉ, *s. f.* ukośność, kierunek ukośny — krzywe, kręte postępowanie.

OBLITÉRATION, *s. f.* zatarcie.

OBLITÉRER, *v. a.* zatrzéć, zamazać. *S'*=, zatrzéć się, zamazać się — zatrzéć się, pójść w niepamięć.

OBLONG, ONGUE, *a.* podłużny.

OBOLE, *s. f.* dawniéj: we Francyi pół-denara — 1/6 drachmy w Atenach — 12 granów: waga — grosz, szeląg.

OBOMBRER, *v. a.* okrywać, ocieniać.

OBREPTICE, *a. d. g.* wyłudzony (o przywileju otrzymanym z kancellaryi państwa, tając potrzebne do jego otrzymania szczegóły), *vid.* SUBREPTICE.

OBREPTICEMENT, *adv.* przez wyłudzenie.

OBREPTION, *s. f.* zatajenie w kancellaryi szczegółow potrzebnych do ważności przywileju i t. p.

OBSCÈNE, *a. d. g.* plugawy, sprośny.

OBSCÉNITÉ, *s. f.* sprośność.

OBSCUR, URE, *a.* ciemny, zaciemniony — posępny, pochmurny — ciemny (kolor) — niejasny, zawikłany, ciemny — nieznany — niski, podły (o urodzeniu).

OBSCURCIR, *v. a.* zaćmić, zaciemnić — zamglić. *S'*=, sciemnić się.

OBSCURCISSEMENT, *s. m.* przyćmie-

nie, zaćmienie — zawiłość, zawikłanie.

Obscurément, *adv.* ciemno — w ciemności — zawile, ciemno. *Vivre* =, żyć nieznanym.

Obscurité, *s. f.* ciemność, brak światła — ciemność, zawiłość — niskość urodzenia, podłe urodzenie — życie pędzone w zakacie.

Obsécration, *s. f.* zaklinanie: figura retoryczna. =*s*, modły u Rzymian na przebłaganie bogów.

Obséder, *v. a.* naprzykrzać się, ustawicznie nudzić kogo — nagabywać, napastować (o złym duchu).

Obsèques, *s. f. pl.* nabożeństwo pogrzebne, exekwie.

Obséquieusement, *adv.* uniżenie.

Obséquieux, euse, uniżony.

Obséquiosité, *s. f.* uniżoność, czołobitność.

Observable, *a. d. g.* dający się dostrzedz i uważać.

Observance, *s. f.* zachowywanie, przestrzeganie czego — reguła, obserwacya (u zakonników). *L'étroite* =, ścisła reguła zakonna.

Observantin, *a. et s. m.* obserwant, ze ściśléj reguły Sgo Franciszka.

Observateur, *s. m.* przestrzegacz, ściśle zachowujący co — dostrzegacz, badacz — widz. =trice, *s. f.* przestrzegaczka, badawczyni.

Observation, *s. f.* dochowywanie, przestrzeganie czego — rozważanie, uważanie czego — zastanawianie się — uwaga, obserwacya, spostrzeżenie. *Corps d'*=, korpus obserwacyjny. *Etre, se tenir en* =, stać na straży. *Esprit d'*=, talent uwagi.

Observatoire, *s. m.* obserwatoryum, gwiazdopatrza*, niebostraże*.

Observer, *v. a.* przestrzegać czego, zachowywać co, dochowywać czego — patrzyć na co — uważać co, rozważać, zastanawiać się — robić postrzeżenia, obserwacye. *Faire* = *qu''ch à qu''un*, zwrócić czyję uwagę na co. *S'*=, mieć się na baczności. *S'*=, *v. réc.* mierzyć się wzajemnie oczyma, śledzić wzajem swoje kroki.

Obsession, *s. f.* napastowanie, nagabywanie (od złego ducha) — natrętność, uprzykrzanie się.

Obsidiane, Obsidienne, *s. f.* rodzaj kamienia czarnego używanego dawniéj za zwierciadła.

Obsidional, ale, *a.* oblężeńczy, bity w mieście oblężoném (pieniądz). *Couronne* =, *vid.* Couronne.

Obstacle, *s. m.* przeszkoda, zawada. *Faire* = *à qu''un*, stać komu na przeszkodzie, na zawadzie. *Lever tout* =, usunąć wszelkie przeszkody.

Obstination, *s. f.* upór.

Obstinément, *adv.* upornie, uporczywie.

Obstiner, *v. a.* wprawiać w upór. *S'*=, upierać się przy czém, uprzéć się na czém, być upartym.

Obstiné, ée, *prt. s. et a.* uparty, uporczywy — krnąbrny — uparty, którego się trudno pozbyć (ból i t. p.).

Obstructif, ive, *a.* sprawiający zatwardzenie.

Obstruction, *s. f.* zatwardzenie, zatwardzenie żołądka, obstrukcya.

Obstruer, *v. a.* zawalać drogę, przejście — zapychać, zamykać.

Obtempérer, *v. n.* być posłusznym.

Obtenir, *v. a.* otrzymać co, dostąpić czego, osiągnąć co, dostać — — otrzymywać co (w działaniach chemicznych i t. p.) — wyrobić co, wykołatać co dla kogo, wystarać się o co.

Obtention, *s. f.* otrzymanie, wyrobienie czego.

Obturateur, *s. m.* blaszka zamykająca nie naturalny otwór, dziurę

liczba względna. =*s; le livre des* =*s*, Numeri : 4ta księga Mojżeszowa. *Pour faire* =, dla liczby. *Être du = de* ..., być, mieścić się w liczbie.... = *de fois*, wielokrotnie. *Sans* =, bez liku. *Se mettre du* =, przyłączyć się.

Nombrer, *v. a.* liczyć, odbywać liczenie — odrachować, odliczyć, przeliczyć.

Nombreux, euse, *a.* liczny, mnogi — pełny, zaokrąglony (o okresie).

Nombril, *s. m.* pępek — *Bot.* pępek.

Nome, *s. m.* poema na cześć Apollina — nóta muzyczna (u Greków) — nom : obwód (podział dawnego Egiptu).

Nomenclateur, *s. m.* nomenklator (w Rzymie) : niewolnik który chodząc z kandydatami w czasie wyborow nazywał im osoby — autor nomenklatury, terminolog.

Nomenclature, *s. f.* nomenklatura.

Nominal, ale, *a.* imienny. *Appel* =, apel, wołanie po imieniu. *Prières* =*ales*, *vid.* Prière.

Nominataire, *s. m.* mianowany na beneficyum, nominat.

Nominateur, *s. m.* mający prawo mianowania.

Nominatif, ive, *a.* imienny. = *s. m.* pierwszy przypadek imion.

Nomination, *s. f.* mianowanie, nominacya na urząd — prawo mianowania, rozdawnictwo urzędów.

Nominativement, *adv.* imiennie, po imieniu.

Nominaux, *s. m. pl.* nominaliści: filozofowie scholastyczni.

Nommément, *adv.* mianowicie, a w szczególności.

Nommer, *v. a.* nazwać, dać imie — nazwać kogo jak, czém — nazywać, wymienić, wyszczególnić, wyrazić—mianować na urząd i t.p. *Se* =, nazywać się, nosić imie... — nazwać się, powiedzieć swoje nazwisko. Nommé, ée, *prt.* nazwany — mianowany. *Évêque nommé*, biskup nominat. *Un nommé Pierre*, pewien nazwiskiem Piotr. *A point nommé*, właśnie gdy.., w sam czas. *A jour nommé*, na dzień oznaczony, umówiony.

Non, *adv.* nie. *Non pas*, nie, nic. *Ni moi non plus*, ani ja też. *Non plus que* ..., tak jak gdyby nie..... *Non*, kładzie się przed przymiotnikami dla wyrażenia przeczenia w takim razie oddaje się w polskim najczęściéj przez Nie pisane razem. =, *s. m.* nie, *s. n. Un non*, jedno nie.

Nonagénaire, *a. d. g.* dziewiędziesięcioletni.

Nonagésime, *a. d. g.* dziewiędziesiąty (stopień koła).

Nonante, *a.* (*vi*) dziewiędziesiąt.

Nonantième, *a. d. g.* (*vi*) dziewiędziesiąty.

Nonce, *s. m.* nuncyusz papieski — poseł na sejm (w Polsce).

Nonchalamment, *adv.* niedbale, leniwie — w zaniedbaniu.

Nonchalance, *s. f.* niedbalstwo, lenistwo, gnusność — zaniedbanie.

Nonchalant, ante, *a.* niedbały, zaniedbany.

Nonciature, *s. f.* urząd nuncyusza papieskiego.

Non-conformiste, *s. m.* niekonformista, nie należący do kościoła anglikańskiego.

None, *s. f.* nona : godzina kanoniczna.

Nones, *s. f. pl.* nony : u Rzymian, piąty lub siódmy dzień miesiąca a zawsze ósmy przed Ides.

Nonidi, *s. m.* dziewiąty dzień dekady w kalendarzu republikanckim francuskim.

Nonius, *s. m.* skala do narzędzi matematycznych.

Non-jouissance, *s. f.* nieużywanie,

czas w którym się nieużytkowało z czego.

Nonne, Nonnain, *s. f.* zakonnica, mniszka.

Nonnette, *s. f.* mniszka — pierniczek.

Nonobstant, *prép. adv.* pomimo względu.

Non-pair, *a. vid.* Impair.

Nonpareil, eille, *a.* nieporównany, niezrównany.

Nonpareille, *s. f.* tasiemka lub wstążeczka wąziuchna — najdrobniejsze cukierki — nomparel, czcionki drobniutkie. *Grosse* =, największy druk.

Non-paiement, *s. m.* niezapłacenie, nieuiszczenie się.

Non-plus ultra, ostatni kres.

Non-prix, *s. m. vid.* Prix.

Non-résidence, *s. f.* nieobecność w miejscu zwykłego pobytu.

Non-sens, *s. m.* brak sensu, niedorzeczy.

Nonuple, *a. d. g.* dziewięciokrotny.

Nonupler, *v. a.* dać w dziewięcioro, w dziewięćnasób.

Non-usage, *s. m.* nieużywanie, zaprzestanie używania, zarzucenie (czego).

Non-valeur, *s. f.* niedobór, brak przychodu. *Être en* =, leżeć daremnie, bez użytku.

Non-vue, *s. f. Mar.* mgła, ciemność.

Nopal, *s. m.* nopal: gatunek kaktusów.

Nord, *s. m.* północ: strona nieba; siewierz* — wiatr północny — północ, kraje północne. *Faire le* =, *Mar.* żeglować na północ.

Nord-est, *s. m.* strona nieba północnowschodnia — wiatr północnowschodni.

Nord-ouest, *s. m.* strona nieba północnozachodnia — wiatr północnozachodni.

Normal, ale, *a.* regularny, normalny, zwyczajny, zwykły — służący za wzór. *Ecole* =ale, we Francyi: szkoła normalna w której się kształcą nauczycieli. =ale, *s. f.* prostopadła: linia.

Normand, ande, *a. et s.* normand, normandzki — frant, filut — nieszczéry. *Répondre en* =, odpowiedzieć dwuznacznie.

Nos, *vid.* Notre.

Nosographie, *s. f.* rozgatunkowanie chorób.

Nosologie, *s. f.* nauka o chorobach w ogólności.

Nostalgie, *s. f.* tęsknota do kraju: choroba.

Nostoc, *s. m.* trzęsidło: rodzaj mchów.

Notabilité, *s. f.* osoba znakomita.

Notable, *a. d. g.* znaczny, znaczniejszy. =, *s. m.* znaczniejszy obywatel.

Notablement, *adv.* znacznie.

Notaire, *s. m.* notaryusz, rejent kancellaryi ziemiańskiéj. = *en second*, notaryusz, jeden ze dwóch nie zachowujący kopii podpisanego przez siebie aktu. = *apostolique*, notaryusz apostolski do expedycyi aktów kancellaryi papieskiéj.

Notamment, *adv.* mianowicie.

Notariat, *s. m.* urząd notaryusza.

Notarié, ée, *a.* sporządzony przed notaryuszem (akt i t. p.).

Notation, *s. f.* oznaczenie nót, iloczasu i t. p.

Note, *s. f.* nota, przypis, przypisek, dopisek — uwaga — notatka, rachunek — nota (dyplomatyczna) — skaza, plama, zakała—nóta (muzyczna). = *tonique*, nóta zasadnicza tonu. = *sensible*, nóta o pół tonu niższa od zasadniczéj. *Bien attaquer la* =, dobrze zaintonować. *Changer de* =, zaśpiewać na inną nótę — śpiewać co innego. *Cela*

change la =, to co innego. *Prendre* = *de*..., zanotować co, zapisać.

NOTER, *v. a.* notować, zanotować, zapisać, zapisywać — uważać, zważyć — pisać nótę (muzyki, aryi i t. p.). NOTÉ, ÉE, *prt.* notowany, mający złą notę. *Homme noté*, złej reputacyi człowiek.

NOTEUR, *s. m.* piszący nóty muzyczne.

NOTICE, *s. f.* książka o godnościach — wiadomość o czém, zdanie sprawy, recenzya (dzieła).

NOTIFICATION, *s. f.* zawiadomienie, uwiadomienie.

NOTIFIER, *v. a.* zawiadomić, uwiadomić o czém.

NOTION, *s. f.* znajomość, wiadomość.

NOTOIRE, *a. d. g.* znany, powszechnie wiadomy, głośny.

NOTOIREMENT, *adv.* widocznie, oczéwiście.

NOTORIÉTÉ, *s. f.* powszechna wiadomość, głośność. *Il est de* = *que*..., wiadomo jest wszystkim. *Acte de* =, akt znania.

NOTRE, *a. d. g.* nasz, nasza, nasze. Nos, *pl.* nasi, nasze. *Le* =, nasz. *Les* =*s*, nasi, naszyńcy*, do nas należący. =, *s. m.* nasze, nasza własność. *Etes-vous des* =*s*, czy z nami trzymasz? *Nous avons bien fait des* =*s*, i myśmy sobie także hulali.

NOTRE DAME, *s. f.* święto Najświętszéj Panny — kościół pod wezwaniem N. P. *La* = *d'août*, wniebowzięcie Najświętszéj Panny. *La* = *de septembre*, Narodzenie Najświętszéj Panny.

NOUE, *s. f.* szczyt domu — rynna na szczycie domu — dachówka rynienkowata — rodzaj tłustéj ziemi.

NOUEMENT, *s. m.* zaw[illegible]nie, związanie na węzeł.

NOUER, *v. a.* zawiązać, związać na węzeł — zawiązać co w co — związać, skojarzyć. = *une partie*, wymyślić jaką rozrywkę. = *l'aiguillette*, *vid.* AIGUILLETTE. =, *v. n. Se* =, iść nazawiązki, wiązać się (w owoc). *Se* =, zawiązywać się (o podagrze zbierającéj się w stawach).

NOUET, *s. m.* powązka lub woreczek w który się co zawiązuje dla wygotowania.

NOUEUX, EUSE, *a.* z węzłami, sękowaty, sękaty.

NOUGAT, *s. m.* rodzaj placka z migdałów i orzechów smażonych w cukrze.

NOUILLES, NOULES, *s. f. pl.* makaran.

NOULET, *s. m.* rynna na szczycie dachu z dachówek — kozły na których się opiera szczyt dachu.

NOURRAIN, *s. m.* narybek, drobiazg na zarybienie stawu.

NOURRICE, *s. f.* mamka — karmicielka, żywicielka. *Mettre un enfant en* =, oddać dziecko na mamki. *Cet enfant a été changé en* =, mamka podstawiła rodzicom inne dziecko — dziecko odrodziło się od rodziców.

NOURRICIER, *s. m.* karmiciel, żywiciel, chlebodawca, piastun — mąż mamki. *Père* =, mąż mamki — dobrodziéj (czyj).

NOURRICIER, ÈRE, *a.* żywiący, pożywny, pokarmowy.

NOURRIR, *v. a.* żywić, karmić, wyżywić, wykarmić — służyć za pokarm — karmić (dziecko) — zażywiać, podsycać — paść czém, utrzymywać, żywić, dawać jeść — wychowywać *Se* =, karmić się czém, żywić się, mieć za pokarm. NOURRI, IE, *prt.* wykarmiony — pełny, suty, dostatni, bogaty — rzęsisty — gęsty (ogień).

NOURRISSAGE, *s. m.* hodowanie bydła.

NOURRISSANT, ANTE, *a.* pożywny.

NOURRISSEUR, *s. m.* hodujący krowy dojne.

Nourrisson, *s. m.* dziecko przy piersiach — wychowaniec, wychowanek.

Nourriture, *s. f.* karm', pokarm, pożywienie — jadło, strawa, jedzenie — karmienie piersiami — wychowanie. *Faire des* =*s*, hodować bydło, chować bydło, drób'.

Nous, *pron.* my — nam — nas. =*autres*, my zaś. *Entre* = *soi dit*, mówiąc między nami.

Nouure, *s. f. vid.* Rachitisme.

Nouveau, Nouvel, *a. m.* Nouvelle, *a. f.* nowy — świeży, nowo zrobiony — niewyćwiczony, nowicyusz — nowoczesny — nowy, nieznany — nowotny. *Un habit* =, modny ubiór, suknie ostatniéj mody. *Un nouvel habit*, nowa suknia. =; *s. m.* nowość, co nowego. *Un* = *marié*, nowożeniec. *Les* =*x venus*, świeżo przybyli. *De* =, na nowo. *A* =, znowu, poczynając z góry.

Nouveauté, *s. f.* nowość, rzecz nowa, niesłyszana; wynalazek — rzadkość, rarytas *fm.* — wznowienia, nowy wymysł — modne materye, stroje — nowo wychodzące pisma — nowa sztuka (na teatrze) — nowalia, młode jarzyny, owoce. *C'est une* = *que de vous voir*, rzadki z ciebie gość.

Nouvel, *a. m.* przed samogłoskami i *h* niemém, zamiast Nouveau.

Nouvelle, *s. f.* doniesienie, wiadomość — wieść, pogłoska — nowina — powieść, powiastka =*s à la main*, gazeta w rękopiśmie rozrzucona. = *de basse cour;* =*s de l'arbre de Cracovie*, banialuki, brednie, duby smalone. *Donner de ses* =*s*, zgłaszać się do kogo, dać o sobie wiedzieć. *Envoyer savoir des* =*s de qu''un*, dowiadywać się o kogo, o kim, o zdrowiu czyjém. *Envoyer aux* =, posłać na zwiady. *Faire courir une* =, puścić pogłoskę. *N'avoir ni vent ni* =*s de qu''un*, ani widu ani słychu *fm.* jak kamień w wodę rzucił. *Point de* =, nic niesłychać — nikt nie odpowiada.

Nouvellement, *adv.* nowo, świeżo, niedawno.

Nouvelleté, *s. f.* zajazd nieprawy na grunt czyj.

Nouvelliste, *s. m.* nowiniarz.

Novale, *s. f.* nowina, grunt wykarczowany, majdan, wola. =*s*, dziesięciny z nowin płacone. =, *a. d. g.* z nowin, z majdanów.

Novateur, *s. m.* nowator, wprowadzający nowe rzeczy, myśli.

Novation, *s. f.* zamiana umowy dawnéj na inną.

Novelles, *s. f. pl.* nowelle: ostatnia księga w księdze praw Justyniana.

Novembre, *s. m.* listopad: miesiąc.

Novice, *a. d. g.* nowy, niewprawny do czego. =, *s. d. g.* nowicyusz, fryc. *Il n'est pas* =, nie pierwszyna mu to.

Noviciat, *s. m.* nowicyat.

Novissimè, *adv.* z łac. dopiero co, świeżuteńko.

Noyade, *s. f.* topienie ludzi żywcem.

Noyale, Noyalle, *s. f.* płótno konopne gęste na żagle.

Noyau, *s. m.* pestka (w owocach) — jądro, ziarno — początek, źródło, rdzeń, sam środek. *Eau de* =, pestkowa wódka.

Noyer, *s. m.* orzech włoski, orzech (drzewo). *De* =, orzechowy.

Noyer, *v. a.* utopić, zatopić — zalać. = *son vin d'eau*, rozbełtać wino wodą. *Se* =, utonąć, utopić się — zatapiać się *fig. Il se prend à tout comme un homme qui se noie*, jak tonący co się brzytwy chwyta.

Noyé, ée, *prt. et s.* utopiony — rozbełtany — topielec, utoniony.

Nu, ue, *a.* nagi, goły — bez sio-

dła i uzdy (koń) — obnażony, nagi, bez ozdób. *Être nu en chemise*, być rozebranym do koszuli. *Nu-tête*, z odkrytą głową. *Nu-pied*, boso, bosemi nogami. *Un va-nu-pieds*, gałgan, obdartus. *Etre tout nu*, ciałem świecić, trząść gałganami — być rozebranym do naga. *A l'œil nu*, gołém okiem. Nu, *s. m.* figura wystawiająca gołą osobę — obnażenie, brak ozdób — nagi. *A nu*, nago — do naga. *Monter à cheval à nu*, *à dos nu*, jeździć na koniu oklep. *Faire voir son cœur à nu*, odsłonić serce.

Nuage, *s. m.* chmura — mgła — mglisty obłok, pomroka — biaława materya pływająca na urynie.

Nuageux, euse, *a.* chmurny, zachmurzony — zamglony, przyćmiony.

Nuaison, *s. f.* cały czas przez który wieje wiatr mocny.

Nuance, *s. f.* odcień, mała różnica — rozmaitość.

Nuancer, *v. a.* robić odcienie, nieznaczne przejścia.

Nubécule, *s. f.* zamglenie na oczach.

Nubile, *a. d. g.* w wieku zdatnym do zamęścia lub ożenienia.

Nubilité, *s. f.* wiek zdatny do zamęścia.

Nudité, *s. f.* nagość. =*s*, *pl.* nagie figury, golasy *fm.*

Nue, *s. f.* chmura, obłok. *Elever jusqu'aux =s*, wynosić pod niebiosa, wychwalać. *Faire sauter qu''un aux =s*, przywieść kogo do gniewu. *Tomber des =s*, zdumieć się — wziąść się niewiedzieć skąd.

Nuée, *s. f.* chmura — tłum — chmura, ćma.

Nuement, Nûment, *adv.* nago, do naga.

Nuer, *v. a.* robić odcienia, nieznaczne przejścia z koloru do koloru.

Nuire, *v. n.* szkodzić komu, zaszkodzić. *Il ne nuit pas*, *impers.* nie zaszkodzi, nie zawadzi.

Nuisible, *a. d. g.* szkodliwy — szkodny (o zwierzętach). = *à la santé*, niezdrowy — niestrawny.

Nuit, *s. f.* noc. = *close*, *fermée*, późna noc. *Il fait* =, noc się robi. *De* =, nocą. *Ni jour ni* =, nigdy. *Jour et* =, dzień i noc. *Effet de* =, obraz wystawiający noc. *Passer la* =, pracować w nocy. *Se mettre à la* =, puścić się pod noc (w drogę).

Nuitamment, *adv.* nocą, nocną porą, nocną dobą.

Nuitée, *s. f.* noc, nocleg.

Nul, ulle, *a.* żaden — nikt — nic nie znaczący, nieważny, żaden. *En =ulle manière*, w żaden sposób — żadnym sposobem. *Cela n'est de = usage*, to na nic się nie zda. *Un homme* =, człowiek żaden; zero; nulla.

Nulle, *s. f.* nulla: w piśmie cyframi znak położony tylko do zapełnienia miejsca.

Nullement, *adv.* wcale nic, bynajmniej.

Nullité, *s. f.* nieważność, nikczemność* (aktu i t. p.) — nicestwo, nicość — brak wartości. *Protester de* =, ogłosić co za nieważne. *A peine de* =, pod nikczemnością*, pod unieważnieniem.

Nûment, *adv.* bez ogródki, nie obwijając w bawełnę — wprost, bezpośrednio.

Numéraire, *a. d. g.* liczbowy. =, *s. m.* moneta brzęcząca.

Numéral, ale, *a.* liczbowy, służący za liczbę. *Vers =raux*, wiersze w których litery mające wartość liczbową zawierają datę jaką.

Numérateur, *s. m.* licznik (w ułamku).

Numération, *s. f.* liczenie — wyliczenie pieniędzy, złożenie gotówką.

Numérique, *a. d. g.* w liczbach,

z liczbami odbywany — co do liczby.

Numériquement, *adv.* co do liczby.

Numéro, *s. m.* numer. *Du bon* =, dobrego gatunku (o towarach). *Entendre le* =, znać się na handlu.

Numérotage, *s. m.* numerowanie, poznaczenie numerami.

Numéroter, *v. a.* numerować, poznaczyć numerami.

Numismate, *s. m.* numizmatyk, znawca starych monet.

Numismatique, *s. f.* numizmatyka.

Nummulaire, *s. f.* pieniążek, pieniężnik, gęsi polej, śpiwrzód : roślina.

Nuncupatif, *a. m.* podyktowany wyraźnie (testament).

Nundinal, *a. d. g.* targowy. *Lettres* =*ales*, (u Rzymian) litery pierwsze ośm alfabetu z których każda znaczyła dzień tygodnia.

Nuptial, ale, *a.* ślubny, weselny, od zaślubin. *Le lit* =, łoże małżeńskie.

Nuque, *s. f.* szyja, kark, krczyca*.

Nutation, *s. f.* wahanie się, kołysanie się — schylanie się (roślin).

Nutritif, ive, *a.* pożywny.

Nutrition, *s. f.* żywienie, żywienie się.

Nyctalope, *s. d. g.* widzący lepiéj w nocy jak w dzień.

Nyctalopie, *s. f.* choroba oczu widzących lepiéj w nocy jak w dzień.

Nymphe, *s. f.* nimfa, bogini — poczwarka (w przemianach owadów) — *Anat.* łechtaczka.

Nymphée, *s. f.* studnia lub pompa otoczona statuami i t. p.

Nymphomanie, *s. f.* nimfomania: szaleństwo z popędu płciowego.

O.

O, *s. m.* piętnasta litera alfabetu francuskiego. *Les O de Noël*, dziewięć antyfon śpiewanych w dziewięciu dniach poprzedzających Boże Narodzenie.

O, *interj.* o!

Oasis, *s. f.* oaza, oazys : przestrzeń okryta wegetacyą w śród pustyń piaszczystych.

Obédience, *s. f.* posłuszeństwo duchownego dla przełożonych — pozwolenie udzielone duchownemu oddalenia się lub przejścia z klasztoru do klasztoru — urząd zakonnika w swoim klasztorze — kraj uległy papieżowi. *Ambassadeur d'*=, poseł króla do papieża z oświadczeniem synowskiego posłuszeństwa — audyencya dana przez papieża na zebraniu konsystorza. *Pays d'*=, kraj w którym papież mianuje na beneficya.

Obédiencier, *s. m.* zakonnik rządzący beneficyum za rozkazem przełożonego.

Obédientiel, elle, *a.* należący do posłuszeństwa duchownego.

Obéir, *v. n.* być posłusznym, słuchać — podlegać, być podległym — usłuchać. Obéi, ie, *prt.* słuchany, któremu są posłuszni. *Il veut être obéi*, wymaga posłuszeństwa, każe się słuchać.

Obéissance, *s. f.* uległość, posłuszeństwo, słuchanie — podległość. *Prêter* = *à un prince*, poddać się władzy panującego.

Obéissant, ante, *a.* posłuszny — uległy — podległy — giętki, łatwo się gnący w rękach.

OBELISQUE, *s. m.* obelisk, piramidalny, pomnik z jednego kamienia.

OBÉRER, *v. a.* zadłużyć. *S'=*, zadłużyć się, zapożyczyć się.

OBÉSITÉ, *s. f.* otyłość.

OBIER, *s. m.* bez koralkowy: drzewina.

OBIT, *s. m.* nabożeństwo za duszę czyję.

OBITUAIRE, *s. m.* otrzymujący beneficyum po śmierci czyjéj. =, *a. m.* *registre =;* metryka pogrzebów.

OBJECTER, *v. a.* zarzucić, zrobić zarzut, zarzucać — wyrzucać co komu.

OBJECTIF, IVE, *a.* przedmiotowy, zwrócony ku przedmiotowi — będący przedmiotem *vid.* VERRE =.

OBJECTION, *s. f.* zarzut — trudność. *Sans* =, bez żadnéj trudności.

OBJET, *s. m.* przedmiot, rzecz, materya — cel, to co sobie zakładamy.

OBJURGATION, *s. f.* łajanie.

OBLAT, *s. m. vid.* MOINE-LAI.

OBLATION, *s. f.* ofiara, oddanie na ofiarę, ofiarowanie.

OBLIGATION, *s. f.* zobowiązanie się — zobowiązanie, obligacya — umowa, kontrakt — obowiązki względem kogo, dług winny, powinność.

OBLIGATOIRE, *a. d. g.* obowiązujący.

OBLIGEAMMENT, *adv.* grzecznie, uprzejmie.

OBLIGEANCE, *s. f.* grzeczność, usłużność.

OBLIGEANT, ANTE, *a.* grzeczny, usłużny, lubiący oddać usługę.

OBLIGER, *v. a.* obowiązywać, wiązać do czego, zniewalać, znaglać, zmuszać, skłaniać, skłonić — zastawić, dać w zastaw — oddać usługę, usłużyć komu, zobowiązać sobie kogo. = *un apprenti*, oddać chłopca na termin do majstra. OBLIGÉ, ÉE, *prt. s. et a.* obowiązany, wdzięczny — konieczny, niezbędny, który otrzymał jakie dobrodziejstwo — umowa majstra z chłopcem na terminie. *Bien obligé*, mocno dziękuję.

OBLIQUE, *a. d. g.* krzywy, ukośny, skośny, z kielza — boczny, uboczny. *Ordre* =, szyk ukośny (w taktyce). *Feux* =*s*, ogień ukośnie idący w prawą lub w lewą stronę.

OBLIQUEMENT, *adv.* ukośnie, skośnie, z ukosa — bocznemi drogami — ubocznie, nie wprost.

OBLIQUITÉ, *s. f.* ukośność, kierunek ukośny — krzywe, kręte postępowanie.

OBLITÉRATION, *s. f.* zatarcie.

OBLITÉRER, *v. a.* zatrzéć, zamazać. *S'=*, zatrzéć się, zamazać się — zatrzéć się, pójść w niepamięć.

OBLONG, ONGUE, *a.* podłużny.

OBOLE, *s. f.* dawniéj: we Francyi pół denara — 1/6 drachmy w Atenach — 12 granów: waga — grosz, szeląg.

OBOMBRER, *v. a.* okrywać, ocieniać.

OBREPTICE, *a. d. g.* wyłudzony (o przywileju otrzymanym z kancellaryi państwa, tając potrzebne do jego otrzymania szczegóły), *vid.* SUBREPTICE.

OBREPTICEMENT, *adv.* przez wyłudzenie.

OBREPTION, *s. f.* zatajenie w kancellaryi szczegółow potrzebnych do ważności przywileju i t. p.

OBSCÈNE, *a. d. g.* plugawy, sprośny.

OBSCÉNITÉ, *s. f.* sprośność.

OBSCUR, URE, *a.* ciemny, zaciemniony — posępny, pochmurny — ciemny (kolor) — niejasny, zawikłany, ciemny — nieznany — niski, podły (o urodzeniu).

OBSCURCIR, *v. a.* zaćmić, zaciemnić — zamglić. *S'=*, sciemnić się.

OBSCURCISSEMENT, *s. m.* przyćmie-

nie, zaćmienie — zawiłość, zawikłanie.

Obscurément, *adv.* ciemno — w ciemności — zawile, ciemno. *Vivre* =, żyć nieznanym.

Obscurité, *s. f.* ciemność, brak światła — ciemność, zawiłość — niskość urodzenia, podłe urodzenie — życie pędzone w zakącie.

Obsécration, *s. f.* zaklinanie : figura retoryczna. =*s*, modły u Rzymian na przebłaganie bogów.

Obséder, *v. a.* naprzykrzać się, ustawicznie nudzić kogo — nagabywać, napastować (o złym duchu).

Obsèques, *s. f. pl.* nabożeństwo pogrzebne, exekwie.

Obséquieusement, *adv.* uniżenie.

Obséquieux, euse, uniżony.

Obséquiosité, *s. f.* uniżoność, czołobitność.

Observable, *a. d. g.* dający się dostrzedz i uważać.

Observance, *s. f.* zachowywanie, przestrzeganie czego — reguła, obserwacya (u zakonników). *L'étroite* =, ścisła reguła zakonna.

Observantin, *a. et s. m.* obserwant, ze ściśléj reguły Sgo Franciszka.

Observateur, *s. m.* przestrzegacź, ściśle zachowujący co — dostrzegacz, badacz — widz. =trice, *s. f.* przestrzegaczka, badawczyni.

Observation, *s. f.* dochowywanie, przestrzeganie czego — rozważanie, uważanie czego — zastanawianie się — uwaga, obserwacya, spostrzeżenie. *Corps d'*=, korpus obserwacyjny. *Etre, se tenir en* =, stać na straży. *Esprit d'*=, talent uwagi.

Observatoire, *s. m.* obserwatoryum, gwiazdopatrza*, niebostraże*.

Observer, *v. a.* przestrzegać czego, zachowywać co, dochowywać czego — patrzyć na co — uważać co, rozważać, zastanawiać się — robić postrzeżenia, obserwacye. *Faire* = *qu''ch à qu''un*, zwrócić czyją uwagę na co. *S'*=, mieć się na baczności. *S'*=, *v. réc.* mierzyć się wzajemnie oczyma, śledzić wzajem swoje kroki.

Obsession, *s. f.* napastowanie, nagabywanie (od złego ducha) — natrętność, uprzykrzanie się.

Obsidiane, Obsidienne, *s. f.* rodzaj kamienia czarnego używanego dawniéj za zwierciadła.

Obsidional, ale, *a.* oblężeńczy, bity w mieście oblężoném (pieniądz). *Couronne* =, *vid.* Couronne.

Obstacle, *s. m.* przeszkoda, zawada. *Faire* = *à qu''un*, stać komu na przeszkodzie, na zawadzie. *Lever tout* =, usunąć wszelkie przeszkody.

Obstination, *s. f.* upór.

Obstinément, *adv.* upornie, uporczywie.

Obstiner, *v. a.* wprawiać w upór. *S'*=, upierać się przy czém, uprzéć się na czém, być upartym.

Obstiné, ée, *prt. s. et a.* uparty, uporczywy — krnąbrny — uparty, którego się trudno pozbyć (ból i t.p.).

Obstructif, ive, *a.* sprawiający zatwardzenie.

Obstruction, *s. f.* zatwardzenie, zatwardzenie żołądka, obstrukcya.

Obstruer, *v. a.* zawalać drogę, przejście — zapychać, zamykać.

Obtempérer, *v. n.* być posłusznym.

Obtenir, *v. a.* otrzymać co, dostąpić czego, osiągnąć co, dostać — — otrzymywać co (w działaniach chemicznych i t. p.) — wyrobić co, wykołatać co dla kogo, wystarać się o co.

Obtention, *s. f.* otrzymanie, wyrobienie czego.

Obturateur, *s. m.* blaszka zamykająca nie naturalny otwór, dziurę

w ciele i t. p. — zatyczka, nakrywka klądziona pod spód dzwonów napełnionych gazem.

OBTURATION, s. f. zamknięcie — zatkanie dziur w ranach ciała.

OBTUS, USE, a. rozwarty (kąt) — spłaszczony, przytępiony — tępy, przytępiony (zmysł, umysł).

OBTUSANGLE, a. d. g. rozwartokątny (trójkąt).

OBUS, s. m. granat (do strzelania).

OBUSIER, s. m. granatnik, moździerz granatowy.

OBVENTION, s. f. podatek duchowny.

OBVIER, v. n. zapobiedz czemu.

OCA, s. m. rodzaj korzenia z którego w Ameryce wyrabiają chléb.

OCCASE, a. f. *Amplitude* =, łuk na poziomie między punktem zachodu gwiazdy a zachodem prawdziwym.

OCCASION, s. f. sposobność, okazya, dogodna pora — okoliczność — Okazya: bóstwo wystawiane u starożytnych z czupryną a z resztą z łysą głową — pochop, powód, przyczyna — potyczka, utarczka, okazya*, potrzeba* — gratka, okazyjka *fm.* *L'= est chauve*, trzeba co prędzéj chwytać dogodną porę. *L'= fait le larron*, złém położeniem i najlepszego zepsuje. =*s prochaines*, najbliższe okazye do grzechu. *D'*=, trafem, przypadkowo. *Marchandise d'*=, towar lub kupno przypadkowe, trafunkowe; tandéta.

OCCASIONNEL, ELLE, a. sprawiający co.

OCCASIONNELLEMENT, *adv.* przypadkowo.

OCCASIONNER, v. a. sprawić, sprowadzić.

OCCIDENT, s. m. zachód: strona nieba — zachód, zachodnie kraje.

OCCIDENTAL, ALE, a. zachodni. *Les =taux*, mieszkańcy zachodnich krajów; europejczycy.

OCCIPITAL, ALE, a. od tyłu głowy.

OCCIPUT, s. m. tył głowy.

OCCIRE, v. a. *(vi.)* zabić.

OCCISEUR, s. m. *(vi.)* zabójca.

OCCISION, s. f. *(vi.)* zabicie.

OCCLUSION, s. f. zwarcie, zamknięcie kanałów i t. p.

OCCULTATION, s. f. skrycie, zakrycie, skrycie się (gwiazdy i t. p.).

OCCULTE, a. d. g. skryty, ukryty, tajemny. *Sciences* =*s*, alchemai.

OCCUPANT, ANTE, a. *et* s. zajmujący, zajemca, zaborca. *Premier* =, pierwszy zaborca — patron utrzymujący proces strony.

OCCUPATION, s. f. zatrudnienie, zajęcie, robota, praca — zajmowanie (miejsca, mieszkania) — opanowanie, zagarnienie. *Donner de l'= à qu''un*, użyć kogo do czego, dać mu robotę — dać do roboty komu — nabawić kłopotu. *Armée d'*=, wojsko zajmujące kraj.

OCCUPER, v. a. zająć, zagarnąć, opanować — zajmować, zająć (tyle a tyle miejsca) — zatrudnić kogo, użyć do czego — zatrudniać, zajmować, trudnić czém. *S'*=, trudnić się, zajmować się, zatrudniać się. *S'= à qu''ch*, pracować nad czém. *Aimer à s'*=, mieć zamiłowanie w pracy. OCCUPÉ, ÉE, *prt. et a.* zajęty, zatrudniony czém — mający wiele do roboty.

OCCURRENCE, s. f. traf, zdarzenie, przypadek.

OCCURRENT, ENTE, a. zdarzający się.

OCÉAN, s. m. ocean — *fig.* przestrzeń mórz; ocean.

OCÉANE, a. f. *La mer* =, ocean.

OCHLOCRATIE, s. f. panowanie gminu.

OCRE, s. f. okra, farba żółta.

OCREUX, EUSE, a okrowaty, natury okry

Octaèdre, *s. m.* ośmiościan, ośmiokąt.

Octaétéride, *s. f.* przeciąg ośmiu lat.

Octant, *s. m.* oktawa, 45 stopni koła -- odległość 45 stopnia.

Octante, *a. (vi)* ośmdziesiąt.

Octave, *s. f.* oktawa, ośm dni — oktawa, ósmy dzień — oktawa, (w muzyce) odległość ośmiu tonów — strofa ośmiowierszowa.

Octavin, *s. m.* oktawka, instrument muzyczny dęty.

Octavo, *vid.* In-octavo.

Octavon, **onne**, *s.* urodzony z białego i kwarteronki lub z białéj i kwarteropa, *vid.* Quarteron.

Octidi, *s. m.* ósmy dzień dekady według podziału czasu republikanckiego francuskiego.

Octil, *a. m.* *Aspect* =, położenie dwóch planet odległych od siebie na 45 stopni.

Octobre, *s. m.* październik: miesiąc.

Octogénaire, *a. d. g.* ośmdziesięcioletni. =, *s. m.* starzec 80cioletni.

Octogone, *a. d. g.* ośmiokątny. =, *s. m.* ośmiokąt.

Octostyle, *a. d. g.* ośmiokolumnowy, o ośmiu kolumnach.

Octroi, *s. m.* udzielenie prawa, pozwolenie, nadanie przywileju i t.p. — opłata, rodzaj akcyzy.

Octroyer, *v. a.* udzielić, nadać (przywilej i t. p.).

Octuple, *a. d. g.* poósmny, ośmkrotny, powtórzony ośm razy.

Octupler, *v. a.* ośm razy powtórzyć, dać w ośmnasób.

Oculaire, *a. d. g.* oczny, od oka. =; =, *s. m.* od strony oka (szkło w perspektywie). *Témoin* =, naoczny świadek.

Oculairement, *adv.* naocznie.

Oculiste, *s. m.* okulista.

Odalisque, *s. f.* odaliska, nałożnica sułtana.

Ode, *s. f.* oda, pieśń, śpiew.

Odéum, **Odéon**, *s. m.* odeum, gmach do próby śpiewów (u starożytnych) — Odeon: nazwisko teatru w Paryżu.

Odeur, *s. f.* *Bonne* =, zapach, woń. *Mauvaise* =, smród, fetor. =*s*, *pl.* wonie, perfumy, zapachy, wonności. *Etre en bonne*, *en mauvaise* =, mieć dobrą, złą reputacyę. *Mourir en* = *de sainteté*, umrzeć prawie świętym, godnym kanonizowania. *N'être pas en* = *de sainteté*, nie mieć łaski, miru u kogo.

Odieusement, *adv.* zawistnie, nienawistnie, nieprzyjaźnie — niegodziwie, niecnie.

Odieux, **euse**, *a.* znienawidzony, ściągający nienawiść — nieprzyjazny — niecny.

Odomètre, *s. m.* narzędzie do mierzenia drogi przebieżonéj.

Odontalgie, *s. f.* ból zębów.

Odontalgique, *a. d. g.* od bólu zębów.

Odontoïde, *a. d. g.* mający kształt zęba.

Odontologie, *s. f.* nauka o zębach.

Odorant, **ante**, *a.* pachnący, woniejący, wonny.

Odorat, *s. m.* powonienie, węch.

Odoriférant, **ante**, *a. vid.* Odorant.

Odyssée, *s. f.* Odyssea, poemat Homera — podróż pełna przypadków.

OEcuménicité, *s. f.* powszechność, ekumeniczność (synodu).

OEcuménique, *a. d. g.* ekumeniczny, powszechny, z całego świata (synod, zbór).

OEdémateux, **euse**, *a.* bąblowaty.

OEdème, *s. m.* bąbel.

OEdipe, *s. m.* Edyp, biegły w rozwiązywaniu zagadek.

OEil, *s. m.* (Yeux, *pl.*) oko —

fig. oko, wzrok — wejrzenie, spójrzenie — oko, otwór, dziura—oczko (w drzewie, w latorośli) — lustr (materyi) — woda, połysk (w drogich kamieniach) — miąższość czcionki w téj części która się odbija na papierze. Yeux, oczy w sérze i t p. — dziurki w chlebie i t. p. — *fm.* okulary. *=-de-bœuf*, okno okrągłe lub owalne. *L'=-de-bœuf*, dawniéj: w pałacu w Wersalu przedpokój gdzie się zbierali dworzanie. *= de chat*, gatunek drogiego kamienia mienionego koloru. *= de serpent*, serpentyn: kamień. *=-de-chèvre*, kozie oko: roślina. *= de perdrix*, kolor wpadający w różowy. *= de verre*, szklanne oko (wprawione). *Coup d'=*, *clin d'=*, *vid.* Coup, Clin. *Avoir l'= à qu''ch*, mieć staranie o czém, pilnować — doglądać czego, dawać oko—dawać baczenie na co. *Avoir l'= sur qu''un*, mieć oko na kogo, mieć zwróconą uwagę, patrzéć na kogo. *Avoir l'= au guet*, upatrywać sposobnéj pory *Avoir un = aux champs et l'autre à la ville*, wszystkiego dojrzéć, dopilnować. *Entre = et bat*, od oczu po ogon (mówiąc jak ryba długa). *Avoir bon pied*, *bon =*, *vid.* Bon. *Donner dans l'= à qu''un*, uderzyć kogo, *fig.* wpaść w oczy, zająć mocno. *Mettre une chose sous les yeux de qu''un*, przedstawić co komu. *Ouvrir les yeux*, patrzyć, przypatrzyć się, obejrzéć —otworzyć oczy, przejrzéć. *Ouvrir, faire ouvrir les yeux à qu''un*, przetrzéć komu oczy, otworzyć komu oczy. *Ouvrir des grands yeux*, wytrzészczyć oczy *fm.* — zdziwić się. *Sauter aux yeux*, bić, uderzać w oczy—być oczéwistém. *Suivre qu''un de l'=*, śledzić kogo wzrokiem, śledzić. *Voir qu''un*, *qu''ch de bon*, *de mauvais =*, patrzéć na kogo, na co przyjaznem, niechętném okiem. *Se battre l'= de qu''ch*, *vid.* Battre. *Pas plus que dans mon =*, ani odrobiny, ani na włos. *Enter à = poussant*, szczepić na wiosnę. *Enter à = dormant*, szczepić w jesieni. *Tailler à deux yeux*, *à trois yeux*, *vid.* Tailler. *Avoir les yeux pochés*, *les yeux au beurre noir*, *les yeux en compote*, mieć popódbijane oczy, mieć sińce pod oczyma. *Avoir les yeux bouchés*, *les yeux malades*, *les yeux de travers*, źle widzieć, nie dojrzéć. *Avoir des yeux*, nie dać się oszukać. *Avoir de bons yeux*, mieć wprawne, bystre oko. *A l'=*, na oko, z wejrzenia — widocznie — darmo, nie płacąc. *Sous les yeux*, *aux yeux*, w oczach, przed oczyma, w obec kogo. *A mes yeux*, w moich oczach, mojém zdaniem. *Entre deux yeux*, *entre les deux yeux*, oko w oko. *Entre quatre yeux (quatre-z-yeux)*, na cztéry oczy. *Par-dessus les yeux*, do zbytku, po uszy.

Œillade, *s. f.* mizg, umizg, strzelanie oczyma.

Œillère, *a. et s. f.* ząb między trzonowemi a przedniemi.

Œillère, *s. f.* miseczka do przemywania oczu — klapy skórzane na oczy w zaprzęgu konia.

Œillet, *s. m.* gwoździk: kwiat — dziurka sznurówki.

Œilleton, *s. m.* wypustek, kieł wyrastający u gwoździka lub w korzeniach innych roślin.

Œillette, *s. f.* mak na oléj.

Œnologie, *s. f.* nauka o robieniu wina.

Œnomancie, *s. f.* wróżenie z wina ofiarowanego bogom.

Œnophore, *s. m.* u starożytnych naczynie wielkie na wino — mający staranie o winach, podczaszy.

Œsophage, *s. m.* kanał pokarmowy.

Œstre, *s. m.* szał, szaleństwo.

Œuf, *s. m.* jaje, jajo, jajko (ptastwa, owadów, gadów) — ikra (jaja rybie). *Germe d'*=, zalążek w jaju. = *stérile*, jaje zalegle; zapartek. =*s rouges*; =*s de Pâques*, pisanki. *Donner à qu''un ses* =*s de Pâques*, dać komu podarunek na święcone jajko, na wielkanoc. *Il tondrait sur un* =, mówi się o wielkim skąpcu. *Pondre sur ses* =*s*, używać dobrego bytu. *Mettre tous ses* =*s dans un panier*, włożyć w co cały kapitał. *Marcher sur des* =*s*, postępować z wielką ostróżnością. *Comme deux* =*s*, (o dwu rzeczach podobnych do siebie) jak dwie krople wody. *Cela est égal comme deux* =*s*, to rzecz obojętna.

Œuvé, **ée**, *a.* z ikrą (ryba); ikrzak.

Œuvre, *s. f.* (czasem jest męskiego rodz. w znaczeniu twór, dzieło, płód), dzieło, sprawa — czyn, uczynek, postępek — utwór, płód umysłowy —' robota — skarb kościoła, parafii — ławka w kościele dla urzędników parafialnych — oprawa, osada drogiego kamienia. = *pie*, uczynek miłosierny. =*s*, dzieła, pisma. =*s de marée*, naprawa statku w czasie odpływu morza. =*s vives*, części okrętu zanurzone w wodzie. =*s mortes*, części okrętu po nad wodą. *Mettre en* =, użyć czego w robocie. *Mettre tout en* =, użyć wszelkich środków, poruszyć sprężyn. *Mettre à l'*=, zasadzić do roboty. *Se mettre à l'*=, zabrać się do roboty. *Maître des* =*s*, nadzorca ciesielskich i mularskich robót — *vid.* Maître. =, *s. m.* zbiór sztychów jednegoż rysownika — ołów zawierający cząstki srébra. *Le grand* =, kamień filozoficzny. *Dans* =, w korpusie gmachu. *Hors d'*=, za korpusem gmachu (o przybudowaniu wystającém na zewnątrz). *Dans* =, od jednego muru wewnętrznego do drugiego (mierząc obszerność gmachu). *Hors d'*=, od jednego muru zewnętrznego do drugiego. *Hors-d'*=, *vid.* Hors. *Sous* =, pod spodem domu. *Travailler en sous-*=, pracować około fundamentów domu. *Reprendre en sous* =, przerobić co. *A pied d'*=, przy samém stawiającym się budynku, przy fabryce.

Offensant, **ante**, *a.* obrażający, krzywdzący.

Offense, *s. f.* obraza, krzywda, zniewaga, obelga — grzéch. *Venger une* =, wetować krzywd, mścić się.

Offenser, *v. a.* obrazić kogo, dopuścić się obrazy, zniewagi względem kogo — obrażać, razić (ucho, oko i t. p.) — znieważyć, skrzywdzić — dotknąć, zranić. *S'*=, obrazić się czém, urazić się. **Offensé**, **ée**, *prt. et s.* obrażony, skrzywdzony.

Offenseur, *s. m.* obrażający, ten co obraził.

Offensif, **ive**, *a.* zaczepny. =**ive**, *s. f.* kroki zaczepne.

Offensivement, *adv.* zaczepnie.

Offerte, *s. f.* **Offertoire**, *s. m.* modlitwa przy mszy przed ofiarowaniem chleba i wina.

Office, *s. m.* obowiązek, powinność — nabożeństwo, modły, służba boża — officyum: książka z modlitwami — urząd, funkcya — usługa przy stole w dawaniu deseru i zastawianiu stołu — czeladź, służba — przysługa, usluga. *D'*=, z urzędu, z obowiązku — z własnego natchnienia. *Rendre de mauvais* =*s à qu''un*, z ironią: przysłużyć się komu. = *du jour*, officyum codzienne, modlitwy codzienne — officyum w brewiarzu: każdodzienne modlitwy duchownego. *L'*= *des morts*, nabożeństwo za dusze

zmarło. *Le petit* =, skrócone officyum do Najświętszéj Panny.

OFFICE, *s. f.* kredens. =*s*, spiżarnia.

OFFICIAL, *s. m.* officyał, duchowny delegowany od biskupa.

OFFICIALITÉ, *s. f.* urząd officyała, officyalstwo — mieszkanie officyała.

OFFICIANT, *a. et s. m.* officyant, służący przy mszy (duchowny) =ANTE, *s. f.* zakonnica z kolei tygodniowéj na chórze.

OFFICIEL, ELLE, *a.* urzędowy — — urzędownie sporządzony (akt i t. p.).

OFFICIELLEMENT, *adv.* urzędownie.

OFFICIER, *v. n.* odprawiać nabożeństwo — celebrować. *Cet homme officie bien*, dobrze je i pije.

OFFICIER, *s. m.* urzędnik — officer — kredencérz. =*s*, kucharz i zastawiający stół (po wielkich domach), =*s de la bouche*, służba stołowa samego panującego. =*s du gobelet*, służba od wina u stołu króleskiego. =*s du commun*, *vid.* COMMUN. =*s généraux*, dowódzcy: jako to marszałkowie, generałowie dywizyi i brygad.

OFFICIEUSEMENT, *adv.* przez grzeczność.

OFFICIEUX, EUSE, *a.* usłużny, lubiący zrobić usługę. =, *s. m.* nieproszony, narzucający się, nadskakujący, lizuś *fm.*

OFFICINAL, ALE, *a.* aptéczny — należący do zapasów aptéki, *vid.* MAGISTRAL. *Plantes* =*s*, rośliny lekarskie; zioła.

OFFICINE, *s. f.* aptéka — pracownia aptékarza.

OFFRANDE, *s. f.* ofiara — dań, podarek.

OFFRANT, *a.* ofiarujący, dający (w kupnie, na licytacyi).

OFFRE, *s. f.* ofiara — dar, podarunek, dań.

OFFRIR, *v. a.* ofiarować, dać — nieść, złożyć, składać w ofierze — przedstawiać, stawiać przed oczyma. = *le combat*, dać bitwę = *le choix de...*, dać do wyboru co. = *la main à une dame*, dać rękę damie, prowadzić ją. *Puis-je vous* =...? czy mogę służyć tém a tém? *S'*=, stawić się, być na oku — oświadczyć się z gotowością do czego — nastręczyć się, nadarzyć się.

OFFUSQUER, *v. a.* zaciemniać, zasłaniać, zakrywać — zamglić — razić; niepodobać się komu.

OGIVE, *a. d. g. et s. f.* arkada lub łęk spiczasto się kończący.

OGRE, *s. m.* ludożerca (w powieściach gminu).

OGRESSE, *s. f.* żona ludożercy.

OH, *interj.* o!

OIE, *s. f.* gęś. *Patte*-=, podróbki z gęsi innego drobia — pomniejsze artykuły ubrania jako to: rękawiczki, kapelusz i t. p. — umizgi. *Tirer l'*=, strzelać do kaczki (do celu którym jest gęś lub kaczka).

OIGNON *(ognon)*, *s. m.* cébula: część korzenia u roślin — cébula: roślina — nagniotek, odgniotek na palcach. *Chapelet d'*=, wieniec cebuli. *Vêtu comme un* =, zapapulony, obwinięty. *Se mettre en rang d'*=, usiąść lub stanąć w szeregu z drugiemi — przyjść nieproszonym.

OIGNONET, *s. m.* gatunek gruszki letniéj.

OIGNONIÈRE, *s. f.* grunt zasadzony cébulą.

OILLE, *s. f.* rodzaj zupy hiszpańskiéj z rozmaitych jarzyn i mięs.

OINDRE, *v. a.* pocierać, potrzéć, maścią, oliwą i t. p. — namaścić (na króla i t. p.). *Oignez vilain il vous poindra, poignez vilain il vous oindra*, smaruj chłopu d.. miodem, będzie śmierdzieć g......

OINT, INTE, *prt. et s.* namaszczony

— pomazaniec. *L'= du Seigneur*, pomazaniec pański : Chrystus.

OING, *s. m. Vieux* =, smarowidło do powozów.

OISEAU, *s. m.* ptak, latawiec — ptak łowczy (sokół i t. p.). = *de proie*, ptak łowczy — ptak drapieżny. =*x*, ptastwo, ptacy*. *Petit* =, ptaszek. *L'=-mouche*, koliber. *L'= de paradis*, ptak rajski, latawiec—pióro do strojów damskich. = *branchier*, ptak łowczy latający dopiero z gałęzi na gałąź. = *dépiteux*, ptak łowczy niewracający do myśliwego gdy chybi zdobycz. =*x de leurre*, ptaki łowcze wracające do przynęty. =*x de poing*, ptaki łowcze wracające na rękę myśliwego. *L'= de Jupiter*, orzeł. *L'= de St. Luc*, wół. *A chaque = son nid est beau*, każda liszka swój ogon chwali. *Ce n'est pas viande pour vos* =*x*, nie dla psa kiełbasa *pop.* — nie przy tobie to pisano. *A vol d'*=, w prostéj linii. *A vue d'*=, patrząc z góry prostopadle.

OISEAU, *s. m.* szaflik z wapném rozrobioném.

OISELER, *v. a.* układać ptaka łowczego do lotu. =, *v. n.* stawiać sidła na ptastwo.

OISELEUR, *s. m.* ptasznik.

OISELIER, *s. m.* przedający ptaszki.

OISELLERIE, *s. f.* ptasznictwo.

OISEUX, EUSE, *a.* próżnujący — próżniak — niepotrzebny, bez którego by się można obejść, zbyteczny.

OISIF, IVE, *a.* próżnujący — próżniacki — niepotrzebny. =, *s. m.* próżniak.

OISILLON, *s. m.* ptaszek.

OISIVETÉ, *s. f.* próżniactwo, lenistwo, gnuśnienie.

OISON, *s. m.* gąsię, gąsiątko — głupiec, duda. = *bridé*, gąsię któremu przez dziurki dzioba przewleczono piórko aby w szkodę nie lazło.

OLÉAGINEUX, EUSE, *a.* wydający oléj; olejowaty, oleisty.

OLÉANDRE, *s. m.* bołchowik : roślina.

OLFACTIF, IVE, *a.* węchowy, zmysłu powonienia.

OLIBAN, *s. m.* najpierwsza żywica ciekąca z drzewa.

OLIBRIUS, *s. m.* fanfaron, junak.

OLIGARCHIE, *s. f.* oligarchia, możnowładztwo.

OLIGARCHIQUE, *a. d. g.* oligarchiczny, możnowładny.

OLIM, *s. m.* stare rejestra parlamentu paryskiego.

OLINDE, *s. f.* klinga szpady, pałasza.

OLIVAIRE, *a. d g.* w kształcie oliwki.

OLIVAISON, *s. f.* pora zbierania oliwek na oliwę — zbiór oliwek.

OLIVÂTRE, *a. d. g.* oliwkowaty (kolor cery opalonéj).

OLIVE, *s. f.* oliwka : owoc—drzewo oliwne—oliwka, guzik w kształcie oliwek — ozdoba w kształcie oliwki — *fig* różczka oliwna : godło pokoju. *D'*=, oliwny, oliwiany. *Couleur* =; *couleur d'*=, oliwkowy kolor (zielonkowaty).

OLIVÈTE, *s. f.* pewna roślina wydająca oléj.

OLIVETTES, *s. f. pl.* pewien taniec w Prowancyi w czasie brania oliwy.

OLIVIER, *s. m.* oliwa, oliwne drzewo — różczka oliwna : godło pokoju.

OLLAIRE, *a. f. Pierre* =, gatunek kamienia z którego wyrabiają garnki.

OLOGRAPHE, *a. m Testament* =, testament pisany cały ręką testatora.

OLYMPE, *s. m.* Olimp, góra w Tessalii : siedlisko bogów.

Olympiade, *s. f.* olimpiada: przeciąg lat cztérech między igrzyskami olimpijskiemi.

Olympien, enne, *a.* olimpijski.

Olympique, *a. d. g.* olimpijski.

Ombelle, *s. f. Bot.* baldaszek.

Ombellifère, *a. d. g. Bot.* baldaszkowaty. =, *s. f.* roślina z klassy baldaszkowatych.

Ombilic, *s. m. Bot.* pępek.

Ombilical, ale, *a.* pępkowy, od pępka.

Ombiliqué, ée, *a. Bot.* pępkowaty.

Ombrage, *s. m.* cień — podejrzliwość, nieufność. *Donner de l'= à qu''un*, obudzić nieufność. *Tout lui porte =*, wszystko w nim wzbudza nieufność. *Prendre =, prendre de l'=*, zmarszczyć się na co.

Ombrager, *v. a.* ocieniać, roztaczać cień nad czém.

Ombrageux, euse, *a.* strachający się, lękliwy, płochliwy (o koniu i t. p.) — podejrzliwy.

Ombre, *s. f.* cień — cień, pozór — cień, duch (zmarłego) — cień, cześć imie bez rzeczy — cień, słaba skazówka, ślad czego — umbra, gatunek glinki używanéj w malarstwie — plamka, cień, mała przywara. = *portée*, cień rzucany przez przedmiot. *Les =s de la nuit*, nocna pomroka. *Les =s du mystère*, skrytości tajemnic. *Il a peur de son =*, własnego cienia się boi. *Faire = à qu''un*, zawadzać komu, stać na zawadzie—zaćmić, przyćmić kogo. *Tout lui fait =*, wszystko w nim budzi nieufność. *Courir après une =*, gonić znikomą marę. *Sous l'=; sous =*, pod zasłoną, pod pokrywką. *A l'=*, pod cieniem.

Ombre, *s. f.* lipień: ryba.

Ombre, *s. m. vid.* Hombre.

Ombrelle, *s. f.* parasolik damski.

Ombrer, *v. a.* cieniować.

Ombreux, euse, *a.* cienisty, zacieniony.

Oméga, *s. m.* omega, ostatnia litera alfabetu greckiego — koniec, ostatek — ostatni.

Omelette, *s. f.* jajecznica.

Omettre, *v. a.* opuścić — wypuścić, wyrzucić. = *défaire telle chose*, zapomnieć (z tryb. bezok.). Omis, ise, *prt.* opuszczony, wypuszczony.

Omission, *s. f.* opuszczenie, zapomnienie. *Péché d'=*, *vid.* Péché.

Omnibus, *s. m.* powóz na wielu razem podróżnych po wielkich miastach.

Omnipotence, *s. f.* wszechmocność (boska) — nieograniczona władza, wszechwładztwo.

Omniscience, *s. f.* nieskończona wiedza (Boga).

Omnivore, *a. d. g.* żywiący się wszelkiemi pokarmami.

Omoplate, *s. f.* kość łopatki.

On, *pron.* czasem dla przyjemniejszego brzmienia mówi się *l'on*, wyraz ten oddaje się w polskim przez trzecią osobę liczby mnogiéj słów; przez pierwszą osobę liczby mnogiéj, albo przez słowo zaimkowe w 3ciéj osobie liczby pojed., albo nakoniec przez formę nieosobistą słów na ano, ono. *On dit*, mówią. *On lui a écrit une lettre*, napisano do niego list. *Ce qu'on aime*, co kochamy, co się kocha. *On n'est pas toujours belle*, nie jest się wiecznie piękną. *On ne l'ignore pas*, wie się. *Qu'en dira-t-on?* co na to świat powie? *Le qu'en dira-t-on*, opinia ludzka. *Les on dit*, pogłoska, wieść. On, *s. m. On est un sot*, proste wieści niewarte aby na nie uważać.

Onagre, *s. m.* osieł dziki — pewna machina wojenna.

Onanisme, *s. f. vid.* Masturbation.

Onc, Oncques, *adv.* nigdy.

Once, *s. f.* uncya, 1/16 funta — nazwisko pewnych monet. *N'avoir pas une = de jugement*, nie mieć za grosz, za szeląg rozsądku.

Once, *s. f.* ryś: zwierz.

Onciale, *a. f.* uncyalne pismo, uncyalna litera.

Oncle, *s. m.* stryj—wuj. *Grand-=*, dziadek cioteczny lub stryjeczny. *= à la mode de Bretagne*, brat cioteczny lub stryjeczny, matki lub ojca.

Onction, *s. f.* pocieranie, smarowanie maścią i t. p. — namaszczenie, namaszczanie (w sakramentach) — pocieszenie ducha świętego — przenikanie skruchą.

Onctueusement, *adv.* czule, rozczulająco.

Onctueux, euse, *a.* tłustawy, mastki — rozczulający, poruszający, przejmujący skruchą.

Onctuosité, *s. f.* smolność drzewa, tłustość.

Onde, *s. f.* fala, bałwan—woda, fala, fale — głębie, tonie, topiele. *Les cheveux en =s*, włosy w pukle. *Les =s d'une moire*, deseń mory.

Ondé, ée, *a.* w deseń podobny do fali, mieniący się, mieniony.

Ondin, *s. m.* gieniusz zamieszkujący wody. =ine, *s. f.* Undyna, dziewica wodna.

Ondée, *s. f.* ulewa. *Par =s*, kiedy niekiedy.

Ondoiement, *s. m.* chrzest z wody.

Ondoyant, ante, *a.* przelewający się jak fale — powiewający, kręcący się wężykowato — kołyszący się (o zbożach).

Ondoyer, *v. n.* bujać, powiewać, kołysać się — chrzcić z wody.

Ondulation, *s. f.* poruszanie się fali, przelewanie się płynu — kołysanie się.

Ondulatoire, *a. d. g.* kołyszący się.

Ondulé, ée, *a.* w fale, falisty.

Onduleux, euse, *a.* kręty, kręcący się wężykiem.

Onéraire, *a. d. g.* pełniący obowiązki przywiązane do swego urzędu.

Onéreux, euse, *a.* uciążliwy — nieprzynoszący żadnego zysku — do którego są przywiązane pewne ciężary.

Ongle, *s. m.* paznokieć; pazur (u człowieka) — pazur, szpon (u zwierząt, ptastwa) — kopyto (końskie)—błonka: choroba oka— ropa za paznokciem. *Jusqu'au bout des =s*, całkiem. *C'est l'= d'un lion*, z tego znać że to człowiek nie lada.

Onglée, *s. f.* zajście zimna za paznokcie — narost błonkowaty na oku (u koni, bydła).

Onglet, *s. m.* skrawek papieru lub pargaminu do którego się przyszywają dwie stronnice przedrukowane zamiast wyrzniętych — wykrojenie tarcicy — rowek na płaskości linii — rylec płaski u ślósarzów i sztycharzów.— *Bot.* paznokieć: część płatka.

Onglette, *s. f.* rowek na płaskości linii — rylec płaski u ślósarzy, sztycharzy.

Onguent, *s. m.* maść (na ranę)— maści, wonności.

Onguiculé, ée, *a.* opatrzony pazurem na każdym palcu — *Bot.* paznokciowaty (płatek).

Onirocritie, *s. f.* wykładanie snów.

Oniromance, Oniromancie, *s. f.* wróżenie ze snów.

Onocrotale, *s. m.* *vid.* Pélican.

Onomatopée, *s. f.* naśladowanie dźwięku — wyraz naśladujący dźwięk.

Ontologie, *s. f.* ontologia, rzecz o jestestwach.

Onyx, *s. m.* onyx; gatunek agatu.

Onze, *a. et s.* jedenaście. Przed

ONZE artykuł *le*, *les*, *de*, *que*, pozostają tak jak gdyby ten wyraz zaczynał się od spółgłoski — jedénasty.

ONZIÈME, *a. d g.* jedénasty. =, *s. m.* jedénasta część.

ONZIÈMEMENT, *adv.* po jedénaste.

OOLITHE, *s. m.* skamieniałość jakby z ikry rybiéj.

OPACITÉ, *s. f.* nieprzezroczystość.

OPALE, *s. f.* opal : kamień drogi.

OPAQUE, *a. d. g.* ciemny, nieprzezroczysty.

OPÉRA, *s. m.* opera : sztuka dramatyczna — opera : teatr opery. =-*comique*, opera komiczna.

OPÉRATEUR, *s. m.* operator, chirurg robiący operacye — szarlatan rynkowy. =TRICE, *s. f.* operatorka — kobieta sprzedająca lekarstwa na rynku.

OPÉRATION, *s. f.* operacya (chirurgiczna i t. p.) — działanie, wywieranie wpływu — skutki, skutkowanie (lekarstwa i t. p.) — sprawa. *Par l'= du St.-Esprit*, za sprawą ducha Sgo. =*s d'arithmétique*, działania arytmetyczne : cztéry działania.

OPERCULE, *s. m.* nakrywka : organ u niektórych źwierząt.

OPERCULÉ, ÉE, *a.* opatrzony nakrywką.

OPÉRER, *v. a.* działać, zdziałać— wywrzéć, wywierać wpływ — skutkować (o lékarstwie) — odbywać operacye z kim, na kim — operować kogo (o chirurgu). *S'=*, stać się, odbyć się, zrobić się. OPÉRÉ, ÉE, *prt.* który odbył, wytrzymał operacyą, operowany.

OPHICLÉIDE, *s. m.* narzędzie muzyczne wężowate.

OPHÈTE, *s. m.* rodzaj porfiru.

OPHTHALMIE, *s. f.* oftalmia, choroba oczu.

OPHTHALMIQUE, *a. d. g.* oftalmiczny, od choroby oczu.

OPHTHALMOGRAPHIE, *s. f.* anatomia oka.

OPIACÉ, ÉE, *a.* w który wchodzi opium (lekarstwo i t. p.).

OPIAT (*at=ate*), *s. m.* OPIATE, *s. f.* opiata : lékarstwo — proszek do czyszczenia zębów.

OPILATIF, IVE, *a.* zatykający (kanały w ciele).

OPILATION, *s. f.* zatkanie.

OPIMES, *a. f. pl. Dépouilles* =, u Rzymian : łupy dostające się wodzowi który własną ręką zabił wodza nieprzyjacielskiego.

OPINANT, *s. m.* otwierający swoje zdanie.

OPINER, *v. n.* otworzyć, powiedzieć zdanie swoje. = *du bonnet*, *vid.* BONNET.

OPINIÂTRE, *a. d. g.* uparty, uporczywy. =, *s. m.* człowiek uparty.

OPINIÂTRÉMENT, *adv.* z uporem, uporczywie — uporczywie, stale.

OPINIÂTRER, *v. a.* sprzeciwiać się komu, przekomarzać się, *fm.* droczyć się *fm.* — upierać się przy czém. *S'=*, upierać się.

OPINIÂTRETÉ, *s. f.* upór, uporczywość — stałość, wytrwanie.

OPINION, *s. f.* zdanie, mniemanie, opinia — opinia, mniemanie o czém — przypuszczenie. *Un mal d'=*, złe urojone. *L'= publique*, opinia publiczna, głos powszechny. *C'est une =*, to tylko domniemanie. *C'est une affaire d'=*, to zależy od zdania każdego. *Avoir bonne = de qu''un*, dobrze o kim trzymać, mieć dobrą opinię, tuszyć sobie.

OPIUM (*um=ome*), *s. m.* opium.

OPLOMACHIE, *s. f.* walka szermierzów na ostrą broń.

OPPORTUN, UNE, *a.* stosowny, w porę.

OPPORTUNITÉ, *s. f.* stosowność (przez wzgląd na porę) — pomyślna pora, sposobność

Opposant, ante, *a. et s.* opponent, zakładający opór, oppozycyą (przeciw wyrokowi i t. p.) — przeciwny czemu, opierający się czemu.

Opposer, *v. a.* stawiać co na przeciw czego — odpowiadać (zbijając zdanie). *S'*=, opierać się, oprzéć się komu, czemu — stawać na przeszkodzie, na zawadzie; zachodzić w drogę — założyć opór, oppozycyą (sądową). Opposé, ée, *prt. a. et s.* naprzeciw stojący — przeciwny, odwrotny — przeciwne.

Opposite, *a. d. g.* przeciwne, rzecz przeciwna. *A l'*=, na przeciwko.

Opposition, *s. f.* opór, sprzeciwienie się czemu — opór, oppozycya (sądowa) — przeciwność, działanie przeciwne — oppozycya (w ciałach obradujących) — odległość 180 stopni jednego ciała niebieskiego od drugiego; przeciwległość.

Oppresser, *v. a.* sprawiać ciężkość (na piersiach i t. p.), duszność — gnieść, przygniatać.

Oppresseur, *s. m.* ciemiężca, ciemiężyciel, gnębiciel.

Oppressif, ive, *a.* gnębiący, gniotący.

Oppression, *s. f.* ciężkość (na piersiach i t. p.), duszność — ucisk, pognębienie.

Opprimer, *v. a.* uciskać, gnębić, ciemiężyć, gnieść. Opprimé, ée, *prt. a. et s.* uciśniony, gnębiony.

Opprobre, *s. m.* hańba, sromota.

Optatif, ive, *a.* życzący. *Mode* =; =, *s. m.* tryb życzący.

Opter, *v. a.* wybrać, wybierać (jedno z wielu). = *pour tel collège electoral*, będąc wybranym na deputowanego w kilku powiatach, wybrać jeden z nich.

Opticien, *s. m.* optyk, znający optykę — optyk, mechanik narzędzi optycznych.

Optimisme, *s. m.* optymizm, uważanie za dobre wszystkiego co się dzieje.

Optimiste, *s. m.* optymista — kontent ze wszystkiego.

Option, *s. f.* wybór (między wielu rzeczami). *Cela est à votre* =, to ci zostawione do wyboru.

Optique, *s. f.* optyka: nauka o świetle i wzroku — optyka, perspektywa, wejrzenie przedmiotów w oddaleniu — optyka: pudełko ze szkłami i z obrazkami. *Instrument d'*=, narzędzie optyczne.

Optique, *a. d. g.* optyczny.

Opulemment, *adv.* w dostatkach.

Opulence, *s. f.* dostatki, bogactwo.

Opulent, ente, *a.* bogaty, bogacz.

Opuntia, *s. f.* opuncya, figa indyjska z którego zbierają koszenillę.

Opuscule, *s. m.* dziełko, pisemko.

Or, *conj.* otóż — zaś. *Or sus, or ça*, nuże.

Or, *s. m.* złoto: metal — złoto, moneta złota — złoto, pieniądze, bogactwa. = *pur*, szczére złoto. *D'*= *pur*, szczerozłoty. = *blanc*, platyna. = *de ducat*, złoto dukatowe. = *de Manheim*, kompozycya miedzi i cynku. = *potable*, pewny płyn u alchimików z rozpuszczonego złota. *Défendre l'* = *et l'argent*, zabronić noszenia ozdób złotych i srebrnych. *Marcher sur l'* = *et sur l'argent*, na pieniądzach siedzieć, być bogatym. *Acheter au poids de l'*=, przepłacić co. *C'est un homme d'*=; *il vaut son pesant d'*=, nieoceniony człowiek, złoty, jedyny; to skarb. *Il dit d'*=; *il parle d'*=, złote jego słowa. *Saint-Jean bouche d'*=, człowiek szczéry, prawdomowny. *Tout ce qui reluit n'est pas* =, nie wszystko złoto co się świeci. *C'est l'histoire de la dent d'*=, mówi się o cudownych a niepodobnych do prawdy powieściach.

Oracle, *s. m.* wyrocznia — tajemnice starego i nowego zakonu. *Parler d'un ton d'*=, mówić wyrokującym tonem. *En style d'*=, ciemno, niezrozumiale, dwuznacznie.

Orage, *s. m.* nawałnica, ulewa — burza — burza, nieszczęście — wybuch (gniewu i t. p.) niepokoje, burze.

Orageux, **euse**, *a.* nawalny, ulewny (wiatr) — grożący burzą, chmurzący się — burzliwy, pełny niepokojów.

Oraison, *s. f.* mowa (ustna lub pisana) — mowa, głos — modlitwa.

Oral, **ale**, *a.* ustny.

Orange, *s. f.* pomarańcza. =, *couleur d'*=, kolor pomarańczowy, oranż.

Orangé, **ée**, *a.* pomarańczowy. =, *s. m.* kolor pomarańczowy.

Orangeade, *s. f.* oranżada, sok pomarańczy nalanéj ukropem.

Orangeat, *s. m.* cykata pomarańczowa — cukierki pomarańczowe.

Oranger, *s. m.* pomarańcza, drzewo pomarańczowe.

Oranger, **ère**, *s.* przekupień lub przekupka pomarańczy.

Orangerie, *s. f.* oranżerya, trepauz — część ogrodu w którym na lato stawiają pomarańcze.

Orang-outang, *s. m.* orangutan: gatunek małpy.

Orateur, *s. m.* mowca — orator, prezydujący izby niższéj w Anglii.

Oratoire, *a. d. g.* należący do mowcy lub wymowy — krasomowczy, krasomowski. *L'art* =, wymowa. *Style* =, styl właściwy wymowie.

Oratoire, *s. m.* izba do modłów — oratoryum, pewna kongregacya we Francyi w 17 wieku.

Oratoirement, *adv.* jak mowca, w mowie.

Oratorien, *s. m.* członek kongregacyi oratoryum.

Oratorio, *s. m.* oratorio, rodzaj dramatu treści religijnéj.

Orbe, *s. m.* droga przebiegana przez ciało niebieskie — kula, ciało niebieskie.

Orbe, *a. d. g. Coup* =, *Chir.* stłuczenie, kontuzya.

Orbiculaire, *a. d. g.* kołowy, w okrąg koła.

Orbiculairement, *adv.* kołem, okręgiem koła.

Orbitaire, *a. d. g.* należący do wklęsłości oka.

Orbite, *s. m. f.* droga przebiegana przez ciało niebieskie — wklęsłość oka.

Orcanète, *s. f.* czerwieniec: roślina.

Orchestique, *a. d. g.* tyczący się tańca, taneczny.

Orchestre *(orkestre)*, *s. m.* w teatrach u Greków: miejsce tancerzów — u Rzymian: orkiestra, siedzenie senatorów i westalek — orkiestra (w teatrze) — orkiestra: muzykanci.

Orchis *(orkisse)*, *s. m.* gołek, liście jajka: ziele.

Ord, **Orde**, *a.* brudny.

Ordalie, *s. f.* ordalia, sądy Boże (za feudalności).

Ordinaire, *a. d. g.* zwyczajny, zwykły — zwyczajny (o urzędnikach w służbie zwyczajnéj) — pospolity. *Question* =, pierwsze stopnie tortury. =, *s. m.* codzienne jadło, stół — porcya wina dla służącego — obrok (dla koni) — zwykłe postępowanie; zwyczaj; właściwa rzecz czemu, komu; właściwe — tłum, ludzie — zwyczajny kuryer, poczta — juryzdykcya dyecezalna. = *de la messe*, modlitwy mszy codziennéj. *L'*= *des guerres*, dawniéj: fundusz na pensye służbie dworu królewskiego, żandarmeryi i t. p. *Vin d'*=, *vid.* Vin. =*s*, *pl.* miesięczna regularność kobiet. *A l'*=,

według zwyczaju, jak zwykle, jak zazwyczaj. *Régler un procès à l'=*, nakazać z sądu prowadzenie sprawy cywilnie (a nie kryminalnie). *D'=*; *pour l'=*, zazwyczaj.

ORDINAIREMENT, *adv.* zwykle, zwyczajnie, pospolicie.

ORDINAL, *a. m.* porządkowy. *Adjectif =*, *nombre =*, imie liczbowe porządkowe. *Adverbe =*, przysłówek liczbowy porządkowy.

ORDINAND, *s. m.* ordynand, duchowny mający być święconym.

ORDINANT, *s. m.* ordynant, ordynujący, wyświęcający.

ORDINATION, *s. f.* ordynowanie, wyświęcanie, święcenie.

ORDO, *s. m.* kalendarzyk nabożeństw codziennych dla księży.

ORDONNANCE, *s. f.* rozporządzenie, rozkład, szyk, uszykowanie— dawniéj; edykt króleski — postanowienie króleskie, ministra — ordynans (w wojsku) — polecenie ministra skarbu do wypłaty summy— zakaz lub nakaz lekarza — recepta. *=s royaux*, postanowienia króleskie. *=s du Louvre*, zbiór postanowień króleskich drukowanych w drukarni króleskiéj. *Cela est contraire à l'=*, to się sprzeciwia postanowieniom rządowym. *Habit d'=*, mundur codzienny. *Etre meublé suivant l'=*, mieć liche meble.

ORDONNANCER, *v. a.* polecić wypłatę rachunku.

ORDONNATEUR, *s m.* rządca, zarządzający, zawiadowca, gospodarz. *= des guerres*, ordonator wojska. =TRICE, *s. f.* zawiadowczyni; gospodyni bankietu i t. p.

ORDONNER, *v. a.* urządzić — rozkazać, kazać — polecić, nakazać wypłatę pewnéj summy — ordynować, święcić, wyświęcać. *= de qu''ch*, rozporządzić, rozporządzać czém. ORDONNÉ, ÉE, *prt.* uporządkowany, porządny, uregulowany — nastawiony.

ORDONNÉE, *s. f.* prostopadła spuszczona z obwodu linii krzywéj do jéj osi.

ORDRE, *s. m.* porządek, szyk — układ — ordynek*, porządek, szyk (bitwy i t. p.) — porządek, ład — porządek, spokojność — stan (na jakie podzielona bywa społeczność) — chór, szereg (aniołów) — rzęd, szereg — zakon, reguła — order— rozkaz, nakaz — rozkaz (w wojsku) — hasło—chwila w któréj dowódzca daje rozkazy — stopień (święcenia duchownego) — rzęd (podział w historyi naturalnéj) — porządek (w architekturze). *= mince*, porządek linii bojowéj rozwiniętéj a nie głębokiéj. *= oblique*, *vid.* OBLIQUE. *= de choses*, porządek rzeczy, rząd. *= d'idées*, rzęd wyobrażeń. *= du jour*, porządek dzienny (materyi obrad) — rozkaz dzienny. *Grand = du jour*, główne materye obrad. *Petit = du jour*, podrzędne kwestye. *Passer à l'= du jour*, przejść do roztrząsania następującéj z porządku kwestyi. *Etre à l'= du jour*, być obecnie przedmiotem rozmów i t. p. *Ouvrir l'=*, otwierać szereg. *Il n'est pas dans l'= que*, jest to przeciw naturalnemu porządkowi rzeczy. *Mettre qu''ch en =*, uporządkować co. *Mettre de l'= dans...*, zaprowadzić ład, porządek w czém—poczynić rozporządzenia. *Mettre bon =*, zaradzić czemu. *Mettez = à ce que...*, rozporządź tak aby. *Donnez =*, przedsięweź kroki. *Un talent du premier =*, talent pierwszego rzędu. *Du second =*, podrzędny, drugiego rzędu. *Chevalier des =s du roi*, *vid.* CHEVALIER. *Jusqu'à nouvel =*, do dalszego rozporządzenia. *Billet à =*, weksel, karta ręczna, skrypt.

ORDURE, *s. f.* nieczystość, plu-

gastwo, śmiecie — sprosność — szkaradzieństwo.

ORDURIER, ÈRE, *a. et s.* plugawy, sprosny.

ORÉADE, *s. f.* Oreada, nimfa gór.

ORÉE, *s. f.* kraj, brzeg lasu.

OREILLARD, ARDE, *a.* długouchy, obwisłouchy, kłapouch.

OREILLE, *s. f.* ucho — słuch, ucho — ucho, uszko (u naczyń, narzędzi) — zagięcie w książce na znak — zęby szerokie po końcach grzebienia — *Bot.* uszko. = *d'âne*, żywokost : roślina. = *d'ours*, łyszczak : roślina. = *de lièvre*, pępownik : roślina. *Avoir l'= basse*, opuścić uszy, stracić minę — być znużonym. *Avoir l'= de qu''un*, mieć łaskawe ucho u kogo, mieć czyje ucho. *Parler à l'= de qu''un*, *dire un mot à l'= de...*, szeptać co, szepnąć co komu, powiedzieć do ucha, na ucho. *Donner sur les =s de qu''un*, dać komu po uszach, łajać, dać burę. *Donner sur les deux =s*, spać na oba uszy. *Faire la sourde =*, udawać że się niesłyszy. *Ouvrir les =s*, dać ucho czemu. *Ouvrir l'=*, słuchać pilnie, z uwagą. *Prêter l'=*, posłuchać czego, dać ucho. *Secouer les =s*, żartować sobie z czego. *Se gratter l'=*, poskrobać się w ucho. *Venir aux =s*, dojść do uszu. *Tenir le loup par les =s*, niewiedzieć co począć. *Y laisser les =s*, oberwać, dostać po skórze. *Se faire tirer l'=*, z przymusu co robić. *Jusqu'aux =s*, od stóp do głów. *Par dessus les =*, po uszy.

OREILLER, *s. m.* poduszka.

OREILLETTE, *s. f.* uszko (serca).

OREILLONS, *s. m. pl.* pewne nabrzmiałości.

OREMUS, *s. m.* oremus, modlitwa.

ORÉOGRAPHIE, *s. f.* opisanie gór.

ORFÈVRE, *s. m.* złotnik. =-*bijoutier*, złotnik przedający klejnoty. =-*joaillier*, złotnik jubiler.

ORFÈVRERIE, *s. f.* złotnictwo.

ORFÉVRI, IE, *a.* złoto lub srebro w robotach.

ORFRAIE, *s. f.* orzeł morski.

ORFROI, *s. m.* dawniejsze tkaniny ze złota.

ORGANDI, *s. m.* rodzaj bawełnicy.

ORGANE, *s. m.* narzędzie, organ — organ, głos, *fig.* organ.

ORGANNEAU, *s. m.* obrączka żelazna do której się przyczepia lina.

ORGANIQUE, *a. d. g.* organiczny, opatrzony organami — organiczny, dotykający organów — tyczący się wewnętrznego urządzenia. *Loi =*, statut organiczny.

ORGANIQUE, *s. f.* organika: muzyka wykonywana instrumentami.

ORGANISATION, *s. f.* organizacya, skład, układ, porządek — urządzenie.

ORGANISER, *v. a.* organizować, urządzić — uorganizować. *S'=*, urządzać się, organizować się. ORGANISÉ, ÉE, *prt.* uorganizowany — porządny, uporządkowany.

ORGANISME, *s. m.* organizm.

ORGANISTE, *s. m.* organista.

ORGANSIN, *s. m.* nić jedwabna surowa z nitek kręconych w kilkoro.

ORGANSINAGE, *s. m.* kręcenie jedwabiu surowego w kilkoro.

ORGANSINER, *v. a.* kręcić surowy jedwab w kilkoro.

ORGASME, *s. m.* nabrzmiewanie części rodzajnych.

ORGE, *s. f.* jęczmień. = *perlé*, krupki perłowe. = *d'automne*, jęczmień ozimy. = *de mars*, jęczmień jary. *Sucre d'=*, cukier owsiany. *Toile grain d'=*, płótno z deseniem w ziarka jęczmienne. *Faire ses =s*, zyskiwać, zarabiać.

ORGEAT, *s. m.* orszada.

ORGELET, *s. m.* jęczmień (na oku).

ORGIES, *s. f. pl.* święta na cześć Bachusa — hulatyka, rozpusta.

ORGUE, *s. m.* brona w bramie fortecy — rodzaj broni z wielu luf połączonych.

ORGUE, *s. m.* ORGUES, *pl. s. f.* organy — chór gdzie są organy. = *de Barbarie*, katarynka: instrument muzyczny.

ORGUEIL, *s. m.* duma, buta* — pycha.

ORGUEILLEUSEMENT, *adv.* dumnie, z dumą.

ORGUEILLEUX, EUSE, *a.* dumny, butny* — nadęty pychą — dumny, wyniosły. =, *s. m.* butny pan.

ORIENT, *s. m.* wschód: strona nieba — wschód, kraje Azyi — woda, kolor pereł. *L'= d'une carte de géographie*, strona na mappie po prawéj ręce. *Des perles d'=*, perły uryańskie (orientskie).

ORIENTAL, ALE, *a.* wschodni, oryentalny.

ORIENTAUX, *s. m. pl.* mieszkańcy wschodu, ludy wschodnie.

ORIENTALISTE, *s. m.* oryentalista, oddany nauce języków wschodnich.

ORIENTER, *v. a* ustawić, skierować na wschód. *S'=*, oryentować się, kierować się.

ORIFICE, *s. m.* otwór.

ORIFLAMME, *s. f.* oriflama: sztandar który królowie francuscy idąc na wojnę kazali nosić przed sobą.

ORIGAN, *s. m.* macierzyca, macierzanka: roślina.

ORIGINAIRE, *a. d. g.* pochodzący skąd.

ORIGINAIREMENT, *adv.* początkowo, pierwiastkowo.

ORIGINAL, ALE, *a.* oryginalny, nie naśladowany — oryginalny, dziwny, dziwaczny. *Une copie =ale*, kopia najwierniejsza i najbliższa oryginału. =, *s. m.* oryginał, pierwopis* — oryginał, wzór — oryginał: osoba którą odmalowano — oryginał, dziwak, głupiec. *En =*, w oryginale. *Savoir qu'ch d'=*, wiedzieć co z pewnego źródła, z pierwszéj ręki. *En propre =*, osobiście, sam.

ORIGINALEMENT, *adv.* oryginalnie.

ORIGINALITÉ, *s. f.* oryginalność, nowość — dziwactwo.

ORIGINE, *s. f.* początek, pochodzenie, pierwiastek. *Dans l'=*, pierwiastkowo. *Dès l'=*, zaraz od początku.

ORIGINEL, ELLE, *a.* źródłowy, pierwiastkowy — pierworodny (grzech).

ORIGINELLEMENT, *adv.* pierwiastkowo.

ORIGNAL, *s. m.* łoś kanadyjski.

ORILLARD, ARDE, *a. vid.* OREILLARD.

ORILLON, *s. m.* ucho, uszko (u narzędzi, naczyń).

ORILLONS, *s. m. pl. vid.* OREILLONS.

ORIN, *s. m.* lina idąca od kotwicy do klocka pływającego nad wodą.

ORION, *s. m.* orion: konstellacya.

ORIPEAU, *s. m.* cienka blaszka miedziana — szych — świecidełko, fałszywy blask.

ORLE, *s. m.* brzeżek, listewka na około kapitelu — obwódka.

ORMAIE, *s. f.* lasek wiązowy.

ORME, *s. m.* wiąz: drzewo.

ORMEAU, *s. m.* młody wiąz — wiąz.

ORMILLE, *s. f.* gaik wiązowy.

ORMIN, *s. m.* rodzaj szałwii.

ORNE, *s. m.* gatunek jesionu.

ORNÉMANISTE, *s. m.* robotnik ozdób.

ORNEMENT, *s. m.* ozdoba, krasa

— stroje, przystrojenie. =s, s. m. pl. strój księdza przy nabożeństwie.

ORNER, v. a. zdobić, ozdobić, przyozdabiać, krasić — stroić, przystrajać, dodawać ozdób.

ORNIÈRE, s. f. kolej (wozu) — fig. kolej, droga ubita.

ORNITHOGALE, s. m. śniedok : roślina.

ORNITHOLOGIE, s. f. ornitologia, historya naturalna ptaków.

ORNITHOLOGISTE, ORNITHOLOGUE, s. m. ornitolog, trudniący się nauką o ptakach.

ORNITHOMANCE, ORNITHOMANCIE, s. f. wieszczbiarstwo z ptaków.

OROBANCHE, s. f. wilk zielony : roślina.

OROBE, s. f. soczewka : roślina.

ORONGE, s. f. gatunek grzybów.

ORPAILLEUR, s. m. zbierający złoto z piasku rzek.

ORPHELIN, INE, s. sierota. = de père et de mère, sierota po ojcu i matce.

ORPHIQUE, a. d. g. orfeiczny, o tajemnicach ustanowionych przez Orfeusza lub zwolenników tegoż.

ORPIMENT, s. m. auripigmentum: kombinacya siarki i arszeniku.

ORPIN, s. m. rozchodnik : roślina — vid. ORPIMENT.

ORQUE, s. f. rodzaj ryby.

ORT, a. z zapakowaniem.

ORSEILLE, s. f. gatunek mchu używanego w malarstwie.

ORTEIL, s. m. palec u nogi—wielki palec u nogi.

ORTHODOXE, a. d. g. prawowierny — zgodny z powszechną wiarą.

ORTHODOXIE, s. f. prawowierność — zgodność z powszechnie przyjętą wiarą.

ORTHODROMIE, s. f. bieg okrętu w linii prostéj.

ORTHOGONAL, ALE, a. prostopadły.

ORTHOGRAPHE, s. f. ortografia, pisownia — poprawne pisanie—ortografia, pisownia : sposób pisania wyrazów.

ORTHOGRAPHIE, s. f. rysunek wystawiający fasadę budynku bez perspektywy, elewacya — profil fortyfikacyi.

ORTHOGRAPHIER, v. a. pisać, napisać wyraz (ze względem na ortografią) — zachowywać pisownią.

ORTHOGRAPHIQUE, a. d. g. ortograficzny — elewacyjny —, vid. ORTHOGRAPHIE.

ORTHOPÉDIE, s. f. ortopedya, nauka o naprawieniu ułomności ciała.

ORTHOPÉDIQUE, a. d. g. ortopedyczny.

ORTHOPNÉE, s. f. ciężkość na piersiach skutkiem któréj nie można oddychać tylko prosto stojąc lub podnosząc ramiona.

ORTIE, s. f. pokrzywa — zawłoka (robiona koniom). = grièche, żygawka : rodzaj pokrzywy.

ORTIVE, a. f. Amplitude =, vid. AMPLITUDE.

ORTOLAN, s. m. ortolan : ptak.

ORVALE, s. f. gatunek szałwii — vid. TOUTE-BONNE.

ORVIÉTAN, s. m. pewna kompozycya lékarska od miasta Orvièto dawniéj w używaniu. Marchand d'=, szarlatan.

ORYCTOGRAPHIE, s. f. opisanie rzeczy kopalnych.

ORYCTOLOGIE, s. f. nauka o rzeczach kopalnych.

OS, s. m. kość — ostroga (u jelenia). Percé jusqu'aux =, przemokły co do nitki. Donner un = à ronger à qu''un, dać komu orzech do zgryzienia, zadać co trudnego— podać sposób zarobku. Cet homme ne fera pas de vieux =, on niedługo pociągnie. Jusqu'à la moelle des =, do kości, do szczętu. Jusque dans la moelle des =, w duszy.

OSCILLATION, s. f. wahanie się

wahadła — kołysanie się — wahanie się — niepewność.

Oscillatoire, *a. d. g.* *Mouvement* =, ruch wahający.

Osciller, *v. n.* wahać się.

Oseille, *s. f.* szczaw'. *Soupe à l'*=, zupa szczawiowa. *Sel d'*=, sól szczawikowa.

Oser, *v. a.* śmieć (co uczynić)— odważyć się na co — być śmiałym. *Vous n'oseriez*, nieodważysz się; sprobuj! Osé, ée, *prt. et a.* śmiały, odważny.

Oseraie, *s. f.* łozina, łozinka; miejsce zarosłe łozą.

Osier, *s. m.* łoza, łozina: drzewo. *D'*=, łozowy, łozi. *Pliant, franc comme l'*=, giętki, łatwy; szczéry.

Osmazôme, *s. m.* pierwiastek znajdujący się w wołowém mięsie.

Osmonde, *s. f.* podeźrzon: roślina.

Osselet, *s. m.* kostka — pewne narzędzie tortury kładzione na palce — narost kościsty na goleni u konia.

Ossements, *s. m. pl.* kości.

Osseux, euse, *a.* kościsty.

Ossification, *s. f.* kośnienie, zamienianie się w kość.

Ossifier, *v. a.* zamieniać w kość. *S'*=, kośnieć, zamieniać się w kość.

Ossuaire, *s. m.* mogiła.

Ostensible, *a. d. g.* który można pokazać, do pokazania.

Ostensoir, oire, *s. m.* monstrancya.

Ostentation, *s. f.* ostentacya, chełpienie się.

Ostéocolle, *s. f.* kléj na sklejanie złamanych kości.

Ostéocope, *s. f.* łamanie w kościach.

Ostéographie, *s. f.* opisanie kości.

Ostéolithe, *s. m.* kość skamieniała.

Ostéologie, *s. f.* osteologia, nauka o położeniu i kształcie kości.

Ostéotomie, *s. f.* anatomia kości.

Ostracé, ée, *a.* ostrygowaty, natury ostryg.

Ostracisme, *s. m.* ostracyzm, w Atenach wygnanie na obywatela na lat 10 — wyłączenie, wykluczenie.

Ostracite, *s. f.* skamieniałość ostrygi.

Ostrogoth, *s. m.* nieokrzesany, gbur.

Otage, *s. m.* zakładnik — zakład. *Demander qu'un, qu'ch en* =, żądać zakładników, żądać czego na zakład.

Otalgie, *s. f.* ból w uszach.

Oter, *v. a.* zrzucić co, zdjąć, pozrzucać, pozdejmować, wziąć z oczu, wyrzucić — zedrzeć, zerwać, porwać co komu — odjąć, odkroić, oderznąć — wyglózować, wyrzucić, wyrugować. = *son chapeau à qu'un*, zdjąć kapelusz przed kim. = *qu'un de peine, de doute*, wybić z głowy niespokojność, powątpiewanie. = *la vue de telle chose*, zasłaniać co przed okiem. *S'*=, iść na bok, ustąpić z drogi, iść precz. Oté, ée, *prt.* wyrzucony, zdjęty. *Oté cela*, to odtrąciwszy.

Ottomane, *s. f.* sofa.

Ou, *conj.* albo, lub — czyli. = *bien*, albo też.

Où, *adv.* gdzie, dokąd. *Où que*, gdziekolwiek bądź. *D'où*, skąd. *Par où*, którędy.

Ouaiche, *s. m. vid.* Sillage.

Ouaille, *s. f.* owca — owieczka: wyznawca kościoła katolickiego.

Ouais, *interj.* patrzcie go się.

Ouate, *s. f.* wata. *De la* =; *de l'*=, wata. = *de soie*, cienki jedwab.

Ouater, *v. a.* watować, wywatować.

Olympiade, s. f. olimpiada: przeciąg lat czterech między igrzyskami olimpijskiemi.

Olympien, enne, a. olimpijski.

Olympique, a. d. g. olimpijski.

Ombelle, s. f. *Bot.* baldaszek.

Ombellifère, a. d. g. *Bot.* baldaszkowaty. =, s. f. roślina z klassy baldaszkowatych.

Ombilic, s. m. *Bot.* pępek.

Ombilical, ale, a. pępkowy, od pępka.

Ombiliqué, ée, a. *Bot.* pępkowaty.

Ombrage, s. m. cień — podejrzliwość, nieufność. *Donner de l'= à qu''un*, obudzić nieufność. *Tout lui porte* =, wszystko w nim wzbudza nieufność. *Prendre* =, *prendre de l'=*, zmarszczyć się na co.

Ombrager, v. a. ocieniać, roztaczać cień nad czém.

Ombrageux, euse, a. strachający się, lękliwy, płochliwy (o koniu i t. p.) — podejrzliwy.

Ombre, s. f. cień — cień, pozór — cień, duch (zmarłego) — cień, czcze imie bez rzeczy — cień, słaba skazówka, ślad czego — umbra, gatunek glinki używanéj w malarstwie — plamka, cień, mała przywara. = *portée*, cień rzucany przez przedmiot. *Les* =*s de la nuit*, nocna pomroka. *Les* =*s du mystère*, skrytości tajemnic. *Il a peur de son* =, własnego cienia się boi. *Faire* = *à qu''un*, zawadzać komu, stać na zawadzie—zaćmić, przyćmić kogo. *Tout lui fait* =, wszystko w nim budzi nieufność. *Courir après une* =, gonić znikomą marę. *Sous l'=; sous* =, pod zasłoną, pod pokrywką. *A l'=*, pod cieniem.

Ombre, s. f. lipień: ryba.

Ombre, s. m. *vid.* Hombre.

Ombrelle, s. f. parasolik damski.

Ombrer, v. a. cieniować.

Ombreux, euse, a. cienisty, zacieniony.

Oméga, s. m. omega, ostatnia litera alfabetu greckiego — koniec, ostatek — ostatni.

Omelette, s. f. jajecznica.

Omettre, v. a. opuścić — wypuścić, wyrzucić. = *de faire telle chose*, zapomnieć (z tryb. bezok.).

Omis, ise, *prt.* opuszczony, wypuszczony.

Omission, s. f. opuszczenie, zapomnienie. *Péché d'*=, *vid.* Péché.

Omnibus, s. m. powóz na wielu razem podróżnych po wielkich miastach.

Omnipotence, s. f. wszechmocność (boska) — nieograniczona władza, wszechwładztwo.

Omniscience, s. f. nieskończona wiedza (Boga).

Omnivore, a. d. g. żywiący się wszelkiemi pokarmami.

Omoplate, s. f. kość łopatki.

On, *pron.* czasem dla przyjemniejszego brzmienia mówi się *l'on*, wyraz ten oddaje się w polskim przez trzecią osobę liczby mnogiéj słów; przez pierwszą osobę liczby mnogiéj, albo przez słowo zaimkowe w 3ciéj osobie liczby pojed., albo nakoniec przez formę nieosobistą słów na ano, ono. *On dit*, mówią. *On lui a écrit une lettre*, napisano do niego list. *Ce qu'on aime*, co kochamy, co się kocha. *On n'est pas toujours belle*, nie jest się wiecznie piękną. *On ne l'ignore pas*, wie się. *Qu'en dira-t-on?* co na to świat powie? *Le qu'en dira-t-on*, opinia ludzka. *Les on dit*, pogłoska, wieść. On, s. m. *On est un sot*, proste wieści niewarte aby na nie uważać.

Onagre, s. m. osieł dziki — pewna machina wojenna.

Onanisme, s. f. *vid.* Masturbation.

Onc, Oncques, *adv.* nigdy.

Once, *s. f.* uncya, 1/16 funta — nazwisko pewnych monet. *N'avoir pas une = de jugement*, nie mieć za grosz, za szeląg rozsądku.

Once, *s. f.* ryś : zwierz.

Onciale, *a. f.* uncyalne pismo, uncyalna litera.

Oncle, *s. m.* stryj—wuj. *Grand-=*, dziadek cioteczny lub stryjeczny. *= à la mode de Bretagne*, brat cioteczny lub stryjeczny, matki lub ojca.

Onction, *s. f.* pocieranie, smarowanie maścią i t. p. — namaszczenie, namaszczanie (w sakramentach) — pocieszenie ducha świętego — przenikanie skruchą.

Onctueusement, *adv.* czule, rozczulająco.

Onctueux, euse, *a.* tłustawy, mastki — rozczulający, poruszający, przejmujący skruchą.

Onctuosité, *s. f.* smolność drzewa, tłustość.

Onde, *s. f.* fala, bałwan—woda, fala, fale — głębie, tonie, topiele. *Les cheveux en =s*, włosy w pukle. *Les =s d'une moire*, deseń mory.

Ondé, ée, *a.* w deseń podobny do fali, mieniący się, mieniony.

Ondin, *s. m.* gieniusz zamieszkujący wody. =ine, *s. f.* Undyna, dziewica wodna.

Ondée, *s. f.* ulewa. *Par =s*, kiedy niekiedy.

Ondoiement, *s. m.* chrzest z wody.

Ondoyant, ante, *a.* przelewający się jak fale — powiewający, kręcący się wężykowato — kołyszący się (o zbożach).

Ondoyer, *v. n.* bujać, powiewać, kołysać się — chrzcić z wody.

Ondulation, *s. f.* poruszanie się fali, przelewanie się płynu — kołysanie się.

Ondulatoire, *a. d. g.* kołyszący się.

Ondulé, ée, *a.* w fale, falisty.

Onduleux, euse, *a.* kręty, kręcący się wężykiem.

Onéraire, *a. d. g.* pełniący obowiązki przywiązane do swego urzędu.

Onéreux, euse, *a.* uciążliwy — nieprzynoszący żadnego zysku — do którego są przywiązane pewne ciężary.

Ongle, *s. m.* paznokieć; pazur (u człowieka) — pazur, szpon (u zwierząt, ptastwa) — kopyto (końskie)— błonka : choroba oka — ropa za paznokciem. *Jusqu'au bout des =s*, całkiem. *C'est l'= d'un lion*, z tego znać że to człowiek nie lada.

Onglée, *s. f.* zajście zimna za paznokcie — narost błonkowaty na oku (u koni, bydła).

Onglet, *s. m.* skrawek papieru lub pargaminu do którego się przyszywają dwie stronnice przedrukowane zamiast wyrzniętych — wykrojenie tarcicy — rowek na płaskości linii — rylec płaski u ślósarzów i sztycharzów. — *Bot.* paznokieć : część płatka.

Onglette, *s. f.* rowek na płaskości linii — rylec płaski u ślósarzy, sztycharzy.

Onguent, *s. m.* maść (na ranę)— maści, wonności.

Onguiculé, ée, *a.* opatrzony pazurem na każdym palcu — *Bot.* paznokciowaty (płatek).

Onirocritie, *s. f.* wykładanie snów.

Oniromance, Oniromancie, *s. f.* wróżenie ze snów.

Onocrotale, *s. m. vid.* Pélican.

Onomatopée, *s. f.* naśladowanie dźwięku — wyraz naśladujący dźwięk.

Ontologie, *s. f.* ontologia, rzecz o jestestwach.

Onyx, *s. m.* onyx; gatunek agatu.

Onze, *a. et s.* jedénaście. Przed

Onze artykuł *le*, *les*, *de*, *que*, pozostają tak jak gdyby ten wyraz zaczynał się od spółgłoski — jedénasty.

Onzième, *a. d. g.* jedénasty. =, *s. m.* jedénasta część.

Onzièmement, *adv.* po jedénaste.

Oolithe, *s. m.* skamieniałość jakby z ikry rybiéj.

Opacité, *s. f.* nieprzezroczystość.

Opale, *s. f.* opal : kamień drogi.

Opaque, *a. d. g.* ciemny, nieprzezroczysty.

Opéra, *s. m.* opera : sztuka dramatyczna — opera : teatr opery. =-*comique*, opera komiczna.

Opérateur, *s. m.* operator, chirurg robiący operacye — szarlatan rynkowy. =trice, *s. f.* operatorka — kobieta sprzedająca lekarstwa na rynku.

Opération, *s. f.* operacya (chirurgiczna i t. p.) — działanie, wywieranie wpływu — skutki, skutkowanie (lekarstwa i t. p.) — sprawa. *Par l'= du St.-Esprit*, za sprawą ducha Sgo. =*s d'arithmétique*, działania arytmetyczne : cztéry działania.

Opercule, *s. m.* nakrywka : organ u niektórych źwierząt.

Operculé, ée, *a.* opatrzony nakrywką.

Opérer, *v. a.* działać, zdziałać — wywrzéć, wywierać wpływ — skutkować (o lékarstwie) — odbywać operacye z kim, na kim — operować kogo (o chirurgu). *S'*=, stać się, odbyć się, zrobić się. Opéré, ée, *prt.* który odbył, wytrzymał operacyą, operowany.

Ophicléide, *s. m.* narzędzie muzyczne wężowate.

Ophète, *s. m.* rodzaj porfiru.

Ophthalmie, *s. f.* oftalmia, choroba oczu.

Ophthalmique, *a. d. g.* oftalmiczny, od choroby oczu.

Ophthalmographie, *s. f.* anatomia oka.

Opiacé, ée, *a.* w który wchodzi opium (lekarstwo i t. p.).

Opiat (*at=ate*), *s. m.* Opiate, *s. f.* opiata : lékarstwo — proszek do czyszczenia zębów.

Opilatif, ive, *a.* zatykający (kanały w ciele).

Opilation, *s. f.* zatkanie.

Opimes, *a. f. pl. Dépouilles* =, u Rzymian : łupy dostające się wodzowi który własną ręką zabił wodza nieprzyjacielskiego.

Opinant, *s. m.* otwierający swoje zdanie.

Opiner, *v. n.* otworzyć, powiedzieć zdanie swoje. = *du bonnet*, *vid.* Bonnet.

Opiniâtre, *a. d. g.* uparty, uporczywy. =, *s. m.* człowiek uparty.

Opiniâtrément, *adv.* z uporem, uporczywie — uporczywie, stale.

Opiniâtrer, *v. a.* sprzeciwiać się komu, przekomarzać się, *fm.* droczyć się *fm.* — upierać się przy czém. *S'*=, upierać się.

Opiniâtreté, *s. f.* upór, uporczywość — stałość, wytrwanie.

Opinion, *s. f.* zdanie, mniemanie, opinia — opinia, mniemanie o czém — przypuszczenie. *Un mal d'*=, złe urojone. *L'*= *publique*, opinia publiczna, głos powszechny. *C'est une* =, to tylko domniemanie. *C'est une affaire d'*=, to zależy od zdania każdego. *Avoir bonne* = *de qu''un*, dobrze o kim trzymać, mieć dobrą opinię, tuszyć sobie.

Opium (*um=ome*), *s. m.* opium.

Oplomachie, *s. f.* walka szermierzów na ostrą broń.

Opportun, une, *a.* stosowny, w porę.

Opportunité, *s. f.* stosowność (przez wzgląd na porę) — pomyślna pora, sposobność

Opposant, ante, *a. et s.* opponent, zakładający opór, oppozycyą (przeciw wyrokowi i t. p.) — przeciwny czemu, opierający się czemu.

Opposer, *v. a.* stawiać co na przeciw czego — odpowiadać (zbijając zdanie). *S'*=, opierać się, oprzéć się komu, czemu — stawać na przeszkodzie, na zawadzie; zachodzić w drogę — założyć opór, oppozycyą (sądową). Opposé, ée, *prt. a. et s.* naprzeciw stojący — przeciwny, odwrotny — przeciwne.

Opposite, *a. d. g.* przeciwne, rzecz przeciwna. *A l'*=, na przeciwko.

Opposition, *s. f.* opór, sprzeciwienie się czemu — opór, oppozycya (sądowa) — przeciwność, działanie przeciwne — oppozycya (w ciałach obradujących) — odległość 180 stopni jednego ciała niebieskiego od drugiego; przeciwległość.

Oppresser, *v. a.* sprawiać ciężkość (na piersiach i t. p.), duszność — gnieść, przygniatać.

Oppresseur, *s. m.* ciemiężca, ciemiężyciel, gnębiciel.

Oppressif, ive, *a.* gnębiący, gniotący.

Oppression, *s. f.* ciężkość (na piersiach i t. p.), duszność — ucisk, pognębienie.

Opprimer, *v. a.* uciskać, gnębić, ciemiężyć, gnieść. Opprimé, ée, *prt. a. et s.* uciśniony, gnębiony.

Opprobre, *s. m.* hańba, sromota.

Optatif, ive, *a.* życzący. *Mode* =; =, *s. m.* tryb życzący.

Opter, *v. a.* wybrać, wybierać (jedno z wielu). = *pour tel collège electoral*, będąc wybranym na deputowanego w kilku powiatach, wybrać jeden z nich.

Opticien, *s. m.* optyk, znający optykę — optyk, mechanik narzędzi optycznych.

Optimisme, *s. m.* optymizm, uważanie za dobre wszystkiego co się dzieje.

Optimiste, *s. m.* optymista — kontent ze wszystkiego.

Option, *s. f.* wybór (między wielu rzeczami). *Cela est à votre* =, to ci zostawione do wyboru.

Optique, *s. f.* optyka: nauka o świetle i wzroku — optyka, perspektywa, wejrzenie przedmiotów w oddaleniu — optyka: pudełko ze szkłami i z obrazkami. *Instrument d'*=, narzędzie optyczne.

Optique, *a. d. g.* optyczny.

Opulemment, *adv.* w dostatkach.

Opulence, *s. f.* dostatki, bogactwo.

Opulent, ente, *a.* bogaty, bogacz.

Opuntia, *s. f.* opuncya, figa indyjska z którego zbierają koszenillę.

Opuscule, *s. m.* dziełko, pisemko.

Or, *conj.* otóż — zaś. *Or sus, or ça*, nuże.

Or, *s. m.* złoto: metal — złoto, moneta złota — złoto, pieniądze, bogactwa. = *pur*, szczére złoto. *D'*= *pur*, szczerozłoty. = *blanc*, platyna. = *de ducat*, złoto dukatowe. = *de Manheim*, kompozycya miedzi i cynku. = *potable*, pewny płyn u alchimików z rozpuszczonego złota. *Défendre l'*= *et l'argent*, zabronić noszenia ozdób złotych i srebrnych. *Marcher sur l'*= *et sur l'argent*, na pieniądzach siedzieć, być bogatym. *Acheter au poids de l'*=, przepłacić co. *C'est un homme d'*=; *il vaut son pesant d'*=, nieoceniony człowiek, złoty, jedyny; to skarb. *Il dit d'*=; *il parle d'*=, złote jego słowa. *Saint-Jean bouche d'*=, człowiek szczéry, prawdomówny. *Tout ce qui reluit n'est pas* =, nie wszystko złoto co się świeci. *C'est l'histoire de la dent d'*=, mówi się o cudownych a niepodobnych do prawdy powieściach.

Oracle, *s. m.* wyrocznia — tajemnice starego i nowego zakonu. *Parler d'un ton d'=*, mówić wyrokującym tonem. *En style d'=*, ciemno, niezrozumiale, dwuznacznie.

Orage, *s. m.* nawałnica, ulewa — burza — burza, nieszczęście — wybuch (gniewu i t. p.) niepokoje, burze.

Orageux, euse, *a.* nawalny, ulewny (wiatr) — grożący burzą, chmurzący się — burzliwy, pełny niepokojów.

Oraison, *s. f.* mowa (ustna lub pisana) — mowa, głos — modlitwa.

Oral, ale, *a.* ustny.

Orange, *s. f.* pomarańcza. =, *couleur d'=*, kolor pomarańczowy, oranż.

Orangé, ée, *a.* pomarańczowy. =, *s. m.* kolor pomarańczowy.

Orangeade, *s. f.* oranżada, sok pomarańczy nalanéj ukropem.

Orangeat, *s. m.* cykata pomarańczowa — cukierki pomarańczowe.

Oranger, *s. m.* pomarańcza, drzewo pomarańczowe.

Oranger, ère, *s.* przekupień lub przekupka pomarańczy.

Orangerie, *s. f.* oranżerya, trepanz — część ogrodu w którym na lato stawiają pomarańcze.

Orang-outang, *s. m.* orangutan: gatunek małpy.

Orateur, *s. m.* mowca — orator, prezydujący izby niższéj w Anglii.

Oratoire, *a. d. g.* należący do mowcy lub wymowy—krasomowczy, krasomowski. *L'art =*, wymowa. *Style =*, styl właściwy wymowie.

Oratoire, *s. m.* izba do modłów — oratoryum, pewna kongregacya we Francyi w 17 wieku.

Oratoirement, *adv.* jak mowca, w mowie.

Oratorien, *s. m.* członek kongregacyi oratoryum.

Oratorio, *s. m.* oratorio, rodzaj dramatu treści religijnéj.

Orbe, *s. m.* droga przebiegana przez ciało niebieskie — kula, ciało niebieskie.

Orbe, *a. d. g. Coup =*, *Chir.* stłuczenie, kontuzya.

Orbiculaire, *a. d. g.* kołowy, w okrąg koła.

Orbiculairement, *adv.* kołem, okręgiem koła.

Orbitaire, *a. d. g.* należący do wklęsłości oka.

Orbite, *s. m. f.* droga przebiegana przez ciało niebieskie—wklęsłość oka.

Orcanète, *s. f.* czerwieniec: roślina.

Orchestique, *a. d. g.* tyczący się tańca, taneczny.

Orchestre *(orkestre)*, *s. m.* w teatrach u Greków: miejsce tancerzów—u Rzymian: orkiestra, siedzenie senatorów i westalek — orkiestra (w teatrze) — orkiestra: muzykanci.

Orchis *(orkisse)*, *s. m.* gołek, lisie jajka: ziele.

Ord, Orde, *a.* brudny.

Ordalie, *s. f.* ordalia, sądy Boże (za feudalności).

Ordinaire, *a. d. g.* zwyczajny, zwykły— zwyczajny (o urzędnikach w służbie zwyczajnéj) — pospolity. *Question =*, pierwsze stopnie tortury. =, *s. m.* codzienne jadło, stół — porcya wina dla służącego — obrok (dla koni) — zwykłe postępowanie; zwyczaj; właściwa rzecz czemu, komu; właściwe — tłum, ludzie — zwyczajny kuryer, poczta — jurysdykcya dyecezalna. *= de la messe*, modlitwy mszy codziennéj. *L'= des guerres*, dawniéj: fundusz na pensye służbie dworu króleskiego, żandarmeryi i t. p. *Vin d'=*, *vid.* Vin. *=s*, *pl.* miesięczna regularność kobiet. *A l'=*,

według zwyczaju, jak zwykle, jak zazwyczaj. *Régler un procès à l'* =, nakazać z sądu prowadzenie sprawy cywilnie (a nie kryminalnie). *D'* = ; *pour l'* =, zazwyczaj.

ORDINAIREMENT, *adv.* zwykle, zwyczajnie, pospolicie.

ORDINAL, *a. m.* porządkowy. *Adjectif* =, *nombre* =, imie liczbowe porządkowe. *Adverbe* =, przysłówek liczbowy porządkowy.

ORDINAND, *s. m.* ordynand, duchowny mający być święconym.

ORDINANT, *s. m.* ordynant, ordynujący, wyświęcający.

ORDINATION, *s. f.* ordynowanie, wyświęcanie, święcenie.

ORDO, *s. m.* kalendarzyk nabożeństw codziennych dla księży.

ORDONNANCE, *s. f.* rozporządzenie, rozkład, szyk, uszykowanie— dawniéj; edykt króleski — postanowienie króleskie, ministra — ordynans (w wojsku) — polecenie ministra skarbu do wypłaty summy— zakaz lub nakaz lekarza — recepta. =*s royaux*, postanowienia króleskie. =*s du Louvre*, zbiór postanowień króleskich drukowanych w drukarni króleskiéj. *Cela est contraire à l'* =, to się sprzeciwia postanowieniom rządowym. *Habit d'* =, mundur codzienny. *Etre meublé suivant l'* =, mieć liche meble.

ORDONNANCER, *v. a.* polecić wypłatę rachunku.

ORDONNATEUR, *s m.* rządca, zarządzający, zawiadowca, gospodarz. = *des guerres*, ordonator wojska. =TRICE, *s. f.* zawiadowczyni; gospodyni bankietu i t. p.

ORDONNER, *v. a.* urządzić — rozkazać, kazać — polecić, nakazać wypłatę pewnéj summy — ordynować, święcić, wyświęcać. = *de qu''ch*, rozporządzić, rozporządzać czém. ORDONNÉ, ÉE, *prt.* uporządkowany, porządny, uregulowany — nastawiony.

ORDONNÉE, *s. f.* prostopadła spuszczona z obwodu linii krzywéj do jéj osi.

ORDRE, *s. m.* porządek, szyk — układ — ordynek*, porządek, szyk (bitwy i t. p.) — porządek, ład — porządek, spokojność — stan (na jakie podzielona bywa społeczność) — chór, szereg (aniołów) — rzęd, szereg — zakon, reguła — order— rozkaz, nakaz — rozkaz (w wojsku) — hasło—chwila w któréj dowódzca daje rozkazy — stopień (święcenia duchownego) — rzęd (podział w historyi naturalnéj) — porządek (w architekturze). = *mince*, porządek linii bojowéj rozwiniętéj a nie głębokiéj. = *oblique*, *vid.* OBLIQUE. = *de choses*, porządek rzeczy, rząd. = *d'idées*, rzęd wyobrażeń. = *du jour*, porządek dzienny (materyi obrad) — rozkaz dzienny. *Grand* = *du jour*, główne materye obrad. *Petit* = *du jour*, podrzędne kwestye. *Passer à l'* = *du jour*, przejść do roztrząsania następującéj z porządku kwestyi. *Etre à l'* = *du jour*, być obecnie przedmiotem rozmów i t. p. *Ouvrir l'* =, otwierać szereg. *Il n'est pas dans l'* = *que*, jest to przeciw naturalnemu porządkowi rzeczy. *Mettre qu''ch en* =, uporządkować co. *Mettre de l'* = *dans...*, zaprowadzić ład, porządek w czém—poczynić rozporządzenia. *Mettre bon* =, zaradzić czemu. *Mettez* = *à ce que...*, rozporządź tak aby. *Donnez* =, przedsięweź kroki. *Un talent du premier* =, talent pierwszego rzędu. *Du second* =, podrzędny, drugiego rzędu. *Chevalier des* =*s du roi*, *vid.* CHEVALIER. *Jusqu'à nouvel* =, do dalszego rozporządzenia. *Billet à* =, wexel, karta ręczna, skrypt.

ORDURE, *s. f.* nieczystość, plu-

gastwo, śmiecie — sprosność — szkaradzieństwo.

Ordurier, ère, *a. et s.* plugawy, sprosny.

Oréade, *s. f.* Oreada, nimfa gór.

Orée, *s. f.* kraj, brzeg lasu.

Oreillard, arde, *a.* długouchy, obwisłouchy, klapouch.

Oreille, *s. f.* ucho — słuch, ucho — ucho, uszko (u naczyń, narzędzi) — zagięcie w książce na znak — zęby szerokie po końcach grzebienia — *Bot.* uszko. = *d'âne*, żywokost : roślina. = *d'ours*, łyszczak : roślina. = *de lièvre*, pępownik : roślina. *Avoir l'= basse*, opuścić uszy, stracić minę — być znużonym. *Avoir l'= de qu''un*, mieć łaskawe ucho u kogo, mieć czyje ucho. *Parler à l'= de qu''un*, *dire un mot à l'= de...*, szeptać co, szepnąć co komu, powiedzieć do ucha, na ucho. *Donner sur les =s de qu''un*, dać komu po uszach, łając, dać burę. *Donner sur les deux =s*, spać na oba uszy. *Faire la sourde =*, udawać że się niesłyszy. *Ouvrir les =s*, dać ucho czemu. *Ouvrir l'=*, słuchać pilnie, z uwagą. *Prêter l'=*, posłuchać czego, dać ucho. *Secouer les =s*, żartować sobie z czego. *Se gratter l'=*, poskrobać się w ucho. *Venir aux =s*, dojść do uszu. *Tenir le loup par les =s*, niewiedzieć co począć. *Y laisser les =s*, oberwać, dostać po skórze. *Se faire tirer l'=*, z przymusu co robić. *Jusqu'aux =s*, od stóp do głów. *Par dessus les =*, po uszy.

Oreiller, *s. m.* poduszka.

Oreillette, *s. f.* uszko (serca).

Oreillons, *s. m. pl.* pewne nabrzmiałości.

Oremus, *s. m.* oremus, modlitwa.

Oréographie, *s. f.* opisanie gór.

Orfèvre, *s. m.* złotnik. =-*bijoutier*, złotnik przedający klejnoty. =-*joaillier*, złotnik jubiler.

Orfèvrerie, *s. f.* złotnictwo.

Orfèvri, ie, *a.* złoto lub srebro w robotach.

Orfraie, *s. f.* orzeł morski.

Orfroi, *s. m.* dawniejsze tkaniny ze złota.

Organdi, *s. m.* rodzaj bawełnicy.

Organe, *s. m.* narzędzie, organ — organ, głos, *fig.* organ.

Organneau, *s. m.* obrączka żelazna do której się przyczepia lina.

Organique, *a. d. g.* organiczny, opatrzony organami — organiczny, dotykający organów — tyczący się wewnętrznego urządzenia. *Loi* =, statut organiczny.

Organique, *s. f.* organika: muzyka wykonywana instrumentami.

Organisation, *s. f.* organizacya, skład, układ, porządek — urządzenie.

Organiser, *v. a.* organizować, urządzić — uorganizować. *S'*=, urządzać się, organizować się. Organisé, ée, *prt.* uorganizowany — porządny, uporządkowany.

Organisme, *s. m.* organizm.

Organiste, *s. m.* organista.

Organsin, *s. m.* nić jedwabna surowa z nitek kręconych w kilkoro.

Organsinage, *s. m.* kręcenie jedwabiu surowego w kilkoro.

Organsiner, *v. a.* kręcić surowy jedwab w kilkoro.

Orgasme, *s. m.* nabrzmiewanie części rodzajnych.

Orge, *s. f.* jęczmień. = *perlé*, krupki perłowe. = *d'automne*, jęczmień ozimy. = *de mars*, jęczmień jary. *Sucre d'*=, cukier owsiany. *Toile grain d'*=, płótno z deseniem w ziarka jęczmienne. *Faire ses =s*, zyskiwać, zarabiać.

Orgeat, s. m. orszada.

Orgelet, s. m. jęczmień (na oku).

Orgies, s. f. pl. święta na cześć Bachusa — hulatyka, rozpusta.

Orgue, s. m. brona w bramie fortecy — rodzaj broni z wielu luf połączonych.

Orgue, s. m. Orgues, pl. s. f. organy — chór gdzie są organy. =*de Barbarie*, katarynka: instrument muzyczny.

Orgueil, s. m. duma, buta* — pycha.

Orgueilleusement, adv. dumnie, z dumą.

Orgueilleux, euse, a. dumny, butny* — nadęty pychą — dumny, wyniosły. =, s. m. butny pan.

Orient, s. m. wschód: strona nieba — wschód, kraje Azyi — woda, kolor pereł. *L'= d'une carte de géographie*, strona na mappie po prawéj ręce. *Des perles d'=*, perły uryańskie (orientskie).

Oriental, ale, a. wschodni, oryentalny.

Orientaux, s. m. pl. mieszkańcy wschodu, ludy wschodnie.

Orientaliste, s. m. oryentalista, oddany nauce języków wschodnich.

Orienter, v. a ustawić, skierować na wschód. *S'=*, oryentować się, kierować się.

Orifice, s. m. otwór.

Oriflamme, s. f. oriflama: sztandar który królowie francuscy idąc na wojnę kazali nosić przed sobą.

Origan, s. m. macierzyca, macierzanka: roślina.

Originaire, a. d. g. pochodzący skąd.

Originairement, adv. początkowo, pierwiastkowo.

Original, ale, a. oryginalny, nie naśladowany — oryginalny, dziwny, dziwaczny. *Une copie =ale*, kopia najwierniejsza i najbliższa oryginału. =, s. m. oryginał, pierwopis* — oryginał, wzór — oryginał: osoba którą odmalowano — oryginał, dziwak, głupiec. *En =*, w oryginale. *Savoir qu'ch d'=*, wiedzieć co z pewnego źródła, z pierwszéj ręki. *En propre =*, osobiście, sam.

Originalement, adv. oryginalnie.

Originalité, s. f. oryginalność, nowość — dziwactwo.

Origine, s. f. początek, pochodzenie, pierwiastek. *Dans l'=*, pierwiastkowo. *Dès l'=*, zaraz od początku.

Originel, elle, a. źródłowy, pierwiastkowy — pierworodny (grzech).

Originellement, adv. pierwiastkowo.

Orignal, s. m. łoś kanadyjski.

Orillard, arde, a. vid. Oreillard.

Orillon, s. m. ucho, uszko (u narzędzi, naczyń).

Orillons, s. m. pl. vid. Oreillons.

Orin, s. m. lina idąca od kotwicy do klocka pływającego nad wodą.

Orion, s. m. orion: konstellacya.

Oripeau, s. m. cienka blaszka miedziana — szych — świecidełko, fałszywy blask.

Orle, s. m. brzeżek, listewka na około kapitelu — obwódka.

Ormaie, s. f. lasek wiązowy.

Orme, s. m. wiąz: drzewo.

Ormeau, s. m. młody wiąz — wiąz.

Ormille, s. f. gaik wiązowy.

Ormin, s. m. rodzaj szałwii.

Orne, s. m. gatunek jesionu.

Ornémaniste, s. m. robotnik ozdób.

Ornement, s. m. ozdoba, krasa

— stroje, przystrojenie. =s, s. m. pl. strój księdza przy nabożeństwie.

ORNER, v. a. zdobić, ozdobić, przyozdabiać, krasić — stroić, przystrajać, dodawać ozdób.

ORNIÈRE, s. f. koléj (wozu) — fig. kolej, droga ubita.

ORNITHOGALE, s. m. śniedok : roślina.

ORNITHOLOGIE, s. f. ornitologia, historya naturalna ptaków.

ORNITHOLOGISTE, ORNITHOLOGUE, s. m. ornitolog, trudniący się nauką o ptakach.

ORNITHOMANCE, ORNITHOMANICE, s. f. wieszczbiarstwo z ptaków.

OROBANCHE, s. f. wilk zielony : roślina.

OROBE, s. f. soczewka : roślina.

ORONGE, s. f. gatunek grzybów.

ORPAILLEUR, s. m. zbierający złoto z piasku rzek.

ORPHELIN, INE, s. sierota. = de père et de mère, sierota po ojcu i matce.

ORPHIQUE, a. d. g. orfeiczny, o tajemnicach ustanowionych przez Orfeusza lub zwolenników tegoż.

ORPIMENT, s. m. auripigmentum: kombinacya siarki i arszeniku.

ORPIN, s. m. rozchodnik : roślina — vid. ORPIMENT.

ORQUE, s. f. rodzaj ryby.

ORT, a. z zapakowaniem.

ORSEILLE, s. f. gatunek mchu używanego w malarstwie.

ORTEIL, s. m. palec u nogi—wielki palec u nogi.

ORTHODOXE, a. d. g. prawowierny — zgodny z powszechną wiarą.

ORTHODOXIE, s. f. prawowierność — zgodność z powszechnie przyjętą wiarą.

ORTHODROMIE, s. f. bieg okrętu w linii prostéj.

ORTHOGONAL, ALE, a. prostopadły.

ORTHOGRAPHE, s. f. ortografia, pisownia — poprawne pisanie—ortografia, pisownia : sposób pisania wyrazów.

ORTHOGRAPHIE, s. f. rysunek wystawiający fasadę budynku bez perspektywy, elewacya — profil fortyfikacyi.

ORTHOGRAPHIER, v. a. pisać, napisać wyraz (ze względem na ortografią) — zachowywać pisownią.

ORTHOGRAPHIQUE, a. d. g. ortograficzny — elewacyjny —, vid. ORTHOGRAPHIE.

ORTHOPÉDIE, s. f. ortopedya, nauka o naprawieniu ułomności ciała.

ORTHOPÉDIQUE, a. d. g. ortopedyczny.

ORTHOPNÉE, s. f. ciężkość na piersiach skutkiem któréj nie można oddychać tylko prosto stojąc lub podnosząc ramiona.

ORTIE, s. f. pokrzywa — zawłoka (robiona koniom). = grièche, żygawka : rodzaj pokrzywy.

ORTIVE, a. f. Amplitude =, vid. AMPLITUDE.

ORTOLAN, s. m. ortolan : ptak.

ORVALE, s. f. gatunek szałwii — vid. TOUTE-BONNE.

ORVIÉTAN, s. m. pewna kompozycya lékarska od miasta Orvièto dawniéj w używaniu. Marchand d'=, szarlatan.

ORYCTOGRAPHIE, s. f. opisanie rzeczy kopalnych.

ORYCTOLOGIE, s. f. nauka o rzeczach kopalnych.

OS, s. m. kość — ostroga (u jelenia). Percé jusqu'aux =, przemokły co do nitki. Donner un = à ronger à qu''un, dać komu orzech do zgryzienia, zadać co trudnego— podać sposób zarobku. Cet homme ne fera pas de vieux =, on niedługo pociągnie. Jusqu'à la moelle des =, do kości, do szczętu. Jusque dans la moelle des =, w duszy.

OSCILLATION, s. f. wahanie się

wahadła — kołysanie się — wahanie się — niepewność.

Oscillatoire, *a. d. g. Mouvement* =, ruch wahający.

Osciller, *v. n.* wahać się.

Oseille, *s. f.* szczaw'. *Soupe à l'*=, zupa szczawiowa. *Sel d'*=, sól szczawikowa.

Oser, *v. a.* śmieć (co uczynić)— odważyć się na co — być śmiałym. *Vous n'oseriez*, nieodważysz się; sprobuj! Osé, ée, *prt. et a.* śmiały, odważny.

Oseraie, *s. f.* łozina, łozinka; miejsce zarosłe łozą.

Osier, *s. m.* łoza, łozina: drzewo. *D'*=, łozowy, łozi. *Pliant, franc comme l'*=, giętki, łatwy; szczéry.

Osmazôme, *s. m.* pierwiastek znajdujący się w wołowém mięsie.

Osmonde, *s. f.* podeźrzon: roślina.

Osselet, *s. m.* kostka — pewne narzędzie tortury kładzione na palce — narost kościsty na goleni u konia.

Ossements, *s. m. pl.* kości.

Osseux, euse, *a.* kościsty.

Ossification, *s. f.* kośnienie, zamienianie się w kość.

Ossifier, *v. a.* zamieniać w kość. *S'*=, kośnieć, zamieniać się w kość.

Ossuaire, *s. m.* mogiła.

Ostensible, *a. d. g.* który można pokazać, do pokazania.

Ostensoir, oire, *s. m.* monstrancya.

Ostentation, *s. f.* ostentacya, chełpienie się.

Ostéocolle, *s. f.* klej na sklejanie złamanych kości.

Ostéocope, *s. f.* łamanie w kościach.

Ostéographie, *s. f.* opisanie kości.

Ostéolithe, *s. m.* kość skamieniała.

Ostéologie, *s. f.* osteologia, nauka o położeniu i kształcie kości.

Ostéotomie, *s. f.* anatomia kości.

Ostracé, ée, *a.* ostrygowaty, natury ostryg.

Ostracisme, *s. m.* ostracyzm, w Atenach wygnanie na obywatela na lat 10 — wyłączenie, wykluczenie.

Ostracité, *s. f.* skamieniałość ostrygi.

Ostrogoth, *s. m.* nieokrzesany, gbur.

Otage, *s. m.* zakładnik — zakład. *Demander qu''un, qu''ch en* =, żądać zakładników, żądać czego na zakład.

Otalgie, *s. f.* ból w uszach.

Oter, *v. a.* zrzucić co, zdjąć, pozrzucać, pozdejmować, wziąć z oczu, wyrzució — zedrzeć, zerwać, porwać co komu — odjąć, odkroić, oderznąć — wyglózować, wyrzucić, wyrugować. = *son chapeau à qu''un*, zdjąć kapelusz przed kim. = *qu''un de peine, de doute*, wybić z głowy niespokojność, powątpiewanie. = *la vue de telle chose*, zasłaniać co przed okiem. *S'*=, iść na bok, ustąpić z drogi, iść precz. Oté, ée, *prt.* wyrzucony, zdjęty. *Oté cela*, to odtrąciwszy.

Ottomane, *s. f.* sofa.

Ou, *conj.* albo, lub — czyli. = *bien*, albo też.

Où, *adv.* gdzie. dokąd. *Où que*, gdziekolwiek bądź. *D'où*, skąd. *Par où*, którędy.

Ouaiche, *s. m. vid.* Sillage.

Ouaille, *s. f.* owca — owieczka: wyznawca kościoła katolickiego.

Ouais, *interj.* patrzcie go się.

Ouate, *s. f.* wata. *De la* =; *de l'*=, wata. = *de soie*, cienki jedwab.

Ouater, *v. a.* watować, wywatować.

łupać, rozłupywać — rozłożyć (nogi), otworzyć (ręce, ramiona) — zacząć, rozpocząć, zagaić (posiedzenie) — napocząć, rozkroić — exenterować (umarłego). = *la bouche*, otworzyć usta, przemówić — pozwolić zabrać głos (o papieżu względem kardynałów). = *le yeux*, *vid.* Œil. = *la lice*, wstąpić pierwszym w szranki. = *un avis*, otworzyć swoje zdanie. = *un compte avec qu'un*, wejść z kim w interesa handlowe. = *boutique*, założyć handel. =, *v. n.* otwierać się — zaczynać się, rozpoczynać się, otwierać się S'=, otwierać się — otworzyć się z czém, zwierzyć się. Ouvert, erte, *prt. et a.* otwarty, otworzony, rozpoczęty — rozłożony — stojący otworem — otwarty (kraj bez warowni ani naturalnéj obrony) — mający należną odległość w przednich nogach (koń) — otwarty, szczéry. *Compte ouvert*, rachunek bieżący. *A force ouverte*, z bronią w ręku. *A cœur ouvert*, szczérze. *A bureau ouvert*, za zgłoszeniem się do kassy (po zapłatę).

Ouvroir, *s. m.* dom roboty.

Ovaire, *s. m.* jajecznik (u samic) — *Bot.* jajecznik (w roślinach).

Ovalaire, *a. d. g.* owalny, okrągło podługowaty.

Ovale, *a. d. g.* owalny, jajowaty. =, *s. m.* owal, forma owalna.

Ovation, *s. f.* owacya, mniejszy tryumf (u starożytnych) — tryumfalne przyjęcie.

Ove, *s. m.* ozdoba w kształcie jaja.

Ovipare, *a. d. g.* jajorodny.

Ovoïde, *a. d. g.* jajowaty, formy jaja.

Oxycrat, *s. m.* napój z wody, octu i cukru.

Oxydable, *a. d. g. Chim.* dający się kwasić, ukwaszalny.

Oxydation, *s. f. Chim.* niedokwaszenie.

Oxyde, *s. m. Chim.* niedokwas.

Oxyder, *v. a. Chim.* niedokwasić, kwasić.

Oxygénation, *s. f. vid.* Oxydation.

Oxygène, *s. m. Chim.* kwasoród.

Oxygéner, *v. a. vid.* Oxyder.

Oxygale, *s. f.* napój z kwaśnego mléka (na Wschodzie).

Oxygone, *a. d. g.* ostrokątny (trójkąt).

Oxymel, *s. m.* oxymel, napój z octu, wody i miodu.

Oyant, ante, *a.* słuchający rachunków, przed którym się zdają rachunki.

P.

P (*pé, pe*), *s. m.* szesnasta litera alfabetu francuskiego. *Ph*, wymawia się jak *F*.

Pacage, *s. m.* pastwisko, wygon. *Droit de* =, wygon, prawo pasienia bydła.

Pacager, *v. n.* wyganiać na paszę, wyganiać bydło; paść.

Pacant, *s. m.* ghur, rataj.

Pace (in), dawniéj i więzienie dożywotnie w klasztorach.

Pacha, *s. m.* basza, pasza: władza i tytuł w Turcyi.

Pachalik, *s. m.* paszalik, paszałyk prowincya rządzona przez paszę.

Pachyderme, *s. et a. m.* gruboskórzec. =*s*, gruboskórce *np.* słoń, wieprz.

Pacificateur, *s. m.* uspokoiciel, dawca pokoju. =, *a. m.* uspakajający.

Pacification, *s. f.* uspokojenie (niezgód i t. p.) — danie pokoju — pacyfikacya.

Pacifier, *v. a.* uspokoić, dać, wrócić pokój.

Pacifique, *a. d. g.* lubiący pokój — spokojny, cichy. *Mer* =, Ocean spokojny (na zachodzie Ameryki).

Pacifiquement, *adv.* spokojnie.

Pacotille, *s. f.* ładunek towarów który pozwalają zabierać podróżnym na statek — paki, towary — ładunek, ładuneczek. *Marchandises de* =, drobniejsze towary — lichota, drobiazgi.

Pacta-conventa, *s. m. pl.* w Polsce: pacta-conventa, umowa narodu z królem elekcyjnym.

Pacte, *s. m.* ugoda, umowa — przymierze. *Faire un* =, zawrzeć ugodę.

Pactiser, *v. n.* układać się z kim, zawierać umowę — wchodzić w układy.

Pactole, *s. m.* Paktol; rzeka z dnem pełném złotego piasku.

Padou, *s. m.* tasiemka pół jedwabna pół niciana.

Padouane, *s. f.* moneta starożytna fałszowana w pewien sposób przez dwu rytowników z Padwy.

Pagaie, *s. f.* wiosło statków w Indyach.

Paganisme, *s. m.* pogaństwo, wieki pogańskie, bałwochwalstwo.

Page, *s. f.* stronnica, strona — karta. *Mettre en* =*s*, *Metteur en* =*s*, *vid.* Mettre, Metteur.

Page, *s. m.* paź. =*s de la musique*, dzieci które uczono muzyki dla śpiewania przed panującym. *Un tour de* =, figiel paziowski, psota. *Hors de* =, *vid.* Hors.

Pagination, *s. f.* paginacya, numerowanie stronic.

Paginer, *v. n.* paginować, numerować stronnice.

Pagne, *s. m.* chusta którą niektóre ludy okrywają się od pasa do kolan.

Pagnon, *s. et a. m.* gatunek cienkiego sukna czarnego z fabryk w Sedan.

Pagnote, *s. m.* tchórz, bojaźliwy. *Mont* =, stanowisko z którego bespiecznie poglądać można na bitwę.

Pagnoterie, *s. f.* tchórzostwo.

Pagode, *s. f.* pagoda: świątynia bożyszcz w Indyach — bałwan, bożyszcze — pagoda: pewna moneta — osóbka z porcelany z głową ruchomą.

Paiement, *s. m. vid.* Payement.

Païen, enne, *a.* pogański, bałwochwalski. =, *s. m.* poganin, bałwochwalca. =enne, *s. f.* poganka.

Paillard, arde, *a. et s.* jurny (o samcu) — lubieżny, lubieżnik, birbant.

Paillarder, *v. n.* popełniać wszeteczeństwa.

Paillardise, *s. f.* lubieżność — wszeteczeństwo.

Paillasse, *s. f.* siennik, struzak.

Paillasse, *s. m.* pajaco.

Paillasson, *s. m.* mata do zasłaniania okien, inspektów lub obcierania nóg u drzwi.

Paille, *s. f.* słoma — słomka, dźbło słomy — skaza w odlewaniach z metalu lub w drogim kamieniu. = *d'orge*, jęczmionka. = *de seigle*, żytnianka. *Des* =*s pour faire du fumier*, trzęsionka, mierzwa. *Feu de* =, *fig.* namiętność gwałtowna ale nietrwała. = *d'avoine*, plewa owsiana. *Vin de* =, wino z winogron długo pozostałych na słomie po zebraniu. *Coucher sur la* =, leżeć na barłogu *fig.*, być w nędzy. *Rompre la* =, zerwać umowę.

Rompre la = avec qu''un, poróżnić się z kim. *Homme de =, vid.* Homme. *Tout y va, la = et le blé*, wszystko tam idzie marnie (o trwoniącym). *Cela lève la =*, to wyborne, to wyśmienite. *Tirer à la courte =, vid.* Court.

Paille-en cul, *s. m.* rodzaj ptaka żyjącego pod zwrotnikami.

Pailler, *s. m.* gumno. =, ère, *a.* wychowany, wykarmiony na gumnie. *Etre sur son =*, być na swoich śmieciach i niebać się napaści.

Paillet, *a. m.* blady, bladawy (o winie czerwoném) klaret.

Paillette, *s. f.* paletka : blaszka złota lub srebrna z dziurką po środku przyszywana dla ozdoby — cząstki złota w piasku rzek.

Pailleur, euse, *s.* przedający lub swożący słomę.

Pain, *s. m.* chléb — chléb, sposób do życia, kawałek chleba. *= de sucre*, głowa cukru. *= de chènevis*, makuch konopny. *= de cire*, krąg wosku. *= d'huiles de noix, etc.* massa z oliwek, orzechów po wyciśnieniu oleju. *= blanc*, bułka. *= à chanter, à cacheter, vid.* Chanter, Cacheter. *Le = des anges, le = céleste*, eucharystya. *= d'épice*, piernik. *= de chien*, chléb z ościami dla psów. *= de cretons*, chléb ze skwarkami. *= du roi*, chléb żołnierski, komiśny. *= de coucou, vid.* Alleluia. *= de pourceau, vid.* Cyclamen. *= de singe, vid.* Baobab. *Arbre à =*, drzewo chleb: *Du = cuit; du = de cuit*, robota która się przyda na poźniéj. *Avoir son = cuit*, mieć zapewniony kawałek chleba. *C'est du = bien long*, długa to robota, nie zaraz się za nią co weźmie. *Etre condamné au = de douleur*, być wsadzonym na pokutę o chlebie i o wodzie. *Manger son = dans sa poche*, jeść samemu chowając się przed drugiemi. *Promettre plus de beurre que de =*, obiecywać więcéj niż się może dotrzymać. *Faire passer le goût du = à qu''un*, zabić, wyprawić na tamten świat.

Pair, *a. m.* równy — parzysty (o liczbie). *= ou non*, cet czy licho : rodzaj gry. =, *s. m.* równy, rówiennik — samiec lub samica od pary — równość, równa cena papierów publicznych w zamianach i t. p. *Etre au =*, nie mieć zaległéj roboty, dogonić. *De =*, na równi. *Hors du =, hors de =*, wyżéj nad rówienników. *De = à compagnon*, za pan brat, brat za brat.

Pair, *s. m.* par : godność we Francyi, lord (w Anglii).

Paire, *s. f.* para (z samca i samicy) — para (wołów, koni) — para (bótów, rękawiczek, nożyczek, okularów i t. p.). *Les deux font la =*, oba lepsi, wart jeden drugiego.

Pairement, *adv.* parzyście. *Nombre = pair*, liczba parzysta dająca parzystą po podzieleniu.

Pairesse, *s. f.* żona para (we Francyi) — kobieta mająca parostwo (w Anglii).

Pairie, *s. f.* parostwo, godność para, lorda. *= femelle*, parostwo spadające na kądziel.

Paisible, *a. d. g.* spokojny, cichy.

Paisiblement, *adv.* spokojnie, w ciszy.

Paisson, *s. f.* pasza, żér.

Paître, *v. a.* jeść, spasać, wypasać — zjadać paszę (o zwierzętach) — paść, wypędzać na paszę — paść, strzedz — karmić (ptaka łowczego). =, *v. n.* paść się. *Faire =*, paść, wyganiać na paszę. *Envoyer = qu''un*, przepędzić, przepłoszyć kogo. *Se =*, karmić się, żywić się. *Se = de vent*, lubić pochwały, kadzidła. Pu, *prt.* nakarmiony (o ptaku łowczym).

Paix, *s. f.* pokój, spokojność — pokój, traktat pokoju—paténa (którą całują w kościele). = *du roi*, w Anglii: spokojność publiczna — pokój boży: rozejm w święto królewskie w wojnach domowych. *Être en* =, używać pokoju — żyć w zgodzie (z kim). *Faire la* =, pogodzić się, przeprosić się (z kim). = *et peu*, mało przy spokojném życiu to dosyć. *Dieu lui fasse* =, Panie świeć nad jego duszą! daj mu Panie niebo! (o zmarłych).

Pal, *s. m.* Paux, Pals, *pl.* pal, oszczep.

Paladin, *s. m.* paladyn, rycerz w średnich wiekach — błędny rycerz — junak.

Palais, *s. m.* pałac, zamek. = *de justice*, pałac w Paryżu gdzie się odbywają sądy — urzędnicy sądowi i służba tegoż pałacu — stan adwokacki. *Style*, *etc. du* =, *de* =, styl lub wyrażenia używane w sądownictwie. *Jour de* =, dzień w którym bronią spraw.

Palais, *s. m.* podniebienie — smak: zmysł — *Bot.* podniebienie.

Palan, *s. m.* bloki i liny na okręcie.

Palançons, *s. m. pl.* drzewo utrzymujące glinę z któréj lepią domy.

Palanque, *s. f.* palanka, pewien rodzaj fortyfikacyi.

Palanquin, *s. m.* lektyka używana w Indyach i w Chinach.

Palastre, *s. m.* pudełko zamku.

Palatale, *a. et s. f.* podniebienna litera.

Palatin, *s. m.* palatyn: dawniéj godność w Anglii i we Francyi — wojewoda (w Polszcze). *Le comte* = *du Rhin*, elektor palatyn, falcgraf reński, elektor bawarski. =ine, *s. f.* małżonka palatyna; wojewodzina =, ine, *a.* palatyński.

Palatin, ine, *a. Anat.* podniebienny.

Palatinat, *s. m.* palatynat — województwo.

Palatine, *s. f.* futerko noszone na szyi.

Pale, *s. f.* zasuwa we młynie— stawidło (w stawie) — łopata: część wiosła — nakrycie kielicha z hostyą.

Pâle, *a. d. g.* blady, wybladły, zbladły — blady, bladawy (kolor) — bez koloru i mocy. =*s couleurs*, bladość twarzy, *vid.* Chlorose.

Palée, *s. f.* szereg pali powbijanych przy sypaniu grobli.

Palefrenier, *s. m.* masztalerz.

Palefroi, *s. m.* koń od parady.

Paléographie, *s. f.* paleografia: nauka czytania starych pism.

Paleron, *s. m.* łopatka (u konia i t. p.).

Palestine, *s. f.* palestyna: gatunek czcionek.

Palestre, *s. f.* palestra: u starożytnych, miejsce ćwiczeń ciała.

Palestrique, *a. d. g.* palestryczny, od ćwiczeń ciała. =, *s. m.* ćwiczenia ciała.

Palet, *s. m.* krążek z kamienia lub żelaza używany w grach.

Palette, *s. f.* paleta: u malarzy — deszczułka z rączką do grania w wolanta — miseczka w którą się upuszcza krew — krew upuszczona. *Fait d'une seule* =, zrobiony jakby za jednym zachodem (o obrazie). *Sentir la* =, grzeszyć brakiem harmonii w kolorach (o obrazie). *Il a une* = *brillante*, dobry kolorysta (o malarzu) — żywo malujący, dobry malarz (o poecie).

Palétuvier, *s. m.* rodzaj drzewa w Indyach.

Pâleur, *s. f.* bladość, cera blada.

Pali, *s. m.* pali: język święty półwyspu za Gangesem.

Palier, *s. m.* placyk między schodami do odpoczywania — sień.

Palification, s. f. umocowanie palami.

Palimpseste, s. m. palimpsest : rękopism na którym zmazywano dawne pismo dla użycia materyału na inne pismo.

Palingénésie, s. f. palingenezya, odrodzenie się.

Palinod, s. m. wiersz na niepokalane poczęcie N. Panny.

Palinodie, s. f. palinodia, odwołanie. *Chanter la* =, odwołać, zrobić odwolanie, wyprzeć się, odszczekać *pop.*

Pâlir, v. n. blednąć, wybladnąć, zbladnąć. =, v. n. zrobić bladém.

Palis, s. m. kół, pal.

Palissade, s. f. palisada, ogrodzenie kołami, rożen* — żywopłot.

Palissader, v. a. palisadować, otoczyć palisadami.

Palissage, s. m. wiązanie drzewek do muru lub tyczek ; tyczenie, potyczenie.

Palissandre, Palixandre, s. m. drzewo pewne brunatne używane w tokarstwie.

Pâlissant, ante, a. bledniejący, blednący.

Palisser, v. a. wiązać w szpaler.

Palladium, s. m. palladium : posąg Minerwy w Troi — *fig.* palladium : rękojmia bespieczeństwa.

Pallas, s. f. Pallas : planeta.

Palliatif, ive, a. et s. uśmierzający na chwilę (o lékarstwach).

Palliation, s. f. wymówka — złagodzenie, uśmierzenie na chwilę.

Pallier, v. a. wymawiać co, osłaniać, usprawiedliwiać, łagodzić — uśmierzać na chwilę.

Pallium *(pallome)*, s. m. palliusz, płaszcz arcybiskupi z białéj wełny z czarnemi krzyżami.

Palma-Christi, s. m. *vid.* Ricin.

Palme, s. f. palma, gałaź palmowego drzewa — palmowe drzewo. *Remporter la* =, odnieść palmę, zwyciężyć.

Palme, s. m. piędź : miara piędzi — palmus, u starożytnych : miara około dwu cali.

Palmé, ée, a. *Bot.* dłoniasty, spłaszczony — pletwowaty (o nogach niektórych ptaków).

Palmette, s. f. ozdoba naśladująca palmową gałązkę.

Palmier, s. m. palma, drzewo palmowe.

Palmipède, a. d. g. pletwonogi (o ptakach).

Palmiste, s. m. rodzaj palmowych drzew na których wierzchołku rodzi się pewien gatunek kapusty.

Palmiste, s. m. rdzeń palmowego drzewa.

Palombe, s. f. rodzaj grzywacza w Pireneach.

Palonnier, s. m. sztemwaga u powozu.

Palot, s. m. rura, ciura, rataj, gbur.

Pâlot, otte, a. bladawy.

Palpable, a. d. g. dotykalny — jasny, oczywisty, wyraźny.

Palpablement, adv. dotykalnie, wyraźnie.

Palpe, s. f. macki (u owadów).

Palpébral, ale, a. powiekowy, od powiek.

Palper, v. a. dotykać, macać, pomacać — odebrać (pieniądze, summę).

Palpitant, ante, a. bijący (o sercu) — drgający. = *d'intérêt*, nadzwyczaj interesujący.

Palpitation, s. f. drganie — palpitacya serca.

Palpiter, v. n. drgać — bić (o sercu i t. p.). = *de crainte, d'amour*, doznawać gwałtownego wzruszenia z bojaźni, miłości.

Paltoquet, s. m. gbur, chłopisko, cham.

Pâmer, v. n. *Se* =, v. *prn.*

mdleć, zanosić się od śmiechu, ledwie nie pęknąć od śmiechu — zanosić się (o dziecku krzyczącém).

Pâmoison, *s. f.* zanoszenie się od śmiechu, płaczu.

Pampe, *s. f.* liść zboża.

Pamphlet, *s. m.* broszura, pamflet, świstek.

Pamphlétaire, *s. m.* pisarz broszur, pamfletów.

Pamplemousse, *s. f.* rodzaj pomarańczy.

Pampre, *s. m.* winna gałązka z owocem, wino.

Pan, *s. m.* poła (sukni) — ściana muru. = *de bois*, pruski mur. = *coupé*, ściana zastępująca kąt uformowany przez zetknięcie się dwu murów.

Panacée, *s. f.* lékarstwo powszechne — środek na wszelkie złe — nazwisko pewnych kompozycyi aptécznych.

Panache, *s. m.* kitka z piór, federpusz — wierzchnia część latarni kościoła — powierzchnia trójkątna sklepienia.

Panacher, *v. n.* *Se* =, *v. pron.* okrywać się w różnofarbne prążki.

Panaché, ée, *prt. et a.* w prążki.

Panachure, *s. f.* prążka, pręga.

Panade, *s. f.* rodzaj zupy z wody, soli, masła, żółtka z grzankami.

Panader (se), *v. pron.* chodzić jak paw' nadęto.

Panage, *s. m.* opłata za pozwolenie wyganiania wieprzów na żołędzie.

Panais, *s. m.* pasternak : roślina.

Panard, *a. m.* z wykrzywionemi na zewnątrz nogami (koń).

Panaris, *s. m* zanokcice.

Panathénées, *s. f. pl.* Panatenea: święto Minerwy w Atenach.

Pancaliers, *s. m.* rodzaj kapusty włoskiéj.

Pancarte, *s. f.* afisz — papier ogromny.

Pancrace, *s. m.* szermierka z walką na pięście (w gimnastyce).

Pancratiaste, *s. m.* zwycięzca w szermierce z walką na pięście.

Pancréas, *s. m.* gruczoł ślinny.

Pancréatique, *a. d. g.* należący do gruczołu ślinnego.

Pandectes, *s. f. pl.* pandekta, dygiesta : decyzye prawników rzymskich zebrane przez Justyniana. = *florentines*, pandekta wedle rękopismu znalezionego we Florencyi.

Pandemonium, *s. m.* rada szatanów w piekle.

Pandiculation, *s. f.* przeciąganie się.

Pandour, **Pandoure**, *s. m.* pandur : nazwisko jazdy węgierskiéj.

Panégyrique, *s. m.* panegiryk, pochwała osoby.

Panégyriste, *s. m.* autor panegiryku, pochwały — chwalca.

Paner, *v. a.* posypać chlebem smażonym w maśle.. *Eau panée*, *vid.* Eau.

Panerée, *s. f.* pełny kosz czego.

Paneterie, *s. f.* izba w któréj rozdają chléb.

Panetier, ère, *s.* officyalista rozdający chléb. =ère, *s. f.* ochmistrzyni.

Panetière, *s. f.* torba pastusza na chléb i t. p.

Panicule, *s. f. Bot.* kita, kitka.

Panier, *s. m.* kosz — pełny kosz czego — ul z łoziny lub słomy — robron: dawny ubiór. = *à ouvrage*, koszyk kobiecy na roboty. = *d'un coche*, półkoszek (w powozach). = *à salade*, wóz długi a wązki całkiem pokryty. *C'est un* = *percé*, to wór dziurawy (o rozrzutnym). *Le dessus du* =, co najlepszego, sam wybór *Le fond du* =, wybórki.

Panification, *s. f.* przerabianie lub przerabianie się na chléb.

Panique, *a. d. g. Terreur* =, trwoga powszechna, popłoch. =, *s. f.* popłoch.

Panne, *s. f.* materya z jedwabiu, nici i t. p. fabrykowana jak axamit.

Panne, *s. f.* sadło.

Panne, *s. f. Mettre en* =, *Mar.* rozłożyć żagle okrętu tak aby połowa ich działania popychała okręt a druga połowa go cofała. *Se tenir en* =, ociągać się.

Panne, *s. f.* drąg na ciesielce dachu do oparcia krokwi — cieńszy koniec młota.

Panneau, *s. m.* ściana, strona kamienia obrabianego — ściana muru, ścianka — sieć na zające — poduszeczka po bokach siodła. = *de fer*, wyrabiania z żelaza w poręczach schodów, balkonu i t. p. *Tendre un* = *à qu''un*, zrobić zasadzkę na kogo.

Panneauter, *v. n.* zastawiać sieci na zające.

Panneton, *s. m.* ząb klucza.

Panonceau, *s. m.* tarcza herbowna — obwieszczenie, afisz — szyld wywieszony przed mieszkaniem notaryusza.

Panorama, *s. m.* panorama, obraz przedstawiający widok miejsca jakiego.

Pansage, *s. m.* chędożenie, czyste utrzymywanie konia, chodzenie około koni.

Panse, *s. f.* brzuch, kałdun *fm.* wańtuch *fm.* - torba : pierwszy żołądek u przeżuwających — brzuszek litery *a* i t. p. *Se faire crever la* =, objeść się do rozpuku.

Pansement, *s. m.* opatrywanie (kogo ranionego), opatrywanie ran — chodzenie około konia, chędożenie go i t. p.

Panser, *v. a.* opatrywać (kogo ranionego), opatrywać ranę. = *de la main*, doglądać konia, chodzić około niego, ochędożyć go i t. p. **Pansé**, **ée**, *prt.* opatrzony — który się dobrze najadł i napił.

Pansu, **ue**, *a.* brzuchaty. =, *s. m.* brzuchacz, baryła, brzuchal.

Pantalon, *s. m.* pantalony, spodnie na bóty, szarawarki — pantalon : osoba w komedyach włoskich — człowiek przybierający wszelkie role dla dopięcia swego. = *à pieds*, majtki z pończochami. *A la barbe de* =, z przed nosa.

Pantalonnade, *s. f.* błaznowanie — wybieg, fortel — zmyślona radość, żal i t. p.

Pantelant, **ante**, *a.* zdyszany, zadyszany, zziajany. *Chair* =*ante*, mięso drgające jeszcze ze świeżo zabitego źwierza.

Panteler, *v. n.* zadyszeć się, zziajać się.

Panthée, *a. f. Figure* =, figura przedstawiająca symbola wielu bóstw.

Panthéisme, *s. m.* panteizm, uznawanie Boga w całéj naturze.

Panthéon, *s. m.* panteon : świątynia poświęcona wszystkim bóstwom — Panteon : w Paryżu, kościół przeznaczony na zwłoki sławnych ludzi — *vid.* **Panthée**.

Panthère, *s. f.* ryś : źwierz.

Pantière, *s. f.* sieć na kuropatwy i t. p.

Pantin, *s. m.* figurka z klejonego papieru któréj się nadają ruchy za pomocą nitek — robiący wiele giestów

Pantographe, *s. m.* pantograf : narzędzie do mechanicznego przerysowywania.

Pantoiement, *s. m.* duszność (u ptaków łowczych).

Pantois, *a. m.* zadyszany — osłupiały, zdumiony.

Pantomètre, *s. m.* pantometr :

narzędzie do mierzenia kątów, długości i t. p.

Pantomime, *s. m.* aktor grający pantominy.

Pantomime, *s. f.* pantomina, wyrażanie uczuć przez migi, ruchami ciała. =, *a. d. g.* pantomimiczny.

Pantoufle, *s. f.* pantofel, sandał. *Fer à* =, podkowa cieńsza ku stronie rogu kopyta. *En* =*s*, wygodnie, ze wszelkiemi wygodami. *Raisonner comme une* =, *raisonner* =, bredzić.

Paon *(pan)*, *s. m.* paw' — paw: konstellacya — nadęty jak paw', pychałka — gatunek motylów.

Paonne *(pane)*, *s. f.* pawica.

Paonneau *(paneau)*, *s. m.* pawię, pawik.

Papa, *s. m.* papa, tata (ojciec w języku dzieci). *Un gros* =, tatko, tatunio, otyły.

Papable, *a. m.* mogący być obranym papieżem.

Papal, ale, *a.* papieski.

Papas, *s. m.* pop, ksiądz grecki lub ormiański.

Papauté, *s. f.* papiestwo, władza papieska — rządy papieża.

Papayer, *s. m.* rodzaj drzewa indyjskiego z owocem nakształt małego melona.

Pape, *s. m.* papież — ptaszek trójkolorowy wielkości kanarka.

Papegni, *s. m.* ptak z tektury służący za cél.

Papelard, *s. m.* obłudnik. =, =arde, *a.* obłudny.

Papelardise, *s. f.* obłuda.

Papeline, *s. f. vid.* Popeline.

Paperasse, *s. f.* destrukta, papier niepotrzebny, szpargał.

Paperasser, *v. n.* grzebać w szpargałach — bazgrać, gryzmolić.

Paperassier, *s. m.* kochający się w szpargałach.

Papesse, *s. f.* papieżnica: kobieta która jak mniemano była papieżem.

Papeterie, *s. f.* papiernia — papiernictwo: robota papierów—handel papieru i materyałów piśmiennych.

Papetier, *s. m.* papiernik—przedający papier.

Papier, *s. m.* papier — papier, pismo, dokument— pieniądz papierowy, bankocetel — wexel — list kredytowy. = *peint*, papier malowany na obicia. = *à sucre*, papier siny. = *à filtrer*, bibuła. = *à fleurs*, papier w kwiaty. = *libre*, = *mort*, papier niestęplowany, wolny. =-*monnaie*, bankocetel. = *journal*, dziennik, żurnal. =*s publics*, =*s nouvelles*, gazety. = *de Chine*, papier chiński ze skórki bambusu. = *volant*, świstek, kartka osobna. = *terrier*, rejestr dóbr ziemskich zależących od pana lennego. *Etre sur les* =*s de qu''un*, być dłużnym komu, winnym komu. *Être bien dans*, *sur les* =*s de qu''un*, mieć łaski u kogo. *Figure de* = *mâché*, twarz wybladła, wymokła.

Papillonacé et Papilionacé, ée, *a. Bot* motylkowaty, groszkowy.

Papillaire, *a. d. g.* brodawkowaty.

Papille, *s. f.* brodawka.

Papillon, *s. m.* motyl — lekki, niestały. *Courir après les* =*s*, uganiać się za fraszkami.

Papillonner, *v. n.* latać z kwiatka na kwiatek, być niestałym.

Papillotage, *s. m.* ustawiczne mruganie oczu — migotanie jaskrawych farb, błyskotek — w druku: podwójne odbicie się liter.

Papillote, *s. f.* papilot — karmelki, cukierki w papierkach. *Mettre des* =, pozawijać papiloty. *Côtelette en* =, kotlet usmażony w papierze.

Papilloter, *v. n.* mrugać, migotać (o oczach) — migotać się (o jaskrawych farbach) — razić błyskotkami — w druku: przedstawiać podwójne odbicie litery, spacyów i t. p.

Papisme, *s. m.* religia katolicka rzymsko-apostolska.

Papiste, *s. m.* katolik rzymsko-apostolski.

Papyracé, ée, *a.* papierowaty.

Papyrus, *s. m.* papyrus: roślina.

Pâque, *s. f.* pascha, paska: u żydów. =s, *s. m. et s. f. pl.* wielkanoc. =*s fleuries*, kwietnia niedziela. =*s closes*, przewodnia niedziela. *La quinzaine de* =*s*, dwa tygodnie od kwietniéj do przewodniéj niedzieli. *Faire ses* =, odbyć spowiedź i kommunię wielkanocną. *Se faire poissonnier la veille de* =, wybrać się gdzie po niewczasie. *Brave comme un jour de* =, wystrojony, ubrany starannie.

Paquebot, *s. m.* pakiebot: statek morski.

Pâquerette, *s. f.* gatunek stokroci.

Paquet, *s. m.* pakiet, paczka — wiązka — stronnica druku złożona w drukarni i ściśnięta sznurkiem — pogardliwie: pęcel, mały a pękaty. *Donner un* = *à qu''un*, *fig.* posądzać kogo o co — wyrządzić komu psotę, wypłatać figla. *Donner dans un* =, dać się oszukać. *Faire un* = *sur qu''un*, ogadywać kogo. *Donner à qu''un son* =, odciąć się, odpowiedzieć żwawo. *Risquer le* =, stawiać na ryzyko.

Paquetier, *s. m.* zecer, który tylko układa same litery.

Par, *prép.* przez — wskróś czego — przez co — przez kogo, za pomocą czyja. = *terre*, lądem. *Prendre* = *le bras*, wziąć za rękę. *Commencer* =..., zacząć od czego. *Finir* =..., skończyć na czém. = *parties*, częściami. = *cantons*, po kantonach. = *morceaux*, w kawałki, na kawałki. *Divisé* =..., podzielony, porozdzielany na... = *le beau temps*, za pięknych dni. = 30 *degrés*, *Mar.* pod 30tym stopniem. *De* = *le monde*, gdzieś na świecie. *De* = *le roi*, w imieniu króla. = *quoi*, w skutek czego. = *de là*, po za co, po za czém. = *dessous*, po pod czém, pod co. = *ici*, = *là*, = *dessus*, *vid.* Ici, Là, Dessus. = *après*, od owéj chwili, od tego czasu. = *trop*, za wiele, za nadto. *Parceque*, bo, ponieważ.

Para, *s. m.* para: drobna moneta turecka.

Parabolain, *s. m.* najśmielszy z gladiatorów — odważny, narażający się z niebespieczeństwem życia.

Parabole, *s. f.* alegorya, przypowieść, parabola — parabola: linia krzywa.

Parabolique, *a. d. g.* paraboliczny, w parabolę.

Paraboliquement, *adv* alegorycznie, przez przypowieści — w paraboli, opisując parabolę.

Parachèvement, *s. m.* ukończenie.

Parachever, *v. a.* ukończyć, dokończyć.

Parachronisme, *s. m.* anachronizm: omyłka kładąc wypadek poźniéj jak zaszedł, *vid.* Prochronisme.

Parachute, *s. m.* machina zapobiegająca nagłemu spadnieniu z góry.

Paraclet, *s. m.* Paraklet, duch pocieszyciel, Duch święty.

Parade, *s. f.* pokaz, pokazanie — parada, popisywanie się — parada (wojskowa), przegląd — zasłonienie się przed uderzeniem — miejsce gdzie przejeżdżają konie. *Faire* = *de qu''ch*, popisywać się z czém — wyjeżdżać z czém *fm.* *Il n'est pas heu-*

reux à la =, nieumie zręcznie odpowiedzieć na żart.

PARADER, *v. n. Mar.* przejeżdżać tu i owdzie statkiem. *Faire = un cheval*, przejeżdżać konia dla pokazania.

PARADIGME, *s. m.* wzór, przykład.

PARADIS, *s. m.* raj — ogród rozkoszny, raj — okolica rozkoszna — paradyz (w teatrze) — gatunek karłowatéj jabłoni, *vid.* POMME. *Etre en* =, być jak w raju, radować się.

PARADOXAL, ALE, *a.* przeciwny powszechnemu zdaniu.

PARADOXE, *s. m.* paradox, zdanie przeciwne powszechnie przyjętemu.

PARADOXISME, *s. m.* figura retoryczna, kiedy przedmiotowi dodają się przymiotniki na pozór niestosowne.

PARAFE, PARAPHE, *s. m.* parafowanie, sztrych (podpisując co, lub na znak że się widziało).

PARAFER, PARAPHER, *v. a.* parafować, zaparafować.

PARAGE, *s. m.* urodzenie, zawziątek. *De haut* =, z dobrego gniazda — wysokiego rodu.

PARAGE, *s. m.* przestrzeń morza — kraj, strony, okolice, szlak.

PARAGOGE, *s. f.* dodatnia (litery lub sylaby).

PARAGOGIQUE, *a. d. g.* dodany, dodawany (o literze lub sylabie).

PARAGRAPHE, *s. m.* paragraf, odstęp — paragraf, znak §.

PARAGUANTE, *s. f.* podarunek, prezent.

PARAÎTRE, *v. n.* pokazywać się, wschodzić (o gwiazdach) — wyjść, wychodzić (o książce) — być widocznèm — zdawać się. *Faire* =, pokazywać, dać widzieć — wydać, wydawać (książkę). *Il paraît*, zdaje się. *Il me paraît*, zdaje mi się. *Il y paraît*, znać, widać. *Il y paraîtra*, widać to będzie, znać to będzie. *Il n'y a rien qui n'y paraisse*, aż nadto widać, ślepy by namacał.

PARALIPOMÈNES, *s. m. pl.* Paralipomena: w starym testamencie, księgi dodatkowe.

PARALIPSE, *s. f.* paralipsa: figura retoryczna, kiedy mówca udając iż zaniedbuje jaki przedmiot zwraca na tenże całą uwagę.

PARALLACTIQUE, *a. d. g.* parallaktyczny, od parallaxy.

PARALLAXE, *s. f. Astr.* parallaxa: kąt w środku gwiazdy uformowany przez dwie linie, jedną pomyślaną do środka ziemi a drugą do oka patrzącego.

PARALLÈLE, *a. d. g.* równoległy, równoodległy. =, *s. f.* równoległa.

PARALLÈLE, *s. m.* paralella, porównanie.

PARALLÈLEMENT, *adv.* równolegle.

PARALLÉLIPIPÈDE, *s. m.* bryła równoległoboczna.

PARALLÉLISME, *s. m.* równoległość, położenie równolegle — odpowiedniość części jednych drugim w peryodzie, w poezyi.

PARALLÉLOGRAMME, *s. m.* równoległobok.

PARALOGISME, *s. m.* rozumowanie fałszywe.

PARALYSER, *v. a.* nabawić paraliżu kogo, odjąć władzę w jakim członku — paraliżować, sparaliżować, odjąć władzę.

PARALYSIE, *s. f.* paraliż.

PARALYTIQUE, *a. d. g.* dotknięty, ruszony paraliżem. =, *s. m.* paralityk.

PARAMÈTRE, *s. m.* parametr: linia stale wchodząca do budowy linii krzywéj.

PARANGON, *s. m.* wzór (piękności, cnoty i t. p.) — porównanie — pewny gatunek czcionek. *Cela est sans* =, temu nic równego nie ma. =, *a. d. g.* doskonały (o drogich kamieniach).

Parangonnage, *s. m.* zestosowanie czcionek różnéj wielkości.

Parangonner, *v. a.* zastosować czcionki różnéj wielkości — *(vi.)* równać, porównywać. *Se* =, równać się z kim.

Parant, ante, *a.* dodający ozdoby, ubierający (o strojach i t. p.).

Paranymphe, *s. m.* paranimf (u Greków) : gospodarz wesela — u Rzymian : drużba odprowadzający pannę młodą do męża — mowa przy końcu licencyatu na wydziałach lekarskim i teologicznym.

Parapet, *s. m.* parapet : (w fortyfikacyi) mur, murek do pasa.

Paraphernal, *a. et s.* wiano.

Paraphimosis, *s. m.* nabrzmienie napletka.

Paraphrase, *s. f.* parafraza, obszerniejszy wykład textu — wykład, tłómaczenie — rozwlekła mowa.

Paraphraser, *v. a.* pisać parafrazę do czego, parafrazować — wykładać, nadawać znaczenie — rozwlekle mówić, przewlekać.

Paraphraseur, euse, *s.* lubiący wykładać i dodawać w opowiadaniu.

Paraphraste, *s. m.* autor parafrazy.

Parapluie, *s. m.* parasol, deszczochron.

Parasange, *s. f.* parasanga : mila perska.

Parasélène *(cé=cé)*, *s. f.* tarcza księżyca odbita w chmurze.

Parasite, *s. m.* parazyt, darmozjad. =, *a. d. g.* pasorzytny (o roślinach) — niepotrzebny, zbyteczny.

Parasol *(sol=çol)*, *s. m.* parasolik, parasolka. *Plante en* =, *vid.* Ombellifères.

Paratitlaire, *s. m.* autor paratytlów.

Paratitles, *s. m. pl.* paratytle, krociuchny wykład ksiąg prawnych.

Paratonnerre, *s. m.* konduktor (chroniący od piorunu), gromochron.

Paravent, *s. m.* parawan, parawanik.

Parc, *s. m.* źwierzyniec, ogród oparkaniony — koszary (w polu na trzodę) — zagroda, ogrodzenie — park artylleryi — pociąg, wozy, furgony.

Parcage, *s. m.* trzymanie baranów w koszarach.

Parcellaire, *a. d. g.* ułożony częściami, kawałkami ziemi. =, *s. m.* kadastr ułożony kawałkami ziemi.

Parcelle, *s. f.* cząstka, kawałeczek. *Par* =*s*, częściowo, po trochu.

Parce que, *vid.* Par.

Parchemin, *s. m.* pargamin. = *vierge*, pargamin z baranków wydobytych z wnętrza owcy. *Visage de* =, twarz żółtéj cery i wyschła, jakby woskowa. *Allonger le* =, *vid.* Allonger. =*s*, *s. m. pl.* dowody szlachectwa; ośla skóra; szlacheckie szpargały.

Parcheminerie, *s. f.* fabryka pargaminów — wyprawa pargaminów.

Parcheminier, *s. m.* garbarz od pargaminów.

Parcimonie, *s. f.* skąpstwo.

Parcimonieux, euse, *a.* skąpy.

Parcourir, *v. a.* przebiedz, przebiegnąć, przebiegać — przejrzéć, rzucić okiem.

Parcours, *s. m.* wygon, prawo pasienia bydła na cudzym gruncie.

Pardon, *s. m.* przebaczenie; darowanie winy, obrazy — modlitwa na anioł pański, *vid.* Angelus. *Demander* = *de...*, przepraszać za co. =*; je vous demande* =, przepraszam, wybacz—darujesz mi (otwierając przeciwne zdanie). =*s*, *s. m. pl.* odpusty. *Gagner ses* =*s*, dostąpić odpustu.

Pardonnable, a. d. g. do darowania, do przebaczenia.

Pardonner, v. a. przebaczyć, darować (winę) — wybaczyć — przebaczać, przebaczyć — oszczędzać kogo; darować komu *fm*. *Vous me pardonnerez; pardonnez-moi*, darujesz mi (otwierając zdanie przeciwne). Pardonné, ée, *prt*. przebaczony (o winie i t. p.). *Vous êtes tout pardonné*, nic nie szkodzi (mówi się osobie przepraszającéj za co).

Paréage, Pariage, s. m. prawo służące zarówno dwóm panom lennym do jednego gruntu.

Paréatis *(tis=tice)*, s. m. upoważnienie otrzymane w kancellaryi państwa do exekucyi jakiego wyroku.

Parégorique, a. d. g. uśmierzający (o lékarstwie).

Pareil, eille, a. podobny, takiż, tegoż rodzaju — tego rodzaju, taki. *Sans* =, niemający równego, nadzwyczajny, jedyny. =, s. m. równy. *La* =*eille*, podobna rzecz, to samo. *Attendez-vous à la* =*eille*, spodziewaj się odwetu, nie ujdzie ci to płazem. *A la* =*eille*, w ten sam sposób.

Pareillement, *adv*. podobnież — także.

Parelle, s. f. gatunek szczawiu ogrodowego.

Parement, s. m. ozdoba, strój — wyłogi (u dawnych sukni) — wyłogi u rękawów — zewnętrzna strona (w robocie stolarskiéj i t. p.) — kamienie po brzegach brukowanego gościńca. = *d'un fagot*, grube polano w wiązce chróstu.

Parenchyme, s. m. materya właściwa jakim trzewiom *Bot*. miękisz: (w owocach mięsistych).

Parénèse, s. f. mowa treści moralnéj.

Parénétique, a d. g. moralny.

Parent, ente, s. m. krewny — powinowaty. =s, s. m. *pl*. rodzice.

Parentage, s. m. pokrewieństwo.

Parenté, s. f. pokrewieństwo — krewni.

Parentèle, s f. *(vi.)* parentela, krewni.

Parenthèse, s. f. zdanie nawiasowe — nawias ( ). *Par* =, mówiąc nawiasem.

Parer, v. a. zdobić, przyozdabiać, przystrajać, stroić — czyścić, chędożyć — nadawać lustr, połysk — gracować (ulice ogrodu). = *le pied d'un cheval*, oberznąć róg kopyta (kując konia). = *un agneau*, wyjąć sadło z jagnięcia i smarować niém pośladek. = *du cidre*, przefermentować jabłecznik. *Se* =, zdobić się, stroić się, ubierać się w co — popisywać się z czém, chełpić się. Paré, ée, *prt*. wystrojony.

Parer, v. a. osłonić; zasłonić — zabespieczyć od czego—zasłonić się, zastawić się przed czém. = *le coup*, zastawić się; odbić raz, uderzenie. = *à qu''ch*, podołać czemu — zaradzić. = *de*...; = *contre*..., zasłonić się przed czém, zakryć się przed... =, v. n. zatrzymać się w biegu (o koniu). *Se* =, ochronić się przed czém, zakryć się. Paré, ée, *prt*. opatrzony formami wykonawczemi (o wyroku sądowym).

Parère, s. m. zdanie kupców w rzeczach handlowych.

Paresse, s. f. lenistwo — wczas, wczasowanie się — opieszałość, ociężałość.

Paresser, v. n. nic nie robić, używać wczasu, wywczasowywać się, leżeć do góry brzuchem *fm*.

Paresseux, euse, a. leniwy, opieszały — ociężały, leniwy, ciężki. =, =euse, s. leń, leniuch.

Paresseux, s. m. leniwiec: źwierz.

Paresseuse, s. f. drobny sprzęt

a drewna lub kości słoniowéj który przytrzymuje karty książki aby się nie zamknęła.

Parfaire, *v. a.* ukończyć, dokończyć. = *le proces de qu'un*, doprowadzić do końca, poprowadzić proces. = *une somme*, dopełnić summy, dołożyć. = *le juste prix*, dołożyć dla uzupełnienia rzeczywistéj wartości. Parfait, aite, *prt.* dokończony, ukończony.

Parfait, aite, *a.* doskonały — wyborny, zawołany — cały — najwyższego stopnia — zupełny, całkowity. *Prétérit* =; =, *s. m.* czas przeszły dokonany.

Parfaitement, *adv.* doskonale — zupełnie, całkowicie.

Parfilage, *s. m.* sprucie, rozkręcanie (materyi, galonu) — rozkręcone, sprute nici, materya.

Parfiler, *v. a.* rozkręcić, spruć (materyą, galon i t. p.).

Parfois, *adv.* niekiedy.

Parfondre, *v. a.* rozrabiać kolory, farby.

Parfournir, *v. a.* dostarczyć, dostawić (czego).

Parfum, *s. m.* zapach, woń — perfumy — kadzidło.

Parfumer, *v. a.* rozlewać woń, zapach — perfumować, naperfumować — kadzić (gdzie) — wykadzić (miejsce jakie). *Se* =, zlać się wódkami, wyperfumować się. Parfumé, ée, *prt.* pachnący, wyperfumowany, uperfumowany.

Parfumeur, euse, *a.* przedający lub robiący perfumy.

Parhélie, *s. m.* tarcza słońca odbita w chmurze.

Pari, *s. m.* zakład, założenie się o co — zakład : to o co się założono. *J'en fais le* =, założmy się. *Tenir le* =, przyjąć zakład, założyć się. *Les* =*s sont ouverts*, zakładają się o to a to.

Paria, *s. m.* parya : indyanin z ostatniéj od wszystkich pogardzanéj kasty — wyrzutek społeczeństwa.

Pariade, *s. f.* parzenie się kuropatw — para kuropatw.

Parier, *v. a.* zakładać się, stawiać, założyć się o co. = *à coup sûr*, zakładać się będąc naprzód pewnym wygranéj. = *cent contre un*, stawić sto przeciw jednemu że... *Il y a à* = *que*..., założyłbym się iż.... Parié, ée, *prt.* to o co się założono, zakład.

Pariétaire, *s. f.* pomurnik : roślina.

Pariétal, *a. et s. m.* kość skroniowa.

Parieur, *s. m.* lubiący się zakładać.

Parisien, enne, *a.* paryski. =, *s. m.* paryżanin. =enne, *s. f.* paryżanka — gatunek bardzo drobnego pisma, czcionek.

Parisis, *a. d. g.* paryski (o pewnéj dawnéj monecie).

Parisyllabique, *a. d. g.* o równéj liczbie sylab we wszystkich przypadkach.

Parité, *s. f.* podobieństwo.

Parjure, *s. m.* krzywoprzysięstwo — wiarołomstwo.

Parjure, *a. d. g.* krzywoprzysięski — wiarołomny. =, *s. m.* krzywoprzysięzca, wiarołomca.

Parjurer (se), *v. pron.* popełniać krzywoprzysięstwo — złożyć fałszywą przysięgę.

Parlage, *s. m.* gadanina.

Parlant, ante, *a.* mówiący, obdarzony mową — rozmowny — pełen wyrazu — trafiony, podobny, ledwie nie przemówi (o portrecie). *Peu* =, małomowny. *Trompette* =*ante*, *vid.* Porte-voix. *Armes* =*antes*, *vid.* Armes.

Parlement, *s. m.* parlament : zjazd narodowy — parlament dawniéj we Francyi : najwyższy trybunał — dziś w Anglii i we Francyi : parlament : obie izby prawodawcze.

Parlementaire, *a. d. g.* należący do parlamentu, parlamentowy — parlamentarski, używany w obradach, sejmowy.

Parlementaire, *s. m.* parlamentarz. =; *Vaisseau* =, okręt noszący uwiadomienia flocie.

Parlementer, *v. n.* parlamentować, wchodzić w porozumienie się.

Parler, *v. a.* mówić — gadać (o ptakach gadających) — rozprawiać, mówić o czém. = *de qu''ch*, mówić o czém, gadać, pogadać — gwarzyć, pogwarzyć, bałakać *fm.* — prawić, powiadać — przemawiać, mówić (do serca i t. p.). = *français, allemand, etc.* mówić po francusku, po niemiecku i t. p. — *vid.* Français. = *grec, bas-breton, haut allemand*, mówić niezrozumiale. = *gascon, normand*, zarywać akcentu gaskońskiego, normandzkiego (mówiąc po francusku). = *affaires, femmes, chasse*, mówić o interesach, o kobietach, o polowaniu. = *chicane*, mówić o procesie lub używając wyrażeń prawniczych. = *phébus*, szumno się wyrażać. = *raison*, mówić mądrze, roztropnie — napominać. = *pour qu''un*, mówić za kim, wstawiać się za kim — mówić za kim, być na czyją korzyść. *Faire* = *de soi*, wsławić się, narobić hałasu (bierze się to na dobrą stronę o mężczyźnie a na złą o kobiecie). *Faire* = *qu''un*, zmyślić co na kogo lub dołożyć co do czyich słów. = *au contrat, dans un contrat*, zobowiązać się w kontrakcie. = *pour* =, gadać aby gadać. = *de la pluie et du beau temps*, gadać o rzeczach obojętnych. = *bien*, pięknie mówić, być mówcą, umieć się wysłowić. = *en l'air*, mówić bez myśli, potocznie — mówić byle co. = *à cheval à qu''un*, mówić tonem rozkazującym, imponującym. = *haut*, mówić śmiało. *Parlez-moi de cela, de cet homme-là*, otóż to lubię, to mi to człowiek. *Cette langue se parle...*, mówią tym językiem... *Sans* = *de...*, pominąwszy to a to. *Généralement parlant*, mówiąc w ogólności. Parlé, ée, *prt.* mówiony, używany w mowie.

Parler, *s. m.* głos, mowa — język prowincyonalny.

Parlerie, *s. f.* gadatliwość.

Parleur, euse, *s.* wielomowny. *Un beau* =, umiejący pięknie mówić.

Parloir, *s. m.* izba dla przychodniów — izba po klasztorach, szkołach i t. p. dla rozmowy z przychodniami.

Parmesan, *s. m.* parmezan : sér.

Parmi, *prép.* między, pomiędzy, w liczbie. = *le peuple*, u ludu, między ludem.

Parnasse, *s. m.* Parnas : góra poświęcona Apollinowi. *Les nourrissons du* =, wychowańcy Parnasu : poeci.

Parodie, *s. f.* parodya, trawestowanie, komiczne naśladowanie przedmiotu treści poważnéj.

Parodier, *v. a.* parodyować, trawestować, przenicować.

Parodiste, *s. m.* autor parodyi.

Paroi, *s. m.* mur, przepierzenie, przeforsztowanie — ściana, ścianka, powierzchnia wewnętrzna.

Paroisse, *s. f.* parafia. *Habit de deux* =, suknia z dwóch kawałków nieco różnego koloru, każdá część z innéj wsi.

Paroissial, ale, *a.* parafialny.

Paroissien, *s. m.* parafianin, należący do parafii — parafianin, domator, wieśniak — książeczka do nabożeństwa. =enne, *s. f.* parafianka, z parafii, parafianka, domatorka.

Parole, *s. f.* słowo, wyraz — mowa, władza mówienia — głos, ton — maxyma, słowo wyrzeczone przez

kogo, zdanie — wymowa, talent mówienia — zapewnienie, słowo (dane komu). =*s*, *pl.* słowa, oświadczenia, obietnice — słowa (do muzyki). *De belles* =*s*, czcze obietnice. *De bonnes* =*s*, słowa życzliwości. =*s converties*, przymówka, przymawianie się o co. *En* =*s couvertes*, pod ogródkami. *Homme de* =, człowiek słowny, dotrzymujący słowa — rzetelny. =*s sacramentales*, słowa które kapłan wymawia poświęcając hostyę. =*s sacramentelles*, uświęcone zwyczajem wyrażenia. *Ma* =; *ma* = *d'honneur*, słowo uczciwości; na honor, na uczciwość. *Avoir la* =, mieć głos. *Demander la* =, prosić o głos. *Prendre la* =, zabrać głos, odezwać się. *Porter la* =, mówić. *Adresser la* = *à qu''un*, odezwać się do kogo, mówić do kogo. *Perdre la* =, stracić mowę. *Avoir le don de la* =, mieć dar wymowy. *Avoir la* = *haute*, mówić tonem rozkazującym. *Couper la* = *à qu''un*, przerwać komu mowę. *Oter la* =, niedać mówić. *Charmer avec des* =*s*, oczarować, zaczarować. *Sur* =, na słowo, na zaręczenie słowne — polegając na czyjém świadectwie, ze słuchu tylko. *Les* = *ne puent pas*, słowa nie śmierdzą (opowiadając co obrzydliwego).

Paroli, *s. m.* podwojenie stawki — zagięcie karty. *Faire* = *à...*, oddać w dwójnasób, z lichwą odwetować, z...

Paronomase, *s. f.* używanie wyrazów podobnych dźwiękiem a różnych znaczeniem.

Paronomasie, *s. f.* podobieństwo dźwięku.

Paronyme, *s. m.* wyraz podobny brzmieniem lub źródłosłowem.

Parotide, *s. f.* gruczoł ślinny za uchem — nabrzmienie gruczołu ślinnego za uchem.

Paroxysme, *s. m.* paroxysm, napad, napadanie choroby.

Parpaing, *s. m.* podmurowanie.

Parque, *s. f.* parka (w mitologii) : prządka, których było trzy : przędąca, zwijająca i ucinająca nić życia.

Parquer, *v. a.* odstawić, odstawiać, zamykać na osobności poodosobniać — postawić w koszarach trzodę. *Se* =; =, *v. n.* zająć miejsce, stanąć taborem.

Parquet, *s. m.* przestrzeń w sali sądowéj między ławkami obrońców a siedzeniem sędziów — siedzenie prokuratorów, urzędu publicznego — urząd publiczny (w trybunałach) — parkiet (w teatrze) : między parterem a orkiestrą — podłoga w tafle — ramy na osadzenie źwierciadła. = *en feuilles*, = *en point de Hongrie*, podłoga w tafle.

Parquetage, *s. m.* podłoga w tafle.

Parqueter, *v. a.* dać podłogę w tafle.

Parqueterie, *s. f.* układanie podłogi w tafle.

Parqueteur, *s. m.* stolarz robiący podłogi w tafle.

Parrain, *s. m.* ojciec chrzestny (przy chrzcie dziecka, dzwonu, przy pasowaniu na rycerza) — sekundant (w pojedynku) — towarzysz obrany dla zawiązywania oczu przy exekucyi wojennéj.

Parricide, *s. m.* ojcobójca — bratobójca — winny zabójstwa monarchy lub bliskich krewnych swoich — ojcobójstwo. =, *a. d. g.* ojcobójczy.

Parsemer, *v. a.* zasłać, usłać czém, zasiać.

Parsi, *s. m. vid.* Guèbre.

Part *(parte)*, *s. m.* płód (wydany na świat).

Part, *s. f.* część, cząstka, scheda (przypadająca komu, na kogo) —

miejsce, strona. *Avoir = à qu''ch*, mieć udział w czém, przyczynić się do czego — korzystać z czego, otrzymać co w dziale. *Prendre = à qu''ch*, mieć udział w czém — dzielić z kim (boleść, radość). *Je prends = à...*, obchodzi mnie to a to. *Faire = de qu''ch à qu''un; donner =*, uwiadomić kogo o czém. *Billet de =, billet de faire =*, list z doniesieniem o ślubie, zgonie i t. p. *Faire la = de telle chose*, zostawić, odliczyć na karb czego. *Faire la = de la critique*, zostawić pole i dla krytyki (przy pochwałach). *Faire la = du diable*, policzyć też za co i słabość natury ludzkiéj. *Autre =*, gdzie indziéj. *Quelque =*, gdzieś, w pewném miejscu — w pewne miejsce. *Quelque autre =*, gdzieś indziéj. *De quelque = que..*, skądkolwiek. *Prendre en bonne, en mauvaise =*, przyjąć co dobrze, źle. *En bonne =*, w dobrém, przyjazném znaczeniu, z dobréj strony. *De la = d'un tel*, od tego a tego. *Pour ma =*, co do mnie. *De = et d'autre; de toute =, de toutes =s*, zewsząd, ze wszech stron. *De = et d'autre*, z jednéj i z drugiéj strony, z obu stron. *En l'autre =; de l'autre =*, (w księgach kupieckich) na następnéj stronnicy. *De = en =*, na wylot, na wskróś. *A =*, osobno, z osobna — na osobności. *Raillerie à =*, żart na stronę. *A = moi, à = soi*, sam do siebie.

Partage, *s. m.* podział na części — udział — spólnictwo — rozbiór. *Avoir qu''ch en =*, otrzymać co w podziale.

Partageable, *a. d. g.* dający się dzielić, podzielić.

Partageant, *s. m.* wchodzący do działu.

Partager, *v. a.* dzielić, podzielić na części — podzielić między kogo, powydzielać (robotę i t. p.) — wydzielić co komu — uposażyć czém —. rozdzielić, rozdwoić, podzielić. *= le différend par la moitié*, ustąpić każdy po połowie. *= le gâteau*, podzielić się zyskiem. *= l'avis, etc. de qu''un*, podzielać czyje zdanie. *=, v. n.* rozebrać między siebie — iść do działu. *Se =*, dzielić się — rozchodzić się — dzielić się między kogo.

Partance, *s. f.* odjazd, wyjazd, wyruszenie z miejsca.

Partant, *adv.* a zatém, a tak, a więc.

Partenaire, *s. m.* grający z kim do spółki, partener; partenerka *s. f.* — towarzysz; towarzyszka *s. f.*

Parterre, *s. m.* ogród w kwatery kwiatów, roślin — parter w teatrze — parter, widzowie na parterze — publiczność.

Parthénon, *s. m.* Partenon: świątynia Minerwy w Atenach.

Parti, *s. m.* stronnictwo, partya, strona—postanowienie, krok przedsięwzięty — środek, sposób — zawód, sposób życia, stan — oddział ludzi — partya, osoba na wydaniu do ożenienia. *Un puissant =*, silne stronnictwo. *Homme de =*, człowiek oddany całkowicie swemu stronnictwu. *= bleu*, łóżny oddział wojska, banda. *= de la robe*, urzędowanie; powołanie urzędnika. *= de l'épée*, stan wojskowy. *Se mettre d'un =, se ranger du = de...*, wejść do jakiego stronnictwa, stanąć w niém. *Prendre le = de qu''un*, wziąć czyją stronę, ogłosić się za kim. *Avoir un =*, mieć przyjaciół, mieć partyą. *Prendre son =*, zdecydować się — zdać się na wolę bożą. *Prendre =*, zaciągnąć się do wojska, przystać do wojska. *Tirer = de tout*, umieć wszystko obrócić na korzyść. *Tirer = de la vie*, używać życia. *Faire*

un bon, un mauvais = *à qu''un*, oddać komu przysługę, usłużyć komu (dobrze lub źle).

Partiaire, *a. m.* *Colon* =, osadnik oddający dziedzicowi część zbiorów.

Partial, ale, *a.* stronny, parcyalny — cząstkowy, częściowy.

Partialement, *adv.* stronnie, parcyalnie.

Partialité, *s. f.* stronność, parcyalność.

Partibus (in), in partibus (domyślając się *infidelium*) mówi się o biskupach tytułowanych od krajów będących w ręku niewiernych.

Participant, ante, *a.* mający udział, uczestnictwo.

Participation, *s. f.* uczestnictwo, udział w czém.

Participe, *s. m.* imiesłów—osoba wpływająca w umowie — uczestnik (w występku). = *présent*, *actif*, imiesłów czynny lub czasu teraźniejszego. =*passé*, *passif*, imiesłów bierny, czasu przeszłego.

Participer, *v. n.* mieć udział, uczestnictwo w czém — podzielać, dzielić z kim (żal, radość) — stykać się z czém, należéć poniekąd do....

Particulariser, *v. a.* wyszczególnić, oznaczyć — uszczegółowić — wymierzyć śledztwo występku ku jednemu z wielu posądzanych.

Particularité, *s. f.* szczegół — szczególne zdarzenie — coś właściwego komu, czemu.

Particule, *s. f.* cząstka, cząsteczka — słówko, partykuła (w grammatyce); przyrostek.

Particulier, ère, *a.* szczególny — wyłącznie właściwy komu — szczegółowy — prywatny — na osobności będący — najdrobniejszy — osobny — osobliwy, niezwykły — żyjący na osobności, stroniący od świata. *Audience* =*ère*, posłuchanie prywatne. *A une table* =*ère*, u osobnego stołu. *Il n'y a rien de* = *entre eux*, nie ma między niemi żadnych ściślejszych stosunków. =, *s. m.* człowiek prywatny — szczegóły. *Un* =, jakiś jegomość. *Dans le* =, w życiu prywatném. *En* =, na osobności. *En mon* =, co do mnie. *Etre en son* =, siedzieć u siebie, w domu.

Particulièrement, *adv.* szczególnie, nader, nadzwyczajnie, osobliwie — mianowicie, w szczególności — szczegółowo, ze szczegółami.

Partie, *s. f.* część, cząstka czego — część ciała i t. p. — oddział, dział — pewny zapas, zasób czego — summa, ilość — artykuł (w rachunku) — partya (w grze) — zabawa, rozrywka — strona (w procesie lub w umowie) — klienci — zeszyt, poszyt z nótami muzycznemi — przymiot, zaleta — władza duszy. =*s naturelles, honteuses*, części rodzajne, wstydliwe. = *nobles*, znaczniejsze części, organa w ciele *np.* serce, płuca, mózg. *La* = *supérieure*, rozum. *La* = *inférieure*, *animale*, chuć, żądza. =*s casuelles*, dochody niestałe państwa. *Coup de* =, stanowcze uderzenie, stanowczy raz. *Tenir les livres en* = *double*, utrzymywać książki handlowe na dwie ręce (tego co się winno i co kto winien). *La* = *n'est pas égale*, jest nierówność sił. *Quitter la* =, dać za wygraną. *Lier*, *nouer une* =, ułożyć zabawę, rozrywkę jaką. *On vous a mis de la* =, zabrano cię z sobą. = *carrée*, *fine*, *vid.* Carré, Fin. = *civile*, strona dochodząca na kim szkód. =*publique*, urząd prokuratora. *Prendre qu''un à* =, wytoczyć w ciągu procesu proces trzeciéj osobie. *Prendre son juge à* =, wytoczyć w procesie proces sędziemu o przekupstwo i t. p.

Avoir affaire à forte =, mieć do czynienia z silnym przeciwnikiem. *Il n'est pas = capable*, człowiek nie potemu; bez talentów. =*s belligérantes*, strony w wojnie będące. =*s prenantes*, wierzyciele państwa —osoby pobierające utrzymanie lub żywność z rządu — wierzyciele idący do części dóbr dłużnika. *En* =, w części, po części.

Partiel, elle, *a*. cząstkowy, częściowy, częściowo dawany i t. p.

Partiellement, *adv*. cząstkowo.

Partir, *v. a*. dzielić, podzielić, rozdzielić. Parti, ie, *prt*. w herbach: podzielony w linii prostopadłéj na równe części.

Partir, *v. n*. jechać, pojechać, wyjechać — udać się gdzie — ruszyć z miejsca, wyruszyć — polecieć, ulecieć, wzlecieć (o ptastwie) —popędzić galopem, pójść—wyjść, wychodzić (z punktu,ze stanowiska) — odejść, wyjść, odchodzić — wystrzelić, wypalić (o broni palnéj) — wylecieć. = *d'un éclat de rire*, parsknąć od śmiechu. *Faire* =, wypuścić — posłać kogo, pchnąć — spłoszyć. *Cela part de sa boutique*, to od niego wyszło. *A* = *de*..., począwszy od, poczynając od. *A* = *de là*, przypuściwszy że tak jest, Parti, ie, *prt*. wyszły, który ruszył, wyleciał i t. d.

Partir, *s. m*. ruszanie z miejsca (o koniu).

Partisan, *s. m*. stronnik, partyzant (czyj) — dzierżawca dochodów — partyzant, dowódzca oddziału partyzantów. =*s*, partyzanci.

Partitif, ive, *a*. podzielny.

Partition, *s. f*. partycya: zbiór części w muzyce w pewném następstwie. *Les* =*s oratoires*, o częściach wymowy: tytuł dzieła Cycerona.

Partner, *s. vid*. Partenaire.

Partout, *adv*. wszędy, wszędzie. = *où*, gdziekolwiek.

Parure, *s. f*. strój — okrawki z kopyta końskiego, ze skórki i t. p. *Chevaux de même* =, konie dobrane, cugowe, jednéj maści lub miary.

Parvenir, *v. n*. zajść gdzie, przyjść, przybyć — dojść do czego; dopiąć czego, dostąpić; osiągnąć co — dorobić się majątku — dochrapać się (godności i t. p.). Parvenu, ue, *prt. et s*. który się dorobił, dochrapał czego.

Parvis, *s. m*. plac przed kościołem katedralnym — przestrzeń około przybytku w kościele jerozolimskim. *Les celestes* =, niebiosa.

Pas, *s. m*. krok, postawienie nogi — chód, krok (w wojsku) — stęp: chód konia — chodzenie za czém — ślad, trop — krok: miara długości — wąwóz — próg. = *à* =, krok za krokiem, noga za nogą, powoli. *De ce* =, *tout de ce* =, natychmiast. =*-d'âne*, pewien rodzaj munsztuka — knebel do rozwarcia pyska koniowi — pobiał: roślina. *Pas*, pa w tańcu — podbiał: roślina. = *géométrique*, krok: miara pięciu stóp. = *d'une vis*, rówek w śrubie. =*-de-Calais*, ciasnina Calais. *Cheval de* =, stępak: koń. *Retourner sur ses* =, wrócić się, zawrócić się. *En être au premier* =, dopiero zaczynać. *Faire les premiers* =, stawiać pierwsze kroki. *Faire des* =, posuwać się, postępować — postępować szybko. *Faire un faux* =, potknąć się, poślizgnąć się — zrobić usterk, błąd. *Marcher à* = *comptés*, postępować zwolna. *Il n'y a que le premier* = *qui coûte*, najcięźéj jest zacząć. *Marquer le* =, znaczyć krok stojąc na miejscu, stąpać do taktu. *Mettre qu'un au* =, nauczyć kogo rozumu. *Regretter ses* =, żałować podjętéj fatygi. *Plaindre ses* =, żałować fatygi. *Cela ne se trouve pas dans le* = *d'un cheval*, nie takto łatwo

znaleźć, dostać tego a tego. *A deux = d'ici*, o dwa kroki stąd, bliziutko. *Un mauvais =*, niebezpieczne miejsce. *Franchir le =, sauter le =*, zdecydować się na co. *Passer le =*, umrzeć — zginąć na rusztowaniu. *Céder le = à qu'un*, ustąpić miejsca, kroku.

Pas, *adv*. nie. *= trop, = beaucoup*, nie bardzo, nie nazbyt, nieszczególnie. *= un*, ani jeden.

Pascal, ale, wielkanocny.

Pasigraphie, *s. f.* pismo służące do wydania głosów wszelkiego języka.

Pasquin, *s. m.* nazwisko starożytnego' posągu w Rzymie na którym zawieszają paszkwile, satyry — satyryk.

Pasquinade, *s. f.* satyra, paszkwil.

Passable, *a. d. g.* niezgorszy, który ujdzie.

Passablement, *adv*. niezgorzéj.

Passacaille, *s. f.* rodzaj tańca i muzyki.

Passade, *s. f.* przejście, krótki pobyt, popas — jałmużna — przejechanie konia tam i nazad.

Passage, *s. m.* przejście, przechód (wojska i t. p.) — odlatywanie, przelot ptastwa — przejście, przechodzenie ze stanu do stanu i t. p. — przejście, miejsce przechodu — prawo przechodzenia — podróż na statku — przewóz—przewozowe — przejście gwiazdy między okiem patrzącego a innem ciałem niebieskiem — pewny chód konia — miejsce (w dziele, autorze). *Oiseaux de =*, ptastwo przelotne odlatujące w pewnych porach. *Cette ville est d'un grand =*, miasto jest ludne odwiedzane.

Passager, *v. a.* utrzymywać konia w pewnym chodzie do taktu. =, *v. n.* iść do taktu (o koniu).

Passager, ère, *s.* przechodzień.

Passagèrement, *adv*. przemijająco, na krótki czas.

Passant, ante, *a.* ludny, przez który wiele ludzi przechodzi (gościniec, ulica).

Passant, *s. m.* przechodzień — przechodzący.

Passation, *s. f.* zawarcie umowy.

Passavant, *s. m.* przejście od jednéj do drugiéj strony okrętu.

Passe, *s f.* dodatek uzupełniający summę jaką — dodatek uzupełniający wewnętrzną wartość monety — położenie marki, liczmanu — posunięcie się nogą lewą przed prawą w fechtowaniu — przesmyk na morzu między dwoma rafami — skrzydło kapelusza damskiego. *Lettre de =*, pozwolenie przejścia z jednéj posady na inną. *La = du sac*, opłata za worek płacącemu. *Main de =*, libra papieru dodawana do ryzy dla zapełniania niezdatnych arkuszy. *Etre en = d'avoir quelque emploi*, iść z kolei na urząd.

Passe-carreau, *s. m.* sztuczka z drewna na któréj krawcy przyprasowują szwy.

Passe-cheval, *s. m.* prom na konia.

Passe-debout, *s. m.* pozwolenie przewiezienia towaru nigdzie się nie zatrzymując.

Passe-dix, *s. m.* rodzaj gry w kości.

Passe-droit, *s. m.* fawor, łaska z uszczerbkiem drugiego (w otrzymaniu posady).

Passée, *s. f.* ciągnienie, przelot ptastwa.

Passe-fleur, *s. f. vid:* Anémone.

Passement, *s. m* lamówka, oblamowanie, galon.

Passementer, *v. a.* oblamować.

Passementerie, *s. f.* fabryka handel lamówek.

Passementier, *s. m.* pasamantyer. =ère, *s. f.* pasamantyerka.

Passe-méteil, *s. m.* zboże z dwu

trzecich pszeniey i jednéj trzeciéj żyta.

Passe-parole, *s. m.* rozkaz wydany na froncie kolumny a podawany koleją.

Passe-partout, *s. m.* wytrych, jenerał — klucz wspólny wielu lokatorom — rycina w któréj jakby w ramce zostawiono miejsce na inną rycinę — ramy ze szkłem otwieralne na wprawianie rycin — ozdóbka w którą się wstawia literę.

Passe-passe, *s. m. Tours de* =, kuglarstwo, sztuki, fortele.

Passe-pied, *s. m.* rodzaj żwawego tańca.

Passe-pierre, *s. m.* kopr morski.

Passe-poil, *s. m.* wypustka jedwabna, sukienna i t. p.

Passe-port, *s. m.* paszport. *Il porte son = avec lui*, mówi się o człowieku którego powierzchowność sama już zaleca.

Passer, *v. n.* przejść, przechodzić co — przejść gdzie, udać się — przejść przez co, na drugą stronę — przejść do czego (*np.* z kwestyi do kwestyi) — upłynąć, przéjść — przejść, przeminąć, wyjść z używania, ustać — wystarczyć, przetrwać czas jaki — przejść (na examinie), utrzymać się — przejść, być przyjętém (o prawie, ustawie) — ujść, uchodzić — przydać się. = *pour tel*, uchodzić za co, za takiego. *Faire = qu''ch de main en main*, podawać co z ręki do ręki. = *debout*, przechodzić nie sprzedając ani rozpakowując (o towarach). = *au large*, odstąpić, oddalić się. *Passez au large!* idź sobie swoją drogą. = *chez qu''un*, zajść do kogo. *Je passerai par chez vous*, zajdę, wstąpię do ciebie. = *à l'ennemi*, zbiedz do nieprzyjaciela. = *à un conseil de guerre*, być oddanym pod sąd wojenny. *A quoi passe t-il?* na co skazany (w sądzie)? = *par l'étamine, fig.* przejść przez ścisłe próby, przez ścisły examin. = *du blanc au noir*, rzucić się w przeciwne stronnictwo. = *en revue*, odbyć rewią (o wojsku). = *par la tête*, przejść przez głowę; przyjyść na myśl. = *de la tête*, wyjść z głowy, z myśli, z pamięci. = *par dessus qu''ch*, przejść niezatrzymując się, ominąć, pominąć, nieuważać na co. = *outre*, *vid.* Outre. = *sur les défauts de qu''un*, pobłażać komu, patrzyć przez szpary na błędy czyje. = *sur qu''un*, nacierać (w fechtowaniu) lewą nogą na przód. = *par les mains de qu''un*, przejść przez czyje ręce, czyje starania — wpaść na czyje ręce. *Il faut en = par là*, na tém się musi skończyć, to nieodbity sztych. *Faire* =, przeprowadzić, przenieść — uśmierzyć (ból i t. p.), uléczyć.

Passer, *v. a.* przebyć, przejść przez... — przejść, przelecieć, przesadzić *v. n.* — przeprowadzić — przewieść na statku i t. p. — przenieść — włożyć (suknią), wdziać — przeciągnąć przez co — wydać (monetę i t. p.), puścić w obieg — cedzić, przecedzić, przepuścić przez co — dać, podać z ręki do ręki — wyścignąć, przegonić — przegonić, przejść, przechodzić, przewyższać — pociągnąć ręką i t. d. po czém; posunąć czém po czém — opuścić, pominąć — wybaczyć, przebaczyć, przepuścić, darować co komu — przepędzać, pędzić, przepędzić (czas). = *son chemin*, iść sobie. *Passez votre chemin*, idź sobie, daj mi pokój. *En passant chemin*, w drodze. *En passant*, mimochodem, nawiasem. = *le pas*, umrzeć — zrobić co z musu. = *un billet à l'ordre de qu''un*, przekazać na kogo wexel indossując. = *une chose au gros sas*, po wierzchu czego dotknąć. = *à qu''un*

la plume par le bec, wystrychnąć kogo na dudka. *Il ne passera pas l'année*, nie pociągnie dłużéj roku. *Que cela ne nous passe pas*, niech to między nami zostanie. *Cela me passe*, to przechodzi moje pojęcie. = *des coutures au fer*, przyprasować szwy. = *au fil de l'épée*, *vid.* Fil. = *des troupes en revue*, *vid.* Revue. = *condamnation*, *vid.* Condamnation. = *qu''un maître*, przyjąć do cechu za mistrza, majstra i t. p. *Il a passé maître*, został majstrem, mistrzem. = *son envie d'une chose*, zaspokoić żądzę, życzenie. *Se* =, przejść, przemijać, znikać — upływać, upłynąć — zdarzyć się, wypaść, zajść — obchodzić się czém, przestawać na czém. *Comment s'est passé votre voyage?* co się zdarzyło w podróży? *Se* = *de peu*, *à peu*, obchodzić się byle czém. *Se* = *de qu''ch*, obchodzić się, obejść się bez czego. Passé, ée, *prt. et a.* przeminiony, upłyniony, przeszły, dawny, dawniejszy. *Passé cette époque*, po upłynieniu tego czasu. Passé, *s. m.* przeszłość — czas przeszły (w grammatyce).

Passerage, *s. m.* pieprzyca wielka: roślina.

Passereau, *s. m.* wróbel. =*x*, *pl.* wróble: cały rodzaj wróbli.

Passerelle, *s. f.* mostek, kładka.

Passe-rose, *s. f.* ślaz wonny.

Passe-temps, *s. m.* rozrywka, zabawka dla przepędzenia czasu.

Passeur, *s. m.* przewoźnik.

Passe-velours, *s. m.* amarant: kwiat.

Passe-volant, *s. m.* człowiek który nie będąc wpisanym do kontrol, staje w szeregach na paradach dla pobierania płacy na korzyść płatnika — gość nieproszony, darmozjad.

Passibilité, *s. f.* bierność, możność przyjmowania wrażeń.

Passible, *a. d. g.* zdolny przyjmować wrażenia — zasługujący na karę, uległy karze.

Passif, ive, *a.* bierny, odbierający wrażenia, działanie — bierny, niedziałający. *Dette* =*ive*, *vid.* Dette. *Obéissance* =*ive*, ślepe posłuszeństwo. =, *s. m.* długi (należne komu) — strona bierna słów.

Passion, *s. f.* passya, męki Chrystusa Pana — kazanie na passyą w wielki piątek — boleści, ból — namiętność — żądza, chuć — miłość — zamiłowanie w czém, passya do czego — przyjmowanie wrażeń, stan bierny (duszy, umysłu) — wyraz, namiętne oddanie uczuć. *Lâcher la bride à ses* =*s*, popuścić wodze chuciom. *Aimer à la* =, kochać namiętnie, szalenie. *Cette femme a fait beaucoup de* =*s*, ta kobieta wielom zawróciła głowę. *Il a une grande* = *pour*..., kocha się w tém a tém, przepada za tém a tém. *De* =, szalenie. =, niedziela biała.

Passionnément, *adv.* szalenie, namiętnie.

Passionner, *v. a.* nadać czucie, namiętność, wyraz. *Se* =, uwodzić się namiętnością — zakochać się. Passionné, ée, *prt. et a.* namiętny.

Passivement, *adv.* biernie, w znaczeniu biernem.

Passoire, *s. f.* durszlak, durszlaczek.

Pastel, *s. m.* pastel, suche farby — rysunek lub malowidło pastelem zrobione.

Pastel *s. m.* urzet, siniło, farbownik: roślina zastępująca indycht.

Pastenade, *s. f. vid* Panais.

Pastèque, *s. f.* kawon.

Pasteur, *s. m.* pasterz, skotopas — pastor (ewanielicki). =, *a. m.* pasterski.

Pastiche, *s. m.* obraz ślepo naśladujący szkołę i koloryt jakiego

mistrza — ślepe naśladowanie wielu razem, łatanina — opera z pozbieranych kawałków.

Pastille, *s. f.* trociczka — cukierek.

Pastoral, ale, *a.* pasterski, pastuszy — pasterski, od pasterza duchownego. *Bâton* =, pastorał.

Pastorale, *s. f.* sielanka, pasterka.

Pastoralement, *adv.* po pastersku, jak dobry pasterz.

Pastoureau, *s. m.* pastuszek. =relle, *s. f.* pastéreczka.

Pat *(pate)*, *s.* pat (w grze szachów) mówi ten który nie może już ruszyć króla bez narażenia go.

Patache, *s. f.* mały statek robiący służbę większych — statek na rzekach i t. p. do pobierania cła — wózek mały nie na ressorach.

Patagon, *s. m.* moneta srebrna hiszpańska blisko 3 franków.

Pataquiès, *s. m.* błędne łączenie wyrazów (w języku francuzkim) *np.* wymawiając : *pas-en*, *pat-en*, zamiast : *pa-z-en*.

Patarafe, *s. f.* gryzmoła, bazgranina.

Patard, *s. m.* pewna dawna moneta. *Pas un* =, ani szeląga, ani za szeląg.

Patate, *s. f.* kartofel.

Patatras, bach, bęc, wyraz którym się oddaje łoskot upadającego ciała.

Pataud, *s. m.* młody psiak z szerokiemi łapami. *Etre à nage* =, gramolić się dla wydostania się z wody — opływać w dostatkach.

Pataud, aude, *a.* wałkoniowaty. =, *s. m.* wałkoń.

Patauger, *v. a.* brodzić po błocie, brzechtać się w błocie — zagmatwać się.

Pate, *s. f. vid.* Patte.

Pâte, *s. f.* ciasto — massa — konstytucya, komplexya — miazga (papieru, tektury) — glina (porcelany). = *levée*, ciasto rozczynione. = *d'Italie*, makarony, ciasto suche w różne formy. *C'est une bonne* = *d'homme*, to poczciwe człowieczysko. *Porcelaine de bonne* =, porcelana z wybornéj gliny, dobrego gatunku. *Mettre la main à la* =, samemu się zabrać do roboty. *Il n'y a ni pain ni* = *au logis*, nie ma w domu na raz co do gęby włożyć; nędza w domu. *Tomber en* =, rozsypać się (o złożoném piśmie do druku).

Pâté, *s. m.* pasztet — żyd, kleks, plama z atramentu — fortyfikacya zachodząca w wodę i oblana nią zewsząd -- dom odosobniony lub pierzaja kilku domów — druk rozsypany i pomieszany. = *froid*, pasztet na zimno. *Petit* =, pasztecik. = *en terrine*, pasztet z mięsa na zimno w formie. *Un gros* =, tłusty dzieciak. = *d'ermite*, figa rozkrojona z włożonym we środek migdałem. *Faire le* =, szachrować w grze w karty. *C'est un prix fait comme celui des petits* =*s*, to jak bułka za grosz, w tém targu nie ma.

Pâtée, *s. f.* gałki z ciasta i mięsa do karmienia drobiu i t. p.

Patelin, *s. m.* filut, przebiegły, lizuś. =, =ine, *a.* filuterny.

Patelinage, *s. m.* filuterne pochlebstwo, nieszczére lizanie się.

Patelinee, *v. n. et v. a.* lizać się, pochlebiać się. = *une affaire*, mataczyć.

Patelineur, euse, *s.* lizuś, filut.

Patelle, *s. f.* rodzaj muszli.

Patène, *s. f.* paténa : naczynie kościelne.

Patenôtre, *s. f.* ojczenasz, modlitwa pańska — pacierze. =*s*, *pl.* różaniec — ziarna różańca, paciorki — ozdoba architektoniczna nakształt paciorków. *Dire la* = *de singe*, mruczéć pod nosem.

Patenôtrier, *s. m.* paciornik, robiący paciorki.

Patent, **ente**, *a.* jawny, widoczny, oczéwisty. *Acquit-*=, dyplom królewski kwitujący z jakich opłat. *Lettres =entes*, dyplom królewski. =**ente**, *s. f.* patent, dyplom — patent, opłata podatków nałożona na kupców, rzemieślników i t. p. — świadectwo zdrowia dawane w portach okrętom. = *nette*, świadectwo iż okręt wypłynął z kraju gdzie nie było zarazy. = *brute*, świadectwo iż okręt wypłynął z miejsca w którym panowała choroba jaka.

Patenté, **ée**, *a.* patentowany, mający dyplom.

Pater *(patère)*, *s. m.* ojczenasz — wielkie ziarna różańcowe. *Savoir une chose comme son* =, umieć co jak pacierz. *Il ne sait pas son* =, nieuk, jak tabaka w rogu.

Patère, *s. f.* naczynie płaskie z rączką — ozdoba z mosiądzu za którą zaczepiają się firanki.

Paterne, *a. d. g. fm.* ojcowski. *D'un ton* =, tonem strofującym.

Paternel, **elle**, *a.* ojcowski.

Paternellement, *adv.* po ojcowsku.

Paternité, *s. f.* ojcostwo. *La recherche de la* =, poszukiwanie ojcostwa (kto jest ojcem dziecka).

Pâteux, **euse**, *a.* glewki (o chlebie niedopieczonym) — ciastowaty, ciaścisty — zagwazdany, niejasny, nieczysty — zalepiony, zasklepiony (język, gęba) — grzęski (grunt, droga).

Pathétique, *a. d. g.* patetyczny, wzruszający. =, *s. m.* patetyczność, rodzaj patetyczny.

Pathétiquement, *adv.* patetycznie, do łez, do rozrzewnienia.

Pathognomonique, *a. d. g* cechujący chorobę jaką (znak i t. p.).

Pathologie, *s. f.* patologia : nauka o naturze chorób.

Pathologique, *a. d. g.* patologiczny.

Pathos *(pathoce)*, *s m.* pathos ; to co wzrusza serce — udana i wymuszona namiętność.

Patibulaire, *a. d. g.* szubieniczny — patrzący na łotra, na szubienicznika. *Fourches =s*, szubienica. =, *s. m* akta tyczące się złoczyńców traconych.

Patiemment, *adv.* cierpliwie.

Patience, *s. f.* cierpliwość, cierpiętliwość — cierpliwość, wytrwałość. *Prendre* =, czekać. *Prendre son mal en* =, cierpieć, znosić, wytrzymywać co, znosić cierpienia. *Ouvrage de* =, robota długa i nudna. = ! *adv.* zaczekaj, pozwól.

Patience, *s. f.* gatunek szczawiu ogrodnego.

Patient, **ente**, *a.* cierpliwy, cierpiętliwy — wytrwały, cierpliwy —odbierający działanie, cierpiący. =, *s. m.* pacyent, chory — skazany na śmierć, na stracenie.

Patienter, *v n.* czekać cierpliwie.

Patin, *s. m.* patynek, trzewik o grubéj podeszwie — łyżwa (do ślizgania się) — podwalina, belka u schodów. *Fer à* =, żelazo którém się kuje konia na jedną nogę aby się inną opierał.

Patine, *s. f.* gryszpan : niedokwas zielony bronzu na starych medalach miedzianych.

Patiner, *v. a.* gnieść, pognieść (owoce i t. p.) — macać.

Patiner, *v. n.* ślizgać się (na lodzie).

Patineur, *s. m.* lubiący macać nieprzystojnie.

Patineur, *s. m.* ślizgający się (na lodzie).

Pâtir, *v. n.* cierpieć, znosić cierpienia, ból — ucierpieć, wycierpieć. = *de qu''ch*, przypłacić czego czém — cierpieć za co, być ukara-

nym. = *pour qu'un*, cierpieć za kogo, płacić za kogo. *Nature pâtit*, mówi się o osobie zmuszonéj ukrywać przykrość jaką.

Pâtis, *s. m.* pastwisko na nowinie.

Pâtisser, *v. n.* robić ciasta,

Pâtisserie, *s. f.* ciasteczka, ciasta *pl.* — sztuka robienia ciast.

Pâtissier, *s. m.* pasztetnik, piekarz ciast, ciasteczek. =ère, *s. f.* paszteczniczka.

Pâtissoire, *s. f.* stolnica.

Patois, *s. m.* język ludu właściwy każdéj okolicy — prowincyonalizm.

Pâton, *s. m.* gałka (na karmienie kapłunów i t. p.).

Patraque, *s. f.* machina lub mechanika rozterlikana. =, *a. d. g.* zużyty, chyrlawy.

Patre, *s. m.* pasterz, pastuch.

Patres (ad), ad patres. *Aller ad* =, umrzeć, pójść ad patres. *Envoyer ad* =, wyprawić na tamten świat.

Patriarcal, ale, *a.* patryarchalny, z czasów patryarchów — ojcowski, patryarchalny, prosty.

Patriarcat, *s. m.* patryarchat, godność patryarchy — obręb władzy i rządy patryarchy.

Patriarche, *s. m.* patryarcha (w starym testamencie) — patryarcha, godność w kościele łacińskim i greckim — pierwszy fundator (w niektórych zakonach).

Patrice, *s. m.* patrycyusz: piastujący pewną godność w dawném państwie rzymskiém.

Patriciat, *s. m.* patrycyat: godność w państwie rzymskiém — patrycyat, stan patrycyuszów, szlachty za Rzymu Rplitéj.

Patricien, enne, *a.* patrycyusz (w Rzymie Rplitéj) — patrycyusz (w Rplitych włoskich.)

Patrie, *s. f.* ojczyzna, ziemia ojczysta — ojczyzna, ojczyste strony, gniazdo *fig.*

Patrimoine, *s. m.* dziedzictwo po ojcu, dziedzina, ojczyzna* — dziedzictwo, własność, puścizna. *Le* = *de St. Pierre; le* =, kraje papieskie których stolicą jest Witerb.

Patrimonial, ale, *a.* ojczysty, dziedziczny.

Patriote, *s. m.* patryota, kochający ojczyznę. =, *a. d. g.* patryotyczny.

Patriotique, *a. d. g.* patryotyczny. *Don* =, dar złożony na ołtarzu ojczyzny.

Patriotiquement, *adv.* patryotycznie.

Patriotisme, *s. m.* patryotyzm, miłość ojczyzny.

Patristique, *s. f.* patrystyka, historya ojców kościoła.

Patrociner, *v. n.* prawić tonem kaznodziejskim.

Patron, *s. m.* opiekun, obrońca — patron (święty) — pan domu, gospodarz — u Rzymian: patron (względem wyzwoleńców) — pan niewolnika — kollator mianujący na beneficya — na okręcie: naczelnik majtków. *Cardinal* =, kardynał pierwszy minister. =onne, *s. f.* patronka (święta) — opiekunka.

Patron, *s. m.* forma z papieru lub tektury (sukni, obuwia) — wzorki wystrzygane do malowania pokojów i t. p.

Patronage, *s. m.* opieka — kollatorstwo kościoła.

Patronal, ale, *a.* patroński, patrona lub patronki. *Fête* =*ale*, święto patrona miejsca jakiego.

Patronner, *v. n* malować pociągając farbą po powystrzyganych wzorkach.

Patronymique, *a. d. g.* patronymiczny, pochodzący od ojca (o imieniu).

Patrouillage, *s. m.* babranie się

w błocie — świństwo, paskudztwo.

PATROUILLE, s. f. patrol, objażdżka — patrol : żołnierze odbywający patrol.

PATROUILLER, v. n. babrać się w błocie, gmérać w czém — paskudzić, nieporządnie co robić.

PATROUILLIS, s. m. paskudztwo—kał, kałuża.

PATTE, s. f. łapa (u źwierząt, ptaków) — noga (u owadów) — łapa fm., ręka — linia do liniowania nót muzycznych — klapa u wyłogów munduru — korzeń (u niektórych roślin) — klapka z guzikiem do zapinania sukni i t. p. — nóżka u kieliszka—okucie przymocowujące okna i t. p. *Marcher à quatre =s*, chodzić na czterech nogach. *Mettre la = sur qu''un*, zbić kogo. *Tomber sous la = de qu''un*, wpaść na czyje ręce. *Tenir qu''un sous sa =*, trzymać kogo pod obuchem, w ryzie. *Donner un coup de = à qu''un*, szarpać kogo (w oczy lub zaocznie). *Etre entre les =s de qu''un*, być w czyich szponach.

PATTE D'OIE, s. f. punkt w którym się schodzi kilka dróg lub ulic — zmarszczki w zewnętrznym kącie oka u starych osób.

PATTE-PELU, PATTE-PELUE, s. m. chytry, przebiegły.

PATTU, TUE, a. z dużemi łapami — z obrosłemi nogami (kura i t. p.). *Pigeon =*, kapucynek (gatunek gołębi).

PATURAGE, s. m. pastwisko—prawo pasienia gdzie.

PÂTURE, s. f. żér, jadło, pożywienie, karm', pokarm — pasza dla bydła — pastewnik, trawnik, pastwisko — jedzenie, strawa — pastwa. *Devenir = de..*, stać się pastwą czyją, pójść na pastwę.

PÂTURER, v. n. paść się (o bydle).

PÂTUREUR, s. m. wiodący konie na trawę, na paszę.

PÂTURON, s. m. pęcina, przegub koński.

PAULETTE, s. f. pewna opłata którą niektórzy urzędnicy płacili królowi aby ich posady dostały się ich dzieciom.

PAULO-POST-FUTUR, s. m. czas przyszły blisko mający nastąpić.

PAUME, s. f. dłoń. *Siffler en =*, świstać złożywszy dłoń w trąbkę.

PAUME, s. f. gra w piłkę. *Longue =*, miejsce otwarte zewsząd do gry w piłkę. *Courte =*, miejsce zamknięte murami do gry w piłkę.

PAUMELLE, s. f. płaskur, jęczmień dwurzędowy.

PAUMER, v. a. *= la gueule*, trzasnąć w mordę.

PAUMIER, s. m. gospodarz miejsca do gry w piłkę.

PAUMURE, s. f. *vid.* EMPAUMURE.

PAUPÉRISME, s. m. żebractwo, ubodzy, żebracy.

PAUPIÈRE, s. f. powieka — rzęsa.

PAUSE, s. f. przestanek, pauza. *Faire une =*, zatrzymać się, stanąć (w mowie lub idąc) — zrobić przestanek (w mowie, pisząc).

PAUSER, v. n. zatrzymywać się z przyciskiem.

PAUVRE, a. d. g. biedny, ubogi—niebogaty — ubogi, zubożony (kraj i t. p.) — lichy, nędzny, podłego gatunku. *Le = homme*, z politowaniem : biedak, nieborak, biedaczek, nieboraczek. *Un = homme*, człowieczyna, człeczyna. *= d'esprit*, płytka głowa — w Ewanielii : ubogi w duchu. =, s. m. ubogi, żebrak.

PAUVREMENT, adv. w niedostatku, w biédzie — licho, nędznie, ubogo.

PAUVRESSE, s. f. babka żebrająca.

PAUVRET, s. m. biédaczek, nie-

boraczek. =ETTE, *s. f.* nieboga, biedaczka.

PAUVRETÉ, *s f.* bieda, niedostatek, nędza — lichota, nędza — liche lub pospolite koncepta.

PAVAGE, *s. m.* bruk, kamienie — bruk, wybrukowanie.

PAVANE, *s. f.* pewien taniec poważny.

PAVANER (SE), *v. pron.* pysznie stąpać, stąpać jak z tabulatury.

PAVÉ, *s. m.* kamień brukowy, głaz — bruk — brukowany gościniec — ulica — posadzka. *Sur le = de Paris*, w Paryżu. *Battre le =, vid.* BATTRE. *Être sur le =*, siedzieć na burku, na bruku, być bez sposobu do życia. *Il est sur le = du roi*, jest na drodze publicznéj gdzie mu wolno być jak każdemu. *Bride en main sur le =*, po bruku nie trzeba cwałować — nie trzeba zbyt nagle postępować. *Faire quitter le = à qu''un*, przepędzić kogo, przepłoszyć. *Tâter le =*, postępować z ostróżnością. *Tenir le haut du =*, *fig.* mieć wziętość.

PAVEMENT, *s. m.* bruk, brukowanie — posadzka, pawiment*.

PAVER, *v. a.* brukować, wybrukować. PAVÉ, ÉE, *prt*, brukowany. *Il a le gosier pavé*, ma wyparzone gardło. *Les rues en sont pavées*, pełno tego, czapką rzuć to trafisz w to a to (czego bardzo wiele).

PAVESADE, *s. f.* płótno które w czasie bitwy rozpinano na okręcie aby zakryć poruszenia wewnętrzne.

PAVEUR, *s. m.* brukarz.

PAVIE, *s. m.* gatunek brzoskwini któréj miękisz przylega do pestki.

PAVILLON, *s. m.* namiot, płótno rozpięte, popona* — pawilon nad łóżkiem — pokrowiec cymboryum — pawilon, skrzydło gmachu — rozwarty koniec trąbki, rogu i t. p. — flaga, pawilon, bandera — flaga, marynarka. *Assurer son =*, dać ognia z dział wywieszając flagę. *Baisser le =; baisser =, vid.* BAISSER. *Se ranger sous le = de qu''un*, uciec się pod czyją opiekę. *Sous = neutre*, pod flagą neutralną, na okrętach narodu neutralnego.

PAVOIS, *s. m.* tarcza, puklerz, paiża — płótno rozpinane w dni uroczyste na okręcie. *Etre élevé sur le =*, być wybranym na króla.

PAVOISER, *v. a.* ubrać w rozpięte choragwie i t. p.

PAYABLE, *a. d. g.* mający się zapłacić, wypłacić, złożyć (o summie i t. p.).

PAYANT, ANTE, *a. et s.* płacący — płatny (bilet i t. p.). *Carte =ante*, rachunek za jedzenie (w traktyerni)

PAYE, *s. f.* płaca, żołd, gaża (w wojsku) — zapłata — wypłata, wypłacanie — płacący, dłużnik. *Haute =*, żołd powiększony. *Morte =*, stary sługa na łaskawym chlebie — dawniéj: żołnierz na garnizonie. *Une bonne, une mauvaise =*, dobry, zły dłużnik.

PAYEMENT, *s. m.* zapłata — wypłata, płacenie, wypłacenie, uiszczenie się.

PAYEN, ENNE, *vid.* PAÏEN.

PAYER, *v. a.* zapłacić, wypłacić (summę), uiścić się z długu — kupić po tyle a tyle, zapłacić po temu a temu — płacić — nagrodzić, wynagrodzić, zapłacić. *= de qu''ch*, przypłacić czego czém — odpokutować za co. *= de sa personne*, własnéj głowy nadstawić. *= pinte, bouteille*, zafundować butelkę..., kupić komu, zaprosić na co. *= les violons*, zapłacić za co nie mając żadnéj stąd korzyści. *= sa bienvenue*, dać wkupne, wkupić się. *= de belles paroles*, zbyć słówkami. *= d'ingratitude*, źle się wypłacić, okazać się niewdzięcznym. *= qu''un*

de retour, odwdzięczyć się — być wzajemnym. = *de raisons*, wytłómaczyć się czém. = *d'effronterie*, bezczelnie się wyprzéć czego; wyłgać się. = *d'audace*, nadrobić odwagą. *Se = de qu''ch*, kontentować się czém. Payé, ée, *prt.* zapłacony, wypłacony. *Cela est bien payé*, to drogo. *Cela n'est pas payé*, to za tanio. *Je suis payé pour cela*, (mówi ten kto nie chce drugi raz czego próbować) wiem ja czém to pachnie. *Il n'est pas payé pour faire telle chose*, ktoby mu kazał to a to.

Payeur, euse, *s. m.* płacący, dłużnik — płatnik. *Bon* =, rzetelny dłużnik.

Pays, *s. m.* kraj — okolice, strony — naród, ojczyzna — państwo, kraj, kraina, dziedzina *fig. De* =, krajowy, tutejszy — tameczny. = *à blé*, okolice pszenne, gdzie się rodzi dużo pszenicy. = *de bois*, kraj lesisty. *Plat* =, wieś, kraj (nie miejsce warowne). *Pays* =, równina, równiny *pl.* = *d'états*, prowincye we Francyi gdzie stany wotowały pobór podatków. = *d'élection, d'obédience*, *vid.* Election, Obédience. *Le = de sapience*, Normandya. *Gagner* =, przyśpieszać kroku. *Tirer* =, uciec. *Juger à vue de* =, sądzić o kraju z przejazdu tylko. *Faire voir du = à une personne*, zadać komu fatygi, kłopotów. *Un = perdu*, kraj ubogi — oddalona strona miasta i t. p. jak na końcu świata *fig. Cet homme est bien de son* =, łatwowierny człowiek. *Savoir la carte du* =, znać ludzi swoich okolic, wiedzieć z kim się ma żyć.

Pays, *s. m.* Payse, *s. f. pop.* rodak, rodaczka, z jednych okolic z kim.

Paysage, *s. m.* kraj, kraina — krajobraz, pejzaż — krajobrazy, pejzaże.

Paysagiste, *s. m.* malarz pejzażów.

Paysan, *s. m.* wieśniak, chłop; włościanin — gbur. =anne, *s. f.* chłopka, wieśniaczka; włościanka. *A la =anne*, po chłopsku, jak wieśniak.

Paysannerie, *s. f.* wieśniactwo, chłopstwo — stan wieśniaczy — obyczaje wiejskie.

Péage, *s. m.* myto drogowe, kopytkowe, mostowe — pobór myta drogowego i t. p.

Péager, *s. m.* poborca myta.

Peau, *s. f.* skóra (ludzka lub źwierzęca) — skórka, epiderm — skórka, łupina (na owocach) — kożuszek, kożuch (na mléku) — pargamina, dyplomata. =x, *pl.* skóra obwisła. *Maladies de* =, *de la* =, choroby skórne. *Gras à pleine* =, tłusty, opasły. *Dans sa = mourra le renard*, co się łyse urodzi to i łyse zginie. *Je ne voudrais pas être dans sa* =, niechciałbym być w jego skórze. *Il ne saurait durer dans sa* =, nieusiedzi, nie ustoi.

Peausserie, *s. f.* handel skór, skórnictwo, białoskórnictwo.

Peaussier, *s. m.* białoskórnik.

Peaussier, *a. m.* skórny (muszkuł).

Peautre, *s. m. Envoyer qu''un au =; aux =s*, odprawić kogo, pozbyć się.

Pec, *a. m.* solony i upakowany (śledź).

Peccable, *a. d. g.* grzeszący, mogący grzeszyć.

Peccadille, *s. f.* mały grzech, drobnostka, byle co złego.

Peccant, ante, *a. Méd.* dolegający, szkodliwy.

Peccata, *s. m. pop.* osieł — głupiec, osieł.

Peccavi, *s. m.* uderzenie się w piersi, wyznanie grzechu.

Pêche, *s. f.* brzoskiew — brzos-

kwinia: owoc. *Un matelas rembourré de noyaux de* =*s*, materac twardy.

Pêche, *s. f.* rybołowstwo — połów ryb, prawo połowu; ryby — połów, ryby złowione — połów (pereł, korali i t. p.) — wydobycie z wody.

Péché, *s. m.* grzéch — przestępstwo. = *de commission*, grzéch z dopuszczenia się czego. = *d'omission*, grzéch z opuszczenia czego. *Accuser ses* =*s*, wyznać grzéchy. *Mettre qu''un au rang de* =*s oubliés*, zapomniéć o kim.

Pécher, *v. n.* grzészyć, zgrzészyć, popełnić grzéch — grzészyć, zgrzészyć przeciw..., przestąpić co, wykroczyć przeciw... = *par telle chose*, mieć wadę jaką, grzészyć czém. *Qui perd pèche*, czyja strata tego i grzéch.

Pêcher, *s. m.* brzoskiew, brzoskwinia: drzewo.

Pêcher, *v. a.* łowić ryby, łapać ryby — ułowić, złapać, złowić — dostać, wywlec skąd. = *au plat*, brać z półmiska ile się podoba. = *un étang*, wyłowić staw.

Pêcherie, *s. f.* miejsce do łowu ryb, połowu pereł i t. p.

Pécheur, *s. m.* grzésznik. Pécheresse, *s. f.* grzésznica. *La femme* =*esse*, jawnogrzésznica.

Pêcheur, *s. m.* rybak — miłośnik rybołostwa — poławiający perły, korale i t. p.

Pécore, *s. f.* bydlę, źwierzę — głupiec, bydlę.

Pecque, *s. f.* głupia baba.

Pectoral, ale, *a.* piersiowy, od piersi, na piersi, od bólu piersi, pektoralny—dobry na piersi. *Croix* =*ale*, krzyż na piersiach; oznak godności biskupiéj.

Pectoral, *s. m.* pektorał, napierśień u wielkiego kapłana u Izraelitów.

Péculat, *s. m.* kradzież grosza publicznego.

Pécule, *s. m.* zarobek osoby będącéj pod władzą innéj.

Pécune, *s. f.* (*vi.*) pieniądze, grosz, gotówka.

Pécuniaire, *a. d. g.* pieniężny, z pieniędzy, od pieniędzy. *Intérêt* =, procent z pieniędzy.

Pécunieux, euse, *a.* pieniężny, mający w gotówce.

Pédagogie, *s. f.* pedagogia, wychowanie młodzieży — szkoła.

Pédagogique, *a. d. g.* pedagogiczny, nauczycielski, szkolny.

Pédagogue, *s. m.* nauczyciel, bakałarz, belfer *fm.* — strofujący, pedagog.

Pédale, *s. f.* organy na których się gra deptając nogami — w fortepianie: pedały w które się uderza nogą.

Pédané, *a. m. Juges* =*s*, dawniéj: sędziowie pomniejszych juryzdykcyi sądzący stojąc.

Pédant, *s. m.* bakałarz — pedant, zarozumiały o swojéj nauce— nudziarz. =ante, *s. f.* pedantka — nudziarka. =, =ante, *a.* pedancki, właściwy pedantom.

Pédanter, *v. n.* być bakałarzem.

Pédanterie, *s. f.* bakałarstwo — pedantyzm, pedanterya — nudna uczoność.

Pédantesque, *a. d. g.* zakrawający na pedanta, pedancki.

Pédantesquement, *adv.* po pedancku, z pedancka.

Pédantisme, *s. m.* pedantyzm, ułożenie pedanta.

Pédéraste, *s. m.* pederasta, popełniający pederastyą.

Pédérastie, *s. f.* pederastya, sodomia.

Pédestre, *a. d. g.* pieszy, idący piechotą. *Statue* =, posąg wystawiający osobę stojącą.

Pédestrement, *adv.* pieszo, piechotą.

Pédicelle, *s. m.* *Bot.* szypuleczka.

Pédiculaire, *a. d. g.* wszawy, wszywy.

Pédiculaire, *s. f.* gnidosz : roślina.

Pédicule, *s. m.* *Bot.* szypułka.

Pédiculé, ée, *a.* z szypułką.

Pédicure, *a. et s. d. g.* lecący nagniotki, odciski (chirurg).

Pédiluve, *s. m.* moczenie nóg.

Pédimane, *s. et a.* zwierzę z wielkim palcem u nogi oddzielonym od reszty palców.

Pédomètre, *s. m. vid.* Odomètre.

Pédon, *s. m.* kuryer pieszy.

Pédoncule, *s. m.* *Bot.* szypułka.

Pédonculé, ée, *a.* *Bot.* szypułkowaty.

Pégase, *s. m.* pegaz, koń skrzydlaty (w mitologii) — pegaz : konstellacya. *Monter sur* =, wsiąść na pegaza : pisać wiersze.

Peigne, *s. m.* grzebień (do czesania) — grzebień (utrzymujący włosy) — grzebień (do czesania wełny i t. p.) — rodzaj mięczaka i muszli. = *de poche*, grzebyk, grzebyczek. *Sale comme un* =, brudny, niechlujny. *Donner un coup de* =, przeczesać włosy. *Donner un coup de* = *à qu''un*, zbić kogo.

Peigner, *v. a.* czesać, wyczesać, rozczesywać (włosy) — czesać (len i t. p.) — wybić, zbić, wytargać za łeb. *Se* =, czesać się, wyczesać się. Peigné, ée, *prt.* wyczesany, rozczesany — uczesany — wymuskany — starannie utrzymywany (ogród i t. p.). *Peigné à la diable*, rozczochrany. *Un mal peigné*, *s. m.* niechluj, plucha.

Peignier, *s. m.* grzebieniarz, przedający lub robiący je.

Peignoir, *s. m.* pudermantel — odziewek kładziony wychodząc z wanny.

Peignures, *s. f. pl.* włosy wyczesywane, kosmyki włosów.

Peindre, *v. a.* malować, odmalować, wymalować kogo, co — malować, być malarzem — pomalować (ścianę na biało i t. p.) — malować, odmalować, kreślić, skreślić, opisać, opisywać — wystawiać, przedstawiać. = *l'histoire*, malować obrazy z historyi. = *d'idée*, *de mémoire*, malować z pamięci. *Se faire* =, kazać się malować. = *en Diane*, *en bergère*, malować w postaci Diany, pasterki. = *qu''un en beau*, odmalować piękniejszym jak jest. *Cet homme est fait à* =, cudny, piękny, malować go — jak ulany (o sukni dobrze leżącéj). *S'achever de* =, zrujnować się do szczętu — upiwszy się jeszcze pić. *Pour nous achever de* =..., na domiar złego, na dobitkę. *Se* =, malować się, wydawać się takim a takim. Peint, einte, *prt.* malowany — odmalowany — pomalowany — skreślony. *Toiles peintes*, płótna malowane, cyc.

Peine, *s. f.* kara — przykrość, dolegliwość — utrapienie, boleść, cierpienie — męka, męczarnia, katusza — trud, praca, mozoła — fatyga, znużenie, znój, zmordowanie — kłopot — fatyga, pofatygowanie się — trudność, ciężkość. *Sur* =; *sous* =; *à* = *de*..., pod karą, z zagrożeniem tego a tego. *Sous les* =*s de droit*, pod karami prawnemi. *La* = *du sens*, męki (w piekle). *La* = *du dam*, *vid.* Dam. *Les* =*s de l'enfer*, męki piekielne. *Être dans la* =, być w niedostatku. *Etre en* = *de*..., trwożyć się o co, troskać się być niespokojnym o..... *Etre hors de* =, przestać się troszczyć o co. *Mourir à la* =, nadaremnie się starać o co, umrzeć a nie doka-

zać czego, niepodołać czemu — zapracować się. *Perdre sa* =, zadać sobie próżną pracę. *Cela ne vaut pas la* =; *ce n'est pas la* =, to niewarto fatygi, zachodu. *Cela fait* = *à voir*, przykro, boleśnie patrzyć na to. *Prenez la* =, pofatyguj się. *Il aura beaucoup de* =, trudno mu będzie. *Il a de la* = *à* .., z trudnością mu przychodzi to a to. *A* =, zaledwie — tylko co — skoro tylko. *A grand'*=, z trudnością, ledwie.

Peiner, *v. a.* zmartwić, strapić — znużyć, zmordować — za nadto wypracowywać — doznawać trudu, użyć się — silić się, dobywać sił — upadać pod ciężarem. *Se* =, zadawać sobie trudu. Peiné, ée, *prt.* zmartwiony, strapiony tém a tém — trudny, na którym widać usiłowania, wysilenie.

Peintre, *s. m.* malarz; trudniący się malarstwem — malarz, umiejący co kreślić, przedstawiać. *Gueux comme un* =, goły jak bizon, jak turecki święty.

Peinturage, *s. m.* pomalowanie, malowanie (jedną farbą).

Peinture, *s. f.* malarstwo — obraz, malowidło — pomalowanie, malowanie — odmalowanie, żywe skréślenie. *En* =, pozornie, z imienia tylko (nie rzeczywiście).

Peinturer, *v. a.* pomalować (jedną farbą).

Peintureur, *s. m.* malarz pokojów.

Pékin, *s. m.* pekin: materya jedwabna.

Pelade, *s. f. vid.* Alopécie.

Pelage, *s. m.* maść koni, sierć tego a tego koloru.

Pélamide, *s. f.* ryba morska podobna do makrela.

Pelard, *a. m. Bois* =, drzewo obłupione z kory.

Pèle, *s. m. vid.* Pelle.

Pêle-mêle, *adv.* razem, w pomieszaniu, jak groch z kapustą *fm.* Le =, *s. m.* natłok bez porządku, nieład.

Peler, *v. a.* skubać, oskubać — oparzyć (prosię, świnię) — zdjąć łupinę, obedrzeć z łupiny, obrać. = *la terre*, gracować, zerżnąć darń, murawę. =, *v. n.* opadać (o skórce z ciała). Pelé, ée, *prt. ets.* oskubany — wytarty — obrany z łupinki — goły, łysy (o górze, skale) — łysy (o człowieku). *Il y avait quatre* =*s et un tondu*, mówi się o zgromadzeniu nielicznem i z ludzi bez znaczenia.

Pèlerin, *s. m.* pielgrzym (na miejsca święte) wędrowiec, wędrownik, pątnik*, pielgrzym. = *de St-Michel, de St-Jacques*, pielgrzym odprawiający pielgrzymkę do Sgo Michała i t. d. — filut, zręczny i przebiegły. =ine, *s. f.* pielgrzymka, pątniczka*.

Pèlerinage, *s. m.* pielgrzymstwo, pielgrzymka — wędrówka — miejsce święte do którego się odbywają pielgrzymki.

Pèlerine, *s. f.* peleryna, pelerynka - *vid.* Pèlerin.

Pélican, *s. m.* pelikan, baba: ptak — rodzaj alembika szklannego — kleszczyki do rwania zębów.

Pelisse, *s. f.* futro, futerko, szuba, szubka, kiereja, delia, bekieszka.

Pelle, *s. f.* łopatka — szufla (do zboża. = *de jardin*, rydel.

Pellée, Pellerée, Pelletée, *s. f.* pełna łopatka, rydel, szufla; ile się da zabrać na nie.

Pelleterie, *s. f.* kuśnierstwo, celowanie skórek na futra — handel futrzany — futra, skórki.

Pelletier, *s. m.* kuśnierz. =ère, *s. f.* kuśnierka.

Pellicule, *s. f.* skórka.

Pelote, *s. f.* kłębek — poduszecz-

ka na szpilki — strzałka, gwiazdka na czole konia. = *de neige*, gałka ze śniegu. *Faire sa* =, ciułać, zbierać, uciułać grosza. *La = se grossit*, zbiera się (złe, krzywdy).

Peloter, *v. n.* bawić się w piłkę (nie grając partyi). = *en attendant partie*, trudnić się czém czekając czegoś lepszego — robić co na spróbowanie tylko. =, *v. a.* zbić, wygrzmocić, wysztorchać.

Peloton, *s. m.* kłębek, kłębuszek — piłka nie obszyta w skórkę — kupka (osób i t. p.) — oddział (w wojsku) — plóton. *Feu de* =, ogień plótonowy. *Se mettre en* =, skupić się, zebrać się w kupkę.

Pelotonner, *v. a.* zwijać na kłębek. *Se* =, skupić się, skupiać się, zbiegać się — zebrać się, zwinąć się w kłębek.

Pelouse, *s. f.* trawnik.

Peltaste, *s. m.* peltasta : żołnierz uzbrojony tarczą zwaną *Pelta* (u starożytnych).

Pelte, *s. f.* pelta : rodzaj małéj tarczy.

Pelu, ue, *a.* kosmaty, obrosły, *vid.* Patte-pelue.

Peluche, *s. f.* plusz : wszelka materya z długim włosem.

Pelucher, *v. n.* kosmacić się (o materyi).

Peluché, ée, *a.* kosmaty.

Pelure, *s. f.* łupinka, łupina.

Pelvien, enne, *a. Anat.* miednicowy, należący do miednicy.

Penaillon, *s. m.* gałgan, łachman — z pogardą : pop, klecha.

Pénal, ale, *a.* karny. *Code* =, *vid.* Code. *Disposition =ale*, rozporządzenie karne (oznaczające karę, w ustawie).

Pénalité, *s. f.* kary, system karania.

Pénard, *s. f. Vieux* =, stary filut — stary birbant.

Pénates, *a. et s. m. pl.* penates, penaty, bogowie domowi *fig.* mieszkanie, domowe progi, domowa strzecha.

Penaud, aude, *a.* zawstydzony.

Penchant, ante, *a.* nachylony, pochylony — ku schyłkowi, na schyłku.

Penchant, *s. m.* pochyłość — schyłek, bliski koniec — skłonność, popęd, pociąg do czego.

Penchement, *s. m.* pochyłość, pochyłe trzymanie się, pochyłe noszenie (głowy i t. p.).

Pencher, *v. a.* schylić co, nachylić (co, czego), przechylić. =, *v. n.* schylić się, przechylić się, nachylić się — chylić się (do upadku i t. p.) — skłaniać się do czego. *Se* =, nachylić się. Penché, ée, *prt.* nachylony, schylony. *Des airs* =*s*, umizgi.

Pendable, *a. d. g.* wart szubienicy, stryczka. *Cas* =, przestępstwo za które czeka stryczek. *Un tour* =, psota, figiel.

Pendaison, *s. f.* powieszenie, obieszenie, szubienica — wieszanie.

Pendant, nte, *a.* wiszący, zwieszony, obwisły — wiszący, w zawieszeniu (proces, sprawa). =, *s. m.* pendent (u szpady i t. p.) — przyczepa *fm.* — nieodstępny towarzysz — wszystko co jedno z drugiém w parze chodzi. =*s*, *pl.* dwa obrazy i t. p. które w parze chodzą. =*s d'oreilles*, kólczyki, zausznice. *La = des eaux*, grunta leżące nad brzegiem wód.

Pendant, *prép.* w czasie, podczas czego, w czém, za. = *l'hiver*, w zimie. = *votre séjour*, za twego pobytu. = *que*..., podczas gdy...

Pendard, arde, *s.* wisielec, szubienicznik.

Pendeloque, *s. f.* drogi kamień wieszany u kólczyków — kawałki kryształu u pająka — łachman, gałgan.

Pendentif, *s. m.* część kulista sklepienia między arkadami utrzymującemi kopułę.

Pendiller, *v. n.* wisiéć, kołysać się wisząc (jak chusty i t. p.).

Pendre, *v. a.* wieszać, zawiesić, powiesić — powiesić, obiesić, obwiesić (na szubienicy), wieszać. =, *v. n.* wisiéć — opadać, spadać, za nisko spadać (o sukni i t. p.) — być obwisłém. *Dire pis que = d'un homme*, sceny wygadywać na kogo obmawiać. *Cet homme ne vaut pas le =*, ladaco, nicpoń, urwisz, urwis. *Autant lui en pend à l'œil, à l'oreille*, i jemu się co podobnego dostanie. *Se =*, uwiesić się, zawisnąć na czém — powiesić się, obwiesić się. **Pendu**, **ue**, *prt. et s.* powieszony — zawieszony — wisielec, powieszony. *Sec comme un pendu d'été*, suchy, wyschły jak szczépa. *Je veux être pendu si...*, niech mnie diabli wezmą jeżeli.... *Etre pendu haut et court*, skończyć na szubienicy.

Pendule, *s. m.* zégar stołowy. =, *s. m.* wahadło — perpendykuł u zégara.

Pêne, *s. m.* ząb klucza — rygiel (w zamku).

Pénétrabilité, *s. f.* przenikliwość : własność bycia przeniknionym.

Pénétrable, *a. d. g.* przenikliwy — do przebycia, który można przebyć, zwiedzić, którego można dociec, zgłębić.

Pénétrant, **ante**, *a.* mocny, tęgi, gryzący — dojmujący, przejmujący wskróś (wiatr i t. p.) — przenikający (wzrok i t. p.).

Pénétratif, **ive**, *a.* przenikliwy, łatwo przenikający.

Pénétration, *s. f.* przenikliwość, moc przenikania — bystrość, przenikliwość, przenikłość.

Pénétrer, *v. a.* przenikać, przechodzić co wskróś — przejmować, przejąć, dojmować — przenikać, przeniknąć, dociec, dociekać. =, *v. n.* przedrzéć się, przedzierać się, dostać się gdzie. *Laisser =*, puścić, wpuścić, przepuścić kogo. *Se =*, przejąć się czém. **Pénétré**, **ée**, *prt.* przejęty, przeniknioпу. *Il a l'air pénétré*, widać że go to obeszło.

Pénible, *a. d. g.* trudny, mozolny, ciężki — nużący, mordujący — przykry, bolesny, dolegliwy.

Péniblement, *adv.* z trudnością, z ciężkością, z utrudzeniem. *Il fait = telle chose*, przychodzi mu to z trudnością, kosztuje go wiele.

Péniche, *s. f.* rodzaj małego statku wojennego.

Pénicillé, **ée**, *a. Bot.* penzelkowaty.

Pénil, *s. m.* kość wstydliwa okryta włosem.

Péninsule, *s. f.* półwysep — półwysep iberyjski : Hiszpania i Portugalia.

Pénitence, *s. f.* pokutowanie, pokuta — pokuta (zadana przez spowiednika) — pokuty : posty i inne umartwienia — kara, pokuta — fant (w grach). *Pour =*, za pokutę, za karę. *Faire = de ses excès*, pokutować za grzéchy, przypłacić ich (zdrowiem i t. p.). *Faire =*, pościć, zły obiad zjeść. *Psaumes de la =*, psalmy pokutne.

Pénitencerie, *s. f.* godność, urząd penitencyaryusza.

Pénitencier, *s. f.* penitencyaryusz : kapłan do rozgrzészania za niektóre grzéchy szczególne.

Pénitent, **ente**, *a. et s.* pokutujący — nazwisko pewnych bractw poświęconych pobożności i pokucie.

Pénitentiaire, *a. d. g.* poprawczy, mający na celu moralną poprawę przestępców.

Pénitentiaux, elles, *a. pl.* pokutne (psalmy, uczynki i t. p.).

Pénitentiel, *s. m.* rytuał pokuty.

Pennage, *s. m.* barwa, pierze, ubarwienie (ptastwa) — pióra (ptasze).

Penne, *s. f.* lotka : dłuższe pióro u ptaka.

Pennon, *s. m.* dawniéj : chorągiew u naczelnika dwudziestu ludzi. *Faire de = bannière*, postąpić na wyższy stopień.

Pénombre, *s. f.* połowiczny cień ciał niebieskich.

Pénon, *s. m.* piórko osadzone na korku zawieszane na okręcie dla poznania kierunku wiatru.

Pensant, ante, *a.* myślący. *Bien* =, dobrze myślący — przychylny. *Mal* =, nieprzyjazny — posądzający. *La faculté =nte*, władza myślenia.

Pensée, *s. f.* myśl, działanie umysłu — myśl, myśli, myślenie — rozmyślanie, rozpamiętywanie — myśl, opinia, mniemanie — myśl, pomysł, idea. *Entrer dans la = de qu''un*, wejść w czyją myśl, pojmować, rozumieć kogo. *Cela n'est jamais entré dans ma =*, ani mi postało w głowie, ani przyszło na myśl, ani przeszło przez myśl. *N'avoir aucune = de...*, wcale nie myśléć o czém. *S'a = était....*, zdaniem jego było.... *Cela m'est venu dans la =, en =*, przyszło mi na myśl.

Pensée, *s. f.* brat i siostra ; bratki : gatunek fiołka trzykolorowego. Tenże kwiatek o większych listkach zowie się : maśluki.

Penser, *v. n.* myśléć — rozmyślać, przemyśliwać — zastanawiać się, rozważać, rozumować — z trybem bezok. o mało co się niestać, być bliskim czego. *Bien* =, być dobrego sposobu myślenia. *= à qu''ch*, myśléć o czém, o kim — mieć zamiar. *A quoi pensez-vous de faire cela*, co myślisz z tém zrobić. *Pensez-y*, zważ, rozważ to. *= à mal*, w złéj myśli co czynić. *Pensez à vous*, pamiętaj o sobie — strzeż się. *Il a pensé devenir fou*, o mało nieoszalał. =, *v. a.* myśléć tak lub tak, wyobrażać sobie, rozumieć, mniemać, sądzić że... — wymyślić co, obmyślić. *J'ai pensé une chose;* przyszła mi jedna myśl że... — zamierzać sobie co. *= touthaut*, otwarcie mówić co się myśli. *A ce que je pense*, ile mi się zdaje.

Pensé, ée, *prt.* pomyślany — wymyślony.

Penser, *s. m.* myśl, myśli.

Penseur, *s. m.* człowiek myślący.

Pensif, ive, *a.* zamyślony, zadumany, dumający.

Pension, *s. f.* pensya, pieniądze na życie — pensya, dom prywatny, stół i mieszkanie — pensya, szkoła — pewna summa pobierana co rok z beneficyum — żywienie koni *Mettre qu''un en =*, oddać na pensyą. *Tenir =*, utrzymywać pensyą, stołowników. *Demi-=*, opłata za sam stół — stołownicy.

Pensionnaire, *s. d. g.* stołownik, pensyonarz — uczeń lub panna z pensyi, na pensyi — pobierający pensyą z rządu — wielki pensyonarz : tytuł godności niegdyś w Hollandyi.

Pensionnat, *s. m.* pensya, mieszkanie pensyonarzów.

Pensionner, *v. a.* wyznaczyć pensyą komu.

Pensum *(sum=some)*, *s. m.* pokuta, pensum : zadanie dane uczniowi za karę, za pokutę.

Pentacorde *(enta=inta)*, *s. m.* rodzaj liry o pięciu stronach.

Pentagone, *a. d. g.* pięciokątny, pięcioboczny. =, *s. m.* pięciokąt.

Pentagynie, *s. f. Bot.* klassa roślin pięciosłupkowych.

Pentamètre, *s. et a. m.* pentametr, wiersz pentametryczny, z pięciu stóp.

Pentandrie, *s. f. Bot.* klassa roślin pięcioprręcikowych.

Pentapole, *s. f.* okręg zawierający pięć miast (mianowicie pięciu wywroconych miast : Sodomy, Gomory i t. d.).

Pentateuque, *s. m.* pentateuch, pięcioro ksiąg mojżeszowych.

Pentathle, *s. m.* pięć igrzysk (u starożytnych).

Pente, *s. f.* pochyłość, spadzistość — skłonność ku czemu — firaneczki w szafkach na książki — firanka otaczająca u góry wielkie firanki łóżka.

Pentecôte, *s. f.* Zielone świątki.

Pentière, *s. f. vid.* Pantière.

Penture, *s. f.* zawiasa, zawiasy żelazne, wiązadła przybite do drzwi, za pomocą których na czopkach się obracają.

Pénultième, *a. d. g.* przedostatni. =, *s. f.* przedostatnia zgłoska.

Pénurie, *s. f.* brak, niedostatek — ubóstwo.

Péotte, *s. f.* wielka gondola na morzu adryatyckiém.

Péperin, *s. m.* rodzaj wulkanicznego kamienia.

Pépie, *s. f.* pypeć: narost na języku u kur i t. p. *Il n'a point la* =, mówi się o wiele pijącym lub gadatliwym.

Pépin, *s. m.* ziarno w owocu.

Pépinière, *s. f.* szkółka (drzewek) — szkoła, szkółka *fig.*

Pépiniériste, *s. et a. m.* ogrodnik mający szkółkę (drzewek).

Péplum *(peplome)*. Peplon, *s. m.* peplum, płaszczyk kobiet w starożytności.

Percale, *s. f.* perkal,

Percaline, *s. f.* kitaj.

Perçant, ante, *a.* ostry, przebijający — ostry, przenikający, dojmujący (wiatr i t. p.) — bystry (wzrok i t. p.) — przeraźliwy (krzyk) — przenikliwy, bystry.

Percé, *s. m. vid.* Percée.

Perce (en), *adv. Mettre du vin en* =, przewiercić beczkę wina, napocząć ją. *Laisser du vin en* =, zostawić beczkę otwartą, przebitą.

Perce-bois, *s. m.* czerw : robak toczący drzewo.

Percée, *s. f.* wyrąb w lesie, droga w lesie. *Faire une* =, zapuścić się w głąb kraju.

Perce-feuille. *s. f.* przewiercień: roślina.

Perce-forêt, *s. m.* zapalony myśliwy.

Percement, *s. m.* przebicie, wybicie (muru) — wykopanie studni — przebicie, poprowadzenie ulicy.

Perce-neige, *s. f.* pierwiosnek.

Perce-oreille, *s. m.* skorek : owad.

Perce-pierre, *vid.* Passe-pierre.

Percepteur, *s. m.* poborca (podatków).

Perceptibilité, *s. f.* pobieralność — możność dojrzenia, dostrzeżenia.

Perceptible, *a. d. g.* pobieralny, dający się pobierać (podatek) — dający się dostrzedz, dojrzeć.

Perception, *s. f.* pobór, pobieranie — posada poborcy, poborstwo — pojmowanie zmysłami.

Percer, *v. a.* przebić, przedziurawić — przejść, przeciec przez co — przeszyć, przeszywać, przebijać — przedzierać się przez co. = *du vin*, przebić beczkę winą. = *une rue*, przebić, wytknąć, poprowadzić ulicę. = *les nuits*, trawić bezsennie nocy. = *la foule, etc.*, przedzierać się, przerzynać się przez tłum i t. d. = *l'avenir*, czytać w przyszłości, przedzierać zasłonę przyszłości. =, *v. n.* przerzynać się — wyrzynać się (o zębach, rogach). *Cette maison perce dans deux rues*, dom ma wyjście na

de retour, odwdzięczyć się — być wzajemnym. = *de raisons*, wytłómaczyć się czém. = *d'effronterie*, bezczelnie się wyprzéć czego; wyłgać się. = *d'audace*, nadrobić odwagą. *Se = de qu''ch*, kontentować się czém. Payé, ée, *prt.* zapłacony, wypłacony. *Cela est bien payé*, to drogo. *Cela n'est pas payé*, to za tanio. *Je suis payé pour cela*, (mówi ten kto nie chce drugi raz czego próbować) wiem ja czém to pachnie. *Il n'est pas payé pour faire telle chose*, ktoby mu kazał to a to.

Payeur, euse, *s. m.* płacący, dłużnik — płatnik. *Bon* =, rzetelny dłużnik.

Pays, *s. m.* kraj — okolice, strony — naród, ojczyzna — państwo, kraj, kraina, dziedzina *fig.* *De* =, krajowy, tutejszy — tameczny. = *à blé*, okolice pszenne, gdzie się rodzi dużo pszenicy. = *de bois*, kraj lesisty. *Plat* =, wieś, kraj (nie miejsce warowne). *Pays* =, równina, równiny *pl.* = *d'états*, prowincye we Francyi gdzie stany wotowały pobór podatków. = *d'élection*, *d'obédience*, *vid.* Election, Obédience. *Le = de sapience*, Normandya. *Gagner* =, przyśpieszać kroku. *Tirer* =, uciec. *Juger à vue de* =, sądzić o kraju z przejazdu tylko. *Faire voir du = à une personne*, zadać komu fatygi, kłopotów. *Un = perdu*, kraj ubogi — oddalona strona miasta i t. p. jak na końcu świata *fig.* *Cet homme est bien de son* =, łatwowierny człowiek. *Savoir la carte du* =, znać ludzi swoich okolic, wiedzieć z kim się ma żyć.

Pays, *s. m.* Payse, *s. f. pop.* rodak, rodaczka, z jednych okolic z kim.

Paysage, *s. m.* kraj, kraina — krajobraz, pejzaż — krajobrazy, pejzaże.

Paysagiste, *s. m.* malarz pejzażów.

Paysan, *s. m.* wieśniak, chłop; włościanin — gbur. =anne, *s. f.* chłopka, wieśniaczka; włościanka. *A la =anne*, po chłopsku, jak wieśniak.

Paysannerie, *s. f.* wieśniactwo, chłopstwo — stan wieśniaczy — obyczaje wiejskie.

Péage, *s. m.* myto drogowe, kopytkowe, mostowe — pobór myta drogowego i t. p.

Péager, *s. m.* poborca myta.

Peau, *s. f.* skóra (ludzka lub zwierzęca) — skórka, epiderm — skórka, łupina (na owocach) — kożuszek, kożuch (na mléku) — pargamina, dyplomata. =*x*, *pl.* skóra obwisła. *Maladies de* =, *de la* =, choroby skórne. *Gras à pleine* =, tłusty, opasły. *Dans sa = mourra le renard*, co się łyse urodzi to i łyse zginie. *Je ne voudrais pas être dans sa* =, niechciałbym być w jego skórze. *Il ne saurait durer dans sa* =, niensiedzi, nie ustoi.

Peausserie, *s. f.* handel skór, skórnictwo, białoskórnictwo.

Peaussier, *s. m.* białoskórnik.

Peaussier, *a. m.* skórny (muszkuł).

Peautre, *s. m.* *Envoyer qu''un au =; aux =s*, odprawić kogo, pozbyć się.

Pec, *a. m.* solony i upakowany (śledź).

Peccable, *a. d. g.* grzeszący, mogący grzeszyć.

Peccadille, *s. f.* mały grzech, drobnostka, byle co złego.

Peccant, ante, *a.* *Méd.* dolegający, szkodliwy.

Peccata, *s. m. pop.* osieł — głupiec, osieł.

Peccavi, *s. m.* uderzenie się w piersi, wyznanie grzéchu.

Pêche, *s. f.* brzoskiew — brzos-

kwinia : owoc. *Un matelas rembourré de noyaux de* =*s*, materac twardy.

PĘCHE, *s. f.* rybołowstwo — połów ryb, prawo połowu; ryby — połów, ryby złowione — połów (pereł, korali i t. p.) — wydobycie z wody.

PĘCHÉ, *s. m.* grzéch — przestępstwo. = *de commission*, grzéch z dopuszczenia się czego. = *d'omission*, grzéch z opuszczenia czego. *Accuser ses* =*s*, wyznać grzéchy. *Mettre qu''un au rang de* =*s oubliés*, zapomniéć o kim.

PĘCHER, *v. n.* grzészyć, zgrzészyć, popełnić grzéch — grzészyć, zgrzészyć przeciw..., przestąpić co, wykroczyć przeciw... = *par telle chose*, miéć wadę jaką, grzészyć czém. *Qui perd pèche*, czyja strata tego i grzéch.

PĘCHER, *s. m.* brzoskiew, brzoskwinia : drzewo.

PĘCHER, *v. a.* łowić ryby, łapać ryby — ułowić, złapać, złowić — dostać, wywlec skąd. = *au plat*, brać z półmiska ile się podoba. = *un étang*, wyłowić staw.

PĘCHERIE, *s. f.* miejsce do łowu ryb, połowu pereł i t. p.

PĘCHEUR, *s. m.* grzésznik. PĘCHERESSE, *s. f.* grzésznica. *La femme* =*esse*, jawnogrzésznica.

PĘCHEUR, *s. m.* rybak — miłośnik rybołostwa — poławiający perły, korale i t. p.

PÉCORE, *s. f.* bydlę, zwierzę — głupiec, bydlę.

PECQUE, *s. f.* głupia baba.

PECTORAL, ALE, *a.* piersiowy, od piersi, na piersi, od bólu piersi, pektoralny—dobry na piersi. *Croix* =*ale*, krzyż na piersiach; oznak godności biskupiéj.

PECTORAL, *s. m.* pektorał, napierśień u wielkiego kapłana u Izraelitów.

PÉCULAT, *s. m.* kradzież grosza publicznego.

PÉCULE, *s. m.* zarobek osoby będącéj pod władzą innéj.

PÉCUNE, *s. f. (vi.)* pieniądze, grosz, gotówka.

PÉCUNIAIRE, *a. d. g.* pieniężny, z pieniędzy, od pieniędzy. *Intérêt* =, procent z pieniędzy.

PÉCUNIEUX, EUSE, *a.* pieniężny, mający w gotówce.

PÉDAGOGIE, *s. f.* pedagogia, wychowanie młodzieży — szkoła.

PÉDAGOGIQUE, *a. d. g.* pedagogiczny, nauczycielski, szkolny.

PÉDAGOGUE, *s. m.* nauczyciel, bakałarz, belfer *fm.* — strofujący, pedagog.

PÉDALE, *s. f.* organy na których się gra deptając nogami — w fortepianie : pedały w które się uderza nogą.

PÉDANÉ, *a. m. Juges* =*s*, dawniéj: sędziowie pomniejszych juryzdykcyi sądzący stojąc.

PÉDANT, *s. m.* bakałarz — pedant, zarozumiały o swojéj nauce — nudziarz. =ANTE, *s. f.* pedantka — nudziarka. =, =ANTE, *a.* pedancki, właściwy pedantom.

PÉDANTER, *v. n.* być bakałarzem.

PÉDANTERIE, *s. f.* bakałarstwo — pedantyzm, pedanterya — nudna uczoność.

PÉDANTESQUE, *a. d. g.* zakrawający na pedanta, pedancki.

PÉDANTESQUEMENT, *adv.* po pedancku, z pedancka.

PÉDANTISME, *s. m.* pedantyzm, ułożenie pedanta.

PÉDÉRASTE, *s. m.* pederasta, popełniający pederastyą.

PÉDÉRASTIE, *s. f.* pederastya, sodomia.

PÉDESTRE, *a. d. g.* pieszy, idący piechotą. *Statue* =, posąg wystawiający osobą stojącą.

Pédestrement, *adv.* pieszo, piechotą.

Pédicelle, *s. m. Bot.* szypuleczka.

Pédiculaire, *a. d. g.* wszawy, wszywy.

Pédiculaire, *s. f.* gnidosz: roślina.

Pédicule, *s. m. Bot.* szypułka.

Pédiculé, ée, *a.* z szypułką.

Pédicure, *a. et s. d. g.* leczący nagniotki, odciski (chirurg).

Pédiluve, *s. m.* moczenie nóg.

Pédimane, *s. et a.* zwierzę z wielkim palcem u nogi oddzielonym od reszty palców.

Pédomètre, *s. m. vid.* Odomètre.

Pédon, *s. m.* kuryer pieszy.

Pédoncule, *s. m. Bot.* szypułka.

Pédonculé, ée, *a. Bot.* szypułkowaty.

Pégase, *s. m.* pegaz, koń skrzydlaty (w mitologii) — pegaz: konstellacya. *Monter sur* =, wsiąść na pegaza: pisać wiersze.

Peigne, *s. m.* grzebień (do czesania) — grzebień (utrzymujący włosy) — grzebień (do czesania wełny i t. p.) — rodzaj mięczaka i muszli. = *de poche*, grzebyk, grzebyczek. *Sale comme un* =, brudny, niechlujny. *Donner un coup de* =, przeczesać włosy. *Donner un coup de* = *à qu''un*, zbić kogo.

Peigner, *v. a.* czesać, wyczesać, rozczesywać (włosy) — czesać (len i t. p.) — wybić, zbić, wytargać za łeb. *Se* =, czesać się, wyczesać się. Peigné, ée, *prt.* wyczesany, rozczesany — uczesany — wymuskany — starannie utrzymywany (ogród i t. p.). *Peigné à la diable*, rozczochrany. *Un mal peigné*, *s. m.* niechluj, plucha.

Peignier, *s. m.* grzebieniarz, przedający lub robiący je.

Peignoir, *s. m.* pudermantel — odziewek kładziony wychodząc z wanny.

Peignures, *s. f. pl.* włosy wyczesywane, kosmyki włosów.

Peindre, *v. a.* malować, odmalować, wymalować kogo, co — malować, być malarzem — pomalować (ścianę na biało i t. p.) — malować, odmalować, kreślić, skreślić, opisać, opisywać — wystawiać, przedstawiać. = *l'histoire*, malować obrazy z historyi. = *d'idée*, *de mémoire*, malować z pamięci. *Se faire* =, kazać się malować. = *en Diane, en bergère*, malować w postaci Diany, pasterki. = *qu''un en beau*, odmalować piękniejszym jak jest. *Cet homme est fait à* =, cudny, piękny, malować go — jak ulany (o sukni dobrze leżącéj). *S'achever de* =, zrujnować się do szczętu — upiwszy się jeszcze pić. *Pour nous achever de* =..., na domiar złego, na dobitkę. *Se* =, malować się, wydawać się takim a takim. Peint, einte, *prt.* malowany — odmalowany — pomalowany — skreślony. *Toiles peintes*, płótna malowane, cyc.

Peine, *s. f.* kara — przykrość, dolegliwość — utrapienie, boleść, cierpienie — męka, męczarnia, katusza — trud, praca, mozoła — fatyga, znużenie, znój, zmordowanie — kłopot — fatyga, pofatygowanie się — trudność, ciężkość. *Sur* =; *sous* =; *à* = *de*..., pod karą, z zagrożeniem tego a tego. *Sous les* =*s de droit*, pod karami prawnemi. *La* = *du sens*, męki (w piekle). *La* = *du dam*, *vid.* Dam. *Les* =*s de l'enfer*, męki piekielne. *Être dans la* =, być w niedostatku. *Etre en* = *de*..., trwożyć się o co, troskać się być niespokojnym o..... *Etre hors de* =, przestać się troszczyć o co. *Mourir à la* =, nadaremnie się starać o co, umrzeć a nie doka-

zać czego, niepodołać ciemu — zapracować się. *Perdre sa* =, zadać sobie próżną pracę. *Cela ne vaut pas la* =; *ce n'est pas la* =, to niewarto fatygi, zachodu. *Cela fait* = *à voir*, przykro, boleśnie patrzyć na to. *Prenez la* =, pofatyguj się. *Il aura beaucoup de* =, trudno mu będzie. *Il a de la* = *à* .., z trudnością mu przychodzi to a to. *A* =, zaledwie — tylko co — skoro tylko. *A grand'*=, z trudnością, ledwie.

Peiner, *v. a.* zmartwić, strapić — znużyć, zmordować — za nadto wypracowywać — doznawać trudu, użyć się — silić się, dobywać sił — upadać pod ciężarem. *Se* =, zadawać sobie trudu. Peiné, ée, *prt.* zmartwiony, strapiony tém a tém — trudny, na którym widać usiłowania, wysilenie.

Peintre, *s. m.* malarz; trudniący się malarstwem — malarz, umiejący co kreślić, przedstawiać. *Gueux comme un* =, goły jak bizon, jak turecki święty.

Peinturage, *s. m.* pomalowanie, malowanie (jedną farbą).

Peinture, *s. f.* malarstwo — obraz, malowidło — pomalowanie, malowanie — odmalowanie, żywe skréślenie. *En* =, pozornie, z imienia tylko (nie rzeczywiście).

Peinturer, *v. a.* pomalować (jedną farbą).

Peinturer, *s. m.* malarz pokojów.

Pékin, *s. m.* pekin: materya jedwabna.

Pelade, *s. f.* *vid.* Alopécie.

Pelage, *s. m.* maść koni, sierć tego a tego koloru.

Pélamide, *s. f.* ryba morska podobna do makrela.

Pelard, *a. m.* *Bois* =, drzewo obłupione z kory.

Pèle, *s. m.* *vid.* Pelle.

Pêle-mêle, *adv.* razem, w pomieszaniu, jak groch z kapustą *fm.* Le =, *s. m.* natłok bez porządku, nieład.

Peler, *v. a.* skubać, oskubać — oparzyć (prosię, świnię) — zdjąć łupinę, obedrzeć z łupiny, obrać. = *la terre*, gracować, zerżnąć darń, murawę. =, *v. n.* opadać (o skórce z ciała). Pelé, ée, *prt. ets.* oskubany — wytarty — obrany z łupinki — goły, łysy (o górze, skale) — łysy (o człowieku). *Il y avait quatre* =*s et un tondu*, mówi się o zgromadzeniu nielicznem i z ludzi bez znaczenia.

Pèlerin, *s. m.* pielgrzym (na miejsca święte) wędrowiec, wędrownik, pątnik*, pielgrzym. = *de St-Michel, de St-Jacques*, pielgrzym odprawiający pielgrzymkę do Sgo Michała i t. d. — filut, zręczny i przebiegły. =ine, *s. f.* pielgrzymka, pątniczka*.

Pèlerinage, *s. m.* pielgrzymstwo, pielgrzymka — wędrówka — miejsce święte do którego się odbywają pielgrzymki.

Pèlerine, *s. f.* peleryna, pelerynka - *vid.* Pèlerin.

Pélican, *s. m.* pelikan, baba: ptak — rodzaj alembika szklannego — kleszczyki do rwania zębów.

Pelisse, *s. f.* futro, futerko, szuba, szubka, kiereja, delia, bekieszka.

Pelle, *s. f.* łopatka — szufla (do zboża. = *de jardin*, rydel.

Pellée, Pellerée, Pelletée, *s. f.* pełna łopatka, rydel, szufla; ile się da zabrać na nie.

Pelleterie, *s. f.* kuśnierstwo, celowanie skórek na futra — handel futrzany — futra, skórki.

Pelletier, *s. m.* kuśnierz. =ère, *s. f.* kuśnierka.

Pellicule, *s. f.* skórka.

Pelote, *s. f.* kłębek — poduszecz-

ke na szpilki — strzałka, gwiazdka na czole konia. = *de neige*, gałka ze śniegu. *Faire sa* =, ciułać, zbierać, uciułać grosza. *La* = *se grossit*, zbiera się (złe, krzywdy).

Pelotter, *v. n.* bawić się w piłkę (nie grając partyi). = *en attendant partie*, trudnić się czém czekając czegoś lepszego — robić co na spróbowanie tylko. =, *v. a.* zbić, wygrzmocić, wysztarchać.

Peloton, *s. m.* kłębek, kłębuszek — piłka nie obszyta w skórkę — kupka (osób i t. p.) — oddział (w wojsku) — plóton. *Feu de* =, ogień plótonowy. *Se mettre en* =, skupić się, zebrać się w kupkę.

Pelotonner, *v. a.* zwijać na kłębek. *Se* =, skupić się, skupiać się, zbiegać się — zebrać się, zwinąć się w kłębek.

Pelouse, *s. f.* trawnik.

Peltaste, *s. m.* peltasta : żołnierz uzbrojony tarczą zwaną *Pelta* (u starożytnych).

Pelte, *a. f.* pelta : rodzaj małéj tarczy.

Pelu, ue, *a.* kosmaty, obrosły, *vid.* Patte-pelue.

Peluche, *s. f.* plusz : wszelka materya z długim włosem.

Pelucher, *v. n.* kosmacić się (o materyi).

Peluché, ée, *a.* kosmaty.

Pelure, *s. f.* łupinka, łupina.

Pelvien, enne, *a. Anat.* miednicowy, należący do miednicy.

Penaillon, *s. m.* gałgan, łachman — z pogardą : pop, klecha.

Pénal, ale, *a.* karny. *Code* =, *vid.* Code. *Disposition* =*ale*, rozporządzeuie karne (oznaczające karę, w ustawie).

Pénalité, *s. f.* kary, system karania.

Pénard, *s. f. Vieux* =, stary filut — stary birbant.

Pénates, *a. et s. m. pl.* penates, penaty, bogowie domowi *fig.* mieszkanie, domowe progi, domowa strzecha.

Penaud, aude, *a.* zawstydzony.

Penchant, ante, *a.* nachylony, pochylony — ku schyłkowi, na schyłku.

Penchant, *s. m.* pochyłość — schyłek, bliski koniec — skłonność, popęd, pociąg do czego.

Penchement, *s. m.* pochyłość, pochyłe trzymanie się, pochyłe noszenie (głowy i t. p.).

Pencher, *v. a.* schylić co, nachylić (co, czego), przechylić. =, *v. n.* schylić się, przechylić się, nachylić się — chylić się (do upadku i t. p.) — skłaniać się do czego. *Se* =, nachylić się. Penché, ée, *prt.* nachylony, schylony. *Des airs* =*s*, umizgi.

Pendable, *a. d. g.* wart szubienicy, stryczka. *Cas* =, przestępstwo za które czeka stryczek. *Un tour* =, psota, figiel.

Pendaison, *s. f.* powieszenie, obieszenie, szubienica — wieszanie.

Pendant, nte, *a.* wiszący, zwieszony, obwisły — wiszący, w zawieszeniu (proces, sprawa). =, *s. m.* pendent (u szpady i t. p.) — przyczepa *fm.* — nieodstępny towarzysz — wszystko co jedno z drugiém w parze chodzi. =*s*, *pl.* dwa obrazy i t. p. które w parze chodzą. =*s d'oreilles*, kólczyki, zausznice. *Le* = *des eaux*, grunta leżące nad brzegiem wód.

Pendant, *prép.* w czasie, podczas czego, w czém, za. = *l'hiver*, w zimie. = *votre séjour*, za twego pobytu. = *que*..., podczas gdy...

Pendard, arde, *s.* wisielec, szubienicznik.

Pendeloque, *s. f.* drogi kamień wieszany u kólczyków — kawałki kryształu u pająka — łachman, gałgan.

Pendentif, *s. m.* część kulista sklepienia między arkadami utrzymującemi kopułę.

Pendiller, *v. n.* wisiéć, kołysać się wisząc (jak chusty i t. p.).

Pendre, *v. a.* wieszać, zawiesić, powiesić — powiesić, obiesić, obwiesić (na szubienicy), wieszać. =, *v. n.* wisiéć — opadać, spadać, za nisko spadać (o sukni i t. p.) — być obwisłém. *Dire pis que = d'un homme*, sceny wygadywać na kogo obmawiać. *Cet homme ne vaut pas le* =, ladaco, nicpoń, urwisz, urwis. *Autant lui en pend à l'œil, à l'oreille*, i jemu się co podobnego dostanie. *Se* =, uwiesić się, zawisnąć na czém — powiesić się, obwiesić się. Pendu, ue, *prt. et s.* powieszony — zawieszony — wisielec, powieszony. *Sec comme un pendu d'été*, suchy, wyschły jak szczépa. *Je veux être pendu si...*, niech mnie diabli wezmą jeżeli... *Etre pendu haut et court*, skończyć na szubienicy.

Pendule, *s. m.* zégar stołowy. =, *s. m.* wahadło — perpendykuł u zégara.

Pêne, *s. m.* ząb klucza — rygiel (w zamku).

Pénétrabilité, *s. f.* przenikliwość : własność bycia przeniknionym.

Pénétrable, *a. d. g.* przenikliwy — do przebycia, który można przebyć, zwiedzić, którego można dociec, zgłębić.

Pénétrant, ante, *a.* mocny, tęgi, gryzący — dojmujący, przejmujący wskróś (wiatr i t. p.) — przenikający (wzrok i t. p.).

Pénétratif, ive, *a.* przenikliwy, łatwo przenikający.

Pénétration, *s. f.* przenikliwość, moc przenikania — bystrość, przenikliwość, przenikłość.

Pénétrer, *v a.* przenikać, przechodzić co wskróś — przejmować, przejąć, dojmować — przenikać, przeniknąć, dociec, dociekać. =, *v. n.* przedrzéć się, przedzierać się, dostać się gdzie. *Laisser* =, puścić, wpuścić, przepuścić kogo. *Se* =, przejąć się czém. Pénétré, ée, *prt.* przejęty, przenikniony. *Il a l'air pénétré*, widać że go to obeszło.

Pénible, *a. d. g.* trudny, mozolny, ciężki — nużący, mordujący — przykry, bolesny, dolegliwy.

Péniblement, *adv.* z trudnością, z ciężkością, z utrudzeniem. *Il fait = telle chose*, przychodzi mu to z trudnością, kosztuje go wiele.

Péniche, *s. f.* rodzaj małego statku wojennego.

Pénicillé, ée, *a. Bot.* penzelkowaty.

Pénil, *s. m.* kość wstydliwa okryta włosem.

Péninsule, *s. f.* półwysep — półwysep iberyjski : Hiszpania i Portugalia.

Pénitence, *s. f.* pokutowanie, pokuta — pokuta (zadana przez spowiednika) — pokuty : posty i inne umartwienia — kara, pokuta — fant (w grach). *Pour* =, za pokutę, za karę. *Faire = de ses excès*, pokutować za grzéchy, przypłacić ich (zdrowiem i t. p.). *Faire* =, pościć, zły obiad zjeść. *Psaumes de la* =, psalmy pokutne.

Pénitencerie, *s. f.* godność, urząd penitencyaryusza.

Pénitencier, *s. f.* penitencyaryusz : kapłan do rozgrzészania za niektóre grzéchy szczególne.

Pénitent, ente, *a. et s.* pokutujący — nazwisko pewnych bractw poświęconych pobożności i pokucie.

Pénitentiaire, *a. d. g.* poprawczy, mający na celu moralną poprawę przestępców.

PÉNITENTIAUX, ELLES, *a. pl.* pokutne (psalmy, uczynki i t. p.).

PÉNITENTIEL, *s. m.* rytuał pokuty.

PENNAGE, *s. m.* barwa, pierze, ubarwienie (ptastwa) — pióra (ptasze).

PENNE, *s. f.* lotka : dłuższe pióro u ptaka.

PENNON, *s. m.* dawniéj : chorągiew u naczelnika dwudziestu ludzi. *Faire de = bannière*, postąpić na wyższy stopień.

PÉNOMBRE, *s. f.* połowiczny cień ciał niebieskich.

PÉNON, *s. m.* piórko osadzone na korku zawieszane na okręcie dla poznania kierunku wiatru.

PENSANT, ANTE, *a.* myślący. *Bien =*, dobrze myślący — przychylny. *Mal =*, nieprzyjazny — posądzający. *La faculté =nte*, władza myślenia.

PENSÉE, *s. f.* myśl, działanie umysłu — myśl, myśli, myślenie — rozmyślanie, rozpamiętywanie — myśl, opinia, mniemanie — myśl, pomysł, idea. *Entrer dans la = de qu''un*, wejść w czyją myśl, pojmować, rozumieć kogo. *Cela n'est jamais entré dans ma =*, ani mi postało w głowie, ani przyszło na myśl, ani przeszło przez myśl. *N'avoir aucune = de...*, wcale nie myśléć o czém. *Sa = était....*, zdaniem jego było.... *Cela m'est venu dans la =*, *en =*, przyszło mi na myśl.

PENSÉE, *s. f.* brat i siostra ; braciszki : gatunek fiołka trzykolorowego. Tenże kwiatek o większych listkach zowie się : maśluki.

PENSER, *v. n.* myśléć — rozmyślać, przemyśliwać — zastanawiać się, rozważać, rozumować — z trybem bezok. o mało co się niestać, być bliskim czego. *Bien =*, być dobrego sposobu myślenia. *= à qu''ch*, myśléć o czém, o kim — mieć zamiar. *A quoi pensez-vous de faire cela*, co myślisz z tém zrobić. *Pensez-y*, zważ, rozważ to. *= à mal*, w złéj myśli co czynić. *Pensez à vous*, pamiętaj o sobie — strzeż się. *Il a pensé devenir fou*, o mało nieoszalał. =, *v. a.* myśléć tak lub tak, wyobrażać sobie, rozumieć, mniemać, sądzić że... — wymyślić co, obmyślić. *J'ai pensé une chose;* przyszła mi jedna myśl że... — zamierzać sobie co. *= touthaut*, otwarcie mówić co się myśli. *A ce que je pense*, ile mi się zdaje.

PENSÉ, ÉE, *prt.* pomyślany — wymyślony.

PENSER, *s. m.* myśl, myśli.

PENSEUR, *s. m.* człowiek myślący.

PENSIF, IVE, *a.* zamyślony, zadumany, dumający.

PENSION, *s. f.* pensya, pieniądze na życie — pensya, dom prywatny, stół i mieszkanie — pensya, szkoła — pewna summa pobierana co rok z beneficyum — żywienie koni *Mettre qu''un en =*, oddać na pensyą. *Tenir =*, utrzymywać pensyą, stołowników. *Demi-=*, opłata za sam stół — stołownicy.

PENSIONNAIRE, *s. d. g.* stołownik, pensyonarz — uczeń lub panna z pensyi, na pensyi — pobierający pensyą z rządu — wielki pensyonarz : tytuł godności niegdyś w Hollandyi.

PENSIONNAT, *s. m.* pensya, mieszkanie pensyonarzów.

PENSIONNER, *v. a.* wyznaczyć pensyą komu.

PENSUM *(sum=some)*, *s. m.* pokuta, pensum : zadanie dane uczniowi za karę, za pokutę.

PENTACORDE *(enta=inta)*, *s. m.* rodzaj liry o pięciu stronach.

PENTAGONE, *a. d. g.* pięciokątny, pięcioboczny. =, *s. m.* pięciokąt.

PENTAGYNIE, *s. f. Bot.* klassa roślin pięciosłupkowych.

Pentamètre, *s. et a. m.* pentametr, wiersz pentametryczny, z pięciu stóp.

Pentandrie, *s. f. Bot.* klassa roślin pięciopręcikowych.

Pentapole, *s. f.* okręg zawierający pięć miast (mianowicie pięciu wywroconych miast : Sodomy, Gomory i t. d.).

Pentateuque, *s. m.* pentateuch, pięcioro ksiąg mojżeszowych.

Pentathle, *s. m.* pięć igrzysk (u starożytnych).

Pente, *s. f.* pochyłość, spadzistość — skłonność ku czemu — firaneczki w szafkach na książki — firanka otaczająca u góry wielkie firanki łóżka.

Pentecôte, *s. f.* Zielone świątki.

Pentière, *s. f. vid.* Pantière.

Penture, *s. f.* zawiasa, zawiasy żelazne, wiązadła przybite do drzwi, za pomocą których na czopkach się obracają.

Pénultième, *a. d. g.* przedostatni. =, *s. f.* przedostatnia zgłoska.

Pénurie, *s. f.* brak, niedostatek — ubóstwo.

Péotte, *s. f.* wielka gondola na morzu adryatyckiém.

Péperin, *s. m.* rodzaj wulkanicznego kamienia.

Pépie, *s. f.* pypeć: narost na języku u kur i t. p. *Il n'a point la* =, mówi się o wiele pijącym lub gadatliwym.

Pépin, *s. m.* ziarno w owocu.

Pépinière, *s. f.* szkółka (drzewek) — szkoła, szkółka *fig.*

Pépiniériste, *s. et a. m.* ogrodnik mający szkółkę (drzewek).

Péplum *(peplome)*. Peplon, *s. m.* peplum, płaszczyk kobiet w starożytności.

Percale, *s. f.* perkal,

Percaline, *s. f.* kitaj.

Perçant, ante, *a.* ostry, przebijający — ostry, przenikający, dojmujący (wiatr i t. p.) — bystry (wzrok i t. p.) — przeraźliwy (krzyk) — przenikliwy, bystry.

Percé, *s. m. vid.* Percée.

Perce (en), *adv. Mettre du vin en* =, przewiercić beczkę wina, napocząć ją. *Laisser du vin en* =, zostawić beczkę otwartą, przebitą.

Perce-bois, *s. m.* czerw : robak toczący drzewo.

Percée, *s. f.* wyrąb w lesie, droga w lesie. *Faire une* =, zapuścić się w głąb kraju.

Perce-feuille. *s. f.* przewiercień: roślina.

Perce-forêt, *s. m.* zapalony myśliwy.

Percement, *s. m.* przebicie, wybicie (muru) — wykopanie studni — przebicie, poprowadzenie ulicy.

Perce-neige, *s. f.* pierwiosnek.

Perce-oreille, *s. m.* skorek : owad.

Perce-pierre, *vid.* Passe-pierre.

Percepteur, *s. m.* poborca (podatków).

Perceptibilité, *s. f.* pobieralność — możność dojrzenia, dostrzeżenia.

Perceptible, *a. d. g.* pobieralny, dający się pobierać (podatek) — dający się dostrzedz, dojrzéć.

Perception, *s. f.* pobór, pobieranie — posada poborcy, poborstwo — pojmowanie zmysłami.

Percer, *v. a.* przebić, przedziurawić — przejść, przeciec przez co — przeszyć, przeszywać, przebijać — przedzierać się przez co. = *du vin*, przebić beczkę winą. = *une rue*, przebić, wytknąć, poprowadzić ulicę. = *les nuits*, trawić bezsennie nocy. = *la foule, etc.*, przedzierać się, przerzynać się przez tłum i t. d. = *l'avenir*, czytać w przyszłości, przedzierać zasłonę przyszłości. =, *v. n.* przerzynać się — wyrzynać się (o zębach, rogach). *Cette maison perce dans deux rues*, dom ma wyjście na

dwie ulice. *Le cerf percee*, jeleń zmyka. = *à travers*, przeglądać z po za czego, wyglądać, przebijać się, wychodzić na wierzch — nabierać znaczenia, zaczynać słynąć. Percé, ée, *prt* przebity, przedziurawiony. *Un habit percé par le coude*, odzienie w którém łokcie wyłażą. *Une maison bien percée*, dom widny, o wielu oknach. *Un homme bas percé*, zrujnowany na majątku. Percé, *s. m. vid.* Percée.

Percevoir, *v. a.* pobierać (podatki), ciągnąć (dochody) — pojmować zmysłami.

Perche, *s. f.* okuń : ryba.

Perche, *s. f.* laska : miara gruntowa od 18—22 stóp — żerdź — róg jelenia o wielu sękach. *Se battre en* =, trzepotać skrzydłami.

Percher, *v. n. Se* =, *v. pron.* siadać na drzewie, na grzędzie (o kurach), lub gdzie wysoko.

Perché, ée, siedzący na gałęzi. *Perché sur la noblesse, etc.*, który zawsze wyjeżdża ze swojem szlachectwem i t. d.

Perchoir, *s. m.* grzęda dla kur.

Perclus, use, *a.* dotknięty paraliżem. *Avoir le cerveau* =, być głupim.

Perçoir, *s. m.* świderek do beczek wina.

Percussion, *s. f.* uderzenie, uderzanie. *Instruments de* =, narzędzia muzyczne na których się gra uderzając w nie *np.* bębenek.

Perdable, *a. d. g.* który można przegrać, stracić (proces i t. p.).

Perdant, *s. m.* przegrywający, który stracił, przegrał. =, *a. m.* przegrywający (los, numer).

Perdition, *s. f.* zguba, ruina. *Le fils de* =, Judasz. *L'enfant de* =, Antechryst.

Perdre, *v. a.* stracić, postradać, utracić co — zgubić co, zapodzieć, zawieruszyć — tracić, stracić co, pozbyć się czego — trwonić, marnować, tracić (czas i t. p.) — przegrać, stracić, źle wyjść na czém — tracić na wziętości i t. d. = *la parole*, utracić mowę, oniemieć. = *haleine*, *l'haleine*, nie módz oddychać. = *la tête*, przypłacić życiem — stracić głowę, przytomność. = *qu''un*, zgubić kogo z oczu — zgubić, narazić na zgubę. = *l'équilibre*, stracić równowagę. = *l'usage*, odzwyczaić się. = *connaissance*, paść bez pamięci. = *de vue*, spuścić z oka, z uwagi. = *pied*; = *terre*, niemódz zgruntować (głębi) — *fig.* nie wiedzieć gdzie się jest. = *terre*, oddalić się od stałego lądu. *Jouer à tout* =, stawiać na ryzyko. *Se* =, *v. pron.* rozbić się (o statku) — zginąć — zniknąć — ginąć, gubić się *np.* w oddaleniu — przepaść, przepadać — wywietrzeć (o woniach) — zgubić się, wystawić się na zgubę. *Se* = *à crédit*, *à plaisir*, samochcąc się gubić. *Le chemin se perd en tel endroit*, tam a tam nie widać drogi, nie znać jéj. *Se* = *dans les digressions*, gubić się w długich zboczeniach, odstępować od rzeczy. *Jouer à se* =, grać do upadłego. Perdu, ue, *prt.* zgubiony, stracony — postradany — zgubiony, z którego nic nie będzie — przepadły. *Un homme perdu*, osądzony na śmierć (o chorym) — zgubiony na imieniu i t. p. *C'est temps perdu*, szkoda czasu. *C'est peine perdue*, szkoda fatygi — daremna praca. *A coup perdu*, na chybi trafi. *A corps perdu, vid.* Corps. *Reprise perdue*, zszycie diktu. *A fonds perdu*, *vid.* Fonds. *Courir comme un perdu*, biegać jak szalony.

Perdreau, *s. m.* młoda kuropatwa.

Perdrigon, *s. m.* gatunek śliwki.

Perdrix, *s. f.* kuropatwa.

Père, *s. m.* ojciec, rodzic — ojciec, twórca, sprawca, założyciel czego — ojciec: tytuł dawany zakonnikom — ojciec (mówiąc poufale do lub o niższych). *Nos* =*s*, nasi ojcowie, dziadowie, przodkowie, praszczurowie. = *de famille*, gospodarz — ojciec dzieciom. = *spirituel*, ojciec duchowny, spowiednik. = *noble*, aktor grający zwykle role ojców. *Les* =*s de l'Eglise*, ojcowie kościoła. = *en Dieu*, ojciec w Bogu: biskup. *Un* = *la Joie*, człowiek wesołego humoru. *Un* = *douillet*, delikacik, wymyślny. *Un* = *aux écus*, człowiek pieniężny, co na talarach siedzi. *De* = *en fils*, z ojca; z dziada sukcessyonalnie.

Pérégrination, *s. f.* wędrówka, podróże.

Pérégrinité, *s. f.* stan cudzoziemca. *Vice de* =, niezdolność piastowania urzędów z powodu iż się jest cudzoziemcem.

Péremption, *s. f.* perempcya, przedawnienie w procesach.

Péremptoire, *a. d. g.* stanowczy, ostateczny, nieodbity (dowód i t. p.). *Exception* =, excepcya sądowa zasadzająca się na prostém dowiedzeniu perempcyi.

Péremptoirement, *adv.* ostatecznie, stanowczo.

Perfectibilité, *s. f.* stopniowe stałe doskonalenie się.

Perfectible, *a. d. g.* doskonalący się.

Perfection, *s. f.* doskonałość — przymiot doskonały — ukończenie stanowcze ukształcenie. *En* =, doskonale.

Perfectionnement, *s. m.* doskonalenie, udoskonalenie, wydoskonalenie — doskonalenie się.

Perfectionner, *v. a* doskonalić, udoskonalić. *Se* =, udoskonalić się, ukształcić się.

Perfide, *a. d. g.* wiarołomny, zdradziecki. =, *s. m.* wiarołomca, zdrajca, przechera.

Perfidement, *adv.* wiarołomnie, zdradziecko.

Perfidie, *s. f.* wiarołomstwo, niewiara — zdrada.

Perfolié, ée, *a. Bot.* przerosły (liść).

Perforation, *s. f.* przedziurawienie.

Perforer, *v. a.* przedziurawić.

Péri, *s. m.* peri: gieniusz w powieściach perskich.

Périanthe, *s. m. Bot.* okwiat.

Péribole, *s. f.* przestrzeń otaczająca świątynię — przestrzeń między gmachem a murem otaczającym go.

Péricarde, *s. m.* osierdzie, błona sercowa.

Péricarpe, *s. m. Bot.* nasiennik.

Périchondre *(chon=kon)*, *s. m.* błona otaczająca chrząstki.

Péricliter, *v. n.* być narażonėm, szwankować.

Péricrâne, *s. m.* błona czaszkowa.

Péridot, *s. m.* rodzaj drogiego kamienia koloru papuziego.

Péridrome, *s. m.* ganek na około gmachu, krużganek.

Périer, *s. m.* narzędzie do otwierania pieca giserskiego — dzierlatka: ptaszek.

Périgée, *s. m.* perigeum: punkt najbliższéj odległości planety od ziemi. =, *a. d. g.* najwięcéj przybliżony do ziemi.

Périgueux, *s. m.* rodzaj czarnego twardego kamienia.

Périhélie, *s. m.* perihelia: punkt najbliższéj odległości od słońca. =, *a. d. g.* najwięcéj zbliżony do słońca.

Péril, *s. m.* niebezpieczeństwo. *Au* = *de ma vie*, jakem żyw, przysięgam. *Être en* = *de la vie*, być

w niebespieczeństwie życia, znajdować się w wielkiém niebespieczeństwie.

Périlleusement, *adv.* niebespiecznie, z narażeniem się.

Périlleux, **euse**, *a.* niebespieczny, grożący niebespieczeństwem.

Périmer, *v. n.* przedawnić się (o instancyi z powodu nie dochodzenia procesu).

Périmètre, *s. m.* okręg, obwód.

Périnée, *s. m.* przedział między kanałem odchodowym a częściami rodzajnemi.

Période, *s. f.* peryód, obieg, okres — czas obiegu gwiazdy — epoka, peryód, przeciąg czasu — peryód, okres (w mowie, w muzyce). = *carrée*, okres złożony z czterech części — okres pełny, zaokrąglony. = *d'état*, ta epoka w której choroba utrzymuje się w jednym stanie. =, *s. m.* przeciąg czasu — punkt, stanowisko, szczebel.

Périodicité, *s. f.* peryodyczność.

Périodique, *a. d. g.* peryodyczny, wracający w oznaczonym czasie. *Ecrit* =, pismo peryodyczne, czasopismo.

Périodiquement, *adv.* peryodycznie, o naznaczonym czasie.

Périoeciens, *s. m. pl.* mieszkańcy z pod tegoż samego południka.

Périoste, *s. m.* błona okrywająca kość.

Périostose, *s. f.* nabrzmienie błony kostnéj.

Péripatéticien, **enne**, *a. et. s.* peripatetycki, peripatetyjczyk, zwolennik filozofii Arystotelesa.

Péripatétisme, *s. m.* peripatetyzm, szkoła Arystotelesa.

Péripétie, *s. f.* nagła zmiana.

Périphérie, *s. f.* okręg, obwód (linii krzywéj).

Périphrase, *s. f.* omówienie, wyrażenie innemi wyrazami. *Longue* =, kołowanie.

Périphraser, *v. a.* używać omówień.

Périple, *s. m.* opływ, opłynienie (morza, oceanu).

Péripneumonie, *s. f.* zapalenie płuc.

Périptère, *s. et a. m.* gmach otoczony do koła poodsobnianemi kolumnami.

Périr, *v. n.* zginąć (zgonem, śmiercią) — ginąć, niknąć, marnieć — ginąć, zgłuąć, upaść — *vid.* **Périmer**.

Périsciens, *s. m. pl.* mieszkańcy krajów którym słońce kręci się około głów (jak jest pod biegunami).

Périssable, *a. d. g.* znikomy, przemijający.

Péristaltique, *a. d. g. Mouvement* =, ruch wnętrzności ułatwiający trawienie.

Péristyle, *s. m.* perystyl : galerya z kolumn odosobnionych. =, *a.* z kolumnami wewnątrz gmachu.

Périsystole, *s. f.* przeciąg czasu między rozszerzaniem się a skurczaniem serca i arteryów.

Péritoine, *s. m. Anat.* błona odziecka.

Perkale, *s. f. vid.* **Percale**.

Perle, *s. f.* perła — perełki : ozdoba architektoniczna — perła : druk najdrobniejszy. =*s fausses*, perły fałszywe, dętki. *Nous ne sommes pas ici pour enfiler des* =*s*, nieprzyszliśmy tu bawić się fraszkami. *C'est la* = *des hommes*, to klejnot, to perła.

Perlé, **ée**, *a.* nasadzany perłami — perełkowaty, równy, równiuteńki — czysty (o głosie, muzyce). *Bouillon* =, bulion z pozłotą.

Perlure, *s. f.* chropowatości na rogach jelenia, sarny.

Permanence, *s. f.* ciągłe trwanie — nieustające zasiadanie lub obradowanie — stała przytomność ciała Jezusa Chrystusa w eucharystyi.

Etre en =, ciągle zasiadać. *Se déclarer en* =, ogłosić się za nieustające (o ciele obradującém).

PERMANENT, ENTE, *a.* stały, nieustający, niezmienny — ciągły — ustawiczny.

PERMÉABILITÉ, *s. f.* własność przepuszczania przez siebie.

PERMÉABLE, *a. d. g.* przepuszczający przez siebie, przeciekający.

PERMESSE, *s. m.* Permes : rzeka w Beocyi poświęcona Muzom. *Fréquenter les bords du* =, zwiedzać brzegi Permesu, pisać wiersze.

PERMETTRE, *v. a.* pozwolić co, pozwolić na co — dopuścić, dozwolić, niewzbraniać, nieprzeszkadzać komu w czém. *Se* =, pozwolić sobie. *Il est permis*, wolno jest, wolno. *A vous permis*, wolno ci. PERMIS, ISE, *prt.* pozwolony.

PERMIS, *s. m.* pozwolenie.

PERMISSION, *s. f.* pozwolenie. = *de Dieu*, dopuszczenie boskie. *Avec votre* =, za pozwoleniem twojém.

PERMUTANT, *s. m.* zamieniający się z drugim na posadę i t. p.

PERMUTATION, *s. f.* zamiana.

PERMUTER, *v. a.* zrobić zamianę, zamienić się z kim na co. *Se* =, zamieniać się (jedno z drugiém).

PERNICIEUSEMENT, *adv.* zgubnie.

PERNICIEUX, EUSE, *a.* zgubny — szkodliwy (zdrowiu). *Une langue* =*euse*, obmowca.

PER OBITUM, *adv.* z powodu śmierci czyjéj.

PÉRONÉ, *s. m.* kość zewnętrzna goleni.

PÉRONNELLE, *s. f.* wyraz pogardliwy o kobiecie *np.* siksa.

PERORAISON, *s. f.* domówienie, zakończenie mowy.

PÉRORER, *v. n.* prawić, gadać.

PÉROT, *s. m.* drzewo mające dwa wieki, to jest: które przetrwało dwie epoki wyrębu.

PÉROU, *s. m.* Peru kraj w Ameryce. *Gagner le* =, zpanoszyć się. *Ce n'est pas le* =, nic wielkie to rzeczy.

PEROXYDE, *s. m. Chim.* nadkwas.

PERPENDICULAIRE, *a. d. g.* prostopadły, wierzchołkowy, pionowy. =, *s. f.* prostopadła. *Tirer*, *élever une* =, pociągnąć, spuścić prostopadłą.

PERPENDICULAIREMENT, *adv.* prostopadle, pionowo.

PERPENDICULARITÉ, *s. f.* prostopadłość, pionowość.

PERPENDICULE, *s. m.* linia wierzchołkowa.

PERPÉTRER, *v. a.* = *un crime*, dokonać zbrodni.

PERPÉTUATION, *s. f.* uwiecznianie — wieczne istnienie, przechowywanie się (gatunków).

PERPÉTUEL, ELLE, *a.* wieczny, wieczysty, nieskończony, niewygasły — dozgonny — ciągły, nieustanny — ustawiczny. *Secrétaire* = *de l'académie*, sekretarz dożywotni akademii. *Mouvement* =, ruch nieustający (jedno z zadań mechaniki) — osoba ciągle w ruchu. *Chercher le mouvement* =, dociekać niedościgłych rzeczy.

PERPÉTUELLEMENT, *adv.* wiecznie. wieczyście— ciągle, zawsze.

PERPÉTUER, *v. a.* uwiecznić, uwieczniać. *Se* =, przechować się, zachować się, przetrwać — przechowywać się nieustanném odradzaniem się (o gatunkach istot).

PERPÉTUITÉ, *s. f.* wieczne i nieprzerwane trwanie, ciąg. *A* =, na wieczne czasy.

PERPLEXE, *a. d. g.* niespokojny, niewiedzący co z sobą zrobić — niepewny, w niepewności.

PERPLEXITÉ, *s. f.* niepewność — kłopot.

PERQUISITION, *s. f.* śledztwo, szukanie kogo, czego; rewizya.

PERRON, *s. m.* balkon, ganek.

= *double*, ganek o poręczach z obu strou.

Perroquet, *s. m.* papuga—*Mar.* maszt lub réj ua bocianiem gnieździe. *De la soupe à* =, chléb maczany w winie.

Perruche, *s. f.* papuga z ogonem długim klinowatym — papuga samica.

Perruque, *s. f.* peruka. *Tête à* =, głowa z drewna na którój się robią peruki —stary pełen przesądów, staruch, stary bzdyk *pop.*

Perruquier, *s. m.* perukarz—balwierz. =ière, *s. f.* żona perukarza.

Pers, erse, *a.* persowy kolor, (między zielonym a błękitnym).

Per saltum, *adv.* przeskakując (stopnie święcenia).

Perse, *s. f.* rodzaj płótna farbowanego.

Persécutant, ante, *a.* nudny, natrętny, uprzykrzony, naprzykrzony.

Persécuter, *v. a.* prześladować— dręczyć, nie dać pokoju, uprzykrzać się, naprzykrzać się.

Persécuteur, *s. m.* prześladowca, tyran, ciemiężca — natręt. =trice, *s. f.* prześladowczyni.

Persécution, *s. f.* prześladowanie — natręctwo.

Persée, *s. m.* Perseusz: konstelacya.

Persévéremment, *adv.* z wytrwałością.

Persévérance, *s. f.* stałość, wytrwałość, wytrwanie, dotrwanie (w dobrém). = *dans le mal*, trwanie w złém.

Persévérant, ante, *a.* wytrwały, stały. *Un mal* =, nieprzełamane złe.

Persévérer, *v. n.* wytrwać, dotrwać — być wytrwałym w czém. = *dans le mal, dans l'erreur*, trwać w złém, w błędzie. = *dans ses dénégations*, stale zapierać się. *Je persévère*, obstaję przy mojém, ciągle utrzymuję com powiedział.

Persicaire, *s. f.* rdest: roślina.

Persicot, *s. m.* persyko, wódka z pestek brzoskwiniowych.

Persienne, *s. f.* żaluzye (u okien).

Persiflage, *s. m.* wyśmiewanie, szydzenie, wydrwiwanie, dworowanie.

Persifler, *v. a.* wyśmiać, wyśmiewać, wyszydzić co, kogo.

Persifleur, *s. m.* wyśmiewacz.

Persil (*sil=si*), *s. m.* pietruszka. *Grêler sur le* =, pastwić się nad słabym.

Persillade, *s. f.* wołowe mięso na zimno z pietruszką.

Persillé, ée, *a.* *Fromage* =, sér z zielonawemi plamkami wewnątrz.

Persique, *a. d. g.* perski (porządek architektury w kolumnie w którój figury ludzkie utrzymują belkowanie).

Persistance, *s. f.* pozostawanie — utrzymywanie jednego.

Persistant, ante, *a.* *Bot.* pozostający po okwitnieniu.

Persister, *v. n.* obstawać przy swojém, upierać się — trzymać się jednego — nieustępować.

Personnage, *s. m.* osoba. *Trancher du* =, udawać fanaberye, grać rolę pana. *Un sot* =, głupiec. *Tapisseries à* =*s*, obicia wystawiające osoby.

Personnalité, *s. f.* istnienie osobowe, ja — osobistość, to co się tyczy osób — osobistość, przymówka, przycinek.

Personnat, *s. m.* beneficyum dające pierwszeństwo nad kanonikami.

Personne, *s. f.* osoba (mężczyzna lub kobieta) — osoba (w czasowaniu słów) — osoba (w Trójcy) — nikt — ktoś, ktokolwiek. *Jeune* =, panna, panienka. *Aimer sa* =, zatrudniać się sobą, swoją osobą—lubić wygódki, dogadzać sobie. *Bien*

fait de sa =, dobrze zbudowany. *Je réponds de sa* =, ja za niego ręczę. *S'assurer de la* = *de qu''un*, przytrzymać kogo. *En* =, osobiście. *En la* = *d'un autre*, w osobie kogoś drugiego. *Lettre à la troisième* =, list przez trzecią osobę t. j. gdzie zamiast podpisu osoba pisząca mówi o sobie pan ten a ten i t. d. *Il n'y a plus* = *au logis*, stracił głowę, zgłupiał — umarł. *Je doute que* =..., wątpię aby ktokolwiek....

Personnée, *a. et s. f.* kwiat mający jakoweś podobieństwo do mordy źwierzęcéj.

Personnel, elle, *a.* osobisty, należący wyłącznie do osób lub służący osobie — osobowy — wymierzony przeciw osobie, pełen osobistości — samolubny. *Entrée* =*elle*, bilet wejścia pewnéj tylko osobie służący. *Contribution* =*elle*, podatek osobisty, osobowy, od osób, od głowy. =, *s. m.* powierzchowność, osoba — osoby *vid.* Materiel, *s. m.*

Personnellement, *adv.* osobiście, — ile się dotyczy osoby — osobiście, własną osobą.

Personnification, *s. f.* uosobienie, personifikacya, uważanie za istotę żyjącą — to co jest uosobione, personifikacya.

Personnifier, *v. a.* uosobić, wystawić jako istotę żyjącą.

Perspectif, ive, *a.* wystawiający w perspektywie.

Perspective, *s. f.* perspektywa: wystawienie w przedmiotach zmian sprawianych przez oddalenie — obraz wystawiający co w perspektywie — widok, perspektywa — perspektywa, widok na przyszłość. *En* =, w perspektywie, w oddaleniu — z wróżbą na przyszłość.

Perspicace, *a. d. g.* przezorny.

Perspicacité, *s. f.* przezorność, bystrość dowcipu.

Perspicuité, *s. f.* jasność (stylu, myśli).

Perspiration, *s. f.* transpiracya bardzo nieznaczna.

Persuader, *v. a.* przekonać, przekonać (o czém) — przekonywać, wlewać przekonanie w drugich — przeświadczyć. = *à qu''un*, namówić, skłonić do czego. *Se* =, przekonać się, przeświadczyć się.

Persuasif, ive, *a.* przekonywający.

Persuasion, *s. f.* przekonanie, przeświadczenie kogo — przekonanie, bycie przekonanym.

Perte, *s. f.* utracenie, stracenie, postradanie, strata, utrata czego — zguba, zaguba, zagłada, upadek — szkoda, uszczerbek, strata. = *de temps*, strata czasu, mitręga — zmarnowanie czasu. *La* = *d'une bataille*, przegranie bitwy — przegrana. = *de sang*, zbytni upływ krwi. *Repoussé avec* =, odparty ze stratą. *La* = *du Rhône*, znikanie Rodanu po pod ziemią. *A* =, ze stratą. *Vendre à* =, stracić na sprzedaży. *A* = *de vue*, tak że okiem nie dojrzy. *En pure* =, nadaremnie.

Pertinemment, *adv.* jak należy.

Pertinence, *s. f.* przeważność, stanowczość (dowodów i t. p.).

Pertinent, ente, *a.* należyty, należny — stosowny — przeważny, stanowczy (dowód i t. p.).

Pertuis, *s. m.* przejście dla statków przerznięte w grobli.

Pertuisane, *s. f.* pertyzana, rodzaj halabardy.

Perturbateur, *s. m.* burzyciel spokojności, wichrzyciel. =trice, *s. f.* wichrzycielka. =, =trice, *a.* burzący bieg zwyczajny lub regularność ruchów.

Perturbation, *s. f.* zamieszanie, wywrócenie porządku.

Pervenche, *s. f.* barwinek: roślina.

Pervers, erse, *s. et a.* zły, przewrotny.

Perversion, *s. f.* zepsucie, skażenie (obyczajów i t. p.).

Perversité, *s. f.* przewrotność, zepsucie.

Pervertir, *v. a.* zepsuć, skazić. = *l'ordre des choses*, przewrócić porządek. = *le sens d'un passage*, opacznie zrozumieć, skrzywić miejsce autora. *Se* =, skazić się.

Pesade, *s. f.* stawanie dęba (o koniu). = *de chèvre*, stawanie dęba bez zginania przednich nóg.

Pesamment, *adv.* ciężko, ociężale.

Pesant, ante, *a.* ciężki, wiele ważący — ciężki, ociężały — leniwy, ciężki — należytéj wagi, ważny. *Avoir la main* =*ante*, mieć ciężką rękę (w pisaniu) — wiele módz, być człowiekiem dużéj ręki. = *à la main*, opuszczający łeb na dół (koń) — nudny, nudzący (człowiek). *Avoir la tête* =*ante*, czuć ociężałość w głowie. *Il vaut son or* =, nieoszacowany człowiek, skarb, klejnot. =, *adv.* na wagę.

Pesanteur, *s. f.* ciężkość — ciężenie do środka ziemi — ciężkość, ociężałość, lenistwo — ciężkość, ociężałość w głowie, w żołądku.

Pesée, *s. f.* ważenie, przeważenie — co na raz ważono. *Faire la* =, przeważyć.

Pèse-liqueur, *s. m.* próbka do mierzenia ciężkości gatunkowéj płynów.

Peser, *v. a.* ważyć, odważyć, przeważyć — zważyć, zważać, namyślać się. = *ses mots*, ważyć każde słowo. =, *v. n.* ważyć, trzymać pewną wagę, zaważyć — trzymać należytą wagę, być ważnym (o pieniądzu) — ciężéć, przygniatać ciężarem — naciskać, z przyciskiem wymawiać — opierać się silnie — ciężéć na sercu. = *sur les bras*, być ciężarem komu — kłócić głowę. = *sur une circonstance*, bić w co, szczególniéj na co nastawać.

Peseur, *s. m.* ważący.

Peson, *s. m.* przezmian, bezmian.

Pessaire, *s. m.* ciało jakie używane w leczeniu chorób macicy.

Pessimiste, *s. m.* pessymista, widzący wszystko w złém świetle — utyskujący iż wszystko najgorzéj idzie.

Peste, *s. f.* zaraza, powietrze, morowe powietrze — mor — zaraza *fig.* - zgubnego co. *Etre un peu* =, być złośliwym, uszczypliwym. =! przekleństwo : do paralusza! *Dire* = *et rage de qu'un*, dziwne rzeczy na kogo wygadywać.

Pester, *v. n.* kląć. = *entre cuir et chair*, *vid.* Chair.

Pestiféré, ée, *a.* zarażony, gdzie zaraza panuje. =, *s. m.* zarażony.

Pestilence, *s. f.* zaraźliwe powietrze — zaraza, zepsucie *fig.*

Pestilent, ente, *a.* **Pestilentiel, elle**, *a.* zaraźliwy (wyziew, choroba).

Pet, *s. m.* pierdel, bzda. = *de nonne*, rodzaj pączków (z mąki).

Pétale, *s. m.* *Bot.* płatek.

Pétalisme, *s. m.* ostracyzm w dawnéj Syrakuzie.

Pétarade, *s. f.* pierdzenie koni — prztykanie gębą.

Pétard, *s. m.* petarda do wysadzania muru i t. p. — petarda, fajerwerk.

Pétarder, *v. a.* puścić petardę.

Pétardier, *s. m.* umiejący robić petardy, fajerwerki.

Pétase, *s. m.* rodzaj kapelusza z wązkiemi skrzydłami.

Petaud, **Pétaud**, *s. m.* *La cour du roi* =, miejsce gdzie nie ma ładu, gdzie jest zamieszanie.

Petaudière, **Pétaudière**, *s. f.* wieża babilońska, gdzie nieład jak na zarwańskiéj ulicy.

Pétéchial, ale, *a.* petocyowy, z krostami petocyami.

Pétéchies, *s. f. pl.* petocye: krosty.

Pet-en-l'air, *s. m.* kaftan, spencer.

Péter, *v. n.* piardnąć, pierdzieć — bździć, zebździeć się — trzaskać, trzeszczeć (w ogniu i t. p.) — palnąć, wystrzelić (o broni, butelce) — pęknąć, trzasnąć, prysnąć.

Péteur, *s. m.* bździoch. =euse, *s. f.* bździocha.

Petillant, ante, *a.* iskrzący się.

Petillement, *s. m.* iskrzenie się.

Petiller, *v. n.* iskrzyć się, zaiskrzyć się. = *d'esprit,* błyszczéć dowcipem. = *de faire une chose,* drżéć do czego, miéć chętkę.

Pétiole, *s. m. Bot.* ogonek (u liścia).

Pétiolé, ée, *a. Bot.* ogonkowy.

Petit, ite, *a.* mały, maluczki — niewielki — szczupły — mały, nieliczny — krótki. — poziomy, płaski, nieszlachetny. =*s pieds*, *vid.* Pied. *Se faire* =, uniżać się — pokorzyć się — cicho siedzieć. *En* =, na małą skalę. = *à* =, powoli. *Un* =, *adv.* trochę, troszkę, nieco.

Petit, *s. m.* mały, ubogi, bez znaczenia — o dziecku: malec, malczyk — małe (o płodzie źwierząt) — pisklę (o ptakach). Z resztą w polskim zastępuje się wyraz Petit, wyrazami uformowanemi od nazwiska źwierząt *np. un* = *d'aigle*, orlę, orlątko.

Petitement, *adv.* mało, szczupło — skąpo, chudo — nędznie, licho.

Petitesse, *s. f.* małość, mały wzrost i t. p. — szczupłość — słabość, brak wyższego uczucia.

Petit gris, *s. m.* popielica: gatunek wiewiórki.

Petit-fils, *s. m.* wnuk. Petite-fille, wnuczka *s. f.*

Pétition, *s. f.* petycya, prośba. = *de principe, vid.* Principe.

Pétitionnaire, *s. m.* podający prośbę

Petit-lait, *s. m.* maślanka.

Petit-neveu, *s. m. vid.* Neveu.

Pétitoire, *s. m.* żądanie uczynione sądownie celem utrzymania się przy posiadaniu.

Peton, *s. m.* nożka, łapka (udziecięcia).

Pétoncle, *s. f.* rodzaj muszel złożonych.

Pétrée, *a. f. Arabie* =, Arabia skalista.

Petrel, *s. m.* ptak morski zwiastujący zazwyczaj burzę.

Pétrifiant, ante, *a.* zamieniający w kamień.

Pétrification, *s. f.* skamienienie — skamieniałość.

Pétrifier, *v. a.* zamienić, obrócić w kamień — wprawić w osłupienie. *Se* =, skamienieć. Pétrifié, ée, *prt.* skamieniały.

Pétrin, *s. m.* dzieża, dzieżka. *Se mettre dans le* =, *fig.* wleźć w błoto, w kłopot.

Pétrir, *v. a.* rozczyniać, rozczynić na chléb — miesić, zamiesić ciasto, glinę i t. p. — rozrobić — ukształcić. Pétri, ie, *prt.* zrobiony, stworzony — zamieszony (o cieście).

Pétrissage, *s. m.* zagniecenie ciasta.

Pétrisseur, *s. m.* piekarczyk miészący ciasto.

Pétrole, *s. m.* petroleum, oléj skalny.

Pétrosilex, *s. m.* gatunek feldspatu.

Petto (in), *adv.* w myśli, w duszy — *vid.* Cardinal.

Pétulance, *s. f.* swawola, swawolenie.

Pétulant, ante, *a.* swawolny.

Petun, *s. m.* tytuń — tabaka.

Preneur de =, fajczarz — tabaczarz.

Petuner, *v. n.* palić fajkę.

Petunsé, *s. m.* petunse : rodzaj kamienia z którego Chińczycy robią porcellanę.

Peu, *adv.* mało, niewiele—szczupło, skąpo. = *et bon*, mało a co dobrego. = *ou prou*, mało wiele wszystko mi jedno. *C'est = de chose*, to niewiele warto. = *de chose*, bagatela. *C'est = que de..*, nie dosyć jest. = *de monde*, mało kto.

Peu, *s. m.* mała ilość, mała liczba, małe. *Un* =, trochę — nieco. *Dites-moi un* =, powiedz no mi. *Se contenter de* =, przestawać na małém. *Vivre de* =, obywać się byle czém. *Un homme de* =. człowiek niskiego stanu. = *à* =, po trochu, zwolna, powoli. *Dans* =, *sous* =, wkrótce, niebawem. = *après*, wkrótce potém. *Quelque* =, nieco, trochę. *Tant soit* =, nieco, bardzo mało. *A = près*, *vid.* Près. *Pour = que*, byle.

Peuplade, *s. f.* plemie, lud — osada, zaludnienie.

Peuple, *s. m.* naród, lud — ludność — lud, gmin — narybek : drobne rybki dla rozmnożenia — gałązka wyrastająca z korzenia. *Le* =-*roi*, lud królujący : lud rzymski. *Le petit* =, *le menu* =, *le bas* =, lud, drobny ludek, gmin.

Peupler, *v. a.* zaludnić, zaludniać. = *un bois*, *une vigne*, nasadzić nowych drzew, wina = *un pays de gibier*, zaludnić kraj źwierzyną. =, *v. n.* rozrodzić się, wzróść w ludność — płodzić się. *Se* =, zaludniać się. Peuplé, ée, *prt. et a.* zaludniony — ludny.

Peuple, *s. m.* topola.

Peuplier, *s. m.* topola.

Peur, *s. f.* strach, trwoga, bojaźń. *Avoir* =, bać się, zlęknąć się. *Trembler de* =, drżeć ze strachu. *Mourir de* =, umierać od strachu. *Faire = à qu'un*, przestraszyć kogo — nastraszyć kogo. *Laid à faire* =, strasznie brzydki. *La = grossit les objets*, strach ma wielkie oczy. *De = que*, *de = de..*, aby nie...— lękając się czego.

Peureux, euse, *a.* bojaźliwy, trwożliwy. =, *s. m.* tchórz.

Peut-être, *adv.* może; może że. *Un* =, *s. m.* może, jedno może. *Il n'y a pas de* =, nie masz może, rzecz jest pewna.

Phaéton, *s. m.* faeton : karyolka wysoka na cztérech kołach.

Phagédénique, *a. d. g.* wyżérający mięso (o wrzodzie lub lékarstwach).

Phalange, *s. f.* falanga (u starożytnych) korpus ciężkiéj piechoty — roty, zastępy, szeregi — *Anat.* przedział w palcu od kłykcia do kłykcia.

Phalangite, *s. m.* żołnierz z falangi.

Phalène, *s. f.* ćma, motyl nocny.

Phaleuce, Phaleuque, *a.* rodzaj wiersza greckiego lub łacińskiego złożony z pięciu stóp.

Phallus, *s. m.* fallus, wyobrażenie członka męskiego jako godła płodzenia.

Phanérogame, *a. d. g. Bot.* jawno-płciowy. =, *s. f.* roślina jawnopłciowa.

Phantasmagorie, *s. f. vid.* Fantasmagorie.

Pharaon, *s. m.* faraon : gra w karty.

Phare, *s. m.* farus, wysoka wieża z pochodniami aby ułatwić okrętom przystęp do portów.

Pharisaïque, *a. d. g.* faryzejski, od faryzeuszów.

Pharisaïsme, *s. m.* faryzeizm o sekta u żydów — faryzeuszostwo, obłuda.

Pharisien, s. m. faryzeusz (u żydów) — faryzeusz, hipokryta.

Pharmaceutique, a. d. g. farmaceutyczny.

Pharmaceutique, s. f. farmaceutyka : nauka o lékarstwach i ich użyciu.

Pharmacie, s. f. aptéka — farmacya, sztuka preparowania lékarstw.

Pharmacien, s. m. aptékarz.

Pharmacopée, s. f. farmakopea : książka o preparowaniu lékarstw.

Pharmacopole, s. m. fm. aptékarz.

Pharynx, s. m. farynx, część tylna gęby.

Phase, s. f. faza, postać, stan rozmaity gwiazd — postać, przemiana.

Phaséole, s. m. vid. Faséole.

Phébus, s. m. Apollo, Febus, Feb, słońce — styl szumny i nastrzępiony.

Phénicoptère, s. m. vid. Flamant.

Phénix, s. m. fenix : ptak bajeczny jedyny w swoim rodzaju i odradzający się z własnych popiołów — fenix, rzadki człowiek — fenix: konstellacya.

Phénicien, s. m. fenicyanin. =, =enne, a. fenicki.

Phénomène, s. m. fenomen, objawianie się czego — fenomen, zjawisko na niebie — fenomen, rzecz rzadka.

Philanthrope, s. m. filantrop, przyjaciel ludzi.

Philanthropie, s. f. filantropia, miłość ludzi.

Philanthropique, a. d. g. filantropiczny, tchnący lub natchniony miłością ludzi.

Philharmonique, a. d. g. filarmoniczny, kochający muzykę.

Philhellène, s. d. g. przyjaciel lub przyjaciółka Greków nowoczesnych.

Philippique, s. f. filippika : mowa Demostenesa przeciw Filippowi macedońskiemu — mowa Cycerona przeciw Antoniuszowi — filippika, mowa gwałtowna przeciw komu wymierzona.

Philologie, s. f. filologia, nauka o języku.

Philologique, a. d. g. filologiczny.

Philologue, s. m. filolog.

Philomaque, a. d. g. filomatyczny, kochający nauki.

Philosophale, a. f. *Pierre* =, kamień filozoficzny, mniemana sztuka robienia złota; mówi się także o rzeczy któréj nie można dostać.

Philosophe, s. m. filozof, miłośnik mądrości, mędrzec — człowiek mądry — filozof, żyjący zdaleka od ludzi, świata — uczeń z filozofii. =, a. d. g. filozof, filozofka s. f.

Philosopher, v. n. rozprawiać o filozofii — rozprawiać, rozumować o czém — mędrkować.

Philosophie, s. f. filozofia, miłość mądrości — filozofia, zasady filozoficzne czego — filozofia, mądrość — kurs filozofii — filozofia : klassa w szkołach — gatunek czcionek. *Faire sa* =, skończyć filozofią (klassę, kurs jéj).

Philosophique, a. d. g. filozoficzny.

Philosophiquement, adv. filozoficznie — jak filozof, jak mędrzec.

Philosophisme, s. m. udana filozofia.

Philotechnique, a. d. g. filotechniczny, miłośnik kunsztów.

Phimosis, s. m. choroba napletka.

Phlébotome, s. m grubsze narzędzie do puszczania krwi.

Phlébotomie, s. f. puszczanie krwi.

Phlébotomiser, v. a. puszczać krew.

Phlébotomiste, s m. lékarz pu-

szczający krew — trudniący się nauką o żyłach w ciele.

Phlegmagogue, Phlegme, *vid.* Flegme.

Phlogistique, *s. m.* flogistyk : w dawnéj chemii płyn sprawiający palenie się ciał.

Phlogose, *s. f. Méd.* zapalenie.

Phlyctène, *s. f.* pryszcz, bąbel.

Phoenicure, *s. f.* gatunek piegży z czerwonym ogonkiem żyjącéj w szparach murów.

Pholade, *s. f.* rodzaj mięczaka.

Phonétique, *a. d. g.* fonetyczny, oddający pewne brzmienie.

Phonique, *a. d. g.* głosowy, znaczący głos, dźwięk.

Phoque, *s. m.* foka, cielę morskie.

Phosphate, *s. m. Chim.* fosfat : sól połączona z kwasem fosforycznym.

Phosphore, *s. m. Chim.* fosfor : ciało pojedyncze — fosfor : krzesiwko chemiczne.

Phosphorescence, *s. f.* świecenie, własność niektórych ciał świecenia w ciemności *np.* robaczków i drzewa zgniłego.

Phosphorescent, ente, *a.* wydający iskry — świecący.

Phosphoreux, *a. m. Chim.* fosforowy.

Phosphorique, *a. d. g.* fosforyczny.

Phrase, *s. f.* zdanie, okres, frazes. = *faite*, sposób mówienia uświęcony używaniem. *Faire des* =*s*, szumno się wyrażać, sadzić się na wymowę. = *musicale*, okres muzyczny, następstwo tonów dających sens.

Phraséologie, *s. f.* frazeologia, budowa okresów zdań.

Phraser, *v. n.* wykonywać frazesa, okresy muzyczne.

Phrasier, *s. m.* gawęda, rozprawiacz.

Phrénésie, *s. f. vid.* Frénésie.

Phrénique, *a. d. g.* diafragmowy, należący do błony piersiowéj — tyczący się umysłu, umysłowy.

Phrénologie, *s. f.* frenologia, system upatrujący związek między ukształceniem czaszki a władzami umysłowemi.

Phthisie, *s. f.* suchoty. = *laryngée*, suchoty gardłowe. = *pulmonaire*, suchoty (płuc). *Tomber en* =, dostać suchot.

Phthisique, *a. d. g.* suchotny — chory na suchoty. =, *s. m.* suchotnik. =, *s. f.* suchotnica.

Phylactère, *s. m.* talizman, amulet (jakie nosili poganie) — filakterya (jakie żydzi noszą na głowie mówiąc pacierze).

Phylarque, *s. m.* filarch : urzędnik pewny w Atenach.

Phyllite, *s. m.* skamieniałość liścia.

Physicien, *s. m.* fizyk, trudniący się fizyką — dawniéj : uczeń fizyki.

Physiognomonie, *s. f.* znajomość fizyonomii.

Physiognomonique, *a. d. g.* fizyonomiczny.

Physiologie, *s. f.* fizyologia, nauka o zjawiskach życia (zwierząt, roślin).

Physiologique, *a. d. g.* fizyologiczny.

Physiologiste, *s. m.* fizyolog.

Physionomie, *s. f.* rysy twarzy, fizyognomia — żywość w rysach twarzy — fizyonomia, postać, powierzchowność, wejrzenie — *vid.* Physiognomonie.

Physionomiste, *s. m.* umiejący sądzić z fizyonomii.

Physique, *s. f.* fizyka : nauka — fizyka : jedna z klass po szkołach. =, *a. d. g.* fizyczny, podpadający pod zmysły, widzialny (świat i t. p.) — fizyczny, materyalny. =, *s. m.* fizyczność, ciało.

PHYSIQUEMENT, *adv*. fizycznie.

PHYTOLITHE, *s. m.* kamień podobny do krzewu, rośliny.

PHYTOLOGIE, *s. f.* nauka o roślinach.

PIACULAIRE, *a. d. g.* *vid.* EXPIATOIRE.

PIAFFE, *s. f.* wystawa, szumność — ton pański.

PIAFFER, *v. n.* szastać się, szumieć — stąpać z góry (o koniu).

PIAFFEUR, *s. m.* stawiający nogi z góry.

PIAILLER, *v. n.* wrzeszczéć, drzéć się.

PIAILLERIE, *s. f.* wrzaski, krzyki, darcie się.

PIAILLEUR, EUSE, *s.* wrzaskun.

PIAN, *s. m.* choroba pewna w Ameryce z krostami na skórze podobnemi do malin i t. p.

PIANISTE, *s. d. g.* fortepianista, grający na fortepianie; fortepianistka *s. f.*

PIANO, PIANO-FORTE, *s. m.* fortepian, pantalion, klawikord. *Jouer, toucher du* =, grać na fortepianie. *Tenir le* = *dans un concert*, grać na fortepianie w koncercie (dyrygując muzyką).

PIAST, PIASTE, *s. m.* w Polszcze: Piast, król polak.

PIASTRE, *s. f.* piastr: moneta hiszpańska w biegu na Wschodzie. = *forte*, piastr (5 franków). *Demi*-=, pół piastra.

PIAULER, *v. n.* piszczyć (o kurczętach) — piszczyć, sklamrzéć, narzekać.

PIAZZI, *s. m.* *Planète de* =, jedna z czterech małych planet odkrytych niedawno przez astronoma PIAZZI.

PICAILLON, *s. m.* drobna moneta, grosze.

PIC, *s. m.* drąg z okuciem do łamania kamieni.

PIC, *s. m.* cypel wysokiéj góry. *A* =, ścięty (cypel) prostopadle.

PIC, *s. m.* dzięcioł: ptak.

PICA, *s. m.* apetyt u kobiet ciężarnych do ziemi, wapna i t. p.

PICADOR, *s. m.* w walce byków w Hiszpanii: jeździec z oszczepem uderzający byka nim go matador zabije.

PICHOLINE, *s. f.* gatunek małéj oliwki.

PICORÉE, *s. f.* szukanie łupu, zdobyczy — kradzież owoców po ogrodach. *Aller à la* =, *vid.* PICORER.

PICORER, *v. n.* rabować, okradać — latać na miód (o pszczołach) — żywić się cudzém, kraść (o autorach).

PICOREUR, *s. m* rabuś, żołnierz rabujący po wsiach — autor kradnący z drugich.

PICOT, *s. m.* trzaska (na drzewie) — obrąbki na około koronki.

PICOTEMENT, *s. m.* szczypanie (po ciele).

PICOTER, *v. a.* szczypać — dziobać, podziobać — kolnąć ostrogą (konia) — szarpać, szczypać. *Se* =, *v. réc.* szczypać się wzajemnie, szarpać się. PICOTÉ, ÉE, *prt.* podziobany — poszczypany — obsypany ospą, dziobaty, ospowaty.

PICOTERIE, *s. f.* przycinek, ucinek.

PICOTIN, *s. m.* miarka na owies dla koni — obrok *fig.*, strawa.

PICROMEL, *s. m.* pikromel: gorzki i szczypiący pierwiastek w żółci.

PIC-VERT, *s. m.* *vid.* PIVERT.

PIE, *s. f.* sroka. *Fromage à la* =, rodzaj séra. *Cheval* =, koń pstry, srokaty. =-*grièche*, *vid.* GRIÈCHE.

PIE, *a. f.* *OEuvre* =, miłosierny uczynek.

PIÈCE, *s. f.* sztuka, część, kawał, kęs, kawałek — w mieszkaniu: pokój, izba — sztuka, głowa (licząc zwierzęta, bydło) — sztuka (materyi, płótna) — materya w sztuce (nie w próbce) — drzewo na pniu, sztuka — pień (drzewa) — osoba,

człowiek — armata, działo — sztuka (dramatyczna) — kawałek (muzyki, poezyi), wyjątek — papier (w procesie), dowód, akt — nota depesza (dyplomatyczna) — pieniadz (mówiąc o pieniądzach polskich formują się wyrazy w ten sposób: złotówka, dwuzłotówka, piatak, dziesiątak) — psota, figiel, kawałek. = *de bois*, sztuka drzewa, kłoda, kloc. = *d'eau*, woda, staw, sadzawka. = *de terre*, spłacheć ziemi, kawał ziemi. = *de blé*, kawał ziemi zasiany zbożem, staje, stajko. = *d'écriture*, wzór (pisania), forsztyft. = *d'orfévrerie*, robota złotnicza. = *de cabinet*, osobliwość, co może służyć za mebel. = *de rapport*, *de résistance*, *vid* Rapport, Résistance. = *d'estomac*, chusta która się okrywa żołądek, piersi. =*s d'honneur*, insignia królewskie. = *d'honneur*, *de dais*, sala główna czasem z baldakinem. = *honorable*, *vid* Honorable. = *de vin*, *etc.* beczka wina i t. d. = *de crédit*, moneta niebędąca w kursie ale w przypadku mogąca przydać się dla swojéj wartości. = *de mariage*, medalion który mąż daje żonie w dzień ślubu. = *de comparaison*, wzór autentyczny z którym się co konfrontuje. *Travailler à la* =, zgodzić się i pracować od sztuki, na sztuki (nie na dzień). *C'est une* = *de chair, fig.* kloc (o osobie ciężkiéj i głupiéj). *Tout d'une* =, z jednéj sztuki — trzymający się prosto jakby kij połknął. *Dormir la nuit tout d'une* =, przespać całą noc jednym ciągiem. *Faire* = *à qu''un*, wyrządzić komu psotę, figla; uszyć bóty komu. = *à* =, po jednemu.

Pied, *s. m* noga — stopa — noga (sprzętu) — spód, stopa — pochyłość, spadzistość — drzewo na pniu, sztuka drzewa — stopa: miara długości — stopa: w wierszu miarowym. *Les* =*s du lit*, łóżko w nogach. *Gens de* =, żołnierz pieszy *collect.* = *bot*, *vid.* Bot. *Petits* =*s*, pieczyste z ptastwa, *np.* jarząbków, przepiórek. = *fourché*, myto od bydła racicznego. = *cornier*, drzewo będące granicą. *Aller bien du* =, dobrze, szybko chodzić *Aller de bon* =, działać żarliwie, gorliwie. *Aller du même* =, postępować jednakowo, podobnież. *Avoir le* = *à l'étrier*, *vid.* Étrier. *Être sur* =, być na nogach (wstawszy); chodzić. *Etre sur le bon* =, *sur un bon* =, stać na dobréj stopie, dobrze stać, mieć znaczenie, być w uważaniu. *Lâcher* =, *vid.* Lâcher. *Se mettre sur tel* = *avec qu''un*, postawić się na jakiéj stopie z kim. *Remettre sur* =, postawić na nogach; polepszyć stan czyj lub zdrowie. *Mettre une armée sur* =, wystawić wojsko. *Peindre qu''un en* =, odmalować kogo w wielkości naturalnéj. *Perdre* =, *vid.* Perdre. *Prendre* =, ustalić się, nabrać powagi. *Prendre qu''un au* = *levé*, złapać kogo, dopaść na samém wychodném, na wyjezdném — złapać za słówko. *Sortir de sa maison les* =*s devant*, umrzéć. *Tomber sur ses* =*s*, wygramolić się z nieszczęścia. *Venir de son* =, przyjść piechotą. *Il a trouvé chaussure à son* =, znalazł czego mu było potrzeba — trafił na swego, trafiła kosa na kamień. *Tenir* = *à boule*, przykładać się gorliwie do czego. *Faire* = *neuf*, dostać nowego rogu, kopyta (o koniu). *Galoper sur le bon* =, cwałując podnosić naprzód prawą nogę (o koniu). *Faire le* = *de veau*, czołgać się przed kim; podlić się. *Faire le* = *de grue*, długo stać, czekać. *Tirer* = *ou aile d'une chose*, dostać czego byle jakim sposobem. *Donner du*

= *à une échelle*, oprzeć drabinkę pochyło. *Sur* =, na pniu (o zbożu i t. p.). *Sécher sur* =, nie módz ustać, niecierpliwić się. *Sur le* = *de* =, po tyle a tyle (płacąc). *Sur le* = *de guerre*, na stopie wojennéj. *Avoir un* = *de nez*, dostać ogromnego nosa *fig. Prendre* = *sur qu''ch*, stosować się do czego, regulować się do czego, oglądać się na co. *A* =, piechotą. *Aller à beau* = *sans lance*, iść piechotą. *Au petit* =, na małą skalę. = *à* =, noga za nogą, zwolna. *Défendre un poste* = *à* =, bronić każdéj piędzi ziemi. *De* = *ferme*, stale, nieustraszenie. *Conversion de* = *ferme*, w komendzie: w miejscu zwrot! *Plain* =, *vid.* Plain-pied.

Pied-à-terre, *s. m.* zajazd: dom do którego się zajeżdża, gdzie się staje na czas (nie na mieszkanie).

Pied-d'alouette, *s. m. vid.* Dauphinelle.

Pied-d'âne, *s. m.* rodzaj ostrygi.

Pied de biche, *s. m. vid.* Biche.

Pied de boeuf, *s. m.* rodzaj gry kiedy grający kładzie jedną rękę a drugi ją nakrywa i t. d.

Pied de chat, *s. m.* kocie łapki: roślina.

Pied de chèvre, *s. m.* bosak, drąg żelazny z hakiem zakrzywionym — przewrotnik: roślina.

Pied-d'entrée, *s. m.* stopień składany u powozu.

Pied de griffon, *s. m.* narzędzie chirurgiczne do operacyi w ciężkich połogach — gatunek ciemiernika: roślina.

Pied de lion, *s. m.* przewrotnik: roślina.

Pied de veau, *s. m. vid.* Arum.

Pied de vent, *s. m. Mar.* wyjaśnienie się nieba po burzy.

Pied-droit, *s. m.* część pewna drzwi lub okna.

Pied-plat, *s. m.* kiep, dureń.

Piédestal, *s. m.* pedestał.

Pied-fort, *s. m.* moneta grubsza nad monetę kursową jedynie dla służenia za model.

Piedouche, *s. m.* postument biustu lub naczynia. *En* =, na postumencie.

Piége, *s. m.* łapka, żelaza na łapanie zwierząt — łapka, sidła, matnia. *Donner dans le* =, wpaść w łapkę.

Pie-mère, *s. f. Anat. vid.* Mère.

Pierraille, *s. f.* kamyki, głazy.

Pierre, *s. f.* kamień — głaz — kamień: choroba — kamyczki (w owocach). *De* =, kamienny, z kamienia. = *d'évier*, kamień wyciosany do scieku wód i t. p. = *à broyer*, kamień do rozcierania farb. = *d'achoppement*, kamień na którym się usterka, kamień obrazy. = *de touche*, kamień probierczy. = *à fusil*, skałka (w broni palnéj). = *à aiguiser*, toczydło. = *ponce*, pumex: kamień. = *d'aigle*, rodzaj kamienia w środku którego jest inny kamień. = *d'aimant*, magnes. = *de mine*, ruda. = *à détacher*, glinka do wywabiania plam. =*s gravées*, kamienie z napisami. = *sèches*, kamienie pokładzione jedne na drugich bez wapna i t. p.

Pierrée, *s. f.* rynsztok z kamieni.

Pierreries, *s. f. pl.* drogie kamienie, klejnoty.

Pierrette, *s. f.* kamyk.

Pierreux, euse, *a.* kamienisty — kamienny, natury kamienia — kamyczkowaty (o owocach).

Pierrier, *s. m.* mała armatka nabijana zwykle głazem i żelastwem.

Pierrot, *s. m.* wróbel — osoba grająca role głupca (w sztukach śmiesznych) — błazen, bajaco.

Pierrures, *s. f. pl.* gałki otaczające koronę rogów jelenia i t. d.

Piété, *s. f.* pobożność — miłość, czułość (rodzicielska i t. p.).

Piéter, *v. n.* stać na miejscu naznaczoném (w grze w kręgle) — nastroić kogo, nabechtać. *Se* =, obruszyć się, obarknąć się — szymać się na co.

Piétinement, *s. m.* drepcenie, tupanie nogami z niecierpliwości.

Piétiner, *v. n.* drepcieć; tupać, tupotać nogami.

Piétiste, *s. m.* pietysta (z pewnéj sekty chrześciańskiéj). =, *s. f.* pietystka.

Piéton, onne, *s.* człowiek pieszy, piechotą chodzący.

Piètre, *a. d. g.* lichy, nędzny, kiepski *pop.*

Piètrement, *adv.* licho, nędznie, kiepsko.

Piètrerie, *s. f.* lichota, nędza, kiepstwo.

Piette, *s. f.* rodzaj ptaka wodnego.

Pieu, *s. m.* kół, pal.

Pieusement, *adv.* pobożnie. *Croire = une chose*, wierzyć z pobożności — wierzyć ślepo.

Pieux, euse, *a.* pobożny, bogobojny (o ludziach) — pobożny (zamiar i t. p.) — święty, religijny. =*euse croyance*, ślepa wiara.

Piffre, esse, *s.* baryła, tłusty (o mężczyźnie) — fasa, baba jak kafar — żarłok.

Pigeon, *s. m.* gołąb' — fryc, którego łatwo oszukać. =*femelle*, gołębica. = *à grosse gorge*, garłacz (gołąb'). = *pattu, vid.* Pattu. = *ramier*, grzywacz. *Une paire de* =*s*, para gołębi (żyjących w parze). *Une couple de* =*s*, dwa gołębie (dane na stół). *Aile de* =, sposób zaczesywania włosów jakby w skrzydełka po obu bokach głowy.

Pigeonneau, *s. m.* gołąbek — fryc.

Pigeonnier, *s. m.* gołębnik.

Pigne, *s. f.* massa złota lub srebra pozostała po ulotnieniu się merkuryuszu.

Pignocher, *v. n.* jeść bez apetytu, jakby z musu, dziabać *fm.*

Pignon, *s. m.* szczyt kończasty muru. *Avoir* = *sur rue*, mieć kamienicę w mieście — być właścicielem ziemskim.

Pignon, *s. m.* ziarno szyszki sosnowéj.

Pignon, *s. m.* kółko zębate.

Pignoratif (*g-no*), *a. m.* zastawny, tyczący się zastawu.

Pigrièche, *s. f. vid.* Pie-grièche.

Pilastre, *s. m.* filar, pilastr, kolumna prostokątna.

Pilau, *s. m.* pilaw : potrawa z ryżu (na Wschodzie).

Pile, *s. f.* stos (rzeczy jednych na drugich) — filar mostu. = *de cuivre*, zbiór miedzianych kubków wchodzących jeden w drugi i stanowiących pewną wagę. = *voltaïque*, = *galvanique*, stos Wolty, stos galwaniczny.

Pile, *s. f.* kamień do rozcierania lub tłuczenia. *Mettre qu'un à la* = *au verjus*, szarpać kogo, obmawiać — dokuczać komu, kołki na głowie ciesać.

Pile, *s. f.* ta strona monety na któréj jest herb monarchy. *N'avoir ni croix ni* =, *vid.* Croix.

Piler, *v. a.* tłuc, potłuc, utłuc (w moździerzu).

Pileur, *s. m.* tłuczący w moździerzu.

Pilier, *s. m.* słup — szubienica — słupek w stajni między końmi. = *de barrière*, podpora z kamieni utrzymująca sklep kopalni. *Se frotter au* =, przejąć wady tych z któremi się przestaje, zepsuć się od drugich. *C'est un* = *de cabaret, de café*, ustawicznie siedzi, wyciéra mury w szynku, w kawiarni. *Avoir de bons gros* =*s*, mieć wielkie uda.

Pillage, *s. m.* rabunek, słupie-

nie, zrabowanie, obdarcie — *Mar.* dawniéj: zabranie nieprzyjacielowi rzeczy i pieniędzy do summy 30 franków. *Mettre au* =, zrabować, złupić. *Tout y est au* =, wielki tam nieład, jak na zarwańskiéj ulicy, kto niechce ten nie urwie.

PILLARD, ARDE, *a.* łupieski, żyjący z łupiestwa. *Il est d'humeur* =*arde,* nieznośnego humoru człowiek. =, *s. m.* rabuś, złodziéj — łupieżca.

PILLER, *v. a.* rabować, trudnić się łupiestwem — kraść, zdzierstwa popełniać — ukraść, skraść, pokraść (z obcych dzieł) — rzucać się na... (o psie). *Pille!* szczując psem, heć go ha! huzia! — apport!

PILLERIE, *s. f.* złodziejstwo, kradzież.

PILLEUR, *s. m.* złodziéj, zdzierca.

PILON, *s. m.* tłuczek moździerzowy — młotek garbarski i t. p. *Mettre un livre au* =, podrzéć książkę w kawałki.

PILORI, *s. m.* pręgierz.

PILORIER, *v. a.* postawić pod pręgierzem — oczernić, osławić kogo.

PILORIS, *s. m.* rodzaj szczuru piżmowego.

PILOSELLE, *s. f.* jastrzębiec, kosmaczek: roślina.

PILOTAGE, *s. m.* bicie palów, pale powbijane.

PILOTAGE, *s. m.* sternictwo, prowadzenie statku — umiejętność wprowadzania statków do portu.

PILOTE, *s. m.* żeglarz, sternik.

PILOTER, *v. n.* bić pale. =, *v. a.* = *un terrain*, powbijać pale w ziemię.

PILOTIN, *s. m.* uczący się sternictwa.

PILOTIS, *s. m.* pal, słup.

PILULE, *s. f.* pigułka. *Avaler la* =, zgryźć orzech, odważyć się na co nieprzyjemnego.

PIMBÊCHE, *s. f.* mówi się o kobiecie dającéj sobie tony.

PIMENT, *s. m.* pieprz turecki: roślina.

PIMPANT, ANTE, *a.* wystrojony, wymuskany, ulizany.

PIMPESQUÉE, *s. f.* kobieta z przysadami.

PIMPRENELLE, *s. f.* biedrzeniec: roślina.

PIN, *s. m.* sosna, choina — sośnina, sosnowe drzewo. *Pomme de* =, szyszka.

PINACLE, *s. m.* szczyt domu. *Mettre qu'un sur le* =, wychwalać kogo, wynosić pod niebiosa. *Être sur le* =, być u szczytu znaczenia.

PINASSE, *s. f.* rodzaj statku o wiosłach i żaglach.

PINASTRE, *s. m.* sosna.

PINÇARD, *a. et s.* koń napierający przodem kopyta.

PINCE, *s. f.* koniec kopyta lub racicy — koniec przedni podkowy — kieł, ząb przedni — nożyce (raka) — szczypce, szczypczyki kominowe — kleszcze, kleszczyki — cęgi, obcęgi, cężki — drąg żelazny płaski z jednego końca — zawinięcie ukośne, zakładka. *Cet outil n'a pas de* =, narzędzie nie chwytne, nie dość mocno chwyta. *Cet homme à la* = *forte*, silny w ręku. *Craindre la* =, bać się kozy, bycia przytrzymanym. *Etre sujet à la* =, być wystawionym na rabunek lub zagrabienie — lubić akcydensa, lubić chapnąć.

PINCEAU, *s. m.* penzel — penzlik — penzel, malarstwo, sposób malowania — penzel, obrazy (poety i t. p.). *Un coup de* =, *fig.* satyra na kogo, wyszydzenie kogo.

PINCÉE, *s. f.* szczypta.

PINCELIER, *s. m.* miseczka o dwóch przegrodkach w któréj malarz macza i obciera penzel.

PINCE-MAILLE, *s. m.* skąpiec, sknéra, kutwa.

PINCER, *v. a.* szczypać, uszczyp-

nać — *fig.* uszczypnąć, szczypać, dociąć, przyciąć, zrobić przycinek — scisnąć, sciskać (kleszczami i t. p.) — dojmować, szczypać (o zimnie i t. p.) — obrywać wypustki, kły drzew — spiąć ostrogą (konia). = *qu''un*, złapać, schwytać na gorącym uczynku — z lekka dotykać smyczkiem. = *le vent*, *Mar.* zbliżać się pod wiatr. = *de la harpe*, *de la guitare*, grać, brzdąkać na arfie, na gitarze. *Se faire* =, oberwać co; mieć, dostać za swoje. PINCÉ, ÉE, *prt. et a.* wystrojony, wymuskany.

PINCETTE, *s. f.* PINCETTES, *s. f. pl.* szczypczyki (do poruszania ognia). *Baiser qu''un à* =, całować w twarz biorąc ją pierwéj końcami palców.

PINCHINA, *s. m.* pewna gruba materya wełniana.

PINÇON, *s. m.* znak z uszczypnienia—brzeg zawinięty podkowy końskiéj.

PINDARIQUE, *a. d. g.* pindaryczny, nakształt Pindara (poety greckiego).

PINDARISER, *v. n.* mówić lub pisać stylem szumnym, nastrzępionym.

PINDE, *s. m.* Pindus : góra w Tessalii poświęcona Apollinowi i Muzom. *Les nourrissons*, *les habitants du* =, poeci.

PINÉALE, *a. f.* *Anat.* *Glande* =, gruczołek owalny znajdujący się w mózgu.

PINEAU, *s. m.* rodzaj winogron wydających najlepsze wino burgundzkie.

PINGOUIN, PINGUIN, *s. m.* pingwin, tłuściel : ptak morski.

PINNÉ, *a. f.* *Bot.* *Feuille* =*e*, liść pierzasty.

PINNE MARINE, *s. f.* rodzaj muszli złożonéj, zaczepiającéj się u skał włóknami z których wyrabiają tkankę.

PINNULE, *s. f.* blaszka z wąziuchną prostopadle idącą szczelinką na każdym z dwóch końców dioptry.

PINQUE, *s. f.* rodzaj małego statku zaokrąglonego w tyle do ładowania.

PINSON, *s. m.* zięba : ptak. *Gai comme* =, bardzo wesół.

PINTADE, *s. f.* afrykanka, kurka afrykańska, kura perłowa.

PINTE, *s. f.* miara na trunki rozmaitéj wielkości, mniéj więcéj kwarta. *Vendre à pot et à* =, przedawać na garnce i kwarty. *Il n'y a que la première* = *qui coûte*, najciężéj zacząć daléj łatwo idzie.

PINTER, *v. a.* wypróżniać butelki, pić.

PIOCHE, *s. f* motyka.

PIOCHER, *v. a.* kopać, skopywać — okopywać — pracować.

PIOLER, *v. n.* *vid.* PIAULER.

PION, *s. m.* w grze szachów, pieszek, chłopek, pionek. *Damer le* = *à qu''un*, przesadzić kogo, mieć wyższość nad nim.

PIONNER, *v. n.* w grze szachów : bić mianowicie pionki przeciwnikowi.

PIONNIER, *s. m.* pionier (w wojsku) żołnierz używany do robienia dróg, kopania rowów i t. d.

PIOT, *s. m.* *pop.* wino.

PIPE, *s. f.* oxeft na wino.

PIPE, *s. f.* pipka, fajka, lulka.

PIPEAU, *s. m.* fujarka — wabik na ptaszki zrobiony z kijka w który wszczepiono trawkę i t. p. — gałązki pomazane lépem na ptaki — sidła, sieci, podstępy.

PIPÉE, *s. f.* łapanie ptaków naśladując głos sowy i wciągając je na lép.

PIPER, *v. a.* łapać ptaki naśladując głos sowy i przyciągając je na lép — zwodzić, oszukiwać. = *des dés*, przyrządzać kostki celem szachrowania w grze w kości.

Piperie, *s. f.* szachrowanie w grze -- oszustwo, oszukaństwo.

Pipeur, *s. m.* szachraj w grze.

Piquant, ante, *a.* kolący – szczypiący w język — kwaskowaty lub korzenny, ostry (sos) — siekący (zimno wiatr) — uszczypliwy, złośliwy.— dowcipny — bawiący, ucieszny, pocieszny — ciekawy, zajmujący, sprawujący wrażenie. =, *s. m.* to co zajmuje lub zaostrza ciekawość; co bawi; uciesza, najciekawsza rzecz — kolec, cierń.

Pique, *s. f.* pika (z ostrzem płaskim), dzida — żołnierz z piką. *Demi-*=, mała dzida.

Pique, *s. m.* w kartach francuskich : pik (w kartach polskich wino).

Pique, *s. f.* nieporozumienie. *Faire qu''ch par* =, zrobić co na złość, na przekór.

Piqué, *s. m.* pika : materya. *Gilet en* =, kamizelka pikowa.

Pique-nique, *s. m.* piknik, zabawa lub obiad gdzie każdy płaci za siebie.

Piquer, *v. a.* kłuć, ukłuć, kolnąć — ukąsić (o wężu) — kąsać (o robactwie) — przekłóć (skórę, żyłę), ukłuć w... — szczypać (oczém kwaśném i t. p.) — spiąć konia ostrogą — wbić bufual aż do żywego mięsa — szpikować mięso słoniną i t. p. — pikować, przepikować (kołdrę i t. p.) — trącić kulę bilarową — dotknąć, dać się uczuć boleśnie, urazić — bawić, zajmować — doglądać robotników, naganiać — znaczyć, naznaczyć nieprzytomnych. = *dans le fort*, puścić się galopem w głąb lasu (polując). = *le coffre*, *le tabouret*, czekać w przedpokoju. = *les tables*, *les assiettes*, chodzić po cudzych obiadach. = *l'escabelle*, wysiadywać stołek u adwokata i t. p. pracować u niego. = *une meule*, *etc.* narąbywać, robić chropowatym kamień i t. p. = *la curiosité de qu''un*, zaostrzyć ciekawość czyją. = *qu''un d'honneur*, wbić komu punkt honoru w głowę. *Se* =, urażać się, urazić się o co, czém, wziąć do serca — psuć się (o drzewie, rzeczach na które się rzuciło robactwo) — kwaśnieć (o winie)— butwieć (o papierze). *Se* = *d'être...*, mieć pretensyą do czego, chcieć uchodzić za co. *Se* = *d'honneur*, wziąć sobie za punkt honoru. *Se* = *au jeu*, zaciekać się w grze — chcieć postawić na swojém. Piqué, ée, *prt.* ukąszony — dotknięty, urażony — pikowany — szpikowany.

Piquet, *s. m.* kołek wbijany w ziemię stawiając namiot — kół, pal — tyczka do wytknięcia linii prostéj — pikieta, mały oddział żołnierzy — kara w wojsku : stanie jedną nogą na palu.

Piquet, *s. m.* pikieta : gra w karty.

Piquette, *s. f.* napój z rozenków wytłoczonych i nalanych wodą — lura, liche wino.

Piqueur, *s. m.* dojeżdżacz (na łowach)— berejter — doglądacz, dozorca, podstarości doglądający robotników — zapisujący nie przytomnych. *Un* = *d'assiettes*, *vid.* Assiette.

Piquier, *s. m.* żołnierz uzbrojony piką.

Piqûre, *s. f.* ukłucie (igłą i t. p.) — ukąszenie (węża i t. p.) — znak ze skąsania od owadów — pikowanie (materyi, sukni).

Pirate, *s. m.* rozbójnik morski, rabuś, korsarz — zdzierca, łupieżca.

Pirater, *v. a.* rozbijać na morzu.

Piraterie, *s. f.* rozbójnictwo morskie — zdzierstwo, łupiestwo, grabież.

PIRE, *a. compar. d g* gorszy. *Le* =, najgorszy. =, *s. m.* gorsze, co gorszego. *Avoir du = dans une affaire*, stracić, źle wyjść na czém.

PIROGUE, *s. f.* łódź z jednéj kłody wydrążonéj.

PIROLE, *s. f.* rodzaj wrzosu.

PIROUETTE, *s. f.* fryga — kręcenie się w kółko. *Répondre par des* =*s*, zbywać żartami, wywijać się, wykręcać się komu.

PIROUETTER, *v. n.* wykręcać się, kręcić się w kółko.

PIRRHONIEN, *vid.* PYRRHONIEN.

PIS, *adv. compar.* gorzéj. =, *a. compar.* gorszy. *Qui = est*, a co gorsza, co większa. =, *s. m.* najgorsza, co najgorszego. *Faire du = qu'on peut*, zdobywać się na co najgorszego, wysadzić się na co. *Prendre les choses au* =, przypuszczać co może być najgorszego. *Mettre qu'un au = faire, à = faire*, wyzwać kogo aby zrobił jak może najgorzéj, co najgorszego. *De = en =, de mal en* =, coraz gorzéj. =*-aller*, *s. m.* najgorszy raz. *Au =-aller*, w najgorszym razie, w ostatnim razie. *Je serai votre-= aller*, w ostatnim razie do mnie się udaj.

PIS, *s. m.* wymię (krowy i t. p.), dojki — gryfy : potrawa z wymion krowy.

PISCINE, *s. f.* sadzawka — miejsce w zakrystyi gdzie wylewają wodę użytą do pomywania naczyń kościelnych. = *probatique*, *vid.* PROBATIQUE.

PISÉ, *s. m.* ziemia ubita.

PISSASPHALTE, *s. m.* smoła ziemna miękka.

PISSAT, *s. m.* mocz bydlęcy — szczyny, uryna.

PISSEMENT, *s. m.* wypuszczanie uryny, uryna.

PISSENLIT, *s. m.* szczoch, co się w łóżku posika, co robi siusiu.

PISSER, *v. n.* szczać, siusiać, wyszczać się *pop.* — odlać wodę, *pop.* iść z uryną, iść na urynał, iść siusiu. *C'est Jocrisse qui mène les poules* =, mówi się o kim co wchodzi w najdrobniejsze szczegóły gospodarstwa. =, *v. a.* = *le sang*, oddawać krew uryną.

PISSEUR, *s. m.* szczoch. =EUSE, *s. f.* szczocha, siksa.

PISSOIR, *s. m.* prywet dla chodzących z uryną (stawiany w ogrodach i t. p.).

PISSOTER, chodzić często siusiu.

PISSOTIÈRE, *s. f.* licha fontanna.

PISTACHE, *s. f.* pistacya : owoc. = *de terre*, pistacya ziemna.

PISTACHIER, *s. m.* drzewo pistacyowe.

PISTE, *s. f.* ślad, trop, oślada.

PISTIL, *s. m. Bot.* słupek ; organ samiczy.

PISTOLE, *s. f.* pistol : moneta złota różnych krajów — wartość dziesięciu franków — izba po więzieniach wynajmowana tym którzy nie chcą być we wspólnéj izbie. *La = volante*, *fig.* niewyczerpane źródło dochodów.

PISTOLET, *s. m.* pistolet. = *de poche*, krócica, króciczka.

PISTON, *s. m.* wałek drewniany lub metalowy obity na końcu skórą używany w pompach, w sikawkach ręcznych — stępel, stępelek — piston do broni palnéj.

PITANCE, *s. f.* strawa, jadło, porcya. *Aller à la* =, iść na miasto z koszykiem i z groszykiem.

PITAUD, *s. m.* chłop, cham, hèciak. =AUDE, *s. f.* chłopka.

PITE, *s. f.* drobna moneta miedziana 1/4 denara.

PITE, *s. f.* rodzaj aloesu amerykańskiego wydającego włókno.

PITEUSEMENT, *adv.* licho, ubogo, nędznie.

- Piteux, euse, *a.* wzbudzający politowanie, nędzny, płaczący. =, *s. m.* płaksa. *Faire =euse chère,* licho jeść. *Faire le =*, narzekać, skomleć.

Pitié, *s. f.* litość, politowanie, lutość* — politowanie, wzgarda — nędza, lichota. *Un homme sans=*, nielitościwy, człowiek bez litości. *C'est grand'=*, aż przykro patrzyć. *Regarder qu''un en =*, patrzyć z politowaniem, z pogardą na kogo. *C'est une = que de...*, aż się płakać chce patrząc jak...

Piton, *s. m.* ćwiek z obrączką zamiast główki — cypel góry.

Pitoyable, *a. d. g.* litościwy, miłosierny — obudzający politowanie — opłakany, nieszczęśliwy, nędzny. *Lieux =s*, zakłady miłosierne *np.* szpitale i t. d.

Pitoyablement, *adv.* licho, nędznie — w nędzy.

Pittoresque, *a. d. g.* malowny, malowniczy, wystawiający co w obrazie, w rysunku — zachwycający.

Pittoresquement, *adv.* malownie.

Pituitaire, *a. d. g.* flegmowy.

Pituite, *s. f.* flegma.

Pituiteux, euse, *a.* flegmisty — wyrzucający wiele flegmy.

Pivert, *s. m.* dzięcioł zielony.

Pivoine, *s. f.* piwonia : roślina — gatunek ptaka.

Pivot, *s. m.* czop zawiasy — punkt około którego się co obraca — punkt główny — korzeń roślin wrosły wierzchołkowo w ziemię — każdy z dwóch guzów wystających na łbie jelenia, sarna.

Pivotant, ante, *a. Bot.* prostopadło wrosły w ziemię.

Pivoter, *v. n.* obracać się około jednego punktu — wrastać prostopadle w ziemię.

Pizzicato, *s. m.* przebieranie palcami, brzdąkanie po instrumencie na którym się zwykle gra smyczkiem. =, *adv.* brzdąkając palcami.

Placage, *s. m.* wykładanie, fornirowanie mebli drzewem kosztowniejszém — poklejenie z kawałków pożyczanych tu i owdzie (w piśmie, w dziele).

Placard, *s. m.* futrowanie z drzewa nadedrzwiami — szafka w murze — afisz — paszkwil — druk ułożony w szpalty (nie porozdzielany jeszcze na stronnice).

Placarder, *v. a.* przylepić (afisz, pismo). = *qu''un*, napisać paszkwil na kogo, oczernić go. Placardé, ée, *prt.* okryty afiszami (mur i t. p.).

Place, *s. f.* miejsce, przestrzeń, przestwór — (miejsce zajmowane gdzie) siedzenie — miejsce, urząd, posada — plac, rynek — miejsce handlowe, giełda — miejsce obronne, forteca, warownia. = *marchande*, miejsce dogodne do sprzedaży. *Jour de =*, dzień w którym kupcy zbierają się na giełdzie. = *d'armes*, plac broni (do manewrów) — forteca z zapasami — zasieki do których przy oblężeniu zgromadzają wojsko. *Faire = à qu''un,* ustąpić się komu, ustąpić komu miejsca. *Sur la =*, na miejscu — na ziemi. *Faire = nette*, wyprowadzić się. *Nous ne sommes pas en = marchande,* miejsce nie potemu (aby mówić o tém a o tém). *Se mettre à la = de qu''un*, postawić się na cudzém miejscu. *Mettez-vous à ma =*, postaw się na mojém miejscu. *Etre en =*, mieć jaką posadę, urząd. *Homme en =*, urzędnik.

Placement, *s. m.* umieszczenie summy, włożenie jéj w co — stręczenie służących.

Placenta, *s. m. Bot.* osadnik nasion.

Placer, *v. a.* postawić gdzie; umieścić, pomieścić, położyć, posa-

dzić — naznaczyć miejsce. = *son argent*, umieścić, włożyć w co (pieniądze). = *sa confiance*, *dans qu'un*, położyć w kim ufność, = *ses affections dans qu'un*, ukochać, pokochać kogo. = *une personne*, dać komu miejsce, posadę, służbę. *Se* =, zabrać miejsce, stanąć, usiąść — *fig.* stanąć, zająć miejsce, postawić się. PLACÉ, ÉE, *prt.* postawiony, umieszczony, położony. *Avoir le cœur bien placé*, mieć piękną duszę, serce szlachetne.

PLACET, *s. m.* stołeczek bez poręczy, taborecik.

PLACET, *s. m.* prośba podana na piśmie.

PLAFOND, *s. m.* pułap, powała — sufit.

PLAFONNAGE, *s. m.* danie powały, sufitu.

PLAFONNER, *v. a.* dać sufit, powałę, podawać sufity, powały. = *une figure*, nadać figurze malowanéj na suficie proporcye stosowne dla oka patrzącego z dołu. =, *v. n.* mieć należytą proporcyą (o figurze malowanéj na suficie).

PLAFONNEUR, *s. m.* robotnik dający sufity.

PLAGE, *s. f.* brzeg morski płaski i otwarty — strona, okolica, kraina.

PLAGIAIRE, *a. et s. d. g.* złodziéj literacki.

PLAGIAT, *s. m.* kradzież literacka.

PLAID, *s. m.* indukta, obrona przed sądem. *Tenir les* =*s*, odbywać audyencyą (o trybunale). *Etre sage au retour des* =*s*, stracić chętkę pieniania się straciwszy wiele procesów. *Peu de chose peu de* =, nie ma o czém gadać, mała szkoda krótki żal.

PLAID, *s. m.* płaszcz szkocki, pled.

PLAIDANT, ANTE, *a.* procesujący się. *Les parties* =*antes*, strony.

PLAIDER, *v. n. et a.* procesować się — bronić sprawy w sądzie — mówić za czém, wstawiać się, brać czyją stronę, popierać ją. = *un fait*, *un moyen*, (w obronie sądowéj) wziąć pod uwagę szczegół ten i ten, wystosować dowód jaki.

PLAIDEUR, EUSE, *s.* strona w procesie — pieniacz; pieniaczka *s. f.* pieniacz baba.

PLAIDOIRIE, *s. f.* indukta, obrona spraw, sprawy — rzecznictwo.

PLAIDOYABLE, *a. d. g. Jour* =, dzień w który trybunał zasiada.

PLAIDOYER, *s. m.* obrona.

PLAIE, *s. f.* rana — plaga, klęska. *Mettre le doigt sur la* =, wskazać złe. *Les* =*s d'Egypte*, plagi egipskie.

PLAIGNANT, *a. et s. m.* powód, zanoszący skargę, obżałowanie. =ANTE, *s. f.* powódka.

PLAIN, AINE, *a.* płaski, równy, z równin — gładki; bez robót, haftów lub deseniów (o płótnie, materyi). *Aller de* =, (o ptaku) unosić się w powietrzu trzymając skrzydła w równi. =*-chant*, śpiew zwyczajny kościelny. =*-pied*, pokoje na jedném piętrze. *De* =*-pied*, pod równią (ani wyżéj ani niżéj). *Cela va de* =*-pied*, to się rozumie.

PLAINDRE, *v. a.* żałować kogo, litować się nad kim — żałować, skąpić czego. *Il est à* =, należy go żałować. *Se* =, żalić się, skarżyć się, użalać się, utyskiwać, narzékać na co — zanieść skargę do sądu. *Se* = *d'une chose*, żałować sobie, skąpić sobie. PLAINT, AINTE, *prt.* godny politowania — którego żałować należy.

PLAINE, *s. f.* płaszczyzna, równina. = *d'eau*, wielka przestrzeń wody.

PLAINTE, *s. f.* skarga, obżałowanie na piśmie, zaskarżenie — narzekanie, żale, użalanie się.

PLAINTIF, IVE, *a.* żałośny —

płaczliwy — narzekający — żalący się.

Plaintivement, *adv.* żałośnie, płaczliwie.

Plaire, *v. n.* podobać się. *Cela me plait*, to mi się podoba, lubię to. *Se = à...*, lubić co robić, mieć w czém upodobanie. *Se = dans qu''ch*, znajdować upodobanie w czém, podobać sobie gdzie, w czém — być radym czemu, gdzie. *La vigne se plait dans...*, wino rade rośnie...., przyjmuje się...., lubi grunt.... *Se = à soi-méme*, być zadowolonym z siebie. *Cela vous plaît a dire*, wolno ci tak mówić. *Il a plu à Dieu*, podobało się Bogu. *Plaise à Dieu que..*, dałby to Bóg, daj Boże aby. *Ce qu'à Dieu ne plaise*, co nie daj Boże. *Plût à Dieu*, oby, bogdajby. *A Dieu ne plaise*, nie daj Boże aby..., uchowaj Boże aby... *S'il vous plaît*, jeżeli łaska, bądź tak grzeczny, proszę (z tryb. bezok.). *Cela va comme il plaît à Dieu*, to zostawione na bożą wolę, pójdzie jak Bóg da. *Plaise à la cour*, niech sąd raczy. *Plaît-il*, słucham — co takiego? jak Pan, Pani mówi? (mówi się prosząc o powtórzenie czego się nie dosłyszało lub odzywając się).

Plaisamment, *adv.* zabawnie, ucieszuie — śmiesznie.

Plaisance, *s. f.* rozrywka. *Maison de =*, domek na wsi dla rozrywki i t. p.

Plaisant, ante, *a.* zabawny, ucieszny, pocieszny, bawiący, śmieszący, krotofilny — żartobliwy — śmieszny, dziwny, dziwaczny. =, *s. m.* dowcipniś, żartowniś — co zabawnego, śmieszącego.

Plaisanter, *v. n.* żartować. =, *v a.* żartować z kogo, ubawić się czyim kosztem, brać na fundusz/*fm.* *Il ne plaisante pas là-dessus*, z nim nie ma żartów w tém.

Plaisanterie, *s. f.* żart, żarcik, zabawka, igraszka — szyderstwo, szydzenie. = *à part*, żart na stronę.

Plaisir, *s. m.* rozkosz, uciecha — radość, ukontentowanie — przyjemność — zabawa, zabawka, rozrywka — upodobanie — wola. =*s*, rozkosze, uciechy. =*s du roi*, okolice przeznaczone wyłącznie do łowów króleskich. *Menus =s*, drobne wydatki, *vid.* Menu. *Le bon =*, wola. *Pour le =*, dla zabawki, dla rozrywki (nie w widoku zysku). *Travaillé, fait à =*, zrobiony dla saméj rozrywki. *Conte fait à =*, zmyślona powieść i t. p. *S'inquiéter à =*, troskać się bez przyczyny, daremnie.

Plaisir, *s. m.* opłatek słodki zwinięty w trąbkę.

Plamée, *s. f.* wapno używane w garbarstwie wyżerające sierć, włos.

Plan, ane, *a.* płaski, równy (o powierzchni). *Miroir =*, zwierciadło płaskie (nie wklęsłe ani wypukłe). *Carte =ane*, karta geograficzna na której powierzchnia ziemi jest wystawiona jakby była płaszczyzną.

Plan, *s. m.* abrys, plan — rysunek — plan, zamiar, projekt. *La dégradation des =s*, stopniowanie wielkości i wymiaru przedmiotów stosownie do ich odległości.

Planche, *s. f.* deska, tarcica — — blacha (metalowa do sztychowania) — tablica, karta, rycina (w dziele) — grzęda, zagon (w ogrodzie) — rodzaj podkowy na muły. *Faire =*, *faire la = aux autres*, pokazać innym drogę, zacząć. *Faire la =*, pływać na wznak. *Monter sur les =*, grywać na teatrze. *La seconde = après le naufrage*, *fig.* sakrament pokuty.

Planchéier, *v. a.* wyłożyć tarcicami, deskami, dać podłogę z tarcic.

Plancher, *s. m.* podłoga — powała, pułap. *Il faut soulager, décharger le* =, jest tu nas za wiele w téj izbie. *Il n'est rien tel que le = des vaches*, bespieczniéjsza droga po ziemi niż po morzu.

Planchette, *s. f.* deszczułka, deseczka — narzędzie matematyczne do zdejmowania planów.

Plançon, Plantard, *s. m.* gałązka wierzby, łozy, urwana i posadzona.

Plane, *s. m. vid.* Platane.

Plane, *s. f.* ośnik : narzędzie bednarskie.

Planer, *v. n.* unosić się, bujać, wzlatywać po nad co, po nad czém.

Planer, *v. a.* gładzić pilnikiem, ośnikiem.

Planétaire, *a d. g.* planetarny, należący do planet. *Année* =, rok planetowy, peryód jéj obiegu około słońca.

Planète, *s. f.* planeta, błędna gwiazda.

Planeur, *s. m.* robotnik od polerowania naczyń srebrnych. = *en cuivre*, robotnik przygotowujący blachy miedziane do rycin.

Planimétrie, *s. f.* planimetrya : geometrya płaszczyzn.

Planisphère, *s. m.* sfera prostokréślna, karta wyobrażająca dwie półkole w powierzchni płaskiéj.

Plant, *s. m.* drzewka posadzone, szczepy — młody lasek.

Plantage, *s. m.* plantacye trzciny cukrowéj.

Plantain, *s. m.* babka : roślina.

Plantard, *s. m. vid.* Plançon.

Plantation, *s. f.* sadzenie drzew — grunt zasadzony czém — plantacya, zakład rolniczy (w Ameryce).

Plante, *s. f.* roślina — ziele — ziele lékarskie — winna latorośl, szczep winny. *Jardin des* =*s*, ogród botaniczny.

Plante, *s. f.* stopa, spodnia płaskość nogi. = *du pied*, *des pieds*, podeszwa (część nogi).

Planter, *v. a.* sadzić, posadzić (szczep, ziarno) — wbić, wsadzić, powbijać (słupy i t. p.), postawić, wystawić (figurę, krzyż) — zatknąć (chorągiew). = *un édifice*, rozpocząć budowę gmachu. = *des échelles à une muraille*, poprzystawiać drabiny do muru. = *là qu''un*, posadzić go gdzie i zostawić, osadzić na koszu. = *un soufflet sur la joue de qu''un*, chopnąć w pysk. = *qu''ch au nez de qu''un*, w żywe oczy powiedzieć. *Vienne qui plante sont des choux*, niech się co chce dzieje. *Se* =, stanąć. Planté, ée, *prt.* posadzony, zaszczepiony — zasadzony czém (grunt). *Des cheveux bien plantés*, włosy regularnie rosnące. *Une statue en pied bien plantée*, posąg okazałéj postawy. *Poil planté*, włosie zjeżone (na koniu).

Planteur, *s. m.* sadzący, szczepiący drzewa — plantator, rolnik (w Ameryce). = *de choux*, hreczkosiéj *fm.*, wieśniak.

Plantoir, *s. m.* kół którym się robi w ziemi dziura do posadzenia drzewa.

Planture, *s. f. Bot.* odziemek.

Plantureusement, *adv. (vi.)* obficie, podostatkiem.

Plantureux, euse, *a.* obfity.

Planure, *s. f.* wiórki ze struganego drzewa.

Plaque, *s. f.* blacha — blaszka — lichtarz z blachy przybity do ściany — gwiazda (należąca do niektórych orderów). = *de feu*, *de cheminée*, blacha żelazna w głębi komina.

Plaqueminier, *s. m.* rodzaj drzewa południowéj Europy i Indyi z którego owocu robią pewny napój.

Plaqué, *s. m.* miedź pobijana cienką blaszką srebra.

Plaquer, *v. a.* okrywać blaszką. = *du plâtre*, oblepiać wapnem, gipsem. = *du gazon*, okrywać darnią = *un soufflet à qu''un*, dać w pysk. Plaqué, ée, *prt.* wykładany blaszką srebra (o naczyniach).

Plaquette, *s. f.* moneta drobna miedziana — książeczka płaska i mała.

Plaqueur, *s. m.* robotnik okrywający srebrem w blaszki.

Plastique, *a. d. g.* plastyczny, mający własność kształcenia. *Art* =; =, *s. f.* plastyka, sztuka nadawania kształtów.

Plastron, *s. m.* blacha kirysu— poduszka skórzana którą sobie fechmistrze osłaniają piersi — deska okuta blachą z dziurkami którą robotnicy kładą na brzuch dla oparcia świdra z kabłąkiem. *Etre le = des railleries*, być celem pośmiewiska, szyderstw.

Plastronner, *v. a.* wypchać piersi poduszkami dla osłonienia się.

Plat, ate, *a.* płaski, spłaszczony, rozpłaszczony — płaski, równy (kraj, grunt) — płaski, bez dowcipu lub gustu — bez wyrazu, nic nie znaczący. *Pays* =, *vid.* Pays. *Cheveux* =*s*, włosy nie fryzowane ani w kędziorki. *Avoir le ventre* =, mieć czczy, pusty żołądek. *La bourse* =*ate*, pusty mieszek, brak pieniędzy. *Peinture* =*ate*, malowidło na powierzchni płaskiéj. *Vaisselle* =*ate*, *vid.* Vaisselle. *Vers à rimes* =*ates*, *vid.* Vers. *A* =*ate terre*, na ziemi, na podłodze. *Etre à* = *ventre devant qu''un*, czołgać się, pełzać. =, *s. m.* płask, płaskość — płaz (o pałaszu, nożu i t. p.). *A* =; *tout à* =, na płask — na brzuchu.

Plat, *s. m.* półmisek, blat — potrawa, danie. = *de rôti*, pieczyste. = *de balance*, szala (u wagi). *Mettre les petits* =*s dans les grands*, robić wiele zachodu dla przyjęcia kogo, wysadzić się na przyjęcie. *Voilà un bon* =, otóż dobrało się towarzystwo (złych). *Donner un* = *de son métier*, częstować kogo swojém.

Platane, *s. m.* jawor : drzewo.

Plataniste, *s. m.* miejsce ocienione jaworami gdzie się odbywały ćwiczenia gimnastyczne (w Sparcie).

Plat-bord, *s. m.* *Mar.* część okrętu nad wodą.

Plateau, *s. m.* szale drewniane w wielkich wagach, blat — taca, tacka — serwis — płaszczyzna ciągnąca się na pewnéj wyniosłości. =*x*, gnój dzikiego źwierza.

Plate-bande, *s. f.* zagon brzeżny na około kwatér. = *de bois*, kamień w górze u drzwi lub nad oknem — listwa.

Platée, *s. f.* pełny półmisek.

Platée, *s. f.* podmurowanie.

Plate-forme, *s. f.* płaskie pokrycie dachu — taras — pomost.

Plate-longue, *s. f.* lejc którym uwiązują konie kując je lub przepędzając na rajszuli.

Platement, *adv.* płasko, pospolicie. *Tout* =, po prostu, bez ogródek.

Plateure, *s. f.* żyła metalu zachodząca w ziemię naprzód pionowo a potem poziomo.

Platine, *s. f.* żelazko wypukłe do prasowania — zamek (pistoletu, fuzyi) — w zégarku : każdy z głównych blatów utrzymujących mechanikę zégarka — blacha zamku u drzwi.

Platine, *s. m.* platyna : metal.

Platitude, *s. f.* płaskość, brak dowcipu lub smaku, lichota.

Platonicien, enne, *a. et s.* platonicki; zwolennik; zwolennica filozofii Platona.

Platonique, *a. d. g.* platoniczny.

Amour =, miłość platoniczna, czysta, czysto duchowa. *Année* =, okres w końcu którego wszystkie ciała niebieskie mają wracać na miejsce w którém były w początku tegoż okresu.

Platonisme, *s. m.* platonizm, filozofia Platona.

Plâtrage, *s. m.* poklecenie, zlepienie wapnem.

Plâtras, *s. m.* gruz, kawały wapna, gipsu.

Plâtre, *s. m.* gips — robota z gipsu — blansz (którym się kobiety blanszują). = *au panier*, gips przesiany przez kosz. = *au sas*, gips przesiany przez sito. = *noyé*, gips gaszony. = *cru*, gips nieprzepalany, surowy. =*s*, lekkie roboty z gipsu w budowach. *Pierre de* =, *à* =, kamień gipsowy. *Battre qu'un comme* =, zbić kogo na miazgę, na kwaśne jabłko.

Plâtrer, *v. a.* pokryć wapnem, gipsem — nawieść wapnem (robiąc łąki) — okrywać, osłaniać, zakrywać, taić. *Se* =, blanszować się. Plâtré, ée, *prt.* sklejony, nietrwały — ublanszowany — nawieziony gipsem, wapnem.

Plâtreux, euse, *a.* pomieszany z glinką (o gruncie).

Plâtrier, *s. m.* przedający gips lub wapno — rozrabiacz wapna, gipsu.

Plâtrière, *s. f.* kopalnia gipsu — huta wapienna.

Plausibilité, *s. f.* pozorność, pozór.

Plausible, *a. d. g.* pozorny, mający za sobą na pozór słuszność.

Plausiblement, *adv.* pozornie.

Plébéien, *s. m.* plebejusz, człowiek z ludu (u Rzymian); plebejanka *s. f.* — nieszlachcic; nieszlachcianka *s. f.* =, =*enne*, plebejuszowski, z ludu.

Plébiscite, *s. m.* plebiscitum : (u Rzymian) uchwała ludu na komicyach — we Francyi uchwała trybunatu za Cesarstwa.

Pléiades, *s. f. pl.* plejady, baby; kwoka z kurczętami *pop.* : sześć a według dawnych siedm gwiazd w konstellacyi Byka — plejada : siedm poetów najznakomitszych spółczesnych.

Pleige, *s. m.* (*vi.*) poręka, ręczyciel, rękojmia.

Pleiger, *v. a.* ręczyć za kogo (w sądzie).

Plein, eine, *a.* pełny, napełniony — pełny, pełen czego, mający w obfitości — bogaty w co — cały, zupełny — całkowity — dokładny — pełny, tłusty (o twarzy i t. p.). = *comme un œuf*, pełniuteńki. *Bête* =*eine*, samica brzemienna (w polskim rzeczownik samicy łączy się z przymiotnikiem utworzonym najczęściéj od nazwiska płodu: klacz źrebna, krowa cielna, suka szczenna, owca kotna). = *bois*, część statku po nad wodą. *Bois* =, drzewo twarde, zbitéj miazgi. *Une voix* =*eine*, głos pełny, donośny. = *de vin*, opiły, pijany. *Un homme* = *de lui même*, człowiek zarozumiały. *Etre* = *d'une chose*, być przejętym swoim przedmiotem. *Avoir le cœur* =, mieć serce przepełnione (jakiém uczuciem). *Etre* = *de loisir*, być panem swojego czasu. *Armes* =*es*, herb w pierwiastkowéj swojéj zupełności. *De gueules* =, *écu d'or* =, tarcza w herbie jednego tła bez żadnéj sztuki. Wyraz Plein składa się : 1, z przyimkiem En. *En* =*e assemblée*, w obec całego zgromadzenia. *En* = *midi*, w samo południe. *En* =*e paix*, w pokoju; na łonie pokoju. *Un arbre planté en* = *vent*, drzewo na chylu, na samym chylu. *En* = *champ*, na czystém polu. *En* = *air*, pod gołém niebem; 2, z przyimkiem À. *A*

=*e gorge*, całém gardłem, z całego gardła. *A =s bords*, po same brzegi, przepełniony tak że się przez wierzch leje. *Gras à =e peau*, tłusty. *A pleine main*, całą ręką. *Cette étoffe est à =e main*, materya mięsista, barwista, wełnista. *Ce cheval a une bouche à =e main*, o koniu nie twardym w pysku; 3, z przyimkiem DE. *De = droit*, zupełném prawem. *De = gré*, z wolnéj i nieprzymuszonéj woli. *Avoir du blé = son grenier*, mieć pełny śpichlerz zboża.

PLEIN, *s. m.* przestrzeń zapełniona w opinii filozofów przypuszczających odwrotnie próżnią — w pisaniu: część pełna, gruba litery. *La lune est dans son =*, księżyc jest w pełni. *En =*, zupełnie, całkowicie. *A pur et à =*, zupełnie, co do reszty. *Tout =*, *adv.* pełno, w obfitości.

PLEINEMENT, *adv.* zupełnie — całkowicie.

PLÉNIÈRE, *a. f. Cour =*, wieca, zgromadzenie za dawnéj monarchii francuskiéj w dzień jaki uroczysty. *Indulgence =*, zupełny odpust.

PLÉNIPOTENTIAIRE, *a. et s. m.* pełnomocnik, minister pełnomocny: poseł drugiego rzędu.

PLÉNITUDE, *s. f.* pełność, obfitość, dostatek — zupełność — dopełnienie, spełnienie się dni, czasu. *La = du cœur*, pełność serca, przepełnienie.

PLÉONASME, *s. m.* pleonazm, powtórzenie wyrazu lub myśli bez którego by się mogło obejść.

PLÉTHORE, *s. f.* zbytnia obfitość krwi, humorów.

PLÉTHORIQUE, *a. d. g.* pletoryczny, zbytniéj obfitości krwi, humorów.

PLEURANT, ANTE, *a.* płaczący, we łzach, zapłakany.

PLEURARD, *s. m.* ustawicznie płaczący, płaksa, mazgaj, mazepa.

PLEURER, *v. n.* płakać, łzy wylewać — płakać (o oczach) — o winnéj latorośli mówi się że płacze gdy po obcięciu jéj sączy się z niéj wilgoć. *Se mettre à =*, zapłakać. *= comme un veau*, płakać rzewnemi łzami. *= avec des larmes de sang*, płakać krwawemi łzami. =, *v. a.* płakać kogo, czyją stratę, opłakiwać. *C'est un pleure-pain*, skąpiec, sknéra, żałujący sobie.

PLEURÉSIE, *s. f.* pleura: choroba.

PLEUREUR, *s. m.* ustawicznie płaczący, płaksa. *Saule =*, wierzba płacząca. =EUSE, *s. f.* płaczka, kobieta najęta do płakania na pogrzebie (u starożytnych).

PLEUREUSES, *s. f. pl.* wyłogi batystowe na rękawkach noszone w żałobie.

PLEUREUX, EUSE, *a.* płaczący, płaczliwy.

PLEURNICHER, *v. n.* beczéć, mazgalić się, mazać się.

PLEURNICHEUR, EUSE, *s.* płaksa, mazgaj.

PLEURONECTES, *s. m. pl.* rodzaj ryb płaskich pływających bokiem.

PLEUROPNEUMONIE, *s. f.* zapalenie płuc i boku.

PLEUR, *s. m.* płacz, narzekanie. =s, *s. m. pl.* łzy. *Noyé dans les =s*, we łzach, zapłakany. *Les =s de la vigne*, wilgoć ciekąca z naciętéj latorośli winnéj. *Les =s de l'aurore*, rosa.

PLEUTRE, *s. m.* tchórz, bojaźliwy.

PLEUVOIR, *v. n.* dżdżyć, padać (o deszczu) — spadać w obfitości, lecieć jak grad. *Comme s'il en pleuvait*, obficie, podostatkiem. *C'est un écoute s'il pleut*, mówi się o człowieku słabym którego byle co zraża i straszy; lub o czczéj obietnicy. *Il a bien plu sur sa friperie*, zkapiał (mówi się o człowieku zubożałym).

Je n'en ai non plus qu'il en pleut, ani ua dźbło mi z tego nie przyszło.

Pléare, *s. f.* pleura : cienka błonka na żebrach.

Plexus, *s. m.* siatka uformowana z nerwów i innych naczyń.

Pleyon, *s. m.* łyczko łozowe do przywiązywania latorośli winnéj.

Pli, *s. m.* zagięcie, fałdowanie, fałdzik — fałd (ze zmięcia)—zmarszczek (na czole i t. p.) — skład (materyi, sukuie). *Sous ce* =, w niniejszym liście. *Remettre une étoffe dans ses =s*, złożyć materyą na powrót tak jak była wyszła z fabryki. *Cette affaire ne fera pas un* =, rzecz ta pójdzie łatwo, jak po stole. *Cet habit ne fait pas un pli*, suknia leży jak ulana. *Prendre le bon* =, ułożyć się jak należy. *Prendre un mauvais* =, nabrać złych nałogów.

Pliable, *a. d. g.* giętki, gnący się — *fig.* giętki, dający się ugiąć.

Pliage, *s. m.* zwijanie, składanie (materyi, papieru).

Pliant, ante, *a.* giętki, gnący się — *fig.* giętki. =, *s. m.* siedzenie składane bez poręczy i grzbietu.

Plica, *s. f. vid.* Plique.

Plicatile, *a. d. g. Bot.* fałdujący się.

Plie, *s. f.* gatunek ryby.

Plie, *s. m.* lekkie naginanie kolan (w tańcu).

Plier, *v. a.* fałdować — składać (papier, materyą) — zginać, zgiąć, naginać — *fig.* ugiąć, zgiąć — uginać. = *la toilette*, skraść rzeczy, odzienie. = *bagage*, *vid.* Bagage. =, *v. n.* zginać się, uginać się, giąć się. *Se* =, *v. pron.* dać się nagiąć, użyć, skłonić do czego — ustąpić; odstąpić czego — cofnąć się.

Plieur, euse, *s.* składacz, składaczka *s. f.* — składający papier, materye w arkusze, sztuki.

Plinthe, *s. f.* plinta : rodzaj stolnicy kwadratowéj u podstawy lub u wierzchu kolumny — opaska na około muru.

Plioir, *s. m.* nóż drewniany i t p. do składania papieru w arkusze lub rozcinania go.

Plique, *s. f.* kołtun : choroba.

Plissement, *s. m.* fałdowanie, karbowanie (w sukni), marszczenie.

Plisser, *v. a.* fałdować, marszczyć, zmarszczyć (o sukni). =, *v n. Se* =, *v. pron.* fałdować się, spadać w fałdy. Plissé, ée, *prt. et a.* pomarszczony, w fałdziki — *Bot.* fałdowany.

Plissure, *s. f.* fałdowanie, marszczenie.

Ploc, *s. m.* sierć krowia z potłuczoném szkłem wtykana między klepki okrętu.

Plomb, *s. m.* ołów : metal — kule, śrót — plomby, ołów, cecha zaczepiana u materyi w fabrykach —blacha ołowiana (na dachy i t. d.) — pion, gruntwaga (u mularzy i t. p.) — rynna, rura do wylewania pomyjów i t. p.—wodoród siarczysty wydobywający się z kloak — zaduszenie z wyziewów kloak. *Mine de* =, ołówek. *Blanc de* =, blejwas. *Colique de* =, kolka z otrucia się ołowiem. *Lire sur le* =, czytać druk w ołowiu (pismo złożone a jeszcze nie odbite). *Il n'a ni poudre ni* =, ogołocony ze wszystkiego. *Les =s de Venise*, więzienie w Wenecyi z ołowianym dachem. = *de sonde*, ciężar ołowiany przywiązany do liny dla gruntowania morza. *Jeter son = sur qu'ch*, mieć chrap na co. *A* =, prostopadle, pionowo — wprost.

Plombage, *s. m.* wyłożenie lub pobicie ołowiem.

Plombagine, *s. f.* ołówek.

Plomber, *v. a.* pokryć lub pobić

ołowiem — oplombować, podawać plomby na towarach — ubijać ziemię — zaplombować ząb — polewać; dawać polewę naczyniom glinianym — wziąć pion muru i t. p. PLOMBÉ, ÉE, *prt.* zaplombowany — oplombowany — polewany, z polewą (o naczyniu glinianém) — siwy, jakby ołowiany.

PLOMBERIE, *s. f.* huta ołowiana — sztuka wyrabiania z ołowiu (naczyń i t. p.).

PLOMBEUR, *s. m.* plombujący towary.

PLOMBIER, *s. m.* fabrykant robót ołowianych.

PLONGEANT, ANTE, *a.* zanurzający się — pionowy, spadający pionowo — zasięgający głęboko.

PLONGEON, *s. m.* nur, nurek : ptak. *Faire le* =, dać, dawać nurka — schylać głowę przed strzałami (na wojnie) — schować się, unikać czego.

PLONGER, *v. a.* zanurzyć, zanurzać — zagłębić — wepchnąć w co, utopić (sztylet i t. p.) — pogrążyć (w żalu i t. p). =, *v. n.* zanurzać się, dać, dawać nurka — zagłębiać się, zasięgać, wpadać do głębi. *Se* =, zanurzać się — zatapiać się, utonąć w czém *fig.* PLONGÉ, ÉE, *prt.* zanurzony — zatopiony, zagłębiony — pogrążony. *Chandelle plongée*, maczanka, świeca maczana.

PLONGEUR, *s. m.* nurek, zanurzający się w morzu.

PLOQUER, *v. a.* utykać okręt siercią krowią ze szkłem.

PLOYER, *v. a.* zgiąć, zginać — złożyć, zwinąć (serwetę, suknie) — *vid.* PLIER.

PLUIE, *s. f.* deszcz. *Faire la* = *et le beau temps*, rozrządzać wszystkiém do woli.

PLUMAGE, *s. m.* pióra, pierze ptastwa

PLUMASSEAU, *s. m.* pierze osadzane w strzałę — flejtuszek (do ran) — piórko zasadzone w nozdrze koniowi dla ściągnienia humorów.

PLUMASSERIE, *s. f.* handel lub fabryka piór do strojów.

PLUMASSIER, *s. m.* handlujący piórami do strojów.

PLUME, *s. f.* pióro ptaka — pierze ptastwa — pióro do pisania — pióro : jako strój — pióro *fig.*, styl — autor, pisarz. *Homme de* =, człowiek piśmienny, od pióra, pracujący piórem. *La* =; *officiers de* =, urzędnicy okrętowi, administracya okrętowa. *Tenir la* =, trzymać pióro, spisywać protokół. *Prendre la* = wziąć pióro do ręki, pisać. *Il est au poil et à la* =, sposobny do wszelkich rozmaitych zatrudnień — ułożony do łowów ptastwa i dziczyzny. *Avoir des* =*s de qu''un*, skubnąć kogo, ograć, zgrać kogo. *Laisser des* =*s*, stracić, zgrać się.

PLUMEAU, *s. m.* piórko, miotełka z piór do zmiatania kurzu i t. p. — piórnik.

PLUMÉE, *s. f.* pełne pióro, ile pioro może nabrać (atramentu).

PLUMER, *v. a.* skubać, oskubać (ptastwo) — obedrzéć — odrzéć, oskubać *fig.*

PLUMET, *s. m.* pióro strusie (używane w strojach) — pióro, kitka z piór (u wojskowych) — młody wojskowy.

PLUMETIS, *s. m.* *Broder au* =, haftować w pewien sposób bawełnę · muszlin i t p.

PLUMEUX, EUSE, *a.* *Bot.* pierzasty.

PLUMITIF, *s. m.* papier na którym się zapisują oryginalnie wyroki i t.p. sądu. *Tenir le* =, *vid.* *Tenir la* PLUME.

PLUMULE, *s. f* *Bot.* piórko: część w zalążku.

PLUPART (LA), największa część, najznaczniejsza ilość, najwięcéj te-

go a tego. *Pour la* =, najczęściéj. *La = du temps*, najczęściéj.

PLURALITÉ, *s. f.* wielość — przewyższająca liczba — ilość znacznieysza. = *de bénéfices*, posiadanie jednocześne kilku beneficyów.

PLURIEL, ELLE, *a.* liczby mnogiéj, w liczbie mnogiéj. =, *s. m.* liczba mnoga — wyraz w liczbie mnogiéj użyty.

PLUS, *adv compar.* więcéj, bardziéj — jeszcze — znowu, na nowo — (służy także do formowania stopnia wyższego w przymiotnikach i przysłówkach a z *le* stopnia najwyższego). *Le* =, najwięcéj — najbardziéj. *Le* =, *s. m.* co najwięcéj, co największego — plus, znak więcéj, znak dodajny (+). Z przeczeniem NE oddaje się w polskim przez nie, już nie, już więcéj nie.. *Je n'ai* = *que*..., nie pozostaje mi jedno... = *à*..., nadto, a co większa. = *de*..! hola, już dosyć tego. *De* = *en* =, coraz bardziéj. *Au* =; *tout au* =, najwięcéj jeżeli... *Tant et* =, wiele, obficie. *Bien* =; *qui* = *est*, co większa. *Non* = *que*, ani też, ni. = *ni moins*, ni mniéj ni więcéj, ani na włos inaczéj. *Qui* = *qui moins*, jedni więcéj drudzy mniéj. *Sans* =, ani na włos więcéj. *Sans* = *différer*, bez zwłoki, nie zwłócząc. = *tôt*, prędzéj, wcześniéj, *vid.* PLUTÔT. *Au* = *tôt*, co prędzéj, jak można najprędzéj.

PLUS-PÉTITION, *s. f.* żądanie więcéj jak się należy.

PLUS-QUE-PARFAIT, *s. m.* czas zaprzeszły.

PLUSIEURS, *pl. a. d. g.* wiele; wielu (z dopełnieniem w liczbie mnogiéj). *En* = *occasions*, w wielu zdarzeniach, po wiele razy — wielu (ze słowem w liczbie pojedyńczéj). = *prétendent*, wielu mniema.

PLUS-VALUE, *s. f. vid.* VALUE.

PLUTÔT, *adv.* raczéj, prędzéj. *Il n'eut pas* = *dit que*..., zaledwie skończył mówić, powiedział, a już, alići...

PLUVIAL, *s. m.* pluwiał: kapa jaką noszą kantorowie lub subdyakoni przy nabożeństwie.

PLUVIAL, ALE, *a. d. g.* dészczowy.

PLUVIER, *s. m* siewka: ptak.

PLUVIEUX, EUSE, *a.* dżdżysty, słotny — sprowadzający deszcz.

PLUVIÔSE, *s. m.* piąty miesiąc w kalendarzu republikanckim francuskim.

PNEUMATIQUE, *s. f.* pneumatyka: nauka o własnościach fizycznych powietrza. =, *a. d. g.* pneumatyczny, tyczący się powietrza. *Machine* =, machina pneumatyczna do pompowania powietrza.

PNEUMATOCÈLE, *s. f.* pozorna ruptura worka jądrowego.

PNEUMATOLOGIE, *s. f.* nauka o istotach duchownych.

PNEUMONIE, *s. f.* zapalenie płuc.

PNEUMONIQUE, *a. d. g. et s. m.* lékarstwo na zapalenie płuc.

PNYX, *s. m.* plac w półkole do zgromadzeń ludu w Grecyi.

POCHADE, *s. f.* rysunek na prędce zrobiony.

POCHE, *s. f.* kieszeń — torba, torebka — *fig.* szkatuła, worek, pieniądze — wór, miech (na zboże i t.p.) — wole (u niektórych ptaków) — siatka w którą się napędzają króliki z jamy polując na nie z łasicą — skrzypce małe które metrowie tańcu noszą przy sobie — wory, fałdy, bufiastość na sukni — wklęsłość jakby woreczek w głębi rany lub wrzodu. *De* =, kieszonkowy. *L'argent de la* =, pieniądze na drobne wydatki. *Mettre en* =, schować, odłożyć na zapas. *Jouer de la* =, wyłożyć (pieniądze), dołożyć workiem. *De sa* =, z własnéj kieszeni, z własnych pienię-

dzy. *Acheter chat en* =, *vid.* Chat.

Pocher, *v. a.* podbić, popodbijać (oczy). = *les œufs*, dać jaja sadzone. Poché, ée, *prt.* popodbijany, podbity (o oczach) — pozalewany (o piśmie niedbałem i z żydami). *Les œufs pochés*, jaja sadzone.

Pocheter, *v. a.* nosić w kieszeni (jak niektóre owoce dla ulepszenia ich).

Pochette, *s. f.* kieszonka — sieć na króliki — małe skrzypki — *vid.* Poche.

Podagre, *s. f.* podagra : choroba. =, *a. d. g.* mający podagrę. =, *s. m.* podagryk.

Podestat, *s. m.* podesta : urzędnik miejski w niektórych miastach włoskich.

Podium *(um=ome)*, *s. m.* u starożytnych : murek niski w koło amfiteatru — siedzenie senatorów i urzędników.

Poecile, *s. m.* przysionek ozdobiony malowidłami.

Poêle, *s. m.* całun okrywający trunę — chusta kładziona na głowę biorących ślub przy błogosławieństwie — baldachiu pod którym noszą sakrament do konających lub przyjmując panującego przy wjeździe do miasta. *Mettre un enfant sous le* =, uznać dziecko naturalne za prawe.

Poêle, *s. f.* patelnia. = *à confiture*, rynka miedziana z uszami do konfitur.

Poêle, Poile, *s. m.* piec — izba ogrzana.

Poêlier, *s. m.* mularz stawiający piece, zdun.

Poêlon, *s. m.* ryneczka miedziana.

Poêlonnée, *s. f.* pełna ryneczka czego.

Poème, *s. m.* poema, poemat.

Poésie, *s. f.* poezya — wierszopistwo, rymotwórstwo — poezya, kawałek poezyi, wiersz. =*s*, poezye, wiersze.

Poète, *s. m.* poeta, rymotwórca, wierszopis, wieszcz. *Une femme* =, kobieta pisząca poezye, wierszopiska, rymotwórczyni.

Poëtereau, *s. m.* wierszokléta.

Poëtesse, rymotwórczyni, wierszopiska.

Poétique, *a. d. g.* poetyczny, mający w sobie poezyą — rymotwórczy, poetycki, właściwy poezyi. *Licence* =, wolność poetycka. *Caractère* =, rodzaj czcionek nieco węższych a długich.

Poétique, *s. f.* poetyka, sztuka rymotwórcza.

Poétiquement, *adv.* poetycznie, z piętném właściwém poezyi.

Poétiser, *v. a.* upoetyzować; nadać piętno poetyckię. =, *v. n.* pisać wiersze, klecić wiersze.

Poids, *s. m.* ciężar, ciężkość — waga (pewna i oznaczona) — gwichty, ciężarki zawieszane u zegara i t. p. — waga, ważność. *Un homme de* =, człowiek ważny, mający powagę, znaczenie. *Peser une chose au* = *du sanctuaire*, głęboko zważyć, rozważyć. *Avec* = *et mesure*, z zachowaniem stosownéj miary. *Porter le* = *du jour et de la chaleur*, znosić się, samemu dźwigać cały ciężar pracy. *Avoir deux* = *et deux mesures*, mieć dwie miary i dwie wagi według okoliczności.

Poignant, ante, *a.* dolegliwy, boleśny.

Poignard, *s. m.* sztylet, puginał.

Poignarder, *v. a.* pchnąć sztyletem, przebić, zadłabić kozikiem* — przeszyć jak sztyletem, pchnąć sztylet w serce *fig.*

Poignée, *s. f.* garść, pęk, co się w rękę zmieści — garstka, mała liczba — rączka (berła, naczynia), rękojeść (szpady). =*s de main*,

ściskanie za rękę, witanie podając rękę. *A* =, pełno, obficie, garściami *fm*.

Poignet, *s. m.* kostka ręki (łącząca rękę z ramieniem) — mankietek u koszuli.

Poil, *s. m.* włos, sierć, kudły (u zwierząt) — futro (u zwierzyny) — tarzyca (u zająca) — włos (u człowieka) brzyuki lub zmieniający kolor — broda — maść (o koniach) — włos, barwa (w materyi, w suknie) — *Bot.* włosek — trudne wydawanie mléka : choroba mamek. *Monter un cheval à* =, jeździć oklep na koniu. *Faire le* = *à un cheval*, uczesać grzywę konia, włosie u brody i t. p. *Un lièvre en* =, zając nieoszyndowany. *Un* = *ne passe pas l'autre*, o wystrojonym : włosek się niezawadzi, nie znajdzie na nim włoska. *Reprendre du* = *de la bête*, znowu zacząć, wrócić do czego. *Un brave à trois* =, śmiałek, zuch.

Poilu, ue, *a.* kosmaty.

Poinciillade, *s. f.* drzewko pewne którego listki bywają dawane na laxowanie.

Poinçon, *s. m.* szydełko, szwajca — rylec złotniczy — stępel z wzorem liter które się potém odbijają na matrycy do lania czcionek — stępel, piętno do znaczenia monety — kolec którym się konia kłuje — słup, słupiec w machinach.

Poinçon, *s. m.* beczka na wino.

Poindre, *v. a.* kłuć, ukłuć. =, *v. n.* pokazywać się, zaledwie wschodzić (o roślinach) — błyskać (o dniu), zabłysnąć.

Poing, *s. m.* pięść — ręka po kostkę. *Oiseau de* =, *vid.* Oiseau. *Pieds et* = *liés*, związany, skrępowany, niewładający sobą. *Mener une femme sur le* =, prowadzić kobietę za rękę, podać jéj rękę.

Point, *s. m.* ścieg (w szyciu) — szew, wyszywanie lub haft (rozmaitego rodzaju) — rodzaj koronki — punkt (w geometryi, bez żadnego wymiaru) — punkt, miejsce — punkt, kropka : znamie pisarskie — punkt : wartość kart (różna w różnych grach) — znaczek (dobrego lub złego postępowania po szkołach) — znaczek na miarze branéj na obuwie — punkt : dwunasta część linii — punkt : 1/6 linii, miara porównywania objętości czcionek — część, punkt (w mowie, rozprawie) — punkt, kwestya — istota, grunt rzeczy — stan, położenie, stanowisko, stopień — chwila, moment — kłucie (w boku i t. p.). = *et virgule*, średnik (;). *Deux* =*s*; *le deux*-=*s*, dwukropek. = *d'interrogation*, znak zapytania (?). =*s voyelles*, znaki samogłoskowe (właściwe niektórym językom wschodnim) = *de section*, punkt przecięcia (linii). =*s équinoxiaux*, punkta równonocne (gdzie się ekliptyka przecina z równikiem). =*s cardinaux*, punkta kardynalne : główne cztéry strony nieba. =*s verticaux*, punkta wierzchołkowe : zenit i nadyr. = *d'appui*, punkt podpory. = *de vue*, *vid.* Vue. =*s ciliaires*, kropki na wewnętrznéj stronie powiek będące kanałami gruczołków powiekowych. =*s lacrymaux*, kanały łzowe. = *d'orgue*, kawałek śpiewu wykonywany bez akkompaniamentu. = *d'un bâtiment*, *Mar.* punkt w którym się znajduje statek ze względu na szérokość i długość geograficzną. *Faire son* =, oznaczyć ten punkt statku. *Mettre les* =*s sur les i*, być dokładnym, skrupulatnym. *Ces deux personnes chaussent à même* =, te dwie osoby mają dobrane, zgodne charaktery i t. p. *Faire venir qu'un à son* =, przeciągnąć kogo na swoją stronę, skłonić do swoich celów *Mal en* =, zły stan inte —

resów, złe położenie. = *du jour*, świt, brzask. *Au = du jour* skoro świt, równo ze dniem. = *d'honneur*, punkt honoru. *Mettre tout au = d'honneur*, posuwać za daleko punkt honoru. *Pour un =; faute d'un = Martin perdit son âne*, często błaha rzecz na wielkie szkody naraża. *Sur le = de...*, w samą chwilę czego. *De = en =*, słowo do słowa, dokładnie, nic nie opuszczając. *De tout =; en tout =*, pod każdym względem, całkowicie, zupełnie. *Equiper un homme de tout =*, uzbroić, wyekwipować od a do z — oporządzić kogo (z ironią), dać komu jak należy. *Au dernier =*, do ostatniego stopnia. *A =*, w sam raz, w sam czas, właśnie gdy potrzeba. *A = nommé*, na oznaczoną porę. *A son = et aisément*, w najdogodniejszą porę.

Point, *adv.* nie — wcale — wcale nie — wcale nic, bynajmniej. Point różni się w używaniu tém od Pas, że pierwsze może się używać samo dla wyrażenia przeczenia. *Etes-vous faché?* =, czy gniewasz się? bynajmniéj. Nadto, pytając się o co gdy się mówi: *N'avez-vous = vu un tel*, czyś przypadkiem niewidział: jest tylko proste zapytanie N.N? a zaś pytając się: *N'avez-vous pas vu un tel?* pytający jest w mniemaniu że ta osoba widziała N. N.

Pointage, *s. m.* célowanie działa — oznaczenie na karcie morskiéj stanowiska okrętu — *vid.* Point, *Mar.*

Pointal, *s. m.* słup pionowy.

Pointe, *s. f.* kolec — koniec ostry — kończatość — szydełko — rylec — szwajca — sztyft, sztyfcik — koniec, cypel, wierzchołek, szczyt. = *de diamant*, dyament oprawny do rznięcia szkła — spód tarczy herbowéj — klin, ćwikieł (w sukni, koszuli) — kwaskowatość, kwasek (sosu i t. p.) — dowcipne słówko, żarcik, ucinek — wzbicie się ptaka wysoko w powietrze. *En =*, kończato, w końcu ostry. *Tenir la = de l'aile*, zajmować sam ostatek skrzydła armii i t d. *Faire une =*, zboczyć na chwilę z drogi — oddalić się od linii działań (w wojnie). *Suivre, pousser sa =*, dążyć do swoich celów. *Etre en = de vin*, podpić sobie, podochocić sobie.

Pointer, *v. a.* pchnąć (szpadą) — kolnąć, ukłuć — célować, wycélować (broń palną) — nastawić (perspektywę i t. p.) — naznaczyć obecnych lub nie obecnych, położyć kréskę — osadzić papier do druku na punkturach — oznaczyć na karcie morskiéj położenie geograficzne statku. =, *v. n.* wzbijać się w powietrze (o ptakach) — wschodzić, pokazywać się (o roślinach).

Pointeur, *s. m.* kanonier célujący działo. *Chanoine =*, kanonik znaczący kréskami obecnych na nabożeństwie.

Pointillage, *s. m.* kropkowanie (malując, rysując).

Pointiller, *v. n.* kropkować (malując, rysując) — rozprawiać subtelnie. =, *v. a.* dawać przycinki, przycinać, przymawiać. *Se =*, *v. réc.* wzajemnie sobie dawać przycinki. Pointillé, ée, *prt. et s.* kropkowany — kropkowanie (w rysunku i t. d.).

Pointillerie, *s. f.* sprzeczka o fraszki, o drobnostki.

Pointilleux, euse, *a.* ucinkowy, lubiący dawać przycinki.

Pointu, ue, *a.* kończaty, kończasty, spiczasty.

Pointure, *s. f.* punktury: sztyfciki u dekla prassy drukarskiéj którémi utrzymuje się papier przekłuty aby stronnice wpadały jak należy.

Poire, *s. f.* gruszka : owoc —

gwicht u przezmiana. = *molle*, gruszka nadpsuta = *d'angoisse*, *vid.* Angoisse. *Perle en* =, perla podobna nieco kształtem do gruszki. = *à poudre*, rożek na proch.

Poiré, *s. m.* gruszecznik : napój z gruszek.

Poireau, Porreau, *s. m.* por: roślina — brodawka (na ręku i t. d.).

Poirée, *s. f.* burak.

Poirier, *s. m.* grusza, gruszka: drzewo.

Pois, *s. m.* groch : ziarno — groch (na polu). = *goulu*, = *sans cosse*, groch cukrowy. = *chiche*, *gris*, groch zwyczajny. = *à cautère*, ziarka z kosaćca, korzeń fijołkowy używany do apertur. *Aller et venir comme* = *en pot*, chodzić ustawicznie tam i sam. *Un avaleur de* = *gris*, żarłok, pasibrzuch — rozrzutnik, utracyusz. *Donner un* = *pour avoir une fève*, dać w celu otrzymania czegoś podobnego.

Poison, *s. m.* trucizna — jad.

Poissard, arde, *a.* gminny. =rde, *s. f.* przekupka, krupna baba, krupiarka.

Poisser, *v. a.* oblać, oblepić smołą — zawalać, zafolować.

Poisson, *s. m.* ryba. *Muet comme un* =, oniemiały, nic niemówiący, jak mruk. *La sauce vaux mieux que le* =, lepsza przyprawa jak potrawa. *Il n'est ni chair ni* =, człowiek bez charakteru, bez stałego zdania. *Jeune chair et vieux* =, mięso młodego bydła a stare ryby najlepsze. *Les* =*s*, ryby : znak zodyaku. = *d'avril*, *vid.* Avril. = *volant*, ryba latająca, pewna ryba morska — nazwisko konstellacyi.

Poisson, *s. m.* miara rzeczy ciekłych, blisko półkwaterek.

Poissonnaille, *s. f.* narybek, drobiazg.

Poissonnerie, *s. f.* targ ryby, przedaż ryb.

Poissonneux, euse, *a.* rybny, obfity w ryby.

Poissonnier, *s. m.* rybak, przekupień ryby. =ère, *s. f.* rybaczka, przekupka rybna — naczynie podłużne do gotowania ryb.

Poitrail, *s. m.* pierś (u konia) — napierśnik : ubranie na piersi konia — belka, przycieś, podwalina.

Poitrinaire, *s. et a. d. g.* chory, zapadający na piersi, suchotnik.

Poitrine, *s. f.* pierś. *Avoir bonne* =, mieć mocne piersi, dobry głos.

Poivrade, *s. f.* sos ostry (z pieprzem, octem i solą).

Poivre, *s. m.* pieprz. = *long*, pieprz bengalski. = *d'Inde*, *vid.* Piment.

Poivrer, *v. a.* pieprzyć, opieprzyć, popieprzyć — zarazić chorobą weneryczną. Poivré, ée, *prt.* opieprzony. *Trop poivré*, pieprzny, przepieprzony, pierny — przepłacony, osolony.

Poivrier, *s. m.* drzewo pieprzowe — pieprzniczka.

Poivrière, *s. f.* korzenniczka — pieprzniczka nakształt piasecznicz ki do posypywania pieprzem.

Poix, *s. f.* smoła. = *noire*, maź. = *résine*, = *de Bourgogne*, = *jaune*, żywica.

Polacre, Polaque, *s. f.* mały statek o żaglu trójkątnym na morzu śródziemném.

Polaire, *a. d. g.* biegunowy.

Polarisation, *s. f.* polaryzacya, rozkład promieni światła odbitych przez ciała przezroczyste i przedzierających się przez ciała o podwójnej refrakcyi.

Polariser, *v. a.* wprawić promienie słoneczne w polaryzacyą.

Polarité, *s. f.* polarność, własność obracania się ku biegunowi północnemu.

Polder, *s. m.* rozległa płaszczy-

zna otoczona groblami (w Niderlandach).

PÔLE, *s. m.* biegun (nieba) — biegun północny — biegun, koniec osi ciała kulistego = *de l'aimant*, biegun w magnesie: każdy z dwóch końców.

POLÉMARQUE, *s. m.* polemarcha: u Greków, naczelnik wojenny lub wojska.

POLÉMIQUE, *a. d. g.* polemiczny, tyczący się sporów. =, *s. f.* polemika, spory, ścieranie się (opinii, zdań).

POLI, IE, *a.* grzeczny, ugrzeczniony.

POLICE, *s. f.* policya — porządek, wewnętrzne urządzenie, ustawy porządkowe — umowa przez którą kto zobowiązuje się do powrócenia szkód, strat (*np.* z pożaru i t. p.) — rachunek czcionek w jednem odlaniu. *Bonnet de* =, czapka żołnierska francuska. = *correctionnelle*, policya poprawcza: sąd. *Tribunal de simple* =, sąd policyi prostéj (o przewinienia). *Salle de* =, lekki areszt wojskowy.

POLICER, *v. a.* wykształcić, wypolerować, złagodzić obyczaje i t. p. POLICÉ, ÉE, *prt.* ucywilizowany.

POLICHINELLE, *s. f.* poliszynella, osoba śmiesząca komedyi gminnych — poliszynella: osóbka z drzewa garbata z przodu i z tyłu. *Le secret de* =, sekret który wszyscy wiedzą.

POLIMENT, *adv.* grzecznie.

POLIMENT, *s. m.* gładzenie, wygładzenie, wypolerowanie — polor, gładkość.

POLIR, *v. a.* polerować, dać połysk — kształcić, dawać polor, dać polor, wykształcić *fig.* — wygładzić (język, mowę). POLI, IE, *prt.* gładki, wygładzony, polerowany — *vid.* POLI. *a.*

POLISSEUR, EUSE, *s.* gładzący, polerujący.

POLISSOIR, *s. m.* narzędzie do gładzenia, polerowania.

POLISSOIRE, *s. f.* szczoteczka miękka.

POLISSON, *s. m.* ulicznik, lampart — swawolnik, psotnik — wolny, tłusty, sprośny.

POLISSONNER, *v. n.* lampartować się — robić lub gadać nieprzystojne rzeczy.

POLISSONNERIE, *s. f.* swawole — słowa lub rzeczy nieprzyzwoite.

POLISSURE, *s. f.* połysk, polor.

POLITESSE, *s. f.* grzeczność — grzeczność, usługa.

POLITIQUE, *a. d. g.* polityczny, tyczący się polityki — zręczny, zgodny z polityką =, *s. m.* polityk, statysta — człowiek zręczny, polityk.

POLITIQUE, *s. f.* polityka: nauka spraw publicznych — polityka, sposób postępowania — polityka, sprawy publiczne.

POLITIQUEMENT, *adv.* zgodnie z polityką — politycznie, ze względu na sprawy publiczne.

POLITIQUER, *v. n.* rozprawiać o polityce.

POLLEN, *s. m. Bot.* pyłek: zapładniający pył roślin.

POLLICITATION, *s. f.* przyrzeczenie.

POLLUER, *v. a.* splugawić, skalać. *Se* =, skalać się (nieczystością jaką).

POLLUTION, *s. f.* skalanie, splugawienie — skalanie się, zmazanie się.

POLTRON, ONNE, *a. et s.* bojaźliwy, tchórz. *Oiseau* =, ptak łowczy trudny do ułożenia lub któremu obcięto szpony tylnych palców.

POLTRONNERIE, *s. f.* tchórzostwo.

POLYADELPHIE, *s. f. Bot.* klassa roślin wielosłupkowych.

POLYANDRIE, *s. f. Bot.* klassa roślin wielopręcikowych.

POLYCHRESTE, *a. d. g.* służący do wielorakich użytków.

Polyèdre, *s. m.* wielobok, wielościan.

Polygame, *s. m.* wieloženny, nałożnicy — *Bot.* wielopłciowy. =, *s. f.* kobieta zamężna z więcéj jak jednym mężczyzną.

Polygamie, *s. f.* wielożeństwo, poligamia — *Bot.* klassa roślin wielopłciowych.

Polyglotte, *a. d. g.* wielojęzykowy. =, *s. f.* poliglotta : Biblia w kilku językach.

Polygone, *a. d. g.* wielokątny. =, *s. m.* wielokąt — poligon, tarcza do wprawiania się w strzelaniu.

Polygraphe, *s. m.* autor piszący w wielu materyach, poligraf.

Polygraphie, *s. f.* poligrafia (w bibliotekach) : wydział obejmujący poligrafów.

Polynôme, *s. m.* polinom, ilość złożona z wielu wyrazów algebraicznych połączonych znakami więcéj lub mniéj.

Polype, *s. m.* polip : rodzaj źwierzokrzewu — *Méd.* polip, narost na błonie slózowéj.

Polypétale, *a. d. g. Bot.* wielopłatkowy.

Polypeux, **euse**, *a.* polipowy, natury polipu, narostu.

Polypier, *s. m.* mieszkanie polipa (źwierzokrzewu).

Polystyle, *a. d. g.* o wielu kolumnach.

Polysyllabe, *a. d. g.* wielozgłoskowy.

Polysynodie, *s. f.* administracya w któréj osobna rada zastępuje każdego ministra.

Polytechnique, *a. d. g.* politechniczny, poświęcony rozmaitym naukom i sztukom.

Polythéisme, *s. m.* politeizm, wielobóstwo, pogaństwo, bałwochwalstwo.

Polythéiste, *a. d. g.* bałwochwalca, politeista; politeistka *s. f.*

Pommade, *s. f.* pomada — maść. *Pot de* =, słoik pomady. = *mercurielle*, szara maść.

Pommade, *s. f.* zręczne obracanie się opierając się ręką na kuli siodła.

Pommader, *v. a.* pomadować, wypomadować (włosy i t. p.), potrzéć pomadą, maścią.

Pomme, *s. f.* jabłko : owoc — główka (kapusty i t. p.) — gałka (służąca za ozdobę sprzętów). = *de mât*, gałka na wierzchu masztu. = *de terre*, kartofel, ziemniak, ziemne jabłko, pątak, pyrka. = *d'amour*, *vid.* Tomate. = *de pin*, szyszka sosnowa, jodłowa — ozdoba architektoniczna w kształcie szyszki. = *de chêne*, galas, dębówka. = *d'Adam*, grdyca, jabłko adamowe. = *de discorde*, jabłko niezgody, kość niezgody. *Donner la* = *à une femme*, *fig.* przyznać kobiecie jakiéj pierwszeństwo nad innemi.

Pommeau, *s. m.* gałka : ozdoba na sprzętach i t. d. — kula (u siodła).

Pommelé, **ée**, *a.* jabłkowity (o koniu) — w jabłka, w smugi — w drobne chmurki (o niebie).

Pommeler (se), *v. pron.* nabierać jabłkowitéj maści (o koniu) — okrywać się drobnemi chmurkami, smugami (o niebie).

Pommelle, *s. f.* blat ołowiany z dziurkami zamykający rurę i t. p.

Pommer, *v. n.* iść w główki (o kapuście, sałacie). **Pommé**, **ée**, *a.* głowiasty (o kapuście i t. d.). *Fou pommé*, cały głupiec.

Pommeraie, *s. f.* sad jabłoni.

Pommette, *s. f.* główka, gałka (służąca za ozdobę na sprzętach) — jagoda : kość wystająca policzków.

Pommier, *s. m.* jabłoń — piecyk na którym się pieką jabłka. = *de paradis*, jabłoń wydająca rajskie

jabłka. *Chêne* =, dąb rosnący rozłożyście jak jabłoń.

Pompe, *s. f.* okazałość, wystawność, świetność, wyniosłość, górność (stylu i t. p.). = *funèbre*, karawan ze wszystkiém co należy do pogrzebu.

Pompe, *s. f.* pompa. = *pneumatique*, machina pneumatyczna. = *à incendie*, sikawka. *Le piston d'une* =, tłoczek sikawki.

Pomper, *v. a.* pompować, wypompować, wyciągać wodę. = *l'humidité*, wciągać wilgoć, pić wilgoć. =, *v. n.* pompować, pić, wciągać.

Pompeusement, *adv.* szumno, pompatycznie, górnie.

Pompeux, euse, *a.* szumny, nadęty.

Pompier, *s. m.* fabrykant pomp lub sikawek — pompier, człowiek użyty do służby sikawek od pożaru.

Pompon, *s. m.* pompon, gałka.

Pomponner, *v. a.* ubrać w pompony, podawać pompony — ubrać, ubierać. = *son style*, nadymać styl.

Ponant, *s. m.* zachód : strona nieba — Ocean atlantycki.

Ponce, *s. f.* pumex : kamień do szlifowania, polerowania.

Ponce, *s. f.* woreczek z rzadkiego płótna z węglem utartym na proch używanym do wycierania czego.

Ponceau, *s. m.* mostek, mały most.

Ponceau, *s. m.* maczek polny czerwony — pons : kolor czerwony. =, *a. m.* ponsowy.

Poncer, *v. a.* gładzić, polerować. = *de la vaisselle*, matować naczynie srebrne, robić je mat.

Poncire, *s. m.* gatunek cytryny.

Poncis, *s. m.* rysunek zrobiony za pomocą pocierania woreczkiem z węglem.

Ponction, *s f.* ukłucie— przekłucie—przecięcie międzykroku : (operacya chirurg.).

Ponctualité, *s. f.* punktualność, dokładność, regularność.

Ponctuation, *s. f.* przestankowanie, punktuacya, kładzenie znaków pisarskich — punktuacya : znaki samogłoskowe w językach wschodnich.

Ponctuel, elle, *a.* punktualny, akuratny, regularny, stawiający się na godzinę.

Ponctuellement, *adv.* akuratnie, punktualnie.

Ponctuer, *v. a.* przestankować, kłaść znaki pisarskie. Ponctué, ée, *prt. et a.* przestankowany (dobrze lub źle), w którém zachowane są przestanki (pismo) — centkowany *Ligne ponctuée*, linia uformowana z punktów.

Pondage, *s m.* opłata na towary w Anglii zasadzona na wadze.

Pondérable, *a. d. g.* dający się zważyć.

Pondération, *s. f.* równoważnie — ważenie się, równoważenie się, równowaga.

Pondérer, *v. a.* ważyć, zaprowadzić równowagę.

Pondeuse, *s. f.* samica niosąca wiele jaj — kobieta płodna.

Pondre, *v. a.* nieść, znosić jaja, znieść jaje.

Pongo, *s. m.* pongo : gatunek wielkich małp.

Pont, *s. m.* most — most na okręcie, pokład. = *tournant*, most który można zbierać u jednego brzegu. = *-levis*, most zwodzony — fartuszek u spodni. = *volant*, most złożony ze dwóch tak że wierzchni zachodzi na spodni za pomocą lin i bloków — pomost na statku który można zdejmować według upodobania. = *suspendu*, most wiszący (nie na słupach ani arkadach). = *de bateaux*, most na łyżwach. *Equipage de* =, materyały potrzebne do stawiania mostu dla wojska. = *s et chaussées*, administracya dróg i mostów.

66

Je n'en ai non plus qu'il en pleut, ani na díbło mi z tego nie przyszło.

Plèvre, *s. f.* pleura : cienka błonka na żebrach.

Plexus, *s. m.* siatka uformowana z nerwów i innych naczyń.

Pleyon, *s. m.* łyczko łozowe do przywiązywania latorośli winnéj.

Pli, *s. m.* zagięcie, fałdowanie, fałdzik — fałd (ze zmięcia) — zmarszczek (na czole i t. p.) — skład (materyi, suknie). *Sous ce* =, w niniejszym liście. *Remettre une étoffe dans ses* =*s*, złożyć materyą na powrót tak jak była wyszła z fabryki. *Cette affaire ne fera pas un* =, rzecz ta pójdzie łatwo, jak po stole. *Cet habit ne fait pas un pli*, suknia leży jak ulana. *Prendre le bon* =, ułożyć się jak należy. *Prendre un mauvais* =, nabrać złych nałogów.

Pliable, *a. d. g.* giętki, gnący się — *fig.* giętki, dający się ugiąć.

Pliage, *s. m.* zwijanie, składanie (materyi, papieru).

Pliant, ante, *a.* giętki, gnący się — *fig.* giętki. =, *s. m.* siedzenie składane bez poręczy i grzbietu.

Plica, *s. f. vid.* Plique.

Plicatile, *a. d. g. Bot.* fałdujący się.

Plie, *s. f.* gatunek ryby.

Plie, *s. m.* lekkie naginanie kolan (w tańcu).

Plier, *v. a.* fałdować — składać (papier, materyą) — zginać, zgiąć, naginać — *fig.* ugiąć, zgiąć — uginać. = *la toilette*, skraść rzeczy, odzienie. = *bagage*, *vid.* Bagage. =, *v. n.* zginać się, uginać się, giąć się. *Se* =, *v. pron.* dać się nagiąć, użyć, skłonić do czego — ustąpić; odstąpić czego — cofnąć się.

Plieur, euse, *s.* składacz, składaczka *s. f.* — składający papier, materye w arkusze, sztuki.

Plinthe, *s. f.* plinta : rodzaj stolnicy kwadratowéj u podstawy lub u wierzchu kolumny — opaska na około muru.

Ploir, *s. m.* nóż drewniany i t p. do składania papieru w arkusze lub rozcinania go.

Plique, *s. f.* kołtun : choroba.

Plissement, *s. m.* fałdowanie, karbowanie (w sukni), marszczenie.

Plisser, *v. a.* fałdować, marszczyć, zmarszczyć (o sukni). =, *v. n. Se* =, *v. pron.* fałdować się, spadać w fałdy. Plissé, ée, *prt. et a.* pomarszczony, w fałdziki — *Bot.* fałdowany.

Plissure, *s. f.* fałdowanie, marszczenie.

Ploc, *s. m.* sierć krowia z potłuczoném szkłem wtykana między klepki okrętu.

Plomb, *s. m.* ołów : metal — kule, śrót — plomby, ołów, cecha zaczepiana u materyi w fabrykach — blacha ołowiana (na dachy i t. d.) — pion, gruntwaga (u mularzy i t. p.) — rynna, rura do wylewania pomyjów i t. p. — wodoród siarczysty wydobywający się z kloak — zaduszenie z wyziewów kloak. *Mine de* =, ołówek. *Blanc de* =, blejwas. *Colique de* =, kolka z otrucia się ołowiem. *Lire sur le* =, czytać druk w ołowiu (pismo złożone a jeszcze nie odbite). *Il n'a ni poudre ni* =, ogołocony ze wszystkiego. *Les* =*s de Venise*, więzienie w Wenecyi z ołowianym dachem. = *de sonde*, ciężar ołowiany przywiązany do liny dla gruntowania morza. *Jeter son* = *sur qu''ch*, mieć chrap na co. *A* =, prostopadle, pionowo — wprost.

Plombage, *s. m.* wyłożenie lub pobicie ołowiem.

Plombagine, *s. f.* ołówek.

Plomber, *v. a.* pokryć lub pobić

ołowiem — oplombować, podawać plomby na towarach — ubijać ziemię — zaplombować ząb — polewać; dawać poléwę naczyniom glinianym — wziąć pion muru i t. p. Plombé, ée, *prt.* zaplombowany — oplombowany — polèwany, z polèwą (o naczyniu glinianém) — siwy, jakby ołowiany.

Plomberie, *s. f.* huta ołowiana — sztuka wyrabiania z ołowiu (naczyń i t. p.).

Plombeur, *s. m.* plombujący towary.

Plombier, *s. m.* fabrykant robót ołowianych.

Plongeant, ante, *a.* zanurzający się — pionowy, spadający pionowo — zasięgający głęboko.

Plongeon, *s. m.* nur, nurek : ptak. *Faire le* =, dać, dawać nurka — schylać głowę przed strzałami (na wojnie) — schować się, unikać czego.

Plonger, *v. a.* zanurzyć, zanurzać — zagłębić — wepchnąć w co, utopić (sztylet i t. p.) — pogrążyć (w żalu i t. p.). =, *v. n.* zanurzać się, dać, dawać nurka — zagłębiać się, zasięgać, wpadać do głębi. *Se* =, zanurzać się — zatapiać się, utonąć w czém *fig* Plongé, ée, *prt.* zanurzony — zatopiony, zagłębiony — pogrążony. *Chandelle plongée*, maczanka, świéca maczana.

Plongeur, *s. m.* nurek, zanurzający się w morzu.

Ploquer, *v. a.* utykać okręt siercią krowią ze szkłem.

Ployer, *v. a.* zgiąć, zginać — złożyć, zwinąć (serwetę, suknie) — *vid.* Plier.

Pluie, *s. f.* deszcz. *Faire la* = *et le beau temps*, rozrządzać wszystkiém do woli.

Plumage, *s. m.* pióra, pierze ptastwa

Plumasseau, *s. m.* pierze osadzane w strzałę — flejtuszek (do ran) — piórko zasadzone w nozdrze koniowi dla ściągnienia humorów.

Plumasserie, *s. f.* handel lub fabryka piór do strojów.

Plumassier, *s. m.* handlujący piórami do strojów.

Plume, *s. f.* pióro ptaka — pierze ptastwa — pióro do pisania — pióro : jako strój — pióro *fig.*, styl — autor, pisarz. *Homme de* =, człowiek piśmienny, od pióra, pracujący piórem. *La* =; *officiers de* =, urzędnicy okrętowi, administracya okrętowa. *Tenir la* =, trzymać pióro, spisywać protokół. *Prendre la* = wziąć pióro do ręki, pisać. *Il est au poil et à la* =, sposobny do wszelkich rozmaitych zatrudnień — ułożony do łowów ptastwa i dziczyzny. *Avoir des* =*s de qu''un*, skubnąć kogo, ograć, zgrać kogo. *Laisser des* =*s*, stracić, zgrać się.

Plumeau, *s. m.* piórko, miotełka z piór do zmiatania kurzu i t. p. — piórnik.

Plumée, *s. f.* pełne pióro, ile pioro może nabrać (atramentu).

Plumer, *v. a.* skubać, oskubać (ptastwo) — obedrzéć — odrzéć, oskubać *fig.*

Plumet, *s. m.* pióro strusie (używane w strojach) — pióro, kitka z piór (u wojskowych) — młody wojskowy.

Plumetis, *s. m.* *Broder au* =, haftować w pewien sposób bawełnę muszlin i t p.

Plumeux, euse, *a. Bot.* pierzasty.

Plumitif, *s. m.* papier na którym się zapisują oryginalnie wyroki i t.p. sądu. *Tenir le* =, *vid. Tenir la* Plume.

Plumule, *s. f Bot.* piórko: część w zalążku.

Plupart (la), największa część, najznaczniejsza ilość, najwięcéj te-

go a tego. *Pour la* =, najczęściéj. *La = du temps*, najczęściéj.

Pluralité, *s. f.* wielość — przewyższająca liczba — ilość znaczniejsza. = *de bénéfices*, posiadanie jednoczesne kilku beneficyów.

Pluriel, elle, *a.* liczby mnogiéj, w liczbie mnogiéj. =, *s. m.* liczba mnoga — wyraz w liczbie mnogiéj użyty.

Plus, *adv. compar.* więcéj, barдziéj — jeszcze — znowu, na nowo — (służy także do formowania stopnia wyższego w przymiotnikach i przysłówkach a z *le* stopnia najwyższego). *Le* =, najwięcéj — najbardziéj. *Le* =, *s. m.* co najwięcéj, co największego — plus, znak więcéj, znak dodajny (+). Z przeczeniem ne oddaje się w polskim przez nie, już nie, już więcéj nie .. *Je n'ai = que*..., nie pozostaje mi jedno... = *à*..., nadto, a co większa. = *de*...! hola, już dosyć tego. *De = en* =, coraz bardziéj. *Au* = ; *tout au* =, najwięcéj jeżeli... *Tant et* =, wiele, obficie. *Bien* =; *qui = est*, co większa. *Non = que*, ani też, ni. = *ni moins*, ni mniéj ni więcéj, ani na włos inaczéj. *Qui = qui moins*, jedni więcéj drudzy mniéj. *Sans* =, ani na włos więcéj. *Sans = différer*, bez zwłoki, nie zwłócząc. = *tôt*, prędzéj, wcześniéj, *vid.* Plutôt. *Au = tôt*, co prędzéj, jak można najprędzéj.

Plus-pétition, *s. f.* żądanie więcéj jak się należy.

Plus-que-parfait, *s. m.* czas zaprzeszły.

Plusieurs, *pl. a. d. g.* wiele; wielu (z dopełnieniem w liczbie mnogiéj). *En = occasions*, w wielu zdarzeniach, po wiele razy — wielu (ze słowem w liczbie pojedynczéj). = *prétendent*, wielu mniema.

Plus-value, *s. f. vid.* Value.

Plutôt, *adv.* raczéj, prędzéj. *Il n'eut pas = dit que*..., zaledwie skończył mówić, powiedział, a już, alisci...

Pluvial, *s. m.* pluwiał: kapa jaką noszą kantorowie lub subdyakoni przy nabożeństwie.

Pluvial, ale, *a. d. g.* dészczowy.

Pluvier, *s. m* siéwka : ptak.

Pluvieux, euse, *a.* dżdżysty, słotny — sprowadzający deszcz.

Pluviôse, *s. m.* piąty miesiąc w kalendarzu republikanckim francuskim.

Pneumatique, *s. f.* pneumatyka: nauka o własnościach fizycznych powietrza. =, *a. d. g.* pneumatyczny, tyczący się powietrza. *Machine* =, machina pneumatyczna do pompowania powietrza.

Pneumatocèle, *s. f.* pozorna ruptura worka jądrowego.

Pneumatologie, *s. f.* nauka o istotach duchownych.

Pneumonie, *s. f.* zapalenie płuc.

Pneumonique, *a. d. g. et s. m.* lékarstwo na zapalenie płuc.

Pnyx, *s. m.* plac w półkole do zgromadzeń ludu w Grecyi.

Pochade, *s. f.* rysunek na prędce zrobiony.

Poche, *s. f.* kieszeń — torba, torebka — *fig.* szkatuła, worek, pieniądze — wór, miech (na zboże i t.p.) — wole (u niektórych ptaków) — siatka w którą się napędzają króliki z jamy polując na nie z łasicą — skrzypce małe które metrowie tańcu noszą przy sobie — wory, fałdy, buchatość na sukni — wklęsłość jakby woreczek w głębi rany lub wrzodu. *De* =, kieszonkowy. *L'argent de la* =, pieniądze na drobne wydatki. *Mettre en* =, schować, odłożyć na zapas. *Jouer de la* =, wyłożyć (pieniądze), dołożyć workiem. *De sa* =, z własnéj kieszeni, z własnych pienię-

dzy. *Acheter chat en* =, *vid.* Chat.

Pocher, *v. a.* podbić, popodbijać (oczy). =*les œufs*, dać jaja sadzone. Poché, ée, *prt.* popodbijany, podbity (o oczach) — pozalewany (o piśmie niedbałem i z żydami). *Les œufs pochés*, jaja sadzone.

Pocheter, *v. a.* nosić w kieszeni (jak niektóre owoce dla ulepszenia ich).

Pochette, *s. f.* kieszonka — sieć na króliki — małe skrzypki — *vid.* Poche.

Podagre, *s. f.* podagra: choroba. =, *a. d. g.* mający podagrę. =, *s. m.* podagryk.

Podestat, *s. m.* podesta: urzędnik miejski w niektórych miastach włoskich.

Podium *(um=ome)*, *s. m.* u starożytnych: murek niski w koło amfiteatru — siedzenie senatorów i urzędników.

Poecile, *s. m.* przysionek ozdobiony malowidłami.

Poêle, *s. m.* całun okrywający trunę — chusta kładziona na głowę biorących ślub przy błogosławieństwie — baldachin pod którym noszą sakrament do konających lub przyjmując panującego przy wjeździe do miasta. *Mettre un enfant sous le* =, uznać dziecko naturalne za prawe.

Poêle, *s. f.* patelnia. = *à confiture*, rynka miedziana z uszami do konfitur.

Poêle, Poile, *s. m.* piec — izba ogrzana.

Poêlier, *s. m.* mularz stawiający piece, zdun.

Poêlon, *s. m.* ryneczka miedziana.

Poêlonnée, *s. f.* pełna ryneczka czego.

Poëme, *s. m.* poema, poemat.

Poésie, *s. f.* poezya — wierszopistwo, rymotwórstwo — poezya, kawałek poezyi, wiersz. =*s*, poezye, wiersze.

Poète, *s. m.* poeta, rymotwórca, wierszopis, wieszcz. *Une femme* =, kobieta pisząca poezye, wierszopiska, rymotwórczyni.

Poëtereau, *s. m.* wierszokléta.

Poëtesse, rymotwórczyni, wierszopiska.

Poétique, *a. d. g.* poetyczny, mający w sobie poezyą — rymotwórczy, poetycki, właściwy poezyi. *Licence* =, wolność poetycka. *Caractère* =, rodzaj czcionek nieco węższych a długich.

Poétique, *s. f.* poetyka, sztuka rymotwórcza.

Poétiquement, *adv.* poetycznie, z piętném właściwém poezyi.

Poétiser, *v. a.* upoetyzować; nadać piętno poetyckię. =, *v. n.* pisać wiersze, klecić wiersze.

Poids, *s. m.* ciężar, ciężkość — waga (pewna i oznaczona) — gwichty, ciężarki zawieszane u zégara i t. p. — waga, ważność. *Un homme de* =, człowiek ważny, mający powagę, znaczenie. *Peser une chose au* = *du sanctuaire*, głęboko zważyć, rozważyć. *Avec* = *et mesure*, z zachowaniem stosownéj miary. *Porter le* = *du jour et de la chaleur*, znosić się, samemu dźwigać cały ciężar pracy. *Avoir deux* = *et deux mesures*, mieć dwie miary i dwie wagi według okoliczności.

Poignant, ante, *a.* dolegliwy, bolesny.

Poignard, *s. m.* sztylet, puginał.

Poignarder, *v. a.* pchnąć sztyletem, przebić, zadłabić kozikiem* — przeszyć jak sztyletem, pchnąć sztylet w serce *fig.*

Poignée, *s. f.* garść, pęk, co się w rękę zmieści — garstka, mała liczba — rączka (berła, naczynia), rękojeść (szpady). =*s de main*,

ściskanie za rękę, witanie podając rękę. *A* =, pełno, obficie, garściami *fm.*

POIGNET, *s. m.* kostka ręki (łącząca rękę z ramieniem) — mankietek u koszuli.

POIL, *s. m.* włos, sierć, kudły (u zwierząt) — futro (u zwierzyny) — turzyca (u zająca) — włos (u człowieka) brzydki lub zmieniający kolor — broda — maść (o koniach) — włos, barwa (w materyi, w sukuie) — *Bot.* włosek — trudne wydawanie mléka: choroba mamek. *Monter un cheval à* =, jeździć oklep na koniu. *Faire le* = *à un cheval*, uczesać grzywę konia, włosie u brody i t. p. *Un lièvre en* =, zając nieoszyndowany. *Un* = *ne passe pas l'autre*, o wystrojonym: włosek się niezawadzi, nie znajdzie na nim włoska. *Reprendre du* = *de la bête*, znowu zacząć, wrócić do czego. *Un brave à trois* =, śmiałek, zuch.

POILU, UE, *a.* kosmaty.

POINCILLADE, *s. f.* drzewko pewne którego listki bywają dawane na laxowanie.

POINÇON, *s. m.* szydełko, szwajca — rylec złotniczy — stępel z wzorem liter które się potém odbijają na matrycy do lania czcionek — stępel, piętno do znaczenia monety — kolec którym się konia kłuje — słup, słupiec w machinach.

POINÇON, *s. m.* beczka na wino.

POINDRE, *v. a.* kłuć, ukłuć. =, *v. n.* pokazywać się, zaledwie wschodzić (o roślinach) — błyskać (o dniu), zabłysnąć.

POING, *s. m.* pięść — ręka po kostkę. *Oiseau de* =, *vid.* OISEAU. *Pieds et* = *liés*, związany, skrępowany, niewładający sobą. *Mener une femme sur le* =, prowadzić kobietę za rękę, podać jéj rękę.

POINT, *s. m.* ścieg (w szyciu) — szew, wyszywanie lub haft (rozmaitego rodzaju) — rodzaj koronki — punkt (w geometryi, bez żadnego wymiaru) — punkt, miejsce — punkt, kropka: znamie pisarskie — punkt: wartość kart (różna w różnych grach) — znaczek (dobrego lub złego postępowania po szkołach) — znaczek na miarze branéj na obuwie — punkt: dwunasta część linii — punkt: 1/6 linii, miara porównywania objętości czcionek — część, punkt (w mowie, rozprawie) — punkt, kwestya — istota, grunt rzeczy — stan, położenie, stanowisko, stopień — chwila, moment — kłucie (w boku i t. p.). = *et virgule*, średnik (;). *Deux* =*s*; *le deux*-=*s*, dwukropek. = *d'interrogation*, znak zapytania (?). =*s voyelles*, znaki samogłoskowe (właściwe niektórym językom wschodnim) = *de section*, punkt przecięcia (linii). =*s équinoxiaux*, punkta równonocne (gdzie się ekliptyka przecina z równikiem). =*s cardinaux*, punkta kardynalne: główne cztéry strony nieba. =*s verticaux*, punkta wierzchołkowe: zenit i nadyr. = *d'appui*, punkt podpory. = *de vue*, *vid.* VUE. =*s ciliaires*, kropki na wewnętrznéj stronie powiek będące kanałami gruczołków powiekowych. =*s lacrymaux*, kanały łzowe. = *d'orgue*, kawałek śpiewu wykonywany bez akkompaniamentu. = *d'un bâtiment*, *Mar.* punkt w którym się znajduje statek ze względu na szérokość i długość geograficzną. *Faire son* =, oznaczyć ten punkt statku. *Mettre les* =*s sur les i*, być dokładnym, skrupulatnym. *Ces deux personnes chaussent à même* =, te dwie osoby mają dobrane, zgodne charaktery i t. p. *Faire venir qu'un à son* =, przeciągnąć kogo na swoją stronę, skłonić do swoich celów. *Mal en* =, zły stan inte —

resów, złe położenie. = *du jour*, świt, brzask. *Au = du jour* skoro świt, równo ze dniem. = *d'honneur*, punkt honoru. *Mettre tout au = d'honneur*, posuwać za daleko punkt honoru. *Pour un =; faute d'un = Martin perdit son âne*, często błaha rzecz na wielkie szkody naraża. *Sur le = de...*, w samą chwilę czego. *De = en =*, słowo do słowa, dokładnie, nic nie opuszczając. *De tout =; en tout =*, pod każdym względem, całkowicie, zupełnie. *Equiper un homme de tout =*, uzbroić, wyekwipować od a do z — oporządzić kogo (z ironią), dać komu jak należy. *Au dernier =*, do ostatniego stopnia. *A =*, w sam raz, w sam czas, właśnie gdy potrzeba. *A = nommé*, na oznaczoną porę. *A son = et aisément*, w najdogodniejszą porę.

Point, *adv*. nie — wcale — wcale nie — wcale nic, bynajmniéj. Point różni się w używaniu tém od Pas, że pierwsze może się używać samo dla wyrażenia przeczenia. *Etes-vous fâché? =*, czy gniewasz się? bynajmniéj. Nadto, pytając się o co gdy się mówi: *N'avez-vous = vu un tel*, czyś przypadkiem niewidział: jest tylko proste zapytanie N.N? a zaś pytając się: *N'avez-vous pas vu un tel?* pytający jest w mniemaniu że ta osoba widziała N. N.

Pointage, *s. m.* celowanie działa — oznaczenie na karcie morskiéj stanowiska okrętu — *vid.* Point, *Mar.*

Pointal, *s. m.* słup pionowy.

Pointe, *s. f.* kolec — koniec ostry — kończatość — szydełko — rylec — szwajca — sztyft, sztyfcik — koniec, cypel, wierzchołek, szczyt. = *de diamant*, dyament oprawny do rznięcia szkła — spód tarczy herbowéj — klin, ćwikieł (w sukni, koszuli) — kwaskowatość, kwasek (sosu i t. p.) — dowcipne słówko, żarcik, ucinek — wzbicie się ptaka wysoko w powietrze. *En =*, kończato, w koniec ostry. *Tenir la = de l'aile*, zajmować sam ostatek skrzydła armii i t d. *Faire une =*, zboczyć na chwilę z drogi — oddalić się od linii działań (w wojnie). *Suivre, pousser sa =*, dążyć do swoich celów. *Etre en = de vin*, podpić sobie, podochocić sobie.

Pointer, *v. a.* pchnąć (szpadą) — kolnąć, ukłuć — célować, wycélować (broń palną) — nastawić (perspektywę i t. p.) — naznaczyć obecnych lub nie obecnych, położyć kréskę — osadzić papier do druku na punkturach — oznaczyć na karcie morskiéj położenie geograficzne statku. =, *v. n.* wzbijać się w powietrze (o ptakach) — wschodzić, pokazywać się (o roślinach).

Pointeur, *s. m.* kanonier célujący działo. *Chanoine =*, kanonik znaczący kréskami obecnych na nabożeństwie.

Pointillage, *s. m.* kropkowanie (malując, rysując).

Pointiller, *v. n.* kropkować (malując, rysując) — rozprawiać subtelnie. =, *v. a.* dawać przycinki, przycinać, przymawiać. *Se =*, *v. réc.* wzajemnie sobie dawać przycinki. Pointillé, ée, *prt. et s.* kropkowany — kropkowanie (w rysunku i t. d.).

Pointillerie, *s. f.* sprzeczka o fraszki, o drobnostki.

Pointilleux, euse, *a.* ucinkowy, lubiący dawać przycinki.

Pointu, ue, *a.* kończaty, kończasty, spiczasty.

Pointure, *s. f.* punktury: sztyfciki u dekla prassy drukarskiéj któremi utrzymuje się papier przekłuty aby stronnice wpadały jak należy.

Poire, *s. f.* gruszka: owoc —

gwicht u przemianu. = *molle*, gruszka nadpsuta = *d'angoisse*, *vid.* Angoisse. *Perle en* =, perła podobna nieco kształtem do gruszki. = *à poudre*, rożek na proch.

Poiré, *s. m.* gruszecznik : napój z gruszek.

Poireau, Porreau, *s. m.* por : roślina — brodawka (na ręku i t. d.).

Poirée, *s. f.* burak.

Poirier, *s. m.* grusza, gruszka : drzewo.

Pois, *s. m.* groch : ziarno — groch (na pniu). = *goulu*, = *sans cosse*, groch cukrowy. = *chiche*, *gris*, groch zwyczajny. = *à cautère*, ziarka z kosaćca, korzeń fijołkowy używany do apertur. *Aller et venir comme* = *en pot*, chodzić ustawicznie tam i sam. *Un avaleur de* = *gris*, żarłok, pasibrzuch — rozrzutnik, utracyusz. *Donner un* = *pour avoir une fève*, dać w celu otrzymania czegoś podobnego.

Poison, *s. m.* trucizna — jad.

Poissard, arde, *a.* gminny. =rde, *s. f.* przekupka, krupna baba, krupiarka.

Poisser, *v. a.* oblać, oblepić smołą — zawalać, zafolować.

Poisson, *s. m.* ryba. *Muet comme un* =, oniemiały, nic niemówiący, jak mruk. *La sauce vaux mieux que le* =, lepsza przyprawa jak potrawa. *Il n'est ni chair ni* =, człowiek bez charakteru, bez stałego zdania. *Jeune chair et vieux* =, mięso młodego bydła a stare ryby najlepsze. *Les* =*s*, ryby : znak zodyaku. = *d'avril*, *vid.* Avril. = *volant*, ryba latająca, pewna ryba morska — nazwisko konstellacyi.

Poisson, *s. m.* miara rzeczy ciekłych, blisko półkwaterek

Poissonnaille, *s. f.* narybek, drobiazg.

Poissonnerie, *s. f.* targ ryby, przedaż ryb.

Poissonneux, euse, *a.* rybny, obfity w ryby.

Poissonnier, *s. m.* rybak, przekupień ryby. =ère, *s. f.* rybaczka, przekupka rybna — naczynie podłużne do gotowania ryb.

Poitrail, *s. m.* pierś (u konia) — napierśnik : ubranie na piersi konia — belka, przycieś, podwalina.

Poitrinaire, *s. et a. d. g.* chory, zapadający na piersi, suchotnik.

Poitrine, *s. f.* pierś. *Avoir bonne* =, mieć mocne piersi, dobry głos.

Poivrade, *s. f.* sos ostry (z pieprzem, octem i solą).

Poivre, *s. m.* pieprz. = *long*, pieprz bengalski. = *d'Inde*, *vid.* Piment.

Poivrer, *v. a.* pieprzyć, opieprzyć, popieprzyć — zarazić chorobą weneryczną. Poivré, ée, *prt.* opieprzony. *Trop poivré*, pieprzny, przepieprzony, pierny — przepłacony, osolony.

Poivrier, *s. m.* drzewo pieprzowe — pieprzniczka.

Poivrière, *s. f.* korzenniczka — pieprzniczka nakształt piaseczniczki do posypywania pieprzem.

Poix, *s. f.* smoła. = *noire*, maź. = -*résine*, = *de Bourgogne*, = *jane*, żywica.

Polacre, Polaque, *s. f.* mały statek o żaglu trójkątnym na morzu śródziemném.

Polaire, *a. d. g.* biegunowy.

Polarisation, *s. f.* polaryzacya, rozkład promieni światła odbitych przez ciała przezroczyste i przedzierających się przez ciała o podwójnéj refrakcyi.

Polariser, *v. a.* wprawić promienie słoneczne w polaryzacyą.

Polarité, *s. f.* polarność, własność obracania się ku biegunowi północnemu.

Polder, *s. m.* rozległa płaszczy-

zna otoczona groblami (w Niderlandach).

Pôle, *s. m.* biegun (nieba) — biegun północny — biegun, koniec osi ciała kulistego = *de l'aimant*, biegun w magnesie: każdy z dwóch końców.

Polémarque, *s. m.* polemarcha: u Greków, naczelnik wojenny lub wojska.

Polémique, *a. d. g.* polemiczny, tyczący się sporów. =, *s. f.* polemika, spory, ścieranie się (opinii, zdań).

Poli, ie, *a.* grzeczny, ugrzeczniony.

Police, *s. f.* policya — porządek, wewnętrzne urządzenie, ustawy porządkowe — umowa przez którą kto zobowiązuje się do powrócenia szkód, strat (*np.* z pożaru i t. p.) — rachunek czcionek w jedném odlaniu. *Bonnet de* =, czapka żołnierska francuska. = *correctionnelle*, policya poprawcza: sąd. *Tribunal de simple* =, sąd policyi prostéj (o przewinienia). *Salle de* =, lekki areszt wojskowy.

Policer, *v. a.* wykształcić, wypolerować, złagodzić obyczaje i t. p. Policé, ée, *prt.* ucywilizowany.

Polichinelle, *s. f.* poliszynella, osoba śmiesząca komedyi gminnych — poliszynella: osóbka z drzewa garbata z przodu i z tyłu. *Le secret de* =, sekret który wszyscy wiedzą.

Poliment, *adv.* grzecznie.

Poliment, *s. m.* gładzenie, wygładzenie, wypolerowanie — polor, gładkość.

Polir, *v. a.* polerować, dać połysk — kształcić, dawać polor, dać polor, wykształcić *fig.* — wygładzić (język, mowę). Poli, ie, *prt.* gładki, wygładzony, polerowany — *vid.* Poli. *a.*

Polisseur, euse, *s.* gładzący, polerujący.

Polissoir, *s. m.* narzędzie do gładzenia, polerowania.

Polissoire, *s. f.* szczoteczka miękka.

Polisson, *s. m.* uliczuik, lampart — swawolnik, psotnik — wolny, tłusty, sprośny.

Polissonner, *v. n.* lampartować się — robić lub gadać nieprzystojne rzeczy.

Polissonnerie, *s. f.* swawole — słowa lub rzeczy nieprzyzwoite.

Polissure, *s. f.* połysk, polor.

Politesse, *s. f.* grzeczność — grzeczność, usługa.

Politique, *a. d. g.* polityczny, tyczący się polityki — zręczny, zgodny z polityką =, *s. m.* polityk, statysta — człowiek zręczny, polityk.

Politique, *s. f.* polityka: nauka spraw publicznych — polityka, sposób postępowania — polityka, sprawy publiczne.

Politiquement, *adv.* zgodnie z polityką — politycznie, ze względu na sprawy publiczne.

Politiquer, *v. n.* rozprawiać o polityce.

Pollen, *s. m. Bot.* pyłek: zapładniający pył roślin.

Pollicitation, *s. f.* przyrzeczenie.

Polluer, *v. a.* splugawić, skalać. *Se* =, skalać się (nieczystością jaką).

Pollution, *s. f.* skalanie, splugawienie — skalanie się, zmazanie się.

Poltron, onne, *a. et s.* bojaźliwy, tchórz. *Oiseau* =, ptak łowczy trudny do ułożenia lub któremu obcięto szpony tylnych palców.

Poltronnerie, *s. f.* tchórzostwo.

Polyadelphie, *s. f. Bot.* klassa roślin wielosłupkowych.

Polyandrie, *s. f. Bot.* klassa roślin wielopręcikowych.

Polychreste, *a. d. g.* służący do wielorakich użytków.

Polyèdre, *s. m.* wielobok, wielościan.

Polygame, *s. m.* wielożenny, nałożniczy — *Bot.* wielopłciowy. =, *s. f.* kobieta zamężna z więcéj jak jednym mężczyzną.

Polygamie, *s. f.* wielożeństwo, poligamia — *Bot.* klassa roślin wielopłciowych.

Polyglotte, *a. d. g.* wielojęzykowy. =, *s. f.* poliglotta : Biblia w kilku językach.

Polygone, *a. d. g.* wielokątny. =, *s. m.* wielokąt — poligon, tarcza do wprawiania się w strzelanie.

Polygraphe, *s. m.* autor piszący w wielu materyach, poligraf.

Polygraphie, *s. f.* poligrafia (w bibliotekach) : wydział obejmujący poligrafów.

Polynôme, *s. m.* polinom, ilość złożona z wielu wyrazów algebraicznych połączonych znakami więcéj lub mniéj.

Polype, *s. m.* polip : rodzaj źwierzokrzewu — *Méd.* polip, narost na błonie slózowéj.

Polypétale, *a. d. g. Bot.* wielopłatkowy.

Polypeux, euse, *a.* polipowy, natury polipu, narostu.

Polypier, *s. m.* mieszkanie polipa (źwierzokrzewu).

Polystyle, *a. d. g.* o wielu kolumnach.

Polysyllabe, *a. d. g.* wielozgłoskowy.

Polysynodie, *s. f.* administracya w któréj osobna rada zastępuje każdego ministra.

Polytechnique, *a. d. g.* politechniczny, poświęcony rozmaitym naukom i sztukom.

Polythéisme, *s. m.* politeizm, wielobóstwo, pogaństwo, bałwochwalstwo.

Polythéiste, *a. d. g.* bałwochwalca, politeista; politeistka *s. f.*

Pommade, *s. f.* pomada — maść. *Pot de* =, słoik pomady. = *mercurielle*, szara maść.

Pommade, *s. f.* zręczne obracanie się opierając się ręką na kuli siodła.

Pommader, *v. a.* pomadować, wypomadować (włosy i t. p.), potrzéć pomadą, maścią.

Pomme, *s. f.* jabłko : owoc — główka (kapusty i t. p.) — gałka (służąca za ozdobę sprzętów). = *de mât*, gałka na wierzchu masztu. = *de terre*, kartofel, ziemniak, ziemne jabłko, pątak, pyrka. = *d'amour*, *vid.* Tomate. = *de pin*, szyszka sosnowa, jodłowa — ozdoba architektoniczna w kształcie szyszki. = *de chêne*, galas, dębówka. = *d'Adam*, grdyca, jabłko adamowe. = *de discorde*, jabłko niezgody, kość niezgody. *Donner la* = *à une femme*, *fig.* przyznać kobiecie jakiéj pierwszeństwo nad innemi.

Pommeau, *s. m.* gałka : ozdoba na sprzętach i t. d. — kula (u siodła).

Pommelé, ée, *a.* jabłkowity (o koniu) — w jabłka, w smugi — w drobne chmurki (o niebie).

Pommeler (se), *v. pron.* nabierać jabłkowitéj maści (o koniu) — okrywać się drobnemi chmurkami, smugami (o niebie).

Pommelle, *s. f.* blat ołowiany z dziurkami zamykający rurę i t. p.

Pommer, *v. n.* iść w główki (o kapuście, sałacie). Pommé, ée, *a.* głowiasty (o kapuście i t d.). *Fou pommé*, cały głupiec.

Pommeraie, *s. f.* sad jabłoni.

Pommette, *s. f.* główka, gałka (służąca za ozdobę na sprzętach) — jagoda : kość wystająca policzków.

Pommier, *s. m.* jabłoń — piecyk na którym się piecą jabłka. = *de paradis*, jabłoń wydająca rajskie

jabłka. *Chêne* =, dąb rosnący rozłożyście jak jabłoń.

Pompe, *s. f.* okazałość, wystawność, swietność, wyniosłość, górność (stylu i t. p.). =*funèbre*, karawan ze wszystkiém co należy do pogrzebu.

Pompe, *s. f.* pompa. = *pneumatique*, machina pneumatyczna. = *à incendie*, sikawka. *Le piston d'une* =, tłoczek sikawki.

Pomper, *v. a.* pompować, wypompować, wyciągać wodę. = *l'humidité*, wciągać wilgoć, pić wilgoć. =, *v. n.* pompować, pić, wciągać.

Pompeusement, *adv.* szumno, pompatycznie, górnie.

Pompeux, euse, *a.* szumny, nadęty.

Pompier, *s. m.* fabrykant pomp lub sikawek — pompier, człowiek użyty do służby sikawek od pożaru.

Pompon, *s. m.* pompon, gałka.

Pomponner, *v. a.* ubrać w pompony, podawać pompony — ubrać, ubierać. = *son style*, nadymać styl.

Ponant, *s. m.* zachód : strona nieba — Ocean atlantycki.

Ponce, *s. f.* pumex : kamień do szlifowania, polerowania.

Ponce, *s. f.* woreczek z rzadkiego płótna z węglem utartym na proch używanym do wycierania czego.

Ponceau, *s. m.* mostek, mały most.

Ponceau, *s. m.* maczek polny czerwony — pons : kolor czerwony. =, *a. m.* ponsowy.

Poncer, *v. a.* gładzić, polerować. = *de la vaisselle*, matować naczynie srebrne, robić je mat.

Poncire, *s. m.* gatunek cytryny.

Poncis, *s. m.* rysunek zrobiony za pomocą pocierania woreczkiem z węglem.

Ponction, *s. f.* ukłucie— przekłucie—przecięcie międzykroku : (operacya chirurg.).

Ponctualité, *s. f.* punktualność, dokładność, regularność.

Ponctuation, *s. f.* przestankowanie, punktuacya, kładzenie znaków pisarskich — punktuacya : znaki samogłoskowe w językach wschodnich.

Ponctuel, elle, *a.* punktualny, akuratny, regularny, stawiający się na godzinę.

Ponctuellement, *adv.* akuratnie, punktualnie.

Ponctuer, *v. a.* przestankować, kłaść znaki pisarskie. Ponctué, ée, *prt. et a.* przestankowany (dobrze lub źle), w którém zachowane są przestanki (pismo) — centkowany *Ligne ponctuée*, linia uformowana z punktów.

Pondage, *s m.* opłata na towary w Anglii zasadzona na wadze.

Pondérable, *a. d. g.* dający się zważyć.

Pondération, *s. f.* równoważnie — ważenie się, równoważenie się, równowaga.

Pondérer, *v. a.* ważyć, zaprowadzić równowagę.

Pondeuse, *s. f.* samica niosąca wiele jaj — kobieta płodna.

Pondre, *v. a.* nieść, znosić jaja, znieść jaje.

Pongo, *s. m.* pongo : gatunek wielkich małp.

Pont, *s. m.* most — most na okręcie, pokład. = *tournant*, most który można zbierać u jednego brzegu. =-*levis*, most zwodzony — fartuszek u spodni. = *volant*, most złożony ze dwóch tak że wierzchni zachodzi na spodni za pomocą lin i bloków — pomost na statku który można zdejmować według upodobania. = *suspendu*, most wiszący (nie na słupach ani arkadach). = *de bateaux*, most na łyżwach. *Equipage de* =, materyały potrzebne do stawiania mostu dla wojska. =*s et chaussées*, administracya dróg i mostów.

Ponte, *s. f.* niesienie jaj — pora w której ptaki znoszą.

Ponte, *s. m.* w grze w hombra as kierowy (czerwienny) lub karowy (dzwonkowy) — w grze w faraona: osoba grająca do bankiera.

Ponter, *v. n.* w grze faraona: grać do bankiera.

Pontet, *s. m* pólkółka otaczające cyngiel w broni palnéj — łękowata część w siodle.

Pontife, *s. m.* kapłan. *Le souverain* =, papież.

Pontifical, ale, *a.* kapłański (urząd, godność)—pontyfikalny (strój, szata). =, *s. m.* książka modlitw i ceremonii jakie ma odprawiać biskup przy święceniu i t. p.

Pontificat, *s. m.* kapłaństwo, godność kapłańska — papiestwo, rządy papieskie.

Pont-neuf, *s. m.* piosneczka ludu.

Ponton, *s. m.* ponton: most z dwóch łodzi spojonych — łódź z mosiądzu służąca do stawiania mostów dla wojska — łódź płaska używana w portach do ładunków — stary okręt niezdatny do morza i obracany w porcie na inne użytki *np.* na skład lub zamknięcie.

Pontonage, *s. m.* mostowe lub przewoźne, opłata za przewóz.

Pontonnier, *s. m.* poborca przewoźnego lub mostowego — pontonier, żołnierz z artylleryi od pontonów.

Pontuseau, *s. m.* w papierniach: drót metalowy poprzeczny na formie papieru — prążka na papierze zostawiona od dróta metalowego.

Pope, *s. m.* pop, ksiądz ruski.

Popeline, *s. f.* rodzaj materyi z jedwabiu i wełny.

Poplité, ée, *a. Anat.* podkolankowy (muszkuł i t.d.).

Populace, *s. f.* gmin, motłoch, gawiedź.

Populacier, ère, *a.* gminny, karczemny.

Populaire, *a. d. g.* właściwy ludowi lub gminowi, gminny — popularny, kochany od ludu lub jednający sobie wszystkich — zastosowany do pojęcia wszystkich, przystępny. *Gouvernement* =, gminowładztwo. *Maladies* =*s*, choroby grassujące między ludem. *Rendre une science* =, zrobić naukę jaką przystępną dla wszystkich.

Populairement, *adv.* gminnie, w sposób gminny.

Populariser, *v. a.* upowszechnić, zrobić przystępném dla wszystkich.

Popularité, *s. f.* popularność, przystępność — miłość u ludu, popularność.

Population, *s. f.* ludność, zaludnienie. *Favoriser la* =, przyczyniać się do zaludnienia.

Populéum *(éum=ôme)*, *a. m. Onguent* =, maść topolowa.

Populeux, euse, *a.* ludny, zaludniony.

Populo, *s. m.* mały tłusty dzieciak.

Porc, *s. m.* wieprz — wieprzowina, świnina, wieprzowe mięso. = *marin*, delfin, świnia morska. *Un vrai* =, opasły lub żarłoczny jak wieprz.

Porc-épic, *s. m.* jeżozwierz, jeż morski.

Porcelaine, *s. f.* porcelana (glinka) — porcelana, naczynia porcelanowe — rodzaj muszli pojedynczéj z otworem podłużnym karbowanym. *Cheval* =, koń szpakowaty.

Porchaison, *s. f.* pora w której dzik jest najtłuściejszy i najlepszy.

Porche, *s. m.* przysionek. = *en tambour*, kruchta w kościele.

Porcher, *s. m.* świniarz, pastuch świń, świnopas — świniarz, nie-

chluj, świntuch. =ère, s. f. świniarka, świnopaska.

Pore, s. m. por, dziurka nieznaczna w skórze źwierząt lub w roślinach.

Poreux, euse, a. dziurkowaty.

Porosité, s. f. dziurkowatość.

Porphyre, s. m. porfir : kamień.

Porphyrisation, s. f. roztarcie na proch, na miałko.

Porphyriser, v. a. rozetrzeć na proch, na miałko — powlekać papier sandaraką i wygładzić go.

Porphyrogénète, s. m. porfyrogeneta, urodzony w purpurze (o dzieciach cesarzów rzymskich wschodnich urodzonych za panowania ojca).

Porracé, ée, a. zielonawy, koloru porów.

Porreau, s. m. vid. Poireau.

Porrection, s. f. porrekcya, w święceniu na niższe stopnie duchowne podawanie wyświęcanemu naczyń i t. p. mających związek z jego stopniem.

Port, s. m. port — przystań — *fig.* port, ostoja, przystań. = *franc*, port wolny, gdzie towary nie płacą podatku chyba wchodząc w głąb kraju. = *de toute marée*, port do którego okręty mogą wchodzić w każdym stanie morza. = *de barre*, port w którym dla zawady jakiéj statki nie mogą wchodzić chyba za przypływem morza. *Arriver à bon* =, przybyć, zajechać szczęśliwie.

Port, s. m. ładunek, tyle ile statek znieść może — porto, opłata od przesłania listów i t. p. — postawa — powierzchowność, postać, wejrzenie. = *permis*, ładunek jaki się ma prawo zabrać z sobą na statek bez opłaty. = *d'armes*, noszenie broni (u żołnierza) — chodzenie ze z bronią, przy broni. *Avoir un beau* = *de tête*, nosić głowę z pewną godnością.

Portable, a. d. g. dający się nosić. *Rente* =, *vid.* Rente.

Portage, s. m. przewóz, przewiezienie towarów i t. d. — spad wody zmuszający do przenoszenia łodzi po ziemi — *vid.* Port *permis* *Faire* =, przenieść po ziemi łodź aż do miejsca w którém rzeka znowu jest żeglowna.

Portail, s. m. facyata gmachu.

Portant, ante, a. *Bien* =, zdrów. *Mal* =, niezdrów, który się źle ma.

Portatif, ive, a. dający się nosić, przenosić łatwo i w ręku, przenoszalny — kieszonkowy.

Porte, s. f. brama, wrota — drzwi, drzwiczki — podwoje — fórta, fórtka — *fig.* drzwi, wejście — porta, porta ottomańska, państwo tureckie. =s, wąwóz. = *d'une agraffe*, uszko haftki. = *vitrée*, drzwi szklanne. = *de glace*, drzwi źwierciadlane. = *coupée*, drzwi po pas. = *croisée*, drzwi szklanne na ganek lub ogród. = *battante*, drzwi obite małą i t. p. zamykające się same. = *feinte*, drzwi fałszywe. = *perdue*, drzwi ozdobione lub futrowane tak jak reszta pokoju. = *de derrière*, tylne drzwi — *fig.* wybieg, fórtka. = *de secours*, brama w fortecy wychodząca na pole skąd można wprowadzać posiłki. *Refuser la* = *à qu''un*, nie wpuścić kogo, zamknąć drzwi przed kim. *Fermer sa* =, nieprzyjmować gości, wizyt. *Forcer la* = *de qu''un*, wdzierać się, wedrzeć się do kogo. *Mettre qu''un à la* =, wypędzić kogo, wypchnąć za drzwi. *Pousser la* = *au nez*, zamknąć komu drzwi przed nosem. *Mettre la clef sous la* =, wynieść się cichaczem z domu. *Heurter, frapper à toutes les* =, łazić po ludziach. *Prendre la* =,

wynieść się, zemknąć. *Entrer, sortir par une belle, bonne* =, wejść, wyjść jak uczciwość każe, z honorem. *Etre logé à la = de qu'un*, mieszkać obok kogo, tuż w sąsiedztwie, pod bokiem. *Ils sont logés = à =*, mieszkają o drzwi, o bramę od siebie. *Etre aux =s de la mort*, stać u bram śmierci, stać nad grobem. *De = en =*, od domu do domu. *A = close*, po cichu, w sekrecie.

Porte, *a. f. Veine =*, żyła odbierająca krew żołądka, śledziony, trzewiów i udzielająca ją wątrobie.

Porte-aiguille, *s. m. (pl. les porte-aiguille)*, żelazko na którém osadza się igiełka chirurgiczna dla wygodniejszego jéj trzymania.

Porte-arquebuse, *s. m. (pl. les porte-arquebuse)*, officyalista noszący strzelbę za panującym na polowaniu.

Porte-baguette, *s. m. (pl. les porte-baguette)*, obręczka utrzymująca stępel strzelby.

Porte-balle, *s. m.* kramarz noszący towary na plecach.

Porte-barre, *s. m. pl.* kółka utrzymujące drążki koni prowadzonych obok siebie.

Porte-bougie, *s. m. (pl. les porte-bougie)*, narzędzie do wprowadzania czopka z wosku i t. p. w kanał uretrowy.

Porte carabine, *s. m.* rodzaj sprzączki u temblaka na którym się zawiesza strzelba.

Porte-chape, *s. m.* duchowny noszący kapę.

Portechoux, *s. m.* koń ogrodnika do wózka na warzywa.

Porte-clefs, *s. m.* klucznik więzienia — *vid.* Clavier.

Porte-collet, *s. m.* klejonka utrzymująca kołnierz lub rabaty.

Porte-crayon, *s. m.* sztuécsyk na ołówek.

Porte-croix, *s. m.* noszący krzyż przed papieżem i t. d. lub na processyach.

Porte-crosse, *s. m. (pl. les =)*, noszący krzyż podwójny przed arcybiskupem — futerał u siodła na lufę karabina.

Porte-dieu, *s. m. (pl. les =)*, ksiądz chodzący z wiatykiem do umarłego.

Porte-drapeau, *s. m. (pl. les =)*, chorąży (w piechocie).

Porte-enseigne, *s. m. (pl. les =)*, chorąży (w piechocie).

Porte-étendard, *s. m. (pl. les =)*, chorąży (w konnicy) — rzemyk u siodła utrzymujący drzewiec lancy.

Porte-étriers, *s. m. pl.* troki strzemienne, strzemienisko.

Porte-étrivières, *s. m. pl.* sprzączki na rzemienie siodła.

Portefaix, *s. m.* tragarz, hamal*.

Porte-fer, *s. m. (pl. les =)*, strzemienisko.

Portefeuille, *s. m.* pugilares— teka (na papiery, akta) — portofolio, ministerstwo. *Tout son bien est en =*, cały jego majątek jest w papierach bankowych, listach zastawnych i t. p.

Porte-hache, *s. m. (pl. les =)*, futerał na topór u sapera.

Porte-malheur, *s. m. (pl. les =)*, człowiek złowrogi, wnoszący nieszczęście w dom lub gdzie się wda.

Porte-manteau, *s. m.* officyalista noszący płaszcz za królem — mantelzak, tłomoczek — kołki w murze do zawieszania płaszcza i t p.

Porte-montre, *s. m.* poduszeczka lub inny mały sprzęt na której się zawiesza lub w które się wstawia zégarek. =, szafka u zegarmistrzów gdzie wystawiają zégarki.

Porte-mors, *s. m.* boczne rzemienie uździenicy.

rte-mouchettes, *s. m.* tacka na szczypce.

Porte-mousqueton, *s. m.* haftki do zaczepiania dewizek u zégarka — *vid.* Porte carabine.

Porte-page, *s. m. (pl. les =)*, papier złożony w kilkoro na którym się stawia stronnica złożonego pisma.

Porte-pierre, *s. m. (pl. les =)*, sztuczyk na kamień piekielny (u chirurgów).

Porte-respect, *s. m. (pl. les =)*, broń noszona dla obrony od napaści — oznaka dostojeństwa — osoba poważna.

Porte-tapisserie, *s. m. (pl. les =)*, ramy w których się zawiesza zasłona do drzwi.

Porte-trait, *s. m.* lejce.

Porte-vent, *s. m. (pl. les =)*, rurka z drzewa prowadząca dęcie z miechów w organy.

Porte-verge, *s. m. (pl. les =)*, bedel noszący laskę przed proboszczem i t. p.

Porte-vis, *s. m.* blaszka na któréj zakręcone są śruby zamka broni palnéj.

Porte-voix, *s. m.* trąbka do podania daleko głosu.

Portée, *s. f.* pokot, pomiot, płód samicy na raz wydany — doniesienie (strzału, pocisku) — objęcie, pojęcie, zrozumienie, obręb — moc, wartość (wyrażenia i t. p.) — linie na nóty muzyczne — pogięte gałęzie jako ślady rogów przechodzącego jelenia — rozległość belki lub kamienia położonego poziomo — część belki i t. p. o ile ta zachodzi na mur lub na słup. *Hors de la = du canon*, po za wystrzałem działa, po za obrębem wystrzału. *A une = de fusil*, na wystrzał fuzyi. *Etre à la = de la main*, być pod ręką, na doręczu. *Etre à = de qu''ch*, mieć łatwość otrzymania czego. *Se mettre à la = de la voix de qu''un*, stanąć tak aby można dosłyszeć. *A la = de ma vue*, ile oko dosięgnie. *A la = de tout le monde*, zastosowany do pojęcia wszystkich. *Esprit d'une grande =*, umysł rozległy. *C'est au-dessus de sa =*, to nad jego siły, środki, pojęcie.

Portement, *s. m.* podniesienie krzyża (przez Chrystusa).

Porter, *s. m.* porter: trunek.

Porter, *v. a.* nieść, nosić, dźwigać — nosić płód (o kobiecie, samicy) — zanieść, ponieść, odnieść — znieść, ponieść, odnieść (karę, cierpienie) — nosić, mieć przy sobie (*np.* pieniądze) — nosić, mieć na sobie (odzież) — poprowadzić, posunąć — wynosić tyle a tyle, trzymać (miarę taką a taką) — wydawać, przynosić (o gruncie i t. p.) — przyprowadzić, doprowadzić, skłonić, podniecić do czego — mieć, nosić (wyraz jaki na twarzy i t. p.) — zawierać — mieć (w herbie to a to) — mówić, wyrażać, brzmieć tak a tak (o słowach prawa i t. p.) — stać, opierać się (na czém) — dosięgnąć, donosić, donieść (o broni, o strzale). *= les coups*, dostać po grzbiecie. *= les iniquités d'autrui*, płacić za czyje grzechy. *= qu''un dans son cœur*, serdecznie kochać kogo. *= qu''un*, popierać kogo, dopomagać komu — wprowadzać kandydata na co, forytować na miejsce jakie. *= qu''un en terre*, ponieść do grobu. — *qu''un sur une liste*, wciągnąć na listę, zapisać, wpisać. *= bien le vin*, módz wiele pić, mieć dobrą głowę. *Ce vin porte l'eau*, to wino może znieść trochę wody. *= une couleur*, (w grze w karty) mieć wiele kart jednéj maści. *= beau jeu*, mieć dobrą kartę. *= à une couleur*, grać na tę a tę maść karty. *= les armes*, służyć w wojsku, nosić broń. *= l'arme*, *= les*

armes à qu''un, prezentować broń przed kim. = *la mine d'avoir fait telle chose*, patrzyć na człowieka który zrobił to a to. = *la main à l'épée*, ściągnąć rękę do szabli. = *un coup à qu''un*, zadać raz, cios. = *coup*, sprawiać wrażenie, skutkować, działać skutecznie — uadwerężyć. = *ses regards vers...*, zwrócić oczy, uwagę ku czemu. = *sa vue bien loin*, przeglądać przyszłość. = *ses pas en quelque lieu*, nieść swe kroki gdzie, dążyć, zmierzać. = *la santé de qu''un*, wnosić czyje zdrowie (na bankiecie). = *amitié à qu''un*, mieć, chować przyjaźń dla kogo. = *envie*, zajrzeć, zazdrościć. = *bonheur*, sprowadzić szczęście. = *la parole*, mówić w kwestyi jakiéj, zabrać głos. = *parole*, ręczyć, zaręczyć. = *un jugement*, wyrokować, sądzić o czém — utworzyć sobie mniemanie o czém. *Ce billet a porté*, bilet wygrał. *Cette viande porte sa sauce, ce fruit porte son sucre*, to mięso może się obejść bez sosu, ten owoc nie potrzebuje cukru. = *à faux, vid.* FAUX. *Cette observation porte sur...*, ta uwaga stosuje się szczególniéj do... *Le coup a porté sur...*, uderzenie najwięcéj uszkodziło to a to. *Sa vue porte loin*, wzrok jego sięga daleko. = *à la tête*, bić do głowy (o tęgim trunku). *Se* =, udać się dokąd, zmierzać, dążyć — mieć się (źle, dobrze, przez wzgląd na zdrowie) — bić do głowy (o krwi) — pokazać się w jakiéj okoliczności, sprawić się dobrze lub źle. *Se* = *à la dernière extrémité*, posunąć się do ostateczności. *Se* = *à la débauche*, rzucić się w rozpustę. *Se* = *héritier*, oświadczyć iż się przyjmuje dziedzictwo. *Se* = *partie civile*, *vid.* PARTIE. PORTÉ, ÉE, *prt.* niesiony, zaniesiony — skłonny do czego. *Vous voilà tout porté*, mówi się osobie któréj dostarczono czego tak że sobie nie potrzebuje zadawać trudu. *Ombre portée*, cień który przedmiot rzuca na powierzchnią.

PORTEUR, EUSE, *s.* posługacz do noszenia czego; posługaczka *s. f.* — oddawca (listu); oddawczyni *s. f.* — okaziciel; okazicielka *s. f.* (biletu, wexlu). = *de bonnes nouvelles*, zwiastun; zwiastunka *s. f.* (dobrych wieści). = *de paroles*, posłannik; posłanniczka *s. f.* = *de contraintes*, officyalista skarbowy zawiadamiający o exekucyi za niezapłacone podatki.

PORTEUR, *s. m.* koń pod siodłem z którego postylion powozi.

PORTIER, *s. m.* odźwierny, stróż (domu) — odźwierny (najniższy stopień święcenia). *Le frère* =, fórtyan (w klasztorze). =ÈRE, *s. f.* odźwierna. *La sœur, la mère* =*ère*, fórtyanka.

PORTIÈRE, *s. f.* drzwiczki lub okienko (w powozie) — osłona, opona (we drzwiach).

PORTIÈRE, *a. f.* płodna, mogąca jeszcze rodzić lub która już rodziła (samica).

PORTION, *s. f.* część, cząstka — porcya (jedzenia, chleba).

PORTIONCULE, *s. f.* cząsteczka.

PORTIQUE, *s. m.* przysionek, portyk. *Le* =; *la doctrine du* =, sekta Stoików.

PORTOR, *s. m.* rodzaj marmuru czarnego z żółtemi żyłkami.

PORTRAIRE, *v. a.* odmalować, odrysować kogo; zrobić portret czyj — odmalować kogo; opisać, skréślić.

PORTRAIT, *s. m.* portret — obraz, opisanie — wyobrażenie.

PORTRAITURE, *s. f. (vi.)* portret, konterfekt*. *Livre de* =, nauka o rysowaniu wszystkich części ciała.

PORTULAN, *s. m.* przewodnik że-

glarzy: książka o portach, brzegach morskich, pędach wód.

Posage, *s. m.* wprawienie, wstawienie, osadzenie.

Pose, *s. f.* osadzenie, położenie, wstawienie (kamieni w budynku)— warta, szyldwach — postawa.

Posé, ée, *a.* poważny, stateczny.

Posément, *adv.* powoli, zwolna.

Poser, *v. a.* wstawić, osadzić, położyć (kamień) — postawić co na czém — przypuścić, pozwolić na co (w rozumowaniu) — porozstawiać warty, postawić wartę. = *les armes*, złożyć broń. = *un principe*, położyć za zasadę. = *en fait*, przypuścić że co jest. *Posons la chose comme vous la dites*, dajmy na to że tak jest jak mówisz. *Je pose*, kładę, piszę (w dodawaniu). =, *v. n.* opierać się — przybierać pewną postawę (każąc się malować), stać lub siedzieć za model (do malowania). *Se* =, stawiać się — spaść, usiąść (o ptaku). Posé, ée, *prt.* położony, osadzony, wprawiony. *Écrire à main posée*, pisać powoli, po lasce. *Cela posé*, to przypuściwszy.

Poseur, *s. m.* osadzający, wprawiający, zakładający.

Positif, ive, *a.* pewny, niewątpliwy — twierdzący — dodatny, ze znakiem dodatnym (o ilościach w algebrze). *Le droit* =, prawo pisane. *Théologie* =*ive*, teologia obejmująca naukę ksiąg świętych i prawa kanonicznego.

Positif, *a. et s. m.* stopień równy (w przymiotnikach).

Position, *s. f.* położenie (miejsca) — siedzenie, trzymanie się na koniu — stanowisko, pozycya (w wojnie) — stan, położenie — w prozodyi: pozycya, w skutek której syllaba krótka staje się długą — ułożenie, pozycya (w tańcu). *Règle de fausse* =, reguła fałszywego położenia (w arytmetyce).

Positivement, *adv.* pewnie, z pewnością, niezawodnie — właśnie. *Voilà* = *ce qu'il m'a dit*, to mi właśnie powiedział.

Pospolite, *s. f.* pospolite ruszenie (w Polszcze).

Posséder, *v. a.* posiadać, mieć (na własność) — mieć w posiadaniu, być posiadaczem czego — zajmować, posiadać, piastować (urząd) — posiadać, mieć (cnoty, talenta i t. p.) — umieć, znać, posiadać (języki i t. p.) — owładnąć, opanować — opętać, opanować (o diable). = *qu''un*, mieć kogo u siebie, cieszyć się kim. = *son âme en paix*, mieć spokojną duszę. = *l'esprit de qu''un*, rządzić kim, mieć władzę nad umysłem czyim, panować nad kim. = *une femme*, mieć kobietę. *Se* =, być panem siebie, panować nad sobą. *Il ne se possède pas de joie*, nie pojmuje się, nie posiada się z radości. Possédé, ée, *prt. et s.* posiadany, miany—opętany (od złego ducha). Un Possédé, *s. m.* opętaniec.

Possesseur, *s. m.* posiadacz.

Possessif, *a. m.* dzierżawczy (zaimek, przymiotnik).

Possession, *s. f.* posiadanie, mienie w posiadaniu, własność — posiadanie, użytkowanie, dzierżawa — posiadłość — opętanie od diabła. *Etre en* = *de faire qu''ch*, mieć prawo tego a tego, zrobić to a to. *Etre en* = *de qu''ch*, mieć co, posiadać. = *d'état*, posiadanie stanu: gdy osoba występuje we wszystkich aktach stale w tym samym charakterze.

Possessoire, *s. m.* posiadanie, tytuł posiadacza rzeczy jakiéj. =, *a. f. Action* =, sprawa o utrzymanie się w posiadaniu.

Possibilité, *s. f.* możność, możebność.

Possible, *a. d. g.* mogący być lub

zdarzyć się, możebny; podobny do prawdy. =, *s. m.* rzecz podobna — podobne.

Postcommunion, *s. f.* modlitwa kapłana po kommunii przy mszy.

Postdate, *s. f.* data późniejsza od rzeczywistéj.

Postdater, *v. a.* położyć datę późniejszą.

Poste, *s. f.* poczta, służba pocztowa — poczta, pocztamt — stacya pocztowa — poczta, kuryer. *Voyager en* =, jeździć pocztą, extrapocztą. *Courir la* =, lecieć, prędko co robić *fm.* — mieć biegunkę. *A* =, *adv.* na wypłaty, na raty, ratami. *A sa* =, na każde zawołanie.

Poste, *s. f.* kulka (do fuzyi, pistoletu).

Poste, *s. m.* *vid.* Postes.

Poste, *s. m.* miejsce, stanowisko — odwach, straż, warta — miejsce, posada, urząd. *Etre à = fixe dans un lieu*, siedzieć gdzie stale. *Etre à son* =, stać na swojém miejscu.

Poster, *v. a.* postawić straż, wartę. *Se* =, stanąć gdzie, zająć miejsce. *Etre bien posté*, mieć dobrą posadę.

Postérieur, eure, *a.* późniejszy — tylny, zadni. =, *s. m.* tył, tyłek, pośladek.

Postérieurement, *adv.* późniéj.

Posteriori (a), *adv.* a posteriori biorąc rzecz przez wzgląd na skutki.

Postériorité, *s. f.* późniejszość, późniejsza data.

Postérité, *s. f.* potomstwo, pokolenie, plemie, ród, potomkowie — potomność, potomne wieki.

Postes, *s. f. pl.* pewna ozdoba architektoniczna.

Postface, *s. f.* pomowa, słowa autora do czytelnika położone na końcu dzieła.

Posthume, *a. d. g.* pośmiertny, pogrobowy. =, *s. m.* pogrobowiec, syn urodzony po śmierci ojca.

Postiche, *a. d. g.* przyprawiony, dorobiony, wprawiony — sztuczny (nie z natury) — nie na swojém miejscu będący — tymczasowy, pełniący służbę do czasu.

Postillon, *s. m.* postylion.

Postscenium, *s. m.* miejsce za sceną (w teatrach u starożytnych).

Postscriptum, *s. m.* postscriptum, dopisek (w liście).

Postulant, ante, *a.* domagający się czego — kandydat; kandydatka *s. f.* — podający prośbę o co — adwokat (strony w sądzie).

Postulation, *s. f.* ubieganie się o co, domaganie się czego.

Postuler, *v. a.* domagać się czego, żądać czego — prosić o co — wprowadzać sprawę do sądu — dopraszać się o co.

Posture, *s. f.* postawa — ułożenie. *Se mettre en = de frapper*, zamierzyć się na... *Être en bonne = auprès de..*, być dobrze położonym u kogo, być w łaskach.

Pot, *s. m.* garnek — garniec: miara — szyszak w dawném uzbrojeniu. = *de terre*, garnek gliniany. = *de fer*, żeleźniak, baniak. = *de cuivre*, miedziak. = *de porcelaine*, wazon porcellanowy. = *sans anse*, gładysz, garnek bez ucha. = *à l'eau*; = *à beurre*, naczynie gliniane na wodę. = *à eau* garnek na wodę. = *au beurre*, garniec na masło. = *au lait*, sagan. = *à fleurs*, wazon (na kwiaty). = *de chambre*, urynał. *Cuiller à* =, łyżka wazowa. =*-au-feu*, rosół i sztuka mięsa. =*-de-vin*, kuban, rebochem, łapowe. = *à feu*, fajerwerk w kształcie wazonu z racami i t. p. — pewne ognie używane przy oblężeniach. *Sœurs du* =, panny miłosierne. =*-pourri*, mięsiwa ugotowane z jarzynami — kwiaty i zioła

dla zapachnienia pokojów — muzyka lub piosneczka różnych nót — dzieło z kawałków rozmaitéj treści, zbieranina. *Mettre le = au feu*, przystawić garnek do ognia. *Mettre un pot-au-feu*, wstawić mięsa na rosół. *Un = fêlé dure long temps*, *fig*. człowiek słabowitego zdrowia często dłużéj pociągnie *Il en payera les = cassés*, drogo on to zapłaci; beknie. *Tourner autour du* =, wdać się w długie korowody. *Découvrir le = aux roses*, odkryć czyje fortele. *Gare le = au noir*, ostróżnie (mówi się w ciuciubabce do tego co ma zawiązane oczy).

Potable, *a. d. g* dający się pić, znośny do picia. *Or* =, złoto płynne tak żeby je można pić (jedno z zadań alchimii).

Potage, *s. m.* rosół: zupa. *Pour tout* =, wszystkiego... *Nous n'avons eu que... pour tout* =, skończyło się po prostu na tém a tém, mieliśmy wszystkiego tyle a tyle.

Potager, *s. m.* ogród warzywny — trzon na kominie na którym się stawiają garnki — garnek w którym noszą jeść robotnikom.

Potager, ère, *a.* warzywny—kuchenny, używany do potraw.

Potasse, *s. f.* potaż. = *de commerce*, =; potaż używany w handlu.

Potassium, *s. m.* potassium: ciało metaliczne.

Pote, *a. f. Main* =, ręka tłusta lub obrzmiała.

Poteau, *s. m.* belka — słup (zatknięty w ziemię). = *de décharge*, podpora, słup podpierający co ukośnie.

Potée, *s. f.* pełny garnek czego. *Une = d'enfants*, mnóstwo dzieci. *Eveillé comme une = de souris*, swawolny, pustak, paliwoda.

Potée, *s. f.* niedokwas cyny — kompozycya z gliny, gnoju końskiego i kłaków z której giserzy wyrabiają formy. = *d'émeri*, pył na kamieniach na których rznięto drogie kamienie.

Potelé, ée, *a.* pucołowaty, jak wałek. *Des mains =ées*, ręce tłuste i pulchne.

Potelet, *s. m.* słupek.

Potence, *s. f.* dwa słupy z trzecim w górze na poprzek — szubienica — kara szubienicy — miara u któréj mierzą wzrost rekrutów lub konie — kula (na jakiéj chodzą kulawi) — szyk wojskowy w którym front zamiast stanowić jedną linię prostą tworzy kąty ze skrzydłami. *Table en* =, stoł długi w końcu którego poprzecznie przystawiony inny stół. *Gibier de* =, *vid.* Gibier.

Potentat, *s. m.* mocarz, potentat, władca.

Potentiel, elle, *a.* skutkujący po pewnym czasie (o kauteryach). *Particule =elle*, partykuła wyrażająca możebność a razem wątpliwość rzeczy.

Poterie, *s. f.* garncarstwo— rura gliniana w kanale kloaki.

Poterne, *s. f.* galerya podziemna do wycieczek.

Potier, *s. m.* garncarz, zdun. = *d'étain*, konwisarz.

Potin, *s. m.* mieszanina miedzi i mósiądzu.

Potion, *s. f.* napój.

Potiron, *s. m.* dynia.

Potron-jaquet, Potron-minet, *s. m. Dès le* =, o świcie, skoro brzask.

Pou, *s. m.* wesz.

Pouacre, *a. et s. d g.* niechluj; plucha; flądra *s. f.*

Pouah, *interj.* fe! (wykrzyknik obrzydzenia, wstrętu).

Pouce, *s. m.* wielki palec (u ręki) — palec, cal: miara. = *d'eau*, ilość wody wylewającéj się z otwo-

ru pionowego i mającego cal średnicy. *Serrer le = à qu''un*, zmusić kogo pogróżkami do wyznania czego. *Se mordre le = de qu''ch*, żałować czego (co się zrobiło). *Jouer du* =, bekąć workiem. *Il y met les quatre doigts et le* =, zabiera łakomo. *Mettre les* =*s*, ustąpić, poddać się. *Manger sur le* =, zjeść czego na prędce, na powietrzu.

Poucier, *s. m.* gatunek naparstka na wielki palec jakich używają robotnicy.

Pou-de-soie, *s. m.* materya jedwabna bez lustru i o grubém ziarnie.

Pouding, *s. m.* pudding, budyń (z chleba, rożenków drobnych i szpiku wołowego).

Poudingue, *s. m.* kamień uformowany z drobnych głazików połączonych twardym cementem.

Poudre, *s. f.* proch, pył — kurz, kurzawa — proszek (lékarski), proszki — puder (do pudrowania włosów) — piasek (wszelki proszek lub trociny do zasypywania pisma). =; = *à canon*, proch, proch strzelniczy. *Magasin à* =, prochownia, magazyn prochów. *Café en* =, kawa zmielona. *Tabac en* =, tabaka. = *impalpable*, drobny pyłek, miałki jak mąka. = *de diamants*, proch dyamentowy (do rznięcia dyamentów) — drobniutkie dyamenty. = *d'or*, złoty piasek. = *de projection*, proszek któremu alchimicy przypisywali moc przemieniania metalów w złoto. = *de perlimpinpin*, proszki: mniemane lékarstwa szarlatanów rynkowych. = *de mine*, proch pośledni używany do podkopów. *Un œil de* =, lekkie upudrowanie włosów. *Mettre de la* =, pudrować się, upudrować się. *Mettre de la = sur...*, zasypać piaskiem, posypać piaskiem. *Prendre de la = d'escampette*, zemknąć, drapnąć. *Ce pain sent la* =, chléb zatęchły. *Ce pays sent la* =, mówi się o okolicach sąsiednich nieprzyjacielowi. *Jeter de la = aux yeux*, zaprószyć oczy piaskiem — tumanić, otumanić. *Mettre en* =, utłuc, utrzéć na proszek, zemleć na miałko — obrócić w popiół, w perzynę. *Vif comme la* =, żywy, porywczy, popędliwy.

Poudrer, *v. a.* pudrować (włosy). *Se* =, pudrować się, upudrować się.

Poudrette, *s. f.* exkrementa ususzone i utarte na proch dla gnojenia gruntów.

Poudreux, euse, *a.* okryty pyłem, kurzem, zakurzony. *Pied* =, włóczęga — żołnierz zbiegający z pułku do pułku.

Poudrier, *s. m.* piaseczniczka.

Poudrière, *s. f.* procbownia, magazyn lub fabryka prochu — piaseczniczka.

Pouf, wyraz naśladujący odgłos spadającego ciała: bęc, bach.

Pouf, *a. Etre* =, rozsypywać się w proch, w kawałki (o kamieniach).

Pouffer, *v. n.* = *de rire*, parsknąć ze śmiechu.

Pouillé, *s. m.* wykaz wszystkich beneficyów w jakim obwodzie.

Pouiller, *v. a.* nawygadywać, nawymyślać komu. *Se* =, *v. réc.* nawymyślać sobie.

Pouilles, *s. f. pl.* łajanie, wymyślanie komu. *Chanter* =, nawymyślać komu.

Pouilleux, euse, *a.* wszywy, wszawy. =, *s. m.* wszarz — gałgan, kapcan.

Poulailler, *s. m.* kurnik.

Poulailler, *s. m.* handlujący drobiem — wózek, wóz — stary powóz.

Poulain, *s. m.* źrebię — nabrzmienie gruczołów pachwinowych, bombony.

Poulaine, *s. f.* róg statku zakrzy-

wiony. *Souliers à la* =, trzewiki z nosami spiczastemi i zakrzywionemi do góry.

Poularde, *s. f.* kura utuczona, pularda.

Poule, *s. f.* kura, kokosz, kura: samica ptaków z rodzaju kur *np.* bażantów, kuropatw. = *d'eau*, kurka wodna. = *d'Inde*, indyczka. *Peau de* =, skóra chropowata, *vid.* Chair *de* =. *C'est le fils de* = *blanche*, w czépku urodzony, któremu się wszystko udaje. *Plumer la* =, *vid.* Plumer.

Poule, *s. f.* pula w niektórych grach, pieniądze ze stawek grających.

Poulet, *s. m.* kurczę, kurczątko — liścik, bilecik miłośny — mówi się pieszczotliwie do dziecka.

Poulette, *s. f.* kurka, młoda kokoszka — dziewczynka.

Poulevrin, *s. m.* drobny proch na podsypkę — rożek na proch.

Pouliche, *s. f.* klaczka.

Poulie, *s. f.* blok.

Poulin, ine, *vid.* Poulain, Pouliche.

Pouliner, *v. n.* ożrebić się (o klaczy).

Poulinière, *a. f. Jument* =, klacz do rozmnożenia stada.

Pouliot, *s. m.* rodzaj mięty.

Poulpe, *s. f. vid.* Pulpe.

Poulpe, *s. m.* rodzaj mięczaka.

Pouls *(pou)*, *s. m.* puls. *Tâter le* = *à qu''un*, brać za puls — *fig.* badać kogo, macać, wymacać kogo (co on myśli). *Le* = *lui bat*, drży ze strachu.

Poumon, *s. m.* płuco (lewe lub prawe) — płuca. *Il a de bons* =*s*, ma mocne piersi — krzyczy, gotów zakrzyczéć wszystkich.

Poupard, *s. m.* dziecko w pieluchach — lalka.

Poupart, *s. m.* gatunek kraba, raka morskiego.

Poupe, *s. f.* tył okrętu.

Poupée, *s. f.* lalka — osóbka do któréj mierzą strzelając do célu — garstka przędziwa na kądzieli.

Poupin, ine, *a.* wymuskany, wystrojony.

Poupon, *s. m.* dzieciak tłusty, pucołowaty. =onne, *s. f.* dziewczynka tłusta.

Pour, *prép.* dla (czego) — na (co) — dla (kogo) — do (kogo, czego) — za (co) — za (kogo) — w czyim imieniu, z ramienia czyjego — względem (kogo, czego), ku (komu). *Bon* = *telle chose*, dobry, zdatny do... — dobry na co (o lékarstwie). *On lui a donné* = *gardien*..., dano mu za stróża... = *Dieu*, dla Boga, przez miłość boską. *Trop chaud* = *la saison*, za ciepły na tę porę roku. *Etre* = *beaucoup dans qu''ch*, mieć wielki udział w czém. *Jour* = *jour*, w ten sam dzień, w samą rocznicę = *aujourd'hui*, na dziś, na teraz. = *moi*, co do mnie. = *vous parler net*, mówiąc otwarcie. *Semer* = *recueillir*, siać aby zbierać. = *gagner son amitié*, dla pozyskania jego przyjaźni. *Il est bien grand* = *être si jeune*, jak na swój wiek jest za słuszny. = *avoir trop parlé*, za to że wiele gadał. *Il y en a trop peu* = *un homme accoutumé à*..., jak na człowieka przywykłego do... to za mało. *Il est trop franc* = *vous tromper*, za nadto jest szczéry aby cię miał zwodzić. *Vous m'avez rendu trop de services* = *que je puisse douter de votre amitié*, oddałeś mi za nadto usług abym miał wątpić o twojéj przyjaźni. = *que*, aby, ażeby. = *grands que vous soyez*, jakkolwiek jesteście wielcy, mimo całéj waszéj wielkości. = *bon que soit*... *il ne faut pas*, niech będzie dobry jak chce, nie trzeba jednak... = *peu que*, byle tylko, niech tylko. = *lors*, wtedy, w tenczas.

Pourboire, *s. m.* tryngielt, na piwo — poczesne.

Pourceau, *s. m.* prosiak, wieprzak, świnia. *Marchand de =x*, zgonnik. *Etable à =x*, chlew, świnnik, wieprzyniec*.

Pourchasser, *v. a.* ścigać, gonić.

Pourfendeur, *s. m.* rębacz, gotów rąbać. = *de géants*, fanfaron, samochwał.

Pourfendre, *v. a.* rozrąbać, przeciąć na dwie połowy z góry na dół.

Pourparler, *s. m.* umawianie się, rozhowor.

Pourpier, *s. m.* roślina dająca kolor purpurowy.

Pourpoint, *s. m.* szaftan, spencer. *Tirer à brûle-=*, strzelić wymierzywszy lub przymierzywszy broń. *Il y va à brûle-=*, on nie obwija w bawełnę. *Il y a laissé le moule du =*, zginął, zabity. *Sauver le moule du =*, ratować życie.

Pourpre, *s. m.* purpura, szkarłat, kolor purpurowy. =, *s. f.* purpura, farbowanie na purpurowy kolor — purpura : materya — purpura, szkarłat, godność panującego lub urząd wyższy (u Rzymian) — godność kardynała.

Pourpre, *s. m.* szkarlatyna : choroba.

Pourpré, ée, *a.* purpurowy, koloru purpury. *Fièvre =ée*, gorączka w szkarlatynie.

Pourpris, *s. m.* *(vi.)* obszar, zakole. *Le céleste =*, niebieskie obszary.

Pourquoi, *conj.* dla czego, czemu? dla tego to. *Voilà =*, otóż to dla tego. *Le =*, *s. m.* czemu, jedno czemu, przyczyna.

Pourrir, *v. n.* gnić, zgnić. = *dans le vice*, trwać w grzechu. =, *v. a.* gnoić, sprowadzać gnicie, zgniliznę. Pourri, ie, *prt.* zgniły — nadgniły. *Un temps pourri*, czas zgniły, wilgotny. Pourri, *s. m.* zgnilizna.

Pourrissage, *s. m.* gnojenie gałganów w wodzie (w papierniach).

Pourrissoir, *s. m.* miejsce w papierni gdzie gnoją gałgany.

Pourriture, *s. m.* gnicie. *Tomber en =*, gnić, odpadać kawałkami ze zgnilizny. = *d'hôpital*, rodzaj gangreny zjawiającéj się po szpitalach.

Poursuite, *s. f.* ściganie, poszukiwanie, śledztwo — staranie, zabiegi, usilne ubieganie się o co — dochodzenie prawne, poszukiwanie prawne.

Poursuivant, *s. m.* ubiegający się o co — poszukujący, dochodzący prawnie czego — zalotnik, konkurent (o rękę kobiety). = *d'armes*, dawniéj : ubiegający się o urząd herolda.

Poursuivre, *v. a.* ścigać, gonić — gonić; uganiać się za źwierzyną, ścigać ją — ubiegać się o co, chodzić, gonić za czém, uganiać się *fig.* — dochodzić, poszukiwać prawnie (czego), foldrować* — daléj ciągnąć, nieustawać. = *une audience*, starać się o posłuchanie. = *une fille en mariage (vi.)*, starać się o pannę. *Acheter, vendre une chose ainsi qu'elle se poursuit et comporte*, kupić, sprzedać rzecz tak jak jest niewchodząc z resztą w bliższe szczegóły.

Pourtant, *adv.* przecież, jednakże, wszelako.

Pourtour, *s. m.* obwód.

Pourvoi, *s. m.* rekurs, udanie się do kassacyi od ostatniéj instancyi. = *en grâce*, udanie się drogą łaski.

Pourvoir, *v. n.* zaradzić czemu, obmyślić środki na co; opatrzyć*. = *à un emploi, à des charges*, dać urząd komu, poobsadzać posady. =, *v. a.* zaopatrzyć kogo w co — dać u-

rząd ⊥ uposażyć, obdarzyć czém — wydać, powydawać, wyposażyć (dzieci, córki). *Se* =, zaopatrzyć się w co, porobić zapasy — udać się do kassacyi i t. p., założyć rekurs. *Se = en cour de Rome*, starać się w Rzymie (o dyspensę beneficyum i t. d.). POURVU, UE, *prt.* zaopatrzony w co, obdarzony, uposażony czém.

POURVOIRIE, *s. f.* skład zapasów żywności.

POURVOYEUR, *s. m.* liwerant, dostarczający zapasów żywności i t. p.

POURVU, *conj.* byle. = *que..*, = *cependant que..*, byle tylko.

POUSSE, *s. f.* wypustki drzew na wiosnę. *La seconde* =, wypustki w jesieni.

POUSSE, *s. f.* dychawica (u koni).

POUSSE, *s. f. pop.* policya, żandarmy.

POUSSE-CUL, *s. m. pop.* popędzacz, naganiacz — policyant.

POUSSÉE, *s. f.* ciśnienie, ciężenie. *Donner la = à qu''un*, napędzić kogo, przepłoszyć, nastraszyć. *Vous avez fait là une belle* =, pięknieś wyszedł na tém — dobrześ się spisał (z ironią).

POUSSE-PIEDS, *s. m.* rodzaj muszli z którego mniemano że się mogą rodzić kaczki.

POUSSER, *v. a.* pchać, popychać, wypychać — forytować (na urząd i t. p.) — posunąć, poprowadzić daléj (mur i t. p.) — posuwać, posunąć (śmiałość i t. p.) — przyprowadzić, przywieść kogo do czego — przypierać kogo, nacierać na kogo — puszczać, wydawać kły, wypustki (o drzewach). = *qu''un du coude, du genou*, trącić, trącać łokciem, kolanem. = *qu''un au dehors*, wypchnąć. = *qu''un dans..*, wepchnąć w co, gdzie. = *les ennemis*, odeprzéć nieprzyjaciół. = *la porte au nez de qu''un*, zamknąć, zatrzasnąć drzwi przed nosem komu. = *un clou*, wbijać, zabić gwóźdź. = *un coup de...*, pchnąć czém, zadać uderzenie czém. = *sa pointe*, żywo co popierać. = *la voix*, głośniéj, donośniéj mówić. = *des cris, des soupirs*, krzyczéć, wzdychać, wydawać krzyki, dobywać westchnień z piersi. = *un soupir, un cri*, westchnąć, krzyknąć. = *des moulures, des filets*, wyrabiać na drzewie lub skórze karbiki, sznurki i t. p. = *son travail*, spieszyć robotę. = *qu''un à bout*, *vid.* BOUT. = *qu''un de questions, de plaisanteries*, wypytywać się bez końca, żartować bez końca. = *qu''un de nourriture*, okarmiać, opychać. =, *v. n.* wschodzić (o roślinach) — rosnąć (o włosach i t. p.) — nachylić się (o murze) — robić bokami, mieć sapkę (o koniach). = *aux ennemis, (vi.)* natrzéć na nieprzyjaciela (o konnicy). = *à la roue*, dopomódz. = *au noir*, czernieć, zczernieć (o kolorach). = *en dehors*, wypinać się na przód, wypuczać się. = *jusqu'à tel endroit*, dotrzéć do... *La barbe commence à = chez lui*, zaczyna zarastać. *Faire = sa barbe, ses moustaches*, zapuścić brodę, wąsy. *Faire = ses cheveux*, nie strzydz włosów.

POUSSETTE, *s. f.* gra w szpilki.

POUSSIER, *s. m.* pył z węgli — pył z prochu strzelniczego — kawałki ciosowego kamienia przesiane i mieszane z wapnem.

POUSSIÈRE, *s. f.* pył, kurz; dzing *pop.* — kurzawa. = *fécondante*, *vid.* POLLEN. *Mordre la* =, ziemię gryść, być zabitym. *Tirer qu''un de la* =, wydźwignąć z nędzy, podnieść z pyłu. *La = du greffe, de l'école*, pył szpargałów sądowych, pył szkolny.

POUSSIF, IVE, *a. et s.* dychawiczny. *Un gros* =, otyły, opasły.

Poussin, *s. m.* pisklę, kurczątko nowo wyklute. *Empêché comme une poule qui n'a qu'un* =, zakłopotany drobnostkami.

Poussinière, *s. f.* kwoka z kurczętami : pospolite nazwanie plejad.

Poussoir, *s. m.* cylinder w zégarku repetyerze z gałeczką którą dotknąwszy zégarek bije godziny.

Poussolane, *s. f. vid.* Pouzzolane.

Poutre, *s. f.* belka.

Poutrelle, *s. f.* belka mała, dyl.

Pouvoir, *v. n.* módz co zrobić, mieć dosyć mocy — potrafić co zrobić, módz; mieć znaczenie, wpływ. *N'en* = *plus*, opadać z sił, nie módz dalćj iść i t. p., omdléwać. *Je n'en puis plus*, sił mi już nie staje. *Ne* = *mais d'une chose*, nie być winnym w czém — nie módz poradzić w czém, na co. *Pouvait-il mais?* cóż on miał na to począć? *Tel en pâtit qui n'en peut mais*, płaci nie za swoją winę. *Cela se peut*, to być może, to się da zrobić. *Puisse!* oby, bogdajby, dałby Bóg. *Puissiez vous réussir!* daj ci Boże, oby ci się udało!

Pouvoir, *s. m.* moc — upoważnienie, umocowanie — pełnomocnictwo — władza, urząd, rządzący. *Les* =*s*, upoważnienie do spowiadania dawane księdzu. *Avoir une chose en son* =, mieć co do swojego rozporządzenia, w swojéj władzy — posiadać rzecz. *Fondé de* =; *de* =*s*, pełnomocnik, umocowany. *Le* = *paternel*, władza ojcowska. *Le* = *exécutif*, *législatif*, władza wykonawcza, prawodawcza.

Pouzzolane, *s. f.* puzzolana : rodzaj ziemi wulkanicznéj.

Pragmatique, *a. d. g.* pragmatyczny, rzeczowy. = *sanction*, rozporządzenie w materyach kościelnych. —, *s. f* sankcya pragmatyczna Karola VII we Francyi, Karola VI w Niemczech.

Prairial, *s. m.* dziewiąty miesiąc roku według kalendarza republikanckiego francuskiego.

Prairie, *s. f.* łąka. =*s artificielles*, łąki sztuczne. *L'émail des* =*s*, różnobarwy kobierzec łąk.

Praline, *s. f.* migdał smażony w cukrze.

Praliner, *v. a.* smażyć w cukrze.

Prame, *s. f.* mały statek o wiosłach i żaglach.

Praticable, *a. d. g.* dający się zrobić (o rzeczy), wykonać — podobny do przebycia (o drodze) — do pożycia (człowiek), do zniesienia.

Praticien, *s. m.* doświadczony i biegły w prowadzeniu interesów — praktyk, znający praktykę — robotnik wyrabiający z modelu statuę którą potém mistrz wykształca.

Pratique, *s. f.* praktyka, wykonanie — wykonywanie (prawideł, zasad) — czyny — zwyczaj, używanie — praktyka, doświadczenie — wprawa — odbyt, pokup — kupiec, kupujący (względem handlującego czém); gospoda (któréj się dostarcza artykułów żywności) — klienci (dla adwokatów), pacyenci (dla lékarzy) — postępowanie sądowe, procedura — *Mar.* pozwolenie przybicia do lądu i wylądowania. =*s*, uczynki pobożności — intrygi, knowania, praktyki*. *Peindre de* =, malować z pamięci, przez wprawę. *Mettre en* =, wykonywać. *Il a avalé la* = *de polichinelle*, dostał chrypki, ochrypł.

Pratique, *a. d. g.* praktyczny, zastosowany w wykonaniu — nabyty z doświadczenia, praktyczny — znający co z doświadczenia, z używania.

Pratiquement, *adv.* praktycznie, w wykonaniu — praktycznie, przez wprawę; z doświadczenia.

Pratiquer, *v. a.* wykonywać — wypełniać, okazywać co czynami — żyć z kim, bywać u kogo — porozumieć się z kim, wejść w umowę — zrobić, porobić, dać, podawać (co w budynku *np.* schody, drzwi). = *des témoins*, nasadzić świadków. = *des intelligences*, *vid.* Intelligence. Pratiqué, ée, *prt.* robiony, praktykowany, w używaniu — nasadzony, umówiony.

Pré, *s. m.* łąka. *Se trouver sur le* =, stanąć do pojedynku.

Préadamites, *s. m. pl.* preadamici : sekta utrzymująca że przed Adamem byli ludzie.

Préalable, *a. d. g.* przedwstępny, poprzedni, który powinien się rozstrzygnąć nasamprzód. *Demander la question* =, wnosić aby nasamprzód rozstrzygniono czyli materya ma być rozbierana lub nie — żądać aby materyi nierozbierano. *Au* =, na sam przód, przedewszystkiém.

Préalablement, *adv.* przedwstępnie, przed czém.

Préambule, *s. m.* przemowa, wstęp. = *d'une loi*, *etc.* wstęp do prawa, ustawy.

Préau, *s. m* łaczka.

Prébende. *s f.* prebenda, dochód przywiązany do kanonii — kanonia.

Prébendé, ée, *a.* mający prebendę.

Prébendier, *s. m.* duchowny mający prebendę.

Précaire, *a. d. g.* zawisły od łaski, jakby z łaski dany, na łasce czyjéj. =, *s. m.* łaska. *Par* =; *de* =, z łaski.

Précairement, *adv.* z łaski, z miłosierdzia.

Précaution, *s. f.* ostrożność — przezorność. *Avec* =, ostrożnie. =*s oratoires*, zręczne ujęcie słuchaczów, sposoby pozyskania ich lub niezrażania.

Précautionner, *v. a.* obwarować kogo przeciw czemu. *Se* =, obwarować się. Précautionné, ée, *prt. et a.* ostrożny, przezorny.

Précédent, ente, *a.* poprzedni, poprzedniczy — poprzedzający, powyższy. =, *s. m.* przykład, przypadek zaszły już przedtém.

Précéder, *v. a.* poprzedzać kogo, co — iść przed..., iść naprzód — przodkować czém, trzymać pierwsze miejsce.

Préceintes, *s. m.* brzegi otaczające do koła okręt i znaczące jego piętra.

Précepte, *s. m.* przepis, prawidło.

Précepteur, *s. m.* nauczyciel.

Préceptoral, ale, *a.* nauczycielski.

Préceptorat, *s. m.* stan nauczycielski.

Précession, *s. f. Astr.* ruch wsteczny punktów równonocnych.

Prêche, *s. m.* kazanie protestanckie — zbór : kościół protestancki. *Aller au* =, przejść na wyznanie protestanckie.

Prêcher, *v. a.* opowiadać, ogłaszać słowo boże — uczyć kogo, mieć do kogo kazanie — kazać, kazywać — sławić, wysławiać — strofować, upominać, prawić morały, zrzędzić, gdyrać. =*l'avent, le carême*, miewać kazania w adwent, w post. = *d'exemple*, dawać wzór z siebie, dawać przykład, zacząć od siebie (poprawę, pełnienie cnót). =*famine*, = *malheur*, wróżyć same nieszczęścia, być prorokiem złego.

Prêcheur, *s. m. fm.* kaznodzieja. *C'est un* = *éternel*, zrzęda, gdyracz. *Frères* =*s*, zakon kaznodziejski, dominikanie. =euse, *s. f.* ustawicznie strofująca, prawiąca morały, gdyralska.

Précieuse, *s. f.* kobieta wyszukana w swoich ruchach, mowie.

Précieusement, *adv*. starannie.

Précieux, **euse**, *a*. drogi kosztowny, nieoszacowany, nieoceniony—starenny, starannie wykończony, wytworny. *Les moments sont* =, każda chwila jest droga. =, *s. m.* zbytnia i przesadzona wytworność.

Préciosité, *s. f.* przesadzona wytworność.

Précipice, *s. m.* przepaść.

Précipitamment, *adv*. nagle — prędko, spiesznie.

Précipitant, *s. m. Chim*. sprawujący precypitacyą, osad.

Précipitation, *s. f.* nagłość, prędkość, szybkość —pospiech—*Chim*. osad, precypitacya — opadanie na dno.

Précipiter, *v. a.* zepchnąć, strącić — wtrącić, rzucić w przepaść — naglić — przyspieszać — za prędko mówić, grać i t. p.—*Chim*. precypitować, tworzyć osad na dnie. *Se* =, skoczyć z góry, rzucić się—rzucić się w co — za nadto śpieszyć się w czém, z czém — *Chim*. tworzyć osad, osiadać na spodzie, precypitować się. *Se = au-devant de qu'un*, cisnąć się na przyjęcie kogo. **Précipité**, **ée**, *prt. et s.* rzucony, strącony, popchnięty — nagły — *Chim*. osad, precypitata.

Préciput, *s. m.* korzyść zapewniona jednemu ze spółdziedziców nad innymi — zapis żony mężowi.

Précis, **ise**, *a*. oznaczony—istotny—wyraźny, nie zostawiający wątpliwości — dokładny — stanowczy — zwięzły, treściwy (styl i t. p.). *Prendre des mesures =ises*, przedsięwziąć stanowcze kroki. *Je ne sais pas le jour = de...*, nie wiem dokładnie dnia.

Précis, *s. m.* treść, krótki zbiór.

Précisément, *adv*. dokładnie — wyraźnie—akuratnie, w sam dzień, godzinę i t. p. — właśnie jak potrzeba.

Préciser, *v. a.* oznaczyć z dokładnością.

Précision, *s. f.* dokładność, dokładne oznaczenie — treściwość, zwięzłość.

Précité, **ée**, *a*. powyżéj wymieniony, wyż rzeczony, rzeczony.

Précoce, *a. d. g.* zawczesny, przedwczesny — ranny (o drzewie wydającém owoce przed porą zwykłą). *Enfant* =, dziecko dojrzalsze nad swój wiek.

Précocité, *s. f.* przedwczesność, wczesność.

Précompter, *v. a.* odtrącić (w rachunku).

Préconisation, *s. f.* oznajmienie uczynione przez papieża w konsystorzu iż biskup jaki łączy potrzebne warunki — zachwalanie, zalecanie.

Préconiser, *v. a.* chwalić, wychwalać, sławić, wysławiać — zachwalać i zalecać używanie lékarstwa i t. p. — oznajmić w konsystorzu że biskup nowo mianowany łączy potrzebne warunki.

Précordial, **ale**, *a*. osierdziowy, od błony sercowéj.

Précurseur, *s. m.* poprzednik, zwiastujący przyjście czyje, zwiastun, przepowiednia, wróżba.

Prédécéder, *v. n.* umrzéć naprzód przed kim. **Prédécédé**, **ée**, *prt. et s.* zeszły wprzód przed kim.

Prédécès, *s. m.* zejście z tego świata przed kim.

Prédécesseur, *s. m.* poprzednik. *Nos* =*s*, nasi przodkowie.

Prédestination, *s. f.* przeznaczenie, wyrok nieodzowny — przeznaczenie zbawienia.

Prédestiner, *v. a.* przeznaczyć na co, do czego. **Prédestiné**, **ée**, *prt. et s.* przeznaczony do zbawienia wiecznego. *Face de prédestiné*, *vid*. **Face**.

Prédéterminant, **ante**, *a* określający.

Prédétermination, *s. f.* określenie woli ludzkiéj przez Boga.

Prédéterminer, *v. a.* określić, oznaczyć naprzód.

Prédicable, *a. d. g.* mogący służyć za nazwanie.

Prédicament, *s. m.* rzęd, klassa, kategorya. *Etre en bon, mauvais* =, mieć dobrą, złą reputacyę.

Prédicant, *s. m.* pastor protestancki.

Prédicateur, *s. m.* głosiciel, opowiadacz — każący, opowiadający naukę — kaznodzieja.

Prédication, *s. f.* opowiadanie, kazanie nauki, ogłaszanie nauki — kazanie, nauka.

Prédiction, *s. f.* przepowiedzenie, przepowiadanie — przepowiednia, co przepowiedziano.

Prédilection, *s. f.* szczególne upodobanie w czém; słabość, predylekcya do czego...

Prédire, *v. a.* przepowiedzieć, przepowiadać co — przepowiadać, wróżyć.

Prédisposant, ante, *a.* usposabiający (do choroby i t. p.).

Prédisposer, *v. a.* usposabiać.

Prédisposition, *s. f.* usposobienie.

Prédominance, *s. f.* górowanie— przewaga.

Prédominant, ante, *a.* przeważający, najgłówniejszy, górujący.

Prédominer, *v. n.* przeważać, górować.

Prééminence, *s. f.* wyższość, pierwszeństwo — góra nad czém.

Préétablir, *v. a.* naprzód przyjąć jako zasadę, przedewszystkiém założyć. *Harmonie préétablie,* harmonia pierwiastkowa: system Leibnitza o zgodzie ducha z ciałem.

Préexistant, ante, *a.* wprzód istniejący, odwieczny.

Préexistence, *s. f.* odwieczność, istnienie poprzednie.

Préexister, *v. n.* istnieć przed czém, odwiecznie.

Préface, *s. f.* przedmowa, przemowa, przedsłowie — przedmowa (we mszy): część poprzedzająca kanon.

Préfecture, *s. f.* u Rzymian: prefektura: urząd—prefektura, prowincya—departament (we Francyi) — rządy prefekta — prefektura, mieszkanie prefekta. = *de police*, zarząd policyi w wielkiém mieście. *Sous*-=, podprefektura.

Préférable, *a. d. g.* lepszy, który więcéj wart.

Préférablement, *adv.* przed innemi, przedewszystkiém. = *à toutes choses*, nad wszystko.

Préférence, *s. f.* pierwszeństwo dane komu, czemu, przenoszenie, przekładanie jednego nad drugie — pierwszość, pierwszeństwo. =*s*, *pl.* szczególne względy.

Préférer, *v. a.* przenosić, przenieść, przekładać jedno nad drugie.

Préfet, *s. m.* prefekt: urzędnik u Rzymian — dawniéj po szkołach: prefekt, ksiądz prefekt — we Francyi: Prefekt, rządca departamentu (w Polszcze: prezes kommissyi województwa). *Sous*-=, podprefekt (w Polszcze: kommisarz obwodowy). =, *de police*, naczelnik policyi, wiceprezydent miasta. = *maritime*, prefekt morski, naczelnie dowodzący marynarką portu wojennego.

Préfinir, *v. a.* oznaczyć termin.

Préfix, ixe, *a.* oznaczony (termin, dzień). *Douaire* =, zapis męża żonie przy ślubie uczyniony.

Préfixion, *s. f.* termin, zwłoka dana komu.

Préjudice, *s. m.* szkoda, uszczerbek — ujma. *Porter = à qu'un*, narazić kogo na uszczerbek. *Sans = à*.., nie uwłaczając, bez narażenia..

PRÉJUDICIABLE, *a. d. g.* z ujmą, z uszczerbkiem czego.

PRÉJUDICIAUX, *a. m. pl. Frais* =, koszta prejudykaty: które należy opłacić przed zapisaniem się do appellacyi.

PRÉJUDICIEL, ELLE, *a.* przedwstępny.

PRÉJUDICIER, *v. a.* przynosić szkodę, uszczerbek.

PRÉJUGÉ, *s. m.* sekwela, prejudykata, wyrok zapadły dawniéj w przypadku podobnym obecnemu — uprzedzenie przeciw komu, czemu — przesąd.

PRÉJUGER, *v. a.* przesądzić, wydać wyrok rozstrzygający naprzód co — przesądzać, wnosić — przewidywać.

PRÉLASSER (SE), *v. pron.* dawać sobie tony, przybierać powagę.

PRÉLAT, *s. m.* prałat, dygnitarz kościoła — prałat w państwie kościelném mający prawo noszenia fioletowych sukni.

PRÉLATION, *s. f.* prawo służące dzieciom piastowania urzędów po rodzicach.

PRÉLATURE, *s. f.* prelatura, godność prałata.

PRÊLE, *s. f.* skrzyp: rodzaj roślin do gładzenia robót stolarskich.

PRÉLEGS, *s. m.* zapis szczególny, odtrącalny przed podziałem massy.

PRÉLÉGUER, *v. a.* zrobić zapis, porobić zapisy.

PRÉLÈVEMENT, *s. m.* pobieranie częściowe z summy.

PRÉLEVER, *v. a.* odebrać, pobierać z summy całkowitéj.

PRÉLIMINAIRE, *a. d. g.* przedwstępny — przedugodny. *Articles* =*s*; =s, *s. m. pl.* punkta przedugodne. *Le* = *de conciliation*, kroki pojednawcze, usiłowania zgody przed sądem pokoju.

PRÉLIMINAIREMENT, *adv.* przedwstępnie.

PRÉLIRE, *v. a.* odczytać w drukarni korrektę przed odesłaniem do autora.

PRÉLUDE, *s. m.* przegrywanie, preludya, przegrawka — wstęp, zapowiedzenie. *Être le* =, *servir de* =, zapowiadać, zwiastować.

PRÉLUDER, *v. n.* przegrawać, próbować głosu, instrumentu — zapowiadać — zakrawać na co *fig.*

PRÉMATURÉ, ÉE, *a.* przedwczesny, zawczesny — niedojrzały *fig.*

PRÉMATURÉMENT, *adv.* przed czasem, zawcześnie.

PRÉMATURITÉ, *s. f.* przedwczesność.

PRÉMÉDITATION, *s. f.* namysł, rozmysł. *Sans*-=, nieumyślnie. *Avec* =, rozmyślnie.

PRÉMÉDITER, *v. a.* namyślać się nad czém, zamierzać co. PRÉMÉDITÉ, ÉE, *prt.* rozmyślny, z namysłu.

PRÉMICES, *s. f. pl.* pierwociny, najpierwszy płód lub owoc — pierwiastkowe płody umysłu — pierwiastki, początki.

PREMIER, ÈRE, *a.* pierwszy, najpierwszy — pierwszy; liczba porządkowa — pierwszy, najpierwszy, najcelniejszy, główny, naczelny — przedni, przedniejszy. *Le* = *venu*, lada kto, pierwszy lepszy. = *Paris*, w gazetach paryskich: główny artykuł numeru dziennika. *Nombre* =, liczba pierwsza (nie dająca się podzielić przez inną jak przez siebie). *Nombres* =*s entre eux*, liczby, pierwsze między sobą niedające się podzielić przez liczbę większą nad jednostkę. *La cause* =*ère*, pierwsza przyczyna: Bóg. *Les matières premières*, materyał (nieobrobiony, surowy).

PREMIER-NÉ, *s. m.* pierworodny (syn lub płód). PREMIER-PRIS, *vid.* PRIS (PRENDRE).

PREMIÈREMENT, *adv.* po pierwsze — naprzód, nasamprzód — najpierwéj.

Prémisses, *s. f. pl.* dwa najpierwsze założenia w syllogizmie : major i minor.

Prémontrés, *s. m. pl.* premonstranci : zakon.

Prémotion, *s. f.* działanie Boga na stworzenie.

Prémunir, *v. a.* zabespieczyć przeciw czemu — ustrzédz, zachować od czego. *S'e* =, zabespieczyć się — ustrzédz się.

Prenable, *a. d. g.* który może być wziętym, zdobytym, ujętym.

Prenant, **ante**, *a.* biorący, pobierający, mający prawo do... *Queue* =*ante*, ogon chwytny (u niektórych źwierząt).

Prendre, *v. a.* wziąć, brać co — schwycić, ująć — chwytać (szponami i t. p.) — wdziać, wziąć suknią — wziąć, obuć, ozuć (obuwie) — wziąć z sobą, zabrać — skraść co, zabrać — ponieść — porwać, pochwycić — sprzątnąć (o źwierzętach) — jąć za (broń), porwać się do (broni) — schwytać — pojmać, złowić, ułowić, złapać (na łowach i t. p.) — złapać na czém — zaskoczyć (o burzy, nocy i t. p.) — pożywać (pokarm) — jeść — brać, zażywać (lékarstwo) — dostać (choroby), złapać (jaką chorobę) *fm.* — porwać kogo (o chorobie i t. p.) — brać (po cenie jakiéj) — przyjąć, wziąć (kogo na służbę) — zabrać kogo z sobą — wziąć jak, zrozumieć, pojąć. = *les armes*, wziąć się do broni — wziąć za broń. = *une affaire en main*, zająć się czém. = *le deuil*, przywdziać żałobę. = *le petit collet*, wstąpić do stanu duchownego. = *le bonnet*, doktoryzować się. = *perruque*, *la perruque*, zacząć nosić perukę. = *qu''un par son faible*, zażyć kogo ze słabéj strony — ująć za słabą żyłkę. = *du tabac*, zażywać tabakę. = *l'air*, wyjść na świeże powietrze, przewietrzyć się — przejechać się na wieś. = *du repos*, odpocząć, wypocząć. = *la discipline*, biczować się. = *une posture*, *une attitude*, przybrać pewną postawę. = *le trot*, pójść truchta, puścić się truchtem. = *son sel*, *le sel*, nasłonieć. = *les ordres de qu''un*, pójść po rozkazy do kogo. = *des leçons*, brać lekcye. = *femme*, ożenić się, pojąć żonę. = *une femme*, pojąć N. N. za żonę. = *une somme à intérêt*, wziąć na procent, pożyczyć. = *la voie de...*, udać się przez, na... = *sur soi*, znosić, wytrzymywać. = *trop sur soi*, brać za wiele na siebie, przeciążać się. = *à témoin*, *à partie*, *vid.* Témoin, Partie. = *qu''un pour un autre*, wziąć jedną osobę za drugą. = *qu''un pour tel*, wziąć, brać kogo za jakiego, uważać go za co. = *pour bon*, uwierzyć, wziąć za dobrą monetę. = *sur sa nourriture*, ujmować sobie od gęby. = *plaisir*, znajdować upodobanie w czém. = *l'épouvante*, przestraszyć się. = *de la peine*, zadawać sobie trudu.

Prendre, *v. n.* przyjąć się (o roślinie) — udawać się, udać się (na gruncie) — pozyskać wziętość i t. p. — chwycić się (o kolorze, farbie) — zamarznąć, stanąć (o rzece). = *à droite*, *à gauche*, wziąć się w prawą, w lewą. = *à travers champs*, puścić się przez pola. *Il ne prend à rien*, nic go się nie ima — nic go nie zajmuje, nie bawi. *La fièvre lui a pris*, dostał gorączki. *Il lui prit une fantaisie*, przyszła mu fantazya. *Il lui a pris en gré de...*, podobało mu się, zachciało mu się. *Bien lui a pris de...*, szczęściem dla niego stało się to a to. *Il lui en prendra mal*, źle na tém wyjdzie.

Prendre (se), *v. pron.* chwytać się czego *fig.* — używać się, brać się w znaczeniu jakiém — krzepnąć,

zsiadać się. *Se = de vin*, upić się. *Se = à qu''un*, zaczepiać kogo. *S'en = à qu''un*, przypisywać komu winą — czepiać się kogo, rościć do kogo pretensye. *S'y = bien, mal*, postąpić sobie dobrze, źle. *Se = à...*, zacząć, jąć (z tryb. bezok.). *Se = de paroles avec qu''un*, skłócić się z kim, powadzić się. *Se = d'amitié pour qu''un*, polubić, pokochać kogo. *A tout =*, wszystko obliczywszy. *Au fait et au =*, gdy przyszło, gdy przyjdzie co do czego; przystąpiwszy do rzeczy. Pris, ise, *prt.* wzięty, zabrany, pojmany — oszukany, złapany. *Une taille bien prise*, kształtne ułożenie. *Il a l'air d'un premier pris*, zakłopotany.

Preneur, *s. m.* najmujący (dom i t. p.) — myśliwy na... — biorący lub używający czego wiele oddaje się w polskim w ten sposób *fm. = de café*, kawiarz. *= de tabac*, tabaczarz. *Bâtiment =*, statek który pojmał nieprzyjaciela.

Prénom, *s. m.* imie u Rzymian *np.* Cajus przed Cæsar — imie, chrzestne imie.

Prénotion, *s. f.* powierzchowna znajomość czego, wiadomość o czém.

Préoccupation, *s. f.* zajęcie się wyłączne, wyłączna myśl o czém — uprzedzenie; uprzedzenie się o czém.

Préoccuper, *v. a.* zająć, zajmować — uprzedzić, wpoić uprzedzenie. *Se =*, uprzedzić się o czém.

Préopinant, *s. m.* preopinant, poprzednio mówiący.

Préparant, *a. m.* *Vaisseaux =s*, naczynia wyrabiające nasienie.

Préparatif, *s. m.* przygotowanie.

Préparation, *s. f.* przygotowanie, nagotowanie się na co — urządzanie, przyrządzanie, preparacya (materyałów) — preparowanie (lékarstw i t. p.) — preparacya, lékarstwo. *= anatomique*, preparat anatomiczny.

Préparatoire, *a. d. g.* przygotowawczy. *Question =*, tortura przed sądzeniem winowajcy. *=*, *s. m.* wstęp.

Préparer, *v. a.* przygotować, przyrządzić — przyrządzać (materyały) — obrabiać — preparować — (lekarstwa i t. p.) gotować, przygotowywać co. *= un discours*, gotować się na mowę. *= qu''un*, gotować kogo na co, do czego. *Se =*, gotować się do czego, na co. *Voilà le beau temps, un orage qui se prépare*, zabiera się na pogodę; zbiera się, zanosi się na burzę.

Prépondérance, *s. f.* przewaga.

Prépondérant, ante, *a.* przeważający.

Préposer, *v. a.* ustanowić naczelnikiem, przełożyć kogo nad. Préposé, ée, *prt. et s.* przełożony.

Prépositif, ive, *a.* przyimkowy, przekładny, kładący się przed... *Locution =ive*, sposoby mówienia przyimkowe *np. vis-à-vis, etc.*

Préposition, *s. f.* przyimek.

Prépuce, *s. m.* napletek.

Prérogative, *s. f.* prerogatywa, przywiléj — prerogatywa, prawa służące monarsze konstytucyjnemu — dar, uposażenie.

Près, *prép.* koło, blisko, podle, obok czego, przy czém — około, niemal, blisko. *= de cent ans*, blisko sto lat. *= le...*, obok, podle czego. *Bien = de la perfection*, na ukończeniu, bliski ukończenia, końca. *Ambassadeur de France = la cour de...*, poseł francuski przy dworze... *Etre = de ses pièces*, ostatkiem gonić. *De =*, z bliska. *Se voir de =*, zajrzeć sobie w oczy; potykać się, pojedynkować się. *Tenir qu''un de =*, dawać pilne oko, niespuścić oka z kogo. *Cela le touche*

de =, to go z bliska dotyczy. *Il n'y regarde pas de si* =, nie tak bardzo mu o to idzie, nie bardzo w tém skrupulatny. = *à* =, tuż obok siebie. *A cela* =, nie zważając na to. *A cela* =, to pominąwszy, to wyjąwszy. *A la vanité*=*c'est un homme aimable*, pominąwszy próżność to człowiek z resztą miły. *A peu de chose* =, z małym wyjątkiem. *A beaucoup* =, daleko mniéj, bez porównania. *Il n'est pas à cela* =, to mu wcale nie będzie na przeszkodzie — to dla niego mała rzecz. *A peu* =, około tego, blisko. *L'à peu* =, przybliżenie.

Présage, *s. m.* wróżba, przepowiednia.

Présager, *v. a.* wróżyć, przepowiadać, zapowiadać — przeczuwać.

Presbyte, *s. et a. d. g.* widzący lepiéj z daleka jak z bliska.

Presbytéral, ale, *a.* kapłański. *Maison* =*ale*, probostwo, dom proboszcza, parafia, plebania.

Presbytère, *s. m.* kapłaństwo, stan kapłański — parafia, probostwo, plebania (dom) — rada przyboczna biskupa.

Presbytérianisme, *s. m.* presbyteryanizm: wyznanie protestanckie nieuznające władzy biskupiéj.

Presbytérien, enne, *a. et s.* presbyteryański — presbyteryanin, *s. m.* presbyteryanka *s. f.*

Prescience, *s. f.* wiedza przyszłości.

Prescriptible, *a. d. g.* mogący lub dający się przedawnić.

Prescription, *s. f.* preskrypcya, przedawnienie — przepis, nakaz. =*s médicales*, recepty lékarskie, zapisanie recepty.

Prescrire, *v. a.* przepisać, nakazać co — zapisać to a to (choremu) — przedawnić. *Se* =, przedawniać się, pójść w przedawnienie.

Préséance, *s. f.* pierwszeństwo, precedencya, pierwsze miejsce. *Avoir la* = *sur*.., trzymać krok przed kim, iść przed kim.

Présence, *s. f.* obecność, przytomność — obecność (Boga) na każdém miejscu — zamieszkanie w obwodzie sądu — obecność ciała lub cząstki ciała obcego w innéın ciele. *La* = *réelle*, przytomność ciała i krwi Chrystusa Pana w eucharystyi. *Droit de* =, wynagrodzenie za każde znajdowanie się na posiedzéniu jakiego zgromadzenia. *Tant en* = *qu'absence*, w obec i zaocznie. = *d'esprit*, przytomność umysłu. *Les deux partis sont en* =, obie strony stoją na przeciw siebie.

Présent, ente, *a.* obecny, przytomny gdzie — obecny, tegoczesny, dzisiejszy — teraźniejszy (czas) — działający natychmiast (o lékarstwie i t. p.) — przytomny, obecny, stojący przed oczyma lub na myśli — przytomny, z przytomnością umysłu. *Le* =, niniejszy. *La* =*nte*, niniejszy list, pismo. *Le* = *porteur*, oddawca tego listu. *Etre tenu* = *à une assemblée*, być uważanym za obecnego na zgromadzeniu. *Participe* =, *vid.* Participe. =, *s. m.* czas teraźniejszy (w grammatyce). *A* =, teraz, obecnie. *Quant à* =, jak na ten raz, jak w téj chwili. *Jusqu'à* =, do dziś dnia. *Les mœurs d'à* =, obyczaje dzisiejsze. *De* =, na teraz, obecnie. *Pour le* =, w téj chwili, dziś.

Présent, *s. m.* podarunek, prezent — dar, podarek.

Présentable, *a. d. g.* do pokazania, z czém się można pokazać, popisać.

Présentateur, trice, *s.* prezentator; prezentatorka, *s. f.* przedstawiający do mianowania na beneficyum.

Présentation, *s. f.* okazanie (biletu, weksla) — przedstawienie, pre-

zentowanie (kogo u dworu) — stawienie się w sadzie umocowanego od strony — przedstawienie kogo do czego, na urząd i t. p. *La = de la Vierge*, oczyszczenie Najśw. Panny, Gromnice.

Présentement, *adv*. obecnie, w tej chwili.

Présenter, *v. a*. podać, podawać — ofiarować — przedstawić kogo, co — wprowadzić gdzie — przedstawić kogo do czego (na urząd i t. p.) — wystawić, wystawiać — nadstawić (*np*. część ciała do operacyi) — przymierzyć, przykładać dla próby — przedstawiać, stawiać przed oczyma — przymierzyć broń, przytknąć ją komu do.. — okazać (wexel, list). *= un accusé à la torture*, kazać wziąć na torturę (dla nastraszenia). *= à qu''un ses respects, etc*. składać, złożyć hołd, uszanowanie i t. p. *= un cheval*, wystawić konia na sprzedaż. *= la bataille*, stawić pole. *Cela présente des difficultés*, to ma niejakie trudności. *Se =*, pokazać się, stanąć przed... — przyjść (gdzie) — stawić się, stanąć — nasuwać się, nastręczać się, przychodzić na myśl — zdarzyć się, nastręczać się (o okazyi). *Se = pour une place*, starać się o miejsce. *Se = bien*, dobrze się trzymać — dobrze wpadać w oko (o gmachu i t p.) — zapowiadać co (dobrego lub złego).

Préservateur, **trice**, *a*. zapobiegający czemu.

Préservatif, **ive**, *a*. zapobiegający czemu. *=*, *s. m* prezerwatywa, środek zapobiegający — ochrona od...

Préserver, *v. a*. zachować, ocalić, ochronić od... *Se =*, zachować się od..., ochronić się.

Présidence, *s. f*. prezydencya, urząd prezesa, prezydenta — prezydowanie, przewodniczenie czemu, kierowanie czém.

Président, *s. m*. prezes (zgromadzenia, trybunału) — prezydujący (w radzie i t. p.) *= d'âge*, prezydujący po starszeństwie wieku. *=*dente, *s. f*. prezesowa, prezydentowa, żona prezesa i t. d. — prezydująca (w zgromadzeniu).

Présider, *v. a*. prezydować, być prezesem — przewodniczyć czemu, kierować czém.

Présides, *s. m. pl*. w Hiszpanii: wygnanie winowajców.

Présidial, *s. m*. dawniéj: powien trybunał sądzący ostatecznie. *=*, *=*ale, *a*. prezydyalny, wydany od prezesa lub trybunału sądzącego ostatecznie.

Présidialement, *adv*. w ostatecznéj instancyi.

Presle, *s. f. vid*. **Prêle**.

Présomptif, **ive**, *a*. domniemany. *L'héritier =*, dziedzic biorący spadek w razie beztestamentowéj śmierci — następca tronu.

Présomption, *s. f*. domniemanie — zarozumiałość, wysokie o sobie rozumienie.

Présomptueusement, *adv*. zarozumiale.

Présomptueux, **euse**, *a*. zarozumiały. *=*, *s. m*. zarozumiały o sobie.

Presque, *adv*. prawie. *On ne voit = plus*, zaledwie gdzie da się widzieć.

Presqu'île, *s. f*. półwysep.

Pressamment, *adv*. usilnie, z naleganiem.

Pressant, **ante**, *a*. nalegający, nastający — usilny (o prośbie i t. p.) — przekonywający, niezbity (dowód i t. p) — nagły, pilny — dojmujący (ból i t. p.).

Presse, *s. f*. ciżba, tłok, scisk — prassa, machina do sciskania czego — prassa drukarska — druk — w Anglii: branie gwałtem na majtków. *Etre en =*, być w kło-

pocie, w tarapacie. *La = y est*, mówi się o towarze pokupnym: rozrywają, cisną się do tego, tłok do tego, nie dociśnie się. *Sous =*, w druku. *Liberté de la =*, wolność druku.

Presse, *s. f.* rodzaj brzoskwini nie rumianéj któréj miękisz przystaje do pestki.

Pressentiment, *s. m.* przeczucie — domysł.

Pressentir, *v. a.* przeczuwać, przeczuć — odgadnąć, domyślić się.

Presser, *v. a.* sciskać, scisnąć — napierać, nacierać na..., dusić, przydusić *fm.* — cisnąć, przyciskać (o głodzie i t. p.)—naglić, nastawać — spieszyć, przyspieszać, naglić. *= qu'un de questions*, wypytywać się, dopytywać się. *= une maxime, une comparaison*, posuwać za daleko porównanie lub zastosowanie maxymy. *= la mesure*, pospieszać. *Se =*, cisnąć się, tłumnie się zbierać, garnąć się gdzie, tłoczyć się gdzie, około czego — spieszyć, spieszyć się, pospieszać. Pressé, ée, *prt. et a.* przyciśniony czém — pragnący usilnie — nagły, niecierpiący zwłoki (interes) — któremu pilno, spieszno — pilny (list i t. p.). *Je suis pressé de...*, pilno mi, spieszy mi się *fm.* *Être pressé d'argent*, potrzebować pieniędzy.

Pressier, *s. m.* presser (w drukarni).

Pression, *s. f.* ciśnienie.

Pressis, *s. m.* sok z wyciskanego mięsa lub ziół.

Pressoir, *s. m.* tłokarnia, machina i miejsce do tłoczenia wina i t. p. — stępa. *L'arbre d'un =*, stępor, tłoczek.

Pressurage, *s. m.* tłoczenie (wina i t. p.) — wino wytłoczone.

Pressurer, *v. a.* wyciskać, wycisnąć, wytłoczyć, tłoczyć, wytłaczać (wino, owoce) — uciskać, tłoczyć (podatkami) — wycisnąć lub wyludzić z kogo co.

Pressureur, *s. m.* tłokarz, robotnik w tłokarni.

Prestance, *s. f. fm.* powaga, poważna, okazała mina.

Prestant, *s. m.* główna gra w organach za którą idą inne.

Prestation, *s. f.* złożenie, oddanie — danina. *= de serment*, złożenie przysięgi. *= en nature*, danina w naturze (*np.* w snopach mówiąc o zbożu).

Preste, *a. d. g.* lekki, rzeski, zwinny — prędki (w odpowiedzi i t. p.) =, *adv.* szybko, zwinnie, duchem, żwawo.

Prestement, *adv.* szybko, prędko, żwawo.

Prestesse, *s. f.* szybkość, zwinność, rzeskość.

Prestige, *s. m.* czary, czarodziejstwo — urok, czar.

Prestigieux, euse, *a.* czarodziejski, pełen uroku.

Prestimonie, *s. f.* fundusz na utrzymanie duchownego bez beneficyum.

Presto, *adv. Mus.* szybko.

Prestolet, *s. m.* popina, księżyna.

Présumable, *a. d. g.* podobny do prawdy.

Présumer, *v. a.* mniemać, mieć domniemanie o czém — mieć korzystne mniemanie, dobrze trzymać o kim. Présumé, ée, *prt.* domniemany — miany, uważany za jakiego.

Présupposer, *v. a.* naprzód przypuścić.

Présupposition, *s. f.* przypuszczenie.

Présure, *s. f.* podpuszczka: kwas od którego się mléko zsiada.

Prêt, ête, *a.* gotów do czego, gotów zrobić co — gotowy, przygotowany. *Se tenir = pour...*, mieć

się na pogotowiu, być w gotowości. *Un homme qui n'est jamais* =, maruda, guzdralski, co się guzdra, ciemięga

Prêt, *s. m.* pożyczka (pożyczenie komu) — pożyczka, pożyczony pieniądz — żołd płacony z góry co dni kilka.

Prétantaine, *s. f.* *Courir la* =, latać, biegać, szastać się (o kobiecie).

Prétendant, ante, *s.* ubiegający się, starający się — pretendent do korony — konkurent, starający się o rękę...

Prétendre, *v. a.* ubiegać się o co — starać się — domagać się, wymagać czego — chcieć, zamyślać, zamierzać sobie co. = *que*..., utrzymywać, twierdzić — mniemać, sądzić. = *à*..., rościć sobie prawo do czego — starać się (o rękę kobiety). Prétendu, ue, *prt. a. et s.* mniemany, domniemany — udany — narzeczony, *s. m.* narzeczona, *s. f.*

Prête-nom, *s. m.* człowiek pożyczający swego imienia.

Pretentaine, *s. f. vid.* Prétantaine.

Prétentieux, euse, *a.* z pretensyami, wymuszony.

Prétention, *s. f.* roszczenie sobie praw do..., pretensya, pretensye — domaganie się.

Prêter, *v. a.* pożyczyć co komu, pożyczyć czego komu — pożyczać (komu pieniędzy) — udzielić, użyczyć. = *secours*, dopomódz, przyjść w pomoc komu. =*faveur*, popierać kogo. = *main-forte*, dać pomoc wojskową. = *la main à qu''ch*, być spólnikiem w czém. = *la main, l'épaule à qu''un*, pomódz w dźwiganiu czego, poddać na ramię i t. p. = *l'oreille*, dać ucho, skłonić ucha. = *attention*, *silence*, dać chwilę uwagi, milczenia. = *serment*, złożyć przysięgę. = *son nom*, pożyczyć swojego imienia. = *son crédit, ses amis à qu''un*, dopomódz komu swoją wziętością lub przez swoich przyjaciół. = *sa voix à qu''un*, mówić, wstawiać się za kim. = *à qu''un des discours*, *un ouvrage*, *etc.* przypisywać komu słowa, dzieło, posądzać o co. = *le flanc, le collet*, *vid.* Flanc, Collet. = *à la petite semaine*, pożyczać na lichwę. = *sur gage*, dawać pieniędzy na zastaw. =, *v. n.* dać się ciągnąć, rozciągać się (o materyi, skórze). = *au ridicule*, dawać pole do śmiechu. *Ce sujet prête beaucoup*, to przedmiot obfity, z którego się da wiele zrobić, który się da użyć. *Se* =, dać się użyć do czego. Prêté, ée, *prt.* pożyczony (komu). *C'est un prêté rendu*, to jest odwet, zapłata, piękne za nadobne.

Prêter, *s. m.* pożyczanie komu (pieniędzy).

Prétérit, *s. m.* czas przeszły (w grammatyce).

Prétérition, Prétermission, *s. f.* pominienie: figura retoryczna, kiedy mówca zapowiada że pominie jaki szczegół a jednak o nim mówi — opuszczenie w testamencie prawego dziedzica.

Préteur, *s. m.* u Rzymian: pretor: sędzia w Rzymie lub rządca prowincyi.

Prêteur, euse, *a. et s.* pożyczający, co rad pożycza komu. = *à gros intérêt*, lichwiarz. *La fourmi n'est pas* =*euse*, o nielubiącym pożyczać: mrówka pożyczać nie rada.

Prétexte, *s. m.* pozór, pretext, płaszczyk *fig.* — wymówka. *Sous* = *de*.., pod pozorem, niby to, wrzekomo*. *Prendre* = *de qu''ch*, *prendre pour* = *qu''ch*, użyć za pretext, składać się tém a tém.

Prétexte, *s. et a. f.* pretexta, u Rzymian: suknia biała z purpurowym szlakiem.

Prétexter, *v. a.* użyć czego za wymówkę, składać się czém, wymawiać się — przyodziewać pozorem jakim.

Prétintaille, *s. f.* ozdoby w ząbki (na sukni) — dodatki, ozdoby poprzyczepiane.

Prétentailler, *v. a.* poobszywać suknię w ząbki.

Prétoire, *s. m.* pretorium u Rzymian: miejsce gdzie pretor sądził. *Préfet du* =, dowódzca straży cesarza w Rzymie.

Prétorien, **enne**, *a.* pretoryański. *Province* =*enne*, prowincya rządzona przez pretora. =, *s. m.* pretoryanin, żołnierz z gwardyi cesarza.

Prêtraille, *s. f.* księża, popi, klechy.

Prêtre, *s. m.* kapłan: stopień święcenia — ksiądz, duchowny. *Se faire* =, zostać księdzem, otrzymać w święceniu stopień kapłana.

Prêtresse, *s. f.* kapłanka, ksieni.

Prêtrise, *s. f.* kapłaństwo.

Préture, *s. f.* pretura, urząd pretora w Rzymie i czas rządów jego.

Preuve, *s. f.* dowód — znak, dowód — w arytmetyce: próba. = *muette*, dowód winy oskarżonego wyciągnięty z okoliczności. *Faire* = *de*..., dać dowody czego. *Faire ses* =*s*, dać się poznać. *Faire* = *de noblesse*, wywieść się; udowodnić szlachectwo.

Preux, *a. et s. m.* waleczny, mężny, chrobry.

Prévaloir, *v. n.* przemódz, przewieść, mieć wyższość. *Se* = *de qu''ch*, korzystać z czego, użyć czego na korzyść).

Prévaricateur, *s. et a. m.* przeniewierca.

Prévarication, *s. f.* przeniewierzenie się (na urzędzie).

Prévariquer, *v. n.* przeniewierzyć się (na urzędzie).

Prévenance, *s. f.* uprzejmość, uprzedzanie kogo.

Prévenant, **ante**, *a.* uprzejmy, uprzedzający — uprzedzający, poprzedniczy.

Prévenir, *v. a.* uprzedzić, pierwéj przybyć przed drugim — uprzedzić kogo w czém — zająć się czém przed innemi — uprzedzić co, zapobiedz czemu — uprzedzać kogo (grzecznościami) — uprzedzić, wpoić uprzedzenie — uprzedzić kogo o czém, uwiadomić. *Se* =, uprzedzić się o czém. **Prévenu**, **ue**, *prt. et s.* uprzedzony — obwiniony, oskarżony, obżałowany*.

Préventif, **ive**, *a.* uprzedzający, zapobiegający (złemu), prewencyjny.

Prévention, *s. f.* uprzedzenie, uprzedzenie się mylne o czém — zapobieżenie (złemu, występkom), prewencya. = *en cour de Rome*, otrzymanie w Rzymie beneficyum przed nominacyą kollatorską.

Prévision, *s. f.* czytanie w przyszłości, wiedza jéj — przewidzenie, przepowiadanie, wróżba.

Prévoir, *v. a.* przewidzieć, przewidywać.

Prévôt, *s. m.* przełożony: tytuł dawniejszych urzędników miejskich lub ziemskich sądowych lub policyjnych. = *des marchands*, dawniéj: burmistrz (w Paryżu, Lugdunie i t. p.). = *de l'île*, dawniéj: naczelnik policyi w Paryżu. = *de l'armée; grand* - =, gewaltiger wojska. = *de salle*, profos, drugi stopniem nauczyciel fechtowania.

Prévôtal, **ale**, *a.* prewotalny, należący do urzędnika **Prévôt**.

Prévôtalement, *adv.* według juryzdykcyi prewota.

Prévôté, *s. f.* urząd i urzędowanie prewota.

PRÉVOYANCE, *s. f.* przezorność.

PRÉVOYANT, ANTE, *a.* przezorny.

PRIAPÉE, *s. f.* wiersz sprośny lub rysunki wystawiające sprośności.

PRIAPISME, *s. m.* priapizm: ustawiczna erekcya połączona z bólem.

PRIE-DIEU, *s. m.* pulpit, ławeczka do modlenia się.

PRIER, *v. a.* prosić — zaprosić — modlić się. = *qu''un de qu''ch*, prosić kogo o co. = *Dieu*, modlić się — błagać Boga. = *pour qu''un*, prosić za kim, wstawiać się, przyczyniać się. = *la Vierge, les saints*, modlić się do Najświętszéj Panny, do wszystkich świętych. *Se faire* =, daé się prosić, kazać się prosić. PRIÉ, ÉE, *prt. et s.* proszony, zaproszony, wezwany — proszony (obiad i t. p., nie płacony) — zaproszony, gość. *Il est né prié*, zaproszony raz na zawsze.

PRIÈRE, *s. f.* prośba — modlitwa, modły, błaganie; wołanie (do Boga).

PRIEUR, *s. m.* przeor, przełożony (po niektórych zakonach) — przeor, tytuł godności w niektórych zgromadzeniach. *Grand*-=, wielki przeor u kawalerów maltańskich — przełożony idący zaraz po opacie (w niektórych zakonach). *Sous*-=, podprzeor.

PRIEURE, *s. f.* przeorysza, panna ksieni.

PRIEURÉ, *s. m.* przeorstwo — klasztor pod przewodnictwem przeora.

PRIMAGE, *s. m.* wynagrodzenie dawane kapitanowi okrętu handlowego po tyle a tyle od sta od ładunku.

PRIMAIRE, *a. d. g.* początkowy, pierwszego stopnia. *Assemblée* =, zgromadzenie obywateli dla wybierania wyborców. *Ecole* =, szkółka elementarna. *Instruction* =, wychowanie elementarne.

PRIMAT, *s. m.* prymas, naczelnik duchowieństwa kraju jakiego — u dzisiejszych greków: jeden z przedniejszych obywateli miasta i t. p. *Le prince* =, książe prymas.

PRIMATIAL, ALE, *a.* prymasowski.

PRIMATIE, *s. f.* prymasostwo-godność i obręb juryzdykcyi prymasa.

PRIMAUTÉ, *s. f.* przodkowanie, naczelnictwo. *Gagner qu''un de* =, uprzedzić kogo, ubiedz kogo w czém.

PRIME, *s. f.* pryma: pierwsza z godzin kanonicznych.

PRIME, *s. f.* gra w karty w któréj dają po cztéry karty — summa płacona assekurującemu za assekuracyą — wynagrodzenie zapewniane kupującemu jaki produkt krajowy i t. p. — najpierwsza pozycya (w fechtowaniu się) — kamień naśladujący drogi jaki kamień — najcieńsza wełna.

PRIME-ABORD (DE), *adv.* od pierwszego razu.

PRIMER, *v. n.* przodkować, trzymać pierwsze miejsce. =, *v. n.* iść przed kim. = *qu''un en hypothèque*, mieć hypotekę wcześniejszego zapisu niż kto.

PRIME-SAUT (DE), *adv.* od razu, nagle.

PRIME-SAUTIER, IÈRE, *a.* skory do czego, prędki, działający od razu, bez namysłu.

PRIMEVÈRE, *s. f.* pierwiosnek. =, *s. m. (vi.)* wiosna.

PRIMEUR, *s. f.* pierwsza pora owoców, jarzyn — czas zaraz po winobraniu. =s, *s f. pl.* nowalia, owoce lub jarzyny pierwszy raz dane.

PRIMICÉRIAT, *s. m.* naczelna godność w kapitule i t. p.

PRIMICIER, *s. m.* piastujący naczelną godność w kapitule.

PRIMIDI, *s. m.* pierwszy dzień dekady w kalendarzu republikanckim francuskim.

Primitif, ive, *a.* pierwiastkowy, pierwotny, początkowy – źródłowy — w grammatyce: pierwotny (wyraz i t. p.). *Couleurs =ives*, kolory pierwiastkowe: siedm kolorów tęczy — u malarzy pięć kolorów głównych: biały, czarny, czerwony, żółty i błękitny.

Primitivement, *adv.* pierwiastkowo, początkowo, w początkach.

Primo, *adv.* naprzód, po pierwsze, primo.

Primogéniture, *s. f.* pierworodność.

Primordial, ale, *a.* pierwotny, pierwiastkowy.

·Prince, *s. m.* książę, książe: tytuł udzielnego pana lub tytuł nadany — władca, panujący, pan — książe, pierwszy w swoim rodzaju. *= de l'Eglise*, książe kościoła (kardynał, arcybiskup lub biskup). *=s du sang*, we Francyi: książęta krwi pochodzący z linii męskiéj domu panującego. *=s étrangers*, książęta domu panującego zagranicznego lub mający ich rangę. *= du sénat*, princeps senatus w Rzymie: senator czytany naprzód. *= de la jeunesse*, princeps juventutis, czoło młodzieży: tytuł synów cesarskich w Rzymie.

Princeps, *a. et s.* princeps: mówi się o najpierwszém od wynalezienia druku wydaniu autora jakiego.

Princerie, *s. f. vid.* Primicériat.

Princesse, *s. f.* księżna — księżniczka — królowa, władczyni, monarchini, pani — poufale lub z pogardą: księżniczka, jéjmość, jéjmościanka. *Amandes =s*, migdałowe drzewo bardzo kruche.

Princier, ère, *a.* książęcy. =, *s. m. vid.* Primicier.

Principal, ale, *a.* główny, naczelny. *Le = obligé*, dłużnik rzeczywisty (dla różnicy od ręczyciela). =, *s. m.* przedniejsza, główna część czego, rzecz najgłówniejsza — kapitał — dług pierwiastkowy. *Les = aux de la ville*, przedniejsi obywatele miasta.

Principal, *s. m.* naczelnik, po niektórych szkołach księżych.

Principalement, *adv.* głównie, szczególniéj, zwłaszcza.

Principauté, *s. f.* księstwo: tytuł książęcy — księstwo: państwo małe. *=s*, jeden z chorów hierarchii aniołów.

Principe, *s. m.* początek, źródło — pierwiastek, zasada — zasada, maxyma — podstawa. *=s*, początki, zasady w jakiéj nauce i t. p. — zasady (moralności lub polityki). *Dès le =*, od samego początku — w źródle. *Etablir, poser un =*, położyć zasadę, uważać co za zasadę. *Pétition de =*, wyłuszczenie zasad.

Principion, Principicule, *s. m.* książątko (z lekceważeniem).

Printanier, ère, *a.* wiosnowy, wiosenny. *Etoffes =ères*, materye lekkie, letnie, noszone w lecie.

Printemps, *s. m.* wiosna — rok, lato, latko, wiosna. *Au =*, na wiosnę. *Le = de nos jours*, wiosna życia naszego.

Priori (À), *adv.* a priori, według zasady stałéj i niezaprzeczonéj — na domysł, nie z doświadczenia.

Priorité, *s. f.* pierwszość, poprzedniość, bycie naprzód, na pierwszém miejscu — pierwsze miejsce.

Pris, ise, *prt. vid.* Prendre.

Prise, *s. f.* pojmanie, złapanie, schwytanie — łup, zdobycz — kłótnia, zwada — doza (lékarstwa) — niuch (tabaki). *= d'eau*, odprowadzenie wody kanałem i t. p. na jaki użytek — woda odprowadzona, kanał, łacha. *= d'armes*, wzięcie się do bróni, powstanie — prezentowanie broni. *= d'habit*, ob-

PRÉJUDICIABLE, *a. d. g.* z ujmą, z uszczerbkiem czego.

PRÉJUDICIAUX, *a. m. pl. Frais* =, koszta prejudykaty: które należy opłacić przed zapisaniem się do appellacyi.

PRÉJUDICIEL, ELLE, *a.* przedwstępny.

PRÉJUDICIER, *v. a.* przynosić szkodę, uszczerbek.

PRÉJUGÉ, *s. m.* sekwela, prejudykata, wyrok zapadły dawniéj w przypadku podobnym obecnemu—uprzedzenie przeciw komu, czemu—przesąd.

PRÉJUGER, *v. a.* przesądzić, wydać wyrok rozstrzygający naprzód co — przesądzać, wnosić — przewidywać.

PRÉLASSER (SE), *v. pron.* dawać sobie tony, przybierać powagę.

PRÉLAT, *s. m.* prałat, dygnitarz kościoła — prałat w państwie kościelném mający prawo noszenia fioletowych sukni.

PRÉLATION, *s. f.* prawo służące dzieciom piastowania urzędów po rodzicach.

PRÉLATURE, *s. f.* prelatura, godność prałata.

PRÊLE, *s. f.* skrzyp: rodzaj roślin do gładzenia robót stolarskich.

PRÉLEGS, *s. m.* zapis szczególny, odtrącalny przed podziałem massy.

PRÉLÉGUER, *v. a.* zrobić zapis, porobić zapisy.

PRÉLÈVEMENT, *s. m.* pobieranie częściowe z summy.

PRÉLEVER, *v. a.* odebrać, pobierać z summy całkowitéj.

PRÉLIMINAIRE, *a. d. g.* przedwstępny — przedugodny. *Articles* =*s*; =*s*, *s. m. pl.* punkta przedugodne. *Le* = *de conciliation*, kroki pojednawcze, usiłowania zgody przed sądem pokoju.

PRÉLIMINAIREMENT, *adv.* przedwstępnie.

PRÉLIRE, *v. a.* odczytać w drukarni korrektę przed odesłaniem do autora.

PRÉLUDE, *s. m.* przegrywanie, preludya, przegrawka— wstęp, zapowiedzenie. *Être le* =, *servir de* =, zapowiadać, zwiastować.

PRÉLUDER, *v. n.* przegrawać, próbować głosu, instrumentu — zapowiadać — zakrawać na co *fm.*

PRÉMATURÉ, ÉE, *a.* przedwczesny, zawczesny — niedojrzały *fig.*

PRÉMATURÉMENT, *adv.* przed czasem, zawcześnie.

PRÉMATURITÉ, *s. f.* przedwczesność.

PRÉMÉDITATION, *s. f.* namysł, rozmysł. *Sans*-=, nieumyślnie. *Avec* =, rozmyślnie.

PRÉMÉDITER, *v. a.* namyślać się nad czém, zamierzać co. PRÉMÉDITÉ, ÉE, *prt.* rozmyślny, z namysłu.

PRÉMICES, *s. f. pl.* pierwociny, najpierwszy płód lub owoc — pierwiastkowe płody umysłu — pierwiastki, początki.

PREMIER, ÈRE, *a.* pierwszy, najpierwszy — pierwszy; liczba porządkowa — pierwszy, najpierwszy, najcelniejszy, główny, naczelny — przedni, przedniejszy. *Le* = *venu*, lada kto, pierwszy lepszy. = *Paris*, w gazetach paryskich : główny artykuł numeru dziennika. *Nombre* =, liczba pierwsza (nie dająca się podzielić przez inną jak przez siebie). *Nombres* =*s entre eux*, liczby, pierwsze między sobą niedające się podzielić przez liczbę większą nad jednostkę. *La cause* =*ère*, pierwsza przyczyna : Bóg. *Les matières premières*, materyał (nieobrobiony, surowy).

PREMIER-NÉ, *s. m.* pierworodny (syn lub płód). PREMIER-PRIS, *vid.* PRIS (PRENDRE).

PREMIÈREMENT, *adv.* po pierwsze — naprzód, nasamprzód — najpierwéj.

Prémisses, *s. f. pl.* dwa najpierwsze założenia w syllogizmie: major i minor.

Prémontrés, *s. m. pl.* premonstranci: zakon.

Prémotion, *s. f.* działanie Boga na stworzenie.

Prémunir, *v. a.* zabespieczyć przeciw czemu — ustrzédz, zachować od czego. *Se* =, zabespieczyć się — ustrzédz się.

Prenable, *a. d. g.* który może być wziętym, zdobytym, ujętym.

Prenant, **ante**, *a.* biorący, pobierający, mający prawo do... *Queue* =*ante*, ogon chwytny (u niektórych źwierząt).

Prendre, *v. a.* wziąć, brać co — schwycić, ująć — chwytać (szponami i t. p.) — wdziać, wziąć suknią — wziąć, obuć, ozuć (obuwie) — wziąć z sobą, zabrać — skraść co, zabrać — ponieść — porwać, pochwycić — sprzątnąć (o źwierzętach) — jąć za (broń), porwać się do (broni) — schwytać — pojmać, złowić, ułowić, złapać (na łowach i t. p.) — złapać na czém — zaskoczyć (o burzy, nocy i t. p.) — pożywać (pokarm) — jeść — brać, zażywać (lékarstwo) — dostać (choroby), złapać (jaką chorobę) *fm.* — porwać kogo (o chorobie i t. p.) — brać (po cenie jakiéj) — przyjąć, wziąć (kogo na służbę) — zabrać kogo z sobą — wziąć jak, zrozumieć, pojąć. = *les armes*, wziąć się do broni — wziąć za broń. = *une affaire en main*, zająć się czém. = *le deuil*, przywdziać żałobę. = *le petit collet*, wstąpić do stanu duchownego. = *le bonnet*, doktoryzować się. = *perruque*, *la perruque*, zacząć nosić perukę. = *qu''un par son faible*, zażyć kogo ze słabéj strony — ująć za słabą żyłkę. = *du tabac*, zażywać tabakę. = *l'air*, wyjść na świeże powietrze, przewietrzyć się — przejechać się na wieś. = *du repos*, odpocząć, wypocząć. = *la discipline*, biczować się. = *une posture*, *une attitude*, przybrać pewną postawę. = *le trot*, pójść truchta, puścić się truchtem. = *son sel*, *le sel*, nasłonić. = *les ordres de qu''un*, pójść po rozkazy do kogo. = *des leçons*, brać lekcye. = *femme*, ożenić się, pojąć żonę. = *une femme*, pojąć N. N. za żonę. = *une somme à intérêt*, wziąć na procent, pożyczyć. = *la voie de...*, udać się przez, na... = *sur soi*, znosić, wytrzymywać. = *trop sur soi*, brać za wiele na siebie, przeciążać się. = *à témoin*, *à partie*, *vid.* Témoin, Partie. = *qu''un pour un autre*, wziąć jedną osobę za drugą. = *qu''un pour tel*, wziąć, brać kogo za jakiego, uważać go za co. = *pour bon*, uwierzyć, wziąć za dobrą monetę. = *sur sa nourriture*, ujmować sobie od gęby. = *plaisir*, znajdować upodobanie w czém. = *l'épouvante*, przestraszyć się. = *de la peine*, zadawać sobie trudu.

Prendre, *v. n.* przyjąć się (o roślinie) — udawać się, udać się (na gruncie) — pozyskać wziętość i t. p. — chwycić się (o kolorze, farbie) — zamarznąć, stanąć (o rzece). = *à droite*, *à gauche*, wziąć się w prawą, w lewą. = *à travers champs*, puścić się przez pola. *Il ne prend à rien*, nic go się nie ima — nic go nie zajmuje, nie bawi. *La fièvre lui a pris*, dostał gorączki. *Il lui prit une fantaisie*, przyszła mu fantazya. *Il lui a pris en gré de...*, podobało mu się, zachciało mu się. *Bien lui a pris de...*, szczęściem dla niego stało się to a to. *Il lui en prendra mal*, źle na tém wyjdzie.

Prendre (se), *v. pron.* chwytać się czego *fig.* — używać się, brać się w znaczeniu jakiém — krzepnąć,

zsiadać się. *Se = de vin*, upić się. *Se = à qu''un*, zaczepiać kogo. *S'en = à qu''un*, przypisywać komu winą — czepiać się kogo, rościć do kogo pretensye. *S'y = bien, mal*, postąpić sobie dobrze, źle. *Se = à...*, zacząć, jąć (z tryb. bezok.). *Se = de paroles avec qu''un*, skłócić się z kim, powadzić się. *Se = d'amitié pour qu''un*, polubić, pokochać kogo. *A tout =*, wszystko obliczywszy. *Au fait et au =*, gdy przyszło, gdy przyjdzie co do czego; przystąpiwszy do rzeczy. Pris, ise, *prt.* wzięty, zabrany, pojmany — oszukany, złapany. *Une taille bien prise*, kształtne ułożenie. *Il a l'air d'un premier pris*, zakłopotany.

Preneur, *s. m.* najmujący (dom i t. p.) — myśliwy na... — biorący lub używający czego wiele oddaje się w polskim w ten sposób *fm. = de café*, kawiarz. *= de tabac*, tabaczarz. *Bâtiment =*, statek który pojmał nieprzyjaciela.

Prénom, *s. m.* imie u Rzymian *np.* Cajus przed Cæsar — imie, chrzestne imie.

Prénotion, *s. f.* powierzchowna znajomość czego, wiadomość o czém.

Préoccupation, *s. f.* zajęcie się wyłączne, wyłączna myśl o czém — uprzedzenie; uprzedzenie się o czém.

Préoccuper, *v. a.* zająć, zajmować — uprzedzić, wpoić uprzedzenie. *Se =*, uprzedzić się o czém.

Préopinant, *s. m.* preopinant, poprzednio mówiący.

Préparant, *a. m. Vaisseaux =s*, naczynia wyrabiające nasienie.

Préparatif, *s. m.* przygotowanie.

Préparation, *s. f.* przygotowanie, nagotowanie się na co — urządzanie, przyrządzanie, preparacya (materyałów) — preparowanie (lekarstw i t. p.) — preparacya, lekarstwo. *= anatomique*, preparat anatomiczny.

Préparatoire, *a. d. g.* przygotowawczy. *Question =*, tortura przed sądzeniem winowajcy. *=, s. m.* wstęp.

Préparer, *v. a.* przygotować, przyrządzić — przyrządzać (materyały) — obrabiać — preparować — (lekarstwa i t. p.)gotować, przygotowywać co. *= un discours*, gotować się na mowę. *= qu''un*, gotować kogo na co, do czego. *Se =*, gotować się do czego, na co. *Voilà le beau temps, un orage qui se prépare*, zabiera się na pogodę; zbiera się, zanosi się na burzę.

Prépondérance, *s. f.* przewaga.

Prépondérant, ante, *a.* przeważający.

Préposer, *v. a.* ustanowić naczelnikiem, przełożyć kogo nad. Préposé, ée, *prt. et s.* przełożony.

Prépositif, ive, *a.* przyimkowy, przekładny, kładący się przed... *Locution =ive*, sposoby mówienia przyimkowe *np. vis-à-vis, etc.*

Préposition, *s. f.* przyimek.

Prépuce, *s. m.* napletek.

Prérogative, *s. f.* prerogatywa, przywiléj — prerogatywa, prawa służące monarszе konstytucyjnemu — dar, uposażenie.

Près, *prép.* koło, blisko, podle, obok czego, przy czém — około, niemal, blisko. *= de cent ans*, blisko sto lat. *= le...*, obok, podle czego. *Bien = de la perfection*, na ukończeniu, bliski ukończenia, końca. *Ambassadeur de France = la cour de...*, poseł francuski przy dworze... *Etre = de ses pièces*, ostatkiem gonić. *De =*, z bliska. *Se voir de =*, zajrzeć sobie w oczy; potykać się, pojedynkować się. *Tenir qu''un de =*, dawać pilne oko, niespuścić oka z kogo. *Cela le touche*

de =, to go z bliska dotyczy. *Il n'y regarde pas de si* =, nie tak bardzo mu o to idzie, nie bardzo w tém skrupulatny. = *à* =, tuż obok siebie. *A cela* =, nie zważając na to. *A cela* =, to pominąwszy, to wyjąwszy. *A la vanité*=*c'est un homme aimable*, pominąwszy próżność to człowiek z resztą miły. *A peu de chose* =, z małym wyjątkiem. *A beaucoup* =, daleko mniéj, bez porównania. *Il n'est pas à cela* =, to mu wcale nie będzie na przeszkodzie — to dla niego mała rzecz. *A peu* =, około tego, blisko. *L'à peu* =, przybliżenie.

Présage, *s. m.* wróżba, przepowiednia.

Présager, *v. a.* wróżyć, przepowiadać, zapowiadać — przeczuwać.

Presbyte, *s. et a. d. g.* widzący lepiéj z daleka jak z bliska.

Presbytéral, ale, *a.* kapłański. *Maison* =*ale*, probostwo, dom proboszcza, parafia, plebania.

Presbytère, *s. m.* kapłaństwo, stan kapłański — parafia, probostwo, plebania (dom) — rada przyboczna biskupa.

Presbytérianisme, *s. m.* presbyteryanizm: wyznanie protestanckie nieuznające władzy biskupiéj.

Presbytérien, enne, *a. et s.* presbyteryański — presbyteryanin, *s. m.* presbyteryanka *s. f.*

Prescience, *s. f.* wiedza przyszłości.

Prescriptible, *a. d. g.* mogący lub dający się przedawnić.

Prescription, *s. f.* preskrypcya, przedawnienie — przepis, nakaz. =*s médicales*, recepty lékarskie, zapisanie recepty.

Prescrire, *v. a.* przepisać, nakazać co — zapisać to a to (choremu) — przedawnić. *Se* =, przedawniać się, pójść w przedawnienie.

Préséance, *s. f.* pierwszeństwo, precedencya, pierwsze miejsce. *Avoir la* = *sur..*, trzymać krok przed kim, iść przed kim.

Présence, *s. f.* obecność, przytomność — obecność (Boga) na każdém miejscu — zamieszkanie w obwodzie sądu — obecność ciała lub cząstki ciała obcego w inném ciele. *La* = *réelle*, przytomność ciała i krwi Chrystusa Pana w eucharystyi. *Droit de* =, wynagrodzenie za każde znajdowanie się na posiedzeniu jakiego zgromadzenia. *Tant en* = *qu'absence*, w obec i zaocznie. = *d'esprit*, przytomność umysłu. *Les deux partis sont en* =, obie strony stoją na przeciw siebie.

Présent, ente, *a.* obecny, przytomny gdzie — obecny, tegoczesny, dzisiejszy — teraźniejszy (czas) — działający natychmiast (o lékarstwie i t. p.) — przytomny, obecny, stojący przed oczyma lub na myśli — przytomny, z przytomnością umysłu. *Le* =, niniejszy. *La* =*nte*, niniejszy list, pismo. *Le* = *porteur*, oddawca tego listu. *Etre tenu* = *à une assemblée*, być uważanym za obecnego na zgromadzeniu. *Participe* =, *vid.* Participe. =, *s. m.* czas teraźniejszy (w grammatyce). *A* =, teraz, obecnie. *Quant à* =, jak na ten raz, jak w téj chwili. *Jusqu'à* =, do dziś dnia. *Les mœurs d'à* =, obyczaje dzisiejsze. *De* =, na teraz, obecnie. *Pour le* =, w téj chwili, dziś.

Présent, *s. m.* podarunek, prezent — dar, podarek.

Présentable, *a. d. g.* do pokazania, z czém się można pokazać, popisać.

Présentateur, trice, *s.* prezentator; prezentatorka, *s. f.* przedstawiający do mianowania na beneficyum.

Présentation, *s. f.* okazanie (biletu, wezlu) — przedstawienie, pre-

zentowanie (kogo u dworu) — stawienie się w sądzie umocowanego od strony — przedstawienie kogo do czego, na urząd i t. p. *La = de la Vierge*, oczyszczenie Najśw. Panny, Gromnice.

Présentement, *adv.* obecnie, w téj chwili.

Présenter, *v. a.* podać, podawać — ofiarować — przedstawić kogo, co — wprowadzić gdzie — przedstawić kogo do czego (na urząd i t. p.) — wystawić, wystawiać — nadstawić (*np.* część ciała do operacyi) — przymierzyć, przykładać dla próby — przedstawiać, stawiać przed oczyma — przymierzyć broń, przytknąć ją komu do... — okazać (weksel, list). *= un accusé à la torture*, kazać wziąć na torturę (dla nastraszenia). *= à qu''un ses respects, etc.* składać, złożyć hołd, uszanowanie i t. p. *= un cheval*, wystawić konia na sprzedaż. *= la bataille*, stawić pole. *Cela présente des difficultés*, to ma niejakie trudności. *Se =*, pokazać się, stanąć przed... — przyjść (gdzie) — stawić się, stanąć — nasuwać się, nastręczać się, przychodzić na myśl — zdarzyć się, nastręczać się (o okazyi). *Se = pour une place*, starać się o miejsce. *Se = bien*, dobrze się trzymać — dobrze wpadać w oko (o gmachu i t p.) — zapowiadać co (dobrego lub złego).

Préservateur, trice, *a.* zapobiegający czemu.

Préservatif, ive, *a.* zapobiegający czemu. *=, s. m* prezerwatywa, środek zapobiegający — ochrona od...

Préserver, *v. a.* zachować, ocalić, ochronić od... *Se =*, zachować się od..., ochronić się.

Présidence, *s. f.* prezydencya, urząd prezesa, prezydenta — prezydowanie, przewodniczenie czemu, kierowanie czém.

Président, *s. m.* prezes (zgromadzenia, trybunału) — prezydujący (w radzie i t. p.) *= d'âge*, prezydujący po starszeństwie wieku. *=dente, s. f.* prezesowa, prezydentowa, żona prezesa i t. d. — prezydująca (w zgromadzeniu).

Présider, *v. a.* prezydować, być prezesem — przewodniczyć czemu, kierować czém.

Présides, *s. m. pl.* w Hiszpanii: wygnanie winowajców.

Présidial, *s. m.* dawniéj: powien trybunał sądzący ostatecznie. *=, =ale, a.* prezydyalny, wydany od prezesa lub trybunału sądzącego ostatecznie.

Présidialement, *adv.* w ostatecznéj instancyi.

Presle, *s. f. vid.* Prêle.

Présomptif, ive, *a.* domniemany. *L'héritier =*, dziedzic biorący spadek w razie beztestamentowéj śmierci — następca tronu.

Présomption, *s. f.* domniemanie — zarozumiałość, wysokie o sobie rozumienie.

Présomptueusement, *adv.* zarozumiale.

Présomptueux, euse, *a.* zarozumiały. *=, s. m.* zarozumiały o sobie.

Presque, *adv.* prawie. *On ne voit = plus*, zaledwie gdzie da się widzieć.

Presqu'île, *s. f.* półwysep.

Pressamment, *adv.* usilnie, z naleganiem.

Pressant, ante, *a.* nalegający, nastający — usilny (o prośbie i t. p.) — przekonywający, niezbity (dowód i t. p) — nagły, pilny — dojmujący (ból i t. p.).

Presse, *s. f.* ciżba, tłok, scisk — prassa, machina do sciskania czego — prassa drukarska — druk — w Anglii: branie gwałtem na majtków. *Etre en =*, być w kło-

pocie, w tarapacie. *La = y est*, mówi się o towarze pokupnym : rozrywają, cisną się do tego, tłok do tego, nie dociśnie się. *Sous =*, w druku. *Liberté de la =*, wolność druku.

Presse, *s. f.* rodzaj brzoskwini nie rumianéj któréj miękisz przystaje do pestki.

Pressentiment, *s. m.* przeczucie — domysł.

Pressentir, *v. a.* przeczuwać, przeczuć — odgadnąć, domyślić się.

Presser, *v. a.* sciskać, scisnąć — napierać, nacierać na..., dusić, przydusić *fm.* — cisnąć, przyciskać (o głodzie i t. p.)—naglić, nastawać — spieszyć, przyspieszać, naglić. *= qu'un de questions*, wypytywać się, dopytywać się. *= une maxime, une comparaison*, posuwać za daleko porównanie lub zastosowanie maxymy. *= la mesure*, pospieszać. *Se =*, cisnąć się, tłumnie się zbierać, garnąć się gdzie, tłoczyć się gdzie, około czego — spieszyć, spieszyć się, pospieszać. Pressé, ée, *prt. et a.* przyciśniony czém — pragnący usilnie — nagły, niecierpiący zwłoki (interes) — któremu pilno, spieszno — pilny (list i. t. p.). *Je suis pressé de...*, pilno mi, spieszy mi się *fm.* *Être pressé d'argent*, potrzebować pieniędzy.

Pressier, *s. m.* presser (w drukarni).

Pression, *s. f.* ciśnienie.

Pressis, *s. m.* sok z wyciskanego mięsa lub ziół.

Pressoir, *s. m.* tłokarnia, machina i miejsce do tłoczenia wina i t. p.— stępa. *L'arbre d'un =*, stępor, tłoczek.

Pressurage, *s. m.* tłoczenie (wina i t. p.) — wino wytłoczone.

Pressurer, *v. a.* wyciskać, wycisnąć, wytłoczyć, tłoczyć, wytłaczać (wino, owoce) — uciskać, tłoczyć (podatkami) — wycisnąć lub wyłudzić z kogo co.

Pressureur, *s. m.* tłokarz, robotnik w tłokarni.

Prestance, *s. f. fm.* powaga, poważna, okazała mina.

Prestant, *s. m.* główna gra w organach za którą idą inne.

Prestation, *s. f.* złożenie, oddanie — danina. *= de serment*, złożenie przysięgi. *= en nature*, danina w naturze (*np.* w snopach mówiąc o zbożu).

Preste, *a. d. g.* lekki, rzeski, zwinny—prędki (w odpowiedzi i t.p.) *=*, *adv.* szybko, zwinnie, duchem, żwawo.

Prestement, *adv.* szybko, prędko, żwawo.

Prestesse, *s. f.* szybkość, zwinność, rzeskość.

Prestige, *s. m.* czary, czarodziejstwo — urok, czar.

Prestigieux, euse, *a.* czarodziejski, pełen uroku.

Prestimonie, *s. f.* fundusz na utrzymanie duchownego bez beneficyum.

Presto, *adv. Mus.* szybko.

Prestolet, *s. m.* popina, księżyna.

Présumable, *a. d. g.* podobny do prawdy.

Présumer, *v. a.* mniemać, mieć domniemanie o czém — mieć korzystne mniemanie, dobrze trzymać o kim. Présumé, ée, *prt.* domniemany — miany, uważany za jakiego.

Présupposer, *v. a.* naprzód przypuścić.

Présupposition, *s. f.* przypuszczenie.

Présure, *s. f.* podpuszczka : kwas od którego się mléko zsiada.

Prêt, ête, *a.* gotów do czego, gotów zrobić co — gotowy, przygotowany. *Se tenir = pour...*, mieć

się na pogotowiu, być w gotowości. *Un homme qui n'est jamais* =, maruda, guzdralski, co się guzdra, ciemięga

Prêt, *s. m.* pożyczka (pożyczenie komu) — pożyczka, pożyczony pieniądz — żołd płacony z góry co dni kilka.

Prétantaine, *s. f. Courir la* =, latać, biegać, szastać się (o kobiecie).

Prétendant, ante, *s.* ubiegający się, starający się — pretendent do korony — konkurent, starający się o rękę...

Prétendre, *v. a.* ubiegać się o co — starać się — domagać się, wymagać czego — chcieć, zamyślać, zamierzać sobie co. = *que*..., utrzymywać, twierdzić — mniemać, sądzić. = *à*..., rościć sobie prawo do czego — starać się (o rękę kobiety). Prétendu, ue, *prt. a. et s.* mniemany, domniemany — udany — narzeczony, *s. m.* narzeczona, *s. f.*

Prête-nom, *s. m.* człowiek pożyczający swego imienia.

Pretentaine, *s. f. vid.* Prétantaine.

Prétentieux, euse, *a.* z pretensyami, wymuszony.

Prétention, *s. f.* roszczenie sobie praw do..., pretensya, pretensye — domaganie się.

Prêter, *v. a.* pożyczyć co komu, pożyczyć czego komu — pożyczać (komu pieniędzy) — udzielić, użyczyć. = *secours*, dopomódz, przyjść w pomoc komu. =*faveur*, popierać kogo. = *main-forte*, dać pomoc wojskową. = *la main à qu''ch*, być spólnikiem w czém. =*la main, l'épaule à qu''un*, pomódz w dźwiganiu czego, poddać na ramie i t. p. =*l'oreille*, dać ucho, skłonić ucha. = *attention*, *silence*, dać chwilę uwagi, milczenia. =*serment*, złożyć przysięgę. = *son nom*, pożyczyć swojego imienia. = *son crédit, ses amis à qu''un*, dopomódz komu swoją wziętością lub przez swoich przyjaciół. = *sa voix à qu''un*, mówić, wstawiać się za kim. = *à qu''un des discours*, *un ouvrage*, *etc.* przypisywać komu słowa, dzieło, posądzać o co. = *le flanc, le collet*, *vid.* Flanc, Collet. = *à la petite semaine*, pożyczać na lichwę. = *sur gage*, dawać pieniędzy na zastaw. =, *v. n.* dać się ciągnąć, rozciągać się (o materyi, skórze). = *au ridicule*, dawać pole do śmiechu. *Ce sujet prête beaucoup*, to przedmiot obfity, z którego się da wiele zrobić, który się da użyć. *Se* =, dać się użyć do czego. Prêté, ée, *prt.* pożyczony (komu). *C'est un prêté rendu*, to jest odwet, zapłata, piękne za nadobne.

Prêter, *s. m.* pożyczanie komu (pieniędzy).

Prétérit, *s. m.* czas przeszły (w grammatyce).

Prétérition, Prétermission, *s. f.* pominienie: figura retoryczna, kiedy mówca zapowiada że pominie jaki szczegół a jednak o nim mówi — opuszczenie w testamencie prawego dziedzica.

Préteur, *s. m.* u Rzymian: pretor: sędzia w Rzymie lub rządca prowincyi.

Prêteur, euse, *a. et s.* pożyczający, co rad pożycza komu. = *à gros interêt*, lichwiarz. *La fourmi n'est pas* =*euse*, o nielubiącym pożyczać: mrówka pożyczać nie rada.

Prétexte, *s. m.* pozór, pretext, płaszczyk *fig.* — wymówka. *Sous* = *de*.., pod pozorem, niby to, wrzekomo*. *Prendre* = *de qu''ch*, *prendre pour* = *qu''ch*, użyć za pretext, składać się tém a tém.

Prétexte, *s. et a. f.* pretexta, u Rzymian: suknia biała z purpurowym szlakiem.

Prétexter, *v. a.* użyć czego za wymówkę, składać się czém, wymawiać się — przyodziewać pozorem jakim.

Prétintaille, *s. f.* ozdoby w ząbki (na sukni) — dodatki, ozdoby poprzyczepiane.

Prétentailler, *v. a.* poobszywać suknię w ząbki.

Prétoire, *s. m.* pretorium u Rzymian: miejsce gdzie pretor sądził. *Préfet du* =, dowódzca straży cesarza w Rzymie.

Prétorien, enne, *a.* pretoryański. *Province* =*enne*, prowincya rządzona przez pretora. =, *s. m.* pretoryanin, żołnierz z gwardyi cesarza.

Prêtraille, *s. f.* księża, popi, klechy.

Prêtre, *s. m.* kapłan: stopień święcenia — ksiądz, duchowny. *Se faire* =, zostać księdzem, otrzymać w święceniu stopień kapłana.

Prêtresse, *s. f.* kapłanka, kieni.

Prêtrise, *s. f.* kapłaństwo.

Préture, *s. f.* pretura, urząd pretora w Rzymie i czas rządów jego.

Preuve, *s. f.* dowód — znak, dowód — w arytmetyce: próba. = *muette*, dowód winy oskarżonego wyciągnięty z okoliczności. *Faire* = *de...*, dać dowody czego. *Faire ses* =*s*, dać się poznać. *Faire* = *de noblesse*, wywieść się; udowodnić szlachectwo.

Preux, *a. et s. m.* waleczny, mężny, chrobry.

Prévaloir, *v. n.* przemódz, przewieść, mieć wyższość. *Se* = *de qu''ch*, korzystać z czego, użyć czego na korzyść).

Prévaricateur, *s. et a. m.* przeniewierca.

Prévarication, *s. f.* przeniewierzenie się (na urzędzie).

Prévariquer, *v. n.* przeniewierzyć się (na urzędzie).

Prévenance, *s. f.* uprzejmość, uprzedzanie kogo.

Prévenant, ante, *a.* uprzejmy, uprzedzający — uprzedzający, poprzedniczy.

Prévenir, *v. a.* uprzedzić, pierwéj przybyć przed drugim — uprzedzić kogo w czém — zająć się czém przed innemi — uprzedzić co, zapobiedz czemu — uprzedzać kogo (grzecznościami) — uprzedzić, wpoić uprzedzenie — uprzedzić kogo o czém, uwiadomić. *Se* =, uprzedzić się o czém. Prévenu, ue, *prt. et s.* uprzedzony — obwiniony, oskarżony, obżałowany*.

Préventif, ive, *a.* uprzedzający, zapobiegający (złemu), prewencyjny.

Prévention, *s. f.* uprzedzenie, uprzedzenie się mylne o czém — zapobieżenie (złemu, występkom), prewencya. = *en cour de Rome*, otrzymanie w Rzymie beneficyum przed nominacyą kollatorską.

Prévision, *s. f.* czytanie w przyszłości, wiedza jéj — przewidzenie, przepowiadanie, wróżba.

Prévoir, *v. a.* przewidzieć, przewidywać.

Prévôt, *s. m.* przełożony: tytuł dawniejszych urzędników miejskich lub ziemskich sądowych lub policyjnych. = *des marchands*, dawniéj: burmistrz (w Paryżu, Lugdunie i t. p.). = *de l'île*, dawniéj: naczelnik policyi w Paryżu. = *de l'armée; grand* - =, gewaltiger wojska. = *de salle*, profos, drugi stopniem nauczyciel fechtowania.

Prévôtal, ale, *a.* prewotalny, należący do urzędnika Prévôt.

Prévôtalement, *adv.* według juryzdykcyi prewota.

Prévôté, *s. f.* urząd i urzędowanie prewota.

PRÉVOYANCE, *s. f.* przezorność.

PRÉVOYANT, ANTE, *a.* przezorny.

PRIAPÉE, *s. f.* wiersz sprośny lub rysunki wystawiające sprośności.

PRIAPISME, *s. m.* priapizm: ustawiczna erekcya połączona z bólem.

PRIE-DIEU, *s. m.* pulpit, ławeczka do modlenia się.

PRIER, *v. a.* prosić — zaprosić — modlić się. = *qu''un de qu''ch*, prosić kogo o co. = *Dieu*, modlić się — błagać Boga. = *pour qu''un*, prosić za kim, wstawiać się, przyczyniać się. = *la Vierge*, *les saints*, modlić się do Najświętszéj Panny, do wszystkich świętych. *Se faire* =, daćsię prosić, kazać się prosić. PRIÉ, ÉE, *prt. et s.* proszony, zaproszony, wezwany — proszony (obiad i t. p., nie płacony) — zaproszony, gość. *Il est né prié*, zaproszony raz na zawsze.

PRIÈRE, *s. f.* prośba — modlitwa, modły, błaganie; wołanie (do Boga).

PRIEUR, *s. m.* przeor, przełożony (po niektórych zakonach) — przeor, tytuł godności w niektórych zgromadzeniach. *Grand-*=, wielki przeor u kawalerów maltańskich — przełożony idący zaraz po opacie (w niektórych zakonach). *Sous-*=, podprzeor.

PRIEURE, *s. f.* przeorysza, panna ksieni.

PRIEURÉ, *s. m.* przeorstwo — klasztor pod przewodnictwem przeora.

PRIMAGE, *s. m.* wynagrodzenie dawane kapitanowi okrętu handlowego po tyle a tyle od sta od ładunku.

PRIMAIRE, *a. d. g.* początkowy, pierwszego stopnia. *Assemblée* =, zgromadzenie obywateli dla wybierania wyborców. *Ecole* =, szkółka elementarna. *Instruction* =, wychowanie elementarne.

PRIMAT, *s. m.* prymas, naczelnik duchowieństwa kraju jakiego — u dzisiejszych greków: jeden z przedniejszych obywateli miasta i t. p. *Le prince* =, książe prymas.

PRIMATIAL, ALE, *a.* prymasowski.

PRIMATIE, *s. f.* prymasostwo — godność i obręb juryzdykcyi prymasa.

PRIMAUTÉ, *s. f.* przodkowanie, naczelnictwo. *Gagner qu''un de* =, uprzedzić kogo, ubiedz kogo w czém.

PRIME, *s. f.* pryma: pierwsza z godzin kanonicznych.

PRIME, *s. f.* gra w karty w któréj dają po cztéry karty — summa płacona assekurującemu za assekuracyą — wynagrodzenie zapewniane kupującemu jaki produkt krajowy i t. p. — najpierwsza pozycya (w fechtowaniu się) — kamień naśladujący drogi jaki kamień — najcieńsza wełna.

PRIME-ABORD (DE), *adv.* od pierwszego razu.

PRIMER, *v. n.* przodkować, trzymać pierwsze miejsce. =, *v. n.* iść przed kim. = *qu''un en hypothèque*, mieć hypotekę wcześniejszego zapisu niż kto.

PRIME-SAUT (DE), *adv.* od razu, nagle.

PRIME-SAUTIER, IÈRE, *a.* skory do czego, prędki, działający od razu, bez namysłu.

PRIMEVÈRE, *s. f.* pierwiosnek. =, *s. m. (vi.)* wiosna.

PRIMEUR, *s. f.* pierwsza pora owoców, jarzyn — czas zaraz po winobraniu. =s, *s f. pl.* nowalia, owoce lub jarzyny pierwszy raz dane.

PRIMICÉRIAT, *s. m.* naczelna godność w kapitule i t. p.

PRIMICIER, *s. m.* piastujący naczelną godność w kapitule.

PRIMIDI, *s. m.* pierwszy dzień dekady w kalendarzu republikanckim francuskim.

Primitif, **ive**, *a.* pierwiastkowy, pierwotny, początkowy – źródłowy — w grammatyce: pierwotny (wyraz i t. p.). *Couleurs =ives*, kolory pierwiastkowe: siedm kolorów tęczy — u malarzy pięć kolorów głównych: biały, czarny, czerwony, żółty i błękitny.

Primitivement, *adv.* pierwiastkowo, początkowo, w początkach.

Primo, *adv.* naprzód, po pierwsze, primo.

Primogéniture, *s. f.* pierworodność.

Primordial, **ale**, *a.* pierwotny, pierwiastkowy.

Prince, *s. m.* książę, książe: tytuł udzielnego pana lub tytuł nadany — władca, panujący, pan — książe, pierwszy w swoim rodzaju. *= de l'Eglise*, książe kościoła (kardynał, arcybiskup lub biskup). *=s du sang*, we Francyi: książęta krwi pochodzący z linii męskiéj domu panującego. *=s étrangers*, książęta domu panującego zagranicznego lub mający ich rangę. *= du sénat*, princeps senatus w Rzymie: senator czytany naprzód. *= de la jeunesse*, princeps juventutis, czoło młodzieży: tytuł synów cesarskich w Rzymie.

Princeps, *a. et s.* princeps: mówi się o najpierwszém od wynalezienia druku wydaniu autora jakiego.

Princerie, *s. f. vid.* **Primicériat**.

Princesse, *s. f.* księżna — księżniczka — królowa, władczyni, monarchini, pani — poufale lub z pogardą: księżniczka, jéjmość, jéjmościanka. *Amandes =s*, migdałowe drzewo bardzo kruche.

Princier, **ère**, *a.* książęcy. *=*, *s. m. vid.* **Primicier**.

Principal, **ale**, *a.* główny, naczelny. *Le = obligé*, dłużnik rzeczywisty (dla różnicy od ręczyciela). *=*, *s. m.* przedniejsza, główna część czego, rzecz najgłówniejsza – kapitał — dług pierwiastkowy. *Les = aux de la ville*, przedniejsi obywatele miasta.

Principal, *s. m.* naczelnik, po niektórych szkołach księżych.

Principalement, *adv.* głównie, szczególniéj, zwłaszcza.

Principauté, *s. f.* księstwo: tytuł książęcy — księstwo: państwo małe. *=s*, jeden z chorów hierarchii aniołów.

Principe, *s. m.* początek, źródło — pierwiastek, zasada — zasada, maxyma — podstawa. *=s*, początki, zasady w jakiéj nauce i t. p. — zasady (moralności lub polityki). *Dès le =*, od samego początku — w źródle. *Etablir, poser un =*, położyć zasadę, uważać co za zasadę. *Pétition de =*, wyłuszczenie zasad.

Principion, **Principicule**, *s. m.* książątko (z lekceważeniem).

Printanier, **ère**, *a.* wiosnowy, wiosenny. *Etoffes =ères*, materye lekkie, letnie, noszone w lecie.

Printemps, *s. m.* wiosna — rok, lato, latko, wiosna. *Au =*, na wiosnę. *Le = de nos jours*, wiosna życia naszego.

Priori (à), *adv.* a priori, według zasady stałéj i niezaprzeczonéj — na domysł, nie z doświadczenia.

Priorité, *s. f.* pierwszość, poprzedniość, bycie naprzód, na pierwszém miejscu — pierwsze miejsce.

Pris, **ise**, *prt. vid.* **Prendre**.

Prise, *s. f.* pojmanie, złapanie, schwytanie — łup, zdobycz — kłótnia, zwada — doza (lékarstwa) — niuch (tabaki). *= d'eau*, odprowadzenie wody kanałem i t. p. na jaki użytek — woda odprowadzona, kanał, łacha. *= d'armes*, wzięcie się do broni, powstanie — prezentowanie broni. *= d'habit*, ob-

łóczyny. = *de possession*, objęcie w posiadanie. = *de corps*, areszt na osobę. = *à partie*, *vid.* Partie. *Avoir* =; *trouver* = *sur qu''ch*, czepiać się, imać się, chwytać się, przylégać do. *Donner* = *sur soi*..., wystawiać się, narażać się na co; mieć słabą stronę w czém. *Cette chose est en* =, rzecz może być wzięta, zajęta. *Hors d* =, w bespiecznem miejscu. *Une chose de bonne* =, rzecz, statek lub towar który można słusznie zająć. *Lâcher* =, *vid.* Lâcher. *En venir aux* =*s*, pójść na ręce, rzucić się (jeden na drugiego). *En être aux* =*s*, walczyć, potykać się — pasować się z kim, z czém.

Prisée, *s. f.* cena kładziona przez taxatorow w licytacyi.

Priser, *v. a.* oszacować, otaxować, położyć cenę, pokłaść ceny — cenić, szacować. *Se* =, cenić się.

Priseur, *s. m.* *Commissaire*-=, taxator.

Priseur, *s. m.* tabaczarz.

Prismatique, *a. d. g.* graniastosłupowy. *Couleurs* =*s*, siedm kolorów wydawanych przez trójkątny graniastosłup.

Prisme, *s. m.* graniastosłup, pryzmat — szkło, szkiełko *fig.* *Regarder à travers un* =, patrzyć przez szkiełko *fig.* łudzić się.

Prison, *s. f.* więzienie — więzienie, uwięzienie — dom poprawy, kryminał. *Etre dans la* = *de saint Crépin*, mieć za ciasne obuwie.

Prisonnier, *s. m.* więzień. = *de guerre*, jeniec. = *d'Etat*, więzień stanu. =ère, *s. f.* kobieta zamknięta w więzieniu — branka.

Privatif, ive, *a.* oznaczający brak (o niektórych literach lub syllabach nadających wyrazom znaczenie ujemne lub przeczące).

Privation, *s. f.* strata, stracenie, postradanie czego — brak czego — niedostatek, zbywanie na pierwszych potrzebach życia. *Vivre de* =*s*, być w niedostatku.

Privativement, *adv.* = *à tout autre*, z wyłączeniem innych.

Privauté, *s. f.* poufałość, poufałe zachowanie się.

Privé, ée, *a.* prywatny — przyswojony, obłaskawiony, domowy, swojski — poufały, poddufały. *Conseil* =, przyboczna rada — tajna rada. *Sous seing* =, *vid.* Seing. *En son propre et* = *nom*, w własném imieniu i na swoją odpowiedzialność.

Privé, *s. m.* prywet, wychodek.

Privément, *adv.* poufale, podufale.

Priver, *v. a.* obrać, ogołocić z czego, pozbawić czego. *Se* =, pozbawić się — odmawiać sobie czego, żałować sobie — oswoić, przyswoić, ugłaskać, obłaskawić (zwierzę). Privé, ée, *prt.* ogołocony, pozbawiony — obrany (z rozumu).

Privilége, *s. m.* przywiléj, nadanie — przywiléj, dyplom na jaki przywiléj — szczególny dar, zaleta — wyłączne prawo. =*s*, swobody; przywileje, wolności.

Privilégié, ée, *a.* uprzywilejowany, zastrzeżony przywilejem — uposażony nad innych — mający wyłączne prawo do czego. =, *s. m.* osoba uprzywilejowana.

Prix, *s. m.* cena (towaru i t. p.) — taxa — cena, wartość — nagroda, zapłata — nagroda, premium. *Juste* =, pomierna cena. = *fait*, ostatnie słowo (w targu). *Marché à* = *fait.* przedaż ryczałtowa. *Acheter à bon* =, kupić tanio. *Vendre à non*-=, sprzedać za bezcen, za wpół darmo. *A tout* =, niech kosztuje co chce. = *fort*, = *courant*, cena towarów oznaczona w katalogach, tabellach. *Mettre la tête d'un homme à* =, naznaczyć

cenę na głowę czyją. *Cela vaut toujours son* =, to ma zawsze swoję wartość. *Au* = *de...*, kosztem czego — w porównaniu z czém. = *pour* =, mieniając jedno za drugie. *Sans* =, nieoszacowany, jedyny (człowiek, drogi kamień) — zabezcen się sprzedający. *C'est hors de* =, szalenie drogo, trzeba przeplacać. *Pour* = *de...*, w nagrodę, w zamian za co.

Probabilisme, *s. m.* probabilizm (w teologii), *vid.* Probabilité.

Probabilité, *s. f.* prawdopodobieństwo — w teologii : nauka tych co utrzymują że w moralności można się trzymać bez narażenia zbawienia duszy zasad prawdopodobnych mających pewną powagę, lubo są inne prawdopodobniejsze.

Probable, *a. d. g.* prawdopodobny, podobny do prawdy. *Opinion* =, w teologii : opinia mająca za sobą pewną powagę.

Probablement, *adv.* według wszelkiego podobieństwa do prawdy, zapewne.

Probante, *a. f.* dowodzący czego, autentyczny (akt i t. p.).

Probation, *s. f.* próba kleryków na nowicyacie.

Probatique, *a. f. Piscine* =, sadzawka w któréj obmywano ofiary do kościoła Jerozolimskiego.

Probatoire, *a. d. g.* udowodniający co.

Probe, *a. d. g.* prawy, uczciwy, nieskazitelny, sumienny.

Probité, *s. f.* prawość, uczciwość.

Problématique, *a. d. g.* zagadkowy, wątpliwy, problematyczny — dwuznaczny.

Problématiquement, *adv.* wątpliwie — dwuznacznie.

Problème, *s. m.* zagadnienie, zadanie do rozwiązania. *Cet homme est un* =, to człowiek nieodgadniony.

Proboscide, *s. f.* (*vi*), trąba (u zwierząt, owadów).

Procédé, *s. m.* postępowanie, krok, działanie — proceder (w naukach ścisłych). =*s*, *s. m. pl.* dobre zachowanie — obchodzenie się.

Procéder, *v. n.* pochodzić, brać początek od..., zabrać się — przystąpić do czego — działać sądownie — postąpić, postępować jak z kim, obejść się z kim. *Cela procède bien*, rzecz, przedmiot (w dziele), wysnuwa się, osnowany gładko. Procédé, ée, *prt. Bien jugé mal procédé*, sprawa osądzona dobrze co do rzeczy ale z pominieniem pewnych formalności.

Procédure, *s. f.* procedura, postępowanie sądowe (cywilne lub kryminalne) — akta tyczące się sprawy jakiéj.

Procès, *s. m.* proces, sprawa — akta processu, sprawy. =-*verbal*, protokół, wywód słowny. *Partager* =, dać sędziemu do wypracowania rapportu w sprawie jakiéj. *Faire le* = *à un chose*, potępiać co. *Faire le* = *à qu''un*, oskarżać, potępiać kogo — wytoczyć komu proces kryminalny.

Processif, ive, *a.* lubiący się pieniać, pieniacz; pieniaczka *s. f.*

Procession, *s. f.* processya — pochodzenie (jednego od drugiego).

Processional, *s. m.* processyonał, książeczka z modlitwami na processye.

Processionnellement, *adv.* w processyi.

Procès-verbal, *s. m. vid.* Procès.

Prochain, aine, *a.* bliski, w pobliskości będący — przyszły, nadchodzący (o terminie, czasie). *Occasion* =*aine*, okazya najbliżéj prowadząca do grzéchu. =, *s. m.* bliźni.

Prochainement, *adv.* wkrótce, niebawem, niezadługo.

PROCHE, *a. d. g.* bliski, sąsiedni, pobliski — niedalcki, bliski (czas). = *parent*, bliski krewny. =*s*, *s. m. pl.* krewni. =, *prép.* w bliskości czego. =, *adv.* blisko, niedaleko. *De* = *en* =, raz wedle razu — powoli, jedno za drugiém.

PROCHRONISME, *s. m.* prochronizm: myłka w chronologii, kiedy się wypadek położy pod datą wcześniejszą od rzeczywistéj.

PROCLAMATION, *s. f.* odezwa, proklamacya.

PROCLAMER, *v. a.* ogłosić kogo czém — głosić, sławić, ogłaszać.

PROCONSUL, *s. m.* prokonsul w Rzymie: rządca prowincyi.

PROCONSULAIRE, *a. d. g.* prokonsularny.

PROCONSULAT, *s. m.* prokonsulat, godność i urzędy prokonsula.

PROCRÉATION, *s. f.* rodzenie, płodzenie.

PROCRÉER, *v. a.* rodzić, płodzić. PROCRÉÉ, ÉE, *prt.* urodzony, spłodzony.

PROCURATEUR, *s. m.* prokurator: dawniéj urzędnik w Wenecyi i Genui.

PROCURATION, *s f.* upoważnienie dane komu, umocowanie.

PROCURER, *v. a.* otrzymać co, wystarać się czego, dostać czego komu. *Se* = *qu'ch*, dostać czego, wystarać się czego.

PROCUREUR, *s. m.* umocowany, pełnomocnik. =*-général*, prokurator generalny przy wyższym trybunale — prokurator w zakonach, pełnomocnik do spraw zakonu. =EUSE, *s. f.* żona prokuratora królewskiego. PROCURATRICE, *s. f.* umocowana upoważniona.

PRODIGALITÉ, *s. f.* rozrzutność — hojność, szczodrobliwość.

PRODIGE, *s. m.* cud, dziw.

PRODIGIEUSEMENT, *adv.* dziwnie, nadzwyczajnie.

PRODIGIEUX, EUSE, *a.* nadzwyczajny.

PRODIGUE, *a. d. g.* rozrzutny — hojny, szczodrobliwy. =, *s. m.* rozrzutnik, marnotrawca. *Enfant* =, syn rozrzutny.

PRODIGUER, *v. a.* rozrzucać, dawać, rozdawać, szafować, nieskąpić czego. = *son sang*, krew przelewać.

PRODITOIREMENT, *adv.* zdradziecko, zdradliwie.

PRODROME, *s. m.* wstęp, przemowa, część wstępna dzieła — zepsute zdrowie poprzedzające jaką chorobę.

PRODUCTEUR, *s. m.* producent, produktor. =, =TRICE, *a.* twórczy, tworzący.

PRODUCTIF, IVE, *a.* wydający płody jakie — korzystny.

PRODUCTION, *s. f.* produkcya, wydawanie płodów — wyrób, płód — przedłużenie, zbytnia długość — okazanie, złożenie aktów i t. p.

PRODUIRE, *v. a.* wydać — spłodzić — wydawać, wydać (płody) — przynosić, przynieść (korzyść i t. p.) — sprawić, zrobić — okazać, pokazać, wykazać — złożyć, zaprodukować (dowody, akta) — wprowadzić. = *des témoins*, postawić świadków. *Les parties ont été appointées à écrire, produire et contredire*, nakazane zostało stronom wyłożenie rzeczy na piśmie, zaprodukowanie dowodów za i przeciw. = *un homme dans le monde*, *à la cour*, wprowadzić kogo na świat, przedstawić u dworu. *Se* =, pokazać się — wyjść na jaw. PRODUIT, ITE, *prt.* wydany — okazany, złożony — przedstawiony, wprowadzony.

PRODUIT, *s. m.* dochód, przychód; intrata — płód, produkt ziemny i t. p. — wypadek (z działania arytmetycznego) — wyrób, produkt (chemiczny). *Acte de* =, akt którym

się zawiadamia że dowody zostały złożone u pisarza sądu.

Proéminence, *s. f.* wydatność, guz (naturalny).

Proéminent, ente, *a.* wyskakujący, wydatny.

Profanateur, *s. m.* profanujący.

Profanation, *s. f.* profanacya, zprofanowanie, zbezczeszczenie rzeczy świętych.

Profane, *a. d. g.* nieszanujący rzeczy świętych — świecki (nie należący do religii). =, *s. m.* niepoświęcony, niewtajemniczony do rzeczy świętych — nieświadomy, nieznający czego — rzecz światowa (nie święta).

Profaner, *v. a.* zprofanować, zbezcześcić — odjąć charakter świętości, pospolitować.

Profectif, ive, *a.* spadający w sukcessyi po krewnych wstępnych.

Proférer, *v. a.* wymawiać, wymówić; wydawać, wydać (głos).

Profès, *a. et s. m.* profes, czyniący śluby duchowne. =esse, *a. et s. f.* profeska.

Professer, *v. a.* wyznawać (religią, zasady jakie) — nauczać publicznie, być professorem czego — trudnić się rzemiosłem jakiem.

Professeur, *s. m.* professor — nauczyciel — trudniący się czém z professyi (nie jako amator).

Profession, *s. f.* wyznanie (publiczne), oświadczenie — śluby duchowne — stan, professya, kondycya. = *de foi*, wyznanie wiary. *Faire = de qu'ch*, wyznawać otwarcie, oświadczać — wyznawać (jaką wiarę).

Professo (ex), *adv.* ex professo, umyślnie.

Professoral, ale, *a.* professorski.

Professorat, *s. m.* professorstwo; stan, powołanie professora.

Profil, *s m.* profil: rysy twarzy widziane z boku — profil, widok miasta, gmachu z jednéj strony.

Profiler, *v. a.* odrysować co w profilu — odznaczyć, odrysować.

Profit, *s. m.* korzyść, zysk, korzyści — owoc, korzyść. =*s*, podarunki lub inne dochody służących oprócz zasług. *Faire du* =, mniéj kosztować (o rzeczach w gospodarstwie których mniéj wychodzi, które mniéj kosztują, których się mniéj wypotrzebuje). *Le pain tendre ne fait point de* =, chléb świéży daleko prędzéj wychodzi. *Tirer beaucoup de* = *de...*, skorzystać wiele z czego. *Mettre une chose à* =, użyć czego, obrócić co na korzyść, korzystać z czego. *Faites-en votre* =, zrób z tém co ci się podoba. *Une chose faite à* =; *à* = *de ménage*, rzecz lub robota trwała, materya chodziwa i t. p.

Profitable, *a. d. g.* użyteczny, korzystny.

Profiter, *v. n.* zyskać, skorzystać, zarobić, zarabiać na czém — korzystać z czego — być użytecznem, korzystném, zyskowném; wyjść na korzyść, na dobre komu — skorzystać, zrobić postęp, robić postępy — udawać się, płużyć (o bydle, urodzajach i t. p.).

Profond, onde, *a.* głęboki — zawiły, trudny, trudny do zgłębienia, niezgłębiony — głęboki, daleko sięgający; gruntowny (o umyśle i t. p.) — głęboko pomyślany — wielki, niezmierny. *Un* = *scélérat*, wielki zbrodniarz. *Nuit* =*onde*, noc głęboka. *Silence* =, głębokie, głuche milczenie. =*onde humiliation*, bolesne upokorzenie. =*onde révérence*, głębokie uszanowanie, ukłon. =, *s. m.* głębia, toń, otchłań, bezdenność.

Profondément, *adv.* głęboko. *Dormir* =, spać snem głębokim. *Versé* = *dans...*, gruntownie obe-

znauy z czém. = *affligé*, srodze strapiony.

Profondeur, *s. f.* głębokość — długość (gmachu i t. p.) — głębokość, gruntowność — głębokość (kolumny wojska). =, głębia, toń, bezdenność. *Les =s de la foi*, tajniki wiary.

Profusément, *adv.* hojnie, szczodrze — zbytkownie.

Profusion, *s. f.* szczodrobliwość, hojność — szczodry dar. *En* =, do zbytku. *A* = ; *avec* =, bez miary, nad miarę.

Progéniture, *s. f. fm.* potomstwo; konsolacya *fm.*

Prognostic, *s. m. vid.* Pronostic.

Prognostique, *a. d. g.* przepowiadający, zwiastujący.

Programme, *s. m.* program, oznajmienie.

Progrès, *s. m.* postępowanie, posuwanie się — postęp. *Faire de grands* =, posunąć się daleko — zrobić wielki postęp.

Progressif, ive, *a.* postępujący: coraz wyżéj idący, stopniowany.

Progression, *s. f.* postępowanie na przód — progressya, postęp (w matematyce).

Progressivement, *adv.* postępując stopniami.

Prohiber, *v. a.* zakazać, zabronić czego. Prohibé, ée, *prt.* zakazany. *Degré* =, stopień pokrewieństwa w którym małżeństwo jest zakazane.

Prohibitif, ive, *a.* zakazujący, zabraniający.

Prohibition, *s. f.* zakaz.

Proie, *s. f.* zdobycz — łup, zdobycz (na wojnie) — pastwa, ofiara. *Oiseau de* =, ptak drapieżny. *Devenir la=de...*, być łupem, pastwą..., być wydanym na co..., *Il est en = à la douleur, à l'insomnie*, trawi go boleść, bezsenność.

Projectile, *s. m.* pocisk. =, *a. d. g. Mouvement, force* =, siła rzutu.

Projection, *s. f.* rzut, ciskanie (pocisków, ciał) — wrzucanie do tygielka na ogniu ciała jakiego w proszku dla zwapnienia go — wystawienie ciała kulistego na płaszczyźnie.

Projecture, *s. f.* wystawa, część w budowie poziomo wystająca.

Projet, *s. m.* zamiar, plan, projekt, zamysł.

Projeter, *v. a.* zamierzać co, zamyślać — tworzyć projekta — rzucić. *Se* =, wystawać, padać o podal (o cieniu i t. p.).

Prolégomènes, *s. m. pl.* prolegomena, objaśnienia wstępne.

Prolepse, *s. f.* prolepsis: figura retoryczna kiedy mowca uprzedza zarzuty przeciwnika.

Proleptique, *a. d. g.* proleptyczny: o gorączce któréj każdy paroxyzm przypada wcześniéj niż poprzedzający.

Prolétaire, *s. m.* proletaryusz (u Rzymian, z szóstéj i ostatniéj klassy ludu ubogiéj i niepłacącéj podatków) — ubogi, bez majątku i stałego sposobu do życia.

Prolifère, *a. d. g. Bot.* wydający, wypuszczający z siebie.

Prolification, *s. f.* zapładnianie.

Prolifique, *a. d. g.* zapładniający — mający własność zapładniania.

Prolixe, *a. d. g.* rozwlekły, przewlekły.

Prolixement, *adv.* rozwlekle.

Prolixité, *s. f.* rozwlekłość.

Prologue, *s. m.* prolog, przemowa (w drammatach).

Prolongation, *s. f.* przedłużenie (terminu i t. p.).

Prolonge, *s. f.* zaprzęgi działa — jaszczyk amunicyjny.

Prolongement, *s. m.* przedłużenie.

Prolonger, *v. a.* przedłużać,

przeciągnąć, przewlekać (o czasie) — przedłużyć (linię i t. p.). = *un vaisseau*, stanąć równolegle wzdłuż do okrętu (o innym okręcie).

Promenade, *s. f.* przechadzka, spacer, przechadzanie się — przechadzka, spacer, miejsce do przechadzki.

Promener, *v. a.* prowadzić, oprowadzić, przeprowadzić. = *qu''un*, odwlekać, zwlekać kogo, odsyłać, z dnia na dzień. = *sa vue*, *ses regards*, przebiegać co okiem, prowadzić wzrok po czém, pociągnąć okiem po czém. *Se* =, przejść się, przechadzać się, spacerować, iść na spacer — snuć się, biedz, bieżéć, biegnąć. *Envoyer* = *qu''un*, wypchnąć kogo, odpędzić.

Promeneur, euse, *s.* oprowadzający, wodzący, prowadzący (kogo) — przechadzający się, spacerujący — lubiący przechadzkę.

Promenoir, *s. m.* przechadzka, spacer, miejsce do przechadzki.

Promesse, *s. f.* obietnica, przyrzeczenie — oblig, przyrzeczenie zapłacenia summy pewnéj. *Se ruiner en* =*s*, wiele obiecywać a niedotrzymywać.

Prometteur, euse, *s.* lubiący obiecywać, a mało dotrzymujący.

Promettre, *v. a.* obiecać, przyrzec, obiecywać, przyrzekać co — zapowiadać, przepowiadać — obiecywać (wiele, mało), zaręczać, ręczyć, zapewniać. *Se* =, obiecywać sobie to a to — wzajemnie sobie przyrzekać. Promis, ise, *prt.* obiecany, przyrzeczony. *La terre promise*, ziemia obiecana (dla Izraelitów). Ziemia Chananejska — ziemia obiecana, kraj płynący mlékiem i miodem.

Prominence, *s. f.* wyniosłość, wzgórze.

Prominent, ente, *a.* wyniosły, górujący, stérczący.

Prominer, *v. n.* wznosić się, stérczéć.

Promiscuité, *s. f.* zmieszanie, pomieszanie.

Promis, ise, *vid.* Promettre.

Promission, *s. f.* obiecanie. *Terre de* =, *vid. Terre* promise.

Promontoire, *s. m.* przylądek.

Promoteur, *s. m.* zawiadowca, zarządzający czém — podnieta, promotor — promotor: prokurator duchowny w kapitule i t. p.

Promotion, *s. f.* promocya, wyniesienie, posunienie na wyższy stopień — promocya, postąpienie na wyższy stopień.

Promouvoir, *v. a.* wynieść na wyższy stopień, godność.

Prompt, pte, *a.* prędki — skory, szybki — przemijający — żywy, żwawy — popędliwy, porywczy. *Avoir la main* =*pte*, być skorym do uderzenia. *Avoir l'esprit* =, prędko pojmować, mieć pojęcie bystre.

Promptement, *adv.* prędko — skoro, szybko — zaraz, natychmiast.

Promptitude, *s. f.* szybkość, żywość, żwawość, prędkość — popędliwość, porywczość. *Avec* =, prędko, zaraz.

Promulgation, *s. f.* ogłoszenie, promulgacya (ustawy i t. p.).

Promulguer, *v. a.* ogłaszać, ogłosić.

Pronaos *(os=osse)*, *s. m.* przednia część świątyni.

Pronateur, *s. m.* muskuł ręki za pośrednictwem którego dłoń obraca się na płask ku ziemi.

Pronation, *s. f.* ruch przez który dłoń obraca się na płask ku ziemi.

Prône, *s. m.* nauka, kazanie niedzielne — napomnienie. *Recommander qu''un au* =, polecić kogo modłom i miłosiernym uczynkom z ambony — naskarżyć na kogo, poskarżyć się na kogo przed jego wyższemi — ogadać kogo.

PRÔNER, v. a. mieć kazanie, naukę — chwalić, wychwalać, wynosić kogo — napominać, strofować.

PRÔNEUR, s. m. kaznodzieja — chwalca — mentor, lubiący dawać napomnienia.

PRONOM, s. m. zaimek.

PRONOMINAL, ALE, a. zaimkowy.

PRONOMINALEMENT, adv. zaimkowo.

PRONONCER, v. a. wymówić, wymawiać — wymawiać (pewnym sposobem) — powiedzieć (mowę i t. p.) mieć mowę — wyrzec, wydać wyrok, zawyrokować w czém, rozstrzygnąć co — odczytać wyrok (komu) — otworzyć zdanie — zrobić wydatném, dobrze naznaczyć. *Se* =, oświadczyć się z czém. PRONONCÉ, ÉE, wymówiony, wymawiany — wyrzeczony, miany (głos, mowa) — wyraźny, wydatny. PRONONCÉ, s. m. wyrok, decyzya odczytana.

PRONONCIATION, s. f. wymawianie, wymowa — wydanie wyroku.

PRONOSTIC, s. m. przepowiedzenie — prognostyk, przepowiednia (o przyszłości) — znak, prognostyk.

PRONOSTIQUER, v. a. przepowiedzieć, wyprorokować co — przepowiadać, prorokować.

PRONOSTIQUEUR, s. m. przepowiadacz, wróżek, prorok (mniemany).

PROPAGANDE, s. f. propaganda: zgromadzenie w Rzymie do rozprzestrzeniania wiary — propaganda: upowszechnianie zasad jakich.

PROPAGATEUR, s. m. rozprzestrzeniciel, upowszechniający.

PROPAGATION, s. f. upowszechnienie, rozprzestrzenienie — rozmnożenie (zwierząt) — rozsianie, rozsiewanie (wieści i t. p.) — rozchodzenie się (światła, dźwięków).

PROPAGER, v. a. upowszechniać — rozsiać, rozsiewać (wieści). *Se* =, upowszechniać się — rozmnażać się.

PROPENSION, s. f. skłonność do..., pociąg ku czemu.

PROPHÈTE, s. m. prorok. *C'est la loi et les* =*s*, w to wierzyć jak w Ewanielią.

PROPHÉTESSE, s. f. prorokini.

PROPHÉTIE, s. f. proroctwo — przepowiedzenie, przepowiednia.

PROPHÉTIQUE, a. d. g. prorocki — proroczy, wieszczy.

PROPHÉTIQUEMENT, adv. jak prorok, prorockim duchem

PROPHÉTISER, v. a. przepowiedzieć co, kogo — przepowiadać, prorokować.

PROPHYLACTIQUE, a. d. g. zapobiegający, zaradczy.

PROPICE, a. d. g. łaskawy, litościwy — przychylny — przyjazny, pomyślny.

PROPITIATION, s. f. ofiara błagalna.

PROPITIATOIRE, a. d. g. błagalny. =, s. m. stół złoty na arce przymierza (w Izraelu).

PROPOLIS, s. f. pierzga, ulicznik: smoła którą pszczoły zatykają szpary ulów.

PROPORTION, s. f. stosunek, proporcya — wymiar, rozmiar, miara. *A* =, *en* =; *par* =, w miarę, w stosunku, stosunkowo. *Toute* = *gardée*, biorąc stosunkowo.

PROPORTIONNALITÉ, s. f. stosunkowość, proporcyonalność.

PROPORTIONNEL, ELLE, a. stosunkowy, proporcyonalny. =ELLE, s. f. proporcyonalna (ilość). *Moyenne* =*elle*, średnia proporcyonalna.

PROPORTIONNELLEMENT, adv. proporcyonalnie (w matematyce).

PROPORTIONNÉMENT, adv. stosunkowo, w stosunku, w proporcyi.

PROPORTIONNER, v. a. zachować stosunek, zastosować co do czego. *Se* =, zastosować się, stosować się. PROPORTIONNÉ, ÉE, prt. et a. zastosowany. *Bien proportionné*, kształtny, udatny.

PROPOS, s. m. słowa, wyrazy, mo-

wa — ocza gadanina — zamysł, zamiar, myśl — postanowienie — napomykanie o czém, natrącanie czego. = *interrompu*, gadanina bez ładu i związku. *A* =, w sam czas, w samą porę, stosownie — używa się czasem przerywając przypomniawszy sobie co: ale, ale np. *A*=, *pendant qu'il m'en souvient*.., ale, ale żebym nie zapomniał. *A* = *de telle chose*, co się tycze tego... —biorąc assumpt od.. *A*=*de rièn*, o błahą rzecz, o nic. *A quel* =, skąd; z jakiego powodu. *A tout* =, byle o co — co chwila. *De* = *délibéré*, z namysłem, z umysłu. *L'à* =, *s. m.* stosowność. *Mal à* =, niestosownie—nie w porę, nie na swojém miejscu, niewcześnie, mylnie.

Proposable, *a. d. g.* który można przełożyć, przedstawić.

Proposant, *s. m.* uczeń teologii wyznania protestanckiego.

Proposant, *s. m.* kardynał w Rzymie odbierający wyznanie wiary od osób mianowanych na biskupstwo przez papieża.

Proposer, *v. a.* przełożyć, przedstawić, przekładać kogo, co komu, do czego, na co — ofiarować, dawać co. = *un prix*, *une récompense*, wyznaczyć nagrodę. = *qu''un pour modèle*, kłaść kogo za wzór, podawać na przykład. *Se* = *qu''ch*, zakładać sobie, założyć sobie co — zamierzać sobie co.

Proposition, *s. f.* zdanie — przełożenie, projekt podany — wniosek (w ciałach obradujących) — założenie (w matematyce). = *malsonnante*, opinia teologiczna zakrawająca na nieprawowierną. *Pain de* =, chleby położenia (w starym zakonie).

Propre, *a. d. g.* własny, będący własnością — właściwy, stosowny, służący wyłącznie czemu — czysty, porządny, ochędożny, chędogi, schludny — przyzwoity. = *à qu''ch*, zdatny na co, do czego; służący na..., dobry (na użytek jaki) — sposobny do.... *Le mot* =, wyraz oddający dokładnie to a to. *En ces* =*s termes*, wyrażnie, temi słowy, w te słowa. *Le jour de*..., w ten sam dzień... *Rien n'est plus* = *à*..., nic więcéj nie pomaga, nie przyczynia się do.... Propre, *s. m.* własność, właściwy przymiot — udział, właściwe. =*s*, dobra spadkowe. =*s anciens*, które już były spadkowemi u tego po którym się dziedziczy. = *naissant*, dobra nabyte dopiéro przez tego po którym się bierze spadek. *Avoir en* =, mieć na własność — posiadać własność. = *du temps*, modlitwy służące tylko pewnym dniom lub świętom.

Proprement, *adv.* właściwie, właśnie to a to — właściwie, w znaczeniu właściwém — czysto, schludnie, porządnie, chędogo — przyzwoicie. *A* = *parler*; = *parlant*, właściwie mówiąc.

Propret, ette, *a et s.* czyściutki, porządniutki.

Propreté, *s. f.* czystość, porządek, ochędóstwo.

Propréteur, *s. m.* propretor: urzędnik w dawnym Rzymie.

Propriétaire, *s. d. g.* właściciel; właścicielka, *s. f.*

Propriété, *s. f.* własność, prawo własności — własność, własne (majątek, rzecz) — posiadłość gruntowa, majątek, miano*, mienie, imiona*, — własność, przymiot — właściwość, właściwych dobór wyrażeń i t. p.

Propylées, *s. m. pl* propyleum: gmach o wielu drzwiach z kolumnami.

Prorata, *s. m.* *Au*=, w części przypadającéj na każdego.

Prorogatif, ive, *a.* odraczający.

Prorogation, s. f. odłożenie, odroczenie.

Proroger, v. a. odłożyć na inny termin, odroczyć.

Prosaïque, a. d. g. prozaiczny, właściwy prozie — prozaiczny, wcale niepoetycki.

Prosaïsme, s. m. prozaiczność, brak poezyi w wierszach.

Prosateur, s. m. prozaik, autor piszący prozą.

Proscenium (um = ome), s. m. przedunia część teatru.

Proscripteur, s. m. prześladowca, skazujący na śmierć.

Proscription, s. f. proskrypcya, wyjęcie z pod opieki prawa — wygnanie czego, zniesienie (zwyczaju i t. p.).

Proscrire, v. a. wyjąć z pod opieki prawa, prześladować proskrypcyą — wypędzić, wywołać z kraju, skazać na wygnanie — wypędzić, znieść zwyczaj i t. p. wyrzucić. Proscrit, ite, prt. et s. dotknięty lub objęty proskrypcyą — wywołany z kraju, wygnany — zaniechany, wyrzucony (o zwyczaju i t. p.) — nieprzyjemny, odrażający (o twarzy, minie).

Prose, s. f. proza, mowa wolna, nie wiązana — hymn łaciński w wierszach rymownych śpiewany w wielkie uroczystości przy mszy.

Prosecteur, s. m. prosektor: przygotowujący preparata anatomiczne.

Prosélyte, s. m. prozelita: (u żydów) bałwochwalca przyjmujący religią Izraela — nawrócony do jakiéj wiary lub nauki.

Prosélytisme, s. m. żarliwość w nawracaniu na jaką wiarę.

Prosodie, s. f. prozodya, iloczas.

Prosodique, a. d. g. iloczasowy, prozodyczny.

Prosopopée, s. f. prozopea: figura retoryczna, kiedy mówca wprowadza osobę lub rzecz jakoby przemawiającą do słuchaczów.

Prospectus (us = uce), s. m. prospekt, zapowiedzenie dzieła i t. p.

Prospère, a. d. g. pomyślny, szczęsny, błogi.

Prospérer, v. n. używać szczęścia, swobodzenia — udać się, udawać się, płużyć, iść dobrze, pójść pomyślnie, szczęścić się. *Il prospère*, wiedzie mu się, dobrze mu się powodzi, szczęści mu się, płuży mu.

Prospérité, s. f. pomyślność, szczęście, powodzenie.

Prostate, s. f. gruczoł na połączeniu pęcherza i uretru.

Prosternation, s. f. pokłon, bicie czołem.

Prosterner (se), v. pron. oddawać pokłon, padać na twarz, kłaniać się, bić czołem (komu, przed kim).

Prosthèse, s. f. dodatnia, dodanie litery na początku wyrazu — przyprawienie jakiéj części ciała.

Prostituer, v. a. wydać na nierząd, na wszeteczeństwo, puścić na frymark — dawać w płat*, haniebnie wystawiać na przedaż więcéj dającemu, frymarczyć czém. Prostitué, ée, prt. przedajny. *Une* = *ée*, s. f. nierządnica, wszetecznica.

Prostitution, s. f. nierząd, wszeteczeństwo — przedajność, frymark — w piśmie Stém: bałwochwalstwo.

Prostration, s. f. omdlenie, opadnienie z sił — *vid.* Prosternation.

Prostyle, s. m. et a. gmach mający kolumny tylko od frontu.

Protagoniste, s. m. główna osoba dramatu.

Protase, s. f. protasis: pierwsza część okresu, zdania, dramatu.

Protatique, a. d. g. będący główną osobą dramatu.

Protе, s. m. prot : kierujący robotami w drukarni — korrektor drukarni.

Protecteur, s. m. opiekun, protektor, obrońca, patron, dobroczyńca. =, a. m. protektorski, opiekujący — kardynał protektor (w Rzymie) trudniący się wyłącznie sprawami jakiego narodu. =trice, s. f. opiekunka, patronka, dobrodziejka.

Protection, s. f. opiekowanie się, protekcya, opieka — protektor, plecy fm. — godność kardynała protektora (w Rzymie).

Protectorat, s. m. protektorat, opieka — protektorat: rządy Kromwela w Anglii.

Protée, s. m. proteusz, zmieniający ustawicznie postać: co się w różne postaci przedzierżga.

Protéger, v. a. opiekować się kim, czém, mieć opiekę nad kim, — popierać kogo — osłaniać, zasłaniać przed czém, od czego. Protégé, ée, prt. et s. protegowany, kim się opiekują, kogo popierają.

Protestant, s. m. protestant, dyssydent, różnowierca, nowowierca. =, s. f. protestantka, dyssydentka. =; =ante, a. protestancki, dyssydencki.

Protestantisme, s. m. protestantyzm.

Protestation, s. f. protestacya, oświadczenie przeciw czemu — oświadczenie.

Protester, v. a. oświadczyć, wynurzyć co — zaprotestować (wexel, bilet), zadeklarować że bilet i t. p. nie został zapłacony. =, v. n. oświadczyć się przeciw czemu, protestować się.

Protêt, s. m. zaprotestowanie (wexlu, biletu): deklaracya iż wexel nie został wypłacony na terminie wskazanym.

Prothèse, s. f. vid. Prosthèse.

Protocanonique, a. d. g. protokanoniczny (o księgach z pisma Sgo uznanych za kanoniczne przed ułożeniem kanonu).

Protocole, s. m. rota, arynga, formularz — formularz tytułów i ceremonii w korrespondencyach dyplomatycznych — protokół : w dyplomacyi, narady kongresu i t. p.

Protonotaire, s. m. protonotaryusz: urzędnik kancellaryi papieskiéj.

Protosyncelle, s. m. wikaryusz patryarchy lub biskupa w kościele greckim.

Prototype, s. m. oryginał, prototyp, wzór.

Protoxyde, s. m. *Chim.* pierwszy niedokwas.

Protubérance, s. f. guz, wydatność.

Protuteur, s. m. kurator dóbr małoletniego zamieszkałego we Francyi a mającego dobra w koloniach — zastępca opiekuna.

Prou, adv dość, dosyć, dużo.

Proue, s. f. przód okrętu.

Prouesse, s. f. dowód męstwa, odwagi; czyn świetny — żartobliwie : bohatyrstwo.

Prouver, v. a. dowieść, dowodzić czego, okazać – pokazać, wykazać, dowieść. *Cela prouve que..*, to dowodzi, to służy za dowód że...

Provéditeur, s. m. prowedytor: dawniéj urzędnik w Wenecyi.

Provenance, s. f. płody, produkta.

Provenant, ante, a pochodzący skąd.

Provende, s. f. zapas żywności, prowiant — obrok dla owiec z owsa, grochu i t. p.

Provenir, v. n. pochodzić skąd.

Proverbe, s. m. przysłowie — przypowieść. = *dramatique*, sztuczka teatralna oparta na jakiém przysłowiu.

Proverbial, ale, *a.* przysłowiowy, który poszedł w przysłowie.

Proverbialement, *adv.* przysłowiowo.

Providence, *s. f.* opatrzność, opatrzność boska.

Providentiel, elle, *a.* powołany wyrokami opatrzności do jakich celów.

Provignement, *s. m.* rozmnożenie winnéj latorośli kładąc ku ziemi młode kły.

Provigner, *v. a.* rozmnażać winną latorośl kładąc ku ziemi młode kły. =, *v. n.* rozmnażać się.

Provin, *s. m.* szczep młody.

Province, *s. f.* prowincya, kraj, część państwa — prowincya (nie stolica) — prowincya : okręg ulegający prowincyałowi. *En* =, na prowincyi — na prowincyą. *De* =, prowincyonalny.

Provincial, ale, *a.* prowincyonalny. *Air* =, *manières* =*ales*, ułożenie wieśniackie, parafiańskie. =, *s. m.* parafianin, człowiek z prowincyi — prowincyał : naczelnik wszystkich klasztorów jednego zakonu w całym kraju.

Provincialat, *s. m.* prowincyalstwo : urząd prowincyała.

Proviseur, *s. m.* zawiadowca szkoły lub bractwa.

Provision, *s. f.* zapas (żywności, amunicyi) — zasób, zapas — rzecz przysądzona stronie tymczasowo, przed wyrokiem stanowczym. =*s*, *pl.* dyplom na beneficyum i t. p. = *destruction; = profusion,* zbytnie zapasy narażają często na szkody. *Faire ses* =*s*, porobić zapasy, zaopatrzyć się. = *d'une lettre de change,* summa na zapłacenie wexlu. *Par* =, tymczasowie, tymczasem.

Provisionnel, elle, *a.* tymczasowy.

Provisionnellement, *adv.* tymczasowie.

Provisoire, *a. d. g.* tymczasowy. *Matière* =, kwestye nagłe, niecierpiące zwłoki. *Demande* =, prośba o śpieszne przysądzenie czego. *Gouvernement* =, rząd tymczasowy.

Provisoirement, *adv.* tymczasowo — tymczasem.

Provisorat, *s. m.* prowizorat, urząd prowizora.

Provisorerie, *s. f.* prowizorya po klasztorach.

Provocateur, *s. m.* napastnik. =; =trice, *a.* napastniczy, zaczepny, wyzywający.

Provocation, *s. f.* napaść, wyzwanie, zaczepka *a. Agent* =, podszczuwacz.

Provoquer, *v. a.* wyzwać, wyzywać — pobudzać, obudzać — wzbudzić, sprowadzać co, sprawiać.

Proxenète, *s. m.* stręczyciel, rajfur, faktor (pogardliwie).

Proximité, *s. f.* sąsiedztwo, bliskość — pokrewieństwo.

Prude, *a. d. g.* udanéj moralności. =, *s. f.* kobieta chcąca uchodzić za cnotliwą, wstrętna niedajka.

Prudemment, *adv.* roztropnie, przezornie.

Prudence, *s. f.* roztropność, przezorność.

Prudent, ente, *a.* roztropny, przezorny.

Pruderie, *s. f.* udana cnota, fałszywa skromność.

Prud'homie, *s. f (vi.)* prawość, uczciwość.

Prud'homme, *s. m.* biegły, znawca (w jakiém rzemiośle) — *(vi.)* prawy, uczciwy.

Prune, *s. f.* śliwka : owoc. *Pour des* = *s.* za nic, za darmo.

Pruneau, *s. m.* śliwka suszona, *C'est un petit* =*; un* = *relavé*, kobieta smagławéj płci.

Prunelaie, *s. f.* sad śliw.

Prunelle, *s. f.* tarka: owoc tarniny.

Prunelle, *s. f.* źrenica. *Jouer de la* = strzélać oczyma. *Conserver qu''ch comme la* = *de ses yeux*, strzédz czego jak oka w głowie.

Prunelle, *s. f.* rodzaj materyi wełnianéj.

Prunellier, *s. m.* tarnina: drzewko.

Prunier, *s. m.* śliwka, śliwa: drzewo.

Prurigineux, euse, *a.* świerzbiący, swędzący.

Prurit, *s. m.* świerzbienie, swędzenie.

Prussique, *a. m. Acide* =, kwas pruski

Prytane, *s. m.* nazwisko urzędników w starożytnéj Grecyi.

Prytanée, *s. m.* prytaneum, w starożytnéj Grecyi: gmach przeznaczony na mieszkanie prytanów lub przytułek mężów zasłużonych krajowi.

Psallette, *s. f.* miejsce ćwiczeń dla dzieci przeznaczonych do śpiewania na chórze.

Psalmiste, *s. m.* psalmista pański: Król Dawid.

Psalmodie, *s. f.* psalmodya, śpiewanie psalmów — czytanie jednym głosem czego.

Psalmodier, *v. n.* śpiewać psalmy nabożne pieśni — czytać jednostajnym głosem — nócić.

Psaltérion, *s. m.* psałteryon: instrument muzyczny o strónach.

Psaume, *s m.* psalm.

Psautier, *s. m.* psałterz.

Pseudo, wyraz grecki kładziony na początku wielu imion dla oznaczenia że nazwanie jest nie dokładne lub fałszywe. np. *Pseudo-prophète*, fałszywy prorok.

Pseudonyme, *a. et s. d. g.* pseudonym, autor piszący pod zmyślonem imieniem.

Psora, Psore, *s. m.* świerzba.

Psorique, *a. d. g.* świerzbowy — dobry od świerzby, na świerzbę.

Psychologie, *s. f.* psychologia: nauka o duszy i jéj władzach.

Psychologique, *a. d. g.* psychologiczny.

Psychologiste, Psychologue, *s. m.* psycholog, trudniący się psychologją — znający serce ludzkie.

Psylle, *s. m.* wieszczek przyswajający węże i igrający z niemi.

Ptyalisme, *s. m.* ustawiczne plucie, charkanie.

Puamment, *adv.* smrodliwie. *Mentir* =, bezczelnie kłamać.

Puant, ante, *a.* śmierdzący, smrodliwy, cuchnący. *Menteur* =, bezczelny kłamca.

Puanteur, *s. m.* smród, fetor — smrodliwość, cuchnienie.

Pubère, *a. et s. d. g.* dojrzały, dorosły (zdolny do zamęścia).

Puberté, *s. f.* dojrzałość, wiek sposobny do zamęścia.

Pubescent, ente, *a. Bot.* dojrzewający.

Pubien, enne, *a. Anat.* należący do kości wstydliwéj.

Pubis, *s. m.* kość wstydliwa, wydatność przy częściach wstydliwych zarastająca.

Public, ique, *a.* publiczny, powszechny, ogólny, pospolity, tyczący się wszystkich — publiczny, spólny wszystkim — publiczny, otwarty, jawny. *La partie* =, urzędnik przemawiający w interesie społeczeństwa. *Droit* =, prawo publiczne (traktujące o konstytucyach państw). =, *s. m.* publiczność, powszechność. *En* =, w obec wszystkich.

Publicain, aine, *a.* u Rzymian: dzierżawca dochodów publicznych — poborca, zdzierca.

Publication, *s. f.* ogłoszenie, obwieszczenie czego — wydanie na

Proverbial, ale, *a.* przysłowiowy, który poszedł w przysłowie.

Proverbialement, *adv.* przysłowiowo.

Providence, *s. f.* opatrzność, opatrzność boska.

Providentiel, elle, *a.* powołany wyrokami opatrzności do jakich celów.

Provignement, *s. m.* rozmnożenie winnéj latorośli kładąc ku ziemi młode kły.

Provigner, *v. a.* rozmnażać winną latorośl kładąc ku ziemi młode kły. =, *v. n.* rozmnażać się.

Provin, *s. m.* szczep młody.

Province, *s. f.* prowincya, kraj, część państwa — prowincya (nie stolica) — prowincya : okręg ulegający prowincyałowi. *En* =, na prowincyi — na prowincyą. *De* =, prowincyonalny.

Provincial, ale, *a.* prowincyonalny. *Air* =, *manières* = *ales*, ułożenie wieśniackie, parafiańskie. =, *s. m.* parafianin, człowiek z prowincyi — prowincyał : naczelnik wszystkich klasztorów jednego zakonu w całym kraju.

Provincialat, *s. m.* prowincyalstwo : urząd prowincyała.

Proviseur, *s. m.* zawiadowca szkoły lub bractwa.

Provision, *s. f.* zapas (żywności, amunicyi) — zasób, zapas — rzecz przysądzona stronie tymczasowo, przed wyrokiem stanowczym. =*s*, *pl.* dyplom na beneficyum i t. p. = *destination*; = *profusion*, zbytnie ...

Provisoire, *a. d. g.* tymczasowy. *Matière* =, kwestye nagłe, niecierpiące zwłoki. *Demande* =, prośba o śpieszne przysądzenie czego. *Gouvernement* =, rząd tymczasowy.

Provisoirement, *adv.* tymczasowo — tymczasem.

Provisorat, *s. m.* prowizorat, urząd prowizora.

Provisorerie, *s. f.* prowizorya po klasztorach.

Provocateur, *s. m.* napastnik. =, =trice, *a.* napastniczy, zaczepny, wyzywający.

Provocation, *s. f.* napaść, wyzwanie, zaczepka *a.* *Agent* =, podszczuwacz.

Provoquer, *v. a.* wyzwać, wzywać — pobudzać, obudzać — wzbudzić, sprowadzać co, sprawiać.

Proxénète, *s. m.* stręczyciel, rajfur, faktor (pogardliwie).

Proximité, *s. f.* sąsiedztwo, bliskość — pokrewieństwo.

Prude, *a. d. g.* udanéj moralności. =, *s. f.* kobieta chcąca uchodzić za cnotliwą, wstrętna niedajka.

Prudemment, *adv.* roztropnie, przezornie.

Prudence, *s. f.* roztropność, przezorność.

Prudent, ente, *a.* roztropny, przezorny.

Pruderie, *s. f.* udana cnota, fałszywa skromność.

Prud'homie, *s. f* (*vi.*) prawość uczciwość.

Prud'homme, *s. m.* biegły, znawca (w jakiéj ...) — ...

…ność — u-

…należący do
…źrenicowy
… macicy).
…małoletniość

…sierota (w opie-

…ojca.
…lpit.
…sty, niemiesza-
…y, niezepsuty —
…lany niczém —
…zasępiony, pogo-
… czyste pole bez
…owéj. *Vierge très-*
…czysta (o Najśw.
…*matiques* = *s*, ma-
…(nie zastosowana).
…m duch bez wzglę-
… = *et simple*, prosty
…dnych warunków lub
…*En* = *don*, w podo-
…dnych warunków). *A*
… zupełnie.
…m. część dachówki nie-
…ówką poprzedzającą.
… *f*. zupa z roztartego
…ewicy i t. p., famułka.
… zupa grochowa. = *de*
…ęzyna rozgotowana.
…, *adv*. czysto, w czy-
…sto, bez żadnéj miesza-
…u — prosto, czysto.
… *s*. *f*. czystość. *La* = *du*
… czysty, nieskażony.
…, IVE, *a*. czyszczący,
… przeczyszczenie. =, *s*. *m*.
… na przeczyszczenie.
…ON, *s*. *f*. przeczyszczenie,
… — lékarstwo na przeczy-
… = *canonique*, oczyszcze-
…zed władzą duchowną we-
…pisu kanonów. = *vulgaire*,
…le się przez próbę ognia,
…jedynku i t. p. = *s mens-*
…regularność miesięczna.

Proche, *a. d. g.* bliski, sąsiedni, pobliski — niedalecki, bliski (czas). = *parent*, bliski krewny. =*s*, *s. m. pl.* krewni. =, *prép.* w bliskości czego. =, *adv.* blisko, niedaleko. *De* = *en* =, raz wedle razu — powoli, jedno za drugiém.

Prochronisme, *s. m.* prochronizm: mylka w chronologii, kiedy się wypadek położy pod datą wcześniejszą od rzeczywistéj.

Proclamation, *s. f.* odezwa, proklamacya.

Proclamer, *v. a.* ogłosić kogo czém — głosić, sławić, ogłaszać.

Proconsul, *s. m.* prokonsul w Rzymie : rządca prowincyi.

Proconsulaire, *a. d. g.* prokonsularny.

Proconsulat, *s. m.* prokonsulat, godność i urzędy prokonsula.

Procréation, *s. f.* rodzenie, płodzenie.

Procréer, *v. a.* rodzić, płodzić. **Procréé**, **ée**, *prt.* urodzony, spłodzony.

Procurateur, *s. m.* prokurator : dawniéj urzędnik w Wenecyi i Genui.

Procuration, *s f.* upoważnienie dane komu, umocowanie.

Procurer, *v. a.* otrzymać co, wystarać się czego, dostać czego komu. *Se* = *qu''ch*, dostać czego, wystarać się czego.

Procureur, *s. m.* umocowany, pełnomocnik. =-*général*, prokurator generalny przy wyższym trybunale — prokurator w zakonach, pełnomocnik do spraw zakonu. =**euse**, *s. f.* żona prokuratora królewskiego. **Procuratrice**, *s. f.* umocowana upoważniona.

Prodigalité, *s. f.* rozrzutność — hojność, szczodrobliwość.

Prodige, *s. m.* cud, dziw.

Prodigieusement, *adv.* dziwnie, nadzwyczajnie.

Prodigieux, **euse**, *a.* nadzwyczajny.

Prodigue, *a. d. g.* rozrzutny — hojny, szczodrobliwy. =, *s. m.* rozrzutnik, marnotrawca. *Enfant* =, syn rozrzutny.

Prodiguer, *v. a.* rozrzucać, dawać, rozdawać, szafować, nieskąpić czego. = *son sang*, krew przelewać.

Proditoirement, *adv.* zdradziecko, zdradliwie.

Prodrome, *s. m.* wstęp, przemowa, część wstępna dzieła — zepsute zdrowie poprzedzające jaką chorobę.

Producteur, *s. m.* producent, produktor. =, =**trice**, *a.* twórczy, tworzący.

Productif, **ive**, *a.* wydający płody jakie — korzystny.

Production, *s. f.* produkcya, wydawanie płodów — wyrób, płód — przedłużenie, zbytnia długość — okazanie, złożenie aktów i t. p.

Produire, *v. a.* wydać — spłodzić — wydawać, wydać (płody) — przynosić, przynieść (korzyść i t. p.) — sprawić, zrobić — okazać, pokazać, wykazać — złożyć, zaprodukować (dowody, akta) — wprowadzić. = *des témoins*, postawić świadków. *Les parties ont été appointées à écrire, produire et contredire*, nakazane zostało stronom wyłożenie rzeczy na piśmie, zaprodukowanie dowodów za i przeciw. = *un homme dans le monde*, *à la cour*, wprowadzić kogo na świat, przedstawić u dworu. *Se* =, pokazać się — wyjść na jaw. **Produit**, **ite**, *prt.* wydany — okazany, złożony — przedstawiony, wprowadzony.

Produit, *s. m.* dochód, przychód; intrata — płód, produkt ziemny i t. p. — wypadek (z działania arytmetycznego) — wyrób, produkt (chemiczny). *Acte de* =, akt którym

się zawiadamia że dowody zostały złożone u pisarza sądu.

PROÉMINENCE, *s. f.* wydatność, guz (naturalny).

PROÉMINENT, ENTE, *a.* wyskakujący, wydatny.

PROFANATEUR, *s. m.* profanujący.

PROFANATION, *s. f.* profanacya, zprofanowanie, zbezczeszczenie rzeczy świętych.

PROFANE, *a. d. g.* nieszanujący rzeczy świętych — świecki (nie należący do religii). =, *s. m.* niepoświęcony, niewtajemniczony do rzeczy świętych — nieświadomy, nieznający czego — rzecz światowa (nie święta).

PROFANER, *v. a.* zprofanować, zbezcześcić — odjąć charakter świętości, pospolitować.

PROFECTIF, IVE, *a.* spadający w sukcessyi po krewnych wstępnych.

PROFÉRER, *v. a.* wymawiać, wymówić; wydawać, wydać (głos).

PROFÈS, *a. et s. m.* profes, czyniący śluby duchowne. =ESSE, *a. et s. f.* profeska.

PROFESSER, *v. a.* wyznawać (religią, zasady jakie) — nauczać publicznie, być professorem czego — trudnić się rzemiosłem jakiem.

PROFESSEUR, *s. m.* professor — nauczyciel — trudniący się czém z professyi (nie jako amator).

PROFESSION, *s. f.* wyznanie (publiczne), oświadczenie — śluby duchowne — stan, professya, kondycya. = *de foi*, wyznanie wiary. *Faire = de qu'ch*, wyznawać otwarcie, oświadczać — wyznawać (jaką wiarę).

PROFESSO (EX), *adv.* ex professo, umyślnie.

PROFESSORAL, ALE, *a.* professorski.

PROFESSORAT, *s. m.* professorstwo; stan, powołanie professora.

PROFIL, *s. m.* profil: rysy twarzy widziane z boku — profil, widok miasta, gmachu z jednéj strony.

PROFILER, *v. a.* odrysować co w profilu — odznaczyć, odrysować.

PROFIT, *s. m.* korzyść, zysk, korzyści — owoc, korzyść. =*s*, podarunki lub inne dochody służących oprócz zasług. *Faire du* =, mniéj kosztować (o rzeczach w gospodarstwie których mniéj wychodzi, które mniéj kosztują, których się mniéj wypotrzebuje). *Le pain tendre ne fait point de* =, chléb świéży daleko prędzéj wychodzi. *Tirer beaucoup de = de...*, skorzystać wiele z czego. *Mettre une chose à* =, użyć czego, obrócić co na korzyść, korzystać z czego. *Faites-en votre* =, zrób z tém co ci się podoba. *Une chose faite à* =; *à = de ménage*, rzecz lub robota trwała, materya chodziwa i t. p.

PROFITABLE, *a. d. g.* użyteczny, korzystny.

PROFITER, *v. n.* zyskać, skorzystać, zarobić, zarabiać na czém — korzystać z czego — być użytecznėm, korzystném, zyskownėm; wyjść na korzyść, na dobre komu — skorzystać, zrobić postęp, robić postępy — udawać się, płużyć (o bydle, urodzajach i t. p.).

PROFOND, ONDE, *a.* głęboki — zawiły, trudny, trudny do zgłębienia, niezgłębiony — głęboki, daleko sięgający; gruntowny (o umyśle i t. p.) — głęboko pomyślany — wielki, niezmierny. *Un = scélérat*, wielki zbrodniarz. *Nuit =onde*, noc głęboka. *Silence* =, głębokie, głuche milczenie. *=onde humiliation*, bolesne upokorzenie. *=onde révérence*, głębokie uszanowanie, ukłon. =, *s. m.* głębia, toń, otchłań, bezdenność.

PROFONDÉMENT, *adv.* głęboko. *Dormir* =, spać snem głębokim. *Versé = dans...*, gruntownie obe-

znuy z czém. = *affligé*, srodze strapiony.

PROFONDEUR, *s. f.* głębokość — długość (gmachu i t. p.) — głębokość, gruntowność — głębokość (kolumny wojska). =, głębia, toń, bezdenność. *Les =s de la foi*, tajniki wiary.

PROFUSÉMENT, *adv.* hojnie, szczodrze — zbytkownie.

PROFUSION, *s. f.* szczodrobliwość, hojność — szczodry dar. *En* =, do zbytku. *A* = ; *avec* =, bez miary, nad miarę.

PROGÉNITURE, *s. f. fm.* potomstwo; konsolacya *fm.*

PROGNOSTIC, *s. m. vid.* PRONOSTIC.

PROGNOSTIQUE, *a. d. g.* przepowiadający, zwiastujący.

PROGRAMME, *s. m.* program, oznajmienie.

PROGRÈS, *s. m.* postępowanie, posuwanie się — postęp. *Faire de grands* =, posunąć się daleko — zrobić wielki postęp.

PROGRESSIF, IVE, *a.* postępujący: coraz wyżéj idący, stopniowany.

PROGRESSION, *s. f.* postępowanie na przód — progressya, postęp (w matematyce).

PROGRESSIVEMENT, *adv.* postępując stopniami.

PROHIBER, *v. a.* zakazać, zabronić czego. PROHIBÉ, ÉE, *prt.* zakazany. *Degré* =, stopień pokrewieństwa w którym małżeństwo jest zakazane.

PROHIBITIF, IVE, *a.* zakazujący, zabraniający.

PROHIBITION, *s. f.* zakaz.

PROIE, *s. f.* zdobycz — łup, zdobycz (na wojnie) — pastwa, ofiara. *Oiseau de* =, ptak drapieżny. *Devenir la=de...*, być łupem, pastwą..., być wydanym na co..., *Il est en = à la douleur, à l'insomnie*, trawi go boleść, bezsenność.

PROJECTILE, *s. m.* pocisk. =, *a. d. g. Mouvement, force* =, siła rzutu.

PROJECTION, *s. f.* rzut, ciskanie (pocisków, ciał) — wrzucanie do tygielka na ogniu ciała jakiego w proszku dla zwapnienia go — wystawienie ciała kulistego na płaszczyźnie.

PROJECTURE, *s. f.* wystawa, część w budowie poziomo wystająca.

PROJET, *s. m.* zamiar, plan, projekt, zamysł.

PROJETER, *v. a.* zamierzać co, zamyślać — tworzyć projekta — rzucić. *Se* =, wystawać, padać o podal (o cieniu i t. p.).

PROLÉGOMÈNES, *s. m. pl.* prolegomena, objaśnienia wstępne.

PROLEPSE, *s. f.* prolepsis: figura retoryczna kiedy mowca uprzedza zarzuty przeciwnika.

PROLEPTIQUE, *a. d. g.* proleptyczny: o gorączce któréj każdy paroxyzm przypada wcześniéj niż poprzedzający.

PROLÉTAIRE, *s. m.* proletaryusz (u Rzymian, z szóstéj i ostatniéj klasy ludu ubogiéj i niepłacącéj podatków) — ubogi, bez majątku i stałego sposobu do życia.

PROLIFÈRE, *a. d. g. Bot.* wydający, wypuszczający z siebie.

PROLIFICATION, *s. f.* zapładnianie.

PROLIFIQUE, *a. d. g.* zapładniający — mający własność zapładniania.

PROLIXE, *a. d. g.* rozwlekły, przewlekły.

PROLIXEMENT, *adv.* rozwlekle.

PROLIXITÉ, *s. f.* rozwlekłość.

PROLOGUE, *s. m.* prolog, przemowa (w dramatach).

PROLONGATION, *s. f.* przedłużenie (terminu i t. p.).

PROLONGE, *s. f.* zaprzęgi działa — jaszczyk amunicyjny.

PROLONGEMENT, *s. m.* przedłużenie.

PROLONGER, *v. a.* przedłużać,

przeciągać, przewlekać (o czasie) — przedłużyć (linię i t. p.). = *un vaisseau*, stanąć równolegle wzdłuż do okrętu (o innym okręcie).

PROMENADE, *s. f.* przechadzka, spacer, przechadzanie się — przechadzka, spacer, miejsce do przechadzki.

PROMENER, *v. a.* prowadzić, oprowadzić, przeprowadzić. = *qu'un*, odwlekać, zwlekać kogo, odsyłać, z dnia na dzień. = *sa vue*, *ses regards*, przebiegać co okiem, prowadzić wzrok po czém, pociągnąć okiem po czém. *Se* =, przejść się, przechadzać się, spacerować, iść na spacer — sunć się, biedz, bieżéć, biegnąć. *Envoyer* = *qu'un*, wypchnąć kogo, odpędzić.

PROMENEUR, EUSE, *s.* oprowadzający, wodzący, prowadzący (kogo) — przechadzający się, spacerujący — lubiący przechadzkę.

PROMENOIR, *s. m.* przechadzka, spacer, miejsce do przechadzki.

PROMESSE, *s. f.* obietnica, przyrzeczenie — oblig. przyrzeczenie zapłacenia summy pewnéj. *Se ruiner en* =*s*, wiele obiecywać a niedotrzymywać.

PROMETTEUR, EUSE, *s.* lubiący obiecywać, a mało dotrzymujący.

PROMETTRE, *v. a.* obiecać, przyrzec, obiecywać, przyrzekać co — zapowiadać, przepowiadać — obiecywać (wiele, mało), zaręczać, ręczyć, zapewniać. *Se* =, obiecywać sobie to a to — wzajemnie sobie przyrzekać. PROMIS, ISE, *prt.* obiecany, przyrzeczony. *La terre promise*, ziemia obiecana (dla Izraelitów). Ziemia Chananejska — ziemia obiecana, kraj płynący mlékiem i miodem.

PROMINENCE, *s. f.* wyniosłość, wzgórze.

PROMINENT, ENTE, *a.* wyniosły, górujący, stérczący.

PROMINER, *v. n.* wznosić się, stérczéć.

PROMISCUITÉ, *s. f.* zmieszanie, pomieszanie.

PROMIS, ISE, *vid.* PROMETTRE.

PROMISSION, *s. f.* obiecanie. *Terre de* =, *vid. Terre* PROMISE.

PROMONTOIRE, *s. m.* przylądek.

PROMOTEUR, *s. m.* zawiadowca, zarządzający czém — podnieta, promotor — promotor: prokurator duchowny w kapitule i t. p.

PROMOTION, *s. f.* promocya, wyniesienie, posunienie na wyższy stopień — promocya, postąpienie na wyższy stopień.

PROMOUVOIR, *v. a.* wynieść na wyższy stopień, godność.

PROMPT, PTE, *a.* prędki — skory, szybki — przemijający — żywy, żwawy — popędliwy, porywczy. *Avoir la main* =*pte*, być skorym do uderzenia. *Avoir l'esprit* =, prędko pojmować, mieć pojęcie bystre.

PROMPTEMENT, *adv.* prędko — skoro, szybko — zaraz, natychmiast.

PROMPTITUDE, *s. f.* szybkość, żywość, żwawość, prędkość — popędliwość, porywczość. *Avec* =, prędko, zaraz.

PROMULGATION, *s. f.* ogłoszenie, promulgacya (ustawy i t. p.).

PROMULGUER, *v. a.* ogłaszać, ogłosić.

PRONAOS *(os=osse)*, *s. m.* przednia część świątyni.

PRONATEUR, *s. m.* muszkuł ręki za pośrednictwem którego dłoń obraca się na płask ku ziemi.

PRONATION, *s. f.* ruch przez który dłoń obraca się na płask ku ziemi.

PRÔNE, *s. m.* nauka, kazanie niedzielne — napomnienie. *Recommander qu'un au* =, polecić kogo modłom i miłosiernym uczynkom z ambony — naskarżyć na kogo, poskarżyć się na kogo przed jego wyższemi — ogadać kogo.

PRÔNER, *v. a.* mieć kazanie, naukę — chwalić, wychwalać, wynosić kogo — napominać, strofować.

PRÔNEUR, *s. m.* kaznodzieja — chwalca — mentor, lubiący dawać napomnienia.

PRONOM, *s. m.* zaimek.

PRONOMINAL, ALE, *a.* zaimkowy.

PRONOMINALEMENT, *adv.* zaimkowo.

PRONONCER, *v. a.* wymówić, wymawiać — wymawiać (pewnym sposobem) — powiedzieć (mowę i t. p.) mieć mowę — wyrzec, wydać wyrok, zawyrokować w czém, rozstrzygnąć co — odczytać wyrok (komu) — otworzyć zdanie — zrobić wydatném, dobrze naznaczyć. *Se* =, oświadczyć się z czém. PRONONCÉ, ÉE, wymówiony, wymawiany — wyrzeczony, miany (głos, mowa) — wyraźny, wydatny. PRONONCÉ, *s. m.* wyrok, decyzya odczytana.

PRONONCIATION, *s. f.* wymawianie, wymowa — wydanie wyroku.

PRONOSTIC, *s. m.* przepowiedzenie — prognostyk, przepowiednia (o przyszłości) — znak, prognostyk.

PRONOSTIQUER, *v. a.* przepowiedzieć, wyprorokować co — przepowiadać, prorokować.

PRONOSTIQUEUR, *s. m.* przepowiadacz, wróżek, prorok (mniemany).

PROPAGANDE, *s. f.* propaganda: zgromadzenie w Rzymie do rozprzestrzeniania wiary — propaganda: upowszechnianie zasad jakich.

PROPAGATEUR, *s. m.* rozprzestrzeniciel, upowszechniający.

PROPAGATION, *s. f.* upowszechnienie, rozprzestrzenienie — rozmnożenie (źwierząt) — rozsianie, rozsiewanie (wieści i t. p.) — rozchodzenie się (światła, dźwięków).

PROPAGER, *v. a.* upowszechniać — rozsiać, rozsiewać (wieści). *Se* =, upowszechniać się — rozmnażać się.

PROPENSION, *s. f.* skłonność do..., pociąg ku czemu.

PROPHÈTE, *s. m.* prorok. *C'est la loi et les* =*s*, w to wierzyć jak w Ewanielią.

PROPHÉTESSE, *s. f.* prorokini.

PROPHÉTIE, *s. f.* proroctwo — przepowiedzenie, przepowiednia.

PROPHÉTIQUE, *a. d. g.* prorocki — proroczy, wieszczy.

PROPHÉTIQUEMENT, *adv.* jak prorok, prorockim duchem

PROPHÉTISER, *v. a.* przepowiedzieć co, kogo — przepowiadać, prorokować.

PROPHYLACTIQUE, *a. d. g.* zapobiegający, zaradczy.

PROPICE, *a. d. g.* łaskawy, litościwy — przychylny — przyjazny, pomyślny.

PROPITIATION, *s. f.* ofiara błagalna.

PROPITIATOIRE, *a. d. g.* błagalny. =, *s. m.* stół złoty na arce przymierza (w Izraelu).

PROPOLIS, *s. f.* pierzga, uliczník: smoła którą pszczoły zatykają szpary ulów.

PROPORTION, *s. f.* stosunek, proporcya — wymiar, rozmiar, miara. *A* =, *en* =; *par* =, w miarę, w stosunku, stosunkowo. *Toute* = *gardée*, biorąc stosunkowo.

PROPORTIONNALITÉ, *s. f.* stosunkowość, proporcyonalność.

PROPORTIONNEL, ELLE, *a.* stosunkowy, proporcyonalny. =ELLE, *s. f.* proporcyonalna (ilość). *Moyenne* =*elle*, średnia proporcyonalna.

PROPORTIONNELLEMENT, *adv.* proporcyonalnie (w matematyce).

PROPORTIONNÉMENT, *adv.* stosunkowo, w stosunku, w proporcyi.

PROPORTIONNER, *v. a.* zachować stosunek, zastosować co do czego. *Se* =, zastosować się, stosować się. PROPORTIONNÉ, ÉE, *prt. et a.* zastosowany. *Bien proportionné*, kształtny, udatny.

PROPOS, *s. m.* słowa, wyrazy, mo-

wa — ozcza gadanina — zamysł, zamiar, myśl — postanowienie — napomykanie o czém, natrącanie czego. = *interrompu*, gadanina bez ładu i związku. *A* =, w sam czas, w samą porę, stosownie — używa się czasem przerywając przypomniawszy sobie co: ale, ale np. *A*=, *pendant qu'il m'en souvient..*, ale, ale żebym nie zapomniał. *A* = *de telle chose*, co się tycze tego... — biorąc assumpt od.. *A* =*de rièn*, o błahą rzecz, o nic. *A quel* =, skąd; z jakiego powodu. *A tout* =, byle o co — co chwila. *De* = *délibéré*, z namysłem, z umysłu. *L'à* =, *s. m.* stosowność. *Mal à* =, niestosownie—nie w porę, nie na swojém miejscu, niewcześnie, mylnie.

Proposable, *a. d. g.* który można przełożyć, przedstawić.

Proposant, *s. m.* uczeń teologii wyznania protestanckiego.

Proposant, *s. m.* kardynał w Rzymie odbierający wyznanie wiary od osób mianowanych na biskupstwo przez papieża.

Proposer, *v. a.* przełożyć, przedstawić, przekładać kogo, co komu, do czego, na co — ofiarować, dawać co. = *un prix*, *une récompense*, wyznaczyć nagrodę. = *qu''un pour modèle*, kłaść kogo za wzór, podawać na przykład. *Se* = *qu''ch*, zakładać sobie, założyć sobie co — zamierzać sobie co.

Proposition, *s. f.* zdanie — przełożenie, projekt podany — wniosek (w ciałach obradujących) — założenie (w matematyce). = *malsonnante*, opinia teologiczna zakrawająca na nieprawowierną. *Pain de* =, chleby położenia (w starym zakonie).

Propre, *a. d. g.* własny, będący własnością — właściwy, stosowny, służący wyłącznie czemu — czysty, porządny, ochędożny, chędogi, schludny — przyzwoity. = *à qu''ch*, zdatny na co, do czego; służący na..., dobry (na użytek jaki) — sposobny do.... *Le mot* =, wyraz oddający dokładnie to a to. *En ces* =*s termes*, wyrażnie, temi słowy, w te słowa. *Le jour de...*, w ten sam dzień... *Rien n'est plus* = *à...*, nic więcéj nie pomaga, nie przyczynia się do.... Propre, *s. m.* własność, właściwy przymiot — udział, właściwe. =*s*, dobra spadkowe. =*s anciens*, które już były spadkowemi u tego po którym się dziedziczy. = *naissant*, dobra nabyte dopiéro przez tego po którym się bierze spadek. *Avoir en* =, mieć na własność — posiadać własność. = *du temps*, modlitwy służące tylko pewnym dniom lub świętom.

Proprement, *adv.* właściwie, właśnie to a to — właściwie, w znaczeniu właściwém — czysto, schludnie, porządnie, chędogo — przyzwoicie. *A* = *parler*; = *parlant*, właściwie mówiąc.

Propret, ette, *a et s.* czyścintki, porządnintki.

Propreté, *s. f.* czystość, porządek, ochędóstwo.

Propréteur, *s. m.* propretor: urzędnik w dawnym Rzymie.

Propriétaire, *s. d. g.* właściciel; właścicielka, *s. f.*

Propriété, *s. f.* własność, prawo własności — własność, własne (majątek, rzecz) — posiadłość gruntowa, majątek, miano*, mienie, imiona*, — własność, przymiot — właściwość, właściwych dobór wyrażeń i t. p.

Propylées, *s. m. pl* propyleum: gmach o wielu drzwiach z kolumnami.

Prorata, *s. m. Au*=, w części przypadającéj na każdego.

Prorogatif, ive, *a.* odraczający.

Prorogation, *s. f.* odłożenie, odroczenie.

Proroger, *v. a.* odłożyć na inny termin, odroczyć.

Prosaïque, *a. d. g.* prozaiczny, właściwy prozie — prozaiczny, wcale niepoetycki.

Prosaïsme, *s. m.* prozaiczność, brak poezyi w wierszach.

Prosateur, *s. m.* prozaik, autor piszący prozą.

Proscenium *(um = ome)*, *s. m.* przednia część teatru.

Proscripteur, *s. m.* prześladowca, skazujący na śmierć.

Proscription, *s. f.* proskrypcya, wyjęcie z pod opieki prawa — wygnanie czego, zniesienie (zwyczaju i t. p.).

Proscrire, *v. a.* wyjąć z pod opieki prawa, prześladować proskrypcyą — wypędzić, wywołać z kraju, skazać na wygnanie — wypędzić, znieść zwyczaj i t. p. wyrzucić. Proscrit, ite, *prt. et s.* dotknięty lub objęty proskrypcyą — wywołany z kraju, wygnany — zaniechany, wyrzucony (o zwyczaju i t. p.) — nieprzyjemny, odrażający (o twarzy, minie).

Prose, *s. f.* proza, mowa wolna, nie wiązana — hymn łaciński w wierszach rymownych śpiewany w wielkie uroczystości przy mszy.

Prosecteur, *s. m.* prosektor: przygotowujący preparata anatomiczne.

Prosélyte, *s. m.* prozelita: (u żydów) bałwochwalca przyjmujący religią Izraela — nawrócony do jakiéj wiary lub nauki.

Prosélytisme, *s. m.* żarliwość w nawracaniu na jaką wiarę.

Prosodie, *s. f.* prozodya, iloczas.

Prosodique, *a. d. g.* iloczasowy, prozodyczny.

Prosopopée, *s. f.* prozopea: figura retoryczna, kiedy mowca wprowadza osobę lub rzecz jakoby przemawiającą do słuchaczów.

Prospectus *(us=uce)*, *s. m.* prospekt, zapowiedzenie dzieła i t. p.

Prospère, *a. d. g.* pomyślny, szczęsny, błogi.

Prospérer, *v. n.* używać szczęścia, swobodzenia — udać się, udawać się, płużyć, iść dobrze, pójść pomyślnie, szczęścić się. *Il prospère,* wiedzie mu się, dobrze mu się powodzi, szczęści mu się, płuży mu.

Prospérité, *s. f.* pomyślność, szczęście, powodzenie.

Prostate, *s. f.* gruczoł na połączeniu pęcherza i uretru.

Prosternation, *s. f.* pokłon, bicie czołem.

Prosterner (se), *v. pron.* oddawać pokłon, padać na twarz, kłaniać się, bić czołem (komu, przed kim).

Prosthèse, *s. f.* dodatnia, dodanie litery na początku wyrazu — przyprawienie jakiéj części ciała.

Prostituer, *v. a.* wydać na nierząd, na wszeteczeństwo, puścić na frymark — dawać w płat*, haniebnie wystawiać na przedaż więcéj dającemu, frymarczyć czém. Prostitué, ée, *prt.* przedajny. *Une =ée*, *s. f.* nierządnica, wszetecznica.

Prostitution, *s. f.* nierząd, wszeteczeństwo — przedajność, frymark — w piśmie Stém: bałwochwalstwo.

Prostration, *s. f.* omdlenie, opadnienie z sił — *vid.* Prosternation.

Prostyle, *s. m. et a.* gmach mający kolumny tylko od frontu.

Protagoniste, *s. m.* główna osoba dramatu.

Protase, *s. f.* protasis: pierwsza część okresu, zdania, dramatu.

Protatique, *a. d. g.* będący główną osobą dramatu.

PROTE, *s. m.* prot: kierujący robotami w drukarni — korrektor drukarni.

PROTECTEUR, *s. m.* opiekun, protektor, obrońca, patron, dobroczyńca. =, *a. m.* protektorski, opiekujący — kardynał protektor (w Rzymie) trudniący się wyłącznie sprawami jakiego narodu. =TRICE, *s. f.* opiekunka, patronka, dobrodziejka.

PROTECTION, *s. f.* opiekowanie się, protekcya, opieka — protektor, plecy *fm.*— godność kardynała protektora (w Rzymie).

PROTECTORAT, *s. m.* protektorat, opieka — protektorat: rządy Kromwela w Anglii.

PROTÉE, *s. m.* proteusz, zmieniający ustawicznie postać: co się w różne postaci przedzierżga.

PROTÉGER, *v. a.* opiekować się kim, czém, mieć opiekę nad kim, — popierać kogo — osłaniać, zasłaniać przed czém, od czego. PROTÉGÉ, ÉE, *prt. et s.* protegowany, kim się opiekują, kogo popierają.

PROTESTANT, *s. m.* protestant, dyssydent, różnowierca, nowowierca. =, *s. f.* protestantka, dyssydentka. =; =ANTE, *a.* protestancki, dyssydencki.

PROTESTANTISME, *s. m.* protestantyzm.

PROTESTATION, *s. f.* protestacya, oświadczenie przeciw czemu — oświadczenie.

PROTESTER, *v. a.* oświadczyć, wynurzyć co — zaprotestować (wexel, bilet), zadeklarować że bilet i t. p. nie został zapłacony. =, *v. n.* oświadczyć się przeciw czemu, protestować się.

PROTÊT, *s. m.* zaprotestowanie (wexlu, biletu): deklaracya iż wexel nie został wypłacony na terminie wskazanym.

PROTHÈSE, *s. f. vid.* PROSTHÈSE.

PROTOCANONIQUE, *a. d. g.* protokanoniczny (o księgach z pisma Sgo uznanych za kanoniczne przed ułożeniem kanonu).

PROTOCOLE, *s. m.* rota, arynga, formularz — formularz tytułów i ceremonii w korrespondencyach dyplomatycznych — protokół: w dyplomacyi, narady kongresu i t. p.

PROTONOTAIRE, *s. m.* protonotaryusz: urzędnik kancellaryi papiezkiéj.

PROTOSYNCELLE, *s. m.* wikaryusz patryarchy lub biskupa w kościele greckim.

PROTOTYPE, *s. m.* oryginał, prototyp, wzór.

PROTOXYDE, *s. m. Chim.* pierwszy niedokwas.

PROTUBÉRANCE, *s. f.* guz, wydatność.

PROTUTEUR, *s. m.* kurator dóbr małoletniego zamieszkałego we Francyi a mającego dobra w koloniach — zastępca opiekuna.

PROU, *adv* dość, dosyć, dużo.

PROUE, *s. f.* przód okrętu.

PROUESSE, *s. f.* dowód męstwa, odwagi; czyn świetny — żartobliwie: bohatyrstwo.

PROUVER, *v. a.* dowieść, dowodzić czego, okazać — pokazać, wykazać, dowieść. *Cela prouve que..*, to dowodzi, to służy za dowód że...

PROVÉDITEUR, *s. m.* prowedytor: dawniéj urzędnik w Wenecyi.

PROVENANCE, *s. f.* płody, produkta.

PROVENANT, ANTE, *a* pochodzący skąd.

PROVENDE, *s. f.* zapas żywności, prowiant — obrok dla owiec z owsa, grochu i t. p.

PROVENIR, *v. n.* pochodzić skąd.

PROVERBE, *s. m.* przysłowie — przypowieść. = *dramatique*, sztuczka teatralna oparta na jakiém przysłowiu.

PROVERBIAL, ALE, *a.* przysłowiowy, który poszedł w przysłowie.

PROVERBIALEMENT, *adv.* przysłowiowo.

PROVIDENCE, *s. f.* opatrzność, opatrzność boska.

PROVIDENTIEL, ELLE, *a.* powołany wyrokami opatrzności do jakich celów.

PROVIGNAMENT, *s. m.* rozmnożenie winnéj latorośli kładąc ku ziemi młode kły.

PROVIGNER, *v. a.* rozmnażać winną latorośl kładąc ku ziemi młode kły. =, *v. n.* rozmnażać się.

PROVIN, *s. m.* szczep młody.

PROVINCE, *s. f.* prowincya, kraj, część państwa — prowincya (nie stolica) — prowincya : okręg ulegający prowincyałowi. *En* =, na prowincyi — na prowincyą. *De* =, prowincyonalny.

PROVINCIAL, ALE, *a.* prowincyonalny. *Air* =, *manières* =*ales*, ułożenie wieśniackie, parafiańskie. =, *s. m.* parafianin, człowiek z prowincyi — prowincyał : naczelnik wszystkich klasztorów jednego zakonu w całym kraju.

PROVINCIALAT, *s. m.* prowincyalstwo : urząd prowincyała.

PROVISEUR, *s. m.* zawiadowca szkoły lub bractwa.

PROVISION, *s. f.* zapas (żywności, amunicyi) — zasób, zapas — rzecz przysądzona stronie tymczasowo, przed wyrokiem stanowczym. =*s*, *pl.* dyplom na beneficyum i t. p. = *destruction;* = *profusion*, zbytnie zapasy narażają często na szkody. *Faire ses* =*s*, porobić zapasy, zaopatrzyć się. = *d'une lettre de change*, summa na zapłacenie wexlu. *Par* =, tymczasowie, tymczasem.

PROVISIONNEL, ELLE, *a.* tymczasowy.

PROVISIONNELLEMENT, *adv.* tymczasowie.

PROVISOIRE, *a. d. g.* tymczasowy. *Matière* =, kwestye nagłe, niecierpiące zwłoki. *Demande* =, prośba o śpieszne przysądzenie czego. *Gouvernement* =, rząd tymczasowy.

PROVISOIREMENT, *adv.* tymczasowo — tymczasem.

PROVISORAT, *s. m.* prowizorat, urząd prowizora.

PROVISORERIE, *s. f.* prowizorya po klasztorach.

PROVOCATEUR, *s. m.* napastnik. =; =TRICE, *a.* napastniczy, zaczepny, wyzywający.

PROVOCATION, *s. f.* napaść, wyzwanie, zaczepka *a. Agent* =, podszczuwacz.

PROVOQUER, *v. a.* wyzwać, wyzywać — pobudzać, obudzać — wzbudzić, sprowadzać co, sprawiać.

PROXENÈTE, *s. m.* stręczyciel, rajfur, faktor (pogardliwie).

PROXIMITÉ, *s. f.* sąsiedztwo, bliskość — pokrewieństwo.

PRUDE, *a. d. g.* udanéj moralności. =, *s. f.* kobieta chcąca uchodzić za cnotliwą, wstrętna niedajka.

PRUDEMMENT, *adv.* roztropnie, przezornie.

PRUDENCE, *s. f.* roztropność, przezorność.

PRUDENT, ENTE, *a.* roztropny, przezorny.

PRUDERIE, *s. f.* udana cnota, fałszywa skromność.

PRUD'HOMIE, *s. f (vi.)* prawość, uczciwość.

PRUD'HOMME, *s. m.* biegły, znawca (w jakiém rzemiośle) — *(vi.)* prawy, uczciwy.

PRUNE, *s. f.* śliwka : owoc. *Pour des* = *s.* za nic, za darmo.

PRUNEAU, *s. m.* śliwka suszona, *C'est un petit* =; *un* = *relavé*, kobieta smaglawéj płci.

PRUNELAIE, *s. f.* sad śliw.

PRUNELLE, *s. f.* tarka: owoc tarniny.

PRUNELLE, *s. f.* źrenica. *Jouer de la* = strzélać oczyma. *Conserver qu''ch comme la = de ses yeux*, strzédz czego jak oka w głowie.

PRUNELLE, *s. f.* rodzaj materyi wełnianéj.

PRUNELLIER, *s. m.* tarnina: drzewko.

PRUNIER, *s. m.* śliwka, śliwa: drzewo.

PRURIGINEUX, EUSE, *a.* świerzbiący, swędzący.

PRURIT, *s. m.* świerzbienie, swędzenie.

PRUSSIQUE, *a. m. Acide* =, kwas pruski.

PRYTANE, *s. m.* nazwisko urzędników w starożytnéj Grecyi.

PRYTANÉE, *s. m.* prytaneum, w starożytnéj Grecyi: gmach przeznaczony na mieszkanie prytanów lub przytułek mężów zasłużonych krajowi.

PSALLETTE, *s. f.* miejsce ćwiczeń dla dzieci przeznaczonych do śpiewania na chórze.

PSALMISTE, *s. m.* psalmista pański: Król Dawid.

PSALMODIE, *s. f.* psalmodya, śpiewanie psalmów — czytanie jednym głosem czego.

PSALMODIER, *v. n.* śpiewać psalmy nabożne pieśni — czytać jednostajnym głosem — nócić.

PSALTÉRION, *s. m.* psalteryon: instrument muzyczny o strónach.

PSAUME, *s. m.* psalm.

PSAUTIER, *s. m.* psałterz.

PSEUDO, wyraz grecki kładziony na początku wielu imion dla oznaczenia że nazwanie jest nie dokładne lub fałszywe. np. *Pseudo-prophète*, fałszywy prorok.

PSEUDONYME, *a. et s. d. g.* pseudonym, autor piszący pod zmyślonem imieniem.

PSORA, PSORE, *s. m.* świerzba.

PSORIQUE, *a. d. g.* świerzbowy — dobry od świerzby, na świerzbę.

PSYCHOLOGIE, *s. f.* psychologia: nauka o duszy i jéj władzach.

PSYCHOLOGIQUE, *a. d. g.* psychologiczny.

PSYCHOLOGISTE, PSYCHOLOGUE, *s. m.* psycholog, trudniący się psychologją — znający serce ludzkie.

PSYLLE, *s. m.* wieszczek przyswajający węże i igrający z niemi.

PTYALISME, *s. m.* ustawiczne plucie, charkanie.

PUAMMENT, *adv.* smrodliwie. *Mentir* =, bezczelnie kłamać.

PUANT, ANTE, *a.* śmierdzący, smrodliwy, cuchnący. *Menteur* =, bezczelny kłamca.

PUANTEUR, *s. m.* smród, fetor — smrodliwość, cuchnienie.

PUBÈRE, *a. et s. d. g.* dojrzały, dorosły (zdolny do zamęścia).

PUBERTÉ, *s. f.* dojrzałość, wiek sposobny do zamęścia.

PUBESCENT, ENTE, *a. Bot.* dojrzewający.

PUBIEN, ENNE, *a. Anat.* należący do kości wstydliwéj.

PUBIS, *s. m.* kość wstydliwa, wydatność przy częściach wstydliwych zarastająca.

PUBLIC, IQUE, *a.* publiczny, powszechny, ogólny, pospolity, tyczący się wszystkich — publiczny, spólny wszystkim — publiczny, otwarty, jawny. *La partie* =, urzędnik przemawiający w interesie społeczeństwa. *Droit* =, prawo publiczne (traktujące o konstytucyach państw). =, *s. m.* publiczność, powszechność. *En* =, w obec wszystkich.

PUBLICAIN, AINE, *a.* u Rzymian: dzierżawca dochodów publicznych — poborca, zdzierca.

PUBLICATION, *s. f.* ogłoszenie, obwieszczenie czego — wydanie na

świat, na widok publiczny, wydrukowanie (dzieła, pisma). *La = de la guerre*, wypowiedzenie wojny.

PUBLICISTE, *s. m.* publicysta, piszący w materyach politycznych.

PUBLICITÉ, *s. f.* jawność, głośność. *La = des débats, des délibérations*, odbywanie sporów, obrad przy otwartych drzwiach. *Donner de la = à...*, nadać czemu głośność, jawność; rozgłosić.

PUBLIER, *v. a.* ogłosić, podać do wiadomości, ogłaszać, obwieścić—wydać dzieło i t. p.).

PUBLIQUEMENT, *adv.* publicznie.

PUCE, *s. f.* pchła. *Tout couvert de =s*, zapchlony. =, *a. d. g.* piusowy (kolor).

PUCEAU, *s. m.* chłopiec który jeszcze nie używał kobiety, żyjący w panieństwie.

PUCELAGE, *s. m.* panieństwo; prawiczeństwo *pop.* — rodzaj muszli.

PUCELLE, *s. f.* panna, dziewica; prawiczka *pop.*

PUCELLE, *s. f.* gatunek ryby.

PUCERON, *s. m.* mszyca ; owad wysysający liście drzew.

PUDEUR, *s. f.* wstydliwość, wstyd, srom — skromność.

PUDIBOND, ONDE, *a.* wstydliwy.

PUDICITÉ, *s. f.* wstydliwość.

PUDIQUE, *a. d. g.* wstydliwy.

PUDIQUEMENT, *adv.* wstydliwie.

PUER, *v. n.* śmierdzieć—cuchnąć. =, *v. a.* śmierdzieć czém.

PUÉRIL, ILE, *a.* dziecinny, dziecinnego wieku — dziecinny, śmieszny.

PUÉRILEMENT, *adv.* dziecinnie, śmiesznie.

PUÉRILITÉ, *s. f.* dziecińtwo, śmieszność.

PUERPÉRALE, *a. f. Fièvre =*, gorączka przy połogu.

PUGILAT, *s. m.* walka na pięście.

PUINÉ, ÉE, *a. et s.* młodszy (w rodzeństwie).

PUIS, *adv.* potém. *Et =*, wreszcie — a daléj? cóż z tego?

PUISAGE, *s. m.* czerpanie wody, branie wody.

PUISARD, *s. m.* sadzawka na sciek wód zbytecznych.

PUISER, *v. a.* czerpać, brać wodę i t p. — czerpać *fig.* = *à la source, dans la source*, czerpać ze źródła, w źródle, u źródła.

PUISQUE, *conj.* ponieważ, gdyż — gdy skoro. *Puis donc que vous le voulez*, kiedy więc chcesz koniecznie.

PUISSAMMENT, *adv.* silnie — bardzo, nadzwyczajnie.

PUISSANCE, *s. f.* władza — moc, siła, potęga — państwo, potęga — możność, moc — moc, skuteczność (lekarstw) — siła (w machinie) — potęga (w metamatyce). =s, *s. f. pl.* potęgi : w hierarchii aniołów — ludzie mający władzę, przewagę, wpływy. = *du glaive*, prawo miecza. = *des clefs*, władza odpuszczania i nieodpuszczania grzechów. = *de fief*, prawa służące panu feodalnemu do dóbr lenników. *En = de père et de mère*, pod władzą rodzicielską. *Les =s de l'enfer*, potęgi piekielne. *Traiter de = à =*, traktować jak dwa udzielne państwa z sobą, stawiając się na równéj stopie.

PUISSANT, ANTE, *a.* silny, potężny — mocny w czém, biegły — wielki, liczny, ogromny — zamożny, bogaty w co — *pop.* dobréj tuszy, silny w sobie. =, *s. m.* potężny, władca, pan.

PUITS, *s. m.* studnia — studnia w kopalniach — dół przed szańcami przysypany gacią — studnia (w podkopach). = *artésien*, studnia bardzo głęboka wybrana za pomocą sondy skąd woda sama tryska. = *perdu*, studnia z dnem piasczystém. *Creuser un =*, brać studnią. *L'eau de =*, woda studzienna. *Cela est*

tombé dans le =, nie słychać nic o tém, jak kamień w wodę rzucił.

Pulluler, *v. n.* mnożyć się, rozmnażać się.

Pulmonaire, *a. d. g.* płucowy, płucny. =, *s. f.* płucnik; roślina. = *de chêne*, rodzaj mchu.

Pulmonie, *s. f.* choroba płuc.

Pulmonique, *a. d. g.* chory na chorobę płuc.

Pulpation, *s. f.* obrócenie w powidła (w aptéce).

Pulpe, *s. f.* miękisz (owoców, jarzyn) — powidła. = *cérebrale*, miękisz mózgowy.

Pulper, *v. a.* robić massę nakształt powideł (w aptéce).

Pulpeux, euse, *a. Bot.* soczysty.

Pulsatif, ive, *a.* uderzający. *Douleur* =*ive*, rwanie: ból towarzyszący zapaleniu.

Pulsation, *s. f.* bicie, uderzanie (pulsu) — drganie (dźwięków).

Pulvérin, *s. m.* proch strzelniczy na podsypkę — róg na proch.

Pulvérisation, *s. f.* utłuczenie na proch.

Pulvériser, *v. a.* utłuc na proch — w proch obrócić, zniszczyć do szczętu.

Pulvérulent, ente, *a.* rozsypujący się na proch — *Bot.* pyłkowy.

Pumicin, *s. m. s. m.* oliwa z palmy.

Punais, aise, *a. et s.* któremu śmierdzi z nosa.

Punaise, *s. f.* pluskwa.

Punaisie, *s. f.* defekt smrodliwego wyziewu z nosa.

Punch *(ponche)*, *s. m.* poncz.

Punique, *a. d. g.* punicki, kartagiński. *Foi* =, niewiara, wiarołomstwo.

Punir, *v. a.* karać, ukarać, skarać (winowajcę, zbrodnie).

Punissable, *a. d. g.* zasługujący na karę.

Punisseur, *s. et s. m.* karzący.

Punition, *s. f.* kara, kaźń — ukaranie, skaranie, kara.

Pupillaire, *a. d. g.* należący do sieroty małoletniego — źrenicowy (o błonie oka u płodu w macicy).

Pupillarité, *s. f.* małoletniość sieroty.

Pupille, *s. d. g.* sierota (w opiece).

Pupille, *s. f.* źrenica.

Pupitre, *s. m.* pulpit.

Pur, ure, *a.* czysty, niemieszany, szczéry — czysty, niezepsuty — nieskażony, nieskalany niczém — czysty, jasny, niezasępiony, pogodny — w herbach: czyste pole bez żadnéj sztuki herbowéj. *Vierge très-* =, Panna przeczysta (o Najśw. Pannie). *Mathématiques* =*s*, matematyka czysta (nie zastosowana). *L'esprit* =, sam duch bez względu na materyę. = *et simple*, prosty (o akcie bez żadnych warunków lub zastrzeżeń). *En* = *don*, w podarunku (bez żadnych warunków). *A* = *et à plein*, zupełnie.

Pureau, *s. m.* część dachówki niepokryta dachówką poprzedzającą.

Purée, *s. f.* zupa z roztartego grochu, soczewicy i t. p., famułka. = *de pois*, zupa grochowa. = *de gibier*, źwierzyna rozgotowana.

Purement, *adv.* czysto, w czystości — czysto, bez żadnéj mieszaniny, źlewku — prosto, czysto.

Pureté, *s. f.* czystość. *La* = *du goût*, smak czysty, nieskażony.

Purgatif, ive, *a.* czyszczący, służący na przeczyszczenie. =, *s. m.* lékarstwo na przeczyszczenie.

Purgation, *s. f.* przeczyszczenie, laxowanie — lékarstwo na przeczyszczenie. = *canonique*, oczyszczenie się przed władzą duchowną według przepisu kanonów. = *vulgaire*, oczyszczenie się przez próbę ognia, wody, pojedynku i t. p. =*s menstruelles*, regularność miesięczna.

PURGATOIRE, *s. m.* czyściec.

PURGER, *v. a.* dać na przeczyszczenie, na laxowanie — oczyścić z czego — otrząsnąć z czego. = *la contumace, vid.* CONTUMACE. *Se* = przeczyścić się, wziąć na przeczyszczenie — oczyścić się, otrząsnąć się.

PURIFICATION, *s. f.* czyszczenie, oczyszczanie — oczyszczenie Najśw. Panny.

PURIFICATOIRE, *s. m.* chusta do obcierania kielicha po kommunii.

PURIFIER, *v. a.* oczyścić, oczyszczać, czyścić. *Se* =, oczyścić się.

PURIFORME, *a. d. g.* zropiały, podobny do ropy.

PURISME, *s. m.* przesadzona lub wyszukana czystość w języku.

PURISTE, *s. m.* pisarz przesadzonéj i wyszukanéj czystości w języku.

PURITAIN, AINE, *s.* purytanin, zachowujący zasady religii chrześciańskiéj w całéj pierwiastkowéj czystości — skrupulat.

PURITANISME, *s. m.* purytanizm, religia purytanów w Anglii.

PURPURIN, INE, *a.* czerwony, rumiany.

PURPURINE, *s. f.* purpuryna: pierwiastek farb czerwonych — bronz obrócony na proch.

PURULENCE, *s. f.* zropiałość.

PURULENT, ENTE, *a.* zropiały.

PUS, *s. m.* ropa. = *louable*, ropa jednego koloru i nie śmierdząca.

PUSILLANIME, *a. d. g.* małego serca, mały, trwożliwy.

PUSILLANIMITÉ, *s. f.* trwożliwość, małe serce, mała dusza.

PUSTULE, *s. f.* krosta.

PUSTULEUX, EUSE, *a.* krostowaty.

PUTAIN, *s. f.* kurwa.

PUTANISME, *s. m.* kurewstwo, kurwienie się (kobiet) — latanie za kurwami.

PUTASSERIE, *s. f.* latanie za kurwami.

PUTASSIER, *s. m.* kurwiarz, kurewnik.

PUTATIF, IVE, *a.* domniemany, mniemany.

PUTOIS, *s. m.* tchórz: źwierz.

PUTRÉFACTION, *s. f.* gnicie. *Tomber en* =, gnić.

PUTRÉFAIT, AITE, *a.* zgniły.

PUTRÉFIER, *v. a.* gnoić, robić zgniłém. *Se* =, gnić, zgnić. PUTRÉFIÉ, ÉE, *prt.* zgniły.

PUTRIDE, *a. d. g.* zepsuty, zgniły. *Fièvre* =, zgniła gorączka.

PUTRIDITÉ, *s. f.* zgniłość.

PYGMÉE, *s. m.* pigmejczyk (wstarożytności), z mniemanego plemienia karłów — karzeł, łokietek — *fig.* pigmejczyk, karzeł.

PYLÔNE, *s. m.* drzwi świątyń egipskich o wieżach czworograniastych.

PYLORE, *s. m.* otwór żołądka którym pokarm przechodzi w trzewia.

PYRAMIDAL, ALE, *a.* piramidalny, w piramidę, w ostrosłup.

PYRAMIDALE, *s. f.* gatunek dzwonków rośliny rosnącéj w piramidę.

PYRAMIDER, *v. n.* wznosić się piramidalnie, ostrosłupem.

PYRÈTHRE, *s. m.* rodzaj rumianku którego korzeń gryzą od bólu zębów.

PYRIQUE, *a. d. g.* ogniowy.

PYRITE, *s. f.* piryt: kombinacya siarki z żelazem lub miedzią.

PYRITEUX, EUSE, *a.* pirytowy.

PYROLIGNEUX, *a. m.* *Acide* =, kwas octowy otrzymywany z dystyllacyi drzewa.

PYROMÈTRE, *s. m.* pirometr, ogniomierz: narzędzie do mierzenia tęgości ognia.

PYROPHORE, *s. m.* pirofor: preparat chemiczny zapalający się w powietrzu.

Pyrotechnie, *s. f.* sztuka użycia ognia — sztuka robienia fajerwerków.

Pyrotechnique, *a. d. g.* tyczący się użycia ognia lub robienia fajerwerków.

Pyrrhique, *a. et s. f.* taniec wymyślony przez Pyrrhusa syna Achillesa.

Pyrrhonien, enne, *a. et s.* pirroński, od Pyrrhona filozofa którego nauki podstawą było wątpienie o wszystkiém.

Pyrrhonisme, *s. m.* pirronizm, nauka Pyrrhona, wątpienie o wszystkiém.

Pythagoricien, enne, *a.* pitagorejski. =, *s. m.* pitagorejczyk, zwolennik nauki Pythagoresa.

Pythie, *s. f.* Pitia, kapłanka Apollina w Delfach wydająca wyrocznie z trójnoga.

Pythien, Pythique, *a.* pythyjski (o igrzyskach na cześć Apollina).

Pythonisse, *s. f.* Pythia: kapłanka w Delfach — wróżka, sybilla.

Q.

Q, *Qu*, *(ku)*, *Que (ke)*, *s. m.* siedmnasta litera alfabetu francuskiego ma zawsze po sobie literę *u* wyjąwszy na końcu. Wymawia się jak gdyby *k*, w niektórych wyrazach *u* daje się słyszeć jak *ou*.

Quachi *(koua)*, *s. m.* rodzaj zwierzątka podobnego do lisa.

Quadragénaire *(koua)*, *a. d. g.* złożony ze czterdziestu jedności. =, *a. et s. d. g.* czterdziestoletni.

Quadragésimal, ale *(koua)*, *a.* czterdziestodniowy, wielkopostny.

Quadragésime *(koua)*, *s. f.* *Le dimanche de la* =, pierwsza, wstępna niedziela postu.

Quadrangulaire *(koua)*, *a. d. g.* czworokątny.

Quadrat *(koua)*, *a. m.* = *aspect*, położenie dwóch planet oddalonych od siebie na czwartą część koła.

Quadrat, Quadratin, *s. m. vid.* Cadrat, Cadratin.

Quadratrice *(koua)*, *s. f.* linia krzywa mająca służyć do zkwadrowania koła.

Quadrature *(koua)*, *s. f.* kwadratura (koła, powierzchni krzywych) — *vid.* Quadrat, *a. m.*

Quadrature *(koua)*, *s. f.* w zégarze: sztuczki poruszające indexa lub mechanikę w repetyerze.

Quadri *(koua)*, wyraz ten zaczyna wiele wyrazów składanych i znaczy czworo..., cztéro...

Quadrifide *(koua)*, *a. d. g.* podzielony na cztéry części.

Quadrige *(koua)*, *s. m.* rydwan poczwórny o dwu kołach (w igrzyskach u starożytnych).

Quadrilatère *(koua)*, *s. m.* czworobok.

Quadrille *(koua)*, *s. f.* poczet jeźdźców z każdéj strony w turnieju. =, *s. m.* kadryl: taniec — rodzaj gry w hombra.

Quadrinôme *(koua)*, *s. m.* kwadrynom, formuła algebraiczna ze czterech wyrazów.

Quadrumane *(koua)*, *a. d. g.* czwororęki. =, *s. m.* źwierzę czwororękie: *np.* małpa.

Quadrupède *(koua)*, *a. d. g* czworonogi, czworonożny. =, *s. m.* źwierzę czworonożne.

QUADRUPLE (koua), a. d. g. poczwórny, cztéry razy wzięty. =, s. m. czwórnasób, ilość cztéry razy większa — pistol podwójny : moneta hiszpańska złota ważąca cztéry luidory.

QUADRUPLER (koua), v. a. dać we czworo, w czwórnasób. =, v. n. urosnąć cztéry razy tyle.

QUAI, s. m. ulica nadbrzeżna między rzeką a domami, nadbrzeże, wybrzeże — nadbrzeże portu morskiego.

QUALAGE, s. m. vid. QUAYAGE.

QUAICHE, s. f. statek używany na morzach północnych.

QUAKER, QUACRE (kouacre), s. m. kwakier : z sekty chrześciańskiéj surowych obyczajów i cichego życia. QUAKERESSE, s. f. kwakierka.

QUALIFICATEUR, s. m. kwalifikator, duchowny oceniający stopień przestępstwa przeciw religii lub pisma i opinie zaskarżone.

QUALIFICATIF, IVE, a. oznaczający przymiot, jakość.

QUALIFICATION, s. f. uznanie, osądzenie rzeczy za taką a taką — nazwanie — tytuł.

QUALIFIER, v. a. uznać rzecz za taką lub taką, nazwać tak a tak — tytułować. *Se* =, tytułować się, nazywać się tém a tém, dawać sobie, przybierać tytuł. QUALIFIÉ, ÉE, *prt. et a.* uznany za co..., nazwany tak a tak — *(vi.)* znakomity.

QUALITÉ, s. f. jakość — przymiot, zaleta — usposobienie — znakomitość — tytuł lub charakter osoby, prawo do czego. *En = de...* jako ten a ten, jako taki a taki. *Personne de* =, osoba znakomita. *Les* =*s d'un arrêt*, część wyroku w którym wymienione są nazwiska i tytuły stron.

QUAND, *adv.* gdy, kiedy — kiedy? kiedyż? *Royaliste = méme*, rojalista w całém znaczeniu tego wyrazu, zaciekły, zagorzały. = *et* =, *(vi.)* razem.

QUANQUAN (kouankouame), s. m. mowa łacińska miewana przez ucznia filozofii przy otwarciu kursów.

QUANT, *adv.* = à..., co się tyczy tego a tego, co do tego... *Tenir son = à moi*, postępować z ostrożnością. *Se mettre sur son = à moi, sur son = à soi*, być zarozumiałym.

QUANTES, a. f. pl. *Toutes fois et = que...*, ile kroć razy, ile razy. *Toute fois et* =, na każde zawołanie, kiedy się podoba.

QUANTIÈME, a. d. g. który z porządku. *Le* =, s. m. (który) dzień miesiąca. *Montre à* =*s*, zégarek z indexem wskazującym dni miesiąca.

QUANTITÉ, s. f. ilość, wielkość (w matematyce) — ilość, liczba — mnóstwo, wiele czego — iloczas. = *de gens, de personnes*, wielu, wiele osób.

QUARANTAINE, s. f. czterdzieści blisko, około czterdziestu, czterdziestówka — czterdzieści dni — czterdziestka, czterdzieści lat życia — kwarantanna : pobyt i zakład w którym zatrzymują osoby i rzeczy przybywające z krajów w których panowały choroby.

QUARANTE, a. d. g. czterdzieści — czterdziestówka. *Les* =, członkowie (czterdzieści w liczbie) akademii francuskiéj.

QUARANTIE, s. f. trybunał czterdziestu (w Wenecyi).

QUARANTIÈME, a. d. g. czterdziesty. *Le* =, s. m. czterdziesta część.

QUARDERONNER, v. a. zaokrąglić kant, sciąć okrągło (drzewo, kamień).

QUART, s. m. ćwierć, czwarta część — koléj w robocie na okręcie do któréj wzywają wszystkich. *Un = de muid*, firtel, ćwierć, ćwiartka

korca. *Un* =, *un* = *d'heure*, kwadrans. *Un* = *d'heure de Rabelais*, moment przykry, stanowczy który kto rad nie rad musi przebyć. *Le tiers et le* =, wszyscy, byle kto, kogo się spotka. = *de cercle*, czwarta część koła, narzędzie matematyczne.

Quart, arte, *a.* czwarty. *Le* = *denier*, czwarty grosz: opłata pewna. *Le* = *an*, *le quartan*, u myśliwych: czwarty rok (zwierza). *Fièvre* =*rte*, czwartaczka (febra). *Fièvre double*-=*rte*, febra przypadająca przez dwa dni dzień po dzień ustająca dnia trzeciego a biorąca znowu czwartego.

Quartaine, *a. f. Fièvre* =, czwartaczka (febra).

Quartan, *s. m. vid.* Quart.

Quartanier, *s. m.* dzik czteroletni.

Quartation, *s. f* zmieszanie ilości złota ze srebrem tak aby na trzy części srebra wchodziła czwarta złota.

Quartant, *s. m.* miara rzeczy ciekłych czwarta część Muid.

Quarte, *s. f.* półgarcówka — kwarta; poddział tercyi, *vid.* Tierce, *s. f.* — pchnięcie szpadą obracając pięść na zewnątrz — czwarta część spadku (w prawie rzymskiém) — *vid.* Sixte.

Quartenier, *s. m. vid.* Quartinier.

Quarteron, *s. m.* ćwierć funta — dwadzieścia pięć (w sprzedaży owoców i t. p.).

Quarteron, onne, *s.* kwarteron; kwarterouka, *s. f.* : urodzony z białego i z mulatki lub z mulata i białéj.

Quartidi *(koua)*, *s. m.* czwarty dzień dekady według kalendarza republikanckiego francuskiego.

Quartier, *s. m.* ćwiartka (zabitego bydlęcia) — ćwierć łokcia — sztuka, kawał (chleba, gruntu) — cyrkuł (w podziale miasta), kwatéra — okolica, sąsiedztwo, strony — koszary wojskowe w fortecy — miasto w którém wojsko stoi — obóz wojska, kwatéra wojska — pardon (dany nieprzyjacielowi zwyciężonemu) — klassa, sala dla uczniów — kwartał, ćwierćrocze — opłata za kwartał, kwartalne z mieszkania — półrocze (w wypłatach długu krajowego) — czwarta część tarczy herbowéj — stopień w drzewie genealogicznem — każda strona kopyta konskiego — w obuwiu: każdy z dwóch kawałków skóry otaczających piętę. = *de la lune*, kwadra księżyca. =*s de pierre*, wielkie kamienie. *Bois de* =, klocek przełupany na czworo. = *tournant*, kąt schodów na zakręcie. = *d'hiver*, kwatéra zimowa (wojska), leże zimowe. = *de rafraîchissement*, kwatéry dla wypoczynku wojska w ciągu kampanii. = *général*, kwatera główna. = *d'assemblée*, obóz do którego różne oddziały wojska zgromadzają się. *Mettre un criminel en* =*s*, ćwiertować, rozćwiertować złoczyńcę. *Demander* =, prosić o pardon. *Faire* =, dać pardon. *Officiers de* =, urzędnicy lub wojskowi na służbie kwartalnéj z kolei. *A* =, na stronie, na boku.

Quartier-maître, *s m.* kwatermistrz — podoficer w marynarce.

Quartier-mestre, *s. m.* dawniéj: kwatermistrz w pułkach cudzoziemskich.

Quartile *(koua)*, *a. m.* = *aspect*, *vid.* Quadrat *aspect*.

Quartinier, *s. m.* kwaternik*, dozorca kwatéry miasta.

Quarto (in), *vid.* In quarto.

Quartz *(kouartz)*, *s. m.* kwarc: minerał.

Quartzeux, euse, *a.* kwarcowy.

Quasi, *s. m.* sztuka uda cielęcego.

Quasi, *adv.* prawie, niemal.

Quasi-contrat, *s. m.* jakoby-umowa (w prawie rzymskiém): rodzaj umowy domyślnéj.

Quasi-délit, *s. m.* jakoby-przestępstwo, przestępstwo policyjne.

Quasimodo, *s. f.* przéwodnia niedziela, przewody *pop.*

Quaternaire *(koua)*, *a. d. g* poczwórny, dający się podzielić przez cztéry.

Quaterne, *s. m.* kwaterno (w loteryi).

Quatorzaine, *s. f.* dwa tygodnie, czternaście dni.

Quatorze, *a. d. g.* czternaście — czternasty. =, *s. m.* czternastka. *Avoir quinte et* =, mieć wielkie podobieństwo wygranéj.

Quatorzième, *a. d. g.* czternasty. =, *s. m.* czternasta część — czternasty dzień.

Quatorzièmement, *adv.* po czternaste.

Quatrain, *s. m.* cztérowiersz — strofa z cztérech wierszy.

Quatre, *a. d. g.* cztéry — czwarty. =, *s.* m. cztéry — czwórka, cyfra 4 — czwórka (w kartach). = *de chiffre*, łapka na szczury. *Se mettre en* =, rozbijać się za czém, starać się o co. *Il faut le tenir à* =, szalony, wiązać go trzeba. *Se tenir à* =, powściągać się, wstrzymywać się (od wybuchu gniewu). *Tirer un criminel à* = *chevaux*, ćwiertować winowajcę. *Il boit comme* =, pije za cztérech, bardzo wiele.

Quatre-temps, *s. m. pl.* suchedni (w Mazowszu : kantopory).

Quatre-vingtième, *a. d. g.* ośmdziesiąty. *Un* =, *s. m.* ośmdziesiąta część.

Quatre-vingts, *a. d. g.* (gdy po nim następuje inna liczba pisze się bez *s*) ośmdziesiąt.

Quatre-vingt-dix, dziewięćdziesiąt.

Quatrième, *a. d. g.* czwarty. *Un* =, czwarta część, ćwierć — czwarty dzień miesiąca — czwarte piętro — uczeń czwartéj klassy. *La* =, *s. f.* czwarta klassa. *La* = *des enquêtes*, czwarta izba do śledztw (w parlamencie paryskim).

Quatrièmement, *adv.* po czwarte.

Quatriennal, ale, *a.* czteroletni. =, *s. m.* urzędnik mianowany na lat cztéry.

Quatuor *(koua)*, *s. m.* kwatuor : kawałek muzyki.

Quayage, *s. m.* opłata w portach za pozwolenie ładowania na brzegu portowym.

Que, *pron.* który, która, które, co — co to — co? *C'est de vous* = *je parle*; o tobie to mówię. *L'hiver qu'il fit si froid*, w tę zimę co to tak zimno było. *Je n'ai* = *faire*, nie mam co robić.

Que, *conj.* że, iż — aby, ażeby — niech, niechże tylko — jak, jako — niż, niżeli, aniżeli — o jakże! — dla czego, czemu? *Être toujours sur le* = *si* = *non*, ustawicznie się sprzeciwiać, spiérać. *Qu'il parle et tout le monde se tait,* niech tylko przemówi, wszyscy umilkają. = *de fois*, ileż razy? = *insensés* = *nous sommes*, o jakżeśmy szaleni. = *n'attendez-vous?* czemuż nie czekasz? = *bien* = *mal*, jako tako. *Il ne cherche* = *la vérité*, szuka tylko prawdy. *Il ne fait* = *boire et manger,* ustawicznie tylko je i pije. *Un homme tel* = *vous*, człowiek jak ty. *Il y a dix ans qu'il est parti,* dziesięć lat temu jak wyjechał. *Quelles* = *soient ses vues*, jakiekolwiek są jego widoki. *A qui puis-je confier ce secret qu'à vous seul?* komuż bym powierzył tę tajemnicę jeżeli nie tobie. Z przeczeniem ne oddaje się przez : aby nie — aż; póki nie, dopóki nie. *Retirez-vous qu'il ne vous frappe*, odstąp się

aby cię nie uderzył. *Je n'irai point là = tout ne soit prêt*, nie pójdę aż wszystko będzie gotowe, póki nie będzie gotowe. W wielu wyrażeniach właściwych francuskiemu językowi ginie w tłómaczeniu. *Insensé = j'étais, aveugle = je suis*, o jakżem szalony, ślepy! *Si j'étais = de vous je ferais...*, na twojém miejscu to a to bym uczynił. *Quand on est jeune et qu'on se porte bien*, gdy się jest młodym a do tego przy dobrém zdrowiu. *C'est une belle chose = de garder le secret*, piękna to jest rzecz dochowywać tajemnicy.

QUEL, ELLE, *a.* jaki? co za (człowiek)? co to za (człowiek)? — który. = *malheur?* co za nieszczęście. = *homme est-ce un tel*, co to zacz. =*elle heure est-il?* która godzina? *En = état?* w jakim stanie. = *que soit*, jakikolwiek jest. *Tel =*, jaki taki, lichy. = *qu'il soit*, ktokolwiek bądź.

QUELCONQUE, *a. d. g.* jakikolwiek — z przeczeniem oddaje się przez żaden, nikt. *Il n'y a homme = qui..*, niemasz nikogo coby... *D'une manière =*, w jaki bądź sposób.

QUELLEMENT, *adv. Tellement =*, jako tako, od biedy, ujdzie, nienajgorzéj.

QUELQUE, *a. d. g.* jaki, którykolwiek — nijaki, pewny — niektóry, niektóre. = *sot*, (przez wyrzutnią) nie głupim. = *peu de...*, nieco, trochę czego. *Il y a = apparence à cela*, jest niejakie podobieństwo do tego. =, *adv.* jakkolwiek, chociaż. = *grand qu'il soit*, jakkolwiek wielkim jest, mimo wielkości. *Il y a = soixante ans*, jest jakie sześćdziesiąt lat, blisko 60 lat.

QUELQUEFOIS, *adv.* niekiedy.

QUELQU'UN, UNE, *s.* ktoś, jedna osoba, pewna osoba, nieznajomy — kilka, kilku, kilkoro.

QUÉMANDER, *v. n.* żebrać.

QUÉMANDEUR, *s. m.* żebrak. =EUSE, *s. f.* żebraczka.

QU'EN DIRA-T-ON, *s. m.* ludzkie gadaniny.

QUENOTTE, *s. f. fm.* ząb u dziecięcia.

QUENOUILLE, *s. f.* kądziel — kądziel, przędziwo na kądzieli — drzewo którego gałęzie wystrzyżone nakształt kądzieli — kądziel *fig.*, linia żeńska, białogłowska. =*s de lit*, słupki po rogach łóżka (w dawnych kotarach). *Coiffer une =*, nawinąć przędziwo na kądziel. *Tomber en =*, spadać na kądziel t. j. na kobiety (o rządach, koronie). *L'esprit est tombé en = dans cette famille*, w téj familii kobiety mają więcéj rozumu jak mężczyźni. *Allez filer votre =*, a do kądzieli! (mówi się kobiecie wtrącającéj się nie do swego).

QUENOUILLÉE, *s. f.* na garść przędziwa kądziel, kądzieli.

QUÉRABLE, *a. d. g. Rente, redevance =*, intrata lub należytość po którą wierzyciel sam się zgłasza i którą przychodzi odbierać — *vid.* PORTABLE.

QUERCITRON, *s. m.* rodzaj dębu amerykańskiego którego kora daje żółtą farbę.

QUERELLE, *s. f.* kłótnia, sprzeczka, zwada, waśń. = *d'inofficiosité*, *vid.* INOFFICIOSITÉ. *Entrer dans une =*, wmieszać się do zwady. *Mettre des gens en =*, pokłócić z sobą ludzi.

QUERELLER, *v. a.* kłócić się z kim — łajać, wyłajać; fukać na kogo; zfukać kogo. *Se =*, kłócić się; wadzić się *pop.*

QUERELLEUR, *s. et a. m.* kłótniarz, burda, lubiący szukać zaczepki. =EUSE, *s. f.* kłótniarka.

QUÉRIMONIE *(kué)*, *s. f.* prośba do sędziego kościelnego o pozwolenie ogłoszenia monitoryum.

QUÉRIR, *v. a.* szukać czego, kogo, pójść po kogo, po co, zawołać.

QUESTEUR *(kués)*, *s. m.* kwestor (u Rzymian) — zawiadowca dochodów i skarbu — kwestor, gospodarz (w izbie deputowanych we Francyi).

QUESTION, *s. f.* pytanie, zapytanie — kwestya, rzecz, przedmiot do rozbioru podany, zadanie — tortura, męki, pytki*. *Il est = de...*, idzie, chodzi o to a o to. *La personne, etc. en =*, osoba i t. p. o któréj mowa, o którą idzie.

QUESTIONNAIRE, *s. m.* urzędnik biorący oskarżonych na tortury.

QUESTIONNER, *v. a.* wypytywać się kogo o co.

QUESTIONNEUR, EUSE, *a.* nudzący wypytywaniem się.

QUESTURE *(kués)*, *s. f.* kwestura (urząd u Rzymian i czas jéj trwania) — kwestura (gospodarz w ciałach obradujących).

QUÊTE, *s. f.* chodzenie za czém, staranie się, zabiegi — tropienie (zwierzyny) — kwesta, kwestowanie. *Etre en = de...*, szukać czego, biegać za czém.

QUÊTE, *s. f.* sztuki wystające u spodu okrętu.

QUÊTER, *v. a.* tropić, śledzić (zwierza) — żebrać, biegać za czém — kwestować.

QUÊTEUR, *s. m.* kwestarz (w zakonach) — kwestujący, zbierający składkę. =EUSE, *s. f.* kwestarka.

QUEUE, *s. f.* ogon (kita u lisa, kielnia u bobra, chwost u baranów, serweta u sarny, i t. p. osmyk u zająca) — buńczuk : oznaka godności dowódców — ogonek, szypułka (w owocach) — ogonek u litery — ogon sukni (w dawnych strojach) — rączka (rynki, patelni) — nać, nacina (u jarzyn) — harcap — koniec długiego kamienia (w sklepieniu i t. p.) — kij bilardowy — koniec, ostatek, sam koniec —'tył, zad. = *de mouton*, baranina od ogona. = *de cheval, rid.* PRÊLE. = *de cochon*, rodzaj świdra. = *de lion*, serdecznik : roślina. = *de rat*, pilnik okrągły i spiczasty — rodzaj liszaja u koni — forma liny skręconéj kończato. *Lettres scellées sur simple =*, dyplom z pieczęcią zawieszoną na odkrawku pargaminu. *Lettres scellées sur double =*, dyplom z pieczęcią na osobnéj wstędze z pargaminu przewleczonéj przez dyplom. = *à procédé*, kij bilardowy ze skórką na cienkim końcu. *La = d'une affaire*, ostatki, zabytki jakiego interesu, zatrudnienia. *Prendre le roman par la =*, żyć z kobietą przed ślubem, żyć na wiarę. *A la =*; *en =*, na samym końcu — w tyle, za sobą, tuż za plecami. *Faire =*, iść lub czekać stojąc jeden za drugim. = *à =*, rzędem. *A la = leu leu*, jeden za drugim — pewna gra dziecinna.

QUEUE, *s. f.* beczka na wino.

QUEUE, *s. f.* osła, osełka, brusa*.

QUEUSSI-QUEUMI, *adv.* słowo w słowo, tak samo.

QUEUTER, *v. a.* uderzyć dwie kule razem kijem bilardowym.

QUEUX, *s. m.* kucharz — osła, osełka.

QUI, *pron. d. g.* który — kto? *Celui de = je parle*, ten o którym mówię. *De = parlez-vous?* o kim mówisz. *C'est à = l'aura*, ubiegają się kto z nich pierwszy otrzyma. *Voilà = est beau*, otóż to mi pięknie. = *pis est*, a co gorsza. = = *plus est*, a co większa. = *que ce soit*, bądź kto chce, ktokolwiek bądź. = *çà = là*, jeden tu drugi tam.

QUIA *(kuia)*. *Être à =*, nieumieć dać odpowiedzi. *Mettre à =*, przywieść do milczenia.

Quibus *(kuibuce)*, *s. m.* *Avoir du* =, *pop.* być bogatym: dużo grosiwa mieć *pop.*

Quiconque, *pron. d. g.* ktokolwiek.

Quidam *(kidan)*, *s. m.* pewna osoba, nieznajomy, jakiś, ktoś. *Les* =*s*, jacyś, nieznajomi. =dane, *s. f.* jakaś, pewna.

Quiddité *(kui)*, *s. f.* to czém rzecz jest sama w sobie.

Quiescent, ente, *a.* spoczywający, niewymawiany (o literach w językach wschodnich).

Quiet, ète, *(kuie) a.* spokojny.

Quiétisme, *s. m.* kwietyzm, zupełna nieczynność ducha i zaniedbywanie uczyuków.

Quiétiste, *a. et s. m.* kwietysta, szukający zupełnéj nieczynności ducha. =, *s. f.* kwietystka.

Quiétude, *s. f.* spokojność, zupełna nieczynność ducha.

Quignon, *s. m.* kroma chleba.

Quillage, *s. m.* opłata statków kupieckich kiedy po pierwszy raz przybywają do portów francuskich.

Quille, *s. f.* sztuka drzewa na spodzie idąca wzdłuż całego okrętu.

Quille, *s. f.* kręgiel. *Jeu de* =*s*, kręgle, gra w kręgle.

Quiller, *v. n.* rzucaniem kręgla przed graniem ciągnąć losy który z mających grać będzie zaczynał.

Quillette, *s. f.* gałązka łozowa którą wsadzają aby się przyjęła.

Quillier, *s. m.* plac na którym ustawiają się kręgle — wszystkie kręgle. *Faire tout le* =, obalić do razu wszystkie kręgle.

Quina, *s. m. vid.* Quinquina.

Quinaire *(kui)*, *a. d. g* pięciokrotny. =, *s. m.* wszelka moneta starożytna trzeciéj wielkości.

Quinaud, aude, *a.* zbity ze sztychu, który nos na kwintę spuścił.

Quincaille, *s. f.* sprzęty i statki żelazne lub mosiężne jakoto: noże, lichtarze i t. p. — moneta miedziana, miedziaki, klepaki.

Quincaillerie, *s. f.* handel narzędzi i sprzętów żelaznych, mosiężnych i t. p.

Quincaillier, *s. m.* handlarz sprzętów żelaznych i t. p.

Quincajou, *s. m.* rodzaj kota amerykańskiego.

Quinconce, *s. m.* ulice wysadzane drzewami w rozmaitych kierunkach.

Quindécagone *(kuin)*, *s. m.* piętnastokąt.

Quindécimvir, *s. m.* kwindecemwir: jeden z piętnastu mężów którym powierzona była straż ksiąg sybillińskich.

Quine, *s. m.* kwinterno: pięć numerów wygranych na loteryi — w grze w kości: dwie piątki.

Quinine, *s. f.* china: pierwiastek otrzymywany z drzew rodzaju kinkina.

Quinola, *s. m.* kinal, walet czerwienny.

Quinquagénaire *(kuinkoua)*, *a. et s. d. g.* pięćdziesięcioletni.

Quinquennal, ale, *a.* pięcioletni, trwający lat 5 lub przypadający co lat pięć.

Quinquennium *(kuinkuéniome)*, *s. m.* kwinkwenium, przeciąg pięciu lat.

Quinquenove, *s. m.* pewna gra w kości.

Quinquerce *(kuinkerce)*, *s. m.* u Rzymian: pięć rodzajów walk w których trzeba było zostać zwycięzcą aby otrzymać nagrodę.

Quinquérème, *s. f.* galera o pięciu rzędach wioseł.

Quinquet, *s. m.* lampa tak nazwana od wynalazcy *Quinquet*.

Quinquina, *s. m.* kinkina, china, drzewo w Peru używane w medycynie.

Quint, *s. m.* piąta część — piąty: w tych tylko imionach własnych.

Charles-=, *Sixte*-=, Karol V (cesarz) — Sixtus V (papież).

Quintaine, *s. f.* słup wbity w ziemię dla ćwiczenia się w gonitwach a lancą — gonienie z lancą.

Quintal, *s. m.* centnar. = *métrique*, sto kilogramów (200 funtów).

Quintan, *s. m.* w ćwiczeniach konnych : osóbka z drzewa ruchoma i trzymająca w jednéj ręce kij, tak że gdy goniący niezręcznie potrąci lancą osóbka obraca się i jeźdzca uderza.

Quintane, Quinte, *a. f. Fièvre* =, febra przypadająca co pięć dni.

Quinte, *s. f.* kwinta : przedział pięciu nót (w muzyce) po sobie idących — kwinta : rodzaj większych skrzypeów — gwałtowny kaszel z krztuszeniem się — dziwactwo, kaprys, muchy w nosie — nagłe zatrzymanie się konia w biegu pod jeźdźcem.

Quintefeuille, *s. f.* pięciolist : roślina.

Quintessence, *s. f.* substancya eteru — kwintessencya — sama istota rzeczy, treść.

Quintessencier, *v. a.* za nadto subtelnie rozbierać rzeczy.

Quintetto (*kuin*), *s. m.* kwintetto : kawałek muzyki z pięciu części, (*pl.* Quintetti).

Quinteux, euse, *a.* dziwaczny, kapryśny — nagle zatrzymujący się w pędzie pod jeźdźcem (koń).

Quintidi (*kuin*), *s. m.* piąty dzień dekady w kalendarzu republikanckim francuskim.

Quintil (*kuin*), *a. m.* = *aspect*, odległość dwóch planet o piątą część zodyaku.

Quintuple (*kuin*), *a. d. g.* pięćkrotny, w pięćnasób.

Quintupler, *v. a.* dać pięć razy tyle, w pięćnasób.

Quinzaine, *s. f.* piętnastka, około piętnastu — dwa tygodnie.

Quinze, *a. d. g.* piętnaście — piętnasty. =, *s. m.* piętnaście, piętnastka — piętnasty dzień — kwindecz : gra w karty. *Les* =-*vingts*, szpital ślepych (w Paryżu) zakładu Ludwika Sgo. *Un* =-*vingt*, ciemny ze szpitala Quinze-vingts. *Celui-là en vaut* =, a to rzecz osobliwa, zabawna !

Quinzième, *a. d. g.* piętnasty. =, *s. m.* piętnasta część — piętnasty dzień.

Quinzièmement, *adv.* po piętnaste.

Quipos, *s. m. pl.* sznurki wiązane w węzełki : sposób pisania u dawnych Peruanów.

Quiproquo, *s. m.* omyłka, pomyłka, wzięcie jednego za drugie.

Quittance, *s. f.* kwit, pokwitowanie. *Dont* =, z któréj to summy kwituję.

Quittancer, *v. a.* napisać pokwitowanie.

Quitte, *a. d. g.* który się wypłacił, pokwitowany — uwolniony od czego, wolny, który pozbył się czego. *Nous sommes* =*s*, niceśmy sobie nie winni. *Être* = *envers qu'un*, wypłacić się komu z czego. *Je l'en tiens* =, kwituję go z tego, uwolniam go od tego. *Nous voilà* = *à* =, skwitowaliśmy się. =, *adv.* mniejsza o to. = *pour être grondé, à être grondé*, połają i kwita, mniejsza o to.

Quittement, *adv.* bez żadnych długów i ciężarów.

Quitter, *v. a.* porzucić, rzucać (kogo) — opuścić (dom, kraj) — rozejść się z kim; rozstać się z kim — odstąpić, pozbyć się czego, wyzuć się z czego — zrzec się (prawa do czego) — uwolnić od czego, kwitować z czego. = *le service*, porzucić służbę; odprawić się (osłudze). = *la partie*, dobrowolnie odstąpić

czego — dać za wygraną = *prise*, wyrzec się wszystkiego, rzucić. *Je vous quitte de...*, kwituję cię.... uwalniam cię od... *Ces fruits quittent le noyau*, w tych owocach pestki łatwo się odłączają.

QUITUS (*kuituce*), *s. m.* ostateczny obrachunek.

QUI-VA-LÀ, kto idzie. *Il a toujours réponse à* =, on ma zawsze na pogotowiu odpowiedź, wymówkę.

QUI-VIVE, kto idzie: krzyk szyldwacha, straży. *Etre sur le* =, czuwać na każde zawołanie — być w ciągłéj obawie.

QUOAILLER, *v. n.* ustawicznie majdać ogonem (o koniu).

QUOI, *pron.* co? — jakto? jako? *En* =, w czém. *De* =, o czém. *Avoir de* =, mieć z czego żyć. *Je ne sais* =, nie wiem co, coś, co się nie da określić.

QUOIQUE, *conj.* chociaż, lubo, aczkolwiek, acz.

QUOLIBET, *s. m* koncept płaski lub gminny.

QUOTE, *a. f.* =-*part*, część przypadająca na kogo.

QUOTIDIEN, ENNE, *a.* codzienny, każdodzienny. *Notre pain* =, chléb nasz powszedni.

QUOTIENT, *s. m.* iloraz: wypadek z podzielenia liczby.

QUOTITÉ, *s. f.* summa, ilość przypadająca na każdego. *Impôt de* =, podatek w którym naprzód oznaczono ile kto ma zapłacić — *vid.* RÉPARTITION.

R.

R (*erre*), *s. f.* (*re*), *s. m.* ośmnasta litera alfabetu francuskiego. Nie wymawia się na końcu rzeczowników i przymiotników kończących się na IER, ani na końcu słów na ER wyjąwszy deklamując lub czytając.

RABÂCHAGE, *s. m.* ustawiczne powtarzanie, klepanie jednego — klepanina, zawsze jedno i to samo.

RABÂCHER, *v. n. et a.* ustawicznie, klepać jedno.

RABÂCHERIE, *s. f.* oklepane rzeczy, stare facecye *fm.*

RABÂCHEUR, EUSE, *s.* ten co ustawicznie jedno klepie.

RABAIS, *s. m.* zniżenie ceny, rabat — licytacya in minus (kiedy się porucza dostarczenie różnych materyałów i t. p. temu co się za najmniejszą cenę tego podejmie) — odtrącenie, ujęcie. *Mettre trop au* = *qu''un*, za mało cenić.

RABAISSEMENT, *s. m.* zniżenie wartości (w monetach).

RABAISSER, *v. a.* zniżyć, opuścić na dół — zniżyć (wartość, cenę). = *l'orgueil de qu''un*, ukrócić dumę czyją. = *la voix*, zniżyć głos. = *son vol*, zniżyć lotu — *fig.* spuścić z tonu. = *le caquet de qu''un*, zamknąć komu gębę.

RABANS, *s. m. pl.* rabandy: sznurki u żagli.

RABAT, *s. m.* kołnierzyk, rabat z czarnego płótna z białemi wypustkami u szyi w sukni księżéj, wyłogi — w kręglach: gra z miejsca gdzie się kula zatrzymała — napędzanie zwierza w jedno miejsce.

RABAT-JOIE, *s. m.* zdarzenie smutne lub osoba psująca dobry humor, radość.

RABATTRE, *v. a.* przybić do dołu — opuścić — odtrącić, ująć (z ce-

Quadruple *(koua)*, *a. d. g.* poczwórny, cztéry razy wzięty. =, *s. m.* czwórnasób, ilość cztéry razy większa — pistol podwójny: moneta hiszpańska złota ważąca cztéry luidory.

Quadrupler *(koua)*, *v. a.* dać we czworo, w czwórnasób. =, *v. n.* urosnąć cztéry razy tyle.

Quai, *s. m.* ulica nadbrzeżna między rzeką a domami, nadbrzeże, wybrzeże — nadbrzeże portu morskiego.

Qualage, *s. m. vid.* Quayage.

Quaiche, *s. f.* statek używany na morzach północnych.

Quaker, Quacre *(kouacre)*, *s. m.* kwakier: z sekty chrześciańskiéj surowych obyczajów i cichego życia. Quakeresse, *s. f.* kwakierka.

Qualificateur, *s. m.* kwalifikator, duchowny oceniający stopień przestępstwa przeciw religii lub pisma i opinie zaskarżone.

Qualificatif, ive, *a.* oznaczający przymiot, jakość.

Qualification, *s. f.* uznanie, osądzenie rzeczy za taką a taką — nazwanie — tytuł.

Qualifier, *v. a.* uznać rzecz za taką lub taką, nazwać tak a tak — tytułować. *Se* =, tytułować się, nazywać się tém a tém, dawać sobie, przybierać tytuł. Qualifié, ée, *prt. et a.* uznany za co..., nazwany tak a tak — *(vi.)* znakomity.

Qualité, *s. f.* jakość — przymiot, zaleta — usposobienie — znakomitość — tytuł lub charakter osoby, prawo do czego. *En* = *de...*, jako ten a ten, jako taki a taki. *Personne de* =, osoba znakomita. *Les* =*s d'un arrêt*, część wyroku w którym wymienione są nazwiska i tytuły stron.

Quand, *adv.* gdy, kiedy — kiedy? kiedyż? *Royaliste* = *même*, rojalista w całém znaczeniu tego wyrazu, zaciekły, zagorzały. = *et* =, *(vi.)* razem.

Quanquan *(kouankouame)*, *s. m.* mowa łacińska miewana przez ucznia filozofii przy otwarciu kursów.

Quant, *adv.* = *à...*, co się tyczy tego a tego, co do tego... *Tenir son* = *à moi*, postępować z ostrożnością. *Se mettre sur son* = *à moi*, *sur son* = *à soi*, być zarozumiałym.

Quantes, *a. f. pl. Toutes fois et* = *que...*, ile kroć razy, ile razy. *Toute fois et* =, na każde zawołanie, kiedy się podoba.

Quantième, *a. d. g.* który z porządku. *Le* =, *s. m.* (który) dzień miesiąca. *Montre à* =*s*, zegarek z indexem wskazującym dni miesiąca.

Quantité, *s. f.* ilość, wielkość (w matematyce) — ilość, liczba — mnóstwo, wiele czego — iloczas. = *de gens*, *de personnes*, wielu, wiele osób.

Quarantaine, *s. f.* czterdzieści blisko, około czterdziestu, czterdziestówka — czterdzieści dni — czterdziestka, czterdzieści lat życia — kwarantanna: pobyt i zakład w którym zatrzymują osoby i rzeczy przybywające z krajów w których panowały choroby.

Quarante, *a. d. g.* czterdzieści — czterdziestówka. *Les* =, członkowie (czterdzieści w liczbie) akademii francuskiéj.

Quarantie, *s. f.* trybunał czterdziestu (w Wenecyi).

Quarantième, *a. d. g.* czterdziesty. *Le* =, *s. m.* czterdziesta część.

Quarderonner, *v. a.* zaokrąglić kant, ściąć okrągło (drzewo, kamień).

Quart, *s. m.* ćwierć, czwarta część — kolej w robocie na okręcie do któréj wzywają wszystkich. *Un* = *de muid*, firtel, ćwierć, ćwiartka

korca. *Un* =, *un* = *d'heure*, kwadrans. *Un* = *d'heure de Rabelais*, moment przykry, stanowczy który kto rad nie rad musi przebyć. *Le tiers et le* =, wszyscy, byle kto, kogo się spotka. = *de cercle*, czwarta część koła, narzędzie matematyczne.

Quart, arte, *a.* czwarty. *Le* = *denier*, czwarty grosz: opłata pewna. *Le* = *an*, *le quartan*, u myśliwych: czwarty rok (źwierza). *Fièvre* =*rte*, czwartaczka (febra). *Fièvre double*-=*rte*, febra przypadająca przez dwa dni dzień po dzień ustająca dnia trzeciego a biorąca znowu czwartego.

Quartaine, *a. f. Fièvre* =, czwartaczka (febra).

Quartan, *s. m. vid.* Quart.

Quartanier, *s. m.* dzik czteroletni.

Quartation, *s. f* zmieszanie ilości złota ze srebrem tak aby na trzy części srebra wchodziła czwarta złota.

Quartant, *s. m.* miara rzeczy ciekłych czwarta część Muid.

Quarte, *s. f.* półgarcówka — kwarta : poddział tercyi, *vid.* Tierce, *s. f.* — pchnięcie szpadą obracając pięść na zewnątrz — czwarta część spadku (w prawie rzymskiém) — *vid.* Sixte.

Quartenier, *s. m. vid.* Quartinier.

Quarteron, *s. m.* ćwierć funta — dwadzieścia pięć (w sprzedaży owoców i t. p.).

Quarteron, onne, *s.* kwarteron; kwarteronka, *s. f.* : urodzony z białego i z mulatki lub z mulata i białéj.

Quartidi *(koua)*, *s. m.* czwarty dzień dekady według kalendarza republikanckiego francuskiego.

Quartier, *s. m.* ćwiartka (zabitego bydlęcia) — ćwierć łokcia — sztuka, kawał (chleba, gruntu) — cyrkuł (w podziale miasta), kwatéra — okolica, sąsiedztwo, strony — koszary wojskowe w fortecy — miasto w którém wojsko stoi — obóz wojska, kwatéra wojska — pardon (dany nieprzyjacielowi zwyciężonemu) — klassa, sala dla uczniów — kwartał, ćwierćrocze — opłata za kwartał, kwartalne z mieszkania — półrocze (w wypłatach długu krajowego) — czwarta część tarczy herbowéj — stopień w drzewie genealogiczném — każda strona kopyta końskiego — w obuwiu : każdy z dwóch kawałków skóry otaczających piętę. = *de la lune*, kwadra księżyca. =*s de pierre*, wielkie kamienie. *Bois de* =, klocek przełupany na czworo. = *tournant*, kąt schodów na zakręcie. = *d'hiver*, kwatéra zimowa (wojska), leże zimowe. = *de rafraîchissement*, kwatéry dla wypoczynku wojska w ciągu kampanii. = *général*, kwatera główna. = *d'assemblée*, obóz do którego różne oddziały wojska zgromadzają się. *Mettre un criminel en* =*s*, ćwiertować, roz ćwiertować złoczyńcę. *Demander* =, prosić o pardon. *Faire* =, dać pardon. *Officiers de* =, urzędnicy lub wojskowi na służbie kwartalnéj z kolei. *A* =, na stronie, na boku.

Quartier-maître, *s m.* kwatermistrz — podoficer w marynarce.

Quartier-mestre, *s. m.* dawniéj: kwatermistrz w pułkach cudzoziemskich.

Quartile *(koua)*, *a. m.* = *aspect*, *vid.* Quadrat *aspect*.

Quartinier, *s. m.* kwaternik*, dozorca kwatéry miasta.

Quarto (in), *vid.* In quarto.

Quartz *(kouartz)*, *s. m.* kwarc : minerał.

Quartzeux, euse, *a.* kwarcowy.

Quasi, *s. m.* sztuka uda cielęcego.

Quasi, *adv.* prawie, niemal.

Quasi-contrat, *s. m.* jakoby-umowa (w prawie rzymskiém): rodzaj umowy domyślnéj.

Quasi-delit, *s. m.* jakoby-przestępstwo, przestępstwo policyjne.

Quasimodo, *s. f.* przéwodnia niedziela, przewody *pop.*

Quaternaire *(koua)*, *a. d. g* poczwórny, dający się podzielić przez cztéry.

Quaterne, *s. m.* kwaterno (w loteryi).

Quatorzaine, *s. f.* dwa tygodnie, czternaście dni.

Quatorze, *a. d. g.* cztérnaście — cztérnasty. =, *s. m.* cztérnastka. *Avoir quinte et* =, mieć wielkie podobieństwo wygranéj.

Quatorzième, *a. d. g.* cztérnasty. =, *s. m.* cztérnasta część — cztérnasty dzień.

Quatorzièmement, *adv.* po cztérnaste.

Quatrain, *s. m.* cztérowiersz — strofa z cztérech wierszy.

Quatre, *a. d. g.* cztéry — czwarty. =, *s.* m. cztéry — czwórka, cyfra 4 — czwórka (w kartach). = *de chiffre,* łapka na szczury. *Se mettre en* =, rozbijać się za czém, starać się o co. *Il faut le tenir à* =, szalony, wiązać go trzeba. *Se tenir à* =, powściągać się, wstrzymywać się (od wybuchu gniewu). *Tirer un criminel à* = *chevaux*, ćwiertować winowajcę. *Il boit comme* =, pije za cztérech, bardzo wiele.

Quatre-temps, *s. m. pl.* suchedni (w Mazowszu: kantopory).

Quatre-vingtième, *a. d. g.* ośmdziesiąty. *Un* =, *s. m.* ośmdziesiąta część.

Quatre-vingts, *a. d. g.* (gdy po nim następuje inna liczba pisze się bez *s*) ośmdziesiąt.

Quatre-vingt-dix, dziewiędziesiąt.

Quatrième, *a. d. g.* czwarty. *Un* =, czwarta część, ćwierć — czwarty dzień miesiąca — czwarte piętro — uczeń czwartéj klassy. *La* =, *s. f.* czwarta klassa. *La* = *des enquêtes,* czwarta izba do śledztw (w parlamencie paryskim).

Quatrièmement, *adv.* po czwarte.

Quatriennal, ale, *a.* cztéroletni. =, *s. m.* urzędnik mianowany na lat cztéry.

Quatuor *(koua)*, *s. m.* kwatuor: kawałek muzyki.

Quayage, *s. m.* opłata w portach za pozwolenie ładowania na brzegu portowym.

Que, *pron.* który, która, które, co — co to — co? *C'est de vous* = *je parle;* o tobie to mówię. *L'hiver qu'il fit si froid*, w tę zimę co to tak zimno było. *Je n'ai* = *faire,* nie mam co robić.

Que, *conj.* że, iż — aby, ażeby — niech, niechże tylko — jak, jako — niż, niżeli, aniżeli — o jakże! — dla czego, czemu? *Être toujours sur le* = *si* = *non*, ustawicznie się sprzeciwiać, spiérać. *Qu'il parle et tout le monde se tait,* niech tylko przemówi, wszyscy umilkają. = *de fois*, ileż razy? = *insensés* = *nous sommes*, o jakżeśmy szaleni. = *n'attendez-vous?* czemuż nie czekasz? = *bien* = *mal*, jako tako. *Il ne cherche* = *la vérité*, szuka tylko prawdy. *Il ne fait* = *boire et manger,* ustawicznie tylko je i pije. *Un homme tel* = *vous*, człowiek jak ty. *Il y a dix ans qu'il est parti*, dziesięć lat temu jak wyjechał. *Quelles* = *soient ses vues*, jakiekolwiek są jego widoki. *A qui puis-je confier ce secret qu'à vous seul?* komuż bym powierzył tę tajemnicę jeżeli nie tobie. Z przeczeniem ne oddaje się przez: aby nie — aż; póki nie, dopóki nie. *Retirez-vous qu'il ne vous frappe*, odstąp sie

aby cię nie uderzył. *Je n'irai point là = tout ne soit prêt*, nie pójdę aż wszystko będzie gotowe, póki nie będzie gotowe. W wielu wyrażeniach właściwych francuskiemu językowi ginie w tłómaczeniu. *Insensé = j'étais, aveugle = je suis*, o jakżem szalony, ślepy! *Si j'étais = de vous je ferais...*, na twojém miejscu to a to bym uczynił. *Quand on est jeune et qu'on se porte bien*, gdy się jest młodym a do tego przy dobrém zdrowiu. *C'est une belle chose = de garder le secret*, piękna to jest rzecz dochowywać tajemnicy.

QUEL, ELLE, *a.* jaki? co za (człowiek)? co to za (człowiek)? — który. = *malheur?* co za nieszczęście. = *homme est-ce un tel*, co to zacz. =*elle heure est-il?* która godzina? *En = état?* w jakim stanie. = *que soit*, jakikolwiek jest. *Tel =*, jaki taki, lichy. = *qu'il soit*, ktokolwiek bądź.

QUELCONQUE, *a. d. g.* jakikolwiek — z przeczeniem oddaje się przez żaden, nikt. *Il n'y a homme = qui..*, niemasz nikogo coby... *D'une manière =*, w jaki bądź sposób.

QUELLEMENT, *adv. Tellement =*, jako tako, od biedy, ujdzie, nienajgorzéj.

QUELQUE, *a. d. g.* jaki, którykolwiek — nijaki, pewny — niektóry, niektóre. = *sot*, (przez wyrzutnią) nie głupim. = *peu de...*, nieco, trochę czego. *Il y a = apparence à cela*, jest niejakie podobieństwo do tego. =, *adv.* jakkolwiek, chociaż. = *grand qu'il soit*, jakkolwiek wielkim jest, mimo wielkości. *Il y a = soixante ans*, jest jakie sześćdziesiąt lat, blisko 60 lat.

QUELQUEFOIS, *adv.* niekiedy.

QUELQU'UN, UNE, *s.* ktoś, jedna osoba, pewna osoba, nieznajomy — kilka, kilku, kilkoro.

QUÉMANDER, *v. n.* żebrać.

QUÉMANDEUR, *s. m.* żebrak. =EUSE, *s. f.* żebraczka.

QU'EN DIRA-T-ON, *s. m.* ludzkie gadaniny.

QUENOTTE, *s. f. fm.* ząb u dziecięcia.

QUENOUILLE, *s. f.* kądziel — kądziel, przędziwo na kądzieli — drzewo którego gałęzie wystrzyżone nakształt kądzieli — kądziel *fig.*, linia żeńska, białogłowska. =*s de lit*, słupki po rogach łóżka (w dawnych kotarach). *Coiffer une =*, nawinąć przędziwo na kądziel. *Tomber en =*, spadać na kądziel t. j. na kobiety (o rządach, koronie). *L'esprit est tombé en = dans cette famille*, w téj familii kobiety mają więcéj rozumu jak mężczyźni. *Allez filer votre =*, a do kądzieli! (mówi się kobiecie wtrącającéj się nie do swego).

QUENOUILLÉE, *s. f.* na garść przędziwa kądziel, kądzieli.

QUÉRABLE, *a. d. g. Rente, redevance =*, intrata lub należytość po którą wierzyciel sam się zgłasza i którą przychodzi odbierać — *vid.* PORTABLE.

QUERCITRON, *s. m.* rodzaj dębu amerykańskiego którego kora daje żółtą farbę.

QUERELLE, *s. f.* kłótnia, sprzeczka, zwada, waśń. = *d'inofficiosité*, *vid.* INOFFICIOSITÉ. *Entrer dans une =*, wmieszać się do zwady. *Mettre des gens en =*, pokłócić z sobą ludzi.

QUERELLER, *v. a.* kłócić się z kim — łajać, wyłajać; fukać na kogo; zfukać kogo. *Se =*, kłócić się; wadzić się *pop.*

QUERELLEUR, *s. et a. m.* kłótniarz, burda, lubiący szukać zaczepki. =EUSE, *s. f.* kłótniarka.

QUERIMONIE *(kué)*, *s. f.* prośba do sędziego kościelnego o pozwolenie ogłoszenia monitoryum.

QUÉRIR, *v. a.* szukać czego, kogo, pójść po kogo, po co, zawołać.

QUESTEUR *(kués)*, *s. m.* kwestor (u Rzymian) — zawiadowca dochodów i skarbu — kwestor, gospodarz (w izbie deputowanych we Francyi).

QUESTION, *s. f.* pytanie, zapytanie — kwestya, rzecz, przedmiot do rozbioru podany, zadanie — tortura, męki, pytki*. *Il est = de...*, idzie, chodzi o to a o to. *La personne, etc. en =*, osoba i t. p. o któréj mowa, o którą idzie.

QUESTIONNAIRE, *s. m.* urzędnik biorący oskarżonych na tortury.

QUESTIONNER, *v. a.* wypytywać się kogo o co.

QUESTIONNEUR, EUSE, *a.* nudzący wypytywaniem się.

QUESTURE *(kués)*, *s. f.* kwestura (urząd u Rzymian i czas jéj trwania) — kwestura (gospodarz w ciałach obradujących).

QUÊTE, *s. f.* chodzenie za czém, staranie się, zabiegi — tropienie (zwierzyny) — kwesta, kwestowanie. *Etre en = de...*, szukać czego, biegać za czém.

QUÊTE, *s. f.* sztuki wystające u spodu okrętu.

QUÊTER, *v. a.* tropić, śledzić (zwierza) — żebrać, biegać za czém — kwestować.

QUÊTEUR, *s. m.* kwestarz (w zakonach) — kwestujący, zbierający składkę. =EUSE, *s. f.* kwestarka.

QUEUE, *s. f.* ogon (kita u lisa, kielnia u bobra, chwost u baranów, serweta u sarny, i t. p. osmyk u zająca) — buńczuk : oznaka godności dowódców — ogonek, szypułka (w owocach) — ogonek u litery — ogon sukni (w dawnych strojach) — rączka (rynki, patelni) — nać, nacina (u jarzyn) — harcap — koniec długiego kamienia (w sklepieniu i t. p.) — kij bilardowy — koniec, ostatek, sam koniec — tył, zad. = *de mouton*, baranina od ogona. = *de cheval, vid.* PRÊLE. = *de cochon*, rodzaj świdra. = *de lion*, serdecznik : roślina. = *de rat*, pilnik okrągły i spiczasty — rodzaj liszaja u koni — forma liny skręconéj kończato. *Lettres scellées sur simple =*, dyplom z pieczęcią zawieszoną na odkrawku pargaminu. *Lettres scellées sur double =*, dyplom z pieczęcią na osobnéj wstędze z pargaminu przewleczonéj przez dyplom. = *à procédé*, kij bilardowy ze skórką na cienkim końcu. *La = d'une affaire*, ostatki, zabytki jakiego interesu, zatrudnienia. *Prendre le roman par la =*, żyć z kobietą przed ślubem, żyć na wiarę. *A la =*; *en =*, na samym końcu — w tyle, za sobą, tuż za plecami. *Faire =*, iść lub czekać stojąc jeden za drugim. = *à =*, rzędem. *A la = leu leu*, jeden za drugim — pewna gra dziecinna.

QUEUE, *s. f.* beczka na wino.

QUEUE, *s. f.* osła, osełka, brusa*.

QUEUSSI-QUEUMI, *adv.* słowo w słowo, tak samo.

QUEUTER, *v. n.* uderzyć dwie kule razem kijem bilardowym.

QUEUX, *s. m.* kucharz — osła, osełka.

QUI, *pron. d. g.* który — kto? *Celui de = je parle*, ten o którym mówię. *De = parlez-vous?* o kim mówisz. *C'est à = l'aura*, ubiegają się kto z nich pierwszy otrzyma. *Voilà = est beau*, otóż to mi pięknie. = *pis est*, a co gorsza. = = *plus est*, a co większa. = *que ce soit*, bądź kto chce, ktokolwiek bądź. = *çà = là*, jeden tu drugi tam.

QUIA *(kuia)*. *Être à =*, nieumieć dać odpowiedzi. *Mettre à =*, przywieść do milczenia.

QUIBUS *(kuibuce)*, *s. m. Avoir du* =, *pop.* być bogatym: dużo grosiwa mieć *pop.*

QUICONQUE, *pron. d. g.* ktokolwiek.

QUIDAM *(kidan)*, *s. m.* pewna osoba, nieznajomy, jakiś, ktoś. *Les* =*s*, jacyś, nieznajomi. =DANE, *s. f.* jakaś, pewna.

QUIDDITÉ *(kui)*, *s. f.* to czém rzecz jest sama w sobie.

QUIESCENT, ENTE, *a.* spoczywający, niewymawiany (o literach w językach wschodnich).

QUIET, ÈTE, *(kuie) a.* spokojny.

QUIÉTISME, *s. m.* kwietyzm, zupełna nieczynność ducha i zaniedbywanie uczynków.

QUIÉTISTE, *a. et s. m.* kwietysta, szukający zupełnéj nieczynności ducha. =, *s. f.* kwietystka.

QUIÉTUDE, *s. f.* spokojność, zupełna nieczynność ducha.

QUIGNON, *s. m.* kroma chleba.

QUILLAGE, *s. m.* opłata statków kupieckich kiedy po pierwszy raz przybywają do portów francuskich.

QUILLE, *s. f.* sztuka drzewa na spodzie idąca wzdłuż całego okrętu.

QUILLE, *s. f.* kręgiel. *Jeu de* =*s*, kręgle, gra w kręgle.

QUILLER, *v. n.* rzucaniem kręgla przed graniem ciągnąć losy który z mających grać będzie zaczynał.

QUILLETTE, *s. f.* gałązka łozowa którą wsadzają aby się przyjęła.

QUILLIER, *s. m.* plac na którym ustawiają się kręgle — wszystkie kręgle. *Faire tout le* =, obalić do razu wszystkie kręgle.

QUINA, *s. m. vid.* QUINQUINA.

QUINAIRE *(kui)*, *a. d. g* pięciokrotny. =, *s. m.* wszelka moneta starożytna trzeciéj wielkości.

QUINAUD, AUDE, *a.* zbity ze sztychu, który nos na kwintę spuścił.

QUINCAILLE, *s. f.* sprzęty i statki żelazne lub mosiężne jakoto: noże, lichtarze i t. p. — moneta miedziana, miedziaki, klepaki.

QUINCAILLERIE, *s. f.* handel narzędzi i sprzętów żelaznych, mosiężnych i t. p.

QUINCAILLIER, *s. m.* handlarz sprzętów żelaznych i t. p.

QUINCAJOU, *s. m.* rodzaj kota amerykańskiego.

QUINCONCE, *s. m.* ulice wysadzane drzewami w rozmaitych kierunkach.

QUINDÉCAGONE *(kuin)*, *s. m.* piętnastokąt.

QUINDECIMVIR, *s. m.* kwindecemwir: jeden z piętnastu mężów którym powierzona była straż ksiąg sybillińskich.

QUINE, *s. m.* kwinterno: pięć numerów wygranych na loteryi — w grze w kości: dwie piątki.

QUININE, *s. f.* china: pierwiastek otrzymywany z drzew rodzaju kinkina.

QUINOLA, *s. m.* kinal, walet czerwienny.

QUINQUAGÉNAIRE *(kuinkoua)*, *a. et s. d. g.* pięćdziesięcioletni.

QUINQUENNAL, ALE, *a.* pięcioletni, trwający lat 5 lub przypadający co lat pięć.

QUINQUENNIUM *(kuinkuéniome)*, *s. m.* kwinkwenium, przeciąg pięciu lat.

QUINQUENOVE, *s. m.* pewna gra w kości.

QUINQUERCE (*kuinkerce*), *s. m.* u Rzymian: pięć rodzajów walk w których trzeba było zostać zwycięzcą aby otrzymać nagrodę.

QUINQUÉRÈME, *s. f.* galera o pięciu rzędach wioseł.

QUINQUET, *s. m.* lampa tak nazwana od wynalazcy *Quinquet.*

QUINQUINA, *s. m.* kinkina, china, drzewo w Peru używane w medycynie.

QUINT, *s. m.* piąta część — piąty: w tych tylko imionach własnych.

Charles-=, *Sixte-*=, Karol V (cesarz) — Sixtus V (papież).

QUINTAINE, *s. f.* słup wbity w ziemię dla ćwiczenia się w gonitwach z lancą — gonienie z lancą.

QUINTAL, *s. m.* centnar. = *métrique*, sto kilogramów (200 funtów).

QUINTAN, *s. m.* w ćwiczeniach konnych : osóbka z drzewa ruchoma i trzymająca w jednéj ręce kij, tak że gdy goniący niezręcznie potrąci lancą osóbka obraca się i jeźdzca uderza.

QUINTANE, QUINTE, *a. f. Fièvre* =, febra przypadająca co pięć dni.

QUINTE, *s. f.* kwinta : przedział pięciu nót (w muzyce) po sobie idących — kwinta : rodzaj większych skrzypców — gwałtowny kaszel z krztuszeniem się — dziwactwo, kaprys, muchy w nosie — nagłe zatrzymanie się konia w biegu pod jeźdźcem.

QUINTEFEUILLE, *s. f.* pięciolist : roślina.

QUINTESSENCE, *s. f.* substancya eteru — kwintessencya — sama istota rzeczy, treść.

QUINTESSENCIER, *v. a.* za nadto subtelnie rozbierać rzeczy.

QUINTETTO (*kuin*), *s. m.* kwintetto : kawałek muzyki z pięciu części, (*pl.* QUINTETTI).

QUINTEUX, EUSE, *a.* dziwaczny, kapryśny — nagle żatrzymujący się w pędzie pod jeźdźcem (koń).

QUINTIDI (*kuin*), *s. m.* piąty dzień dekady w kalendarzu republikanckim francuskim.

QUINTIL (*kuin*), *a. m.* = *aspect*, odległość dwóch planet o piątą część zodyaku.

QUINTUPLE (*kuin*), *a. d. g.* pięćkrotny, w pięćnasób.

QUINTUPLER, *v. a.* dać pięć razy tyle, w pięćnasób.

QUINZAINE, *s. f.* piętnastka, około piętnastu — dwa tygodnie.

QUINZE, *a. d. g.* piętnaście — piętnasty. =, *s. m.* piętnaście, piętnastka — piętnasty dzień — kwindecz : gra w karty. *Les =-vingts*, szpital ślepych (w Paryżu) zakładu Ludwika Sgo. *Un =-vingt*, ciemny ze szpitala Quinze-vingts. *Celui-là en vaut* =, a to rzecz osobliwa, zabawna!

QUINZIÈME, *a. d. g.* piętnasty. =, *s. m.* piętnasta część — piętnasty dzień.

QUINZIÈMEMENT, *adv.* po piętnaste.

QUIPOS, *s. m. pl.* sznurki wiązane w węzełki : sposób pisania u dawnych Peruanów.

QUIPROQUO, *s. m.* omyłka, pomyłka, wzięcie jednego za drugie.

QUITTANCE, *s. f.* kwit, pokwitowanie. *Dont* =, z któréj to summy kwituję.

QUITTANCER, *v. a.* napisać pokwitowanie.

QUITTE, *a. d. g.* który się wypłacił, pokwitowany — uwolniony od czego, wolny, który pozbył się czego. *Nous sommes =s*, niceśmy sobie nie winni. *Être = envers qu'un*, wypłacić się komu z czego. *Je l'en tiens* =, kwituję go z tego, uwolniam go od tego. *Nous voilà = à* =, skwitowaliśmy się. =, *adv.* mniejsza o to. = *pour être grondé, à être grondé*, połają i kwita, mniejsza o to.

QUITTEMENT, *adv.* bez żadnych długów i ciężarów.

QUITTER, *v. a.* porzucić, rzucać (kogo) — opuścić (dom, kraj) — rozejść się z kim; rozstać się z kim — odstąpić, pozbyć się czego, wyzuć się z czego — zrzec się (prawa do czego) — uwolnić od czego, kwitować z czego. = *le service*, porzucić służbę; odprawić się (o słudze). = *la partie*, dobrowolnie odstąpić

czego — dać za wygraną = *prise*, wyrzec się wszystkiego, rzucić. *Je vous quitte de*..., kwituję cię.... uwalniam cię od... *Ces fruits quittent le noyau*, w tych owocach pestki łatwo się odłączają.

Quitus (*kuituce*), *s. m.* ostateczny obrachunek.

Qui-va-là, kto idzie. *Il a toujours réponse à* =, on ma zawsze na pogotowiu odpowiedź, wymówkę.

Qui-vive, kto idzie: krzyk szyldwacha, straży. *Etre sur le* =, czuwać na każde zawołanie — być w ciągłéj obawie.

Quoailler, *v. n.* ustawicznie majdać ogonem (o koniu).

Quoi, *pron.* co? — jakto? jako? *En* =, w czém. *De* =, o czém. *Avoir de* =, mieć z czego żyć. *Je ne sais* =, nie wiem co, coś, co się nie da określić.

Quoique, *conj.* chociaż, lubo, aczkolwiek, acz.

Quolibet, *s. m.* koncept płaski lub gminny.

Quote, *a. f.* =-*part*, część przypadająca na kogo.

Quotidien, enne, *a.* codzienny, każdodzienny. *Notre pain* =, chléb nasz powszedni.

Quotient, *s. m.* iloraz: wypadek z podzielenia liczby.

Quotité, *s. f.* summa, ilość przypadająca na każdego. *Impôt de* =, podatek w którym naprzód oznaczono ile kto ma zapłacić — *vid.* Répartition.

R.

R (*erre*), *s. f.* (*re*), *s. m.* ośmnasta litera alfabetu francuskiego. Nie wymawia się na końcu rzeczowników i przymiotników kończących się na ier, ani na końcu słów na er wyjąwszy deklamując lub czytając.

Rabâchage, *s. m.* ustawiczne powtarzanie, klepanie jednego — klepanina, zawsze jedno i to samo.

Rabâcher, *v. n. et a.* ustawicznie, klepać jedno.

Rabâcherie, *s. f.* oklepane rzeczy, stare facecye *fm.*

Rabâcheur, euse, *s.* ten co ustawicznie jedno klepie.

Rabais, *s. m.* zniżenie ceny, rabat — licytacya in minus (kiedy się porucza dostarczenie różnych materyałów i t. p. temu co się za najmniejszą cenę tego podejmie) — odtrącenie, ujęcie. *Mettre trop au* = *qu''un*, za mało cenić.

Rabaissement, *s. m.* zniżenie wartości (w monetach).

Rabaisser, *v. a.* zniżyć, opuścić na dół — zniżyć (wartość, cenę). = *l'orgueil de qu''un*, ukrócić dumę czyją. = *la voix*, zniżyć głos. = *son vol*, zniżyć lotu — *fig.* spuścić z tonu. = *le caquet de qu''un*, zamknąć komu gębę.

Rabans, *s. m. pl.* rabandy: sznurki u żagli.

Rabat, *s. m.* kołnierzyk, rabat z czarnego płótna z białemi wypustkami u szyi w sukni księżéj, wyłogi — w kręglach: gra z miejsca gdzie się kula zatrzymała — napędzanie źwierza w jedno miejsce.

Rabat-joie, *s. m.* zdarzenie smutne lub osoba psująca dobry humor, radość.

Rabattre, *v. a.* przybić do dołu — opuścić — odtrącić, ująć (z ce-

ny, wartości) — spłaszczyć, przyprasować (fałdy i t. p.) — ukrócić, uniżyć, poniżyć (dumę i t. p.). = *de qu''ch*, ustąpić, odstąpić pretensyi, spuścić. = *un coup*, odbić (uderzenie szabli i t. p.). = *les coups*, załagodzić, zakoić (zagniewanych). = *le gibier*, napędzać źwierzynę w jedno miejsce. = *un arbre*, obciąć drzewo od góry. = *les avoines*, stratować owies, =, *v. n.* skręcić; wziąć inną drogę. *Se* =, spaść, usiąść (o ptastwie) — rzucić się (w którą stronę) — zwrócić mowę do czego — zejść, spuścić na jaką cenę. RABATTU, UE, *prt.* *Epée* =*ue*, szpada bez ostrza i końca. *Dames* =*es*, gra grana kością i warcabami na tablicy od tryktraku. *Tout compté et* =, wszystko obliczywszy.

RABBANITE, *s. m.* rabbanita, żyd trzymający się Talmudu i Rabinów.

RABBIN, *s. m.* rabin, doktór żydowski; przed imieniem własném rabina lub też mówiąc do niego mówi się *Rabbi*.

RABBINAGE, *s. m.* szpéranie w książkach rabinów.

RABBINIQUE, *a. d. g.* rabiniczny, właściwy językowi lub nauce rabinów.

RABBINISME, *s. m.* rabinizm, nauka rabinów.

RABBINISTE, *s. m.* rabinista, trudniący się księgami rabinów.

RABDOLOGIE, *s. f.* sposób odbywania działań arytmetycznych za pomocą pewnych pręcików z liczbami pojedynczemi.

RABDOMANCE, RABDOMANCIE, *s. f.* wróżenie lub mniemana sztuka odkrywania kopalni lub skarbów za pomocą różczki laskowéj.

RABÊTIR, *v. a.* zahukać, aż do zrobienia głupowatym — głupićć, głupowacićć, zgłupowacićć.

RABIOLE, *s. f.* *vid.* RAVE.

RÂBLE, *s. m.* krzyże, od łopatek po ogon w zającu i t. p. — żelazko zakrzywione do mieszania preparatów chemicznych.

RABLÉ, ÉE, oczyszczony z węgla (gips).

RÂBLU, UE, *a.* szeroki w krzyżach.

RABONNIR, *v. a.* ulepszyć, naprawić (o rzeczach) — ulepszyć się, naprawić się.

RABOT, *s. m.* hebel, hebelek — narzędzie do polerowania metalów — graca do mieszania wapna — kamień do brukowania.

RABOTER, *v. a.* heblować, zheblować, wyheblować — wygładzić *fig.*

RABOTEUR, *s. m.* robotnik heblujący.

RABOTEUX, EUSE, *a.* chropowaty — nierówny (o drodze z wybojami) — niegładki, chropowaty *fig.*

RABOUGRIR, *v. a.* znędznić, przeszkadzać róść, robić karłowatém. *Se* =, nędzniéć, karłowaciéć (o roślinach). RABOUGRI, IE, *prt.* przy ziemi, krępy, przysadkowaty.

RABOUILLÈRE, *s. f.* nora gdzie się kocą samice królików.

RABOUTIR, *v. a.* zesztukować (dwa kawałki).

RABROUER, *v. a.* odprawić po grubiańsku.

RACAILLE, *s. f.* motłoch, hałastra, zgraja — wybiórki, drań.

RACCOMMODAGE, *s. m.* naprawa, łatanie, naprawienie.

RACCOMMODEMENT, *s. m.* pojednanie, pogodzenie.

RACCOMMODER, *v. a.* naprawić, naprawiać — o budowli: reparować, wyreparować, poreparować — poprawić sobie, na sobie (włosy, suknią), ogarnąć się — poprawić — pojednać, pogodzić (osoby). = *une sottise*, naprawić głupstwo (zrobione).

RACCOMMODEUR, EUSE, *s.* rzemieśl-

nik naprawiający co. = *de faïence*, dróciarz drótujący fajanse.

RACCORD, *s. m.* zrównanie, wyrównanie.

RACCORDEMENT, *s. m.* naprawa.

RACCORDER, *v. a.* zrównać, wyrównać (co w budowli) — posklejać, skleić.

RACCOURCI, *s. m.* zachowanie perspektywy tak, aby przedmiot widziany wprost zdawał się krótszym jak jest istotnie.

RACCOURCIR, *v. a.* uciąć, skrócić, przykrócić — zrobić krótszém, skurczyć. = *un cheval*, powstrzymać konia, przykrócić cuglów. = *des étriers*, przykrócić strzemion, podpiąć je. =, *v. n.* stawać się lub zaczynać być krótszém — skurczyć się — zstąpić się (o materyi w praniu i t. p.). *Se* =, zwinąć się, skulić się. RACCOURCI, IE, *prt. et a.* skrócony, ucięty — skurczony — co się skurczył. *En* =, w skróceniu.

RACCOURCISSEMENT, *s. m.* skrócenie, przykrócenie — skrócenie się, kurczenie się.

RACCOUTREMENT, *s. m.* naprawa — łatanie.

RACCOUTRER, *v. a.* naprawić, załatać.

RACCOUTUMER (SE), *v. pron.* na nowo się przyzwyczaić.

RACCROC, *s. m.* poprawienie (chybionego razu i t. p.).

RACCROCHER, *v. a.* zaczepić, zawiesić, pozawieszać — zaczepiać, napastować (na ulicy). *Se* =, uczepić się czego, za co, czepiać się czego — powetować, naprawić. *Se* = *au service*, na powrót wejść do służby, przystać na powrót.

RACCROCHEUSE, *s. f.* nierządnica zaczepiająca na ulicy.

RACE, *s. f.* plemie, ród (ludzi) — pokolenie, plemie, familia, ród — zawziątek, ród, gniazdo. — rasa, gniazdo (u źwierzętach). *Cette fille chasse de* =, córunia wdała się w mamę, taka kokieta jak ona.

RACHAT, *s. m.* odkupienie (po sprzedaniu) — spłacenie pewnéj części długu publicznego — wykupywanie (jeńców i t. p.) — odkupienie (rodzaju ludzkiego) — wartość rocznego dochodu z lenności. = *de marchandise*, summa na wykupienie towarów zabranych przez korsarzy.

RACHETABLE, *a. d. g.* dający się spłacić lub odkupić.

RACHETER, *v. a.* odkupić (po sprzedaniu) — nakupić na nowo, znowu zakupić — wykupić (jeńca i t. p.) — odkupić (ród ludzki) — nagradzać, nagrodzić co czém, płacić co czém — poprawić, naprawić ile się da (wadę budynku i t. p.). = *une rente*, spłacić pewną część długu publicznego. = *ses péchés par l'aumône*, odkupywać grzechy jałmużnami. *Je voudrais l'avoir racheté de beaucoup*, dałbym niewiem co aby to mieć na powrót. *Se* =, wykupić się, odkupić się (z niewoli) — płacić się czém, nagradzać się czém.

RACHIDIEN, ENNE, *a.* należący do kolumny pacierzowéj.

RACHITIQUE, *a. et s. d. g.* mający skrzywioną kość pacierzową — pokrzywiony i węzłowaty (o zbożach).

RACHITIS, *s. m.* skrzywienie kości pacierzowéj, mięknienie kości.

RACHITISME, *s. m.* skrzywienie kości pacierzowéj — choroba zbóż pokrzywionych i węzłowatych.

RACINAGE, *s. m.* woda z wygotowanych łupin orzechów używana w farbiarstwie.

RACINAL, *s. m.* podpora, dyl.

RACINE, *s. f.* korzeń, korzonek — warzywo (wszelkie jarzyny w których się je część będącą w ziemi) — zarodek, korzeń — korzeń (nagniotka, raka i t. p.) — źródło, korzeń,

QUADRUPLE (koua), a. d. g. poczwórny, cztery razy wzięty. =, s. m. czwórnasób, ilość cztery razy większa — pistol podwójny: moneta hiszpańska złota ważąca cztery luidory.

QUADRUPLER (koua), v. a. dać we czworo, w czwórnasób. =, v. n. urosnąć cztery razy tyle.

QUAI, s. m. ulica nadbrzeżna między rzeką a domami, nadbrzeże, wybrzeże — nadbrzeże portu morskiego.

QUALAGE, s. m. vid. QUAYAGE.

QUAICHE, s. f. statek używany na morzach północnych.

QUAKER, QUACRE (kouacre), s. m. kwakier: z sekty chrześciańskiéj surowych obyczajów i cichego życia. QUAKERESSE, s. f. kwakierka.

QUALIFICATEUR, s. m. kwalifikator, duchowny oceniający stopień przestępstwa przeciw religii lub pisma i opinie zaskarżone.

QUALIFICATIF, IVE, a. oznaczający przymiot, jakość.

QUALIFICATION, s. f. uznanie, osądzenie rzeczy za taką a taką — nazwanie — tytuł.

QUALIFIER, v. a. uznać rzecz za taką lub taką, nazwać tak a tak — tytułować. *Se* =, tytułować się, nazywać się tém a tém, dawać sobie, przybierać tytuł. QUALIFIÉ, ÉE, *prt. et a.* uznany za co..., nazwany tak a tak — *(vi.)* znakomity.

QUALITÉ, s. f. jakość — przymiot, zaleta — usposobienie — znakomitość — tytuł lub charakter osoby, prawo do czego. *En = de...*, jako ten a ten, jako taki a taki. *Personne de* =, osoba znakomita. *Les =s d'un arrêt*, część wyroku w którym wymienione są nazwiska i tytuły stron.

QUAND, *adv.* gdy, kiedy — kiedy? kiedyż? *Royaliste = même*, rojalista w całém znaczeniu tego wyrazu, zaciekły, zagorzały. = *et* =, *(vi.)* razem.

QUANQUAN (kouankouame), s. m. mowa łacińska miewana przez ucznia filozofii przy otwarciu kursów.

QUANT, *adv.* = *à...*, co się tyczy tego a tego, co do tego... *Tenir son = à moi*, postępować z ostrożnością. *Se mettre sur son = à moi*, *sur son = à soi*, być zarozumiałym.

QUANTES, *a. f. pl. Toutes fois et = que...*, ile kroć razy, ile razy. *Toute fois et* =, na każde zawołanie, kiedy się podoba.

QUANTIÈME, a. d. g. który z porządku. *Le* =, s. m. (który) dzień miesiąca. *Montre à =s*, zégarek z indexem wskazującym dni miesiąca.

QUANTITÉ, s. f. ilość, wielkość (w matematyce) — ilość, liczba — mnóstwo, wiele czego — iloczas. = *de gens, de personnes*, wielu, wiele osób.

QUARANTAINE, s. f. czterdzieści blisko, około czterdziestu, czterdziestówka — czterdzieści dni — czterdziestka, czterdzieści lat życia — kwarantanna: pobyt i zakład w którym zatrzymują osoby i rzeczy przybywające z krajów w których panowały choroby.

QUARANTE, a. d. g. czterdzieści — czterdziestówka. *Les* =, członkowie (czterdzieści w liczbie) akademii francuskiéj.

QUARANTIE, s. f. trybunał czterdziestu (w Wenecyi).

QUARANTIÈME, a. d. g. czterdziesty. *Le* =, s. m. czterdziesta część.

QUARDERONNER, v. a. zaokrąglić kant, ściąć okrągło (drzewo, kamień).

QUART, s. m. ćwierć, czwarta część — kolej w robocie na okręcie do któréj wzywają wszystkich. *Un = de muid*, fartel, ćwierć, ćwiartka

korca. *Un* =, *un* = *d'heure*, kwadrans. *Un* = *d'heure de Rabelais*, moment przykry, stanowczy który kto rad nie rad musi przebyć. *Le tiers et le* =, wszyscy, byle kto, kogo się spotka. = *de cercle*, czwarta część koła, narzędzie matematyczne.

Quart, arte, *a.* czwarty. *Le* = *denier*, czwarty grosz: opłata pewna. *Le* = *an*, *le quartan*, u myśliwych: czwarty rok (źwierza). *Fièvre* =*rte*, czwartaczka (febra). *Fièvre double*-=*rte*, febra przypadająca przez dwa dni dzień po dzień ustająca dnia trzeciego a biorąca znowu czwartego.

Quartaine, *a. f.* *Fièvre* =, czwartaczka (febra).

Quartan, *s. m.* *vid.* Quart.

Quartanier, *s. m.* dzik czteroletni.

Quartation, *s. f* zmieszanie ilości złota ze srebrem tak aby na trzy części srebra wchodziła czwarta złota.

Quartant, *s. m.* miara rzeczy ciekłych czwarta część Muid.

Quarte, *s. f.* półgarcówka — kwarta: poddział tercyi, *vid.* Tierce, *s. f.* — pchnięcie szpadą obracając pięść na zewnątrz — czwarta część spadku (w prawie rzymskiém) — *vid.* Seime.

Quartenier, *s. m.* *vid.* Quartinier.

Quarteron, *s. m.* ćwierć funta — dwadzieścia pięć (w sprzedaży owoców i t. p.).

Quarteron, onne, *s.* kwarteron; kwarterонka, *s. f.* : urodzony z białego i z mulatki lub z mulata i białéj.

Quartidi (*koua*), *s. m.* czwarty dzień dekady według kalendarza republikanckiego francuskiego.

Quartier, *s. m.* ćwiartka (zabitego bydlęcia) — ćwierć łokcia — sztuka, kawał (chleba, gruntu) — cyrkuł (w podziale miasta), kwatéra — okolica, sąsiedztwo, strony — koszary wojskowe w fortecy — miasto w którém wojsko stoi — obóz wojska, kwatéra wojska — pardon (dany nieprzyjacielowi zwyciężonemu) — klassa, sala dla uczniów — kwartał, ćwierćrocze — opłata za kwartał, kwartalne z mieszkania — półrocze (w wypłatach długu krajowego) — czwarta część tarczy herbowéj — stopień w drzewie genealogicznem — każda strona kopyta końskiego — w obuwiu : każdy z dwóch kawałków skóry otaczających piętę. = *de la lune*, kwadra księżyca. =*s de pierre*, wielkie kamienie. *Bois de* =, klocek przełupany na czworo. = *tournant*, kąt schodów na zakręcie. = *d'hiver*, kwatéra zimowa (wojska), leże zimowe. = *de rafraîchissement*, kwatéry dla wypoczynku wojska w ciągu kampanii. = *général*, kwatera główna. = *d'assemblée*, obóz do którego różne oddziały wojska zgromadzają się. *Mettre un criminel en* =*s*, ćwiertować, rozćwiertować złoczyńcę. *Demander* =, prosić o pardon. *Faire* =, dać pardon. *Officiers de* =, urzędnicy lub wojskowi na służbie kwartalnéj z kolei. *A* =, na stronie, na boku.

Quartier-maître, *s m.* kwatermistrz — podoficer w marynarce.

Quartier-mestre, *s. m.* dawniéj: kwatermistrz w pułkach cudzoziemskich.

Quartile (*koua*), *a. m.* = *aspect*, *vid.* Quadrat *aspect*.

Quartinier, *s. m.* kwaternik*, dozorca kwatéry miasta.

Quarto (in), *vid.* In quarto.

Quartz (*kouartz*), *s. m.* kwarc: minerał.

Quartzeux, euse, *a.* kwarcowy.

Quasi, *s. m.* sztuka uda cielęcego.

Quasi, *adv.* prawie, niemal.

Quasi-contrat, *s. m.* jakoby-umowa (w prawie rzymskiém) : rodzaj umowy domyślnéj.

Quasi-délit, *s. m.* jakoby-przestępstwo, przestępstwo policyjne.

Quasimodo, *s. f.* przéwodnia niedziela, przewody *pop.*

Quaternaire *(koua)*, *a. d. g* poczwórny, dający się podzielić przez cztéry.

Quaterne, *s. m.* kwaterno (w loteryi).

Quatorzaine, *s. f.* dwa tygodnie, czternaście dni.

Quatorze, *a. d. g.* cztérnaście — cztérnasty. =, *s. m.* cztérnastka. *Avoir quinte et* =, mieć wielkie podobieństwo wygranéj.

Quatorzième, *a. d. g.* cztérnasty. =, *s. m.* cztérnasta część — cztérnasty dzień.

Quatorzièmement, *adv.* po cztérnaste.

Quatrain, *s. m.* cztérowiersz — strofa z cztérech wierszy.

Quatre, *a. d. g.* cztéry — czwarty. =, *s.* m. cztéry — czwórka, cyfra 4 — czwórka (w kartach). = *de chiffre,* łapka na szczury. *Se mettre en* =, rozbijać się za czém, starać się o co. *Il faut le tenir à* =, szalony, wiązać go trzeba. *Se tenir à* =, powściągać się, wstrzymywać się (od wybuchu gniewu). *Tirer un criminel à* = *chevaux*, ćwiertować winowajcę. *Il boit comme* =, pije za cztérech, bardzo wiele.

Quatre-temps, *s. m. pl.* suchedni (w Mazowszu : kantopory).

Quatre-vingtième, *a. d. g.* ośmdziesiąty. *Un* =, *s. m.* ośmdziesiąta część.

Quatre-vingts, *a. d. g.* (gdy po nim następuje inna liczba pisze się bez *s*) ośmdziesiąt.

Quatre-vingt-dix, dziewięćdziesiąt.

Quatrième, *a. d. g.* czwarty. *Un* =, czwarta część, ćwierć — czwarty dzień miesiąca — czwarte piętro — uczeń czwartéj klassy. *La* =, *s. f.* czwarta klassa. *La* = *des enquêtes,* czwarta izba do śledztw (w parlamencie paryskim).

Quatrièmement, *adv.* po czwarte.

Quatriennal, ale, *a.* cztéroletni. =, *s. m.* urzędnik mianowany na lat cztéry.

Quatuor *(koua)*, *s. m.* kwatuor : kawałek muzyki.

Quayage, *s. m.* opłata w portach za pozwolenie ładowania na brzegu portowym.

Que, *pron.* który, która, które, co — co to — co? *C'est de vous* = *je parle;* o tobie to mówię. *L'hiver qu'il fit si froid*, w tę zimę co to tak zimno było. *Je n'ai* = *faire*, nie mam co robić.

Que, *conj.* że, iż — aby, ażeby — niech, niechże tylko — jak, jako — niż, niżeli, aniżeli — o jakże! — dla czego, czemu? *Être toujours sur le* = *si* = *non*, ustawicznie się sprzeciwiać, spierać. *Qu'il parle et tout le monde se tait,* niech tylko przemówi, wszyscy umilkają. = *de fois*, ileż razy? = *insensés* = *nous sommes*, o jakżeśmy szaleni. = *n'attendez-vous?* czemuż nie czekasz? = *bien* = *mal*, jako tako. *Il ne cherche* = *la vérité*, szuka tylko prawdy. *Il ne fait* = *boire et manger,* ustawicznie tylko je i pije. *Un homme tel* = *vous*, człowiek jak ty. *Il y a dix ans qu'il est parti*, dziesięć lat temu jak wyjechał. *Quelles* = *soient ses vues*, jakiekolwiek są jego widoki. *A qui puis-je confier ce secret qu'à vous seul?* komuż bym powierzył tę tajemnicę jeżeli nie tobie. Z przeczeniem ne oddaje się przez : aby nie — aż; póki nie, dopóki nie. *Retirez-vous qu'il ne vous frappe*, odstąp się

aby cię nie uderzył. *Je n'irai point là = tout ne soit prêt*, nie pójdę aż wszystko będzie gotowe, póki nie będzie gotowe. W wielu wyrażeniach właściwych francuskiemu językowi ginie w tłómaczeniu. *Insensé = j'étais, aveugle = je suis*, o jakżem szalony, ślepy! *Si j'étais = de vous je ferais*..., na twojém miejscu to a to bym uczynił. *Quand on est jeune et qu'on se porte bien*, gdy się jest młodym a do tego przy dobrém zdrowiu. *C'est une belle chose = de garder le secret*, piękna to jest rzecz dochowywać tajemnicy.

QUEL, ELLE, *a.* jaki? co za (człowiek)? co to za (człowiek)? — który. *= malheur?* co za nieszczęście. *= homme est-ce un tel*, co to zacz. *=elle heure est-il?* która godzina? *En = état?* w jakim stanie. *= que soit*, jakikolwiek jest. *Tel =*, jaki taki, lichy. *= qu'il soit*, ktokolwiek bądź.

QUELCONQUE, *a. d. g.* jakikolwiek — z przeczeniem oddaje się przez żaden, nikt. *Il n'y a homme = qui*.., niemasz nikogo coby... *D'une manière =*, w jaki bądź sposób.

QUELLEMENT, *adv. Tellement =*, jako tako, od biedy, ujdzie, nienajgorzéj.

QUELQUE, *a. d. g.* jaki, którykolwiek — nijaki, pewny — niektóry, niektóre. *= sot*, (przez wyrzutnią) nie głupim. *= peu de*..., nieco, trochę czego. *Il y a = apparence à cela*, jest niejakie podobieństwo do tego. =, *adv.* jakkolwiek, chociaż. *= grand qu'il soit*, jakkolwiek wielkim jest, mimo wielkości. *Il y a = soixante ans*, jest jakie sześćdziesiąt lat, blisko 60 lat.

QUELQUEFOIS, *adv.* niekiedy.

QUELQU'UN, UNE, *s.* ktoś, jedna osoba, pewna osoba, nieznajomy — kilka, kilku, kilkoro.

QUÉMANDER, *v. n.* żebrać.

QUÉMANDEUR, *s. m.* żebrak. =EUSE, *s. f.* żebraczka.

QU'EN DIRA-T-ON, *s. m.* ludzkie gadaniny.

QUENOTTE, *s. f. fm.* ząb u dziecięcia.

QUENOUILLE, *s. f.* kądziel — kądziel, przędziwo na kądzieli — drzewo którego gałęzie wystrzyżone nakształt kądzieli — kądziel *fig.*, linia żeńska, białogłowska. *=s de lit*, słupki po rogach łóżka (w dawnych kotarach). *Coiffer une =*, nawinąć przędziwo na kądziel. *Tomber en =*, spadać na kądziel t. j. na kobiety (o rządach, koronie). *L'esprit est tombé en = dans cette famille*, w téj familii kobiety mają więcéj rozumu jak mężczyźni. *Allez filer votre =*, a do kądzieli! (mówi się kobiecie wtrącającéj się nie do swego).

QUENOUILLÉE, *s. f.* na garść przędziwa kądziel, kądzieli.

QUÉRABLE, *a. d. g. Rente, redevance =*, intrata lub należytość po którą wierzyciel sam się zgłasza i którą przychodzi odbierać — *vid.* PORTABLE.

QUERCITRON, *s. m.* rodzaj dębu amerykańskiego którego kora daje żółtą farbę.

QUERELLE, *s. f.* kłótnia, sprzeczka, zwada, waśń. *= d'inofficiosité, vid.* INOFFICIOSITÉ. *Entrer dans une =*, wmieszać się do zwady. *Mettre des gens en =*, pokłócić z sobą ludzi.

QUERELLER, *v. a.* kłócić się z kim — łajać, wyłajać; fukać na kogo; zfukać kogo. *Se =*, kłócić się; wadzić się *pop.*

QUERELLEUR, *s. et a. m.* kłótniarz, burda, lubiący szukać zaczepki. =EUSE, *s. f.* kłótniarka.

QUÉRIMONIE *(kué)*, *s. f.* prośba do sędziego kościelnego o pozwolenie ogłoszenia monitoryum.

QUÉRIR, *v. a.* szukać czego, kogo, pójść po kogo, po co, zawołać.

QUESTEUR *(kués)*, *s. m.* kwestor (u Rzymian) — zawiadowca dochodów i skarbu — kwestor, gospodarz (w izbie deputowanych we Francyi).

QUESTION, *s. f.* pytanie, zapytanie — kwestya, rzecz, przedmiot do rozbioru podany, zadanie — tortura, męki, pytki*. *Il est = de...*, idzie, chodzi o to a o to. *La personne, etc. en =*, osoba i t. p. o któréj mowa, o którą idzie.

QUESTIONNAIRE, *s. m.* urzędnik biorący oskarżonych na tortury.

QUESTIONNER, *v. a.* wypytywać się kogo o co.

QUESTIONNEUR, EUSE, *a.* nudzący wypytywaniem się.

QUESTURE *(kués)*, *s. f.* kwestura (urząd u Rzymian i czas jéj trwania) — kwestura (gospodarz w ciałach obradujących).

QUÊTE, *s. f.* chodzenie za czém, staranie się, zabiegi — tropienie (zwierzyny) — kwesta, kwestowanie. *Etre en = de...*, szukać czego, biegać za czém.

QUÊTE, *s. f.* sztuki wystające u spodu okrętu.

QUÊTER, *v. a.* tropić, śledzić (zwierza) — żebrać, biegać za czém — kwestować.

QUÊTEUR, *s. m.* kwestarz (w zakonach) — kwestujący, zbierający składkę. =EUSE, *s. f.* kwestarka.

QUEUE, *s. f.* ogon (kita u lisa, kielnia u bobra, chwost u baranów, serweta u sarny, i t. p. osmyk u zająca) — buńczuk : oznaka godności dowódców — ogonek, szypułka (w owocach) — ogonek u litery — ogon sukni (w dawnych strojach) — rączka (rynki, patelni) — nać, nacina (u jarzyn) — harcap — koniec długiego kamienia (w sklepieniu i t. p.) — kij bilardowy — koniec, ostatek, sam koniec — tył, zad. = *de mouton*, baranina od ogona. = *de cheval*, *vid.* PRÊLE. = *de cochon*, rodzaj świdra. = *de lion*, serdecznik : roślina. = *de rat*, pilnik okrągły i spiczasty — rodzaj liszaja u koni — forma liny skręconéj kończato. *Lettres scellées sur simple =*, dyplom z pieczęcią zawieszoną na odkrawku pargaminu. *Lettres scellées sur double =*, dyplom z pieczęcią na osobnéj wstędze z pargaminu przewleczonéj przez dyplom. = *à procédé*, kij bilardowy ze skórką na cienkim końcu. *La = d'une affaire*, ostatki, zabytki jakiego interesu, zatrudnienia. *Prendre le roman par la =*, żyć z kobietą przed ślubem, żyć na wiarę. *A la =*; *en =*, na samym końcu — w tyle, za sobą, tuż za plecami. *Faire =*, iść lub czekać stojąc jeden za drugim. = *à =*, rzędem. *A la = leu leu*, jeden za drugim — pewna gra dziecinna.

QUEUE, *s. f.* beczka na wino.

QUEUE, *s. f.* osła, osełka, brusa*.

QUEUSSI-QUEUMI, *adv.* słowo w słowo, tak samo.

QUEUTER, *v. n.* uderzyć dwie kule razem kijem bilardowym.

QUEUX, *s. m.* kucharz — osła, osełka.

QUI, *pron. d. g.* który — kto? *Celui de = je parle*, ten o którym mówię. *De = parlez-vous?* o kim mówisz. *C'est à = l'aura*, ubiegają się kto z nich pierwszy otrzyma. *Voilà = est beau*, otóż to mi pięknie. = *pis est*, a co gorsza. = = *plus est*, a co większa. = *que ce soit*, bądź kto chce, ktokolwiek bądź. = *çà = là*, jeden tu drugi tam.

QUIA *(kuia)*. *Être à =*, nieumieć dać odpowiedzi. *Mettre à =*, przywieść do milczenia.

Quibus *(kuibuce)*, *s. m. Avoir du* =, *pop.* być bogatym: dużo grosiwa mieć *pop*.

Quiconque, *pron. d. g.* ktokolwiek.

Quidam *(kidan)*, *s. m.* pewna osoba, nieznajomy, jakiś, ktoś. *Les* =*s*, jacyś, nieznajomi. =dane, *s. f.* jakaś, pewna.

Quiddité *(kui)*, *s. f.* to czém rzecz jest sama w sobie.

Quiescent, ente, *a.* spoczywający, niewymawiany (o literach w językach wschodnich).

Quiet, ète, *(kuie) a.* spokojny.

Quiétisme, *s. m.* kwietyzm, zupełna nieczynność ducha i zaniedbywanie uczynków.

Quiétiste, *a. et s. m.* kwietysta, szukający zupełnéj nieczynności ducha. =, *s. f.* kwietystka.

Quiétude, *s. f.* spokojność, zupełna nieczynność ducha.

Quignon, *s. m.* kroma chleba.

Quillage, *s. m.* opłata statków kupieckich kiedy po pierwszy raz przybywają do portów francuskich.

Quille, *s. f.* sztuka drzewa na spodzie idąca wzdłuż całego okrętu.

Quille, *s. f.* kręgiel. *Jeu de* =*s*, kręgle, gra w kręgle.

Quiller, *v. n.* rzucaniem kręgla przed graniem ciągnąć losy który z mających grać będzie zaczynał.

Quillette, *s. f.* gałązka łozowa którą wsadzają aby się przyjęła.

Quillier, *s. m.* plac na którym ustawiają się kręgle — wszystkie kręgle. *Faire tout le* =, obalić do razu wszystkie kręgle.

Quina, *s. m. vid.* Quinquina.

Quinaire *(kui)*, *a. d. g* pięciokrotny. =, *s. m.* wszelka moneta starożytna trzeciéj wielkości.

Quinaud, aude, *a.* zbity ze sztychu, który nos na kwintę spuścił.

Quincaille, *s. f.* sprzęty i statki żelazne lub mosiężne jakoto: noże, lichtarze i t. p. — moneta miedziana, miedziaki, klepaki.

Quincaillerie, *s. f.* handel narzędzi i sprzętów żelaznych, mosiężnych i t. p.

Quincaillier, *s. m.* handlarz sprzętów żelaznych i t. p.

Quincajou, *s. m.* rodzaj kota amerykańskiego.

Quinconce, *s. m.* ulice wysadzane drzewami w rozmaitych kierunkach.

Quindécagone *(kuin)*, *s. m.* piętnastokąt.

Quindécimvir, *s. m.* kwindecemwir: jeden z piętnastu mężów którym powierzona była straż ksiąg sybillińskich.

Quine, *s. m.* kwinterno: pięć numerów wygranych na loteryi — w grze w kości: dwie piątki.

Quinine, *s. f.* china: pierwiastek otrzymywany z drzew rodzaju kinkina.

Quinola, *s. m.* kinal, walet czerwienny.

Quinquagénaire *(kuinkoua)*, *a. et s. d. g.* pięćdziesięcioletni.

Quinquennal, ale, *a.* pięcioletni, trwający lat 5 lub przypadający co lat pięć.

Quinquennium *(kuinkuéniome)*, *s. m.* kwinkwenium, przeciąg pięciu lat.

Quinquenove, *s. m.* pewna gra w kości.

Quinquerce *(kuinkerce)*, *s. m.* u Rzymian: pięć rodzajów walk w których trzeba było zostać zwycięzcą aby otrzymać nagrodę.

Quinquérème, *s. f.* galera o pięciu rzędach wioseł.

Quinquet, *s. m.* lampa tak nazwana od wynalazcy *Quinquet*.

Quinquina, *s. m.* kinkina, china, drzewo w Peru używane w medycynie.

Quint, *s. m.* piąta część — piąty: w tych tylko imionach własnych.

Charles-=, *Sixte-=*, Karol V (cesarz) — Sixtus V (papież).

Quintaine, *s. f.* słup wbity w ziemię dla ćwiczenia się w gonitwach z lancą — gonienie z lancą.

Quintal, *s. m.* centnar. = *métrique*, sto kilogramów (200 funtów).

Quintan, *s. m.* w ćwiczeniach konnych : osóbka z drzewa ruchoma i trzymająca w jednéj ręce kij, tak że gdy goniący niezręcznie potrąci lancą osóbka obraca się i jeźdzca uderza.

Quintane, Quinte, *a. f. Fièvre* =, febra przypadająca co pięć dni.

Quinte, *s. f.* kwinta : przedział pięciu nót (w muzyce) po sobie idących — kwinta : rodzaj większych skrzypców — gwałtowny kaszel z krztuszeniem się — dziwactwo, kaprys, muchy w nosie — nagłe zatrzymanie się konia w biegu pod jeźdźcem.

Quintefeuille, *s. f.* pięciolist : roślina.

Quintessence, *s. f.* substancya eteru — kwintessencya — sama istota rzeczy, treść.

Quintessencier, *v. a.* za nadto subtelnie rozbierać rzeczy.

Quintetto (*kuin*), *s. m.* kwintetto : kawałek muzyki z pięciu części, (*pl.* Quintetti).

Quinteux, euse, *a.* dziwaczny, kapryśny — nagle zatrzymujący się w pędzie pod jeźdźcem (koń).

Quintidi (*kuin*), *s. m.* piąty dzień dekady w kalendarzu republikanckim francuskim.

Quintil (*kuin*), *a. m.* = *aspect*, odległość dwóch planet o piątą część zodyaku.

Quintuple (*kuin*), *a. d. g.* pięćkrotny, w pięćnasób.

Quintupler, *v. a.* dać pięć razy tyle, w pięćnasób.

Quinzaine, *s. f.* piętnastka, około piętnasta — dwa tygodnie.

Quinze, *a. d. g.* piętnaście — piętnasty. =, *s. m.* piętnaście, piętnastka — piętnasty dzień — kwindecz : gra w karty. *Les* =*-vingts*, szpital ślepych (w Paryżu) zakładu Ludwika Sgo. *Un* =*-vingt*, ciemny ze szpitala Quinze-vingts. *Celui-là en vaut* =, a to rzecz osobliwa, zabawna !

Quinzième, *a. d. g.* piętnasty. =, *s. m.* piętnasta część — piętnasty dzień.

Quinzièmement, *adv.* po piętnaste.

Quipos, *s. m. pl.* sznurki wiązane w węzełki : sposób pisania u dawnych Peruanów.

Quiproquo, *s. m.* omyłka, pomyłka, wzięcie jednego za drugie.

Quittance, *s. f.* kwit, pokwitowanie. *Dont* =, z któréj to summy kwituję.

Quittancer, *v. a.* napisać pokwitowanie.

Quitte, *a. d. g.* który się wypłacił, pokwitowany — uwolniony od czego, wolny, który pozbył się czego. *Nous sommes* =*s*, niceśmy sobie nie winni. *Être* = *envers qu'un*, wypłacić się komu z czego. *Je l'en tiens* =, kwituję go z tego, uwolniam go od tego. *Nous voilà* = *à* =, skwitowaliśmy się. =, *adv.* mniejsza o to. = *pour être grondé*, *à être grondé*, połają i kwita, mniejsza o to.

Quittement, *adv.* bez żadnych długów i ciężarów.

Quitter, *v. a.* porzucić, rzucać (kogo) — opuścić (dom, kraj) — rozejść się z kim; rozstać się z kim — odstąpić, pozbyć się czego, wyzuć się z czego — zrzec się (prawa do czego) — uwolnić od czego, kwitować z czego. = *le service*, porzucić służbę; odprawić się (o słudze). = *la partie*, dobrowolnie odstąpić

czego — dać za wygraną = *prise*, wyrzec się wszystkiego, rzucić. *Je vous quitte de...*, kwituję cię.... uwalniam cię od... *Ces fruits quittent le noyau*, w tych owocach pestki łatwo się odłączają.

Quitus (*kituce*), *s. m.* ostateczny obrachunek.

Qui-va-là, kto idzie. *Il a toujours réponse à* =, on ma zawsze na pogotowiu odpowiedź, wymówkę.

Qui-vive, kto idzie: krzyk szyldwacha, straży. *Etre sur le* =, czuwać na każde zawołanie — być w ciągłéj obawie.

Quoailler, *v. n.* ustawicznie majdać ogonem (o koniu).

Quoi, *pron.* co? — jakto? jako? *En* =, w czém. *De* =, o czém. *Avoir de* =, mieć z czego żyć. *Je ne sais* =, nie wiem co, coś, co się nie da określić.

Quoique, *conj.* chociaż, lubo, aczkolwiek, acz.

Quolibet, *s. m.* koncept płaski lub gminny.

Quote, *a. f.* =-*part*, część przypadająca na kogo.

Quotidien, enne, *a.* codzienny, każdodzienny. *Notre pain* =, chléb nasz powszedni.

Quotient, *s. m.* iloraz: wypadek z podzielenia liczby.

Quotité, *s. f.* summa, ilość przypadająca na każdego. *Impôt de* =, podatek w którym naprzód oznaczono ile kto ma zapłacić — *vid.* Répartition.

R.

R (*erre*), *s. f.* (*re*), *s. m.* ośmnasta litera alfabetu francuskiego. Nie wymawia się na końcu rzeczowników i przymiotników kończących się na ier, ani na końcu słów na er wyjąwszy deklamując lub czytając.

Rabâchage, *s. m.* ustawiczne powtarzanie, klepanie jednego — klepanina, zawsze jedno i to samo.

Rabâcher, *v. n. et a.* ustawicznie, klepać jedno.

Rabâcherie, *s. f.* oklepane rzeczy, stare facecye *fm.*

Rabâcheur, euse, *s.* ten co ustawicznie jedno klepie.

Rabais, *s. m.* zniżenie ceny, rabat — licytacya in minus (kiedy się porucza dostarczenie różnych materyałów i t. p. temu co się za najmniejszą cenę tego podejmie) — odtrącenie, ujęcie. *Mettre trop au* = *qu''un*, za mało cenić.

Rabaissement, *s. m.* zniżenie wartości (w monetach).

Rabaisser, *v. a.* zniżyć, opuścić na dół — zniżyć (wartość, cenę). = *l'orgueil de qu''un*, ukrócić dumę czyją. = *la voix*, zniżyć głos. = *son vol*, zniżyć lotu — *fig.* spuścić z tonu. = *le caquet de qu''un*, zamknąć komu gębę.

Rabans, *s. m. pl.* rabandy: sznurki u żagli.

Rabat, *s. m.* kołnierzyk, rabat z czarnego płótna z białemi wypustkami u szyi w sukni księżéj, wyłogi — w kręglach; gra z miejsca gdzie się kula zatrzymała — napędzanie źwierza w jedno miejsce.

Rabat-joie, *s. m.* zdarzenie smutne lub osoba psująca dobry humor, radość.

Rabattre, *v. a.* przybić do dołu — opuścić — odtrącić, ująć (z ce-

ny, wartości) — spłaszczyć, przyprasować (fałdy i t. p.) — ukrócić, uniżyć, poniżyć (dumę i t. p.). = *de qu'ch*, ustąpić, odstąpić pretensyi, spuścić. = *un coup*, odbić (uderzenie szabli i t. p.). = *les coups*, załagodzić, zakoić (zagniewanych). = *le gibier*, napędzać źwierzynę w jedno miejsce. = *un arbre*, obciąć drzewo od góry. = *les avoines*, stratować owies, =, *v. n.* skręcić; wziąć inną drogę. *Se* =, spaść, usiąść (o ptastwie) — rzucić się (w którą stronę) — zwrócić mowę do czego — zejść, spuścić na jaką cenę.

Rabattu, ue, *prt.* *Epée* =*ue*, szpada bez ostrza i końca. *Dames* =*es*, gra grana kością i warcabami na tablicy od tryktraku. *Tout compté et* =, wszystko obliczywszy.

Rabbanite, *s. m.* rabbanita, żyd trzymający się Talmudu i Rabinów.

Rabbin, *s. m.* rabin, doktór żydowski; przed imieniem własném rabina lub też mówiąc do niego mówi się *Rabbi*.

Rabbinage, *s. m.* szpéranie w książkach rabinów.

Rabbinique, *a. d. g.* rabiniczny, właściwy językowi lub nauce rabinów.

Rabbinisme, *s. m.* rabinizm, nauka rabinów.

Rabbiniste, *s. m.* rabinista, trudniący się księgami rabinów.

Rabdologie, *s. f.* sposób odbywania działań arytmetycznych za pomocą pewnych pręcików z liczbami pojedynczemi.

Rabdomance, Rabdomancie, *s. f.* wróżenie lub mniemana sztuka odkrywania kopalni lub skarbów za pomocą różczki laskowéj.

Rabêtir, *v. a.* zahukać, aż do zrobienia głupowatym — głupićć, głupowaciéć, zgłupowaciéć.

Rabiole, *s. f.* *vid.* Rave.

Râble, *s. m.* krzyże, od łopatek po ogon w zającu i t. p. — żelazko zakrzywione do mieszania preparatów chemicznych.

Rablé, ée, oczyszczony z węgla (gips).

Râblu, ue, *a.* szeroki w krzyżach.

Rabonnir, *v. a.* ulepszyć, naprawić (o rzeczach) — ulepszyć się, naprawić się.

Rabot, *s m.* hebel, hebelek — narzędzie do polerowania metalów — graca do mieszania wapna — kamień do brukowania.

Raboter, *v. a.* heblować, zheblować, wyheblować — wygładzić *fig*.

Raboteur, *s. m.* robotnik heblujący.

Raboteux, euse, *a.* chropowaty — nierówny (o drodze z wybojami) — niegładki, chropowaty *fig*.

Rabougrir, *v. a.* znędznić, przeszkadzać róść, robić karłowatém. *Se* =, nędzniéć, karłowaciéć (o roślinach). Rabougri, ie, *prt.* przy ziemi, krępy, przysadkowaty.

Rabouillère, *s. f.* nora gdzie się kocą samice królików.

Raboutir, *v. a.* zesztukować (dwa kawałki).

Rabrouer, *v. a.* odprawić po grubiańsku.

Racaille, *s. f.* motłoch, hałastra, zgraja — wybiórki, drań.

Raccommodage, *s. m.* naprawa, łatanie, naprawienie.

Raccommodement, *s. m.* pojednanie, pogodzenie.

Raccommoder, *v. a.* naprawić, naprawiać — o budowli: reparować, wyreparować, poreparować — poprawić sobie, na sobie (włosy, suknią), ogarnąć się — poprawić — pojednać, pogodzić (osoby). = *une sottise*, naprawić głupstwo (zrobione).

Raccommodeur, euse, *s.* rzemieśl-

nik naprawiający co. = *de faïence*, dróciarz drótujący fajanse.

Raccord, *s. m.* zrównanie, wyrównanie.

Raccordement, *s. m.* naprawa.

Raccorder, *v. a.* zrównać, wyrównać (co w budowli) — posklejać, skleić.

Raccourci, *s. m.* zachowanie perspektywy tak, aby przedmiot widziany wprost zdawał się krótszym jak jest istotnie.

Raccourcir, *v. a.* uciąć, skrócić, przykrócić — zrobić krótszém, skurczyć. = *un cheval*, powstrzymać konia, przykrócić cuglów. = *des étriers*, przykrócić strzemion, podpiąć je. =, *v. n.* stawać się lub zaczynać być krótszém — skurczyć się — zstąpić się (o materyi w praniu i t. p.). *Se* =, zwinąć się, skulić się. Raccourci, ie, *prt. et a.* skrócony, ucięty — skurczony — co się skurczył. *En* =, w skróceniu.

Raccourcissement, *s. m.* skrócenie, przykrócenie — skrócenie się, kurczenie się.

Raccoutrement, *s. m.* naprawa — łatanie.

Raccoutrer, *v. a.* naprawić, załatać.

Raccoutumer (se), *v. pron.* na nowo się przyzwyczaić.

Raccroc, *s. m.* poprawienie (chybionego razu i t. p.).

Raccrocher, *v. a.* zaczepić, zawiesić, pozawieszać — zaczepiać, napastować (na ulicy). *Se* =, uczepić się czego, za co, czepiać się czego — powetować, naprawić. *Se* = *au service*, na powrót wejść do służby, przystać na powrót.

Raccrocheuse, *s. f.* nierządnica zaczepiająca na ulicy.

Race, *s. f.* plemię, ród (ludzi) — pokolenie, plemię, familia, ród — zawziątek, ród, gniazdo. — rasa, gniazdo (o źwierzętach). *Cette fille chasse de* =, córunia wdała się w mamę, taka kokieta jak ona.

Rachat, *s. m.* odkupienie (po sprzedaniu) — spłacenie pewnéj części długu publicznego — wykupywanie (jeńców i t. p.) — odkupienie (rodzaju ludzkiego) — wartość rocznego dochodu z lenności. = *de marchandise*, summa na wykupienie towarów zabranych przez korsarzy.

Rachetable, *a. d. g.* dający się spłacić lub odkupić.

Racheter, *v. a.* odkupić (po sprzedaniu) — nakupić na nowo, znowu zakupić — wykupić (jeńca i t. p.) — odkupić (ród ludzki) — nagradzać, nagrodzić co czém, płacić co czém — poprawić, naprawić ile się da (wadę budynku i t. p.). = *une rente*, spłacić pewną część długu publicznego. = *ses péchés par l'aumône*, odkupywać grzechy jałmużnami. *Je voudrais l'avoir racheté de beaucoup*, dałbym nie wiem co aby to mieć na powrót. *Se* =, wykupić się, odkupić się (z niewoli) — płacić się czém, nagradzać się czém.

Rachidien, enne, *a.* należący do kolumny pacierzowéj.

Rachitique, *a. et s. d. g.* mający skrzywioną kość pacierzową — pokrzywiony i węzłowaty (o zbożach).

Rachitis, *s. m.* skrzywienie kości pacierzowéj, mięknienie kości.

Rachitisme, *s. m.* skrzywienie kości pacierzowéj — choroba zbóż pokrzywionych i węzłowatych.

Racinage, *s. m.* woda z wygotowanych łupin orzechów używana w farbiarstwie.

Racinal, *s. m.* podpora, dyl.

Racine, *s. f.* korzeń, korzonek — warzywo (wszelkie jarzyny w których się je część będącą w ziemi) — zarodek, korzeń — korzeń (nagniotka, raka i t. p.) — źródło, korzeń,

70.

pierwiastek — pierwiastek (wyrazu) — pierwiastek (w matematyce). *Prendre* =, przyjąć się (o roślinie) — wkorzenić się, zagnieździć się, wróść. *Fruits pendants par les* =*s*, *par* =*s*, produkta na pniu.

Rack, *s. m* arak : trunek wyrabiany z ryżu — *vid.* Tafia.

Racler, *v. a.* skrobać, wyskrobać — gracować, wygracować (ulicę ogrodu) — strychować (strychulcem) — rzępolić, grać licho — drapać (po gardle i t. d.)

Racleur, *s. m.* lichy skrzypek, skrzypiciel co rzępoli.

Racloir, *s. m.* narzędzie do skrobania, raszpla.

Racloire, *s. f.* strychulec.

Raclure, *s. f.* wiórki, trociny, opiłki (co opada ze skrobania), oskrobiny.

Racolage, *s. m.* werbunek, werbowanie.

Racoler, *v. a.* werbować (do wojska) — werbować, namawiać do czego.

Racoleur, *s. m.* werbownik, werbujący (do wojska).

Raconter, *v. a.* opowiadać, opowiedzieć co. *En* =, bez ustanku opowiadać.

Raconteur, *s. m.* gaduła, gawęda.

Racornir, *v. a.* robić twardém jak róg — wysuszyć. *Se* =, rogowacieć, stwardnieć jak róg, zeschnąć się. Racorni, ie, *prt. et a.* zrogowaciały — wyschły.

Racornissement, *s. m.* zrogowacenie.

Racquitter, *v. a.* powetować komu stratę. *Se* =, *v. pron.* odegrać się (przegrawszy) — powetować (stratę).

Rade, *s. f.* przystań. *Être en grande* =, stać w przystani w znacznéj odległości od samego brzegu. *Mettre en* =, wyjść z portu.

Radeau, *s. m.* tratwa — drzewo zbite w tratwy.

Rader, *v. a.* postawić statek w przystani.

Rader, *v. a.* strychować (miarę strychulcem), zestrychować.

Radeur, *s. m.* mierzący sól.

Radial, ale, *a.* od mniejszéj kości łokciowéj.

Radiant, ante, *a.* odsyłający promienie.

Radiation, *s. f.* wymazanie, wykreślenie — przekreślenie, laska którą przekreślono.

Radiation, *s. f.* promienistość.

Radical, ale, *a.* korzonkowy, rosnący z korzenia (liść i t. p.) — pierwiastkowy, zasadniczy, źródłowy — sięgający samych zasad. *Vice* =, wada, ułomność źródłowa. *Guérison* =*ale*, wyléczenie zupełne, z gruntu. *Nullité* =*ale*, nieważność (aktu), niedająca się niczém znieść. *Lettre* =*ale*, litera radykalna, należąca do pierwiastku wyrazu. *Signe* =, w matematyce : znak pierwiastkowy ($\sqrt{}$). =, *s. m.* radykalista, chcący z gruntu przemienić społeczność, rząd.

Radicalement, *adv.* w źródle, z gruntu, sięgając samychże zasad.

Radicant, ante, *a. Bot.* korzeniooczepny.

Radicule, *s. f. Bot.* korzonek — *Bot.* zarodek korzenia w zalażku.

Radié, ée, *a. Bot.* promienisty. *Couronne* =*ée*, korona z promieniami na monetach.

Radieux, euse, *a.* promieniejący, jaśniejący — nieposiadający się z radości.

Radiomètre, *s. m.* narzędzie astronomiczne używane na morzu do brania wysokości południowéj słońca.

Radis, *s. m.* rzodkiewka, radysa.

Radius, *s. m. Anat.* promień, kość przedramienia.

Radoire, *s. f.* strychulec (w miarze soli).

Radotage, *s. m.* bajanie, gawędzenie.

Radoter, *v. n.* bajać, pleść trzy po trzy, bzdurzyć *fm.*

Radoterie, *s. f.* baje, brednie.

Radoteur, euse, *s. m.* gaduła, gawęda, baj, co baje, plecie trzy po trzy.

Radoub *(doube)*, *s. m.* naprawa statku — naprawa żagli.

Radouber, *v. a.* naprawiać. *Se* =, polepszyć, poratować zdrowie.

Radoucir, *v. a.* złagodzić—zmiękczyć — ukoić, uspokoić, złagodzić, udobruchać. *Se* =, zwolnieć, ocieplić się (o czasie) — udobruchać się, ukołysać się.

Radoucissement, *s. m.* zwolnienie, złagodzenie się, uśmierzenie.

Raf, *s. m.* nagły i mocny przypływ morza.

Rafale, *s. f.* wiatr wiejący z brzegów morskich górzystych.

Raffe, *s. f. vid.* Rafle.

Raffermir, *v. a.* umocnić, wzmocnić — robić stężałém — ustalić, dodać mocy — umacniać, pokrzepić, krzepić. *Le vent a raffermi les chemins*, drogi stężały po wietrze. *Se* =, tężéć, nabierać tęgości, stężéć.

Raffermissement, *s. m.* umocnienie, wzmocnienie, ustalenie — stężenie.

Raffinage, *s. m.* rafinowanie, ostateczne oczyszczenie.

Raffinement, *s. m.* wyszukana subtelność — wymysł, wysilenie się w czém.

Raffiner, *v. a.* rafinować, oczyszczać (cukier i t. d.) — wysilać się na co, w czém. *Se* =, stawać się coraz wykwintniejszém.

Raffinerie, *s. f.* rafinerya (cukru i t. d.).

Raffineur, *s. m.* rafiner, oczyszczający.

Raffoler, *v. n.* szaleć za czém, przepadać za czém.

Raffolir, *v. n.* oszaleć.

Rafle, *s. f.* gałązka winogron bez jagod, gronek.

Rafle, *s. f.* w grze w kości: mówi się kiedy dwie kostki padają na ten sam punkt. *Faire* =, skraść, zabrąć wszystko co do joty.

Rafler, *v. a.* skraść, porwać, zabrać wszystko do szczętu.

Rafraîchir, *v. a.* ochłodzić — odświeżyć (powietrze) — chłodzić— odżywić (pokarmem) — zasilić żywnością — zapomódz w co, odnowić, naprawić, odświeżyć — odświeżyć co komu w pamięci — obciąć, podstrzydz (włosy i t. p.). = *le sang*, przeczyścić krew. =, *v. n.* ochłodnąć. *Se* = *la tête*, wypocząć, wytchnąć. *Se* =, ochłodnąć — wypocząć, wytchnąć, wywczasować się — posilić się (napitkiem, kieliszkiem); przekąsić.

Rafraîchissant, ante, *a.* chłodzący. =, *s. m.* lékarstwo chłodzące.

Rafraîchissement, *s. m.* co chłodzącego — ochłodzenie — wypoczynek—wytchnienie, wczas, wywczasowanie się — zasilenie (czém). =*s*, *pl.* żywność, zasiłek — owoce lub napoje chłodzące.

Ragaillardir, *v. a.* dodać wesołości, rozochocić.

Rage, *s. f.* wścieklizna — wściekłość, zapalczywość, szaleństwo — ból nieznośny — szał, zapamiętałość. = *blanche*, wścieklizna w któréj zwierzę pieni się i kąsa. = *mue*, *vid.* Mue. *Aimer qu''un à la* =, zapamiętale, szalenie kochać. *Faire* =, wyrabiać sceny, dokazywać scen. *Dire* = *de qu''un*, ogadywać.

Ragot, ote, *a. et s.* krępy, przysadkowaty. =, *s. m.* koń mierzyn z krótkim karkiem — odyniec: dzik który jeszcze nie ma trzech lat ale już samopas chodzi.

Ragoût, *s. m.* przysmaczek — potrawka — smak — przynęta, przynęta. = *de couleur*, pewna harmonijna gra kolorów w obrazie. *Quel = trouvez-vous à cela?* co za smak wtém znajdujesz?

Ragoûtant, ante, *a.* smaczny, zaostrzający apetyt.

Ragoûter, *v. a.* wzbudzić apetyt komu — obudzić smak, żądze. *Se =*, naprawić sobie apetyt.

Ragrafer, *v. a.* zapiąć na haftki.

Ragrandir, *v. a.* rozprzestrzenić, rozszerzyć. *Se =*, rozprzestrzenić się.

Ragréer, *v. a.* wygładzić ostatecznie mury budynku — odnowić dom. *Se =*, wyreparować i t. p. statek.

Ragréement, *s. m.* ostateczne wygładzenie muru, roboty stolarskiéj i t. p.

Ragué, ée, *a.* przetarty, zepsuty (powróz, lina).

Raïa, *s. m.* raja : poddany nie muzułmanin w państwie tureckiem.

Raide, *a. d. g. vid.* Roide.

Raie, *s. f.* pasek, prążka, linijka — pas, pręga — brózda (między skibami) — przedział (we włosach).

Raie, *s. f.* raja : ryba.

Raifort, *s. m.* rzodkiew. = *cultivé*, rzodkiew. = *sauvage*, chrzan, *vid.* Cran.

Railé, *a. m.* jednéj miary, jednego wzrostu z drugim (o psach).

Railler, *v. a.* żartować z kogo, brać za przedmiot żartów — szydzić z kogo, z czego. = *de...*, szydzić, naśmiewać się. *Se =*, żartować, szydzić, naśmiewać się, najgrawać się — drwić sobie z...

Raillerie, *s. f.* żart, żarty. *La = en est-elle?* czy wolno tam pożartować? *Cela passe =; cette = passe jeu*, to za grube żarty.

Railleur, euse, *a.* żartobliwy, skłonny do żartowania — szydzący. =, =euse, *s.* szyderca, lubiący żartować. *Vous êtes un =*, żartujesz.

Raine, Rainette, *s. f.* żaba drzewna zielona z materyą klejowatą na końcach łap.

Rainette, *s. f. vid.* Reinette.

Rainure, *s. f.* rowek (w grubości tarcicy) — rowek (w kości ciała).

Raiponce, *s. f.* rapontyk, rapunkuł, rum moskiewski : roślina.

Raire, Réer, *v. a.* beczéć (o jeleniu).

Rais, *s. m. pl. (vi.)* promienie księżyca — w herbach : końce lub promyki gwiazdy — sprycha (koła wozowego). = *de cœur*, ozdoba architektoniczna w kształcie serca.

Raisin, *s. m.* wino, winograd, winogrona. =*s secs*, rozenki. =*s de Corinthe*, drobne rozenki.

Raisiné, *s. m.* powidła z winogron.

Raison, *s. f.* um, rozum — rozsądek, zdrowy rozsądek — słuszność, racya — dowód — powód, racya, przyczyna — stosunek (w matematyce) — firma (w handlu) — część spólnika (w spółce). = *d'état*, powody walne, przeważne; to co nakazuje interes kraju. *Livre de =*, *vid. Grand*-Livre. *Perdre la =*, dostać pomieszania zmysłów. *Il n'y a pas de = à lui de...*, nierozsądnie to z jego strony. *Parler =*, mądrze mówić, rozsądnie. *Etre de =*, istota urojona. *Mettre qu''un à la =*, nauczyć kogo rozumu. *Avoir =*, mieć słuszność, mieć racyą. *Donner = à qu''un*, przyznać komu słuszność. *Entendre =*, *vid.* Entendre. *Il y a = partout*, jest środek, miara we wszystkiém. *Comme de =*, i słusznie. *Plus que de =*, nad miarę, więcéj jak należy. *Pour servir ce que de =*, aże-

by służyło w potrzebie. *Faire* = *à qu''un de..*, oddać co należy. *Avoir* = *de qu''un*, powetować na kim krzywd i t. p. — zemścić się za co. *J'en aurai* =, zapłaci on mi to. *Se faire* = *soi-même*, samemu sobie wymierzyć sprawiedliwość. *Faire* = *à qu''un d'une santé qu'il a portée*, pić z kim razem wniesione zdrowie. *Demander à qu''un* = *de qu''ch*, żądać, zażądać tłómaczenia z czego. *Rendre* = *de qu''ch*, zdać sprawę z czego, zdać rachunek, rachubę z czego. *Rendre* = *à qu''un*, stanąć do pojedynku. *Point tant de* =*s*, nie rezonuj. *A plus forte* =, tém bardziéj, a cóż dopiero. *Pour* = *à moi connue*, z wiadomych mnie przyczyn. *Conter ses* =*s à qu''un*, opowiadać komu swoje zdarzenia, swoje interesa. *Mettre les pièces de bois en leur* =, osadzić każdą sztukę drzewa na swojém miejscu. *A telle fin que de* =, na pewny użytek — na wszelki wypadek. *Pour* = *de quoi*, z którego to powodu. *A* = *de*, *en* = *de*, w miarę, w stosunku do... *A* = *de dix francs l'aune*, licząc łokieć po 10 franków. *En* = *de*, dla (czego), z powodu. *Sans* =, niesłusznie, niesprawiedliwie.

Raisonnable, *a. d. g.* rozumny — obdarzony rozumem — rozsądny, roztropnie się prowadzący — słuszny, sprawiedliwy — wyrozumiały — dojrzałego sądu, rozsądku — średni, umiarkowany — dostateczny — pomierny (o cenie).

Raisonné, *s. m.* rozumowanie.

Raisonnablement, *adv.* słusznie, sprawiedliwie — rozsądnie — dostatecznie, jak należy, należycie dosyć.

Raisonnement, *s. m.* możność rozumowania o czém — dowodzenie, rozumowanie.

Raisonner, *v. a.* rozumować, sądzić, tworzyć sąd o rzeczy — rozumować, dowodzić — rezonować, wchodzić w tłómaczenie lub wymówki — *Mar. Faire* = *un bâtiment*, kazać spotkanemu okrętowi pokazać paszporta. =, *v. a.* urządzać co w skutek rozumowania, opierać na pewnych zasadach, wyrozumować sobie co. Raisonné, ée, *prt* poparty dowodami, oparty na rozumowaniu — wyrozumowany.

Raisonneur, euse, *s. et a.* rozumujący, opierający wszystko na rozumowaniu — wdający się w niepotrzebne rezonowania — prawiący morały.

Rajah, *s. m.* radża : król (nie muzułmanin) w Indyach wschodnich.

Rajeunir, *v. a.* odmłodnieć — *fm.* ogolić się — odświeżyć, wprowadzić na nowo w używanie. =, *v. n.* odmłodnieć, zdawać się młodszym. *Se* =, robić się młodszym, ujmować sobie lat.

Rajeunissement, *s. m.* odmłodnienie.

Rajustement, *s. m.* poprawienie, naprawienie (czego co było w nieładzie).

Rajuster, *v. a.* poprawić (co było w nieładzie), położyć na miejscu, jak należy — naprawić. *Se* =, poprawić na sobie odzienie.

Râle, *s. m.* chróściel : ptak.

Râle, *s. m.* chrapanie.

Râlement, *s. m.* chrapanie.

Ralentir, *v. a.* zwolnić (ruch, bieg, ruchu, biegu), przygasić, osłabić. *Se* =, ustawać, wolniéć.

Ralentissement, *s. m.* zwolnienie, powolniéjszy bieg — osłabienie (zapału, ochoty i t. p.).

Râler, *v. n.* chrapać, mieć chrapanie (śmiertelne) — Ronfler.

Ralingue, *s. f.* liny otaczające brzegi żagla dla umocnienia ich. *Mettre une voile en* =, skierować liny brzeżne żaglów równolegle do wiatru.

Ralinguer, v. a. obrąbić, obszyć linami brzegi żaglów. =, v. n. *Mettre une voile à* =, skierować brzegi żaglów równolegle do wiatru.

Ralliement, s. m. zebranie, zbieranie rozproszonego wojska. *Mot de* =, hasło. *Signe de* =, pewien znak umówiony. *Point de* =, punkt zebrania się, ognisko.

Rallier, v. a. zebrać (po rozproszeniu), na nowo uformować szyk (wojska); zjednoczyć, złączyć, przyłączyć. = *son poste*, *Mar.* wrócić na opuszczone stanowisko. = *le vent, au vent*, stérować tak aby być jak najbliżéj źródła wiatru. *Se* =, wrócić do porządku, na nowo się sformować (o wojsku) — połączyć się, przyłączyć się. *Se* = *à terre*, *Mar.* zbliżyć się do lądu. Rallié, ée, *prt.* przyłączony, który się przyłączył.

Rallonge, s. f. sztuka, kawałek, nadsztukowanie.

Rallongement, s. m. przysztukowanie, nadsztukowanie.

Rallonger, v. a. nadsztukować, przysztukować — popuścić czego, przydłużyć czego.

Rallumer, v. a. rozpalić, pozapalać na nowo — na nowo rozniecić.

Ramadan, Ramazan, s. m. ramazan : miesiąc postu u Mahometanów.

Ramage, s. m. gałęzie, gałązki, kwiaty (na deseniu). *Etoffe à* =, materya w kwiaty.

Ramage, s. m. śpiew, śpiewanie ptaków.

Ramager, v. n. śpiewać (o ptastwie).

Ramaigrir, v. a. schudzić na nowo. =, v. n. schudnąć na nowo.

Ramas, s. m. zbieranina, zbiór rzeczy bez wartości — stek.

Ramasse, s. f. rodzaj sanek na których podróżni spuszczają się z gór.

Ramasser, v. a. zbierać, zebrać, nazbierać, pozbierać, zgromadzić — zebrać, podnieść co (z ziemi) — zabrać z sobą (znalazłszy kogo) — dać przytułek — ciągnąć w sankach, *vid.* Ramasse — *pop.* wytłuc, zbić. *Cela ne vaut pas le* =, nie warto się po to schylić. *Se* =, zebrać się, zgromadzić się — zwinąć się w kłębek, skulić się.

Ramasseur, s. m. przewódnik spuszczający z gór na sankach.

Ramassis, s. m. zbieranina — stek.

Ramazan, s. m. *vid.* Ramadan.

Rambour, s. m. rodzaj wielkiego jabłka kwaskowatego.

Rame, s. f. tyczka (do fasoli i t. p.).

Rame, s. f. wiosło. *Etre à la* =, ciężko pracować.

Rame, s. f. ryza papieru. *Mettre un livre à la* =, obrócić arkusze dzieła na funciki.

Ramé, a. m. w herbach. *Cerf* =, jeleń z rogami tego a tego koloru.

Rameau, s. m. gałązka — rozgałęzienia nerwów — żyły kruszcu — rozgałęzienia podkopu, miny — gałąź w genealogii — gałąź, poddział (nauki i t. p.).

Ramée, s. f. chłodnik, gałęzie posplatane z sobą — chróst z zielonemi liściami, prącie.

Ramender, v. a. zniżyć cenę. =, v. n. stanieć, potanieć.

Ramener, v. a. odprowadzić, odwozić, odwieść — przynieść, przywieść — odświeżyć, odnowić (zwyczaj i t. p.) — sprowadzić z sobą — wrócić (co było znikło) — schylić łeb i nozdrze koniowi który je podnosi. = *qu'un*, ułagodzić, ukołysać. *Je le ramenerai bien*, nauczę ja jego rozumu. = *un malade*, przyprowadzić chorego do zdrowia. = *qu'un à son opinion*, przeciągnąć na swoje zdanie, nawrócić. = *qu'un au devoir*, przywołać do obowiąz-

ków. = *à la raison*, naprowadzić na drogę rozsądku. *Se* = *bien*, dobrze łeb nosić (o koniu).

RAMENTEVOIR, *v. a. (vi.)*, przypomnieć. *Se* =, przypomnieć sobie. *Je m'en ramentevois*, ochapia mi się*.

RAMEQUIN, *s. m.* ciasteczko z sérem.

RAMER, *v. a.* tyczyć, potyczyć (fasolę i t. p.), podawać tyczki. *Il s'y entend comme à = des choux*, zna się na tém jak świnia na pieprzu. RAMÉ, ÉE, *prt.* potyczony (groch i t. p.). *Balles ramées*, kule połączone prętem żelaznym.

RAMER, *v. n.* robić wiosłem — ciężko pracować.

RAMEREAU, *s. m.* młody grzywacz.

RAMETTE, *s. f.* rama żelazna bez żadnego poprzecznego drążka (w prassie drukarskiéj).

RAMEUR, *s. m.* wioślarz.

RAMEUX, EUSE, *a.* gałęzisty.

RAMIER, *s. m.* grzywacz, dziki gołąb.

RAMIFICATION, *s. f.* rozgałęzienie.

RAMIFIER (SE), *v. pron.* mieć konary, rozgałęziać się — być rozgałęzionéra.

RAMILLES, *s. f. pl.* gałązki, chróst.

RAMINGUE, *a. d. g.* narowny, nieposłuszny ostrodze (koń).

RAMOITIR, *v. a.* zwilgotnić. *Se* =, zwilgotniéć.

RAMOLLIR, *v. a.* zmiękczyć. = *un oiseau*, wygładzić pierze ptaka łowczego zmaczaną gąbką. *Se* =, mięknąć, zmięknąć — *fig.* zmiękczyć się.

RAMOLLISSANT, ANTE, *a.* odwilżający. =, *s. m.* lékarstwo odwilżające.

RAMON, *s. m. (vi.)* miotła.

RAMONAGE, *s. m.* wyciéranie kominów.

RAMONER, *v. a.* wyciérać kominy, wytrzéć sadzę.

RAMONEUR, *s. m.* kominiarz.

RAMPANT, ANTE, *a.* czołgający się, pełzający — sunący się po ziemi — podły, czołgający się — płaski, wlokący się (styl i t. p.) — pochylony (o częściach w budowli). =, *s. m.* pochyłość, spadzistość.

RAMPE, *s. f.* poręcz u schodów — balustrada schodów — pochyłość, spadzistość — szereg lamp na przodzie sceny (w teatrach).

RAMPEMENT, *s. m.* pełzanie, czołganie się (gadów).

RAMPER, *v. n.* pełzać, czołgać się (o gadach) — sunąć się, czołgać się po ziemi (o roślinach) — *fig.* ginąć w tłumie, pełzać przy ziemi — wlec się (o stylu i t. p.) czołgać się, podlić się, pełzać.

RAMPIN, *a. m.* opierający tylne nogi na kancie kopyta (koń).

RAMURE, *s. f.* rogi, gałęzie (jelenia i t. p.)—konary, gałęzie (drzewa).

RANCE, *a. d. g.* stary, jełki (o tłustości, konfiturach). =, *s. m.* starość, jełkość (tłustości).

RANCHER, *s. m.* drabinka z drążka w poprzek którego kołki służą za szczeble.

RANCIDITÉ, RANCISSURE, *s. f. vid.* RANCE, *s. m.*

RANCIO, *a. m.* *Vin* =, wino hiszpańskie które bywszy czerwonem żółkło starzejąc się.

RANCIR, *v. n.* starzéć się, zestarzéć się (o tłustości).

RANCON, *s. m.* rodzaj dawnéj szabli francuskiéj z dwoma hakami przy rękojeści w kształcie lilii.

RANÇON, *s. f.* okup, okupienie się, summa na wykupienie z niewoli lub za wypuszczenie złapanego statku. *Mettre à* =, nałożyć okup na kogo.

RANÇONNEMENT, *s. m.* okupienie się

RANÇONNER, *v. a.* nałożyć na kogo okup — zedrzéć, nałożyć wielką cenę, kazać przepłacić.

Rançonneur, euse, *s.* derus, *fm.* który sobie każe drogo płacić.

Rancune, *s. f.* uraza, rankor*, ansa do kogo. = *tenante;* = *tenante*, pamiętając na urazę. = *à part*, uraza na stronę. *Garder* =, chować urazę, pamiętać komu.

Rancunier, ère, *a. et s.* zawzięty.

Randonnée, *s. f.* wałęsanie się świerzyny około jednego punktu. *Faire une grande* =, nachodzić się.

Rane, *s. f.* żaba. = *gyrine*, kijanka, zarodek żabi.

Rang, *s. m* szereg, rząd — porządek — liczba, poczet — szereg (żołnierzy) — miejsce, stopień (jakie kto zajmuje) — godność, dostojeństwo. *Être sur les* =*s*, *se mettre sur les* =, ubiegać się o co z kim, podawać się (na miejsce jakie). *Opiner*, *parler à son* =, mówić z kolei wedle stanu lub urzędu. *Mettre au* =, policzyć w poczet. *De premier*, *de second* =, pierwszego, drugiego rzędu. *En* = *d'oignon*, *vid.* Oignon.

Rangée, *s. f.* szereg, rząd.

Ranger, *v. a.* ustawić, poustawiać (w szereg, rzędem) — uszykować — ułożyć, poukładać — kłaść w liczbie..., liczyć w poczet — odstawić na bok, postawić na boku — ustąpić się, usunąć się z czém. = *une chambre*, poustawiać sprzęty w pokoju, uprzątnąć pokój. = *qu'un*, naprowadzić na prostą drogę. = *sous ses lois*, poddać pod swoje prawa, podbić, zhołdować. = *la côte*, płynąć wzdłuż brzegu. *Se* =, usunąć się — stanąć szeregiem, rzędem, rozstąpić się. *Se* = *autour*, otoczyć kogo, co. *Se* = *sous*.., stanąć pod znakami czyjemi. Rangé, ée, *prt. et a.* ustawiony w porządku — stojący szeregiem, rzędem — dobrze się prowadzący, spokojny. *Bataille* =*ée*, *vid.* Bataille.

Ranimer, *v. a.* ożywić, wlać na nowo życie — wrócić kogo do życia, wskrzesić — dodać ochoty, odwagi — na nowo wzniecić. *Se* =, ożywić się, odżyć, wrócić do życia.

Ranulaire, *a. d. g.* nérkowy.

Ranule, *s. f.* żaba pod językiem: choroba.

Ranz, *s. m. Le* = *des vaches*, nóta powszechna u pasterzy wołów w Szwajcaryi.

Rapace, *a. d. g.* żarłoczny, drapieżny — chciwy, łakomy — topiący się w ogniu i pociągający topienie się innych kruszców z sobą złączonych (metal).

Rapacité, *s. f.* żarłoczność — łakomstwo, chciwość.

Rapatelle, *s. f.* tkanka z włosienia (na sita, pytle).

Rapatriage, Rapatriement, *s. m.* pojednanie się, pojednanie.

Rapatrier, *v. a.* pojednać, pogodzić. *Se* =, pojednać się.

Râpe, *s. f.* tartka (kuchenna) — raszpla — winogrono z którego obrano jagody. =*s*, szpary, rozpadliny poprzeczne na kolanie końskiém.

Râpé, *s. m.* winogrona świeże kładzione w beczkę psującego się wina — wino przepuszczone przez świeże winogrona. = *de copeaux*, wiązka wiórków dla sklarowania wina.

Rapin, *s. m. fm.* uczeń ze szkoły sztuk.

Râper, *v. a.* trzéć, utrzéć na tartce — wytrzéć, schodzić (suknię). *Un habit râpé*, suknia wytarta, wyszarzana. *Du tabac râpé*, rapa: tabaka.

Rapetasser, *v. a.* łatać stare szmaty.

Rapetisser, *v. a.* skrócić, zmniejszyć — zmniejszać. =, *v n.* skracać się, stawać się krótszém, maléć, zmaléć. *Se* =, zstąpić się,

skurczyć się (o materyi) — uniżać się.

Rapide, *a. d. g.* chyży, rączy (lot, bieg) — szybki, prędki (pęd wody i t. p.) — żywy (styl i t. p.). =, *s. m.* szybki pęd wody, prąd. *Etre entraîné par un* =, porwanym być od bystrego prądu.

Rapidement, *adv.* szybko, prędko — rączym pędem, rączo, chyżo.

Rapidité, *s. f.* szybkość, chyżość, prędkość, rączość — żywość, szybki bieg.

Rapiécer, *v. a.* łatać, załatać.

Rapiéçetage, *s. m.* łatanie, załatanie.

Rapiéceter, *v. a. vid.* Rapiécer.

Rapière, *s. f.* rapier, długa szpada.

Rapine, *s. f.* łupież, łupiestwo, zdzierstwo.

Rapiner, *v. a.* zdzierać, łupić, złupić.

Rappareiller, *v. a.* dokompletować, dobrać do garnituru, do liczby.

Rapparier, *v. a.* dobrać do pary.

Rappel, *s. m.* odwołanie (kogo skąd) — przywołanie na powrót, powrócenie kogo — capstrzyk — dopłacenie komu pewnéj summy lub wrócenie zawieszonéj na czas wypłaty. = *de ban*, przywołanie banita — odwołanie banicyi, wygnania. = *à l'ordre*, przywołanie do porządku. = *au règlement*, wezwanie o stosowanie się do regulaminu. = *de lumière*, udzielenie światła przedmiotom w obrazie stosownie do ich ważności. = *à succession*, powołanie do spadku wyłączonych naprzód dziedziców.

Rappeler, *v. a.* wołać, nawoływać, znowu zawołać — nazad zawołać, nawrócić, zawrócić kogo z drogi — odwołać (kogo skąd) — przywołać — bić capstrzyk — przypomnieć, przypominać — wezwać, wzywać. = *qu''un à la vie*, do życia przywołać. *Dieu l'a rappelé à lui*, powołał go, wezwał go Bóg do swojéj chwały. = *ses esprits*, odzyskać przytomność. = *à la succession*, przypuścić na nowo do spadku (po poprzedniém wykluczeniu). = *la mémoire de qu''ch*, przywieść na pamięć, przypomnieć. = *sa mémoire*, szukać w pamięci. = *la lumière*, *vid.* Rappel *de lumière*. *Se* =, przypomnieć sobie co — pamiętać. *Je ne me le rappelle pas*, nie pomnę, nie pamiętam.

Rapport, *s. m.* przychód (w płodach ziemi) — opowiadanie — raport, zdanie sprawy — doniesienie — związek — zgodność (z sobą) — stosunki (między ludźmi) — wzgląd na co — wniesienie swojéj części do massy spadku. *Cette terre est d'un grand* =, ta ziemia wiele przynosi, wydaje. *Etre en* =, *en plein* =, wydawać; przynosić wiele zysku (o gruncie). *Au* = *de*, stosownie do świadectwa, jak świadczy, jak nam podaje... *Mettre une personne en* = *avec une autre*, zapoznać kogo z kim. *Terres de* =, ziemia nawieziona, nawóz. *Pièces de* =, sztuki, sztuczki, kawałki wsztukowane, zesztukowane. *Par* = *à...*, względem czego — przez wzgląd na... *Sous tous les* =*s*, ze wszech miar.

Rapportable, *a. d. g.* który należy wrócić (do massy spadkowéj).

Rapporter, *v. a.* odnieść, odwieść — przynieść, przywieść — odnieść, zyskać — oddać, zwrócić — aportować (o psie) — przyszyć, przysztukować — nawieść, nawozić (ziemi) — zwrócić (do massy spadkowéj) — odwołać (przez następną uchwałę) prawo, ustawę — donieść, donosić — donosić, bawić się plotkami, wypleść co, *fm.* wypaplać *fm.* — przywodzić, cytować, zacytować, przywieść — odnosić co do czego, przypisywać komu, czemu—

wydawać, przynosić (o gruncie) — przynosić komu (tyle a tyle) — złożyć rapport — wyrazić na planie miarę gruntową i t. p. *Se* =, odnosić się do czego, mieć związek z czém, tyczyć się. *S'en = à qu''un*, zdać się na kogo, spuścić się na kogo — zaufać komu. *Je m'en rapporte à ce qui en est*, niech i tak będzie (mówi się niedowierzając czemu a jednak nie chcąc wyraźnie przeczyć). RAPPORTÉ, EE, *prt.* wsztukowany — nawieziony (o ziemi i t. p.)

RAPPORTEUR, EUSE, *s.* plotka, papla, co donosi, z językiem chodzi. =, *s. m.* sędzia lub kommissarz zdający rapport — narzędzie geometryczne do przenoszenia kątów na planie.

RAPPRENDRE, *v. a.* na nowo się nauczyć.

RAPPROCHEMENT, *s. m.* zbliżenie, przybliżenie — przytknięcie — zbliżenie (osób ku sobie) — zbieg przypadkowy (zdarzeń, myśli) — porównanie.

RAPPROCHER, *v. a.* przybliżyć, zbliżyć, zbliżać — przysuwać, przystawić — zbliżyć do siebie, pogodzić (osoby) — porównać — przybliżać (o lunecie i t. p.). = *un cerf*, puszczać z wolna psy po tropie jelenia *Se* =, zbliżyć się, przybliżyć się — przysunąć się, przystąpić — zbliżyć się, pojednać się.

RAPSODE, *s. m.* rapsod; śpiewak Iliady i Odyssei.

RAPSODIE, *s. f.* rapsodia: księga lub kawałek z poematów Homera — ramota, lichota, liche dzieło.

RAPSODISTE, *s. m.* wierszokléta.

RAPT *(rapte)*, *s. m.* rapt*, porwanie (osoby wolnéj).

RÂPURE, *s. f.* oskrobiny, utartego co na tartce.

RAQUETTE, *s. f.* rakieta (do gry w piłkę lub w wolanta) — rodzaj podstawki owalnéj którą dzicy krajów północnych przywiązują do nóg chodząc po śniegu — roślina z rodzaju kaktusów.

RAQUETTIER, *s. m.* rzemieślnik robiący rakiety.

RARE, *a. d. g.* rzadki, nie pospolity — niepospolity, drogi — rzadki, przerzedzony — rzadki (nie gęsty). *Un pouls* =, puls rzadki, rzadko bijący.

RARÉFACTIF, IVE, *a.* rozrzedzający.

RARÉFACTION, *s. f.* rozrzedzanie.

RARÉFIANT, ANTE, *a.* rozrzedzający.

RARÉFIER, *v. a.* rozrzedzać. *Se* =, rozrzedzać się.

RARETÉ, *s. f.* nieurodzaj — rzadkość (tego co nie jest pospolitém) — osobliwość, rzadkość, rzecz rzadka. *Pour la = du fait*, dla ciekawości.

RARISSIME, *a. d. g.* bardzo rzadki, arcyrzadki.

RAS, RASE, *a.* z krótkim włosem, z krótką siercią — ostrzyżony przy samém ciele — pod strychem, zestrychowany (o miarze rzeczy sypkich) — bardzo mało wystający nad wodę (statek). =*e campagne,* czyste pole. *Table* =*e*, tablica lub blacha czysta (bez ryciny) — czysta tablica, *fig.* osoba zdolna przyjąć wszelkie wrażenia lub nauki. *Faire table* =*e,* zmazać wszystko, znieść, nic nie zostawić. *A = de bord*, po same brzegi (naczynia). *Ce bâtiment est = comme un ponton*, statek potracił wszystkie maszty.

RAS, *s. m.* pomost na którym robotnicy pracują około okrętu — materya jedwabna lub wełniana gładko postrzygana.

RASADE, *s. f.* pełna szklanka, pełny kielich.

RASANT, ANTE, *a.* w linii prostéj, strychujący. *Feu* =, ogień strychujący. *Vue* =*ante*, w krajobra-

zie : widok krainy płaskiéj i rozmaitéj w bliskości.

Rasement, *s. m.* strychowanie, strzelanie w linii prostéj.

Raser, *v. a.* golić, ogolić (włos) — golić brodę, ogolić kogo — obalić, z ziemią zrównać — przejść tuż około czego. = *la côte*, płynąć wzdłuż brzegu. = *un vaisseau*, pozdejmować z okrętu wszystkie części wystające nad wodę. = *le tapis*, wlec się, wlec nogi za sobą (o koniu). =, *v. n.* tracić rejestr (o koniu). *Se* =, golić się. *Se* = ; *être rasé*, przycupnąć do ziemi (o zającu i t. p.).

Rasibus, *adv. pop.* tuż przy czém, = *du nez*, pod samym nosem.

Rassade, *s. f.* ziarka szkła używane na pacioreczki i t. p.

Rassasiant, ante, *a.* zasycający, sytny.

Rassasier, *v. a.* sycić, zasycić, zasycać (o pokarmach) — nasycić, nasycać, zaspokoić. = *de dégoûts*, nakarmić goryczą. *Se* =, nasycić się.

Rassemblement, *s. m.* zebranie, zgromadzenie czego — kupienie się, gromadzenie się — tłum.

Rassembler, *v. n.* zebrać, zgromadzić, zbierać, zgromadzać — złożyć (sztuki czego rozebranego). = *un cheval*, zebrać konia rękami i nogami.

Rasseoir, *v. a.* posadzić — na nowo osadzić, zasadzić — uspokoić, ukoić. *Se* =, usiąść, siąść — uspokoić się — ustać się (o płynach). Rassis, ise, *prt. et a.* ustalony, wystały, dojrzały (umysł, rozsądek) — wytrawiony, dojrzałego rozsądku. *Pain rassis*, chléb czerstwy. *De sens rassis*, przy wolnéj i spokojnéj myśli. Rassis, *s. m.* stara podkowa przybita nowemi hufnalami.

Rasséréner, *v. a.* rozjaśnić, wypogodzić (czoło, czas). *Se* =, wypogodzić się, wyjaśnić się, rozjaśnić się.

Rassoter, *v. a.* zawrócić głowę czém, zbałamucić.

Rassurant, ante, *a.* zaspakajający, dodający nadziei i otuchy.

Rassurer, *v. a.* umocnić, podeprzéć (mur i t. p.) — zapewnić, dodać otuchy, nadziei, ubespieczyć — ustalić. *Se* =, nabrać otuchy — ustalić się.

Rat, *s. m.* szczur. = *d'eau*, szczur wodny. = *de Pharaon*, *vid.* Ichneumon. = *de cave*, *vid.* Cave. *Un nid à* =*s*, izba ciemna i brudna jak mysia nora. *Donner des* =*s*, bielić przechodzących kredą lub mąką (psota zapustna). *Avoir des* =*s dans la tête*, mieć bzika w głowie. *Prendre un* =, spalić na panewce, zpudłować.

Ratafia, *s. m.* ratafia : likier.

Rataplan, *s. m.* werbel, bicie w bęben.

Ratatiner (se), *v. pron.* kurczyć się, skurczyć się. Ratatiné, ée, *prt.* uwiędły, pomarszczony (o owocach) — skurczony.

Ratatouille, *s. f.* famułka, dziwna jaka potrawa.

Rate, *s. f.* śledziona. *Désopiler la* =, rozweselić, rozśmieszyć, ubawić.

Râteau, *s. m.* grabie, grabki — grabki do zgartywania pieniędzy ze stołu gry.

Râtelée, *s. f.* pełne grabie, grabki (czego). *Dire sa* =, powiedzieć co się ma na języku, wyśpiewać.

Râteler, *v. a.* grabić (grabiami) — wygrabić (ulicę w ogrodzie).

Râteleur, *s. m.* grabiarz.

Râtelier, *s. m.* drabinka (w stajni na siano) — drewna na oparcie karabinów — szereg zębów. *Remettre les armes au* =, zawiesić broń na kołku, wyjść z wojska.

Manger à plus d'un =, ciągnąć korzyść z wielu razem miejsc, posad. *Mettre le = bien haut à qu'un*, utrudnić komu sposób zarobku i t. p.

Rater, *v. n.* spalić na panewce, spudłować (o broni palnéj) — chybić (z powodu spudłowania broni) — nic nie wskórać.

Ratier, ère, *a.* dziwaczny, kapryśny. =, *s. m.* dziwak.

Ratière, *s. f.* łapka na szczury.

Ratification, *s. f.* ratyfikacya, zatwierdzenie.

Ratifier, *v. a.* zatwierdzić, ratyfikować.

Ratine, *s. f.* rodzaj materyi wełnianéj z włosem fryzowanym.

Ratiner, *v. a.* robić materyę wełnianą fryzowaną.

Ration, *s. f.* racya, porcya.

Rational, *s. m.* racyonał: kwadratowy kawałek materyi który arcykapłan Izraela nosił na piersiach.

Rationalisme, *s. m.* racyonalizm: odnoszenie wszystkiego do rozumu jako do jedynéj zasady.

Rationnel, elle, *a.* umysłowy, pojęciowy — uzasadniony.

Ratissage, *s. m.* skrobanie, oskrobanie.

Ratisser, *v. n.* drapać (skóry) — skrobać (jarzyny, naczynia) — gracować (ulice ogrodu).

Ratissoire, *s. f.* graca (do gracowania w ogrodzie).

Ratissure, *s. f.* oskrobiny.

Raton, *s. m.* szczurek — źwierz amerykański wielkości borsuka.

Rattacher, *v. a.* przywiązać, uwiązać — zaczepić. = *une question à une autre*, połączyć dwie kwestye z sobą, wiązać je z sobą, odnosić je do siebie. *Se* =, na nowo się przyczepić, przywiązać—łączyć się, wiązać się z czém, odnosić się, być w związku, trzymać się (jeduo z drugiém).

Ratte, *s. f.* samica szczur — mysz.

Ratteindre, *v. a.* dogonić.

Rattraper, *v. a.* na nowo schwytać — na powrót odzyskać. *Se* =, dogonić, powetować; odbić.

Rature, *s. f.* wymazanie, przekréślenie (wyrazu).

Raturer, *v. a.* przekréślić, wymazać.

Raucité, *s. f.* chrapliwość głosu.

Rauque, *a. d. g.* chrapliwy, ochrypły.

Ravage, *s. m.* spustoszenie, klęski.

Ravager, *v. a.* pustoszyć, spustoszyć.

Ravageur, *s. m.* spustoszyciel.

· Ravalement, *s. m.* tynkowanie muru — poniżenie (kogo). *Clavecin à* =, klawikord mający więcéj klawiszów jak zwyczajne.

Ravaler, *v. a.* na powrót pożérać — połknąć, połykać (co się miało wypluć) — połknąć, zatrzymać co się miało powiedzieć—zasunąć—spuścić, opuścić (kapturek i t. p.) — poniżać, zniżać (kogo) — tynkować mur. *Se* =, poniżyć się, stracić na szacunku. Ravalé, ée, *prt.* opuszczony, opadający, opadły.

Ravaudage, *s. m.* cérowanie — partacka robota, ścibanina.

Ravauder, *v. a.* cérować, naprawiać— ustawiać i przestawiać sprzęty i t. p. — zbić, wytłuc — klektać głowę komu.

Ravauderie, *s. f.* brednie, niedorzeczy.

Ravaudeur, euse, *s.* cérujący, użyty do cérowania pończoch i t. p. — ten co plecie niedorzeczy.

Rave, *s. f.* rzepa.

Ravelin, *s. m.* rawelin, okop zewnętrzny.

Ravigote, *s. f.* sos zielony z trybulki, estragonu i t. p.

Ravigoter, *v. a.* usilić, otrze-

żwić, orzeźwić. *Se* =, orzeźwić się, posilić się.

Ravilir, *v. a.* poniżyć.

Ravin, *s. m.* wyrwa, grunt powyrywany potokiem z gór — droga w wąwozie.

Ravine, *s. f.* potok lecący z gór — droga w dole.

Ravir, *v. a.* porwać, gwałtem wziąć — zabrać, zagrabić co — wydrzéć — porywać, zachwycać, unosić. *A* =, do zachwycenia, w sposób porywający. Ravi, ie, *prt.* porwany, zabrany, wydarty — zachwycony, porwany — uradowany nad miarę. *Etre ravi en extase,* być w zachwyceniu.

Raviser (se), *v. pron.* odmienić zdanie.

Ravissant, ante, *a.* drapieżny, żyjący zdobyczą — zachwycający, porywający.

Ravissement, *s. m.* porwanie (kobiety) — zachwycenie.

Ravisseur, *s. m.* wydzierca — najezdzca — porywający gwałtem kobietę.

Ravitaillement, *s. m.* zasilenie żywnością.

Ravitailler, *v. a.* zasilić żywnością (fortecę).

Raviver, *v. a.* rozniecić, zażywić (ogień) — ożywić, odżywić — orzeźwić, otrzeźwić. = *une plaie*, zaczerwienić ranę. *Se* =, odżyć.

Ravoir, *v. a.* na nowo dostać — odzyskać. *Se* =, wracać do sił, odżywić się. *Il commence à se* =, szpary mu odlazły *fm.* przychodzi do siebie.

Rayer, *v. a.* zrysować, porysować (*np.* źwierciadło) — wymazać, przekréślić — zaliniować (papier), poliniować. Rayé, ée, *prt. et a.* porysowany — zaliniowany — w paski, w prążki. *Canon* =, lufa broni palnéj karbowanéj wewnątrz.

Rayon, *s. m.* promień (światła, ciepła) — promień (koła) — promień, promyk (nadziei i t. p.) — sprycha (u koła wozowego) — półka (w szafce) — *Bot.* promień. = *de miel*, plastr miodu.

Rayonnant, ante, *a.* promieniejący, jaśniejący, błyszczący — wesoły, uweselony, uradowany. *Le calorique* =, cieplik promienisty (udzielający się we wszystkich kierunkach). = *de gloire,* jaśniejący chwałą.

Rayonné, ée, *a.* rozchodzący się promieniami.

Rayonnement, *s. m.* rzucanie promieni.

Rayonner, *v. n.* błyszczéć, rzucać promienie. = *de joie,* błyszczéć radością.

Rayure, *s. f.* paski (materyi) — karbiki wewnątrz lufy.

Réactif, ive, *a.* oddziaływający. =, *s. m. Chim.* oddziaływacz.

Réaction, *s. f.* oddziaływanie, działanie odporne, reakcya.

Réagrave, *s. m.* ostateczne upomnienie kościelne i poprzedzające klątwę.

Réaggraver, *v. a.* ogłosić ostatnie upomnienie kościelne przed klątwą.

Réagir, *v. a.* oddziaływać, działać odpornie.

Réajournement, *s. m.* powtórne odroczenie.

Réajourner, *v. a.* powtórnie odroczyć.

Réal, ale, *a* króleski (statek i t. p.). *La* =, *s. f.* okręt główniejszy króleski.

Réal, *s. m.* Réale, *s. f.* moneta hiszpańska srebrna 1/4 franka.

Réalgar, *s. m.* siarczyk czerwony arszeniku.

Réalisation, *s. f.* spełnienie, dopełnienie (czego).

Réaliser, *v. a.* spełnić co, dopełnić czego — wykonać, doprowa-

osadnik (organu jakiego). *C'est le = des ordures*, kloaka, gnojowka.

Réception, *s. f.* odebranie — przyjęcie, przybranie do grona — przyjmowanie wizyt — pokoje — przyjęcie uroczyste. *Il y a = ... au château*, są pokoje u dworu. *Accusé de =*, recepisse — *vid.* Accuser.

Recercler, *v. a.* podawać nowe obręcze (do beczek).

Recette, *s. f.* przychód, percepta — pobór, wybieranie opłat i t. p. — kancellarya poborów — recepta (lékarska) — przepis (na robienie czego).

Recevable, *a. d. g.* przyjęty, przypuszczony — który można przyjąć.

Receveur, *s. m.* poborca (podatków). =euse, *s. f.* kobieta odbierająca bilety na teatr.

Recevoir, *v. a.* odbiérać, odebrać — wybiérać, pobiérać (podatki) — przyjąć, przyjmować (kogo) — dostać co, otrzymać co — dostać (uderzenie, raz) — odebrać, odbierać (wrażenie i t. p.) — przyjąć (sakrament jaki i t. p.) — przyjąć z uroczystością (do grona i t. p.). *= un ordre*, dostać, otrzymać rozkaz. *= un bon accueil*, znaleść dobre przyjęcie. *= des leçons*, brać lekcye. *= le jour*, urodzić się; być winnym życie (komu, jako ojcu). *Se faire = quelque part*, wejść do grona jakiego, starać się o wejście. Reçu, ue, *prt.* odebrany, przyjęty, wzięty. Reçu, *s. m.* kwit, rewers.

Recez, *s. m.* reces, protokół uchwał sejmu Rzeszy niemieckiéj.

Rechampir, *v. a.* malując pokoje: oddzielić figury od tła konturem lub kolorami — w złoceniu sprzętów: ponaprawiać plamy porobione przez żółtą farbę.

Rechange, *s. m.* rzecz trzymana w zapasie dla odmieniania innéj; co się ma na odwodzie — opłata przy powtórném zmienianiu wexla gdy był zaprotestowany. *Habit, chaussure de =*, suknia do przewdziania, obuwie do przezucia. *Corps de =*, sztuczki odmiennych tonów w instrumentach dętych.

Réchapper, *v. n.* wywinąć się, wymknąć się, wybiegać się przed czém, ujść czego. Réchappé, ée, *prt. et s.* uszły (skąd). *Un réchappé de la potence*, urwisz, co się urwał od szubienicy.

Rechargement, *s. m.* nowe wyładowanie statku.

Recharger, *v. a.* na nowo wyładować — powtórnie nabić (broń) — natrzeć po raz drugi — powtórnie nakazać, zalecić. *= un essieu*, nasztukować oś zużytą. *Se =*, na nowo podnieść ciężar.

Rechasser, *v. a.* wypędzić — zapędzić dokąd, odegnać. *Chasser et =*, raz wraz polować.

Réchaud, *s. m.* naczynie z ogniem do ogrzéwania potraw.

Réchauf, Réchauffement, *s. m.* nowy gnój dla ogrzania inspektów.

Réchauffer, *v. a.* odgrzać, przygrzać — rozgrzać, wlać zapał, dodać serca, pokrzepić. *Se =*, rozgrzać się. *= une couche*, nałożyć nowego gnoju do inspektów. Réchauffé, ée, *prt.* odgrzany, odgrzéwany (o potrawach) — odgrzéwany, *fig.* naśladowany z innego.

Réchauffoir, *s. m.* piecyk do odgrzéwania potraw.

Rechausser, *v. a.* na nowo włożyć obuwie—obrzucić, okopać drzewo ziemią — ponaprawiać budynek od spodu, podmurować.

Rêche, *a. d. g.* chropowaty, ostry — *fig.* szorstki, twardy.

Recherche, *s. f.* poszukiwanie, badanie, śledzenie — staranie się (o żonę) — wyszukanie, przysada — naprawa dachówki lub podłogi ka-

mienncj — zasadzenie nowych drzew w miejscu wyciętych.

Rechercher, *v. a.* szukać, badać, poszukiwać, śledzić — robić poszukiwania — starać się o co, szukać czego, chodzić za czém — wygładzić robotę snycerską i t. p. — podpędzać konia, naglić do biegu. = *une demoiselle en mariage,* starać się o pannę, o żonę. Recherché, ée, *prt. et a.* badany, poszukiwany — wyszukany, z przesadą, wymuszony — starannie wypracowany — o którego się starają, poszukiwany.

Rechigner, *v. n.* krzywić się, skrzywić się na co. Rechigné, ée, *prt.* kwaśny, krzywy, nieukontentowany.

Rechoir, *v. n.* powtórnie upaść — zapaść znowu (na chorobę jaką).

Rechute, *s. f.* recydywa, wpadnienie na nowo w chorobę, w grzech.

Récidive, *s. f.* dopuszczenie się powtórne tego samego przestępstwa.

Récidiver, *v. n.* dopuścić się powtórnie czego, popaść powtórnie w co.

Récif, *s m.* rafa, skała pod wodą.

Récipé, *s. m.* recepta, przepis.

Récipiendaire, *s. m.* osoba przyjmowana do grona jakiego.

Récipient, *s. m.* recipiens, fiola (do robót chemicznych) — dzwon w machinie pneumatycznéj.

Réciprocité, *s. f.* wzajemność.

Réciproque, *a. d. g.* wzajemny, obustronny, zobopólny. *Verbe* =, słowo zaimkowe.

Réciproquement, *adv.* wzajemnie, zobopólnie, obustronnie.

Récit, *s. m.* opowiadanie. *Faire un grand = de qu''ch*, zachwalać co — zalecać, wychwalać, wysławiać (kogo).

Récitant, ante, *a.* głos lub instrument wykonywający solo.

Récitateur, *s. m.* opowiadający z pamięci.

Récitation, *s. f.* przepowiedzenie czego na pamięć.

Réciter, *v. a.* wypowiedzieć, wyrecytować z pamięci — opowiedzieć, opowiadać.

Réclamation, *s. f.* reklamacya, zgłaszanie się po co, upominanie się o co—opór założony przeciw czemu. = *d'état,* proces o przyznanie stanu cywilnego osoby. *Etre en* =, upominać się o co, dochodzić czego.

Réclame, *s. f.* przywoływanie ptaka łowczego do powrotu — wyraz u spodu stronnicy odsyłający do następnéj — w dziennikach: wzmianka w środku dziennika o dziele i t. p. którego się ogłasza tytuł na innéj stronnicy.

Réclamer, *v. a.* wzywać czego, kogo — upominać się o co, dopominać się czego — zgłosić się, zgłaszać się po co — przywoływać ptaka łowczego do powrotu. =, *v. n.* sprzeciwiać się czemu, zakładać opór. *Se = de qu''un,* powołać się na kogo jako na osobę do której się należy lub którą się zna, odwołać się do kogo.

Reclouer, *v. a.* na nowo przybić gwoździem.

Reclure, *v. a.* zamknąć kogo w więzieniu, w klasztorze. *Se* =, zamknąć się. Reclus, use, *prt. et s.* zamknięty, niewychodzący z domu — pustelnik, samotnik.

Réclusion, *s. f.* zamknięcie się w domu, samotność — zamknięcie w więzieniu.

Recogner, *v. a.* na nowo wbić, przybić — odpędzić. *Il s'est recogné la tête,* znowu się stłukł w głowę.

Récognitif, *a. m. Acte* =, akt którym się uznaje ważność czego.

Recoin, *s. m.* zakątek, zakamarek, kryjówka. *Les =s du cœur,* tajniki, zakątki serca.

Récolement, *s. m.* odczytanie

świadkom przesłuchanym protokółu ich zeznań — sprawdzenie (inwentarza i t. p.) — rewizya lasów dla zapewnienia się o dokładności wyrębów.

Récoler, v. a. odczytać świadkom protokół ich zeznań. /

Récollection, s. f. zebranie myśli, rozpamiętywanie.

Recoller, v. a. na nowo przykleić, nakleić.

Récollets, ettes, s. pl. zakonnicy lub mniszki reguły Sgo Franciszka reformowanéj.

Récollier (se), v. pron. zebrać myśl, przepowiedzieć co w myśli.

Récolte, s. f. zbiéranie, zebranie (zbóż, owoców) — zbiór, zbiory — składki zebrane.

Récolter, v. a. zbiérać, zebrać (zboża, owoce).

Recommandable, a. d. g. godny szacunku.

Recommanderesses, s. f. pl. rajfurki mamek.

Recommandation, s. f. zalecenie (kogo), rekommendacya — polecenie duszy (Bogu) — opór założony przeciwko wypuszczeniu kogo z więzienia. *Avoir l'honneur en* =, *(vi.)* dbać o dobre imie.

Recommander, v. a. polecić, zlecić co — zalecić, nakazać — upomniéć, upominać o co — polecić kogo komu — założyć opór przeciwko wypuszczeniu kogo z więzienia — uwiadomić złotników i t. p. aby zatrzymali rzeczy które by im sprzedawano a które były skradzione. = *son nom à la postérité*, przekazać imie swoje potomności. *Se* =, zalecać się czém (zaletą jaką) — polecić się komu. = *à Dieu*, polecić duszę Bogu. = *au prône*, *vid.* Prône.

Recommencer, v. a. znowu rozpocząć, na nowo zacząć. = *un élève*, zacząć na nowo nauki z uczniem na inny sposób. = *sur nouveaux frais*, na nowo zacząć, zupełnie co przerobić. =, v. n. znowu zacząć (z tryb. bezok.).

Récompense, s. f. nagroda — zapłata — wynagrodzenie. *En* =, w nagrodę.

Récompenser, v. a. nagrodzić kogo, wynagrodzić kogo, co komu co, — ukarać — wynagrodzić komu, dać wynagrodzenie. = *le temps perdu*, powetować stratę czasu. *Se* =, wynagrodzić sobie co czém.

Récomposer, v. a. na nowo ułożyć — na nowo złożyć.

Recomposition, s. f. złożenie rozłożonych części.

Recompter, v. a. przerachować, przeliczyć.

Réconciliable, a. d. g. dający się pojednać z kim.

Réconciliateur, s. m. pojednawca. =trice, s. f. pojednawczyni.

Réconciliation, s. f. pojednanie kogo z kim — pojednanie, zgoda — powrócenie heretyka na łono kościoła — poświęcenie na nowo zprofanowanego kościoła.

Réconcilier, v. a. pojednać, pogodzić (kogo z kim) — przywieść heretyka na łono kościoła — na nowo poświęcić zprofanowany kościół. *Se* =, pojednać się, pogodzić się — wrócić do spowiedzi przed kommunią dla wyznania nowych lub zatajonych grzechów. *Se* = *avec Dieu*, pojednać się z Bogiem. *Se* = *avec soi-même*, pojednać się z sobą samym, zaspokoić głos sumienia.

Réconduction, s. f. *Tacite* =, używanie dzierżawy po upłynionym terminie nie odnawiając kontraktu.

Reconduire, v. a. odprowadzić, odwieść (kogo dokąd) — odpędzić, odprawić, przepłoszyć, przepędzić.

Reconduite, s. f. odprowadzenie, odwiezienie kogo — odpędzenie kogo, odprawa.

Réconfort, *s. m.* pociecha, pocieszenie.

Réconfortation, *s. f.* posilenie, wzmocnienie (żołądka i t. p.) — pociecha.

Réconforter, *v. a.* posilić, wzmocnić — pocieszyć, nieść pociechę.

Reconnaissable, *a. d. g.* dający się poznać, rozeznać.

Reconnaissance, *s. f.* poznanie, poznanie się po pewnym czasie niewidzenia się — rozpoznanie, zwiedzenie czego dla poznania — rekonesans, rozpoznanie (na wojnie) — odkrycie (statku na morzu i t. p.)— znaki pewne na morzu — rewers przyznający co — uznanie, przyznanie (dziecka za swoje) — uznanie (rządu obcego) — wyznanie czego, przyznanie się do czego — wdzięczność — wynagrodzenie.

Reconnaissant, ante, *a.* wdzięczny.

Reconnaître, *v. a.* poznać kogo po niewidzeniu się — przekonać się o czém — rozpoznać — rozpoznawać, wyjść, wyjechać na rozpoznanie (w wojnie)—odkryć statek i t. p. — przyznać, uznać (dziecko za swoje) — przyznać (dług i t. p.) — uznać co za takie a takie — wyznać co, przyznać się do czego — być wdzięcznym. = *un service*, wynagrodzić usługę. = *qu''un à qu''ch*, poznać kogo po czém. *Faire = un officier*, oddać officerowi komendę przyprowadziwszy go przed front. *Se* =, poznać się (po niewidzeniu się) — rozpoznać się gdzie, znaleść się; trafić do ładu — przyjść do siebie, odzyskać przytomność. *Se = dans qu''un*, poznać się w kim, w czém, znaleść iż się jest podobnym. Reconnu, ue, *prt.* uznany, przyznany, rozpoznany. *Un mérite* =, niezaprzeczona wartość.

Reconquérir, *v. a.* na nowo zdobyć, odzyskać zabory — na nowo pozyskać.

Réconstitution, *s. f.* ustanowienie dochodu z warunkiem użycia pewnéj części na spłacenie tegoż długu.

Reconstruction, *s. f.* odbudowanie.

Reconvention, *s. f.* rekonwencya, skarga wytoczona przeciw temu który do tegoż samego sądu wprzód zaniósł skargę.

Recopier, *v. a.* jeszcze jedną zrobić kopię, jeszcze raz przepisać.

Recoquillement, *s. m.* obruszenie się na co z oburzeniem — zagięcie, pozaginanie się—zwinięcie się.

Recoquiller, *v. a.* zagiąć, pozaginać, pozwijać. *Se* =, obruszyć się — zżymać się, szurzyć się na co.

Recorder, *v. a.* = *sa leçon*, przepowiadać lekcyą (aby utkwiła w pamięci). *Se = avec qu''un*, porozumieć się z kim. Recordé, ée, *prt. Exploit* =, wezwanie woźnego uczynione w obecności przywołanych przez niego świadków.

Recorriger, *v. a.* znowu jeszcze raz poprawiać.

Recors, *s. m.* świadek którego woźny zabiera z sobą wręczając wyrok.

Recoucher, *v. a.* położyć powtórnie. *Se* =, położyć się znowu.

Recoudre, *v. a.* zaszyć, przyszyć (na nowo).

Recoupe, *s. f.* kawałki lecące z kamienia ciosanego — mąka z otrębów wziętych na młyn.

Recoupement, *s. m.* odstępy w osadzaniu kamieni jednych na drugich.

Recouper, *v. a.* na nowo skroić — zebrać na nowo karty.

Recoupette, *s. f.* mąka z otrębów padających przy pierwszém mełciu otrębów.

Recourber, *v. a.* zakrzywić, zagiąć — pozakrzywiać, pozaginać.

Recourir, *v. n.* udać się do ko-

go, do czego — udawać się, udać się do... = *en cassation*, założyć rekurs do kassacyi.

Recours, *s. m.* ucieczka, przytułek, schronienie — udanie się do... — poszukiwanie na kim. = *en cassation*, rekurs do kassacyi. = *en grâce*, udanie się drogą łaski.

Recousse, *s. f.* odebranie na powrót osoby lub rzeczy zabranych przez nieprzyjaciela.

Recouvrable, *a. d. g.* mogący się odzyskać, wydobyć, wydostać.

Recouvrement, *s. m.* kamień, tafla z drzewa pokrywająca sztuki w punktach gdzie są spojone.

Recouvrement, *s. m.* odzyskanie (zdrowia, sił) — wydobycie, odzyskanie, wydostanie czego — exekucya, kroki celem odebrania podatków. =*s*, *pl.* wierzytelności, należności winne adwokatowi i t. p.

Recouvrer, *v. n.* odebrać, odzyskać, wydobyć (summę i t. p.) — wyexekwować należności skarbowe.

Recouvrir, *v. a.* znowu nakryć, pokryć — pokrywać, taić.

Recracher, *v. a.* wypluć, wyplunąć.

Recréance, *s. f.* tymczasowe używanie płodów z dóbr będących przedmiotem sporu. *Lettres de* =, listy odwołujące (przez które poseł odwołany jest z obcego dworu).

Récréatif, ive, *a.* bawiący, rozrywający.

Récréation, *s. f.* rozrywka, pobawienie się, wytchnienie po pracy — rekreacya, czas wolny. *Prendre un peu de* =, rozerwać się nieco, wytchnąć po pracy.

Recréer, *v. a.* na nowo utworzyć, przywrócić.

Récréer, *v. a.* rozerwać, rozrywać, bawić — orzeźwić, orzeźwiać, rzeźwić. *Se* =, rozerwać się, użyć rozrywki.

Recrément, *s. m.* wilgoć w ciele wydzielana i rozprowadzana po różnych częściach ciała *np.* ślina, żółć.

Recrémenteux, euse, Récrémentitiel, elle, *a.* należący do wilgoci w ciele wydzielanych a nie wyrzucanych.

Recrépir, *v. a.* na nowo pobielić — *fig.* odgrzać, dać co starego odnowiwszy nieco. = *son visage*, nakłaść blanszu na twarz.

Récrier (se), *v. pron.* wyrazić głośne oburzenie, podziwienie, zaprzeczenie; krzyknąć na co — ujadać (o psach gończych).

Récrimination, *s. f.* zwalanie winy na kogo, wzajemne oskarżanie się.

Récriminatoire, *a. d. g.* odsyłający skargę, oskarżenie.

Récriminer, *v. n.* odsyłać oskarżenia i wyrzuty.

Récrire, *v. a.* powtórnie napisać co (dla poprawienia się) — odpisać — jeszcze raz napisać — odmienić całkiem (pismo, dzieło), przerobić.

Recroître, *v. n.* odrastać, odróść (o drzewie) — znowu przybierać, na nowo wzbierać (o rzece).

Recroqueviller (se), *v. pron.* zwinąć się, spaczyć się (o tekturze i t. p.) — skurczyć się (o skórze).

Recru, ue, *a.* zmordowany, znużony.

Recrue, *s. f.* nowe zaciągi (w wojsku) — zaciąg, branie do wojska — rekruci, popisowi, nowo zaciężny żołnierz *collec.* — goście nieproszeni.

Recrutement, *s. m.* branie do wojska, konskrypcya.

Recruter, *v. a.* zaciągać żołnierzy, brać do wojska — werbować, wciągać, zawerbować, wciągnąć do czego. *Se* =, pomnażać się nowym żołnierzem.

Recruteur, *s. m.* werbownik, werbujący do wojska.

Recta, *adv.* akurat, w sam raz.

Rectangle, *s. m.* prostokąt. =, *a. d. g.* prostokątny.

Rectangulaire, *a. d. g.* prostokątny.

Recteur, *s. m.* rektor (uniwersytetu) — proboszcz. =, *a m.* zasadniczy, istotny. *Esprit* =, pierwiastek aromatyczny (w roślinie).

Rectification, *s. f.* sprostowanie pomyłki — przepędzanie na wyskok, przedystylowanie.

Rectifier, *v. a.* sprostować, prostować pomyłki. = *une liqueur*, przepędzać płyn na czyściejszy. = *une courbe*, wyprostować linię krzywą, znaleść linię prostą równéj długości jakiéj krzywéj linii. *Se* =, prostować się — naprawiać się.

Rectiligne, *a. d. g.* prostokréślny, z linii prostych.

Rectitude, *s. f.* prawość. = *d'esprit*, umysł pojmujący rzeczy jak są. = *de principes*, zasady niezgięte. = *d'intention*, szczéra chęć.

Recto, *adv.* na pierwszéj stronie karty, recto. =, *s. m.* pierwsza strona karty.

Rectoral, **ale**, *a.* rektorski.

Rectorat, *s. m.* rektorstwo, stopień rektora.

Rectum, *s. m.* *Anat.* kiszka dolna, odchodowa.

Reçu, **ue**, *a.* odebrany i t. p. *vid.* **Recevoir**.

Reçu, *s. m.* kwit, rewers.

Recueil, *s. m.* zbiór.

Recueillement, *s. m.* zebranie ducha, myśli.

Recueillir, *v. a.* zebrać (zboża, owoce) — wziąć, otrzymać (spadek i t. p.) — pozbierać, zebrać, zgromadzić, zatrzymać, zachować w pamięci, spamiętać co — przyjąć do siebie, dać przytułek komu. = *ses forces*, dobywać wszystkich sił, zebrać siły. = *ses esprits*, namyślić się, zastanowić się. = *les derniers soupirs, etc.* odebrać ostatnie tchnienia. *Se* =, zebrać ducha, zebrać myśli — namyślić się.

Recuire, *v. a.* na nowo przegotować — jeszcze raz wziąć na ogień, przepalić. **Recuit**, **ite**, *prt.* przegotowany, wypalany — spieczony (o humorach w ciele). **Recuit**, *s. m.* przepalenie, przepuszczenie przez ogień.

Recul, *s. m.* odskok, cofanie się, odskakiwanie w tył — ruch wsteczny.

Reculade, *s. f.* cofanie się.

Reculée, *s. f.* *Grand feu de* =, ogień za mocny od którego się trzeba usuwać.

Reculement, *s. m.* cofanie czego — naszelnik (w zaprzęgu).

Reculer, *v. a.* cofnąć, zawrócić — posunąć, poprowadzić co — opóźnić, odwlec. =, *v. n.* cofnąć się, cofać się, iść wstecz — ustąpić kroku — ociągać się, nie śmieć przystąpić do czego — unikać czego. *Se* =, cofnąć się, odstąpić w tył, odsunąć się, usunąć się. **Reculé**, **ée**, *prt. et a.* daleki, oddalony, odległy — zostający w tyle, który się opóźnił, przyzostał.

Reculons (1), *adv.* idąc w tył, tyłem; cofając się. *Cette affaire marche à* =, rzecz zamiast postępować idzie w tył.

Récupérer, *v. a.* odzyskać. *Se* = *de ses pertes*, powetować straty, szkody.

Récurer, *v. a.* *vid.* **Écurer**.

Récusable, *a. d. g.* którego się ma odrzucić, wykluczyć (sędzia, świadek) — którego się nie przyjmuje (świadectwo).

Récusation, *s. f.* odrzucenie, wyłączenie, wykluczenie, rugowanie.

Récuser, *v. a.* odrzucić, wykluczyć, wyłączyć, rugować, wyrugować. *Se* =, wyłączyć się (od sądzenia).

Rédacteur, *s. m.* redaktor.

Rédaction, *s. f.* zredagowanie, redakcya, napisanie, sporządzenie (aktu i t. p.) — redakcya, bióro redakcyi (dziennika i t. p.).

Redan, *s. m.* szaniec w piłę.

Rédarguer, *v. a.* zganić, naganić.

Reddition, *s. f.* poddanie się (fortecy). = *de comptes*, zdanie rachunków.

Redéfaire, *v. a.* przerobić.

Redemander, *v. a.* żądać zwrotu czego, upominać się o co.

Rédempteur, *s. m.* odkupiciel, zbawiciel.

Rédemption, *s. f.* odkupienie, zbawienie — wykup (jeńców).

Redescendre, *v. n.* znowu zejść na dół. =, *v. a.* zdjąć.

Redevable, *a. d. g.* winien tyle a tyle — dłużny — obowiązany, dłużny. *Il lui est = de telle chose*, winien mu to a to. =, *s. m.* dłużnik.

Redevance, *s. f.* należytość, należność, dług.

Redevancier, *s. m.* dłużnik. =ière, *s. f.* dłużniczka.

Redevenir, *v. n.* być dłużnym (tyle a tyle) — być winnym. Redû, ue, *prt. et s.* pozostały dług, należytość.

Rédhibition, *s. f.* zwrócenie rzeczy kupionéj.

Rédhibitoire, *a. d. g.* tyczący się zwrotu rzeczy kupionéj. *Action* =, poszukiwanie celem zwrócenia rzeczy kupionéj. *Cas*, *vice* =, przypadek lub wada w rzeczach kupionych w których rzecz kupioną nabywca może oddać temu co ją sprzedał.

Rédiger, *v. a.* napisać, ułożyć, redagować — skrócić, zbić.

Rédimer (se), *v. pron.* odkupić się, wykupić się od procesu.

Redingote, *s. f.* surdut, tużurek.

Redire, *v. a.* powtarzać raz wraz jedno — powtarzać (co kto powiedział) — odkryć sekret; wypaplać, wygadać *fm.* — powiedzieć co przeciw czemu, ganić, zganić, zarzucić co czemu — odtrącić z rachunku, odciąć, obciąć. *Il n'y a rien à* =, nie ma co na to powiedzieć.

Rediseur, euse, *a.* ustawicznie jedno powtarzający—papla, plotka.

Redite, *s. f.* powtarzanie jednego, klepanie jednego *fm.* — oklepane rzeczy *fm.*

Rédondance, *s. f.* zbytnia obfitość, zbytnia pełność, przepełnienie (w stylu, w wyrażeniach).

Rédondant, ante, *a.* zbyteczny, zbytni. *Un style* =, styl zbyt pełny, zbyt obfity, przepełniony.

Rédonder, *v. n.*-być zbytecznėm, niepotrzebném—być przepełnionėm.

Redonner, *v. a.* oddać, zwrócić — wrócić, na nowo oddać — na nowo rzucić się w co — znowu wpaść, znowu się puścić na co — powtórnie natrzeć (o wojsku). *La pluie redonne de plus belle*, deszcz znowu się puścił.

Redorer, *v. a.* odnowić pozłacanie — *fig.* złocić, pozłacać (o słońcu).

Redoublement, *s. m.* podwojenie — wzmaganie się (choroby i t. p.)— podwojenie : partykuła dodawana w niektórych czasach słów greckich. = *de zèle*, *etc.* podwojona gorliwość i t. d.

Redoubler, *v. a.* podwoić czego — pomnożyć — podszyć (suknią) — dać podszewkę (do sukni) = *ses soins*, dołożyć starań, zabiegów. = *des soins*, *d'attention*, dołożyć starania, uwagi. = *ses instances* staranniéj za czém pochodzić. = *de jambes*, podwoić, podwajać kroku. =, *v. n.* wzmódz się (o chorobie). Redoublé, ée, *prt.* podwojony, silniejszy. *Pas* =, krok podwojny.

Redoutable, *a. d. g.* straszny.

Redoute, *s. f.* reduta : dzieło fortyfikacyjne — reduta : zabawa.

Redouter, *v. n.* lękać się, bać się, obawiać się czego. Redouté, ée, *prt.* będący postrachem.

Redressement, *s. m.* wyprostowanie. = *d'un grief, d'un tort*, mszczenie się, wetowanie krzywd.

Redresser, *v. a.* wyprostować — postawić na nogach — naprowadzić na drogę — poprawić, sprostować — skarcić, zgromić, połajać — oszukać, oszwabić. = *les griefs*, nagradzać krzywdy. = *les torts*, naprawiać krzywdy — wetować krzywd (jak rycerze średnich wieków niosący pomoc uciśnionym). *Se* =, wyprostować się, prostować się — — pysznić się, czupurzyć się. *Redressez-vous!* wyprostuj się, trzymaj się prosto. *Elle commence à se* =, prostuje się, przybiera staranną postawę (o kobiecie chcącéj zwracać oczy).

Redresseur, *s. m.* = *de torts*, mściciel krzywd — lubiący przyganiać.

Réductible, *a. d. g.* dający się zamienić na co mniejszego, dający się obrócić, przemienić na co — dający się nastawić lub powrócić na miejsce (o złamanych kościach i t. p.).

Réductif, ive, *a. et s. Chim.* odkwaszający, oddzielający od niedokwasu metal zawarty w nim.

Réduction, *s. f.* zmniejszenie się, ubycie — zamienienie figury geometrycznéj na mniejszą — sprowadzenie do jakiéj ilości — podział figury na części — zmniejszenie proporcyonalne (figur w rysunku) — podbicie, ujarzmienie — zamiana, obrócenie, obracanie (monet obcych) — oddzielenie niedokwasu od metalu, odkwaszenie — nastawienie złamanéj kości — podwiązanie ruptury i t. p. = *d'un legs*, zredukowanie, zmniejszenie zapisu do wielkości dozwolonéj prawem. = *à l'absurde*, dowodzenie którém zdanie przeciwne wykazuje się niedorzeczném. *Quartier de* =, narzędzie żeglarskie do rozwiązywania zadań sterunictwa.

Réduire, *v. a.* zmniejszyć co, sprowadzić do (jakiéj ilości, wielkości) — zmusić, zniewolić — podbić, zawojować, poddać pod moc — przywieść, przyprowadzić do czego — zamienić, obrócić co na co — nastawić (kość złamaną) — wprowadzić na powrót wnętrzności (w rupturze) — odkwasić, oddzielić niedokwas w metalach. = *un plan, etc.* przekopiować plan na mniejszą skalę. = *qu'un au petit pied*, obciąć komu poły *fig.* = *qu'un au silence*, przywieść do milczenia; zamknąć komu gębę *fm.* = *qu'un à la raison*, przełamać, przeprzéć kogo. = *un cheval*, przełamać narowy konia, utresować. = *une ville en cendre*, obrócić miasto w perzynę. = *qu'un en poudre*, w niwecz obrócić czyje zamiary i t. p. = *un état en province*, zamienić kraj jaki w prowincyą państwa. *Se* = *à qu'ch*, ograniczyć się do czego — przestać na czém — zamienić się, przemienić się, obrócić się na co. *Se* = *à rien*, skończyć się na niczém, spełznąć na niczém, w niwecz się obrócić — dać się przełamać, poskromić, zgiąć. Réduit, ite, *prt.* zmniejszony — sprowadzony, zredukowany — zgęszczony (o płynie).

Réduit, *s. m.* zakątek, przytułek, schronienie — okop mały w większym okopie, śródszaniec, schyłek.

Réduplicatif, ive, *a.* wyrażający powtórzenie, czynność powtórzoną. =, *s. m.* wyraz oznaczający powtórność.

Réduplication, *s. f.* powtórzenie litery, syllaby.

Réédification, *s. f.* odbudowanie.

Réédifier, *v. a.* odbudować.

Réel, elle, *a.* istotny, rzeczywisty — rzeczowy, tyczący się rzeczy (nie osób).

Réélection, *s. f.* powtórny wybór, wybranie na nowo.

Réélire, *v. a.* wybrać powtórnie, na nowo.

Réellement, *adv.* istotnie, rzeczywiście — prawdziwie.

Réer, *v. n. vid.* Raire.

Réexportation, *s. f.* wywóz wprowadzonych towarów.

Réexporter, *v. a.* wywozić, wywieźć wprowadzone towary.

Réfaction, *s. f.* zniżenie ceny towarów przy ich oddaniu z powodu że zostały uszkodzone — na komorach : odstąpienie przewyżki w wadze towarów zmoczonych.

Refaire, *v. a.* powtórzyć, znowu co zrobić — naprawić, odbudować, na nowo postawić — na nowo zacząć — przerobić—poprawić się — przywrócić do zdrowia, do sił — odpaść (konie, bydło). *Se* =, nabrać sił, odżywić się — poprawić się, odpaść się, wydobrzeć (o koniach, bydle). Refait, aite, *prt.* przerobiony — na nowo zrobiony. *Un cheval* =, koń niezdatny do niczego ale odpasiony.

Refait, *s. m.* powtórna gra, na nowo zaczęta — nowe rogi jelenia.

Refaucher, *v. a.* powtórnie kosić łąki, zbierać potraw'.

Réfection, *s. f.* naprawa, reparacya budynku — posiłek, jedzenie (w klasztorach).

Réfectoire, *s. m.* refektarz.

Refend, *s. m.* przedział, przegroda — rowki na budynku znaczące pokłady spojonych kamieni. *Mur de* =, mur cienki (wewnątrz gmachu). *Bois de* =, drzewo łupane.

Refendre, *v. a.* przełupać—przepiłować wzdłuż.

Référendaire, *s. m.* dawniéj: referendarz, dający zdanie o mających się opatrzyć pieczęcią dyplomach. *Grand-*=, w dawnych wiekach monarchii francuskiéj: pieczętarz państwa — w Polszcze dawniéj: referendarz. *Grand-= de la chambre des Pairs*, dziś we Francyi: referendarz izby parów, sekretarz jéj i nadzorca archiwów.

Référer, *v. a.* odnieść, odnosić do czego (jako do rzeczy w związku będącéj)—odnosić co do kogo, przypisywać co komu. = *le serment à qu''un*, powołać stronę do złożenia przysięgi. = *à qu''un le choix d'une chose*, zostawić komu wybór. =, *v. n.* zdać rapport, zreferować, zrobić referat. *Se = à l'avis de qu''un*, odnieść się, odwołać się do zdania czyjego. Référé, ée, *prt. et s.* odniesiony — zreferowany, będący przedmiotem rapportu (w sądzie), summaryczny — udanie się do sądu o summaryczne przesądzenie sprawy.

Refermer, *v. a.* zamknąć znowu — zagoić (ranę). *Se* =, zamknąć się, zawrzéć się—zrość się (o ranach).

Referrer, *v. a.* na nowo podkuć, dać nowe podkowy.

Réfléchir, *v. a.* odbić, odbijać, odsyłać (światło, dźwięk, ciepło). =, *v. n.* odbić, odbijać, bić od czego (o świetle, cieple, dźwięku) — zastanawiać się, namyślać się. *Se* =, odbijać się — oddziaływać na... Réfléchi, ie, *prt. et a.* odbity, odesłany — zrobiony, wykonany z namysłem. *Verbe réfléchi*, słowo względne.

Réfléchissement, *s. m.* odbicie, odbijanie, odsyłanie (światła i t. d.).

Réflecteur, *s. et a.* odsyłający, odbijający (światło i t. d.).

Reflet, *s. m.* odbicie, blask od·

bity, odblask, światło, rzucone przez inny przedmiot.

Refléter, *v. a.* rzucać blask, światło. *Se* =, odbijać się w czém (o świetle).

Refleurir, *v. n.* znowu rozkwitać — na nowo zakwitnąć *fig.*

Réflexibilité, *s. f.* własność odbijania się (światła i t. p.).

Réflexible, *a. d. g.* odbijający się (o świetle).

Réflexion, *s. f.* odbicie (światła, głosu) — uwaga — zastanowienie, namysł — uwaga, spostrzeżenie. *Faire* =, uważać na co. *C'est un homme de* =, to człowiek z zastanowieniem. *Instruments à* =, narzędzia astronomiczne używane w żegludze dla zdejmowania wysokości gwiazd.

Refluer, *v. a.* odpływać, na powrót przypływać. *Faire* =, wylewać, zapędzać na powrót wodę, odpychać, odepchnąć.

Reflux, *s. m.* odlew, odpływ morza.

Refonder, *v. a.* zapłacić kosztu zaocznego procesu.

Refondre, *v. a.* przelać, na nowo odlać — przerobić — przeistoczyć, odmienić, przemienić.

Refonte, *s. f.* przelanie, odlanie na nowo — przerobienie.

Réformable, *a. d. g.* dający się naprawić, zreformować.

Réformateur, *s. m.* reformator. =trice, *s. f.* reformatorka.

Réformation, *s. f.* reformacya*, poprawa (obyczajów) — zreformowanie (reguły klasztoru) — polepszenie, naprawa — sprostowanie (nadużyć i t. p.) — przelanie, przerobienie (monet) — reformacya, reforma religijna (w 16 wieku).

Réforme, *s. f.* reforma, poprawa, ulepszenie, naprawa — sprostowanie — reforma religijna (w 16 wieku) — reforma (w Anglii, zmiana zaprowadzona w konstytucyi) — zreformowanie, zaprowadzenie ulepszeń — cząstkowe rozpuszczenie wojska — reforma (w wojsku), wyłączenie ze służby czynnéj — konie niezdatne do służby (w konnicy) — przelanie monety — zmniejszenie liczby urzędników — zaprowadzenie w domu zmian celem oszczędności. *Congé de* =, urlop nieograniczony z powodu niezdatności do służby.

Reformer, *v. a.* na nowo uformować, utworzyć. *Se* =, na nowo się utworzyć — zformować się, wrócić do porządku, do szyku.

Réformer, *v. a.* zreformować, poprawić co, zaprowadzić ulepszenia — sprostować (nadużycia i t. p.) — zmniejszyć (wydatki i t. p.). = *des chevaux*, odstawić na bok, nie używać do służby. = *les monnaies*, przelać monetę. = *des troupes*, rozpuścić w części wojsko. Réformé, ée, *prt.* poprawiony — zreformowany — reformowany (o wyznaniach religijnych). Réformé, *s. m.* Kalwin, protestant religii reformowanéj — zakonnik reguły ściślejszéj.

Refoulement, *s. m.* odepchnienie, odparcie.

Refouler, *v. a.* na nowo wytłoczyć — zbić na nowo w foluszu — odepchnąć, odeprzéć, zapędzić — wyciérać działo wyciorem. = *la marée*, *Mar.* płynąć pod pęd wody. =, *v. n.* zostać odpartym, odstąpić tłumnie.

Refouloir, *s. m.* wyciór (do działa).

Réfractaire, *a. d. g.* nieposłuszny, wyłamujący się z pod czego — trudnotopliwy (metal i t. p.). =, *s. m.* dezerter od konskrypcyi.

Réfracter, *v. a.* łamać (promienie światła i t. p.), sprawiać refrakcyą.

Réfractif, ive, *a.* sprawiający refrakcyą.

Réfraction, *s. f.* refrakcya, łamanie się światła.

Refrain, *s. m.* zwrotka powtarzająca się na końcu każdéj strofy ballady, piosnuczki i t. d. — powrót ustawiczny fali morskiéj rozbijającéj się o skały. *C'est son = ordinaire*, to jego zwyczajna piosnka *fig.*

Réfrangibilité, *s. f.* łamanie się promieni światła.

Réfrangible, *a. d. g.* łamiący się (o kolorach, świetle).

Refrapper, *v. a.* jeszcze raz uderzyć; pukać po kilkakroć — przebijać (monety).

Refréner, *v. a.* powściągać, powściągnąć.

Réfrigérant, ante, *a.* oziębiający, chłodzący. =, *s. m.* środek chłodzący — naczynie napełnione wodą nakrywające czapkę alembikową.

Réfrigératif, ive, *a.* chłodzący, studzący. =, *s. m.* lékarstwo chłodzące.

Réfrigération, *. f.* chłodzenie, oziębienie, studzenie.

Réfringent, ente, *a.* łamiący (światło).

Réfrognement, Renfrognement, *s. m.* zmarszczenie czoła.

Refrogner (se), Renfrogner (se), *v. pron.* zmarszczyć się, zmarszczyć czoło.

Refroidir, *v. a.* ochłodzić — oziębić, zrobić oziębłym. =, *v. n.* ochłodnąć, oziębić się — wystygnąć. *Laisser* =, wystudzić, ochłodzić. *Se* =, oziębić się (o czasie, powietrzu) — wystygnąć — stać się oziębłym, ostygnąć w ozém.

Refroidissement, *s. m.* oziębienie się, ochłodzenie się — ostygnienie — zaziębienie się.

Refuge, *s. m.* przytułek, ucieczka, schronienie — ucieczka, wymówka, wybieg. *Maison de* =, dom przytułku.

Réfugier (se), *v. pron.* uciec się, uciekać się, szukać przytułku — udawać się do, uciekać się do (wymówek i t. p.). Réfugié, ée, *prt. et s.* szukający schronienia — tułacz, wygnaniec. *Style* =, styl francuskich protestantów którzy nieznali zmian zaszłych w języku po swojém oddaleniu się z Francyi.

Refuir, *v. n.* wracać się dla zmylenia goniących psów (o źwierzynie).

Refuite, *s. f.* ucieczka, schronienie źwierzyny gonionéj od psów — sztuki, fortele gonionéj źwierzyny — wykręty, wybiegi.

Refus, *s. m.* odmowa, odmówienie czego, odrzucenie — niedogryzki, to co kto odrzucił, co komu z nosa spadło *pop.* *Cela n'est pas votre* =, tego ci też nikt nie daje. *Cela n'est pas de* =, tém nie należy gardzić, nie należy odrzucać. *Un cerf de* =, jeleń trzyletni. *Avoir une chose au = de qu''un*, mieć rzecz którą kto inny odrzucił. *Enfoncer un pieu jusqu'au = du mouton*, wbijać pal póki zachodzi w ziemię. *Ce pieu est au* =, pal daléj nie włazi w ziemię.

Refuser, *v. a.* odrzucić, odmówić, nie przyjąć — odmówić czego komu, niechcieć zrobić lub dać. = *la porte à qu''un*, niewpuścić kogo. *La nature lui a refusé la beauté*, natura odmówiła mu, pozazdrościła mu piękności. =, *v. n.* być nieposłusznym (o koniu). *Se = une chose*, odmawiać sobie czego, żałować sobie *Se = à une chose*, wzbraniać się od czego — nieprzyjmować czego — nie pozwalać (na co).

Réfusion, *s. f.* zapłacenie kosztów zaocznego sądu.

Réfutation, *s. f.* zbicie (dowodów przeciwnika), refutacya, odparcie zarzutów.

Réfuter, *v. a.* zbić, zbijać przeciwnika, zrefutować.

Regagner, *v. a.* odegrać, odbić (przegraną) — odzyskać, powetować co—dogonić, złączyć się, dostać się gdzie. = *qu''un*, przeciągnąć kogo na powrót na co. =*du terrain*, odzyskać stanowisko. = *le dessus du vent*, *fig.* poprawić sobie interesa.

Regain, *s. m.* potraw', powtórnie koszone łąki, (w Litwie : otawa) — odmłodnienie.

Régal, *s. m.* uczta, biesiada, bankiet. *Je me ferai un = de...*, uraczę się też tem, użyję też tego.

Régalade, *s. f.* wielki ogień na kominie — wychylenie puhara, szklanki. *Boire à la =*, wychylić do dna puhar, szklankę.

Régalant, **ante**, *a.* bawiący.

Régale, *s. f.* prawo służące dawniéj królom pobierania dochodów z wakujących biskupstw, opactw i t. d. *Bénéfice vacant en =*, beneficyum wakujące współcześnie z wakansem biskupstwa i t. d. od którego zależało.

Régale, *a. f. Eau =*, aqua regia : kombinacya kwasu solnego i saletrowego rozpuszczająca złoto i platynę.

Régalement, *s. m.* zrównanie, wyrównanie (ziemi).

Régaler, *v. a.* częstować, uczęstować, uraczyć.

Régaler, *v. a.* zrównać, wyrównać (ziemię).

Régalien, *a. m. Droit =*, prawo służące panującemu, regalia.

Régaliste, *s. m.* trzymający beneficyum z którego dochód należał do króla.

Regard, *s. m.* spojrzenie, wejrzenie, wzrok — uwaga — dwa portrety obrócone ku sobie twarzą — otwór umocowany dla rewizyi wodociągu, kanału i t. p. *En =*, na przeciw siebie, obok jedno drugiego. *Au =*, naprzeciw komu, w porównaniu z kim. *Fixer les =s de qu''un*, zwracać uwagę, oczy na... *Avoir un =*, zapatrzyć się na co (o kobiecie w ciąży któréj płód ma odbiérać wrażenia jakie nadzwyczajne).

Regardant, *s. et a. m.* patrzący, ciekawy, widz — uważający, skrupulatny.

Regarder, *v. a.* patrzyć w co, na co — stać na przeciwko, być obróconém ku czemu — uważać, rozważać co — dać baczność — trzymać, uważać za co, za jakiego — należéć do czego, tyczyć się czego. =*fixement*, wlepić oczy w co, utopić oczy w czém = *qu''un de haut en bas*, zmierzyć kogo od stóp do głów. = *qu''un en pitié*, patrzyć z politowaniem na kogo. *Dieu l'a regardé en pitié*, wejrzał na niego Bóg litościwém okiem. *Y = à deux fois*, być ostrożnym w czém; rozważyć. *Il ne faut pas y = après lui*, można mu zaufać, nie ma potrzeby śledzić go. = *de près*, miéć krótki wzrok. = *de près, de trop près à toutes choses*, wglądać we wszystko, w drobnostki; być uważającym. *Cette fenêtre regarde sur la rivière*, okno wychodzi na rzékę. *Cela ne me regarde pas*, to do mnie nie należy, nic mi do tego. *Se =*, przeglądać się (w źwierciedle i t. p.). *Se = comme...*, uważać się, miéć się za co...

Regarnir, *v. a.* na nowo ugarnirować (suknię i t. p.).

Régence, *s. f.* regencya, rządy tymczasowe — regencya, rządy po niektórych miastach—regencya, kraje w Afryce *np.* Algier, Tunis i t. p.

Régénérateur, *s. m.* odrodziciel, odnowiciel. =**trice**, *s. f.* odnowi-

cielka. =, TRICE, a. odradzający, odnawiający.

RÉGÉNÉRATION, s. f. odrodzenie, odnowienie — odrodzenie się. La = en Jésus-Christ, odrodzenie się w Chrystusie: chrzest.

RÉGÉNÉRER, v. a. odrodzić — odnowić — odrosnąć, odrastać.

RÉGENT, s. m. regent, tymczasowy rządca. =ENTE, s. f. regentka. =, ENTE, a. zarządzający tymczasowo.

RÉGENTER, v. a. nauczać, być nauczycielem — rządzić.

RÉGICIDE, s. m. królobójca—królobójstwo.

RÉGIE, s. f. zarząd (z warunkiem zdania rachunku) — administracya dochodów niestałych. = intéressée, administracya w któréj administrator pobiéra część dochodów.

REGIMBER, v. n. wierzgać (o koniu) — być krnąbrnym.

RÉGIME, s. m. pewien porządek w postępowaniu, w życiu— dyeta — rząd, forma rządu — zarząd, zawiadowstwo— w grammatyce: rząd; wyraz zależący od słowa lub przyimka — Bot. kolba. = dotal, rozporządzenia tyczące się związku małżeńskiego kiedy posag zostaje własnością żony. = communal, rozporządzenia tyczące się majątku małżonków żyjących w spólności dóbr. = direct, simple, rząd prosty (w grammatyce) wyraz bezpośrednio zależący od słowa. = indirect, composé, rząd złożony.

RÉGIMENT, s. m. pułk, regiment — mnóstwo, tłum, tłumy, ćma.

RÉGIMENTAIRE, a. d. g. pułkowy, przywiązany do pułku.

RÉGION, s. f. kraj — okolica, strona, pas — kraina fig. — Anat. strona, okolica, pas. La basse =, pas najniższy atmosfery najbliższy ziemi. La moyenne =, pas środkowy atmosfery zaczynający się od najwyższych gór. La haute =; la = supérieure, kraina nadpowietrzna.

RÉGIR, v. a. rządzić, zarządzać, zawiadywać — w grammatyce: rządzić (imieniem, słowem).

RÉGISSEUR, s. m. rządca, zawiadowca.

RÉGISTRATEUR, s. m. urzędnik przy stolicy apostolskiéj wciągający do rejestrów bulle i t. p.

REGISTRE, REGÎTRE, s. m. rejestr — lufciki w piecyku chemicznym dla stopniowania ciepła — odpowiadanie sobie wierszów w stronnicach drukowanych — rejestr, reguł (w organach). Charger un =, wciągnąć do rejestru, na rejestr. Décharger un =, wciągnąć pokwitowanie do rejestru. Tenir = de qu''ch, zapisać co. Il tient = de tout, jest uważający i długo pamięta.

REGISTRER, REGÎTRER, v. a. wciągnąć do akt.

RÈGLE, s. f. linia, liniał — prawidło, zasada, przepis — prawidło, reguła (w grammatyce) — porządek, porządne życie lub postępowanie — wzór — w arytmetyce: reguła — reguła, statuta zakonne. =s, s. f. pl. regularność miesięczna kobiet. Les quatre premières =s de l'arithmétique, cztéry działania arytmetyczne. La = de trois, la = de proportion, reguła trzech. La = de compagnie, reguła trzech spółki. Vivre dans =, prowadzić życie porządne. Il est de = que..., jest to rzecz powszechnie przyjęta. Être en =, dopełnić co należy, wywiązać się z powinności — obrachować się — zaspokoić. Ses papiers sont en =, ma dobre papiery, świadectwa, paszporta. Apprendre une langue par les =s, nauczyć się języka z reguł. Un repas en =, uczciwy, co się zowie, porządny, należyty obiad. Dans

la =, *en bonne* =, wedle przyjętego zwyczaju. = *générale*, jest to ogólna zasada. *Tomber dans les* =, mówiło się o sztuce teatralnéj któréj reprezentacya nie przynosiła już pierwiastkowo oznaczonéj summy.

Règlement, *s. m.* rozporządzenie — regulamin, wewnętrzne urządzenie — przepis, nakaz — uregulowanie, oznaczenie — ukończenie, załatwienie (sprawy, interesu) — porachunek, obrachunek. = *de juges*, wyznaczenie sądu (przed jaki sąd ma iść sprawa).

Réglement, *adv.* porządnie — regularnie.

Réglémentaire, *a. d. g.* tyczący się rozporządzeń, regulaminu — obarczający zbytniemi rozporządzeniami.

Réglementer, *v. n.* mnożyć do zbytku rozporządzenia.

Régler, *v. a.* liniować, poliniować, zaliniować — urządzić, przyprowadzić do porządku, wprawić w pewny porządek — zregulować, naregulować (zégar) — ukończyć sprawę, rachunki — obrachować się, porachować się (z kim) — oznaczyć (co do czasu lub miejsca). = *ses affaires*, zaprowadzić ład w interesach — urządzić interesa. = *sa dépense*, *sa table*, urządzić wydatki, stół stosownie do majątku — zaprowadzić oszczędność. = *un différend*, załatwić spór. = *de juges*, wyznaczyć sędziów przed których sprawa ma iść. *Se* = *sur qu''un*, oglądać się, zapatrywać się na kogo, stosować się do kogo. *Se* = *sur qu''ch*, stosować się do... *La fièvre commence à se* =, paroxyzmy gorączki zaczynają regularnie po sobie następować. Réglé, ée, *prt.* zaliniowany, poliniowany — porządny, urządzony, ustalony — regularny. *Visites réglées*, wizyty przyjmowane stale o jednéj porze. *Une dispute réglée*, rozprawa porządnie prowadzona. *Un ordinaire réglé*, stół jednakowy codzień. *Réglé dans ses mœurs*, porządnego życia. *Une femme bien réglée*, kobieta miewająca regularnie regularność miesięczną.

Réglet, *s. m.* obwódka, linijka w druku — listewka.

Réglette, *s. f.* linijka.

Régleur, *s. m.* trudniący się liniowaniem papieru, rejestrów.

Réglisse, *s. f.* lukrecya. *Jus de* =, lukrecya smażona.

Régnant, ante, *a.* panujący (o becnie), królujący, rządzący — panujący, obecny, tegoczesny (smak i t. p.). *Une maladie* =*ante*, panująca, grassująca choroba.

Règne, *s. m.* panowanie, rządy (królów, książąt) — panowanie (smaku, mody i t. p.) — tiara papieska nad wielkim ołtarzem. = *animal*, *végétal*, *minéral*, królestwo zwierząt, roślin, rzeczy kopalnych.

Régner, *v. n.* panować, rządzić, królować — władać nad czém — mieć przewagę, panować, być w modzie — przeważać, panować (w czém) — panować, grassować (o chorobach) — iść, ciągnąć się (do koła, w zdłuż i t. p.). *Le roi règne et ne gouverne pas*, król (konstytucyjny) króluje ale nie rządzi.

Régnicole *(reg-ni)*, *s. m.* krajowiec.

Regonflement, *s. m.* wezbranie wód.

Regonfler, *v. a.* wydąć, nadąć. =, wzbiérać, wezbrać (o wodach).

Regorgement, *s. m.* wylew wód.

Regorger, *v. n.* wylać, wylewać (o rzekach) — oddać (co się pożarło lub zabrało) — opływać w dostatkach, mieć czego po dziurki *fm.* — zrodzić się, obrodzić się, być obfitym, znajdować się do zbytku. *Faire* = *qu''ch*, *à qu''un*, zmusić

kogo do oddania, do zwrócenia czego.

Regouler, *v. a.* odepchnąć przykremi słowy i t. p. — nasycić, przesycić.

Regrat, *s. m.* handel cząstkowy (soli, zboża i t. p.) — targ przekupniów.

Regratter, *v. a.* drapać — odskrobać, wydrapać — poobcinać, pourywać, obciąć, urwać (w obrachunku).

Regratterie, *s. f.* handel cząstkowy przekupniów.

Regrattier, *s. m.* kramarz, przekupień (soli i t. p.) — skąpiec; urywający w rachunku. =ière, *s. f.* przekupka, kramarka.

Regrès, *s. m.* regres, prawo powrócenia do beneficyum którego się zrzekło—zrzucenie się ze sprzedaży.

Regret, *s. m.* żal — żałość, strapienie. =*s*, żale, narzekania. *A* =, z żalem. *J'ai = de...*, żałuję że..., z żalem wyznam że... *Avoir = à qu''ch*, żałować czego, iż się co stało.

Regrettable, *a. d. g.* godny żalu. *Très-=*, nieodżałowany.

Regretter, *v. a.* żałować czego, żałować że... = *qu''un*, żałować, płakać, opłakiwać kogo.

Régularisation, *s. f.* uznanie wypłaty lub wydatku za ważne.

Régulariser, *v. a.* uznać za ważne (wydatek, wypłatę i t. p.).

Régularité, *s. f.* regularność, regularne przypadanie, powrót peryodyczny — regularność (rysów i t. p.) — ścisłe przestrzeganie prawideł, reguły—zakon, życie zakonne.

Régulateur, *s. m.* regulator: (w machinach) sztuka nadająca jednostajność ruchu — kierownik, kierujący czém. =, =trice, *a.* służący za prawidło.

Régule, *s. m.* u alchimików: półmetal.

Régulier, ière, *a.* regularny — porządny, niezbaczający z prostéj drogi — regularny, idący podług stałych prawideł — akuratny, punktualny — regularny (o duchownym żyjącym w jakiéj regule). = *à tenir sa parole*, słowny. =, *s. m.* zakonnik.

Régulièrement, *adv.* regularnie, o jednym czasie — porządnie.

Réhabilitation, *s. f.* rehabilitacya, przywrócenie do czci i sławy.

Réhabiliter, *v. a.* rehabilitować, przywrócić do czci i sławy. *Se* =, naprawić sobie imie.

Réhabituer, *v. a.* na nowo wdrożyć do czego. *Se* =, znowu się wdrożyć.

Rehaussement, *s. m.* podwyższenie, podniesienie.

Rehausser, *v. a.* podwyższyć, podnieść, podwyższać. = *le courage de qu''un*, dodać serca, odwagi, podnieść serce. = *d'or*, *de broderies une étoffe*, dodać złota, haftów. = *l'éclat d'une action*, dodać nowego blasku.

Rehauts, *s. m. pl.* dodatki i ozdoby podnoszące świetność koloru i t. p.

Réimporter, *v. a.* na nowo wprowadzić (towar).

Réimposer, *v. a.* nałożyć nowy podatek — nałożyć na nowo papier na prassę.

Réimposition, *s. f.* nałożenie nowych poborów, podatków — nałożenie na nowo papieru na prassę.

Réimpression, *s. f.* przedrukowanie, odbicie na nowo — przedrukowanie; na nowo odbite dzieło i t. p.

Réimprimer, *v. a.* przedrukować.

Rein, *s. m.* nérka, lędźwie. =*s*, krzyże. *Mal aux =s*, ból w krzyżach. *Poursuivre qu''un l'épée dans les =s*, ścigać, doganiać — nacierać, przyciskać (w dyspucie). *Cet homme a du* =, mocny w krzyżu.

Les = *s d'une voûte*, część sklepienia między wierzchołkiem a punktem oparcia.

Reine, *s. f.* królowa — królowa w grze szachów. *La* = *mère*, królowa matka. *La* = *douairière*, królowa wdowa. =*-des-près*, kozia brodka : roślina.

Reine-claude, *s. f.* renkloda : gatunek śliwki.

Reinette, *s. f.* reneta : gatunek jabłka.

Réinstallation, *s. f.* przywrócenie na posadę.

Réinstaller, *v. a.* przywrócić na posadę.

Reinté, ée, *a.* szeroki w krzyżu — okrągłego i szerokiego krzyża (pies i t. p.).

Réintégrande, Réintégration, *s. f.* przywrócenie do dóbr.

Réintégrer, *v. a.* przywrócić kogo do posiadłości, do posady. = *qu'un dans les prisons*, osadzenie na nowo w więzieniu.

Reis, *s. m.* naczelnik (u Arabów) — kapitan okrętu. *Reis effendi*, Reis-efendy : (w Turcyi) minister spraw zagranicznych.

Réitération, *s. f.* powtórzenie.

Réitérer, *v. a.* powtórzyć, powtarzać co — ponowić, ponawiać. Réitéré, ée, *prt.* powtarzany — kilkakrotny, wielokrotny.

Reître, *s. m.* (*vi.*) rajtar, jeździec niemiecki. *Un vieux* =, bywalski, stary wycieracz, szczwany lis.

Rejaillir, *v. n.* prysnąć, pryskać, tryskać — odskoczyć, odbić się — spadać, sięgać na kogo, dostać się komu *fig. Faire* =, tryskać, pryskać, obryzgać. =, *v. a.* rzucić, rzucać *fig.*

Rejaillissement, *s. m.* tryskanie, tryśnienie.

Rejet, *s. m.* odrzucenie na bok — odrzucenie, nieprzyjęcie — nałożenie nowego poboru dla dopełnienia pewnéj summy.

Rejet, *s. m.* nowe wypustki roślin — odziemek.

Rejetable, *a. d. g.* którego nie można przyjąć, który należy odrzucić.

Rejeter, *v. a.* na powrót rzucić, odesłać — odepchnąć, odrzucić — na powrót wrzucić, wlać, wypać — wyrzucić (na zewnątrz) — puszczać kły (o drzewie). = *une imposition*, nałożyć nowy podatek dla dopełnienia summy.

Rejeton, *s. m.* latorośl, latorostka — potomek.

Rejoindre, *v. a.* złączyć, spoić, skleić — dogonić kogo. =; = *son régiment*, udać się do swego pułku. *Se* =, złączyć się, spoić się.

Rejointoyer, *v. a.* spoić mur stary nowém wapnem z piaskiem.

Rejouer, *v. n.* grać powtórnie. =, *v. a.* grać jeszcze jedną partyą.

Réjouir, *v. a.* rozweselić, uradować — zabawić, ubawić, uweselić, ucieszyć. *Cette couleur réjouit la vue*, ten kolor przyjemny jest dla oka, łechce oko. *Le vin réjouit le cœur de l'homme*, serce człowieka wino rozwesela. *Se* =, weselić się, radować się, rozweselić się, rozradować się, cieszyć się. Réjoui, ie, *prt. et s.* uradowany, wesoły, wesół.

Réjouissance, *s. f.* radość, wesele, zabawy — karta świętna (w niektórych grach) — przykładek z podlejszego mięsa i kości który rzeźnik daje dla wagi.

Réjouissant, ante, *a.* zabawny, wesoły, bawiący.

Relâchant, ante, *a.* rozwalniający, sprawiający rozwolnienie żołądka. =, *s. m.* lékarstwo na rozwolnienie.

Relâche, *s. m.* przerwa — wypoczynek — dzień wolny, w który nie

dają się w teatrze. *Prendre un peu de* =, wytchnąć, wypocząć nieco. *Sans* =, nieprzerwanie, bez wypoczynku, ustawicznie. *On donne* (iła), *en fait*, *il y a* = *au théâtre*, nie ma żadnéj reprezentacyi, nie grają (w teatrze).

Relâche, *s. f. Mar.* wypocznienie — miejsce wypoczynku.

Relâchement, *s. m.* rozwolnienie (w żołądku, w organach) — odwilż, odelga, zwolnienie zimna — rozwolnienie (obyczajów i t. p.), rozprzężenie — wypoczynek, wytchnienie.

Relâcher, *v. a.* rozwalniać, rozwolnić, rozpuszczać, rozprzęgać — uwolnić, wypuścić na wolność — odstąpić, ustąpić (z ceny i i. p.). =, *v. n.* osłabnąć w czém, stracić pierwiastkowy hart. = *de sa ferveur*, ochłonąć z zapału — *Mar.* stanąć, zatrzymać się dla wypoczynku. *Se* =, ustąpić, odstąpić czego, spuścić (z ceny, z pretensyi i.t. p.)—osłabnąć (o związkach, węzłach) rozprzęgać się. Relâché, ée, *prt.* rozwolniony—osłabły—rozwiozły, rozpuszczony, rozprzężony.

Relais, *s. m.* rozstawione konie—stacya pocztowa, stacya rozstawionych koni — psy porozstawiane w polowaniu na jelenia lub dzika. *Avoir des équipages*, *des habits de* =, mieć dosyć koni, sukni do przemienienia w potrzebie. *Etre de* =, być wolnym, nie mieć zatrudnienia. *Donner le* =, wypuścić psy rozstawione za zwierzem.

Relais, *s. m.* odsada : przestrzeń między spodem wału a fossą — odsep, odsepisko, grunt z którego się woda usunęła.

Relais, *s. m.* w fabrykach obić : otwory zostawiane dla położenia innego koloru lub figur.

Relaissé, *a. m.* zgoniony i zmordowany (zając).

Relancer, *v. a.* na nowo poszczuć — wyprawić kogo za czém, pchnąć. = *qu'un*, źle przyjąć kogo.

Relaps, apse, *a. et s.* na nowo popadły w herezyą — popadający w ten sam grzéch.

Rélargir, *v. a.* rozpuścić, rozszerzyć, rozprzestrzenić (suknię).

Relater, *v. a.* opowiedzieć, wzmiankę uczynić.

Relatif, ive, *a.* odnoszący się, należący do czego — względny.

Relation, *s. f.* związek z czém — względność, stosunki zachodzące między rzeczami — związki, stosunki (handlowe i t. p.) — wiadomość, zdanie sprawy; relacya. = *d'un voyage*, opis podróży. *Terme de* =, wyraz weszły do języka z opisów podróży.

Relativement, *adv.* stosunkowo, względnie.

Relaver, *v. a.* obmyć, pomyć.

Relaxation, *s. f.* rozwolnienie, zwolnienie — zwolnienie kary, uwolnienie od kary — wypuszczenie z więzienia.

Relaxer, *v. a.* wypuścić z więzienia. Relaxé, ée, *prt.* który stracił pierwiastkową tęgość.

Relayer, *v. a.* zlózować kogo, zastępować w robocie na przemiany. *Se* =, *v. n.* lózować się z kim, mieniać się.

Relégation, *s. f.* wygnanie, oddalenie z miejsca.

Reléguer, *v. a.* wygnać, oddalić—rzucić; wrzucić w kąt, na bok.

Relent, *s. m.* zatęchnienie się mięsa.

Relevailles, *s. f. pl.* ceremonia religijna kiedy kobieta pierwszy raz po połogu idzie do kościoła.

Relevé, *s. m.* wyciąg, wykaz, spis, obrachowanie — stara podkowa przymocowana — danie (na stół) — żér, chwila w którój zwierz wychodzi na żér.

Relevée, *s. f.* popołudnie.

Relèvement, *s. m.* podniesienie, podźwignienie — obliczenie, obrachowanie — wysokość (niektórych części statku) — zdjęcie planu położenia (wysp, przylądków i t. p.).

Relever, *v. a.* podnieść, postawić na nogi, dźwignąć, podźwignąć — podźwignąć, dźwignąć z nędzy i t. p., poratować—zawinąć (rękawy) — podnieść, podkasać (suknię) — podwyższyć — przyprawić (potrawę), dodać jéj smaku — podnieść rzecz, nadać jéj więcéj blasku, pozoru — zwrócić uwagę na co, wytknąć co — zdjąć, zdejmować (położenie miejsc na morzu) — zdjąć, zamienić jedno na drugie — uwolnić (od zobowiązania i t. p.) — zluzować kogo (na warcie) — zastąpić kogo, wyręczyć. = *un bâtiment*, spuścić statek na wodę. = *les mains*, pozbierać karty po skończonéj grze. = *la tête*, podnieść głowę *fig.* = *la moustache avec le fer*, podfryzować wąs. = *la moustache à qu''un*, wytrzéć kapitułę, *fm.* zgromić. = *un cheval*, spinać konia ostrogą. = *en broderie*, wyhaftować tło materyi. = *un mot piquant*, oddać wet za wet, odpowiedzieć na przycinek, odciąć się, odbić. = *qu''un*, zgromić, surowo napomnieć. = *un défaut*, wytknąć błąd—znaleść znowu stracony trop źwierza. = *un service par un autre*, zebrać jedno danie a dać inne (na stół). = *qu''un d'une interdiction*, zdjąć klątwę z kogo. = *un appel*, otrzymać upoważnienie do założenia appellacyi. = *un fief d'un seigneur*, uznać z pewnemi formalnościami iż lenność zależy od tego a tego pana. =, *v. n.* wstawać, podnosić się — zaczynać przychodzić do zdrowia — zależéć, zawisnąć od... (o gruncie lennym). *Se* =, podnieść się, dźwignąć się, powstać, wstać na nogi — wstawać z łóżka. *Se* =, *v. réc.* lózować się z kim, mieniać się. **Relevé**, **ée**, *prt.* podniesiony, dźwigniony, postawiony na nogach — wznioślejszy, wyższy, szlachetniejszy (styl i t. p.) — przyprawny, wykwintnego smaku.

Releveur, *a. et s. m.* muszkuł podnoszący, dźwigający.

Reliage, *s. m.* pobijanie, pobicie (beczek, kadzi).

Relief, *s. m.* wydatność, wypukłość — odstawanie przedmiotów od tła (w obrazie) — blask, świetność — wysokość szańca i t. p. nad poziom gruntu — opłata pewna panu lennemu — upoważnienie odebrania pensyi za czas urlopu — wysokość statku nad poziomem wody. =*s*, ostatki (ze stołu), szczątki biesiady, niedogryzki, ochłapki *fm.* *Donner du* =, podnosić, dodać blasku. *Lettres de* =, dyplom rehabilitacyi szlachectwa. = *d'appel*, upoważnienie do założenia appellacyi.

Relier, *v. a.* związać na nowo— oprawić (książki), oprawiać (książki)—pobić, pobijać (beczki i t. p.), podawać obręcze.

Relieur, *s. m.* introligator.

Religieusement, *adv.* pobożnie, religijnie, świątobliwie — święcie, skrupulatnie.

Religieux, **euse**, *a.* religijny, należący do religii— pobożny, świątobliwy — święcie dochowujący czego, surowo przestrzegający czego — zakonny, klasztorny. =, *s. m.* zakonnik, mnich. =**euse**, *s. f.* zakonnica, mniszka.

Religion, *s. f.* religia, cześć — religia, wyznanie, wiara — pobożność — sumienie — śluby zakonne, reguła — zakon kawalerów maltańskich — dawniéj we Francyi : religia reformowana. *Les guerres de* =, wojny religijne, o religią. *Mettre une fille en* =, wsadzić pannę do klasztoru. *Entrer en* =,

wstąpić do klasztoru. *Se faire une* = *d'une chose, s'en faire un point de* =, święcie postanowić sobie; uważać za rzecz świętą. *Surprendre la* = *de qu'un*, podejść dobrą wiarę czyją, wyłudzić co podejściem.

Religionnaire, *s. d. g.* dawniéj we Francyi: wyznający religię reformowaną.

Reliquaire, *s. m.* relikwiarz.

Reliquat *(kuate)*, *s. m.* pozostałość po zamknięciu rachunków — to co się zostało z bankietu, z obiadu i t. p. — zabytek, zabytki (choroby).

Reliquataire, *s. d. g.* dłużny, pozostający dłużnym po zamknięciu obrachunków.

Relique, *s. f.* relikwia, świętość, kości świętych — szaty i t. p. świętych lub narzędzia ich męczeństwa — ostatki, pozostałości.

Relire, *v. a.* odczytać, odczytywać.

Reliure, *s. f.* oprawa książek. *Demi*-=, oprawa w półskórek, półskórek.

Relocation, *s. f.* wynajęcie z drugiéj ręki.

Relouer, *v. a.* na nowo nająć, odnowić najem — wynająć komu z drugiéj ręki.

Reluire, *v. n.* świécić, błyszczéć, lśnić się — jaśniéć, błyszczéć, świecić.

Reluisant, ante, *a.* lśniący, lśniący się.

Reluquer, *v. a.* z pod oka patrzyć na co — mieć chrap na co.

Remâcher, *v. a.* przeżuwać, żuć powtórnie *vid.* Ruminer. — przewracać na wszystkie strony, trawić, przetrawić.

Remaniement, *s. m.* przerobienie, przemiana, przekształcenie.

Remanier, *v. a.* przewracać, składać i rozkładać — przerobić — przełożyć, poprzekładać.

Remarier, *v. a.* na nowo wydać za mąż lub ożenić. *Se* =, na nowo wyjść za mąż, znowu się ożenić.

Remarquable, *a. d g.* godny uwagi, zwracający uwagę — znakomity — znaczny — niepospolity.

Remarquablement, *adv.* znacznie, niepospolicie, wielce.

Remarque, *s. f.* uwaga, spostrzeżenie.

Remarquer, *v. a.* na nowo położyć znak, cechę, naznaczyć — uważać co — spostrzedz, spostrzegać — zrobić uwagę, spostrzeżenie.

Remballer, *v. a.* na nowo upakować, zapakować.

Rembarquement, *s. m.* wsadzenie na statek — powtórny wyjazd na okręcie.

Rembarquer, *v. a.* na nowo wsadzić na statek. *Se* =, na nowo wsiąść na statek — puścić się na nowo na co, rzucić się na nowo w co.

Rembarrer, *v. a.* odepchnąć, odeprzéć, odprawić z kwitkiem.

Remblai, *s. m.* nawóz, nawiezienie ziemi — nawóz, nawieziona ziemia.

Remblayer, *v. a* nawieść ziemię, nawieść grunt ziemią.

Remboîtement, *s. m.* nastawienie kości złamanéj — naładowanie, naprawienie, naklejenie.

Remboîter, *v. a.* nastawić (kość złamaną) — naładować, naprawić (sprzęt i t. p.).

Rembourrement, *s. m.* wypchanie, wysłanie — wypychanie, wyściełanie (siercią i t. p.).

Rembourrer, *v. a.* wypchać, wysłać, wyściélać, wypychać, powypychać (sprzęty siercią i t. p.). *Se* =, opchać się, objeść się.

Remboursable, *a. d. g.* dający się spłacić (dług).

Remboursement, *s. m.* spłacenie długu i t. p.

Rembourser, *v. a.* spłacić dług i t. p. — wrócić komu koszta, wydatki. = *des épigrammes, un soufflet,* usłyszyć przycinek, dostać w papę. *Se* =, potrącić sobie, wrócić sobie wydatek, koszt.

Rembrunir, *v. a.* dodać ciemniejszych farb — zasępić, zasunąć powłoką. *Se* =, okrywać się powłoką, zasępić się, zasępiać się, przyćmić się.

Rembrunissement, *s. m.* przyćmienie kolorów.

Rembûchement, *s. m.* powrót źwierza do kniei.

Rembûcher (se), *v. pron.* wrócić do kniei, do lasu (o źwierzu).

Remède, *s. m.* lékarstwo, środek, lék — enema, lawatywa — lékarstwo, ratunek, środek na co. = *de bonne femme,* babskie lékarstwo, lékarstwo proste, pospolite. *Le grand* =, merkuryusz. = *de loi,* aliaż w monetach złotych i srebrnych przechodzący przepis prawa ale cierpiany przez rząd. = *de poids,* waga w monetach niższa nad przepis prawa ale cierpiana przez rząd.

Remédier, *v. n.* zaradzić czemu, przynieść lékarstwo, pomagać na co.

Remêler, *v. a.* na nowo zmieszać.

Remembrance, *s. f. (vi.)* przypomnienie.

Remémoratif, ive, *a. (vi.)* przywołujący na pamięć, przypominający.

Remémorer, *v. a. (vi.)* przypomnieć. *Se* = *qu''ch,* przypomnieć sobie co.

Remener, *v. a.* odwieść, odprowadzić dokąd.

Remercier, *v. a.* dziękować, podziękować, złożyć dzięki, podziękowanie za co — podziękować (odmownie) — grzecznie odprawić. *Il a été remercié,* podziękowano mu za dalszą służbę.

Remercîment, Remerciement, *s. m.* podziękowanie, dzięki. *Lettre de* =, list z podziękowaniem.

Réméré, *s. m.* wyderkaf, odkupienie sprzedanéj nieruchomości za powróceniem ceny.

Remettre, *v. a.* na powrót położyć — przyprawić na nowo, dać nowe... — na nowo wystawić — naprowadzić na drogę i t. p. — przywrócić do dawnego porządku, ładu, stanu — przywrócić kogo do czego, wrócić co zabranego — nastawić (złamaną kość i t. p.) — wyléczyć, przywrócić do zdrowia — poprawić, naprawić (interesa i t. p.) — oddać, zwrócić — oddać, złożyć w czyje ręce, wręczyć, doręczyć — powierzyć co komu, poruczyć (sprawę i t. p.) — uspokoić kogo, ukoić jego troski, utulić — odłożyć, odroczyć, odesłać na późniéj — darować (dług, winę), odpuścić (grzéch). — przypomnieć sobie kogo. = *à la voile,* ruszyć z miejsca (okrętem). = *une chose à qu''un sous les yeux,* przedstawić komu rzecz. = *l'esprit à qu''un,* pocieszyć kogo, dodać ducha. = *qu''un aux premiers élements, à l'A, B, C,* odesłać na powrót do szkoły, do pierwszych początków. = *un criminel entre les mains de la justice,* oddać przestępcę w ręce sprawiedliwości. = *une partie,* odłożyć, odwlec sprawę. *La partie est remise,* co się odwlecze to nie uciecze. *Se* =, na nowo zasiąść, wziąć się do czego, puścić się znowu w drogę i t. p. — wyjść (z choroby), wyléczyć się, wyzdrowiéć, wydobrzéć — uspokoić się, utulić się — odzyskać przytomność, zmysły; przyjść do siebie — spaść na nowo (o kuropatwach które się były zerwały). *Se* = *entre les mains de qu''un,* oddać się w rę-

ce czyje, zdać się na łaskę. *S'en* = *a qu''un*, zdać się na kogo, spuścić się na kogo w czém, zdać się na sąd czyj. *Se* = *entre les mains de Dieu*, poruczyć się, polecić się Bogu. *Se* = *bien avec qu''un*, pogodzić się z kim. Remis, ise, *prt.* złożony, oddany, wręczony — wyzdrowiały.

Remeubler, *v. a.* na nowo umeblować.

Réminiscence, *s. f.* przypomnienie, wspomnienie — myśl, wyrażenie i t. p. obce przychodzące mimowolnie na pamięć i użyte przez autora.

Remise, *s. f.* oddanie, złożenie, wręczenie — zwrócenie, oddanie na powrót — rabat, odstąpienie, spuszczenie ceny — zwłoka, odroczenie, odłożenie — darowanie (długu, winy) — złożenie summy na pewny cel w pewném miejscu — wozownia — remiza, powóz, fiakr — miejsce gdzie kuropatwa spada — klab zasadzony dla królików i t. p. *Il est sous la* =, zeszedł z pola, nie zdatny do pracy — nie użyty, leży odłogiem *fig. Laisser qu''un sous la* =, zapomnieć o kim. *Faire* = *de qu''ch*, darować (dług, karę) — spuścić tyle a tyle z ceny.

Remiser, *v. a. et n.* postawić w wozowni, zatoczyć do wozowni (powóz).

Rémissible, *a. d. g.* który można darować, odpuścić, przebaczyć, do darowania.

Rémission, *s. f.* odpuszczenie (grzechu) — przebaczenie, darowanie (winy) — ułaskawienie — pokój, spoczynek, folga — zmniejszenie się, złagodnienie (choroby i t. p.) — zwolnienie (pulsu). *Un homme sans* =, człowiek bez litości, nieubłagany.

Rémissionnaire, *s. m.* otrzymujący ułaskawienie.

Rémittent, ente, *a.* słabnący, wolniejący (o chorobach).

Remmener, *v. a.* odprowadzić, wziąć, zabrać na powrót.

Remolade, Remoulade, *s. f.* sos ostry — pewne lékarstwo dla koni.

Remole, *s. f. vid.* Remous.

Remontage, *s. m.* podszycie, podszywanie bótów — podszycie, boty podszyte.

Remonte, *s. f.* remonta, konie zakupione dla jazdy — w stanowieniu klaczy : każde pokładanie klaczy przez ogiera.

Remonter, *v. n.* na nowo wejść, wyjść na górę — wrócić się, wracać się do źródła i t. p. — na nowo się podnosić, iść w górę — iść wyżéj, zasięgnąć, zasięgać z góry, od początku — sięgać (epoki, dawnych lat) — pójść w górę, wewnątrz (o podagrze). = *sur sa bête, fig.* powetować straty. = *à la source*, pójść do źródła. *Les propres ne remontent pas*, własność dziedziczna i nieruchoma nie spada na krewnych wstępnych. *Le soleil remonte*, słońce idzie w górę (po przesileniu zimowém). =, *v. a.* iść pod górę po czém. = *une rivière*, holować, płynąć pod wodę, w górę. = *un escalier*, *une montagne*, wejść znowu na schody, na górę. = *des bottes*, podszyć boty, dać podszycie. = *la cavalerie*, dać konie jeździe. = *un laboureur*, zapomódz rolnika, zaopatrzyć go w potrzebne zaciągi. = *un magasin de marchandises*, zaopatrzyć sklep w nowe towary. = *un fusil*, dać nową osadę do strzelby. = *un violon, etc.* dawać nowe strony do skrzypców i t. d. = *une montre, etc.* naprawić zégarek i t. d. = *la tête à qu''un*, uspokoić kogo, dodać odwagi. *Se* =, przyjść na nowo do porządków, do dobrego stanu — zaopatrzyć się w potrzebne zapasy i t. p.

Remontrance, *s. f.* przełożenie, przedstawienie — napomnienie, nau-

ka. =*s*, *p*.. przełożenia i napomnienia parlamentów czynione królom.

Remontrer, *v. a.* robić przełożenia — przypomnieć, przypominać, wytykać, wytknąć co — uczyć, nauczyć — dawać nauki, napomnienia — dać znać o przejściu źwierza. *Se* =, pokazać się znowu gdzie.

Rémora, *s. m.* zawada, przeszkoda — *vid.* Rémore.

Remordre, *v. a. et n.* znowu ugryźć — czepić się, jąć się na nowo czego. *Sa conscience le remord*, *sa conscience lui remord,* sumienie go gryzie.

Remord, Remords, *s. m.* zgryzota sumienia.

Rémore, *s. f.* rodzaj małéj ryby którój starożytni przypisywali zatrzymywanie okrętów w biegu.

Remorque, *s. f.* ciągnienie statku jednego za drugim — lina którą jest przywiązany statek ciągniony. *Traîner qu''un à la* =, *fig.* ciągnąć kogo niewolniczo za sobą, wlec za sobą. *Donner la* =, ciągnąć za sobą.

Remorquer, *v. a.* ciągnąć za sobą (o statku ciągnącym inny).

Remorqueur, *s. m.* statek ciągnący za sobą inny.

Remotis (à), *adv.* na bok, w kąt, w kącie.

Remoudre, *v. a.* przepuścić jeszcze raz przez młyn, młynek.

Rémoudre, *v. a.* jeszcze raz przeciągnąć na toczydle, wyostrzyć.

Rémoulade, *s. f. vid.* Rémolade.

Rémouleur, *s. m.* szlifierz.

Remous, *s. m.* wir na wodzie sprawiony przez bieg okrętu lub wpadające ciało.

Rempailler, *v. a.* wypleść, wyplatać słomą stołki.

Rempailleur, euse, *s.* robotnik wyplatający stołki słomą.

Remparer (se), *v. pron.* obwarować się, oszańcować się.

Rempart, *s. m.* wał, szaniec — *fig.* przedmurze, obrona.

Remplaçant, *s. m.* zastępca.

Remplacement, *s. m.* zastąpienie czego czém — zastępstwo (do wojska) — umieszczenie summy.

Remplacer, *v. a.* zastąpić, zastępować kogo — wyręczyć kogo — służyć w wojsku zastępcą — zastąpić kogo kim, co czém, powołać na miejsce czyje — umieścić summę pochodzącą ze sprzedaży nieruchomości. *Se* =, zakupić nowych towarów. *Se* =, *v. réc.* zastępować się wzajemnie, wyręczać się.

Remplage, *s. m.* dolanie, podolewanie, dopełnienie — kawałki drzewa i t. p. na zapełnienie przestworów — pokład kamyków rzucany między mur a ziemią.

Rempli, *s. m.* zakładka, założenie sukna, materyi dla zwężenia sukni i t. p.

Remplir, *v. a.* zrobić zakładkę, założyć.

Remplir, *v. a.* na nowo dopełnić — napełnić, nalać pełno — napełniać, zapełniać, zajmować całkowicie — dopełnić czego, wykonać co, spełnić — wrócić należytość, koszta. = *un blanc-seing, une quittance*, zapełnić blankiet, kwit, wpisać w próżne miejsce co należy. = *des bouts rimés*, podorabiać wiersze do danych końcówek. = *une place;* zajmować miejsce, sprawować urząd — dopełniać obowiązków przywiązanych do urzędu. = *l'oreille*, gładko wpadać w ucho (o wierszu, mowie). = *un canevas*, wyszyć co na kanwie, zapełnić kanwę. = *une dentelle,* dorobić lub pododawać kwiatki na koronce. = *l'idée qu'on s'était faite de qu''ch*, odpowiedzieć zupełnie wyobrażeniu jakie sobie kto o czém tworzył, ziścić oczekiwania. = *sa destinée, son sort,* ziścić przeznaczenie swo-

je. = *une veuve de sa dot*, zwrócić wdowie jéj posag. *Se* =, napełnić się — *fig* karmić się, paść się, napawać się — objeść się. *Se* = *de ses frais*, powrócić sobie koszta.

Rempli, ie, *prt. et a.* napełniony czém, pełny — pełen czego, syt czego. *Être* =, mieć beneficyum dostateczne. *Etre* = *de soi-même*, mieć wielkie o sobie rozumienie.

Remplissage, *s. m.* dopełnienie, dolanie (beczki wina i t. p.) — to co służy tylko do zapełnienia miejsca — naprawa koronek.

Remplisseuse, *s. f.* szwaczka naprawiająca koronki.

Remploi, *s. m.* umieszczenie summy pochodzącéj ze sprzedaży nieruchomości.

Remployer, *v. a.* na nowo użyć.

Remplumer, *v. a.* podawać piórka (do klawikortu). *Se* =, znowu nabierać pierza (o ptastwie). *Se* =, porość w pierze *fig.*, poprawić interesa, na nowo dorobić się majątku — wydobrzeć, utyć po chorobie.

Rempocher, *v. a.* schować na powrót do kieszeni.

Rempoissonnement, *s. m.* zarybienie na nowo stawu i t. p.

Rempoissonner, *v. a.* na nowo zarybić staw i t. p.

Remporter, *v. a.* wziąć na powrót — odnieść, zabrać — otrzymać (nagrodę) — odnieść (korzyść, zwycięstwo) — odnieść, zyskać.

Rempotage, *s. m.* przesadzenie (rośliny) w wazon.

Remuage, *s. m.* przewracanie: przesypywanie, wzruszanie (zboża i t. p.) — wzruszanie winnych szczepów.

Remuant, ante, *a.* ruchawy, żywy, ustawicznie w ruchu — czynny, niespokojny.

Remue-ménage, *s. m.* przestawianie, przewracanie (sprzętów i t. p.) — zaburzenia, rozterki.

Remuement, Remûment, *s. m.* wzruszenie się, wzburzenie (humorów w ciele) — przenoszenie lub przewożenie ziemi — poruszenia, zmiany.

Remuer, *v. a.* wzruszyć, wzruszać (zboże i t. p.) — przewracać, przestawiać — wzruszać (duszę, uczucia) — burzyć, wichrzyć — ruszyć, ruszać czém — trącać o co — ruszyć co z miejsca. = *la terre*, brać ziemię na sypanie okopów. = *une affaire*, poruszyć interes. = *un enfant*, przewinąć dziecko w czyste pieluchy. *Ne remuez pas la cendre des morts*, nie wzruszaj popiołów umarłych. =, *v. n.* ruszyć się, ruszać się (z miejsca). *Se* =, ruszać się, być w ruchu — rozruszać się, biegać za czém. *L'argent se remue*, pieniądz jest w ruchu. Remué, ée, *prt* wzruszony, poruszony. *Cousin* = *de germain*, krewny pochodzący od którego z rodzeństwa.

Remueuse, *s. f.* niańka do obmywania i przewijania dziecka.

Remugle, *s. m.* stęchlizna.

Rémunérateur, *s. et a.* nagradzający.

Rémunération, *s. f.* nagroda.

Rémunératoire, *a. d. g.* wynagradzający, tyczący się wynagrodzenia.

Rémunérer, *v. a.* nagradzać, wynagradzać (o Bogu).

Renâcler, *v. a.* chrapać z gniewu — mieć wstręt do czego.

Renaissance, *s. f.* odrodzenie się, odradzanie się — odrodzenie sztuk i nauk w Europie (w 16 wieku naszéj ery).

Renaissant, ante, *a.* odradzający się.

Renaître, *v. n.* odrodzić się, odradzać się — wrócić, wracać (*v. n.*) do życia — powstawać na nowo — znowu pokazywać się — wychodzić na jaw. *Faire* =, wrócić, wracać

(v. a.) do życia — utrzymywać iż się co odrodziło — odżywić.

Rénal, ale, *a.* nerkowy.

Renard, *s. m.* lis — lisy, futro lisie — szpary któremi wody kanałów wylewają się i giną — lis, *fig.* człowiek chytry. = *noir*, marmurek: gatunek lisa. *Enfumer les =s*, wykurzać lisy z jamy. *Il fait comme le = des mûres, des raisins*, tak jak lis co nie mogąc dosięgnąć morw lub winogron, mówi że niedojrzałe.

Renarde, *s. f.* liszka: samica lisa.

Renardeau, *s. m.* młody lisek, lisiątko.

Renardier, *s. m.* myśliwy do brania lisów.

Renardière, *s. f.* lisia jama.

Rencaissage, *s. m.* posadzenie w skrzynkach (roślin, drzewek).

Rencaisser, *v. a.* przesadzać rośliny, drzewka do skrzynki.

Renchérir, *v. a. et n.* podnieść cenę towarów, pójść w górę — podrożeć, zdrożeć. = *sur qu''un*, przesadzić kogo w czém. Renchéri, ie, *prt. et s.* podrożały. *Faire le* =, drożyć się.

Renchérissement, *s. m.* podrożenie.

Rencogner, *v. a.* przyprzeć do kąta.

Rencontre, *s. f.* spotkanie się, spotkanie — uderzenie się, starcie się — potyczka, spotkanie, utarczka — zdarzenie, wypadek. *Marchandise de* =; =, rzecz którą się przypadkowo zdarzyło kupić, kupno przypadkowe.

Rencontrer, *v. a.* spotkać kogo, co, spotkać się, z kim, z czém — znaleźć co, trafić, natrafić na co — potrafić w co. (*Il a rencontré heureusement,* udało mu się dowcipne słówko i t. p.) — wpaść na trop świeżą (o psach). *Se* =, zdarzyć się, wydarzyć się, wydarzać się, dawać się napotykać. *Se* =, *v. réc.* spotkać się, zejść się.

Rencorser, *v. a.* dać nowy przód do sukni.

Rendant, ante, *s.* zdający rachunek.

Rendez-vous, *s. m.* miejsce lub czas zebrania się, zrok*.

Rendonnée, *s. f. vid.* Randonnée.

Rendormir, *v. a* na nowo uśpić. *Se* =, na nowo zasnąć.

Rendoubler, *v. a.* zawinąć, zrobić zakładkę w sukni dla przykrócenia.

Rendre, *v. a.* oddać — wrócić co — wywzajemnić się czém, odpłacić co — zwrócić — złożyć — zrobić, uczynić co takiém a takiém — oddać, wydać (myśl, zdanie) — wydawać, przynosić (o gruncie i t. p.) — oddać, wyrzucić, wywomitować — powtarzać, odsyłać (jak echo) — zdać resztę, wydać (z grubszéj monety) — zawieść na miejsce — płacić, dać tyle a tyle. = *sa parole à qu''un*, wrócić komu słowo, rozwiązać od danego słowa. = *ses devoirs, ses respects à qu''un*, złożyć, składać powinność komu, oddać winne uszanowanie. = *grâce*, dziękować, składać dzięki. = *réponse*, odpowiedzieć. = *obéissance*, złożyć hołd posłuszeństwa. = *le salut*, odkłonić się komu. = *combat*, *le combat*, przyjąć bitwę. = *qu''un à lui-même*, naprowadzić na drogę rozsądku. = *une odeur*, wydawać zapach. = *gorge*, *vid.* Gorge. = *l'esprit, l'âme, etc.* wyzionąć ducha, oddać duszę. = *témoignage*, dać świadectwo, zaświadczyć. = *un arrêt*, wydać wyrok. = *la justice*, wymierzać sprawiedliwość. = *justice,* oddawać sprawiedliwość komu, czemu. = *les armes*, poddać się. *Ce chemin rend à tel village*, ta droga prowadzi, wychodzi do wsi... *Cette*

plaie rend beaucoup, rana obficie się ropi, wydaje materyą. *Dieu vous le rende*, Bóg ci zapłać. = *la bride à un cheval*, popuścić, wolno trzymać konia. = *la main à un cheval*, popuścić cugli, treuzli. Rendre oddaje się często w polskim formując osobne słowa od przymiotników odpowiadających francuskim złytym z témze słowem *np*. = *obscur*, zaciemnić. = *sourd*, ogłuszyć — uczynić głuchym na co. = *heureux*, uszczęśliwić. Często używa się innego zwrotu *np*. = *odieux*, podać w nienawiść. *Se* =, *v. pron*. udać się dokąd, pójść, pojechać — podać się. *Se* =, omdléć, omdléwać, upadać. *Se* = *à son devoir*, wrócić do powinności — udać się na miejsce gdzie wzywa obowiązek. *Se* = *tel et tel*, zrobić się takim a takim. *Se* = *agreable*, przypodobać się. Rendu, ue, *prt*. oddany, złożony, zwrócony, wrócony, powrócony — przywieziony na miejsce, dowieziony — opadający na siłach, znużony — jest (mówi *np*. osoba któréj się dyktuje dając znać że czeka dalszego ciągu). Rendu, *s. m*. nieprzyjaciel który się poddał — odwet, zapłata.

Rendurcir, *v. a*. dodać hartu. *Se* =, nabrać nowego hartu, zahartować się.

Rêne, *s. f*. trenzla, lejc. *Les* =*s du gouvernement*, wodze rządu.

Renégat, *s. m*. renegat, poturczony — renegat, odstępca wiary. =ate, *s. f*. renegatka.

Rénette, *s. f*. narzędzie do karbowania kopyt końskich.

Rénetter, *v. a*. porobić karby na kopycie końskiém.

Renfaîtage, *s. m*. naprawa szczytu dachu.

Renfaîter, *v. a*. naprawić szczyt dachu.

Renfermer, *v. a*. zamknąć, zamykać (kogo gdzie) — zawrzeć, zawiérać co w czém, pomieścić co — zawiérać, obejmować. = *un prisonnier*, na nowo wsadzić do więzienia. = *qu'un*, wsadzić do więzienia. *Se* =, zamknąć się, zamykać się na osobności — zamknąć się w obrębie jakim *fig*. — ograniczyć się do pewnéj liczby i t. p. Renfermé, ée, *prt. et s*. zamknięty, zawarty, objęty. *Cela sent le* =, zatęchło się, to czuć stęchlizną.

Renflement, *s. m*. nabrzmienie — wydatność kolumny ku jéj środkowi.

Renfler, *v. n*. napęcznieć (o grochu i t. p. w gotowaniu) — naróść, rosnąć, ruszyć się (o ciaście, chlebie). Renflé, ée, *prt*. szeroki, gruby.

Renfoncement, *s. m*. wklęsłość, zachodzenie w głąb' — wbicie w dół — posunięcie (wiersza w druku).

Renfoncer, *v. a*. na nowo wbić, wepchnąć, wetknąć — w druku: posunąć wiersz nieco daléj jak inne.

Renforcement, *s. m*. wzmocnienie.

Renforcer, *v. a*. wzmocnić, powiększyć dla wzmocnienia. = *la dépense*, pomnożyć wydatki. *Se* =, wzmacniać się, nabiérać mocy. Renforcé, ée, *prt*. wzmocniony, podwojony — należyty — dychtowny (o materyi). *Un paysan* =, chłop bogacz. *Un sot* =, całą gębą głupiec.

Renformir, *v. a*. umocować mur, podreparować go.

Renformis, *s. m*. umocowanie muru, podreparowanie go.

Renfort, *s. m*. posiłki, zasiłek.

Rengager, *v. a*. na nowo zastawić, dać na zastaw. *Se* =, na nowo się w co rzucić, na nowo zabrnąć.

Rengaîner, *v. a*. schować do po-

chwy (szpadę i t. p.). = *son compliment, vid.* COMPLIMENT.

RENGORGER (SE), *v. pron.* wystawiać szyję na przód — pysznić się, dąć.

RENGRAISSER, *v. a.* tuczyć. =, *v. n.* tyć, utyć.

RENGRÉGEMENT, *s. m.* wzmaganie się, wzmożenie się bólu.

RENGRÉGER, *v. a.* powiększyć ból. *Se* =, wzmódz się (o bólu).

RENGRÉNEMENT, *s. m.* poprawienie stępla na monecie.

RENGRÉNER, *v. a.* poprawić stępel na monecie powtórném uderzeniem wahadła.

RENIABLE, *a. d. g.* którego się należy lub potrzeba wyprzéć, zaprzéć.

RENIEMENT, RENÎMENT, *s. m.* wyparcie się, zaprzeczenie.

RENIER, *v. a.* zaprzéć się, wyprzéć się czego, kogo — nie przyznawać się do kogo — wyrzekać się, wyrzec się — odstąpić wiary. = *Dieu*, bluźnić Bogu, przeciw Bogu. RENIÉ, ÉE, *prt.* który się czego wyparł, wyrzekł. *Un moine* =, mnich co zrzucił habit.

RENIEUR, *s. m.* bluźnierca.

RENIFLER, *v. a.* wciągać powietrze nosem, wsiąkać — mieć wstręt do czego, brzydzić się czém — wybrédzać w czém.

RENIFLERIE, *s. f.* wymysły, wybrédzanie.

RENNE, *s. m.* renifer : źwierz.

RENOM, *s. m.* imie, sława, słynność — dobre imie. *Avoir le* = *de...*, słynąć z czego. *De grand* =, sławny, szerokosłynny.

RENOMMÉE, *s. f.* sława, imie, dobre imie — sława — odgłos publiczny — wieść — sława : istota mitologiczna. *Les cent bouches de la* =, stugębna sława. *Enquête de commune* =, śledztwo zebrane z powszechnego odgłosu, z wieści.

RENOMMER, *v. a.* na nowo, powtórnie mianować — sławić, wysławiać kogo, głosić pochwały czyje. *Se* = *de qu'un*, zalecić się czyjém imieniem, przyznawać się do kogo. RENOMMÉ, ÉE, *prt.* sławny, znany, słynny — głośny czém, z czego — słynący czém, z czego.

RENONCE, *s. f.* w pewnych grach w karty : oświadczenie iż się nie ma jakiéj maści.

RENONCEMENT, *s. m.* zrzeczenie się, wyrzeczenie się czego.

RENONCER, *v. n.* wyrzec się czego — zrzec się (prawa jakiego i t. p.) — odstąpić od czego, porzucić co, poprzestać czego. =, *v. a.* wyrzec się kogo, nie przyznawać się do kogo.

RENONCIATION, *s. f.* zrzeczenie się (praw jakich i t. p.).

RENONCULE, *s. f.* jaskier : roślina.

RENOUÉE, *s. f.* sporysz wielki : roślina.

RENOUEMENT, RENOÛMENT, *s. f.* odnowienie, zawiązanie na nowo (związków, stosunków).

RENOUER, *v. a.* odnowić związki, na nowo zawiązać — zawiązać (co się rozwiązało). = *la conversation*, wejść na nowo w rozmowę. = *connaissance*, odświeżyć dawną znajomość. = *une partie*, wrócić do pierwszego projektu.

RENOUEUR, EUSE, *s.* nastawiający zwichnione członki.

RENOUVEAU, *s. m.* *(vi.)* wiosna.

RENOUVELER, *v. a.* odnowić, odświeżyć — odnowić, poodnawiać, poodmieniać stare rzeczy — na nowo rozpocząć, powtórzyć. = *son attention*, przyłożyć uwagi. =, *v. n.* na nowo zacząć. = *de jambes*, nabrać nowych sił do chodu — zapalić się na nowo do czego. *Se* =, odnowić się — odnawiać się, odświeżać się. RENOUVELÉ, ÉE, *prt.* od-

świeżony, odnowiony. *Histoire =ée des Grecs*, staro rzeczy które kto podaje za nowe.

Renouvellement, *s. m.* odnowienie, odświeżenie — powtórzenie czego. = *de ferveur*, podwojona żarliwość.

Renovation, *s. f.* odnowienie, odrodzenie.

Renseignement, *s. m.* objaśnienie o czém, wiadomość.

Renseigner, *v. a.* objaśnić w czém, o czém. Renseigné, ée, *prt.* mający wiadomość o czém, świadom czego.

Rente, *s. f.* dochód, przychód, intrata — procent zapewniony przez kraj wierzycielom. *Conversion*, *réduction des =s*, redukcya procentów od długu krajowego.

Renter, *v. a.* uposażyć (zakład jaki) — wyznaczyć komu dochód. Renté, ée, *prt.* pobierający dochód, intratę.

Rentier, *s. m.* pobierający procent od długu krajowego — mający stałe dochody — żyjący z procentów, kapitalista.

Rentoilage, *s. m.* przyszycie nowego płótna — podklejenie nowém płótnem.

Rentoiler, *v. a.* przyszyć nowe płótno — podkleić nowém płótném (stary obraz).

Rentraire, *v. a.* zesztukować, zszyć.

Rentraiture, *s. f.* zesztukowanie, szew.

Rentrant, ante, *a.* wklęsły, wchodzący wewnątrz. =, *s. m.* w grach: siadający na miejscu tego który przegrał.

Rentrayeur, euse, *s.* umiejący zesztukowywać, zszywać.

Rentrée, *s. f.* rozpoczęcie na nowo, otwarcie na nowo (szkół, sądu) — powrócenie aktora na scenę, powrót źwierza do lasu — przychód; wejście, wpływ, wpłynienie dochodów do skarbu.

Rentrer, *v. n.* wrócić, być z powrotem — wejść na powrót — na nowo się rozpocząć (o szkołach, posiedzeniach sądu) — wpłynąć, wejść (do kassy). = *en charge*, *en fonctions*, objąć na nowo urzędowanie. = *en scène*, powrócić na scenę. = *en commerce de lettres*, odnowić korrespondencyą. = *dans l'ordre*, wrócić do porządku. = *dans son bien*, odzyskać majętność. = *dans l'alignement*, cofnąć się do szeregu, stanąć w linii. = *en soi-même*, wejść w siebie, porachować się z sumieniem. = *en danse*, wrócić do *fig.* tańca — zabrnąć na nowo w co. =, *v. a.* wnieść, wprowadzić, wsunąć, włożyć, wsadzić na powrót, schować, pochować. Rentré, ée, *prt.* który poszedł wewnątrz, w ciało (o chorobach i t. p.).

Renverse (à la), *adv.* na wznak.

Renversement, *s. m.* przewrócenie, wywrócenie, obalenie — przeładowanie ze statku na inny statek — wywrócenie porządku — przewrócenie w jakiéj części ciała — wzięcie, uważanie rzeczy odwrotnie. = *d'esprit*, pomieszanie zmysłów.

Renverser, *v. a.* wywrócić, obalić, przewrócić — zmieszać; przewrócić porządek — przeładować towary ze statku na statek — wywrócić zdanie, założenie, wziąć je odwrótnie. = *la tête à qu''un*, przewrócić komu głowę. *Se* =, wywrócić się, obalić się, przewrócić się. Renversé, ée, *prt.* wywrócony, przewrócony, obalony — przewrócony, do góry nogami. *Une encolure =ée*, kark u konia wygięty spodem. *Une physionomie =ée*, twarz zeszpecona czém.

Renvi, *s. m.* dodatek nad stawkę w grach.

Renvier, *v. n.* dać więcéj nad stawkę.

Renvoi, *s. m.* odesłanie na po-

wrót, zwrócenie — odesłanie, przesłanie — odsyłacz, znaczek — dopisek, nota, dodatek do którego się odsyła — rozpuszczenie wojska — odłożenie, odroczenie sprawy i t. p. — odbijanie się pokarmów — odbijanie się (dźwięków, światła).

Renvoyer, *v. a.* odesłać, zwrócić — posłać, przesłać co komu — odesłać, odprawić kogo — rozpuścić (wojsko) — odesłać, odłożyć, odroczyć — odsyłać, odbijać (światło, dźwięki). = *de Caïphe à Pilate*, odsyłać od Anasza do Kaifasza. *Se* = *la balle*, zrzucać winę, składać winę jeden na drugiego.

Réordination, *s. f.* odnowienie święcenia.

Réordonner, *v. a.* na nowo wyświęcić, odnowić święcenie.

Réorganisation, *s. f.* reorganizacya, urządzenie na inny sposób.

Réorganiser, *v. a.* zreorganizować.

Réouverture, *s. f.* otwarcie na nowo.

Repaire, *s. m.* knieja, jama, schronienie dzikiego źwierza, jaskinia — gnój wilczy, zajęczy i t. p. — *vid.* Repère.

Repaître, *v. n.* zjeść, przekąsić, przejeść, popaść. =, *v. a.* dać jeść, karmić, nakarmić. = *ses yeux d'un spectacle*, napaść oczy widokiem jakim. *Se* =, paść się, karmić się. Repu, ue, *prt.* obżarty czém, który się objadł, obżarł czego.

Répandre, *v. a.* wylać, rozlać, wylewać, rozlewać (co ciekłego) — wysypać, rozsypać (co sypkiego) — wysypać pieniędzy, rozdać — rozlewać (woń) — ronić (łzy). = *son sang*, przelać, wylać, przelewać krew. *Dieu répand ses grâces*, Bóg zlewa swoje łaski. *Le soleil répand sa lumière*, słońce rozpościera promienie, leje strumienie światła. *Se* =, rozlać się — rozsypać się, wysypać się — rozszerzyć się, rozpostrzeć się — mieć wiele znajomości, być znanym w świecie — rozejść się (o wieści i t. p.). *Se* = *en propos, en louanges*, przewlekać, być rozwlekłym w pochwałach i t. p.

Répandu, ue, *prt.* wylany, rozlany, przelany, wysypany — upowszechniony, znany.

Réparable, *a. d g.* dający się naprawić, powetować.

Reparaître, *v. n.* na nowo się pokazać, znowu się zjawić.

Réparateur, *a. et s. m.* wynagradzający, wetujący. = *des torts*, mściciel krzywd.

Réparation, *s. f.* naprawa, reparacya, zreparowanie — powrócenie krzywd, wynagrodzenie ich — wynagrodzenie (stronie wmieszanéj w proces).

Réparer, *v. a.* naprawić, zreparować. = *une perte*, powetować stratę. = *une affaire*, *une injure*, *l'honneur de qu'un*, dać satysfakcyą za zadaną obelgę i t. p. = *ses forces*, pokrzepić siły. = *ses affaires*, poprawić, polepszyć interesa. = *le temps perdu*, nagrodzić stratę czasu.

•Reparler, *v. n.* jeszcze raz mówić, pomówić z kim.

Repartie, *s. f.* odpowiedź.

Repartir, *v. a. et n.* odeprzeć, żwawo odrzec, odpowiedzieć.

Repartir, *v. a.* znowu odjechać.

Répartir, *v. a.* rozdzielić co, na wielu rozłożyć.

Répartiteur, *s. m.* urzędnik rozkładający podatki.

Répartition, *s. f.* rozkład, rozłożenie na wielu.

Repas, *s. m.* jedzenie (obiad lub wieczerza). *Un* = *somptueux*, biesiada, uczta, bankiet.

Repassage, *s. m.* prasowanie.

Repasser, *v. n.* powracać którędy, wrócić, powrócić gdzie, przyjść

drugi raz. =, *v. a.* powtórnie przebyć (rzekę, morze) — przewieść na powrót (na przewozie) — wyostrzyć, wytoczyć — powtórnie włożyć w farbę (materyę i t. p.) — wyprawić, wygładzić powtórnie (skórę i t. p.) — prassować, wyprassować, przeprassować. = *la lime sur...*, jeszcze raz przeciągnąć pilnikiem po czém, *fig.* wygładzić, ogładzić. = *qu''un*, zbić, wyłoić — wytrzeć kapitułę komu, wyłajać. = *qu''ch dans son esprit*, przywodzić sobie na pamięć, przebiegać wspomnieniem. = *un discours, une leçon*, powtarzać sobie, przepowiadać sobie mowę lub lekcyą którą się ma powiedzieć, wydać.

Repasseur, *s. m.* = *de couteaux etc.* szlifierz.

Repasseuse, *s. f.* praczka od prasowania bielizny.

Repaver, *v. a.* na nowo wybrukować.

Repêcher, *v. a.* wyciągnąć z wody.

Repeindre, *v. a.* odmalować, na nowo pomalować. Repeint, einte, *prt.* odmalowany na nowo. Repeint, *s. m* miejsce w obrazie odnowione.

Repenser, *v. n.* namyślić się nad czém.

Repentance, *s. f.* żal za grzechy.

Repentant, ante, *a.* żałujący za grzechy.

Repentir (se), *v. pron.* żałować że:.. — żałować za grzechy. *Faire = qu''un*, zrobić tak że kto pożałuje czego. Repenti, ie, *prt.* żałujący, przejęty żalem za grzechy, błędy. *Filles =ies, les =ies*, siostry żałujące : klasztor gdzie kobiety złego życia a żałujące za grzechy szukają schronienia.

Repentir, *s m.* żal — w rysunku i t. p. ślad pierwszego zarysu który potém poprawiono.

Repercer, *v. a.* na nowo przebić — zrobić ażur (robotę złotniczą).

Répercussif, ive, *a.* wpędzający wewnątrz ciała. =, *s. m.* środek wpędzający.

Répercussion, *s. f.* wpędzenie wewnątrz ciała humorów i t. p. — odbicie (dźwięku i t. p.).

Répercuter, *v. a.* wpędzić wewnątrz — odbić, odesłać, odbijać, odsyłać (światło, dźwięki). *Se* =, wchodzić wewnątrz ciała — odbijać się (o dźwiękach, świetle)

Reperdre, *v. a.* powtórnie stracić.

Repère, *s. m.* znaki kładzione na sztukach dla oznaczenia z którą ma być złączona.

Répertoire, *s. m.* spis, wykaz, rejestr — skład, magazyn *fig.* — repertoryum : zapas sztuk drammatycznych w jakim teatrze.

Répétailler, *v. a.* jedno klepać.

Répéter, *v. a.* powtórzyć, powtarzać co, powtórnie powiedzieć — powtarzać (co kto inny powiedział) — powtórzyć coś podobnego lub powtórnie zrobić — odbijać, powtarzać (o źwierciadle i t. p.) — powtarzać (dla spamiętania), przepowiadać sobie — dawać korrepetycye — domagać się zwrotu czego. = *des frais sur qu''un, contre qu''un*, żądać zwrotu kosztów. = *des témoins*, przesłuchywać świadków w materyach cenzur kościelnych. = *les heures, les quarts*, bić godziny, kwadranse (o zegarku, repetyerze). = *les signaux*, *Mar.* powtarzać znaki okrętu admiralskiego tak aby widziane były od odleglejszych okrętów. *Se* =, powtarzać się, jedno i to samo gadać — powtarzać się, napotykać się powtórnie, często. Répété, ée, *prt.* powtórzony, powtarzany.

Répétiteur, *s. m.* korrepetytor, nauczyciel — *Mar.* okręt powtarzający znaki okrętu admiralskiego.

Répétition, *s. f.* powtórzenie czego — powtarzanie się — powtórzenie : figura retoryczna — korrepetycya (dla uczniów) — repetycya, próba, przepowiadanie (w teatrach) — repetycye, bicie (godziu i t. p. w zégarku) — żądanie zwrotu naddanych pieniędzy. *Montre à* =, zégarek repetyer, bijący. *Cette pièce, cet auteur est en* =, uczą się sztuki autora, wprawiają się do jéj grania.

Repeuplement, *s. m.* zaludnienie na nowo.

Repeupler, *v. a.* na nowo zaludnić — na nowo zarybić staw, zaludnić lasy, źwierzynę i t. p. *Se* =, na nowo się zaludnić, zaludniać.

Repic, *s. m.* *Faire qu'un* =, zamknąć komu gębę *fig.*

Répit, *s. m.* wypoczynek — zwłoka dana komu. =; *lettres de* =, fryszt, list króleski dający czas do zapłacenia. *Donner du* =, pofolgować, dać czas, przedłużyć termin.

Replacer, *v. a.* położyć na dawném miejscu. *Se* =, wrócić na dawne miejsce, na swoje miejsce.

Replanter, *v. a.* zasadzić na nowo (drzewa i t. p.).

Replâtrage, *s. m.* powleczenie gipsem — skléceuie, naprawa ladajaka.

Replâtrer, *v. a.* powlec na nowo gipsem — skleić, sklécić, jakoś naprawić.

Replet, ète, *a.* otyły.

Réplétion, *s. f.* otyłość — posiadanie beneficyum z tytułu stopnia teologicznego.

Repli, *s. m.* fałd, zagięcie — zakątek, kryjówka, tajniki (serca i t. p.). =*s*, kłęby (wijącego się gadu), zwoje wstęgi i t. p.

Replier, *v. a.* zwijać, składać, zwinąć, złożyć — zwijać w kłęby, w zwoje. = *un corps d'armée*, *etc.* cofnąć ku sobie korpus wojska i t. p. *Se* =, wić się, zwijać się w kłęby — zwijać się i wywijać, kręcić — cofać się, cofnąć się w porządku, ustąpić (o wojsku). *Se* = *sur soi-même*, wejść w siebie samego, zwrócić myśl na siebie.

Réplique, *s. f.* odpowiedź — replika, odpowiedź (w obronie spraw lub na piśmie) — ostatni wyraz jaki mówi aktor nim inny z nim mówiący zacznie to co na niego przypada — w muzyce : oktawa — powtórzenie.

Répliquer, *v. a.* odpowiedzieć to a to — odpowiedzieć, odrzec, odeprzeć — odburknąć, odburkiwać.

Replonger, *v. a.* na nowo zanurzyć — pogrążyć na nowo (w smutku i t. p.) — na nowo wtrącić do... =, *v. n.* dać powtórnie nurka. *Se* =, zanurzyć się znowu — na nowo się pogrążyć, wpaść w co.

Repolir, *v. a.* odpolerować — wygładzić, ogładzić.

Repolon, *s. m.* zwrot konia w pięciu tępach.

Répondant, *s. m.* ręczyciel — służący do mszy — examinowany, zdający examin publiczny.

Répondre, *v. a. et n.* odpowiedzieć co — odpowiedzieć, odpowiadać — odpowiadać, odburkiwać — odpisać, dać odpis, odpisywać — odpowiedzieć, napisać odpowiedź (dla zbicia czego) — zdawać publicznie examin — odpowiadać czemu (o rzeczach będących na przeciw siebie) — odpowiadać, być odpowiedniém czemu, stosownem do... — odwdzięczyć się za co, zawdzięczyć co — ręczyć za kogo — odpowiadać za kogo, płacić za kogo — brać odpowiedzialność za kogo, brać kogo na siebie — ciągnąć się do miejsca, wychodzić aż do.., aż na... — dochodzić gdzie (o głosie i t. p.). = *une requête*, *une petition*, na-

je. = *une veuve de sa dot*, zwrócić wdowie jéj posag. *Se* =, napełnić się — *fig* karmić się, paść się, napawać się — objeść się. *Se* = *de ses frais*, powrócić sobie koszta. Rempli, ie, *prt. et a.* napełniony czém, pełny — pełen czego, syt czego. *Étre* =, mieć beneficyum dostateczne. *Etre* = *de soi-méme*, mieć wielkie o sobie rozumienie.

Remplissage, *s. m.* dopełnienie, dolanie (beczki wina i t. p.) — to co służy tylko do zapełnienia miejsca — naprawa koronek.

Remplisseuse, *s. f.* szwaczka naprawiająca koronki.

Remploi, *s. m.* umieszczenie summy pochodzącéj ze sprzedaży nieruchomości.

Remployer, *v. a.* na nowo użyć.

Remplumer, *v. a.* podawać piórka (do klawikortu). *Se* =, znowu nabierać pierza (o ptastwie). *Se*=, poróść w piérze *fig.*, poprawić interesa, na nowo dorobić się majątku — wydobrzéć, utyć po chorobie.

Rempocher, *v. a.* schować na powrót do kieszeni.

Rempoissonnement, *s. m.* zarybienie na nowo stawu i t. p.

Rempoissonner, *v. a.* na nowo zarybić staw i t. p.

Remporter, *v. a.* wziąć na powrót — odnieść, zabrać — otrzymać (nagrodę) — odnieść (korzyść, zwycięstwo) — odnieść, zyskać.

Rempotage, *s. m.* przesadzenie (rośliny) w wazon.

Remuage, *s. m.* przewracanie: przesypywanie, wzruszanie (zboża i t. p.) — wzruszanie winnych szczepów.

Remuant, ante, *a.* ruchawy, żywy, ustawicznie w ruchu — czynny, niespokojny.

Remue-ménage, *s. m.* przestawianie, przewracanie (sprzętów i t. p.) — zaburzenia, rozterki.

Remuement, Remûment, *s. m.* wzruszenie się, wzburzenie (humorów w ciele) — przenoszenie lub przewożenie ziemi — poruszenia, zmiany.

Remuer, *v. a.* wzruszyć, wzruszać (zboże i t. p.) — przewracać, przestawiać — wzruszać (duszę, uczucia) — burzyć, wichrzyć — ruszyć, ruszać czém — trącać o co — ruszyć co z miejsca. = *la terre*, brać ziemię na sypanie okopów. = *une affaire*, poruszyć interes. = *un enfant*, przewinąć dziecko w czyste pieluchy. *Ne remuez pas la cendre des morts*, nie wzruszaj popiołów umarłych. =, *v. n.* ruszyć się, ruszać się (z miejsca). *Se* =, ruszać się, być w ruchu — rozruszać się, biegać za czém. *L'argent se remue*, pieniądz jest w ruchu. Remué, ée, *prt* wzruszony, poruszony. *Cousin* = *de germain*, krewny pochodzący od którego z rodzeństwa.

Remueuse, *s. f.* niańka do obmywania i przewijania dziecka.

Remugle, *s. m.* stęchlizna.

Rémunérateur, *s. et a.* nagradzający.

Rémunération, *s. f.* nagroda.

Rémunératoire, *a. d. g* wynagradzający, tyczący się wynagrodzenia.

Rémunérer, *v. a.* nagradzać, wynagradzać (o Bogu).

Renâcler, *v. a.* chrapać z gniewu — mieć wstręt do czego.

Renaissance, *s. f.* odrodzenie się, odradzanie się — odrodzenie sztuk i nauk w Europie (w 16 wieku naszéj ery).

Renaissant, ante, *a.* odradzający się.

Renaître, *v. n.* odrodzić się, odradzać się — wrócić, wracać (*v. n.*) do życia — powstawać na nowo — znowu pokazywać się — wychodzić na jaw. *Faire* =, wrócić, wracać

(v. a.) do życia — utrzymywać iż się co odrodziło — odżywić.

Rénal, ale, *a.* nérkowy.

Renard, *s. m.* lis — lisy, futro lisie — szpary któremi wody kanałów wylewają się i giną — lis, *fig.* człowiek chytry. = *noir*, marmurek: gatunek lisa. *Enfumer les* =*s*, wykurzać lisy z jamy. *Il fait comme le* = *des mûres, des raisins*, tak jak lis co nie mogąc dosięgnąć morw lub winogron, mówi że niedojrzałe.

Renarde, *s. f.* liszka: samica lisa.

Renardeau, *s. m.* młody lisek, lisiątko.

Renardier, *s. m.* myśliwy do brania lisów.

Renardière, *s. f.* lisia jama.

Rencaissage, *s. m.* posadzenie w skrzynkach (roślin, drzewek).

Rencaisser, *v. a.* przesadzać rośliny, drzewka do skrzynki.

Renchérir, *v. a. et n.* podnieść cenę towarów, pójść w górę — podrożeć, zdrożeć. = *sur qu''un*, przesadzić kogo w czém. Renchéri, ie, *prt. et s.* podrożały. *Faire le* =, drożyć się.

Renchérissement, *s. m.* podrożenie.

Rencogner, *v. a.* przyprzeć do kąta.

Rencontre, *s. f.* spotkanie się, spotkanie — uderzenie się, starcie się — potyczka, spotkanie, utarczka — zdarzenie, wypadek. *Marchandise de* =; =, rzecz którą się przypadkowo zdarzyło kupić, kupno przypadkowe.

Rencontrer, *v. a.* spotkać kogo, co, spotkać się, z kim, z czém — znaleźć co, trafić, natrafić na co — potrafić w co. (*Il a rencontré heureusement*, udało mu się dowcipne słówko i t. p.) — wpaść na trop świerza (o psach). *Se* =, zdarzyć się, wydarzyć się, wydarzać się, dawać się napotykać. *Se* =, *v. réc.* spotkać się, zejść się.

Rencorser, *v. a.* dać nowy przód do sukni.

Rendant, ante, *s.* zdający rachunek.

Rendez-vous, *s. m.* miejsce lub czas zebrania się, zrok*.

Rendonnée, *s. f. vid.* Randonnée.

Rendormir, *v. a* na nowo uśpić. *Se* =, na nowo zasnąć.

Rendoubler, *v. a.* zawinąć, zrobić zakładkę w sukni dla przykrócenia.

Rendre, *v. a.* oddać — wrócić co — wywzajemnić się czém, odpłacić co — zwrócić — złożyć — zrobić, uczynić co takiém a takiém — oddać, wydać (myśl, zdanie) — wydawać, przynosić (o gruncie i t. p.) — oddać, wyrzucić, wywomitować — powtarzać, odsyłać (jak echo) — zdać resztę, wydać (z grubszéj monety) — zawieść na miejsce — płacić, dać tyle a tyle. = *sa parole à qu''un*, wrócić komu słowo, rozwiązać od danego słowa. = *ses devoirs, ses respects à qu''un*, złożyć, składać powinność komu, oddać winne uszanowanie. = *grâce*, dziękować, składać dzięki. = *réponse*, odpowiedzieć. = *obéissance*, złożyć hołd posłuszeństwa. = *le salut*, odkłonić się komu. = *combat, le combat*, przyjąć bitwę. = *qu''un à lui-même*, naprowadzić na drogę rozsądku. = *une odeur*, wydawać zapach. = *gorge*, *vid.* Gorge. = *l'esprit, l'âme, etc.* wyzionąć ducha, oddać duszę. = *témoignage*, dać świadectwo, zaświadczyć. = *un arrêt*, wydać wyrok. = *la justice*, wymierzać sprawiedliwość. = *justice*, oddawać sprawiedliwość komu, czemu. = *les armes*, poddać się. *Ce chemin rend à tel village*, ta droga prowadzi, wychodzi do wsi... *Cette*

plaie rend beaucoup, rana obficie się ropi, wydaje materyą. *Dieu vous le rende*, Bóg ci zapłać. = *la bride à un cheval*, popuścić, wolno trzymać konia. = *la main à un cheval*, popuścić cugli, trenzli. RENDRE oddaje się często w polskim formując osobne słowa od przymiotników odpowiadających francuskim użytym z témże słowem *np*. = *obscur*, saciemnić. = *sourd*, ogłuszyć — uczynić głuchym na co. = *heureux*, uszczęśliwić. Często używa się innego zwrotu *np*. = *odieux*, podać w nienawiść. *Se* =, *v. pron*. udać się dokąd, pójść, pojechać — podać się. *Se* =, omdléć, omdléwać, upadać. *Se* = *à son devoir*, wrócić do powinności — udać się na miejsce gdzie wzywa obowiązek. *Se* = *tel et tel*, zrobić się takim a takim. *Se* = *agreable*, przypodobać się. RENDU, UE, *prt*. oddany, złożony, zwrócony, wrócony, powrócony — przywieziony na miejsce, dowieziony — opadający na siłach, znużony — jest (mówi *np*. osoba któréj się dyktuje dając znać że czeka dalszego ciągu). RENDU, *s. m*. nieprzyjaciel który się poddał — odwet, zapłata.

RENDURCIR, *v. a*. dodać hartu. *Se* =, nabrać nowego hartu, zahartować się.

RÊNE, *s. f*. trenzla, lejc. *Les* =*s du gouvernement*, wodze rządu.

RENÉGAT, *s. m*. renegat, poturczony — renegat, odstępca wiary. =ATE, *s. f*. renegatka.

RÉNETTE, *s. f*. narzędzie do karbowania kopyt końskich.

RÉNETTER, *v. a*. porobić karby na kopycie końskiém.

RENFAÎTAGE, *s. m*. naprawa szczytu dachu.

RENFAÎTER, *v. a*. naprawić szczyt dachu.

RENFERMER, *v. a*. zamknąć, zamykać (kogo gdzie) — zawrzéć, zawiérać co w czém, pomieścić co — zawiérać, obejmować. = *un prisonnier*, na nowo wsadzić do więzienia. = *qu'un*, wsadzić do więzienia. *Se* =, zamknąć się, zamykać się na osobności — zamknąć się w obrębie jakim *fig*. — ograniczyć się do pewnéj liczby i t. p. RENFERMÉ, ÉE, *prt. et s*. zamknięty, zawarty, objęty. *Cela sent le* =, zatęchło się, to czuć stęchlizną.

RENFLEMENT, *s. m*. nabrzmienie — wydatność kolumny ku jéj środkowi.

RENFLER, *v. n*. napęcznieć (o grochu i t. p. w gotowaniu) — naróść, rosnąć, ruszyć się (o ciaście, chlebie). RENFLÉ, ÉE, *prt*. szeroki, gruby.

RENFONCEMENT, *s. m*. wklęsłość, zachodzenie w głąb' — wbicie w dół — posunięcie (wiersza w druku).

RENFONCER, *v. a*. na nowo wbić, wepchnąć, wetknąć — w druku: posunąć wiersz nieco daléj jak inne.

RENFORCEMENT, *s. m*. wzmocnienie.

RENFORCER, *v. a*. wzmocnić, powiększyć dla wzmocnienia. = *la dépense*, pomnożyć wydatki. *Se* =, wzmacniać się, nabiérać mocy. RENFORCÉ, ÉE, *prt*. wzmocniony, podwojony — należyty — dychtowny (o materyi). *Un paysan* =, chłop bogacz. *Un sot* =, całą gębą głupiec.

RENFORMIR, *v. a*. umocować mur, podreparować go.

RENFORMIS, *s. m*. umocowanie muru, podreparowanie go.

RENFORT, *s. m*. posiłki, zasiłek.

RENGAGER, *v. a*. na nowo zastawić, dać na zastaw. *Se* =, na nowo się w co rzucić, na nowo zabrnąć.

RENGAÎNER, *v. a*. schować do po-

chwy (szpadę i t. p.). = *son compliment, vid.* COMPLIMENT.

RENGORGER (SE), *v. pron.* wystawiać szyję na przód — pysznić się, dąć.

RENGRAISSER, *v. a.* tuczyć. =, *v. n.* tyć, utyć.

RENGRÉGEMENT, *s. m.* wzmaganie się, wzmożenie się bólu.

RENGRÉGER, *v. a.* powiększyć ból. *Se* =, wzmódz się (o bólu).

RENGRÉNEMENT, *s. m.* poprawienie stępla na monecie.

RENGRÉNER, *v. a.* poprawić stępel na monecie powtórném uderzeniem wahadła.

RENIABLE, *a. d. g.* którego się należy lub potrzeba wyprzéć, zaprzéć.

RENIEMENT, RENÎMENT, *s. m.* wyparcie się, zaprzeczenie.

RENIER, *v. a.* zaprzéć się, wyprzéć się czego, kogo — nie przyznawać się do kogo — wyrzekać się, wyrzec się — odstąpić wiary. = *Dieu*, bluźnić Bogu, przeciw Bogu. RENIÉ, ÉE, *prt.* który się czego wyparł, wyrzekł. *Un moine* =, mnich co zrzucił habit.

RENIEUR, *s. m.* bluźnierca.

RENIFLER, *v. a.* wciągać powietrze nosem, wsiąkać — mieć wstręt do czego, brzydzić się czém — wybrédzać w czém.

RENIFLERIE, *s. f.* wymysły, wybrédzanie.

RENNE, *s. m.* renifer: źwierz.

RENOM, *s. m.* imie, sława, słynność — dobre imie. *Avoir le* = *de...*, słynąć z czego. *De grand* =, sławny, szerokosłynny.

RENOMMÉE, *s. f.* sława, imie, dobre imie — sława — odgłos publiczny — wieść — sława: istota mitologiczna. *Les cent bouches de la* =, stugębna sława. *Enquête de commune* =, śledztwo zebrane z powszechnego odgłosu, z wieści.

RENOMMER, *v. a.* na nowo, powtórnie mianować — sławić, wysławiać kogo, głosić pochwały czyje. *Se* = *de qu'un*, zalecić się czyjém imieniem, przyznawać się do kogo. RENOMMÉ, ÉE, *prt.* sławny, znany, słynny — głośny czém, z czego — słynący czém, z czego.

RENONCE, *s. f.* w pewnych grach w karty: oświadczenie iż się nie ma jakiéj maści.

RENONCEMENT, *s. m.* zrzeczenie się, wyrzeczenie się czego.

RENONCER, *v. n.* wyrzec się czego — zrzec się (prawa jakiego i t. p.) — odstąpić od czego, porzucić co, poprzestać czego. =, *v. a.* wyrzec się kogo, nie przyznawać się do kogo.

RENONCIATION, *s. f.* zrzeczenie się (praw jakich i t. p.).

RENONCULE, *s. f.* jaskier: roślina.

RENOUÉE, *s. f.* sporysz wielki: roślina.

RENOUEMENT, RENOÛMENT, *s. f.* odnowienie, zawiązanie na nowo (związków, stosunków).

RENOUER, *v. a.* odnowić związki, na nowo zawiązać — zawiązać (co się rozwiązało). = *la conversation*, wejść na nowo w rozmowę. = *connaissance*, odświéżyć dawną znajomość. = *une partie*, wrócić do pierwszego projektu.

RENOUEUR, EUSE, *s.* nastawiający zwichnione członki.

RENOUVEAU, *s. m. (vi.)* wiosna.

RENOUVELER, *v. a.* odnowić, odświéżyć — odnowić, poodnawiać, podmieniać stare rzeczy — na nowo rozpocząć, powtórzyć. = *son attention*, przyłożyć uwagi. =, *v. n.* na nowo zacząć. = *de jambes*, nabrać nowych sił do chodu — zapalić się na nowo do czego. *Se* =, odnowić się — odnawiać się, odświeżać się. RENOUVELÉ, ÉE, *prt.* od-

świéżony, odnowiony. *Histoire =ée des Grecs*, stare rzeczy które kto podaje za nowe.

Renouvellement, *s. m.* odnowienie, odświéżenie – powtórzenie czego. = *de ferveur*, podwojona żarliwość.

Renovation, *s. f.* odnowienie, odrodzenie.

Renseignement, *s. m.* objaśnienie o czém, wiadomość.

Renseigner, *v. a.* objaśnić w czém, o czém. Renseigné, ée, *prt.* mający wiadomość o czém, świadom czego.

Rente, *s. f.* dochód, przychód, intrata — procent zapewniony przez kraj wierzycielom. *Conversion, réduction des =s*, redukcya procentów od długu krajowego.

Renter, *v. a.* uposażyć (zakład jaki) — wyznaczyć komu dochód. Renté, ée, *prt.* pobierający dochód, intratę.

Rentier, *s. m.* pobierający procent od długu krajowego — mający stałe dochody — żyjący z procentów, kapitalista.

Rentoilage, *s. m.* przyszycie nowego płótna — podklejenie nowém płótnem.

Rentoiler, *v. a.* przyszyć nowe płótno — podkleić nowém płótném (stary obraz).

Rentraire, *v. a.* zesztukować, zszyć.

Rentraiture, *s. f.* zesztukowanie, szew.

Rentrant, ante, *a.* wklęsły, wchodzący wewnątrz. =, *s. m.* w grach: siadający na miejscu tego który przegrał.

Rentrayeur, euse, *s.* umiejący zesztukowywać, zszywać.

Rentrée, *s. f.* rozpoczęcie na nowo, otwarcie na nowo (szkół, sądu) — powrócenie aktora na scenę, powrót źwierza do lasu — przychód; wejście, wpływ, wpłynienie dochodów do skarbu.

Rentrer, *v. n.* wrócić, być z powrotem — wejść na powrót — na nowo się rozpocząć (o szkołach, posiedzeniach sądu) — wpłynąć, wejść (do kassy). = *en charge, en fonctions*, objąć na nowo urzędowanie. = *en scène*, powrócić na scenę. = *en commerce de lettres*, odnowić korrespondencyą. = *dans l'ordre*, wrócić do porządku. = *dans son bien*, odzyskać majętność. = *dans l'alignement*, cofnąć się do szeregu, stanąć w linii. = *en soi-même*, wejść w siebie, porachować się z sumieniem. = *en danse*, wrócić do *fig.* tańca — zabrnąć na nowo w co. =, *v. a.* wnieść, wprowadzić, wsunąć, włożyć, wsadzić na powrót, schować, pochować. Rentré, ée, *prt.* który poszedł wewnątrz, w ciało (o chorobach i t. p.).

Renverse (à la), *adv.* na wznak.

Renversement, *s. m.* przewrócenie, wywrócenie, obalenie — przeładowanie ze statku na inny statek — wywrócenie porządku — przewrócenie w jakiéj części ciała — wzięcie, uważanie rzeczy odwrotnie. = *d'esprit*, pomieszanie zmysłów.

Renverser, *v. a.* wywrócić, obalić, przewrócić — zmieszać; przewrocić porządek — przeładować towary ze statku na statek — wywrócić zdanie, założenie, wziąć je odwrótnie. = *la tête à qu'un*, przewrocić komu głowę. *Se* =, wywrócić się, obalić się, przewrócić się. Renversé, ée, *prt.* wywrócony, przewrócony, obalony — przewrócony, do góry nogami. *Une encolure =ée*, kark u konia wygięty spodem. *Une physionomie =ée*, twarz zeszpecona czém.

Renvi, *s. m.* dodatek nad stawkę w grach.

Renvier, *v. n.* dać więcéj nad stawkę.

Renvoi, *s. m.* odesłanie na po-

wrót, zwrócenie — odesłanie, przesłanie — odsyłacz, znaczek — dopisek, nota, dodatek do którego się odsyła — rozpuszczenie wojska — odłożenie, odroczenie sprawy i t. p. — odbijanie się pokarmów — odbijanie się (dźwięków, światła).

RENVOYER, *v. a.* odesłać, zwrócić — posłać, przesłać co komu — odesłać, odprawić kogo — rozpuścić (wojsko) — odesłać, odłożyć, odroczyć — odsyłać, odbijać (światło, dźwięki). = *de Caïphe à Pilate*, odsyłać od Anasza do Kaifasza. *Se = la balle*, zrzucać winę, składać winę jeden na drugiego.

RÉORDINATION, *s. f.* odnowienie święcenia.

RÉORDONNER, *v. a.* na nowo wyświęcić, odnowić święcenie.

RÉORGANISATION, *s. f.* reorganizacya, urządzenie na inny sposób.

RÉORGANISER, *v. a.* zreorganizować.

RÉOUVERTURE, *s. f.* otwarcie na nowo.

REPAIRE, *s. m.* knieja, jama, schronienie dzikiego zwierza, jaskinia — gnój wilczy, zajęczy i t. p. — *vid.* REPÈRE.

REPAÎTRE, *v. n.* zjeść, przekąsić, przejeść, popaść. =, *v. a.* dać jeść, karmić, nakarmić. = *ses yeux d'un spectacle*, napaść oczy widokiem jakim. *Se* =, paść się, karmić się. REPU, UE, *prt.* obżarty czém, który się objadł, obżarł czego.

RÉPANDRE, *v. a.* wylać, rozlać, wylewać, rozlewać (co ciekłego) — wysypać, rozsypać (co sypkiego) — wysypać pieniędzy, rozdać — rozlewać (woń) — ronić (łzy). = *son sang*, przelać, wylać, przelewać krew. *Dieu répand ses grâces*, Bóg zlewa swoje łaski. *Le soleil répand sa lumière*, słońce rozpościera promienie, leje strumienie światła. *Se* =, rozlać się — rozsypać się, wysypać się — rozszerzyć się, rozpostrzéć się — mieć wiele znajomości, być znanym w świecie — rozejść się (o wieści i t. p.). *Se = en propos, en louanges*, przewlekać, być rozwlekłym w pochwałach i t. p. RÉPANDU, UE, *prt.* wylany, rozlany, przelany, wysypany — upowszechniony, znany.

RÉPARABLE, *a. d g.* dający się naprawić, powetować.

REPARAÎTRE, *v. n.* na nowo się pokazać, znowu się zjawić.

RÉPARATEUR, *a. et s. m.* wynagradzający, wetujący. = *des torts*, mściciel krzywd.

RÉPARATION, *s. f.* naprawa, reparacya, zreparowanie — powrócenie krzywd, wynagrodzenie ich — wynagrodzenie (stronie wmieszanéj w proces).

RÉPARER, *v. a.* naprawić, zreparować. = *une perte*, powetować stratę. = *une affaire*, *une injure*, *l'honneur de qu'un*, dać satysfakcyą za zadaną obelgę i t. p. = *ses forces*, pokrzepić siły. = *ses affaires*, poprawić, polepszyć interesa. = *le temps perdu*, nagrodzić stratę czasu.

•REPARLER, *v. n.* jeszcze raz mówić, pomówić z kim.

REPARTIE, *s. f.* odpowiedź.

REPARTIR, *v. a. et n.* odeprzéć, żwawo odrzec, odpowiedzieć.

REPARTIR, *v. a.* znowu odjechać.

RÉPARTIR, *v. a.* rozdzielić co, na wielu rozłożyć.

RÉPARTITEUR, *s. m.* urzędnik rozkładający podatki.

RÉPARTITION, *s. f.* rozkład, rozłożenie na wielu.

REPAS, *s. m.* jedzenie (obiad lub wieczerza). *Un = somptueux*, biesiada, uczta, bankiet.

REPASSAGE, *s. m.* prasowanie.

REPASSER, *v. n.* powracać którędy, wrócić, powrócić gdzie, przyjść

drugi raz. =, *v. a.* powtórnie przebyć (rzekę, morze) — przewieść na powrót (na przewosie) — wyostrzyć, wytoczyć — powtórnie włożyć w farbę (materyę i t. p.) — wyprawić, wygładzić powtórnie (skórę i t. p.) — prassować, wyprassować, przeprassować. = *la lime sur*.., jeszcze raz przeciągnąć pilnikiem po czém, *fig.* wygładzić, ogładzić. = *qu''un*, zbić, wyłoić — wytrzéć kapitułę komu, wyłajać. = *qu''ch dans son esprit*, przywodzić sobie na pamięć, przebiegać wspomnieniem. = *un discours, une leçon*, powtarzać sobie, przepowiadać sobie mowę lub lekcyą którą się ma powiedzieć, wydać.

Repasseur, *s. m.* = *de couteaux etc.* szlifierz.

Repasseuse, *s. f.* praczka od prasowania bielizny.

Repaver, *v. a.* na nowo wybrukować.

Repêcher, *v. a.* wyciągnąć z wody.

Repeindre, *v. a.* odmalować, na nowo pomalować. Repeint, einte, *prt.* odmalowany na nowo. Repeint, *s. m* miejsce w obrazie odnowione.

Repenser, *v. n.* namyślić się nad czém.

Repentance, *s. f.* żal za grzechy.

Repentant, ante, *a.* żałujący za grzechy.

Repentir (se), *v. pron.* żałować że:.. — żałować za grzechy. *Faire* = *qu''un*, zrobić tak że kto pożałuje czego. Repenti, ie, *prt.* żałujący, przejęty żalem za grzechy, błędy. *Filles* =*ies*, *les* =*ies*, siostry żałujące : klasztor gdzie kobiety złego życia a żałujące za grzechy szukają schronienia.

Repentir, *s m.* żal — w rysunku i t. p. ślad pierwszego zarysu który potém poprawiono.

Repercer, *v. a.* na nowo przebić — zrobić ażur (robotę złotniczą).

Répercussif, ive, *a.* wpędzający wewnątrz ciała. =, *s. m.* środek wpędzający.

Répercussion, *s. f.* wpędzenie wewnątrz ciała humorów i t. p. — odbicie (dźwięku i t. p.).

Répercuter, *v. a.* wpędzić wewnątrz — odbić, odesłać, odbijać, odsyłać (światło, dźwięki). *Se* =, wchodzić wewnątrz ciała — odbijać się (o dźwiękach, świetle)

Reperdre, *v. a.* powtórnie stracić.

Repère, *s. m.* znaki kładzione na sztukach dla oznaczenia z którą ma być złączona.

Répertoire, *s. m.* spis, wykaz, rejestr — skład, magazyn *fig.* — repertoryum : zapas sztuk drammatycznych w jakim teatrze.

Répétailler, *v. a.* jedno klepać.

Répéter, *v. a.* powtórzyć, powtarzać co, powtórnie powiedzieć — powtarzać (co kto inny powiedział) — powtórzyć coś podobnego lub powtórnie zrobić — odbijać, powtarzać (o zwierciadle i t. p.) — powtarzać (dla spamiętania), przepowiadać sobie — dawać korrepetycye — domagać się zwrotu czego. = *des frais sur qu''un*, *contre qu''un*, żądać zwrotu kosztów. = *des témoins*, przesłuchywać świadków w materyach cenzur kościelnych. = *les heures, les quarts*, bić godziny, kwadranse (o zegarku. repetyerze). = *les signaux*, *Mar.* powtarzać znaki okrętu admiralskiego tak aby widziane były od odleglejszych okrętów. *Se* =, powtarzać się, jedno i to samo gadać — powtarzać się, napotykać się powtórnie, często. Répété, ée, *prt.* powtórzony, powtarzany.

Répétiteur, *s. m.* korrepetytor, nauczyciel — *Mar.* okręt powtarzający znaki okrętu admiralskiego.

Répétition, *s. f.* powtórzenie czego — powtarzanie się — powtórzenie : figura retoryczna — korrepetycya (dla uczniów) — repetycya, próba, przepowiadanie (w teatrach) — repetycye, bicie (godziu i t. p. w zégarku) — żądanie zwrotu naddanych pieniędzy. *Montre à* =, zégarek repetyer, bijący. *Cette pièce, cet auteur est en* =, uczą się sztuki autora, wprawiają się do jéj grania.

Repeuplement, *s. m.* zaludnienie na nowo.

Repeupler, *v. a.* na nowo zaludnić — na nowo zarybić staw, zaludnić lasy, źwierzynę i t. p. *Se* =, na nowo się zaludnić, zaludniać.

Repic, *s. m.* *Faire qu'un* =, zamknąć komu gębę *fig.*

Répit, *s. m.* wypoczynek — zwłoka dana komu. =; *lettres de* =, fryszt, list króleski dający czas do zapłacenia. *Donner du* =, pofolgować, dać czas, przedłużyć termin.

Replacer, *v. a.* położyć na dawném miejscu. *Se* =, wrócić na dawne miejsce, na swoje miejsce.

Replanter, *v. a.* zasadzić na nowo (drzewa i t. p.).

Replâtrage, *s. m.* powleczenie gipsem — skléceuie, naprawa ladajaka.

Replâtrer, *v. a.* powlec na nowo gipsem — skleić, sklécić, jakoś naprawić.

Replet, ète, *a.* otyły.

Réplétion, *s. f.* otyłość — posiadanie beneficyum z tytułu stopnia teologicznego.

Repli, *s. m.* fałd, zagięcie — zakątek, kryjówka, tajniki (serca i t. p.). =*s*, kłęby (wijącego się gadu), zwoje wstęgi i t. p.

Replier, *v. a.* zwijać, składać, zwinąć, złożyć — zwijać w kłęby, w zwoje. = *un corps d'armée*, *etc.* cofnąć ku sobie korpus wojska i t. p. *Se* =, wić się, zwijać się w kłęby — zwijać się i wywijać, kręcić — cofać się, cofnąć się w porządku, ustąpić (o wojsku). *Se* = *sur soi-même*, wejść w siebie samego, zwrócić myśl na siebie.

Réplique, *s. f.* odpowiedź — replika, odpowiedź (w obronie spraw lub na piśmie) — ostatni wyraz jaki mówi aktor nim inny z nim mówiący zacznie to co na niego przypada — w muzyce : oktawa — powtórzenie.

Répliquer, *v. a.* odpowiedzieć to a to — odpowiedzieć, odrzec, odeprzéć — odburknąć, odburkiwać.

Replonger, *v. a.* na nowo zanurzyć — pogrążyć na nowo (w smutku i t. p.) — na nowo wtrącić do... =, *v. n.* dać powtórnie nurka. *Se* =, zanurzyć się znowu — na nowo się pogrążyć, wpaść w co.

Repolir, *v. a.* odpolerować — wygładzić, ogładzić.

Repolon, *s. m.* zwrot konia w pięciu tępach.

Répondant, *s. m.* ręczyciel — służący do mszy — examinowany, zdający examin publiczny.

Répondre, *v. a. et n.* odpowiedzieć co — odpowiedzieć, odpowiadać — odpowiadać, odburkiwać — odpisać, dać odpis, odpisywać — odpowiedzieć, napisać odpowiedź (dla zbicia czego) — zdawać publicznie examin — odpowiadać czemu (o rzeczach będących na przeciw siebie) — odpowiadać, być odpowiedniém czemu, stosownem do... — odwdzięczyć się za co, zawdzięczyć co — ręczyć za kogo — odpowiadać za kogo, płacić za kogo — brać odpowiedzialność za kogo, brać kogo na siebie — ciągnąć się do miejsca, wychodzić aż do.., aż na... — dochodzić gdzie (o głosie i t. p.). = *une requête*, *une pétition*, na-

pisać na podanéj prośbie odpowiedź na nią. = *la messe*, służyć do mszy. = *à l'amour*, być wzajemnym. = *à l'attente*, odpowiedzieć oczekiwaniom, spełnić je. = *au salut de qu''un*, odkłonić się. *Je vous en réponds*, zaręczam, upewniam, bądź pewny że...

Répons, *s. m.* respons : słowa z pisma Sgo czytane lub śpiewane i powtarzane po pewnych rozdziałach — znak litery *R* przekréślonéj kładziony przed responsem.

Réponse, *s. f.* odpowiedź (ustna) — odpowiedź (na zbicie czego) — odpowiedź, odpis. *A sotte demande point de* =, lepiéj nie odpowiadać na głupie pytania; kto bredzi nie ma odpowiedzi. *Une* = *de Normand*, odpowiedź dwuznaczna.

Report, *s. m.* przeniesienie, latus (w rachunkach z jednéj stronnicy na drugą).

Reporter, *v. a.* odnieść, poodnosić — przenieść (na inne miejsce) — przenieść (summę z jednéj stronnicy na drugą). *Se* =, przenieść się, przenosić się myślą (gdzie).

Repos, *s. m.* spoczynek, brak ruchu — spoczynek, odpoczynek, odpocznienie, wypoczynek, wytchnienie — pokój, spokojność — sen, spoczynek — średniówka, cezura w wierszach francuskich po 6téj syllabie w długich wierszach a po 4téj w 10zgłoskowych — przestanek po pewnéj liczbie wierszy w strofach — pauza, przestanek (w mowie) — siedzenie (w ogrodzie) — przestrzeń szersza między schodami dla wypoczynku. *Le* = *éternel*, wieczny odpoczynek. *Champ du* =, cmentarz. *Fusil en* =, strzelba kiedy kurek ani odwiedziony ani spuszczony. *Lit de* =. *vid.* Lit. *Dormir en* = *sur une affaire*, spać spokojnie na co, być spokojnym o co. *Laissez-moi en* =, daj mi pokój [illegible] mnie.

Reposée, *s. f.* legowisko źwierza.

Reposer, *v. a.* położyć, złożyć dla spoczynku (głowę, nogę i t. p.) krzepić odpoczynkiem. = *sa vue sur qu''ch*, zatrzymać wzrok na czém, spocząć okiem na czém. *Cela repose la vue, les yeux*, oko zmordowane wypoczywa na tém. = *la tête, l'esprit*, wytchnąć myśli, głowie. = *sa tête sur un oreiller*, upuścić głowę na poduszkę, wezgłowie. *N'avoir où* = *sa tête*, nie mieć się gdzie przytulić. =, *v. n.* spać — odpoczywać, spoczywać, leżéć, wypoczywać (nie śpiąc) — spoczywać, leżéć (w grobie, w przybytku) — spoczywać, stać, opierać się na czém — być opartém na czém *fig.* — postać, stać w spokojności, ustawać się (o płynach). *Laisser* =, dać się ustać, postawić aby się ustało. *Laisser* = *une terre labourable*, zostawić grunt ugorem, odłogiem, obrócić na ugór. *Laisser* = *un ouvrage*, zostawić dzieło dla poprawienia go. *Se* =, spocząć, wypocząć, odpocząć — leżéć, odpoczywać. *Laisser* = *une armée*, dać wypocząć wojsku. *Se* = *sur qu''un*, polegać na kim, mieć ufność w kim. *Se* = *sur qu''un de qu''ch*, spuścić się, zdać się na kogo w czém. Reposé, ée, *prt.* wypoczęty (koń, bydlę) — ustały, co się ustał (płyn) — wywczasowany (o cerze osoby nie znużonéj). *A tête* =*ée*, po zimniejszéj rozwadze — przy wolnéj myśli.

Reposoir, *s. m.* ołtarz wzniesiony do processyi w Boże ciało.

Repoussant, ante, *a.* odpychający, odrażający, nieprzyjemny.

Repoussement, *s. m.* odepchnięcie od broni za mocno nabitéj.

Repousser, *v. a.* odepchnąć, odpychać — odpierać, odeprzéć (siłą) — odbić ręką na drukowanéj już stronnicy brakującą literę. = *la calomnie*, odeprzéć potwarze. =

une demande, odrzucić prośbę. *Il a été repoussé à la barricade*, odprawiony został z niczém. =, *v. n.* odrażać, odpychać czém — odpychać (o sprężynie, o broni za mocno nabitéj).

Repousser, *v. n.* na nowo wschodzić, zejść. =, *v. n.* wypuścić nowy kieł.

Repoussoir, *s. m.* klin do wybijania innego klina — narzędzie do wyrywania pieńków zęba lub wypchnięcia czego — przedmiot w obrazie na przodzie mocniéj wydany aby inne zdawały się odleglejszemi.

Répréhensible, *a. d. g.* naganny.

Répréhension, *s. f.* nagana.

Reprendre, *v. a.* wziąć na nowo, wziąć się na nowo do czego, wrócić do czego — odzyskać (siły i t. p.) — poganić kogo, zganić, naganić, połajać — gromić, zgromić. = *un chemin,* wrócić się do drogi, gościńca. = *le dessus,* znowu wziąć górę. = *une chose de plus haut,* zasięgnąć rzeczy z dalszego stanowiska. = *une instance*, daléj prowadzić przerwany proces. = *un mur,* naprawić mur, pozatykać szpary. = *un mur*, *etc. en sous-œuvre,* naprawić mur i t. p. u spodu. = *un bas*, *une toile*, cérować, zacérować pończochę, chustę. = *haleine, vid.* Haleine. = *une tragédie*, *etc.* dać do teatru do grania sztukę. *Que je ne vous y reprenne plus; que je vous y reprenne,* niechże cię raz jeszcze złapię na tém. =, *v. n.* odpowiedzićć, odeprzćć, odrzec — przyjąć się (o roślinie, szczepie) — goić się (o ranie) — udawać się — przychodzić do zdrowia — wygrzebać się, powstać na nogi *fig.* — znowu nastać, na nowo się zacząć — wrócić do dawnego — na nowo zamarznąć (o rzece). *La fièvre lui a repris, l'a reprise,* na nowo dostał gorączki. *Se* =, poprawić się (pomyliwszy się) — goić się (o ranie). Repris, ise, *prt. et s.* odebrany — poganiony — złapany powtórnie na czém. *Un* = *de justice,* kryminalista który już był kiedy w więzieniu.

Représaille, *s. f.* odwet.

Représentant, *s. m.* reprezentant, namiestnik, wyobraziciel innéj osoby.

Représentatif, ive, *a.* reprezentujący, wyobrażający kogo, co; zastępczy, namiestniczy — reprezentacyjny, oparty na wyborze reprezentantów.

Représentation, *s. f.* reprezentacya, okazanie, pokazanie czego, zaprodukowanie — wystawienie, przedstawienie, wyobrażanie czego — reprezentacya, wystawienie sztuki na teatrze — katafalek — życie okazałe, wystawne, dwór, pokazanie się — okazała postawa — zastępstwo osoby w akcie prawnym — przedstawienie, przełożenie — reprezentacya, reprezentanci narodu.

Représenter, *v. a.* wystawić, przedstawić, przedstawiać (przed oczy) — powtórnie kogo przedstawić — wyobrażać co, wystawić, wystawiać (w postaci jakiéj) — oddać co (pędzlem, dłótem) — wyobrażać kogo, zastępować, reprezentować — dać reprezentacyą, wystawiać na teatrze — przełożyć, przekładać co komu. =, *v. n.* prowadzić dwór, wystawnie żyć — mieć okazałą postawę. *Se* =, zgłosić się osobiście, stawić się, stanąć gdzie — wystawić sobie, wyobrazić sobie co.

Répressif, ive, *a.* karzący, karcący.

Répression, *s. f.* kara, ukaranie.

Réprimable, *a. d. g.* zasługujący na skarcenie.

Réprimande, *s. f* reprymenda, nagana, zgromienie, bura.

Réprimander, *v. a.* zgromić, naganić, łajać, połajać.

Réprimant, ante, *a.* hamujący.

Réprimer, *v. a.* hamować, pohamować, zatamować. = *l'audace*, ukrócić zuchwalstwo.

Reprise, *s. f.* powtórzenie — rozpoczęcie na nowo procesu i t. p. — zwrotka powtarzana (w wierszu, śpiewce) — odebranie majątku wniesionego (w małżeństwie) — naprawa (muru) — zszycie, zesztukowanie rozdartego — statek zabrany przez nieprzyjaciela i na powrót odebrany — każda lekcya w maneżu — summa którą się zapisuje w rubrykę wydatku dla tego że była zapisana w przychodzie, chociaż istotnie nie weszła. *A plusieurs* =*s*, pokilkakrotnie, kilkoma nawrotami.

Réprobateur, trice, *a.* gromiący.

Réprobation, *s. f.* potępienie wieczne — zgromienie, nagana, potępienie.

Reprochable, *a. d. g.* naganny, zasługujący na naganę — podejrzany (świadek, świadectwo).

Reproche, *s. m.* wyrzut, wyrzuty — zarzuty czynione przeciw prawości świadków. *Sans* =, nie wymawiając, nie robiąc wyrzutów. *Un homme sans* =, człowiek nieskazitelny.

Reprocher, *v. a.* wyrzucić co komu, wymówić, zrobić wyrzuty. = *un bienfait*, wymawiać dobrodziejstwo. = *les morceaux à qu'un*, żałować komu (jedzenia). = *des témoins*, poczynić zarzuty świadkom celem odrzucenia ich.

Reproducteur, trice, *a.* nadający życie, płodzący.

Reproductibilité, *s. f.* zdolność odradzania się, mnożenia się.

Reproductible, *a. d. g.* mogący się odradzać.

Reproduction, *s. f.* odradzanie się, mnożenie się istot — odrośnienie (członka uciętego u zwierząt).

Reproduire, *v. a.* na nowo puszczać, wydawać, rodzić — okazać, pokazać na nowo. *Se* =, odradzać się — na nowo się pokazywać, bywać gdzie.

Reprouver, *v. a.* jeszcze raz czego dowieść.

Réprouver, *v. a.* potępiać, potępić co, surowo zganić — potępić, skazać na potępienie wieczne. Réprouvé, ée, *prt. et s.* potępiony, potępieniec.

Reps, *s. m.* ryps: materya jedwabna.

Reptile, *a. d. g.* czołgający się, pełzający. =, *s. m.* płaz, gad. *C'est un* =, człowiek czołgający się, pełzający, podły.

Républicain, aine, *a.* republikancki (rząd i t. p.) — republikancki, właściwy republikanom. =, *s. m.* republikanin, stronnik rządu Rplitéj.

Républicanisme, *s. m.* republikanizm, zasady republikanckie.

République, *s. f.* rzeczpospolita: forma rządu — rzeczpospolita, państwo, kraj. *La* = *des lettres*, rzeczpospolita nauk, uczeni. *C'est une petite* =, liczne grono, liczna familia i t. p.

Répudiation, *s. f.* odepchnienie żony.

Répudier, *v. a.* odepchnąć żonę — odrzucić, odepchnąć — nieprzyjąć (spadku i t. p.), zrzec się go.

Répugnance, *s. f.* wstręt (do czego), odraza.

Répugnant, ante, *a.* odpychający, odrażający — na głowę przeciwny.

Répugner, *v. n.* sprzeciwiać się czemu — mieć wstręt do czego. *Il me répugne*, znieść go nie mogę.

Repulluler, *v. n.* na nowo się wylęgnąć, namnożyć się

Répulsif, ive, *a.* odpychający.

Répulsion, *s. f.* odpychanie, siła odpychająca.

Réputation, *s. f.* cześć, dobre imie — sława, głosność, imie. *Bonne* =, dobre imie. *Mauvaise* =, zła reputacya, niesława. *Etre en grande* =, być sławném.

Réputer, *v. a.* mniemać, sądzić iż co jest, uważać, mieć za kogo, za jakiego, za co.

Requérable, *a. d. g.* o który należy się upominać i po który trzeba przyjść.

Requérant, **ante**, *a.* domagający się o co. =, **ante**, *s.* strona domagająca się czego, powód; powódka, *s. f.*

Requérir, *v. a.* prosić o co—wymagać czego, żądać — wzywać o to a o to — domagać się o co (w sądzie). = *la force publique*, zarekwirować siły zbrojnéj, wezwać jéj. = *un bénéfice*, prosić o beneficyum wakujące z tytułu stopni teologicznych. **Réquis**, **ise**, *prt.* wymagany, potrzebny, należny.

Requête, *s. f.* prośba. = *civile*, rekurs drogą nadzwyczajną o zniesienie wyroku ostatniéj instancyi. *Section des* =*s*, w sądzie kassacyjnym izba roztrząsająca rekursa stron. *Les* =*s de l'hôtel*, dawniéj: trybunał referendarzów. *Maître des* =*s*, dawniéj urzędnicy zdający sprawę w radzie króleskiéj z próśb podawanych — dziś: referendarz rady stanu. *Tel jour à la* = *de...*, dnia tego a tego na żądanie N. N. (w pozwach).

Requêté, *s. m.* nawoływanie psów (na polowaniu).

Requêter, *v. a.* wynaleść znowu trop jelenia.

Requiem *(rekuième)*, *s. m.* requiem, pokój umarłych, modlitwa za umarłych.

Requin, *s. m.* rekin, żarłok: ryba.

Requinquer (se), *v. pron.* stroić się, fiokować się, wyfiokować się.

Requint, *s. m.* opłata pewna przy sprzedawaniu lennego gruntu dawana panu lennemu.

Réquisition, *s. f.* żądanie, wezwanie, zażądanie — rekwizycya; wezwanie (ze strony władzy).

Réquisitoire, *s. m.* wnioski prokuratora.

Rescif, *s. m. vid.* **Récif**.

Rescindant, *s. m.* żądanie o zniweczenie aktu, zniesienie wyroku.

Rescinder, *v. a.* zniweczyć akt, unieważnić, znieść (wyrok i t. p.).

Rescision, *s. f.* zniesienie, zniweczenie aktu, wyroku i t. p.

Rescisoire, *s. m.* główna materya z powodu któréj udano się o zniesienie aktu, wyroku i t. p.

Rescription, *s. f.* nakaz, polecenie wypłaty.

Rescrit, *s. m.* w Rzymie; reskrypt cesarza w materyi prawnéj— reskrypt, bulla papieska w materyi teologicznéj.

Réseau, *s. m.* siatka, sieć na łapanie źwierząt — siatka, kratkowanie.

Réséda, *s. m.* rezeda: roślina.

Réservation, *s. f.* zachowanie sobie prawa dawania beneficyów — zastrzeżenie sobie czego.

Réserve, *s. f.* zastrzeżenie sobie czego, zachowanie sobie pewnych praw — w wojsku, w marynarce; rezerwa, siły odwodowe — ostrożność, baczność. *Canton de* =, strony lasu zostawione do łowów. *Bois de* =, część lasu którego nie wolno wycinać bez zezwolenia władzy. *A la* = *de...*, z wyjątkiem, z wyłączeniem. *Sans* =, bez wyjątku. *En* =, na boku, na odwodzie. *Avoir qu''ch en* =, mieć co w odwodzie. *Se tenir sur la* =, mieć się na ostrożności.

74.

Réservé, ée, *a.* ostrożny, baczny, opatrzny*.

Réserver, *v. a.* zachować sobie co z czego — zastrzedz, zawarować sobie co. = *qu''ch à qu''un*, gotować komu co. *Se = pour qu''ch*, chować się, zachowywać się na co. **Réservé**, ée, *prt.* zachowany, zastrzeżony, zawarowany — *vid.* **Réservé**, *a.*

Réservoir, *s. m.* rezerwoar: miejsce gdzie się zbiera i przechowuje woda, gaz i t. d. — wydrążenie w częściach ciała na rozmaite płyny. *Le = de Pecquet*, *Anat.* organ do którego chyl jest prowadzony przez żyły mleczne odkryty przez Dra Pecquet.

Résidant, ante, *a.* zamieszkały gdzie.

Résidence, *s. f.* pobyt, zamieszkanie — rezydencya (władzy króla) — rezydencya: urząd rezydenta.

Résident, *s. m.* rezydent, poseł przy dworze monarchy. *Madame la =ente*, pani rezydentowa.

Résider, *v. n.* mieszkać, mieć zamieszkanie, pobyt — przebywać, mieścić się — mieszkać w miejscu swojego urzędowania.

Résidu, *s. m.* pozostałość, remanent — reszta wypadająca z podzielenia liczby — osad (z płynu).

Résignant, *s. m.* zrzekający się czego.

Résignataire, *s. m.* osoba na rzecz której zrzeka się kto czego.

Résignation, *s. f.* zrzeczenie się czego na rzecz czyją — zdanie się na wolę Boską, rezygnacya.

Résigner, *v. a.* zrzec się czego na rzecz czyją — zdać się na wolę Boską. **Résigné**, ée, *prt.* z rezygnacyą, który się zdał na wolę Boską.

Résiliation, *s. f.* **Résiliement**, **Résilîment**, *s. m.* odwołanie, zerwanie kontraktu i t. p.; zrzucenie się (ze sprzedaży i t. p.).

Résilier, *v. a.* odwołać, zerwać kontrakt i t. p. — zrzucić się (ze sprzedaży i t. p.).

Résille, *s. f.* czepeczek z siatki na głowę.

Résine, *s. f.* żywica — smoła, żywica z sosny i t. p.

Résineux, euse, *a.* smolny, wydający smołę, żywiczny. *Electricité =euse*, elektryczność żywiczną.

Résipiscence, *s. f.* upamiętanie się, przyjście do rozumu. *Venir à =*, przyjść do rozumu, zreflektować się, upamiętać się.

Résistance, *s. f.* opór — zawada, przeszkoda. *Il a fait une belle =*, stawił mężny opór.

Résister, *v. n.* opierać się czemu, komu — stawić opór, oprzeć się komu — wytrzymać, wytrzymywać co. *On n'y peut plus =*, trudno wytrzymać, trudno wysiedzieć, wystać.

Résoluble, *a. d. g.* dający się rozwiązać.

Résolument, *adv.* nieodzownie, nieodbicie, koniecznie — śmiało, mężnie, odważnie.

Résolutif, ive, *a.* roztwarzający, rozpuszczający, mający własność rozpuszczania w sobie lub rozpędzania.

Résolution, *s. f.* rozkładanie się (na pierwiastki) — obrócenie w co, obrócenie się w co — rozpuszczanie w sobie, roztwarzanie — rozpędzanie, rozpędzenie (wrzodu i t. p.) — rozejście się (wrzodu i t. p.) — rozwiązanie (umowy), ustanie — rozwiązanie (zadania) — postanowienie — stałość — odwaga. *Un homme de =*, człowiek odważny na wszystko, determinowany.

Résolutoire, *a. d. g.* rozwiązujący (umowę jaką i t. p.)

Résolvant, ante, *a.* *Méd.* roz-

pędzający. =, *s. m.* środek na rozpędzenie (wrzodu i t. p.).

Résonnance, *s. f.* brzmienie, dźwięk, odgłos.

Résonnant, ante, *a.* wydający odgłos — głośny (o instrumencie muzycznym).

Résonnement, *s. m.* odgłos, oddźwięk.

Résonner, *v. n.* wydawać odgłos — być głośném (o instrumentach muzycznych).

Résorption, *s. f.* pochłonienie na nowo.

Résoudre, *v. a.* rozwiązywać co, obracać na co, obrócić w co — rozpędzić (wrzód i t. p.) — rozstrzygnąć, rozwiązać (trudność) — rozwiązać, skassować (umowę). = *qu''un*, skłonić kogo do czego, namawiać kogo na co, do czego. *Se* =, ostatecznie postanowić co — zdecydować się — rozejść się, rozpłynąć się — obrócić się w co, zamienić się w co. Résolu, ue, *prt. a. et s.* rozwiązany — który się rozpłynął — odważny, determinowany.

Respect, *s. m.* uszanowanie — wzgląd. *Perdre le = à qu''un*, uchybić komu. = *humain*, wzgląd na opinią. *Rendre ses =s*, złożyć komu uszanowanie. *Tenir qu''un en* =, trzymać w grozie — nakazywać poszanowanie. *Sauf le = que je vous dois*, za pozwoleniem, z respektem, *(vi.)* uczciwszy uszy (mówiąc co rażącego uszy). *Lieu de* =, miejsce uszanowania (*np.* kościół i t. p.). *Porter = à qu''un*, szanować, uszanować kogo, mieć poszanowanie dla...

Respectable, *a. d. g.* godny poszanowania, uczciwy — nakazujący poszanowanie, groźny — znaczny.

Respecter, *v. a.* szanować, oddawać uszanowanie — szanować, oszczędzać *Se* =, szanować się, swoją godność. *Se faire* =, nakazywać poszanowanie, nie dać sobie uchybić.

Respectif, ive, *a.* względny, odnoszący się do każdego w szczególności.

Respectivement, *adv.* względnie.

Respectueusement, *adv.* z uszanowaniem.

Respectueux, euse, *a.* pełen uszanowania, z poszanowaniem.

Respirable, *a. d. g.* oddychalny, którym można oddychać.

Respiration, *s. f.* oddychanie.

Respiratoire, *a. d. g.* służący do oddychania, oddechowy.

Respirer, *v. n.* oddychać, wydawać oddech — oddychać, żyć — odetchnąć, wypocząć — tchnąć, oddychać czém — żądać, pragnąć, tęsknić do czego. *Enfin je respire*, odetchnąłem. = *la vengeance*, pałać zemstą. =, *v. a.* oddychać czém.

Resplendir, *v. n.* jaśniéć.

Resplendissant, ante, *a.* jaśniejący.

Resplendissement, *s. m.* jasność, blask.

Responsabilité, *s. f.* odpowiedzialność.

Responsable, *a. d. g.* odpowiedzialny za co.

Responsif, ive, *a.* zawierający odpowiedź.

Ressac, *s. m.* nagły powrót bałwanów morskich rozbitych o brzeg lub skałę.

Ressaigner, *v. a.* na nowo puścić krew. =, *v. n.* rozkrwawić się.

Ressaisir, *v. a.* na nowo odebrać, odzyskać. *Se = de...*, odebrać co.

Ressasser, *v. a.* przesiać, przesiewać — roztrząsnąć, roztrząsać.

Ressaut, *s. m.* wystawa części budowli za linią — zmiana poziomu.

Ressauter, *v. n.* skoczyć tam i nazad — wystawać; wychodzić za linią. =, *v. a.* przeskoczyć co.

Ressemblance, *s. f.* podobieństwo. *Ce portrait n'a point de =*, portret nie podobny, osoba nie trafiona.

Ressemblant, ante, *a.* podobny (jeden do drugiego); trafiony (o osobie na portrecie).

Ressembler, *v. n.* być podobném — być trafionym (na portrecie). *Cela ne ressemble à rien*, to rzecz nadzwyczajna — to do niczego nie podobne, to rzecz śmieszna. *Se =*, powtarzać się (w dziełach sztuki).

Ressemelage, *s. m.* podzélowanie.

Ressemeler, *v. a.* podzélować, dać podzélowanie.

Ressamer, *v. a.* na nowo posiać co, czego.

Ressentiment, *s. m.* lekki ślad, uczucie czego — uraza, pamięć urazy, gniew.

Ressentir, *v. a.* uczuć (ból i t. p.). *Se =*, czuć co — popamiętać — doznać czego. *Ce la se ressent de...*, widać na tém ślady tego a tego, znać na tém to a to. Ressenti, ie, *prt.* wyraźny, dobitny — mocny.

Resserrement, *s. m.* zacieśnienie, ścieśnienie się. *Le = de l'argent*, pochowanie się kapitałów, pieniędzy.

Resserrer, *v. a.* scisnąć (sznurek i t. p. lub sznurkiem co) — przycieśnić czego — mocniéj spoić — zacieśnić, ograniczyć, ująć w kluby — znowu schować, pochować — ściskać żołądek. *= un prisonnier*, obostrzyć więzienie więźniowi. *Se =*, ścieśnić się — zamknąć się w obrębie pewnym — kulić się, chować pieniądz. *Le temps se resserre*, czas się coraz oziębia, zimno zaczyna ściskać. *Être resserré*, mieć zatwardzenie żołądka. Resserré, ée, *prt.* zacieśniony, ciasny — na nowo spojony.

Ressort, *s. m.* sprężystość — sprężyna — moc, jedność, sprężystość — sprężyna, *fig.* środek. *Faire =*, odskakiwać (o ciałach sprężystych). *Il n'agit que par =*, nie ma własnéj mocy, działa za popchnięciem obcém.

Ressort, *s. m.* obręb władzy — instancya (w sądownictwie). *Juger en dernier =*, sądzić w ostatniéj instancyi. *Cela n'est pas de mon =*, to nie do mnie należy, to nie mój fach.

Ressortir, *v. n.* wyjść znowu — odbijać na tle jakiém, wyraźnie pokazywać się. *Faire =*, robić wydatniejszém.

Ressortir, *v. n.* należeć do obrębu, do władzy, sądu.

Ressortissant, ante, *a.* zależący od..., należący do.

Ressouder, *v. a.* na nowo zlutować.

Ressource, *s. f.* środki, sposoby — ratunek. *Faire =*, poratować się czém, poradzić sobie, dać sobie radę. *Un homme de =*, *plein de =s*, człowiek umiejący sobie zawsze dać radę.

Ressouvenir (se), *v. pron. et impers.* przypomnieć sobie, przypominać sobie — pamiętać, zważyć; pomnąć na co. *Il m'en ressouvient*, przypominam sobie, ochapia mi się*.

Ressouvenir, *s. m.* przypomnienie — wspomnienie, pamięć czego.

Ressuage, *s. m.* wilgotnienie, okrywanie się wilgocią *np.* murów i t. p. — *vid.* Liquation.

Ressuer, *v. n.* wilgotnieć — oddzielać się od miedzi za pomocą topienia.

Ressui, *s. m.* miejsce gdzie zwierzęta dzikie idą suszyć się po deszczu lub rosie.

Ressusciter, *v. a.* wskrzesić — przywołać do życia, ożywić, po-

krzepki — na nowo wzniecić, odnowić. =, v. n. zmartwychwstać, z martwych powstać.

Ressuyer, v. n. oschnąć. *Laisser* =, osuszyć. *Se* =, oschnąć.

Restant, ante, a. pozostały. *Les cent livres* =, =*antes*, pozostałe sto funtów. *Poste*=*ante, vid.* Poste. =, s. m. reszta, co zostaje.

Restaur, s. m. *vid.* Ristorne.

Restaurant, ante, a. pokrzepiający. =, s. m. środek lub lekarstwo pokrzepiające — bulion — traktyernia, restauracya.

Restaurateur, s. m. odnowiciel -- traktyer. =trice, s. f. odnowicielka.

Restauration, s. f. odnowienie, *fig.* odbudowanie — przywrócenie do dawnego stanu starożytnych pomników, wyrestaurowanie — restauracya, w Anglii: przywrócenie Stuartów na tron w 17 wieku; we Francyi przywrócenie Burbonów w 1814.

Restaurer, v. a. pokrzepić — naprawić, zrestaurować — odbudować, *fig.* odnowić. *Se* =, posilić się, pokrzepić się (jadłem i t. p.).

Reste, s. m. reszta, pozostałość — w arytmetyce: reszta (w odciąganiu) — szczątki, to co po kim zostało. *Les* =*s d'une personne*, zwłoki, szczątki. *Un* = *de cheval*, koń który się jeszcze trzyma (mimo wieku). *Et le* =, i tam daléj (skracając opowiadanie). *Le* = *des hommes*, wszyscy inni ludzie. *Le porteur vous dira le* =, mówi się zartobliwie nie chcąc kończyć czytać długiego listu. *Faire son* =, ostatni grosz postawić (w grze). *Il ne demande pas son* =, więcéj nie czekał. *Etre en* =, zostać dłużnym jeszcze tyle a tyle. *De* =, zbytnie, nad potrzeby. *Au* =; *du* =, z resztą, wreszcie.

Rester, v. n. zostawać, pozostawać — zostać się, pozostać się, przyzostać się, zostawać się w tyle — *Mar.* leżéć (o kraju, wyspie względem żeglujących). *Il reste*, *v. impers.* zostaje, pozostaje (reszty tyle a tyle). = *sur la place*, = *pour les gages*, zostać na miejscu, poledz, zginąć. *En* = *à*, stanąć na czém, zatrzymać się na czém — przestać na czém.

Restituable, a. d. g. mający się zwrócić, który należy zwrócić, oddać — który ma być przywrócony do praw i t. p.

Restituer, v. a. zwrócić, oddać, powrócić (co wziętego) — przywrócić osobę do pierwszego stanu, do praw i t. p. — rozwiązać od zobowiązań — przywrócić text zepsuty. Restitué, ée, *prt.* przywrócony — oddany, zwrócony. *Médaille* =*ée*, numizmat zastępujący dawny jaki pieniądz z imieniem tego co go odnowił.

Restitution, s. f. zwrócenie, oddanie, powrócenie czego — przywrócenie do dawnego stanu. = *d'un texte, d'un passage*, przywrócenie textu, naprawienie miejsca w autorze — wyrok wyjmujący osobę od pewnych obowiązków, rozwiązujący od zobowiązań — *vid. Médaille* Restitués.

Restreindre, v. a. ściskać, ścieśniać — ograniczać — zmniejszyć, zmniejszać — zamknąć w szczupléjszym obrębie — nadać czemu znaczenie mniéj obszerne, ścieśnić je. *Se* =, ograniczyć się na czém. Restreint, einte, *prt.* ograniczony, szczupły — ściślejszy, nie tak obszerny (o znaczeniu, sensie).

Restrictif, ive, a. ścieśniający, zamykający w obrębie lub znaczeniu szczuplejszém.

Restriction, s. f. ściśnienie, ograniczenie znaczenia i t. p. — zastrzeżenie, wymówienie sobie osc-

go, restrykcya. = *mentale*, restrykcya, zastrzeżenie sobie w myśli, myśl wsteczna.

Restringent, ente, *a. et s. m.* ściskający, *vid.* Astringent.

Résultant, ante, *a.* wypływający, wynikający z czego, będący wypływem czego.

Résultante, *s. f.* siła wypływająca ze składu wielu sił (w machinie).

Résultat, *s. m.* wypadek, rezultat, wypływ, wynikłość.

Résulter, *v. n.* wypadać, wypływać, wynikać z czego — powstawać, rodzić się.

Résumer, *v. a.* zebrać co, przedstawić w treści. *Se* =, reassumować się, przebiedz w krótkości co się powiedziało, zebrać. Résumé, ée, *prt. et s. m.* zebrany, przedstawiony w krótkości — treść, krótki zbiór. *Au* =; *en* =, słowem.

Résumpte, *s. f.* resumpta: ostatnia teza teologiczna którą się utrzymuje po siedmiu leciech od doktoratu.

Résumpté, *a. m.* doktor teologii który rezumptę utrzymywał.

Résumption, *s. f.* zebranie, przedstawienie w treści.

Résurrection, *s. f.* zmartwychwstanie.

Retable, *s. m.* ozdoba architektoniczna o którą jest oparty ołtarz.

Rétablir, *v. a.* przywrócić kogo do czego, przywrócić co — wrócić co do dawnego stanu — przywrócić (text zepsuty i t. p.) = *sa santé*, przyjść do zdrowia.

Rétablissement, *s. m.* przywrócenie kogo do czego, przywrócenie czego — naprawienie, poratowanie zdrowia i t. p.

Retaille, *s. f.* odkrawek.

Retailler, *v. a.* na nowo obciąć, poobcinać. = *sa plume*, przytemperować, poprawić pióro.

Retaper, *v. a.* zawinąć skrzydła kapelusza — odprasować kapelusz — wybić; wytrzepać komu skórę. = *une perruque*, ufryzować i upudrować perukę. = *les cheveux*, wzruszyć włosy podgarniając je.

Retard, *s. m.* spóźnienie się, opóźnienie, spóźnienie, zwłoka — mechanika w zégarze do opóźniania biegu. *Etre en* =, spóźnić się, spóźniać się, zapóźnić się — spaźniać się, późnić się (o zégarze). *Apporter du* = *à qu''ch*, opóźniać co, być przyczyną opóźnienia.

Retardataire, *a. d. g.* opóźniający się z wypłatą i t. p. =, *s. m.* opóźniający się.

Retardation, *s. f.* bieg spóźniony.

Retardement, *s. m.* opóźnienie, spóźnienie, zwłoka.

Retarder, *v. a.* opóźnić, opaźniać, odwlóczyć, odwlec — zatrzymać. =, *v. n.* spaźniać się, późnić się (o zégarze) — coraz później wschodzić, pokazywać się lub mieć miejsce.

Reteindre, *v. a.* na nowo ufarbować.

Retendre, *v. a.* wyciągnąć.

Retenir, *v. a.* odebrać na powrót, przyjść na nowo do czego — zatrzymywać, mieć u siebie, trzymać, zatrzymać co — zatrzymać kogo, zachować, zachowywać — zostawić sobie — zatrzymać (tyle a tyle z summy) — potrącić sobie, porachować sobie (z summy tyle a tyle) — zająć, zamówić miejsce — wstrzymać — powściągać, powściągnąć, pohamować — zatrzymać w pamięci, nauczyć się na pamięć — uchwycić się, uczepić się czego — przyjąć (o samicy przyjmującéj zapłodnienie samca). = *son eau*, zatrzymać urynę. = *date*, zamówić sobie dzień, czas u kogo. = *une cause*, zatrzymać sprawę na wokandzie dla prędszego osądzenia. = *la bureau*, uprzedzić iż w ten a ten

dzień zda się rapport ze sprawy, procesu. = *une poutre*, przybić belkę okuciem. *Donner et = ne vaut*, donacya nie jest ważna kiedy przedmiot darowany zostaje w ręku donatora. *Retenez bien ceci*, pamiętaj to dobrze, zapisz to sobie w pamięci. *Je retiens pair, je retiens non*, mówi się w grze cet czy licho: zgaduję że jest cet, zgaduję że jest licho. *Il voudrait bien = ce qu'il a dit*, radby teraz wciągnąć na powrót to co powiedział. *Se =*, powstrzymać się, powściągnąć się — zatrzymać się, stanąć, zastanowić się — stać, stawać, ustawać (o koniu). Retenu, ue, *prt. et a.* zatrzymany, wstrzymany — hamowany czém — baczny, roztropny, ostrożny — skromny.

Rétention, *s. f.* zatrzymanie, przytrzymanie (summy, dochodów) — przyznanie sobie prawa sądzenia sprawy — zatrzymanie sprawy na wokandzie dla sądzenia jéj bez zwłoki. =; = *d'urine*, zatrzymanie uryny, strangurya.

Rétentionnaire, *s. m.* zatrzymujący własność obcą.

Retentir, *v. n.* rozlegać się, rozledz się (o głosie, huku) — zabrzmieć czém — brzmieć czém, być pełném odgłosu.

Retentissant, ante, *a.* brzmiący, rozlegający się (o głosie) — po którém się rozlega (miejsce).

Retentissement, *s. m.* odgłos.

Retentum, *s. m.* dawniéj: postanowienie sądu kryminalnego niewyrażone w wyroku — myśl wsteczna, utajona.

Retenue, *s. f.* skromność — umiarkowanie, pomiarkowanie (w mowie i t. p.) — odtrącenie, zatrzymanie pewnéj części z summy — prawo służące panu lennemu zatrzymania spadku w obrębie swojéj lenności — areszt szkolny.

Reterçage, *s. m.* wzruszenie ziemi w winnicy.

Retercer, *v. a.* wzruszać ziemię w winnicy dla wyrwania ziela.

Rétiaire, *s. m.* u starożytnych: gladyator walczący z siecią którą zarzucał na przeciwnika dla uwikłania go w niéj.

Réticence, *s. f.* zatajenie, przemilczenie — przemilczenie: figura retoryczna.

Réticulaire, *a. d. g.* siatkowaty, nakształt siatki.

Réticulé, ée, *a.* rodzaj muru u dawnych Rzymian w małe kamyki — *Bot.* siatkowaty, w siatkę.

Rétif, ive, *a.* uparty, uporny, uporczywy, stający w drodze (koń, muł) — uparty, z którym trudno sobie dać radę.

Rétine, *s. f.* błonka w głębi oka.

Retirade, *s. m.* drugi szaniec za który się oblężeńcy cofali po wzięciu pierwszego.

Retiration, *s. f.* odbicie w druku drugiéj strony arkusza.

Retirement, *s. m*, skurczenie się, ściągnienie się nerwu i t. p.

Retirer, *v. a.* powtórnie, na nowo ciągnąć (los, loterya) — cofnąć, usunąć co, cofnąć się, usunąć się z czém — wynieść, zdjąć — wydobyć, wyciągnąć skąd, z czego — wydostać --otrzymać, zyskać w czém, na czém — odnieść, zyskać (sławę i t. p.) — dać przytułek komu — odebrać własność pozbytą za zwróceniem ceny. = *son haleine*, wciągnąć powietrze, oddech. = *sa parole*, cofnąć dane słowo. = *son amitié*, odebrać komu swoją przyjaźń. = *son compliment*, cofnąć grzeczność lub odwołać ją. =, *v. n.* ustępować (o morzu w odpływie). *Se* =, odejść, oddalić się — ukryć się, pójść na ustronie — usunąć się skąd, od czego — wybrnąć z czego — porzu-

sić zawód jaki — kurczyć się, skurczyć się — zstąpić się, zstępować się (o suknie) — cofnąć się, usunąć się, ustąpić (o wodach). *Se = par devers un tribunal*, udać się do sądu. Retiré, ée, *prt.* kurczący się, skurczony — na ustroniu, na uboczu leżący — samotny, w ukryciu. *Tout le monde est = à cette heure-ci*, o téj godzinie każdy już zabiéra się do spoczynku.

Retombée, *s. f.* stoczystość, pochyłość (w budynku).

Retomber, *v. n.* znowu, powtórnie upaść — zapaść znowu (na chorobę) — upaść — spaść, spadać, zwalić się na kogo — na nowo popaść (w błąd i t. p.).

Retondre, *v. a.* postrzydz, postrzygać (sukno) — wyrzucić, powyrzucać uiepotrzebne ozdoby w budynku i t. p.

Retordement, *s. m.* kręcenie (jedwabiu, nici).

Retordre, *v. a.* wykręcić, wykręcać (mokrą chustę) — kręcić, skręcać (jedwab, przędzę). *Donner du fil à =*, dać orzech do zgryzienia.

Rétorquer, *v. a.* odeprzéć, odbić, obrócić na samegoż przeciwnika (dowód i t. p.).

Retors, orse, *a.* kręcony (o jedwabiu, przędzy) — chytry, przebiegły.

Rétorsion, *s. f.* obrócenie przeciwko samemuż przeciwnikowi broni, dowodu.

Retorte, *s. f.* retorta: narzędzie do robót chemicznych.

Retouche, *s. f.* poprawka, poprawienie (czego w obrazie) — odmalowanie tego co się było wytarło — poprawienie rylcem rysów.

Retoucher, *v. a.* znowu się dotknąć — poprawić (w obrazie, rysunku i t. p.) — poprawić rysy rylcem.

Retour, *s. m.* powrót, zakręt, zakręcenie się (rzeki, linii) — powrót, wrócenie się — zmiana — zamian — wzajemność — odwdzięczenie się, wywdzięczenie się — powrócenie, nawrócenie się do czego — powrót źwierzyny na dawny trop dla zmylenia psów — przydatek, dodatek (przy zamianach) — wrócenie, powrót (do pewnych praw) — kąt uformowany przez wystającą część budynku — profil tabulatury i t. p. *Les =s d'un navire*, towary przywiezione na okręcie wracającym skąd. *Etre de =*, wrócić, powrócić. *Il a l'esprit de =*, zawsze zamyśla wrócić do kraju, jest z powrotem. *A mon =*, *de = chez moi*, za powrotem, wróciwszy. *Faire un = sur soi-même*, wejść w siebie, obrachować się z sumieniem. *Faire un = à Dieu*, wrócić do Boga, pokutować. *Etre sur le =*, schodzić z pola, mieć się ku schyłkowi.

Retourne, *s. f.* w niektórych grach: karta świętna.

Retourner, *v. n.* wrócić, powrócić skąd — wrócić do czego — powtórnie co zrobić — święcić się (o karcie). *Vous ne savez pas de quoi il retourne*, ani wiesz co się dzieje, co się święci. *= en arrière*, cofnąć się z czego, usunąć się od czego. *= à Dieu*, nawrócić się; wrócić do Boga *=*, *v. a.* przewrócić, wywrócić na drugą stronę — przewracać (siano i t. p.) — nicować, przenicować suknię — wzruszać, przewracać ziemię. *= qu'un*, nawrócić kogo, przerobić kogo, przeciągnąć na inne zdanie. *Se =*, odwrócić się, obrócić się ku czemu, do kogo — wywinąć się, wykręcić się, dać sobie radę. Retourné, ée, *prt.* przewrócony, wywrócony — nicowany, przenicowany (o sukni).

Retracer, *v. a.* na nowo pociągnąć rysy na czém — opowiadać,

kréślić, opowiedzieć, skréślić — przypominać, przywodzić na pamięć. *Se* =, przypominać sobie — przypominać się, stawać przed oczyma.

Rétractation, *s. f.* odwołanie (czego co się powiedziało).

Rétracter, *v. a.* odwołać (co się powiedziało). *Se* =, odwołać swoje zdanie, wyrażenie.

Rétractile, *a. d. g.* zasuwalny (o pazurach kotów i t. p.).

Rétractilité, *s. f.* zasuwalność (pazurów u kotów i t. p.).

Rétraction, *s. f.* skurczenie się.

Retraire, *v. a.* kroki sądowe o wrócenie do sprzedanego dziedzictwa za zwróceniem pieniędzy.

Retrait, aite, *a.* jałowy, płonny, mało wydający (o zbożu).

Retrait, *s. m.* wykupienie sprzedanego dziedzictwa — cofnienie wniosku do prawa już przedstawionego izbom — wychodek, prywet — ubycie, wyschnięcie materyału, wysychanie gliny i t. p. = *lignager*, prawo wykupu zbytego dziedzictwa służące krewnemu.

Retraite, *s. f.* oddalenie się, odejście — cofanie się, rejterada (wojska), odwrót — wracanie do domu, do mieszkania — capstrzyk — usunięcie się od świata dla modłów i pokuty — samotność — ustronie, oddalenie, ubocze, zacisze — schronienie, przytułek — emerytura, pensya emerytalna (osób cywilnych) — łaskawy chléb (sług) — pensya po wyjściu ze służby (wojskowych) — stopniowe zmniejszanie się grubości muru od dołu — ubywanie, wysychanie materyału — koniec hufnala zostający w kopycie — kantarek (w uździenicy). *Faire* =, uskutecznić odwrót, cofnąć się. *Battre en* =, *vid.* Battre.

Retraite, *s. f.* assygnacya którą właściciel wexlu zaprotestowanego, wydaje na tego który go wydał.

Retraité, ée, *a.* mający pensyą po skończonych latach służby.

Retranchement, *s. m.* odcięcie, odtrącenie (z summy) — wyrzucenie — odjęcie (pensyi i t. p.) — zniesienie, skassowanie — przepierzenie, przeforsztowanie — szaniec, okop.

Retrancher, *v. a.* odciąć, obciąć, poobcinać — wyrzucić — skassować, znieść — okopać, oszańcować. = *qu'un de la communion des fidèles*, wykląć kogo, rzucić klątwę, wyrzucić ze zgromadzenia wiernych. = *dans sa dépense*, ograniczyć się w wydatkach. *Les médecins lui ont retranché le vin*, doktorowie zabronili mu pić wino. *Se* =, okopać się, oszańcować się — ograniczyć się w czém — zasłaniać się, wymawiać się czém, zastawiać się czém.

Retravailler, *v. a.* przerobić, przerabiać.

Retrayant, ante, *s.* wykupujący pozbyte dobra dziedziczne.

Rêtre, *s. m. vid.* Reître.

Rétrécir, *v. a.* ścieśnić, zwęzić — zacieśniać, ścieśniać (umysł i t. p.). = *un cheval*, przepędzać konia ścieśniając coraz bardziéj przestrzeń biegu. =, *v. n.* zwęzić się, robić się węższém; zwężać się.

Rétréci, ie, *prt. et a.* zwężony — ścieśniony, zacieśniony, ciasny (wzrok, umysł).

Rétrécissement, *s. m.* ścieśnienie, zwężenie się — zacieśnienie (widoków, umysłu).

Retremper, *v. a.* na nowo umaczać — nadać nowy hart. *Se* =, nabrać hartu, zahartować się.

Rétribuer, *v. a.* wynagrodzić, zapłacić kogo, co.

Rétribution, *s. f.* wynagrodzenie, zapłata, nagroda.

Rétroactif, ive, *a.* wsteczny, działający na przeszłość.

Rétroaction, *s. f.* skutek wsteczny, działanie na przeszłość.

Rétroactivité, *s. f.* wsteczność, działanie na przeszłość.

Rétrocéder, *v. a.* na powrót odstąpić czego.

Rétrocession, *s. f.* odstąpienie na powrót.

Rétrogradation, *s. f.* wsteczny ruch, cofanie się — cofanie się punktów równonocnych.

Rétrograde, *a. d. g.* wsteczny, odbywany w tył (o ruchu).

Rétrograder, *v. n.* cofać się, iść w tył.

Rétrospectif, ive, *a.* oglądający się, patrzący w przeszłość.

Retroussement, *s. m.* podgięcie, zagięcie, podkasanie (sukni) — zawinięcie (rękawów i t. p.).

Retrousser, *v. a.* podgiąć, podkasać (suknię) — zawinąć (rękawy) — podgarnąć (włosy), zakręcić (wąs), podkręcić (wąsa). *Se* =, podgiąć się, zakasać się, podkasać się. Retroussé, ée, *prt.* podkasany, zakasany, zawinięty, podkręcony. *Nez retroussé*, nos zadarty, pyrkaty.

Retroussis, *s. m.* klapa zagięta u kapelusza, sukni — sztylpy (u bótów).

Retrouver, *v. a* znaleść (zgubiwszy)— rozpoznać, poznać po czém. *Se* =, znaleść się, ujrzeć się znowu gdzie.

Rets, *s. m.* włok — sieć, matnia.

Réunion, *s. f.* złożenie do kupy, połączenie — zjednoczenie, zlanie w jedno, zespolenie, zgromadzenie czego — zebranie, zgromadzenie (linii, promieni) — zebranie, zgromadzenie, zjazd, schadzka — przyłączenie (kraju do kraju i t. p.).

Réunir, *v. a.* złączyć, spoić, łączyć, spajać — pojednać, pogodzić — przyłączyć — na nowo przyłączyć—zebrać, zbierać, zgromadzać, zgromadzić. *Se* =, łączyć się, złączyć się — przyłączyć się — zejść się, schodzić się (o liniach i t. p.) — zbierać się, zgromadzać się.

Réussir, *v. n.* udać się, udawać się — iść, pójść dobrze, poszczęścić się, szczęścić się w czém — udawać się (o roślinach na gruncie). *Il a réussi*, powiodło mu się. *Il a mal réussi*, nie powiodło mu się.

Réussite, *s. f.* udanie się, szczęście w czém, powodzenie — tór, obrót (rzeczy, spraw). *Il faut voir quelle sera la* = *de cette affaire*, zobaczymy jakim torem pójdą, jaki obrót wezmą rzeczy.

Revaloir, *v. a.* odpłacić co czém, odwdzięczyć.

Revanche, *s. f.* zemsta; pomszczenie się za co — zapłata, nagroda, odwet — odbicie, powetowanie (w grze). *En* =, natomiast, nawzajem. *Avoir sa* =, *prendre sa* =, odwdzięczyć się; zapłacić, odpłacić.

Revancher, *v. a. fm.* ująć się za kim, odbronić kogo — odpłacić, odwetować, wynagrodzić. *Se* =, bronić się, odbronić się — odpłacić się, odwdzięczyć się.

Revancheur, *s. m. fm.* obrońca, poplecznik *fm.*

Rêvasser, *v. n.* marzyć, mieć marzenia w niespokojnym śnie — *fm.* marzyć o czém, myśléć, roić sobie.

Rêvasserie, *s. f.* marzenie, rozmarzenie, sen niespokojny — marzenia, urojenia.

Rêvasseur, *s. m. fm.* marzyciel, który sobie roi, któremu się Bóg wie co po głowie roi.

Rêve, *s. m.* sen (co się śni) — marzenie, urojenie. *Un fâcheux* =, nieprzyjemny sen.

Revêche, *a. d. g.* cierpki, przykry (w jedzeniu) — cierpki, przykry do pożycia. *Diamant* =, dyament nieprzyjmujący poloru jak należy.

Réveil, *s. m.* przebudzenie-się, ocknienie się — excytarz: zégar do budzenia rano. *Il a eu un fâcheux* =, marzył cudnie srodze go zbudzono.

Réveille-matin, *s. m.* excytarz: zégar do budzenia rano, żabka; część w zégarze excytarzu.

Réveiller, *v. a.* budzić, obudzić, przebudzić, zbudzić kogo — obudzić, ocucić, wybić ze snu — *fig.* obudzić, rozniecić, na nowo wzniecić. *Se* =, obudzić się, przebudzić się, ocknąć się — ocknąć się *fig.* — budzić się.

Réveillon, *s. m.* wieczerza około północy—koloryt świetny w niektórych punktach obrazu.

Révélateur, trice, *s.* odkrywający (spisek, zbrodnię).

Révélation, *s. f.* odkrycie, doniesienie (zbrodni i t. p.) — objawienie (uczynione komu przez Boga) — objawienie, religia objawiona.

Révéler, *v. a.* odkryć, donieść (zbrodnię, spólników i t. p.) — odsłonić co, dać wiedzieć o czém — objawić.

Revenant, ante, *a.* przyjemny.

Revenant, *s. m.* duch, dusza (zmarłego), u ludu: przeszkoda, upiór, strach.

Revenant-bon, *s. m.* przychód, akcydens, obrywek — zysk — *vid.* Bon.

Revendeur, *s. m.* tandéciarz. =euse, *s. f.* tandéciarka. =*euse à la toilette*, kupcowa nosząca po domach drobne towary, galanterye.

Revendication, *s. f.* dochodzenie (prawa, własności).

Revendiquer, *v. a.* dochodzić czego, upominać się o co — przyznawać sobie co—rościć sobie prawo do czego.

Revendre, *v. a.* odprzedać, zbyć. *Avoir d'une chose à* =, mieć czego podostatkiem. *Ne vous fiez pas à lui, il vous en revendrait*, ostrożnie znim, gotów cię w p le wyprowadzić, gotów cię przedać, z procentem ci odda.

Revenir, *v. n.* wrócić, powrócić, wracać — na nowo wschodzić, odrastać, pokazywać się — powtórnie co robić, wracać do czego, poprawić — wracać się do gęby, odbijać się (o pokarmach) — przyjść, przychodzić do siebie (po zemdleniu, po chorobie, z podziwienia) — ochłonąć (ze strachu) — ukoić się, ułagodzić się — kosztować tyle a tyle; wynosić na tyle a tyle, wychodzić na tyle a tyle — przypadać sobie, do siebie (o zgodnych z sobą rzeczach, humorach, osobach) — podobać się — być przyjemnym. = *à l'esprit*, przychodzić na myśl, na pamięć. = *sur l'eau*, wypłynąć — wygrzebać się, wybrnąć (z nieszczęścia i t. p.). = *à la charge, vid.* Charge. = *sur une matière*, wrócić, wracać do czego = *sur qu''un*, udać się do kogo jako do ręczyciela. = *à ses moutons*, wracać do swego ulubionego lub zwykłego zdania i t. p. = *à soi*, przyjść do siebie z zemdlenia — uspokoić się, ochłonąć (z uniesienia). *Il est revenu à soi*, odeszło mu. *Il en est revenu d'une belle*, uszedł niebezpieczeństwa. *Il est revenu de..*, uleczył się z tego a tego, odechciało mu się.... = *en faveur*, odzyskać łaskę, wrócić do łaski. = *en son bon sens*, przyjść do rozumu. = *de ses erreurs*, uléczyć się z błędów. *En* =, wyjść z choroby, wyzdrowiéć. *J'en reviens toujours là, que...*, zawsze wracam do tego, zawsze powtarzać będę, że... *Je n'en reviens pas*, nie mogę pojąć, nie mogę się wydziwić, nie może mi się w głowie pomieścić... *Il me revient de toutes parts*, zewsząd mnie dochodzą słuchy... *Cela revient au même*, to na jedno wy-

nosi. *Que vous en reviendra-t-il?*. cóż ztąd odniesiesz, cóż na tém zyskasz, co ci przyjdzie z tego? *S'en* =, wrócić, powrócić. *Faire* =, nawrócić, zawrócić kogo, kazać wrócić. *Faire* = *de la viande, etc.* przegotować, podgotować mięso i t. p. = *contre un arrêt*, zanieść appellacyą przeciw wyrokowi.

Revente, *s. f.* odprzedanie. *Un objet de* =, tandéta, rzecz kupiona na tandecie.

Revenu, *s. m.* przychód, intrata, dochód. *Une terre de bon* =, grunt żyzny, urodzajny. =*s casuels*, akcydensa.

Revenue, *s. f.* nowo zeszłe drzewka.

Rêver, *v. n. et a.* mieć sen, miewać sny — marzyć, być w marzeniu — bredzić — dumać, zadumać się, zamyślać się, zamyślić się — myśléć o czém, nad czém — roić sobie co, układać sobie w głowie, marzyć o czém. = *à la Suisse*, myśléć o niebieskich migdałach, o żelaznym wilku. *J'ai rêvé cette nuit*, śniło mi się. *Il rêve de combats, etc.* śnią mu się (we śnie) bitwy i t. d.

Réverbération, *s. f.* odbicie, odbijanie (światła, ciepła).

Réverbère, *s. m.* lusterko metalowe przy lampie odbijające światło — latarnia (do oświecania ulic). *Feu de* =, ogień używany w robotach chemicznych w ten sposób że płomień działa w pewnym kierunku. *Chasse au* =, polowanie na kaczki ze światłem.

Réverbérer, *v. a.* odbijać, odsyłać (światło, ciepło).

Reverdir, *v. a.* na nowo pomalować na zielono. =, *v. n.* zazielenić się, okryć się na nowo zielonością, odzieleniéć — odmłodnieć *fig.* *Planter là qu''un pour* =, zostawić kogo; i kazać długo czekać.

Révéremment, *adv.* z uszanowaniem.

Révérence, *s. f.* poszanowanie, uszanowanie, uczczenie — wielebność: tytuł dawany zakonnikom — ukłon, ukłonienie się — pokłon, czołobitność (ceremonia na niektórych dworach). = *parler; sauf* =, za pozwoleniem (mówiąc co rażącego uszy). *Tirer sa* = *à qu''un*, ukłonić się, skłonić się *fm.*

Révérencielle, *a. f. Crainte* =, uszanowanie winne rodzicom, obawa obrażenia rodziców.

Révérencieusement, *adv.* uniżenie, z uszanowaniem.

Révérencieux, euse, *a.* uniżony; pokorny, cały w ukłonach.

Révérend, ende, *a. et s.* wielebny, wielebna: tytuł zakonników i zakonnic. *Mon* =, wielebny ojcze. *Le très*-=, przewielebny.

Révérendissime, *a. d. g.* najprzewielebniejszy (tytuł dawany biskupom i arcybiskupom).

Révérer, *v. a.* czcić (Boga) — szanować (świętych, obrazy, prawa i t. p.).

Rêverie, *s. f.* dumanie, marzenie — urojenia, dziwne marzenia — gadanie od rzeczy.

Reverquier, *s. m. vid.* Revertier.

Revers, *s. m.* odwrotna strona — w medalu: odwrotna strona, strona przeciwna téj na której jest głowa panującego lub osoby na której cześć bita moneta — niepowodzenie, przegrana. *Les* = *d'un habit*, klapy na piersiach u sukni. = *de botte*, sztylpy *Bottes à* =, bóty ze sztylpami. *Un coup de* =, uderzenie na odlew, tyłem dłoni. *Frapper de* =, uderzyć czém na odlew, od lewéj w prawą. = *du pavé*, pochyłość bruku od kamienic ku rynsztokowi bieżącemu środkiem ulicy.

Reversal, ale, *a.* dany na poparcie aktu poprzedniczego. =ales, *s. f. pl.* akt upoważniający zamianę.

Reversement, s. m. przeładowanie z jednego statku na drugi.

Reverser, v. a. znowu nalać — przeładować towary ze statku na statek — przenieść (w rejestrze) pod inną rubrykę.

Reversi, Reversis, s. m. chapanka : rodzaj gry w karty.

Reversibilité, s. f. spadanie lub możność przeniesienia dochodu, pensyi z osoby jednéj na drugą — powrót, wracanie własności do pierwotnego dziedzica.

Reversible, a. d. g. powracający, wracający do pierwotnego pana, dziedzicá — spadający lub mogący się przenieść; z prawem spadania na inną osobę (o pensyi i t. p.).

Réversion, s. f. spadanie na trzecią osobę (pensyi, prawa).

Revertier, s. m. rodzaj gry granéj na tablicy od tryktraku.

Revestiaire, s. m. westyarz, szatnia : gdzie księża ubierają się do nabożeństwa.

Revêtement, s m. pokrycie (muru i t. p.) — obmurowanie (tarasu, fossy).

Revêtir, v. a. odziać, przyodziać, okryć, odziewać kogo, dać odzienie komu — przyodziać (władzą, godnością) — obmurować (fossę, wał) — okryć, powlec czém. = *un habit*, przywdziać szatę, oblec szatę, suknię. = *ses pensées d'un style brillant*, oblec, ubrać myśli swoje w piękny styl, przyodziać w szatę pięknego stylu. *Acte revêtu de toutes ses formalités*, akt opatrzony wszystkiemi formalnościami. = *un caractère*, przybrać charakter jaki. *Se* =, wdziać suknię, oblec się, przyodziać się w co *fig*.

Rêveur, euse, a. lubiący dumać, ustawicznie dumający — zadumany, zamyślony. =, s. m. pełen urojeń dziwacznych — lubiący dumać.

Revirade, s. f. *Mar*. skręcenie w inną stronę — przekazanie długu.

Revirer, v. n. *Mar*. zwrócić na inną stronę, skręcić. = *de bord*, zmienić zdania, zasady; przekabacić się *fm*.

Reviser, v. a. przejrzéć, wziąć pod rewizyą celem poprawy — zrobić rewizyą, ostatnią korrektę.

Réviseur, s. m. rewizor.

Révision, s. f. przejrzenie, rewizya (praw i t. p. celem poprawy) — rewizya, ostatnia korrekta. *Conseil de* =, trybunał wojskowy roztrząsający wyrok sądu wojennego.

Révivification, s. f. przywrócenie metalu do pierwotnéj jego formy : działanie chemiczne.

Révivifier, v. a. odżywić, wrócić do życia (co otrętwiałego) — przywrócić metal do pierwiastkowéj jego formy.

Revivre, v. n. odżyć, ożyć — odradzać się, odrodzić się (w kim). *Faire* =, wrócić do życia, wskrzesić kogo — odżywić, ożywić, wlać na nowo życie — wznowić, wskrzesić (zwyczaj i t. p.) — przywrócić. *Faire* = *ses droits*, na nowo rościć prawa. *Empêcher de* =, zamknąć wszelką drogę powrotu.

Revocable, a. d. g. odwołalny.

Révocation, s. f. odwołanie (kogo z posady) — cofnienie, odwołanie (ustawy).

Révocatoire, a. d. g. odwołujący, cofający, znoszący.

Revoici, Revoilà, *prép. fm*. otóż znowu. *Me* =, otoż znowu jestem.

Revoir, v. a. powtórnie zobaczyć kogo, widzieć się z kim powtórnie — na nowo ujrzéć — przejrzéć powtórnie. = *d'un cerf*, poznawać wiek jelenia po tropie, gnoju i t. p. *Au* =, do widzenia, do zobaczenia. *A* =, sprawdzić (pisze się na rapportach, rachunku i t. p.).

Révoler, v. n. odlecieć, odlatywać — odjechać — fig. na nowo się rzucić gdzie, pobiedz, popędzić.

Revolin, s. m. Mar. wiatr wiejący po odbiciu się od jakiego przedmiotu.

Révoltant, ante, a. oburzający.

Révolte, s. f. bunt, zbuntowanie się — wyłamywanie się z pod praw, bunt przeciw czemu.

Révolter, v. a. zbuntować, pobuntować, buntować; pobudzić przeciw komu — oburzać, oburzyć. Se =, zbuntować się, podnieść bunt — wzdrygać się, oburzać się na co. Faire =, podburzyć przeciw komu, czemu. Révolté, ée, prt. et s. zbuntowany — buntownik.

Révolu, ue, a. upłyniony — zupełny, z pełna, skończony (o czasie, latach).

Révolution, s. f. obrót peryodyczny (ciał niebieskich) — wzburzenie (humorów w ciele) — nagła zmiana, przemiana — rewolucya, wstrząśnienie polityczne, w Anglii: rewolucya 1688; we Francyi: rewolucya 1789.

Révolutionnaire, a. d. g. rewolucyjny, właściwy rewolucyi lub z czasów rewolucyi. =, s. m. rewolucyonista.

Revomir, v. a. wyrzucić, wywomitować — mieć powtórne womity.

Révoquer, v. a. odwołać (kogo z posady) — odwołać, znieść (ustawę, zwyczaj). = en doute, powątpiewać o czém, podać w wątpliwość.

Revue, s. f. przegląd, przejrzenie — przegląd wojska, rewia, popis wojska, parada — przegląd: tytuł pism peryodycznych. Passer en =, vid. Passer. Nous sommes gens de =, widujemy się, nie ostatni raz się widzimy.

Révulsif, ive, a. odwracający pierwiastek choroby z pewnego punktu w ciele. =, s. m. środek odwracający chorobę z pewnego punktu.

Révulsion, s. f. odwrócenie lub zwrócenie się pierwiastku choroby z pewnego punktu.

Rez, prép. tuż przy. = pied; = terre, przy saméj ziemi, równo z ziemią.

Rez-de-chaussée, s. m. poziom, powierzchnia gruntu — w domach: sam dół, dolne piętro.

Rhabdologie, s. f. vid. Rabdologie.

Rhabillage, s. m. naprawa, naprawienie — naprawa jaka taka, łatanina, nadsztukowanie fig.

Rhabiller, v. a. na nowo ubrać kogo — dać nowe odzienie — naprawić jako tako, posztukować, połatać (interesa i t. p.). Se = ubrać się na nowo.

Rhabilleur, s. m. vid. Renoueur.

Rhagade, s. f. rozpadlina, rysa (na ustach i t. p.) popadana skóra, wargi.

Rhapontic, s. m. rodzaj rumbarbarum.

Rhapsode, s. m. vid. Rapsode.

Rhéteur, s. m. retor, nauczyciel wymowy, krasomowca.

Rhétoricien, s. m. znający zasady krasomowstwa—uczeń retoryki (klassy po szkołach).

Rhétorique, s. f. retoryka, krasomowstwo — retoryka: klassa po szkołach — wymowa, retoryka. Figures de =, figury krasomowskie, retoryczne.

Rhingrave, s. m. reingraf, urzędnik, rządca prowincyi nadreńskich.

Rhingrave, s. f. rodzaj spodni szerokich zesznurowanych u dołu.

Rhinocéros, s. m. nosorożec.

Rhodium (eom=ome), s. m. rodium: metal.

Rhododendron, s. m. rododendron: roślina.

RHOMBE, *s. m.* rombus, równole-głobok — skarp': rodzaj ryb.

RHOMBOÏDE, *s. f.* bryła sześcienna któréj każda ściana jest rombem.

RHUBARBE, *s. f.* rumbarbarum. = *des moines*, gatunek rumbarbarum pierwiastkowo z Alp.

RHUM *(rome)*, *s. m.* rum : trunek.

RHUMATIQUE, *a. d. g.* RHUMATISMAL, ALE, *a.* reumatyzmowy.

RHUMATISME, *s. m.* reumatyzm.

RHUME, *s. m.* katar. = *de cerveau*, *vid.* CORYZA.

RHUS, *s. m. vid.* SUMAC.

RHYTHME, *s. m.* rytm, harmonijny spadek dźwięków.

RHYTHMIQUE, *a. d. g.* rytmiczny.

RIANT, ANTE, *a.* śmiejący się, wypogodzony, pogodny, wesoły — rozkoszny — wesoły (o myślach). *D'un air* =, z uśmiechem na twarzy.

RIBAMBELLE, *s. f.* litania, nieskończony i jednostajny szereg.

RIBAUD, AUDE, *a.* lubieżny, rozpustny. =, *s. m.* lubieżnik.

RIBAUDERIE, *s. f.* rozpusta, rozwiozłość.

RIBLEUR, *s. m.* włóczęga nocny.

RIBORDAGE, *s. m.* uszkodzenie sprawione przez uderzenie się statków w porcie.

RIBOTE, *s. f.* hulatyka, pijatyka, lusztyk. *Être en* =, być pod dobrą datą.

RIBOTER, *v. n.* hulać, pić, lusztykować.

RIBOTEUR, EUSE, *s.* hultaiszcze.

RICANEMENT, *s. m.* najgrawanie się, natrząsanie się, śmiech szyderski, urągający, przegarzający.

RICANER, *v. n.* śmiać się z szyderstwem, najgrawać się, przegarzać się, przegarzać kogo, co; natrząsać się z kogo.

RICANEUR, EUSE, *s.* szyderca, lubiący szydzić.

RIC-À-RIC, *adv.* co do joty, akurat.

RICHARD, *s. m.* bogacz, pan milionowy.

RICHE, *a. d. g.* bogaty, majętny, zamożny — bogaty w co, obfitujący, zasobny, zamożny w co — bogaty, kosztowny — pełny, suty, obfity (styl, pęzel, rym). *Un* = *salaire*, sowita nagroda. *De* =*s dépouilles*, bogate łupy. *Une* = *taille*, urodziwa postać, wzrost słuszny. = *en ridicule*, śmieszny, sto pociech, torba śmiechu. *Faire un* = *mariage*, bogato się ożenić. =, *s. m.* bogacz. *Le mauvais* =, bogacz bez serca (o którym w Ewanielii). *Un* = *malaisé*, pan znacznych dóbr ale zadłużony.

RICHEMENT, *adv.* bogato, kosztownie. *Marier une fille* =, dobrze wydać córkę. = *laid*, szpetny. *Ce poëte rime* =, u tego poety rym pełny.

RICHESSE, *s. f.* bogactwo, majątek, zasoby, zamożność, dostatki — sutość pęzla, kosztowność (materyi i t. p.). = *de rimes*, rymy pełne, pełność rymu. *La* = *d'une langue*, bogactwo języka. =*s*, *pl.* skarby, bogactwa.

RICHISSIME, *a. d. g. fm.* arcybogaty.

RICIN, *s. m.* kleszczowina : roślina.

RICOCHER, *v. a.* dawać kaczkę, karasia. = *v. n.* odskakiwać (o kuli uderzającéj i znowu odskakującéj).

RICOCHET, *s. m.* kaczka, karaś i odskok kamyka płaskiego od powierzchni wody — odskok kuli armatniéj — pewien ptaszek ustawicznie jedno świegocący. *C'est la chanson du* =, zawsze jedno i to samo. *Cette nouvelle est venue par* =, nowina ta doszła z boku, nie wprost.

RIDE, *s. f.* zmarszczek.

Rideau, *s. m.* zasłona, firanka — kortyna (w teatrze) — osłona, szpaler — osłona (w fortyfikacyach). *Tirer le* =, zasunąć firanki, zasłonić — odsłonić, rozsunąć firanki. *Tirer le = sur une chose*, rzucić zasłonę na co, pominąć co, nie mówić o czém. *Tirez le =, la farce est jouée*, stało się.

Ridelle, *s. f.* drabki, drabinki (w drabiniastym wozie).

Rider, *v. a.* marszczyć, okrywać zmarszczkami, pomarszczyć. *Faire* =, marszczyć (*np.* jak wiatr powierzchnią wód). *La vieillesse lui a ridé le front*, starość mu poradliła czoło. Ridé, ée, *prt.* zmarszczony, pomarszczony.

Ridicule, *a. d. g.* śmieszny, pobudzający do śmiechu. =, *s. m.* śmieszności ludzkie—śmieszność, śmiech; wyszydzanie (wad i t. p.). *Tourner, traduire qu'un en* =, wyśmiać, wyszydzić kogo.

Ridiculement, *adv.* śmiesznie.

Ridiculiser, *v. a.* wyśmiać, wyszydzić, wyśmiewać, wyszydzać.

Ridiculité, *s. f.* śmieszność, rzecz śmieszna, dziecinna; dzieciństwo.

Rièble, *s. m. vid.* Grateron.

Rien, *s. m.* nic — jedno nic, drobnostka, rzecz drobna — co, coś. =s, *pl.* fraszki. = *ne se fait de* =, nic nie powstaje z niczego. *Dieu a créé le monde de* =, Bóg stworzył świat z niczego. *Il ne répond* =, nic nie odpowiada. *Il n'en est* =, bynajmniéj—nic w tém nie ma—rzecz się nie tak ma. *Cet homme n'est bon à* =, ten człowiek do niczego nie zdatny. = *du tout*, zgoła nic. *Ne dire = de* =, nic a nic nie mówić. *Cela ne fait* =, to nic nie szkodzi. *Cela se réduit à* =, to jedno co nic, to się na niczém kończy. *Cet homme est venu de* =, dorobił się z niczego. *Cet homme ne m'est* =, nie mi nie jest, żaden mój krewny. *C'est un homme qui ne met = contre lui*, to człowiek ostrożny, boi się wyrwać ze słówkiem. *Il a eu cela pour* =, przyszło mu to za nic, za wpółdarmo. *Il n'y a = que...*, dopiero co; nie ma godziny jak (to a to zaszło). *Y a-t-il = de si beau que..?* jestże co równie pięknego jak... *Qui vous dit* =? któż ci co mówi? *Il vaut mieux ne = faire que de faire des* =*s*, lepiéj nic nie robić niż się bawić fraszkami. *Comme si de = n'était*, jak gdyby nic nie zaszło. *En moins de* =, w mgnieniu oka.

Rieur, *s. m.* śmieszek, chychot, co się ustawnie śmieje, chychocze — dowcipniś, żartowniś — lubiący szydzić, brać wzorki z kogo. =euse, *a. et s. f.* chychotka, lubiąca się śmiać, chychotać.

Riflard, *s. m.* wielki hebel ciesielski — dłóto mularskie— wyszarzany parasol bez rączki.

Rigaudon, *s. m. vid.* Rigodon

Rigide, *a. d. g.* surowy, ścisły.

Rigidement, *adv.* surowo, ściśle.

Rigidité, *s. f.* surowość, ścisłość.

Rigodon, *s. m.* nóta pewna bardzo żywa i taniec.

Rigole, *s. f.* rowek do ścieku — grządka zasadzona czém.

Rigorisme, *s. m.* zbytnia surowość, ścisłość.

Rigoriste, *a. et s. d. g.* ścisły, surowy przestrzegacz (przestrzegaczka *s. f.*) prawideł i t. p.

Rigoureusement, *adv.* z surowością, surowo. *Cela est = vrai*, to jest niezaprzeczona prawda.

Rigoureux, euse, *a.* surowy, ostry. *Hiver* =, tęga zima. *Climat* =, klimat przykry, zimny; ostre niebo. *Une diète* =*euse*, ścisła dyeta. *Preuves* =*euses*, niezbite dowody. *Un devoir* =, przykry obowiązek.

RIGUEUR, *s. f.* surowość (praw, postępowania i t. p.) — tęgość (zimy) — niepogody, ostrość klimatu, przykre niebo — obostrzenie kar — ścisłość, dokładność. *Les* =*s d'une prison*, dolegliwości więzienia. *Les* =*s du sort*, prześladowania losu, zawistne losy. *La loi de* =, prawo kaźni, prawo Mojżeszowe, *vid.* LOI DE GRÂCE. *Juges de* =, *vid.* JUGE. *C'est de* =, to rzecz nieodbędna, niezbędna. *A la* =; *à toute*=; *en* =, ściśle rzecz biorąc. *A la* =, biorąc z całą surowością.

RIMAILLER, *v. n.* klécić wiersze.

RIMAILLEUR, *s. m.* wierszoklęta.

RIME, *s. f.* rym, kadencya, końcówka. =*féminine*, rym żeński. = *masculine*, rym męski. =*s croisées*, rymy przeplatane męskie z żeńskiemi. =*s plates*, rymy nie przeplatane. =s, *pl.* rymy, wiersze. *Mettre en* =, ułożyć wiersz z czego.

RIMER, *v. n.* rymować, stanowić rym z drugim wyrazem — rymować, używać rymów takich a takich — klécić wiersze. =, *v. a.* ułożyć w wiersz, zrobić wiersz z czego. RIMÉ, ÉE, *prt.* rymowany. *Bouts-rimés, vid.* BOUTS-RIMÉS.

RIMEUR, *s. m.* wierszoklęta — rymujący źle, dobrze; poeta który ma rym dobry, zły.

RINCEAU, *s. m.* ozdoba snycerska lub malarska wystawiająca gałęzie i t. p. — w herbach: gałąź drzewa z owocami.

RINCER, *v. a.* płukać, popłukać, wypłukać (naczynie). = *sa bouche*; *se* = *la bouche*, płukać gębę. *Il a été bien rincé*, deszcz go strzepał, zmókł co do nitki.

RINÇURE, *s. f.* woda którą się co płukało. *De la* = *de verre*, wino rozbełtane wodą.

RINGRAVE, *s. m. et f. vid.* RHINGRAVE.

RIOTER, *v. n.* chychotać się.

RIOTEUR, EUSE, *s.* chychot, chychotka *s. f.*

RIPAILLE, *s. f. fm.* lusztyk, hulatyka. *Faire* =, lusztykować.

RIPE, *s f.* kielnia mularska.

RIPER, *v. a.* skrobać kielnią.

RIPOPÉE, *s. f.* mieszanina różnych win, napojów, zlewki — gmatwanina.

RIPOSTE, *s. f.* żywa odpowiedź — odpowiedź — odparcie uderzenia.

RIPOSTER, *v. a.* żwawo odpowiedzieć, odciąć się, odeprzeć — odpowiedzieć czém na co — w fechtowaniu: zadać uderzenie odpierając.

RIPUAIRE, *a. d. g.* ripuarski, z nad brzegów Renu i Mezy (o Frankach) — należący do mieszkańców z nadbrzeża Renu i Mezy.

RIRE, *v. n.* śmiać się — bawić się, ubawić się, ucieszyć się — śmiać się, żartować z czego, brać na pośmiewisko — śmiać się, żartować, drwić z czego, niedbać o co. = *de qu''un*, naśmiewać się z kogo. *Faire* = *qu''un*, ubawić kogo, rozśmieszyć. *Se chatouiller pour se faire* =, silić się na śmiech, chcieć się gwałtem śmiać a nie módz. *Tel qui rit vendredi dimanche pleurera*, kto się w piątek śmieje ten w niedzielę będzie płakał. *Rira bien qui rira le dernier*, ten wygra czyje na wierzchu. *Prêter à* =, dawać pole do śmiechu. = *aux dépens, d'autrui*, bawić się cudzym kosztem. = *au nez de qu''un*, najgrawać się otwarcie z kogo. *Pincer sans* =, uszczypnąć kogo, przyciąć komu jakby niechcący. *Un pince-sans*-=, zimno złośliwy człowiek. *Et de* =, a oni w śmiech. *Il rit aux anges*, wesół, kontent, jakby go na sto koni wsadził — śmieje się sam do siebie. *Tout lui rit*, wszystko mu się uśmiecha. *Vous me faites* =, bawisz mnie, śmieszny jesteś. *Se* = *de* .., drwić z czego, natrząsać się — niedbać o co, drwić z czego.

Rire, *s. m.* śmiech, śmianie się; *Un gros* =, gruby śmiech ha, ha, ha. *Un fou* = *m'a pris*, wziął mnie, zdjął mnie śmiech pusty.

Ris, *s. m.* śmiech, śmianie się — *Un* = *sardonique*, *sardonien*, uśmiech sardoniczny, złośliwy. *Les Grâces et les Ris*, Gracye i Smiechy: bóstwa mitologiczne.

Ris, *s. m.* podgardle cielęce. = *de veau*, mléczka cielęce

Ris, *s. m. pl.* oczka u żagla przez które się przewlekają sznurki dla ściągania żagli. *Prendre des* =, poprzewlekać sznurki przez oczka żaglu.

Risban, *s. m.* taras na którym są zatoczone działa do obrony miasta.

Risdale, *s. f. vid.* Rixdale.

Risée, *s. f.* zaśmianie się, śmiech — pośmiech, pośmiewisko, urągowisko *Devenir la* = *de tout le monde*, stać się pośmiewiskiem.

Risibilité, *s. f.* możność śmiania się, śmiech.

Risible, *a. d. g.* śmieszny, godny śmiechu — obdarzony możnością śmiania się

Risquable, *a. d. g.* hazardowny, ryzykowny, niepewny — na który się można odważyć.

Risque, *s. m.* niebespieczeństwo, los. = *à tout*, na wszelki przypadek. *Il n'y a nul* = *à cela*, nic się na tém nie straci. *S'exposer au* = *de*..., narażać się, wystawiać się na co. *Courir* =, *vid.* Courir. *Vous ne courez aucun* =, nic nie ryzykujesz.

Risquer, *v. a.* narażać, wystawiać, ryzykować, stawić na los szczęścia — odważyć się na co. = *l'abordage*, *fig* odważyć się na rzecz bardzo przykrą. *Se* =, odważyć się.

Rissole, *s. f.* ciasteczko z mięsem smażone w smalcu.

Rissoler, *v. a.* przypiekać, przyrumieniać, przypiec, przyrumienić.

Rissolé, ée, *prt. et s. m.* przypieczony — przypieczone.

Ristorne, Ristourne, *s. f.* skassowanie assekuracyi na okręt—zmniejszenie w summie jaką armator okrętu assekurował.

Rit *(rite)*, Rite, *s. m.* obrządek — obrządki religijne, ceremonie.

Ritournelle, *s. f.* kawałek muzyki przed aryą lub po aryi — ustawiczne klepanie jednego, litania *fm.*

Ritualiste, *s m.* autor piszący o rozmaitych obrządkach.

Rituel, *s. m.* rytnał, księga obrządków.

Rivage, *s. m.* brzeg (morza, rzeki). *Regagner le* =, dostać się na brzeg.

Rival, *s. m.* współzawodnik — współzalotnik, rywal. =ale, *s. f.* współzawodniczka — współzalotnica. =, ale, *a.* współubiegający się o jedno z kim.

Rivaliser, *v. n.* iść w zawody, iść na wyścigi, ubiegać się o co z kim.

Rivalité, *s. f.* ubieganie się o co z kim — zazdrość.

Rive, *s. f.* brzeg (rzeki, jeziora) —krawędź, kraj *pop.* =*s lointaines*, dalekie strony. *C'est une affaire qui n'a ni fond ni* =, to sprawa zawikłana.

River, *v. a.* nitować, zanitować, zakrzywić gwóźdź przebiwszy nim co. = *les fers*, *les chaînes de qu''un*, kuć kajdany komu. = *à qu''un son clou*, *vid.* Clou.

Riverain, *s. m.* mieszkaniec nadbrzeża — właściciel gruntu przy miedzy, przy gościńcu. =, aine, *a.* nadbrzeżny.

Rivet, *s m.* nit, zakrzywienie hufnala w kopycie.

Rivière, *s. f.* rzeka. *De* =, rzéczny. *Une* = *de diamants*, łańcuszek na szyję z dyamentami. *Oiseaux de* =, ptastwo wodne (*np.* kaczki). *Veaux de* =, cielęta wyhodowane

Sekwany. *Vins de* =, wina szampańskie z winnic nad Marną. *La* = w Normandyi na łąkach pobrzeżnych *de Gênes*, kraje nadmorskie dawnéj Rplitéj genueńskiéj. *C'est porter de l'eau à la* =, nie trzeba tłustego połcia smarować. *Les petits ruisseaux font les grandes* =*s*, ziarko do ziarka to będzie miarka.

Rivure, *s. f.* nit, znitowanie.

Rixdale, *s. f.* rixdal, moneta srebrna rozmaitéj wartości.

Rixe, *s. f.* kłótnia, zwada, swar.

Riz, *s. m.* ryż. *Faire crever du* =, gotować ryż do popękania. *Faire du* =, gotować ryż, ugotować, zrobić ryżu.

Rize, *s. m.* moneta w Turcyi.

Rizière, *s. f.* pole zasiane ryżem.

Rob, *s. m.* sok gęsty z owoców przegotowany z syropem.

Robe, *s. f.* suknia (mianowicie długa kobieca lub dziecinna), sukienka dziecinna — ogon w dawnych sukniach damskich — szata (u starożytnych) — rewerenda, sutanna (u księży) — stan duchowny — urzędnicy sądowi — maść u koni, sierć, kolor jéj — łupinka (bobu), skórka (cebuli). = *de chambre*, szlafrok, łapserdak*. *La noblesse de* =, szlachta trzymająca klejnot swój od urzędników sądowych. *Entrer dans la* =, obrać zawód sądowy. *La haute* =, dawniej: najznaczniejsi urzędnicy.

Robin, *s. m.* przezwisko dawane dawniéj przez pogardę ludziom z sądownictwa.

Robin, *s. m.* robin: imie własne. *C'est un plaisant* =, dureń, durnina, dudek. *Toujours souvient à* = *de ses flûtes*, z ochotą się wraca do dawnych nawyknień.

Robinet, *s. m.* smoczek, rurka którą się puszcza płyn, kruczek u smoczka, kluczyk. *C'est un* = *d'eau tiède*, ciepła woda: mówiąc o mówcy lub o pisarzu rozwlekłym i słabym.

Robinier, *s. m.* robinia: rodzaj drzew.

Roboratif, ive, *a.* wzmacniający.

Robuste, *a. d. g.* silny, mocny, krzepki — niezachwiany. *Avoir une foi* =, wierzyć byle w co.

Robustement, *adv.* silnie, mocno, krzepko.

Roc, *s. m.* opoka, skała — wieża: w grze w szachy. *Ferme comme le* =, stały jak opoka.

Rocaille, *s. f.* sadzenie kamyczkami i muszlami; grotowa robota z kamyków i muszli.

Rocailleur, *s. m.* mularz od sadzenia grot sztucznych kamyczkami i muszlami.

Rocailleux, euse, *a.* kamyczkowaty, kamienisty. *Un style* =, styl chropowaty.

Rocambole, *s. f.* rokambuł: gatunek czosnku, szczypiorku hiszpańskiego — *fig.* przyprawa, zaprawa.

Roche, *s. f.* kamień (wielki, leżący na powierzchni ziemi) — skała, pokład skał. *Pierre de* =, najtwardszy kamień w kopalni. *Noblesse de vieille* =; *de la vieille* =, szlachta starodawna, ze starożytnego gniazda. *Homme de la vieille* =, człowiek starodawnéj cnoty, prawości. *Il y a quelque anguille sous* =, jest w tém coś ukrytego.

Rocher, *s. m.* skała (wysoka i urwista) — skała (w wodzie). *Parler aux* =, gadać do nieczułych, jakby groch na ścianę rzucał.

Rochet, *s. m.* rokiet: suknia księża z obcisłemi rękawami. *Roue à* =, koło zębate z zębami zakrzywionemi.

Rock, *s. m. vid.* Rouc.

Rocou, *s. m. vid.* Roucou.

Rôder, *v. n.* chodzić tu i owdzie, kręcić się, gdzie, w okolicy — wałęsać się.

Rôdeur, *s. m.* włóczęga.

Rodomont, *s. m.* fanfaron, samochwał.

Rodomontade, *s. f.* fanfaronada, samochwalstwo, junakierya.

Rogations, *s. f. pl.* dni krzyżowe.

Rogatoire, *a. d. g.* wzywający. *Commission* =, wezwanie od sędziego do sędziego o przedsięwzięcie jakich kroków prawnych.

Rogaton, *s. m.* ostatki, resztki z mięsnych potraw; ochłapy, ochłapki — wybiórki.

Rogne, *s. f.* zastarzała świerzba, parchy.

Rogne-pied, *s. m.* nożyk do obrzynania kopyt końskich.

Rogner, *v. a.* obcinać, obrzynać, obciąć, oberznąć — *fig.* obciąć, podciać, ująć czego.

Rogneur, euse, *s.* obrzynający monety.

Rogneux, euse, *a.* parszywy.

Rognon, *s. m.* nerki, cynadry (mówiąc o zwierzętach które się je) — jaderka (z koguta). *Mine en* =*s*, kopalnia w któréj kruszce leżą kupkami.

Rognonner, *v. n.* mruczéć pod nosem.

Rognure, *s. f.* skrawek, okrawek. =s, *pl.* ostatki pozostałe po czém, okrawki.

Rogomme, *s. m.* wódka lub inny trunek mocny. *Voix de* =, głos chrapliwy jak u pijaków.

Rogue, *a. d. g.* dumny, pyszny, zarozumiały.

Roi, *s. m.* król — król w grze w szachy — król: figura w kartach — król migdałowy (w dzień Trzech króli). *Le* = *de l'oiseau*, król kurków, ten który trafił do celu. *Le* = *des pèlerins*, ten który w orszaku pielgrzymów najprzód dojrzał szczyt kościoła do którego się odbywa pielgrzymka. *Le* = *de la bazoche*, prezydujący pewnéj juryzdykcyi zwanéj Bazoche. = *d'armes*, naczelnik heroldów. *Le* = *du bal*, król balu: ten który daje bal lub ten dla którego dawany jest bal. = *des Romains*, król rzymski: dawniéj, w cesarstwie niemieckiém następca tronu. *Le jour des* =*s*, Trzech króli: święto. *Main du* =, władza króleska. *Mettre qu'ch sous la main du* =, zrobić zajęcie w imieniu króleskiém. *Les ordres du* =, ordery Sgo Michała i Sgo Ducha. *L'ordre du* =, order Sgo Michała. *Pied de* =, stopa: miara długości z 12 cali. *Coin du* =, stępel do znaczenia monety. *Taux du* =, cena rządowa (oznaczona prawem). *Poids du* =; *poids de* =, waga — waga publiczna, rządowa gdzie ważą wielkie ciężary. *C'est un manger de* =, króleskie, pyszne jadło. *Il vit en* =, żyje sobie po królesku. *Aller où le* = *n'envoie personne*, *où le* = *ne va qu'en personne*, iść gdzie sam król piechotą chodzi (na wychodek).

Roide *(rède)*, *a. d. g.* wyprostowany, wytęzony, wyprężony — sztywny — uparty, twardego karku — na sztorc stojący (o górze) — bystry chyży (bieg, lot). *Tout* = *de froid*, skośniały od zimna. *Empesé* =; = *d'empois*, nadto ukrochmalony. *Se tenir* =, upierać się, nie ustąpić. *Tomber* = *mort*, paść trupem. =, *adv.* szybko, chyżo. *On a mené cette affaire bien* =, ostro się wzięto do tego.

Roideur, *s. f.* sztywność, trzymanie się sztywne — wytężenie, wyprężenie — skośnienie — bystrość, chyżość (biegu, lotu) — niezgiętość. *La* = *d'une montagne, etc.* przykra góra, przykro pod górę.

Roidillon, *s. m.* górka, wzgórze.

Roidir, *v. a.* wyciągnąć prosto, wystawić, wytężyć, wyprężyć. =, *v. n.* *Se* =, wyprostować się, wy-

tężyć się. *Se = contre*, zżymać się na co — krzepić się przeciw czemu.

Roitelet, *s. m.* strzyżyk, królik : ptaszek — królik, carzyk, król małego kraju.

Rôle, *s. m.* zwój papieru, pargaminu — dwie ćwiartki papieru zapisane — spis, katalog — wokanda w sądach — rola (część dramatu której się uczy aktor) — rola : osoba którą wystawia kto. *A tour de =*, z kolei. *Jouer un =*, grać, odegrywać rolę czyją, udawać kogo — grać rolę jaką, znaczyć — wpływać do czego.

Rôler, *v. n.* zapisać, zagryzmolić.

Rôlet, *s. m.* rola, udawanie czego. *Il est au bout de son =*, nie stało mu nadal wątku.

Romain, aine, *a.* rzymski (dawnych Rzymian) — rzymski (katolicki) — rzymski, szlachetny, wielki. *Chiffres =s*, liczby rzymskie (C. D. I L M V X). *Beauté =aine*, piękność rzymska, kobieta regularnych i mężkich rysów twarzy. =, *s. m.* Rzymianin starożytny — człowiek wielkiéj duszy i nieskażonéj cnoty. =aine, *s. f.* Rzymianka.

Romain, *s. m.* gatunek czcionek.

Romaine, *s. f.* sałata rzymska.

Romaine, *s. f.* przezmian, bezmian : waga.

Roman, *s. m.* romans : opowiadanie — marzenia, romanse, niepodobne do prawdy lub do wykonania rzeczy. *Prendre le = par la queue*, żyć z kobietą przed ślubem.

Roman, ane, *a.* romański (o języku zepsutym z łacińskiego i używanym w południowéj Europie od 10go do 13go wieku). =, *s. m.* język romański.

Romance, *s. f. La langue =*, język romański.

Romance, *s. f.* historya z wieków średnich w wierszach rzewnych — romans : gatunek poezyi.

Romancier, *s. m.* romansista, pisarz romansów.

Romanesque, *a. d. g.* właściwy romansom lub bohatyrom romansów, cudowny. =, *s. m.* cecha właściwa romansom, cudowność, nadzwyczajność.

Romanesquement, *adv.* cudownie, jak w romansach.

Romantique, *a. d. g.* malowny (o widokach krajobrazu)—romantyczny (styl, pisarz). =, *s. m.* romantyczność, nowa szkoła poezyi.

Romarin, *s. m.* rozmaryn.

Rompement, *s. m.* łamanie. *= de tête*, ból głowy z huku, wrzasku, turkotu i t. p.

Rompre, *v. a.* złamać, połamać (na kawałki) — wyłamać, wybić (drzwi i t. p.) — potargać, zerwać — łamać (promienie światła). *= un criminel*, łamać winowajcę (żelazną szyną). *= le pain*, łamać chléb, *fig.* odbywać wieczerzę pańską lub kommunią. *= le pain de la parole de Dieu aux fidèles*, opowiadać słowo boże wiernym. *= le cou à qu''un*, skręcić łeb komu. *= ses fers, ses chaînes*, potargać więzy, skruszyć kajdany. *= la glace, fig.* zwalczyć pierwsze przeszkody. *= les chemins, etc.* popsuć, pozrywać drogi (o ulewie i t. p.). *= la tête, les oreilles à qu''un*, ledwie głowy nie rozwalić, ledwie uszu nie rozedrzéć (o hałasie i t. p.). *= le fil de son discours*, przerwać pasmo mowy. *= un bataillon, un escadron*, przełamać batalion, szwadron. *= les divisions, les pelotons*, porozdzielać dywizyony na plótony a te na sekcye (w marszu). *= le carré*, przywrócić czworobok w kolumnę. *= le camp*, zwinąć obóz, rozpuścić wojsko. *= sa maison, son train*, poodprawiać sługi, czeladź. *= sa table, son ménage*, nie trzymać już stołu, gospodarstwa. *= une forme*, w drukar-

ni : rozebrać formę, rozłożyć ją. = *une assemblée*, zerwać zgromadzenie, sejm. = *le coup*, umorzyć uderzenie, osłabić — przeszkodzić. = *les chiens*, zatrzymać psy, nie dać im gonić. = *un enchantement*, skruszyć talizman. = *un mariage*, zerwać projekt ślubu. [*Le mariage a été rompu*, rozchwiało się małżeństwo). = *un tête-à-tête*, nadejść trzecim, gdzie dwie osoby sam na sam były. = *sa prison*, wymknąć się z więzienia. = *un cheval*, utresować konia, ugiąć go. = *l'eau à un* =, *vid.* Eau. = *les couleurs*, rozrobić farby dla złagodzenia. =, *v. n.* złamać się — łamać się w kolumny (o wojsku). *Se* =, złamać się, zerwać się. *A tout* =, w ostatnim razie — do ostatniego, szalenie, do upadłego. Rompu, ue, *prt.* złamany, skruszony, zerwany, stargany. = *de fatigue*, znużony, jak zbity. = *à qu''ch; à faire qu''ch*, wprawny w czém, włożony do czego. *A bâtons* =*s*, przerwami, dorywkami.

Ronce, *s. f.* jerzyna : krzew — trudności, przeciwności ; ciernie i głogi.

Rond, onde, *a.* okrągły — walcowaty — kulisty — zaokrąglony, pełny (okres, styl i t. p.). *Fil* =, nić skręcona. *Toile* =*nde*, płótno z nici kręconych. *Cet homme est* = *et franc*, to człowiek szczéry i jedyny do interesów, z którym łatwo dojść do ładu. *Lettre* =*nde*; =*nde, s. f.* rodzaj pisma w którém litery są prostopadłe.

Rond, *s. m.* koło, okręg = *d'eau*, kotlina, sadzawka okrągła.

Rondache, *s. f.* wielka tarcza (w dawném uzbrojeniu).

Ronde, *s. f.* rond : objażdżka nocna po mieście lub w około flotty — rond : żołnierze robiący czaty nocne — piosneczka którą śpiewa jedna osoba a po której powtarzają wszystkie inne tańcujące. = *de table*, piosneczka której zwrotkę śpiewa każdy z kolei. *Faire la* =; *sa* =, obejść na około, spacerować do koła — poobchodzić wszystkie pokoje lub opatrzyć drzwi. *Faire sa* =, pić z kolei zdrowie wszystkich przytomnych. *A la* =, do koła, z ręki do ręki.

Ronde, *s. f.* najdłuższa nóta muzyczna.

Rondeau, *s. f.* rondo : rodzaj poezyi.

Rondelet, ette, *a.* okrąglutki, okraglutéńki, jak wałek.

Rondelettes, *s. f.* płótna na żagle z fabryk w Bretanii.

Rondelle, *s. f.* rodela, rondela: mała tarcza (w dawném uzbrojeniu) — denko okrągłe (do rozmaitego użycia) — rodzaj dłótka snycerskiego.

Rondement, *adv.* gładko, okrągło — szybko, spiesznie, gładko, jak po stole — szczerze, uczciwie.

Rondeur, *s. f.* okrągłość — zaokrąglenie, okrągłość, pełność (stylu, okrésu) — szczérość, szczérota.

Rondin, *s. m.* okrągłe polano drzewa — laga, laska wielka.

Rondiner, *v. a.* wygrzmocić lagą.

Rondon, *s. m. Fondre en* =, spuszczać się pędem na zdobycz (o ptakach łowczych).

Rond-point, *s. m.* półkole kończące głąb' kościoła — zaokrąglenie, półkole.

Ronflant, ante, *a.* za nadto brzmiący, krzykliwy — szumny.

Ronflement, *s. m.* chrapanie. *Le* = *d'une toupie*, warkot frygi.

Ronfler, *v. n.* chrapać — ryczéć (o grzmocie, działach, organach)— warkotać, wydawać warkot (o frydze). *Faire* = *des vers*, szumnie deklamować wiersze.

Ronfleur, euse, *s.* co chrapi śpiąc.

Ronge, *s. m.* przeżuwanie (mówiąc o jeleniu).

Ronger, *v. a.* gryźć, przegryźć, przegryzać — żréć, trawić, przegryzać, wygryzać, wyżérać — toczyć (o zjadliwych chorobach) — objadać, obżérać kogo.

Rongeur, *a.* toczący, gryzący. *Le ver* =, robak zgryzoty toczący sumienie. =*s*, *s. m. pl.* strzyżaki: rzęd źwierząt (*np.* mysz, zając).

Roquefort, *s. m.* gatunek séra owczego z Langwedoku.

Roquelaure, *s. f.* płaszcz zapinany z przodu na guziki.

Roquentin, *s. m.* stary bzdyk, pierdoła.

Roquer, *v. n.* w grze w szachy zasłonić króla słoniem.

Roquet, *s. m.* psiak podłego gatunku.

Roquette, *s. f.* gorczyca biała: roślina.

Roquille, *s. f.* miarka na wino. =, *s. pl* konfitury ze skórek pomarańczowych.

Rosace, *s. f.* róża: ozdoba architektoniczna.

Rosacées, *s. f. pl. Bot.* róże: familia roślin z koroną podobną do róży.

Rosage, *s. m. vid.* Rhododendron.

Rosaire, *s. m.* różaniec, koronka modlitwy do Najśw. Panny.

Rosat, *a. d. g.* zaprawiony różą.

Rosbif, *s. m.* rosbif, pieczeń wołowa angielska.

Rose, *s. f.* róża: roślina i kwiat — róża, krasa, rumieniec — ozdoba architektoniczna w kształcie róży — okrągłe okno szklanne w kolory po kościołach. = *de luth, de guitare*, otwór w lutni, gitarze. = *de diamants*, dyamenty ułożone w różę. *La* = *d'or*, róża z listków złota która papież rozsyła książętom. *Bois de* =, rodzaj drzewa pachnącego różą używanego w stolarstwie. = *des vents*, = *du compas*, róża wiatrów (tablica na któréj oznaczono są 32 wiatry). = *de compartiment*, ozdoba pośrodku kamiennéj posadzki otoczona kołem. *Eau de* =; *eau* =, woda różana — wódka różana. *De lèvres de* =, usta różane. *Découvrir le pot aux* =*s*, odkryć tajemnicę; zwietrzyć, zmiarkować co. *C'est la plus belle* = *de son chapeau*, to najgłówniejszy zaszczyt lub korzyść.

Rose, *a. d. g.* różowy. =, *s. m.* kolor różowy. *Voir tout couleur de* =, widzieć wszystko w pięknych kolorach.

Rosé, ée, *a.* bladoróżowy.

Roseau, *s. m.* trzcina.

Rose-croix, *s. m.* sekta empiryków w 17 wieku chełpiących się znajomościami nadzwyczajnemi *np.* posiadaniem sztuki unieśmiertelniania ludzi i t. p. *Prince* =, stopień 32 w wolném mularstwie.

Rosée, *s. f.* rosa — krew ciekąca koniowi z za ostrego podkucia. = *du soleil, vid.* Rossolis. *Tendre comme la* =, kruchy, skruszały, zmiękły.

Roseraie, *s. f.* różaniec, ogród różany, zasiany różami.

Rosette, *s. f.* róża, różyczka, ozdoba — fontazik — céra, zacérowanie — blaszka w zégarku dla opóźniania lub przyśpieszania ruchu — atrament czerwony z drzewa brezylii — kréda ufarbowana na czerwono do malowania. =; *Cuivre de* =, miedź czysta.

Rosier, *s. m.* krzak róży, róża.

Rosière, *s. f.* dziewczyna wiejska uwieńczona za przykładne sprawowanie się.

Roson, *s. m. vid.* Rosace.

Rosse, *s. f.* szkapa.

Rosser, *v. a.* zbić, wygrzmocić; wytatarować, wyłoić skórę.

Rossignol, *s. m.* słowik — pisz-

Rideau, *s. m.* zasłona, firanka — kortyna (w teatrze) — osłona, szpaler — osłona (w fortyfikacyach). *Tirer le* =, zasunąć firanki, zasłonić — odsłonić, rozsunąć firanki. *Tirer le* = *sur une chose*, rzucić zasłonę na co, pominąć co, nie mówić o czém. *Tirez le* =, *la farce est jouée*, stało się.

Ridelle, *s. f.* drabki, drabinki (w drabiniastym wozie).

Rider, *v. a.* marszczyć, okrywać zmarszczkami, pomarszczyć. *Faire* =, marszczyć (*np.* jak wiatr powierzchnią wód). *La vieillesse lui a ridé le front*, starość mu poradliła czoło. **Ridé**, **ée**, *prt.* zmarszczony, pomarszczony.

Ridicule, *a. d. g.* śmieszny, pobudzający do śmiechu. =, *s. m.* śmieszności ludzkie—śmieszność, śmiech; wyszydzanie (wad i t. p.). *Tourner, traduire qu'un en* =, wyśmiać, wyszydzić kogo.

Ridiculement, *adv.* śmiesznie.

Ridiculiser, *v. a.* wyśmiać, wyszydzić, wyśmiewać, wyszydzać.

Ridiculité, *s. f.* śmieszność, rzecz śmieszna, dziecinna; dziecinstwo.

Rièble, *s. m. vid.* Grateron.

Rien, *s. m.* nic — jedno nic, drobnostka, rzecz drobna — co, coś. =*s*, *pl.* fraszki. = *ne se fait de* =, nic nie powstaje z niczego. *Dieu a créé le monde de* =, Bóg stworzył świat z niczego. *Il ne répond* =, nic nie odpowiada. *Il n'en est* =, bynajmniéj—nic w tém nie ma — rzecz się nie tak ma. *Cet homme n'est bon à* =, ten człowiek do niczego nie zdatny. = *du tout*, zgoła nic. *Ne dire* = *de* =, nic a nic nie mówić. *Cela ne fait* =, to nic nie szkodzi. *Cela se réduit à* =, to jedno co nic, to się na niczém kończy. *Cet homme est venu de* =, dorobił się z niczego. *Cet homme ne m'est* =, nic mi nie jest, żaden mój krewny. *C'est un homme qui ne met* = *contre lui*, to człowiek ostrożny, boi się wyrwać ze słówkiem. *Il a eu cela pour* =, przyszło mu to za nic, za wpółdarmo. *Il n'y a* = *que...*, dopiero co; nie ma godziny jak (to a to zaszło). *Y a-t-il* = *de si beau que..?* jestże co równie pięknego jak... *Qui vous dit* =? któż ci co mówi? *Il vaut mieux ne* = *faire que de faire des* =*s*, lepiéj nic nie robić niż się bawić fraszkami. *Comme si de* = *n'était*, jak gdyby nic nie zaszło. *En moins de* =, w mgnieniu oka.

Rieur, *s. m.* śmieszek, chychot, co się ustawnie śmieje, chychocze — dowcipniś, żartowniś — lubiący szydzić, brać wzorki z kogo. =**euse**, *a. et s. f.* chychotka, lubiąca się śmiać, chychotać.

Riflard, *s. m.* wielki hebel ciesielski — dłóto mularskie— wyszarzany parasol bez rączki.

Rigaudon, *s. m. vid.* Rigodon

Rigide, *a. d. g.* surowy, ścisły.

Rigidement, *adv.* surowo, ściśle.

Rigidité, *s. f.* surowość, ścisłość.

Rigodon, *s. m.* nóta pewna bardzo żywa i taniec.

Rigole, *s. f.* rowek do ścieku — grządka zasadzona czém.

Rigorisme, *s. m.* zbytnia surowość, ścisłość.

Rigoriste, *a. et s. d. g.* ścisły, surowy przestrzegacz (przestrzegaczka *s. f.*) prawideł i t. p.

Rigoureusement, *adv.* z surowością, surowo. *Cela est* = *vrai*, to jest niezaprzeczona prawda.

Rigoureux, **euse**, *a.* surowy, ostry. *Hiver* =, tęga zima. *Climat* =, klimat przykry, zimny; ostre niebo. *Une diète* =*euse*, ścisła dyeta. *Preuves* =*euses*, niezbite dowody. *Un devoir* =, przykry obowiązek.

Rigueur, *s. f.* surowość (praw, postępowania i t. p.) — tęgość (zimy) — niepogody, ostrość klimatu, przykre niebo — obostrzenie kar — ścisłość, dokładność. *Les* =*s d'une prison*, dolegliwości więzienia. *Les* =*s du sort*, prześladowania losu, zawistne losy. *La loi de* =, prawo kaźni, prawo Mojżeszowe, *vid.* Loi de grâce. *Juges de* =, *vid.* Juge. *C'est de* =, to rzecz nieodbędna, niezbędna. *A la* =; *à toute*=; *en* =, ściśle rzecz biorąc. *A la* =, biorąc z całą surowością.

Rimailler, *v. n.* klécić wiersze.

Rimailleur, *s. m.* wierszoklęta.

Rime, *s. f.* rym, kadencya, końcówka. =*féminine*, rym żeński. = *masculine*, rym męski. =*s croisées*, rymy przeplatane męskie z żeńskiemi. =*s plates*, rymy nie przeplatane. =s, *pl.* rymy, wiersze. *Mettre en* =, ułożyć wiersz z czego.

Rimer, *v. n.* rymować, stanowić rym z drugim wyrazem — rymować, używać rymów takich a takich — klécić wiersze. =, *v. a.* ułożyć w wiersz, zrobić wiersz z czego. Rimé, ée, *prt.* rymowany. *Bouts-rimés*, *vid.* Bouts-rimés.

Rimeur, *s. m.* wierszokléta — rymujący źle, dobrze; poeta który ma rym dobry, zły.

Rinceau, *s. m.* ozdoba snycerska lub malarska wystawiająca gałęzie i t. p. — w herbach: gałąź drzewa z owocami.

Rincer, *v. a.* płukać, popłukać, wypłukać (naczynie). = *sa bouche*; *se* = *la bouche*, płukać gębę. *Il a été bien rincé*, deszcz go strzepał, zmókł co do nitki.

Rinçure, *s. f.* woda którą się co płukało. *De la* = *de verre*, wino rozbeltane wodą.

Ringrave, *s. m. et f. vid.* Rhingrave.

Rioter, *v. n.* chychotać się.

Rioteur, euse, *s.* chychot, chychotka *s. f.*

Ripaille, *s. f. fm.* lusztyk, hulatyka. *Faire* =, lusztykować.

Ripe, *s f.* kielnia mularska.

Riper, *v. a.* skrobać kielnią.

Ripopée, *s. f.* mieszanina różnych win, napojów, zlewki — gmatwanina.

Riposte, *s. f.* żywa odpowiedź — odpowiedź — odparcie uderzenia.

Riposter, *v. a.* żwawo odpowiedzieć, odciąć się, odeprzéć — odpowiedziéć czém na co — w fechtowaniu: zadać uderzenie odpierając.

Ripuaire, *a. d. g.* ripuarski, z nad brzegów Renu i Mozy (o Frankach) — należący do mieszkańców z nadbrzeża Renu i Mozy.

Rire, *v. n.* śmiać się — bawić się, ubawić się, ucieszyć się — śmiać się, żartować z czego, brać na pośmiewisko — śmiać się, żartować, drwić z czego, niedbać o co. = *de qu''un*, naśmiewać się z kogo. *Faire* = *qu''un*, ubawić kogo, rozśmieszyć. *Se chatouiller pour se faire* =, silić się na śmiech, chcieć się gwałtem śmiać a nie módz. *Tel qui rit vendredi dimanche pleurera*, kto się w piątek śmieje ten w niedzielę będzie płakał. *Rira bien qui rira le dernier*, ten wygra czyje na wierzchu. *Prêter à* =, dawać pole do śmiechu. = *aux dépens, d'autrui*, bawić się cudzym kosztem. = *au nez de qu''un*, najgrawać się otwarcie z kogo. *Pincer sans* =, uszczypnąć kogo, przyciąć komu jakby niechcący. *Un pince-sans*-=, zimno złośliwy człowiek. *Et de* =, a oni w śmiech. *Il rit aux anges*, wesół, kontent, jakby go na sto koni wsadził — śmieje się sam do siebie. *Tout lui rit*, wszystko mu się uśmiecha. *Vous me faites* =, bawisz mnie, śmieszny jesteś. *Se* = *de* .., drwić z czego, natrząsać się — niedbać o co, drwić z czego.

RIRE, *s. m.* śmiech, śmianie się; *Un gros* =, gruby śmiech ha, ha, ha. *Un fou* = *m'a pris*, wziął mnie, zdjął mnie śmiech pusty.

RIS, *s. m.* śmiech, śmianie się — *Un* = *sardonique*, *sardonien*, uśmiech sardoniczny, złośliwy. *Les Grâces et les Ris*, Gracye i Smiechy: bóstwa mitologiczne.

RIS, *s. m.* podgardle cielęce. = *de veau*, mléczka cielęce

RIS, *s. m. pl.* oczka u żagla przez które się przewlekają sznurki dla ściągania żagli. *Prendre des* =, poprzewlekać sznurki przez oczka żaglu.

RISBAN, *s. m.* taras na którym są zatoczone działa do obrony miasta.

RISDALE, *s. f. vid.* RIXDALE.

RISÉE, *s. f.* zaśmianie się, śmiech — pośmiech, pośmiewisko, urągowisko *Devenir la* = *de tout le monde*, stać się pośmiewiskiem.

RISIBILITÉ, *s. f.* możność śmiania się, śmiech.

RISIBLE, *a. d. g.* śmieszny, godny śmiechu — obdarzony możnością śmiania się

RISQUABLE, *a. d. g.* hazardowny, ryzykowny, niepewny — na który się można odważyć.

RISQUE, *s. m.* niebespieczeństwo, los. = *à tout*, na wszelki przypadek. *Il n'y a nul* = *à cela*, nic się na tém nie straci. *S'exposer au* = *de*..., narażać się, wystawiać się na co. *Courir* =, *vid.* COURIR. *Vous ne courez aucun* =, nic nie ryzykujesz.

RISQUER, *v. a.* narażać, wystawiać, ryzykować, stawić na los szczęścia — odważyć się na co. = *l'abordage*, *fig* odważyć się na rzecz bardzo przykrą. *Se* =, odważyć się.

RISSOLE, *s. f.* ciasteczko z mięsem smażone w smalcu.

RISSOLER, *v. a.* przypiekać, przyrumieniać, przypiec, przyrumienić.

RISSOLÉ, ÉE, *prt. et s. m.* przypieczony — przypieczone.

RISTORNE, RISTOURNE, *s. f* skassowanie asseküracyi na okręt—zmniejszenie w summie jaką armator okrętu assekurował.

RIT (*rite*), RITE, *s. m.* obrządek — obrządki religijne, ceremonie.

RITOURNELLE, *s. f.* kawałek muzyki przed aryą lub po aryi — ustawiczne klepanie jednego, litania *fm.*

RITUALISTE, *s m.* autor piszący o rozmaitych obrządkach.

RITUEL, *s. m.* rytuał, księga obrządków.

RIVAGE, *s. m.* brzeg (morza, rzeki). *Regagner le* =, dostać się na brzeg.

RIVAL, *s. m.* współzawodnik — współzalotnik, rywal. =ALE, *s. f.* współzawodniczka — współzalotnica. =, ALE, *a.* współubiegający się o jedno z kim.

RIVALISER, *v. n.* iść w zawody, iść na wyścigi, ubiegać się o co z kim.

RIVALITÉ, *s. f.* ubieganie się o co z kim — zazdrość.

RIVE, *s. f.* brzeg (rzeki, jeziora) —krawędź, kraj *pop.* =*s lointaines*, dalekie strony. *C'est une affaire qui n'a ni fond ni* =, to sprawa zawikłana.

RIVER, *v. a.* nitować, zanitować, zakrzywić gwóźdź przebiwszy nim co. = *les fers*, *les chaînes de qu''un*, kuć kajdany komu. = *à qu''un son clou*, *vid.* CLOU.

RIVERAIN, *s. m.* mieszkaniec nadbrzeża — właściciel gruntu przy miedzy, przy gościńcu. =, AINE, *a.* nadbrzeżny.

RIVET, *s m.* nit, zakrzywienia hufnala w kopycie.

RIVIÈRE, *s. f.* rzeka. *De* =, rzeczny. *Une* = *de diamants*, łańcuszek na szyję z dyamentami. *Oiseaux de* =, ptastwo wodne (*np.* kaczki). *Veaux de* =, cielęta wyhodowane

Sekwany. *Vins de* =, wina szampańskie z winnic nad Marną. *La* = w Normandyi na łąkach pobrzeżnych *de Gênes*, kraje nadmorskie dawnéj Rplitéj genueńskiéj. *C'est porter de l'eau à la* =, nie trzeba tłustego połcia smarować. *Les petits ruisseaux font les grandes* =*s*, ziarko do ziarka to będzie miarka.

Rivure, *s. f.* nit, znitowanie.

Rixdale, *s. f.* rixdal, moneta srebrna rozmaitéj wartości.

Rixe, *s. f.* kłótnia, zwada, swar.

Riz, *s. m.* ryż. *Faire crever du* =, gotować ryż do popękania. *Faire du* =, gotować ryż, ugotować, zrobić ryżu.

Rize, *s. m.* moneta w Turcyi.

Rizière, *s. f.* pole zasiane ryżem.

Rob, *s. m.* sok gęsty z owoców przegotowany z syropem.

Robe, *s. f.* suknia (mianowicie długa kobieca lub dziecinna), sukienka dziecinna — ogon w dawnych sukniach damskich — szata (u starożytnych) — rewerenda, sutanna (u księży) — stan duchowny — urzędnicy sądowi — maść u koni, sierć, kolor jéj — łupinka (bobu), skórka (cebuli). = *de chambre*, szlafrok, łapserdak*. *La noblesse de* =, szlachta trzymająca klejnot swój od urzędników sądowych. *Entrer dans la* =, obrać zawód sądowy. *La haute* =, dawniej: najznaczniejsi urzędnicy.

Robin, *s. m.* przezwisko dawane dawniéj przez pogardę ludziom z sądownictwa.

Robin, *s. m.* robin: imie własne. *C'est un plaisant* =, dureń, durnina, dudek. *Toujours souvient à* = *de ses flûtes*, z ochotą się wraca do dawnych nawyknień.

Robinet, *s. m.* smoczek, rurka którą się puszcza płyn, kruczek u smoczka, kluczyk. *C'est un* = *d'eau tiède*, ciepła woda: mówiąc o mówcy lub o pisarzu rozwlekłym i słabym.

Robinier, *s. m.* robinia: rodzaj drzew.

Roboratif, ive, *a.* wzmacniający.

Robuste, *a. d. g.* silny, mocny, krzepki — niezachwiany. *Avoir une foi* =, wierzyć byle w co.

Robustement, *adv.* silnie, mocno, krzepko.

Roc, *s. m.* opoka, skała — wieża: w grze w szachy. *Ferme comme le* =, stały jak opoka.

Rocaille, *s. f.* sadzenie kamyczkami i muszlami; grotowa robota z kamyków i muszli.

Rocailleur, *s. m.* mularz od sadzenia grot sztucznych kamyczkami i muszlami.

Rocailleux, euse, *a.* kamyczkowaty, kamienisty. *Un style* =, styl chropowaty.

Rocambole, *s. f.* rokambuł: gatunek czosnku, szczypiorku hiszpańskiego — *fig.* przyprawa, zaprawa.

Roche, *s. f.* kamień (wielki, leżący na powierzchni ziemi) — skała, pokład skał. *Pierre de* =, najtwardszy kamień w kopalni. *Noblesse de vieille* =; *de la vieille* =, szlachta starodawna, ze starożytnego gniazda. *Homme de la vieille* =, człowiek starodawnéj cnoty, prawości. *Il y a quelque anguille sous* =, jest w tém coś ukrytego.

Rocher, *s. m.* skała (wysoka i urwista) — skała (w wodzie). *Parler aux* =, gadać do nieczułych, jakby groch na ścianę rzucał.

Rochet, *s. m.* rokiet: suknia księża z obcisłemi rękawami. *Roue à* =, koło zębate z zębami zakrzywionemi.

Rock, *s. m. vid.* Rouc.

Rocou, *s. m. vid.* Roucou.

Rôder, *v. n.* chodzić tu i owdzie, kręcić się, gdzie, w okolicy — wałęsać się.

Rôdeur, *s. m.* włóczęga.

Rodomont, *s. m.* fanfaron, samochwał.

Rodomontade, *s. f.* fanfaronada, samochwalstwo, junakierya.

Rogations, *s. f. pl.* dni krzyżowe.

Rogatoire, *a. d. g.* wzywający. *Commission* =, wezwanie od sędziego do sędziego o przedsięwzięcie jakich kroków prawnych.

Rogaton, *s. m.* ostatki, resztki z mięsnych potraw; ochłapy, ochłapki — wybiórki.

Rogne, *s. f.* zastarzała świerzba, parchy.

Rogne-pied, *s. m.* nożyk do obrzynania kopyt końskich.

Rogner, *v. a.* obcinać, obrzynać, obciąć, oberznąć — *fig.* obciąć, podciąć, ująć czego.

Rogneur, euse, *s.* obrzynający monety.

Rogneux, euse, *a.* parszywy.

Rognon, *s. m.* nérki, cynadry (mówiąc o źwierzętach które się je) — jaderka (z koguta). *Mine en* =*s*, kopalnia w któréj kruszce leżą kupkami.

Rognonner, *v. n.* mruczéć pod nosem.

Rognure, *s. f.* skrawek, okrawek. =*s*, *pl.* ostatki pozostałe po czém, okrawki.

Rogomme, *s. m.* wódka lub inny trunek mocny. *Voix de* =, głos chrapliwy jak u pijaków.

Rogue, *a. d. g.* dumny, pyszny, zarozumiały.

Roi, *s. m.* król — król w grze w szachy — król: figura w kartach — król migdałowy (w dzień Trzech króli). *Le* = *de l'oiseau*, król kurków, ten który trafił do célu. *Le* = *des pèlerins*, ten który w orszaku pielgrzymów najprzód dojrzał szczyt kościoła do którego się odbywa pielgrzymka. *Le* = *de la basoche*, prezydującey pewnéj jurysdykcyi zwanéj Basoche. = *d'armes*, naczelnik heroldów. *Le* = *du bal*, król balu: ten który daje bal lub ten dla którego dawany jest bal. = *des Romains*, król rzymski: dawniéj, w cesarstwie niemieckiém następca tronu. *Le jour des* =*s*, Trzech króli: święto. *Main du* =, władza króleska. *Mettre qu'ch sous la main du* =, zrobić zajęcie w imieniu króleskiém. *Les ordres du* =, ordery Sgo Michała i Sgo Ducha. *L'ordre du* =, order Sgo Michała. *Pied de* =, stopa: miara długości z 12 cali. *Coin du* =, stępel do znaczenia monety. *Taux du* =, cena rządowa (oznaczona prawem). *Poids du* =; *poids de* =, waga — waga, publiczna, rządowa gdzie ważą wielkie ciężary. *C'est un manger de* =, króleskie, pyszne jadło. *Il vit en* =, żyje sobie po królesku. *Aller où le* = *n'envoie personne*, *où le* = *ne va qu'en personne*, iść gdzie sam król piechotą chodzi (na wychodek).

Roide *(rède)*, *a. d. g.* wyprostowany, wytężony, wyprężony — sztywny — uparty, twardego karku — na sztorc stojący (o górze) — bystry chyży (bieg, lot). *Tout* = *de froid*, skośniały od zimna. *Empesé* =; = *d'empois*, nadto ukrochmalony. *Se tenir* =, upierać się, nie ustąpić. *Tomber* = *mort*, paść trupem. =, *adv.* szybko, chyżo. *On a mené cette affaire bien* =, ostro się wzięto do tego.

Roideur, *s. f.* sztywność, trzymanie się sztywne — wytężenie, wyprężenie — skośnienie — bystrość, chyżość (biegu, lotu) — niezgiętość. *La* = *d'une montagne*, *etc.* przykra góra, przykro pod górę.

Roidillon, *s. m.* górka, wzgórze.

Roidir, *v. a.* wyciągnąć prosto, wystawić, wytężyć, wyprężyć. =, *v. n.* *Se* =, wyprostować się, wy-

tętyć się. *Se = contre*, zżymać się na co — krzepić się przeciw czemu.

Roitelet, *s. m.* strzyżyk, królik: ptaszek — królik, carzyk, król małego kraju.

Rôle, *s. m.* zwój papieru, pargaminu — dwie ćwiartki papieru zapisane — spis, katalog — wokanda w sądach — rola (część dramatu której się uczy aktor) — rola: osoba którą wystawia kto. *A tour de* =, z kolei. *Jouer un* =, grać, odegrywać rolę czyją, udawać kogo — grać rolę jaką, znaczyć — wpływać do czego.

Rôler, *v. n.* zapisać, zagryzmolić.

Rôlet, *s. m.* rola, udawanie czego. *Il est au bout de son* =, nie stało mu nadal wątku.

Romain, aine, *a.* rzymski (dawnych Rzymian) — rzymski (katolicki) — rzymski, szlachetny, wielki. *Chiffres* =*s*, liczby rzymskie (C. D. I L M V X). *Beauté* =*aine*, piękność rzymska, kobieta regularnych i męzkich rysów twarzy. =, *s. m.* Rzymianin starożytny — człowiek wielkiéj duszy i nieskażonéj cnoty. =aine, *s. f.* Rzymianka.

Romain, *s. m.* gatunek czcionek.

Romaine, *s. f.* sałata rzymska.

Romaine, *s. f.* przezmian, bezmian: waga.

Roman, *s. m.* romans: opowiadanie — marzenia, romanse, niepodobne do prawdy lub do wykonania rzeczy. *Prendre le* = *par la queue*, żyć z kobietą przed ślubem.

Roman, ane, *a.* romański (o języku zepsutym z łacińskiego i używanym w południowéj Europie od 10go do 13go wieku). =, *s. m.* język romański.

Romance, *s. f. La langue* =, język romański.

Romance, *s. f.* historya z wieków średnich w wierszach rzewnych — romans: gatunek poezyi.

Romancier, *s. m.* romansista, pisarz romansów.

Romanesque, *a. d. g.* właściwy romansom lub bohatyrom romansów, cudowny. =, *s. m.* cecha właściwa romansom, cudowność, nadzwyczajność.

Romanesquement, *adv.* cudownie, jak w romansach.

Romantique, *a. d. g.* malowny (o widokach krajobrazu) — romantyczny (styl, pisarz). =, *s. m.* romantyczność, nowa szkoła poezyi.

Romarin, *s. m.* rozmaryn.

Rompement, *s. m.* łamanie. = *de tête*, ból głowy z huku, wrzasku, turkotu i t. p.

Rompre, *v. a.* złamać, połamać (na kawałki) — wyłamać, wybić (drzwi i t. p.) — potargać, zerwać — łamać (promienie światła). = *un criminel*, łamać winowajcę (żelazną szyną). = *le pain*, łamać chléb, *fig.* odbywać wieczerzę pańską lub kommunią. = *le pain de la parole de Dieu aux fidèles*, opowiadać słowo boże wiernym. = *le cou à qu''un*, skręcić łeb komu. = *ses fers, ses chaines*, potargać więzy, skruszyć kajdany. = *la glace*, *fig.* zwalczyć pierwsze przeszkody. = *les chemins, etc.* popsuć, pozrywać drogi (o ulewie i t. p.). = *la tête, les oreilles à qu''un*, ledwie głowy nie rozwalić, ledwie uszu nie rozedrzeć (o hałasie i t. p.). = *le fil de son discours*, przerwać pasmo mowy. = *un bataillon, un escadron*, przełamać batalion, szwadron. = *les divisions, les pelotons*, porozdzielać dywizyony na plótony a te na sekcye (w marszu). = *le carré*, przywrócić czworobok w kolumnę. = *le camp*, zwinąć obóz, rozpuścić wojsko. = *sa maison, son train*, poodprawiać sługi, czeladź. = *sa table, son ménage*, nie trzymać już stołu, gospodarstwa. = *une forme*, w drukar-

ni : rozebrać formę, rozłożyć ją. = *une assemblée*, zerwać zgromadzenie, sejm. = *le coup*, umorzyć uderzenie, osłabić — przeszkodzić. = *les chiens*, zatrzymać psy, nie dać im gonić. = *un enchantement*, skruszyć talizman. = *un mariage*, zerwać projekt ślubu. (*Le mariage a été rompu*, rozchwiało się małżeństwo). = *un tête-à-tête*, nadejść trzecim, gdzie dwie osoby sam na sam były. = *sa prison*, wymknąć się z więzienia. = *un cheval*, utresować konia, ugiąć go. = *l'eau à un* =, *vid.* EAU. = *les couleurs*, rozrobić farby dla złagodzenia. =, *v. n.* złamać się — łamać się w kolumny (o wojsku). *Se* =, złamać się, zerwać się. *A tout* =, w ostatnim razie — do ostatniego, szalenie, do upadłego. ROMPU, UE, *prt.* złamany, skruszony, zerwany, stargany. = *de fatigue*, znużony, jak zbity. = *à qu''ch; à faire qu''ch*, wprawny w czém, włozony do czego. *A bâtons* =*s*, przerwami, dorywkami.

RONCE, *s. f.* jerzyna : krzew — trudności, przeciwności; ciernie i głogi.

ROND, ONDE, *a.* okrągły — walcowaty — kulisty — zaokrąglony, pełny (okres, styl i t. p.). *Fil* =, nić skręcona. *Toile* =*nde*, płótno z nici kręconych. *Cet homme est* = *et franc*, to człowiek szczéry i jedyny do interesów, z którym łatwo dojść do ładu. *Lettre* =*nde*; =*nde*, *s. f.* rodzaj pisma w którém litery są prostopadłe.

ROND, *s. m.* koło, okręg = *d'eau*, kotlina, sadzawka okrągła.

RONDACHE, *s. f.* wielka tarcza (w dawném uzbrojeniu).

RONDE, *s. f.* rond : objażdżka nocna po mieście lub w około flotty — rond : żołnierze robiący czaty nocne — piosneczka którą śpiewa jedna osoba a po któréj powtarzają wszystkie inne tańcujące. = *de table*, piosneczka któréj zwrotkę śpiewa każdy z kolei. *Faire la* =; *sa* =, obejść na około, spacerować do koła — poobchodzić wszystkie pokoje lub opatrzyć drzwi. *Faire sa* =, pić z kolei zdrowie wszystkich przytomnych. *A la* =, do koła, z ręki do ręki.

RONDE, *s. f.* najdłuższa nóta muzyczna.

RONDEAU, *s. f.* rondo : rodzaj poezyi.

RONDELET, ETTE, *a.* okrąglutki, okraglutenki, jak wałek.

RONDELETTES, *s. f.* płótna na żagle z fabryk w Bretanii.

RONDELLE, *s. f.* rodela, rondela: mała tarcza (w dawném uzbrojeniu) — denko okrągłe (do rozmaitego użycia) — rodzaj dłótka snycerskiego.

RONDEMENT, *adv.* gładko, okrągło — szybko, spiesznie, gładko, jak po stole — szczerze, uczciwie.

RONDEUR, *s. f.* okrągłość — zaokrąglenie, okrągłość, pełność (stylu, okresu) — szczérość, szczérota.

RONDIN, *s. m.* okrągłe polano drzewa — laga, laska wielka.

RONDINER, *v. a.* wygrzmocić lagą.

RONDON, *s. m.* *Fondre en* =, spuszczać się pędem na zdobycz (o ptakach łowczych).

ROND-POINT, *s. m.* półkole kończące głąb' kościoła — zaokrąglenie, półkole.

RONFLANT, ANTE, *a.* za nadto brzmiący, krzykliwy — szumny.

RONFLEMENT, *s. m.* chrapanie. *Le* = *d'une toupie*, warkot frygi.

RONFLER, *v. n.* chrapać — ryczéć (o grzmocie, działach, organach) — warkotać, wydawać warkot (o frydze). *Faire* = *des vers*, szumnie deklamować wiersze.

RONFLEUR, EUSE, *s.* co chrapi śpiąc.

Ronge, s. m. przeżuwanie (mówiąc o jeleniu).

Ronger, v. a. gryźć, przegryźć, przegryzać — źréć, trawić, przegryzać, wygryzać, wyżérać — toczyć (o zjadliwych chorobach) — objadać, obżérać kogo.

Rongeur, a. toczący, gryzący. *Le ver* =, robak zgryzoty toczący sumienie. =s, s. m. pl. strzyżaki: rzęd źwierząt (np. mysz, zając).

Roquefort, s. m. gatunek séra owczego z Langwedoku.

Roquelaure, s. f. płaszcz zapięany z przodu na guziki.

Roquentin, s. m. stary bzdyk, pierdoła.

Roquer, v. n. w grze w szachy zasłonić króla słoniem.

Roquet, s. m. psiak podłego gatunku.

Roquette, s. f. gorczyca biała: roślina.

Roquille, s. f. miarka na wino. =, s. pl konfitury ze skórek pomarańczowych.

Rosace, s. f. róża: ozdoba architektoniczna.

Rosacées, s. f. pl. Bot. róże: familia roślin z koroną podobną do róży.

Rosage, s. m. vid. Rhododendron.

Rosaire, s. m. różaniec, koronka modlitwy do Najśw. Panny.

Rosat, a. d. g. zaprawiony różą.

Rosbif, s. m. rosbif, pieczeń wołowa angielska.

Rose, s. f. róża: roślina i kwiat — róża, krasa, rumieniec — ozdoba architektoniczna w kształcie róży — okrągłe okno szklanne w kolory po kościołach. = *de luth, de guitare*, otwór w lutni, gitarze. = *de diamants*, dyamenty ułożone w różę. *La* = *d'or*, róża z listków złota którą papież rozsyła książętom. *Bois de* =, rodzaj drzewa pachnącego różą używanego w stolarstwie. = *des vents*, = *du compas*, róża wiatrów (tablica na której oznaczone są 32 wiatry). = *de compartiment*, ozdoba pośrodku kamiennéj posadzki otoczona kołem. *Eau de* =; *eau* =, woda różana — wódka różana. *De lèvres de* =, usta różane. *Découvrir le pot aux* =s, odkryć tajemnicę; zwietrzyć, zmiarkować co. *C'est la plus belle* = *de son chapeau*, to najgłówniejszy zaszczyt lub korzyść.

Rose, a. d. g. różowy. =, s. m. kolor różowy. *Voir tout couleur de* =, widzieć wszystko w pięknych kolorach.

Rosé, ée, a. bladoróżowy.

Roseau, s. m. trzcina.

Rose-croix, s. m. sekta empiryków w 17 wieku chełpiących się znajomościami nadzwyczajnemi np. posiadaniem sztuki unieśmiertelniania ludzi i t. p. *Prince* =, stopień 32 w wolném mularstwie.

Rosée, s. f. rosa — krew ciekąca koniowi z za ostrego podkucia. = *du soleil, vid.* Rossolis. *Tendre comme la* =, kruchy, skruszały, zmiękły.

Roseraie, s. f. różaniec, ogród różany, zasiany różami.

Rosette, s. f. róża, różyczka, ozdoba — fontazik — céra, zacérowanie — blaszka w zégarku dla opóźniania lub przyśpieszania ruchu — atrament czerwony z drzewa brezylii — kréda ufarbowana na czerwono do malowania. =; *Cuivre de* =, miedź czysta.

Rosier, s. m. krzak róży, róża.

Rosière, s. f. dziewczyna wiejska uwieńczona za przykładne sprawowanie się.

Roson, s. m. vid. Rosace.

Rosse, s. f. szkapa.

Rosser, v. a. zbić, wygrzmocić; wytatarować, wyłoić skórę.

Rossignol, s. m. słowik — pisz-

csałka, fajerka z kory wierzbowéj — wytrych — jeden z tonów w organach. *Un* = *d'Arcadie*, osieł.

Rossignoler, *v. n. fm.* przyśpiewywać.

Rossinante, *s. f.* Rossinanta: nazwisko lichéj szkapy Donkiszota mówi się o lichym koniu.

Rossolis, *s. m.* rossoli: trunek z wódki, syropu i różnych woni — rodzaj roślin.

Rostrale, *a. f.* w kształcie przodu okrętowego. *Couronne, colonne* =, u starożytnych: korona lub kolumna rostralna t. j. z wizerunkiem przodu okrętowego.

Rostres, *s. m. pl.* rostra, mownica na placu publicznym w Rzymie.

Rot, *s. m.* odbicie się głośne, odrzygnienie.

Rôt, *s. m.* pieczyste — na wielkich stołach: dania następujące po zupie. *Gros* =, pieczyste z bydlęcia i grubego drobiu. *Menu, petit* =, pieczyste z małego drobiu i ptastwa dzikiego.

Rotang, *s. m. vid.* Rotin.

Rotateur, *a. et s. m.* obracający (muszkuł), za pomocą którego części ciała obracają się do koła.

Rotation, *s. f.* obrót, kręcenie się do koła.

Rote, *s. f.* rota: juryzdykcya kościelna w Rzymie.

Roter, *v. n.* odrzygnąć.

Rôti, *s. m.* pieczyste.

Rôtie, *s. f.* grzanka z chleba — kromka chleba posmarowana (miodem, masłem).

Rotin, Rotang, *s. m.* rodzaj trzciny indyjskiéj.

Rôtir, *v. a.* piec, upiec. = *le balai, vid.* Balai. =, *v. n.* piec się, upiec się (o mięsie i t. p.) — piec się (przy ogniu, na słońcu) — spalić, spiec.

Rôtisserie, *s. f.* piekarnia (na mięsa i drób').

Rôtisseur, euse, *s.* ten co piecze mięsa, drób'. = *en blanc*, sprzedający mięsiwa oporządzone i szpikowane chociaż niepieczone.

Rôtissoire, *s. f.* panew do pieczenia pieczystego.

Rotonde, *s. f.* gmach okrągły — rotonda: rodzaj altany z kopułą.

Rotondité, *s. f. fm.* otyłość, dobra tusza.

Rotule, *s. f.* rzepka: kość wypukła kolana.

Roture, *s. f.* stan kmiecy, chłopski — kmiecie, chłopi.

Roturier, ière, *a.* kmiecy, chłopski — gburowaty, chłopski. =, *s. m.* rataj, kmieć.

Roturièrement, *adv.* jak chłop, jak kmieć — podle, nikczemnie.

Rouage, *s. m.* układ i obrót kół machiny, mechanika skład, układ *fig. Bois de* =, drzewo dobre na koła.

Rouan, *a. et s.* dereszowaty koń, dersz.

Rouanne, *s. f.* stępel którym rewizorowie znaczą beczki wina.

Rouanner, *v. a.* oznaczyć stęplem beczki wina.

Rouannette, *s. f.* stęplik którym cieśle znaczą drzewo.

Rouble, *s. m.* rubel: moneta rossyjska.

Rouc, Rock, *s. m.* roch: nazwisko ptaka bajecznego niezmiernéj wielkości w powieściach wschodnich.

Rouche, *s. f.* zrąb okrętu.

Roucou, *s. m.* orlean, plewka czerwona otaczająca nasienie drzewa orleanowego — drzewo orleanowe.

Roucouer, *v. a.* farbować na czerwono.

Roucoulement, *s. m.* gruchanie (gołębi) — gruchanie, kwilenie.

Roucouler, *v. n.* gruchać (o gołębiach) — gruchać, kwilić, żalić

się. =, v. a. wydawać żałośne śpiewy.

Roucouyer, s. m. drzewo orleanowe — gatunek drzewa z Ameryki i Indyi.

Roudou, Redoul, s. m. ziele pewne używane w garbarstwie

Roue, s. f. koło (wozowe lub w machinie) — koło : dawna kara na winowajców. *Pousser à la* =, popychać kręg, obręcz zwiniętego sznura i t. p. — popychać koło — *fig.* pomagać, dopomódz. = *de la fortune*, (zmienne) koło fortuny. *Mettre*, *jeter des bâtons dans la* =, stawiać przeszkody, zawady. *Cela sert comme une cinquième* = *à un carrosse*, to potrzebne jak piąte koło u woza. *Faire la* =, dawać młynka — rozwijać ogon w wachlarz jak pawie i t. p. — dąć, puszyć się. *Etre sur la* =, być na torturach, na mękach. *Etre au plus haut de la* =, być na najwyższym szczeblu pomyślności.

Roué, ée, a. wązki i ścieśniony (o rogach jelenia). =, s. m. człowiek bez obyczajów i zasad, niecnota, przebiegły, chytry, szczwany lis.

Rouelle, s. f. talerzyk, okrągły skrawek *np.* cytryny i t. p. = *de veau*, zraz z cielęcia.

Rouennerie, s. f. płótna malowane z fabryk w Rouen lub naśladujących jego wyroby.

Rouer, v. a. łamać kołem. = *qu''un de coups de bâton*, zbić kijami. Roué, ée, *prt.* łamany kołem — zmęczony, znużony. = *de fatigue*, znużony, jak zbity — *vid.* Roué, a.

Rouerie, s. f. łotrostwo.

Rouet, s. m. kołowrotek — denko dębowe na spodzie studni — kółko w dawnych kuszach za pomocą którego broń strzelała.

Rouge, a. d. g. czerwony — ryły, rudy (o włosach). *Fer* =, żelazo rozpalone do czerwoności. *Boulets* =*s*, kule rozpalone. *Un* = *bord*, kieliszek pełny wina po brzegi. *Boire à* = *bord*, wychylać pełne kielichy. *Méchant comme un âne* =, zły jak osa. =, s. m. czerwony kolor — czerwoność na twarzy, rumieniec, zawstydzenie się — czerwona farba lub massa do rozmaitego użycia — róż (do różowania się). *Le* = *lui monte sur le visage*, czerwieni się, rumieni się, wstydzi się. *Se faire tout* =, rozgniewać się na serio.

Rouge, s. m. czerwonak : ptak.

Rougeâtre, a. d. g. czerwonawy. *Devenir* =, czerwienieć, sczerwienieć.

Rougeaud, aude, a. et s. czerwony jak rydz.

Rouge-gorge, s. m. maszka : ptaszek.

Rougeole, s. f. pożarnice, kur, odra : choroba.

Rouge-queue, s. m. czerwonogonek : ptaszek.

Rouget, s. m. gatunek ryby w Prowantah nazywają Surmulet a w Paryżu Grandin *rouge*.

Rougette, s. f. *vid.* Roussette.

Rougeur, s. f. czerwoność — rumieniec na twarzy (z zawstydzenia się). =*s*, *pl.* plamy czerwone (na ciele).

Rougir, v. a. zaczerwienić, rumienić, zrumienić — pomalować, umalować na czerwono — zafarbować (mowi się o krwi). *Ne faire que* = *son vin*, zaczerwienić tylko wodę winem, wlać odrobinę wina. =, v. n. rumienić się, czerwienić się (o owocach) — robić się czerwoném, czerwienieć — rumienić się, czerwienić się, płonąć ze wstydu, zapłonić się (o zawstydzonym), piec raki, upiec raka *fm.* wstydzić się. *Faire* = *le fer*, rozpalać żelazo

do czerwoności. *Faire* = *qu''un*, zawstydzić kogo. Rougi, ie. *prt.* zaczerwieniony, czerwony — zarumieniony.

Rouge-trogne, *s. f.* twarz czerwona i trędowata pijaka.

Roui, *s. m.* moczenie lnu, konopi — smak nieprzyjemny mięs gotowanych w nieczystych naczyniach.

Rouille, *s. f.* rdza — grynszpan (na miedzi) — rdza na świeciedle — śnieć w zbożu. *La* = *des vieux préjugés*, rdza zastarzałych przesądów.

Rouiller, *v. a.* okrywać rdzą — zacierać, ćmić blask. *Se* =, rdzewieć, zardzewieć — okrywać się rdzą, *fig.* zacierać się. Rouillé, ée, *prt.* zardzewiały, ordzewiały.

Rouillure, *s. f.* zardzewiałość.

Rouir, *v. a.* moczyć (len, konopie). =, *v. n.* moknąć, odmakać (o lnie, konopiach). Roui, ie, *prt.* namoczony.

Rouissage, *s. m.* moczenie lnu, konopi.

Roulade, *s. f.* stoczenie się z góry — w muzyce: rulada, równanie się śpiewu, głosu.

Roulage, *s. m.* prowadzenie wozów — przewóz, furmanka.

Roulant, ante, *a.* toczący się, biegnący, jakby się toczył. *Un carrosse bien* =, lekka karéta. *Un chemin* =, droga utarta, utorowana. *Une chaise* =*nte*, wózek jedno, paro lub trzykonny o dwóch kółkach. *Vaisseau* =; *veine* =*nte*, naczynie w ciele lub żyła wykręcająca się za dotknięciem palcem. *Feu* =, gęsty ogień. *Presse* =*nte*, prassa drukarska w robocie.

Rouleau, *s. m.* zwój, trąbka papieru, pargaminu; papier i t. p. zwinięty w trąbkę — rulon dukatów i t. p. — stos, kupka pokładzionych jeden na drugim talerzyków czego — wałek do wałkowania ciasta — cylinder, walec do nakładania farby w druku — walec, lewar do podnoszenia ciężarów — buteleczka długa a wązka — rodzaj muszli.

Roulement, *s. m.* toczenie się, bieg (powozu i t. p.) — bicie w bęben, werbel — przemiana, zmiany, łózowanie się. = *d'yeux*, kołowanie oczyma, przewracanie oczyma.

Rouler, *v. a.* toczyć, ztaczać, ztoczyć, potoczyć (co z góry) — zwinąć, zwijać w trąbkę, w zwój. = *les yeux*, kołować oczyma, przewracać oczyma. = *carrosse*, jeździć karétą. = *doucement sa vie*, pędzić życie w mierności. = *de grands projets dans sa tête*, układać sobie wielkie plany. *Une rivière qui roule ses eaux*, rzéka toczy swe nurty. =, *v. n.* toczyć się, staczać się (z góry) — obracać się, kołem się toczyć — obiegać kraje, włóczyć się po świecie *fm.* — — sunąć się, posuwać się; szorować jak po stole po dobréj drodze — pędzić życie jako tako — mieniać się (na posadzie, w obowiązkach), łózować się z kim — kołysać się (o okręcie). *La presse roule*, odbijają na prassie, prassa ciągle w ruchu, w robocie. *Faire* = *la presse*, drukować, odbijać. = *sur l'or et sur l'argent*, leżéć na złocie, być bogaczem. *L'argent roule dans cette maison*, pieniądz wala się w tym domu, pełno go tam. *Les astres roulent sur nos têtes*, gwiazdy toczą swoje kołowroty nad głowami naszemi. *Le discours roule sur telle matière*; rzecz się toczy o tém a o tém. *Tout roule là-dessus*, wszystko około tego się obraca, od tego zależy. *L'affaire roule sur lui*, wszystko na nim polega. *Le revenu de son emploi roule entre telle et telle somme*, dochód z tego urzędu wynosi od... do... *Il fait beau* =,

drogi są dobre, utarte, utorowane; szorować jak po stole *fm*.

Roulette, *s. f.* kółko za pomocą którego toczy się sprzęt — lektyka o dwóch kółkach ciągniona przez człowieka — kółko do wyciskania ozdób w oprawie ksiąg — ruleta: rodzaj gry hazardownéj. = *d'enfant*, machinka na kółkach za pomocą któréj dzieci uczą się chodzić. *Cela va comme sur des =s*, rzecz idzie łatwo, potoczysto, jak z rąbka wywinął.

Rouleur, *s. m.* wołek psujący winne szczepy.

Rouleuse, *s. f* gąsienica.

Roulier, *s. m.* furman wożący brykami towary.

Roulis, *s. m.* kołysanie się okrętu.

Rouloir, *s. m.* narzędzie do toczenia świéc.

Roupie, *s. f.* wilgoć kapiąca z nosa, sopel wiszący u nosa.

Roupie, *s. f.* rupia: moneta srebrna mająca bieg w Indyach, wartości 2 1/2 fr.

Roupieux, euse, *a.* zasmarkany, któremu z nosa kapie.

Roupiller, *v. n.* drzémać.

Roupilleur, euse, *a.* ustawicznie drzémiący.

Roure, *s. m. vid.* Rouvre.

Rousseâtre, *a. d. g.* rudawy.

Rousseau, *s. m.* rudy, z włosem i brodą rudą.

Rousselet, *s. m.* rodzaj gruszki wczesnéj.

Roussette, *s. f.* rodzaj psa morskiego z którego skóry wyrabiają pokrycie na futeraliki i t. p. — rodzaj wielkiego nietopérza — piegża leśna: ptaszek.

Rousseur, *s. f.* rudość, kolor rudy — piega, plama na skórze.

Roussi, *s. m.* skóra wyprawna na sposób moskiewski — przypalenizna, przysmalenizna.

Roussin, *s. m.* ogier mierzyn osiadły. *Un = d'Arcadie*, osieł.

Roussir, *v. a.* zrobić rudém. =, *v. n.* rudzieć, zrudzieć. Roussi, ie, *prt.* zrudziały, rudy — *vid.* Roussi, *s. m.*

Rout *(raouté)*, *s. m.* liczne i świetne zgromadzenie.

Routailler, *v. a.* tropić zwierzynę z ogarem.

Route, *s. f.* droga, gościniec — marsz, pochód — droga, bieg, zawód, koléj. *Faire fausse =*, zmylić drogę. *Feuille de =;* =, marszruta, przepis którędy kto ma się udać i gdzie stawać. *La = qu'il tient, qu'il prend*, droga którą poszedł, zawód który sobie obrał. *La = de la gloire, du salut*, droga chwały, zbawienia. *A vau-de-=*, w nieładzie, w nieporządku.

Routier, *s. m.* książka z wykazem dróg na morzu, portów i t. p.

Routier, ère, *a.* drogowy, drożny. *Carte =ère*, karta drożna.

Routine, *s. f.* wprawa — nawyknienie machinalne.

Routiner, *v. a.* wprawić, włożyć (do czego).

Routinier, ère, *a. et s.* znający lub umiejący co przez samą wprawę.

Routoir, *s. m.* miejsce gdzie moczą konopie.

Rouverin, *a. m. Fer =*, żelazo padające się i kruszące się za ogrzaniem.

Rouvieux, Roux-vieux, *s. m.* parchy końskie lub psie. =, *a. m.* parszywy.

Rouvre, *s. m.* rodzaj dębiny małéj i pokrzywionéj.

Rouvrir, *v. a.* na nowo otworzyć. = *la plaie, la blessure, fig.* rozranić serce, rozjątrzyć ranę. *Se =*, otworzyć się.

Roux, Rousse, *a.* rudy — rudy, rudowłosy. *Beurre =*, masło sto-

pione i przyrumienione. *Vents* =; = *vents*, wiatry kwietniowe zimne a suche. *Lune rousse*, księżyc kwietniowy. =, *s. m.* kolor rudy — rudy, rudowłosy. Rousse, *s. f.* kobieta z rudemi włosami.

Roux-vieux, *s. m. vid.* Rouvieux.

Royal, ale, *a.* króleski, własny króla — monarszy, króleski — króleski, publiczny: tytuł zakładów — pański, pyszny, wyborny. *Prince* =, *vid.* Prince. *C'est un* = *homme*, wyborny, zacny człowiek. *Chemin* =, gościniec. *Aigle, tigre* =, tygrys, orzeł króleski (pierwszego rzędu). *Almanach* =, kalendarzyk polityczny.

Royale, *s. f.* bródka hiszpańska.

Royalement, *adv.* po królesku.

Royalisme, *s. m.* rojalizm, przywiązanie do króla, jego familii i rządu monarchicznego.

Royaliste, *a. d. g.* króleski, ze stronnictwa króleskiego. =, *s. m.* rojalista, stronnik króla i monarchii.

Royaume, *s. m.* królestwo, państwo. *Le* = *des cieux*, królestwo niebieskie.

Royauté, *s. f.* władza króleska.

Royer, *s. m.* kołodziéj. =, *a. m.* sąsiedni.

Ru, *s. m.* strumyk, struga.

Ruade, *s. f.* wierzganie, wierzgnienie — grubiaństwo.

Rubace, Rubacelle, *s. f.* rodzaj rubinu bladego.

Ruban, *s. m.* wstążka, wstążeczka — wstęga: ozdoba architektoniczna. = *d'eau*, jeżogłówka: roślina.

Rubanerie, *s. f.* fabryka wstążek — handel wstążek. =, *s. m.* jeżogłówka: roślina.

Rubanier, ère, *s.* fabrykant lub kupiec wstążek.

Rubéfaction, *s. f.* zaczerwienienie się skóry.

Rubéfiant, ante, *a.* czerwieniący skórę. =, *s. m.* środek lékarski sprawiający czerwienienie skóry.

Rubéfier, *v. a.* zaczerwienić (skórę).

Rubiacées, *s. f. pl.* rośliny wydające farbę czerwoną.

Rubican, *a. m.* z siwym włosem przeglądającym na jakiejkolwiek maści (o koniu). =, *s. m.* siwy włos na maści konia.

Rubicond, onde, *a. fm.* czerwony, rumiany.

Rubine, *s. f. Chim.* preparat metaliczny czerwonego koloru.

Rubis, *s. m.* rubin: drogi kamień — krostki czerwone na nosie, twarzy. = *balais*, rubin bladawy. = *spinelle*, rubin spinela (nieco zakrawający na żółty). *Faire* = *sur l'ongle*, spełniać do dna kielichy. *Faire payer* = *sur l'ongle*, kazać zapłacić wszystko co do joty.

Rubricaire, *s. m.* znający dobrze rubryki brewiarza.

Rubrique, *s. f.* rubryka: glinka czerwona — rubryka, paragraf, artykuł — rubryka: tytuł w księdze prawa — prawidła postępowania w sądownictwie i t. p. — fortel, wybieg, wykręt. =*s*, *pl.* rubryki w brewiarzu.

Ruche, *s. f.* ul. *Châtrer une* =, poderznąć ul.

Rucher, *s. m.* pasieka.

Rudânier, ère, *a.* nieprzystępny, dziki.

Rude, *a. d. g.* ostry, twardy w dotykaniu — przykry, cierpki (w smaku) — chropowaty, nierówny — nużący, trudzący, ciężki (o pracy) — gruby, nieokrzesany — mocny, tęgi, gwałtowny (o burzy i t. p.) — trudny, przykry — nieznośny, niemiły (w pożyciu) — surowy (o przepisach i t. p.). *Une* = *tentation*, wielka chętka, wielka pokusa, świerzbiączka *fm.* *Les temps sont* =*s*, ciężkie czasy. *Cela me paraît*

=, to mi się nie zdaje podobném do wiary. *C'est un = adversaire*, to przeciwnik nie lada.

RUDEMENT, *adv.* ostro, surowo— tęgo, mocno, silnie, gwałtownie.

RUDENTÉ, ÉE, *a. Pilastre* =, *colonne* =*ée*, filar w którego rowkach do trzeciéj części wysokości są sznicerowane laski.

RUDENTURE, *s. f.* laski sznicerowane w rowkach kolumn.

RUDÉRAL, ALE, *a.* rosnący na gruzach.

RUDESSE, *s. f.* twardość, ostrość, chropowatość — cierpkość (charakteru).

RUDIMENT, *s. m.* początek nauki, pierwsze zasady — tyrocynium łacińskie — *Bot.* zarodek.

RUDOYER, *v. a.* popychać, szturchać, potrącać — cierpko przyjmować kogo — surowo się obchodzić z kim — hukać, fukać — poganiać (konia).

RUE, *s. f.* ruta: roślina.

RUE, *s. f.* ulica. *Vieux comme les* =*s*, stary jak świat. *Courir les* =*s*, biegać. *L'esprit court les* =*s*, każdy ma swój rozum.

RUELLE, *s. f.* uliczka. *La* = *du lit*, odległość zostawiona między łóżkiem a ścianą.

RUELLER, *v. a.* = *la vigne*, porobić ścieżki w winnicy.

RUER, *v. a.* rzucać, ciskać co, rzucać czém. = *de grands coups*, silnie uderzać, walić *fm.* =, *v. n.* bić, walić — ciskać, śmigać kamieniem, rzucić kamień, dorzucić nim gdzie — wierzgać (o koniu i t. p.). = *à tort et à travers*, walić na wszystkie strony, zamiatać. = *en vache*, bić tylną nogą naprzód (o koniu). *Se* =, rzucić się, zwalić się (na co, na kogo), obskoczyć.

RUÉ, ÉE, *prt. Les grands coups sont rués*, najgorsze już się wytrzymało, najcięższe razy już zadane.

RUEUR, EUSE, *a.* wierzgający.

RUFIEN, *s. m.* rufian, hultaj, łajdaczyna.

RUGINE, *s. f.* narzędzie chirurgiczne do skrobania kości i t. p.

RUGINER, *v. a.* skrobać, oskrobywać.

RUGIR, *v. n.* ryczéć, ryknąć (o źwierzętach dzikich).

RUGISSANT, ANTE, *a.* ryczący.

RUGISSEMENT, *s. m.* ryk, ryczenie, ryknienie.

RUGOSITÉ, *s. f.* chropowatość, zmarszczki.

RUGUEUX, EUSE, *a.* chropowaty, pomarszczony.

RUILÉE, *s. f.* oblepa z wapna na dachówkach.

RUINE, *s. f.* upadek, upadanie (budowli) — upadek — naśladowanie zwalisk (w teatrach i t. p.) — zagłada, zguba, przyczyna zguby. =*s*, *pl.* gruzy, ruiny, zwaliska. *Battre une place en* =, walić miasto, bombardować — *fig.* walić, zwalić, powalić (w rozprawie). *S'élever sur les* =*s de qu''un*, wznosić się na gruzach czyich, na grobie czyim.

RUINER, *v. a.* zrujnować, zwalić, zamienić w gruzy — zbić, potłuc, wyniszczyć, wyplenić (o burzy, gradzie) — zgubić, przyprawić o zgubę, przywieść do upadku—niszczyć, psuć, zniszczyć. *Se* =, rujnować się, zrujnować się, walić się — niszczyć się, gubić się, rujnować się, zrujnować się, podupaść.

RUINEUX, EUSE, *a.* zgubny, niszczący, rujnujący.

RUINURE, *s. f.* rowek wycięty dla wprawienia czego.

RUISSEAU, *s. m.* strumień, strumyk — kanał — rynsztok. *Des* =*x de vin, de sang*, strumienie wina, potok krwi.

RUISSELANT, ANTE, *a.* płynący strumieniem.

Ruisseler, v. n. płynąć strumieniem, lać się. *Le corps ruisselle de sueur*, twarz oblana potem.

Rum, s. m. *vid*. Rhum.

Rumb, s. m. każdy z 23 wycinków w bussoli.

Rumeur, s. f. pogłoska, wieść, głos — hałas — szemranie.

Ruminant, ante, a. przeżuwający. *Les* =*s*, *s. m pl* przeżuwaki, świerzęta przeżuwające.

Rumination, s. f. przeżuwanie.

Ruminer, v. a. przeżuwać pokarmy, przeżuwać — przewracać w myśli, przetrawiać projekt i t. p.

Runique, a. d. g. runiczny (o piśmie północnych ludów Europy).

Ruptoire, s. m. apertura. =, a. m. środek działający na organizm za pomocą apertury.

Rupture, s. f. złamanie, wyłamanie — ruptura, kiła — zerwanie stosunków, związków — rozwiązanie się (spółki i t. p.). mieszanie farb na paletce, = *d'un mariage*, rozchwianie się małżeństwa.

Rural, ale, a. wiejski. *Doyen* =, dziekan (ksiądz).

Ruse, s. f. wybieg, fortel, podejście, przebiegi.

Rusé, ée, a. et s. przebiegły.

Ruser, v. n. używać fortelów, wybiegów, przebiegów; matać, machlować.

Rustaud, aude, a. gburowaty, niegrzeczny. =, s. m. gbur.

Rusticité, s. f. wieśniacka prostota, gburowatość.

Rustique, a. d. g. wiejski, wieśniaczy, sielski — nieknunsztowny, prosty — gruby, gburowaty, chłopski.

Rustiquement, adv. po chłopsku, gburowato.

Rustiquer, v. a. pomalować dom w sposób naśladujący budowle wiejskie. = *des pierres*, ciosać kamienie nadając im sztuczną chropowatość.

Rustre, a. d. g. wieśniaczy, chłopski, nieokrzesany. =, s. m. gbur, chłopisko.

Rut *(rute)*, s. m. bekowisko: czas popędu płciowego jeleni i t. p. *Les cerfs ne tiennent pas, ne durent pas dans le* =, w czasie bekowiska jelenie łatwo się biorą.

Rutoir, s. m. *vid*. Routoir.

S.

S, *(esse) s. f.* *(se)*, *s. m.* dziewiętnasta litera alfabetu francuskiego. Wymawia się: 1, jak esse na początku wyrazów i we środku gdy jest powtórzone lub położone przy innéj spółgłosce — 2, jak z między dwiema samogłoskami albo na końcu wyrazu po którym się łączy z samogłoską lub *h* niemém. Wyjmują się jednak wyrazy *parasol préséance, désuétude, présupposé* i t. p. w których *s* lubo między dwiema samogłoskami wymawia się jak *s*. W *Transiger* znowu i t. p. wymawia się jak *z*. Wymawia się także na końcu wielu wyrazów co się wskazuje na swojém miejscu. *Faire des s*, zataczać się (jak pijany).

Sa, a. f. *vid*. Son.

Sabaillon, s. m. szodo, żółtko jaja bite z winem białem.

Sabaïsme, s. m. *vid*. Sabéisme.

Sabbat, s. m. sabat, szabas — w mniemaniu gminném: narady

czarnoksiężników dla czczenia diabła — hałas, barmider, tartas — sceny, które komu kto wyrabia.

Sabbatine, s. f. teza filozoficzna którą uczniowie utrzymywali zwykle w pierwszém półroczu kursu.

Sabbatique, a f. *Année* =, u Izraelitów: rok odpoczenienia, każdy siódmy rok.

Sabéen, s. m. sabejczyk, wyznający sabeizm. =, =enne, a. sabejski.

Sabéisme, s. m. sabeizm, cześć ciał niebieskich.

Sabine, s. f. sabina, sawina, choinka klasztorna: krzew.

Sabisme, s. m. *vid.* Sabéisme.

Sable, s. m. piasek — piasek, cząstki kamienia w nérkach — kompozycya z piasku i pyłu kości suszonych — w herbach: kolor czarny.

Sabler, v. a. wysypać piaskiem — wypić duszkiem. Sablé, ée, *prt.* wysypany piaskiem — w herbach: koloru czarnego. *Fontaine sablée*, naczynie do oczyszczania wody.

Sableux, euse, a. pomieszany z piaskiem.

Sablier, s. m. klepsydra, zégar piaseczny — piaseczniczka — rodzaj drzewa amerykańskiego.

Sablière, s. f. kopalnia piasku — przycieś.

Sablon, s. m. drobny piasek.

Sablonner, v. a. wyszorować piaskiem.

Sablonneux, euse, a. piaszczysty.

Sablonnier, s. m. przedający drobny piasek.

Sablonnière, s. f. kopalnia drobnego piasku.

Sabord, s. m. strzelnica w burcie okrętowym.

Sabot, s. m. trzewik drewniany — kopyto końskie — ozdoby metalowe u nóg sprzętów — okucie belek i t. p. — wanienka podłużna — blacha żelazna kładziono na koła wozowe dla hamowania — rodzaj mięczaka — liche skrzypce — cyga, wartołka, fryga. *Le* = *dort*, mówi się o frydze gdy się tak szybko na miejscu kręci że się zdaje stać na miejscu. *Dormir comme un* =, spać głęboko. *Il a du foin dans ses* =*s*, zpanoszył się (o chłopie). *Elle a cassé son* =, powinęła jéj się noga (o dziewczynie która się dała uwieść).

Saboter, v. n. puszczać frygę.

Sabotier, s. m. rzemieślnik robiący trzewiki drewniane — noszący trzewiki drewniane.

Sabotière, s. f. rodzaj tańca który tańcują w drewnianych trzewikach.

Sabouler, v. a. dręczyć, męczyć, szarpać, targać — wyłajać, wyburczyć.

Sabre, s. m. szabla, pałasz, szablica.

Sabrenas, s. m. partacz, fuszer.

Sabrenasser, Sabrenauder, v. a. klécić, po partacku robić.

Sabrer, v. a. siekać, rąbać, zsiekać, zrąbać. = *une affaire*, prędko się ułatwić z czém.

Sabretache, s. f. kieszeń wisząca u pałasza u huzarow i t. p.

Sabreur, s. m. rębacz, siepacz.

Saburral, ale, a. pochodzący z zepsucia humorów w ciele.

Saburre, s. f. piasek do lestowania statku — soki zepsute w ciele.

Sac, s. m. wór, worek, woreczek, kiesa, kieska — wór: odzież pokutna — torba żebraków — brzuch, wańtuch, kałdun — torebka formująca się około rany. = *de papier*, torbeczka z papieru. = *à blé*, wór na zboże, miech. = *à charbon*, wańtuch, wór na węgle. = *à terre*, *à avoine*, wór na ziemię, na owies. = *de terre*, *de blé*, *de farine*, *etc.* wór ziemi, zboża, mąki

i t. p. = *de blé*, *de farine*, miech zboża, mąki: pewna miara. = *à poudre*, woreczek na puder. = *de nuit*, torebka na rzeczy najpotrzebniejsze w podróży. = *à ouvrage*, torbeczka na robotę. = *d'Église*, torbeczka na książki do nabożeństwa. = *à terre*, wór z ziemią zasłaniający pracujących przy fortecy. *Le* = *d'un soldat*, tornister. = *de procès*, torba na akta do procesu. *Un* = *à vin*, *fig.* pijak. *Tirer d'un* = *deux moutures*, podwójną korzyść z czego ciągnąć. *Prendre qu''un la main dans le* =, złapać kogo na gorącym uczynku. *Mettre qu''un au* =, *fm.* pokonać w dyspucie, w kieszeń schować, *fig. Cet habit ressemble à un* =, suknia ta leży jak wór. *Donner à qu''un son* = *et ses quilles*, odprawić, odpędzić. *Votre affaire est dans le* =, twój interes jest na ukończeniu. *Voir le fond du* =, widzieć co jest na dnie, znać tajemnice czego. *Vider son* =, wypróżnić się *pop.* — *fig.* wyszafować zapas czego, wyszeplać się z czego. *Remplir son* =, *pop.* napakować w kałdun, objeść się.

Sac, *s.* *m* rabunek.

Saccade, *s. f.* zrywanie konia ręką — szarpanie, targanie kogo za kark — bura, zgromienie. *Par* =*s*, jakby w podskokach, przerywany.

Saccader, *v. a.* zrywać konia.

Saccadé, ée, *prt.* urywkowy, ucinany.

Saccage, *s. m.* nieład, nieporządek — kupa, stos.

Saccagement, *s. m.* rabunek.

Saccager, *v. a.* rabować, zrabować, splądrować.

Sacerdoce, *s. m.* kapłaństwo — stan kapłański, kapłani.

Sacerdotal, ale, *a.* kapłański.

Sachée, *s. f.* pełny woreczek.

Sachet, *s. m.* woreczek, torbeczka — poduszeczka napuszczona wonnościami.

Sacoche, *s. f.* torby, sakwy, bisagi przewieszane przez konia i t. p. — worek ze zgrzebnego płótna na pieniądze — flaszeczka.

Sacramentaire, *s. m.* sakramentarz : z sekty pewnéj religii reformowanéj.

Sacramental, ale, Sacramentel, elle, *a.* należący do sakramentu — poświęcony, uświęcony — obrządkowy, *vid.* Parole.

Sacramentalement, Sacramentellement, *adv.* sakramentalnie.

Sacrement, *s. m.* sakrament — *fm.* małżeństwo. *Le saint* =, przenajświętszy sakrament — monstrancya. *S'approcher des* =*s*, przystąpić do sakramentów.

Sacre, *s. m.* sokoł białozor — u sokolników : samica sokoła.

Sacre, *s. m.* namaszczenie na króla — konsekracya na biskupa.

Sacré, ée, *a.* należący do kości Sacrum.

Sacré, ée, *a.* święty, poświęcany — duchowny — święty a nietykalny. *Le feu* =, *fig.* boska iskra, natchnienie wieszcze. *Ordres* =*s*, stopnie święte jako to: kapłaństwo, dyakonat i subdyakonat. *Éloquence* =*ée*, wymowa kaznodziejska. *L'histoire* =*ée*, historya święta, kościelna. *Les livres* =*s*, księgi święte, Pismo święte. *Le* = *collége*, święte kollegium w Rzymie. =*ée Majesté*, Jego cesarska mość, Cesarz austryacki. *La* =*ée faculté*, wydział teologiczny. Wyjąwszy trzy ostatnie wyrażenia wyraz Sacré kładziony przed rzeczownikiem jest imiesłowem od Sacrer, *v. n.*

Sacrer, *v. a.* namaścić, namaszczać (na króla) — konsekrować na biskupa. =, *v. n.* kląć, przeklinać, djabłami sadzić. Sacré, ée, *prt.* przeklęty.

Sacret, *s. m.* białozor: samica.

Sacrificateur, *s. m.* ofiarnik, kapłan odprawiający ofiarę (u Żydów i dawnych pogan).

Sacrificature, *s. f.* ofiarnictwo, godność lub obowiązki ofiarnika.

Sacrifice, *s. m.* ofiara, ofiarowanie — ofiara z czego, poświęcenie czego.

Sacrifier, *v. a.* ofiarować co, składać ofiarę, poświęcić co komu — palić ofiary, ofiarować. = *aux préjugés, à la mode*, hołdować, bić czołem przesądom, modzie. = *une chose, une personne à une autre*, poświęcić co na ołtarzu czyjém, złożyć w ofierze. = *qu'un*, poświęcić kogo, uczynić kogo ofiarą, wydać na zgubę.

Sacrilége, *s. m.* świętokradztwo — zbrodnia — świętokradzca — zbrodniarz. =, *a. d g.* świętokradzki — zbrodniczy.

Sacrilégement, *adv.* świętokradzko.

Sacripant, *s. m.* fanfaron, samochwał.

Sacristain, *s. m.* zakrystyan.

Sacristie, *s. f.* zakrystya — naczynia i szaty święte w zakrystyi składane — dochód za msze i t. p.

Sacristine, *s. f.* zakrystyanka.

Sacrum, *s. m.* kość kuprowa.

Saducéen, *s. m.* saducejczyk (z sekty u Żydów).

Saducéisme, *s. m.* saduceizm, sekta saducejczyków.

Saette, *s. f. vid.* Sagette.

Safran, *s. m.* szafran: roślina — szafran: kombinacya żelaza z antymonem.

Safraner, *v. a.* zaprawić szafranem. Safrané, ée, *prt. et a.* z szafranem — żółty jak szafran.

Safre, *a. d. g.* żarłoczny, obżarty.

Safre, *s. m.* niedokwas kobaltu pomieszany z piaskiem.

Sagace, *a. d. g.* bystry, przenikliwy.

Sagacité, *s. f.* bystrość, przenikliwość.

Sagapénum *(num = nome)*, *s. m.* sagapenum: rodzaj gummy.

Sage, *a. d. g.* mądry, rozumny — pomiarkowany, rozsądny — skromny, przystojnie się prowadzący, roztropny — spokojny, nieswawolny — mówiąc o kobiecie, znaczy: cnotliwa — łagodny, powolny (koń i t. p.). *Soyez* =, nie swawól, bądź spokojny. *Montrez-vous le plus* =, pokaż że masz więcéj rozumu. = *comme une image*, spokojny jak obraz. =, *s. m.* mędrzec. *Le* =, mędrzec pański: król Salomon.

Sage-femme, *s. f.* akuszerka, baba*.

Sagement, *adv.* mądrze, rozumnie, roztropnie — umiejętnie i przemyślnie.

Sagesse, *s. f.* roztropność, mądrość — pomiarkowanie — skromność — cnota, dobre prowadzenie się (o kobietach) — umiejętność, mądrość. *La = éternelle, incréée*, mądrość przedwieczna, niestworzona: syn Boży.

Sagette, *s. f. (vi.)* strzała.

Sagittaire, *s. m* strzelec: znak zodyaku, =, *s. f.* strzałka: roślina.

Sagittale, *a. f. La suture* =, szew strzałowy w czaszce.

Sagitté, ée, *a. Bot.* strzałkowaty.

Sagou, *s. m.* sago: rodzaj kaszy otrzymywanéj z palmowych drzew Indyi Wschodnich.

Sagouin, *s. m.* rodzaj małpy — niechluj, plucha.

Sagum *(ome)*, *s. m.* sagum: suknia krótka żołnierska u Rzymian — stan wojskowy.

Saie, *s. f. vid.* Sagum.

Saignant, ante, *a.* z którego krew cieknie — zakrwawiony, rozkrwawiony.

Saignée, *s. f.* puszczenie krwi — krew puszczona — zgięcie w łokciu skąd się zazwyczaj krew puszcza — rówki pobrane dla odprowadzenia wody.

Saignement, *s. m.* płynienie krwi, krwotok.

Saigner, *v. a.* puścić krew komu — zabić (wołu), zakłuć (wieprza), zarznąć (kurczę) — wyciągnąć co z kogo, wydrzeć. = *la viande*, zostawić mięso aby ociekło ze krwi. = *un fossé, un marais*, upuścić wodę z rowu, z bagna, spuścić rów, bagno. =, *v. n.* toczyć krew, krwawić się, zakrwawić się. = *comme un bœuf*, tracić wiele krwi. *Je saigne*, krew mi idzie z... *Il saigne du nez*, krew mu z nosa idzie — *fig.* waha się - kręci, mata, szachruje. *Se* =, odjąć sobie od pierwszych potrzeb, zrobić wysilenie, ciągnąć się na co.

Saigneur, *s. m.* puszczający krew za często lab za wiele, mający manią puszczania krwi.

Saigneux, euse, *a.* zakrwawiony. *Bout* =, *vid.* Bout.

Saillant, ante, *a.* wystający, wydatny — znaczny, wydatny, uderzający — *Hér.* stojący (kozieł lub baran w herbie).

Saillie, *s. f.* skok, podskok — uniesienie, porywczość, popędliwość. szus *fm.* wybryk *fm.* — wydatność, wystawanie części budowli — trafne, dowcipne słówko.

Saillir, *v. n.* trysnąć, wytrysnąć — wystawać, wyskakiwać, być wydatném — odstawać od tła. =, *v. a.* odstanawiać się z kobyłą (o ogierze). *Faire = une jument, une vache*, odstanowić klacz, przypuścić byka do krowy.

Sain, aine, *a.* zdrowy — cały, w stanie zdrowym — nie nadpsuty, nie uszkodzony (o towarach) — dobry, pomocny zdrowiu. *La =aine raison*, zdrowy rozsądek. *=aine doctrine*, zdrowa nauka. *Nourriture =aine*, zdrowy pokarm. *Revenir = et sauf*, wrócić w dobrém zdrowiu.

Saindoux, *s. m.* smalec wieprzowy.

Sainement, *adv.* zdrowo, w dobrem zdrowiu — zdrowo, rozsądnie. *Etre logé* =, mieszkać w zdrowém miejscu.

Sainfoin, *s. m.* sparceta, konicz francuzki: roślina.

Saint, ainte, *a.* święty — świątobliwy. =, *s. m.* święty. =nte, *s. f.* święta. *=nte famille*, familia święta. *Le = père*, ojciec święty, papież. *Le = siége*, stolica apostolska. *Le = office*, trybunał inkwizycyi w Rzymie. *Le = empire romain*, święte państwo rzymskie. *La semaine =nte*, wielki tydzień. *Semaine =nte*, książka z modlitwami wielkonocnemi. *Le = Sépulcre*, grób Chrystusowy. *L'année =nte*, rok jubileuszu. *La =-Jean, la =-Martin, etc.* święty Jan, święty Marcin: dzień tych świętych. *C'est un pauvre =, c'est un = qui ne guérit de rien*, to nie wielki święty, nieosobliwy człowiek. *Il ne sait à quel = se vouer*, nie wie co począć. *Prêcher pour son* =, wychwalać kogo w widoku własnym. *Le = du jour*, osoba obecnie mająca znaczenie, wpływ. *Mal de =; mal =-Jean*, wielka choroba. *Le = des saints*, sanctum sanctorum, przybytek w kościele Salomonowym. *Etre dans la prison de = Crépin*, mieć ciasne obuwie.

Saint-augustin, *s. m.* gatunek czcionek większych.

Sainte-barbe, *s. f.* miejsce na okręcie na proch i materyały artyleryi.

Saintement, *adv.* święcie.

Sainte-nitouche, *s. f. vid.* Nitouche.

Saintetè, *s. f.* świętość, życie święte, świątobliwość — świątobliwość: tytuł służący papieżowi.

Saint-germain, *s. m.* rodzaj gruszki wielkiéj i soczystéj.

Saïque, *s. f.* czajka: statek na morzu śródziemném.

Saisie, *s. f.* zajęcie (dóbr). = *réelle, immobilière*, zajęcie nieruchomości. =*-exécution*, zajęcie nieruchomości. =*-brandon*, zajęcie zboża na pniu. = *gagerie*, zajęcie przedmiotów na zastaw. =*-arrêt*, =*-opposition*, zajęcie z przyaresztowaniem.

Saisine, *s. f* posiadanie należące z prawa do dziedzica. *Droit de* =, prawo służące panu lennemu za objęcie w posiadanie dziedzictwa.

Saisir, *v. a.* schwycić, uchwycić co — ująć, uchwycić za co — pojąć, zrozumiéć — wziąć, schwycić (o chorobie) — porwać, porywać, unosić — zająć, zrobić zajęcie. = *l'occasion*, korzystać ze sposobności. = *d'une affaire un tribunal*, odnieść sprawę do sądu, oddać pod roztrząśnienie. *Se* =, doznać gwałtownego wzruszenia. *Se* = *de...*, przytrzymać kogo — zagarnąć, przywłaszczyć sobie. Saisi, ie, *prt.* zajęty (przez zajęcie prawne). *Etre saisi*, być porwanym, być w uniesieniu. *Le voleur a été trouvé saisi du vol*, złodziéj schwytany został z przedmiotami skradzionemi. *Tiers saisi*, trzecia osoba w któréj ręku robi się zajęcie. Saisi, *s. m.* dłużnik u którego się robi zajęcie.

Saisissable, *a. d. g.* mogący uledz zajęciu.

Saisissant, ante, *a. et s.* gwałtowny wskróś przejmujący (o zimnie, mrozie) — robiący zajęcie.

Saisissement, *s. m.* ściśnienie gwałtowne zimna — gwałtowne wzruszenie.

Saison, *s. f.* pora roku — pora, doba, czas, chwila pomyślna. *La* = *nouvelle*, wiosna. *La belle* =, piękne dni. *Ceci est hors de* =, to niewczesne, pora nie po temu. *Ces conseils ne sont plus de* =, te rady już po niewczasie.

Salade, *s. f.* sałata: wszelka zielenina surowa przyprawiona z octem, oliwą i t. p. = *de laitues*, sałata głowiasta.

Salade, *s. f.* rodzaj szyszaka.

Saladier, *s. m.* salaterka — koszyk na wstrząsanie sałaty.

Salage, *s. m.* solenie, nasalanie.

Salaire, *s. m.* zapłata, nagroda.

Salaison, *s. f.* solenie, nasalanie — pekeflejsz.

Salamalec, *s. m. fm.* ukłon, pokłony.

Salamandre, *s. f.* salamandra: jaszczurka — u kabalistów: duch żyjący w ogniu — dawniéj: nazwisko azbestu.

Salant, *a. m.* słony, wydający sól.

Salarier, *v. a.* zapłacić, nagrodzić. Salarié, ée, *prt. et s.* wynagrodzony, płatny — jurgieltnik.

Salaud, aude, *s. et a* niechluj, plucha — niechlujnica, *s. f.* flądra *s f.*

Sale, *a. d. g.* brudny, nieczysty, zabrudzony, zabrukany — brudny, plugawy, sprośny — brudny, nieuczciwy — przyćmiony (kolor). *Vaisseau* =, okręt okrywający się spodem muszlami. *Côte* =, brzeg morski wzdłuż którego są skały. *Gris* =, brudnosiwy.

Salement, *adv.* nieczysto, brudno, nieporządnie.

Salep, *s. m.* salep: roślina.

Saler, *v. a.* solić, nasolić, posolić osolić — nasalać. = *le pot*, osolić garnek, potrawę w garnku.

do czerwoności. *Faire* = *qu'un*, zawstydzić kogo. Rougi, ie. *prt.* zaczerwieniony, czerwony — zarumieniony.

Rouge-trogne, *s. f.* twarz czerwona i trędowata pijaka.

Rouí, *s. m.* moczenie lnu, konopi — smak nieprzyjemny mięs gotowanych w nieczystych naczyniach.

Rouille, *s. f.* rdza — grynszpan (na miedzi) — rdza na źwierciedle — śnieć w zbożu. *La* = *des vieux préjugés*, rdza zastarzałych przesądów.

Rouiller, *v. a.* okrywać rdzą — zaciérać, ćmić blask. *Se* =, rdzewiéć, zardzewiéć — okrywać się rdzą, *fig.* zaciérać się. Rouillé, ée, *prt.* zardzewiały, ordzewiały.

Rouillure, *s. f.* zardzewiałość.

Rouir, *v. a.* moczyć (len, konopie). =, *v. n.* moknąć, odmakać (o lnie, konopiach). Roui, ie, *prt.* namoczony.

Rouissage, *s. m.* moczenie lnu, konopi.

Roulade, *s. f.* stoczenie się z góry — w muzyce: rulada, równanie się śpiewu, głosu.

Roulage, *s. m.* prowadzenie wozów — przewóz, furmanka.

Roulant, ante, *a.* toczący się, biegnący, jakby się toczył. *Un carrosse bien* =, lekka karéta. *Un chemin* =, droga utarta, utorowana. *Une chaise* =*nte*, wózek jedno, paro lub trzykonny o dwóch kółkach. *Vaisseau* =; *veine* =*nte*, naczynie w ciele lub żyła wykręcająca się za dotknięciem palcem. *Feu* =, gęsty ogień. *Presse* =*nte*, prassa drukarska w robocie.

Rouleau, *s. m.* zwój, trąbka papieru, pargaminu; papier i t. p. zwinięty w trąbkę — rulon dukatów i t. p. — stos, kupka pokładzionych jeden na drugim talerzyków czego — wałek do wałkowania ciasta — cylinder, walec do nakładania farby w druku — walec, lewar do podnoszenia ciężarów — buteleczka długa a wązka — rodzaj muszli.

Roulement, *s. m.* toczenie się, bieg (powozu i t. p.) — bicie w bęben, werbel — przemiana, zmiany, lózowanie się. = *d'yeux*, kołowanie oczyma, przewracanie oczyma.

Rouler, *v. a.* toczyć, ztaczać, ztoczyć, potoczyć (co z góry) — zwinąć, zwijać w trąbkę, w zwój. = *les yeux*, kołować oczyma, przewracać oczyma. = *carrosse*, jeździć karétą. = *doucement sa vie*, pędzić życie w mierności. = *de grands projets dans sa tête*, układać sobie wielkie plany. *Une rivière qui roule ses eaux*, rzéka toczy swe nurty. =, *v. n.* toczyć się, staczać się (z góry) — obracać się, kołem się toczyć — obiegać kraje, włóczyć się po świecie *fm.* — — sunąć się, posuwać się; szorować jak po stole po dobréj drodze — pędzić życie jako tako — mieniać się (na posadzie, w obowiązkach), lózować się z kim — kołysać się (o okręcie). *La presse roule*, odbijają na prassie, prassa ciągle w ruchu, w robocie. *Faire* = *la presse*, drukować, odbijać. = *sur l'or et sur l'argent*, leżéć na złocie, być bogaczem. *L'argent roule dans cette maison*, pieniądz wala się w tym domu, pełno go tam. *Les astres roulent sur nos têtes*, gwiazdy toczą swoje kołowroty nad głowami naszemi. *Le discours roule sur telle matière*; rzecz się toczy o tém a o tém. *Tout roule là-dessus*, wszystko około tego się obraca, od tego zależy. *L'affaire roule sur lui*, wszystko na nim polega. *Le revenu de son emploi roule entre telle et telle somme*, dochód z tego urzędu wynosi od... do... *Il fait beau* =,

drogi są dobre, utarte, utorowane; szorować jak po stole *fm.*

Roulette, *s. f.* kółko za pomocą którego toczy się sprzęt — lektyka o dwóch kółkach ciągniona przez człowieka — kółko do wyciskania ozdób w oprawie ksiąg — ruleta : rodzaj gry hazardownéj. = *d'enfant*, machinka na kółkach za pomocą któréj dzieci uczą się chodzić. *Cela va comme sur des =s*, rzecz idzie łatwo, potoczysto, jak z rąbka wywinął.

Rouleur, *s. m.* wołek psujący winne szczepy.

Rouleuse, *s. f* gąsienica.

Roulier, *s. m.* furman wożący brykami towary.

Roulis, *s. m.* kołysanie się okrętu.

Rouloir, *s. m.* narzędzie do toczenia świec.

Roupie, *s. f.* wilgoć kapiąca z nosa, sopel wiszący u nosa.

Roupie, *s. f.* rupia : moneta srebrna mająca bieg w Indyach, wartości 2 1/2 fr.

Roupieux, euse, *a.* zasmarkany, któremu z nosa kapie.

Roupiller, *v. n.* drzémać.

Roupilleur, euse, *a.* ustawicznie drzémiący.

Roure, *s. m. vid.* Rouvre.

Rousseâtre, *a. d. g.* rudawy.

Rousseau, *s. m.* rudy, z włosem i brodą rudą.

Rousselet, *s. m.* rodzaj gruszki wczesnéj.

Roussette, *s. f.* rodzaj psa morskiego z którego skóry wyrabiają pokrycie na futerałiki i t. p. — rodzaj wielkiego nietopérza — piegża leśna : ptaszek.

Rousseur, *s. f.* rudość, kolor rudy — piega, plama na skórze.

Roussi, *s. m.* skóra wyprawna na sposób moskiewski — przypalenizna, przysmalenizna.

Roussin, *s. m.* ogier mierzyn osiadły. *Un = d'Arcadie*, osieł.

Roussir, *v. a.* zrobić rudém. =, *v. n.* rudzieć, zrudzieć. Roussi, ie, *prt.* zrudziały, rudy — *vid.* Roussi, *s. m.*

Rout *(raouté)*, *s. m.* liczne i świetne zgromadzenie.

Routailler, *v. a.* tropić źwierzynę z ogarem.

Route, *s. f.* droga, gościniec — marsz, pochód — droga, bieg, zawód, koléj. *Faire fausse =*, zmylić drogę. *Feuille de =*; =, marszruta, przepis którędy kto ma się udać i gdzie stawać. *La = qu'il tient, qu'il prend*, droga którą poszedł, zawód który sobie obrał. *La = de la gloire, du salut*, droga chwały, zbawienia. *A vau-de-=*, w nieładzie, w nieporządku.

Routier, *s. m.* książka z wykazem dróg na morzu, portów i t. p.

Routier, ère, *a.* drogowy, drożny. *Carte =ère*, karta drożna.

Routine, *s. f.* wprawa — nawyknienie machinalne.

Routiner, *v. a.* wprawić, włożyć (do czego).

Routinier, ère, *a. et s.* znający lub umiejący co przez samą wprawę.

Routoir, *s. m.* miejsce gdzie moczą konopie.

Rouverin, *a. m. Fer =*, żelazo padające się i kruszące się za ogrzaniem.

Rouvieux, Roux-vieux, *s. m.* parchy końskie lub psie. =, *a. m.* parszywy.

Rouvre, *s. m.* rodzaj dębiny małéj i pokrzywionéj.

Rouvrir, *v. a.* na nowo otworzyć. = *la plaie, la blessure, fig.* rozranić serce, rozjątrzyć ranę. *Se =*, otworzyć się.

Roux, Rousse, *a.* rudy — rudy, rudowłosy. *Beurre =*, masło sto-

pione i przyrumienione. *Vents* =; = *vents*, wiatry kwietniowe zimne a suche. *Lune rousse*, księżyc kwietniowy. =, *s. m.* kolor rudy — rudy, rudowłosy. Rousse, *s. f.* kobieta z rudemi włosami.

Roux-vieux, *s. m.* *vid.* Rouvieux.

Royal, ale, *a.* królewski, własny króla — monarszy, królewski — królewski, publiczny: tytuł zakładów — pański, pyszny, wyborny. *Prince* =, *vid.* Prince. *C'est un* = *homme*, wyborny, zacny człowiek. *Chemin* =, gościniec. *Aigle, tigre* =, tygrys, orzeł królewski (pierwszego rzędu). *Almanach* =, kalendarzyk polityczny.

Royale, *s. f.* bródka hiszpańska.

Royalement, *adv.* po królewsku.

Royalisme, *s. m.* rojalizm, przywiązanie do króla, jego familii i rządu monarchicznego.

Royaliste, *a. d. g.* królewski, ze stronnictwa królewskiego. =, *s. m.* rojalista, stronnik króla i monarchii.

Royaume, *s. m.* królestwo, państwo. *Le* = *des cieux*, królestwo niebieskie.

Royauté, *s. f.* władza królewska.

Royer, *s. m.* kołodziej. =, *a. m.* sąsiedni.

Ru, *s. m.* strumyk, struga.

Ruade, *s. f.* wierzganie, wierzgnienie — grubiaństwo.

Rubace, Rubacelle, *s. f.* rodzaj rubinu bladego.

Ruban, *s. m.* wstążka, wstążeczka — wstęga: ozdoba architektoniczna. = *d'eau*, jeżogłówka: roślina.

Rubanerie, *s. f.* fabryka wstążek — handel wstążek. =, *s. m.* jeżogłówka: roślina.

Rubanier, ère, *s.* fabrykant lub kupiec wstążek.

Rubéfaction, *s. f.* zaczerwienienie się skóry.

Rubéfiant, ante, *a.* czerwieniący skórę. =, *s. m.* środek lekarski sprawiający czerwienienie skóry.

Rubéfier, *v. a.* zaczerwienić (skórę).

Rubiacées, *s. f. pl.* rośliny wydające farbę czerwoną.

Rubican, *a. m.* z siwym włosem przeglądającym na jakiejkolwiek maści (o koniu). =, *s. m.* siwy włos na maści konia.

Rubicond, onde, *a. fm.* czerwony, rumiany.

Rubine, *s. f.* *Chim.* preparat metaliczny czerwonego koloru.

Rubis, *s. m.* rubin: drogi kamień — krostki czerwone na nosie, twarzy. = *balais*, rubin bladawy. = *spinelle*, rubin spinela (nieco zakrawający na żółty). *Faire* = *sur l'ongle*, spełniać do dna kielichy. *Faire payer* = *sur l'ongle*, kazać zapłacić wszystko co do joty.

Rubricaire, *s. m.* znający dobrze rubryki brewiarza.

Rubrique, *s. f.* rubryka: glinka czerwona — rubryka, paragraf, artykuł — rubryka: tytuł w księdze prawa — prawidła postępowania w sądownictwie i t. p. — fortel, wybieg, wykręt. =*s*, *pl.* rubryki w brewiarzu.

Ruche, *s. f.* ul. *Châtrer une* =, poderznąć ul.

Rucher, *s. m.* pasieka.

Rudânier, ère, *a.* nieprzystępny, dziki.

Rude, *a. d. g.* ostry, twardy w dotykaniu — przykry, cierpki (w smaku) — chropowaty, nierówny — nużący, trudzący, ciężki (o pracy) — gruby, nieokrzesany — mocny, tęgi, gwałtowny (o burzy i t. p.) — trudny, przykry — nieznośny, niemiły (w pożyciu) — surowy (o przepisach i t. p.). *Une* = *tentation*, wielka chętka, wielka pokusa, świerzbiączka *fm.* *Les temps sont* =*s*, ciężkie czasy. *Cela me paraît*

=, to mi się nie zdaje podobném do wiary. *C'est un = adversaire*, to przeciwnik nie lada.

Rudement, *adv.* ostro, surowo—tęgo, mocno, silnie, gwałtownie.

Rudenté, ée, *a. Pilastre* =, *colonne* =*ée*, filar w którego rowkach do trzeciéj części wysokości są sznicerowane laski.

Rudenture, *s. f.* laski sznicerowane w rowkach kolumn.

Rudéral, ale, *a.* rosnący na gruzach.

Rudesse, *s. f.* twardość, ostrość, chropowatość — cierpkość (charakteru).

Rudiment, *s. m.* początek nauki, pierwsze zasady — tyrocynium łacińskie — *Bot.* zarodek.

Rudoyer, *v. a.* popychać, szturchać, potrącać — cierpko przyjmować kogo — surowo się obchodzić z kim — hukać, fukać — poganiać (konia).

Rue, *s. f.* ruta : roślina.

Rue, *s. f.* ulica. *Vieux comme les* =*s*, stary jak świat. *Courir les* =*s*, biegać. *L'esprit court les* =*s*, każdy ma swój rozum.

Ruelle, *s. f.* uliczka. *La* = *du lit*, odległość zostawiona między łóżkiem a ścianą.

Rueller, *v. a.* = *la vigne*, porobić ścieżki w winnicy.

Ruer, *v. a.* rzucać, ciskać co, rzucać czém. = *de grands coups*, silnie uderzać, walić *fm.* =, *v. n.* bić, walić — ciskać, śmigać kamieniem, rzucić kamień, dorzucić nim gdzie — wierzgać (o koniu i t. p.). = *à tort et à travers*, walić na wszystkie strony, zamiatać. = *en vache*, bić tylną nogą naprzód (o koniu). *Se* =, rzucić się, zwalić się (na co, na kogo), obskoczyć. Rué, ée, *prt. Les grands coups sont ruès*, najgorsze już się wytrzymało, największe razy już zadane.

Rueur, euse, *a.* wierzgający.

Rufien, *s. m.* rufian, hultaj, łajdaczyna.

Rugine, *s. f.* narzędzie chirurgiczne do skrobania kości i t. p.

Ruginer, *v. a.* skrobać, oskrobywać.

Rugir, *v. n.* ryczéć, ryknąć (o źwierzętach dzikich).

Rugissant, ante, *a.* ryczący.

Rugissement, *s. m.* ryk, ryczenie, ryknienie.

Rugosité, *s. f.* chropowatość, zmarszczki.

Rugueux, euse, *a.* chropowaty, pomarszczony.

Ruilée, *s. f.* oblepa z wapna na dachówkach.

Ruine, *s. f.* upadek, upadanie (budowli) — upadek — naśladowanie zwalisk (w teatrach i t. p.) — zagłada, zguba, przyczyna zguby. =*s*, *pl.* gruzy, ruiny, zwaliska. *Battre une place en* =, walić miasto, bombardować — *fig.* walić, zwalić, powalić (w rozprawie). *S'élever sur les* =*s de qu'un*, wznosić się na gruzach czyich, na grobie czyim.

Ruiner, *v. a.* zrujnować, zwalić, zamienić w gruzy — zbić, potłuc, wyniszczyć, wyplenić (o burzy, gradzie) — zgubić, przyprawić o zgubę, przywieść do upadku—niszczyć, psuć, zniszczyć. *Se* =, rujnować się, zrujnować się, walić się — niszczyć się, gubić się, rujnować się, zrujnować się, podupaść.

Ruineux, euse, *a.* zgubny, niszczący, rujnujący.

Ruinure, *s. f.* rowek wycięty dla wprawienia czego.

Ruisseau, *s. m.* strumień, strumyk — kanał — rynsztok. *Des* =*x de vin, de sang*, strumienie wina, potok krwi.

Ruisselant, ante, *a.* płynący strumieniem.

Ruisseler, *v. n.* płynąć strumieniem, lać się. *Le corps ruisselle de sueur*, twarz oblana potem.

Rum, *s. m. vid.* Rhum.

Rumb, *s. m.* każdy z 23 wycinków w bussoli.

Rumeur, *s. f.* pogłoska, wieść, głos — hałas — szemranie.

Ruminant, ante, *a.* przeżuwający. *Les* =*s*, *s. m pl* przeżuwaki, źwierzęta przeżuwające.

Rumination, *s. f.* przeżuwanie.

Ruminer, *v. a.* przeżuwać pokarmy, przeżuwać — przewracać w myśli, przetrawiać projekt i t. p.

Runique, *a. d. g.* runiczny (o piśmie północnych ludów Europy).

Ruptoire, *s. m.* apertura. =, *a. m.* środek działający na organizm za pomocą apertury.

Rupture, *s. f.* złamanie, wyłamanie — ruptura, kiła — zerwanie stosunków, związków — rozwiązanie się (spółki i t. p.). mieszanie farb na paletce, = *d'un mariage*, rozchwianie się małżeństwa.

Rural, ale, *a.* wiejski. *Doyen* =, dziekan (ksiądz).

Ruse, *s. f.* wybieg, fortel, podejście, przebiegi.

Rusé, ée, *a. et s.* przebiegły.

Ruser, *v. n.* używać fortelów, wybiegów, przebiegów; matać, machlować.

Rustaud, aude, *a.* gburowaty, niegrzeczny. =, *s. m.* gbur.

Rusticité, *s. f.* wieśniacka prostota, gburowatość.

Rustique, *a. d. g.* wiejski, wieśniaczy, sielski — niękunsztowny, prosty — gruby, gburowaty, chłopski.

Rustiquement, *adv.* po chłopsku, gburowato.

Rustiquer, *v. a.* pomalować dom w sposób naśladujący budowle wiejskie. = *des pierres*, ciosać kamienie nadając im sztuczną chropowatość.

Rustre, *a. d. g.* wieśniaczy, chłopski, nieokrzesany. =, *s. m.* gbur, chłopisko.

Rut *(rute)*, *s. m.* bekowisko: czas popędu płciowego jeleni i t. p. *Les cerfs ne tiennent pas*, *ne durent pas dans le* =, w czasie bekowiska jelenie łatwo się biorą.

Rutoir, *s. m. vid.* Routoir.

S.

S, *(esse) s. f. (se)*, *s. m.* dziewiętnasta litera alfabetu francuskiego. Wymawia się : 1, jak esse na początku wyrazów i we środku gdy jest powtórzone lub położone przy innéj spółgłosce — 2, jak *z* między dwiema samogłoskami albo na końcu wyrazu po którym się łączy z samogłoską lub *h* niemém. Wyjmują się jednak wyrazy *parasol préséance, désuétude, présupposé* i t. p. w których *s* lubo między dwiema samogłoskami wymawia się jak *s*. W *Transiger* znowu i t. p. wymawia się jak *z*. Wymawia się także na końcu wielu wyrazów co się wskazuje na swojém miejscu. *Faire des s*, zataczać się (jak pijany).

Sa, *a. f. vid.* Son.

Sabaillon, *s. m.* szodo, żółtko jaja bite z winem białem.

Sabaïsme, *s. m. vid.* Sabéisme.

Sabbat, *s. m.* sabat, szabas — w mniemaniu gminném : narady

czarnoksiężników dla czczenia diabła — hałas, barmider, tartas — sceny, które komu kto wyrabia.

Sabbatine, s. f. teza filozoficzna którą uczniowie utrzymywali zwykle w pierwszém półroczu kursu.

Sabbatique, a f. *Année* =, u Izraelitów: rok odpoczniemia, każdy siódmy rok.

Sabéen, s. m. sabejczyk, wyznający sabeizm. =, =enne, a. sabejski.

Sabéisme, s. m. sabeizm, cześć ciał niebieskich.

Sabine, s. f. sabina, sawina, choinka klasztorna: krzew.

Sabisme, s. m. *vid.* Sabéisme.

Sable, s. m. piasek — piasek, cząstki kamienia w nérkach — kompozycya z piasku i pyłu kości suszonych — w herbach: kolor czarny.

Sabler, v. a. wysypać piaskiem — wypić duszkiem. Sablé, ée, *prt.* wysypany piaskiem — w herbach: koloru czarnego. *Fontaine sablée*, naczynie do oczyszczania wody.

Sableux, euse, a. pomieszany z piaskiem.

Sablier, s. m. klepsydra, zégar piaseczny — piaseczniczka — rodzaj drzewa amerykańskiego.

Sablière, s. f. kopalnia piasku — przycieś.

Sablon, s. m. drobny piasek.

Sablonner, v. a. wyszorować piaskiem.

Sablonneux, euse, a. piaszczysty.

Sablonnier, s. m. przedający drobny piasek.

Sablonnière, s. f. kopalnia drobnego piasku.

Sabord, s. m. strzelnica w burcie okrętowym.

Sabot, s. m. trzewik drewniany — kopyto końskie — ozdoby metalowe u nóg sprzętów — okucie belek i t. p. — wanienka podłużna — blacha żelazna kładziona na koła wozowe dla hamowania — rodzaj mięczaka — liche skrzypce — cyga, wartołka, fryga. *Le* = *dort*, mówi się o frydze gdy się tak szybko na miejscu kręci że się zdaje stać na miejscu. *Dormir comme un* =, spać głęboko. *Il a du foin dans ses* =*s*, zpanoszył się (o chłopie). *Elle a cassé son* =, powinęła jéj się noga (o dziewczynie która się dała uwieść).

Saboter, v. n. puszczać frygę.

Sabotier, s. m. rzemieślnik robiący trzewiki drewniane — noszący trzewiki drewniane.

Sabotière, s. f. rodzaj tańca który tańcują w drewnianych trzewikach.

Sabouler, v. a. dręczyć, męczyć, szarpać, targać — wyłajać, wyburczyć.

Sabre, s. m. szabla, pałasz, szablica.

Sabrenas, s. m. partacz, fuszer.

Sabrenasser, Sabrenauder, v. a. klécić, po partacku robić.

Sabrer, v. a. siekać, rąbać, zsiekać, zrąbać. = *une affaire*, prędko się ułatwić z czém.

Sabretache, s. f. kieszeń wisząca u pałasza u huzarów i t. p.

Sabreur, s. m. rębacz, siepacz.

Saburral, ale, a. pochodzący z zepsucia humorów w ciele.

Saburre, s. f. piasek do lestowania statku — soki zepsute w ciele.

Sac, s. m. wór, worek, woreczek, kiesa, kieska — wór: odzież pokutna — torba żebraków — brzuch, wańtuch, kałdun — torebka formująca się około rany. = *de papier*, torbeczka z papieru. = *à blé*, wór na zboże, miech. = *à charbon*, wańtuch, wór na węgle. = *à terre*, *à avoine*, wór na ziemię, na owies. = *de terre*, *de blé*, *de farine*, *etc.* wór ziemi, zboża, mąki

i t. p. = *de blé*, *de farine*, miech zboża, mąki: pewna miara. = *à poudre*, woreczek na puder. = *de nuit*, torebka na rzeczy najpotrzebniejsze w podróży. = *à ouvrage*, torbeczka na robotę. = *d'Église*, torbeczka na książki do nabożeństwa. = *à terre*, wór z ziemią zasłaniający pracujących przy fortecy. *Le = d'un soldat*, tornister. = *de procès*, torba na akta do procesu. *Un = à vin*, *fig.* pijak. *Tirer d'un = deux moutures*, podwójną korzyść z czego ciągnąć. *Prendre qu''un la main dans le =*, złapać kogo na gorącym uczynku. *Mettre qu''un au =*, *fm.* pokonać w dyspucie, w kieszeń schować, *fig. Cet habit ressemble à un =*, suknia ta leży jak wór. *Donner à qu''un son = et ses quilles*, odprawić, odpędzić. *Votre affaire est dans le =*, twój interes jest na ukończeniu. *Voir le fond du =*, widzieć co jest na dnie, znać tajemnice czego. *Vider son =*, wypróżnić się *pop.* — *fig.* wyszafować zapas czego, wyszeplać się z czego. *Remplir son =*, *pop.* napakować w kałdun, objeść się.

Sac, *s.* *m* rabunek.

Saccade, *s. f.* zrywanie konia ręką — szarpanie, targanie kogo za kark — bura, zgromienie. *Par =s*, jakby w podskokach, przerywany.

Saccader, *v. a.* zrywać konia.

Saccadé, ée, *prt.* urywkowy, ucinany.

Saccage, *s. m.* nieład, nieporządek — kupa, stos.

Saccagement, *s. m.* rabunek.

Saccager, *v. a.* rabować, zrabować, splądrować.

Sacerdoce, *s. m.* kapłaństwo — stan kapłański, kapłani.

Sacerdotal, ale, *a.* kapłański.

Sachée, *s. f.* pełny woreczek.

Sachet, *s. m.* woreczek, torbeczka — poduszeczka napuszczona wonnościami.

Sacoche, *s. f.* torby, sakwy, biesagi przewieszane przez konia i t. p. — worek ze zgrzebnego płótna na pieniądze — flaszeczka.

Sacramentaire, *s. m.* sakramentarz: z sekty pewnéj religii reformowanéj.

Sacramental, ale, Sacramentel, elle, *a.* należący do sakramentu — poświęcony, uświęcony — obrządkowy, *vid.* Parole.

Sacramentalement, Sacramentellement, *adv.* sakramentalnie.

Sacrement, *s. m.* sakrament — *fm.* małżeństwo. *Le saint =*, przenajświętszy sakrament — monstrancya. *S'approcher des =s*, przystąpić do sakramentów.

Sacre, *s. m.* sokoł białozor — u sokolników: samica sokoła.

Sacre, *s. m.* namaszczenie na króla — konsekracya na biskupa.

Sacré, ée, *a.* należący do kości Sacrum.

Sacré, ée, *a.* święty, poświęcany — duchowny — święty a nietykalny. *Le feu =*, *fig.* boska iskra, natchnienie wieszcze. *Ordres =s*, stopnie święte jako to: kapłaństwo, dyakonat i subdyakonat. *Éloquence =ée*, wymowa kaznodziejska. *L'histoire =ée*, historya święta, kościelna. *Les livres =s*, księgi święte, Pismo święte. *Le = collége*, święte kollegium w Rzymie. *=ée Majesté*, Jego cesarska mość, Cesarz austryacki. *La =ée faculté*, wydział teologiczny. Wyjąwszy trzy ostatnie wyrażenia wyraz Sacré kładziony przed rzeczownikiem jest imiesłowem od Sacrer, *v. a.*

Sacrer, *v. a.* namaścić, namaszczać (na króla) — konsekrować na biskupa. =, *v. n.* kląć, przeklinać, djabłami sadzić. Sacré, ée, *prt.* przeklęty.

Sacret, s. m. białozor: samica.

Sacrificateur, s. m. ofiarnik, kapłan odprawiający ofiarę (u Żydów i dawnych pogan).

Sacrificature, s. f. ofiarnictwo, godność lub obowiązki ofiarnika.

Sacrifice, s. m. ofiara, ofiarowanie — ofiara z czego, poświęcenie czego.

Sacrifier, v. a. ofiarować co, składać ofiarę, poświęcić co komu — palić ofiary, ofiarować. = *aux préjugés, à la mode*, hołdować, bić czołem przesądom, modzie. = *une chose, une personne à une autre*, poświęcić co na ołtarzu czyjém, złożyć w ofierze. = *qu'un*, poświęcić kogo, uczynić kogo ofiarą, wydać na zgubę.

Sacrilége, s. m. świętokradztwo — zbrodnia — świętokradzca — zbrodniarz. =, a. d g. świętokradzki — zbrodniczy.

Sacrilégement, *adv.* świętokradzko.

Sacripant, s. m. fanfaron, samochwał.

Sacristain, s. m. zakrystyan.

Sacristie, s. f. zakrystya — naczynia i szaty święte w zakrystyi składane — dochód za msze i t. p.

Sacristine, s. f. zakrystyanka.

Sacrum, s. m. kość kuprowa.

Saducéen, s. m. saducejczyk (z sekty u Żydów).

Saducéisme, s. m. saduceizm, sekta saducejczyków.

Saette, s. f. *vid.* Sagette.

Safran, s. m. szafran: roślina — szafran: kombinacya żelaza z antymonem.

Safraner, v. a. zaprawić szafranem. Safrané, ée, *prt. et a.* z szafranem — żółty jak szafran.

Safre, a. d. g. żarłoczny, obżarty.

Safre, s. m. niedokwas kobaltu pomieszany z piaskiem.

Sagace, a. d. g. bystry, przenikliwy.

Sagacité, s. f. bystrość, przenikliwość.

Sagapénum *(num = nome)*, s. m. sagapenum: rodzaj gummy.

Sage, a. d. g. mądry, rozumny — pomiarkowany, rozsądny — skromny, przystojnie się prowadzący, roztropny — spokojny, nieswawolny — mówiąc o kobiecie, znaczy: cnotliwa — łagodny, powolny (koń i t. p.). *Soyez* =, nie swawól, bądź spokojny. *Montrez-vous le plus* =, pokaż że masz więcej rozumu. = *comme une image*, spokojny jak obraz. =, s. m. mędrzec. *Le* =, mędrzec pański: król Salomon.

Sage-femme, s. f. akuszerka, baba*.

Sagement, *adv.* mądrze, rozumnie, roztropnie — umiejętnie i przemyślnie.

Sagesse, s. f. roztropność, mądrość — pomiarkowanie — skromność — cnota, dobre prowadzenie się (o kobietach) — umiejętność, mądrość. *La = éternelle, incréée*, mądrość przedwieczna, niestworzona: syn Boży.

Sagette, s. f. *(ri.)* strzała.

Sagittaire, s. m strzelec: znak zodyaku, =, s. f. strzałka: roślina.

Sagittale, a. f. *La suture* =, szew strzałowy w czaszce.

Sagitté, ée, a. *Bot.* strzałkowaty.

Sagou, s. m. sago: rodzaj kaszy otrzymywanéj z palmowych drzew Indyi Wschodnich.

Sagouin, s. m. rodzaj małpy — niechluj, plucha.

Sagum *(ome)*, s. m. sagum: suknia krótka żołnierska u Rzymian — stan wojskowy.

Saie, s. f. *vid.* Sagum.

Saignant, ante, a. z którego krew cieknie — zakrwawiony, rozkrwawiony.

Saignée, s. f. puszczenie krwi — krew puszczona — zgięcie w łokciu skąd się zazwyczaj krew puszcza — rówki pobrane dla odprowadzenia wody.

Saignement, s. m. płynienie krwi, krwotok.

Saigner, v. a. puścić krew komu — zabić (wołu), zakłuć (wieprza), zarznąć (kurczę) — wyciągnąć co z kogo, wydrzeć. = *la viande*, zostawić mięso aby ociekło ze krwi. = *un fossé, un marais*, upuścić wodę z rowu, z bagna, spuścić rów, bagno. =, v. n. toczyć krew, krwawić się, zakrwawić się. = *comme un bœuf*, tracić wiele krwi. *Je saigne*, krew mi idzie z... *Il saigne du nez*, krew mu z nosa idzie — *fig.* waha się - kręci, mata, szachruje. *Se* =, odjąć sobie od pierwszych potrzeb, zrobić wysilenie, ciągnąć się na co.

Saigneur, s. m. puszczający krew za często lub za wiele, mający manią puszczania krwi.

Saigneux, euse, a. zakrwawiony. *Bout* =, *vid.* Bout.

Saillant, ante, a. wystający, wydatny — znaczny, wydatny, uderzający — *Hér.* stojący (kozieł lub baran w herbie).

Saillie, s. f. skok, podskok — uniesienie, porywczość, popędliwość, szus *fm.* wybryk *fm.* — wydatność, wystawanie części budowli — trafne, dowcipne słówko.

Saillir, v. n. trysnąć, wytrysnąć — wystawać, wyskakiwać, być wydatném — odstawać od tła. =, v. a. odstanawiać się z kobyłą (o ogierze). *Faire = une jument, une vache*, odstanowić klacz, przypuścić byka do krowy.

Sain, aine, a. zdrowy — cały, w stanie zdrowym — nie nadpsuty, nie uszkodzony (o towarach) — dobry, pomocny zdrowiu. *La =aine raison*, zdrowy rozsądek. *=aine doctrine*, zdrowa nauka. *Nourriture =aine*, zdrowy pokarm. *Revenir = et sauf*, wrócić w dobrém zdrowiu.

Saindoux, s. m. smalec wieprzowy.

Sainement, adv. zdrowo, w dobrem zdrowiu — zdrowo, rozsądnie. *Etre logé* =, mieszkać w zdrowém miejscu.

Sainfoin, s. m. sparceta, konicz francuzki : roślina.

Saint, ainte, a. święty — świątobliwy. =, s. m. święty. =nte, s. f. święta. *=nte famille*, familia święta. *Le = père*, ojciec święty, papież. *Le = siége*, stolica apostolska. *Le = office*, trybunał inkwizycyi w Rzymie. *Le = empire romain*, święte państwo rzymskie. *La semaine =nte*, wielki tydzień. *Semaine =nte*, książka z modlitwami wielkonocnemi. *Le = Sépulcre*, grób Chrystusowy. *L'année =nte*, rok jubileuszu. *La =-Jean, la =-Martin, etc.* święty Jan, święty Marcin : dzień tych świętych. *C'est un pauvre =, c'est un = qui ne guérit de rien*, to nie wielki święty, nieosobliwy człowiek. *Il ne sait à quel = se vouer*, nie wie co począć. *Prêcher pour son* =, wychwalać kogo w widoku własnym. *Le = du jour*, osoba obecnie mająca znaczenie, wpływ. *Mal de =; mal =-Jean*, wielka choroba. *Le = des saints*, sanctum sanctorum, przybytek w kościele Salomonowym. *Etre dans la prison de = Crépin*, mieć ciasne obuwie.

Saint-augustin, s. m. gatunek czcionek większych.

Sainte-barbe, s. f. miejsce na okręcie na proch i materyały artyleryi.

Saintement, adv. święcie.

Sainte-nitouche, s. f. vid. Nitouche.

*SAINTETÉ, *s. f.* świętość, życie święte, świątobliwość — świątobliwość: tytuł służący papieżowi.

SAINT-GERMAIN, *s. m.* rodzaj gruszki wielkiéj i soczystéj.

SAÏQUE, *s. f.* czajka: statek na morzu śródziemném.

SAISIE, *s. f.* zajęcie (dóbr). = *réelle*, *immobilière*, zajęcie nieruchomości. =-*exécution*, zajęcie nieruchomości. =-*brandon*, zajęcie zboża na pniu. = *gagerie*, zajęcie przedmiotów na zastaw. =-*arrêt*, =-*opposition*, zajęcie z przyaresztowaniem.

SAISINE, *s. f* posiadanie należące z prawa do dziedzica. *Droit de* =, prawo służące panu lennemu za objęcie w posiadanie dziedzictwa.

SAISIR, *v. a.* schwycić, uchwycić co — ująć, uchwycić za co — pojąć, zrozumiéć — wziąć, schwycić (o chorobie) — porwać, porywać, unosić — zająć, zrobić zajęcie. = *l'occasion*, korzystać ze sposobności. = *d'une affaire un tribunal*, odnieść sprawę do sądu, oddać pod roztrząśnienie. *Se* =, doznać gwałtownego wzruszenia. *Se* = *de...*, przytrzymać kogo — zagarnąć, przywłaszczyć sobie. SAISI, IE, *prt.* zajęty (przez zajęcie prawne). *Etre saisi*, być porwanym, być w uniesieniu. *Le voleur a été trouvé saisi du vol*, złodziéj schwytany został z przedmiotami skradzionemi. *Tiers saisi*, trzecia osoba w któréj ręku robi się zajęcie. SAISI, *s. m.* dłużnik u którego się robi zajęcie.

SAISISSABLE, *a. d. g.* mogący ulédz zajęciu.

SAISISSANT, ANTE, *a. et s.* gwałtowny wskróś przejmujący (o zimnie, mrozie) — robiący zajęcie.

SAISISSEMENT, *s. m.* ściśnienie gwałtowne zimna — gwałtowne wzruszenie.

SAISON, *s. f.* pora roku — pora, doba, czas, chwila pomyślna. *La* = *nouvelle*, wiosna. *La belle* =, piękne dni. *Ceci est hors de* =, to niewczesne, pora nie po temu. *Ces conseils ne sont plus de* =, te rady już po niewczasie.

SALADE, *s. f.* sałata: wszelka zielenina surowa przyprawiona z octem, oliwą i t. p. = *de laitues*, sałata głowiasta.

SALADE, *s. f.* rodzaj szyszaka.

SALADIER, *s. m.* salaterka — koszyk na wstrząsanie sałaty.

SALAGE, *s. m.* solenie, nasalanie.

SALAIRE, *s. m.* zapłata, nagroda.

SALAISON, *s. f.* solenie, nasalanie — pekeflejsz.

SALAMALEC, *s. m. fm.* ukłon, pokłony.

SALAMANDRE, *s. f.* salamandra: jaszczurka — u kabalistów: duch żyjący w ogniu — dawniéj: nazwisko azbestu.

SALANT, *a. m.* słony, wydający sól.

SALARIER, *v. a.* zapłacić, nagrodzić. SALARIÉ, ÉE, *prt. et s.* wynagrodzony, płatny — jurgieltnik.

SALAUD, AUDE, *s. et a* niechluj, plucha — niechlujnica, *s. f.* flądra *s f.*

SALE, *a. d. g.* brudny, nieczysty, zabrudzony, zabrukany — brudny, plugawy, sprośny — brudny, nieuczciwy — przyćmiony (kolor). *Vaisseau* =, okręt okrywający się spodem muszlami. *Côte* =, brzeg morski wzdłuż którego są skały. *Gris* =, brudnosiwy.

SALEMENT, *adv.* nieczysto, brudno, nieporządnie.

SALEP, *s. m.* salep: roślina.

SALER, *v. a.* solić, nasolić, posolić osolić — nasalać. = *le pot*, osolić garnek, potrawę w garnku.

SALÉ, ÉE, *prt.* solony, nasalany — słony, przesolony — tłusty, sprośny (o mowie). *Trop salé*, przesolony. *Un propos salé*, wyrazenie wolne, powiastka tłusta. SALÉ, *s. m.* pekeflejsz. *Petit* =, świnie mięso solone.

SALERON, *s. m.* część wydrążona solniczki.

SALETÉ, *s. f.* brud, nieczystość — brudy, plugawstwa — plugawe, sprośne powiastki.

SALEUR, *s. m.* solący mięsiwa.

SALICAIRE, *s. f.* rodzaj bazanowca : roślina — wierzbówek : roślina.

SALICOQUE, *s. f.* rodzaj raka morskiego.

SALICOR, *s. m.* SALICORNE, *s. f.* rodzaj drzewka, z rodzaju roślin alkalicznych.

SALIEN, *s. m.* poema na cześć Marsa.

SALIENS, *a. et s. m. pl.* salijscy (kapłani poświęceni Marsowi).

SALIÈRE, *s. f.* solniczka — solniczka kuchenna — krésy nad oczyma konia — wklęsłości na około szyi u kobiet starzejących się.

SALIFIABLE, *a. d. g. Chim.* tworzący sole w kombinacyi z kwasami.

SALIGAUD, AUDE, *s. pop.* brudas, niechluj.

SALIGNON, *s. m.* topka soli.

SALIN, INE, *a.* zawierający sól. =, *s. m.* żupa solna — pierwiastek solny.

SALINE, *s. f.* żupa solna — mięso lub ryby solone — miejsca w których wywarzają sól.

SALIQUE, *a. d. g.* salicki. *La loi* =, ustawa salicka (wyłączająca płeć żeńską od tronu). *Terres* =*s*, grunta oddane rycerzom Frankom po podbiciu Galii.

SALIR, *v. a.* zabrudzić, zbrudzić, zbrukać, zwalać — splamić, dotknąć zakałą. *Se* =, brudzić się.

SALISSANT, ANTE, *a.* bruczący — plamisty, który się łatwo brucze.

SALISSON, *s. m. fam.* świntuszka, niechluj dziewczyna.

SALISSURE, *s. f.* zbrudzenie, zbrukanie, brud.

SALIVAIRE, *a. d. g.* ślinowy, ślinny.

SALIVATION, *s. f.* saliwacya, ślinienie się, ślinienie.

SALIVE, *s. f.* ślina.

SALIVER, *v. n.* ślinić się. *Cela fait* =, to sprawia ślinienie.

SALLE, *s. f.* sala, pokój, wielka izba — sad z drzew otaczający pewną przestrzeń. = *du trône*, sala tronowa. = *d'audience*, *de réception*, sala audyencyonalna. = *à manger*, pokój jadalny. = *de conseil*, *du conseil*, izba posiedzeń rady. = *du commun*, izba czeladna. = *de billard*, sala bilardowa. =, = *d'armes*, sala do fechtowania — nauka fechtowania.

SALMIGONDIS, *s. m.* potrawka, bigosek — mieszanina, bigos.

SALMIS, *s. m.* bigos z rożnéj zwierzyny.

SALOIR, *s. m.* naczynie na sól — beczułka na solenie mięsiw.

SALON, *s. m.* salon, pokój — wystawa sztuk pięknych — galerya obrazów. =*s*, salony, towarzystwa.

SALOPE, *a. d. g.* brudny, zaszargany. =, *s. f.* flądra, niechlujnica. *Marie*-=, statek do wywożenia piasku i t. p.

SALOPEMENT, *adv.* brudno, niechlujnie.

SALOPERIE, *s. f.* brudy, niechlujstwo — sprośności, plugawstwa, plugawe mowy.

SALORGUE, *s. m.* kupa soli.

SALPÊTRE, *s. m.* saletra. *Faire péter le* =, nastrzelać się, napsuć prochu. *Ce n'est que* =, mówi się o niezmiernie żywém dziecku.

SALPÊTRER, *v. a.* wysypać saletrą

— zamienić w salétrę. *Se* =, okrywać się salétrą.

Salpêtrier, *s. m.* robotnik przy fabryce salétry.

Salpêtrière, *s. f.* fabryka salétry, salétrarnia. *La* =, w Paryżu: szpital kobiet obłąkanych i starych.

Salsepareille, *s. f.* sasaparylla.

Salsifis, *s. m.* salsifia.

Saltation, *s. f.* skoki i tańce u starożytnych Rzymian.

Saltimbanque, *s. m.* kuglarz, szarlatan rynkowy — kuglarz *fig.*

Saluade, *s. f.* ukłon, pozdrowienie.

Salubre, *a. d. g.* zdrowy (o powietrzu, klimacie).

Salubrité, *s. f.* zdrowość, zdrowe powietrze i t. p.

Saluer, *v. a.* pozdrowić kogo, ukłonić się komu — powitać, witać, przywitać kogo, przywitać się z kim — pozdrawiać — salutować uroczyście — okrzyknąć, obwołać, powitać czém. *La mer salue la terre*, okręty wchodzące do portów powinny bić z dział.

Salure, *s. f.* słoność.

Salut, *s. m.* pozdrowienie, ukłon — powitanie — salutacya, pewne modlitwy katolickie. =*s de mer*, wystrzały z dział na okrętach na powitanie lub dla uczczenia. =! pozdrowienie! witajże. *A bon entendeur* =, kto ma rozum domyśli się.

Salut, *s. m.* ocalenie, całość, zachowanie — zbawienie — ratunek, ocalenie. *Point de* =, nie masz ratunku.

Salutaire, *a. d. g.* zbawienny, zdrowy *fig.* — pomocny na co.

Salutairement, *adv.* w zbawiennym celu, zbawiennie.

Salutation, *s. f.* przywitanie, pozdrowienie. *Recevez mes* =*s*, przyjmij moje ukłony.

Salvage, *s. m.* (*vi.*) *vid.* Sauvetage.

Salvanos, *s. m.* *vid.* Bouée *de Sauvetage.*

Salvations, *s. f. pl.* dawniéj: pismo w odpowiedzi na odpowiedź na zażalenia.

Salve, *s. f.* salwa, wystrzały z broni na powitanie lub z powodu uroczystości. = *d'applaudissements*, oklaski. *Le canon tire en* =, biją z dział na salwę.

Salvé, *s. m.* salve: modlitwy na cześć Najśw. Panny.

Samedi, *s. m.* sobota. = *saint*, wielka sobota.

Samscrit, ite, *a. et s.* *vid.* Sanscrit.

San-benito, *s. m.* płaszczyk żółty który inkwizycya święta każe przyodziewać skazanym przez siebie.

Sancir, *v. n.* grzęznąć przodem (o okręcie).

Sanctifiant, ante, *a.* poświęcający.

Sanctification, *s. f.* poświęcenie, nadanie świętości — święcenie dni świątecznych.

Sanctifier, *v. a.* święcić, poświęcać, robić świętym — święcić, obchodzić (dzień świąteczny).

Sanction, *s. f.* sankcya, potwierdzenie monarsze — zatwierdzenie, moc, sankcya, uświęcenie czego.

Sanctionner, *v. a.* zatwierdzić, nadać sankcyą.

Sanctuaire, *s. m.* przybytek w kościele u Żydów — świątynia, przybytek.

Sandal, Santal, *s. m.* sandał, drzewo sandałowe.

Sandale, *s. f.* sandał, trepka.

Sandalier, *s. m.* fabrykant sandałów.

Sandaraque, *s. f.* sandaraka: rodzaj żywicy.

Sandjak, *s. m.* *vid.* Sangiac.

Sang, *s. m.* krew — posoka, ju-

cha (u źwierząt) — krew, ród, plemie — krew, w piśmie Stém: natura ludzka zepsuta. =-*froid*, zimna krew, moc nad sobą. *Droit du* =, prawa krwi, pokrewieństwo. *La force du* =, *la voix du* =, głos krwi, głos natury. *Baptême de* =, chrzest ze krwi, męczeństwo otrzymane przed chrztem. *C'est un beau* =, piękna krew, piękny lud. *Mordre, battre jusqu'au* =, ukąsić, bić aż do krwi. *Suer* = *et eau*, pocić się *fig.* znosić niesłychane trudy. *Se battre au premier* =, w pojedynku: przestać bić się za pierwszém zranieniem jednego z potykających się. *Mettre un pays à feu et a* =, ogniem i mieczem pustoszyć. *Se faire la guerre a feu et a* =, bić się na zaboj, na śmierć. *Mettre tout en* =, zbroczyć kogo krwią. *Payer une chose de son* =, krwią okupić co. *Cela fait bouillir le* =, krew się od tego, na to burzy: coś się gotuje w człowieku. *Cela est dans le* =, to jest we krwi, w naturze. *De pur* =, czystéj, niezmieszanéj rassy.

Sang-de-dragon, *s. m.* krew smocza: roślina — rodzaj żywicy używanéj dawniéj w medycynie.

Sangiac, *s. m.* sandziak: chorągiew, podział terrytoryalny w Turcyi.

Sangiacat, *s. m.* sandżiak: urząd naczelnika sandżiaku.

Sanglade, *s. f.* chłosta rzemieniem.

Sanglant, ante, *a.* zakrwawiony, krwią zbroczony — krwawy — okrutny, srogi, do krwi dojmujący *Combat* =, krwawa bitwa. *Mort* =*nte*, śmierć krwawa, gwałtowna z wylaniem krwi. *Sacrifice non* =, ofiara mszy świętéj.

Sangle, *s. f.* pas, podpaska — popręg (u siodła).

Sangler, *v. a.* opasać, podpasać — ścisnąć popręgiem. = *un coup de poing*, *un soufflet*, uderzyć pięścią, dać policzek. *Il a été bien sanglé*, porządnie dostał po skórze.

Sanglier, *s. m.* dzik, odyniec, dziki wieprz. — rodzaj ryby morskiéj. *Au cerf la bière*, *au* = *le barbier*, rany zadane rogami jelenia prowadzą do grobu prędzéj jak rany od dzika.

Sanglot, *s. m.* łkanie, szlochanie, szlochy.

Sangloter, *v. n.* łkać, szlochąć.

Sangsue, *s. f.* pijawka — *fig.* pijawka, ssący krew ludu, wyciskający z kogo pieniądz i t. d.

Sanguification, *s. f.* zamienianie się w krew.

Sanguin, ine, *a.* należący do krwi — krwawy — krwisty — krwawy, czerwony jak krew. *Jaspe* =, jaspis z czerwonemi centkami.

Sanguinaire, *a. d. g.* krwawy, okrutny, srogi.

Sanguine, *s. f.* ruda żelazna czerwona — krwawnik: kamień drogi.

Sanguinolent, ente, *a.* krwawego koloru, zakrwawiony.

Sanhédrin, *s. m.* sanhedryn: trybunał żydowski.

Sanicle, *s. f.* zankiel, czarne ziele roślina.

Sanie, *s. f.* krwawa ropa.

Sanieux, euse, *a.* zakrwawiony ropą.

Sanitaire, *a. d. g.* tyczący się zdrowia. *Cordon* =, kordon zdrowia.

Sans, *prép.* bez czego, kogo. = *cet obstacle*..., gdyby nie to.... = *mentir*, doprawdy. *Vous ferez cela* = *quoi vous serez puni*, musisz to zrobić, inaczéj byłbyś ukarany. = *parler de ce que*.., nie mówiąc nico tém co... = *que cela paraisse*, aby nie znać było. =*qu'on en parle*, żeby nie mówiono. *Il l'a fait* = *qu'on le lui ait dit*, uczynił to chociaż mu

nikt tego nie mówił. = *doute*, bez wątpienia, niewątpliwie. = *réplique*, niezaprzeczenie. = *plus*, i nic więcéj. = *façon*, bez ogródki, bez ceremonii. = *délai*, nierzwłocznie. = *cesse*, nieustannie, ustawicznie, bez końca.

SANS-CULOTTE, *s. m.* sankiulota, bezportek, przezwisko dawane zagorzałym republikanom we Francyi w 1792.

SANS-DENT, *s. f.* stara baba bez zębów.

SANS-FLEUR, *s. f.* rodzaj jabłka.

SANS-PEAU, *s. f.* rodzaj gruszki letniéj.

SANSCRIT, ITE, *a. d. g.* sanskrycki (o języku świętym Indyan). =, *s. m.* sanskryt, język braminów, język święty w Indyach wschodnich.

SANSONNET, *s. m.* szpak — rodzaj ryby morskiéj.

SANTAL, *s. m. vid.* SANDAL.

SANTÉ, *s. f.* zdrowie—dobry stan czego — szpital do którego znoszą dotkniętych zarazą— toast, zdrowie które się pije. *Comment va la* =, jakże zdrowie służy? *Réjouissez-vous, faites provision de* =, ciesz się co masz sił. *Il crève de* =, zdrów jak ryba. *Une* = *insolente*; = *de crocheteur*, żelazne zdrowie. *Officier de* =, felczer. *Service de* =, lékarze dworu króleskiego *Maison de* =, dom prywatny dla pielęgnowania chorych. *Bureau de* =, na Wschodzie: komora do rewizyi statków zapowietrzonych. *Billet de* =, zaświadczenie wydawane statkom ze Wschodu. *A votre* =, twoje zdrowie! za twoje zdrowie (spełniając toast).

SANTOLINE, *s. f.* zbiór ziarn różnych rodzajów bylicy.

SANTON, *s. m.* derwisz: turecki święty — świętoszek.

SANVE, *s. f.* gorczyca dzika

SAOUL, SAOULER, *vid.* SOÛL, SOÛLER.

SAPA, *s. m.* sok z rożenków wygotowany do stanu stałego.

SAPAJOU, *s. m.* rodzaj małpy amerykańskiéj, z ogonem chwytnym kuc, kucyk.

SAPAN, *s. m.* rodzaj drzewa z Japonii używanego w farbierstwie.

SAPE, *s. f.* robota przy oblężeniu kiedy oblegający idą zakryci koszami.

SAPER, *v. a.* kopać motyką—podkopywać.

SAPEUR, *s. m.* saper.

SAPHÈNE, *s. f.* nazwisko dwóch żył pod nogą.

SAPHIQUE, *a. d. g.* safliczny (wiersz złożony z 11 syllab).

SAPHIR, *s. m.* szafir: drogi kamień.

SAPHIRINE, *s. f.* żyła nogi.

SAPIDE, *a. d. g.* mający smak (o ciałach przez wzgląd na smak jaki sprawiają).

SAPIENCE, *s. f.* mądrość. *Le pays de* =, Normandya. *La* =, księgi mądrości Salomona.

SAPIENTIAUX, *s. m. pl. Livres* =, księgi mądrości.

SAPIN, *s. m.* jodła, jedlina *fm.* - wózek, dorózka. *Il sent le* =, mówi się o bliskim śmierci.

SAPINE, *s. f.* belka jodłowa.

SAPINIÈRE, *s. f.* jedlinka, lasek jodłowy.

SAPONAIRE, *s. f.* mydlenica: roślina.

SAPORIFIQUE, *a. d. g.* sprawiający uczucie smaku.

SAPOTE, SAPOTILLE, *s. f.* owoc pewien z wysp Antyl.

SAPOTIER, SAPOTILLIER, *s. m.* drzewo z wysp Antyl.

SARABANDE, *s. f.* rodzaj tańca powolnego.

SARBACANE, *s. f.* rurka długa. *Parler par* =, mówić przez drugich, przez trzeciego.

Sarbotière, s. f. naczynie cukiernika do robienia lodów.

Sarcasme, s. m. ucinek, przycinek, przymówka, przygryzek, sarkazm.

Sarcastique, a. d. g. szyderski, ucinkowy, sarkastyczny.

Sarcelle, s. f. cyranka : ptak.

Sarclage, s. m. pełcie, pielenie (zboża, ogrodu), wyrywanie chwastu.

Sarcler, v. a. pléć, wyrywać chwast.

Sarcleur, s. m. pielacz, najęty do pielenia.

Sarcloir, s. m. narzędzie do pielenia.

Sarclure, s. f. chwast i badyle pielone.

Sarcocèle, s. m. nabrzmienie, guz na worku jądrowym.

Sarcocolle, s. f. kléj roślinny używany dawniéj w medycynie.

Sarcocollier, s. m. drzewko w Etyopii z którego otrzymuje się kléj.

Sarcologie, s. f. nauka o mięsie.

Sarcomateux, euse, a. natury narostu mięsnego.

Sarcome, s. m. narost mięsny.

Sarcophage, s. m. sarkofag, nagrobek — trumna

Sarcophage, a. d. g. wyżérający mięsa. =, s. m. lékarstwo wyżérające mięso.

Sardanapale, s. m. Sardanapal : imie króla assyryjskiego — człowiek zatopiony w zbytkach i rozkoszach.

Sardine, s. f. sardela : ryba.

Sardoine, s. f. sardonik : drogi kamień.

Sardonien, Sardonique, a. m. sardoniczny, najgrawający się, przegarzający.

Sarigue, s. m. dydelf : źwierzątko amerykańskie.

Sarment, s. m. wić.

Sarmenteux, euse, a. *Bot.* wiciowaty.

Saronide, s. m. nazwisko klassy kapłanów w Galii.

Sarrasin, a. m. saraceński, od Saracenów. *Blé* = ; =, s. m. hreczka, gryka, poganka, tatarka.

Sarrasine, s. f. brona w bramie fortecy.

Sarrau, s. m. koszula długa płócienna.

Sarrette, Serrette, s. f. jeleni trank, sierpik : roślina dająca żółtą farbę.

Sarriette, s. f. cząbr : roślina.

Sarrot, s. m. *vid.* Sarrau.

Sas, s. m. sito. *Passer une chose au gros* =, powierzchownie co przebiedz. *Faire tourner le* =, zamawiać sitem : rodzaj wróżby.

Sas, s. m. sadzawka wzdłuż kanału spławnego.

Sassafras, s. m. sasafra : drzewo z Ameryki używane w medycynie.

Sasse, s. f. szufla do wylewania wody z okrętu.

Sassenage, s. m. rodzaj séra.

Sasser, v. a. przesiać, przesiewać sitem — roztrząsać, rozbierać.

Satan, s. m. szatan.

Satanique, a. d. g. szatański, diabelski.

Satellite, s. m. towarzysz podrzędny, poplecznik — satellita, drabant, towarzysz ciała niebieskiego. =, a. d. g. towarzyszący, podrzędny.

Satiété, s. f. sytość, nasycenie się.

Satin, s. m. atłas.

Satinade, s. f. rodzaj materyi jedwabnéj.

Satinage, s. m. gładzenie (papieru, materyi).

Satiner, v. a. gładzić, wygładzić jak atłas. =, v. n. zbliżać się, być podobném do atłasu.

Satire, *s. f.* satyra : wiersz — satyry, krytyka — szyderstwo.

Satirique, *a. d. g.* satyryczny — skłonny do szyderstwa. =, *s. m.* satyryk, pisarz satyr.

Satiriquement, *adv.* satyrycznie, z szyderstwem.

Satiriser, *v. a.* wyśmiewać, wyszydzać, wyśmiać, wyszydzić, pisać satyry na kogo, szydzić z kogo.

Satisfaction, *s. f.* zadość uczynienie — zadowolenie, ukontentowanie — satysfakcya, naprawienie urazy.

Satisfaire, *v. a.* zadowolnić, ukontentować kogo — zaspokoić kogo, zadość uczynić komu i t. p. = *ses créanciers*, zaspokoić wierzycieli, uiścić im się. = *un homme qu'on a offensé*, dać satysfakcyą honorową. = *au besoin*, zastosować się do potrzeb. = *sa colère, etc.* nasycić gniew swój. = *l'esprit*, *le goût*, zadowolnić umysł, smak. = *l'attente*, spełnić oczekiwania. *Se* =, zadość uczynić sobie. Satisfait, aite, *prt. et a.* zadowolony, kontent, rad.

Satisfaisant, ante, *a.* zaspakający.

Satrape, *s. m.* satrapa, wielkorządca — pan bogaty i rozpustny.

Satrapie, *s. f.* satrapia, rząd Satrapy.

Saturation, *s. f.* nasycenie.

Saturer, *v. a.* nasycić, nasycać.

Saturnales, *s. f. pl.* saturnalia, święta na cześć Saturna — rozpusta, dni zabaw.

Saturne, *s. m.* Saturn : planeta — w dawnéj chemii : ołów.

Satyre, *s. m.* Satyr : półbożek — lubieżnik.

Satyre, *s. f.* satyra : dramat u Greków.

Satyriasis, *s. f.* satyryazys : choroba ciągłych erekcyi.

Satyrion, *s. m.* gołek : roślina.

Satyrique, *a. d. g.* satyryczny, naśladujący Satyrów. *Danse* =, taniec satyrów nieprzystojny i lubieżny.

Sauce, *s. f.* sos. = *courte*, sos zawiesisty, gęsty. = *verte*, sos zielony z zielonego zboża lub zieleniny. = *douce*, sos słodko kwaskowaty. =-*Robert*, sos z musztardą, octem i cebulą. = *à pauvre homme*, sos na zimno z wody, soli i trybulki. = *du tabac*, woda solona używana w fabrykach tabak i tytuniu. *Donner ordre aux* =*s*, dopilnować w kuchni potraw. *On ne sait à quelle* = *le mettre*, nie wiedzieć jak się z tém obejść.

Saucer, *v. a.* maczać w sosie. = *qu'un*, zgromić, złajać kogo. Saucé, ée, *prt.* zmaczany. = *dans la boue*, wytarzany w błocie — sponiewierany, wyśmiany lub zgromiony. *Médailles* =*ées*, medale posrebrzne.

Saucière, *s. f.* sosierka, naczynie na sos.

Saucisse, *s. f.* kiełbasa.

Saucisson, *s. m.* salceson — rodzaj wielkiéj racy — kiszka z płótna napełniona prochem do min.

Sauf, Sauve, *a.* cały, nienaruszony, nienadwerężony, nietknięty. =, *adv.* wyjąwszy, chyba że. = *votre respect, votre honneur*, za pozwoleniem, z respektem (mając wymówić co rażącego przyzwoitość). = *meilleur avis*, chybaby przedsięwzięto co lepszego. = *correction*, zachowując sobie poprawienie tego. = *huitaine*, = *quinzaine*, zastrzegając sobie prawo podniesienia ceny w 8 lub 15 dniach.

Sauf-conduit, *s. m.* glejt, list bezpieczeństwa.

Sauge, *s. f.* szałwia : roślina.

Saugrenu, ue, *a.* śmieszny, dziwny, niestworzony, zakazany.

SAULE, *s. m.* wierzba. = *pleureur*, wierzba płacząca.

SAUMÂTRE, *a. d. g.* słonawy (o wodzie).

SAUMON, *s. m.* łosoś: ryba — massa ołowiu lub cyny odlana w giserni.

SAUMONÉ, ÉE, *a.* z mięsem czerwoném, jak mięso łososia.

SAUMONEAU, *s. m.* mały łosoś.

SAUMURE, *s. f.* słony sos, sos z soli i z nasolonéj rzeczy.

SAUNAGE, *s. m.* przedaż soli. *Faux* =, przemycanie, defraudacya soli.

SAUNER, *v. n.* wyrabiać sól, otrzymywać sól.

SAUNERIE, *s. f.* solarnia, fabryka soli warzonki.

SAUNIER, *s. m.* robotnik od warzenia soli — solarz, prasol*, przekupień solny. *Faux-* =, przemycający sól, defraudant solny. *Se faire payer comme un* =, kazać sobie zapłacić, wydusić co do grosza.

SAUNIÈRE, *s. f.* skrzynia na sól.

SAUPIQUET, *s. m.* sos ostry — potrawka z ostrym sosem.

SAUPOUDRER, *v. a.* posypać, posypywać solą, proszkiem i t. p. — przyprószyć czém.

SAUR, SAURE, SAURET, *a. m.* bułany (o maści konia) — roczniaczek (ptak łowczy szary który się jeszcze nie pierzył). *Hareng* =, śledź wędzony.

SAURAGE, *s. m.* pierwszy rok ptaka łowczego nim się pierzył.

SAURER, *v. a.* wędzić w dymie.

SAURET, *a. m. vid.* SAUR.

SAURIENS, *s. m. pl.* jaszczurki, cała familia jaszczurek.

SAUSSAIE, *s. f.* wierzbina, lasek wierzbowy.

SAUT, *s. m.* skok, podskok, podskoczenie; susfm. — spadnienie — spadek wody, kaskada, wodospad — wstanowieniu klaczy: każde skoczenie ogiera. = *de mouton*, skok konia kiedy wygiąwszy grzbiet i wziąwszy łeb pod siebie skacze bokiem. = *de loup*, rów na końcu ogrodu strzegący od wejścia. = *de moulin*, spadek wody obracającéj młyn. = *de carpe, vid.* CARPE. = *périlleux*, skok pewny bardzo niebespieczny u skoczków na linie. = *de Breton*, zręczne wywrócenie, przewrócenie (borykając się). *Au* = *du lit*, samém wstawaném (z łóżka). *Faire le* =, zdecydować się na co ważnego lub niebespiecznego. *Faire le* = *à qu''un*, wysadzić kogo (z urzędu, miejsca). *De plein* =, jednym susem, od jednego zapędu, do razu. *Faire un grand* =, skoczyć daleko, oddalić się do razu.

SAUTE, *s. f. Mar.* nagła zmiana w kierunku wiatru.

SAUTÉ, *s. m.* przyprawa z sosem i z masłem.

SAUTELLE, *s. f.* szczep przesadzany z korzeniem.

SAUTER, *v. n.* skakać, skoczyć — podskoczyć, podskakiwać — wylecieć w powietrze — skoczyć na..., rzucić się na co, do kogo, do czego — dać susa, skok — przeskoczyć. = *à bas du lit*, zeskoczyć z łóżka. *Faire* =, wysadzić w powietrze dom lub okręt w którym się jest. *Faire* = *qu''un par la fenêtre*, wyrzucić kogo oknem. = *aux nues*, unosić się, nieposiadać się z gniewu. = *de branche en branche*, skakać, przeskakiwać nagle z jednéj materyi do drugiéj. *Faire* = *un mauvais lieu*, zamknąć dom rozpusty, zepsucia. *Faire* = *la terre, la charge de qu''un*, zmusić kogo prawnemi drogami do pozbycia się gruntu lub ustąpienia posady. *Faire* = *des bouteilles*, wypróżniać butelki. *Faire* = *la banque*, zdebankować bank. *Faire* = *un œil hors de la tête*, wybić ko-

go. *Faire* = *la coupe*, zręcznie złożyć karty tak jak były przed zebraniem. = *aux yeux*, uderzać w oczy od razu. =, *v. a.* przeskoczyć co — pokładać (o ogierze stanowionym z klaczami). = *le bâton*, *vid.* Bâton. = *à pieds joints par-dessus qu''ch*, przeskoczyć równemi nogami przez... — dokazać swego, postawić na swojém mimo trudności. = *le fossé*, *le pas*, *fig.* zdecydować się na co niebespiecznego.

Sautereau, *s. m.* sztuczka drewniana z precikiem z pióra w instrumentach muzycznych o klawiszach.

Sauterelle, *s. f.* szarańcza — węgielnica ruchoma; narzędzie mularskie.

Sauteur, *s. m.* skoczek — koń utressowany do rozmaitych skoków — człowiek dwuznaczny, zmienny, zmiennego charakteru. =euse, *s. f.* skoczka — rodzaj tańca skocznego.

Sautillant, ante, *a.* podskakujący, skoczny.

Sautillement, *s. m.* podskakiwanie — skakanie, skoki. *Par* =*s*, skokami.

Sautiller, *v. n.* podskakiwać. *Ne faire que* =, skakać nagle z jednego przedmiotu do drugiego.

Sautoir, *s. m.* krzyż, dwie sztuki drzewa i t. p. złożone na krzyż jak litera X. *En* =, na krzyż. *Porter qu''ch en* =, nosić co na plecach przymocowanego szlejkami krzyżującemi się na piersiach. *Porter un ordre en* =, nosić order na wstędze spadającéj na piersi.

Sauvage, *a. d. g.* dziki, niedający się oswoić lub nieoswojony — dziki, zdziczały — dziki, niezamieszkały (kraj) — dziki, leśny, polny (nieogrodowy, o owocach, roślinach) — dziki, stroniący od ludzi. *Chicorée* =, cykorya dzika (uprawiana w ogrodach). *Huile* =, oliwa wyborna smaku nieco gorzkawego. *Feu* =, rodzaj świerzbu u dzieci na twarzy. *Un chat* =, kot dziki, żbik. *Un fruit d'un goût* =, owoc cierpki, przykry. =, *s. m.* dziki, człowiek dziki.

Sauvageon, *s. m.* płonka, dzika latorośl, drzewko zrosłe samo (nie szczepione).

Sauvagerie, *s. f.* dzikość obyczajów, stronienie od ludzi.

Sauvagin, ine, *a. Goût* =, *s. m.* smak pewien właściwy ptakom morskim, stawowym.

Sauvagine, *s. f.* dzikie ptastwo morskie lub stawowe — smak i zapach dzikiego ptastwa.

Sauvegarde, *s. f.* opieka — bespieczeństwo, obrona, ochrona; zasłona od czego — listy króleskie zapewniające opiekę — uwolnienie od kwaterunku.

Sauver, *v. a.* ocalić, zbawić, uratować, zachować od czego — zbawić, wybawić, odkupić — oszczędzić kosztu, wybawić od czego — ustrzedz od czego — wymówić, wytłómaczyć = *les dehors*, *les apparences*, okryć co gorszącego, zatrzéć; zasłonić przed okiem. = *le premier coup d'œil*, ukryć pierwsze wrażenie. = *la grille*, w grze w piłkę: odbić uderzenie któreby wyrzuciło piłkę po za kraię. = *une contradiction*, starać się ukryć sprzeczność w czém, starać się pogodzić rzeczy sprzeczne. = *les défauts d'un ouvrage*, ukryć wady, przywary dzieła. = *une dissonance*, zakryć nieprzyjemny dźwięk innym harmonijnym. *Se* =, ocalić się, ratować się, uratować się — uciekać, uciec — zbiegać, wybiegać, kipieć, wykipićć — ujechać gdzie — schronić się gdzie — pozyskać zbawienie wieczne — wyjść na swojém, zyskać. *Se* = *de l'oubli*, ujść zapomnienia. *Sauve qui peut*, niech

uchodzi kto może. *Le cri sauve qui peut...*, popłoch.

Sauvetage, *s. m.* uratowanie, ocalenie szczątków rozbitego statku. *Bouée de* =, deska z korkowego drzewa zaczepiona u liny i rzucana na morze gdy kto w nie wpadnie i gdy mu nie można dać innéj pomocy.

Sauveté, *s. f.* bespieczeństwo. *Il est en lieu de* =, jest w bespieczném miejscu.

Sauveur, *s. m.* zbawca, wybawiciel — zbawiciel : Jezus Chrystus. =, *a. m.* zbawczy, wybawiający.

Sauve-vie, *s. f.* rodzaj paproci.

Savamment, *adv.* uczenie, umiejętnie.

Savane, *s. f.* sawana : tak nazywają w Kanadzie lasy drzew żywicznych a w Gujanie okolice gdzie nie ma wielkich lasów — obszerna łąka.

Savant, ante, *a.* uczony — umiejętny, biegły, kunsztowny, misterny, mistrzowski — oświecony, o czém znający rzecz. *Sociétés* =*s*, towarzystwa uczone. *Les langues* =*ntes*, języki szczególniéj znane uczonym jako, jo: grecki, łaciński, hebrajski. *Un livre* =, książka pełna erudycyi. *Cette fille est trop* =*nte*, za wiele wie na swój wiek, za mądra. =, *s. m.* uczony, literat. =nte, *s. f.* kobieta uczona, literatka.

Savantasse, *s. m.* niedouk, niedouczony, który tylko chlipnął czego.

Savate, *s. f.* stare obuwie — bryftregier roznoszący listy po wsiach. *Traîner la* =, być w biedzie.

Savaterie, *s. f.* handel starego obuwia.

Saveter, *v. a.* robić po partacku, zepsuć robotę.

Savetier, *s. m.* szewc od starego obuwia — partacz, fuszer.

Saveur, *s. f.* smak : przymiot rzeczy. *Il n'y a là ni goût ni* =, to jak trawa, bez żadnego smaku.

Savoir, *v. a.* wiedzieć co — umieć co — znać co — wiedzieć jak... — dowiedzieć się — módz, zdołać, potrafić. =, *v. n.* mieć wiadomości, być uczonym. = *la grammaire, l'histoire, etc.* znać grammatykę, historyą i t. d. = *danser*, umieć tańcować. = *vivre*, umieć żyć z ludźmi. = *bien le monde*, znać ludzi. = *qu''un par cœur*, znać kogo na palcach. = *se battre*, dobrze się bić (na pałasze i t. p.). = *gré à qu''un d'une chose*, być za co wdzięcznym komu. *Faire* =, uwiadomić o czém, donieść co o czém, podać do wiadomości. *Faire à* =, w stylu odezw : oznajmować. = *faisons*, oznajmujemy. *Il sait le fin du fin*, to mądra główka. *Il sait son pain manger; il en sait plus d'un, plus d'une*, wie on kędy kozy pędzą, *fm.* nie w ciemie bity. =*; c'est à* =*; à* =, jako to.

Savoir, *s. m.* wiedza, wiadomość — nauka, wiadomości, nauki, znajomości. *Au vu et au* = *de tout le monde*, jak o tém wszyscy wiedzą.

Savoir-faire, *s. m.* zręczność.

Savoir-vivre, *s. m.* sztuka życia w towarzystwie.

Savon, *s. m.* mydło. *Donner un* = *à qu''un*, wyłajać, zfukać, wyburczyć kogo. *Eau de* =, mydliny. *Frotter avec du* =, pomydlić.

Savonnage, *s. m.* mydlenie, namydlenie.

Savonner, *v. a.* mydlić, namydlić — pomydlić (brodę). = *qu''un*, wyłajać kogo, wyburczyć. *Se* =, prać się w mydle (o materyach).

Savonnerie, *s. f.* mydlarnia.

Savonnette, *s. f.* mydło okrągłe do brody. = *à vilain*, tak nazywano dawniéj urzędy które nieszlachta kupowała dla uszlachcenia.

Savonneux, euse, a. mydlany, natury mydła.

Savonnier, s. m. mydlarz — pewne drzewo z Ameryki i z Antyl.

Savourement, s. m. smakowanie, kosztowanie.

Savourer, v. a. smakować, kosztować co z upodobaniem.

Savouret, s. m. kość wołowa lub wieprzowa kładziona dla nadania smaku potrawie.

Savoureusement, adv. smakując z upodobaniem.

Savoureux, euse, a. smakowity, smaczny, wyborny, wyśmienity.

Saxatile, a. d. g. skalny, rosnący lub znajdujący się w skałach.

Saxifrage, a. d. g. łamiący kamień pęcherza.

Saxifrage, s. f. łomikamień : roślina.

Sayon, s. m. koszulka : dawny ubiór wojskowy.

Sbire, s. m. zbir : łucznik w dzisiejszym Rzymie — zbir, siepacz.

Scabellon, s. m. pedestał na biusta lub sprzęty.

Scabieuse, s. f. świerzbnica : roślina.

Scabieux, euse, a. świerzbowaty, podobny do świerzbu.

Scabreux, euse, a. chropowaty, nierówny — niebespieczny, trudny, niepewny.

Scalde, s. m. skald : poeta u dawnych Skandynawów.

Scalène, a. m. różnoboczny (trójkąt).

Scalpel, s. m. skalpel, nożyk do dyssekcyi anatomicznych.

Scalper, v. a. obdzierać skórę z czaszki jak czynią dzicy.

Scammonée, s. f. szkamonia, soczunica, powój zamorski : roślina.

Scandale, s. m. zgorszenie, skandal. *Pierre de* =, kamień obrazy. *Un amené sans* =, wyrok nakazujący przyprowadzić obwinionego prywatnie bez hałasu.

Scandaleusement, adv. w sposób gorszący.

Scandaleux, euse, a. gorszący, dający zgorszenie.

Scandaliser, v. a. gorszyć, dawać zgorszenie. *Se* =, gorszyć się, zgorszyć się.

Scander, v. a. skandować wiersz.

Scaphandre, s. m. rodzaj gorsetu z korkami do pływania na wodzie.

Scapulaire, s. m. szkaplerz — bandaż opierający się na łopatkach. =, a. d. g. łopatkowy, od łopatek.

Scarabée, s. m. chrząszcz : rodzaj owadów pochwoskrzydłych.

Scaramouche, s. m. osoba śmieszna komedyi włoskich zawsze w stroju czarnym.

Scare, s. m. rodzaj ryby o której starożytni mniemali że przeżuwa.

Scarificateur, s. m. bańki, puszczadło z kilku lancetów za jednym razem przecinające skórę.

Scarification, s. f. bańki, puszczanie krwi bańkami.

Scarifier, v. a. nacinać skórę.

Scarlatine, s. f. szkarlatyna : choroba.

Scarole, s. f. *vid.* Endive.

Scason, Scazon, s. m. wiersz łaciński w którym piąta stopa jest iamb a szósty spondéj.

Sceau, s. m. pieczęć — przyłożenie pieczęci. *Les* =*x*, pieczęcie, pieczęć państwa. *S'opposer au* =, założyć opór przeciw przyłożeniu pieczęci. = *de réprobation*, pieczęć potępienia. = *de Salomon*, babikrowka : roślina. = *de Notre-Dame*, *vid.* Taminier.

Scel, s. m. pieczęć.

Scélérat, ate, a. zbrodniczy, występny. =, s. m. złoczyńca, zbrodniarz.

Scélératesse, s. f. złość, zbrodniczość.

Scelite, *s. f.* kamień starożytny wystawiający nogę ludzką.

Scellé, *s. m.* przyłożenie pieczęci, opieczętowanie, obsygillacya.

Scellement, *s. m* opieczętowanie, przyłożenie pieczęci.

Sceller, *v. a.* przyłożyć pieczęć na dyplomie i t. p. — opieczętować, przyłożyć pieczęcie (na dom i t. p.) — wprawić, wmurować — *fig* przypieczętować, zapieczętować, stwierdzić czém. = *un vase, une fiole*, zakitować, opieczętować naczynie.

Scelleur, *s. m.* wyciskający pieczęć.

Scène, *s. f.* scena, teatr — scena, rzecz dziejąca się gdzie — przedstawienie na teatrze, scena : część aktu — dzieła dramatyczne — widok, widowisko. *Mettre un personnage sur la* =, wystawić osobę na scenie. *Paraître sur la* =, pokazać się na scenie, na świecie. *Il est toujours en* =, mówi się o osobie z przysadami. *Faire une* = *à qu'un*, zrobić komu awanturę. *Il ne faut point donner de* = *au public*, nie potrzeba afiszować się przed światem.

Scénique, *a. d. g.* sceniczny, teatralny.

Scénite, *s. m.* nomada, prowadzący życie koczujące.

Scénographie, *s f.* wystawianie widoków i położenia miejsc w perspektywie — widok, widowisko.

Scénographique, *a. d. g* wystawiający widoki kraju, położeń.

Scénopégie, *s. f.* kuczki : święto u Żydów.

Scepticisme, *s. m.* sceptycyzm, powątpiewanie o wszystkiém : szkoła filozoficzna.

Sceptique, *a. d. g.* sceptycki, należący do sekty sceptyków — sceptyczny, powątpiewający o wszystkiém. =, *s. m.* sceptyk.

Sceptre, *s. m.* berło — godność króleska. *Il tient le* = *de la poésie, etc.* trzyma berło poezyi.

Schabraque, *s. f. vid.* Chabraque.

Schah, *s. m.* szach, król perski.

Schako, *s. m. vid.* Shako.

Schall, *s. m. vid.* Châle.

Schelling, *s. m.* szyling : moneta srebrna angielska około 24 *sous* francuskich — szeląg : moneta drobna różnych krajów.

Schène *(skène)*, *s. m.* schen, miara w używaniu u dawnych Egipcyan.

Schérif, *s. m. vid.* Chérif.

Schismatique, *a d. g.* schizmatycki. =, *s. m.* schizmatyk, odszczepieniec.

Schisme, *s. m.* schizma, odszczepieństwo, odszczepienie się od wiary.

Schiste, *s. m.* szyst, łupkowy kamień.

Schisteux, euse, *a.* szysztowy, z łupkowego kamienia.

Schlague, *s. f.* rózgi : kara wojskowa.

Schlich *(chelik)*, *s. m.* ruda podruzgotana i przygotowana do topienia.

Schnapan, *s. m. vid.* Chenapan.

Scholaire, *a. d. g. vid.* Scolaire.

Sciage, *s. m.* piłowanie drzewa.

Sciatérique, *a. d. g.* wskazujący godziny za pomocą cienia skazówki.

Sciatique, *a. d. g.* biodrowy. =, *s. f.* ból w nerwie biodrowym.

Scie, *s. f.* piła — piła morska : ryba. *Trait de* =, klocek drzewa upiłowany, *Le trait de la* =, znak piły — trociny.

Sciemment, *adv.* z wiedzą, dobrze wiedząc o tém.

Science, *s. f.* nauka, umiejętność — znajomość.

Scientifique, *a. d. g.* naukowy.

SCIENTIFIQUEMENT, *adv.* naukowo.

SCIER, *v. a.* piłować, przepiłować — żąć zboże — robić wiosłem w kierunku odwrotnym dla cofania się.

SCIERIE, *s. f.* piła : machina do piłowania.

SCIEUR, *s. m.* piłarz, tracz co piłuje, trze drzewo — żniwiarz. = *de long*, tracz trący drzewo na tarcice.

SCILLE, *s. f.* scilla : roślina.

SCILLITIQUE, *a. d. g.* scillowy : od rośliny scilly.

SCINDER, *v. a.* przeciąć, rozdzielić. = *en deux*, przepołowić.

SCINQUE, *s. m.* rodzaj jaszczurki na Wschodzie.

SCINTILLANT, ANTE, *a.* iskrzący się.

SCINTILLATION, *s. f.* iskrzenie się, migotanie światła.

SCINTILLER, *v. n.* iskrzyć się, migotać się.

SCIOGRAPHIE, *s. f.* wyobrażenie wnętrza gmachu.

SCION, *s. m.* kieł, wypustek z drzewa, sos, szos.

SCISSILE, *a. d. g.* łupiący.

SCISSION, *s. f.* rozdwojenie, niesnaski.

SCISSIONNAIRE, *a. d. g.* oddzielający się od reszty.

SCISSURE, *s. f.* szpara.

SCIURE, *s. f.* trociny.

SCLÉROPHTHALMIE, *s. f.* oftalmia z czerwonością oczu.

SCLÉROTIQUE, *s. f.* nazwisko błony otaczającéj oko.

SCOLAIRE, *a. d. g.* szkolny.

SCOLARITÉ, *s. f. Droit de* =, prawo jakie służyło uczniom uniwersytetu w dopominaniu się o przywileje.

SCOLASTIQUE, *a. d. g.* scholastyczny, tyczący się Szkoły filozofii średnich wieków. =, *s. f.* teologia scholastyczna. =, *s. m.* scholastyk, zwolennik filozofii scholastycznéj.

SCOLIASTE, *s. m.* scholiasta, autor przypisków, objaśnień.

SCOLIE, *s. f.* scholia, przypisek, objaśnienie.

SCOLOPENDRE, *s. f.* stonoga — stonogowiec : roślina.

SCOMBRE, *s. m.* skarp' : ryba.

SCORBUT, *s. m.* szkorbut : choroba.

SCORBUTIQUE, *a. d. g.* szkorbutyczny. =, *s. m.* szkorbutyczny, chory na szkorbut.

SCORIE, *s. f.* fuz, piana na metalu stopionym.

SCORIFICATION, *s. f.* zamienienie lub zamienianie się w fuz, pianę.

SCORIFICATOIRE, *a. f.* miednicka do zbierania piany z topionego metalu.

SCORIFIER, *v. a.* odłączyć pianę od topionego metalu.

SCORPIOJELLE, *s. f.* oliwa w któréj umorzony był niedźwiadek.

SCORPION, *s. m.* skorpion, niedźwiadek — niedźwiadek : znak zodyaku. *Huile de* =, oliwa w któréj umorzony był niedźwiadek.

SCORSONÈRE, *s. f.* skorzonera, wężymord : roślina.

SCOTIE, *s. f.* listewka wklęsła u spodu kolumny.

SCRIBE, *s. m.* u Żydów : piśmienny, skryba, uczony w piśmie — pisarek, pisczyk, przepisywacz.

SCRIPTEUR, *s. m.* w kancellaryi papieskiéj : pisarz przepisujący bulle.

SCROFULAIRE, *s. f.* trędownik : roślina.

SCROFULES, *s. f. pl.* skrofuły : choroba.

SCROFULEUX, EUSE, *a.* skrofuliczny, do choroby skrofułów należący — skrofuliczny, chory na skrofuły.

SCROTOCÈLE, *s. f.* ruptura zupełna aż po worek jądrowy.

SCROTUM, *s. m.* worek jądrowy.

SCRUPULE, *s. m.* szkrupuł, trzecia

część granu: waga — w astronomii: poddział minuty — skrupuł, zbyteczna ostróżność lub drobiazgowa dokładność, zbyteczna sumienność, zbyteczne surowość — skrupulatność.

Scrupuleusement, *adv.* skrupulatnie, z drobiazgową dokładnością.

Scrupuleux, euse, *a.* skrupulatny, sumienny, za nadto surowy, za nadto dokładny. =, *s. m.* skrupulat.

Scrutateur, *s. m.* badacz—skrutator wezwany do liczenia kresek przy głosowaniu. =, *a. d. g.* badawczy, śledzący.

Scruter, *v. a.* badać, śledzić, przetrząsać. *Dieu scrute les cœurs*, Bóg przetrząsa serca ludzkie.

Scrutin, *s. m.* głosowanie, kreskowanie. = *individuel*, kreskowanie na jednę osobę = *de liste*, kreskowanie na kilku razem kandydatów.

Scubac, *s. m.* rodzaj trunku którego zasadą jest szafran.

Sculpter (*sculter*), *v. a.* snycerować, wyrzynać, rznąć. Sculpté, ée, *prt.* rznięty, snycerską robotą — ozdobiony snycerskiemi robotami.

Sculpteur, *s. m.* snycerz.

Sculpture, *s. f.* snycerstwo, snycerska sztuka — snycerska robota.

Scytale, *s. f.* rodzaj tajemniczego pisma u Spartanów.

Se, *pron.* siebie — sobie. Używa się do formowania słów zaimkowych i wzajemnych lub do nadania słowom czynnym znaczenia biernego, oddaje się zaś w polskim rozmaicie. *Cela = dit*, to mówią. *Cela ne = fait pas*, tak się nie robi, tego się nie robi. *Il s'est trouvé là un homme*, znalazł się tam człowiek.

Séance, *s. f.* prawo zasiadania, zasiadanie — sessya, posiedzenie (jednorazowe) *vid.* Session, konferencya — godzina lub cały czas przez który się siedzi przy robocie jakiéj. =; = *des prisonniers*, dawniéj: audyencya parlamentu na któréj więźniowie przedstawiali prośby. = *tenante*, na tém samém posiedzeniu. *La = est levée*, posiedzenie zamknięte. *Ouvrir une =*, zagaić, otworzyć posiedzenie. *On entre en =*, zaczyna się sessya. *Tenir =*, mieć sessyą, zasiadać, obradować. *Il ne se presse pas de lever la =*, siedzi jak przykuty.

Séant, *prt. et s.* siedząc, zasiadając — zasiadający, odbywający swoje posiedzenia. =, *s. m.* siedzenie. *Sur son =*, siedzący.

Séant, ante, *a.* przystojny, przyzwoity — stosowny do czego.

Seau, *s. m.* wiadro — kubeł, ceber, cebrzyk. =*x de la ville*, wiadra skórzane do zalewania ognia. *Il pleut à =x*, deszcz leje jak z cebra.

Sébacé, ée, *a.* łojowaty, natury łoju. *Glandes =ées*, gruczoły łojowe przez które się cedzi wilgoć w ciele nakształt łoju.

Sébeste, *s. m.* owoc sebestu.

Sébestier, *s. m.* sebest, drzewo wydające owoc podobny do śliwki.

Sébile, *s. f.* miseczka drewniana.

Sec, èche, *a.* suchy — oschły, wysuszony — zeschły, wyschły — chuderlawy na twarzy — suszony (o owocach) — suchy, oschły, w którym nie ma nic zajmującego, płonny, jałowy, z którego nic wycisnąć nie można. *Une toux =èche*, suchy kaszel. *Ce vin est =*, to wino nie dosyć ma likworu. *Un habit =*, wytarta suknia. *Un coup =*, uderzenie raptowne jakby mimochodem. *Argent =*, gotowy grosz, gotowizna. *Pain =*, suchy chléb (bez niczego) — suchy kawałek chleba. *Messe =èche*, msza bez konsekracyi. *Une âme =èche*, dusza zimna, bez czucia. *Cet homme est =*,

to człowiek suchy, nie przyjemny. *Mine =èche*, kwaśna mina. *Réponse =èche*, odpowiedź sucha. *La donner =èche*, nieprzyjemnego co powiedzieć. =, *s. m.* suche — pasza sucha jako to: siano, słoma, owies. *Mettre, nourrir un cheval au* =, postawić konia na obroku. *Employer le vert et le* =, używać wszelkich sposobów do dopięcia czego. *Tirer des confitures au* =, wysmażyć konfitury z syropu. =, *adv.* na sucho, sucho. *Boire* =, wychylać do dna, wypróżniać kielichy. *Répondre* =, dać suchą odpowiedź. *Parler = à qu''un*, dać komu burę. *A* =, na sucho. *Mettre un étang, etc. à* =, spuścić staw, wysuszyć — *fig.* zrujnować na majątku. *Demeurer à* =, wyschnąć. *Être à* =, *se trouver à* =, stracić wszystko, nic nie mieć. *Aller à* =, płynąć nie rozwijając żaglów. *Sa bourse est à* =, worek pusty, w mieszku grosza neni. *Tout* =, *toute =èche*, jedynie tylko—sam, sama, samo.

Sécable, *a. d. g.* dający się rozciąć.

Sécante, *s. f.* sieczna: linia.

Sèche, Seiche, *s. f.* rodzaj mięczaka wydającego sepią używaną w malarstwie.

Sèchement, *adv.* sucho, w suchém miejscu — sucho, zimno *fig.*

Sécher, *v. a.* suszyć, wysuszać, osuszać. = *les larmes*, osuszać, ocierać, otrzéć łzy. =, *v. n.* schnąć, osychać, wysychać — uschnąć, usychać. = *sur pied*, usychać z nudy, ze smutku — nie módz wyjść za mąż (o pannie).

Sécheresse, *s. f.* suchość — susza, posucha — suchość, zimność odpowiedzi, sucha odpowiedź.

Séchoir, *s. m.* suszarnia — lasy na których fabrykanci perfum suszą trociczki.

Second, onde, *a.* drugi, wtóry. *Eau =nde*, aqua fortis osłabiona. *Avoir une chose de la =nde main*, mieć co z drugiéj ręki. =, *s. m.* drugie piętro domu — sekundant, świadek w pojedynku — na okręcie: dowódzca idący zaraz po kapitanie. *En* =, w drugim rzędzie. *Capitaine en* =, kapitan drugiéj klassy.

Secondaire, *a. d. g.* podrzędny, drugiego rzędu.

Secondairement, *adv.* podrzędnie, w drugim rzędzie.

Seconde, *s. f.* druga klassa w szkołach francuskich zaraz po retoryce — sekunda: 1/60 minuty.

Secondement, *adv.* powtóre, po drugie.

Seconder, *v. a.* wspiérać, popiérać — pomagać komu.

Secondines, *s. f. vid.* Arrièrefaix.

Secouement, *s. m.* wstrząśnienie, trząsanie czém, czego.

Secouer, *v. a.* trząść czém, wstrząsnąć czém, potrząsać czém — wzruszać, poruszać co, ruszyć, ruszać — zrzucić co, otrząsnąć się z czego. = *la tête*, trząsać głową, kiwać głową. = *la poussière d'un habit*, wytrzepać z pyłu. = *les oreilles*, nie dbać o co, drwić sobie z czego — nie uważać na co. *Se* =, ruszać się, opędzać się czemu, otrzepywać się. *Il faut se* =, trzeba użyć nieco agitacyi — trzeba się poruszać, zadać sobie fatygi.

Secoûment, *s. m. vid.* Secouement.

Secourable, *a. d. g.* niosący pomoc — któremu można jeszcze nieść ratunek, do uratowania.

Secourir, *v. a.* wspomódz kogo, dopomódz, dać wsparcie komu — wspierać, wesprzéć.

Secours, *s. m.* pomoc, wsparcie, wspomożenie — posiłki wojenne — kościół zbudowany dla pomocy parafialnemu.

SAULE, *s. m.* wierzba. = *pleureur*, wierzba płacząca.

SAUMÂTRE, *a. d. g.* słonawy (o wodzie).

SAUMON, *s. m.* łosoś: ryba — massa ołowiu lub cyny odlana w giserni.

SAUMONÉ, ÉE, *a.* z mięsem czerwonem, jak mięso łososia.

SAUMONEAU, *s. m.* mały łosoś.

SAUMURE, *s. f.* słony sos, sos z soli i z nasolonéj rzeczy.

SAUNAGE, *s. m.* przedaż soli. *Faux* =, przemycanie, defraudacya soli.

SAUNER, *v. n.* wyrabiać sól, otrzymywać sól.

SAUNERIE, *s. f.* solarnia, fabryka soli warzonki.

SAUNIER, *s. m.* robotnik od warzenia soli — solarz, prasoł*, przekupień solny. *Faux*-=, przemycający sól, defraudant solny. *Se faire payer comme un* =, kazać sobie zapłacić, wydusić co do grosza.

SAUNIÈRE, *s. f.* skrzynia na sól.

SAUPIQUET, *s. m.* sos ostry — potrawka z ostrym sosem.

SAUPOUDRER, *v. a.* posypać, posypywać solą, proszkiem i t. p. — przyprószyć czém.

SAUR, SAURE, SAURET, *a. m.* bułany (o maści konia) — roczniaczek (ptak łowczy szary który się jeszcze nie pierzył). *Hareng* =, śledź wędzony.

SAURAGE, *s. m.* pierwszy rok ptaka łowczego nim się pierzył.

SAURER, *v. a.* wędzić w dymie.

SAURET, *a. m. vid.* SAUR.

SAURIENS, *s. m. pl.* jaszczurki, cała familia jaszczurek.

SAUSSAIE, *s. f.* wierzbina, lasek wierzbowy.

SAUT, *s. m.* skok, podskok, podskoczenie; sus *fm.* — spadnienie — spadek wody, kaskada, wodospad — w stanowieniu klaczy: każde skoczenie ogiera. = *de mouton*, skok konia kiedy wygiąwszy grzbiet i wziąwszy łeb pod siebie skacze bokiem. = *de loup*, rów na końcu ogrodu strzegący od wejścia. = *de moulin*, spadek wody obracającéj młyn. = *de carpe*, *vid.* CARPE. = *périlleux*, skok pewny bardzo niebezpieczny u skoczków na linie. = *de Breton*, zręczne wywrócenie, przewrócenie (borykając się). *Au* = *du lit*, samém wstawaném (z łóżka). *Faire le* =, zdecydować się na co ważnego lub niebezpiecznego. *Faire le* = *à qu''un*, wysadzić kogo (z urzędu, miejsca). *De plein* =, jednym susem, od jednego zapędu, do razu. *Faire un grand* =, skoczyć daleko, oddalić się do razu.

SAUTE, *s. f. Mar.* nagła zmiana w kierunku wiatru.

SAUTÉ, *s. m.* przyprawa z sosem i z masłem.

SAUTELLE, *s. f.* szczep przesadzany z korzeniem.

SAUTER, *v. n.* skakać, skoczyć — podskoczyć, podskakiwać — wylecieć w powietrze — skoczyć na..., rzucić się na co, do kogo, do czego — dać susa, skok — przeskoczyć. = *à bas du lit*, zeskoczyć z łóżka. *Faire* =, wysadzić w powietrze dom lub okręt w którym się jest. *Faire* = *qu''un par la fenêtre*, wyrzucić kogo oknem. = *aux nues*, unosić się, nieposiadać się z gniewu. = *de branche en branche*, skakać, przeskakiwać nagle z jednéj materyi do drugiéj. *Faire* = *un mauvais lieu*, zamknąć dom rozpusty, zepsucia. *Faire* = *la terre, la charge de qu''un*, zmusić kogo prawnemi drogami do pozbycia się gruntu lub ustąpienia posady. *Faire* = *des bouteilles*, wypróżniać butelki. *Faire* = *la banque*, zdebankować bank. *Faire* = *un œil hors de la tête*, wybić ko-

go. *Faire = la coupe*, zręcznie złożyć karty tak jak były przed zebraniem. = *aux yeux*, uderzać w oczy od razu. =, *v. a.* przeskoczyć co — pokładać (o ogierze stanowionym z klaczami). = *le bâton*, *vid.* Bâton. = *à pieds joints par-dessus qu''ch*, przeskoczyć równemi nogami przez... — dokazać swego, postawić na swojém mimo trudności. = *le fossé*, *le pas*, *fig.* zdecydować się na co niebezpiecznego.

Sautereau, *s. m.* sztuczka drewniana z pręcikiem z pióra w instrumentach muzycznych o klawiszach.

Sauterelle, *s. f.* szarańcza — węgielnica ruchoma; narzędzie mularskie.

Sauteur, *s. m.* skoczek — koń utressowany do rozmaitych skoków — człowiek dwuznaczny, zmienny, zmiennego charakteru. =euse, *s. f.* skoczka — rodzaj tańca skocznego.

Sautillant, ante, *a.* podskakujący, skoczny.

Sautillement, *s. m.* podskakiwanie — skakanie, skoki. *Par =s*, skokami.

Sautiller, *v. n.* podskakiwać. *Ne faire que =*, skakać nagle z jednego przedmiotu do drugiego.

Sautoir, *s. m.* krzyż, dwie sztuki drzewa i t. p. złożone na krzyż jak litera X. *En =*, na krzyż. *Porter qu''ch en =*, nosić co na plecach przymocowanego szlejkami krzyżującemi się na piersiach. *Porter un ordre en =*, nosić order na wstędze spadającéj na piersi.

Sauvage, *a. d. g.* dziki, niedający się oswoić lub nieoswojony — dziki, zdziczały — dziki, niezamieszkały (kraj) — dziki, leśny, polny (nieogrodowy, o owocach, roślinach) — dziki, stroniący od ludzi. *Chicorée =*, cykorya dzika (uprawiana w ogrodach). *Huile =*, oliwa wyborna smaku nieco gorzkawego. *Feu =*, rodzaj świerzbu u dzieci na twarzy. *Un chat =*, kot dziki, żbik. *Un fruit d'un goût =*, owoc cierpki, przykry. =, *s. m.* dziki, człowiek dziki.

Sauvageon, *s. m.* płonka, dzika latorośl, drzewko zrosłe samo (nie szczepione).

Sauvagerie, *s. f.* dzikość obyczajów, stronienie od ludzi.

Sauvagin, ine, *a. Goût =*, *s. m.* smak pewien właściwy ptakom morskim, stawowym.

Sauvagine, *s. f.* dzikie ptastwo morskie lub stawowe — smak i zapach dzikiego ptastwa.

Sauvegarde, *s. f.* opieka — bezpieczeństwo, obrona, ochrona; zasłona od czego — listy królewskie zapewniające opiekę — uwolnienie od kwaterunku.

Sauver, *v. a.* ocalić, zbawić, uratować, zachować od czego — zbawić, wybawić, odkupić — oszczędzić kosztu, wybawić od czego — ustrzedz od czego — wymówić, wytłómaczyć = *les dehors*, *les apparences*, okryć co gorszącego, zatrzéć; zasłonić przed okiem. = *le premier coup d'œil*, ukryć pierwsze wrażenie. = *la grille*, w grze w piłkę: odbić uderzenie któreby wyrzuciło piłkę po za kratę. = *une contradiction*, starać się ukryć sprzeczność w czém, starać się pogodzić rzeczy sprzeczne. = *les défauts d'un ouvrage*, ukryć wady, przywary dzieła. = *une dissonance*, zakryć nieprzyjemny dźwięk innym harmonijnym. *Se =*, ocalić się, ratować się, uratować się — uciekać, uciec — zbiegać, wybiegać, kipieć, wykipiéć — ujechać gdzie — schronić się gdzie — pozyskać zbawienie wieczne — wyjść na swojém, zyskać. *Se = de l'oubli*, ujść zapomnienia. *Sauve qui peut*, niech

uchodzi kto może. *Le cri sauve qui peut...*, popłoch.

Sauvetage, *s. m.* uratowanie, ocalenie szczątków rozbitego statku. *Bouée de* =, deska z korkowego drzewa zaczepiona u liny i rzucana na morze gdy kto w nie wpadnie i gdy mu nie można dać innéj pomocy.

Sauveté, *s. f.* bezpieczeństwo. *Il est en lieu de* =, jest w bezpiecznem miejscu.

Sauveur, *s. m.* zbawca, wybawiciel — zbawiciel : Jezus Chrystus. =, *a. m.* zbawczy, wybawiający.

Sauve-vie, *s. f.* rodzaj paproci.

Savamment, *adv.* uczenie, umiejętnie.

Savane, *s. f.* sawana : tak nazywają w Kanadzie lasy drzew żywicznych a w Gujanie okolice gdzie nie ma wielkich lasów — obszerna łąka.

Savant, ante, *a.* uczony — umiejętny, biegły, kunsztowny, misterny, mistrzowski — oświecony, o czém znający rzecz. *Sociétés* =*s*, towarzystwa uczone. *Les langues* =*ntes*, języki szczególniéj znane uczonym jako: grecki, łaciński, hebrajski. *Un livre* =, książka pełna erudycyi. *Cette fille est trop* =*nte*, za wiele wie na swój wiek, za mądra. =, *s. m.* uczony, literat. =nte, *s. f.* kobieta uczona, literatka.

Savantasse, *s. m.* niedouk, niedouczony, który tylko chlipnął czego.

Savate, *s. f.* stare obuwie — bryftregier roznoszący listy po wsiach. *Trainer la* =, być w biedzie.

Savaterie, *s. f.* handel starego obuwia.

Saveter, *v. a.* robić po partacku, zepsuć robotę.

Savetier, *s. m.* szewc od starego obuwia — partacz, fuszer.

Saveur, *s. f.* smak : przymiot rzeczy. *Il n'y a là ni goût ni* =, to jak trawa, bez żadnego smaku.

Savoir, *v. a.* wiedzieć co — umieć co — znać co — wiedzieć jak... — dowiedzieć się — módz, zdołać, potrafić. =, *v. n.* mieć wiadomości, być uczonym. = *la grammaire, l'histoire, etc.* znać grammatykę, historyą i t. d. = *danser*, umieć tańcować. = *vivre*, umieć żyć z ludźmi. = *bien le monde*, znać ludzi. = *qu''un par cœur*, znać kogo na palcach. = *se battre*, dobrze się bić (na pałasze i t. p.). = *gré à qu''un d'une chose*, być za co wdzięcznym komu. *Faire* =, uwiadomić o czém, donieść co o czém, podać do wiadomości. *Faire à* =, w stylu odezw : oznajmować. = *faisons*, oznajmujemy. *Il sait le fin du fin*, to mądra główka. *Il sait son pain manger; il en sait plus d'un, plus d'une*, wie on kędy kozy pędzą, *fm.* nie w ciemie bity. =*; c'est à* =*; à* =, jako to.

Savoir, *s. m.* wiedza, wiadomość — nauka, wiadomości, nauki, znajomości. *Au vu et au* = *de tout le monde*, jak o tém wszyscy wiedzą.

Savoir-faire, *s. m.* zręczność.

Savoir-vivre, *s. m.* sztuka życia w towarzystwie.

Savon, *s. m.* mydło. *Donner un* = *à qu''un*, wyłajać, zfukać, wyburczyć kogo. *Eau de* =, mydliny. *Frotter avec du* =, pomydlić.

Savonnage, *s. m.* mydlenie, namydlenie.

Savonner, *v. a.* mydlić, namydlić — pomydlić (brodę). = *qu''un*, wyłajać kogo, wyburczyć. *Se* =, prać się w mydle (o materyach).

Savonnerie, *s. f.* mydlarnia.

Savonnette, *s. f.* mydło okrągłe do brody. = *à vilain*, tak nazywano dawniéj urzędy które nieszlachta kupowała dla uszlachcenia.

Savonneux, euse, *a.* mydlany, natury mydła.

Savonnier, *s. m.* mydlarz — pewne drzewo z Ameryki i z Antyl.

Savourement, *s. m.* smakowanie, kosztowanie.

Savourer, *v. a.* smakować, kosztować co z upodobaniem.

Savouret, *s. m.* kość wołowa lub wieprzowa kładziona dla nadania smaku potrawie.

Savoureusement, *adv.* smakując z upodobaniem.

Savoureux, euse, *a.* smakowity, smaczny, wyborny, wyśmienity.

Saxatile, *a. d. g.* skalny, rosnący lub znajdujący się w skałach.

Saxifrage, *a. d. g.* łamiący kamień pęcherza.

Saxifrage, *s. f.* łomikamień : roślina.

Sayon, *s. m.* koszulka : dawny ubiór wojskowy.

Sbire, *s. m.* zbir : łucznik w dzisiejszym Rzymie — zbir, siepacz.

Scabellon, *s. m.* pedestał na biusta lub sprzęty.

Scabieuse, *s. f.* świerzbnica : roślina.

Scabieux, euse, *a.* świerzbowaty, podobny do świerzbu.

Scabreux, euse, *a.* chropowaty, nierówny — niebespieczny, trudny, niepewny.

Scalde, *s. m.* skald : poeta u dawnych Skandynawów.

Scalène, *a. m.* różnoboczny (trójkąt).

Scalpel, *s. m.* skalpel, nożyk do dyssekcyi anatomicznych.

Scalper, *v. a.* obdzierać skórę z czaszki jak czynią dzicy.

Scammonée, *s. f.* szkamonia, soczenica, powój zamorski : roślina.

Scandale, *s. m.* zgorszenie, skandal. *Pierre de* =, kamień obrazy. *Un amené sans* =, wyrok nakazujący przyprowadzić obwinionego prywatnie bez hałasu.

Scandaleusement, *adv.* w sposób gorszący.

Scandaleux, euse, *a.* gorszący, dający zgorszenie.

Scandaliser, *v. a.* gorszyć, dawać zgorszenie. *Se* =, gorszyć się, zgorszyć się.

Scander, *v. a.* skandować wiersz.

Scaphandre, *s. m.* rodzaj gorsetu z korkami do pływania na wodzie.

Scapulaire, *s. m.* szkaplerz —; bandaż opierający się na łopatkach. =, *a. d. g.* łopatkowy, od łopatek.

Scarabée, *s. m.* chrząszcz : rodzaj owadów pochwoskrzydłych.

Scaramouche, *s. m.* osoba śmieszna komedyi włoskich zawsze w stroju czarnym.

Scare, *s. m.* rodzaj ryby o której starożytni mniemali że przeżuwa.

Scarificateur, *s. m.* bańki, puszczadło z kilku lancetów za jednym razem przecinające skórę.

Scarification, *s. f.* bańki, puszczanie krwi bańkami.

Scarifier, *v. a.* nacinać skórę.

Scarlatine, *s. f.* szkarlatyna : choroba.

Scarole, *s. f. vid.* Endive.

Scason, Scazon, *s. m.* wiersz łaciński w którym piąta stopa jest iamb a szósty spondéj.

Sceau, *s. m.* pieczęć — przyłożenie pieczęci. *Les* =*x*, pieczęcie, pieczęć państwa. *S'opposer au* =, założyć opór przeciw przyłożeniu pieczęci. = *de réprobation*, pieczęć potępienia. = *de Salomon*, babikrowka : roślina. = *de Notre-Dame*, *vid.* Taminier.

Scel, *s. m.* pieczęć.

Scélérat, ate, *a.* zbrodniczy, występny. =, *s. m.* złoczyńca, zbrodniarz.

Scélératesse, *s. f.* złość, zbrodniczość.

SCELITE, *s. f.* kamień starożytny wystawiający nogę ludzka.

SCELLÉ, *s. m.* przyłożenie pieczęci, opieczętowanie, obsygillacya.

SCELLEMENT, *s. m* opieczętowanie, przyłożenie pieczęci.

SCELLER, *v. a.* przyłożyć pieczęć na dyplomie i t. p. — opieczętować, przyłożyć pieczęcie (na dom i t. p.) — wprawić, wmurować — *fig* przypieczętować, zapieczętować, stwierdzić czém. = *un vase*, *une fiole*, zakitować, opieczętować naczynie.

SCELLEUR, *s. m.* wyciskający pieczęć.

SCÈNE, *s. f.* scena, teatr — scena, rzecz dziejąca się gdzie — przedstawienie na teatrze, scena: część aktu — dzieła dramatyczne — widok, widowisko. *Mettre un personnage sur la* =, wystawić osobę na scenie. *Paraître sur la* =, pokazać się na scenie, na świecie. *Il est toujours en* =, mówi się o osobie z przysadami. *Faire une* = *à qu'un*, zrobić komu awanturę. *Il ne faut point donner de* = *au public*, nie potrzeba afiszować się przed światem.

SCÉNIQUE, *a. d. g.* sceniczny, teatralny.

SCÉNITE, *s. m.* nomada, prowadzący życie koczujące.

SCÉNOGRAPHIE, *s f.* wystawianie widoków i położenia miejsc w perspektywie — widok, widowisko.

SCÉNOGRAPHIQUE, *a. d. g* wystawiający widoki kraju, położeń.

SCÉNOPÉGIE, *s. f.* kuczki: święto u Żydów.

SCEPTICISME, *s. m.* sceptycyzm, powątpiewanie o wszystkiém: szkoła filozoficzna.

SCEPTIQUE, *a. d. g.* sceptycki, należący do sekty sceptyków — sceptyczny, powątpiewający o wszystkiém. =, *s. m.* sceptyk.

SCEPTRE, *s. m.* berło — godność królewska. *Il tient le* = *de la poésie*, *etc.* trzyma berło poezyi.

SCHABRAQUE, *s. f. vid.* CHABRAQUE.

SCHAH, *s. m.* szach, król perski.

SCHAKO, *s. m. vid.* SHAKO.

SCHALL, *s. m. vid.* CHÂLE.

SCHELLING, *s. m.* szyling: moneta srebrna angielska około 24 *sous* francuskich — szeląg: moneta drobna różnych krajów.

SCHÈNE (*skène*), *s. m.* schen, miara w używaniu u dawnych Egipcyan.

SCHÉRIF, *s. m. vid.* CHÉRIF.

SCHISMATIQUE, *a d. g.* schizmatycki. =, *s. m.* schizmatyk, odszczepieniec.

SCHISME, *s. m.* schizma, odszczepieństwo, odszczepienie się od wiary.

SCHISTE, *s. m.* szyst, łupkowy kamień.

SCHISTEUX, EUSE, *a.* szysztowy, z łupkowego kamienia.

SCHLAGUE, *s. f.* rózgi: kara wojskowa.

SCHLICH (*chelik*), *s. m.* ruda podruzgotana i przygotowana do topienia.

SCHNAPAN, *s. m. vid.* CHENAPAN.

SCHOLAIRE, *a. d. g. vid.* SCOLAIRE.

SCIAGE, *s. m.* piłowanie drzewa.

SCIATÉRIQUE, *a. d. g.* wskazujący godziny za pomocą cienia skazówki.

SCIATIQUE, *a. d. g.* biodrowy. =, *s. f.* ból w nerwie biodrowym.

SCIE, *s. f.* piła — piła morska: ryba. *Trait de* =, klocek drzewa upiłowany, *Le trait de la* =, znak piły — trociny.

SCIEMMENT, *adv.* z wiedzą, dobrze wiedząc o tém.

SCIENCE, *s. f.* nauka, umiejętność — znajomość.

SCIENTIFIQUE, *a. d. g.* naukowy.

Scientifiquement, *adv.* naukowo.

Scier, *v. a.* piłować, przepiłować — żąć zboże — robić wiosłem w kierunku odwrotnym dla cofania się.

Scierie, *s. f.* piła : machina do piłowania.

Scieur, *s. m.* piłarz, tracz co piłuje, trze drzewo — żniwiarz. = *de long*, tracz trący drzewo na tarcice.

Scille, *s. f.* scilla : roślina.

Scillitique, *a. d. g.* scillowy : od rośliny scilly.

Scinder, *v. a.* przeciąć, rozdzielić. = *en deux*, przepołowić.

Scinque, *s. m.* rodzaj jaszczurki na Wschodzie.

Scintillant, ante, *a.* iskrzący się.

Scintillation, *s. f.* iskrzenie się, migotanie światła.

Scintiller, *v. n.* iskrzyć się, migotać się.

Sciographie, *s. f.* wyobrażenie wnętrza gmachu.

Scion, *s. m.* kieł, wypustek z drzewa, sos, szos.

Scissile, *a. d. g.* łupiący.

Scission, *s. f.* rozdwojenie, niesnaski.

Scissionnaire, *a. d. g.* oddzielający się od reszty.

Scissure, *s. f.* szpara.

Sciure, *s. f.* trociny.

Sclérophthalmie, *s. f.* oftalmia z czerwonością oczu.

Sclérotique, *s. f.* nazwisko błony otaczającej oko.

Scolaire, *a. d. g.* szkolny.

Scolarité, *s. f. Droit de* =, prawo jakie służyło uczniom uniwersytetu w dopominaniu się o przywileje.

Scolastique, *a. d. g.* scholastyczny, tyczący się Szkoły filozofii średnich wieków. =, *s. f.* teologia scholastyczna. =, *s. m.* scholastyk, zwolennik filozofii scholastycznéj.

Scoliaste, *s. m.* scholiasta, autor przypisków, objaśnień.

Scolie, *s. f.* scholia, przypisek, objaśnienie.

Scolopendre, *s. f.* stonoga — stonogowiec : roślina.

Scombre, *s. m.* skarp' : ryba.

Scorbut, *s. m.* szkorbut : choroba.

Scorbutique, *a. d. g.* szkorbutyczny. =, *s. m.* szkorbutyczny, chory na szkorbut.

Scorie, *s. f.* fuz, piana na metalu stopionym.

Scorification, *s. f.* zamienienie lub zamienianie się w fuz, pianę.

Scorificatoire, *a. f.* miedniczka do zbierania piany z topionego metalu.

Scorifier, *v. a.* odłączyć pianę od topionego metalu.

Scorpiojelle, *s. f.* oliwa w któréj umorzony był niedźwiadek.

Scorpion, *s. m.* skorpion, niedźwiadek — niedźwiadek : znak zodyaku. *Huile de* =, oliwa w któréj umorzony był niedźwiadek.

Scorsonère, *s. f.* skorzonera, wężymord : roślina.

Scotie, *s. f.* listewka wklęsła u spodu kolumny.

Scribe, *s. m.* u Żydów : piśmienny, skryba, uczony w piśmie — pisarek, piszczyk, przepisywacz.

Scripteur, *s. m.* w kancellaryi papieskiéj : pisarz przepisujący bulle.

Scrofulaire, *s. f.* trędownik : roślina.

Scrofules, *s. f. pl.* skrofuły : choroba.

Scrofuleux, euse, *a.* skrofuliczny, do choroby skrofułów należący — skrofuliczny, chory na skrofuły.

Scrotocèle, *s. f.* ruptura zupełna aż po worek jądrowy.

Scrotum, *s. m.* worek jądrowy.

Scrupule, *s. m.* szkrupuł, trzecia

części granu: waga — w astronomii: poddział minuty — skrupuł, zbyteczna ostróżność lub drobiazgowa dokładność, zbyteczna sumienność, zbyteczna surowość — skrupulatność.

SCRUPULEUSEMENT, *adv.* skrupulatnie, z drobiazgową dokładnością.

SCRUPULEUX, EUSE, *a.* skrupulatny, sumienny, za nadto surowy, za nadto dokładny. =, *s. m.* skrupulat.

SCRUTATEUR, *s. m.* badacz—skrutator wezwany do liczenia krések przy głosowaniu. =, *a. d. g.* badawczy, śledzący.

SCRUTER, *v. a.* badać, śledzić, przetrząsać. *Dieu scrute les cœurs,* Bóg przetrząsa serca ludzkie.

SCRUTIN, *s. m.* głosowanie, kréskowanie. = *individuel,* kréskowanie na jedną osobę = *de liste*, kréskowanie na kilku razem kandydatów.

SCUBAC, *s. m.* rodzaj trunku którego zasadą jest szafran.

SCULPTER *(sculter),* *v. a.* snycerować, wyrzynać, rżnąć. SCULPTÉ, ÉE, *prt.* rżnięty, snycerską robotą — ozdobiony snycerskiemi robotami.

SCULPTEUR, *s. m.* snycerz.

SCULPTURE, *s. f.* snycerstwo, snycerska sztuka — snycerska robota.

SCYTALE, *s. f.* rodzaj tajemniczego pisma u Spartanów.

SE, *pron.* siebie — sobie. Używa się do formowania słów zaimkowych i wzajemnych lub do nadania słowom czynnym znaczenia biernego, oddaje się zaś w polskim rozmaicie. *Cela = dit*, to mówią. *Cela ne = fait pas*, tak się nie robi, tego się nie robi. *Il s'est trouvé là un homme*, znalazł się tam człowiek.

SÉANCE, *s. f.* prawo zasiadania, zasiadanie — sessya, posiedzenie (jednorazowe) *vid.* SESSION, konferencya — godzina lub cały czas przez który się siedzi przy robocie jakiéj. =; = *des prisonniers*, dawniéj: audyencya parlamentu na któréj więźniowie przedstawiali prośby. = *tenante*, na tém samém posiedzeniu. *La = est levée,* posiedzenie zamknięte. *Ouvrir une =*, zagaić, otworzyć posiedzenie. *On entre en =* , zaczyna się sessya. *Tenir =*, mieć sessyą, zasiadać, obradować. *Il ne se presse pas de lever la =*, siedzi jak przykuty.

SÉANT, *prt. et s.* siedząc, zasiadając — zasiadający, odbywający swoje posiedzenia. =, *s. m.* siedzenie. *Sur son =*, siedzący.

SÉANT, ANTE, *a.* przystojny, przyzwoity — stosowny do czego.

SEAU, *s. m.* wiadro — kubeł, ceber, cebrzyk. =*x de la ville*, wiadra skórzane do zaléwania ognia. *Il pleut à =x*, deszcz leje jak z cebra.

SÉBACÉ, ÉE, *a.* łojowaty, natury łoju. *Glandes =ées*, gruczoły łojowe przez które się cedzi wilgoć w ciele nakształt łoju.

SÉBESTE, *s. m.* owoc sebestu.

SÉBESTIER, *s. m.* sebest, drzewo wydające owoc podobny do śliwki.

SÉBILE, *s. f.* miseczka drewniana.

SEC, ÈCHE, *a.* suchy — oschły, wysuszony — zeschły, wyschły — chuderlawy na twarzy — suszony (o owocach) — suchy, oschły, w którym nie ma nic zajmującego, płonny, jałowy, z którego nic wycisnąć nie można. *Une toux =èche*, suchy kaszel. *Ce vin est =*, to wino nie dosyć ma likworu. *Un habit =*, wytarta suknia. *Un coup =*, uderzenie raptowne jakby mimochodem. *Argent =*, gotowy grosz, gotowizna. *Pain =*, suchy chléb (bez niczego) — suchy kawałek chleba. *Messe =èche*, msza bez konsekracyi. *Une âme =èche*, dusza zimna, bez czucia. *Cet homme est =*,

to człowiek suchy, nie przyjemny. *Mine* =*èche*, kwaśna mina. *Réponse* =*èche*, odpowiedź sucha. *La donner* =*èche*, nieprzyjemnego co powiedzieć. =, *s. m.* suche — pasza sucha jako to: siano, słoma, owies. *Mettre, nourrir un cheval au* =, postawić konia na obroku. *Employer le vert et le* =, używać wszelkich sposobów do dopięcia czego. *Tirer des confitures au* =, wysmażyć konfitury z syropu. =, *adv.* na sucho, sucho. *Boire* =, wychylać do dna, wypróżniać kielichy. *Répondre* =, dać suchą odpowiedź. *Parler* = *à qu''un*, dać komu burę. *A* =, na sucho. *Mettre un étang, etc. à* =, spuścić staw, wysuszyć — *fig.* zrujnować na majątku. *Demeurer à* =, wyschnąć. *Être à* =, *se trouver à* =, stracić wszystko, nic nie mieć. *Aller à* =, płynąć nie rozwijając żaglów. *Sa bourse est à* =, worek pusty, w mieszku grosza neni. *Tout* =, *toute* =*èche*, jedynie tylko — sam, sama, samo.

Sécable, *a. d. g.* dający się rozciąć.

Sécante, *s. f.* sieczna: linia.

Sèche, Seiche, *s. f.* rodzaj mięczaka wydającego sepią używaną w malarstwie.

Sèchement, *adv.* sucho, w suchém miejscu — sucho, zimno *fig.*

Sécher, *v. a.* suszyć, wysuszać, osuszać. = *les larmes*, osuszać, ocierać, otrzéć łzy. =, *v. n.* schnąć, osychać, wysychać — uschnąć, usychać. = *sur pied*, usychać z nudy, ze smutku — nie módz wyjść za mąż (o pannie).

Sécheresse, *s. f.* suchość — susza, posucha — suchość, zimność odpowiedzi, sucha odpowiedź.

Séchoir, *s. m.* suszarnia — lasy na których fabrykanci perfum suszą trociczki.

Second, onde, *a.* drugi, wtóry. *Eau* =*nde*, aqua fortis osłabiona. *Avoir une chose de la* =*nde main*, mieć co z drugiéj ręki. =, *s. m.* drugie piętro domu — sekundant, świadek w pojedynku — na okręcie: dowódzca idący zaraz po kapitanie. *En* =, w drugim rzędzie. *Capitaine en* =, kapitan drugiéj klassy.

Secondaire, *a. d. g.* podrzędny, drugiego rzędu.

Secondairement, *adv.* podrzędnie, w drugim rzędzie.

Seconde, *s. f.* druga klassa w szkołach francuskich zaraz po retoryce — sekunda: 1/60 minuty.

Secondement, *adv.* powtóre, po drugie.

Seconder, *v. a.* wspiérać, popiérać — pomagać komu.

Secondines, *s. f. vid.* Arrièrefaix.

Secouement, *s. m.* wstrząśnienie, trząsanie czém, czego.

Secouer, *v. a.* trząść czém, wstrząsnąć czém, potrząsać czém — wzruszać, poruszać co, ruszyć, ruszać — zrzucić co, otrząsnąć się z czego. = *la tête*, trząsać głową, kiwać głową. = *la poussière d'un habit*, wytrzepać z pyłu. = *les oreilles*, nie dbać o co, drwić sobie z czego — nie uważać na co. *Se* =, ruszać się, opędzać się czemu, otrzepywać się. *Il faut se* =, trzeba użyć nieco agitacyi — trzeba się poruszać, zadać sobie fatygi.

Secoûment, *s. m. vid.* Secouement.

Secourable, *a. d. g.* niosący pomoc — któremu można jeszcze nieść ratunek, do uratowania.

Secourir, *v. a.* wspomódz kogo, dopomódz, dać wsparcie komu — wspierać, wesprzéć.

Secours, *s. m.* pomoc, wsparcie, wspomożenie — posiłki wojenne — kościół zbudowany dla pomocy parafialnemu.

Secousse, *s. f.* wstrząśnienie, wzruszenie — trzęsienie powozu.

Secret, ète, *a.* tajemny, tajny, ukryty — utajony — dobry do sekretu, umiejący się taić, zamknięty w sobie. =, *s. m.* sekret, tajemnica — sekret, dyskrecya — sekret w jakiéj sztuce i t. p. — sprężyna jaka ukryta (w machinie) — szufladka ukryta w stoliku i t. p. *En* =, w sekrecie, potajemnie — w sercu, w duszy. *Être du=; dans le =*, być wtajemniczonym do czego. *Avoir le = de qu'un*, mieć czyje ucho, poufały przystęp do kogo.

Secrétaire, *s. m.* sekretarz, pisarz — biórko, sekretarzyk. = *d'état*, sekretarz stanu t. j. minister. = *général*, sekretarz generalny.

Secrétaire, *s. m.* nazwisko ptaka z rodzaju czaplowatych.

Secrétairerie, *s. f.* kancellarya sekretarzów.

Secrétariat, *s. m.* sekretaryat, urząd sekretarza — sekretaryat, kancellarya.

Secrète, *s. f.* modlitwa cicha przy mszy.

Secrètement, *adv* potajemnie, tajemnie.

Sécréter, *v. a.* wydzielać, oddzielać (humory w ciele i t. p.).

Sécréteur, *a. m.* oddzielający, wydzielający.

Sécrétion, *s. f.* oddzielanie, wydzielanie humorów w ciele i t. p. — materya lub płyn oddzielony *np.* uryna, ślina,

Sécrétoire, *a. d. g.* oddzielający, wydzielający (płyny w ciele).

Sectaire, *s. m.* zwolennik sekty, sektarz.

Sectateur, *s. m.* zwolennik, stronnik.

Secte, *s. f* sekta, szkoła. *Faire* =, stanowić oddzielną sektę. *Faire = à part*, iść swoimwłasnym torem, nie należeć do żadnéj sekty, stanowić oddzielną sektę.

Secteur, *s. m.* wycinek koła — sektor : narzędzie astronomiczne.

Section, *s. f.* oddział, wydział, sekcya — sekcya : poddział plótonu — w geometryi : sekcya, przecięcie.

Séculaire, *a. d. g.* stuletni, wracający co sto lat — stuletni, mający lat sto i więcéj. *Année* =, rok setny. *Variations =s*, *astr.* odmiany stóletnie.

Sécularisation, *s. f.* sekularyzacya, zamienienie na świeckie.

Séculariser, *v. a* sekularyzować, zamienić na świeckie.

Sécularité, *s. f.* juryzdykcya świecka, do rzeczy świeckich.

Séculier, ère, *a.* świecki (nie zakonny) — świecki (nie duchowny) — światowy, doczesny. =, *s. m.* osoba świecka, nie ksiądz.

Séculièrement, *adv.* po świecku.

Sécurité, *s. f.* pewność, bespieczeństwo.

Sedan, *s. m.* sukno z fabryk w Sedan we Francyi.

Sédanoise, *s. f. vid.* Parisienne.

Sédatif, ive, *a.* uśmierzający, kojący.

Sédentaire, *a. d. g.* za wiele siedzący, zażywający za mało agitacyi —sedenteryjny, zmuszający do ciągłego siedzenia — stale zasiadający w jedném miejscu (sąd i t. p.) — nieruchomy, przywiązany do miejsc, garnizonowy (o wojsku). *Vie* =, życie sedentaryjne.

Sédiment, *s. m.* osad.

Séditieusement, *adv.* buntowniczo.

Séditieux, euse, *a.* buntowniczy — niesforny. =, *s. m.* buntownik, wichrzyciel.

Sédition, *s. f.* bunt, rozruch.

Séducteur, *s. et a.* zwodziciel,

kusiciel — zwodziciel kobiet—zwodzący, uwodzący. *L'esprit* =, zły duch, pokusa, diabeł. =TRICE, *s. f.* zwodzicielka.

SÉDUCTION, *s. f.* zwodzenie, uwodzenie, zwiedzenie — powab, przyluda, ponęta.

SÉDUIRE, *v. a.* zwieść, oszukać, zawodzić — zabłąkać — przekupić — zwodzić, łudzić — ująć, ujmować zwoduiczym powabem — zwieść kobietę.

SÉDUISANT, ANTE, *a.* zwodzący, ujmujący — nętny, powabny.

SEGMENT, *s. m.* odcinek koła.

SÉGRAIRIE, *s. f.* las posiadany na spółkę.

SÉGRAIS, *s. m.* lasek oddzielony od wielkiego lasu.

SÉGRÉGATION, *s. f.* oddzielenie, odłączenie, odstawienie na bok.

SEICHE, *s. f. vid.* SÈCHE.

SEIGLE, *s. m.* żyto. *Manger du* =, jeść chléb żytni. *Faire les* =, żąć, zbierać żyta.

SEIGNEUR, *s. m.* pan, władca — pan (feodalny) — pan, magnat. *Le grand-*=, sułtan turecki.

SEIGNEURIAGE, *s. m.* summa którą król pobiera z monet.

SEIGNEURIAL, ALE, *a.* pański, należący do pana feodalnego. *Maison* =*ale*, dwór.

SEIGNEURIE, *s. f.* władza pana feodalnego, państwo — w Weneeyi dawniéj: panowie, obywatele mający udział w rządzie — tytuł dawany parom Francyi *np.* jaśnie wielmożny.

SEIME, *s. f.* szpara w kopycie u konia.

SEIN, *s. m.* pierś — zanadrze, pazucha — piersi (u kobiet) — pierś (każda prawa, lewa) — łono, żywot macierzyński — środek, łono, wnętrze, samo serce *fig.* — zatoka, zaléw morski, golf. *Donner le* = *à un enfant*, dać piersi dziecku, dać cycka *fm.* *Le* = *d'Abraham*, łono Abrahama, wieczny spoczynek. *Porter qu''un dans son* =, uosić kogo w sercu, kochać.

SEINE, *s. f.* rodzaj sieci na ryby.

SEING, *s. m.* podpis. = *privé*, podpis osoby na akcie prywatnie sporządzonym. *Blanc-*=, blankiet.

SEIZE, *a. d. g.* szesnaście — szesnasty. =, *s. m.* szesnaście, szesnastka — szesnasta część łokcia. *Les* =, fakcya szesnastu za czasów Ligi we Francyi.

SEIZIÈME, *a. d. g.* szesnasty. *La* = *partie*, szesnasta część (czego). =, *s. m.* szesnasty dzień — szesnasta część czego.

SEIZIÈMEMENT, *adv.* po szesnaste.

SÉJOUR, *s. m.* pobyt, zamieszkanie, przebywanie, zostawanie gdzie — wypoczynek w podróży — zacisze, schronienie. *Le* = *des Dieux*, pomieszkanie bogów. *L'humide* =, morze, wody, przestrzenie wód.

SÉJOURNÉ, *a. m.* *(vi.)* wydobrzały, wywczasowany.

SÉJOURNER, *v. n.* przebywać, mieszkać gdzie, zamieszkiwać co.

SEL, *s. m.* sól (kuchenna) — *Chim.* sól: wszelka kombinacya kwasu z zasadą — sól, dowcip, trafność, = *essentiel*, sól znajdująca się w roślinach a wydobywana przez wywarzanie. = *gemme*; = *fossile*, sól szybikowa, kamionka. *Faux* =, sól przemycana. *Grenier à* =, magazyn solny. *Saupoudrer de* =, posolić co, posypać soli. *Ce jambon est de bon* =, *d'un bon* =, szynka nasolona w samo prawie.

SELAM, SELAN, *s. m.* bukiet kwiatów, rówuianka.

SÉLÉNITE, *s. f. Chim.* seleuit, sól uformowana z połączenia ziemi wapiennéj z kwasem witryolowym.

SÉLÉNITEUX, EUSE, *a.* selenitowy.

SÉLÉNOGRAPHIE, *s. f.* opisanie księżyca.

Sélénographique, *a. d. g.* opisujący księżyc.

Selle, *s. f.* siedzenie, stołek bez poręczy — siodło — stolec, jedno wypróżnienie. *Cheval de* =, koń siodłowy, podsobni; siodlak. *La première* =, najlepszy mierzyn w całéj stajni. *Courir à toutes* =*s*, jeździć pocztą, nie w swoim powozie. = *à tous chevaux*, siedzenie mogące służyć na wszelkie konie — maxyma z którą kto wyjeżdża w każdéj okoliczności. *Etre bien en* =, dobrze się trzymać, dobrze siedzieć na koniu — mieć miejsce pewne, stałe. *Aller à la* =, iść na stolec, ze stolcem; mieć stolec.

Seller, *v. a.* siodłać, osiodłać.

Seller (se) *v. pron.* twardnieć (o gruncie).

Sellerie, *s. f.* komórka na siodła i zaprzęgi — siodlarstwo, rymarstwo.

Sellette, *s. f.* niski stołeczek na którym sadzano oskarżonego przed sądem — deseczka u spodu plecowych noszów — skrzynka ze szczotkami i szuwaxem na któréj czyszczą bóty przechodzącycb. *Tenir qu'un sur la* =, wypytywać się kogo o co, wziąć na examin.

Sellier, *s. m.* siodlarz, rymarz.

Selon, *prép.* podług, według, wedle czego, stosownie do czego, w miarę czego. = *moi*, podług mnie, mojém zdaniem. *C'est* =, to zależy.

Semaille, *s. f.* siejba, sianie, zasiew — zboże posiane, zasiewy — pora zasiewów, siejba.

Semaine, *s. f.* tydzień — tydzień roboty — tydzień : zapłata tygodniowa robotników — pieniądze które dają dzieciom na drobne wydatki. = *sainte*, wielki tydzień. *Prêter à la petite* =, pożyczać na lichwę. *La* = *des trois jeudis*, nigdy, na święty nigdy. *Il est de* =, to jego tydzień, jego koléj tygodniowa.

Semainier, ère, *a.* odbywający z kolei tygodniowéj służbę — aktor trudniący się z kolei tygodniowéj szczegółami tyczącemi się repertoryum.

Sémaphore, *s. m.* semafor, rodzaj telegrafu na brzegach morskich do dawania znaków.

Semblable, *a. d. g.* podobny. *Triangles* =*s*, trójkąty sobie podobne. =, *s. m.* drugi człowiek, bliźni.

Semblablement, *adv.* podobnież, również.

Semblant, *s m.* pozór, podobieństwo, podoba*. *Faire* = *de; faire* = *que...*, udawać że co jest, udawać co, jakiego. *Ne faites* = *de rien*, udaj że o niczém nie wiesz, nie daj poznać.

Sembler, *v. n.* zdawać się, wydawać się. *Ce me semble*, ile mi się zdaje. *Ce semble*, zdaje się. *Il me semble que...*, zdaje mi się iż. *Que vous semble de cette affaire? que vous en semble?* co ci się zdaje, co o tém myślisz. *Si bon lui semble*, jeżeli mu się zdawać będzie, jeżeli mu się podoba.

Séméiologie, Séméiotique, *s. f.* semeiotyka o znakach chorób.

Semelle, *s. f.* podeszwa u obuwia — podeszwa u pończoch i t. p. — podwalina — na okręcie : płaskie sztuki drzewa po których się staczają ciężary — deszczułka na lawecie armaty. *Battre la* =, wędrować, iść piechoto — bić w podeszwy rękami; zabawa dziecinna. *Sauter tant de* =*s*, skoczyć na tyle a tyle stóp. *Reculer d'une* =, *rompre la* =, cofnąć się o krok.

Semence, *s. f.* nasienie, ziarno — nasienie samca, *fig.* nasienie. = *de perles*, drobne perełki. = *de diamants*, drobniutkie dyamenty.

SEMENCINE, *s. f.* nasienie mistnika.

SEMEN-CONTRA, *s. m.* rodzaj zioła bylicy.

SEMER, *v. a.* siać, posiać, zasiać, zasiewać co — rozsypać, rozsypywać, rozrzucać — *fig.* siać, zasiewać, rzucać nasiona czego. = *des piéges sur les pas de qu''un,* postawiać sidła na drodze czyjéj. = *de fleurs le chemin,* zasłać, usłać drogę kwiatami. SEMÉ, ÉE, *prt.* zasiany, usłany, zasłany, przeplatany czém. *Un cerf mal semé,* jeleń mający więcéj sęków z jednéj strony rogów jak z drugiéj. *Un discours semé d'injures, de pointes,* mowa pełna obelg, przymówek.

SEMESTRE, *s. m.* półrocze — dochody półroczne — kolej półroczna — wojskowy na półrocznym urlopie — połowa sędziów, półroczną służbą odbywająca. = *de janvier,* półrocze poczynające się od stycznia. =, *a. d. g.* półroczny, odbywający z kolei półroczną służbę.

SEMESTRIER, *s. m.* wojskowy na półrocznym urlopie.

SEMEUR, *s. m.* siewiarz. = *de discorde,* zasiewający niezgody, wichrzyciel. = *de faux bruits,* rozsiewający fałszywe wieści.

SEMI, pół.

SÉMILLANT, ANTE, *a.* bardzo żywy, ruchawy, niespokojny, swawolny.

SEMINAIRE, *s. m.* seminaryum, szkoła duchownych — seminaryum, seminaryści — szkółka.

SÉMINAL, ALE, *a.* nasienny.

SÉMINARISTE, *s m.* seminarysta, wychowany w seminaryum.

SEMIS, *s. m.* flanca, szczepy.

SÉMITIQUE, *a. d. g.* semitycki, należący do ludów pochodzących od Sema.

SEMOIR, *s. m.* wór na ziarno do zasiewu — machina do zasiewu.

SEMONCE, *s. f.* nagana, bura, reprymenda, *(vi.)* zaproszenie na jaką uroczystość.

SEMONCER, *v. a.* dać burę, zfukać, naganić.

SEMONDRE, *v. a. (vi.)* zapraszać, zaprosić na uroczystość.

SEMONNEUR, *s. m. (vi.)* noszący zaproszenia na uroczystości.

SEMOULE, *s. f.* kaszka drobna hreczana.

SEMPER-VIRENS, *a.* zawsze zielony.

SEMPITERNEL, ELLE, *a.* wieczny, wiekuisty, ciągły, trwały. *Une vieille =elle,* stara baba.

SÉNAT, *s. m* senat — zgromadzenie, zebranie się senatu.

SÉNATEUR, *s. m.* senator.

SÉNATORIAL, ALE, *a.* senatorski, należący do senatora.

SÉNATORIEN, ENNE, *a.* senatorski, należący do senatora.

SÉNATRICE. *s. f.* senatorowa.

SÉNATUS-CONSULTE, *s. m.* senatus consultum; postanowienie senatu.

SENAC, *s. m.* statek o dwu masztach.

SÉNÉ, *s. m.* senes: drzewko.

SÉNÉCHAL, *s. m.* seneszal: dawniéj urzędnik naczelny sprawiedliwości w pewnym obrębie a razem naczelnik szlachty w pospolitém ruszeniu.

SÉNÉCHALE, *s. f.* żona seneszala.

SÉNÉCHAUSSÉE, *s. f.* juryzdykcya seneszala.

SENEÇON, *s. m.* ziele Świętego Jakuba, ziele przymiotowe.

SÉNESTRE, *a. d. g.* lewy.

SÉNEVÉ, *s. m.* siemie gorczycy.

SÉNIEUR, *s. m.* senior, najstarszy w zgromadzeniu.

SÉNILE, *a. d. g.* stary, starego wieku, właściwy podeszłemu wiekowi.

SENNE, *s. f. vid.* SEINE.

SENS, *s. m.* zmysł — zmysłowość,

żądze, chuci — rozumienie, znaczenie, myśl, sens (wyrazu, myśli) — zdanie, rozum — kierunek, strona w materyi. *Mettre, appliquer tous ses* =, natężyć wszystkie zmysły ku czemu. *Cela tombe sous les* =, to rzecz oczywista, podpadająca pod zmysły. *Le désordre des* =, nieporządek chuci. *Les plaisirs des* =, rozkosze zmysłowe. *Chacun a son* =, każdy ma swoje widzimi się, swój rozsądek. = *commun*, zdrowy rozsądek. *Le bon* =, zdrowy rozum. *Le gros bon* =, prosty rozum. *C'est un homme de* =, to człowiek rozsądny, wyrozumiały. *Vous ne donnez pas dans mon* =, nie rozumiesz mnie, nie wchodzisz w myśl moją. *Abonder dans le* = *de qu''un*, *vid.* Abonder. *Il a perdu le* =, stracił głowę, przytomność. *De quelque* = *que vous preniez cette affaire*, z jakiejkolwiek strony zechcesz to uważać. *Cette pièce n'est pas coupée dans le* =, to ukrojone nie jak należy, krzywo lub nie w słój (o drzewie). = *dessus dessous*, na wywrót, do góry nogami. = *devant derrière*, tyłem. *A contre*-=, *vid.* Contresens.

Sensation, *s. f.* czucie, uczucie, wrażenie. *Faire* =, zrobić, wywrzeć wrażenie.

Sensé, ée, *a.* rozsądny, obdarzony zdrowym rozsądkiem.

Sensément, *adv.* rozsądnie.

Sensibilité, *s. f.* czułość, zdolność przyjmowania wrażeń — drażliwość — tkliwość, czułość. *La* = *d'une balance, etc.* wielka dokładność wagi i t. p. *Il est d'une grande* = *à...*, bardzo jest czuły na... *Il est d'une grande* = *sur...*, bardzo jest drażliwy kiedy idzie o...

Sensible, *a. d. g* dający się uczuć — dotykalny, znaczny, dostrzegalny — czuły na co., drażliwy w czém — dotkliwy, bolesny — dotykający, wzruszający — czuły, tkliwy — delikatny, czuły — bardzo dokładny (o wagach i t. p.).

Sensiblement, *adv.* dotykalnie, tak że się da postrzedz, uczuć — czule, tkliwie, rzewnie.

Sensiblerie, *s. f.* przesadzona czułość, czułostki.

Sensitif, ive, *a.* czujący, obdarzony czuciem.

Sensitive, *s. f.* czułoziół, czułek, mimoza: roślina.

Sensorium, *s. m.* część mózgu, mniemane siedlisko uczuć.

Sensualité, *s. f.* zmysłowość. =*s*, rozkosze zmysłowe. *Vivre avec* =, kosztować rozkoszy zmysłowych. *Boire avec* =, pić z rozkoszą, z upodobaniem.

Sensuel, elle, *a.* zmysłowy, oddany rozkoszom zmysłowym — łechcący zmysły. *Les appétits* =*s*, chuci, żądze. =, *s. m.* człowiek zatopiony w rozkoszach zmysłowych.

Sensuellement, *adv.* zmysłowo.

Sente, *s. f.* ścieżka.

Sentence, *s. f.* zdanie moralne, sentencya, maxyma — wyrok, sąd.

Sentencier, *v. a.* skazać wyrokiem na jaką karę.

Sentencieusement, *adv.* sentencyami, maxymami, poważnie.

Sentencieux, euse, *a.* pełen maxym, zdań poważnych i moralnych. *Un ton* =, ton poważny, z przesadą.

Senteur, *s. f.* woń, zapach — perfumy, pachnidła. *Des eaux de* =, wódki, wody pachnące.

Sentier, *s. m.* ścieżka.

Sentiment, *s. m.* uczucie (zmysłowe) — czucie, serce, czułość — uczucie — zdanie, mniemanie, opinia o czém. *Avoir des* =*s*, mieć uczucia. *Etre capable de* =, mieć duszę zdolną czuć. =*s naturels*, uczucia wrodzone. *Pousser les beaux* =*s*, prawić czułostki. *Trait de* =,

vers de =, wyrażenie tkliwe, wiersz tkliwy.

SENTIMENTAL, ALE, *a.* pełen czułostek, sentymentalny, rzewliwy.

SENTINE, *s. f.* sam spód wnętrzny okrętu. *C'est la = de tous les vices*, to stek złych ludzi.

SENTINELLE, *s. f. et m.* warta, szyldwach, żołnierz na warcie — warta. = *perdue*, warta zgubiona, postawiona na zgubne imie. *Poser là en* =, postawić kogo na warcie. *Faire* =, stać na warcie, czatować, czekać na co, na kogo. *Relever qu''un de* =, zgromić, zburczyć kogo,

SENTIR, *v. a.* czuć co, uczuć — czuć, mieć czucie — uczuć co, być wzruszonym — wąchać, powąchać, słyszéć, posłyszéć, poczuć (zapach i t p.) – cierpieć, znosić. = *de loin*, odgadnąć, przeczuć, zwąchać, zwietrzyć *fm.* = *qu''un de loin*, poczuć kogo z daleka. = *qu''ch pour qu''un*, mieć uczucia dla kogo, czuć coś dla kogo. =, *v. n.* wydawać woń, zapach, fetor — czuć, znać, poczuwać się do czego, słychać czém, trącić czém. = *bon*, pachnąć. = *mauvais*, śmierdzieć. *Cela sent trop fort*, to ma tęgi zapach. *Cela sent bon*, pięknie pachnie. *Cela sent le brûlé*, to trąci, to słychać spalenizną. *Cela ne sent pas bon*, to złém pachnie, złém grozi. = *le terroir*, *vid.* TERROIR. *Cet homme sent son bien*, widać zaraz że dobrze wychowany, że dobrego urodzenia. *Cet valet sent son vieux battu*, widać że dawno nie był bity. *Il sent son homme de qualité, son hypocrite etc.*, widać zaraz że to nie prostéj kobyły zrzebię — patrzy mu z oczu że hipokryta i t. p. *Se* =, czuć się jakim — znać siebie — pojmować się. *Se bien* =, czuć się na siłach, mieć uczucie sił swoich. *Se = de quelque mal*, czuć dolegliwość 1 t. p. — uważać się za co, za jakiego — poczuwać się do czego. *Ce jeune homme, cette jeune fille commence à se* =, ten chłopiec, dziewczyna zaczyna czuć że dojrzewa, czuje bożą wolę *fm. Il ne se sent pas de joie*, nie pojmuje się z radości. *S'en* =, poczuć co, uczuć, poznać co. SENTI, IE, *prt.* który się czuje lub daje czuć. *Cela est bien senti*, rozlane w tém czucie.

SEOIR, *v. n.* siedzieć. *Sieds-toi*, usiądź!

SEOIR, *v. n.* być przyzwoitém, przystać — być do twarzy. *Il sied*, przystoi. *Il siéra*, przystanie. *Il sied mal*, nie przystawać, być nie do twarzy.

SÉPARABLE, *a. d. g.* dający się oddzielić, rozdzielić.

SÉPARATION, *s. f.* rozdzielenie, oddzielenie, rozłączenie — rozstanie się, rozłączenie się — separacya (małżeństwa). *Mur de* =, *fig.* powód nienawiści. = *de corps*, *de biens*, separacya co do stołu.

SÉPARÉMENT, *adv.* oddzielnie, odrębnie.

SÉPARER, *v. a.* odłączyć, oddzielić co od czego, rozłączyć — porozdzielać, rozdzielić — dzielić—dzielić, odgraniczać. = *une chambre en trois par une cloison*, przeforsztować pokój na troje. = *de biens un mari et une femme*, wyrzec separacyą co do dóbr. *Les* = *de corps*, oddzielić się, rozłączyć się, rozstać się— rozejść się (o zgromadzeniu). = *les quêtes*, porozstawiać obławników na jelenia. *Le cerf cherche par des bonds à se* =, jeleń chce zgubić ślad swój z gonju przed psami. *Se = de corps et de biens*, pójść do separacyi co do stołu i dóbr. SÉPARÉ, ÉE, *prt.* rozłączony, oddzielony, oddzielny. *Mener un cheval les rênes séparées*, prowadzić ko-

nia za nadecską w każdéj ręce. Séparée, s. f. separatka.

Sépia, s. f. sepia : rodzaj farby, otrzymanéj z mięczaka Sèche.

Seps, s. m. jaszczurka.

Sept, a. siedm — siódmy. =, s. m. siedm, liczba siedm — siódemka : cyfra — siódemka : karta. *Le = du mois*, siódmy dzień miesiąca.

Septante *(sep-tante)*, s. m. *(vi.)* siedmdziesiąt. *Les* =, septuaginta: siedmdziesięciu tłómaczów którzy przełożyli stary testament z hebrajskiego na grecki.

Septembre, s. m. wrzesień : miesiąc.

Septénaire, a. d. g. siedmkrotny, zawierający siedm — siódemka, siedm lat.

Septennal, ale, a. przypadający co siedm lat.

* Septennalité, s. f. siedmioletniość, trwanie przez lat siedm.

Septentrion, s. m. północ: strona nieba—gwiazda małéj niedźwiedzicy.

Septentrional, ale, a. północny.

Septidi, s. m. siódmy dzień dekady w kalendarzu republikanckim francuskim.

Septième, a. d. g. siódmy — siódmy miesiąc — siódmy dzień.

Septièmement, adv. po siódme.

Septier, s. m. vid. Setier.

Septique, a. d. g. gnojący mięso (o środkach lekarskich).

Septuagénaire, a. d. g. siedmdziesięcioletni.

Septuagésime, a. d. g. niedziela starozapustna.

Septuple, a. d. g. siedmkrotny, siedm razy wzięty. =, s. m. siedmnasób.

Septupler, v. a. siedm razy powtórzyć.

Sépulcral, ale, a. grobowy, nagrobkowy. *Statue, figure =ale*, statua i t. p. do ozdoby nagrobków. *Voix =ale*, głos grobowy, jakby z pod ziemi. *Chapelle =ale*, kaplica na groby.

Sépulcre, s. m. grób. *Le saint* =, grób boży.

Sépulture, s. f. chowanie ciał umarłych, grzebanie umarłych — groby. *Droit de* =, prawo bycia pogrzebanym gdzie. *Droits de* =, opłata księdzu za pochowanie.

Séquelle, s. f. czereda, popleczniey — szereg.

Séquence, s. f. następstwo najmniéj trzech kart jednéj maści i w porządku przyjętym w jakiéj grze.

Séquestration, s. f. sekwestr, zasekwestrowanie (dóbr). = *de personnes*, zamknięcie, uwięzienie osoby.

Séquestre, s. m. sekwestr, zajęcie sądowe i oddanie w czyje ręce—zamknięcie osoby — dobra zasekwestrowane — osoba w któréj ręce oddany jest sekwestr.

Séquestrer, v. a. zasekwestrować, zająć na skarb — uwięzić osobę — oddzielić, zamknąć na osobności (osobę) — odłożyć na bok.

Sequin, s. m. sekin : moneta złota 9 franków w Turcyi. = *de Gênes*, sekin genueński około 12 franków.

Sérail, s. m. seraj : pałac panującego na wschodzie — seraj, harem, mieszkanie kobiet panującego na wschodzie — seraj, kobiety zamknięte — seraj : nałożnice.

Serancolin, s. m. gatunek marmuru z kopalni Serancolin w Pyreneach.

Séraphin, s. m. serafin : anioł z pierwszéj hierarchii.

Séraphique, a. d. g. seraficzny, do serafinów należący — seraficki. *Le docteur* =, święty Bonawentura. *Le = saint François*, Święty Franciszek seraficki. *L'ordre* =, zakon franciszkański.

Sérasquier, *s. m.* seraskier : naczelny wódz wojska u Turków.

Serdeau, *s. m.* urzędnik dworu odbierający półmiski z rąk pokojowców króleskich po zebraniu ze stołu — schowanie na potrawy ze stołu króleskiego.

Serein, eine, *a.* pogodny (czas, niebo) — *fig.* pogodny, wypogodzony. *Goutte* =*eine*, jasna ślepota.

Serein, *s. m.* para zimna powstająca po zachodzie słońca, chłód wieczorny.

Sérénade, *s. f.* serenada, koncert dany w nocy lub w wieczór.

Sérénissime, *a. d. g.* najjaśniejszy : tytuł dawany książętom lub rzeczompospolitym. *Votre altesse* =, wasza królewiczowska, cesarzewiczowska mość.

Sérénité, *s. f.* pogodność, czystość (nieba, powietrza) — pogoda, pokój duszy — tytuł dawany niektórym władzom. *Votre* =, wasza książęca mość.

Séreux, euse, *a.* wodnisty — przepełniony wodnistością.

Serf, Serve, *a.* niewolniczy, poddański. =, *s. m.* niewolnik — poddany, chłop.

Serfouette, *s. f.* motyczka ogrodowa o zębach zakrzywionych.

Serfouetter, Serfouir, *v. a.* wzruszać motyczką.

Serge, *s. f.* szarsza, lekka materya wełniana. = *de Rome*, szarszedron.

Sergent, *s. m.* sierżant, podofficer — kleszcze żelazne u stolarza — *(vi.)* woźny — *vid.* Huissier. = *major*, feldfebel. = *de bataille*, dawniéj : wyższy officer szykujący wojsko do boju. =*-de-ville*, policyant (w Paryżu). = *d'armes*, urzędnik w pewnych uroczystościach.

Sergenter, *v. a.* exekwować, napierać przez exekucyą — napierać, naciskać, niedać pokoju.

Sergenterie, *s. f.* sierżanctwo, stopień sierżanta.

Serger, Sergier, *s. m.* robotnik wyrabiający szarszę.

Sergerie, *s. f.* fabryka szarszy.

Série, *s. f.* rzęd, porządek, szereg, klassa.

Sérieusement, *adv.* poważnie, serio — bez żartów — zimno, ozięble, obojętnie — doprawdy, na prawdę, rzeczywiście, istotnie. *Prendre une chose* =, urazić się.

Sérieux, euse, *a.* poważny — szczéry, prawdziwy — serio, bez żartów, powiedziany lub zrobiony na prawdę — rzeczywisty, istotny, niezmyślony, nieudany. =, *s. m.* powaga, mina poważna, mina serio — role poważne. *Prendre une chose au* =, wziąć co na serio — urazić się.

Serin, *s. m.* kanarek (samiec). =ine, *s. f.* kanarek samica.

Seriner, *v. a.* uczyć kanarka śpiewać grając na pozytywce. =, *v. n.* grać na pozytywce.

Serinette, *s. f.* pozytywka — śpiewak lub śpiewaczka śpiewający bez wyrazu, przez wprawę nie z reguł.

Seringa, Seringat, *s. m.* lilak, bez włoski.

Seringue, *s. f.* sikawka — serynga, kanka (od enemy).

Seringuer, *v. a.* sikać sikawką, nastrzykiwać. = *une plaie, etc.* nastrzykiwać ranę sikawką.

Serment, *s. m.* przysięga — zaklęcie — klątwa, przeklinanie. *La religion du* =, węzeł przysięgi. *La formule d'un* =, rota przysięgi, arynga przysięgi. *Prêter* =*en justice*, być powołanym do złożenia przysięgi w sądzie. *Prêter* =, złożyć, wykonać przysięgę. *Déférer le* =, wezwać do złożenia przysięgi, spuszczać komu przysięgę*. *Ré-*

férer le =, nawzajem wezwać do złożenia przysięgi. *Faire* = *de*..., poprzysiądz, przysiądz co zrobić, zakląć się że... *Rendre à qu'un ses* =*s*, rozwiązać kogo od przysięgi = *de joueur;* = *d'amant;* = *d'ivrogne*, fałszywe przysięgi. SERMENTÉ, ÉE, *prt. vid.* ASSERMENTÉ.

SERMON, *s. m.* kazanie — morały, nudne napomnienia, kazanie.

SERMONNER, *v. a.* strofować, dawać nudne napomnienia, prawić kazanie, morały.

SERMONNEUR, EUSE, *s.* prawiący nudne morały.

SÉROSITÉ, *s. f.* wodnistość.

SERPE, *s. f.* gnip, nóż ogrodniczy szeroki i zakrzywiony. *Cela est fait à la* =, to kowalska robota, niezgrabna i gruba.

SERPENT, *s. m.* wąż, gadzina — instrument muzyczny wężykowaty używany w muzyce kościelnéj — grający na tym instrumencie. = *à sonnettes*, wąż grzechotnik. = *à lunettes*, wąż okularnik. *C'est une langue de* =, język smoczy, obmowca, oszczerca. *La dépouille d'un* =, *vid.* DÉPOUILLE. *Bois de* =, *vid.* SERPENTINE. *Langue de* =, wężownik : roślina. *OEil de* =, wężowe oko: kamień.

SERPENTAIRE, *s. f.* rodzaj kaktusa o wielkich kwiatach czerwonych i łodydze pnącéj się.

SERPENTAIRE, *s. m.* ofiuch, wężownik, konstellacya węża.

SERPENTÉ, *a. et s. f.* rodzaj papieru przezroczystego.

SERPENTEAU, *s. m.* młody wąż — szmermel, rodzaj racy wylatującéj wężykowato.

SERPENTER, *v. n.* biedz wężykiem, wężykowato; wić się wężykiem.

SERPENTIN, *a. m. Marbre* =, marmur zielony w białe i czerwone centki.

SERPENTIN, *s. m.* blaszka u muszkietu do którego przywiązywano lont — wężowa rura w alembiku i t. p.

SERPENTINE, *s. f.* rodzaj kamienia centkowanego — marmur zielony w białe i czerwone centki — drzewko używane dawniéj w medycynie do sprawiania potów.

SERPENTINE, *a. f.* raz wraz kręcący się wężykowato w pysku (język koński).

SERPETTE, *s. f.* gnip, nożyk zakrzywiony ogrodniczy.

SERPILLIÈRE, *s. f.* wantuch, płótno zgrzebne na obwijanie towarów — zasłona z płótna w upały słoneczne — fartuch ze zgrzebnego płótna.

SERPOLET, *s. m.* macierzanka, macierza duszka : roślina.

SERRE, *s. f.* trepauz, oranżerya — szpony ptastwa drapieżnego — wyciskanie, tłoczenie (wina, owoców). = *chaude*, trepauz ogrzewany. *Cela est venu en* = *chaude*, to owoc zawczesny, który się rozwinął sztucznemi sposobami. *Il a la* = *bonne*, ma ogromną łapę, dłoń żylastą i silną — ma długie ręce: mówi się o złodzieju, o człowieku przedajnym lub skąpcu.

SERRE-FILE, *s. m.* officerowie i podofficerowie uszykowani w tyle linii i równolegle do jéj frontu — okręt płynący na ostatku.

SERRÉMENT, *adv.* skąpo, zbyt oszczędnie. *Il vit fort* =, kuli się, żyje bardzo oszczędnie.

SERREMENT, *s. m.* ściśnienie.

SERRE-PAPIERS, *s. m.* gabinet na akta, papiery — kratki na biórku w które się kładą papiery — sprzęt z marmuru lub ołowiu do przykładania papierów, notatek.

SERRER, *v. a.* ściskać, ścisnąć — uciskać, gnieść (o obuwiu) — stulić, ścisnąć — schować, odłożyć na schowanie, zamknąć do szafki, do skrzynki, schować na potém. = *les*

pouces à qu''un, *fig.* zmusić kogo do czego. = *le bouton à qu''un*, nalegać, przycisnąć kogo. = *les nœuds de l'amitié*, ścisnąć mocniejszym węzłem związki przyjaźni. *Cela serre le cœur*, to ściska za serce. = *les dents*, zacisnąć zęby, ścisnąć usta. = *son écriture*, ściskać (pisząc), pisać ściśle. = *son style*, pisać zwięźle, krótko, węzłowato. = *les rangs*, ścisnąć szeregi. = *la mesure*, nacierać na przeciwnika. = *l'éperon à un cheval*, ściskać konia ostrogami. = *qu''un de près*, nacierać tuż tuż. = *de près une ville*, *etc.* coraz bliżej oblegać, ściskać oblężeniem miasto i t. d. = *la muraille*, przycisnąć się do muru, ściany. = *les voiles*, zwinąć żagle. = *la terre*, zbliżyć się tuż do lądu. = *la ligne*, utrzymywać okręta w porządnym i ściśnionym szyku. = *le vent*, płynąć tuż pod kierunkiem wiatru. *Se* =, ściskać się, ścisnąć się, zesznurować się. *Se* = *contre le mur*, przytulić się do muru. Serré, ée, *prt.* ściśniony — zesznurowany — gęsty (o tkaninie). *Avoir le ventre serré*, mieć zatwardzenie żołądka. *Un cheval serré de devant, de derrière*, koń wązki w przodzie, w tyle. *Un homme serré*, skąpiec, nieużyty, z którego nic nie wyciśniesz. *Avoir le cœur serré*, mieć serce ściśnione boleścią.

Serre-tête, *s. m.* pasek, chustka do związywania głowy.

Serrette, *s. f. vid.* Sarrette.

Serron, *s. m.* puzderko.

Serrure, *s. f.* zamek.

Serrurerie, *s. f.* ślósarstwo, ślósarka — robota ślósarska.

Serrurier, *s. m.* ślósarz.

Sertir, *v. a.* oprawić, osadzić, wprawić kamień (na pierścień).

Sertissure, *s. f.* osada, wprawienie kamienia na pierścień.

Sérum, *s. m.* wodnistość, płyn wodnisty.

Servage, *s. m.* niewola, poddaństwo. *Réduire en* =, zamienić w niewolnika, w poddanego. *L'amoureux* =, słodkie więzy miłości.

Serval, *s. m.* rodzaj kota.

Servant, *a. et s. m.* służący do czego, na co — kanonier po prawéj i lewéj ręce działa. *Fief* =, lenność zależąca od innéj. *Gentilshommes* =*s*, pokojowcy służący z kolei u stołu króleskiego. *Frères* =*s*, *chevaliers* =*s*, kawalerowie maltańscy niższego rzędu którzy nie mogli udowodnić szlachectwa.

Servante, *s. f.* służąca — stolik na naczynia którémi się służy do stołu — stolik w drukarni — najniższa sługa (na końcu listów pisanych przez kobietę). =*-maîtresse*, służąca która nabrała przewagi w domu.

Serviable, *a. d. g.* usłużny, gotów do posług.

Service, *s. m.* służba (sługi, urzędnika, wojskowego) — usługa, sposób służenia — usługi, zasługi — służba *np.* poczt — usługa w domach zajezdnych i t. p. — usługa, przysługa, posługa — służba, czeladź, słudzy — użytek — nabożeństwo — exekwie — danie (na stół) — serwis, sprzęty stołowe — bielizna stołowa. =*féodal*, powinności wasala względem pana lennego. = *de grand n'est pas héritage*, służyć wielkiemu panu nie wielki to kapitał. *Qu'y a-t-il pour votre* =, czém mam panu służyć? co pan rozkaże? *J'ai telle chose à votre* =, mam to a to na twoje usługi, na twoje rozkazy. *Je suis à votre* =, jestem na twoje rozkazy. *Cette étoffe est de bon* =, to materya chodziwa, długo służy. *Hors de* =, niezdatny już. *Ce cheval est de bon* =, koń

dobry do roboty. *Refuser le* =, nieżdać się na nic, nie służyć już.

Serviette, *s. f.* serweta — ręcznik. *Donner la* =, podać ręcznik do obtarcia się.

Servile, *a. d. g.* właściwy stanowi niewoli — podły, poziomy, nikczemny—służalczy, niewolniczy.

Servilement, *adv.* podle, nikczemnie — służalczo, niewolniczo.

Servilité, *s. f.* podłość, nikczemność, służalstwo — niewolnicze przywiązywanie się do czego.

Servir, *v. a.* służyć komu, u kogo — iść w służbę, służyć — być w służbie — usługiwać, chodzić około kogo — dać na stół (potrawę) — dać, wydać (obiad, wieczerzę z kuchni na stół) — dostarczać (towarów) — usłużyć komu, oddać przysługę, usługę; wygodzić komu czém — wesprzéć kogo, dopomódz komu. = *à la chambre, à la cuisine*, być służącym do pokojów, do kuchni. = *son maître à table*, usługiwać u stołu, służyć do stołu. *Se* = *soi-même*, samemu sobie robić co potrzeba. = *la messe*, służyć do mszy. = *Dieu*, służyć Bogu, czcić go. = *une dame*, być czcicielem damy. = *une batterie, une pièce de canon*, robić służbę w bateryi, około działa. = *une pompe*, robić pompą, sikawką. = *à dîner, à souper*, dać obiad, wieczerzę. *Le dîner est servi, vous êtes servi*, już na stole, proszę do stołu. = *une table*, zastawić stół, nakryć. = *à qu''un d'une viande*, = *à boire*, podać komu mięso i t. p. dać, podać pić; prosić na co. = *une redevance, une rente*, zapłacić należytość, procent od długu. = *qu''un à plats couverts*, uszyć komu boty; z ironią; usłużyć komu. = *qu''un sur les deux toits*, oddać komu wielką przysługę. = *les passions de qu''un*, dogadzać czyim chuciom. *Sa mémoire l'a mal servi*, zawiodła go pamięć. *Sa mémoire l'a bien servi*, dobrze pamiętał. = *de...*, być czém, stać się czém, stać za co, zastąpić miejsce czego. = *d'interprète*, być tłómaczem, służyć tłómaczem. = *de couverture, fig.* ujść za pozór, za pokrywkę za płaszczyk czemu. = *à...*, przydać się na co, być użytecznem, posłużyć do czego. *A quoi sert-il; que sert-il?* na coż się przyda? cóż przyjdzie z tego że... *Se* = *de...*, użyć czego na co — posługiwać się kim, czém — używać czego.

Serviteur, *s. m.* sługa, służący — sługa (pisze się przez grzeczność w listach lub mówi do kogo). = *de l'Etat, du roi*, służący krajowi, królowi. *Votre très humble et très obéissant* =, najniższy sługa i podnóżek. *Je suis votre* =, uniżony sługa (mówi się odmawiając czego lub niechcąc przystać na co). = *à la promenade, à la danse, etc.* mówi się wymawiając się od przechadzki, od tańca. *Faites* =, ukłoń się.

Servitude, *s. f.* niewola, mańistwo, poddaństwo — mus, przymus, jarzmo, niewola — służebność, ciężar przywiązany do jakich praw. = *réelle*, służebność rzeczowa, tycząca się nieruchomości. = *personnelle*, służebność osobowa.

Ses, swoi i t. d. *pl. de* Son.

Sésame, *s. m.* łogowa, zezem, sezam: roślina dająca oléj.

Sésamoïde, *a. m.* podobny do ziarek sezamu.

Séséli, *s. m.* rodzaj rośliny rosnącéj w okolicach Marsylii i wchodzącéj do składu teryaku.

Sesquialtère, *a. d. g.* półtoraczny, zawierający w sobie co innego raz i pół.

Sessile, *a. d. g. Bot.* bez podpory. *Feuilles* =*s*, liście bezogonko-

np. Fleurs =s, kwiaty bezszypułkowe. *Anthères =s*, główki pyłkowe beznitkowe. *Stigmate =*, znamie bezszyjkowe.

Session, *s. f.* zebranie ciała obradującego, całe trwanie sejmu, izb — sessya, posiedzenia zboru — rozdział zawierający uchwały jednego posiedzenia, zboru.

Sesterce, *s. m.* sestercyusz: moneta w Rzymie. *Petit =*, moneta srebrna w Rzymie wartości 2 1/2 asa. *Grand =*, moneta urojona wartości tysiąca małych sestercyów.

Setier, *s. m.* miara rzeczy sypkich i ciekłych rozmaitéj wielkości np. korzec. *Un = de vin*, miara ośmiu kwart wina. *Un = de terre*, grunt korca wysiewu.

Séton, *s. m.* zawłoka — płyn ciekący z zawłoki.

Seuil, *s. m.* próg.

Seul, Seule, *a.* sam, sam jeden, samy — jedyny. *Cela va tout =*, w tém nie ma żadnéj trudności. *Le gouvernement d'un =*, samodzierżstwo, jedynowładztwo, rząd despotyczny. *C'est le = bien qui me reste*, to jedyne szczęście mi pozostało.

Seulement, *adv.* tylko, jedno — jedynie. *Non =*, nie tylko; nie dosyć na tém że. *Il est arrivé = d'aujourd'hui*, dopiéro dziś przybył. *Il n'a pas = été malade*, nie chorował nawet.

Seulet, ette, *a.* samiuteńki, sam jeden.

Sève, *s. f.* sok krążący w drzewie — soki, siła, jędrność.

Sévère, *a. d. g.* surowy, ostry — poważny.

Sévèrement, *adv.* surowo, ostro.

Sévérité, *s. f.* surowość, ostrość — surowość, wielka dokładność.

Sévices, *s m. pl.* złe, przykre obchodzenie się z kim.

Sévir, *v. n. = contre...*, obejść się surowo z kim — skarcić, ukarać — źle się obchodzić.

Sevrage, *s. m.* odłączenie od piersi, odsadzenie.

Sevrer, *v. a.* odłączyć od piersi, odsadzić (dziecko) — odłączyć cielę od krowy i t. p. — odciąć, oderżnąć — odsadzić od czego, pozbawić czego. *Se =*, pozbawić się czego, wzbronić sobie czego.

Sevreuse, *s. f.* kobieta odłączająca dziecko od piersi.

Sexagénaire, *a. d. g.* sześćdziesięcioletni. *=, s. m.* starzec sześćdziesięcioletni.

Sexagésime, *s. f.* niedziela mięsopustna.

Sex-digitaire, *a. et s. d. g.* mający sześć palców u ręki lub nogi.

Sex-digital, ale, *a.* o sześciu palcach (noga, ręka).

Sexe, *s. m.* płeć, rodzaj — płeć (u roślin). *Le =*; *le beau =*, płeć piękna, kobiety. *Des personnes des deux =s*, osoby obojéj płci.

Sextant, *s. m.* sextant: narzędzie astronomiczne.

Sexte, *s. f.* sexta: jedna z godzin kanonicznych.

Sexte, *s. m.* szósta księga dekretaliów w kodexie kanonicznym.

Sextidi, *s. m.* szósty dzień dekady w kalendarzu republikanckim francuskim.

Sextil, *a. m. Aspect =; = aspect*, odległość dwóch planet o sześćdziesiąt stopni koła.

Sextule, *s. m.* waga apteczna cztérech skrupułów.

Sextuple, *a. d. g.* sześć razy wzięty. *=, s. m.* sześć razy tyle, sześćnasób.

Sextupler, *v. a.* wziąć, dać sześć razy tyle.

Sexuel, elle, *a.* płciowy.

Sgraffite, *s. m.* rysunek na murze powleczonym siwą farbą.

Shako *(chako)*, *s. m.* kaszkiet wojskowy.

Shall, *s. m. vid.* Châle.

Shérif *(chérif)*, *s. m.* w Anglii: urzędnik municypalny policyjno-sądowy.

Si, *conj. et adv.* (si przed jednym wyrazem il traci literę *i* i zastępuje ją apostrofem), jeżeli — gdyby — tak — ile, o ile — tyle, do tego stopnia, tak, tak dalece — czy, czyli. =, *s. m.* jeżeli, gdyby, jedno jeżeli — ale *s. m.* = *vous venez*, jeżeli przyjdziesz. *S'il revenait*, gdyby wrócił. = *l'un est vieux, l'autre est jeune*, jeżeli jeden jest stary to drugi za to jest młody. *Quel = y trouverez-vous*, co masz temu do zarzucenia. = *ce n'est*, wyjąwszy że, jedno że... = *ce n'était*, gdyby nie... *Il parle comme s'il était maître*, mówi jak gdyby był panem. = *tant est que la chose soit comme vous le dites*, jeżeli tylko tak jest jak mówisz. = *faudra-t-il*, jeszczeż potrzeba aby.. = *est-ce que*..., to jednak, to przecież. *Que* =..., jak gdyby. *Oh que* =, o tak tak. *Je ne sais = cela est vrai*, niewiem czy to prawda. = *fait*, (mówi się twierdząc o tém czemu drugi przeczy lub o czém wątpi) tak, tak. *N'allez pas = vite*, nie bież tak prędko. *C'est un = brave homme*, to taki wyborny człowiek. Kiedy *si* poprzedza we fráncuskim przysłówek, wtedy oddaje się w polskim przez Tak, ale kiedy stoi przed przymiotnikiem najczęściéj oddaje się przez Taki. = *bien que*..., tak dalece. *Il est = bon*, on taki dobry.

Sialagogue, *a. d. g.* wydzielający ślinę.

Sialisme, *s. m.* ślinienie się.

Siamoise, *s. f.* rodzaj pospolitéj materyi bawełniancj.

Sibarite, *s. m. vid.* Sybarite.

Sibylle, *s. f.* Sybilla: (w starożytności) wróżka — złośliwa, stara bába.

Sibyllin, ine, *a.* sybilliński, do Sybilli należący.

Sicaire, *s. m.* siepacz, zbir, drab najęty.

Siccatif, ive, *a.* wysuszający, osuszający.

Siccité, *s. f.* suchość. *Faire évaporer jusqu'à* =, postawić aby wyparowało aż do suchego.

Sicilique, *a. d. g.* waga aptéczna ważąca sześć szkrupułów.

Sicle, *s. m.* sykl; waga i moneta u dawnych Żydów.

Sidéral, ale, *a.* gwiazdowy. *Jour* =, dzień gwiazdowy, obrót dzienny ziemi od gwiazdy do téjże saméj gwiazdy.

Sidéritis, *s. m. vid.* Crapaudine.

Siècle, *s. m.* wiek, stulecie — wiek, epoka, lata, wiek, czas — życie światowe, świat — z przesadą: długi czas, kopa lat. *Le = futur*, życie przyszłe, życie wieczne. *Les =s futurs*, przyszłość, przyszłe wieki, potomność; dalekie, długie lata. *A tous les =; aux =s des =s*, na wieki wieków. *Les gens du* =, ludzie światowi. *Il se retira du* =, usunął się od zgiełku światowego, od zabaw doczesnych.

Siége, *s. m.* siedzenie, ławka i t.p. do siedzenia — krzesło, siedzenie urzędnika, ławica, stolec* — miejsce gdzie sąd zasiada, subsellium, sąd, trybunał, dykasteryum — stolec, tył, siedzenie — siedlisko — stolica, miasto stołeczne — oblężenie. *Le = d'un cocher*, kozieł, siedzenie furmana. *Le = d'une selle*, część siodła na któréj się siedzi. *Le saint* =, stolica apostolska, stolec papieski*. *Etat de* =, stan oblężenia. *Lever le* =, odstąpić od oblężenia. *Mettre le = devant une place*, obledz miasto.

SIÉGER, *v. n.* siedzieć na stolicy apostolskiéj, biskupiéj — zasiadać w sądzie i t. p. — mieć siedlisko, leżeć gdzie.

SIEN, IENNE, *a.* swój, swój własny — jego, jéj, jego. *Un = ami*, jeden z jego przyjaciół. *Faire des =nes*, hulać sobie, dokazywać. =, *s. m.* swoje, własność. *Mettre du = dans qu''ch*, dołożyć ze swego, ruszyć swoim konceptem. *Chacun le = n'est pas trop*, niech tylko każdy siebie patrzy to i tego dosyć. =*s*, swoi, krewni; swojacy *pop.*

SIESTE, *s. f.* przespanie się po południu, sen popołudniowy.

SIEUR, *s. m.* pan, Jmć pan, wyraz ten kładzie się w aktach sądowych, obronach spraw, w listach od wyższych do niższych. Oddaje się dziś w polskim przez Jmć pan. *Un = N. N.* nijaki pan...

SIFFLABLE, *a. d. g.* wart wyświstania, wygwizdania.

SIFFLANT, ANTE, *a.* syczący.

SIFFLEMENT, *s. m.* syczenie, sykanie (wężów i t. p.) — syk — świst (wiatru i t. p.) — świstanie, gwizdanie — świstanie (sapiąc lub oddychając).

SIFFLER, *v. n.* świstać, gwizdać — syczéć, sykać (o wężu i t. p.) — świstać (o wietrze) — świstać (sapiąc). *Il n'a qu'à =*, niech tylko świśnie a już stanie się podług woli. =, *v. a.* świstać (jaką nótę) — wyświstać, wygwizdać, wyśmiać. = *un oiseau*, uczyć świstać ptaka. = *la linotte*, *fig. vid.* LINOTTE.

SIFFLET, *s. m.* świstawka—świst, gwizd — wyświstanie, wygwizdanie, wyszydzenie — wiatrobiorek, krtań. *Couper le = à qu''un*, zamknąć gębę komu, zmusić do milczenia.

SIFFLEUR, EUSE, *a.* gwizdający, świstający — wydający świst.

SIGILLÉ, ÉE, *a.* oznaczony pieczęcią (mówi się o pewnym rodzaju glinki z wysp Archipelagu).

SIGISBÉE, *s. m.* cziczibéj, przyjaciel domu, kawaler na usługi pani domu.

SIGMOÏDE, *a. d. g.* w zygzag, w kształcie greckiéj litery *Sigma*.

SIGNAL, *s. m.* znak, hasło.

SIGNALEMENT, *s. m.* rysopis, opis rysów twarzy.

SIGNALER, *v. a.* opisać osobę, jéj rysy; dać rysopis — oznaczyć, rozpowiedziéć jak kto wygląda — wskazać — donieść, zwrócić uwagę czyją na co, na kogo — okazać, dać poznać. *Se =*, odznaczyć się, dać się poznać czém. SIGNALÉ, ÉE, *prt. et a.* naznaczony czém, pamiętny czém — znakomity, znaczny.

SIGNATAIRE, *s. d. g.* wyrażony na podpisie; ten który podpisał co, podpisał się, podpisujący.

SIGNATURE, *s. f.* podpis — sygnatura: u spodu arkuszy drukowanych, liczba lub litera porządkowa. = *de justice*; = *de grâce*, nazwisko dwu trybunałów duchownych w Rzymie. = *en cour de Rome*, oryginał aktu którym papież konferuje beneficyum.

SIGNE, *s. m.* znak — oznaka — znak, znamie na ciele — znak, cud — znak na niebie, jeden ze znaków zodyaku. *Le = de la croix*, znak krzyża świętego, przeżegnanie się. *Donner = de vie*, dawać znaki życia. *Parler par =s*, mówić, rozmawiać się na migi. *Donner des =s d'amitié*, okazywać przyjaźń. *Faire des =s de croix*, żegnać się. *Faire un = de croix*, przeżegnać się.

SIGNER, *v. a.* podpisać co; położyć swój podpis, stwierdzić podpisem. = *à un contrat*, podpisać kontrakt. *Se =*, żegnać się, przeżegnać się.

SIGNET, *s. m.* znaczek ze wstążki z poduszeczką zaczepiany w brewiarzu — wstążeczka w książce.

SIGNIFIANT, ANTE, *a.* oznaczający, wskazujący, będący oznaką czego. *Cela est très-*=, to nie mało znaczy.

SIGNIFICATIF, IVE, *a.* wiele znaczący — wyraźny, dobitny. *Cela est* =, to wiele mówi, daje do myślenia.

SIGNIFICATION, *s. f.* znaczenie — zawiadomienie, oznajmienie. *Ce mot a changé de* =, znaczenie tego wyrazu zmieniło się.

SIGNIFIER, *v. a.* znaczyć, oznaczać to a to — oznajmić, uwiadomić. *Cela ne signifie rien*, w tém nie ma sensu.

SIL, *s. m.* rodzaj ziemi z któréj starożytni wyrabiali kolor żółty.

SILENCE, *s. m.* milczenie — umilknienie — milczenie, niepisywanie listów — przestanek, pauza. =*! faites* =*! du* =*!* cicho! uciszcie się; cyt! sza! *Le* = *de la loi*, milczenie prawa, kiedy prawo nic nie postanawia względem tego a tego. *Imposer* =, nakazać milczenie — zakazać poszukiwania przestępstwa. *Rompre le* =, przerwać milczenie, przemówić. *Passer une chose sous* =, przemilczéć, zamilczéć o czém. *Faire qu''ch en* =, *dans le* =, zrobić co potajemnie.

SILENCIEUX, EUSE, *a.* milczący — głuchy, cichy.

SILEX, *s. m.* krzemień.

SILHOUETTE, *s. f.* sylwetka, rysunek twarzy czarno w profilu. *Un portrait à la* =; *une* =, sylwetka. *Dessiner à la* =, robić sylwetkę.

SILICE, *s. f.* krzemionka, ziemia krzemienista.

SILICEUX, EUSE, *a.* krzemienny.

SILICULE, *s. f.* strączek maleńki.

SILICULEUX, EUSE, *a.* strączkowaty, w strączki. *Les* =*euses*, rośliny strączkowate.

SILIQUE, *s. f.* strączek.

SILIQUEUX, EUSE, *a. Les* =*euses, vid.* SILICULEUX.

SILLAGE, *s. m.* ślad statku prującego wody. *Faire grand* =, *bon* =, żeglować szybko i pomyślnie. *Ce bâtiment double le* = *de tel autre*, ten statek przebiega podwójną drogę innego. *Mesurer le* = *d'un bâtiment*, mierzyć prędkość statku.

SILLE, *s. m.* syll: poema satyryczne u Greków.

SILLER, *v. n.* pruć wodę (o statku żeglującym).

SILLER, *v. a.* zaszyć powieki ptaka łowczego.

SILLET, *s. m.* podstawek z kości słoniowéj u skrzypców, gitary i t. p.

SILLON, *s. m.* brózda — koléj — rowek na kościach lub w podniebieniu niektórych źwierząt. *Faire son* =, odrobić swoje, odbyć robotę. =*s*, *pl. fig.* ziemia, skiby, ziemica, pola, niwy, łany.

SILLONNER, *v. a.* krajać, pruć ziemię — radlić, poradlić, poorać, zorać *fig.* SILLONNÉ, ÉE, *prt. et a.* poorany, poradlony, zorany; poprzerzynany czém, pokrajany.

SILO, *s. m.* dół na zboże lub warzywo.

SILURE, *s. m.* sum: rodzaj ryby.

SILVES, *s. f. pl.* zbiór rozmaitych urywkowych kawałków.

SIMAGRÉE, *s. f.* grymasy, wydrzéźnianie się. *Faire des* =*s*, komosić się, grymasić; kaprysić się. *Elle fait bien des* =*s*, cudaki z siebie wyrabia.

SIMAISE, *s. f. vid.* CYMAISE.

SIMAROUBA, *s. m.* symaruba: drzewo z Ameryki południowéj.

SIMARRE, *s. f.* dawna długa suknia kobiéca — suknia wysokich urzędników.

SIMBLEAU, *s. m.* sznur ciesielski.

SIMILAIRE, *a. d. g.* podobny, tejże natury.

SIMILITUDE, *s. f.* podobieństwo — przyrównanie: figura retoryczna.

SIMILOR, *s. m.* mosiądz.

SIMONIAQUE, *a. d. g.* symoniacki, trącący symonią — frymarczący rzeczami świętemi, winny symonii. =, *s. m.* świętokupca, symoniak.

SIMONIE, *s. f.* symonia, świętokupstwo, frymark rzeczami świętemi.

SIMPLE, *a. d. g.* pojedynczy, niezłożony — jeden — prosty, nie zawikłany — prosty, skromny, bez ozdób — prosty, szczéry, bez fortelu — prosty, prostaczek, głupi. *Bâtiment* =, budynek o jednym rzędzie pokojów. = *vigile*, wilia bez postu. = *manoir*, skromne zacisze, strzecha. *Bénéfice* =; *bénéfice à* = *tonsure*, beneficyum bez obowiązku pieczy o duszach i bez rezydencyi. *C'est tout* =, to rzecz prosta, naturalna. *Être* = *dans ses habits*, skromnie się nosić.

SIMPLE, *s. f.* roślina lékarska. *Les* =*s*, zioła.

SIMPLEMENT, *adv.* po prostu, bez sztuki i przysady — szczérze, w prostocie ducha — jedynie. *Vêtu* =, skromnie ubrany, w skromnéj odziezy. *Raconter la chose* =, opowiedzieć rzecz po prostu, naturalnie.

SIMPLESSE, *s. f.* szczérota, prostota.

SIMPLICITÉ, *s. f.* prostota, szczérota — skromność — prostość — prostactwo, głupota.

SIMPLIFICATION, *s. f.* uproszczenie.

SIMPLIFIER, *v. a.* uprościć, zrobić prościejszém. = *un bénéfice*, zamienić beneficyum z obowiązkiem starania o duszach i rezydencyi na beneficyum proste.

SIMULACRE, *s. m.* wyobrażenie, postać — widmo, widziadło — pozór, cień tylko czego — udanie, wystawienie. *Un* = *de combat*, *etc.* coś nakształt potyczki.

SIMULATION, *s. f.* udanie (czego co nie jest).

SIMULER, *v. a.* zmyślić, udać (co nie jest) — udać co, udawać. SIMULÉ, ÉE, *prt.* udany, podrobiony, fałszywy.

SIMULTANÉ, ÉE, *a.* jednoczesny z czém, współczesny.

SIMULTANÉITÉ, *s. f.* jednoczesność.

SIMULTANÉMENT, *adv.* jednocześnie.

SINAPISÉ, ÉE, *a.* z gorczycą, z synapizmem.

SINAPISME, *s. m.* synapisma: plaster.

SINCÈRE, *a. d. g.* szczéry.

SINCÉRITÉ, *s. f.* szczérość.

SINCIPITAL, ALE, *a.* ciemieniowy, od ciemienia.

SINCIPUT, *s. m.* przód głowy, ciemie.

SINDON, *s. m.* flejtuszek wprowadzany w otwór zrobiony trepanem — prześcieradło w które obwinięto ciało Jezusa Chrystusa.

SINÉCURE, *s. f.* synekura, posada płatna bez żadnych obowiązków.

SINGE, *s. m.* małpa — ślepy naśladowca, małpa — pantograf: narzędzie do przerysowywania — machina pewna do podnoszenia ciężarów. *Payer qu'un en monnaie de* =, *vid.* MONNAIE.

SINGER, *v. a.* małpować, naśladować.

SINGERIE, *s. f.* małpowanie, małpiarstwo, ślepe naśladownictwo — wydrzéźnianie się.

SINGULARISER, *v. a.* odróżniać. *Se* =, odróżniać się, różnić się.

SINGULARITÉ, *s. f.* nadzwyczajność, niezwykłość — dziwaczność, dziwny, szczególny, szczególniejszy sposób.

SINGULIER, ÈRE, *a.* szczególny, wyłączny — rzadki, niepospolity — dziwny, dziwaczny, niezwyczajny, szczególniejszy — pojedynczy. *Combat* =, pojedynek.

SINGULIÈREMENT, *adv.* szczegól-

nie, niezwykle, nadzwyczajnie, nader, bardzo — dziwnie, dziwacznie.

Sinqultueux, euse, a. ze szlochaniem, ze łkaniem.

Sinistre, a. d. g. nieszczęsny — złowrogi — zgubny. =, s. m. klęska, przypadek np. pożar lub wylew wód.

Sinistrement, adv. wróżąc złe.

Sinologue, s. m. trudniący się językiem i literaturą chińską.

Sinon, conj. inaczéj, jeżeli nie, w przeciwnym razie.

Sinople, s. m. w herbach: pole zielone.

Sinué, ée, a. Bot. wężykowaty.

Sinueux, euse, a. kręty, w zakręty.

Sinuosité, s. f. krętość, zakręt.

Sinus (sinuce), s. m. Géom. wstawa: linia.

Sinus (sinuce), s. m. wklęsłość, wydrążenie w ciele — torebka formująca się przy ranach.

Siphilis, s. f. vid. Syphilis.

Siphon, s. m. syfon, rurka skrzywiona z nierównemi ramionami — trąba morska, vid. Trombe.

Sire, s. m. tytuł dawany królom lub Cesarzom mówiąc lub pisząc do nich: Najjaśniejszy panie — dawniéj przed imionami własnemi znaczyło: Pan. C'est un pauvre =, to lichy człowieczyna. Oui =, oui, beau =, żartując: tak, mój mości dobrodzieju.

Sirène, s. f. syrena: istota bajeczna pół kobiety pół ryby — kobieta wabiąca wdziękami.

Sirius, s. m. Syrius: świetna gwiazda w konstellacyi wielkiego psa.

Siroc, Siroco, s. m. siroko: wiatr palący na morzu śródziemném.

Sirop (siro), s. m. syrop.

Siroter, v. n. et a. pić, popijać, łykać, zapijać: dudlić, wydudlić fm.

Sirsacas, s. m. gatunek materyi bawełnianéj robionéj w Indyach.

Sirtes, s. f. pl. piaski ruchome na morzu niebezpieczne dla żeglarzy.

Sirupeux, euse, a. nakształt syropu.

Sirvente, s. m. rodzaj poezyi satyrycznéj u Trubadurów.

Sis, Sise, prt. de Seoir, leżący, położony.

Sison, s. m. śnitka: roślina.

Sistre, s. m. obręcz metalowa z poprzecznemi pręcikami: narzędzie muzyczne u dawnych Egipcyan.

Sisymbre, s. m. rzodkiewnik: roślina.

Site, s. m. położenie, kraj, miejsce.

Sitôt, adv. vid. Tôt.

Situation, s. f. położenie kraju, miejsca — położenie, postawa (siedzącéj lub stojącéj osoby i t. p.) — stan, położenie. La = de la caisse, stan kassy (przychodu i rozchodu). Ce personnage est en =, osoba ta jest wydatna na scenie, jest na widoku. Vers de =; mot de =, wiersz lub wyraz nabierający mocy od miejsca w którém został użyty.

Situer, v. a. postawić, wystawić, posadzić (budynek i t. p.). Situé, ée, prt. położony, leżący gdzie.

Six, a. d. g. (wymawia się sis przed samogłoskami i na końcu a si przed spółgłoskami), sześć — szósty. Page =, stronnica szósta. =, s. m. sześć, szóstka, cyfra sześć — szóstka: w kartach, w kościach — szósty dzień — szósty miesiąc ciąży.

Sixain (sisain), s. m. sześciowiersz, strofa z sześciu wierszy — paczka z sześciu talii kart.

Sixième, a. d. g. szósty. =, s. m. szósta część — szósty dzień. La =, szósta klassa (najniższa w szkołach francuskich). Un =, uczeń szóstéj klassy.

Sixièmement, *adv.* po szóste.

Sixte, *s. f.* syxta : przedział dwu różnych dźwięków o sześć stopni w górę.

Sizette, *s. f.* rodzaj gry w karty granéj w sześć osób po sześć kart każda.

Sloop *(sloupe)*, *s. m.* mały statek o jednym maszcie. = *de guerre*, wielka korweta w marynarce angielskiéj.

Smille, *s. f.* młotek mularski.

Smiller, *v. a.* obrabiać kamienie młotem.

Sobre, *a. d. g.* umiarkowany w jadle i piciu, wstrzemięźliwy — skromny (obiad i t. p.) — skromny w czém, nieszczodry w co.

Sobrement, *adv.* wstrzemięźliwie, z umiarkowaniem — w miarę, bez zbytku. *User = de qu''ch*, skromnie używać czego.

Sobriété, *s. f.* wstrzemięźliwość — umiarkowanie, mierność w czém.

Sobriquet, *s. m.* przydomek, przezwisko.

Soc, *s. m.* sośnik, naróg (u sochy), lemiesz (u pługa).

Sociabilité, *s. f.* towarzyskość, zdolność do życia w towarzystwie.

Sociable, *a. d. g.* towarzyski, łatwy w pożyciu — stworzony do społecznego pożycia.

Sociablement, *adv.* w sposób towarzyski.

Social, ale, *a.* towarzyski, społeczeński, społeczny. *La réforme =ale*, reforma stosunków wewnętrznych społeczności. *Le contrat =, vid.* Contrat. *La guerre =ale*, wojna sprzymierzeńcza (w historyi rzymskiéj wojna ludów włoskich z Rzymem za Mariusza i Sylli). *La raison =ale*, firma spółki handlowéj.

Sociétaire, *s. et a. d. g.* spólnik, członek stowarzyszenia, spółki.

Société, *s. f.* społeczność, społeczeństwo, towarzystwo — stowarzyszenie, spółka — stowarzyszenie, towarzystwo — towarzystwo, dobór ludzi — towarzystwo, obcowanie, przestawanie z kim. *Faire sa = de telle personne*, *avec telle personne*, żyć, przestawać z osobą. = *littéraire*, towarzystwo naukowe. = *savante*, towarzystwo uczonych, uczone. *Ces animaux vivent en* =, te zwierzęta żyją w stadach, gromadnie.

Socinianisme, *s. m.* socynianizm, nauka Socyna przecząca bóstwa Chrystusa.

Socinien, enne, *a.* socyniański. =, *s. m.* socynianin.

Socle, *s. m.* pedestał kolumny — postument na popiersie.

Socque, *s. m.* obuwie drewniane zakonników — rodzaj galoszów z knaflakami dla niezamaczania nóg — lekkie obuwie aktorów komedyi u starożytnych — komedya.

Socratique, *a. d. g.* sokratyczny, właściwy szkole Sokratesa.

Sodium, *s. m.* sodyum : metal.

Sodomie, *s. f.* sodomia.

Sodomite, *s. m.* sodomita, popełniający sodomią.

Soeur, *s. f.* siostra — siostra : tytuł dawany królowym przez panujących — siostra : tytuł dawany zakonnicom — siostra, siostrzyca, towarzyszka. = *de père et de mère*, = *germaine*, rodzona siostra. *Demi-*=, siostra przyrodnia. *Belle-*=, bratowa. = *consanguine*, = *de père*, siostra z jednego ojca a nie z jednéj matki. = *utérine*, siostra z jednéj matki a nie z jednego ojca. = *de lait*, siostra mléczna, karmiona u tejże saméj mamki. *Les neuf =s*, dziewięć sióstr : Muzy.

Soeurette, *s. f.* siostrzyczka.

Sofa, Sopha, *s. m.* sofa.

Soffite, *s m.* sufit, pułap.

Sofi, Sofhi, *s. m.* sofi, nazwisko

dawane w Europie królom perskim a dynastyi *Safi*.

Soi, *pron.* się, siebie. *A* =, sobie, do siebie. *Etre à* =, należeć do siebie, być panem swojéj woli, swojego czasu. *N'être pas à* =, nie być panem swojéj woli — stracić zmysły, przytomność — odchodzić od siebie, szaleć. *Etre* =, być sobą samym, zachować swój własny charakter. *Rentrer, revenir en* =, *vid.* Rentrer, revenir. *En* =, w sobie. *De* =, o sobie — z siebie, sam z siebie, przez się, z swojéj natury. *Sur* =, *vid.* Sur. *A part* =, w myśli, u siebie, w duszy.

Soi-disant, *adv.* niby, jakoby, wrzekomo*. *Un tel* = *héritier NN*, mieniący się być dziedzicem. *De* = *docteurs*, mniemani doktorowie.

Soie, *s. f.* jedwab'. *De* =, jedwabny, materyalny. = *d'Orient*, = *végétale*, włókno z tojeści syryjskiéj z któréj wyrabiano materye.

Soie, *s. f.* jelca: żelazo szpady, pałasza zachodzące w rękojeść.

Soies, *s. f. pl.* szerść, sierć — szczeć, szczecina — miękki włos pudla.

Soierie, *s. f.* materye jedwabne — fabryka materyi jedwabnych. *Magasin de* =*s*, sklep bławatny.

Soif, *s. f.* pragnienie, spragnienie — żądza. *J'ai* =, pić mi się chce, pragnę. *Boire sans* =, pić choć się nie chce.

Soigner, *v. a.* mieć staranie o czém, o kim, mieć pieczą o czém, doglądać kogo, czego — dokładać starania, uwagi w czém. = *sa santé*, szanować zdrowia. *Se* =, szanować się. = *un malade*, léczyć, kurować (o doktorze). Soigné, ée, *prt.* staranny, jak należy zrobiony — należyty, uczciwy *fm*.

Soigneusement, *adv.* starannie — usilnie.

Soigneux, euse, *a* uważny, dokładający starania. = *de qu''ch*, dbały na co, dbający o co.

Soin, *s. m.* staranie o czém, uwaga, pilność, piecza, pieczołowitość o co, pielęgnowanie czego — troskliwość, staranie — troska, troski. *Les* =*s du ménage*, staranie o domu, chodzenie około domu: gospodarstwo. *Prendre* = *de qu''ch*, mieć o czém staranie, zatrudniać się czém, chodzić około czego. *Prendre* = *de qu''un*, doglądać kogo — troskać się o kogo, trudnić się kim. *Donner des* =*s à qu''un*, léczyć kogo (chorego). *Rendre des* =*s à qu''un*, przysługiwać się komu. *En être aux petits* =*s avec qu''un*, nadskakiwać komu, być na każde zawołanie u kogo. *Libre de* =, spokojny, wolen trosków.

Soir, *s. m.* wieczór. *Le* = *de la vie*, podeszła starość, wieczór życia.

Soirée, *s. f.* wieczór, wieczorna doba — wieczór, zabawa lub zgromadzenie wieczorne.

Soit, niech tak będzie — bądź to bądź to; czyli to.., czyli to — niech, dajmy na to że... *Tant* = *peu*, nieco, cokolwiek, trochę.

Soixantaine, *s. f.* sześdziesiątka. *La* =, sześdziesiątka, 60 lat spełna.

Soixante, *a. d. g.* sześdziesiat — sześdziesiąty. =, *s. m.* sześdziesiąt: liczba.

Soixante-dix, *a. d. g.* siedmdziesiąt — siedmdziesiąty. =, *s. m.* siedmdziesiątka.

Soixanter, *v. n.* w niektórych grach w karty: naliczyć sześdziesiąt nim przeciwnik doliczy się jakiejkolwiek liczby.

Soixantième, *a. d. g.* sześdziesiąty. =, *s. m.* sześdziesiąta część.

Sol, *s. m.* sold: moneta, *vid.* Sou.

Sol, *s. m.* grunt, ziemia — w

kopalniach : ściana o którą opiéra się żyła minerału.

Sol, *s. m.* w muzyce: sol : piąta nóta gammy ut.

Solacier, *v. a. (vi.)* cieszyć, pocieszać, pocieszyć. *Se* =, bawić się.

Solaire, *a. d. g.* słoneczny. *Système* =, system słoneczny, zbiór planet krążących około słońca. *Fleurs* =*s*, kwiaty rozwijające się i zamykające się za dnia.

Solandre, *s. f.* choroba na kości kolana końskiego

Solanée, *s. f.* roślina z familii psianek.

Solanum, *s. m.* psianka : rodzaj roślin do którego należą kartofle — psianka słodkogorz.

Solbatu, ue, *a.* podbity (o koniu).

Solbature, *s. f.* podbicie (o koniu).

Soldanelle, *s. f.* powój zamorski: roślina.

Soldat, *s. m.* żołnierz prosty, gimeyna* — rycerz, wojownik; wojak *pop.* =, *a. m.* żołnierski, wojacki.

Soldatesque, *s. f.* żołdactwo. =, *a. d. g.* żołdacki.

Solde, *s. f.* płaca, żołd. *La demi*-=, połowa żołdu.

Solde, *s. m.* dopłacenie. = *de compte*, summa stanowiąca różnicę wierzytelności od długu.

Solder, *v. a.* płacić żołd wojsku, utrzymywać na żołdzie — zapłacić (dług, należytość). = *un compte*, zapłacić rachunek.

Sole, *s. f.* łan, grunt na którym się zasiewa jednego roku przenicę, drugiego drobniejsze ziarno a trzeciego zostawia na ugór.

Sole, *s. f.* podeszwa, spodnia część stopy — język : ryba.

Soléaire, *a. d. g.* podeszwowy (muszkuł).

Solécisme, *s. m.* solecyzm : błąd przeciw składni — błąd, usterk. *Un* = *en conduite*, krok niebaczny, poszkapienie się. *Faire un* =, poszkapić się *fm.*

Soleil, *s. m.* słońce — monstrancya — słonecznik : roślina — *fig.* słońce, najznakomitszy, najświetniejszy w czém. *Coup de* =, przepalenie głowy (z upału). *Sous le* =, pod słońcem, na ziemi, na podsłonecznym świecie. *Entre deux* =*s*, między wschodem a zachodem słońca. *Avoir du bien au* =, mieć majątek nieruchomy. *Il fait du* =, słońce świeci, dzień jasny. *Il fait déjà grand* =, już dzień urósł, już słońce wysoko.

Solemnel, elle, *a. vid.* Solennel.

Solen, *s. m.* rodzaj muszli w kształcie sztulczyka — łubki podłużne utrzymujące złamaną kość.

Solennel, elle *(solanel)*, *a.* uroczysty, solenny.

Solennellement *(solanellement)*, *adv.* uroczyście, z uroczystością, solennie.

Solennisation, *s. f.* uroczyste święcenie; obchodzenie uroczyste (święta).

Solenniser, *v. a.* święcić, uroczyście obchodzić.

Solennité, *s. f.* uroczystość — formalność (aktu jakiego).

Solfége, *s. m.* zbiór lekcyi muzyki wokalnéj.

Solfier, *v. a.* odśpiewywać zadania muzyki wokalnéj.

Solidaire, *a. d. g.* solidarny, obowiązujący każdego z osobna do zapłacenia summy — solidarny, obowiązany szczegółowo — odpowiadający jeden za drugiego, wzajemnie odpowiedzialny.

Solidairement, *adv.* solidarnie, wszyscy razem i każdy z osobna.

Solidarité, *s. f.* solidarność, o-

bowiązek zaciągany przez jedną osobę — solidarność wierzycieli z których każdy ma prawo domagać się zapłaty całej summy — wzajemna odpowiedzialność jednych za drugich

SOLIDE, *a. d. g.* stały, w stanie stałym — mocny, nie łatwo się tłuczący lub kruszący — trwały (nie znikomy) — istotnéj wartości — niezachwiany, niewzruszony, pewny. =, *s. m.* ciało stałe — bryła, ciało o trzech wymiarach — stałe, trwałe.

SOLIDEMENT, *adv.* mocno, trwale.

SOLIDIFIER, *v. a.* zamienić w stan stały. *Se* =, ustalić się, zamienić się w stan stały.

SOLIDITÉ, *s. f.* stan stały (ciało) — moc, trwałość — *vid.* SOLIDARITÉ.

SOLILOQUE, *s. m.* monolog, rozmowa z samym sobą.

SOLINS, *s. m. pl.* przedziały między belkami — powłoka z gipsu.

SOLIPÈDE, *a. d. g.* kopytny, mający kopyto. =, *s. m.* zwierze o kopytach.

SOLITAIRE, *a. d. g.* samotny, sam jeden — samotny, odludny. *Ver* =, soliter: robak w kiszkach. *Colonne* =, kolumna odosobniona. =, *s. m.* samotnik, pustelnik — dyament wielki osadzony sam jeden.

SOLITAIREMENT, *adv.* samotnie, w samotności.

SOLITUDE, *s. f.* samotność, życie samotne — samotność, ustronie, zacisze — pustynia.

SOLIVE, *s. f.* belka.

SOLIVEAU, *s. m.* mała belka.

SOLLICITATION, *s. f.* prośba, usilne prośby, domaganie się — staranie, chodzenie około czego.

SOLLICITER, *v. a.* usilnie prosić, dopraszać się o co — chodzić za czém, starać się o co — wzywać — pobudzać do czego — wywoływać, sprowadzać co. = *qu'un de son déshonneur*, *vid* DÉSHONNEURPRIER.

SOLLICITEUR, EUSE, *s.* chodzący za interesami — starający się o co, dopraszający się czego — sollicytant; sollicytantka *s. f.*

SOLLICITUDE, *s. f* troskliwość — troskanie się o co, troski, niespokojność.

SOLO, *s. m.* solo: kawałek muzyki wykonany na jednym instrumencie.

SOLSTICE, *s. m.* przesilenie dnia z nocą.

SOLSTICIAL, ALE, *a.* należący do przesilenia dnia z nocą.

SOLUBILITÉ, *s. f.* rozpuszczalność — podobieństwo rozwiązania (trudności i t. p.).

SOLUBLE, *a. d. g.* rozpuszczalny — dający się rozwiązać.

SOLUTION, *s. f.* rozwiązanie (trudności, zadania) — rozpuszczenie, przejście w stan ciekły — wypłacenie, uiszczenie się z długu. = *de continuité*, przerwa.

SOLVABILITÉ, *s. f.* możność uiszczenia się z długu.

SOLVABLE, *a. d. g.* mający z czego zapłacić.

SOMATOLOGIE, *s. f.* nauka o częściach stałych w ciele ludzkiém.

SOMBRE, *a. d. g.* ciemny — przyćmiony, zaćmiony, ponury, posępny — ponury, melancholiczny. *Il fait* =, ciemno. *Lumière* =, blade, słabe, mdłe światło.

SOMBRER, *v. n.* zatonąć (o statku wywróconym).

SOMMAIRE, *a d. g.* krótki, zebrany i przedstawiony w treści — summaryczny, sądzony na prędce i bez wielu formalności. =, *s. m.* summaryusz, treść.

SOMMAIREMENT, *adv.* krótko, w treści — summarycznie, na prędce.

SOMMATION, *s. f.* wezwanie urzędowne i uroczyste — sprowadzenie wielu ilości do jednéj summy. = *respectueuse*, wezwanie dziecka peł

nolelniego uczynione rodzicom odmawiającym zezwolenia na małżeństwo.

Somme, *s. f.* summa, pewna ilość — całość, summa (z dodania wielu ilości) — wszystko — treść (jakiéj nauki), krótki zbiór. = *totale*, ogólna summa, całkowita; ogół; ogółem. = *toute*, *adv.* słowem, koniec końców. *En* =, jednem słowem.

Somme, *s. f.* ciężar (bydlęcia) — ładunek. *Béte de* =, bydło jukowe.

Somme, *s. m.* przespanie się. *Faire un* =, przespać się, przedrzémać się.

Sommeil, *s. m.* spanie, sen — uspienie, sen, otrętwienie, ospałość. *Avoir* =, być zmorzonym snem. *J'ai* =, chce mi się spać, sen mnie morzy.

Sommeiller, *v. n.* spać — drzémać, być pogrążonym we śnie—obumiérać, otrętwiéć — drzémać, zasypiać, tracić na zwykłéj mocy.

Sommellier, *s. m.* klucznik, szafarz zawiadujący naczyniem stołowém, winem, chlebém i t. p. =ère, *s f.* szafarka, klucznica.

Sommellerie, *s. f.* kluczniclwo, szafarstwo — lamus lub spiżarnia.

Sommer, *v. a.* wezwać do czego. = *une place*, wezwać fortecę do poddania się. = *qu''un de sa parole*, wezwać kogo do uiszczenia się z danego słowa.

Sommer, *v. a.* summować, zsummować, dodać.

Sommet, *s. m.* szczyt, wierzchołek — cypel — *Bot. vid.* Anthère. *Le double* =, podwójny wierzchołek, góra Parnas. *Le* = *d'un angle*, wierzchołek kąta. *Le* = *des grandeurs*, szczyt wielkości.

Sommier, *s. m.* rejestr odbieranych summ, rejestr wpływu.

Sommier, *s. m.* koń pociągowy— materac wypchany siercią — skrzynia w organach — kamień na którym opiera się pochyłość sklepienia — poprzeczna belka w prassie drukarskiéj utrzymująca matrycę szruby.

Sommité, *s. f.* szczyt, wierzchołek — koniec, koniuszek. *Les* =*s*, osoby najznakomitsze w jakiém gronie lub stanie.

Somnambule *(som-nambule)*, *a. et s. m.* lunatyk, co chodzi po miesiącu. =, *a. et s. f.* lunatyczka.

Somnambulisme, *s. m.* lunatyctwo.

Somnifère *(som-nifère)*, *a. d. g.* usypiający. =, *s. m.* środek usypiający.

Somnolence, *s. f.* ospałość, ospalstwo — drzémanie, senność.

Somnolent, ente, *a.* senny, śpiący, zasypiający.

Somptuaire, *a. d. g.* tyczący się wydatków na żywność lub biesiady.

Somptueusement, *adv.* kosztownie, wystawnie.

Somptueux, euse, *a.* kosztowny, drogi — wystawny, okazały — lubiący wystawność.

Somptuosité, *s. f.* wystawność, kosztowność.

Son, sa, (przed wyrazem zaczynającym się od samogłoski lub *h* niemego sa zamienia się na son), swój, swoja, jego, jéj. *Ses*, *pl.* swoi, swoje, jego, jéj. *Posséder son Homère*, *son Cicéron*, *ses auteurs anciens*, *etc.* znać jak na palcach Homera, Cycerona, autorów starożytnych. *Il connait bien son monde*, zna on dobrze ludzi z któremi żyje. *Il sent son homme de qualité*, *son hypocrite*, *vid.* Sentir.

Son, *s. m.* otręby.

Son, *s. m.* dźwięk.

Sonate, *s. f.* sonata : kawałek muzyki z kilku rozmaitych kawałków.

Sondage, *s m.* gruntowanie, dobieranie się do gruntu.

Sonde, *s. f* ołowianka, lina z o-

łowiem na końcu dla dochodzenia głębokości wody, jakości gruntu, i t p. — pręt, rożen strażników na komorach — sonda : narzędzie chirurgiczne które się zapuszcza w ciało dla różnych operacyi.

Sonder, *v. a.* gruntować, próbować ołowianką głębokości — zapuszczać rożen, rożenek dla przekonania się o gatunku czego — zapuszczać sondę chirurgiczną — badać, wybadywać, macać, wymacać, wyrozumiéć kogo, co, wymiarkować. = *le gué, le terrain*, gruntować — *fig.* starać się zapewnić o czém, wymiarkować jak rzeczy stoją.

Sondeur, *s. m.* gruntujący, dobierający się do dna.

Songe, *s. m.* sen, co się śni. *En* =, we śnie. *Faire de beaux* =*s*, marzyć sobie, roić sobie co. *S'évanouir comme un* =, zniknąć jak senna mara. *Il me semblait en* = *que*... śniło mi się jakoby...

Songe-creux, *s. m.* marzyciel, ten co sobie Bóg wie co po głowie roi — psotnik.

Songe-malice, *s. m.* psotnik, co tylko myśli jak figla wypłatać.

Songer, *v. n.* mieć sen jaki, śnić że... *Je songeai que*.., śniło mi się jakoby, że... — myśleć zrobić to a to — myśléć o czém — roić sobie co, marzyć o czém. *Songez-y*, pamiętaj że.. *Il songe toujours à mal*, zawsze myśli jak komu psotę wyrządzić — zawsze myśli na złe. *Il songe creux*, roi mu się po głowie. =, *v. a.* mieć sen. *Qu'avez-vous songé?* co ci się śniło?

Songeur, *s. m.* opowiadający sny swoje.

Sonica, *s. f.* w grze w basecie: najpierwsza karta wygrywająca lub przegrywająca. *Arriver* =, przybyć w sam czas, w samą porę.

Sonna, *s. f.* sonna, tradycya u Mahometanów.

Sonnaille, *s. f.* dzwonek uczepiany u szyi bydląt.

Sonnailler, *s. m.* bydlę z uczepionym u szyi dzwonkiem.

Sonnant, ante, *a.* brzmiący. *Horloge, montre* =*nte*, zégar bijący. *A l'heure* =*nte*, o saméj godzinie téj a téj. *Espèces* =*ntes*, brzęcząca moneta.

Sonner, *v. n.* wydawać dźwięk, dźwięczyć, zabrzęczéć — brzęczéć — dzwonic — brzmiéć, wydawać lub mieć jakie brzmienie, wydawać odgłos — bić (o zégarze, godzinie), uderzyć, wybić. *Cela sonne bien*, to dobrze brzmi, dobrze w ucho wpada. *Faire* =, = *haut une action*, przechwalać co, wynosić co, wysławiać nad miarę — wymówić, wymawiać, dać słyszéć (literę, głos). =, *v. a.* dzwonić — trąbić (trąbką, rogiem), trąbić, zagrać w rogi. = *la messe, le sermon*, dzwonić na mszę, na kazanie. = *les cloches, la sonnette*, bić we dzwony, dzwonić dzwonkiem. = *ses gens*, dzwonić, zadzwonić na sługi. = *la retraite*, trąbić na odwrót. = *à cheval*, trąbić na wsiadanie na koń. Sonné, ée, *prt. Il a cinquante ans sonnés*, ma skończonych lat piędziesiąt.

Sonnerie, *s. f.* dzwonienie, bicie we dzwony — dzwony kościoła — mechanika za pomocą któréj zégar bije — trąbienie w kawaleryi.

Sonnet, *s. m.* sonet : poezya.

Sonnette, *s. f.* dzwonek — machina do wbijania palów. *Etre à la* =, być na każde zawołanie, jak w służbie.

Sonneur, *s. m.* dzwoniący we dzwony, dziad kościelny, dziak. *Boire comme un* =, pić wiele, chlać, żłopać.

Sonnez, *s. m.* dwie sztuki w grze w kości lub tryktraku.

Sonore, *a. d. g.* głośny, brzmiący — donośny (o głosie).

Sorbier, *s. m.* jarzębina : drzewo.

Sorboniqce, *s. f.* teza teologiczna broniona przez bakałarzów na examinie licencyatu.

Sonorité, *s. f.* głośność, własność wydawania dźwięków.

Sopeur, *s. f. vid.* Sopor.

Sopha, *vid.* Sofa.

Sophisme, *s. m.* sofizmat, dowodzenie kręte i oparte na fałszu.

Sophiste, *s. m.* sofista (u Greków) filozof — sofista, krętacz, matacz.

Sophistication, *s. f.* fałszowanie lékarstw i t. p.

Sophistique, *a. d. g.* sofistyczny, matacki, oparty na sofizmatach— pozorny, fałszywy (o rozumowaniu) — używający sofizmatów.

Sophistiquer, *v. a.* używać sofizmatów krętych, pozornych lub zasubtelnych rozumowań — fałszować lékarstwa, napoje, metale.

Sophistiquerie, *s f.* zasubtelne rozumowanie — fałszowanie napojów i t. p.

Sophistiqueur, *s. m.* fałszujący napoje i t. p. — zasubtelnie rozumujący.

Sophroniste, *s. m.* stróż obyczajów, urzędnik w Atenach, to co w Rzymie cenzor.

Sopor, *s. m.* sen twardy, ospałość.

Soporatif, ive, *a.* usypiający, =, *s. m.* środek usypiający.

Soporeux, euse, *a.* sprawiający sen, usypiający — senny. *État* =, stan ospałości.

Soporifere, Soporifique, *a. d. g.* usypiający, wprawiający w sen, w ospałość.

Soprano, *s. m.* soprano : rodzaj głosu w śpiewie — śpiewak lub śpiewaczka soprano — rzezaniec, kastrat.

Sor, *a m. vid.* Saur.

Sorbe, *s. f.* jarzębina : owoc.

Sorbet, *s. m.* sorbet : napój z cukru cytryny i ambry.

Sorbetière, *s. f. vid.* Sarbotière.

Sorboniste, *s. m.* bakałarz lub doktor Sorbony.

Sorbonne, *s. f.* Sorbona : sławna szkoła teologii w Paryżu założona przez Roberta Sorbona w 1252.

Sorcellerie, *s. f.* czarnoksięstwo — czary, gusła.

Sorcier, *s. m.* czarnoksiężnik — człowiek zły. *Cet homme n'est pas* =, nieszczególny człowiek, prochu nie wynajdzie, nowéj wiary nie zbuduje. =ère, *s. f.* czarownica— baba czarownica, jędza.

Sordide, *a. d. g* brudny skąpiec. *Une avarice* =, brudne skąpstwo.

Sordidement, *adv.* w brudném skąpstwie.

Sordidité, *s. f.* brudne skąpstwo.

Soret, *a. m. vid.* Sauret.

Sorite, *s. m.* rozumowanie złożone z założeń tak z sobą powiązanych że attrybut poprzedzającéj części jest subjektem następnéj.

Sornette, *s. f.* fraszki, bzdurstwa, androny, banaluki.

Sort, *s. m.* los, przeznaczenie, losy — los, stan, byt, położenie czyje — los, traf, przypadek, trafunek — urok, urzeczenie, czary, oczarowanie. = *des armes*, los oręża. *Le* = *principal d'une rente*, fundusz dany na procent. *Le* = *en est jeté*, stało się, los rzucony. *Faire un* = *à qu''un*, zapewnić komu byt, los. *Mettre un* =, *jeter un* =, urzec co, zaczarować (w opinii gminu).

Sortable, *a. d. g.* przyzwoity, dobrany.

Sortant, *a, m.* wychodzący—wygrywający (bilet, los). *Député* =, deputowany wychodzący z izby (po jéj rozwiązaniu).

Sorte, *s. f.* rodzaj, gatunek —

80.

sposób. *Il nourrit toutes =s d'oiseaux*, żywi ptastwo wszelkiego rodzaju. *Un homme de votre =*, człowiek taki jak ty. *De telle =*, tak dalece, w ten sposób, do tego stopnia. *De la =*, w ten sposób, tak. *De = que; en = que*.., tak że, tak aby... *Parler de la bonne = à qu'un*, należycie kogo zgromić, dać porządną burę. *Il a agi de bonne =*, *de la bonne =*, dobrze się sprawił, dobrze rzecz poprowadził.

Sortie, *s. f.* wyjście — wywóz, wyjście towarów za granicę — wychód, drzwi, drzwiczki, wyjście — wycieczka — wycofanie się, wybrnienie z czego. *Se ménager une =*, opatrzyć sobie sposób jakim wyjść, wybrnąć z czego. *Faire une fausse =*, w teatrze: mówi się kiedy aktor wychodzi i zaraz wraca. *Faire une = à qu'un*, wybuchnąć na kogo. *A la =*, na wychodném. *A la = de l'audience*, po skończeniu audyencyi.

Sortilége, *s. m.* czary, czarodziejskie sztuki.

Sortir, *v. n.* wyjść, wychodzić — wyjść, wybrnąć, wycofać się — wyjść ze zwykłego tonu — wyjść na wierzch, wysypać (o chorobach *np.* ospie i t. p.) — buchać, tryskać, wytryskiwać — pokazywać się, wschodzić (o roślinach) — wychodzić (o wyziewach i t. p.) — pochodzić, rodzić się, iść skąd. *= de dîner*, *de table*, iść z obiadu — wstać od stołu. *= de mesure, de cadence*, stracić miarę wyjść z taktu. *Ce jeune homme sort du collége, de dessus les bancs*, dopiéro co wyszedł ze szkół. *Cette figure sort bien*, figura odstaje od tła, jest wydatna. *Cette pensée ne sort pas assez*, myśl ta nie jest dość wyrażna, nie dość dobitnie oddana. *Les yeux lui sortent de la tête*, oczy ma na wierzchu, pełne ognia i wyrazu. *Le feu lui sort par les yeux*, ogień mu tryska z oczu, pała gniewem. *Cela sort de proportions ordinaires*, to wychodzi ze zwyczajnych granic proporcyi. *Il sort de bon lieu*, *de bonne race*, dobrze się rodzi, pochodzi z dobrego rodu. *Les étoffes qui sortent de cette fabrique*, materye z téj fabryki. *C'est le meilleur ouvrage qui soit sorti de la plume de cet auteur*, jest to najlepsze dzieło tego autora, jakie wydał ten autor. *Faire =*, wypchnąć, wypędzić — wyprowadzić — wyparować, wysadzić, wypchnąć — wydobyć, dostać, wydostać. *=*, *v. a.* wyprowadzić, wynieść, wydobyć, dostać, wydostać. *Au = de*.., wychodząc, na wyjściu. *Au = de table, de la table*, wstając od stołu. *Au = de l'enfance*, kończąc wiek dziecinny.

Sortir, *v. a.* otrzymać, mieć. *Cette somme sortira nature de propre*, summa ta będzie uważana jako własność.

Sot, Sotte, *a.* głupi, bezrozumny, z rozumu obrany — niedorzeczny, głupi. *Il est resté tout =*, zgłupiał. *Cela le rend tout =*, głupieje na to. *=*, *s. m.* głupiec, nieuk. *Quelque =*, *vid.* Quelque.

Sotie, *s. f.* rodzaj śmiesznych drammatów w pierwiastkach teatru francuskiego.

Sot-l'y-laisse, *s. m.* kuperek u drobiu.

Sottement, *adv.* głupio, po głupiemu.

Sottise, *s. f.* głupstwo, głupota — głupstwo; głupie, niedorzeczne słowo, brednia — obelżywe wyrazy, głupstwa. *Il lui a dit des =s*, nagadał mu głupstw, nawymyślał mu.

Sottisier, *s m.* zbiór nieskromnych i wolnych śpiewek — gadający niedorzeczy, plugawe powiastki, który ma brzydko w gębie.

Sou, *s. m.* sold, su, 1/20 część franka. = *tournois*, sold z dwunastu denarów. = *parisis*, sold z 15 denarów. = *à* =, drobnemi wypłatami, po groszu; kapaniną *fm.* *Mettre* = *sur* =, ciułać, składać grosz do grosza. *Au* = *la livre*, każdy w przypadającéj na niego części. = *pour livre*, po su od franka. *Etre pour un* =, *pour deux* =*s dans un négoce*, *etc.* mieć prawo do dwudziestego do dziesiątego procentu w jakim handlu.

Soubarbe, *s. f. vid.* Sous-barbe.

Soubassement, *s. m.* podmurowanie — pochyła deska kładziona pod spód łóżka.

Soubresaut, *s. m.* skok, podskok. *Avoir des* =*s dans les tendons*, mieć drganie w łydkach.

Soubrette, *s. f.* służąca (w rolach teatralnych), suberetka, pokojówka.

Soubreveste, *s. f.* rodzaj kaftana bez rękawów kładzionego na pancerz.

Souche, *s. f.* pień, drzewo przy pniu — gałąź, szczep (w genealogiach)—odrzynek papieru wyrznięty w zygzak i zostający w rejestrze — kawałek drzewa na którym piekarze i rzeźnicy znaczą karbami ilość dostarczonych na kredyt chlebów lub mięsa — komin (część jego wychodząca nad dach). *Faire* =, zaczynać gałąź w genealogii. *C'est une* =, to drąg, głupiec.

Souchet, *s. m.* kamień wydobywany z pod ostatniego pokładu w kopalniach.

Souchet, *s. m.* szuwar, lepiech, tatarak, tatarskie ziele, ajer.

Souchetage, *s. m.* rewizya lasu po wyrębie i liczenie pni.

Soucheteur, *s. m.* rewizor lasowy do liczenia pni zostających po wyrębie.

Souci, *s. m.* knieć; u pospólstwa łotoć : roślina.

Souci, *s. m.* troska, kłopot, niespokojność o co, troskanie się. *Vivre sans* =, nieznać co to troski. *Prendre du* =, troskać się. *C'est le cadet de mes* =*s*, o to mnie głowa nie boli, to najmniejsza rzecz. *Un sans*-=, człowiek który się niczém nie trapi, bez troski, wolen troski.

Soucier (se), *v. pron.* troszczyć się o co, być niespokojnym o co, bać się o co — dbać o co, stać o co. *Je ne m'en soucie guère*, nic mnie to nie obchodzi; nie dbam o to *fm.*

Soucieux, euse, *a.* stroskany, zakłopotany.

Soucoupe, *s. f.* spodek od filiżanki — tacka z nóżką na karafki lub szklanki.

Soudain, aine, *a.* nagły, prędki, niespodziewany, raptowny—szybki. =, *adv.* nagle, raptownie, znienacka.

Soudainement, *adv.* nagle, raptownie.

Soudaineté, *s. f.* nagłość; nagły ruch i t. p.

Soudard, Soudart, *s. m.* stary żołnierz, stary wiarus *pop.*

Soude, *s. f.* soda : rodzaj roślin nadmorskich z których popiołu otrzymują się sole alkaliczne — soda : sól alkaliczna otrzymywana z roślin.

Souder, *v. a.* lutować, zlutować, zalutować — łączyć, złączyć, spoić.

SoudivisER, *vid.* Subdiviser.

Soudoyer, *v. a.* płacić żołnierzy, *vid.* Solder — najmować, płacić, trzymać na jurgielcie.

Soudre, *v. a.* rozwiązać zagadnienie i t p.

Soudrille, *s. m.* żołnierz łajdaczyna.

Soudure, *s. f.* lut, metale stopione do lutowania — lut, zlutowanie, miejsce zlutowania — lutowanie.

SOUFFLAGE, *s. m.* wydymanie, dęcie szkła — sztuki drzewa przybijane zewnątrz statku aby lepiéj płynął.

SOUFFLE, *s. m.* oddech, tchnienie, dech — dmuch, dmuchnienie, zadmuchnienie — powiew — natchnienie. *Il semblait être animé du = divin,* zdawało się że go boskie tchnianie owionęło.

SOUFFLER, *v. a.* dmuchać — dąć (o miechu) — wiać, powiewać, dąć, szumiéć (o wietrze) — sapać, dyszéć — podpowiadać, szeptać — dmuchać w tygielki, bawić się alchimią. *N'oser =,* nie śmiéć gęby otworzyć. *Laisser = les chevaux,* wytchnąć koniom, dać wytchnąć koniom, dać się wysapać. *= aux oreilles de qu''un,* kłaść co w uszy. =, *v. a.* dmuchać, dąć w co, zadmuchnąć. *= le feu,* podmuchać ognia. *= une chandelle,* zadmuchnąć świécę. *= la poussière,* zdmuchnąć kurz. *= un veau, un mouton,* wydymać cielęcinę, baraninę. *= l'orgue,* dąć miechem w organy, kalkować : deptać miechy organów. *= le verre,* dąć szkło. *= qu''ch aux oreilles de qu''un,* powiedzieć co na ucho, szepnąć co komu, szepnąć komu że... *= la discorde, le feu, fig.* rozniecać pożar niezgody. *= qu''un,* być suflerem, podpowiadać komu. *= une dame,* w grze warcabów : dmuchnąć damę, wziąć chucha. *= qu''ch à qu''un,* wziąć komu co, porwać, sprzątnąć co z przed nosa. *= un exploit,* skręcić łeb pozwowi (o woźnym niewręczającym kopii pozwu lubo w oryginale zapisano że została wręczona). *Ce chien a soufflé le poil au lièvre,* pies dotknął zająca nosem i puścił go. *= au poil de qu''un,* tuż tuż doganiać. *= un navire,* obić statek po wierzchu mocnemi tarcicami. SOUFFLÉ, ÉE, *prt.* dęty, wydymany. *Omelette =ée,* jajecznica z białek ubitych z cukrem.

SOUFFLERIE, *s. f.* miechy organów.

SOUFFLET, *s. m.* miech, mieszek (do dęcia) — składana buda karety, kocza — kocz lub kareta ze składaną budą — policzek, uderzenie w twarz — szczutek w nos *fig.* *Donner un = au bon droit, à la raison,* drwić sobie z prawa, z rozsądku, bluźnić przeciw prawu, bluźnić rozumowi. *Donner un = à Vaugelas,* popełnić błąd gruby przeciw grammatyce (francuskiéj).

SOUFFLETADE, *s. f.* wypoliczkowanie, policzki.

SOUFFLETER, *v. a.* dać policzka, dać w pysk, wypoliczkować.

SOUFFLEUR, EUSE, *s.* sufler, podpowiadacz (w teatrze) — alchimik, szukający sposobu robienia złota — ustawicznie sapiący, mający sapkę — ustawicznie dmuchający mieszkiem. *= d'orgues,* kalkancista : ten co depce miechy organów.

SOUFFLEUR, *s. m.* źwierz ssący z rodzaju delfinów rzucający wodę nozdrzem. *=s,* wieloryby, cała familia źwierząt rzucających wodę nozdrzem.

SOUFFLURE, *s. f.* wydęcie w robocie odlanéj z metalu lub szkła.

SOUFFRANCE, *s. f.* cierpienie, męki, katusze — dobrowolne znoszenia jakiéj niedogodności — w rachunkowości : zawieszenie ostatecznego porachunku. *Laisser les affaires en =,* zaniedbywać interessa, narażać je. *Être en =,* cierpiéć.

SOUFFRANT, ANTE, *a.* cierpiący— cierpliwy, cierpiętliwy. *La partie =nte,* część cierpiąca, chora, gdzie ból dolega, dokucza. *L'Église =nte,* kościół cierpiący, dusze w czyscu. *Cet homme est la partie =nte de la compagnie,* na nim się wszystko miele, za wszystkich cierpi, wszyscy go biorą na fundusz.

Souffre-douleur, *s. m.* popychadło, *fm.* osoba używana do wszelkich posług — niebożątko, którego nikt nie ma za boże stworzenie — bydlę lub rzeczy używane do wszelkich posług.

Souffreteux, **euse**, *a.* cierpiący, w biedzie, w nędzy, nędzarz, biedak — cierpiący, któremu ból dokucza.

Souffrir, *v. n. et a.* cierpieć (ból i t. p.), wycierpieć, ucierpieć (wiele) — nacierpieć się czego — cierpieć na czém — znosić, cierpieć co, cierpliwie znosić, wytrzymywać — cierpieć, znosić kogo — pozwolić, dozwolić, przenieść na sobie — pozwalać na co, przebaczać. = *cruellement*, cierpieć okropne bóle, męki. = *de la tête*, *etc* cierpieć ból głowy, mieć, czuć ból w głowie i t. d. *Il a l'habitude de* =, nawykł do cierpienia. = *du froid*, *du chaud*, *de la faim*, *etc.* ucierpieć od zimna, od upału, od głodu. *Je souffre de ce que..*, cierpię na tém że.., boli mnie to a to. = *une perte*, *un dommage*, ponieść stratę, szkodę. = *mort et passion*, cierpieć niesłychane męki. = *un assaut*, wytrzymać szturm. = *le martyre*, ponieść męczeństwo. *Il n'est pas dans le cas de* = *telle chose*, on tego nie wytrzyma, nie scierpi, nie zniesie. *Il souffre tout à ses enfants*, *etc.* wszystko pozwala, na wszystko pozwala swoim dzieciom, na wszystko przez szpary patrzy. *Cela souffre quelque difficulté*, zachodzą w tém trudności. *Cette règle souffre des exceptions*, ta reguła przypuszcza pewne wyjątki. *Souffrez monsieur*, *que...*, pozwól pan (z tryb. bezok. lub ze spojnikiem aby). *On souffre cela dans la conversation*, to się przebacza w potocznéj rozmowie. *Le papier souffre tout*, papier wszystko zniesie co się na nim napisze (kłamstwo, prawdę, dobre, złe). *Je ne saurais le* =, nie mogę go znieść, scierpieć.

Souffre, *s. m.* siarka. *Foie de* =, wątroba siarczana ; kombinacya alkali stałego z siarką.

Soufrer, *v. a.* napuścić siarką, posiarkować. = *une étoffe*, nakadzić materyę dymem z siarki. = *du vin*, wykadzić beczkę na wino siarką.

Sougarde, *s. f. vid.* **Sous-garde.**

Sou-gorge, *s. f. vid.* **Sous-gorge.**

Souhait, *s. m.* życzenie, chęć. *Les* =*s de bonne année*, życzenia na nowy rok ; powinszowanie nowego roku. *A* =, kwoli życzeń, stosownie do życzeń. *Avoir tout à* =, mieć wszystko do swojéj woli. *Tout lui vient à* =, wszystko mu w ład idzie, po myśli. *A vos* =*s*, mówi się kichającemu : na zdrowie! sto lat zdrowia, setnych lat!

Souhaitable, *a. d. g.* pożądany, do życzenia.

Souhaiter, *v. a.* życzyć sobie, żądać czego — życzyć komu. = *le bonjour*, *le bonsoir*, powiedzieć dzień dobry, dobry wieczór. = *la bonne année*, składać życzenia nowego roku.

Souille, *s. f.* kał, kałuża gdzie się dzik tarza — zaklęsłość w piasku zrobiona statkiem osiadłym na mieliźnie.

Souiller, *v. a.* splamić, zbrudzić, zbrukać, zwalać — *fig.* plamić, splamić, skalać. = *le lit nuptial*, skalać łoże małżeńskie.

Souillon, *s. d. g.* brudas, morus : dziecko co się zawala, zabrucze, zamurdza, zamomsa. = *de cuisine*, posługaczka w kuchni.

Souillure, *s. f.* plama, zmaza, skalanie się. =*s légales*, u Izraelitów : skalanie się przewidziane w księdze prawa.

Soûl *(sou)*, **Soûle**, *a.* obżarty,

syty, objedzony — pijany, pijaniuteńki. *Etre = de qu'ch*, najeść się do sytości, tak że palcem dostanie; mieć czego po dziurki. =, *s. m.* sytość. *J'en ai tout mon =*, *il a mangé son =*, miałem do sytości, najadł się co wlazło. *Il a eu du mal*, *de la peine tout son =*, nacierpiał się nie mało.

Soulagement, *s. m.* ulga, ulżenie (czemu) *Se consacrer au = des pauvres*, poświęcać się na niesienie ulgi biednym. *Il a éprouvé beaucoup de = de ce remède*, ulżyło mu znacznie od tego lékarstwa, po tém lékarstwie.

Soulager, *v. a.* ulżyć komu (ciężaru) — nieść, przynieść ulgę, folgę. = *un navire*, wyrzucić z okrętu część ładunku dla ulżenia mu. *Je me sens soulagé*, ulżyło mi, czuję ulgę. *Se =*, odbyć naturalną potrzebę. Soulagé, ée, *prt.* który czuje ulgę.

Soûlant, ante, *a.* sytny, zasycający.

Soulas, *s. m. (vi.)* ulga, pocieszenie, folga.

Soûler, *v. a.* nasycić, nakarmić — upoić. = *ses yeux de sang*, napaść oczy widokiem krwi. *Se =*, objeść się; obeżréć się *pop*, — upić się, spić się. *Se = de plaisir*, napawać się roskoszami.

Souleur, *s. f.* przestrach, przerażenie, przelęknienie.

Soulèvement, *s. m.* podnoszenie się do góry, wznoszenie się — powstanie, porwanie się do broni — oburzenie, oburzenie się na co. = *de cœur*, mdłości, zbieranie się na womity. = *des flots*, wzburzanie się fali morskiéj. = *des montagnes*, formowanie się gór.

Soulever, *v. a.* podnieść, dźwignąć, podźwignąć, dźwigać, podnosić (z ziemi) — pobuṙzyć do powstania, do buntu, pobuntować — oburzyć, wzbudzić oburzenie. = *le voile*, podnieść zasłonę kryjącą co, uchylić zasłonę. = *une question*, wzniecić kwestyą, poruszyć co. *Le vent soulève la poussière*, wiatr wzbija kurzawę do góry. =, *v. n.* *Le cœur lui soulève*, zbiera mu się na womity. *Cela fait = le cœur*, aż się na womity zbiera od tego. *Se =*, podnieść się (z ziemi), dźwigać się — powstać, zbuntować się — obruszyć się.

Soulier, *s. m.* trzewik. = *de femme, pour femme*, trzewik damski. *Etre dans ses petits =s*, być w wielkim kłopocie, w tarapacie. *N'avoir pas de =s*, boso chodzić, być w nędzy tak, że pięty wyłażą. *Je ne m'en soucie pas plus que de mes vieux =s*, dbam o to jak pies o piątą nogę.

Souligner, *v. a.* podkréślić.

Souloir, *v. n.* zwyknąć, przywyknąć.

Soulte *(soute)*, *s. f.* summa którą jeden ze współdziedziców płaci drugim gdy część przypadająca na niego jest téj natury, że się nie daje dzielić — zapłata, ostateczne niszczenie się.

Soumettre, *v. a.* podbić, poddać pod władzę — przedstawić, dać pod czyje roztrząśnienie. = *une chose à l'examen, au calcul,* wziąć co pod uwagę, pod krédkę. = *ses idées à celles de qu''un*, zastosować swoje myśli lub zdanie do czyich. *Se =*, poddać się czemu, komu. Soumis, ise, *prt. et a.* podbity, zawojowany — zwyciężony — posłuszny — pokorny.

Soumission, *s. f.* posłuszeństwo czemu, poddanie się czemu — powolność — poddanie się (zwyciężonego) — upokorzenie się, uniżenie się, pokora — zobowiązanie się do zapłacenia pewnéj summy — zobowiązanie się na piśmie dostarczenia

pod pewnemi warunkami pewnéj rzeczy lub roboty, licytacya in minus. *Faire sa* =, poddać się — oświadczyć na piśmie iż się poddaje wyrokowi sądu.

SOUMISSIONNAIRE, *s. d. g.* licytant in minus : obowiązujący się dostarczyć czego.

SOUMISSIONNER, *v. a.* zobowiązać się na piśmie dostarczyć tego a tego.

SOUPAPE, *s. f.* klapa, klapka w pompie i t. p., czop, czopek.

SOUPÇON, *s. m.* podejrzenie—posądzenie o co — podobieństwo czego — troszka, odrobina, kapka.

SOUPÇONNER, *v. a.* mieć podejrzenie na kogo o co, mieć kogo w podejrzeniu — domyślać się czego, myśléć że co jest. SOUPÇONNÉ, ÉE, *prt.* podejrzany o co, na którego pada podejrzenie czego, o co.

SOUPÇONNEUX, EUSE, *a.* podejrzliwy.

SOUPE, *s. f.* zupa—talérzyk chleba. = *grasse,* rosoł. = *au vin;* = *au perroquet, à perroquet,* talerzyki chleba w winie maczane. *Dès la* =, przy zupie, zaraz na wstępie obiadu. *Ivre comme une* =, pijany jak sztok. *Trempé comme une* =, przemokły co do nitki, zmókł jak mysz. *Venez manger ma* =, zjedz z nami rosołu (zjedz z nami obiad). *S'emporter comme la* = *au lait,* wybuchnąć, gwałtownie się unieść, kipieć od gniewu. *Tailler la* =, pokrajać chleba w talérzyki do zupy.

SOUPENTE, *s. f.* rzemienie na których się utrzymuje powóz —stancya nad kuchnią lub stajnią.

SOUPER, *v. n.* wieczerzać, jeść wieczerzę, jeść kolacyą.

SOUPER, SOUPÉ, *s. m.* kolacya, wieczerza.

SOUPESER, *v. a.* ważyć w ręku ciężar, dźwigać, podnosić z ziemi.

SOUPEUR, *s. m* jadający kolacyą.

SOUPIED, *s. m. vid.* SOUS-PIED.

SOUPIÈRE, *s. f.* waza (na zupę).

SOUPIR, *s. m.* westchnienie, wzdychanie — w muzyce : krótka pauza. *Pousser de grands* =*s,* ciężko wzdychać. *Rendre le dernier* =, wydać ostatnie tchnienie, wyzionąć ducha, skonać.

SOUPIRAIL, *s. m.* okno lub otwór do przewiewu.

SOUPIRANT, *s. m.* rozkochany, zakochany, amant.

SOUPIRER, *v. n.* wzdychać, wydawać westchnienia. = *après qu'' ch,* wzdychać do czego — tęsknić za czém, za kim, tęsknić dokąd. = *pour..,* wzdychać do czego, do kogo. =, *v. a.* wydawać jak tchnienie, ronić. =, *ses peines, ses douleurs,* żalić się na cierpienia.

SOUPLE, *a. d. g.* giętki — gibki, zwinny, zręczny w ruchach — *fig.* giętki, łatwy, dający się łatwo użyć.

SOUPLEMENT, *adv.* zręcznie, zwinnie.

SOUPLESSE, *s. f.* giętkość — gibkość — łatwość w zwrotach (mowy, stylu)—giętkość, łatwość do wszystkiego.

SOUQUENILLE, *s. f.* kapota płócienna długa.

SOURCE, *s. f.* źródło, krynica, stok, ponik — źródło, początek. =*s, pl.* źródła, pisarze źródłowi, oryginalni lub najprzód piszący w przedmiocie jakim. *Cela coule de* =, to płynie jak ze źródła, łatwo i obficie. *Les* =*s de la grâce,* źródła łaski : sakramenta. *La* = *du vent,* punkt gdzie się wiatr rodzi, poczyna.

SOURCIER, *s. m.* posiadający mniemaną sztukę odkrywania źródeł.

SOURCIL *(sourci), s. m.* brew', brwi *Se faire les* =*s,* umuskać, ugładzić brwi.

SOURCILIER, ÈRE, *a.* brwiowy.

Sourciller, v. n. marszczyć brwi, zmarszczyć się.

Sourcilleux, euse, a. wysoki, niebotyczny, dumny, dumnie wznoszący czoło (o górach, skałach). *Un front* =, czoło zasępione, obciążone troskami, smutkiem i t. p.

Sourd, rde, a. głuchy, co nie słyszy — głuchy, niewyraźny, przytłumiony — podziemny, tajny, tajemny, skryty. =, s. m. głuchy, pozbawiony słuchu; z pogardą: głuch. = *comme un pot;* = *à n'entendre pas Dieu tonner,* głuchuteńki. *Faire le* =; *faire la* =*rde oreille,* udawać że się niesłyszy, udawać głuchego. *Frapper comme un* =, bić bez litości a z całéj siły, bić a duszy słuchać. *Etre* = *aux prières,* być głuchym na prośby. *Lime*=*rde,* pilnik którego nie słychać w robocie. *Lanterne* =*rde,* ślepa latarka z którą widzi niosący ją, sam niewidziany. *Pierre* =*rde,* kamień drogi nieco przyćmiony, brudnawy. *Quantités* =*rdes,* ilości niewspółmierne.

Sourd, s. m. salamandra: jaszczurka.

Sourdaud, aude, s. głuchawy, nieco głuchy, co niedosłyszy.

Sourdement, adv. głucho, niewyraźnie — głucho, skrycie, potajemnie.

Sourdine, s. f. sztuczka kładziona w instrument jaki dla przytłumienia dźwięku. *A la* =, cichaczem, pocichu.

Sourdre, v. n. wynikać, tryskać, płynąć, wypływać (o źródle) — wynikać, wypływać, wypadać.

Souriceau, s. m. młoda myszka.

Souricière, s. f. połapka, łapka na myszy.

Sourire, v. n. uśmiechać się, uśmiechnąć się. = *à qu''un,* śmiać się do kogo — uśmiechać się komu.

Sourire, s. m. uśmiech.

Souris, s. m. uśmiech.

Souris, s. f. mysz — kanał do zapalania podkopu — chrząstki nozdrzy końskich. *On entendrait trotter une* =, tak cicho że słychać jak mucha przeleci. *Cheval* =, koń myszaty.

Sournois, oise, a. et s. ponury, skryty, ukryty w sobie, nieszczéry.

Sous, *prép.* pod czém — pod co. = *la clef,* = *clef,* pod kluczem, za ryglem, w zamknięciu. = *la main,* po prawéj ręce dyszla. *Etre* = *les armes,* stać pod bronią, być pod bronią — mówi się o kobiécie wystrojonéj i chcącéj się podobać. = *tel roi,* za tego a tego króla, pod panowaniem, za czasów... *Un cheval* = *poil noir, gris,* koń kary, siwy. *Ce cheval est* = *lui,* koń którego cztery nogi zbiérają się pod brzuchem. = *prétexte;* = *couleur,* = *ombre,* pod pokrywką, pod barwą, pod pozorem. = *tel nom,* pod tém a tém imieniem. = *le secret,* pod sekretem. = *serment,* pod przysięgą. = *main,* skrycie, ukradkiem. Wyraz *sous* służy jeszcze, dodany przed nazwiskiem stopnia, urzędu i t. p. do oznaczenia względnéj niższości np. *Sous-lieutenant,* podporucznik.

Sous-affermer, v. a. w poddzierżawę wypuścić, poddzierżawić komu — wziąć w poddzierżawę.

Sous-amendement, s. m. mała zmiana w saméjże modyfikacyi wniosku do prawa.

Sous-amender, v. a. zrobić zmianę w saméjże modyfikacyi pierwszego wniosku.

Sous-arbrisseau, s. m. *Bot.* podkrzew.

Sous-bail, s. m. wynajem z drugiéj ręki.

Sous barbe, s. f. spód dolnéj szczęki u konia.

Sous-clavier, ère, *a. Anat.* podkluczykowy (o nerwie, żyle).

Souscripteur, *s. m.* prenumerator, prenumerant.

Souscription, *s. f.* podpisanie się, podpisanie czego — podpis listu z formułami grzeczności — prenumerata, subskrypcya — składka — bilet prenumeraty.

Souscrire, *v. a.* podpisać, podpisywać — dać składkę — prenumerować na co, zapisać co, zapisać się na co. = *à qu''ch,* zezwolić na co, przystać, podpisać się na co; pisać się na co *fm. Un tel souscrivit pour telle somme,* N. N. dał do składki tyle a tyle.

Sous-déléguer, *v. a.* subdelegować.

Sous-diaconat, *s. m.* subdyakonat: stopień święcenia.

Sous-diacre, *s. m.* subdyakon.

Sous-diviser, *v. a. vid.* Subdiviser.

Sous-dominante, *s. f.* czwarta nóta tonu (w muzyce).

Sous-double, *a. d. g* połowiczny, będący połową.

Sous-doublé, ée, *a. En raison =ée,* w stosunku pierwiastków kwadratowych.

Sousentendre, *v. a.* przypuszczać co — dorozumiewać się, domyślać się czego. Sousentendu, ue, *prt.* domyślny, którego się należy dorozumiewać.

Sous-entente, *s. f.* ukryta myśl któréjby się trzeba domyślać.

Sous-faîte, *s. m.* sztuka drzewa pod samym szczytem domu.

Sous-ferme, *s. f.* poddzierżawa.

Sous-fermer, *v. a. vid.* Sous-afferner.

Sous-fermier, *s. m.* poddzierżawca. =ère, *s f.* poddzierżawczyna.

Sous-fréter, *v. a.* wynająć komu drugiemu statek najęty.

Sous-garde, *s. f.* półobrączka otaczająca cyngiel u broni palnéj.

Sous-gorge, *s. f.* podpinka pod brodą u konia.

Sous-locataire, *s. m.* lokator wynajmujący od lokatora.

Sous-location, *s. f.* podnajém, wynajęcie z drugiéj ręki.

Sous-louer, *v. a.* wynajmować komu, poddzierżawić komu — najmować u kogo z drugiéj ręki.

Sous-marin, ine, *a.* morski, pod wodą żyjący. *Navigation =ine,* żegluga pod wodą.

Sous-multiple, *a. d. g.* mieszczący się kilka razy w innym.

Sous-normale, *s. f.* część osi linii krzywéj.

Sous-ordre, *s. m.* rozdział summy między wierzycieli wierzyciela czyniącego zajęcie. *En =,* podrzędnie — z drugiéj ręki. =, *s. m.* podwładny.

Sous-perpendiculaire, *s. f. vid.* Sous-normale.

Sous-pied, *s. m.* strzemiączko u spodni.

Sous-préfecture, *s. f.* podprefektura.

Sous-préfet, *s. m.* podprefekt.

Sous-sel, *s. m. Chim.* podsól.

Soussigné, ée, *prt.* podpisany, niżéj podpisany.

Sous-tangente, *s. f.* podstyczna: linia.

Sous-tendante, *s. f.* cięciwa części koła.

Soustraction, *s. f.* skradzenie, kradzież — odciąganie, odejmowanie: działanie arytmetyczne.

Soustraire, *v. a.* skraść, pokraść, wykraść co — ująć, ujmować komu czego — ukryć, zasłonić przed czém — wyrwać od czego, wydobyć z pod czego — odejmować, odciągać, robić odciąganie, odjąć, odciągnąć. *Se = à qu''ch,* wyłamywać się z pod czego — ujść czego, uciec przed czém, wyrwać się, wydrzeć się czemu, umknąć przed czém.

Sous-traitant, *s. m.* poddzierżawca do dostawy, dostarczenia czego, wchodzący w układ za głównego kontraktanta.

Sous-traité, *s. m.* poddzierżawienie.

Sous-traiter, *v. a.* poddzierżawić co u kogo — poddzierżawić, wypuścić co komu.

Sous-triple, *a. d. g.* mieszczący się trzy razy w innym.

Sous-triplé, **ée**, *a. En raison* =*ée*, w stosunku pierwiastków sześciennych.

Soustylaire, *s. f. Ligne* =, wspólne przecięcie planu kompasu z południkiem.

Sous-ventrière, *s. f.* pas idący po pod brzuchem konia od drążka do drążka w jednokonnym wózku.

Soutane, *s. f.* sutanna : długa, obcisła suknia spięta na guziczki.

Soutanelle, *s. f.* sutanna po kolana tylko.

Soute, *s. f.* zasiek w okręcie służący na skład ammunicyi.

Soute, *s. f. vid.* Soulte.

Soutenable, *a. d. g.* dający się bronić, obronić, utrzymać (o zdaniu, opinii) — do wytrzymania, do zniesienia, *vid.* Tenable.

Soutenant, *s. m.* broniący tezy, rozprawy.

Soutènement, *s. m.* podpora — dowody piśmienne na poparcie rachunku.

Souteneur, *s. m.* poplecznik po domach gry i bordelach.

Soutenir, *v. a.* dźwigać, utrzymywać, trzymać, nieść na sobie — bronić czego — utrzymywać, twierdzić — wytrzymywać, wytrzymać (szturm, naturcie), ostać się - znieść spokojnie — popierać kogo, obstawać za kim, ujmować się, ująć się za kim. = *une dépense*, wystarczyć na koszta. = *la conversation*, prowadzić i utrzymać przez pewny czas rozmowę. = *son rang*, *sa dignité*, utrzymać godnie swój stopień, godność. = *sa noblesse*, utrzymywać ton szlachecki. = *son caractère*, zachować stale swój charakter. = *le courage de qu'un*, pokrzepić odwagę czyją. = *une troupe*, wesprzeć oddział, przyjść mu na pomoc. = *un cheval*, trzymać konia krótko na uździe. = *son dire*, obstawać przy swojém. = *thèse*, = *une thèse*, bronić tezy. = *la torture*, wytrzymać torturę a nie nie wyznać = *la gageure*, upierać się przy zakładzie. = *un siége*, wytrzymać oblężenie, nie poddać się. = *le jour de l'impression*, wytrzymać druk (mówi się o dramacie nie tracącym nic w czytaniu). *Ce vin ne soutient pas la mer*, to wino psuje się w przewozie na morzu. *Se* =, utrzymywać się (w powietrzu) — trzymać się, stać o swojéj mocy, stać na nogach — trwać w jednym stanie, stać na téjże samej stopie, utrzymać się w téj samej cenie i t. p. — ostać się. **Soutenu**, **ue**, *prt.* oparty na czém, dźwigany czém — utrzymany stale w jednéj mocy. *Style soutenu*, styl poważny i szlachetny.

Souterrain, **aine**, *a.* podziemny, pod ziemią idący — ukryty, tajemny. =, *s. m.* sklep podziemny, pieczary, lochy—podziemna część gmachu.

Soutien, *s. m.* podpora — *fig.* podpora, wsparcie, obrona — poparcie. *Fournir les pièces au* =, dostarczyć dowodów na poparcie.

Soutirage, *s. m.* ściągnienie wina z beczki do beczki.

Soutirer, *v. a.* ściągać, ściągnąć wino z beczki do beczki (bez lagru) — wyciągnąć, wydrwić co z kogo, wykpić *fm.*

Souvenance, *s. f.* wspomnienie.

Souvenir (se), *v. pron.* przypo-

minać sobie, przypomnieć sobie co — chować pamięć czego, pamiętać co — pamiętać o czém, mieć staranie. *Se = de loin*, pamiętać dawno zaszłe rzeczy. *Il me souvient*, pamiętam, pomnę

SOUVENIR, *s. m.* wspomnienie — pamięć — pamiątka (po kim), rzecz dana na pamiątkę — zabytek — pugilares, notatki — mały sprzęt zawieszany na ścianie w który się kładą notatki codzienne dla pamięci. *Effacer qu"ch de son =*, wygonić z myśli, z pamięci.

SOUVENT, *adv.* często, częstokroć.

SOUVENTEFOIS, *adv. (vi.)* częstokroć.

SOUVERAIN, AINE, *a.* najwyższy— wszechwładny, udzielny. *Cour =aine*, trybunał najwyższy sądzący ostatecznie. *L'être =*, najwyższa istota. *Le = bien*, najwyższe dobro. *Un remède =*, nieochybne lékarstwo. *Un prince =*, pan udzielny, panujący. =, *s. m.* panujący, monarcha.

SOUVERAINEMENT, *adv.* doskonale — do wysokiego stopnia — ostatecznie, bez appellacyi.

SOUVERAINETÉ, *s. f.* władza najwyższa — wszechwładztwo — państwo.

SOY *(soé)*, *s. m.* rodzaj sosu.

SOYEUX, EUSE, *a.* gęsty (o materyach jedwabnych) — miękki w dotykaniu, mięciuchny.

SPACIEUSEMENT, *adv.* obszernie. *Être logé =*, mieć obszerne pomieszkanie.

SPACIEUX, EUSE, *a.* obszerny, rozległy.

SPADASSIN, *s. m.* zawadya, zawalidroga.

SPADILLE, *s. m.* as winny w grze w hombra.

SPAHI, *s. m.* spahi, żołnierz konny u Turków.

SPALME, *s. m.* oblepa okrętu.

SPALMER, *v. a.* oblepiać okręt smołą i t. p.

SPALT, *s. m.* spalta : kamień używany w topieniu metalów.

SPARADRAP, *s. m.* wszelki plaster przylegający do ciała.

SPARE, *s. m.* leszczak : ryba.

SPARTE, *s. m.* rodzaj trawki z któréj plotą maty i t. p.

SPARTERIE, *s. f.* fabryka mat z trawki zwanéj SPARTE — robota z téjże trawki.

SPASME, *s. m.* spazmy, kurczenie się muszkułów lub nerwów.

SPASMODIQUE, *a. d. g.* spazmowy, połączony ze spazmami — od spazmów, przeciw spasmom, na spazmy.

SPATH, *s. m.* spat : kamień.

SPATHE, *s. f. Bot.* pochewka.

SPATULE, *s. f.* kopystka do rozrabiania, wyłączny, wyłącznie właściwy — gatunek ptaka błotnego.

SPÉCIAL, ALE, *a.* szczegółowy, szczególny.

SPÉCIALEMENT, *adv.* w szczególności — wyłącznie.

SPÉCIALITÉ, *s. f.* szczególny przypadek — wyłączny przedmiot czyj.

SPÉCIEUSEMENT, *adv.* pozornie, uwodząco.

SPÉCIEUX, EUSE, *a.* pozorny, uwodzący. *Arithmétique =euse, vid.* ALGÈBRE.

SPÉCIFICATION, *s. f.* wyszczególnienie, bliższe oznaczenie — poszczególnienie.

SPÉCIFIER, *v. a.* wyszczególnić, bliżéj oznaczyć.

SPÉCIFIQUE, *a. d. g.* właściwy szczególnie czemu lub na co. *Pesanteur =*, *gravité =*, ciężkość gatunkowa. =, *s. m.* specyfik, lékarstwo szczególnie skuteczne na co.

SPÉCIFIQUEMENT, *adv.* szczegółowo, w szczególności.

SPECIMEN *(spécimène)*, *s. m.* wzór, próbka.

SPECTACLE, *s. m.* widowisko, widok — widowisko teatralne. *Aller au* =, iść na teatr. *Être en* =, być na widoku, na widowni, na oczach. *Se donner en* =, wystawiać się samemu, afiszować się.

SPECTATEUR, TRICE, *s.* widz, patrzący na co, świadek — widz, spektator (na teatrze).

SPECTRE, *s. m.* widziadło, widmo. = *solaire*, odbicie podłużne i kolorowe na ścianie izby ciemnéj do któréj wpuszczono promień słońca złamany o pryzm.

SPÉCULAIRE, *a. d. g.* lśniący się jak źwierciadło. *Science* =, sztuka robienia źwierciadeł.

SPÉCULATEUR, *s. m.* człowiek zaciekający się w teoryach — spekulant, oddany przemysłowi — *(vi.)* obserwator astronomiczny.

SPÉCULATIF, IVE, *a.* zaciekający się myślą, zapuszczający się w same teorye. =, *s. m.* teoretyk, rozumujący o rzeczach z rozumu.

SPÉCULATION, *s. f.* obserwowanie, dostrzeganie ciał niebieskich — zaciekanie się myślą; myśli; rozumowanie, widoki czyje o rzeczach — uwagi, spostrzeżenia — teorya sama — spekulacya, rachuby i widoki.

SPÉCULER, *v. n.* myśléć, przemyśliwać, tworzyć teorye, zaciekać się w co — liczyć na co, rachować na co, zakładać sobie co. =, *v. a.* robić spostrzeżenia astronomiczne.

SPECULUM *(spéculome)*, *s. m.* narzędzie chirurgiczne służące do rozszerzania organów w ciele dla lepszego ich rozważania.

SPÉE, *s. f.* młode drzewo jedno lub dwu roczne.

SPENCER, *s. m.* kurtka, spencer.

SPERGULE, *s. f.* sporek : roślina od któréj krowy wiele mléka dają.

SPERMACETI, *s. m.* spermaceti : materya biała znajdująca się w wklęsłościach czaszki potfiszów.

SPERMATIQUE, *a. d. g.* nasieniowy. *Animaux*, *vers* =*s*, robaczki znajdowane w nasieniu samczém.

SPERMATOLOGIE, *s. f.* nauka o nasieniu źwierzęcém.

SPERME, *s. m.* nasienie źwierzęce (męskie, samcze).

SPHACÈLE, *s m.* gangrena całego członka lub organu.

SPHACÉLÉ, ÉE, *a.* zgangrenowany.

SPHÉNOÏDAL, ALE, *a.* czaszkowy.

SPHÉNOÏDE, *s. m. Anat.* sfenoida, kość głowy formująca czaszkę.

SPHÈRE, *s. f.* kula — globus, wystawiający obrót ciał niebieskich — sfera : układ nieba według kół pomyślanych przez astronomów — zasady astronomii — okres biegu planety — zakres, obręb, sfera; koło. = *d'activité*, obręb działania. *Sortir de sa* =, wyjść ze swojéj sfery, nie stosować się do swego stanu i t. p.

SPHÉRIQUE, *a. d. g.* kulisty, sferyczny.

SPHÉRIQUEMENT, *adv.* w kształcie kuli, kulisto.

SPHÉRISTE, *s. m.* w starożytności: nauczyciel ćwiczeń odbywanych z kulami.

SPHÉRISTÈRE, *s. m.* w starożytności : szkoła ćwiczeń odbywanych z kulami.

SPHÉRISTIQUE, *a. d. g.* sferystyczny (o igrzyskach i ćwiczeniach z kulami u starożytnych). =, *s. f.* sferystyka, ćwiczenia z kulami.

SPHÉROÏDE, *s. m.* sferoida, figura kulista.

SPHÉROMÈTRE, *s. m.* sferometr : narzędzie do mierzenia powierzchni kulistych.

SPHINCTER, *s. m.* myszka, muszkuł okrągły zwierający otwory w ciele.

SPHINX, *s. m.* sfinx. istota bajeczna wyobrażana z głową i piersiami kobiety ciałem lwa i skrzydłami orła — sfinx; gatunek motyla.

Spic, *s. m.* wielka lawenda wydająca oliwę zwaną huile d'aspic.

Spica, *s. m.* bandaż z zachodzącemi jeden na drugi zawojami.

Spicilége, *s. m.* zbiór.

Spinal, ale, *a.* pacierzowy, od kości pacierzowéj.

Spina-ventosa, *s. m.* ból w kościach pochodzący z nabrzmiewania ich tkanki.

Spinelle, *s. f.* spinela, rubin bladawy.

Spinosisme, *s. m.* spinozyzm, filozofia Spinozy, panteizm.

Spinosiste, *s. m.* spinozysta, zwolennik filozofa Spinozy.

Spiral, ale, *a.* śrubowaty.

Spirale, *s. f.* śruba zwężająca się idąc w górę. *En* =, w śrubę.

Spiration, *s. f.* tchnienie : droga jaką Duch święty pochodzi od Ojca i Syna.

Spire, *s. f.* śruba, wężownica, jeden zakręt śruby — podstawa kolumny w śrubę.

Spirée, *s. f.* tawuła : roślina.

Spiritualisation, *s. f.* wyciąganie wyskoku, przepędzanie na wyskok, na spirytus — uduchownienie.

Spiritualiser, *v. a.* przepędzać na wyskok, otrzymywać spirytus z czego — uduchownić.

Spiritualisme, *s. m.* spirytualizm, zbytnie dawanie przewagi duchowi.

Spiritualiste, *s. et a.* spirytualista.

Spiritualité, *s. f.* duchowość, natura duchowa.

Spirituel, elle, *a.* niecielesny, niewcielony, duchowy, będący duchem — duchowy, tyczący się ducha, duszy — duchowny (nie światowy) — allegoryczny, wzięty co do ducha — dowcipny, bystrego dowcipu. *Entretiens* =*s*, rozmowy religijne. *Père* =, ojciec duchowny, kapłan. *Communion* =*elle*, kommunia duchowna : udział jaki nie kommunikujący mają duchem, kiedy kapłan bierze kommunią przy mszy. *Concert* =, koncert w wielki tydzień z kawałków religijnych. =, *s. m.* duchowne, materya duchowna, sprawy duchowne.

Spirituellement, *adv.* dowcipnie —duchowo, duchownie — udziałem samego ducha, myślą.

Spiritueux, euse, *a.* upajający, tęgi (o napojach). =, *s. m.* trunek, napój upajający.

Splanchnique, *a. d. g.* wnętrznościowy.

Splanchnologie, *s. f.* nauka o wnętrznościach.

Spleen *(spline)*, *s. m.* splin, obrzydzenie życia, choroba sledziony.

Splendeur, *s. f.* blask, światło — blask, świetność — okazałość, przepych.

Splendide, *a. d. g.* okazały, przepyszny, świetny, wystawny.

Splendidement, *adv.* przepysznie, okazale, wystawnie.

Splénique, *a. d. g.* śledzienny — skuteczny na chorobę śledziony.

Spode, *s. f.* dawne nazwanie niedokwasu cynku.

Spoliateur, trice, *s. et a.* zdzierca, wydzierca — zdzierczyni *s. f.* — zdzierczy, popełniający zdzierstwo.

Spoliation, *s. f.* zdzierstwo, wydzierstwo.

Spolier, *v. a.* zdzierać, wydzierać co — odzierać z czego, popełniać zdzierstwo.

Spondaïque, *a. et s. m.* spondaiczny, złożony ze spondejów.

Spondée, *s. m.* spondéj : stopa w wierszu z dwóch syllab długich.

Spondyle, *s. m.* rodzaj muszli złożonych podobnych do ostryg — drugi pacierz w szyi—czerw : owad.

Spongieux, euse, *a.* gąbkowaty, gąbczasty, dziurkowaty.

syty, objedzony — pijany, pijaniuteńki. *Etre = de qu'ch*, najeść się do sytości, tak że palcem dostanie; mieć czego po dziurki. =, *s. m.* sytość. *J'en ai tout mon* =, *il a mangé son* =, miałem do sytości, najadł się co wlazło. *Il a eu du mal, de la peine tout son* =, nacierpiał się nie mało.

Soulagement, *s. m.* ulga, ulżenie (czemu) *Se consacrer au = des pauvres*, poświęcać się na niesienie ulgi biednym. *Il a éprouvé beaucoup de = de ce remède*, ulżyło mu znacznie od tego lékarstwa, po tém lékarstwie.

Soulager, *v. a.* ulżyć komu (ciężaru) — nieść, przynieść ulgę, folgę. = *un navire*, wyrzucić z okrętu część ładunku dla ulżenia mu. *Je me sens soulagé*, ulżyło mi, czuję ulgę. *Se* =, odbyć naturalną potrzebę. Soulagé, ée, *prt.* który czuje ulgę.

Soûlant, ante, *a.* sytny, zasycający.

Soulas, *s. m.* (*vi.*) ulga, pocieszenie, folga.

Soûler, *v. a.* nasycić, nakarmić — upoić. = *ses yeux de sang*, napaść oczy widokiem krwi. *Se* =, objeść się; obeżréć się *pop*, — upić się, spić się. *Se = de plaisir*, napawać się roskoszami.

Souleur, *s. f.* przestrach, przerażenie, przelęknienie.

Soulèvement, *s. m.* podnoszenie się do góry, wznoszenie się — powstanie, porwanie się do broni — oburzenie, oburzenie się na co. = *de cœur*, uudności, zbieranie się na womity. = *des flots*, wzburzanie się fali morskiéj. = *des montagnes*, formowanie się gór.

Soulever, *v. a.* podnieść, dźwignąć, podźwignąć, dźwigać, podnosić (z ziemi) — pôburzyć do powstania, do buntu, pobuntować — oburzyć, wzbudzić oburzenie. = *le voile*, podnieść zasłonę kryjącą co, uchylić zasłonę. = *une question*, wzniecić kwestyą, poruszyć co. *Le vent soulève la poussière*, wiatr wzbija kurzawę do góry. =, *v. n.* *Le cœur lui soulève*, zbiera mu się na womity. *Cela fait = le cœur*, aż się na womity zbiera od tego. *Se* =, podnieść się (z ziemi), dźwigać się — powstać, zbuntować się — obruszyć się.

Soulier, *s. m.* trzewik. = *de femme, pour femme*, trzewik damski. *Etre dans ses petits =s*, być w wielkim kłopocie, w tarapacie. *N'avoir pas de =s*, boso chodzić, być w nędzy tak, że pięty wyłażą. *Je ne m'en soucie pas plus que de mes vieux =s*, dbam o to jak pies o piątą nogę.

Souligner, *v. a.* podkréślić.

Souloir, *v. n.* zwyknąć, przywyknąć.

Soulte (*soute*), *s. f.* summa którą jeden ze współdziedziców płaci drugim gdy część przypadająca na niego jest téj natury, że się nie daje dzielić — zapłata, ostateczne uiszczenie się.

Soumettre, *v. a.* podbić, poddać pod władzę — przedstawić, dać pod czyje roztrząśnienie. = *une chose à l'examen, au calcul*, wziąć co pod uwagę, pod krédkę. = *ses idées à celles de qu''un*, zastosować swoje myśli lub zdanie do czyich. *Se* =, poddać się czemu, komu. Soumis, ise, *prt. et a.* podbity, zawojowany — zwyciężony — posłuszny — pokorny.

Soumission, *s. f.* posłuszeństwo czemu, poddanie się czemu — powolność — poddanie się (zwyciężonego) — upokorzenie się, uniżenie się, pokora — zobowiązanie się do zapłacenia pewnéj summy — zobowiązanie się na piśmie dostarczenia

pod pewnemi warunkami pewnéj rzeczy lub roboty, licytacya in minus. *Faire sa* =, poddać się — oświadczyć na piśmie iż się poddaje wyrokowi sądu.

Soumissionnaire, *s. d. g.* licytant in minus : obowiązujący się dostarczyć czego.

Soumissionner, *v. a.* zobowiązać się na piśmie dostarczyć tego a tego.

Soupape, *s. f.* klapa, klapka w pompie i t. p., czop, czopek.

Soupçon, *s. m.* podejrzenie—posądzenie o co — podobieństwo czego — troszka, odrobina, kapka.

Soupçonner, *v. a.* mieć podejrzenie na kogo o co, mieć kogo w podejrzeniu — domyślać się czego, myśléć że co jest. Soupçonné, ée, *prt.* podejrzany o co, na którego pada podejrzenie czego, o co.

Soupçonneux, euse, *a.* podejrzliwy.

Soupe, *s. f.* zupa—talérzyk chleba. = *grasse,* rosoł. = *au vin;* = *au perroquet, à perroquet,* talérzyki chleba w winie maczane. *Dès la* =, przy zupie, zaraz na wstępie obiadu. *Ivre comme une* =, pijany jak sztok. *Trempé comme une* =, przemokły co do nitki, zmókł jak mysz. *Venez manger ma* =, zjedz z nami rosołu (zjedz z nami obiad). *S'emporter comme la* = *au lait,* wybuchnąć, gwałtownie się unieść, kipiéć od gniewu. *Tailler la* =, pokrajać chleba w talérzyki do zupy.

Soupente, *s. f.* rzemienie na których się utrzymuje powóz —stancya nad kuchnią lub stajnią.

Souper, *v. n.* wieczerzać, jeść wieczerzę, jeść kolacyą.

Souper, Soupé, *s. m.* kolacya, wieczerza.

Soupeser, *v. a.* ważyć w ręku ciężar, dźwigać, podnosić z ziemi.

Soupeur, *s. m* jadający kolacyą.

Soupied, *s. m. vid.* Sous-pied.

Soupière, *s. f.* waza (na zupę).

Soupir, *s. m.* westchnienie, wzdychanie — w muzyce : krótka pauza. *Pousser de grands* =*s,* ciężko wzdychać. *Rendre le dernier* =, wydać ostatnie tchnienie, wyzionąć ducha, skonać.

Soupirail, *s. m.* okno lub otwór do przewiewu.

Soupirant, *s. m.* rozkochany, zakochany, amant.

Soupirer, *v. n.* wzdychać, wydawać westchnienia. = *après qu''ch,* wzdychać do czego — tęsknić za czém, za kim, tęsknić dokąd. = *pour..,* wzdychać do czego, do kogo. =, *v. a.* wydawać jak tchnienie, ronić. =, *ses peines, ses douleurs,* żalić się na cierpienia.

Souple, *a. d. g.* giętki — gibki, zwinny, zręczny w ruchach — *fig.* giętki, łatwy, dający się łatwo użyć.

Souplement, *adv.* zręcznie, zwinnie.

Souplesse, *s. f.* giętkość — gibkość — łatwość w zwrotach (mowy, stylu)—giętkość, łatwość do wszystkiego.

Souquenille, *s. f.* kapota płócienna długa.

Source, *s. f.* źródło, krynica, stok, ponik — źródło, początek. =*s, pl.* źródła, pisarze źródłowi, oryginalni lub najprzód piszący w przedmiocie jakim. *Cela coule de* =, to płynie jak ze źródła, łatwo i obficie. *Les* =*s de la grâce,* źródła łaski : sakramenta. *La* = *du vent,* punkt gdzie się wiatr rodzi, poczyna.

Sourcier, *s. m.* posiadający mniemaną sztukę odkrywania źródeł.

Sourcil *(sourci), s. m.* brew', brwi *Se faire les* =*s,* umuskać, ugładzić brwi.

Sourcilier, ère, *a.* brwiowy.

Sourciller, *v. n.* marszczyć brwi, zmarszczyć się.

Sourcilleux, **euse**, *a.* wysoki, niebotyczny, dumny, dumnie wznoszący czoło (o górach, skałach). *Un front* =, czoło zasępione, obciążone troskami, smutkiem i t. p.

Sourd, **rde**, *a.* głuchy, co nie słyszy — głuchy, niewyraźny, przytłumiony — podziemny, tajny, tajemny, skryty. =, *s. m.* głuchy, pozbawiony słuchu; z pogardą : głuch. = *comme un pot;* = *à n'entendre pas Dieu tonner*, głuchuteńki. *Faire le* =; *faire la* =*rde oreille*, udawać że się niesłyszy, udawać głuchego. *Frapper comme un* =, bić bez litości a z całéj siły, bić a duszy słuchać. *Etre* = *aux prières*, być głuchym na prośby. *Lime*=*rde*, pilnik którego nie słychać w robocie. *Lanterne* =*rde*, ślepa latarka z którą widzi niosący ją, sam niewidziany. *Pierre* =*rde*, kamień drogi nieco przyćmiony, brudnawy. *Quantités* =*rdes*, ilości niewspółmierne.

Sourd, *s. m.* salamandra : jaszczurka.

Sourdaud, **aude**, *s.* głuchawy, nieco głuchy, co niedosłyszy.

Sourdement, *adv.* głucho, niewyraźnie — głucho, skrycie, potajemnie.

Sourdine, *s. f.* sztuczka kładziona w instrument jaki dla przytłumienia dźwięku. *A la* =, cichaczem, pocichu.

Sourdre, *v. n.* wynikać, tryskać, płynąć, wypływać (o źródle) — wynikać, wypływać, wypadać.

Souriceau, *s. m.* młoda myszka.

Souricière, *s. f.* połapka, łapka na myszy.

Sourire, *v. n.* uśmiechać się, uśmiechnąć się. = *à qu''un*, śmiać się do kogo — uśmiechać się komu.

Sourire, *s. m.* uśmiech.

Souris, *s. m.* uśmiech.

Souris, *s. f.* mysz — kanał do zapalania podkopu — chrząstki nozdrzy końskich. *On entendrait trotter une* =, tak cicho że słychać jak mucha przeleci. *Cheval* =, koń myszaty.

Sournois, **oise**, *a. et s.* ponury, skryty, ukryty w sobie, nieszczéry.

Sous, *prép.* pod czém — pod co. = *la clef*, = *clef*, pod kluczem, za ryglem, w zamknięciu. = *la main*, po prawéj ręce dyszla. *Etre* = *les armes*, stać pod bronią, być pod bronią — mówi się o kobiécie wystrojonéj i chcącéj się podobać. = *tel roi*, za tego a tego króla, pod panowaniem, za czasów... *Un cheval* = *poil noir*, *gris*, koń kary, siwy. *Ce cheval est* = *lui*, koń którego cztery nogi zbiérają się pod brzuchem. = *prétexte;* = *couleur*, = *ombre*, pod pokrywką, pod barwą, pod pozorem. = *tel nom*, pod tém a tém imieniem. = *le secret*, pod sekretem. = *serment*, pod przysięgą. = *main*, skrycie, ukradkiem. Wyraz *sous* służy jeszcze, dodany przed nazwiskiem stopnia, urzędu i t. p. do oznaczenia względnéj niższości *np. Sous-lieutenant*, podporucznik.

Sous-affermer, *v. a.* w poddzierżawę wypuścić, poddzierżawić komu — wziąć w poddzierżawę.

Sous-amendement, *s. m.* mała zmiana w saméjże modyfikacyi wniosku do prawa.

Sous-amender, *v. a.* zrobić zmianę w saméjże modyfikacyi pierwszego wniosku.

Sous-arbrisseau, *s. m. Bot.* podkrzew.

Sous-bail, *s. m.* wynajem z drugiéj ręki.

Sous barbe, *s. f.* spód dolnéj szczęki u konia.

Sous-clavier, ère, *a. Anat.* podkluczykowy (o nerwie, żyle).

Souscripteur, *s. m.* prenumerator, prenumerant.

Souscription, *s. f.* podpisanie się, podpisanie czego — podpis listu z formułami grzeczności — prenumerata, subskrypcya — składka — bilet prenumeraty.

Souscrire, *v. a.* podpisać, podpisywać — dać składkę — prenumerować na co, zapisać co, zapisać się na co. = *à qu''ch*, zezwolić na co, przystać, podpisać się na co; pisać się na co *fm. Un tel souscrivit pour telle somme*, N. N. dał do składki tyle a tyle.

Sous-déléguer, *v. a.* subdelegować.

Sous-diaconat, *s. m.* subdyakonat: stopień święcenia.

Sous-diacre, *s. m.* subdyakon.

Sous-diviser, *v. a. vid.* **Subdiviser.**

Sous-dominante, *s. f.* czwarta nóta tonu (w muzyce).

Sous-double, *a. d. g* połowiczny, będący połową.

Sous-doublé, ée, *a. En raison =ée*, w stosunku pierwiastków kwadratowych.

Sousentendre, *v. a.* przypuszczać co — dorozumiewać się, domyślać się czego. **Sousentendu, ue**, *prt.* domyślny, którego się należy dorozumiewać.

Sous-entente, *s. f.* ukryta myśl którejby się trzeba domyślać.

Sous-faîte, *s. m.* sztuka drzewa pod samym szczytem domu.

Sous-ferme, *s. f.* poddzierżawa.

Sous-fermer, *v. a. vid.* **Sous-affermer.**

Sous-fermier, *s. m.* poddzierżawca. =**ère**, *s f.* poddzierżawczyna.

Sous-fréter, *v. a.* wynająć komu drugiemu statek najęty.

Sous-garde, *s. f.* półobrączka otaczająca cyngiel u broni palnéj.

Sous-gorge, *s. f.* podpinka pod brodą u konia.

Sous-locataire, *s. m.* lokator wynajmujący od lokatora.

Sous-location, *s. f.* podnajém, wynajęcie z drugiéj ręki.

Sous-louer, *v. a.* wynajmować komu, poddzierżawić komu — najmować u kogo z drugiéj ręki.

Sous-marin, ine, *a.* morski, pod wodą żyjący. *Navigation =ine*, żegluga pod wodą.

Sous-multiple, *a. d. g.* mieszczący się kilka razy w innym.

Sous-normale, *s. f.* część osi linii krzywéj.

Sous-ordre, *s. m.* rozdział summy między wierzycieli wierzyciela czyniącego zajęcie. *En =*, podrzędnie — z drugiéj ręki. =, *s. m.* podwładny.

Sous-perpendiculaire, *s. f. vid.* **Sous-normale.**

Sous-pied, *s. m.* strzemiączko u spodni.

Sous-préfecture, *s. f.* podprefektura.

Sous-préfet, *s. m.* podprefekt.

Sous-sel, *s. m. Chim.* podsól.

Soussigné, ée, *prt.* podpisany, niżéj podpisany.

Sous-tangente, *s. f.* podstyczna: linia.

Sous-tendante, *s. f.* cięciwa części koła.

Soustraction, *s. f.* skradzenie, kradzież — odciąganie, odejmowanie: działanie arytmetyczne.

Soustraire, *v. a.* skraść, pokraść, wykraść co — ująć, ujmować komu czego — ukryć, zasłonić przed czém — wyrwać od czego, wydobyć z pod czego — odejmować, odciągać, robić odciąganie, odjąć, odciągnąć. *Se = à qu''ch*, wyłamywać się z pod czego — ujść czego, uciec przed czém, wyrwać się, wydrzeć się czemu, umknąć przed czém.

SOUS-TRAITANT, *s. m.* poddzierżawca do dostawy, dostarczenia czego, wchodzący w układ za głównego kontraktanta.

SOUS-TRAITÉ, *s. m.* poddzierżawienie.

SOUS-TRAITER, *v. n.* poddzierżawić co u kogo — poddzierżawić, wypuścić co komu.

SOUS-TRIPLE, *a. d. g.* mieszczący się trzy razy w innym.

SOUS-TRIPLÉ, ÉE, *a. En raison* =*ée*, w stosunku pierwiastków sześciennych.

SOUSTYLAIRE, *s. f. Ligne* =, wspólne przecięcie planu kompasu z południkiem.

SOUS-VENTRIÈRE, *s. f.* pas idący po pod brzuchem konia od drążka do drążka w jednokonnym wózku.

SOUTANE, *s. f.* sutanna : długa, obcisła suknia spięta na guziczki.

SOUTANELLE, *s. f.* sutanna po kolana tylko.

SOUTE, *s. f.* zasiek w okręcie służący na skład ammunicyi.

SOUTE, *s. f. vid.* SOULTE.

SOUTENABLE, *a. d. g.* dający się bronić, obronić, utrzymać (o zdaniu, opinii) — do wytrzymania, do zniesienia, *vid.* TENABLE.

SOUTENANT, *s. m.* broniący tezy, rozprawy.

SOUTÈNEMENT, *s. m.* podpora — dowody piśmienne na poparcie rachunku.

SOUTENEUR, *s. m.* poplecznik po domach gry i bordelach.

SOUTENIR, *v. a.* dźwigać, utrzymywać, trzymać, nieść na sobie — bronić czego — utrzymywać, twierdzić — wytrzymywać, wytrzymać (szturm, naturcie), ostać się - znieść spokojnie — popierać kogo, obstawać za kim, ujmować się, ująć się za kim. = *une dépense,* wystarczyć na koszta. = *la conversation,* prowadzić i utrzymać przez pewny czas rozmowę. = *son rang, sa dignité*, utrzymać godnie swój stopień, godność. = *sa noblesse*, utrzymywać ton szlachecki. = *son caractère*, zachować stale swój charakter. = *le courage de qu''un,* pokrzepić odwagę czyją. = *une troupe*, wesprzeć oddział, przyjść mu na pomoc. = *un cheval*, trzymać konia krótko na uździe. = *son dire*, obstawać przy swojém. = *thèse*, = *une thèse*, bronić tezy. = *la torture*, wytrzymać torturę a nie nie wyznać = *la gageure*, upiérać się przy zakładzie. = *un siége*, wytrzymać oblężenie, nie poddać się. = *le jour de l'impression*, wytrzymać druk (mówi się o dramacie nie tracącym nic w czytaniu). *Ce vin ne soutient pas la mer*, to wino psuje się w przewozie na morzu. *Se* =, utrzymywać się (w powietrzu) — trzymać się, stać o swojéj mocy, stać na nogach — trwać w jednym stanie, stać na téjże samej stopie, utrzymać się w téj samej cenie i t. p. — ostać się SOUTENU, UE, *prt.* oparty na czém, dźwigany czem — utrzymany stale w jednéj mocy. *Style soutenu*, styl poważny i szlachetny.

SOUTERRAIN, AINE, *a.* podziemny, pod ziemią idący — ukryty, tajemny. =, *s. m.* sklep podziemny, pieczary, lochy—podziemna część gmachu.

SOUTIEN, *s. m.* podpora — *fig.* podpora, wsparcie, obrona — poparcie. *Fournir les pièces au* =, dostarczyć dowodów na poparcie.

SOUTIRAGE, *s. m.* ściągnienie wina z beczki do beczki.

SOUTIRER, *v. a.* ściągać, ściągnąć wino z beczki do beczki (bez lagru) — wyciągnąć, wydrwić co z kogo, wykpić *fm.*

SOUVENANCE, *s. f.* wspomnienie.

SOUVENIR (SE), *v. pron.* przypo-

minać sobie, przypomnieć sobie co — chować pamięć czego, pamiętać co — pamiętać o czém, mieć staranie. *Se = de loin*, pamiętać dawno zaszłe rzeczy. *Il me souvient*, pamiętam, pomnę

SOUVENIR, *s. m.* wspomnienie — pamięć — pamiątka (po kim), rzecz dana na pamiątkę — zabytek — pugilares, notatki — mały sprzęt zawieszany na ścianie w który się kładą notatki codzienne dla pamięci. *Effacer qu''ch de son =*, wygonić z myśli, z pamięci.

SOUVENT, *adv.* często, częstokroć.

SOUVENTEFOIS, *adv. (vi.)* częstokroć.

SOUVERAIN, AINE, *a.* najwyższy— wszechwładny, udzielny. *Cour =aine*, trybunał najwyższy sądzący ostatecznie. *L'être =*, najwyższa istota. *Le = bien*, najwyższe dobro. *Un remède =*, nieochybne lékarstwo. *Un prince =*, pan udzielny, panujący. =, *s. m.* panujący, monarcha.

SOUVERAINEMENT, *adv.* doskonale — do wysokiego stopnia — ostatecznie, bez appellacyi.

SOUVERAINETÉ, *s. f.* władza najwyższa — wszechwładztwo — państwo.

SOY *(soé)*, *s. m.* rodzaj sosu.

SOYEUX, EUSE, *a.* gęsty (o materyach jedwabnych) — miękki w dotykaniu, mięciuchny.

SPACIEUSEMENT, *adv.* obszernie. *Être logé =*, mieć obszerne pomieszkanie.

SPACIEUX, EUSE, *a.* obszerny, rozległy.

SPADASSIN, *s. m.* zawadya, zawalidroga.

SPADILLE, *s. m.* as winny w grze w bombra.

SPAHI, *s. m.* spahi, żołnierz konny u Turków.

SPALME, *s. m.* oblepa okrętu.

SPALMER, *v. a.* oblepiać okręt smołą i t. p.

SPALT, *s. m.* spalta : kamień używany w topieniu metalów.

SPARADRAP, *s. m.* wszelki plaster przylegający do ciała.

SPARE, *s. m.* leszczak : ryba.

SPARTE, *s. m.* rodzaj trawki z któréj plotą maty i t. p.

SPARTERIE, *s. f.* fabryka mat z trawki zwanéj SPARTE — robota z téjże trawki.

SPASME, *s. m.* spazmy, kurczenie się muszkułów lub nerwów.

SPASMODIQUE, *a. d. g.* spazmowy, połączony ze spazmami — od spazmów, przeciw spazmom, na spazmy.

SPATH, *s. m.* spat : kamień.

SPATHE, *s. f. Bot.* pochewka.

SPATULE, *s. f.* kopystka do rozrabiania, wyłączny, wyłącznie właściwy — gatunek ptaka błotnego.

SPÉCIAL, ALE, *a.* szczegółowy, szczególny.

SPÉCIALEMENT, *adv.* w szczególności — wyłącznie.

SPÉCIALITÉ, *s. f.* szczególny przypadek — wyłączny przedmiot czyj.

SPÉCIEUSEMENT, *adv.* pozornie, uwodząco.

SPÉCIEUX, EUSE, *a.* pozorny, uwodzący. *Arithmétique =euse, vid.* ALGÈBRE.

SPÉCIFICATION, *s. f.* wyszczególnienie, bliższe oznaczenie — poszczególnienie.

SPÉCIFIER, *v. a.* wyszczególnić, bliżéj oznaczyć.

SPÉCIFIQUE, *a. d. g.* właściwy szczególnie czemu lub na co. *Pesanteur =, gravité =*, ciężkość gatunkowa. =, *s. m.* specyfik, lékarstwo szczególnie skuteczne na cò.

SPÉCIFIQUEMENT, *adv.* szczegółowo, w szczególności.

SPECIMEN *(spécimène)*, *s. m.* wzór, próbka.

Spectacle, *s. m.* widowisko, widok — widowisko teatralne. *Aller au* =, iść na teatr. *Être en* =, być na widoku, na widowni, na oczach. *Se donner en* =, wystawiać się samemu, afiszować się.

Spectateur, trice, *s.* widz, patrzący na co, świadek — widz, spektator (na teatrze).

Spectre, *s. m.* widziadło, widmo. = *solaire*, odbicie podłużne i kolorowe na ścianie izby ciemnéj do któréj wpuszczono promień słońca złamany o pryzm.

Spéculaire, *a. d. g.* lśniący się jak zwierciadło. *Science* =, sztuka robienia zwierciadeł.

Spéculateur, *s. m.* człowiek zaciekający się w teoryach — spekulant, oddany przemysłowi — *(vi.)* obserwator astronomiczny.

Spéculatif, ive, *a.* zaciekający się myślą, zapuszczający się w same teorye. =, *s. m.* teoretyk, rozumujący o rzeczach z rozumu.

Spéculation, *s. f.* obserwowanie, dostrzeganie ciał niebieskich — zaciekanie się myślą; myśli; rozumowanie, widoki czyje o rzeczach — uwagi, spostrzeżenia — teorya sama — spekulacya, rachuby i widoki.

Spéculer, *v. n.* myśléć, przemyśliwać, tworzyć teorye, zaciekać się w co — liczyć na co, rachować na co, zakładać sobie co. =, *v. a.* robić spostrzeżenia astronomiczne.

Speculum *(spéculome)*, *s. m.* narzędzie chirurgiczne służące do rozszerzania organów w ciele dla lepszego ich rozważania.

Spée, *s. f.* młode drzewo jedno lub dwu roczne.

Spencer, *s. m.* kurtka, spencer.

Spergule, *s. f.* sporek : roślina od któréj krowy wiele mléka dają.

Spermaceti, *s. m.* spermaceti : materya biała znajdująca się w wklęsłościach czaszki potfiszów.

Spermatique, *a. d. g.* nasieniowy. *Animaux*, *vers* =*s*, robaczki znajdowane w nasieniu samczém.

Spermatologie, *s. f.* nauka o nasieniu zwierzęcém.

Sperme, *s. m.* nasienie zwierzęce (męskie, samcze).

Sphacèle, *s m.* gangrena całego członka lub organu.

Sphacélé, ée, *a.* zgangrenowany.

Sphénoïdal, ale, *a.* czaszkowy.

Sphénoïde, *s. m. Anat.* sfenoida, kość głowy formująca czaszkę.

Sphère, *s. f.* kula — globus, wystawiający obrót ciał niebieskich — sfera : układ nieba według kół pomyślanych przez astronomów — zasady astronomii — okres biegu planety — zakres, obręb, sfera ; koło. = *d'activité*, obręb działania. *Sortir de sa* =, wyjść ze swojéj sfery, nie stosować się do swego stanu i t. p.

Sphérique, *a. d. g.* kulisty, sferyczny.

Sphériquement, *adv.* w kształcie kuli, kulisto.

Sphériste, *s. m.* w starożytności : nauczyciel ćwiczeń odbywanych z kulami.

Sphéristère, *s. m.* w starożytności : szkoła ćwiczeń odbywanych z kulami.

Sphéristique, *a. d. g.* sferystyczny (o igrzyskach i ćwiczeniach z kulami u starożytnych). =, *s. f.* sferystyka, ćwiczenia z kulami.

Sphéroïde, *s. m.* sferoida, figura kulista.

Sphéromètre, *s. m.* sferometr : narzędzie do mierzenia powierzchni kulistych.

Sphincter, *s. m.* myszka, muszkuł okrągły zwierający otwory w ciele.

Sphinx, *s. m.* sfinx. istota bajeczna wyobrażana z głową i piersiami kobiety ciałem lwa i skrzydłami orła — sfinx : gatunek motyla.

Spic, *s. m.* wielka lawenda wydająca oliwę zwaną huile d'aspic.

Spica, *s. m.* bandaż z zachodzącemi jeden na drugi zawojami.

Spicilège, *s. m.* zbiór.

Spinal, ale, *a.* pacierzowy, od kości pacierzowéj.

Spina-ventosa, *s. m.* ból w kościach pochodzący z nabrzmiewania ich tkanki.

Spinelle, *s. f.* spinela, rubin bladawy.

Spinosisme, *s. m.* spinozyzm, filozofia Spinozy, panteizm.

Spinosiste, *s. m.* spinozysta, zwolennik filozofa Spinozy.

Spiral, ale, *a.* śrubowaty.

Spirale, *s. f.* śruba zwężająca się idąc w górę. *En* =, w śrubę.

Spiration, *s. f.* tchnienie: droga jaką Duch święty pochodzi od Ojca i Syna.

Spire, *s. f.* śruba, wężownica, jeden zakręt śruby — podstawa kolumny w śrubę.

Spirée, *s. f.* tawuła: roślina.

Spiritualisation, *s. f.* wyciąganie wyskoku, przepędzanie na wyskok, na spirytus — uduchownienie.

Spiritualiser, *v. a.* przepędzać na wyskok, otrzymywać spirytus z czego — uduchownić.

Spiritualisme, *s. m.* spirytualizm, zbytnie dawanie przewagi duchowi.

Spiritualiste, *s. et a.* spirytualista.

Spiritualité, *s. f.* duchowość, natura duchowa.

Spirituel, elle, *a.* niecielesny, niewcielony, duchowy, będący duchem — duchowy, tyczący się ducha, duszy — duchowny (nie świątowy) — allegoryczny, wzięty co do ducha — dowcipny, bystrego dowcipu. *Entretiens* =*s*, rozmowy religijne. *Père* =, ojciec duchowny, kapłan. *Communion* =*elle*, kommunia duchowna: udział jaki nie kommunikujący mają duchem, kiedy kapłan bierze kommunią przy mszy. *Concert* =, koncert w wielki tydzień z kawałków religijnych. =, *s. m.* duchowne, materya duchowna, sprawy duchowne.

Spirituellement, *adv.* dowcipnie — duchowo, duchownie — udziałem samego ducha, myślą.

Spiritueux, euse, *a.* upajający, tęgi (o napojach). =, *s. m.* trunek, napój upajający.

Splanchnique, *a. d. g.* wnętrznościowy.

Splanchnologie, *s. f.* nauka o wnętrznościach.

Spleen (*spline*), *s. m.* splin, obrzydzenie życia, choroba śledziony.

Splendeur, *s. f.* blask, światło — blask, świetność — okazałość, przepych.

Splendide, *a. d. g.* okazały, przepyszny, świetny, wystawny.

Splendidement, *adv.* przepysznie, okazale, wystawnie.

Splénique, *a. d. g.* śledzienny — skuteczny na chorobę śledziony.

Spode, *s. f.* dawne nazwanie niedokwasu cynku.

Spoliateur, trice, *s. et a.* zdzierca, wydzierca — zdzierczyni *s. f.* — zdzierczy, popełniający zdzierstwo.

Spoliation, *s. f.* zdzierstwo, wydzierstwo.

Spolier, *v. a.* zdzierać, wydzierać co — odzierać z czego, popełniać zdzierstwo.

Spondaïque, *a. et s. m.* spondaiczny, złożony ze spondejów.

Spondée, *s. m.* spondéj: stopa w wierszu z dwóch syllab długich.

Spondyle, *s. m.* rodzaj muszli złożonych podobnych do ostryg — drugi pacierz w szyi — czerw: owad.

Spongieux, euse, *a.* gąbkowaty, gąbczasty, dziurkowaty.

Sponeite, *s. f.* pumex, kamień gąbkowaty.

Spontané, ée, *a.* dobrowolny, sam z siebie wypływający. *Evacuation* =*ée*, wypróżnienie naturalne (nie w skutku lekarstwa). *Lassitude* =, ociężałość. *Maladie* =*ée*, choroba powstająca bez żadnéj widocznéj przyczyny, choroba z dobrawiru *pop.* niewiedzieć skąd.

Spontanéité, *s. f.* pochodzenie z wolnéj woli, własny popęd — mimowolność (ruchu i t. p.).

Spontanément, *adv.* dobrowolnie, z własnego popędu.

Sponton, *s. m. vid.* Esponton.

Sporadique, *a. d. g.* właściwy niejednemu krajowi i różnoczesny (o chorobach).

Sporte, *s. m.* kosz kwestarski.

Sportule, *s. f* porcya jedzenia które wielcy panowie w Rzymie rozdawali klientom.

Sputation, *s. f.* plucie, plwanie.

Squale *(scouale)*, *s. m.* ryba żarłoczna. *Les* =*s*, ryby żarłoczne: cały rodzaj.

Squame, *s. f.* łuska (u ryb).

Squameux, euse *(scouameux)*, z łuską, opatrzony łuską.

Squelette, *s. m.* szkielet, kościotrup — szkielet, *fig.* dzieło bez ducha i t. p. *C'est un* =, szkielet, wyschły jak szczépa.

Squine, *s. f.* china wschodnia.

Squirre, *s. m.* narośl, narost na ciele, skir.

Squirreux, euse, *a.* natury narostu.

St. St, wyraz którym się woła kogo.

Stabilité, *s. f.* trwałość, moc (budynku i t. p.) — stałość, trwałość — własność utrzymania się w równowadze — stałe zamieszkanie, stały pobyt (w klasztorze).

Stable, *a. d. g.* mocny, trwały — stały, pewny, trwały.

Stade, *s. m.* u Greków, stadium, plac do biegu — stadium, staje, miara długości — stopień choroby.

Stage, *s. m.* rezydencya nowego kanonika potrzebna dla pobierania dochodów z prebendy — czas przez który adwokaci powinni uczęszczać na sądy aby być wpisanymi na listę.

Stagiaire, *a. et s.* adwokat uczęszczający na sądy.

Stagnant, ante *(stag-nant)*, *a.* stojący (o wodzie, płynie, wilgoci).

Stagnation, *s. f.* stanie długie bez ruchu (o płynach) — stagnacya, zawieszenie, brak ruchu.

Stalactite, *s. f.* stalaktyt: zsiadłość kamienna wisząca w kształcie sopla w grotach i sklepach podziemnych.

Stalagmite, *s. f.* stalagmit: zsiadłość kamienna spadająca w wydrążenia podziemne.

Stalle, *s. f.* ławki w kościele z siedzeniem podnoszącém się na około chóru — ławki w teatrze z siedzeniem podnoszącém się.

Stance, *s. f.* wrotka, strofa.

Stapédien, *s. m. Muscle* =, muszkuł strzemieniowy (w nodze).

Staphisaigre, *s. f.* ziele od wszów.

Staphylin, *s. m.* rodzaj owadu żyjącego w gnoju i w spróchniałych drzewach.

Staphylôme, *s. m.* narośl na oku.

Staroste, *s. m.* starosta.

Starostie, *s. f.* starostwo.

Stase, *s. f.* stagnacya humorów bez psucia się.

Stathouder, *s. m.* statuder: dawniéj: naczelnik stanów zjednoczonych hollenderskich.

Stathoudérat, *s. m.* statuderat: władza statudera.

Statice, *s. f.* zawciąg: roślina.

Station, *s. f.* zatrzymanie się —

stacya pocztowa — stacya: ołtarz lub kaplica przy której się odprawia nabożeństwo — punkt spoczynku, stanowisko — stanie, trzymanie się prosto — stanowisko planety w zodyaku. *Faire une* =, zatrzymać się, postać, popaść, popasać. *Faire ses* =*s*, odwiedzać stacye (dla nabożeństwa). *Donner une* = *à un prédicateur*, wyznaczyć kaznodziei kościół do miewania kazań. *Être en* =, mieć pewne oznaczone stanowisko.

STATIONNAIRE, *a. d. g.* stojący w stanowisku zodyaku (o planecie) — stojący na miejscu bez ruchu, zatrzymany na jednym punkcie. *Soldats* =*s*, w dawnym Rzymie: żołnierz rozstawiony dla uwiadomienia wodza o tém co się działo. *Maladies* =*s*, choroby trwające dłużéj przez pewny przeciąg czasu. — statek stojący w porcie dla nadzorstwa.

STATIONNALE, *a. f. Église* =, kościół w którym się odbywają stacye jubileuszowe.

STATIONNEMENT, *s. m.* stanie na pewném stanowisku.

STATIONNER, *v. n.* stać, mieć stanowisko gdzie.

STATIQUE, *s. f.* statyka, część mechaniki o ciałach w spoczynku.

STATISTIQUE, *s. f.* statystyka: nauka o stanie kraju ze względu na jego ludność i t. p. =, *a. d. g.* statystyczny.

STATUAIRE, *s. m.* rzeźbiarz, snycerz robiący statuy. =, *a. d. g.* posągowy, rzeźbiarski, snycerski. *Marbre* =, marmur na posągi (biały, bez plam i żyłek). *L'art* =; =, *s. f.* snycerstwo, rzeźbiarstwo, sztuka robienia posągów.

STATUE, *s. f.* statua, posąg — nieruchomy i bez życia, jak posąg.

STATUER, *v. a.* postanowić. = *sur qu'ch*, postanowić, uchwalić w przedmiocie tym a tym.

STATUETTE, *s. f.* mała statua.

STATU QUO, *s. m.* status quo, stan obecny. *In* =, tak jak jest, w obecnym stanie rzeczy.

STATURE, *s. f* postawa, wzrost. *Il est de grande*, *de moyenne* =, jest słusznego, średniego wzrostu.

STATUT, *s. m.* prawo, ustawa — statut, urządzenie wewnętrzne. =*s réels*, prawa tyczące się dóbr ziemskich, prawa gruntowe.

STÉATITE, *s. f.* rodzaj kamienia rozpuszczającego się w wodzie i tworzącego pianę.

STÉATOCÈLE, *s. f.* narost w worku jądrowym.

STÉATÔME, *s. m.* narost napełniony materyą łojowatą.

STÉGANOGRAPHIE, *s. f.* steganografia, krytopismo: nauka pisania cyframi lub odgadywania ich.

STÉGANOGRAPHIQUE, *a. d. g.* steganograficzny.

STÈLE, *s. f.* pomnik z jednego kamienia w kształcie słupa.

STELLAIRE, *a. d. g.* gwiazdowy.

STELLIONAT, *s. m.* przywłaszczenie sobie dóbr nieruchomych i sprzedaż ich lub sprzedaż z fałszywém podaniem ich stanu hypotecznego.

STELLIONATAIRE, *s. d. g.* przywłaszczający sobie dobra nieruchome lub podający fałszywą hypotekę.

STÉNOGRAPHE, *s. m.* stenograf, skoropisarz.

STÉNOGRAPHIE, *s. f.* stenografia, skoropismo, pisanie prędkie przez skrócenia — skoropisarstwo.

STÉNOGRAPHIQUE, *a. d. g.* stenograficzny.

STENTOR, *s. m.* Stentor, imie Greka przy oblężeniu Troi sławnego donośnym głosem mocniejszym jak głos pięciudziesiąt tysięcy ludzi. *Voix de* =, głos Stentora.

STEPPE, *s. m. et f.* step, pustynia.

STÈRE, *s. m.* ster, metr sześcienny: miara drzewa.

Stéréobate, *s. m.* podmurowanie.

Stéréographie, *s. f.* stereografia: nauka o wystawianiu brył w planie.

Stéréographique, *a. d. g.* stereograficzny.

Stéréométrie, *s. f.* stereometrya, solidometrya, nauka o bryłach.

Stéréotomie, *s. f.* stereotomia: nauka o przecięciach brył i cięciu kamieni.

Stéréotypage, *s. m.* stereotypowanie, odlewanie czcionek ruchomych w blachy.

Stéréotype, *a. d. g.* stereotypowany.

Stéréotyper, *v. a.* stereotypować, drukować z blach zachowanych po odlaniu ich z czcionek ruchomych.

Stéréotypie, *s. f.* sztuka stereotypowania — zakład stereotypowy, drukarnia stereotypowa.

Stérile, *a. d. g.* płonny — jałowy, nieurodzajny, niewdzięczny (grunt) — niepłodna (o kobiecie), komonica* — niepłodny, niewdzięczny, nic nie wydający (o pracy, trudzie). *Année* =, rok nieurodzajny.

Stérilité, *s. f.* nieurodzajność (gruntu) — niepłodność (kobiéty, samicy). = *de pensées*, brak myśli, jałowość.

Sterling, *s. m.* szterling: moneta angielska. *Un livre* =, funt szterl. wartości 25 fr.

Sternum *(sternome)*, *s. m.* mostek, kość piersiowa.

Sternutatoire, *a. d. g.* sprawiający kichanie. =, *s. m.* środek lub proszek sprawiający kichanie.

Stéthoscope, *s. m.* stetoskop: trąbka akustyczna którą przytknąwszy do piersi osoby chorej można słyszeć bicia organów w piersiach.

Stibié, **ée**, *a.* pomieszany z antymonem.

Stigmate, *s. m.* znak, ślad rany, blizna — piętno (wyciskane złoczyńcom) — otwór oddechowy u owadów — *Bot.* znamie. *Un* = *flétrissant*, hańbiące piętno.

Stigmatiser, *v. a.* wypiętnować piętnować, napiętnować (rozpaloném żelazem) — przyłożyć piętno niesławy. **Stigmatisé**, **ée**, *prt.* piętnowany, napiętnowany — noszący znaki ran.

Stil de grain, *s. m.* gatunek żółtéj farby.

Stillation, *s. f.* kapanie, spadanie kroplami.

Stimulant, **ante**, *a.* podniecający, pobudzający, krzepiący siły. =, *s. m.* środek pobudzający — *fig.* bodziec, ostroga.

Stimuler, *v. a.* podniecać, pobudzać — dodać ostrogi, bodźca.

Stimulus, *s. m.* środek obudzający uśpione siły.

Stipe, *s. m.* odziomek.

Stipendiaire, *a. d. g.* najemny, najęty.

Stipendier, *v. a.* płacić żołd, trzymać na żołdzie — nająć kogo do czego.

Stipulant, **ante**, *a.* układający się, czyniący umowę.

Stipulation, *s. f.* umowa, ugoda — zobowiązanie.

Stipule, *s. f. Bot.* przysadka liściowa.

Stipuler, *v. a.* ułożyć się, umówić się, układać się, umawiać się. **Stipulé**, **ée**, *prt.* umówiony, objęty w umowie, zawarowany.

Stockfisch, *s. m.* stokfisz suszony — wszelka ryba solona i suszona.

Stoïcien, **enne**, *a.* stoicki, ze szkoły Stoików—stały, niezachwiany, niezłomny. =, *s. m.* stoik, zwolennik filozofii stoickiéj — stoik, człowiek nieugięty.

Stoïcisme, *s. m.* stoicyzm, filo-

zofia Zenona — stałość niezachwiana, surowość obyczajów, niezłomność.

Stoïque, *a. d. g.* stoicki, właściwy stoikom — niezłomny.

Stoïquement, *adv.* jak stoik, po stoicku, niezłomnie.

Stokfiche, *s. m. vid.* Stockfisch.

Stomacal, ale, *a.* dobry na żołądek.

Stomachique, *a. d. g.* żołądkowy — dobry na żołądek. =, *s. m.* lekarstwo wzmacniające żołądek.

Storax, Styrax, *s. m.* storax, styrax : rodzaj żywicy pachnącéj.

Store, *s. m.* zasłona u okna lub okienka karéty zapuszczona z góry na dół.

Strabisme, *s. m.* zézowatość.

Stramonium, *s. m.* szaléj wielki : roślina.

Strangulation, *s. f.* uduszenie.

Strangurie, *s. f.* stranguryja, trudność w oddawaniu uryny z bólem.

Strapasser, *v. a.* zbić, wybić — pomazać, źle i na prędce odmalować.

Strapontin, *s. m.* siedzenie podnoszące się w karecie, pojeździe.

Stras, *s. m.* stras, naśladowanie dyamentu.

Stratagème, *s. m.* podstęp w wojnie — podejście, podstęp.

Stratégie, *s. f.* strategia, działania wojenne.

Stratégique, *a. d. g.* strategiczny.

Stratégiste, *s. m.* strategik, biegły w strategii.

Stratège, Stratége, *s. m.* strateg : wódz wojska u Ateńczyków.

Stratification, *s. f.* uścielanie: układanie warstwami różnych materyi w naczyniu dla działań chemicznych.

Stratifier, *v. a.* uścielać, układać różne substancye do działań chemicznych.

Stratographie, *s. f.* opisanie rzeczy tyczących się wojska.

Strélits, *s. m. pl.* strzelcy : piechota dawna w Moskwie.

Stribord, *s. m. vid.* Tribord.

Strict, icte, *a.* ścisły, w ścisłém znaczeniu — dokładny — surowy.

Strictement, *adv.* ściśle, w ścisłém znaczeniu.

Strié, ée, *a.* w prążki, prążkowaty — *Bot.* porysowany.

Stries, *s. f. pl.* rysy, prążki, pręgi.

Strigile, *s. m.* drapaczka, rodzaj zgrzebła używanego w łaźniach u starożytnych.

Striures, *s. f. pl vid.* Stries.

Strobile, *s. m. Bot.* szyszka *vid.* Cône.

Strontiane, *s. f. Chim.* stroncyana.

Strophe, *s. f.* strofa, wrotka.

Structure, *s. f.* budowa, struktura, układ.

Stryge, *s. m. vid.* Vampire.

Stuc, *s. m.* gips z potłuczonego na proch marmuru.

Stucateur, *s. m.* robotnik pokrywający mury gipsem marmurowym.

Studieusement, *adv.* starannie, pilnie, usilnie — pracowicie.

Studieux, euse, *a.* pilny, staranny, usilny — pracowity.

Stupéfactif, ive, *a. vid.* Stupéfiant.

Stupéfaction, *s. f.* osłupienie — otrętwienie — osłupienie, zdumienie.

Stupéfait, aite, *a.* zdumiony, zdumiały, osłupiały.

Stupéfiant, ante, *a.* zdumiewający, wprawiający w osłupienie. =, *s. m. vid.* Narcotique.

Stupéfier, *v. a.* osłupiać, wprawiać w osłupiałość, w otrętwienie — wprawić w zadumienie.

Stupeur, *s. f.* osłupiałość, otrętwiałość — zdumienie, osłupienie.

Stupide, *a. d. g.* głupi. =, *s. m.* głupiec.

Stupidement, *adv.* głupio, po głupiemu.

Stupidité, *s. f.* głupstwo, głupota.

Style, *s. m.* styl: narzędzie do pisania na tabliczkach woskowych (u starożytnych) — skazówka zégaru słonecznego — styl: sposób pisania lub wykonania w sztukach — styl, sposób postępowania sądowego — *Bot.* słupek. *Vieux* =, stary kalendarz przed jego reformą przez Grzegorza XIII — chronologia chrześciańska w czasie gdy we Francyi liczono podług nowéj ery republikanckiéj. = *de l'Écriture*, styl biblijny. = *de palais*, styl sądowy, trybunalski. *Le* = *c'est l'homme*, po stylu poznasz człowieka.

Styler, *v. a.* włożyć, wdrożyć, wprawić do czego.

Stylet, *s. m.* sztylet (mały o klindze trójkątnéj).

Stylite, *a. m.* stylita: nazwisko dawane pustelnikom obiérającym za mieszkanie komórkę przy zrujnowanych kolumnadach.

Stylobate, *s. m.* pedestał kolumny.

Styptique, *a. d. g.* ściskający. =, *s. m.* środek ściskający żołądek.

Styrax, *s. m.* *vid.* Storax.

Suaire, *s. m.* prześcieradło w które obwijano umarłego. *Le saint-* =, prześcieradło w które obleczono ciało J. Chrystusa.

Suant, **ante**, *a.* spocony.

Suave, *a. d. g.* słodki, przyjemny.

Suavité, *s. f.* słodycz — rozkosz.

Subalterne, *a. d. g.* podrzędny. =, *s. m.* podwładny.

Subdélégation, *s. f.* subdelegacya, poruczenie dane osobie jednéj w zastępstwie drugiéj.

Subdéléguer, *v. a.* subdelegować, wyznaczyć w zastępstwie czyjém.

Subdiviser, *v. a.* poddzielić, robić poddziały. *Se* =, dzielić się znowu na części, poddzielać się.

Subdivision, *s. f.* poddział — poddzielanie.

Subhastation, *s. f.* licytacya, subhastacya.

Subintrante, *a. f.* *Fièvre* =, gorączka któréj paroxyzm następuje nim się pierwszy skończył.

Subir, *v. a.* znieść, wycierpieć co, poddać się czemu, ponieść co, nie uchylać się z pod czego. = *la question*, być wziętym na torturę. = *examen*, = *un examen*, zdawać examin. = *une épreuve*, wytrzymać próbę. = *un interrogatoire*, być wziętym na indagacyą. = *son jugement*, ponieść karę sądową.

Subit, **ite**, *a.* nagły i niespodziewany, raptowny.

Subitement, **Subito**, *adv.* nagle, niespodziewanie, raptem, raptownie.

Subjonctif, *s. m.* tryb łączący.

Subjuguer, *v. a.* podbić, poddać pod moc.

Sublimation, *s. f.* *Chim.* sublimacya: operacya chemiczna za pomocą któréj cząstki ciała stałego ulatniając się za działaniem ognia, przyczepiają się do wierzchu naczynia.

Sublimatoire, *s. m.* naczynie do sublimacyi.

Sublime, *a. d. g.* wzniosły, górny, szczytny. =, *s. m.* wzniosłość, górność, szczytność.

Sublimé, *s. m.* *Chim.* sublimat, ciało sublimowane.

Sublimement, *adv.* wzniośle, górnie, szczytnie.

Sublimer, *v. a.* *Chim.* sublimować, robić sublimacyą.

Sublimité, *s. f.* wzniosłość.

Sublingual, ale (*goual*), *a.* podjęzykowy.

Sublunaire, *a. d. g.* podksiężycowy. *Le globe* =, *le monde* =, podsłoneczny świat.

Submerger, *v. a.* zatopić.

Submersion, *s. f.* zatopienie — zanurzenie pod wodą.

Subodorer, *v. a.* zwąchać, przewąchać, zwietrzyć co.

Subordination, *s. f.* hierarchia, porządek zwierzchników i podwładnych — subordynacya, posłuszeństwo dla zwierzchników — podrzędność względem czego.

Subordonnément, *adv.* podrzędnie, w drugim rzędzie.

Subordonner, *v. a.* poddawać pod zwierzchnictwo, poddać pod co, co czemu. Subordonné, ée, *prt. et s.* podrzędny — podwładny czyj, idący stopniem po kim — podwładny, niższy.

Subornation, *s. f.* nasadzenie kogo, użycie kogo do czego.

Suborner, *v. a.* uwieść, namówić do złego, podmówić do czego.

Suborneur, euse, *a. et s.* podmawiający, namawiający do czego.

Subrécargue, *s. m.* dozorca któremu poruczony jest nadzór ładunku okrętowego.

Subrécot, *s. m.* naddanie, naddatek do umówionéj stawki lub części przypadającéj.

Subreptice, *a. d. g.* podchwycony, otrzymany (akt lub przywiléj) przez zmyślenie, *vid.* Obreptice — pokątny, ukradkiem zrobiony.

Subrepticement, *adv.* przez podchwycenie.

Subreption, *s. f.* podchwycenie, otrzymanie korzyści lub przywileju sposobem podchwyconym.

Subrogation, *s. f.* podstawienie.

Subrogé, *s. m. vid.* Tuteur.

Subroger, *v. a.* podstawić, podstawiać kogo na miejsce czyje lub czego. = *un rapporteur*, mianować sędziego do rapportu na miejsce poprzednio mianowanego. Subrogé, ée, *prt.* podstawiony.

Subséquemment, *adv.* potém, następnie.

Subséquent, ente, *a.* następny; idący tuż po czém.

Subside, *s. m.* subsidium, podatek — wsparcie pieniężne, pomoc pieniężna, zasiłek.

Subsidiaire, *a. d. g.* pomocniczy, służący na poparcie czego.

Subsidiairement, *adv.* pomocniczo.

Subsistance, *s. f.* utrzymanie, wyżywienie czego, kogo — utrzymanie. *Mettre un homme en* = *dans un régiment*, zbierać, zabrać żołnierza zbłąkanego od swego pułku i utrzymywać go tymczasowo.

Subsister, *v. n.* trwać, istnieć — przechowywać się jeszcze, stać nietkniętém, ostać się — żyć, istnieć, mieć z czego się utrzymać.

Substance, *s. f.* istota — materya, ciało, substancya — istota rzeczy, co najistotniejszego — pierwsze potrzeby, pożywienie, utrzymanie. *En* =, w treści, w krótkości.

Substantiel, elle, *a.* pożywny — istotny, najistotniejszy — treściwy, zawarty w małéj objętości. *Formes* =*elles*, istota nadająca formę materyi.

Substantiellement, *adv.* co się tyczy istoty rzeczy — treściwie.

Substantif, *a. m.* rzeczowny. *Verbe* =, słowo rzeczowne, słowo: Być. =, *s. m.* imię rzeczowne, rzeczownik.

Substantivement, *adv.* jako rzeczownik, w znaczeniu rzeczowném.

Substituer, *v. a.* podłożyć co na miejsce czego — podstawić kogo na czyje miejsce, substytuować, wyznaczyć na zastępstwo.

Substitut, *s. m.* zastępca, wyręczający. *Le = du procureur général*, podprokurator, zastępca prokuratora.

Substitution, *s. f.* podstawienie, wymianienie na zastępstwo — substytucya, powołanie kogo do spadku na przypadek gdyby właściwego dziedzica nie było.

Substruction, *s. f.* podstawienie budynku pod innym lub na gruzach innego.

Subterfuge, *s. m.* wybieg, wykręt.

Subtil, **ile**, *a.* drobny, subtelny, jak proszek — cienki, delikatny — zręczny — przebiegły — wyszukany — bystry (wzrok, słuch i t. p.).

Subtilement, *adv.* subtelnie, delikatnie, zręcznie — wykwintnie.

Subtilisation, *s. f.* zamienienie płynu i t. p. na delikatniejszy.

Subtiliser, *v. a.* zamienić na delikatniejsze — oszukać, wywieść w pole — wyszukiwać, robić co wyszukaném, cedzić *fm.*

Subtilité, *s. f.* drobność, subtelność, delikatność (ciał, materyi) — drobiazgowość — przebiegłość. =s, *s. f. pl.* subtelności.

Subulé, **ée**, *a.* szydłowaty, spiczasty.

Suburbicaire, *a. d. g.* pod miastem leżący, przedmiejski.

Subvenir, *v. n.* przyjść w pomoc z czém komu, bieżeć w pomoc. = *aux besoin de qu'un*, zaradzić potrzebom czyim.

Subvention, *s. f.* pomoc, wsparcie pieniężne.

Subversif, **ive**, *a.* grożący wywróceniem.

Subversion, *s. f.* wywrócenie, obalenie.

Subvertir, *v. a.* wywrócić, obalić.

Suc, *s. m.* sok.

Succédané, **ée**, *a.* zastępczy, mogący zastąpić inny. =, *s. m.* lekarstwo zastępujące inne.

Succéder, *v. n.* nastąpić, następować (po czém innem) — wziąć, brać spadek, osiągnąć co po kim, objąć co w spadku. = *à un royaume*, nastąpić na królestwo, na państwo. *Etre habile à* =, być zdolnym do brania spadku — *fig.* być obrotnym, umieć sobie dać radę. *Tout lui succède à souhait*, wszystko mu idzie po myśli, jak z płatka; jak z rąbka wywinął.

Succès, *s. m.* obrót rzeczy — powodzenie, udanie się, szczęście — mówi się o dziełach lub o sztukach teatralnych: poklask, powodzenie. *Malheureux* =, niepowodzenie, nieudanie się. *Bon*, *heureux* =, szczęście. *Obtenir du* =, szczęśliwie doprowadzić do skutku. *Il a obtenu du* =, powiodło mu się. = *de circonstance*, powodzenie które należy przypisać okolicznościom. = *du moment*, powodzenie chwilowe. = *d'estime*, powodzenie jednające dziełu pewną wartość. = *de vogue*, głośne powodzenie. = *fou*, szalone powodzenie.

Successeur, *s. m.* następca — spadkobierca, sukcessor.

Successibilité, *s. f.* prawo następstwa.

Successible, *a. d. g* mający prawo następstwa.

Successif, **ive**, *a.* po sobie następujący, jeden po drugim idący, raz po raz.

Succession, *s. f.* następstwo, następowanie po sobie — spadek, sukcessya, branie spadku, spadkobierstwo.

Successivement, *adv.* jedno po drugiém, raz po raz.

Succin, *s. m.* bursztyn.

Succinct, **incte**, *a.* krótki, treściwy. *Un repas* =, skromne jedzenie.

Succinctement, *adv.* po krótce, w krótkości — skromnie (o jedzeniu).

Succion, *s. f.* ssanie, wysysanie.

Succomber, *v. n.* upadać, upaść (pod ciężarem czego) — zginąć, polegnąć — upaść, być zwyciężonym.

Succube, *s. m.* w opinii gminu: zły duch przybierający postać kobiety dla obcowania z mężczyzną.

Succulent, ente, *a.* soczysty.

Succursale, *s. et a. f.* pomocniczy kościół lub zakład.

Succursaliste, *s. m.* nadzorca kościoła lub zakładu pomocniczego.

Sucement, *s. m.* ssanie.

Sucer, *v. a.* ssać, wysysać, wyssać — ciągnąć, ssać, wysysać co z kogo. = *le lait*, *le sein*, ssać piersi, być przy piersiach.

Suceur, *s. m.* wysysacz, wysysający rany dla zagojenia — owad ssący, opatrzony organem ssania, wysysacz.

Suçoir, *s. m.* rurka u niektórych owadów do ssania.

Suçon, *s. m.* plamka na ciele z pocałowania lub ssania.

Suçoter, *v. a.* ssać, wysysać.

Sucre, *s. m.* cukier. = *d'orge*, cukier owsiany. = *de pomme*, cukier przesmażony z sokiem z jabłek. = *tors*, cukier z sokiem z lukrecyi. *En pain de* =, w kształcie głowy cukru.

Sucrer, *v. a.* włożyć cukru do czego, ocukrować co, osłodzić. Sucré, ée, *prt.* osłodzony, ocukrowany, z cukrem. *Faire la sucrée*, mówi się o kobiecie udającéj niewinną i skrupulatną.

Sucrerie, *s. f.* fabryka cukru — raffinerya cukru. =*s*, słodycze, cukry, łakocie, łakotki.

Sucrier, *s. m.* cukierniczka : naczynie na cukier.

Sucrin, *s. m.* cukrowy, słodki (o owocach).

Sud, *s. m.* południe : strona nieba — wiatr południowy. *Le pôle* =, biegun południowy. *Faire le* =, płynąć ku południowi.

Sud-est, *s. m.* strona południowo-wschodnia — wiatr południowowschodni. *Le sud-sud-est*, wiatr między południowym a południowowschodnim.

Sudorifère, Sudorifique, *a. d. g.* dobry na poty, sprawiający poty.

Sud-ouest, *s. m.* strona nieba południowo-zachodnia — wiatr południowo - zachodni. *Sud-sud-ouest*, wiatr między południowym a południowo-zachodnim.

Suée, *s. f.* strach. *Donner une* = *à qu''un*, napędzić komu strachu, przepłoszyć kogo.

Suer, *v. n.* pocić się, spocić się, wypocić się — *fig.* pocić się, ciężko pracować, znoić się — potnieć, spotnieć, wilgotnieć, wydawać z siebie wilgoć. *Se faire* =, wziąć na poty. *Les mains lui suent*, ręce mu się pocą. = *sur qu''ch*, pocić się nad czém, ślęczéć nad czém. *C'est un homme qui fait* =, mówi się o osobie nudzącéj swoją rozmową. =, *v. a*, pocić się czém. = *du sang*, *fig.* krwawo się pocić, oblewać się krwawym potem. = *de l'encre*, *de l'huile*, pocić się potem brudnym lub tłustawym.

Suette, *s. f.* pot angielski : choroba pewna.

Sueur, *s. f.* pot — pocenie się, poty — trud, znój, praca. *La* = *de la mort*, śmiertelny pot, martwe poty. *Il est tout en* =, cały w potach, spotniał co do nitki.

Suffètes, *s. m. pl.* suffetowie : urzędnicy roczni w Kartaginie.

Suffire, *v. n.* starczyć na co, wystarczać, wystarczyć czemu, na co, być dostatecznėm do czego — opędzić się czemu, podołać, wydołać czemu. *Se* = *à soi-même*, być w

stanią samemu sobie dać radę, obejść się bez cudzéj pomocy. *Il suffit; suffit*, dosyć, dość tego. *Il me suffit de*..., dosyć mi na tém że....

Suffisamment, *adv.* dosyć, dostatecznie.

Suffisance, *s. f.* dostateczna ilość, ile potrzeba — *(vi.)* zdolność, zdatność — wielkie o sobie rozumienie, upodobanie w sobie samym. *Qui n'a = n'a rien*, kto nie umie przestawać na tém co ma, jest tak jakby nic nie miał. *A =*; *en =*, dosyć, dostatecznie.

Suffisant, ante, *a.* wystarczający, dostateczny — zarozumiały.

Suffocant, ante, *a.* duszący.

Suffocation, *s. f.* zaduszenie się, uduszenie się, uduszenie.

Suffoquer, *v. a.* zadusić, udusić, sprawiać duszność. =, *v. n.* dusić się, udusić się — krztusić się, zakrztusić się. Suffoqué, ée, *prt.* zaduszony. *Viandes =ées*, mięso bydląt uduszonych nie zarżniętych, którym krwi nie upuszczono.

Suffragant, *a. et s. m.* zastępca arcybiskupa — suffragan, biskup in partibus.

Suffrage, *s. m* głos, kréska, suffragium— potwierdzenie czyje, zdanie pochlebne. = *universel*, prawo głosowania rozciągnione do wszystkich obywateli kraju. =*s*, *pl.* modlitwy na cześć świętych. =*s de l'Église*, modlitwy kościoła za wiernych. =*s des saints*, przyczynienie się świętych pańskich. *Recueillir les =s*, zbiérać głosy, kréski. *Menus =s*, modlitwy i nabożeństwa na szczególną intencyę.

Suffumigation, *s. f.* nakadzanie, podkadzanie.

Suffusion, *s. f.* rozlanie, rozlanie się (krwi, żółci).

Suggérer, *v. a.* poddać myśl, projekt, natchnąć. = *un testament*, podstawić testament, namówić do zrobienia testamentu na korzyść lub szkodę czyją.

Suggestion, *s. f.* podmawianie, podmowa, poszepty, namowa.

Sugillation, *s. f.* siniec, siniak.

Suicide, *s. m.* samobójstwo — samobójca.

Suicider (se), *v. pron.* zabić się, odebrać sobie życie.

Suie, *s. f.* sadza, sadze. *On sent ici une odeur de =*, słychać tu sadze.

Suif, *s. m.* łój. *Arbre à =*, pewne drzewo rosnące w Chinach którego owoc wydaje tłuszcz zdatny na świécę. *Prendre =*, opalić się (o knocie świécy) *Donner un = à un bâtiment*, oblepić spód okrętu łojem, siarką i smołą.

Suifer, *v. a. vid.* Suiver.

Suint, *s. m.* tłusta wilgoć wełny (na owcach).

Suintement, *s. m.* ciecenie, płynienie czego lub z czego — sączenie się.

Suinter, *v. n.* ciec, płynąć, sączyć się — ciec, zaciekać (o beczce, naczyniu).

Suisse, *s. m.* szwajcar, odźwierny.

Suite, *s. f.* ludzie za kim idący— świta, orszak idący za kim—służba, czeladź —, dalszy ciąg — następstwo — porządek, szereg, rzęd, zbiór w pewnym porządku — skutek, wypadek — następstwo, związek. *Carrosse de =*, karéta dla służby dworskiéj. *Vin de =*, wino dla czeladzi, dla sług. *Officier à la =*, oficer na reformie, nie użyty w służbie czynnéj. *La = des temps*, następstwo lat. *N'avoir point de =*, nie mieć potomstwa, nie mieć dzieci. *Cela peut avoir des =s*, to może za sobą pociągnąć złe skutki. *Il n'a point de = dans l'esprit, n'a pas l'esprit de =*, nie jest zdolny do ciągłéj uwagi. *Il*

n'y a point de = dans ce discours, w téj mowie jedno drugiego się nie trzyma, niema w niéj związku. *Les meubles n'ont pas de = par l'hypothèque*, hipoteka nie może rozciągać się na ruchomości. *Dans la* =, potém, poźniéj. *A la* =, za kim, za czém. *De* =, zaraz — jeden po drugim, rzędem, jeden za drugim — bez przerwy, ciągle. *Ces livres ne sont point de* =, te księgi nie idą po sobie w należytym porządku. *Tout de* =, zaraz, natychmiast—bez przerwy, ciągle. *Par* =, a tém samém. *Par = de..*, w skutek tego a tego, z powodu tego a tego.

Suites, *s. f. pl.* jądra dzika.

Suivant, ante, *a.* następny, następujący. =, *s. m.* należący do orszaku lub świty. *Les =s d'Apollon*, orszak Apollina, poeci. *Il n'a ni enfants ni =s*, nie ma ani potomstwa ani bliskich krewnych. =nte, *s. f. Demoiselle =nte*, panna służąca (wielkiéj jakiéj pani).

Suivant, *prép.* podług kogo, czego — stosownie do czego = *que*, według tego jak, w miarę tego jak.

Suiver, *v. a.* posmarować łojem.

Suivre, *v. a.* iść za kim, postępować za kim, iść trop w trop za czém — śledzić kogo — towarzyszyć, odprowadzać — pójść za czém, udać się jaką drogą — stosować się do czego — wypływać, wypadać, wynikać z czego. = *de l'œil, des yeux*, spoglądać za kim, za czém. = *le chemin de..*, iść drogą czego = *sa pointe*, dążyć do celu. = *une affaire, une entreprise*, pilnować, dopilnowywać czego, dokładać usilności w czém. = *le parti de qu''un*, przyłączyć się do stronnictwa czyjego. = *une doctrine, une opinion*, wyznawać naukę, należeć do jakiéj szkoły, trzymać się mniemania, podzielać mniemanie — pójść za zdaniem czyjém. = *une profession*, = *la carrière de...*, wstąpić w stan jaki, obrać sobie zawód jaki. = *un prédicateur*, uczęszczać na nauki kaznodziei. = *qu''un dans un discours*, pilnie uważać związek myśli w mowie czyjéj. = *le théâtre*, bywać na teatrze. = *la cour, le barreau*, bywać na dworze, obrać stan adwokacki. *Il suit de ce que vous dites*, z tego co mówisz wypada że... *Se* =, następować po sobie, iść jeden za drugim — iść w porządku i bez przerwy. Suivi, ie, *prt. et a.* ciągły, nie przerwany, w którym części są z sobą powiązane. *Un professeur suivi*, professor mający wielu słuchaczów. *Suivi de.*, po którym idzie to a to, mający po sobie to a to.

Sujet, ette, *a.* poddany czemu, uległy, ulegający czemu, komu — w uległości, w niewoli — mający nałóg jaki, lubiący robić to a to — zmuszony do czego — zależący od czego, zależny. *Tous les hommes sont =s à la mort*, wszyscy ludzie są śmiertelni. *On est fort = dans cet emploi*, ta posada mało zostawuje wolności. *Être = à ses plaisirs, à ses passions*, być oddanym rozkoszom, dać się powodować swoim chuciom. *Etre = à qu''ch*, ulegać czemu, być wystawionym na co. *Il est = à boire*, ma nałóg pijaństwa, lubi się napijać. *Ce pays est = aux inondations, etc.* kraj ten wystawiony jest na częste wylewy i t. d. *Il est = à caution*, nie bardzo można mu zaufać.

Sujet, *s. m.* poddany (króla, rządu).

Sujet, *s. m.* powód, przyczyna— przedmiot, materya — w grammatyce: podmiot, subjekt — osoba, subjectum* — trup dany do dyssekcyi — płonka która się ma szczepić — w muzyce: nóta od któréj za-

czyna się fuga. *Etre plein de son* =, przejąć się swoim przedmiotem.

SUJETION, *s. f.* podległość, zależność, uległość — niewola *np.* w służbie, na urzędzie — służebność, ciężar przywiązany do nieruchomości.

SULFITE, *s. m. Chim.* siarczan.

SULFURE, *s. m. Chim.* siarczyk.

SULFUREUX, EUSE, *a.* siarkowy, nasycony siarką, z siarką.

SULFURIQUE, *a. d. g.* siarkowy, siarczany (kwas).

SULPICIEN, *s. m.* seminarzysta.

SULTAN, *s. m.* sułtan, cesarz, władca — Sułtan, Cesarz turecki — sułtan: tytuł rządców lub urzędników u Mahometanów.

SULTAN, *s. m.* kobiałeczka z jedwabną nakrywką na rzeczy potrzebne do szycia.

SULTANE, *s. f.* sułtanka, żona Cesarza tureckiego — okręt wojenny turecki.

SULTANIN, *s. m.* sułtanin: moneta złota turecka.

SUMAC, *s. m* sumak: drzewko.

SUPER, *v. n.* zatkać się, zapchać się.

SUPERBE, *a. d. g.* dumny, pyszny — okazały, przepyszny — wyborny, cudny, pyszny. *Tarquin le* =, Tarkwiniusz pyszny. =, *s. f.* duma, pycha, buta.

SUPERBEMENT, *adv.* pysznie, okazale, cudnie — dumnie, pysznie.

SUPERCHERIE, *s. f.* podejście, podstęp.

SUPERFÉTATION, *s. f.* superfetacya, przepłodnienie, poczęcie płodu przy istniejącym już — rzecz zbyteczna, co nadto.

SUPERFICE, *s. m.* grunt. *Edifice et* =, budynki i grunt na którym też budynki stoją.

SUPERFICIE, *s. f.* powierzchnia — wierzch, strona zewnętrzna. *Il s'amuse à la* =, bawi się rzeczami powierzchownemi. *Il ne connaît que la* = *des choses*, zna tylko po wierzchu rzeczy. *La* = *cède au fonds*, do kogo należy grunt, do tego i to co na nim stoi.

SUPERFICIEL, ELLE, *a.* powierzchowny — biorący rzeczy powierzchownie.

SUPERFICIELLEMENT, *adv.* powierzchownie, po wierzchu.

SUPERFIN, INE, *a.* przedniejszy, celniejszy, najlepszego gatunku.

SUPERFLU, UE, *a.* zbyteczny, zbytni — niepotrzebny. =, *s. m.* to co nam zbywa od potrzeb, dostatek.

SUPERFLUITÉ, *s. f.* zbyteczność, zbytek.

SUPÉRIEUR, EURE, *a.* górny, w górze leżący — wyższy, górny (o krajach leżących bliżéj źródeł, rzek) — wyższy (stopniem, liczbą i t. p.) — wyższego rzędu. *Officier* =, sztabsofficer. *Cours* =*eures*, trybunały sądzące ostatecznie. *Planètes* =*res*, planety bliższe słońca niż ziemi. *Etre* = *à qu''un en qu''ch*, przewyższać kogo w czém, czém. *Etre* = *aux événements, etc.* być wyższym nad wypadki i t. p., wznieść się nad co.

SUPÉRIEUR, *s. m.* zwierzchnik — w klasztorach: superior, przełożony. =EURE, *s. f.* zwierzchniczka — superiorka, ksieni.

SUPÉRIEUREMENT, *adv.* w sposób wyższy, lepiéj niż inny — wybornie, doskonale.

SUPÉRIORITÉ, *s. f.* wyższość, przewaga — superiorat (po klasztorach).

SUPERLATIF, IVE, *a.* najwyższy, w najwyższym stopniu. =, *s. m.* stopień najwyższy (w przymiotnikach). = *absolu*, stopień najwyższy bezwzględny (formowany przez dodanie; *très, fort*). = *relatif*, stopień najwyższy względny uformowany przez *le plus*. *Cela est bon au* =, to przewyborne.

Superlativement, *adv.* do najwyższego stopnia.

Superposer, *v. a.* położyć jedno na drugiém lub nad drugiém.

Superposition, *s. f.* położenie lub leżenie jednego nad drugiém.

Superpurgation, *s. f.* zbyteczna przeczyszczenie.

Superséder, *v. n. vid.* Surseoir.

Superstitieusement, *adv.* zabobonnie, z przesądem.

Superstitieux, euse, *a.* zabobonny, przesądny, napojony przesądami. =, *s. m.* zabobonnik.

Superstition, *s. f.* zabobon, zabobony, gusła — przesąd.

Supin, *s. m.* w grammatyce łacińskiéj : supinum.

Supinateur, *s m.* wykręcający na zewnątrz (muszkuł).

Supination, *s. f.* ruch poziomy sprawiany przez muszkuły — leżenie na wznak.

Supplanter, *v. a.* wysadzić, przewinąć kogo przez nogę.

Suppléant, *a. et s.* zastępujący kogo, zastępca. =nte, *s. f.* zastępczyna.

Suppléer, *v. a.* dopełnić czego niedostaje — dodać co — zastąpić kogo, zastępować, wyręczyć, wyręczać. =, *v. n.* = *à qu''ch*, zastąpić co, stanąć za co. *La valeur supplée au nombre*, męstwo stanie za liczbę.

Supplément, *s. m.* dopełnienie, dodatek — przykładek — przydatek. *Le = d'un journal,* dodatek (do numeru dziennika) *Prendre un =*, w teatrach ; zamienić bilet na teatr na więcéj płacący za dopłaceniem.

Supplémentaire, *a. d. g.* dodatkowy, przydatkowy, dopełniający. *Jurés =s*, przysięgli wybierani dla zastąpienia w razie nieobecności niektórych z tytularnych.

Supplétif, ive, *a.* dopełniający, dodatkowy.

Suppliant, ante, *a.* błagający, zanoszący prośby — błagalny. =, *s. m.* niżéj podpisany : podający prośbę do sądu, *vid.* Requérant — niżéj podpisany zanoszący przedstawienie do rządu, *vid.* Pétitionnaire.

Supplication, *s. f.* prośba, prośby, modły, pokorne żądania. =*s*, *pl.* supplikacye (w Rzymie): modły nakazywane przez senat — przedstawienia ustne czynione królom przez parlamenta.

Supplice, *s. m.* kara — męka, męczarnia, utrapienie, cierpienie, katusze, udręczenie. *Les =s éternels*, męki wieczne. *Condamner au dernier =*, skazać na karę śmierci, na gardło. *Etre au =*, cierpieć męki, wiele ucierpiéć.

Supplicier, *v. a.* tracić, karać śmiercią. **Supplicié**, ée, *prt. et s.* tracony, karany śmiercią.

Supplier, *v. a.* błagać, pokornie prosić, zanosić korne modły.

Supplique, *s. f.* prośba, suplika.

Support, *s. m.* podpora — *fig.* podpora. =*s*, w herbach : figury ludzi, źwierząt i t. p. podpierające lub trzymające tarczę herbowną.

Supportable, *a. d. g.* do zniesienia, dający się znieść, zcierpiéć — znośny. *Cela n'est pas =*, to nie do zniesienia.

Supportablement, *adv.* znośnie, jako tako.

Supporter, *v. a.* utrzymywać, podpierać, dźwigać — cierpiéć, znosić, wytrzymywać — wycierpiéć, znieść, wytrzymać cierpliwie. = *le feu*, wytrzymać w ogniu, ogień. = *la critique*, ostać się przed krytyką, wytrzymać ją.

Supposable, *a. d. g.* dający się przypuścić.

Supposer, *v. a.* przypuścić, przypuszczać — domniemywać — podrzucić, podstawić — supponować,

kazać się domyślać. = *un enfant*, podstawić dziecko. *Supposons que*, dajmy na to że... Supposé, ée, *prt.* przez przypuszczenie istniejący — domniemany. *Un nom supposé*, zmyślone nazwisko. *Cela supposé*, to przypuściwszy.

Supposition, *s. f.* przypuszczenie, domniemanie — podłożenie, podstawienie (aktu i t. p.). = *de part*, przypisywanie dziecka kobiécie która nie zległa lub podłożenie dziecka na miejsce jéj własnego.

Suppositoire, *s. m.* czopek kładziony w stolec dla ruszenia.

Suppôt, *s. m.* sługa w jakiém zgromadzeniu — poplecznik.

Suppression, *s. f.* zniszczenie, zniweczenie — opuszczenie, pominienie, przemilczenie, wyrzucenie — zatrzymanie (uryny i t. p.) — ustanie czasowe regularności miesięcznéj. = *de part*, = *d'enfant*, zgubienie śladów porodzenia.

Supprimer, *v. a.* zniszczyć, zniweczyć — znieść (zwyczaj i t. p.) — wyrzucić, wypuścić, pominąć, opuścić, przemilczéć. = *un écrit*, naganić, zganić sądownie pismo jakie i zakazać wydania.

Suppuratif, ive, *a.* ułatwiający ropienie. =, *s. m.* środek na ropienie.

Suppuration, *s. f.* ropienie się, ropienie.

Suppurer, *v. n.* ropić się, zachodzić ropą.

Supputation, *s. f.* rachunek, obrachowanie.

Supputer, *v. a.* rachować, porachować, objąć w rachunku.

Suprématie, *s. f.* wyższość, władza, przewaga, panowanie nad czém, nad kim, supremacya. *Prêter le serment de* =, złożyć przysięgę z uznaniem wyższéj władzy.

Suprême, *a. d. g.* najwyższy. *L'heure* =, ostatnia godzina, godzina śmierci. *Les honneurs* =*s*, ostatnia posługa, pogrzeb. *Au* =, *degré*, w najwyższym stopniu.

Sur, Sure, *a.* kwaskowaty.

Sûr, Sûre, *a* pewny, niewątpliwy, niezawodny -- pewny, niechybny — pewny, któremu można zaufać — pewny czego, zapewniony o czém, wiedzący z pewnością — pewny, bezpieczny. *Le plus* =, najpewniejsza. *A coup* =, niezawodnie. *Pour* =, pewno, z pewnością.

Sur, *prép.* nad czém, na czém, na co — po nad czém — po czém, po wierzchu czego -- po tém. *Passer l'éponge* = *qu'ch*, pociągnąć gąbką zmoczoną po czém — *fig.* puścić w niepamięć. *Donner un coup* = *la tête*, uderzyć po głowie. *Graver* = *le cuivre*, ryć na miedzi. *Etre toujours* = *les livres*, siedzieć zawsze w książkach, zawsze nad książkami. *Mettre quatre chevaux* = *une voiture*, założyć cztéry konie do powozu. *Il fait folies* = *folies*, robi głupstwo po głupstwie. *Coup* = *coup*, raz po raz, raz po razie. = *dix il n'y en avait qu'un seul*.... na dziesięciu jeden tylko był... *Il y a diversité d'opinion* = *ce point*, różnią się zdania w téj mierze, w tym względzie. *Qu'a-t-on décidé* = *cela?* cóż o tém postanowiono? *Faites refléxion* = *cette affaire*, zastanów się nad tém. *Juger* = *les apparences*, sądzić z pozorów. = *l'avis qu'on lui donna*, w skutek otrzymanego uwiadomienia. *S'excuser* = *son âge*, złożyć na wiek, wymawiać się wiekiem. *Faire des paroles* = *un air*, ułożyć słowa na jaką nótę. *Travailler* = *l'or*, = *l'argent*, robić co ze złota, ze srebra. = *le midi*, około południa. = *le point de partir*, na wyjezdném. *Etre* = *son déclin*, być na schyłku, przy schyłku. *Etre* = *son retour, vid.* Retour. = *l'heure*,

natychmiast. *Prendre qu'ch = l'ennemi*, wziąć, zdobyć na nieprzyjacielu. *Avoir de l'argent = soi*, mieć przy sobie co (z pieniędzy). = *le tout*, słowem, zresztą. = *toute chose*; = *toutes choses*, nadewszystko, przedewszystkiém. = *et tant moins*, na porachunek.

Surabondamment, *adv*. obficie, aż nadto.

Surabondance, *s. f* obfitość, zbytek, przepełnienie.

Surabondant, ante, *a*. obfity, zbyteczny.

Surabonder, *v. n*. być, znajdować się do zbytku, aż nadto. *Les preuves surabondent*, aż nadto jest dowodów.

Suracheter, *v. a*. przepłacić co.

Suraigu, uë, *a*. za mocny, za ostry.

Surajouter, *v. a*. dodać, naddać.

Sur-aller, *v. n*. przeskoczyć trop, prześlepić (o psie).

Sur-andouiller, *s. m*. sęk większy na rogu jelenim.

Surannation, *s. f*. przedawnienie.

Suranner, *v. n*. przedawnić się, przestarzéć się—mieć więcéj jak rok od daty utworzenia. Suranné, ée, *prt*. przedawniony, przestarzały, przekwitły, zbutwiały *fig*.

Sur-arbitre, *s. m*. superarbiter, sędzia polubowny obrany gdy strony nie zgodziły się na zdanie arbitra.

Surard, *a. m*. *Vinaigre* =, ocet z bzowym kwiatem.

Surbaissé, ée, *a*. zniżony ku środkowi (o sklepieniach).

Surbaissement, *s. m*. zniżenie, pochyłość.

Surcens, *s. m*. ciąża: opłata nadczynszowa panu lennemu.

Surcharge, *s. f*. dodatek ładunku — nadmiar — nadpisek, dodatki nad wierszami, nad wyrazami.

Surcharger, *v. a*. przeładować, naddać, przeciążyć — nadpisać, dodać nad wyrazem, nad wierszem.

Surchauffer, *v. a*. za mocno ogrzać, przepalić.

Surchauffure, *s. f*. przepalenie, za mocne ogrzanie.

Surcomposé, ée, *a*. podwójnie złożony. =, *s. m*. ciało podwójnie złożone.

Surcroit, *s. m*. nadmiar.

Surcroître, *v. n*. wyrastać, tworzyć się nad innym nadrostem. =, *v. a* podnieść, podwyższyć.

Surcouper, *v. a*. w grze: przebić kartę zadaną.

Surdent, *s. f*. ząb wyrastający obok drugiego.

Surdité, *s. f*. głuchota.

Surdorer, *v. a*. powtórnie pozłocić, dać powtórną pozłotę.

Surdos, *s. m*. pas na grzbiecie konia w zaprzęgu.

Sureau, *s. m*. bez. *Vinaigre de* =, *vid. Vinaigre* surard.

Sûrement, *adv*. zpewnością, niezawodnie, niechybnie.

Suréminent, ante, *a*. stopniem nad celujący.

Surenchère, *s. f*. podkup, pódkupienie.

Surenchérir, *v. a*. podkupić kogo w licytacyi, więcéj ofiarować.

Surérogation, *s. f*. uczynki nadobowiązkowe — to co się czyni nad obietnicę.

Surérogatoire, *a. d. g*. nadobowiązkowy.

Suret, ette, *a*. kwaskowaty.

Sûreté, *s. f*. pewność, bespieczeństwo — rękojmia, pewność, poręka. *Etre en lieu de* =, być w bespieczném miejscu.

Surexcitation, *s. f*. zbytnie podrażnienie.

Surface, *s. f*. powierzchnia — wierzch, powierzchowność, zewnętrzna postać. = *plane*, powierzchnia płaska, płaszczyzna.

SURFAIRE, v. a. et n. za nadto żądać, położyć za wielką cenę na towar.

SURFAIX, s. m. gurt: pas przechodzący przez wierzch siodła.

SURGEON, s. m. odziemek (wyrastający ze pnia) — potomek, następca. = d'eau, źródło bijące ze skały.

SURGIR, v. n. powstać, pokazać się, zjawić się — (vi.) przybyć. = au port, przybyć do portu, zawinąć, przybić do portu.

SURHAUSSEMENT, s. m. podniesienie, podwyższenie.

SURHAUSSER, v. a. podnieść, podwyższyć.

SURHUMAIN, AINE, a. nadludzki.

SURINTENDANCE, s. f. superintendentura, naczelne nadzorstwo.

SURINTENDANT, s. m. superintendent, naczelny nadzorca. =NTE, s. f. superintendentowa, żona naczelnego nadzorcy — superintendentka, nadzorczyni.

SURJET, s. m. przyszycie.

SURJETER, v. a. przyszyć jedne na drugie.

SURLENDEMAIN, s. m. pozajutrze, trzeci dzień. Le =, trzeciego dnia potém, na trzeci dzień.

SURLONGE, s. f. pas z wołu zostający od krzyżów.

SURMENER, v. a. zmordować, znużyć, spędzić (bydlę, konia).

SURMONTABLE, a. d. g. do przezwyciężenia.

SURMONTER, v. a. iść w górę, wychodzić na wierzch — przechodzić za.... — przezwyciężyć, przeprzeć — przewyższać — być w górze, górować nad czém. Se =, mieć władzę nad sobą, panować nad sobą.

SURMOÛT, s. m. moszcz z kadzi winnéj przed wyciśnieniem.

SURMULET, s. m. barwena: ryba.

SURNAGER, v. n. pływać po wierzchu — wyjść na jaw, na wierzch — ostać się, wypłynąć, ocaléć.

SURNATUREL, ELLE, a. nadnaturalny, nadprzyrodzony — nadzwyczajny.

SURNATURELLEMENT, adv. nadnaturalnie.

SURNOM, s. m. przydomek, przezwisko.

SURNOMMER, v. a. nazwać kogo jak, dać przydomek jaki. SURNOMMÉ, ÉE, prt. zwany, przezwany, z przydomkiem.

SURNUMÉRAIRE, a. et s. d. g. nadliczbowy, nadetatowy (urzędnik bez płacy).

SURNUMÉRARIAT, s. m. posada nadetatowa.

SUROS, s. m. narost na nodze końskiéj.

SURPASSER, v. a. wychodzić po za..., wyżéj nad co — przejść kogo, przewyższyć, przewyższyć czém, w czém — zdumiewać, zdumieć. Se =, przejść siebie samego.

SURPAYER, v. a. przepłacić — dać więcéj jak należało, nadłacić naddać.

SURPEAU, s. f. vid. EPIDERME.

SURPLIS, s. m. komża. Porter le = dans telle paroisse, być księdzem w téj a téj parafii.

SURPLOMB, s m. chylenie się budowy wychodzącéj za środek ciężkości.

SURPLOMBER, v. n. chylić się naprzód, wypinać się (o murze i t. p.).

SURPLUS, s. m. przewyżka, naddatek, superata. Au =, zresztą.

SURPRENANT, ANTE, a. zadziwiający, dziwny.

SURPRENDRE, v. a. złapać, zejść kogo na czém — zastać nad czém — wziąć podejściem, niespodzianie — zaskoczyć, zajść — zwieść, oszukać, zwodzić — wyłudzić, podchwycić — zdziwić, zadziwić. = des lettres, przejąć listy. = la confiance de qu'un. wkraść się w zau-

fanie u kogo. = *le secret de qu''un*, wybadać sekret z kogo. = *à qu''un un moment de faiblesse, etc.* dostrzedz w kim chwilę słabości. SURPRIS, ISE, *prt.* złapany na czém — zdziwiony.

SURPRISE, *s. f.* podejście, niespodziany napad — zadziwienie — coś niespodziewanego, siurpryza *fm.*

SURSAUT, *s. m.* rzucenie się, podskoczenie. *S'éveiller en* =, skoczyć równemi nogami ze snu.

SURSÉANCE, *s. f.* zwłoka, odroczenie.

SURSEMER, *v. a.* zasiać na nowo, zasiać nowém ziarnem.

SURSEOIR, *v. a. et n.* odroczyć, zwlec, odłożyć co. SURSIS, ISE, *prt.* zwleczony.

SURSIS, *s. m.* zwłoka, odroczenie.

SURSOLIDE, *s. et a. d. g.* w algebrze: czwarta potęga wielkości.

SURTAUX, *s. m.* nadebranie w poborze podatków. *Se plaindre en* =, zanieść skargę o zbytni pobór.

SURTAXE, *s. f.* podatek nadzwyczajny dodatkowy.

SURTAXER, *v. a.* oszacować nad cenę — nałożyć za wiele (w poborach).

SURTOUT, *adv.* nadewszystko.

SURTOUT, *s. m.* surdut — serwis stawiany na stół dla ozdoby — wózek lekki na zwożenie rzeczy.

SURVEILLANCE, *s. f.* dozór, czuwanie nad czém.

SURVEILLANT, ANTE, *a. et s. m.* czuwający, mający dozór nad czém, dozorca. =NTE, *s. f.* dozorczyni.

SURVEILLE, *s. f.* wigilia wigilii.

SURVEILLER, *v. a.* mieć oko na co, dawać baczenie na co — doglądać, dozorować czego

SURVENANCE, *s. f.* przybytek. = *d'enfants*, narodzenie się nowego potomstwa.

SURVENANT, ANTE, *a. et s.* przybywający.

SURVENDRE, *v. a.* sprzedać za drogo.

SURVENIR, *v. n.* nadejść niespodzianie, nagle zaskoczyć.

SURVENTE, *s. f.* za droga sprzedaż.

SURVÊTIR, *v.* wdziać suknię na suknię.

SURVIDER, *v. a.* ulać, usypać z za pełnego naczynia.

SURVIE, *s. f.* przeżycie kogo.

SURVIVANCE, *s. f.* prawo objęcia czego po śmierci czyjéj.

SURVIVANCIER, *s. m.* osoba któréj zapewniono posadę i t. p. po zejściu obecnego tytularnego posiadacza.

SURVIVANT, ANTE, *a.* pozostały przy życiu, który przeżył.

SURVIVRE, *v. n. et a.* przeżyć, pozostać przy życiu. = *à soi-même, se* = *à soi-même*, przeżyć się. *Se* = *dans ses enfants*, odrodzić się, odżyć w dzieciach swoich.

SUS, *prép.* nad, po nad czém — nad co, na co. *En* =, oprócz — a do tego, a przytém. *Courir* = *à qu''un*, rzucić się obces na kogo.

SUS, *interj.* nuże!

SUSCEPTIBILITÉ, *s. f.* drażliwość, opryskliwość, obrażanie się byle czém.

SUSCEPTIBLE, *a. d. g.* obraźliwy, opryskliwy, uraźliwy, obrażający się lada czém. = *de qu''ch*, łatwo przyjmujący, zdolny przyjąć co — przypuszczający to a to. *Cette expression est* = *de deux sens*, to wyrażenie ulega dwojakiemu wykładowi.

SUSCEPTION, *s. f.* przyjęcie stopni święcenia. = *de la croix*, podniesienie krzyża. = *de la couronne*, wzięcie korony cierniowéj (mówiąc o Jezusie Chrystusie).

SUSCITATION, *s. f.* podnieta, podbudzenie. *A la* = *d'un tel*, za podnietą tego a tego.

SUSCITER, *v. a.* wzniecić — po-

budzić, podniecić, zrodzić co. = *lignée à son frère*, w piśmie Świętém: wzniecić potomstwo bratu swemu (zaślubiając żonę bezpotomnie zeszłego brata). *Dieu a suscité des prophetes*, Bóg wzniecił proroków w pośród kogo, komu.

Suscription, *s. f.* napis na kopercie listu, adres, podpis.

Susdit, ite, *a. et s.* wyżéj wymieniony, wyż rzeczony.

Suspect, ecte, *a.* podejrzany. = *de..*, podejrzany o co, posądzany o co.

Suspecter, *v. a.* nieufać komu, nie mieć zaufania w kim; posądzać o co — mieć kogo w podejrzeniu. = *la fidélité de qu''un*, wątpić o czyjéj wierności.

Suspendre, *v. n.* powiesić, zawiesić na czém—zawiesić co, przerwać, przestać na czas, zatrzymać się z czém — zawiesić kogo w sprawowaniu funkcyi, zasuspendować. *Se* =, uwiesić się na czém, zawisnąć.

Suspens, *a. m.* suspendowany, zawieszony w sprawowaniu funkcyi. *En* =, w zawieszeniu, w niepewności.

Suspense, *s. f.* zasuspendowanie, zawieszenie w funkcyach.

Suspenseur, *s. m.* zawieszający (muszkuł).

Suspensif, ive, *a.* zawieszający, wstrzymujący dalsze postępowanie. *Points* =*s*, punkta znaczące zawieszenie myśli lub przestanek.

Suspension, *s. f.* zawieszenie, powieszenie na czém — zasuspendowanie, zawieszenie urzędnika — zawieszenie, niedokończenie (myśli, zdania) — zawieszenie: figura retoryczna.

Suspensoir, Souspensoire, *s. m.* bandaż do podwiązywania worka jądrowego.

Suspicion, *s. f.* podejrzenie. *Avoir* =, mieć podejrzenie na kogo. *Mettre en* =, podawać kogo w podejrzenie, obudzać nieufność ku komu. *Entrer en* =, wpaść w podejrzenie.

Susseyement, *s. m.* szeplenienie: wymawianie litery *j* jak *z*, a liter *ch* jak *s*.

Susseyer, *v. n.* szeplenić, wymawiać *j* jak *z*, a *ch* jak *s*.

Susurration, *s. f.* szeptanie, szmér.

Susurre, *s. m.* szmér, szeptanie.

Susurrer, *v. n.* szeptać — wydawać szmer, szemrzéć.

Sustentation, *s. f.* utrzymywanie, karmienie.

Sustenter, *v. a.* utrzymywać, żywić.

Suture, *s. f.* szew w czaszce — szew, zszycie chirurgiczne — złączenie, zszycie, sklejenie.

Suzerain, aine, *a.* udzielny, niepodległy (pan, władca). =, *s. m.* pan udzielny.

Suzeraineté, *s. f.* władza pana udzielnego.

Svelte, *a. d. g.* wysmukły.

Sybarite, *s. m.* sybaryta, zamiłowany w życiu wygodném i rozkoszach — pasibrzuch.

Sycomore, *s. m.* sykomor, figa adamowa — rodzaj jaworu.

Sycophante, *s. m.* sykofanta, obłudnik, hipokryta.

Sycose, *s. f.* bąbel w stolcu — rogowatość powiek.

Syllabaire, *s. m.* abecadło, elementarz.

Syllabe, *s. f.* syllaba, zgłoska. = *commune*, w prozodyi: syllaba wątpliwa, raz długa drugi raz krótka.

Syllaber, *v. a.* sylabizować, *vid.* Epeler.

Syllabique, *a. d. g* syllabiczny, zgłoskowy.

Syllepse, *s. f.* syllepsis: figura grammatyczna kiedy wyrażenie od-

powiadając myśli naszéj nie jest ściśle grammatyczne — figura retoryczna kiedy wyraz jest razem użyty w swojém znaczeniu właściwém i przenośném.

Syllogisme, *s. m.* syllogizm, dowód złożony z trzech części: major, minor i wniosku.

Syllogistique, *a. d. g.* syllogistyczny, syllogizmowy.

Sylphe, *s. m.* sylf, gieniusz powietrzny męski.

Sylphide, *s. f.* sylfida, gieniusz powietrzny żeński.

Sylvain, *s. m.* sylwan: bożek lasów.

Symbole, *s. m.* symbol, godło. *Le* =, skład wiary apostolskiéj.

Symbolique, *a. d. g.* symboliczny, wyrażony przez godła.

Symboliser, *v. n.* mieć związek z czém jako z godłem swojém. =, *v. a.* usymbolizować, wystawić co pod godłem jakiém.

Symétrie, *s. f.* symetrya, odpowiedniość części między sobą — porządek.

Symétrique, *a. d. g.* symetryczny.

Symétriquement, *adv.* symetrycznie.

Sympathie, *s. f.* sympatya, spółczucie — sprzyjanie komu — skłonność do kogo — sympatya, uczestnictwo w cierpieniach lub przyjemnościach innéj osoby — sympatya, spółczucie między organami lub członkami ciała — związek, zgoda, harmonia. *Poudre de* =, proszek pewny który posypywano na krew płynącą z rany w mniemaniu iż to będzie działać na osobę ranioną.

Sympathique, *a. d. g.* sympatyczny. *Encre* =, *vid.* Encre.

Sympathiser, *v. n.* sympatyzować, mieć sympatyą do kogo.

Symphonie, *s. f.* symfonia, koncert instrumentalny — symfonia, kawałek muzyki — symfoniści.

Symphoniste, *s. m.* symfonista, kompozytor symfonii lub wykonywający ją.

Symphyse, *s. f.* połączenie dwóch kości. *Opération de la* =, operacya chirurgiczna ułatwiająca połóg przez rozdzielenie dwóch kości wstydliwych.

Symptomatique, *a. d. g.* symptomatyczny, objawiający chorobę.

Symptôme, *s. m.* symptomat, znak, oznaka, objawienie się (choroby i t. p.).

Synagogue, *s. f.* synagoga: zgromadzenie Żydów — bóżnica. *Enterrer la* = *avec honneur*, pięknie lub dobrze zakończyć dzieło, rzecz, zawód, wyjść z honorem.

Synalèphe, *s f.* łącznia: figura grammatyczna kiedy dwa wyrazy łączą się w jeden.

Synallagmatique, *a. d. g.* synallagmatyczny, zobopólny, obustronny.

Synarthrose, *s. f.* nieruchomość stawów.

Syncelle, *s. m.* w kościele greckim: urzędnik wyznaczony do wglądania w postępowania patryarchów, biskupów i t. p,

Synchondrose (*chon*=*kon*), *s. f.* połączenie dwóch kości chrząstką.

Synchrone (*sincrone*), *a. d. g.* spółczesny, jednoczesny.

Synchronique, *a. d. g.* synchroniczny, wskazujący spółczesność.

Synchronisme, *s m.* synchronizm, spółczesność — spółczesne odbywanie się.

Synchyse, *s. f.* nieład w wyrazach, w okresie.

Syncope, *s. f.* zemdlenie — w muzyce: nóta należąca do końca jednego tempa a razem do początku drugiego — odtrącenie, wyrzutnia litery. *Tomber en* =, zemdléć.

Syncoper, *v. n.* w muzyce: kończyć jedno tempo zaczynając razem drugie.

Syncope, ée, a. skrócony, w którym zaszła wyrzutnia.

Syncrese, s. f. zsiadłość.

Syncrétisme, s. m. pogodzenie lub zbliżenie różnych sekt, wyznań.

Syncrétiste, s. m. starający się zbliżyć i pogodzić różne wyznania.

Syndérèse, s. f. zgryzota sumienia.

Syndesmologie, s. f. syndesmologia, traktat o wiązadłach w ciele.

Syndic, s. m. syndyk, osoba wybrana do czuwania nad interesami zgromadzenia lub wierzycieli.

Syndical, ale, a syndykowski. *Chambre =ale*, izba syndyków.

Syndicat, s. m. urząd syndyka.

Synecdoche, Synecdoque, s. f. synekdocha, zamiennia: figura retoryczna kiedy się bierze rodzaj za gatunek, całość za część lub przeciwnie.

Synérèse, s. f. skrócenie, zlanie dwóch syllab w jedną.

Synévrose, s. f. połaczenie dwóch kości za pomocą wiązadeł.

Syngénésie, s. f. *Bot.* klassa roślin zrosłogłówkowych (XIX Lineusza).

Synodal, ale, a. synodalny, należący do zboru, do synodu.

Synodalement, *adv.* w synodzie, w synod.

Synode, s. m. synod, zbór, sobór.

Synodique, a. d. g. synodalny, od synodu, od zboru. *Mouvement = de la lune*, bieg księżyca od nowiu do nowiu.

Synonyme, a. d. g. bliskoznaczny, bliskiego znaczenia z drugim (wyraz). =, s. m. synonim, wyraz bliskoznaczny. *Les =s*, synonimy, dzieło obejmujące wyrazy bliskoznaczne.

Synonymie, s. f. bliskoznaczność (wyrazów) — synonimia: figura retoryczna zasadzająca się na częstém używaniu synonimów — różne nazwanie dane jednemu zwierzęciu lub roślinie.

Synonymique, a. d. g. synonymiczny.

Synoptique, a. d g. synoptyczny, przedstawiający wiele rzeczy w skróceniu.

Synoque, a. et s. f. gorączka ciągła.

Synovial, ale, a. wydzielający ciecz szlamowatą stawów w ciele.

Synovie, s. f ciecz szlamowata w stawach ciała.

Syntaxe, s. f. składnia, prawidła składni.

Syntaxique, a. d. g. należący do składni.

Synthèse, s. f. synteza, postępowanie zbiorowe od zasad do wypadków a od przyczyn do skutków — spojenie, złożenie części rozdzielonych — złożenie części rozebranych chemicznie.

Synthétique, a. d. g. syntetyczny, zbiorowy, oparty na syntezie.

Synthétiquement, *adv.* syntetycznie.

Syphilis, s. m. choroba weneryczna.

Syphilitique, a. d. g. weneryczny.

Syriaque, a. d. g. syryjski, syryacki. =, s. m. język syryjski.

Syringotome, s. m. operacya fistuły.

Syringotomie, s. f. operacya fistuły — sciskający i rozszerzający.

Systaltique, a. d. g. ściskający.

Systématique, a. d. g. systematyczny, wedle pewnego systematu — systematyczny, nakręcany.

Systématiquement, *adv.* systematycznie.

Système, s. m. system, systemat, układ, zbiór założeń lub zasad — sposób, system, metoda, tryb.

Systole, s. f. kurczenie się peryodyczne serca.

Stystyle, *s. m.* układ architektoniczny kiedy między kolumnami zostawia się przedział dwóch średnic.

Syzygie, *s. f.* czas pełni lub nowiu księżyca.

T.

T, *(te, té)*, *s. m.* dwudziesta litera alfabetu francuskiego. Często w środku wyrazów, T po którém następuje *i* z inną samogłoską wymawia się jak *si*: *patience*, *captieux* i t. p. Na końcu wyrazów *t* najczęściéj nie wymawia się; wyjmują się jednak wyrazy *accessit*, *brut*, *chut*, *contact*, *correct*, *dot*, *déficit*, *exact*, *fat*, *granit*, *indult*, *lut*, *net*, *rapt*, *subit*, *transit*, *vivat*, *zénith* Na końcu wyrazów po których następuje samogłoska lub *h* nieme *t* wymawia się. Nadto gdy jaki czas słowa kończy się na samogłoskę a potém następuje *il*, *elle* albo *on*, wtedy pomiędzy słowa i te zaimki wtrąca się *t*, *np. dira-t-il*, *que dira-t on?*

T z odcinkiem stoi zamiast *toi*, *te*.

Ta, *a.* twoja. Przed wyrazami zaczynającemi się od samogłoski albo *h* niemego Ta zamienia się na Ton, *ton âme*, *ton honnêteté*, w liczbie mnogiéj Tes.

Tabac, *s. m.* tytuń. = *à fumer*, tytuń. = *à priser*, = *en poudre*, tabaka. *Prendre du* =, zażywać tabakę. *Fumer une pipe de* =, wypalić fajkę tytuniu. *Je n'en donnerais pas une prise de* =, nie dałbym za to niucha tabaki.

Tabagie, *s. f.* knajpa, gdzie tytuń palą — puszka na tytuń, fajki i t. p.

Tabarin, *s. m.* bufon, błazen, śmieszący lud na rynkach.

Tabarinage, *s. m.* bufonada, błazeństwo. *Il fait le* =, błaznuje.

Tabatière, *s. f.* tabakiera, tabakierka. = *de carton*, tabakierka papierowa.

Tabellion, *s. m.* dawniéj w juryzdykcyach lennych, notaryusz.

Tabellionage, *s. m.* notaryuszostwo. *Droit de* =, prawo służące panom lennym ustanawiania notaryuszów.

Tabernacle, *s. m.* namiot (mówiąc o Izraelitach na pustyni) — namiot gdzie spoczywała arka przymierza w Izraelu — cymboryum. *La fête des* =*s*, kuczki: święto u Żydów. *Les* =*s éternels*, niebiosa, pobyt błogosławionych.

Tabide, *a. d. g.* wyschły, schnący.

Tabis, *s. m.* rodzaj grubéj kitajki przemaglowanéj.

Tabiser, *v. a.* maglować materyę dla nadania jéj deseniu w morę.

Tablature, *s. f.* tabulatura: znaki i litery znaczące śpiew dla śpiewających lub grających. *Il entend la* =, to przebiegła sztuka, szczwany lis *fig. Donner de la* = *à qu''un*, nawarzyć komu piwa, zadać kłopotu.

Table, *s. f.* stół, stolik — stół, jedzenie, wikt, życie — tablica (praw, ustaw *np.* mojżeszowych) — rejestr, spis rzeczy w dziele znajdujących się — tablica, obraz przedstawiający co — deka; wierzchnia część instrumentów o strónach. = *de cuisine*, stół kuchenny. = *à*

écrire, stolik do pisania. = *de marbre*, stół marmurowy — dawniéj: pewna juryzdykcya pierwszéj instancyi. = *de nuit*, stolik stawiany przy łóżku z potrzebnemi na noc rzeczami. *La première* =, wielki stół, u którego siedzą państwo — po klasztorach: jedzenie o pewnych stałych godzinach. *La seconde* =, drugi stół (dla officyalistów) — po klasztorach: jedzenie powtórne dodatkowe. *La* = *du commun*, stół czeladny. *La grande* =, stół dla osób służnych. *La petite* =; stół dziecinny. *La sainte* =, stół pański, ołtarz przy którym się kommunią bierze. *Dresser des* =*s*, pozustawiać stoły. *Tenir* =, trzymać stół, przyjmować gości u siebie — siedzieć u stołu. *Donner la* = *à qu''un*, dawać komu stół, żywić go u siebie. *Vivre à la même* =, jeść u jednego stołu, jadać razem. *Propos de* =, gawędka, jakie za zwyczaj prowadzą się u stołu. *Aimer la* =, lubić dobrze zjeść. *Courir les* =*s*, *piquer les* =*s*, chodzić po cudzych obiadach. *Toute*-=, rodzaj gry. = *de Pythagore*, tablica Pytagoresa (do mnożenia). =*s de logarithmes*, tablice logarytmów, logarytmy. = *de réduction*, tablica zamiany wag i miar. *Poids de* =, dawniéj: waga właściwa pewnym okolicom. *Diamant en* =, dyament rżnięty płasko.

Tableau, *s. m.* obraz, malowidło — obraz, widok — lista, tablica — wykaz — czarna tablica po szkołach — tablica z kratką za którą się przylepiają obwieszczenia i t. p. — tablica na okręcie z nazwiskiem tegoż okrętu. = *magique*, taflla magiczna elektryczna.

Tabler, *v. n.* stawiać kamienie w grze w warcaby lub w tryktraku. *Vous pouvez* = *là-dessus*, możesz na to rachować.

Tabletier, ère, *s.* handlujący szachownicami i różnemi robotami z kości słoniowéj, z hebanu i t. p.

Tablette, *s. f.* półka (w szafce) — deszczka, deszczułka — murek (u komina lub w oknie) — lékarstwo w tabliczkach — tabliczka (czokolady, bulionu). =*s*, *s. f. pl.* pugilares — tabliczki drewniane powleczone woskiem na jakich starożytni pisali stylem — notatki. *Otez cela de dessus vos* =*s*, wymaż to z rejestru, wybij to sobie z głowy. *Vous êtes sur mes* =, mamy z sobą na pieńku.

Tabletterie, *s. f.* roboty i handel robót z kości słoniowéj, hebanu szachownic i t. p.

Tablier, *s. m.* warcabnica, szachownica — fartuch, ścierka u pasa — fartuszek; zapaska (u kobiet wiejskich) — fartuch u powozu — ozdoba snycerskiéj roboty na jednéj stronie pedestału — podszewka dawana żaglom — w fortyfikacyi: fartuszek u zwodzonego mostu. *Rôles à* =, w komedyach: role rzemieślników.

Tabloin, *s. m.* pomost z dylów na działa.

Tabouret, *s. m.* taboret, taborecik, stołeczek bez poręczy — taborecik, krzesło bez poręczy na dworach panujących dla książąt — stołek na którym stawiają winowajców pod pręgierzem.

Tabouret, *s. m.* taszník, kalétki: roślina.

Tabut, *s. m.* *(vi)* zwada, kłótnia.

Tabuter, *v. n.* kłócić się.

Tac, *s. m.* zaraza na owce.

Tacet *(tacète)*, *s. m.* w muzyce: milczenie w jednéj części gdy się inne śpiewają. *Garder le* =, gęby nie otworzyć, milczéć.

Tache, *s. f.* plama — plamka, znak — centka — plama, zmaza, zakała — skaza, wada (w dziele).

La = du péché, zmaza grzechu. *Enlever, ôter une =*, wywabić plamę. *C'est une = d'huile*, to nie zatarta plama. *L'agneau sans =*, baranek bez zmazy : Jezus Chrystus.

Tâche, *s. f.* zadanie, praca, robota zadana. *Travailler à la =*, pracować na sztukę, zgodzić się od roboty (bez względu na czas). *Prendre à = de...*, położyć sobie co za cel. *En bloc et en =*, hurtem, ryczałtem.

Tachigraphie, *s. f. vid.* Tachygraphie.

Tacher, *v. a.* splamić, zwalać, zrobić plamę – splamić, skalać *fig.*

Tâcher, *v. n.* starać się, usiłować (z tryb. bezok.). *= de; = à..*, starać się, dokładać sił, chcieć. *Il n'y tâchait pas*, on to niechcący zrobił.

Tacheter, *v. a.* okryć plamkami, centkami — podawać cętki. Tacheté, ée, *prt.* centkowany, z plamkami tego a tego koloru — nakrapiany (czerwoném, czarném i t. d.). *Blanc = de noir*, pstrokaty, srokaty, tarantowaty.

Tachygraphe, *s. m.* skoropisarz.

Tachygraphie, *s. f.* skoropismo, pisanie za pomocą skróceń.

Tachygraphique, *a. d. g.* skoropisarski.

Tacite, *a. d. g.* domniemany, domyślny, milczący.

Tacitement, *adv.* domyślnie.

Taciturne, *a. d. g.* milczący, mało mówiący, małomowny.

Tact, *s. m.* dotykanie — takt, zdrowy sąd o rzeczach i stosowne postępowanie. *C'est un homme de =*, to człowiek z taktem.

Tac-tac, wyraz naśladujący regularne kołatanie: tak, tak, tak, tak.

Tacticien, *s. m.* taktyk, znający taktykę.

Tactile, *a. d. g.* dotykalny.

Taction, *s. f.* dotykanie.

Tactique, *s. f.* taktyka, sztuka szykowania do boju — taktyka, zręczność w postępowaniu.

Tael, *s. m.* moneta rachunkowa chińska.

Taffetas, *s. m.* kitajka. *De =*, kitajkowy. *= d'Angleterre*, kitajka angielska.

Tafia, *s. m.* wódka z cukru.

Taïaut, *s. m.* krzyk myśliwego gdy spostrzeże sarnę lub jelenia.

Taie, *s. f.* powłóczka na poduszkę — bielmo na oku.

Taillable, *a. d. g. et s.* uległy podatkom.

Taillade, *s. f.* cięcie, przerźnięcie — krésa, szrama — rozpór, rozporek — rozdarcie (sukni i t. p.).

Taillader, *v. a.* ciąć, pociąć, porąbać, porobić krésy, pokiereszować — porobić rozpory. Tailladé, ée, *prt.* porąbany, pokiereszowany — z rozporem, z otworem (o sukni).

Taillanderie, *s. f.* handel i robota statków i narzędzi żelaznych — statki, narzędzia jako to : kosy, sierpy, gnipy i t. p.

Taillandier, *s. m.* kowal od narzędzi bednarskich, rolniczych.

Taillant, *s. m.* ostrze (noża, siekiery i t. p.).

Taille, *s. f.* ostrze szabli — obcinanie (drzew, roślin) — rozpór, rozporek, otwór (w sukni) — skrojenie sukni — krój sukni — zatemperowanie pióra — ciosanie, obrabianie kamieni — sztuka ciosania kamieni — rźnięcie drogich kamieni — rycie rylcem (na miedzi, stali i t. p.) — podział grzywny złota lub srebra w mennicy — cięcie dla wydobycia kamienia: operacya chirurgiczna — postawa, kibić — wzrost (o ludziach) — miara (wzrost zwierząt) — młode drzewo po wyrębie — tenor (w śpiewie) — karby do rachunku branych na kredyt artykułów żywności — podatek płacony dawniéj przez nieszlachtę i nie-

księży. = *personnelle*, podatek dawniéj płacony od osoby przez nieszlachtę i nie księży. *Haute* =, wysoki tenor. *Basse* =, *vid.* Bas-relief. = *douce*, rycie rylcem bez serwaseru — rycina, sztych. = *de bois*, rycie na drzewie — rycina na drzewie. *Pierre de* =, kamień ciosowy. *Grande* =, *haute* =, słuszny wzrost, postawa dorodna. *Il est d'une* = *avantageuse*, pięknego wzrostu, urodziwy. *Un cheval de bonne* =, koń rosły. *Un cheval entre deux* =*s*, mierzyn, *s. m.* mierzynka *s. f.* *Un chien de bonne* =, pies duży, dobréj miary. *Cette femme n'a point de* =, nie ma ułożenia, bez ułożenia. *Un habit qui prend bien*, *qui fait bien la* =, suknia dobrze skrojona, do stanu. *Avoir la* = *gâtée*, być krzywym w stanie. *Jouer à la* =, grać w grę jaką nie płacąc zaraz ale licząc na karbach do późniejszego obrachunku.

Taille-mer, *s. m.* spodnia część ostrogi okrętowéj.

Tailler, *v. a.* ciosać (kamień), wyciosać w skale — ciąć, obcinać drzewa — temperować (pióra), zatemperować (pióro) — rżnąć (drogi kamień) — krajać, pokrajać co w kawałki — skroić, skrawać (suknię) — zrobić cięcie w operacyi kamienia — dzielić grzywnę złota lub srebra (w mennicy). = *en pièces une armée*, rozbić, zbić do szczętu (nieprzyjaciela). = *des croupières à qu''un*, zadać komu kłopotu. = *et rogner*, zarządzać według woli, robić co się chce; rządzić się gdzie, bonować *fm.* Taillé, ée, *prt.* skrojony, wykrojony, ociosany. *Bien taillé*, piękněj urody, kształtny, dobrze zbudowany.

Tailleresse, *s. f.* dawniéj w mennicach robotnica dzieląca metal na sztuki monety.

Tailleur, *s. m.* krawiec. = *de pierre*, kamieniarz. = *d'arbres*, obcinający drzewa. = *de diamants*, szlifujący dyamenty.

Taillis, *s. et a. m.* lasek w którym od czasu do czasu robią się wręby. *Gagner le* =, drapnąć, zemknąć.

Tailloir, *s. m.* stolnica do rąbania mięsa — stolnica: tablica czworograniasta na wierzchu kapitelu.

Taillon, *s. m.* pewny podatek na nieszlachtę i nie księży.

Tain, *s. m.* poléwa źwierciadeł.

Taire, *v. a.* przemilczéć, zamilczéć co. =, *v. n.* umilknąć, ucichnąć, uciszyć się. *Faire* = *qu''un*, nakazać milczenie — uciszyć kogo. *Se* =, milczéć, nic nie mówić, umilknąć, oniemieć, zaniemieć *fig.* Tu, ue, *prt.*

Taisson, *s. m.* borsuk — rodzaj ryby bez ości.

Talapoin, *s. m.* zakonnik w Siam i Pegu — rodzaj małpki.

Talc, *s. m.* talk: kamień łupający się w szybki przezroczyste.

Taled, *s. m* taled: koszula którą żydzi okrywają się w bóżnicach.

Talent, *s. m.* talent: pewna waga srebra lub złota u starożytnych ludów — talent, dar natury, zdolność — osoba utalentowana, człowiek zdolny. *Gens à* =, ludzie mający jaki talent *np.* muzykę, rysunek.

Taler, *s. m. vid.* Thaler.

Talion, *s. m.* odwet.

Talisman, *s. m.* talizman, czar.

Talismanique, *a. d. g.* talizmaniczny.

Talle, *s. f.* gałąź rosnąca z pnia.

Taller, *v. n.* wypuszczać gałęzie (o pniu)

Talipot, *s. m.* rodzaj palmowego drzewa na wyspie Ceylon i na brzegach Malabaru.

Talmouse, *s. f.* ciasteczko ze śmie-

tany, séra, mąki, masła, jaj i cukru.

Talmud, *s. m.* talmud, księga podań u Żydów.

Talmudique, *a. d. g.* talmudyczny.

Talmudiste, *s. m.* talmudysta, idący za nauką Talmudu.

Taloche, *s. f.* uderzenie ręką w głowę.

Talon, *s. m.* pięta — zapiętek (u źwierząt) — obcas, knaflak (u obuwia) — ostroga — okucie spodu halabardy, lancy — karty pozostałe po rozdaniu grającym. = *rouge*, dawniéj : człowiek dworski w czerwoném obuwiu co znaczyło szlachcica. *Le = d'une pipe*, kouiuszek u spodu fajki. *Le = d'un bâtiment*, koniec spodu okrętowego. = *de souche*, cyfra lub znak na skrawku papiérowym pozostającym w rejestrze po odcięciu karty. *Cheval relevé de* =, koń z wysokiemi zapiętkami. *Serrer les =s, pincer des deux =s*, spiąć konia obiema ostrogami. *Ce cheval est bien au* =, koń czuły na ostrogę. *Promener un cheval dans la main et dans les =s*, zażyć konia ręką i nogą. *Porter un cheval d'un = sur l'autre*, spinać to lewą to prawą ostrogą. *Il a l'esprit aux =s*, nie myśli o tém co gada. *Montrer les =s*, uciec. *Montrez-nous les =s*, idź sobie precz. *Marcher sur les =s de qu''un*, *vid.* Marcher. *Etre aux =s de qu''un*, doganiać kogo, być tuż za nim.

Talonner, *v. a.* ścigać, być tuż za kim — napiérać, przypiérać, niedać pokoju.

Talonnière, *s. f.* skrzydełko u nogi bóżka Merkurego.

Talus, *s. m.* pochyłość, spadzistość. *En* =, pod kątem.

Taluter, *v. a.* usypać, usypywać w pochyłość pod kątem.

Tamarin, *s. m.* owoc tamaryszku — rodzaj małéj małpy amerykańskiéj.

Tamarinier, *s. m.* tamaryndy, daktyle leśne : drzewko.

Tamaris, Tamarisc, Tamarix, *s. m.* tamaryszek, września : roślina.

Tambour, *s. m.* bęben, taraban — dobosz — budoar przystawiony u drzwi dla zasłaniania od wiatru — *Anat.* bębenek (w uchu) — bębenek w zegarku — podmurowanie z kamienia — szaniec osłaniający wejście do miasta i t. p. — tamborek (do haftowania). = *de basque*, bębenek o jedném dnie z dzwonkami do koła. =-*major*, tamburmażor. =-*maître*, dobosz ze stopniem kaprala. *Battre le* =, *vid.* Battre. *Battre du* =, tarabanić, grać w bęben. = *battant*, przy odgłosie bębnów

Tambourin, *s. m.* tułumbas — tułumbasista — aryjka wesoła.

Tambouriner, *v. n.* bawić się biciem w bęben, w bębenek (jak dzieci), tarabanić. =, *v. a.* obwoływać co przy biciu w bęben *np.* zgubę z prośbą zwrotu.

Tambourineur, *s. m.* bawiący się biciem w bębenek.

Taminier, *s. m.* rodzaj dzikich szparagów.

Tamis, *s. m.* przetak — durszlak. *Passer par le* =, roztrząsać, rozważać.

Tamiser, *v. a.* przesiać, przesiewać — przepuścić przez durszlak.

Tamplon, *s. m.* grzebień u tkacza.

Tampon, *s. m.* czop, szpunt — zatykadło — flejtuch z szarpi i t. p. do zatamowania krwi. *Je m'en soucie comme de Colin* =, dbam o to jak pies o piątą nogę.

Tamponner, *v. a.* zatkać czopem, zaszpuntować.

Tam-tam, *s. m.* dzwon chiński :

blat metalowy zaginany u brzegów i wydający za uderzeniem dźwięk głośny.

TAN, *s. m.* tan, dąb garbarski, dębnik (do garbowania skór).

TANAISIE, *s. f.* wrotycz : roślina.

TANCER, *v. a.* zgromić kogo, dać burę.

TANCHE, *s. f.* lin : ryba.

TANDIS QUE, *adv.* gdy, w czasie gdy:.., pod czas gdy. = *vous êtes ici*, póki tu jesteś.

TANDOUR, *s. m.* rodzaj pieca używanego na Wschodzie : jest to stół okryty suknem do ziemi a pod nim naczynie z żarem do ogrzewania.

TANGAGE, *s. m.* kołysanie się okrętu z tyłu na przód i z przodu na tył.

TANGARA, *s. m.* ptaszek z rodzaju wróbli.

TANGENCE, *s. f.* zetknięcie się. *Point de* =, punkt zetknięcia się.

TANGENTE, *s. f.* styczna : linia. *S'échapper par la* =, zręcznie się wymknąć.

TANGIBLE, *a. d. g.* dotykalny.

TANGUER, *v. n.* kołysać się z przodu na tył i z tyłu na przód (o statku) — grzęznąć przodem (o statku).

TANIÈRE, *s. f.* jama dzikiego zwierza — knieja, ostęp.

TANIN, *s. m.* garbnik : pierwiastek garbujący skórę.

TANNAGE, *s. m.* garbowanie skór — wygarbowanie.

TANNANT, *a. m.* nudny, nudzący, uprzykrzony.

TANNE, *s. f.* zatkanie w porach ciała.

TANNER, *v. a.* garbować skóry — nudzić, zanudzić kogo. TANNÉ, ÉE, *prt. et a.* garbowany, wygarbowany — czerwonawy, koloru dębnika — cisawy — smaglowy (o kolorze twarzy).

TANNERIE, *s. f.* garbarnia.

TANNEUR, *s. m.* garbarz.

TANT, *adv.* tyle, tak wiele — tak dalece, do tego stopnia. = *pis*, tém ci gorzéj. = *mieux*, tém lepiéj. = *pis* = *mieux*, mniejsza o to. = *s'en faut que*..., daleko od tego aby...; zamiast tego a tego. = *s'en faut qu'au contraire*, przeciwnie. = *y a que*.., tyle tylko wiem że..., na tém się skończyło że... *Si* = *est*, *vid.* SI. *Sur et* = *moins*, *vid.* SUR. = *plus que moins*, około tego a tego, mówiąc przez przybliżenie. = *que je vivrai*, póki żyć będę, póki życia. *Pour* = *et si peu qu'il vous plaira*, na tak krótki czas jak ci się podoba. = *que la vue se peut étendre*, jak daleko oko zasięgnie. *Si je faisais* = *que d'aller là*, gdyby na to przyszło abym miał tam iść. *Nous sommes* = *à* =, oba mamy równo, oba równo stojemy (w grze). = *tenu* = *payé*, *vid.* PAYER. *Tous* = *que nous sommes*, ilu nas tylko jest, wszyscy. = *il est vrai que*..., tak dalece prawdą jest że... = *bon que mauvais*, tak dobry jak zły. = *va la cruche à l'eau qu'à la fin elle se brise*, do czasu dzban wodę nosi.

TANTE, *s. f.* ciotka. *Grand'* =, babka po ciotce.

TANTET, *s. m.* odrobina, trocha.

TANTINET, *s. m.* odrobinka, troszka, kruszynka, krzynka, źdźiebełko, kapka.

TANTÔT, *adv.* zaraz, wkrótce (tegoż samego dnia) — niedawno, dopiéro co — wkrótce. = *bien* = *mal*, raz dobrze drugi raz źle.

TAON (*tan*), *s. m.* bąk : owad.

TAPABOR, *s. m.* kaszkiet z daszkiem lub ze skrzydłami osłaniający od upału.

TAPAGE, *s. m.* hałas, tartas, harmider i skweres — łajanie. *Faire* = ; *faire du* =, narobić hałasu — hałasować.

TAPAGEUR, *s. et a. m.* hałasujący,

hałaburda — swawolny, rozpustny (o dzieciach).

Tape, *s. f.* uderzenie ręką, klaps *fm.*

Tapecu, *s. m.* szlaban zamykający rogatkę — powóz ciężki i trzęsący, taradajka — kieszeń z tyłu u rewerendy kapucyńskiéj.

Taper, *v. a.* bić, uderzyć, dać klapsa — malować jakby od niechcenia, gwazdać pęzlem. = *les cheveux,* tapiérować włosy, wzruszać się i układać w kupkę. =, *v. n.* = *du pied*, tupać nogą. Tapé, ée, *prt.* obity, wytrzepany. *Des pommes, des poires tapées,* jabłka, gruszki rozpłaszczone i suszone w piecu. *Une réponse bien tapée,* żywa odpowiedź, odcięcie się.

Tapinois (en), *adv.* pokryjomu, cichaczem — skrycie, podstępnie, milczkiem.

Tapioca, Tapioka, *s. m.* tapioka: mączka z korzonków manioku.

Tapir (se), *v. pron.* skulić się, skurczyć się, zwinąć się i przytulić się gdzie, przycupnąć.

Tapir, *s. m.* tapir: źwierz czworonożny z trąbą wielkości wołu.

Tapis, *s. m.* kobierzec, dywan — nakrycie, przykrycie. = *de billard*, sukno którém wybity jest bilar. = *vert*, stół pokryty suknem zielonėm — miejsce obrad, konferencyi — stół do gry hazardownéj – trawnik. *Mettre une affaire sur le* =, zająć się roztrząsaniem jakiéj sprawy, wytoczyć rzecz. *Tenir qu''un sur le* =, zajmować się kim, mówić o kim. *Amuser le* =, gawędzić, rozprawiać o byle czém. *Ce cheval rase le* =, koń wlecze się przy ziemi.

Tapisser, *v. a.* obić, wybić kobiercami, dywanami — okleić, wykleić obiciem — wysłać, wyściélać, okrywać czém. Tapissé, ée, *prt.* z obiciem, z dywanami.

Tapisserie, *s. f.* tkanina, robota dywanowa — dywan, kobierzec, obicie. *Garnir une* =, podszyć dywan. *Faire* =, mury wycierać *fig.* (o osobach nie mających udziału w zabawie i stojących przy ścianie).

Tapissier, *s. m.* tapicer, wypychający krzesła, dający obicia i t. p. =ère, *s. f.* tapicerka — hafciarka — wóz do przewożenia sprzętów i przeprowadzania się.

Tapon, *s. m.* stos, kupa. *Mettre qu''ch en* =, rzucić suknię i t. p. nie składając ją.

Tapure, *s. f.* fryzura z włosów wzruszonych, utapiérowanych.

Taquer, *v. a.* wyrównywać na prassie formę złożonego pisma pobijając ją młotkiem.

Taquet, *s. m.* haczyki drewniane do zaczepiania lin — listewki utrzymujące i ściskające sprzęt.

Taquin, ine, *a. et s.* krnąbrny, niesforny — swarliwy, kłótliwy, lubiący się sprzeciwiać — skąpy. =, *s. m.* sprzéka.

Taquiner, *v. n. et a.* sprzeciwiać się, na złość robić, drażnić się z kim, przekomarzać się.

Taquinement, *adv.* na złość, na przekór.

Taquinerie, *s. f.* sprzeciwianie się, robienie na złość komu.

Taquoir, *s. m.* deszczułka dębowa podbita sosnową do pobijania i wyrównywania pisma na prassie.

Tarabuster, *v. a.* klektać głowę komu, nie dać pokoju, molestować, szarpać.

Tarare, wyraz którym kto okazuje iż nie dba lub nie uważa na to co drugi mówi. =, *s. m.* młynek do chędożenia, wiania zboża.

Taraud, *s. m.* świder.

Tarauder, *v. a.* świdrować; wiercić dziurę.

Tard, *adv.* późno, po czasie — późno, pod noc, pod wieczór. *Il commence à se faire* =, już to pó-

ino. *Il est arrivé sur le* =, przyszedł póżno, za póżno.

TARDER, *v. n.* opóżnić się, spóżnić się z czém, ze zrobieniem czego — odwlekać, swłóczyć, opażniać się — bawić się, strawić wiele czasu. *Il ne tardera pas à venir,* przyjdzie niebawem, nie zadługo. *Il me tarde de..*, chciałbym co prędzéj, co rychléj..., pilno mi (z trybem bezok.). *Il me tardait de vous voir,* pragnąłem widzieć cię jak najprędzéj.

TARDIF, IVE, *a.* póżny, zapóżny, po niewczasie, po czasie — powolny, opieszały, leniwy (ruch, krok) — póżno dorastający (o zwierzętach) — póżny, póżno dojrzéwający (o owocach).

TARDIVEMENT, *adv* póżno, za póżno, w niewczas.

TARDIVETÉ, *s. f.* póżność (ogrodowin, owoców).

TARE, *s. f* ubytek, brak — ciężar naczynia lub pakunku, niezależnie od wagi samegoż towaru — skaza *fig.* — skaza, przywara, wada. *Un homme sans* =, człowiek bez skaz.

TARENTELLE, *s. f.* rodzaj tańca w okolicach Tarentu we Włoszech.

TARENTISME, *s. m.* choroba pospolita niegdyś w Apulii z ukąszenia jak mniemano pająka tarantuli.

TARENTULE, *s. f.* tarantula : pająk — rodzaj jaszczurki.

TARER, *v. a.* zepsuć, nadpsuć, popsuć (gatunek, dobroć towaru i t. p.) — przeważyć naczynie lub pakunek wprzód nim się w nie włoży lub wleje towar. = *la réputation de qu''un,* popsuć komu reputacyą. TARÉ, ÉE, *prt.* zepsuty, nadpsuty, popsuty — zszarzany (o człowieku pod względem imienia).

TARGE, *s. f.* tarcza.

TARGETTE, *s. f.* klamka.

TARGUER (SE), *v. pron.* chełpić się czém, wynosić się z czego, pysznić się czém, dąć z czego; puszyć czém *fm.*

TARGUM *(targome), s. m.* targum, chaldejski dosłowny wykład starego testamentu.

TARI, *s. m.* trunek wyciągany z drzew palmowych i kokosowych.

TARIÈRE, *s. f.* świder, świderek — żądło u niektórych owadów *np.* szarańczy — świder do przebijania ziemi.

TARIF, *s. m.* taryfa, wykaz, tablica (ceny towarów lub opłat).

TARIFER, *v. a.* sporządzić taryfę ceny towarów, objąć w taryfie, oznaczyć taryfą.

TARIN, *s. m.* czyżyk : ptak.

TARIR, *v. a.* wysuszyć, osuszyć — *fig.* wyczerpać. =, *v. n.* wyschnąć — wyczerpać się, przebrać się, wyjść (o żródle, dochodach i t. p.). *Ne point = sur un sujet,* nieustannie o czém mówić, być niewyczerpanym w czém. *Il ne tarit point sur votre éloge,* nie może się odchwalić cię, dosyć nachwalić. *Se* =, wyschnąć, wyczerpać się, przebrać się.

TARISSABLE, *a d. g.* do wyczerpania, dający się wysuszyć, przebrać. *Cette source n'est pas* =, żródło nieprzebrane, niewyczerpane, które nigdy nie wysycha.

TARISSEMENT, *s. m.* wysychanie (studni, żródeł).

TARLATANE, *s. f.* rodzaj rzadkiego i grubego muślinu.

TAROTÉ, ÉE, *a. Cartes =ées,* karty w siwe kratki na odwrotnéj stronie.

TAROTS, *s. m. pl.* karty polskie (do grania).

TAROUPE, *s. f.* kozieł, włos rosnący między brwiami.

TARSE, *s. m.* podbicie u nogi, górna część przyszwy — trzeci staw u nogi ptastwa lub u łapy owadów zakończony zazwyczaj palcami.

TARSIEN, ENNE, *a.* przyszwowy, podbiciowy.

Tarsier, s. m. źwierz z rodzaju małp.

Tartan, s. m. tartan : materya wełniana w różnokolorowe kraty używana za odzież u Szkotów—odzienie z tartanu.

Tartane, s. f. mały statek o żaglu trójkątnym na morzu śródziemném.

Tartare, s. m. Tartar, Ereb, piekło (w mitologii starożytnych).

Tartare, s. m. dawniéj : sługa od jazdy gwardyi króleskiéj w polu.

Tartareux, euse, a. lagrowy, od lagru winnego.

Tartarique, a. d. g. vid. Tartrique.

Tarte, s. f. tort : ciasto.

Tartelette, s. f. mały tort, torcik.

Tartine, s. f. talerzyk chleba, grzanka.

Tartrate, s. m. tartrat, winian. = *de potasse*, winian potażu.

Tartre, s. m. lagier winny, wajsztyn — osad formujący się na zębach. = *émétique*, = *stibié*, emetyk = *chalibé*, winian potażu z żelazem.

Tartrique, a. d. g. winny. *L'acide* =, kwas winny.

Tartufe, s. m. główna osoba komedyi Moliera Tartufe, a stąd: świętoszek, hipokryta, nabożniś udanéj religii. = *de mœurs*, człowiek zmyślonéj moralności.

Tartuferie, s. f. obłuda, zmyślona pobożność lub udana moralność.

Tas, s. m. stos, kupa — tłum, zgraja, stek — kowadełko złotnicze i t. p. *Mettre plusieurs choses ablativo en un* =, zwalić na kupę, bez porządku. *Se mettre tout en un* =, zwinąć się w kłębek. *Il a fait un* = *de mensonges*, *de friponneries*, nałgał, narobił łotrostw. *Un* = *de fripons*, zgraja łotrów, oszustów.

Tasse, s. f. czarka, czaszka — filiżanka — pełna filiżanka czego. *Boire à la grande* =, *fig.* utonąć w morzu.

Tasseau, s. m. podpórka utrzymująca półkę.

Tassement, s. m. zapadanie w ziemię (budynku i t. p), obsuwanie się ziemi.

Tasser, v. a. kłaść, składać na stos, na kupę. =, v. n. rozrastać się, rosnąć rozkosznie (o kwiatach i t. p.). *Se* =, zapadać się w ziemię (o budynku), obsuwać się, obsunąć się (o ziemi).

Tassette, s. f. w dawném uzbrojeniu : podołek pancerza lub blachy na zgięciach.

Tâte-poule, s. m. co sam kury maca, liczykrupa, smażywiecheć, kutwa, wędzigrosz, skrobigarnek.

Tâter, v. a. dotykać się ręką czego, brać w ręce, obracać co w ręku — macać — kosztować, skosztować czego — badać, macać, wybadywać, wymacać kogo. = *le pouls*, brać za puls. = *le pavé*, stąpać niepewną nogą, nie módz chodzić. = *le terrain*, wybadywać jak rzeczy stoją. = *au vin*, pokosztować wina. = *d'un pâté*, *etc.* skosztować, ukąsić, ugryźć pasztetu i t. p. *Il n'en tâtera que d'une dent*, nic nie wskóra, nic mu się nie okroi, ani powącha tego *Se* =, obrachowywać się z sobą, porachować się ze swojém sumieniem — cackać się z sobą, zbytnie się szanować, pieścić się z sobą.

Tâteur, euse, s. niepewny, wahający się, niedecydowany na nic.

Tâte-vin, s. m. léwarek do ściągania wina.

Tatillon, s. d. g. Tatillonne, s. f. żmindа, ciemięga, wchodzący w drobiazgi.

Tatillonnage, s. m. żmindactwo.

Tatillonner, v. n. wchodzić nie-

potrzebnie w drobiazgi, być żmindą, ciemięgą.

TÂTONNEMENT, *s. m.* niepewne kroki, chodzenie jak po omacku. *Méthode de* =, w naukach ścisłych: rozwiązywanie zadań próbując rozmaitych sposobów.

TÂTONNER, *v. n.* szukać po omacku, po macku — stąpać ostrożnie — próbować ostrożnie, niedowierzając.

TÂTONNEUR, EUSE, *s.* niepewny swego, próbujący jakby chodził po macku.

TÂTONS (À), *adv.* po macku, po omacku — w niepewności, jak po macku.

TATOU, *s. m.* pancernik : zwierz czworonogi.

TATOUAGE, *s. m.* centkowanie ciała farbami lub kłóciem igły.

TATOUER, *v. a.* centkować, malować ciało w różne farby jak czynią dzicy Ameryki.

TAUDION, *s. m. vid.* TAUDIS.

TAUDIS, *s. m.* liche mieszkanie, ciupa, dziura.

TAUPE, *s. f.* kret — narost powstający na głowie u ludzi i zwierząt. *Il est allé au royaume des* =*s*, *fig.* umarł, poszedł ad patres. *Il va comme un preneur de* =*s*, mówi się o kim co stąpa bardzo cicho, bez szelestu. *C'est une vraie* =, człowiek skryty, działający podziemnemi drogami.

TAUPE-GRILLON, *s. m. vid.* COURTILIÈRE.

TAUPIER, *s. m.* kretołów, polujący na krety.

TAUPIÈRE, *s. f.* łapka na krety.

TAUPINIÈRE, *s. f.* kretowisko — mały wzgórek — lichy domek, chałupina.

TAUPINS, *s. m. pl.* oddział milicyi francuskiéj za Karola VII.

TAURE, *s. f.* jałowica, jałówka.

TAURÉADOR, *s. m. vid.* TORÉADOR.

TAUREAU, *s. m.* byk, bubaj, bujak — byk : znak zodyaku.

TAUROBOLE, *s. m.* ofiara z byka : ofiara błagalna czyniona bogini Cybeli w starożytności — ołtarz na którym czyniono ofiarę z byka.

TAUTOCHRONE, *a. d. g.* równoczesny.

TAUTOCHRONISME, *s. m.* równoczesność.

TAUTOGRAMME, *s. m.* tautogrammat, rodzaj poezyi w któréj autor używa wyrazów zaczynających się od tejże saméj litery.

TAUTOLOGIE, *s. f.* powtarzanie tejże saméj myśli innemi słowy.

TAUTOLOGIQUE, *a. d. g.* toż samo wyrażający innemi słowy. *Echo* =, echo powtarzające kilkakroć jeden głos.

TAUX, *s. m.* taxa, cena (wiktuałów) — koszta procesu — procent (oznaczony prawem lub zawarowany umową) — wielkość, ilość (summy) — ciężary ponoszone przez kogo, podatki jakie kto płaci.

TAVAOÏLLE, *s. f.* tawalnia, chustka z koronkami do przykrywania chleba święconego albo podawania dziecka do chrztu.

TAVELER, *v. a.* centkować. *Se* =, okrywać się centkami. TAVELÉ, ÉE, *prt.* centkowany, w centki, tarantowaty.

TAVELURE, *s. f.* centki, muszki, plamki.

TAVERNE, *s. f.* szopa gdzie trunki przedają — szynk, knajpa — w Anglii : oberża, traktyernia.

TAVERNIER, *s. m.* szynkarz — oberżysta. =IÈRE, *s. f.* szynkarka, oberżystka.

TAXATEUR, *s. m.* taxator : oznaczający koszta sądowe — oznaczający na pocztamtach opłatę za listy i pakiety.

TAXATION, *s. f.* otaxowanie, oszacowanie. =S, *s. f. pl.* akcy-

densa, przychody nadzwyczajne wyznaczone urzędnikom.

Taxe, *s. f.* cena wiktuałów, zboża i t. p. (prawem oznaczona) — oznaczenie kosztów sądowych — podatek, opłata nałożona na kogo.

Taxer, *v. a.* oznaczyć cenę czego, położyć cenę na co — oszacować — nałożyć podatek na kogo — mieć, uważać kogo za co — oskarżać, posądzać o co, przypisywać co komu. = *qu'un d'avarice*, oskarżać o skąpstwo. *Je ne taxe personne*, nikogo nie obwiniam w szczególności, niechcę nikogo wymieniać. *Se* =, złożyć się na co, dać tyle a tyle do składki.

Te, *pron.* ciebie — tobie, *vid.* Tu.

Te, *s. m.* rozkład podkopów w kształcie litery T.

Technique, *a. d. g.* techniczny, właściwy jakiéj nauce, sztuce lub rzemiosłu. *Vers* =*s*, wiersze ułożone z prawideł jakiéj nauki aby łatwiéj utkwiły w pamięci.

Technologie, *s. f.* technologia, nauka o rzemiosłach i kunsztach.

Technologique, *a. d. g.* technologiczny.

Te Deum *(te déome)*, *s. m.* Te Deum, hymn dziękczynienia — Te Deum : ceremonia dziękczynienia.

Tégument, *s. m.* pokrywa.

Teignasse, *s. f. vid.* Tignasse.

Teigne, *s. f.* strupy na głowie — świerzb : choroba drzew — mól (szatny, książkowy).

Teigne, *s. f.* gnicie kopyta u konia : choroba.

Teigneux, euse, *a.* strupowaty, okryty strupami — za nadto zmoczony.

Teille, *s. f. vid.* Tille.

Teiller, *v. a. vid.* Tiller.

Teindre, *v. a.* farbować, pofarbować, ufarbować (materyę jaką) — zafarbować — farbować, walać farbą, krwią i t. p. = *en bleu, en vert*, farbować na niebiesko, na zielono. Teint, einte, *prt.* ufarbowany, farbowany. *Drap teint en laine*, sukno farbowane w wełnie (nim z niéj zrobiono sukno). *Teint de sang*, zbroczony krwią.

Teint, *s. m.* farbowanie, ufarbowanie. *Le grand* =; *le bon* =, dobre farby, nie puszczające. *Le petit* =, *le faux* =, *le mauvais* =, podlejsze farby, łatwo puszczające.

Teint, *s. m.* cera, kolor twarzy. = *brun*, cera smagława. = *plombé*, cera śniada. = *défait*, cera znędzniała. = *blâfard*, cera blada, wymokła. = *haut en couleur*, cera rumiana. = *brouillé*, cera nie wyraźna.

Teinte, *s. f.* kolor w obrazie — cień, zarys.

Teinter, *v. a.* kolorować, z lekka pociągnąć farbą.

Teinture, *s. f.* farba (do farbowania materyi) — kolor, farba (materyi i t. p.) — tynktura, rozpuszczenie płynu w spirytusie — lekka powłoka, powierzchowna znajomość czego. *Atelier de* =, farbiernia.

Teinturier, *s. m.* farbierz. *Il a fait cela avec son* =, mówi się o osobie przyznającéj sobie dzieło które kto inny zrobił. =ière, *s. f.* farbierka.

Tel, Telle, *a.* taki — tego rodzaju. = *que*..., taki jak... *Les bêtes féroces, telles que le tigre, etc.* zwierzęta drapieżne jako to, tygrys i t. d. *Il est* = *qu'un lion*, podobny jest do lwa. = *qu'un lion rugissant... tel*..., jak lew ryczący... tak on... *Monsieur un* =, pan ten a ten, taki a taki to pan... *Telle vie telle fin*, jakie życie taka i śmierć. = *maître* = *valet*, jaki pan, taki kram. = *croit prendre qui est pris*, szł wilk ponieśli i wilka, często ten

co chce oszukać sam wpada w łapkę. = *fait des libéralités qui ne paye pas ses dettes*, nie jeden rozdaje drugim a swoich długów nie płaci. *Il y a = de ses ouvrages que...*, między jego dziełami są takie które... = *quel*, jaki taki — w pierwotnym stanie. taki jak był. *De telle sorte*, *vid.* Sorte.

Télamons, *s. m. pl.* statuy unoszące belkowanie lub bukszteie.

Télégraphe, *s. m.* telegraf, słup postawiony na wyniosłem miejscu podający wiadomości umówionemi znakami.

Télégraphique, *a. d. g.* telegraficzny. *Ligne* =, linia telegraficzna, szereg telegrafów. *Nouvelle* =, wiadomość telegraficzna, udzielona telegrafem.

Télescope, *s. m.* teleskop: wielka perspektywa astronomiczna.

Télescopique, *a. d. g.* dostrzeżony teleskopem — widzialny tylko za pomocą teleskopu.

Tellement, *adv.* tak — tak dalece. = *quellement*, jako tako, od biédy, ujdzie.

Tellière, *s. f. Papier* =, gatunek papieru na jakim zazwyczaj we Francyi piszą się prośby do ministrów.

Tellure, *s. m.* tellus: metal.

Téméraire, *a. d. g.* lekkomyślny, nierozważny, płochy — zuchwały. *Jugement* =, sąd o czém, o kim za płocho wydany. *Proposition* =, zdanie nierozważne w materyi religijnéj. =, *s. m.* zuchwalec, śmiałek, lekkomyślnik.

Témérairement, *adv.* lekkomyślnie — zuchwale — nierozważnie.

Témérité, *s. f.* lekkomyślność, płochość — zuchwalstwo.

Témoignage, *s. m.* świadectwo — dowód, oznaka. *Être appelé en* =, być wezwanym do złożenia świadectwa, być wezwanym na świadka. *Etre entendu en* =, być wysłuchanym ze swego świadectwa. *Le* = *des sens*, to co widzimy lub słyszymy.

Témoigner, *v. a.* świadczyć, złożyć, składać świadectwo, zaświadczyć — wyznać co, głośno wyrzec — oświadczyć co komu, oświadczyć się z czém komu. = *de l'amitié à qu'un*, dawać oznaki przyjaźni.

Témoin, *s. m.* świadek — świadczący o czém, świadek, dowód, znak — sekundant (w pojedynku) — tablica metalowa lub kamienna zakopywana w kopcach — karty nieobrzżnięte w ksiażce i zostawione tak umyślnie. =*s nécessaires*, świadkowie przypuszczeni jedynie w braku dowodniejszych. *Prendre qu'un à* =, brać, wzywać kogo na świadka, za świadka. *Mes yeux en sont* =*s*, na własne oczy widziałem. *Dieu m'est* =, Bóg mi świadkiem. = *telle chose*, świadkiem jest to a to świadczy o tém; to a to. *En* = *de quoi*, na dowód czego.

Tempe, *s. f.* skronie.

Tempérament, *s. m.* temperament, charakter, sposobienie, natura.

Tempérance, *s. f.* umiarkowanie, wstrzemięźliwość — trzeźwość.

Tempérant, ante, *a.* umiarkowany, wstrzemięźliwy — trzeźwy — łagodzący. =, *s. m.* człowiek wstrzemięźliwy.

Température, *s. f.* temperatura, stan powietrza — temperatura, stopień ciepła.

Tempérer, *v. a.* miarkować, umiarkować co czém, łagodzić, złagodzić — koić, ukoić, uśmierzyć. Tempéré, ée, *prt. et a.* złagodzony — umiarkowany (o klimacie, cieple) — umiarkowany, łagodny, z zastanowieniem. *Monarchie tempérée*, monarchia umiarkowana, ograniczona pewnemi prawami. Tempéré, *s. m.* umiarkowane ciepło — umiarkowa-

ny stan powietrza, stan średni barometru — styl średni.

TEMPÊTE, *s. f.* burza, nawałnica — burza, nieszczęście.

TEMPÊTER, *v. n.* hałasować, krzyczéć, narobić hałasu.

TEMPÊTUEUX, EUSE, *a.* burzliwy, wzburzony (o morzu).

TEMPLE, *s. m.* świątynia, świątnica, przybytek — kościoł — kościół Salomona — mieszkanie templaryuszów — kościół protestancki, zbór.

TEMPLIER, *s. m.* templaryusz: z zakonu rycerskiego Templaryuszów.

TEMPORAIRE, *a. d. g.* czasowy, do czasu tylko mający istnieć, tymczasowy, na czas.

TEMPORAIREMENT, *adv.* na czas, do czasu, tymczasowo.

TEMPORAL, ALE, *a.* skroniowy, od skroni.

TEMPORALITÉ, *s. f.* sprawy świeckie.

TEMPOREL, ELLE, *a.* doczesny (nie wieczny) — świecki (nie duchowny) — doczesny, światowy. =, *s. m.* sprawy świeckie, juryzdykcya świecka — rzeczy doczesne, światowe — dochód z beneficyum.

TEMPORELLEMENT, *adv.* docześnie, w tém życiu.

TEMPORISATION, *s. f.* odkładanie do jutra, odwlekanie, zwlekanie, ciągłe zwłoki.

TEMPORISEMENT, *s. m.* odwlekanie.

TEMPORISER, *v. n.* zwłóczyć, odwlekać, odkładać do jutra.

TEMPORISEUR, *s. m.* zwlekający, odkładający wszystko do jutra; dojutrek *fm.*

TEMPS, *s. m.* czas — pora, doba, czas, chwila — czas (pod względem pogody lub niepogody) — czas, termin — tempo: przeciąg pewien czasu na odbywanie ruchów — przestanek: w deklamacyi — czas (w czasowaniu słów). *Un* =, pewien przeciąg czasu. = *vrai*, *apparent*, przeciąg czasu istotny oznaczony rzeczywistym a nierównym obrotem ziemi około słońca. = *moyen*, przeciąg czasu oznaczony średnio wziętym biegiem ziemi. *Le* = *de Pâques*, *le* = *pascal*, święta wielkanocne. *Gros* =, czas ociężały, kiedy się zanosi na burzę, kiedy parno. *Il fait beau* =, piękny czas, pięknie na dworze, pogoda. *Il fait un* = *de demoiselle*, czas spokojny ale pochmurny. *Perdre le* =, *perdre son* =, tracić, trwonić, marnować czas. *Passer le* =, przeczekać (pewny czas) — *vid.* PASSER. *Tuer le* =, zabić czas, spędzić go byle jak. *Faire son* =, wysłużyć się — zestarzéć się, zejść z pola — wyjść z mody. *Le* = *est favorable*, czas sprzyja, czas po temu, pomyślna pora. *La nuit des* =, pomroka wieków. *Avant le* =; *avant les* =, przed stworzeniem świata. *Prendre le* = *comme il vient*, o nic się nie troszczyć, nie pytać się o jutro. *Prendre son* =, *vid.* PRENDRE. *Il fut un* = *où*, były czasy kiedy... *Qu'est devenu le* =..., minęły te czasy kiedy... *Si ce* =-*là dure*, jeżeli tak dłużéj potrwa. *C'est le goût du* =, to gust owoczesny, obecny (czasu o którym mowa). *Le* = *qui court*, obecna chwila. *Par le* = *qui court*, jak dzisiaj, jak na dzisiaj to... *Il y fait la pluie et le beau* =, on tam co chce robi (mówi się o osobie mającéj wielką wziętość). *A* =, w czas, w samą porę — na czas, do czasu, tym czasowo. *Au même* =, o téj samej godzinie, o jednym czasie. *En même* =, w jednym czasie — obok tego, razem. *De tout* =, od wieków, od niepamiętnych czasów, zawsze. *De* = *en* =; *de* = *à autre*, od czasu do czasu — różnemi czasy. *En* = *et lieu*, w swojém miejscu i

cznie. *Suivant le* =; *les* =, stosownie do okoliczności.

Tenable, *a. d. g.* który się da obronić, utrzymać. *La place n'est pas* =, trudno tam wytrzymać, wysiedzieć, wystać — miejsce którego niepodobna dłużéj bronić.

Tenace, *a d. g.* przywierający, mocno się trzymający (o kleju i t. p.) — skąpy, nieużyty — uparty, zacięty — *Bot.* czepiający się. *Mémoire* =, stała pamięć.

Ténacité, *s. f.* przywieranie, klejenie się, trzymanie się (*np.* smoły i t. p.) — skąpstwo — upór, zaciętość, obstawanie przy swojém — stałość (pamięci).

Tenaille, *s. f. et pl.* kleszcze, cęgi, obcęgi — robota fortyfikacyjna z kątem wchodzącym.

Tenailler, *v. a.* szarpać rozpalonemi kleszczami : kara na złoczyńców.

Tenaillon, *s. m.* luneta; robota fortyfikacyjna.

Tenancier, ère, *s.* trzymający grunt zależący od innego gruntu — dzierżawca; dzierżawczyni *s. f.* *Franc* =, dzierżawca gruntu feudalnego z którego odkupił prawa i należności.

Tenant, ante, *a.* trzymający. *Les plaids* =*s*, na audyencyi sądu. *Séance* =*nte*, *vid.* Séance.

Tenant, *s. m.* rycerz wytrzymujący w turnieju natarcie przeciwników — utrzymujący tezę w rozprawie, broniący tezy jakiéj — obrońca, stający za kogo. *Les* =*s et les aboutissants*, przyległości, wszystko co należy. *Tout en un* =; *tout d'un* =, bez przerwy, ciągle (co do miejsca).

Ténare, *s. m.* otchłań, piekło: u starożytnych pogan.

Tendance, *s. f.* dążenie ku pewnemu punktowi — dążność, tendencya. *Procès de* =, proces wytoczony autorowi pisma jakiego o szkodliwe dążności.

Tendant, ante, *a.* dążący do czego, wymierzony, skierowany ku czemu.

Tendeur, *s. m.* = *de tapisserie*, rozbijający obicia. = *de piéges*, stawiający łapki lub żelaza.

Tendineux, euse, *a. Anat.* ścięgnowy, natury ścięgna.

Tendon, *s. m. Anat.* ścięgno — nerw w tyle nogi końskiéj. *D'Achille*, ścięgno Achillessa : pewne ścięgno w nodze. = *failli*, ścięgno końskie słabe. = *féru*, ścięgno końskie ranione, obrażone.

Tendre, *a. d. g.* słaby, wątły, kruchy, łomki (o drzewie) — kruchy (o kamieniach) — miękki, kruchy (o mięsach) — świeży (o chlebie) — słaby, delikatny — czuły, dotkliwy na co — czuły, tkliwy, rzewny — czuły, rozrzewniający, wzruszający — delikatny (pęzel, rys). *Cheval* = *à l'éperon*, koń czuły (na ostrogę). = *aux mouches*, *fig.* delikatny, któremu najmniejsza rzecz dolęga — obrażliwy, opryskliwy. *Avoir la vue* =, *les yeux* =*s*, mieć wzrok słaby. *Avoir la conscience* =, być skrupulatnym w rzeczach sumienia. *Un âge* =, wiek dziecinny, pierwsze lata, lata niemowlęce *Dès ses plus* =*s années*, zaraz od kolebki. =, *s. m.* czułość, rzewność, tkliwość.

Tendre, *v. a.* naciągać, napinać, napiąć, naciągnąć (łuk, cięciwę) — wytężyć, wyprężyć — rozbijać, rozbić (namiot, obicie) — wystawić, wyciągnąć — wystawiać, wyciągać (rękę) — nadstawić czego, podać (rękę). = *un piége*, nastawić żelazo (na dzikiego zwierza). = *aux oiseaux*, zastawiać sidła na ptastwo. = *des piéges à qu''un*, *vid.* Piége. = *un panneau à qu''un*, postawić zasadzki na kogo. = *une chambre, etc.* obić obi-

ciami pokój. = *le dos aux coups*, nadstawić grzbietu. = *le pied à qu''un pour le faire tomber*, podstawić nogę komu. = *le bras à qu''un*, *vid* Bras. =, *v. n.* dążyć, zmierzać dokąd, ku czemu — zdążać. *Où tend ce chemin-là?* dokąd prowadzi ta droga? *Tout cela ne tend à rien*, to do niczego nie prowadzi. *Cette maladie tend à la mort*, choroba jest śmiertelna. *Le malade tend à sa fin*, chory dogorywa. *Un homme qui tend à ses fins*, człowiek który wszystko kieruje do swoich celów. Tendu, ue, *prt.* obity, okryty obiciami — wyprężony, wytężony — napięty (łuk) — natężony (umysł) — z wysileniami, wytężony — wyszukany (styl i t. p.).

Tendrement, *adv.* czule, tkliwie, rzewnie — delikatnie.

Tendresse, *s. f.* czułość, tkliwość — miłość — pieszczoty, oznaki miłości.

Tendreté, *s. f.* miękkość, kruchość.

Tendron, *s. m.* kieł, wypustek u drzewa — chrząstka z piersi cielęcéj.

Ténèbres, *s. f. pl.* ciemność, ciemności — modlitwy śpiewane po południu w wielki tydzień — *fig.* ciemnota, pomroka.

Ténébreux, euse, *a.* ciemny, pogrążony w ciemności — ponury, posępny — skryty. *Le séjour* =, ciemne gmachy piekieł. *Un coquin* =, łotr ukrywający starannie swoje kroki.

Ténement, *s. m.* folwark trzymany w dzierżawie.

Ténesme, *s. m.* zachciéwanie się na stolec połączone z boleścią. = *vésical*, nieustanne zachciéwanie się z uryną.

Tenettes, *s. f. pl.* kleszczyki do wydobywania kamienia z pęcherza.

Teneur, *s. f.* osnowa (pisma i t. p.) — brzmienie (aktu, prawa).

Teneur, *s. m.* = *de livres*, buhalter, utrzymujący książki, rejestra, rachmistrz.

Ténia, *s. m.* soliter: robak trzewiowy.

Tenir, *v. a.* trzymać (w ręku, rękę i t. p.) — mieć, dzierżyć, posiadać — zajmować (miejsce, tyle a tyle miejsca) — trzymać miejsce w pewnym porządku — odbywać, mieć (posiedzenie) — trzymać, chować, mieć w schowaniu — trzymać, mieścić w sobie, obejmować, pomieścić — trzymać na wodzy, hamować, powściągać — zatrzymać, zatrzymywać kogo (gdzie, nad czém, przy czém) — uważać kogo za jakiego, mieć za co, za jakiego. *Se* = *les côtés de rire*, trzymać się, brać się za boki od śmiechu. = *qu''un à la gorge*, porwać, scisnąć za gardło — silnie uchwycić. = *qu''un dans sa manche*, być pewnym czego, módz wytrząść z rękawa. — *qu''un de court*, trzymać kogo krótko, trzymać w ryzie. = *qu''un par les lisières*, trzymać kogo na powrózku, wodzić na paskach, rządzić kim, wodzić za nos. *Il faut le* = *à quatre*, *vid.* Quatre. *Tenez!* masz, oto masz, weź, na ci, naż ci *fm.* — patrzaj. *Il ne tient rien*, nic nie wskórał. *Il en tient*, dostał czego chciał, ma za swoje (z ironią) *Je tiens mon homme*, złapałem go = *un enfant*, trzymać dziecko do chrztu, być ojcem chrzestnym lub matką chrzestną. = *un terre en fief*, trzymać grunt prawem lenném. = *le siège*, siedzieć na stolicy apostolskiéj (o papieżu). = *une terre par ses mains*, samemu uprawiać ziemię na swój rachunek. = *qu''ch de qu''un*, mieć co od kogo — nauczyć się czego od kogo — przejąć co od kogo — być winnym komu co —

wdać się w kogo, być podobnym w czém komu — być podobnym (z czego) *Il a de qui* =, miał się też kogo nauczyć : mówi się o dziecku podobnym do rodziców w czém znakomitém. *Ne = rien de qu''un*, nie mieć żadnych obowiązków względem kogo. = *qu''ch de race, de naissance*, odziedziczyć co z przodków, z rodu, ze krwi. = *la vie de qu''un*, być winnym życie komu. *Le mulet tient de l'âne et du cheval*, muł należy w części do osła a w części do konia. *Cette architecture tient du gothique*, architektura tego gmachu zakrawa na rodzaj gotycki *Cela tient du prodige*, jest w tém coś cudownego. *Qu'a-t-il, qu'est-ce qui le tient?* co mu jest? co mu się dzieje, co on wyrabia? = *une maison*, zajmować, zamieszkiwać dom. = *prison*, siedzieć w więzieniu. = *le lit*, *la chambre*, leżeć w łóżku (z choroby), nie wychodzić z pokoju. = *sa langue*, trzymać język za zębami *Tenez cela secret*, zachowaj to u siebie. *Cet emploi tient en sujétion*, ta posada nie zostawia nic wolnego czasu. = *qu''un pour tel*, uważać kogo za jakiego. *Je tiens cela vrai, pour vrai*, uważam to za prawdę. *Je tiens pour maxime que...*, mam sobie to za prawidło. *Il tient ce propos à injure*, on to bierze za obelgę. *Je tiendrai cela à honneur*, poczytam sobie to za zaszczyt. *L'opinion, le dogme que nous tenons*, mniemanie, dogmat jakie wyznajemy. *Tenez-vous pour dit*, bądź tego pewny, zapisz to sobie. = *un chemin, une route*, być na drodze do... — udać się, puścić się drogą tą a tą. = *une bonne, une mauvaise conduite*, dobrze, źle się sprawować, dobrze źle się prowadzić. = *le milieu dans une affaire*, obrać średnią drogę w czém. = *le parti de qu''un*, należeć do czyjego stronnictwa. = *sa parole*, dotrzymać słowa. = *un traité, un marché*, wykonać traktat, dopełnić warunków targu. = *des discours, des propos*, mówić, przemawiać. = *sa colère*, być zaciętym, zawziętym. = *sa gravité, sa morgue*, zachować całą powagę, całą surowość. = *rigueur à qu''un*, *vid.* RIGUEUR. = *compte d'une somme à qu''un*, policzyć co komu. = *compte de qu''ch à qu''ch*, starać się odwdzięczyć za co. *Ne = aucun compte de qu''un*, nie mieć za nic kogo. = *pied à boule*, siedzieć nad czem, pilnie się czém zająć. = *la main à qu''ch*, dopilnować, przypilnować czego. *Faire = des lettres, de l'argent*, oddać, przesłać, doręczyć listy, pieniądze. = *jeu à qu''un*, grać z kim o równą, dotrzymywać gry.

TENIR, *v. n.* trzymać się, być przymocowaném — przytykać, być przyległém do czego — zależeć od kogo, być zawisłym — mieścić się, pomieścić się — trwać — trzymać się (w jednym stanie) — odbywać posiedzenie, zasiadać. = *pour qu''un*, trzymać za kim, obstawać. = *à la vie*, być przywiązanym do życia. *Je ne tiens de rien*, nic mnie nie zatrzymuje. *Je tiens à vous convaincre*, chodzi mi o to aby cię przekonać. *A quoi tient-il que cela ne se fasse*, cóż temu stoi na przeszkodzie? *Il tint à peu de chose; il ne tient à rien que je ne fasse*, o mało co nie zrobiłem tego a tego. *Qu'à cela ne tienne*, mniejsza o to. *Il ne tient pas à moi que telle chose n'arrive*, ja się temu nie będę sprzeciwiał. *Il n'a pas tenu à moi*, nie odemnie to zależało. *Il n'a tenu qu'a moi de...* byłem tylko był chciał... zależało to od mojej woli. = *bon*; = *ferme*, trzymać się, obstawać przy czém, nie ustąpić kroku. *Ils ne tiendront pas*

nie dostoją placu. *Cette couleur ne tient pas*, farba ta puści. *Se* =, uchwycić się, trzymać się za co — zostać gdzie, stać na miejscu — odbywać się (o posiedzeniu, o jarmarku). *Se = bien à cheval*, dobrze się trzymać, dobrze siedzieć na koniu. *Se* =, *s'en = à qu''ch*, trzymać się czego. *S'en = à son mot*, nie odstąpić od słowa, trzymać się swego słowa. *Se = à peu de chose*, upierać się o małą rzecz. *Ils se tiennent à peu de chose*, o małą rzecz im chodzi. *Il se tient au soleil*, stoi na słońcu. *Se = à ne rien faire*, stać i nic nie robić. *Se = bien*, prosto się trzymać. Tenu, ue, *prt.* trzymany — utrzymywany (w porządku) — obowiązany do czego.

Tenon, *s. m.* koniec drzewa zciosany zachodzący w fugę — śrubka przytrzymująca lufę do osady — rowek na stępel u broni palnéj.

Ténor, *s. m.* tenor: głos — tenor, śpiewający tenorem.

Tension, *s. f.* wyprężenie, wytężenie. = *d'esprit*, natężenie umysłu.

Tenson, *s. m. (vi)* walka rymotwórcza między dwoma poetami.

Tentacule, *s. m.* macka: organ czucia u owadów.

Tentant, ante, *a.* ciągnący, kuszący do czego.

Tentateur, trice, *s.* kusiciel, pokusa; kusicielka *s. f. Le* =; *l'esprit* =, zwodziciel, szatan.

Tentation, *s. f.* pokuszenie — chętka, pokusa. *Induire en* =, skusić, kusić, wieść na pokuszenie.

Tentative, *s. f.* zamiar, usiłowanie. *Faire une = auprès de qu''un*, robić kroki o co u kogo, kołatać, pukać do kogo, próbować czy się nie uda.

Tente, *s. f.* namiot — szopa (kupców jarmarkowych) — flejtuszek z szarpi kładziony w ranę aby się nie zamknęła.

Tenter, *v. a.* próbować czego, spróbować — ważyć, kusić się o co, kasać się na co — kusić — doświadczać kogo, czyjéj wierności — wabić, nęcić, ciągnąć do czego, zachęcać, zapraszać. = *fortune*, probować szczęścia. = *l'impossible*, kusić się o rzecz niepodobną. *On a tenté l'expérience*, robiono doświadczenie, próbowano czy... = *une entreprise*, kasać się na co. *Je suis bien tenté de*.., radbym, chciałbym, zachciéwa mi się..., mam wielką ochotę, gotów jestem (z trybem bezokolicznym).

Tenture, *s. f.* sztuki obicia pokojowego z wyobrażeniem rysunków i t. p. — obicie.

Ténu, ue, *a.* rzadki, wiotki (o materyi).

Tenue, *s. f.* trwanie posiedzeń, zebrania się — zasiadanie sądu, kadencya* — mocne trzymanie się na koniu — grunt lenny zależący od innego — w muzyce: trwanie tejże samej nóty — umundurowanie, ubiór (wojska) — mundur — ułożenie (co do ciała) — przyzwoite zachowanie się, pewna powaga. *Etre en grande* =, mieć mundur paradowy. *Petite* =, mundur codzienny, służbowy. = *de livres*, buchalterya; utrzymywanie ksiąg, rejestrów. *Tout d'une* =, bez przerwy.

Ténuité, *s. f.* cienkość, rzadkość (materyi, ciała).

Tenure, *s. f.* zależność gruntu lennego.

Téorbe, *s. m.* teorban, torban: instrument muzyczny.

Tercer, Terser, *v. a.* po trzeci raz wzruszać grunt w winnicy.

Tercet, *s. m.* tercet, trójwiersz, strofa z trzech wierszy.

Térébenthine, *s. f.* terpentyna.

Térébinthe, *s. m.* terebint: drzewo wydające terpentynę.

Térébration, *s. f.* wiercenie drze-

wa dla wydobywania z niego żywiej.

Tergiversation, *s. f.* wykręty, matactwo.

Tergiverser, *v. n.* kręcić, matać, używać wykrętów, wykręcać się.

Terme, *s. m.* kres, granica, meta, kraniec, kończyna — u starożytnych: bożek Terminus wystawiany w postaci słupa z głową ludzką i służący na odznaczenie granic — koniec, kres — termin, czas oznaczony, rok* — zapłata za termin — kwartał i zapłata kwartalna za mieszkanie — czas zwyczajny w którym przypada połóg — wyraz, termin, nazwanie — wyrażenie, sposób mówienia. =s, *pl.* stan rzeczy. *Le = de la vie*, kres życia. *Etre au = de ..*, być u kresu, stanąć u kresu czego. *La maladie touche à son =*, choroba zbliża się ku końcowi. *Il est à son dernier =*, jest na skonaniu. *= de comparaison*, wyraz porównywania. *= de relation*, wyraz względny, imię względne (*np.* syn i ojciec, pan i sługa). *= d'un rapport, d'une proportion*, w matematyce: wyraz stosunku, proporcyi. *Les =s d'un syllogisme*, trzy części syllogizmu. *= de rigueur*, ostateczny termin, termin prekluzyjny (do wypłaty). *Qui a = ne doit rien*, przed terminem nie można nikogo zmusić do zapłaty. *Le = vaut l'argent*, kto ma dość czasu przed sobą to tak jakby miał pieniądz. *S'exprimer en =s propres*, używać właściwych, stosownych wyrażeń. *En =s précis, en propres =s*, temi samemi wyrazami, słowo w słowo tak. *Dictionnaire des =s*, terminologia. *L'affaire est en bons =s*, rzecz dobrze stoi. *L'affaire est en =s d'accommodement*, interes jest na ukończeniu, da się zagodzić, załatwić. *Ils sont en =s de conclure à l'amiable*, mają się do zgody. *En quels =s êtes-vous avec lui?* jak jesteś z nim?; w jakiéj komitywie jesteście z sobą *fm.*

Termès, *s. m.* rodzaj mrówek białych w gorących krajach.

Terminaison, *s. f.* koniec, kres — ukończenie — zakończenie (wyrazu).

Terminal, ale, *a.* końcowy.

Terminer, *v. a.* kończyć co, być okresem czego, zakończyć, zamknąć — ukończyć, skończyć. *Se =*, skończyć się, zakończyć się. *Se = en..*, kończyć się na taką a taką literę (o wyrazach). Terminé, ée, *prt.* ukończony, skończony — zupełny. *Les mots =s en..*, wyrazy zakończone na.., kończące się na...

Terminologie, *s. f.* terminologia, nomenklatura.

Termite, *s. m. vid.* Termès.

Ternaire, *a. d. g. Nombre =*, liczba trzy.

Terne, *a. d. g.* przyćmiony, bez blasku, zamglony.

Terne, *s. m.* terno, trzy numera razem wyszłe z koła loteryi. *= sec*, terno proste (bez ambów i extraktów).

Terné, ée, *a. Bot.* potrójny, troisty.

Ternir, *v. a.* przyćmić, zamglić, zadymić, zakopcić — *fig.* przyćmić, gasić blask czego. *Se =*, przyćmić się, gasnąć, przygasnąć.

Ternissure, *s. f.* przyćmienie, zamglenie (blasku, poloru).

Terrage, *s. m.* dawniéj: podatek płacony panom w owocach — bielenie cukru w rafineryach.

Terrain, *s. m.* plac, grunt — stanowisko — grunt, ziemia, rola — grunt, pokład, warstwa. *Ménager le =*, użyć każdego kawałka ziemi — *fig* postępować rozważnie. *Disputer le =*, walczyć o każdą piędź ziemi. *Gagner du =*, posuwać się, pomykać się, następować.

Être sur son =, *fig.* być na swoim gruncie, mówić o swoim przedmiocie.

TERRAL, *s. m.* wiatr wiejący od stałego lądu.

TERRAQUÉ, ÉE, *a.* ziemnowodny, wodnoziemny. *Le globe* =, kula ziemska.

TERRASSE, *s. f.* taras, przyspa — dach płaski — przód krajobrazu.

TERRASSEMENT, *s. m.* wysypywanie gruntu, drogi, sypanie grobli.

TERRASSER, *v. a.* wysypywać, usypać groblę, taras — powalić na ziemię — zgnieść.

TERRASSIER, *s. m.* robotnik do sypania tarasów, tam, grobli.

TERRE, *s. f.* ziemia, kula ziemska — ziemia, grób — grunt, ziemia, gatunek ziemi — glina, glinka — ziemia, podłoga, posadzka — ziemia, kraj, kraina — ląd, ziemie. = *ferme, la grande* =, stały ląd. = *à potier,* glina zduńska, garncarska. =*s rapportées*, ziemia nawieziona. = *à froment*, grunt przenny, dobry na pszenicę. = *neuve*, nowina. =*s legères*, grunt lekki. =*franche*, = *végétale*, ziemia wegetacyjna (pokład ziemi na którym wegetacya ma miejsce). *Un vase de* =, naczynie gliniane. = *cuite*, glinka przepalana. = *de pipe*, = *à pipe*, glinka na fajki, na pipki. *Travailler en* =, wyrabiać statki lub figury z gliny. = *bien plantée*, grunt zewsząd zasadzony drzewami. = *bien bâtie*, grunta zabudowane. = *de promission*, = *sainte*, ziemia święta, ziemia obiecana, Palestyna. *Être enterré en* = *sainte*, być pochowanym w kościele lub na cmentarzu poświęconym. *Avoir un fonds de* =, mieć posiadłości gruntowe, mieć majątek w dobrach ziemskich. *Chasser sur les* =*s d'autrui*, polować na cudzym gruncie — *fig.* wdzierać się w cudze prawa. *Prendre* =, *perdre* =, *vid.* PRENDRE, PERDRE. *Le* = *à* =, równa droga. = *à* =, po równej drodze. *Regarder qu'un* = *à* =, patrzyć na kogo oko w oko nie uważając go za nic wyższego od siebie. *Aller* = *à* =, żeglować przy stałym lądzie, trzymając się brzegów — stąpać po równej ziemi — pełzać przy samej ziemi, nie wznosić się (o autorze, stylu). *Raser la* =, trzymać się brzegów, żeglować przy stałym lądzie — słaniać się przy ziemi, dotykać się ziemi, pełzać przy ziemi. *Battre qu'un à* =, *fig.* znęcać się, pastwić się nad bezbronnym. *Donner du nez en* =, nic nie wskórać. *Cette affaire n'a pas touché à* =, sprawa poszła gładko. *Il ne laisse pas toucher du pied à* =, nie da wytchnąć, nie daje wypoczynku. *A* =; *par* =, na ziemi, na podłodze. *Cette parole n'est pas tombée à* =, słowa te nie nie poszły na wiatr, z wiatrem (bez zwrócenia na siebie uwagi). *Bonne* = *mauvais chemins*, w dobrym gruncie koła lgną.

TERREAU, *s. m.* ziemia gnojna, ziemia inspektowa — ziemia wegetacyjna, grunt przyjazny wegetacyi.

TERREIN, *s. m. vid.* TERRAIN.

TERRE-NEUVIER, *s. m.* rybak udający się na połów stokfiszu do Nowej Zemli — okręt do połowu stokfiszu w Nowej Zemli.

TERRE-NOIX, *s. f.* rukiewnik: roślina.

TERRE-PLEIN, *s. m.* płaszczyzna na wyniosłem miejscu — taras. TERRER, *v. n.* kopać sobie nory w ziemi. *Se* =, zakopać się w ziemi, kopać się w ziemi jak krety i t. p. — zasłaniać się robotami usypanemi z ziemi.

TERRER, *v. a.* okopać drzewko, obłożyć je ziemią. = *une étoffe*, pomazać materyę ziemią folarską.

= *un artifice*, zapchać kanał fajerwerku ziemią. = *du sucre*, bielić cukier za pomocą gliuki tłustéj którą się wylepia naczynia.

Terrestre, *a. d. g.* ziemski — ziemski, światowy. *Paradis* =, raj ziemski.

Terreur, *s. f.* strach, postrach, trwoga, przestrach — teroryzm : w rewolucyi francuskiéj 1792 epoka gwałtownych środków i exekucyi. *Remplir de* =, napełnić trwogą. *Jeter la* = *parmi...*; rzucić postrach na...

Terreux, euse, *a.* pomieszany z ziemią, z gliną — zawalany ziemią — ciemny, przyćmiony, zamglony, mętny, nieczysty (kolor, pęzel) — bury, koloru ziemi. *Goût* =, smak trącący ziemią. *Il a le visage* =, ziemia na niego pada, ma trupią cerę.

Terrible, *a. d. g.* straszny, przejmujący trwogą, przerażający, okropny. *C'est un* = *homme*, nielitościwy, morderca, człowiek nudny, natrętny.

Terriblement, *adv.* strasznie, okropnie — mówi się przez przesadnią : strasznie, okrutnie, nadzwyczajnie, nielitościwie.

Terrien, enne, *s.* pan, pani mnogich włości.

Terrier, *s. m.* księga gruntowa zawierająca wykaz gruntów zależących od jakiego klucza i praw należących do niego. =, *a. m. Papier* =, *idem*.

Terrier, *s. m.* jama, nora.

Terrine, *s. f.* dójnica, sagan gliniany : naczynie coraz szersze od dołu do góry — potrawka na zimno zrobiona w formie.

Terrinée, *s. f.* pełny sagan, pełna dójnica.

Terrir, *v. n.* zakopywać zniesione jaja w piasku (mówiąc ożółwiach) — *Mar.* przybić do lądu.

Territoire, *s. m.* okręg, territorium, obwód. *Donner* =, *prêter* =, pozwolić innemu biskupowi sprawować pewne funkcye w swojéj dyecezyi.

Territorial, ale, *a.* okręgowy, obwodowy. *Propriété* =*ale*, własność gruntowa, ziemska. *Mer* =*ale*, morze leżące w głębi państwa i będące niejako jego jeziorem.

Terroir, *s. m.* grunt, rola. *Sentir le* =, trącić prowincyonalizmem. *Ce vin sent le* =, *il a le goût de* =, wino trąci gruntem na którym zebrane.

Terser, *v. a. vid.* Tercer.

Tertre, *s. m.* wzgórze, wzgórek.

Tes, *pron.* twoi, twoje, twoich, twoje, *vid.* Ton, *pron.*

Tesson, *s. m.* skorupka, czerepa, czerupka.

Test, *s. m.* skorupa mięczaka i skorupiaków — tarcza żółwiów i t. p.

Test (*teste, têt*), *s. m.* kapela do czyszczenia metalów topiąc je.

Test, *s. m.* próba. *Le serment du* =, w Anglii : akt którym się zaprzecza transsubstancyacyi i wyrzeka czci Najśw. Panny.

Testacé, ée, *a.* skorupiasty, okryty skorupą. =, *s. m.* skorupiak.

Testament, *s. m.* testament, ostatnia wola. = *politique*, testament polityczny, wyznanie polityczne i odkrycie widoków na przyszłość. = *mystique*, *secret*, testament tajemny, zapieczętowany i oddany notaryuszowi w obec sześciu świadków. *L'ancien* =, stary testament, stary zakon, Pismo święte starego testamentu. *Le nouveau* =, Nowy testament.

Testamentaire, *a. d. g.* testamentowy. *Héritier* =, dziedzic ustanowiony testamentem.

Testateur, *s. m.* testator, ro-

biący testament. =TRICE, *s. f.* testatorka.

TESTER, *v. n.* robić, zrobić testament.

TESTICULE, *s. m.* jądro.

TESTIF, *s. m.* sierć wielblądzia.

TESTIMONIAL, ALE, *a.* poświadczający, zaświadczający, świadeczny. *Preuves =ales,* dowody przez świadków.

TESTON, *s. m.* dawna moneta srebrna we Francyi.

TESTONNER, *v. a.* trefić włosy.

TÊT, *s. m. vid.* TESSON.

TÊT, *s. m. vid* TEST.

TÊT, *s. m.* czaszka — ciemię jelenia.

TÉTANOS, *s. m.* konwulsyjne drganie muszkułów.

TÉTARD, *s. m.* kijanka, nowo wylęgły płód żaby — wierzba obcięta u góry.

TETASSES, *s. f. pl.* cycki obwisłe.

TÊTE, *s. f.* głowa (u człowieka), z pogardą: łeb — łeb, głowa (u źwierząt) — głowa, rozum — głowa, osoba, dusza — rogi u jélenia — wierzch, wierzchołek, szczyt, czoło (góry, drzewa, gmachu i t. p.) — głowa (kapusty), główka (maku, cébuli i t. p.) — początek, czoło — przód — nagłówek — w medalach: głowa, strona na któréj jest popiersie. *La = d'une épingle,* główka, łepek u szpilki. *La = d'un clou,* główka ćwieka. *Clou à = perdue,* gwóźdź wbity tak że główka nie wychodzi nad powierzchnię. *La = d'une aiguille,* uszko igły. *La = d'un canal, d'un bois,* początek kanału, lasu. *La = du camp,* front obozu. *= de pont,* szaniec przedmostowy. *Ligne de =,* w książce: wiersz pierwszy stronnicy który zajmuje zazwyczaj tytuł lub numer stronnicy. *=s de vin,* najpierwsza kadź wina szampańskiego lub burgundzkiego. *= de blé,* zboże najlepszego gatunku. *= de mur,* grubość muru przy jego końcu. *= de nef,* przód nawy kościelnéj. *= de mort,* trupia główka. *= couronnée, vid.* COURONNER. *La = lui branle,* głowa mu się trzęsie. *Avoir des dettes par dessus la =,* być po uszy w długach, zabrnąć po uszy w długi. *La = me fend,* mało mi głowa nie pęknie (od bólu). *Fendre la = à qu''un, vid.* FENDRE. *Crier à pleine =, à tue-=, du haut de sa =,* krzyczéć, wrzeszczéć z całéj siły. *Il a la = mal timbrée, la = fêlée,* postrzelony, wartogłów, ma bzika w głowie. *Porter à la =,* bić do głowy, być tęgim, mocnym (o trunku, zapachu). *Il a la = bonne,* ma dobrą głowę, nie łatwo się upije — to dobra głowa (o człowieku rozumnym). *Porter sa = sur un échaufaud,* ponieść głowę na rusztowanie, oddać głowę pod miecz katowski. *Ja parie ma =,* gardło dam że.., dam szyję że... *Avoir la = dure,* miéć twardy łeb, tępą głowę, mózg zagwoźdżony. *C'est une = sage, une = rassise,* to porządna głowa, to człowiek wytrawiony. *C'est une mauvaise =,* to waryat. *C'est une = chaude,* to szaleniec, zapaleniec. *Avoir de la =,* mieć dużo uporu, być upartym — mieć dużo zdrowego rozsądku. *Je n'ai pas assez de = pour...,* nie mam dość wolnéj myśli do zajęcia się tém. *Agir de =; payer de =,* przedsięwziąć co po długim namyśle. *Faire = à l'orage,* stawić mężne czoło. *Tenir = à qu''un,* dostać placu; podołać, wydołać komu — sprostać komu w czém. *Mettre un homme en = à qu''un,* stawić kogo naprzeciw komu. *Avoir qu''un en =,* mieć z kim do czynienia, mieć za przeciwnika, mieć kogo na głowie. *Mettre*

une rente viagère sur la = de qu'un, naznaczyć dożywotnią pensyę komu. *Courir les =s*, w ćwiczeniach jezdeckich : obalić w pędzie na koniu głowy z tektury. *A la =*, na czele. *Etre à la =*, być na czele czego, trzymać przodek — kierować czém, być u stéru (spraw, rządu). *Ce régiment a la = de tout*, pułk ten stanowi przednią straż całéj armii. = *à* =, sam na sam, we cztéry oczy. *Un =-à-=*, *s. m.* rozmowa sam na sam. = *pour* =, głowa za głowę — oko w oko, nos w nos (spotykając się). *Par dessus la = de qu'un*, nie zważając na kogo, przez kogo, górą, po nad kim.

Téter, *v. a.* ssać. *Donner à =*, dać piersi dziecięciu — dać ssać.

Têtière, *s. f.* czépeczek dziecka przy piersiach — nagłówek w uzdzienicy.

Tétin, *s. m.* brodawka u cycka — piersi, cycek.

Tétine, *s. f.* dójka (u wymienia krowiego); *vid.* Pis. — dołek jaki strzał robi w pancerzu, w kirysie.

Téton, *s. m.* cycek, cycki, dydki, drażnięta*. = *d'or*, nazwisko pewnéj dawnéj monety francuzkiéj.

Tétonnière, *s. f. pop.* kobieta z wielkiemi cyckami, cycasta.

Tétracorde, *s. m.* instrument muzyczny o czterech strónach.

Tétradrachme, *s. f.* moneta srebrna u Greków wartości około 6 zł. pol.

Tétradynamie, *s. f. Bot.* 15 klassa roślin nierównoszcześciopręcikowa.

Tétraèdre, *s. m.* czworościan.

Tétragone, *a. d. g.* czworoboczny.

Tétragynie, *s. f. Bot.* klassa roślin cztérosłupkowych.

Tétralogie, *s. f.* tetralogia : dzieło drammatyczne u starożytnych złożone ze czterech sztuk.

Tétrandrie, *s. f. Bot.* klassa roślin cztéropręcikowych.

Tétrarchie, *s. f.* tetrarchia : czwarta część kraju podzielonego — rząd czterech.

Tétrarque, *s. m.* tetrarcha : (u starożytnych) władca drugiego rzędu.

Tétrastyle, *s. m.* gmach o cztérech kolumnach z frontu.

Tette, *s. f.* cycek u samicy.

Tette-chèvre, *s. m.* kozodój ptak.

Têtu, ue, *a.* uparty.

Teutonique, *a. d. g.* teutoński, niemiecki. *L'ordre =*, zakon krzyżacki, Krzyżacy.

Texte, *s. m.* text, sama osnowa. *Gros =*, gatunek czcionek. *Prendre un =*, wziąć co za text.

Textile, *a. d. g.* włókienkowaty.

Textuaire, *s. m.* księga z samym textem, sam text.

Textuel, elle, *a.* dosłowny.

Textuellement, *s. m.* dosłownie, zgodnie z textem.

Texture, *s. f.* tkanie — tkanka — sklejenie, spojność (gęstość w tkance).

Thaler, *s. m.* talar.

Thaumaturge, *s. et a. m.* cudotwórca, robiący cuda.

Thé, *s. m.* herbata : roślina — herbata : napój — herbata : napój z jakichkolwiek ziół nalanych ukropem. = *de Suisse*, = *suisse*, herbata z ziół alpejskich pokrajanych i wysuszonych.

Théatin, *s. m.* teatyn : zakonnik.

Théâtral, ale, *a.* teatralny, właściwy widowiskom teatralnym. *Année =ale*, rok teatralny (od rozpoczęcia widowisk po wielkiéj nocy do zamknięcia teatru w wielki tydzień).

Théâtre, *s. m.* teatr, dom widowisk — teatr, scena — teatr, sztuki drammatyczne jakiego autora — widowisko, widownia. = *de la guerre*, teatr wojny, pobojowisko

fig. Changement de =, zmiany dekoracyi. *Ce n'est qu'un roi de* =, to król malowany, mający tylko cień władzy. *Accommoder un sujet au* =, zastosować, przedmiot jaki do reprezentacyi, ułożyć go tak aby go można było wystawić na scenie. *Coup de* =, wypadek przygotowany a uderzający niespodzianie drugich.

Théière, *s. f.* herbatniczka, imbryk od herbaty.

Théiforme, *a. f. Infusion* =, herbata, napój wszelki robiony jak herbata przez nalanie ukropem.

Théiste, *s. m. vid.* Déiste.

Thème, *s. m.* przedmiot, materya, tema — zadanie, tema, ćwiczenie szkolne — źródłosłów, najprostsza i pierwiastkowa forma wyrazu. *Il a mal pris son* =, źle się wybrał. =; = *céleste*, położenie gwiazd przez wzgląd na chwilę narodzenia dziecka, skąd astrologowie wyciągali horoskop.

Thémis, *s. f.* Temis : bogini sprawiedliwości — sprawiedliwość. *Les arrêts de* =, wyroki Temidy.

Théocratie, *s. f.* teokracya : rząd sprawowany w imieniu Boga lub bóstwa, rząd kapłanów.

Théocratique, *a. d. g.* teokratyczny.

Théodicée, *s f.* teodicea : sprawiedliwość Boska.

Théogonie, *s. f.* teogonia, ród Bogów, genealogia bogów.

Théologal, *s. m.* kanonik nauczający teologii.

Théologale, *s. f.* urząd kanonika uczącego teologii.

Théologale, *a. f. Vertus* =*s*, cnoty teologiczne jako to : wiara, nadzieja i miłość.

Théologie, *s. f.* teologia, nauka o Bogu — teologia, dogmata religijne. = *naturelle*, teologia naturalna, to co sam rozum naucza o Bogu.

Théologien, *s. m.* teolog, znający teologią — uczeń teologii. =enne, *s. f.* kobieta zgłębiająca teologią.

Théologique, *a. d. g.* teologiczny.

Théologiquement, *adv.* teologicznie.

Théorème, *s. m.* twierdzenie (w matematyce).

Théoricien, *s. m.* teoretyk.

Théorie, *s. f.* teorya, same prawidła jakiéj nauki, pomysły o czém — teorya manewrów wojskowych — poselstwo wysyłane corocznie z Aten do świątyni Apollina w Delfach. *Faire la* =, uczyć teoryi manewrów.

Théorique, *a. d. g.* teoretyczny.

Théoriquement, *adv.* teoretycznie.

Théosophie, *s. f.* teozofia : filozoficzne mniemania o Bogu, bóstwie.

Thérapeutes, *s. m. pl.* terapeuci : u Żydów zakonnicy oddani życiu rozmyślającemu.

Thérapeutique, *a. d. g.* terapeutyczny, od terapeutów.

Thérapeutique, *s. f.* terapeutyka : część medycyny o samémże léczeniu chorób.

Thériacal, ale, *a.* teryakowy.

Thériaque, *s. f.* teryak, konfekt aptéczny kojący i używany dawniéj na ukąszenie od jadowitego gadu.

Thermal, ale, *a.* gorący (o wodach ze źródeł gorących).

Thermes, *s. m. pl.* w starożytności : cieplice, łaźnie — pałace zawierające obok łaźni były ogrody, biblioteki, igrzyska i t. p.

Thermidor, *s. m.* jedenasty miesiąc w kalendarzu republikanckim francuskim.

Thermomètre, *s. m.* termometr, ciepłomierz.

Thésauriser, *v. a.* zbierać, składać (pieniądze), chować pieniądz, ciułać *fm.*

Thésauriseur, s. m. składający pieniądz na zapas, dusigrosz. fm.

Thèse, s. f. zdanie, mniemanie — teza, zdanie w materyi teologii, prawa, filozofii którą się utrzymuje i której się broni — teza : dysputa publiczna — karta na której wydrukowane są tezy. Cela change la =, to zmienia rzecz, interes. En = générale, biorąc rzecz ogólnie, mówiąc w powszechności.

Thesmothète, s. m. tezmoteta : nazwisko urzędnika w Atenach, stróża praw.

Théurgie, s. f. teurgia : mniemana nauka o obcowaniu z bóstwami dobroczynnemi, vid. Goétie.

Théurgique, a. d. g. teurgiczny.

Thibaude, s. f. gruba tkanina z sierci krowiéj.

Thlaspi, s. m. tasznik : roślina.

Thon, s. m. tuńczyk : ryba morska

Thoracique, a. d. g. piersiowy, od deki piersiowéj — dobry na piersi. =, s. m. lekarstwo na piersi.

Thorax, s. m. jama piersiowa.

Thrombus, s. m. zsiadłość tłusta wa zamykająca kanał krwi po jéj puszczeniu.

Thuia, Thuya, s. m. żywotnik : roślina.

Thuriféraire, s. m. kleryk niosący turybularz.

Thym, s. m. cąbr, cząbr, cząber, tym, tymianek : roślina.

Thyrse, s. m. laska otoczona bluszczem i winnym liściem z szyszką na końcu jaką nosiły bachantki.

Tiare, s. f. tiara, nakrycie głowy u książąt i kapłanów dawnych Persów — tiara, troista korona papieska — tiara, godność papieska. Ceindre la =, włożyć tiarę na głowę.

Tibia, s. m. goleń, piszczel.

Tibial, ale, a. goleniowy, piszczelowy.

Tic, s. m. nałóg, nawyknienie— drganie konwulsyjne w twarzy, mruganie oczyma, drganie nerwów. = rongeur, nałóg gryzienia ziemi, munsztuka (u koni). = en l'air, nałóg podnoszenia głowy do góry = de l'ours, gibanie się to w prawą to w lewą stronę.

Tic tac, tyk tak, tyk tak, wyraz oddający ruch powtarzany i regularny.

Tiède, a. d. g. letni, wylécony, ni zimny ni ciepły — ostygły, oziębły, obojętny.

Tièdement, adv. obojętnie, ozięble.

Tiédeur, s. f. ostatek ciepła, letniość — oziębłość, obojętność.

Tiédir, v. n. wystygnąć, ostygnąć — ostygnąć, styguąć, ziębnąć, oziębnąć fig. Laisser = de l'eau, wystudzić wodę (ciepłą). Faire = de l'eau, wylécić wodę (zimną).

Tien, enne, a. twój. Zaimek ten kładzie się zawsze po imieniu i z artykułem le, la =, s. m. twoje, twoja własność. Les =s, s. m. pl. twoi krewni, bliscy.

Tierce, s. f. tercya w muzyce: przedział dwóch dźwięków gammy — tercya : godzina kanoniczna o 9éj z rana — tercya : 1/60 sekundy — rewizya : ostateczna korrekta — w fechtowaniu : to położenie kiedy pięść jest zwrócona ku sobie a szpada w prawą stronę.

Tiercelet, s. m. samiec w niektórych gatunkach ptastwa drapieżnego o trzecią część mniejszy od samicy — mówi się z poniżeniem o osobie, np. Un = de docteur, doktoryna. Un = de grand homme, pnie się na wielkiego człowieka, ma się za coś.

Tiercement, s. m. postąpienie w licytacyi o trzecią część kwoty za którą co przysądzono — w dobrach króleskich : potrojenie ceny przysądzenia — podwyższenie ceny biletu na teatr o jedną trzecią.

TIERCE-OPPOSITION, *s. f.* opposycya osoby trzeciéj przeciw wyrokowi którym taż osoba sądzi się być ukrzywdzoną.

TIERCER, *v. a.* postąpić o trzecią część — potroić cenę przysądzenia, *vid.* TIERCEMENT — podwyższyć cenę biletu na teatr o jedną trzecią — *vid.* TERCER.

TIERCERON, *s. m.* łuk powstający z kątów sklepienia gotyckiego.

TIERÇON, *s. m.* trzecia część dawnéj miary rzeczy sypkich i ciekłych.

TIERS, ERCE, *a.* trzeci. *Fièvre =rce*, tercyanna, trzeciaczka (gorączka). *Fièvre double =rce*, gorączka przypadająca co dzień ale tak że paroxyzm dnia 3go podobny jest do 1go a paroxyzm 4go do 2go. *Le = ordre de St. François*, zakonnicy trzeciéj reguły Sgo Franciszka. *Déposer en mains =rces*, złożyć co w ręce trzeciéj osoby. *Le = état; Le =*, stan trzeci (we Francyi przed 1789, obywatele nieszlachta i nieksiężа). =, *s. m.* osoba trzecia, kto trzeci, trzeci — trzecia część. *Toile de deux =rces*, płótno szerokości dwóch trzecich części łokcia. *Le = consolidé*, kapitał wierzytelności u skarbu zredukowany do trzeciéj części.

TIERS-POINT, *s. m.* kobłąk sklepienia gotyckiego — pilniczek piramidalny u zégarmistrza.

TIGE, *s. f.* pień, łodyga — w genealogiach: pień, ojciec całéj familii. *La = d'une colonne*, *vid.* FÛT. *La = d'une clef*, rurka klucza. *La = d'un flambeau*, słupek lichtarza. *La = d'un guéridon*, noga gierydonu. *La = d'une botte*, cholewa, cholewka. *Arbre de haute =; haute =*, drzewo owocowe któremu się daje rosnąć. *Basse =*, drzewo owocowe karzeł.

TIGETTE, *s. f.* w kapitelu koryntckim łodyga z któréj wychodzą liście.

TIGNASSE, *s. f.* stara peruka.

TIGNON, *s. m.* warkocz.

TIGNONNER, *v. a.* zwijać warkocz w pukle. *Se =*, *v. réc.* czubić się, poczubić się, pobrać się za włosy.

TIGRE, *s. m.* tygrys — owad rzucający się na liście. *Chevaux =s*, konie tarantowate.'

TIGRÉ, ÉE, *a.* tarantowaty.

TIGRESSE, *s. f.* tygryska, tygrysica.

TILBURI, *s. m.* tilbury: rodzaj kabriolki nie krytéj.

TILDE, *s. f.* linijka pozioma nad literą *n* w języku hiszpańskim nadająca mu brzmienie *ń* — linijka nad literą w liczbach rzymskich mnożąca jéj wartość o tysiąc.

TILLAC, *s. m.* most okrętowy.

TILLE, *s. f.* łyko lipowe — młotek o toporku — budka na moście okrętowym.

TILLE, TEILLE, *s. f.* łyczko konopne.

TILLER, TEILLER, *v. a.* odzierać łyczko z konopia.

TILLEUL, *s. m.* lipa, lipina.

TIMAR, *s. m.* tymar: u Turków, grunt dany na utrzymanie z obowiązkiem służenia wojskowo.

TIMARIOTE, *s. m.* tymaryota: u Turków posiadacz tymaru.

TIMBALE, *s. f.* kocieł: rodzaj bębna — lampka, lampeczka, szklaneczka lub kubek metalowy — rakiety pokryte skórą.

TIMBALIER, *s. m.* ten co w kotły bije.

TIMBRE, *s. m.* dzwonek w zégarze uderzany młotkiem zewnątrz — brzęk, dźwięk — nóta, pierwszy wiersz znanéj nóty pisany na czele aryi naśladowanéj — pieczęć pocztowa przykładana na listach — stępel, znak stępla na papierze i t. p. — w herbach: hełm nad tarczą. *Le = de*

la voix, głos, dźwięk głosu. *Reconnaître qu'un au = de sa voix*, poznać kogo po głosie. *Le = d'un tambour*, struna skręcona we dwoje pod bębnem dla dodania mu głośności. = *à l'extraordinaire*, znak stępla przyłożony na akcie po sporządzeniu go. = *sec*, stępel suchy (wyciśnięty bez farby). *Bureau de* =, skład papieru stęplowego. *Il a le = fêlé*, niedostaje mu piątej krokiewki w głowie.

Timbrer, *v. a.* stęplować, wyciznać znak stępla — zapisać na czele aktu jego datę i treść — w herbach: dodać hełm lub ozdobę jaką w hełmie. Timbré, ée, *prt.* oznaczony stęplem, stęplowany — noszący w hełmie to a to. *Une tête, une cervelle timbrée, mal timbrée*, szalona pałka, waryat, postrzelony.

Timbreur, *s. m.* znaczący stęplem, wyciskający stępel.

Timide, *a. d. g.* bojaźliwy, nieśmiały, trwożliwy, lękliwy. *Marche* =, krok nieśmiały, postępowanie wahające się.

Timidement, *adv.* bojaźliwie.

Timidité, *s. f.* nieśmiałość, trwożliwość, lękliwość — niepewność, wahanie się.

Timon, *s. m.* dyszel — drąg stéru, rudel. *Prendre le = des affaires*, stanąć u stéru rządu, spraw.

Timonier, *s. m.* sternik kierujący rudlem statku — dyszlowy, koń dyszlowy.

Timoré, ée, *a.* bojaźliwy, trwożliwy, lękliwy, nieśmiały.

Tin, *s. m.* kloc na którym się opiera drzewo koło którego się robi.

Tinctorial, ale, *a.* farbierski, używany w farbierstwie, wydający farbę.

Tine, *s. f.* beczka na wodę.

Tinette, *s. f.* beczułka, faska (węższa spodem niż u góry).

Tintamarre, *s. m.* hałas, harmider, skweres.

Tintamarrer, *v. n.* hałasować, robić hałas.

Tintement, *s. m.* dźwięk dzwonu rozlegający się po uderzeniu — dzwonienie w uszach.

Tintenague, *vid.* Toutenague.

Tinter, *v. a.* dzwonić, podzwaniać w dzwon uderzając sercem w jedną stronę tylko. = *la messe, le sermon*, dzwonić na mszę, na kazanie. =, *v. n.* dzwonić. *Faire = un verre*, dzwonić w szklankę. *L'oreille lui tinte*, dzwoni mu w uszach. *Le cerveau lui tinte*, piątéj klepki mu brak w głowie.

Tinter, *v. a.* opierać drzewo w robocie na klocu.

Tintouin, *s. m.* dzwonienie w uszach — kłopot, niespokojność.

Tiou-tiou, *s. m.* ptak pewien na jeziorze genewskiém.

Tique, *s. f.* kleszcz: owad wpijający się za skórę bydląt.

Tiquer, *v. n.* mieć jaki nałóg lub ruchy dziwaczne do których się nawyknęło.

Tiqueté, ée, *a.* w centki, centkowany.

Tiqueur, euse, *a.* mający jaki nałóg (o koniach).

Tir, *s. m.* strzélanie — strzał — plac do ćwiczenia się w strzélaniu.

Tirade, *s. f.* kawałek, wyjątek z dzieła prozą lub wierszem — w dyalogu sztuki dramatycznéj: to co jedna osoba mówi. *Une = d'injures*, grad obelg. *Tout d'une* =, jednym ciągiem, jednym tchem.

Tirage, *s. m.* ciągnienie, przyciągnienie, zwiezienie czego — ścieżka na brzegu rzeki dla koni ciągnących statek — odbicie, odbijanie (w druku, w sztychu i t. p.). *Le = des métaux*, ciągnienie metali w drót. *Le = de la soie*, zwijanie jedwabiu z orzecha na motowi-

dełko. *Le = d'une loterie*, ciągnienie loterii. = *au sort*, losowanie, ciągnienie losów. *Chevaux de* =, konie do holowania, do ciągnienia statku pod wodę.

Tiraillement, *s. m.* ciągnienie to w tę to w ową stronę, targanie, szarpanie — darcie (w żołądku i t. p.)

Tirailler, *v. a.* ciągnąć w tę i w ową stronę, targać, szarpać — ciągnąć do czego, prosić o co — strzelać rozsypawszy się (o tyralierach), strzelać na tyralierach. =, *v. n.* pukać, proch psuć, wypsuć prochu pukaniem. *Se* =, *v. réc.* targać się, szarpać się.

Tiraillerie, *s. f.* ustawiczne strzelanie, pukanie.

Tirailleur, *s. m.* tyralier, żołnierz rozsypany strzelający przed kolumną wojska — myśliwy niewprawny w strzelanie.

Tirant, *s. m.* sznurek lub tasiemka do ściągania woreczka — uszka przytrzymujące trzewik na nodze — uszko u bóta do wciągania go — węzeł ze skóry ściskający bęben — ankra, szpaga — żyła w mięsie — ilość wody którą statek płynąc zabiera — ilość stóp o jaką statek zanurza się w wodzie.

Tirasse, *s. f.* sieć na przepiórki i t. p.

Tirasser, *v. a. et n.* polować z siatką, brać siatką (przepiórki i t. p.).

Tire, *s. f. Tout d'une* =, jednym ciągiem, do razu.

Tire-balle, *s. m.* narzędzie chirurgiczne do wyjmowania kul z ran — grajcar, grajcarek do wykręcania kul lub naboju.

Tiré, *s. m.* polowanie ze strzelbą.

Tire-botte, *s. m.* chłopiec (drewniany do ściągania bótów) — kruczek (do wzuwania bótow) — uszko u bóta — galon którym lamują sprzęty.

Tire-bouchon, *s. m.* tyrbuszon, korkociąg. *Cheveux frisés en* =, włosy ufryzowane śrubowato.

Tire-bourre, *s. m.* grajcarek na końcu stępla do wykręcania flejtucha z broni palnéj.

Tire-bouton, *s. m.* żelazko do zasadzania guzików w dziurki.

Tire-d'aile, *s. m.* uderzenie skrzydłami. *En deux* =, za dwoma uderzeniami skrzydeł. *Voler à* =, mieć lot chyży.

Tire-fond, *s. m.* obrączka żelazna ze śrubką za pomocą któréj ostatnia klepka beczki wciska się między inne — narzędzie chirurgiczne do wyrzucenia kostek pociętych trepanem — obrączka do zawieszania pawilonu u łóżka.

Tir-laine, *s. m.* złodziéj co obdziera po nocach, rzezimieszek.

Tire-laisse, *s. m.* zawód uczyniony komu, zwodzenie, łudzenie.

Tire-larigot, *Boire à* =, pić bez miary; żłopać, *fm.* chlać *pop.*

Tire-ligne, *s. m.* rejsgraf: narzędzie do ciągnienia linii atramentem.

Tirelire, *s. f.* skarbonka.

Tire-moelle, *s. m.* łyżeczka do wyjmowania szpiku z kości.

Tire-pied, *s. m.* pociągiel (u szewców).

Tirer, *v. a.* ciągnąć (ku sobie, za sobą, przed siebie, do siebie) — wyciągnąć, wydobyć (skąd) — wyciągać, wydobywać — otrzymać, otrzymywać, wydobywać (*np.* sposobem chirurgicznym) — dobyć czego — wyciągnąć, rozciągnąć, rozpostrzéć na czém, rozesłać — wnosić, wyciągać wnioski z czego — pociągnąć (sztrych, linię) — drukować, odbijać, odbić — wydźwignąć, podźwignąć kogo z nędzy i t. p. — wytężać stronę, wyprężać — wyciągać — wyciągać pierwiastek (działanie arytmetyczne) — pić, wciągać w siebie (jak gąbka) — za

bierać pewną ilość wody (jak statek płynąć), wypychać tyle a tyle wody — *(vi.)* odrysować, odmalować kogo lub zrobić wizerunek. = *des marchandises*, brać co skąd, ciągnąć skąd dochody i t. p. — brać, pożyczać skąd imie i t. p. = *une bague de son doigt*, zdjąć pierścień z palca. = *qu''un à part*, *à l'écart*, wziąć kogo na bok, na stronę. = *les oreilles*, *les cheveux à qu''un*, wytargać za uszy, za włosy. = *le verrou*, zasunąć rygiel. = *la couverture à soi*, *fig.* na swoje koło obracać. *C'est tiré par les cheveux*, to nakręcane, wyszukane. = *un criminel à quatre chevaux*, ćwiertować winowajcę. = *qu''un à quatre*, musić, nukać, przymuszać, przynukać. = *du sang*, puszczać krew. = *une vache*, *vid.* Traire. = *la langue*, pokazać język. *Faire* = *la langue à qu''un d'un pied de long*, kazać komu długo czekać na co, wytrzymać, wytrzymywać kogo. = *du vin au clair*, ściągnąć, pościągać wino w butelki, pobutelkować. = *au clair un fait*, wyjaśnić rzecz. = *l'épée contre qu''un*, porwać się do szpady na kogo. *Faire* = *l'épée à qu''un*, zmusić kogo do bicia się, wyzwać kogo. = *l'épée contre son prince*, zbuntować się przeciw monarsze, podnieść oręż przeciw niemu. = *des larmes des yeux de qu''un*, wyciskać łzy komu, rozrzewnić. = *les bottes à qu''un*, rozzuć kogo, zdjąć mu bóty. = *les bas à qu''un*, zdjąć pończochy komu. = *bien ses bas*, wyciągnąć dobrze pończochy na nogach. = *l'or*, *l'argent*, ciągnąć złoto, srebro na drót. = *à poil une étoffe de laine*, strzępić materyę wełnianą, nadawać jéj kutner. = *les rideaux*, *vid.* Rideau. = *sa révérence à qu''un*, *vid.* Révérence. = *une affaire en longueur*, przewlekać sprawę. = *qu''ch de qu''un*, wyciągnąć, wykołatać, wyłudzić z kogo co, wymódz na kim co. = *de l'eau du puits*, naciągnąć wody ze studni. = *du feu d'un caillou*, dobyć ognia z krzemienia. *On ne saurait* = *un mot de lui*, nie dopytasz go się o nic, nie dowiesz się nic od niego. *On ne saurait* = *raison de cet homme*, nie doprosisz go się o nic. = *raison*, = *satisfaction d'une offense*, otrzymać satysfakcyą obrazy. = *parti de qu''un*, *de qu''ch*, użyć korzystnie kogo, obrócić co na korzyść swoją. = *vanité de qu''ch*, chełpić się czém, pysznić się, wynosić się, dąć z czego. = *avantage de qu''ch*, użyć czego na korzyść. = *son origine*, = *sa source de...*, wywodzić swój początek skąd. = *en ligne de compte*, wciągnąć na rachunek, policzyć. = *copie d'un acte*, zdjąć kopią, wziąć kopią czego. = *sur le temps*, strzélić jednocześnie z przeciwnikiem — *fig.* skorzystać z czasu, pośpieszyć się, w sam czas co zrobić. = *une loterie*, ciągnąć loteryę. = *les cartes à qu''un*, ciągnąć, kłaść kartę komu, ciągnąć kabałę komu. = *un feu d'artifice*, dać fajerwerk. = *un oiseau*, strzélić do ptaka. = *des flèches, des bombes*, strzélać strzałami, bombami. = *le canon*, dać ognia z działa, z dział. =, *v. n.* ciągnąć się, wytężać się, być wytężoném — strzelić, strzélać, wystrzelić, wypalić (o strzélającym i o broni palnéj) — ciągnąć losy, losować — iść, dążyć, podążać dokąd; ciągnąć, gdzie, dokąd. = *de l'arc*, strzélać z łuku. = *en l'air*, strzélać w powietrze. = *juste*, trafiać, zręcznie strzélać. = *à plomb*, strzélać śrótem. = *au vol*, strzélać w lot. = *à l'oiseau*, strzélać do ptaka siedzącego. = *sur qu''un*, przymawiać, przymówić, przyciąć, przycinać komu. = *à sa fin*, dążyć do

upadku, mieć się ku schyłkowi. = *au large*, = *de long*, zemknąć, uciec. = *à qui fera*, losować kto ma zaczynać dawać karty. = *au bâton*, *au court bâton avec qu'un*, iść z kim na udry. = *sur*.., zakrawać na co.., wpadać w... (mówi się o kolorach). *Ce drap tire sur le violet*, to sukno wpada w fioletowe. *Se* =, wydobyć się, wydźwignąć się, wybrnąć z czego — wydrzéć się czemu, wygrzebać się; wybiegać się przed czém — odgryść się, *fm*. wyjść szczęśliwie z choroby. *Se* = *du pair*, *de pair*, wznieść się nad swoich rówienników. Tiré, ée, *prt*. wyciągnięty, wydobyty — wzięty, wyjęty (skąd) — pożyczony od, u kogo. *Un visage tiré*, twarz wychudła, zmędzniała — rzadka mina.

Tiret, *s. m*. siodełko: pasek z pargaminu i t. p. do którego się wszywają papiéry — łącznik (między wyrazami)—kréska w wyrazie przedzielonym na końcu wiersza.

Tiretaine, *s. f*. gatunek grubego sukna pół wełny pół nici.

Tire-tête, *s. m*. narzędzie chirurgiczne do wyciągania głowy dziecięcia umarłego z macicy.

Tireur, *s. m*. strzelec — fizylier — wydający wexel. *C'est un bon* =, dobrze strzéla, dobry strzelec. = *d'or*, robotnik ciągnący złoto w dróty. = *d'armes*, fechmistrz. = *de laine*, *vid*. Tire-laine.

Tireuse, *s. f*. = *de cartes*, kabalarka, co kładzie karty, kabałę.

Tiroir, *s. m*. szuflada, szufladka — drugi szereg w oddziale żołnierzy formowany zwykle z mniéj dorosłych. *Pièce à* =, komedya w któréj sceny nie mają na pozór żadnego z sobą związku.

Tironien, enne, *a*. tyroński (o skróceniach i znakach wprowadzonych przez Tyrona wyzwoleńca Cyceronowego).

Tisane, *s. f*. tyzanna, ptyzana*. = *de Champagne*, lekkie wino szampańskie.

Tison, *s. m*. głownia, głowienka, opalone polano. *Cracher sur les* =, siedzieć ustawicznie w kominie (przy kominie).

Tisonné, ée, *a*. podgorzały, podżary (o koniu co do maści).

Tisonner, *v. n*. grzebać, gmérać w ogniu.

Tisonneur, euse, *a*. co ustawicznie grzebie w ogniu.

Tisonnier, *s. m*. ożóg żelazny, kociuba do wygartywania żużlów.

Tissage, *s. m*. tkanie — robota tkacka.

Tisser, *v. a*. tkać. = *de la toile*, *du drap*, robić płótno, sukno. = *du lin*, *du coton*, robić co ze lnu, z bawełny (robotą tkacką). Tissé, ée, *prt*. tkany (o robocie tkackiéj), *vid*. Tissu, *prt*.

Tisserand, *s. m*. tkacz (płócienny) — tkacz w fabrykach sukna i t. p.

Tisseranderie, *s. f* tkactwo.

Tissu, *s. m*. tkanina, robota tkacka, krosienkowa — materya tkana — *Anat*. tkanka — tkanina, *fig*. szereg, pasmo — osnowa, rozkład, wątek (mowy i t. p.). *C'est un* = *d'horreurs*, *de cruautés*, pasmo okrutnych zbrodni. *C'est un* = *de mensonges*, szereg kłamstw.

Tissure, *s. f*. tkanka; robota (ze względu na tkanie) — osnowa, wątek *fig*.

Tissutier, *s. m*. szmuklerz.

Tistre, *v. a*. *(vi.)* tkać. *C'est lui qui a tissu cette intrigue*, on to usnuł, usnował tę intrygę, *vid*. Tisser. Tissu, ue, *prt*. tkany, utkany.

Titan, *s. m*. Tytan: nazwisko wspólne olbrzymom walczącym przeciw Jowiszowi.

Tithymale, *s. m*. ostromlecz: roślina.

Titillation, *s. f.* drganie—łechtanie.

Titiller, *v. a.* łechtać, sprawiać przyjemne łechtanie.

Titre, *s. m.* tytuł, napis (dzieła i t. p.) — tytuł: poddział w księgach prawa — tytle: linijka nad skróceniem wyrazu – tytuł, tytułowanie kogo po jego godności — tytuł, nazwisko, nazwanie, imię — tytuł, imie samo — tytuł, prawo do czego — tytuł monety, wartość imienna monety — tytuł, akt dowodzący praw czyich do czego. =s, *pl.* prawo do czego. *Professeur en* =, professor tytularny mający tytuł a nie pełniący obowiązków. = *clérical*, umowa którą zaręczono roczny dochód osobie chcącéj przyjąć święcenie. *A quel* = *demande-t-il cela?* na mocy czego, jakiém prawém, z jakiego tytułu domaga się tego? *A juste* =; *à bon* =, słusznie, sprawiedliwie. *A* = *de grâce*, tytułem łaski. *A* = *d'héritier, etc.* jako dziedzic i t. d. *A* = *d'office*, z mocy swojego urzędu. *C'est un fripon en* = *d'office*, to wierutny łotr.

Titrer, *v. a.* nadać komu tytuł jaki, przywiązać do czego tytuł jaki. **Titré, ée**, *prt.* noszący tytuł szlachecki, książęcy i t. d. *Terre titrée*, dobra do których przywiązany tytuł książstwa, hrabstwa i t. d.

Titrier, *s. m.* zakonnik zachowawca archiwów i nadań klasztoru — fabrykator aktów lub przywilejów.

Titubation, *s. f.* chwianie się ziemi na swojéj osi.

Titulaire, *a. d. g.* tytularny, noszący tytuł i mający prawa — tytularny, noszący sam tytuł. *Juré* =, przysięgły wybrany do zasiadania, *vid.* **Juré supplémentaire**. =, *s. m.* osoba piastująca jaki urząd.

Toast *(toste)*, *s. m.* toast, zdrowie które się wnosi i pije, wiwat.

Toaster, *v. a. et n. vid.* **Toster**.

Tocai, *s. m.* tokaj, wino tokajskie.

Tocane, *s. f.* młode wino sączące się z winogron przed tłoczeniem.

Tocsin, *s. m.* dzwonienie na gwałt — dzwon którym się dzwoni na gwałt. *Sonner le* = *contre qu'un*, podniecać przeciwko komu umysły.

Toge, *s. f.* toga, szata długa wełniana u Rzymian.

Toi, *pron.* ty — ciebie — tobie.

Toile, *s. f.* tkanina lniana, bawełniana lub konopna — kortyna (w teatrze) — płachta — namiot. =s, płachty z jakiemi się robi obławę na dzika — sieci na jelenie, sarny i t. d = *de lin*, *de chanvre*, płótno lniane, konopne. = *de coton*, materya bawełniana. = *de crin*, tkanina z włosienia. = *métallique*, tkanka z cienkiego dróta metalowego. = *d'or*, = *d'argent*, materya jedwabna przetykana złotém lub srebrem. = *de mai*, szmatka z plastrem lepkim. = *cirée*, cerata. = *peinte*, płócienka malowane, perkalik = *imprimée*, płócienko drukowane. = *de batiste*, płótno batystowe, batyst. = *lâche*, płótno rzadkie, wiotkie. = *serrée*, płótno gęste. = *crue*, *écrue*, płótno surowe. *Coller une* =, dać szlichtę płótnu. = *d'araignée*, pajęczyna. *Se mettre dans les* =s, pójść do łóżka, położyć się spać.

Toilerie, *s. f.* handel płócienny, płótna.

Toilette, *s. f.* obrusek do nakrycia gotowalni — toaleta, gotowalnia: stolik ze sprzętami do ubierania się — ubiór, ubranie, strój, suknie — płótno w które kupcy obwijają towary lub chusta w której krawiec odnosi robotę. *Revendeuse à la* =, *marchande à la* =, kobieta nosząca po domach materye, galanterye i t. p. *Revendre à la* =, sprzedawać materye dam-

skie i galanterye. *Cabinet de* =, pokoik do ubierania dla dam. *Pilier de* =, ten co ustawicznie siedzi w garderobie damskiéj.

TOILIER, *s. m.* kupiec płócienny -- fabrykant płócien. =ERE, *s. f.* kupcowa płócienna.

TOISE, *s. f.* sążeń : sześć stóp francuskich. = *carrée*, sążeń kwadratowy. = *courante*, trzy łokcie materyi szerokości oznaczonéj. *Mesurer qu''un à sa* =, drugich swoją piędzią mierzyć, sądzić drugich po sobie. *On ne mesure pas les hommes à la* =, ludzi nie na łokcie mierzą, nie wedle wzrostu ale według zalet szacują.

TOISÉ, *s m.* miara, przemierzenie na sążnie.

TOISER, *v. a.* mierzyć sążniem. = *un soldat*, wziąć żołnierza pod miarę. = *qu''un*, zmierzyć kogo od stóp do głów, sądzić o jego wartości. TOISÉ, ÉE, *prt.* zmierzony, odmierzony, przemierzony. *C'est un homme toisé*, znany (mówiąc w złém znaczeniu). *C'est une affaire toisée*, interes skończony.

TOISEUR, *s. m.* mierniczy.

TOISON, *s. f.* wełna, runo. *La* = *d'or*, złote runo.

TOIT, *s. m* dach. *Un humble* =, pozioma strzecha. *Un* = *hospitalier*, gościnny dach, przytułek.

TOITURE, *s. f.* pokrycie domu, dach.

TÔLE, *s. f.* blacha żelazna.

TOLÉRABLE, *a. d. g.* znośny.

TOLÉRANCE, *s. f.* cierpienie, znoszenie czego, pobłażanie — tolerancya — znoszenie pewnego aliażu w monecie, *vid.* REMÈDE. = *théologique, religieuse, ecclésiastique*, tolerancya w pewnych kwestyach, punktach religijnych nie istotnych = *civile*, tolerancya dla wszelkich wyznań i opinii religijnych.

TOLÉRANT, ANTE, *a.* pobłażający, wyrozumiały, tolerant — tolerant, cierpiący różne wyznania religijne.

TOLÉRANTISME, *s. m.* za daleko posunięta tolerancya w materyi religijnéj.

TOLÉRER, *v. a.* znosić, cierpieć, pobłażać, przez szpary patrzyć na na co — tolerować = *qu''un*, cierpieć kogo, czyją obecność gdzie. TOLÉRÉ, ÉE, *prt.* cierpiany.

TOLLÉ, *Crier* = *contre qu''un*, krzyknąć na kogo, pobudzić drugich przeciw komu.

TOMAISON, *s. f.* położenie na stronicach dzieła cyfry tomu.

TOMAN, *s. m.* toman : moneta imienna perska wartości przeszło 10 fr. (16 zł. p.).

TOMATE, *s. f.* pomidor : owoc ziemny.

TOMBAC (*tombak*), *s. m.* tombak : metal.

TOMBANT, ANTE, *a.* obwisły, zwisły, spadający na dół. *A la nuit* =*nte*, pod noc, gdy noc zaszła.

TOMBE, *s. f.* grób, grobowiec, pomnik grobowy. *Descendre dans la* =, zstąpić do grobu, umrzéć.

TOMBEAU, *s. m.* grób, grobowiec, pomnik grobowy — grób, śmierć — grób, koniec, upadek. *Suivre qu''un au* =, pójść, zstąpić za kim do grobu, wkrótce po nim umrzeć *Tirer qu''un du* =, wydrzéć kogo od śmierci, ocalić. *Mettre, conduire, mener qu''un au* =, wpędzić kogo do grobu.

TOMBÉE, *s. f. A la* = *de la nuit*, po zachodzie słońca, pod noc.

TOMBELIER, *s. m.* gnojowóz, ten co wywozi śmiecie i błoto na wozie.

TOMBER, *v. n.* upaść, upadać — runąć się, zwalić się — spaść, spadać -- wpaść, wpadać w co *np.* w chorobę — popaść (w nieszczęście i t. p.) -- spaść, spadać, zniżać się, upadać, tracić na mocy i t. p.

— słabnąć (o głosie) — zgrzészyć, upaść, upadać, grzeszyć — ustać, ustawać (o wietrze) — schylać się, zapadać, mieć się ku schyłkowi (o dniu) — zachodzić, zaskoczyć (o nocy) — upaść, nieudać się — wypaść (losem, z podziału) — spadać, być zwisłém. *Laisser* =, dać upaść czemu — upuścić co. *Faire* =, wtrącić — powalić. *Faire* = *qu''ch de la main de qu''un*, wytrącić co z ręki. = *en ruine*, = *de vétusté*, walić się ze starości. = *aux pieds de qu''un*, upaść do nóg, rzucić się do nóg komu. = *sur les pieds*, wycufać się, wybrnąć z czego. = *des nues*, *vid.* Nue. = *sur qu''un*, wpaść na kogo, rzucić się obces na kogo. = *sur un vers*, *sur un passage*, natrafić, napotkać wiersz, miejsce w autorze. = *sur un mets*, *sur un plat*, rzucić się z łakomstwem na jaką potrawę. *Il est bien tombé*, dobrze trafił. = *sur les bras de qu''un*, spaść komu na kark. = *sous la main*, znaleść się pod ręką, wpaść w ręce. = *sous la main de qu''un*, wpaść w czyje ręce, pod moc czyją, dostać się komu w szpony. = *malade*, *vid.* Malade. = *dans la pauvreté*, ubożéć, zubożéć, podupaść. = *de faiblesse*, upadać z omdlenia. = *dans le mépris*, pójść w pogardę, pójść w poniewierkę. = *en faute*, zbłądzić — pomylić się. = *à rien*, niknąć, niszczéć. = *en poussière*, w proch się rozsypać. *Il faut laisser* = *cela*, trzeba to zatrzéć, nie trzeba tego rozmazywać. *Ces bruits commencent à* =, już przestają o tém mówić. *Le hasard m'a fait* = *cela entre les mains*, przypadek nastręczył mi to.... *Le sort tomba sur lui*, los padł na niego. *Les biens de cette maison sont tombés dans tel autre*, dobra téj familii przeszły do innéj. *Ce chemin tombe dans tel autre*, ta droga schodzi się z tą a tą. *Faire* = *les pages les unes sur les autres*, ułożyć stronnice (drukując) tak aby przypadały do siebie. *Faire* = *qu''un dans son sens*, przeciągnąć kogo na swoję stronę; przerobić kogo na swoje kopyto *fm.* *Cette fête tombe au lundi, etc.* to święto przypada w poniedziałek. = *d'accord*, przystać na co, przyznać że jest tak a tak, zgodzić się na co. Tombé, ée, *prt.* upadły, który upadł. *Un auteur tombé*, autor wygwizdany.

Tombereau, *s. m.* gnojownica, wóz z tarcic na śmiecie i błoto.

Tome, *s. m.* tom, część (dzieła) — tom, wolumin. *Il fait son second* =, to drugi tom jego (mówi się o osobie podobnéj do drugiéj).

Tomenteux, euse, *a. Bot.* kutnerowaty.

Ton, *a. possess.* twój. Ta, twoja. Zaimek Ta zamienia się dla eufonii na Ton przed imionami zaczynającemi się od samogłoski lub *h* niemém. Tes, *pl.* twój, twoje.

Ton, *s. m.* ton, pewne podniesienie głosu — ton, sposób wyrażania się — ton w muzyce — w malarstwie, koloryt — ton, sposób życia, prowadzenia się — jędrność (organów w ciele). = *absolu*, ton stanowczy. = *décidé*, ton zdecydowany. = *tranchant*, ton wyrokujący. = *pleureur*, ton płaczliwy, żałośny. = *de maître*, ton rozkazujący. *Le bon* =, dobry ton, ton przyzwoity. *Un homme de mauvais* =, człowiek bez wychowania, bez poloru. *Être toujours sur le même* =, zawsze jedno śpiewać. *Changer de* =, co innego śpiewać. *Prendre un* =, przybierać ton jaki — dawać sobie tony, stroić tony. *Le prendre sur un* =, *sur un certain* =, postępować w pewien sposób. *Faire baisser le* =

à qu'un, poskromić, uskromić kogo. *Donner le* =, znaczyć ton (śpiewając, grając) — rej wodzić, przodkować gdzie. *Se mettre au* = *de qu'un*, zastosować się do kogo. *Sa maison est montée sur ce* =-*là*, na takiéj stopie żyją w tym domu; taki jest porządek w nim. *Je le ferai chanter sur un autre* =, nauczę ja go po kościele gwizdać.

Tonarion, *s. m.* tonarion: u starożytnych: flet którym znaczono ton mówcom.

Tondaison, *s. f. vid.* Tonte.

Tondeur, euse, *s.* strzygący owce.

Tondre, *v. a.* strzydz, ostrzydz (owce) — postrzygać (wełnę, sukno) — wystrzydz, krótko ostrzydz włosy, ogolić *fm.* — zjeść, zgryźć — wsadzić do klasztoru, zrobić mnichem kogo. *Se laisser* = *la laine sur le dos*, dać sobie kołki na głowie ciesać. *Il a été tondu, il a été tondu sur le peigne*, nic nie wskórał, poszedł z kwitkiem. Tondu, ue, *prt.* ogolony, ostrzyżony.

Tonique. *a. d. g.* dodający jędrności, sprężystości — będący główną podstawą tonu. *Mouvement* =, wyprężenie i drganie fibr w ciele. =, *s. m.* środek dodający jędrności ciału, organom w ciele. =, *s. f.* główna nóta tonu.

Tonlieu, *s. m.* targowe: opłata za pozwolenie wystawiania towarów na przedaż.

Tonnage, *s. m.* miąższość statku, okrętu. *Droit de* =, opłata od statku w stosunku jego miąższości.

Tonnant, ante, *a.* grzmiący. *L'airain* =, rycząca spiż, działa.

Tonne, *s. f.* beczka, antał. = *d'or*, w Hollandyi sto tysięcy złotych *(florins)* — w Niemczech sto tysięcy talarów.

Tonneau, *s. m.* beczka — beczka: waga dwu tysięcy talarów — miara porównywania objętości okrętu — rodzaj skrzyni z otworami po wierzchu w które się rzuca blaszkami miedzianemi stojąc nieco opodal: rodzaj gry. *C'est un* =, bibosz, dusikufel, dybi dzban, moczymorda.

Tonneler, *v. a.* łapać na siatkę (kuropatwy i t. p.).

Tonnelet, *s. m.* baryłka na wódkę i t. p. — rodzaj sukni.

Tonneleur, *s. m.* łapiący ptastwo dzikie siatką.

Tonnelier, *s. m.* bendnarz.

Tonnelle, *s. f.* altanka, chłodnik — sklepienie w łuk zaokrąglone — sieć na kuropatwy i t. p.

Tonnellerie, *s. f.* bednarstwo, bednarka — warsztat bednarski.

Tonner, *v. n.* grzmieć — *fig.* grzmieć przeciw komu, powstać, powstawać na co. *L'airain tonnait*, spiż ryczała, armaty grzmiały. *Il tonne*, grzmi.

Tonnerre, *s. m.* grzmot, grzmoty — piorun — tył lufy u broni palnéj. *Le feu du* =, ogień piorunowy. *Le* = *est tombé sur.*, piorun uderzył w... *C'est un* =, mający głos mocny i donośny.

Tonnes, *s. f. pl.* rodzaj muszli pojedynczych.

Tonsure, *s. f.* tonsura, postrzyżyny laika na stan duchowny — tonsura, korona (wystrzyżona na głowie). *Prendre la* =, przyjąć tonsurę duchowną. *Bénéfice à simple* =, beneficyum które można było posiadać mając tylko tonsurę. *Un docteur à simple* =, lichy teolog, klecha.

Tonsurer, *v. a.* postrzydz, dać tonsurę duchowną. Tonsuré, ée, *prt. et s. m.* kleryk tonsurowany.

Tonte, *s. f.* strzyżenie (owiec) — pora w któréj się strzyże owce.

Tontine, *s. f.* tontyna: dochód dożywotni w którym dla tych co przeżyją summa się powiększa.

Tontinier, ère, *s.* mający pen-

syę dożywotnią z prawem przybytku dla tych coby przeżyli.

Tontisse, *s. f.* obicie z płótna z wszywaną barwicą. =, *a. f.* *Bourre* =, barwica, *vid.* Tonture.

Tonture, *s. f.* barwica, postrzyżyny, to co spada z postrzyganego sukna — liście z postrzyżonych drzew, szpalerów.

Topaze, *s. f.* topaz : drogi kamień.

Tôper, *v. n.* w grze w kości: iść o tyle o ile przeciwnik, przyjmować stawkę przeciwnika — przystawać na co, pisać się na co. *Tôpe*, *je tôpe*, dobrze, pozwalam na to.

Topinambour, *s. m* bulwa.

Topique, *a. et s. m.* lékarstwo zéwnętrzne przykładane na część chorą.

Topiques, *s. m. pl.* topiki, traktat krasomowski o wyszukiwaniu dowodów, o sposobach dowodzenia.

Topographie, *s. f.* topografia, geografia szczegółowa, geografia miejsc.

Topographique, *a. d. g.* topograficzny.

Toque, *s. f.* kapeluszyk okrągły jaki noszą adwokaci i urzędnicy sądowi na trybunale.

Toquer, *v. a. (vi.)* dotknąć, uderzyć. *Qui toque l'un, toque l'autre*, kto jednego obraża, obraża drugiego.

Toquet, *s. m.* rodzaj czepca wieśniaczek.

Torche, *s. f.* pochodnia.

Torche-cul, *s. m.* szmatka lub papier do podciérania — szpargał, gryzmoła.

Torche-nez, *s. m.* postronek którym się ściska knebel kładziony na pysk koniowi.

Torcher, *v. a.* obetrzéć, podetrzéć (dziecko i t. p.) — zbić, wytatarować. *Cela est mal torché*, to robota partacka, spaskudzona *pop.* *Il n'a qu'à s'en = le bec*, nic mu się z tego nie dostanie.

Torchère, *s. f.* kaganiec, kaganek do oświecania.

Torchis, *s. m.* glina umieszona ze słomą lub wrzosem używana do budowania.

Torchon, *s. m.* ściérka.

Tordage, *s. m.* kręcenie jedwabiu.

Tordre, *v. a.* kręcić (nić, sznurek) — wykręcić, wykręcać (mokre chusty) — kręcić, wykręcać (komu rękę, palec i t. p.). = *le cou*, ukręcić łeb (ptakowi zabijając go) — urwać łeb. = *le cou*, *la bouche*, wykręcać szyją, wyrabiać z siebie cudaki. = *une loi, un passage*, nakręcać wyrazy prawa, miejsce autora. *Ne faire que = et manger*, łakomo zajadać. *Se* =, kręcić się, wić się, skręcić się, pokręcić się.

Tore, *s. m.* gruba obrączka idąca do koła kolumny u spodu.

Toréador, *s. m.* toreador, jeździec ścigający byki w walce byków.

Tormentille, *s. f.* kurza noga : roślina.

Toron, *s. m.* żebro liny, powrozu — sztukaterya okrągła.

Torpeur, *s. f.* trętwienie członków, strętwienie — *fig.* otrętwienie, otrętwiałość.

Torpille, *s. f.* drętwik, trętwik: ryba z rodzaju rai dająca uczuć dotykającemu się jéj wstrząśnienie elektryczne.

Torquet, *s. m.* *Donner le* =, *donner un* =, oszukać kogo, wywieść w pole. *Donner dans le* =, dać się wywieść w pole.

Torquette, *s. f.* pełna kobiałka świeżych ryb morskich.

Torréfaction, *s. f.* upalenie (kawy, ziarn); suszenie.

Torréfier, *v. a.* palić (kawę, ziarna).

Torrent, *s. m.* potok — *fig.* potok, strumień. *Verser un = de larmes*, wylać strumień łez.

Torride, *a. f. Zone =*, gorący pas ziemi, strefa gorąca, skwarna.

Tors, **rse**, **rte**, *a.* okręcony, kręcony (o nici) — krzywy, skrzywiony, pokrzywiony, koszlawy (o nogach, o szyi i t. p.) *Colonnes =rses*, kolumny kręcone. *Un cou =*, świętoszek, hipokryta, co chodzi z zakrzywioną główką.

Torsade, *s. f.* frenzla śrubowata do obicia, firanek — materya z kręconego jedwabiu — bulion u szlif.

Torse, *s. m.* torso, statua bez głowy, bez rąk lub bez nóg — tułów, kadłub.

Torsion, *s. f.* kręcenie, skręcenie.

Tort, *s. m.* niesprawiedliwość, niesłuszność — krzywda, szkoda, szkody (wyrządzone komu) — bezprawie, nadużycie. *Avoir =*, być winnym. *Avoir = de...*, nie mieć w czém słuszności, niesłusznie robić lub mówić co. *Tous les deux ont =*, oba nie mają słuszności za sobą, oba nie mają racyi. *Faire = à qu''un*, ukrzywdzić kogo w czém, na czém — zaszkodzić komu. *Cela m'a fait grand =*, to mi wiele zaszkodziło. *Il ne lui a pas fait = d'un sou*, na grosz go nie ukrzywdził. *Donner = à qu''un*, uznać kogo za winnego — uznać że kto nie ma za sobą słuszności. *Mettre qu''un dans son =*, postawić kogo w takiém położeniu że cała wina będzie jemu przypisana. *A =*, niesłusznie. *A = et à travers*, na ślepo. *A = ou à raison*, słusznie lub nie. *A = et à droit*, nieważając czy to słusznie lub nie.

Torte, *a. f. vid.* **Tors.**

Tortelle, *s. f. vid.* **Vélar.**

Torticolis, *s. m. et a. m.* chwilowy reumatyzm w karku z zawiania — krzywa główka : ten co ma skrzywioną głowę — świętoszek (mówi się o tych co zakrzywiwszy główkę, chodzą jakoby z Panem Bogiem dziś gadali).

Tortillage, *s. m.* gmatwanina.

Tortille, *s. f.* kręta uliczka, wązka, ścieśniona (w lasku, w ogrodzie).

Tortillement, *s. m.* kręcenie (lin, powrozów) — przebiegi, wykręty, finesy.

Tortiller, *v. a.* kręcić, skręcać (linę, sznurek) — kręcić, matać, szachrować, machlować. *= des hanches*, szastać się idąc, fyrtać się. *Se =*, wić się, zwijać się, zwinąć się (jak wąż i t. p.).

Tortillère, *s. f. vid.* **Tortille.**

Tortillon, *s. m.* czépek dziewczyny wiejskiéj — dziewczyna ze wsi do usługi.

Tortionnaire, *a. d. g.* niesprawiedliwy.

Tortis, *s. m.* sznurek — wianek z kwiatów.

Tortu, **ue**, *a.* krzywy, koszlawy, pokrzywiony — kręty (o drodze). *Le bois =*, *fig.* szczep winny. *Avoir l'esprit =*, opacznie, krzywo sądzić o rzeczach

Tortue, *s. f.* żółw' — u Rzymian : zasłona jaką podstępujący pod mury fortec żołnierze robili sobie z podniesionych nad głowy puklerzów — machina wojenna osłaniająca oblegających, idących do szturmu. *Ecaille de =*, szylkret.

Tortuer, *v. n.* skrzywić, wykrzywić. *Se =*, wykrzywić się, skrzywić się.

Tortueusement, *adv.* kręto.

Tortueux, **euse**, *a* kręty.

Tortuosité, *s. f.* krętość.

Torture, *s. f.* męka, męczarnia — tortura, męki, pytki* (na jakie skazywano oskarżonych). *Etre à la =*, być jak na torturach, jak na

mękach. *Mettre son esprit à la* =, morolić się, suszyć mózg nad czém. *Mettre qu''un à la* =, trzymać kogo jak na mękach.

TORTURER, *v. a.* męczyć kogo, zadawać męczarnie komu, wziąć na męki. = *un texte, le sens d'un mot*, gwałtem nakręcać text lub znaczenie wyrazu.

TORY, *s. m.* torys : (w Anglii) ze stronnictwa arystokratycznego opierającego się reformom. =, *a. m.* TORIE, *a. f.* torysowski, ze stronnictwa torysów.

TOSCAN, ANE, *a.* toskański (o porządku architektonicznym).

TOSTE, *s. m. vid.* TOAST.

TOSTER, *v. a.* wnosić czyj toast, czyje zdrowie, pić zdrowie czyje. =, *v. n.* wnosić toasty.

TÔT, *adv.* prędko, szybko, skoro. *Aller* =; *pop. revenez,* = *pop.* idź a wracaj prędko, duchem *pop. Plus* =, prędzéj, rychléj, przed czém. *Il est arrivé assez* = *pour..*, miał jeszcze dosyć czasu do.. *C'est trop* =, to za prędko. *Sitôt que*, skoro tylko.

TOTAL, ALE, *a.* całkowity. =, *s. m.* ogół, całkowita summa. *Au* =, wszystko policzywszy, jednem słowem.

TOTALEMENT, *adv.* całkowicie, zupełnie.

TOTALITÉ, *s. f.* całkowitość.

TOTON, *s. m.* rodzaj kości do grania.

TOUAGE, *s. m.* przyciąganie statku jednego ku drugiemu.

TOUC, *s. m. vid.* TOUG.

TOUCAN, *s. m.* tukan : ptak.

TOUCHANT, ANTE, *a.* czuły, tkliwy, rozrzewniający. *Point* =, punkt zetknięcia się.

TOUCHANT, *prép.* względem czego, w materyi czego. *Entretenir qu''un* = *telle chose*, mówić, pomówić z kim o czém.

TOUCHE, *s. f.* klawisz — podziałki na szyi instrumentów muzycznych *np.* gitary i t. p. — próbowanie złota — nieszczęście, klęska — skazówka jakiéj używają dzieci ucząc się czytać — piorko lub drewienko zakrzywione do grania w kardynały — sposób oddawania przedmiotów w obrazie, w stylu — farby, atramentu nadawanie (drukując).

TOUCHER, *v. a.* dotknąć, dotykać czego, dotknąć się, dotykać się czego — położyć farby na druk, nadać farby — pędzić, popędzać (przed sobą trzodę owiec, krowy, woły), popędzać, poganiać (konie w powozie) zebrać biczem — dotykać czego, stykać się z czém — odebrać (zapłatę, pieniądze) — grać na jakim instrumencie (mówiąc o lirze, organach, fortepianie) — dotknąć, rozrzewnić, roczulić, wzruszyć, poruszyć — dotykać gruntu spodem (o statku) — oddawać, malować (pęzlem, piórem w stylu). *Ne touchez pas cela*, nie ruszaj, nie rusz tego; nie tykaj tego, *fm.* niechaj tego *pop.* = *une pièce d'or*, próbować złota na kamieniu probierczym, wziąć próbę złota — dotyczyć się, tyczyć się kogo, czego — należéć do kogo przez związki krwi. =, *v. n.* dotykać się czego, dosięgać czego— dostawać do..., tykać czego — tknąć się czego, ściągnąć rękę do czego. *Faire* = *une chose au doigt et à l'œil*, jak na talerzu wyłożyć, jasno i zrozumiale. = *au bois*, o jeleniu: czochrać się, trzéć łbem o drzewo. = *à une époque*, zbliżać się do czego, bliskim być czego. = *à une île, à un port*, przybić do wyspy, do portu. *Il y touche de la main, de la tête*, dostaje ręką, głową do... = *dans la main*, podać rękę na znak zawartéj umowy lub dobijając targu. *Il y a touché*, on miał w tém udział. *Il n'a pas l'air d'y* =; *on*

ne dirait pas qu'il y touche, gracko, zręcznie się sprawił (mówi się o zręcznym lub przebiegłym). *On n'a pas touché à cela*, nie tknięto tego, nikt się tego nie tknął. *Il s'est laissé = à leurs larmes*, *par leurs larmes*, dał się poruszyć ich łzom.

Toucher, *s. m.* dotykanie: zmysł. *Cela se connaît au =*, rozeznać można za dotknięciem.

Tou-coi, *s. m.* wyraz którym się każe milczéć ogarowi.

Toue, *s. f.* prom.

Touée, *s. f.* ciągnienie statku linami ku sobie — lina długa na 120 sążni.

Touer, *v. a.* ciągnąć ku sobie statek za pomocą liny.

Touffe, *s. f.* kupka, pęk. *= de fleurs*, pęk kwiatów. *= d'arbres*, kępa z drzew. *= de cheveux*, kłaczek włosów. *= de plumes*, kitka z piór.

Touffeur, *s. f.* zaduch.

Touffu, ue, *a.* gęsty (gaj, las). *Un arbre =*, drzewo z gęstym liściem. *Une barbe =ue*, broda gęsta, rzęsista.

Toug, *s. m.* buńczuk, tug, końskí ogon na włóczni: oznaka godności w Turcyi.

Toujours, *adv.* zawsze — wiecznie, wieczyście, ustawicznie — przecież, wszelako — przynajmniéj. *Allez =*, idź, na nic nie uważaj; o nic nie pytaj, idź; daléj.

Toupet, *s. m.* czupryna, tupet — czub, kosmek włosów — czub, czupryna (u konia). *Avoir du =*, być bezczelnie śmiałym. *Son = lui prend*, wpada w gniew. *Se prendre au =*, za łby się pobrać, poczubić się.

Toupie, *s. f* fryga, cyga, wartałka w kształcie gruszki — nierządnica, tłuk *pop.* *= d'Allemagne*, fryga (z krążka z patyczkiem po środku). *Jouer à la =*, puszczać frygę.

Toupiller, *v. n.* kręcić się jak fryga, szastać się.

Toupillon, *s. m.* czubek, kosmek z włosów — nieużyteczne gałązki pomarańczowego drzewa.

Tour, *s. f.* wieża, wieżyca — wieża: rodzaj jakby budynku stawianego na słoniach używanych do bitew — w grze szachów: roch, wieża. *Du haut de la =*, z wieży. *= de dôme*, wieża kopuły.

Tour, *s. m.* obrót, krążenie, obieg, obracanie się — zakręcenie (koła młyńskiego, machiny i t. p.) — obrócenie, obrót — obejście do koła, pobieganie za czém — zakręt, zakręcanie się, kręty bieg—obwód, okręg — przejście się, przechadzka — sztuka, fortel — figiel, psikus *fm.* — obrót rzeczy — zwrot (w mowie, w stylu) — kolej przypadająca na kogo — koło tokarskie — koło w murze po klasztorach lub szpitalach dla podawania czego z ulicy lub na ulicę — loki sztuczne. *Un = de promenade*, przejść się, przespacerować się. *Faire un = de...*, obejść do koła co, poobchodzić. *Faire le = du monde*, obiedz, zbiedz świat do koła — objechać świat. *Faire ses =*, poobchodzić, obiedz co się miało obiedz — porobić interesa — wędrować, pójść na wędrówkę, odbywać wędrówkę (o rzemieślnikach). *= de reins*, przerwanie się w krzyżu (z pracy, od ciężaru). *Il s'est donné un = de reins*, przerwał się. *= de broche*, obrócenie rożnem (piekąc pieczyste). *= de lit*, pawilon u łóżka. *Le = du visage*, kształt twarzy. *= de l'échelle*, prawo służące właścicielowi jakiego domu oparcia drabiny na gruncie sąsiada. *= du chat*, przestrzeń pół stopy na jaką piece lub kuźnie mają być odległe od sąsiedniego muru. *= de souris*, przestrzeń około trzech cali na jaką ka-

nał kloaki ma być odległy od muru sąsiedniego. = *de force*, *vid.* FORCE. *En un* = *de main*, w okamgnieniu — za jednym zamachem. *Jouer un mauvais* = *à qu'un*, wypłatać komu figla. *Un* = *de maître Gonin*, psi figiel. *Parler à son* =, mówić z kolei. *Son* = *viendra*, przyjdzie kolej i na niego — przyjdzie kreska na Matyska *fm.* = *de faveur*, przestąpienie kolei przez fawor. *Cela est fait au* =, to utoczone, zrobione tokarską robotą. *Un pied*, *une main*, *une gorge faite au* =, ramię, ręka, szyja jakby utoczone. = *à* =, z kolei, po kolei.

TOURBE, *s. f.* torf: gatunek ziemi palnéj.

TOURBE, *s. f.* zgraja, gawiedź.

TOURBEUX, EUSE, *a.* torfowy, zawierający torf.

TOURBIÈRE, *s. f.* grunt torfowy.

TOURBILLON, *s. m.* wicher — wir wodny — wir otaczający ciała niebieskie według systemu Kartezyusza — wir, odmęt spraw, zgiełk życia światowego.

TOURBILLONNER, *v. n.* kręcić się wirem (o wodzie).

TOURD, *s. m.* pewna ryba morska.

TOURD, *s. m.* TOURDELLE, *s. f.* gatunek kwiczoła.

TOURDILLE, *a. Gris* =, siwy (o koniu).

TOURELLE, *s. f.* wieżyczka.

TOURET, *s. m.* kółko w machinie — kołowrotek szmuklerski, powroźniczy.

TOURIÈRE, *s. f.* służąca w klasztorze mniszek pilnująca koła klasztornego. *Mère* =, zakonnica mająca dozór koła klasztornego, *vid.* TOUR, *s. m.*

TOURILLON, *s. m.* oś żelazna w kołach machin — ucho armaty — część ruchoma kołowrota powroźniczego.

TOURMALINE, *s. f.* turmalin: kamień.

TOURMENT, *s. m.* męki, cierpienie — udręczenie, męka, cierpienie, katusze.

TOURMENTANT, ANTE, *a.* dręczący, nie do zniesienia.

TOURMENTE, *s. f.* burza morska, szaruga, flaga — wicher na wysokich górach — zaburzenie, burza (polityczna i t. p.).

TOURMENTER, *v. a.* mordować, męczyć, wziąć na męki — męczyć, dręczyć, mordować, gnębić — naprzykrzać się, nużyć, mordować — ciskać, miotać, pomiatać czém (o burzy) — obracać na wszystkie strony. = *sa vie*, pędzić życie w udręczeniu. *Se* =, rzucać się, ciskać się, miotać się — męczyć się, dręczyć się, niepokoić się.

TOURMENTEUX, EUSE, *a.* uległy nawałnicom morskim, burzliwy.

TOURMENTIN, *s. m.* żagiel rozwijany w czasie nawałnicy.

TOURNAILLER, *v. a.* kręcić się na miejscu — kręcić się gdzie, około.., wałęsać się.

TOURNANT, *s. m.* zakręt, miejsce gdzie się zakręca droga, ulica, rzeka — przestrzeń potrzebna do skręcenia powozem — wir wodny — wybieg, fortel. *Moulin à deux* =*s*, młyn o dwu kamieniach, o dwu kołach. *Prendre un* =, użyć wybiegu.

TOURNANT, ANTE, *a.* obracający się.

TOURNEBRIDE, *s. m.* karczemka w bliskości pałacu na wsi dla służących i koni gościnnych.

TOURNEBROCHE, *s. m.* koło służące do obracania rożna w kuchni — kuchta obracający rożen — pies obracający rożen.

TOURNÉE, *s. f.* objażdżka po kraju, wizyta — rewizya, wizytowanie (urzędników) — bieganie za interesami, za sprawunkami.

TOURNELLE, *s. f.* wieżyczka — dawniéj: jedna z izb w parlamencie do sądzenia spraw kryminalnych.

TOURNEMAIN, *s. m. En un* =, w jednėm oka mgnieniu—za jednym zamachem.

TOURNER, *v. a.* obracać (do koła) — obracać, obrócić, zwrócić (co ku czemu) — przewrócić (kartę) — toczyć, robić tokarską robotę, toczyć — ukształcić co, nadać kształt, zwrot — *(vi.)* tłómaczyć, *vid.* TRADUIRE. = *tête*, odwrócić się twarzą ku komu. = *la tête*, obrócić się, obejrzeć się, oglądać się. = *la tête à qu''un*, zbałamucić kogo, zawrócić głowę komu. = *ses regards*, zwrócić oczy, wzrok na co. = *les pieds en dedans, en dehors*, wykręcać nogi palcami ku sobie, od siebie. = *ses souliers*, wykrzywić, wykręcić, powykręcać trzewiki. = *le dos à qu''un*, *vid.* Dos. = *ses pas vers..*, nieść kroki dokąd, zwrócić się dokąd. = *qu''un*, wybadywać kogo — oszukać kogo — robić, wyrabiać z kim co się podoba. = *l'ennemi*, zajść z tyłu nieprzyjaciela, wziąć tył. = *bride*, skierować konia uzdą, skręcić — zwrócić się. = *tout en bien, en mal*, wszystko na dobre, na złe tłómaczyć. = *la médaille*, obejrzeć, rozważyć co z odwrótnéj strony. = *les choses à son avantage*, tłómaczyć sobie co korzystnie — obracać co na korzyść. =, *v. n.* obracać się, krążyć (około czego) — obracać się, kręcić się — skręcić, zwrócić się dokąd — nawrócić, zawrócić (mówiąc do furmana) — zepsuć się (o napojach) - zwarzyć się (o mléku) — dojrzewać (o winogronach). *Le lait a tourne*, mléko się zwarzyło. =*court*, skrócić co, urwać. *Ce dénoûment tourne trop*, sztuka za prędko się kończy. = *à tout vent*, zmieniać zdanie za lada wiatrem. *La tête lui tourne*, głowa mu się kręci — zapomina się, powodzenie i t. p. zawróciło mu głowę — szaleje. = *autour du pot*, kołować, nie prosto do rzeczy iść. = *mal*, na złe się zanosić—wziąć obrót (zły, dobry). *La chance a tourné*, los się obrócił. *Il tourne mal*, psuje się, zaczyna się psuć. = *à la honte de qu''un*, wyjść komu na hańbę. = *à la mort*, zapaść śmiertelnie (o chorym). = *du côté de qu''un*, przejść na czyją stronę. *Se* =, obrócić się, obejrzeć się, oglądać się — zwrócić się, obrócić się ku czemu. TOURNÉ, ÉE, *prt.* zbudowany, ukształtowany — obrócony ku pewnemu punktowi. *Un esprit mal tourné*, krzywy sąd o rzeczach.

TOURNESOL, *s. m.* słonecznik — farba niebieska z ziarna słonecznika.

TOURNEUR, *s. m.* tokarz — kręcący się w kółko. *Derviches* =*s*, pewna sekta derwiszów u któréj szybkie kręcenie się w kółko jest jedną z ceremonii.

TOURNEVIS, *s. m.* śrubsztak, śrubsztaczek (do odkręcania śrub).

TOURNIQUET, *s. m.* kołowrot w poprzek ścieżek, ulic, aby nie puszczać innych jak pieszych — narzędzie chirurgiczne dla ściskania naczyń w operacyach.

TOURNIS, *s. m.* motylice: choroba na barany.

TOURNOI, *s. m.* turniéj, walka w szrankach w obec zgromadzonych widzów.

TOURNOIEMENT, TOURNOÎMENT, *s. m.* kręcenie się, wir wody — *vid* TOURNIS. = *de tête*, zawrót głowy.

TOURNOIS, *a. d. g* turnejski: nazwisko dawane dawniéj monecie bitéj w mieście Tours.

TOURNOYER, *v. n.* kręcić się w kółko, obracać się — kręcić się wężykowato, wić się — kręcić się w wir (o wodzie).

TOURNURE, *s. f.* kształt ciała, kibić — obrót rzeczy — tok (stylu, wiersza).

Tourte, *s. f.* tort.

Tourteau, *s. m.* placek — makuch : krążek ze zbitych ziarn lnu i t. p. z których wyciśniono olej.

Tourtereau, *s. m.* młoda sinogarlica.

Tourterelle, *s. f.* sinogarlica.

Tourtière, *s. f.* blat na pieczenie tortów.

Tourtre, *s. f.* sinogarlica dana na stół za potrawę.

Touselle, *s. f.* przenica bez kiści.

Toussaint, *s. f.* święto wszystkich świętych. *A la* =, na wszystkich świętych.

Tousser, *v. n.* kaszlać, mieć kaszel — kaszlać (udając kaszel).

Tousseur, **euse**, *a.* kaszlający.

Tout, *s. m.* całość, cała summa — wszystko — wszyscy. *Prenez le* =, zabierz wszystko. *Il vous cédera le* =, odstąpi wszystkiego. *Il y a de la différence du* = *au* =, te dwie rzeczy są całk em różne od siebie. *Jouer le* = *pour le* =, stawić wszystko aby wszystko wygrać. *C'est un bon homme et puis c'est* =, to dobry człowiek i na tém koniec, i cała rzecz, i więcéj nic. = *fuyait*, wszystko uciekało. *Il a fait telle et telle chose, le* = *pour*.., zrobił to a to a wszystko dla .. celem... *Ce n'est pas* =, nie dosyć na tém. *Le* = *est de bien finir*, najgłówniéjsza rzecz jest dobrze skończyć. *Il en fait son* =, to jego cały skarb, jego jedyne dobro. *Se faire à* =, do wszystkiego przywyknąć, wdrożyć się do wszystkiego. *A* = *prendre*, wszystko obliczywszy. *Après* =, z resztą, w końcu. *Du* =, wcale nie. *Rien du* =, wcale nic, zgoła nic. *En* =, całkowicie, razem wziąwszy. *En* = *et par* =, całkowicie — *vid.* Partout. *Sur*-=, *vid.* Surtout.

Tout, **Toute**, *a.* cały, wszystek — każdy, wszelki. **Tous**, *pl. m.* wszyscy. **Toutes**, *pl. f.* wszystkie. *Tout homme est*.., wszyscy, wszyscy ludzie są... *Ils étaient tous étonnés, consternés, etc.* wszyscy byli zdziwieni, przerażeni, *vid.* Tout, *adv.* *Tous deux*, oba (razem). *Tous trois, tous les trois, tous les quatre*, wszyscy trzéj, wszyscy czteréj. *Tous les deux*, oba (każdy z osobna). Po liczbie Quatre *tous* kładzie się bez artykułu a począwszy od Dix zawsze z artykułem *les*. *Tous les jours*, co dzień. *Tous les mois*, co miesiąc. *Toutes les deux heures*, co dwie godziny. *Par tout pays, par toute la terre*, wszędzie, w każnym zakątku świata. *Courir à toutes jambes*, *vid.* Jambe. *Prendre de toutes mains*, brać zewsząd w jaki bądź sposob; nabywać, zarabiać nie troszcząc się w jaki sposób. *Être à toutes mains*, bydź zdolnym do wszystkiego. *Se faire tout à tous*, ze wszystkiemi się umieć zgodzić, umieć się zastosować do każdego. *A toute force*, wszelkiemi sposobami — w ostatnim razie. *A tout hasard*, na chybi trafi, na oślep.

Tout, *adv.* całkowicie, w całości, zupełnie, zgoła — całkiem. = *entier*, całkowity, cały. *Une heure* = *entière*, cała godzina, całą godzinę. *Elle est* = *entière à ses devoirs*, cała jest oddana swoim powinnościom. = *doucement*, powolutku, pomaleńku. = *haut*, głośno. = *bas*, cichuteńko. = *autant*, tyleż. = *comme vous voudrez*, jak tylko zechcesz. = *court*, króciutko — po prostu, bez żadnego dodatku. = *en bas*, na samym dole. = *en haut*, na saméj górze. = *ainsi que*..., zupełnie tak jak... = *à coup*, z nienacka. = *à l'heure*, zaraz — dopiero. = *de bon*, na prawdę. = *beau*, zwolna. = *à fait*, całkiem. *C'est* = *un*, to

wszystko jedno — to na jedno wychodzi. = *en riant*, śmiejąc się — chociaż śmiejąc się, pomimo że się śmiał. Wyraz ten mając po sobie przymiotnik *que* oddaje się przez: pomimo tego że, mimo to a to. = *blessé qu'il était*, pomimo tego że był ranny. = *sage qu'il est*, mimo całą swoją mądrość. = *votre ami qu'il est*, mimo calej przyjaźni dla ciebie. *Prendre des animaux* = *vivants*, łapać zwierzęta żywcem, *Et vous* = *le premier*, a ty nasamprzód. *C'est* = *le même homme que vous avez connu*, zupełnie taki sam jakim go znałeś, zupełnie tem sam. Przysłówek Tout zostaje nieodmiennie w tych sposobach mówienia. *Il est, elle est tout cœur, tout esprit, tout zèle*, serce rozum, gorliwość jest u niego, u niéj wszystkiém. *Etre tout œil, tout oreille*, stać się nijako okiem, uchem, aby dokładnie widzieć, słyszéć. *C'est enfant est tout le portrait de son père*, to wykapały ojciec. Tout entier, wzięte jako jeden wyraz zostaje nieodmienne i oddaje się przez: całkiem, *np. Les grands hommes ne meurent pas tout entiers*, wielcy ludzie nie całkiem umierają. *Ils etaient tout consternés*, byli wskróś przerażeni. Tout jako przysłówek, położone przed przymiotnikiem żeńskim zaczynającym się od spółgłoski lub *h* głośnego bierze tenże rodzaj i liczbę co przymiotnik *np. Elle est toute malade*, jest bardzo chora. *Elle en est toute honteuse*, bardzo się tego wstydzi. *Toutes pénétrées de douleur*, wskróś przejęte boleścią. Przed przymiotnikiem żeńskim zaczynającym się od samogłoski lub *h* niemego tout zostaje bez odmiany *np. Des femmes tout éplorées*, kobiety całe we łzach, zapłakane. *Tout absorbée dans...*, cała pogrążona w... Kiedy tout ma wyrażać zbytek czego, wtedy zostaje nieodmienne przed rodzajem żeńskim a zaś odwrotnie przybiera rodzaj i liczbę kiedy wyraża całość objętą *np. Elle était tout en larmes*, cała we łzach, zapłakana. *Elle est tout à son devoir*, cała oddana swoim obowiązkom. *Cette maison est tout à lui*, cały ten dom należy do niego. *C'est tout autre chose*, to całkiem co innego. *Demandez-moi toute autre chose*, żądaj wszystkiego tylko nie tego. *Je suis tout à vous*, pisane od kobiety jest formuła prostéj grzeczności i znaczy: szczerze życzliwa. *Je suis toute à vous*, jestem cała tobie oddana, twoja.

Tout-bonne, *s. f.* granatek, zwiesinosek, lepiennik: roślina.

Toutefois, *adv.* przecież, jednakże, wszelako.

Toutenague, *s. f.* aliaż cyny i bizmutu.

Toute-puissance, *s. f.* wszechmocność,

Toute-présence, *s. f.* przytomność na każdém miejscu.

Toute-puissante, *a. f.* wszechwładna, wielowładna (opinia).

Toute-saine, *s. f.* dzwonki czerwone: roślina.

Tou-tou, *s. m.* ciucia: w języku dziecinnym pies.

Tout-ou-rien, *s. m.* sztuczka w repetyerze za pomocą któréj zégar bije lub nie bije podług tego jak się jéj dotknie zupełnie lub nie.

Tout-puissant, *a. et s. m.* wszechmocny (Bóg).

Toux, *s. f.* kaszel.

Toxicodendron, *s. m.* rodzaj sumaku, drzewka wydającego truciznę.

Toxicologie, *s. f.* nauka o truciznach.

Toxique, *s. m.* trucizna, jad.

Traban, *s. m.* drabant, siepacz.

Trabée, *s. f.* trabea: u Rzymian

szata obłóczona w pewne uroczystości.

Trac, *s. m.* chód (konia, muła) — trop, ślad (bydlęcia).

Traçant, **ante**, *a.* *Racine* = *nte*, korzeń rozłożysty, rozgałęziony w ziemi, *vid.* Pivotante *(Racine)*.

Tracas, *s. m.* zakręt, kłopot, kłopoty.

Tracasser, *v. n.* kręcić się ustawicznie, nieustać na miejscu — zrzędzić, uprzykrzać się. =, *v. a.* dokuczać komu, doskwiérać, dręczyć.

Tracasserie, *s. f.* kłopot, udręczenie — trudności, zawady — zwada, zwaśnienie.

Tracassier, **ère**, *s. et a.* zrzęda, sprzeka — kłótliwy, swarliwy.

Trace, *s. f.* ślad, trop — kolćj, ślad kół wozowych — znak, ślad — poznaczenie na kanwie.

Tracé, *s. m.* abrys.

Tracement, *s. m.* nakréślenie, oznaczenie planu, abrys.

Tracer, *v. a.* oznaczyć, narysować (plan i t. p.) — nakréślić — pociągnąć linię i t. p. = *le chemin à qu'un*, odznaczyć, wytknąć drogę — pokazać drogę komu do czego, dać przykład. = *des caractères*, kréślić, nakréślić co, pisać. = *le tableau*, *l'image de qu'ch*, skréślić obraz czego. =, *v. n.* rozrastać się (o korzeniach rozłożystych). Tracé, ée, *prt.* skréślony, nakréślony.

Trachée-artère, *s. f.* żyła powietrzna.

Trachéotomie, *s. f.* operacya chirurgiczna otwierania żyły powietrznéj.

Traditeur, *s. m.* w czasach prześladowania chrześcian: ten co wydawał prześladowcom miejsce schowania ksiąg świętych.

Tradition, *s. f.* oddanie do rąk, zdanie komu czego w posiadanie, doręczenie — podanie, tradycya (religijna) — podanie, podawanie z rąk do rąk, z ust do ust.

Traditionnaire, *s. m.* żyd trzymający się tradycyi zawartéj w Talmudzie.

Traditionnel, **elle**, *a.* tradycyonalny, przechowywany w podaniach.

Traditionnellement, *adv.* przez podania.

Traducteur, *s. m.* tłómacz.

Traduction, *s. f.* tłómaczenie, przekład.

Traduire, *v. a.* prowadzić, poprowadzić, stawić przed sąd — tłómaczyć, wytłómaczyć, przetłómaczyć, przełożyć, przekładać — wyłożyć, objaśnić. = *qu'un en ridicule*, wystawiać na pośmiewisko.

Traduisible, *a. d. g.* dający się tłómaczyć, przełożyć.

Trafic, *s. m.* handel, handlowanie czém — frymark, frymarczenie. *Faire* =, handlować, prowadzić handel czém — frymarczyć czém.

Trafiquant, *s. m.* handlarz, kupiec.

Trafiquer, *v. n.* prowadzić handel, handlować czém — frymarczyć, kupczyć, dawać w płat. = *une lettre de change*, *vid.* Négocier. = *en gros*, prowadzić handel ryczałtowy.

Tragacanthe, *s. m.* dragant: drzewko wydające gummę dragant.

Tragédie, *s. m.* trajedya — okropny, smutny wypadek. *Les* = *d'Eschyle, de Corneille*, *etc.* trajedye Eschila, Kornela. *La* = *de Brutus, de Cinna*, Brutus trajedya, Cynna trajedya, trajedya pod tytułem...

Tragédien, **enne**, *s.* aktor tragiczny; aktorka tragiczna, *s. f.*

Tragi-comédie, *s. f.* tragikomedya: drammat.

Tragi-comique, *a. d. g.* tragikomiczny, pół okropny pół śmieszny.

Tragique, *a. d. g* tragiczny, właściwy trajedyi — okropny, smutny,

tragiczny. =, *s. m.* tragik, autor wielu trajedyi — rodzaj tragiczny. *Prendre les choses au* =, wróżyć złe ze wszystkiego, wszystko widzieć w okropném świetle. *Cette affaire tourne au* =, *a tourné au* =, to się smutnie skończy, smutnie skończyło.

TRAGIQUEMENT, *adv.* smutnie, tragicznie, okropnie.

TRAHIR, *v. a.* zdradzić kogo, zdradzać — zawieść kogo, zrobić zawód — wydać kogo, zdradzić czém, odkryć. = *la vérité*, mówić przeciw prawdzie. = *la confiance de qu''un*, zdradzić zaufanie, przeniewierzyć się. *Sa rougeur l'a trahi*, zdradził go, wydał go, odkrył go rumieniec. *Se* =, zdradzić się, zdradzać się, wydać się z czém.

TRAHISON, *s. f.* zdrada. *Haute* =, zdrada kraju.

TRAILLE, *s. f.* wielki prom.

TRAIN, *s. m.* chód konia — część przednia lub zadnia bydlęcia — koła, dyszel i wszystkie części wozu niżéj wasąga lub pudła — czeladź, służba dworska — transport koni, wołów, pewna ich liczba — pociąg, zaprzęgi do działa i t. p. — tratwa, drzewo zbite i spławiane — krok, bieg rzeczy, obrót — sposób życia — hałas, tartas, krzyk i harmider. *Aller bon* =, iść dobrym krokiem, przyśpieszać kroku — dobrze iść, udawać się (o interesie i t. p.). *Aller son* =, iść swoją drogą, daléj postępować. *Mener bon* =, *vid.* MENER. *Au* = *dont il va...*, jeżeli tak będzie iść jak idzie, to... *Etre en* = *de...*, zabierać się do czego. *Il n'est pas en* = *de rire*, wcale nie chce mu się śmiać. *Mettre les autres en* =, podniecić, poruszyć drugich. *Mettre une affaire en* =, zacząć co. *Faire le* =, hałasować, wyrabiać krzyki, sceny. *Il va y avoir du* =, zanosi się na awanturę, na sceny. *Mis en* =, przygotowanie do odbijania, do drukowania.

TRAÎNAGE, *s. m.* ciągnienie, prowadzenie, pędzenie bydła i t. d. — jazda saniami, sanna.

TRAÎNANT, ANTE, *a.* wlokący się po ziemi, długi (o sukni i t. p.) — wlokący się powoli, jednostajny (o mowie, stylu). *Drapeaux* =*s*, *piques* =*ntes*, chorągwie lub lance wleczone po ziemi na znak żałoby na pogrzebach wodzów.

TRAÎNARD, *s. m.* wlokący się powoli (o żołnierzach) — leniwy, co ledwie lézie, łazęga.

TRAÎNASSE, *s. f.* sporysz wielki, wróble języczki : roślina.

TRAÎNE, *s. f. Etre en* =, mówi się o kuropatwach które jeszcze nie mogą latać. *Bateau à la* =, statek ciągniony przez drugi.

TRAÎNEAU, *s. m.* sanie, sanki — sieć na niektóre ptastwo które się bierze nocą — sieć na ryby.

TRAÎNÉE, *s. f.* sznurek, ślad rzeczy rozsypanéj lub rozlanéj cieczy ciągnącéj się sznurkiem — posypka prochu w podkopach — kawałki mięsa porzucane sznurkiem dla przywabienia wilka.

TRAÎNER, *v. a.* ciągnąć, pociągnąć, wlec, zawlec, powlec — włóczyć za sobą — wodzić, prowadzić — zwłóczyć, zwlekać, przedłużać (rzecz, termin, czas). = *après soi une suite nombreuse*, prowadzić mnogą czeladź lub orszak. = *qu''un partout*, wszędzie kogo wodzić z sobą. *Cette action a traîné après elle une longue suite de..*, to pociągnęło za sobą długi szereg... = *ses paroles*, mówić powoli, słowo za słowem = *une vie languissante*, wlec życie. = *qu''un dans la boue*, *fig.* poniewierać kim, bezcześcić kogo. *Cet homme traîne son lien*, jeszcze się nie wywikłał z więzów, nie wybrnął ze złego = *une corniche, etc.*

pociągnąć, wyrobić gręms i t. d. *C'est un traîne-potence*, łotr, urwisz. =, *v. n.* wlec się (po ziemi), ciągnąć się (o czém zwieszoném) — walać się po ziemi — chyrlać, niedomagać — wlec się, przewlekać się, długo się ciągnąć — wlec się za kim, przyzostawać się — ledwie łazić, leźć, łazić za... *Je me traînerai jusque-là*, powlekę się, zawlekę się aż tam. *Il traînera encore quelque temps*, pociągnie jeszcze jakiś czas (o chorym). *Vous laissez = votre argent partout*, wszędzie się walają pieniadze u ciebie. *Cela traîne dans tous les livres*, to znajdziesz w lada książce. *Se =*, ciągnąć się, wlec się za kim, za czém — wlec się po ziemi, walać się.

Traîneur, *s. m.* włóczęga, który się włóczy, wałęsa. = *d'épée*, siepacz, rębacz, zawalidroga — myśliwy polujący z siecią — pies przyzostający się w tyle innych — statek idący zawsze w tyle floty.

Traire, *v. a.* doić, wydoić (krowę i t. p.). = *du lait*, udoić mléka. Trait, aite, *prt. La vache est-elle =e?* czy krowa wydojona? *De l'or, de l'argent =*, złoto, srebro ciągnione w droty.

Trait, *s. m.* pocisk, grot, bełt — rzut, strzał: odległość mierzona rzutem strzały i t. p. — postronki u zaprzęgów — swora na ogary — sznury lub łańcuchy wagi — łyk, haust — sztrych, pociągnienie pióra, kréska — kréskowanie, rysunek kréskami — rysy twarzy — czyn, postępek — rys, czyn malujący co, dowodzący czego, krok — związek rzeczy jednéj z drugą — myśl zwracająca uwagę — psota, figiel. *Armes de = et armes de hast*, pociski i włócznie. *Gens de =*, dawniéj: ludzie uzbrojeni w strzały i inne pociski. *Comme un =*, jak strzała, szybko. *Les =s de l'amour*, groty miłości. *Un = de satire, de médisance*, broń satyry, obmowy. *Ce cheval bande sur les =s*, koń dobrze ciągnie (tak że wypręża postrąki). *Les chevaux tirent à plein =*, konie ciągną z całéj siły tak że postronki wytężone jak strony. *D'un seul =*, duszkiem, jednym haustem. *D'un = de plume*, jedném pociągnięciem pióra. = *d'union*, łącznik. *Copier = pour =*, przekopiować wiernie, dokładnie. *Peindre à grands =s*, oddać co, odmalować w żywych rysach. *Un = de caractère*, to co maluje charakter czyj. *Cela a = à ce que...*, to ma związek z tém co... — odnosi się do tego co...

Traitable, *a. d. g.* łagodny, powolny, dający się użyć.

Traitant, *s. m.* dawniéj: antreprener obowiązujący się za ustąpieniem pewnych zysków uskutecznić pobór podatków.

Traite, *s. f.* droga którą się ubiega bez popasu — przewóz, dowóz, transport towarów — handel towarami europejskiemi na brzegach Afryki — handel wexlami — wexel — opłata od wprowadzanych lub wywożonych towarów — w mennicy: wszystko co wpływa w monecie jakiéj na zmniejszenie jéj wartości wewnętrznéj. = *de noirs*, handel Murzynami.

Traité, *s. m.* układ, umowa, traktat — traktat, rzecz o czém. = *de paix*, traktat pokoju. = *d'alliance*, traktat przymierza. = *de commerce*, konwencya handlowa.

Traitement, *s. m.* obchodzenie się, postępowanie z kim, obejście się — przyjęcie kogo — pensya; płaca (urzędników) — podejmowanie gości na dworze panującego — honory oddawane komu na dworze panującego — kuracya, léczenie.

Traiter, *v. a.* traktować, rozbierać co, rzecz, materyę jaką,

traktować o czém, mówić o czém (w dziele) — traktować o co, układać się o co, rokować o co — obejść się z kim, postępować, obchodzić się z kim, traktować kogo (w jaki sposób) — tytułować czém, nazywać czém — utraktować, przezwać czém — częstować, uczęstować, traktować, utraktować, uraczyć czém — trzymać stół, dawać jeść — dawać to a to na jedzenie — kurować, léczyć — opatrywać kogo (o chirurgu) — poddać co działaniu chemicznemu. = *une réconciliation*, pracować nad pojednaniem, chcieć skojarzyć zgodę. *Il l'a traité d'une fièvre, etc.* léczył go na febrę i t. p. = *qu'un de voleur, de filou*, nawymyślać komu od złodziejów, oszustów. = *les affaires*, prowadzić, sprawować interesa. =, *v. n.* układać się, wchodzić, wdać się w układy, w umowę, rokować. = *d'une dette, etc.* wejść w układ o dług i t. p. = *en frère*, obejść się jak z bratem, po bratersku. = *à la rigueur, à toute rigueur*, obejść się z całą surowością. *Se* =, léczyć się, kurować się samemu — jeść, jadać, żyć. TRAITÉ, ÉE, *prt.* będący lub który był przedmiotem umów, rokowań.

TRAITEUR, *s. m.* traktyer, oberżysta — kupcy prowadzący handel dzikiemi w Luizianie (w Ameryce).

TRAÎTRE, ESSE, *a.* zdradziecki, podstępny, zdradliwy, co milczkiem kąsa (pies i t. p.). *Une liqueur* =*esse*, trunek upajający nieznacznie i mało go pijąc. *Il ne m'en a pas dit le* = *mot*, ani pisnął o tém. =, *s. m.* zdrajca. *Prendre en* =, zrobić co zczaiwszy się, przyczaiwszy się, podejść zdradziecko, podstępnie postąpić. *Tuer en* =, zabić zdradziecko. =ESSE, *s. f.* zdrajczyna.

TRAÎTREUSEMENT, *adv.* podstępnie, zdradziecko.

TRAJECTOIRE, *s. m.* linia po któréj bieży jakie ciało.

TRAJET, *s. m.* przepływ, przebycie wodą — przejazd, przebycie lądem, podróż, droga skąd dokąd — kanał (rany, fistuły).

TRAMAIL, *s. m.* rodzaj sieci na ryby.

TRAME, *s. f.* wątek: nić w robocie tkackiéj poprzeczna do osnowy — spisek, zmowa. *La* = *de la vie*, wątek życia, pasmo dni.

TRAMER, *v. a.* dawać wątek tkając — knować, knuć spisek, zmowę.

TRAMONTANE, *s. f.* na morzu śródziemném: wiatr północny — północna strona nieba — gwiazda północna. *Perdre la* =, stracić głowę, zmieszać się.

TRANCHANT, ANTE, *a.* ostry, co kraje, przecina (nóż, klinga) — stanowczy, rozstrzygający — śmiały. *Ecuyer* =, krajczy. *Côtés* =*s*, ostre kanty u racic zwierząt. *Couleurs* =*ntes*, kolory rażące bliskiém sąsiedztwem swojém, kolory bez przejść.

TRANCHANT, *s. m.* ostrze, brzusiec noża i t. p. *Une épée à deux* =*s*, miecz obosieczny, obojętny*.

TRANCHE, *s. f.* grzanka, talerzyk (chleba) — zraz (mięsa), płatek (słoniny) — żeberko melona — brzegi książki. *Doré sur* =, ze złoconemi brzegami (książka).

TRANCHÉE, *s. f.* rów — okop, rów rznięty pod obleganą fortecą i zasłaniający pracujących — rznięcie w żołądku. *Ouvrir la* =, sypać okop. *Monter à la* =, *être de* =, być na warcie u okopu. = *rouge*, gwałtowne rznięcie u koni.

TRANCHEFILE, *s. f.* sznurek poprzeczny od okładki do okładki u grzbietu książki.

TRANCHE-LARD, *s. m.* nóż do krajania słoniny w płatki.

TRANCHE-MONTAGNE, *s. m.* fanfaron, samochwał.

TRANCHER, *v. a.* krajać (o nożu) — przecinać, przerzynać, rznąć — krajać (potrawy) — rozbierać (pieczyste i t. p.) — rozstrzygnąć, stanowczo wyrzec o czém. = *la difficulté*, rozstrzygnąć trudność, przeciąć ją. = *dans le vif*, przedsięwziąć stanowcze kroki. = *court*, uciąć (w rozmowie), przerwać ją nagle. = *net*, przemówić się z kim, powiedzieć co bez ogródki. = *du grand seigneur*, udawać pana, przybiérać ton pański. *Ces couleurs tranchent*, te kolory za nadto rażą położone jeden przy drugim. *Cette pensée tranche dans son écrit*, myśl ta nie przypada wcale do reszty pisma. *Tranchons le mot*, nazwijmy rzecz po imieniu, powiedzmy krótko, jednem słowem. TRANCHÉ, ÉE, *prt.* pokrajany, porżnięty w płatki — rozstrzygniony. *Écu tranché*, w herbach: tarcza przerżnięta w przekątni od prawéj w lewą.

TRANCHET, *s. m.* gnyp do krajania skóry.

TRANCHOIR, *s. m.* stolnica rzeźnicza.

TRANQUILLE, *a. d. g.* spokojny — cichy, spokojny, nie burzący niczyjéj spokojności. *Tenez-vous = là-dessus*, bądź spokojny o to.

TRANQUILLEMENT, *adv.* spokojnie, cicho.

TRANQUILLISANT, ANTE, *a.* zaspakajający.

TRANQUILLISER, *v. a.* zaspokoić, wlać lub wrócić spokojność — ukoić, uspokoić. = *les sens*, ukoić rozigrane zmysły. *Se* =, ukoić się.

TRANQUILLITÉ, *s. f.* spokojność, pokój, cisza.

TRANS, *prép.* przyimek ten wchodzi do składu wielu wyrazów i znaczy przez, prze... na wylot, wskróś — po drugiéj stronie.

TRANSACTION, *s. f.* układ, umowa, tranzakcya. *Les = de la société de..* prace towarzystwa naukowego...

TRANSALPIN, INE, *a.* zaalpejski.

TRANSBORDEMENT, *s. m.* przeładowanie ze statku na statek.

TRANSCENDANCE, *s. f.* znaczna wyższość.

TRANSCENDANT, ANTE, *a.* znamienitéj wyższości (talent, zasługa) — transcendentalny, mogący się zastosować do niezmiernéj liczby. *Géométrie =nte*, geometrya transcendentalna, używająca nieskończonych wyrazów.

TRANSCRIPTION, *s. f.* przepisanie, zdjęcie kopii.

TRANSCRIRE, *v. a.* przepisać co, zdjąć kopią czego.

TRANSE, *s. f.* strach, bojaźń. *Avoir des =s*, bać się o co, drżeć o co, być w strachu.

TRANSFÉRER, *v. a.* przenieść (z miejsca na miejsce) — przelać, zlać — przenieść na kogo (prawo, tytuł). = *une fête*, przenieść święto, odłożyć je na inny dzień.

TRANSFERT, *s. m.* przeniesienie, przelanie, zlanie (na inną osobę).

TRANSFIGURATION, *s. f.* przemienienie Pańskie (na górze Tabor). = *de Raphaël*, obraz Rafaela: Przemienienie Pańskie.

TRANSFIGURER (SE), *v. pron.* przemienić się (o Jezusie Chrystusie).

TRANSFORMATION, *s. f.* przekształcenie się, przekształcanie się, przeobrażanie się.

TRANSFORMER, *v. a.* przekształcić, przekształcać — przemienić w co, przeobrażać się, przedzierzgnąć się. = *une équation*, zamienić zrównanie algebraiczne na inne.

TRANSFUGE, *s. m.* zbieg, dezerter — zbieg, który opuścił stronnictwo i t. p.

TRANSFUSER, *v. a.* przeléwać z naczynia w naczynie — wprowa-

dzać krew z jednego źwierzęcia w inne.

Transfusion, *s. f.* przelewanie, przelanie płynu z naczynia do naczynia — wprowadzenie krwi puszczonéj z jednego źwierzęcia w inne: operacya lékarska.

Transgresser, *v. a.* przestąpić, przekroczyć (zakaz, prawo).

Transgresseur, *s. m.* przestępca, przekraczający prawo, zakaz.

Transgression, *s. f.* przestąpienie, przekroczenie (zakazu, prawa), wykroczenie.

Transiger, *v. n.* układać się, traktować, wchodzić w umowę. = *avec sa conscience,* wchodzić w układy ze swojém sumieniem, szukać wymówki przed samym sobą.

Transir, *v. a.* przejąć, przenikać, wskróś przejmować (o zimnie, trwodze). =, *v. n.* być wskróś przejętym, dostać dreszczu. Transi, ie, *prt.* wskróś przejęty. *Un amoureux* =, szalenie zakochany, co przy swojéj kochance języka w gębie zapomina.

Transissement, *s. m.* dreszcz z zimna lub trwogi.

Transit *(tranzite), s. m.* przewóz towarów, przechód, handel przechodowy. *Marchandises en* =, towary przechodowe.

Transitif, ive, *a.* przechodni (o słowach wyrażających przejście czynności z przedmiotu na rząd) — wyrażający przejście w mowie (o niektórych partykułach).

Transition, *s. f.* przejście.

Transitoire, *a. d. g.* przechodni. *Loi* =, prawo przechodnie (urządzające stosunki prawne między dawnym a nowym stanem rzeczy).

Translater, *v. a.* tłómaczyć.

Translateur, *s. m.* tłómacz.

Translatif, ive, *a.* przenoszący, przelewający (na kogo prawo jakie).

Translation, *s. f.* przeniesienie (z miejsca na miejsce, z dnia na dzień). *La = d'un saint*, przeniesienie relikwii jakiego świętego z miejsca na miejsce.

Transmettre, *v. a.* przelewać, zlewać na kogo (prawo do czego) — przesłać — podać — przekazać (pamięci, potomności).

Transmigration, *s. f.* wędrówka ludów. *La = des âmes, vid.* Métempsycose.

Transmissible, *a. d. g.* dający się przelać, przenieść, przenaszalny.

Transmission, *s. f.* przelanie, przeniesienie (prawa i t. p.).

Transmuable, *a. d. g.* przemienny, dający się przemienić w inny.

Transmutabilité, *s. f.* możność przeniesienia się w inny.

Transmutation, *s. f.* przemienienie w co.

Transparence, *s. f.* przeźroczystość.

Transparent, ente, *a.* przeźroczysty.

Transparent, *s. m.* papier zaliniowany podkładany pod inny dla prostego pisania — papier napuszczany oliwą za którym się stawia światło — transparent: malowidło na płótnie za którém postawiono światło.

Transpercer, *v. a.* przebić na wylot, przeszyć. = *le cœur de douleur*, przeszyć, przeszywać serce boleścią. *Se* =, przebić się.

Transpirable, *a. d. g.* wychodzący (z ciała) przez poty.

Transpiration, *s. f.* poty, pocenie się, transpiracya.

Transpirer, *v. n.* pocić się, być w potach — potnieć (o ciałach nieżyjących) — wyjść na jaw.

Transplantation, *s. f.* przesadzenie, przesadzanie roślin.

Transplanter, *v. a.* przesadzić, przesadzać — przenosić, przenieść

ludzi z miejsca na miejsce, przesiedlać. *Se* =, przenieść się, przesiedlić się.

TRANSPORT, *s. m.* przewóz, przewożenie, przenoszenie, transport — bryki, wozy transportowe — statek do przewozu towarów — zjazd, zjechanie na grunt (sędziego i t. p.) — przeniesienie, przelanie (prawa) — uniesienie (radości, gniewu i t. p.) — zapał, szał. = *au cerveau*; =, zapalenie mozgu.

TRANSPORTABLE, *a. d. g.* dający się przenieść, przelać.

TRANSPORTER, *v. a.* przenosić, przenieść (skąd dokąd) — przewozić, przewieźć — przelać na kogo (prawo, tytuł) — unieść, wprawić w uniesienie, w szał. *Se* =, przenieść się na miejsce, na grunt; zjechać — przenieść się myślą (w inne strony, w wieki). TRANSPORTÉ, ÉE, *prt.* przeniesiony — uniesiony (jaką namiętnością).

TRANSPOSER, *v. a.* przełożyć, poprzekładać (z miejsca na miejsce)— zamieniać ton jaki na inny.

TRANSPOSITEUR, *s. m.* instrument muzyczny uskuteczniający za pomocą pewnéj mechaniki przemianę tonu na ton.

TRANSPOSITIF, IVE, *a.* dozwalający przekładni wyrazów (język).

TRANSPOSITION, *s. f.* przełożenie, przekładnia (wyrazów) — przełożenie i zmieszanie porządku.

TRANSRHÉNAN, ANE, *a.* zareński, z za Renu.

TRANSSUBSTANTIATION, *s. f.* transsubstancyacya, przemienienie się istoty chleba i wina przy kommunii na ciało i krew Chrystusa.

TRANSSUBSTANTIER, *v. a.* zmieniać istotę czego na inną.

TRANSSUDATION, *s. f.* sączenie się przez pory.

TRANSSUDER, *v. n.* sączyć się przez pory.

TRANSVASER, *v. a.* przelać, przesypać, przełożyć (z naczynia w naczynie).

TRANSVERSAL, ALE, *a.* poprzeczny, przecinający co w poprzek — *Anat.* ukośny, idący ukośnie.

TRANSVERSALEMENT, *adv.* ukośnie — poprzecznie.

TRANSVERSE, *a. d. g.* ukośny.

TRANTRAN, *s. m.* obrót rzeczy, bieg spraw, interesów, wprawa w ich prowadzeniu. *Il sait le* = *de*.., zna wszystkie ścieżki, wykręty...

TRAPÈZE, *s. m.* trapeza, czworokąt o dwóch bokach nierównych a równoległych — muszkuł lub kość podobnego kształtu.

TRAPÉZOÏDE, *s. m.* trapezoida: czworokąt niemający boków równoległych.

TRAPPE, *s. f.* okno lub drzwi poziome zamykające się z góry na dół — spust, łapka zapadająca w dół.

TRAPPISTE, *s. m.* trapista: zakonnik bardzo surowego zakonu we Francyi.

TRAPU, UE, *a.* przysadkowaty, pęcel.

TRAQUE, *s. f.* obsaczanie źwierzyny, obława.

TRAQUENARD, *s. m.* kłus koński — rodzaj tańca — łapka, samołówka, żelaza na źwierzęta szkodliwe.

TRAQUER, *v. a.* obsaczać dzikie źwierzęta, robić obławę — przycisnąć, przypierać do kąta. = *un bois*, robić obławę w lesie.

TRAQUET, *s. m.* żelaza na szkodliwe źwierzęta jako to: kuny, tchórze i t. p. *Donner dans le* =, wpaść w łapkę.

TRAQUET, *s. m.* we młynie: żegotka. *C'est un* = *de moulin*, język jak na kołowrocie.

TRAQUET, *s. m.* rudzik: ptaszek.

TRAQUEUR, *s. m.* osocznik, obławnik.

TRAUMATIQUE, *a. d. g.* od ran.

Fièvre =, gorączka powstająca z zadanych ran

Travail, *s. m.* *(pl. travaux)*, praca, trud — robota, zatrudnienie — robota, wykonanie takie a takie, wypracowanie — robota, zatrudnienie, to co jest do roboty — dzieło, pismo, praca. Travaux, *pl.* roboty wojenne, prace przy fortyfikacyach — *(pl. travails)*, zdanie sprawy i wykaz czynności które każdy minister podaje królowi ze swego wydziału. *Les travaux d'Hercule*, prace Herkulesa. 12 dzieł najznakomitszych Herkulesa. *Travaux forcés*, ciężkie roboty : kara kryminalna. *Travaux publics*, roboty publiczne : kara kryminalna wojskowa. *Ministère des travaux publics*, ministerstwo prac krajowych (zakładania gmachów, rznięcia dróg, kanałów). *Somme de* =, człowiek do roboty. *Jour de* =, dzień roboczy. *Homme de grand* =, człowiek pracowity. = *d'enfant;* =, bóle połogowe. *Etre en* =, być w połogu. *Il a le = facile*, z łatwością mu przychodzi robić. *Avoir du* =, mieć robotę.

Travailler, *v. n.* pracować, robić — pracować, być zajętym jaką pracą, robić co — mieć robotę — zarabiać — zapracować na chléb — robić (o winie i t. p. w fermentacyi) — uginać się pod ciężarem, paczyć się (o drzewie) — rozstępować się, pękać, padać się (o murach) — z ciężkością trawić (o żołądku) — silić się (o głowie, umyśle) — w języku złodziejów : okraść kogo, skraść. *Faire* =, kazać robić, pracować — używać do robót. *Faire = son argent*, dawać pieniądze na procent — wkładać w co kapitał dla zysku, robić pieniędzmi. = *à faire sa fortune*, dorabiać się, robić majątek. = *à...*, pracować nad czém, usiłować co zrobić, silić się na co. *Se tuer à* =, zapracować się, pracować do upadłego. *S'épuiser à* =, wycieńczać się pracą. = *d'esprit*, pracować głową, zajmować się pracą umysłową. = *en linge*, trudnić się szyciem bielizny. = *en couture*, być szwaczką, szyć. = *en broderie*, haftować. = *en bronze*, *en marbre*, robić roboty z bronzu, z marmuru. = *en boutique*, pracować w sklepie. = *en chambre*, posługiwać w pokojach. =, *v. a.* wypracować co, zrobić starannie — zająć się czém — męczyć, dręczyć — nękać, znękać — nadać kształt, wyrobić co — obrabiać. = *un cheval*, ujeżdżać, tressować konia — męczyć, zmęczyć. = *la pâte*, miesić ciasto. = *son style*, *ses vers*, okrzesać, okrzesywać, gładzić, wygładzić (styl, wiersze). *Se* =, mozolić się, trudzić się. Travaillé, ée, *prt.* wyrobiony, wygładzony (styl, wiersz) — zmęczony, znużony czém — znękany (chorobą) — spracowany — starannie robiony. *Ce cheval a les jambes bien travaillées*, ten koń ma zerwane, porzywane nogi.

Travailleur, *s. m.* robotnik, pracownik — pracowity człowiek — żołnierz użyty do robót fortyfikacyi lub oblężenia. =lleuse, *s. f.* robotnica.

Travée, *s. f.* przestrzeń między dwiema belkami u powały — galerya w około arkad nawy kościelnéj. = *de grille*, sztachety między filarem a filarem. = *de balustres*, szereg balasów między dwoma słupami balustrady. = *de comble*, przestrzeń między piętrem a piętrem.

Travers, *s. m.* szerokość w poprzek — ukośny kierunek, nieregularność, brak symetryi — dziwactwo. *Il a un singulier = dans l'esprit*, ma coś przewróconego w głowie. *Il a pris un = dans cette affaire*, krzywo postąpił w tym razie.

Donner dans le =, pójść krzywą drogą – zepsuć się. *En* =, w poprzek — w bok, bokiem, ukośnie. *De* =, krzywo — na opak, opacznie — w poprzek — zézem, krzywo, z ukosa (patrząc) — na bakier. *Regarder qu''un de* =, krzywo patrzyć na kogo. *Mettre son bonnet de* =, włożyć czapkę na bakier — być w złym humorze. *Il a les jambes de* =, ma pokrzywione nogi. *Prendre tout de* =, brać wszystko na opak. *Répondre tout de* =, odpowiedzieć niewiedzieć po jakiemu. *Avoir l'esprit de* =, mieć przewrócono w głowie, być nie spełna rozumu. *A* =, na przełaj. *Au* = *de*.., wskróś, na wylot — przez co. *Passer à* = *le*.*, przedrzeć się przez co... *Voir, découvrir qu''ch à* = *qu''ch*, widzieć co przez co.., przeglądać. *Par le* =, *Mar*. na prost czego.

Traverse, *s. f.* deska lub listwa poprzeczna — droga poprzeczna, uboczna dróżyna — rów poprzeczny — szaniec poprzeczny — zawada, przeszkoda, przeciwność, niedola, praszczęta*. *A la* =, w poprzek. *Venir à la* =, *se jeter à la* =, zajść w drogę, stanąć na przeszkodzie, wléźć w drogę *fm*. *Il a essuyé bien des* =*s*, doznał on wiele przeciwności; przeszedł przez praszczęta*.

Traversée, *s. f.* podróż przez morza, przepływ.

Traverser, *v. a.* przejść, przejechać, przebyć — przerzynać, iść w poprzek — przebić; przejść, przeszyć na wylot — stanąć na zawadzie, zajść w drogę. *Se* =, być krzywym w łopatkach lub w biodrach (o koniu). Traversé, ée, *prt*. przebity, przeszyty — przerżnięty w poprzék. = *de la pluie*, zmokły co do nitki, wskróś przemokły. *Cheval bien* =, koń osiadły, szerokich piersi.

Traversier, ère, *a*. *Vent* =, wiatr pomyślny do przepływu, do żeglugi. *Barque* =*ère*, łódź do przepływania skąd do kąd. *Flûte* =*ère*, fletrowers.

Traversin, *s. m.* wałek: podłużna poduszka kładziona pod poduszkę w głowach łóżka — sztuka drzewa poprzeczna. *Faux* =, wałek kładziony w nogach łóżka.

Travertin, *s. m.* rodzaj kamienia wapiennego z okolic Tivoli we Włoszech.

Travestir, *v. a.* przebrać — trawestować (dzieło, poemat autora), przebrać z poważnego na komiczne. = *la pensée de qu''un*, przekręcić myśl czyją. *Se* =, przebrać się, przebiérać się — przywdziać szatę, sukienkę.

Travestissement, *s. m.* przebranie — przebiéranie się.

Trayon, *s. m.* dójka (u wymienia krowiego).

Trébellianique, Trébellienne, *a. f.* *Quarte* =, w prawie rzymskiém: czwarta część którą dziedzic ma prawo odciągnąć ze spadku obciążonego fideikomisem.

Trébuchant, ante, *a*. przeważający (na szali).

Trébuchement, *s. m.* usterk, potknięcie się.

Trébucher, *v. n.* ustérknąć, potknąć się — upaść — przeważać (na szali). = *dans une affaire*, poszkapić się *fm*. — potknąć się, zrobić ustérk. *Il a trébuché*, powinęła mu się noga.

Trébuchet, *s. m.* potrzask (na łapanie ptaków) — ważki (do ważenia monet. *Prendre qu''un au* =, wplątać kogo w co.

Tréfiler, *v. a.* ciągnąć żelazo na drót.

Tréfilerie, *s. f.* dróciarnia, fabryka drótu.

Trèfle, *s. m.* koniczyna — trefla

w kartach francuskich (w polskich : żołądź) — ozdoba architektoniczna w kształcie liścia koniczyny.

TRÉFONCIER, *s. m.* posiadacz gruntu i bogactw w ziemi.

TRÉFONDS, *s. m.* grunt pod powierzchnią ziemi. *Savoir le fonds et le = d'une affaire*, znać co z gruntu, na wylot.

TREILLAGE, *s. m.* krata z żerdzi ułożona w kratki na robienie altanek lub szpaleru.

TREILLAGEUR, *s. m.* robiący altanki, szpalery.

TREILLE, *s. f.* altanka — winna latorośl rozpostarta na tyczkach lub kratkach przy murze. *Raisin de =*, winogrona do jedzenia, *vid.* RAISIN DE =. *Le jus de la =*, wino.

TREILLIS, *s. m.* krata, kratka dróciana — płótno gumowane — parcianka, płachta lub wór parciany.

TRÉILLISSER, *v. a.* dać kratę drócianą. TRÉILLISSÉ, ÉE, *prt.* z kratką drócianą.

TREIZE, *a. d. g.* trzynaście — trzynasty. *= cents*, tysiąc trzysta. =, *s. m.* trzynaście : liczba — trzynasty dzień miesiąca.

TREIZIÈME, *a. d. g.* trzynasty. *Le =*, *s. m.* trzynasta część.

TREIZIÈMEMENT, *adv.* po trzynaste.

TRÉMA, *s. m.* dwie kropki kładzione w niektórych wyrazach francuskich nad literami e, i, u, *np. Poëte, naïf, Saül.* =, *a. d. g.* oznaczony dwiema kropkami.

TREMBLAIE, *s. f.* osina, las osowy, osikowy.

TREMBLANT, ANTE, *a.* drżący (od strachu) — drgający, drżący (głos i t. p.) — trzęsący się. *Il écrit d'une main =nte*, ręka mu się trzęsie pisząc. *Il était tout =*, cały się trząsł. *Pièce de bœuf =nte*, tłusta sztuka mięsa przerastała i trzęsąca się jak galereta.

TREMBLE, *s. m.* osiczyna : drzewo.

TREMBLÉ, ÉE, *a.* trzęsący się (o ręce, o piśmie). =, *s. m.* sznurek w druku wężykowaty i na przemiany to grubszy to cieńszy.

TREMBLEMENT, *s. m.* trzęsienie się (ręki, głowy) — bojaźń — drganie. *= de terre*, trzęsienie ziemi.

TREMBLER, *v. n.* trząść się, drgać — drżéć — mieć drżenie (od zimna i t. p.) — drżéć, bać się, lękać się. *= la fièvre*, mieć febrę, drżączkę. *= au moindre bruit*, drżéć na najmniejszy szmér, za lada szmérem. *Faire =*, przejmować drżeniem, nabawić trwogi — zatrząść czém — wprawić w drganie. *Il mange, boit à faire =*, je, pije dużo aż strach bierze. TREMBLÉ, ÉE, *vid.* TREMBLÉ, ÉE, *a.*

TREMBLEUR, EUSE, *a.* bojaźliwy, drżący ze strachu. =, *s. m. vid.* QUAKER.

TREMBLOTANT, ANTE, *a.* drżący.

TREMBLOTER, *v. n.* drżéć.

TRÉMIE, *s. f.* kosz we młynie z którego zboże wpada między kamienie — pewna miara na sól — skrzynka w któréj dają zboże bażantom w bażantarni.

TRÉMIÈRE, *a. f. Rose =*, gatunek wielkiéj malwy.

TRÉMOUSSEMENT, *s. m.* trzepotanie (skrzydeł) — drganie (ciała, członków).

TRÉMOUSSER, *v. n. Se =*, kręcić się, wiercić się — kręcić się za czém — drepcieć — trzepotać skrzydłami.

TRÉMOUSSOIR, *s. m.* machina do dawania sobie ruchu, agitacyi nie wychodząc z izby.

TREMPE, *s. f.* sposób hartowania żelaza — hart (żelaza, stali) — hart duszy; moc charakteru — maczanie papieru w drukarni.

TREMPER, *v. a.* maczać, zmaczać,

umaczać — zmoczyć (o deszczu) — moczyć, namoczyć (papier do druku). = *la soupe*, nalać chléb bulionem, rozmoczyć chleba w zupie. = *le fer*, *l'acier*, barłować żelazo, stal. = *son vin*, rozebrać wino wodą. = *ses mains dans le sang*, zbroczyć się krwią. =, *v. n.* moknąć. = *dans un crime*, mieć udział w zbrodni. **Trempé, ée**, *prt* zmokły, przemokły (od deszczu) — zmoczony — rozebrany woda (napój).

Tremperie, *s. f.* izba na moczenie papieru do druku.

Tremplin, *s. m.* tarcica długa i sprężysta z któréj skoczki wykonywają skoki.

Trentain, *s. m.* trzydziestka (w grze w piłkę) — rodzaj sukna.

Trentaine, *s. f.* trzydziestka, trzydziestówka — trzydziestka, *fm.* 30 lat.

Trente, *a. d. g.* trzydzieści — trzydziesty. =, *s. m.* trzydzieści, trzydziestka. *Le* =, trzydziesty dzień miesiąca.

Trentième, *a. d. g.* trzydziesty. =, *s. m.* trzydziesta część.

Trépan, *s. m.* trepan: narzędzie chirurgiczne do przecinania kości czaszkowéj — operacya trepanu, trepanem robiona.

Trépaner, *v. a.* robić operacyą trepanu, trepanować.

Trépas, *s. m.* śmierć, zgon. *Aller de vie à* =, *(vi.)* umrzeć.

Trépassement, *s m. (vi.)* śmierć.

Trépasser, *v. n.* umrzeć. **Trépassé, ée**, *prt. et s.* zmarły; nieboszczyk, *s. m.* nieboszka *s. f.* *Le jour des* =*s*, dzień zaduszny.

Trépidation, *s. f* drganie.

Trépied, *s. m.* dynarek, trójnożek: sprzęt kuchenny — trójnog z którego kapłanka Apollina w Delfach wydawała wyrocznie. *Etre sur le* =, mówić z zapałem, być w szale, w uniesieniu — mówić uroczyście, wyrokować; prawić jak z trójnoga.

Trépignement, *s. m.* tuptanie nogami.

Trépigner, *v. n.* tuptać nogami, drepcić.

Trépointe, *s. f.* rzemyk za pomocą którego zszywają się dwa kawałki skóry.

Très, *adv.* bardzo, nader, arcy. = - *bien*, bardzo dobrze. =-*mauvais*, bardzo zły. Często oddaje się w polskim przez stopień najwyższy lub przez stopień równy poprzedzony wyrazem: prze a niekiedy prze kładzie się ze stopniem najwyższym. *Le* =-*Haut*, Najwyższy (Bóg). *La* =-*sainte Vierge*, Najświętsza, przenajświętsza Panna. =-*bien*, przewybornie.

Très-haut (le), *s. m.* najwyższy, wszechmocny.

Tré-sept, *s. m.* pewna gra w karty.

Trésor, *s. m.* skarb, zbiór bogactw, pieniędzy — skarb, skarbiec: miejsce na skład pieniędzy — skarbiec, miejsce gdzie są złożone relikwie — skarbiec, skład archiwów kościoła i t. p. — skarbnica, skarb — skarb, klejnot *fig.* =, = *de l'Etat*, = *public*, skarb państwa, skarb publiczny. *Les* =*s de Cérès*, skarby Cerery, żniwa, plony. *L'Eglise ouvre ses* =*s*, kościół otwiera swoje skarby (odpustów).

Trésorerie, *s. f.* zawiadowstwo skarbu publicznego — w Anglii: ministerstwo finansów — skarbnictwo: beneficyum skarbnika kapituły.

Trésorier, *s. m.* skarbnik, podskarbi, zawiadowca funduszów i skarbu — dawniéj w Polsce: podskarbi - kassyer. =*s de France*, dawniéj: urzędnicy rozkładający podatki i pobory.

Trésorière, *s. f.* podskarbina,

kassyerka po klasztorach, towarzystwach i t. p.

Tressaillement, *s. m.* drżenie. = *de nerfs,* drganie nerwów. = *d'un nerf,* wykręcenie się nerwu.

Tressaillir, *v. n.* drżéć, zadrżéć — drgać, mieć drganie, dostać drgania. Tressailli, ie, *prt.* zadrżały, drżący. *Nerf* =, nerw wykręcony.

Tresse, *s. f.* splot, wstęga upleciona z włosów, sznurków i t. p. — wąziuchna krajka (np. z jakiéj robią berlacze i t. p.).

Tresser, *v. a.* pleść, splatać.

Tresseur, euse, *a.* co plecie, splata włosy.

Tréteau, *s. m.* kozieł, kobylica na któréj się stawia deski, tarcice — stół z tarcic na którym kuglarze lub komedyanci bawią gmin. *Monter sur les* =*x,* zostać komedyantem, kuglarzem.

Treuil, *s. m.* cylinder u windy na którym się okręca lina do dźwigania ciężarów.

Trève, *s. f.* zawieszenie broni, rozejm — wypoczynek, odpoczunienie — pokój — zaprzestanie czego, fryszt*, folga. = *marchande,* rozejm kupiecki, w czasie którego handel między stronami wojującemi jest pozwolony. = *de Dieu; du Seigneur,* pokój boży, umowa w XI wieku między panami mocą któréj od wieczora we środę do rana w poniedziałek na pamiątkę męki pańskiéj zaprzestawano wszelkich nieprzyjaźni. *Faire* =, dać pokój czemu, położyć koniec czemu, komu. = *de cérémonies, de compliments,* dosyć tych grzeczności, komplimentów, skończmy te ceremonie. = *de raillerie,* zaprzestańmy żartów. *Faites* = *à vos plaintes,* daj folgę skargom, żalom.

Tri, *s. m.* rodzaj gry w hombra.

Triage, *s. m.* wybór, przebieranie w czém, brakowanie — wrąb, wyrąb. *Faire le* =, wybiérać, robić wybór w czém, brakować.

Triaires, *s. m. pl.* triarii (u Rzymian): trzeci oddział legii.

Triandrie, *s. f. Bot.* klassa roślin trzypręcikowych.

Triangle, *s. m.* trójkąt — trójkąt: konstellacya — tryangał; trójkącik ze stali: instrument muzyczny do towarzyszenia innym.

Triangulaire, *a. d. g.* trójkątny.

Triangulation, *s. f.* działania trygonometryczne z trójkątami.

Tribade, *s. f.* kobieta popełniająca sodomią z drugą kobietą.

Tribord, *s. m.* prawy bok okrętu idąc od tyłu okrętowego.

Triboulet, *s. m.* kloc drzewa — głupiec.

Tribu, *s. f.* pokolenie: podział ludzi u niektórych narodów — plemie, pokolenie (jakich było 12 u Żydów).

Tribulation, *s. f.* utrapienie, zmartwienie, frasunek.

Tribun, *s. m.* trybun w Rzymie, obrońca praw ludu — trybun: we Francyi człowiek trybunatu, ciała politycznego za rewolucyi.

Tribunal, *s. m.* siedzenie, krzesło sędziego, stolec* — trybunał, sąd, juryzdykcya — tylna część kościoła zazwyczaj w półkole. = *de famille,* sąd familijny (do sądzenia nieporozumień między żoną i mężem). *Prendre la voie des tribunaux,* udać się drogą sądową. *Le* = *de la conscience,* sąd sumienia.

Tribunat, *s. m.* trybunat, urząd trybuna ludu — trybunostwo, trwanie trybunatu — trybunat: ciało prawodawcze we Francyi od r. 1800.

Tribune, *s. f.* mownica, trybuna — loża, miejsce osobne (w sali, kościele). *La* = *sacrée,* kazalnica, ambona. *L'éloquence de la* =, wymowa sejmowa.

Tranche-montagne, *s. m.* fanfaron, samochwał.

Trancher, *v. a.* krajać (o nożu) — przecinać, przerzynać, rżnąć — krajać (potrawy) — rozbierać (pieczyste i t. p.) — rozstrzygnąć, stanowczo wyrzec o czém. = *la difficulté*, rozstrzygnąć trudność, przeciąć ją. = *dans le vif*, przedsięwziąć stanowcze kroki. = *court*, uciąć (w rozmowie), przerwać ją nagle. = *net*, przemówić się z kim, powiedzieć co bez ogródki. = *du grand seigneur*, udawać pana, przybiérać ton pański. *Ces couleurs tranchent*, te kolory za nadto rażą położone jeden przy drugim. *Cette pensée tranche dans son écrit*, myśl ta nie przypada wcale do reszty pisma. *Tranchons le mot*, nazwijmy rzecz po imieniu, powiedzmy krótko, jednem słowem. Tranché, ée, *prt.* pokrajany, porżnięty w płatki — rozstrzygniony. *Écu tranché*, w herbach: tarcza przerżnięta w przekątni od prawéj w lewą.

Tranchet, *s. m.* gnyp do krajania skóry.

Tranchoir, *s. m.* stolnica rzeźnicza.

Tranquille, *a. d. g.* spokojny — cichy, spokojny, nie burzący niczyjéj spokojności. *Tenez-vous* = *là-dessus*, bądź spokojny o to.

Tranquillement, *adv.* spokojnie, cicho.

Tranquillisant, ante, *a.* zaspakajający.

Tranquilliser, *v. a.* zaspokoić, wlać lub wrócić spokojność — ukoić, uspokoić. = *les sens*, ukoić rozigrane zmysły. *Se* =, ukoić się.

Tranquillité, *s. f.* spokojność, pokój, cisza.

Trans, *prép.* przyimek ten wchodzi do składu wielu wyrazów i znaczy przez, prze... na wylot, wskróś — po drugiéj stronie.

Transaction, *s. f.* układ, umowa, tranzakcya. *Les* = *de la société de..* prace towarzystwa naukowego...

Transalpin, ine, *a* zaalpejski.

Transbordement, *s. m.* przeładowanie ze statku na statek.

Transcendance, *s. f.* znaczna wyższość.

Transcendant, ante, *a.* znamienitéj wyższości (talent, zasługa) — transcendentalny, mogący się zastosować do niezmiernéj liczby. *Géométrie* =*nte*, geometrya transcendentalna, używająca nieskończonych wyrazów.

Transcription, *s. f.* przepisanie, zdjęcie kopii.

Transcrire, *v. a.* przepisać co, zdjąć kopią czego.

Transe, *s. f.* strach, bojaźń. *Avoir des* =*s*, bać się o co, drżéć o co, być w strachu.

Transférer, *v. a.* przenieść (z miejsca na miejsce) — przelać, zlać — przenieść na kogo (prawo, tytuł). = *une fête*, przenieść święto, odłożyć je na inny dzień.

Transfert, *s. m.* przeniesienie, przelanie, zlanie (na inną osobę).

Transfiguration, *s. f.* przemienienie Pańskie (na górze Tabor). = *de Raphaël*, obraz Rafaela: Przemienienie Pańskie.

Transfigurer (se), *v. pron.* przemienić się (o Jezusie Chrystusie).

Transformation, *s. f.* przekształcenie się, przekształcanie się, przeobrażanie się.

Transformer, *v. a.* przekształcić, przekształcać — przemienić w co, przeobrażać się, przedzierżgnąć się. = *une équation*, zamienić zrównanie algebraiczne na inne.

Transfuge, *s. m.* zbieg, dezerter — zbieg, który opuścił stronnictwo i t. p.

Transfuser, *v. a.* przeléwać z naczynia w naczynie — wprowa-

dzać krew z jednego źwierzęcia w inne.

Transfusion, s. f. przelewanie, przelanie płynu z naczynia do naczynia — wprowadzenie krwi puszczonéj z jednego źwierzęcia w inne: operacya lékarska.

Transgresser, v. a. przestąpić, przekroczyć (zakaz, prawo).

Transgresseur, s. m. przestępca, przekraczający prawo, zakaz.

Transgression, s. f. przestąpienie, przekroczenie (zakazu, prawa), wykroczenie.

Transiger, v. n. układać się, traktować, wchodzić w umowę. = *avec sa conscience*, wchodzić w układy ze swojém sumieniem, szukać wymówki przed samym sobą.

Transir, v. a. przejąć, przenikać, wskróś przejmować (o zimnie, trwodze). =, v. n. być wskróś przejętym, dostać dreszczu. Transi, ie, *prt.* wskróś przejęty. *Un amoureux* =, szalenie zakochany, co przy swojéj kochance języka w gębie zapomina.

Transissement, s. m. dreszcz z zimna lub trwogi.

Transit *(tranzite)*, s. m. przewóz towarów, przechód, handel przechodowy. *Marchandises en* =, towary przechodowe.

Transitif, ive, a. przechodni (o słowach wyrażających przejście czynności z przedmiotu na rząd) — wyrażający przejście w mowie (o niektórych partykułach).

Transition, s. f. przejście.

Transitoire, a. d. g. przechodni. *Loi* =, prawo przechodnie (urządzające stosunki prawne między dawnym a nowym stanem rzeczy).

Translater, v. a. tłómaczyć.

Translateur, s. m. tłómacz.

Translatif, ive, a. przenoszący, przelewający (na kogo prawo jakie).

Translation, s. f. przeniesienie (z miejsca na miejsce, z dnia na dzień). *La* = *d'un saint*, przeniesienie relikwii jakiego świętego z miejsca na miejsce.

Transmettre, v. a. przelewać, zlewać na kogo (prawo do czego) — przesłać — podać — przekazać (pamięci, potomności).

Transmigration, s. f. wędrówka ludów. *La* = *des âmes, vid.* Metempsycose.

Transmissible, a. d. g. dający się przelać, przenieść, przenaszalny.

Transmission, s. f. przelanie, przeniesienie (prawa i t. p.).

Transmuable, a. d. g. przemienny, dający się przemienić w inny.

Transmutabilité, s. f. możność przeniesienia się w inny.

Transmutation, s. f. przemienienie w co.

Transparence, s. f. przeźroczystość.

Transparent, ente, a. przeźroczysty.

Transparent, s. m. papier zaliniowany podkładany pod inny dla prostego pisania — papier napuszczany oliwą za którym się stawia światło — transparent: malowidło na płótnie za którém postawiono światło.

Transpercer, v. a. przebić na wylot, przeszyć. = *le cœur de douleur*, przeszyć, przeszywać serce boleścią. *Se* =, przebić się.

Transpirable, a. d. g. wychodzący (z ciała) przez poty.

Transpiration, s. f. poty, pocenie się, transpiracya.

Transpirer, v. n. pocić się, być w potach — potnieć (o ciałach nieżyjących) — wyjść na jaw.

Transplantation, s. f. przesadzenie, przesadzanie roślin.

Transplanter, v. a. przesadzić, przesadzać — przenosić, przenieść

ludzi z miejsca na miejsce, przesiedlać. *Se* =, przenieść się, przesiedlić się.

Transport, *s. m.* przewóz, przewożenie, przenoszenie, transport — bryki, wozy transportowe — statek do przewozu towarów — zjazd, zjechanie na grunt (sędziego i t. p.) — przeniesienie, przelanie (prawa) — uniesienie (radości, gniewu i t. p.) — zapał, szał. = *au cerveau;* =, zapalenie mozgu.

Transportable, *a. d. g.* dający się przenieść, przelać.

Transporter, *v. a.* przenosić, przenieść (skąd dokąd) — przewozić, przewieźć — przelać na kogo (prawo, tytuł) — unieść, wprawić w uniesienie, w szał. *Se* =, przenieść się na miejsce, na grunt; zjechać — przenieść się myślą (w inne strony, w wieki). Transporté, ée, *prt.* przeniesiony — uniesiony (jaką namiętnością).

Transposer, *v. a.* przełożyć, poprzekładać (z miejsca na miejsce)— zamieniać ton jaki na inny.

Transpositeur, *s. m.* instrument muzyczny uskuteczniający za pomocą pewnéj mechaniki przemianę tonu na ton.

Transpositif, ive, *a.* dozwalający przekładni wyrazów (język).

Transposition, *s. f.* przełożenie, przekładnia (wyrazów) — przełożenie i zmieszanie porządku.

Transrhénan, ane, *a.* zareński, z za Renu.

Transsubstantiation, *s. f.* transsubstancyacya, przemienienie się istoty chleba i wina przy kommunii na ciało i krew Chrystusa.

Transsubstantier, *v. a.* zmieniać istotę czego na inną.

Transsudation, *s. f.* sączenie się przez pory.

Transsuder, *v. n.* sączyć się przez pory.

Transvaser, *v. a.* przelać, przesypać, przełożyć (z naczynia w naczynie).

Transversal, ale, *a.* poprzeczny, przecinający co w poprzek — *Anat.* ukośny, idący ukośnie.

Transversalement, *adv.* ukośnie — poprzecznie.

Transverse, *a. d. g.* ukośny.

Trantran, *s. m.* obrót rzeczy, bieg spraw, interesów, wprawa w ich prowadzeniu. *Il sait le* = *de..*, zna wszystkie ścieżki, wykręty...

Trapèze, *s. m.* trapeza, czworokąt o dwóch bokach nierównych a równoległych — muszkuł lub kość podobnego kształtu.

Trapézoïde, *s. m.* trapezoida: czworokąt niemający boków równoległych.

Trappe, *s. f.* okno lub drzwi poziome zamykające się z góry na dół — spust, łapka zapadająca w dół.

Trappiste, *s. m.* trapista: zakonnik bardzo surowego zakonu we Francyi.

Trapu, ue, *a.* przysadkowaty, pęcel.

Traque, *s. f.* obsaczanie źwierzyny, obława.

Traquenard, *s. m.* kłus koński — rodzaj tańca — łapka, samołówka, żelaza na źwierzęta szkodliwe.

Traquer, *v. a.* obsaczać dzikie źwierzęta, robić obławę — przyciskać, przypierać do kąta. = *un bois*, robić obławę w lesie.

Traquet, *s. m.* żelaza na szkodliwe źwierzęta jako to: kuny, tchórze i t. p. *Donner dans le* =, wpaść w łapkę.

Traquet, *s. m.* we młynie: żegotka. *C'est un* = *de moulin*, język jak na kołowrocie.

Traquet, *s. m.* rudzik: ptaszek.

Traqueur, *s. m.* osocznik, obławnik.

Traumatique, *a. d. g.* od ran.

Fièvre =, gorączka powstająca z zadanych ran

Travail, *s. m. (pl. travaux)*, praca, trud — robota, zatrudnienie — robota, wykonanie takie a takie, wypracowanie — robota, zatrudnienie, to co jest do roboty — dzieło, pismo, praca. Travaux, *pl.* roboty wojenne, prace przy fortyfikacyach — *(pl. travails)*, zdanie sprawy i wykaz czynności które każdy minister podaje królowi ze swego wydziału. *Les travaux d'Hercule*, prace Herkulesa . 12 dzieł najznakomitszych Herkulesa. *Travaux forcés*, ciężkie roboty : kara kryminalna. *Travaux publics*, roboty publiczne : kara kryminalna wojskowa. *Ministère des travaux publics*, ministerstwo prac krajowych (zakładania gmachów, rznięcia dróg, kanałów). *Somme de* =, człowiek do roboty. *Jour de* =, dzień roboczy. *Homme de grand* =, człowiek pracowity. = *d'enfant;* =, bóle połogowe. *Etre en* =, być w połogu. *Il a le* = *facile*, z łatwością mu przychodzi robić. *Avoir du* =, mieć robotę.

Travailler, *v. n.* pracować, robić — pracować, być zajętym jaką pracą, robić co — mieć robotę — zarabiać — zapracować na chléb — robić (o winie i t. p. w fermentacyi) — uginać się pod ciężarem, paczyć się (o drzewie) — rozstępować się, pękać, padać się (o murach) — z ciężkością trawić (o żołądku) — silić się (o głowie, umyśle) — w języku złodziejów : okraść kogo, skraść. *Faire* =, kazać robić, pracować — używać do robót. *Faire* = *son argent*, dawać pieniądze na procent — wkładać w co kapitał dla zysku, robić pieniędzmi. = *à faire sa fortune*, dorabiać się, robić majątek. = *à*..., pracować nad czém, usiłować co zrobić, silić się na co. *Se tuer à* =, zapracować się, pracować do upadłego. *S'épuiser à* =, wycieńczać się pracą. = *d'esprit*, pracować głową, zajmować się pracą umysłową. = *en linge*, trudnić się szyciem bielizny. = *en couture*, być szwaczką, szyć. = *en broderie*, haftować. = *en bronze*, *en marbre*, robić roboty z bronzu, z marmuru. = *en boutique*, pracować w sklepie. = *en chambre*, posługiwać w pokojach. =, *v. a.* wypracować co, zrobić starannie — zająć się czém — męczyć, dręczyć — nękać, znękać — nadać kształt, wyrobić co — obrabiać. = *un cheval*, ujeżdżać, tressować konia — męczyć, zmęczyć. = *la pâte*, miesić ciasto. = *son style*, *ses vers*, okrzesać, okrzesywać, gładzić, wygładzić (styl, wiersze). *Se* =, mozolić się, trudzić się. Travaillé, ée, *prt.* wyrobiony, wygładzony (styl, wiersz) — zmęczony, znużony czém — znękany (choroba) — spracowany — starannie robiony. *Ce cheval a les jambes bien travaillées*, ten koń ma zerwane, porzywane nogi.

Travailleur, *s. m.* robotnik, pracownik — pracowity człowiek — żołnierz użyty do robót fortyfikacyi lub oblężenia. =lleuse, *s. f.* robotnica.

Travée, *s. f.* przestrzeń między dwiema belkami u powały — galerya w około arkad nawy kościelnéj. = *de grille*, sztachety między filarem a filarem. = *de balustres*, szereg balasów między dwoma słupami balustrady. = *de comble*, przestrzeń między piętrem a piętrem.

Travers, *s. m.* szerokość w poprzek — ukośny kierunek, nieregularność, brak symetryi — dziwactwo. *Il a un singulier* = *dans l'esprit*, ma coś przewróconego w głowie. *Il a pris un* = *dans cette affaire*, krzywo postąpił w tym razie.

Donner dans le =, pójść krzywą drogą — zepsuć się. *En* =, w poprzek — w bok, bokiem, ukośnie. *De* =, krzywo — na opak, opacznie — w poprzek — zézem, krzywo, z ukosa (patrząc) — na bakier. *Regarder qu''un de* =, krzywo patrzyć na kogo. *Mettre son bonnet de* =, włożyć czapkę na bakier — być w złym humorze. *Il a les jambes de* =, ma pokrzywione nogi. *Prendre tout de* =, brać wszystko na opak. *Répondre tout de* =, odpowiedzieć niewiedzieć po jakiemu. *Avoir l'esprit de* =, mieć przewrócono w głowie, być nie spełna rozumu. *A* =, na przełaj. *Au* = *de*.., wskróś, na wylot — przez co. *Passer à* = *le*.*, przedrzeć się przez co... *Voir, découvrir qu''ch à* = *qu''ch*, widzieć co przez co.., przeglądać. *Par le* =, *Mar.* na prost czego.

Traverse, *s. f.* deska lub listwa poprzeczna — droga poprzeczna, uboczna dróżyna — rów poprzeczny — szaniec poprzeczny — zawada, przeszkoda, przeciwność, niedola, praszczęta*. *A la* =, w poprzek. *Venir à la* =, *se jeter à la* =, zajść w drogę, stanąć na przeszkodzie, wléźć w drogę *fm.* *Il a essuyé bien des* =*s*, doznał on wiele przeciwności; przeszedł przez praszczęta*.

Traversée, *s. f.* podróż przez morza, przepływ.

Traverser, *v. a.* przejść, przejechać, przebyć — przerzynać, iść w poprzek — przebić; przejść, przeszyć na wylot — stanąć na zawadzie, zajść w drogę. *Se* =, być krzywym w łopatkach lub w biodrach (o koniu). Traversé, ée, *prt.* przebity, przeszyty — przerżnięty w poprzék. = *de la pluie*, zmokły co do nitki, wskróś przemokły. *Cheval bien* =, koń osiadły, szerokich piersi.

Traversier, ère, *a. Vent* =, wiatr pomyślny do przepływu, do żeglugi. *Barque* =*ère*, łódź do przepływania skąd do kąd. *Flûte* =*ère*, fletrowers.

Traversin, *s. m.* wałek: podłużna poduszka kładziona pod poduszkę w głowach łóżka — sztuka drzewa poprzeczna. *Faux* =, wałek kładziony w nogach łóżka.

Travertin, *s. m.* rodzaj kamienia wapiennego z okolic Tivoli we Włoszech.

Travestir, *v. a.* przebrać — trawestować (dzieło, poemat autora), przebrać z poważnego na komiczne. = *la pensée de qu''un*, przekręcić myśl czyją. *Se* =, przebrać się, przebiérać się — przywdziać szatę, sukienkę.

Travestissement, *s. m.* przebranie — przebiéranie się.

Trayon, *s. m.* dójka (u wymienia krowiego).

Trébellianique, Trébellienne, *a. f. Quarte* =, w prawie rzymskiém: czwarta część którą dziedzic ma prawo odciągnąć ze spadku obciążonego fideikomisem.

Trébuchant, ante, *a.* przeważający (na szali).

Trébuchement, *s. m.* usterk, potknięcie się.

Trébucher, *v. n.* ustérknąć, potknąć się — upaść — przeważać (na szali). = *dans une affaire*, poszkapić się *fm.* — potknąć się, zrobić ustérk. *Il a trébuché*, powinęła mu się noga.

Trébuchet, *s. m.* potrzask (na łapanie ptaków) — ważki (do ważenia monet. *Prendre qu''un au* =, wplątać kogo w co.

Tréfiler, *v. a.* ciągnąć żelazo na drót.

Tréfilerie, *s. f.* drótciarnia, fabryka drótu.

Trèfle, *s. m.* koniczyna — trefla

w kartach francuskich (w polskich : żołądź) — ozdoba architektoniczna w kształcie liścia koniczyny.

TRÉFONCIER, *s. m.* posiadacz gruntu i bogactw w ziemi.

TRÉFONDS, *s. m.* grunt pod powierzchnią ziemi. *Savoir le fonds et le = d'une affaire*, znać co z gruntu, na wylot.

TREILLAGE, *s. m.* krata z żerdzi ułożona w kratki na robienie altanek lub szpaleru.

TREILLAGEUR, *s. m.* robiący altanki, szpalery.

TREILLE, *s. f.* altanka — winna latorośl rozpostarta na tyczkach lub kratkach przy murze. *Raisin de =*, winogrona do jedzenia, *vid.* RAISIN DE =. *Le jus de la =*, wino.

TREILLIS, *s. m.* krata, kratka dróciana — płótno gumowane — parcianka, płachta lub wór parciany.

TRÉILLISSER, *v. a.* dać kratę dróncianą. TRÉILLISSÉ, ÉE, *prt.* z kratką dróncianą.

TREIZE, *a. d. g.* trzynaście — trzynasty. *= cents*, tysiąc trzysta. =, *s. m.* trzynaście : liczba — trzynasty dzień miesiąca.

TREIZIÈME, *a. d. g.* trzynasty. *Le =*, *s. m.* trzynasta część.

TREIZIÈMEMENT, *adv.* po trzynaste.

TRÉMA, *s. m.* dwie kropki kładzione w niektórych wyrazach francuskich nad literami e, i, u, *np. Poëte, naïf, Saül.* =, *a. d. g.* oznaczony dwiema kropkami.

TREMBLAIE, *s. f.* osina, las osowy, osikowy.

TREMBLANT, ANTE, *a.* drżący (od strachu) — drgający, drżący (głos i t. p.) — trzęsący się. *Il écrit d'une main =nte*, ręka mu się trzęsie pisząc. *Il était tout =*, cały się trząsł. *Pièce de bœuf =nte*, tłusta sztuka mięsa przerastała i trzęsąca się jak galereta.

TREMBLE, *s. m.* osiczyna : drzewo.

TREMBLÉ, ÉE, *a.* trzęsący się (o ręce, o piśmie). =, *s. m.* sznurek w druku wężykowaty i na przemiany to grubszy to cieńszy.

TREMBLEMENT, *s. m.* trzęsienie się (ręki, głowy) — bojaźń — drganie. *= de terre*, trzęsienie ziemi.

TREMBLER, *v. n.* trząść się, drgać — drżeć — mieć drżenie (od zimna i t. p.) — drżeć, bać się, lękać się. *= la fièvre*, mieć febrę, drżączkę. *= au moindre bruit*, drżeć na najmniejszy szmér, za lada szmérem. *Faire =*, przejmować drżeniem, nabawić trwogi — zatrząść czém — wprawić w drganie. *Il mange, boit à faire =*, je, pije dużo aż strach bierze. TREMBLÉ, ÉE, *vid.* TREMBLÉ, ÉE, *a.*

TREMBLEUR, EUSE, *a.* bojaźliwy, drżący ze strachu. =, *s. m. vid.* QUAKER.

TREMBLOTANT, ANTE, *a* drżący.

TREMBLOTER, *v. n.* drżeć.

TRÉMIE, *s. f.* kosz we młynie z którego zboże wpada między kamienie — pewna miara na sól — skrzynka w któréj dają zboże bażantom w bażantarni.

TRÉMIÈRE, *a. f. Rose =*, gatunek wielkiéj malwy.

TRÉMOUSSEMENT, *s. m.* trzepotanie (skrzydeł) — drganie (ciała, członków).

TRÉMOUSSER, *v. n. Se =*, kręcić się, wiercić się — kręcić się za czém — drepcieć — trzepotać skrzydłami.

TRÉMOUSSOIR, *s. m.* machina do dawania sobie ruchu, agitacyi nie wychodząc z izby.

TREMPE, *s. f.* sposób hartowania żelaza — hart (żelaza, stali) — hart duszy; moc charakteru — maczanie papieru w drukarni.

TREMPER, *v. a.* maczać, zmaczać,

umaczać — zmoczyć (o deszczu) — zmoczyć, namoczyć (papier do druku). = *la soupe*, nalać chléb bulionem, rozmoczyć chleba w zupie. = *le fer, l'acier*, hartować żelazo, stal. = *son vin*, rozebrać wino wodą. = *ses mains dans le sang*, zbroczyć się krwią. =, *v. n.* moknąć. = *dans un crime*, mieć udział w zbrodni. Trempé, ée, *prt* zmokły, przemokły (od deszczu) — zmoczony — rozebrany woda (napój).

Tremperie, *s. f.* izba na moczenie papieru do druku.

Tremplin, *s. m.* tarcica długa i sprężysta z któréj skoczki wykonywają skoki.

Trentain, *s. m.* trzydziestka (w grze w piłkę) — rodzaj sukna.

Trentaine, *s. f.* trzydziestka, trzydziestówka — trzydziestka, *fm.* 30 lat.

Trente, *a. d. g.* trzydzieści — trzydziesty. =, *s. m.* trzydzieści, trzydziestka. *Le* =, trzydziesty dzień miesiąca.

Trentième, *a. d. g.* trzydziesty. =, *s. m.* trzydziesta część.

Trépan, *s. m.* trepan: narzędzie chirurgiczne do przecinania kości czaszkowéj — operacya trepanu, trepanem robiona.

Trépaner, *v. a.* robić operacyą trepanu, trepanować.

Trépas, *s. m.* śmierć, zgon. *Aller de vie à* =, *(vi.)* umrzeć.

Trépassement, *s. m. (vi.)* śmierć.

Trépasser, *v. n.* umrzeć. Trépassé, ée, *prt. et s.* zmarły; nieboszczyk, *s. m.* nieboszka *s. f.* *Le jour des* =*s*, dzień zaduszny.

Trépidation, *s. f* drganie.

Trépied, *s. m.* dynarek, trójnożek: sprzęt kuchenny — trójnog z którego kapłanka Apollina w Delfach wydawała wyrocznie. *Etre sur le* =, mówić z zapałem, być w szale, w uniesieniu — mówić uroczyście, wyrokować; prawić jak z trójnoga.

Trépignement, *s. m.* tuptanie nogami.

Trépigner, *v. n.* tuptać nogami, drepcić.

Trépointe, *s. f.* rzemyk za pomocą którego zszywają się dwa kawałki skóry.

Très, *adv.* bardzo, nader, arcy. = - *bien*, bardzo dobrze. =-*mauvais*, bardzo zły. Często oddaje się w polskim przez stopień najwyższy lub przez stopień równy poprzedzony wyrazem: prze a niekiedy prze kładzie się ze stopniem najwyższym. *Le* =-*Haut*, Najwyższy (Bóg). *La* =-*sainte Vierge*, Najświętsza, przenajświętsza Panna. =-*bien*, przewybornie.

Très-haut (le), *s. m.* najwyższy, wszechmocny.

Tré-sept, *s. m.* pewna gra w karty.

Trésor, *s. m.* skarb, zbiór bogactw, pieniędzy — skarb, skarbiec: miejsce na skład pieniędzy — skarbiec, miejsce gdzie są złożone relikwie — skarbiec, skład archiwów kościoła i t. p. — skarbnica, skarb — skarb, klejnot *fig.* =, = *de l'Etat*, = *public*, skarb państwa, skarb publiczny. *Les* =*s de Cérès*, skarby Cerery, żniwa, plony. *L'Eglise ouvre ses* =*s*, kościół otwiera swoje skarby (odpustów).

Trésorerie, *s. f.* zawiadowstwo skarbu publicznego — w Anglii: ministerstwo finansów — skarbnictwo: beneficyum skarbnika kapituły.

Trésorier, *s. m.* skarbnik, podskarbi, zawiadowca funduszów i skarbu — dawniéj w Polsce: podskarbi - kassyer. =*s de France*, dawniéj: urzędnicy rozkładający podatki i pobory.

Trésorière, *s. f.* podskarbina,

kassyerka po klasztorach, towarzystwach i t. p.

Tressaillement, *s. m.* drżenie. = *de nerfs,* drganie nerwów. = *d'un nerf,* wykręcenie się nerwu.

Tressaillir, *v. n.* drżéć, zadrżéć — drgać, miéć drganie, dostać drgania. Tressailli, ie, *prt.* zadrżały, drżący. *Nerf* =, nerw wykręcony.

Tresse, *s. f.* splot, wstęga upleciona z włosów, sznurków i t. p. — wązinchna krajka (np. z jakiéj robią berlacze i t. p.).

Tresser, *v. a.* pleść, splatać.

Tresseur, euse, *s.* co plecie, splata włosy.

Tréteau, *s. m.* kozieł, kobylica na któréj się stawia deski, tarcice — stół z tarcic na którym kuglarze lub komedyanci bawią gmin. *Monter sur les* =*x,* zostać komedyantem, kuglarzem.

Treuil, *s. m.* cylinder u windy na którym się okręca lina do dźwigania ciężarów.

Trève, *s. f.* zawieszenie broni, rozejm — wypoczynek, odpoczninie — pokój — zaprzestanie czego, fryszt*, folga. = *marchande,* rozejm kupiecki, w czasie którego handel między stronami wojującemi jest pozwolony. = *de Dieu; du Seigneur,* pokój boży, umowa w XI wieku między panami mocą któréj od wieczora we srodę do rana w poniedziałek na pamiątkę męki pańskiéj zaprzestawano wszelkich nieprzyjaźni. *Faire* =, dać pokój czemu, położyć koniec czemu, komu. = *de cérémonies, de compliments,* dosyć tych grzeczności, komplimentów, skończmy te ceremonie. = *de raillerie,* zaprzestańmy żartów. *Faites* = *à vos plaintes,* daj folgę skargom, żalom.

Tri, *s. m.* rodzaj gry w hombra.

Triage, *s. m.* wybór, przebieranie w czém, brakowanie — wrąb, wyrąb. *Faire le* =, wybiérać, robić wybór w czém, brakować.

Triaires, *s. m. pl.* triarii (u Rzymian): trzeci oddział legii.

Triandrie, *s. f. Bot.* klassa roślin trzypręcikowych.

Triangle, *s. m.* trójkąt — trójkąt: konstellacya — tryangał; trójkącik ze stali: instrument muzyczny do towarzyszenia innym.

Triangulaire, *a. d. g.* trójkątny.

Triangulation, *s. f.* działania trygonometryczne z trójkątami.

Tribade, *s. f.* kobieta popełniająca sodomią z drugą kobietą.

Tribord, *s. m.* prawy bok okrętu idąc od tyłu okrętowego.

Triboulet, *s. m.* kloc drzewa — głupiec.

Tribu, *s. f.* pokolenie: podział ludzi u niektórych narodów — plemie, pokolenie (jakich było 12 u Żydów).

Tribulation, *s. f.* utrapienie, zmartwienie, frasunek.

Tribun, *s. m.* trybun w Rzymie, obrońca praw ludu — trybun: we Francyi człowiek trybunału, ciała politycznego za rewolucyi.

Tribunal, *s. m.* siedzenie, krzesło sędziego, stolec* — trybunał, sąd, juryzdykcya — tylna część kościoła zazwyczaj w półkole. = *de famille,* sąd familijny (do sadzenia nieporozumień między żoną i mężem). *Prendre la voie des tribunaux,* udać się drogą sądową. *Le* = *de la conscience,* sąd sumienia.

Tribunat, *s. m.* trybunat, urząd trybuna ludu — trybunostwo, trwanie trybunatu — trybunat: ciało prawodawcze we Francyi od r. 1800.

Tribune, *s. f.* mownica, trybuna — loża, miejsce osobne (w sali, kościele). *La* = *sacrée,* kazalnica, ambona. *L'éloquence de la* =, wymowa sejmowa.

TRIBUNITIEN, ENNE, a. trybuński, władzy lub godności trybuna.

TRIBUT, s. m. podatek, haracz, danina — danina, dań. *Offrir qu''ch en* =, nieść co w ofierze, w dani. *Payer le = à la nature*, wypłacić dług naturze, umrzeć.

TRIBUTAIRE, a. d. g. płacący daninę, hołdujący komu — hołdowniczy, ulegający haraczowi. =, s. m. hołdownik, lennik. *Etre = de qu''un*, płacić daninę, haracz; hołdować komu.

TRICHER, v. a. et v. n. szachrować (w grze) — oszukiwać, kręcić — zakryć w pewien sposób wadę jakiéj roboty.

TRICHERIE, s. f szachrowanie (w grze) — szachrajstwo — oszukiwanie. *La = revient à son maître*, kto pod kim dołki kopie ten sam w nie wpada.

TRICHEUR, s. m. szachrujący w grze, szachraj. =EUSE, s. f. szachrajka.

TRICLINIUM, s. m. izba jadalna (u starożytnych) o trzech łóżkach, u każdego z których siadało trzy osób.

TRICOISES, s. f. pl. cęgi do kucia i rozkuwania koni.

TRICOLOR, s. m. rodzaj amarantu o trójkolorowych liściach.

TRICOLORE, a. d. g. trójkolorowy — trójkolorowy (o kolorze narodowym francuskim z białego, czerwonego i granatowego).

TRICORNE, a. d. g. o trzech rogach =, s. m. kapelusz stósowany.

TRICOT, s. m. pończoszkowa robota, robota na drótach — pałka, kij gruby a krótki. *Donner du = à qu''un*, *fm.* sprawić komu wały.

TRICOTAGE, s. m. pończoszkowa robota, robota na drótach.

TRICOTER, v. a. robić pończoszkową robotą co... = *des bas*, robić pończochy. *Aiguilles à* =, dróty

TRICOTÉ, ÉE, *prt.* robiony na drótach.

TRICOTETS, s. m. pl. nazwisko pewnego tańca.

TRICOTEUR, s. m. pończosznik. =EUSE, s. f. robotnica pończoch.

TRICTRAC, s. m. tryktrak: rodzaj gry w kości—tablica do tryktraku.

TRICYCLE, s. m. powóz na trzech kołach.

TRIDE, a. d. g. żywy, rzutki, rzeski (o koniu).

TRIDENT, s. m. trójząb.

TRIDI, s. m. trzeci dzień dekady w kalendarzu republikanckim francuskim.

TRIENNAL, ALE, a. trzyletni, trwający lat trzy lub dany na lat trzy.

TRIENNALITÉ, s. f. trzyletniość, trwanie przez lat trzy.

TRIENNAT, s. m. triennium, przeciąg lat trzech.

TRIER, v. a. brakować, robić wybór w czém, przebiérać.

TRIÉRARQUE, s. m. trierarcha: w Atenach, dowódca galery lub wystawiający ją swoim kosztem.

TRIFIDE, a. d. g. troisty, rozdzielony na troje.

TRIGAUD, AUDE, a. et s. f. frant, krętacz, matacz.

TRIGAUDER, v. n. kręcić, matać.

TRIGAUDERIE, s. f. krętactwo, matactwo.

TRIGLYPHE, a. d. g. tryglif: ozdoba architektoniczna.

TRIGÔNE, a. trójkątny.

TRIGONOMÉTRIE, s. f. trygonometrya, nauka o mierzeniu kątow.

TRIGONOMÉTRIQUE, a. d. g. trygonometryczny.

TRIGONOMÉTRIQUEMENT, adv. trygonometrycznie.

TRIL, s. m. *vid.* TRILLE.

TRILATÉRAL, ALE, a. o trzech bokach.

TRILATÈRE, s. m. trójkąt.

Trille, *s. m.* trele: w muzyce.

Trillion, *s. m.* trylion, sto bilionów czyli tysiąc tysięcy milionów.

Trilogie, *s. f.* trylogia: trzy tragedye stanowiące jeden dramat.

Trimbaler, *v. a.* wodzić, prowadzić, włóczyć z sobą po wszystkich kątach.

Trimer, *v. n.* biegać aż do zmużenia.

Trimestre, *s. m.* ćwierćrocze, kwartał — kwartalne, zapłata za kwartał.

Trimestriel, elle, *a.* kwartalny.

Trimètre, *s. m.* trimeter: wiersz iambiczny z sześciu stóp złożony.

Trin, Trine, *a. m.* = *aspect,* odległość dwóch planet o trzecią część zodyaku.

Tringa, *s. m.* biegus: ptak.

Tringle, *s. f.* pręt żelazny cienki do zawieszania firanek — listewka kwadratowa do zapełniania szczelin między tarcicami.

Tringler, *v. a.* naznaczyć na sztuce drzewa linię sznurkiem ufarbowanym na czerwono lub czarno.

Trinitaire, *s. m.* trynitarz: zakonnik.

Trinité, *s. f.* Trójca, trzy osoby a jeden Pan Bóg — niedziela Stéj Trójcy, święta Trójca.

Trinôme, *s. m.* trynom (w algebrze), wielkość złożona z trzech wyrazów.

Trinquer, *v. n.* zadzwonić, stuknąć w kieliszki pijąc do siebie.

Trinquet, *s. m* maszt sztabowy.

Trinquette, *s. f.* żagiel trójkątny na małych statkach — maszt sztabowy.

Trio, *s. m.* trio, kawałek muzyki z trzech części złożony — trzy osoby zwykle z sobą będące, trójca *fm.*

Triœcie, *s. f. Bot.* klassa roślin rozdzielnopłciowych, kiedy jedno indywiduum ma kwiat jeden samczy drugi samiczy a trzeci obupłciowy.

Triolet, *s. m.* tryolet: wierszyk z ośmiu wierszy z których 1szy powtarza się po trzecim a pierwszy i drugi jeszcze raz po 6tym.

Triomphal, ale, *a.* tryumfalny.

Triomphalement, *adv.* tryumfalnie, w tryumfie, z tryumfem.

Triomphant, ante, *a.* tryumfujący, zwycięzki — radośny, radujący się, rozradowany — okazały, przepyszny, świetny, wystawny. *L'Église =nte,* kościół tryumfujący: niebianie.

Triomphateur, *s. m.* zwycięzca — wódz wjeżdżający w tryumfie.

Triomphe, *s. m.* tryumf, wjazd uroczysty zwycięzkiego wodza — tryumf, zwycięstwo, wygrana. *Mener qu''un en =,* prowadzić za sobą w tryumfie. *Porter qu''un en =,* nieść w tryumfie.

Triomphe, *s. f.* tryumf: pewna gra w karty — tryumf, karta świętna (w niektórych grach). *Voilà de quoi est la =,* otóż to się święci, o to rzecz idzie.

Triompher, *v. n.* tryumfować, odbyć wjazd tryumfalny, odnieść tryumf, odnieść zwycięstwo nad kim — zwyciężyć, przemódz, przezwyciężyć co — radować się — pysznić się czém — chełpić się, wynosić się z czego — celować w czém.

Tripaille, *s. f.* flaki, bebechy.

Tripartite, *a. f.* podzielona na trzy części. *L'histoire =,* skrócenie historyi z trzech autorów Euzebiusza, Sokratesa i Sozomena.

Tripe, *s. f.* flaki, wnętrzności, bebechy. =s, *pl.* flaki: na potrawę. *Œufs à la =,* jaja faszerowane. *Il a falli rendre =s et boyaux, pop.* mało duszą nie rzygnął *pop.*

Tripe, *s. f.* materya wełniana lub niciana postrzygana jak axamit.

TRIPE MADAME, s. f. vid. TRIQUE-MADAME.

TRIPERIE, s. f. flaczarnia, handel flaków.

TRIPETTE, s. f. kawałek flaka. *Cela ne vaut pas* =, to niewarto funta kłaków, torby sieczki.

TRIPHTHONGUE, s. f. trójgłoska, trzy samogłoski wymówione w jednéj syllabie — syllaba z trzech samogłosek *np*. we francuskim *eau, oie*.

TRIPIER, a. m. ptak drapieżny niedający się wyuczyć łowiectwa.

TRIPIER, s. m. flaczarz. =ERE, s. f flaczarka.

TRIPLE, a. d. g. potrójny, troisty. =, s. m. trzy razy tyle. *Au* =, w trójnasób. *Augmenter du* =, powiększyć o trzy razy tyle.

TRIPLEMENT, *adv*. potrójnie, trzykrotnie.

TRIPLEMENT, s. m. potrojenie, podniesienie w trójnasób (podatków i t. p.).

TRIPLER, v. a. potroić, w trójnasób pomnożyć. =, v. n. urość trzy razy tyle, potroić się. TRIPLÉ, EE, *prt*. potrojony. *Raison* =*ée*, stosunek sześcienny.

TRIPLICATA, s. m. tryplikat, trzecia kopia, trzeci exemplarz.

TRIPLICITÉ, s. f. powtórzenie trzy razy — troistość (Trójcy i t. p.)

TRIPOLI, s. m. trypoli, tripela, kamień kruchy gliniasty do czyszczenia metali i t. p.

TRIPOT, s. m. gra w piłkę, *vid*. JEU DE PAUME — dom gry lub inne miejsce nieprzyzwoite. *Le* = *comique*, czereda komedyantów.

TRIPOTAGE, s. m. famułka, dziwna mieszanina — szachrajstwo.

TRIPOTER, v. n *et a*. narobić mieszaniny, famułki — szachrować.

TRIPOTIER, ÈRE, s. szachraj; szachrajka s. f.

TRIQUE, s. f. kij gruby a krótki.

TRIQUE-BALE, s. f. machina do przewożenia armat.

TRIQUE-MADAME, s. f. rozchodnik wielki : roślina.

TRIQUET, s. m. palant do gry w piłkę.

TRIRÈGNE, s. m tiara papieska.

TRIRÈME, s. f. galera o trzech rzędach wioseł.

TRISAÏEUL, s. m. prapradziad. =EULE, s. f. praprababka.

TRISECTION, s. f. podział na trzy części równe — podział kąta na trzy kąty równe.

TRISMÉGISTE, a. m Trismegistes, trzykroć wielki : nazwisko dawane przez Greków Hermesowi egipskiemu — gatunek czcionek.

TRISTE, a. d. g. smutny, smętny, zasmucony, strapiony — smutny, zasmucający — nędzny, lichy — przykry — nieszczęsny, niefortunny — pochmurny (czas). *Avoir une* = *mine, figure*, źle wyglądać, zmizernieć. *Faire une* = *figure quelque part*, mieć śmieszną minę (znajdując się gdzie), dziwnie wyglądać gdzie. *Faire* = *mine*, być smutnym, zasmuconym; mieć rzadką minę, spuścić nos na kwintę *fm*. *Faire* = *mine à qu''un*, skrzywić się na kogo. *Cet homme a le vin* =, kiedy się napije jest smutny. =S, s. f. *pl*. Tristes, elegie Owidyusza.

TRISTEMENT, *adv*. smutnie—smutno — licho, nędznie.

TRISTESSE, s. f. smutek, smętność — smutek, zmartwienie, strapienie. *Ceci est d'une grande* =, to bardzo smutne, wcale nie wesołe.

TRITON, s. m. tryton : bóstwo morskie pół człowieka pół ryby.

TRITON, s. m. w muzyce: przedział złożony z trzech całych tonów.

TRITOXYDE, s m. *Chim* trzeci niedokwas metalu.

TRITURABLE, *a. d. g.* dający się pokruszyć w kawałki.

TRITURATION, *s. f.* kruszenie, druzgotanie, pokruszenie w kawałki, podruzgotanie, starcie na proch, na miazgę.

TRITURER, *v. a.* kruszyć, druzgotać, trzéć — skruszyć, zdruzgotać, zetrzéć na kawałki, na proch.

TRIUMVIR, *s. m.* tryumwir : jeden ze trzech mężów powołanych na tenże sam urząd.

TRIUMVIRAL, ALE, *a.* tryumwirowski.

TRIUMVIRAT, *s. m.* tryumwirat, trzéj mężowie.

TRIVELIN, *s. m.* bufon, śmieszek, błazen.

TRIVELINADE, *s. f.* bufonerya, błaznowanie.

TRIVIAIRE, *a. d. g.* o trzech ulicach, drogach (plac, rynek).

TRIVIAL, ALE, *a.* trywialny, gminny, pospolity.

TRIVIALEMENT, *adv.* gminnie.

TRIVIALITÉ, *s. f.* gminność.

TROC, *s. m.* zamiana, facyenda. = *pour* =, sztuka na sztukę.

TROCART, TROIS-QUARTS, *s. m.* narzędzie chirurgiczne do przekłuwania.

TROCHAÏQUE *(trocaïque)*, *a. d. g.* trochaiczny, złożony z trocheów. =, *s. m.* wiersz trochaiczny.

TROCHANTER *(trocanter)*, *s. m.* wypukłość w kości uda.

TROCHÉE *(trokée)*, *s. m.* trochéj, stopa z dwóch syllab długiéj i krótkiéj.

TROCHÉE, *s. m.* gałązki młodéj drzewiny.

TROCHES, *s. f. pl.* łajna źwierzyny w zimie.

TROCHET, *s. m.* kupka, wiązka, gronko owoców, kitka kwiatów (na gałęzi).

TROCHISQUE, *s. m. pl.* lékarstwo w podłużnych wałeczkach.

TROCHURE, *s. f.* czwarty sęk na rogu jelenim.

TROËNE, *s. m.* ligustr : drzewko. *Baies de* =, ligustrowe jagody, ptasza żobia.

TROGLODYTE, *s. f.* krzciuczek : ptaszek.

TROGLODYTES, *s. m. pl.* Troglodyci mieszkańcy podziemnych pieczar w niektórych krajach.

TROGNE, *s. f.* twarz okrągła jak księżyc w pełni, wesoła i rubaszna. *Rouge* =, = *enluminée*, twarz pijacka.

TROGNON, *s. m.* ogryzek jabłka, gruszki. *Le* = *d'un chou*, głąbik kapusty. *Un joli petit* =, buziaczek (pieszczotliwie o ładnéj dziewczynce).

TROIS, *a. d. g.* trzy — trzeci. =, *s. m.* trzy — trójka, cyfra trzy (3) — trójka (w kartach). *Le* = *du mois*, trzeci dzień miesiąca. *Les* = *quarts*, trzy ćwierci — trzy kwadranse. *Les* = *quarts du temps*, najczęściéj.

TROISIÈME, *a. d. g.* trzeci. =, *s. m.* kto trzeci, trzecia osoba — trzecie piętro — trzecia klassa (po szkołach) — uczeń trzeciéj klassy. *La* = *des enquêtes*, dawniéj : izba śledcza w parlamencie paryskim.

TROISIÈMEMENT, *adv.* po trzecie.

TROIS-MÂTS, *s. m.* statek handlowy o trzech masztach.

TROIS-QUARTS, *s. m. vid.* TROCART.

TRÔLER, *v. a.* wodzić, włóczyć kogo z sobą. =, *v. n.* włóczyć się, wałęsać się.

TROLLE, *s. f.* spuszczenie psów ze swory, ze smyczy.

TROMBE, *s. f.* trąba, rodzaj burzy.

TROMBLON, *s. m.* broń pewna na okręcie nabijana kulami.

TROMBONE, *s. m.* trombon ; narzędzie muzyczne.

TROMPE, *s. f.* trąbka myśliwska — trąba do otrębywania — trąba (u słonia) — nos u niektórych owadów — drumla *vid.* GUIMBARDE — sklepienie wystające na rogu gmachu. *Publier à son de* =, otrębywać, ogłaszać co, wytrębywać.

TROMPE-L'OEIL, *s. m.* obraz łudzący oko.

TROMPER, *v. a.* oszukać, zwieść, oszukiwać, zwodzić; oszwabić, o-szołomić, wywieść w pole—zawieść, zawodzić, omylić — otumanić. = *la loi*, oszukać prawo, podejść myśl prawa. = *la vigilance de qu"un*, podejść czujność czyję. = *son ennui, ses ennuis*, rozrywać się, zabijać nudy czém. = *le temps*, zabić trochę czasu, przeczekać. *Se* =, omylić się, pomylić się, zwieść się, oszukać się, oszukiwać się — zawieść się na czém — łudzić się, tumanić się. *Se* = *de route*, zbłądzić, zmylić drogę. *Se* = *d'heure*, pomylić się w godzinie. *Si je ne me trompe*, jeżeli się nie mylę. *Je suis bien trompé si telle chose n'est pas ainsi*, albo się mylę, albo tak jest.

TROMPERIE, *s. f.* oszukaństwo, szalbierstwo.

TROMPETER, *v. a.* otrębywać, wytrębywać, ogłaszać — głosić, ogłaszać, trąbić, roztrąbić, rozgłosić. =, *v. n.* krzyczeć (mówi się o głosie osła).

TROMPETEUR, *s. m.* muszkuł gęby za pomocą którego gęba się wydyma.

TROMPETTE, *s. f.* trąba, trąbka — rodzaj muszli pojedyńczéj śrubowatéj — gazeta, plotka, papla. = *parlante*, trąbka akustyczna przez którą się mówi do głuchych lub dla doniesienia głosu opodal.

TROMPETTE, *s. m.* trębacz.

TROMPEUR, EUSE, *a.* zwodniczy, łudzący, zawodzący — kłamliwy. =, *s. m.* zwodziciel — oszukaniec, oszust. *A* =, = *et demi*, trafił kosa na kamień. =EUSE, *s. f.* zwodzicielka.

TROMPILLON, *s. m.* trąbka.

TRONC (*tron*), *s. m.* pień, pniak — kadłub — w genealogiach: pień, drzewo bez względu na konary i rozgałęzienia — skarbona, szkatułka (po kościołach). = *de colonne*, ułomek, odłamek słupa. *Le* = *d'une artère*, pień arteryi: najszersza jéj część bez rozgałęzień.

TRONCHET, *s. m.* klocek z drzewa na trzech nogach.

TRONÇON, *s. m.* odłamek, kawałek — dzwono, dzwonko (ryby i t. p.).

TRONÇONNER, *v. a.* krajać, pokrajać we dzwonka.

TRÔNE, *s. m.* tron, stolec* — siedzenie biskupa w kościele. = *électif*, tron wybiéralny. = *héréditaire*, tron dziedziczny. *L'héritier du* =, dziedzic tronu, następca tronu. *Le discours du* =, mowa od tronu, mowa panującego przy otwarciu obrad parlamentu. =S, *s. m. pl.* trony: nazwisko jednego z dziewięciu chorów anielskich.

TRONQUER, *v. a.* obciąć, uciąć, ułamać — obciąć, urwać, poobcinać miejsca w autorze. TRONQUÉ, EE, *prt.* obcięty, ucięty, bez głowy — *Bot.* obcięty.

TROP, *adv.* nadto, za nadto, za wiele, zbyt. = *plein*, przepełniony. = *cuit*, przegotowany — przepieczony (o chlebie) — przepalony (o glinie i t. p.). *Par* =, za nadto. = *peu*, za mało. *Pas* =, nie najwięcéj. *Pas* = *bien*, nienajlepiéj. *Ni* = *ni* = *peu*, ani za wiele ani za mało, w sam raz. *Il ne faut pas* = *vous y fier*, nie bardzo mu trzeba wierzyć. *Etre de* = *quelque part*, być gdzie niepotrzebnym gościem. =, *s. m.* zbytek, co nad potrzebę.

Trope, *s. m.* trop, figûrã, zwrot krasomowski.

Trophée, *s. m.* trofea, łupy zdobyte na nieprzyjacielu i zawieszone na pniaku drzewa — tryumfy, trofea, zdobycze — trofea, ozdoba snycerska lub malarska wystawiająca różne przedmioty właściwe jakiéj sztuce np. narzędzia muzyczne i t. p. *Faire = d'une chose*, chełpić się z czego.

Tropique, *s. m.* tropik, zwrotnik. =, *a. d. g.* zwrotnikowy. *Plantes =s*, rośliny których kwiaty otwierają się z rana a zamykają w wieczór.

Tropologique, *a. d. g.* przenośny, w znaczeniu przenośném.

Trop-plein, *s. m.* to co się przeléwa z pełnego naczynia. *Le = d'un étang*, zbyteczna woda stawu.

Troquer, *v. a.* zamienić, zamienić co na co, pomieniać się z kim na co; facyendować, przefacyendować co, przehandlować.

Troqueur, **euse**, *s.* lubiący się mieniać, ustawicznie facyendować.

Trot, *s. m.* trucht: chód konia. *Mener une affaire au =*, prowadzić interes szybko, raźnie.

Trotte, *s. f.* kawał drogi.

Trotter, *v. n.* iść truchtem, iść truchta — biegać za czém, uwijać się. = *menu*, biedz drobnym truchtem. *Cette idée lui trotte dans la tête*, to mu nie wyjdzie z głowy, to mu się ciągle snuje przed oczyma.

Trotteur, *s. m.* koń włożony do truchta.

Trottin, *s. m.* z pogardą: lokaina, sługus.

Trottiner, *v. n.* biedz drobnym truchtem.

Trottoir, *s. m.* chodnik, trotoar. *Etre sur le =*, *fig.* dobrze stać, zaczynać dorabiać się majątku, znaczenia.

Trou, *s. m.* dziura, dziurka, otwór, szpara — dziupla, dziura w drzewie — dziura, kąt, liche mieszkanie. *Le = de la serrure*, dziurka od klucza (w zamku). = *de souris*, mysza jama. *Boucher un =*, *des =s*, zatkać szparę; pozatykać, pootykać szpary. *N'avoir rien vu que par le = d'une bouteille*, nie wiedzieć o bożym świecie, być jak tabaka w rogu, wychować się za piecem. *Mettre la pièce à côté du =*, nie trafić w co. *Autant de =s autant de chevilles*, mówi się o osobie mającéj na wszystko gotową odpowiedź lub środek. *Faire un = à la lune*, zemknąć nie zapłaciwszy długów.

Troubadour, *s. m.* trubadur, poeta Prowancyi w średnich wiekach.

Trouble, *a. d. g.* mętny, zmącony, nieczysty — zamglony (o szkle) — mglisty, posępny (dzień, czas). *Voir =*, *avoir la vue =*, widzieć jak przez mgłę, nie jasno widzieć. *Pêcher en eau =*, korzystać z nieładu i zamieszków.

Trouble, *s. m.* zamieszanie, pomieszanie, zamęt — pomieszanie, niespokojność — niepokojenie kogo. *Le = des élémens*, wojna, waśń żywiołów. =s, *pl.* zamieszki, rozterki, zatargi, niesnaski. =*s civils*, domowe zatargi. =*s religieux*, spory o religią. *Le = des sens, de la voix*, pomieszanie wyryte w twarzy, głos pomieszany.

Trouble, **Truble**, *s. f.* więcierz.

Trouble-fête, *s. m.* hałaburda, burda, psujący porządek i pokój święta — wypadek nieprzyjemny.

Troubler, *v. a.* zmącić, zamącić — zamieszać, zakłócić, skłócić (napój, mléko i t. p.) — pomieszać, sprawić pomieszanie — burzyć, zaburzyć, zawichrzyć (pokój publiczny i t. p.) — zakłócić (spokojność) — zmieszać kogo, wprawić w pomie-

smania, zbłąkać — przerwać, przerywać (rozmowę) — przeszkadzać czemu. *Se* =, zmącić się — zasępić się (o czasie) — zbłąkać się — zmieszać się, pomieszać się.

Troüé, *s. f.* otwór lub droga przebita wzdłuż lasu — dziura zrobiona wystrzałem w murze lub szeregach wojska.

Trouer, *v. a.* przedziurawić, zrobić dziurę w czém, porobić dziury. *Se* =, podziurawić się. Troué, ée, *prt.* przedziurawiony — dziurawy.

Trou-madame, *s. m.* rodzaj gry, w której się rzuca kulki w porobione otwory, tablica do téj gry.

Troupe, *s. f.* gromada, poczet ludzi — banda — gromada, stado, kupa (ptastwa, źwierząt) — trupa (aktorów, komedyantów) — oddział (wojska) — wojsko — żołnierze i podofficerowie. *Une petite* =, garstka. = *d'élite*, wojsko wyborowe. *L'élite des* =*s*, sam wybór wojska. =*s à pied*, piechota. = *à cheval*, jazda, konnica, kawalerya. *La* =, wojsko liniowe. *Aller en* =, chodzić gromadnie, stadami; latać stadami (o ptastwie). *Aller par* =*s*, iść przedzieliwszy się na bandy, na oddziały.

Troupeau, *s. m.* trzoda — trzoda owiec. = *de dindons, d'oies*, stada indyków, gęsi. *Le* = *de Jésus-Christ*, trzoda chrystusowa, kościół. *Le* = *de l'évêque, de curé*, trzoda, owieczki biskupa, plebana.

Troupier, *s. m. pop.* wojak.

Trousse, *s. f.* naręcze, co się niesie w ręku przed sobą, wiązka (słomy i t. p.) — garść (ziół i t. p.) — sajdak, kołczan — futerał na narzędzia balwierskie lub cyrulickie — mantelzak, troki za jeźdźcem przyburtowane. =*s*, *pl.* spodnie jakie dawniéj nosili paziowie od pasa do połowy ud. *Aux* =*s*, tuż za kim. *Etre aux* =*s de qu''un*, chodzić za kim, ścigać, doganiać. *En* =, *vid. En* croupe.

Trousseau, *s. m.* pęk (kluczów, strzał i t. p.) — wyprawa, gierada* (dawana córce idącéj za mąż) — tłomoczek na bieliznę i t. p.; oporządzenie.

Trousse-étriers, *s. m. vid.* Porte-étriers.

Trousse-galant, *s. m. pop.* cholera morbus.

Trousse-pète, *s. f.* wyraz pogardliwy o małéj dziewczynie: bździocha.

Trousse-queue, *s. m.* podogonie: część zaprzęgu na konia.

Troussequin, *s. m.* obłąk w tyle siodła.

Trousser, *v. a.* zawinąć, pozawijać (poły u sukni), podgiąć. = *bagage*, *vid.* Bagage. = *une volaille*, ubrać drób na rożen, poczepiać skrzydełka i udka. = *une affaire*, wyexpedyować interes. = *une femme*, podnieść spódniczkę — *fig.* dobrać się do... = *qu''un en malle*, zacapić, zabrać, zapakować kogo. *Cette maladie l'a troussé*, sprzątnęła go choroba. *Se* =, zawinąć się, podkasać się, zakasać się; ugiąć się *pop.* Troussé, ée, *prt.* zakasany, podkasany. *Bien troussé*, zgrabny a okrągły jak wałek — porządny, uczciwy... *Cela est troussé à la diable*, to partacka robota.

Troussis, *s. m.* zawinięcie (u sukni zagiętéj, podkasanéj).

Trouvaille, *s. f.* rzecz znaleziona, odkryta przypadkowo i szczęśliwie.

Trouver, *v. a.* znaleść, naleść co, znachodzić, znajdować — znaleść kogo, zastać na czém; zdybać, przydybać *fm.* — znaleść w takim a takim stanie, takiém a takiém — napotkać, natrafić co — sądzić takiém a takiém, uważać za to a to — uważać, widzieć, dostrzegać w

kim co. *Aller = qu''un; venir = qu''un*, pójść do kogo, przyjść do kogo, odwiedzić kogo. = *qu''un en son chemin*, mieć kogo na swojéj drodze. *On le trouva faisant telle chose*, zastano go jak robił to a to. = *qu''un en faute*, zastać nieprzygotowanym. = *la mort*, znaleść śmierć, zginąć. = *du plaisir à...*, mieć upodobanie w czém, lubić co robić. = *son compte à qu''ch*, wyjść na swojém, dobrze wychodzić na czém. *Il a trouvé l'art de...*, odkrył sztukę... = *le temps long*, nudzić się; kuczyć sobie *pop.* = *bon*, = *mauvais*, uważać, mieć co za dobre, za złe. = *à...*, znaleść sposobność, środek czego, znaleść kogo coby zrobił to a to. *Il a trouvé à qui vendre...*, znalazł kupca na... = *à dire, à redire*, *vid.* Dire, Redire. *Il a trouvé à qui parler*, trafił na swego, znalazł opór, został odparty. *Il a trouvé son maître*, trafiła kosa na kamień. *Cela ne se trouve pas sous le pas d'un cheval*, nie tak to łatwo o to. *Il croit avoir trouvé la pie au nid*, rozumie że Pana Boga za kontusz złapił. *Se* =, *v. réc.* spotkać się z kim gdzie, zejść się z kim — znajdować się, być gdzie — zostać czém, jakim. *Ce livre se trouve chez...*, téj książki dostać można... *Se = dans le besoin*, być w potrzebie. *La nouvelle se trouva fausse*, pokazało się że wiadomość była fałszywa. *Son départ se trouva retardé*, wyjazd jego został opóźniony, opóźnił się. *Se = heureux*, mieć się za szczęśliwego. *Se = mal*, zemdléć. *Il se trouve bien de...*, dobrze mu z tém, kontènt z tego. *Vous vous en trouverez bien*, to ci na dobre wyjdzie. Trouvé, ée, *prt.* znaleziony — trafunkowy. *Enfant trouvé*, podrzutek.

Trouvère, Trouveur, *s. m.* trouwer: w średnich wiekach, poeta w północnych prowincyach Francyi mianowicie w Pikardyi.

Truand, *s. m.* łajdak, bułtaj, włóczęga. =nde, *s. f.* łajdak baba, łajdaczka, bułtajka.

Truandaille, *s. f.* tałałajstwo, włóczęgi.

Truander, *v. n.* żebrać z próżniactwa, wałęsać się.

Truanderie, *s. f.* włóczęgostwo, żebractwo z próżniactwa.

Truble, *s. f. vid.* Trouble, *s. f.*

Trucheman, Truchement, *s. m.* drogman, tłómacz.

Trucher, *v. n.* żebrać z próżniactwa, łajdaczyć się.

Trucheur, euse, *s. vid.* Truand.

Truelle, *s. f.* kielnia: narzędzie mularskie — nóż płaski do krajania ryb na stole. *Aimer la* =, lubić budować, lubić mularkę.

Truellée, *s. f.* pełna kielnia wapna i t. p.

Truffe, *s. f.* trufla: rodzaj jabłka ziemnego.

Truffer, *v. a.* obłożyć lub nadziać truflami. Truffé, ée, *prt.* z truflami.

Truffière, *s. f.* ziemia wydająca trufle.

Truie, *s. f.* macióra.

Truite, *s. f.* pstrąg: ryba. = *saumonée*, pstrąg łososiego smaku.

Truité, ée, *a.* nakrapiany czerwonemi plamkami.

Trulle, *s. f.* sala obrad u cesarzów greckich.

Trullisation, *s. f.* tynkowanie kielnią, powlekanie muru oblepą.

Trumeau, *s. m.* mur między dwoma oknami — ramy na zwierciadło w ścianie — podkolanek u wołu, ścięgno wołowe.

Tsar, *s. m.* car, *vid.* Czar.

Tu, toi, te, *pron.* ty, tobie, ci, ciebie. *A toi*, tobie, ci. W słowach zaimkowych służy wyłącznie drugiej

osobie liczbie pojed., a ile razy w polskim toż słowo zaimkowe oddaje się także przez zaimkowe, TOI i TE, oddaje się przez się, sobie, siebie np. *Fais-toi justice*, zrób sobie sam sprawiedliwość. *Laisse-toi conduire*, daj się poprowadzić. *Garde-toi de..*, strzeż się... *Etre à tu et à toi avec qu'un*, być z kim za panie bracie, za pan brat.

TUABLE, *a. d. g.* dobry na zabicie (o zwierzętach utuczonych i t. p.).

TUANT, ANTE, *a.* nudny, nudzący, nieznośny.

TU-AUTEM, *s. m.* rzecz główna, punkt kardynalny. *C'est là le* =, to grunt.

TUBE, *s. m.* rurka, rura.

TUBERCULE, *s. m.* bąbelek, pryszczyk — brodawka na płucach i t. p. — *Bot.* grudka.

TUBERCULEUX, EUSE, *a.* okryty bąblami, popryszczony — brodawkowaty — *Bot.* grudkowaty.

TUBÉREUSE, *a. f. Bot. Racine* =, korzeń brodawkowaty. =, *s. f.* tuberoza, hyacynt jesienny.

TUBÉROSITÉ, *s. f.* wypukłość, mała wyniosłość. *Bot.* grudkowatość.

TUBULÉ, ÉE, *a.* rurkowaty. *Draperie* =*ée*, w ubiorach starożytnych: fałdy tworzące jakby rurki.

TUBULEUX, EUSE, *a.* rurkowaty.

TUBULURE, *s. f.* otwór w naczyniu na przyjęcie rurki — rurka.

TUDESQUE, *a. d. g.* niemiecki. =, *s. m.* język niemiecki.

TUE-CHIEN, *s. m. vid.* COLCHIQUE.

TUER, *v. a.* zabić, zabijać — zabić, zabijać, *fig.* zamęczyć — zabić, zabijać, w niwecz obrócić, gubić, niszczyć — bić (bydło), zabić (bydlę) — wybić. *Il a été tué dans telle bataille*, zginął, poległ w téj a téj bitwie. *Se* =, zabić się, odebrać sobie życie — zabić się, zgubić się, gubić się, zabijać się czém, ginąć od czego — zamordować się. *Se* = *de travail*, zapracować się. *Se* = *à boire*, zapić się. *A tue-tête*, *vid.* TÊTE.

TUERIE, *s. f.* krwawa bójka, ubijatyka, rzeź, jatki — szlachtuz, rzeźnica.

TUEUR, *s. m.* rozbojnik, który niejednego zabił w pojedynku. = *de gens*, fanfaron.

TUF, *s. m.* tuf: kamień kruchy zwykle znajdujący się pod warstwą ziemi wegetacyjnéj — kamień biały miękki używany w budowaniu. *Pour peu qu'on l'approfondisse on rencontre le* =, po wierzchu się tylko świeci (mówi się o człowieku mającym płytką znajomość rzeczy).

TUFFEAU, *s. m. vid.* TUF.

TUFFIER, ÈRE, *a.* natury tufu.

TUILE, *s. f.* dachówka.

TUILEAU, *s. m.* ułomek dachówki.

TUILERIE, *s. f.* cegielnia gdzie robią dachówki. *Les Tuileries*, pałac tego nazwiska w Paryżu, mieszkanie królów francuskich. *Le cabinet des Tuileries*, dwór, gabinet francuski.

TULIPE, *s. f.* tulipan: roślina i kwiat.

TULIPIER, *s. m.* tulipanowe drzewo pierwiastkowo z Ameryki północnéj z kwiatem podobnym do tulipanu.

TULLE, *s. m.* tiul, tul: rodzaj siatki.

TUMÉFACTION, *s. f.* nabrzmienie.

TUMÉFIER, *v. a.* sprawić nabrzmienie. *Se* =, nabrzmiéć.

TUMEUR, *s. f.* nabrzmienie, nabrzmiałość.

TUMULAIRE, *a. d. g.* nagrobkowy.

TUMULTE, *s. m.* hałas, wrzawa, zgiełk. *En* =, bez porządku, w nieładzie, hurmem.

TUMULTUAIRE, *a. d. g.* burzliwy.

TUMULTUAIREMENT, *adv.* niepo-

rządnie, bez porządku, w zamieszaniu, hurmem, tłumnie.

Tumultueusement, *adv.* burzliwie, z wrzaskiem, z hałasem.

Tumultueux, euse, *a.* burzliwy.

Tumulus *(tumuluce)*, *s. m.* mogiła, grobowiec, kurhan, kurhanek.

Tunique, *s. f.* tunika, suknia spodnia u starożytnych — dalmatyka: suknia dyakonów i subdyakonów — tunika: suknia pod ornatem biskupa celebrującego — tunika: krótka suknia królów francuskich pod płaszczem króleskim w dzień namaszczenia — koszulka, pokrywa obwijająca niektóre organa ciała — powłoka łuskowata (cébuli i t. p.).

Tuorbe, *s. m. vid* Téorbe.

Turban, *s. m.* turban, zawój.

Turbe, *s. f.* tłum, ciżba. *Enquête par* =*s*, śledztwo oparte na zdaniach wielu razem mieszkańców w przedmiocie zwyczajów kraju.

Turbiné, ée, *a.* śrubowaty, w kształcie śruby ślimaczéj.

Turbinite, *s. f.* muszla w kształcie śruby.

Turbith, *s. m.* turbit: gatunek powoju z wyspy Ceylon. = *minéral*, turbit: siarczan żółty merkuryuszu.

Turbot, *s. m.* płaszcz: ryba morska.

Turbotière, *s. f.* naczynie kuchenne na gotowanie płaszczów.

Turbotin, *s. m.* mały płaszcz: ryba.

Turbulemment, *adv.* burzliwie.

Turbulence, *s. f.* burzliwość — swawola.

Turbulent, ente, *a.* burzliwy, swawolny, niesworny.

Turc, *s. m.* Turek, Turczyn. *Fort comme un* =, silny, krzepki. *C'est un vrai* =, człowiek bez litości, barbarzyniec. *Se faire* =, zbisurmanić się, poturczyć się.

Turc, que, *a.* turecki. *A la* =, po turecku, z turecka. *Chien* =, pies bez kudłów, goły.

Turc, *s. m.* czerw toczący drzewo.

Turcie, *s. f.* wał z ziemi nad brzegiem rzeki.

Turelure, *s. f.* trele (śpiewając). *C'est toujours la même* =, zawsze ta sama piosnka, zawsze jedno.

Turgescence, *s. f.* nabrzmiewanie, nabrzmiałość.

Turgescent, ente, *a.* wzdęty, odęty.

Turlupin, *s. m.* nazwisko aktora dawnych komedyi gminnych we Francyi a stąd: bufon, śmieszek.

Turlupinade, *s. f.* żart niewczesny, błaznowanie, drwinki.

Turlupiner, *v. n.* drwinkować, przedrwiwać. =, *v. a.* brać kogo na fundusz, stroić sobie drwinki z kogo,

Turneps, *s. m.* turneip; rodzaj rzepy.

Turpitude, *s. f.* bezeceństwo, szkaradność — czyn bezecny, uiecny.

Turquette, *s. f.* żabie gronka: roślina.

Turquin, *a. m. Bleu* =, ciemno niebieski.

Turquoise, *s. f.* turkus: drogi kamień.

Tussilage, *s. m.* podbiał: roślina.

Tutélaire, *a. d. g.* opiekuńczy, ochronny.

Tutelle, *s. f.* opieka (opiekuna) — opieka, protekcya — dozór, nadzór, oko, baczenie.

Tuteur, *s. m.* opiekun — kół lub żerdź do których się przywiązują młode drzewka. *Subrogé* =, opiekun zastępczy. = *ad hoc*, opiekun wyłącznie do tego mianowany. Tutrice, *s. f.* opiekunka,

Tutie, *s. f.* tutya, niedokwaś zynku wchodzący do składu proszków na oczy.

TUTOIEMENT, TUTOÎMENT, *s. m.* tykanie, wołanie na kogo: ty.

TUTOYER, *v. a.* tykać kogo, *fm.* mówić komu: ty. *Se* =, *v. réc.* mówić sobie: ty; tykać się *fm.*

TUYAU, *s. m.* rurka — rura kominowa — rynna w prywetach — pieuiek, rurka pióra — łodyga (zboża).

TUYÈRE, *s. f.* otwór piecyka po boku.

TYMPAN, *s. m.* bębenek: błonka w uchu — w prassach drukarskich: deka pargaminowa; dekiel — kółko zębate w zégarku. *Bruit à briser le = de l'oreille,* wrzask nieznośny.

TYMPANISER, *v. a.* osławić, okrzyczéć kogo.

TYMPANITE, *s. f.* wzdęcie żołądka.

TYMPANON, *s. m.* rodzaj instrumentu muzycznego.

TYPE, *s. m.* wzór, typ — godło, symbol — czcionka, pismo drukarskie — porządek w jakim się rozwijaja symptomata choroby.

TYPHON, *s. m.* trąba morska, burza.

TYPHUS, *s. m.* tyfus: morowa zaraza. = *d'Orient,* morowa zaraza dżuma. = *d'Amérique,* żółta gorączka.

TYPIQUE, *a. d. g.* symboliczny.

TYPOGRAPHE, *s. m.* drukarz, typograf.

TYPOGRAPHIE, *s. f.* typografia, drukarstwo, sztuka drukarska — drukarnia, tłocznia.

TYPOGRAPHIQUE, *a. d. g.* typograficzny, drukarski.

TYRAN, *s. m.* jedynowładca, samodzierż, samowładca (u ludów starożytnych) — tyran, władca okrutny, ciemiężca — okrutnik, tyran, barbarzyniec.

TYRANNEAU, *s. m.* pomniejszy tyran.

TYRANNIE, *s. f.* jedynowładztwo, samodzierstwo — tyrania, rząd ciemiężcy, despotyzm — tyrania, okrucieństwo, nieludzkość — przymus, gwałt — ucisk, gwałty.

TYRANNIQUE, *a. d. g.* tyrański, samowładny — gnębiący, okrutny.

TYRANNISER, *v. a.* gnębić, gnieść, ciemiężyć, uciskać — panować samowładnie nad czém.

TZAR, *s. m. vid.* CZAR.

U.

U, *s. m.* dwudziesta pierwsza litera alfabetu francuskiego. Litera ta nie ma w polskim odpowiedniego głosu, wymawianie jéj jednak zbliża się najbardziéj do *u* wymawianego ściśnionemi ustami i jakby dając bardzo lekko słyszéć literę *i*. *U* naznaczone dwiema kropkami w niektórych wyrazach nie łączy się z literą poprzedzającą *np.* w wyrazach *Saül, Esaü.* Położone po *g* nadaje mu brzmienie twarde.

UBIQUISTE *(ubikuiste), s. m.* dawniéj: doktor teologii nie przywiązany do żadnego zgromadzenia teologii jako to Sorbony i t. p. — człowiek któremu wszędzie dobrze, który się nie przywięzuje do miejsca.

UBIQUITAIRE, *s. m.* ubikwitaryusz: z jednéj z sekt protestanckich.

UBIQUITÉ, *s. f.* wszędybytność.

UHLAN *(*hulan), s. m.* ułan.

UKASE, *s. m.* ukaz, rozkaz Cesarza rossyjskiego.

ULCÉRATION, *s. f.* rozjątrzenie rany, rozranienie.

Ulcère, *s. m.* rana, rozranienie.

Ulcérer, *v. a.* zranić, rozranić — *fig.* zranić, rozranić, rozjątrzyć. *Une conscience ulcérée*, sumienie toczone zgryzotami.

Ulcéreux, euse, *a.* zraniony, rozjątrzony, zwrzodowaciały.

Uléma, *s. m.* ulema : doktorowie prawa u Mahometanów.

Ulmaire, *s. f.* tawuła błotna : roślina.

Ultérieur, eure, *a.* leżący za górami — leżący daléj, odleglejszy — dalszy, następny.

Ultérieurement, *adv.* nadal, póżniéj.

Ultimatum *(ultimatome)*, *s. m.* ultimatum, ostateczne i stanowcze oświadczenie.

Ultramontain, aine, *a. et s.* zaalpejski — ultramontański, ultramontańczyk, stronnik wszechwładztwa Rzymu i stolicy apostolskiéj w rzeczach religii.

Umble, *s. m.* rodzaj ryby, *vid.* Ombre.

Un, *s. m.* jeden, raz — cyfra jeden, jednostka. = *pour cent*, jeden od sta. = *d'entre mille*, jeden z tysiąca, na tysiąc jeden.

Un, Une, *a.* jeden — jedyny. *Dieu est un*, Bóg jest jeden. *L'un et l'autre*, jeden i drugi. *J'ai vu un homme qui...*, widziałem człowieka który... *Un philosophe a dit*, jeden filozof powiedział. *Une heure*, godzina pierwsza. *Sur les une heure*, (tu *s* nie łączy się z *une*) około godziny pierwszéj. Często wyraz un, une jest w znaczeniu : każdy, wszelki, ale wtenczas najczęściéj w polskim nie tłómaczy się. *Un homme qui se respecte ne doit..*, człowiek dbający o siebie nie powinien... *Un à un*, jeden za drugim — po jednemu.

Unanime, *a. d. g.* jednomyślny, jednozgodny — zgadzający się z innym na co. *Nous avons été* =*s sur cette question*, zgodziliśmy się na jedno w téj materyi.

Unanimement, *adv.* jednomyślnie, jednozgodnie.

Unanimité, *s. f.* jednomyślność, jednozgodność.

Unau, *s. m.* zwierz czworonożny z rodzaju leniwca ale bez ogona.

Uncial, *a. f.* *vid.* Oncial.

Unguis, *s. m.* *Os* =, kostka paznokciowa : kość łzawa w twarzy.

Unième, *a. d. g.* używa się z liczbami *vingt, trente, etc.* *Le vingt et* =, dwudziesty pierwszy.

Unièmement, *adv.* używa się z liczbami *vingt, trente, etc.* *Vingt et* =, po dwudzieste pierwsze.

Uniflore, *a. d. g.* *Bot.* jednokwiatowy.

Uniforme, *a. d. g.* nieodmienny, stale ten sam — jednostajny — taki sam. *Habit* =, mundur, uniform. =, *s. m.* mundur, uniform. *Quitter l'*=, wyjść ze służby (wojskowéj).

Uniformément, *adv.* jednostajnie — stale i nieodmiennie.

Uniformité, *s. f.* jednostajność — zgodność zdań i t. p.

Uniment, *adv.* równo, gładko — skromnie, prosto. *Toile travaillée* =, płótno równe. *Fil filé* =, nici równe.

Union, *s. f.* zjednoczenie, połączenie czego z czém — jedność, zgoda — związek, węzeł małżeński — połączenie, zespolenie — stany zjednoczone (Ameryki północnéj) — całe ciało i postawa konia. *Esprit d'*=, duch jedności i zgody. *Contrat d'*=, umowa mocą któréj wierzyciele zobowiązują się działać tylko spólnie przeciw dłużnikowi. *Lettres d'*=, edykt króleski łączący dwie posady lub wcielający jedne dobra do drugich.

TROMPE, *s. f.* trąbka myśliwska — trąba do otrębywania — trąba (u słonia) — nos u niektórych owadów — drumla *vid.* GUIMBARDE — sklepienie wystające na rogu gmachu. *Publier à son de* =, otrębywać, ogłaszać co, wytrębywać.

TROMPE-L'OEIL, *s. m.* obraz łudzący oko.

TROMPER, *v. a.* oszukać, zwieść, oszukiwać, zwodzić; oszwabić, o-szołomić, wywieść w pole—zawieść, sawodzić, omylić — otumanić. = *la loi*, oszukać prawo, podejść myśl prawa. = *la vigilance de qu''un*, podejść czujność czyja. = *son ennui, ses ennuis*, rozrywać się, zabijać nudy czém. = *le temps*, zabić trochę czasu, przeczekać. *Se* =, omylić się, pomylić się, zwieść się, oszukać się, oszukiwać się — zawieść się na czém — łudzić się, tumanić się. *Se* = *de route*, zbłądzić, zmylić drogę. *Se* = *d'heure*, pomylić się w godzinie. *Si je ne me trompe*, jeżeli się nie mylę. *Je suis bien trompé si telle chose n'est pas ainsi*, albo się mylę, albo tak jest.

TROMPERIE, *s. f.* oszukaństwo, szalbierstwo.

TROMPETER, *v. a.* otrębywać, wytrębywać, ogłaszać — głosić, ogłaszać, trąbić, roztrąbić, rozgłosić. =, *v. n.* krzyczéć (mówi się o głosie osła).

TROMPETEUR, *s. m.* muszkuł gęby za pomocą którego gęba się wydyma.

TROMPETTE, *s. f.* trąba, trąbka — rodzaj muszli pojedyńczéj śrubowatéj — gazeta, plotka, papla. = *parlante*, trąbka akustyczna przez którą się mówi do głuchych lub dla doniesienia głosu opodal.

TROMPETTE, *s. m.* trębacz.

TROMPEUR, EUSE, *a.* zwodniczy, łudzący, zawodzący — kłamliwy. =, *s. m.* zwodziciel — oszukaniec, oszust. *A* =, = *et demi*, trafi kosa na kamień. =EUSE, *s. f.* zwodzicielka.

TROMPILLON, *s. m.* trąbka.

TRONC *(tron)*, *s. m.* pień, pniak — kadłub — w genealogiach: pień, drzewo bez względu na konary i rozgałęzienia — skarbona, szkatułka (po kościołach). = *de colonne*, ułomek, odłamek słupa. *Le* = *d'une artère*, pień arteryi: najszersza jéj część bez rozgałęzień.

TRONCHET, *s. m.* klocek z drzewa na trzech nogach.

TRONÇON, *s. m.* odłamek, kawałek—dzwono, dzwonko (ryby i t. p.).

TRONÇONNER, *v. a.* krajać, pokrajać we dzwonka.

TRÔNE, *s. m.* tron, stolec* — siedzenie biskupa w kościele. = *électif*, tron wybiéralny. = *héréditaire*, tron dziedziczny. *L'héritier du* =, dziedzic tronu, następca tronu. *Le discours du* =, mowa od tronu, mowa panującego przy otwarciu obrad parlamentu. =s, *s. m. pl.* trony: nazwisko jednego z dziewięciu chorów anielskich.

TRONQUER, *v. a.* obciąć, uciąć, ułamać — obciąć, urwać, poobcinać miejsce w autorze. TRONQUÉ, EE, *prt.* obcięty, ucięty, bez głowy — *Bot.* obcięty.

TROP, *adv.* nadto, za nadto, za wiele, zbyt. = *plein*, przepełniony. = *cuit*, przegotowany — przepieczony (o chlebie) — przepalony (o glinie i t. p.). *Par* =, za nadto. = *peu*, za mało. *Pas* =, nie najwięcéj. *Pas* = *bien*, nienajlepiéj. *Ni* = *ni* = *peu*, ani za wiele ani za mało, w sam raz. *Il ne faut pas* = *vous y fier*, nie bardzo mu trzeba wierzyć. *Etre de* = *quelque part*, być gdzie niepotrzebnym gościem. =, *s. m.* zbytek, co nad potrzebę.

TROPE, *s. m.* trop, figura, zwrot krasomowski.

TROPHÉE, *s. m.* trofea, łupy zdobyte na nieprzyjacielu i zawieszone na pniaku drzewa — tryumfy, trofea, zdobycze — trofea, ozdoba snycerska lub malarska wystawiająca różne przedmioty właściwe jakiéj sztuce *np.* narzędzia muzyczne i t. p. *Faire = d'une chose*, chełpić się z czego.

TROPIQUE, *s. m.* tropik, zwrotnik. =, *a. d. g.* zwrotnikowy. *Plantes =s*, rośliny których kwiaty otwierają się z rana a zamykają w wieczór.

TROPOLOGIQUE, *a. d. g.* przenośny, w znaczeniu przenośném.

TROP-PLEIN, *s. m.* to co się przeléwa z pełnego naczynia. *Le = d'un étang*, zbyteczna woda stawu.

TROQUER, *v. a.* zamienić, zamienić co na co, pomieniać się z kim na co; facyendować, przefacyendować co, przehandlować.

TROQUEUR, EUSE, *s.* lubiący się mieniać, ustawicznie facyendować.

TROT, *s. m.* trucht: chód konia. *Mener une affaire au =*, prowadzić interes szybko, raźnie.

TROTTE, *s. f.* kawał drogi.

TROTTER, *v. n.* iść truchtem, iść truchta — biegać za czém, uwijać się. = *menu*, biedz drobnym truchtem. *Cette idée lui trotte dans la tête*, to mu nie wyjdzie z głowy, to mu się ciągle snuje przed oczyma.

TROTTEUR, *s. m.* koń włożony do truchta.

TROTTIN, *s. m.* z pogardą: lokaina, sługus.

TROTTINER, *v. n.* biedz drobnym truchtem.

TROTTOIR, *s. m.* chodnik, trotoar. *Etre sur le =*, *fig.* dobrze stać, zaczynać dorabiać się majątku, znaczenia.

TROU, *s. m.* dziura, dziurka, otwór, szpara — dziupla, dziura w drzewie — dziura, kąt, liche mieszkanie. *Le = de la serrure*, dziurka od klucza (w zamku). = *de souris*, mysza jama. *Boucher un =*, *des =s*, zatkać szparę; pozatykać, poutykać szpary. *N'avoir rien vu que par le = d'une bouteille*, nie wiedzieć o bożym świecie, być jak tabaka w rogu, wychować się za piecem. *Mettre la pièce à côté du =*, nie trafić w co. *Autant de =s autant de chevilles*, mówi się o osobie mającéj na wszystko gotową odpowiedź lub środek. *Faire un = à la lune*, zemknąć nie zapłaciwszy długów.

TROUBADOUR, *s. m.* trubadur, poeta Prowancyi w średnich wiekach.

TROUBLE, *a. d. g.* mętny, zmącony, nieczysty — zamglony (o szkle) — mglisty, posępny (dzień, czas). *Voir =*, *avoir la vue =*, widzieć jak przez mgłę, nie jasno widzieć. *Pêcher en eau =*, korzystać z nieładu i zamieszków.

TROUBLE, *s. m.* zamieszanie, pomieszanie, zamęt — pomieszanie, niespokojność — niepokojenie kogo. *Le = des éléments*, wojna, waśń żywiołów. =s, *pl.* zamieszki, rozterki, zatargi, niesnaski. =*s civils*, domowe zatargi. =*s religieux*, spory o religią. *Le = des sens, de la voix*, pomieszanie wyryte w twarzy, głos pomieszany.

TROUBLE, TRUBLE, *s. f.* więcierz.

TROUBLE-FÊTE, *s. m.* bałaburda, burda, psujący porządek i pokój święta — wypadek nieprzyjemny.

TROUBLER, *v. a.* zmącić, zamącić — zamieszać, zakłócić, skłócić (napój, mléko i t. p.) — pomieszać, sprawić pomieszanie — burzyć, zaburzyć, zawichrzyć (pokój publiczny i t. p.) — zakłócić (spokojność) — zmieszać kogo, wprawić w pomie-

szanie, zbłąkać — przerwać, przerywać (rozmowę) — przeszkadzać czemu. *Se* =, zmącić się — zasępić się (o czasie) — zbłąkać się — zmieszać się, pomieszać się.

Troué, *s. f.* otwór lub droga przebita wzdłuż lasu - dziura zrobiona wystrzałem w murze lub szeregach wojska.

Trouer, *v. a.* przedziurawić, zrobić dziurę w czém, porobić dziury. *Se* =, podziurawić się. Troué, ée, *prt.* przedziurawiony - dziurawy.

Trou-madame, *s m.* rodzaj gry w której się rzuca kulki w porobione otwory, tablica do téj gry.

Troupe, *s. f.* gromada, poczet ludzi — banda — gromada, stado, kupa (ptastwa, źwierząt) — trupa (aktorów, komedyantów) — oddział (wojska) — wojsko — żołnierze i podofficerowie. *Une petite* =, garstka. = *d'élite*, wojsko wyborowe. *L'élite des* =*s*, sam wybór wojska. =*s à pied*, piechota. = *à cheval*, jazda, konnica, kawalerya. *La* =, wojsko liniowe. *Aller en* =, chodzić gromadnie, stadami; latać stadami (o ptastwie). *Aller par* =*s*, iść przedzieliwszy się na bandy, na oddziały.

Troupeau, *s. m.* trzoda — trzoda owiec. = *de dindons, d'oies*, stada indyków, gęsi. *Le* = *de Jésus-Christ*, trzoda chrystusowa, kościół. *Le* = *de l'évêque, de curé*, trzoda, owieczki biskupa, plebana.

Troupier, *s. m. pop.* wojak.

Trousse, *s. f.* naręcze, co się niesie w ręku przed sobą, wiązka (słomy i t. p.) — garść (ziół i t. p.) — sajdak, kołczan — futerał na narzędzia balwierskie lub cyrulickie — mantelzak, troki za jeźdźcem przyburtowane. =*s*, *pl.* spodnie jakie dawniéj nosili paziowie od pasa do połowy ud. *Aux* =*s*, tuż za kim. *Etre aux* =*s de qu'un*, chodzić za kim, ścigać, doganiać. *En* =, *vid. En croupe.*

Trousseau, *s. m.* pęk (kluczów, strzał i t. p.) — wyprawa, gierada* (dawana córce idącéj za mąż) — tłomoczek na bieliznę i t. p.; oporządzenie.

Trousse-étriers, *s. m. vid.* Porte-étriers.

Trousse-galant, *s. m. pop.* cholera morbus.

Trousse-pète, *s. f.* wyraz pogardliwy o małéj dziewczynie: bździocha.

Trousse queue, *s. m.* podogonie: część zaprzęgu na konia.

Troussequin, *s. m.* obłąk w tyle siodła.

Trousser, *v. a.* zawinąć, pozawijać (poły u sukni), podgiąć. = *bagage*, *vid.* Bagage. = *une volaille*, ubrać drób' na rożen, poprzeprzypiąć skrzydełka i udka. = *une affaire*, wyexpedyować interes. = *une femme*, podnieść spódniczkę — *fig.* dobrać się do.. . = *qu'un en malle*, zacapić, zabrać, zapakować kogo. *Cette maladie l'a troussé*, sprzątnęła go choroba. *Se* =, zawinąć się, podkasać się, zakasać się; ugiąć się *pop.* Troussé, ée, *prt* zakasany, podkasany. *Bien troussé*, zgrabny a okrągły jak wałek — porządny, uczciwy... *Cela est troussé à la diable*, to partacka robota.

Troussis, *s. m.* zawinięcie (u sukni zagiętéj, podkasanéj).

Trouvaille, *s. f.* rzecz znaleziona, odkryta przypadkowo i szczęśliwie.

Trouver, *v. a.* znaleść, naleść co, znachodzić, znajdować — znaleść kogo, zastać na czém; zdybać, przydybać *fm.* — znaleść w takim a takim stanie, takiém a takiém — napotkać, natrafić co — sądzić takiém a takiém, uważać za to a to — uważać, widzieć, dostrzegać w

kim co. *Aller* = *qu'un; venir* = *qu''un*, pójść do kogo, przyjść do kogo, odwiedzić kogo. = *qu''un en son chemin*, mieć kogo na swojéj drodze. *On le trouva faisant telle chose*, zastano go jak robił to a to. = *qu''un en faute*, zastać nieprzygotowanym. = *la mort*, znaleść śmierć, zginąć. = *du plaisir à...*, mieć upodobanie w czém, lubić co robić. = *son compte à qu''ch*, wyjść na swojém, dobrze wychodzić na czém. *Il a trouvé l'art de...*, odkrył sztukę... = *le temps long*, nudzić się; kuczyć sobie *pop.* = *bon*, = *mauvais*, uważać, mieć co za dobre, za złe. = *à...*, znaleść sposobność, środek czego, znaleść kogo coby zrobił to a to. *Il a trouvé à qui vendre...*, znalazł kupca na... = *à dire, à redire*, *vid.* Dire, Redire. *Il a trouvé à qui parler*, trafił na swego, znalazł opór, został odparty. *Il a trouvé son maître*, trafiła kosa na kamień. *Cela ne se trouve pas sous le pas d'un cheval*, nie tak to łatwo o to. *Il croit avoir trouvé la pie au nid*, rozumie że Pana Boga za kontusz ułapił. *Se* =, *v. réc.* spotkać się z kim gdzie, zejść się z kim — znajdować się, być gdzie — zostać czém, jakim. *Ce livre se trouve chez...*, téj książki dostać można... *Se* = *dans le besoin*, być w potrzebie. *La nouvelle se trouva fausse*, pokazało się że wiadomość była fałszywa. *Son départ se trouva retardé*, wyjazd jego został opóźniony, opóźnił się. *Se* = *heureux*, mieć się za szczęśliwego. *Se* = *mal*, zemdléć. *Il se trouve bien de...*, dobrze mu z tém, kontent z tego. *Vous vous en trouverez bien*, to ci na dobre wyjdzie. Trouvé, ée, *prt.* znaleziony — trafunkowy. *Enfant trouvé*, podrzutek.

Trouvère, Trouveur, *s. m.* truwer: w średnich wiekach, poeta w północnych prowincyach Francyi mianowicie w Pikardyi.

Truand, *s. m.* łajdak, hultaj, włóczęga. =nde, *s. f.* łajdak baba, łajdaczka, hultajka.

Truandaille, *s. f.* tałałajstwo, włóczęgi.

Truander, *v. n.* żebrać z próżniactwa, wałęsać się.

Truanderie, *s. f.* włóczęgostwo, żebractwo z próżniactwa.

Truble, *s. f. vid.* Trouble, *s. f.*

Trucheman, Truchement, *s. m.* drogman, tłómacz.

Trucher, *v. n.* żebrać z próżniactwa, łajdaczyć się.

Trucheur, euse, *s. vid.* Truand.

Truelle, *s. f.* kielnia: narzędzie mularskie — nóż płaski do krajania ryb na stole. *Aimer la* =, lubić budować, lubić mularkę.

Truellée, *s. f.* pełna kielnia wapna i t. p.

Truffe, *s. f.* trufla: rodzaj jabłka ziemnego.

Truffer, *v. a.* obłożyć lub nadziać truflami. Truffé, ée, *prt.* z truflami.

Truffière, *s. f.* ziemia wydająca trufle.

Truie, *s. f.* maciora.

Truite, *s. f.* pstrąg: ryba. = *saumonée*, pstrąg łososiego smaku.

Truité, ée, *a.* nakrapiany czerwonemi plamkami.

Trulle, *s. f.* sala obrad u cesarzów greckich.

Trullisation, *s. f.* tynkowanie kielnią, powlekanie muru oblepą.

Trumeau, *s. m.* mur między dwoma oknami — ramy na źwierciadło w ścianie — podkolanek u wołu, ścięgno wołowe.

Tsar, *s. m.* car, *vid.* Czar.

Tu, toi, te, *pron.* ty, tobie, ci, ciebie. *A toi*, tobie, ci. W słowach zaimkowych służy wyłącznie drugiej

osobie liczbie pojed., a ile razy w polskim toż słowo zaimkowe oddaje się także przez zaimkowe, TOI i TE, oddaje się przez się, sobie, siebie np. *Fais-toi justice*, zrób sobie sam sprawiedliwość. *Laisse-toi conduire*, daj się poprowadzić. *Garde-toi de..*, strzeż się... *Etre à tu et à toi avec qu'un*, być z kim za panie bracie, za pan brat.

TUABLE, *a. d. g.* dobry na zabicie (o zwierzętach utuczonych i t. p.).

TUANT, ANTE, *a.* nudny, nudzący, nieznośny.

TU-AUTEM, *s. m.* rzecz główna, punkt kardynalny. *C'est là le* =, to grunt.

TUBE, *s. m.* rurka, rura.

TUBERCULE, *s. m.* bąbelek, pryszczyk — brodawka na płucach i t. p. — *Bot.* grudka.

TUBERCULEUX, EUSE, *a.* okryty bąblami, popryszczony — brodawkowaty — *Bot.* grudkowaty.

TUBÉREUSE, *a. f. Bot. Racine* =, korzeń brodawkowaty. =, *s. f.* tuberoza, hyacynt jesienny.

TUBÉROSITÉ, *s. f.* wypukłość, mała wyniosłość. *Bot.* grudkowatość.

TUBULÉ, ÉE, *a.* rurkowaty. *Draperie* =*ée*, w ubiorach starożytnych: fałdy tworzące jakby rurki.

TUBULEUX, EUSE, *a.* rurkowaty.

TUBULURE, *s. f.* otwór w naczyniu na przyjęcie rurki — rurka.

TUDESQUE, *a. d. g.* niemiecki. =, *s. m.* język niemiecki.

TUE-CHIEN, *s. m. vid.* COLCHIQUE.

TUER, *v. a.* zabić, zabijać — zabić, zabijać, *fig.* zamęczyć — zabić, zabijać, w niwecz obrócić, gubić, niszczyć — bić (bydło), zabić (bydlę) — wybić, *Il a été tué dans telle bataille*, zginął, poległ w téj a téj bitwie. *Se* =, zabić się, odebrać sobie życie — zabić się, zgubić się, gubić się, zabijać się czém, ginąć od czego — zamordować się. *Se* = *de travail*, zapracować się. *Se* = *à boire*, zapić się. *A tue-tête*, *vid.* TÊTE.

TUERIE, *s. f.* krwawa bójka, ubijatyka, rzeź, jatki — szlachtuz, rzeźnica.

TUEUR, *s. m.* rozbójnik, który niejednego zabił w pojedynku. = *de gens*, fanfaron.

TUF, *s. m.* tuf: kamień kruchy zwykle znajdujący się pod warstwą ziemi wegetacyjnéj — kamień biały miękki używany w budowaniu. *Pour peu qu'on l'approfondisse on rencontre le* =, po wierzchu się tylko świéci (mówi się o człowieku mającym płytką znajomość rzeczy).

TUFFEAU, *s. m. vid.* TUF.

TUFFIER, ÈRE, *a.* natury tufu.

TUILE, *s. f.* dachówka.

TUILEAU, *s. m.* ułomek dachówki.

TUILERIE, *s. f.* cegielnia gdzie robią dachówki. *Les Tuileries*, pałac tego nazwiska w Paryżu, mieszkanie królów francuskich. *Le cabinet des Tuileries*, dwór, gabinet francuski.

TULIPE, *s. f.* tulipan: roślina i kwiat.

TULIPIER, *s. m.* tulipanowe drzewo pierwiastkowo z Ameryki północnéj z kwiatem podobnym do tulipanu.

TULLE, *s. m.* tiul, tul: rodzaj siatki.

TUMÉFACTION, *s. f.* nabrzmienie.

TUMÉFIER, *v. a.* sprawić nabrzmienie. *Se* =, nabrzmiéć.

TUMEUR, *s. f.* nabrzmienie, nabrzmiałość.

TUMULAIRE, *a. d. g.* nagrobkowy.

TUMULTE, *s. m.* hałas, wrzawa, zgiełk. *En* =, bez porządku, w nieładzie, burmem.

TUMULTUAIRE, *a. d. g.* burzliwy.

TUMULTUAIREMENT, *adv.* niepo-

rządnie, bez porządku, w zamieszaniu, hurmem, tłumnie.

Tumultueusement, *adv.* burzliwie, z wrzaskiem, z hałasem.

Tumultueux, euse, *a.* burzliwy.

Tumulus *(tumuluce)*, *s. m.* mogiła, grobowiec, kurhan, kurhanek.

Tunique, *s. f.* tunika, suknia spodnia u starożytnych — dalmatyka: suknia dyakonów i subdyakonów — tunika: suknia pod ornatem biskupa celebrującego — tunika: krótka suknia królów francuskich pod płaszczem króleskim w dzień namaszczenia — koszulka, pokrywa obwijająca niektóre organa ciała — powłoka łuskowata (cébuli i t. p.).

Tuorbe, *s. m.* *vid* Téorbe.

Turban, *s. m.* turban, zawój.

Turbe, *s. f.* tłum, ciżba. *Enquête par* =*s*, śledztwo oparte na zdaniach wielu razem mieszkańców w przedmiocie zwyczajów kraju.

Turbiné, ée, *a.* śrubowaty, w kształcie śruby ślimaczéj.

Turbinite, *s. f.* muszla w kształcie śruby.

Turbith, *s. m.* turbit: gatunek powoju z wyspy Ceylon. = *minéral*, turbit: siarczan żółty merkuryuszu.

Turbot, *s. m.* płaszcz: ryba morska.

Turbotière, *s. f.* naczynie kuchenne na gotowanie płaszczów.

Turbotin, *s. m.* mały płaszcz: ryba.

Turbulemment, *adv.* burzliwie.

Turbulence, *s. f.* burzliwość — swawola.

Turbulent, ente, *a.* burzliwy, swawolny, niesworny.

Turc, *s. m.* Turek, Turczyn. *Fort comme un* =, silny, krzepki. *C'est un vrai* =, człowiek bez litości, barbarzyniec. *Se faire* =, zbisurmanić się, poturczyć się.

Turc, que, *a.* turecki. *A la* =, po turecku, z turecka. *Chien* =, pies bez kudłów, goły.

Turc, *s. m.* czerw toczący drzewo.

Turcie, *s. f.* wał z ziemi nad brzegiem rzeki.

Turelure, *s. f.* trele (śpiewając). *C'est toujours la même* =, zawsze ta sama piosnka, zawsze jedno.

Turgescence, *s. f.* nabrzmiewanie, nabrzmiałość.

Turgescent, ente, *a.* wzdęty, odęty.

Turlupin, *s. m.* nazwisko aktora dawnych komedyi gminnych we Francyi a stąd: bufon, śmieszek.

Turlupinade, *s. f.* żart niewczesny, błaznowanie, drwinki.

Turlupiner, *v. n.* drwinkować, przedrwiwać. =, *v. a.* brać kogo na fundusz, stroić sobie drwinki z kogo.

Turneps, *s. m.* turneip; rodzaj rzepy.

Turpitude, *s. f.* bezeceństwo, szkaradność — czyn bezecny, niecny.

Turquette, *s. f.* żabie gronka: roślina.

Turquin, *a. m.* *Bleu* =, ciemno niebieski.

Turquoise, *s. f.* turkus: drogi kamień.

Tussilage, *s. m.* podbiał: roślina.

Tutélaire, *a. d. g.* opiekuńczy, ochronny.

Tutelle, *s. f.* opieka (opiekuna) — opieka, protekcya — dozór, nadzór, oko, baczenie.

Tuteur, *s. m.* opiekun — kół lub żerdź do których się przywiązują młode drzewka. *Subrogé* =, opiekun zastępczy. = *ad hoc*, opiekun wyłącznie do tego mianowany. Tutrice, *s. f.* opiekunka.

Tutie, *s. f.* tutya, niedokwaś zynku wchodzący do składu proszków na oczy.

TUTOIEMENT, TUTOÎMENT, *s. m.* tykanie, wołanie na kogo : ty.

TUTOYER, *v. a.* tykać kogo, *fm.* mówić komu : ty. *Se* =, *v. réc.* mówić sobie : ty; tykać się *fm.*

TUYAU, *s. m.* rurka — rura kominowa — rynna w prywetach — pieniek, rurka pióra — łodyga (zboża).

TUYÈRE, *s. f.* otwór piecyka po boku.

TYMPAN, *s. m.* bębenek : błonka w uchu — w prassach drukarskich : deka pargaminowa; dekiel — kółko zębate w zégarku. *Bruit à briser le* = *de l'oreille*, wrzask nieznośny.

TYMPANISER, *v. a.* osławić, okrzyczéć kogo.

TYMPANITE, *s. f.* wzdęcie żołądka.

TYMPANON, *s. m.* rodzaj instrumentu muzycznego.

TYPE, *s. m.* wzór, typ — godło, symbol — czcionka, pismo drukarskie — porządek w jakim się rozwijają symptomata choroby.

TYPHON, *s. m.* trąba morska, burza.

TYPHUS, *s. m.* tyfus : morowa zaraza. = *d'Orient*, morowa zaraza dżuma. = *d'Amérique*, żółta gorączka.

TYPIQUE, *a. d. g.* symboliczny.

TYPOGRAPHE, *s. m.* drukarz, typograf.

TYPOGRAPHIE, *s. f.* typografia, drukarstwo, sztuka drukarska — drukarnia, tłocznia.

TYPOGRAPHIQUE, *a. d. g.* typograficzny, drukarski.

TYRAN, *s. m.* jedynowładca, samodzierż, samowładca (u ludów starożytnych) — tyran, władca okrutny, ciemiężca — okrutnik, tyran, barbarzyniec.

TYRANNEAU, *s. m.* pomniejszy tyran.

TYRANNIE, *s. f.* jedynowładztwo, samodzierstwo — tyrania, rząd ciemiężcy, despotyzm — tyrania, okrucieństwo, nieludzkość — przymus, gwałt — ucisk, gwałty.

TYRANNIQUE, *a. d. g.* tyrański, samowładny — gnębiący, okrutny.

TYRANNISER, *v. a.* gnębić, gnieść, ciemiężyć, uciskać — panować samowładnie nad czém.

TZAR, *s. m. vid.* CZAR.

U.

U, *s. m.* dwudziesta pierwsza litera alfabetu francuskiego. Litera ta nie ma w polskim odpowiedniego głosu, wymawianie jéj jednak zbliża się najbardziéj do *u* wymawianego ściśnionemi ustami i jakby dając bardzo lekko słyszéć literę *i*. *U* naznaczone dwiema kropkami w niektórych wyrazach nie łączy się z literą poprzedzającą *np.* w wyrazach *Saül*, *Esaü*. Położone po *g* nadaje mu brzmienie twarde.

UBIQUISTE (*ubikuiste*), *s. m.* dawniéj : doktor teologii nie przywiązany do żadnego zgromadzenia teologii jako to Sorbony i t. p. — człowiek któremu wszędzie dobrze, który się nie przywięzuje do miejsca.

UBIQUITAIRE, *s. m.* ubikwitaryusz: z jednéj z sekt protestanckich.

UBIQUITÉ, *s. f.* wszędybytność.

UHLAN (*hulan*), *s. m.* ułan.

UKASE, *s. m.* ukaz, rozkaz Cesarza rossyjskiego.

ULCÉRATION, *s. f.* rozjątrzenie rany, rozranienie.

ULCÈRE, *s. m.* rana, rozranienie.

ULCÉRER, *v. a.* zranić, rozranić — *fig.* zranić, rozranić, rozjątrzyć. *Une conscience ulcérée*, sumienie toczone zgryzotami.

ULCÉREUX, EUSE, *a.* zraniony, rozjątrzony, zwrzodowaciały.

ULÉMA, *s. m.* ulema : doktorowie prawa u Mahometanów.

ULMAIRE, *s. f.* tawuła błotna : roślina.

ULTÉRIEUR, EURE, *a.* leżący za górami — leżący daléj, odleglejszy — dalszy, następny.

ULTÉRIEUREMENT, *adv.* nadal, póżniéj.

ULTIMATUM *(ultimatome)*, *s. m.* ultimatum, ostateczne i stanowcze oświadczenie.

ULTRAMONTAIN, AINE, *a. et s.* zaalpejski — ultramontański, ultramontańczyk, stronnik wszechwładztwa Rzymu i stolicy apostolskiéj w rzeczach religii.

UMBLE, *s. m.* rodzaj ryby, *vid.* OMBRE.

UN, *s. m.* jeden, raz — cyfra jeden, jednostka. = *pour cent*, jeden od sta. = *d'entre mille*, jeden z tysiąca, na tysiąc jeden.

UN, UNE, *a.* jeden — jedyny. *Dieu est un*, Bóg jest jeden. *L'un et l'autre*, jeden i drugi. *J'ai vu un homme qui...*, widziałem człowieka który... *Un philosophe a dit*, jeden filozof powiedział. *Une heure*, godzina pierwsza. *Sur les une heure*, (tu *s* nie łączy się z *une*) około godziny pierwszéj. Często wyraz UN, UNE jest w znaczeniu : każdy, wszelki, ale wtenczas najczęściéj w polskim nie tłómaczy się. *Un homme qui se respecte ne doit..*, człowiek dbający o siebie nie powinien... *Un à un*, jeden za drugim — po jednemu.

UNANIME, *a. d. g.* jednomyślny, jednozgodny — zgadzający się z innym na co. *Nous avons été =s sur cette question*, zgodziliśmy się na jedno w téj materyi.

UNANIMEMENT, *adv.* jednomyślnie, jednozgodnie.

UNANIMITÉ, *s. f.* jednomyślność, jednozgodność.

UNAU, *s. m.* zwierz czworonożny z rodzaju leniwca ale bez ogona.

UNCIALE, *a. f. vid.* ONCIALE.

UNGUIS, *s. m.* *Os* =, kostka paznokciowa : kość łzawa w twarzy.

UNIÈME, *a. d. g.* używa się z liczbami *vingt, trente, etc.* *Le vingt et* =, dwudziesty pierwszy.

UNIÈMEMENT, *adv.* używa się z liczbami *vingt, trente, etc.* *Vingt et* =, po dwudzieste pierwsze.

UNIFLORE, *a. d. g.* *Bot.* jednokwiatowy.

UNIFORME, *a. d. g.* nieodmienny, stale ten sam — jednostajny — taki sam. *Habit* =, mundur, uniform. =, *s. m.* mundur, uniform. *Quitter l'*=, wyjść ze służby (wojskowéj).

UNIFORMÉMENT, *adv.* jednostajnie — stale i nieodmiennie.

UNIFORMITÉ, *s. f.* jednostajność — zgodność zdań i t. p.

UNIMENT, *adv.* równo, gładko — skromnie, prosto. *Toile travaillée* =, płótno równe. *Fil filé* =, nici równe.

UNION, *s. f.* zjednoczenie, połączenie czego z czém — jedność, zgoda — związek, węzeł małżeński — połączenie, zespolenie — stany zjednoczone (Ameryki północnéj) — całe ciało i postawa konia. *Esprit d'*=, duch jedności i zgody. *Contrat d'*=, umowa mocą któréj wierzyciele zobowiązują się działać tylko spólnie przeciw dłużnikowi. *Lettres d'*=, edykt króleski łączący dwie posady lub wcielający jedne dobra do drugich.

Tripe madame, s. f. vid. Trique-madame.

Triperie, s. f. flaczarnia, handel flaków.

Tripette, s. f. kawałek flaka. *Cela ne vaut pas* =, to niewarto funta kłaków, torby sieczki.

Triphthongue, s. f. trójgłoska, trzy samogłoski wymówione w jednéj syllabie — syllaba z trzech samogłosek *np.* we francuskim *eau*, *oie*.

Tripier, a. m. ptak drapieżny niedający się wyuczyć łowiectwa.

Tripier, s. m. flaczarz. =ère, s. f flaczarka.

Triple, a. d. g. potrójny, troisty. =, s. m. trzy razy tyle. *Au* =, w trójnasób. *Augmenter du* =, powiększyć o trzy razy tyle.

Triplement, adv. potrójnie, trzykrotnie.

Triplement, s. m. potrojenie, podniesienie w trójnasób (podatków i t. p.).

Tripler, v. a. potroić, w trójnasób pomnożyć. =, v. n. urość trzy razy tyle, potroić się. Triplé, ée, prt. potrojony. *Raison* =*ée*, stosunek sześcienny.

Triplicata, s. m. tryplikat, trzecia kopia, trzeci exemplarz.

Triplicité, s. f. powtórzenie trzy razy — troistość (Trójcy i t. p.)

Tripoli, s. m. trypoli, tripela, kamień kruchy gliniasty do czyszczenia metali i t. p.

Tripot, s. m. gra w piłkę, *vid.* Jeu de paume — dom gry lub inne miejsce nieprzyzwoite. *Le* = *comique*, czereda komedyantów.

Tripotage, s. m. famułka, dziwna mieszanina — szachrajstwo.

Tripoter, v. n. et a. narobić mieszaniny, famułki — szachrować.

Tripotier, ère, s. szachraj; szachrajka s. f.

Trique, s. f. kij gruby a krótki.

Trique-bale, s. f. machina do przewożenia armat.

Trique-madame, s. f. rozchodnik wielki: roślina.

Triquet, s. m. palant do gry w piłkę.

Trirègne, s. m tiara papieska.

Trirème, s. f. galera o trzech rzędach wioseł.

Trisaïeul, s. m. prapradziad. =eule, s. f. praprababka.

Trisection, s. f. podział na trzy części równe — podział kąta na trzy kąty równe.

Trismégiste, a. m Trismegistes, trzykroć wielki: nazwisko dawane przez Greków Hermesowi egipskiemu — gatunek czcionek.

Triste, a. d g. smutny, smętny, zasmucony, strapiony — smutny, zasmucający — nędzny, lichy — przykry — nieszczęsny, niefortunny — pochmurny (czas). *Avoir une* = *mine*, *figure*, źle wyglądać, zmizernieć. *Faire une* = *figure quelque part*, mieć śmieszną minę (znajdując się gdzie), dziwnie wyglądać gdzie. *Faire* = *mine*, być smutnym, zasmuconym; mieć rzadka minę, spuścić nos na kwintę *fm.* *Faire* = *mine à qu''un*, skrzywić się na kogo. *Cet homme a le vin* =, kiedy się napije jest smutny. =s, s. f. pl. Tristes, elegie Owidyusza.

Tristement, adv. smutnie—smutno — licho, nędznie.

Tristesse, s. f. smutek, smętność — smutek, zmartwienie, strapienie. *Ceci est d'une grande* =, to bardzo smutne, wcale nie wesołe.

Triton, s. m. tryton: bóstwo morskie pół człowieka pół ryby.

Triton, s. m. w muzyce: przedział złożony z trzech całych tonów.

Tritoxyde, s m. *Chim.* trzeci niedokwas metalu.

TRITURABLE, *a. d. g.* dający się pokruszyć w kawałki.

TRITURATION, *s. f.* kruszenie, druzgotanie, pokruszenie w kawałki, podruzgotanie, starcie na proch, na miazgę.

TRITURER, *v. a.* kruszyć, druzgotać, trzéć — skruszyć, zdruzgotać, zetrzéć na kawałki, na proch.

TRIUMVIR, *s. m.* tryumwir: jeden ze trzech mężów powołanych na tenże sam urząd.

TRIUMVIRAL, ALE, *a.* tryumwirowski.

TRIUMVIRAT, *s. m.* tryumwirat, trzéj mężowie.

TRIVELIN, *s. m.* bufon, śmieszek, błazen.

TRIVELINADE, *s. f.* bufonerya, błaznowanie.

TRIVIAIRE, *a. d. g.* o trzech ulicach, drogach (plac, rynek).

TRIVIAL, ALE, *a.* trywialny, gminny, pospolity.

TRIVIALEMENT, *adv.* gminnie.

TRIVIALITÉ, *s. f.* gminność.

TROC, *s. m.* zamiana, facyenda. = *pour* =, sztuka na sztukę.

TROCART, TROIS-QUARTS, *s. m.* narzędzie chirurgiczne do przekłuwania.

TROCHAÏQUE *(trocaïque)*, *a. d. g.* trochaiczny, złożony z trocheów. =, *s. m.* wiersz trochaiczny.

TROCHANTER *(trocanter)*, *s. m.* wypukłość w kości uda.

TROCHÉE *(trokée)*, *s. m.* trochéj, stopa z dwóch syllab długiéj i krótkiéj.

TROCHÉS, *s. m.* gałązki młodéj drzewiny.

TROCHES, *s. f. pl.* łajna źwierzyny w zimie.

TROCHET, *s. m.* kupka, wiązka, gronko owoców, kitka kwiatów (na gałęzi).

TROCHISQUE, *s. m. pl.* lékarstwo w podłużnych wałeczkach.

TROCHURE, *s. f.* czwarty sęk na rogu jeleuim.

TROËNE, *s. m.* ligustr: drzewko. *Baies de* =, ligustrowe jagody, ptasza żobia.

TROGLODYTE, *s. f.* krzciuczek: ptaszek.

TROGLODYTES, *s. m. pl.* Troglodyci mieszkańcy podziemnych pieczar w niektórych krajach.

TROGNE, *s. f.* twarz okrągła jak księżyc w pełni, wesoła i rubaszna. *Rouge* =, = *enluminée,* twarz pijacka.

TROGNON, *s. m.* ogryzek jabłka, gruszki. *Le* = *d'un chou,* głąbik kapusty. *Un joli petit* =, buziaczek (pieszczotliwie o ładnéj dziewczynce).

TROIS, *a. d g.* trzy — trzeci. =, *s. m.* trzy — trójka, cyfra trzy (3) — trójka (w kartach). *Le* = *du mois,* trzeci dzień miesiąca. *Les* = *quarts,* trzy ćwierci — trzy kwadranse. *Les* = *quarts du temps,* najczęściéj.

TROISIÈME, *a. d. g.* trzeci. =, *s. m.* kto trzeci, trzecia osoba — trzecie piętro — trzecia klassa (po szkołach) — uczeń trzeciéj klassy. *La* = *des enquêtes,* dawniéj: izba śledcza w parlamencie paryskim.

TROISIÈMEMENT, *adv.* po trzecie.

TROIS-MÂTS, *s. m.* statek handlowy o trzech masztach.

TROIS-QUARTS, *s. m. vid.* TROCART.

TRÔLER, *v. a.* wodzić, włóczyć kogo z sobą. =, *v. n.* włóczyć się, wałęsać się.

TROLLE, *s. f.* spuszczenie psów ze swory, ze smyczy.

TROMBE, *s. f.* trąba, rodzaj burzy.

TROMBLON, *s. m.* broń pewna na okręcie nabijana kulami.

TROMBONE, *s. m.* trombon: narzędzie muzyczne.

Trompe, *s. f.* trąbka myśliwska — trąba do otrębywania — trąba (u słonia) — nos u niektórych owadów — drumla *vid.* Guimbarde — sklepienie wystające na rogu gmachu. *Publier à son de* =, otrębywać, ogłaszać co, wytrębywać.

Trompe-l'oeil, *s. m.* obraz łudzący oko.

Tromper, *v. a.* oszukać, zwieść, oszukiwać, zwodzić; oszwabić, oszołomić, wywieść w pole—zawieść, zawodzić, omylić — otumanić. = *la loi*, oszukać prawo, podejść myśl prawa. = *la vigilance de qu''un*, podejść czujność czyją. = *son ennui, ses ennuis*, rozrywać się, zabijać nudy czém. = *le temps*, zabić trochę czasu, przeczekać. *Se* =, omylić się, pomylić się, zwieść się, oszukać się, oszukiwać się — zawieść się na czém — łudzić się, tumanić się. *Se* = *de route*, zbłądzić, zmylić drogę. *Se* = *d'heure*, pomylić się w godzinie. *Si je ne me trompe*, jeżeli się nie mylę. *Je suis bien trompé si telle chose n'est pas ainsi*, albo się mylę, albo tak jest.

Tromperie, *s. f.* oszukaństwo, szalbierstwo.

Trompeter, *v. a.* otrębywać, wytrębywać, ogłaszać — głosić, ogłaszać, trąbić, roztrąbić, rozgłosić. =, *v. n.* krzyczéć (mówi się o głosie osła).

Trompeteur, *s. m.* muszkuł gęby za pomocą którego gęba się wydyma.

Trompette, *s. f.* trąba, trąbka — rodzaj muszli pojedyńczéj śrubowatéj — gazeta, plotka, papla. = *parlante*, trąbka akustyczna przez którą się mówi do głuchych lub dla doniesienia głosu opodal.

Trompette, *s. m.* trębacz.

Trompeur, euse, *a.* zwodniczy, łudzący, zawodzący — kłamliwy. =, *s. m.* zwodziciel — oszukaniec, oszust. *A* =, = *et demi*, trafi kosa na kamień. =euse, *s. f.* zwodzicielka.

Trompillon, *s. m.* trąbka.

Tronc *(tron)*, *s. m.* pień, pniak — kadłub — w genealogiach: pień, drzewo bez względu na konary i rozgałęzienia — skarbona, szkatułka (po kościołach). = *de colonne*, ułomek, odłamek słupa. *Le* = *d'une artère*, pień arteryi: najszersza jéj część bez rozgałęzień.

Tronchet, *s. m.* klocek z drzewa na trzech nogach.

Tronçon, *s. m.* odłamek, kawałek—dzwono, dzwonko (ryby i t. p.).

Tronçonner, *v. a.* krajać, pokrajać we dzwonka.

Trône, *s. m.* tron, stolec* — siedzenie biskupa w kościele. = *électif*, tron wybiéralny. = *héréditaire*, tron dziedziczny. *L'héritier du* =, dziedzic tronu, następca tronu. *Le discours du* =, mowa od tronu, mowa panującego przy otwarciu obrad parlamentu. =s, *s. m. pl.* trony: nazwisko jednego z dziewięciu chorów anielskich.

Tronquer, *v. a.* obciąć, uciąć, ułamać — obciąć, urwać, poobcinać miejsce w autorze. Tronqué, ée, *prt.* obcięty, ucięty, bez głowy — *Bot.* obcięty.

Trop, *adv.* nadto, za nadto, za wiele, zbyt. = *plein*, przepełniony. = *cuit*, przegotowany — przepieczony (o chlebie) — przepalony (o glinie i t. p.). *Par* =, za nadto. = *peu*, za mało. *Pas* =, nie najwięcéj. *Pas* = *bien*, nienajlepiéj. *Ni* = *ni* = *peu*, ani za wiele ani za mało, w sam raz. *Il ne faut pas* = *vous y fier*, nie bardzo mu trzeba wierzyć. *Etre de* = *quelque part*, być gdzie niepotrzebnym gościem. =, *s. m.* zbytek, co nad potrzebę.

Trope, s. m. trop, figûră, zwrot krasomowski.

Trophée, s. m. trofea, łupy zdobyte na nieprzyjacielu i zawieszone na pniaku drzewa — tryumfy, trofea, zdobycze — trofea, ozdoba snycerska lub malarska wystawiająca różne przedmioty właściwe jakiéj sztuce *np.* narzędzia muzyczne i t. p. *Faire* = *d'une chose*, chełpić się z czego.

Tropique, s. m. tropik, zwrotnik. =, a. d. g. zwrotnikowy. *Plantes* =*s*, rośliny których kwiaty otwierają się z rana a zamykają w wieczór.

Tropologique, a. d. g. przenośny, w znaczeniu przenośném.

Trop-plein, s. m. to co się przelewa z pełnego naczynia. *Le* = *d'un étang*, zbyteczna woda stawu.

Troquer, v. a. zamienić, zamienić co na co, pomieniać się z kim na co; facyendować, przefacyendować co, przehandlować.

Troqueur, euse, s. lubiący się mieniać, ustawicznie facyendować.

Trot, s. m. trucht: chód konia. *Mener une affaire au* =, prowadzić interes szybko, raźnie.

Trotte, s. f. kawał drogi.

Trotter, v. n. iść truchtem, iść truchta — biegać za czém, uwijać się. = *menu*, biedz drobnym truchtem. *Cette idée lui trotte dans la tête*, to mu nie wyjdzie z głowy, to mu się ciągle snuje przed oczyma.

Trotteur, s. m. koń włożony do truchta.

Trottin, s. m. z pogardą: lokaina, sługus.

Trottiner, v. n. biedz drobnym truchtem.

Trottoir, s. m. chodnik, trotoar. *Etre sur le* =, *fig.* dobrze stać, zaczynać dorabiać się majątku, znaczenia.

Trou, s. m. dziura, dziurka, otwór, szpara — dziupla, dziura w drzewie — dziura, kąt, lichę mieszkanie. *Le* = *de la serrure*, dziurka od klucza (w zamku). = *de souris*, mysza jama. *Boucher un* =, *des* =*s*, zatkać szparę; pozatykać, poutykać szpary. *N'avoir rien vu que par le* = *d'une bouteille*, nie wiedzieć o bożym świecie, być jak tabaka w rogu, wychować się za piecem. *Mettre la pièce à côté du* =, nie trafić w co. *Autant de* =*s autant de chevilles*, mówi się o osobie mającéj na wszystko gotową odpowiedź lub środek. *Faire un* = *à la lune*, zemknąć nie zapłaciwszy długów.

Troubadour, s. m. trubadur, poeta Prowancyi w średnich wiekach.

Trouble, a. d. g. mętny, zmęcony, nieczysty — zamglony (o szkle) — mglisty, posępny (dzień, czas). *Voir* =, *avoir la vue* =, widzieć jak przez mgłę, nie jasno widzieć. *Pêcher en eau* =, korzystać z nieładu i zamieszków.

Trouble, s. m. zamieszanie, pomieszanie, zamęt — pomieszanie, niespokojność — niepokojenie kogo. *Le* = *des élémens*, wojna, waśń żywiołów. =*s*, *pl.* zamieszki, rozterki, zatargi, niesnaski. =*s civils*, domowe zatargi. =*s religieux*, spory o religią. *Le* = *des sens, de la voix*, pomieszanie wyryte w twarzy, głos pomieszany.

Trouble, Truble, s. f. więcierz.

Trouble-fête, s. m. hałaburda, burda, psujący porządek i pokój święta — wypadek nieprzyjemny.

Troubler, v. a. zmącić, zamącić — zamieszać, zakłócić, skłócić (napój, mléko i t. p.) — pomieszać, sprawić pomieszanie — burzyć, zaburzyć, zawichrzyć (pokój publiczny i t. p.) — zakłócić. (spokojność) — zmieszać kogo, wprawić w pomie-

szania, zbłąkać — przerwać, przerywać (rozmowę) — przeszkadzać czemu. *Se* =, zmącić się — zasępić się (o czasie) — zbłąkać się — zmieszać się, pomieszać się.

Trouée, *s. f.* otwór lub droga przebita wdłuż lasu — dziura zrobiona wystrzałem w murze lub szeregach wojska.

Trouer, *v. a.* przedziurawić, zrobić dziurę w czém, porobić dziury. *Se* =, podziurawić się. Troué, ée, *prt.* przedziurawiony — dziurawy.

Trou-madame, *s. m.* rodzaj gry w której się rzuca kulki w porobione otwory, tablica do téj gry.

Troupe, *s. f.* gromada, poczet ludzi — banda — gromada, stado, kupa (ptastwa, źwierząt) — trupa (aktorów, komedyantów) — oddział (wojska) — wojsko — żołnierze i podofficerowie. *Une petite* =, garstka. = *d'élite*, wojsko wyborowe. *L'élite des* =*s*, sam wybór wojska. =*s à pied*, piechota. = *à cheval*, jazda, konnica, kawalerya. *La* =, wojsko liniowe. *Aller en* =, chodzić gromadnie, stadami; latać stadami (o ptastwie). *Aller par* =*s*, iść przedzieliwszy się na bandy, na oddziały.

Troupeau, *s. m.* trzoda — trzoda owiec. = *de dindons, d'oies*, stada indyków, gęsi. *Le* = *de Jésus-Christ*, trzoda chrystusowa, kościół. *Le* = *de l'évêque, de curé*, trzoda, owieczki biskupa, plebana.

Troupier, *s. m. pop.* wojak.

Trousse, *s. f.* naręcze, co się niesie w ręku przed sobą, wiązka (słomy i t. p.) — garść (ziół i t. p.) — sajdak, kołczan — futerał na narzędzia balwierskie lub cyrulickie — mantelzak, troki za jeźdzcem przyburtowane. =*s*, *pl.* spodnie jakie dawniéj nosili paziowie od pasa do połowy ud. *Aux* =*s*, tuż za kim. *Etre aux* =*s de qu'un*, chodzić za kim, ścigać, doganiać. *En* =, *vid. En croupe*.

Trousseau, *s. m.* pęk (kluczów, strzał i t. p.) — wyprawa, gierada* (dawana córce idącéj za mąż) — tłomoczek na bieliznę i t. p.; oporządzenie.

Trousse-étriers, *s. m. vid.* Porte-étriers.

Trousse-galant, *s. m. pop.* cholera morbus.

Trousse-pète, *s. f.* wyraz pogardliwy o małéj dziewczynie: bździocha.

Trousse queue, *s. m.* podogonie: część zaprzęgu na konia.

Troussequin, *s. m.* obłąk w tyle siodła.

Trousser, *v. a.* zawinąć, pozawijać (poły u sukni), podgiąć. = *bagage*, *vid.* Bagage. = *une volaille*, ubrać drób' na rożen, poczepiać skrzydełka i udka. = *une affaire*, wyexpedyować interes. = *une femme*, podnieść spódniczkę — *fig.* dobrać się do... = *qu'un en malle*, zacapić, zabrać, zapakować kogo. *Cette maladie l'a troussé*, sprzątnęła go choroba. *Se* =, zawinąć się, podkasać się, zakasać się; ugiąć się *pop.* Troussé, ée, *prt.* zakasany, podkasany. *Bien troussé*, zgrabny a okrągły jak wałek — porządny, uczciwy... *Cela est troussé à la diable*, to partacka robota.

Troussis, *s. m.* zawinięcie (u sukni zagiętéj, podkasanéj).

Trouvaille, *s. f.* rzecz znaleziona, odkryta przypadkowo i szczęśliwie.

Trouver, *v. a.* znaleźć, naleźć co, znachodzić, znajdować — znaleźć kogo, zastać na czém; zdybać, przydybać *fm.* — znaleźć w takim a takim stanie, takiém a takiém — napotkać, natrafić co — sądzić takiém a takiém, uważać za to a to — uważać, widzieć, dostrzegać w

kim co. *Aller = qu'un; venir = qu''un,* pójść do kogo, przyjść do kogo, odwiedzić kogo. = *qu''un en son chemin,* mieć kogo na swojéj drodze. *On le trouva faisant telle chose,* zastano go jak robił to a to. = *qu''un en faute,* zastać nieprzygotowanym. = *la mort,* znaleść śmierć, zginąć. = *du plaisir à...,* mieć upodobanie w czém, lubić co robić. = *son compte à qu''ch,* wyjść na swojém, dobrze wychodzić na czém. *Il a trouvé l'art de...,* odkrył sztukę... = *le temps long,* nudzić się; kuczyć sobie *pop.* = *bon,* = *mauvais,* uważać, mieć co za dobre, za złe. = *à...,* znaleść sposobność, środek czego, znaleść kogo coby zrobił to a to. *Il a trouvé à qui vendre...,* znalazł kupca na... = *à dire, à redire, vid.* DIRE, REDIRE. *Il a trouvé à qui parler,* trafił na swego, znalazł opór, został odparty. *Il a trouvé son maître,* trafiła kosa na kamień. *Cela ne se trouve pas sous le pas d'un cheval,* nie tak to łatwo o to. *Il croit avoir trouvé la pie au nid,* rozumie że Pana Boga za kontusz złapił. *Se* =, *v. rée.* spotkać się z kim gdzie, zejść się z kim — znajdować się, być gdzie — zostać czém, jakim. *Ce livre se trouve chez...,* téj książki dostać można... *Se* = *dans le besoin,* być w potrzebie. *La nouvelle se trouva fausse,* pokazało się że wiadomość była fałszywa. *Son départ se trouva retardé,* wyjazd jego został opóźniony, opóźnił się. *Se* = *heureux,* mieć się za szczęśliwego. *Se* = *mal,* zemdléć. *Il se trouve bien de..,* dobrze mu z tém, kontent z tego. *Vous vous en trouverez bien,* to ci na dobre wyjdzie. TROUVÉ, ÉE, *prt.* znaleziony — trafunkowy. *Enfant trouvé,* podrzutek.

TROUVÈRE, TROUVEUR, *s. m.* truwer; w średnich wiekach, poeta w północnych prowincyach Francyi mianowicie w Pikardyi.

TRUAND, *s. m.* łajdak, hultaj, włóczęga. =NDE, *s. f.* łajdak baba, łajdaczka, hultajka.

TRUANDAILLE, *s. f.* hałahajstwo, włóczęgi.

TRUANDER, *v. n.* żebrać z próżniactwa, wałęsać się.

TRUANDERIE, *s. f.* włóczęgostwo, żebractwo z próżniactwa.

TRUBLE, *s. f. vid.* TROUBLE, *s. f.*

TRUCHEMAN, TRUCHEMENT, *s. m.* drogman, tłómacz.

TRUCHER, *v. n.* żebrać z próżniactwa, łajdaczyć się.

TRUCHEUR, EUSE, *s. vid.* TRUAND.

TRUELLE, *s. f.* kielnia: narzędzie mularskie — nóż płaski do krajania ryb na stole. *Aimer la* =, lubić budować, lubić mularkę.

TRUELLÉE, *s. f.* pełna kielnia wapna i t. p.

TRUFFE, *s. f.* trufla: rodzaj jabłka ziemnego.

TRUFFER, *v. a.* obłożyć lub nadziać truflami. TRUFFÉ, ÉE, *prt.* z truflami.

TRUFFIÈRE, *s. f.* ziemia wydająca trufle.

TRUIE, *s. f.* maciora.

TRUITE, *s. f.* pstrąg: ryba. = *saumonée,* pstrąg łososiego smaku.

TRUITÉ, ÉE, *a.* nakrapiany czerwonemi plamkami.

TRULLE, *s. f.* sala obrad u cesarzów greckich.

TRULLISATION, *s. f.* tynkowanie kielnią, powlekanie muru oblepą.

TRUMEAU, *s. m.* mur między dwoma oknami — ramy na zwierciadło w ścianie — podkolanek u wołu, ścięgno wołowe.

TSAR, *s. m.* car, *vid.* CZAR.

TU, TOI, TE, *pron.* ty, tobie, ci, ciebie. *A toi,* tobie, ci. W słowach zaimkowych służy wyłącznie drugiej

osobie liczbie pojed., a ile razy w polskim też słowo zaimkowe oddaje się także przez zaimkowe, TOI i TE, oddaje się przez się, sobie, siebie np. *Fais-toi justice*, zrób sobie sam sprawiedliwość. *Laisse-toi conduire*, daj się poprowadzić. *Garde-toi de..*, strzeż się... *Etre à tu et à toi avec qu'un*, być z kim za panie bracie, za pan brat.

TUABLE, *a. d. g.* dobry na zabicie (o zwierzętach utuczonych i t. p.).

TUANT, ANTE, *a.* nudny, nudzący, nieznośny.

TU-AUTEM, *s. m.* rzecz główna, punkt kardynalny. *C'est là le* =, to grunt.

TUBE, *s. m.* rurka, rura.

TUBERCULE, *s. m.* bąbelek, pryszczyk—brodawka na płucach i t. p. — *Bot.* grudka.

TUBERCULEUX, EUSE, *a.* okryty bąblami, popryszczony — brodawkowaty — *Bot.* grudkowaty.

TUBÉREUSE, *a. f. Bot. Racine* =, korzeń brodawkowaty. =, *s. f.* tuberoza, hyacynt jesienny.

TUBÉROSITÉ, *s. f.* wypukłość, mała wyniosłość. *Bot.* grudkowatość.

TUBULÉ, ÉE, *a.* rurkowaty. *Draperie* =*ée*, w ubiorach starożytnych: fałdy tworzące jakby rurki.

TUBULEUX, EUSE, *a.* rurkowaty.

TUBULURE, *s. f.* otwór w naczyniu na przyjęcie rurki — rurka.

TUDESQUE, *a. d. g.* niemiecki. =, *s. m.* język niemiecki.

TUE-CHIEN, *s. m. vid.* COLCHIQUE.

TUER, *v. a.* zabić, zabijać — zabić, zabijać, *fig.* zamęczyć — zabić, zabijać, w niwecz obrócić, gubić, niszczyć — bić (bydło), zabić (bydlę) — wybić. *Il a été tué dans telle bataille*, zginął, poległ w téj a téj bitwie. *Se* =, zabić się, odebrać sobie życie — zabić się, zgubić się, gubić się, zabijać się czém, ginąć od czego — zamordować się. *Se* = *de travail*, zapracować się. *Se* = *à boire*, zapić się. *A tue-tête*, *vid.* TÊTE.

TUERIE, *s. f.* krwawa bójka, ubijatyka, rzeź, jatki — szlachtuz, rzeźnica.

TUEUR, *s. m.* rozbójnik, który niejednego zabił w pojedynku. = *de gens*, fanfaron.

TUF, *s. m.* tuf: kamień kruchy zwykle znajdujący się pod warstwą ziemi wegetacyjnéj — kamień biały miękki używany w budowaniu. *Pour peu qu'on l'approfondisse on rencontre le* =, po wierzchu się tylko świeci (mówi się o człowieku mającym płytką znajomość rzeczy).

TUFFEAU, *s. m. vid.* TUF.

TUFFIER, ÈRE, *a.* natury tufu.

TUILE, *s. f.* dachówka.

TUILEAU, *s. m.* ułomek dachówki.

TUILERIE, *s. f.* cegielnia gdzie robią dachówki. *Les Tuileries*, pałac tego nazwiska w Paryżu, mieszkanie królów francuskich. *Le cabinet des Tuileries*, dwór, gabinet francuski.

TULIPE, *s. f.* tulipan: roślina i kwiat.

TULIPIER, *s. m.* tulipanowe drzewo pierwiastkowo z Ameryki północnéj z kwiatem podobnym do tulipanu.

TULLE, *s. m.* tiul, tul: rodzaj siatki.

TUMÉFACTION, *s. f.* nabrzmienie.

TUMÉFIER, *v. a.* sprawić nabrzmienie. *Se* =, nabrzmiéć.

TUMEUR, *s. f.* nabrzmienie, nabrzmiałość.

TUMULAIRE, *a. d. g.* nagrobkowy.

TUMULTE, *s. m.* hałas, wrzawa, zgiełk. *En* =, bez porządku, w nieładzie, hurmem.

TUMULTUAIRE, *a. d. g.* burzliwy.

TUMULTUAIREMENT, *adv.* niepo-

rządnie, bez porządku, w zamieszaniu, hurmem, tłumnie.

TUMULTUEUSEMENT, *adv.* burzliwie, z wrzaskiem, z hałasem.

TUMULTUEUX, EUSE, *a.* burzliwy.

TUMULUS *(tumuluce)*, *s. m.* mogiła, grobowiec, kurhan, kurhanek.

TUNIQUE, *s. f.* tunika, suknia spodnia u starożytnych — dalmatyka: suknia dyakonów i subdyakonów — tunika: suknia pod ornatem biskupa celebrującego — tunika: krótka suknia królów francuskich pod płaszczem królewskim w dzień namaszczenia — koszulka, pokrywa obwijająca niektóre organa ciała — powłoka łuskowata (cébuli i t. p.).

TUORBE, *s. m. vid* TÉORBE.

TURBAN, *s. m.* turban, zawój.

TURBE, *s. f.* tłum, ciżba. *Enquéte par* =*s*, śledztwo oparte na zdaniach wielu razem mieszkańców w przedmiocie zwyczajów kraju.

TURBINÉ, ÉE, *a.* śrubowaty, w kształcie śruby ślimaczéj.

TURBINITE, *s. f.* muszla w kształcie śruby.

TURBITH, *s. m.* turbit: gatunek powoju z wyspy Ceylon. = *minéral*, turbit: siarczan żółty merkuryuszu.

TURBOT, *s. m.* płaszcz: ryba morska.

TURBOTIÈRE, *s. f.* naczynie kuchenne na gotowanie płaszczów.

TURBOTIN, *s. m.* mały płaszcz: ryba.

TURBULEMMENT, *adv.* burzliwie.

TURBULENCE, *s. f.* burzliwość — swawola.

TURBULENT, ENTE, *a.* burzliwy, swawolny, nieswornу.

TURC, *s. m.* Turek, Turczyn. *Fort comme un* =, silny, krzepki. *C'est un vrai* =, człowiek bez litości, barbarzyniec. *Se faire* =, zbisurmanić się, poturczyć się.

TURC, QUE, *a.* turecki. *A la* =, po turecku, z turecka. *Chien* =, pies bez kudłów, goły.

TURC, *s. m.* czerw toczący drzewo.

TURCIE, *s. f.* wał z ziemi nad brzegiem rzeki.

TURELURE, *s. f.* trele (śpiewając). *C'est toujours la même* =, zawsze ta sama piosnka, zawsze jedno.

TURGESCENCE, *s. f.* nabrzmiewanie, nabrzmiałość.

TURGESCENT, ENTE, *a.* wzdęty, odęty.

TURLUPIN, *s. m.* nazwisko aktora dawnych komedyi gminnych we Francyi a stąd: bufon, śmieszek.

TURLUPINADE, *s. f.* żart nieweczesny, błaznowanie, drwinki.

TURLUPINER, *v. n.* drwinkować, przedrwiwać. =, *v. a.* brać kogo na fundusz, stroić sobie drwinki z kogo.

TURNEPS, *s. m.* turneip; rodzaj rzepy.

TURPITUDE, *s. f.* bezeceństwo, szkaradność — czyn bezecny, niecny.

TURQUETTE, *s. f.* żabie gronka: roślina.

TURQUIN, *a. m. Bleu* =, ciemno niebieski.

TURQUOISE, *s. f.* turkus: drogi kamień.

TUSSILAGE, *s. m.* podbiał: roślina.

TUTÉLAIRE, *a. d. g.* opiekuńczy, ochronny.

TUTELLE, *s. f.* opieka (opiekuna) — opieka, protekcya — dozór, nadzór, oko, baczenie.

TUTEUR, *s. m.* opiekun — kół lub żerdź do których się przywiązują młode drzewka. *Subrogé* =, opiekun zastępczy. = *ad hoc*, opiekun wyłącznie do tego mianowany. TUTRICE, *s. f.* opiekunka.

TUTIE, *s. f.* tutya, niedokwaś cynku wchodzący do składu proszków na oczy.

Tutoiement, Tutoîment, *s. m.* tykanie, wołanie na kogo: ty.

Tutoyer, *v. a.* tykać kogo, *fm.* mówić komu: ty. *Se* =, *v. réc.* mówić sobie: ty; tykać się *fm.*

Tuyau, *s. m.* rurka — rura kominowa — rynna w prywetach — pieuiek, rurka pióra — łodyga (zboża).

Tuyère, *s. f.* otwór piecyka po boku.

Tympan, *s. m.* bębenek: błonka w uchu — w prassach drukarskich: deka pargaminowa; dekiel — kółko zębate w zégarku. *Bruit à briser le* = *de l'oreille*, wrzask nieznośny.

Tympaniser, *v. a.* osławić, okrzyczéć kogo.

Tympanite, *s. f.* wzdęcie żołądka.

Tympanon, *s. m.* rodzaj instrumentu muzycznego.

Type, *s. m.* wzór, typ — godło, symbol — czcionka, pismo drukarskie — porządek w jakim się rozwijają symptomata choroby.

Typhon, *s. m.* trąba morska, burza.

Typhus, *s. m.* tyfus; morowa zaraza. = *d'Orient*, morowa zaraza dżuma. = *d'Amérique*, żółta gorączka.

Typique, *a. d. g.* symboliczny.

Typographe, *s. m.* drukarz, typograf.

Typographie, *s. f.* typografia, drukarstwo, sztuka drukarska — drukarnia, tłocznia.

Typographique, *a. d. g.* typograficzny, drukarski.

Tyran, *s. m.* jedynowładca, samodzierż, samowładca (u ludów starożytnych) — tyran, władca okrutny, ciemiężca — okrutnik, tyran, barbarzyniec.

Tyranneau, *s. m.* pomniejszy tyran.

Tyrannie, *s. f.* jedynowładztwo, samodzierstwo — tyrania, rząd ciemiężcy, despotyzm — tyrania, okrucieństwo, nieludzkość — przymus, gwałt — ucisk, gwałty.

Tyrannique, *a. d. g.* tyrański, samowładny — gnębiący, okrutny.

Tyranniser, *v. a.* gnębić, gnieść, ciemiężyć, uciskać — panować samowładnie nad czém.

Tzar, *s. m. vid.* Czar.

U.

U, *s. m.* dwudziesta pierwsza litera alfabetu francuskiego. Litera ta nie ma w polskim odpowiedniego głosu, wymawianie jéj jednak zbliża się najbardziéj do *u* wymawianego ściśnionemi ustami i jakby dając bardzo lekko słyszéć literę *i*. *U* naznaczone dwiema kropkami w niektórych wyrazach nie łączy się z literą poprzedzającą *np.* w wyrazach *Saül*, *Esaü*. Położone po *g* nadaje mu brzmienie twarde.

Ubiquiste (*ubikuiste*), *s. m.* dawniéj: doktor teologii nie przywiązany do żadnego zgromadzenia teologii jako to Sorbony i t. p. — człowiek któremu wszędzie dobrze, który się nie przywięzuje do miejsca.

Ubiquitaire, *s. m.* ubikwitaryusz: z jednéj z sekt protestanckich.

Ubiquité, *s. f.* wszędybytność.

Uhlan (**hulan*), *s. m.* ułan.

Ukase, *s. m.* ukaz, rozkaz Cesarza rossyjskiego.

Ulcération, *s. f.* rozjątrzenie rany, rozranienie.

Ulcère, *s. m.* rana, rozranienie.

Ulcérer, *v. a.* zranić, rozranić — *fig.* zranić, rozranić, rozjątrzyć. *Une conscience ulcérée*, sumienie toczone zgryzotami.

Ulcéreux, euse, *a.* zraniony, rozjątrzony, zwrzodowaciały.

Uléma, *s. m.* ulema : doktorowie prawa u Mahometanów.

Ulmaire, *s. f.* tawuła błotna : roślina.

Ultérieur, eure, *a.* leżący za górami — leżący daléj, odleglejszy — dalszy, następny.

Ultérieurement, *adv.* nadal, późniéj.

Ultimatum *(ultimatome)*, *s. m.* ultimatum, ostateczne i stanowcze oświadczenie.

Ultramontain, aine, *a. et s.* zaalpejski — ultramontański, ultramontańczyk, stronnik wszechwładztwa Rzymu i stolicy apostolskiéj w rzeczach religii.

Umble, *s. m.* rodzaj ryby, *vid.* Ombre.

Un, *s. m.* jeden, raz — cyfra jeden, jednostka. = *pour cent*, jeden od sta. = *d'entre mille*, jeden z tysiąca, na tysiąc jeden.

Un, Une, *a.* jeden — jedyny. *Dieu est un*, Bóg jest jeden. *L'un et l'autre*, jeden i drugi. *J'ai vu un homme qui...*, widziałem człowieka który... *Un philosophe a dit*, jeden filozof powiedział. *Une heure*, godzina pierwsza. *Sur les une heure*, (tu *s* nie łączy się z *une*) około godziny pierwszéj. Często wyraz un, une jest w znaczeniu : każdy, wszelki, ale wtenczas najczęściéj w polskim nie tłómaczy się. *Un homme qui se respecte ne doit...*, człowiek dbający o siebie nie powinien... *Un à un*, jeden za drugim — po jednemu.

Unanime, *a. d. g.* jednomyślny, jednozgodny — zgadzający się z innym na co. *Nous avons été* =*s sur cette question*, zgodziliśmy się na jedno w téj materyi.

Unanimement, *adv.* jednomyślnie, jednozgodnie.

Unanimité, *s. f.* jednomyślność, jednozgodność.

Unau, *s. m.* zwierz czworonożny z rodzaju leniwca ale bez ogona.

Uncial, *a. f. vid.* Oncial.

Unguis, *s. m.* *Os* =, kostka paznokciowa : kość łzawa w twarzy.

Unième, *a. d. g.* używa się z liczbami *vingt*, *trente*, *etc.* *Le vingt et* =, dwudziesty pierwszy.

Unièmement, *adv.* używa się z liczbami *vingt, trente, etc.* *Vingt et* =, po dwudzieste pierwsze.

Uniflore, *a. d. g. Bot.* jednokwiatowy.

Uniforme, *a. d. g.* nieodmienny, stale ten sam — jednostajny — taki sam. *Habit* =, mundur, uniform. =, *s. m.* mundur, uniform. *Quitter l'*=, wyjść ze służby (wojskowéj).

Uniformément, *adv.* jednostajnie — stale i nieodmiennie.

Uniformité, *s. f.* jednostajność — zgodność zdań i t. p.

Uniment, *adv.* równo, gładko — skromnie, prosto. *Toile travaillée* =, płótno równe. *Fil filé* =, nici równe.

Union, *s. f.* zjednoczenie, połączenie czego z czém — jedność, zgoda — związek, węzeł małżeński — połączenie, zespolenie — stany zjednoczone (Ameryki północnéj) — całe ciało i postawa konia. *Esprit d'*=, duch jedności i zgody. *Contrat d'*=, umowa mocą któréj wierzyciele zobowiązują się działać tylko spólnie przeciw dłużnikowi. *Lettres d'*=, edykt króleski łączący dwie posady lub wcielający jedne dobra do drugich.

Unique, *a. d. g.* jedyny — nadzwyczajny, szczególny w swoim rodzaju, nieporównany — dziwny, jedyny. *L'= nécessaire,* jedyne dobro : zbawienie duszy.

Uniquement, *adv.* jedynie, li tylko — nad wszystko.

Unir, *v. a.* łączyć, jednoczyć, złączyć, zjednoczyć — spoić — połączyć węzłem, związać — wyrównać, zrównać, wygładzić. *S'=,* złączyć się, zjednoczyć się — połączyć się z kim ku czemu, w jakim celu. Uni, ie, *prt. et a.* złączony, zjednoczony — zgodny, żyjący w zgodzie — gładki, bez deseniu lub haftu (o materyi) — równy, równo przędziony, utkany (o nici, tkaninie) — jednostajny, zawsze jednakowy. *Un homme tout =,* człowiek prosty, szczery. Uni, *adv.* równo, gładko. *A l'uni,* równo, pod jedną miarę.

Unisexuel, elle, *a. Bot.* jednopłciowy.

Unisson, *s. f.* zgodność tonów. *A l'=,* do wtóru, równo z kim.

Unitaire, *s. m.* unitaryusz, z sekty uznającéj tylko jedną osobę w Bogu. *=, s. d. g.* unitaryuszowski.

Unité, *s. f.* jednostka, jedność — jedność, jedyność. *= de lieu, d'action et de temps,* jedność miejsca, jedność akcyi i jedność czasu (w dramatach).

Unitif, ive, *a.* jednoczący z Bogiem.

Univalve, *a. d. g.* pojedynczy (o muszlach) — *Bot.* pojedynczy. *=, s. m.* muszla pojedyncza.

Univers, *s. m.* wszechświat, świat cały — świat, ziemia.

Universalité, *s. f.* powszechność, ogół — całość — powszechność, możność zastosowania do wszystkiego.

Universaux, *s. m. pl.* uniwersał : dawniéj w Polszcze wezwanie szlachty na pospolite ruszenie — to co jest wspólne wszystkim istotom tegoż samego rodzaju.

Universel, elle, *a.* powszechny, obejmujący wszystko. *=, s. m. (pl. universaux)*, to co jest wspólnego wszystkim istotom tegoż samego rodzaju.

Universellement, *adv.* powszechnie — całkowicie.

Universitaire, *a. d. g.* uniwersytecki.

Université, *s. f.* uniwersytet.

Univocation, *s. f.* służenie jednego imienia wielu rzeczom.

Univoque, *a. d. g.* służący wielu istotom (o imieniu, nazwaniu). *L'animal est un terme = à l'aigle et au lion,* zwierzę jest wyraz służący razem lwu i orłowi.

Upas, *s. m.* rodzaj drzewa na wyspie Jawie wydającego sok jadowity.

Urane, Uranium, *s. m.* uran, uranium : metal.

Uranie, *s. f.* Urania : w mitologii jeden z dziewięciu muz.

Uranographie, *s. f.* uranografia, opisanie nieba.

Uranographique, *a. d. g.* uranograficzny.

Uranoscope, *s. m.* wniebozrał : ryba morska.

Uranus, *s. m.* uran, herszel : planeta odkryta przez Herszela.

Urate, *s. m. Chim.* uryniau : sól utworzona przez połączenie kwasu urynowego z zasadami.

Urbain, aine, *a.* miejski.

Urbanité, *s. f.* grzeczność.

Urcéolé, ée, *a. Bot.* woreczkowaty.

Ure, *s. m.* żubr.

Urée, *s. f.* pierwiastek farbujący urynę.

Uretère, *s. m. Anat.* ureter : kanał prowadzący urynę do pęcherza.

Urètere, Urètre, *s. m. Anat.* ureter, kanał odchodowy uryny.

Urgence, *s. f.* nagła potrzeba.

Urgent, ente, *a.* pilny, nagły, nagle potrzebowany.

Urinaire, *a. d. g.* urynowy.

Urinal, *s. m.* urynał — naczynie noszone przy kanale urynowym przez osoby uległe cieczeniu uryny.

Urine, *s. f.* uryna; szczyny, *pop.* *Médecin aux* =*s*, lekarz poznający choroby z samego spojrzenia na urynę chorego.

Uriner, *v. a.* iść, pójść, chodzić z uryną; szczać *pop.*

Urineux, euse, *a.* urynowy.

Urique, *a. d. g.* urynowy, otrzymywany z uryny.

Urne, *s. f.* urna, naczynie używane u starożytnych na składanie popiołów z ciał umarłych — urna: wazon w który wrzucają kréski lub gałki wotując — urna, wazon (na pomnikach, grobowcach) — *Bot.* puszka, czépek.

Ursulines, *s. f. pl.* urszulinki: zakonnice od Stéj Urszuli.

Urticaire, *s. f. Eruption* =, bąble, pryszcze wysypujące się na skórze a podobne do bąblów z poparzenia się pokrzywą.

Urtication, *s. f.* chłostanie pokrzywą dla wzbudzenia irrytacyi na skórze: operacya chirurgiczna.

Urticées, *s. f. pl.* pokrzywy: familia roślin.

Us, *s. m. pl.* zwyczaje.

Usage, *s. m.* zwyczaj, obyczaj — używanie czego, użycie czego — zwyczaj, używanie (wyrazu i t. p.) — doświadczenie — użytek — użytkowanie — prawo wrębu (w lesie) — wygon, prawo pasienia bydła (gdzie). =*s*, *pl.* (*vi*) książki do nabożeństwa jako to: brewiarze, mszały i t. p. *Suivre l'*=, trzymać się zwyczaju. *Faire* = *d'un aliment*, zaswyczaj co jadać, żywić się czém. *Ce mot est d'*=, wyraz ten używa się w mowie, jest używany. *Ce mot n'est plus d'*=; *n'est plus en* =, ten wyraz wyszedł z używania. *Ce mot n'est pas d'un bon* =, używanie tego wyrazu nie jest do naśladowania. *Avoir droit d'*=, mieć prawo użytkowania czego.

Usager, *s. m.* mający prawo wrębu lub wygonu.

Usance, *s. f.* zwyczaj przyjęty — uso, uzo, termin trzydziestodniowy w prawie wexlowém.

Usant, ante, *a.* używający (praw i t. p.).

User, *v. n.* używać czego — udawać się, uciekać się do czego. = *de prières*, udać się w prośby. = *d'artifice*, uciekać się do fortelów. = *de précaution*, postępować z ostrożnością. = *bien de qu''ch*, na dobre używać czego. = *mal de qu''ch*, robić zły użytek, na złe używać, nadużywać czego. *En* =, postępować, działać. *En usez-vous?* pytając się *np.* czy kto zażywa tabakę. *En* = *bien*, *en* = *mal avec qu''un*, dobrze, źle z kim się obchodzić. *En* = *familièrement avec qu''un*, poufalić się, żyć poufale.

User, *v. a.* spotrzebować, spożyć, spożywać, wypotrzebować — niszczyć, zużyć, zużywać, zedrzeć (obuwie, odzienie) — sponiewierać, zszarzać, szarzać (odzienie) — zetrzéć, zciérać — trawić, strawić, styrać (lata, wiek) — wyżréć, wyżérać (ciało, mięso). = *ses ressources*, zmarnować zapasy, środki. *On use bien du bois dans cette maison*, wiele drzewa wychodzi w tym domu. *S'*=, niszczyć się, drzéć się, zużyć się. Usé, ée, *prt.* zużyty, zniszczony — zniszczony, wytarty, sponiewierany, zszarzany (o odzieniu). *Une pensée* =*ée*, myśl pospolita, zużywana. *Un homme* =*é*, człowiek zużyty. *Une passion*

=ée, namiętność stępiała, ostygła.

Usine, s. f. fabryka, huta lub młyn.

Usité, ée, a. używany, w używaniu.

Usquebac, s. m. vid. Scubac.

Ustensiles, s. m. sprzęt, statek, sprzęty, statki (kuchenne) — narzędzia, statki rzemieślnicze.

Ustion, s. f. wypalenie (ciała za pomocą kauteryum) -- spalenie na popiół.

Usucapion, s. f. nabycie własności używaniem.

Usuel, elle, a. zwyczajny, codziennego użytku — potoczny, używany w potocznéj mowie (wyraz i t. p.).

Usuellement, adv. zwyczajnie, zazwyczaj.

Usufructuaire, a. d. g. dany do użytkowania.

Usufruit, s. m. użytkowanie.

Usufruitier, ière, s. et a. użytkujący. *Réparations =ères*, reparacye do których jest obowiązana osoba użytkująca.

Usuraire, a. d. g. lichwiarski.

Usurairement, adv. po lichwiarsku.

Usure, s. f. lichwa — zużycie, sponiewieranie odzieży i t. p. *Avec* =, z lichwą, sowicie, obficie. *Tirer = de...*, pobiérać lichwę od czego. *Exercer l'=*, bawić się lichwiarstwem.

Usurier, s. m. lichwiarz. =ière, s. f. lichwiarka.

Usurpateur, s. m. przywłaszczyciel. =trice, s. f. przywłaszczycielka.

Usurpation, s. f. przywłaszczenie, uzurpacya — rzecz przywłaszczona.

Usurper, v. a. przywłaszczyć (władzę), przywłaszczać sobie co. =, v. n. następować na cudze prawa. Usurpé, ée, prt. przywłaszczony, nieprawy.

Ut, s. m. ut: najpierwsza nóta gammy (w muzyce).

Utérin, ine, a. z jednéj matki a nie z jednego ojca. *Fureur =ine*, nimfomania. *Les =s, s. m. pl.* dzieci z jednéj matki a nie z jednego ojca.

Utérus (utéruce), s. m. macica.

Utile, a. d. g. użyteczny — pożyteczny, korzystny, zyskowny — mogący się na co przydać. *Etre = à qu''un*, być pomocnym komu, przydać się na co, oddać jaką usługę. *En temps* =, w stosownéj porze. *Ordre* =, porządek w jakim wierzyciele będą spłaceni z dóbr dłużnika a to stosownie do daty hipoteki. *Jours =s*, dni w które prawujący się mogą działać sądownie. =, s. m. pożyteczne.

Utilement, adv. z pożytkiem, z korzyścią, pożytecznie. *Etre colloqué* =, być umieszczonym na liście wierzycieli którzy mają być zapłaceni.

Utiliser, v. a. skorzystać z czego, obrócić co na korzyść, użyć czego na korzyść.

Utilité, s. f. pożytek, użytek, korzyść, użyteczność. =s, pl. role małéj wagi (w teatrach).

Utopie, s. f. Utopia: państwo urojone, wymyślone przez Tomasza Morusa — utopia; rzecz urojona w myśli niepodobna do urzeczywistnienia.

Utopiste, s. m. rojący sobie plany rządów lub społeczności niepodobnych do wykonania.

Uvée, s. f. błonka oka.

V.

V *(vé, ve)*, *s. m.* dwudziesta druga litera alfabetu francuskiego.

Va, idź (*impérat. de* Aller).

Vacance, *s. f.* wakans, wakowanie urzędu, posady. =s, *pl.* wakacye (dla szkół) — ferye (dla sądów, trybunałów). *Jour de* =, wakacye, dzień wolny od pracy, rekreacya.

Vacant, ante, *a.* próżny, nie zajęty (o domie, o miejscu) — wakujący (urząd). *Biens* =*s*, puścizna, dobra nie mające pewnego właściciela.

Vacarme, *s. m.* wrzask, hałas.

Vacation, *s. f.* przeciąg czasu użyty na jaką robotę — honorarium adwokata — wakans (na beneficyum) — *(vi.)* stan, kondycya, profesya =s, *pl.* ferye (dla trybunałów). *Chambre des* =*s*, izba trybunału do sądzenia sprawy w czasie feryi.

Vaccin, *s. m.* ospa krowia: materya którą się potém zaszczepia. =, *a. m. Virus* =, jad ospy krowiéj.

Vaccination, *s. f.* szczepienie ospy.

Vaccine, *s. f.* ospa krowia — szczepienie ospy krowiéj.

Vacciné, ée, *prt.* który miał nie szczepioną ospę.

Vacciner, *v. a.* szczepić ospę.

Vache, *s. f.* krowa — skóra krowia — waliza szeroka kładziona na wierzchu dyliżansów — z pogardą krowa: o kobiecie tłustéj i niezgrabnéj. = *à lait*, niewyczerpane źródło dochodów. *Roux comme une* =, rudy jak pies. *Poil de* =, włos rudy. *Le diable est aux* =*s*, wielki nieład, wrzask i nieporządek. *Il a pris la* = *et le veau*, mówi się o kim co się ożenił z dziewczyną zaszłą w ciążę z kim innym. *Plancher des* =*s*, *vid.* Plancher.

Vacher, *s. m.* pastuch od krów. =ère, *s. f.* pastuszka od krów.

Vacherie, *s. f.* obora, stajenka na krowy.

Vacillant, ante, *a.* chwiejący się, drgający — niepewny, wahający się, chwiejący się.

Vacillation, *s. f.* chwianie się, kołysanie się łodzi i t. p. — niepewność, wahanie się.

Vaciller, *v. n.* drgać, chwiać się *fig.* — wahać się, chwiać. = *dans ses réponses*, plątać się, gmatwać się w odpowiedziach.

Vacuité, *s. f.* próżność, czczość (żołądka i t. p.).

Vade, *s. f.* stawka w grze.

Vademanque, *s. f.* ubytek w kassie, deces.

Vade-mecum *(vadé-mékome)*, *s m.* vade-mecum, przewodnik, książeczka objaśniająca co.

Vadrouille, *s. f.* miotła do zamiatania statku.

Va-et-vient, *s. m.* prom na małéj rzeczce — część machiny idąca tam i nazad.

Vagabond, onde, *a.* tułający się, wałęsający się — tułacki. *Imagination* =*nde*, imaginacya błąkająca się. =, *s. m.* włóczęga.

Vagabondage, *s. m.* włóczęgostwo, wałęsanie się.

Vagabonder, Vagabonner, *v. n.* włóczyć się, wałęsać się.

Vagin, *s. m. Anat.* pochwa maciczna.

Vaginal, ale, *a.* pochwowy, od pochwy macicznéj.

Vagissement, *s. m.* kwilenie niemowląt.

Vague, *s. f.* woda, fala, bałwan.

Vague, *a. d. g.* nieoznaczony, niepewny, nieokreślony — jakiś... jakaś... jakieś... coś czemu trudno dać nazwisko. *Terres vaines et* =*s*, grunta czcze, jałowe, płonne. =, *s. m.* niepewne, niepewność, nieoznaczoność — brak dokładności — przestrzeń próżna, próżnia. *Se perdre dans le* =, gubić się w czczych rozumowaniach.

Vaguement, *adv.* niepewnie, niedokładnie, niedobitnie.

Vaguemestre, *s. m.* wagmejster, officer dozorujący zaprzęgów wojska — officyalista pewien na dworze króleskim.

Vaguer, *v. n.* błąkać się, tułać się, wałęsać się.

Vaillamment, *adv.* mężnie, odważnie, walecznie.

Vaillance, *s. f.* odwaga, męstwo, waleczność, dzielność.

Vaillant, ante, *a.* bitny, waleczny, mężny, odważny, dzielny.

Vaillant, *s. m.* mienie, majątek, miano.

Vaillantise, *s. f.* mężny czyn, cud waleczności.

Vain, Vaine, *a.* próżny, daremny, nadaremny — próżny, czczy — zwodniczy, wewnątrz pusty — próżny, nadęty, pyszny. *Temps* =, czas ociężały. =*ne pâture*, pastwisko spólne. *Prendre le nom de Dieu en* =, wzywać imienia Pana Boga nadaremnie. *En* =, na próżno, nadaremnie, bez użytku.

Vaincre, *v. a.* zwyciężyć, pobić — przezwyciężyć co, przemódz co — przewyższyć kogo. =, *v. n.* zwyciężać, odnosić zwycięstwa. *Se laisser* = *à la pitié; se laisser* =, zmiękczyć się. Vaincu, ue, *prt. et* zwyciężony, pobity.

Vainement, *adv.* napróżno, nadaremnie.

Vainqueur, *s. m.* zwycięzca. = *de Pharsale,* zwycięzca farsalski, na polach Farsalii. =*d'Austerlitz*, zwycięzca pod Austerlitz. =, *a. m.* zwycięzki.

Vair, *s. m.* futro białe i siwe — w herbach: pole złożone z kawałków srebrnych i błękitnych dotykających się na przemiany końcami i podstawami.

Vairon, *a. m.* o koniu: mający oko otoczone białą obwódką — o człowieku: mający jedno oko inne jak drugie.

Vairon, *s. m.* rodzaj kiełbia.

Vaisseau, *s. m.* naczynie — statek, okręt — naczynie (w ciele lub roślinach). =*x*, żyły i kanały w ciele. = *de guerre,* okręt wojenny. = *de ligne*, okręt liniowy. *Un* = *de* 50, *de* 60, okręt o 50, o 60 działach. *Le* = *de l'Etat, fig.* nawa państwa.

Vaisselle, *s. f.* naczynia stołowe. = *montée,* naczynia ze złota lub srebra których części są połączone lutowaniem. = *plate*, naczynia srebrne lub złote z jednéj sztuki lane — naczynia srebrne (nie porcelanowe ani fajansowe). *On sert chez lui en* = *plate,* jada na srebrze.

Val, *s. m.* dolina. *pl.* Vaux. *Par monts et par vaux*, przez góry i doliny, przez morza i lądy, wszędy.

Valable, *a. d. g.* ważny, mający ważność prawną.

Valablement, *adv.* ważnie, dostatecznie.

Valériane, *s. f.* kozłek, baldryan: roślina.

Valet, *s. m.* sługa, lokaj — w kartach francuskich: walet (w polskich niżnik lub wyżnik) — śruba stolarska do przymocowania drzewa w robocie — służalec. = *de*

chambre, kamerdyner. = *de place*, lenlokaj, lokaj najmujący się po domach zajezdnych. = *à louer*, lokaj bez służby. = *de pied*, lokaj idący za panem lub panią. = *de carreau*, walet dzwonkowy (w kartach polskich, niżnik dzwonkowy)— człowiek bez znaczenia i powagi. = *de miroir*, nóżka u źwierciadełka dla postawienia go. *Cet homme fait le bon* =, człowiek usłużny, nadskakujący. *Ame de* =, służalcza dusza.

Valetage, *s. m.* służba lokajska.

Valetaille, *s. f.* dworska gawiedź.

Valet-à-patins, *s. m.* narzędzie chirurgiczne do ściskania naczyń mających się podwiązywać.

Valeter, *v. n.* płaszczyć się, podlić się — biegać za czém, chodzić za czém, rozbijać się za czém.

Valétudinaire, *a. et s. d. g.* chorowity, słabowity, chyrlak.

Valeur, *s. f.* wartość — pieniądz lub towar — w muzyce: trwanie każdéj noty — wartość, znaczenie (wyrazu). = *reçue*, summa odebrana, wzięta. = *de compte*, summa idąca na porachunek. = *nominale*, wartość imienna nadana prawem rzeczy jakiéj. = *réelle*, wartość rzeczywista, wewnętrzna. *Etre en* =, być pokupném (o towarze na który jest odbyt). *Cette terre est en* =, grunt ten jest uprawny, sprawny. *Mettre une terre en* =, uprawiać rolę. *Pièce de nulle* =, rzecz nie mająca żadnéj wartości, na nic nie zdatna. *Donner de la* = *à ce qu'on dit*, podnosić moc słów wyrzeczeniem, dęklamacyą. *La* = *de..*, tyle, na tyle. *Il n'a pas mangé la* = *d'une once de pain*, nie zjadł nawet na uncyą chleba. Non-Valeur, wierzytelności wątpliwe, uważane za przepadłe, *vid.* Non-Valeur.

Valeur, *s. f.* męstwo, odwaga.

Valeureusement, *adv.* mężnie, odważnie, walecznie.

Valeureux, euse, *a.* mężny, odważny.

Validation, *s. f.* uznanie za ważne (aktu, rachunku).

Valide, *a. d. g.* ważny, mający wagę — mocny, silny, zdrowy. =, *s. m.* osoba zdrowa i silna.

Validé, *s. f.* Walide-Sułtan, w Turcyi : matka Sułtana panującego.

Validement, *adv.* ważnie.

Valider, *v. a.* nadać ważność, uznać co za ważne.

Validité, *s. f.* ważność (aktu, dowodów).

Valise, *s. f.* tłomoczek podłużny.

Valisnère, Valisnérie, *s. f.* walsnerya śrubowata : roślina.

Valkyries, *s. f. pl.* w religii skandynawskiéj, nimfy pałacu Odyna podające napój mężom poległym w boju.

Vallaire, *a. f. Couronne* =, korona, wałowa, przysądzona u starożytnych temu co najpierwéj wdarł się za szańce nieprzyjacielskie.

Vallée, *s. f.* dolina — padół. = *de larmes, de misère*, padół płaczu, padół nędzy, świat. *La* =, w Paryżu targowisko na drób' pod szopą powyżéj mostu Pont-neuf.

Vallon, *s. m.* dolina, dolinka. *Le sacré* =, dolina na Parnasie, siedlisko muz (w mitologii).

Valoir, *v. n.* być wartym, wartować tyle a tyle — przynosić tyle a tyle — przynieść, zjednać komu co — znaczyć tyle a tyle, znaczyć tyle co... *Faire* = *une terre, un domaine*, uprawiać rolę, ciągnąć korzyści z dóbr. *Faire* = *son argent*, ciągnąć zyski, procent z pieniędzy. *Faire* = *une chose*, zachwalać co, wynosić co, podnosić war-

tość czego. *Se faire* =, nadać sobie pewny ton, znaczenie — podawać się za co. *Cette chose vaut de l'argent*, to nie mało kosztuje. *Cette chose vaut son pesant d'or*, to warto tyle złota ile zaważy, to nieoszacowane. *Cet homme en vaut bien un autre*, ten człowiek wart tyle ile ktokolwiek inny. *Il sait ce qu'en vaut l'aune*, wie on czém to pachnie. *Cela ne vaut pas la peine; cela ne vaut pas la peine d'y penser*, nie warto zachodu, nie warto o tém myśléć. *Il ne vaut pas la peine qu'on lui réponde*, nie warto mu na to odpowiadać, to nie warto odpowiedzi. *Cela ne vaut rien*, to nic nie warto. = *mieux*, być więcéj wartym niż... *Il vaut mieux*, lepiéj jest; raczéj to a niż... *N'avoir rien qui vaille*, nie mieć nic dobrego. *Cela vaut fait*, to tak jakby było skończone. *A* =, na rachunek. *Vaille que vaille*, niech co chce będzie. *Tout coup vaille*, *vid.* COUP.

VALSE, *s. f.* walec — walec, nóta walca, taniec. *Donner une* =, walcować, tańczyć walca.

VALSEUR, EUSE, *s.* walcujący — umiejący walca.

VALCER, *v. n.* walcować, tańczyć walca.

VALUE, *s. f. Plus* =, przewyżka nad to co rzecz oszacowana lub nad cenę kupna.

VALVE, *s. f.* skorupa muszli — *Bot.* plewa, plewka, łuszczynka.

VALVULE, *s. f.* łuszczynka.

VAMPIRE, *s. m.* upiór : istota mająca według gminu wysysać krew ludzką — wampir : rodzaj nietoperzów.

VAN, *s. m.* kosz do chędożenia zboża.

VANDALE, *s. m.* Wandal : imie ludu — wandal, barbarzyniec.

VANDALISME, *s. m.* wandalizm, barbarzyństwo.

VANDOISE, *s. f.* kleń : ryba z rodzaju białorybów.

VANILLE, *s. f.* wanilia : roślina — *vid.* HÉLIOTROPE.

VANILLIER, *s. m.* wanilia : roślina.

VANITÉ, *s. f.* próżność, znikomość — próżność, przesadzona miłość własna. *Sans* =, nie chwaląc się. *Faire* = *de qu''ch*, chlubić się z czego.

VANITEUX, EUSE, *a.* próżny, pyszny.

VANNE, *s. f.* stawidło.

VANNEAU, *s. m.* czajka : ptak. = *armé*, rodzaj czajki ze skrzydłami uzbrojonemi ostróżką.

VANNER, *v. a.* chędożyć zboże.

VANNERIE, *s. f.* robienie koszyków.

VANNETTE, *s. f.* kosz płaski do pałania owsa na obrok.

VANNEUR, *s. m.* koszykarz, fabrykant koszów, koszyków.

VANTAIL, *s. m.* skrzydło okien, drzwi.

VANTARD, *a. et s. m.* samochwał, chełpliwy. =RDE, *s. f.* kobieta chełpliwa.

VANTER, *v. a.* chwalić, wychwalić. *Se* =, chwalić się. *Se* = *de qu''ch*, chełpić się z czego.

VANTERIE, *s. f.* chełpliwość, samochwalstwo.

VA-NU-PIEDS, *s. m.* hołysz, obdartus, kapcan.

VAPEUR, *s. f.* para — czad, swąd — wyziew — sposób malowania lekko zasłaniający przedmioty. =s, *pl.* wapory (w ciele). *Bain de* =s, kąpiel ruska. *Bain de* =, *Chim.* kąpiel parowa : dystyllowanie za pomocą gorącéj pary. *Machine à* =, machina parowa.

VAPOREUX, EUSE, *a.* zakryty jakby parą, nieco przymglony — cierpiący wapory — sprawiający wapory. =, =EUSE, *s.* cierpiący wapory

VAPORISATION, *s. f.* zamienianie się w parę.

VAPORISER, *v. a.* ulatniać, ulotnić, zamieniać w parę. *Se* =, zamienić się w parę, ulotniać się.

VAQUER, *v. n.* wakować, nie być zajętém (o urzędzie, miejscu) — być próżném (o miejscu, mieszkaniu) — odbywać wakacye (o sądach). = *à qu''ch*, trudnić się czém, zajmować się czém, oddać się czemu.

VARAIGNE, *s. f.* kanał którym woda morska wchodzi do rezerwoarów, woda z której wywarzają sól.

VARANGUE, *s. f.* część okrętu najbliższa spodu okrętowego.

VARE, *s. f.* miara hiszpańska blisko metr wynosząca.

VARECH *(varek)*, *s. m.* morszczyzna: roślina nadmorska — morszczyzna: wszystko co morze wyrzuca na brzeg — statek zatoniony. *Droit de* =, prawo zabierania wszystkiego co morze na brzeg wyrzuca.

VARENNE, *s. f.* ziemie nieuprawne dające nieco pastwiska. = *du Louvre*, pewna przestrzeń gruntów które król zachowywał sobie do łowów.

VARIABILITÉ, *s. f.* zmienność.

VARIABLE, *a. d. g.* uległy częstym odmianom, zmienny. =, *s. m.* odmiana, niestała pogoda, stan barometru zapowiadający odmianę.

VARIANT, ANTE, *a.* zmienny, zmieniający się.

VARIANTE, *s. f.* waryant, odmienny sposób czytania textu jakiego.

VARIATION, *s. f* zmiana, odmiana, =*s*, w muzyce: waryacye. *La* = *de l'aiguille aimantée,* zboczenie, zbaczanie igiełki magnesowéj.

VARICE, *s. f.* nabrzmienie żył.

VARICELLE, *s. f.* wietrzna ospa.

VARICOCÈLE, *s. f.* nabrzmienie żył worka jądrowego lub sznurka nasiennego.

VARIER, *v. a.* odmieniać, nadawać odmienne farby lub rysy — odmieniać, przemieniać, zaprowadzać rozmaitość w czém, rozmaicić, urozmaicać. = *la phrase,* powiedzieć to samo innemi słowy. =, *v. n* zmieniać się, odmieniać się — różnić się w czém, czém, niezgadzać się — zbaczać (o igiełce magnesowej). VARIÉ, ÉE, *prt.* różnobarwny — rozmaity, urozmaicony.

VARIÉTÉ, *s. f.* rozmaitość — w historyi naturalnéj: rozmaitość w tymże samym gatunku. =*s*, *pl.* rozmaitości.

VARIETUR (NE), wyrazy zapisywane na akcie publicznym dla zapobieżenia odmianie lub zfałszowaniu.

VARIOLE, *s. f.* ospa.

VARIOLIQUE, *a. d. g.* ospowy.

VARIQUEUX, EUSE, *a.* z nabrzmienia żył.

VARLET, *s. m.* paź, giermek, pachołek.

VARLOPE, *s. f.* wielki hebel stolarski.

VASCULAIRE, *a. d. g.* VASCULEUX, EUSE, *a.* naczyniowy, od naczyń w ciele, naczynny — pełen naczyń.

VASE, *s. f.* muł, szlam (na spodzie wód).

VASE, *s. m.* naczynie. =*s sacrés,* naczynia kościelne jako to: kielich, cymboryum i t. p. — naczynia poświęcone u Żydów lub pogan do ofiar i t. p. = *de chapiteau,* massa kapitelu koryntckiego z ozdobami. = *de pureté,* naczynie czystości, naczynie wybrane, osoba świątobliwa.

VASEUX, EUSE, *a.* pełen szlamu, mułu — szlamowaty, mułowaty.

VASISTAS, *s. m.* wasystas: szybka w oknie otwierająca się.

VASSAL, *a.* wassal, lennik. =AIE, *s. f.* lenniczka.

VASSELAGE, *s m.* stan wassala,

lennictwo. *Droit de* =, prawa służące panu lennemu.

Vaste, *a. d. g.* obszerny, rozległy, wielki. = *interne*, = *externe*, pęk wewnętrzny lub zewnętrzny muskułów w goleni.

Vatican, *s. m.* Watykan: pałac papieski w Rzymie — Watykan, Rzym, stolica apostolska. *Les foudres du* =, gromy Watykanu, klątwa.

Va-tout, *s. m.* stawka w grze.

Vau-de-route (à), *vid.* Route.

Vaudeville, *s. m.* piosneczka śpiewana po ulicach miasta o jakiém nowozaszłém zdarzeniu — wodewil: sztuczka drammatyczna treści lekkiéj przeplatana aryjkami — teatr Wodewilu.

Vau-l'eau (à), *vid.* Aval.

Vaurien, *s. m.* nicpoń, ladaco, hultaj.

Vautour *s. m.* sęp.

Vautrait, *s. m.* zaciąg polowania na dzika.

Vautrer (se), *v. pron.* tarzać się, walać się w błocie — przewracać się w łóżku i t. p. *Se* = *dans le vice, dans la débauche*, nurzać się w występku, wylać się na rozpustę, zatapiać się (w rozkoszach i t. p.).

Vayvode, *s. m.* wojewoda, hospodar Mołdawii i Wołoszczyzny.

Veau, *s. m.* cielę — cielęcina, mięso cielęce — cielęca skórka, skórka na oprawie książek. = *de lait*, cielę przy cycku. = *marin*, foka, cielę morskie. =*x de rivière*, cielęta tuczone w okolicach Rouen. *Eau de* =, rosół z cielęciny. *Faire à qu''un le pied de* =, nadskakiwać komu płaszcząc się. *Tuer le* = *gras*, sprawić suty bankiet. *S'étendre comme un* =, wyciągać się, przeciągać się na łóżku, kanapie i t. p. *Brides à* =*x*, niedorzeczne rozumowania. *Adorer le* = *d'or*, *vid.* Adorer.

Vecteur, *s. m. Rayon* =, promień pomyślany od słońca do planety lub od planety do jéj towarzysza.

Véda, *s. m.* Weda: księga święta Indyan.

Vedette, *s. f.* wedeta, szyldwach — w listach: zatytułowanie napisane nie w linii ale osobno i na czele. *Mettre en* =, postawić żołnierza na wedecie — zatytułować na czele listu.

Végétable, *a. d. g.* w którém krążą soki roślinne (o drzewie i t. p.).

Végétal, *s. m.* roślina, istota roślinna.

Végétal, ale, *a.* roślinny, należący do roślin — roślinny, wydobywany z roślin. *Terre* =, *vid.* Terre.

Végétant, ante, *a.* żyjący życiem roślinném.

Végétatif, ive, *a.* rosnący, mający własność rośnienia — będący zasadą życia roślinnego, rośnienia.

Végétation, *s. f.* rośnienie, wegetacya — wegetacya, rośliny.

Végéter, *v. n.* rosnąć, wzrastać (o roślinach) — wegetować, żyć tylko materyalnie.

Véhémence, *s. f.* gwałtowność.

Véhément, ente, *a.* gwałtowny.

Véhémentement, *adv.* (*vi.*) bardzo.

Véhicule, *s. m.* przewodnik, co służy do przeprowadzania innéj rzeczy.

Veille, *s. f.* czuwanie, niespanie — bezsenność — wigilia: część nocy w dawnym podziale czasu — wigilia, wilia, dzień przed świętem lub poprzedzający inny dzień. =s, *pl.* przykładanie się do pracy, praca, dosiadywanie nocami. *Les grandes* =*s*, *les longues* =*s*, niedosypianie. *Etat de* =, czuwanie, stan na jawie (nie we śnie). *Mortier de* =, gruba świéca woskowa na całą noc. *La* = *des armes*, dawniéj: noc bezsennie przepędzana przez ma-

jącego się pasować na rycerza w kaplicy gdzie zawieszano broń tegoż przyszłego rycerza. *La = de Noël*, wigilia Bożego narodzenia, wigilia. *Être à la = de...*, być bardzo blisko czego. *Nous sommes à la = de..*, wkrótce ujrzemy... *Consacrer ses =s à un ouvrage*, usilnie pracować nad czém. *C'est le fruit de ses =s*, to jest owoc bezsennie strawionych nocy.

Veillée, *s. f.* praca wieczorowa, nocna — noc przepędzona na czuwaniu.

Veiller, *v. n.* niespać w nocy, przepędzić bezsennie noc lub część jéj — niespać, czuwać — czuwać, pilnować kogo w nocy — czuwać nad czém, pilnować czego. =, *v. a.* pilnować kogo (chorego). = *un oiseau*, nie dać spać ptakowi łowczemu, wychowując go do łowów. = *qu'un*, pilnować kogo, mieć baczenie, dawać oko na kogo.

Veilleur, *s. m.* ksiądz czuwający przy umarłym.

Veilleuse, *s. f.* lampa, kaganek nocny — knotek osadzony na korku i pływający na oliwie.

Veine, *s. f.* żyła w ciele — żyła kruszcu w kopalni — żyłka w marmurze lub innych kamieniach — żyłki, słój, słojowatość, flader (w drzewie) — wena, talent do poezyi — ochota, humor do czego, po czemu. = *d'eau*, źródło podziemne. *Ouvrir la =*, puszczać krew. *Etre en =*, być w sztosie do czego, *fm.* mieć humor po temu. *Tomber sur une bonne =*, dobrze trafić, szczęśliwie trafić. *Il n'a nulle = qui y tende*, nic go do tego nie ciągnie, nie ma ochoty. *Il est en = de bonheur*, wiedzie mu się, szczęści mu się. *Il est dans une bonne =*, jest na dobréj drodze.

Veiné, ée, *a.* słojowaty, ze słojem, fladrowaty.

Veiner, *v. a.* naśladować słój drzewa lub żyłki marmuru farbami.

Veineux, euse, *a.* żylasty, z żyłkami — pełen żył, żyłek.

Veinule, *s. f.* żyłka.

Vélar, *s. m.* pszonak : roślina.

Velaut, wyraz którym się krzyczy na polowaniu gdy się zoczy dzika, wilka, lisa lub zająca.

Velche, *s. m.* barbarzyniec, nieokrzesany, człowiek bez poloru. =*s*, narody barbarzyńskie Francyi średnich wieków.

Vêler, *v. n.* ocielić się, cielić się (o krowie).

Vélin, *s. m.* skórka cielęca (na oprawę książek, do malowania i t.p.) — pargamina tytuły szlacheckie. =, *a. m.* bez prążków, welinowy (papiér).

Vélites, *s. m. pl.* velites : u Rzymian lekko zbrojna piechota — za cesarstwa we Francyi : strzelcy piesi.

Velléité, *s. f.* chętka, zachciewanie się.

Véloce, *a. d. g.* szybki, prędki, chyży.

Vélocité, *s. f.* szybkość, prędkość, chyżość.

Velours, *s. m.* axamit. *De =*, axamitny. = *ras*, axamit strzyżony. = *d'Utrecht*, rodzaj axamitu z wełny (na meble). *Marcher sur le =*, chodzić po miękkich kobiercach. *Faire patte de =*, mówi się o kocie gdy nadstawiając łapkę chowa pazury — *fig.* łasić się, przymilać się zdradziecko.

Velouté, ée, *a.* naśladujący axamit, jakby axamitny — koloru ciemnego (kamień drogi) — gładki i przyjemny w dotykaniu. *Vin =*, przednie wino, mocno czerwone i łagodnego smaku. *Membrane =ée, vid.* Velouté, *s. m.*

Velouté, *s. m.* galon gładki ro-

botą azamitną — błona w żołądku wyściełająca żołądek, trzewa.

Veltage, *s. m.* przemierzanie płynów, trunków.

Velte, *s. f.* miara płynów (sześć kwart) — narzędzie do przemierzania beczek.

Velter, *v. a.* przemierzać beczki.

Velteur, *s. m.* mierzący beczki.

Velu, ue, *a.* kosmaty, obrosły włosem — *Bot.* kosmaty.

Velvote, *s. f.* nadwodnik: roślina.

Venaison, *s. f.* dziczyzna, zwierzyna. *Être en* =, być tłustém, tuczném, mieć dużo mięsa na sobie (o zwierzynie).

Vénal, ale, *a.* przedajny, który się daje kupić lub przekupić — mogący się kupić (o urzędach, posadach).

Vénalement, *adv.* przedajnie.

Vénalité, *s. f.* przedajność.

Venant, *a. et s. m.* przychodzący. *A tout* =, pierwszemu lepszemu. *A tout* = *beau jeu*, kto na placu nieprzyjaciel, mówi się wyzywając do gry i t. p. *Il a tant de francs de rente bien* =, ma tyle franków regularnego dochodu.

Vendable, *a. d. g.* dający się sprzedać, mogący się zbyć, sprzedać, sprzedający się.

Vendange, *s. f.* winobranie, zbiéranie wina — czas winobrania. *Faire* =, zyskać znaczną summę, zbogacić się na czém. *Prêcher sur la* =, gadać zamiast pić zagadać się (gdy drudzy piją).

Vendanger, *v. n.* zbiérać wino — uszkodzić, zepsuć (zasiewy, zboży). *Il vendange tout à l'aise,* nie załuje sobie, pozwala sobie, mówi się o człowieku ciągnącym nieprawe zyski.

Vendangeur, euse, *s.* zbierający wina.

Vendémiaire, *s. m.* pierwszy miesiąc roku według kalendarza republikanckiego francuskiego, zaczynający się 22 lub 23 września.

Vendeur, eresse, *s.* sprzedający, zbywający, pozbywający się swojéj własności.

Vendeur, euse, *a.* sprzedający co, handlujący czém, kupiec, przekupień; przekupka *s. f.* = *de..*, przekupień handlujący tém a tém. = *de marée, de volaille,* nadzorca targu ryb morskich lub drobiu. = *de meuble,* taxator sprzedający meble przez licytacyą. *Faux* =, sprzedający co nie swego — sprzedający fałszywemi miarami lub wagami. = *de fumée,* chełpiący się z wziętości któréj nie ma. *Il est plus de fous acquéreurs que de fous* =*s*, będzie głupi co i to kupi.

Vendication, *s. f. vid.* Revendication.

Vendition, *s. f.* sprzedaż.

Vendre, *v. a.* przedać, sprzedać — sprzedać, przedawać, sprzedawać — przedawać, handlować czém — zbyć co, pozbyć się czego, odstąpić (co) — przedać, zdradzić, wydać. = *bien cher qu'ch,* kazać sobie drogo zapłacić. = *tout ce que l'on a,* wyprzedać się ze wszystkiego. = *à faculté de rachat,* sprzedać z prawem odkupu. *Il a vendu cela cent francs,* przedał to za sto franków. = *à l'amiable,* przedać z wolnéj ręki. *Il ne faut pas* = *la peau de l'ours avant de l'avoir mis par terre,* przed niewodem ryb nie łapać. *Se* =, przedać się — dać się przekupić — przedawać się (o towarze). *Cette marchandise se vend bien,* to towar pokupny, są kupcy na niego. Vendu, ue, *prt.* sprzedany. *C'est un homme vendu,* przedał się.

Vendredi, *s. m.* piątek. = *saint,* wielki piątek.

VENEFICE, *s. m.* otrucie, zadanie trucizny.

VENELLE, *s. f.* uliczka. *Enfiler la* =, drapnąć, zemknąć.

VÉNÉNEUX, EUSE, *a* trucizna (mówi się tylko o roślinach). *Fruit* =, owoc trucizna.

VENER, *v. a.* gonić bydlę, zwierzę do upadłego aby mięso skruszało. *Faire* = *de la viande*, dać skruszeć mięsiwu. VENÉ, ÉE, *a.* skruszały — trącący nieco dziczyzna (o mięsach).

VÉNÉRABLE, *a. d. g.* czcigodny — godny poszanowania.

VÉNÉRATION, *s. f.* poszanowanie, uszanowanie, cześć.

VÉNÉRER, *v. a.* uczcić, uszanować — szanować, czcić.

VÉNERIE, *s. f.* łowiectwo, sztuka łowiecka — łowiectwo, urząd łowczego i officyaliści od łowów królewskich.

VÉNÉRIEN, ENNE, *a.* weneryczny (o chorobie). *Acte* =, *plaisirs* =, spółkowanie z kobiétą. =, *s. m.* chorujący na weneryą, weneryczny.

VENETTE, *s. f.* strach, przestrach.

VENEUR, *s. m.* łowczy.

VENGEANCE, *s. f.* zemsta, zemszczenie się, pomszczenie się — zemsta, żądza zemsty. *Tirer* =, *prendre* =, zemścić się na kim, czego.

VENGER, *v. a.* mścić (krzywdy i t. p.), mścić się za co. = *la mort de...*, pomścić się śmierci czyjéj. = *qu''un*, pomścić się za kogo. *Se* =, zemścić się, mścić się.

VENGEUR, ERESSE, *a.* mściciel, *s. m.* mścicielka, *s. f.* =, ERESSE, *a.* mszczący się, mściwy. *La main* =*eresse*, mściwa ręka. *Divinité* =*eresse*, bóstwo zemsty.

VENIAT (*veniate*), *s. m.* rozkaz sędziego wyższego do sędziego niższego aby się tenże stawił.

VÉNIEL, ELLE, *a.* powszedni (grzéch) — błahy, nieznaczący (błąd i t. p.).

VÉNIELLEMENT, *adv. Pécher* =, dopuszczać się małych, powszednich grzechów.

VENI-MECUM, *s. m. vid.* VADE-MECUM.

VENIMEUX, EUSE, *a.* jadowity — zatruty. *Une langue* =*euse*, język złośliwy, oszczérca.

VENIN, *s. m.* jad u niektórych źwierząt jadowitych — jad (choroby zaraźliwéj), miazma — zawiść — *fig.* trucizna, zgubna nauka. *A la queue le* =, koniec dopiéro wykazuje całe złe. *Il a jeté tout son* =, wyzionął cały jad, wybuchnął z tém co miał na sercu. *Morte la béte mort le* =, nieprzyjaciel umarł a z nim i jego złość.

VENIR, *v. n.* przyjść, przychodzić, przybyć, przybywać — przyjechać — przychodzić (skąd), być dowożoném — nadejść — przechodzić na kogo, spadać (spadkiem, w sukcessyi) — pochodzić skąd — sączyć się — pójść, púścić się (o krwi) — rodzić się, wschodzić, rosnąć (o roślinach) — dochodzić, dosięgać (w górę, do pewnego punktu). *Le voilà qui vient*, otoż jest, oto nadchodzi. = *au-devant de qu''un*, wyjść na przeciw kogo. *Venez ici*, chodź tu; chodź sam *fm.* *Ne faire qu'aller et* =, chodzić tam i nazad. = *bien*, udawać się (o urodzajach, roślinach) — dochodzić regularnie (o zapłacie i t. p.) *Cela lui vient de Dieu grâce*, to mu przyszło niespodziewanie. *Faire* = *qu''ch*, sprowadzić co, kazać sobie przywieść co, zapisać co skąd. *Laisser* =, dać przyjść — zawołać kogo. *Laisser* =, *voir* =, czekać na co, na kogo. *Laissons-le* =, niech no tylko przyjdzie. *Je le verrai* =, zobaczę, sobaczemy. *Le*

bien lui vient en dormant, dostatki same mu płyną bez żadnego z jego strony zachodu. *Cela vint à ma connaissance*, doszło mnie, doszła mnie o tém wiadomość. *Vienne une maladie*.., niechże nadejdzie choroba a.. *Vienne la Saint-Martin, etc.* na święty Marcin *Viennent les Rois*, na trzech Króli. *Viennent les prunes*, na przyszłe lato. *D'où venez-vous?* gdzieżeś bywał że tego nie wiesz? *Venir*, z przyimkiem DE używa się dla oznaczenia dopiero co upłynionéj czynności. *Il vient de venir*, dopiero co przyszedł. *Je viens d'écrire*, dopiero co napisałem, właśnie piszę. *En = aux mains*, spotkać się, zetrzéć się. *En = aux menaces*, posunąć się aż do pogróżek. *Ils en vinrent à*..., przyszło między niemi do... *Il faut en = là*, na tém się musi skończyć, do tego przyjść musi. *= au fait, à la question*, przyjść, przystąpić do rzeczy. *= à une succession*, dziedziczyć, brać spadek. *= à maturité*, dojrzewać, dojrzéć. *Ses enfants ne viennent pas à bien*, dzieci jéj się niechowają (umierają w maleństwie). *= bien à*..., przypadać, być do twarzy. *= à bout*, *vid.* BOUT. *= à la traverse*, *= à son but*, *à ses fins*, dokazać swego. *= à*, z tryb. bezokolicznym oddaje się w ten sposób. *Je vins tout-à-coup à me rappeler*, przyszło mi na pamięć. *S'il venait à mourir*, gdyby przypadkiem umarł. *Nous vînmes à parler de*..., zgadało się o tém a o tém. *S'en =*, odejść. *A =*, *a.* przyszły, mający nastąpić. *Les siècles à =*; przyszłe wieki. VENU, UE, *prt.* przybyły, nadeszły. *Soyez le bien-=*, witajże. *Nouveau-=*, nowo przybyły. *Le premier =*, lada kto, pierwszy lepszy. *Le dernier =*, ostatni.

VENT, *s. m.* wiatr — powiew, wianie — wiatry w ciele ludzkiém — oddech — wiatr jaki po sobie zostawia zwierz dziki — próżność, czczy dym. *Fusil à =*, wiatrówka. *Instruments à =*, instrumenta dęte. *Le = de la faveur*, powiew łaski, względów. *Les =s de l'adversité*, burze losów. *=s alizés*, *vid.* ALIZÉ. *= frais*, wiatr średni. *= forcé*, wiatr tęgi, gwałtowny. *Aller = arrière, avoir bon =*, mieć wiatr z tyłu pędzący w prost do zamierzonego punktu. *Avoir = debout*, mieć wiatr wprost przeciw sobie. *Avoir le = sur le navire, être au = d'un navire*, *avoir le dessus du =*, stanąć między statkiem a wiatrem. *Aller selon le =*, stosować żeglugę do wiatru — *fig.* stosować się do okoliczności, iść jak wiatr zawieje. *Porter au =*; *porter le nez au =*, zadzierać łeb do góry (o koniu) — zadzierać nosa, dąć, pysznić się. *Cet homme a = et marée*, ma wszystko za sobą, wszystko mu sprzyja. *Avoir le = en poupe*, mieć szczęście. *Arbre en plein =*, drzewo na chylu nieosłonione ani w szpalerze. *Etre logé aux quatre =s*, mieszkać na chylu, w miejscu zewsząd odkrytém. *Autant en emporte le =*, czcze to są obietnice. *Jeter la plume au =*, zdecydować się na ślepo. *Faire du =*, robić wiatr machając (czém). *Donner = à un tonneau*, zrobić otwór w beczce dla wypuszczenia powietrza. *Donner = au vin*, zrobić otwór w beczce dla wpuszczenia powietrza. *Avoir = de qu'ch*, zwietrzyć co. *Prendre le = du bureau*, dostać posłuchu.

VENTAIL, *s. m.* dolna częsc otworu w hełmie herbowym.

VENTE, *s. f.* sprzedaż — sprzedawanie się — targowisko, targ — wręb lasu. *=s*, *pl.* należność panu leśnemu za sprzedaż dziedzictwa le-

łącego w jego dobrach. *Mettre en* =, wystawić na sprzedaż. *La* = *de cette marchandise se passe*, nie ma już odbytu na ten towar. *La* = *va*, sprzedaż dobrze idzie. *Ce livre est en* =, książka ta sprzedaje się, jest w handlu. *Il n'est plus en* =, wyszło z handlu.

Venter, *v. n.* wiać (o wietrze).

Venteux, euse, *a.* uległy wiatrom — wietrzny (czas, dzień) — sprawiający wiatry (w ciele). *Colique* =*euse*, parcie w boku.

Ventilateur, *s. m.* wiatraczek w izbie — wiatrak za pomocą którego roznieca się ogień.

Ventilation, *s. f.* przewietrzenie, przewiewanie.

Ventilation, *s. f.* oszacowanie dóbr.

Ventiler, *v. a.* szacować, oszacować dobra — rozważać, rozbiérać kwestyą.

Ventolier, *s. m.* opiérający się wiatrowi (ptak łowczy).

Ventôse, *s. m.* szósty miesiąc roku według kalendarza republikanckiego francuskiego.

Ventosité, *s. f.* wiatry, wzdęcie (w ciele).

Ventouse, *s. f.* bańki: narzędzie chirurgiczne — organ do ssania u pijawek i t. p. — otwór, luft, lufcik.

Ventouser, *v. a.* stawiać bańki.

Ventral, ale, *a.* brzuchowy, brzuszny.

Ventre, *s. m.* brzuch — żołądek — żywot — brzuch, wygięcie na przód, brzuszek — *Anat.* jama (*np.* piersiowa, brzuszna). *Le bas*-=, podbrzusze. *Le petit* =, żołądek, górna część brzucha zewnątrz. *Se coucher sur le* =, *à plat* =, położyć się na brzuchu. *Aller* = *à terre*, pędzić co tylko można wyskoczyć. *Marcher sur le* =, dojść po trupie czyim do czego, dokazać mimo przeszkód z czyjéj strony. *Tout fait* =, każdy pokarm nasyca. *Mettre le feu sous le* = *à qu''un*, rozgniewać kogo. *Il boude contre son* =, nie chce jeść. *Etre le dos au feu le* = *à table*, jeść z wygodami. *Etre sujet à son* =, hołdować brzuchowi. *On l'a battu dos et* =; *on lui a dansé les deux pieds sur le* =, zbito go na wszystkie boki. *Je saurai ce qu'il a dans le* =, dowiem się co on chowa w zanadrzu. *Il n'a pas un an dans le* =, i roku nie pociągnie, przed rokiem umrze. *C'est le* = *de ma mère*, nigdy tam już nie wrócę, noga moja tam więcéj nie postanie.

Ventrée, *s. f.* pokot, pomiot, płód, to co samica na raz wydaje.

Ventricule, *s. m.* żołądek — wklęsłość (w mózgu i t. p.).

Ventrière, *s. f.* popręg (w zaprzęgach końskich).

Ventriloque, *a. et s. d. g.* brzuchomowca, gadający przez brzuch — mający głos głuchy i jakby z wnętrza brzucha.

Ventrouiller (se), *v. pron.* tarzać się w błocie.

Ventru, ue, *a.* brzuchaty. =, *s. m.* brzuchal. =ue, *s. f.* kobieta otyła.

Venue, *s. f.* przyjście, przybycie, przyjazd — uderzenie kręgli z miejsca umówionego. *La* = *du Messie*, przyjście Messyasza. *Allées et* =*s*, zabiegi, chodzenie tam i nazad. *D'une belle* =, pięknéj urody, dorosły, urodziwy. *Tout d'une* =, prosty i bałwanowaty, wałowaty.

Vénus, *s. m.* Wenus, Wenera, bogini miłości — wenus: planeta — w dawnéj chemii; miedź. *C'est une* =, bogini, piękna kobieta.

Vêpre, *s. m.* (*vi.*) wieczór, wieczorna doba.

Vêpres, *s. f. pl.* nieszpór, nieszpory.

Ver, s. m. robak, glista. = à soie, jedwabnik. = luisant, robaczek świętojański. = solitaire, soliter, robak trzewiowy. =s, pl. robaki, glisty (w ciele ludzkiém). *Nu comme un* =, naguteńki. *C'est un* = *de terre*, człowiek w nędzy i upodleniu. *Tirer les* =*s du nez de qu'un*, wybadać co z kogo, wyciągnąć na słowo. *Les vers se sont mis dans les habits*, rzuciły się mole na suknie.

Véracité, s. f. prawdomowność — prawda słów boskich.

Verbal, ale, a. słowny, ustny — słowny, słowowy, pochodzący od słowa, czasownika. *Procès*-=, wywód słowny — protokół.

Verbalement, adv. słownie, ustnie.

Verbaliser, v. n. układać się, uważać się — ciągnąć wywód słowny — rozprawiać, wiele gadać.

Verbe, s. m. słowo, czasownik — głos, ton głosu — Słowo, syn boski.

Verbération, s. f. uderzenie.

Verbeux, euse, a. rozwlekły, w którym więcej słów jak rzeczy.

Verbiage, s. m. gadulstwo, gadanina.

Verbiager, v. n. być rozwlekłym, gadułą.

Verbiageur, euse, a. gaduła, gadulski; gadulska s. f.

Verbosité, s. f. rozwlekłość.

Ver-coquin, s. m. owad toczący winne szczepy — motylice : robaki wylęgające się w mózgu owiec — kaprys, fantazya.

Verdâtre, a. d. g. zielonawy.

Verdée, s. f. rodzaj białego wina toskańskiego zielonkowatego.

Verdelet, ette, a. zielonkowaty — czerstwy, jary (o starcu).

Verderie, s. f. pewien okręg lasu — pewna juryzdykcya leśna.

Verdet, s. m. grynszpan.

Verdet, s. m. Verdets, pl. rojaliści w południowéj Francyi noszący na ramieniu wstęgę zieloną.

Verdeur, s. f. soki (w drzewie) — kwasek, kwaskowaty smak wina — czerstwość, jędrność — cierpkość (słów, odpowiedzi).

Verdier, s. m. przełożony nad gajowemi pewnego okręgu.

Verdier, s. m. dzwoniec : ptaszek.

Verdir, v. a. pomalować na zielono. =, v. n. zielenieć, okrywać się grynszpanem (o miedzi) — zielenić się, zazielenić się, okrywać się zielonością.

Verdoyant, ante, a. zieleniejący się — zielonkowaty.

Verdoyer, v. n. zazielenić się, okrywać się zielonością.

Verdure, s. f. zieloność, zielona barwa roślin — zieloność, trawy i rośliny zielone — zielenina (*np.* szczaw', pietruszka i t. p.).

Verdurier, s. m. officyalista sałat i zieleniny na stół króleski.

Véreux, euse, a. robaczliwy, robaczywy — podejrzany, nie czysty. *Son cas est* =, ma nie czystą sprawę. *Il sent son cas* =, poczuwa się do złego.

Verge, s. f. rózga, różczka — laska bedela, szwajcara — laska (do pomiaru gruntu) — obrączka bez sygnetu — członek rodzajny męski. =s, pl. rózgi : kara w wojsku — miotełka, chłosta, rózgi, plagi : kara na dzieci — chłosta, plaga, kara boska. *La* = *de Moïse, d'Aaron*, różczka Mojżesza, Aarona. = *de fer, de cuivre*, pręt żelazny, miedziany. = *d'or*, złota różczka : roślina. *Il les gouverne avec une* = *de fer*, rządzi żelazném berłem. *Craindre la* =, bać się rózgi, rózek. *Poignée de* =*s*, miotełka z rózek na dzieci.

Vergé, ée, a. w paski. *Papier*

=, papier z prążkami (nie welinowy).

Vergée, s. f. laska kwadratowa: miara gruntu.

Verger, s. m. sad, ogród owocowy.

Verger, v. a. mierzyć laską (materyę, płótno i t. p.).

Vergeter, v. a. oczyścić, obchędożyć miotełką. Vergeté, ée, prt. et a. obchędożony miotełką — w długie czerwone prążki.

Vergetier, s. m. szczotkarz, co robi lub przedaje szczotki lub miotełki.

Vergettes, s, f. pl. miotełka (do czyszczenia sukien).

Vergeure, s. f. nitki mosiężne na formie papieru — prążki na papierze.

Verglas, s. m. gołoledź.

Vergne, s. m. olsza, olszyna: drzewo.

Vergogne, s. f. wstyd, wstydliwość.

Vergue, s. f. drąg masztowy, reja.

Véricle, s. m. kamień czeski: drogi kamień naśladowany ze szkła.

Véridicité, s. f. prawdomowność — prawda (czyich słów).

Véridique, a. d. g. prawdomowny.

Vérificateur, s. m. kontroler, sprawdzający rachunki i t. p.

Vérification, s. f. weryfikacya, sprawdzanie, sprawdzenie. *La = d'un édit*, wciągnienie edyktu do ksiąg parlamentu.

Vérifier, v. a. sprawdzić, sprawdzać. *= un édit en parlement*, wciągnąć edykt do ksiąg parlamentu. *Se =*, sprawdzić się, ziścić się.

Vérin, s. m. winda.

Vérine, s. f. kaganiec oświecający na okręcie kompas żeglarski

Véritable, a. d. g. prawdziwy, szczéry (nie sfałszowany) — istotny, rzeczywisty — rzetelny, słowny, dotrzymujący słowa — prawdziwy, jaki być powinien.

Véritablement, adv. prawdziwie, rzeczywiście, istotnie — w rzeczy samej, prawdziwie.

Vérité, s. f. prawda, prawdziwość — prawda, rzeczywistość — prawda, pewnik, axyomat — szczérość — prawda, rzetelne oddanie lub wystawienie czego. *Eclaircir la =*, wyjaśnić prawdę. *Démêler la =*, rozwikłać rzecz, wybadać prawdę. *En =*, prawdziwie. *A la =*, wprawdzie; prawda że... *Toutes les =s ne sont pas bonnes à dire*, prawda jest gorżką potrawą.

Verjus, s. m. sok z niedojrzałych winogron — niedojrzałe winogrona. *Aigre comme =*, kwaśny jak ocet. *C'est jus vert ou =*, nie kijem go to pałką; fig funt albo funt fig; to wszystko jedno.

Verjuté, ée, a. z sokiem niedojrzałych winogron — kwaśny.

Vermeil, eille, a. czerwony, rumiany, czerwieniutenki.

Vermeil, s. m. srebro pozłacane.

Vermicelle, Vermicel, s. m. makaron — rosół z makaronem.

Vermicellier, s. m. przedający makaron lub makarony włoskie.

Vermiculaire, a. d. g. wijący się jak robaki.

Vermiculé, ée, a. naśladujący robaczki.

Vermiculures, s. f. pl. w architekturze: robota naśladująca jakby ślady robaków.

Vermiforme, a. d. g. podobny do robaka.

Vermifuge, a. d. g. przeciw robakom, na robaki. =, s. m. lékarstwo na robaki.

Vermiller, v. n. ryć (o dziku ryjącym ziemię). =, *vid.* Vermillonner v. n.

VERMILLON, *s. m.* cynober : minerał — czerwona farba z cynobru.

VERMILLONNER, *v. a.* malować cynobrem. =, *v. n.* ryć (o borsuku ryjącym ziemię).

VERMINE, *s. f.* robactwo, plugawy owad *np.* pchły, wszy — motłoch, chałastra.

VERMINEUX, EUSE, *a.* wszywy, zawszony. *Maladie =euse,* wszawa choroba.

VERMISSEAU, *s. m.* glista, robak ziemny.

VERMOULER (SE), *v. pron.* próchnieć, być stoczonem od robactwa (o drzewie).

VERMOULU, UE, *prt. et a.* stoczony (od robactwa) — sprochniały *fig.*

VERMOULURE, *s. f.* dziury w drzewie stoczonem od robactwa — trociny stoczonego drzewa.

VERMOUT, *s. m.* wino piołunkowe.

VERNAL, ALE, *a.* wiosenny.

VERNE, *s. m.* olcha, olszyna : drzewo.

VERNIR, *v. a.* wernizować, pociągnąć wernixem lub pokostem.

VERNIS, *s. m.* pokost, wernix — poléwa na naczyniach z gliny i t. p. — barwa, pewna powłoka *fig.*

VERNISSER, *v. a.* dać poléwę: VERNISSÉ, ÉE, *prt.* polewany.

VERNISSEUR, *s. m.* fabrykant wernixów i pokostów.

VERNISSURE, *s. f.* danie poléwy, pokostu, wernixowanie.

VÉROLE, *s. f.* choroba weneryczna (przyzwoiciéj jest używać wyrazu LA SYPHILIS). *Petite-=*; ospa; ospica *pop. Petite-= confluente,* ospa w któréj krosty stykają się z sobą. *Petite-= discrète*, ospa w któréj krosty nie stykają się. *Petite-= volante,* kur, odra, wietrzna ospa. *Suer la =*, brać na poty dla pozbycia się choroby weneryczněj.

VÉROLÉ, ÉE, *a. et s.* chory na ospę.

VÉROLIQUE, *a. d. g.* ospowy, pochodzący z ospy.

VÉRON, *s. m. vid.* VAIRON.

VÉRONIQUE, *s. f.* przetacznik : roślina.

VERRAT, *s. m.* kiernoz. *Ecumer comme un =*, pienić się ze złości.

VERRE, *s. m.* szkło — szkło, szkiełko (*np.* w okularach) — szyba; tafla szklanna — kieliszek — szklanka — kieliszek, szklanka napoju i t. p. *= ardent*, szkło palące. *Petit =*, kieliszeczek, szklaneczka. *= lenticulaire,* szkło soczewkowate, soczewka. *= à liqueur*, kieliszeczek od likieru. *La patte d'un =*, nóżka u kieliszka. *Châssis de =*, szklanne drzwi. *Choquer le =*, zadzwonić w kieliszki z kim. *L'œil de ce cheval est cul de =*, koń ma skałkę na oku. *Mettre un = devant une estampe,* dać szkło do ryciny, lanszaftu.

VERRÉE, *s. f.* pełny kieliszek, pełna szklanka.

VERRERIE, *s. f.* huta szklanna — sztuka robienia szkła — szkła, roboty lub naczynia szklanne.

VERRIER, *s. m.* fabrykant szkła — kupiec szklanny — koszyk z przegródkami na szklanki. *Il court comme un = déchargé,* biegnie lekko i prędko.

VERRIÈRE, *s. f.* miedniczka z wodą na szklanki.

VERRIÈRE, VERRINE, *s. f.* szkło za które się osadza relikwie, portret i t. p.

VERRINE, *s. f.* naczynie szklanne.

VÉRRINES, *s. f. pl.* mowy Cycerona przeciw Werresowi.

VERROTERIE, *s. f.* drobne szkiełka i delikatne roboty szklanne.

VERROU, *s. m.* rygiel. *Etre sous le =*, być pod kluczem, w zamknięciu, pod ryglem.

VERROUILLER, *v. a.* zaryglować, zamknąć drzwi na rygiel.

VERRUE, *s. f.* brodawka (*np.* na rękach).

VERS, *s. m.* wiersz (w poezyi) — wiersz, budowa wiersza. = *blancs*, wiersze nierymowne. = *libres*, wiersze niepodległe jednemu rytmowi (nie w strofach). = *féminins*, wiersze żeńskie. = *masculins*, wiersze męskie.

VERS, *prép.* ku czemu, do kogo, do czego — około (mówiąc o czasie).

VERSANT, ANTE, *a.* wywrotny (o powozach).

VERSANT, *s. m.* strona (mówiąc o pochyłości gór).

VERSATILE, *a. d. g.* zmienny, niestały.

VERSATILITÉ, *s. f.* zmienność, niestałość.

VERSE (À), *adv. Il pleut à* =, deszcz leje jak z cebra, *vid.* AVERSE.

VERSE, *a. m. Le sinus* = *d'un angle*, część promienia koła między łukiem a stopą wstawy.

VERSÉ, ÉE, *a.* biegły w czém, ćwiczony, wyćwiczony.

VERSEAU, *s. m.* wodnik : znak zodyaku.

VERSEMENT, *s. m.* wniesienie do kassy (pieniędzy), opłata — wpłynienie funduszów do kassy.

VERSER, *v. a.* rozlać, wylać — wlać, nalać — wsypać — rozsypać, wysypać — nalać wina, trunku, dać pić — wnieść, wypłacić (do kassy) — wywrócić, wywracać (o furmanie) — położyć, zbić zboże. = *des larmes*, wylewać łzy, płakać. = *son sang*, przelać krew, przelewać krew. = *le mépris, le ridicule sur qu''un*, obrzucić wzgardą, okryć śmiesznością kogo. = *l'or à pleines mains*, sypać złotem, szafować. = *des fonds dans une affaire*, włożyć fundusz, pieniądz w co.., w jaką antrepryzę. =, *v. n.* wywrócić się (jadąc w powozie) — wywracać się — być wywrotnym (o powozie) — wylegnąć (o zbożu zbitém nawałnicą). *Voiture sujette à* =, powóz wywrotny.

VERSET, *s. m.* wiersz (w Biblii lub innéj księdze świętéj) — znak ℣ znaczący wiersz z pisma Sgo.

VERSICULES, VERSICULETS, *s. m. pl.* wierszyki.

VERSIFICATEUR, *s. m.* wierszopis, ten co wierszuje (źle lub dobrze).

VERSIFICATION, *s. f.* wersyfikacya, wierszowanie, odlewanie wierszy — budowa wiersza, wersyfikacya.

VERSIFIER, *v. a.* układać, odlewać wiersze. VERSIFIÉ, ÉE, *prt.* wierszowany.

VERSION, *s. f.* tłómaczenie, przekład — przekład, tłómaczenie (ćwiczenie szkolne) — opowiadanie. *Il y a sur ce fait différentes* =*s*, rozmaicie to opowiadają.

VERSO, *s. m.* verso, odwrotna stronnica karty.

VERSTE, *s. f.* wersta : wymiar długości drożnéj w Rossyi (500 sążni).

VERT, VERTE, *a.* zielony — w którém jeszcze krążą soki (o drzewie, roślinie) — surowy, mokry (o drzewie świeżém) — zielony, niedojrzały (o owocach) — jędrny, tęgi — czerstwy, dziarski, raźny. *Pierres* =*es*, kamienie świeżo z kopalni wydobyte. *Morue* =*rte*, stokfisz niesuszony. *Vin* =, wino niewytrawione. *Pois* =*s*, groch młody, groszek. *Une* =*rte vieillesse*, czerstwa starość. *Une réponse* =*rte*, należyta odpowiedź.

VERT, *s. m.* zielone, kolor zielony — trawa, pastwisko dla koni — cierpkość, kwasek wina niewytrawionego. = *de montagne*, glinka zielona (z powodu sąsiedztwa miedzi w kopalni). =-*gai*, kolor papuzi. *Mettre les chevaux au* =, po-

lennictwo. *Droit de* =, prawa służące panu lennemu.

Vaste, *a. d. g.* obszerny, rozległy, wielki. = *interne*, = *externe*, pęt wewnętrzny lub zewnętrzny muskułów w goleni.

Vatican, *s. m.* Watykan: pałac papieski w Rzymie — Watykan, Rzym, stolica apostolska. *Les foudres du* =, gromy Watykanu, klątwa.

Va-tout, *s. m.* stawka w grze.

Vau-de-route (à), *vid.* Route.

Vaudeville, *s. m.* piosneczka śpiewana po ulicach miasta o jakiém nowozaszłém zdarzeniu — wodewil: sztuczka drammatyczna treści lekkiéj przeplatana aryjkami — teatr Wodewilu.

Vau-l'eau (à), *vid.* Aval.

Vaurien, *s. m.* nicpoń, ladaco, hultaj.

Vautour *s. m.* sęp.

Vautrait, *s. m.* zaciąg polowania na dzika.

Vautrer (se), *v. pron.* tarzać się, walać się w błocie — przewracać się w łóżku i t. p. *Se* = *dans le vice*, *dans la débauche*, nurzać się w występku, wylać się na rozpustę, zatapiać się (w roskoszach i t. p.).

Vayvode, *s. m.* wojewoda, hospodar Mołdawii i Wołoszczyzny.

Veau, *s. m.* cielę — cielęcina, mięso cielęce — cielęca skórka, skórka na oprawie książek. = *de lait*, cielę przy cycku. = *marin*, foka, cielę morskie. =*x de rivière*, cielęta tuczone w okolicach Rouen. *Eau de* =, rosół z cielęciny. *Faire à qu''un le pied de* =, nadskakiwać komu płaszcząc się. *Tuer le* = *gras*, sprawić suty bankiet. *S'étendre comme un* =, wyciągać się, przeciągać się na łóżku, kanapie i t. p. *Brides à* =*x*, niedorzeczne rozumowania. *Adorer le* = *d'or*, *vid.* Adorer.

Vecteur, *s. m. Rayon* =, promień pomyślany od słońca do planety lub od planety do jéj towarzysza.

Véda, *s. m.* Weda: księga święta Indyan.

Vedette, *s. f.* wedeta, szyldwach — w listach : zatytułowanie napisane nie w linii ale osobno i na czele. *Mettre en* =, postawić, żołnierza na wedecie — zatytułować na czele listu.

Végétable, *a. d. g.* w którém krążą soki roślinne (o drzewie i t. p.).

Végétal, *s. m.* roślina, istota roślinna.

Végétal, ale, *a.* roślinny, należący do roślin — roślinny, wydobywany z roślin. *Terre* =, *vid.* Terre.

Végétant, ante, *a.* żyjący życiem roślinném.

Végétatif, ive, *a.* rosnący, mający własność rośnienia — będący zasadą życia roślinnego, rośnienia.

Végétation, *s. f.* rośnienie, wegetacya — wegetacya, rośliny.

Végéter, *v. n.* rosnąć, wzrastać (o roślinach) — wegetować, żyć tylko materyalnie.

Véhémence, *s. f.* gwałtowność.

Véhément, ente, *a.* gwałtowny.

Véhémentement, *adv.* (*vi.*) bardzo.

Véhicule, *s. m.* przewodnik, co służy do przeprowadzania innéj rzeczy.

Veille, *s. f.* czuwanie, niespanie — bezsenność — wigilia : część nocy w dawnym podziale czasu — wigilia, wilia, dzień przed świętem lub poprzedzający inny dzień. =*s*, *pl.* przykładanie się do pracy, praca, dosiadywanie nocami. *Les grandes* =*s*, *les longues* =*s*, niedospianie. *Etat de* =, czuwanie, stan na jawie (nie we śnie). *Mortier de* =, gruba świéca woskowa na całą noc. *La* = *des armes*, dawniéj : noc bezsennie przepędzana przez ma-

jącego się pasować na rycerza w kaplicy gdzie zawieszano broń tegoż przyszłego rycerza. *La = de Noël*, wigilia Bożego narodzenia, wigilia. *Être à la = de...*, być bardzo bliskim czego. *Nous sommes à la = de..*, wkrótce ujrzemy... *Consacrer ses =s à un ouvrage*, usilnie pracować nad czém. *C'est le fruit de ses =s*, to jest owoc bezsennie strawionych nocy.

VEILLÉE, *s. f.* praca wieczorowa, nocna — noc przepędzona na czuwaniu.

VEILLER, *v. n.* niespać w nocy, przepędzić bezsennie noc lub część jéj — niespać, czuwać — czuwać, pilnować kogo w nocy — czuwać nad czém, pilnować czego. =, *v. a.* pilnować kogo (chorego). = *un oiseau*, nie dać spać ptakowi łowczemu, wychowując go do łowów. = *qu'un*, pilnować kogo, mieć baczenie, dawać oko na kogo.

VEILLEUR, *s. m.* ksiądz czuwający przy umarłym.

VEILLEUSE, *s. f.* lampa, kaganek nocny — knotek osadzony na korku i pływający na oliwie.

VEINE, *s. f.* żyła w ciele — żyła kruszcu w kopalni — żyłka w marmurze lub innych kamieniach — żyłki, słój, słojowatość, flader (w drzewie) — wena, talent do poezyi — ochota, humor do czego, po czemu. = *d'eau*, źródło podziemne. *Ouvrir la =*, puszczać krew. *Etre en =*, być w sztosie do czego, *fm.* mieć humor po temu. *Tomber sur une bonne =*, dobrze trafić, szczęśliwie trafić. *Il n'y a nulle = qui y tende*, nic go do tego nie ciągnie, nie ma ochoty. *Il est en = de bonheur*, wiedzie mu się, szczęści mu się. *Il est dans une bonne =*, jest na dobréj drodze.

VEINÉ, ÉE, *a.* słojowaty, ze słojem, fladrowaty.

VEINER, *v. a.* naśladować słój drzewa lub żyłki marmuru farbami.

VEINEUX, EUSE, *a.* żylasty, z żyłkami — pełen żył, żyłek.

VEINULE, *s. f.* żyłka.

VÉLAR, *s. m.* pszonak : roślina.

VELAUT, wyraz którym się krzyczy na polowaniu gdy się zoczy dzika, wilka, lisa lub zająca.

VELCHE, *s. m.* barbarzyniec, nieokrzesany, człowiek bez poloru. =*s*, narody barbarzyńskie Francyi średnich wieków.

VÊLER, *v. n.* ocielić się, cielić się (o krowie).

VÉLIN, *s. m.* skórka cielęca (na oprawę książek, do malowania i t. p.) — pargamina tytuły szlacheckie. =, *a. m.* bez prążków, welinowy (papiér).

VÉLITES, *s. m. pl.* velites : u Rzymian lekko zbrojna piechota — za cesarstwa we Francyi : strzelcy piesi.

VELLÉITÉ, *s. f.* chętka, zachciewanie się.

VÉLOCE, *a. d. g.* szybki, prędki, chyży.

VÉLOCITÉ, *s. f.* szybkość, prędkość, chyżość.

VELOURS, *s. m.* axamit. *De =*, axamitny. = *ras*, axamit strzyżony. = *d'Utrecht*, rodzaj axamitu z wełny (na meble). *Marcher sur le =*, chodzić po miękkich kobiercach. *Faire patte de =*, mówi się o kocie gdy nadstawiając łapkę chowa pazury — *fig.* łasić się, przymilać się zdradziecko.

VELOUTÉ, ÉE, *a.* naśladujący axamit, jakby axamitny — koloru ciemnego (kamień drogi) — gładki i przyjemny w dotykaniu. *Vin =*, przednie wino, mocno czerwone i łagodnego smaku. *Membrane =ée*, *vid.* VELOUTÉ, *s. m.*

VELOUTÉ, *s. m.* galon gładki ro-

botą axamitną — błona w żołądku wyściełająca żołądek, trzewa.

Veltage, s. m. przemierzanie płynów, trunków.

Velte, s. f. miara płynów (sześć kwart) — narzędzie do przemierzania beczek.

Velter, v. a. przemierzać beczki.

Velteur, s. m. mierzący beczki.

Velu, ue, a. kosmaty, obrosły włosem — Bot. kosmaty.

Velvote, s. f. nadwodnik: roślina.

Venaison, s. f. dziczyzna, źwierzyna. *Être en* =, być tłustém, tuczném, mieć dużo mięsa na sobie (o źwierzynie).

Venal, ale, a. przedajny, który się daje kupić lub przekupić — mogący się kupić (o urzędach, posadach).

Vénalement, adv. przedajnie.

Vénalité, s. f. przedajność.

Venant, a. et s. m. przychodzący. *A tout* =, pierwszemu lepszemu. *A tout = beau jeu*, kto na placu nieprzyjaciel, mówi się wyzywając do gry i t. p. *Il a tant de francs de rente bien* =, ma tyle franków regularnego dochodu.

Vendable, a. d. g. dający się sprzedać, mogący się zbyć, sprzedać, sprzedający się.

Vendange, s. f. winobranie, zbiéranie wina — czas winobrania. *Faire* =, zyskać znaczną summę, zpanoszyć się na czém. *Prêcher sur la* =, gadać zamiast pić zagadać się (gdy drudzy piją).

Vendanger, v. n. zbiérać wino — uszkodzić, zepsuć (zasiewy, zboży). *Il vendange tout à l'aise*, nie załuje sobie, pozwala sobie, mówi się o człowieku ciągnącym nieprawe zyski.

Vendangeur, euse, s. zbierający wina.

Vendémiaire, s. m. pierwszy miesiac roku według kalendarza republikanckiego francuskiego, zaczynający się 22 lub 23 września.

Vendeur, eresse, s. sprzedający, zbywający, pozbywający się swojéj własności.

Vendeur, euse, a. sprzedający co, handlujący czém, kupiec, przekupień; przekupka s. f. = *de..*, przekupień handlujący tém a tém. = *de marée, de volaille*, nadzorca targu ryb morskich lub drobiu. = *de meuble*, taxator sprzedający meble przez licytacyą. *Faux* =, sprzedający co nie swego — sprzedający fałszywemi miarami lub wagami. = *de fumée*, chełpiący się z wziętości któréj nie ma. *Il est plus de fous acquéreurs que de fous =s*, będzie głupi co i to kupi.

Vendication, s. f. vid. Revendication.

Vendition, s. f. sprzedaż.

Vendre, v. a. przedać, sprzedać — sprzedać, przedawać, sprzedawać — przedawać, handlować czém — zbyć co, pozbyć się czego, odstąpić (co) — przedać, zdradzić, wydać. = *bien cher qu'ch*, kazać sobie drogo zapłacić. = *tout ce que l'on a*, wyprzedać się ze wszystkiego. = *à faculté de rachat*, sprzedać z prawem odkupu. *Il a vendu cela cent francs*, przedał to za sto franków. = *à l'amiable*, przedać z wolnéj ręki. *Il ne faut pas = la peau de l'ours avant de l'avoir mis par terre*, przed niewodem ryb nie łapać. *Se* =, przedać się — dać się przekupić — przedawać się (o towarze). *Cette marchandise se vend bien*, to towar pokupny, są kupcy na niego. Vendu, ue, prt. sprzedany. *C'est un homme vendu*, przedał się.

Vendredi, s. m. piątek. = *saint*, wielki piątek.

Vénéfice, *s. m.* otrucie, zadanie trucizny.

Venelle, *s. f.* uliczka. *Enfiler la* =, drapnąć, zemknąć.

Vénéneux, euse, *a* trucizna (mówi się tylko o roślinach). *Fruit* =, owoc trucizna.

Vener, *v. a.* gonić bydlę, zwierzę do upadłego aby mięso skruszało. *Faire = de la viande*, dać skruszeć mięsiwu. Vené, ée, *a.* skruszały — trącący nieco dziczyzna (o mięsach).

Vénérable, *a. d. g.* czcigodny — godny poszanowania.

Vénération, *s. f.* poszanowanie, uszanowanie, cześć.

Vénérer, *v. a.* uczcić, uszanować — szanować, czcić.

Vénerie, *s. f.* łowiectwo, sztuka łowiecka — łowiectwo, urząd łowczego i officyaliści od łowów królewskich.

Vénérien, enne, *a.* weneryczny (o chorobie). *Acte* =, *plaisirs* =, spółkowanie z kobiétą. =, *s. m.* chorujący na weneryą, weneryczny.

Venette, *s. f.* strach, przestrach.

Veneur, *s. m.* łowczy.

Vengeance, *s. f.* zemsta, zemszczenie się, pomszczenie się — zemsta, żądza zemsty. *Tirer* =, *prendre* =, zemścić się na kim, czego.

Venger, *v. a.* mścić (krzywdy i t. p.), mścić się za co. = *la mort de...*, pomścić się śmierci czyjéj. = *qu''un*, pomścić się za kogo. *Se* =, zemścić się, mścić się.

Vengeur, eresse, *a.* mściciel, *s. m.* mścicielka, *s. f.* =, eresse, *a.* mszczący się, mściwy. *La main =eresse*, mściwa ręka. *Divinité =eresse*, bóstwo zemsty.

Veniat (*veniate*), *s. m.* rozkaz sędziego wyższego do sędziego niższego aby się tenże stawił.

Véniel, elle, *a.* powszedni (grzéch) — błahy, nieznaczący (błąd i t. p.).

Véniellement, *adv. Pécher* =, dopuszczać się małych, powszednich grzechów.

Veni-mecum, *s. m. vid.* Vade-mecum.

Venimeux, euse, *a.* jadowity — zatruty. *Une langue =euse*, język złośliwy, oszczerca.

Venin, *s. m.* jad u niektórych zwierząt jadowitych — jad (choroby zaraźliwéj), miazma — zawiść — *fig.* trucizna, zgubna nauka. *A la queue le* =, koniec dopiéro wykazuje całe zle. *Il a jeté tout son* =, wyzionął cały jad, wybuchnął z tém co miał na sercu. *Morte la bête mort le* =, nieprzyjaciel umarł a z nim i jego złość.

Venir, *v. n.* przyjść, przychodzić, przybyć, przybywać — przyjechać — przychodzić (skąd), być dowożoném — nadejść — przechodzić na kogo, spadać (spadkiem, w sukcessyi) — pochodzić skąd — sączyć się — pójść, puścić się (o krwi) — rodzić się, wschodzić, rosnąć (o roślinach) — dochodzić, dosięgać (w górę, do pewnego punktu). *Le voilà qui vient*, otoż jest, oto nadchodzi. = *au-devant de qu''un*, wyjść na przeciw kogo. *Venez ici*, chodź tu; chodź sam *fm.* *Ne faire qu'aller et* =, chodzić tam i nazad. = *bien*, udawać się (o urodzajach, roślinach) — dochodzić regularnie (o zapłacie i t. p.) *Cela lui vient de Dieu grâce*, to mu przyszło niespodziewanie. *Faire = qu''ch*, sprowadzić co, kazać sobie przywieść co, zapisać co skąd. *Laisser* =, dać przyjść — zawołać kogo. *Laisser* =, *voir* =, czekać na co, na kogo. *Laissons-le* =, niech no tylko przyjdzie. *Je le verrai* =, zobaczę, zobaczemy. *Le*

bien lui vient en dormant, dostatki same mu płyną bez żadnego z jego strony zachodu. *Cela vint à ma connaissance*, doszło mnie, doszła mnie o tém wiadomość. *Vienne une maladie*.., niechże nadejdzie choroba a.. *Vienne la Saint-Martin, etc.* na święty Marcin *Viennent les Rois*, na trzech Króli. *Viennent les prunes*, na przyszłe lato. *D'où venez-vous?* gdzieżeś bywał że tego nie wiesz? *Venir*, z przyimkiem DE używa się dla oznaczenia dopiero co upłynionéj czynności. *Il vient de venir*, dopiero co przyszedł. *Je viens d'écrire*, dopiero co napisałem, właśnie piszę. *En = aux mains*, spotkać się, zetrzeć się. *En = aux menaces*, posunąć się aż do pogróżek. *Ils en vinrent à...*, przyszło między niemi do... *Il faut en = là*, na tém się musi skończyć, do tego przyjść musi. *= au fait, à la question*, przyjść, przystąpić do rzeczy. *= à une succession*, dziedziczyć, brać spadek. *= à maturité*, dojrzewać, dojrzéć. *Ses enfants ne viennent pas à bien*, dzieci jéj się niechowają (umierają w maleństwie). *= bien à...*, przypadać, być do twarzy. *= à bout, vid.* Bout. *= à la traverse*, *= à son but*, *à ses fins*, dokazać swego. *= à*, z tryb. bezokolicznym oddaje się w ten sposób. *Je vins tout-à-coup à me rappeler*, przyszło mi na pamięć. *S'il venait à mourir*, gdyby przypadkiem umarł. *Nous vînmes à parler de...*, zgadało się o tém a o tém. [illegible] =, odejść. *A =*, *a.* przyszły, mający nastąpić. *Les siècles à =*; przyszłe wieki. Venu, ue, *prt.* przybyły, nadeszły. *Soyez le bien-=*, witajże. *Nouveau-=*, nowo przybyły. *Le premier =*, lada kto, pierwszy lepszy. *Le dernier =*, ostatni.

Vent, *s. m.* wiatr — powiew, wianie — wiatry w ciele ludzkiém — oddech — wiatr jaki po sobie zostawia źwierz dziki — próżność, czczy dym. *Fusil à =*, wiatrówka. *Instruments à =*, instrumenta dęte. *Le = de la faveur*, powiew łaski, względów. *Les =s de l'adversité*, burze losów. *=s alizés*, *vid.* Alizé. *= frais*, wiatr średni. *= forcé*, wiatr tęgi, gwałtowny. *Aller = arrière*, *avoir bon =*, mieć wiatr z tyłu pędzący w prost do zamierzonego punktu. *Avoir = debout*, mieć wiatr wprost przeciw sobie. *Avoir le = sur le navire*, *être au = d'un navire*, *avoir le dessus du =*, stanąć między statkiem a wiatrem. *Aller selon le =*, stosować żeglugę do wiatru — *fig.* stosować się do okoliczności, iść jak wiatr zawieje. *Porter au =*; *porter le nez au =*, zadzierać łeb do góry (o koniu) — zadzierać nosa, dąć, pysznić się. *Cet homme a = et marée*, ma wszystko za sobą, wszystko mu sprzyja. *Avoir le = en poupe*, mieć szczęście. *Arbre en plein =*, drzewo na chylu nieosłonione ani w szpalerze. *Etre logé aux quatre =s*, mieszkać na chylu, w miejscu zewsząd odkrytém. *Autant en emporte le =*, czcze to są obietnice. *Jeter la plume au =*, zdecydować się na ślepo. *Faire du =*, robić wiatr machając (czém). *Donner = à un tonneau*, zrobić otwór w beczce dla wypuszczenia powietrza. *Donner = au vin*, zrobić otwór w beczce dla wpuszczenia powietrza. *Avoir = de qu''ch*, zwietrzyć co. *Prendre le = du bureau*, dostać posłuchu.

Ventail, *s. m.* dolna częsc otworu w bełmie herbowym.

Vente, *s. f.* sprzedaż — sprzedawanie się — targowisko, targ — wręb lasu. *=s*, *pl.* należność panu lennemu za sprzedaż dziedzictwa le-

łącego w jego dobrach. *Mettre en* =, wysławić na sprzedaż. *La* = *de cette marchandise se passe*, nie ma już odbytu na ten towar. *La* = *va*, sprzedaż dobrze idzie. *Ce livre est en* =, książka ta sprzedaje się, jest w handlu. *Il n'est plus en* =, wyszło z handlu.

VENTER, *v. n.* wiać (o wietrze).

VENTEUX, EUSE, *a.* uległy wiatrom — wietrzny (czas, dzień) — sprawiający wiatry (w ciele). *Colique* =*euse*, parcie w boku.

VENTILATEUR, *s. m.* wiatraczek w izbie — wiatrak za pomocą którego rozniecа się ogień.

VENTILATION, *s. f.* przewietrzenie, przewiewanie.

VENTILATION, *s. f.* oszacowanie dóbr.

VENTILER, *v. a.* szacować, oszacować dobra — rozważać, rozbiérać kwestyą.

VENTOLIER, *s. m.* opiérający się wiatrowi (ptak łowczy).

VENTÔSE, *s. m.* szósty miesiąc roku według kalendarza republikanckiego francuskiego.

VENTOSITÉ, *s. f.* wiatry, wzdęcie (w ciele).

VENTOUSE, *s. f.* bańki: narzędzie chirurgiczne — organ do ssania u pijawek i t. p. — otwór, luft, lufcik.

VENTOUSER, *v. a.* stawiać bańki.

VENTRAL, ALE, *a.* brzuchowy, brzuszny.

VENTRE, *s. m.* brzuch — żołądek — żywot — brzuch, wygięcie na przód, brzuszek — *Anat.* jama (*np.* piersiowa, brzuszna). *Le bas*-=, podbrzusze. *Le petit* =, żołądek, górna część brzucha zewnątrz. *Se coucher sur le* =, *à plat* =, położyć się na brzuchu. *Aller* = *à terre*, pędzić co tylko można wyskoczyć. *Marcher sur le* =, dojść po trupie czyim do czego, dokazać mimo przeszkód z czyjéj strony. *Tout fait* =, każdy pokarm nasyca. *Mettre le feu sous le* = *à qu''un*, rozgniewać kogo. *Il boude contre son* =, nie chce jeść. *Etre le dos au feu le* = *à table*, jeść z wygodami. *Etre sujet à son* =, hołdować brzuchowi. *On l'a battu dos et* =; *on lui a dansé les deux pieds sur le* =, zbito go na wszystkie boki. *Je saurai ce qu'il a dans le* =, dowiem się co on chowa w zanadrzu. *Il n'a pas un an dans le* =, i roku nie pociągnie, przed rokiem umrze. *C'est le* = *de ma mère*, nigdy tam już nie wrócę, noga moja tam więcéj nie postanie.

VENTRÉE, *s. f.* pokot, pomiot, płód, to co samica na raz wydaje.

VENTRICULE, *s. m.* żołądek — wklęsłość (w mózgu i t. p.).

VENTRIÈRE, *s. f.* popręg (w zaprzęgach końskich).

VENTRILOQUE, *a. et s. d. g.* brzuchomowca, gadający przez brzuch — mający głos głuchy i jakby z wnętrza brzucha.

VENTROUILLER (SE), *v. pron.* tarzać się w błocie.

VENTRU, UE, *a.* brzuchaty. =, *s. m.* brzuchal. =UE, *s. f.* kobieta otyła.

VENUE, *s. f.* przyjście, przybycie, przyjazd — uderzenie kręgli z miejsca umówionego. *La* = *du Messie*, przyjście Messyasza. *Allées et* =*s*, zabiegi, chodzenie tam i nazad. *D'une belle* =, piękněj urody, dorosły, urodziwy. *Tout d'une* =, prosty i bałwanowaty, wałowaty.

VÉNUS, *s. m.* Wenus, Wenera, bogini miłości — wenus: planeta — w dawnéj chemii; miedź. *C'est une* =, bogini, piękna kobieta.

VÊPRE, *s. m.* (*vi.*) wieczór, wieczorna doba.

VÊPRES, *s. f. pl.* nieszpór, nieszpory.

Ver, *s. m.* robak, glista. = *à soie*, jedwabnik. = *luisant*, robaczek świętojański. = *solitaire*, soliter, robak trzewiowy. =*s*, *pl.* robaki, glisty (w ciele ludzkiém). *Nu comme un* =, naguteńki. *C'est un* = *de terre*, człowiek w nędzy i upodleniu. *Tirer les* =*s du nez de qu'un*, wybadać co z kogo, wyciągnąć na słowo. *Les vers se sont mis dans les habits*, rzuciły się mole na suknie.

Véracité, *s. f.* prawdomowność — prawda słów boskich.

Verbal, **ale**, *a.* słowny, ustny — słowny, słowowy, pochodzący od słowa, czasownika. *Procès*-=, wywód słowny — protokół.

Verbalement, *adv.* słownie, ustnie.

Verbaliser, *v. n.* układać się, uwawiać się — ciągnąć wywód słowny — rozprawiać, wiele gadać.

Verbe, *s. m.* słowo, czasownik — głos, ton głosu — Słowo, syn boski.

Verbération, *s. f.* uderzenie.

Verbeux, **euse**, *a.* rozwlekły, w którym więcej słów jak rzeczy.

Verbiage, *s. m.* gadulstwo, gadanina.

Verbiager, *v. n.* być rozwlekłym, gadułą.

Verbiageur, **euse**, *a.* gaduła, gadulski; gadulska *s. f.*

Verbosité, *s. f.* rozwlekłość.

Ver-coquin, *s. m.* owad toczący winne szczepy — motylice : robaki wylęgające się w mózgu owiec — kaprys, fantazya.

Verdâtre, *a. d. g.* zielonawy.

Verdée, *s. f.* rodzaj białego wina toskańskiego zielonkowatego.

Verdelet, **ette**, *a.* zielonkowaty — czerstwy, jary (o starcu).

Verderie, *s. f.* pewien okręg lasu — pewna juryzdykcya leśna.

Verdet, *s. m.* grynszpan.

Verdet, *s. m.* **Verdets**, *pl.* rojaliści w południowéj Francyi noszący na ramieniu wstęgę zieloną.

Verdeur, *s. f.* soki (w drzewie) — kwasek, kwaskowaty smak wina — czerstwość, jędrność — cierpkość (słów, odpowiedzi).

Verdier, *s. m.* przełożony nad gajowemi pewnego okręgu.

Verdier, *s. m.* dzwoniec : ptaszek.

Verdir, *v. a.* pomalować na zielono. =, *v. n.* zielenieć, okrywać się grynszpanem (o miedzi) — zielenić się, zazielenić się, okrywać się zielonością.

Verdoyant, **ante**, *a.* zieleniejący się — zielonkowaty.

Verdoyer, *v. n.* zazielenić się, okrywać się zielonością.

Verdure, *s. f.* zieloność, zielona barwa roślin — zieloność, trawy i rośliny zielone — zielenina (*np.* szczaw', pietruszka i t. p.).

Verdurier, *s. m.* officyalista sałat i zieleniny na stół królewski.

Véreux, **euse**, *a.* robaczliwy, robaczywy — podejrzany, nie czysty. *Son cas est* =, ma nie czystą sprawę. *Il sent son cas* =, poczuwa się do złego.

Verge, *s. f.* rózga, różczka — laska bedela, szwajcara — laska (do pomiaru gruntu) — obrączka bez sygnetu — członek rodzajny męski. =s, *pl.* rózgi : kara w wojsku — miotełka, chłosta, rózgi, plagi: kara na dzieci — chłosta, plaga, kara boska. *La* = *de Moïse, d'Aaron*, różczka Mojżesza, Aarona. = *de fer, de cuivre*, pręt żelazny, miedziany. = *d'or*, złota różczka : roślina. *Il les gouverne avec une* = *de fer*, rządzi żelaznem berłem. *Craindre la* =, bać się rózgi, rózek. *Poignée de* =*s*, miotełka z rózek na dzieci.

Vergé, **ée**, *a.* w paski. *Papier*

=, papier z prażkami (nie welinowy).

Vergée, *s. f.* laska kwadratowa: miara gruntu.

Verger, *s. m.* sad, ogród owocowy.

Verger, *v. a.* mierzyć laską (materyę, płótno i t. p.).

Vergeter, *v. a.* oczyścić, obchędożyć miotełką. Vergeté, ée, *prt. et a.* obchędożony miotełką — w długie czerwone prążki.

Vergetier, *s. m.* szczotkarz, co robi lub przedaje szczotki lub miotełki.

Vergettes, *s. f. pl.* miotełka (do czyszczenia sukien).

Vergeure, *s. f.* nitki mosiężne na formie papieru — prążki na papierze.

Verglas, *s. m.* gołoledź.

Vergne, *s. m.* olsza, olszyna: drzewo.

Vergogne, *s. f.* wstyd, wstydliwość.

Vergue, *s. f.* drąg masztowy, reja.

Véricle, *s. m.* kamień czeski: drogi kamień naśladowany ze szkła.

Véridicité, *s. f.* prawdomowność — prawda (czyich słów).

Véridique, *a. d. g.* prawdomowny.

Vérificateur, *s. m.* kontroler, sprawdzający rachunki i t. p.

Vérification, *s. f.* weryfikacya, sprawdzanie, sprawdzenie. *La = d'un édit*, wciągnienie edyktu do ksiąg parlamentu.

Vérifier, *v. a.* sprawdzić, sprawdzać. = *un édit en parlement*, wciągnąć edykt do ksiąg parlamentu. *Se* =, sprawdzić się, ziścić się.

Vérin, *s. m.* winda.

Vérine, *s. f.* kaganiec oświecający na okręcie kompas żeglarski

Véritable, *a. d. g.* prawdziwy, szczéry (nie sfałszowany) — istotny, rzeczywisty — rzetelny, słowny, dotrzymujący słowa — prawdziwy, jaki być powinien.

Véritablement, *adv.* prawdziwie, rzeczywiście, istotnie — w rzeczy saméj, prawdziwie.

Vérité, *s. f.* prawda, prawdziwość — prawda, rzeczywistość — prawda, pewnik, axyomat — szczérość — prawda, rzetelne oddanie lub wystawienie czego. *Eclaircir la* =, wyjaśnić prawdę. *Déméler la* =, rozwikłać rzecz, wybadać prawdę. *En* =, prawdziwie. *A la* =, wprawdzie; prawda że... *Toutes les =s ne sont pas bonnes à dire*, prawda jest gorżką potrawą.

Verjus, *s. m.* sok z niedojrzałych winogron — niedojrzałe winogrona. *Aigre comme* =, kwaśny jak ocet. *C'est jus vert ou* =, nie kijem go to pałką; fig funt albo funt fig; to wszystko jedno.

Verjuté, ée, *a.* z sokiem niedojrzałych winogron — kwaśny.

Vermeil, eille, *a.* czerwony, rumiany, czerwieniuteńki.

Vermeil, *s. m.* srebro pozłacane.

Vermicelle, Vermicel, *s. m.* makaron — rosół z makaronem.

Vermicellier, *s. m.* przedający makaron lub makarony włoskie.

Vermiculaire, *a. d. g.* wijący się jak robaki.

Vermiculé, ée, *a.* naśladujący robaczki.

Vermiculures, *s. f. pl.* w architekturze: robota naśladująca jakby ślady robaków.

Vermiforme, *a. d. g.* podobny do robaka.

Vermifuge, *a. d. g.* przeciw robakom, na robaki. =, *s. m.* lékarstwo na robaki.

Vermiller, *v. n.* ryć (o dziku ryjącym ziemię). =, *vid.* Vermillonner *v. n.*

Vermillon, *s. m.* cynober : minerał — czerwona farba z cynobru.

Vermillonner, *v. a.* malować cynobrem. =, *v. n.* ryć (o borsuku ryjącym ziemię).

Vermine, *s. f.* robactwo, plugawy owad *np.* pchły, wszy — motłoch, chałastra.

Vermineux, euse, *a.* wszywy, zawszony. *Maladie =euse,* wszawa choroba.

Vermisseau, *s. m.* glista, robak ziemny.

Vermouler (se), *v. pron.* próchniéć, być stoczoném od robactwa (o drzewie).

Vermoulu, ue, *prt. et a.* stoczony (od robactwa) — spróchniały *fig.*

Vermoulure, *s. f.* dziury w drzewie stoczoném od robactwa — trociny stoczonego drzewa.

Vermout, *s. m.* wino piołunkowe.

Vernal, ale, *a.* wiosenny.

Verne, *s. m.* olcha, olszyna : drzewo.

Vernir, *v. a.* wernixować, pociągnąć wernixem lub pokostem.

Vernis, *s. m.* pokost, wernix — poléwa na naczyniach z gliny i t. p. — barwa, pewna powłoka *fig.*

Vernisser, *v. a.* dać poléwę: Vernissé, ée, *prt.* poléwany.

Vernisseur, *s. m.* fabrykant wernixów i pokostów.

Vernissure, *s. f.* danie poléwy, pokostu, wernixowanie.

Vérole, *s. f.* choroba weneryczna (przyzwoiciéj jest używać wyrazu la syphilis). *Petite-=*; ospa; ospica *pop. Petite-= confluente,* ospa w któréj krosty stykają się z sobą. *Petite-= discrète,* ospa w któréj krosty nie stykają się. *Petite-= volante,* kur, odra, wietrzna ospa. *Suer la =,* brać na poty dla pozbycia się choroby wenerycznéj.

Vérolé, ée, *a. et s.* chory na ospę.

Vérolique, *a. d. g.* ospowy, pochodzący z ospy.

Véron, *s. m. vid.* Vairon.

Véronique, *s. f.* przetacznik : roślina.

Verrat, *s. m.* kiernoz. *Ecumer comme un =,* pienić się ze złości.

Verre, *s. m.* szkło — szkło, szkiełko (*np.* w okularach) — szyba; tafla szklanna — kieliszek — szklanka — kieliszek, szklanka napoju i t. p. *= ardent,* szkło palące. *Petit =,* kieliszeczek, szklaneczka. *= lenticulaire,* szkło soczewkowate, soczewka. *= à liqueur,* kieliszeczek od likieru. *La patte d'un =,* nóżka u kieliszka. *Châssis de =,* szklanne drzwi. *Choquer le =,* sadzwonić w kieliszki z kim. *L'œil de ce cheval est cul de =,* koń ma skałkę na oku. *Mettre un = devant une estampe,* dać szkło do ryciny, lanszaftu.

Verrée, *s. f.* pełny kieliszek, pełna szklanka.

Verrerie, *s. f.* huta szklanna — sztuka robienia szkła — szkła, roboty lub naczynia szklanne.

Verrier, *s. m.* fabrykant szkła — kupiec szklanny — koszyk z przegródkami na szklanki. *Il court comme un = déchargé,* biegnie lekko i prędko.

Verrière, *s. f.* miedniczka z wodą na szklanki.

Verrière, Verrine, *s. f.* szkło za które się osadza relikwie, portret i t. p.

Verrine, *s. f.* naczynie szklanne.

Verrines, *s. f. pl.* mowy Cycerona przeciw Werresowi.

Verroterie, *s. f.* drobne szkiełka i delikatne roboty szklanne.

Verrou, *s. m.* rygiel. *Etre sous le =,* być pod kluczem, w zamknięciu, pod ryglem.

Verrouiller, *v. a.* zaryglować, zamknąć drzwi na rygiel.

VERRUE, *s. f.* brodawka (*np.* na rękach).

VERS, *s. m.* wiersz (w poezyi) — wiersz, budowa wiersza. = *blancs*, wiersze nierymowne. = *libres*, wiersze niepodległe jednemu rytmowi (nie w strofach). = *féminins*, wiersze żeńskie. = *masculins*, wiersze męskie.

VERS, *prép.* ku czemu, do kogo, do czego — około (mówiąc o czasie).

VERSANT, ANTE, *a.* wywrotny (o powozach).

VERSANT, *s. m.* strona (mówiąc o pochyłości gór).

VERSATILE, *a. d. g.* zmienny, niestały.

VERSATILITÉ, *s. f.* zmienność, niestałość.

VERSE (λ), *adv.* *Il pleut à* =, deszcz leje jak z cebra, *vid.* AVERSE.

VERSE, *a. m.* *Le sinus* = *d'un angle*, część promienia koła między łukiem a stopą wstawy.

VERSÉ, ÉE, *a.* biegły w czém, ćwiczony, wyćwiczony.

VERSEAU, *s. m.* wodnik : znak zodyaku.

VERSEMENT, *s. m.* wniesienie do kassy (pieniędzy), opłata — wpłynienie funduszów do kassy.

VERSER, *v. a.* rozlać, wylać — wlać, nalać — wsypać — rozsypać, wysypać — nalać wina, trunku, dać pić — wnieść, wypłacić (do kassy) — wywrócić, wywracać (o furmanie) — położyć, zbić zboże. = *des larmes*, wylewać łzy, płakać. = *son sang*, przelać krew, przelewać krew. = *le mépris, le ridicule sur qu''un*, obrzucić wzgardą, okryć śmiesznością kogo. = *l'or à pleines mains*, sypać złotem, szafować. = *des fonds dans une affaire*, włożyć fundusz, pieniądz w co.., w jaką antrepryzę. =, *v. n.* wywrócić się (jadąc w powozie) — wywracać się — być wywrotnym (o powozie) — wylegnąć (o zbożu zbitém nawałnicą). *Voiture sujette à* =, powóz wywrotny.

VERSET, *s. m.* wiersz (w Biblii lub innéj księdze świętéj) — znak ℣ znaczący wiersz z pisma Sgo.

VERSICULES, VERSICULETS, *s. m. pl.* wierszyki.

VERSIFICATEUR, *s. m.* wierszopis, ten co wierszuje (źle lub dobrze).

VERSIFICATION, *s. f.* wersyfikacya, wierszowanie, odlewanie wierszy — budowa wiersza, wersyfikacya.

VERSIFIER, *v. a.* układać, odlewać wiersze. VERSIFIÉ, ÉE, *prt.* wierszowany.

VERSION, *s. f.* tłómaczenie, przekład — przekład, tłómaczenie (ćwiczenie szkolne) — opowiadanie. *Il y a sur ce fait différentes* =*s*, rozmaicie to opowiadają.

VERSO, *s. m.* werso, odwrotna stronnica karty.

VERSTE, *s. f.* wersta : wymiar długości drożnéj w Rossyi (500 sążni).

VERT, VERTE, *a.* zielony — w którém jeszcze krążą soki (o drzewie, roślinie) — surowy, mokry (o drzewie świeżém) — zielony, niedojrzały (o owocach) — jędrny, tęgi — czerstwy, dziarski, raźny. *Pierres* =*es*, kamienie świeżo z kopalni wydobyte. *Morue* =*rte*, stokfisz niesuszony. *Vin* =, wino niewytrawione. *Pois* =*s*, groch młody, groszek. *Une* =*rte vieillesse*, czerstwa starość. *Une réponse* =*rte*, należyta odpowiedź.

VERT, *s. m.* zielone, kolor zielony — trawa, pastwisko dla koni — cierpkość, kwasek wina niewytrawionego. = *de montagne*, glinka zielona (z powodu sąsiedztwa miedzi w kopalni). =-*gai*, kolor papuzi. *Mettre les chevaux au* =, po-

botą axamitną — błona w żołądku wyściełająca żołądek, trzewa.

Veltaer, *s. m.* przemierzanie płynów, trunków.

Velte, *s. f.* miara płynów (sześć kwart) — narzędzie do przemierzania beczek.

Velter, *v. a.* przemierzać beczki.

Velteur, *s. m.* mierzący beczki.

Velu, **ue**, *a.* kosmaty, obrosły włosem — *Bot.* kosmaty.

Velvote, *s. f.* nadwodnik: roślina.

Venaison, *s. f.* dziczyzna, zwierzyna. *Être en* =, być tłustém, tucznem, mieć dużo mięsa na sobie (o zwierzynie).

Vénal, **ale**, *a.* przedajny, który się daje kupić lub przekupić — mogący się kupić (o urzędach, posadach).

Vénalement, *adv.* przedajnie.

Vénalité, *s. f.* przedajność.

Venant, *a. et s. m.* przychodzący. *A tout* =, pierwszemu lepszemu. *A tout = beau jeu*, kto na placu nieprzyjaciel, mówi się wyzywając do gry i t. p. *Il a tant de francs de rente bien* =, ma tyle franków regularnego dochodu.

Vendable, *a. d. g.* dający się sprzedać, mogący się zbyć, sprzedać, sprzedający się.

Vendange, *s. f.* winobranie, zbiéranie wina — czas winobrania. *Faire* =, zyskać znaczną summę, zpanoszyć się na czém. *Prêcher sur la* =, gadać zamiast pić zagadać się (gdy drudzy piją).

Vendanger, *v. n.* zbiérać wino — uszkodzić, zepsuć (zasiewy, zbory). *Il vendange tout à l'aise*, nie załuje sobie, pozwala sobie, mówi się o człowieku ciągnącym nieprawe zyski.

Vendangeur, **euse**, *s.* zbierający wina.

Vendémiaire, *s. m.* pierwszy miesiąc roku według kalendarza republikanckiego francuskiego, zaczynający się 22 lub 23 września.

Vendeur, **eresse**, *s.* sprzedający, zbywający, pozbywający się swojéj własności.

Vendeur, **euse**, *a.* sprzedający co, handlujący czém, kupiec, przekupień; przekupka *s. f.* = *de..*, przekupień handlujący tém a tém. = *de marée*, *de volaille*, nadzorca targu ryb morskich lub drobiu. = *de meuble*, taxator sprzedający meble przez licytacyą. *Faux* =, sprzedający co nie swego — sprzedający fałszywemi miarami lub wagami. = *de fumée*, chełpiący się z wziętości któréj nie ma. *Il est plus de fous acquéreurs que de fous* =*s*, będzie głupi co i to kupi.

Vendication, *s. f. vid.* **Revendication**.

Vendition, *s. f.* sprzedaż.

Vendre, *v. a.* przedać, sprzedać — sprzedać, przedawać, sprzedawać — przedawać, handlować czém — zbyć co, pozbyć się czego, odstąpić (co) — przedać, zdradzić, wydać. = *bien cher qu'ch*, kazać sobie drogo zapłacić. = *tout ce que l'on a*, wyprzedać się ze wszystkiego. = *à faculté de rachat*, sprzedać z prawem odkupu. *Il a vendu cela cent francs*, przedał to za sto franków. = *à l'amiable*, przedać z wolnéj ręki. *Il ne faut pas = la peau de l'ours avant de l'avoir mis par terre*, przed niewodem ryb nie łapać. *Se* =, przedać się — dać się przekupić — przedawać się (o towarze). *Cette marchandise se vend bien*, to towar pokupny, są kupcy na niego. **Vendu**, **ue**, *prt.* sprzedany. *C'est un homme vendu*, przedał się.

Vendredi, *s. m.* piątek. = *saint*, wielki piątek.

VÉNÉFICE, *s. m.* otrucie, zadanie trucizny.

VENELLE, *s. f.* uliczka. *Enfiler la* =, drapnąć, zemknąć.

VÉNÉNEUX, EUSE, *a.* trucizna (mówi się tylko o roślinach). *Fruit* =, owoc trucizna.

VENER, *v. a.* gonić bydlę, zwierzę do upadłego aby mięso skruszało. *Faire* = *de la viande*. dać skruszeć mięsiwu. VENÉ, EE, *a.* skruszały — trącący nieco dziczyzna (o mięsach).

VÉNÉRABLE, *a. d. g.* czcigodny — godny poszanowania.

VÉNÉRATION, *s. f.* poszanowanie, uszanowanie, cześć.

VÉNÉRER, *v. a.* uczcić, uszanować — szanować, czcić.

VÉNERIE, *s. f.* łowiectwo, sztuka łowiecka — łowiectwo, urząd łowczego i officyaliści od łowów królewskich.

VÉNÉRIEN, ENNE, *a.* weneryczny (o chorobie). *Acte* =, *plaisirs* =, spółkowanie z kobiétą. =, *s. m.* chorujący na weneryą, weneryczny.

VENETTE, *s. f.* strach, przestrach.

VENEUR, *s. m.* łowczy.

VENGEANCE, *s. f.* zemsta, zemszczenie się, pomszczenie się — zemsta, żądza zemsty. *Tirer* =, *prendre* =, zemścić się na kim, czego.

VENGER, *v. a.* mścić (krzywdy i t. p.), mścić się za co. = *la mort de*..., pomścić się śmierci czyjéj. = *qu''un*, pomścić się za kogo. *Se* =, zemścić się, mścić się.

VENGEUR, ERESSE, *a.* mściciel, *s. m.* mścicielka, *s. f.* =, ERESSE, *a.* mszczący się, mściwy. *La main* =*eresse*, mściwa ręka. *Divinité* =*eresse*, bóstwo zemsty.

VENIAT (*veniate*), *s. m.* rozkaz sędziego wyższego do sędziego niższego aby się tenże stawił.

VÉNIEL, ELLE, *a.* powszedni (grzéch) — błahy, nieznaczący (błąd i t. p.).

VÉNIELLEMENT, *adv. Pécher* =, dopuszczać się małych, powszednich grzechów.

VENI-MECUM, *s. m. vid.* VADE-MECUM.

VENIMEUX, EUSE, *a.* jadowity — zatruty. *Une langue* =*euse*, język złośliwy, oszczérca.

VENIN, *s. m.* jad u niektórych zwierząt jadowitych — jad (choroby zaraźliwéj), miazma — zawiść — *fig.* trucizna, zgubna nauka. *A la queue le* =, koniec dopiéro wykazuje całe złe. *Il a jeté tout son* =, wyzionął cały jad, wybuchnął z tém co miał na sercu. *Morte la béte mort le* =, nieprzyjaciel umarł a z nim i jego złość.

VENIR, *v. n.* przyjść, przychodzić, przybyć, przybywać — przyjechać — przychodzić (skąd), być dowożoném — nadejść — przechodzić na kogo, spadać (spadkiem, w sukcessyi) — pochodzić skąd — zaczyć się — pójść, puścić się (o krwi) — rodzić się, wschodzić, rosnąć (o roślinach) — dochodzić, dosięgać (w górę, do pewnego punktu). *Le voilà qui vient*, otoż jest, oto nadchodzi. = *au-devant de qu''un*, wyjść na przeciw kogo. *Venez ici*, chodź tu; chodź sam *fm*. *Ne faire qu'aller et* =, chodzić tam i nazad. = *bien*, udawać się (o urodzajach, roślinach) — dochodzić regularnie (o zapłacie i t. p.) *Cela lui vient de Dieu grâce*, to mu przyszło niespodziewanie. *Faire* = *qu''ch*, sprowadzić co, kazać sobie przywieść co, zapisać co skąd. *Laisser* =, dać przyjść — zawołać kogo. *Laisser* =, *voir* =, czekać na co, na kogo. *Laissons-le* =, niech no tylko przyjdzie. *Je le verrai* =, zobaczę, zobaczemy. *Le*

bien lui vient en dormant, dostatki same mu płyną bez żadnego z jego strony zachodu. *Cela vint à ma connaissance*, doszło mnie, doszła mnie o tém wiadomość. *Vienne une maladie...*, niechże nadejdzie choroba a.. *Vienne la Saint-Martin, etc.* na święty Marcin *Viennent les Rois*, na trzech Króli. *Viennent les prunes*, na przyszłe lato. *D'où venez-vous?* gdzieżeś bywał że tego nie wiesz? *Venir*, z przyimkiem DE używa się dla oznaczenia dopiero co upłynionéj czynności. *Il vient de venir*, dopiero co przyszedł. *Je viens d'écrire*, dopiero co napisałem, właśnie piszę. *En = aux mains*, spotkać się, zetrzéć się. *En = aux menaces*, posunąć się aż do pogróżek. *Ils en vinrent à...*, przyszło między niemi do... *Il faut en = là*, na tém się musi skończyć, do tego przyjść musi. *= au fait, à la question*, przyjść, przystąpić do rzeczy. *= à une succession*, dziedziczyć, brać spadek. *= à maturité*, dojrzewać, dojrzéć. *Ses enfants ne viennent pas à bien*, dzieci jéj się niechowają (umierają w maleństwie). *= bien à...*, przypadać, być do twarzy. *= à bout*, *vid.* BOUT. *= à la traverse*, *= à son but*, *à ses fins*, dokazać swego. *= à*, z tryb. bezokolicznym oddaje się w ten sposób. *Je vins tout-à-coup à me rappeler*, przyszło mi na pamięć. *S'il venait à mourir*, gdyby przypadkiem umarł. *Nous vînmes à parler de...*, zgadało się o tém a o tém. *S'en =*, odejść. *A =*, *a.* przyszły, mający nastąpić. *Les siècles à =*; przyszłe wieki. VENU, UE, *prt.* przybyły, nadeszły. *Soyez le bien-=*, witajże. *Nouveau-=*, nowo przybyły. *Le premier =*, lada kto, pierwszy lepszy. *Le dernier =*, ostatni.

VENT, *s. m.* wiatr — powiew, wianie — wiatry w ciele ludzkiém — oddech — wiatr jaki po sobie zostawia zwierz dziki — próżność, czczy dym. *Fusil à =*, wiatrówka. *Instruments à =*, instrumenta dęte. *Le = de la faveur*, powiew łaski, względów. *Les =s de l'adversité*, burze losów. *=s alizés*, *vid.* ALIZÉ. *= frais*, wiatr średni. *= forcé*, wiatr tęgi, gwałtowny. *Aller = arrière*, *avoir bon =*, mieć wiatr z tyłu pędzący w prost do zamierzonego punktu. *Avoir = debout*, mieć wiatr wprost przeciw sobie. *Avoir le = sur le navire*, *être au = d'un navire*, *avoir le dessus du =*, stanąć między statkiem a wiatrem. *Aller selon le =*, stosować żeglugę do wiatru — *fig.* stosować się do okoliczności, iść jak wiatr zawieje. *Porter au =*; *porter le nez au =*, zadzierać łeb do góry (o koniu) — zadzierać nosa, dąć, pysznić się. *Cet homme a = et marée*, ma wszystko za sobą, wszystko mu sprzyja. *Avoir le = en poupe*, mieć szczęście. *Arbre en plein =*, drzewo na chylu nieosłonione ani w szpalerze. *Etre logé aux quatre =s*, mieszkać na chylu, w miejscu zewsząd odkrytém. *Autant en emporte le =*, czcze to są obietnice. *Jeter la plume au =*, zdecydować się na ślepo. *Faire du =*, robić wiatr machając (czém). *Donner = à un tonneau*, zrobić otwór w beczce dla wypuszczenia powietrza. *Donner = au vin*, zrobić otwór w beczce dla wpuszczenia powietrza. *Avoir = de qu''ch*, zwietrzyć co. *Prendre le = du bureau*, dostać posłuchu.

VENTAIL, *s. m.* dolna częsc otworu w hełmie herbowym.

VENTE, *s. f.* sprzedaż — sprzedawanie się — targowisko, targ — wręb lasu. *=s*, *pl.* należność panu lennemu za sprzedaż dziedzictwa la-

łącego w jego dobrach. *Mettre en* =, wystawić na sprzedaż. *La* = *de cette marchandise se passe*, nie ma już odbytu na ten towar. *La* = *va*, sprzedaż dobrze idzie. *Ce livre est en* =, książka ta sprzedaje się, jest w handlu. *Il n'est plus en* =, wyszło z handlu.

Venter, *v. n.* wiać (o wietrze).

Venteux, euse, *a.* uległy wiatrom — wietrzny (czas, dzień) — sprawiający wiatry (w ciele). *Colique* =*euse*, parcie w boku.

Ventilateur, *s. m.* wiatraczek w izbie — wiatrak za pomocą którego rozniecа się ogień.

Ventilation, *s. f.* przewietrzenie, przewiewanie.

Ventilation, *s. f.* oszacowanie dóbr.

Ventiler, *v. a.* szacować, oszacować dobra — rozważać, rozbiérać kwestyą.

Ventolier, *s. m.* opiérający się wiatrowi (ptak łowczy).

Ventôse, *s. m.* szósty miesiąc roku według kalendarza republikanckiego francuskiego.

Ventosité, *s. f.* wiatry, wzdęcie (w ciele).

Ventouse, *s. f.* bańki : narzędzie chirurgiczne — organ do ssania u pijawek i t. p.—otwór, luft, lufcik.

Ventouser, *v. a.* stawiać bańki.

Ventral, ale, *a.* brzuchowy, brzuszny.

Ventre, *s. m.* brzuch — żołądek — żywot — brzuch, wygięcie na przód, brzuszek — *Anat.* jama (*np.* piersiowa, brzuszna). *Le bas*-=, podbrzusze. *Le petit* =, żołądek, górna część brzucha zewnątrz. *Se coucher sur le* =, *à plat* =, położyć się na brzuchu. *Aller* = *à terre,* pędzić co tylko można wyskoczyć. *Marcher sur le* =, dojść po trupie czyim do czego, dokazać mimo przeszkód z czyjéj strony. *Tout fait* =, każdy pokarm nasyca. *Mettre le feu sous le* = *à qu'un*, rozgniewać kogo. *Il boude contre son* =, nie chce jeść. *Etre le dos au feu le* = *à table*, jeść z wygodami. *Etre sujet à son* =, hołdować brzuchowi. *On l'a battu dos et* =; *on lui a dansé les deux pieds sur le* =, zbito go na wszystkie boki. *Je saurai ce qu'il a dans le* =, dowiem się co on chowa w zanadrzu. *Il n'a pas un an dans le* =, i roku nie pociągnie, przed rokiem umrze. *C'est le* = *de ma mère,* nigdy tam już nie wrócę, noga moja tam więcéj nie postanie.

Ventrée, *s. f.* pokot, pomiot, płód, to co samica na raz wydaje.

Ventricule, *s. m.* żołądek — wklęsłość (w mózgu i t. p.).

Ventrière, *s. f.* popręg (w zaprzęgach końskich).

Ventriloque, *a. et s. d. g.* brzuchomowca, gadający przez brzuch — mający głos głuchy i jakby z wnętrza brzucha.

Ventrouiller (se), *v. pron.* tarzać się w błocie.

Ventru, ue, *a.* brzuchaty. =, *s. m.* brzuchal. =ue, *s. f.* kobieta otyła.

Venue, *s. f.* przyjście, przybycie, przyjazd — uderzenie kręgli z miejsca umówionego. *La* = *du Messie,* przyjście Messyasza. *Allées et* =*s*, zabiegi, chodzenie tam i nazad. *D'une belle* =, pięknéj urody, dorosły, urodziwy. *Tout d'une* =, prosty i bałwanowaty, wałowaty.

Vénus, *s. m.* Wenus, Wenera, bogini miłości — wenus : planeta — w dawnéj chemii ; miedź. *C'est une* =, bogini, piękna kobieta.

Vêpre, *s. m.* (*vi.*) wieczór, wieczorna doba.

Vêpres, *s. f. pl.* nieszpór, nieszpory.

Ver, *s. m.* robak, glista. = *à soie*, jedwabnik. = *luisant*, robaczek świętojański. = *solitaire*, soliter, robak trzewiowy. =*s*, *pl.* robaki, glisty (w ciele ludzkiém). *Nu comme un* =, nagutenki. *C'est un* = *de terre*, człowiek w nędzy i upodleniu. *Tirer les* =*s du nez de qu''un*, wybadać co z kogo, wyciągnąć na słowo. *Les vers se sont mis dans les habits*, rzuciły się mole na suknie.

Véracité, *s. f.* prawdomowność — prawda słów boskich.

Verbal, ale, *a.* słowny, ustny — słowny, słowowy, pochodzący od słowa, czasownika. *Procès*-=, wywód słowny — protokół.

Verbalement, *adv.* słownie, ustnie.

Verbaliser, *v. n.* układać się, uwawiać się — ciągnąć wywód słowny — rozprawiać, wiele gadać.

Verbe, *s. m.* słowo, czasownik — głos, ton głosu — Słowo, syn boski.

Verbération, *s. f.* uderzenie.

Verbeux, euse, *a.* rozwlekły, w którym więcej słów jak rzeczy.

Verbiage, *s. m.* gadulstwo, gadanina.

Verbiager, *v. n.* być rozwlekłym, gadułą.

Verbiageur, euse, *a.* gaduła, gadulski; gadulska *s. f.*

Verbosité, *s. f.* rozwlekłość.

Ver-coquin, *s. m.* owad toczący winne szczepy — motylice : robaki wylęgające się w mózgu owiec — kaprys, fantazya.

Verdâtre, *a. d. g.* zielonawy.

Verdée, *s. f.* rodzaj białego wina toskańskiego zielonkowatego.

Verdelet, ette, *a.* zielonkowaty — czerstwy, jary (o starcu).

Verderie, *s. f.* pewien okręg lasu — pewna juryzdykcya leśna.

Verdet, *s. m.* gryszpan.

Verdet, *s. m.* **Verdets**, *pl.* rojaliści w południowéj Francyi noszący na ramieniu wstęgę zieloną.

Verdeur, *s. f.* soki (w drzewie) — kwasek, kwaskowaty smak wina — czerstwość, jędrność — cierpkość (słów, odpowiedzi).

Verdier, *s. m.* przełożony nad gajowemi pewnego okręgu.

Verdier, *s. m.* dzwoniec : ptaszek.

Verdir, *v. a.* pomalować na zielono. =, *v. n.* zielenieć, okrywać się gryszpanem (o miedzi) — zielenić się, zazielenić się, okrywać się zielonością.

Verdoyant, ante, *a.* zieleniejący się — zielonkowaty.

Verdoyer, *v. n.* zazielenić się, okrywać się zielonością.

Verdure, *s. f.* zieloność, zielona barwa roślin — zieloność, trawy i rośliny zielone — zielenina (*np.* szczaw', pietruszka i t. p.).

Verdurier, *s. m.* officyalista sałat i zieleniny na stół króleski.

Véreux, euse, *a.* robaczliwy, robaczywy — podejrzany, nie czysty. *Son cas est* =, ma nie czystą sprawę. *Il sent son cas* =, poczuwa się do złego.

Verge, *s. f.* rózga, różczka — laska bedela, szwajcara — laska (do pomiaru gruntu) — obrączka bez sygnetu — członek rodzajny męski. =s, *pl.* rózgi : kara w wojsku — miotełka, chłosta, rózgi, plagi : kara na dzieci — chłosta, plaga, kara boska. *La* = *de Moïse, d'Aaron*, różczka Mojżesza, Aarona. = *de fer, de cuivre*, pręt żelazny, miedziany. = *d'or*, złota różczka : roślina. *Il les gouverne avec une* = *de fer*, rządzi żelaznémi berłem. *Craindre la* =, bać się rózgi, rózek. *Poignée de* =*s*, miotełka z rózek na dzieci.

Vergé, ée, *a.* w paski. *Papier*

=, papier z prążkami (nie welinowy).

VERGÉE, *s. f.* laska kwadratowa: miara gruntu.

VERGER, *s. m.* sad, ogród owocowy.

VERGER, *v. a.* mierzyć laską (materyę, płótno i t. p.).

VERGETER, *v. a.* oczyścić, obchędożyć miotełką. VERGETÉ, ÉE, *prt. et a.* obchędożony miotełką — w długie czerwone prążki.

VERGETIER, *s. m.* szczotkarz, co robi lub przedaje szczotki lub miotełki.

VERGETTES, *s. f. pl.* miotełka (do czyszczenia sukien).

VERGEURE, *s. f.* nitki mosiężne na formie papieru — prążki na papierze.

VERGLAS, *s. m.* gołoledź.

VERGNE, *s. m.* olsza, olszyna: drzewo.

VERGOGNE, *s. f.* wstyd, wstydliwość.

VERGUE, *s. f.* drąg masztowy, reja.

VÉRICLE, *s. m.* kamień czeski: drogi kamień naśladowany ze szkła.

VÉRIDICITÉ, *s. f.* prawdomowność — prawda (czyich słów).

VÉRIDIQUE, *a. d. g.* prawdomowny.

VÉRIFICATEUR, *s. m.* kontroler, sprawdzający rachunki i t. p.

VÉRIFICATION, *s. f.* weryfikacya, sprawdzanie, sprawdzenie. *La = d'un édit,* wciągnienie edyktu do ksiąg parlamentu.

VÉRIFIER, *v. a.* sprawdzić, sprawdzać. = *un édit en parlement,* wciągnąć edykt do ksiąg parlamentu. *Se =,* sprawdzić się, ziścić się.

VÉRIN, *s. m.* winda.

VÉRINE, *s. f.* kaganiec oświecający na okręcie kompas żeglarski

VÉRITABLE, *a. d. g.* prawdziwy, szczery (nie sfałszowany) — istotny, rzeczywisty — rzetelny, słowny, dotrzymujący słowa — prawdziwy, jaki być powinien.

VÉRITABLEMENT, *adv.* prawdziwie, rzeczywiście, istotnie — w rzeczy saméj, prawdziwie.

VÉRITÉ, *s. f.* prawda, prawdziwość — prawda, rzeczywistość — prawda, pewnik, axyomat — szczerość — prawda, rzetelne oddanie lub wystawienie czego. *Eclaircir la =,* wyjaśnić prawdę. *Démêler la =,* rozwikłać rzecz, wybadać prawdę. *En =,* prawdziwie. *A la =,* wprawdzie; prawda że... *Toutes les =s ne sont pas bonnes à dire,* prawda jest gorzką potrawą.

VERJUS, *s. m.* sok z niedojrzałych winogron — niedojrzałe winogrona. *Aigre comme =,* kwaśny jak ocet. *C'est jus vert ou =,* nie kijem go to pałką; fig funt albo funt fig; to wszystko jedno.

VERJUTÉ, ÉE, *a.* z sokiem niedojrzałych winogron — kwaśny.

VERMEIL, EILLE, *a.* czerwony, rumiany, czerwieniuteńki.

VERMEIL, *s. m.* srebro pozłacane.

VERMICELLE, VERMICEL, *s. m.* makaron — rosół z makaronem.

VERMICELLIER, *s. m.* przedający makaron lub makarony włoskie.

VERMICULAIRE, *a. d. g.* wijący się jak robaki.

VERMICULÉ, ÉE, *a.* naśladujący robaczki.

VERMICULURES, *s. f. pl.* w architekturze: robota naśladująca jakby ślady robaków.

VERMIFORME, *a. d. g.* podobny do robaka.

VERMIFUGE, *a. d. g.* przeciw robakom, na robaki. =, *s. m.* lekarstwo na robaki.

VERMILLER, *v. n.* ryć (o dziku ryjącym ziemię). =, *vid.* VERMILLONNER *v. n.*

VERMILLON, *s. m.* cynober : mineral — czerwona farba z cynobru.

VERMILLONNER, *v. a.* malować cynobrem. =, *v. n.* ryć (o borsuku ryjącym ziemię).

VERMINE, *s. f.* robactwo, plugawy owad *np.* pchły, wszy — motłoch, chałastra.

VERMINEUX, EUSE, *a.* wszywy, zawszony. *Maladie =euse,* wszawa choroba.

VERMISSEAU, *s. m.* glista, robak ziemny.

VERMOULER (SE), *v. pron.* próchnieć, być stoczonem od robactwa (o drzewie).

VERMOULU, UE, *prt. et a.* stoczony (od robactwa) — sprochniały *fig.*

VERMOULURE, *s. f.* dziury w drzewie stoczonem od robactwa — trociny stoczonego drzewa.

VERMOUT, *s. m.* wino piołunkowe.

VERNAL, ALE, *a.* wiosenny.

VERNE, *s. m.* olcha, olszyna : drzewo.

VERNIR, *v. a.* wernixować, pociągnąć wernixem lub pokostem.

VERNIS, *s. m.* pokost, wernix — poléwa na naczyniach z gliny i t. p. — barwa, pewna powłoka *fig.*

VERNISSER, *v. a.* dać polewę: VERNISSÉ, ÉE, *prt.* polewany.

VERNISSEUR, *s. m.* fabrykant wernixów i pokostów.

VERNISSURE, *s. f.* danie poléwy, pokostu, wernixowanie.

VÉROLE, *s. f.* choroba weneryczna (przyzwoiciéj jest używać wyrazu LA SYPHILIS). *Petite-=*; ospa; ospica *pop.* *Petite-= confluente,* ospa w którój krosty stykają się z sobą. *Petite-= discrète*, ospa w którój krosty nie stykają się. *Petite-= volante,* kur, odra, wietrzna ospa. *Suer la =*, brać na poty dla pozbycia się choroby wenerycznéj.

VÉROLÉ, ÉE, *a. et s.* chory na ospę.

VÉROLIQUE, *a. d. g.* ospowy, pochodzący z ospy.

VÉRON, *s. m. vid.* VAIRON.

VÉRONIQUE, *s. f.* przetacznik : roślina.

VERRAT, *s. m.* kiernoz. *Ecumer comme un =*, pienić się ze złości.

VERRE, *s. m.* szkło — szkło, szkiełko (*np.* w okularach) — szyba; tafla szklanna — kieliszek — szklanka — kieliszek, szklanka napoju i t. p. *= ardent*, szkło palące. *Petit =*, kieliszeczek, szklaneczka. *= lenticulaire,* szkło soczewkowate, soczewka. *= à liqueur*, kieliszeczek od likieru. *La patte d'un =*, nóżka u kieliszka. *Châssis de =*, szklanne drzwi. *Choquer le =*, zadzwonić w kieliszki z kim. *L'œil de ce cheval est cul de =*, koń ma skalkę na oku. *Mettre un = devant une estampe,* dać szkło do ryciny, lanszaftu.

VERRÉE, *s. f.* pełny kieliszek, pełna szklanka.

VERRERIE, *s. f.* huta szklanna — sztuka robienia szkła — szkła, roboty lub naczynia szklanne.

VERRIER, *s. m.* fabrykant szkła — kupiec szklanny — koszyk z przegródkami na szklanki. *Il court comme un = déchargé,* biegnie lekko i prędko.

VERRIÈRE, *s. f.* miedniczka z wodą na szklanki.

VERRIÈRE, VERRINE, *s. f.* szkło za które się osadza relikwie, portret i t. p.

VERRINE, *s. f.* naczynie szklanne.

VÉRRINES, *s. f. pl.* mowy Cycerona przeciw Werresowi.

VERROTERIE, *s. f.* drobne szkiełka i delikatne roboty szklanne.

VERROU, *s. m.* rygiel. *Etre sous le =*, być pod kluczem, w zamknięciu, pod ryglem.

VERROUILLER, *v. a.* zaryglować, zamknąć drzwi na rygiel.

Verrue, *s. f.* brodawka (*np.* na rękach).

Vers, *s. m.* wiersz (w poezyi) — wiersz, budowa wiersza. = *blancs*, wiersze nierymowne. = *libres*, wiersze niepodległe jednemu rytmowi (nie w strofach). = *féminins*, wiersze żeńskie. = *masculins*, wiersze męskie.

Vers, *prép.* ku czemu, do kogo, do czego — około (mówiąc o czasie).

Versant, ante, *a.* wywrotny (o powozach).

Versant, *s. m.* strona (mówiąc o pochyłości gór).

Versatile, *a. d. g.* zmienny, niestały.

Versatilité, *s. f.* zmienność, niestałość.

Verse (à), *adv.* *Il pleut à* =, deszcz leje jak z cebra, *vid.* Averse.

Verse, *a. m.* *Le sinus* = *d'un angle*, część promienia koła między łukiem a stopą wstawy.

Versé, ée, *a.* biegły w czém, ćwiczony, wyćwiczony.

Verseau, *s. m.* wodnik: znak zodyaku.

Versement, *s. m.* wniesienie do kassy (pieniędzy), opłata — wpłynienie funduszów do kassy.

Verser, *v. a.* rozlać, wylać — wlać, nalać — wsypać — rozsypać, wysypać — nalać wina, trunku, dać pić — wnieść, wypłacić (do kassy) — wywrócić, wywracać (o furmanie) — położyć, zbić zboże. = *des larmes*, wylewać łzy, płakać. = *son sang*, przelać krew, przelewać krew. = *le mépris, le ridicule sur qu''un*, obrzucić wzgardą, okryć śmiesznością kogo. = *l'or à pleines mains*, sypać złotem, szafować. = *des fonds dans une affaire*, włożyć fundusz, pieniądz w co.., w jaką antrepryzę. =, *v. n.* wywrócić się (jadąc w powozie) — wywracać się — być wywrotnym (o powozie) — wylegnąć (o zbożu zbitém nawałnicą). *Voiture sujette à* =, powóz wywrotny.

Verset, *s. m.* wiersz (w Biblii lub innéj księdze świętéj) — znak ℣ znaczący wiersz z pisma Sgo.

Versicules, Versiculets, *s. m. pl.* wierszyki.

Versificateur, *s. m.* wierszopis, ten co wierszuje (źle lub dobrze).

Versification, *s. f.* wersyfikacya, wierszowanie, odlewanie wierszy — budowa wiersza, wersyfikacya.

Versifier, *v. a.* układać, odlewać wiersze. Versifié, ée, *prt.* wierszowany.

Version, *s. f.* tłómaczenie, przekład — przekład, tłómaczenie (ćwiczenie szkolne) — opowiadanie. *Il y a sur ce fait différentes* =*s*, rozmaicie to opowiadają.

Verso, *s. m.* werso, odwrotna stronnica karty.

Verste, *s. f.* wersta: wymiar długości drożnéj w Rossyi (500 sążni).

Vert, Verte, *a.* zielony — w którém jeszcze krążą soki (o drzewie, roślinie) — surowy, mokry (o drzewie świeżém) — zielony, niedojrzały (o owocach) — jędrny, tęgi — czerstwy, dziarski, raźny. *Pierres* =*es*, kamienie świeżo z kopalni wydobyte. *Morue* =*rte*, stokfisz niesuszony. *Vin* =, wino niewytrawione. *Pois* =*s*, groch młody, groszek. *Une* =*rte vieillesse*, czerstwa starość. *Une réponse* =*rte*, należyta odpowiedź.

Vert, *s. m.* zielone, kolor zielony — trawa, pastwisko dla koni — cierpkość, kwasek wina niewytrawionego. = *de montagne*, glinka zielona (z powodu sąsiedztwa miedzi w kopalni). =*-gai*, kolor papuzi. *Mettre les chevaux au* =, po-

stawić konie na trawie. *Jouer au* =, grać w zielona.

VERT-DE-GRIS, *s. m.* gryszpan — niedokwas miedzi z kwasem octowym.

VERTÉBRAL, ALE, *a. Anat.* pacierzowy.

VERTÈBRE, *s. f.* kość pacierzowa.

VERTÉBRÉ, ÉE, *a.* grzbietny, mający grzbiet i kość pacierzowa.

VERTEMENT, *adv.* raźnie, jędrnie.

VERTICAL, ALE, *a.* wierzchołkowy, prostopadły.

VERTICALEMENT, *adv.* wierzchołkowo, prostopadle.

VERTICILLE, *s. m. Bot.* okółek.

VERTICILLÉ, ÉE, *a. Bot.* okręgowy.

VERTIGE, *s. m.* zawrót głowy — szaleństwo, szał.

VERTIGINEUX, EUSE, *a.* cierpiący zawrót głowy.

VERTIGO, *s. m.* kaprys, fantazya — pewna choroba koni.

VERTU, *s. f.* cnota — przymiot — własność, skuteczność (lekarstwa i t. p.) — cnota, czystość (kobiet). =s, *pl.* cnoty: jeden z szeregów w hierarchii aniołów. *En* =, w skutek, na mocy czego.

VERTUEUSEMENT, *adv.* cnotliwie.

VERTUEUX, EUSE, *a.* cnotliwy. *Une femme* =*euse*, kobieta cnotliwa, dobrze się prowadząca.

VERTUGADIN, *s. m.* listewka wywatowana jaką dawniéj kobiety nosiły poniżéj stanika sukni.

VERVE, *s. f.* zapał — kaprys, fantazya.

VERVEINE, *s. f.* koszysko: roślina używana u starożytnych w zaklęciach i ceremoniach religijnych.

VERVELLE, *s. f.* obrączka kładziona na nodze ptaka łowczego z wyrytém imieniem jego właściciela.

VERVEUX, *s. m.* rodzaj sieci na ryby.

VÉSANIE, *s. f.* obłąkanie zmysłów.

VESCE, *s. f.* wyka: roślina.

VÉSICAL, ALE, *a.* pęchérzowy.

VÉSICATOIRE, *s. m.* wezykatorye — znak od wezykatoryi. =, *a. d. g.* wezykatoryjny, sprowadzający pryszcze, bąble na ciele.

VÉSICULE, *s. f.* pęchérzyk. = *aérienne*, pęchérzyk w rybach ułatwiający im pływanie.

VESOU, *s. m.* sok ze trzciny cukrowéj po jéj wytłoczeniu.

VESPÉRIE, *s. f.* rozprawa teologiczna lub lékarska utrzymywana przed przyjęciem doktoratu — reprymenda, bura, nagana.

VESPÉRISER, *v. a.* dać komu reprymendę.

VESPÉTRO, *s. m.* rodzaj ratafii.

VESSE, *s. f.* bździna. = *de loup*, =*-loup*, rodzaj grzyba.

VESSER, *v. n.* bździć.

VESSEUR, *s. m.* bździoch. =EUSE, *s. f.* bździocha.

VESSIE, *s. f.* pęchérz — pryszcz, bąbel. = *natatoire, vid.* VÉSICULE *aérienne*.

VESSIGON, *s. m.* nabrzmienie miękkie na zgięciu kolana końskiego.

VESTA, *s. f.* Westa: bogini ognia i czystości u starożytnych — westa: nazwisko małéj planety odkrytéj przez Olbersa w 1807.

VESTALE, *s. f.* westalka: dziewica poświęcona bogini Weście — westalka, kobieta cnotliwa.

VESTE, *s. f.* kamizelka długa z polami, kaftan — spodnia suknia jaką noszą na Wschodzie.

VESTIAIRE, *s. m.* westyarz, szatnia: izba gdzie składają odzienie klasztorne i t. p. — wydatek na odzienie, na szaty.

VESTIBULE, *s. m.* wejście, przedsień, przysionek — wklęsłość w labiryncie ucha.

VESTIGE, *s. m.* ślad.

VÊTEMENT, *s. m.* odzienie, odzież, szata, szaty, suknie.

Vétéran, s. m. weteran, żołnierz wysłużony — emeryt, wysłużony urzędnik — drugoletni uczeń na retoryce, filozofii i t. p.

Vétérance, s. f. stan weterana.

Vétérinaire, a. d. g. weterynarski, należący do nauki léczenia bydlat. *Art* =, weterynarya, konowalstwo. =, s. m. lékarz bydlęcy — konował.

Vétillard, arde, *vid.* Vétilleux.

Vétille, s. f. drobnostka, drobiazg.

Vétiller, v. n. bawić się drobnostkami.

Vétilleur, euse, s. drobnostkowy, wchodzący w drobiazgi, nudziarz, maruda.

Vétilleux, euse, a. mozolny, trudzący — bawiący się nad drobnostkami.

Vêtir, v. a. odziać, odziewać, przyodziać, ubrać. *Se* =, odziać się, odziewać się — ubiérać się, nosić się pojakiemu. Vêtu, ue, *prt.* odziany — ubrany, odziany w co.... *L'oignon* =, cébula z liczniejszą i grubszą pokrywą.

Veto, s. m. veto, opór trybuna ludu w Rzymie przeciw uchwałom senatu — nie pozwalam (w Polszcze) — veto: odmówienie zatwierdzenia postanowień parlamentu. *J'y mets mon* =, nie pozwalam na to.

Vêture, s. f. obłóczyny, włożenie habitu.

Vétusté, s. f. starość. *Tomber de* =, walić się ze starości.

Vétyver, s. m. pérz.

Veuf, Veuve, a. owdowiały — osierociały z kogo. =, s. m. wdowiec. =euve, s. f. wdowa — rodzaj tulipanu z kwiatem biało-fioletowym.

Veule, a. d. g. bez sił, osłabiony — rzadki, wietki — słaby, wątły.

Veuvage, s. m. stan wdowi, owdowiałość.

Vexation, s. f. uciemiężenie, gnębienie. =s, ucisk.

Vexatoire, a. d. g. gnębiący, uciskający.

Vexer, v. a. dręczyć, męczyć, ciemiężyć — dokuczać komu. *Cela me vexe, je suis vexé de cela*, zły jestem na to.

Viabilité, s. f. możność życia.

Viable, a. d. g. mogący żyć.

Viager, ère, a. dożywotni. =, s. m. pensya dożywotnia, dożywocie.

Viande, s. f. mięso. =s, mięsiwa. = *neuve*, mięso świeże. = *blanche*, mięso białe (drobiu, cielęciny i t. p.). = *noire*, mięso czarne (ze źwierzyny). *Grosse* =; = *de boucherie*, mięso od rzeźnika: wołowe, baranie, cielęce. *Menue* =, drób', źwierzynka, dziczyzna. =*s de carême*, ryby. *Ce n'est pas* = *prête*, jeszcze rzecz nie gotowa.

Viander, v. n. żérować, chodzić na żér (o jeleniu i t. p.).

Viandis, s. m. żér, pastwisko (jeleni i t. p.).

Viatique, s. m. żywność na drogę, pieniądz na drogę — wiatyk: ostatnie olejem świętym namaszczenie.

Vibord, s. m. poręcz z szerokiéj tarcicy u pokładu okrętowego.

Vibrant, ante, a. drgający.

Vibration, s. f. drganie.

Vibrer, v. n. drgać.

Vicaire, s. m. zastępca, namiestnik — wikary, zastępca proboszcza. *Le père* =, ojciec wikary, zastępca superyora w klasztorze. *Le* = *de Jésus-Christ*, namiestnik Chrystusa, ojciec święty. *Cardinal* =, kardynał wikary, rządzący duchowieństwem Rzymu.

Vicairie, s. f. *vid.* Vicariat.

Vicarial, ale, a. wikaryalny, zastępczy.

Vicariat, s. m. urząd, godność

namiestnika, namiestnictwo — wikaryuszostwo, wikaryat.

VICARIER, v. n. być zastępcą, namiestnikiem, być wikarym — zajmować podrzędne miejsce, zastępować.

VICE, s. m. wada, ułomność — przywara — nałóg — rozwiozłość obyczajów, zepsucie. = *de conformation*, ułomność (w ciele).

VICE, wyraz łaciński na początku wielu wyrazów znaczy zastępstwo, namiestnictwo.

VICE-AMIRAL, s. m. wice admirał — okręt wice admiralski.

VICE-AMIRAUTÉ, s. f. wiceadmiralstwo, godność wiceadmirała.

VICE-BAILLI, s. m. dawniéj: pewien urzędnik niższy od BAILLI.

VICE-CHANCELIER, s. m. podkanclerzy.

VICE-CONSUL, s. m. wicekonsul.

VICE-CONSULAT, s. m. wicekonsulat.

VICE-GÉRANT, s. m. zastępca zawiadowcy.

VICE-GERENT, s. m. wicesgerent: zastępca officyała.

VICE-LÉGAT, s. m. wicelegat, zastępca legata, nuncyusza.

VICE-LÉGATION, s. f. zastępcza legacya.

VICENNAL, ALE, a. dwudziestoletni.

VICE-PRÉSIDENCE, s. f. wiceprezesostwo — wiceprezydencya.

VICE-PRÉSIDENT, s. m. wiceprezydent, wiceprezes.

VICE-REINE, s. f. małżonka wicekróla, namiestnikowa — namiestniczka rządów.

VICE-ROI, s. m. wicekról, namiestnik króleski, wiceréj — w Hiszpanii: wiceréj, rządca prowincyi.

VICE-ROYAUTÉ, s. f. namiestnictwo rządów.

VICE-SÉNÉCHAL, s. m. zastępca seneszala, *vid.* SÉNÉCHAL.

VICE-VERSÂ, *adv.* nawzajem i na odwrót, viceversa.

VICIER, v. a. psuć, zepsuć — nadwérężyć, naruszyć — unieważniać, niweczyć. VICIÉ, ÉE, *prt.* zepsuty, nadwérężony, naruszony.

VICIEUSEMENT, *adv.* błędnie.

VICIEUX, EUSE, a. ułomny (o budowie ciała) — błędny, mylny — psujący, nadwérężający ważność — mający jaką wadę, ułomność — z nałogami, mający jaki nałóg — rozwiozły, rozpustny. =, s. m. oddany złym nałogom.

VICINAL, ALE, a. gminny. *Chemin* =, droga od wsi do wsi, od gminy do gminy.

VICISSITUDE, s. f. zmienność, koléj losu — przemiany, zmiany — przeplatanie się (złego i dobrego). *Passer par beaucoup de* =s, doznać rozmaitych kolei losu.

VICOMTE, s. m. wicehrabia — dawniéj: pewien urzędnik ziemski.

VICOMTÉ, s. m. wicehrabstwo.

VICOMTESSE, s. f. wicehrabina.

VICTIMAIRE, s. m. ofiarnik przyrządzający ofiary do zabicia na ołtarzu.

VICTIME, s. f. ofiara, źwierzę zabijane na ofiarę — ofiara, oddany na ofiarę, na pastwę.

VICTOIRE, s. f. zwycięstwo — zwycięstwo: bóstwo u starożytnych. *Chant de* =, pienie zwycięskie, hymn tryumfalny. *Chanter* =, tryumfować, chełpić się. *Enchaîner la* =, ująć w swoje pęta zwycięstwo, stale zwyciężać.

VICTORIEUSEMENT, *adv.* zwycięsko.

VICTORIEUX, EUSE, a. zwycięski, który odniósł zwycięstwo — skuteczny.

VICTUAILLE, s. f. wiktuały, żywność.

VIDAME, s. m. widam, dzierżawca dóbr biskupstwa z obowiązkiem ich obrony — posiadający dziedzi-

cznie prawem lenném dobra które należały wprzód do biskupstwa.

VIDAMÉ, *s. m.* VIDAMIE, *s. f.* urząd i godność widama.

VIDANGE, *s. f.* zabranie (drzewa z lasu) — wybieranie kloak, czyszczenie kloak. =*s*, nieczystości wybrane z kloak — wypróżnienie macicy po połogu. *Cette bouteille est en* =, butelka nie pełna.

VIDANGEUR, *s. m.* czyszczący kloaki.

VIDE, *a. d. g.* próżny, wypróżniony — pusty, czczy (żołądek) — wolny, nie zajęty. *Le cœur* =, serce nie zajęte, wolne od uczuć lub sympatyi. *Un temps* =, czas wolny. *Avoir la tête* =, mieć pustą głowę, mieć pustki w głowie. *Avoir le cerveau* =, mieć ból głowy ze czczości. *Les mains* =*s*, próżne ręce, z próżnemi rękami. = *de sens*, bez żadnego znaczenia, czczy. =, *s. m.* próżnia, czczość — czczość, znikomość, nicestwo, próżność — próżne miejsce — otwór — wolne miejsce, przestwór. *A* =, próżno, bez niczego, bez nikogo. *Mâcher à* =, karmić się czczemi nadziejami. *Corde à* =, stróna której się dotyka smyczkiem nie dotykając palcami.

VIDE-BOUTEILLE, *s. m.* mały domek z ogrodem za miastem.

VIDER, *v. a.* wypróżnić — zakończyć, ukończyć, załatwić (interessa). = *une bouteille, un verre,* wypić do dna butelkę, kieliszek i t. p. = *les bouteilles, les verres,* wypróżniać butelki, kieliszki. = *un coffre-fort,* wyszafować dużo grosza. = *une volaille, du gibier,* wypatroszyć drób', źwierzynę. = *du poisson,* sprawić ryby. = *un oiseau,* dać ptakowi łowczemu na laxowanie. = *un cheval,* wyjąć ręką gnój koniowi przed daniem mu enemy. = *une clef,* wydrążyć rurkę u klucza. = *un pistolet, un fusil,* wykręcić pistolet, fuzyą. = *les lieux, une fosse d'aisances,* wybrać kloaki. = *les lieux,* = *la province,* wyjść z kraju na mocy rozkazu rządowego. = *ses comptes,* ukończyć rachunki. = *ses mains,* oddać pieniądze wzięte lub zabrane. = *une querelle, un différend,* załatwić spór, rozprawić się ostatecznie. *Se* =, wypróżniać się (o miejscu z którego wyszedł kto) — wypróżnić się, wyrzucić exkrementa. VIDÉ, ÉE, *prt.* wypróżniony, próżny, pusty. *Des jarrets bien* =*s*, podkolanie końskie chude.

VIDIMER, *v. a.* widymować, poświadczyć zgodność kopii z oryginałem.

VIDIMUS *(vidimuce)*, *s. m.* vidimus, poświadczenie zgodności kopii z oryginałem.

VIDRECOME, *s. m.* kufel.

VIDUITÉ, *s. f.* stan wdowi, owdowiałość.

VIE, *s. f.* życie — żywot, życie czyje — sposób życia, życie — życie, sposób żywienia się — życie, utrzymanie — życie, wiek (roślin, źwierząt) — hałas, sceny, kłótnie. *Etre en* =, żyć, żyć jeszcze, być, pozostać przy życiu. *Recommander qu''ch a qu''un sur la* =, zakląć kogo na wszystkie obowiązki. *Mourir tout en* =, umrzeć w całéj sile wieku. *Entre la* = *et la mort*, na poły żywy, na poły umarły. *Revenir de mort à* =, wrócić z tamtego świata, wybiegać się śmierci. *Il n'a qu''un filet de* =, zaledwie mu jedno tchnienie pozostaje. *Cet homme a la* = *dure*, ma rogatą duszę. *Donner la* = *à son ennemi*, darować życie nieprzyjacielowi. *Demander la* =, błagać o darowanie życia. *Ce discours est plein de* =, mowa pełna życia, ożywiona. *Elixir de longue* =, krople długie-

go życia : nazwisko pewnych kropli. *Eau-de-=*, *vid.* Eau. *Etre de grande =*, jeść dużo. *Mener joyeuse =*, żyć hucznie i wesoło. *Faire la =; faire bonne =*, dobrze sobie żyć. *Il faut faire = qui dure*, trzeba szanować zdrowia, majątku. *Rendre la = dure à qu'un*, obmierzić komu życie. *Tourmenter sa =*, kłopotać się. *C'est sa =*, to jego życie, jego jedyna rozkosz. *Faire = de garçon*, prowadzić życie nieregularne. *Pour la =*, długo, na długo. *A la = et à la mort*, *vid.* Mort, *s. f.* *A =*, dożywotnie, do śmierci. *De la =*, póki życia. *De ma =*, nigdy, póki życia (na przyszłość) — nigdy, jak żyję nie... (o przeszłości).

Viédase, *s. m.* oślisko.

Viegie, *s. f. vid.* Vigie.

Vieil, Vieux, *a. m.* Vieille, *a. f.* (*Vieil* położone po rzeczowniku zamienia się na Vieux, ile razy zaś stoi przed rzeczownikiem zaczynającym się od samogłoski lub *h* niemego pisze się Vieil) stary (wiekiem) — stary, dawny, staroświecki (o zwyczaju i t. p.) — *stary* (od dawna czém będący) — stary, zużyty, zszarzany, wytarty (o sukni i t. p.). — przestarzały, zastarzały (wyraz i t. p.). *De vieilles gens*, starzy, starzy ludzie. *Le vieil homme*, *vid.* Homme. *Se faire vieux*, starzéć się, zestarzéć się — robić się starym, przyczyniać sobie lat. *Etre vieux avant l'âge*, staro wyglądać. *Une vieille fille*, stara panna. *Un vieil ami*, dawny, stary przyjaciel. *Le bon vieux temps*, szczęśliwe dawne czasy. *Lettre de vieille date*, list pod dawną datą pisany.

Vieux, *s. m.* stary, starzec, człowiek w podeszłym wieku; z pogardą : dziad - - stare rzeczy, starzyzna.

Vieille, *s. f.* staruszka, babka — z pogardą : baba. *Une bonne =*, babina.

Vieillard, *s. m.* starzec. *Les =s*, starzy ludzie, osoby w wieku.

Vieillerie, *s. f.* starzyzna, stare graty — staroświeczczyzna — stare facecye, stare historye, okłepane rzeczy.

Vieillesse, *s. f.* starość, wiek podeszły — starość, dawność — starość, starzy, osoby podeszłego wieku. *Bâton de =*, podpora starości.

Vieillir, *v. n.* starzéć się, zestarzéć się — staro wyglądać — wychodzić z używania. *Cette affaire vieillit*, to zaczyna iść w zapomnienie. *Certaines affaires amendent en vieillissant*, niektóre interesa z czasem stają się łatwiejsze. =, *v. a.* zrobić starym. *Se =*, robić się starszym.

Vieillissant, ante, *a.* starzejący się.

Vieillissement, *s. m.* starzenie się.

Vieillot, otte, staruszkowaty.

Vielle, *s. f.* kobza, koza : instrument muzyczny. *Il est du bois dont on fait les =s*, człowiek powolny, z którego zrobisz co chcesz.

Vieller, *v. n.* grać, przygrywać na kobzie.

Vielleur, euse, *s.* grający na kobzie.

Vierge, *s. f.* dziewica, panna — Dziewica, Matka Boska, Panna święta — Panna : znak zodyaku. =, *a. d. g.* dziewiczy, panieński — dziewiczy, nieskalany niczém, czysty. *Terre =*, grunt nigdy nietknięty lemieszem. *Une nature =*, natura dzika i nietknięta ręką ludzką, sztuką. *Métaux =s*, metale rodzime (niezmieszane z niczém). *Une réputation =*, nieskalane, czyste imie. *Cire =*, wosk czysty. *Parchemin =*, pergamin ze skóry

jagniat lub koźląt wyjętych z wnętrzności samicy.

Vif, ive, *a.* żywy, żyjący — żywy, pełen jędrności — mocny, dojmujący, przenikający — żywy, rzeski, ruchawy. *Avoir le sentiment* =, być czułym, mieć serce tkliwe. *Etre* =, czuć mocno — być żywym, porywczym. *L'esprit* =, *l'imagination* =*ive*, umysł żywy, bystry, bujna imaginacya. *Air* =, powietrze czyste i chłodne. *Couleur* =*ive*, kolor żywy. *Une attaque* =*ive*, żwawe natarcie. *Une foi* =*ive*, wiara gorąca — wiara poparta uczynkami. *Des propos* =*s*, przemówienie się, przykre słowa, za żywe słowa. *Chaux* =*ive*, wapno niegaszone. *Bois* =, drzewo wydające gałęzie i liście. *Argent* =, *vid.* Vif-argent. *Force* =*ive*, w mechanice: wypadek z pomnożenia massy przez kwadrat prędkości. *Enterrer tout* =, zakopać żywcem w ziemi. *De* =*ive voix*, ustnie, słowy. *De* =*ive force*, przemocą, gwałtem.

Vif, *s. m.* żywe mięso — żywe. *Le* = *de l'eau*, obfity przypływ morza. *Couper, trancher dans le* =, dobrać się, dostać się do żywego, krajać żywe mięso. *Piquer au* =, dojąć do żywego. *Etre touché au* =, być mocno dotkniętym, do żywego.

Vif-argent, *s. m.* żywe srebro, merkuryusz. *C'est du* =, mówi się o człowieku niezmiernie żywym lub porywczym.

Vigie, *s. f.* wieża — straż, szyldwach na brzegach morskich — cypel skały w pośrodku morza. *Etre en* =, stać na straży, na szyldwachu.

Vigilamment, *adv.* czujnie, bacznie.

Vigilance, *s. f.* czujność, baczność, przezorność.

Vigilant, ante, *a.* czujny, baczny, przezorny.

Vigile, *s. f.* wigilia, wilia, dzień przed świętem. = *de Noël*, wigilia Bożego Narodzenia, wigilia. *vid.* Veille.

Vigne, *s. f.* szczep winny, winna latorośl — winnica; winograd*. = *vierge*, rodzaj drzewka. *Raisin de* =, winogrona z których się robi wino, *vid.* Raisin de treille. *Pêche de* =, brzoskwinia z drzewa na chylu nie w szpalerze. *Etre dans les* =*s*, upić się, być pijanym. *Travailler à la* = *du Seigneur*, pracować w winnicy Pańskiéj, nad zbawieniem dusz.

Vigneron, *s. m.* uprawiający winnicę.

Vignette, *s. f.* winieta, rysunek odbity w druku zdobiący karty lub tytuły dzieła. *Papier à* =*s*, papier listowy z girlandami lub kwiatami.

Vignoble, *s. m.* winnica, winograd*. =, *a. d. g.* winny, wydający wino (kraj).

Vigogne, *s. f.* wigoń, wielbłądokóz: zwierz — wełna z wigonia. =, *s. f.* kapelusz z wełny wigonia.

Vigoureusement, *adv.* silnie, mocno, jędrnie.

Vigoureux, euse, *a.* silny, mocny — jędrny.

Viguerie, *s. f.* dawniéj: urząd pewien, *vid.* Viguier.

Vigueur, *s. f.* moc — jędrność. *Etre en* =, istnieć w całéj mocy.

Viguier, *s. m.* dawniéj: urzędnik pewien sądowy w niektórych prowincyach Francyi.

Vil, ile, *a.* podły, nikczemny. *Une chose de* = *prix*, rzecz nie niewarta. *Vendre à* = *prix*, przedać za bezcen, za wpół darmo.

Vilain, *s. m.* chłop, rataj.

Vilain, aine, *a.* brzydki, paskudny — nieprzyjemny, szkaradny — zły, niegodziwy (w używaniu) — nieczysty, brudny — skąpy. =, *s. m.* brzydal — paskudnik, brzyd-

VERMILLON, *s. m.* cynober : minerał — czerwona farba z cynobru.

VERMILLONNER, *v. a.* malować cynobrem. =, *v. n.* ryć (o borsuku ryjącym ziemię).

VERMINE, *s. f.* robactwo, plugawy owad *np.* pchły, wszy — motłoch, chałastra.

VERMINEUX, EUSE, *a.* wszywy, zawszony. *Maladie =euse,* wszawa choroba.

VERMISSEAU, *s. m.* glista, robak ziemny.

VERMOULER (SE), *v. pron.* próchnieć, być stoczoném od robactwa (o drzewie).

VERMOULU, UE, *prt. et a.* stoczony (od robactwa) — spróchniały *fig.*

VERMOULURE, *s. f.* dziury w drzewie stoczoném od robactwa — trociny stoczonego drzewa.

VERMOUT, *s. m.* wino piołunkowe.

VERNAL, ALE, *a.* wiosenny.

VERNE, *s. m.* olcha, olszyna : drzewo.

VERNIR, *v. a.* wernixować, pociągnąć wernixem lub pokostem.

VERNIS, *s. m.* pokost, wernix — poléwa na naczyniach z gliny i t. p. — barwa, pewna powłoka *fig.*

VERNISSER, *v. a.* dać poléwę: VERNISSÉ, ÉE, *prt.* poléwany.

VERNISSEUR, *s. m.* fabrykant wernixów i pokostów.

VERNISSURE, *s. f.* danie poléwy, pokostu, wernixowanie.

VÉROLE, *s. f.* choroba weneryczna (przyzwoiciéj jest używać wyrazu LA SYPHILIS). *Petite-=*; ospa; ospica *pop. Petite-= confluente,* ospa w któréj krosty stykają się z sobą. *Petite-= discrète*, ospa w któréj krosty nie stykają się. *Petite-= volante,* kur, odra, wietrzna ospa. *Suer la =*, brać na poty dla pozbycia się choroby wenerycznéj.

VÉROLÉ, ÉE, *a. et s.* chory na ospę.

VÉROLIQUE, *a. d. g.* ospowy, pochodzący z ospy.

VÉRON, *s. m. vid.* VAIRON.

VÉRONIQUE, *s. f.* przetacznik : roślina.

VERRAT, *s. m.* kiernoz. *Ecumer comme un =*, pienić się ze złości.

VERRE, *s. m.* szkło — szkło, szkiełko (*np.* w okularach) — szyba; tafla szklanna — kieliszek — szklanka — kieliszek, szklanka napoju i t. p. = *ardent*, szkło palące. *Petit =*, kieliszeczek, szklaneczka. = *lenticulaire,* szkło soczewkowate, soczewka. = *à liqueur*, kieliszeczek od likieru. *La patte d'un =*, nóżka u kieliszka. *Châssis de =*, szklanne drzwi. *Choquer le =*, zadzwonić w kieliszki z kim. *L'œil de ce cheval est cul de =*, koń ma skałkę na oku. *Mettre un = devant une estampe,* dać szkło do ryciny, lanszaftu.

VERRÉE, *s. f.* pełny kieliszek, pełna szklanka.

VERRERIE, *s. f.* huta szklanna — sztuka robienia szkła — szkła, roboty lub naczynia szklanne.

VERRIER, *s. m.* fabrykant szkła — kupiec szklanny — koszyk z przegródkami na szklanki. *Il court comme un = déchargé,* biegnie lekko i prędko.

VERRIÈRE, *s. f.* miedniczka z wodą na szklanki.

VERRIÈRE, VERRINE, *s. f.* szkło za które się osadza relikwie, portret i t. p.

VERRINE, *s. f.* naczynie szklanne.

VÉRRINES, *s. f. pl.* mowy Cycerona przeciw Werresowi.

VERROTERIE, *s. f.* drobne szkiełka i delikatne roboty szklanne.

VERROU, *s. m.* rygiel. *Etre sous le =*, być pod kluczem, w zamknięciu, pod ryglem.

VERROUILLER, *v. a.* zaryglować, zamknąć drzwi na rygiel.

VERRUE, *s. f.* brodawka (*np.* na rękach).

VERS, *s. m.* wiersz (w poezyi) — wiersz, budowa wiersza. = *blancs*, wiersze nierymowne. = *libres*, wiersze niepodległe jednemu rytmowi (nie w strofach). = *féminins*, wiersze żeńskie. = *masculins*, wiersze męskie.

VERS, *prép.* ku czemu, do kogo, do czego — około (mówiąc o czasie).

VERSANT, ANTE, *a.* wywrotny (o powozach).

VERSANT, *s. m.* strona (mówiąc o pochyłości gór).

VERSATILE, *a. d. g.* zmienny, niestały.

VERSATILITÉ, *s. f.* zmienność, niestałość.

VERSE (À), *adv. Il pleut à* =, deszcz leje jak z cebra, *vid.* AVERSE.

VERSE, *a. m. Le sinus* = *d'un angle*, część promienia koła między łukiem a stopą wstawy.

VERSÉ, ÉE, *a.* biegły w czém, ćwiczony, wyćwiczony.

VERSEAU, *s. m.* wodnik: znak zodyaku.

VERSEMENT, *s. m.* wniesienie do kassy (pieniędzy), opłata — wpłynienie funduszów do kassy.

VERSER, *v. a.* rozlać, wylać — wlać, nalać — wsypać — rozsypać, wysypać — nalać wina, trunku, dać pić — wnieść, wypłacić (do kassy) — wywrócić, wywracać (o furmanie) — położyć, zbić zboże. = *des larmes*, wylewać łzy, płakać. = *son sang*, przelać krew, przelewać krew. = *le mépris, le ridicule sur qu''un*, obrzucić wzgardą, okryć śmiesznością kogo. = *l'or à pleines mains*, sypać złotem, szafować. = *des fonds dans une affaire*, włożyć fundusz, pieniądz w co.., w jaką antrepryzę. =, *v. n.* wywrócić się (jadąc w powozie) — wywracać się — być wywrotnym (o powozie) — wyleguać (o zbożu zbitém nawałnicą). *Voiture sujette à* =, powóz wywrotny.

VERSET, *s. m.* wiersz (w Biblii lub innéj księdze świętéj) — znak ℣ znaczący wiersz z pisma Sgo.

VERSICULES, VERSICULETS, *s. m. pl.* wierszyki.

VERSIFICATEUR, *s. m.* wierszopis, ten co wierszuje (źle lub dobrze).

VERSIFICATION, *s. f.* wersyfikacya, wierszowanie, odlewanie wierszy — budowa wiersza, wersyfikacya.

VERSIFIER, *v. a.* układać, odlewać wiersze. VERSIFIÉ, ÉE, *prt.* wierszowany.

VERSION, *s. f.* tłómaczenie, przekład — przekład, tłómaczenie (ćwiczenie szkolne) — opowiadanie. *Il y a sur ce fait différentes* =*s*, rozmaicie to opowiadają.

VERSO, *s. m.* werso, odwrotna strounica karty.

VERSTE, *s. f.* wersta: wymiar długości drożnéj w Rossyi (500 sążni).

VERT, VERTE, *a.* zielony — w którém jeszcze krążą soki (o drzewie, roślinie) — surowy, mokry (o drzewie świeżém) — zielony, niedojrzały (o owocach) — jędrny, tęgi — czerstwy, dziarski, raźny. *Pierres* =*es*, kamienie świeżo z kopalni wydobyte. *Morue* =*rte*, stokfisz niesuszony. *Vin* =, wino niewytrawione. *Pois* =*s*, groch młody, groszek. *Une* =*rte vieillesse*, czerstwa starość. *Une réponse* =*rte*, należyta odpowiedź.

VERT, *s. m.* zielone, kolor zielony — trawa, pastwisko dla koni — cierpkość, kwasek wina niewytrawionego. = *de montagne*, glinka zielona (z powodu sąsiedztwa miedzi w kopalni). =-*gai*, kolor papuzi. *Mettre les chevaux au* =, po-

stawić konie na trawie. *Jouer au* =, grać w zieloną.

Vert-de-gris, *s. m.* gryszpan — niedokwas miedzi z kwasem octowym.

Vertébral, ale, *a. Anat.* pacierzowy.

Vertèbre, *s. f.* kość pacierzowa.

Vertébré, ée, *a.* grzbietuy, mający grzbiet i kość pacierzowa.

Vertement, *adv.* raźnie, jędrnie.

Vertical, ale, *a.* wierzchołkowy, prostopadły.

Verticalement, *adv.* wierzchołkowo, prostopadle.

Verticille, *s. m. Bot.* okółek.

Verticillé, ée, *a. Bot.* okręgowy.

Vertige, *s. m.* zawrót głowy — szaleństwo, szał.

Vertigineux, euse, *a.* cierpiący zawrót głowy.

Vertigo, *s. m.* kaprys, fantazya — pewna choroba koni.

Vertu, *s. f.* cnota — przymiot — własność, skuteczność (lekarstwa i t. p.) — cnota, czystość (kobiet). =s, *pl.* cnoty: jeden z szeregów w hierarchii aniołów. *En* =, w skutek, na mocy czego.

Vertueusement, *adv.* cnotliwie.

Vertueux, euse, *a.* cnotliwy. *Une femme* =*euse*, kobieta cnotliwa, dobrze się prowadząca.

Vertugadin, *s. m.* listewka wywatowana jaką dawniéj kobiety nosiły poniżéj stanika sukni.

Verve, *s. f.* zapał — kaprys, fantazya.

Verveine, *s. f.* koszysko: roślina używana u starożytnych w zaklęciach i ceremoniach religijnych.

Vervelle, *s. f.* obrączka kładziona na nodze ptaka łowczego z wyrytém imieniem jego właściciela.

Verveux, *s. m.* rodzaj sieci na ryby.

Vésanie, *s. f.* obłąkanie zmysłów.

Vesce, *s. f.* wyka: roślina.

Vésical, ale, *a.* pęchérzowy.

Vésicatoire, *s. m.* wezykatorye — znak od wezykatoryi. =, *a. d. g.* wezykatoryjny, sprowadzający pryszcze, bąble na ciele.

Vésicule, *s. f.* pęchérzyk. = *aérienne*, pęchérzyk w rybach ułatwiający im pływanie.

Vesou, *s. m.* sok ze trzciny cukrowéj po jéj wytłoczeniu.

Vespérie, *s. f.* rozprawa teologiczna lub lékarska utrzymywana przed przyjęciem doktoratu — reprymenda, bura, nagana.

Vespériser, *v. a.* dać komu reprymendę.

Vespétro, *s. m.* rodzaj ratafii.

Vesse, *s. f.* bździna. = *de loup*, =-*loup*, rodzaj grzyba.

Vesser, *v. n.* bździćć.

Vesseur, *s. m.* bździoch. =euse, *s. f.* bździocha.

Vessie, *s. f.* pęchérz — pryszcz, bąbel. = *natatoire, vid.* Vésicule *aérienne.*

Vessigon, *s. m.* nabrzmienie miękkie na zgięciu kolana końskiego.

Vesta, *s. f.* Westa: bogini ognia i czystości u starożytnych — westa: nazwisko małéj planety odkrytéj przez Olbersa w 1807.

Vestale, *s. f.* westalka: dziewica poświęcona bogini Weście — westalka, kobieta cnotliwa.

Veste, *s. f.* kamizelka długa z połami, kaftan — spodnia sukuia jaką noszą na Wschodzie.

Vestiaire, *s. m.* westyarz, szatnia: izba gdzie składają odzienie klasztorne i t. p. — wydatek na odzienie, na szaty.

Vestibule, *s. m.* wejście, przedsień, przysionek — wklęsłość w labiryncie ucha.

Vestige, *s. m.* ślad.

Vêtement, *s. m.* odzienie, odzież, szata, szaty, suknie.

VÉTÉRAN, *s. m.* weteran, żołnierz wysłużony — emeryt, wysłużony urzędnik — drugoletni uczeń na retoryce, filozofii i t. p.

VÉTÉRANCE, *s. f.* stan weterana.

VÉTÉRINAIRE, *a. d. g.* weterynarski, należący do nauki léczenia bydląt. *Art* =, weterynarya, konowalstwo. =, *s. m.* lékarz bydlęcy — konował.

VÉTILLARD, ARDE, *vid.* VÉTILLEUX.

VÉTILLE, *s. f.* drobnostka, drobiazg.

VÉTILLER, *v. n.* bawić się drobnostkami.

VÉTILLEUR, EUSE, *s.* drobnostkowy, wchodzący w drobiazgi, nudziarz, maruda.

VÉTILLEUX, EUSE, *a.* mozolny, trudzący — bawiący się nad drobnostkami.

VÊTIR, *v. a.* odziać, odziewać, przyodziać, ubrać. *Se* =, odziać się, odziewać się — ubiérać się, nosić się pojakiemu. VÊTU, UE, *prt.* odziany — ubrany, odziany w co.... *L'oignon* =, cébula z liczniejszą i grubszą pokrywą.

VETO, *s. m.* veto, opór trybuna ludu w Rzymie przeciw uchwałom senatu — nie pozwalam (w Polszcze) — veto: odmówienie zatwierdzenia postanowień parlamentu. *J'y mets mon* =, nie pozwalam na to.

VÊTURE, *s. f.* obłóczyny, włożenie habitu.

VÉTUSTÉ, *s. f.* starość. *Tomber de* =, walić się ze starości.

VÉTYVER, *s. m.* pérz.

VEUF, VEUVE, *a.* owdowiały — osierociały z kogo. =, *s. m.* wdowiec. =EUVE, *s. f.* wdowa — rodzaj tulipanu z kwiatem biało-fioletowym.

VEULE, *a. d. g.* bez sił, osłabiony — rzadki, wietki — słaby, wątły.

VEUVAGE, *s. m.* stan wdowi, owdowiałość.

VEXATION, *s. f.* uciemiężenie, gnębienie. =*s*, ucisk.

VEXATOIRE, *a. d. g.* gnębiący, uciskający.

VEXER, *v. a.* dręczyć, męczyć, ciemiężyć — dokuczać komu. *Cela me vexe, je suis vexé de cela*, zły jestem na to.

VIABILITÉ, *s. f.* możność życia.

VIABLE, *a. d. g.* mogący żyć.

VIAGER, ÈRE, *a.* dożywotni. =, *s. m.* pensya dożywotnia, dożywocie.

VIANDE, *s. f.* mięso. =*s*, mięsiwa. = *neuve*, mięso świeże. = *blanche*, mięso białe (drobin, cielęciny i t. p.). = *noire*, mięso czarne (ze źwierzyny). *Grosse* =; = *de boucherie*, mięso od rzeźnika: wołowe, baranie, cielęce. *Menue* =, drób', źwierzynka, dziczyzna. =*s de carême*, ryby. *Ce n'est pas* = *prête*, jeszcze rzecz nie gotowa.

VIANDER, *v. n.* żérować, chodzić na żér (o jeleniu i t. p.).

VIANDIS, *s. m.* żér, pastwisko (jeleni i t. p.).

VIATIQUE, *s. m.* żywność na drogę, pieniądz na drogę — wiatyk: ostatnie olejem świętym namaszczenie.

VIBORD, *s. m.* poręcz z szerokiéj tarcicy u pokładu okrętowego.

VIBRANT, ANTE, *a.* drgający.

VIBRATION, *s. f.* drganie.

VIBRER, *v. n.* drgać.

VICAIRE, *s. m.* zastępca, namiestnik — wikary, zastępca proboszcza. *Le père* =, ojciec wikary, zastępca superyora w klasztorze. *Le* = *de Jésus-Christ*, namiestnik Chrystusa, ojciec święty. *Cardinal* =, kardynał wikary, rządzący duchowieństwem Rzymu.

VICAIRIE, *s. f. vid.* VICARIAT.

VICARIAL, ALE, *a.* wikaryalny, zastępczy.

VICARIAT, *s. m.* urząd, godność

go życia — nazwisko pewnych kropli. *Eau-de-=*, *vid.* Eau. *Etre de grande =*, jeść dużo. *Mener joyeuse =*, żyć hucznie i wesoło. *Faire la =; faire bonne =*, dobrze sobie żyć. *Il faut faire = qui dure*, trzeba szanować zdrowia, majątku. *Rendre la = dure à qu'un*, obmierzić komu życie. *Tourmenter sa =*, kłopotać się. *C'est sa =*, to jego życie, jego jedyna rozkosz. *Faire = de garçon*, prowadzić życie nieregularne. *Pour la =*, długo, na długo. *A la = et à la mort*, *vid.* Mort, *s. f.* *A =*, dożywotnie, do śmierci. *De la =*, póki życia. *De ma =*, nigdy, póki życia (na przyszłość) — nigdy, jak żyję nie... (o przeszłości).

Viédase, *s. m.* oślisko.

Viegie, *s. f. vid.* Vigie.

Vieil, Vieux, *a. m.* Vieille, *a. f.* (*Vieil* położone po rzeczowniku zamienia się na Vieux, ile razy zaś stoi przed rzeczownikiem zaczynającym się od samogłoski lub *h* niemego pisze się Vieil) stary (wiekiem) — stary, dawny, staroświecki (o zwyczaju i t. p.) — stary (od dawna czém będący) — stary, zużyty, zszarzany, wytarty (o sukni i t. p.). — przestarzały, zastarzały (wyraz i t. p.). *De vieilles gens*, starzy, starzy ludzie. *Le vieil homme*, *vid.* Homme. *Se faire vieux*, starzéć się, zestarzéć się — robić się starym, przyczyniać sobie lat. *Etre vieux avant l'âge*, staro wyglądać. *Une vieille fille*, stara panna. *Un vieil ami*, dawny, stary przyjaciel. *Le bon vieux temps*, szczęśliwe dawne czasy. *Lettre de vieille date*, list pod dawną datą pisany.

Vieux, *s. m.* stary, starzec, człowiek w podeszłym wieku; z pogardą: dziad — stare rzeczy, starzyzna.

Vieille, *s. f.* staruszka, babka — z pogardą: baba. *Une bonne =*, babina.

Vieillard, *s. m.* starzec. *Les =s*, starzy ludzie, osoby w wieku.

Vieillerie, *s. f.* starzyzna, stare graty — staroświeczczyzna — stare facecye, stare historye, oklepane rzeczy.

Vieillesse, *s. f.* starość, wiek podeszły — starość, dawność — starość, starzy, osoby podeszłego wieku. *Bâton de =*, podpora starości.

Vieillir, *v. n.* starzéć się, zestarzéć się — staro wyglądać — wychodzić z używania. *Cette affaire vieillit*, to zaczyna iść w zapomnienie. *Certaines affaires amendent en vieillissant*, niektóre interesa z czasem stają się łatwiejsze. =, *v. a.* zrobić starym. *Se =*, robić się starszym.

Vieillissant, ante, *a.* starzejący się.

Vieillissement, *s. m.* starzenie się.

Vieillot, otte, staruszkowaty.

Vielle, *s. f.* kobza, koza: instrument muzyczny. *Il est du bois dont on fait les =s*, człowiek powolny, z którego zrobisz co chcesz.

Vieller, *v. n.* grać, przygrywać na kobzie.

Vielleur, euse, *s.* grający na kobzie.

Vierge, *s. f.* dziewica, panna — Dziewica, Matka Boska, Panna święta — Panna: znak zodyaku. =, *a. d. g.* dziewiczy, panieński — dziewiczy, nieskalany niczém, czysty. *Terre =*, grunt nigdy nietknięty lemieszem. *Une nature =*, natura dzika i nietknięta ręką ludzką, sztuką. *Métaux =s*, metale rodzime (niezmieszane z niczém). *Une réputation =*, nieskalane, czyste imię. *Cire =*, wosk czysty. *Parchemin =*, pargamin ze skóry

jagniąt lub koźląt wyjętych z wnętrzności samicy.

Vif, ive, *a.* żywy, żyjący — żywy, pełen jędrności — mocny, dojmujący, przenikający — żywy, rzeski, ruchawy. *Avoir le sentiment* =, być czułym, mieć serce tkliwe. *Etre* =, czuć mocno — być żywym, porywczym. *L'esprit* =, *l'imagination* =*ive*, umysł żywy, bystry, bujna imaginacya. *Air* =, powietrze czyste i chłodne. *Couleur* =*ive*, kolor żywy. *Une attaque* =*ive*, żwawe natarcie. *Une foi* =*ive*, wiara gorąca — wiara poparta uczynkami. *Des propos* =*s*, przemówienie się, przykre słowa, za żywe słowa. *Chaux* =*ive*, wapno niegaszone. *Bois* =, drzewo wydające gałęzie i liście. *Argent* =, *vid.* Vif-argent. *Force* =*ive*, w mechanice: wypadek z pomnożenia massy przez kwadrat prędkości. *Enterrer tout* =, zakopać żywcem w ziemi. *De* =*ive voix*, ustnie, słowy. *De* =*ive force*, przemocą, gwałtem.

Vif, *s. m.* żywe mięso — żywe. *Le* = *de l'eau*, obfity przypływ morza. *Couper, trancher dans le* =, dobrać się, dostać się do żywego, krajać żywe mięso. *Piquer au* =, dojąć do żywego. *Etre touché au* =, być mocno dotkniętym, do żywego.

Vif-argent, *s. m.* żywe srebro, merkuryusz. *C'est du* =, mówi się o człowieku niezmiernie żywym lub porywczym.

Vigie, *s. f.* wieża — straż, szyldwach na brzegach morskich — cypel skały w pośrodku morza. *Etre en* =, stać na straży, na szyldwachu.

Vigilamment, *adv.* czujnie, bacznie.

Vigilance, *s. f.* czujność, baczność, przezorność.

Vigilant, ante, *a.* czujny, baczny, przezorny.

Vigile, *s. f.* wigilia, wilia, dzień przed świętem. = *de Noël*, wigilia Bożego Narodzenia, wigilia. *vid.* Veille.

Vigne, *s. f.* szczep winny, winna latorośl — winnica; winograd*. = *vierge*, rodzaj drzewka. *Raisin de* =, winogrona z których się robi wino, *vid.* Raisin de Treille. *Pêche de* =, brzoskwinia z drzewa na chylu nie w szpalerze. *Etre dans les* =*s*, upić się, być pijanym. *Travailler à la* = *du Seigneur*, pracować w winnicy Pańskiéj, nad zbawieniem dusz.

Vigneron, *s. m.* uprawiający winnicę.

Vignette, *s. f.* winieta, rysunek odbity w druku zdobiący karty lub tytuły dzieła. *Papier à* =*s*, papier listowy z girlandami lub kwiatami.

Vignoble, *s. m.* winnica, winograd*. =, *a. d. g.* winny, wydający wino (kraj).

Vigogne, *s. f.* wigoń, wielbłądokóz: żwierz — wełna z wigonia. =, *s. f.* kapelusz z wełny wigonia.

Vigoureusement, *adv.* silnie, mocno, jędrnie.

Vigoureux, euse, *a.* silny, mocny — jędrny.

Viguerie, *s. f.* dawniéj urząd pewien, *vid.* Viguier.

Vigueur, *s. f.* moc — jędrność. *Etre en* =, istnieć w całéj mocy.

Viguier, *s. m.* dawniéj: urzędnik pewien sądowy w niektórych prowincyach Francyi.

Vil, ile, *a.* podły, nikczemny. *Une chose de* = *prix*, rzecz nie warta. *Vendre à* = *prix*, przedać za bezcen, za wpół darmo.

Vilain, *s. m.* chłop, ratej.

Vilain, aine, *a.* brzydki, paskudny — nieprzyjemny, szkaradny — zły, niegodziwy (w używaniu) — nieczysty, brudny — skąpy. =, *s. m.* brzydal — paskudnik, brzyd-

ki człowiek, niegodziwiec, niepoń — skąpiec. *C'est la fille au* =, to się dostanie więcéj dającemu. =, *adv.* brzydko *Il fait* =, brzydki czas, brzydko na dworze. *Il fait* = *marcher*, błoto.

Vilainement, *adv.* brzydko, szkaradnie — niegodziwie — nieporządnie, nieczysto, brudno — nikczemnie, haniebnie.

Vilebrequin, *s. m.* świder, świderek.

Vilement, *adv.* podle, nikczemnie.

Vilenie, *s. f.* nieczystość, nieporządek — plugastwo, sprosność, mowy wolne i plugawe — brudne skąpstwo — jadło złe, paskudztwo.

Vileté, *s. f.* podłość, lichość, lichy rodzaj czego — zbyt niska cena.

Vilipender, *v. a.* za nic nie mieć, za nic ważyć co; posponować czém, gardzić czém.

Vilité, *s. f. vid.* Vileté.

Villa, *s. f.* willa, domek wiejski w okolicach miasta.

Villace, *s. f.* miescisko, brzydkie miasto.

Village, *s. m.* wieś, sioło —, wioska. *Demeurer au* =, mieszkać we wsi, w samej wsi. *Cet homme est bien de son* =, za piecem wychowany, nie znający świata. *De* =, wiejski, ze wsi.

Villageois, *s. m.* wieśniak, chłop, kmiotek. =eoise, *s. f.* wieśniaczka, chłopka. =, *eoise, a.* wiejski, wieśniaczy.

Villanelle, *s. f.* rodzaj sielanki w któréj co kilka wierszy powtarza się ta sama strofa.

Ville, *s. f.* miasto, gród — mieszkańcy miasta. *Le corps de* =, urzędnicy miejscy, urząd municypalny, municypalność. *L'hotel de* =; *la maison de* =, ratusz, urząd municypalny. *La* = *est bonne*, nie złe miasto, dobre miasto (w którém dostanie wszystkiego). *Etre à la* =, być w mieście (nie na wsi). *Etre en* =, być w mieście, pójść do miasta, na miasto. *Diner, dejeuner en* =, jeść obiad, śniadanie w mieście (nie u siebie, nie w domu). *Avoir* = *gagnée*, dokazać swego, postawić na swojém. *Toute la* = *parle de cela*, całe miasto o tém mówi.

Villette, *s. f.* miasteczko.

Vimaire, *s. f.* szkody poczynione w lesie przez burzę.

Vin, *s. m.* wino — moc wina, tęgość wina — wino: nazwisko niektórych preparacyi lékarskich z winem. = *clairet*, klaret. = *généreux*, wino wyborne, przednie, wino gustowne. = *nouveau*, moszcz. = *de liqueur*, wino mastkie. = *qui porte l'eau*, wino znoszące pewną ilość wody. *Marchand de* =*s*, winiarz. = *de deux feuilles, de trois feuilles*, wino dwuletnie, trzyletnie. = *du cru*, wino z winogron tegoż miejsca w którém się je i pije. = *en cercles*, wino w beczkach. = *de prunelles*, wino z jagód tarnowych. = *d'honneur*, = *de ville*, wino które miasto przynosi znakomitym osobom odprawiającym wjazd do miasta. = *de veille*, wino stawiane na noc w pokoju panujących na przypadek potrzeby. = *d'une oreille*, wino przednie (tak nazwane stąd że pijący zwykle przechyla głowę chwaląc je). = *de deux oreilles*, lura, złe wino (gdyż pijący je zwykle kręci głową na obie strony na znak nieukontentowania). = *bourru*, wino nowe które jescze nie robiło. = *doux*, moszcz, wino słodkie które jeszcze nie robiło. *Il est chaud de* =, zagrzało go wino, podochocił sobie. *Il est pris de* =, pijany. *Porter bien le* =, mieć dobrą głowę, do-

brze pić. *C'est un sac à =*, pijak, opój. *S'enivrer de son =*, upierać się przy swojém. *= du marché*, litkup. *Pot de =*, kuban. *Après bon = bon cheval,* po kieliszku wina śmieléj się dosiada dobrego konia. *Tâche de =*, plama czerwona na ciele od urodzenia. *Ce = a peu de =*, to wino nie ma dosyć tęgości.

VINAIGRE, *s. m.* ocet. *= rosat*, ocet nalany na róże. *= à l'ail, à la framboise*, ocet nalany na czosnek, na maliny. *= de bière*, ocet piwny. *= de bois, vid. Acide* PYROLIGNEUX. *= des quatre voleurs*, ocet siedmiu złodziejów, rodzaj octu przeciw zarazie. *Sel de =*, sól octowa (którą się wącha przeciw mdłościom). *Habit de =*, odzienie za chłodne, za lekkie.

VINAIGRER, *v. a.* zaprawić octem.

VINAIGRETTE, *s. f.* sos octowy, przyprawa z octu, oliwy, pietruszki i trybulki — mięso zaprawne sosem octowym — rodzaj lektyki dawniéj w używaniu.

VINAIGRIER, *s. m.* occiarz, fabrykant octu lub sprzedający ocet — flaszeczka z octem, na ocet.

VINAIRE, *a. d. g.* winny, od wina, na wino (o naczyniach).

VINDAS *(vindace)*, *s. m.* winda.

VINDICATIF, IVE, *a.* mściwy.

VINDICT, *s. f.* zemsta, pomsta. *La = publique*, ściganie przestępców z urzędu.

VINÉE, *s. f.* winobranie.

VINEUX, EUSE, *a.* tęgi, mocny (o winie) — winny (smak) — koloru wina.

VINGT, *a. d. g.* dwadzieścia — dwudziesty — mnogi, liczny — wiele, sto. *Six =s*, sto dwadzieścia. *Sept =s*, sto czterdzieści. *Huit =s*, sto sześdziesiąt. *Quinze-=s, vid.* QUINZE-VINGT. *Je vous l'ai dit = fois*, sto razy ci powiedziałem. *Le = du mois*, dwudziesty dzień miesiąca. *=*, *s. m.* dwudziestka, dwadzieścia, dwudziestówka. *= et un*, dwadzieścia jeden: rodzaj gry w karty.

VINGTAINE, *s. f.* dwudziestówka, około dwudziestu.

VINGTIÈME, *a. d. g.* dwudziesty. *=*, *s. m.* dwudziesta część — dawniéj: pewny podatek wynoszący 1/20 część przychodu.

VINIFICATION, *s. f.* robota wina.

VIOL, *s. m.* gwałt; zgwałcenie niewiasty.

VIOLACÉ, ÉE, *a.* fioletowy.

VIOLAT, *a. m.* zaprawiony fiołkami, fiołkowy.

VIOLATEUR, *s. m.* gwałciciel (praw i t. p.). *=*TRICE, *s. f.* gwałcicielka.

VIOLATION, *s. f.* zgwałcenie, pogwałcenie (praw i t. p.), gwałty.

VIOLÂTRE, *a. d. g.* wpadający w fioletowy (kolor).

VIOLE, *s. f.* instrument muzyczny o siedmiu strónach.

VIOLEMENT, *s. m.* pogwałcenie czego — gwałt, zgwałcenie (niewiasty).

VIOLEMMENT, *adv.* gwałtownie.

VIOLENCE, *s. f.* gwałtowność, gwałtowna moc — gwałt, przemoc, gwałty. *Faire = à qu'un*, zmusić gwałtem do czego, czynić gwałt komu. *Faire des =s*, dopuszczać się gwałtów. *Faire = à la loi*, naciągać, nakręcać znaczenie prawa.

VIOLENT, ENTE, *a.* gwałtowny, wielki, straszny — gwałtowny, porywczy, popędliwy.

VIOLENTER, *v. a.* zmuszać, przymuszać, czynić gwałt komu; przyniewolić do czego.

VIOLER, *v. a.* gwałcić, pogwałcić, zgwałcić (prawa i t. p.) — gwałcić, zgwałcić (kobietę), dopuścić się gwałtu (na kobiecie).

VIOLET, ETTE, *a.* fioletowy. *Faire du feu =; faire feu =*, zabłysnąć

i zgasnąć. *Voir des anges* =*s*, widzieć dziwne rzeczy, mieć urojenia, wizye, marzenia. =, *s. m.* kolor fioletowy.

VIOLETTE, *s. f.* fiołek. *De la* =, fiołki. *Bois de* =, drzewo fiołkowe: rodzaj drzewa.

VIOLIER, *s. m.* rodzaj lewkonii.

VIOLON, *s. m.* skrzypce — skrzypek — areszt, koza *fm.* *Donner les* =*s*, zapłacić skrzypce, kapelę. *Il a payé les* =*s*, mówi się o kim co poniósł koszta zabawy i t. p. z której mu nic nie przyszło. *Se donner les* =*s*, radować się czém.

VIOLONCELLE, *s. f.* wiolonczella, basy: instrument muzyczny.

VIOLONISTE, *s, d. g.* skrzypek.

VIORNE, *s f.* kalina: drzewo.

VIPÈRE, *s. f.* żmija — obmowca, człowiek złośliwego języka.

VIPÉREAU, *s. m.* mała żmija.

VIPÉRINE, *s. f.* żmijowiec: roślina.

VIRAGE, *s. m.* miejsce na którém się skręca statkiem.

VIRAGO, *s. f.* pannica, panna lub kobieta podobniejsza ułożeniem do mężczyzny, heród baba.

VIRELVI, *s. m.* rodzaj dawnéj poezyi francuskiéj z wierszy krótkich z podwójnemi rymami.

VIREMENT, *s. m.* = *de bord*, zmiana kierunku okrętu. = *d'eau*, przypływ wody z morza. = *de parties*, przekazanie długu który się ma u kogo na rzecz osoby któréj się winno.

VIRER, *v. n.* kręcić, zwracać, zwracać się, kręcić się. = *de bord*, zmienić kierunek statku — zmienić postępowanie. =, *v. a.* kręcić, obracać (windę). *Tourner et* = *qu'un*, wybadywać, wyciągać kogo na słowo.

VIREUX, EUSE, *a.* jadowity, zawierający truciznę.

VIREVOLTE, *s. f.* skręcenie się na miejscu, młynek. *Faire faire des* =*s au cheval*, dawać młynka koniem.

VIREVOUSSE, VIREVOUSTE, *s. f.* wykręty, wybiegi.

VIRGINAL, ALE, *a.* panieński, dziewiczy.

VIRGINITÉ, *s. f.* panieństwo, dziewictwo.

VIRGOULEUSE, *s. f.* rodzaj gruszki zimowéj rozpływającéj się w ustach.

VIRGULE, *s. f.* komma, przecinek.

VIRIL, ILE, *a* męski, znamionujący mężczyznę — męski, przystający na męża. *Portion* =*ile*, część przypadająca na każdego w podziale dóbr.

VIRILEMENT, *adv.* mężnie, jak na męża przystało.

VIRILITÉ, *s. f.* męskość.

VIROLE, *s. f.* kółko u trzonka noża i t. p. dla zawieszania go na sznurku i t. p.

VIROLÉ, ÉE, *a.* w herbach z obrączką (mówi się o trąbce, rogu).

VIRTUALITÉ, *s. f.* moc, własność.

VIRTUEL, ELLE, *a.* zawarty wewnątrz.

VIRTUELLEMENT, *adv.* wewnętrznie.

VIRTUOSE, *s. d g.* muzyk, wirtuoz *s. m.* wirtuozka *s. f.*

VIRULENCE, *s. f.* złość, złośliwość, jad.

VIRULENT, ENTE, *a.* jadowity, zawierający w sobie jad — złośliwy, uszczypliwy.

VIRUS (*viruce*), *s. m.* jad pierwiastek zaraźliwéj choroby.

VIS (*visse*), *s. f.* śruba, śrubka. *Pas de* =, odległość między sznurkami śruby. = *sans fin*, śruba nieruchoma. = *d'Archiméde*, śruba Archimedesa: rodzaj machiny. *Escalier à* =, schody kręcone około jednéj podstawy.

VISA, *s. m.* wiza, poświadczenie, podpis stwierdzający co.

Visage, *s. m.* twarz, oblicze, lice, lica. *Tourner = aux ennemis*, zwrócić się, obrócić się ku nieprzyjacielowi dla walczenia z nim. *Trouver = de bois*, nie zastać kogo w domu, zastać drzwi zamknięte. *Faire bon = à qu''un*, przyjąć kogo uprzejmie. *Se composer le =*, przybrać surową minę, ton surowy. *Changer de =*, zmienić się na twarzy. *A = découvert*, z odsłonioną twarzą, bez kwefu, bez welonu — otwarcie.

Vis-a-vis, *adv.* naprzeciwko, naprzeciw czego. *= de*, naprzeciwko czego. =, *s. m.* osoba będąca na przeciwko nam — koczyk z dwoma siedzeniami jedno na przeciw drugiego.

Viscéral, ale, *a.* wnętrznościowy.

Viscère, *s. m.* wnętrzności: każdy organ zawarty w jamie ciała *np.* płuca, mózg, serce i t. p.

Viscosité, *s. f.* lépkość, klejowatość.

Visée, *s. f.* mierzenie, celowanie do pewnego punktu. *Prendre sa =*, mierzyć, célować. *Changer de =*, zmienić zamiar.

Viser, *v. n.* célować, mierzyć. =, *v. a.* dążyć, zmierzać do czego, mieć co na widoku.

Viser, *v. a.* wizować, położyć wizę, poświadczyć.

Visibilité, *s. f.* widzialność.

Visible, *a. d. g.* widzialny, podpadający pod zmysły — widoczny, oczéwisty — przyjmujący wizytę, gości (żartobliwie: widzialny).

Visiblement, *adv.* widzialnie, rzeczywiście — widocznie, oczéwiście — na oczy, tak że można widzieć oczyma.

Visière, *s. f.* blacha ruchoma szyszaku podnosząca się i opadająca — wzrok — cél na lufie broni palnéj — daszek u kaszkieta. *Rompre en =*, powiedzieć co w zręcz, toczyć otwartą walkę, wystąpić otwarcie przeciw komu. *Avoir la = courte*, *fm.* mieć krotki wzrok.

Vision, *s. f.* widzenie, pojmowanie wzrokiem, patrzenie — widzenie (proroków, wieszczów) — przywidzenie, urojenie.

Visionnaire, *a. et s. d. g.* mający przywidzenia, urojenia, któremu się zdaje że widzi coś nadzwyczajnego, nadnaturalnego.

Visir, *s. m. vid.* Vizir.

Visitandine, *s. f.* wizytka: zakonnica.

Visitation, *s. f.* Nawiedzenie (Najświętszéj Panny).

Visite, *s. f.* odwiedziny, nawiedziny, wizyta — goście, wizyta, odwiedziny — wizyta (doktora i t. p.) — zwiedzenie, rewizya — objażdżka, wizyta diecezyi.

Visiter, *v. a.* odwiedzić, odwiedzać, nawiedzać, nawiedzić kogo — oddać wizytę komu, być gościem — zrewidować; odbyć rewizyą, wizytę; oglądać, robić przegląd, zwizytować. *Dieu visite ses élus*, Bóg nawiedza (dotyka) swoich wybranych (tych co kocha).

Visiteur, *s. m.* rewizor — wizytator (kościołów, klasztorów) *fm.* ustawicznie chodzący po wizytach, co go wszędy pełno.

Vison-visu, jeden naprzeciw drugiego.

Visorium, *s. m.* w drukarni, narzędzie przymocowane do kaszty i utrzymujące papiér z którego zecer składa.

Visqueux, euse, *a.* lepki, klejowaty.

Visser, *v. a.* śrubować, zaśrubować, przyśrubować, wśrubować. *Se =*, przyśrubowywać się.

Visuel, elle, *a.* oczny, wzrokowy.

Vital, ale, *a.* żywotny, należący do życia.

Vitalité, *s. f.* żywotność, życie.

VITCHOURA, *s. f.* wilczura, fatro, delia.

VITE, *a. d. g.* prędki, skory, rączy, chyży. =, *adv.* prędko. *Aller = en besogne*, uwijać się, uwinąć się.

VITEMENT, *adv.* prędko, żywo, skoro.

VITESSE, *s. f.* prędkość, szybkość, rączość. *Gagner qu'un de =*, przegonić kogo, prześcignąć — ubiedz, uprzedzić. *Se laisser gagner de =*, dać się ubiedz.

VITRAGE, *s. m.* szkła, szyby, okna — drzwi szklanne, przepierzenie szklanne.

VITRAUX, *s. m. pl.* okna w kościele.

VITRE, *s. f.* szyby, szkło okien — latarnia (oświecająca schody lub wnętrze gmachu). *Mettre, attacher des =s à une fenêtre*, osadzić szyby do okien. *Casser les =s*, na nic nie uważać; na nic nie apreendować *fm.*

VITRER, *v. a.* dać szyby do okien, osadzić szkło. VITRÉ, ÉE, *prt. et a.* szklanny (gabinet, drzwi). *Humeur vitrée*, wilgoć szklanna (część w oku). *Electricité vitrée*, elektryczność szklanna.

VITRERIE, *s. f.* szklarstwo.

VITRESCIBLE, *a. d. g.* mogący się zamienić na szkło.

VITREUX, EUSE, *a.* natury szkła, podobny do szkła.

VITRIER, *s. m.* szklarz. =ÈRE, *s. f.* szklarka.

VITRIFIABLE, *a. d. g.* mogący się zamienić na szkło.

VITRIFICATION, *s. f.* zamienienie na szkło — szkło, materya szklanna.

VITRIFIER, *v. a.* zamienić na szkło. *Se =*, zamienić się na szkło.

VITRIOL, *s. m.* witryol. = *blanc*, siarczan cynku. = *bleu*, siarczan miedzi. = *vert*, = *martial*, siarczan żelaza, koperwas. *Huile de =*, kwas siarkowy zredukowany.

VITRIOLÉ, ÉE, *a.* zaprawiony witryolem.

VITRIOLIQUE, *a. d. g.* witryolowy. *Acide =*, kwas siarczany.

VITUPÈRE, *s. m. (vi)* zmaza, zakała.

VITUPÉRER, *v. a.* ganić.

VIVACE, *a. d. g.* żywy, pełen życia i ruchu — nie łatwo dający się umorzyć — *Bot.* trwały (o roślinach żyjących więcéj jak dwa lata).

VIVACITÉ, *s. f.* żywość, pełność życia, ruchawość — zapał, ogień. *La = des passions*, ogień namiętności. *La = de l'esprit*, żywość umysłu. *Avoir de la = dans les yeux*, mieć żywe oczy, pełne ognia. *La = des couleurs*, żywe kolory. *La = du teint*, rumianość cery. =*s*, *f. pl.* zapały, ognie.

VIVANDIER, *s. m.* markietan, sprzedający wiktuały w obozie. =ÈRE, *s. f.* markietanka, bazarka.

VIVANT, ANTE, *a.* żyjący, żywy, przy życiu. *Dieu =*, Bóg żywy. *Il est le portrait = de son père*, to żywy obraz ojca. *Il n'y a homme = qui...*, nie masz nikogo coby.... *Je n'ai trouvé âme =nte*, nieznalazłem żywéj duszy. *C'est une bibliothèque =nte*, to biblioteka chodząca (o człowieku bardzo uczonym). *Langue =nte*, język żyjący. *Quartier =*, ludna część miasta. =, *s. m.* żyjący, żywy—życie. *Dieu jugera les =s et les morts*, Bóg sądzić będzie żywych i umarłych. *Un bon =*, człowiek lubiący dobre życie. *Un =*, człowiek gotów na wszystko, przebiegły, udecydowany, odważny. *Un mal =*, człowiek podejrzany. *Du = d'un tel*, za życia tego a tego. *De son =*, za jego życia, za życia.

VIVAT *(vivate)*, niech żyje. =, *s. m.* wiwat (okrzyk).

VIVE, *s. f.* pewna ryba morska.

VIVE, *impér.* DE VIVRE, *v. n.*

VIVEMENT, *adv.* żywo, z żywością, żwawo — dotkliwie, do żywego. *Sentir* =, czuć co żywo, żywo co uczuć.

VIVIER, *s. m.* sadzawka.

VIVIFIANT, ANTE, ożywiający, wléwający życie.

VIVIFICATION, *s. f.* ożywienie, wlanie życia na powrót.

VIVIFIER, *v. a.* dawać życie — ożywić, wlać napowrót życie — ożywić, dodać życia, zażywić, zaludnić.

VIVIFIQUE, *a. d. g. vid.* VIVIFIANT.

VIVIPARE, *a. et s. d. g.* żyworodny, zwierze żyworodne (rodzące się żywém).

VIVOTER, *v. n.* nędznie życie pędzić, żyć Bóg wié jak.

VIVRE, *v. n.* żyć — trwać, żyć, przetrwać, przeżyć — żyć, kwitnąć, istnieć — żyć, pędzić życie — żyć czém, żywić się czém — żyć, prowadzić się, postępować — utrzymywać się, żyć z czego. = *de régime*, żyć według przepisów lékarza. = *à table d'hôte*, być na stole gospodarskim. = *en commun*, żyć wspólnie. = *de ménage*, *vid.* MÉNAGE. = *d'industrie*, żyć z przemysłu. = *d'espérance*, żyć nadzieją. *Il faut que tout le monde vive*, każdy przecie musi żyć, wiele się czyni z potrzeby życia. = *en bon chrétien*, żyć jak na prawego chrześcianina przystało. = *avec qu'un*, żyć z kim, mieć zażyłość. = *bien avec qu'un*, żyć w zgodzie z kim — dobrze żyć z kim, dobrze się obchodzić z kim. *Un homme difficile à* =, trudny w pożyciu. *Savoir* =, *vid.* SAVOIR. *Vive Dieu*, Dali Bóg; Na Boga: wykrzyknik potwierdzenia. *Vive le roi*, niech żyje król. *Vive la liberté*, niech żyje wolność! *C'est un vive la joie*, wesołoski. *Qui vive?* kto idzie?: krzyk wart, szyld wachów. *Etre sur le qui-vive*, być w ustawicznéj obawie.

VIVRE, *s. m.* życie, jadło, strawa. =*s*, *pl.* żywność, prowiant.

VIZIR, *s. m.* wezyr, minister (na Wschodzie).

VIZIRAT, *s. m.* wezyrat, wezyrostwo.

VOCABULAIRE, *s. m.* słowniczek, wokabularz — zapas językowy, wyrazy jakiego języka.

VOCABULISTE, *s. m.* autor słowniczka.

VOCAL, ALE, *a.* oddany głosem, głośny. *Musique* =*ale*, muzyka wokalna. VOCAUX, *pl.* osoby mające głos w zgromadzeniu duchownéм.

VOCALISATION, *s. f.* ćwiczenie się w śpiewaniu.

VOCALISER, *v. n.* ćwiczyć się w śpiewaniu wydając pojedyncze dźwięki.

VOCATIF, *s. m.* przypadek piąty (w deklinacyach łacińskich i t. p.), wołający.

VOCATION, *s. f.* powołanie, stan, profesyja — powołanie, zdatność do czego. = *extérieure*, wezwanie przez biskupa osoby uznanéj za godną do sprawowania urzędów w kościele. *La* = *des gentils*, powołanie pogan do wiary (przez łaskę Boską). *La* = *d'Abraham*, powołanie, wybranie Abrahama.

VOCIFÉRATIONS, *s. f. pl.* krzyki, wrzaski.

VOCIFÉRER, *v. n.* krzyczéć, wrzeszczéć.

VOEU, *s. m.* ślub, votum — dar uczyniony na intencyę czyią, votum — kréska, głos za kim, za czém — życzenie. =*s*, *pl.* śluby. *Faire* = *de...*, założyć sobie co, dać sobie słowo że... — uczynić ślub czego, zrobić wotum takie a takie. = *simple*, ślub prosty. = *solennel*, uroczysty ślub. = *de stabilité*,

go życia : nazwisko pewnych kropli. *Eau-de-*=, *vid.* Eau. *Etre de grande* =, jeść dużo. *Mener joyeuse* =, żyć hucznie i wesoło. *Faire la* = *; faire bonne* =, dobrze sobie żyć. *Il faut faire* = *qui dure*, trzeba szanować zdrowia, majątku. *Rendre la* = *dure à qu'un*, obmierzić komu życie. *Tourmenter sa* =, kłopotać się. *C'est sa* =, to jego życie, jego jedyna rozkosz. *Faire* = *de garçon*, prowadzić życie nieregularne. *Pour la* =, długo, na długo. *A la* = *et à la mort*, *vid.* Mort, *s. f. A* =, dożywotnie, do śmierci. *De la* =, póki życia. *De ma* =, nigdy, póki życia (na przyszłość) — nigdy, jak żyję nie... (o przeszłości).

Viédase, *s. m.* oślisko.

Viegie, *s. f. vid.* Vigie.

Vieil, Vieux, *a. m.* Vieille, *a. f.* (*Vieil* położone po rzeczowniku zamienia się na Vieux, ile razy zaś stoi przed rzeczownikiem zaczynającym się od samogłoski lub *h* niemego pisze się Vieil) stary (wiekiem) — stary, dawny, staroświecki (o zwyczaju i t. p.) — stary (od dawna czém będący) — stary, zużyty, zszarzany, wytarty (o sukni i t. p.). — przestarzały, zastarzały (wyraz i t. p.). *De vieilles gens*, starzy, starzy ludzie. *Le vieil homme*, *vid.* Homme. *Se faire vieux*, starzéć się, zestarzéć się — robić się starym, przyczyniać sobie lat. *Etre vieux avant l'âge*, staro wyglądać. *Une vieille fille*, stara panna. *Un vieil ami*, dawny, stary przyjaciel. *Le bon vieux temps*, szczęśliwe dawne czasy. *Lettre de vieille date*, list pod dawną datą pisany.

Vieux, *s. m.* stary, starzec, człowiek w podeszłym wieku; z pogardą : dziad — starerzeczy, starzyzna.

Vieille, *s. f.* staruszka, babka — z pogardą : baba. *Une bonne* =, babina.

Vieillard, *s. m.* starzec. *Les* =*s*, starzy ludzie, osoby w wieku.

Vieillerie, *s. f.* starzyzna, stare graty — staroświeczczyzna — stare facecye, stare historye, oklepane rzeczy.

Vieillesse, *s. f.* starość, wiek podeszły — starość, dawność — starość, starzy, osoby podeszłego wieku. *Bâton de* =, podpora starości.

Vieillir, *v. n.* starzéć się, zestarzéć się — staro wyglądać — wychodzić z używania. *Cette affaire vieillit*, to zaczyna iść w zapomnienie. *Certaines affaires amendent en vieillissant*, niektóre interesa z czasem stają się łatwiejsze, =, *v. a.* zrobić starym. *Se* =, robić się starszym.

Vieillissant, ante, *a.* starzejący się.

Vieillissement, *s. m.* starzenie się.

Vieillot, otte, staruszkowaty.

Vielle, *s. f.* kobza, koza : instrument muzyczny. *Il est du bois dont on fait les* =*s*, człowiek powolny, z którego zrobisz co chcesz.

Vieller, *v. n.* grać, przygrywać na kobzie.

Vielleur, euse, *s.* grający na kobzie.

Vierge, *s. f.* dziewica, panna — Dziewica, Matka Boska, Panna święta — Panna : znak zodyaku. =, *a. d. g.* dziewiczy, panieński — dziewiczy, nieskalany niczém, czysty. *Terre* =, grunt nigdy nietknięty lemieszem. *Une nature* =, natura dzika i nietknięta ręką ludzką, sztuką. *Métaux* =*s*, metale rodzime (niezmieszane z niczém). *Une réputation* =, nieskalane, czyste imie. *Cire* =, wosk czysty. *Parchemin* =, pargamin ze skóry

jagniat lub koźląt wyjętych z wnętrzności samicy.

Vif, ive, *a.* żywy, żyjący — żywy, pełen jędrności — mocny, dojmujący, przenikający — żywy, rzeski, ruchawy. *Avoir le sentiment* =, być czułym, mieć serce tkliwe. *Etre* =, czuć mocno — być żywym, porywczym. *L'esprit* =, *l'imagination* =*ive*, umysł żywy, bystry, bujna imaginacya. *Air* =, powietrze czyste i chłodne. *Couleur* =*ive*, kolor żywy. *Une attaque* =*ive*, żwawe natarcie. *Une foi* =*ive*, wiara gorąca — wiara poparta uczynkami. *Des propos* =*s*, przemówienie się, przykre słowa, za żywe słowa. *Chaux* =*ive*, wapno niegaszone. *Bois* =, drzewo wydające gałęzie i liście. *Argent* =, *vid.* Vif-argent. *Force* =*ive*, w mechanice: wypadek z pomnożenia massy przez kwadrat prędkości. *Enterrer tout* =, zakopać żywcem w ziemi. *De* =*ive voix*, ustnie, słowy. *De* =*ive force*, przemocą, gwałtem.

Vif, *s. m.* żywe mięso — żywe. *Le* = *de l'eau*, obfity przypływ morza. *Couper, trancher dans le* =, dobrać się, dostać się do żywego, krajać żywe mięso. *Piquer au* =, dojąć do żywego. *Etre touché au* =, być mocno dotkniętym, do żywego.

Vif-argent, *s. m.* żywe srebro, merkuryusz. *C'est du* =, mówi się o człowieku niezmiernie żywym lub porywczym.

Vigie, *s. f.* wieża — straż, szyldwach na brzegach morskich — cypel skały w pośrodku morza. *Etre en* =, stać na straży, na szyldwachu.

Vigilamment, *adv.* czujnie, bacznie.

Vigilance, *s. f.* czujność, baczność, przezorność.

Vigilant, ante, *a.* czujny, baczny, przezorny.

Vigile, *s. f.* wigilia, wilia, dzień przed świętem. = *de Noël*, wigilia Bożego Narodzenia, wigilia. *vid.* Veille.

Vigne, *s. f.* szczep winny, winna latorośl — winnica; winograd*. = *vierge*, rodzaj drzewka. *Raisin de* =, winogrona z których się robi wino, *vid.* Raisin de Treille. *Pêche de* =, brzoskwinia z drzewa na chylu nie w szpalerze. *Etre dans les* =*s*, upić się, być pijanym. *Travailler à la* = *du Seigneur*, pracować w winnicy Pańskiéj, nad zbawieniem dusz.

Vigneron, *s. m.* uprawiający winnicę.

Vignette, *s. f.* winieta, rysunek odbity w druku zdobiący karty lub tytuły dzieła. *Papier à* =*s*, papier listowy z girlandami lub kwiatami.

Vignoble, *s. m.* winnica, winograd*. =, *a. d. g.* winny, wydający wino (kraj).

Vigogne, *s. f.* wigoń, wielbłądokóz: żwierz — wełna z wigonia. =, *s. f.* kapelusz z wełny wigonia.

Vigoureusement, *adv.* silnie, mocno, jędrnie.

Vigoureux, euse, *a.* silny, mocny — jędrny.

Viguerie, *s. f.* dawniéj : urząd pewien, *vid.* Viguier.

Vigueur, *s. f.* moc — jędrność. *Etre en* =, istnieć w całéj mocy.

Viguier, *s. m.* dawniéj: urzędnik pewien sądowy w niektórych prowincyach Francyi.

Vil, ile, *a.* podły, nikczemny. *Une chose de* = *prix*, rzecz nie niewarta. *Vendre à* = *prix*, przedać za bezcen, za wpół darmo.

Vilain, *s. m.* chłop, rataj.

Vilain, aine, *a.* brzydki, paskudny — nieprzyjemny, szkaradny — zły, niegodziwy (w używaniu) — nieczysty, brudny — skąpy. =, *s. m.* brzydal — paskudnik, brzyd-

ki człowiek, niegodziwiec, niepoń — skąpiec. *C'est la fille au* =, to się dostanie więcéj dającemu. =, *adv.* brzydko *Il fait* =, brzydki czas, brzydko na dworze. *Il fait* = *marcher*, błoto.

Vilainement, *adv.* brzydko, szkaradnie — niegodziwie — nieporządnie, nieczysto, brudno — nikczemnie, haniebnie.

Vilebrequin, *s. m.* świder, świderek.

Vilement, *adv.* podle, nikczemnie.

Vilenie, *s. f.* nieczystość, nieporządek — plugastwo, sprosność, mowy wolne i plugawe — brudne skąpstwo — jadło złe, paskudztwo.

Vileté, *s. f.* podłość, lichość, lichy rodzaj czego — zbyt niska cena.

Vilipender, *v. a.* za nic nie mieć, za nic ważyć co; posponować czém, gardzić czém.

Vilité, *s. f. vid.* Vileté.

Villa, *s. f.* willa, domek wiejski w okolicach miasta.

Villace, *s. f.* mieścisko, brzydkie miasto.

Village, *s. m.* wieś, sioło —, wioska. *Demeurer au* =, mieszkać we wsi, w saméj wsi. *Cet homme est bien de son* =, za piecem wychowany, nie znający świata. *De* =, wiejski, ze wsi.

Villageois, *s. m.* wieśniak, chłop, kmiotek. =geoise, *s. f.* wieśniaczka, chłopka. =, *eoise, a.* wiejski, wieśniaczy.

Villanelle, *s. f.* rodzaj sielanki w któréj co kilka wierszy powtarza się ta sama strofa.

Ville, *s. f.* miasto, gród — mieszkańcy miasta. *Le corps de* =, urzędnicy miejscy, urząd municypalny, municypalność. *L'hotel de* =; *la maison de* =, ratusz, urząd municypalny. *La* = *est bonne*, nie złe miasto, dobre miasto (w którém dostanie wszystkiego). *Etre à la* =, być w mieście (nie na wsi). *Etre en* =, być w mieście, pójść do miasta, na miasto. *Diner, dejeuner en* =, jeść obiad, śniadanie w mieście (nie u siebie, nie w domu). *Avoir* = *gagnée*, dokazać swego, postawić na swojém. *Toute la* = *parle de cela*, całe miasto o tém mówi.

Villette, *s. f.* miasteczko.

Vimaire, *s. f.* szkody poczynione w lesie przez burzę.

Vin, *s. m.* wino — moc wina, tęgość wina — wino: nazwisko niektórych preparacyi lékarskich z winem. = *clairet*, klaret. = *généreux*, wino wyborne, przednie, wino gustowne. = *nouveau*, moszcz. = *de liqueur*, wino mastkie. = *qui porte l'eau*, wino znoszące pewną ilość wody. *Marchand de* =*s*, winiarz. = *de deux feuilles, de trois feuilles*, wino dwuletnie, trzyletnie. = *du cru*, wino z winogron tegoż miejsca w którém się je i pije. = *en cercles*, wino w beczkach. = *de prunelles*, wino z jagód tarnowych. = *d'honneur*, = *de ville*, wino które miasto przynosi znakomitym osobom odprawiającym wjazd do miasta. = *de veille*, wino stawiane na noc w pokoju panujących na przypadek potrzeby. = *d'une oreille*, wino przednie (tak nazwane stąd że pijący zwykle przechyla głowę chwaląc je). = *de deux oreilles*, lura, złe wino (gdyż pijący je zwykle kręci głową na obie strony na znak nieukontentowania). = *bourru*, wino nowe które jescze nie robiło. = *doux*, moszcz, wino słodkie które jeszcze nie robiło. *Il est chaud de* =, zagrzało go wino, podochocił sobie. *Il est pris de* =, pijany. *Porter bien le* =, mieć dobrą głowę, do-

brze pić. *C'est un sac à* =, pijak, opój. *S'enivrer de son* =, upiérać się przy swojém. = *du marché*, litkup. *Pot de* =, kuban. *Après bon* = *bon cheval*, po kieliszku wina śmieléj się dosiada dobrego konia. *Tâche de* =, plama czerwona na ciele od urodzenia. *Ce* = *a peu de* =, to wino nie ma dosyć tęgości.

VINAIGRE, *s. m.* ocet. = *rosat*, ocet nalany na róże. = *à l'ail, à la framboise*, ocet nalany na czosnek, na maliny. = *de bière*, ocet piwny. = *de bois, vid. Acide* PYROLIGNEUX. = *des quatre voleurs*, ocet siedmiu złodziejów, rodzaj octu przeciw zarazie. *Sel de* =, sól octowa (którą się wącha przeciw mdłościom). *Habit de* =, odzienie za chłodne, za lekkie.

VINAIGRER, *v. a.* zaprawić octem.

VINAIGRETTE, *s. f.* sos octowy, przyprawa z octu, oliwy, pietruszki i trybulki — mięso zaprawne sosem octowym — rodzaj lektyki dawniéj w używaniu.

VINAIGRIER, *s. m.* occiarz, fabrykant octu lub sprzedający ocet — flaszeczka z octem, na ocet.

VINAIRE, *a. d. g.* winny, od wina, na wino (o naczyniach).

VINDAS *(vindace)*, *s. m.* winda.

VINDICATIF, IVE, *a.* mściwy.

VINDICT, *s. f.* zemsta, pomsta. *La* = *publique*, ściganie przestępców z urzędu.

VINÉE, *s. f.* winobranie.

VINEUX, EUSE, *a.* tęgi, mocny (o winie) — winny (smak) — koloru wina.

VINGT, *a. d. g.* dwadzieścia — dwudziesty — mnogi, liczny — wiele, sto. *Six* =*s*, sto dwadzieścia. *Sept*=*s*, sto czterdzieści. *Huit* =*s*, sto sześdziesiąt. *Quinze-*=*s*, *vid.* QUINZE-VINGT. *Je vous l'ai dit* = *fois*, sto razy ci powiedziałem. *Le* = *du mois*, dwudziesty dzień miesiąca. =, *s. m.* dwudziestka, dwadzieścia, dwudziestówka. = *et un*, dwadzieścia jeden : rodzaj gry w karty.

VINGTAINE, *s. f.* dwudziestówka, około dwudziestu.

VINGTIÈME, *a. d. g.* dwudziesty. =, *s. m.* dwudziesta część — dawniéj : pewny podatek wynoszący 1/20 część przychodu.

VINIFICATION, *s. f.* robota wina.

VIOL, *s. m.* gwałt; zgwałcenie niewiasty.

VIOLACÉ, ÉE, *a.* fioletowy.

VIOLAT, *a. m.* zaprawiony fiołkami, fiołkowy.

VIOLATEUR, *s. m.* gwałciciel (praw i t. p.). =TRICE, *s. f.* gwałcicielka.

VIOLATION, *s. f.* zgwałcenie, pogwałcenie (praw i t. p.), gwałty.

VIOLÂTRE, *a. d. g.* wpadający w fioletowy (kolor).

VIOLE, *s. f.* instrument muzyczny o siedmiu strónach.

VIOLEMENT, *s. m.* pogwałcenie czego — gwałt, zgwałcenie (niewiasty).

VIOLEMMENT, *adv.* gwałtownie.

VIOLENCE, *s. f.* gwałtowność, gwałtowna moc — gwałt, przemoc, gwałty. *Faire* = *à qu'un*, zmusić gwałtem do czego, czynić gwałt komu. *Faire des* =*s*, dopuszczać się gwałtów. *Faire* = *à la loi*, naciągać, nakręcać znaczenie prawa.

VIOLENT, ENTE, *a.* gwałtowny, wielki, straszny — gwałtowny, porywczy, popędliwy.

VIOLENTER, *v. a.* zmuszać, przymuszać, czynić gwałt komu; przyniewolić do czego.

VIOLER, *v. a.* gwałcić, pogwałcić, zgwałcić (prawa i t. p.) — gwałcić, zgwałcić (kobietę), dopuścić się gwałtu (na kobiecie).

VIOLET, ETTE, *a.* fioletowy. *Faire du feu* =; *faire feu* =, zabłysnąć

i sgasnąć. *Voir des anges* =*s*, widzieć dziwne rzeczy, mieć urojenia, wizye, marzenia. =, *s. m.* kolor fioletowy.

Violette, *s. f.* fiołek. *De la* =, fiołki. *Bois de* =, drzewo fiołkowe: rodzaj drzewa.

Violier, *s. m.* rodzaj lewkonii.

Violon, *s. m.* skrzypce — skrzypek — areszt, koza *fm.* *Donner les* =*s*, zapłacić skrzypce, kapelę. *Il a payé les* =*s*, mówi się o kim co poniósł koszta zabawy i t. p. z której mu nic nie przyszło. *Se donner les* =*s*, radować się czém.

Violoncelle, *s. f.* wiolonczella, basy: instrument muzyczny.

Violoniste, *s, d. g.* skrzypek.

Viorne, *s f.* kalina: drzewo.

Vipère, *s. f.* żmija — obmowca, człowiek złośliwego języka.

Vipéreau, *s. m.* mała żmija.

Viperine, *s. f.* żmijowiec: roślina.

Virage, *s. m.* miejsce na którém się skręca statkiem.

Virago, *s. f.* pannica, panna lub kobieta podobniejsza ułożeniem do mężczyzny, heród baba.

Virelyi, *s. m.* rodzaj dawnéj poezyi francuskiéj z wierszy krótkich z podwójnemi rymami.

Virement, *s. m.* = *de bord*, zmiana kierunku okrętu. = *d'eau*, przypływ wody z morza. = *de parties*, przekazanie długu który się ma u kogo na rzecz osoby któréj się winno.

Virer, *v. n.* kręcić, zwracać, zwracać się, kręcić się. = *de bord*, zmienić kierunek statku — zmienić postępowanie. =, *v. a.* kręcić, obracać (windę). *Tourner et* = *qu'un*, wybadywać, wyciągać kogo na słowo.

Vireux, euse, *a.* jadowity, zawierający truciznę.

Virevolte, *s. f.* skręcenie się na miejscu, młynek. *Faire faire des* =*s au cheval*, dawać młynka koniem.

Virevousse, Virevouste, *s. f.* wykręty, wybiegi.

Virginal, ale, *a.* panieński, dziewiczy.

Virginité, *s. f.* panieństwo, dziewictwo.

Virgouleuse, *s. f.* rodzaj gruszki zimowéj rozpływającéj się w ustach.

Virgule, *s. f.* komma, przecinek.

Viril, ile, *a* męski, znamionujący mężczyznę — męski, przystający na męża. *Portion* =*ile*, część przypadająca na każdego w podziale dóbr.

Virilement, *adv.* mężnie, jak na męża przystało.

Virilité, *s. f.* męskość.

Virole, *s. f.* kółko u trzonka noża i t. p. dla zawieszania go na sznurku i t. p.

Virolé, ée, *a.* w herbach z obrączką (mówi się o trąbce, rogu).

Virtualité, *s. f.* moc, własność.

Virtuel, elle, *a.* zawarty wewnątrz.

Virtuellement, *adv.* wewnętrznie.

Virtuose, *s. d g.* muzyk, wirtuoz *s. m.* wirtuozka *s. f.*

Virulence, *s. f.* złość, złośliwość, jad.

Virulent, ente, *a.* jadowity, zawierający w sobie jad — złośliwy, uszczypliwy.

Virus (*viruce*), *s. m.* jad pierwiastek zaraźliwéj choroby.

Vis (*visse*), *s. f.* śruba, śrubka. *Pas de* =, odległość między sznurkami śruby. = *sans fin*, śruba nieruchoma. = *d'Archiméde*, śruba Archimedesa: rodzaj machiny. *Escalier à* =, schody kręcone około jednéj podstawy.

Visa, *s. m.* wiza, poświadczenie, podpis stwierdzający co.

VISAGE, *s. m.* twarz, oblicze, lice, lica. *Tourner = aux ennemis*, zwrócić się, obrócić się ku nieprzyjacielowi dla walczenia z nim. *Trouver = de bois*, nie zastać kogo w domu, zastać drzwi zamknięte. *Faire bon = à qu''un*, przyjąć kogo uprzejmie. *Se composer le =*, przybrać surową minę, ton surowy. *Changer de =*, zmienić się na twarzy. *A = découvert*, z odsłonioną twarzą, bez kwefu, bez welonu — otwarcie.

VIS-A-VIS, *adv.* naprzeciwko, naprzeciw czego. *= de*, naprzeciwko czego. =, *s. m.* osoba będąca na przeciwko nam — koczyk z dwoma siedzeniami jedno na przeciw drugiego.

VISCÉRAL, ALE, *a.* wnętrznościowy.

VISCÈRE, *s. m.* wnętrzności: każdy organ zawarty w jamie ciała *np.* płuca, mózg, serce i t. p.

VISCOSITÉ, *s. f.* lépkość, klejowatość.

VISÉE, *s. f.* mierzenie, celowanie do pewnego punktu. *Prendre sa =*, mierzyć, célować. *Changer de =*, zmienić zamiar.

VISER, *v. n.* célować, mierzyć. =, *v. a.* dążyć, zmierzać do czego, mieć co na widoku.

VISER, *v. a.* wizować, położyć wizę, poświadczyć.

VISIBILITÉ, *s. f.* widzialność.

VISIBLE, *a. d. g.* widzialny, podpadający pod zmysły — widoczny, oczéwisty — przyjmujący wizytę, gości (żartobliwie: widzialny).

VISIBLEMENT, *adv.* widzialnie, rzeczywiście — widocznie, oczéwiście — na oczy, tak że można widzieć oczyma.

VISIÈRE, *s. f.* blacha ruchoma szyszaku podnosząca się i opadająca — wzrok — cél na lufie broni palnéj — daszek u kaszkietu. *Rompre en =*, powiedzieć co w zręcz, toczyć otwartą walkę, wystąpić otwarcie przeciw komu. *Avoir la = courte*, *fm.* mieć krótki wzrok.

VISION, *s. f.* widzenie, pojmowanie wzrokiem, patrzenie — widzenie (proroków, wieszczów) — przywidzenie, urojenie.

VISIONNAIRE, *a. et s. d. g.* mający przywidzenia, urojenia, któremu się zdaje że widzi coś nadzwyczajnego, nadnaturalnego.

VISIR, *s. m. vid.* VIZIR.

VISITANDINE, *s. f.* wizytka: zakonnica.

VISITATION, *s. f.* Nawiedzenie (Najświętszéj Panny).

VISITE, *s. f.* odwiedziny, nawiedziny, wizyta — goście, wizyta, odwiedziny — wizyta (doktora i t. p.) — zwiedzenie, rewizya — objażdżka, wizyta diecezyi.

VISITER, *v. a.* odwiedzić, odwiedzać, nawiedzać, nawiedzić kogo — oddać wizytę komu, być gościem — zrewidować; odbyć rewizyą, wizytę; oglądać, robić przegląd, zwizytować. *Dieu visite ses élus*, Bóg nawiedza (dotyka) swoich wybranych (tych co kocha).

VISITEUR, *s. m.* rewizor — wizytator (kościołów, klasztorów) *fm.* ustawicznie chodzący po wizytach, co go wszędy pełno.

VISON-VISU, jeden naprzeciw drugiego.

VISORIUM, *s. m.* w drukarni, narzędzie przymocowane do kaszty i utrzymujące papiér z którego zecer składa.

VISQUEUX, EUSE, *a.* lepki, klejowaty.

VISSER, *v. a.* śrubować, zaśrubować, przyśrubować, wśrubować. *Se =*, przyśrubowywać się.

VISUEL, ELLE, *a.* oczny, wzrokowy.

VITAL, ALE, *a.* żywotny, należący do życia.

VITALITÉ, *s. f.* żywotność, życie.

VITCBOURA, *s. f.* wilczara, fatro, delia.

VITE, *a. d. g.* prędki, skory, rączy, chyży. =, *adv.* prędko. *Aller = en besogne*, uwijać się, uwinąć się.

VITEMENT, *adv.* prędko, żywo, skoro.

VITESSE, *s. f.* prędkość, szybkość, rączość. *Gagner qu'un de =*, przegonić kogo, prześcignąć — ubiedz, uprzedzić. *Se laisser gagner de =*, dać się ubiedz.

VITRAGE, *s. m.* szkła, szyby, okna — drzwi szklanne, przepiérzenie szklanne.

VITRAUX, *s. m. pl.* okna w kościele.

VITRE, *s. f.* szyby, szkło okien — latarnia (oświecająca schody lub wnętrze gmachu). *Mettre, attacher des =s à une fenêtre*, osadzić szyby do okien. *Casser les =s*, na nic nie uważać; na nic nie apreudować *fm.*

VITRER, *v. a.* dać szyby do okien, osadzić szkło. VITRÉ, ÉE, *prt. et a.* szklanny (gabinet, drzwi). *Humeur vitrée*, wilgoć szklanna (część w oku). *Electricité vitrée*, elektryczność szklanna.

VITRERIE, *s. f.* szklarstwo.

VITRESCIBLE, *a. d. g.* mogący się zamienić na szkło.

VITREUX, EUSE, *a.* natury szkła, podobny do szkła.

VITRIER, *s. m.* szklarz. =IÈRE, *s. f.* szklarka.

VITRIFIABLE, *a. d. g.* mogący się zamienić na szkło.

VITRIFICATION, *s. f.* zamienienie na szkło — szkło, materya szklanna.

VITRIFIER, *v. a.* zamienić na szkło. *Se =*, zamienić się na szkło.

VITRIOL, *s. m.* witryol. *= blanc*, siarczan cynku. *= bleu*, siarczan miedzi. *= vert*, *= martial*, siarczan żelaza, koperwas. *Huile de =*, kwas siarkowy zredukowany.

VITRIOLÉ, ÉE, *a.* zaprawiony witryolem.

VITRIOLIQUE, *a. d. g.* witryolowy. *Acide =*, kwas siarczany.

VITUPÈRE, *s. m. (vi)* zmaza, zakała.

VITUPÉRER, *v. a.* ganić.

VIVACE, *a. d. g.* żywy, pełen życia i ruchu — nie łatwo dający się umorzyć — *Bot.* trwały (o roślinach żyjących więcéj jak dwa lata).

VIVACITÉ, *s. f.* żywość, pełność życia, ruchawość — zapał, ogień. *La = des passions*, ogień namiętności. *La = de l'esprit*, żywość umysłu. *Avoir de la = dans les yeux*, mieć żywe oczy, pełne ognia. *La = des couleurs*, żywe kolory. *La = du teint*, rumianość cery. *=s, f. pl.* zapały, ognie.

VIVANDIER, *s. m.* markietan, sprzedający wiktuały w obozie. =IÈRE, *s. f.* markietanka, bazarka.

VIVANT, ANTE, *a.* żyjący, żywy, przy życiu. *Dieu =*, Bóg żywy. *Il est le portrait = de son père*, to żywy obraz ojca. *Il n'y a homme = qui...*, nie masz nikogo coby.... *Je n'ai trouvé âme =nte*, nieznalazłem żywéj duszy. *C'est une bibliothèque =nte*, to biblioteka chodząca (o człowieku bardzo uczonym). *Langue =nte*, język żyjący. *Quartier =*, ludna część miasta. =, *s. m.* żyjący, żywy—życie. *Dieu jugera les =s et les morts*, Bóg sądzić będzie żywych i umarłych. *Un bon =*, człowiek lubiący dobre życie. *Un =*, człowiek gotów na wszystko, przebiegły, udecydowany, odważny. *Un mal =*, człowiek podejrzany. *Du = d'un tel*, za życia tego a tego. *De son =*, za jego życia, za życia.

VIVAT *(vivate)*, niech żyje. =, *s. m.* wiwat (okrzyk).

VIVE, *s. f.* pewna ryba morska.

Vive, *impér.* de Vivre, *v. n.*

Vivement, *adv.* żywo, z żywością, żwawo — dotkliwie, do żywego. *Sentir* =, czuć co żywo, żywo co uczuć.

Vivier, *s. m.* sadzawka.

Vivifiant, ante, ożywiający, wlewający życie.

Vivification, *s. f.* ożywienie, wlanie życia na powrót.

Vivifier, *v. a.* dawać życie — ożywić, wlać napowrót życie — ożywić, dodać życia, zażywić, zaludnić.

Vivifique, *a. d. g. vid.* Vivifiant.

Vivipare, *a. et s. d. g.* żyworodny, zwierze żyworodne (rodzące się żywém).

Vivoter, *v. n.* nędznie życie pędzić, żyć Bóg wié jak.

Vivre, *v. n.* żyć — trwać, żyć, przetrwać, przeżyć — żyć, kwitnąć, istnieć — żyć, pędzić życie — żyć czém, żywić się czém — żyć, prowadzić się, postępować — utrzymywać się, żyć z czego. = *de régime*, żyć według przepisów lékarza. = *à table d'hôte*, być na stole gospodarskim. = *en commun*, żyć wspólnie. = *de ménage, vid.* Ménage. = *d'industrie*, żyć z przemysłu. = *d'espérance*, żyć nadzieją. *Il faut que tout le monde vive*, każdy przecie musi żyć, wiele się czyni z potrzeby życia. = *en bon chrétien*, żyć jak na prawego chrześcianina przystało. = *avec qu''un*, żyć z kim, mieć zażyłość. = *bien avec qu''un*, żyć w zgodzie z kim — dobrze żyć z kim, dobrze się obchodzić z kim. *Un homme difficile à* =, trudny w pożyciu. *Savoir* =, *vid.* Savoir. *Vive Dieu*, Dali Bóg; Na Boga: wykrzyknik potwierdzenia. *Vive le roi*, niech żyje król. *Vive la liberté*, niech żyje wolność! *C'est un vive la joie*, wesołoski. *Qui vive?* kto idzie?: krzyk wart, szyld wachów. *Etre sur le qui-vive*, być w ustawicznéj obawie.

Vivre, *s. m.* życie, jadło, strawa. =*s*, *pl.* żywność, prowiant.

Vizir, *s. m.* wezyr, minister (na Wschodzie).

Vizirat, *s. m.* wezyrat, wezyrostwo.

Vocabulaire, *s. m.* słowniczek, wokabularz — zapas językowy, wyrazy jakiego języka.

Vocabuliste, *s. m.* autor słowniczka.

Vocal, ale, *a.* oddany głosem, głośny. *Musique* =*ale*, muzyka wokalna. Vocaux, *pl.* osoby mające głos w zgromadzeniu duchowném.

Vocalisation, *s. f.* ćwiczenie się w śpiewaniu.

Vocaliser, *v. n.* ćwiczyć się w śpiewaniu wydając pojedyncze dźwięki.

Vocatif, *s. m.* przypadek piąty (w deklinacyach łacińskich i t. p.), wołający.

Vocation, *s. f.* powołanie, stan, profesyja — powołanie, zdatność do czego. = *extérieure*, wezwanie przez biskupa osoby uznanéj za godną do sprawowania urzędów w kościele. *La* = *des gentils*, powołanie pogan do wiary (przez łaskę Boską). *La* = *d'Abraham*, powołanie, wybranie Abrahama.

Vociférations, *s. f. pl.* krzyki, wrzaski.

Vociférer, *v. n.* krzyczéć, wrzeszczéć.

Voeu, *s. m.* ślub, votum — dar uczyniony na intencyę czyją, votum — kréska, głos za kim, za czém — życzenie. =*s*, *pl.* śluby. *Faire* = *de...*, założyć sobie co, dać sobie słowo że... — uczynić ślub czego, zrobić wotum takie a takie. = *simple*, ślub prosty. = *solennel*, uroczysty ślub. = *de stabilité*,

ślub uczyniony przez zakonnika po-sostania zawsze w tym samym klasztorze. *Le = de la loi,* wola prawa.

Vogue, *s. f.* płynienie, pęd (statku) — wziętość, głośność, sława. *Etre en* =, być głośném, być we zwyczaju, w modzie.

Voguer, *v. n.* żeglować, płynąć — robić wiosłem. *Vogue la nacelle,* niech się stanie co chce.

Vogueur, *s. m. vid.* Rameur.

Voici, *prép.* oto, otóż jest. *= de quoi il s'agit,* rzecz idzie o to. *Nous = donc arrivés*, otóż i przybyliśmy. *Nous y* =, otóż i jesteśmy — otóż jest to o czém była mowa. *= venir...*, otóż nadchodzi... *En = d'un autre,* patrzajcież, proszę uniżenie (z podziwieniem).

Voie, *s. f.* droga, gościniec — droga, tór, ścieżka, koléj — trop — szerokość drogi od kolei do kolei — koléj, ślad powozu — kanał, otwór, meat — sposób, środek, droga — wóz pełny czego i służący za miarę — jedno zwiezienie, zniesienie na raz. *La = étroite*, ścieżka wązka, droga zbawienia. *Laisser une chose en* =, zostawić co pod ręką, na doręczu, nieschowawszy. *Etre sur la* =, wpaść na trop, trafić do czego. *Mettre qu''un sur la =; sur les =s*, naprowadzić kogo na drogę. *Il est à bout de* =, wyczerpał wszystkie środki, zabrakło mu wątka. *Les =s digestives; premières =s*, kanały trawienia. *Tenir, suivre, choisir une* =, obrać drogę jaką, postępować jaką drogą. *=s de droit*, droga prawna. *=s de fait*, razy, uderzenia, gwałty jakich się kto dopuszcza na drugiéj osobie. *= de charbon*, wór węgli jaki na raz uniesie człowiek. *= d'eau,* dwa wiadra wody na raz przyniesione — otwór w statku przez który woda uchodzi. *N'avoir ni vent ni = d'une chose,* zgubić wszelki ślad czego. *La = sèche*, w chemii: działanie chemiczne drogą suchą t. j. za pomocą ognia. *= humide*, działanie chemiczne za pomocą płynów.

Voilà, *prép.* otóż (o rzeczy oddalonéj lub upłynionéj). *= tout*, i cała rzecz, i na tém koniec. *= qu'il arrive*, otóż i nadchodzi. *Ne =-t-il pas que..?* czy widzieliście co podobnego?

Voile, *s. m.* zasłona, kwef — welon (zakonnic) — całun — zasłona, pokrywka, pozór. *Les =s de la nuit,* nocna pomroka. *Jeter un = sur qu''ch,* rzucić zasłonę na co.

Voile, *s. f.* żagiel, statek, okręt. *Mettre les =s au vent; mettre à la* =, ruszyć, wyruszyć z portu, odpłynąć, rozwinąć żagle. *Faire force de =s; forcer de =s; mettre toutes =s dehors*, rozwinąć wszystkie żagle — użyć wszystkich sposobów. *Donner à pleines =s*, żarliwie się wziąć do czego.

Voiler, *v. a.* zakryć, zasłonić — okryć, okrywać, osłonić, osłaniać. Voilé, ée, *prt.* okryty, zasłoniony. *Une voix =ée,* głos nieco przytłumiony.

Voilé, ée, *a.* opatrzony żaglami.

Voilerie, *s. f.* fabryka żagli.

Voilier, *s. m.* rzemieślnik robiący lub naprawiający żagle—statek o żaglach. *Bon* =, *fin* =, statek szybki. *Mauvais* =, statek opieszałego biegu.

Voilure, *s. f.* żagle.

Voir, *v. a.* widzieć co, zobaczyć co — ujrzéć, spostrzedz — znaléść co, natrafić na co — dać baczność na co, czuwać nad czém — rozpoznać, rozpoznawać — zobaczyć, dowiedzieć się o czém — sądzić, mniemać, myśléć — patrzyć na co, być świadkiem czego — doglądać, pilnować. *= de loin; = bien loin*, daleko widzieć, miéć bystre pojęcie. *= qu''un de bon œil,* patrzyć

na kogo przyjazném okiem. = *qu''un de mauvais œil*, krzywo patrzyć na kogo. = *une femme*, spółkować z kobietą. *Cette maison voit sur un jardin*, okna tego domu wychodzą na ogród. *Cela se voit tous les jours*, to się zdarza codziennie. = *ses juges*, ujmować sobie sędziów. = *venir qu''un*, wybadać kogo, odgadnąć czyje zamiary — czekać kogo, być ciekawym jak kto postąpi. = *souffrir qu''un*, widzieć jak kto cierpi, patrzyć na cudze cierpienia. *Faire = qu''ch à qu''un*, pokazać co komu. *Faire = du pays à qu''un*, zadać komu fatygi, nabawić kogo kłopotu. *Laisser* =, dać widzieć, pokazać — dać do zrozumienia, pokazać, dać poznać. *Je lui ferai bien* =.., pokażę ja jemu, nauczę ja jego. *A* =.., widząc to a to, patrząc na to a to. *Se* =, widzieć się, ujrzéć się (w czém, jakim). *Se* =, *v. réc.* widziéć się z kim, z sobą, zobaczyć się. Vu, ue, *prt.* widziany — z powodu tego a tego — w stylu administracyjnym : zapatrzywszy się na.... *Vu que*, ponieważ, a że. Vu, *s. m.* widzenie, rozpatrzenie się, rozpoznanie. *Sur le vu des pièces*, po rozpatrzeniu się w dowodach. *Au vu de tout le monde*, w obec wszystkich, w oczach całego świata.

Voire, *adv.* nawet — prawdziwie, istotnie.

Voirie, *s. f.* administracya tycząca się porządku ulic i dróg — — miejsce gdzie wywożą nieczystości i ścierwo.

Voisin, ine, *a.* sąsiedzki, sąsiedni — zbliżający się do..., bliski czego. =, *s. m.* sąsiad. =ine, *s. f.* sąsiadka.

Voisinage, *s. m.* sąsiedztwo, sąsiedzi -- sasiedztwo, bliskość. *Les maisons du* =, domy sąsiednie.

Voisiner, *v. n.* odwiedzać sąsiadów. *Il n'est voisin qui ne voisine*, zły to sąsiad co sąsiadów nie odwiedza — któż nie odwiedza swojego sąsiada.

Voiture, *s. f.* wóz, bryka — powóz — karéta. = *par eau*, statek — droga wodą. = *de place*, powóz najmowany na placu lub na ulicy. = *de remise*, powóz godzony na dnie lub miesiące. = *de vin, de sucre*, wóz, bryka z winem, z cukrem. *Lettre de* =, cedula. *Adieu la* =, bęc : mówi się widząc co upadającego na ziemię. *Venir par la* = *des cordeliers*, przyjść piechotą.

Voiturer, *v. a.* wozić, zwozić, przewozić — przewieść, podwieść kogo (dokąd).

Voiturier, *s. m.* furman.

Voiturin, *s. m.* furman najmujący powóz z końmi — powóz.

Voix, *s. f.* głos — krzyk (zwierząt) — granie (psów gończych) — śpiew — rada, zdanie, mniemanie — głos, kréska — głos, prawo głosowania — w grammatyce : strona (forma w słowach). = *active*, strona czynna (słów) — prawo wybiérania. = *passive*, strona bierna (słów) — prawo bycia wybranym. *Tout d'une* =, jednogłośnie, jednozgodnie. *Un canon à trois* =, kanon wzięty na trzy głosy, śpiewany przez trzy osoby.

Vol, *s. m.* lot, latanie — polot — ptaki łowcze — obszerność między dwoma końcami rozpostartych skrzydeł ptaka — polowanie z ptakami łowczemi — machiny w teatrze za pomocą których osoby wzlatują w powietrze. *Le* = *du chapon*, *vid.* Chapon. *Tuer un oiseau au* =, zabić ptaka w lot. *De plein* =, od jednego razu, do razu. *Avoir le* = *pour telle chose*, mieć do tego zdatność, powołanie. *A* = *d'oiseau*, *vid.* Oiseau.

VOL, *s. m.* kradzież, złodziejstwo — rzecz skradziona.

VOLABLE, *a. d. g.* dający się okraść — dający się skraść, co można ukraść.

VOLAGE, *a. d. g.* płochy, lekki. *Feu* =, krosty, wysypka na ustach (u dzieci). =, *s. m.* płochy, wietrznik. =, *s. f.* wietrznica.

VOLAILLE, *s. f.* drób'. = *au pot*, kura lub kapłon gotowane na potrawę.

VOLANT, ANTE, *a.* latający, skrzydlaty — ruchomy, dający się przenosić z miejsca na miejsce. *Feuille* =*nte*, osobna kartka papiéru. *Assiettes* =*ntes*, talerze na owoce lub wety. *Camp* =, oddział konnicy do służby polowéj i szybkich ruchów. *Artillerie* =*nte*, artylerya konna. *Table* =*nte*, stolik łóżny, przystawiany w potrzebie do innych. *Petite-vérole* =*nte*, *vid.* VARIOCELLE. *Draperie* =*nte*, draperye lekkie.

VOLANT, *s. m.* wolant (do gry) — skrzydło wiatraka — słup ze skrzydłami miarkujący ruch machiny — falbana (u sukni).

VOLATIL, ILE, *a.* lotny, w stanie otnym.

VOLATILE, *s. m.* ptak, latawiec. =, *a. d. g.* latający, skrzydlaty.

VOLATILISATION, *s. f.* ulotnienie, ulatnianie — ulatnianie się.

VOLATILITÉ, *s. f.* stan lotny.

VOL-AU-VENT, *s. m.* rodzaj pasztetu.

VOLCAN, *s. m.* wulkan, góra miotająca ogień — szaleniec, szalona głowa.

VOLCANIQUE, *a. d. g.* wulkaniczny, miotający ogień — wulkaniczny, wyrzucony z wulkanu. *Tête* =, szalona głowa.

VOLCANISÉ, ÉE, *a.* wulkaniczny, zawierający górę wulkaniczną.

VOLÉE, *s. f.* lot ptaka — stado, gromada lecącego ptastwa — sztenwaga (u dyszla do zaprzęgania koni w lejc) — szereg, gromada. *La* = *de mars, d'août*, gołębie wyklute w marcu, w sierpniu. *Prendre la* =, wyfurnąć, wylecieć z gniazda — *fig.* wyjść z pod opieki, z pod dozoru. *Une* = *de canons*, wystrzał z wielu razem dział. *Une* = *de canon*, wystrzał armatni. *Tirer à toute* =, wystrzelić z armaty pod najrozwartszym kątem. *Sonner à toute* =, dzwonić jak na gwałt. *Une* = *de coups de bâton*, kije. *Tant de bond que de* =, w jaki bądź sposób, jak się uda. *Un homme de haute* =, człowiek wyższego rzędu lub wyższéj godności. *Il n'est pas de sa* =, nie za pan brat mu z nim. *Un cheval de* =, koń lejcowy, w lejcu. *Mettre des chevaux à la* =, założyć konie w lejc. *Semer à la* =, siać rzucając ziarno garścią. *A la* =, w lot — szybko, zwinnie, zręcznie, w lot — nierozważnie — latać, lecieć — ulatywać, upływać.

VOLER, *v. n.* biedz szybko, lecieć, pędzić. =, *v. a.* łowić, łapać (o ptaku łowczym) — polować z ptakiem łowczym.

VOLER, *v. a.* kraść, skraść, okraść, okradać — skraść, przywłaszczyć sobie.

VOLEREAU, *s. m.* złodziéj.

VOLERIE, *s. f.* polowanie z ptakiem łowczym. *Haute* =, polowanie z sokołem na czaple, żórawie i t. p. *Basse* =, polowanie z krogulcem i t. p. na kuropatwy, sroki.

VOLERIE, *s. f.* kradzież, złodziejstwo.

VOLET, *s. m.* okiennica — gołębnik — deska do zasuwania gołębnika — krążek do przebiérania ziarn (*np.* grochu, ryżu). *Trié sur le* =, wypróbowany, starannie wybrany.

VOLETER, *v. n.* podlatywać, latać nisko.

VOLEUR, *s. m.* złodziéj — złodziéj, dérus. =EUSE, *s. f.* złodziejka.

VOLIÈRE, *s. f.* ptaszarnia, ptaszyniec, ptasznik, klatka na ptaki — kojec na gołębie.

VOLIGE, *s. f.* tarcica, deska cienka.

VOLITION, *s. f.* wola, chcenie.

VOLONTAIRE, *a. d. g.* dobrowolny, z dobréj woli — z własnéj ochoty — woluntaryusz, niechcący ulegać żadnym prawom. =, *s. m.* nieposłuszny, niesworny — ochotnik, woluntaryusz, żołnierz ochotny. *Aller en* =, iść na ochotnika.

VOLONTAIREMENT, *adv.* dobrowolnie, bez przymusu, z własnéj ochoty.

VOLONTÉ, *s. f.* wola — chęć — życzenie. *Avoir une grande* =, mieć silną wolę. *Bonne* =, dobra wola, ochota, chęć. *Mauvaise* =, niechęć. *Il n'en fait jamais qu'à sa* =, uparty, robiący podług swego widzimi się. *Cet homme n'a point de* =, ten człowiek nie ma woli, nie jest zdolny chcieć czego. *Les dernières* =*s d'une personne*, ostateczne życzenia. *Acte de dernière* =, testament, ostatnia wola. =s, *s. f. pl.* kaprysy, widzimi się. *A* =, do woli, do wyboru. *Billet payable à* =, bilet za którym okaziciel może odebrać pieniądze każdego czasu.

VOLONTIERS, *adv.* chętnie, z ochotą, z gotowością — łacno, łatwo. *Plus* =, raczéj, więcéj, częściéj.

VOLTE, *s. f.* obrót, wolta: zmiana kroku (w jeżdżeniu konno). *Demi* =, pół obrotu.

VOLTE-FACE, *s. f.* zmiana frontu. *Faire* =, odwrócić się, zwrócić się.

VOLTER, *v. n.* zmienić miejsce dla uniknienia uderzenia przeciwnika (w fechtowaniu).

VOLTIGE, *s. f.* lina skoczka — skakanie na linie — lekkie wskoczenie na konia nie wkładając nóg w strzemiona.

VOLTIGEMENT, *s. m.* unoszenie się w powietrzu, powiewanie.

VOLTIGER, *v. n.* latać do koła — ulatywać, unosić się w powietrzu — biegać, latać tu i owdzie, bujać sobie, przelatywać się z miejsca na miejsce — skakać na linie — toczyć koniem — biegać tu i owdzie na koniu, uganiać się.

VOLTIGEUR, *s. m.* zręczny w toczeniu koniem — skoczek na linie — woltyżer, żołnierz z lekkiéj piechoty.

VOLUBILITÉ, *s. f.* szybkość biegu, ruchu — prędkie mówienie, wielka wprawa w mówieniu.

VOLUME, *s. m.* objętość, miąższość, grubość — tom, wolumin. *Le* = *de la voix*, moc i zapas głosu (w śpiewie). *Un petit* =, tomik, książeczka nie wielka. *Sous un même* =, pod tąż samą objętością.

VOLUMINEUX, EUSE, *a.* znacznéj objętości, gruby.

VOLUPTÉ, *s. f.* rozkosz, roskosze.

VOLUPTUAIRE, *a. d. g.* sprawiający przyjemność. *Dépenses* =*s*, wydatki zbytkowne.

VOLUPTUEUSEMENT, *adv.* w rozkoszy.

VOLUPTUEUX, EUSE, *a.* zamiłowany w rozkoszach — rozkoszny, luby, miły — tchnący rozkoszą. =, *s. m.* rozkosznik, oddany rozkoszom, rozpustnik.

VOLUTE, *s. f.* woluta, ozdoba architektoniczna kapitelu w kształcie śruby — rodzaj muszli śrubowatéj.

VOLVA, *s. m.* torebka u grzybów.

VOMIQUE, *a. f. Noix* =, wronie oko, kulczyba: roślina. =, *s. f.* ropa oddana przez wymioty.

VOMIR, *v. a.* wyrzucić, wyrzucać, zrzucić, wywomitować (z sie-

bie); rzygać, bluć *pop.* — wyrzucać, rzucać, wyzionąć, miotać. = *le sang*; womitować krwią. = *des injures*, miotać, wyzionąć, wyziewać obelgi. *Envies de* =, nudności, zbiéranie się na wymioty.

Vomissement, *s. m.* wymioty, womity.

Vomitif, ive, *a.* sprawiający womity. =, *s. m.* lékarstwo na womity.

Vomitoire, *s. m. vid.* Vomitif, *s. m.* — vomitorium (u Rzymian) obszerne wyjścia z domu igrzysk.

Vorace, *a. d. g.* żarłoczny, obżarty.

Voracité, *s. f.* żarłoczność, obżarstwo.

Votant, *a. et s. m.* głosujący, wotujący.

Votation, *s. f.* wotowanie, głosowanie.

Vote, *s. m.* głos, kréska, votum, suffragium.

Voter, *v. n.* głosować, wotować. =, *v. a.* wotować, głosować na co. = *une loi*, uchwalić prawo.

Votif, ive, *a.* ofiarowany, dany jako wotum. *Messe* =*ive*, wotywa.

Votre, *a. d. g.* wasz, twój. *Vos*, wasi, wasze.

Vôtre, *a. d. g.* wasz. *Ma maison et la* =, mój dom i twój. =, *s. m.* wasze, wasza własność. *Les* =*s*, twoi krewni, wasi krewni — wasi, wasi stronnicy. *Je suis bien le* =, ja do was należę, jestem wasz.

Vouer, *v. a.* poświęcić, oddać na ofiarę komu, poślubić komu co, kogo — zrobić ślub, przyrzeczenie, votum. = *son enfant au blanc*, ślubować że się dziecko będzie ubierać biało do pewnego wieku.

Vouloir, *v. a.* chcieć, mieć wolę — chcieć, żądać; życzyć sobie — wymagać — żądać (taką cenę, tyle a tyle) — znaczyć, oznaczać. *Le malheur a voulu que*.., tak chciało nieszczęście że..., trzebaż nieszczęcia że.... *Faire de qu''un ce qu'on veut*, zrobić z kogo co się podoba, mieć moc nad kim. *Cet homme veut ce qu'il veut*, ma silną wolę, co postanowi to wykona. = *du bien à qu''un*, być życzliwym komu. = *du mal*, być niechętnym, zawistnym, źle życzyć. *Se faire bien* = *de qu''un*, pozyskać czyją przychylność. *Se faire mal* = *de qu''un*, narazić sobie kogo, ściągnąć czyją nienawiść na siebie. *En* = *à qu''un*, mieć urazę do kogo, mieć ansę — cierpieć co do kogo. *En* = *à la vie de qu''un*, nastawać na czyje życie. *Je m'en veux d'avoir fait cela*, żal mi, zły jestem na siebie żem to zrobił. *En* = *à une personne, à une chose*, mieć chrapkę na co, mieć chętkę do czego. *A qui en voulez vous?* kogo szukasz? — do kogo zmierzasz? *Que veut dire ce mot?* co znaczy ten wyraz? *Je veux bien*, dobrze, chętnie chcę, przystaję na to; i owszem, proszę. *Voulez-vous bien faire telle chose*, bądź grzeczny, bądź łaskaw uczynić to a to, chciéj mi oddać przysługę. *Voulez-vous bien vous taire*, czy będziesz milczał? *Veuillez, impers.* chciéj, racz. *Veux, impers. sing. Voulez, impers. pl.* chciéj, miéj wolę. Voulu, ue, *a.* żądany, chciany. *Voulu par la loi*, jakiego wymaga prawo. *Il est bien* =, są mu życzliwi, lubią go. *Il est mal* =, jest nie lubiony.

Vouloir, *s. m.* wola. *Malin* =, chęć szkodzenia, niechęć, nieżyczliwość.

Vous, *pron.* wy. Używa się we francuskim mówiąc do jednéj osoby: w polskim oddaje się przez Pan. Ile razy się mówi do kogo bez tytułu lub nie przez: ty.

VoussEAU, Voussoir, *s. m.* każdy kamień tworzący łuk sklepienia.

Voussure, *s. f.* zagięcie sklepienia.

Voûte, *s. f.* sklepienie. *La = du ciel,* sklepienie niebios, niebieskie stropy.

Voûter, *v. a.* dać sklepienie, zrobić sklepienie. *Se* =, skrzywić się, zginać się, zgarbić się. Voûté, ée, *prt. et a.* sklepiony, ze sklepieniem — zgarbiony, zgięty, pochylony, skórczony.

Voyage, *s. m.* podróż, wojaż — przejażdżka — wyjazd — droga tam i nazad (przenosząc co) nawrót — podróż, pobyt czasowy.

Voyager, *v. n.* podróżować, wojażować, odbywać podróże, jeździć — przelatywać, odlatywać (o ptastwie przelotném). *= à pied,* odbywać wędrówkę, podróż, podróże piechotą, wędrować.

Voyageur, *s. m.* wojażer, podróżujący — podróżny, pasażer. =euse, *s. f.* kobieta podróżująca — podróżna. =, euse, *a.* podróżny. *Oiseaux =s,* ptastwo przelotne. *Commis =, vid.* Commis.

Voyant, ante, *a.* jasny, za jasny, jaskrawy (kolor)— widzący (w szpitalu ciemnych). *Frères =s,* mężczyźni widzący ożenieni z kobietami pozbawionemi wzroku. *Sœurs =ntes,* kobiety widzące mające za mężów ciemnych.

Voyant, *s. m.* widzący, prorok.

Voyelle, *s. f.* samogłoska. *Points-=s,* znaki samogłoskowe (w niektórych jezykach wschodnich których alfabet obejmuje tylko same spółgłoski).

Voyer, *s. m.* nadzorca drogowy.

Vrai, Vraie, *a.* prawdziwy, rzeczywisty, nie zmyślony, nie kłamliwy, nie udany — zgodny z prawdą, dokładnie oddający co, pełen prawdy — istny, prawdziwy — właściwy, przyzwoity. *Voici la = ie place de..,* o to jest właściwe miejsce... =, *s. m.* prawdziwe, to co jest prawdą. =, *adv.* prawda, to prawda. *Au =,* istotnie, w rzeczy saméj.

Vraiment, *adv.* prawdziwie, doprawdy.

Vraisemblable, *a. d. g.* podobny do prawdy.

Vraisemblablement, *adv.* zapewne, według wszelkiego podobieństwa do prawdy.

Vraisemblance, *s. f.* podobieństwo do prawdy.

Vrille, *s. f.* świder, świderek— *Bot.* wąs : organ nitkowaty, *vid.* Vu, ue, *prt. vid.* Voir.

Vue, *s. f.* wzrok — widok, wejrzenie — widok, przestrzeń jaką się okiem zasięga — widok, obraz przedstawiający co — wzrok, widzenie, oczy *fig.* =s, *pl.* widoki, zamiary, zamysły. *Jetez la = là-dessus,* rzuć na to okiem. *Detourner la =,* odwrócić oczy od... *A perte de =, vid.* Perte. *Perdre de = une personne,* stracić z oka. *Il ne perd pas de = tel homme,* nie spuszcza z niego oka, z oka go nie spuści. *Connaître qu''un de =,* znać kogo z widzenia. *Garder qu''un à =,* mieć ciągle kogo na oku. *A = d'œil,* w oczach, widocznie. *Seconde =,* mniemany dar widzenia tego co się dzieje w oddalonych miejscach. *Payable à =,* mający się zapłacić za prostém okazaniem. *Juger d'une chose à la première =,* sądzić o czém z pierwszego wejrzenia, od pierwszego rzutu oka. *Avoir qu''ch en =,* mieć co na widoku, dążyć do czego. *A = de...,* naprzeciwko, na prost czego. *En = de..,* w widoku, przez wzgląd na co. *Avoir des =s pour qu''un,* myśleć o czyich interesach, starać się o czyje dobro,

Avoir des =*s sur qu'un*, mieć zamiar użyć kogo do czego. *Avoir des* =*s sur qu'ch*, mieć chrap na co, chętkę do czego. *Dans la* = *de Dieu*, dla miłości Boskiéj. =*s bornées*, ograniczone widoki, ciasne zapatrywanie się na rzeczy.

Vulcaniste, *s. m.* wulkanista: naturalista mniemający że ziemia powstała z ognia, *vid.* Neptuniste.

Vulgaire, *a. d. g.* pospolity, gminny — upowszechniony między ludem — pospolity, nie odznaczający się niczém, podrzędny. *Langues* =*s*, języki którym mówi lud jaki, *vid.* *Langues* littérales. *L'arabe, le grec* =, język arabski, nowoczesny język nowo-grecki. =, *s. m.* gmin, pospólstwo, ludzie pospolici.

Vulgairement, *adv.* sposobem pospolitym.

Vulgate, *s. f.* wulgata: przekład łaciński Biblii przyjęty powszechnie w kościele.

Vulnérable, *a. d. g.* mogący być ranionym.

Vulnéraire, *a. d. g.* gojący rany, na rany, od ran. =, *s. m.* środek na rany.

Vulve, *s. f.* pochwa macicy.

W.

Whig *(ouigue)*, *s. m.* whig, wig nazwisko stronnictwa liberalnego w Anglii.

Whist *(ouiste)*, *s. m.* wist, wisk: gra w karty.

Wisk *(ouiske)*, *s. m. vid.* Whist.

Wiskey *(ouiski)*, *s. m.* wódka, gorzałka, palanka (ze zboża).

Wiski *(ouiski)*, *s. m.* karyolka lekka i na wysokich kołach.

X.

X *(iks, xe)*, *s. m.* dwudziesta trzecia litera alfabetu francuskiego. Wymawia się jak *ks* albo jak *gz*. W wielu wyrazach *x* wymawia się jak *z*.

X służy na oznaczenie liczby mnogiéj. W wyrazach zakończonych na *eu*, *el*, *ail*.

Xénélasie, *s. f.* prawo zabraniające cudzoziemcom pobytu w mieście, w kraju (u Greków).

Xérasie, *s. f.* usychanie włosów: choroba.

Xérophagie, *s. f.* żywienie się chlebem i suchemi owocami w post (u pierwszych chrześcian).

Xérophthalmie, *s. f.* sucha oftalmia, suche zapalenie oczu.

Xiphias, *s. m.* rodzaj ryb mających pysk podobny do szpady — nazwisko konstellacyi.

Xiphoïde, *a. m.* przedłużenie kości, mostka (w piersiach).

Xylophage, *s. m.* owad drzewny.

Xyste, *s. m.* dom ćwiczeń gimnastycznych (u starożytnych).

Y.

Y *(i, y grec)*, *s. m.* ipsylon, y, dwudziesta czwarta litera alfabetu francuskiego.

Y, *adv.* tam. Używa się często ze słowem AVOIR dla wyrażenia: być, znajdować się. *Il y a des gens*, są ludzie. *Y a-t-il?* czy jest co?·.. *Fiez-vous-y*, wierz że temu.

YACHT *(yaque)*, *s. m.* jacht, mały statek o żaglach i wiosłach.

YATAGAN, *s. m.* jatagan, kindżał, puginał.

YÈBLE, *s. m. vid.* HIÈBLE.

YEUSE, *s. f.* rodzaj dębu zawsze zielonego.

YEUX, *s. m. pl. de* OEIL.

YOLE, *s. f.* łódź o żaglu i wiosłach.

YOURTHE, *s. f.* jurta, szałas u Kamczadalów.

YPRÉAU, *s. m.* rodzaj wiązu.

YUCCA, *s. m.* pewna wielka roślina z Peru.

Z.

Z *(zède, ze)*, *s. m.* dwudziesta piąta litera alfabetu francuskiego. *Il est fait comme un Z*, skrzywiony, zgarbiony we dwa dzwona.

ZAGAIE, *s. f.* rodzaj oszczepu u niektórych ludów dzikich.

ZAÏM, *s. m.* zaim: w Turcyi, żołnierz trzymający grunt prawem lennem.

ZAIN, *s. m.* koń jednomaścisty bez żadnéj odmiany.

ZANI, *s. m.* osoba śmieszna komedyi włoskich.

ZÈBRE, *s. m.* zebra: źwierz wielkości muła z czarnemi pręgami otaczającemi ciało.

ZÉBRÉ, ÉE, *a.* z pręgami czarnemi jak zebra.

ZÉBU, *s. m.* wół domowy z jednym lub z dwoma garbami.

ZÉLATEUR, TRICE, *s.* żarliwy o co.

ZÈLE, *s. m.* żarliwość, gorliwość.

ZÉLÉ, ÉE, *a.* żarliwy, gorliwy =, *s. m.* żarliwiec, żarliwy stronnik.

ZEND, *a. d. g.* zendyjski, (o języku dawnych Persów czcicieli ognia). =, *s. m.* zend, język zendyjski.

ZÉNITH, *s. m.* zenit, punkt wierzchołkowy nieba nad głowami naszemi.

ZÉNONIQUE, *a. d. g.* należący do nauki Zenona głowy stoików.

ZÉNONISME, *s. m.* filozofia Zenona, stoicyzm.

ZÉOLITHE, *s. m.* zeolit, kamień rozpuszczający się w kwasach i zamieniający się w galaretę.

ZÉPHIRE, *s. m.* u starożytnych: wiatr zachodni — zefir: bóstwo.

ZÉPHYR, *s. m.* zefir, wietrzyk.

ZÉRO, *s. m.* zero, nulla — zero: w termometrze punkt lodu topiącego się. *C'est un* =, to człowiek żaden.

ZEST *(zeste)*, *s. m.* *Être entre le*

siste et le =, być w niepewności, wahać się. =, *interj.* mówi się dla oznaczenia szybkiego ruchu lub żartobliwie o tém czemu się nie wierzy.

Zeste, *s. m.* przegródka w orzechu włoskim — delikatna skórka na pomarańczy, cytryny. *Cela ne vaut pas un* =, to nie warto szeląga.

Zibeline, *s. et a. f.* soból. *Martre* =, soból — futro sobolowe, sobole.

Zigzag, *s. m.* zygzag — drogi w zygzag, drogi kręte.

Zinc, *s. m.* zynk, cynk : kruszec.

Zinzolin, *a. d. g.* czerwono-fioletowy. =, *s. m.* kolor czerwono fioletowy.

Zist, *s. m. vid.* Zest.

Zizanie, *s. f.* chwast — *fig.* nieporozumienie, zwaśnienie.

Zodiacal, ale, *a.* zodyakowy, źwierzyńca niebieskiego.

Zodiaque, *s. m.* zodyak, źwierzyniec niebieski.

Zoïle, *s. m.* Zoil : surowy krytyk Homera a ztąd Zoil, autor zazdrośny sławy cudzéj.

Zone, *s. f.* pas nieba, strefa — pas, pręgu.

Zoographie, *s. f.* zoografia, opisanie źwierząt.

Zoolâtrie, *s. f.* czczenie źwierząt.

* Zoolithe, *s. m.* skamieniałość źwierzęca.

Zoologie, *s. f.* zoologia, historya naturalna źwierząt.

Zoologiste, *s. m.* zoolog.

Zoophyte, *s. m.* zoofit, źwierzokrzew: istota roślinna mająca pewne funkcye źwierzęce (*np.* gąbka, koral).

Zymologie, Zymotechnie, *s. f.* nauka o fermentacyi.

FIN.

.NOMS PROPRES

D'HOMMES, DE LIEUX, PAYS ET AUTRES.

(Imiona własne ludzi, krajów, miejsc i t. d.).

A

Aachen, v. Aix-la-Chapelle.
Abel, *Abel.*
Abraham, *Abraham.*
Abyssinie, *Abisynia.*
Achille, *Achilles.*
Açores, *Azorskie (wyspy).*
Adélaïde, *Adelajda.*
Adèle, *Adela.*
Adige, *Adiga.*
Adolphe, *Adolf.*
Adriatique, *Adryatyckie (morze).*
Adrien, *Adryan.*
Africain, *Afrykanin.* =, *a*, aine, afrykański.
Afrique, *Afryka.*
Agathe, *Agata.*
Agathocle, *Agatokles.*
Agnès, *Agnieszka.*
Aimé, *Amancyusz*, *Lubomił.*
Aix-la-Chapelle, *Akwisgran.*
Albert, *Wojciech.*
Albanais, *Albańczyk.*
Albanie, *Albania.*
Alexandre, *Alexander.*
Alexandrie, *Alexandria.*
Alexis, *Alexy.*
Alger, *Algier.*
Algérien, *Algierczyk.*
Allemagne, *Niemcy.*
Allemand, *Niemiec.* =nde, niemka.
Aloïse, *Aloizy.*
Alpes, *Alpy.*
Alphonse, *Alfons.*
Alsace, *Alzacia.*
Ambroise, *Ambroży.*
Amédée, *Amedeusz.*
Américain, *Amerykanin.*
Amérique, *Ameryka.*
Anastase, *Anastazy.*
Ancône, *Ankona.*
Andalousie, *Andaluzia.*
André, *Andrzéj, Jędrzéj.*
Andrinople, *Adryanopol.*
Andronique, *Andronika.*
Ange, *Anioł.*
Angélique, *Aniela.*
Anglais, *Anglik.*
Angleterre, *Anglia.*
Anne, *Anna.*
Anselme, *Anzelm.*
Antilles, *Antille.*
Antoine, *Antoni.*
Antoinette, *Antonina.*
Antonin, *Antonin.*
Anvers, *Antwerpia.*
Apennins, *Apeniny.*
Apollinaire, *Apolinary.*
Apolline, *Apoloniusz.*
Arabe, *Arab.*
Arabie, *Arabia.* = pétrée, *skalista*, déserte, *pusta*; heureuse, *szczęśliwa.*
Arcadie, *Arkadya.*
Archipel, *Archipelag.*
Aristide, *Arystydes.*
Arnaud, *Arnold.*
Arménie, *Armenia.*
Arménien, *Armeńczyk, Ormianin.*
Asiatique, *Azyatycki.*
Asie, *Azia.*
Astracan, *Astrachan.*
Asturies, *Asturye.*
Athanase, *Atanazy.*

Athènes, *Ateny*.
Atlantique, *Atlantycki*
Aubin, *Albin*.
Auguste, *August*.
Augustin, *Augustyn*.
Avignon, *Awenion*.
Aurèle, *Aureliusz*.
Aurélien, *Aurelian*.
Autriche, *Austria*.
Autrichien, *Austriak*.
Auvergne, *Owernia*.

B

Babet, v. Elisabeth.
Babylone, *Babilon*.
Bacchus, *Backus*.
Bâle, *Bazylea*.
Balthazar, *Baltazar*.
Baltique, *Bałtycki*.
Baptiste, v. St-Jean.
Barbare, *Barbaryjski*.
Barbarie, *Barbaria*.
Barbe, *Barbara*.
Barcelonne, *Barcelona*.
Barnabé, *Barnabasz*.
Barthélemy, *Bartłomiéj*.
Basile, *Bazyli*.
Bastien, enne, v Sébastien.
Batave, *Batawczyk*.
Bavarois, *Bawarczyk*. =, oise, *a*. bawarski.
Bavière, *Bawaria*.
Bayonne, *Bajonna*.
Béatrice, *Beatrix*.
Belge, *Belg, belgijczyk*.
Belgique, *Belgium, Belgia*.
Benjamin, *Beniamin*.
Benoît, *Benedykt, Bieniasz**.
Bérénice, *Berenika*.
Berlin, *Berlin*.
Berthe, *Berta*.
Biscaye, *Biskaia*.
Blaise, *Błażéj*.
Blanche, *Blanka*.
Boguslas, *Bogusław*.
Bohême, *Czechy*.
Bohémien, *Czeski*.
Bologne, *Bolonia*.
Bonaventure, *Bonawentura*.
Boniface, *Bonifacy*.
Bordeaux, *Bordo*.
Borysthène, *Dniepr*.
Bosphore, *Bosfor*.
Bourgogne, *Burgundia*.
Bourguignon, *Burgundczyk*.
Brésil, *Brezylia*.
Breslau, *Wrocław*.
Bretagne, *Bretania*.
Breton, *Bretończyk*.
Brigitte, *Brigida*.
Bromberg, *Bydgoszcz*.
Bruges, *Bryga*.
Bruxelles, *Bruxella*.
Bude, *Buda*.
Bukovine, *Bukowina*.
Bulgare, *Bulgarczyk*.
Bulgarie, *Bulgaria*.

C

Cadix, *Kadyx*.
Caëtan, *Kajetan*.
Caire (le), *Kair*.
Calabre, *Kalabria*.
Calcutta, *Kalkuta*.
Californie, *Kalifornia*.
Caliste, *Kalixt*.
Calmouk, *Kałmuk*.
Camille, *Kamil*.
Canaries, *Kanaryjskie (wyspy)*.
Candide, *Kandyd*.
Candie, *Kandya*.
Cap de Bonne-Espérance, *Przylądek dobréj Nadziei*.
Capoue, *Kapua*.
Cappadoce, *Kapadocia*.
Carinthie, *Karyntia*.
Carniole, *Karniola*.
Caroline, *Karolina*.
Carthage, *Kartagina*.
Carthagène, *Kartagena*.
Casimir, *Kazimirz*.

Caspienne (mer), *Kaspijskie (morze).*
Catalogne, *Katalonia.*
Catan, Catin, *v.* Catherine.
Catherine, *Katarzyna.*
Caucase, *Kaukaz.*
Cazan, *Kazan.*
Cécile, *Cecylia.*
Célestin, *Celestyn.*
Célestine, *Celestyna.*
Céline, *Celina.*
Céphalonie, *Cefalonia.*
Cères, *Ceres.*
Césaire, *Cezary.*
César, *Cezar.*
Champagne, *Szampania.*
Charles, *Karol.*
Charlotte, *Karolina.*
Chersonèse, *Chersonez.*
Chine, *Chiny.*
Chinois, *Chińczyk.*
Christin, *Krystyn.*
Christophe, *Krzysztof.*
Chrysostome, *Chryzostom, Złotousty.*
Chypre, *Cypr.*
Claire, *Klara.*
Claude, *Klaudyusz.*
Claudine, *Klaudia.*
Clément, *Klémens.*
Clémentine, *Klementyna.*
Clotilde, *Klotylda.*
Clovis, *Klodoweusz.*
Cochinchine, *Kochinchiny.*
Colas, *v.* Nicolas.
Colberg, *Kołobrzeg.*
Cologne, *Kolonia.*
Colombe, *Kolumb.*
Côme, *Koźma, Kuźma.*
Condé, *Kondeusz.*
Constance, *Konstancia.*
Constant, *Konstanciusz.*
Constantin, *Konstanty.*
Constantinople, *Konstantynopol, Stambuł, Carogrod.*
Copenhague, *Kopenhaga.*
Cordilières, *Kordyliery (góry).*
Cordove, *Kordowa.*
Corfou, *Korfu.*
Corinthe, *Korynt.*
Cornélie, *Kornelia.*
Corse, *Korsyka.* =, *a. et s. d. g. Korsykanin, korsykański.*
Cosaque, *Kozak.*
Courlande, *Kurlandia.*
Cracovie, *Kraków.*
Crémone, *Kremona.*
Crimée, *Krym.*
Crispin, *Kryspin.*
Croate, *Kroat.*
Croatie, *Kroacia.*
Crossin, *Krosno.*
Culm, *Chełmno.*
Culmsée, *Chełmia.*
Cunégonde, *Kunegunda.*
Custrin, *Kostryń.*
Cyclades, *Cyklady (wyspy).*
Cyprien, *Cypryan.*
Cyrille, *Cyrylly.*

D

Dalmate, *Dalmatczyk.*
Dalmatie, *Dalmacia.*
Damas, *Damaszek.*
Damase, *Damazy.*
Damien, *Damian.*
Danemarck, *Dania.*
Danois, *Duńczyk.*
Dantzick, Dantzig, *Gdańsk.*
Danube, *Dunay.*
Dardanelles, *Dardanelle.*
Darius, *Dariusz.*
David, *Dawid.*
Dauphiné, *Delfinat.*
Démétrius, *Demetriusz, Dymitr.*
Denis, *Dyonizy.*
Derpt, *Dorpat.*
Deux-Ponts, *Dwóch-mostów (księstwo).*
Désiré, *Dezyderyusz.*
Dieudonné, *Bohdan.*
Domingue (St.), *Domingo.*
Dominique, *Dominik.*
Domitien, *Domicyan.*

Donat, *Donat*.
Dorothée, *Dorota*
Dresde, *Drezno*.
Dunamunde, *Diament*.
Dunkerque, *Dunkerka*.
Dwina, *Dzwina*.

E

Ebre, *Ebr*.
Ecossais, *Szkot*.
Ecosse, *Szkocia*.
Edouard, *Edward*.
Edvige, *Jadwiga*.
Egée (mer), *Egejskie (morze)*.
Egypte, *Egipt*.
Egyptien, *Egipcyanin*.
Elbe, *Elba, Łaba**.
Elbing, *Elbląg*.
Eléonore, *Eleonora*.
Elie, *Eligiusz*.
Elisabeth, *Elżbieta*.
Elise, *Eliza*.
Elisée, *Elizejskie pole*.
Eloi, *Eliasz*.
Elvire, *Elwira*.
Emile, *Emil*.
Emilie, *Emilia*.
Ephèse, *Efez*.
Epiphane, *Epifaniusz*.
Epire, *Epir*.
Erasme, *Erazm*.
Ernest, *Ernest*.
Escaut, *Skalda*.
Esclavon, *Sławończyk*.
Esclavonie, *Sławonia*.
Esope, *Ezop*.
Espagne, *Hiszpania*.
Espagnol, *Hiszpan*.
Esther, *Estera*.
Etats Romains, *Państwo papieskie*.
Etats-Unis, *Stany zjednoczone*.
Etienne, *Stefan*.
Evariste, *Ewarist*.
Euclide, *Euklides*.
Eudoxe, *Eudoxia*.
Eugène, *Eugeniusz*.
Eulalie, *Eulalia*.
Euphémie, *Eufemia*.
Euphrasie, *Eufrazyna*.
Euphrate, *Eufrat*.
Euridice, *Eurydyka*.
Europe, *Europa*.
Européen, *Europejczyk*.
Eusèbe, *Euzebiusz*.
Eustache, *Eustachy*, *Eustachiusz*.
Eutrope, *Eutropiusz*.
Eve, *Ewa*.
Ezéchiel, *Ezechiel*.

F

Fabien, *Fabian*.
Fabrice, *Fabrycjusz*
Fanchon, *v. Françoise*.
Fauste, *Faust*.
Faustin, *Faustyn*.
Felicien, *Felicyan*.
Félicité, *Felicia*.
Félix, *Felix, Szczęsny*
Ferdinand, *Ferdynand*.
Ferrâre, *Ferrara*.
Fiacre, *Fiakr*.
Finlandais, *Finlandczyk*
Finlande, *Finlandia*.
Flamand, *Flamandczyk*.
Flandre, *Flandria*.
Flavien, *Flawian*.
Flore, *Flora*.
Florence, *Florencia*.
Florentin, *Florentyn*.
Floride, *Florida*.
Fortunat, *Fortunat*.
Français, *Francuz*.
France, *Francia*.
Francfort, *Frankfort*.
François, *Franciszek*.
Françoise, *Franciszka*.
Franconie, *Frankonia*.
Frauenstadt, *Wschowa*.
Frédéric, *Fryderyk*.
Fribourg, *Friburg*.
Fulgence, *Fulgenty*.

G

Gaëtan, v. Caëtan.
Galice, *Galicia (w Hiszp.).*
Gallicie, *Gallicia (w Polszcze).*
Gand, *Gandawa.*
Gange, *Ganges.*
Ganimède, *Ganimedes.*
Gascogne, *Gaskonia.*
Gaspard, *Gaspar.*
Gênes, *Genua.*
Genève, *Genewa.*
Geneviève, *Genowefa.*
Génois, *Genueńczyk.*
Georges, *Jerzy.*
Géorgie, *Georgia.*
Germanie, *v.* Allemagne.
Gertrude, *Gertruda.*
Gervais, *Gerwazy.*
Gibraltar, *Gibraltar.*
Glascow, *Glasgów.*
Glogau, *Głogowa.*
Gnesen, *Gniezno.*
Godefroi, *Godfred.*
Gothard, *Gotard.*
Gothie, *Gotia.*
Gratien, *Gracian.*
Graudenz, *Grudziądz.*
Grec, *Greczyn*, *Grek.*
Grèce, *Grecia.*
Grégoire, *Grzegorz.*
Grenade, *Grenada.*
Groënland, *Grenlandia.*
Guilhelmine, *Wilhelmina.*
Guillaume, *Wilhelm.*
Guy, *Gwido.*
Guyane, *Gwiana.*

H

Hambourg, *Hamburg.*
Haye (la), *Haga.*
Hanovre, *Hanower.*
Havane, *Hawanna.*
Hébreu, *Hebrejczyk.*
Hébrides, *Hebrydzkie (wyspy).*
Hedvige, *v.* Edvige.
Hector, *Hektor.*
Hélène, *Helena.*
Hellespont, *Hellespont.*
Helvétie, *v.* Suisse.
Henri, *Henryk.*
Hercule, *Herkules.*
Hésiode, *Heziod.*
Hibernie, *v.* Irlande.
Hilaire, *Hilary.*
Hilarion, *Hilarion.*
Hippolyte, *Hipolit.*
Hollandais, *Hollender.*
Hollande, *Hollandia.*
Hongrie, *Węgry.*
Honoré, *Honoriusz.*
Horace, *Horacy.*
Hortense, *Hortensia.*
Hubert, *Hubert.*
Hugon, *Hugon.*
Hyacinthe, *Jacek*, *Jacław.*
Hyrcanie, *Hirkania.*

I

Ibérie, *v.* Espagne.
Ignace, *Ignacy.*
Ildephonse (Saint), *Ildefons.*
Inde, *India.*
Indien, *Indianin.*
Indostan, *Indostan.*
Innocent, *Innocenty.*
Irène, *Ireny.*
Irénée, *Ireneusz.*
Irlandais, *Irlandczyk.*
Irlande, *Irlandia.*
Isaac, *Izaak.*
Isabeau, *v.* Isabelle.
Isabelle, *Izabella.*
Isaë, *Izajasz.*
Isidore, *Izydor.*
Islande, *Islandia.*
Ismaël, *Izmael.*
Istrie, *Istria.*
Italie, *Włochy.*
Italien, *Włoch.* =enne, *s. f. włoszka.* =, enne, *a. włoski.*

J

Jacques, *Jakób.*
Jacqueline, v. Jeanne.
Jagellon, *Jagiełło, Jagiellończyk.*
Jamaïque, *Jamaika.*
Janvier, *Januaryusz, January.*
Japon, *Japonia.*
Japonais, *Japończyk.*
Jason, *Jazon.*
Jean, *Jan.*
Jean-Baptiste, *Jan Chrzciciel.*
Jeanne, *Joanna.*
Jérémie, *Jeremiasz.*
Jérôme, *Hieronim.*
Jérusalem, *Jeruzalem.*
Joachim, *Joachim.*
Job, *Job.*
Joseph, *Józef.*
Josué, *Jozue.*
Jourdain, *Jordan.*
Judas, *Judasz.*
Judith, *Judyta.*
Juif, *Żyd.*
Jules, *Juliusz.*
Julie, *Julia.*
Julien, *Julian.*
Julienne, *Julianna.*
Justin, *Justyn.*
Justinien, *Justinian.*
Juvénal, *Juwenal.*

K

Kalisch, *Kalisz.*
Kherson, *Cherson.*
Kiew, *Kijów.*
Kœnigsberg, *Królewiec.*
Kourlande, *Kurlandia.*

L

Lambert, *Lambert.*
Languedoc, *Langwedocia.*
Lapon, *Lapończyk.*
Laponie, *Laponia.*
Latin, *Łaciński.*
Laure, *Laura.*
Laurent, *Wawrzyniec.*
Lausanne, *Lozanna.*
Lazare, *Łazarz.*
Lebus, *Lubusz.*
Leipsick, *Lipsk.*
Lemberg, *Lwów.*
Léon, *Leon.*
Léonard, *Leonard.*
Léonidas, *Leonidas.*
Léopold, v. Lemberg.
Lépante, *Lepant.*
Leubus, *Lubiąż.*
Liége, *Leodium.*
Liegnitz, *Lignica.*
Ligurie, *Liguria.*
Lisbonne, *Lizbona.*
Lissa, *Leszno.*
Lithuanie, *Litwa.*
Lithuanien, *Litwin.* = enne, *s. f. Litewka.* = , enne, *litewski.*
Livie, *Liwia.*
Livonie, *Inflanty.*
Livourne, *Liwurno.*
Loire, *Ligera.*
Lombardie, *Lombardia.*
Londres, *Londyn.*
Longin, *Longin.*
Lorrain, *Lotaryngczyk.*
Lorraine, *Lotaryngia.*
Louis, *Ludwik.*
Louisiane, *Luiziana.*
Lubeck, *Lubeka.*
Luc, *Łukasz.*
Luce, Lucie, *Lucia.*
Lucien, *Lucyan.*
Lucques, *Lukka.*
Lucrèce, *Lukrecya.*
Lydie, *Lydia.*
Lyon, *Lugdun.*

M

Macaire, *Makary.*
Macédoine, *Macedończyk.*
Machabée, *Machabeusz.*
Madeleine, *Magdalena.*

Madère, *Madera.*
Magellan, *Magellańska (cieśnina).*
Majorque, *Majorka.*
Malte, *Malta.*
Manche (la), *v.* Pas-de-Calais.
Mantoue, *Mantua.*
Marc, *Marek.*
Marcel, *Marcelli.*
Marcelin, *Marcellin.*
Marguerite, *Małgorzata.*
Marie, *Maria.*
Marien, *Mariusz.*
Marienbourg, *Malburg.*
Maroc, *Marok.*
Marienverder, *Kwidzyn.*
Marseille, *Marsylia.*
Marthe, *Marta.*
Martin, *Marcin.*
Martinique, *Martinika.*
Mathias, *Maciéj.*
Mathilde, *Matylda.*
Matthieu, *Mateusz.*
Maur, *Maur.*
Maurice, *Maurycy.*
Maxime, *Maxym.*
Maximilien, *Maximilian.*
Maximin, *Maximin.*
Mayence, *Moguncia.*
Mecque, *Mekka.*
Médard, *Medard.*
Médine, *Medyna.*
Melchior, *Melchior.*
Messine, *Messina.*
Meuse, *Meza.*
Mexique, *Mexyk.*
Michel, *Michał.*
Miecislas, *Mieczysław.*
Milan, *Medyolan.*
Milanais, *Medyolańczyk.*
Mittau, *Mittawa.*
Modène, *Modena.*
Modeste, *Modest.*
Mogol, *Mogoł.*
Moïse, *Mojżesz.*
Moldavie, *Mołdawia.*
Moluques, *Moluckie (wyspy).*
Monique, *Monika.*
Moravie, *Morawy.*
Morée, *Morea.*
Moscovie, *Moskwa ks.*
Moscovite, *Moskal.*
Moselle, *Mozella.*
Moskou, *Moskwa m.*
Munich, *Monachium.*
Murcie, *Murcia.*

N

Nankin, *Nankin.*
Naples, *Neapol.*
Napoléon, *Napoleon.*
Napolitain, *Napolitańczyk.*
Narcisse, *Narcyz.*
Natolie, *Natolia.*
Navarre, *Nawarra.*
Netze, *Noteć.*
Neumark, *Nowytarg.*
Nice, *Nicea.*
Nicéphore, *Nicefor.*
Nicodème, *Nikodem.*
Nicolas, *Mikołaj.*
Nicomède, *Nikomed.*
Nigritie, *Nigrycia.*
Nil, *Nil.*
Nimègue, *Nimega.*
Noémie, *Noemi.*
Normandie, *Normandia.*
Norvége, *Norwegia.*
Nubie, *Nubia.*
Numidie, *Numidia.*

O

Océan, *Ocean.*
Octave, *Oktawiusz.*
Octavien, *Oktawian.*
Oder, *Odra.*
Olmutz, *Ołomuniec.*
Olympe, *Olimp.*
Ombrie, *Ombria.*
Onuphre, *Onufry.*
Oppeln, *Opole.*
Orphée, *Orfeusz.*
Othon, *Otton.*
Ovide, *Owidiusz.*

P

Padoue, *Padwa.*
Palerme, *Palerma.*
Palestine, *Palestyna.*
Pampelune, *Pampeluna.*
Pamphyle, *Pamfil.*
Pancrace, *Pankracy.*
Pantaléon, *Pantaleon.*
Paris, *Paryż.*
Parme, *Parma.*
Pas-de-Calais. *Cieśnina Kaletańska.*
Patrice, *Patrycy.*
Patrocle, *Patrokles.*
Paul, *Paweł.*
Pauline, *Paulina.*
Pavie, *Pawia.*
Pays-Bas, *Niderlandy.*
Pékin, *Pekin.*
Pélagie, *Pelagia.*
Pensylvanie, *Pensylwania.*
Pérou, *Peru.*
Perpétue, *Perpetua.*
Persan, Perse, *Pers, persianin.*
Perse, *Persia.*
Persée, *Perseusz.*
Pétersbourg, *Petersburg, Piotrogrod.*
Pétrone, *Petroniusz.*
Pétronille, *Petronella.*
Philadelphie, *Filadelfia.*
Philippe, *Filip.*
Philippines, *Filipińskie (wyspy).*
Picardie, *Pikardia.*
Pie, *Pius.*
Piémont, *Piemont.*
Piémontais *Piemontczyk.*
Pierre, *Piotr.*
Pillau, *Piława.*
Pise, *Piza.*
Placide, *Placyd.*
Plaisance, *Placencia.*
Pline, *Pliniusz.*
Plutarque, *Plutarch.*
Podolie, *Podole.*
Pologne, *Polska.*
Polonais, *Polak.* =, aise, *a. polski.*
Polycarpe, *Polikarp.*
Poméranie, *Pomerania, Pomorze.*
Pompée, *Pompejusz.*
Pont-Euxin, *Morze Czarne.*
Portugais, *Portugalczyk.* =, aise, *a. portugalski.*
Portugal, *Portugalia.*
Posen, *Poznań.*
Potzdam, *Poczdam.*
Pouille, *Apulia.*
Prague, *Praga, Praga czeska.*
Praga, faub. de Varsovie, *Praga.*
Praxède, *Praxeda.*
Procope, *Prokop.*
Prométhée, *Prometeusz.*
Prosper, *Prosper.*
Protais, *Protazy.*
Provence, *Prowancia.*
Prudence, *Prudencia.*
Prusse, *Prussy.*
Prussien, *Prusak.* =; enne, *a. pruski.*
Ptolomée, *Ptolomeusz.*
Pyrénées, *Pyrenee.*
Pythagore, *Pitagores.*

Q

Quebek, *Kwebek.*
Quintilien, *Kwintilian.*
Quito, *Kwito.*

R

Rachel, *Rachela.*
Raguse, *Raguza.*
Raimond, *Rajmund.*
Raphaël, *Rafał.*
Ratisbonne, *Ratysbona.*
Ravenne, *Rawenna.*
Reine, *Regina.*
Remi, *Remigiusz.*
Renaud, *Rinaldo.*
Rhône, *Rodan.*
Richard, *Ryszard.*
Robert, *Robert.*
Rodolphe, *Rudolf.*
Romain. *Rzymski, Rzymianin.*

Rome, *Rzym*.
Romuald, *Romuald*.
Rosalie, *Rozalia*.
Rose, *Róża*.
Rotterdam, *Rotterdam*.
Rufe, *Rufin*.
Rupert, *Rupert*.
Russe, *Rossianin*.
Russie, *Rossia*.

S

Sabine, *Sabina*.
Salamanque, *Salamanka*.
Salerne, *Salerno*.
Salomon, *Salomon*.
Samogitie, *Żmudź*.
Samogitien, *Żmudzin*.
Samoïèdes, *Samoiedy*.
Samson, *Samson*.
Samuel, *Samuel*.
Saône, *Saona*.
Sare, *Sara*.
Saragosse, *Saragossa*.
Sardaigne, *Sardynia*.
Sarde, *Sardyńczyk*. =, *a. d. g. sardyński*.
Sarmate, *Sarmata*.
Sarmatie, *Sarmacia*.
Saturnin, *Saturnin*.
Sauveur, *Salwator*.
Savoie, *Sabaudia*.
Saxe, *Saxonia*.
Saxon, *Saxończyk, Sas*. =, onne, *a. saski*.
Scandinavie, *Skandynawia*.
Scanie, *v*. Suède.
Scévola, *Scewola*.
Scipion, *Scypio*.
Scolastique, *Scholastyka*.
Sébastien, *Sebostyan, Sobek*.
Seine, *Sekwana*.
Sénèque, *Seneka*.
Séraphin, *Serafin*.
Servie, *Serwia*.
Severin, *Seweryn*.
Séville, *Sewilla*.
Sibérie, *Sybir, Syberia*.
Sicile, *Sycylia*.
Sicilien, *Sycylijczyk*.
Sienne, *Sienna*.
Sigismond, *Zygmunt*.
Silésie, *Szląsk*.
Silvestre, *Sylwester*.
Siméon, *Symeon*.
Simon, *Symon*.
Simplice, *Sympliciusz*.
Sixte, *Syxt*.
Smyrne, *Smyrna*.
Solure, *Solura*.
Sophie, *Zofia*.
Sophocle, *Sofokles*.
Souabe, *Szwabia*.
Stanislas, *Stanisław*.
Stettin, *Szczecin*.
Stockholm, *Sztokolm*.
Stolpe, *Słupsko*.
Strasbourg, *Strasburg*.
Suède, *Szwecia*.
Suédois, *Szwed*.
Suisse (la), *Szwajcaria*.
Suisse, *Szwajcar*.
Sulpice, *Sulpiciusz*.
Suzanne, *Zuzanna*.
Symphorien, *Symforian*.
Syracuse, *Syrakuza*.
Syrie, *Syria*.

T

Tage, *Tag*.
Tamise, *Tamiza*.
Tancrède, *Tankred*.
Tarquin, *Tarkwiniusz*.
Tartare, *Tatar, Taterzyn*.
Tartarie, *Tartaria*.
Térence, *Terencius*.
Teschen, *Cieszyn*.
Thèbes, *Teby*.
Thécle, *Tekla*.
Thémistocle, *Temistokles*.
Théodore, *Teodor*.
Théodoric, *Teodorik*.
Théodose, *Teodoziusz*.
Théophile, *Teofil, Bogumił*.
Thérèse, *Teresa*.

Thermopyles, *Termopyle.*
Thésée, *Tezeusz.*
Thessalie, *Tessalia.*
Thétis, *Tetyda.*
Thomas, *Tomasz.*
Thorn, *Toruń.*
Thrace, *Tracia.*
Thucydide, *Tucidides.*
Tibère, *Tyberiusz.*
Tibre, *Tyber.*
Tigre, *Tiger.*
Tilsitt, *Tylża.*
Timothée, *Tymoteusz.*
Tite, *Tytus.*
Titien, *Tycian.*
Tobie, *Tobiasz.*
Toinette, *v.* Antoinette.
Toscan, *Toskańczyk.*
Toscane, *Toskania.*
Toulouse, *Tuluza.*
Toussaint, *Wszystkich S.S.*
Transylvanie, *Siedmiogrodz.*
Trasimène, *Trazymena.*
Trente, *Trydent.*
Trévise, *Trewiza.*
Trieste, *Tryest.*
Troie, *Troja.*
Troppau, *Opawa.*
Turc, *Turczyn.*
Turin, *Turyn.*
Turquie, *Turcia.*

U

Ukraine, *Ukraina.*
Ulm, *Ulm.*
Ulysse, *Ulisez.*
Urbain, *Urban.*
Ursule, *Urszula.*

V

Valachie, *Wołochy, Wołoszczyzna.*
Valais, *Walezyusz.*
Valaquie, *v.* Valachie.
Valence, *Valencia.*
Valentin, *Walenty.*
Valère, *Walery.*
Valérien, *Waleryusz, Walerian.*
Varsovie, *Warszawa.*
Venceslas, *Wacław, Czesław.*
Vendée, *Wandea.*
Venise, *Wenecia.*
Vénitien, *Wenecianin.*
Vérone, *Werona.*
Véronique, *Weronika.*
Vésuve, *Wezuwiusz.*
Victoire, *Wiktoria.*
Vienne, *Wiedeń.*
Vincent, *Wincenty.*
Virgile, *Wirgiliusz.*
Virginie, *Wirginia.*
Vistule, *Wisła.*
Vulcain, *Wulkan.*

W

Warmie, *Warmia.*
Washington, *Waszyngton.*
Wehlau, *Welawa.*
Westphalie, *Westfalia.*
Wilna, *Wilno.*
Wolga, *Wołga.*
Wolhynie, *Wołyń.*

X

Xavier, *Xawery.*
Xenophon, *Xenofont.*

Z

Zacharie, *Zachariasz.*
Zamosh, *Zamość.*

W drukarni Bourgogne et Martinet, rue Jacob, 30.

